ORBIS SERAPHICUS DE GUBERNATIS.

TOMUS SECUNDUS.

ORBIS SERAPHICVS.

HISTORIA DE TRIBVS ORDINIBVS A SERAPHICO PATRIARCHA SANCTO FRANCISCO INSTITVTIS,

Deque eorum Progressibus, & Honoribus per quatuor Mundi Partes,

SCILICET

EVROPAM, ASIAM, AFRICAM, ET AMERICAM

In obsequium IESV CHRISTI, & Ecclesiæ Romanæ, atque Fidei Catholicæ defensionem, & dilatationem reportatis,

PER FR. DOMINICVM DE GVBERNATIS A SOSPITELLO
Ordinis Minorum de Strictiori Observantia, ex Reformata Provincia D. Thomæ Apostoli totius Ordinis Chronologum descripta.

TOMVS SECVNDVS.

LVGDVNI
Apud ANISSONIOS, IOANNEM POSVEL, & CLAVDIVM RIGAVD.

M DC. LXXXV.

CVM PRIVILEGIO REGIS CHRISTIANISSIMI.

EMINENTISSIMO, ET REVERENDISSIMO S. R. E. PRINCIPI SACRO CARDINALI MILLINO VRBEVETANO EPISCOPO; NECNON PRO SEDE APOSTOLICA APVD CATHOLICVM REGEM PER HISPANIAS Nuntio Apostolico, &c.

RBIS *molem Polis inniti, si communi Sapientum fertur adagio; stellas à sole mutuari lucem, si nemo non agnoscit; si armatam Principum dexteram ad quietem populorum evocari, omnibus est in confesso; Non difformiter, etiam Maronis ante tempora, Mæcenates quærere, quibus labores suos consecrarent, ita librorum Authoribus in usu positum fuisse constat, ut ex præscriptione legitima transiisse videatur in legem. Iam nullum (dicere ausim) est reperire volumen, quod velut à Zoilorum dente pertimescens Magnatis alicujus reverito Nomine non insigniatur in fronte, quasi Cerva illa præmunita conclamet;* Cæsaris sum, noli me tangere; *Mæcenatis sui glorias tùm à sanguine, tùm à virtute, admotâ Diogenis lucernâ, perquisitas ipso in libri limine describunt, quia eidem ex Vlissis arte dignitatem, ac æstimationem ex armis Achillis obtinere contendunt. Has ergo amplissimas in Millina Domo sicut invenire non laboriosum, ita brevi chartulæ compendio diminuere putaverim illicitum; quæ etenim in Familiis etiam primariis divisa commendantur, omnia eminenter unita in Millina præfulgent. Si splendorem antiquitatis ad modum Nestorianæ prudentiæ trium à sæculorum experientia commendatæ præferimus, cujus ante plura sæcula non sit reperire primordia; non est certè, cur Puccios, & Paulos Millinos tum potentiâ, tum nobilitate suo ævo in Alma Vrbe primarios evocemus*

à duodecimo nostræ salutis sæculo, non est, cur vetustissimam in Vrbe S. Nicolai de Millinis Ecclesiam, vel à Fundatoribus Millinis, vel ab ipsis ea tunc in regione præpotentibus ita nuncupatam inquiramus; cùm longè ante Salutiferum Christi Redemptoris adventum unus pro mille latinæ eloquentiæ Princeps in oratione 14. pro Aulo Cluentio immemorabilem Tua (Eminentissime Princeps) stirpis antiquitatem, atque splendorem in Aulo Aurio Millino hoc contextu declaret: Aulus Cluentius Avitus fuit Pater hujusce, Iudices, homo non solùm municipij Larinatis, ex quo erat, sed etiam Regionis illius, & vicinitatis virtute, existimatione, nobilitate facilè Princeps. Is cùm esset mortuus Silla, & Pompeio Consulibus, reliquit hunc Natum annos quindecim, grandem autem, & nobilē filiam, quæ brevi tempore post Patris mortem nupsit Aulo Aurio Millino Consobrino suo, adolescenti in primis, ut tunc habebatur inter suos, & honesto, & nobili.

Cicer. Orat. 14. pro Aulo Cluent.

Si Martes, si Pallades lauris suis domos exornant; si lauri ipsi, quia Diis sacri, vera pietate coronantur; antiquioribus, quos memoraveram, omissis, Petrum etiam Millinum, Mariumque prætereo, quorum ille velut omnigenæ sapientiæ thesaurus in Vrbe veneratus, ab Eugenio IV. *Caduceator missus ad Basileenses; inde ad Pium* II. *in Hetruria hærentem à S. P. Q. R. tandem à Sixto* IV. *Monteranensi Comitatu, quem hæreditarium in Familiam transmisit, præmio fuit honorifico decoratus: Alter, novus Agrippa, Sanctiori ab Augusto prædilectus, ab Innocentio* VIII. *(unà cum Camerinensi Duce) selectus est, cui Neptem suam Connubio fœlici copularet. Petrum alium Millinum adducere possem ex præclarissimis rebus gestis celeberrimum, Clementi* VII. *acceptissimum, ad quem velut ad Oraculum Delphicum Orbis cogniti sapientes accurrebant: Marij secundi glorias martiales legimus non solùm à magnis Hetruriæ Ducibus honoratas, sed & à Paulo* IV. *à B. Pio* V. *& à Gregorio* XIII. *præcipuis dignitatibus coronatas; laude tamen longè majori Lotharios, Hugones, Pipinos, Carlomanos, Rachisios, Bambas, Veremundos, Sigibertos, Humbertos, & Amedæos æmulando, novoque exemplo Hilarionem in paternis laribus agendo, singulari cum pietatis opinione decedens maximum sui desiderium Vrbi universæ reliquit. Propiora forent Pauli, Marijque Tertij (ille Avus, hic dignissimus fuit Eminentiæ Tuæ Genitor) promerita virtutum encomia, qui prædecessorum suorum glorias fœlicitate non minori fuerunt æmulati; sed in obsequium modestiæ tuæ hos, aliosque plurimos lubens omitto. Ad unicum sermonis telam restringo, ad eum nempe, cujus uti Nomen omine fœlici, sic maximas virtutes, primariasque à virtutibus glorias in Te, Princeps Eminentissime, renovatas non Vrbs, sed Orbis applaudit: Savus Millinus unus adinstar omnium nobis esse potest: Summis ille in Patriæ angustiis, in extremo rerum discrimine, novus Lartius, novus Posthumius, novus Camillus sub Prætoris titulo Dictatoris authoritate decoratus, novum Catilinam Franciscum de Vico Viterbij Tyrannum, sub Præfecti nomine Romæ affectantem imperium in Hetruria extinxit; mox Honoratum Gaetanum Fundorum in Latio Comitem, qui occupato Marino non contemnibili Castro Romanæ Campaniæ minitabatur excidium, ad honestæ cum S. P. Q. R. pacis leges adstrinxit, Tullianâ gloriâ* Pater Patriæ, *non immeritò acclamatus, ab Vrbano* VI. *Pontifice meritis inde honoribus cumulatus.*

Huic demum, quam delibavi, Familiæ Tuæ, majestati, ac gloriæ pace, belloque partæ cœlestis virtus accessit, ne quid excelsum hac in gente deesset, sed utrinque splendor humanus, & virtus divina promicarent. Veriora christianæ pietatis monumenta si aliunde non elucescerent, Iura Patronatus, quæ tribus in Vrbis Patriarchalibus, nempe Lateranensi, Vaticana, & S. Mariæ Majoris Ecclesiis Tua possedit Amplissima Domus

altè

altè contestantur. Vivet in historiis Celsus Millinus ab omnigena scientiarum copia, sed multò magis à prægrandi vitæ integritate, atque pietate Leoni X. percharus, & in Vrbe laudatissimus. Celso non inferior Franciscus, qui Lateranensi Canonicatu, amploque patrimonio sponte abdicatis, ut cum Petro verè dicere posset Redemptori, Reliquimus omnia, & secuti sumus te, *sacrum Eremitarum S. Augustini Ordinem professus, veri Apostoli factus exemplar, summo apud Martinum V. in pretio, sanctiori sui Ordinis Reformationi præpositus, tandem Episcopus Senogalliensis designatus, & ad altiora omnium votis expetitus, Patriæ totius venerationem in immatura morte promeruit. Celebrior utroque Lucas Millinus tum sacræ splendore doctrinæ, tum Sanctitatis opinione, tum spiritu prophetico, tum miraculorum gloriâ (ut in historiis constat) à Deo decoratus, cui Callixtus* III. *quòd summam sibi ab eo prænuntiatam dignitatẽ præmortuo remereri non potuerit, indoluit. Si ergo commendatur nobilitas ab Atavis deducta, licèt in Nepotibus denigrata; verior, quæ propriæ virtutis, ut aiebat Tullius, innititur fundamento, cæteris illa supercellit, cujus, ut de Nilo tradunt, ignoretur origo, si quò remotior suos fontes agnoscit, eò purioribus semper lymphis excurrat: Hæc in Te, Cardinalis Amplissime, omnibus ex gloriis ornatissima coruscat.*

Id unum gloriæ tuæ desiderari posse videtur, (quod tamen ab aliis majori Tibi fælicitati jure tribuitur) quòd non primus sacram Orbis Christiani Iudicum Purpuram in Millinam Domum invexeris. Ioannes Baptista Millinus ex familiæ, indolisque merito inter Lateranensis Ecclesiæ (omnium Vrbis, & Orbis Ecclesiarum Matris, & Magistræ) Canonicos ante pubertatem adscriptus à Ioanne XXIII. *à Martino* V. *singulari benevolentiâ prosecutus, novus ævi sui Salomon, à Nicolao V. Vaticanæ Basilicæ Vicarius creatus, in ejus Templi restauratione, ac ornamento tota profusione semper intentus, à Paulo* II. *Christiani Orbis Atlante in ponderis levamen novus Alcides evocatus, à Sixto* IV. *(Seraphici Patriarchæ dignissimo Filio) fuit inter suos Collaterales sacro Murice decoratus. Postmodùm Legatus à Latere cum plenitudine potestatis ad sedandas Lombardiæ gravissimas commotiones amandatus, Caduceator gloriosissimus in Patriam rediit, festivis omnium acclamationibus, utì totius Italiæ pacificator exceptus. Ioanne Baptista non inferior Ioannes Garzias, qui à Paulo V. in omni virtutum genere probatissimus, in Hispaniâs ad Regem Catholicum Nuntius Apostolicus missus (ubi & in Generalibus Religionis Franciscanæ Comitiis anno* 1606. *authoritate Apostolica præsedit, ejusque summæ prudentiæ, atque integritati debitas grates Seraphica monumenta posuerunt, ex prægrandium meritorum intuitu Fori-Cornelij susceptis infulis, sacrâ Cardinalium purpurâ fuit insignitus. Ad componendas exinde inter Rodulphum* II. *Cæsarem, & Matthiam Austriæ Archiducem Cæsaris Fratrem controversias destinatus, haud sibi dissimilis, ad votum Pontificis universum negotium integra fælicitate composuit, factus exinde Pontificis ejusdem in Vrbe Vicarius, cui summum in sacro Vaticano solium ei ab Orbe Catholico adprecatum mors immatura præripuit.*

Ecce promotionis Tuæ, Cardinalis Amplissime, fælicissimum in Antecessoribus tuis omen, & exemplum. Publica tamen, & manifesta sint hæc Tuæ stirpis ornamenta, sunt nihilominus externa: domestica latent, & Tibi propria; de quibus cum dicere jubeat admiratio mea, vetat modestia Tua. Vnum tamen omnium in oculis positum silentio præterire non licet; quibus namque meritorum alis Aquila generosa ad maximam Cardinalatus dignitatem ascenderis. A sanctissimis Christi Vicariis

Clemente

Clemente IX. & X. variis in muniis probatus, ab hoc ultimo in Hispanias Nuntius Apostolicus cum potestate Legati de latere ad Regem Catholicum amandatus, quàm grandi vitæ candore, qua prudentiæ laude, quàm inflexibili Astræa, qua in adversis constantia, qua denique gloria in maximis rei Christianæ negotiis Apostolicæ dignitatis authoritatem servaveris illæsam, Catholicique Regis simul benevolentiam singulariter promerueris, attestantur honores exinde collati: Quàm integrè tanti muneris partes impleveris; ego ipse testis oculatus edicere possum, saltem ex parte, nisi me Tua modestia prohiberet in toto; me tamen omnino silente, silentium imponi non poterit Orphanis, & Viduis, Ecclesiis, & Regularibus utriusque Sexus Ordinibus, universæque Curiæ Catholicæ, ubi quot homines sunt, tot habes integerrimæ Tuæ pietatis, affabilis majestatis, amplissimæ munificentiæ, Nestorianæ prudentiæ, summæ justitiæ, cæterarumque, quibus pro omnium bono à Deo decoratus es, insignium virtutum præcones. Quoniam verò illas, ut antiqui Helvetij solem adorabant, digito ad os apposito jubeor venerari; unico verbo rem totam absolvam: S. S. D. D. Innocentius XI. quem Deus O. M. Ecclesiæ suæ diù servet incolumen, Te vel absentem, nihilque tale cogitantem, in Albo Eminentissimorum Cardinalium adscripsit, & Vrbevetanę præfecit Ecclesię. Hoc unum ad instar omnium, atque præ omnibus est mihi, & cæteris meritorum tuorum irrefragabile testimonium. Te rectissimus Hominum æstimator, qui vel ad minimas promovendos dignitates linceis oculis perscrutatur, nil præter Deum, cujus vices gerit in terra, præ oculis habens, Te inter eos declaravit, quos ex Orbe toto Christianę Reipublicę supremos Censores dignissimos approbavit.

Prodeat ergo fælicissimus hac in parte meus fœtulus, & progressus verè fortunatos in lucem producat Seraphicæ Tuæ Religionis; Tuæ dixi, quoniam ex Tua speciali ad Seraphicum Patriarcham devotione in Tui cordis penetralibus reposita, de beneficentiæ, ac protectionis Tuæ rara singularitate gloriatur; Prodeat inquam, tot, tantisque Mæcenatis sui splendoribus decoratus; Prodeat autem, ut singulare aliquid, & magis intrinsecum futurę posteritati declaret: Haud enim sine causa, Hieronymo etiam Marcello de Gubernatis ex Comitibus Intimelij, atque Castellarij, eoque tempore pro Regia Sabaudiæ Celsitudine apud Catholicum Regem Oratore, cum Tu, Eminentissime Princeps, ibidem Nuntius Apostolicus cum singularissimis benevolentiæ signis Tibi specialiter devinctum reddidisti, eo inquam non sine causa oblationem istam rigorosæ sub obligationis titulo commendante, volumen de Ordinis Seraphici progressibus Eminentiæ Tuæ devoveram; quod, jam votum impleturus, Tuas non possum ad Aras non appendere. Novi ego, quod Tu, Cardinalis Amplissime volebas, omnibus ignotum, qua me in hujus assumptione operis hærentem efficacia confortaveris, quàm sincerè protexeris, & contra adversos nonnullorum conatus quàm potenter defenderis. Sit in te speciosum, quòd Tua beneficia celes; in me tamen turpe, si taceam; inficiandi genus est silentium. Hoc igitur Eminentiæ Tuæ studiosissimo Petro Marino de Sormanis Ordinis nostri Seraphici Generali Ministro inter cætera debeo, quòd solita sua benignitate mea vota præveniens, mihi non modò concedere dignatus est, sed & ad meritum obedientię salutaris injungere, ut hoc qualecumque grati animi monumentum Amplitudini Tuæ consecrarem. Consecratur tamen etiam cum fœnore; sub hac enim lauro securum à fulmine, ad hanc Cæsaris statuam tutum à dentibus Zoilorum, ad Te translatum Tuum erit, Tuoque Nomine insignitum

signitum quis convellere? Ad Aram Tuam appensum quis audeat vellicare? Dumque offerentem unà cum suo munusculo, ut benefica semper Animi Tui magnitudine protegere digneris, exoro; illud erit mihi constans, & perpetuum votum, ut majori semper Ecclesiæ suæ bono Te Deus O. M. diu servet incolumem.

EMINENTIÆ TVÆ.

Ex S.Petri de Vrbe in Monte Ianiculo die quinta Augusti 1684.

Humillimus Orator, & Servus
Fr. DOMINICVS DE GVBERNATIS.

PRÆFATIO OPERIS.

ARTHAGINIS ruinas Mario Romano post Consulatus plurimos, post repetitos sæpiùs in Capitolio triumphales applausus, à gladio persequentis, & à facie mortis miserrimè fugienti ministrasse lenimenta doloris, non dubitamus, dum ipsum evidentiùs instruerent, qualis sit omnium sublunarium conditio naturalis. Si verò marmori, si ferro, si æri tempus edacissimo dente non parcit, quid firmitatis in arborum frondibus possit haberi? & super arborum frondes mage volubilis est hominum volũtas. *Ecce qui serviunt ei*, (Creatori)
Job. 4. *non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit pravitatem.* Apostolicum Collegium Deus ipse Homo factus elegit; & tamen Principis ejus qualis fuerit infirmitas, innotescit; ejusque Sociorum imbecillitas recitatur in Evangelio. Noverit itaque miser Homo, ut non superbiat, ut neminem despiciat, suum proprium, & naturale *Nihil*, sive de naturalibus, sive de moralibus, sive de gratuitis agamus. Quidquid est, à Deo est; solum *Nihil*, id est peccatum sine ipso factum est. Et tamen ineffabilis illa bonitas, & incomprehensibilis sapientia melius judicavit, de malis bona trahere, quàm mala nulla esse permittere.

Interrogabit aliquis, qui ad aliena magis, quàm ad sua negotia respiciat, hoc scio jam in communioribus agitari conventiculis; interrogabit inquam; quomodo, vel ad quid uno in Franciscano Corpore, per unum Legislatorem, una sub vitæ methodo constituto, tot, tamque ampliata membra, ipsum Ordinem Minorum vel dividentia, vel integrantia? Curiositatis hujusmodi pruritum ultrò condonarem, si rudiores solos afficeret; quibus ad intelligendum universalis Ecclesiæ decorem, mentem attollere non vacat. Quòd ad sublevandos Ecclipsatæ Lunæ labores ignorantes illi populi tubis, tympanis, unitisque clamoribus accurrant, eorum ruditati est indulgendum, qui Ecclipsis causas ignorant. Nonne ab exordio nascentis Ecclesiæ, ut una fuit lex omnibus Christicolis, ita & erant omnibus omnia communia? & tamen dum in omnem terram propagata prædicatio Apostolorum multitudinem credentium Christi aggregavit Evangelio, permanente legis, & finis unitate, tot statuum differentias videmus in Ecclesia Dei sanctitate florere, Ecclesiasticos, & sæculares, Conjugatos, & Cœlibes, & omnium Ordinum Regulares; unde meritò de ipsa prædictum credatur à Re-
Psal. 44. gio Vate; *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Ipsis in Religionibus tanta cum majestate, prudentiâ, & sanctitate, sub una Regula unico à Patriarcha respectivè constitutis, & ab Apostolica Sede approbatis, quot jam membra dividentia diversis abinvicem restrictionibus, aut mitigationibus, immò & habitus varietate distincta? Hoc in Benedictina, hoc in Augustiniensi, hoc in Carmelitarum Ordine, hoc in omnibus antiquioribus nulla potest tergiversatione celari. Omnia namque sublunaria suas vicissitudines patiuntur. At in Seraphico Minorum Ordine,
Arist. 1. Metaph. quoniam Vir sapiens non patitur admirationem; *Admiratio enim est de his quorum causa est occulta*; longè majori cum fundamento, patentioribus ex causis hoc cum evenisse non lateat, non est, cur de hujusmodi distinctione, vel ampliatione miremur.

In altissimo Evangelicæ paupertatis apice Regulam Fratrum Minorum à Seraphico Pauperum Patriarcha constitutam, prout Christo dictante conscripsit, ultra duo sæcule sine ulla dispensatione conservatam, & Ordinem Minorum, quandiu in illius literali observantia permansit, indivisum perseverasse, non ambigimus. At verò perfectio
Virgil. l. 6. Æneid. paucorum est; *Pauci, quos aquus amavit Juppiter, aut altos evexit ad athera virtus.*

Ampliatam ab Oriente in Occidentem in omni terræ angulo Gregis Franciscani multitudinem quàm difficile fuerit arctissimos intra perfectionis Evangelicæ limites contineri,

contineri, nemo non agnovit. Causas relaxationis Religionibus communes, & in Minoritica magis proprias, in Tomo 1. lib. 5. enarravimus, atque præ cæteris, etiam præ continua, vixque intelligibili carnis maceratione, quæ tepidos trahere possit in obliquum, summum paupertatis apicem, causam Ordinis divisionibus, occasione accepta, ministrasse, omnibus est in confesso; quippequæ non modò mundi Sapientibus hæc Regula visa fuerit inobservabilis, sed & Innocentium III. Sanctissimum in terra Christi Vicarium summis ab ejus rigoribus expaventem ab ipsius approbatione deterruerit à principio. Hoc uno potissimùm ex capite non potuit hæc mistica Rebecca Fratres ab invicem discordantes in suo corpore non portare, tandemque unum ab altero longa digressione recedentem non intueri. Cùm etenim mistico huic Abrahæ benedicens Empirei Rector, ei ex una parte promiserit, ipsius prolem ab Arctico in Antarticum fore ampliandam; ex altera verò, quòd nunquam forent in Ordine defuturi, qui contra relaxationes jam tum Seraphico adhuc Patriarcha vivente pullulantes, pro integra, & litterali Regulæ observantia mordicùs asserenda pugnarent; non fieri non potuit, quin paucis ab initio, pluribus exinde pravo ex aliorum exemplo ab Ordinis rigore declinantibus, ac denique Communitate ipsa Religionis majori ex parte dispensativa privilegia perquirente, filij Rechab, qui testamentum Patris invicto zelo volebant inconcussum, à parte reliqua separari contenderent, ut ex Dei promisso Regula Sancti Francisci conservaretur illæsa. Omnia, quæ sub cœlo nascuntur, temporis mutabilitate aguntur, cum tempore consenescunt, elanguent, & contabescunt.

Dum ergo nec gravis, nec authentica, id est non publicè tolerata fuit læsio paupertatis, tenues itidem præcessisse in Ordine Minorum indiviso Zelantium pro puriori Regulæ observantia Congregatiunculas, agnovimus, quas ideo in calce primi Tomi retulimus, quia nec ex se corpus unquam efformarunt, & tandem in Observantiæ Oceanum intrantes, rem, nomenque perdiderunt. Vbi verò ex Sedis Apostolicæ dispensatione (quæ super omnes Regulas authoritativè præsidere non dubitatur) supplicarunt aliqui, diminui sibi Seraphicæ paupertatis excellentiam, (quam in Ordine Minorum esse insigne singularissimum, omnibus est in aperto) cæteri, approbante, immò & applaudente ipsa piissima Matre Apostolica Sede, illibatum tenentes Patris tui testamentum, ab integra Regulæ Franciscanæ observantia recedere noluerunt; unde hos ab illis necesse fuit separari, quibus sub arctissimis hujus vitæ rigoribus inconcussè permanere non vacabat.

Hac unica de causa Seraphicus Ordo Minorum, qui ultrà duo sæcula gloriosè convixit indivisus, in plura jam membra multiplicatus agnoscitur. Deo, qui novit de malis bona trahere, ita suaviter disponente, utà Francisci Filiis per multiplicata domicilia sibi abundantiùs serviatur. Eodem modo successivis temporibus, dum novæ (tametsi non contra Regulæ essentialia) vel tepores, vel relaxationes suboriri viderentur, novis reformationibus data est occasio; quod meliùs in operis prosecutione declarabitur. Ab Ordine namque diviso prosperatos cum Dei benedictione Regularis, atque Strictioris Observantiæ professores, Conventuales item, & Capuccinos, qui eodem cum Reformatis tempore, sed non eodem modo surrexerunt; qui singuli Religionem integram omni titulo venerabilem possent ex se constituere. Nulla enim pars ipso in Ordine otiosa: in Palestra, quam quisque, approbante Apostolica Sede, sibi præfixit, in obsequium Dei, animarumque salutem, ad quod Seraphica vota nuncuparunt, bravium supernæ vocationis apprehendere omnes æquo conatu festinant; alius quidem sic, alius verò sic; ita ut *qui manducat, non manducantem non spernat, & qui non manducat, manducantem non judicet*: propriis laudibus partes singulæ coronantur.

Nec difformiter in fragiliori sexu, in Ordine Clarissarum evenisse constat; cùm etenim piissimi Christi Vicarij duriorem judicarent Regulam à Sancto Francisco conscriptam, quàm à pauperibus Virginibus sub clausura perpetua reclusis observari juberet; ab ipso voluerunt exordio eam in multis Apostolicâ indulgentiâ temperare: Dum verò dispensationis hujusmodi gratiam illæ humiliter recusarent, quibus apex Evangelicæ perfectionis cordi erat infixus; actum est, ut, Apostolica ipsa Sede approbante, Ordo divideretur in duos, uno Re-

ẽ 2 gulæ

gulæ rigorem, altero privilegia prosequente. Oppositum videmus in Tertio sancti Francisci ordine, *qui de Pœnitentia dicitur*, evenisse; cum etenim professoribus ejus ab institutione sua liceat sub propriis laribus Deo sub Regula mitiori deservire, semper ad altiorem perfectionis gradum anhelantes, in communi primùm congregari, deinde convivere, tandem solemnia Religionis vota profiteri voluerunt, & impetrarunt. Ecce quibus ex fundamentis varias in partes divisa, & in immensum multiplicata soboles Franciscana non solùm fœtu novæ prolis, sed & quotidianis sanctitatis fructibus excrescens, mundi totius angulos repleverit; ubi Deo quasi apis argumentosa deserviat.

Sicuti autem Philosophantes, utì docente Stagirita didicerunt, à prioribus, & notioribus naturæ tractatus omnes inchoare consueverunt. Agere indispensabiliter supponit esse. Historiarum nullus, quòd legerim, vel Romanæ, vel alterius cujusque Monarchiæ præclara facinora describenda suscepit, quin priùs ejusdem exordium vel descripserit, vel supponendo delibaverit in compendio: Ita ego mare magnum universalis Historiæ Franciscanæ ingrediens, in primo tomo causas ejus, ac esse intrinsecum indicare debui, sed in communi priùs, quatenùs unum Corpus ab uno Legislatore, sub una vivendi methodo fuit institutum, & quoquo modo perseverasse supponitur. Cum verò non modo in amplissimo Minorum Ordine, qui primus à Seraphico Patriarcha fuit institutus, verùm & Clarissarum, qui fuit secundus, atque *de Pœnitentia*, qui Tertius Ordo sancti Francisci non immeritò dicitur, multiplicata jam membra, atque multitudine prægrandi ampliata sit videre, quibus utì nobilibus ex partibus Seraphicum Corpus integratur; argueremur profectò, nisi singulorum exordia, profectus, intrinsecumque statum, priusquàm de ipsorum operationibus agamus, ex integro describeremus; ordine itaque doctrinæ servato, Seraphicæ Religionis in communi esse intrinseco jam in primo tomo exposito, ipsum de singulis ejusdem membris hoc in secundo absolvimus; denique in tertio, & quarto status ejus politicus, seu leges, quibus gubernatur, erunt explicandæ, quatenus in esse reali, atque morali ex integro constitutus, difficile non sit cognoscere, quomodo per universos terræ angulos distributus procedere valeat ad operationem. A Regulari, atque Strictiori Observantia dicendi sumemus exordium; quia cùm subintroductis relaxationibus, aut mitigationibus non acquieverint, incœpisse de novo dicti non possunt, sed in observantia Regulæ, qualis à Seraphico Patriarcha noscitur instituta, perseverarunt; etsi pauci in comparatione aliorum ab initio separari maluerunt, donec numero excrescentes antiquum Ordinis sigillum, atque Ministrorum Generalium totius Ordinis seriem non interruptam ab Apostolica Sede habere meruerunt: Vnde si alicubi Observantia ipsa de novo incœpisse legatur, accommodè intelligendum est, ut non de veri novitate principij, sed de noviter facta à reliquis separatione dicatur.

Tacitæ jam tandem objectioni non respondere non possum: non est, cur insultet aliquis; factum est in propatulo: Cur tertium, & quartum hujus operis volumen ordine præpostero hujus impressioni præposuerim, erit non uni, vel alteri, vel querelæ, vel admirationis occasio: non est tamen petra scandali, si causa pensetur; si aliorum exempla velimus attendere. Quis adversùs Mastrium, virum in Academia Subtilium omni laude dignissimum insurrexit, eò quòd de Physico auditu doctissimas suas lucubrationes ante logicalia typis ediderit? ipse sua audiendus in causa. Ego pro me respondeo: dum primi Tomi prælo incumberem, celebrata sunt Toleti anno 1682. Ordinis nostri generalia Comitia, in quibus inter alia id unanimi Patrum voto sancitum fuit, ut ob causas tunc probatas nova statutorum utriusque Familiæ compilatio fieret ex omnibus ab Ordinis institutione statutis, & Constitutionibus Apostolicis complenda; unde coactus sum, ut obedientiæ filius, hac, aliisque de causis, secundo interim omisso, tertium, & quartum, in quibus à primo Religionis Capitulo in hodiernum usque diem universa statuta fuerunt summo cum labore collecta, accelerato prælo evulgare; quibus expeditis, secundum ecce pro debito producimus.

Superest, benevole Lector, ut ex tantæ in Seraphica Religione multitudinis consideratione, in Divinæ Providentiæ imperscrutabile arcanum assurgas, hoc prægrande Fidei Catholicæ testimonium assumens, quòd Grex per universos terræ angulos

angulos multiplicatus in immensum, solo altissimæ paupertatis apice prædives, nihil prorsus in mundo possidens, etiam inter efferatos fidei hostes, absque speciali Numinis assistentia sustineri non posset, humili cum laude confitearis, ipsumque Deum jugiter collaudes, quòd non modò prædivitum in Vrbibus saluti, sed & Pauperum in Vicis, & Pagis, ac in montibus consulere voluerit, pauperrimos Minoritas tam amplè protendendo, quibus satis sit panem arctum, & aquam brevem incessanti labore sibi comparare, unde omnium saluti, ut pro omnibus mori voluit Dominus IESVS, & in omnibus Deo valeant deservire.

APPROBATIONES RELIGIONIS.

Fr. Petrus Esporrin Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Lector Iubilatus, Ex-Secretarius Generalis Ordinis, Provinciæ Aragoniæ Provincialis, S. Officij Qualificator, & Procurator Generalis ejusdem Ordinis.

IUssu Reverendissimi P. N. Fr. Joseph Ximenes Samaniego totius Ordinis S. P. N. Francisci Ministri Generalis vidi Opus in duos Tomos divisum, cui titulus est præfixus, *Orbis Saraphicus, &c.* compilatum à R. P. Fr. DOMINICO DE GUBERNATIS Theol. Lectore, & Religionis Chronologo. Opus sanè arduum, cum ea, quæ Seraphicus Pater in obsequium Christi, Catholicæ Religionis, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ præstitit per se, & per suos Filios per quatuor mundi partes, non facilè possint enarrari. Per quatuor Mundi plagas Minores peragrantes, granum frumenti, Christum scilicet Dominum mortificatum infidelitate Judæorum, & perfidiâ Paganorum seminarunt prædicando, & ut fide populorum multiplicaretur, nulli parcentes laboribus, sanguinem proprium effundere non timuerunt in Evangelicæ doctrinæ testimonium. Per quatuor Mundi angulos euntes miserunt semina doctrinæ Catholicæ, quam ab Ecclesia Romana (quæ unica est, & sola Columna veritatis) didicerunt, ut omnes in uno congregati ovili unicum cognoscerent Pastorem, suamque vocem solam audirent, sub cujus cura, & Præsulatu salubria pascua invenirent. Per quatuor mundi plagas Fidem Catholicam promulgarunt, et si quinta superesset, lumen veritatis in illam induxissent: neque enim solùm à Christo Franciscus quatuor recepit in suo corpore vulnera, quæ in Domino micabant tanquam sidera; sed quinque: ut si in Orbe altera extaret plaga, illam etiam illustraret quintò. Manipulos ergo doctrinæ ipsorum collegit Author in hoc Opere, ex nunquam satis laudato Viro Annalista nostro R. P. Luca Uvadingo, ex aliis Scriptoribus tum domesticis, tum exteris, & ex instrumentis authenticis Religionis, ut uberes fructus Minorum, quos alij dispersos in diversis libris, quasi in horreis proposuerunt, in hoc opere collecti inveniantur. Summo enim labore, maximâque industriâ, hæc omnia Author noster compegit, cum methodus sit satis commoda, stylus non insuavis, & distributio rerum apta. Tandem cum nihil contineat contra veritatem Catholicam, aut bonos mores, typis posse permitti judico. Romæ die 4. Octobris 1681.

Fr. PETRUS ESPORRIN Procurator Generalis Ordinis.

Loco † Sigilli.

DE mandato speciali Reverendissimi P. Ioseph Ximenes Samaniego totius Ordinis Seraphici Ministri Generalis Ego infrascriptus eâ, quâ potui, majori diligentiâ ponderando legi, & examinavi primum, & secundum Tomum *Orbis Seraphici*, *Historia de Trium Ordinum à S. P. Francisco institutorum Origine, atque progressibus, & Fratrum Minorum rebus gestis per quatuor Mundi partes in obsequium Christi, Fidei Catholicæ, atque S. R. E.* à R. P. Fr. Dominico de Gubernatis ejusdem Ordinis Chronologo, ingenti, & commendabili labore conscriptos; nihil puritati Fidei, vel bonis moribus adversum in iis advertere potui: Quinimo Franciscanas glorias pro anterioribus sæculis à Viro præclarissimo Luca Uvadingo per annorum series tanta cum laude à pulvere, & oblivione vindicatas hîc vidi, quæ præsertim ad cognoscendum Ordinis ejusdem statum, fœliciusque gubernium attinere possunt, ex eodem Uvadingo, cæterisque tum impressis, tum manuscriptis Religionis nostræ monumentis ad hæc usque tempora ex integro completas, atque per separatas materias faciliori methodo, servatâ ubique Religiosâ modestiâ, congestas. Quare dignissimum censeo, ut ad Dei gloriam, necnon ad Seraphicæ nostræ Religionis decorem, & utilitatem in lucem prodire permittatur. Dat. Romæ in hoc Aracœlitano Conventu die 4. Octobris 1681.

Fr. LAURENTIUS A S. PAULO DE SUETIA

Fr. Ioseph

Fr. Ioseph Ximenes Samaniego totius Ordinis Fratrum Minorum Seraphici P. N. S. Francisci Minister Generalis, & Servus. Dilecto Nobis plurimùm in Christo P. Fr. Dominico de Gubernatis Lectori Theologo, Provinciæ nostræ Reformatæ S. Thomæ Apostoli Patri, & pro Seraphica Religione Chronistæ Generali, salutem in Domino sempiternam.

CVm gravissima nonnulla, eaque publica pro Seraphicæ nostræ Religionis utilitate, ac decore sint per Nos in Gallicis nostris Provinciis expedienda negotia; Te, de cujus prudentia, morum integritate, doctrina, ac in rebus agendis dexteritate prævio experimento nostro, plurimùm in Domino confidimus, ad præfata per Nos Tibi commissa expedienda Lugdunum, Parisiosque harum serie, cum salutaris Obedientiæ merito destinamus, atque cum Amanuensi Tibi beneviso, capta temporis opportunitate, cum speciali nostra benedictione contendere valeas. Concedimus ad hæc, ut Tomos nonnullos ex Historia Seraphica, quam ex speciali nostro mandato, insigni labore, & laudabili fructu conscribendam suscepisti, jam cum magna nostra satisfactione approbatos, Lugduni typis evulgare possis; atque eadem in Vrbe, tum ad S. Bonaventuræ, tum apud PP. Recollectos, cum Amanuensi tuo te recipere, atque ex speciali nostra commissione usque ad impressionis complementum commorari valeas. Idcirco omnibus, & singulis Provinciarum, atque Conventuum nostrorum Superioribus Te specialiter commendatum volumus, prout harum serie, (quas ad triennium valere volumus) Te affectuosè commendamus, quatenus in via Tibi necessaria suppeditent, & in Conventibus omni Religiosæ charitatis officio, tanquam à Nobis specialiter missum Te recipiant, & prosequantur. Vale, Deumque pro Nobis jugiter exora. Datum Romæ ex Ara-Cœli die 16. Ianuarij 1682.

Fr. IOSEPH Minister Generalis.

Loco † Sigilli.

De mandato S. Reverendissimæ Paternitatis
Fr. PETRVS ANTONIVS A CANTVRIO Secretarius Gen. Ordinis.

Regist. lit. D.

FACVLTAS

FACVLTAS
REVERENDISSIMI PATRIS GENERALIS.

Fr. Petrus Marinus Sormannus de Mediolano Ex-Guardianus Sacri Montis Sion, totius Ordinis Fratrum Minorum Seraphici Patris Nostri Sancti Francisci Minister Generalis, & servus Dilecto Nobis plurimùm in Christo Patri Fratri Dominico de Gubernatis Lectori Theologo, Provinciæ nostræ Reformatæ S. Thomæ Apostoli Patri, & pro Seraphica Religione Chronologo Generali salutem in Domino sempiternam.

CVm Tomum secundum Orbis Seraphici, seu Historiæ universalis Franciscanæ, quam cum ingenti labore, & laudabili fructu de Religionis ejusdem mandato conscribendam suscepisti, jam Deo dante, absolveris, à Patribus Theologis ejusdem Ordinis nostri magna cum satisfactione approbatum; Nos harum serie, & cum salutaris Obedientiæ merito, ut servatis aliàs de jure servandis, ipsum Typis evulgare valeas, facultatem tibi, & benedictionem nostram specialem impertimur. Dat. Romæ ex Ara cœli die 4. octobris. 1684.

Fr. PETRVS MARINVS Minist. Generalis.

Loco † Sigilli.

De mandato P. S. Reverendiss.
F. FRANCISCVS MARIA DE SANGRO
Secret. & Diffin. Gen. Ordin.

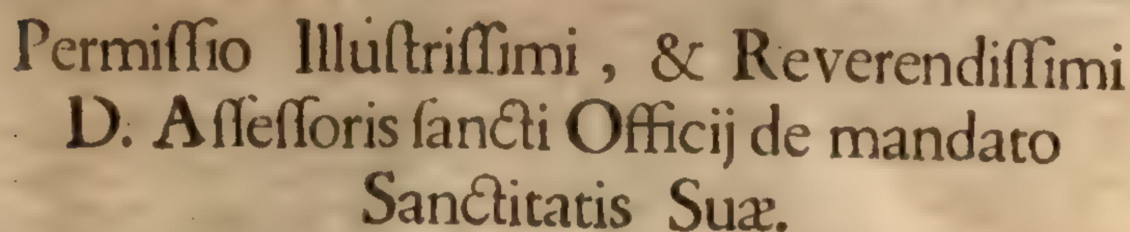
Registrata fol. 136.

Approbatio Qualificatoris Sancti Officij.

TOmus Secundus vasti Operis, cui titulus *Orbis Seraphicus: Historia de tribus Ordinibus à Seraphico Patriarcha S. Francisco institutis*: libros octo, nimirum VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. & XIII. in ordine complexus; à R. P. Fr. Dominico de Gubernatis, ejusdem S. Ordinis Minorum, laudabili studio, ac diuturno labore confectus; de Superiorum mandato à me perlectus, nihil visus est mihi continere Fidei Catholicæ, bonisve moribus adversum. Quapropter rectè poterit Typis mandari, si ita eisdem Superioribus videbitur. Romæ in Cœnobio S. Mariæ Transpontinæ. die 25. Septembris 1684.

Fr. LVDOVICVS PEREZ Ord. Carmel.
S. Rom. Inquisitionis Qualificator.

PERMISSIO

Permissio Illustrissimi, & Reverendissimi D. Assessoris sancti Officij de mandato Sanctitatis Suæ.

CVm P. F. Petrus Marinus Minist. Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum dato supplici libello ad Sanctissimum D. D.& P. N. Innocentium XI. postulasset, ut dignaretur Sanctitas Sua *secundum Tomum Orbis Seraphici, seu Historiæ de tribus Ordinibus à Sancto Francisco institutis, à P. F. DOMINICO DE GVBERNATIS A SOSPITELLO ejusdem Ordinis Chronologo compositum* alicui, vel aliquibus Theologis eidem Sanctissimo benè visis examinandum committere, ad effectum ipsum extra Vrbem transmittendi, & Sanctissimus ex Apostolica sua benignitate die 12 Ianuarij huius anni 1684. in hæc verba annuisset. D. Assessor Sancti Officij provideri faciat, & committat examinandum Fratri Ludovico Perez Ordinis Carmelitarum S. Romanæ Inquisitionis Qualificatori ad effectum prædictum: Ego in executionem Apostolicæ Commissionis præfatum Orbis Seraphici Tomum secundum eidem R. P. Ludovico Perez examinandum toto rigore pro parte Sanctitatis Suæ commisi; qui nullâ non adhibitâ diligentiâ, cum nihil in ipso vel contra Fidem, vel contra bonos mores, quod denique impressionem illius retardare possit, invenerit, harum serie, de mandato, ut supra, Sanctissimi, antedictnm Orbis Seraphici Tomum secundum ubique imprimi posse concedo. Dat. Romæ in ædibus S. R. & Vniversalis Inquisitionis hac die 3. octobris 1684.

CAMILLVS Episcopus Dragonensis Assessor Sancti Officij de Mandato Sanctissimi D. N. ut supra.

Loco † Sigilli.

Summa Privilegij Regis Christianissimi.

AVctoritate Regia sancitum est, ne quis Librum, cui Titulus: *Orbis Seraphicus Historia de tribus Ordinibus à Seraphico Patriarcha Sancto Francisco institutis &c. per P. F. DOMINICVM DE GVBERNATIS A SOSPITELLO Ord. Minorum Strictioris Observantiæ &c. Tomus Secundus*, editum intra decem annos à prima editione numerandos imprimat, aut alibi impressum in hoc Regno divendat, præter Fratres Anisson, Ioannem Posuel, & Claùdium Rigaud, aut eos, quibus id juris concesserint. Hocque omnibus perinde clarum, notum, & indictum habeatur, ac si Regij Diplomatis sententia Operis initio præfigatur. Qui secus faxit, librorum confiscatione, aliisque pœnis Regio Diplomate declaratis mulctabitur. Datum Chaville prima die mensis Iunij 1685. & Regni nostri 43.

De mandato Regis signatum
IVNQVIERES.

Quod quidem diploma in acta Tipographorum Parisiensium relatum est die 13. Iunij 1685. CAROLO ANGOT Syndico.

PROTESTATIO

PROTESTATIO AVTHORIS.

CVm SS. D.N. Vrbanus Papa VIII. die 13. martij 1625. in Sacra Congregatione Sac. Rit. & Vniversalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmaverit die 5. julij an. 1634. quo inhibuit imprimi libros Hominum, qui Sanctitate, seu Martyrij famâ celebres è vita migrarunt, gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcunque beneficia, tamquam ipsorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hactenùs sine ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata. Idem autem Sanctissimus die 5. julij anno 1631. ita explicaverit, ut nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & ea, quæ cadunt super personam, benè tamen ea, quæ cadunt super mores, & opinionem, cum protestatione in principio, quòd iis nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed Fides tantùm sit penes Authorem. Huic decreto, ejusque confirmationi, & declarationi observantiâ, & reverentiâ, qua par est, insistendo, profiteor, me haud alio sensu quidquid in hoc libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle, quàm quo ea solent, quæ humana dumtaxat authoritate, non autem divina, vel Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sedis Apostolicæ nituntur; iis tantùmmodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes Beatorum, aut Martyrum cathalogo adscripsit.

INDEX
LIBRORVM, ET CAPITVLORVM.

LIBER SEXTVS.

De Obſervantia Regulari in Ordine Minorum.

LIBER SEPTIMVS.

De Strictiori Obſervantia in Ordine Minorum.

LIBER OCTAVVS.

De Domibus Recollectis.

LIBER NONVS.

De Patribus Conventualibus.

LIBER DECIMVS.

De Patribus Capuccinis Ordinis Minorum.

LIBER VNDECIMVS.

De secundo Ordine per sanctum Patriarcham Franciscum instituto, scilicet de Clarissis Sanctimonialibus.

LIBER DVODECIMVS.

De Tertio Ordine per Seraphicum Patriarcham sanctum Franciscum instituto, qui de Pœnitentia dicitur.

LIBER DECIMVSTERTIVS.

De Religionibus ad Franciscanam Religionem Ordinem aliqualem dicentibus.

AVTHORES

AVTHORES CITATI in hoc Tomo.

ACta Apoſtolorum.
Alvarus Pelagius lib. de planctu Eccleſiæ.
Archivium convent. S. Franciſci Burgen.
Archivium Aracœlitanum Ciſmontanum,& Vltramontanũ.
Archivium PP. Capuccinorum de Vrbe.
Archivium S. Franciſci de Vrbe.
Archivium S. Iſidori de Vrbe.
Archivium Matritenſe in regeſt. Ordinis.
Arturus in Martyrologio Franciſcano.
Barezzius in chronicis.
Sanctus Bernardinus in ſermone de ſancto Benedicto.
S. Bonaventura in vita S. Frãciſci.
Bordonius ex Tertio Ordine ſancti Franciſci.
Bullarium Romanum.
Cajetanus Cardinalis in 2. 2.
Carolus Rapinæus hiſt. de Recollectorum origine.
Chronica Prov. Angelorum.
Chronica Reformationis Siculę.
Chronica Prov. ſancti Michaelis.
Chronica Daze.
Chronica Prov. Reform. Panormitanæ.
Chronica M. SS. Prov. Pietatis.
Chronica M. SS. Prov. S. Antonij Luſitanæ.
Chronica M. SS. Prov. Brixienſis.
Chron. M. SS. Prov. Bavariæ.
Chronica M. SS. Prov. Flandriæ.
Chronica Ordinis ad capitulum generale 66. de Recollectis.
Chronica M. SS. Poloniæ in Archivio Procuratoris Gen. de Vrbe.
Chronologia Seraphica.
Chronologia M. S. Prov. Algarbiorum.
Clypeus ſacrarum Monialium.
Compendium privilegiorũ Minorum.
Concilia Baſileenſe, Conſtantienſe, & Tridentinum.
Creſcentius Iacobillus.
De Luca Cardinalis in lib. *Il Religioſo prattico*.
Diana.
Didacus Lequile in hierarchia Franciſcana.
Emanuel Rodericus in qq. Regularibus.
Emanuel de Spe in chronic. Prov. Portugalliæ.
Firmamentum trium Ordinum.
Franciſcus Gonzaga Exminorita Epiſcopus, Mantuan. in chronicis.
Franciſcus Longus à Coriolano.
B. Franciſcus de Trivillo in chronic. M. SS. Refor. Mediolanen.
S. Gregorius Hom. in Evangelia.
Haroldus Epitomator annalium Vvadingi.
Hieronymus Sorbus.
Laertius Cherubinus in rubric. bullæ confirmat. Regulæ Minorum.

Laurea

ORBIS

ORBIS SERAPHICI.

LIBER VI.

De Observantia Regulari in Ordine Minorum.

RELIGIONIS Seraphicæ successus integriori perfectione, atque faciliori intelligentia tractaturi, de intrinseco ipsius esse, sive statu tractatum præmittere debuimus, ex quo clarior appareret de extrinsecis ejusdem successibus, seu operationibus historia. Sicut autem in omni Republica statum intrinsecum quoad esse physicum, atque morale, sive politicum necesse est considerari; sic in Ordine Minorum statum ejus physicum vel quasi phisicum in primo, & in hoc secundo Tomo complectimur, in tertio, & quarto relaturi politicum. Cùm verò cujuscumque rei generatio ex quatuor causis physicis, vel quasi phisicis cæteros ejusdem successus, aut novitates naturaliter antecedat; ita Seraphicum Minorum Ordinem secundùm suas quatuor causas, videlicet efficientem, finalem, materialem, & formalem in primo Tomo descripsimus, varios exinde illius eventus atque mutationes, nec non partes ipsum jam divisum integrantes in hoc secundo narraturi. Partiales autem Congregatiunculas successivè in ipsa Religione sibortas, cum in una Provincia, vel natione restrictæ Ordinem universum non respicerent, breviúsque absolvi potuerint, unico libro quinto compræhensas ad calcem primi Tomi reponere volui, ne ampliores tractatus de Regulari, atque Strictiori Observantia, de Conventualibus, & Capucinis intersecare cogeremur; eo vel maximè quòd Tomum primum illæ non gravabant; de cæteris longè amplioribus jam tractaturi diffusiùs. Hæc si advertere voluisset P. Franchinus, in opusculo suo *De Antiquiovitate Franciscana*, non doluisset, quòd omnia simul in uno Volumine non copulaverim.

Aggredimur itaque Tractatum de Observantia Regulari, quæ à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos Orbis terrarum, longè, latéque dilatata, etiam apud Antipodas sua fixit Tabernacula; Quam insignium Doctorum, & Martyrum, qui vel atramento, vel sanguine proprio Evangelium Christi asseruerunt, & Catholicam Religionem; Sanctorum insuper, & Beatorum continuata excellentia, & copiosa multitudo, præclarissima demum Sedi Apostolicæ præstita obsequia gloriosè coronant. Hujus Observantiæ, ut à cæteris Corporis Franciscani partibus condistinctæ, gloriosa conservatio, potentissimæ oppositiones, invictæ defensiones, amplissimíque progressus jam nobis sese offerunt describendi.

Advertendum tamen hîc semel pro semper, quòd etsi Observantia ipsa in vera, rigorosaque sui acceptione nihil propriè superaddat Ordini Minorum, sicut Fr. Minor observans, nihil dicit, nisi Fratrem ad Regulam Minorum simpliciter viventem; unde qua talis nec separatum Membrum in Ordine Minorum constituere potest, nec ab alio, quàm ab ipso P. S. Francisco suam recognoscere originem; quatenùs tamen jam ab aliis Corporis Seraphici Membris superinductis separatim vivere cæpit, & in signum distinctionis, titulum Observantiæ Regularis assumpsit; in hac ultima largiore acceptione, ipsius

ipsius ortum, sive potiùs primam separationem à cæteris, ejus oppositiones, progressus, atque præeminentiam hoc sexto libro describenda suscipimus.

CAPVT I.

Regularis Observantiæ prima separationis præludia.

AD Observantiam pertinuisse non negamus, quotquot partiales in Ordine Seraphico præcesserunt Reformationes in superioribus enarratæ: verùm quòd nec authoritate Ordinis erectæ, nec Religionis universæ bonum prætenderent, ad unicam Provinciam, Nationémve restrictæ, desideratum non potuerunt attingere finem. Observantiæ Regulari (in sensu jam declarato) prærogativa hæc debebatur, ut cæteras veluti fluvios, rivos, aut torrentes in se, velut in mari recipiens, Ordinem universum in Orbe Catholico reformaret, Antiquum Franciscanæ Regulæ splendorem, quem in paucioribus suis conservaverat, in integrum restitueret; Heroumque multitudine in Orbe veteri, & novo ad Dei honorem, Ecclesiæque Romanæ dilatationem gloria prorsus singulari coruscaret.

Vvad. t. 3. 1334. n. 24. Iam ab anno 1334. ejus veriora illuxere præludia; non quidem (ut prænotavimus) quòd esse inceperit de novo, sed à cæteris exire, sive separari, qui à primæva Regulæ perfectione declinare cernebantur. Cùm ergo B. Ioannes de Vallibus (de quo in tertia parte fusiùs dicemus) anno præfato Ordinis Communitatem ut plurimùm ad libertatis commoditatem; cum præjudicio præsertim Evangelicæ paupertatis consideraret inclinatam; à Gerardo Ministro Generali non subreptitiam, sed authenticam facultatem impetravit, qua sibi, aliisque nonnullis Regulæ Franciscanæ Zelotibus in separato Eremitorio seorsim habitare, summamque nobis præfixam paupertatem, atque primordialem vitæ asperitatem conservare liceret. Hęc concessit Gerardus, qui ante adeptum Generalatũ, & in Generalatu semper fuit Seraphicæ paupertatis hostis acerrimus *Judicia Dei quis examinare præsumat?*

Ioannes de Vallibus ea facultate munitus pauperrimum, & à sæcularium tumultibus omnino semotum Tugurium veriùs, quàm Conventum, quod Brulliani dicitur, prope Montem-floridum inter Camerini, atque Fulginei montes in Provincia S. Francisci, Custodiæ Spoletanæ ad primevæ paupertatis apices extruxit. Ibidem cum Angelo Clareno in ultima senecta jam posito, cum Gentili de Spoleto, cum Paulo, vel Pauluccio Fulginate, aliisque ejusdem spiritus viris, ad puriora, & prima S. Francisci præcepta sanctè convivebat, & anno 1351. pijssimè obdormivit in Domino.

Fortanerius post Gerardum Minister Generalis multò magis Ioanni, ejusque socijs favorabilem se præbuit; adeò ut ab aliquibus ad Pontificem Clementem VI. delatus fuerit, quòd cum evidenti novarum turbationum periculo (uti sub Clemente V. præfuerant) privilegijs, ac exemptionibus audentiores illos redderet, qui S. Francisci vitam, & præcepta ad litteræ rigorem sectari procurabant; aliaque de suo adinventa exponendo Pontifici, eo prætextu, nè sopita jam schysmata, molæstæque discordiæ iterum suscitarentur in Ordine, ad illorum depressionem sequentes literas impetrarunt. Ibid. 1343. n. 10.

CLEMENS PAPA VI.

Dilecto Filio Fortanerio Generali Ministro Fratrum Ord. Minorum.

AD Sedis Apostolicæ notitiam frequentibus relatibus est productum, quòd nonnulli, qui se Fratrum Ord. Minorum Professores, & Regulæ B Francisci ad litteram sectatores jactando ab universitate Communitatis Fratrum ipsorum, tam in habitu, modo vivendi, & doctrina, quàm in alijs approbatis ipsius Ordinis observantijs discrepare multipliciter probantur, ex quibus in Ordine ipso suscitantur turbationes, & scandala moliuntur. Nos intendentes, quòd ad Dei laudem, & gloriam, ejusdemque quietem Ordnis per providentiam circũspectam Sedis Apostolicæ salubris super his ordinatio subsequatur, & quòd interim non expedit, aliqua facere, per quæ approbari secta talium in ejusdem Ordinis scandalum videatur; tibi districtiùs tenore præsentium inhibemus, nè illis immunitates. Vvad. t. 3. an. 1343. n. 10.

nitates, gratias, vel favores concedere, vel exhibere prçsumas, quousque per Sedem eandem, circa statum ipsorum, sicut eidem Sedi videbitur, aliud extiterit ordinatum. Dat. Avenione 3. Kal. Decemb. anno II.

Publicata itaque Pontificis inhibitione multiplicari cum non possent hi primæ Minorum Disciplinæ Zelatores, reclusi velut in solitudine, in sancta sua vocatione perseverabant, donec Annis sequentibus, ut semper invalescebat in Ordinis Communitate relaxatio, ita plurimi antiquam puritatem mordicùs asserentes, ad Fr. Ioannem de Vallibus se se recipere gestiebant, ad perfectam Regulæ observantiam inconcusso conatu adspirantes: Hi ergo intercessione quorumdam nobilium virorum, & causam exponente Fr. Gentile præfato, qui post Ioannis obitum velut Præfectum parvulæ Congregationis agebat, impetrarunt ab eodem Pontifice meliùs informato, quatuor Cænobiola in S. Francisci Provincia sibi concedi, in quibus liberè, absque Ministri Generalis, aut aliorum Superiorum contradictione liceret, ex Pontificis authoritate, ac protectione vivere simpliciter ad antiquum Regulæ præscriptum: Diplomatis tenorem appono.

Ibi 1350. n. 15.

CLEMENS PAPA VI.

Dilectis Filijs Carceris, & Montis Luci, nec non Eremitæ, ac Jani locorum Guardianis, seu Vicarijs, & Conventibus Ord. Fratrum Minorum Assinat. & Spoletan. Dioces.

BONORUM operum, quæ B. Francisci Confessoris Patroni vestri pia studia imitantes jugiter exercetis, fructus uberes, quos velut rami fructuosæ arboris incessanter producitis, attendentes, dignum ducimus, ut illâ vos prærogativâ favoris, & gratiæ prosequamur, per quam ab omni pertubatione, ac inquietudine liberi, & immunes, eò quietius, & devotius Creatori omnium obsequium impendatis. Cum itaque sicut dilectus Filius Gentilis de Spoleto ord. Fratrum Minor. pro parte vestra nobis exposuit, vos cælestium desiderio afflati, ejusdem Confessoris Regulam in ea puritate, & simplicitate primæva, in qua ipse illam scripsit, & edidit, inviolabiliter, & illibatè servetis, & servare imposterum proponatis. Nos laudabile vestrum in hac parte propositum commendantes in Domino, illudque favore Apostolico prosequentes, vestris supplicationibus inclinati, vobis, & successoribus vestris Guardianis, seu Vicarijs, & Fratribus locorum ipsorum in perpetuum indulgemus, ut vos, & ipsi possitis liberè, ac licitè hujusmodi Regulam simpliciter in primæva puritate hujusmodi inconcussè servare; nec aliquis Superior, vel Prælatus dicti Oridinis in hujusmodi observatione vos impetere, perturbare, aut molestare præsumat; & quòd singulis eisdem in locis, singuli duodecim Fratres dicti Ordinis assumendi de Ordine ipso, vel recipiendi de sæculo, ac deputandi in locis eisdem, & eorum quolibet (sicut, & quoties fuerit opportunum) per Ministrum, seu Vicarium dicti Ordinis Provinciæ S. Francisci, qui erunt pro tempore, vel eis impeditis, aut super hoc requisitis, tamen recusantibus, vel nolentibus, aut contemnentibus, seu differentibus exequi, per Guardianum, seu Vicarium dicti loci Carceris, qui tunc erit, sub hujusmodi observantia Regulæ possint perpetuò commorari: Quódve Minister idem de singulis idoneis Guardianis, ac Fratribus eorundem locorum eisdem dictorum singulorum locorum Fratribus providere, quoties casus opportunitatis exegerit, teneatur. Non obstantibus Constitutionibus, Indulgentijs, & Privilegijs, aut Declarationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus ejusdem Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, contrarijs quibuscumque, etiam si de illis, & eorum totis tenoribus specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum esset in præsentibus mentio facienda. Nulli ergo &c. nostræ concessionis &c. dat. Avenione idibus Decemb. anno 9.

Evidentiùs patet ex Bullæ contextu, quòd non fuerit hæc nova Congregationis, aut vitæ institutio, sed antiquum, atque à S. Francisco constitutum vitæ genus in hac noviter separata Cōgregatione conservatum. Illa tamen à Generalis, & aliorum Superiorum juridictione qualiscumque exemptio causam præbuit

buit dissidiorum, & tandem tenellæ Congregationi, ut videbimus, paravit excidium. Timuerunt enim Ordinis Prælati, ne intenta à Gentili Spoletano, jamque in quatuor illis humilibus domicilijs roborata societas zelantium, alijs successivè accedētibus nimiùm excresceret: Timebant, ne multiplicato numero negotium facesseret universo Sodalitio: Timebant, ex hac parva scintilla magnum oriturum discordiæ incendium, illo majus quod aliàs sub Clemente V. & Ioan. XXII. fuerat extinctum.

Auxit indignationem quòd hi habitus viles in qualitate, & forma, ab aliorum veste difformes, per omnia similes ei, quem præferebant reformationis Narbonensis Authores, assumpserint, quòd nihil sibi commune cum reliquis voluerint, quòd omnem ferme Ministri Generalis authoritatem excusserint. Collato itaque consilio anno 1354. in Comitijs Generalibus volebant, ut nomine totius Religionis periculum futuri in Ordine schismatis exponeretur in pleno Consistorio Cardinalium, ijsdemque modis ageretur contra hos, quibus aliàs actum est contra Narbonenses. Restitit tamen Farinerius jam Minister Generalis prudenter considerans, quærelas has, & publicas coram Principibus disceptationes parere externorum admirationem, & diuturniorem, atque acriorem domesticorum commotionem. Obtinuit itaque sua inter omnes authoritate, atque officij eminentia, ut tranquilliùs in hac re ageretur, & sibi committeretur universa cura colligatos dissipandi, & exorientem Congregationem supplantandi.

Ibi. n. 2. Vt celeriùs faceret, & majori urgeret conatu, imprudenti, & irreverenti facto causam ministravit Gentilis; dum enim Farinerius quoddam præciperet uni ex illius Consodalibus; Gentilis autem hinc suæ circa exemptos authoritati detrahi, Generalis verò potestati addi timeret, arrepto Fratre, & amoto à Farinerij præsentia dixit: Nihil illi superesse in hos jurisdictionis, præsertim quo ad incolatum humilium Monasteriorum, de quo tunc agebatur. Indignati, qui aderant ad hujusmodi supremæ potestatis contemptum stimulos addebant, ut hominis tumor supprimeretur, & ficta, ut dicebant, revelaretur Religio. Irato denique multa suggesserunt, ab his patrari in manifestam instituti ruinam; eos, qui Superiorum declinabant disciplinam, ad hos transire, spiritum libertatis inter eos dominari, & promiscuè bonos, ac malos, sanæ, & corruptæ doctrinæ homines ab eisdem admitti. Cavendum proindè, & occurrendum suadebant in debili principio, ne multiplicato numero malum invalesceret. Maturè in his agere, & absque publico scandalo Ordinis obviare scissuræ volens Farinerius, exploravit secretò eorumdem vitas, & gesta, quid domi agerent, quid foris tractarent, quos ad suum Contubernium admitterent: Comperit, eos recepatasse aliquos Hæreticos, vel in fide suspectos, sub spe tamen, ut illi asserebant, eos convertendi, sed in erroribus pertinaces abegisse; peccasse tamen, quòd cum eis communicaverint in Domo, Mensa, Lecto, & minimè correctos, aut correptos dimiserint, neque, ut oportebat, denunciaverint Inquisitoribus. Hoc tanquam fundamento reliquis malis substrato, exposuit Innocentio VI. pericula futuræ in Ordine scissuræ, & gravioris sequuturæ discordiæ, quàm sub Clemente V. præcesserit, & facilè obtinuit, ut Clementis VI. privilegium revocaretur, dato brevi ad Ministrum Generalem, & Fratres Ordinis Minorum, in quo præfatam Clementis concessionem recitatam ex integro revocavit, Conventusque ipsos totaliter Ministro Generali, & Provinciali subjecit, ut ex ipso diplomate clariùs apparebit.

INNOCENTIVS PAPA VI.

Dilecto Filio Ministro Generali, & Fratribus Ordinis Minorum.

SEDES Apostolica, pia Mater, quietem, & pacem desiderans Filiorum, quæcumque inter eos litem generare possunt, & scandala, libenter removet, & subducit. Olim siquidem fæl. rec. Clemens Papa VI. prædecessor noster, Ibid. n. 3. volens dilectos Filios Carceris, & Montis Lucij, nec non Eremitæ, & Iani Guardianos, seu Vicarios, & Conventus Ordinis Fratrum Minorum Assisinat. & Spoletan. Diœcesis Apostolico favore prosequi, per suas certi tenoris litteras eis noscitur, inter cætera concessisse, quod in singulis

singulis locis præfatis, singuli duodecim Fratres dicti Ordinis assumendi de Ordine ipso, vel recipendi de sæculo, ac deputandi in locis eisdem, & eorum quolibet, sicut & quoties existeret opportunum, per Ministrum seu Vicarium Fratrum dicti Ordinis Provinciæ S. Francisci, qui esset pro tempore, vel ijs impeditis, aut super hoc requisitis, tamen recusantibus, vel nolentibus, aut contemnentibus, seu differentibus exequi, per Guardianum, seu Vicarium dicti loci Carceris, qui tunc esset, sub obedientia Regulæ B. Francisci possent perpetuò commorari; quòdque Minister idem de singulis idoneis Guardianis, & Fratribus eorundem locorum eisdem dictorum singulorum locorum Fratribus providere, quoties casus opportunitatis exegerit, teneretur. Cùm autem sicut exhibita nobis pro parte vestra petitio continebat, eorundem locorum Guardiani, & Fratres prædicti prætextu concessionis hujusmodi à tua, Fili Minister Generalis, & Ministri Provinciæ supradictæ obedientia in plerisque se subtrahere moliantur, & nonnulla in recipiendis hujusmodi Fratribus in locis commiserint, & committant, ex quibus magna scandala, turbationem dicti Ordinis, & animarum pericula parientia sunt sequuta, & majora etiam timentur, nisi de opportuno provideatur remedio, eventura. Nos cupientes, quòd Sacer Ordo præfatus, quem affectuosè prosequimur in visceribus charitatis, in religionis integritate, unitateque servetur, cessentque in eo seditiones, & scandala, quæ dudum dissidiorum sator humani generis inimicus in illo (proh dolor) seminavit, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, volumus, & authoritate Apostolica decernimus, ut, non obstante concessione præmissa, quatuor loca prædicta in omnibus, & per omnia sint, & esse debeant in potestate, & sub obedientia Generalis, & dictæ S. Francisci Provinciæ Ministrorum secundùm morem Ordinis antedicti; ita quòd nullus in dictis quatuor locis, vel alioquo eorum pro Fratre de dicto Ordine, vel de sæculo, per alium, quàm per ipsos Ministros, seu alterum eorum recipi possit, & quòd Guardiani, & Fratres, qui in locis eisdem pro tempore fuerint, in omnibus sint, & esse debeant subjecti dictis Ministris, ac eorum, & aliorum Prælatorum dicti Ordinis judicio, & Ordinationi, tam quoad Habitum, Tunicas, Mantellos, & eorum quantitatem, formam, prætium, valorem, & alia concernentia ipsum habitum, juxta fæl. rec. Clementis V. Ioannis XXII. & Benedicti XII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum super his editis deferendum, quàm quibuscumque alijs, stare, & obedire omnimodè teneantur: & nihilominus per eosdem Ministros, vel eorum alterum, prout, & quando eis expedire videbitur, de ipsis locis liberè valeant amoveri. Nulli ergo &c. nostræ voluntatis, & Constitutionis &c. Dat. apud Villam Novam Avenion. Diœc. XV. Kal. Sept. Anno. III.

Egerat etiam Generalis cum Ægidio Cardinale in Italia Sedis Apostolicæ Legato, ut Gentilis caperetur, & cum duobus Fratribus, quos secum Romam ducebat, carceri manciparetur in Conventu Vrbis Veteris Provinciæ Romanæ. Ita in custodiam ducto Præceptore, & Antesignano, ac Anno sequenti mortuo coadjutore Fratre Martino Laico Fulginate viro optimo, qui post mortem signis claruit, facile fuit, reliquos reducere, & societatem dissolvere. Perseveravit tamen in aliquibus desiderium Strictioris vitæ, & regularis Observantiæ, quod inter reliquos piè, & absque querela conservarunt, donec alium obtinuerunt ducem Pauluccium de Trinceis Fulginatem, qui majori modestia, atque prudentia, quod alij frustra, & imprudenter tentarunt, ad felicem exitum meruit adducere. Ibid. n. 2.

CAPVT II.

Regularis Observantiæ veriora Fundamenta.

ANNO 1368. Fr. Pauluccius de Trincis Fulginas ex statu, & statura, ex corporis effigie, ac nomine contemptibilis, at genere, & pietate spectabilis, à Ioanne de Vallibus, & Gentile Spoletano zelum paupertatis, & strictiorem suæ Regulæ observãtiam in Tuguriolo sancti Bartholomæi in solitudine Bruliani edoctus, Ordinis reformationem fæliciter inchoavit, ad quam assequendam Vuad. to. 4. 1368. n. 10.

Ibid. 1355. n. 7. sequendam semper adspiravit: Anno 1355. Gentile in carcerem ducto, ejusque dissipata Congregatione in Cæsiensi deserto, & Provincia S. Francisci in Aspero Monte, pœnitentiæ exercendæ opportuno, & propterea sancto institutori Francisco familiari, in commodum, & devotum Cœnobiolum reduxerat Tuguriolum ex Arborum ramis ab eodem S. Patriarcha constructum, sacravitque Deo sub titulo Annunciationis B. Mariæ Viginis, ut ibi Tyrones piè educarētur, & sanctæ paupertatis spiritū, ex pauperrimi Domicilij incolatu attraherent.

Ibid. 1368. n. 10. Verumtamen multa ibi passus à laxioris vitæ sectatoribus, seorsim, & solitarius vixit de Superiorum licentia in Turri concessa sibi ab Vgolino de Trincis Vrbis Fulginei Principe suo consanguineo, qua olim utebantur ad arctationem malefactorum Fulginates eo in loco, quo nunc est S. Lucæ Monasterium. In libertatem spiritus hoc usus carcere, in vigiliis, in jejuniis, in oratione, & contemplatione, vitam ducebat Angelicam, & exēplo suo multos alliciebat ad potiorem disciplinam. Consocios, & pij desiderij conscios aliquando orationibus, aliquando missis Nuntijs, & litteris in sancto confirmabat proposito, isque fuit semel orationis fervor, dum pro his præcaretur, ut tota Turri ignita videretur, superante verticem flamma copiosa; accurrit Populus ignem extincturus, sed nullum reperit præter Pauluccium toto Corpore extuantem, mirabili hoc igne circumseptum.

Ibid. 1368. n. 10. 11. Cum interea Vgolinus præfatus pro Comitijs in Provincia S. Francisci celebrandis præsidente Generali Ordinis Thoma Firignano, quicquid opus esset in Comitijs, liberaliter, & abundè ministrasset, Generali post Capitulum ad se cum Patribus venienti, & gratias agenti, præmonitus à Pauluccio, petijt, ut huic suo Consanguineo, & pauculis socijs Tuguriolum concederet Bruliani. Annuit optimi Herois precibus Firignanus devictus tùm receptis beneficijs, tum arcta multorum honorum necessitudine. At non priùs Domum reversus, quàm aliqui suggresserint, rem periculosam concessisse, & in Domuncula hac parvam sparsisse sementem magnæ discordiæ futuræ. Dum hæc tacitus secum cogitat, & in memoriam revocat alias turbas in Ordine excitatas, ac difficulter sopitas, sequenti die ad Herœm accedens, rogat, ut sibi liceat concessa revocare, dicens, ea indubitanter cessura in magnum Religionis detrimentum. Indignè tulit Vgolinus, sibi promissa irritari, nec se permissurum (iratus dixit) ut adeo pueriliter secum ageretur. Ne Amicum, & benefactorem ampliùs offenderet, pridie dicta rata habuit Firignanus, qua ratione elusæ sunt artes inimici, qui pacis, & unitatis laudabili specie amplissimum animarum lucrum voluit impedire.

Hoc itaque Anno 1368. in Domuncula ista, in loco horroris, & vastæ solitudinis Fulgineum inter, & Camerinum radices fixit Pauluccius, & fundamenta jecit eo solidiora, quo humiliora, Regularis observantiæ eo sensu, quo in hujus libri principio declaravimus Socios advocavit viros bonos, non tamen æquæ constantiæ, cedentibus aliquibus loci asperitati, & incommodis non facilè perferendis. In vicino lacu perpetuâ querelâ quaxabant ranæ, cænosæ paludes gravem exhalabant aërem, dumeta, humilesque miricæ plurimos generabant serpentes, quos ipsis in lectis, per officinas, & in utensilibus, magno horrore, & metu Fratres frequenter offendebant: hominum ibi commercium nullum, vinum nullum, solatia humana nulla, omnia inculta, & aspera; Montis aliquot Incolæ rustici, pauperes, horridi, quorum vestes Caprarum, Oviumque pelles, calceamenta calepodia. Ab istis mutuatus Pauluccius Calones, ijs usus est, tum arctioris paupertatis, tum majoris pænitentiæ tuendæ gratia per loca petrosa; & socijs eorumdem usum persuasit, obtenta priùs facultate à Generali Ministro. Hinc Calonum, seu Calepodiorum inter Regularis Observantiæ Professores, maximè in Italia (à quibus in rudi vulgo denominantur) deducta consuetudo, eò firmiùs retenta, quò minori hæc constant pretio, quàm soleæ, sive sandalia, magisque arridet, quòd etiam ab alijs Religionibus sint assumpta. Ibid. n. 12.

Hîc in summa vitæ austeritate, & assidua contemplatione, dum per aliquot menses hęreret recedentibus aliquibus ex socijs, alij fortiores, & rubustiores spiritu accesserunt, inter quos illi præcipui, Ibid. n. 13.

pui, Fr. Angelus de Monte Leonis, & Fr. Ioannes de Stronconio doctissimi Concionatores, & laudabilis cõversationis, quorum numerus ità crevit, ut augeri oportuerit domicilium, & sacram Ædiculam, libenter sumptus ministrante prædicto Domino Vgolino, cujus insignia per annos plurimos præ templi foribus cõspiciebantur. Aucto amplius sodalitio, & diffusa per omnem in circuitu regionem fama sanctæ Societatis, plures occurrerunt undique Fratres, quàm sub unius Tugurioli angustijs potuerint contineri. Obtinuit proindè infra breve tempus à prædicto Generali Ordinis Præfecto, ejusque successoribus in Provincijs S. Francisci, Romana, & Tusciæ, Cænobiola multa, quorum nomina dabimus aliàs opportuniùs, quæ vix hujus strictioris vitæ æmulatoribus recipiendis sufficiebant. Porrò Brullianum tanquam omnium primum majori prosecuti sunt reverentia, tum domestici, tum externi, quòd abundè probavit Iulius II. anno 1511. Dum Bononiâ Romam regrediens, ad hunc locum invisendum cum Cardinalibus septem declinavit, cum Fratribus manducavit, & perpetuis Indulgentijs, in die S. Bartholomæi lucrandis Ecclesiam honestavit. Eodem anno 1368. & fortassis non majori causa, quàm quòd prædicto Fratri Pauluccio, aliisque Fratribus spiritualibus faverit, & à Ministrorum exemerit potestate, Fr. Thomas Firignanus Minister Generalis accusatus est apud Pontificem, quòd non rectè in fide senserit, crimen urgentibus Gullielmo Ex-Minorita Narniensi Episcopo, & Ministro Provinciæ S. Francisci; probata autem plusquam evidenter ejus innocẽtia, & malo adversantium conatu, non modò pristinæ restitutus dignitatis, sed & ad Patriarchatum Gradensem, & ad Cardinalatus apicem fuit evectus.

Ibid. 1374. n. 18. Declinante in dies Ordinis Communitate, relaxata in multis Provincijs Regulari disciplina, in hac S. Francisci mirificè restaurabantur per Fr. Pauluccium, ubi anno 1374. acquisiverat alia sex humilia Tuguriola, in quibus initiabantur, qui ex sæculo adveniebant, vel religiosiùs instruebantur, qui laxioris vitæ pertæsi ex alijs Provincijs, aut Cænobijs advolabant. Vivebant tamen sub obedientia Ministri Provinciæ S. Francisci, qui ne crescerent, intra humilium, Domuncularum limites continebat. Venerat autem anno 1374. in Vmbriam Generalis Minister; exploravit, probavitq; hominũ virtutem, candidos mores, animũ à fastu alienum, vitam tranquillam, à turbis semotam, propositæ reformationis tenacem; placuitque susceptum iter, per quod reliquos Consodales judicabat ab his pauculis paulatim fore reducendos ad perfectam sui instituti observantiam. Cupiens itaque, ut multiplicaretur, & ad alias Provincias extenderetur hæc reformatio, concessit Fratri Pauluccio, & cooperarijs pauperculorum locorum Guardianis amplam facultatem, ut quò vellent, propria authoritate Fratres mitterent, quoties expediret. Exemplar facultatis concessæ extractum ex ipso Autographo, quod asservatur cum alijs litteris ad Pauluccium datis, in Archivio Cænobij S. Damiani propè Assisium, hîc exhibeo, ex quo loca, quæ tunc possidebant hi futuri magnæ gentis novi Duces, Lector percipiet.

In Christo sibi carissimis Fratribus Pauluccio Vagnotij de Fulgineo, ac Guardianis Eremitoriorum, seu locorum dicto Fratri Pauluccio commissorum, videlicet, Carceris B. Francisci, Pistiæ, Iani, Montis Lucij, Montis Iouis, Montis Ionis, & Stroconij, Fr. Leonardus Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister, & servus, salutem, & pacem in Domino sempiternam. Vt pro necessitatibus, seu utilitate præfactorum locorum, vos, & quilibet vestrum, vestrique Vicarij ire, ac etiam mittere possitis Fratres vobis commissos ad quæcumque loca Provinciæ S. Francisci, & extra, in Provincijs convicinis, quotiescumque discretioni vestræ, seu alicujus vestrum videbitur expedire, dilectioni vestræ tenore præsentium concedo, Dat. Perusij die 8. Iulij 1374. Ibid. n. 19.

Hæc opportunè concessit Pauluccio Generalis Minister, cum ille haud contemnendo beneficio totum affecerit sodalitium: Infamis illa Fratricellorum secta toties ab Ecclesia proscripta, suos habuit Perusij fautores; undè magno illuc coierunt numero, & domicilia sibi constituerunt intra, & extra Civitatem; ficta Religione, ementita paupertate, & fallaci hypocrysis larva, cum egregiam sibi conciliassent in Populo opinionem, Ibid. n. 20.

 insultarẽ

insultaro modis omnibus cæperunt Franciscanis ea in Vrbe degentibus, objicientes eis, vel ampliores ædes, vel molliores vestes, vel Cibos lautiores, quàm arcta à S. Francisco præscripta paupertas videretur permittere. Atque eò usque horum pervenit temeritas, & insolentia, ut pertranseuntibus Fratribus, quorum indusia, vel sudariola ad collum paterent, in ipsis platæis manus injicerent, extratoque linteo coram populo interrogarēt; An hæc illa vitæ Frāciscanæ austeritas? Aut an secundùm S. Francisci Regulam hæc liceret gestare? His alijsque modis ita exprobrabant Minoribus, verè à prima Ordinis semita non parùm declinantibus, ut solos se S. Francisci sectatores apud rudem plebem ostentarent, & Minoritas in tantum deduxerunt Populi contemptum, ut in publicum prodire aliquando timerent.

Ibid. n. 21. Ad has angustias Fratres radacti cogitare cæperunt, quod superesset remedium: Multi multa proposuerunt, sed prudentiùs unus, nihil opportonius opponi posse, dixit, fictis Frāciscanis, quàm veros, & rigidos sancti Francisci sectatores, atque hos evocandos ex Eremo Bruliani, quorum austerâ vitâ, & integrâ Regulæ Observantiâ possit Fraticellorum infringi præsumptio, & hypocrisis revelari. Placuit consilium; evocatisque Fratre Pauluccio, & socio, quem ille assumpsit Laicum, suas exposuerunt tribulationes, quibus ut ferventi oratione, & publica ad Populum exhortatione mederentur, præ reliquis Minister Provincialis injunxit. Pauluccius superioris obsecuturus præcepto, longa præmissa prece, ad publicum vocare congressum superbos Fraticellos, & populo, qûales essent, statuit manifestare, qui coram populo Fratrum detraxerant opinioni. Statuta disertationi die, indignati Fratricelli, non alios sibi congressores, quàm idiotas Laicos, contemnere cæperunt Paulucij humilitatem. At ille respondens, non in persuabilius humanæ sapientiæ verbis, sed in Dei virtute fidentem semet certamen inire; quod illud argumentum *interogavit*, per quod illi veros se S. Francisci discipulos, & reliquos probarent esse degeneres? Objecerunt illi Fratribus laxiorem vitam, multiplicem Regulæ transgressionem, & alia quæ adversari videbantur statui Franciscanorum; se verò in laboribus multis, ærumnis, undique à Prælatis agitatos, ab Inquisitoribus ad necem perquisitos, adamussim S. Francisci observare præcepta. Ad hæc Pauluccius: [Nihil S. Franciscus strictiori, & pluries repetito præcepto imperavit suis Fratribus, quàm ut Pontifici obedirent Romano: Vos præceptum hoc omnium potissimum floscipenditis, Papæ non obeditis, ab eo institutos Præsules contemnitis: Vt quid ergo de vana S. Francisci sequela gloriamini, & dum substantiam ipsam abjicitis, viridantium objicitis speciem Foliorum?] Manifesto convicti argumento obmutuerunt, orto ingenti murmure in populo; qui, dum planè constitit de veritate facti, exsibilare, & despectui habere cæpit, quos priùs habuit venerationi, & de suo Territorio penitùs ejecit.

Ob hanc insignem obtentam victoriam, & restitutum in populo honorem adiudicarunt Fratres Pauluccio, & socijs Cænobium S. Francisci à Monte nuncupatum, extra Vrbem situm, & facilè suggesserunt Ministro Generali, aliàs viris pijs propitio, ut præfatam concederet facultatem, quò vellent Pauluccius, suæque Familiæ Guardiani, aut Vicarij, Fratres amandandi; qua ratione factum est, ut brevi nova hæc cresceret plantula, & religiosum multiplicaretur institutum. Qui de hoc congressu scribunt, eodem tempore, & ob relatam causam, domo ista Perusina donatos Fratres esse subjungunt.

Leornardus Generalis Minister successivè non parum promovit sanctam hujusmodi Reformationem, multa concedens ejus sectatoribus privilegia, quæ illorum propagationi, conservationi, & quieti judicavit opportuna. Injunxit etiam Provinciæ S. Francisci Ministro Fr. Petro de Sora, ut peculiarem eorum curam susciperet, & tenellam plantulam, beneficiorum foveret irriguo, quòd datis ad Fr. Paulucciumlitteris exequutus est minister Provincialis [Cum Rev. P. Minister Generalis multas gratias tibi, & inter alias pro pace, & conservatione locorum tibi commissorum, concesserit, ut videlicet in dictis locis Patres incognitos non recipias, nisi priùs habito de his laudabili testimonio, & etiam quòd si quis Fr. dictam Familian perturbaret, Ibid. 1375. n. 24.

turbaret, provideatur sibi de remedio opportuno translationis, vel alio; & cum me in refugium, sicut decet, tibi dederit; idcircò paternaliter tibi condescendens, & charitativè, prædictas gratias tenore præsentium tibi confirmo. Addens insuper quòd quandocumque alicui Fratri de dictâ familiâ per me aliqua littera obedientialis, vel licentia mitteretur, nequaquam detur executioni sine speciali mandato tuo. Dat. in sacro Conventu Assisij die 6. Augusti 1375.]

Ibid. 1376. n. 16. Paluccij verò, ejusque sociorum humilite, atque modestiâ semper magis excitatus, gratias gratijs addens, succrescentem familiam ab illo promotam continuatis voluit favoribus adjuvare, curamque omnem, & potestatem in prædictum Paluccium refundere. Ita hoc anno scribit.

[*In Christo sibi carissimo Fr. Paluccio de Fulgineo, Fr. Petrus de Sora Fratrum Minorum Provinciæ S. Francisci Minister, & servus salutem, & pacem in Domino sempiternam.*

Cupiens saluti Animæ tuæ, quieti, & spirituali consolationi Fratrum tibi commissorum salubriter providere; dilectioni tuæ præsentium tenore concedo, quatenùs Fratres omnes, & singulos, qui in locis tuæ curæ commissis, præsentialiter commorantur, seù imposterum morabuntur, possis in eisdem locis de Familia mutare, transferre, & penitùs removere toties, quoties discretioni tuæ videbitur expedire. Ipsi verò Fratres per te, ut prædicitur, collocati, mutati, translati, seu remoti intelligantur per nostram obedientiam taliter ordinati, ac si nostras obedientias paticulariter accepissent, nec expediet, ad nostram præsentiâ recurrere ad labores plurimos evitandos, paratus existens, tranquillitati tuæ, & paci Fratrum tuorum libenti semper animo complacere. Dat. Fulginei die 1. Iulij 1376.

Ibid. 1380. n. 29. Non paruum anno 1380. suscepit incrementum pia hæc Congregatio acquisitis duodecim Cænobiolis intra Provinciæ S. Francisci limites, & altero Forani in Provincia Marchię; quod hoc anno Ludovicus Minister Generalis concessit. Plenam etiam accepit à Fratre Matthæo Amerino Ministro Provinciali loca ista regendi potestatem, & Fratres, quò placeret, amandandi, cujus commissionis instrumentum hìc apponendum judicavi.

[*In Christo sibi carissimo Fr. Paluccio Vannotij de Fulgineo Provinciæ S. Francisci Frater Matthæus de Amelia prælibatæ Provinciæ Minister salutem, &c.*

De tuis exemplari vita, discretione, prudentia, animarum zelo, ac virtute multiplici longo tempore in Ordine comprobatis, in Domino fiduciam plenam gerens, te in locis devotis, seù Eremitoriis devotorum Fratrum simplicium infrascriptis, videlicet Carceris B. Francisci, S. Damiani, Rocchicciolæ Custodiæ Assisij, Farneti, Montis Perusij, Mõtis Iovis, Custodiæ Perusij, Eremitæ, Mõtis Ionis, Custodiæ Tudertinę, Stronconij, Narniensis Custodiæ, Iani, Montis Lucij, & Pistriæ Custodiæ Vallis, per Provinciales prædecessores meos, hactenùs tuæ curæ commissis, meum Commissarium instituo, & tenore præsentium denuntio institutum. Discretioni tuæ committens, quòd in ipsis locis liberè possis, ac debeas Fratres simplices, & devotos de familia collocare, ipsosque removere, mutare, & alios subrogare, atque pro eorum, & ipsorum locorum necessitatibus, sivè utilitatibus, ad quæcumque loca Italiæ destinare, etiam ad locum Romanæ Curiæ. Insuper & ipsos charitativè monere, corrigere, seù punire, videlicet in pane, & aqua ad terram, ac disciplinis pænitentiare, expellere, & ad nativas eorum Provincias remittere moraturos, & si opus fuerit, per suos Ministros acriùs puniendos, eisque fraternaliter, ac paternè imponere quæcumque circa prædicta pro eorum salute, necessitate, seù utilitate, & pro Regulari Obersevantiâ secundùm Deum videris expedire. Quo circa, ô carissime Fr. Palucci, devotioni tuæ injungo ad meritum salutaris obedientiæ per præsentes, quatenùs supradictæ meæ commissionis officium, atque curam, absque ulla excusatione recipias, & exequaris cum diligentia secundùm gratiam à Domino tibi datam. Fratres verò præfatorum locorum omnes, & singuli, præsentes pariter, & futuri,

futuri, in omnibus, quæ ad prædicta pertinent, teneantur tibi, sicut mihi per salutarem obedientiam firmiter obedire, quos tibi, teque illis in Domino cariùs recommendo. Dat. Perusij die 12. Septemb. anno 1380.

Ibid. 1382. n. 3. Anno 1382. Gullielmus Astensis novus Minister Provinciæ S. Francisci amplam dedit licentiam Fr. Paulucci per universam Italiam percurrendi in suæ novæ familiæ beneficium, prout in sequentibus litteris.

[*In Christo Charissimo Fr. Paaluccio Vagnotij de Fulgineo Fr. Gullielmus Minister Provinciæ S. Francisci salutem, & pacem in Domino sempiternam.*

VT ex causa rationabili pro tua prudētia judicata, cum societate unius, vel plurium Fratrum, secundùm tuam discretionem per te assumpta ad singulos spirituales, & temporales Dominos, per totam Italiam commorantes (excepto Curiæ loco) quotiescumque, & quandocumque tibi fuerit opportunum, liberè accedere possis, & cum eisdem moram trahere, prout tua requiret necessitas, seu utilitas, dilectioni tuæ præsentium tenore concedo. Dat. Fulginei 10. Septemb. anno 1382.]

Quotidiana etiam suscipiebat incrementa Paulucci Grex pusillus multiplici favore Principum, quibus eorundem vita, exemplarisque conversatio placebat, & Superiorum Ordinis patrocinio, quod libenter præstabant, ut in solitarijs locis à se derelictis succederent, & ex Civitatibus, oppidisque multis à Magistratibus vocati expellerent Fraticellos, ubique se fingentes veros S. Francisci sectatores, uti cum laude fecisse diximus anno 1374. in Vrbe Perusina. Iuvit eorum nomen, & authoritatem, quòd multi ex magnis, & urbanicis Conventibus ad Cænobiola hæc, & Eremitoria strictiorem vitam, & arctiorem Regulæ observantiam amplexuri transibant; & viri nobiles opibus, & dignitate pollentes à sæculo ad eorum societatem tanquam ad sacrum asylum convolabant. Inter hos connumerandus Fr. Marcus Bergomensis, vir multiplici eruditione clarus in sæculo, initiatus in Cænobio Montis Perusij, qui alios multos illius Vrbis Academicos ad hanc vitam sectandam suo exemplo allexit. Annis multis eo in loco vixit, & tandem miraculis clarus decessit. Secuti sunt etiam prodigijs insignes in eâdem Domunculâ Fr. Benidictus Camers, Gabriel Spoletanus, Franciscus Florentinus, Ioannes Perusinus, Antonius Tudertinus, Bartholomæus de Yano celeberrimus Prædicator, & alij multi, de quibus suo loco dicemus.

Ibid. 1384. n. 2. & seqq.

Eò faciliùs horum votis annuebant Patres de Ordinis Commmunitate, quò humiliùs agebant, omnia Superiorum subijciebant arbitrio, & Domos nullas invadebant, sed vel spontè ab ipsis oblatas admittebant, vel novas aliorum munificentia ædificabant extra Vrbes in locis remotis, in quibus offensioni non poterant esse Consodalibus incolatu prioribus, dum neque populum ab eorum templis retrahebant, neque emolumenta minuebant. Duo deesse videbantur, ut scilicet liberè ubicumque offerrentur, domos ædificare, absque speciali propter singula recursu ad Ministros, & possent ipsi ad Sodalitium sæculares admittere, habituque induere; mittebantur enim adolescentes, qui recipi poscebant, ad Ministros, in quorum libertate erat, vel huic Congregationi adijcere, vel aliò mittere, aut penitùs reijcere. Concessit istud libenter hoc anno Gullielmus Astensis Minister Provinciæ sancti Francisci, obtenta priùs circa domos multiplicandas facultate à Ferdinando Hispano Patriarcha Hierosolymitano ab Vrbano VI. ante biennium instituto Administratore Ecclesiæ Spoletanæ, & Pontificio Vicario in Ducatu Spoletano. Vt in litteris sequentibus continetur: Primum indulsit Martinus Min. Generalis.

[*In Christo sibi carissimo Fr. Pauluccio Vagnotij de Fulgineo post æternam in Domino salutem Fr. Gullielmus Minister Provinciæ sancti Francisci.*

CVpiens tota animi voluntate occurrentibus quotidiè periculis omnimodè obviare; Idcirco ex causa rationabili mihi nota, dilectioni tuæ præsentium tenore concedo, & mando, quatenùs de Fratribus tibi commissis disponere valeas, & debeas, quantùm ego personaliter possum, sicut tuæ prudentiæ videbitur expedire; ac etiam eosdem mittere valeas, & licentiare ad quascumque Provincias, quoties tibi videbitur

bitur expedire. Cæterùm speciali mea authoritate valeas Novitios ad Ordinem recipere, vel per tuos Guardianos recipi facere, prout opportuna tibi occurret necessitas. Dat. Perusij die 12. Febr. 1384.

Idem confirmavit per suas litteras Ferdinandus Hispanus Legatus Apostolicus in Valle Spoletana datas Eugubij die 4. Martij 1384. & confirmavit iterum Minister Provinciæ sancti Francisci præfatus Gullielmus per alias litteras datas Perusij eodem anno die 1. Aprilis.

Martinus Minister Generalis statim à sua institutione Fr. Paulucciũm Fulginatem, commissámque sibi familiam favoribus multis prosecutus est, authoritatem concessit, in quibus posset urbibus, & oppidis, nova domicilia extruendi, aut extructa admittendi. Aliqua, quæ offerebantur, erant intra limites Schysmaticorum, qui Clementi parebant; nam & aliqui Reguli in Italia, peculiaresque Ditiones invisum habebant Vrbanum VI. Obtinuit proinde anno 1385. à Pileo Comite Pratensi tit. S. Praxedis Cardinale, Apostolicæ Sedis Legato facultatem domos istas recipiendi, cum Schysmaticis in rebus necessariis communicandi, & alia peragendi, quæ ipsum explicabit diploma, adjunxitque Indulgentias aliquot recitantibus plures preces, quæ ultra divinum Officium, quotidie illi pij vir repetebant.

Pileus miseratione divina Tit. S. Praxedis Præsbiter Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus &c. Dilecto nobis in Christo Religioso Fr. Pauluccio de Fulgineo Ord. Fr. Minorum salutem.

Ibid. n. 5. Religionis zelus, ac devotionis tuæ sinceritas promerentur, ut illa tibi præsertim, per quæ tuæ, & Fratrũ dicti tui Ordinis, & aliorum saluti animarum providetur, concedamus, & quantùm cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Exhibita siquidem nobis pro parte tua petitio continebat, quòd religiosus Fr. Martinus Generalis Minister Ord. Fratrum Minorum te cum ejusdem Ordinis Fratribus per eundem Ministrum curæ tuæ commissis, & etiam committendis, ad certa loca, etiamsi eremitica essent, & de novo recipienda, dummodo aliàs canonicè tibi concederentur, pro majoris devotionis zelo, ac observantia Regulæ Ordinis tui prædicti, concesserat licentiam transferendi, inibi Altissimo, sub habitu, & Regula dicti tui Ordinis famulando, victuri. Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, prædicta loca (ut asseris) tibi commissa sint in Territoriis Schismaticorum, & Antipapæ adhærentium pro majori parte situata, & quòd te, & Fratres tuos prædictos, & alios curæ tuę subditos, & subjiciendos (ut præfertur) cum eisdem aliquoties, specialiter propter victum quotidianum mendicatim, juxta præfati Ordinis tui Regulam, & alias causas rationabiles, & necessarias quærendum, participare seu communicare contigerit, non tamen in contemptum Clavium, aut Ecclesiasticæ libertatis detrimentum, & continget forsan in futurum; propter quod excommunicationis sententias incurrisse, & incurrere times, & ipsi timent. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi, & Fratribus, ac subditis aliis tuis prædictis, & ad servitia tua, & Fratrum tuorum in dictis locis residentibus, & residendis, ut prædicitur, super hoc de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur devotis tuis supplicationibus inclinati, devotioni tuæ (si ita est, ut prædicitur) quatuor Fratres dumtaxat ex Fratribus prædictis, ut asseris, tibi commissis, & etiam committendis ad audiendum Confessiones Fratrum aliorum in prædictis locis sub habitu Regulari tui Ordinis degentium, & degendorum, nec non aliarum Ecclesiasticarum, & Laicarum personarum, ad servitia tua, & Fratrum tuorum præfatorum in dictis locis residentium, præsentium, & futurorum, nec non ad absolvendum personas prædictas, & alias quascumque in tenimentis Schysmaticorum, & Antipapæ adhærentium cura, quæ & ubi dicta loca tibi commissa, seu committenda sunt, aut fuerint collata, habitantes Ecclesiasticas, & sæculares, quæ tamen Vrbanum Papam VI. verum, & Summum Pontificem recognoverunt, & recognoscunt, ab omnibus excommunicationum, suspensionum, & Interdicti sententiis, etiam majoribus, in forma tamen Ecclesiæ consueta, injungendamque eisdem pro modo culpæ pœnitentiam salutarem, ac ad dispensandum

cum personis Clericis prædictis super irregularitatibus, si quas ipsi, aut quælibet earum prædictarum, propter participationem, & communicationem schysmaticorum, & adhærentium Antipapæ prædictorum, incurrerāt, seu incurrent, per te deputādi, deputatosque taliter removendi, & loco remoti, vel remotorum alium, vel alios ejusdem Ordinis Fratres, quoties, & prout tibi videbitur, usque ad numerum quaternum dumtaxat prædictum, per te etiam subrogandi, tibique Confessorem, qui te absolvat, tecumque dispenset in præmissis quantùm, & quando, ac quoties indigueris, & ea devotè sibi confiteris, eligendi idoneum, authoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Volumus, quòd si ex confidentia concessionis nostræ hujusmodi aliqua, tu, vel Fratres tui, aut personæ aliæ prædictæ cōmiseris, quoad illa prædicta nostra concessio vobis nullatenus suffragetur. Præsentibus post triennium minimè valituris. Nulli ergo &c. Dat. In Corneto Viterbiensijs Diæcesis 8. Idus Octob. 1385. Pontif. Vrb. VI. an. VI.

Ibid. n.6. Per alias quoque litteras datas eodem die, & anno. *Ad hæc, quæ tui, & aliorum animarum salutem &c.* Multa spiritualia privilegia concessit, præscriptis aliquibus Orationibus, prout fusiùs ibidem habetur in Vuad.

Ibid. 1388. n. 2. Fr. Henricus Minister Generalis anno 1387. electus, Florentiâ in Vmbriam profectus, & Perusij hærens Fr. Paulucceum Fulginatem, commissamque familiam ōmnibus, quibus potuit, modis excitavit ad prosequendam, & ampliandam Ordinis reformationem. Quatuor dedit anno 1388. patentes litteras, quibus eum instituit suum peculiarem Cōmissarium super quindecim loca, seu Cænobiola, ex quibus tota coaluit familia intra limites Provinciarum S. Francisci, & Marchiæ Anconitanæ. Multam insuper potestatem concessit in Fratres sibi subjectos, & authoritatem sublegandi Commissarios. Deinde indulsit, ut in quodam Domicilio, quod in hunc finem in sua Patria construxit, honestas mulieres sub Instituto Tertij Ordinis S. Francisci collocaret. Reliqua privilegia ex ipsis litteris ampliùs patere possunt, in quibus concedit, ut in locis sibi commissis (ad instar suorum prædecessorum) possit liberè, & debeat Fratres simplices, & devotos de Familia collocare, ipsosque removere, mutare, & alios subrogare, atque pro eorum, & ipsorum necessitatibus, seu utilitatibus ad quæcumque loca Italiæ destinare, etiam ad locum Romanæ Curiæ, ac in casibus occurrentibus, si suæ videbitur discretioni, in quibuscumque locis, seu terris alijs per dictam Italiam, Bosnam, vel Corsicam, pro tompore moraturos ejusdem Ministri Generalis authoritate possit collocare. Insuper & ipsos charitativè monere, corrigere, seu punire, videlicet in pane, & aqua ad terram, de disciplinis pænitentiare, expellere, & ad nativas eorum Provincias remittere moraturos, & si opus fuerit, per suos Ministros acriùs puniendos, eisque fraternaliter & paternè imponere quæcumque circa prædicta pro eorum salute, necessitate, seu utilitate. & pro regulari Observantia secundùm Deum viderit expedire. Nullusque Ministro Generali præfato inferior eum, aut Fratrem aliquem de sub sua cura degentibus pro exigenda aliqua pecuniaria collecta molestare, aut gravare audeat, vel valeat quoquomodo in aliquo impedire. Et hoc districtè præcepit omnibus suæ obedientiæ subditis sub pæna inobedientiæ contumacis. Quocirca Fr. Paluccij devotioni injungit ad meritum obedientiæ salutaris per præsentes quatenùs supradictæ suæ commissionis officium, atque curam absque alia excusatione recipiat, & exequatur cum diligentia secundùm gratiam à Domino sibi datam: Fratres verò prædictorum locorum omnes, & singuli præsentes, pariter, & futuri in omnibus, quæ ad prædicta pertinent, teneantur Fr. Paulucció præfato sicut eidem Ministro Generali per salutarem obedientiam firmiter obedire. Cæterùm omnes gratias, & libertates per prædecessores suos illi concessas, tenore præsentium denuò confirmat. Dat. Perusij anno 1388. die 15. Iulij.

Item per alias litteras datas Perusij 1388. die 14. Febru. idem Minister Generalis concessit Fr. Pauluccio, ut plura Cænobiola posset excipere. Ibid. n. 3.

Item per alias litteras datas ut supra omnia supradicta confirmat: Addens quod si fortè aliquando processu tempo- Ibid. n. 4.

ris

ris sibi videretur, quòd de loco aliquo, seu locis suæ curæ commissis, curam (ut expedit) gerere non posset, ipsorum curam Ministris, in quorum Provinciis loca ipsa situata fuerint, liberè valeat resignare, qui de ipsis curam habeant, juxta posse.

Addidit, ut ad benè complendum officium, si aliquem de suis per loca sibi commissa ad visitandos Consodales, aut ad alia peragenda, aut etiam aliò destinandum fortè duxerit, teneatur ipse sic per Pauluccium electus, omni excusatione semota, legitimo impedimento cessante, solicitè obedire Pauluccio. Hujusmodi autem delegato, cæteri Fratres tanquam eidem Pauluccio humiliter, & fideliter obedire teneantur.

Ibid. 1390. n. 2. & seqq. Præter ea, quæ superiùs recensuimus Domicilia obtinuit anno 1390. in ultima senecta Fr. Pauluccius alia tria, nempe Camerini ad Montem sanctum, Cæsæ Palumbæ, ac Murrhi in Provincia Marchiæ, quæ plenæ ejusdem jurisdictioni, ac si Provincialis foret, Minister Generalis subjecta voluit, hac data commissione.

In Christo sibi carissimo Fr. Pauluccio de Fulgineo Provincia sancti Francisci, Fr. Henricus Ordinis Minorum Generalis Minister, & servus, salutem, &c.

TVis petitionibus libèti animo condescendens, ut Conventum Camerini, & loca Cæsæ Palumbæ, ac Murrhi Provinciæ Marchiæ tibi concessa per Ministrum dictæ Provinciæ, acceptare possis, regere, & gubernare, atque ibidem de Fratribus providere, & illos ibi existentes amovere, & commutare, ac circa dictos Fratres, Conventus, & loca præfata facere omnia, & singula, ac si ipsorum Minister Provincialis fores; & quòd si aliqui ex Fratribus tibi commissis fortè habeant litteras à me, quòd in aliquibus locis stare possint, non amovendi &c. hoc penitùs non obstāte, dilectioni tuæ præsentium tenore concedo &c. nolens, quòd in supradicta commissione Conventuū, & locorum prædictorum ab aliquo me inferiore amoveri valeas, nec impediri, vel quomodolibet molestari &c. dat. Perusij die 29. Februarij 1390.

Ibid. 1390. n. 3. Super hæc, & alia Cænobiola tractus Picæni Fr. Pauluccius suum constituit Commissarium, & Coadjutorem Fr. Franciscum aliàs Cichum Fabrianensem, virum optimum, qui dudum cum aliis Fratribus Picænis ei adhæserat, & religiosissima conversatione Consodales ad omnem virtutem, & sæculares ad religiosam ineundam vitam alliciebat. Obtinuit hîc à Nobilissimo Heroe Chiavello Fabriani Domino, Guidonis Filio, Ædiculam Eremitæ Vallis Saxi IV. M. P. à Fabriano distantem, iis in partibus ob S. Francisci incolatum, & ob alias rationes celeberrimam. Illinc olim, antequam in Minorum potestatem deveniret, translatæ Sanctimoniales Benedictinæ ad portam Plani Fabrianensem, & proindè jus suum in locum, & vicina nemora repetebant, vel annui census solutione in confesso compensari volebant. Ne itaque Fratres arctissimam præferentes paupertatem hoc onere gravarentur, soluit Chiavellus Abbatissæ aureos ducentos, ut libera omnia permitteret. Multa alia adjecit beneficia; domunculam rebus omnibus necessariis instruxit, incolis victum, & vestitum liberali manu porrexit, eisdem sæpissimè convescens, & convivens, in oratione pernoctans, & divinas laudes etiam media nocte persolvens. Post aliquot annos creatus Imperator exercitus Veneti obiit Venetiis 7. Idus Augusti Anno 1412. jussitque ultimis tabulis, ad hunc locum suum corpus transferri, quod biennio post curavit Domina Lixa, sive Alicia ejus Conjux adimpleri. Franciscus autem præfatus Vicarij functus munere in illa Provincia annis multis post Monachatus quinquagesimum, eo in loco Eremitæ magna sanctitatis opinione decessit.

Socium alterum Fr. Ioannem Stroncorium, virum perfectum, doctum, egregium Concionatorem, & ardentem Regularis Observantiæ Zelatorem, destinavit Pauluccius hoc ipso anno ad Tusciæ Provinciam. Auxit hic valde familiam, maximè post Magistri mortem institutus ejus in regimine successor, vitæ puritate, & sermonis facundia omnibus gratus, omnibus venerabilis, Cænobia multa vetusta ad hanc vitæ normam prudenter reduxit, uti suo loco dicemus. Tandem virtutibus, miraculis, & spiritu Prophetiæ clarus, multis perfunctus laboribus decessit Luceriæ Ibid. n. 4.

ſaracenorum in S. Angeli Provincia anno 1418.

Huic datus eſt ſocius Fr. Angelus de Monte Leonis ſac. Theologiæ Lector, qui è Cōventualibus tranſivit ad Fr. Pauli diſciplinam, allectus sūma Viri virtute, & reſtaurando Religionis deſiderio. Aſſiduus in oratione, & cæleſtium contemplatione, ſacratiſſimæ Paſſionis miſteria ingenti affectu in Miſſæ ſacrificio recolebat; ſingulis ferè momentis beneficia commemorans creationis, & redemptionis, Deo gratias agebat, & genua flectabat milies intra diei, noctiſque intervallum. Florentiæ magnam obtinuit cum ſocio virtutis, & doctrinæ opinionem; frequenter enim magno ſpiritus fervore prædicabant, & ad meliora populum omnem excitabant. Iecerunt illi in Thuſcia prima ſemina Regularis Obſervatiæ ædificato Fęſulis devoto Cænobio, obtentiſque mox alijs Cetonij, Columbarij, & S. Proceſſi à Tuſciæ Miniſtro.

Præter hos habuit alios ſocios Fr. Paluccius virtute præclaros, Fr. Petrum Narbonenſem, Fr. Germanum Laicum, & alterum ejuſdem conditionis virum optimum, ex quibus duo poſteriores ipſi conſepulti ſunt Fulginei.

Vuad. t. 5. 1415. n. 22. & ſeqq. Anno 1415. Fr. Albertus à Sarthiano Cluſinæ Diæc. in Tuſcia Oppido, Pij III. Patria, ad Obſervantes à Patribus Conventualibus tranſivit, annos natus 30. Latinè egregiè edoctus Guerino viro inſigni præceptore, & græcè ſub Emanuele Chriſolora, utrâque linguâ eruditè ſcripſit, & utriuſque gentis ſtuduit converſioni. Sanctum hoc inſtitutum multifariam adjuvit ſuis doctiſſimis ſcriptis, & ab impugnatoribus liberavit, vocatis à ſæculo adoleſcentulis auxit, multiplicatis ædibus, & optimis præſcriptis legibus Formavit. Ipſe in ſummo vitæ rigore, & diſciplinæ ſeveritate, pauperem vitam tranſigens, omnes cupiebat Chriſto lucrifacere, vel aſſidua oratione, vel efficaciſſima prædicatione. Faciem nullius reſpiciebat, neque divitum potentiam timebat, quin minus Dei Verbum liberè proponeret, & quod abſonum erat, redargueret. Id tamen tanta fecit dexteritate, & eloquentia, ut prædicatorum ſui temporis Rex diceretur.

Ibid. n. 23. Tota verò Regularis obſervantia in Italia eodem anno majores vires ſuſcepit, firmioremque ſpem conceperunt Patres ſtabiliendi inſtituti ex decreto Conſtanſienſi, pro domibus Gallicanis conceſſo. Tringinta quatuor erant humiles ædiculæ in Italia, quibus hoc anno acceſſit totius Ordinis primæva à S. Franciſco commendatiſſima domus S. Mariæ Angelorum in Agro Aſſiſiate, Portiuncula nuncupata. Conceſſit hanc Miniſter Generalis annuentibus Patribus Provinciæ S. Franciſci, maximè his, qui habitabant ad ſacrum Conventum Aſſiſij, ubi ſancti Patriarchæ Corpus honoroficè colitur, reſervatis tamen ſibi quotidianis, & amplis oblationibus, & pecuniarijs elęemoſynis, quæ in ædicula multis miraculis, glorioſæ Virginis apparitionibus, & diuturno S. Franciſci incolatu celeberrima à numeroſo concurrente populo exponebantur.

Ex his prædictis Cęnobiolis tria erant in Valle Reatina, & Provincia Romana, videlicet Fontis-Columbę, Gręcij, & Podij-Buſconis, reliqua in Vmbria, in Picęno, & Tuſcia. Numerus Fratrum per omnia diſperſorum erat exiguus, neque ſufficiebat Miniſterio domeſtico. Inter ducentos circiter pauciſſimi erant Sacerdotes, ita ut in Ædiculis Reatinis, alternis vicibus, unus Sacra perageret, & in Nocte Nativitatis Dominicę, primam Miſſam Gręcij, ſecundam ad Fontem Columbę, Tertiam in Podio celebraret. Pauci etiam erant docti, ante adventum quatuor Celeſtium Pręconum, Bernadini Senenſis, Ioannis Capiſtranenſis, Alberti à Sarthiano, & Iacobi Picęni. Hi Religionis cultum, regiminis normam, & litterarum ſtudium invexerunt. Primi Satores inſtituti, filij abjecti, humiles, rerum agendarum, & ſcientię expertes, in ſolitudinibus, in Cavernis, & Eremitorijs à mundo ſemoti, non tám alienas, quàm ſuas curabant Animas, rerum cęlæſtium contemplationi, & pietati inceſſanter addicti. Ibid. n. 24.

Horum ſpiritualium Vicarius, quem anno 1390. diximus inſtitutum, Ioannes à Stronconio prudenter agebat; Provinciarum trium S. Franciſci, Tuſciæ, & Romanæ, in quarum diſtrictu domos regebat, Miniſtros plurimo obſequio, & placido regimine habebat propitios: ita Ibid. n. 25.

ita turbas, & scandala evitabat, dissidia, & lites procul faciebat, & placido, licèt lento incremento suam familiam dilatabat. Præstat sanè ita facere, quàm civilibus discordijs, intestinis odijs, publicisquè tumultibus novas Respublicas festinâ eruptione, & odiosâ scissurâ meditari. Si religiosè, si modestè, si debito modo Dei opus proponatur, ipse stabiliet; Prælati, etsi durioris notæ, & conditionis, sincero virtutis exercitio vincuntur, & religiosa humilitate mansuescunt, præstantioremque pietatem, aut sanctioris vitæ genus non nisi aliunde quæsito colore audebunt condemnare: omnia econtra facilè, & animosè impugnabunt, si sibi insultari viderint, si inobedienter refragari, si aperta schismata intentari, si peregrinas novitates induci. Diù duratura lentè crescunt, & occulto stabiliuntur incremento. Id sua mansuetudine, & humilitate obtinuerāt Pauluccius Fulginas, & Ioannes iste successor, ut ministri Generales, & Provinciales quidquid opus erat, huic augendæ Congregationi spontè concesserint, ut Congregationes, seu comitia particularia celebrarent, Vicarium sibi eligerent, privatis legibus regerentur, domos erigerent, Fratres quò vellent, destinarent, vel à sçculo, vel à Cōmunitate Ordinis admitterent. Poterant Ministri per se Cænobiola visitare, sed faciebant eo suæ potestatis temporamento, ut majora pietatis incrementa non vetare, sed promovere viderentur (quis enim virtutem, etsi occultè oderit, publicè condemnet?) nullum ad se revocarent, omnes pacificè arctiori committerent Regulæ obsarvantiæ. Hæc omnia ex Vuadingo litteraliter excripita, sicut & cætera ferè in hoc tractatu compacta, ubi licuit, attulimus.

Vuad. t. 5. anno. 1415. n. 26. & seq. Stronconius institutum propagaturus, relicto, qui suas vices subiret, Nicolao Vzano per Vmbriç fines, transivit ad Provinciam S. Angeli inter Aprutinos, hospitio receptus in Vrbe Aquila à Paulo Pauli, Cive locuplete de Colle Brimano; ubi tantam cum socijs assecutus est opinionem, ut se suaque illis juvandis, & sodalitio promovendo Hospes ultrò obtulerit. Actum est statim de construendo propè Vrbem habitaculo; dumque situm lustrarent propè S. Angelum de Ocria, neque hîc arrideret propter nimiam distantiam ab Vrbe, deindè apud S Laurentium, viderent è Cælo dilabi in Vallem adversam, paruumque nemus, globum igneum, qui ædis constrendæ locum designare videbatur decem passus ab Vrbe distantem; Illic, inquit Ioannes adstantibus, Deo placet, ut habitemus; admotisque operi manibus, brevi domum sub S. Iuliani invocatione construxit, expensis pij viri Nuntij à Fonte; Ædisque Præfectum constituit Fr. Dominicum Genuensem, multiplicatis ab ipso alijs Conventibus in diversis Provincijs.

Quatuor interim prudentissimis viris Bernardino Senensi, Ioanne Capistrano, Alberto Sarthianensi, & Iacobo Picæno in consortium admissis, jam videbatur Regularis Observantia tanquam quatuor columnis, & totidem petris angularibus securè fulciri, tamquam quatuor propugnaculis firmiter muniri, & totidem veluti Aurigis per securas semitas deduci. Omnes enim eamdem pari modo rexerunt; omnes ab Adversarijs defenderunt, omnes vitç sanctitate, atque apud Principes, & Pontifices æstimatione fulcierunt. Licebat priùs viros pauperculos, & inermes impetere, licebat abjectos despicere, & fluctuantis instituti leges revocare: at postquàm tales obtinuit Propugnatores, & ex ea pendebant hujusmodi Clypei, omnisque armatura fortium, non adeò facile, aut integrum erat, ulteriores molestias inferre. Tāta erat uniuscujusque horum apud omnes opinio, tanta inter Principes reverentia, ut Pontifices præclarissima illis per universam Italiam, & in remotissimis regionibus munia commisserint, universique fermè Principes peculiares miserint Oratores, ut suas ditiones, vel doctrinâ, vel saltem præsentiâ bearent. Ibid. ann. 1416. n. 7.

Ita jam placere cæpit ubiquè religiosum Regularis Observantiæ institutum, Constansiensis Concilij authoritate cōfirmatum, & laudabili sectatorum conversatione commendatum, ut omnes omnium regionum Vrbes, & Oppida ultrò eos ad se vocarent, & domicilia construerent. Martinus V. etiam Pontifex in Cōcilio electus, & instituto addictus, benignissimè piæ Congregationis propagationi annuebat, & cooperabatur, omnibus facilè concedens novas domos, & habitacula hujus vitç viris çdificandi facultatem Ibi 1418. n. 37.

cultatem. Anno 1417. amplam, & liberam ipsis Professoribus Regularis Observantię facultatem tribuit ubique domos admittendi, vel construendi. Dato brevi, quod appono.

MARTINUS PAPA V.

Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum de Observantia nuncupatis.

Ibid. in Regest. bull. 18. Mart. V.

PRomptum, & benevolum libenter illis favorem impendimus, &c. sanè pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd nonnulli partium diversarum Christi fideles ad vos, vestrumque statum, & Religionem, omnium charismatum datore incitante Domino, singulare gerentes affectionis adminiculum, & per hujusmodi Religionis propagationem, & manus vestras suos in Cęlestibus Thesauros recondi satagentes, nonnulla ad illos legitimè spectantia loca vobis, pro vestris, seù aliquorum ex Fratribus Ordinis vestri usu, & habitatione, pia largitione dare, & assignare proponunt, vosque in tribus saltem ex locis eisdem prefatorum, & aliorum fidelium concurrentibus suffragiis, & obventionibus, domos cum Ecclesiis, Cemęteriis, Campanilibus, Campanis, hortalitiis, & aliis officinis, &c.

Quare pro parte vestra nobis humiliter fuit supplicatum, ut hujusmodi construendi, & ædificandi, sive construi, & ædificari faciendi, licentiam concedere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. hujusmodi quoque supplicationibus inclinati, vobis loca ab eisdem Christi fidelibus illa dare & assignare volentibus recipiendi, ac in eis pro præfatis usu, & habitatione domos cum Ecclesiis &c. & aliis officinis hujusmodi construendi, & ædificandi, ac construi, & ædificari faciendi, ut præfertur, plenam, & liberam, Authoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur. Et insuper Fratribus Ordinis hujusmodi, quos in eisdem construendis pro tempore morari, sive residere contingat, ut omnibus, & singulis privilegiis, libertatibus, immunitionibus, &c. præfato Ordini, & aliis illius domibus per Sedem præfatam, & aliàs quomodolibet concessis, uti, & gaudere liberè, & licitè valeant, eadem authoritate concedimus pariter, & indulgemus. Nos obstantibus &c. Datum Secusiæ Taurinen. Diæces. xv. Kalen. Octobris Anno primo.

Inclaruerunt etiam præter antedictos pietate, & virtute plerique graves Viri, qui regularis Observantiæ profectum multipliciter foverunt, & ad provectiorem statum perduxerunt: Fr. Iacobus Primadicius Bononiensis, Vir Venerabilis, magnæ apud omnes authoritatis; Tertius fuit familiæ Cismontanæ Vicarius Generalis Observantum, quam prudentissimè rexit annis sex, multisque post mortem claruit miraculis: Fr. Marcus Bononiensis, Vir sanctissimus, & doctissimus, in omni dicendi genere eloquentissimus; Bis Vicarij Generalis munere laudabiliter functus est; Placentiæ defunctus miraculis effulsit suo loco recensendis: Fr. Antonius Bitontinus Provinciæ Apuliæ, verbi divini Concionator egregius, omni virtutum genere ornatissimus. Doctissima à se edita in libros sententiarum Commentaria obtulit Nicolao V. quæ tanta voluptate perlegit, ut ipse solemni ritu gradum Magisterij ei voluerit conferre: Fr. Albertus Calaber, insignis etiam Concionator, vitæ religiosissimæ, & famæ præclaræ: Fr. Seraphinus Caietanus regularis disciplinæ tenacissimus, & peritissimus Instructor Adolescentum, Discipulos optimos erudivit, Iacobum Picænum, Antonium, & Baptistam Montefalcenses, Cherubinum Spoletanum, & alios, qui universę Italię, aliisque regionibus virtute, & doctrinâ illuxerunt: Fr. Pacificus Romanus, vir eloquentissimus, Sedulus Francisci Mayronis Sectator, qui pręcipuas Italiæ Civitates suis sermonibus illustravit.

Ibid. 1426. n. 10. & seq.

Fr. Bartholomęus de Yano Provincię sancti Francisci sacrę Theologiæ Magister, qui S. Bernardini hortatione ad Observantes trãsiens, ejusque Socius fidelissimus, Italiam universam, & magnã Græcię partem prędicando circuivit, & Constantinopoli annis hęsit duodecim Ioanni Paleologo Imperatori, & Iosepho Patriarchę gratissimus. Eis optimus auctor fuit, ut unionem cuperent Ecclesiarum, & personaliter ad Concilium accederent Florentinum. Amissa tandem Civitate Constantinopolitana,

in Italiam regressus sanctissimo fine quievit Perusij ad S. Francisci de Monte Cœnobium. Fr. Paulus Assisias, etiam S. Bernardini exhortationibus ad Observantiam translatus, eidem adhæsit annis multis, cujus discipulum & individuum Comitem editis opusculis se profitetur. Celeberrimus evasit per omnem Italiam Prædicator, proinde vocatus Perusium, & Patavium, atque ad alias Civitates, ut D. Bernardini supremos prædicaret honores in sumptuosissimis, quæ potissimè Vrbes celebrabant, exequiis. Ex hujus viri Concionibus præcipua capita gestorum S. Bernardini desumpserunt, qui ejus vitam concinnarunt. Similiter Fr. Franciscus à Trebio, Franciscus Spoletanus, & Antonius Montefalcensis, ac Antonius Ariminensis, qui omnes virtute, prudentiâ, & sanctitate regularem Observantiam in primævo statu illustrarunt.

Ibid. fol. 63. fol. 69. fol. 133. fol. 129. & alib. sæpe.

Ita singulis annis in Italia majori proficiebat incremento Regularis Observantia, S. Bernardino Senensi multæ offerebantur domus, in quibus viverent hujus instituti viri; concessitque Martinus V. ut quatuor admitteret his in locis, quæ magis placerent: *Piis supplicum votis*, &c. Nonis Iulij 1426. Commisit etiam suam authoritatem Episcopo Squillacensi, ut licentiam tribueret incolis Oppidi Mardæ Diæcesis Neocastrensis domum ædificandi pro observantibus. Dato Brevi, *Sinceræ devotionis*, &c. 4. Nonas Martij ejusdem anni. Idem in plurimis aliis locis lætissimè concedens tenuem primò familiam maximoperè dilatavit. Facultatem ampliandi sodalitium in Sicilia dato Brevi, *Promptum & benevolum, &c.* Kalen. Iulij anno 1419. Iuliano de Neapoli, atque Dominico Genuensi concesserat, aliaque per plurima, ut reciperent, indulsit, habitacula.

CAPUT III.

Observantia Regularis stabilitur in Gallia.

MAgno incremento prosperabatur sancta reformatio regularis observantiæ in Italia, & anno 1388. ad alias regiones fælicibus auspiciis propagata. Etenim in Gallia, cum propter schisma Pontificum, scissamque in duas partes Religionem res in deteriùs tenderent, & fratres viverent liberiùs, habentes adversas acies, ad quas confugerent, dum suæ stationis disciplinam abhorrerent: excitavit Dominus spiritum trium Religiosorum Patrum in Provincia Turoniæ, ut collapsam disciplinam instaurarent. Hi, vel suis, vel aliquorum præcibus à suo Pseudo-Ministro Generali Angelo (non ab Antonio Phyreto, uti habet Gonzaga parte 1. pag. 8. qui non nisi anno 1405. assumptus est ad supremum Ordinis regimen sub obedientia Innocentij VII. veri Pontificis) obtinuerunt, ut sibi concederetur Cænobium aliquod solitarium, in quo à turbis semoti vivere possent secundùm regulæ puritatem. Mox imperante Angelo, Fr. Ioannes Philippi præfatæ Provinciæ Minister eis humanissimè tribuit Conventum Mirabelanum Diæcesis Pictaviensis, in quo adjunctis aliis fratribus sui charismatis æmulatoribus, summâ laude, & religiosâ quiete, dum vixit prædictus Minister, perseverarunt. Infra paucos annos Anti-Pontificum Clementis, & Benedicti authoritate, procerumque favore, undecim loca infra limites Provinciarum Franciæ, Burgundiæ, & Turoniæ (uti testantur acta Concilij Constantiensis sess. 19.) huic suo laudabili instituto aggregarunt. Defuncto Ioanne Philippi, qui summoperè illis faverat, iis è locis, quæ tunc possidebant, præsertim à Mirabelano deturbati sunt. Quapropter Minister Generalis, qui tunc erat, illarum partium, authoritate Benedicti XIII. ablata domicilia non solum restituit, verùm etiam eis præfecit sub Commissarij, aut Vicarij titulo Fr. Thomam de Curte, qui pium institutum promoveret, & Religiosos ab Adversariorum molestiis liberaret. Supervenit postea alia procella sub Alexandro V. & Ioanne XXIII. sub qua fluctuarunt, usque ad Concilium prædictum Constantiense, in quo tandem solidiùs jacta sunt fundamenta Regularis Observantiæ in Gallia, uti suis locis enarrabimus.

Conventus Mirabelanus fuit omnium primus Regularis Observantiæ in Gallia; atque inde ad alios transisse reformationem, constat ex Concilio Constantiensi, in quo cum decerneretur, quid agendum esset circa Fratres, & domos

domos hujus novæ plantationis, deputatis Vicarijs, qui eos regerent, præceptum est, ut eis restitueretur, & aggregaretur Conventus Mirabelanus, quem (inquit Concilium Constansiense sess. 19.) *Volumus, & expressè ordinamus, curæ, & regimini prædictorum Vicariorum subesse, ea ex causa, ut sicut in eo hac stricta regularis observantia in partibus illis sumpsit exordium, ita in illo tanquam in aliorum speculo semper elucescat.* Postremò tamen grassante in Gallia hæresi Calvinistarum, bis ab impijs sectarijs hic locus succensus est; reliquiæ, res sacræ, ac vetusta quæque monumenta partim combusta, partim nefariè conculcata, Fratres varijs tormentis, & pressuris excruciati. Inter hos eluxit constantia, & pietas Fratrum Nicolai Clementeau, & Ioannis Thoringe Sacerdotum, qui mortem viriliter sustinere potiùs, quàm Sacræ Eucharistiæ Sacramentum abjurare, elegerunt, sicque tandem crudeliter occisi illustre Fidei Testimonium Christo Domino exhibuerunt. Domum reædificavit anno 1577. Christianissimus Princeps Ludovicus Borbonius Dux Montis Penserij.

In Aquitania verò anno 1402. pullulare cœpit novæ reformationis desiderium, & Fr. Petrus de Villa Nova à Bonifacio IX. Pontifice impetravit, ut sibi, alijsque ejusdem spiritus viris unam, vel alteram Domum de licentia Generalis Ministri construere, vel ab eodem Ministro recipere liceret, in qua secundùm veram Regulæ observantiam possent Altissimo famulari; diplomatis tenorem exhibeo.

Vuad. tom. 5. 1402. n. 10.

BONIFACIVS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. in Regest. bul. 53. Bonif. IX.

SAcrę Religionis, sub qua dilecti Filij Petrus de Villa Nova, & nonnulli alij Fratres Ducatus Aquitanię, Ord. Fratrum Minorum professores, devotum, & sedulum exhibent Altissimo famulatum, promeretur honestas, ut votis ipsorum, illis pręsertim, quę divini cultus augmentum, & prędicti Ordinis propagationem concernunt, quantùm cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Sanè petitio pro parte Petri, & Fratrum prędictorum nobis nuper exhibita continebat, quòd ipsi attendentes professionem, & votum, quibus se Domino voluntariè obligarunt de observanda spiritualiter Regula B. Francisci, quæ in plerisque partibus non servatur, ut expedit, desiderant ex intimis desiderijs Cordis, sub obedientia, & voto jam præmissis in aliquibus locis aptis, & convenientibus, & in dicto Ducatu unam, vel duas Domos ejusdem Ordinis constructas recipere, vel de novo construere, & ædificare, ut in illa, seu illis, tàm ipsi, quàm alij, qui à Domino fuerint inspirati, Regulam ipsam, prout à præfato Confessore Ordinata censetur, & per nonnullos Romanos Pontifices Prædecessores nostros approbata, & declarata existit, observare valeant, & secundùm ipsam vivere, & Altissimo perpetuò famulari. Quare pro parte dictorum Petri, & Fratrum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis unam, vel duas Domos cõstructas in dicto Ducatu consistentes, dilecti Filij Ministri Generalis dicti Ordinis accedente consensu, recipiendi alioquin unam, vel duas Domos eis aptas, & convenientes in locis ad id congruis, & honestis, cum Ecclesijs, Cæmeterijs, Campanalibus, Campanis, Domibus, & alijs necessarijs Officinis pro usu, & habitione Fratrum prædictorum construendi, & perpetuò retinendi, licentiam concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui divini cultus augmentum, & dicti Ordinis propagationem intensis desiderijs affectamus, ac ipsorum Petri, & Fratrum pium propositum plurimùm in Domino commendamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, prædictis Petro, & Fratribus, ut duas Domos dicti Ordinis constructas in Ducatu prædicto cõsistentes, si eis per præfatum Ministrum concedantur: alioquin eis unum, vel duo loca in eodem Ducatu, in locis tamen congruis, & honestis ubicumque recipere, & in eis unam, vel duas Domos cum Ecclesijs, Cæmeterijs, Campanilibus, Campanis, Domibus, & alijs necessarijs officinis de novo construere, ac illa pro usu, & habitatione hujumodi Fratrum, qui dictam Regulam spiritualiter, prout à præfato Confessore odinata, & ut pręmittitur, approbata, & declarata existit, observare intendunt, perpetuò retinere, juribus tamen &c. saluis. fel. rec. Bonif.

Papæ

Papæ VIII. prædecessoris nostri prohibente &c. mentionem, & alijs constitutionibus non obstantibus quibuscumque; &c. liberè, & licitè valeant, plenam, & liberam authoritate Apostolica de speciali gratia, tenore præsentium elargimur. Eisdem Petro, & Fratribus nihilominus, de uberiori dono gratiæ concedentes, quòd ipsi, & alij Fratres dicti Ordinis, qui in dictis Domibus pro tempore morabuntur, omnibus privilegijs, indulgentijs, libertatibus, immunitatibus, & litteris Apostolicis gaudeant, & utantur, quibus alij Fratres dicti Ordinis in alijs Domibus dicti Ordinis commorantes gaudent, seu quomodolibet potiuntur. Et insuper Petro, & Guardianis, seu Fratribus præsentibus in dictis Domibus, ut præmittitur, recipiendis, qui pro tempore fuerint, quoscumque Fratres dicti Ordinis illarum partium, qui damnatæ memoriæ Roberto olim Basilicæ duodecim Apostolorum &c. publicè, & notoriè adhæserunt &c. plenam, & liberam concedimus facultatem &c. Forma autem dictæ Regulæ talis est videlicet. *Ego &c. nulli &c.* Dat. Romæ apud S. Petrum 13. Kal Maij an. XIII.

Ibid. 1409. n. 14. Has omnes facultates revocavit Alexander V. ex Ord. Minorum assumptus, statimatque Ecclesiæ gubernacula suscepit. Antequam verò diplomatis tenorem adducam, ut qua intentione ad revocationem hujusmodi devenerit, innotescat; advertendum, quòd ipse inter primarios Religionis viros, omnigenâ scientiâ clarus, vitæque innocentiâ conspicuus, utpote qui summos inter sui ævi Theologos, & Concionatores, primùm Parisijs, deindè Mediolani ab excellentia doctrinæ notissimus inter Galeatij Mediolanensium Ducis Consiliarios primus, & jurisdictionis arbiter ad plures Episcopatus, nec non ad Sacram Cardinalium purpuram ex solo meritorum intuitu evectus; ignorare non poterat, quænam esset suæ, suorumque consodalium professionis obligatio, aut qui sua tunc temporis in Religione status, rerumque conditio. Hiscè suppositis, supplicatus ipse in sui Pontificatus initio pro concedendis Conventui Chamberiacensi in Sabaudia nonnullis dispensationibus in facto paupertatis; expedicto brevi, *Sacra Religionis &c.* Dat. Pistorij pridie Kal. Ianua. concessit quidem, ut eleemosynas, legata &c. recipere valeant, in Apostolicis Nicol. III. & Clem. V. Decretalibus Regulæ expositionibus, atque in Ordinis statutis specialiter quoad hoc dispensando; illo tamen excepto, nè bona immobilia, & consequenter census, annuosque proventus admitterent. Volebat ergo doctissimus, æquè ac pijssimus Pontifex, ut universus Ordo in Regulæ puritate, ac observantiâ conservaretur. Vnde non ex Reformationis odio, sed ex reformandi totius Ordinis desiderio revocationi prænotatæ consensisse non dubitatur. Cum enim ex occasione schismatis Religiones universæ fuissent in sectas divisæ, alijs Romano, alijs Avenionensi obtemperantibus, ut efficaciori profectu ad extinguendum schima procederet, prudentissimè voluit, ut Religiosæ sodalitates ad unitatem pristinam sub unius Præsidis gubernio reverterentur; & si ad abolendam novam Congregationem credi possit, illos respexisse, qui litteras hujusmodi supplicarunt. Itaque pro Minoribus, ut omnes omnino sub uno viverent capite, nulloque favore possent exemptionis privilegium habere, sequentes litteras expedivit.

Vuad. t. 5. in Regest. Bull. 13. Alex. V.

ALEXANDER PAPA V.

Ad futuram rei Memoriam

Ibid. bulla 7. ORdinem Fratrum Minorum &c. Quamvis cum secundùm ipsius Ordinis observantias, & instituta regularia hujusmodi, votum obedientiæ inter cætera præcipuum, & ejusdem Ordinis firmamentum principale existat, præcipiaturque omnibus, & singulis fratribus ejusdem Ordinis, ut suis Generali, & Provincialibus in omnibus, quæ animæ saluti, & istitutis prædictis non repugnant, obediant; & neque domum aut locum, seu rem aliam quamcumque sibi approprient, unius formæ habitum, juxta ordinationes dicti Ordinis gestent, & suis Custodibus ejusdem Ordinis sint subjecti; pertineatque ad hujusmodi Ministros dumtaxat, seu ad Custodes, vel alios Fratres ipsius Ordinis, quibus ijdem Ministri, super hoc commiserint vices suas, sæcularium personarum ad dictum Ordinem, seu Novitiorum ad ipsius

ipsius Ordinis professionem receptio. Tamen, sicut dupliciter accepimus, nonnulli ex fratribus ipsis, sui voti transgressores, absque ipsorum Ministrorum commissione, seu consensu, imò contra ipsorum Ministrorum prohibtionem sæculares personas ad Ordinē, & Novitios ad professionem hujusmodi recipere, ac loca ipsius Ordinis jam forsan ædificata, vel quæ ædificari procurant, ab alijs dicti Ordinis Fratribus omninò separatim inhabitare, Vicarium quoque de eorum societate sibi retinere, alterius verò formæ, habitum gestare præsumpserunt, & præsumunt, prętendentes, ut præsumitur, ad hæc, seu aliqua eorum ab iniquitatis alumno Petro de Lunâ olim in sua obedientia Benedicto XIII. nominato, seu à perditionis Filio Ioanne Berdolim Fratre, dudum pro Ministro Generali dicti Ordinis se gerente, specialem habere licentiam, & ab ipsorum Ministrorū, & aliorum Superiorum suorum obedientia prorsus exemptos, & immunes. Nonnulli etiam ex eisdem Fratribus, ut fræno laxato obedientiæ debitum fugiant, per se, ut ab hujusmodi obedientia eximantur, seu ad standum extra eorum domum, vel separatim à Conventibus dictorum Fratrum, in domibus, seu locis particularibus, vel ad insistendum servitijs Principum, vel aliarum personarum contra observantias, & instituta prædicta licentientur, per Reges, Principes, seu alios Dominos, vel Dominas, seu pęrsonnas ad Romanum Pontificem, aut alios eorum Superiores scribi, & supplicari per se, vel alium, seu alios faciunt, & procurant: & sic in Ordine prædicto debitum obedientiæ pervertunt, unitatem separant, & vinculum dissoluunt Charitatis in magnam ejusdem Ordinis confusionem, & etiam læsionem. Nos igitur ipsius Ordinis odoriferam famam, & integritatem singularis affectionis Zelo conservari, ac super præmissis, quantùm nobis ex alto permittitur, providere cupientes, omnes, & singulas exemptiones, & alias concessiones, & litteras, quorumcumque tenorum existant, quibuscumque Fratribus dicti Ordinis super præmissis, aut alijs cōtra observantias, & instituta prædicta per Petrum de Lunâ, vel Ioannem Berdolim præfatos, quoquomodo concessas, & concessa, etiamsi de ipsis, & ipsarum toto tenore de Verbo ad Verbum præsentibus habenda foret mentio specialis, quibuscumque approbationibus, seu ordinationibus in Concilio Generali nuper in Civitate Pisan: celebrato, seu aliàs per Sedem Apostolicam, seu ejus authoritate editis, & alijs contrarijs nequaquam obstantibus, authoritate Apostolica, tenore præsentium revocamus, & cassamus, ac nullius esse decernimus roboris, vel momēti. Et nihilominus volumus, & eadē authoritate statuimus, & ordinamus omnibus, & singulis Fratribus dicti Ordinis præsentibus, & futuris, cujuscumque etiam status, gradus, seu præeminentiæ, vel conditionis fuerint, sub pæna excommunicationis, quam incurrant ipso facto, districtè præcipiendo mandamus, ut juxta Votum per eos emissum, ac observantias, & Statuta prædicta, Generali, & Provincialibus Ministris, & Custodibus pręfatis parêre, & obedire debeant, & teneantur, ac realiter cum effectu pareant, & obediant; nec aliquam personam sæcularem ad Ordinem, seu Novitium ad professionem hujumodi, absque speciali commissione Generalis, vel Provincialium Ministrorum super hoc pro tempore factam. recipiant; habitus juxta modum, & formam per fæl. rec. Ioannem Papam XXII. prædecessorem nostrum super hoc ordinatos gestent; nec præsumant per se, vel per alium, seu alios publicè, vel occultè, directè, vel indirectè litteras quascumque promotorias, ut ab eorundem Ministrorum, & aliorum Superiorum obedientia eximantur, vel aliàs qualitercumque contra hujusmodi observantias, & Statuta quovis quæsito colore licentientur, à Regibus, Principibus, aut alijs quibuscumque Dominis, vel Dominabus, seu personis ad Romanum Pontificem, seu ad alios eorum Superiores procurare, vel impetrare, aut undecumque procuratas recipere, sive eisdem procuratis, eis oblatis, vel exhibitis uti præsumant, sed eis penitus renuncient: ac alios ejusdem Ordinis Fratres, & personas quascumque Regulares, aut sæculares tales litteras impetrare, seu procurare volentes impediant, juxta posse. Volumus etiam, quòd hujusmodi nostri statuti, & ordinationis transgressores ab hujusmodi excommunicationis sententiâ, nisi per Generalem, vel Provin

Provinciales Ministros, sub quibus transgressores ipsi fuerint, dumtaxat, absolvi valeant, ita, & taliter, quòd ante omnia se Generalis, & Provincialium Ministrorum obedientiæ submittant eorundem. Nulli ergo, &c. Datum Pisis VIII. Kalen. Octobris anno primo.

Hæ sunt illæ Alexandri litteræ, quas in favorem novæ reformationis Gallicanę in Constantiensis Concilij decreto revocatas fuisse legimus; Quamvis rogante Antonio Pyreto Ministro Generali jam ipsas à Ioanne XXIII. anno 1414. confirmatas etiam fuisse constaret, ex datis litteris, quas statim appono; quibus omnem scissuram, varietatem habitus, novorumque Conventuum constructionem, qui Ministris Provincialibus ex integro non subessent; aliaque hujusmodi graviùs interdixit.

IOANNES PAPA XXIII.

Ad futuram rei memoriam.

Vuad. t. 5. Reges. 1414. Bull. 3. 5.

HIs quæ pro statu pacifico &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Antonij de Pyreto, Ordinis Fratrum Minorum Professoris, ac ejusdem Ordinis Ministri Generalis, petitio continebat, quòd olim fæl: rec: Alexander Papa V. Prædecessor noster nonnullas litteras Apostolicas, & indulta in favorem, & pro incremento, & observantiâ regularium institutorum Religionis, & Ordinis prælibati gratiosè concessit, & indulsit Ordini supradicto, prout in ipsis litteris, quarum tenorem de verbo ad verbum fecimus annotari, pleniùs continetur. Quare pro parte ipsius Antonij nobis fuit humiliter supplicatum, ut pro fælici statu, & observantia Ordinis ejusdem, litteris ejusdem prædecessoris, ac omnibus in eis contentis robur Apostolicæ confirmationis adjicere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras præfati prædecessoris, & omnia, & singula in eis contenta, & quæcumque inde secuta, rata habentes, & cognita ex auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus &c. Volentes, ac etiam eadem auctoritate statuẽtes, quòd Ministri Provinciales in suis Provinciis, & Conventibus pro tempore existentes, fratres volentes Regulam ipsius Ordinis secundùm Deum servare, non possint, aut debeant quomodolibet impedire: quòd si oppositum egerint, correctioni, ac judicio Generalis Ministri dicti Ordinis, & pro tempore existentis, de Consilio tamen duorum, vel trium proborum dicti Ordinis Professorum præfata auctoritate decrevimus subjacere. Tenor autem litterarum ipsius prædecessoris sequitur, & est talis: *Alexander Episcopus servus servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ordinem Fratrum Minorum &c. (ut habetur in Bulla 7. Alexandri V.) sub Datum Pisis, 8. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno primo:* Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, communicationis, voluntatis, statui, & cõstitutionis &c. infringere. &c Datum Bononiæ, quinto Kalend. Augusti anno quinto.

Tandem deductis tumultibus ad Patres Concilij Constantiensis, & propositis multis quærelis, quæ habentur in monumentis Ordinis, commissa fuit causa Iordano Cardinali, Ordinis Protectori; Episcopo Albanensi, & Petro Aliaco Cardinali Cameracensi, aliisque doctis, & probis viris, qui valdè propenderunt in partem strictoris vitæ Professorum, tandémque ex Decreto Concilij sess. 19. edita est hæc constitutio. Vuad. t. 5. 1415. n. 7.

Sacro-Santa, & Occumenia Constan. Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregat. dilectis Ecclesiæ filiis, Generali & Provincialibus Ministris, & Custodibus cæterisque Ordinis Minorum professoribus, salutem, & omnipotentis Dei benedictionem.

SVpplicationibus personarum, quæ voto Religionis sunt adstrictę, illis præsertim liberaliter annuimus, quas ad finem intendere conspicimus, per quem personæ ipsæ sub placida tranquillitate juxta suam professionem quiescant, ac sedulum, & tranquillum in humilitatis spiritu reddere valeant Domino famulatum. Nuper siquidem supplicatio, pro parte Religiosorum virorum Guardianorum, & fratrum vestri Ordinis, Conventuum videlicet Sagiensis de S. Audomaro Morinensis Diæcesis; de Varennis Remensis; de Dolà Bisuntinæ, de Valle Cenomanensis; de Elcio Nannetensis; de Ambasia Turonensis, de S. Ioanne Angeliacensis Xantonensis; de

Bercorio, de Choleto, & Fontiniaco communitatis Maleacensis Diæcesis, infra Provincias Franciæ, Burgundiæ, & Turonensem, juxta modum dicti Ordinis existentium, nobis humiliter præsentata continebat, quòd divina cooperante clementia, temporibus his novissimis regularis observantia vestri jam dicti Ordinis in præfatis Conventibus inceperat vigere, sed variis obstantibus impedimentis per Ministros, & Custodes illarum Provinciarum eis præstitis, in ipsa stricta observantia non mediocriter impediebantur, quorum impedimentorum occasione multa scandala pullulabant: humiliter, & devotè supplicantes, quatenùs eis de remedio opportuno providere dignaremur. Nos igitur eorum supplicationibus tanquam justis benignè annuentes, cupientesque multa scandala vestri Ordinis tollere, atque unitate in ea conservata, Fratres in pacis dulcedine conservare, statuimus, & decernimus eisdem supplicationibus fore providendum, ut de facto tenore præsentium eis providemus, juxta formam per Reverendissimos Patres Dominos, videlicet Iordanum Albanensem de Vrsinis, ipsius Ordinis Protectorem; & Petrum tituli S. Chrysogoni Presbyterum Cardinalem Cameracensem, vulgaritèr nuncupatos S.R.E. Cardinales, & alios ex parte hujus sacri Cõcilij super hoc deputatos specialiter avisatam, ordinatam, & traditam, atque per Religiosum Virum fratrẽ Ioannẽ Rocca, in sacra Pagina Professorem, & Vicarium Ministri Generalis antedicti, unâ cum aliis pluribus Magistris, & discretis Patribus ipsius Ordinis ex unâ parte, & fratres prænominatos Conventus repræsentantes ex alia concordatam, videlicet quòd fratres Conventuum prædictorum de cætero, & quousque aliud super hoc per sacrum Concilium generale fuerit ordinatum, possint, & valeant quilibet in sua Provincia eligere de sua stricta observantia unum fratrem idoneum, quem in scriptis Ministro illius Provinciæ præsentatum, ipsum dictus Minister infra triduum, post hujusmodi præsentationem, suum Vicarium constituere debeat ad ipsos regendum in solidum, loco, & vice ejus, & eis providendum in omnibus quibuscumque, & ipsis modis, quibus ipse Minister Provincialis etiã providere posset, ita quòd de ipsorũ fratrum regimine in nullo possint se intromittere dicti Provinciales, vel Custodes, sed ad ipsos Vicarios cura, & correctio eorum omnino pertineat, excepto quòd ad suæ superioritatis cognitionem Minister Provincialis ipsos possit, si voluerit, visitare in propria Persona, & tunc punire de consensu majorum, & discretorum Conventus, in quo fiet hæc visitatio, quidquid punitione dignum repererit; quem si constituere renuerit modo prędicto, ex tũc constitutio ejusdem præsentati ad Vicarium Ministri Generalis inferiùs annotatum devolvatur, & pertineat absolutè. Qui quidem Vicarij huiusmodi trium Provincialium possint, & debeant unâ cum fratribus discretis sibi subditis, & formâ solitâ, insimul eligere inter se unum alium fratrem, ad hoc sufficientem, & idoneum, pro eorundem Vicariorum correptione, & totius hujus strictæ observantiæ, in prædictis Provinciis meliori regimine, quem per eos in scriptis Ministro Generali Ordinis, qui erit pro tempore, humiliter præsentatum, ipsum Minister super illos suum Vicarium constituere infrà triduum post illam præsentationem benignè debeat, & charitativè: alioquin ipso triduo transacto, sit, & habeatur Vicarius ipsius Generalis authoritate ipsius sacri Concilij constitutus. Qui quidem Vicarius Generalis, in sua Congregatione, vel aliàs solus debeat, & possit Vicarios prętactos (quoties opus fuerit) punire, & ipsis, ac fratribus aliis sibi subditis providere in omnibus quibuscumque casibus, quibus Minister generalis eis potuisset providere, ne ipsos, ut sæpiùs contingit, quoties Generali Ministro indigent, longiùs oporteat evagari. Et pro hac vice primariâ constituimus in præfatum Generalis Ministri Vicarium Fr. Nicolaum Rodulphi, apud nos de hac observantia laudabili, ac diligentia solerti multipliciter commendatum: quem volumus posse deponi quoties Vicariis & aliis fratribus discretis sæpè dictis videbitur expedire. Possit tamen Generalis Minister, qui est, & qui erit pro tempore, ipsos fratres, & Conventus in suâ personâ, quoties voluerit, visitare, prælibato Vicario non obstabte, & punire, si quid in dicta visitatione puniendum

dum

dum reperiret, sicut moris est in Ordine; & aliàs facere consuevit. Veruntamen non intendimus, quòd prædicti Vicarij propter mortem, aut depositionem illorum, quorum vice funguntur, possint à suis officiis removeri, vel in eis impediri, nisi super hoc assensus majorum, & discretorum sibi subditorum priùs intervenerit, ad quos semper eos deponere, & alios eligere, antedictis Generali, Provincialibusque Ministris præsentare, modo, & forma præmissis (quoties fuerit opportunum) volumus, & decernimus pertinere. Insuper possit, & debeat ipse Ganeralis Vicarius, & sui successores, Conventus sibi pro tempore subditos, ad statum dictæ strictæ observantiæ consonum, juxta declarationes, & statuta Sedis Apostolicæ, & Ordinis reducere, tollendo quascunque superfluitates, sive sint in rebus mobilibus, sive immobilibus, quantùm fieri poterit bono modo, habito semper consilio majorum, & discretorum sibi obedientiam, eligendo (si opus fuerit) aliquos fideles, qui ipsas superfluitates authoritate hujus sacri Concilij vendant, commutent, aut aliàs in piis operibus convertant. Insuper statuimus, quòd omnes, & singuli Conventus prædictarum Provinciarum, quoties majori, vel saniori parti fratrum in eis existentium placuerit, ad hanc strictam observantiam se reducere, & Vicariis antedictis se subdere, hoc liberè facere possint, & etiam singuli fratres cujuslibet Conventus dicti Ordinis, contradictione cujuscumque non obstante; à quorum Vicariorum obedientia, & subjectione, nullus exire possit sine speciali licentia Vicarij Generalis antedicti. Non tamen per hoc intendimus, quin Fratres, & Conventus, qui voluerint, possint secundùm hanc strictam observantiam vivere, manendo etiam immediatè sub cura Ministrorum Provincialiũ, exceptis tantùm prænominatis Conventibus, & Conventu de Mirabello Pictaviensis Diœcesis, quem volumus expressè, & ordinamus curæ, & regimini prædictorum Vicariorum subesse; & ex causâ, ut sicut in eo hæc stricta observantia regularis in partibus illis sumpsit exordium, ita in illo tanquam in aliorum speculo, semper elucescat. Cæterùm cum, juxta sententiam sapientis, volatilia ad sibi similia libenter conveniant, statuimus quòd quando Fratres hujusmodi observantiæ, peregrinationis studio, vel aliàs per mundum proficiscuntur, ad loca Conventus Communitatis Ordinis declinent, si voluerint; ad alia verò loca Fratrum in observantia sibi similium, semper declinare teneantur, juxta quod in statutis Ordinis continetur. Insuper quilibet Provincialis Minister Provinciarum præmissarum Vicario Generali sæpè dicto pro præsenti duos Conventus in sua Provincia fideliter assignet, aptos ad manendum, munitos libris, & alijs rebus pro cultu divino, quoties ab eodem Vicario, per litteras, aut aliàs in suo Provinciali Capitulo fuerit requisitus, eligendos per ipsum Provincialem; ita quòd propter hanc assignationem mobilia quæcumque dictis Conventibus pertinentia quomodocumque non debeant abigi, seu segregari secundùm dispositionem Cardinalis Protectoris vestri Ordinis. Et si contigerit, quòd Ministri Provinciales, & Custodes, vel alij expulerint, vel ejecerint fratres hujusmodi observantiæ, ab aliquo, seu aliquibus Conventuum prænominatorũ à quindecim Mensibus citra violenter, & alios loco eorum ibidem collocaverint, vel mobilia ad ipsos Conventus, vel aliquem ipsorum spectantia deportaverint: volumus, & mandamus districtè, prædictos Fratres indilatè recedere, & exire à dicto Conventu, mandantes tenore præsentium prælibato Vicario Generali, quatenus authoritate nostra omnibus modis, quibus fieri poterit, honestè, & licitè, ipsos exire, & prædicta bona restituere, compellat per censuras Ecclesiasticas, & alios Fratres, & subditos suos ibidem de novo collocando, omnibus quibuscumque districtè prohibendo, nè quis eum super hoc impedire præsumat, sub excommunicationis pœna; sed magis ei præbeat unusquisque super hoc requisitus per ipsum potiùs auxilium, & juvamen. Statuentes ulteriùs, nè deinceps Fratres hujusmodi strictæ observantiæ, fiant Cepellani honoris, vel maneant continuò in domibus sæcularium causâ confessionis, vel aliâ, citra tamen aliorum Fratrum vestri Ordinis præjudicium, ne forsan fræno obedientiæ laxato, vel profana conversatione, Fervor devotionis eorum tepescat. Præcipimus insuper, & mandamus

mus districtè in virtute S. Obdientiæ omnibus,& singulis Fratribus Conventuũ prædictorum,& alijs in futurum sub cura, & regimine prætactorum Vicariorum cõstitutis,quatenus ipsis firmiter obediant, & pareant cum effectu in omnibus, in quibus Fratres illius Ordinis suis Generalibus, & Provincialibus Ministris obedire debent, aut tenentur. Cæterùm, cum prædicta sint de voluntate partium (sicut præfertur) per nos statuta, & ordinata, districtiùs inhibemus omnibus, & singulis Ministris, & Custodibus, qui sunt, & erunt in futurum, & alijs Fratribus vestri Ordinis, nè occasione controversiæ priùs super his motæ, ut prosecutionis in pręsenti Concilio factæ, aut aliâ quavis causâ Fratres de hac observantia præsentes,vel futuros inquietent, molestent, vel affligant, seu eorum Vicarios, vel de Secta nova, vel reprobata quomodolibet vocent. Nec etiam Fratres dictæ Obedientiæ alios Fratres vestri Ordinis, infament, aut elęemosynas, aut oblationes sibi dandas impedire præsumant. Quòd si de cætero alij ab alijs facto circa præmissa, aut eorum aliquid, hinc inde injuriati fuerint manus violentas in eis ponendo, eos incarcerando, arrestando, libris spoliando, aut aliàs maculam hæresis falsò imponendo, sententiam excommunicationis ipso facto incurrant injuriatores, à quâ non possint, articulo Mortis excepto, absolvi, nisi per eundem Cardinalem, qui pro tempore hujus Ordinis erit Protector. De cætero verò levioribus iniurijs verbalibus, omnes quicumque fuerint in hoc culpabiles depræhensi, per eorum Prælatos puniantur, circa præmissa sententiarum fulminationibus, aut appellationibus interpositis, & litteris Alexandri V. & earum confirmatione non obstantibus,quas tenore præsentium revocamus,cassamus, & annullamus,ac nullius roboris,vel momenti declaramus, & alijs quibuscũque statutis Apostolicis,vel hujusmodi Ordinis in contrarium æditis non obstantibus. Nulli ergo &c. Dat. Constantiæ 9. Kal. Octob. 1415. Apostolica Sede vacante.]

Ibid.n.8. Circa hujus decrecti substantiam aliqua consideranda notavit Vuadingus hîc n. 8. Primò veriora Conventuum nomina in pluribus Codicibus corrupta recenset, Sagiensis de sancto Audomaro, de Varennis, de Dola, della Valle, de Clissio, de Ambasia, de S. Ioanne Angeriæ, de Bercorio, de Coletto, de Fontiniaco Comitis, & de Mirabelo. Secundò errare nostros Codices in Anno, qui communiter scribunt annum 1414. Apostolica sede vacante, cum nempè sub illo tempore fuerit depositus Ioannes XXIII. neque etiam adhuc inceptum fuerit Concilium. Tertiò in eo errare Marianum, quòd asserat, Ioannem de Roccha, sive de Rota in decreto nominatum, Vicarium fuisse Fratrum observantum, & pro eis pugnasse, cum nihil minus fecisset, sed contra egisset, tanquam Vicarius Ministri Generalis institutus, pro toto Corpore Religionis, & ibi Constantiæ relictus, dum ipse Minister aliò ad negotia Religionis obeunda recederet. Quartò errare eos, qui ante hoc tempus, Vicarium Generalem habuisse Fratres Observantes in Gallia contendunt; cum ipsum Concilium asserat, Fratrem Nicolaum Rodulphi à se nominatum primum fuisse. Fuerunt quidem alij duo Vicarij, Fr. Thomas de Curte, & Fr. N. de Britannia, sed non Vicariorum Generalium nomine censebantur. Quintò non minus allucinari eos, qui constitutionem hanc ad universum Ordinem extendunt, & pro omnibus Provincijs editam affirmant, cum pro tribus dumtaxat supranominatis fuerit promulgata. Vltimò demùm notat, ab hoc decreto initium, & fundamentum habuisse nomen Regularis Observantiæ. Alij verò dicuntur in eodem decreto Fratres de Communitate. Addo, & ego, post gravissimam causæ discussionem, de consensu partium expeditum fuisse diploma.

Nicolaus Rodulphi à Patribus Concilij Constantiensis institutus Vicarius Generalis super Conventus Regularis Observantiæ Provinciarum Franciæ anno 1416. convocavit ad Comitia Superiores, & præcipuos Patres Turoniæ &c. multa constituit huic novæ reformationi stabiliendæ necessaria. Expletis Comitijs acta transmisit ad singulos Conventus, præmissâ hac inscriptione: Ibid. 1416. n. 8.

[*Dilectissimis in Christo Patribus, & Fratribus, Rectoribus, cæterisque Conventuum Fratrum Minorum de S. Audomaro de Sagio, de Varennis Provinciæ Franciæ, de la Valle*

Gnidonis, de Mirabelo, de Cliffio, de Choleto, de Fontiniaco Comitis, de Bercorio, de Ambasia Provinciæ Turoniæ; de Dola, de Ciriaco Provincia Burgundiæ &c. Fr. Nicolaus Rodulphi super eosdem Conventus, & quosdam alios in præfatis Provincijs Reverendiss. P. Ministri Ordinis Minorum, Generalis Vicarius, salutem & pacem in Domino sempiternam.]

Vt ergo, nec numero, nec authoritate proficiebãt Observantes, benè habiti sũt ab Ordinis cõmunitate; ut autem eos excrescere viderunt, in eorum destructionẽ cæperunt universaliter machinari. In Gallia primùm anno 1418. Conventus Angeliacensis à Concilio Constantiensi connumeratus inter eos, qui regularem profitebantur Observantiam, fortasse Nicolai Rodulphi Vicarij à Concilio designati, regimen detrectans, vel aliunde motus, voluit conjungi senescentis instituti Communitati, & Vicarij jugum excutere. Controversiam commisit Pontifex Episcopo Santonensi decidendam, dato brevi per ipsum Pontificem Martinum V. *Exhibita nobis &c.* 12. Kalen. Iulij. Ex hac ergo prætensa de Conventu Angeliacensi victoriâ publicare voluerunt Patres Galli, revocata esse per Martinum V. Concilij Constantiensis pro Observantibus decreta: Verùm Guillelmus Vosselini sanguine, & doctrinâ conspicuus, quarto jam Mense inter Turonenses observantes novitius, sæculari habitu cum licentiâ reassumpto, Romam veniens tanta prudentia, & authoritate negotium in Curia Apostolica pertractavit, ut Martinus ipse novo suo decreto, nunquam revocatum fuisse Constantiense declaraverit, & quatenus opus esset, illud iterum Apostolica authoritate confirmaverit. Dato brevi *Romanum Pontificem &c. Nonis Maij* 1420. de quo alibi.

(Ibid. 1418. n. 40. Et in Reg. fol. 61. bul. 14. Mart. V.)

(Vuad. t. 5. 1420. n. 10.)

(Ibid. 1435. n. 12. eo seqq.)

Interim verò Observantium exemptiones dum Fratres de Communitate nimiùm sibi invisas extirpare contendunt, præsertim virtute statuti Martiniani anno 1430. in Assisiensi Capitulo editi, illi è contra pro eis sustinendis toto conatu adlaborant; crescentibus exinde inter utramque partem tulmutibus quotidie, atque discordijs; Carolus Gallorum Rex, & alij Principes suas præces inter posuerunt apud Patres Concilij Basileensis nondum interdicti, ut opportunum adhiberent remedium. Illi dum adhuc versarentur sub obedientiâ Eugenij. IV. sequentem ediderunt constitutionem, qua cofirmatum voluerunt decretum Concilij Constantiensis Observantibus summè favorabile.

[*Sacro-Sancta Generalis Synodus Basileensis in spiritu sancto legitimè congregata universalem Ecclesiam repræsentans. Ad futuram rei memoriam.*

SIc refloruit hactenus in agro militantis Ecclesiæ inclyta Franciæ Domus, sicque fructificavit in fidei sinceritate, etiam præclara Principum, & Prælatorum Regni illius dovotio; ut gratissimè etiam ad ea, quæ pacem, statum, & tranquilitatem eorum, qui in spiritu humilitatis virtutum Domino sub regulari observantia famulantur, respiciunt, sui auxilij favores extenderint. Vnde profectò votis ipsorum favoris dignæ duximus auditionis gratiam impartiri. Sanè nuper pro parte Carissimi Ecclesiæ Filij Caroli Regis Francorum, nec non nonnullorum dilectorum Ecclesiæ Filiorum Ducum, Principum, ac Prælatorum Regni Franciæ Nobis petitio exhibita continebat, quòd olim pro parte dilectorum Ecclesiæ filiorum Guardianorum, & Fratrum Conventuum de sancto Audomaro Morinensis; de Sagio Sagiensis; de Varennis Rhemensis; de Dola Bisuntinensis; de-la Valle-Guidonis Cenomanensis; de Clissio Nannetensis; de Ambasia Turonensis; de sancto Ioanne Angeliacensi Xantonensis, de Bercorio de Choleto, & Fontiniaco Comitis Maleacensis Diæcesum, Ordinis Fratrum Minorum intra Provincias Franciæ, Burgundiæ, & Turoniæ juxta modum dicti Ordinis existentium, sacræ Constãtiensi Synodo exposito, quòd, divina cooperante clementia, temporibus illis, ut dicebant, regularis observantia dicti Ordinis, in præfatis Conventibus incæperat vigere; sed varijs obstantibus impedimentis, per Ministros, & Custodes illarum Provinciarum ejusdem Ordinis, eis præstitis, in ipsa observantia non mediocriter impediebantur; ex quorum impedimentorum occasione scandala multa pullulabant. Et propterea eidem Synodo humiliter supplicarũt, ut super hoc de remedio opportuno provideret: ipsaque eorum Guar-

dianorum, & Fratrum supplicationibus inclinata, ac cupiens scandala quæcumque de medio tollere, in quadam sua sessione publica, licèt inter cætera tunc nonnulla salubria, etiam perdictos Fratres dictorum Conventuum (impedimentis tàm Ministrorum, quàm Custodum prædictorum, & quorumcumque aliorum ejusdem Odinis Fratrum quibuslibet cessantibus) sub certis modis, & Forma, ac pænis confectis, & expressis quousque aliud super hoc per Sacrum Concilium foret ordinatum, observanda statuisset, & ordinasset, prout inConstitutionibus,& decretis hujusmodi,quorum tenorem præsentibus haberi volumus pro expressis, pleniùs continetur. Tamen nōnulli ex dictis Ministris,& Præsidentibus Ordinis prefati,Decreta, & Constitutiones hujusmodi parui pendentes, quædam statuta, & ordinationes, per quæ decreto, & Constitutionibus prædictis, nec non Regulæ B. Francisci, ac declarationibus Apostolicis in Corpore juris clausis, ad laxationem, & remissionem observantiæ regularis Ordinis ejusdem, in Assisinensi, & Bononiensi Capitulis eorum Generalibus successivè, & novissimè celebratis, non parum derogatur, dicuntur per Legatum Apostolicum fieri procurasse, ac etiam edidisse,propter quæ nova inter Fratres Conventuum eorundem, maximè Provinciarum Franciȩ, Burgundiæ, & Turoniæ præmissarum, nec non Ministros, & Præsidentes prædictos dissentionis materia extitit exorta, ac in hoc Sacro Concilio per eosdem Fratres introducta, gravesque inde Fratres dictorum Conventuum ipsorum Franciæ, Burgundiæ, & Turoniæ Provinciarum molestias, & distractiones patiuntur, scandala quoque in Clero, & populo diversarum partium Regni prædicti suscitantur, & majora, nisi super hoc debitè provideatur, verisimiliter incommoda succedent. Quare pro parte ipsius Regis, qui scilicet ad Ordinem ipsum, & memoratos Fratres, permaximè tamen ad illos, qui regularem ejusdem Ordinis juxta Constitutiones, & Decreta prædicta observantiam servant, ex qua sperat, Domino propitiante, Regno, & populo suo quàmplurima bona provenisse, & provenire noscuntur, devotum gerit affectum; Nec non Principum, & Prælatorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut scandalis,& dissentionibus hujusmodi obviare, & super præmissis opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur, quorum interest, nè noxia graviora succedant, sublato majore dispendio, congruam in præmissis adhibere medelam, & paci dictorum Fratrum, observationique laudabilium constitutionum providere cupientes, cum ad plenariam, & finalem quæstionis hujumodi decisionem,generalemque Ordinis ipsius reformationem, quam ante hujus Concilij dissolutionem duce Paraclito, facere (alijs in præsentiarum gravibus negotijs, quibus necessariò incumbimus, præpediti) disposuimus, intendere nequeamus; Hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia, & singula circa observationem regularem Fratrum Conventuum prædictorum, per sacram Constantiensem Sy̆nodum antedictam, statuta, decreta, ordinata, & hujusmodi in suo robore pleno vigore, & firmitate persistere debere, donec, & usque per Nos, aut generale Concilium, aliud fuerit ordinatum, authoritate universalis Ecclesiæ tenore presentiū decernimus, declaramus, statuimus, & ordinamus, ac volumus, quòd decreta, & constitutiones hujusmodi interim irrefragabiliter observentur. Non obstantibus Constitutionibus Apostolicis, ac statutis, & ordinationibus Capitulorum ordinum prædictorum juramento,confirmatione Apostolica, vel quibuscumqe firmitatibus alijs, roboratis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo &c. Dat. Basileȩ 7. Nonas Octobris anno 1435.

Itaque per Constantiensis, & Basileensis Conciliorum, nec non per Martini V. decreta in exemptione à Generalis,& Provincialium Ministrorum obedientia confirmati; maximè verò per Eugenij IV. defintivam Constitutionem sub proprijs Vicarijs stabili firmitate cōstituti, & numero, & pietatis famâ non mediocriter excrescentes in Gallijs,Coletanæ etiam reformationis professores (qui,& non raro Observantes appellitari affectabant)non semel habuerunt magna ex parte adherentes, ut suprà diximus,quāquam & illud ab obedientia Ministrorum exemptionis privilegium,cum non leviter illis negotium facesseret,eosdem

In libr. præced cap. de Coler.

dem semper sub Ministrorum jurisdictionem reduxerit; Quinimò etiam ipsi de familia, seu de Regulari Observantia nuncupati, non uno in loco vanis, ex eadem causa stimulis adacti sese Ministris dedere cogitarunt, donec per novas Pontificum declarationes fuerint in illo sub Vicariis vivendi modo de purâ Regulę observantia certiorati; ut infra suo loco dicemus. Alij verò ad majorem vitæ perfectionem, & duriorem pœnitentiæ rigorem anhelantes in Oceani Insulis adinstàr Eremitarum figentes tentoria, variis meruerunt gratiis à Pontifice insigniri, ut in sequentibus apparet.

NICOLAVS PAPA V.

Vvad. t. 5. 1448. bull. 33. Nicol. V.

Dilectis filiis Vniversis, & singulis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum de observantia nuncupatorum; sub obedientia dilecti filij Ioannis de Mauberto, ejusdem Ordinis in partibus Vltramontanis Vicarij Generalis, in Insulis maris, in Franciæ, & Turoniæ Provinciis circa Normandiæ, & Britanniæ partes, velut Eremitis; & peregrinis degentibus.

MEntis,&c.Hinc est,quod Nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, & vestrûm cuilibet, & quandiu in Insulis maris, in Franciæ, & Turoniæ Provinciis circa Normandiæ, & Britanniæ partes veluti Eremitæ, & peregrini de licentia, & consensu Patronorum, ac Dominorum locorum,seu Insularum hujusmodi Altissimo exhibueritis famulatum, omnibus,& singulis privilegiis &c. gaudent;uti, frui,& gaudere valeatis, ac loca vestra valeant; Constitutionibus &c. nequaquam obstantibus &c. indulgemus; volumus tamen,quòd per hoc nullum vobis jus in locis, in quibus pro tempore morari contigerit;contra Dominos, & Patronos prædictos, quomodolibet acquiratur. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c.1448. Nonis Aprilis &c. anno secundo.

CAPVT IV.

Regularis observantiæ in Hispanias introductio.

QVanta fuerit semper in Ordine Minorum pro describendis,& conservandis operum suorum notitiis culpabilis negligentia; vel ex unica(ut interim cætera omittam) Observantiæ Regularis in Hispanias introductione argumentum habemus irrefragabile. Quis enim crederet Gonzagam virum sincero zelo adlaborantem (jam enim in S. Rota agitur de illo inter Sanctos recensendo) Ministrum Generalem totius Ordinis, dum actu Chronica sua nunquam satis laudata conscriberet,informationes necessarias à Provinciis habere non potuisse? Lucam Vuadingum, cui pro scribendis Minoritarum Annalibus, mundus ferè totus, etiam extra Ordinem nostrum famulatus est, nec potuisse à Religione integras obtinere notitias? Deo tamen ita disponente, & S. P. Francisco intercedente, difficultates omnes evicit importunus labor,invicta diligẽtia Reverendiss. P. Ioseph Ximenes Samaniego Ministri Generalis,dum adhuc in Vltramontanis ageret Commissarium Generalem; Antiquissimas etenim hujus gravissimę difficultatis, sed originales scripturas adinvenit, quas in Burgensi S. Francisci Conventu perpetua securitate vòluit conservari. Ex Arch. Prov. Burgensis, in Con. S. Francisci.

Communi ergo errore B. Petrum Villacretium primum Observantię Regularis in Hispanias Invectorem constituunt, cui B. Petrum Regalado (jam honore Beatorum ex decreto S. R. Congreg. honoratum) cum aliis sanctissimis discipulis cooperatores assignant. Contrarium ex prę allegatis scripturis evidentissimè apparet, quarum carentia Doctissimo Vvadingo magnum constat fecisse negotium; dum B. Petrum Santoyum assentiens cum Gonzaga anno 1431. defunctum; ipsum legit in Daza litteras impetrasse ab Eugenio IV. Pontifice pro stabiliendis suæ reformationis in Hispania progressibus, cum paucis ante Santoij obitum mensibus assumptum fuisse credat Eugenium. Vlteriùs autem (quod ipse non apponit) quia supposita opinione communi, difficilè intelligi potest, Santoyum Villacretij tum fidelissimum, tum ferventissimum discipulum pro Congregatione diversa, litteras procurasse Pontificias: quæ omnes difficultates, si præallegatæ scripturę perlegantur (quas Deo dante alia occasione dabimus fusiùs expositas) nullo negotio dissolventur. Vvad. t. 5. 1431. n. 8.

Primò itaque rescribam, quæ Vuadingus, qui scriptores cæteros diligentiùs examinavit, nec non datâ occasione correxit, ad rem nostram coaceruasse reperitur; deinde quid veriùs ex allegatis scripturis dicendum occurrat, in compendio narrabimus, historiam ex integro in Provinciis Hispanicis relaturi.

Vuad.t.4. 1373.n.24. Vuadingus ergo in Tomo 4. Annalium de reformatione Hispanica, hæc habet [Deturpata valdè erat facies Religionis in Regno Castellæ propter bellorum tumultus inter Petrum olim Regem, & Proceres Regni; deinde inter eundem, & Henricum Fratrem, expulsis ex multis Cænobiis Fratribus, & per incertas sedes divagantibus. Hinc, atque ex liberrima vita Petri, multorumque Optimatum, & Præsulum, qui in suas partes vocabant Superiores Religionum, introductæ sunt in Regularium Sodalitia irregulares consuetudines, & deformitates. Iudicavit ergo Pontifex, sui muneris esse, his malis obvenire: quare missoex Gallia Fr. Arnaldo Serrano Sacræ Theologiæ Magistro, & Provinciæ Aquitaniæ Ministro, adjectisque sociis ex Hispanis Fratre Didaco de Placentia, al-de Palentia Toletani Cænobij, & Ioanne Gonsalui de Opta Conchensis lectoribus, & mox tertio Ioanne de Vbtea al-de Vbeta, quos ab omni Superiorũ Regulariũ, præterquàm prædicti Arnaldi obediẽtia exemit, datisque litteris ad Henricum Regem, & Reginam Consortem, Ordinis nitorem in ijs partibus restituere agressus est. Damus hic commissionis instrmenta.

GREGORIVS PAPA XI.

Ad futuram rei memoriam.

Carissimo in Christo filio Henrico Regi Castellæ Illustri.

CVm nos cupientes, quòd Fratrum Minorum, & sanctæ Claræ Ordines, qui in Regno tuo Castellæ dicuntur in pluribus deformati, ad statum reformationis debitæ reducantur, & propterea præfati Fratrum Minorum Ord. dilecto filio Arnaldo de Serrano Ministro Provinciæ Aquitaniæ, in Sacra Pagina Magistro, & sanctæ Claræ Orodinum Prędictorum, dicto Arnaldo, ac dilectis filiis Didaco de Placentia, & Ioanne Gonsalui de Opta Toletan. & Conchen. locorum Ordinis Fratrum Minorum Lectoribus visitationem, & reformationem duxerimus authoritate Apostolica committendas; ac deceat, & expediat, quòd ipsi Visitatores propter correctiones, quas facient, securitate plenaria perfruantur; serenitatem tuam, quæ lætari debet, quòd in ipso Regno ad laudem Dei, & ejusdem Regni custodiam, & prosperitatem decor Religionum servetur, & quidquid illum obnubilat, extirpetur, rogamus attentè, quatenus ob reverentiam Dei, & Apostolicæ Sedis, & nostram, eisdem Visitatoribus favorem, & securitatem regios, si illos petierint, digneris efficaciter impertiri. Datum apud Villamnovam. Avin. Diæcesis 4. halend. Septembris, anno 3. *In eundem modum scripsit Reginæ:* Carissimæ in Chrsto Fliæ Reginæ Castellæ Illustri, &c. Dehinc pro Fratribus præfatis.

Ad futuram rei memoriam.

EX certis rationabilibus causis nostrum inducen. animum, dilectos filios Didacum de Placentia, & Ioannem de Opta Toletan. & Conchen. locorum Lectores, ac Ioannem de Vbtea Ordinis Fratrum Minorum professores ab omni obedientia, Superioritate, & jurisdictione quorumcumque suorum Superiorum dicti Ordinis, authoritate Apostolica præsentium tenore eximimus, ac sub nostra, & Apostolicæ Sedis protectione recipimus gratiosè in vitute sanctæ obedientię, & sub excommunicationis pæna eisdem Superioribus districtiùs inhibemus, nè contra eosdem exemptos visitando, corrigendo, mandando, vel aliàs quomodolibet procedant, nec eos impediant in officijs, & statibus eorundem: alioquin quidquid cõtra nostram inhibitionem hujusmodi fuerit attentatum, decernimus irritum, & inane. Et ne ipsi exempti præter Nos videantur Supriore carere, eos curæ, & correctioni, ac superioritati dilecti filij Arnaldi de Serrano Ministri Aquitaniæ ejusdem Ordinis in Sac. pagina Magistri, usque ad nostrum beneplacitum submittimus per præsentes. Nulli ergo &c. Datum apud Villam Novam Avin. Diæcesis, Idibus Septembris, anno 3. Ibid.n.26.

GRE

GREGORIUS PAPA XI.

Ad futuram rei memoriam.

Dilectis Filijs Arnaldo de Campania Sacræ Theologiæ Magistro, & Bernardo de Garrisono Ordinis Fratrum Minorum.

AD audientiam nostram non absque &c quòd Ordo Fratrum Minorum in Regno Castellæ est multipliciter deformatus, in tantùm, quòd exindè non solum nõnullis Fratribus Ordinis prædicti, sed etiam laicis diligentibus ipsum Ordinem &c. pervenerunt; super quibus, per quos, ad quos &c. nec procuratur apponi. Nos igitur de his, si vera sint, meritò &c. transire, ac de vestris prudentia, scientiæ dono, & zelo Religionis plenariè in Domino &c. discretioni vestræ &c. quatenus ad dictũ Regnum vos, &c. habentes respectum omnia loca, & Conventus, &c. in dicto Regno, ac alijs Regnis, & terris dependentibus ab eodem authoritate, inquiratis in eis super nõnullis &c. quos sub Bulla nostra vobis mittimus interclusos, & super aliis, de quibus videritis, &c. & ea, quæ per visitationem &c. emendanda, &c. authoritate, &c. tàm in capitibus, &c. puniatis secundùm dicti Ordinis instituta, quos videritis Contradictores, &c. non obstan. exemptionis, &c. juramento, &c. vel alia firmitate roboratis, etiamsi, de ipsis, eorumque, &c mentio facienda. Seu si aliquibus communiter &c. quòd interdici, &c. hujusmodi mentionem. Cæterùm vobis, si pro reformatione, & correctione hujusmodi, & dependentibus ab eadem videritis expedire, convocandi, & tenendi Provincialia Capitula Fratrum dicti Ordinis in Provinciis Regnorum prædictorum, & in eis præsidendi in omnibus agendis cum plenaria potestate, quam habet dilectus filius Minister Generalis Ordinis prælibati; Et insuper convocandi, & tenendi Conciliũ Ministri, & discretorum Fratrum dicti Ordinis Provinciæ Aragoniæ, eosque ad hoc authoritate præfata compescendi, plenam concedimus tenore præsentium facultatem. Datum Avinione 11. kalend. Februarij anno 4.

Vvad. t. 4. Reg. fol. 130. bul. 56 Greg. XI.

GREGORIUS PAPA XI.

Dilectis, &c. ut suprà.

DUdum vobis per Apostolica scripta commisimus, & mandavimus, quòd omnia, & singula loca, & Conventus Ordinis Fratrum Minorum in Castellæ, & aliis Regnis, & Terris ab eo, &c. auctoritate nostra visitaretis, & reformaretis, prout in nostris litteris inde confectis pleniùs continetur. Quia verò Regna, & Terræ prædictæ sunt spatiosæ, & multa Monasteria dicti Ordinis in eisdem asseruntur, & nimis grave verisimiliter vobis esset, & nonnisi in diuturnitate temporis hujusmodi mandatum nostrum poteritis, prout audivimus, executioni debitæ demandare. Nos volentes hujusmodi vestrum alleviare laborem, ac optantes visitationem, & reformationem hujusmodi celeritèr expediri, vobis assumendi aliquos Fratres Ordinis vestri prudentiâ præditos, ac maturos, & nitidos honestate, ad exercendum unâ cum aliquo, vel aliquibus vestrum, & etiam in solidum, præfatarum visitationis, & reformationis officium, qui in omnibus, & per omnia, potestate per Nos vobis attributa fungantur, eósque removendi, & alios assumendi, quoties videbitis expedire: super quibus omnibus vestras oneramus conscientias, plenam concedimus tenore præsentium facultatem. Datum Novis Avinionensis Diœces. 8. Kalend. Augusti, anno 4.] *id est anno salutis* 1374.

Ibidem bull. 58.

Quoniam verò nullus in hac Apostolica delegatione sermo, nulla mentio de nova Congregatione legitur; de observantiæ Regularis in Hispanias introductione tractat Vvadingus ex professo ad annum 1376. in hunc modum [Hoc anno fundasse religiosum, & pium Cænobium Saliceti in Castella, Hispaniæ nobilissimâ regione, Beatum P. Villacretium, primumque ibidem posuisse Reformationis, & Observantiæ Regularis fundamentum, scribit Gonzaga in descriptione prædicti Cænobij; sed paulò ante in exordio Provinciæ Castellæ id factum ait anno millesimo trecentesimo sexagesimo sexto, quod & priùs scripserat Marcus Vlyssiponensis; & utrumque secutus Petrus Salazarius in Chronicis ejusdem Provinciæ.

Vvad. t. 4. 1376. & seqq.

Attamen paulisper tardiùs in Hispaniam reformationem hanc incœpisse, plura videntur persuadere. Primum, quòd sub Ioanne Rege non nisi anno 1379. inaugurato, vetera monumenta Provinciæ S. Iacobi apud me M.S.S. inchoatam hanc referant reformationem. Secundum, quòd prædicti Auctores, Gonzaga, Salazarius, & Rodulphus eodem fermè tempore, apud Hispanos, & Gallos incœpisse conspirent Observantiam; ac apud Gallos exordium constituunt anno 1388. Marcus verò circa 1393. Tertium quòd Gonzaga Villacretium Observantiæ restauratorem vixisse ann. 1440. insinuet in descriptione Conventus Ocaniæ. Difficilè itaque credi poterit, hoc anno, multominùs anno 1366. Salicetanum struxisse, præsertim si præmittantur anni viginti, quibus in Specu propè Oppidum S. Petri de Arlanzâ, in summa paupertate, & vitæ sanctitate delitescens hanc meditabatur reformationem, ut ipse refert Gonzaga; idque post multos annos expletos, adeptumque gradum Magisterij inter Patres Conventuales: quibus temporum partitionibus, centum, & plures anni non sufficient. Adde, adeò incertum esse annum, quo Domus Salicetana ædificata est, ut Gonzaga referat, Gallos, Anglos, Germanósque historicos nostros velle Cœnobium S. Antonij de Capraria Provinciæ Castellæ, sub annum millesimum quadringentesimum erectum; & alterum Occaniense anno millesimo quadringentesimo vigesimo fabricatum, antiquiora esse Salicetano, quibus sanè inhoc non assentior: ex vetustis enim monumentis fermè sub illud tempus scriptis, mihi constat, Regularem Observantiam in Hispaniâ ab hac æde emanasse; attamen hinc deducere, vel saltem probabiliter conjicere licet, adeo paucis annis præcessisse. Salicetanam has alias Ædes, ut in hunc errorem, vel temporum confusionem facilè fuerit incidere.

Quapropter judicaverim, initium reformationis Hispanicæ ad annum millesimum trecentesimum nonagesimum, vel circiter esse reducendum; & fortassis excitatos reformationis Authores, ad eandem aggrediendam, ex missis à Pontifice ante biennium Commissariis, qui Provinciæ Castellæ Ministrum Fr. Ioannem Didaci de Haro, laxioris vitæ fautorem, ex Pōtificio præcepto, & Ministri Generalis consilio, ab officio depositum, in aliam transtulerunt Provinciam. Potuit ergo sub illud tempus dissidio partium, & zelo Visitatorum Apostolicorũ commotus Villacretius, in solitudinem secedere, & aliquot annis secum meditari tempus, & modum, arduum hoc opus aggrediendi, & deinde ab hoc Conventu illud auspicari. Vt verò nihil hîc habeo firmum, aut stabile, ita neque definio; propono dumtaxat dubitandi rationes, quæ sinceris harum rerum indagatoribus, aliquale facessent negotium.]

Concordat ergò cum reliquis Vvadingus, Observantiam Regularem in Hispaniis à Salicetano Conventu originem habuisse, sed in tempore discordat; eòquidem majori congruentia. Si etenim, ut ipse ait, Villacretium dicamus, ex præallegata Reformatione Apostolica cælitùs commotum, in solitudinem per quatuor integra lustra secessisse, & consequentèr circa annum 1393. ab specu digressum, comparatísque discipulis devotissimum in Eremo Salicetanum Cœnobiolum extruendo Reformationis suæ posuisse principia, vel etiam paulò posteriùs; cum cæteris faciliùs concordabimus, quæ de Villacretio leguntur; nempè] quòd anno 1404. secundum suæ Congregationis pauperrimum Aquileriæ Conventum posuerit, atque paulò post B. Petrum Regalado tenerrimum adhuc adolescentulum (natus quippè anno 1390. ætatis suæ 14. solemnia Franciscanæ Religionis vota nuncupavit in ordinis Communitate) sanctissimis morinus emicantem suo consortio aggregasse legatur; quæ nullo modo cohærere possunt, si anno 1376. in Salicetano Cōventu Cōgregationis suæ fundamenta posuisse dicatur; námque intermedio annorũ spatio usque ad præfatum annum 1404. nulla in Annalibus de Villacretio mentio extare perhibetur. Similiter, & anno 1397. dum Bonifacius IX. graviter conquestus, quòd Minister Generalis à se per litteras Apostolicas admonitus, ut Provinciæ S. Iacobi, tum Fratres, tum Moniales reformare deberet, tantum negotium culpabili dilatione neglexerit, ad Angliæ Ministrum Provincialem scribit, ut Reformatores idoneos de suis ad præfatam S. Iacobi Provinciam cum Aposto

Vvad. t. 5. 1404. n. 14. & 1448. n. 4.

Apostolica authoritate destinare debeat; nec verbum quidem ibi de Petri Villacretij novâ reformatione reperitur; cui facilius fuisset, reformationis antedictæ negotium committere. Ecce Pontificis diploma.

BONIFACIVS PAPA IX.

Dilecto Filio Ministro Provinciali Provinciæ Angliæ Ordinis Fratrum Minorum, secundùm morem ejusdem Ordinis.

Vvad. t. 4. reg. 1397. fol. 207. bull. 36.

QVamvis, prout ex injuncti nobis pastoralis officij debito tenemur, salutem cunctorum fidelium affectantes, pro ipsorum fidelium statu, pacifico, & tranquillo conservando, diligenti cura vigilemus; circa illos tamen, qui alios non solum doctrinâ verbi, sed etiam exemplo boni operis informare tenentur, reddimur eò ampliùs solliciti, quò ex ipsorum studio piæ vitæ fidelibus ipsis majores fructus dignoscimus provenire. Sanè nuper ad nostrum pervenit auditum, quòd in Provincia S. Iacobi Ordinis Fratrum Minorum, secundùm morem ejusdem Ordinis, propter nonnullas discordias, & controversias, inter dilectos filios Ministrum Provincialem, & Fratres dictæ Provinciæ dudum exortas, solita fidelium illarum partium, quam ad dictum Ordinem, ejusque personas gesserunt, tepescit devotio, periculosi errores pullulant, & gravia scandala hactenus sunt exorta, & in futurum veresimiliter exoriri formidantur, in grave animarum periculum, regularis disciplinæ enervationem, ac Ordinis, & Provinciæ prædictorum enormem læsionem, & jacturam. Et licèt nos dudum postquam præmissa nobis innotuerunt, Dilecto filio Henrico Ministro Generali dicti Ordinis, nostris dederimus litteris in mandatis, ut dictam controversiam audiret, eamque judicio, vel concordiâ terminaret; idem tamen Minister Generalis, quamvis hujusmodi litteræ ad ejus indubitatam notitiam pervenerint, id hactenus efficere non curavit, neque curat, immò nonnullas postmodùm libertates, & privilegia Fratribus ipsis præjudicialia, prædicto Ministro Provinciali duxit concedenda, propter quæ dilecti filij nonnulli fratres dictæ Provinciæ, & præsertim duarum Custodiarum, videlicèt Colimbricen. & Vlysbon. Ordinis, & Provinciæ prædictorum Magistri videlicèt, ac Baccalaurei, & Lectores in in Sacra pagina, sentientes ab eodem Generali indebitè se gravari, tàm ab ipsius jurisdictione, quàm etiam à nonnullis aliis gravaminibus, ipsis per eosdem Generalem, & Provincialem Ministros illatis dicuntur ad sedem Apostolicam appellasse. Nos igitur nolentes, prout nec velle debemus, præmissa sub dissimulatione pertransire, discretioni tuæ, de qua in his, & alijs specialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus duobus fratribus dicti Ordinis ad id sufficientibus, & idoneis, ac vitâ, & moribus approbatis, quos de tua Provincia duxeris eligendos, ut habentes præ oculis solum Deum, tàm in Capite, quàm in membris, omnia, & singula loca ejusdem Ordinis in dicta Provincia S. Iacobi consistentia, tàm Fratrum, quàm Monialium Ordinis sanctæ Claræ sub cura, & secundùm instituta Fratrum eorundem Minorum, eorumque personas visitare, reformare, corrigere, & pacificare, ac in eis quandoque correctionis, & reformationis Ministerio cognoverint indigere; nec non contra delinquentes inquirere, ipsosque juxta ipsorum demerita punire, citra tamen privationem, seu revocationem dicti Ministri Provincialis; & nihilominus ea, quæ per eosdem duos fratres facta, ordinata, diffinita, & sententiata fuerint quomodolibet, vel peracta executioni debitè demandare, eadem authoritate valeant, atque possint, authoritate nostra concedas plenam, & omnimodam potestatem. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, &c. non obstantibus quibuscumque constitutionibus Apostolicis, nec non statutis, & consuetudinibus Ordinum, & locorum hujusmodi contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut si eisdem Ordinibus à dicta sit Sede indultũ, quòd personæ ipsorum Ordinum ad judicium trahi, aut suspendi, seu excomunicari, seu ipsi, aut dictorum Ordinum loca interdici, aut visitari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad

verbum

verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, tuæ, & dictorum Fratrum jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, quæ quoad hoc, ipsis nolumus aliqualiter suffragari. Datum Romæ apud sanctum Petrum nonis Octobris, Pontificatus nostri anno nono.

Dum enim ex altera parte scribit Vuadingus loco præcitato de Regulari vocatione, magnum hunc virum à Villacretio fuisse, vel primo loco, vel inter primos ad sui consortium assumptum, cum ex speciali Generalis Ministri mandato voluntarios asseclas perquireret; negotium reformationis neglexisse non diceretur ipse Generalis, si pro ipsa mandatum speciale Villacretio dedisset: Vnde potiùs crediderunt (salvo meliori judicio) Generalem Ordinis post gravissimam hujusmodi Papæ correctionem, quasi expergefactum de Hispanica Reformatione cogitasse; & Villacretium illo annuente digressum à specu, receptisque sociis Salicetano in Cœnobio, de cujus prima fundatione nihil certum reperiri confitetur Vuadingus, Congregationis suæ posuisse primordia, & anno 1400. Aquileriæ addidisse secundum; ex quibus apparet circa annum 1400. utprimùm invecta fuisse in Hispanias Regularis observantiæ principia.

Quomodo autem introducta fuerit in Aragoniam, & quo tempore, Vuadingus ad annum 1388. ita describit.

Vuad.t.4. 1388.n.6. [Hoc eodem simile suscepisse exordium eandem regularem Observantiam in Regno Aragoniæ referunt monumenta ejusdem Provinciæ apud me M. S. S. idque apparere per quoddam diploma Petri de Luna Anti-Cardinalis Diaconi Sanctæ Mariæ in Cosmedin, in Hispania pro Clemente Legati, datum Galatajudi die 28 Octobris an. 11. Pontificatus Clementis, quo indulget Fratribus Raymundo Sancio, Antonio Morosio, & Sancio Fababuxio, ut per se solitariè vivant in aliquo domicilio extra obedientiam Patrum Conventualium sub regularis disciplinæ sanctioribus institutis. Sed hæc rejicienda sunt in annum sequentem, in quem incidebat dies 28. Octobris anni undecimi Clementis, præsertim cum hic Cardinalis Legatus Mense Octobris hujus anni destinaretur Palentiæ in celebrando Concilio Palentino, quod ita absolvitur; *Iste Constitutiones fuerunt publicè denunciatæ in Ecclesia Fratrum Minorum Palentina die 4. mensis Octobris anno à Nativitate Domini 1388. Ind. 11. Pontificatus Santissimi in Christo Patris, & Domini nostri Clementis divinâ providentiâ Papæ septimi anno decimo, præsentibus Rege, Archiepiscopo Compostellano, Oveten: Legionen: Calaguritan: Palentin: & Zamoren: Episcopis, & Cleri, & populi multitudine copiosa*: Ex quibus constat, diplomatis tempus reducendum esse ad annum sequentem. Hac illi fulti authoritate in Regno Valentiæ conciliato sibi favore, & patrocinio pij, & nobilis viri Petri Latronis Cheluensium Vicecomitis secundi, obtinuerunt domicilia duo, unum Chelvæ, alterum Pomerij vulgo *Maçanera* Regni Valentini, Oppida sunt haud ignobilia.]

Similiter ejusdem in Lusitania principium, & occasionem ita delineat.

[Inito consilio tres viri pij Provinciæ sancti Iacobi Fr. Didacus Arias Asturicensis, doctus, & facundus Concionator, Fr. Gondisalvus Marinus nobilis Gallæcus, uti mox dicemus, ac Petrus Didaci, aliàs Diaz, statuerunt solitarium sibi locum deligere, in quo secudùm Regulæ suæ præscriptum religiosiùs possent observare, quæ Voverunt. Nè verò temerè facere viderentur, sed haberēt quo se tueri possent adversùs contradictores, & calumniatores, obtinuerunt à Bonifacio IX. Pontifice, quod trado diploma, quo perspicuè videbitur hujus reformationis fundamentum. Vuad.t.4. 1392.n.4. seqq.

Dilectis Filijs Didaco Ariæ, Gondisalvo Marino, & Petro Didaci Ordinis Fratrum Minorum Professoribus, salutem.

VEstræ devotionis integritas promeretur, ut petitionibus vestris, in his præsertim, quæ animarum vestrarum salutem, & quietem animi concernere dignoscuntur, quantùm cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Vestris itaque in hac parte supplicationibus inclinati vobis, qui ut asseritis, vitam solitariam ducere, & locum in aliqua Eremo

mo infra Provinciam S. Iacobi in Compostella, secundùm morem dicti Ordinis recipere, ac inibi perpetuò Domino famulari desideratis recipiendi locum hujusmodi, si vobis pia largitione fidelium, vel aliàs legitimè concedatur, ac in ipso Cellam, seu Domum construendi, & ædificandi cum Oratorio, Campanili, Campana, Refectorio, & alijs necessarijs officinis, in loco tamen ad id congruo, & honesto, ac habitandi ibidem; fel. record. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri prohibitione, nè Fratres Mendicantium Ordinum quæcumque loca de novo recipere, aut recepta tenere præsumant absque Sedis Apostolicæ licentiâ speciali, faciente plenam, & expressam de prohibitione hujusmodi mẽtionem, & quibuslibet alijs Apostolicis, ac ipsis Ordinis statutis, & cõsuetudinibus contrarijs nequaquã obstantibus, plenam, & liberam facultatem authoritate Apostolica, tenore præsentium elargimur; Iure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Volumus autem, quòd Superioribus dicti Ordinis nihilominùs subditi sub consueta obedientia existatis. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum quarto Idus Aprilis, anno tertiò

Ibid. n. 6. His accesserunt alij, quos ex vetustis Chronicis Lusitanis recenset Marcus Vlysiponensis, Fr. Petrus de Alemangos, Fr. Aphonsus Salas, & Fr. Garzia de Montanos Laicus. Inter omnes præstabat doctrinâ Asturicensis, authoritate Fr. Gondisalvus olim Dominus de Altamira, qui in juventutis flore desponsatâ sibi filiâ Ariæ Gomesij de Silva adolescentulâ novenni, secutus est Soceri partes in Lusitania contra Ioannem Magnum Magistrum Avisianæ Militiæ, qui regnum affectabat, & tandem obtinuit contra Ioannem Castellæ Regem verum hæredem, propter Beatricem Conjugem, Regum Lusitanorum filiam. Dedita, bonis pactis conditionibus, arce Vimaranensi, quam pro Castellano viriliter defendebat Gomesius, eoque paulò post, in Castella decedentes, adolescentulę patruus sponsam denegavit Gondisalvo. Ægerrimè hoc ferens, vidensque omnia susque deque agi inter duos hos Reges, aliâs Christianos, & Consanguineos, & infælicissima cladè Castellanum Algibarotę à Lusitanis affectum, decrevit Mundum relinquere, & vitam ab his turbis remotam transigere. Dispensatis itaque in pauperes opibus amplis, & destinatis in ædes Minorum fabricandas alijs facultatibus, ipsum etiam nomen Fratribus dedit, quibus religiosissimè convixit. Hi porrò Bonifacij, quem verum agnoscebant Pontificem, authoritate suffulti, non intra Castellæ ditiones, quæ Clementi VII. parebant, sed in confinibus Lusitaniæ Bonifacio obsequentis, sedem figere statuerunt, vel illinc moti, quòd ex Regula, quam profitebantur, vero, & Canonicè electo Papæ obdientiam debeant. Ita factum in quodam secessu abditissimo ad vacandum Deo maximè opportuno ad III. M. P. à Civitate Tudensi, ubi priùs erat vetustissimum Sacellum, B. Mariæ de *Mesteyro* nuncupatum, quod admirabili Cultu, & veneratione gens finitima, tàm Lusitaniæ, quàm Galleciæ revereri, & frequentare solebat, maximè cum eo commendaretur miraculo, quod, incensa omni ex parte circumdante silva, cum incendium ad Eromitorij fores pertingeret, nullo illato detrimento, subitò extinctum est. Hìc itaque humile erexerunt domicilium, mox alia adiecerunt, ex quibus diffusa est regularis observantia per universum Lussitaniæ Regnum successivis incrementis, uti suis locis nos referemus.] Hæc Vuadingus.

Horum deindè sanctitatis famâ longè lateque diffusâ, à vicinis populis evocati, dum numero excrescerent, alia quatuor loca, in eodem paupertatis rigore, & vitæ sanctimoniâ multiplicarunt, quæ Pontificio diplomate anno 1449. confirmata fuerunt. Ab his ergo sanctissimis viris plantata fuit, & per Lusitaniam propagata; qui licèt in dies, & numero Fratrum, & Conventuum augerentur, in sancta tamen humilitate perseverantes sub ebedientia Ministri hujus Provinciæ, ad idstar cæterorũ per Orbem observantium perstiterunt; donec per Eugenium IV. observantia regularis suos ubique terrarum meruit habere Vicarios: de quibus omnibus paulò inferiùs longè clariorem dabimus notitiam.

Verumtamen has omnes zelantium Patrum Congregationes motiva potiùs, seu

ſeu deſideria particularis Recollectionis, quám de univerſali Ordinis Reformatione conſilia fuiſſe, credi poſſe, mihi non ſinè fundamento videtur; cum in Italia pauci illi Religioſi, qui adhuc de familia (non verò de Obſervantia Regulari) dicebantur, humili obedientiâ ſub Ordinis Prælatis vivere, quamvis in ſeparatis Eremitorijs non detrectarent, nec ullas ad annum 1400. litteras Apoſtolicas poſtulaſſent. In Gallia itidem licèt nonnulli ab Italis independenter, ad ſolitaria loca ſeſe recepiſſent; titulum tamen Obſervantiæ Regularis, non ante annum 1415. in Conſtantienſi Concilio receperunt; ubi, & pro ſe ſolis, non pro Italis, aut Hiſpanis gubernium ab Ordinis Communitate ſeperatum impetrarunt; unde ſolùm datam Italis, & Hiſpanis, cæteriſque occaſionem uniendi Corpus Obſervantiæ Regularis, nemo non confitetur.

Quidquid autem ſit de illis, ſivè peculiares fuerint Congregationes intentæ, ſivè principia Regularis Obſervantiæ, de quo determinare non auſim; In dubium eſt etiam ex Vvadingo, B. Petrum de Santoyo ſanctiſſimum Villacretij diſcipulum, dum ab Italia in Hiſpaniam redijſſet, Italicam Regularis Obſervantiæ diſciplinam illò detuliſſe; quod, ſi diſcipulatum ejus ſub Villacretio in Cõventu Aquilerę, jam anno 1404. erecto, & Syriacam ejuſdem peregrinationem, atque in Italia ſub S. Bernardini jam ubique celebris diſciplinâ incolatum, computemus, non ante annum 1420. vel tardiùs potuit contigiſſe; de quo Vvadingus ipſe ita proloquitur. [Vir fuit pietate, & rerum agendarum peritiâ inſignis, Oppido natus Santoyo in tractu Campenſi, ad Religionem matura ætate, Sacerdotio inſignitus, ipſo die, quo primitias in Altari Deo conſecrare decreverat, inſalutatis parentibus, & amicis, qui ad ſolemnia primæ Miſſæ convenerant, acceſſit. Initiatus in Conventu Caſtri-Cæſaris, vulgo *Xeriſij* ſub diſciplina Patrum Conventualium, & paulò poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem viſione monitus cœleſti in domo Pincianæ, contulit ſe ad Cænobiolum Aquileriæ, ubi per annum commoratus Petro Regalato Magiſtro vitæ reſtitutę leges tulit, & didicit perfectè. Hinc Hieroſolymam profectus, & in regreſſu per Italiam S. Bernardini Senenſis doctrinâ imbutus, domos multas ſuæ Provinciæ Caſtellanæ ad diſciplinam hanc amplexandam induxit. Concilio interfuit Conſtantienſi, & neceſſarijs ſe munivit Pontificis Martini V. Regiſque Ioannis ſecundi decretis, ut inchoatum opus fæliciùs proſequeretur. Antonius Daza in ſuo de Petri Regalati geſtis libello, aſſerit, prædicti Regis operâ Bullas etiam obtinuiſſe Eugenij IV. reformationi ſtabilidendæ; ſed quî fieri potuit, ut Pontificis uno ante illius obitum Menſe electi litteras obtineret, cum vix, tempus interlapſum ſufficeret electionis Nuncio in Hiſpaniam tranſuehendo?]

Vvad. t. 5. 1431. n. 6.

Ecce per ipſa Vvadingi verba Santoyus B. Regalati diſcipulus, Martini V. decretis munitus, & S. Bernardini Magiſterio imbutus Regularem Obſervantiam in Hiſpanias invexit.

Deo itaque diſponente, obſervantiæ Regularis in Italia ſub ſancto Bernardino, aliiſque ejus aurei ſæculi Heroibus feliciſſimâ, & ſanctiſſimâ primordia, atq; progreſſus animadvertens, poſt maturam conſiderationem, novum hoc vitæ genus pro faciliori, & firmiori totius Ordinis reformatione Villacretiano inſtituto præferendum eſſe judicavit; & de facto in Hiſpaniam reverſus, ejus inſtitutionem, & propugnationem, toto conatu promovit. Oppoſuerunt ſeſe Santoyo Villacretiani diſcipuli pro ſolo ſuo antiquo conſervando inſtituto cõtendentes: Santoyus verò inſtitutum novum Obſervantiæ Regularis, & ut Religioni utilius, & ut populis acceptabilius præferendum aſſerebat. Inter hæc magnus Caſtellę Comeſtetabilis reformationis amãtiſſimus pro pace inter eos firmanda, & Ordinis utilitate promovenda, eos coram ſe ad communem congreſſum evocavit: rationes pro ſola obſervantia Regulari tuenda, & Villacretianis eiſdem aggregandis longo, & efficaſſimo diſcurſu recitavit Santoyus; Quamvis Lopetius Salinas (quem Vvad. Salazar appellat, & cum alio Salinas in unum confundit) ad ſingula Santoij puncta clariſſimis reſponſionibus ſatisfacere curaverit, quę in pręfato cartorio integræ aſſervantur: de cujus congreſſu pleniori cognitione fuſiùs Deo dante tractabimus.

Ex Arch. Con. S. Fran. Burg.

Vigebant ergo in Hiſpanijs Villacretiana Recollectio (ſic enim vocatur B. Pe-

B. Petrus Regalatus in decreto S. R. C. quo ut legitimus approbatus est ejus cultus anno 1683. die 24. Iul. & 17. Aug.) & Regularis Observantiæ institutum à Santoyo invectum, sed hoc multò diffusius; unde à Martino V. in bulla *Ad hoc cura*. Dat. tertiò Idus maij anno decimo; per quam libros Claustralium ad Observantes transeuntium in Provincia S. Iacobi Observantibus adjudicavit; & in alia. *Super gregem* &c. mox apponenda; Observantes vocat, quos à Claustralibus condistinguit.

Vad. t. 5. in Reg. Bull. 173. Mart. V.

Tandem cedente paulatim Villacretiana peculiari Congregatione, Observantiæ Regularis integrum Corpus longè prævaluit, firmissimas radices egit, & cæteris suppressis, per Orbem universum ramos extendit: B. Patrem Fr. Petrum Santoyum primum suum in Hispaniis, atque principalem fundatorem agnoscit; Villacretium verò, Regalatum, & alios horum socios suæ erectionis occasionarios debet confiteri. Pincis, seu Vallisoleti primum Conventum ad Observantiæ Regularis normam reformavit; undè multiplicatis sociis, atque Conventibus sanctissimum institutum, per Hispanias, Lusitaniam, & per Orbem novum incredibili fuit amplitudine dilatatum: Et quidèm non inaniter tuetur Vvadingus Pinciani Conventus reformationem anno 1440. à B. Petro Santoyo fieri non potuisse; quod scripserat Gonzaga; cum in bulla 180. Eugenij IV. apud Vvad. in Reg. t. 4. *Sincera devotionis affectus &c. Datum Florentiæ 1440. Kalend. Septembris.* adnotetur expressè Conventum illum S. Francisci Vallisoletanum jam à septem annis sanctissimè per omnia fuisse reformatum.

Vt Denique varios Vvadingi cōcentus in unum colligendo tùm de Lepotij, & aliorum Villacretianæ Recollectionis assertorum perseverantiâ; tùm de Observantia Regulari per Sanctoyum, eique adhærentes introducta, evidentiùs appareat, de utrisque separatim agam in compendio, sed ad rem nostram completissimè.

Ergo Petrus Sanctoyus jam Sacerdos, & ætatè aliquantò provectus in Conventu Xerisij de Ordinis Communitate Minoritica vota solemniter professus, & paulò post in Recollecta Domo Aquileriæ sub B. Petri Regalati disciplina vitæ normam strictioris edidicit: exinde peracta Sanctorum Locorum peregrinatione, post aliqualem in Palestina incolatum in Italiam venit, ubi S. Bernardino jam prædicationis, & sanctitatis famâ celeberrimo Magistro, Regularis Observantiæ instituta particularia edoctus, ipsa utì Populorum saluti, nec non ampliandæ, atque firmandæ Religioni magis accommoda deportavit in Hispanias.

Sub Regalato autem anno 1404. vix quartum ætatis lustrum ingresso, Aquileræ ad Recollectionem admisso, non potuit Sanctoyus nisi circa annum 1410. leges Recollectionis ediscere: Regularis Observantiæ in Italia mirificos progressus, & clarissimam S. Bernardini famam non nisi circa annum 1420. intueri, & in Patriam deportare istud institutum. Ibi tamen fuisse statim avidè susceptum, & multiplicatis sub hac norma Conventibus, & pro eorum quiete sub nomine Observantium ad Claustralium distinctionem expeditis anno 1427. litteris Apostolicis evidentiùs apparet. Reformata signanter Domo Vallisoletana, anno 1431. debitum mortalitatis exoluisse supponitur: Videri possunt hæc omnia in Vvad. to. 5. 1404. n. 14. 1431. n. 8. 1427. Bulla 190. Martini V. & 1440. Bulla 180. Eugenij IV.

Lopetius de Salinas (quem & Lopetium Salazarium, & Lupum de Salinis nominat Vvad.) ex primis Villacretij Discipulis jàm anno 1415. pauperrimum Pozæ Conventulum ex loci Domini pietate construxerat; post Villacretium anno 1422. defunctum ejus constitutionum tenacissimus assertor, ipsas contra Sanctoyum Italicæ Observantiæ methodum introducere molientem ad ultimum usque spiritum propugnavit anno 1427. (ut ipse in suo testamento confitetur, quod à Reverendissimo Com. Generali Vltramontano Marco Zarzosa, tandem ad me transmissum reverenter conservo) optimos nactus suæ sanctę Recollectionis Patronos Petrum Fernādez de Velasco Comitem de Haro Regni Castellæ Comestabilem, & Beatricem Manrique illius Conjugem, horum ex insigni pietate multiplicavit in Castella suis Consodalibus domicilia, quæ in unam Custodiam sub invocatione Sanctæ Mariæ de Minoribus unita ad mortem

tem usque gubernavit, dum interim B. Petrus de Regalado observantissimas Aquileræ, atque Tribuli, sive de Abrezo domos, prima post Salicetanum hujus sanctæ Reformationis fundamenta ipso à Villacretio posita, gubernaret.

De hac Sanctæ Mariæ de Minoribus suâ Custodiâ, ejusque Patronis Comitibus præfatis attestatur ipse Lopetius in præallegato suo testamento feria 5. in Cœna Domini die 30. Martij anno 1458. composito, in quo & Regulas antiqui rigoris inibi observandas per extensum exscribit, ejusque pro invariata manutentione Comitum præfatorum efficacissimam protectionem implorat, quatenus ejus gubernij formam variari non patiantur. Eam Vvad. ad annum 1412. n. 4. dicit in Capitulo Bononiensi sub Mozanica Ministro Generali anno 1454. fuisse in Custodiam erectam, Lopetio ipso in Custodem deputato.

Ex his ardentiùs semper excrevit desiderium scripturas illas ex integro videndi, quas in Provincia Burgensi delitescere ab initio prænotavi, sicut jam ex parte habui, nempe Lopetij testamentum; tunc enim hæc omnia magis elucescent. Interim ex dictis, & dicendis, tùm ex Vvad. tùm ex reliquis hic citatis dubitare licet, nùm Vvadingus ipse harum ex carentia notitiarum æquivocaverit, dum ad annum 1447. n. 20. recitata Congregatione generali omnium Reformatorum in Hispania sub variis formis viventium, in Conventu Beneventano de mandato Ioannis Mauberti Vicarij Generalis, præsidente Ludovico de Sala, conclusum ibi notat, ut omnes in plures Vicarías Provinciales distributi, sub Vltramontano (ut fiebat in Familia Cismontana) regerentur; solos autem Petri de Sanctoyo Sectatores, & incolas domus Aquileræ, atque Tribuli cum Custodia Sanctoyana, id est extra montes, huic unioni non adhæsisse, sed sub Ministro Generali per sua propria statuta gubernari elegisse, subjungit: pro sectatoribus enim Petri de Sanctoyo, sectatores hujus Lopetij crederem esse dicendos, qui non nisi post mortem Lopetij anno 1459. ut ait Vvad. ipse, fuere cum Observantibus uniti.

Moveor ad sic credendum ex supra relatis ab ipso Vvad. ad annum 1431. quòd Sanctoyus Observantiam Regularem in Hispanias invexerit; unde non apparet, quòd ei contrariati postea fuerint ejus discipuli Ministri Generalis Obedientiam eligentes, quando Observantibus ab Eugenio concessum fuerat proprium sub suis Vicariis gubernium: ex altera parte ad idem confirmor, quòd Vvad. ipse anno 1447. loco præcit. adjungit, ex hoc illorum secessu à Vicariis ad Ministrum ortas fuisse gravissimas discordias, etiam coram Rege disputatas, partes suas defendente Lupo, seù Lopetio, non vero Sanctoyanis Sectatoribus. Dum etiam dicit Vvad. ad annum 1412. loco præcit. hanc Lopetij Custodiam Sanctæ Mariæ anno 1454. à Ministro Generali fuisse erectam, Lopetio ipso in Custodem constituto, evidentiùs apparet, ipsum Lopetium post altercationes antedictas, ut se, suosque in sua vivendi forma stabiliret, à Ministro, quem solum audiebat, erectionem Custodiæ postulasse, quorum omnium nullum in Sanctoyanis Sectatoribus apparet indicium; imò pro sustinenda à Ministri Generalis Gubernio sua exemptione semper inconcusè decertarunt ad modum Italicæ Familiæ.

Vlteriùs ad annum 1459. n. 37. dicit, ipsum Lupum (sic eum hîc nominat) à suis jam dilectissimis Harensibus Comitibus antedictis prorsus ex improviso gravissimè apud Pium. II. Pontificem fuisse traductū, quòd quamdam Regulam, & vivendi normam à Regula sancti Francisci longè distantem, & in aliquibus contrariam tradiderit, & dicere non dubitarit, solam sancti Francisci Regulam sine hac sua nova forma servari non posse, ideóque dubitandum, ne Regulam novam excogitaverit, aut ne fortè in aliquo deviaverit à fine; idque eò pericul[illegible]us, quò præsumptiosiùs nulla legitim[illegible] Custodis habita ratione Custodiam ipsam vellet ipse dispoticè moderari. Subjungit exinde, se capere non posse, quomodo vir adeò exemplaris, & tot annorum curriculo Comitibus præfatis acceptissimus, & suis dirigendis conscientiis deputatus, adeo repentè, graviterque fuerit deprehensus; idque tandem in invidiam inseparabilem Aulæ morbum retorquet. Ego causam criminationum hujusmodi fuisse crederem allegatum superius Lopetij testamentum (Vvadingo

Vad. t. 6. 1459. n. 37. 38.

dingo penitùs ignotum) in quo, & Regulas vitæ inexplicabili rigore describit, easque post mortem suam, tùm fratribus servandas, tùm Comitibus protegendas edicit, & Comitem ipsum de obligatione secreta, novum S. Bernardino Conventum erigendi carpere videtur, & Custodem actualem, ut filium suum spiritualem ad leges suas observādas addicere. Quæ omnia licèt pia intentione dicta, cum grano salis accipienda fuissent, ab alterato animo fortè in malum interpraetata, ejus etiam sectatoribus jam rigores illos exosis, & Custode suam authoritatem non æstimari, ægrè ferente, causam criminationibus dedisse potuerunt: undè quantòcius ab ipso Comite Castellæ Regni Comestabili fuisse illum revocatum, & veluti violenter adductum sancto fine quievisse, concludit ibidem Vvad.

Quia, & verosimile videtur, Comestabilem jam ab Henrico Rege obligatum, ut Custodiam hanc cum cæteris per Hispaniam reformatis uniret sub Vicario Generali Observantium ejus ex testamento in contrarium adeò obfirmato accensum ad quærelas fuisse ante dictas.
Ibid. 1460. n. 37. Quod ex ipso Vvad. comprobari posset, qui anno 1460. (id est illicò post Lopetij mortem) ad eliminandas tot Reformationum varias Congregationes, ex Apostolica concessione voluit, ut omnes (Aquileræ, Tribulique domibus sibi specialissimè dilectis) ad unam vitæ methodũ sub uno Vicario Generali unirentur, in quo omnes, & singulæ, specialiter hæc S. Mariæ de Minoribus Custodia consenserunt. Ex quo liquidò concludas Lopetianos Villacretianæ institutionis zelantissimos assertores, usque ad annum 1460. cum observantibus nullo modo convenisse.

Dicerem ergo, salvo miliori judicio, Villacretij, & similium speciales secessus, Recollectionem potiùs specialem, quàm totius Ordinis reformationem intendisse: Observantiæ verò Regularis normam à Sanctoyo in Hispanias invectam. Videantur interim, quæ dixi hac de re t. 1. lib. 5. cap. 9. § 2. de quo fusiùs dicemus, ubi de Hispanicis Provinciis.

Vvad. t. 5. 1428. n. 1. Cum verò salutaribus hujusmodi institutis eruditi in Castella semper numero excrescerent, ad eliminandas, quæ jam ab Ordinis Communitatate gravissimæ pullulabant, controversias, pacemque fovendam, ad quædam in Capitulo Provinciali concordata, tùm à Claustralibus, tùm ab Observantibus observanda decreverunt, quæ Martinus V. ad illorum petitionem Apostolicis litteris confirmavit, prout sequitur.

MARTINVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

SVper gregem Dominicum &c. sanè pro parte dilectorum filiorum Provincialis Ministri, nec non Custodum, Magistrorum, Guardianorum, Vocalium, Discretorum, aliorumque Fratrum Domorum Ordinis Minorum Provinciæ Castellæ, secundùm morem dicti Ordinis, nuper exhibita petitio continebat, quòd olim Fratres prædicti Ordinis, qui tunc Provinciale eorum in loco Methymnæ de Campis-Salmantin. Diæcesis celebratum Capitulum repræsentabant, in illo pro consovendis, & firmandis inter Fratres *Claustrales, & de Observantia* nuncupatos, Ordinis, & Provinciæ hujusmodi, charitate, & pace, & ut illi liberiùs, acceptiúsque Domino famulari possent, suis, nec non dictorum aliorum Fratrum nominibus, quasdam Ordinationes, & Conventiones, ut inter Fratres Ordinis, & Provinciæ hujusmodi deinceps concordia, & amor vigeant, concorditer statuerunt, & ordinarunt, illasque promisserunt fideliter observare, prout in instrumento publico desuper confecto, cujus tenorem diligenter inspici, & examinari, ac inferiùs de Verbo ad Verbum inseri, fecimus, pleniùs continetur. Quare pro parte Ministri, nec non Custodum, Magistrorum, Guardianorum, Vocalium, Discretorum, & aliorum Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut Ordinationibus, & Conventionibus prædictis, pro illarum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adijcere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. ordinationes, & Conventiones hujusmodi, omniaque in dicto instrumento contenta, & quæcumque indè secuta, rata habentes, & grata, illa authoritate Apostolica, ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus,

Ibid. in Reg. Bull. 190. Mart. V.

ctus, si qui forsan intervenerint in eisdem; Per hoc autem authoritati, superioritati, correctioni, & potestati Generalis Ministri ipsius Ordinis pro tempore existentis, non intendimus in aliquo derogari. Tenor verò dicti Instrumenti sequitur in hæc verba. *In Dei nomine Amen.* Noverint universi præsentis publci Instrumenti seriem conspecturi, quòd anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo vigesimo septimo, die verò vigesima octava Mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini D. N. Martini divinâ providentiâ Papæ V. anno decimo, in Villa Methimnæ de Campis vulgariter nuncupata Salamantin. Diæcesis, & infra Monasterium S. Francisci dictę Villæ Ordinis Minorum, in mei Notarij publici, & testium infra scriptorum ad hæc specialiter vocatorum, & rogatorum præsentiâ personaliter constituti, Venerabiles Domini, & Religiosi viri Fr. Ioannes de S. Anna in Theologia Magister, & Provinciæ Castellę dicti Ordinis Minorum Minister, fr. Gondisalvus de Valle-bona, fr. Petrus de Barzovilla Magister in Theologia, Fr. Ioannes de S. Vincetio, fr. Alphonsus Abulen. omnes quatuor Diffinitores Capituli Provincialis, & fr. Alphonsus de Guadalfajara, Gondisalvus de Matimon, fr. Ioannes de S. Iacobo, fr. Arias de Enzinas, & Petrus de Zajuas, fr. Petrus de S. Facundo, fr. Petrus de Bajeza, fr. Petrus de Quintana, fr. Petrus de S. Iacobo, fr. Franciscus Azafran, fr. Fernandus de S. Martino, fr. Martinus Corduben. fr. Alphonsus de Vico novo, fr. Ioannes Sorieti, fr. Franciscus Carrionen. Fr. Garsias de la Rica, fr. Fernandus Corduben. in Theologia Magister, fr. Ioannes Burigen. fr. Ioannes de Vadilla, fr. Petrus de Sepulvera, Fr. Didacus de Castro-Cæsaris, fr. Alphonsus de Avila, fr. Petrus de S. Iacobo, fr. Petrus de Zayas, fr. Ioannes de S. Vincentio Custodes Custodiarum dictę Provinciæ, fr. Petrus de Mogererio, fr. Alphonsus Corduben. fr. Ioannes Xericen. fr. Antonius Vveten. fr. Arias de Enzinas, fr. Antonius Civitatis Regalis, fr. Rodericus Tacavarien. fr. Ægidius de Mayorico, fr. Franciscus de Tarracona, fr. Valascus de Tapia, fr. Petrus de S. Anderico, fr. Ioannes de Alcocerio, fr. Michael de Monte, fr. Benedictus de Riaca, fr. Petrus de la Plaça, fr. Petrus de Atienæ, fr. Garsias de Ayllon, fr. Remigius de Barlanga, fr. Ioannes de Laconio, fr. Rodericus de Berinseca, fr. Ioan. de S. Marina, fr. Petrus de Sancij, fr. Ioan. de Cucho, fr. Ioannes de Traspadierna, fr. Ioannes de Alaria, fr. Michael de Miranda, fr. Ocham de Frigiis, fr. Minuo de S. Luca, fr. Ioannes Ispalen. fr. Antonius de Metina, fr. Ioannes de S. Anderèa, fr. Ioannes Loricario, fr. Alphonsus Vallisoletan. Fr. Ioannes de S. Eulalia, fr. Ioannes Arevalen. fr. Petrus Olmeten. fr. Vincentius Coloren. fr. Velascus Segobien. fr. Petrus Abulen. fr. Sanctus Conchen. Guardiani Conventuum, & Monasteriorum dictarum Provinciæ & Custodiarum: & fr. Garsias de S. Cruce, fr. Gundinus de la Parilla, fr. Antonius Gehen. fr. Alphonsus de Algezira, fr. Petrus de Vveda, fr. Alphonsus de Beroio, fr. Petrus de S. Ægidio, fr. Gondinus de Guerra, fr. Ioannes Conchen. fr. Franciscus Oten, fr. Petrus del-Portugo, fr. Ioannes de Morales, fr. Ioannes Soril, fr. Christophorus Ayllon, fr. Benedictus de Riaca, fr. Rodoricus Clanyo, fr. Ioannes de Banares, fr. Rodoricus Regana, fr. Nicolaus Burgen, fr. Toribius de Carboncyra, fr. Franciscus de Ruperubea, fr. Dominicus de Vacillo, fr. Alphonsus de Malgar, fr. Ioannes de Archayos, fr. Fernandus de Senobar, fr. Ioan. Lenia, fr. Petrus de Dominabor, fr. Petr. de S. Salvatore, fr. Ioan. Matimon, fr. Gundin. Busca Roydo, Fr. Benedictus de Gadalfaiana Vocales, & Discreti dictarum Provinciæ, & Custodiarum, ac Conventuum; & omnes alij Magistri, Custodes, Guardiani, Licentiati, Baccalaurei, Lectores, & Fratres dictæ Provinciæ Castellæ in suo Capitulo Provinciali præsentialiter congregati, prout de more habent per se, & nomine aliorum Fratrum de dicta Provincia quendam librum de papyro quasi totum scriptum præsentaverunt, & ostenderunt, quem registrum, seu acta Provinciæ nominaverunt. In quo quidem libro, quidam erant articuli scripti, nominibus aliquorum ipsorum Fratrum roborati, & Sigillis dictarum Provinciæ, & Custodiarum sigillati, non rasi, nec cancellati, nec in aliqua sui parte suspecti, ut præsenti facie

cie apparebat. Quorum quidem articulorum tenor, seu forma de verbo, ad verbum talis erat : In Dei nomine Amen. Isti sunt articuli conclusi, & determinati per Ministrum, Custodes, & Magistros, Guardianos, Discretos, Vocales, & alios Patres, & Fratres Provinciæ Castellæ pro bono pacis, & Concordiæ Fratrum tàm de Claustro, quàm de Observantia in Capitulo Provinciali Metimnæ de Campis celebrato, pro festo sancti Ioannis Baptistæ anno Domini 1427.

Primò quòd de cætero Fratres, & Patres de Observātia humiliter, & carissimè recipiant Patrem Ministrum Provinciæ in suis Conventibus, Domibus, & Eremitoriis, & ei obediant simpliciter, & de plano, sicut ex Regula tenentur, in omnibus, quæ ad suum spectant officium, dictusque Minister eos benignè, & piè tractet, consoletur, & foveat sicut Pater Filios. Secundò, quòd quando aliquis de dicta Observantia deliquerit, ita quòd graviter debeat puniri, secundùm nostras Constitutiones, Minister pro tali Fratre puniendo teneatur consilium celebrare, in quo ad minus sint sex Fratres discreti, Zelum Dei, dicti Ordinis, & Iustitiæ habentes, ex quibus ad minus sint duo boni Viri de dicta Observantia. Tertiò si dicti Fratres de Observantia, tàm illi, qui sunt circa portus, quàm illi, qui sunt ultra, petierint à Ministro sibi aliquem in Vicarium institui, Minister teneatur habere consilium digestum, & maturum cum decem Patribus de dicta Provincia, & de Observantia, Zelum bonū habentibus, quibus si visum fuerit consonum, & sibi, illum, quem petūt, vel aliū eis in Vicarium consignet, qui dictos Fratres benignè, sicut decet, tractet. Quartò quòd quando contigerit, quòd Custos declinet ad aliquem Conventum, domum, aut Eremitorium de Observantia, dicti Fratres eum recipiant benignè, & carissimè juxta possibilitatem suam, ipsi prout Ministro obediant, sicut Regula nostra mandat; Custos verò de ipsis semper se habeat intromittere de omni bono; similiter Fratres de Claustro, & de Observantia se benignè recipiant, tractent, & benè, & honestè de se ad invicem loquantur, ubicunque se invenerint ostendant se verè esse Fratres, secundùm quòd nostrâ sacrâ Regulâ, & constitutione cavetur, & contrarium facientes teneatur Minister graviter punire. Quintò, si contingat quòd major, & laxior pars proborum, & discretorum fratrum nativorum, cum majori parte aliorum similiter nativorum alicujus Conventus (qui non sit caput Custodiæ) voluerint vivere in Observantia, petant licentiam à Ministro Provinciæ, & si eos Minister viderit bono proposito facere, ipsis teneatur dare, ac eos confovere, & adjuvare. Sextò, quæ pro bono pacis, & concordiâ, ac aliquorum Patrum de Observantia quiete, qui fortè tot labores, & asperitates in Eremitoriis nequeunt tolerare, Provincia assignet ipsis pro Observantia in Custodia Toletana Cōventum de Talana; in Custodia Burgen: cōventū Palentiolæ; & in Custodia Murciensi Conventum S. Michaëlis de Montes; in Custodia Segobien: Conventum Metimnæ de Campis; in Castodia Pelentin: Conventum de Rupe fideli; in Custodia Sorien. Conventum S. Dominici de Tilis. Septimò, quòd dicti Fratres de Observantia præsentes, & futuri contenteneur his locis sibi à Provincia datis, cum aliis, quæ ad præsens habent in dicta Provincia, nec de cætero debeant, neque possint alia loca de novo recipere, nec quantùm ad hoc utantur litteris Apostolicis impetratis; aut imposterum impetrandis. Octavò, quòd nullus Frater de Observantia amodò recipiatur ad morandum in Claustro, similiter transeundo de Claustro ad observantiam, ampliùs, si revertantur, non recipiantur. Et quia tàm ampla, & differens receptio hominum laicorum, & simplicium, non solùm est contra Regulam, & Declarationes, sed etiam inducit confusionem, & scandala, nullus Prælatus sine licentia speciali Ministri possit, neque debeat ad dictam Observantiam, nec ad Ordinem aliquem recipere. Nonò, quòd Conventus assignati per Provinciam habentes eleemosynas annuales sub quacunque specie, vel mercede maneant, sic nec Fratres possint vendere, donare, transmutare, dimittere, vel quomodolibèt alienare, nisi de licentia Ministri, & assensu Fratrum nativorum Custodiæ talis Conventus; & Conventus, Domus; Eremitoria de Observantia, in quibus aliquo modo retinentur,

tinentur, vel recipiuntur, aut recipientur eleemosinæ pecuniales, seu mercedes, teneantur solvere,& contribuere in negotiis Provinciæ, & suæ Custodiæ, sicut alij Conventus. Fr. Ioannes Minister, & Servus,fr. Germanus Diffinitor, fr. Petrus Magister, & Procurator Custodiæ Bitorien: fr. Petrus Magister, & Diffinitor, fr. Ioannes Diffinitor, fr. Alphonsus Diffinitor, fr. Ioannes de S. Anderico Custos Bitorien. fr. Ioannes Custos Burgen. fr. Petrus Custos Palenz. fr. Didacus Custos Murcien. fr. Petrus Custos Sorien. fr. Alphonsus Custos Segobien. fr. Ioannes Magister, & Procurator Custodiæ Ispalen. fr. Petrus Magister, & Procurator Custodiæ Bitorien. fr. Azias Magister, & Procurator Custodiæ Toletanæ, fr. Rodericus Custodiæ Burgen. Procurator, fr. Petrus de Varzovilla Procurator Custodiæ Muricen. fr. Franciscus Magister, & Procurator Custodiæ Palen. fr. Benedictus Procurator Custodiæ Sorien. fr. Vilascus Procurator Custodiæ Segobien. Post quorum quidem articulorum præsentationem, & publicationem, dicti Domini Magistri, Diffinitores, Custodes, Magistri, Guardiani, Procuratores, Discreti, Vocales, & alij Fratres in dicto Capitulo congregati, dixerunt ipsi nomine suo, & nomine aliorum Fratrum de dicta Provincia, habitis super præmissis articulis, primitùs diligenti tractatu, maturáque deliberatione, & ipsorum, & cujuslibet eorum certâ scientiâ, ac spontaneâ, merâ, & deliberata voluntate, concorditer pro bono regimine dictæ Provinciæ, & ne imposterum Dyscolis detur materia fugiendi obedientiam, & disciplinam Ordinis, ac vagationis præcludatur via, dictos articulos, & contenta in eis, statuerunt, ordinarunt, & in perpetuum observandos ab omnibus instituerunt, eosque articulos in dicto registro Provinciæ, seu actis adscribi, & nominibus dictorum Ministrorum, Custodum, & Procuratorum roborari, ac dictarum Provinciæ, & Custodiarum sigillis sigillari fecerunt; sed quod, ut credebant, aliquando fore necesse, aut expediens, articulos alicubi præsentari, seu ostendi, ubi commodè dictum Registrum haberi non possit; Idcircò quòd unicè iterum, & de novo super dictos articulos cõtenta in eis de licentia dictorum Patrum Ministri, & Diffinitorum, ipsis præfatis Custodibus, Magistris, Guardianis, Procuratoribus, Discretis, Vocalibus, & aliis Fratribus in dicto Capitulo Provinciali præsentibus coram me dicto Notario, Testibus infrà positis ad omnia alia, & singula supradicta, per eosdem tradita, & concessa ordinabant, statuebant, & se fideliter prædictos articulos observaturos promittebant; ac per Sedem Apostolicam dictos articulos, & quemlibet ipsorum, ac omnia, & singula in eis contenta confirmari, & approbari valeant, de quibus omnibus, & singulis supradictis dicti Domini ordinantes, & statuentes petierunt sibi fieri per me infrascriptum Notarium unum publicum instrumentum, uel plura.

Acta fuerunt hæc in prædicta Villa Metimnæ de Campis anno, die, mense, & Pontifice quibus suprà, præsentibus ibidem honorabilibus, & circumspectis Viris Dominis Turibio Dominici milite, Roderico Gondisalui Eriebro, Velasco Roderico de Ganara, Ioanne Sancij de Valencia, Alvaro Roderici Rectore, & Petro Alphonsi de S. Facundo, omnibus in dicta Villa Metimnæ de Campis commorantibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis. Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, communitionis, & suppletionis infringere &c. Si quis autem &c. Dat. Romę apud sanctos Apostolos, quinto Kal. januarij anno undecimo.

Habuisse tandem Vicarios suos ad formam Constantiensis Decreti sibi à Martino V. concessos, constat ex Bulla Eugenij IV. mox alleganda: Cum enim ex Assisiensis Capituli Decreto anno 1430. cassati fuissent omnes ubique Observantium Vicarij, ita ut facto uno grege, & uno ovili, Franciscani omnes ad Regulæ, quam profitentur, omnimodum rigorem in essentialibus obligarentur; fratres autem de communitate, cum citò recedentes à promisso, & absoluti à juramento reverterentur ad libertates; & tamen Observantes sua sub obedientia vellent, etiam invitos continere; In Hispania præsertim cogere eos voluerũt, ut Constantiensis Concilij favorem, aliaque privilegia Apostolica pro fæliciori suo gubernio priùs impetrata deperderent. De hoc graviter dolentes, restitutionis

titutionis in integrum novam ab Eugenio Pontifice concessionem, intercedente præsertim Maria Castellæ, & Legionis Regina obtinuerunt, prout in sequenti diplomate.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 5. in Reg. fol. 216. ann. 1434 bull. 59.

EX Apostolicæ Sedis &c. Dudum siquidem fæl. rec. Martinus Papa V. Prædecessor noster, ut universi, & singuli Methinæ de Campo de Vallesoleto, de Cavellat. S. Dominici de Silis, S. Michaelis de Monte, S. Francisci de la Salceda, S. Francisci de Arevalo, & S. Francisci de Constantina, Salmanin. Segobien. Burgen. Palentin. Conchen. Corduben. Toletan. Abulen. & Hispalen. Diæces. ac aliorum infra Castellæ, & Legionis Provincias Regnorum Castellę, & Legionis consistentium Domorum Ordinis Fratrum Minorum *de Observantia* nuncupati juxta morem ipsius Ordinis institutarum, Guardiani, & Fratres pręsentes, & futuri omnibus, & singulis exēptionibus &c. nec non statutis, & Ordinationib[9], tunc per Gen. Synodū Cōstant. ante, & post adjunctionem, sivè unionem Hispanicæ nationis eidem Synodo, quam etiā deinde per eū, in suæ ad summi Apostolatus apicem assumptionis primordiis, dilectis Filijs universis de S. Audomaro, de Varenis, &c. Morinen. Remen. & Bisuntunæ Diæces. & aliorum infra Franciæ, Burgundiæ, & Turonen. Provinciarum consistentium Domorum dicti Ordinis, juxta morem pręedictum institutarum Guardianis, & Fratribus, seu in eorum favorem sub quavis forma, & expressione verborum concessis, & editis, quorum omnium tenores suis haberi litteris voluit prò expressis, ex tunc in antea uti, & gaudere liberè, & licitè possent, ac si illa eis, & in eorum favorem, specialiter, & expresse concessa, & edita fuissent, eisdem Castellæ, & Legionis Regnorum, & provinciarum Domorum hujusmodi Fratribus per quasdam primò, & deindè ad supplicationem carissimi in Christo Filij nostri Ioannis Castellæ, & Legionis Regis Illustris, per alias suas litteras omnibus dumtaxat sub Regulari Observantia pro tempore degentibus in Hispaniarum partibus consistentibus dicti Ordinis Fratribus, ut quondam Pacificus Hispanus, ejusdem Ordinis professor, pro prima vice, & successivè ipsi, seu ex eis ad hoc pro tempore generale Capitulum ejusdem Ordinis, quando, & quoties eis videretur, indicere, tenere, & ad hoc alios de Observantia hujusmodi Fratres convocare, in ipsisque Capitulis, ex dictis Fratribus partium prædictarum secundùm morem dicti Ordinis, singulos Provinciales, Vicarios, ac unâ cum illis, Fratres de Observantiâ prædicti unum, qui etiam Provincialibus hujusmodi præesset, dicti Ordinis professores in Generalem Vicarium, qui ab aliquibus Ordinis de Observantia hujusmodi Fratres; & etiam per ipsos de Capitulo pro tēpore deputatis cōfirmari deberent, & tenerentur, ipsosque de Observantia Fratres, & eorùm domos, & loca, in dictis partibus dumtaxat pro tempore consistentia, visitandi, & quæ secundùm Deum, & Regularis Observantiæ hujusmodi instituta ibidem corrigenda, & emendāda cognoscerent, servatâ tamē formâ eis inCaputulis hujusmodi traditâ, corrigendi, &c. reformādi &c. potestatem haberent per se, vel alios, quos ad hoc deputandos ducerent, eligere, deputare, & ad Vicariatuum hujusmodi officia assumere, in dictisqueCapitulis, tam circa vocationem, & absolutionem hujusmodi Vicariorum, & aliorum quorumque Officialium suorum officiorum, domorum, & locorum quorumlibet, electionem quoque, institutionem, & confirmationem, quam circa Diffinitores, & ipsorum domorum, & locorum hujusmodi Visitatores in quolibet Capitulo deputandos, & alia, quæ circa obsevantiæ hujusmodi conservationem, regimen, & provisionem eis quomodolibet necessaria, & opportuna viderentur, facere, statuere, ordinare, & exequi; Contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia per se, vel alios compescere valerent, Constitutionibus Apostolicis, & privilegiis &c. cæterisque contrariis quibuscumque non obstantibus, plenam, & liberam facultatem authoritate Apostolica concessit, decernens irritum &c. Nos igitur earundem litterarum omnium tenores præsentibus pro expressis haberi volentes, Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Castellæ & Legionis

nis Reginæ Illustris, ejusdem Regis Consortis in hac parte supplicationibus inclinati, tàm exemptionum, privilegiorum, prerogativarum, quæ Regnorum Castellæ, & Legionis Domorum favorem dumtaxat concernunt, quàm Prædecessoris concessiones hujusmodi, nec non omnia, & singula, litteras prædictas, & per illas ut præfertur, concessa, ac in eis contenta, nec non quæcumque indè secuta, authoritate Apostolica, ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, & commonitionis infringere &c. Datum Florentiæ anno &c. 1434. Idibus Septemb. anno 4.

Verumtamen, cum eisdem in Regnis, nonnulli eorum arctioris victæ rigorem jam pertæsi, vel à Fratribus de Communitate per varias artes allecti ab illa sanctitatis exemplaritate, ad quam specialiùs obligati credebantur esse, recederent; præfata Maria Regina Observantiæ Regularis sanctiora incrementa semper effectuosè prætendens, anno 1441. ab Eugenio Pontifice impetravit, ut Visitator, & Reformator Generalis super Observantes per Hispanias, authoritate Apostolica deputaretur, prout sequitur.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilecto Filio Sancio de Canales Domorum Fratrum Ord. S. Francisci de Observantia in Regnis Castella, & Legionis consistentium Custodi.

Vuad. t. 5. fol. 289. an. 1441. bull. 192. Apostolicæ servitutis &c. exhibita quidem Nobis nuper pro parte Carissimæ in Christo Filiæ Mariæ Castellæ, & Legionis Reginæ petitio continebat, quòd licèt olim in Salamantin. & Placentin. Civitatibus, nec non de Molina, & de Soria Oppidis Oxomen. & Seguntin. Diœces. ac locis alijs ipsius Reginæ in Castellæ, & Legionis Regnis consistentibus, nonnullæ domus, & loca ad laudem, & honorem Dei, & B. Francisci dedicata extiterint, & de præsenti existant; quòdque in illis religiosorum virorum copia sub regulari dicti S. Francisci degentium tunc, & in divinis Altissimo famulantium, observantiâ, non sine Christi fidelium devotione maxima crevisset; tamen Modernis temporibus nonnulli ex Religiosis prędictis jugum Dominicum suavissimum respuentes, respicientesque retrò Regularem Observantiam, in Domibus, & locis prædictis hactenùs laudabiliter juxta dicti Ordinis instituta observatam, abijcere, & dietim infringere nituntur, quorum prætextu, laxatis per eos honoris, & pudicitiæ habenis, domus, & loca prędicta gravia sustinent detrimenta, & diminuitur in eis cultus divinus. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenùs ad prædictas domos, & loca, quotiès opportunum fuerit, personaliter te transferas, & habens prę oculis solum Deum, Domos, & loca hujusmodi, ac personas prædictas, quæ nunc sunt, & pro tempore erunt, authoritate nostra, tàm in Capite, quàm in Membris visites, illasque, & illa ad Regularem, & debitam observantiam juxta Regularia ipsius Ordinis instituta reducas &c. Contradictores &c. compescendo. Nos Domos, loca, & personas prædictas, tàm in Capite, quàm in Membris, ut præfertur visitan. &c. concedimus facultatem. Non obstan. Constitutionibus Apostolicis &c. Datum Florentiæ anno 1441. quarto Kal. Iulij anno XI.

Iterum anno 1450. Nicolai V. Pontificis mira benignitate, Domorum omnium, quas per Castellam receperunt, erectiones confirmatas fuisse legimus, ut ex litteris Nicolai apparet.

NICOLAVS PAPA V.

Dilecto Filio Abbati Monasterij S. Zoili de Carrione Palentin. Diœc.

Inter cæteros &c. sanè pro parte dilecti Filij Lugdovici de Saia Custodis Fratrum sub Regulari Obsevantia viventium, dicti Ordinis Custodiæ citra portus Provincię Castellę iuxta morem ejusdem Ordinis, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd infra districtum hujusmodi Provincię in diversis locis diversarum Civitatum, & Dięcesum diversa Eremitoria, & alia loca pro usu, & habitatione Fratrum dicti Ordinis, sub observantia prędicta viventium, sub debita tamen ab alijs quibusvis Fratrum Mendicantium Domibus, distantia, authorita- Vuad. t. 5. Reg. fol. 390. ann. 1450. bull. 81.

thoritate, vel saltem consensu Diœcesani locorum hujusmodi interveniente, noviter constructa, & erecta, ac ipsorum Fratrum usibus applicata, & per Fratres ipsos recepta, & ex tunc inhabitata fuerint. Quare pro parte dicti Custodis Nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque &c. discretioni &c. mandamus, quatenùs vocatis &c. informes, & si &c. fundationes, constructiones, & erectiones Eremitoriorum &c.& confirmes &c. Et nihilominus eisdem Fratribus, quòd Eremitoria, & erecta loca hujusmodi perpetuò retinere, liberè & licitè valeant, quódque Fratres in illis pro tempore degentes omnibus, & singulis privilegiis &c. concessis, uti, & gaudere possint &c. concedas: jure &c. salvo. Non obstan. fel.rec. Bonifacij Papę VIII. &c. quibuscumque. Nos enim tibi, ut ad singulas Civitates, vel Diœces. in quibus singula Eremitoria, & loca erecta prędicta constituta sunt,ut prefertur, accedens, in eisdem Conventibus, vel Diœcesibus præsentes nostras litteras exequi valeas, perindè, ac si illis executor, vel Iudex deputatus fores, nec aliæ tibi quoad hoc obsisterent Constitutiones, & Ordinationes Prædecessoris supradicti dat. Romæ apud S. Petrum anno 1450. 3. Nonas Decemb. anno 4.

In Aragonia verò, cùm jam Cænobia quinque anno 1424. partim in Aragonicis, partim in Valentiæ terminis sibi comparassent, à Martino V. impetrarunt, ut ad majorem, atque fæliciorem Regularis Observantiæ progressum in unam coalescere Custodiam deberent, sub formulis, & conditionibus in sequenti diplomate designatis.

MARTINVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

Vvad.t.5. Reg. 1424. bull. 122. AD ea ex Apostolicæ servituris officio libenter intendimus, &c. Sanè pro parte venerabilis Fratris Ioannis Episcopi, & dilectorum Filiorum Decani, & Capituli Ecclesiæ Segobicen. nec non nobilis Viri Frederici de Aragonia, Comitis de Luna, ac Iuratorum Civitatis Segobricen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd à paucis annis citra in Provincia Aragoniæ extra muros Segobricen. *Sub S. Blasij, seu S. Mariæ de Angelis*, & in Diœc. Valent. *sub Sancti Spiritus in Eremo* aliud, ac in de Cheluâ, *sub S. Francisci* aliud, & in de Mansanera Cæsaraugustan Diœc. *sub B. Mariæ de la Vega* vocabulis aliud Monasterium, sive Domus Fratrum Minorum, secundùm morem dicti Ordinis dictorum Fratrum, in locis utique ad hoc congruis, & honestis per nonnullos Christi fideles pia devotione motos, de bonis eis à Deo collatis canonicè fundata fuerunt pariter &c. cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, illustris Comes, Episcopus, Decanus, Capitulum, & jurati Præfati, qui ad Religionem dicti Ordinis gerunt singularis devotionis affectum, cupiant, ipsa Monasteria pro fælici ipsorum conservatione sub uno Custode, & Guardianis dumtaxat regi, & gubernari, pro parte Episcopi, Decani, Capituli, Comitis, & Iuratorum præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. statuimus, & etiam ordinamus, quòd Fratres dicti Ordinis, qui in ipsis Monasteriis pro tempore residebunt de cætero, perpetuis futuris temporibus aliquem Fratrem idoneum ejusdem Ordinis Professorem, laudabilis conversationis, & vitæ in Custodem dictorum Monasteriorum, & eorumdem Guardianos, Lectores, & Vicarios, ac Fratres alios Officiales eligere possint: qui Custos Segobric. & Sancti Spiritus imposterum à Generali, ac aliis Ministris Provincialibus, Custodibus, Guardianis, & Fratribus aliis dicti Ordinis nominetur; qui post electionem suam, & aliorum præfatorum, absque alicujus alterius confirmationis præsidio præfata Monasteria, & Fratres degentes in illis pro tempore sub Regulari Observantia dicti Ordinis, juxta concessam sibi à Domino prudentiam, & virtutem, salubriter regat, & dirigat, ac gubernet. Quodque Ordinatio dicti Custodis, ac Guardianorum, & Fratrum discretorum ejusdem Custodiæ præsentetur Capitulo Provinciali, & legatur in tabula definitionis ejusdem: in qua quidem ordinatione nequeat aliquid immutari, absque consensu, & expressa voluntate Custodis, ac Guardianorum præfatorum. Quodque dicta Custodia sit de corpore Provinciæ, & sub obedientia, & cura Ministri modo, formâque præfatis. Præterea ut Fratres præfati non solum devo-

tionis studio piæ vitæ, sed etiam regulari disciplinæ, & studio sacræ paginæ, ac prædicationi Verbi Dei diligentiùs vacare, & intendere possint, & sibi, & aliis, animarum proficere ad salutem; Volumus, & etiam ordinamus, quòd in domibus, sivè Conventibus Segobricen. & Sancti Spiritus supradictis legantur Biblia, & fiat exercitium scientiæ salutaris. Mandantes, & injungentes, eisdem Fratribus in virtute sanctæ Obedientiæ, quatenùs postposita quacumque eorum privata commoditate, in victu, vestitu, & calceamentis vivere debeant uniformiter in communi, ad hoc, ut dicta Monasteria perpetuò conserventur, sublatis quibuscumque contentionum, & dissentionum fomentis, in salutari concordia, & observantia regulari. Non obstantibus Constitutionibus, ac privilegiis, & litteris Apostolicis eisdem Monasteriis, & eorum Conventibus, aut eorum alicui per Sedem Apostolicam, vel aliàs sub quacumque verborum forma concessis; etiamsi de illis, eorumque totis &c. foret mentio specialis: statutis quoque, & consuetudinibus Monasteriorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia vallatis, cæterisque contrariis quibuscumqué. Nulli ergo &c. si quis autem &c. dat. Gallicani Pænestrin. Diæc. septimo Kal. August. ann. 7.

Vt autem sublato quocumque Claustralium commercio fæliciùs in Domino proficere, & in puriori Regulæ Observantia conservari valerent, anno 1425. obtinuerunt ab eodem Pontifice, ut ad Concilij Constantiensis decreta, quæ pro Galliarum Observantibus fuerant anno 1415. concessa, possent per omnia conformari, prout in sequentibus litteris apparet.

MARTINVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. fol. 120. bull. 130.

IN Apostolicæ Sedis specula &c. sanè pro parte dilectorum Filiorum Segobricen. & Tirasonen. nec non de Xelva, de Muroveteri, de-la Mansanera, de Camyeva, & de-la Alumna Segobric. ac Valentin. & Cæsaraugustan. Diæc. Domorum Ordinis Minorum Guardianorum, & Fratrum *de Observantia*, nuncupatorum, Provinciæ, Aragoniæ secundùm ipsius Ordinis morem nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd ipsi, qui in stricta Observantia dicti Ordinis proponunt Domino deservire, pro eorum quieto statu, & animarum salute, cupiunt etiam secundùm concessiones, & indulta, ac statuta, & decreta dudum per Generale Constantiense Concilium, & ejus litteras Fratribus ejusdem Ordinis de Observantia supradicta, in Franciæ, Burgundiæ, ac Turoniæ Provinciis secundùm morem prædictum sub ipsa Observantia degentibus, concessa, vivere, ac regi, & etiam gubernari. Quare pro parte Guardianorum, & Fratrum domorum prædictarum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut tenorem litterarum prædictarum præsentibus inseri, ac eis quòd omnibus, & singulis Concessionibus, statutis, indultis, Ordinationibus, & decretis in illis contentis uti, & secundùm ea vivere, ac regi, ac etiam gubernari valeant, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. eisdem Guardianis, & Fratribus domorum prædictarum &c. aliis secundùm prædictum morem sub hujusmodi Observantia in dicta Provincia Aragoniæ pro tempore degentibus, quòd concessionibus, ac indultis, nec non statutis, ordinationibus, & decretis hujusmodi in prædictis litteris Burgundiæ, Franciæ, & Turoniæ Provinciarum prædictarum Fratribus concessis, prout in eisdem litteris continetur, uti &c. valeant authoritate &c. indulgemus. Tenor verò dictarum litterarum in quodam libro, in quo nonnulla acta ejusdem Concilij ex ipsius ordinatione conscripta fuerunt, repertus, quem præsentibus de verbo ad verbum inseri fecimus, talis est. *Sacrosancta &c.* Cæterùm, ut prædictarum litterarum tenor sic insertus omnem rei, seu facti certitudinem habeat, volumus, & Apostolica authoritate decernimus, quòd idem tenor sic insertus plenam vim, plenumque robur, & vigorem per omnia habeat, & ad ea probanda hæ litteræ nostræ ubilibet plenè sufficiant, quandocumque, & ubicumque eas in judicio, vel alibi exhiberi contigerit, vel ostendi. Nulli ergo &c. datum Romæ apud Sanctos Apostolos 19. Kal. Septemb. anno 8.

Denique

Denique in Lusitania anno 1446. Eugenij IV. favore obtinuerunt, ut Domos quinque de Novo reciperent, & capitulariter congregati Vicarium sibi Provincialem eligerent; dato sequenti diplomate.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

Vuad. t. 5. Reg. fol. 339. bull. 285.

DVm praeclara dilectorum Filiorum Fratrum in Alanquerin. Leren. & Setuxialen. Vlixbonen. Colimbrien. & Elboren. Diaec. nec non Visen. & nonnullis aliis Domibus Ordinis Fratrum Minorum Provinciae Portugalliae, juxta morem dicti Ordinis, sub observantia praedicti Ordinis degentium, Religionis merita debitâ considerationis acie recolimus &c. tenore praesentium concemus pariter, & indulgemus, quòd ipsi annis singulis, in locis, & terminis ad id per Vltramontanum Vicarium Generalem primò, & successivè per eorum Provincialem pro tempore existentem Vicarium statuendis, & ordinandis, se capitulariter congregare, & in hujusmodi Capitulis, ad quae singuli Guardiani, vel singuli Vicarij singularum Domorum, aut singulorum locorum, vel Eremitoritoriorum praedictorum, cum singulis Fratribus eorundem, ad hoc per Fratres Domorum, vel locorum, seu Eremitoriorũ hujusmodi, aut majorem partem ipsorum electis, accedere teneantur, unum in eorum Vicarium Provincialem eligere, qui quidem sic in Vicarium Provincialem electus, dummodo concordanter ab ipsis, vel majori parte eorum electus fuerit, si Minister Provincialis dictae Provinciae pro tempore existens, electionem electi in Vicarium hujusmodi infra triduum, postquàm illi praesentata fuerit, confirmare neglexerit, vel si dicta Provincia Ministro carverit, aut Minister ipse excommunicationis sententiâ innodatus, vel alio tàm Iuris, quàm facti impedimento detentus, seu à praedicta Provincia absens fuerit, eo ipso dicta authoritate Apostolica confirmatus sit, & esse censeatur, & ipse in Vicarium electus, ac confirmatus pro tempore, quem nihilominùs, ac omnes, & singulos Fratres praedictos sub obedientia, & jurisdictione Generalis Vicarij Vltramontani Ordinis, & Observantiae praedictorum, pro tempore existentis, persistere volumus, atque decernimus, omnia, & singula, domos, loca, & Eremitoria praedicta, ac in eis degentes Fratres visitare, monere, corrigere, punire, & etiam cum invocatione brachij saecularis, si opus fuerit, incarcerare, & à carceribus relaxare, nec non in eosdem Fratres plenariam, & omnimodam jurediictionem, & potestatem habere, quoscumque etiam Altissimo militaturos saeculum abnegantes, aliàs tamen ad id idoneos ad professionem admittere, eisque habitum regularem exhibere, nec non illis, ad id tamen idoneis, ut ad omnes, etiam sacros, Ordines per quemcumque Catholicum Antistitem gratiam, & communionem Sedis Apostolicę habentem, rite, & statutis à Iure temporibus promoveri facere, de quibus sibi videbitur, ex Fratribus prędictis, quòd ad Romanam Curiam, vel alia loca se transferre, & inibi aliquandiù morari liberè, & licitè valeant, licentiam concedere; libros quoque usui Fratrum, quos pro tempore decedere contigerit, usui aliorum Fratrum, de quibus etiam sibi videbitur, distribuere, ac omnia alia, & singula, quae Provincialis Minister de Iure, vel consuetudine potest facere, exequi valeat, nec non Fratres ipsi de eorum Vicarij pro tempore existentis consilio, & assensu in praedicta Provincia, quinque alias Domos, seu quinque alia loca jam fundata, & constructa, aut quae fundari, seu construi de novo contigerit, ac sibi aliàs canonicè concedantur, recipere, & in ipsis, quas, seu quae cum Ecclesiis, Campanilibus, Campanis, Cemeteriis, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro aliquorum ex ipsis perpetuò inhabitare liberè, & licitè possint, volentes, & decernentes, quòd Fratres in quinque domibus, sivè locis recipiendis praedictis pro tempore degentes, omnibus, & singulis exemptionibus, privilegiis, &c. concedendis uti, & gaudere valeant; Non obstan. fael. rec. Bonif. VIII. &c. caeterisque contrariis quibuscumque; praesentibus, quoad praedicti Fratres sub Regulari Observantia hujusmopi vixerint, dumtaxat, & non aliàs valituris. Nulli ergo &c. Dat. Romae apud S. Petrum anno 1446. 8. Idus Augusti anno XVI.

Ibid. 1444. n. 58. In Insulas Baleares anno 1444. Regularem Observantiam legimus fuisse introductam, recedentibus multis doctis, piisque viris, quibus illud florebat Regnum, ad loca solitaria, humilesque Domunculas, ex vili materia constructas; Aliorum se præbuit ducem Fr. Bartholomæus Catanius, vir doctissimus, in sacra pagina Magister, Custodiæ Majoricensis Præfectus, qui cum se per aliquot annos in maxima paupertate, assidua oratione, jejuniis, atque vitæ asperitate exercuisset, eâque de causa Balearibus in summa esset veneratione, atque aliquot sibi similes post se abduxisset consodales, tres Conventus, unum ad primum ab Vrbe Majoricæ lapidem; alterum Sollaris; tertium Mahonis sub Regularis Observantiæ auspiciis ædificari, & domibus ejusdem strictioris instituti Provinciæ Aragoniæ adnecti procuravit. Denique ut in propriam coalescerent Custodiam, concessit Pius II. expedito diplomate; *In eminentis Apostolica &c.* Datum Romæ &c. 1459. Kal. Novemb. quod suo loco describemus.

Ibid. in Reg. t. 6. 1459. bull. X.

CAPVT V.

Introducitur in utramque Germaniam.

Vvad. t. 4. 1388. n. 2. IN Bosnam (sicut & in Corsicam) introductos fuisse magno animarum fructu Observantes ab ipsis suæ erectionis exordiis, patet evidenter ex litteris patentibus Henrici Alferij Generalis Ministri, quibus inter reliqua Fr. Paluccio super quindecim loca, quæ tunc anno 1388. in Vmbria, & in Marchia habebat Vicario suo constituto, concedit, etiam ut in Bosnam, & in Corsicam aliquem de suis idoneum subdelegare valeat, ut ejusdem vitæ viros regat sub arctiori illa vitę disciplinâ. Anno 1451. Rege Bosnæ cum optimatibus multis ad fidem conversis cõmendata fuit Capistrano illa Vicaria, dum ageret in Germania; & Michael Iadrensis Bosnæ Vicarius datis litteris Capistranum invitavit, vehementiúsque rogavit, ut ad visitandos Religiosos, & Regem, cæterosque Catholicos Regni in fide confirmandos, eò transferre se vellet.

Vvad. t. 6. 1451. n. 52.

Itidem Thomas Farensis Episcopus, in Bosnam Legatus Apostolicus ad eundem effectum Capistrano scribens, hæc habet inter reliqua.

REverende Pater, post devotas commendationes in Christo Iesu &c. Ibid. n. 53. Quapropter ea, quæ aliàs sub porticu S. Petri exposui, & rogavi, replico, atque ex parte Dei rogo, ut dicta Vicaria sit V. P. commendata, nunquam enim certè magis necessarium fuit, bonam curam de illa habere, sicut nunc; Ex quo Rex, & major pars Regni fidei veritatem acceperunt, & in illa fideliter perseverant, & indubiè sperandum est, quòd si illi provisum fuerit de religiosis Fratribus, totaliter Regnum istud purgabitur ab erroribus illis Manichæorum, & illuminabitur fidei veritate. Si autem, quod absit, aliter fiat, dubitandum est, ne in deteriora labatur. Laboravit, & laborat continuò prędictus Vicarius cum Fratribus suis. Laborat ad hoc, & operam dat, quantum potest, Sereniss. Rex, & jam plures Conventus, seu loca ædificavit, & hoc mirabile dico P. V. & valdè notandum, quòd in locis occupatis per hęreticos, statim ut Fratres sunt, evanescunt hæretici, sicut cera à facie ignis, & si tot essent Fratres boni Religiosi, ut occuparent loca principalia Regni, indubiè non remanerent, nec invenirentur hæretici. Quare pro reverentia Dei dignetur P. V. dictum Vicarium, atque alios bonæ voluntatis Religiosos ibi fovere, atque juvare, & alios ejusdem propositi viros devotos eidem Vicario aggregare, spinas autem, & tribulos purgare &c. Dat. Farę die 19. Februarij 1451.

Episcopus Faren. ac in Regno Bosnæ Apostolicæ Sedis Legatus &c.

ANno 1453. præfatus Rex Bosnæ Vvad. t. 6. accepti beneficij Lucis Evãgelicę, 1453. n. 16 suis Magistris pręmium redditurus, Sacrisque operariis necessaria ministraturus, decrevit, ut in suo Regno Fratribus alimenta darentur, & qui nollent, ad præstandum cogerentur. Displicuit Religiosis, maximè Marco Bononiensi Vicario Generali hoc edictum, & Dei providentiæ, populique benevolentiæ potiùs quàm violentæ Regiæ provisioni volebant

bant inniti. Scripsit itaque ex propinqua urbe Iaderensi sequentem epistolam.

Illustrissime, atque clementissime Rex.

Vvad. t. 6. 1453. n. 17. TVæ sacræ Majestati det Omnipotens continuum Regni incrementum, prosperos ad vota successus. Vt Majestati tuæ sæpiùs scribam, facit mea incredibilis de te opinio, & humanitatis, ac devotionis. Continua bonorum Fratrum Minorum solicitudo est, ut statum suæ professionis semper, & ubique servare possint. Sed cùm intellexi, Majestatem tuam pro sua singulari devotione provisionem fecisse, ut à suis populis, vel voluntariè, vel invitè Fratribus nostris victui necessaria tribuantur, & mihi, & Patribus Vicariæ Bosnæ visum est, atque diffinitum, statui nostro nulla ratione convenire illud, quod tua solicita devotio Fratribus impendere curat; hoc enim si tolerabimus, cæteris nostris Provinciis, & Patribus erit non modò grave, verùm etiam molestissimum, atque acerbissimum: facere ipsi nolumus, quæ in aliis facta repræhenderemus; quia servitia coacta Deo non placent. Quare magis, magisque tuam sacratissimam, devotissimamque Majestatem precor, ut subditi tui libero benefaciendi fruantur arbitrio, & Fratribus in tuo regno degentibus, qui te solum Gubernatorem, Defensorem, Nutritoremque suum appellant, aliter provideatur. Quos ego tuæ Majestati in visceribus Christi Iesu per Sanguinem ipsius quantùm scio, possum, & valeo sicut filios meos dilectissimos commendo, quamvis tua ipsa sacra Majestas, singularisque devotio non egeat commendatione nostra. Valeat tua Serenitas. Ex loco nostro S. Crucis apud Jadram 26. Ianuarij 1453.

Ibid. 1462. n. 81. Pius II. Pontifex, qui coram res cognoverat, res Bosnenses eò majori studio curabat ad Pontificatum evectus, quò illas judicabat magis idoneas ad resistendum hæreticis, & schismaticis, ne latiùs diffunderentur in propinqua Regna Catholica. Audiens, itaque in illa Provincia magnam fuisse penuriam virorum in Philosophia, sacris Canonibus, & Theologia peritorum, ex aliis Provinciis illuc destinavit viros doctos, & præsertim Fratrem Petrum de Mili in eodem Regno natum cum sociis quatuor, qui in optimis Cismontanis, & Vltramontanis Academiis sub doctissimis Viris audierant; jussitque, aliquot Conventus capaciores destinari studiis litterariis. Id factum pleno omnium Fratrum assensu in Congregatione provinciali, in qua variis decretis subscripserunt tot Custodiarum præfecti, ut numerosissimam, & latissimam illam tunc fuisse Provinciam, evidenter appareat.

In Palatinatu jam ab anno 1426. Conventum Heydelbergensem, volente Ludovico Comite Palatini Rheni, & Bavariæ Duce, magna cum populorum ædificatione reformaverant; quem ut à nova relaxatione præservaret Martinus V. supplicante Duce præfato, prout in Apostolicis litteris clariùs apparet, efficacissimè in sancta reformatione munivit.

MARTINVS PAPA V.

Dilectis filiis Guardiano, & Fratribus Domus Ordinis Fratrum Minorum Heydelberg: Vvormatien. Diœc. præsentibus, & futuris.

PIa fidelium &c. sanè petitio pro parte nobilis Viri Ludovici Comitis Palatin. Rheni, & Bavariæ Ducis nobis nuper exhibita continebat, quòd nuper dilecti filij Ioannes de Albomonte, & Ioannes de Vico Ordinis fratrum Minorum Professores post commissionem ipsis per nos ad instantiàm ipsius Comitis, per nostras litteras sub certa forma factam, domum vestram accedentes, illam visitationis per ipsos, impenso officio in vita, & moribus Regulari disciplinæ congruentibus reformarunt, & ad hujusmodi observantiam reduxerunt Regularem. Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, hujusmodi observantia per plerosque, tàm Conventus, quàm personas ipsius Ordinis plurimùm exosa, & contraria habeatur, timeaturque brevi temporis spatio, aliquas personas ipsius domus per Ministrū Generalem, sive Provincialem dicti Ordinis, quâvis de Causa, sive occasione captata, de ipsa domo ad alia ejusdē Ordinis loca transferri, sive transmitti, ipsarumque loco alios Observantiam hujusmodi minimè sectantes, substitui, & per consequens, domum ipsam ad pristinam inob-

Vuad. t. 5. Reg. fol. 134. Bull. 137.

servantiam

servantiam relabi, sivè reduci posse: pro parte ipsius Comitis nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque ipsius Ducis in hac parte pium propositum in Domino plurimùm commendantes, &c. vobis quòd nullum vestrum absque vestri Conventus consensu per Superiores prædictos, vel ex eis aliquem ad quamvis aliam Domum ipsius Ordinis, in qua hujusmodi observantia, non vigeat transmitti, neque in ea vestra domo aliquis Fratrum ipsius Ordinis, nisi Regulari hujusmodi Observantiæ intendere velit per eosdem Superiores præfici possit, aut valeat: quódque vos in eadem vestra Domo de simili Consensu, quoslibet alios Fratres dicti Ordinis undècumque pro tempore venientes, & hujusmodi Regulam Observare volentes, licentiâ tamen per eos primitùs à Superioribus suis petitâ, licèt non obtentâ, authoritate Apostolica recipere liberè, & licitè possitis eadem authoritate &c. indulgemus, decernentesque, omnes, & singolos processus, & quasvis excommunicationum &c. Si quos, vel quas præmissorum occasione contra præmissa haberi contigerit, vel etiam promulgari, irritos &c. Non obstantibus Constitutionibus, &c. Datum Genezani Prænestrin. Diæces. duodecimo Kal. Septemb. anno nono,

Cumque citiùs alia Reformationis loca in ejusdem Principis Ludovici districtu habuissent, ipso etiam intercedente, anno 1427. concessit Pontifex, ut proprium sibi Vicarium possent eligere, prout sequitur.

MARTINVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. fol. 150. bull. 184. AD statum Monasteriorum &c. Cum itaquè sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum nobilis viri Ludovici Ducis Bavariæ, & Comitis Palatini Rheni, nec non Guardiani, & Fratrum domus Ordinis Minorum in Oppido Heydelbergen. Vormatien. Diæces. petitio continebat, quòd ipsi Guardianus, & Fratres, almifici Spiritus inspirante gratia, Regulari Fratrum dicti Ordinis Observantiæ strictiùs inhærere curent, & ad solidiorem illius in prædicta, nec nō aliis intra terras, & loca temporali ipsius Comitis ditioni subjectas consistentibus dicti Ordinis domibus persistentiam multipliciter profuturum existiment, ut in eis aliquis ipsius Ordinis Vicarius esset, qui illarum, & inibi degentium personarum regimini, ac directioni studiosiùs intenderet, & salubria eis in dies, auctore Domino conferre incrementa; pro parte Comitis, nec non Guardiani, & domus Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, &c. Nos igitur &c. Guardiano, ejusdēque domus Fratribus prędictis, præsētibus, & futuris, ut deinceps singulis annis aliquem idoneum, de quo eis pro tempore videbitur, ipsius Ordinis professorem, in domorum, & personarum hujusmodi Vicarium, qui domos, tàm in Capite, quàm in Membris, prædictas personas, quoties congruere conspexerit, visitandi, & quæ secundùm Deum, ac regularia dicti Ordinis instituta ibidem corrigenda, & reformanda cognoverit, corrigendi, reformandi, & emendandi, omnia quoque alia, & singula in talibus, ac circa ea quomodolibet necessaria, vel opportuna faciendi, statuendi, ordinandi, exequendi &c. Contradictores quoque &c. compescendi plenam, liberamque facultatem habeat. Et ejus inibi Vicariatus Officium per unius anni spatium dumtaxat duret, quo finito, illum de novo, vel alium idoneum, etiā dicti Ordinis professorem in similem Vicarium eligere, ac deputare, & ad hujusmodi officium assumere liberè, & licitè valeant, authoritate &c. concedimus pariter, & indulgemus: non obstan. constitutionibus, &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergò, &c. Dat. Romæ apud sanctos Apostolos 6. Idus Augusti, anno decimo.

Habuerat ergò in Vltramarinis ante Capistranum aliquale initium Regularis Observantia; sed permanentiæ suæ firmitatem, & dilatationis amplitudinem Provinciæ omnes, & singulæ illarum partium à sanctissimis nunquam verò satis enarratis laboribus Capistrani se recognoscere, altè protestantur. Vt autem de singulis paucula dita.

In Poloniam jam pluries à Rege Casimiro, & à Cardinali Sbigneo Cracovien. Episcopo invitatus, se profecturum quodammodo repromiserat, urgentibus autem gravioribus prò Christiana Republica negotiis, cum declinasset in Misniam

niam novas à præfatis invitatorias litteras excepit tenoris sequentis.

Venerando Viro Dom. Ioanni de Capistrano Ord. Fratrum Minorum, Fratri in Christo Iesu colendissimo.

Vuad.t.6. 1452.n.19. SI litteris meis superioribus, Venerãde, & Celebris Vir, Frater in Christo Iesu Colendissime, adventum fœlicem tuum in Poloniæ Regnum, & Diæcesim meam Cracoviniensem multiplici prece, & persuasione expetij, & ut pro mea, & plebis meæ consolatione venire in has oras dignareris, per nomen Domini Iesu obtestatus sim, nec erubui homo ignotus fidei negotiis te in Bohęmia, & Moravia occupatum, ad veniendum huc invitare. Majori nunc animo & spiritu actus preces meas resumo, vel, ut veriùs loqui debeam, repeto promissum, multa enim concurrunt, quæ mihi, & verba, & animum subministrant, benigna, & suavis responsio, propitia, & clemens repromissio tua, non mihi solùm, sed, & Serenissimo Principi Domino Casimiro Regi Poloniæ facta, Summi Pontificis Nicolai PP. V. jussio tuæ charitati, mea instantia scripta, & pridem mihi litteris ex Vrbe significata: Bohæmorum deinde gentis obstinata durities, quam eisdem litteris meis tibi sum vaticinatus, quæ nec sanâ, & cælesti doctrinâ tuâ, nec prodigiorum multitudine poterat molliri, Pharaonis imitata vestigia, qui decem plagis, non quasi ab irato Deo, sed misericordiæ patre susceptis, ingredi auderet Maria, neque vereri profanus eum voluit, cui vidit subjici, & obedire muta elementa. Audio siquidem, te, Pater Venerande, Bohæmos liquisse, multis probris, & contumeliis, ab illis pro nomine Domini nostri lacessitum, Misnenses adiisse, & illic hactenus continuare mansionem: quæ res mihi aliquid admirationis peperit, ut Polọniâ neglectâ, quæ primùm adventum tuum meis, & Regalibus litteris subnixa expectavit, Misniam adires. Sed occurrit menti, ad Archisynagogi Principis filiam Christum transeuntem, curationem fœminæ sanguinis fluxum patientis, fuisse in itinere impeditum, & retentum, & Principis filiæ locum priorem tenuem Mulierculam præripuisse. Convenit tamen, Vir præstantissime, exemplo Christi in muliere ægra fluxu non subsistere, sed exhibere præsentiam Principis Archisinagogę filiæ promissam. Teneo equidem humanissimas litteras tuas, pollicitationem tuam sæpè dulci recordatione revolvo, quâ mihi animum tuum, sic erga me affectum detexisti, ut non rogatus, aut invitatus à me, sed suaptè, & spontè tua ad visitandum, & videndum personam meam asseras proficisci; prò maximo id tuli, feramque munere, colamque illud memoriâ beneficij sempiternâ; præsertim si te coram videam, si oculis, ac manibus contrectem, si præsentiam mihi tuam exhibueris, cui jam scripta, & pollicitationes amplissimas obtulisti. Neque id agi existimabo, meo te provocante merito, sed tuâ flagranti, quâ affluis, & redundas charitate; si enim Italicæ, si Bohæmicæ nationi clemens Dominus thesaurum munerum suorum per te suum Ministrum aperire dignatus est, quemadmodum ex tuæ charitatis litteris legi, & crebra, atque fideli multorum relatione audivi, non est abbreviata manus sua; ut, & gentem Polonicam, atque Ruthenicam, quasi alteram Chananæam non audiat, & vociferatione illius, quæ per os meum erumpit, non moveatur, te apud pium Dominum pro salute Polonici, & reductione Ruthenici populi intercedente, & alloquente Clementiam Domini. *Dimitte eam, quia clamat post Nos*; Nam etsi *non sit bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus*, iis videlicet, qui jam per aliquot sæculorum ætates, aut in sceleribus suis displicent Deo, aut in erroribus, & schismatibus suis, proximi sunt inferno; micas tamen de Dominorum mensis cadentes Catellis non negat, cùm scias, Christum fide petentis delectatum, panes pro fragmentis, & Chananææ, & aliis pluribus contulisse. Scis, mulierem Sunamitem pedibus Elisæi admotam, à supplicatione non cessasse, donec importunitate virum Dei victum ad Filij resuscitationem ex Galgalis moveret: quod si Giezi baculi virtute resuscitaturum filium sequi, & omittere preces perstitisset, aut dilata, aut intercepta filij curatio fuisset. Itaque vir Dei, à me, & priùs, & nunc exoratus adveni, & populo huic in suis medere languoribus, & quod duplici scripto, tum Regi, tum mihi pollicitus es, per effec

effectum operis presta; tantò enim ferventiùs adventum tuum expetit, & suspirat, quantò ampliùs malè habere se cernens, Medici suffragio indiget. Frater hic mihi in Christo dilectus Ladislaus ex Moldavia cum cæteris Fratribus reversus ad me descenderat; queritur, se in hominibus partium illarum, damnato dogmate hæresis Bohæmicæ infectis, parvum fructum retulisse, sæculari brachio, quod sibi hæreticorum rabies donativo, & largitione conciliat, illos sustentante, nunciabitque tibi non surrexisse puerum, neque vocem, neque sensum ad baculi impositionem accessisse, & tamdiù lethali somno illum decumbere, donec virtus major Elysei mittentis advenerit. Volui per illum tuæ charitati hæc scripta mittere, simul ut desideria mea, & populorum tuum adventum summè desiderantium impleas, & me ab arce memoriæ tuæ non excludas. Felix, & incolumis vive pro dilatatione Fidei sanctæ, Vir præstantissime, & colendissime Pater. Datum Sandomiriæ apud Ecclesiam S. Mariæ Collegiatam die 15. Aprilis 1452.

Venerando Patri Fratri Ioanni de Capistrano Ord. Minorum de Observantia, Patri sincerè dilecto.

Ibid.n.20. Venerande Pater sincerè nobis dilecte. Quantùm cupiamus præsentiam vestram, & videre vos constitutum, in Regno, & Dominijs nostris, jam pridem declaravimus litteris nostris, charitati vestræ missis. Nunc iterum, ut aliquando potiamur hujuscemodi desiderijs nostris, affectum illum repetentes significare vobis volumus, quia his diebus venerunt ad conspectum nostrum Religiosi, Ladislaus Hungarus cum tribus Fratribus Ordinis, & professionis, qui vulgato nomine de Observantia Beati Francisci nominantur; & precibus porrectis attentiùs precati sunt, ut ipsis locum aliquẽ in hac Civitate nostra Cracovien. in quo se commodè collocare, & Deo sub Regulari Observantia militare possent, dare, & assignare dignaremur. Et quia plurimùm afficimur Fratribus dictæ professionis, annuimus liberaliter precibus, & petitionibus ipsorum, & profundando, erigendoque Monasterio contulimus, & assignavimus ipsis Ecclesiam sanctæ Crucis extra Muros Cracovienses sitam. Et demum pro consumando tam pio opere, Regali munificentiâ ipsis non deficiemus, quatenùs ipsorum meritis, & orationibus Regnum nostrum fælicia pacis, & prosperitatis suscipiat increměta, & nobis post decursum vitæ præsentis, ęternę vitę à Deo, & Salvatore nostro obveniāt præmia. Hac quoque cōsideratione, iterum, & magnoperè exposcimus adventum vestrum, quo, & dicti Fratres pro ampliori perfectione vestro instituerentur exemplo, & populus Regni nostri prædicti gratiarum, & consolationum spiritualium, quas misericors Deus per vos tam abundè dignatur operari, se etiam gauderet esse participem. Quod ut fiat in morem superiorum litterarum nostrarum charitatem vestram affectuosè invitamus. Datum Cracoviæ feria 6. inter Octavas Visitationis Beatæ Mariæ anno Domini 1452.

Annno 1453. novis, atque affectuosissimis eorundem Epistolis invitatus Cracoviam cum Casimiri Regis Legatis intravit, tamquàm Angelus è Cælo missus à sæcularibus, & Ecclesiasticis, à Primoribus & Popularibus exceptus: Immenso fructu, quotidiè prædicans fidem dictis, & personæ reverentiam advehebat prodigiorum multitudo; etenim inspectante populo Cæcos, Claudos, variisque morbis oppressos, mirabiliter solo tactu, & Crucis virtute sanabat Ibid.1453. n.3.& 4.

Hominis doctrinâ, & sanctitate allecti infra paucos dies centum, & tringinta, inter quos multi Baccalaurei, & Artium Magistri Vniversitatis Cracoviensis recensebantur, se illius disciplinæ commiserunt. Omnes ipse religiosa veste donavit, sed cum non haberet, quo reciperet, domicilium opportunum, licèt Rex unum dedisset, viti diximus, Fr. Ladislao, aliaque offerret, præ omnibus elegit Tyrocinio cōstruendo locum à turbis remotum extra mænia ad Clivũ Montis in suburbio Stradomiræ propè Arcem ad Australem Vrbis portam à Cardinale Sbigneo collatum. Prædium erat Ioannis Olesnicij Palatini Sandomiriensis Sbignei Fratris Germani, cujus erga Capistranum, & institutum pietati, & liberali affectui Ioannes facilè consensit. Pius Antistes statim operi manum admovit, Eccle

Ecclesiamque ligneam sub invocatione S. Bernardini raptim erexit, cellasque adjunxit, ordinataque supplicatione solemni totius Vrbis die Nativitatis B. Mariæ Virginis Fratres in Monasterium introduxit. Deputatis hîc octuaginta Fratribus Guardianum præfecit Capistranus virum optimum, & sanctissimum prædictum Ladislaum Hungarum, peritum Regularis disciplinæ Magistrum: Vndè per Poloniam dilatatum fuit institutum. Ibid. 1452. n.24.

Magdeburgi nobili saxoniæ Civitate incredibili reverentiâ exceptus, animarum multitudinem Christo lucrifaciens, ludorum instrumenta, mulierumque vanitates in foro comburens, Regularis Observantiæ firmissima fundamenta jecit in Saxonia 1454. Conventus duos recenter ædificatos illius Provinciç Vicario tradidit. Cum verò integram ibidem Conventualium Provinciam reformari necesse judicatum fuerit; quò studiosiùs Legati Apostolici in partibus Germaniæ, & Ecclesiarum Prælati domos Provinciæ Saxoniæ reformare satagebant, eò diligentiùs, qui laxioris vitæ genus jam introductum fovere cupiebant, modis omnibus adversabantur. Nihil non excogitabant, per quod irritos redderent pios Reformatorum conatus, & demum eodem anno confirmationem extorserant in Curia Romana Constitutionum Benedicti XI. & Martini V. aliorumque Pontificum, qui quoquomodo rigorem Regulæ laxabant: sed nihil profuerunt, superante Prælatorum diligentiâ illorum tergiversationes, & singulis annis restituente, undè manifestiùs exciderat, regularem disciplinam. Ibid. 1456. n.106.

Pro Bohemiæ Regno ab hæresi vindicando, & Religiosis moribus instruendo longè acriùs per annos plures laboravit, licèt Roychisami hæresiarchæ dominantis in Regno resistentiâ impeditus in Bohemiam ipsam penetrare non potuerit. Nullibi tamen majores tulit Fructus, aut honorificentiùs fuit susceptus, quàm anno 1452. in Vrbe Vratislaviensi Silesiæ præcipua; in ejus occursum tota suis sedibus evulsa visa est proficisci: Clerus universus, & Magistratus, omnisque populus cum exultatione advenientem suscepit, & docentem audivit. Nihil hîc pravum, quod non corre- Ibid. 1452. n.25.

xerit, nihil injustum, quod non æquaverit, nihil jubebat, quod protinùs non fieret, obedientibus cunctis ejus doctrinæ tanquam divinæ.

Amplissimum pro centum Religiosis Cænobium ibidem constructum, quamvis intra Saxonicæ Provinciæ terminos constitutum; quòd tamen audierit Vratislaviam ad Bohemiæ Provinciam olim attinuisse, simul cum aliis nonnullis Austriæ, & Bohæmiæ Vicariatui, Apostolica authoritate incorporavit. Ibid. 1456. n. 106.

In Hungaria jam ab anno 1427 præfuisse Observantes, constat ex Pontificio Martini V. diplomate. *Pijs supplicum &c. Dat. Romæ 7. Idus Decemb. ann. X.* in quo eis concedit, ut oblatum sibi quoddam Cænobium acceptare valeant. Iamque ab anno 1447. Nicol. V. Pontificis decreto erecta fuerat pro Observantibus Vicaria specialis à Bosnensi pænitùs separata, & sub Vicarij Generalis regimine constituta, cui Domos universas à Flumine Zalba usque ad mare Tartaricum attribuit, & privilegiis singulariter eminentibus honestavit, ut suo loco dicemus. Dum verò Capistranus anno 1451 acclamatione tanta, tanto rei Christianæ profectu per Germaniam discurreret, ex Hungaria Fr. Michael de Bechem Vicarius Fratrum Regularis Observantiæ per suas litteras Budæ scriptas intensissimum significavit Reginæ, & Procerum desiderium, ut illùc vellet commigrare, fructuosumque describit Fratrum laborem tum in Hungaria, tum in Provinciis circumjacentibus; impediri autem majorem progressum morte multorum Religiosorum, qui in Transilvania peste decesserant. Petit itaque, ut alij substituantur, messem ingentem curaturi. Ibid. t. 5. 1447. n. 15. Vvad. t. 6. 1451. n. 54

Veruntamen anno 1458. ejusdem Hungariæ Patres, aut ægrè ferentes, quòd à se electos Vicarios Provinciales oporteret (quod antea non fiebat) confirmationem expetere, ac expectare, vel quòd strictiori forsan disciplinâ sub Vicariis coërcerentur, à Calixto III. obtinuerunt à Vicarij Generalis jurisdictione ad Minist. Generalis obedientiam transferri; quamvis ipsis ultrò postulantibus fuerit citiùs decretum hujusmodi revocatum, Pontificias ad hæc litteras in ipsa Hungariç Provincia describemus.

In Germania universa, tanta erat miraculorum, & doctrinæ Capistrani fama longè, latèque dispersa, ut Angelus è Cælo descendisse videretur: Tot, tantisque prodigiis obstupefacti Magistri Viennenses effusim hominem commendabant à pietate, doctrinâ, vitâque per omnia consimili, licèt (utì solet ubique) non defuerint æmuli livore tabescentes, qui tantam miraculorum copiam captandæ potiùs inanis gloriæ, quàm confirmandæ doctrinæ, aut erudiendis populis adaptari mussitarent. Sed sanctissimi viri famam offuscare non poterant, concurrentibus undique populis, applaudentibus Magistris, commendantibus Romanorum, & Bohæmorum Regibus, qui Viennam venientem statim prosequuti, frequenter prædicantem audierunt, & ad secreta, seriaque consilia passim evocabant. Tantus erat concursus populorum, ut nullâ posset Ecclesiâ circumscribi; opusque fuerit in amplissimis platæis, apertisque campis prædicare, ubi aliquando ultra centum millia ejus sermonem præstolabantur. Pijs, & fervidis Concionibus omnes commovit, ut diligentiùs animas suas curarent; fæminas, ut vana, & lasciva missa facerent ornamenta; Mercatores, ut usuras, & lucra iniqua contemnerent, adolescentes, ut prorsus mundo valedicerent. Ex his plurimos per alias Religiones dispertivit, suæ restitutæ tamen Observantiæ quinquaginta adjudicavit. His educandis Fridericus Imperator indulsit, ut quem vellet, in Vrbe locum deligeret. Placuit S. Theobaldi humile Sororum aliquot Tertij Ordinis receptaculum in suburbio propè Mænia constitutum. His itaque aliò cum facultatibus suis decentiùs translatis, die 22. Iulij, Cæsaris impensis, concurrente etiam populi adjutorio, initium accepit Domus Observantum, in qua Tyrones commisit educandos Michaeli Siculo Guardiano, & Hieronymo Mediolanensi Vicario Iuvenum instructori. Horum exemplo allecti multi Baccalaurei, aliquot Magistri, & plerique viri docti sua nomina dederunt, ita ut brevì ad numerum excreuerit centenarium, & post aliquot annos ad ducentesimum. Ratisponæ in Bavaria, & Norimbergæ fructu non inferiori prædicavit, nec dici facilè potest, quantùm hujus viri sanctitate, & prædicatione Ordo Minorum per Germaniam accreverit. Lipsiæ, quod Misniæ oppidum est Accademiâ insigne, sexaginta præclaros viros & doctos suo aggregavit Instituto. Ibid. 1452. n. 23.

Itaque multiplicatis in Austria, Bohæmia, Istria, & Moravia suorum Observantium Conventibus anno 1452. Nicol. V. impetrato Pontificio decreto. *Dum præclara dilectorum &c. Dat. Romæ anno 1452. pridie Nonas Martij*: quod in ipsa Austriæ Provincia dabimus per extensum, Conventus illos in unam Provincialem Vicariam coalescere voluit. Qui statim à sui prima fundatione mirum in modum excrevisse comprobantur, dum anno 1453. à Nicolao Pontifice per varias Germaniæ Regiones Capistranus ipse Cænobia pro suis Observantibus, de novo recipiendi, quot quot in Conscientiâ suâ opportuna judicaret, facultatem amplissimam recepit, prout in litteris sequentibus. Ibid. n. 16.

NICOLAVS PAPA V.

Dilecto Filio Ioanni de Capistrano Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum Professori.

Circumspecta charitas Apostolicæ Sedis, Catholicæ Fidei, & sac. Religionis propagationi, ac saluti animarum intenta continuè illa libenter concedit, cum necessitas imminet, aut utilitas persuadet, per quæ propagatio, & salus hujusmodi valeant faciliùs provenire. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, divinâ favẽte misericordiâ, tu in Bohæmiæ, Austriæ & Moraviæ Provinciis more Minorum Ordinis personaliter constitutus, quãplurimos litteratissimos Viros diversis temporibus, & ultimò circa diem S. Stephani proximè decursi quamplures Magistros, & Baccalaureos in Theologia, ac Clericos numero sexaginta quinque, vel circiter, terrena totaliter abnegantes, & Iesum Christum Salvatorem nostrum in mendicitate imitari volentes, ad habitum Ordinis, seu Religionis S. Francisci receperis, pluresque alij devotione inducti à te recipi similiter ferventer exoptent, quos ob locorum regularium defectum acceptare non possis, in quibus eosdem valeas regulariter collocare Ibid. in Reg. bull. 119. Nicol. V. fol. 35.

care, ac instituere, pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi in Provincia, seu Provincijs Bohęmiæ, Moraviæ, & Austriæ, seu cujuslibet earum confinibus juxta morem Ordinis Minorum prę fati aliquas Domos pro usu, & habitatione Fratrum Minorum Ordinis de Observantia hujusmodi fundandi, construendi, & ædificandi, seu fundari, construi, & ædificari faciendi, insuper, & Conventus dicti Ordinis Fratrum inhabitatos, vel quasi, maximè per hæreticorum persecutiones usurpatos accipiēdi, reaccipiēdiq; licentiā cōcedere, aliásque in præmissis opportunè providère de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dictæ Religionis propagationem, divini cultus augmentum, & animarum salutem supremis affectibus desideramus, tuum pium, & laudabile propositum in hac parte plurimùm in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi in Provincia, seù in Provinciis, seu cōfinibus hujusmodi in locis ad id cōvenientibus, & idoneis, pia tibi fidelium largitione, seu aliàs quomodolibèt concedendis, per te, seu dictos Fratres, vel alios ordinatione tua justis modis acquirendis, unam, vel plures, & quotquot necessarias, & opportunas esse cognoveris, super quo tuam Conscientiam oneramus, Domos, & loca, etiam Conventus Ordinis præfati inhabitatos, vel quasi, hujusmodi pro usu, & habitatione dictorū Novitiorum, & aliorum dicti Ordinis de Observantia Fratrum præsētium, & futurorum, cū Ecclesiis, Campanis, Claustris, Cæmeteriis, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, accipiēdi, acceptādi, & assumēdi, ac de novo fundādi, construendi, & ædificandi, seu capi, recipi, fundari, construi, & ædificari faciendi; ipsisque Fratribus, & Novitiis, illas, & illa pro hujusmodi usu, & habitatione recipiendi, & inhabitandi, & inibi Altissimo famulandi, plenam, liberam licentiam authoritate Apostolica tenore præsentium elargimur; statuentes, & ordinantes, quòd ipsi Fratres, & Novitij in eisdem domibus, Conventibus, & locis constructis, vel construendis pro tempore commoraturi, sub cura, & regimine Generalis Vicarij Citramontani præfati Ordinis, & Familiæ de Observantia nuncupatæ, prout alij Fratres dicti Ordinis, & Observantiæ Citramontanarum partium sint, & esse debeant, ac omnibus, & singulis privilegiis, indultis, & gratijs, libertatibus, & immunitatibus, aliis fratribus, & domibus dicti Ordinis per Sedem Apostolicam, vel aliàs in genere concessis, uti valeant pariter, & gaudere. Non obstantibus fæl. rec. Bonifacij VIII. prædecessoris nostri prohibitione, ne Fratres Ordinū Mendicantium, in quovis Castro, loco, vel Villâ ad inhabitandum, domos de novo recipere, seu hactenùs receptas mutare præsumant, & per Conventus à Fratribus dicti Ordinis Conventualibus habitari, vel non à prędictis de Observantia nuncupatis assumi, vel aliàs recipi, & habitari non debeant absque prædictæ Sedis licētiā speciali, faciente plenam, & expressam de prohibitione hujusmodi mentionem, & aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergò omninò hujusmodi &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1453. 4. Nonas Maij Pontif. nostri an. VII.

In Austria cum Gabriel Mutinensis primus Vicarius à Capistrano constitutus rigores maximos pręter Regulæ præcepta statuisset; Christophorus de Varisio Gabrieli in Vicariatu suffectus rigores illos, ut quærelantibus satisfaceret, aliqualiter tēperavit; sed ob Christophori infirmitates in regimine contractas anno 1454 Gabriel gubernium repetere jussus; dum ad antiquos rigores redire voluisset, arguentibus respondit, eos in illo rerum principió esse necessarios, maximè in gente molli, & frigida, duriori vitæ non assuefacta. Ibid. t. 6. 1454. n. 32.

Ipsum Capistranum de suis per Germaniam laboribus breviori, sed candido Stylo dicentem, apud Vvad. libet audire. [Aliqualem patior à Patribus Conventualibus contradictionem propter octodecim loca à me in his partibus recepta, & à primo lapide constructa, exceptis duobus dumtaxat per ipsos Ministros mihi consignatis, uno in Bohæmia, altero in Austria. Ex illis à me fundatis, unum dedi Vicario Provinciæ Argentinæ; duo propter instantiam Illustriss. Principis Guillielmi Ducis Saxoniæ tradidi Vicario Provinciæ Saxoniæ; alterum in Civitate inclinata Vuratislaviæ intra limimites ejusdem Provinciæ Saxoniæ constitutum, quia multi asserunt orignariè, & anti

& antiquitùs spectasse ad Provinciam Bohæmiæ, cum hoc Vicariatu Austriæ, & Bohæmiæ authoritate Apostolica incorporavi. Conventus est capacissimus, & communiter in eo resident centum Fratres. Postquàm ab Italia recessi, ad Observantiam regularem admisi ultra sexcentos, qui per Dei gratiam in divino timore, & fervore Spiritus suam salutem operantur, & laudabiliter perseverant, præter illos, qui jam decesserunt, ex quibus aliqui gloriosè ad Dominum transierunt.] Denique omnes, & singulæ per superiorem Germaniam Observantium Provinciæ à gloriosis Capistrani laboribus originem suam recognescere gloriantur.

Ibid. tom. 6. 1460. n. 57. Nec difformiter in Hiberniam quasi à primo suo principio intrarunt Observantes, quamvis Eugenij IV. Calisti III. & Pij II. decreta ignorantes sub Ministro Generali Ordinis, & Provinciali Conventualium ad annum usque 1460. vixisse reperiantur; quo tempore per Pij ejusdem litteras speciales; *Ad uberiores &c. dat. Romæ anno* 1460. 7. *Idus Augusti* permissi sunt, ut secundùm ritum, & mores aliorum Observantum vivere possent sub regimine Vicariorum.

Ibid. tom. 5. 1446. n. 17. Similiter, & in Scotiam Iacobus I. Scotorum Rex audiens efflorescere jam novum Religiosorum Minoritarum germen, per alias Provincias, & Regna, magno animarum bono diffusum, scripsit anno 1446. ad Patres Provinciæ Coloniæ, ut ex his aliquos, qui collapsam in suo Regno disciplinam restituerent, amandarent: A Coloniensibus monitus Ioannes Maubertus Vltramontanæ Familiæ Vicarius, destinavit Cornelium à Zirichzeena Batavum, Virum pium, & venerabilem, quibusdam, etiam sociis adjunctis, qui vitæ integritate, & plurima virtute eam consecuti sunt apud Regem, & Populum opinionem, ut ad arcana quæque consilia vocarentur, & brevì opportuna sibi domicilia constituisse comprobentur, quæ omnia pleniori stylo, ubi de singulis Provinciis agemus, per extensum enarrabimus.

CAPVT VI.

Regularis Observantiæ progressus Majores.

Vvad. tom. 5. 1415. n. 23. CVm Majores quotidie radices ageret, atque per universas Orbis Christiani partes ramos suos amplissimè protenderet Regularis Observantia, in Italia præsertim jam S. Bernardino Senensi, Capistranensi, aliisque suis Heroibus insigniter exornata, & sanctitatis, & doctrinæ titulo gloriosè conspicua, cœpit mirabiliter prosperari. Anno 1415. Deo fœliciter ei obstetricante, ædem totius Ordinis primævam, & Matricem, à sancto Francisco commendatissimam, domum, inquam, S. Mariæ Angelorum, in agro Assisinate *de Portiuncula* nuncupatam, nullo hominum movente, de Sola Ministri Generalis benignitate, annuentibus Patribus Provinciæ S. Francisci, at sub conditionibus alibi recitatis, accepit. Anno 1419. vel 1420. operante, ut ex mox dicendis argumentari licet, Francisco Cathanio ex stirpe Comitis Orlandi, qui locum primò S. Patriarchæ donavit, sacrum Alvernæ Montem, singularissimum item Franciscanæ Religionis decoramentum, meruerunt Observantes accipere, ut ait Vvadingus: Id se colligere dicit ex diplomate Martini V. *Sacræ Religionis &c.* 1420. Ibid. 1420.
Kal. Augusti, in quo Fratribus Ordinis n. 16.
Minorum de Observantia loci de Alverna, Aretinæ diœcesis confirmat donationem Ecclesiæ Parochialis S. Laurentij de Sala in Oppido Bibienæ ejusdem Diœcesis ab Episcopo Bæso dudum factam, ut in domibus contiguis ejusdem Ecclesiæ cænobium ædificaretur Minorum. Donatio hæc facta est Patribus Conventualibus sub Alexandro V. ratamque habuit Ioannes XXIII. Successor, cui novum robur adjici curarunt hoc anno Observantes. Quare non anno 1430. uti habet Gonzaga in Provinciæ Thusciæ con. 7. & 17. sed 1420. recensenda est translatio Conventus Alverniç ad Observantes; idque suadet temporis circumstantia, quâ Florentiæ prope Montem Alverniæ hærentem Pontificem convenire potuit commodè Franciscus Cathanius Clusinus ex Styrpe Orlandi præfatus. Malè habuerunt Patres Conventuales, locum toto Orbe celeberrimum sui Institutoris incolatu, receptisque Christi Vulneribus insignem, Ibid. 1431.
à se transferri: sublatoque Martino n. 6.
translationis Authore, statim recuperare tentarunt, ejectis propria authoritate Observantibus; sacram omnem suppellectilem, scripturas, & monumenta

ad

Ad Conventum Certomondi transmiserunt, veriti, nè denuò expellerentur. Substituto Eugenio IV. Clarissimus vir Cosmas Mædiceus, & Franciscus Cathanius præfatus, aliique permulti injuriam exponentes obtinuerunt, ut Iordano Cardinali Vrsino Ordinis Protectori controversiam committeret. Auditis partibus, acceptoque Pontificio decreto, die 28. Novembris 1431. magna interminatione præcepit Iordanus Gullielmo Ministro Generali, ut absque ulla tergiversatione Cænobium Observantibus restitueretur. Aliud impetravit decretum ab ipso Pontifice Fr. Franciscus Francisci Florentinus, qui simul cum Cathanio, & duobus Civibus Florentinis causam urgebat, ut si quæ bona ablata fuissent, aut aliò translata, integrè consignari deberent. His muniti litteris, & Florentinorum favoribus adjuti, triduo ante Domini Natalitia denuo introducti sunt Observantes, qui passi sunt ibi per aliquot annos multas molestias, & ærumnas, donec præfatus Eugenius, Montis, & Fratrum protectionem Florentinis Lanariæ artis peculiari diplomate commendaverit; & deinceps alienatis reditibus, ex spontaneis piorum oblationibus, acquisitisque eleemosynis ingens Fratrum Collegium, & frequens adventātium peregrinorum, nobiliumque hospitium sustentarunt. Locum nunc incolunt Fratres strictioris Observantiæ; ut ait Vvadingus. Ibid.

Ibid, 1421. n. 8. Celeberrima itidē loca Terræ Sanctæ, præcipuum nostri Ordinis ornamentum, per eadem tempora de mandato Sedis Apostolicæ administranda suscepit. Sub anno 1421. à Martino Pontifice id factum innuerat Vvadingus; at id in calce t. 5. in admonitione ad Lectorem in fine Indicis rerum apposita, notavit deindè textum illum universum num. 8. esse delendum; quod anno 1434. ex Brevis Apostolici Eugenij IV. contextu securiùs ita describit. [Circa hoc tempus propter varias querelas malè administrati regiminis locorum Terræ Sanctæ per Patres Conventuales, decrevit eisdem locis præficiendum esse unum ex Observantibus, sed cum facere omisisset Minister Generalis in Comitiis Ordinis anno proximè elapso celebratis, & Guardianum instituisset Fratrem Scolarium à Monte Ilcino, in sacra pagina Magistrum, hæreticæ pravitatis Inquisitorem, Pontifex hunc ad se venientem, ut necessaria impetraret privilegia pro bono Terræ Sanctæ regimine, excitavit, ut officio in suis manibus renunciaret, substituitque Fratrem Iacobum Delphinum, nobilem Venetum, Regularis Observantiæ Professorē. Ne verò inglorius remaneret Scolarius, scripsit ad Ministrum Generalem, ut illum aliquo decoraret honore. *Propter bonas causas &c.* 4. *Augusti.* Ab ista laxati regiminis incuria fortasse dimanarunt illę gravissimæ controversię sub Martino Pontifice contra Ordinem Minorum pro Terrę Sanctę Custodiâ suscitatæ, à nobis in proprio loco referendæ. Hasque ut radicitùs evelleret Eugenius IV. gubernium ejus pro majori decore transferri voluit ad Observantes.

Pauci quidem inter ipsos præfuerant à principio viri docti, pręter eos qui è Cōventualibus trāsivissent, aut in sęculo ante susceptam hanc vitæ rationem litteris operam dedissent, quorum longam seriem recenset Vvadingus ad annum 1427. n. 16. In pauperibus namque tuguriolis plus studebant penitentiæ agendæ, ac rebus cælestibus contemplandis, quàm Philosophicis, aut Theologicis disciplinis addiscendis. Humilitatem, & sæculi fugam, quam maximè meditabantur, timebant per inflantem scientiam posse profligari, & sacrarum semina virtutum, propter inanem bullam popularis auræ sterilescere. Bernardinus Senensis animadvertens, plurimos à Principibus ad conscientiæ arcana adsciscі, voluit idoneos reddere, instituto Theologiæ Moralis studio in Conventu Montis extra Vrbem Perusij. Deinde ad aliorum instigationem Eugenius IV. præcepit, ut scholas aperirent Theologiæ scholasticæ, & juris Canonici, ut aptiores redderentur confessionibus populi frequenter adventantis excipiendis, & exterarum gentium, ad quas mittebantur, conversionibus exercendis: Lecto per ipsum Bernardinum tractatu de censuris, cæperunt plurimi admirari ingentem cumulum excommunicationum, quæ in Corpore juris continebantur, & scrupulis urgeri, an indebitè fortè alios absolverint, & an ipsi aliquas incurrerint. Nicolaus Auximanus, ut Fratrum serenaret conscientias rem Eugenio aperuit, qui, & Ibid. 1440. n. 28.

absolutionibus, si quæ erant invalidæ, robur quà potuit adjecit, & Fratres omnes censuris, quibus tenerentur, absolvit,

Eò tandem res devenit, Deo potiùs mirabiliter operante, qui linguas infantium facit esse disertas, quàm Fratrum studio evincente, ut Eugenius IV. Calixtus III. Nicolaus V. alijque successivè Romani Pontifices præcipua Sedis Apostolicæ negotia per Observantes tractari, & expediri voluerint, in œcumenicis Conciliis, & contra Hæreticos, ac schysmaticos, & in dilatanda, atque propugnanda inter Idolatras fide Catholica, tota singularitate adlaboraverint; nec non per universos Terræ Angulos, tum pietatis, tum doctrinæ titulo gloriosè triumpharint, quæ omnia suis in locis ex professo tractabuntur.

Fælicissima suæ promotionis augmenta à speciali Dei provedentiantia, atque à Seraphici Patris assistentia semper huic Familiolæ provenisse, plurima illa mirabilia contestantur, per quę in continuis, atque gravissimis persecutionibus liberata fuisse comprobatur. Nec tamen à Zelo, à prudentia, à sollicitudine, atque à debita in bonum publicum unione Prælati ejus cessasse legentur; qui pro utriusque Familiæ progressibus indifferenter laborabant. Vnicum ad hoc proferam Beati Capistranensis argumentum.

Audivit Vir sanctus, abijsse ad immortales Ioannem Mauberti in Vltmontanis Vicarium Generalem, & pro familia sua Columnam omninò firmissimam; indoluit pro rei gravitate, & pro Gregis emissi periculo: cum verò pro Christianæ Reipublicæ gravissimis necessitatibus Commissarius Apostolicus in Germaniam amandatus, ad eos personaliter accedere non posset; sequentem ad ipsos Vltramontanos Barchinone pro Successoris electione congregatos dedit Epistolam.

Reverendis in Christo dilectis Patribus, & Fratribus Regularis Observantiæ in Capitulo Generali Barchinone Congregandis.

Vvad.t.6. 1451.n.49. REverendi in Christo Patres, præceptoresque mei præcipui, gratiam salutarem, & pacem in Domino sempiternam. Intellecto superiori tempore obitu recolendæ, semperque venerandæ memoriæ, communis Patris nostri Fr. Ioannis de Mauberto, ut debui, non potui non condolere, tum propter suarum virtutum præstantiam, & vitæ sanctimoniam, tùm propter communem utilitatem, quâ privati sumus. Equidem ad summam mihi censeo accidisse mæstitiam, tanto Patre nos esse orbatos, qui communis Pater, Pastor ovium Evangelicarum, Dux magnæ cohortis exercitus Christi optimus extiterat; Ejus sanè obitus tantam mihi contulit molestiam, & dolorem, quòd nesciam, quid graviùs, quid difficiliùs, quidvè acerbiùs mihi potuisset afferri. Quamquàm, cum me ipsum recolligerem, & naturam, ac humanarum rerum fragillitatem comtemplarer, ratio ipsa facilè minuit, & delinivit dolorem, meum, tum verò maximè, quandoquidem illum non abiisse, verùm potiùs revixisse, & ad amæna Paradisi spatia evolasse, non solùm persuadeor, sed certior sum. Sed de his hactenus. Et nè noster nimiùm protrahatur sermo, veniam ad ea, de quibus necessarius sermo habendus est. Certior factus sum fide digna relatione, colendissimi Patres, institutum, ac sancitum esse, ut Generale Capitulum vestrum Barchinone, futuro Festo Pentecostes omninò celebretur, pro novo Patre, novoque Pastore eligendo, quod tantam mihi attulit lætitiam, & jucunditatem, ut id cõtra omnem pristinum dolorem consoletur. Sed animadvertite, quæso Patres, vobis eligendum esse Virum utique bonum, integrum, pium, eruditum, expertum, atque sanctum; nam sic omnis ratio persuadet, ut quales estis, talem Pastorem eligatis. Spiritus sanctus vobis illum invocantibus concedat pacificum virum, qui unanimes Vos gubernet; justum denique, qui obstinatos, zelo tuendæ, ac servandæ Religionis percutiat. Vos autem velim esse intentissimos, ut eligendus ardentissimus sit zelator totius nostræ Familiæ, quæ Observantiæ Nomen sibi vendicat, adhæreatque semper voluntati Fratrum in Italia, adeò ut semper uno animo, unoque corde, tum factis, tum opere vos unà nobiscum sitis. Admoneatur autẽ, ut de omnibus occurrentibus, quæ ad dedecus, vel incommodum aliquo pacto totius nostræ Familiæ accido

accidere possent, reddat nos Italicos diligentissimè certiores, ut nos propinquiores Curiæ Romanæ valeamus de remedio opportuno providere. Inveniet sanè omnes nos semper paratissimos ad vota, & ad utriusque Familiæ defensionem, & tutelam. Hæc quidem omnia si rectè feceritis, optimi Patres, reflorescet utraque Familia, ædificabitur sæculum, lætabitur Ecclesia, congaudebunt Angeli, congratulabitur Christus, collætabitur sancta, & individua Trinitas unus Deus, illa quoque Mater Domini pudicissima (ut de B. Francisco nihil dicam) in cujus pio gremio nostra religio coalvit, & excrevit jucundo præsidio vobis aderit, ut Evangelium Filij, quod ante professi estis, tanta fautrice adjuti sine macula calumniæ observetis. Erigite itaque animos, amplissimi Patres, & pariter imploremus merita vetustissima Patrum, excitemus gratiam Majorum nostrorum, præsidio quorum adsit sanctæ vestræ congregationi pulcherrima charitas, quam persuadet Religio; adsit pax, quam & natura ipsa proclamat, adsit concordia, quam Christianum nomen sublimiter edocet; adsit veritas, quæ suis viribus nixa omni tempore superat, vincit, & triumphat; adsit denique unitas, quam parit Ecclesia, quam præbet gratia, quam tribuit Christi Domini, ac Dei nostri summa benevolentia, ut Pastorem utique religiosissimum, & sanctum eligere possitis, ut vobis utilitati, & præsidio, nobisque commodo, & jucunditati sit futurus. Valete in Christo Iesu, & me vestris sacris orationibus quàm diligenter commendate, meque utimini arbitratu vestro, dum mihi vita Comes. Venetiis 13. Aprilis 1452.

Vester, etsi inutilis, fidelis tamen Coadjutor, & servus Fr. Ioannes de Capistrano manu propria.

Ibid. n. 50. ABsolutis demum Comitiis recessit Vicariùs in Galliam, eóque vocavit Alphonsum Baroxium Provinciæ Castellæ Vicarium ad Cænobium Fontiniaci Comitis prope Rupellam, & Commissarium instituit nationis Hispanicæ, jussitque, ut prudenter, & placidè curaret reducere Fratres restitutæ Observantiæ ad Obedientiam Vicariorum, & insuper in virtute peculiaris Bullæ Eugenij IV. potestatem concessit quinque Conventus construendi, vel reformandi. At ille sapienter ista perficiens, Patres Custodiæ Hispalensis, ut omninò reliquis Observantibus adhærerent, induxit, & magno instituti incremento novellum germen annis quindecim optimè gubernavit. Obtinuerat sub hujus anni initium amplissimum privilegium Pontificium, quo robur, & firmitatem adjecit omnibus, quæ in Provincia Castellæ peracta erant circa reformationem veterum, aut erectionem novorum Conventuum regularis Observantiæ, & stabilitatem Fratrum in eisdem Domiciliis, nè ad Ministrorum placitum ab eisdem removerentur.

NICOLAVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

VRget nos suscepti cura regiminis, quo universis Orbis Ecclesiis, & Ordinibus disponente Domino præsidemus, ut pro statu personarum quarumlibet, sub Sacræ Religionis jugo, studio piæ vitæ vacantium, paternæ considerationis acie sollicitè cogitantes, illarum, quibus hujusmodi observantiæ cultus turbari posset, occurramus dispendiis, sicque ipsarum occurramus profectibus, ut ab eis quarumvis adversitatum ademptis anfractibus, nullum internæ pacis patiantur excidium, nullumque suæ Religionis perferant detrimentum; sed eò devotiùs hujusmodi insistant cultui, vacentque contemplationi cælestium, quò quietior, liberiorque fuerit status earumdem. Sanè cum, sicut accepimus, Domus, & loca religiosa plurima Ordinis Fratrum Minorum in Provincia Castellę, secundùm morem dicti Ordinis consistentia, ad debitam juxta primæva ipsius Ordinis instituta Regularem observantiam reformata sint, atque reducta; quædam etiam sub hujusmodi Observantia sint noviter fundata, & erecta, ac in illis interger ejusdem Observantiæ cultus adeò effloreat, ut exindè fructus exuberent omnis sanctimoniæ, & honestatis, ac conversationis Deo placitæ, & vitæ exemplaris. Et sicut devotorum quorum-

Vvad. t. 6. an. 1451. fol. 5. bull. 88.

dam, qui Fratrum in domibus, & locis prædictis degentium vitam ipsam sinceris amplectuntur charitatis affectibus, nobis oblata petitionis series continebat, ipsi verò similiter timeant, ne Fratribus in domibus noviter fundatis, & erectis hujusmodi degentibus, occasione fundationis, & erectionis eorumdem turbationis moveatur materia, ac tàm illi, quàm in aliis ad hujusmodi Observantiam reductis domibus, & locis Fratres pro tempore commorantes per suorum, quos in suis domibus, & locis pro tempore elegerint præsidentium, sive Superiorum destitutiones, ac Fratrum eorumdem ad alia loca translationes, vel domorum, & locorum hujusmodi ad laxiorem Observantiam mutationes per dicti Ordinis Provinciales Ministros, aut alios Superiores faciendas, ab hujusmodi Observantia retrahi, ac in eisdem Domibus, & locis ipsa Observantia supprimi, & conculcari possint tempore succedente. Pro parte devotorum eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut providere super his opportunè de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui integritati Observantiæ hujusmodi, dictorumque Fratrum statui, & tranquillitatis, & quietis dulcedini conservandis, prout incumbentis nobis sollicitudinis cura deposcit, libenter intendimus, hujusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, fundationes, & erectiones prædictas, quæ ex Diœcesanorum locorum permissione congruis in locis, & ab aliis domibus, & locis mendicantium sub debita distantia sitæ sunt, nec non omnia circa domorum, & locorum aliorum prædictorum ad prædictam Observantiam reductorum reformationem, providè gesta, rata, & grata, eorumdemque tàm noviter erectorum, quàm aliarum Domorum, & locorum nomina, & designationes præsentibus pro expressis habentes, fundationes, & erectiones, & gesta hujusmodi, ac omnia inde secuta, pro illorum subsistentia firmiori, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & etiam approbamus, supplentes omnes deffectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Et nihilominus volumus, & authoritate prædicta, earundem præsentium serie statuimus, & decernimus, quòd perpetuis futuris temporibus Guardiani, & alij dictis domibus, & locis noviter erectis, & alij ad hujusmodi Observantiam redactis præsidentes, per Fratres in eisdem domibus, & locis degentes pro tempore electi, absque ipsorum, qui eos elegerunt, seu Fratrum domorum, & locorum eorumdem consensu à suis officiis, per quemquam ex Provincialibus dictæ Provinciæ Ministris, seu aliis dicti Ordinis Superioribus amoveri; Quòdque etiam Fratres in eisdem domibus, & locis laxari, seu ipsa domus, & loca aliis dicti Ordinis Fratribus, non sub hujusmodi Observantia viventibus adjungi per quemquam, ex Ministris, & Superioribus antedictis, quibus etiam, ne quidquam eorum attentare præsumant districtiùs inhibemus, quâvis authoritate minimè debeant, sive possint sub excommunicationis pœna, quàm secus facientes incurrant eo ipso, & à qua præterquàm in mortis articulo constituti ab ullo, quàm à Romano Pontifice, absolutionis beneficium nequeant obtinere. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostrorum confirmationis, approbationis, suppletionis, voluntatis, decreti, & statuti infringere; Si quis &c. dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Domini 1450. Idibus Febr. Pontif. nost. an. 4.

Non mediocriter etiam ad Observantiæ Regularis augmentum, & prosperitatem conduxit Gabrielis Condomerij Veneti, Gregorij XII. Nepotis ad Summum Pontificatum fœlicissima evectio sub nomine Eugenij IV. cui ante aliquot menses prædixerat honorem hunc Ioannes Capistranensis, ab ipso summoperè dilectus. Profecturus enim in regionem longinquam, dum vale dicto Gabrieli summâ reverentiâ, pedes oscularetur, rei novitate excitus Cardinalis, interrogavit, cur ita preter morem fecerit, anteà solitus manum dumtaxat osculari? Respondit Ioannes, se venerari sacram illam, Cælo cognatam, quam in eo prævidebat, dignitatem, neque ampliùs visurum, nisi in supremo Ecclesiæ fastigio. Tertio ab electione die, dum Eugenio congratulaturus accederet, colloquium hoc propheticum Pontifex ei in mentem reduxit, promisitque veterem amicitiam majori fore lucro fovendam. Id solum se cupere, dixit Capistranus ut

Ibid. 1431. n. 2.

ut Regularis Observantię familiam paterno amplexaretur affectu, atque in pristinum restitueret statum, quem habebat, ante celebrata Comitia Generalia Assisij anno 1430. nimirum, ut sub suę vitæ, & conversationis Vicariis regeretur, cum jam probaverit, unionem à Martino Pontifice intentam, Religioni reformandæ potiùs obfuisse, quàm profuisse. Hæc, & majora beneficia pollicitus Eugenius adimplevit, quicquid augendæ, illustrandęque huic Congregationi expediebat, abundè largitus.

Cùm verò Eugenius IV. sancta intentione, credens videlicet, hac ratione sopiri posse quotidianas Conventuales inter, & Observantes controversias, quę maximo populorum scandalo multiplicabantur, Observantibus interdixisset, ut domos multiplicare de novo non possent, quęcumque super his privilegia olim impetrassent, ex integro revocando; certior factus exinde, non ideò quietari querelas, sed fructus impediri, quos maximo populorum profectu Observantes ubique proferebant, revocationem illam nova revocatione cassavit, & amplam nova recipiendi loca facultatem impertivit, dato sequenti diplomate.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

Dilecto Filio Fr. Alberto de Sarthiano Ord. Minorum Provinciæ S. Antonij Ministro, & ipsius Ordinis Vicario Generali.

Vvad. t. 5. Reg. fol. 300. bull. 224.

TAnta est nostra ad Ordinem tuum affectio &c. cum itaque proximis diebus in litteris Apostolicis creationis tuę in Vicarium Generalem, per Nos factæ bono respectu, & ad finem pacis, unionisque inter Fratres Ordinis servandæ duxerimus revocare omnes litteras Apostolicas, quarum tenore priùs concesseramus Fratribus dicti Ordinis, qui dicuntur *Devoti*, ut nova loca possent capere, atque etiam prędictam litterarum Apostolicarum revocationem fecerimus; postmodumque Nobis constiterit, dictam revocationem, nedum paci, & concordiæ Ordinis profuturam, sed maximum discordiæ, & scandolorum fomitem futuram; eandem litterarum Apostolicarum de novis locis, per antedictos *Fratres devotos* capiendis, revocationem tenore pręsentium authoritate Apostolica suspendentes, & ubi oporteat, annullantes, devotioni tuæ de cujus modestiâ Nobis notâ plurimùm in Domino confidimus; concedendi dictis Fratribus *Devotis*, prout Nos etiã tenore, & authoritate prædictis de novo concedimus, ut prædictis litteris Apostolicis super capiendis novis locis, proinde utantur, ac si nulla fuisset facta revocatio, plenariam concedimus facultatem. Dat. Florentię anno 1442. 3. Kal. Augusti anno 12.

Dehinc exorante Capistrano universis Provinciarum Vicariis ejusdem instituti indulsit, domos sex, vel admittendi, vel construendi in suis respectivè districtibus.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilecto filio Ioanni de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, &c.

INter Ecclesiasticos Ordines, &c. cum itaque, sicut exhibita Nobis nuper pro parte tua petitio continebat, nonnulli Christi Fideles, ex devotione &c. loca quædam pro usu, & habitatione tui Ordinis Fratrum fundarent, construerent &c. Nos ergo &c. tibi nec non pro tempore existentibus quarumcumque Provinciarum juxta morem Fratrum Minorum de Observantia Vicariis, sex loca ubicumque consistentia cum Ecclesiis Campanilibus &c. Officinis, si tibi, aut illis aliàs canonicè consignentur, &c. Vobis per eosdem Christi Fideles forsitan assignandis domibus, Ecclesiis cum Campanilibus &c. Officinis hujusmodi fundari, construi, & ædificari, faciendi, ac recipiendi, ac perpetuò retinendi, diœcesanorum locorum, in quibus hujusmodi loca fuerint, aut ejusmodi Ordinis Superiorum licentiâ minimè requisitâ &c. concedimus facultatem. Et insuper universis, & singulis dicti Ordinis Fratribus, quos in locis hujusmodi pro tempore residere contigerit, ut omnibus, & singulis &c. quomodolibèt concessis uti &c. valeant &c. concedimus &c. Datum Senis anno 1443. 3. Idus Septembris anno 13.

Vvad. tom. 5. Reg. fol. 313. bull. 238.

Itaque modis omnibus prosperabatur Regularis Observantia, veluti ab Ordinis

nis Communitate qualitercumque separata. Domos suas ubique terrarum ex speciali Dei assistentia, & S. Francisco cooperante multiplicabat ad stuporem; nobiliora ferè Ordinis ornamenta receperat, viros, & doctrinâ, & prudentiâ, & pietate præcipuos non solùm à sæculo fugientes, sed & ab ipsa Ordinis Communitate digressos excipiebat abundanter, Sedi Apostolicæ, sæculique Principibus quotidie reddebatur acceptior; denique sub propriis Vicariis, & legibus vivere permissa, fælicissimæ illius promotionis, quam in Ordinis pręeminentia cōstituta receperat, indubiū jam proferre videbatur argumentum. Verùm hæc omnia discordiarum inter Fratres fuerūt origo, & fomentum, quas statim describemus, ubi de Vicariis tractatum pręmiserimus.

CAPVT VII.

Primum Regularis Observantiæ gubernium sub Vicariis.

NArrationem istā de Vicariorum institutione, quo nēpe tempore, quâve occasione sub propriis Vicariis gubernari cæperit Observantia Regularis, in Ordinis Annalibus nō plenè declaratam, ut majori, quâ fieri possit, sinceritate proponamus, certa ab incertis primò separabimus; deinde conferendo unum cum alio, & ex certis argumentando ad incerta, universa dilucidare procurabimus.

Indubium itaque primò habemus, quòd contenti perfectionis suæ Zelotes in separatis domiciliis citra relaxationis periculum convivere, non detrectabant, sub Prælatis de Ordinis communitate integra subjectione gubernari, quandiù sic vivere licuit in pace; nec dispensativa privilegia fuerunt in Ordinem invecta: hoc vidimus dé B. Paulucio, ejusque Familiolâ in Italia, de Villacretianis in Hispania, nec non de primis Zelotibus in Gallia; qui nihil ultra sibi ab Ordinis Communitate ultrò concessa intentarunt à principio.

Vvad. t. 5. 1415. n. 6. Cum verò in Gallia, ut prænarravimus, fuerunt à suis pauperibus Conventibus inter cæteros de Ordinis Communitate Consodales hinc inde dipersi, ad S. Concilium Constantiense recurrentes, supplicarunt, ut extra relaxationis periculum sibi liceret, in domibus separatis ad Regulæ puritatem convivere; ubi post accerrimam causæ discussionem, ut in superioribus enarravimus, ex universalis Concilij decreto impetrarunt, ut in designatis Provinciarum Franciæ, Burgundiæ, atque Turoniæ Domiciliis, sibi liceret proprios habere Superiores, in qualibet ex præfatis Provincia Vicarium Provincialem, nec non Vicariū Generalē super universos constitutum; ut etiam leges condere, & Generales suas Synodos celebrare valerent, eaque statuere, quæ reformato suo vivendi modo efficaciùs conducere judicarent. Hæc fuit, nullo inficiante, prima Vicariorum Observantium anno 1415. authenticè stabilita deputatio.

Itaque virtute præfati decreti Nicolaus Rodulphi anno 1416. suorum Observantium (tali agnomine fuerunt in memorato decreto insigniti) Superiores in Conventu Bercoriensi Provinciæ Turoniæ convocavit ad Comitia, ubi multa constituit, huic novæ Reformationi stabiliendæ necessaria. Anno verò 1419. è mortalibus abeunte Rodulpho Vicario Generali præfato, perpauci illi Vicarij Provinciales, atque Domorum Præfecti die 19. Ianuarij coactis in Cænobio Cholletti Provinciæ Turonensis suis Comitiis, juxta facultatem sibi à Synodo Constantiensi concessam, delegerunt sibi Vicarium Generalem Fr. Thomam de Curte, sive de Curia, qui jam ante Concilium hujusmodi Zelotibus fuerat quoquomodo præpositus; sed Alexander V. (uti supra narravimus) è suo gradu deturbaverat. Ibid. 1416. n. 8. Ibid. 1419. n. 9.

Cum verò ex prænarrata causa Conventus Angeliacensis ad Ordinis Communitatem ab Observantia devoluti contenderent Ordinis Prælati, revocatum fuisse à Martino V. Pontifice decretum Constantiense; ideóque (nè divisionem in Ordine fieri contingeret) Vicariorum hujusmodi Observantium subsistentiam enervare conarentur; Pontifex ipse per Gullielmum Yosselini (ut diximus in superioribus) adhuc inter Observantes Novitium, pleniùs informatus, an. 1420. Synodalem illam Constitutionem ex integro confirmavit, expedito Brevi, cujus tenorem appono. Ibid. 1420. n. 10.

MAR

MARTINVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

ROmanum Pontificem Christi Vicarium, Beatique Petri Apostolorum Principis successorem Religiosos sub arcta Observantia Domino devotè famulantes Apostolicis convenit munire præsidiis, ne fortè cujuslibet temeritatis incursus, aut eos à sincero proposito revocet, seu robur, quod absit, sacræ Religionis infringat. Accepimus siquidem, quòd nonnulli Ministri, & aliqui alij professores Ordinis Fratrum Minorum prætendentes, nos pridem, statuta, decreta, & ordinata per sacram Synodũ Constantiensem Provinciarum Franciæ, Burgundiæ, & Turoniæ, secundùm morem ipsius Ordinis, nec non domorum de S. Audomaro Morinensis; de Sagio Sagiensis; de Varênis Rhemensis; de Dola Bisuntinensis; de la Valle Guidonis Cenomanensis; de Clicio Nannetensis; de Ambasia Turonensis; de Bercorio, Choletto, & Fortuniaco Comitis Maleacensis Diæcesis, cæterasque Domorum infra Provincias præfatas existentium, qui Ordinem præfatum dicuntur sub arctiori Observantia tenere, per suas litteras concessa, in genere, vel in specie, per nostras litteras revocasse, cassasse, irritasse, & annullasse, reponẽdo ipsũ Ordinem, quoad electionem Generalis, & Provincialium Ministrorum ejusdem, & Observantiam Regularem vivendi sub obedientia Prælatorum ipsius Ordinis, eo modo, seu in illis terminis, in quibus Ordo ipse ante obitum, & tempore fæl. rec. Gregorij Papæ XI. prædecessoris nostri existebat; Non obstantibus litteris, & privilegiis Apostolicis, & aliis indultis, sub quavis verborum forma hactenùs quibuscumque concessis, & concedendis in futurum, etiamsi de illis, & eorum totis tenoribus esset in eisdem de præmissis mentio facta specialis; prætextu assertarum nostrarum litterarum, nec non revocationis, irritationis, cassationis, annullationis, & repositionis præfatarum eosdem Vicarios, Guardianos, & Fratres dicti Ordinis Provinciarum, & domorum præfatarum, contra hujusmodi statuta, decreta, & ordinata præfatę Synodi diversis modis opprimere, & molestare præsumpserint hactenùs, & præsumunt, in præfatorum decretorum, statutorum, & ordinatorum Sacri Concilij derogationem non modicam. Nos igitur, qui contra hujusmodi præfatæ Synodi statuta, decreta, & ordinata nihil hactenùs voluimus, prout nec volumus attentari, intendentes memoratos Vicarios, Guardianos, & Fratres ab illatis, & forsan inferendis oppressionibus, & Molestationibus omnibus super præmissis, & eorum occasione relevare; motu proprio declaramus, nostræ intentionis, & voluntatis hactenùs minimè fuisse, aut etiam existere, aliquid contra hujusmodi statuta, decreta, & ordinata in prçfatorum Fratrum de Observantia favorẽ, & litteras dictę Synodi fecisse, aut derogasse eis, seu illa, vel illorum aliquod revocasse, cassasse, irritasse, & annullasse in genere, vel in specie. Quinimmò volumus, dicta decrecta, statuta, & ordinata in suo Ordine permanere, decernentes, quascumque nostras, & alias litteras, si quæ forsan in contrarium in aliquo repertæ fuerint, seu reperientur in futurum, nec non quasvis alias nullius extitisse, vel existere roboris, vel momenti. Non Obstantibus clausulis, sub quibuscumque verbis expressis in eisdem prætensis, vel aliis litteris, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergò &c. nostræ declarationis, voluntatis, & Constitutionis infringere &c. si quis &c. Datum Florentiæ Nonis Maij 1420. anno 3.

Quomodo tandem perseveraverint in Gallijs hujusmodi Vicarij Generales, atq; Provinciales, usque ad Apostolicam Eugenij IV. ampliorem concessionem, de quo statim dicemus; videre est in t. 3. in serie Capitulorum, atque statutorum Generalium Ordinis. Hæc omnia sunt citra controversiam.

Primos, qui extra Galliam Constantiensi hujusmodi Vicariorum concessione gaudere fuerint permissi, Hispanos fuisse non latet; impetraverant quidem ab ipsa S. Synodo Villacretianæ reformationis assertores, ut in suis pauperrimis Cænobiis constitutiones illæ observari deberent, quas pro recollectionis omnimoda perfectione legimus à Seraphico Patriarcha pro sacra sub-Assisiensi Portiunculæ Domo fuisse pręscriptas:

dum verò ab Ordinis Communitate sese viderent in suo religioso secessu inquietari, qui per varias Hispaniarum partes jam sacræ Reformationi sese perfectiùs addixerant; ad redimendas injustas vexationes sub propriis Vicariis Provincialibus ad instar Gallorum vivere procurarunt.

Sup. c. 4. Aragonenses lego anno 1425. impetrato ad hoc à Martino V. Pontifice Brevi Apostolico, *In Apostolicæ Sedis specula, &c.* quod in Superioribus ex integro descripsimus, evicisse, ut Constantiensi Decreto Turoniæ, Franciæ, atque Burgundiæ Observantibus in Gallia concesso in omnibus, & per omnia fruerentur, ex quo Vicarios suos Provinciales eligere cœperunt, & constituerunt, donec anno 1430. in Comitiis Assisiensibus, sub spe omnimodæ unionis fuerunt in tota Observantia suppressi; Eos autem citiùs reassumpsisse cum Italis constat, ex eo quòd anno 1440. Minister Generalis ex causa in Vvadingo relata voluerit, ut Fr. Bernardus Iscoriola ibidem Vicarius Provincialis à Vicariatu amoveretur, qui tamen anno immediatè sequenti, operante S. Bernardino Senensi, & jubente Pontifice, fuit restitutus, & tandem universali privilegio Eugeniano gaudere potuerunt.

Vvad. tom. 5. 1440. n. 41.

Ibib. 1441.

In Regnis Castellæ, ac Legionis habemus equidem institutum fuisse anno 1428. Vicarium Observantium Ioannem à S. Marina Cordubensem sacræ Theologiæ Lectorem, qui in Ordinis Communitate jam doctrinâ conspicuus, zelo tamen vitæ perfectioris, atque Regulæ ad litteram observandæ desiderio excitatus, ad Observantes digressus institutus est Vicarius; an verò super unicum Marchenæ Cœnobium, de quo agitur in bulla mox alleganda, vel super universos Castellæ Observantes Vicariatum exerceret, non mihi planè conspectum: à Martino V. dato brevi, *Piis supplicum &c. dat. Romæ* 14. *Kal. May anno* 12. fuit in officio confirmatus. Quod autem clariùs, & securiùs dubium omne repellit, est Pontificium diploma quinquagesimum nonum Eugenij IV. in suo Regesto &c. *Ex Apostolicæ Sedis &c. anno* 1434. *idibus septemb. anno* 4. quod in superioribus dedimus per extensum. His ergo in litteris narrat Eugenius IV. quomodo jam olim per Martinum V. concessum fuerit universis Fratribus, & Conventibus de Observantia Regulari per Regna Castellæ, atque Legionis constitutis, ut decreto Constantiensi pro Gallicis Observantibus expedito in omnibus, & per omnia frui possent, atque gaudere, ac si principaliter eisdem Hispanis concessa fuissent. Deinde quòd ab eodem Martino V. fuerit ipsis Observantibus in Regno Castellæ, & Legionis, Ioanne Rege intercedente, concessum, ut Vicarium Generalem per eosdem Observantes successivè de triennio in triennium eligendum, & Provinciales Vicarios eodem modo per electionem assumendos habere, suaque per seipsos Provincialia, & Generalia Capitula celebrare possent, & in ipso Capitulo Vicarium Generalem noviter electum in officio confirmare, cæteraque disponere, ac exequi, quæ ad Regularis Observantiæ conservationem, atque profectum conducere crederentur. Quæ omnia Eugenius ipse in præcitatis suis litteris amplissimè confirmavit. Quamvis autem Martinianas ab Eugenio allegatas litteras, hucusque videre non potuerim, dum in Eugenianis ferè per extensum describuntur, ipsas tunc Eugenio fuisse præsentatas, dubitare non licet. Id unum in instrumento Concordiæ inter Fratres de Ordinis Communitate, & Observantes initæ anno 1427. quòd etiam superiùs in cap. 4. descripsimus, observo, quòd relatis omnium, & singulorum Patrum Claustralium nominibus, nullus legatur cum titulo de Observantia subscriptus: in septimo verò Concordiæ puncto continetur, quòd Observantes privilegiis omnibus jam impetratis, aut in futurum impetrandis per omnia renunciaverint; ex quo suspicari posse videtur, ante annum 1427. præfatum, has ab Eugenio recitatas Martini V. Papæ litteras fuisse jam expeditas. Post hujusmodi verò concessionem Eugenij, fuisse per Hispanias continuatos hujusmodi Vicarios, dubitari non licet, ut fusiùs in singulis Provinciis adnotabimus.

Ibid. 1428. n. 10. & in Regest. bull. 216. Mart. V.

Sup. in c. 4.

In Portugalia, cùm pauci essent à principio Regularis Observantiæ Professores, & nova esset etiam de Ordinis Communitate Provincia, à Ministro Provinciali fortè meliùs habiti, Vicarium Provincialem per se ipsos eligendum Vvad. t. 5. in Reg. bull. 185. Eug. IV.

dum

dum non nisi anno 1446. virtute decreti Eugeniani generalis ad favorem Observantium, atque per speciale diploma ipsius sibi concessum, *Dum praeclara dilectorum &c. dat. Romæ anno Sal.* 1446. 8. *idus Augusti*, habuerunt, ut proprium sibi Vicarium Provincialem sub obedientia Vicarij Generalis Vltramontani liceret eligere: de insulis Balearibus, & dictum est superiùs in cap. 4. & dicetur in proprio loco.

Ibid. bull. 184. Mart. 5. In Bavaria, & in Palatinatu Rheni ad petitionẽ Ducis Bavariæ, Comitisque Palatini Rheni ab anno 1427. Vicarium sibi eligere cæperunt; at sub conditionibus, & modis in Apostolico diplomate ipsis per Martinum V. Pontificem concesso designatis; Incipit: *Ad statum Monasteriorum &c. dat. Romæ 6. idus Augusti anno* 10. quod suprà descripsimus.

Ibid. bull. 196. Mart. V. In Marchionatu Brandeburgensi per concessionem ejusdem Martini Pontificis, intercedente Friderico Marchione Brandeburgensi, Vicarium triennalem cum amplissima potestate, sicuti priùs ab Henrico tit. S. Eusebij Presbytero Cardinali per Germaniam Sedis Apostolicæ Legato, nec non Religionum omnium Reformatori solertissimo, fuerat ordinatum, impetrarunt: incipit Diploma Pontificium; *Meditatio nostri cordis &c. Dat. Romæ prid. Kal. May anno* 2.

Quando introducti fuerint in Hungariam, quomodo ibidem perstiterint, quasque vicissitudines subierint, jam in cap. 4. diximus ad sufficientiam, pleniúsque ipsa in Hungarica Provincia referemus.

Vvad. tom. 5. 1432. n. 12. In Bosnam, ubi jam sub B. Paluccio de Trincis stabilita fuerat Regularis Observantia, anno 1432. amandatus est Vicarius Provincialis B. Iacobus à Marchia, cui demum recedenti suffectus est in Vicariatu Fr. Ioannes de Vvaya anno 1441. alijque deinde successerunt in officio.

Vt autem cæteris particularibus omissis, de quibus in parte 2. hujus operis sigillatim dicturi sumus, ad Italiam in communi descendamus; & quando vel Generales pro tota Cismontana Familia, vel Provinciales in locis particularibus Vicarios habuerint Observantes, integra fidelitate referamus; priús, quę certa sunt apud omnes, enarrabimus; deinde ambigua, quantùm fieri potuerit, elucidabimus; denique Vicariorum hujusmodi inalterabilem deputationem ex Apostolica dispositione producemus.

Nulli ergo non est in confesso, quòd in Mariano, in Gongaza, in Ordinis Chronicis, & Annalibus legimus, Paulum, sive Pauluccium de Trincis humili sua simplicitate, gratiâ, & benevolentiâ valdè singulari honoratum fuisse à Generalibus, atque Provincialibus Ordinis Ministris, eâque fuisse ab ipsis potestate donatum, ut non solùm plena jurisdictione Conventus omnes Reformatos in Vmbriaca, in Etrusca, in Picæna, aliisque in Provinciis constitutos gubernaret; sed, & ut Commissarios suos cum eadem potestate subdelegare valeret, quibus Observantes omnes, velut ipsi Pauluccio, imò ut Ministro Generali obedire tenerentur; unde, & B. Ioannem de Stronconio doctissimum æquè, ac piissimum virum Conventuum omnium hujusmodi Visitatorem, & in Thuscia suum Commissarium instituit: litteras Generalium, præsertim verò Henrici Astensis hac de materia dedimus in superioribus.

Habemus item indubium, post Pauluccij obitum, videlicet ab anno 1390. Stronconium istum fuisse Pauluccio in Observantium regimine substitutum; Ex Mariano, nec non ex monumentis Ordinis scribit Marcus in Chronicis Ordinis, eum ab Antonio Piretti Ministro Generali anno circiter 1405. declaratum fuisse super Observantes Commissarium Generalem, suumque Vicarium; quod sæpiùs repetitur ab Vvadingo: cui etiam quâ tali concessum fuit à Gregorio XII. Pontifice, ut quinque loca pro suis Observantibus erigeret, quæ Pistorij, Asculi, Fulginei, Nuceriæ Saracenorum, & propè Florentiam sub titulo S. Salvatoris erexit. Inde familiam suam propagaturus, quæ adhuc tenuis Vmbraicæ, Etruscæ, Picenæ, atque Romanæ Provinciarum limites non excedebat, in Regnum Neapolitanum profectus, Pennensem (nunc S. Bernardini) atque S. Angeli Provincias, debita cum facultate Observantibus cõstituit, Conventibus ditavit, & dominicum à Genua in prima Commissarium Provincialem assignavit, & in secunda Thomam de Scarlino nuncupatum. Verùm jam

Chron. Ord. par. 3. lib. 1. c. 26.

Vvad. to. 5. 1405. n. 2.

Chron. Ord. par. 4. lib. 1. c. 28.

Vvad. t.5. in Reg. bull. 63. Bonif. IX. jam ab anno 1403. Bonifacius Papa IX. Ioanni de Stronconio concedens, ut duo Cęnobia pro suis valeat admittere dato Brevi Apostolico; *Sacra vestra Religionis* &c. sic eum nominat, *Tibi, Fili Ioannes, qui, ut asseris, Vicarius dilecti Filij Nicolai de Perusio Ministri Provincia S. Francisci, seu potiùs Henrici de Ast. Ministri Generalis &c. per eundem Ministrum deputatus existis, ac tuo in hujusmodi officio successori &c.* undè confirmare licèt quæque jam diximus, ab Henrico Generali confirmatum fuisse Stronconium in officio Vicariatus Generalis; & tamen hæc omnia ex mera Generalium benignitate promanasse, notat Vvadingus ad annum 1415. Vvad. t.5. 1415. n.25. ita dicens [Id sua mansuetudine, & humilitate obtinuerant Pauluccius Fulginas, & Ioannes iste successor, ut Ministri Generales, & Provinciales, quidquid opus erat huic augendæ Congregationi, spontè concesserint; ut Congregationes, seu Comitia particularia celebrarent, Vicarium sibi eligerent, privatis legibus regerētur &c.] Hæc ergo universa sic dilucidata habuerunt in Italia Observantes ante primum suum Generale Capitulum anno 1431. authoritate Pontificia celebratum.

Ibid. n.26. Chron. Ord. par. 3. lib. 1. c. 26. Nicolaum Antonij de Vzano nobilissimum olim, atque ditissimum civem Florentinum, qui, suis omnibus in pauperes distributis, nomen dederat Observantibus, & omni virtute conspicuus à Ioanne de Stronconio, dum in Apuliam contenderet, institutus fuerat in Tuscia, ut suas vices gereret, anno 1418. pro Stronconio vitâ functo fuisse in Vicariatu Generali subrogatum, scribunt Ord. Chronica, sed non invenio, qui hæc confirmet; nec tamen qui contrarium adducat.

Terrinca in Theatro fol. 17. P. Antonius à Terrinca ex Tusciæ Observantium Provincia exemplari vitâ, & fructuosâ prædicatione conspicuus, dictæque suæ Provincię laudatissimus Chronologus in suo Theatro Etrusco Minoritico par. 1. tit. 2. sect. 4. post Ioannem Stronconium S. Bernardinum Senensem nominat Vicarium Generalem anno 1421. ab Angelo Salveto Ministro Generali de mandato Martini V. Pontificis institutum; eique anno 1424. eadem authoritate suffectum fuisse dicit Nicolaum Vzanium præfatum; sed successivis exinde temporibus non nisi Vicarios Provinciales fuisse in Observātia, contestatur. Hoc modo tres tantùm præfuisse Vicarios Generales, nempe Ioannem Stronconium, Bernardinum Senensem, & Nicolaum Vzanium haberemus usque ad generalissimum Assisiense Capitulum anno 1430. celebratum.

Chronologia Seraphica cum P. Terrinca ex parte conformis, S. Bernardinum Vicarium assignat post obitum Stronconij, Bernardino suffectum Vzanium, & Vzanio Angelum de Civitella notavit; at dicit, istos non Vicarios Generales, sed tantùm Provinciales extitisse in Etrusca, & Vmbriaca Provinciis simul adhuc unitis. Chronol. fol. 97.

Contra tamen hæc omnia negotium facessere videtur, quod scribit Vuadingus ad annum 1424. videlicet, quòd, cum Thomas de Scarlino nuncupatus eo anno Cænobium ad milliare unum ab Oppido Radicodoli construere cæpisset; Oppidani verò inhumaniter se gererent erga Fratres; cum illac transiret S. Bernardinus Senensis ad Vicariatum Generalem Regularis observantiæ assumptus, ejus imperio Fratres locum deserverint: ex quibus evidenter inducitur, eum anno 1424. ab officio non fuisse absolutum, succedente Vzanio; item ipsum non Provincialem, sed Generalem Vicariū extitisse, ex litteris Apostolicis non leve sumit augmentum dubitationis hujus ultimæ fundamentum; etenim Martinus V. anno 1423. per Breve suum Apostolicum, *His, qui divini cultus &c.* 7. *Idus Martij anno 6.* concedens, ut in Provincia Terræ-laboris duo nova pro Observantibus possint ædificari Cænobia, litteras concessionis sic inscribit; *Dilecto Filio .... Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum Vicario Generali.* Iterum Martinus ipse Pontifex anno 1426. per diploma suum Pontificium, *Pijs supplicum votis &c. Dat. Romæ Nonis Iunij anno 9.* Bernardino Senensi concedit, ut in variis Italiæ partibus (non intra Thusciæ limites) quatuor Domos valeat accipere, suisque Observantibus extruere; Licèt autem ipsum titulo Vicarij non insigniat; aliquam tamen in toto Observantium cætu præcellentiam eum habuisse non dubitaverim, ex commissione ad totum Observantiæ corpus attinente. Vuad. t.5. 1424. n.10. Ibid. in Reg. bull. 96. Mart. V. Ibid. bull. 154. Mart. V.

Hæc omnia ad augendam potiùs, quàm

quàm ad solvendam difficultatem conducere videntur. Ne verò ipsam prorsus insolutam relinquere dicamur; dicerem, salvo meliori judicio; quòd citra omnem dubitationis apparentiam fuerint, & Pauluccius, & Ioannes Stronconius super exiguam adhuc suam Familiolam cum grandi facultate Commissarij, vel Vicarij, sed à Ministrorum Generalium nutu omnimodè dependentes, sic enim attestantur pleræque Generalium, & Provincialium Ministrorum litteræ commissionales; sic omnibus nostris scriptoribus est in confesso. Dicerem secundò, quòd post obitum Stronconij, qui fuit anno 1418. cum viderent Patres de Ordinis Communitate tenuem Congregationem eousque velut in Eremitoriis latitātem, jam in Vmbriaca, in Etrusca, in Romana, in Picæna Provinciis, in Apulia etiam, & in Aprutio, in Calabria, in Corsica, in Palatinatu, & in Bavaria ramos suos extendere; quodque multò graviùs apparebat, in Vltramontanis ex decreto Constantiensi ferè independentes suos sibi eligere Prælatos; Heroës omni titulo conspicuos acquirere, & domicilia passim multiplicare, inceperint humanâ sapientiâ sibi cavere, eosque non ampliùs deputasse Vicarios, uti de facto ab anno 1418. ad 1421. nullus legitur extitisse, vel in ipsa Vmbria: exinde factum opinor, quòd Martinus V. hujus Familiolæ sanctis progressibus cōsulturus; etiam ne quid minus essent ab Vltramontanis Cismontani, præceperit Pyretto, & Saluetto successivè Ministris Generalibus, ut proprios observantibus Vicarios assignarent, ad hoc ut sub propriis legibus quietiùs in sancta Recollectione conviverent.

Vvad. t. 5. 1430. n. 5. Ad hæc opinanda convincenti fermè argumēto adducor, ex eo nēpe, quòd an. 1430. in primo Capitulo generalissimo Ord. Assisij celebrato cū de integra Ordinis Vnione tractaretur, Cardinalis Cervantes in Comitiis Præses Apostolicus ad antiquandos universos Observantium Vicarios, non nisi præhabito unanimi eorum assensu devenire voluerit, ad hoc ut de voluntaria ipsorum renunciatione constaret: ex quo, inquam, apparet, quòd hujusmodi Vicarij à Ministrorum Arbitrio non dependerent; aliàs etiam Observantibus invitis potuissent revocari.

Quòd autem Provinciales potiùs, ut habet Chronologia Seraphica, quàm Generales, ut ab aliis præcitatis asseritur, fuerint hujusmodi Vicarij, conjectura non levi mihi persuadetur; ut enim cætera omittam, cum Patres de Ordinis Communitate à juramento prę-stito præfatis in Comitijs de tuenda pura Regulæ Observantia citiùs recessissent, immò & privilegia dispensativa primitùs impetrassent; & Observantes Duce B. Ioanne Capistranensi ab Eugenio Pontifice obtinuissent, ut pro sanctiori suo gubernio, fæliciorique progressu sibi liceret Capitula sua celebrare, suosque Vicarios eligere, *quales ante Synodum Assisiensem habuerant*; Non Generales pro tota Familia, sed Provinciales Vicarios elegisse leguntur, in quo Chronologia Seraphica, Marianus, Vlyssiponensis, cæterique cum Vvadingo concordant. Ibid. 1431. n. 4.

Licèt enim B. Ioannes Stronconius, S. Bernardinus, B. Nicolaus Vzanius pręfacti, unà cū B. Pauluccio Primicerio Commissarij Gen. dici possint, quatenùs à Ministris Generalibus instituti, Generalem quandam, uti diximus, in suos respectivè authoritatem sibi commissam exercuerunt: quia tamen eatenùs plenam, & absolutam non habuerunt potestatem, qualem successores; nimirum talem, ac tantam, qualem, & quantam habent Ministri Generales, visitandi, vocandi, citandi, admonendi, corrigendi, puniendi, Capitula convocandi, Prælatos, & Officiales instituendi puniendi, suspendendi, amovendi, subrogandi, Commissarios, Visitatores Reformatores destinandi, & demùm omnia, & singula faciendi, & exercendi, quæ Generalis ipse facere potest: & exercere: ideò communiter in Catalogo Vicariorum Generalium non recensentur; sed Vlyssip. par. 3. Gonzaga par. 1. Chronolog. & Vvad. in Annalibus, ac Didacus de Lequile in Hierarch. Franciscana tom. 2. illos tantùm recensent, qui præfatam authoritatem habuerunt. Vno autem ore, & Calamo S. Bernardinum Senensem omnium primum constituunt, licèt in institutionis anno discrepent. Hæc omnia in nostris monumentis obscura, quantùm fieri potuit dilucidata, diligentiori aliorum examinī meliùs discutienda remitto.

Ibid. 1430. n. 1. Vt autem ad indubitata jam redeamus; Martinus V. Pontifex Seraphicum Ordinem ad Sanctiores perfectionis semitas per religiosæ concordiæ vinculum, necnon per primævam Regulæ Minoriticæ Observantiā reducere, hortante præsertim Capistranensi, summoperè desiderans, primum generalissimum Ordinis Capitulum, convocatis etiam Vltramontanis, & Cismontanis Observantibus, Assisij 1430. celebrari præcipit, assignato, qui præsideret, Ioanne Cardinali Cervantes. Negotium sanctæ unionis ad votum piissimi Pontificis succedere visum est à principio. Consenserunt universi de Ordinis Communitate Prælati, in novas pro integra Reformatione constitutiones, à Capistranensi de Cardinalis mandato compositas, atque pro Vmbone recitatas, per quas resecatis abusibus (privilegia dispensativa nulla adhuc extabant) ad Regulæ puritatem, juxta Decretales Nicolai tertij, & Clementis quinti expositiones, vivere promiserunt, promissione juramento firmata. Gullielmus Generalis præ cæteris Sacramentum dixit in Comitiis, quòd nullo tempore peteret, aut consentiret, se se à tali juramento absolvi. Observantes è contra, renuntiatis ultro suis Vicarijs, omnimodæ Ministrorum obedientiæ, atque jurisdictione se se subjecerunt. Non tamen priùs soluta Comitia, quàm maturiùs expensis constitutionibus, plurimos libertatis amicos cæperit juramenti pænitere, qui aliis in suas partes evocatis, rogarunt Cardinalem Legatum, ut se se à præstito juramento vellet absolutos: concessit ille postulata supplicantibus, ne laquearet animas propositi minimè tenaces. Quin & Generalis non modò absolutionem à speciali, quod dixerat, sacramento, impetravit à Pontifice, sed & ad serenandas Fratrum conscientias privilegia Regulæ dispensativa omnium primus obtinuit; & tamen cùm pactum omne sua ex parte rescinderent, firmum tamen volebant Assisiense constitutum in quantum Observantes jam Vicariis destitutos suæ jurisdictioni fecerat subjectos. (Ibid. n. 23.)

Ibid. 1431. n. 2. & 5. Martino Pontifici paulò post, nempe die 21. Februarij 1431. à mortalibus abeunti suffectus Eugenius IV. tertio post electionem die à Ioanne de Capistrano (qui dignitatem ei prædixerat) exoratus, Observantibus indulsit, ut Comitia Generalia seorsim à Conventualibus (sic ipse primus noncupauit Minoritas priuilegiorum sectatores) celebrarent, suos Vicarios eligerent, quales ante Capitulum Assisiense habuerant, ad hoc ut maturiori consilio, communibusque suffragijs, quæ suæ stabiliendæ, ac propagandæ disciplinæ conducerent, diligēter examinarēt, & fęliciùs exequerentur. Ita factum; ad S. Pauli Cęnobium extra Bononiā convenientes primarij de Observantia Capitulum Generale celebrarunt, atque Vicarios Provinciarum elegerunt, redacto ad Pristinam formam regimine; eosque absque ulla interruptione per singulas Italiæ Provincias continuatos est videre passim apud Annalistam. Vicarios autem Generales Observantiæ ad annum usque 1438. nullibi reperimus hac ex concessione constitutos, etsi Capistranus plurima super universum Observantiæ Corpus, ex speciali mandato Papæ polleret authoritate, ut habent Chronol. Seraphica, & P. Terrinca præcitati. (Chronol. Seraph. fol. 98. — Terrinca cit.)

Integro septennio per Italiam universam Observantes per suos Vicarios administrari continuarunt; sub Generalis tamen Ministri potestate degentes, suisque in necessitatibus ad ipsum recurrere coacti, non dolere non poterant, videntes, de opportunis, ut par extat, remedijs non provideri, detrimentaque non levia exindè sæpissimè tolerari. Super hujusmodi familiæ suæ miseriam Capistranus longum habuit Florentiæ cum Eugenio Pontifice colloquium, ostendens, nullam ex rationibus, aut viis, vel ab ejus Antecessore Martino, vel ab ipso intentatis ad incundam inter Conventuales, & Observantes veram concordiam valere potuisse. Nullo itaque modo Regularem Observantiam in hac recenti familia fore stabiliendam, nisi à Capite inciperet, & Rector daretur hujus vitæ sectatoribus, qui præiret exemplo. (Chronol. ibid.)

Vvad. t. 5. 1438. n. 5. Gullielmus ergo Minister Generalis Senis ex gravi infirmitate decumbens, tum circa negotia sibi à Pontifice commissa, tum circa Religionis amplissimæ suæ quotidianas, atque gravissimas expeditiones occupatus, optimè considerans, quòd Regularis Observantiæ incremento multiplici per omnes Provincias,

cias, se diffundentis gravissimis necessitatibus opportunè non posset occurrere, orituras ideò non leves expectantium querelas, statuit eis alium præficere, qui suas vices summa obiret potestate, eò vel maximè, quòd noverit etiam se in hoc rem gratam Pontifici facturum. Anno itaque 1438. cadente mense julio vocatum ad se Bernardinum Senensem Religiosis gratum, & universis venerandum, Vicarium, & Commissarium suum super omnes in Provinciis Italiæ Regularis Observantiæ Professores instituit, institutumque declaravit: Electionem hujusmodi commendarunt universi; & Pontifex ipse specialiter approbatam, etiam Apostolico diplomate voluit esse confirmatam.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. n. 6. FRatrum Ordinis Minorum in vinea Domini Sabaoth Altissimo jugiter famulantium merita promerentur, ut eis in his, quæ divini cultus, & Religionis, ac Regularis Observantiæ augmentum respiciunt, præcipuos favores, & specialia præsidia, quantùm cum Deo possumus, impendamus. Sanè ad notitiam nostram nuper deducto, quòd dilectus Filius Gullielmus de Casali sacræ Theologiæ Professor, & Generalis Minister ipsius Ordinis, ex certis rationabilibus causis, animum ejus moventibus, dilectum Filium Bernardinum de Senis, ejusdem Ordinis Professorem, omnium, & singularum Domorum, & Conventuum Italiæ dicti Ordinis, sub sacro Observantiæ nomine constitutorum, sui ipsius Vicarium fecit, constituit, & deputavit, prout in litteris præfati Generalis Ministri pleniùs continetur, quarum tenor sequitur de verbo ad verbum: ac talis est.

In Christo sibi Carissimo Fratri Bernardino de Senis Provinciæ Tusciæ Frater Gullielmus de Casali ejusdem Ordinis Generalis Minister, & servus, salutem, & pacem in Domino sempiternam.

CVm ita sit, quod ad sacram Indulgentiam Portiunculæ, ad quam summoperè desiderabam accedere, propter detentionem ægritudinis ire non possim, ubi quàm plurima providere cogitabam ad augmentum divini cultus, & ampliorem Observantiæ Regularis, ac desideriorum spiritualium quietationem omnium familiarum Italiæ, sub sacro nomine Observantiæ nominatarum, quarum magna pars Fratrum ad eandem sacratissimam Indulgentiam convenire solet. Et præterea cum ex hac mea debilitate ægritudinis, non possim pro meo desiderio plurimis negotiis occurrere in eorumdem Fratrum Familiis, quibus esset salubriter providendum, ne propter hanc personalem invaletudinem ipsæ familiæ, & Fratres sub eadem degentes, opportunis provisionibus careant, Te, de cujus vita laudabili, Ordinis, & justitiæ zelo, conversatione honesta, providentia circumspecta, discretione præcipua, experientia magna, & multiplici probitate virtutum, quibus, ut informatus existo, Te insigniter decoravit Altissimus, & nihilominùs de multorum Ministrorum, & sacræ Theologiæ Doctorum, aliorumque proborum nostri Ordinis Fratrum concordi consilio pariter, & assensu, Te meum Vicarium, & Commissarium quoad Fratres omnes, & singulos in eisdem Familiis degentes, & qui degent etiam in futurum, instituo, & institutum denuntio, per præsentes, plenam tibi conferens potestatem, ac authoritatem pro ipsarum, & Fratrum in eisdem existentium reformatione, visitandi, vocandi, citandi, admonendi, corrigendi, puniendi Prælatos, & Officiales quoslibet privandi, & suspendendi, aliosque ipsorum loco subrogandi; ac ipsos in Prælatos, & Fratres, ut suprà, visitandi publicè, & privatim, tàm in Capitibus, quàm in membris, etiam in his, in quibus mandatum speciale requireretur; substituendi quoque Commissarios in Provinciis, & Familiis supradictis, ac destituendi quoties Tibi videbitur opportunum, omniaque alia, & singula faciendi, & exercendi quoad Fratres Præfatos, quæ ego facere, & exercere possem ex officio mihi injuncto, si ibi personaliter interessem; Contradictores verò per censuram Ecclesiasticam, & alias pœnas in nostro Ordine infligi consuetas, compellendi, & compescendi. Quocirca discretioni tuæ ad meritum Obedientiæ salutaris districtè præcipio, & injungo, quatenùs dictum Vicariatus, & Commissariatus Officium, per me tuis humeris impositum, sic providè, sic sollicitè, sic vigilanter, quoad præmissa studeas exercere, quòd nequaquam

I 2 de

de negligentiâ argui, sed de diligentiâ merito valeas commendari: & per candem obedientiam districtè præcipio, & injungo omnibus, & singulis Fratribus in dictis familiis, & Provinciis commorantibus, & commoraturis, & sub pæna carceris, & excommunicationis, quam trinâ monitione Canonicâ præmissâ, ex nunc, prout ex tunc profero in scriptis, quòd tibi, tamquam mihi in omnibus, quæ ad dictum tuum officium Vicariatus, & Commissariatus spectare noscũtur, toto tui Vicariatus & Commissariatus tempore sine contradictione quacumque firmiter obediant, quos tibi, teque illis carius in Domino commendo Datum Senis die 22. Iulij 1438.

Nos hujusmodi salubrem, necessariam, & plurimùm fructuosam ipsi Ordini, & observantiæ dispositionem à præfato Generali Ministro de dicto Bernardino factam attendentes, ac ipsum Apostolicis favoribus, & præsidiis stabilire cupientes, Vicariatus hujusmodi constitutionem, & deputationem, de dicto Bernardino, ut præmittitur, factam motu proprio, non ad ipsius Bernardini, vel alicujus super hoc Nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostrâ merâ liberalitate, & ex certa scientia, supplendo omnes, & singulos deffectus, si qui intervenerint in eâdem, authoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. si quis autem &c. Datum Ferrariæ Kal. Septembris anno 1438. Pontificatus. Ann. 8.

Ibid. 1440. n. 30. Tanto itaque ferebatur Eugenius affectu erga Congregationem hanc, ut nihil fermè potuerit negare, quod ad illius augmentum posset conducere. Petierat Nicolaus Auximanus, Pontifici gratissimus, ut ab omnimoda juridictione Ministrorum Provincialium Convẽtualiũ (à quibus diversimodè vexabãtur) domos, & personas eximeret Observantium, concessa ampla facultate eorumdem Vicariis: Concessit hoc Eugenius, dum Gullielmus Generalis Minister abesset in Gallia; Vt verò rediit, ægerrimè tulit hunc Nicolai conatum, eoque coram Fratribus, & coram S. Bernardino asperè correpto, obtinuit à Pontificé, ut diploma hujus concessionis revocaretur,

Intereà temporis, Vt indicatum est in superioribus, qui in Hispaniis jam à Martino Pontifice impetraverant, ut decreto Constantiensi adinstar Gallorum frui, & per omnia gaudere possent, considerantes, acriterque dolentes, se se propter Assisiensis Capituli decretum, tam grandi beneficio privatos, cum jactura non levi, à Patribus Claustralibus per omnia dependere; Dum Galli nova Basileensis (adhuc legitimi) Concilij provisione in suorum Vicariorum electione persisterent; interposita Mariæ in Castella Reginæ potenti intercessione, anno 1434. impetrarunt à Pontifice Eugenio, ut Constantiensis iterum decreti favore, & Martini V. antiqua ampliatione per omnia gaudẽtes, Capitula sua tùm Generalia, tũ Provincialia celebrare, & sub propriis Vicariis per se ipsos electis gubernari valerent, & cætera peragere, quæ ad Regularis Observantiæ conservationem, vel profectum quomodolibet necessaria esse, vel opportuna viderentur: expedito diplomate, *Ex Apostolica Sedis &c.* Datum Florentiæ anno 1434. idibus Septembris, quod supra per extensum descripsimus.

Cum verò in Castellæ, Legionisque Regnis nonnulli ex observantia Religiosi, atque Conventus, vel tędio rigoris affecti, vel à laxioribus ad relaxationem allecti à Regulæ puritate, quam professi fuerant, ad vitæ commoditates declinare, & sub Claustralibus vitam eligere viderentur; Eugenius IV. dato Brevi *Apostolica servitutis, &c. quarto Kalendas Iulij* 1441. quod aliàs dedimus per extensum, Fratrem Sancium de Canales destinavit in Visitatorem cum plenitudine potestatis in præfatis Legionis, & Castellæ Regnis, tàm in Capite, quàm in membris, quatenùs Conventus omnes, & singulos, atque Religiosos, qui jam Observantibus nomen dedisse reperirentur, ad ipsius vitæ arctioris observantiam omninò compellere deberet. Vvad. t. 5. in Reges. bull. 192. Eug. IV.

Tandem, Deo suaviter omnia disponente, cum celebrata essent anno 1443. Comitia generalia bis mille Fratrum, utriusque familiæ, Conventualium, & Observantium in Vrbe Paravij, Præsidente Alberto Sarthianensi Ordinis Vicario Generali. Hunc cupiebat valdè Pontifex Eugenius in Ministrum Generalem Vvad. t. 5. 1443. n. 3. & seq.

ralem assumi, judicans, neminem utrique parti prudentiùs, & amabiliùs imperaturum, quàm qui inter primos annis multis educatus, inter secundos absque querela sit laudabiter conversatus. Illi tamen, non potuerunt adduci, ut ex his quemquam sibi vellent præficere; indecorum putantes, ex nupera Familia sibi Superiorem adsciscere, & assuetæ licentiæ maximum rigidioris disciplinæ zelatorem præfecturâ donare. Tumultuantes choibuit Bernardinus Senensis, constanter asserens, neque Albertum dignitatem ambire, nequè ex sua familia alterum assumendum. Electus tandèm, etsi turbulentè Antonius de Rusconibus Novocomensis, doctrinâ, & sanguine illustris. Id factum 13. Aprilis die, habet Rodulphus, sed minùs verè; Etenim Concionem doctam ipsius Alberti die 8. Maij habitam ad electores, ut idoneo viro suffragarentur, inter ejus scripta se habere, dicit Vvadingus.

Delatam ad Pontificem electionem, etsì displicuerit, confirmavit tamen, nè Philippum Mariam Ducem Mediolanensem, paulò ante reconciliatum, offenderet, si subditum sibi, nobili natum familiâ à suis Consodalibus electum, gravi famæ jacturâ reijceret. Iussit porrò, ut familiam Observantium ipsis regendam committeret, & in duas partes divisam, citra Montes traderet Ianni Capistrano, ultra Montes Ioanni Mauberto. Congregatis in Conventu Senensi utriusque generis partibus, disceptatum est de mensura potestatis hujusmodi Vicariis tradendæ, sed commissâ causâ Cardinalibus Moriensi, Firmano, Tarantino, & Cumano statutum est, ut universâ, quam Minister Generalis habebat in omnes Fratres, fungerentur illi authoritate in cætus observantium. Sex alia hujus decisionis Capita recenset Didacus de Lequile, sed undè receperit, non assignat. Dedit itaque Antonius commissæ potestatis, quæ sequuntur instrumenta, mutatis mutandis, utrique.

In Christo sibi Carissimo Fratri Ioanni de Capistrano Ordinis Minorum Provinciæ Pennensis; Fr. Antonius de Rusconibus, Sacræ Theologiæ Magister, ac totius ejusdem Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister, & servus, salutem & pacem in Domino sempiternam.

CVm pridem, quinto videlicèt Idus Iulij sanctissimus Dominus noster Eugenius Papa IV. de Salute, & conservatione Fratrum in debita obedientia, ac Regulari, quam voverunt, observantia considerans, mihi, cum mandare posset, sua benignitate suaserit, assistentibus sibi R. R. Patribus S. R. E. Cardinalibus, videlicèt Tarentino, Cumano, Morinensi, & Firmano, nec non R. P. D. Ioanne Siculo Abbate S. Pauli de Vrbe, & quàmplurimis Reverendis Ministris, ac Venerabilibus Sacræ Theologiæ Magistris, & aliis probatissimis Fratribus dicti Ordinis, quatenùs considerata multitudine Fratrum, & diversitate virorum, pro bono regimine, & gubernatione, ac manutētione, & augmēto omnium, & singulorū, prçsentium, & futurorū in Conventibus, Domibus, vel locis devotis ejusdem Ordinis, qui de Observantia nuncupantur, præsertim in partibus citramontanis commorantium; Vicarium unum Generalem constituerem cum plenaria facultate, & authoritate in omnibus Provinciis Citramontanis, ad quam Generalatus officij, cui indignus præfectus sum, authoritas se extendit, & ad te, nomine proprio expresso, oculū mentis suæ direxerit; hinc est, quòd ego, ut teneor, suasionem hujusmodi, & omnem aliam suæ Sanctitatis prò mandato accipiens, cupiensque Mandatis Apostolicis obedire, ac etiam inspecta tuæ vitæ sinceritate, morum gravitate, sufficientiâ multâ, prudendentiâ circumspectâ, discretione præcipua, ferventi charitate ad bonam Ordinis reformationem, in commissis fidelitate, in exequendis promptitudine, in regendis, ac ad meliorem frugem reducendis Fratribus aptitudine, tua denique multiplici probitate, quibus omnibus te insigniter decoravit Altissimus, nihilominus confisus in Domino, communicato etiam consilio cum plerisque Ministris, ac sacræ paginæ professoribus, & aliis probis nostri Ordinis Ibib. n. 6.

Fratribus, qui reverenter hoc sanctum S. D. nostri propositum laudarunt, & institutioni de te fiendæ consensum præbuerunt; Te meum Vicarium Generalem in omnibus, & singulis Provinciis, & Vicariis, ac eorum Conventibus, & locis partium Citramontanarum super omnes Fratres de Observantia nuncupatos, præsentes, & futuros ad Capitulũ usque proximum Generale, instituo, & institutum denuntio per præsentes, cõmittens tibi plenariè vices meas, & dans tibi liberam authoritatem, potestatem, ac omnimodam facultatem meam super omnes, & singulos dictos Fratres in præfatis Citramontanis partibus; commorantes, ac commoraturos, tàm in Capitibus, quàm in membris visitandi, publicè, & privatè vocandi, citandi, inquirendi, examinandi, procedendi, judicandi, admonendi, terminandi, decidendi, sententiandi, approbandi, reprobandi, corrigendi, arctandi, detinendi, puniendi, carcerandi, & à carceribus liberandi, ad actus legitimos restituendi, Fratres Provinciarum, & Vicariarum hujusmodi collocandi, & commutandi, expellendi, & revocandi; Fratres de Vltramontanis partibus cum bona licentia venientes recipiendi, Apostatas omnes ad Ordinem redire volentes cum pœnitentia, quæ tibi videbitur injungenda, reducendi, & acceptandi; Fratres Conventuales, dummodò suis Ministris non sint rebelles, & ab eis licentiam petierint, ac pœnitentiam non effugiant delictorum, veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre, & vivere regulariter, recipiendi; Officiales, & Prælatos quoslibet tibi subiectos, cum opus fuerit, aut casus exegerit, privandi, absoluendi, deponendi, & restituendi, vel alios loco eorum, si tibi videatur, instituendi, de consensu tamen Fratrum eorumdem locorum, in quibus hujusmodi Officiales, aut Prælati existunt, vel saltem majoris partis eorumdem, Fratres, Conventus, domos, & loca prædicta præsentia pariter, & futura tibi subiecta informandi, & reformandi; absque socio, vel sinè licentia de ultramontanis partibus venientes puniendi, & quos noveris habiles, ac idoneos, etiam ad sacros Ordines, usque ad Sacerdotium inclusivè promoveri faciendi, ad confessionis, & prædicationis officia promovendi, & promotos, si tibi videbitur, privandi, vel suspendendi, omnes, & singulos Fratres hujusmodi ab omnibus peccatis suis, pœnis spiritualibus, vel temporalibus, excommunicationibus, suspensionibus, transgressionibus Regulæ, statutorum, casibus, irregularitatibus, & censuris mihi concessis, vel reservatis, liberè absolvendi, liberandi, & dispensandi, quotiès opus fuerit. Te quoque ab hujusmodi absolvi, liberari, & dispensari faciendi, &c. quotiès tibi videbitur oportere; ad omnes Provincias, & Vicarias Ordinis similiter quoties, & quando tibi visum fuerit, & ad meam præsentiam, ac Romanam Curiam, accedendi, & mittendi, fugientes à Sæculo, & quoscumque volentes Deo in nostro Ordine deservire, tàm pro laicis, quàm pro Clericis ad habitum, & professionem nostræ Religionis recipiendi, gratias à me concessas eisdem Fratribus, vel imposterum concedendas, si tales, quod absit, inadvertenter concessi, aut imposterum concedere contigerit, per quas ab Observantia Regulari distraherentur fratres hujusmodi, aut quæ scandalum in regimine tibi commisso parerent, haberi volo pro infectis. Contradictores insuper quoslibet, & rebelles, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris, & dicti Ordinis remedia, &c. per invocationem brachij Ecclesiastici, vel sæcularis si opus fuerit, compescendi; Congregationes in Provinciis, & Vicariis omnibus tibi subiectis, sivè pro electione Vicariorum, sivè pro aliis utilibus negotiis, & occurrentibus opportunis faciendi, sivè fieri faciendi, petitâ tamen licentiâ à Ministro illius Provinciæ, in qua hujusmodi Congregationem fieri contigerit. Proviso quòd Vicarij à Fratribus Provinciarum, seu pro tempore eligendi, præsententur Ministris earumdẽ, qui Ministri infra triduum teneantur eosdẽ confirmare, ac etiam quòd Guardiani, quoties eosdem ab ipsis Fratribus eligi contigerit, more consueto Ministris Provinciarum præsententur, & in Tabula Diffinitionis capitulorum describantur. Congregationem insuper Generalem omnium Provinciarum, vel Vicariarum tibi, ut præmittitur, subiectarum, in loco convenienti, quoties tibi, tuo durante officio, fuerit visum opportunum

tunũ,de licentia tamen,mei qui ex nunc me ad hoc tibi propitium,& favorabilẽ exhibeo, aut alterius Ministri Generalis: si quem huiusmodi tempore durante fieri contigerit,congregãdi, & faciendi, & generaliter, & specialiter omnia alia, & singula in spiritualibus, & temporalibus circa Conventus, Fratres, & loca huiusmodi faciendi, gerendi, exercendi, ordinandi, disponendi, administrandi, & statuendi, quæ ego ipse facere possem, si personaliter interessem. Quæ omnia præsentibus haberi volo pro sufficienter expressis, & declaratis.Easdem insuper authoritates, & gratias, potestates, & facultates per me tibi concessas, vel earum partem aliis Fratribus, quos ad hoc judicaveris idoneos; super quo tamen onero Conscientiam tuam, committendi,vel concedendi, nec non per ipsos tuos Commissarios mitti,& concedi faciendi, cùm tibi videbitur opportunum. Mandans propterea,omnibus,& singulis Fratribus in prefatis Citramontanis partibus commorantibus, aut commoraturis Prælatis, & Subditis ad mãdatum Obedientiæ salutaris,in virtute Spiritus Sancti, quatenus, omni appellatione postposita,quam nullo modo facere liceat, toto tempore dicti tui Vicariatus officij, tibi tanquam personæ meæ in omnibus,& per omnia firmissimè, & humiliter pareant, & intendant, & nullo colore, vel causa quæsitis possint ipsi Fratres ad fugiendam pænam excommunicationis, & carceris, ac privationis Officiorum,& omniũ actuum legitimorum latæ sententiæ, aut ad subterfugiendum correctionem, examinationem, reformationem, & tuam,sivè Vicariorum tibi subditorum Obedientiam,ad Conventus,& loca tuæ curæ non commissa confugere, neque si jam confugerint,vel deinceps cõfugere cõtingeret, Ministri,Custodes,Guardiani, seu quicumque alij Fratres, tibi non subditi, cujuscúmque conditionis, gradus, & dignitatis existerent, sub pæna privationis officij sui, & excommunicationis latæ Sententiæ, & privationis omnium actuum legitimorum, minimè audeant illos recipere, aut fortè receptos, vel imposterum, quod absit, recipiendos, retinere contra tuum velle, vel Vicariorum tibi,ut præmittitur,subjectorum. Nolentes propterea,quòd aliquis me inferior,&c. quacumque dignitate, aut authoritate præfulgeat,de cura, & regimine, ac gubernatione omnium Fratrum, tibi, ut præmittitur, in Citramontanis partibus subditorum, durante tempore præfati Vicariatus tui, in aliquo te quomodolibet impedire, aut te, aut quibus commiseris, inquietare, seu quovis modo molestare præsumat, sub pœnis,& censuris prælibatis. Reservata tamen mihi potestate, te, & alios Vicarios tibi subditos,quoties casus exegerit, & opportunum videbitur, personaliter dumtaxat visitandi, corrigendi, puniendi,& alia faciendi, quæ circa hujusmodi videbuntur opportuna. Salvo quòd contra te,non nisi de consensu Vicariorum, ad aliquam pænam, saltem gravem, procedere intendo,non tamen similiter contra alios earumdem partium. Non intendo tamen per concessionem hujusmodi, quòd tu, aut Fratres præfati de Observantia nuncupati loca Conventualium possis, seu possint recipere. Tu verò tàm diligenter, tàm providè, & sollicitè, ac vigilanter studeas præfatum Vicariatus officium exercere, ut præter æternę vitæ præmia, valeas apud sanctam Sedem Apostolicam, me, & totum Ordinem, meritò commendari. Dat. Senis, die 13. julij anno 1443.

EIDEM.

CVm Te meum Vicarium instituerim,in omnibus,& singulis devotis locis, domibus, & Conventibus partium Citramontanarum, quoad Fratres,qui de Observantia nuncupantur; & iń litteris hujusmodi institutionis nulla mentio facta fuerit de Monasteriis S. Claræ adhærentibus Observantiæ Regulari: Ne propter taciturnitatem præfatam Monasteria prælibata,& Moniales,ac familiæ, in eisdem commorantes,aut commoraturæ patiantur aliquod in suo regimine detrimentum; Te meum Vicarium, & Commissarium in omnibus, & singulis Monasteriis prælibatis, in spiritualibus, & temporalibus, præsentium tenore instituo, & institutum denuntio per præsentes,cum omni plenitudine potestatis, authoritatis,& facultatis tibi traditæ per me, in institutione ejusdem Vicariatus, quoad Fratres antedictos. Volens omnia, & singula in litteris institutionis hujusmodi contenta haberi in præsentibus pro sufficienter expressis. Mãdans nihilominus

ominus ad meritum Obedientiæ salutaris, in virtute Spiritus Sancti, & sub pœnis in præfatis litteris tuæ primæ institutionis contentis, omnibus, & singulis Monialibus, tàm Abbatissis, quàm Prælatis, aut subditis, & aliis quibuscumque Personis in eisdem Monasteriis residentibus, tàm præsentibus, quàm futuris, quatenùs tibi, tamquàm mihi inomnibus pareant, & intendant. Datum Senis 1443. die 8. Augusti.

Ibid.n.7.

Eugenius IV. securitatem, & robur deputationi hujusmodi additurus priores litteras Generalis Ministri Apostolico diplomati inservit in hunc modum.

Ad perpetuam rei memoriam.

FRatrum Ordinis Minorum, in vinea Domini Sabaoth Altissimo jugiter famulantium merita promerentur, ut eis in his, quæ divini cultus, & Religionis, ac Regularis Observantiæ augmentum respiciunt, præcipuos favores, & specialia præsidia, quantùm cum Deo possumus, impendamus. Sanè pridem ex nostra dispositione, dilectus filius Antonius de Rusconibus Sacræ Theologiæ professor, & Generalis Minister ipsius Ordinis ex certis, ac rationabilibus causis animum nostrum, suumque moventibus, dilectos filios Ioannem de Capistrano, domorum, locorum, & Conventuum Citramontanorum, nec non Ioannem de Mauberto ejusdem Ordinis professores, domorum, locorum, & Conventuum omnium, & singulorum Vltra-montanarum partium dicti Ordinis, sub sacro Observantiæ nomine constitutarum, Vicarios Generales fecit, constituit & deputavit, prout in litteris prædictis Generalis Ministri pleniùs continetur, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur: & talis est.

In Christo sibi Carissimo Fratri Ioanni de Capistrano, &c. ut supra habetur.

NOs igitur salubrem, & necessariam, & plurimùm fructuosam ipsi Ordini, & observantiæ Regulari dispositionem à prædicto Generali Ministro de dicto Ioanne de Capistrano factam, ut præmittitur, motu proprio, non ad ipsius Ioannis, vel alterius pro eo nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostrâ merâ liberalitate, & ex certa scientia, supplendo omnes, & singulos deffectus, siqui intervenerint in eisdem, authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. Dat. Senis 1443. Kal. Augusti. Pontificatus anno 13.

Commissum munus, quò difficiliùs suscepit, eò diligentiùs exercuit Capistranus, per omnes Provincias discurrens, vitia eradicans, virtutes infundens, bonos præmiis, malos supliciis afficiens, & quod caput est, Religiosissimæ vitæ suæ exemplo, omnes ad suscepti instituti observantiam suavi cogens virtute. Bernardus in sermone de S. Benedicto: *Sermo vivus, & efficax, exemplum operis est; plurimum faciens suadibile, quod monstratur factibile.* Vt verò scirent, quibus tenebantur legibus, & ordinatè omnia procederent, per aliquot dies abiit in solitudinem Montis Alvernæ, ibique salutares scripsit Constitutiones adhibitis in Regulam Commentariis, per quæ quid oportebat, quid expediebat ad salutem, apertè declaravit. Qui legere voluerit reperiet in libro *Trium Oridinum firmamentum* inscripto; & nos dabimus in tomo tertio.

Ibid.n.8.

S.Bernard. in serm. de S. Bened.

Denique ab eodem Eugenio, longè majori authoritatis amplitudine, tum Generales tum Provinciales, suos Vicarios à se ipsis observantibus eligendos impetrarunt.

In principio namque anni 1446. Eugenius IV. secum firmiter constituit Fratres Observantes firmùs à Conventualium separare cõsortio, & proprio committere regimini: Vrgebant frequentes querimoniæ, lites, & controversiæ plurimæ; suadebat Pontificis sodalitio benefaciendi studium, suggerebatque Ioannes Capistranensis, qua pollebat apud Eugenium æstimatione. Dicebat quippe, nullam intentatam reliquisse concordiæ viam Martinum V. atque ipsum Eugenium pacis, & unitatis stabiliendæ, modos omnes investigasse, sed in cassum laborasse, nullumproinde remedium superesse, præter unũ illud separationis. Eam tamen ita faciendam, ut adhuc Corpus Capiti adhereret, & Generali Ministro subessent, nè viderentur ab Ordine totaliter recessisse, &

Vuad.Ibid. 1546.n.1. & seq.

S. Fran

S.Franc. Vicarium, seu Successorem despexisse, ejusque obedientiæ se subtraxisse. Consilio acquiescens Eugenius, ut consultiùs hæc fierent, commisit ipsi Capistrano, utpotè in his versatissimo, curam exarandæ bullæ, in qua omnia hæc continerentur, & per quam deinceps caveretur Observantium tranquillitati, & augmento. Post multos dies benè concepta, & disposita prodiit in hunc modum dolente, & multa obiiciente Ministro Generali.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

VT Sacra Ordinis Minorum Religio, cujus zeli sinceritas, ex suis laudabilibus clarens operibus cõmendabile plurimùm Catholicæ fidei præstare non desinit augmentum, ab omni reddatur, quantùm permiserit Altissimus, adversitate secura, internis gerimus insitum votis affectum, ut semoto, quod officit, & subrogato quod proficit, nihil maneat, quod Fratres à cœpti forsitan retrahat salubritate propositi, aut ullatenùs robur Sacræ Religionis infringat. Sanè siquidem dilectus filius Antonius de Rusconibus Sacræ Theologiæ professor Ordinis Minorum Generalis Minister, Nobis suadentibus, & nonnullis etiam Sacræ Theologiæ professoribus, & probis viris nostrum propositum laudantibus, assentientibusque, & idipsum consulentibus, duos instituit Vicarios dilectos filios, scilicèt Ioannem de Capistrano in, & super omnes in partibus Citra-montanis, & Ioannem de Mauberto in, & super omnes in partibus Vltramontanis ejusdem Ordinis Fratres de Observantia nuncupatos professores cũ plenaria sui Officij potestate utrique singilatim concessa, ut in suis nostris insertis litteris euidenter apparet. Cum igitur ex præfata institutione status quietem, fugata vagationis materia, sacro studio attentionem, personarum augmentum, & plurima bona, ut certâ experientiâ didicimus, ipsis Fratribus de Observãtia nuncupatis, nec non clarissimæ Religioni, ex eorum exemplari vita accessisse intelligamus, & plura, Domino concedente, in futurũ evenire speretur, si eadem institutio futuris tẽporibus perseveret. Nos, qui singulorum, præsertim Regulari Observantiæ deditorum quietem pariter, & salutem intensis desideriis affectamus, inhærentes constitutionibus, & statutis super hujusmodi dispositionibus editis Sacri Constantiensis Concilij, & fælic. rec. Martini Papæ V. prædecessoris nostri, motu proprio, non ad alicujus. &c. sed ex certa scientia, authoritate Apostolica de Consilio, & assensu Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, statuimus, decernimus, & ordinamus, ut deinceps Vicarius Generalis ipsorum Fratrum de Observantia ultramontanus propè finem triennij, ex quo ad Officium Vicariatus electus fuerit, possit, & debeat convocare Vicarios, & discretos, ab nomen in Congregatione habentibus deputatos, quarumlibet Vicariarum, & Provinciarum sibi subiectarum, in loco per ipsum Vicarium Generalem deputando, ante finem ipsius triennij capitulariter facere congregari: quorum si qui infirmitate, vel legitimo impedimento detenti interesse non possint, per Nuncios ab eis deputatos, vel suppletionem vocis eorum, juxta eorum consuetudinem, præsentia suppleatur; qui sic congregati facultatem habeant eligendi, & eligere sint astricti unum Religiosum ejusdem Ordinis in eorum similem Vicarium Generalem. Cujus electionem, si à duabus partibus eligentium celebretur, quamprimùm cõmodè fieri poterit, Generali Ministro totius Ordinis faciant præsentari. Ipse verò Gen. Min. infra triduum à præsentatione sibi facta, prædictam electionem, confirmare teneatur, concedendo, & comittendo plenariè vices suas, dando scilicet ei liberam authoritatem, & potestatem, ac omnimodam facultatem suam, super omnes, & singulos Fratres de observantia nuncupatos in partibus ultramontanis tam in Capitibus, quam in membris, visitandi publicè, & privatè, vocandi, citandi, inquirẽdi, examinãdi, procedendi, judicandi, amovendi, terminãdi decidendi, sententiandi, approbandi, reprobandi, corrigendi, arctandi, detinendi, puniendi, carcerandi, & à carceribus liberandi, ad actus legitimos restituendi, Fratres Provinciarum, & Vicariarum hujusmodi collocandi, & commutandi, expellendi, & revocandi, Fratres de Cis-montanis partibus, cum bona licen

licentia venientes recipiendi, Apostatas omnes ad Ordinem redire volentes cum pænitentia, quæ eidem Vicario videbitur injungenda, reducendi, & acceptandi Fratres Conventuales, dummodò suis Ministris non sint rebelles, & ab eis licentiam patierint, & pœnitentiam non effugiant delictorum, veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre, & vivere regulariter; Officiales, & Prælatos quoslibet sibi subiectos, cum opus fuerit, aut casus exegerit, privandi, absolvendi, deponendi, & restituendi, vel alios loco eorum, de consensu tamen Fratrum eorumdem locorum, in quibus hujusmodi Fratres, Officiales, aut Prælati existunt, vel saltem majoris partis eorumdem, Fratres, Conventus, domos, & loca prædicta præsentia pariter, & futura constructa informandi, & reformandi; absque socio, vel sine licentia de Citra-montanis partibus venientes puniendi, & quos noverit habiles, & idoneos etiam ad sacros Ordines, & ad Sacerdotium inclusivè promoveri faciendi, ad confessionis, & prædicationis officia promovendi, & promotos, cum eidem Vicario videbitur, privandi, vel suspendendi omnes, & singulos Fratres sibi subjectos ab omnibus peccatis suis, pœnis spiritualibus, vel temporalibus, excommunicationibus, suspensionibus, transgressionibus Regulæ, & statutorum casibus, irregularitatibus, & censuris prędicto Generali Ministro commissis, vel reservatis, liberè absolvendi, liberandi, & dispensandi quoties opus fuerit, se quoque ab hujusmodi absolvi, liberari, & dispensari faciendi, etiam quoties, ei videbitur oportere; ad omnes Provincias, & Vicarias, & ad præsentiam ipsius Generalis, ad Romanam Curiam accedendi, & mittendi; fugientes à sæculo, ac quoscumque volentes Deo in dicto Ordine deservire, tàm pro Laicis, quàm pro Clericis ad habitum, & professionem recipiendi: gratiæ, sive litteræ quæcumque à prædicto Generali Ministro eisdem Fratribus concessæ, vel destinatæ, vel imposterum concedendæ, si tales essent, per quas ab Observantia Regulari distraherentur Fratres hujusmodi, aut quæ scandalum in regimine eidem Vicario commisso parerent, habeantur pro infectis. Contradictores, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris, & dicti Ordinis remedia, etiam per invocationem brachij Ecclesiastici, vel sæcularis, si opus fuerit, compescendi, Congregationem in Provinciis, & Vicariis omnibus ei subjectis, sive pro electione Vicariorum, sive pro aliis utilibus negotiis, & occurrentiis opportunis, faciendi, sive fieri faciendi, & generaliter, specialiterque omnia loca, & singula in spiritualibus circa fratres, Conventus, domos, & loca hujusmodi faciendi, exercendi, disponendi, administrandi, ordinandi, & statuendi, quæ ipse Minister Generalis facere posset, si personaliter interesset. Easdem insuper authoritates, & gratias, potestates, ac facultates per ipsum Ministrum Generalem eidem Vicario concessas, vel earum partem aliis fratribus, quos ad hoc judicaverit idoneos, committendi, & concedendi, nec non per ipsos prædicti Vicarij Commisarios committi, & concedi faciendi. Mandet propterea ipse Generalis Minister, quod mandatum in commissione prædicto Vicario facta in scriptis appareat, omnibus, & singulis Fratribus in prædictis Vltra-montanis partibus commmorantibus, & commoraturis, Prælatis, & subditis ad meritum salutaris Obedientiæ, in virtute Spiritus Sancti, quatenùs omni appellatione postposita, quam nullo modo facere liceat, in omnibus, & per omnia firmissimè pareant, & obediant eidem Vicario toto tempore sui Vicariatus, tanquam personæ ipsius Generalis Ministri, & nullo colore, vel causâ quæsitis, possint ipsi Fratres ad pœnam excommunicationis, & carceris, ac privationis officiorum, & omnium actuum legitimorum latæ sententiæ ad subterfugiendum correctionem, examinationem, reformationem, & prædicti Vicarij, seu Vicariorum illi subditorum obedientiam ad Conventus, & loca illius curæ non commissa aufugere, neque si jam aufugerint, vel deinceps aufugere si contingeret, Ministri, Custodes, Guardiani, seu quicumque alij Fratres eidem prædicto Vicario non subditi, cujuscumque conditionis, gradus, & dignitatis existerent, sub pœna privationis officij sui, & excommunicationis latæ sententiæ, & privationis omnium actuum legitimorum audeant illos recipere, aut fortè receptos, vel imposterum recipien

recipiendos, retinere contra ejusdem Vicarij velle, vel Vicariorum illi Subditorum; aut si quid aliud facultatis, & authoritatis in dictis litteris continetur, quarum tenorem hîc haberi volumus pro sufficienter expresso, ac si de eis de verbo ad verbum facta esset mentio specialis. Quæ commissio assumptione ad dignitatem, suspensione, depositione, vel obitu ipsius Generalis committentis nullatenùs expiret, sed firma authoritate Apostolica ad tempus concessionis, & stabilis perseveret. Quo triduo elapso, & electione non confirmata, electus ipse confirmatus, cum plenaria potestate hujusmodi ad triennium habeatur, Sedis Apostolicæ authoritate; & si tempore electionis prædicti Vicarij vacaret Generalatus officium, electum ipsum Vicarium, cum præmissa potestate confirmatum censeri, & esse volumus, & ordinamus. Interim verò dum fuerit confirmatus, Vicarius, in cujus Provincia contigerit fieri hujusmodi electionem, exerceat officium Vicarij Generalis, & præmissa, quæ circa convocationem, congregationem, electionem, & præsentationem, confirmationem, & commissionis stabilitatem, per prædictos dilectos filios Generalem Ministrum, & ejus Vicarium, & cæteros, ut prædicitur, fieri volumus, ita & per inferiores Ministros, & eorum Vicarios Provinciales hujusmodi, & qui adesse habent, & debent fieri in suis Provinciis, & Vicariis, statuimus, & ordinamus. Si verò Vicarius Generalis infra triennium, ex hac luce migraverit, Vicarius in cujus Provincia mori contigerit, nunciet quantocyùs poterit, aliis Vicariis Vltramontanis, & de consensu, atque consilio duorum proximorum Vicariorum terminet locum, & tempus, nisi fuissent per Vicarium ante ipsius obitum deputata, & convocet, qui fuerint convocandi pro Successoris Vicarij electione celebranda; quo vacationis tempore, authoritate Apostolicæ Sedis, exerceat officium Vicariatus hujusmodi Vicarius ipse, in cujus Provincia obiit prædictus Vicarius Generalis cum plena potestate præmissa. Generalis verò, aut quispiam Ministrorum, vel Custodum, seu Frater dicti Ordinis, prædicto Vicario Generali, seu cæteris Vicariis, vel cuipiam Fratri ejusdem familiæ de Observantia nuncupatis, molestiam, seu impedimentum aliquod inferre non audeat, nec præsumat, nisi quòd prædictus Generalis Minister per se dumtaxat personaliter visitare, & corrigere possit, & valeat prædictum Vicarium Generalem, Conventum, locum, vel domum, fratrem, seu fratres ejusdem familiæ piè, benignè, & charitativè ad meliorem frugem provocando, & si quidquam, quod absit, criminosum repererit, ipsum Vicarium de consilio, & assensu majoris partis Vicariorum prædictorum; cæteros verò de consilio, & consensu majoris, & sanioris partis Fratrum, domus, loci, vel Conventus Visitatorum in eodem loco, & non extra, corrigere valeat, punire, pœnitentiare, & emendare, secundùm quod delicti qualitas exegerit faciendum. De regimine verò, & cura Fratrum prædictorum de Observantia nuncupatorum, se aliter non intromittat. Nulli ergo, &c. Datum Romæ 1445. 3. Idus januarij Pontif. anno 16.

Eodem modo, aliam edidit Bullam pro institutione Vicarij Cis-montani. Deinde timens, ne aliquid in præjudicium Observantiæ in Capitulo Generali proximè celebrando decerneretur, scripsit ad Ministrum Generalem sequentes litteras, in quibus ad memoriam revocat, quæ ipse cum è Florentia per Senas in Vrbem rediret, aliàs circa regimen Observantium cum illo constituerat. Ibid. n. 2.

Dilecto Filio Antonio de Rusconibus sacra pagina Professori, Ordinis Minorum Generali Ministro, &c.

CVm omnia à nobis gesta cupiamus conservari, tùm illa maximè perpetuam habere firmitatem, & optamus, & operam adhibemus, quæ pro divini cultus augmento, & Religionis conservatione à Nobis matura, & digesta deliberatione contingit ordinari. Non dubitamus, tuam devotionem esse memorem eorum, quę in Civitate Senarum conclusa fuerunt à te de Vicarijs institutis à te citrà, & ultrà montes pro regimine Fratrum tui Ordinis qui de Observātia nūcupātur. quam dispositionē, & ordinationem nostris litteris Apostolicis confirmavimus, Deoque cooperāte non pænituit, Nos hujusmodi Ordinationis, quādoquidē omnia inter vos Fratres dicti Ordinis post

postmodum pacificè successerunt, nec dissidia, clamores, aut aliæ contentiones, sicut aliquando aliàs cum Christifidelium scandalo contingebat, intervenerunt; & quod tuo Ordini non parvum decus affert, ipsorum de Observantia dicti Ordinis Fratrum Minorum numerus crevit, & reputatio eorum vitæ inter populos est adaucta. Quibus attentis, & aliis rationibus animum nostrum moventibus, volumus, & tuæ devotioni strictè mandamus, ut in generali Capitulo proximè celebrando, aut alibi, nihil prorsus facias, aut intentes, quod prædictæ Ordinationi nostræ aliqualiter contradicat, nisi fortè aliter Nos duxerimus mandandum. Ideòque Ministris Provincialibus mandabis, ut de dictorum Fratrum de Observantia regimine nullatenùs se intromittant, nisi eo modo, quo fuit Senis concorditer ordinatum. Dat. Romæ 1446. pridie Nonas Maij Pontificatus 16.

Ibid. n. 3. Harum ergò Apostolicarum virtute litterarum B. Ioannes de Capistrano anno 1446. in festo Pentecostes Observantes suos ad Aracælitanum Cænobium antecedenti anno sibi concessum, optimèque reparatum convocavit ad Comitia generalia, in quibus renuntiato (quod tamdiù concupierat) Vicariatu Generali, Successorem habuit B. Iacobum de Primadiciis.

Ibid. 1447. n. 1. & seq. Exortâ in quibusdam Provinciis controversiâ circà authoritatem Vicarij Generalis, & retrocedentibus ad Conventuales quibusdam ex familia Observantiæ, Eugenius IV. in limine anni 1447. constituit, ut omnes, qui hoc nomine *Regularis Observantiæ* censerentur, Vicariis Generalibus Cis-montano, & Vltra-montano respectivè obedirent, præfatas suas litteras de institutione, & authoritate plenaria Vicarij Generalis Vltra-montani super Observantium familiam renovando, aliquorum subterfugia acriter condemnans, qui Generali, atque Provincialibus prædictis obedire detrectabant, vel ab Observantia ipsa ad Conventuales recedere variis prætextibus procurabant, quos omnes omninò, sub præfatis Vicariis Generali, atque Provincialibus pleno jure subjacere, & sine ulla tergiversatione obedire mandavit.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

DVm præclara merita Religionis dilectorum filiorum, Vicarij, & Fratrum Ordinis Minorum sub ipsius Ordinis Regulari Observantia in Citramontanis partibus commorantium, debita meditatione pensamus, & consideramus, quòd ex dictorum Fratrum operosis ministeriis militans Ecclesia suscipit incrementa; ad illa meritò intendimus, per quæ sublatis quibusvis dispenpendijs, & animarum periculis, eorumdem Fratrum Religionis status augeri, & in bono statu valeat conservari. Cum autem, sicut ad nostrũ, non sinè displicẽtia grandi, pervenit auditum; licèt Nos dudũ decreverimus, quòd omnia, & singula Conventus, domos, eremitoria, & loca Fratrum Ordinis, & Observantiæ Minorum, in dictis partibus consistentia, illorumque personæ per unum Vicarium generalem, qui super Conventus, domos, eremitoria, loca, & personas prædictas eamdem superioritatem, dominium, potestatem, & jurisdictionem haberet; quibus dilectus filius Antonius de Rusconibus Minister Generalis prædicti Ordinis dilectum filium Ioannem de Capistrano, ipsorum Ordinis, & Observantiæ professorem, in Vicarium Generalem domorum, Conventuum, Eremitoriorum, locorum, & personarum eorumdem deputavit; ac illis, nec nõ omnibus aliis, & singulis, qui Generali Ministro ejusdem Ordinis pro tempore existenti, domos, Conventus, Eremitoria, loca prædicti Ordinis, illorumque personas de jure, vel de consuetudine, seu ex privilegio, aut aliàs quomodolibet competere noscebantur, ac etiam singularum Provinciarum in dictis partibus consistentium, juxta morem ejusdem Ordinis, quæcumque Conventus, domus, Eremitoria, & loca eorumdem Ordinis, & Observantiæ, illorumque personæ per singulos Vicarios Provinciales illa, & prorsus similia jurisdictionem, dominium, & potestatem in sibi commissis habentes, quæ Provincialibus dicti Ordinis in commissis Conventibus, domibus eremitoriis ac locis, & eatum personis de jure, vel consue- Vvad. t. 1447. n. 2.

tudine

tudine, seu aliàs quomodolibet competat, gubernentur: tamen plerumque nonnulli ex Fratribus Ordinis, & Observantiæ eorumdem, stabilitatis violato proposito, variis coloribus, & exquisitis figmentis, & præsertim sub palliatione obedientiæ alicujus Prælati dicti Ordinis, Vicariorum, & Superiorum suorum obedientiam subterfugere cupientes, Generalis, & Provincialium Vicariorum hujusmodi pro tempore existentium, monitionibus, & mandatis recusant, seu negligunt, aut non curant obedire, in non modicum ipsarum animarum periculum, & Religiònis diminutionem pariter, & contemptum. Nos igitur attendentes, quòd si per Regulares personas, bonum obedientiæ, quæ melior est quàm victima, & unum ex tribus substantialibus dictæ Religionis existit, negligitur, de facili istius Religionis nervus, & disciplina dissolvitur, ac statui Religionis hujusmodi super præmissis salubriter providere volentes, motu proprio, non ad dictorum Fratrum, aut alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostrâ scienciâ, ac perpetuâ, & irrefragabili Constitutione, tenore præsentium, universos, & singulos Fratres Ordinis, & Observantiæ prædictorum, tàm præsentes, quàm futuros monemus, eisque in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenùs singularum videlicet Provinciarum, illarum singulis Provincialibus, ac omnium Provinciarum hujusmodi Fratres, & Provinciales Vicarij dilecto filio Iacobo de Primaditijs, moderno, & aliis Generalibus Vicariis pro tempore existentibus prædictis, appellatione, & contradictione quibuslibet remotis, in omnibus, & singulis licitis, & honestis, Regulam, & statum, ac Ordinem ipsorum F. F. Ordinis, & observantiæ, nec non Officium eorumdem Vicariorum, quomodolibet concernentibus, quę dicti Vic. pro tēpore duxerint ordinãda, seu illis injunxerint, aut mãdaverint, humiliter pareant, & intendãt, nec non illa efficaciter studeant adimplere. Districtiúsque inhibemus universis, & singulis Ecclesiasticis, tàm sæcularibus, quàm prædicti, & alterius cujuscumque Ordinis Regularibus, ac laicis personis cujuscumque status, gradus, & Ordinis, vel conditionis existant; etiamsi Regali, Reginali, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, vel alia quavis Ecclesiastica, vel mundana dignitate præfulgeant, nè Fratres Ordinis, & Observantiæ prædictorum Vicariis præfatis, ut præmittitur, non parentes, aut quovis modo inobedientes, etiam sub palliatione obedientiæ, seu alio quovis quæsito colere recipere, aut illis auxilium, Consilium, & favorem, quoad inobedientiam hujusmodi quoquomodo per se, vel per alium, seu alios directè, vel indirectè præstare audeant: quod si contravenire præsumpserint, excommunicationis, nec non si professores dicti Ordinis extiterint, dignitatum, & Officiorum suorum privationis, & ad illa, ac quæcũque alia similia imposterũ obtinenda, inhabilitationis sententias; à quibus etiam, præterquam in mortis articulo constituti excessibus, non nisi per Romanum Pontificem, & dictum Vicarium Ministri dicti Ordinis pro tempore existentem, quibus super his plenariam concedimus facultatem, absolvi, restitui, seu dispensari non possint; & quas eosdem contrafacientes incurrere volumus ipso facto, promulgamus per præsentes, ac Vicariis pro tempore prædictis Fratres inobedientes præfatos per se, vel per alium, seu alios capiendi, & carcerandi, seu capi, & carcerari faciendi, ac aliàs contra eos, tamquam Apostatas, juxta ipsius Ordinis Regularia instituta; nec non omnia in præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi plenam, ac liberam, authoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus facultatem. Decernentes Fratres Ordinis, & observantiæ prædictorum suam inobedientiam hujusmodi sub cujusvis Prælati dicti Ordinis nomine, seu obedientiâ, nullatenùs palliare posse. Et insuper, sicut etiam ad auditum nostrum pervenit, quòd plures Fratres, seu aliæ personæ in Conventibus, domibus, eremitoriis, atquè locis præfati Ordinis prædictis Vicariis non subiectis, eleemosynas questuando petere; & nonnulla alia minus honesta, quæ contra constitutiones, & declarationes Apostolicas, nec non statuta, & consuetudines ejusdem Ordinis facere, & attentare præsumpserunt, & dietim præsumunt, in

non modicum Fratrum Ordinis, & observantiæ eorumdem scandalum, & plurimorum perniciosum exemplum. Nos, ut talium præsumptuosorum audacia de cætero compescatur, Iacobo, & singulis Generalibus, & Provincialibus Vicariis prædictis, & ipsorum cuilibet dicta authoritate præsumptores hujusmodi, cujuscumque status, gradus, vel conditionis fuerint, capiendi, & incarcerandi, & in carceribus detineri faciendi, nec non aliàs eos puniendi, & corrigendi; contradictores quoscumque per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia compescendi, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis, plenam, & liberam etiam tenore præsentium concedimus facultatem. Nõ obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, & indulgentiis, ac litteris, etiam Apostolicis præfato Ordini, illiusque Fratribus, in genere, seu in specie sub quibusvis verborum formis per Sedem Apostolicam, seu aliàs concessis, & in antea forsan concedendis, quorumcumque tenorum existant, per quæ pręsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Et insuper, quia difficile foret hujusmodi nostras litteras ad loca singula deferri, eisdem scientiâ, motu, & authoritate, decernimus, quòd ipsarum transumpto manu publica, & sigillo dicti Vicarij, vel alicujus Episcopalis, aut Superioris Ecclesiasticæ Curiæ, munito, tanquam præfatis nostris, si originales litteræ prædictæ forent exhibitæ, vel ostensæ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ intentionis, mandati, inhibitionis, voluntatis, promulgationis, concessionis, & constitutionis infringere, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domin. 1446. quinto Idus Februarij Pontif. nostri anno 16.

Vvad. t. 5. 1447. n. 17. Non ideò tamen quievere per omnia stimuli conscientiarum: primò etenim in Vltramontanis, præsertim in Gallia, timoratæ conscientiæ stimulis agitati nonnulli dubitabant, an liceret Vicariis Generalibus, & peculiaribus Provinciarum Observantiæ dumtaxat subijci; & Ministri Generalis, ac Provincialium se subtrahere obedientiæ? Quare integræ domus ad pristinum statum redire volentes, supplicarunt, ut præscriptis quibusdam legibus, & cautionibus, ne dissiparetur inchoata Reformatio, liceret ad Ministros reverti. Ita sub his formulis concessit Nicolaus V. dato brevi, quod appono.

NICOLAVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Licèt ex debito, &c. Dudum siquidem fæl. record. Eugenius IV. prædecessor noster, dilectum filium Ioannem de Mauberto Ordinis Fratrum Minorum professorem Generalem omnium, & singulorum dicti Ordinis Guardianorum, & Fratrum sub Regulari observantia degentium, ac in Regno Franciæ pro tempore commorantium Vicarium fecit, constituit, & deputavit, ac voluit, statuit, decrevit, & mandavit, quòd dicti Guardiani, & Fratres omnes & singuli sub cura, & obdientia ipsius Ioannis permanere deberent, & nonnulla alia desuper fecit, & concessit prout in diversis ejusdẽ prædecessoris litteris pleniùs continetur. Cum itaque, sicut pro parte dilecti filij Petri Legerij Ministri Provincialis Provinciæ Turonensis juxta morem dicti Ordinis nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd multi Fratres Ordinis, & Provinciæ prædictorum in eadem observantia, ac sub ipsius Vicarij obedientia tàm prædictarum, quàm aliarum Concilij Constantiensis dudum antea desuper confectarum litterarum vigore præsentialiter degentes, ex certis rationabilibus causis ad id animas eorum moventibus, ex tunc in antea, non sub Vicariis hujusmodi, sed sub Generali totius Ordinis, ac Provinciali Ministris Provinciæ hujusmodi, nec non aliis ejusdem Ordinis Superioribus pro tempore existentibus, aliàs sub dicta Observantiâ, ac Regularibus ipsius Ordinis institutis permanere desiderent, pro parte dicti Petri Provincialis nobis fuit humiliter supplicatum,

ut

ut super hoc prædictorum Fratrum statui, quieti, & tranquillitati opportunè de benignitate Apostolica providere dignaremur. Nos igitur supplicationibus hujusmodi tamquam justis, & rationabilibus, ac antiquæ, & laudabili dicti Ordinis consuetudini consonis annuentes, authoritate Apostolica , ex certa scientia, tenore præsentium, decernimus, atque declaramus, quòd de cætero omnes, & singulæ Provinciæ, & Ordinis prædictorum domus sub obedientia Ioannis Vicarij hujusmodi præsentialiter existentes, quandocumque. major pars Fratrum in illis pro tempore degentium, id duxerit eligendum, ac etiam omnes, & singuli Ordinis, Provinciæ, & observantiæ eorumdem Fratres sub cura, & obedientia Ioannis Vicarij hujusmodi nunc, & pro tempore permanentes, quando id simul, vel successivè etiam elegerint, non sub Ioannis Vicarij, sed sub Generalis, & Prnvincialis, nec non aliorum Superiorum pro tempore existentium Ordinis hujusmodi perpetuo permanere teneantur, & debeāt, quòdque nullus ex Superioribus dicti Ordinis, tàm in prædictis domibus, sic se submittentibus eisdem, quàm etiam ex certa, & rationabli causa in omnibus aliis ejusdem Ordinis, & Provinciæ reformatis, & secundùm Regularia instituta viventibus, nec non ab earum fundatione sub cura, & obedientia Generalis, Provincialis, & aliorum Superiorum usque nunc degentibus, Guardianum, seu Superiorem, vel Officiarium, aut aliàs ad commorandum in eisdem, vel ipsarum aliqua per Superiores prædictos, vel eorum aliquem, seu aliàs quomodolibet ullo umquam tempore deputare possit, vel debeat, absque Fratrum prædictarum domorum voluntate, & assensu; ita tamen, quòd talis Guardianus, seu Superior, vel Officiarius sit semper conformis eisdem habitu, & vitâ, & ab ipsis electus, nec aliquis ex Generali, Provinciali, & aliis Superioribus pro tempore supradictis, absque præmissis voluntate, & consensu aliquem ex Fratribus præsentibus, & futuris omnium, & singularum domorum prędictorum Ordinis, & Provinciæ, ac Regularis disciplinæ sub cura, & obedientia Generalis, & Provincialis pro tempore degentium hujusmodi, aliquam aliam domum prædicti Ordinis, non secundùm Regularia statuta viventem transferre, neque alium dicti Ordinis Religiosū, in aliqua ex domibus Provincię, & Regularis disciplinæ eorum curæ commissis hujusmodi deputare, neque collocare valeat, nisi secundùm Regularia statuta vivere velit: neque etiam ipsi præsentes, & futuri Guardiani, & Fratres contra eorum voluntatem in suis domibus prædictis, vel earum aliqua ad commorādum recipere teneantur, etiam decernentes ex nunc irritum, & inane, processus etiam quoscumque, excommunicationis, suspensionis, & interdictionis sententias, & pœnas in se cōtinentes, nec non omnia alia, & singula, quæ contra statutum, decretum, & declarationem nostram hujusmodi haberi, fieri, aut famulari forsan contigerit, irrita, & inania existere, nulliusque roboris, vel momenti. Et nihilominus singulis omnium domorum Ordinis, Provinciæ, & Regularis disciplinæ prædictarum, sub cura, & obedientia Generalis, & Provincialis, nec non aliorum Superiorum hujusmodi Guardianis præsentibus, & futuris, ut omnes, & singulos Clericos, sæculares, & laicos sub Regulari habitu prædicti Ordinis vivere volentes, in Fratres ejusdem Ordinis recipiendi, eisque habitum prędictum exhibendi, nec non ab ipsis professionem Regularem secundùm ipsius Ordinis consuetudinem, si illam emittere volverint, etiam recipiendi, Superiorum suorum desuper licentiâ petitâ, licèt non obtentâ plenam, & liberam eadem authoritate licentiam elargimur. Non obstantibus &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ 1447. pridie Kal. Septembris, Pontificatus anno primo.

Fuerunt aliqui Fratres, & integri Conventus, qui tunc se subtraxerunt Fratris Ioannis de Mauberto Vicarij Generalis imperio. Atque ille eodem anno 1447. ut reliqui firmiùs subsisterent, & majori omnium consensu res transigerentur, Capitulum Generale indixit in Cænobio sancti Audomari, ubi communibus præscriptis legibus circa Officium divinum, habitus qualitatem, & formam, internam, & externam conversationem, & demum circa paupertatis Observantiam, majorem pacem, & animorum concordiam induxit. Ibid. n. 19.

Vvad.t.6. Reg.1452. bull. 113. Hæc differenter in Provincia Burgundiæ Conventus Dolæ, alijque de Colettana præsertim Reformatione, qui generaliter à Fratribus Observantiæ Regularis aliquo modo discriminabantur, quamvis puriorem Regulæ Observantiam profiterentur, obediebant à principio tùm Generali, tùm Provincialibus Ministris de Ordinis Communitate, quod erat in tota Colettanorum Reformatione communius; cùm verò audita Observantium à Conventualibus separatione prædicta, ipsi etiam Vicariis Observantiæ nomen dedissent, quantociùs, vel facti pœnitentes, vel à Conventualibus allecti iterum à Vicariis Observantiæ recedere, atque Ministris Conventualium se subdere voluerunt cum integris, etiam suarum Colettanarum Monialium Cœnobiis: verùm quoniam Nicolaus Pichon Conventus Dolæ Guardianus suo, & aliorum sibi adhærentium nomine Apostolicas litteras à Nicolao V. se obtinuisse dicebat, quarum virtute, tum Fratres, tum Abbatissæ, & Moniales præfatæ de Colettana Reformatione sub Vicariorum Observantium integrâ obedientiâ perseverare tenerentur, recurrentes isti ad eumdem Nicolaum, obtinuerunt, ut à Vicariorum subjectione liberati in sua reformatione sub Ministrorum obedientia, atque gubernio liberè, ac licitè perseverare valerent. Quæ omnia fusiùs videri possunt in ipsius Nicolai litteris, *Ex Paterna charitatis affectu*, &c. anno 1452. 7. Idus Decembris Pontificatus anno 6. quas in tom. 1. l. 5. retulimus. Lib.5. cap. de Colettanis.

Petra scandali fuit illa Bulla Eugeniana divisionem hujusmodi in ordine prætexens. Capistranus itaque de Claustralium animo plenè securus, cum anno 1449. in Vicarium Generalem fuisset electus, Nicolao Pontifici in Picænum venienti obviam fuit, & de omnibus integrè, atque sincerè informavit. Pontifex verò ad Generalem Ministrum sequens diploma transmisit.

NICOLAVS PAPA V.

Dilecto Filio Antonio de Rusconibus S. Theologiæ Magistro, Ordinis Minorum Generali Ministro.

Vvad.t.5. 1449.n.17. DIlecte Fili, salutem, & Apostolicam benedictionem. Profecturus ad Capitulum dilectus filius Fr. Ioannes de Capistrano, ad præsentiam nostram se contulit, & ut Nobis enunciavit, se Vicarium electum fuisse, ac publicatum, ipsum attenta suæ præsentis vitæ honestate, ac Religionis observantia, authoritate nostra confirmavimus, & pro confirmato haberi debere decernimus. Tu erga illum benignè fac, & gratè suscipias, sibique favori, & præsidio, nostro intuitu, & suis benemeritis, esse velis in omnibus, quæ ad eum, & cæteros de Observantia spectant, si Nobis rem gratam cupis efficere, ac eumdem confirmes; nam quò illi te favorabiliorem præstabis, eò Nobis gratius futurum existimes. Si verò contra fieret, quod non credimus, tanto uberiorem assistentiam, & favorem consequetur à Nobis. Datum Spoleti die 23. Maij Pontificatus nostri anno tertio.

Spoleto abiit Florentiam Capistranus, quò etiam concesserant præcipui Patres Observantiæ. Illìc enim Minister Generalis Antonius prædictus Comitia generalia Patrum Conventualium in Cœnobio Sanctæ Crucis indixerat pro Festo Pentecostes. Acta utriusque Capituli perierunt. Soli supplicationi publicæ, seu processioni Conventualium interfuerunt Observantes, ab aliis Comitiorum gestis abstinuerunt. Magna solemnitate peractum est publicum spectaculum, ducta supplicatione à prædicto Cœnobio ad domum civicam, ubi Magistratus advenientes honorificè excepit, & super gradus Palatij inter Missarum solēnia Vicarius Capistranus egregium habuit sermonem. Audiebat eum populus tanquam virum Apostolicum, & tanquam è Cælo missum. Cùm è Conventu Nemoris in Vrbem veniret, effusa per aliquot milliaria, extrà Vrbem turba virorum, ac mulierum cum gaudio, & applausu suscepit, eum libenter in Vicariatu Generalis Minister confirmavit, dato hoc instrumento. Ibid. n.18.

In Christo sibi carissimo Fratri Ioanni de Capistrano; Frater Antonius de Rusconibus de Comis S. Theologiæ Magister, ac totius Ordinis Minorum Generalis Minister, & servus, salutem, & pacem in Domino sempiternam.

CVm in Congregatione Fratrum, qui de Observantia vulgariter nuncupantur, n. 19.

cupantur, in loco Nemoris de Mugetto celebratâ, fueris per ipsos Fratres in eorum Vicarium in Cismontanis partibus electus, quam electionem, ut confirmarem, fui à te, & à pluribus ex ipsis, qui tecum aderant, humiliter, & reverenter requisitus. Ego itaque, ad quem spectat merita subditorum ponderare, electionem ipsam de te mihi carissimo filio ritè, canonicè, & juridicè factam, atque celebratam, de consilio tamen Venerabilium Patrum Ministrorum, multorumque aliorum Vocalium in præsenti Capitulo General. Florentiæ celebrato anno Domini 1449. die 2. junij existentium, accepto, approbo, confirmo, tibi vices meas, & omnimodam potestatem, atque facultatem committendo. Et ut tibi cedat ad meritum obedientiæ salutaris, quatenùs ipsam electionem, in eorum Vicarium, & Pastorem, ut præmittitur, ritè, juridicèque de te factam, omni contradictione semota, humiliter, reverenterque suscipias, susceptamque, cum omni diligentia studeas exercere, secundùm multiplicem gratiam à Domino tibi datam. Injungens insuper omnibus, & singulis Fratribus de Observantia vulgariter nuncupatis, cujuscumque conditionis, & gradus existant, tuo regimini commissis, ut tibi veluti meo Vicario, per eandem obedientiam salutarem teneantur firmiter obedire; exhortantes te in Domino, ut ita sollicitè circa eorum regimen te habeas, & charitativè, quòd sæpè dictorum fratrum tua institutio cedat in profectum, animarum salutem, & Religionis augmentum, quos tibi, teque illis in Domino commendo. Vale in Christo Iesu, & ora pro me. Datum Florentiæ tempore nostri Generalis Capituli ibidem celebrati anno, mense, & die qui supra.

Ibid. n.20. Propter repetitas Pontificum constitutiones Minister Generalis Capistranum in Vicariatu confirmavit; ægrè tamen ferebat ipse, & Ministri Provinciales, à se pedetentim divelli numerosam, Principibus caram, populo acceptabilem, & multis titulis honorificam familiam. Nihil ergo intentatum reliquerunt, nihil non excogitarunt, ut sibi eo subjectionis, & unionis glutino compaginarent, quo non tàm rescissum à corpore membrum, quàm ejusdem pars intima, & capiti inhærens existimaretur. In Bullam itaque Eugenianam, separationis conspicuam originem, modis omnibus invehuntur, & conantur labefactare. Inde fœlicior videbatur conatus, & titulus speciosior, quòd plerique ex ipsa familia id clam appeterent, & secretis suggestionibus hos ad aggrediendum urgerent. Illorum antesignanus, & instructor erat Robertus Liciensis, qui, dum strictioris vitæ paulatim tedæret, & fibulas laxaret disciplinæ, impatienter ferebat morosos correctores, & integros Rectores, qui à recto tramite declinantem reducere satagebant. Accedebant alij similes, ambitionis æstu perciti, qui populi applausum, & gloriam ex doctis Concionibus partam, in contemptum ducebant humilis instituti, omnia in proprium commodum convertentes. Ne verò viderentur injustè agere, aut à perfectioris vitæ proposito resilire, illud obtenderunt pietatis velamen, se velle genuino S. Francisci Successori, Ordinis Capiti propriè subesse, & germano, solidoque vinculo, non commentitio, & exili nimis, quale Eugenius excogitavit, corpori inhærere. Ità ab ipso Institutore Francisco in sua Regula præceptum contendebant, atque rigorosè, ita intelligenda verba illa dicebant: *Universi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & servum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire.*

Sic plerique *culices colunt, & camelos deglutiunt*, in minimis religiosi, in magnis profusi, inania superstitiosè curantes, seria temerè negligentes: *Optimi scilicet æstimatores rerum, qui magnam de minimis, parvam, aut nullam de maximis curam gerant.* Hi in recentis disciplinę severiore instituto laxiorem vitam, & impunem affectantes dissolutionem, *à modicis quidem delictis abstinebant, magna autem mala alacriter committebant:* nam & restauratæ disciplinæ novellum germen concutiebant, per viam hanc benè ambulantes conturbabant, in partes ducebant, sensum suum summi in Terris Legislatoris judicio pręferebant. *Maioribus major, minoribus minor opera nostra, & cura debetur, de quorum etiam contemptu juxta eandem considerationem gravior, leviorve offensa contrahitur. Cujus enim inter praeceptores reverentior nobis imminebit authoritas, ejus gravior formidanda* Ibid. n.21. ex D. Bernardo ex Chrysost. & aliis.

danda erit Offensio, ac majoris cujusque mandati transgressio damnabilior æstimanda. Non absque noxa sanctorum Institutorum Canones violantur; sed majori culpâ Apostolica contemnuntur præcepta. Pontificis major est authoritas, per quem illi authoritatem accipiunt: si revocare, si infirmare, si temperare velit, in ipsius est potestate. Verum est; *non cuilibet hominum mutare fas est regulas sanctorum Basilij, Augustini, Benedicti,* adde *Francisci; aliosquè authenticos Canones, sed solis dispensatoribus Mysteriorum Dei: quæ namque ab hominibus tradita sunt, etiam per hominum Rectores licitè interdum, innoxièque pro causis, personis, locis, & temporibus dispensantur.* Nec tamen dispensavit Eugenius in Primicerij obedientia, à Francisco præscripta, sed ab eo derivari voluit authoritatem in rigidiorem perfectioris obedientiæ exactorem. Plenam Ministro Generali reliquit in omnem Ordinem potestatem, sed in hac familia, vel per se, vel per idoneum Ministrum exercendam.

Vvad.t.6. 1454.n.31. Semper altè doluerunt Ministri, quòd Vicarios ab observantibus electos confirmare tanto rigore tenerentur; & data occasione confirmare detrectabant. Anno sequidem 1454. Ioannes Quiesdeber, ex Vicario Provinciæ Franciæ in Vicarium Genaralē Vltra-montanum electus, Vir doctus, & sui status Zelantissimus, Missis qui electionis acta ad Ministrum Generalem perferrent, confirmari supplicavit; sed longâ morâ, fictisque coloribus ille confirmationem distulit, donec tandem à Pontifice monitus concessit. Ejus causam juvit Capistranus, ad quem Ioannes binas dedit totius rei narrativas. Nihil tamen Ministri Generalis moræ, aut tergiversationes eum à regimine suscipiendo retardarunt, dum sibi licuit juxta Eugenij constitutionem post triduum à præsentatis actis, & si Minister Generalis confirmationem negaret, authoritate Apostolica regimen subire.

Quod tandem sub Nicolao Pontifice continuis susurrationibus, atque machinationibus obtinere non potuerunt Conventuales, obsistente in primis Capistranensis præsentiâ, qui tum singularium suorum meritorum intuitu, tum quòd Nicolao Pontificatum prædixerit, erat inter paucissimos eidem acceptus; sub Calixto III. tandem evicerunt, captatâ Capistranensis absentiâ in Hungarica expeditione occupati.

Calixtus ergo sancto Zelo ductus, ut continuis discordiis, & non sine populorum scandalo gravissimis dissentionibus finem aliquando imponens, Conventuales cum Observantibus in pace componeret, adhibito B. Iacobi de Marchia Consilio, bullam edidit quæ *Concordia* dicitur, tenoris sequentis. Vvad.t.6. 1456. n.129.

CALIXTUS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

ILlius, cujus in pace factus est locus, vices, quamquàm immeriti gerentes in terris, circa professores Regularium Ordinum quorumlibet, ut sepositis contentionum, & discordiarum vepribus, in amœnitate quietis, & pacis illius famulentur auctori; nostræ vigilantiæ studium propensiùs adhibemus: sed id nimirum in Sacra Religione Fratrum Minorum, qui fervore charitatis igniti, eorum dulci eloquio fructum in agro militantis Ecclesiæ afferunt salutarem, eò studiosiùs agere satagimus, quò ipsi veluti quædam salutaris eruditionis exemplaria cæteris fidelibus esse debent, quorum discordiæ, si diutiùs perdurarēt, vergere possent in eorum perniciem, perniciosum exemplum, ac scandalum plurimum. Sanè cum olim nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri, circa quietem, & tranquillum regimen dilectorum filiorum professorum ejusdem Ordinis piè, & sanctè, ac multifariè laborassent, ordinantes aliqua circa Regulam per B. Franciscum traditam, prout ipsis expedire videbatur; tandem fæl. rec. Eugenius Papa IV. prædecessor noster quasdam tunc inter eos, qui de observantia nuncupantur, & alios Fratres ejusdem Ordinis professores vertentes differentias sedare, & amputare, ac eis imposterum benè vivendi normam tradidisse ratus, nonnulla circa regimen, & gubernationē, & alia eosdē Fr. de Observantia nuncupatos contingentia ordinavit, statuit, & concessit, prout in diversis ipsius litteris desuper cōfectis pleniùs continetur. Verum undè prædictus prædecessor pacem dedisse credidit, æmulo humani generis superseminente Zizania,

zania, eruperunt contentiones, & odia, ac dissentiones, & schismata emerserunt, quæ in eorum exacerbatis mentibus usque ad nostra tempora pervicaciùs perdurarunt. Ex quo Nos cupientes illa, nè præfatæ Religioni diutiùs inveterata (quod absit) naufragium desolationis pariant infirmorum, nostræ provisionis auspiciis perpetuò terminari, digestâ super his cum Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus deliberatione præhabita, de ipsorum fratrum nostrorum consilio pariter, & assensu, ad laudem Omnipotentis Dei, & honorem B. Francisci, ad quem singularem devotionem gerimus, nec non perpetuam dictę Religionis quietem, & pacem, nonnulla salubria, & Deo, ut speramus, accepta statuta, & ordinationes edidimus, per eosdem Fratres, & eorum Prælatos perpetuis futuris temporibus, auctore Domino inviolabiliter observanda. Authoritate igitur Apostolica, & ex certa scientia, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli Fratres dicti Ordinis, præsentes, & futuri, quocumque nomine vocentur, & censeantur, ipsique Ministri, Custodes, Vicarij, & alij quicumque Generali Ministro dicti Ordinis pro tempore existenti, juxta continentiam prædictæ Regulæ obedire teneantur. Nec non quòd omnes, & singuli Custodes, vel Vicarij Fratrum prædictorum de Observantia nuncupatorum quarumcumque Provinciarum, eorumque Discreti ad Capitulum Generale juxta morem dicti Ordinis teneantur accedere, in quo postquàm Vicarius Vicariorum, vel Custodum eorumdem Officio Vicariatus hujusmodi cesserit, ut moris est, ijdem Custodes, aut Vicarij, & Discreti (præsidente dilecto filio Generali Ministro pro tempore existenti, aut aliquo ab eo deputato, si ibidem noluerit interesse) assumptis duobus scrutatoribus ex numero Vocalium, aliorum vota scrutetur; ut moris est, tres ex eisdem Fratribus de Observantia nuncupatis nominent, & prædictus Generalis Minister, unum ex dictis tribus, sic nominatis in Vicarium Custodum, vel Vicariorum eorum Fratrum de Observantia nuncupatorum instituat, & is, quem ex prædictis tribus Generalis prædictus instituerit, vel confirmaverit, hujusmodi institutioni, vel confirmationi consentire teneatur, nec possit sinè rationabili causa, vel justo impedimento renunciare. Et si forsan aliqua controversia circa nominationem, institutionem, vel confirmationem hujusmodi oriretur, nominetur in eodem Capitulo unus alius ab eisdem Fratribus de Observantia dictis, qui possit, & faciat ea, quæ incumbunt, quousque controversia hujusmodi sopiatur, quemadmodum de Ministris observatur. Præfatus verò institutus postquàm acceptaverit, Generalis prædictus committat illi plenariè vices suas, & nihilominus eandem authoritatem, & potestatem in Fratres de Observantia nuncupatos habeat, quam dictus Gæneralis habet. In qua quidem electione, nominatione, vel confirmatione celebranda, si Vocales deficerent ad nominationē prædictorum trium, suppleantur, ex prædictis Fratribus de Observantia nuncupatis. Ordinantes etiam, quòd Custodes, vel Vicarij prædicti de Observantia nominati in eodem Generali Capitulo ad electionem Generalis Ministri vocem activam tantùm habeant, sic quòd, Domino largiente, pro tranquillo ipsius famulatu, ordinamus, & providemus, quòd secundum Deum talem eligere studeant, quem ad pacem, & unitatem dicti Ordinis conservandam, fore crediderint aptiorem. Et insuper quòd Ministri Provinciales per se ipsos, vel eis legitimâ causâ impeditis, ab ipsis deputati electioni Vicariorum, seu Custodum Provincialium eorum, qui de Observantia nuncupantur, interesse possint, qui unâ cum duobus scrutatoribus, ex numero Vocalium ab eis eligendis, aliorum vota scrutentur, & qui à majori parte fuerit nominatus, & electus Vicarius, seu Custos per eosdem Provinciales Ministros in singulis Provinciis confirmetur; & nihilominus sit, & pro tali habeatur; & si aliqua disceptatio, vel controversia suboriretur, interim unus eligatur ab eisdem in ipso Capitulo, qui præsit, & alia faciat, quæ incumbunt, quemadmodum de Ministris observatur, & de aliis se nullatenus intromittat. Guardiani verò instituti in Congregationibus Provincialibus prædictorum Fratrum de Observantia nuncupatorum legantur in Tabula Provincialium Capitulorū similiter au-

tem Prædicatores, & Confessores in Congregationibus Provincialibus nuper electi, in eisdem Provincialibus Capitulis confirmentur; Ordinamus præterea, quòd prædictus Generalis Minister per se ipsum dumtaxat prædictum Vicariorum, vel Custodum Vicarium de Observantia nuncupatorum visitare, & si ejus demerita id exegerint, punire, ac pro notorio, & pro quo ad depositionem legitimè procedendum esset, crimine, ab eodem officio deponere possit, & valeat, de consilio tamen, & consensu saltem qninque, vel sex ex Vicariis, vel Custodibus antedictis. Quòd si fortè contigerit, aliquem ex Fratribus de Observantia nominatis hujusmodi prædicto Generali Ministro pro crimine deferri, vel accusari, tunc, & eo casu Generalis prædictus per se ipsum, aut ejusdem Provinciæ, in qua accusatus resideat, seu etiam Vicarium Vicariorum, vel Custodum, seu quemvis alium Fratrem de Observantia in eadem Provincia continuè residentem visitare, aut convictum, seu confessum in aliquo loco Fratrum de Observantia hujusmodi, ubi convictus, vel confessus fuerit, aut in quo deliquerit, corrigere, & punire; & identidem observetur, quoad omnem locum Fratrum de observantia prædictorum. Cæterùm volumus, quòd nullus Frater de Observantia hujusmodi de loco suo amoveatur, sed in eo potiùs ad famulandum Altissimo quieta mente foveatur, prout in Constitutione fæl. rec. Martini Papæ V. prædecessoris nostri dicitur pleniùs contineri. Quòdque nullus Frater Conventualium nuncupatorum absque licentia dicti Generalis, seu Provincialium Ministrorum saltem petitâ ad loca Fratrum de Observantia, & è conversò nullus eorum, qui de Observantia nuncupantur, etiam legitimâ subsistente causâ ad loca, seu Conventus aliorum Fratrum Conventualium prædictorum sinè speciali ejusdem Generalis, seu Provincialium Vicariorum petitâ, & obtentâ licentiâ, excepto evidenti suæ salutis periculo, possint accedere, prout in Constitutione prædicti Martini V. dicitur contineri, sub pœna privationis Officiorum, quæ obtinēt, & inhabilitatis ad quoscumque actus legitimos exercendos. Et ut eisdem Fratribus de Observantia delinquendi, & vagandi tollatur occasio, volumus, quòd si quis Prælatorum, aut Fratrum tàm Conventualium, quàm de observantia nuncupatorum aliquem Fratrem fugitivum receperit, ab officio, cui præest, suspensus, & ad actus legitimos exercendos inhabilis fiat eo ipso. Adiicientes quòd ipse fugitiuus à suo Prælato ubicumque repeti, ac pro crimine, levitate, aut aliâ suæ fugæ causâ corrigi, & puniri possit, qui si postquàm correctus, & punitus fuerit, recedere voluerit, petere debeat licentiam, prout superiùs enarratur, nec de cætero à quovis Fratrum de Observantia repeti possit, nisi fortè constiterit, eum ad frugem vitæ melioris redire voluisse. Si quis autem Prælatorum, aut Fratrum prædictorum super restitutione fugitivorum hujusmodi requisitus, illam facere noluerit, suspensionis, & inhabilitatis prædictæ sententiam incidat eo ipso; quos fugitivos dictus Generalis Minister libris, & aliis rebus suo usui concessis, etiam propter hæc privare debeat. Volentes insuper, quòd Generalis Minister, & Vicarius Vicariorum, vel Custodum prædictorum attentè caveat, quòd nulli Fratrum Conventualium, vel de Observantia nuncupatorum, discurrendi, vel vagandi per Provincias licentiã concedat absque rationabili causa, & evidenti necessitate, super quo eorum conscientias oneramus, etiam sub aliquarum Indulgentiarum specie, vel prætextu. Quòd si litteræ concessionum hujusmodi aliàs quàm pro causa, & necessitate similibus reperirentur, illæ nullius sint roboris, vel momenti; Ac etiam pro evitandis scandalis prædictus Generalis Minister absolutionem eorum, qui votum castitatis transgressi sunt, & imposterum transgredientur, si ad eum pro absolutione accesserint, per seipsum impendere possit. Et nihilominùs pro eodem delicto, vel crimine eos ad Vicarios, vel Custodes Provinciales dumtaxat eosdem remittere teneatur, & debeat, qui illam per se exerceant, nec eam committere possint, nisi Guardianis locorum delinquentium eorumdem, qui pro modo culpæ injungant satisfactionem, & pœnitentiam salutarem, ut omnibus qualitatibus, & circumstantiis diligenter pensatis, meliùs Deo animas lucrifacere possint. Vicarij verò, vel Custodes Provinciales

Fratres

Fratres de Observantia prædictos in eorum Provinciis constitutos de loco ad locum transferre possint, prout viderint expedire. Et si cui fortè Fratrum eorumdem concessum foret, ne de aliquo loco removeri possit, tunc Vicarius ipse causam, ob quam remotionem ipsam facere vellet, indicare debeat concedenti. Cæterùm si Vicarium Vicariorum, vel Custodum Citrà, & Vltra-montanũ infrà tempus sui officij inexpleti à rebus humanis decedere contigerit, Vicarius, vel Custos Provincialis, in cujus Provincia decesserit, gerat loco ejus Commissariatus officium, usque ad Capitulum Generale, vel illius Successoris electionem, sicut de Ministro observatur. Vicarius autem Vicariorum, vel Custodum officium gerat usque ad Capitulum generale, in quo eidem officio liberè cedere teneatur; & ex tunc alterius Vicarij hujusmodi provisio fiat, prout superiùs dictum est; & sic successivè observetur, nec ipse cedens pro ea vice nominari, vel institui, aut præfici possit, seu valeat quoquo modo. Et quoniam (uti etiam accepimus) propter quæstas, quæ nonnunquam à vagabundis Fratribus ubique fiunt, quamplura in eodem Ordine sæpenumerò scandala oriuntur, omnibus, & singulis tàm Conventualibus, quàm de Observantia Fratribus prædictis sub excommunicationis pœna districtiùs inhibemus, ne ipsi de Observantia sub nomine Conventualium, neve Conventuales, sub nomine, aut prætextu de Observantia Fratrum, aut locorum quæstuare quoquomodo præsumant. Mandantes eorum Superioribus, ut eos qui contra inhibitionem nostram hujusmodi fecerint, carceribus usque ad condignam pœnitentiam mancipent, & observent; qui quæstuantes nihilominùs ad omnes actus legitimos inhabiles propterea censeantur eo ipso, ac eandem excommunicationis sententiam incurrisse declarari, & pro excommunicatis publicè nunciari possint; à quâ quidem sententia Conventuales à Generali Ministro, de Observantia verò Fratres prædicti à Vicario dumtaxat, & non ab aliis, præterquàm in mortis articulo constituti, possint absolvi, qui etiam ab ipsorum Prælatis rebus quæsitis hujusmodi protinùs priventur. Statuimus etiam, & ordinamus, quòd omnes, & singuli Fratres tàm Conventuales, quàm de Observantia nuncupati, ad Civitates, Terras, seu Castra, in quibus Conventus dicti Ordinis fuerint pro tempore, accedentes, teneantur, & debeant saltem post unam diem naturalem se, Conventuales videlicet Conventualium, & de observantia locorum Prælatis præsentare, in quâ quidem Civitate, vel Terra, si unus dumtaxat Conventus fuerit, ad ipsius unius Prælatum debeant se conferre, illius mandatis humiliter udituri. Nos tamen ipsis sub excommunicationis, ac similis inhabilitatis pœna mandamus, à quâ, si qui incurrerint, possint per eorum Superiores absolvi, ne in eisdem Civitatibus, seu Terris sine Prælatorum suorum licentia diutiùs permanere præsumant, qui si secus egerint, Prælati prædicti eos capere, punire, ac rebus ad eorum vitam concessis, & præsertim apud eos repertis, liberè privare valeant, nisi à Superioribus eorum aliud habuerint in mandatis. Postremò cum Vicaria Austriæ per plures Provincias juxta morem dicti Ordinis extendatur, ne à quo Ministro Provincialis Vicarius, vel Custos Provinciæ confirmari debeat, hæsitari possit, volumus, ut ille Provincialis Minister congregationi Fratrum de Observantia prædictorum, in eadem Vicaria interesse, & Vicarium hujusmodi, vel Custodem confirmare possit, & debeat, in cujus Provincia Congregatio ipsa fuerit celebrata. Quocircà prædictis Generali Ministro, & aliis Ministris, Custodibus, vel Vicariis quibuscumque prædictis, cæterisque Fratribus, & personis dicti Ordinis præsentibus, & futuris, in virtute sanctæ Obedientiæ, ad quam ex voto tenentur, ac pro spe salutis æternæ districtè præcipiendo mandamus, quatenùs circa obedientiam, electiones, nominationes, institutiones, & confirmationes, & alia superiùs expressa, ordinationes, statuta, mandata, & inhibitiones nostras hujusmodi studeant inviolabiliter observare, præmium exinde ab eo, qui auctor est concordiæ, & pacis, uberrimum accepturi. Institutis Regularibus dicti Ordinis quoad reliqua nihilominùs, in suo robore permanentibus. Non obstantibus prædictâ Eugenij IV. cæterisque, &c. Nulli ergo &c. Dat. Romæ 1455. 4. Nonas Februarij Pontific. anno primo.

Ibid.n.130 Ad singulos Provinciarum Ministros transmissa sunt hujus diplomatis exemplaria, manu Cardinalis Firmani Ordinis Protectoris subscripta. Missum etiam aliud diploma ad Archiepiscopos Toletanum, & Compostellanum, quos Pontifex in Regnis Castellæ, & Legionis deputavit prædictæ Constitutionis executores, & Fratrum de Observantia Conservatores; revocavit etiam, quas supra diximus dolosè extortas, litteras pro Ministro Turoniæ contra Fratres de Observantia, & illas etiam, quas pariformiter pro Colettanis Observantibus Provinciæ Burgundiæ concesserat, qui ab institutione sua Ministris Generali, & & Provincialibus subjecti, cum deindè Vicariis Observantiæ Regularis nomen dedissent, prævalente tandem Conventualium instigatione, obtentâ prædallegatâ bullâ, iterum Conventualibus se subjecerant; tandem verò sub Calixto ad Observantes redierunt.

Ibid.1455. n.92.

Ibid.1458. n. 20. Mortuo autem Calixto, à Pio II. in initio Pōtificatus Colettani penè omnes in Provinciis Burgundię, Frācię, Aquitaniæ, & alijs Vltra-montanis partibus litteras impetrarunt, *Religiosam vitam Professis &c. anno* 1458. 17. *Kal. Novembris anno primo* quarum virtute sub Obedientia Ministrorum Generalis, & Provincialium iuxta primævam suam institutionem vivere sibi liceret, nec in Eugeniana, vel Calixtina bullis comprehensi dicerentur, licet Observantium nomine nuncuparentur.

Ibid.1463. n. 25. Cogitavit etiam remedium aliquod adhibere Ludovicus Vicentinus in Cismontanis Vicarius Generalis, auxiliante Philippo Cardinale Bononiensi, tot scandalis, & populorum admirationibus, quæ ex vago, & multiplici Observantium nomine oriebantur. Erat enim qui speciosâ, & populis Observantium voce allecti ita vocari affectabant, sed Observantium legibus, aut Præfectis subesse nolebant, applausibilem prætexentes rationem, se à Ministri Generalis, & Provincialium obedientia nolle recedere; prout libro 5. fusiùs enarravimus.

Ibid.1458. n. 14. Denique ut de Vicariis istis tractatum finalem, ac conclusionem absolvam; cum revocatâ per Calixtum III. bullâ Eugenianâ, nec hæc, nec Calixtina per Conventuales, observaretur, in maxima erant Observantes angustia: mortuo autem Cardinale Firmano Ordinis Protectore, substitutus ei in Officio Bessarion Cardinalis Nicænus Vicarium Generalem Observantium ad Pontificem Pium II. introduxit, atque, ut benignè audiretur, obtinuit. Exposuit ille novas inferri Observantibus molestias, nolentibus Conventualibus observare bullam Calixti III. per quam revocari curaverant Eugenianam; se proindè, suosque miserè fluctuare, & quam sibi præscribant, formam vivendi penitùs ignorare; rogavitque, ut pro sua paterna sollicitudine remedium adhiberet. Id se facturum placidè promissit, commisitque causæ discussionem Domino Nicæno. Ille verò Pontificem rogavit, ut in re ardua, multisque annis controversa alios adjungeret, qui discordiarum Causas exciperent, & circa remedium cogitarent. Delecti sunt Gullielmus Cardinalis Rhotomagensis tit. S. Martini in Montibus, Alanus Cardinalis Avenionensis tit. S. Praxedis, Angelus Reatinus, & Ioannes Barchinonensis, Episcopi.

Die 27. Septembris assidentibus prædictis Dominis Minister Generalis associatus à Magistro Ioanne Ordinis Socio, & Magistro Michaele Ordinis Procuratore, dixit se ante Capituli celebrationem, in ipso Capitulo, & post peractum, modis omnibus conciliandæ, & firmandæ paci studuisse, sed frustrà; nullam enim fore concordiam, neque unionem in Religione judicabat, persistentibus in suo robore bullis sive Eugenianâ, sive Calixtinâ; Illa enim, *dixit*, ordinem scindit; Hæc electionis tollit libertatem. Vicarius Generalis assistentibus Marco Bononiensi Vicario Provinciæ Bononiæ, & Angelo Bolseno Observantium Procuratore, objecta dissoluit, aperteque ostendit omnem, quam ambiebant pacem Patres Conventuales, eò duntaxat tendere, ut enervarentur Eugenij, & Calixti diplomata, atque ad liberum eorumdem imperium reducerentur Observantes: Istud verò non expedire multis, solidisque probavit argumentis, deducta breviter rei serie ab Observantiæ primordiis, relatisque privilegiis, & defensionum munimentis, quibus Concilia Constantiense, & Basileense, Pontifices Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus V. & Calixtus III. indemnem Ibid. n.15.

demnem sartam, tectamque voluerunt hanc familiam à Conventualium molestiis: Brevi compendio porrectis Nicæno rerum summariis, auditisque Cardinalibus ad Concordiam exhortantibus, discesserunt. Vt fraternè convenirent, Vicarius sæpè rogavit Ministrum Generalem, sed nihil profecit, non nisi revocatis bullis, quidquam fieri posse, obtrudente Ministro. Post multas altercationes, exactamque scripturarum, quę hinc indè Cardinalibus tradebantur, discussionem, Pontifex utriusquè partis Capita ad se vocata die 11. octobris, præsentibus Iudicibus supranominatis, quibus Nicolaum titulo S. Petri ad Vincula Cardinalem adjunxit, benignè, & patienter audivit, deindè Fratres in proximum emittens cubiculum; Cardinalium, & Episcoporum longo tempore auditis suffragiis, eos denuò revocavit, indictoque silentio, gravi, serioque vultu, dixit, se opportuniori tempore concordiæ, leges, & uniformem vivendi modum omnibus præscripturum, & quando id fieri possit, Ministro Generali prænunciaturum. Interim ne Observantes incerto, instabilique vivendi genere fluctuarent, constitutionē observarent Eugenianam. Circa transitum pręcepit, nè quispiam ab Observantibus ad Conventuales abiret, qui transeundi non obtineret facultatem; qui verò ab his ad illos vellet transmigrare, licentiam tantùm peteret, etsi non impetraret; discriminisque rationem illam dixit, quòd à Conventualibus discedentes ad arctiorem vitam transirent. Prohibuit, ne Fratrum Conventus, vel Sororum Monasteria Conventualibus subjecta Observantes admitterent, & nè circa id genus Observantium, qui Ministro parebant Generali, aut Ministris suberant Provincialibus, quidpiam præciperet Vicarius Generalis, nec illorum se ingereret regimini. Postremò addidit, in horum à se maturè constitutorum transgressores severè animadvetrendum. Restituisse autem Observantes ad pristinum vitæ genus sub Eugenianis litteris Pium Pontificem nullus mirabitur, qui ejus Epistolam, ante paucos annos de tuendis eisdem litteris ad Cardinalem Firmanum scriptam, conspexerit infra recitandam.

Super conficiendis verò litteris Apostolicis circa ea, quæ Pontifex coram Cardinalibus, & Episcopis decreverat, & super addendis, tollendisve quibusdam clausulis acriter disceptatum est inter Ministrum, & Vicarium coram Cardinale Protectore. Vt cautiùs, & maturiùs in hac re procederet Vicarius, assensum, & vota adhibuit Angeli de Bulseno Procuratoris familiæ Cis-montanæ, Marci Bononiensis Provinciæ Bononiæ, & Gabrielis Veronensis Provinciæ Austriæ, Iacobi Cornetani Romanæ Vicariorum, & Petri de Anguillaria Cęnobij de Ara-Cæli Guardiani, quorum Syngraphis ad omnes Vicarios transmissis notum voluit, se non ex suo cerebro, sed ex prudentium, & piorum consilio negotium omne firmasse. Vltra hæc, ut potiori abundaret cautelâ circa tollendas ad votum Ministri Generalis quasdam clausulas è diplomatis formula, antequàm ederetur, consulendos voluit doctissimos in Curia Viros, utriusque juris peritos, Antonium de Caffarellis, Orlandum de Florentia, Ludovicum de Interamna, Lucam de Roma, Andręam à sancta Cruce, Antonium de Baroncellis, Mansuetum Oratorem Perusinum. Demum die 20. Novembris prodijt infrascripta bulla insertis Eugeniana, & Calixtina, sub die illo, quò Pontifex in Camera supradicta à nobis recensita decrevit. Ibid. n. 18. & seqq.

PIVS PAPA II.

Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Ministris, & Vicariis, cæterisque Fratribus Ordinis B. Francisci, tàm Conventualibus, quàm de Observantia nuncupantis, &c.

PRo nostra ad B. Franciscum devotione, & pro ea benevolentia, & charitate, qua vestrum complectimur Ordinem, &c. *Demum recitatis Eugenij IV. & Calixti III. præinsertis litteris per integrum, sic prosequitur.* Ibid. n. 19.

Quæ quidem litteræ Calixto ipso antecessore nostro, qui eas concessit, vivente minimè observatæ fuerunt, immò bis, primò in Capitulo Mediolanensi, secundò in Capitulo Romano, ubi præsens Generalis fuit electus, contra earundem tenorem processum exitit, quoad voces activas Observantibus concessas

ipso antecessore nostro tacente, ac suas litteras non defendente. Vndè paulò post vestrum in alma Vrbe Capitulum celebratum, Nobis ad summi Pontificatus apicem assumptis, utraque pars vestrum à Nobis cum instantia, & humilitate, Conventuales, ut libertas, & unitas Ordinis servetur, contra quod duæ, ut dicebant, bullæ prædictæ faciebant; Observantes, verò, ut sciant, sub qua forma vivant, cum bullæ Eugenij in aliquibus per bullas Calixti modificatæ, & alteratæ essent; bullæ verò Calixti non haberent Observantiam, postularunt, adeò ut hujusmodi supplicationibus, & petitionibus pro nostro Pastoralis officij debito duxerimus opportunè prò viribus providendum. Eâ igitur re aliquando cum nonnullis S. R. E. Cardinalibus communicatâ, Venerabili Bessarioni Episcopo Tusculanensi, nec non Ordinis ipsius Protectori, & dilectis filiis nostris Gullielmo tit. S. Martini in Montibus Rhotomagensi, ac Alano tit. S. Praxedis Avenionensi, nec non Nicolao tit. S. Petri ad Vincula Præsbiteris Cardinalibus, & Angelo Reatino, & Ioanni Barcinonensi Episcopis commisimus, & dedimus in mandatis, vt partibus diligenter auditis, ac utrisque rationibus, juribus, & allegationibus, intellectis, nobis referre curarent; à quibus omnibus relatione aliquando nobis attentisimè audientibus facta, & partibus deindè vocatis à nobis, præsentibusque Commissariis antedictis diligenter auditis, & examinatis, vidimus, atque intelleximus, res ipsas vestri Ordinis ejus fore conditionis, & naturæ, ut neque brevi tempore, neque levi, facilique tractatu satis dirigi, & componi valeant. Et Nos magnis nuper, omniumque maximis occupationibus detineri cæpimus, quæ nostram, & nostrorum omnium operam exposcunt, itaut cum omnibus Christiani Orbis Imperatore, Regibus, & Prælatis, Principibus, & Populis conveniendum sit, ut rem Christianam à Turcarum, aliorumque Barbarorum invasionibus periclitantem, adjuvante exercituum Domino, protegamus. Quare vestram utriusque partis devotionem in Domino exhortamur, ut vestræ Religionis decus, & fundamentum humilitatem amplectentes, Salvatoris nostri exemplo, qui seipsum exinanivit pro nobis, mutuam servantes charitatem alteri alteros supportetis, ac obsequio in vera humilitate præveniatis. Et nihilominus Nos de S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu antedictorum, & Episcoporum volumus, decernimus, declaramus, pręcipimus, & mandamus sub pænis in litteris Eugenij IV. contentis, quas contravenientes ipso facto incurrant, vobis utriusque partis Fratribus Ordinis B. Francisci, & à vobis quomodolibet dependentibus, inter vos vicissim facere, & servare quoad omnes clausulas earumdem, quæ in prædictis Eugenij IV. litteris continentur, quousque per Nos dante Domino, aut per Sedem Apostolicam vocatis utrisque, qui sunt vocandi, universali totius Ordinis bono aliter providebitur. Ad pacem verò, & quietem inter vos intereà conservandam, volumus, & inhibemus sub excommunicationis latæ senientiæ pæna, quam contravenientes ipso facto incurrant, nè pars una alterius Loca, Conventus, vel Monialium Monasteria quovis quæsito colere invadere, aut capere audeat, vel aliter perturbare, nec eos, qui hucusque ex Observantibus ad Conventuales, vel è conversò discesserunt, aliquo modo molestare, vel inquietare. Insuper quia Provincia Austriæ in pluribus Provinciis diffusa est; ab illo Ministro declaramus Vicarium illius Provinciæ confirmandum, in cujus Provincia Congregationem Provincialem per eumdem Vicarium contigerit celebrari. Non obstantibus; &c. nulli ergo &c. Datum Romæ 1458. 5. Idus octobris Pontificatus anno primo. Harum virtute litterarum observantes in sua hujusmodi à Conventualibus separatione permanserunt, usque ad omnimodam Ordinis divisionem à Leone X. stabilitam, quam dabimus in sequentibus.

CAPVT VIII.

Difficultates, & oppositiones contra Observantiam Regularem.

QVamdiù, nec numero, nec authoritate proficiebant Observantes, benè habiti sunt à Conventualibus; Sacerdotum enim penuriâ adeò laborabant, ut Conventibus Podij-busconis Græcij Vvad. t. 5. 1415. n. 24.

Gręcij, atque Fontis Columbæ singulos assignare non possent: doctos nullos habebant, donec Bernardinus Senensis, Albertus de Sarthiano, Ioannes de Capistrano in eam intrantes, Religionis cultum, normamque regiminis cum studio litterarum invexerint; nec non amplissimè intra, & extra Italiæ confinia eam dilatare, atque Heroibus perplurimis tùm doctrinâ, tùm sanctitate conspicuis nobilitare potuerint. Vt ergo illos viderunt numero, & famâ notabiliter excrescere, atque sub propriis Provinciarum Vicariis ab Ordinis communitate paulatim separari, Conventuales ipsi, à quibus primò fovebantur, contra illorum gloriosos profectus universaliter machinari cœperunt.

Cronol. Seraph. fol. 91. Majori autem impetu anno 1429. tamquàm de hęresi suspectos coram Martino Pontifice in criminibus multis illos accusarunt: undè Romam convenientes 150. Patres ex ipsis præcipui, dum ad S. Francisci Transtyberim, non sine mœrore, Pontificis decretum præstolantur, quò solidiùs, & clariùs ad objectiones adversantium responderi posset; B. Ioannem de Capistrano, scientiâ præclarum, omnique perfectione conspicuum elegerunt, ut omnium nomine loqueretur. Vnâ ergo dierum, cum omnes ad causam coram tribus Cardinalibus ad hæc à Pontifice destinatis circumstarent; consurgens in medio quidam è Patribus Conventualibus Episcopus per horas tres, turpia, & horrenda contra pauperculam familiam longa arte meditata eructavit. Hæc omnia cum Capistranensis tenacissimâ memoriâ perstrinxisset, & genuflectentibus secum cæteris humili prece, maximaque cum difficultate dicendi facultatem impetrasset, ad singula Episcopi argumenta, conclusiones, & Sententias (Cælesti adspirãte Spiritu) eâ claritate, eo verborum, & rationum pondere respondit, ut non sine grandi admiratione illa omnia contra Observantes adducta, falsa esse, nemo evidentissimè non cognoverit. Cardinales autem, omnibus indicto silentio, paceque inter utramque partem efficaci sermone proposita, Observantes, ut veros S. Francisci filios exultantes in Domino ad propria dimiserunt, Deo præservatori humiles gratias acturos.

Ibid. Pontifex ergò de pauperculæ hujus Familiæ integritate, atque perfectione certior factus, Claustrales autem semper magis in relaxationem tẽdere certò cognoscens, ut altercationes inter utramque partem efficaciùs abscinderet, de reformando Ordine universo cogitavit: Quod arduum negotium à plurimis, tùm de Ordinis Communitate, tùm de Familia Fratribus rogatus, præsertim verò à Capistranensi, reformationis, & unionis cupidissimo, cùm in sacro Cardinalium consessu proposuisset, Cardinales omnes una voce commendantes, omninò fiendum esse conclamarunt. Martinus itaque Papa, qui generale Ordinis Capitulum jam primò in Civitate Leodiensi indictum, Romam transferri per Apostolicum diploma præceperat, re meliùs perpensa jussit, ut Assisii celebraretur; ad quod tùm de familia, tùm de Communitate Vocales omnes, etiam Galli, non obstante Constantiensis Concilii decreto convenire deberent, misso ad Antonium de Massa Ministrum Generalem, & ad omnes Provincias hoc diplomate.

Vvad. t. 5. 1429. n. 8.

Et 1430. n. 1.

MARTINVS PAPA V.

Dilectis Filiis Antonio de Massa in Theologia Magistro, Ordinis Fratrum Minorum Generali Ministro, ac Provincialibus Ministris, Custodibus, & universis Fratribus ejusdem Ordinis ad generale Capitulum congregandis. Vvad. t. 5. 1430. n. 2.

Romani Pontificis providentia circumspecta loca, & tẽpora ad actus necessarios, ad quos personæ Ecclesiasticæ, & religiosę convenire debeãt, constituta plerumque commutat, prout rerum, & temporum qualitate pensata, conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem cum Generale Capitulum Fratrum Minorum in Civitate Leodiens. ex institutione, & ordinatione nostra celebrari deberet; Nos qui Ordinem ipsum, inter cæteros Religiosos Ordines, ob singularem devotionis ardorem, quem arga B. Franciscum gerimus, paterna charitate prosequimur, ac desideramus, ut Fratres in eodem Ordine degentes iuxta ejusdem Ordinis instituta religiosè vivant, & Deo puris mentibus famulentur, ut juxta desiderium Cordis nostri debita in dicto Ordine reformatio fieret,

quæ Deo accepta, & nobis grata, & ipsi Ordini conveniens existat, & Christiano populo fructuosa; dictum Generale Capitulum ad locum Romanæ Curiæ, pro anno Domini millesimo quadringentesimo trigesimo, in festo Pentecostes celebrandum, de Consilio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R.E. Cardinalium authoritate Apostolica, duximus transferendum, prout in litteris nostris super inde confectis, seriosiùs continetur: quod cùm commodè fieri nequeat, nos propterea certis ex causis rationabilibus animum nostrum moventibus, prædictum Capitulum de eorundem Fratrum consilio ad Civitatem nostram Assisij, eadem authoritate transferimus per præsentes, terminum celebrationis hujusmodi à festo Pentecostes ad festum Trinitatis sanctæ proximè futurum, consilio, & authoritate similibus prorogãtes, ac mandantes in virtute S. Obedientię, & sub pœnis excommunicationis, suspensionis, & privationis officiorum, & omnium actuum legitimorum tibi Generali, ac omnibus, & singulis Officialibus, & cæteris aliis, qui ad præfatum generale Capitulum accessuri sunt: nec non Magistris, Fratribus, & Electoribus de singulis Provinciis per Ministros eligendis, insuper Vicariis, seu Præsidentibus certorum Conventuum Fratrum de *Observantia* nuncupatorum dicti vestri Ordinis, videlicet de S. Audomaro Morinen. de Sagio Sagien. de Varen. Rhemen. de la Valle Cenomanen. de Clissio Nannenten. & Ambasia Turonen. de Berchorio, & Choletto, & Fontiniacho Comitis Maleacen. Diœcesis infra Provincias Franciæ, & Turoniæ, iuxtà modum dicti Ordinis existentium, unà cum aliis Fratribus Discretis nomine dictorum Cõventuũ, ad dictũ Capitulum generale transmittendis, quatenus ad præfatam Civitatem Assisii, in festo Trinitatis prædicto pro celebratione huiusmodi Capituli conveniatis, & ibidem quæ ad Dei laudem, & Religionis honorem pertinebunt, efficere studeatis, constitutionibus Apostolicis, ac statutis dicti Ordinis contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, nec non indultis, & concessionibus per sacrum generale Constantien. Concilium præfatis Fratribus, & Conventibus concessis, & prioribus litteris nostris, cæterisque contrariis non obstantibus qubuscumque. Datum Romæ apud sanctos Apostolos 3. Kal. maij anno 13.

Post hæc, ut omnia majori pondere, & authoritate transigerentur, de Consilio Cardinalium Præsidem dedit Capituli Ioannem Cervantes Hispanum tit. S. Petri ad Vincula Cardinalem, Virum prudentem, & doctum, qui disjunctos conjungeret, & dissidentes animos reconciliaret, eaque omnia prudenter statueret, quæ unioni Ordinis, & bono regimini judicaret expedire, expeditis ad ipsum litteris Apostolicis. Ibid. n. 3.

Dilecto Filio Ioanni tituli S. Petri ad Vincula Præsbitero Cardinali, &c.

CVm generale Capitulum Fratrum Minorum &c. Nos enim tibi dirigendi, disponendi, statuendi, præcipiendi, mandandi, & quoscumque transgressores, mulctandi, puniendi, corrigendi, privandi, absolvendi, ponendi, deponendi, approbandi, reprobandi, procedendi, judicandi, & exequendi; Voces quoque Ministrorum, & Custodum, cæterorumque dicti Ordinis officialium absentium, aut aliàs commodè interesse non valentium supplendi, ac dictum Ordinem reformandi, tàm in Capite, quàm in Membris, contradictores per Censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendi, omniaque alia, & singula faciendi, quæ in præmissis, vel quolibet præmissorum necessaria, seu quoquomodo opportuna tibi videantur, authoritate Apostolica plenam, & liberam per præsentes concedimus facultatem. Mandantes in Virtute S. Obedientiæ, & sub pœnis excommunicationis, suspensionis, & privationis officiorum, & omnium actuum legitimorum dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Ministris, cæterisque Officialibus, & Fratribus in dicto Capitulo congregatis, quatenus tibi in omnibus pareant, & intendant. Nos enim sententias, sive pœnas quascumque inflixeris, seu intuleris in rebelles, ratas habebimus, & faciemus authore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter servari. Constitutionibus Apostolicis, ac statutis dicti Ordinis confirmatione Apostolica, vel quacumque &c. Ibid. n. 4.

roboratis

roboratis, nec non privilegiis, & indultis, ac concessionibus per sacrum generale Concilium Constantiense præfatis Fratribus concessis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ 8. Idus Iunij 1430. Pontificatus nostri anno 13.

Ibid. n.5. Convenietibus igitur in unũ universis totius Religionis suffragatoribus, tàm ex Patribus Conventualibus, quàm ex Observantibus die 15. Iunij, in quem incidit festivitas Corporis Christi, inchoata sunt Comitia, objectaque sunt varia capita laxioris vitæ, remissi regiminis, & supinæ socordiæ Antonio de Massa Ministro Generali, quibus diligenter discussis, & ritè probatis, amotus est ab officio, cum honore tamen translatus ad Patriæ suæ Episcopatum. Deinde omnium suffragiis electus est, qui multitudinem hanc magnam regeret, Fr. Gullielmus de Casali: Vir erat doctus, facundus, & pius, victu Religiosus, incessu gravis, in regimine prudens, industriâ, & rerum experientiâ huic muneri idoneus, utì annis multis, quibus præfuit, opere comprobavit. His accessit quòd Observantium familiam valdè semper dilexerit, & frequenti beneficiorum obsequio sibi devinxerit; undè factum, ut faciliùs Cardinalis Præses inductus sit ad tollendos universos Observantium Vicarios, illique lubentiùs se immediato Ministri Generalis regimini commiserint, & Ordinis adhæserint Communitati.

Ibid. n.6. Facta utriusque partis unione, ut solidiùs cohærerent, actum est de abolendis corruptelis, & statuendis legibus, quibus ritè, & æquè deinceps regerentur. Frequenti indicto consessu, collatisque suffragiis, maximè enituit virtus, & sapientia Ioannis Capistranensis in explicandis difficultatibus, & adhibendis remediis. Hunc ex omnibus unum elegit Cardinalis, qui eas conderet leges, quibus utrinque parendum esset, & mutuo unionis vinculo pax decreta firmaretur. Scripsit ille juxta temporis, & status indigentiam varias observationes in duodecim Regulæ partitiones, quibus ex suggesto per ipsum Capistranensem, præcipiente Legato, perlectis, summo applausu, & tumultuaria acclamatione omnes assenserunt. Ne verò esset, quem facti pœniteret, singulos jurejurando adstrinxit Cardinalis ad Constitutionum Observantiam, & Generalem Ministrum ampliùs induxit, ut Sacramentum diceret, se à pactis Sacrosanctè stabilitis, nullo tempore absolvi petiturum. Majori deindè robore omnia terminaturus, suo diplomate, & Sigillo decreta munivit, & per universas Provincias distribuit; Quæ quoniam hîc apud Vvadingum, & in Chronologia Saraphica, & apud alios plurimos habentur ex integro, hîc repetenda non censui, sed in tertio tomo describemus.

Non priùs dissoluta Comitia, quàm maturiùs expensis Constitutionibus, cæperit pænitere plerosque ex Fratribus, & in suas partes alios convocare, qui demum interpellarunt Legatum, ut à præstito Sacramento vellet absolutos. Nè laquearet animas propositi minimè tenaces, jusjurandum relaxavit; Pro firmiori tamen decretorum executione ipsum Conditorem Capistranensem socium adjunxit Generali Ministro, cujus impulsu, & consilio secundùm hos Canones Ordo universus reformaretur. Ita terminato Capitulo, & dimissis Electoribus, Generalis Minister cum suo Collaterali Capistranensi cæpit multa corrigere, discursus inutiles, & vagationes imminuere, proprietatem eradicare, prætiosa alienare, superflua resecare, curiosas vestes, & capitia abscindere, aliaque hujusmodi restituendæ Religioni munia præstare. At citò deferbuit in Ministro zelus, & fervor; perfunctoriè agebat, quæ simulare non poterat, modò Conventualibus, modò aliis obsecundans, palàm præferens Reformationis conatum, clam prætermittens necessaria. Diligebat porrò strictioris vitæ sectatores, sed laxiores contristare nolebat, undè novi schismatis origo, perseverantibus veteris discordiæ seminariis. Commovit ampliùs Observantes, quòd ex decretis aliqua irritari, alia mitigari, seque à pręstiti juramenti nexu solui Gullielmus curaverit, atque ultra hæc, diploma impetraverit, quo Pontifex indulsit, ut Fratres recipere, & possidere possent bona mobilia, & immobilia, legata quæcunque ultimis tabulis conscripta admittere, fructus, redditus, proventus per procuratores petere, & exigere. Ibid. n.23. & 24.

Ægrè tulerunt hæc, qui puritatem Regulæ immaculatam volebant, neque à querelis

querelis destiterunt, donec sub Eugenio Pontifice anno 1431 indicto peculiari pro solis Observantibus Capitulo in Vrbe Bononiensi, & Patrum Concilij Basileensis, adhuc legitimi indulto, novam sibi posuerunt regiminis formam,& paulatim à Patribus Conventualibus recesserunt.

Ibid.n.54. Sæculares etiam creditum est ab æmulis concitatos fuisse, ut Observantibus molestias omni ex parte inferrent, inter quos Pogius Brandolinus Florentinus (edita infami scriptura) perniciosâ,quâ pollebat, eloquentiâ Observantes in universum, non mediocriter apud sæculum deturpare conatus est, eos simulatores sanctitatis appellans, satores errorum, sceleribus implicatos, pervesè agentes, absque virtute, scientia, impudentes, insolentes, animo impotentes, superbos, qui nulli subesse velint, & pacem spernentes, magis præesse percupiant. Quem B. Albertus Sarthianensis Attica, & Romana eruditione clarus edita gravi, sed modestissima Apologia verbatim confutavit &, suorum honorem, jam ex operibus apud sæculares præclarum,suo scripto clariorem reddidit.

Ibid.1433. n.11. In Capitulo Bononiensi anno 1433. toto conatu laboraverunt Conventuales, ut observantiam Regularem sibi per omnia subijcerent, juxta decreta Capituli Assisiatis authoritate Apostolica confirmata, neque aliàs revocata, quæ tamen ad beneplacitum suum interprætabantur. Graviùs hæc urgebant contra Observantes Provinciæ Franciæ, Burgundiæ, & Turoniæ, tamquam divisionis authores, & Constitutionum sub Martino editarum (quæ propterea Martinianæ dictæ sunt) contemptores. Similiter contra Fratres Hungariæ,& Bosnæ, & demum contra Hispanos, qui Gallis adhæserunt, processum est per graves interminationes, ut Provinciarum Ministris se in omnibus subijcerent. Sed Galli Carolum Regem, multosque Proceres, & Hungari Sygismundum Imperatorem, Hispani Ioannem Regem,& Reginam Mariam habuerunt fautores, quorum ope, & favoribus,annis sequentibus obtinuerunt illud qualecumque Concilij Basileensis decretum, & alia Eugeniana, quibus confirmatum est decretum Concilij Constantiensis, & pristinum suum regimen restitutum est Observantibus. Dùm verò de æquitate, & justitia decreti Constantiensis altercaretur, doctum eddidit tractatum in favorem Observantium Fr. Ioannes Brixius, quondam Minister Provinciæ Franciæ,Doctor Parisiensis.

Iam tamen, ut sibi consulerent Observantes Eugenium IV. medio Capistranensi supplicaverant, quatenùs Sua Sanctitas concedere dignaretur, ut paupercula familia Observantiæ in gubernatione, & regimine sub obedientia Vicariorum,sicut ante Capitulū generalissimum fuerat, permaneret; postquàm priores Conventuales ab Observantia statutorum se absolvi procuraverant.Qui Pontifex nedum postulata benignè concessit, verùm etiam statuit, quòd in futuro festo Pentecostes Fratres familiæ in unum convenirent, & Generale Capitulum celebratum fuit in loco S. Pauli apud Bononiā,& hoc fuit primum Generale Capitulum per familiam Observantium celebratum. De quo Capitulo adstant in loco Capistrani duo Brevia à Romano Pontifice ad Patres ipsius familiæ in Capitulo congregatos transmissa. Chronol. Seraph.in Cap.gli.39 fol. 98.

Indulsit deindè, ut etiam Vicarium Generalem, tàm in Vltra-montanis, quàm in Cis-montanis per seipsos eligendum haberent, ut à Conventualibus præterquàm in recognitione supremi Capitis non dependerent: primò enim Gullielmo Generali coram præcepit, ut S. Bernardinum cum plenitudine potestatis suum Vicarium Generalem super Observantes institueret, quod ille fecit datis litteris Senis 22. Iulij 1438. & Papa confirmavit datâ bullâ. *Fratrum Ordinis Minorum* &c. Dat. Ferrariæ die 1. Septembris 1438.Deindè anno 1443. Antonio de Rusconibus itidem Ministro Generali præcepit,ut Capistranensem in Cis-montanis,Ioannem Mauberti in Vltra-montanis Vicarios Generales cum plenitudine potestatis institueret, & nè ulteriùs ad Ministri Generalis activam electionem concurrerent,absolvit: Et tandem anno 1446. editâ bullâ, Vicariorum suorum Generalium (sicut, & Provincilium) electionem ipsis Observantibus liberam per omnia concessit; quo pacto eos à Conventualium jurisdictione totaliter exemit, præterquàm quòd

quòd Ministrum Generalem totius Ordinis supremum Caput recognoscerent, qui Vicarios Generales (ad tollenda, *inquit*, scandala) in triduo confirmare teneatur, in cujus bullæ executionē anno 1446. in Ara-cælitano Capitulo primo electus fuit Vicarius Generalis Fr. Iacobus de Primadiciis, vir sanguine, doctrinâ, sanctitate, & Pontificiis legationibus altè conspicuus: quæ omnia in capite præcedenti fusiùs enarravimus.

Vvad.t.5. 1449.n.20. & seq. Contra hanc Eugenij constitutionem, & Observantium maximam exemptionem toto cantu adlaborarùnt semper Conventuales; atque præter cætera, quæ Eugenio vivente attentare neqiverant, illud fuit non minimum, quod sub Nicolao V. ut simplices Fratres concuterent, atque ad sui subiectionem attraherent, passim disseminabant, securos non esse in conscientia, immò semper in statu peccati mortalis Obsevantes, quamdiù Ministro Generali, cæterisque Ministris in Regula præscriptis non obedirent: reverâ tamen nec Eugenius in obedientia Primicerij à S. Francisco præscripta unquam dispensavit, sed ab eo derivari voluit, authoritatem in rigidiorem perfectioris obedientiæ exactorem: plenam Ministro Generali reliquit in universum Ordinem potestatem, sed in hac familia, vel per se, vel per idoneos Vicarios exercendam. Et tamen Antonius de Rusconibus Minister Generalis cum suis, & præsertim cum Roberto Liciensi ab Observantibus egresso indignum scrupulum suscitans, quasi de suprema Romani Pontificis super omnes Regulas authoritate non constaret, pauperculos Fratres inquietare non desistebat, ut eos omnimodè sibi subijceret.

n.22. Valdè turbavit universam familiam horum Patrum, maximè Ministri Generalis adversus conatus, jussitque Vicarius Capistranus, ut optimo in tribulationibus remedio, huic periculo Fratres omnes caverent, Orationibus, scilicet, & jejuniis instantes, Deum deprecarentur, nè permitteret, noxia ista prosperari consilia. Præ omnibus ferventissimè oravit Franciscus à Papia, sivè Ticinensis, vir sanctissimus, cui apparuit Christus, & merentem consolatus dixit: *Vt quid propter ista turbaris? cur tantopere commovèris? cujus est hoc opus? cujus familia? non nè mea? Ego prosperabo, & crescere faciam in gentem magnam, quæ præ multudine numerari nō poterit. Quis ex tot, diversisque nationibus Sodalitium hoc congmentavit? quis adeò brevi tempore tot contradicentibus multiplicavit? Ego feci, ego ab inimicis defendam. Qui vos conturbant non facient impunè; ab hac vita resilientes pænitebit, sed perseverantes benè habebunt; pro desertoribus alios substituam, qui eorum Coronas suscipiant.*

Oblata deindè mysteriosi artificij rota ad similitudinem vaticinij Ezechielis, quæ mirâ velocitate, quocumque placebat, dirigebatur; & in ictu oculi universi Orbis partes pertingens, ad eos declinabat, quos mittens intendebat, & secundùm dirigentis beneplacitum eos immutabat, voluntatemque, quantumvis rebellem emolliebat. Verè Spiritus vitæ erat in Rota. Ad ejus volicitatem, flexilitatem, virtutem, & potentiam obstupenti Francisco, oraculò patefactum est mysterium; videlicèt rotâ illâ designari Dei gratiam, quæ ad universum hominum genus extenditur pro arbitrio conferentis, & sinè morâ, prout Deo lubet pertinacissimas quasque conterit voluntates. *Hoc*, inquit, *benigno, & misericordi pro vobis, & contra vestros inimicos utor instrumento; missâ hác rotâ, infusâ gratiâ persequentium immuto mentes, perseverantium confirmo voluntates, & quod vobis prosit, Rectoribus immitto consilium. Attamen, ut in vestrum auxilium, & pro vobis operetur, necesse est, ut, & vos levem, sed fortem armaturam induatis duplicis humilitatis. Primò, ut contriti, & humiliati in conspectu Dei, libenter subijciamini Præpositis vestris, & omni humanæ creaturæ propter eum, & oretis, velit suo adesse auxilio, ut quod elegistis vitæ genus, possitis observare: secundò, nè despiciatis minus perfectos, neque propter eorum remissiorem, aut laxiorem vitam, vobis ipsis complaceatis, aut tamquam perfectioribus applaudatis; sed in timore, & tremore multo, vestram salutem operemini, & præsidium.* Finito divino colloquio, ardenti, & ignita facie, è templo ascendit Franciscus exclamans; O sancta humilitas! ô sancta humilitas! quanta tua est virtus, & potentia! Revelationem hanc ab ipso Francisco Vicarius Generalis, qui orationem injunxerat, n. 23.

 accepit,

accepit, & præcipuis Ordinis Patribus retexit, ut scirent, qualiter se in hujusmodi tribulationibus haberent, & quid subditis prudenter præscriberent. Ipse porrò ad Pontificem abiit, ut caveret, nè quid ei falsò suggereretur, aut ille Eugenij IV. constitutum labefactaret. Propitium invenit, & ergà Observantiam stabiliendam propensissimum, cujus commodo, & fæliciori augmento judicavit apprimè idoneam ipsius Capistrani præfecturam. Repulit itaque adversantium conatum, circa universalem revocationem bullæ Eugenianæ, nec quidquam in Italia obtinuerunt, licèt in partibus Vltra-montanis favore quorumdam Principum, unam, vel alteram Provinciam, præsertim Castellanam restitui ad pristinum statum, & Minstrorum obedientiam, domos Observantium, nominatim Civitatis Regiæ, paulo anteà reformatam impetrarint. Observantes autem contra bullæ narrationem, tot objecerunt exceptiones, ut subitò revocata fuerit, quod in secunda Historiæ parte fusiùs apparebit.

Ibid.n.29. Robertus Liciensis inter Observantes professus, Prædicator adeò celebris, ut Raphael Volaterranus lib. 21. Antropol. postquàm Bernardinum Senensem, Ioannem Capistranum, Iacobum Picænum, aliosque præclaros Ordinis Concionatores laudavisset, in dicendo, & declamando Robertum omnibus prætulerit. Ipse in Capitulo Aquilano sub anno 1452. ambiebat inter Fratres Præsulatum, sivè aliquid honoris in Comitiis conferendum. (Vvad.t.6. 1452.n.35.) Renuerunt Superiores propter impetratum Breve Apostolicum, & facultatem, quò vellet, prædicationis titulo proficiscendi, solique Ministro Generali obsequendi. Cæpit itaque Superiores Regularis Observantiæ despicere, in ipsum sodalitium vehementer invehi, Patribus Conventualibus adhærere, in suam sententiam traxit Ioannem Veranum de Volaterris, & Angelum de Rupe Maritima Provinciæ Etruscæ, utrumque celebrem Concionatorem; Hic paulo post è Cœnobio Pistoriensi Conventualium fœda, & diuturna gravatus infirmatate deportatus est ad Xenodochium Cippi, ubi miserè vitã finivit. Ille Aquilam missus à Ministro Generali, ut in Quadragisima prædicaret, fautores habuit Episcopum, & Comitem Montorij, sed populum aversum, qui priùs avidè excipiebat sub strictiori vitę genere in Spiritu vehementi prædicantem. Quantùm itaquè status mutatio displicuerit, ostenderunt universi: pauci hunc in æde S. Francisci, fermè omnes in area S. Thomæ propè Ecclesiam S. Mariæ de Asserico, Dominicum à Gonissa Picęnum restitutæ disciplinæ professorem, audiebant. Auxit hoc livorem, eo quo potuit studio, contra Observantes simul cum Roberto pugnavit, eóque demum perventum, ut magna commotione fluctuarit hoc germen novellum. Per aliquot annos duravit tempestas, sedavit tandem Calixtus III. Præcipui procellarum motores Robertus, & socij, quibus postea Iacobi à Mozanica, mox Ministri Generalis authoritas accessit.

Robertus ergò Liciensis jam prædictis de Causis ad Conventuales digressus, (Idid.ann. 1453.n.18.) atque ab ipsis ad concionandum Romã destinatus anno 1453. in secretis consultationibus, in familiari sermone, publicè, & palam, etiam ex suggestu huic Observantium statui detrahebat, in eoque perseverantes, nisi reiectâ bullâ Eugenianâ ad Ministrorum obedientiam redirent, malè dicebat perituros. Insuper libellum incipientem; *Placet magnopere in Observantibus*, in hujus instituti perniciem emissit (cui Vir doctus, & pius Nicolaus Auximanus religiosè, & solidè respondit. Tractatulus incipit, *Quidam minus scrupulosus, &c*) Deindè suæ assertioni de periculoso, & damnabili statu Observantium majorem fidem conciliari curavit per aliorum subscriptiones, subjunxitque, aliquos ex ipsis Provinciarum Vicariis ita sentire, & velle ad pristinam Ministrorum obedientiam redire. Benevolos habuit, & propitios præ aliis Cardinales tres Dominicum Capranicam Romanum tit. S. Crucis in Ierusalem Ordinis Protectorem, Petrum Barbum Venetum tit. S. Marci, & Ioannem Carvajalium Hispanum S. Angeli Diaconum. Horum operâ insinuari curavit ista Nicolao V. Pontifici, maximè Vicariorum desiderium. Ille vocatum ad se Vicarium Generalem Marcum Bononiensem interrogavit, an ita se res haberet? Respondit longè alienam esse ipsorum mentem, eamque meliùs explorari posse, si in

in conspectu vocarentur. Ita factum ; sed unanimi consensu illi indicto cætu decreverunt, à suo statu non recedere, quem omnes sanctum, omnes salutarem, sed & Regulæ Observandæ omninò necessarium esse, condixerunt, suis Singraphis, & sigillis, quæ originaria habentur in Archivio S. Isidori de Vrbe, ut ait Vvadingus hîc, confirmarunt. Præter Ioannem Mongini de Sauxûre Procuratorem familiæ Vltra-montanæ in Curia, miserat Theodoricus Auriga Vicarius Generalis ex Gallia Nicolaum Pichonij, & Ioannem Treverensem; ex Hispania Petrum de la Penna, Alphonsum de Mayorga, Bonaventuram de Mella utriusque nationis compromissarios, qui idipsum simul cum Gabriele Veronensi, Austriæ, & Bohemiæ Vicario sub finem Iunij subscripserunt : omnes sermone, & instituti defendendi zelo præivit Petrus ab Anguillaria Provinciæ Romanæ Vicarius. Aversas partes cum Roberto maximè perurgebat Magister Iacobus de Mozanica Minister
Ibid. n. 19. Mediolanensis.

Optimum in hac tribulatione nacti sunt Observantes amicum, & tutelarem, Petrum de Nuceto Lucensem, Pontifici summè carum, & à secretis. Hic valde diligebat Fratrem Archangelum à Pontremulo Provinciæ Tusciæ Vicarij Genaralis socium, fidum olim in sæculo amicum. Per hunc secretò ad se frequenter declinantem admonebat Vicarium omnium, quæ gerebantur, & quæ agenda erant consulebat. Quidam Fr. Philippus de Massa Laicus supradictæ Provinciæ, vir valdè versatus in rebus Curiæ, & magnæ opinionis apud Aulicos propter suam sapientiam, & rerum agendarum peritiam, impatienter de hac controversia locutus, insipienter quiddam dixit, quod Nicolaum quintum valdè commovit in Observantes. Conturbatum placavit Petrus, rogavitque, ut se quamprimùm de his Fratrum molestiis liberaret, decernendo, quod æquiùs videbatur, & instituto Observantiæ magis propitium.

Interim Fr Robertus, & qui cum eo
Ibid. n. 20. sentiebant, omnem posuerunt operam, ut Cardinales, & qui adhibiti fuerant huius rei consiliarij, in suam abirent sententiam, parumque cùm proficeret, in tantum prorupit Robertus excessum, ut in solemni Concione habita in Campo-Floræ multorum millium cætui, sui affectus vehementiam expresserit, rationibus duodecim persuadere nisus, Observantes suæ Regulæ adversari, impioque conatu Ordinis scissionem moliri; Per domos etiam, & familias similia seminabat, ita ut inter Ciues discordia, in eademque domo intèr Parentes, & Consanguineos, passim oriretur dissensio, pro suo affectu, studio partium præoccupato.

Vt maturiùs ageret, & utramque familiam solidiùs componeret, convocavit Ibid. n. 21.
Nicolaus Pontifex ex præcipuis Italiæ universitatibus Doctores 35. ex quibus 26. erant vtriusq; juris periti, quibus examinandam, & diligenter discutiendam commisit Bullam Eugenianam; deinde coegit gravissimum cætum, cui præesse voluit Gullielmum de Estoutevilla Gallum, tunc Episcopum Andegavensem, mox Archiepiscopum Rothomagensem, tit. S. Martini in Montibus Cardinalem S. R. E. Camerarium, & interesse alios tres Cardinales, Gullielmum Vgonis de stagno, etiam Gallum, Metensem Antistitem, tit. S. Sabinæ, Dominicum Firmanum Ordinis Protectorem, & Ioannem Carvajalium Hispanum suprà commemoratos; quibus etiam adnumeravit aliquot Episcopos, & Curiæ Prælatos. Re mature, & diligenter discussa convenerunt omnes coram Pontifice 3. Nonas Iulij, unanimemque dixerunt sententiam, constitutum Eugenij nulla, ex parte claudicare, neque præscriptæ à S. Francisco vivendi normæ adversari. Iudicium tantorum virorum probavit Pontifex Nicolaus V. admissosque in Concilium Angelum Generalem Ministrum, Provinciales Franciæ, Mediolani, S. Antonij, Robertum Liciensem, aliosque ex ea parte deputatos; ex ista verò Marcum Bononiensem Vicarium Generalem Cis-montanum Observantiæ, Antonium Bitontinum Apuliæ, Seraphinum Caetanum Terræ laboris, Matthæum de Regio Calabriæ, Ioannem de Prato Tusciæ, Bapt. de Levanto Ianuæ, & Nicolaum Auximanum Marchiæ Vicarios; Ad pacem, & fraternam concordiam exhortatus monuit prolatæ, & stabilitæ sententiæ, seque velle, ut Observantes in suo permanerent instituto; si qui tamen essent, quos arctioris vitæ pœniteret,

niteret, liberè ad Conventuales abirent. Cùm verò Iacobus de Mozanica Minister Mediolanensis reliquis animosiùs ita insinuaret: *Ex Regulæ præscripto, Beatissime Pater, tenentur hi Fratres Ministris obedire, & in unum Corpus nobiscum coire;* Placidè respondit Pontifex; *Abraham, & Loth, propter substantiæ multiplicationem, & pacem conservandam, ab inuicem diuisi sunt: vestra Religio in immensum creuit, diversique succreuerunt affectus; expedit, ut novellum hoc germen alio regimine gubernetur. Satis superque vobis Ministris imminet cura; haud parum præstabitis, si vestro regimini commissos dignè gubernetis.* Deinde præcepit Patribus Conventualibus, nè amplius contra Bullam Eugenianam, aut statum Observãtium loquerentur; Observantibus, nè ampliùs Conventualium Cœnobia sibi conferri procurarent, aut oblata reciperent, neque volentibus ad Conventuales transitum denegarent; & demum utriusque partis professoribus, nè unus adversus alterum prædicaret; si qui aliter facerent, censuris innodari & carceribus immitti, vel à suis Superiobus, vel à locorum Ordinariis posse, & debere decrevit. Ita maturè, & prudenter rebus compositis, multi ad Conventuales abiere, percrebuitque rumor, his fauisse Pontificem, statumque Observantium infirmasse. Hinc nova Observantiæ fautorum commotio, piorumque Fratrum consternatio, de suæ vitæ norma actum esse credentium. In tota hac turbarum serie, ab omnibus desiderabatur Ioannes Capistranus, cujus authoritate facilè componi posset controversia, & sedari tempestas. Rogarunt plurimi per Epistolas, ut laboranti adesset familiæ, & afflictos suâ solaretur præsentiâ. Vir nobilis Ioannes Columna Romanus Observantium fautor datis litteris, ut veniret, obsecravit. Ibid.n.22.

Reverendo Admodum Patri Ioanni à Capistrano &c.

Ibid.n.23. NOn oblivione amoris eximij in te mei, neque consuetudinis meæ in scribẽdo intermissione, superioribus tẽporibus litteras ad te meas mittere neglexi; sed quia nimiùm longè à me abes, & quòd tabellariorum certorum permagna hic sit penuria. Iam verò quia nuncius certus isthùc venit, cui non temerè committere litteras meas possum, statui aliquid ad te scribere. Pater Ioannes, etsi ego non dubitem, ideò in mundo te esse natum, ut Authori tuo Deo usui gratiæ, gloriæque esses, nomenque ejus quovis terrarum ferres; tamen cum multa animo considero, resque huius candidissimæ familiæ de Observantia mecum agito, quanto in discrimine, quanto in periculo sitæ sint malorum, impiorumque consiliis, non mihi videtur apprimè satis esse, vel si Germaniam, si Scithiam, totumque septentrionẽ ad Deum convertas, miracula multa facias, mortuos, ut hic fama est, suscites, & hi Viri innocentiss. sanctiss. atquè frugalissimi in procella quotidiè, turbineque versentur. Quid enim mali humano generi, fideique Christianæ putamus fore, si hæc permunda familia, Beatique Francisci vera Religio post tanta vbique terrarum merita, & monumenta contracta labefactetur, dispergatur, & ruat? Heù, Pater Optime, in te solo spes est, qui Deum, atq; homines flectis quò vis, qui colla superborũ, atque garrulantium ora prosternis. Veni, tuereque Oues tuas, nihil timeto; satis illic effecisti: parum prodessent facta ipsa tua, si arbor illa, ex qua tot dulcissimi fructus emanant, penitus eradicetur. Veni, inquam, vocatus ab omnibus bonis: per tuam fidem, per animam tuam te oro. Vale Romæ XXIII. Iulii.

Filius in Christo Ioannes Columna Romanus.

ILle verò piaculum reputans, res Germanicas, & Bohemorum salutem, quam maximè cupiebat, negligere, judicavit sufficienter, huic Consodalium periculo obviari, si Cęsaris, amicorumque præcibus apud Pontificem, nè Observantibus officeret, ageretur. Id obtinuit, & litteras Cæsaris, & Magnatum, ad Pontificem misit anno 1455. ut mox dicemus. Ibid.n.24.

Sub huius tumultus initium Angelus Minister Generalis Comitia totius Ordinis habuit Perusij die 20 Maij. Illic præcipuè actum est de reintegranda Religione, & tollenda scissura, decretumque est, ut, quo fieri possit modo, ageretur de reuniendis Observantibus totius Ordinis Corpori per derogationem

nem Bullæ Eugenianæ. Perusio Romam profecti præcipui Patres totum in hac re posuerunt conatum. Sed cum pro voto non successerit, & Angelus in Patriam rediret, in morbum incidit, quo gravatus, cum ægrè Perusium advenisset, paulopost decessit è vita die 20. Augusti 1453.

Ibid. 1454. n. 21. & seq. Capistranus de his omnibus certior factus licèt gravissimis circumseptus curis, & gravissimo omnium negotio totus intẽtus, pro vindicãda nẽpè à lachrymabili tyrannide Europa universa, cui jam victoriis insolescens imminebat Maumethes, consodales suos Regularis Observantiæ professores in magno discrimine constitutos defendere non omisit. Cum enim Nicolaus V. pro pacis studio, sublatis cẽsuris ab Eugenio latis in eos, qui spretis suis Observantiæ Superioribus ad Conventuales transirent, & in illos, qui transeuntes reciperent, aut retinerent, liberã transeundi fecisset potestatẽ, passim, & ubique hujusmodi recursus fiebant, & discursus. Siquidem cum errantes corripere tentarent Prælati, ut supplicium declinarent subditi, fugiebant ad Conventuales, à quibus benignè recepti benè habebant, atque, ut ampliùs allicerentur, laici ad Clericatum, Clerici ad Sacerdotium, Sacerdotes, etsi immeriti ad honores, & præfecturas assumebantur. Deindè multis ex his in Cænobijs aliquot collocatis, nouum quoddã vitæ reformatæ genus sub omnimoda Superiorum Conventualium potestate componebant. Rursum Observantibus hos in populo præferebant, quippe quos absque aliqua Regulæ offensione religiosè sub Prælatis legitimis vivere divulgabant, illos verò Bullarum privilegiis à vera Superiorum obedientia deviare: Demum faciliùs, & liberiùs Conventuales ad Observantium domicilia, & consortia accedebant, quorum assiduo commercio, & laxiori consuetudine molliusculè spiritus fervor tepescebat, & paupertatis rigor sensim decrescebat.

Ibid. n. 23. His aliisque inde exorientibus malis excitatus Capistranus omnia datis litteris ad Pontificem distinctè recensuit, dignèque ponderavit, rogans, ut tantis obviaret incommodis, in integrum suo robori restitutis bullis Eugenianis. Mox ad Cardinalem Firmanum Ordinis Protectorum Observantibus palam adversum, Conventualibus propitium, (qui etiam in publico consessu contemptibiliter quosdam Observantium Prælatos è suo abegit conspectu, & authentico testimonio, peculiarique decreto omnibus notum voluit hunc liberum ad Conventuales recursum) pro suo zelo aliquanto ardentiorem, & pro ea, qua apud omnes pollebat authoritate audentiorem dedit Epistolam, objectis his, quæ in Religiosum commisit institutum. Alias eddidit ad Latinum Cardinalem Vrsinum verè Observantium Protectorem, & Defensorem, misso exemplari multorum privilegiorum nimis laxorum, quæ Minister Generalis concesserat Philippo de Massa, aliisque Observantium Prædicatoribus; atque ad Petrum de Noxeto Põtifici à secretis ob pristina beneficia, gratias agens, novumque in præsenti tribulatione auxilium implorans. Postremò omnium Provinciarum Vicariis seriò, & & diffusè scripsit, ut tanto status discrimini occurrerent, Principes auxiliatores adhiberent, & modis omnibus serpentem ignem extinguerent. Ipse Imperatorem, aliosque in Germania ad ferendam opem excitavit. Ibid. n. 24.

Ampliùs commovit Capistranum, ut ista perurgeret, nimis ampla facultas à Pontifice concessa Roberto Liciensi jam cum Marco Vicario Generali inter Observantes reconciliato. Certè licèt insignis, & gravissimus fuerit Prædicator, tamen adolescenti, & strictioris instituti sectatori nimis visus est Pontifex indulsisse. Datis litteris, *Sacra Religionis, &c.* 1454. 3. *Kal. Iunij Pontificatus anno* 8. in quibus ei concedit, ut cum Ministri Generalis obedientia ad quæcumque loca, Conventus, & domos dicti Ordinis, etiam Regularis observantiæ cum quatuor, vel quinque Fratribus liberè proficisci valeat, quos ex prædicto Ordine, & Observantia ad suum beneplacitum eligere, & dimittere possit, & in Conventibus prædictis cum sociis ipsis, ad libitum commorari, quos etiam Relgiosi omnes sincerã charitate tractare debeant, adhoc ut ubique terrarum, etiam in Platæis Verbum Dei liberè prædicare valeat; apposita contra impedientes, vel contrafacientes gravissima excommunicatione, Pontifici pro tempore reservata; quæ omnia, & alia Ibid. n. 30.

hujusinodi pessimè apud Observantes audiebantur, utpotè gravissimæ semina relaxationis.

Interim Iacobus Bosalinus de Mozanica Vicarius Generalis totius Ordinis per obitum Ministri à Pontifice creatus, coactis Bononiæ Comitiis Generalibus anno 1454. electus est in Ministrũ Generalẽ. Vir erat doctus, rebus magnis aggrediẽdis,& peragẽdis aptissimus. Toto sui regiminis tẽpore summopere contendit, in unum corpus universos Franciscanos reducere, & suæ potestati Observantes subijcere. Nihil pro hac re assequenda intactum reliquit, ubiquè, vel in itinere,vel in quiete apud Observantes declinans, sivè uniendæ Religionis desiderio, sivè ampliandæ potestatis affectu. Statim ut electus est, Ioannem Capistranum commissi sibi muneris admonuit, atque, ut ille suæ familiæ Fratres hortaretur ad obediendum sibi in omnibus, multis rationibus suadere contendit, eam potissimam subjungens, non sibi Fratri Iacobo, sed S. Francisco Ordinis Institutori omnem hanc obedientiam exhiberi.

Capistranus autem Observantium suorum indemnitati, & Eugenianæ bullæ integræ manutentioni, atque ut liberum Observantium ad Conventuales transitum à Nicolao V. concessum, revocandum studeret, Epistolas ab Imperatore, ad prędictum Nicolaum, & ad Cardinales Frmanum, atque Carvajalium interventu sui amici Silvij Episcopi Senensis obtentas in principio anni 1455. destinavit ad Vrbem: harum aliquot exemplaria hîc apponenda duxi.

Epistola Æneæ Silvij ad Joannem de Capistrano.

Ibid.1455. n.37. REverende &c. Nicolaus Capellanus meus litteras vobis restituet, quas Cæsar Rom. Pontifici,ac duobus Cardinalibus, & Magistro Henrico Senfleben Procuratori suo in Romana Curia, scribit. Ego quoque eisdem Cardinalibus litteras dedi, quemadmodum Fr. Philippus expostulavit, quarum exemplaria simul recipietis, intelligetisque, & quomodo ab Imperatore, & quomodo à me ipso scriptum sit. Vestrum erit, quantocius ad Romanam Curiam dirigere, ac curare per vestros, ut Magistro Henrico consignentur, qui ea Apostolicæ Sedi offerat,ac responsum exigat. Si qua deinceps, vel pro dignatione vestra, vel pro Fratribus vestris curare me volueritis, quoad facultas, fuerit, non deerit voluntas. Ex Nova Civitate die 12 Ianuarij, 1455.

Vester Æneas Episcopus Senensis.

Alia Epistola Æneæ Silvij ad Summum Pontificem.

BEatissime Pater Domine noster Reverendissime. Quàm laudabilis sit, quantumque fructum attulerit Christianæ religioni novella plantatio Fratrum Minorum, qui de Observantia S. Francisci nominatur, nec B. V. latet, nec Vestri antecessores ignoraverunt. Namque cum gravissima essent in conspectu sanctæ Sedis Apostolicę hujus plãtationis opera,congruũ,ac necessarium existimaverunt Vestri prædecessores, hanc fructiferam, & Deo acceptam Vineam vallo,ac fossa munire, circumdare sepibus, & omni præsidio tueri, nè posset illam aper de sylva exterminare. Fuerunt attentissimi super hunc gregem Romani Præsules, modisque omnibus cavere studuerunt, nè veras Francisci caulas lupi rapaces ingrederentur, aut indè oves abducerent. Dederunt igitur huic plantationi multa privilegia, præbuerunt litteras Apostolicas miræ protectionis, & digni favoris plenas. Cumque magna multitudo Fratrum ejusdem Ordinis, non tamen ejusdem vitæ, qui Conventuales appellantur ab institutis, ac vera Regula B.Franc.Fundatoris,non modicè declinassent, vellent tamen totum Ordinem regere,ac ex se ipsis Ministrum eligere, qui religionem universam suo nutu regeret; provida Vestrorum Antecessorum Ordinatione cautum fuit, iis, qui de Observantia dicerentur, quique verum iter sui Magistri sequerẽtur, Fratribus Generalem Vicarium concedi, qui hujus devotæ familiæ curam gereret, neque Conventualium Fratrum imperio quovis modo posset impediri. Placuit etiam antecessori Vestro Sanctæ memoriæ Eugenio IV decretum interponere, nè quis ex Observantibus Fratribus ad Conventuales migrare posset, anathemate in eos promulgato, qui hoc attentare præsumerent. Fuit igitur hæc novella plantatio in hæc usque tempora Ibid. n.38.

pora pacifica, nullo seditionum turbine agitata, famulata est Deo in charitate non ficta. Extendit palmites suos in universam terram, manipulos in aream Domini multiplices attulit: multùm hæc sancta familia sub Divo Bernardino Senensi, quem V.B. cælestibus Sanctorum adscripsit Ordinibus, ampliata est; multùm etiam sub venerabili, ac mundissimæ vitæ Patre, & optimo Prædicatore Fr. Ioanne de Capistrano crevit, atque profecit; omittimus, quæ in Italia, quęvè cæteris in Regionibus per Fratres hujus plantationis geruntur; quos ubique viam Dei in veritate docere non ambigimus. In hac certè Germania nostra Fr. Ioãnes ipse, & qui eum sequuntur, plus utilitatis attulerunt, quàm nostris possit litteris exponi; etenim cum prædicet hic vir Dei assiduè, cum vitia fulminet, virtutes extollat, mortalesque omnes ad pænitentiam evocet, neque quicquam sit, quod in ejus, aut sermonibus, aut actibus repręhẽdi possit, sintque omnia ejus opera digna laude, non facilè dixerimus, in quanto tum populorum, tum Principium favore, ac devotione nostræ nationis hæc familia teneatur; cujus in dies augeri supposita, & opera pietatis crescere animadvertimus. Sed accepimus novissime S. V. ex instigatione Conventualium dicti Ordinis, Eugenij antedicti decretum, sive bullam, ac ejus effectum suspendisse, & alia nonnulla privilegia eidem Generali concessisse, quæ Fratres Observantes ad obedientiam Conventualium reducere, ac trahere videntur. Credimus equidem S. V. quæcumque agit, ad utilitatem Reipublicæ Christianæ convertere, neque sine magno consilio, ac matura deliberatione suæ mentis conceptum efferre; hoc tamen instantibus dictis Conventualibus per S. V. super Eugenij decreto factum dicitur. Gravissimum, & insupportabile, ut intelligimus, Fratribus de Observantia videtur, familiamque illam omnino pessundat, nec possibile creditur, eam durare posse, nisi V. S. consilium mutet, & quæ Vestrorum antecessorum provida meditatione statuta sunt, iis cursum esse decernat, cõfoveatque suos filios, & Apostolico munimine tueatur. Cogitantes igitur, indignum esse, eòs qui pro Regula suscepta, ac jurata vitam ducunt, neque à dextris, neque à sinistris declinant, iis subiici, & obedire compelli, qui longè à limitibus vitæ, quam professi sunt, abierunt. Affecti quoque huic novellæ, ac salutiferæ plantationi, cujus profectum, & augmentum magnopere cupimus, ejus autem ruinam veluti Christiano populo damnosissimam formidamus, S. V. obnixè exoratam, eique sincero, & ardentissimo supplicamus affectu, quatenus Eugenij decretum in suum pristinum valorem reducentes, ac privilegia, & indulta quæcumque Fratrum de *Observantia* vocatorum confirmantes, indemnitati, ac stabilitati Regulæ ipsorum, ac familiæ providere, & opportunè consulere dignemini. Id erit nobis pro singulari, & amplissimo munere, & apud omnes peræquè gentes V. S. commendabitur, qui frugiferam, & acceptam Deo familiam in protectionem, & tutelam acceperit. Datum, ut supra &c.

Epistola Cæsaris ad Cardinalem Firmanum.

REverendissime Pater, & amice noster carissime. Scribimus S.D.N. Papæ super quodam negotio concernente Fratres S. Francisci, qui de Observantia nuncupantur; intelleximus enim quamdam bullam fæl. rec. Eugenij Papæ IV. in favorem dictorum Fratrum concessam, novissimè per Sedem Apostolicam, sive revocatam, sive suspensam esse. Ibid. n. 39. Quæ res præfatis Fratribus multum nocumenti affert, ac familiam eorum penitùs dissipare videtur. Cum autem V. P. R. sicut accepimus, totius Ordinis Fratrum Minorum Protectrix existat, ad eamque potissimè pertineat, de fælici statu, & utili progressu ejus cogitare, statuimus, & vestræ dignationi circa idem scribere: Rogamus igitur, & attentè petimus, quatenùs apud S. D. N. scripta nostra promovere, & familiam hanc de Oservantia incolumem velitis, quando nihil est, quod ex ejus operibus nisi fructiferum exeat, & Christiano populo salubre. In eo autem faciet nobis R. V. P. singularissimam complacentiam, & Deo rem gratissimam, & Christianæ plebi utilem, & acceptam. Datum ut supra &c.

Epistola ejusdem Cæsaris ad Cardinalem Sancti Angeli.

Ibid. 1455. n. 40. & seq. REverendissime &c. Intelleximus, S. D. N. ad instantiam Fratrum Sancti Francisci, qui Conventuales appellantur, nonnulla privilegia Fœl. rec. Eugenij Papæ IV. Prædecessoris sui revocasse, sive suspendisse, quæ in favorem Fratrum ejusdem Ordinis, qui de Observantia dicuntur, emanaverant. Scribimus eidem S. D. N. obnixè supplicantes, quatenus præfatum privilegium, sive Bullas Eugenij in pristinum vigorem reducere velit, ne familia Fratrum Observantium, quæ profectò frugifera est, penitus dissipetur; informati enim sumus, nisi Sedes Apostolica in hac parte Fratres hujusmodi confoveat, & Apostolico munimine tueatur, imminere ruinam dictæ familiæ. Hortamur igitur P. V. R. ut apud S. D. N. litteras nostras, quas cum præsentibus dirigimus super hoc negotio, ferventi studio nostro promovere velitis, atque ita curare, ut desuper gratum responsum obtineamus. In ea re faciet nobis V. R. P. singularem complacentiam, & rem, sicut arbitramur, Deo gratam, & acceptam hominibus promovebit. Dat. ut suprà.

Alia Epistola ejusdem ad Magistrum Henricum Senfleben.

n. 41. HOnorabilis, Devote, Dilecte. Scribimus S. D. N. in favorem Fratrum S. Francisci de Observantia juxta copiam præsentibus interclusam. Volumus, ut rem illam cum Reverendissimo Cardinale S. Angeli, de quo plurimùm confidimus, communices, eumque horteris, ut nostro intuitu ejus negotij curam suscipiat, quem non dubitamus, si voluerit, ad effectum juxta desiderium nostrum perducere posse. Studebis igitur rem hanc pro tua industria, quemadmodum desideramus, expediri, nobisque D. N. Papæ responsum quantociùs significari. Dat. anno, mense, & die prædictis.

Epistola Æneæ Silvij ad Cardinalem, &c.

REverendiss. Pater, & Domine mi Colēdissime, post humilem recommendationē: Quāvis scribēte Cæsare, ac negotia Fratrum B. Francisci de Observantia commendante, modestiùs fuerit me silere, quia tamen ob memoriam Divi Bernardini conterranei mei huic familiæ singulariter afficior, nequeo me comprimere; cogor assistere Familiæ sanctæ, neque patrocinia mea his negare possum, qui non me solum, sed omnes Christi Fideles suis orationibus, ac piis operibus adjuvant. Vtinam esset in me auxilij copia, & aliquid posset patrocinium meum, profectò nihil his Dei servis denegarem; nam etsi sum ipse peccator, & iniquitate circumdatus, diligo tamen eos, quorum vitam castam, mundamque video, quia quātò minùs est in me virtutis, tantò eos iuvare attentiùs debeo, quorum probitas in aperto est, ut si nequeam meis actibus Deo placere, horum saltem commendationibus reddar acceptus. Sicut enim providi, & pusillanimes in prælio sæculari milites fortium virorum virtute salvantur, ita & in B. Petri navicula, prudentes, ac animosi nautæ vecordes, atque ignavos servant remiges. Facit hoc Religio B. Francisci, quæ apud Observantes habetur; hæc enim veluti lectissima militum manus undique Christianorum lustrat exercitum: nunc istam, nunc illam partem tuetur, arcet insidias, impetum frangit hostium, semper armata, semper in vigilia, semper in negotio est, nobis ut otium pariat. Scimus quantùm sub Bernardino Senensi, jam supernæ Ierusalem Curiæ, hæc Religio Ecclesiæ Catholicę profuerit; quamtùmque modo sub Fratre Ioanne de Capistrano utilitatis attulerit. Et quid hæc Religio aliud agit, quàm quæ jubere novimus Evāgelium? sentes, ac tribulos ex agro Dominico divellit, semen bonum seminat, zizaniam, ac lolium sarculo veritatis præcidit, exterminat avaritiam, pellit libidines, fulminat illecebras, voluptates strangulat, ambitiones, & odia fugat, ignaviæ, ac socordiæ stimulum adigit, & aperiens in Ecclesia diebus singulis os suum pęnitentiam suadet, & viam Domini in veritate docet. Hæc sunt opera Fratrum, qui

qui de Observantia nuncupantur. Nescio, cui hæc non placeant. Credo, quæ non sunt omninò præcisa ab Ecclesia, membra, omnibus horum gratam esse conversationem; nec me dubium habet, quin sancta Sedes Apostolica iis Christi militibus afficiatur, nam & Romani Præsules quam plurima huic familiæ privilegia contulerunt, quibus ab infestationibus hostium præservaretur illæsa. Sed audio, novissimis diebus non nihil suggestum esse B. P. nostro Papæ Nicolao V. adversus huiusmodi sacram, sanctamque Cogregationem, fertur enim Sanctitatem suam litteras Eugenij Prædecessoris sui, quæ in favorem horum de Observātia Fratrum emanarunt, seu revocasse, seu suspendisse; quod minimè fecisset, nisi, ut aiunt, sinistrè de conversationibus horum Fratrum fuisset instructus. Perniciosa res est lingua fallax, & subdola, multumque damni sæpè in communi affert. Sed magna vis veritatis, quæ contra omnes insidias facilè per se ipsam emergit. Vita horum Fratrum in aperto est. Non potest abscondi Civitas supra montem posita. Est hæc familia quasi lucerna ardens supra Candelabrum, quæ Domum Domini hoc est Ecclesiam, miro splendore irradiat. Venit adversus eam jam Princeps hujus mundi, & nihil habet in illa; fundata est domus supra firmam petram. Nihil est, quod in eam valeant Aquilones. At quamvis credatur cælestis Imperatoris sustētata manu, neque timeat versutias serpentinas, cupit tamen ejus auxilio communiri, qui locum magni Dei tenet in terris; nam etsi domus dirui ipsa, si demergi B. Francisci navicula nequeat, possunt tamen ex inquilinis, sive ex nautis nonnulli periclitari; neque omnino tuta est, nisi Apostolicę Sedis præsidio muniatur. Meum nihil est, de alto judicio Sacri Senatus cēsere, aut de prima Sede quidquam dicere, cujus opera judicare in terris mortalium nemo potest; non tamen errare me putaverim, si apud dignationem vestram, animi mei secretum aperuerim, & quid ex usu crediderim, sapientiæ vestræ palam fecerim. Nam & hoc jurasse memini me facturum, cum sacris Pontificalibus initiarer. Ego, ut apertè loquar cum vestra dignatione, vehementer timeo, nè novitas hæc scandalum pariat, si Fratres de Observantia ad Conventuales migrare permittuntur; hoc enim in primis non intelligo licitum esse. *Vovete & reddite.* scriptum scimus, servanda, quæ sanæ mentis promittunt puberes. Claudenda est porta, quæ ducit ad interitum; aperienda, quæ monstrat vitam. Sunt præterea, ut fama est, supra viginti millia Fratrum, qui de Observantia dicuntur; tota Christianitas his plena est: non est leve tantam offendere multitudinem: incautum est cum his contendere. Quòd si dicatur, multò plures esse Conventuales, doctrinamque horum perspicaciorem videri, prædicationes quoque in omnibus Vrbibus audiri, nihil moveor: parùm prodest sermo, cui vita contraria est; neque scientia sinè sapientia proficit. Monasteria Conventualium comminui, ac ruere cernimus, Observātium augentur, & florent; his Principum aures patent, neque Pontifices, aut alij Prælati ijs adversantur. Nihil enim ab his parochialium jura læduntur; subsidio Plebanis, non oneri sunt: Conventuales autem nunc offertoria cupiunt, nunc de jure sepulchrali contendunt; ob quas res acceptiores omni populo sunt Observātes, quàm Conventuales. Taceo de vita dispari, quę ipso nomine designatur. Mihi profectò non videtur, Romanum Pontificem hanc familiam contristare debere. Et quoniam vestra dignatio Protectionem Ordinis Minorum in se suscepit, præsumpsi hæc sibi scribere. Intelligetis ex litteris Cæsaris animū ejus. Vtile censeo provideri. Fr. Ioannes homo Dei est; Populi Germaniæ quasi Prophetam eum habent; posset, cum vellet, elevato digito magnam turbam facere. Sentio ex ijs, qui pęnes eum sunt, ægrè sibi esse, quod de Bulla Eugenij fertur; sed homo sapiens spem vultu simulat, præmit altum corde dolorem; quamvis scio constantiam ejus immobilem, neque timendum esse, quæ semper Apostolicæ Sedis dignitatē, ac eminentiam prædicavit, retrocedere linguam. Decet tamen Summi Pontificis providentiam ijs benefacere, eosque consolari, qui de Romana Ecclesia sunt benemeriti. Qualem esse hunc Patrem Ioannem cum suis fratribus, nemo, qui sapiat, inficias ibit. Hæc bonâ veniâ dixisse voluerim. Vestra dignatio, quę

 libera

libera voce dico, in partem recipiat meliorem, meque suo more commendatum habeat. Ex Nova Civitate die 10. Ianuarij 1455.

Ibid.n.43. Paulò post acceptas has litteras corporis sarcinam deposuit Nicolaus V. sed studium non deposuerunt Observantium adversarij, eos omnino sub suam potestatem redigendi, immò majori conatu sub novo Pontifice Calixto III. institerunt, sperantes hominem universo Sodalitio addictum, pacis, & unitatis amatorem faciliùs in suam sententiam attrahendum. Duo Pontifici suggerebant; nempe haud tutâ conscientiâ Observantes in eo statu versari; magnopere Ordinis dispendio scissuram hanc utriusque familiæ quotidie amplius augeri. Vt hæc magis persuaderent, dicebant, bullam Eugenianam antedictam, falsam, & subreptitiam, ab Eugenio nequaquam emanasse, sed à Ioanne Capistrano, Nicolao Auximano, & Iacobo Primadicio Observantibus excogitatam. Deinde familiam hanc adeò ab Ordinis Corpore recessisse, ut omnino censeretur separata, & divisa, & deinceps, non Minorum, aut Franciscanorum nomine, sed Fratrum de Bulla, aut de privilegio appellari debere. Etsi verò Observantes his obiectionibus plenè satisfecerint, & Flavij Blondi, Eugenio olim à secretis, aliorumque testimonio plenè probaverint, sciente, consulente, & volente Eugenio bullam integram emanesse, neque ex ea scissuram, neque status, neque nominis sequi discrepantiam, attamen ita importunè Pontificem alij interpellabant, turbasque in Curia excitabant, ut decreverit, planè utramque partem audire, & maturâ sententiâ litem odiosam dirimere.

Ibid.n.44. Patienter audita utraque parte præsentibus Cardinale Firmano, & Iacobo Picæno sibi gratissimo, jussit, ut sub festum Omnium sanctorum Minister Generalis cum Provinciarum Ministris, & Vicarius Generalis Observantium paulò anteà institutus cum suis Vicariis Assisij convenirent, de concordiæ, & unionis modo efficaciter agerent, & controversiam placidè terminarent, sin aliter, se omnes has turbas severè cohibiturum comminatus. Deinde Abbatem S. Abrosij Monasterij Mediolanensis, tunc Ordinis S. Benedicti, nunc S. Bernardi, Blasium Ghilinum, juris utriusque peritum, virum nobilem, gravem, & doctum, etsi annis juniorem, qui universo cætui præsideret, utriusque partis rationes exciperet, & ad se scriptas afferret, amandavit. Demum congregatos paternè exhortatus est, ut quæ pacis, & charitatis sunt, fraternè sectarentur, controversias missas facerent, & omnem scandali materiam ablegarent. Tribus hæc Epistolis per distinctos menses Fratribus intimata voluit, quas appono.

Dilecto Filio Baptistæ de Levanto, Ord. Minorum, super Fratres Cis-montanos de Observantia nuncupatos, Vicario Generali.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum à fæl. rec. Eugenio Papa IV. prædecessore nostro nonnullæ emanaverint Apostolicæ litteræ, quæ quamvis tunc bonum concernerent statum Regularis Observantiæ Fratrum Ordinis Minorum, super eisdem tamen Apostolicis litteris ex post, inimico humani generis instigante, discordias exortas esse sentimus, itaut majores exindè succrescere sit dubitandum, nisi de Apostolico remedio provideatur; maximè cum pro varietate gentium, temporumque congruitate dignissimum sit, ac decens novas condere leges. Te itaque hortamur, ut tu cum illis Provinciarum Cis-montanarum Vicariis, & Fratribus idoneis, quos duxeris evocandos, in proximo festo Omnium sanctorum, & in Conventu B. Francisci apud Civitatem nostram Assisij debeas personaliter interesse, ibidem simul cum dicti Ordinis Generali Ministro, suisque Fratribus à se vocatis bonam præfati Ordinis pacem, atque concordiam concedente Domino, tractaturi. Quòd si, ut speramus ad sanctum duxeritis finem, Nobis mirum in modum complacebitis. Si verò, quod absit, feceritis secus, procurabimus, discordias hujusmodi nostra statim effici provisione concordes. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Mensis Iulij 1455. Pontificatus nostri primo. Vvad.t.6. 1455.n.43.

Dilecto

Dilectis Filiis Generali, & Porvincialibus Ministris, Vicariisque quibuscumque, ac cæteris Ord. Min. Professoribus in Civitate nostra Assisij in proximo conventuris.

Ibid.n.44. DIlecti Filij &c. licèt per alias litteras nostras devotionem vestram simus hortati ad omnia benè, & cum charitate agenda, quæ in ista Congregatione tractanda sunt, nihilominus adhuc magis solliciti de pace, & tranquillitate Ordinis vestri, cui paternè sumus affecti, mittimus ad vos dilectum filium Abbatem Monasterij sancti Ambrosij de Mediolano, latorem præsentium, virum religiosum, gravem, & doctum, qui dictæ Gongregationi intersit, eaque nobiscum agat, & curet, quæ ad honorem Dei, & præfati Ordinis pacem, vestramque concordiam pertineant. Hortamur itaque vos in Domino, & paternè monemus, ut illum reverenter suscipere velitis, & salutaria ejus consilia, & mandata, quæ vobis nostro nomine exponet, cum debita humilitate audire, & loqui: speramus enim, cum vir prudens, & interger sit, interventu suo adjuturum quicquid boni operis per vos cogitabitur. Vos autem memores Dei, & professionis vestræ, aque etiam expectationis, quæ de vobis habetur, velitis dignos vos præstare, qui non scandalorum, sed pacis, & obedientiæ filij appellemini. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annnulo Piscatoris XXI. Octobris 1455. Pontificatus nostri anno primo.

EISDEM.

Ibid.n.45. CVm omnium Christi fidelium unio, & pax sit procuranda à Romano Pontifice præsertim, quem Deus auctor pacis, & amator, Vicarium suum in terris constituit, illorum certè est in primis quærenda, qui sæculo renunciantes, ac voto religionis adstricti, charitatis, & bonorum operum exempla præstare cæteris debent; ut fideles populi eorumdem sancta desideria videntes, glorificent Deum Patrem, Redemptorem nostrum, qui in Cælis est, & ipsi ad benè agendum, retinendamque concordiam devotiùs incitentur. Sanè cum Superioribus annis ob quasdam certi tenoris litteras à fel. rec. Eugenio Papa prædecessore nostro Fratribus prædicti Ordinis, qui de Observantia dicuntur, concessas visum nonnullis sit, & videatur de præsenti, æmulationem quamdam, ac scissuram in ipso Ordine inductam esse, ac Regulam à Fundatore ipsius Beato Francisco in Spritu charitatis, & humilitatis datam, à vobisque professam, malè servari, nec uni Rectori, servo totius fraternitatis, firmiter obediri. Factum est tandem inimico pacis id procurante, ut diverso inter se studio Fratres ipsi, partim sub Generali, & Provincialibus Ministris, partim sub Vicariis novo quodam more regantur, & ad tuendas quique suas partes non solum per nostram curiam quotidie discurrerint, eamque catervatim repleverint, non tàm humilitatis, quàm libertatis spiritu ducti, sed, quod dolenter referimus, ad præsidia sæcularium, quos maximè his de rebus propter perniciosum exemplum celare oportebat, nec non, & Capitaneorum gentium armorum confugerint; litteras contra Fratres sui Ordinis procurantes, seque, & alios cum detrimento animarum, & mutua confusione vexantes, ob quæ dissentiones, lites, & scandala exorta sunt, & quotidie, nisi occurratur, majora, & plura oriri timentur. Nos itaque, cum vos, & Ordinem prædictum singulari charitatis affectu prosequamur, ac ex debito nostri pastoralis officij his in eo natis scandalis, quantùm cum Deo poterimus, obviare intendamus, quo personæ in illo degentes sublatis contentionibus hujusmodi cultui religionis ardentiùs invigilent, & in humilitatis spiritu debitum famulatum reddere valeant; statuimus dudum, & mandavimus, ut in nostra Civitate Assisij, in qua Beatissimi Francisci Corpus requiescit, circa festum Omnium sanctorum insimul congregaremini, & vos invicem honore, humilitate, & charitate præveniretis, memoresque illius S. Chrysostomi sententiæ, *quòd qui primatum desideraverit in terra, inveniet confusionem in Cælo, nec inter servos Christi computabitur, qui de primatu tractaverit.* Nec quisquam laboret quomodo aliis major apareat, sed quomodo omnib⁹ inferior videatur, quoniam non qui major fuerit in honore, ille est justior, sed qui fuerit justior, ille

ille est major. Ac rursum Salvatoris nostri dicentis: *Qui major est vestrum, sit sicut Minister*, nec non etiam vulnera vestra mutuo lingentes, orationibus ad Deum fusis in vinculo charitatis, & pacis inter vos contendentes, scandala hujusmodi sopire,& componere studeretis, omniaque alia, & singula disponere, & ordinare velletis, quæ ad honorem Dei, & dicti Ordinis pacem, Fratrum ipsorum unitatem pertinere noscuntur. Et propterea cupientes, id à vobis liberè,& efficaciter fieri, vos omnes, & singulos paterna charitate in Domino hortamur, vobisque prædictis in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna latæ sententiæ, quam contrafaciẽtes ipso facto incurratis, vel incurrat, si quis contrafecerit, districtè præcipiendo mandamus, quatenùs in reddendis votis,& consiliis vestris super pace, & quiete dicti Ordinis componenda, & charitate informanda per scrutinium, aut aliàs publicè, vel secretè prout inter vos erit conventum, omni gratia, metu, & cæteris animi passionibus procul amotis, solum Deum, & animarum vestrarum, ac eorum qui propter hujusmodi vestras contentiones, malum exemplum, & scandalum patiuntur, salutem præ oculis habentes, id liberè profiteamini, quod secundùm Deum,& conscientiam vestram, ac vestri Ordinis primævas constitutiones,& puritatem Regulæ meliùs, & utiliùs, ac magis salutare judicaveritis; scientes,si secus agetis, quamvis homines fallatis, non posse effugere vos tamen æternum illud summi Dei judicium, quod cum sempiterno supplicio subire cogemini. Nos autem, quantùm in nobis erit, & Deus juvare dignabitur, de opportuno remedio, non sine eorum, qui scandala, & zizaniam in tanta Religione seminare non desinunt, confusione, providere curabimus. Datum Romæ apud S.Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1455. 16. Kal.Novembris Pontificatus nostri anno primo.

Et interim ut dissentionibus,& alternis odiis viam præcluderet, datâ gravissimâ bullâ, *Remigius universalis Ecclesiæ* &c 11. Kal. septembris 1455. in qua aliam similem Nicolai V. de verbo ad verbum inservit, sub gravissimis pœnis, & cum efficacissimis clausulis Observantibus interdixit, nè ullo modo etiam reformationis prætextu Conventualium domos invaderent, vel occuparent, aut à Principibus oblatas reciperent.

Convenientes itaque apud Assisium Conventuales in sacro Conventu S.Francisci, & Observantes ad S. Mariæ Angelorum, discutere cœperunt, in quibus possent convenire. Vbi advénit Abbas, suæ legationis instrumentum exposuit, ad pacem, & charitatem fraternam exhortatus cępit compositionis articulos excipere. Multa,& mirabilia ad septemdecim capita redacta asperulè objecta sunt contra bullam Eugenianam, quibus diffusè productis, etiam multorum Doctorum juris-consultorum, ex præcipuis Italiæ Accademiis consultationibus Observantes responderunt; sed demum eò perventum est, ut ea admissa, probataque,ageretur de modo concordiæ, & sic oporteret aliquas ejusdem constituti clausulas explicare, vel mitigare. Demum patienter auditis partibus, habitisque hinc inde variis collationibus, hos, quos subiicio, articulos pars utraque porrexit. Ibid.n.48.

Articuli Patrum Conventualium.

PRo servãda unitate,& pace Fratrum Ordinis Minorum, & ut provideri possit, quòd omnes, & singuli Fratres ejusdem Ordinis, quibuscumque nominibus nuncupentur, juxta expressa, & clara mandata regulæ subiiciantur,& pareant Ministro Generali, Ministris Provincialibus, atque Custobibus, sicut hactenus, & semper fuit in eodem Ordine consuetum, & constitutum, quæ infra notantur constituenda, etiam authoritate Pontificis necessariò viderentur. Ibid.n.49. & seq.

Et primò quòd in qualibet Provincia, in qua ipsi fratres de Observantia habent loca, licèt plura, & in diuersis partibus ejusdem Provinciæ constituta, una Custodia eorũdem præcisè statueretur,quæ etiam gauderet omnibus privilegiis, officiis,exemptionibus,& honoribus,quibus quęlibet alia Custodia dictæ Provinciæ uti,& gaudere consuevit. Custos verò illius Custodiæ, atque Guardiani secundùm statuta Benedicti Papæ XII. const. 20. eligantur per Vocales dictæ Custodiæ. Similiter, & electionum earumdem confirmationes secundùm eandem constitutionem

titutionem celebrentur, & terminentur.

Secundò, quòd talis Custos in Custodia sua, atque familia habeat omnem authoritatem, quam nunc habent illi, qui dicuntur Vicarij, Superiorum nihilominus obedientiâ semper salvâ.

Tertiò, quòd non liceat Ministris sine consensu Custodis, aut Custodiæ, reliquarum Custodiarum Fratres, Fratribus ejusdē Custodię quomodolibet immiscere, vel è contra, sed in eorum devotionibus, quantùm cum Deo potuerint, conservare laborent. Id ipsum nec dicto Custodi liceat aliarum Custodiarū Fratres sine Ministrorum Provincialium, aut Generalis licentia in dicta Custodia receptare.

Quartò, quòd Minister Provincialis semel in anno, aut saltem in triennio possit visitare loca præfatæ Custodiæ, & à Fratribus de familia dictorum locorum inquirere de vita, moribus, ac regimine præfati Custodis, non possit tamen illum privare, neque publicè pænitentiare, etiam pro quocumque obmisso delicto, sive commisso sine consensu majoris partis Discretorum prædictæ Custodiæ, & habitis sufficientibus causis allegatis, atque probatis. De correctione verò Fratrum reliquorum dictæ Custodiæ Minister nullatenùs se impediat, nisi specialiter à prædicto Custode, vel à maiori parte Discretorum ejusdem fuerit requisitus etiā in scriptis, nisi fortè talis esset excessus, quòd Minister Superiorum suorum mandato, & authoritate cogeretur.

Quintò, quòd si quādoque cōtingeret, Fratres illius Custodiæ in Conventibus aliarum Custodiarum, diutiùs immorari sint interea Prælatis eorumdem Conventuum, aut locorum, ut cæteri illic residentiam facientes, per omnia subiecti, & è converso de Fratribus aliarum Custodiarum, dum casu quomodolibet diverterent ad Conventus, vel loca Custodiæ, intelligatur.

Sextò, quòd omnes Fratres in sæpè dicta Provincia commemorantes, ad processiones Generales in Civitatibus, aut locis, ubi versantur, per obedientiam convenire, seu concurrere teneantur, cùm super hoc fuerint requisiti; & etiam sicut convenit cum cæteris Fratribus sine differentia, communiterque procedant.

Septimò, quòd ad obviandum scandalis, quæ de facili possent contingere, Fratres locorum antedictæ Custodiæ, cùm fuerint in Terris, in quibus loca non habent, non mendicent, aut procurent sine licentia Guardiani, Vicarij, aut majoris partis Fratrum Conventus, aut loci alterius Custodiæ inibi constituti; & præterea cùm inde diverterint, ad hujusmodi Conventus, aut loca declinare teneantur, ubi etiam gratiosè recipiantur, & pertractentur, & è contra.

Octavò, quòd Generalis Minister à Fratribus sæpè dictis habeat obedientiam sicut, & a cæteris Fratribus Ordinis in omnibus, videlicet quæ Regulæ, divinis, aut Ecclesiasticis præceptis non contradicunt, servatis semper suprà notatis pro omnimoda videlicet dictæ Custodiæ conservatione, & pace. Id ipsum etiam Vicarius Generalis, morte videlicet, aut peragratione Ministri Generalis ad partes ultramontanas temporaliter constitutus omnimodam, ut præfertur, obedientiam habeat ab eisdem.

Nonò, quòd Custos præfatus, nullo modo, nulloque quæsito colore, nec Fratres illius Custodiæ S. Bernardini præsumant de novo accipere aliquem Conventum, vel locum sine licentia Sedis Apostolicæ, Generalis Ministri, vel ejus Vicarij Generalis, ac consensu Capitulorum Provincialium, & Custodialium illarum Provinciarum, & Custodiarum, in quibus loca, vel Conventus, accipere disponunt, sub pœna excommunicationis, quam ipso facto accipientes, & etiam inibi commorantes incurrant, & à qua nequeant absolvi, nisi à Generali Ministro cum consensu Capituli Generalis. Idipsum intelligatur de non accipiendis Conventibus, & locis aliarum Custodiarum.

Decimò, quòd si supradictus Custos habuerit juvenes habiles ad studium, & velit eos collocare, teneatur Minister eos de convenienti studio providere, atque benignè, charitativèque pertractari facere, nec illos promoveat ad ulteriora studia, aut removeat à studiis, in quibus ad instantiam sui Custodis primò fuerant collocati, sine consensu, aut licentia præfati Custodis. Tales studentes commorantes in locis studiorum, ab eisdem nullatenus recedant sine licentia Ministri in scriptis habenda, & quamdiu mansferint

manserint in eisdem, stent sub obedientia Prælatorum in omnibus, quæ divinis, Ecclesiasticis, seu regularibus non derogent institutis.

Item si prædictus Custos requisiverit, & habere voluerit aliquem, vel aliquos ex Fratribus Conventualibus habiles ad legendum Iuvenibus suis in locis dictæ Custodiæ, eos de licentia Generalis Ministri, aut etiam Provincialis Ministri recipere, & tenere possit durante tempore lecturæ.

Vndecimò, quòd Prædicatores, & Fratres prænominatæ Custodiæ nullo modo prædicare possint in Civitatibus, Castris, Villis, aut aliis locis, in quibus sunt Conventus, aut loca aliarum Custodiarum sinè licentia Ministri Generalis, Provincialis, Custodis, aut Guardiani illius Conventus, aut loci, & cum consensu Discretorum, nisi fortè ex mandato particulari Sedis Apostolicæ de hoc statuto plenam, & expressam faciente mentionem, sub pænis inferendis juxta statuta Ordinis. Generalis verò Minister, Custodes, aut Guardiani tribuant eis liberè licentiam, ubi videant expresè, ex hoc non provenire scandalum Ordini, sed magis devotionem augeri Venerabilium Prelatorum Ecclesiæ, Dominorum temporalium, populorum, aut Communitatum.

Duodecimò, quòd super authoritate, seu licentia prædicandi tribuenda Fratribus ejusdem Custodiæ serventur mandata Regulæ, Papalium & Generalium statutorum, sicut servantur, & servari debent ab omnibus reliquis Fratribus Ordinis Minorum, quæ sancta sunt, & necessaria.

Vltimò, quòd Procurator electus per Capitulum Generale, sufficiat tàm prò Fratribus Conventualibus, quàm pro ipsis, & nullus alius per eos in Curia instituatur, cum talis multiplicatio potius obsit, quàm prosit.

Et his statutis servatis, seu concessis non erit opus, quòd dicta familia per Vicarios de cætero gubernetur, sed per Prælatos in Regula expressos, videlicet Generalem, Provinciales Ministros, atque Custodes.

Subscripserunt.

Magister Vldaricus Provinciæ Argentinæ pro familia Vltra-montana Procurator Curiæ.
Magister Franciscus Eugubinus Procurator Cis-montanus.
Hugolinus de Assisio Provinciæ S. Francisci Minister.
Ioannes de Tybure Provinc. Romanæ Minister.
Vbaldus de Monte-novo Marchiæ.
Ambrosius de Flisco Ianuæ...... Mediolani.
Galassus de Neapoli Terræ laboris.
Nicolaus Tirro Siciliæ.
Amicus N. Pennensis.
Simonettus de Foggia S. Angeli.
Franciscus de Taranto Apuliæ.
Onofrius de Bissiniano Calabriæ.
Matthias Doringh Saxoniæ.
Et aliquot graves, & docti Magistri.

Articuli Observantium.

IN primis sint omnes subjecti Ministro Generali, ut infra. Quòd tantùm fiat unum Capitulum generale in toto Ordine, & quando Citra-montes fieret, omnes Vicarij, & Discreti familiæ ad illud venire teneantur, & conventi, post renunciationem Vicarij Generalis, quam in fine sui Triennij semper facere teneatur, debeant similem eligere de familia, & electus à majori parte Vocalium debeat acceptari. Electio fiat in manibus Patris Generalis secum præsentibus duobus scrutatoribus eligendis de Corpore Congregationis, & scrutentur vota Fratrum secretè, ut semper in Ordine moris fuit. Si electio non fieret à majori parte vocum, in unum conventuri in tribus, vel pluribus vicibus procedāt electores in electione nihilominus ad alia remedia juris, & Ord. statutorum antiquorum. Quando Vltra-montes fieret Capitulum generale, provideatur Vicario, & Fratribus familiæ Vocalibus supradictis, ut possint venire, & vocari ad Congregationem faciendam per se de Vicario suo eligendo, ut in memoriali clausularum continetur; ita quòd non possint impediri, si Generalis venire renueret, aut nollet Commissarium mittere. Si electum Vicarium, ut supra, Patet

n.55. & seq.

ter Generalis confirmare nollet, confirmatio devoluatur ad Sedem Apostolicam, vel Papam, & interim donec fuerit confirmatus, tamquam Commissarius Patris Generalis authoritate Apostolica in omnibus familiæ curam gerat, & semper, & in omnibus concernentibus Ordinem, & bonum Observantiæ Regularis familiæ, omnes Fratres de familia dicto Vicario obedire teneantur.

Provideatur, quòd Generalis contra bonum, & regimen familiæ non concedat gratias alicui Fratri, aliàs pro infectis habeantur tàm factæ, quàm faciendæ.

Item quòd Pater Generalis possit visitare per se dumtaxat, quemlibet Fratrem, & locum, & non possit punire nos in Conventibus, neque de Consilio Fratrum Cōventualium, sed in locis nostris, & Fratrum delinquentium, & Vicarium Generalem prædictum deponere possit, sed non nisi ex notorio crimine, & consilio, & assensu majoris partis Vicariorum familiæ. Nec aliter se intromittere possit Pater Generalis de Fratribus familiæ, neque eos molestare, neque Ministri, neque Custodes, vel inferiores Fratres sub pœna privationis actuum legitimorum, & officiorum, quam contrafacientes incurrant ipso facto.

Provideatur, quòd Fratres in familia delinquentes, & fugientes ad Conventus capi possint, & corripi à Prælatis familiæ.

Provideatur de Casu, quando Vicarius Generalis moritur in officio, ut in memoriali continetur. Item de Vicariis Provincialibus, & Congregationibus, eorumdemque electionibus, ut fiant, & non impediantur, sed fieri possint, utì hactenus consuetum est. Item quòd Decreta nostra omnia firma intelligantur, donec suprascripta authoritate Apostolica ordinentur, & confirmentur. Quibus confectis Vicarius Generalis supradictus erga Fratres suos ea authoritate fungatur, & tantam habeat, quantam Pater Generalis habet erga Conventuales, & Vicarij Provinciales, quantam hactenus habere consueverunt.

Subscripserunt nullo servato ordine Provinciarum

Baptista de Levanto Vicarius Generalis.
Iacobus Primadicius, & Marcus Bononiensis, olim Vicarij Generales.
Antonius à Montefalcone Vicarius Provinciæ sancti Francisci.
Petrus de Anguillaria Vicarius Provinciæ Romanæ.
Gabriel de Mazavachis Bononiæ.
Petrus Maurocenus S. Antonij.
Franciscus de Castronibus Marchiæ.
Hieronymus Ianuensis Genuæ.
Bonaventura Plantanida Mediolani.
Alphonsus Hispanus Terræ-laboris.
Paulus de Synopoli Calabriæ.
Angelus de Altamira Apuliæ.
Bernardinus Aquilanus S. Bernardini.
Gaspar Vectus Dalmatiæ.
Iulianus de Cortona Tusciæ.
Iacobus de Corneto Provinc. Orientalis.
Bartholomæus Corsicanus Corsicæ.
Gabriel Veronensis Austriæ.
Ioannes de Monte-Ilcino S. Angeli.
Iacobus de Marchia.
Ioannes de Prato.
Augustinus de Monte Baroccio.
Barnabas Interamnensis.
Bartholomæus Fulginas.
Matthęus Narniensis.
Ludovicus Vicentinus.
Iacobus Reatinus, Vocales peculiariter vocati.
Bartholomæus de Porris Commissarius, & Procurator Curiæ Cis-montanus.
Antonius de Mugnano Guardianus Ierosolymitanus. Præter hos subscripserunt, etiam Discreti supradictarum Provinciarum.

Acta sunt hæc 6. novembris summa tranquillitate, omnesque, & voce, & scripto protestati sunt, se paratissimos ad obediendum Summo Pontifici in omnibus, quæ circa concordata, aut præter illa statuere placeret. Discessurus Abbas descendit in Ædem Portiunculæ, ubi frugali mensa ab Observantibus excepto, summopere placuit in tanta paupertate Religiosa munditia, in copioso cœtu altum silentium, in universis Fratribus summa modestia. Ita retulit Ibid. n. 58.

Pontifici, virosque adeo impense laudavit, ut fecerit propitium. Visis itaque articulis statuit Pontifex rem omnem absque tumultu placidè transigere, vocatumque è Marchia Iacobum Picænum constituit totius controversiæ compositorem. Ægrè tulit vir pacati animi invidiosum hoc, & molestum sibi munus injungi; sed secundò præcipienti Pontifici, ut his intenderet, ponderosisque verbis dicenti, omnem se ille conferre potestatem tumultus hos sedandi; conscientiam suam omnino hac commissione se velle exonerare, illumque Deo, & sancto Francisco strictam redditurum rationem, nisi causam plenè sibi commissam integrè, sincerè, & intrepidè perageret, oportuit obedire. Placuit utrique parti talis, ac tantus Arbiter, etsi enim ex Observantibus assumptus, Conventualibus non erat ingratus, quibus familiarem, & amicum se semper ostendit. Diu, & maturè consideratis articulis utriusque partis à Pontifice acceptis, alios, in quibus convenire deberent, excogitavit. Vellent omnes scire, quid ageret, sed secretè secum negotium ruminabat, & in longum pluribus habitis cum Pontifice consultationibus protraxit.

Ibid.n.59. Selegerant ex suo grege Observantes septem, qui totius Sodalitatis nomine tanquam compromissarii negotium prosequerentur, Baptistam Vicarium Generalem, Alphonsum Hispanum Vicarium Neapolitanum, Bernardinum de Fossa Aquilanum Provinciæ S. Bernardini Vicarium, hujus historiæ scriptorem, Bartholomæum de Porris in Curia Commissarium, Matthæum Narniensem, Ludovicum Vicentinum, & Ioannem Pratensem doctos viros, & illustres Prædicatores. Addiderunt alios quatuor, quorum judicium in rebus gravioribus erat expetendum, Iacobum Primadicium, Iacobum Picænum, de quo agimus, Augustinum de monte Baroccio, Marcum Bononiensem. Tandem Ordinatos, & stabilitos articulos Iacobus ostendit utrisque; omnibus omnes non placuerunt, sed modò hos, modò illos hinc inde corrigi, mutari, deleri contendebant. Ipsos articulos produco.

Articuli à Fratre Iacobo de Marchia compacti.

IN nomine Domini. Amen. Primò omnes Fratres de familia tàm capita, quàm membra, teneantur obedire R. P. Generali, in omnibus, & per omnia. Ibid.n.60. & seq.

Omnes Vicarij Citramontani, & Discreti Vocales teneantur accedere ad Capitulum generale, & ibi post renunciationem Vicarij Generalis, quam ibi facere teneatur, debeant similem alium de familia eligere, & electus à majori parte Vocalium debeat acceptari. Electio fiat in manibus Patris Generalis, vel Præsidentis in casu, si adesse noluerit, secũ assumptis duobus scrutatoribus, quos ex numero dictorum Vocalium possit eligere; P. Generalis, & scrutatores scrutentur vota Fratrum secretè, ut moris, & de jure est. Electus à majori parte Vocalium gerat Commissariatus Officium, donec Patri Generali ipsum placuerit confirmare, quique Vicarius habeat illam authoritatem in Fratres omnes de familia, quam habet Pater Generalis in Conventuales.

Omnes Vicarij familiæ prædictæ habeant voces in Capitulo Generali, ita tamen quòd non possint eligere in Generalem, nisi Conventualem. Ministri Provinciales possint, si voluerint, interesse electioni Vicariorum, quamvis hoc hactenus nunquam fuerit consuetum. Et tales Vicarij sic electi faciant officium Commissariatus, donec sint à suis Ministris confirmati; & Guardiani instituti in Congregationibus familiæ Provincialibus, legantur in Tabula Provincialium Capitulorum; similiter Prædicatores, & Confessores noviter electi confirmentur in Capitulis Provincialibus, quamvis hoc hactenus numquam fuerit consuetum. In nullis verò aliis Ministri Provinciales, vel Custodes de factis, & negotiis, aut Fratribus familiæ se valeant intromittere.

Reverendiss. P. Generalis possit visitare per se dumtaxat suum Vicarium Generalem, & eum punire, & deponere possit, sed non nisi pro notorio crimine, pro quo meritò deponendus esset, & hoc de consilio, & assensu saltem quinque, vel sex Vicariorum familiæ. Et si casus accideret, quòd aliquis Frater de

de familia esset accusatus apud Patrem Generalēm, ipse Pater Generalis possit per se, vel per Vicarium Provinciæ illius, in qua Frater accusatus residet, aut per Vicarium Generalem, aut per alium quemcumque Fratrem in familia residentem visitare, & corrigere in loco ubi convictus est.

Nullus Frater de familia amoveatur de locis familiæ, sed potiùs foveatur ibidem, prout in Martiniana continetur, scilicet Martini Papæ V.

Nullus Frater Conventualis possit venire in familiam absque speciali licentia Patris Generalis. Similiter etiam nullus Frater de familia possit accedere ad Conventuales sine speciali licentia suorum Vicariorum. Si quis verò Prælatorum hinc inde receperit aliquem Fratrem fugitivum, ipso facto sit suspensus ab officio, & omni actu legitimo: & nihilominus fugitivus pro crimine commisso possit à Prælato suo ubicumque repeti, & puniri, & post punitionem, si voluerit recedere, petat licentiam ut supra, & nunquam in perpetuum possit à quocumque de familia recipi; si verò aliquis ex levitate fugerit ad Conventum, tunc qui receperit, cadat in pœnam ut supra, de fugitivo pro crimine. Et nihilominus Prælatus suus, possit eum recipere, & punire, ut decet, & si voluerit stare, petat licentiam, ut suprà. Si quis autem Fratrum impedierit prædictas repetitiones, ipso facto omnibus officiis, & actibus legitimis sit privatus, & ultrà hoc Generalis Minister possit condemnare, & spoliare tales libris, & aliis rebus omnibus, quibus utuntur.

Pater Generalis non possit concedere gratias alicui Fratri de familia discurēdi, vel eundi per Provincias, & sub specie Indulgentiarum, & præcipuè absolvendi in his, quæ tangunt contra votum castitatis.

Nullus Frater Confessor, vel alter de familia possit per se, vel per alium impetrare, nisi capax sit recipiendi, gratiam permanendi in aliquo loco à R. P. Generali, quia ipse P. Generalis fortè non est informatus de causa remotionis illius.

Si Vicarius R. P. Generalis Citramontanus moreretur intra tempus officij sui, tunc Vicarius Provincialis illius Provinciæ, in qua mori contingeret, gerat Commissariatus officium usque ad Capitulum Generale, & alterius Successoris electionem.

Prædictus Vicarius Generalis sic electus gerat officium sui Vicariatus usque ad Capitulum Generale, in quo Capitulo fiat electio alterius Vicarij, nec possit reelegi pro vice immediatè sequenti.

Et quia multæ enormitates, & mala exempla, & scandala circa sæculares committuntur circa quæstus per fratres vagabundos; ideò quicumque Fratrum de familia aliquid quæreret sub nomine, vel prætextu Fratrum, vel locorum Conventualium, vel si qui Conventuales alij stantes extra familiam quocumque sub nomine Fratrum, vel locorum de familia aliquid quærerent, vel quæstam, vel aliquid procurarent, sint ipso facto excommunicati, nec possint absolvi Conventuales, nisi à Generali Ministro, & Fratres de familia, nisi à Generali Vicario familiæ, & priventur à suis Prælatis rebus ita procuratis.

Omnes Fratres prædicti Ordinis, tàm Conventuales, quàm de Observantia, sub cujuscumque Obedientia existant, venientes ad Civitates, vel Terras, ubi Conventus, vel loca nostri Ordinis fuerint, teneantur se repræsentare post unum diem naturalem Prælatis Conventuum, vel locorum, ita quòd extra loca, vel Conventus sine licentia Prælatorum non possint permanere sub pœna privationis omnium actuum legitimorum. Et secus facientes Prælati locorum, aut Conventuum possint eos capere, & punire, & spoliare rebus, quibus utuntur, & repertis apud eos.

Cùm Vicarìa Austriæ sit diffusa per plures Provincias, & Regna, ac sub diversis Ministris, quorum distantia sit maxima, ita ut difficillimum esset ad omnes recurrere, Vicarius præfatæ Vicarìæ in Congregatione electus pro tempore confirmetur ab illo Ministro, in cujus Provincia Congregatio prędicta fuerit celebrata.

Observantibus displicuerunt tres primi articuli, in primo enim nimis ampla, & omnimoda tribui videbatur Ministro Generali potestas in Observantes, neque quidquam sibi superesse reservationi Eugenianæ, quin pro arbitrio suo mutare, & evertere posset omnem sta-

tum Observantium. In secundo, & tertio displicebat commisceri electionibus Conventualium,& adeò domesticè cum eis conversari, ut timeri possit laxiores mores, immodicosque sumptus ab eis paulatim derivandos. Conventualibus verò, præter solum primum, reliqui fermè omnes displicebant, parumque aut nihil, inculcabant Pontifici, sibi per hanc compositionem concedi, & ægerrimè ferebant, dari Observantibus in electione Generalis suffragia. Vt verò constaret Pontifici, quanta accreverint Conventualibus, & quæ contra, vel præter bullam Eugenianam eis concedebantur, scriptum hoc eidem porrexit Iacobus.

Quæ, & qualia conceduntur Patribus Conventualibus in articulis à Fratre Iacobo compositis.

Ibid.n.66. PRimò,quòd omnes Fratres de Observantia nuncupati teneantur firmiter in omnibus, & per omnia obedire R. P. Generali;contra quem Fratres de familia conqueri videntur, quòd rumpat omnia jura ipsorum in bullis Domini Eugenij contenta.

Secundò, iuxtà easdem Bullas Eugenianas Fratres de familia non tenebantur accedere ad Capitulum generale, nec electio Vicarij Generalis,in manibus Patris Generalis fieri debebàt,nec etiam poterat eligere duos scrutatores, ego verò in contrarium pono.

Tertiò,secundùm bullas Eugenianas post triduum Vicarius erat confirmatus: ego verò posui confirmationem in potestate Generalis, quando ei placuerit.

Quartò,secundùm bullas easdem non tenebantur Fratres ire ad Capitulum generale:ego autem volo, quòd teneantur,& habeant vocem solùm activam, & non passivam in electione Generalis, quod Fratres de Observantia sibi reputant in infamiam.

Quintò, secundùm bullas ipsas Ministri Provinciales in nullo poterant se intromittere de familia:ego verò pono, quòd possint interesse electioni Vicarij Provincialis.

Sextò, secundùm easdem bullas Confessores, & Prędicatores ordinabantur in Congregationibus Provincialibus familiæ liberè: ego verò pono quòd debeant pręsentari & confirmari in Capitulis Ministrorum Provincialiũ,quod nunquam fuit consuetum.

Septimò, secundùm ipsas bullas Vicarius Generalis non poterat deponi sine consensu majoris partis Vicariorum: ego verò pono quòd possit deponi de consensu quinque, vel sex Vicariorum.

Octavò,secundùm easdem bullas Generalis Minister solùm visitare potest per se: ego autem, quòd etiam per alium commissione sua, scilicet per Vicarium Generalem, vel Provincialem, vel per alium Fratrem de familia.

Nonò,secundùm easdem bullas Conventuales Fratres poterant venire ad nos sine licentia obtenta: ego autem quòd non sine petita,& obtenta, excepto cum esset periculum salutis suæ evidens, ut in Martiana continetur.

Decimò, secundùm ipsas bullas Conventuales,qui veniebant ad nos,non poterant à Prælatis eorum repeti: ego autem quòd possint repeti, nisi in casu supra immediatè posito.

Vndecimò, secundùm bullas,prædictæ repetitiones Conventualium ad Observantes venientium poterant impediri:ego autem contra impedientes pœnam apposui privationis ipso facto officiorũ, & omnium actuum legitimorum.

Duodecimò, secundùm bullas,Generalis non poterat concedere gratias in genere, quæ fuissent in detrimentum regiminis Vicariorum: ego autem pono quòd possit exceptis in duobus casibus.

Vltimò, secundùm bullas Fratres familiæ poterant facere congregationem per se, & in ea Vicarium eligere: ego autem, quòd non possint,sed teneantur ire ad Capitulum generale, & ibi Vicarium eligere Generalem.

Hæsitante adhuc Calixto Pontifice,& propter gravissima, quæ animo voluebat circa sacri belli apparatum, rei decisionem differente, ex consilio sibi assistentium Baptista Vicarius Generalis accessit ad Cardinalem Firmanum Protectorem ægrè ferentem, se excluso rem gravissimam Religionis suæ curæ commissæ soli Fratri Iacobo fuisse commendatam, dixitque omnium illud votum esse, ut negotium ille perageret, & apud Pontificem promoveret. Homini suæ famæ,& authoritatis retinendæ cupidissimo placuit propositio,acceptisque propositionibus

positionibus, sive articulis Fratris Iacobi, pauculis ad Observantum vota mutatis, dexterè egit apud Pontificem, ut tandem controversia hæc absolveretur. Re itaque sibi, & B. Iacobo commissa, tandem gravi diplomate, insertis Iacobi articulis emisso, magna tempestas ad initium anni sequentis sedata est.

Doluerunt ad Calixtinæ bullæ publicationem Observantes, quòd plurima de suis antiquis privilegiis auctore ipso B. Iacobo de Marchia perdidisse viderentur, quem firmissimum Observantiæ propugnaculum in absentia Capistranensis esse confidebant: undè non secretos solùm, sed & publicos contra se ipsum suorum clamores, ac quærimonias gravi, ac longâ ad Capistranensem epistolâ ipse describit, quam pænes me habeo.

Ibid. n. 68. De his turbis monitus Capistrianensis per litteras sui Comitis Gabrielis Veronensis, & instantissimè rogatus à Vicario Generali Baptista Levantino, ut personaliter tantis malis, quæ Observantium statui imminebant, occurreret, respondit, publica rei Christianæ negotia præponderare peculiaris instituti controversiis, neque sibi annis gravi, & laboribus fracto adeo integrum esse ex ultimis Hungariæ finibus per immensa terrarum spatia in Vrbem evolare. Scripsit tamen Pontifici Calixto diffusas litteras rogans, nè velit à suis prædecessoribus iustè statuta mutare, & laudabiliter in religiosæ familiæ tutelam, & incrementum concessa quoquo modo revocare. Alias dedit ad Cardinalem Firmanum, præcans, velit suo adesse patrocinio, & in calce duas sibi factas mirabiles recenset visiones. His præmisit Imperatoris, & Prælatorum, ac Procerum Regni Hungariæ in consessu generali unitorum litteras. Omnium subjicimus hîc exemplaria.

Sanctissimo Domino &c. Calixto III.

BEatissime Pater ad pedum osculanda vestigia Beatorum humillimam, & promptissimam usque ad Crucis mortem obedientiam mandatorum: nec mihi gratius quidquam. Vehementissimum mihi inerat desiderium ad tuam Clementissimam Sanctitatem personaliter me cõferre, nisi senectutis gravitas retardasset, & longa viarum distantia terruisset, nec non temporum qualitas indisposita retraxisset. Sum namque ad præsens in ultima Christanitatis Cathedrali Ecclesia Chanadiens. appellata constitutus, à Turcis perfidissimis distante per milliaria, ut asserunt, ad plus quatuordecim, Diæcesis tamen ad ipsos usque Turcas extenditur. Et in hanc Civitatem nostra ætate jam bina vice progressi, ne dum ipsam Civitatem, sed etiam totam hanc regionẽ depopulantes ferro, & igne vastarunt. Absens igitur, & tam extraneus peregrinus esse jam quinquies diversis ex locis V. C. S. supplici calamo visitavi, & post cæteras notificationes de periculis Reipublicę Christianę nunc insinuo V. S. quòd Despotus ille Rascianorum Princeps pacem inijt cum Christi Hoste sęvissimo magno Turca Mahometh. Instant P. B. tempora periculosa, & dies mali sunt. Est igitur futuris paratis periculis obviandum, & cautiùs est ante tempus occurrere, quàm post vulneratam Christianitatẽ remedium quærere; Nam post obitum serò medicina paratur. Ecce tremunt in partibus istis quasi omnes, etiam si quasi leones feroces extiterint contra eos. Non repetam, quæ in aliis scripseram T. S. Tuum sit apud Christum Iesum decernere, quid agendum. Omnes animæ suæ sunt, Christi redemptæ sanguine prætioso, sub tua cura, sub tuo regimine, sub tua tuitione submissæ: Greg. Hom. 9. in Evang. *Tantò ergo esse humilior, atque ad serviendum Deo promptior quisque debet ex munere, quantò se obligatiorem esse conspicit in reddenda ratione*, & alias oves habes, quæ non sunt ex hoc ovili, Christi vice, ac jure tibi commissæ; quoniam constitutus es super gentes, & Regna, ut evellas, & destruas omne vitium, & quicquid sapit criminis, aut culpę, & disperdas, & dissipes omnes hæreses, & schismata, gentiumque simulacra, & Paganorum, & ædifices, & plantes omnem fidei veritatem, ac virtutum moralitatem, & Theologicam sanctitatem; in te omnes intendunt, undique speculantes, tamquam in eum, qui solus in Terris Deum hominibus repręsentas. Opus est igitur, ut sit in te plenitudo Sanctitatis, sicut est in te solo plenitudo potestatis. Spectaculum factus es Deo, Angelis, & hominibus, & futuris sæculis universis.

Greg. Hom. 9. in Evang.

Quantò Thronus altior, tantò patentior. Exemplum omnium bonorum operum te ipsum oportet exhibere, quia tanquam columna, & saxum immobile positus es in domo Domini, super quam omne pondus Fidelium conquiescit. Quantò gradus celsior, tantò casus periculosior judicandus, Eccl. 3. v. 20. *Quantò major es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam*, quam in nos omnes tanquam in tuas oviculas effundere non postpones, quia Divina Gratia tanquam unguentum in capite, scilicet in Christo Iesu tanquam in vero Dei Filio, quod descendit in barbam, scilicet in ejus sanctissimam Humanitatem, ab ipso Divino Verbo assumptam, & barba in capite est, & Christus Iesus Caput est omnium Catholicorum; Caput inquã mysteriale, & invisibile, à quo potestatis plenitudo descendit in barbam Aaron, & sic in te tanquam in singularissimum suum Vicarium, qui caput es ministeriale, & visibile totius Ecclesiæ sanctæ Dei, totiusque mystici Corporis Iesu Christi benedicti. Papa es, Summus Præsul, Maximus Pontifex, Rector, & Pastor omnium Christianorum, cunctorumque viventium, & mortalium, Princeps terrarum, atque cœlorum, quia quodcumque solveris, vel ligaveris super terram, solutum, vel ligatum erit, & in cœlis. Et cùm tanta sit tua potestas, noli extolli, hominem te cognosce mortalem, quia magna potentia Dei solius, & Pastor pastorum super omnes est judicaturus magnos, & parvos; Sap. 6. ver. 8. Non enim subtrahet personam cujusquam Dominus, nec verebitur magnitudinem cujusquam, quia pusillum, & magnum ipse fecit, cùm æqualiter est sibi cura de omnibus &c. *Deinde multis interjectis.* Ecce dum litteras ad gaudium expectabam à tua piissima Sanctitate; à Fratribus è converso plenas mœroribus, lachrymis, & singultibus, atque suspiriis, & angustiis cordis dolore suscepi, quæ mysticè cor meum gladio penetrabili vulnerarunt; eoquod ad sinistram emulorum nostrorum informationem T. S. inclinata videretur ad irritandum nostra salutifera decreta, communi etiam concordia, & consensu Generalium, atque Provincialium Ministrorum, qui tunc aderant, nobis cognitâ causâ tradita, & concessa, magna justitia mediante, ut plenè communiter tractatur per Doctores *in c. licèt de Regularibus &c.* (*Demum post multas juris allegationes, & varias rationes subjungit.*) Quantùm autem in me est, ut scripsi, scribo, quòd à Domino Iesu Christo putabo decisum, quicquid in his, & in aliis quibuscumque tua Sanctitas enodabit, confisus in tua conscientia, & sanctitatate, justitia, & æquitate, ac potestatis plenitudine, quòd divinum cultum, & sanctæ Catholicæ fidei mysteria dilatare potiùs intendat, quàm minuere. T. B. pedibus sacratissimis Fratres meos omnes ubilibet de Observantia nuncupatos, meamque pusillitatem facio instantissimè commendatos; qui omnes unanimes, & concordes, ubicumque fuerint pro T. C. S. quotidiè speciales orationes offerunt Altissimo, ut ipse, qui te elegit, in hac gravissima tempestate te dirigat, protegat, & conservet ad profectum, defensionem, & exaltationem Ecclesiæ sanctæ suæ, ut in fine cum grege tibi credito ab vitam pervenias sempiternam. Amen. Ex Canadiensi Ecclesia die 23. Septemb. 1455.

Reverendissimo, &c. Cardinali Firmano.

Reverendissime in Christo Pater, & Domine D. observandissime, fautor, atque Protector noster singularissime, humillimam commendationem cum omni officio obsquendi. Significatum est mihi per Fratres, in quantis perturbationibus paupercula nostra constituta sit familia; quod graviter fero. Sed hæc sola spes me consolatur, quòd R. D. V. non patietur nos in ruinam dari, si præcipuè ad bene vivendum anhelamus, nec mihi persuaderi potest, quòd dum vixerit V. R. D. non interponat se usque ad ultimum spiritum pro defensione, & conservatione, nec non & augmento familiæ de Observantia tamquam verus sincerusque Protector noster, quemadmodum meis temporibus fecit. Quamobrem supplico humilime R. D. V. quòd causã nostrã ita suscipiat R. D. V. corã S. D. N. ut falsis suggestionib⁹, non acquiescat S. sua in diminuẽdis gratiis, & decretis per Summos Pontifices, cum omni debita maturitate, & consilio nobis indultis. Sed dignetur Ibid. n. 70.

B. Sua

B. Sua nos fovere, conservare, & augere ad benè, beatèque vivendum sub Observantia Regulari. Quæ res facillima est ad obtinendum, dũmodo R.D.V. se interposuerit cum ardenti animo. Quod ut faciat, nè in malum exitum res evadat, R. D. V. magis exoro, imploroque. Quam Christus Iesus fælicissimo ævo tueri dignetur pro conservatione filiorum suorum, atque servorum. Ex Cænadino Regni Hungariæ Civitate die 17. Septembris 1455. E.R.D.V. Inutilis servus, licèt fidelis Orator, Fr. Ioannes de Capistrano Ordinis Minorum minimus, & indignus manu propria.

Beatissimo Patri &c.

Ibid. Beatissime Pater, &c. intelleximus post divam electionem V.S. aliquod disturbum illatum fuisse Fratribus Ordinis S. Francisci, qui de Observantia nuncupantur per Generalem Ministrũ, & Fratres Conventuales ejusdem Ordinis contra decreta sacrorum Conciliorũ Constantiensis, & Basileensis, confirmata postmodum per fæl.rec. Martin. P.V. & Eugenium P.IV. qui Eugenius etiam nova decreta in favorẽ prædictorum Fratrum de Observãtia eddidit, & instituit. Quæ etiam V. S. prædecessor Nicolaus Papa V. immaculata reliquit, & intacta, ac vivæ vocis oraculo confirmavit Fratribus antedictis. Cum itaque P. B. per eosdem de Observantia Fratres fructus uberes pullulent in omni populo Christiano, prout rerum bonarum mater experientia docet, tàm sanâ doctrinâ solemnium Prædicatorum, quàm exemplo lucidæ vitæ Fratrum eorumdem ubicumque commorantium, ac suis orationibus, exhortationibus, & consiliis ad viam salutis, & fidei stabilitatem, ac morum reformationẽ continuò sublevantium, & dirigentium. Quamobrem V. S. obnixiùs exoramus, avido supplicantes affectu, ut Fratres ipsos de Observantia Paternali suscipiat protectione commissos, cui se immediatè subesse fatentur, prædicantque quotidie, & commemorationem faciunt populis Christianis de Observantia debita V. S. & Culmini sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, nec non & Apostolicæ Sedi. Et quàm maximè testimonium perhibere veridicum possumus ex prædicationibus Fratrum prædictorum in his partibus prædicantium. Dignetur igitur V. S. ad evitandum scandala, quæ exoriri possent in populo Christiano apud Reges, & Principes, atque Vulgares, qui nullo modo paterentur melestiam aliquam, aut vexationem inferri sæpè dictis de Observantia Fratribus, decreta præfatorum sacrorum Conciliorum, ac prædecessorum V. S. favorabiliter confirmare, manutenere, & ampliare, potiùs quàm minuere. Quod cedet nobis pro munere singulari, & amplissima complacentia, tamquam res Deo grata, Christianis Principibus, & populis fructuosa, ac V. S. laude digna, & memoriâ immortali. Quam dignetur Altissimus fæliciter conservare pro suæ S. Ecclesiæ regimine salutari, & defensione, & ampliationem S. fidei Ortodoxæ. Datum ubi supra.

Hæ fuerunt Cæsaris litteræ: Alias consimiles in Observantium commendationem scripserunt ad Pontificem Prælati, & Barones Hungariæ.

Hinc in Capitulo generali Observantium ad S.Pauli extra Bononiã celebrato anno 1455. Marcus Bononiensis egit de reeligendo tertium in Vicarium Ioannem Capistranensem, sibi persuadens brevi in Italiam reversurum. Ita cupiebat propter viri sanctitatem, regiminis experientiam, & dignam apud Pontificem, ac Cardinales ęstimationem, judicans solum hunc posse quassatæ Religionis imminenti discrimini mederi. Facilè in cum omnium vota concurrebant, sed dissipatunt consilium Gabriel Veronensis, & Nicolaus de Fara, Capistrani Socij, qui palam dixerunt, id valde Seni displiciturum, & certò se scire, neque eum velle, neque posse in tanto rei Christianæ discrimine ex Hungaria redire, & proinde consultiùs fore alium præficere, qui præsens possit malis occurrere, & Provincias visitare. Ibid.n.79.

Tandem præmissis omnibus præfatis diligentiis publicata fuit per Calixtũ III. bulla, *Illius cujus in pace &c.* supra per extensum descripta, & ad universos Provinciarum Ministros, atque Vicarios modo prædicto transmissa; in qua moderationibus aliquibus juxta B. Iacobi Picæni votum super Eugenianam appositis, opinatus est Pontifex, se Obsevantes inter,

inter, ac Conventuales concordiam, pacemque firmam stabilisse, undè & bullam compositionis, seu concordiæ eam nuncupari voluit. Ad singulos, inquam, Provinciarum Ministros transmissa sunt illius diplomatis exemplaria manu Cardinalis Firmani Ordinis Protectoris subscripta. Missum & aliud diploma ad Archiepiscopos Toletanum, & Compostellanum, quos Pontifex in Regnis Castellę, & Legionis deputavit prædictæ constitutionis executores, & Fratrum de Observantia conservatores.

CALIXTVS PAPA III.

Venerabilibus Fratribus Toletano, & Compostellano Archiepiscopis.

Vvad.t.6. 1456. n.131. DVdum pro quiete, & tranquillitate Ordinis Minorum, qui inimico humani generis procurante, non nullas turbationes, & dissentionum scandala patiebatur, & ut inter Conventuales, & de observantia nuncupatos, ejusdem Ordinis Fratres, omnis diffidendi materia tolleretur, de Consilio, & assensu Venerabilium Fratrum nostrorum Cardinalium, nonnullas ordinationes fecimus, & statuta, atque decreta, super quibus litteras Apostolicas sub data Romæ apud S. Petrum anno, &c. 1455. 4. Non. Februarij Pontificatus nostri anno primo expediri mandavimus. Quarum quidem Ordinationum, statutorum, & desuper litterarum emanatarum tenores, ac si de verbo, ad verbum inserti forent, haberi volumus pro sufficienter expręssis. Cupientes igitur, ut Ordinationes, & statuta hujusmodi inviolabiliter observentur, & custodiantur, fraternitati vestræ tenore præsentium committimus, & mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum per vos, vel alium, seu alios omnia, & singula statuta, & Ordinationes prædictas, & in eis contenta per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia integrè observari, & inviolabiliter, ac realiter, & cum effectu custodiri faciatis. Et nihilominus prædictis Fratribus de Observantia cõmorantibus in omnibus, & singulis Monasteriis, Eremitoriis, quæ in regnis, & dominiis Carissimi in Christo filij nostri Henrici Castellæ, & Legionis Regis tenent, & possident, efficacis defensionis præsidio assistatis, non permittentes illos, aut illorum domos, conventus, & eremitoria à quibusvis personis etiam dicti Ordinis Ministris, Custodibus, & aliis quibusvis Prçlatis, & personis cujuscumque dignitatis, aut præeminentię existant, & quacumque authoritate fungantur, molestari, vexari, aut eos à domibus, Monasteriis, & Eremitoriis prædictis, expelli, aut aliàs quomodolibet inquietari, vel eis gravamina, aut injurias, seu damna irrogari, vel ab eorum incepta Observantia, & laudabili proposito retrahi, aut impediri quomodolibet possint: Molestatores, & injuriatores ac inquietatores hujusmodi, nec non cõtradictores quoslibet, & rebelles cujuscũque status, gradus, & dignitatis, Ord. vel Conditionis extiterint quandocumque, & quotiescumque expediat per censuram &c. invocato, &c. Non obstantibus Constitutionibus fæl. rec. Bonifacij Papæ 8. Datum Romæ apud S. Petrum anno, &c. 1456. 8. Kal. Maij, &c. anno 2.

Verùm adeò maturè, multoque præmisso examine tametsì supradicta bulla concordiæ digesta fuerit; non tamen omnibus placuit: fueruntque, ex utraque parte, qui aliqua rescindi, aliqua cuperent superaddi. Baptista verò de Levanto Vicariorum Vicarius (jam enim sic vocabatur post Calixtinam Vicarius Generalis Observantium) Missis instructoriis litteris, singulos de observantia Superiores, & Conventualium Ministros Iacobus de Marchia duxerunt compescendos. Ita scripsit uterque. Ibid.n.133

Reverendis in Christo Patribus Vicariis Provincialibus Ordinis Minorum Regularis Observantiæ.

Fr. Baptista de Levanto humilis Vicariorum Vicarius.

REverendi in Christo Patres, post recõmendationẽ in Domino, & salutẽ incrementa virtutum, & gloriam adipisci. Ex constipatione nubium nonnumquam claritas siderum contabescit. Ex australi Vento, in æquore concitatâ procellâ, ipsius profunda perspicua nullâ visus acutie penetrantur. Fulvi auri speciem luti deturpatio, quasi contemptibilem labefacit. Ex controversiarum con

conglomeratione veritas obfuscatur; Ex malitiarum densitate ad Mundos oculos lippiditas deriuatur; ex malorũ suggestione bonorum claritas caligat. Sed sicut solari spiculo rarefacta nubium densitas paulatim dissoluitur, Eurique afflatu periculosa freti concitatio quietata perviũ usque ad profunda sanis oculis reddit intuitum, aurificisque peritiâ absterſâ maculâ fulgore suo aurum perseuerat illæsum; sic prorsus nobis ignoto sapientiæ divinæ judicio, in agitata transactis diebus his in Romana Curia causa nostra sæpius gestum esse, qui mecum usque ad finem belli compromissarij familiæ perseveravere Patres, certâ experientiâ didicerunt. Superiorum enim, inferiorumque causarum vapores tot sæpiùs ad cognoscendæ veritatis nostræ offuscationem insimul convenerunt, ut nisi Solis justitiæ Christi Dei nostri vi quadam nubes rescindente litium, Fratrum lachrymis interpellata, prævius futuræ luci, quasi radius emicuisset, gratiæ penitus luce subtracta errantes in invio, viam civitatis habitaculi invenire nequissemus. Æmulantium nobis suggestiones, tàm impetuosam in Francisci piam plantulam, familiam nostram pauperculam, per totam curiam indignationem concitarant, ut ne dum audiri in causa nostra fas esset, sed & amodò exosos omnibus vix videri permittebatur, nisique tenuis auræ illius sibilus, in quo Eliæ apparuit Dominus, subintrans corda, Romano Pontifici, Domino Protectori, totique sacro Collegio DD. Cardinalium insufflasset, pristinosque fluctus, nobis naufragium comminatos, in eisdem erga nos propria amænitate placasset, tot jam inundantium procellarum anfractibus conquassata navis, in qua dormiebat Dominus expergefactus clamore discipulorum periclitantium in naufragij scopulos protinùs impegisset. Irrogatæ nobis infamiæ claritatem familiæ nostræ aliquandiu denigrantes, vitam nostram adeò contemptibilem, atque damnabilem proclamarunt, ut usque ad hæresim prosilirent. Sed clementia Dei nostri, quò majori temporis in hujusmodi diuturnitate causa protracta, eò majori maturitate diligentiaque digesta & discussa modificatis nonnullis; Necessariis autem familiæ nedum piè, benignèque concessis, sed, & majori solito robore confirmatis indultis quibuslibet aliis familiæ nostræ ante concessis firmitate perdurantibus, fulgore suo familia integra perseverat, eò minus in futurum litigiis lacessenda, quò Papa, Cardinalibusque ex humilitate nostra benevolis nobis effectis, traditâ nobis bullâ eorumdem omnium assensu, authoritateque fulcitur. In qua quidem bulla, si quid boni, gratique vobis esse noveritis, id tantùm bonitati divinæ, clementiæ S. D. N. favori D. Protectoris, interpositioni P. Fratris Iacobi de Marchia, indefessæque usque ad sanguinem sollicitudini P. P. Compromissariorum familiæ, qui laboraverunt fideliter, adscribatis. Si quid autem molesti, à pristinaque bulla alieni, demeritis meis primò, Romanæ Curiæ sic volenti, cui resistere sacrilegium, impotentiæque aliter cum bona conscientia, sanoque consilio faciendi, non negligentiæ adscribatis. Die, noctuque, intus, & extra, simul, & privatè, litteris, verbis, & gestis non parcendo, jejuniis, frigoribus, vigiliis, discursibus, fami, & siti, diuturnitati temporis, aut fastidiis Curiæ, infamiis, repræhensionibus, objurgationibus manifestis, calamitatibusque quàm pluribus non cedendo, Per Venerabiles mecum deputatos actum est, quicquid possibile fieri judicarunt; quæsiere quęrenda, petiere petenda, renuére renuenda, consuluere consulenda, ægretulere ægreferenda; conquesti sunt ubi querendum, Apostolicæque Sedis dispositione semper, ac obedientia reservata, nihil eorum penitùs omiserunt, quę absentibus vobis ideo processus rei fortè ignaris, aut non acceptanda, aut interpretanda, aut requirenda, aut consulenda, aut reclamanda, aut addenda, aut minuenda, aut excipienda, aut aliàs quomodolibet modificanda fuisse viderentur. Sed talibus extremitatibus, quoad opinionem, rem, & favorem quandoque declivis causa nostra succubuit, ut à morte ad vitam eam relevatam judicaremus, qui duodecim favoris ejusdem gradus, & perfectionis pro medietate, pro tertia parte nonnumquam libentissime admitteremus. Si diligenter cogitantes compensaveritis omnia, intelligetis facilè, sed majori firmitate, benevolentiâque Curiæ à favoribus primæ bullæ, & perfectione non longè distare, si fortè non inveniatur exce

excedere. Quicquid attamen sit, vel diminutionis à prima, vel augmenti, quia à Sede Petri, nedum æquanimiter tollerandum, sed reverenter, & humiliter suscipiendum à vobis; Et si solari lumini frustra candelæ superaddatur lumen, ut eidem sacratissimæ Sedi morem gerã, ut dignum est, harum serie vobis omnibus, præsentibus, absentibus, & futuris, Prælatis, & subditis meæ curæ commissis, observandum antepono, quod vobis ex debito vestræ professionis observare committitur. Ne autem alicui nuper confectæ bullæ ignorantia sit occasio delinquendi, ejus transumptum ad vos transmitto, quod vulgariter, & litteraliter omnibus exponatis, observarique diligentiùs studeatis. Ex imminentibus in Curia impedimentis ad vos venire nequivi. Suadeo autem vobis absens corpore, præsens verò spiritu professionis vestræ Observantiam, sinceræque dilectionis vinculum inter vos primò, deinde inter vos, & Conventuales, ac Clerum, à quorum oblocutione, ut à veneno caveatis. Vt autẽ ab inutilibus discursibus, etiam indulgentiarum potissimè Romæ, in futurum abstineatis, intendo. Si autem in Curia aliquid vobis agendum erit, quia hoc tempore impetrare, aut impossibile, aut difficilimum est, Commissario meo significare, non Fratres mittere, pro viribus studeatis. Si quid autem vobis, aut Provinciis vestris, per me gratum fieri valet, insinuate; avidiùs enim injuncta prosequar, quàm confidentiùs injungatis. Valete, & orate pro me: Ad Capitulumque generale à proximo futuræ Pentecostes ad annum Mediolani celebrandum, Vicarius Provinciæ ejusdem Discretus venite. Ex Vrbe 7. Februarij 1456.

Reverendo in Christo Patri N. Provinciæ S. Francisci Ministro &c. Frater Iacobus de Marchia &c.

Ibid.n.134 REverende in Christo Pater, Tibi pax, & gratia Domini nostri Iesu Christi sit semper. Multas tribulationes, & angustias hinc indè à Patribus Conventualibus, & ab istis de Observantia Minorum perpessus sum; sed Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis secundùm magnam misericordiam suam me potenter eripuit ab his omnibus. D. N. Pontifex in virtute Spiritus sancti mihi præcepit, ut unionem, & concordiam in Ordine S. Francisci facere conarer, secundùm conscientiam meam integram, & immaculatam, ponens Deum judicem intra me, & ipsum, ut in die judicij de Ordine S. Francisci redderem rationem ego, & non ipse. Stupefactus igitur, & territus de tam stupendo præcepto, pluries excusans me in tam gravi re, & scandalosa, dicens me non esse sufficientem, & capacem, nulla ratione voluit meas legitimas excusationes admittere, sed replicans ait: *Fac, quod tibi præcepi.* Certè P. honorande, videns me ad tam horrendum judicium obligatum, de Ordine S. Francisci reddere rationem, huius tam gravis rei timens Deum, & salutem animæ meæ, timens commissionem mandati Vicarij Iesu Christi benedicti, ac etiam cum semper fuerimus Zelantes de unione sacræ nostræ Religionis, postpositis omni acceptatione personarum, omnique displicentiâ quorumcumque, habens Deum præ oculis, in nomine Iesu manum meam ad rem tam difficilem, & scandalosam mittens, ad quam certè olim bo. me. Papa Nicolaus V. cum toto sacro Consistorio, ac etiam multi D. D. Cardinales, Venerbiles Prælati ad hanc materiam decidendam deputati, sentientes magnum periculum exinde posse evenire, non præsumpserunt ponere manus suas. Videns igitur ego jura ipsorum Fratrum de Observantia, quę ipsi à Sede Apostolica secundùm multa Consilia peritorum Doctorum, solemniumque Collegiorum, quæ ipsi acquisierunt, attamen propter unionem Ordinis sperans de Dei Misericordia, judicavi, & determinavi omnes articulos in schedula inclusos, ex ipsorum juribus extrahens, & in nomine Iesu Christi præbui, & donavi Reverendissimo P. Generali, & ferè omnia jura, & bullas ipsorum irritavi, annullavi, & cassavi, sicut clariùs respicietis. Certus autem sum, in extremo Iudicio non reddere rationem summò Deo aliquid juris extulisse à Reverendissimo P. Generali, cùm nihil, immò unum iota ab ejusdem juribus acceperim, sed benè ex parte istorum de familia, quorum jura ab eisdem accepi, & eidem P. Generali commodavi, ut sacer Ordo redintegraretur, & unus Pastor,

tor,& unum ovile fieret in eodem; & tamen multi ex Fratribus passionibus oculos obtusos habentes, post ipsorum Iudicum expoliationem mé etiam eruisse oculos eorum fortè desiderantes, non solùm mihi indignati sunt, sed etiam valdè offensi, quamvis certus sim, quòd omnes R. R. P. P. Ministri, Venerabilesque Patres, & Fratres omnes in hac tam gratiosa unione me laudabunt, & gratias innumerabiles justo Deo agent, & me omnium servum paternali amore, & charitate magna amplexabuntur. Reverendissimus verò P. Generalis nullo modo vult acquiescere (contra voluntatem summi Pontificis,& D.N.Protectoris, & multorum D. D. Cardinalium) quòd ejus Vicarius Generalis fiat per electionem : sed ipse de suo pectore vult talem Vicarium familiæ dare,cùm aliter fieret contra Regulam ; at hoc non esse verum , probatur , cum Custodia per electionem det Custodem Ministro , & non è contra, & Provincia det per electionem Diffinitores eidem Ministro, & non è contra , ac etiam per electionem dat Ministrum P. Generali , & non è contra ; & Congregatio familiæ dat per electionem Vicarium Ministro , & non è contra. Debet ergo acquiescere P. Generalis voluntati Summi Pontificis , & considerare unionem Ordinis , & tam magna jura ipsorum de familia sibi esse donata,& in nomine Christi de tam utili, & gratiosa unione sui Ordinis in omni plenitudine charitatis contentari. Tu verò Pater honorande , ostende hos articulos Patribus Provinciæ , & hanc litteram;& me in Christo recommendetis. In omnibus his Dominus Protector ordinavit,& composuit omnes articulos,sicut in bulla clarè perspicietis , quæ ab eodem confecta est. Ex Vrbe, die ultima januarij 1456.

Ibid.n.135 Nihilominus multi ex Vltra-montanis Patribus præsertìm in Gallia , & Belgio novam hanc recusantes Constitutionem , Eugenianæ adhæserunt , apellationemque interposuerunt ad ipsum Calixtum meliùs informandum. Baptista Vicarius Cis-montanus prævidens mala , & dissidia indè secutura , misit Hieronymum de Magistris Mediolanensem , insignem Ecclesiastem , qui Ioannem Vicarium Vltra-montanum de singulis præsens moneret , secreto Consilio ad Observantiæ defensionem excitaret , & tandem rogaret , ut proximis Comitiis Generalibus interesset, in quibus communibus suffragiis imminentia mala repellerent.

Emissi diplomatis tempore procul ab Vrbe distabat Generalis Minister ad Insubres profectus , suique muneris judicavit Baptista omnem ei reverentiam , noviterque ex recentis Constitutionis præscripto exortum obedientiæ genus ei quantocius exhibere. Misso itaque diplomate , scriptisque litteris ad Christophorū de Modoëtia Guardianum Medilanensem, & N. Ticinensem, pręcepit , ut eumdem adirent , & quo decebat reverentiæ obsequio , cum Pontificia Constitutione suas litteras contraderent ; tenor Epistolarum hîc est. Ibid. n.136.

Venerandis P. P. F. F. Christophoro de Modoetia Guardiano S. Angeli Mediolani, & N. Guardiano Papia.

TAndem Venerande Pater , quod ab omnipotente Deo semper votis , & præcibus optavimus , illa nobis illuxit dies, qua post maximos labores paupercula familia nostra multo jam tempore tribulationum fluctibus variè exagitata , utcumque in Domino quiescere poterit. Agitur quidem optimè Pater , octavus mensis , post quam ex Congregatione in Bononia electus fui Vicarius, quòd nulla mihi præstita est quies Mentis , nunc Pontificem precando , nunc Cardinales exorando , nunc Dominos interpellando , nunc varios labores , ut staremus firmi , & libenter,impigrèque suscepi. Itaque, ut res hæc celeriorem consequeretur finem , accersitum olim huc R. P. Generalem ea , qua merito debuimus , veneratione suscepimus , cum eoque multipliciter communicato sermone , tractatisque quamplurimis contra omnē nostram voluntatem cum eo Capitulis , ad talia condescendimus , quæ omnis humana ratio sanctè , justèquè refellere minimè debuisset. Is autem summa arte ad ardua intendens , nos verò in Terris proclives suscipere , non acquievit , menteque nequaquam quietata , aut contenta recedens credit omnia ad votum posse consequi. Sed Deus cordis secreta conspiciens aliter disposuit. Non facilè dicam, dum P. Generalis

neralis hinc recessurus erat, quàm facillimè illicò nobis se præbuit fidum fautorem Dominus Protector, qualem numquam fauturum sine dubitatione expectabamus. Eis quidem causa nostra Terminis, etsi non ad libitum nostrum, omnino conclusa est, quòd non erit facilis disceptandi occasio, nisi malignare volentibus. Videre poteris in transumpto, qualiter composita sunt omnia. Postquam verò sic placitum est coram Pontificis Majestate, & dignissimo Cardinalium cætu acceptum, pro debito nostro, & reverentia Generalis, cui semper eam exhibere tenemur, opportunum judicavi, hujus expeditionis à me sibi per te notitiam perferri oportere. Itaque hujusmodi inter vos calculato negotio, ad Patris Generalis præsentiam adire studeatis, blanda eum pręvenientes allocutione, ut quod per Romanam Ecclesiam sancitum est, etsi nobis, non sibi molestum, gratanter suscipere velit, utque quietè vivamus, favorabilem se prębere, offerentes ei totam familiæ Confraternitatem, quam velit pro sua in omnes charitate benigno prosequi favore, & nos omnem, quam debebimus, ultro, ac libenter obedientiam præstabimus; ea insuper adijciendo, quæ vestra prudentia circa hæc judicaverit necessaria. Ex Vrbe die 9 Februarij 1456.

Ibid.n.138 Suggesserunt aliqui Pontifici Calixto, mutato statu, authoritate, & nomine Superioris Observantium, dignitatē, vel officium ex novo decreto certis limitibus circumscriptum, debere suum pondus, & confirmationem à Ministro Generali juxta novam bullam accipere. Scripsit itaque brevia hæc monita, tum Baptistæ Vicario, ut peteret, tum Mozanicæ Ministro, ut concederet confirmationem.

Vicario Vicariorum, vel Custodum Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum.

Dilecte Fili, salutem. Quia propter nostras novæ inter Fratres Ordinis tui compositionis editas litteras dubitari forsan ab aliquibus posset, an tu Vicariatus officium, quod hucusque exercuisti, exercere ampliùs debeas, ad tollendam hujusmodi dubitationem, & nè nova Fratrum Congregatio Ordinem ipsum ad præsens perturbet, volumus, & tibi per præsentes mandamus, ut recepta à dilecto filio præsenti tui Ordinis Generali Ministro debita institutione, quam ab eo per te, vel alios ad id deputatos humiliter postulabis, officium tuum præfatum usque ad Capitulum generale in proximo fiendum, sub ea potestate, & titulo exerceas, de quibus in prædictis litteris latiùs continetur; volentes etiam, & concedentes, ut donec institutionem præfatam habueris, ipsis Fratribus de Observantia nuncapatis, juxta formam litterarum earumdem continuò præsis, cuncta quæ incumbunt, cum timore Dei, & debita diligentia exequaris. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum &c. die 15. Februarij.

Dilecto Filio Generali Ministro Ordinis Minorum.

Dilecte Fili, salutem &c. Nè ob novam Vicarij Vicariorum, vel Custodum electionem, si fieri in presentiarum contingeret, Ordo ipse ulteriùs inquietetur, mandavimus præsenti Vicario, ut officium juxta contenta in nostris novæ compositionis litteris usque ad Capitulum generale primò fiendum continuaret, & à te institutionem debitam humiliter peteret. Quare cum in præsentiarum ea de causa ad te mittat, devotionem tuam in Domino exhortamur, ut pro pace, & quiete Ordinis, eam illi cum charitate, & sinè dilatione impendere velis. Quod à vobis pro vestra, & aliorum pace, & quiete ita fieri judicamus. Dat. ut supra. Ibid.n.140

Misit Baptista litteras has Pontificias Bartholomæo Caymo Guardiano novi Conventus Mediolanensis, ut Ministro traderet Generali, ab eoque humiliter, & reverenter traditi Vicariatus peteret confirmationem. Hanc ad ipsum Ministrum Epistolam adjunxit. Ibid.n.142

Reverendissimo P. Fratri Iacobo de Mozanica Ord. Min. Gen. Ministro Sacræ Theologiæ Magistro.

Reverendissime Pater in Christo. Etsi satis mihi constet, te nullâ animi tui molestiâ integrum ducere officium meum, in tuo quoque Arcano pectoris,

pectoris, jam in eodem me confirmasse, tamen ut hortamentis Apostolicis paream, & debitum tuæ Paternitati honorem persolvam, in remotis agens, statui harum bajulos ad te venturos destinare humili, quá convenit obsecratione, petens confirmationem officij mei, quâ & cumulus tibi honoris futurus est, & officium meum summa cum laude tua, & maximo Religionis incremento exercere possim; hoc enim non erit à tua dignitate alienum; Quinimmò ubique dum ero, tibi, officioque tuo, quo meum extat, honorem, debitamque obedientiam, præstare humiliter non reluctabor. Nunc in Apuliæ finibus ago; peracta verò solemnitate Paschali, in Calabriam proficiscar, inde in Siciliam transfretaturus. Quicquid mihi mandaveris, semper, & ubique factum iri puta. Valeat in Domino Paternitas tua, quam incolumem tueatur Omnipotens. Me, & totam Confraternitatem hanc pauperculam tibi commendo, ut eam pio prosequaris affectu. Habebis certè illam tibi devotam: pro tua in eam præstita humanitate in perpetuum tibi ipsam devincies. In Capitulo quoque generali futuro, si quæ pertractanda erunt, tuo judicio adhærebimus. Dat. die 22. Februarij 1456.

Ibid.n.142 Dedit porro libenter Iacobus desideratam confirmationem sequenti instrumento expressam. Abierat interim Baptista Neapolim, & peragratâ Apuliâ transfretavit in Siciliam, neque ante Mensem Iulij confirmatæ sibi authoritatis documentum Panormi (ubi Bonaventuram de Plantanidis Vicarium in Congregatione Provinciali ad S. Mariæ de Gratiis Bergami electum suis litteris confirmavit) excepit. In eo porro displicuere quædam restrictæ authoritatis clausulæ, quas postea accepit ampliores ad modum traditæ per Magistrum Antonium de Rusconibus Ioanni de Capistrano.

In Christo sibi Carissimo Fr. Baptistæ de Levanto Ord. Min. Prov. Ianuæ: Fr. Iacobus de Mozanica, artium, & S. Theologiæ Doctor, ac ejusdem Ordinis Generalis Minister, & servus salutem, & pacem in Domino sempiternam.

CVm per singulare S. D. N. Calixti Papę III. ad me directum breve sub datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris 15. Februarij 1456. Pontificatus anno 2. fuerim exhortatus, ut pro pace, & quiete Ordinis, mihi commissi, meum in Italia Vicarium super Fratres devotos, seu de familia instituerem, tibique mandaverit, ut institutionē ipse à me deberes humiliter postulare, tuque institutionem eiusmodi per tuas à me litteras petieris reverenter. Idcirco cupiens eiusdem S. D. N. exhortationibus, quas pro mandatis suscipio, morem gerere, simulque Fratribus ipsis per universam Italiam constitutis, volens, pro ut jam dudum desideravi, opportunè providere, ac familiæ ipsi de persona tua juxta illius votum salubriter in Domino complacere, Te de cujus integerrima vita, egregia virtute, morum sanctimonia, Religionis amore, justitiæ zelo, discretione præcipua, prudentia circumspecta, cæterisque virtutum prærogativis, atque aptitudine singulari, ad familiam ipsam regendam, gubernandam, & si oportuerit, reformandam, veridico multorum relatu, & ipsa teste experientia informatus, de complurium Venerandorum sanctæ Theologiæ professorum, aliorumque nostri Ordinis proborum Fratrum, concordi consilio pariter, & assensu, mei authoritate officij super omnes, & singulos Italiæ, seu Citramontanos Fratres de familia, seu sub illius Vicariis constitutos, meum Vicarium, Commissariumque cum plenitudine postestatis, usque ad proximè futurum Capitulum generale Mediolani, Domino volente, celebrandum instituo, atque institutum denuncio per præsentes, dans tibi plenam, & integram tenore præsentium facultatem, & etiam potestatem, universa, & singula dictorum Fratrum devotorum loca, ipsosque omnes, & singulos Fratres præsentes pariter, & futuros gubernandi, & reformandi tàm in Capitibus, quàm in Membris, publicèque, ac privatè visitandi, vocandi, citandi, conveniendi, examinandi, inquirendi, procedendi, admonendi visitandi, corrigendi, carcerandi, & à Carceribus liberandi, Officiales instituendi, & eorumdem in loco alios subrogandi, gratias concedendi, ad sacros Ordines licentiandi. Prædicatores, Confessores examinandi, & promovendi, actibus legitimis privandi, privatosque ad eosdem restituendi, habilitandi, & provehendi:

Contradictores quoslibet,& rebelles per censuram Ecclesiasticam,& juris,& facti remedia, sive de iure, sive de approbata Ordinis nostri consuetudine in eodem Ordine hactenus consueta coercendi,& compescendi,omniaque alia, & singula circa eorumdem regimen, gubernationem, curam, ac reformationem habenda, & expræssa pro sufficienter expræssis quomodolibet faciendi, & exequendi,quæ ego ipse facere, seu exequi possem,si apud eadem loca, seu Fratres præfatos personaliter interessem. Quare mando tibi ad meritum Obedientiæ salutaris, quatenus præfatum Vicariatus, & Commissariatus officium, tuis humeris per me injunctum,humiliter, & reverenter suscipias, susceptumque diligenter,ac fideliter exequaris, juxta multiplicem gratiam à Domino tibi datam; hortans te nihilominus in Domino Iesu Christo, ac per sanguinis aspersionem ejusdem, & B. P. N. Francisci gloriosa stigmata te obsecrans,& obtestans, ut in præfati cura regiminis adeo prudenter, adeo maturè,adeo sollicitè, adeoque circumspectè te ipsum habere velis, ut uberes, atque optatos fructus,& videam insimul, & gaudeam proficisci, tuque apud Deum, & homines de diligentia magis laudem reportes, quàm de negligentia (quod absit) sis meritò arguendus. Et per eandem salutarem Obedientiam, & nihilominus sub pœna inobedientiæ contumacis,omnibus,& singulis dictis Fratribus per universam Italiam ubilibet constitutis, cujuscumque gradus, status, conditionis, seu dignitatis existant, præsentibus pariter, & futuris districtè præcipio,& injungo, quatenus tibi tamquam meo legitimo, & indubitato Vicario, seu Commissario designato, & instituto velut personæ meæ propriæ toto Vicariatus, seu Commissariatus ejusdem tempore in omnibus, quæ ad dictum pertinere videbuntur officiũ, humiliter, & absque contradictione aliqua pareant, & intendant.Quos tibi, teque illis facio chariùs in Domino commendatos. Dat. Cremonæ die 22. Aprilis 1456.

Ibid.1457. n.56. Anno 1457. Congregati ad Capitulum Mediolanense, tum Observantes, tum Conventuales statuit Minister Generalis de Mozanica, ut omnes in Domum unam S. Francisci convenirent, neque quidquam ciborum provideretur pro Observantibus Capitularibus in domo eorumdem. Nihilominus Devoti Cives abundantissimè omnia mittebant, Curribus, & Plaustris frequenter adducta. Illi ut plurimùm ad S. Francisci Cænobium transvehebant, ubi etiam manducabant. Quando ad acta perventum est Capitularia, exclusi sunt Observantes contra Calixtinæ Constitutionis dispositionem, de quo conquesti Vicarij Cismontanus,& Vltramontanus,Notarij publici testimonio repulsam voluerunt declaratam. Illis recedentibus in domum suam, Conventuales prosecuti sunt Comitia, quorum acta perierunt.

Observantes in domo S. Angeli aliud celebrarunt Capitulum, & prout Calixtus constituerat, tres viros dignos, ex quibus deligi posset Vicarius Cismontanus, & totidem pro Vltramontano præscripserunt. Hunc dixit Minister Generalis Theodoricum Aurigæ, aliàs hoc munere perfunctum; illum Antonium Montefalcensem, Virum Venerabilem, insignem Ecclesiasten, inter Prælatos, & Magnates non mediocris authoritatis. Ibid. n. 57.

Iterumque in Capitulo Romano anno 1458. die 19. Maij ad Aracælitanum Conventum congregato,à Ministri Generalis electione fuerunt exclusi, ita jubente Calixto Pontifice, ut securiùs, & faciliùs pro defuncto Mozanica ad regiminis apicem Iacobus de Sarzuela Provinciæ Aragoniæ Minister, jam à se institutus Vicarius,ad Generalatum promoveretur. Octo diebus abundè sumptus ministravit, & Presides Capituli instituit Rodericum Cardinalem de Borgia suum Nepotem S. R. E. Vice-Cancellarium,& Dominicum de Capranica Ordinis Protectorem. Putaverunt Observantes se juxta tenorem bullæ Calixtinę convocandos ad suffragia ferenda;sed in ipso electionis limine lecto per Rodericum Cardinalem brevi Pontificio, significatum est, quibusdam de causis placuisse sanctissimo Domino,ut pro illa vice suffragia non ferrent in Ministri Generalis electione, sed separatim unaquæque Observantiæ familia suos procrearet Vicarios, reliquis bullæ Calixtinæ in suo robore permanentibus: securiori,quem volebat, hominis Aragonij promotioni ita judicavit expedire, Ibid.1458. n. 5.

neque

neque enim adeò facilè huc flectendos putabat Observantes.

Ibid. n. 7. Iacobus Sarzuela anno 1458. in Generalem electus non priùs ad Præsulatum ascendit, quàm cogitaverit de infirmanda, & revocanda bulla Calixtina. Vbi apud Pontificem de hac re sermonem habuit, jussus est acquiescere. [Fermè, *inquit*, Calixtus, in conficiendis his litteris sanguinem sudavimus, multo labore, studio, & patientiâ superandæ erant Fratrum discordiæ: non adeò facilè revocandam censemus, neque expedire, ut Nos in similes reincidamus angustias. Ipsi inter vos inite Concordiam, pacificè rem componite, & quod omnium votis probabitur, Nostro firmabitur constituto]: Egit itaque modis omnibus Minister, cum Vicario, ut bulla mutaretur, oblatisque quibusdam articulis dixit, ut quos placeret, admitteret, qui displicerent reprobaret, & omnia ad suum sensum componeret. Vicarius cum suis Consiliariis Bononiensi, & Fossano ad tàm liberales oblationes, & verba speciosa fluctuātibus parum aberat, quin consentirent. Consulendum duxerunt Cardinalem Protectorem, qui planè dixit, incautos, & simplices in decipulas abduci; quòd si res suas salvas cuperent, monuit intactas servarent Calixtinas; si quid enim mutari permitterent, amplam prædicebat portam aperiri multis controversiis.

Ibid. n. 14. Cum ergo nec Eugenianâ, nec Calixtanâ bullâ frui possent Observantes, unde & in maxima fluctuatione versarentur; statim ab obitu Calixti Pontificis, & Cardinalis Firmani Protectoris, per Cardinalem Nicænum Firmano in protectione subrogatum, Baptista de Levanto Vicarius Generalis ad Pij II. pedes familiariter introductus, exposuit, novas inferri Observantibus molestias, nolentibus Conventualibus Observare bullam Calixti Pontificis, per quam revocari curaverant Eugenianam; se proinde, suosque miserè fluctuare, & quam sibi præscribant normam vivendi, penitus ignorare; rogavitque, ut pro sua paterna sollicitudine remedium adhiberet. Id se facturum placidè promisit Pontifex, ut supra dictum est.

Vvad. t. 6. 1464. n. 8. & seq. Tandem quò graviùs Observantiam ejus æmuli percuterent, illius professores de publica Seraphicæ Regulæ transgressione notatos, quòd non Ministris in Regula præscriptis, sed Vicariis obedirent, nequidem ab Institutore somniatis, eos nisi resipiscerent à statu damnationis resilire non posse, etiam coram multitudine prædicabant; de his omnibus à Christianissimo Gallorum Rege informatus Pius II. Pontifex litteras duas Apostolicas, ad Observantes ipsos alteram, alteram ad Regem expedivit, ut sequitur.

PIVS PAPA II.

Dilectis filiis Vicario Generali, & universis Fratribus Ordinis Minorum B. Francisci de Observantia nuncupatis.

Circa Regularis Observantiæ professores sollicitudinis nostræ vices libenter impendimus, ut eorum Religio salutarem fructum fœcundiùs afferat, ipsique incrementis continuis laudabiliùs in Domino proficiant, dubietates omnes, per quas eorum mentes possint ambiguæ reddi, eas præsertim, quæ super concessis à Sede Apostolica gratiis, & indultis circa eorum modum vivendi, ac salutarem Regulæ Observantiam ordinatis oriuntur, è medio tollimus, ac easdem Apostolicę declarationis luce illustramus. Cum itaque nuper acceperimus, fuisse aliquando non nullos, qui dubium ducerent, utrum vos, qui in professionem Regulæ vestræ videmini obligati vivere sub obedientia Ministrorum Ordinis, juxta ipsius Regulæ à B. Francisco editæ, & per Sedem Apostolicam multipliciter confirmatæ & approbatæ, litteram, cum nunc ex concessione, & determinatione Apostolica, præsertim fœl. record Eugenij IV. & Nicolai V. prædecessorum nostrorum, & nostra, vestros Superiores Vicarios appelletis, & non Ministros, Regulæ ipsius mandatum adimpleatis: an potiùs præter illam agentes graviter, & contra votum professionis, præsertim obedientiæ delinqvatis. Vnde factum sit, ut in Conscientiis aliquorum, & vestris propterea scrupulus aliquando suboriatur, ex eorum sententia, qui Apostolicas præfatas determinationes non ad plenum intelligunt. Volentes super hujusmodi ambiguitate vobis consulere, & Conscientiarum vestrarum quieti de benignitate Apostolica provi

providere, omniũque Mentes propterea de vestro statu ambiguas paternali affectu, quantùm in Nobis est, quietas reddere, & salubriter attendentes, quòd sicut sine Apostolicæ Sedis authoritate nulla Regula, seu modus religiosè vivendi rectè instituitur, aut declaratur, neque interpretari potest. Ita in ejus potestate est, & instituta, si vellet, in melius commutare, & prout viventium in eis animarum saluti noverit convenire, suo arbitrio ordinationes novas, ac determinationes instituere, & Prælatorum eorumdem vocabula, ac denominationes immutare, alterare, & interpretari; Authoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia interpretamur, & declaramus, quòd cum Sedes præfata vestræ familiæ de Observantia post Generalem totius Ordinis Ministrum, Generales, & Provinciales Vicarios Ministrorum loco, certis, piis, & sanctis respectibus esse voluerit, & decreverit, Vicarij ipsi, qui vobis præsunt, & quibus vos ex debito professionis vestræ prædictæ obeditis, veri, & indubitati vestri Ministri, & tales, quales Beatus Franciscus per Regulam præfatam, & Deus fore intendebat, sunt, & perpetuò erunt quoad usque Apostolica Sedes, in cujus arbitrio consistit, aliud alio tunc respectu ordinare statuerit, differentes à prædictis solo nomine, & id ex præmissa determinatione Apostolica, quam ipsi quoque præsentium tenore, ex simili authoritate, & scientia ratam, & gratam habentes, confirmamus, & approbamus, vosque qui eisdem Vicariis obeditis, secundùm determinationem prædictæ Sedis Apostolicæ, Regulæ vestræ præfatæ, & præcipuè in ea parte ubi est, *Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris*, plenè & integrè satisfacitis, plenèque, & integrè satisfacere, authoritate præfata per præsentes decernimus, & declaramus. In contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Dat. Romæ 1463. pridie Idus Ianuarij Pontificatus an. 6.

Carissimo Filio Regi Galliarum Illustri.

Ibid. FÆlicis recordationis Eugenius Papa IV. & alij subsequentes Romani Pontifices, non sine magna causa, & rationabili, Fratribus Ordinis Minorum, qui sub Regulari Observantia degunt, ut Superiores, & Prælatos suos alio nomine, quam in eorum Regula expressum sit, nuncupatos eligere possent concesserunt, qui Prælati quamvis non Ministri, sed Vicarij nuncupentur, in nomine tantùm, non autem re differunt à Ministris, neque fuisset par, cum & Prælati Fratrum Conventualium appellentur Ministri, duos in eadem Provincia Prælatos, alterum videlicèt Conventualium, alterum de Observantia Fratrum, Ministros nuncupari; sed æquiùs fuit, eos diversis nominibus appellari. Ex hoc Excellentia tua intelligat, si qui ipsorum de Observantia æmuli contrarium dixerint, quasi ex eo secundùm Regulam non vivant, quòd suos Prælatos non Ministros, sed Vicarios appellent, non ritè moveri; ad quod fides illis danda non sit, nam Vicarios pro Ministris datos esse Fratribus de Observantia, & quidem ab Apostolica Sede, cujus authoritate confirmata, & sine qua neque Ordo institui, neque vivendi nova Regula adinveniri potest sufficienter. Qua ex re hortamur Majestatem tuam, ut talia contra dictos Fratres te non moveant, sed sumat argumenta, ex vita, & laudabilibus eorum actionibus, & eos, ut decet, Deo Dilectum Christianissimum Regem, pietatis oculo respiciat. Hoc enim adijciet præconia Altitudini tuæ, eritque Nobis, & dictę Sedi gratissimum, cùm intellexerimus, Celsitudinem tuam in ejus fidem, & protectionem dictos Fratres, Dei servos, suscepisse. Datum Romæ 1464. Idus Maij Pontificatus anno 6.

Hac non obstante Sedis Apostolicæ declaratione, cum ex fælicioribus quotidie Observantium progressibus, augeretur in dies æmulorum ira; iterum sub Alexandro VI. in partibus Vltra-montanis accusabantur tamquam Regulæ transgressores, quia non Ministris, sed Vicariis obedirent; unde illas Pij litteras Alexander VI. duxit innovandas; & pro quæstuationũ securitate providere.

ALEXANDER PAPA VI.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis &c.

SAnctam Regularem vitam professos, &c. Exhibita quidem nobis nuper pro Vvad. t. 7. 1493. n. 12.

pro parte dilectorum filiorum Generalis, & Provincialium Vicariorum Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, in partibus Vltra-montanis commorantium, petitio continebat; quòd licèt olim in generali Concilio Constantiensi, non sine magna, ac rationabili causa, fuerit determinatum, ac per Eugenium IV. & Nicolaum V. ac alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, confirmatum, & approbatum, quòd dicti Fratres de Observantia nuncupati Superiores haberent, qui non Ministrorum, pro ut in eorum Regula, sed Vicariorum nominibus appellarentur; quòd dicti Fratres secundùm eorum Regulæ præceptum, & quantùm ad ea, quæ Regularem concernunt Observantiam, tenerentur obedire; & demum per piæ mem. Pium II. predecessorem nostrum fuerit Ordinatum, quòd cum Sedes Apostolica, in cujus arbitrio, & justitia est dicti Ordinis, si velit, in meliùs commutare, & prout saluti animarum expediens esse cognoverit, Prælatorum nomina, & vocabula mutare; in eorundem Fratrum de Familia, loco Ministrorum, Generalis, & Provincialium, prout in Regula dicti Ordinis, Vicarios Generalem, & Provinciales esse voluerit, qui scilicet Vicarij dictis Fratribus de Observantia nuncupatis præsidentes, & quibus ipsi Fratres, ex debito suæ professionis obedientes existunt, tunc erant, & perpetuò forent eorundem Fratrum veri, & indubitati Ministri, & tales quales B. Franciscus Regulam condens intendebat, quousque eadem Sedes aliud alio tunc respectu ordinare decerneret. Quòdque dicti Fratres eisdem Vicariis obedientes secundùm determinationem prædictam Regulæ suæ, præsertim in ea parte ubi dicitur. *Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris*, plenè, & integrè satisfaciunt, prout in eorundem prædecessorum litteris pleniùs continetur. Nihilominus, quia hujusmodi determinationis, confirmationis, ac litterarum prædictarum publicatio nulli extra Ordinem præfatum committitur, sive demandatur, apud Clerum, & populum redditur minus nota, & ab hoc quidam utriusque sexus, & status eorundem Fratrum æmuli, partim, ut creditur, invidiâ, partim verò ignorantiâ ducti præfatos Fratres caninis latratibus lacerantes, tanquam sui status transgressores accusant: quodque ex eo quòd non Ministris immediatè, sed dictis Vicariis obediunt, & subsunt, secundùm Regulam præmissam non vivunt, falsò asserunt ipsos, aut inobedientes, aut privilegiatos, aut Fratres *de Bulla*, seu aliis ignominiosis vocabulis, quasi non essent sub Regula approbata, tàm publicè, quàm privatè, aut per libellos, seu litteras diffamatorias appellantes, charitativa subsidia suorum benefactorum modis, quibus possunt, impediunt. Nonnulli verò Religiosi, licèt sub simili habitu, sub alterius tamen consistentes obedientia, eleemosynas, quibus ipsi Fratres de Observantia nuncupati, sub dictorum Vicariorum obedientia degentes, sustentari deberent, à Christi fidelibus sub nomine, ac titulo eorundem Fratrum de Observantia nuncupatorum indifferenter petunt, & recipiunt in non modicam Fratrum prædictorum jacturam, & infamiam, proximorum perniciosum exemplum, & simplicium errorem, & deceptionem. Quare pro parte dictorum Vicariorum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis, & eorum pro tempore successoribus paterno præsidio assistentes, prædictas litteras per vos, & quemlibet vestrum in Ecclesiis vestræ jurisdictioni subjectis, & alibi, ubi, & quando opus fuerit, solemniter publicari, & quoad præmissa, & his similia, ipsorum Vicarios, & eorum subditos coram Clero, & populo excusari, & defendi; sicque hujusmodi obtrectationibus, æmulis eorundem Fratrum diffamatoribus silentium imponi, ac pios Fratres sic, ut præmittitur, secundùm Apostolicam determinationem, sub cura, & regimine dictorum Vicariorum viventes in bona fama conservari, & non permitti aliquos Religiosos, sive sæculares sub nomine, vel titulo dictorum Fratrum, aut domorum, sive locorum de dicta Observantia, & sub dictis Vicariis, secundùm prædictas confirmationes viventium in ipsorum terminis, nisi fuerint de eorum familia, & sub dictis Vicariis immediatè constituti, publicè, vel occultè eleemosynas quæritare, recipere, aut eos quomodolibet perturbare, seu diffamare; mandare, aliásque in præmissis opportunè providere

videre de benignitate Apostolica dignaremur Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta committimus firmiter, ac mandamus, quatenus quilibet vestrum, ut si postquam dictæ litteræ Eugenij, aut Pij prædecessorum prædictorum sibi fuerint præsentatæ, vel de eis, aut altera ipsarum per earum transumpta authentica, seu aliàs fuerit facta fides ex parte Vicariorum prædictorum, nunc, & pro tempore existentium, vel Commissariorum, aut Fratrum per eos deputatorum fuerit legitimè requisitus, per se, vel alium, seu alios prædictas litteras in Ecclesiis suæ jurisdictioni subjectis, dum major inibi multitudo fidelium convenerit ad divina, & alibi, dum opus fuerit, publicè, solemniter, & quantùm ad præmissa, & his similia, eisdem Vicariis, & eis obedientibus Fratribus nunc, & pro tempore efficaci præsidio assistens, eos coram Clero, & populo excuset, & defendat, sicque eorum hujusmodi detractoribus, æmulis, & diffamatoribus super præmissis silentium imponat, ac ipsos Vicarios, & eis obedientes Fratres, sicut præfertur, secundùm Apostolicam determinationem, sub cura, & regimine dictorum Vicariorum viventes, in bona fama conservet, & juxta decreta Viennensis Concilij contra falsos eleemosynarum questores edita, dicti Ordinis professoribus sub dictorum tamen obedientia Vicariorum, secundùm eorum constitutiones immediatè non degentibus, & quibusvis aliis personis, & sæcularibus, nè falsò asserant, se esse de Fratribus sub dictorum Vicariorum obedientia degentibus, aut pro eis, & eorum domibus immediatè de cætero, præsertim infra limites questarum domorum erundem Fratrum sub dictorum Vicariorum obedientia degentium; nec quòd ipsi Fratres sub Vicariorum, qui quoad eos Ministrorũ locum tenent, obedientia degentes, non sint veri Fratres Minores, & regularia instituta dicti Ordinis non observent, affirmare, eosque injuriosè inobedientes, Bysochos, aut *de Bulla*, seu aliis ignominiosis vocabulis publicè, vel occultè, aut per litteras diffamatorias, seu libellos appellare quoquomodo præsumãt, sub excommunicationis latæ sententiæ pęna inhibeat; & illos, quos in hujusmodi inhibitionem contraveniendo, excommunicationis sententiam prædictam incurrisse constiterit, excommunicatos publicè denunciet, faciatque ab aliis nunciari, & ab omnibus arctiùs evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos iteratis vicibus aggravare procuret; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxlio brachij sæcularis, donec compuncti corde, prævia satisfactione, meruerint à dicta excommunicatione absolutionis beneficium obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam &c. Non obstantibus &c. Dat. Romæ 1493. Kal. Aprilis Pontif. anno 1.

Nec tamen adhuc adversariorum ira quievit; iterum Alexandro defuncto sub Iulio ipsius successore passi Observantes varias molestias à Patribus Conventualibus, & Reformatis, qui sub illorũ militabant obedientia, nec non ab aliis Ordinibus Mendicantibus, à Iulio II. has litteras impetrarunt. Vvad.t.8. 1512.n.24.

Dilectis Filiis Vicariis Generalibus, & Provincialibus, & Fratribus Ordinis Minorum de Observantia, sivè de Familia nuncupatis.

Dilecti filij &c. Exponi nobis nuper fecistis, quòd licèt per sacrum Constantiense Concilium, ac fæl. rec. Eugenium IV. Nicolaum V. Pium II. Paulum etiam II. & Sixtum IV. Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac per speciales litteras nostras, quas cum multa maturitate concessimus, statutum, & ordinatum fuerit, quòd vos per omnes mundi Provincias de Romani Pontificis licentia novas domos ædificare, & spontè oblatas etiam per Ministros, & Custodes recipere, Verbum Dei prædicare, & juxta Regulam S. Francisci, quam vovistis de eleemosynis humiliter mendicatis, seu à Christi fidelibus spontè oblatis secundùm modum in; Regula vestra expressum vivere, ac omnibus, & singulis privilegiis Ordini Fratrum Minorum concessis, dummodò non sint contra prædictam sancti Francisci Regulam, gaudere possitis: quòdque alij Fratres Minores Conventuales, etiam sub Ministris Reformati non debeãt vos in prædictis, vel eorum aliquo quomodolibet impedire; prout hæc, & alia in prædi

prædictis litteris Apostolicis latiùs continentur: Nihilominus nonnulli Ministri Provinciales, & Fratres Conventuales, & alij, qui etiam de Observantia sub Ministris se nominant, & nonnulli aliorum Mendicantium Ordinum Religiosi, passione, ut creditur, ducti, falsò asserentes, malitiosè fingentes, & coram populi multitudine publicè prædicantes, vos non esse de Ordine Minorum, vel mandicantium, modis quibus possunt, conantur vos impedire, & cohibere, nè in locis ubi prædicti Conventuales, & alij Religiosi supradicti, ac etiam vos prædicare, & mendicare consuevistis, eos in prædicando, & mandicando prævenire debeatis, vel possitis, immò nonnulli ex eis hujusmodi prædicationes, & mendicationes vobis in hujusmodi locis totaliter auferre, jactantes se litteras à Sede Apostolica idipsum in se expresè continentes obtinuisse, & plura alia attentantes in grave vestrum, & Christi fidelium salutis præjudicium. Cum autem sicut eadem petitio subjungebat, vos per universam Christianitatem ob devotionem Christi fidelium, & præsertim tàm Ecclesiasticorum, quàm sæcularium Principum ad vos affectum, valdè multiplicati fueritis, & hucusque laudabiliter secundùm veram S. Francisci Regulam in summa paupertate vivatis, & sic vivere cupiatis in futurum, etiam ab initio familiæ, & locorum vobis datorum in pacifica possessione, vel quasi, & usu prædicandi, & mendicandi in vestris locis, & terminis cum magna ædificatione Cleri, & populi fueritis, Nobis humiliter supplicari fecistis, ut vobis super his opportunè providere paterna charitate dignaremur. Nos igitur, qui sub Religionis jugo Domino famulantes vos libenter prosequimur favore gratiæ specialis, attentè considerantes, *vos esse veros S. Francisci filios, & imitatores in arctissima paupertate fundatos*, & privilegio Mendicantium ob religiosæ, & exemplaris vitæ meritum gaudere debere, vos, & vestrum singulos à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum seriè absoluentes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis quòd Verbum Dei populo proponere, & vestras eleemosynas temporibus, & locis consuetis petere, & recipere, juxta quod vobis ex S. Francisci Regula, & constitutionibus Apostolicis permittitur, prædictorum Conventualium, & aliorum Mendicantium Ordinum Fratrum adventu, & præventu minimè expectatis, liberè, & licitè valeatis, authoritate Apostolica, tenore præsentium, cum ad hoc Dominici Episcopi Portuensis dicti Ordinis Protectoris, ac Gomecij totius Ordinis prædicti Vicarij, Ministro ad præsens carentis, expressus accedat assensus, concedimus; ac Conventualibus prædictis, & aliorum mendicantium Ordinum præfatorum Fratribus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, eo ipso incurrenda, ne vos per se, vel alium, seu alios directè, publicè, vel occultè circa premissa producta, vel ipsorum aliquod impedire, seu molestare presumant, precipimus, & mandamus: Mandantes nihilominus universis Conservatoribus, seu Iudicibus, quatenùs ipsorum singuli per se, vel alium, seu alios vobis in premissis efficacis defensionis presidio assistentes, faciant vos concessione, præcepto, & mandato prædictis pacificè gaudere; Non permittentes, vos per Conventuales, & alios Mendicantium Ordinum Fratres prædictos, seu quoscumque alios desuper quomodolibet indebitè molestari: Contradictores quoslibet, &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 18. Aprilis 1511. Pontificatus 9.

Verùm enim verò talem nunquam tribulationem passa est Observantia Regularis, qualem vidit sub Sixto IV. Pontifice, ad quem usque à præfata Pij II. determinatione aliqualiter requieverat: jam verò ex Pontificis de suis assumpti authoritate victoriam sibi promittentes Conventuales, rursus pro subigenda sibi Observantia nullum non moverunt lapidem. Sixtus equidem à B. Iacobo de Marchia Observante in partium discordia ad Generalatum nominatus, atque ad Cardinalatum, & Summum Pontificatum prophetatus, Observantium familæ erat non mediocriter Vvad. t. 6. 1472. n. 3.

addictus; nihilominus Fratris Petri Cardinalis Riarij etiam Conventualis, atque sui inter cæteros dilectissimi Nepotis, aliorumque Conventualium continuatis præcibus, & apparentibus excitatus rationibus, eò rem deduxit, ut de eliminanda constitutione Eugeniana, cæterisque Observantium exemptionibus, atque Pontificum favorabilibus constitutionibus non solùm cogitaverit, sed & absolutè decreverit, ut sub uno Conventualium regimine totum Franciscani Ordinis corpus subijceretur. Vt speciosiùs id fieret, firmiusque perseveraret constitutum, coegit Cardinalium Concistorium; Verùm tàm fervidè propositionem suam pronuntiavit, ut Cardinales ipsi, qui pro Observantia hucusque pro viribus pugnaverant, linguam movere ausi non fuerint: vocatus deinde in Consistorium Marcus Bononiensis, tunc in Cis-montanis Observãtium Vicarius Generalis, specie quidem, qua pro sui status defensione, & peculiari illo gubernio retinendo allegaret, quæ posset; revera tamen, ut jam statutorum contra se definitionem præsens audire, atque acceptare deberet. Iussus, ut diceret, si quid haberet, allegavit præ cæteris (summa semper humilitate, sed invicta constãtia) Concilij Constant. decretum singulari authoritate venerandum, nec non Eugenij bullã post tot disceptationes, ac disputationes à Successoribus Pontificibus nova semper confirmatione validatã; statum denique animarũ, quæ inter relaxatos ad Regulæ puritatẽ vivere omnino non valerent. Hæc, & his similia cùm nihil ad placandum Pontificem proficere videret, ac Cardinales, etsi aliter apud se sentirent, minimè ausos manifestæ Pontificis determinationi contraire, extractam è manica S. Francisci Regulam in medium proijciens, elevatis in Cælum oculis, alta voce, magnoque fervore dixit. *Tu igitur, Sanctissime Pater Francisce, tua Regulæ Observantiam defende, ego nihil proficio*, statimque è conspectu recessit.

Chronol. Seraph. ad an 1469. fol. 138. Hominis sermone, audentique facto commotus Pontifex, cunctique Cardinales altè silentium tenuerunt, atque re pro tunc infecta, dimissum est ad aliã occasionem Consistorium. Interim Marcus in Cænobio Aræ-cæli sæpissimè ad Dominum exclamans dicebat; *Salva nos Domine, perimus; impera, & fac tranquillitatem*: jussitque per omnes sui instituti Conventus orationes, & supplicationes fieri, & per Provinciarum Vicarios implorari Regum, & Principum auxilia. Mirum quanta promptitudine omnium fermè litteræ in Vrbem transmissæ. Quidam Pontificem præcabantur, ne religiosum, omnibusque gratum Observantiæ statum concuteret; Alij, præsertim Angliæ Rex, & Dux Mediolanensis severiùs agebant, comminantes, siquid acciperent Observantes molestiæ, se protinùs Conventuales à suis dominijs procul facturos: Multò audentiùs, atque graviora nimis Rex ipse Angliæ, necnon alia quædã Principissa post humiles ad favorem Observantium instantias scripserunt ad Pontificem in Chronologia seraphica hoc in loco perlegenda: Pontifici omnes simul in patina oblatæ, & deinde lectæ epistolæ eatenus admirationi fuerunt, ut commotus dixerit Pontifex. *Ego putavi, mihi rem esse cum mendicis & pediculosis Fratribus, non cum universis Principibus.* Aderat tunc Philippus Cardinalis Bononiensis Nicolai V. Germanus frater, qui turbatum, minantemque videns Pontificem; [Cave, inquit, Beatissime Pater, ne gentem hanc affligas; adeo per orbem crevit Christianum, eamque apud omnes Principes nacta est opinionem, ut si quid magnum in te moliri velit, possit. Consultiùs puto permitti, ut suis legibus vivat, & amplioribus gratiis excitari debeat, ut quod præstat multiplex Apostolicæ Sedi obsequium, libentiùs prosequatur.] Vvad. t. 6. 1472. n. 4. & 5.

Quievit Sixtus, motumque composuit animum; sed contra Marcum perstitit irasci, quòd tàm audacter in Consistorio locutus, ausus sit etiam contra eum Principes omnes convocare. Iussit itaque Neapolim profectum in Curiam reverti; Præmonitus autem à Rege, acceptisque à Curiæ Commissario litteris, sibi parari malum, clàm abiit in Etruriam. Atq; illinc revocabatur iteratis præceptis, sed assequi non potuit, eludentibus Fratribus cursorum solertiam, & varia Marco præparantibus latibula. Tandem Pontificis ira deferbuit, sed Marcus non se credebat ei, regimenque proinde Religionis commisit Fratri Petro Neapolitano Provinciæ S. Antonij, & potestatem Ibid.

tem omnem capitulum celebrandi, cujus tempus imminebat.

Electus autē in Comitiis novus Vicarius generalis Angelus de Clavasio, Romam profectus postulavit à Pontifice cōfirmari, tùm majoris honoris, tùm prolixioris itineris Ferrariā usque, ubi Generalis hærebat, evitandi gratiâ. Renuit Sixus, dicens, expedire magis, ut juxta consuetudinem, & bullam Eugenianam, quam Observantes cupiebant inviolatam, à Ministro Generali confirmatio peteretur. Ita porrò factum, postulatis benignè annuente Ministro. Absolutis demum actis capitularibus, in Vrbem profectus Angelus Vicarius socios assumpsit Paulum Lucensem S. Theologiæ Magistrum doctissimum, olim Pontificis Discipulum, qui ex Conventualibus ad Observantes transierat, & Ludovicum Vicentinum, & Andræam Curiæ Commissarium, ut Pontificem pro more simul adorarent. Humanissimè excepti ausi sunt pro Marco Bononiensi intercedere, & plura obijcientem Sixtum rogare, ne oblivisceretur misereri, nec contineret in ira sua misericordias suas. Placatus tandem precibus præsertim Magistri Pauli sibi gratissimi; hominem subridēs interrogavit, an non ille esset, qui in Comitiis dixit, se pro defensione Marci, & Observantiæ mortem omnem subiturum? Cui ille ob veterem amicitiam intrepidè dixit, verè se illum esse, nec dicti pœnitere, eòque animosiùs defensionem aggressum, quò certiùs sciret, institutum hoc, quod Marcus zelosè propugnabat, Ecclesiæ universæ summè proficuum esse, & suæ Sanctitati addictissimum. Sereno tandem, & tranquillo animo promisit Pontifex, se nullam deinde molestiam Observantiæ illaturum, sed bonos quoscumque hujus vitæ viros beneficè prosecuturum.

Vvad. t. 14. 1484. & 5.

Vvad. t. 7. 1500. n. 15. Gravissimam præ cæteris, atque longioris durationis commotionem contra Observantes excitavit Ægidius Delphinus de Amelia, prout diffusiùs lib. 3. in Delphino Generali, & alibi dictum credimus ad sufficientiam.

Vvad. t. 8. 1503. n. 3. & seq. Anno 1503. Delphinus Generalis vivente adhuc Alexandro Pontifice, ut probat Vvadingus, in Gallias ad Trecense Cænobium pro Synodo Generali præcipuos ex Conventualibus, ex Regulari Observantia, nec non ex Reformatis sibi subjectis (id. Colettanis, Clarenis, & Amadæis) Patres convocavit, quamvis Conventuales tanquam ab ipso malè habiti, suisque subjectis Reformatis longè postpositi, ægrè convenerint. Omnia illius consilia eò tendere comprobatum est, ut destructa Observantia Regulari, Ordinē universum sub specioso unionis, & pacis titulo sibi tandem posset omnimodè subiicere. Hoc plurimis, subtilibusque artibus per Gallias, & Hispanias (ut supra in ejus vita abundè narravimus) toto suo Generalatus tempore pro viribus attentavit. Tom. 1. Orb. Seraph. lib. 2. Vvad. ibid.

Destitutis itaque Ministris, & Custodibus Cōventualibus substituit, sive Observātinos, sive ex suis Reformatis; sed ne fortè ex ambitu prælationis reformatum vitæ genus aliqui vendictarēt, statuit, ne ulli ex iis, qui deformatè, aut laxiùs vixerūt, eligi possent in superiores, nisi postquàm per septennium cum Observantinis, aut Reformatis laudabiliter vixisse probarentur. Ne verò prælaturam adepti ad pristinam laxitudinem diuturni imperij licentiâ redirent, præcepit, ne ultra triennium regimen protraherent. Et ne Observantini sui status jacturam, aut disciplinæ corruptelam sequi posse formidarent, ad firmiorem cautelam indulsit, ut constituta, & privilegia à Conciliis Basileensi, & Constantiensi, ab Eugenio IV. Pontifice, & Successoribus decreta in Archivio Supremi Parlamenti reponerentur, ut inde desumi possent, quotiescumque eorum munimine se in suum statum, si aliquando deperditum, vellent vindicare. Idque insuper adjunxit, ut si viderent Ministros, aut Custodes à recta via in laxam deflectere, liceret ab eis recedere, sibique alios aggregare.

Indignati Conventuales, se à Ministro Generali de se ipsis assumpto ita contemptibiliter haberi, ut ubique ab officiis deturbatos Reformatis sibi subjectis voluerit inferiores; in plerisque locis, presertim in Provincia Franciæ prævenire ejus conatum, & ad Observantes Vicariis parentes, transire decreverunt. Itaque tres præcipuas Domos Bethunicensem, Iprensem, & Gandavensem, Tornacensis, Attrebatensis, & Morinensis Diœcesum (quarum prima erat custodiæ Attrebatensis, Ibid.

ſis, & poſteriores Cuſtodiæ Flandriæ) Obſervantinis dederunt, ſeque ad illorum mores compoſuerunt. Id ubi reſcivit Ægidius Miniſter, cæpit expoſtulare Vicarium Obſervantũ prædictæ Prov. quòd contra tot Pontificum bullas auſus ſit illos Conventus admittere, præcepitque, ut inde ſibi ſubditos removeret. Hic verò pacis ſtudio omnem ſuam in Miniſtrum transtulit poteſtatem, ut recedere compelleret, expreſsâ in albis ſchedulis propriâ Syngraphâ, ut ſui libentiùs obedirent. Miſſus qui exequeretur, Bonif. Provincialis Miniſter Conventum Bethunij, licèt ægrè, obtinuit, non tamen Gandavi, aut apud Iprenſes; dum Vrbium Rectores id permittere abſque licentia ſui Principis Philippi Archiducis, qui in Hiſpaniam eam Provinciam recturus abjerat, ſibi non licere conſtanter aſſirmarent. Acriter, & longo tempore inter partes litigatum fuiſſe, ſæpiuſque ad Sedem Apoſtolicam appellatum ab Obſervantinis, ut injurias repellerent, legitur in regeſto Pontificio Iulij II. qui anno 1504. & ſub alterius initium cauſam omnem commiſit Abbati Monaſterij S. Iacobi Leodienſis, Decano S. Petri Lovanienſis, Leodienſis Diecæſis, & Ioannis S. Severinæ Canonico Pariſienſi, qui demum ſententiam pro Obſervantibus tulerunt. Atque hæc, hiſque ſimilia ita commoverunt in Ægidium Patres Conventuales, ut tandem obtinuerint hominem ab officio removeri.

Ibid. Obſervantes inſuper ferre non poterant, ſe tot Pontificum, Conciliorumque generalium decretis munitos, & favoribus, ubique multiplicatos, magno diſciplinæ detrimento ad conſortium Conventualium, à quibus reſtituendæ Regularis Obſervantiæ titulo receſſerant, artificiosè ſub ſpecioſo titulo unionis fore reducendos. Vnde licèt denuò ſub Menſem Auguſti in Cænobium Rapiſani Provinciæ Aquitaniæ præcipuos Patres, maximè Vicarios Franciæ, Turoniæ, & Burgundiæ congregaverit Generalis Miniſter, & Legatum Apoſtolicum in Francia hærentem habuerit fautorem, nihil potuit extorquere circa unionem tunc ineundam, præter quoſdam articulos ab Obſervantibus porrectos, & totius rei peragendæ in Comitiis generalibus Ordinis univerſi conſtitutum. Inde profectus in Hiſpaniam, dum illic etiam ſuum ugeret deſiderium, & unioni introducendæ præſtitit fundamenta, multorum controdictione ejus evertitur conſilium; mutato etiam rei Eccleſiaſticæ ſtatu. Etenim, cui valdè fidebat, moritur Alexander IV. 15. Kal. Septemb. anno 1503.

Longè fælicioribus ventis quoad hæc ſe navigaſſe credebat in Hiſpaniis; ubi licèt inaniter pro attexenda apud Reges Catholicos Fratris Franciſci Cardinalis Ximenij authoritate laboraſſet; evicit tamen, ut Aragonicæ Prov. Obſervantes ſibi per omnia ſubijcerentur, data ſpe, ut in futuro generaliſſimo Capitulo Caput Religionis eligeretur reformatum; reverſuri alioquin ad priſtinam vivendi formam, ut de facto à Iulio II. fuerunt anno 1506. reſtituti: quæ omnia in ejuſdem Iulij Papæ litteris, *Religio ſancta Minorum, &c. Dat. Romæ die 13. Iunij.* 1506. ſtatim recitandis, per extenſum enarrantur. Vvad. 1506. n. 2. & ſeqq.

Multæ ſubortæ ſunt ab his Ægidij novitatibus turbæ in Religione propter diverſa Conſodalium ſtudia, quibuſdam ad ſtrictiorem Regulę Obſervantiam anhelantibus, aliis laxiorẽ, quam eatenus profeſſi erant, vitæ normam propugnantibus, domoſque ſuas, quæ integrè cum incolis ad Oſervantes deflectebant, repetentibus. Inter eos etiam, qui ſe Reformatos ſub Miniſtro Generali dicebant, & Fratres de familia, ſive de Obſervantia, qui ſub Vicariis vivebant, quotidianæ erant controverſiæ, utraque parte ſe alteri præferente in Regulæ Obſervantione. Volens itaque Iulius II. has lites ſopire, & controverſias terminare, ſtatuit univerſum Ordinem ad Comitia convocare: quod ſignificatum voluit Miniſtro Generali, & utrique Vicario, Ciſmontano ſcilicet, & Vltramontano Obſervantium, Miſſo hoc diplomate, cujus exemplar à ſe ſubſcriptum ad omnes Provincias curavit transmititti Dominicus Cardinalis Grimanus, nuncupatus Patriarcha Aquilegienſis Ordinis Protector. Do illud Miſſum ad Vicarium Ciſ-montanum. Ibid. 1505. n. 15. & ſeqq.

Dilecto

Dilecto Filio Vicario Cis-montano Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum.

Dilecte fili salutem, &c. Reformationem Seraphici Ordinis B. Francisci salubriter desideratam pro Dei honore, & dicti Ordinis honestate fieri cupientes, considerantesque, quòd nisi generale Capitulum celebretur, dissentientium vota convenire non poterunt, proprio motu, & ex certa scientia (Domino authore) statuimus, & jussimus Capitulum generalissimum omnium congregationum Ordinis antedicti in alma Vrbe nostra Romana convocari, celebrarique debere: Quo circa tibi in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis, ac privationis officij pœna præcipimus, & mandamus, ut cum Vicariis, Custodibus, & aliis Vocalibus Provinciarum tuæ curæ commissarum ad illud Capitulum convenias, quod anno 1506. in die Pentecostes in dicta alma Vrbe celebrabitur. Et quia difficile foret, præsentes litteras ad singula loca, in quibus sunt, & expediens foret, deferri; motu simili volumus, & authoritate Apostolica decernimus, quòd illarum transumpto manu publici Notarij confecto, & dicti Ordinis Protectoris Sigillo munito plena fides adhibeatur, & illi stetur in omnibus, & per omnia, sicut eisdem præsentibus staretur, si forent originaliter exhibitæ, vel ostensæ. Non obstantibus &c. Datum Romę die 5. Iulij 1505. Pontificatus nostri anno 2.

Ibid. Nihil non fecit Franciscus Zenus Vicarius Generalis, nè per has litteras indictum Capitulum celebraretur, timens in eo familiam Observantium gravem aliquam jacturam fore passuram, aut unionem illi summè perniciosam, in eo violenter secuturam. Quare imploratis Vicarij Generalis Vltra-montani, & Vicariorum omnium Provincialium auxiliis, suasit, ut Regum, & Principum litteras ad Pontificem impetrarent, & ipse ad Hispanum, & Gallum, atque ad Archiepiscopum Toletanum Franciscum Ximenium litteras dedit, ut in tanto periculo suo adesse præsidio non dedignaretur. Deinde anno 1506. convocatis Vicariis, & Custodibus Florentiam, cum eis Consilium inivit, quomodo in tanta pressura cum Pontifice, & Ministro Generali esset agendum?

Magnam indidit Ægidius Delphinus Minister Generalis spem Pontifici stabiliendę unionis inter utramque Religionis partem, eoque temporamento, ita se res moderasse affirmavit, ut neque Conventuales Observantium, neque vicissim Observantes Conventualium cōsortium abhorrerent. Sed dum ex sua domo SS. Apostolorum Conventuales, & Observantes ex Ara-cæli ad Palatium Dominici Cardinalis Grimani Ordinis Protectoris convenirent, Magister Catharinottus Doctor Parisiensis, & Provinciæ S. Bonaventuræ Conventualium Minister in favorem Observantium perorans, ipsorumque separationem à Conventualibus approbans, sic ait [Benè, & optime, ô Patres Observanntini à nobis separationem intentatis, & sustinetis: mutuum consortium nunquam repetatis; facilius enim, & securius est futurum, ut vos omnes ex consortio nostro in libertatem corruatis, quàm nos jam relaxationi dediti in- ter vos sincerè reformemur] & utraque pars propositam sibi unionem non solùm difficilem, sed & impossibilem esse affirmavit, idque ipsum constantissimè cum repeterent in sacrario Ara-cæli die Veneris ante Pentecosten sub vesperum illius diei, quo peragendum erat munus præcipuum Capituli, videlicet confirmationis Ægidij, aut electionis alterius; Dominicus Protector, & Marcus Cardinalis Vigerius destinatus Assessor acriter reprehēderunt Ægidium, quòd vel Pōtificem deceperit, vel nimis leviter Religionem turbaverit, & unionem sibi temerariè persuaserit.

Opportunè hoc cessit Ægidij æmulis, vel inimicis, præsertim Mauritio de Portu Hiberniæ Ministro, publico in gymnasio Patavino professori, qui tot hominem oneravit accusationibus, ut verè uterque Cardinalis judicarit, quieti Fratrum, & bono regimini Ordinis expedire illū à Generalatu absolvere. Vt verò id honorificentius fieret, miserunt, qui suggererent, ut ipse potiùs missionem peteret, quàm depositionem expectaret. Consilio acquiescens Ægidius, nè gravius sibi adveheret malum, sabbatho summo mane causatus, se tota noctæ præcedente egrè fuisse, amandavit Vvad. t. 8. 1506. n.

vit socium suum Magistrum Philippum de Bagnacaballo, qui plenis comitiis, coram Cardinalibus in aula capitulari præsidentibus, ejus nomine liberam, & spontaneam Generalatus cessionem faceret, atque Ordinis sigillum, potissimum Præfecturæ instrumentum, Protectori exhiberet. Redactis his in publicas Notarij tabulas, dum ad Successoris electionem procederetur, Ægidij honori caventes Cardinales declararunt, non fuisse hominem ab officio deturbatum, sed ipsum tanto muneri spontè cessisse; liberumque proinde Electoribus esse, illum suis suffragiis ad pristinum gradum revocare.

Observantini ad lævam sedentes, cōstitutis à dextris Patribus Conventualibus, rogarunt Cardinales, ne cogerentur ad suffragia ferenda; sed permitterentur è Conclavi recedere, id enim sibi cōcessum in Bulla Eugeniana referebant, ne convenirent in electionibus Ministrorum Generalium: illis benignè dimissis, elegerunt Conventuales Raynaldum Gratianum è Cottignola, Romandiolæ Oppido, Provinciæ Bononiæ Ministrum, de quo suo loco diximus abundè. Pauca, vel nulla in celeberrimo capitulo edita sunt statuta, præter ea, quæ concordiam, & pacem inter Conventuales, & Observantes firmandam concernebant, quæ propter Cœnobiorum translationem, aut Fratrum alternos transitus passim turbabatur. Vt huic malo mederetur Iulius, binas litteras promulgavit; alteram hîc exibeo, altera cap. seq. dabitur opportunè.

IVLIVS PAPA II.

Ad futuram rei memoriam.

Vvad. t. 8. 1506. n. 8. CVm multæ, & graves ad nos, & Apostolicam sedem per Fratres Ordinis Minorum Conventuales, ac de Observantia nuncupatos assiduè deferrentur querelæ, multæque lites inter eos suscitatæ fuissent occasione domorum, sive locorum suorum, ac Monasteriorum Ordinis Sanctæ Claræ, & Pœnitentum Tertij Ordinis Beati Francisci utriusque sexus, ac Fratrum hinc inde oblatorum respectivè, & receptorum contra constitutiones fæl. rec. Eugenij IV. Pauli II. & Sixti IV. Roman. Pontif. prædecessorum nostrorum; Ordoque ipse in plura quasi capita, & nomina esset divisus, emergentibus in dies novis Congregationibus, & vocabulis, quæ confusionem quandam videbantur afferre. Nos, qui Ordinem antedictum, è quo sanctæ Memoriæ Sixtus IV. prædecessor noster præfatus, & noster secūdùm carnem Patruus Divinâ Providentiâ ad apicem summi Apostolatus pervenit, & cuius Nos, dum Cardinalatus officio fungeremur, fuimus Protectores, in visceribus gerimus charitatis, cupientes litibus, discordijsque huiusmodi finem imponi, & ea decerni, ac ordinari, per quæ viri Religiosi in eodem Ordine Altissimo famulantes cum animi, & mentis tranquillitate semotis litibus, & contentionibus vivere possint; Capitulum generalissimum omnium Cōgregationum præfati Ordinis Romæ indiximus, quod in festivitate Pentecostes proximè præterita à tanto numero Fratrum, quantus nunquam alibi dicitur convenisse, summâ concordiâ, Deo favente, est celebratum. Vt igitur lites huiusmodi cessent, & unusquisque sciat, quid retinere, quid sequi, aut facere debeat; motu proprio, & ex certa nostra scientia non ad alicujus petitionis instantiam, præsentium tenore decernimus, ac declaramus, quòd Fratres Minores Claustrales, sive Conventuales nuncupati omnes Domos, Cōventus, & loca habitationum suarum; omnia item Monialium Monasteria Ordinis S. Claræ, & omnes Congregationes Tertij Ordinis Pœnitētium Regularum B. Francisci, quæ tenent, & possident, regunt, & gubernant, vel in quibus celebrant, & Ecclesiastica sacramenta ministrant de præsenti, tenere, possidere, & gubernare, ut præfertur, perpetuò debeant in futuro. Et quòd Fratres de Observantia, seu de Familia nuncupati retinere liberè, & licitè possint, ac retineant, & possideant, ac gubernent omnes Domos, Conventus, & loca eorum habitationis, & Monialium Monasteria, ac Domos Congregationum Pœnitentum utriusque sexus Tertij Ordinis B. Francisci, quæ nunc tenent, & possident, & in quibus divina celebrant indulto Sedis Apostolicæ, vel authoritate, seu consensu Generalis, & Provincialium Minisstrorum, aut voluntate ipsorum Fratrum Conventualium, vel aliarum quarum-

cumque

cumque Congregationum, qui priùs dictas domos, vel Monasteria possidebant, etiamsi illa de Obedientia Conventualium, sive Claustralium priùs fuissent; ita tamen, quòd deinceps nullas domos, nullave loca, & Monasteria Monialium, nullas etiam Congregationes Pœnitentum Tertij Ordinis B. Francisci dictorum Claustralium, sive Conventualium, nec de eorum Obedientia, & per eos regi solitarum, quovis quæsito colore recipere possint. Et nihilominus omnes, & singulas lites, & causas super hujusmodi domibus, sive locis, Monasteriisque Monialium, & Congregationis Pœnitentum ubicumque consistentium, & coram quibuscumque judicibus, ac in quacumque instantia pendentes, ad Nos advocâtes penitùs extinguimus, & perpetuum silentium imponimus dictas causas prosequentibus, aut sua quomodolibet interesse putantibus. Decernimus insuper, quòd Fratres de Observantia, sive de Familia nuncupati ad Claustrales, sive Conventuales, & de eorum Obedientia transire volentes non possint, neque debeant recipi, nisi petitâ, & obtentâ licentiâ Vicarij, sub quo fuerint, quam licentiam etiam in scriptis ostendere teneãtur: Fratres verò Claustrales, sive Conventuales, vel de eorum Obedientia ab Observantibus, sive de Familia non recipiantur, nec recipi debeant, nisi saltem petitâ suorum Superiorum licentiâ, etiam non obtentâ. Et insuper, ut tot Congregationum, & denominationum tollatur varietas, omnesque Fratres Ordinis Minorum ad eam integritatem, & unitatem, in qua fuerunt tempore Eugenij, Pauli, & Sixti prædecessorum nostrorum præfatorum, quorum constitutiones statuta dictorum Fratrum tangentes tenore præsentium confirmamus, & inviolabiliter observari perinde, ac si illis nunquam derogatum fuisset, ab omnibus, ad quos spectat, volumus, & decernimus reducantur: omnibus, & singulis Fratribus Congregationum *de Clareno, Fratris Amadæi, de Colettaneis, & de Caputio, sive sancto Evangelio*, & quorumcumque aliorum quocumque nomine nuncupentur, qui sub Regula, & habitu reliquorum Fratrum dicti Ordinis incedunt, districtè præcipiendo mandamus, ut infrà terminum unius anni à data præsentium computandi, Claustralibus, sive Conventualibus, aut Observantibus, sive de Familia Ordinis antedicti, in ea reformatione, in qua nunc sunt, adhærere, & unire se debeant, locaque eorum Cõventualibus, vel de Observantia Fratribus unita esse censeantur, quibus major, & sanior pars Fratrum illa incolentium unà cum suo Guardiano se unire capitulariter elegerint, & se univerint: ita tamẽ, quòd qui Conventualibus, sive Claustralibus unientur, reformatam vivendi rationem per omnia retineant ut priùs, & eorum domus, & loca per reformatos regantur juxta declarationem fæl. rec. Sixti IV. prædecessoris nostri de Amadæis editam. Quæ omnia, & singula ab omnibus ad quos spectat, seu spectare poterit, quomodolibet in futurum, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & maledictionis æternæ inviolabiliter observari volumus, & mandamus. Non obstantibus quibuscumque litteris Apostolicis, & indultis dictis Congregationibus, & Ordinibus, aut alicui eorum, sive illarum authoribus, & institutoribus, super quibusvis verborum formis, & clausulis fortioribus, & insolitis concessis, etiamsi tales essent, quòd de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio esset habenda: quibus motu proprio, & ex certa scientia derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Cæterùm quia difficile foret, has litteras nostras ad omnia loca deferri, volumus, quòd earum transumptis manu Notarij publici signatis, & alicujus Prælati Ecclesiastici sigillo munitis, ea prorsus fides in judicio, & extra ubique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si exhibitæ, vel ostensæ forent. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 16. Iunij 1506. Pontificatus nostri anno tertio.

Cùm verò malè haberet multos Ministros, præsertim Bonifacium de Cæva Provinciæ Franciȩ Ministrum, quòd illæ Congregationes Amadæorum, Clarenorum, Colettanorum, aliæque magis adhærerent familiæ Observantium, quàm suo instituto Conventualium; inito cum Ministro Generali consilio, impetrarunt litteras Pontificias, quibus multa in favorem Conventualium, & præjudicium Observantium continebantur. Constitutiones omnes antiquas ad Vvad. t. 8. 1510. n. 8.

ad novam formam suo potissimum instituto accommodam reduxerunt, quam Cardinalis Protectoris approbatione reddiderunt magis honorificam. Litteras autem Pontificias, & constitutiones ex Protectoris præcepto ubique per omnes Fratres observãdas, primò promulgarunt in Germania, procul ab Vrbe, ut tardiùs quæ facta erant, audirentur, & difficiliùs adhiberetur remedium, interim verò per aliquas Provincias, & Observantium Vicarios admitterentur. Vbi autem cœperunt promulgari, Observantes sibi caventes monuerunt Vicarium Generalem, qui statim rem detulit ad Pontificem. Hic porro valdè commotus est, dicens Ministrum Generalem sibi imposuisse, & diploma, de quo agebatur, non tàm impetrasse, quàm extorsisse. Vt efficacius adhiberet remediũ, & Fratres perspicerent, quantùm ista ei displicuerint, voluit Raynaldum Ministrum ab officio removeri, aliumque in Comitijs Generalibus Romæ celebratis ad SS. Apostolos substitui.

Ibid. n. 10. & 11. Ne autem omnino inglorius remanaret Raynaldus, eum creavit Pontifex Archiepiscopum Ragusinum; sed litteras, quas in præiudicium Observantium procuraverat, Pontifex indignabundus revocavit, dato hoc diplomate Bononiæ, ubi ejectis Bentivoliis, asserta Sedi Apostolicæ Civitate, bello adversùs Gallos totus intentus hærebat.

IVLIVS PAPA II.

Dilectis Filiis Cis-montano, & Vltra-montano Vicariis Generalibus Fratrum Minorum de Observantia.

ETsi nostræ immutabilis intentionis fuerit, & sit, quòd litteræ nostræ in forma brevis super generalissimo capitulo in alma Vrbe jussu nostro celebrato editæ, & in illis contenta quæcumque, necnon in ipso capitulo statuta, decreta, & ordinata juxta illorum tenorem, & approbationem nostram desuper factam, & indè sequuta quęcumque, inviolabiliter perpetuò observarentur, & observẽtur; ita ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus in ipso Ordine Fratrũ Minorũ tàm Claustralium, sive Conventualiũ, quàm de Familia, seu Observantia nuncupatorũ cujuscumque contẽtionis, & discordiæ occasio, & fomes tolleretur, & omnimodæ, ac perfectæ pacis, & unitatis incrementum foveretur; omnes, & singulas lites, controversias, & causas inter predictos Fratres super Conventibus, sive locis, Monasterijs Monialium, & Congregationum Pœnitentium, ubique consistentium, etiam coram quibuscumque Iudicibus, ac in quacumque instantia pendentes ad Nos advocantes pænitùs extinxerimus, perpetuum silentium etiã dictas causas prosequentibus imponentes, & omnia, & singula privilegia, & indulta per Romanos Pontifices prædecessores nostros, præsertim per constitutiones fel. rec. Eugenij IV. Pauli II. & Sixti IV. nostri secundùm carnem Patrui, Generalibus, & Provincialibus Vicarijs antedictæ familiæ de Observantia, & eisdem Fratribus concessa in suo robore permanere declarantes, per easdem nostras litteras, & in forma brevis confirmaverimus: Nihilominus præter spem, intentionemque nostram accidit, sicut nuper, & non sine mentis nostræ molestia accepimus, quòd per dilectum filium Raynaldum Gratianum de Cotignola dicti Ordinis Fratrum Minorum tunc Generalem, & Bonifacium de Cæva Provinciæ Franciæ Ministros, vigore cujusdam supplicationis per eumdem Generalem Ministrum à Nobis potiùs extortæ, quàm impetratæ, statuta, & ordinata multa fuerunt, quæ decretis, ordinationibus, reformationibus, & statutis, in antedicto Capitulo generalissimo etiam per litteras nostras in forma brevis confirmatis, & privilegiis, ac gratiis per præfatos Romanos Pontifices prædictis Generalibus, & Provincialibus Vicariis, & Fratribus antedictæ Familię de Observantia concessis à Nobis per litteras nostras etiam in forma brevis, ut præmittitur, confirmatis repugnant, & contrariantur; & ad conturbationem antedictæ Familiæ, quæ uberes fructus in Ecclesia Dei vitæ merito, pariter & exemplo, atque eruditionis verbo protulit semper, & profert, cedere videntur, & cedunt. Nos igitur, qui Capitulum ipsum generalissimum idcircò fecimus celebrari, ut perpetuæ pacis vinculum in eodem Ordine, ut præfertur, servaretur: quique ea, quæ in dicto Capitulo præsidentibus duobus ex S. R. E. Cardinalibus acta, statuta, &

ordinata fuerunt, observanda; Nec non omnia,& singula per Romanos Pontifices prædecessores nostros antedictæ Familiæ concessa, ac etiam per Nos confirmata in suo vigore, & robore permansura, & in nullo violanda semper duximus; tenore præsentium universa, & singula per Ministros prædictos etiam authoritate Ven. Fr. N. Dominici Episcopi Tusculani, Patriarchæ Aquilegiensis ejusdem Ordinis Protectoris, vigore supplicationis prædictæ acta, & ordinata, quibus ordinationibus, & statutis dicti Capituli generalissimi, & privilegiis, ac gratiis antedictis quomodolibet derogatum esset, aut in præsens derogaretur; revocamus, nulliusque roboris, & momenti, utpotè contra mentem, intentionemque nostram facta, & ordinata esse, decernimus. Librum quoque, in quo reformationes per dictos Ministros, seu alias qualscumque personas nobis inferiores factæ, descriptæ, & promulgatæ fuerunt, & omnes lites,& contentiones hactenus exortas extinguimus penitus, & abolemus. Insuper universa, & singula privilegia, & indulta præmissa eidem familię de Observantia concessa in suo robore permanere, nec eisdem in minimo de mente nostra unquam derogatum fuisse declaramus; quin potiùs illa omnia, & singula, ut præfertur, confirmamus, & præsentibus confirmata esse volumus, & mandamus. Non obstantibus &c. Dat. Benoniæ die 22. Novembris 1510. Pontificatus anno 7.

Quoniam verò de Bullistarum nomine, atque Observantium & Conventualium, & aliorum pluries actum est, operæ pretium duxi ad multorum satisfactionem, quibus propriis, verisque nominibus singula Corporis Franscicani Membra nuncupentur, & quibus ab in doctis (ut modestiùs loquar) indignè vocitentur, indicare. Adverto primò, quòd nomen *Fratrum Minorum* ex sancto Evangelio desumptum à Seraphico Patriarcha in sua Regula appositum, & in Regulæ confirmatione confirmatum, proprium fuit, & est Religioni Franciscanæ constitutivum, & à cæteris Religionibus distinctivum. Ab Ordinis ejusdem exordio ad usque Concilium Constantiense, id est per duo integra sæcula, & ultra unicus hic permansit Filijs S. Francisci titulus; in Ordine quippe adhuc indiviso nec necessitas, nec voluntas fuit addendi novum agnomen nomini à Seraphico Patriarcha constituto, ab omnibus venerato; cum nec esset, à quò per additionem alius condistingui deberet. Declaraverat quidem Innocentius Papa IV. Ecclesias Minorum, in quibus Missæ, Divina Officia, Verbi Divini prædicatio, cæteraque hujusmodi Ecclesiastica munia, sicut in Ecclesiis Collegiatis, concurrente fidelium multitudine, celebrantur, dici posse Conventuales, ad hoc ut contra gravamina Fratribus illata, & in *cap. nimis grava*; *& c. nimis iniqua, De excessibus Prælatorum*: exposita, privilegiis frui possent Ecclesiarum Collegiatarum. Habetur etiam in statutis Farineriis, & Benedictinis, distincta fuisse olim loca Conventualia à non Conventualibus; prima erant, in qua Fratres numero competenti ad celebranda collegialiter Divina deputabantur de Familia; secunda erant loca minora, seu eremitoria, in quibus Fratres perpauci non poterant ad Divina collegialiter uniri: Fratres item Conventuales, idest in tali Conventu eo anno firma assignatione, seu de familia deputati, qui Conventum talem incolere debebant ex officio; & ad publica Conventus ejusdem consilia, vel acta cum suffragio concurrere, à Fratribus non Conventualibus discernebantur, id est ab exteris, & advenis, qui tali in Domo de familia non collocati, ad ipsius acta, vel consilia cum suffragio non possunt convenire. Conventualitas his tribus sensibus intellecta, nunquam religionem ipsam affecit, nulli ejus parti, vel fuit, vel est, aut esse potest propria, cum ex æquo etiam num omnibus, etiam Observantibus, & Capucinis conveniat, ut & Conventualibus: Et tamen adhuc omnes primo, & primario nomine Fratrum Minorum appellari gloriantur, etsi addito proprio distinctivo jam ab invicem sacernantur.

Primum nominis additamentum titulo Minorum ex causa distinctionis, autenticè appositum, fuit titulus *Observantium*, sive de Regulari Observantia: Quamvis enim *Frater Minor Observans* nihil revera importet, nisi verum simplicemque *Fratrem Minorem*, videlicet qui in pura, ut debet, Observatione Regulæ vivere prfitetur, ut habet Paul.

V. in bulla, *Postulat Apostolici* &c. 4. Febr. 1607. tamen à sacra Constantiensi Synodo titulus ille *Minoris Observantis* eis attributus est, qui Regulam purè, simpliciterque observare voluerunt, ad aliorum differentiam, qui ad libertates declinabant. In Italia tamen ijdem ipsi zelotes, Regulæque puritatem profitentes multò ante *Fratres de Familia* nuncupari consueverant; unde illorum opinionem approbare non aussim, qui *Fratres Observantes ideo de Familia* dictos esse censuerunt, quasi de Familia Papæ, qui eis tota familiaritate ad ardua negotia uteretur, uti revera Eugen. IV. Nicol. V. Calixt. III. Pius II. & alij Pontifices utebantur: Sed longè ante à Ministro Provinciæ S. Francisci, & deindè à Ministris successivè Generalibus sic fuisse nuncupatum reperio, ut in eorum litteris in antecedentibus descriptis est videre; unde cum aliis veriùs dicendum crederem, quòd Fratres de Familia ideo sint appellati, quia cum pauci essent ab initio, ad modum tenuis cujusdam Familiæ differenter ab Ordinis Communitate convivebant. Irrisoriè aliquando ab æmulis dicti sunt *Bullistæ*, sive de *Bulla*; quia ex Bulla Eugeniana sub propriis Generalibus, & Provincialibus Vicariis à Ministrorum jurisdictione exempti regebantur. Irrisoriè itē, aut forsan ex ignorantia, vel inadvertentia dicti sunt *Zoccolantes* ex eo quòd ut plurimùm calepodiis vulgo italico *Zoccoli* pro soleis ad majorem paupertatem, & asperitatem, non sub ulla obligatione, vel præcepto uterentur. Licèt enim aliqui falcem in aliorum messem mittere volentes post duo sæcula authoritate Vrbani VIII. eos ad calepodia voluerint aliquando obligatos; citiùs tamen repræsentata sinceriùs rei veritate, moderata fuit hæc obligatio. Ablegatis autē per gravissimas censuras à Leone X. derisoriis hujusmodi nominibus, vel jam inventis, vel noviter inveniendis, Fratres Reformati in Bulla *Vnionis* appellantur, eo quòd Ordinem universum Minorum ad Regulæ puritatem reformaverint. At generaliùs, immo & ex ipsius *Vnionis* Bullæ præscrito Fratres Minores de Observantia, vel Regularis Observantiæ nobili titulo fuere decorati, quem à Concilio Constantiensi jam primò receperant; eoquòd omnimodam Regulæ Observantiam abdicatis privilegiis dispensativis quibuscumque profiteantur; eoque glorioso agnomine à Sede Apostolica, à sacris Cardinalium Congregationibus (quæ summam faciunt authoritatem) generaliter, ut proprio distinctivo nuncupantur.

In eodem Observantiæ Corpore fuit à spiritualibus, qui ad majorem perfectionis gradum adspirabant, instituta ab Ordinis Prælatis, & ab Apostolica Sede stabilita strictior Observantia, quia majores vitæ rigores profitetur; in Hispania discalceati, Reformati in Italia, in Gallia Recollecti dicuntur: Hoc tamen in uno essentiali ab Observantia Regulari condistincta, quòd Syndicum Apostolicum ad arctiores Nicolai III. & Clementis V. decretales acceperit: Quamvis enim Syndicus, ut vocant, Martinianus non includat dispensationem ullam in Regula, ut declaratum est in primo tomo libr. 3. & 4. tamen ad plura se se extendit, quam per Nicol. III. & Clem. V. sit concessum, qui duo Pontifices litterali Regulæ rigori tenaciùs inhærentes Syndici facultates magis restrictas voluerunt. In reliquis (de Fratrum particularium conversatione non loquor) accidentalia sunt, non essentialia, in quibus Regularis, & strictioris Observantiæ professores differunt ab invicem; cum ad Regulæ præcepta obligentur ex æquo, & æqualiter observare debeant: utrique videant, ut suæ obligationi satisfaciant.

Alij ab Observantia digressi Capuccinorum nomen ab acumine Caputij sibi superaddere voluerunt, quod nec est in Regula, nec contra Regulam; sed illo peculiarem Congregationem à cæteris Franciscanis condistinguunt.

Conventualium tamdem agnomine, quatenus una determinata pars corporis Franciscani jam significatur; illi intelliguntur, qui Regulam Fratrum Minorum non in suo rigore, sed ad Apostolica privilegia dispensatam, & mitigatam profitentur: qui primùm in Hispania sub Martino V. Claustrales dicti sunt ab amplioribus Claustris, & Cōventibus, quos inhabitabant; deinde Eugenius IV. (ut suo loco explicabimus) eos Cōventualium nomine incœpit appellare ad Observantium differentiam; quo sub vocabulo, veluti vitæ privilegiatæ professores fuerunt anno 1517. in Bullis *Vnionis*, & *Con*

& *Concordia* in separato Corpore stabiliti; qua etiam appellatione ex tunc fuerunt semper in Apostolicis decretis, & rescriptis nuncupati, continuòque, nuncupantur. Cæterùm, ut dixi, antiquum nomen Fratrum Minorum in Regula præscriptum, addito proprio respectivè distinctivo, omnes, & singuli semper assumunt, ubi sermo de singularibus occurrat.

CAPUT IX.

De Fratrum transitu, & Conventuum translatione inter Conventuales, & Observantes.

QVamvis ex prævisa Ordinis scissura, atque populorum, & Principum ad Fratrum zelantium favorem singulari applausu maximè sibi timentes Fratres de Communitate, omne reformationis genus semper ægrè tulerint, atque dissipare curaverint; secundariò tamen ex Cœnobiorū suorum trāslatione, atque Fratrum transitu ad Observantes querimonias suas contra corpus Observantiæ stabilire prætenderunt: Hinc profectò continua emersisse legūtur jurgia, & ad Sedem Apostolicam gravissimæ querelæ Conventuales inter, & Observantes. Dolebant primi, quòd Cœnobia sua, vel authoritate Apostolica, vel Populorum, & Principum, in manu potenti, oblatione, Observantibus traderentur; conquerebantur secundi, quòd, vel ab ædificandis, vel à recipiendis novis Conventibus injusta Conventualium oppugnatione impedirentur. Graviorem etiam ministravit discordiarum materiam continuus Fratrum à Conventualibus ad Observantes, & ab Observantibus ad Conventuales digressus; Vnde Prælati Ordinis, quoniam ex hoc dilabentes subditos corrigere non poterant, ad Sedem Apostolicam pro opportuno remedio sæpiùs repetitis instantijs habuere recursum.

Concilium Constantiense ubi primò Observantibus in Gallia proprios Superiores ex indulto speciali concessit, super his modo infrascripto decrevit in sua pro Observantibus bulla anno 1415. expedita.

[Insuper statuimus, quòd omnes, & singuli Conventus prædictarum Provinciarum quoties majori, vel saniori parti Fratrum in eis existentium placuerit, ad hanc strictam Observantiam se reducere, & Vicariis antedictis se subdere, hoc liberè facere possint; & etiam singuli Fratres cujuslibet Conventus dicti Ordinis, contradictione cujuscumque non obstante, à quorum Vicariorum obedientia, & subjectione nullus exire possit sine specialia licentia Vicarij Generalis antedicti.] Quę omnia per Martin. V. speciale diploma. *Romanum Pontificem Christi Vicarium &c. Dat. Florentiæ Nonis Maij* 1420. in generali confirmatione præfati decreti confirmata fuerunt, quin & per litteras speciales indicantur etiam validata ab ipso Martino, prout citantur in Eugenij, Calixti, & Pauli Pontificum litteris, statim allegandis. Vvad. t. 5. 1415. n. 7. Ibid. 1420. n. 10.

Hæc autem omnia expressiùs declaravit Eugenius IV. in precitata bulla, *Vt sacra Ordinis Minorum &c. 3. Idus Ianuarij* 1445 ubi instituto Observantium Vicario Generali eidem authoritatem attribuit acceptandi Fratres Conventuales [dummodo suis Ministris non sint rebelles, & ab eis licentiam petierint, & pœnitentiam non effugiant delictorum, veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre, & vivere regulariter.... in omnibus, & per omnia firmissimè pareant, & obediant eidem Vicario toto tempore sui Vicariatus, tanquam persosonæ ipsius Generalis Ministri, & nullo colore, vel causa quæsitis, possint ipsi Fratres ad pœnam excommunicationis, & carceris, ac privationis officiorum, & omnium actuum legitimorum latæ sententiæ ad subterfugiendum correctionem, examinationem, reformationem, & prædicti Vicarij, seu Vicariorum illi subditorum obedientiam, ad Conventus, & loca illius curæ non commissa aufugere; neque si jam aufugerint, vel deinceps aufugere si contingeret, Ministri, Custodes, Guardiani, seu quicumque alij Fratres eidem prædicto Vicario non subditi, cujuscumque conditionis, gradus, & dignitatis existerent, sub pœna privationis officij sui, & excommunicationis latæ sententiæ, & privationis omnium actuum legitimorum, audeant illos recipere, aut fortè receptos, vel imposterum Ibid. 1446. n. 1.

sterum recipiendos, retinere, contra ejusdem Vicarij velle,& Vicariorum illi subditorum, aut si quid aliud facultatis, & authoritatis in dictis litteris cōtinetur, quarum tenorem &c. ac si &c. facta esset mentio specialis.] Quæ etiam circa Conventus ab Observantibus ad Conventuales, à Conventualibus ad Observantes tranferendos ordinavit, ut & in allegandis successorum Pontificum litteris apparebit.

Vvad.t.6. 1453.n.21. Nicolaus Papa V. ut succrescentes quotidiè partis utriusque querelas extingueret, revocatis Eugenij præfatis prohibitionibus,atque censuris, liberum Observantibus ad Couventuales digressum aperuit; contra quem Ioannes de Capistrano, tunc in Germania pro publico Ecclesiæ bono summa cum laude occupatus, unitis suis cum multorum Ibid.1454. n. 22. Principum, & Prælatorum, & Cæsaris litteris, ad Nicolaum ipsum humillimè, sed efficacissimè supplicavit, quatenùs restituto Eugeniano decreto, transitum prædictum de novo interdiceret, ne Religionem totam pessumdari contingeret, dum subditi Superiorum disciplinam ex culpa timentes,liberam haberent ad alios impunè diffugiendi facultatem.

Circa mutuam itidem Conventuum, & Monasteriorum occupationem, Ordinis paci consulturus, gravem edidit prohibitionem idem Nicolaus, quam Calixtus III. petente Iacobo de Sarzuela dehinc Ministro Generali sibi carissimo in suis litteris insertam magno rigore confirmavit; prout sequitur.

CALIXTVS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

Vvad.t.6. 1455.n.47. REgimini universalis Ecclesię, disponente Domino præsidentes juxta pastoralis officij debitum curā reddimur indefessā solliciti,ut Regulares Ordines, præsertim dilectorum Filiorum Fratrum Minorum, quorum Religio universum complevit Orbem, in quorum utique tranquillitate quiescimus, jurgiorum, & litium resecatis anfractibus, in concordiæ dulcedine, & pacis ubique famulentur Altissimo. Vnde ad ipsorum dirimendas lites,& quæcumque submovenda scandala, quæ in ipso Ordine, ambitione quorumdam faciente, ac inimico humani generis superseminante zizaniam,pullulare conspicimus,eo Apostolicæ sollicitudinis studio propensiùs occurrimus, quò illorum dissentio dispendiosior fore censetur,ac periculosiùs alijs cedit in exemplum: Illa etiam Apostolico munimine roborantes, quæ propterea salubribus remedijs novimus processisse. Sanè dudum fel. rec. Nicolaus V. prædecessor noster attentè considerans, quòd ex captionibus domorum,locorum, & Conventuum Fratrum Minorum hujusmodi, ac Monasteriorum Monialium S. Claræ sub eorumdem Fratrum cura, & administratione degentium, quæ per nonnullos alios Fratres prædicti Ordinis de Observantia nuncupatos crebrò fiebāt;per quæ plurima scandala in diversis mundi Regionibus,& Provinciis exorta erant, & majoribus exinde, nisi desuper opportunè provideretur, aditus patescebat; Ad præcludendam viam scandalis hujusmodi nonullas inhibitones, & mandata eisdem Fratribus de Observantia nuncupatis, sub variis censuris, & pœnis fecit,prout in ipsius prædecessoris litteris,quarum tenorem præsentibus de verbo ad verbum inseri fecimus, pleniùs continetur. Tenor autèm earundem litterarum talis est. Nicolaus Episcopus Serus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Cęsaraugustan. & Episcopo Oxomen. ac dilecto Filio Abbati monasterij de Vervela Tirasonen. Diœcesis salutē,&c. Cùm ad sacrum Fratrum Minorum Ordinē,quem meritò in visceribus amplectimur charitatis,intuitum dirigimus mentis nostræ, illum profectò in Ecclesia militanti veluti stellam matutinam multis coruscare percepimus insigniis meritorum. Vnde cum ipsius professores votiva pacis dulcedine potiuntur, nos utique in eorum quiete quiescimus, & quando aliquid sinistri inter eos verisimiliter emersurum fore dubitatur, tantò ei accuratiùs, celeriùsque obviamus, quantò id prospicimus in Domino salubriter expedire. Transmissa nobis dilecti filij Iacobi de Sarzuela Ministri Provincialis Provinciæ Aragoniæ secundùm morem dicti Ordinis, petitio continebat, quòd licet olim super diversis quæstionibus, controversiis, & dissentionibus,quæ inter Conventuales, & de Observantia nuncupatos ejusdem Ordinis Fratres, tàm super captione domorum

niorum dictorum Fratrum Conventualium, quàm etiam Monasteriorum, & aliorum religiosorum locorum Ordinis S. Claræ, quorum Moniales sub ipsorum Fratrum Conventualium cura vivere consueverant, per prædictos Fratres de Observantia factâ, seu veriùs attentatâ, in plerisque mundi partibus, retrofluxis temporibus pluribus vicibus successivè subortæ fuere, & earum occasione super similibus inantea non attendendis varia, & diversa salubria, & rationabilia, & honesta etiam sub magnis, formidabilibusque pœnis inhibitiones, & mandata, & aliæ (ut credebatur) ad id sufficientes provisiones à Sede Apostolica emanasse noscuntur. Tamen ex conjecturis verisimilibus dubitatur, ne inhibitionibus, mandatis, & aliis provisionibus minimè observatis, simili occasione similes quęstiones, controversiæ, & dissensiones de novo oriantur, seu jam sopitæ suscitentur in Provincia antedicta, nisi eisdem Fratribus Conventualibus de ulteriori, novoque Apostolico desuper adminiculo provideatur remedio opportuno; Nos igitur illius vestigiis inhærentes, qui pacem suis reliquit discipulis in discessu, scandalis, quæ exinde (quod absit) suboriri possent, viam præcludere, ac quæstionibus, controversiis, & dissentionibus inter Conventuales, & de Observantia Fratres prædictos obviare ubilibet cupientes, omnibus, & singulis de Observantia Fratribus hujusmodi, etiam in quibuscumque gradibus, officiis, & administrationibus, ac tàm in prædicta, quàm in quibusvis mundi Provinciis constitutis, authoritate Apostolica, & ex certa scientia districtiùs inhibemus, ne per se, vel alium, seu alios quovis quæsito colore, vel ingenio de cætero aliquem, seu aliquam domum, Monasterium, seu locum Fratrum Conventualium, aut Monialium prædictarum de novo capere, nec retinere, seu de illo, vel de illis se intromittere quoquomodo præsumant. Alioquin in contrafacientes, ac inhibitionis nostræ hujusmodi transgressores, eisque in præmissis quomodolibet dantes auxilium, consilium, vel favorem publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, cujuscumque etiam dignitatis fuerint, etiamsi Pontificali, vel alia quavis Ecclesiastica, vel mundana dignitate præfulgeant, excommunicationis, & in domos transgressorum Fratrum hujusmodi interdicti Ecclesiastici sententias tenore præsentium ferimus, ac etiam promulgamus; ita quòd per alium, quàm per Romanum Pontificem sic excommunicati, præterquam in mortis articulo constituti, ab hujusmodi suspendi, vel totaliter tolli, seu etiam relaxari non possint. Et insuper vobis per Apostolica scripta mandamus, quatenùs vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios præsentes litteras ubi, quando, & quoties vobis visum fuerit, & desuper fueritis requisiti, authoritate Apostolica prædicta solemniter publiceris, dictisque Fratribus Conventualibus, etiam ubilibet constitutis, fortis, & efficacis defensionis præsidio eadem authoritate assistentes, non permittatis illos, aut eorum aliquos contra tenorem pręsentium quomodolibet molestari, aut eis injurias irrogari. Et nihilominus illos, quos vobis constiterit, prædictam excommunicationis sententiam incurrisse, tamdiu in Ecclesiis, & Ecclesiasticis locis, Dominicis, & festivis diebus, dum major inibi populi multitudo convenerit ad divina, excommunicatos publicè nuncietis, donec ab eadem sententia absolutionis beneficium meruerint obtinere, dictumque interdictum faciatis strictiùs observari, quousque per Sedem Apostolicam aliàs desuper fuerit ordinatum: contradictores quoslibet, & rebelles per censuram &c. invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstan. fæl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, illis præsertim, quibus cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Diœcesim, &c. & aliis Apostolicis constitutionibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si Fratribus de Observantia præfatis, vel quibusvis &c. quòd interdici &c. Cæterùm quia difficile foret; huiusmodi præsentes litteras ad singula, in quibus de eis forsan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem authoritate Apostolica decernimus, quòd ipsarum trãsumpto publica manu, & sigillo alicuius Superioris Prælati, aut Episcopi munito tanquam præfatis, si originaliter exhiberentur, litteris, plena fides adhibeatur, & illi perinde stetur, ac si dictæ litteræ originales forent exhibitæ, vel ostensæ; irritum quoque, & inane si secus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum

Petrum anno Incarnat. Dominicæ 1454. 8. Idus Ianuarij, Pontificatus nostri anno primo. Cùm autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Iacobi de Mozanica Theologiæ Professoris, ac Generalis Ministri, & universorum Fratrum dicti Ordinis petitio continebat, ipsi dubitantes, ne Fratres de Observantia nuncupati prædicti prætendentes, se quibusvis Brevibus, aut Litteris Apostolicis fore munitos, unde inhibitiones, & mandata prædicta observare contemnant, ac in eorum pristino proposito perseverare nitantur, pro parte Generalis Ministri, & Fratrũ prædictorum Nobis fuit humiliter supplicatũ, ut ipsius Ordinis quieti, paci, & saluti super ijs opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, ad quorum auditum quamplurimæ querelæ contra Fratres de Observantia nuncupatos hujusmodi super his delatæ fuerunt, non ignari quot, & quanta scandala suscitare possent, quæ ex inexplebili nonnullorum ambitione procedunt, in tanto Ordine, tot divisiones, & schismata, & propterea amplioribus desuper adminiculis providere cupientes, ac etiam omnia, & singula tàm Nicolai prædicti, quàm piæ memoriæ Eugenij Papæ IV. etiam Prædecessoris nostri, & nostris etiam super receptione, occupatione, & extorsione à solita Generalis, & Provincialium Ministrorum, ac aliorum Prælatorum Ordinis Minorum in Regula expressorum jurisdictione, & Obedientiá Domorum, Locorum, seu Conventuum prædictorum, aut Monialium S. Claræ, seu Minorissarum ab eisdem Fratribus de Observantia nuncupatis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac sub quibusvis verborum formis concessas facultates, & indulta, ac acceptationum hujusmodi, etiam cum suppletione defectuum ratihabitiones, approbationes, & confirmationes tenore præsentium revocantes, cassantes, & annullantes, ac pro nullis, irritis, & infectis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, prohibitionem, & mandatum hujusmodi, ac primò dictas litteras huiusmodi, & processus habitos per easdem, & quæcumque inde secuta, authoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium approbamus, ac pleno firmitatis robore subsistere, & per quoscumque tàm Fratres de Observãtia nuncupatos huiusmodi, & eorum Vicarios, quàm alios quoscumque, etiam Pontificali, aut alia quavis dignitate præditos sub eisdem pœnis, & censuris perpetuò inviolabiliter observari decernimus, statuimus, & ordinamus. Et nihilominus universis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac Dilectis Filijs Abbatibus, & Ecclesiarum, ac Religiosorum Locorum quibuscumque Prælatis, aliisque personis Ecclesiasticis in quibusuis mundi partibus constitutis, ad quos præsentes nostrę litterę, aut eorum authentica transumpta pervenerint, sub virtute sanctę Obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus ipsi, ac eorum singuli per se, vel alium, seu alios inhibitionem, & mandatum prædicta, ac præsentes nostras litteras, & quęcumque in eis contenta, quoties pro parte Generalis prędicti, aut alicujus ex dilectis filijs Provincialibus Ministris, ac Custodibus, & Fratribus quibuscumque Ordinis antedicti fuerint requisitis in eorum Ecclesijs, Ciuitatibus, & Diœcesibus, ac Provinciis, ac ubi, & quando viderint expedire, solemniter publicantes, ac in premissis eisdem Ministris, Custodibus, & Fratribus efficacis defensionis pręsidio assistentes, facientesque omnia, & singula in primò dictis, ac pręsentibus nostris litteris contenta, tàm à Fratribus de Observantia nuncupatis hujusmodi, quàm quibusvis aliis authoritate Apostolica inviolabiliter observari, non permittant eos, vel eorum aliquos circa captionem Domorum, Locorum, & Conventuum, aut Monasteriorum Monialium prædictorum directè, vel indirectè, aut quovis quæsito colore sub censuris, & pœnis in litteris Nicolai prædecessoris prædicti, & quibuscumque aliis gravioribus imponendis quomodolibet molestari, aut eis gravamina, vel injurias aliquas quomodolibet irrogari, restituturi, & reintegraturi Generalem, & Provinciales Ministros, Custodes, & Fratres prędictos ad quælibet eis per eosdem Fratres de Observantia nuncupatos post emanationem primò dictarum litterarũ quomodolibet capta usque in hodiernum diem, Domos, Loca, seu Conventus, aut Monasteria Monialium Sanctæ Claræ, seu Minorissarum,

rum, quæ sub cura Generalis, & Ministrorum prædictorum hactenus fuerunt. Et insuper omnes, & singulos Fratres de Observantia nuncupatos hujusmodi, eorumque fautores, consiliatores, & adhærentes, ad quos etiam contra censuras, & pœnas in prima dictis litteris Apostolicis hujusmodi contentas scienter contravenisse, ac sententiis præmissis irretitos esse per solam fide dignorum relationem constiterit, in Ecclesiis, Dominicis, aliisque festivis diebus, dum major inibi populi multitudo convenerit ad divina, tamdiu excommunicatos publicè nunciantes, & ab aliis nunciari, & ab omnibus arctiùs evitari, ac interdictum prædictum inviolabiliter observari facientes, donec inobedientes, rebelles, & præsumptores hujusmodi suum recognoscant errorem, & domos, seu loca capta hujusmodi Ministris, Custodibus, & Fratribus prædictis restituerint, ac liberè, & expeditè dimiserint, ac de damnis, & interesse satisfecerint competenter, à Nobisque, & Apostolica Sede absolutionis beneficium, ac reconciliationis gratiam meruerint obtinere; nullo eis in præmissis appellationis obstaculo quomodolibet suffragante; Et insuper excommunicatos, & interdictos præfatos, si expedierit, aggravare, & reaggravare eadem authoritate procurent. Contradictores per censuram &c. invocato ad hoc &c. Non obstantibus concessionibus, indultis, facultatibus, constitutionibus, & decretis, etiam in Constantiensi Concilio editis, ac prædictis, & aliis confirmationibus, & cognominibus personarum, quibus illa concessa fuerint, aut quævis alia expressio facienda foret, quorum omnium, & singulorum tenores pro expressis habemus, & haberi volumus. Necnon fæl. rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam prędecessoris nostri, qua cavetur, ne aliquis extra suam Civitatem &c. quàm aliis quibuscumque constitutionibus à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, tàm de judicibus delegatis, &c. obviare. Aut si Fratribus de Observantia nuncupatis, ac præsumptoribus, ac fautoribus prædictis &c. indultum, quod interdici &c. mentionem. Volumus autem, & authoritate decernimus antedicta, quòd approbationi, confirmationi, constitutioni, mandato, inhibitioni, & litteris nostris huiusmodi per quascumque alias litteras Apostolicas, etiam si ipsis expressè derogare videntur, nullatenus possit, aut valeat derogari, nisi de proprijs nominibus, & cognominibus dilectorum filiorum Generalis Ministri Ordinis prædicti, ac Hieronymi de Sibinigo Theologiæ, & dicti Ordinis professoris, ac ejusdem Ordinis Generalis Procuratoris, ac earumdem litterarum non per generales, vel alias expressam mentionem importantes clausulas, sed de verbo ad verbũ specialis, specifica, & expressa mẽtio fiat, quòdque transumpto præsentium litterarum manu publica, ac alicujus Episcopi, vel superioris Prælati, aut Collegij Cathedralis, aut etiam ipsius Generalis Ordinis antedicti sigillo munito plena fides adhibeatur in judicio, & extrà, ac si originales ipsæ litteræ forent exhibitæ, vel ostensæ, irritum, & inanæ &c. attentari. Nulli ergo &c. nostrorum revocationis, cassationis, annullationis, confirmationis, statuti, &c. infringere, &c. Si quis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno, &c. 1455. 11. Kalen. Sept. &c. anno primo.

Etiam circa Fratrum mutuum hinc inde digressum Calixtus ipse similes partiũ rumores quietaturus data bulla, *Illius, cujus in pace &c. 4. Nonas februarij* 1455. sic statuit ad propositum [Quòd nullus Frater Conventualium nuncupatorum absque licentia dicti Generalis, seu Provincialium Ministrorum saltem petitâ ad loca Fratrum de Observãtia, & è converso nullus eorum, qui de Observantia nuncupantur, etiam legitima subsistente causa, ad loca seu Conventus aliorum Fratrum Conventualium prędictorum, sine speciali ejusdem Generalis, seu Provincialium Vicariorum petitâ, & obtentâ licentiâ, excepto evidenti suæ salutis periculo, sub pęna privationis officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad quoscumque actus legitimos exercendos &c. Et ut eisdem Fratribus de Observantia delinquendi, & vagãdi tollatur occasio, volumus, quòd si quis Prælatorum, aut Fratrum tàm Conventualium, quàm de Observantia nuncupatorum aliquem Fratrem fugitivum receperit, ab officio, cui præest, suspensus, & ad actus legitimos exercendos inhabilis fiat eo ipso. Adijcientes, quòd ipse fugitiuus à suo Prælato ubicumque repeti, aut pro cri- Ibid. 1456. n. 129.

mine, levitate, aut aliâ suæ fugæ causâ corrigi, & puniri possit, qui postquam correctus, & punitus fuerit, si recedere voluerit, petere debeat licentiam, prout superiùs enarratur, nec de cætero à quovis Fratrum de Observantia repeti possit, nisi fortè constiterit, eum ad frugem vitæ melioris redire voluisse. Si quis autem Prælatorum, aut Fratrum prædictorum super restitutionem fugitivorum hujusmodi requisitus, illam facere noluerit, suspensionis, & inhabilitatis prædictæ sententiam incidat eo ipso: quos fugitivos dictus Generalis Minister libris, & aliis rebus suo usui concessis, etiam propter hæc privare debeat.]

Ibid. 1458. n. 16. Iterum verò Pius II. anno 1. sui Pontificatus, restitutâ in integrum bullâ Eugenianâ, ordinavit circa transitum, ne quisquam ab Observantibus ad Conventuales abiret, qui transeundi non obtineret facultatem, qui verò ab his ad illos vellet transmigrare, licentiam tantùm peteret, etsi non impetraret; discriminisque rationem, adiunxit, à Conventualibus discedentes ad arctiorem vitam transire. Prohibuit, ne Fratrum Conventus, vel Sororum Monasteria Conventualibus subjecta Observantes admitterent, & ne circa id genus Observantium, qui Ministro parebant Generali, aut Ministris suberant Provincialibus, quidpiam præciperet Vicarius Generalis, nec illorum se ingereret regimini. Postremò addidit in horum à se maturè constitutorum transgressores severè animadvertendum. Apostolicas Pij litteras quoniam in sequentibus pluries allegantur, hîc omittere non debui, quas in priorum confirmationem edidit.

PIVS PAPA II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis Vltra-montes ubilibet constitutis, ad quos præsentes nostræ litteræ pervenerint, salutem &c.

Vvad. t. 6. 1464. n. 22. INter assiduas curas, quæ in quotidiana emergentiū nobis negotiorum instantia mentem nostram distrahunt, ea præcipuè nos sollicitat, & angit, ut regularem vitam professi, & sub religionis jugo virtutum Domino famulantes, cessante dissidiorum, & turbationum amaritudine, tranquillitatis, & pacis dulcedine potiantur, & in contemplationis suavitate liberi quiescant. Cùm itaque relatione dilecti filij Vicarij Generalis Fratrum de Observātia Ordinis S. Francisci partium Vltra-montanarum intellexerimus, quòd licèt Nos olim pro conservatione pacis, & charitatis inter universos Ordinis Sancti Francisci, tàm de Observantia nuncupatos, quàm Conventuales Fratres per diversas alias litteras nostras, tàm super eo, ne eorum alij aliorum loca immodestè occuparent, quàm etiam pro conservatione privilegiorum, & immunitatum dictis Fratribus de Observantia per Nos, & Sedem Apostolicam concessarum, & quæ eis post id tempus fortè concedi contingeret, certas ordinationes, provisiones, inhibitiones, & mandata sub excommunicationis, aliisque tunc expressis pœnis, in quas contra facientes ipso facto inciderent, ediderimus, prout in nostris inde confectis litteris, quarum tenores, continentias, & effectus perinde, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, hîc pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Tamen aliquādo postea cōtigit, quòd nonnulli ex eisdem Fratribus præter earumdem litterarum continentiam & tenorem temerè egerunt, tàm domos, & loca sibi invicem subtrahentes, quàm aliàs mutuò se jugibus perturbationibus, & inquietudinibus vexantes, & ad sæcularia etiam judicia contra sacrorum canonum instituta, aliquando trahentes, quibus Nos ad prædicti Vicarij supplicationem consulere, & ne mādata nostra hujusmodi temerariè cōtemnere, aut se ipsos de cætero perturbare perseverent, volētes providere; fraternitatibus vestris, & vestrū cuilibet committimus, & mandamus, quatenus vos, & vestrum quilibet, quoties super hoc per aliquem prædictorum Fratrum tàm de Observantia, quàm Conventualium fueritis requisiti, litteras nostras præfatas in vestris Ecclesiis, Civitatibus, & Diœcesibus publicari solemniter faciatis, & diligenter provideatis, ne Fratres ipsi se se mutuò, ut prædictum est, per seipsos, aut per suos quoscumque fautores, contra ipsarum litterarum tenores, sive in domorum, & locorum, quæ alij possident, nisi ex-speciali Apostolicæ Sedis indulto faciant, occupatione, seu invasione

invasione, seu aliàs ullo molestiæ genere, aut se mutuò coram Iudicibus sæcularibus trahendo, aut in suis Apostolicis indultis indebitè lædendo inquietent: Quòd si fortè contigerit, aliquem ex Ministris, Vicariis, Custodibus, Guardianis, aliisve Fratribus supradictis propter præmissa excommunicationem, aliasque sententias, censuras, & pœnas in eisdem nostris, & aliis per fel. rec. Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum eis concessis litteris contentas, de cætero incurrere, & id per evidentiam rei, aut summariam facti, omni strepitu, & figura judicij prorsus remota, informationem vobis, aut vestrum alicui constiterit, & per vos, & per vestrum quemlibet ad alterius partis instantiam, super pace conservanda secundùm præfatas nostras, & aliorum Romanorum Pontificum concessiones, provisiones, & ordinationes piè moniti non destiterint, eos tamdiù excommunicatos cæterisque prædictis pœnis, sententiis, & censuris irretitos, authoritate nostra in vestris Ecclesiis, ubi magna populi multitudo ad divina Officia audienda convenerit, publicè nunciare faciatis, mandetisque ab omnibus evitari, donec debitam admissorum emendam præstiterint, meruerintque ab eisdem sententiis, & pœnis absolutionis beneficium, & reconciliationis gratiam obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, non obstantibus fæl. rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis constitutionibus quibuscumque, præsertim quibus cautum est, nè quis extra suam Diœcesim, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere, &c. aliisque constitutionibus, & ordinationibus, nec non privilegiis, indultis, & litteris Apostolicis eisdem Fratribus, & eorundem Ordini in genere, vel in specie concessis, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta nostræ hujusmodi jurisdictionis explicatio quomodolibet valeat impediri, quæ quoad hoc nolumus eis suffragari: Cæterū quòd difficile foret præsentes, & alias prædictas nostras, & aliorum Romanorum Pontificum litteras ad singula loca perferri, volumus, & dicta authoritate decernimus, transumpta eorum authentica manu publici, & legalis Notarij subscripta, & sigillo alicujus Archiepiscopalis, vel Episcopalis Curiæ signata, fidem indubiam obtinere perindè, ac si prædictæ aliæ, & præsentes nostræ litteræ originaliter exhiberentur; in contrarium facientibus quibuscumque non ostantibus. Dat. Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1563. pridie Idus Ianuarij, Pontificatus nostri anno sexto.

Cum verò Paulus II. frequentes querelas exciperet circa Conventus à Conventualibus ad Observantes translatos, aliaque frequentia nimis audiret inter utrosque dissidia, his ut mederetur, gravem hanc ex utriusque partis consensu edidit constitutionem. Ibid. 1467. n. 10.

PAVLVS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm sacer Ordo Fratrum Minorum in agro militantis Ecclesiæ, tamquam rutilans in amictu sponsæ carbunculus, aut candida Margarita præfulgeat, indignum, & ejus sanctimoniæ contrarium reputamus, illum dissentionum sentibus implicari. Vnde ne intestinæ discordiæ, quæ per versutum humani generis hostem inter dicti Ordinis professores jam dudum disseminari cœperunt, diutiùs invalescant, ad officium nostrum pertinet, eas eradicare; & ut ipsi inter se mutua charitate conjuncti expectatum fructum afferant, & exemplo proficiant, partes nostræ sollicitudinis adhibere. Sanè licèt olim tàm fæl. rec. Eugenius IV. Nicolaus V. Calixtus III. & Pius II. quàm nonnulli alij Romani Pontifices prædecessores nostri ad amputandas quasdam dissentiones inter Fratres ipsos, qui Conventuales, & qui de Observantia nuncupantur, vertentes, diligenter intenderint, & varia eorum statuta, & Ordines, & litteras ediderint; Nosque ipsorum prædecessorum vestigia imitati, eisdem Fratribus de Observantia nuncupatis, ne loca Conventualium, aut Monasteria Monialium eorum curæ subjecta recipere, neque, ut illa à cura ipsorum Conventualium auferantur, tentare, aut etiam privatis personis persuadere præsumant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna prohibemus, prout in nostris, &

eorumdem prędecessorum litteris plenius continetur, tamen propter ipsius Ordinis longè latèque diffusi magnitudinem, aliqua adhuc discordiarum semina superfuerunt; Nos ea de Dilectorum filiorum Francisci de Savona Generalis Ministri dicti Ordinis, & Marci de Bononia ipsius Generalis in Cismontanis partibus super Fratres de Observantia Generalis Vicarij, nec non Generalis Procuratoris Conventualium, ac Commissariorum de Observantia prędictorum in Romana Curia deputatorum, & sufficienter, prout Nobis planè constat, mandatum habentium expresso consensu, per moderationem litterarum prædictarum, & aliarum provisionum adjectionem amputanda, auferendaque duximus. Cum itaque in prædictis nostris litteris in Fratres de Observantia præfatos quoquo modo de alicujus domus, Conventus, seu Manasterij oblatione persuaderent, excommunicationis feratur sententia eo ipso, cujus absolutio dumtaxat Sedi Apostolicæ reservatur; & propterea, ut prædicti Vicarij, & Commissarij coram Nobis exposuerunt facilis ad multos simplices eâdem sententiâ illaqueandos, & pro obtinenda absolutione ad Romanam Curiam vagandi via paretur, nos cupientes eorumdem Fratrum de Observantia metum tollere, eosque nihilominus, ne domos Conventualium, & ab eorum cura Monasteria prædicta subtrahant, eâdem pœnâ viam præcludere, & vicissim, ne Conventuales ad eorum perturbationem prosiliant providere, nec non prædictas nostras litteras, quæ incipiunt *Supernæ dispositionis &c.* non obstantibus quibusvis in eis adjectis, derogatoriarumque prohibitoriis, aliisque fortioribus clausulis, quas, & ipsarum litterarum tenores, etsi de verbo ad verbum, & pro earum derogatione forsitan requiri videretur, præsentibus non enarrentur, haberi volumus pro expressis, harum serie ex certa scientia moderantes, & si quid ultra, vel contrarium revocantes authoritate Apostolica, & scientia simili tenore præsentium, tàm Conventualibus, quàm de Observantia, & nonnullis aliis, qui Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris subsint, & de Observantia nuncupantur, dicti Ordinis Fratribus tàm Citra, quàm Vltramontanis, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna districtiùs inhibentes, ne proprio motu, industria, & malitia, videlicet Fratres Conventuales Observantium, & è converso illi de Observātia per se, vel alium, seu alios quovis quæsito colore, vel ingenio, de cætero Conventualium Fratrum prædictorum aliquam domum, locum, Conventum, seu Monasterium Monialium de novo recipere, invadere, vel perturbare, aut de illa, vel illo se quomodolibet intromittere; Conventuales autem, & alij Fratres, etiam de Observantia Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris subditi, eorumque Prælati, ne aliquos Fratres de Observantia sub Vicariis vivere solitos transfugas, seu ad eos fugientes, nisi ostenderint litteras suæ licentiæ à Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineatur nomen Conventus, à quo recesserint, & illius ad quem remissi sunt, etiam sub prætextu cujuscumque licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis de Observantia dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis, ab Apostolica Sede concessę, quam quoad hoc penitus revocamus, acceptare quoquo modo præsumāt, sed illos ad præfatos suos juxta litterarum dicti Pij prædecessoris nostri super hoc editarum, quas per omnia volumus observari, continentiam remittere teneantur. Et vice versa prohibemus, ne Fratres de Observantia nuncupati prædicti scandalosos, & criminosos Fratres Conventuales, & disciplinam Ordinis subterfugientes recipere, sed illos similiter ad præfatos suos remittere debeant, servatâ tamen piæ memoriæ Eugenij IV. & Pij prædicti prædecessorum nostrorum litterarum quoad hoc editarum, formâ, alioquin Nos ex nunc, prout ex tunc in contrafacientes, & inhibitionum omnium nostrarum prædictarum transgressores, tàm Conventuales, quàm de Observantia, & alios Fratres prædictos, eisque in præmissis omnibus dantes auxilium, consilium, vel favorem, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, cujuscumque status, vel dignitatis fuerint in Ordine, excommunicationis sententiam harum serie promulgamus, à qua non possint, nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere. Si verò

verò illi Fratres, qui de Obſervantia nuncupantur; & ſolum Generali ſubſunt, inhibitioni prædictæ contravenerint, ultra præmiſſas pœnas, etiam per Miniſtros Provinciales, eorumque Vicarios, Miniſtro extra illam Provinciam exiſtente, ad omnem ipſorum Fratrum de Obſervantia requiſitionem, non obſtante quacumque ipſis per Sedem Apoſtolicam, vel aliàs conceſſa exemptione, arceri, & ad ſatisfactionem in præmiſſis compelli poſſint, & debeant remediis opportunis. Præterea cum intellexerimus, nonnullos dicti Ordinis Fratres ab obedientia, quam voverunt, ſubterfugientes variis prætenſis coloribus, & mediantibus litteris Apoſtolicis ſibi procuraſſe Conventus, & loca, in quibus ſine Superiorum obedientia degerent: Nos attendentes, id eſſe regulari dicti Ordinis diſciplinæ contrarium, authoritate, & ſcientia ſupradictis earumdem tenore præſentium omnes, & ſingulos per eoſdem Fratres taliter receptos Conventus, ſeu domos, aut Generali immediatè, aut Provincialibus Miniſtris, ſeu Vicariis de Obſervantia dicti Ordinis ſubeſſe debere decernimus, & mandamus. Ita quòd infra 15. dierum ſpatium habitâ præſentium notitiâ, illi Fratres, qui ea receperunt, vel qui in eis habitant, eligere manifeſtè, & ſub publico teſtimonio dicere teneantur, utrum Generali, vel Provincialibus Miniſtris, an verò Vicariis de Obſervantia ſubeſſe malint; ſtatuentes quòd impoſterum nullus talis Frater aliquem locum, ſeu domum, etiam quarumcumque litterarum obtentu recipere valeat, niſi de licentia Generalis, ſeu Provincialium Miniſtrorum, vel Vicarij Obſervantium illius Provinciæ, in qua locus, ſeu domus ipſa conſtiterit, niſi his litteris fuerit ſimpliciter derogatum; quam ſi receperit, ſi ipſe maluerit ſubeſſe Vicariis de Obſervantia nuncupatis., ipſis prælibatis Vicaris; alioquin ipſis Generali, vel Provincialibus Miniſtris ſubeſſe debet, ut ſuperiùs eſt expreſſum. Etſi fortè recuſaverint ita ſubeſſe, Nos per eos taliter recepta loca ex nunc prout ex tunc Eccleſiaſtico ſubijcimus interdicto. Cæterùm ut Seraphicus iſte Ordo dilatetur, authoritete, & ſcientia prædictis ſtatuimus, & ordinamus, quòd eiſdem Fratribus de Obſervantia, eorumque Vicariis perpetuò liceat, habitâ tamen ſuper hoc ab eadem Sede licentiâ, in quacumque civitate, caſtro, ſeu alio loloco, etiamſi in illo, vel alio alia, vel aliç Conventualiũ Fr. domus eſſent, novas domos ędificare, vel ſi ędificatæ à Principibus, Dominis, Communitatibus, aut aliis eis largientur, dummodo non ſubjiciantur Conventualibus, aut immediatè Generali Miniſtro dicti Ordinis, accipere, & inhabitare; inhibentes Miniſtris, & Fratribus Conventualibus, ac aliis, qui Miniſtris ſubſunt Provincialib⁹, ſeu dumtaxat Generali ſupradictis, ſub eadem excommunicationis pœna, quam in contrafacientęs ex nunc prout ex tunc ferimus in his ſcriptis, & à qua non poſſint, niſi per eumdem Romanum Pontificem præterquam in mortis articulo abſolvi, ne proprio motu, vel induſtriâ per ſe, vel alium, ſeu alios quovis quæſito colore, vel ingenio ſuper receptione, vel retentione talium domorum per eos, juxta hanc noſtram licentiam accipiendarum, contra præſentium tenorem impedire, aut eis moleſtiam aliquam inferre præſumant. Et ſimiliter ſub eadem pœna prohibemus Fratribus de Obſervantia prædictis, ne eoſdem Fr. Conventuales, aut alios Generali, vel Provincialibus Miniſtris ſubditos, quominus in eiſdem Civitatibus, atque locis etiam nova loca conſtruere, & conſtructa, dommodo Vicariis non ſubſint, ſi eis, ut præfertur, donentur, vel concedantur, accipere, & retinere poſſint, impedire audeant. Et nihilominus volumus, & tenore præſentium ordinamus, quòd ſi quando (quod abſit) Conventuales, vel de Obſervantia, aut alij Fratres prædicti inhibitionibus noſtris hujuſmodi contravenerint, aut aliàs contra tenerem præſentium attentaverint, ut tunc Fratres de Obſervantia ad Generalem, vel Provinciales Miniſtros, & è converſo Conventuales, & alij Fratres prædicti ad Vicarios memoratos pro obſervatione præſentium, & rebellium correctione recurrere poſſint. Qui quidem Miniſtri, & Vicarij tranſgreſſores ipſos teneantur, & debeant authoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam, & opportuna remedia uſque ad ſatisfactionem debitam coërcere; aliis pœnis prędictis in ſuo robore nihilominus permanentibus; Decernentes irritum, & inane

si secus super præmissis, vel eorum aliquo per quoscumque quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c. Datum Romæ 1466. pridie Kalendas Martij Pontificatus anno tertio.

Frequentes nihilominus ex eisdem controversiis querelæ, cùm postea deferrentur ad Sixtum IV. Pontificem, quasi verò præfatorum Eugenij IV. Pauli II. aliorumque Pontificum præfatæ provisiones Apostolicæ fuissent in non usum redactæ, voluit Sixtus easdem pro opportuno remedio innovare, & primò quidem ad Vltramontanum Vicarium Generalem, sequentes litteras expediuit,

SIXTVS PAPA IV.

Vvad. t. 6. in Reg. 1471. bul. 2. Sixti IV.

FEcisti nos humiliter supplicari, ut dignaremur paterna benignitate opportuno tibi adesse remedio, ad cõtinendũ in obediẽtia Fratres tuæ curæ subjectos, quorũ aliqui plerumque vagãtur, ex eo quòd nõnulli dicti Ordinis Fratres tuę curæ non subiecti litteras, & indulta à nobis se habere asserunt, recipiendi Fratres de Observantia, contra, & præter formam litterarum fæl. rec. Pauli II. prædecessoris nostri super concordia Observantium, & Conventualium Fratrum dicti Ordinis editarum. Quocirca recolentes, quòd Nos dum in Minoribus essemus, suasores ipsi Paulo prædecessori fuerimus edendi huiusmodi litteras; quamquàm nec fuit, nec est nostræ intentionis prædictis litteris concordiæ, quas utiles, & pernecessarias esse cognoscimus, in aliquo quoad hoc derogare; volumus, & tenore præsentium declaramus, quòd quicumque Frater tuæ curæ subiectus absque licentia tua, aut sui Provincialis Vicarij præsumeret recedere ipso facto excommunicationis pœnâ ligatus sit, quam pœnã ultra illas in dicti prædecessoris litteris contentas, receptores quoque illorum incurrant, quibuscumque privilegijs, litteris, & indultis, & in genere, vel in specie, locis, vel personis quibuslibet per Nos, vel per Sedem Apostolicam cõcessis, aut imposterum concedendis, etiam si talia forent, quòd de eis, eorumque totis tenoribus, præsentibus habenda esset expressa, & specifica, ac de verbo ad verbum mentio specialis; quæ omnia harum serie revocamus, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Dat Romæ, Ibibus Octobris 1471. Pontificatus anno primo.

Deinde per Ordinem universum sequens diploma publicari mandavit.

SIXTVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid.

REgimini universalis Ecclesię quamquam immeriti, disponente Domino præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis desuper dispensationis officium, quieti subditorum quorumlibet, (præsertim sub Regulari Observantia, studio piæ vitæ vacantium, in quorum utique prosperitate reficimur) jugi, quantùm Nobis ex alto concessum fuerit, sollicitudinis studio intendamus; & ut illa, quæ pro Religionis incremento, concordiâ interveniente, providè facta sunt, in præservationis Observantia persistant, nullusque ultra quàm Religionis regularia instituta permittunt, vendicare præsumat, nostræ sollicitudines partes interponimus efficaces. Dudum siquidem fæl. rec. Paulus II. Prædecessor noster de nostri, qui tunc in Minoribus constituti, Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum fungebamur officio, & dilecti filij Marci de Bononia, tunc nostri in Cismontanis partibus super Fratres dicti Ordinis de Observantia nuncupatos, Vicarij Generalis, ac Generalis Procuratoris Conventualium, & Commissariorum de Observantia nuncupatorum, tàm Citrà, quàm Vltra-montanorum Fratrum prædictorum in Romana curia expresso consensu, inter alia inhibuit: ne dicti Ordinis Professores Conventuales, & de Observantia nuncupati, Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati Fratres de Observantia nuncupatos, sub Vicariis vivere solitos transfugas, seu ad eos fugientes (nisi ostendant litteras suæ licentiæ à Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineatur nomen domus, à qua recesserint, & illius ad quam remissi essent) etiam sub prætextu cujuscumque licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis dictis Vicariis non subdi

subditis, eorumque Prælatis ab Apostolica Sede concessæ (quam idem Paulus prædecessor quoad hoc penitus revocavit) acceptare quoquomodo præsumerent , sed illos ad Prælatos suos juxta quarumdam aliarum litterarum Pij II. prædecessoris nostri super hoc editarum ; quam idem Paulus prædecessor voluit observari , continentiam , remittere tenerentur ; neve ejusdem Ordinis professores de Observantia nuncupati, & sub Vicariorum obedientia vivere soliti, scandalosos, & criminosos Fratres Conventuales nuncupatos disciplinam Ordinis subterfugientes recipere , sed similiter ad Prælatos suos remittere deberent, prohibuit , servatâ tamen Eug. IV. & Pij II. predictorum prædecessorum nostrorum aliarum litterarum quo ad hoc editarum formâ,alioquin ex tunc contra inhibitionum prædictarum omnium trangressores , tàm Conventuales, quàm alios de Observantia, ac alios Fratres prædictos , eisque in præmissis omnibus dantes auxilium, consilium,vel favorem publicè , vel occultè, directè, vel indirectè cujuscumque conditionis, status, vel dignitatis forent in Ordine prædicto , excommunicationis sententiam promulgavit , à qua non possint nisi à Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo constituti) absolutionis beneficium obtinere.Si verò illi Fratres, qui de Observantia nuncupantur, & solùm Ministro Generali subsunt, inhibitioni prædictæ contravenerint , ultra præmissas pœnas, per Ministros Provinciales, eorumque Vicarios,Ministro extra illam Provinciam existente, ad omnem ipsorum Fratrum de Observantia nuncupatorum sub Vicariis viventium requisitionem (non obstante quacumque per Sedem Apostolicam , vel aliàs concessa exemptione) coerceri ; & ad satisfaciendum in præmissis compelli possent , & deberent remediis opportunis. Præterea idem Paulus Prædecessor,cùm intellexisset , nonnullos dicti Ordinis Professores sub Obedientia , quam voverant,variis prętensis coloribus , etiam mediantibus litteris Apostolicis sibi procurasse domos , & loca , in quibus sine Superiorum licentia degerent,omnes,& singulas per eosdem Fratres sic receptas domos, aut Generali , & Provincialibus Ministris , seu Vicario de Observantia nũcupatorum Fratrum dicti Ordinis subesse debere decrevit , ac Fratres , qui illas inhabitabant , ut infra certum terminum tunc expressum , eligerent sub testimonio publico, utrum Generali, & Provincialibus Ministris,an vero Vicariis de Observantia nuncupatis subesse mallent ; statuit , quòd ex tunc nullus talis Frater aliquam domum (etiam quarumcumque litterarum obtentu) recipere valeret,nisi de licentia Generalis, seu Previncialium Ministrorum , vel Vicarij de Observantia nuncupatorum Fratrum illius Provinciæ ,in qua domus consisteret.Et si reciperet, si ipse subesse mallet Vicarijs de Observantia nuncupatorum Fratrum prælibatis,alioquin ipsis Generali , seu Provincialibus Ministris subesse deberet,ut supra est expressum. Et si fortè recusarent , domos ipsas sic receptas Ecclesiastico supposuit interdicto , prout in quibusdam litteris ipsius prædecessoris desuper confectis pleniùs continetur. Cùm autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum Filiorum Generalis Vltra-montani , & Provincialium Provinciarum, Castellæ, Legionensis , Aragoniæ , Portugalliæ, Valentiæ,& Navarræ, Regnis, & Principatu Cataloniæ , & reliquis Hispaniarum partibus , secundùm morem dicti Ordinis consistentium Vicariorum eorumdem Fratrum de Observantia nuncupatorum petitio continebat , quod dilectus Filius Alphonsus de Bolano dicti Ordinis Professor in Granatæ, Guineæ Aphricæ , ac in omnibus mari Oceano sitis Insulis pro conversione Infidelium Apostolicæ Sedis Nuncius , & nonnulli alij ejusdem Ordinis Professores in Regnis, & Principatu,ac reliquis Hispaniarum partibus prædictis sub Obedientia Ministrorum , aut Vicariorum Provincialium dicti Ordinis, tàm Conventualium , quàm de Observantia nuncupatorum esse , & vitam ducere recusant, & quoscumque ab eisdem Fratribus sub Obedientia Ministrorum , & Vicariorum degentibus pro tempore recedentes , absque Prælatorum suorum licentia recipiunt , & retinent inter eos , & persæpe indoctos adOrdines,& inhabiles ad officia,etiam prędicationis,& confessionis, ad studia promovent, & promovere præsumunt , illosque mittunt ad loca eis grata , ad quæ pręmissa facere posse ex

Apostolica cōcessione eis facta ex variis, & diversis causis, & præsertim pro conversione Infidelium partium earumdem, quamquam in Regula cap. 12. dictorum Fratrum contineatur, quòd *Quicumque Fratrum divina inspiratione voluerint ire inter Saracenos, & alios Infideles, petant inde licentiam à suis Ministris Provincialibus; Ministri verò nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum*, & Conventuales nuncupati sub obedientia Ministrorum Provincialium degentes, illos dicti Ordinis professores, qui suas professiones in domibus eorumdem Fratrum de Observantia emiserunt, sine licentia suorum Superiorum recedentes, & ad eosdem Conventuales confugientes, recipere. & retinere non verentur contra dictarum litterarum Pauli prædecessoris præfati cōtinentiam. Quædam verò Abbatissæ, & Moniales diversorum Monasteriorum Ordinis S. Claræ, & Minorissarum, & aliæ domorum Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatæ Sorores, in communi viventes sub certa cura Fratrum eorumdem de Observantia, ac etiam aliæ viventes sub eorum cura, vigore quarumdam litterarum Apostolicarum, etiam (ut asserunt) concessarum, sibi ipsis Visitatorem, quem volunt, sine consensu eorumdem Fratrum Custodiæ, intra quam Monasteria, & domus earum consistunt, dumtaxat habere, & eligere præsumunt, & deputatos eis idoneos Confessores, & Visitatores in Provincialibus Capitulis, aut aliàs juxta morem, & ritum dicti Ordinis, vel saltem eorumdem Fratrum de Observantia admittere recusant in Religionis opprobrium, & perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum, ac contra regularia instituta, ritus, & mores dicti Ordinis, secundùm quos promotiones prædictæ cum magna maturitate, ac de personis idoneis, & habilibus fieri debent solum in Capitulis Provincialibus Ordinis prælibati eorumdem Fratrum de Observantia. Fuit quoque pro parte Generalis Vltra-montani, & Provincialium Vicariorum Regnorum, Principatus, & partium prædictarum nobis humiliter supplicatum, ut pro conservatione, & manutentione Ordinis memorati, & Christi fidelium devotionis ad illum in partibus eisdem, ne de cætero præmissa fiant, sub censuris, & pœnis Ecclesiasticis inhibere, ac receptos Fratres prædictos absque suorum Superiorum licentia post concordiam prędictam juxta Pauli Prædecessoris formam litterarum, & quos in futurum contra illam recipi contigerit, eisdem Generali, & Provincialibus Vicariis Provinciarum Regnorum, & partium prædictorum illos repetentibus restitui, præfatosque alios Fratres Ministris, & Vicariis non obedientes ad eligendum, an sub Ministris, vel Vicariis esse velint, parendumque illis, sub quibus esse decreverint, & ad ducendum vitam juxta regularia dicti Ordinis instituta, observandumque contenta, & prælibatis litteris Pauli prædecessoris præfati. Abbatissas quoque Moniales, & sorores prædictas ad recipiendum Confessores, & Visitatores juxta statuta Religionis, pro tempore per ipsos Generalem, & Provinciales Vicarios Provinciarum, Regnorum, Principatus, & partium prædictarum (ut præfertur) pro tempore deputatos compelli, ac alios, quos aliter deputari contigerit, amoveri, mandare; aliàsque eis in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui dicti Ordinis, & illius professorum prosperitatem, & pacem summis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati volumus, & Apostolica authoritate pręsentium tenore declaramus, quòd in premissis omnibus, & singulis quoad omnes Fratres serventur litteræ prædictæ Pauli prædecessoris præfati; quoad Moniales verò serventur statuta Ordinis. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis in eisdem Regnis, & Principatu, ac partibus constitutis etiam mandamus, quatenus quilibet eorumdem, qui desuper fuerit requisitus in præmissis omnibus, & singulis nobis expositis faciat authoritate nostra in sua Civitate, & Diœcesi ejusdem Pauli prædecessoris præfati litteras, & in eis contenta quoad Fratres, & statuta Ordinis & Religionis, quoad Moniales, & Sorores hujusmodi per quoscumque inviolabiliter observari, authoritate nostra, appellatione postposita compescendo: invocando etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilium brachij sæcularis. Non obstanti

stantibus &c. Contradictores &c. Datum Romæ 1473. Kal. Maij Pontificatus anno 3.

Ibid.in. Reg.1471. bull.Sixti. IV. 9. Idem confirmavit ijsdem ferè verbis per bullam, *Fecisti nos humiliter supplicari, &c.* Datum Romæ die 12. Octobris 1472. Pontificatus anno 2. in Vvadingo legendam.

Et iterum pro eisdem Vltra-montanis dato brevi, quod appono, dedit executorem Cardinalem Protectorem.

SIXTVS PAPA IV.

Dilecto Filio Iuliano tituli S. Petri ad Vincula Prasbytero Cardinali &c.

Ibid.1475. bull.15. ROmanus Pontifex cunctorum, &c. Dudum siquidem fæl. rec. Paulus Papa II. predecessor noster de nostro, qui tunc Generalis Ministri Ordinis Minorum fungebamur officio, ac dilectorum filiorum Marci de Bononia Generalis Vicarij Cis-montani, ac Generalis Procuratoris Conventualium, ac Commissariorum de Observantia nuncupatorum tàm Citra, quàm Vltramontanorum dicti Ordinis in Romana Curia expresso consensu, inter alia per suas litteras inhibuit; ne dicti Ordinis professores Conventuales, & de Observantia nuncupati Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati Fratres de Observantia nuncupatos sub Vicariis vivere solitos transfugas, seu ad eos fugientes acceptare præsumerent, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ, à Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineretur nomen domus, à qua recessissent, & illius ad quam remissi essent, etiam prætextu cujuscumque licentiæ super hoc, ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis ab Apostolica Sede concessæ, quam idem Paulus prædecessor quoad hoc penitus revocavit; sed illos ad suos Prælatos juxta quarumdam aliarum litterarum piæ mem. Pij Papæ II. etiam prædecessoris nostri super hoc editarum continentiam remittere tenerentur; & ne ejusdem Ordinis professores de Observantia nuncupati scandalosos, & criminosos Fratres Conventuales nuncupatos, disciplinam Ordinis subterfugientes recipere: sed similiter ad Prælatos suos remittere deberent (servatâ tamen fæl. rec. Eugenij Papæ IV. & dicti Pij prædecessorum nostrorum aliarum litterarum quo ad hoc editarum formâ) sub excommunicationis pœna, quam transgressores dictarum inhibitionum ipso facto incurrerent, simili modo prohibuit, prout in dictis litteris ultimis continetur. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Vicarij Generalis, & Fratrum dicti Ordinis de Observantia nuncupatorum Vltra-montanorum petitio continebat, pro observantia litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi, quas etiam Nos, dicto Paulo prædecessore (sicut Deo placuit) rebus humanis exempto, ad apicem Summi Apostolatus assumpti authoritate Apostolica approbavimus, experientia teste, ad magnam conferat pacem, ac per eam contentionibus, & jurgijs obvietur. Pro parte ejusdem Vicarij Vltra-montani, & suorum Fratrum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Pauli prædecessoris hujusmodi observari mandare, & alias sibi opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur, qui inter quosvis Religiosos contentionibus, & jurgiis obviare summoperè optamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, circumspectioni tuę, qui Protector dicti Ordinis existis, & illius Protectori pro tempore existenti, seu tuo, aut illius locum tenenti per Apostolica scripita mandamus, quatenus tu, & Protector ipse pro tempore existens, ac locum tenens, qui super hac pro parte Vicarij Vltra-montani, & suorum Fratrum prædictorum fueris, seu fuerit requisitus, litteras Pauli prædecessoris hujusmodi observari, & tàm prædictos Fratres Conventuales, quàm de Observantia contra litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi tenorem, & formam, prætextu quarumcumque litterarum (etiam per Nos forsan concessarum) in quibusvis domibus receptos & etiam extra illas stantes, ad Superiores remitti facias, seu faciat, & non permittas, seu pemittat eosdem Vicarium, & Fr. suos contra tenorem litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi super præmissis quomodolibet molestari; molestatores, & cōtradictores quoslibet per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Præmissis, ac constitutionibus,

& ordinationibus Apostolicis, nec non dicti Ordinis statutis, & consuetudinibus juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ac omnibus, quæ idem Paulus prædecessor in dictis litteris suis voluit non obstare, contrariis quibuscumque, aut si aliquibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incar. Dom. 1475. Kal. Iunij Pon. nostri. an. 4.

Iterumque petente Vicario Generali Cis-montano in hunc modum confirmavit.

Dilecto filio Petro Neapolitano Vicario Generali Cis-montano familiæ de Observantia Ordinis Minorum &c.

Ibid. bul. 21. CONsiderantes, quòd à fæl. rec. Paulo II. nostro immediato prædecessore Nobis tunc in Minoribus agentibus procurantibus, matura fuit deliberatione sancitum pro quiete, & concordia Ordinis B. Francisci, ut nulli Ministro, aut alij liceret Fratres familiæ de Observantia sine suorum Prælatorum licentia ad se recipere, utile admodum, & necessarium esse putamus ordinationi, & decreto ipsius prædecessoris pro hujusmodi concordia inhærere, & illa in suo robore conservare: quocirca tenore præsentium declaramus, quòd nec dilectus filius frater Petrus de Campolis nunc Minister Provinciæ Mediolani, nec quisvis alius Minister, aut Frater Ordinis antedicti, aliquem de familia Observantiæ Fratrem sine suorum Prælatorum licentia, ut præfertur, recipere valeat, aut possit: Decernentes eos, qui secus fecerint, censuras, & pęnas in litteris dicti prædecessoris contentas incurrere ipso facto. Volumus insuper, & similiter declaramus, quòd elapso hoc sacro Iubilei anno, Fratres cujuslibet familiæ in casibus reservatis Ministris, non possint nisi à te, aut Vicario Provinciali absolvi. Litteris nostris sub quacumque verborum forma eisdem quibuscumque &c. Datum Romæ die 26. Octobris. 1475. Pontif. anno 5.

Vuad. t. 7. 1479. n. 4. Quod item confirmavit per bullam datam Angelo de Clavasio Vicario Generali Cismontano Ordinis Minorum de Observantia prout sequitur.

SIXTUS PAPA IV.

Dilecto filio Angelo de Clavasio Vicario Generali Cis-montano Ordinis Minorum de Observantia.

DIlecte fili salutem &c. Paulus II. fæl. rec. prædecessor noster immediatus, Nobis tunc in Minoribus constitutis, suadentibusque, ac supplicantibus, certas super concordia Fratrum Ordinis S. Francisci Observantium, & Cōventualium sub bulla plumbea edidit litteras, quibus inter cætera Apostolica authoritate decrevit, sub gravibusq; pœnis, ac censuris inhibuit, ne Fratres Conventuales aliquem de Observantia absque sui Superioris licentia non solum petita, sed impetrata recipere, aut in suis locis quoquomodo tenere possint, aut debeant. Nos quoque postquam ipso Paulo prædecessore, ut Deo placuit, de humanis sublato, ad Summum Pontificatum evecti fuimus, litteras hujusmodi & volumus, & studuimus in suo robore præservare, ut in eo Ordine, in quo disponente Domino, coaluimus, Pax & concordia servaretur. Quare cum nuper ex querela ad nos delata intellexerimus, nonnullos de Observantia Fratres hujusmodi licentia non obtenta à Superiorum suorum Obedientia recessisse, & ab ipsis Conventualibus Fratribus, aliisque Religiosis receptos fuisse, etiam fortè sub aliquarum nostrarum litterarum prætextu. Nos intendentes, quòd nunquam fuit nostræ intentionis litteris ipsis dicti prædecessoris in aliquo derogare, aut cuiquam licentiam recipiendi dictos de Observantia Fratres, qui expressam suorum licentiam Superiorum non haberent, concedere. Tuis honestis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus, & tenore præsentium declaramus, tibique, de quo plurimùm in Domino confidimus, plenam facultatem concedimus, quòd omnes, & singulos Fratres Observantiam Ordinis antedicti professos, qui hactenus non impetratâ Superiorum suorum licentiâ, recesserunt, retrahere, ad obedientiamque reducere, & juxta salutaria Ordinis, & Regulę instituta corrigere, ac punire possis; omnibus, & singulis, apud quos Fratres ipsos esse continget, sub excom

excommunicationis latæ sententiæ pœna mandantes, ut illos, postquam à te fuerint requisiti, manifestare, & absque mora, & contradictione in manus tuas, vel Vicariorum, & Commissariorum tuorum restituere debeant. Gratiis, litteris, & concessionibus nostris, & Apostolicæ Sedis in genere, aut in specie quomodolibet sub quacumque verborum forma concessis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Et insuper, quia præsenti anno, dum generale Capitulum Ordinis ejusdem Sancti celebraretur, ex abundantia charitatis omnibus, & singulis ejusdem Ordinis personis indulsimus, ut confessorem eligere, & à casibus reservatis Prælatis earum absolvi valerent. Quæ res, ut accepimus multos ad peccandum procliviores reddere, & à jugo obedientiæ seducere posset; Declaramus pariter, ac volumus, quòd Fratres tuæ curæ subjecti in casibus reservatis Ministris, non possint nisi de tua, aut Vicariorum Provincialium licentia absolvi. Litteris nostris sub quacumque verborum forma eisdem Ministris, & Fratribus concessis, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Et insuper ad evitandos discursus Fratrum concedimus, quòd omnes Vicarij Provinciarum possint absolvere omnes fratres à censuris, & dispensare cum eis secundùm tenorem concessionis fel. rec. Clementis Papę IV. & nostrę additionis. Non obstantibus limitatione, seu restrictione postmodum à nobis facta, qua id solùm ad Ministrum Generalem, & ejus Vicarios restringi, & limitari disposueramus. Verùm quia difficile foret has litteras ad diversas Mundi Partes mittere; Volumus, & Apostolica authoritate decernimus, quòd harum transumpto manu publici Notarij subscripto, & sigillo officij tui munito, tanquàm patentibus litteris originalibus firmiter stetur, & ea fides adhibeatur, ac si eædem originales litteræ exhibitæ forent, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 28. Octobris 1479. Pontif. n. an. 9.

Et iterum pro Vltra-montanis ratificavit ipse Pontifex Sixtus IV. dato brevi, Dilecte fili salutem &c. *Fecisti nobis &c* die 16 *Octobris* 1479. in Vvadingo legendo.

Quia verò nihilominus multi ex Observantibus, quos strictioris vitæ, & gravioris pœnitentiæ tædebat, ad Conventuales transibant, vel redibant, non obstantibus prohibitionibus Pauli II. & Sixti IV. Innocentius VIII. ejusdem Vicarij Generalis Vltramontani permotus precibus, Sixti litteras de hoc editas confirmavit. Ibid. 1485. n. 4.

Dilecto Filio Vicario Generali Vltra-montano Fratrum Regularis Observantiæ.

DVdum fælic. rec. Sixtus Papa IV. prædecessor noster quasdam litteras in forma brevis pro conservatione concordiæ inter Fratres de Observantia, & Conventuales nuncupatos, edidit, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Dilecte fili &c. Fecisti Nobis humiliter supplicari &c. Cum autem pro faciliori manutentione hujusmodi concordiæ Nobis supplicari feceris, ut præfatas litteras confirmare dignaremur. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, ac mutuę inter religiosos omnes charitati consulere cupientes, quo semotis discordijs virtutum Domino quietiùs famulari possent, illas Apostolica authoritate præsentium tenore approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Dat. Romæ die 12. Octobris 1485. Pontificatus anno 2. Ibid. 1487. n. 6. & 7.

Quoniam verò his non obstantibus ex Fratribus Observantibus familiæ Cismontanæ facilè transibant ad Patres Conventuales, sive ad Congregatiunculas particulares, (quæ neque Ministro Generali, neque Vicario Generali Observantium erant subjectæ) illis, quos, vel tædebat vitæ austerioris, vel culparum supplicium deterrebat; severo constituto Innocentius VIII. hunc transitum prohibuit, quem etiam inhibuit anno. 1488. Fratribus Vltra-montanis, maximè propter Aragonios facilè ad Conventuales abeuntes. Idipsum ineunte anno 1488 authoritate Pontificia vetuit Iulianus Episcopus Ostiensis, Ordinis Protector amplissimo diplomate: Instabant Evangelista Perusinus Vicarij Generalis Cis-montani, & Gullielmus Lemenandi Vltra-montani

Procuratores, seu Commissarij in Curia Romana.

INNOC. PAPA VIII.

Dilecto Filio Vicario Generali Cis-montano Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum.

DIlecte fili salutem,&c. Exponi Nobis fecisti,quòd licet fæl. rec. Pius Papa II. & Paulus etiam II.ac Sixtus IV. Romani Pontifices prædecessores nostri per diversas eorum litteras inhibuerint Ordinis Fratrum Minorum professoribus, Conventualibus nuncupatis,& aliis quibusvis personis cujuscumque gradus, status, & conditionis, ne Fratres dicti Ordinis de Observantia nuncupatos tuę obedientiæ subjectos reciperent sine licentia suorum Superiorum habita in scriptis;nihilominus nonnulli ex eisdem professoribus Conventualibus nuncupatis, & alij, qui se etiam de Observantia faciunt nuncupari, ab obedientia Ministrorum Generalis, & Provincialium Fratrum Conventualium exempti, & tuæ etiam obedientiæ non subjecti plures Fr. tuæ obedientiæ subjectos apostatas, scandalosos, ac disciplinã Ordinis tui fugientes cõtra inhibitionẽ hujusmodi persæpe recipiũt,& retinent, ac mittunt quòcumque eis libuerit, allegantes, prædicta se facere posse authoritate Apostolica super hoc eis concessa, ac propterea Nobis etiam supplicari fecisti, ut super his providere paterna benignitate dignaremur. Nos igitur tuis supplicationibus inclinati eorumdem prædecessorum inhibitionem, & litteras prædictas, & prout inhibitionem eamdem concernunt, omnia, & singula in dictis litteris contenta authoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus, mandantes illis, qui aliquem ex tui Ordinis professoribus de Observantia nuncupatis, contra inhibitionem eamdem sine licentia hujusmodi receperunt,& imposterum quomodocumque recipient, sub pœnis, & censuris in litteris prædecessorum contentis, ut postquam requisiti fuerint,aut aliàs ad eorum notitiam pervenerit, super talium sic receptorum nunc, & pro tempore remissionem ad obedientiam Prælatorum tui Ordinis, à qua apostatarunt, illos sine mora juxta inhibitionem hujusmodi remittant;& eisdem,qui sic apostatando recepti fuerunt, ut ad eamdem obedientiam, à qua sine licentia recesserunt,redeant; & locorum Ordinariis, ac personis in dignitate constitutis,Cathedraliumque Ecclesiarum Canonicis, & Ordinariorum, eorum officialibus, ac in spiritualibus Vicariis Generalibus, quos desuper pro parte tua requiri contigerit, ut tales, qui sic recesserunt, & pro tempore recepti fuerint, ad tui Ordinis Prælatorum obedientiam, à qua sine licentia recesserunt, redeant, & qui illos receperunt, ut eos remittant ad obediẽtiam hujusmodi, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, & alia opportuna juris remedia compellant, faciantque,& mandent, eos non obedientes eorum mandatis,cẽsuris prædictis per litteras prædecessorum prædictorum in eis inflictis, irretitos publicè nunciari,& ab omnibus arctiùs evitari, donec obedientes ijsdem mereantur absolutionis beneficium obtinere. Non obstantibus &c. Dat. Romæ 1487. die 10. Maij, Pontificatus nostri anno tertio.

Propter magnas simultates, quæ inter Alexandrum Pontificem, & Iulianum de Ruvere Cardinalem etiam ante Alexandri assumptionem intercesserant, ab Vrbe recedendum judicavit Iulianus;& Avenionem primùm, inde in Galliam abijt Sedis Apostolicæ Legatus, ubi summo conatu Carolum Regem Alexandro redidit infensum. In hac illius absentia protectionem Ordinis Minorum, quam sustinebat, commendavit Alexander Georgio Costæ Episcopo Albanensi Cardinali, communiter nuncupato Portugallensi; Ille anno 1495. edoctus à Commissario Citra-montano, aliquos ad Conventuales, alios ad Amadæitas, & Clarenos, ab Observantibus absque licentia transijsse, istud edidit constitutum. Vvad.t.7. 1495.Reg. n. 13.

Nos Georgius Albanen. S. R. E. Cardinalis Portugallen. & Ordinis Minorum Viceprotector, universis,& singulis præsentes litteras inspecturis salutem &c. Ibid.n.14.

CVm per fæl.rec. Sixtum Papam IV. per Apostolica scripta mandatum fuerit Reverendissimo Domino meo Iuliano

liano Dei gratiâ sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Episcopo Hostiensi, & Ordinis Minorum Protectori, & ejus in hac parte locum tenenti, ut requisiti pro parte Vicariorum Provincialium Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, aut suorum fratrum, observari faciant, etiam sub censuris, litteras Pauli secundi, & prædecessorũ suorum, quib⁹ cavetur, ne dicti Ordinis professores Conventuales, & de Observantia nuncupati dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati Fratres de Observantia nuncupatos sub Vicariis vivere solitos transfugas, & ad eos fugientes acceptare præsumerent, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ à Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineretur nomen domus, à qua recessissent, & illius, ad quam missi essent, sed illos ad suos Prælatos, juxta quarumdam aliarum litterarum piæ Memoriæ Pij Papæ II. etiam prædecessoris sui, super hoc editarum continentiam, remittere tenerentur sub excommunicationis pœna, quam transgressores dictarum inhibitionum ipso facto incurrerent Nunc autem, sicut ex relatione venerabilis Patris Fratris Pauli de Cancellariis, Vicarij Generalis Cis-montani eorumdem Fratrum de Observantia nuncupatorum, in Romana Curia Commissarij, accepimus; nonnulli dictorum Fratrum sub obedientia Ministri Generalis, & præsertim in Congregatione Fratris quondam Amadæi, & Fratris Angeli de Clareno degentes spretis inhibitionibus, & censuris prædictarum litterarum, aliquos Fratres sub obedientia Vicariorum familiæ de Observantia nuncupatæ vivere solitos, & præsertim fratrem Paulum Turrano absque Prælatorum suorum licentia recipere non formidarunt, censuras dictarum litterarum incurrendo, in suarum animarum periculum, Fratrumque dictorum familiæ de Observantia detrimentum, ac scandalum plurimorum. Nos igitur, qui absente dicto Protectore dictorum Fratrum Minorum in hac parte vices ejusdem Protectoris, etiam de mandato Sanctissimi Domini nostri gerimus, ad instantiam præfati Fratris Pauli Commissarij, seu Procuratoris dictorum Fratrum de Observantia requisiti fuimus, ut ad executionem nobis factæ commissionis prædictæ per præfatum Dominum nostrum Papam procedere curaremus: universis, & singulis præfati Ordinis Ministris, Custodibus, Commissariis, seu Procuratoribus, Guardianis, eorumque Vicarijs, necnon & Fratribus aliis sub obedientia dictorum Ministrorum, & præsertim in dicta congregatione prædicti Fratris Amadæi, & Angeli de Clareno degentibus, præcipimus, & mandamus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub censuris in prædictis litteris ejusdem Pauli PP. II. contentis, si contrafecerint ipso facto incurrendis, ut si quos dictorum Fratrum de dicta familia Observantiæ, & præsertim dictum Fratrem Paulum de Turrano absque suorum Superiorum obtenta licentia receperint, aut retinuerint, ac in futurum recipi, & retiniri contigerit, eosdem sic per eos receptos, aut retentos, recipiendos, & retinendos visis præsentibus cum libris, & aliis mobilibus, quæ secum asportaverint, & asportabunt, ad suos Prælatos remittere teneantur. Non obstantibus &c. Dat. Romæ in edibus nostræ solitæ residentiæ, die 3. Mensis Octobris 1495. Pontificatus sanctissimi Domini nostri, Domini Alexandri divinâ providentiâ Papæ sexti, anno 4.

Interea magno augebatur incremento sodalitium Observantum, sed æquo Conventualium decremento, quorum domicilia ad illos transferebantur. Etenim in Germania, & Belgio Maximilianus Imperator, in Hispania Ferdinandus, & Isabella Reges Catholici, promotore Francisco Ximenio Toletano Antistite, in Gallia Carolus VIII. consultore, & executore de Amboysia cognomento *Bono* Episcopo Albiensi, perpetuis conatibus reformandæ Religioni, & restituendæ regulari disciplinæ inhiabant: Vbi traditę à sancto Francisco formulę Observantiam profiteri, & sub Vicariis Provinciarum conservare placebat, suis in domibus permanere licebat Conventualibus; ubi verò displicebat, aliò erat transmigrandum. Querimonię quidem gravissimę ad Pōtif. contra Cōventuales passim mittebantur; partim fortè confictę, ut suis ædibus pellerentur; partim veræ; sed non tàm enormes culpæ, quàm ferebantur. Id sanè commune vitium per universas fermè regnabat domos, violatę paupertatis, mollioris vestis, laxioris vi- Ibid. 1498. n. 7.

ctus, liberioris conversationis. Hinc frequentes Principum animadversiones, deinde duriores increpationes, demùm turbulentæ pulsiones. Has illi injurias Observantibus referebant acceptas, quos populorum dicebant incentores, ut speciosiùs domos occuparent. Vt certò res constarent, ad Provinciarum Rectores, & Ecclesiarum Antistites Pontifex mittebat examinandi facultatem: atque hi Conventualibus parùm propitij, in partes transibant Observantum. Multas hujusmodi commissiones, & Conventualium querelas sub hoc tempus reperies in Vaticano regesto, ut notat Vvadingus.

Ibid.1499. n. 18. Ludovicus ergo Episcopus Albiensis in Gallia, aliique Prælati à reformatione Cœnobiorum Fratrum, & Monasteriorum Clarissarum, ac translatione eorumdem ad Observantes, præsertim in Franciæ Provincia non cessabant, omnemque adhibebant operam, ut secundùm regularia instituta Fratres viverent religiosiùs. Dolentes verò Conventuales, sibi quotidie domos auferri, Alexandrum VI. rogarunt, ut decreta prædecessorum, præsertim Pauli II. & Sixi IV. circa domorum translationes, & mutuos Fratrum transitus, vellet confirmata. Id præstitit sequenti constitutione, quæ in firmamento trium Ordinum tract. 2. fol.102. plano errore data scribitur an.1496.10.Kal.septembris. Do ipsam constitutionem ex Vvadingo gravissimo potiùs, & insolito rigore firmatã.

ALEXANDER PAPA VI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid.n.19. SVper gregem Dominicum nobis &c........ (*narratisque ex integro circa has controversias Pauli II. Sixti IV. & Innocentij VIII. Apostolicis constitutionibus, earumque totis tenoribus, tandem sic concludit ad propositum*) Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum Ministri Provincialis, Custodum, Guardianorum, & aliorum Fr. dicti Ordinis Conventualium nuncupatorum Provinciæ Franciæ juxta morem dicti Ordinis petitio continebat; Pro pace, & quiete dicti Ordinis, & illius Fratrum, tàm Conventualium, quàm de Observantia nuncupatorum, animarumque suarum salute, ac evitatione scandalorum, & periculorum, quæ inter eos evenire possent, nihil utilius convenientiusque sit, quàm quòd litteræ prædictæ strictissimè observentur, pro parte Venerabilis Fratris nostri Georgij Episcopi Albanensis, dicti Ordinis Vice-Protectoris, super hoc instantis, & asserentis præmissa dicto Ordini Fratrum Minorum expedire, quàm Ministri Provincialis, Custodum, Guardianorum, & Fratrum Provinciæ Franciæ hujusmodi Nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulas litteras prædictas, quoad Provinciam Franciæ hujusmodi, & illius domos, & Fratres, Monasteriaque Monialium eis subjecta approbare, & innovare, aliàsque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur, qui Ordinem Fratrum Minorum, & illius Fratres prædictos singulari dilectione prosequimur, Ministrum Provincialem, Custodes, Guardianos, & alios Fratres Provinciæ hujusmodi, ac eorum singulos à quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati singulas litteras prædictas cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, quoad Provinciam, illiusque domos, & Fratres, Monasteriaque Monialium eis subjecta hujusmodi authoritate Apostolica ex certa scientia nostra, tenore præsentium approbamus, & innovamus, illaque omnia quoad Provinciam, & illius Fratres, domos, & Monasteria hujusmodi, sub excommunicationis, anathematis, & perpetuæ maledictionis, ac singulis aliis pœnis, in singulis litteris prædictis contentis, quas directè, vel indirectè, secretè, vel occultè contrafacientes, & præmissa quoquomodo non observantes, aut contra ea, seu eorum aliqua, vel aliquid apud Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Communitates, Vniversitates, locorum Ordinarios, & alios Prælatos, ac quascumque alias personas Eccle

Ecclesiasticas, vel sæculares, seu eorum aliquem, vel etiam apud sedem Apostolicam aliquid quoquomodo per se, vel alium, seu alios sollicitantes, aut quascumque alias litteras impetrantes, seu impetrare procurantes, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, præeminentiæ, dignitatis, & authoritatis fuerint, eo ipso incurrant, perpetuò strictissimè observari mandamus. Et nihilominus, quòd de cætero perpetuis futuris tẽporibus si ulla domus fuerit, per litteras Apostolicas de consensu Protectoris prædicti Ordinis, etiam pro tempore existentis, eisdem litteris expresso, & de quo legitimè constet, reformanda, moneantur FF. quoad infrascripta omninò, prout in litteris Sixti prædecessoris hujusmodi cavetur, ut à die monitionis hujusmodi computato secundùm regularia dicti Ordinis instituta, privilegiaque, & indulta eis per dictam Sedem concessa, & eorum consuetudines approbatas reformari debeant: & si infra annum se reformari recusaverint, tunc per alias Apostolicas de prioribus litteris, & monitione, ac consensu specialem monitionem facientes, & de simili consensu Protectoris, vel Sub-Protectoris prædicti, de quo etiam constet, ut præmittitur, emanatas, & non aliàs informatio hujusmodi Archiepiscopis, vel Episcopis, & non eis inferioribus committatur, qui per seipsos, vel saltem per eorum Vicarios Generales procedere teneantur conjunctim; & ad reformationem hujusmodi Minister Provincialis, Custos, Guardianus, & Fratres Domus sic reformandæ hujusmodi, & alij, qui fuerint evocandi, cum assignatione termini duorum mensium ad se parandum, & super hoc consulendum, ac contra litteras reformationis hujusmodi allegandũ, citari debeant, quódque reformatio ipsa juxta instituta, privilegia, indulta, & consuetudines hujusmodi, & non aliàs fieri, & domus, & Fratres sic reformati ad novam obedientiam minimè reduci, sed sub Ministri, & illius Custodis prædictorum obedientia ut priùs remanere debeant. Quódque ipsi Fratres de Observantia contra Conventuales, aut ipsi Conventuales contra de Observantia Fratres prædictos, eorumque Religionem, vitam, mores, & honestatem, quoad Provinciam, & illius domos, ac Fratres hujusmodi Christi fidelibus directè, vel indirectè, quovis quæsito colore aliquid quoquomodo prædicare, aut publicè dicere, sub excommunicationis, anathematis, maledictionis, & aliis sententiis, censuris, & & pœnis prædictis, quas contrafacientes etiam eo ipso incurrant, nullatenus possint. Præterea quòd Pauli, & Sixti Prædecessorum hujusmodi, ac præsentibus litteris, aut earum aliquibus, in toto, vel pro parte aliquatenùs derogari non possint, nec derogatum esse censeatur, etiam per litteras, privilegia, statuta, ordinationes, commissiones, mandata, decreta, concessiones, & alias dispositiones quæcumque, etiam quasvis sententias, censuras, & pœnas in se continentia, ac sub quibusvis forma, & expressionibus verborum, etiam cum derogatoriarum derogatoriis, aliis fortioribus, efficacioribus, urgentioribus, amplissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque decretis, & etiam cum singularum litterarum prædictarum totali, & vera insertione, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Reginarumque, Principum, Ducum, Comitum, Communitatum, Vniversitatum, & aliorum Dominorũ temporalium, ac Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, & personarum quarumcumque, etiam ex quantumcumque maximis, & excogitabilibus causis, considerationibus, & respectibus, ac scientiâ, & motu similibus, ac Apostolicæ potestatis plenitudine per Sedem prædictam, aut ejus authoritate, tàm hactenus, quàm desuper pro tempore concessa, facta, & quomodolibet emanata, etiamsi in eis caveatur expressè, quòd illis nullatenus, aut nonnisi sub certis forma, & modis tunc expressis, & de Apostolicæ potestatis plenitudine hujusmodi derogari valeat, nisi in eisdem derogatoriis litteris, quòd singulæ litteræ prædictæ ad obviandum animarum periculis, gravissimisque inconvenientibus, & scandalis, quæ inter eosdem fratres exoriri formidabantur, maturè, & consultissimè, ac gravi cum deliberatione emanarunt, & per illas inconvenientibus, & scandalis hujusmodi opportunum, & saluberrimum remedium adhibetur, quódque ex illarum derogatione non

non minora possent inconvenientia, & scandala imposterum exoriri, pacique, concordiæ, & tranquillitati ipsorum Fratrum perniciosissimè obviaretur; & eorum perturbatio, & scandalosa discordia sequeretur; expressè, & individuè, ac verborum formâ hujusmodi non mutatâ verè, & non fictè mentio facta fuerit, & de consensu Protectoris, seu Vice-Protectoris pro tempore existentis hujusmodi, de quo in dictis derogatoriis litteris mentio fiat, & similiter constet, derogatoriæ dictæ litteræ emanaverint; fueritque Ministro Provinciali, Custodi, & reformandis Guardiano, & Fratribus prædictis per trinas litteras Apostolicas diversis temporibus, & cum intervallo duorum mensium deputatione ad præsentationem præsentatas, intimatum; quòd prædicta Sedes litteras derogatorias hujusmodi concedere, vel aliàs præmissis derogare intendit. Ac quicquid, & totum id, quod contra Pauli, & Sixti Prædecessorum, ac prædictarum litterarum hujusmodi, & earum singularum tenores, per quoscumque etiam locorum Ordinarios, Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Communitates, Vniversitates, & alios Dominos temporales, necnon dictæ Sedis Legatos etiam de latere, & Cardinales, ac Nuncios, Commissarios, Delegatos, & alias personas quascumque, cujusvis status, gradus, Ordinis, vel conditionis existant, etiam vigore quarumcumque litterarum Apostolicarum, etiam cum derogatoriarum derogatoriis clausulis hactenus emanatarum, & imposterum emanandarum hujusmodi, & aliàs quomodolibet de quacumque authoritate scienter, vel ignoranter attentari, & fieri contigerit, ex nunc irritum, & inane, illudque & contrarias litteras prædictas nullius fore roboris, vel momenti, & haberi prorsus pro infectis, authoritate, & scientia prædictis irrefragabiliter statuimus, ordinamus, & decernimus. Non obstantibus &c. Dat. Romæ 1499. 16. kal. Septemb. Pontif. anno 7.

Continuatas tamen, immo & excrescentes cum populorum scandalo controversias hujusmodi Iulius II. anno 1506. ut extirparet, falsis etiam Ægidij de Amelia Generalis promissis excitatus, Capitulum generale convocavit Religionis unionem facturus; qua deinde spe frustratus, datis gravissimis bullis, *Cum multæ, & graves &c. die 16. Iunij* 1506. quam supra retulimus, & aliâ, quam appono, ad Generales, atque Provinciales Ministros, & Vicarios, Præfatos Eugenij, Pauli, Sixti, aliorumque suorum prædecessorum litteras innovavit, & pro majori utriusque partis concordia confirmavit.

IVLIVS PAPA II.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris, ac Vicariis, cæterisque Fratribus Ordinis Minorum, tàm Conventualium, quàm de Observantia nuncupatis.

Religio sancta Minorum, quæ Ecclesiam Dei multiplicibus splendoribus illustravit, & cujus Nos multo tempore, dum Cardinalatus fungeremur honore, Protectores fuimus, à Nobis, & Sede Apostolica promeretur, ut illius quieti, & tranquillitati vigili cura intendamus; & quæ præterea à Prædecessoribus nostris Rom. Pont. providè ordinata sunt, ut in sua integritate persistant, diligenter curemus, & alia circa hæc opportuna juxta exigentiam temporum statuamus. Dudum siquidem postquam non absque cordis nostri amaritudine acceperamus, quòd inter dilectos filios, tam de Observantia, quàm Conventuales nuncupatos Fratres vestri Ordinis nonnullæ altercationes, & scandala super aliquibus domibus, & Conventibus, locis, & Fratribus dicti Ordinis occupatis, vel receptis fuerant exorta in magnam ipsius Ordinis jacturam, & confusionem: Nos tunc cupientes controversias omnes propterea secutas, & quæ inde sequi formidabantur, prorsus evellere, generalissimum Capitulum Fratrum vestri Ordinis in alma Vrbe nostra celebrari jussimus, ad quod plures Religiosi, & docti viri vestri Ordinis professores, tàm Conventuales, quàm de familia, aut Observantia nuncupati de diversis mundi partibus accesserunt, & in quo Spiritus Sancti gratia existente, & directione dilectorum filiorum nostrorum Dominici sancti Marci Patriarchæ Aquileien. & totius vestri Ordinis Protectoris, ac Marci Sanctæ Mariæ in Tran

Vvad. t. 8. 1506. n. 7. & seq.

Transtyberim Senogalliens nuncupati, tituli presbyterorum Cardinalium in dicto Capitulo vestro, & Apostolicæ sedis nomine præsidentium, omnes ferè differentiæ, & contentiones prædictarum terminatæ, & compositæ fuerunt; & inter alia ibidem conclusa, & concordata id fuit præcipuum, ut litteræ fel. recor. Eugenij IV. Pauli II. & Sixti IV. Rom. Pont. prædecessorum nostrorum super concordia, & privilegiis Fratrum Conventualium, & de Observantia nuncupatorum firmiter, & inviolabiliter observentur, eaque Nos, quatenus opus esset, confirmaremus, & de novo illa statueremus, & ordinaremus. Nos igitur quieti, & tranquillitati dicti Ordinis consulentes, ac reformationi ejusdem Ordinis, quantùm cum Deo possumus intendentes, Motu proprio non ad vestram, vel alicujus alterius pro vobis desuper Nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate, & deliberatione, ac nostrâ certâ scientiâ, tàm prædictas Eugenij, Pauli, & Sixti, quàm aliorum prædecessorum nostrorum litteras super dicta concordia, & tàm prædictis, quàm S. Claræ Ordinibus, illorumque domibus, & Monasteriis, ac ipsarum domorum, & Monasteriorum Fratribus, & Monialibus sub quacumque verborum forma concessas, & quas, ac si de verbo ad verbum præsentibus insertæ forent, haberi volumus pro expressis, & omnia, & singula in eis contenta, authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decrevimus, ac pro potiori cautela omnia, & singula per Eugenium, Paulum, & Sixtum, aliosque prædecessores nostros in eisdem litteris pro dictis causis, & in favorem Minorum, & S. Claræ Ordinum prædictorum, quomodolibet ordinata, statuta, decreta, concessa, & indulta fieri, & servari debere, illaque domibus, & professorib⁹ prædictis, de novo concedimus, & indulgemus, dummodò statuto, & ordinationi nuper per Nos super tempore, per quod tàm tu Minister prædictus, quàm Vicarij Generales dicti Ordinis durare debent, & à quibus Provinciis sunt assumendi, in dicto Capitulo generalissimo per alias nostras in forma brevis editas, per hujusmodi confirmationem litterarum prædecessorum hujusmodi nullum præjudicium generetur. Et insuper reformationem dicti Ordinis ampliantes, ac omnes, & singulas causas, lites, & processus inter Conventuales, & de Observantia nuncupatos prædictos pendentes ad Nos avocantes, ac penitus, & omnino extinguẽtes, motu, & scientiá similibus volumus, statuimus, & mandamus, quòd domus, Conventus, Monasteria Minorũ, & S. Claræ Ordinũ prædictorum in Provinciis, Castellæ Leginis, Aragonum Regibus subjectorum, hactenus regularem Observantiam sub obedientia Vicariorum de familia Apostolica, vel quacumque authoritate reducta, & reformata, de cætero sic reformata, & in dicta Observantia, & obedientia Vicariorum maneant. Cęterùm, quia sicut accepimus, in prioribus diebus Fratres domorum de Observantia Provinciæ Aragoniæ pro succidendis nonnullis quæstionibus, & altercationibus inter eos, & Fratres Conventuales exortis, sub spe quòd in celebratione Capituli generalissimi tàm de Observantia, quàm Conventualium Fratrum prædictorum unio saltem in Capite reformato fieri deberet, dilecto filio Ægidio Delfino dicti Ordinis professori, cum Ministro Generali obedientiam sub hujusmodi conditione, ut si unio prædicta infra certum tempus non fieret, ab hujusmodi obedientia, prout ante præstationem illius existebant, liberi remaneant, præstiterunt, ipsiusque Ægidij tunc Ministri correctioni se submiserunt: & pro eo quòd unio prædicta aliquibus de causis in dicto Capitulo pertractatis, facta non fuit, pari motu decernimus, & declaramus, quòd Fratres domorum de Observantia prædictæ Provinciæ Aragoniæ ab obedientia dicti Ministri Generalis, illiusque superioritate, prout ante existebant, liberi remaneant, & sub obedientia Vicarij Generalis Vltra-montani, prout priùs cum Conventibus tunc reformatis, & Monasteriis Monialium, & cum nomine Vicarij Provinc. inviolabiliter persistãt, sive sub uno Vicario Provinciali Aragoniæ, sive sub tribus, videlicet Aragoniæ, Valentiæ, & Cataloniæ, prout Vicario Vltra-montano, & Fratribus vocalibus dictorum Regnorum, & Principatus Cataloniæ magis expedire videbitur;

bitur; ita quòd remaneant in pacifica possessione omnium Conventuum, quos reformaverunt, & modò possident, & omnium Monasteriorum, quæ possident. Et nihilominus venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, & in quorum Provinciis, domus, & Monasteria prædicta consistunt, motu simili mandamus, quòd ipsi, aut unus eorum, si, & postquam præsentes litteræ, & aliæ Eugenij, Pauli, & Sixti, & aliorum prædecessorum, seu earum transumpta sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, ac alicujus Notarij publici manu subscripta, quibus, sicut ipsis originalibus litteris, plenam fidem adhiberi volumus, præsentatæ fuerint, & pro parte vestra, ac pro tempore existentium Generalis, & Provincialium Ministrorum, Vicariorum, vel Commissariorum, aut Fratrum per vos, vel eos deputatorũ, fuerint requisiti, per se, vel aliũ, seu alios præsentes, & dictas litteras ubi, quando, & quoties opus fuerit, publicantes, faciant illa juxta illarum, & præsentium tenorem, sub excommunicationis latę sententię pœna firmiter observari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos iteratis vicibus aggravare procurent: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis, donec absolutionis beneficium meruerint obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, authoritate nostra compescendo. Non obstantibus &c. Dat. Romę apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die tertia decima Iunij 1506. Pontif. nostri anno tertio.

Nihilominus nec prætensa partialium illarum Congregationum unio pro tunc obtineri potuit, nec super Conventuum usurpatione, atque alterno Fratrum transitu extingui querelæ. Etenim Henricus VII. Angliæ Rex anno 1509. Iulium II. Pontificem rogavit, ut observari juberet suorum prædecessorum litteras, quæ Observantiũ transitum ad Conventuales prohibebant, suæque circa isthæc constitutioni novum robur adjiceret. Ita ergo Pontifex constituit. Ibid. 1509. n. 23.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantia tàm Citrà, quam Vltra-montanorum.

CElebrato capitulo generalissimo Fratrum Ordinis Minorum in alma Vrbe nostra, cum intellexissemus, ad quietem dicti Ordinis, & Fratrum in eo Altissimo famulantium maximè pertinere, ut ea, quæ à Summis Pontificibus prædecessoribus nostris pro pace, & concordia dicti Ordinis Fratrum salubriter ordinata fuerunt, inviolabiliter observarentur; inter alia jussimus, & mandavimus, quòd Fratres Familiæ Observantiæ ad Claustrales, sive Conventuales, & de eorum obedientia transire volentes, non possent, nec deberent recipi, nisi petitâ, & obtentâ licentiâ Vicarij Provinc. sub quo fuerint, quam licentiã etiam in scriptis ostendere tenerentur: Fratres verò Claustrales, sive Conventuales, vel de eorum obedientia ab Observantibus, sive de familia non reciperentur, neque recipi deberent, nisi saltem petitâ suorum Superiorum licentiâ, etiam non obtentâ. Nuper autem accepimus, quòd nonnulli Ministri prædicti Ordinis, præsertim Fr. Bonifacius Minister Franciæ, & alij Fratres ejusdem Ordinis se jactant, aliquas litteras à Nobis habuisse contra prædictas nostras litteras, tempore generalissimi Capituli prædicti factas, & contra omnes litteras concordiæ inter prædictos Fratres à fæl. rec. Eugenio IV. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. & aliis predecessoribus nostris editas, maximè contra quemdam processum per Nos in Minoribus constitutos, & dicti Ordinis Protectoris officio fungentes authoritate Apostolica factum, asserentes, subditos vestros sine vestra licentia prædicta recipere posse, & quod deterius est, aliquos de facto contra prohibitiones Apostolicas prędictas, pœnas, & censuras in eis cõtentas, in maximum animarum periculum incurrentes recipere audent; ex quibus in prædicto Ordine aliquæ perturbationes cum populi scandalo oriri incipiunt; & nisi desuper opportunè provideatur, majora in futurum oriri possent, contra pium desiderium nostrum, quo in dicto Ordine pacem, quietem, & tranquillitatem desideramus. Cupientes igitur omnem dissentio- Ibid.

ſentionis, & ſcandali formitem amputare, & in hoc etiam precibus cariſſimi in Chriſto filij noſtri Henrici VII. Angliæ Regis illuſtris, qui ad dictam veſtram Obſervantiam, ut litteris ſuis ad Nos teſtatus eſt, ſingularem gerit devotionis affectum, inclinati; tenore præſentium authoritate Apoſtolica declaramus, nunquam noſtræ intentionis fuiſſe, in aliquo litteras revocare, aut in aliquo minuere. Ideoque authoritate prædicta eaſdem prædeceſſorum, & noſtras litteras, & omnia in eis contenta confirmamus, & approbamus, ac potiori pro cautela omnia de novo concedimus, & ſub pænis in eis contentis obſervari jubemus: Mandantes, quòd omnes, & ſinguli Fratres, qui contra noſtrorum prædeceſſorum concordias, & noſtrum præfatum proceſſum, nec non noſtras prædicti Capituli tempore editas litteras, à veſtra obedientia receſſerunt, vobis à quacunque perſona, loco, ſive Congregatione eos detinentibus realiter, & cum effectu ſub pœnis, & cenſuris in omnibus prædictis litteris contentis reſtituantur: decernenteſque irritum, & inane quicquid ſecus à quocumque ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, in quorum diœceſibus domus prædicti Ordinis conſiſtunt, mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant, omnia, & ſingula præmiſſa firmiter obſervari, contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, & alia juris remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus &c. Datum Romæ die 22. februarij 1509. Pontificatus anno 6.

Non obſtantibus præfatis Iulij Papæ graviſſimis cõſtitutionibus, cùm in Hiſpaniis graves perſeverarent cum ſcandalo diſcordiæ, Miniſter, & Vicarius Generales, operante Rege Catholico, ad aliqua devenerunt ultrò concordata, quæ Pontifex confirmavit, ut ſequitur.

IVLIVS PAPA II.

Dilectis filiis Raynaldo Gratiano de Cotignonola artium, & ſacræ Theologiæ Magiſtro, totius Ordinis Minorum B. Franciſci Generali Miniſtro, & Fratri Martiali Boulier Fratrum Minorum de Obſervantia familiæ Vltramontanæ, & ejuſdem Generalis Miniſtri Vicario. Ex lib. Monum. ord. f. 214.

Dilecti filij ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Viſis, & diligenter cõſideratis capitulis, & convẽtionibus à vobis pro pace, tranquillitate, & conſervatione, ac honeſtate Fratrum curæ veſtræ ſubjectorum de conſenſu, & beneplacito Cariſſimi in Chriſto filij noſtri Ferdinandi Aragonum, & Siciliæ Regis Catholici Valliſoleti factis probitatem, & prudentiam veſtram plurimùm in Domino commendavimus, & capitula ipſa utpote ſalutaria, ac ritè, & rectè facta duximus juxta pium deſiderium veſtrum confirmanda, quorum tenorem pro majori roboris firmitate pręſentibus duximus inſerẽdũ, ut ſequitur, & talis eſt.

In nomine Domini Amen. Anno 1508. die 13. menſis Aprilis in Vallisoleto Regni Caſtellæ. Noverint univerſi præſentes inſpecturi, quòd Nos Frater Raynaldus Gratianus de Cotignola artium, & ſacræ Theologiæ Magiſter, & totius Ordinis Minorum divi Franciſci Generalis Miniſter de plurimorum Reverendorum PP. Miniſtrorum, & Magiſtrorum tàm Cis, quàm Vltra-montanorum conſilio, & aſſenſu ex una parte, & Frater Martialis Boulier Fratrum Minorum de Obſervantia iſtius familiæ Ciſmontanæ dicti Miniſtri Generalis Vicarius, de conſilio etiam, & aſſenſu plurimorum PP. Provincialium Vicariorum, & Cuſtodum ex altera parte, audientes multas diſcordias, & perturbationes non minus periculoſas, quàm ſcandaloſas in partibus iſtis Citra-montanis poſt Capitulum Generaliſſimum in Vrbe Roma anno Domini 1506. celebratum, præcipuè autem in Provinciis Hiſpaniarum inter Fratres noſtros, tàm Conventuales, quàm de Familia exortas, quæ ſine participatione Regum, & Principum non videbantur poſſe facilè terminari, ad Sereniſſimi Regis Hiſpaniæ Ferdinandi præſentiam nos contulimus, ubi habita cum Majeſtate ſua ſuper hujuſmodi litigiis, & differentiis, longa

consultatione volentes, ut tenemur, finem dare, & non modò in his Provinciis, verùm etiam in omnibus prædictis partibus Cismontanis inter præfatos Conventuales, & de familia Fratres pacem ponere; Habita nihilominus super hoc inter Nos, & cum prædictis Patribus, matura deliberatione, requirente, & instante prædicto Serenissimo Catholico Rege, ad infrascriptam concordiam devenimus. In primis, quòd Fratres de familia, & Conventuales Provinciæ Sardiniæ in suis domibus, sicuti antiquitus solebant, separati existant, sic quòd Fratres de familia habeant ibidem omnes domos, & Conventus, in quibus habitant, & teneant Conventus, & Monasteria tam Fratrum, quàm Monialium, secundum quod habebant, & tenebant antequam unio facta esset per R. Patrem Fratrem Ægidium Ministrum Generalem, & quòd de cætero non molestent se ampliùs ad invicem, sed, ut debent, tanquàm boni Religiosi, & viri Dei vivant in pace.

Item quòd Fratres de familia prædictæ Provinciæ revertantur sub Obedientia Vicarij Generalis Cis, vel Ultra-montani, & Fratres Conventuales ejusdem Provinciæ revertantur sub obedientia Ministrorum, ut priùs erant antequam dicta unio facta fuisset. Item de bonis Conventuum, & Domorum Fratrum Conventualium, si fuerint alienata, aut cõsumpta, si in prædictis alienationibus fraus non intervenisset, nec recuperari possint, habeantur pro alienatis. Quæ autem alienata non sunt, omnia restituantur tàm mobilia, quàm immobilia Domibus, & Conventibus Fratrum Conventualium, quorum primitus erant; circa tamen mobilia, quæ ad Sacristiam pertinent, fiat maxima inquisitio, & diligentia, ut integrè restituantur in eum statum, in quo erant antequam dicta unio facta fuißet, & universi Fratres Conventuales restituant omnia Fratribus de familia, quæ de eorum Conventibus forsan ablata fuerunt. Item de Provincia Aragoniæ quòd R. Pater Vicarius Generalis, & Fratres de familia licèt, ut ipsi asserunt, possent tenere, & possidere Conventus S. Francisci Civitatis Cæsaraugustæ, & sancti Francisci Civitatis Majoricarum, ac sancti Francisci Civitatis Turoli, & Monasterium Monialium dictæ Civitatis Turoli auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, aut aliàs, nihilominus pro bono pacis, etiam concordiæ ipsi renunciant, & remittunt jus, quod eis competeret in dictis Conventibus, & Monasterio, ita quòd de cætero sint sub obedientia Ministrorum, prout erant antequam dicta unio facta fuisset. Item quòd quamquam in præsentiarum Conventus S. Francisci Civitatis Valentiæ intra muros habeatur, & habitetur per Fratres de familia, pro bono tamen pacis, ac quiete Religiosi dicti Conventus sint de cætero sub obedientia Ministrorum, in cujus cambium Fratres de familia habeant Conventum sancti Francisci Civitatis Darocæ, sic, quòd de cætero dictus Conventus sit sub obedientia Vicariorum. Item quòd cæteri alij Conventus Fratrum Provinciæ Aragoniæ, & existentes in Regno Navarræ, quos ad præsens tenent ipsi Fratres de Familia utriusque Sexus, teneant, & nullus Conventualium debeat, nec possit repetere ab eis, neque per se, nec per alios, & è converso, scilicet quos tenent ipsi Fratres Conventuales, & etiam supra notatos per eosdem Fratres de familia relaxatos, non debent, neque possint Fratres de familia illos ab ipsis Conventualibus repetere, nec per se, neque per alios: sed renunciet utraque pars alteri omnia jura sua in prædictis. Item quòd bona immobilia Conventuum noviter Reformatorum Provinciæ Aragoniæ, quæ nunc remanent sub obedientia Vicariorum non habentia aliquod onus, illa possint vendi, & alienari juxta dispositionem Concilij Constantien. bona autem, quæ habent onus suffragiorum, vel Missarum, transeant ad Conventus propinquiores Fratrum Conventualium juxta dispositionem Brevis Apostolici; bona autem mobilia illorum Conventuum, quos relaxant, vel remittunt, scilicet Cæsaraugustæ, Valentiæ Majoricarum, & Turoli, quæ erant de Sacristia, & Libraria præsertim, omnia restituantur integraliter præfatis Conventibus, ubicumque reperiantur, & è contra Fratres Conventuales restituant pariter omnia Fratribus de familia, si quæ ab eorum Conventibus abstulerunt. Item de Fratribus de Caputio, quòd detur eis spatium sex hebdomadarum à die requisitionis, in quo spatio debeant iterum declarare se, sub qua Obedientia volunt stare, & deservire, aut Ministrorum, aut Vicariorum, et si eligant Obedientiam Ministrorum, debeant, & possint redire ad Domos, quas habebant in Provincia sancti Iacobi, authoritate Apostolica, quæ domus debeant eis restitui, & in eis morari liberè possint, & si etiam eligant Obedientiam Vicariorum, transeant ad illos, cum omnibus domibus suis, quas habebant, & tenent authoritate Apostolica, & specialiter

liter cum Conventu sancti Francisci de Chaves Provinciæ Portugalliæ, accedente tamen consensu illustrissimi Domini Ducis de Bragantia, scilicet consensus dumtaxat quantùm ad transitum præfatæ Domus de Chaves, intelligendo de restitutione domorum eis fienda juxta dispositionem Brevis in Capitulo Generalissimo emanati. Item quia Summus Pontifex de novo dedit de Fratribus Tertij Ordinis Breve confirmans bullam Sixti de potestate Ministrorum, & Vicariorum super eos, quod dictum Breve, & bulla ab omnibus, tàm Ministris, quàm Vicariis observetur, & quòd omnes laborent conservari, & executioni mandari, tàm in Curia Romana, quàm alibi, ex quo est ad supplicationem totius Ordinis, tàm Fratrum Conventualium, quàm de Familia, & quòd provideatur cum Sanctissimo D. N. Papa, quòd ipsi Tertiarij portent ubique habitum talem, quod distinguantur à Fratribus primi Ordinis sancti Francisci, & constituatur omnibus illis de tertia Regula, quocumque nomine appellentur, & ubicumque sint per universum Orbem, habitus uniformis, qui sit communis omnibus ipsis ubique, tàm in forma, quàm in colore, ita quód nulla differentia sit in habitibus eorum in forma, aut quòd ad minus habeant caparonem latum, ut desuper scapulas descendat ab utraque parte per quatuor digitos; in longitudine verò, tàm à parte anteriori, quàm posteriori attingat infra cingulum, ut super illud possit cingi. Color quoque sit magis ad nigredinē tendens, quàm ad albedinē. Volumus etiam, & cōcordamus, quòd firmiter, & inviolabiliter servetur Breve Concordiæ super Provinciis Hispaniarū concessū: quod incipit Religio Sancta Minorū &c. *Ita quòd omnes Domus, Loca, & Monasteria Provinciarum Castellæ, Aragoniæ, S. Iacobi, de Sanctoio, & Granatæ Minorum, & sanctæ Claræ, quæ à Fratribus de Observantia, vel Monialibus S. Claræ, seu aliis utriusque sexus personis nunc inhabitantur, seu retinentur exceptis supradictis, de quibus facta est concordia specificè, perpetuis futuris temporibus illa inhabitare, & tenere possint, ac in illis in pace, & tranquillitate degere, & permanere valeant; ita quòd de cætero Ministri, aut eorum subditi, neque per se, neque per alios aliquod jus super illis repetere possint, nec lites aut processus movere, seu prosequi. Item præsentium tenore, volumus, & concordamus, quòd de cætero firmiter in omnibus, & per omnia, ac inviolabiliter stetur Brevi Concordiæ Capituli generalissimi quod incipit:* Cum multæ, & graves &c. *per omnes Hispaniarum, Galliarum, & alias Cis-m. Provincias ab utraque parte scilicet Ministrorum, & Vicariorum, ac eorum subditorum; ita quòd nullus eorum sub pœnis contentis in dicto Brevi, ac privationis officiorum, & omnium actuum legitimorum, quos ipso facto transgressores incurrant, ausu temerario contraire præsumat: Nec aliquis per se, vel per alium contra dictum Breve, etiam in Romana Curia agere, vel procurare præsumat; & si aliqua domus, loca, vel Monasteria citra generalissimum Capitulum ab aliqua dictarum partium occupata reperiantur, in illa juris, & justitiæ dispositione, in qua reperiuntur, relinquantur prosequenda, exceptis Provinciis Frãciæ, Turoniæ, & S. Bonaventuræ, in quibus, si qui processus, seu lites motæ sunt, suspēduntur ab utraque partium usque ad generale Capitulum Reverendissimi P. Ministri Generalis, proximum futurum, saluis tamen juribus partium interea. Quo celebrato, nisi fuerit interim facta concordia, prosequi possint, & non ante, nec per se, nec per alios. Et si quid aliter factum fuerit, irritum, & inane reputamus. Acceptamus etiam, & gratam habemus illam diffinitionem, & determinationem generalis Capituli, de consensu Ministrorum, & Vicariorum tàm Cis, quàm Vltra-montanorum factam. Quod Ordo remaneret sub ordinatione, & decreto Eugenij IV. ita quòd ad litteram ab omnibus servetur Eugeniana. Item quòd nullus lædat alteram partem dicto, aut facto, sive in publico, sive in privato, directè, vel indirectè obloquendo, prædicando, detrahendo, eleemosynas impediendo, vel subtrahendo, oblationem Conventuum procurando, vel invadendo Fratres aut Conventus, ac Monasteria Monialium alterius partis, contra tenorem dicti Brevis Concordiæ sub pœnis, & censuris contentis in dicto Brevi, & Bullis Concordiæ Pij, Pauli, Sixti, & aliorum Summorum Pontificum, ac Conciliorum Constant. & ultra pœnas istas sint privati officiis, & omnibus actibus legitimis. Item quòd omnes utriusque partis charitativè, & honorificè, ut decet, recipiant Prælatos, vel Fratres alterius partis, cum bona licentia ad eos declinantes: Si quis Guardianus, vel Fratres sic declinantes, facto, vel verbo graviter læserit, aut non receptaverit, sed expulerit, officio, & omnibus actibus legitimis sit privatus. Item, quòd omnia supradicta concordata, de consensu,*

sensu, & beneplacito Catholicæ Regiæ majestatis authoritate Apostolica confirmentur, & Conservatores super prædictis constituantur. Volumus etiam, quòd transumpto hujusmodi manu Notarij publici subsignato, tanta fides adhibeatur, quanta huic suo originali. In quorum omnium fidem, robur, & testimonium, Nos præfati Minister generalis, & Vicarius generalis propriis nostris manibus præsentem concordiam subscripsimus, & sigillorum officiorum nostrorum jussimus impressione muniri, anno, mense, die, & loco præmissis, præsentibus ibidem pro testibus egregio Roderico Sancij de Mercato utriusque Iuris Doctore, & dicti Catholici Regis Consiliario magno; Domino Ioanne Ruiz de Calcia milite secretario, & consiliario ejusdem Catholicæ Regiæ Majestatis; & Ioanne Luca de Barberijs Milite, suæ Catholicæ Majestatis in Regno Siciliæ secretario; & Stephano de Adamo Regio Alguaziltone in prædicto Siciliæ Regno: Fr. Raynaldus Minister Generalis qui supra propria manu: Fr. Martialis Boulier Vicarius Generalis.

Cupientes igitur, ut omnia, & singula prædicta ab his, quorum interest, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, perpetuò inviolabiliter observentur, illa tenore præsentium authoritate Apostolica in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio cōmunimus; perpetuęque firmitatis robur obtinere volumus, decernimus, & declaramus. Et nihilominus Ven. Fratribus nunc, & pro tempore existentibus Cam. Apost. causarum Generali Auditori, ac Cæsaraugustan. & Valentin. Archiepiscopis, nec non Majoricarum, & Bossen. Episcopis, vel eorum Vicariis in spiritualibus generalibus per hæc scripta mandamus: ut in præmissis vobis, & successoribus vestris efficacis defensionis præsidio assistentes, præmissa omnia, & singula faciant ab omnibus, quorum, ut præfertur, interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari. Contradictores omnes per censuras Ecclesiasticas, & oportuna remedia, appellatione postposita eadem authoritate compescendo: Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris 15. Maij 1508. Pontif. nostri an. 6.

Quid tandem in hac perpetua tunc temporis controversia effectum sit, in bullis, quæ *unionis*, & *concordiæ* dicuntur, videbimus in capite immediatè sequenti.

CAPVT X.

De finali stalitate, & summa in Ordine Seraphico præeminentia Observantiæ Regularis.

Vivebant quidem post bullam Eugenianam sub Vicariis Generalibus Observantes; ita tamen, ut Vicarius noviter electus ante obtentam sui officij à Ministro Generali confirmationem in regimine nullatenus se ingereret, sed tanquam Apostolicus Commissarius familiam pro interim gubernaret, qui in Capitulo generali fuerat immediatè à Vicariatu absolutus. Sixtus IV. anno 1478. pro Cis-montana familia aliter ordinavit dato sequenti diplomate.

SIXTVS PAPA IV.

Dilectis filiis Vicario Generali, & omnibus Vocalibus generalis Capituli proximè futuri, Fratrum Minorum Cis-montanorum de Observantia.

Dilecti filij salutem &c. Nuper nobis vestro nomine fuit expositum, quòd in certis fæl. rec. Eugenij IV. nostri prædecessoris litteris per alios Romanos Pontifices, atque potissimum Pium II. confirmatis, continetur, quòd Vicarius Generalis Cis-montanus Ordinis vestri pro tempore existens, post renunciationem sui officij in Capitulo generali, ubi alter Vicarius eligi debet, remaneat Apostolicus Commissarius, præsideatque Capitulo, & toti familiæ dictorum Fratrum usque ad confirmationem Vicarij novi electi, prout in dictis litteris dicitur pleniùs contineri. Proindè, quia sicuti eadem expositio subjungebat, id in Ordinis detrimentum cedere posse videtur, ex eo potissimùm, quia qui deponit officium, regimini Fratrum non potest convenienter intendere, Nobis humiliter supplicatum

Vvad. t. 7. 1478.

plicatum extitit, ut dignaremur super hoc vobis de opportuno remedio providere: quocirca Nos, qui pro nostra in vos charitate præcipua, paci, & commodo vestro, quantùm cum Deo possumus, semper libenter intendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, præsentium tenore decernimus, quòd deinceps perpetuis temporibus Vicarius noviter electus, statim de se facta electione, Capitulo, & toti regimini Fratrũ, ut Cõmissarius Apostolicus, donec fuerit confirmatus, præsideat; Vicarius verò qui renunciavit, post electionẽ novi Vicarij quoad commissionem nullo fungatur officio, nisi fortè Vicarium recenter electum in capitulo non esse contingat; quo casu, volumus eum, ut Apostolicum Commissarium præsidere, donec Vicario novo denunciata fuerit sua electio, qui hujusmodi electionis notitiâ habitâ, Commissarius esse intelligatur, usquequò fuerit confirmatus, ut in litteris prædictis, quibus quoad hoc dumtaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, derogamus, cæterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ die 9. Ianuarij 1477. Pontificatus anno sexto.

Quod etiam confirmavit, & ampliavit pro familia Vltra-montana Alexander VI. dato brevi, *Sacra Religionis, &c. sanè pro parte vestra, &c. tertio Nonas Maij* 1492. *Pontificatus anno II.* Monum. Ordin. fol. 54.

Sub hujusmodi Generalibus, atque Provincialibus Vicariis, non obstãtibus Conventualium gravissimis, & continuis oppositionibus, quasi palma percussa uberior fælici adeo progressu excrevit Observantia Regularis, ut anno 1506. Provincias numeraret in sua familia Cismontana numero vigintiquinque, Custodiam insuper Terræ sanctæ; Cœnobia autem in ipsis ultra septingenta: in familia verò Vltra-montana Provincias numero viginti, Custodias tres, Cõventus verò quasi sexcentos; omnibus inclusis, Provincias quadraginta quinque, Custodias quatuor, Conventus ultra mille, & ducentos sola familia Observantiæ recensebat. Wad. t. 8. 1506. n. 10. & seqq.

Tunc autem permaximè dilatari cœpit, quando in illius sæculi principio præ cæteris omnibus Religionibus ad Orientales, atque Occidentales Indias facta Indianis sancti Evangelij Magistra, ramos suos extendere promeruit. Inde etiam maximum ejus amplitudini incrementum, quando Clareni, Amadæi, cæteræque partiales Cõgregationes juxta repetita Pontificum decreta Observantiæ Regulari nomen dantes, eidem fuerunt incorporatæ. Ampliatam denique Regularem Observantiam admiratus est Orbis Catholicus, quando per universos terræ angulos sollicitè expetita, ut ubique terrarum Conventus liberè fundare posset, Sedes Apostolica mira benignitate concessit. Iulij II. pro familia Vltra-montana Apostolicum diploma hîc describere placuit.

Dilecto filio Vicario Generali Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ Vltramontanæ.

EXponi Nobis nuper fecisti, quòd licèt ad supplicationem carissimi in Christo filij nostri Ferdinandi Regis Catholici, & claræ memoriæ Elisabeth Hispaniarum Reginæ omnia, & singula privilegia Ordini Minorum concessa confirmaverimus, aliasque gratias, concessiones, & indulta concesserimus, præsertim, ut Fratres dicti Ordinis Regularis Observantiæ non solùm vocati à populo, sed etiam à Principe, Duce, Marchione, vel Comite, domus, seu loca pro eorum usu, & habitatione recipere possint, prout in nostris inde confectis litteris pleniùs continetur. Quia tamen in eisdem litteris expressum fuit, quòd Fratres prædicti Ordinis, vocati à populo per privilegia eis concessa, possint ædificare domos pro usu, & habitatione perpetuis Fratrum prædicti Ordinis, non obstante prohibitione fæl. rec. Bonifacij Papæ VIII. Prædecessoris nostri, & in eisdem privilegiis non eadem verba sint apposita, sed illa, *Prohibetur universis Prælatis, & aliis per prædicti Ordinis privilegia, ne prohibeant, quòd Fratres vocati à populis ad Civitates, vel villas, ut ibi pro suis usibus ædificia, Ecclesias, seu Oratoria construant, accedere audeant, nec in accedentes Fratres, seu construentes, vel receptores ipsorum sententias excommunicationis ferre præsumant.* Eapropter ab aliquibus de viribus concessionis hujusmodi hæsitetur: pro parte tua Nobis fuit humiliter supplicatum, ne litteræ ipsæ propterea inutiles reddantur, ut in præmissis Ibid. 1509. in Reg. bul. Iulij II. 32.

opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus, & Apostolica authoritate decernimus, quòd litteræ prædictæ valeant, prędictisque Fratibus suffragentur, constitutione Bonifacij prædicti non obstante in omnibus, & per omnia, perinde ac si in eis non verba, videlicet, quòd Fratres prædicti Ordinis vocati à populo possint ædificare domos pro usu, & habitatione Fratrum prædicti Ordinis verba, quòd (prohibetur universis Prælatis, & aliis per privilegia prædicti Ordinis, ne prohibeant, quòd Fratres evocati à populo ad Civitates, vel Villas accedere audeant; & ibi pro suis usibus possint construere ædificia, Ecclesias, seu Oratoria, neque in accedentes Fratres, seu construentes, vel receptores eorum sententias excommunicationis ferre præsumant) exposita fuissent, eadem authoritate concedimus, & indulgemus: non obstantibus præmissis, &c. Datum Romæ die 5. Ianuarij 1509. Pontificatus anno sexto.

Vvad.t.8. 1516.n.48. & 49. Denique, quod Deus jam à sæculis antiquis præfinierat, ut ad supremam in Ordine Seraphico præeminentiam Regularis Observantia promoveri valeret, continuæ; atque gravissimæ cum Patribus Conventualibus controversiæ maximo cum populorum scandalo semper fortiùs agitatæ, neque per tot Romanorum Pontificum decreta unquam intermissæ causam potissimam ministraverunt. Igitur Leo Pontifex X. anno 1516. ut tot, tantisque interminatis Conventualium, & Observantium Litibus, Principibus valde molestis, populoque Christiano scandalosis finem aliquando imponeret, statuit universos Ordinis Superiores ad Comitia generalia in Vrbem convocare; datis, quas lib. 3. in serie Ministrorum Generalium fol. 376. in capitulo Generali CVIII. excripsimus litteris Apostolicis, *Romanum Pontificem* &c.

Ibid. 1517. n. 20. & seq. Cùm itaque utriusque Familiæ Cismontanę, & Vltra-montanæ Observantes ad Aram-Cæli congregati, rei momentum expenderent, rogarunt Summum Pontificem, & Dominos Cardinales, ne ad societatem, & unionem cum Conventualibus ineundam cogerentur, qui palam à Regulæ Observantia recesserant: sed cùm obiiceretur, ex Regulæ præscripto teneri eos cum Fratribus suis sub uno Capite convenire: responderunt, id se libenter facturos, dummodo omnes ad ejusdem Regulæ normam vitam componerent, & caput cum membris reformaretur, unaque deinceps esset in omnibus ratio vivendi. Vocati Patres Conventuales, ut quid circa rem hanc vellent, explicarent, accepto deliberandi tempore, tandem dixerunt, se unionem hanc non approbare, si à viis suis recedere, & ad reformationem acceptandam cogerentur; iisque se gaudere privilegiis, à Summis Pontificibus concessis, per quæ, & tuti possent esse in conscientia, & status ipsorum manere potuisset indemnis. His auditis Pontifex, eos excludi jussit ab electione Ministri Generalis, & totius Ordinis Capitis, eamque devolvit ad Observantes, & Fratres Reformatos cujuscumque forent Congregationis, aut appellationis: cui ritè faciendæ Præsides instituit Cardinales tres, Dominicum Grimanum Episcopum Portuensem, Patriarcham Aquilegiensem Ordinis Protectorem; Petrum de Accoltis Episcopum Anconitanum tit. S. Eusebij, & Laurentium Puccium SS. Quatuor Coronatorum Præsbyteros Cardinales. Illi convocatis Fratribus, & capitulariter congregatis in capacissima aula Refectorij domus Aræ-Cælitanæ, Pontificis mentem circa peragenda significarunt. Prodiit in medium coram Cardinalibus in capite aulę sedentibus Christophorus de Forolivio Vicarius Generalis Observantium familię Cis-montanę, & genuflexus humiliter suo, suorumque Fratrum nomine his verbis, quæ ex regesto Ordinis verbatim excripsit Vvadingus, affatus est.

[*Reverendissimi Domini.*

PLacuit Clementissimo Deo per tempora retroacta, & usque in præsens Ibid. nostram hanc Familiam instituere pro reformatione, & conservatione Ordinis Seraphici Patris nostri Francisci, ipso cooperante ad eam dilatandam in toto orbe cum profectu sanctitatis, & virtutum, in ædificationem totius Christiani populi, ac sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, in qua nobis, & universis Fratribus,

Obser

Observãtiam Regularem Minorum Zelantibus, optimè consultum fuit, ac tutum proficere, & conservari, tanquam in statu securo salutis animarum suarum. Quapropter non quæsivimus, nec quærimus, ab eo statu amoveri, seu immutari; Verumtamen si Sanctissimo Domino nostro placuerit ad majus bonum, & profectum, tàm nostrum, quàm aliorum hujus sacræ professionis Zelatorum, aliquid disponere, & ordinare, parati sumus sincerè, & simpliciter obedire gratias agentes suæ Sanctitati immortales, similiter, & vestris Reverendissimis Dominationibus ad id cooperantibus.]

Vbi ille dicere destitit, ejus loco succedens Vicarius alter Generalis Familiæ Vltra-montanæ Gilbertus Nicolai, genuflexus pauca hæc verba subjunxit.

[*Reverendissimi Domini.*

Ibid. PAter Vicarius Generalis Cis-montanus, & ego meo, meorumque Fratrum nomine veluti uno ore loquuti sumus, neque quod illius verbis adiungam, quidquam habeo; sinceram cum ipso profiteor obedientiam, & reverentiam cum gratiarum actione.] His auditis jusserunt Cardinales per quemdam ex suis Sacellanum in eminenti loco, ex quo commodè videri, & audiri posset, ex schedula hæc pauca verba pronunciari. *Nos authoritate Apostolica declaramus, omnes Vicarios veros esse Ministros, omnesque Discretos, veros esse Custodes, & imposterùm ita nominari decernimus, & jubemus juxta tenorem Regulæ Fratrum Minorum.* Deinde Cardinales statuerunt, ut singillatim accederent omnes Fratres de reliquis Congregationibus Amadæorum, Clarenorum, Reformatorum, de sancto Evangelio, & similium, convocati sua nomina daturi. Quibus peractis præceperunt, ut nullus ad electionem, seù ad suffragium ferendum accederet, nisi per Secretarium conclavis ex deputatorum electorum catalogo lectus, & suo nomine vocatus. Imposito demùm omnibus silentio ex ambone lectum fuit sequens diploma, quod *Bullam* vocant *unionis*, propter unitas corpori Familiæ Observantium reliquas omnes Congregationes minores recens exortas, atque Reformatas.

Leo Episcopus servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ITe & vos in vineam meam, ait homo ille Pater Familias, qui plantaverat vineam, Mundi Salvator, atque Redemptor noster Iesus Christus, qui etsi curam gerat de omnibus, cunctaque dirigat, quæ ipse fecit; atamen inter cæteras plantationes, quas per ipsum Pater cælestis in solo plantavit militantis Ecclesiæ, vineam quamdam tàm ardenti prosequutus est amore, ut suam, velut propriam ubivis appellet. Hanc siquidem vineam sic assiduis, solertibus, ac fidelibus excoluit agricolis, ut alios primo mane, alios hora tertia, sexta, nona; decima verò, & undecima quasi incessanter cultores transmiserit. Hæc est illa sacra Minorum Fratrum Religio, quæ virẽtibus cœremoniarum foliis per viros Apostolicos, tanquam per palmites extensos à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum, vino sapientiæ, & scientiæ irrigavit montes, & implevit terram. Hæc est Religio sancta, & immaculata, in qua per speculum sine macula Redemptoris contemplatur præsentia, vitæ Christi, & Apostolorum inspicitur forma, per quam primorum Ecclesiæ Fundatorum ante oculos Christianę plebis reducitur norma, quæ nihil nisi divinum, Angelicum, omni perfectione refertum, Christoque nihil nisi conforme, ut non immeritò sua dicatur, repræsentat: Ad hanc vineam excolendam primo mane, oriente jam sole, misit ipse Pater Familias Angelum illum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vivi Beatum Franciscum, qui comitantibus miræ sanctitatais viris, prima vitæ hujus jecere fundamenta. His successerunt viri religiosi, qui Duce B. Bonaventura, muros hujus vineę jam utrimque ruinam minantes, horâ tertiâ Trinitatis Sanctæ virtute, & adjutorio reparaverunt. Post hos veluti hora sexta prodierunt Spiritu ferventes Fratres nonnulli, qui à sacro Viennensi Concilio tanquam à Deo missi, & confortati enervatam penè disciplinæ censuram, ad sua principia revocaverunt. Hora verò nona moriente Domino, surgen

Vvad. t. 8. 1517. Cronol. fol. 221. Bullar. R. t. 1.

ſurgentibus in dies malis, & ſcandaloſis hujus vineæ agricolis, ſuſcitavit Dominus ſpiritum adoleſcentis, paucorum videlicet Fratrum, qui Signifero Nominis Ieſu B. Bernardino ductore, & præſide, ſacri Concilij Conſtantienſis freti præſidio languentem, immò penè mortuum per Orbem univerſum Ordinem vivificaverunt. Noviſſimè verò diebus iſtis, quaſi horâ ultimâ apparuerunt viri alij, qui zelantes pro domo Iſrael ſucciderunt lucos, & demoliti ſunt delubra: *ac ubi abundat peccatum*, adjuvante Domino, curaverunt per introductam reformationis normam, ut ſuperabundaret & gratia; ſed veluti inter parabolicos, & Evangelicos illos viticulos, quia noviſſimi æquabantur prioribus, murmur ſurrexit non paruum, ſic exclamantibus Regibus, Principibus, Communitatibus, & Populis, graves lites, & jurgia, ac diſſentiones occaſione ſuperioratuũ, & perfectionis graduum inter aliquos hujus Religionis profeſſores per totum mundum magis, ac magis augeri dietim accepimus. Quare Nos, cujus animus ab ætate tenera ardenti devotione efferbuit ad hujus Ordinis profeſſores, & Ordinem ipſum totum, nunc verò ex communi cura procurationis, & paſtoralis regiminis, quam immeriti ſuſtinemus, ad comprimendas hujuſmodi agricolarum lites, & ſedandas murmurationes illius Evangelici procuratoris more, tantò provocamur ardentiùs, quantò frequentiùs intenta mente recolimus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & ſalubri doctrina Vniverſali Eccleſiæ continuè cernimus provenire. Nec minus continuis Principum Chriſtianorum, præſertim cariſſimorum in Chriſto filiorum noſtrorum Maximiliani in Imperatorem electi, & Franciſci Chriſtianiſſimi Francorum, ac Caroli Catholici Hiſpaniarum, Henrici VIII. Angliæ, & Emanuelis Portugalliæ, & Algarbiorum, & Ludovici Vngariæ, & Bohemiæ, ac Sigiſmundi Poloniæ, necnon Chriſtierni Daciæ Regum illuſtrium; nec non nonnullorum Principum aliorum, Ducum, Comitum, Populorum, Communitatum piis provocamur ſupplicationibus, & precibus, qui pro pacandis hujuſmodi diviſionibus in Ordine D. Franciſci exortis, non ceſſant uſque hodie apud Nos poſtulare. Deputatis igitur à Nobis in ſecreto noſtro Cõſiſtorio aliquibus ex Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, cauſas, & ſeminaria hujuſmodi jurgiorum, & diviſionum diligenter perquirere, ac de remediis opportunis pro ſedandis præfatis litibus pertractare commiſimus, & injunximus, qui longo maturæ diſcuſſionis examine diligentiſſimè, ac fideliſſimè juſſa complentes, relatione per ipſos Nobis facta, necnon penſatis per Nos acutiùs, quæ per ipſos pro hujuſmodi concordia tractata, & examinata fuerunt, habita etiam ſuper his in dicto Conſiſtorio noſtro cum eiſdem, ac reliquis ejuſdem Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus matura deliberatione, & de eorũ unanimi conſilio, præfato Ordini modo infraſcripto judicavimus providendum. Quia in primis compertum habemus Prælatorum diverſitatem, quorumdam perpetuitatem, cæterorum verò Fratrum vitam non reformatam, hujuſmodi litibus, & diviſionibus plurimum cauſæ præbuiſſe: Eapropter volumus, & ordinamus, prout in dicta Regula B. Franciſci continetur, unum Miniſtrum Generalem totius Ordinis de cætero omnibus, & ſingulis Fratribus ejuſdem Ordinis cum plenaria poteſtate, quæ ex Regula ſibi competit, præfici, cui omnes, & ſinguli prædicti Fratres in omnibus, quæ non ſunt contra Deum, animam ſuam, & Regulam, firmiter teneantur obedire. Qui quidem Miniſter Generalis per ſex annos ad plus Generalatus officio fungetur, infra quem terminum, ſi aliquo tempore appareret univerſitati Miniſtrorum Provincialium, & Cuſtodũ, prædictum Miniſtrum Generalem non eſſe ſufficientem ad ſervitium, & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres, quibus electio dicti Miniſtri Generalis data eſt, in nomine Domini alium ſibi eligere. Quibus quidem ſex annis, ut præfertur, expletis, ipſo facto ſit abſolutus à Generalatus officio, & pro tali ab omnibus habeatur. Electio verò Succeſſoris fieri debeat à ſolis Miniſtris Provincialibus, & Cuſtodibus reformatis, tàm Ciſ-montanis, quàm Vltra-montanis, in Capitulo Generali dicti Ordinis in feſto Pentecoſtes, in loco, quem Miniſter generalis in Capitulo generali proximè præcedente duxerit aſſignandum; ad quod Capitulum omnes

nes Ministri, & Custodes, sive Vocales, tàm Cis-montani, quàm Vltra-montani accedere teneantur. Et ne Caput suis membris difforme appareat, volumus, & etiam ordinamus, quòd nullus Frater eligi possit in Ministrum Generalem, nisi vitam ducat reformatam, & pro Reformato à Communitate Reformatorum habeatur. In præfata verò electione Ministri Generalis nullus penitus vocem habeat, nisi Reformatus, & pro Reformato à Congregatione Reformatorum habeatur. Quòd si in futuro quicquam in contrarium attentatum fuerit, irritum penitus, & inane habeatur. Quó verò ad electionem futuri Ministri Generalis proximo festo Pentecostes in Conventu de Ara-Cæli de Vrbe, juxta aliam nostram ordinationem in litteris in forma Brevis contentam, celebrandum: statuimus omnes Ministros, & Custodes Reformatos, ac Vicarios, & Discretos Fratrum de Observantia, seu de familia dictam electionem debere celebrare. Et ut præfata electio Ministri Generalis, quæ secundùm prædictam Regulam à Ministris Provincialibus, & & Custodibus fieri debet, liberè secundùm intentionem ejusdem Regulæ, & absque quovis scrupulo celebretur, declaramus, omnes Provinciales Vicarios Fratrum de Observantia, seu familia veros Ministros esse, ipsosque ad effectum electionis hujusmodi in Ministros ordinamus, & instituimus, Discretos etiam ipsorum declaramus esse Custodes. Quò verò ad alios Fratres Reformatos, volumus, quòd in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt Reformati, nec pro Reformatis habiti, sub quibus sunt aliqui Conventus Reformati, duo Fratres electi à præfatis Conventibus Reformatis secundùm aliarum litterarum nostrarum tenorem sub forma Brevis, voces Ministrorum non reformatorum quantùm ad præfatas Provincias, pro hac vice dumtaxat suppleant. Fratribus verò de Congregatione Fratris Amadæi de Clarenis, de S. Evangelio, seu Caputio, pro singulis Provinciis, in quibus habent Conventus, ultra suorum Vicariorum voces, duas voces pro hac solùm vice concedimus, quàm quidem electionem à præfatis Fratribus de hujusmodi Generali Ministro faciendam, Canonicam secundùm Minorum Fratrum Regulam, ac formam à B. Francisco in Regula traditam, esse diffinimus, & etiam declaramus. Et ut in Ordine ipso, quantùm cum Deo fieri potest, pax conservetur, & charitas peramplius inter Cis-montanos, & Vltramontanos Fratres ejusdem Ordinis nutriatur, ordinamus, quòd si Minister Generalis, ut præfertur, per sex annos de Cis-montanis Fratribus electus fuerit, sequentibus sex annis de Vltra-montanis Fratribus eligi debeat, quem modum alternatis vicibus in perpetuum volumus ab ipsis Fratribus observari. Verùm quia conspicimus ipsum Ordinem per universam Christianitatem mirum in modum dilatatum esse, ne ob hujusmodi amplitudinem debito pastoralis regiminis careat beneficio; decernimus, quòd si Min. Gen. de Cis-montanis electus fuerit, instituat in partibus Vltra m. unum Generalem Commissarium ab eisdem Fratribus Vltra-montanis eligendum, cui Minister Generalis super præfatos Fratres Vltramontanos vices suas committat, prout Capitulo Generali expedire videbitur. Ita tamen, quòd Commissarius præfato Ministro Generali omnimodè subiiciatur, ut cæteri dicti Ordinis Prælati subiiciuntur, ac illi per omnia obedire teneatur secundùm Regulam. Dum verò Minister Generalis fuerit ex Vltra-montanis Fratribus electus, tunc pariter Commissarium Generalem Cis-montanum instituere debeat pari modo, quo de Vltra-montano Commissario superiùs dictum, & statutum est. Qui quidem Commissarius Generalis per triennium solùm generalis commissionis fungetur officio; quo triennio elapso, novus Commissarius per Ministrum in Capitulo Generali, ut supra eligendus, secundùm quod Vltramontanis, vel Cis-montanis de Commissario fuerit providendum, institui debeat. Minister verò Generalis in partibus, in quibus suis sex annis fuerit, & ad alias partes se conferre voluerit pro eo tempore, quo absens fuerit, Commissarium loco suo de consilio, & assensu Diffinitorum Capituli generalis hujusmodi dumtaxat relinquere possit. Et in partibus, quibus dictis sex annis non erit Commissarius Generalis, tenebitur Minister Generalis pro triennio dictorum sex annorum celebrare unum Capitulum

pitulum Generale, ad quod convenient Vocales illarum partium, à quibus assumptus fuerit, & similiter apud Capitulum in partibus, à quibus assumptus non fuerit, per se, vel suum Commissarium, ad quod omnes Vocales dictarum partium accedere teneantur, celebrare habebit; aut super hoc fiat, quod Generalis Minister cum Capitulo Generali judicaverit faciendum. Porrò quantùm ad Ministros Provinciales, in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt Reformati, seu pro verè reformatis non habentur; declaramus, decernimus, & ordinamus, Vicarios Fratrum de Observantia, seu Familia illarum Provinciarum respectivè ex nunc, & in perpetuum veros, & indubitatos earumdem Provinciarum esse Ministros, illosque de cætero nomine Ministrorum debere appellari, quibus omnes, & singulos Fratres, nec non domos, & loca eorumdem in dictis Provinciis, ut præfertur, consistentes plenariè submittimus, ac Generali, & aliis Provincialibus Ministris authoritatem, & potestatem antea Generali, & aliis Provincialibus Vicariis de Familia nuncupatis attributam, & concessam, perpetuò concedimus, ac concessam, & attributam esse decernimus: Mandantes præfatis Fratribus etiam Regulam B. Francisci purè, & simpliciter observantibus, ut dictis Ministris, sic per Nos declaratis, & ordinatis, ut veris illarum Provinciarum Ministris secundùm Regulam per omnia obediant. Denique ne ex Ministrorum Provincialium perpetuitate Ordinem ipsum in ruinam iterum collabi contingat; Volumus, & ordinamus, præfatos Provinciales Ministros ultra triennium in suis non posse continuari officiis, quo triennio elapso, pro absolutis ab ipso officio à Fratribus cunctis teneantur. Poterunt tamen infra dictum triennium à suis Capitulis Provincialibus, quæ secundùm Regulam, & consuetudinem celebrabuntur, si minus utiles inventi fuerint, ab officiis Provincialibus absolvi, & idem judicium de Custodibus per omnia habeatur. Quicquid autem in contrarium attentatum fuerit, ipso facto irritum sit, & inane. Præterea quia de Reformatis, ac purè, & simpliciter Regulam B. Francisci hujusmodi observantibus, sæpesepiùs in præcedentibus, & sequentibus mentio habetur: volumus, & declaramus, sub nomine *Reformatorum*, ac purè, & simpliciter Regulam B. Francisci hujusmodi observantium, compræhendi omnes, & singulos infra scriptos, videlicet Observantes, tam de Familia, quàm Reformatos sub Ministris, ac Fratris Amadæi, de Coletanis, Clarenis, de sancto Evangelio, seu de Caputio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios similes, quocumque alio nomine nuncupentur, & Regulam ipsam B. Francisci purè, & simpliciter observant, ex quibus omnibus supradictis unum corpus insimul facientes, eosdem invicem perpetuò unimus; Ita quòd de cætero, omissa diversitate nominum prædictorum; Fratres Minores sancti Francisci Regularis Observantiæ, vel simul, vel disjunctivè nuncupentur, & nuncupari possint, & debeant. Omnesque, & singulos, ut præfertur, unitos Generali Ministro prædicto, ac Provincialibus Ministris, & Custodibus, in quorum Provinciis, & Custodiis respectivè morantur, in omnibus, & per omnia secundùm Regulam subjici debeant. Conventuales verò secundùm privilegia viventes, quomodo eisdem Ministris Generali, & Provincialibus subjici debeant, per alias nostras desuper edendas litteras declarabimus. Cæterùm, ut dissentionum, scādalorum, & partialitatum fomes penitus ab Ordine ipso tollatur, præcipimus firmiter, & mandamus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, à qua nullus præterquàm in mortis articulo, nisi à Nobis, aut à Sede Apostolica possit absolvi, ne aliquis Frater Ordinis sancti Francisci appellet alium Fratrem ejusdem Ordinis, malitiosè, irrisoriè, seu improperiosè *Privilegiatum, Coletanum, Bullistam, Amadaitam, Clarenum, de Evangelio, seu de Caputio, Bigotum*, aut alio quovis nomine etiam de novo reperto, seu fortè in futurum occasione priorum divisionum ipsius Ordinis, vel hujus nostræ sanctæ institutionis, & unionis Spiritus Sancti gratia compositæ à quocumque imponendo, seu alio quovis irrisorio, injurioso, seu improperioso nomine, aut quod pro improperioso à patientibus habeatur. Nec non omnibus, tàm Clericis, quàm Laicis, ne Fratres hujusmodi, aut eorum fautores pręfatis nominibus irrisoriè,

soriè, seu malitiosè appellent, sed omnes Fratres ipsius Ordinis, Fratres Minores, ut prefertur, seu S. Francisci à se ipsis, & omnibus aliis nominentur. Item statuimus, quòd de cetero nullus Frater Reformatus possit per quemcumque Prælatum Ordinis, etiam Ministrum Generalem mitti ad morãdum ad aliquem Conventum non reformatum, aut pro reformato non habitum. Excepto quòd, si Capitulis Provincialibus videretur minus malum, aliquẽ Fratrem licẽtiare ad nondũ reformatos, quàm ipsum cum reformatis retinere, tali casu possunt Prælati mittere Fratrem, seu Fratres Reformatos ad nundum Reformatos. Inhibentes sub excõmunicationis latæ sententiæ pœna omnibus, & singulis Conventualium secundùm privilegia viventium, Prælatis, ac Fratribus, ne aliquem ex præfatis Reformatis, nisi modo prædicto recipere audeant. Similiter & dictis Reformatis Fratribus sub eadem pœna, ne ab Obedientia suorum Ministrorum ullatenus, quàm modo prædicto recedant. Et ne ex novarum sectarum in dicto Ordine forsan introductione fienda, Ordinem iterum in rixas devenire oporteat; Volumus, & in virtute S. Obidientiæ firmiter præcipimus, & mandamus, quòd de cætero nullæ novæ sectæ, vel Reformationes in dicto Ordine introducantur, aut fiant absque Ministri Generalis, aut Provincialium Ministrorum Reformatorum in suis Provincijs respectivè expresso assensu: ita tamen quòd dictæ reformationes ipsi Ministro Generali, & Provincialibus Reformatis per omnia juxta Regulam subjiciantur, ut supra expressum est de aliis Reformatis: Quapropter omnes Domos, Loca, & Eremitoria, quæ Fratres de Observantia, seu familia, seu alij Reformati sub Ministris, quocumque nomine appellati fuerint, hactenus tenuerunt, & possederunt, ipsi Ministro Generali, ac Provincialibus Ministris Reformatis, & per Nos sic institutis, & declaratis, in suis Provincijs respectivè perpetuò subjicimus, & incorporamus; Volentes, loca ipsa per ipsos Ministros, ac eorum Successores Reformatos perpetuò teneri, & possideri, regi, & gubernari: quascumque lites desuper exortas coram quibuscumque Iudicibus Ordinarijs, vel Delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, & dicti Ordinis Protectore, aut sacri Palatij nostri Auditoribus, sive Commissarijs Apostolicis, tàm in Romana Curia, quàm extra eandem; & tàm inter Prælatos, quàm etiam subditos in quibuscumque statu, vel instantia, tàm super possessorio, quàm petitorio, seu etiam spolio, si quomodolibet prætendi possit, desuper penden. etiamsi huiusmodi loca de Obedientia, & de Capitulis Fratrum Convẽtualium dicti Ordinis priùs fuissent, ad Nos advocamus penitus, & extinguimus, silentium perpetuum partibus imponentes. Sentẽtias quoque, & processus, per quoscumque Iudices in eis habitas, & latas, ac inde secuta quæcumque, etiãsi lites ipsæ ratione locorum Fratrum, & bonorum hinc inde receptorum, aut cujuscumque alterius rei occasione, vel causa motæ fuissent, cassamus, & annullamus, & nihilominus dictis Fratribus Conventualibus, necnon quibusvis Iudicibus, ac alijs quibuscumque, ne quicquam contra hujusmodi nostram declarationem, institutionem, innovationem, unionem, & incorporationem in judicio, vel extra attentare, procurare, judicare, vel pronunciare, etiamsi eis per Nos commissum existat, seu in futurum committatur, præsumant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ac privationis beneficiorum, quæ obtinent, ac etiam inhabilitationis ad alia imposterum obtinenda, eo ipso incurrenda, inhibemus, præcipimus, & mandamus. Demum, ut secundùm exigentiam locorum, personarum, & morum cuncta, quæ conducere videbuntur pro manutenentia Reformationis per totam Christianitatem in dicto Ordine, jam Divinâ gratiâ introductæ, justè providere, & discretè valeant, statui, & ordinari, volumus, Capitulum Generalissimum proximè celebrandum teneri deputare ex probatioribus, doctioribus, ac magis expertis Fratribus nonnullos ex diversis regionibus assumptos, qui omnia, & singula, quæ pro manutenentia reformationis, & vera Regulæ Observantia, ac hujus nostræ Constitutionis debita executione accommoda judicaverint, in unum recolligant, approbanda per totum Capitulum, vel majorem partem ejusdem, ac tandem per Nos Apostolicæ confirmationis patrocinio munienda, & nihilominus moderno, & pro tempore

existenti Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, nec non universis Archiepiscopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Generalis, ac Provincialium Ministrorum Reformatorum, seu alicujus eorum super hoc requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos omnibus, & singulis prędictis pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper per quoscumque, quacumque authoritate fungentes, quomodolibet indebitè molestari; contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, invocato ad hoc etiam, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus, &c. Datum Romæ 4. Kal. Iunij 1517. Pontificatus anno quinto.

Lectis his litteris Apostolicis, deputati fuerunt pro utraque familia scrutatorēs suffragiorum, seu Compromissarij, qui collatis in conspectu Cardinalium suffragiis compererunt, præter paucula vota in quosdam benemeritos Patres dispersa, viginti septem abiisse in Vicarium Generalem Vltra-montanum, & septuaginta tria in Cis-mōtanum, Christophorū videlicet Numaium Foroliviensem, per quæ ritè cooptatus est in totius Ordinis Minorum Ministrū Generalem.

Lites verò à Conventualibus excitatæ contra hujusmodi amplissimum titulum, & sigillum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum inter Observantes, cum decretis S. R. C. causæ decisivis, videndæ sunt in tom. 1. lib. 3. cap. de Titulo Ministri Generalis.

Absolverat priùs Summus Pontifex ab officio Ministeriatus Generalis Bernardinum de Prato Cheriensem Conventualem, quem ad hoc munus electum fuisse scribit Vvadingus anno 1513. n. 9. successitq; in Ministeriatu Generali totius Ordinis, & vera serie Ministrorum Generalium sancti Francisci successorum prędictus Christophorus, cui proinde Pontifex tradi voluit sigillum Ordinis, quo à sancti Francisci tempore utebantur Ministri Generales: PP. verò Conventualium Prælatos, Magistros Generales, & Provinciales, utì ex infra dicendis ampliùs apparebit, esse nuncupandos ordinavit.

Peracta fuit electio, utì dictum est, in Vigilia Pentecostes ad Aram-Cæli; quo etiam die Cōventuales ad Sanctos Apostolos elegerunt in suum Primicerium, seu Superiorem, Antonium Marcellum Cherinum Dalmatam; sed cùm eum sub titulo *Ministri*, & non *Magistri* Generalis contra ordinationem Leonis Pontificis procreassent, id ubi rescivit Pontifex, ægrè tulit, cassamque, & irritam voluit electionem, quam tamen postea sub Magistri nomine ratificavit, confirmatamque voluit, nec ulteriorem confirmationem expectandam esse declaravit à Ministro Generali à se decretam in Bulla communiter nuncupata *Concordia*, quam, etsi recitatis jam litteris *Vnionis* lucem non mediocrem afferret, opportuniùs tamen unà cum instrumento concordiæ, quod inter Observantes, & Conventuales exinde transactum fuit, infra lib. 9. de Conventualibus ex integro describemus. Vvad. ibid. n. 29. & seq.

Finem hujusmodi habuerunt sub Leone Pontifice tot controversiæ, & perturbationes animorum, quæ quotidie oriebantur inter Observantes, & Conventuales: post tot Pontificum decisiones, & modificationes, translato supremo Ordinis regimine ad Observātes. Vtrisque autem, tàm Observantibus, quàm Conventualibus ad hęc Capitula congregatis plurima suæ benevolentiæ exhibuit Pontifex argumenta, concessis abundè, quæ victui, animisque curandis erant necessaria. Ibid. n. 54.

Deinde Pontifex ut Observantium consuleret quieti, atque conscientiarum dubia extingueret, eos ab oneribus missarum absolvit, quæ Conventualium Cænobiis ad se translatis erant annexa, quod jam fecerat anno 1514. datis literis ut sequitur.

LEO PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

Dilectis Filiis Vicariis Generalibus, & Provincialibus, ac Fratribus universis Ordinis Minorum de Observantia.

IVstum, & rationabile censemus, ut vos, qui contemplationi Altissimi Dei, Vvad. t. 8. 1514. in Reg. 6. 7.

&

& ejus obsequiis jugiter mancipati estis, in conscientiæ serenitate confoveamus, quo possitis quietiùs his intendere, ad quæ vocante Deo, relicto sæculo, sponte vos emancipastis. Sanè nuper pro parte vestra propositum fuit coram Nobis, quòd in Conventibus, quos olim à Fratribus Conventualibus Ordnis Minorum de mandato, & licentia Sedis Apostolicæ reformãdos recepistis, tot, & tanta onera, ac fundationes Missarum, & aliorum suffragiorum comperiuntur, ut si omnibus satisfacere deberetis, in multis locis proventus, & redditus, ex quibus celebrationes Missarum, & suffragiorum hujusmodi fundatæ extiterant, sunt probati non subsistere, & penitus alienati, necnon paramenta Ecclesiastica, pro quibus etiam similis obligatio excreverat, omnino consumpta: ubi tamen adhuc subsistere inventi fuerunt proventus prædicti, in aliquibus locis Ecclesiis matricibus applicati sunt, & & alibi Monasteriis, & aliis Ecclesiis, ac piis locis Monialium, ad effectum ut illis obligationibus ipsi satisfacerent, cum vobis, & statui vestro non conveniret ex annuis redditibus vitam ducere, & sustentari: in aliis verò locis, ubi domus ruinosæ reparatione indiguerant, de licentia Apostolicæ Sedis alienati, & domus reparatæ, & restauratæ fuerant. Alibi verò Vniversitates, & Communitates locorum ad se tales proventus receperunt distribuendos, ubi, & quando opportunum eis videbitur, adeo ut penitus redditus prædictos FF. ipsi à se abdicarint; ita quòd plenè tàm de Apost. Sedis licentia, quàm de sacrorum Conciliorum determinatione, conscientiis Fratrum satisfactum existimatis: Nihilominus adhuc plerique Fratres in eorum conscientiis non conquiescunt, nisi à Sede predicta dilucidior declaratio emanarit, & de ipsius authoritate hæc fieri, pleniùs constiterit universis. Quare Nobis humiliter supplicastis, ut, ne contingat ex dubietate hujusmodi à simplicioribus ibi trepidari timore, ubi nullo est timore trepidandum, super his opportunè providere paterna charitate dignaremur. Nos igitur, qui in conscientiarum serenitate, & quiete plurimùm delectamur, eorum præsertim, quorum confidimus pio patrocinio adjuvari, & à tàm gravi onere, quod authore Domino immeritò sustinemus, devotis, & assiduis precibus sublevari; præsentium serie decernimus, & declaramus, vos, qui proventus, & redditus, per quos talia onera imposita sunt, non percipitis; nec ex voto professionis vestræ percipere potestis, obligatos non fuisse, nec esse, neque imposterum, si cõtigerit similes reformationes in Conventib⁹ fieri, teneri ad similia suffragia persoluenda: dũmodò tàm in communibus officiis, quæ quotidie in vestris Ecclesiis celebrantur, quàm in privatis orationibus, quæ assiduè à Fratribus vestris persoluuntur, & in extraordinariis Missis, & suffragiis, quæ in Ordine vestro annuè pro benefactoribus vestris singularibus fieri statuistis, eorum memoriam specialiter faciatis, attendentes, quòd eo modo plus verisimiliter pro dictis animabus in conspectu Divinæ Majestatis satisfieri poterit, quàm si prædicti Conventus reformati adhuc pristinæ deformationi subjacerent. Et simili modo Moniales sanctæ Claræ sub cura vestra viventes, ubi similes obligationes in Roformatis Monasteriis fortè invenerunt, non teneri: dummodò etiam in communibus officiis, & orationibus privatis, & aliis extraordinariis Missis, & suffragiis pro benefactoribus per eas ordinatis, & ordinandis eorum memoriam faciant specialem. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 17. Martij 1514. Pontificatus nostri anno primo.

LEO EPISCOPVS, &c.

Dilectis Filiis Ministris Provincialibus Frtrum Minorum Regularis Observantia tàm Citra quàm Vltra-montes.

Dilecti filij &c. Nuper pro parte dilectorum filiorum tunc Vicariorum Generalium, & universorum Fratrum Regularis Observantiæ Nobis exposito, quòd in Conventibus, quos olim à Fratribus Conventualibus dicti Ordinis Minorum de mandato, & licentia Sedis Apostolicæ reformandos receperant, tot, & tanta onera, ac fundationes Missarum, & aliorum suffragiorum comperiebantur, quòd Fratribus dictarum Domorum oneribus, & fundationibus, & suffragiis prædictis satisfacere difficile videbatur. Nos autem Dictorum Vicariorum, & (Ibid. in Reg. bull. 22. Leo X.)

& Fratrum conscientiarum serenitati, & quieti subvenire volentes decrevimus, & declaravimus, Fratres Ordinis, & Observantiæ hujusmodi ad dicta onera, & suffragia ratione bonorum, & proventuum hujusmodi minimè teneri, dummodò tàm in communibus officiis, quæ quotidie in Ecclesiis Fratrum prædictorum celebrantur, quàm in privatis orationibus, Missis, & suffragiis, quæ in dicto Ordine fierent, memoria fidelium, qui bona, ac annuos redditus hujusmodi relinquerunt, haberetur, prout in nostris in forma Brevis desuper confectis litteris pleniùs continetur. Cum autem sicut Nobis exponi fecistis, ante reformationem Domorum vestrarum Fratres in illis existentes, certa bona, ac annuos redditus cum onere celebrandi Missas, & alia Divina officia, necnon suffragia, eis relicta possiderent, & post reformationem hujusmodi Guardiani, & Fratres Regularis Observantiæ in illis existentes, bona, ac annuos redditus hujusmodi partim dimiserunt, partim verò vendiderunt, & pretium illorum in reparatione dictarum Domorum, & alias necessitates Fratrum Domorum earumdem conversum fuerit. Ac etiam cum in aliquibus locis Ordinis vestri Regularis Observantiæ inveniantur aliquæ obligationes perpetuæ ad Missas quotidie celebrandas, per prædecessores Prælatos dictorum locorum antea contractæ cum personis Ecclesiasticis, aut sæcularibus, quas si servare deberetis, Fratres etiam præsentes, & pro tempore dicta loca inhabitantes, cum ex quotidiana mendicatione, & laboritio vivere habeant, quotidianæ necessitatis præsidio facilè fraudarentur. Quia tamen ab aliquibus asseritur, vos ad hujusmodi onera perpetua per Fratres Conventuales ante reformationem Conventuum, etiam per Fratres Regularis Observantiæ contracta, fore obligatos, & ad illa persoluenda obligari: propterea Nobis humiliter supplicari fecistis, quatenus vobis super præmissis, declarationis beneficio de benignitate Apostolica providere dignaremur. Nos igitur, qui singulorum, fidelium præsertim sub Religionis jugo Altissimo famulantium, conscientiæ pacem, & animarum salutem intensis desideramus affectibus, circa præmissa declaramus, & etiam ordinamus, quòd cùm juxta vestræ Regulæ puram, & integram observantiam ex quotidiano laboritio, & humili mendicatione vivere habeatis, non fuistis, nec estis capaces onerum perpetuorum, hujusmodi, per quæ temporis progressu, & libertas spiritus in Missis, & alijs Divinis Officijs, ac in acquirendis vitæ necessarijs commoditas à Fratribus vestris tolleretur. Quare omnes, & singulas hujusmodi obligationes perpetuas, tàm per Fratres Conventuales, quàm per vos cum quibuscumque personis contractas cassamus, & annullamus. Et ne Christi-fideles, qui pro præfatis perpetuis servitiis sua bona sunt elargiti, suo fraudentur desiderio, annua charitatis opera, ac Divina servitia, quæ in toto vestro Ordine celebrantur, & fiunt, ipsis Christi-fidelibus, & defunctis per viam suffragij, quantum Divinæ placuerit bonitati communicamus. Inhibendo nihilominus districtiùs vobis, ac vestris successoribus Prælatis Ordinis, cæterisque vestris subditis præsentibus, & futuris, ne hujusmodi onera Missarum, aut aliorum servitiorum perpetua ullatenus de cætero acceptent, aut recipiant. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 11. Iulij 1517. Pontificatus anno quinto.

Deinde pro majori ipsarum quiete sequentem dedit constitutionem.

LEO EPISCOPUS, &c.

Dilecto Filio Ministro Provinciali Burgensi Ordinis Minorum Regularis Observantiæ.

Dilecte fili, &c. Exponi Nobis fecisti, quòd sæpè contingit, ut Domus tui Ordinis ex fidelium piæ concessis, ac per Fratres ejusdem Ordinis ostiatim acquisitis eleemosynis tritico, & frumento, ac etiam ex eorumdem fidelium obligationibus, quæ Altaribus Ecclesiarum Domorum hujusmodi offerunt, pane cocto superabūdante, vino tamē, carnibusque, & aliis rebus victui hominis necessariis egere solent. Quare pro parte tua Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis de opportuno remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos necessitati Fratrum hujusmodi providere volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati modernis, *Ibid. bull. 23. Leo X. in Reges.*

dernis, & pro tempore existentibus Guardianis, & Fratribus universis Domorum prædicti Ordinis, triticum, panem, ac frumentum, ac alias res superabundantes hujusmodi pro vino, carnibus, & aliis rebus victui necessariis prędictis per vos recipiendi, ac per Syndicum Romanæ Ecclesiæ vobis datum commutandi, & permutandi, seu triticum, & panem, ac frumentum hujusmodi vendendi, ex indeque proveniente pecunia vinum, & carnes, ac alias res necessarias prædictas procurandi, & emēdi Apostolica authoritate, tenore præsentiū, licentiam cōcedimus, & facultatem. Non obstantibus &c. Datum Romę die 29. Iulij 1517. Pontificatus anno quinto.

Occasione Leoninæ, quam innuimus, concordiæ, in Gallia præsertim non leves, nec paucæ se se offerebant difficultates pro Conventualium reformandis Cœnobiis; quas ut componeret Paulus Pisotti Minister Generalis, coactis Comitiis, quæ hîc in Vvadingo referuntur, agere voluit cum Patribus Conventualibus, eorumque Vicario Generali Iacobo Anconitano in illis partibus Commissario Apostolico pro Ioanne Vigerio Magistro Generali, circa controversias Provinciarum, & Domorum, quæ per Observantes reformabantur, ad hæc instigante potissimùm Francisco Rege Christianissimo. Summa autem concordię hoc comprehenditur instrumento.

In nomine Domini Iesu Christi. Amen.

Vvad. t. 8. 1533. VNiversis, & singulis, ad quos pręsens publicum instrumentum devenerit, notum sit, quatenus ex pluribus causis importantibus, accersitis omnibus Patribus Citra-montanis Ordinis Minorum Observantiæ, qui pro tempore fuerunt Diffinitores in Capitulis Generalibus, à Reverendissimo Patre Fratre Paulo Pisotto de Parma totius prædicti Ordinis Generali Ministro, & illis, illorumque, qui nequierunt personaliter interesse, vicibus suppletis; aliisque Patribus, quamvis non Diffinitoribus, neque eorum vices supplentibus, in Conventu Pontisarensi, Provinciæ Franciæ Parisiensis, Ministro Provinciæ Turoniæ Pictaviensis, Ministro Provinciæ S. Bonaventuræ, Ministro Provinciæ Flandriæ, Ministro Provinciæ Alemaniæ inferioris, Petro de Verduzano de Provincia Aquitaniæ, Aloysio Burgi-novi Scriba ejusdem Reverendissimi Patris Ministri Generalis, Guglielmo Hugoth ejusdem Scriba, Guardiano Patisarensi, Guardiano Rothomagensi, Custode Normandię, Guardiano Sagiensi, Ioanne Gerardi de Provincia S. Ludovici, Christophoro Mendes de Provincia S. Iacobi, Rocho Moreyra de Provincia Portugalliæ. Post multa tractata, & definita comparuit coram eis Reverendissimus Pater Magister Iacobus de Ancona Patrum Conventulium ejusdem Ordinis Vicarius Generalis, atque Apostolicus Commissarius assertus, ex causa nonnullarum differentiarum ob quosdam Conventus inter Fratres suos sibi subditos, & Fratres subditos Reverendissimi Patris Ministri Generalis in partibus Gallicanis, proposita ab eo coram prędictis sua intentione, & voto, paulò post concordarunt utręque partes ad invicem, & pro firmiori pace, & concordia (sicut Fratres decet) fœdera perpetua simul pepigere, deveneruntque ad infrascriptas conventiones tàm per eos, quàm per suos successores, & subditos perpetuò inviolabiliter observandas. In primis Reverendissimus Pater Minister Generalis prædictus, & Pater Fr. Petrus de Verduzano ad Reformationem Conventuum Ordinis hîc authoritate Apostolica in Galliis deputatus, tàm nomine suo, quàm præfatorum Patrum, & suorum inferiorum ex una parte, & Reverendissimus Pater Vicarius Generalis Apostolicus prænominatus tàm suo, quàm inferiorum suorum nomine ex altera, de communi consensu, & voluntate, spontè, liberè, & animo eorum deliberato cedunt, & cesserunt omnibus, & singulis litibus, & causis pendentibus inter partes prædictas, tàm coram Magno Consilio Christianissimi Regis, quàm aliis Parlamentis, & Iudicibus, tàm sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, in Regno, & dominio Christianissimi Regis, & ad hunc effectum idem Reverendissimus Pater Minister Generalis, simili consensu R. P. Vicarius Generalis Apostolicus præfati revocant, cassant, & annullant, revocarunt, cassarunt, & annullarunt omnes, & singulos Procuratores, Syndicos, Advocatos,

vocatos, tàm eorum nomine, quàm suorum inferiorum Fratrum lites, & causas hujusmodi insequentes, & prosequentes coram dicto magno Concilio, & aliis Parlamentis, sive Iudicibus in dicto Regno, & Dominio ipsiùs Christianissimi Regis. Item Pater Fr. Petrus de Verduzano præfatus authoritate Apostolica super reformatione Ordinis Minorum in Galliis deputatus, liberè, spontè, & animo deliberato, & cum effectu post hac cedit, & cessit, ac liberè renuntiavit commissioni, quàm habet de reformando Conventus, & ea uti nequaquam de cætero, spondet, & firmiter promittit. Item pro firmiori consistentia concordiæ inter partes hujusmodi, idem R. P. Minister Generalis de consilio pariter, & assensu dictorum Patrum in dicta congregatione existentium cedit, & relaxat jurisdictioni ipsius R. P. Vicarij Generalis Apostolici præfati Conventum Oppidi de Romanis in Delphinatu, cum omnibus ejus bonis mobilibus, & immobilibus attinentibus (accedente tamen ad id consensu Christianissimi Regis) nundum Reformatum, & per præsentes præcipit in virtute Sanctæ Obedientiæ, sub excommunicationis, ac privationis omnium actuum legitimorum, & officiorum Ordinis, aliarumque dignitatum pœna necnon additis pœnis gravioribus sibi arbitrariis, illico per contravenientes incurrendis, Patri Ministro Provinciæ S. Bonaventuræ, ac omnibus, & singulis Fratribus sibi subditis, ut de dicto Conventu in futurum se non impediant, aut intromittant, sed onus Reformationis Conventus eidem R. P. Vicario Generali Apostolico, juxta Bullam Concordiæ relinquant. Item ordinat, & determinat, idem R.P. Minister Generalis de consilio, & assensu prædictorum Patrum, ut Fratres sibi subditi de Provincia S. Ludovici restituant, & cum effectu resignent eidem R.P. Vicario Generali Apostolico, sive ejus Commissariis ad ejus requisitionem bona quæcumque mobilia, & immobilia, Calices, Cruces, paramenta, reliquias, & alia jocalia, campanas spectantes, & spectantia (exceptis bona fide consumptis usque ad præsentem diem) ad Conventum S. Ludovici prope, & extra muros Civitatis Massiliensis, & ad Fratres Conventuales spectantis, aliàs demoliti; & insuper ordinat, ac præcipit idem R. P. Minister Generalis Patri Ministro Provinciæ S. Ludovici, & omnibus, ac singulis Fratribus sibi subditis sub eisdem pœnis, quibus præcepit Ministro, & Fratribus Provinciæ S. Bonaventuræ paulò superiùs taxatis, ne in ullo quovis modo, aut quocumque quæsito colore per se, vel per alios apertè, vel occultè, directè, vel indirectè, implicitè, vel explicitè, aut quomodolibet aliter dolosè, aut bona intentione impediant Fratres ipsos Conventuales in reædificatione novi Conventus in dicta Civitate Massiliensi, quin potiùs eis favorabiles secundùm charitatem existant. Item R.P. Vicarius Generalis Apostolicus prædictus cedit, & cessit, tàm suo, quàm inferiorum suorum, etiam successorum nomine, & relaxat liberè, spontè, & animo deliberato, atque relaxavit, & renunciavit omnes Conventus in Provincia Aquitaniæ sancti Bonaventuræ, & sancti Ludovici præfata per Fratres de Observantia, aliàs Reformatos, & quos de præsenti possident, promittentes pro se, & suis inferioribus, & successoribus de cætero Fratres ipsos de Observantia judicialiter, vel extra de dictis Conventibus non esse molestandos, inquietandos, aut quovis alio modo perturbandos. Et ut hoc firmiùs observetur, præcipit idem R.P. Generalis Apostolicus omnibus, & singulis Fratribus sibi subditis, & successoribus, ut hæc sub illismet pœnis, quibus præceptum fuit à R. P. Ministro Generali suis subditis, observare teneantur.

Item ordināt idē R.P. Minister Generalis de consensu prædictorū Patrum, & R. P. Vicarius Generalis Apostolicus præmemoratus, quòd de cætero inter Fratres Regularis Observantiæ, & Conventuales Ordinis ejusdem sancti Francisci sit pax, concordia, & fraternalis dilectio, & inviolabiliter observetur inter eos bulla Concordiæ; & ultra pœnas in eadem contentas per Sanctam Sedem, mandant, & præcipiunt omnibus, & singulis eorum inferioribus, & successoribus respectivè sub prædictis pœnis toties supramemoratis, ne aliquo modo dictæ Bullæ Concordiæ contraveniant, sed illam inviolabiliter observēt, & charitativè Fratres ex utraque parte conversentur, & declinantes ad Conventum utrque partes se mutuò charitativè suscipiant

cipiant;& sub eisdem pœnis, immò longe gravioribus R.P. Minister Generalis, & Vic. Apostolicus sæpedicti mandãt,& præcipiunt eisdem suis inferioribus quilibet respectivè, & successoribus, ne de cætero causa litigandi ad invicem ad curiam Regiam, nec ad alios Iudices sæculares, sive Ecclesiasticos accedant, cum hoc de directo sit contra mentem, & Regulam Sancti Patris Francisci. Item R. P. Minister Generalis de consensu prædictorum Patrum,& R. P. Vicarius Generalis Apostolicus præfati pro observatione supradictorum instituunt, creant, & nominant in Procuratores eorum, primò spectabilem virum Dominum Franciscum Nerdum, & spectabilem virum Dominum Focier Aurelianensem conjunctim, ad effectum dumtaxat, ut dictas nostras conventiones, concordias, pacem, & dilectiones coram Christianissimo Rege,sive ejus magno Concilio publicent,& manifestent, & pro illarum observatione exequutoriales litteras ab eisdem in forma rigorosiori obtineant,cum clausulis opportunis,& omni meliori modo, via,& forma. Postremò idem R.P. Minister Generalis unà cum prædictis Patribus, & R. P. Vicarius Generalis præfati, qua possunt humilitate, procumbunt pedibus Majestatis Christianissimæ, eique supplicant, ut dignetur huic concordiæ inter eos sic initæ adstipulari, & assentiri, & pro rata, & grata habere, necnon in suo Regno,& Dominio executioni demandari jubere, sibi,& suo invictissimo sceptro placeat; attento, quòd Oratores ipsi non sine magno consilio pro manutentione Ordinis in hæc convenerunt; & ut Fratres ipsi ex utraque parte ex hoc commodiùs Deo Omnipotenti famulari valeant, & pro sua Christianissima Majestate, ejusque fœlici statu, accrementoque Christianitatis, ferventiores preces Deo Optimo Maximo fundere quietiùs possint. Pro quorum omnium, & singulorum præmissorum maiori robore, authentiori fide, & testimonio has præsentes litteras, & præsens publicum instrumentum Reverendissimi Patres Minister Generalis, & Vicarius Generalis Apostolicus præfati appensis utrorumque pro suis officiis sigillis majoribus utentibus,& consuetis manibus suis propriis subscripserunt,& itidem prænominati in frontispicio præsentium Patres ejusdem Congregationis manuum suarum propria consignatione muniere. Datum Pontisaræ die 10. Ianuarij 1533.

Sic terminatæ fuerunt, Deo suaviter omnia disponente, gravissimæ ac nimiùm diuturnæ inter Familiam,& Conventualitatem controversiæ,non huic illam subjiciendo, quod tantopere promorant Conventuales, sed illam ne cæterorum relaxationibus inficeretur, totaliter segregando, atque in sublimi totius Ordinis summitate collocando. Gonzag. part. 1.

CAPVT XI.

De præcedentia Regularis Observantiæ.

Leo X. in præallegata Bulla Concordiæ, *Omnipotens Deus*, &c. pro pacis conservatione, jam sic statuerat: *Ne inter Reformatos* (*id est de Observantia Regulari*) *& Conventuales Fratres præfatos super præcedentia dissentio, & contentio oriri possit; volumus, & etiam statuimus, quòd inter eos talis ordo servetur, videlicet, quòd in processionibus, & funeralibus, ac exequiis, necnon in omnibus aliis actibus publicis Fratres Conventuales Fratribus Regularis Observantiæ locum digniorem relinquere teneantur.* Deinde verò in instrumento ipso Concordiæ supracitato de communi utriusque partis consensu concordatum, atque stabilitum fuit, quòd absque præjudicio dicti decreti quantùm ad alia loca,consentit Minister Generalis, aliquam fieri exceptionem in Processione, quæ fit in Civitate Patavina in die sancti Antonij, & Assisij in festo Portiunculæ modo in ipso concordiæ instrumento designato. Vvad.t.8. 1517.

Cum autem his non obstantibus non sine difficultate adduci possent Conventuales,ut juxta Pontificis decretum,propriumque concordatum, locum digniorem cederent Observantibus, Leo X. Bullam sequentem superaddendam voluit.

Licet aliàs, postquam, statueramus, & ordinaveramus, quòd de cætero perpetuis temporibus Frarres B. Francisci, sub puritate ejus Regulæ, & sub regulari Observantia viventes, ac Reformati Ministrum; Fratres verò dicti Ordinis Conventuales Fratres nuncupati,Magistrum Cronol. Seraph. cit.

trum Generalem habere deberent, ne inter Reformatos, & Conventuales Fratres hujusmodi super præcedentia dissentio, & contentio oriri posset, voluerimus, & statuerimus, quòd in processionibus, & alijs actibus publicis Fratres Conventuales Fratribus Regularis Observantiæ Ministrum habentibus, locum digniorem relinquere tenerentur: Quódque Fratres ipsi Cōventuales prætendunt Crucem, & Vexillum per eos deferri solitum, deferre liberè, & licitè valerent. Quia tamen, ut ex nonnullorum relatione accepimus, Fratres ipsi Conventuales prætendunt Crucem deferre in loco digniori. Nos autem, qui præmissa omnia statuimus, ut omnis dissentio, & contentio inter eosdem Fratres de Observantia, & Conventuales tolleretur; mentisque nostræ fuerit, prout etiam id expressimus, quòd in omnibus actibus Fratres de Observātia haberent locum magis dignum, quàm ipsi Conventuales, & propterea mentis nostræ incommutabilis fuit, prout existit, quòd ipsi Fratres de Observantia Crucem suam in loco etiam digniori deferrent: ad hujusmodi tamen ambiguitatis dubium de mentibus omnium tollendum; Motu proprio, & certa nostra sciētia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, mentis nostræ fuisse, quòd tàm Conventuales, quàm de Observantia, & Reformati Fratres prædicti, in quibuscumque processionibus, & alijs actibus, in quibus Crux deferenda foret, Crucem suam deferre possint; Ita tamen, quòd Crux ipsorum Fratrum de Observantia, & Reformatorum loco digniori deferatur. Quódque ipsi Fratres de Observantia, & Reformati veri, & indubitati Fratres Ordinis B. Francisci, & ejus Regulæ Observatores semper fuerint, ac divina favente gratia sint futuri, sine aliqua interruptione, seu divisione à tempore editæ Regulæ per B. Franciscum usque ad præsens; ac sub ipsius B. Francisci Regula militaverint, & etiam ad præsens militent, sicque in omnibus teneri, & observari, ac dici debere decernimus, ac mandamus: Mandantes nihilominus omnibus, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac Ecclesiarum Capitulis sub interdicti ingressus Ecclesiæ, ac suspensionis à divinis; inferioribus verò Prælatis, ac Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, necnon Mendicantium, & aliorum Ordinum professoribus sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis ipso facto incurrendis, à quibus non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquàm in mortis articulo absolvi nequeant, quatenus declarationem, & decretum hujusmodi inter Conventuales, ac de Observantia, & Reformatos Fratres hujusmodi inviolabiliter observent, observarique faciant. Necnon, ne eosdem Fratres Conventuales, & de Observantia, ac Reformatos hujusmodi super his molestent, aut perturbent, seu per quoscumque cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes, seu etiam quomodolibet inter se molestari, perturbari, vel inquietari permittant. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 6. Decembris 1517. Pontificatus anno quinto.

Quia verò non satis videbatur præfatæ Concordiæ consultum, emanavit ab ipso Pontifice Bulla, quæ sequitur. Ibid.

Vniversis Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis omnibus personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon singulis Potestatibus, Gubernatoribus, aliisque Reipublicæ Administratoribus, cunctisque Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Celebrato nuper, authoritate nostra, Capitulo generalissimo omnium Fratrum Ordinis B. Francisci, in domo de Ara-cæli de Vrbe dicti Ordinis, ad humiles, & instantissimas Regum, & Principum Christianitatis preces, unum Fratrem Regularis Observantiæ in Ministrum Generalem totius dicti Ordinis, per Fratres Regulam observantes, eligi præcepimus, & mandavimus: ad cujus electionem, cum desideraremus, Fratres Conventuales dicti Ordinis convenire, suasimus eisdem Fratribus Conventualibus, ut dimissis proprietatibus, possessionibus, & aliis directè contra præcepta dictæ Regulæ militantibus, ad electionem hujusmodi Ministri celebrandam, sicut & cæteri Fratres Reformati, accederent. Quibus, dictam nostram oblationem constanter refellentibus; tandem pr pace, & unitate inter dictos Fratres Conventuales, & Fratres Regularis Observantiæ, in futuris perpetuis temporibus cosern

conservandis, Bullam, quæ *de Concordia* appellatur, cujus initium est, *Omnipotens Deus &c. sub Datum pridiè Iunij Pontificatus nostri anno quinto*, de partium consensu, non sine multis laboribus, licèt voluntariis, edidimus; ac postmodùm, quibusdam, quæ obscura, & dubia videbantur, per quasdam alias declaratis, ac per reliquas etiam nostras in forma Brevis litteras, dictos Fratres Conventuales monuimus, ut sedatis multis scandalis, & detractionibus etiam in dictos Fratres Regularis Observantiæ per eos, ut Nobis relatum fuerat perpetratis, & jactatis, ad plenùm, & integrè omnia, & singula contenta in dicta Bulla Concordiæ, observarent. Nihilominus, sicut à fide dignis nuper accepimus, dicti Fratres Conventuales in multis mundi partibus gratiâ per concordiã hujusmodi per Nos eis factâ abutentes, spretis decretis, & ordinationibus Apostolicis, in dicta Bulla Concordiæ contentis, pertinaci mente parere recusant. Nos itaque rem tanta maturitate, & tot Regum, & Principum instantissimis precibus, ad finem optatum deductam, pro nostro, & hujus sanctę Sedis honore inviolabiliter Observari volentes, motu proprio, & ex nostra certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & eorum cuilibet, in virtutæ S. Obedientię, ac sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ, ac suspensionis à divinis; Inferioribus verò Prælatis, sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis ipso facto incurrendis, à quibus non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem nequeant (præterquàm in mortis articulo) absolvi, præcipimus, committimus, & mandamus, quatenùs ipsi, & eorum quilibet in solidum, quoties à Fratribus Regularis Observantiæ requisiti fuerint, dictos Fratres Conventuales sub pœna privationis, & amissionis privilegiorum, eis per dictam Bullam Concordiæ concessorum, moneant per suas litteras patentes, ut dictam Bullam Concordiæ, ac omnia, & singula in ea contenta cum effectu observent, & in eventu, in quo eis constiterit, eos contravenisse, declarent, eos pœnã privationis, & amissionis privilegiorũ, hujusmodi incurrisse; & ex tunc, Fratres ipsos Conventuales omnimodæ subjectioni, correctioni, & obediẽtiæ Gen. ac Provincialium Ministrorum in suis Provinciis respectivè, perpetuò juxta formam litterarum à Nobis in dicto Capitulo generalissimo editarum subjectos esse: inhibendo tàm Generali, quàm Provincialibus Ministris, ne de dictis Fratribus Conventualibus, vel eorum domibus, & locis ullatenus, nisi quantum à Magistris Generali, & Provincialibus, illis fuerit concessum, se intromittant ullo modo. Qui quidem Ministri Generalis, & Provinciales ad omnimodam dictorum Conventualium reformationem, etiam per favores Regum, Principum, & Communitatum insudare teneantur, bonis immobilibus dictorum Conventuum per Generalem, & Provinciales Ministros (ut præfertur) reformandorum, pro una quarta Ecclesiæ Cathedrali, seu Diæcesis, in qua dicti Conventus siti fuerint: pro duabus verò in expeditionem Cruciatæ contra Infideles: pro reliqua alia quarta partibus in reparationem dictorum Conventuum, ipso facto quoad obedientiam dictorum Ministrorum reducti fuerint, per eos applicatis. Ipsosque Fratres Conventuales in Conventibus, & locis, pro quibus à prædictis Ministris in suis Provinciis respectivè requisiti fuerint, ad omnium, & singulorum præmissorum executionem subeundam, per censuras, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compellant, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 12. Aprilis 1518 Pontificatus anno sexto.

Cum autem Religiones aliæ jam ab antiquo Minoritis locum digniorem cedentes, Observantibus noviter ad primatum evectis, quasi Religionem novam constituerent, locum digniorem cedere, nisi cum difficultate, renuerent; Idem Leo Pontifex, ad sedandas controversias omnes, quænam præcedentia Observantibus debeatur, sequenti diplomate declaravit.

LEO PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

ETsi pro injunctæ Nobis Apostolicæ servitutis, &c. Sanè accepimus quòd ab Vvad. t. 8. in Reg. 1520. Leõ X. bul. 72.

ab eo tempore citra, quo dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum de Observantia nuncupatis, pro eo, quod ad eos jam multò major pars membrorum, & suppositorum dicti Ordinis S. Francisci actualiter fuerat conversa, Ministrum illis Generalem de sua portione semper eligendum concesserimus, in eosque jurisdictionem Ordinis Minorum in capite, in Capitulo generalissimo Ordinis Minorum tēpore generalis Concilij Lateranensis transtulerimus, prout olim cum aliqua minor portio eorumdem Fratrum ad Observantiam inclinasset, universalis Ecclesia in Concilio Constantiensi Vicarium ipsi portioni Minorum familiæ nuncupatæ, ut Regulæ puriùs insisterent, concessit; inter eosque Observantes, & Conventules Fratres Minores in eodem Capitulo generalissimo eorumdem Fratrum cōcordiam ad plenum constituerimus litteris nostris desuper editis, & promulgatis. Deinde verò cum pacata omnia ad Dei gratiam crederemus, inimico superseminente zizaniam, inter eosdem Fratres Observantes in capite ejusdem Ordinis constitutos, & dilectos filios Ordinis Heremitarum S. Augustini tàm Conventuales, quàm etiam de Observantia, & nonnullos alios FF. Ordinum Mendicantium super modo, & ordine in processionib⁹, & funeralibus, ac aliis actibus publicis incedendi, & digniori loco ibi obtinendo, variæ contentiones, & controversię in diversis mundi partibus sunt exortæ; causaque inter ipsos super iis in Romana Curia, etiam coram ipsorum Protectoribus de nostro speciali mandato pendeat indecisa cum eorum animarum periculo, & scandalo plurimorum. Nos igitur volentes hujusmodi litibus, quæ non absque eorumdem Fratrum nota diutiùs tolerari possunt, finem imponere, & scandalorum occasiones, quæ exinde oriri posse de facili formidantur, de medio submovere; Motu proprio, non ad ipsorum Fratrum, vel alicujus eorum, seu alterius pro eis oblatæ Nobis super iis petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, causæ, & causarum hujusmodi status, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illasque ad Nos harum seriè advocantes, & in quacumque instantia desuper pendentes, ubilibet indecisas penitus extinguentes, Apostolica authoritate statuimumus, & ordinamus, quòd de cætero in omnibus, & singulis processionibus, & funeralib⁹, & aliis actibus publicis quibuscumque, super dicto incendendi, & standi Ordine, & digniorem locum tenendi, inter dictos Minores de Observantia, quos omnibus, & singulis prærogativis, quibus ejusdem Ordinis Conventuales Fratres uti, & gaudere soliti erant, in singulis Civitatibus, & locis uti, & gaudere volumus; & Heremitarum S. Augustini, ac aliorum Ordinum Mendicantium Fratres, is ordo servetur, qui inter illos, & ipsos, &c. Et ipsos Conventuales Minores, sive in Vrbe, sive in aliis locis, vel terris citra, & ultra Montes constitutis observari consueverat; in aliis autem ubi Conventuales ipsi Minores numquam fuerunt, vel soli Observantes, inter eosdem Observantes Minores hujusmodi, ac alios Mendicantes prædictos hunc Ordinem servari mandamus, quòd Minores Observantes hujusmodi antiquum semper locum teneăt, quem Ordo S. Francisci in similibus actibus tenere alibi hactenùs consuevit, nisi consuetudo antiquitus approbata, & legitimè observata secus habeat; Minores verò Fratres omnes Observantes, & Conventuales juxta litteras nostras inter eos per Nos editas, quæ *Bulla Concordiæ* nuncupatur, penitus incedere teneantur. Nullaque deinceps inter eos querela de hujusmodi unitate præcessionis audiatur, sed sint, sicut decet Dei Ministros, se invicem honore, & charitate prævenientes, & terminis à Sede Apostolica illis assignatis, in pace, gaudio, & concordia fruantur, & se perpetuò contineant, & ex nunc quicquid secus super his à quoquam quavis etiam authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Quocirca Venerabilibus Fratribus nostris Vniversis, & singulis Archiepiscopis Episcopis, & in illorum absentia eorum Vicariis in spiritualibus generalibus in virtute sanctæ Obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut eorum quilibet in eorum Civitatibus, & Diæcesibus, quoties super hoc pro parte dictorum Fratrum, vel aliquorum ex eis fuerint requisiti, præsentes litteras publicent, faciantque eas authoritate nostra ab omnibus supradictis inviolabiliter obser

observari: Non parentes per censuram Ecclesiasticam, & alia quævis opportuna remedia, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 10. Ianuarij 1521. Pontificatus Anno nono.

Ibid. in Reg. 1530. Clem. VII. bul. 36. His omnibus non obstantibus, iterùm in Sicilia, in loco Adernionis, Diæcesis Catanien. præcedentiam attentare voluerunt contra Observantes nonnulli ex cæteris Regularibus, contra quos Clemens VII. ut scandala sæcularium, atque Religiosorum inquietudines abscinderet, edito diplomate præfatam Leonis constitutionem renovavit, debitam Observantibus firmando præcedentiam.

CLEMENS PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam

Dilectis filiis Ministro Provinciali, & Guardiano domus, & Conventus S. Mariæ de Jesu Terræ Adernions Provinciæ Siciliæ.

Vuad. t. 8. 1530. in Reg. bul. 36. Clem. VII. Accepimus, quòd licèt fæl. rec. Leo Papa X. prædecessor noster ad amovendum aliquas contentiones inter Fratres Ordinis Minorum regul. Observ. & alios Mendicantes, super præcedentia in processionibus, & cæteris actibus publicis, &c. illum locum, & præeminentiam haberent, quem ante declarationem hujusmodi Fratres Minores Conventuales habuerunt, ubi verò Conventuales nunquam, sed soli Fratres Minores Observantes fuerant, antiquum semper locum teneant, quem Ordo S. Francisci in similibus actibus teneret, prout in ipsis prædecessoris in forma Brevis desuper confectis litteris pleniùs continetur. Et propterea etiã in Civitate Catanien. Fratres Minores regul. Observantiæ præcedant Fratres S. Augustini in processionibus, & rationabiliter membra debent sequi caput, & quod in Civitate Catanien. circa hoc servatur, servari deberet in Terris Catanien. Diœc. Nihilominus Fratres dicti Ord. S. Augustini Terræ Adernionis dictæ Diæcesis cum Fratribus Ordinis Minorum reg. Observantiæ ejusdem Terræ super præcedentia hujusmodi contendunt: undè ad evitandum contentiones, & lites inter eosdem Fratres, maximè quia sequuntur multa scandala, & perturbationes in populis, ac etiam pro pace, & quiete eorumdem Fratrum, ut illud idem servetur in Terra Adernionis in processionibus, & in omnibus actibus publicis, quod servatur per totam Insulam Siciliæ, maximè in civitatibus, quæ caput Diæcesum sunt, attento etiam quòd hoc servatur in Civitate Catanien. quæ caput istius Diæcesis est. Nos igitur hujusmodi litibus, quæ non absque eorumdem Fratrum nota diutiùs tolerari possunt, finem imponere, & scandalorum occasiones, quæ exinde oriri posse de facili formidantur, de medio submovere volentes, motu proprio, & de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia causę, & causarum hujusmodi status, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illasque ad Nos harum serie advocantes, & lites in quacumque instantia desuper ubilibet indecisas pendentes penitus extinguentes, Apostolica authoritate statuimus, & ordinamus quòd de cætero in omnibus, & singulis processionibus, & funerabillis, & aliis publicis actibus quibuscumque super dicto incedendi, & standi Ordine, & digniori loco tenendo, observentur litteræ dicti Leonis prædecessoris; sicut in illis pleniùs continetur. Quo circa Venerabili Fratri Episcopo Cathanien. vel ejus Vicario in spiritualibus Generali, in virtute sanctæ Obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut quoties super hoc pro parte dictorum Fratrum de Observantia fuerint requisiti, præsentes litteras publicent, faciantque eas authoritate nostra ab omnibus supradictis inviolabiliter servari: contradictores &c. invocato &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 20. Martij 1531. Pontificatus nostri anno octavo.

Novissimè anno 1679. gravissima lite suscitata, contendebant Patres Capuccini, ut saltem ubi antiquiorem haberent Conventum, in vim Gregorij XIII. constitutionis super præcedentia inter Regulares observanda, super Observantes locum possent obtinere digniorem. Verumtamen diutiùs coram Eminentissimis in S. Rituum Congregatione Cardinalibus agitatâ causâ, atque per primarios Vrbis Advocatos tum verbo, tum scripto acerrimè disputatâ, concordibus omni-

no Cardinalium votis decretum est, atque per Innocentij XI. speciale diploma confirmatum, locum non habere Observantes inter, & Capuccinos Gregorianam constitutionem, quæ de disparatis tantùm Religionibus sit intelligenda; cum ergo Capuccini Observantium sint filiales, ipsi Observantibus locum digniorem semper, & ubique cedere obligantur: decreti tenorem hic litteraliter exscribo.

INNOC. PAPA XI.

Ad futuram rei memoriam.

Arch. Aracæl. Reg. Vltram. t. 9.

NVper à Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum emanavit decretum tenoris, qui sequitur, videlicet. Facta relatione per Eminentissimum D. Cardinalem Sabellum Ponentem causæ Ampuriensis præcedentiæ in sacra Rituum Congregatione de controversia super præcedentia in processionibus vertente inter Fratres Minores Observantes ex una, & Capuccinos ex altera parte, habentes ambos Conventum in Oppido de Nulvi in Sardinia Ampuriensis Diæcesis, & eadẽ sacra Congregatio auditis hinc inde partibus in voce, & in scriptis pluries informantibus, & præcipuè pro parte Minorum Observantium, declaravit, præcedentiam deberi Fratribus Minoribus Observantibus, ex quo Observantes sunt priores in ordine qualitatis, & approbationis Apostolicę, & Capuccini licèt priores in fundatione per quatuor annos in eodem Loco, sunt tamen filiales ex eadem Religione Observantium, & longè posteriores in approbatione Apostolica, quo casu non intrat Bulla Gregoriana de anterioritate Conventus in eodem Loco. Et ita decrevit, & servari mãdavit, die 26. Novemb. 1678. V. Cardinalis Carpineus Loco † sigilli. Bernardinus Casalius Sac. Rit. Congregationis Secretarius. Cùm autem sicut dilectus filius Iosephus de Copons Procarator Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observãtia nuncupatorum Nobis subinde exponi fecit, ipse decretum hujusmodi, quo firmiùs subsistat, Apostolicæ confirmationis nostræ patrocinio communiri summoperè desideret. Nos ipsum Iosephum Procuratorem Generalem specialibus favoribus, & gratijs prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum præinsertum authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, salva tamen semper in præmissis authoritate memoratæ Congregationis Cardinalium. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 16. Ianuarij 1679. Pontificatus anno III.

Cùm verò Patres Capuccini decissioni Apostolicæ non acquiescerent, & causam reassumi obtinuissent, deffendente suos Observantes Fr. Petro Sporin ex Aragonica Provincia Lectore Iubilato, & Generali Ordinis Procuratore, sequens emanavit decretum.

[Iterum per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Sabellum propositâ causâ *Ampuriensis præcedentiæ* ad instantiam Patrum Capuccinorum Oppidi Nulvi in Sardinia, contra Patres Minores Observantes de Familia ejusdem loci, sacra Rituum Congregatio audita utraque parte in voce, & in scriptis plenè informante, visisque juribus hinc inde deductis, illisque maturè discussis, censuit standum esse in decisis sub die 26. Novembris 1678. nempe præcedentiam deberi Fratribus Minoribus Observantibus, & ita decrevit die 24. Februari 1680. Ibid. Reg. 9.

Similes

Similes aliæ Conventualium lites contra præcedentiam Observantibus debitam, cum earum decisionibus videndę sicut in tom. 1. lib. 3. cap. de Officialibus Curiæ.

Tandem ut omnia ad hoc attinentia concludam: anno 1629. contra Patres Augustinianos de præcedētia hujusmodi Observantium toto conatu conquerentes apud S. R. C. referente Illustrissimo Cardinali Deto Præfecto, ad Observantium favorem fuit pronuntiatum. Sententiam S. R. C. confirmavit A. C. & tandem Vrbanus VIII. Brevi Apostolico. Eadem nempe motiva, quæ militant pro sacro Prædicatorum Ordine super universos Ordines Mendicātium, militant ex integro pro Fratribus Minoribus ex Regulari, atque strictiori Observantia (utriusque quoad hoc idem est judicium, ut ex Clem. VIII. dicemus libro sequenti) super cæteros à Prædicatoribus Mendicantes: ut habetur in cap. quorundam, & cap. unico de excessibus Prælatorum. Cap. 1. de Religiosis Domibus. Sicque practicatum est ultimò in S. Tridentino Concilio.

CAPVT XII.

Observantiæ Regularis perturbationes novissimæ.

Ibid. t. 6. Vvad. t. 8. 1525. n. 21. QVando sopitis cum Conventualitate per recitatas *Vnionis*, & *Concordiæ* Pontificias Bullas controversiis, quiescere debebat Observantia Regularis, ex occasione novarum Congregationum tunc maximas sibi parari inquietudines vidit, & indoluit [Nihil tàm vegetum, *ait Vvadingus hic*, quod non senescat, nihil tam feruidum, quod non tepescat, quæ crescunt, singula decrescunt, quæ nascuntur, omnia denascuntur; nihil unquam in eodem statu permansit; Vniversa sensim tendunt ad interitum. Quodnam illud in Ecclesia Dei Institutum, cujus fervor non deferbuit? Quodque vel penitus excidendum, vel aliunde non fuerit renovandum? sub ipsis S. Francisci oculis multorum spiritus elanguit, & paulò postquam decessit, plerique ab eius præceptis resilierunt. Fœcundissimum illud Regularis Observantiæ germen paulatim à severioris disciplinæ ardoribus declinavit. Plurimæ aggregatæ sunt Conventualium Domus huic familiæ Observantium, & turmatim ex illis Patribus ad istos austerioris vitæ cupidi confluxerunt: adjunctæ sunt integræ Provinciæ Reformatorum, qui Conventualibus parebant, accesserunt insuper variæ Congregationes aliarum sodalitatum, quæ in Bulla *Vnionis* à nobis suo loco relata, recensentur. Omnia hæc flumina intrarunt simul in Mare magnum Observantiæ, nihil mirum, si præcipiti, rapidoque cursu sordiunculas aliquas invexerint, quæ disciplinæ à sanctis Patribus Bernardino Senensi, Ioanne Capistranensi, eorumque adjutoribus traditæ turbarint puritatem. Nō adeo facile fuit hominibus laxiorem vitam professis, veterem hominem protinus exuere; neque superioribus omnes statim rescindere abusus, quos repentini hospites intruserant.]

Franciscus Quinnonius anno 1525. Ibid. quando prima comparuerunt germina turbationum, Provincias omnes, & singulas indefesso labore, singularique zelo visitabat, Ordinem Vniversum in essentiali sua perfectione vel conservaturus, vel ad apicem restauraturus; abusus quoslibet, siqui contra Regulæ puritatem irrepserant, radicitùs extirpando, ut fusiùs in Vvadindo, & Haroldo ad annum 1525. est videre. Attamen dum ad hæc vigilantissimus Generalis firmiùs stabilienda hęreret Vltramontes, moræ impatiens in Italia Matthæus à Bassio ab aliquibus citò imitatus, noctu sine socio, & sine licentia digressus, Capuccinorum Congregationi apposuit occasionem. Alij verò prudentiori zelo coram Ministro Generali humiliter supplicantes, ad solitaria, & viliora loca titulo majoris perfectionis secessum impetrarunt; unde strictioris Observantiæ dimanavit origo. Illam demum Pontificio diplomate jam confirmatam, dum extinguere non potuerunt Quinnonij successores, ad màximas devenerunt angustias, dum etiam contra Apostolica decreta primarios ex Observantia Regulari convolare videbant ad Capuccinos. Strictiorē etiam Observantiam à sensu Quinnonij discordantes (licèt intra ipsiùs Observantiæ corpus promoveri tentaret) exstinguere volue-

runt Pisottus Generalis,& alij cum ipso, unde postea tribulationis augmentũ fuit.

Finem ego crederem utrique parti non condemnandum, dum hi novam in Ordine divisionem extimescentes, secessum Recollectionis impedire tentabant; isti verò ex majoris perfectionis desiderio in solitariis locis separari contendebant.

Pro revocandis ad Ordinis unitatem Capuccinis; atque pro impediendo saltem Observantium ad ipsos continuo digressu, multa impetrarunt à Clemente VII. & Paulo III. Apostolica diplomata; cum verò assurgere non permitteretur strictioris Observantiæ Recollectio; nisi sub Sixto V. finem habere non potuit gravis adeo & molesta controversia, ut in libro de Capuccinis dicetur ex professo.

Vide de hoc inf. lib. 10.

Ad strictiorem vivendi modum anhelantium cõtinuos conatus (ne nova introduceretur in Ordinem scissura) efficaciùs impedierunt saltem Provinciarum Rectores, quamvis per Bullas Pontificias, atque per Capitulorum generalium decreta ipsorum promotio foveri præciperetur; non ita tamen, quin sub præfatis Pentificibus, nec non sub B. Pio V. fortiùs autem sub Gregorio XIII. atque Clem. VIII. Observantium Prælati gravissimis fuerint agitati turbationibus. Corpus quidẽ Religionis in integra Regulæ puritate jugiter perseverans, universa, & singula relaxationis privilegia semper fuit detestatum. In tanta verò multitudine cæterarum Congregationum Observantibus unitarum, & Observantium, etiam sine meta quotidie excrescentium, fieri non potuit ex cõditione humanæ fragilitatis, ut supra dictum est, quin in singulari (semper enim fuerunt singularium) relaxationes passim excrescerent, itaut obscuratum videretur aurum illud purissimum exemplarissimę perfectionis, quod à principio in Obsevantia Regulari tàm gloriosè præfulgebat. Vt nascenti malo occurrerent, primò Clemens à Monelia, aliique ejus successores Ministri Generales, tum sedula Provinciarum visitatione, tum efficacissimis ad Ordinem Vniversum enciclicis litteris toto conatu adlaborarunt: Archangeli de Messana præ cæteris verè Apostolicam Epistolam ad Italię Ministros, cæterosque subditos datam, dum inde ad partes Vltra-montanas abscedere, dignum est videre in Cronologia Seraphica, cujus aliqua fragmenta juvat hic apponere, ut appareat, quo zelo vigilantissimus Generalis vepres nascentes ut extirparet, sanctitatis perfectionem in Ordine vel conservaret, vel restauraret, quo spiritu exaggeraverit; sic enim ait post aliqua præmissa.

Cronol. Seraph. Cap. Gle. 64. fol. 533

[Ad hoc, ut inquit S. Bonaventura in Epistola prima ad Provinciales, potissimùm invigilare debet sollicita cura Pastoris, ut in commisso sibi grege, meritum virtutis accrescat, vitiis via claudatur, & detur moribus disciplina. Sanè cum Evangelici culminis observata perfectio hactenus spectabiles, & amabiles nos mundo reddiderit, omnique favore, ac reverentia dignos; ecce jam nunc multitudine in procliva tendente, & remissiùs agentibus iis, qui præsunt, vitiorum quædam sentes succrescere cernuntur, quæ sacram, ac Venerandam Religionem, & onerosam, & despicabilem reddunt, ac fidelibus populis vertunt in scandalum, quod cunctis esse debuerat in exemplum. Nam frequentes discursus, & quæstus importunitas nos viles, & graves efficiunt, & pro quod paucis nolumus esse contenti, jam omnibus facti sumus onerosi. Horum autem omnium potissimam rationem arbitramur, & causam, quòd ea, quæ providâ curâ per totius Ordinis providentiam, magno Christianæ pietatis, & Religionis zelo, in generalibus Capitulis prudenter quidem, ac salubriter constituta sunt, neglecta minimè serventur. Sicque fit divini permissione judicij, ut qui modica spernunt, in graviora paulatim decidant; quia dum regularis disciplina negligitur, insolentiæ crescunt, ac per hoc interior negligentia circa exercitationem virtutum exteriùs procedit in scandalum, per eorum patentem ruinam, qui stare videbantur in oculis aliorum. Vnde fit, ut sanctæ Religionis splendor perfulgidus in pallorem degeneret, sanctitatis pulchritudo sordescat, bonæ opinionis odor computreat, ac nomen Domini, & S. P. N. Fransciści blasphæmetur.

Quorum omnium, licèt S. Bonaventura causam præmissam assignet; Nos tamen alteram, & proximam ruinarum nostri

nostri Ordinis, causam eam esse putamus, quia quamplures Superiores, & subditi, non factores verbi, sed auditores tantùm, similes hominibus considerantibus vultum nativitatis suæ in speculo, nec in Evangelica, quàm profitentur, perfectę libertatis lege, & Regula, ut permaneant in ea opere, & veritate, perspicientes, obliti sunt Deum, qui eduxit eos de Ægypto mundi hujus, transtulitque in terram promissionis, Religionis scilicet, & dilectionis Filij sui; obliti inquam sunt, quales profitendo fuerint, quid omnipotenti Deo, B. M. semper Virgini, B. Francisco, ac Superiori adstantibus Angelis, & audientibus hominibus voverint, & promiserint; & quòd tandem non ex tristitia, aut ex necessitate, sed voluntariè, ac spontaneè juraverunt, ac firmiter statuerunt custodire judicia justitiæ Dei, ipsique vota sua per labia eorum distincta, dum se se illi in professione solemni, quasi in holocaustum obtulerunt, reddere.]

Extinctis sub Sixto V. quas à Capuccinis patiebantur gravissimis molestiis, cum strictioris Observantiæ professoribus, tàm in Italia Reformatis, quàm in Hispania Discalceatis, & in Gallia Recollectis novas Observantes ipsi controversias incurrerunt.

Ad tria potissimùm capita tribulationes hujusmodi reducendæ mihi videntur; primò etenim considerabilem omninò injuriam Observantiæ imminere, non erat dubium, ex Vicariatu Generali, quem Discalceati in Hispania sibi peculiarem impetrare toto conatu procurabant, quem etiam Clemens VIII. jam ferè concesserat, licèt ob varias ipsorum Discalceatorum sententias in ipsa Brevis Apostolici expeditione magno bono præsentatas, conditionem apposuerit, per quam negotium illud prorsus evanuit, ad angustos enim limites exinde reducebatur Ministri Generalis authoritas, & non diminui non poterat Observantium fama, nimiæque divisioni in Ordine janua aperiebatur. Separationi hujusmodi, vel non adhæserunt in Italia Reformati, vel advenientis Ministri Generalis facilè cesserunt authoritati; nihil omninò sub Clemente legitur in Curia Apostolica pro Reformatorum separatione deliberatum. Sub Gregorio XV. tum pro Hispaniæ Discalceatis, tum pro Italiæ Reformatis expeditis litteris Apostolicis stabilitus fuit Vicarius Generalis; unde tum Romæ, tum in Curia Catholica maximæ commotiones ortæ sunt. Conquerebantur Observantes, quòd strictioris Observantię professores in Religionis dedecus, & perniciem nimium impetrare contenderent; dolebant isti quòd ab illis ex concepto separationis metu nimiùm oppressi traherentur in desolationem; nec vivente Gregorio Pontifice, quantumvis adhibito Regis Catholici favore, revocari potuit hujusmodi Vicariorum Generalium institutio: Vrbano autem post Gregorium ad S. Petri Cathedram evecto, adnitente in primis Benigno Ministro Generali ex Reformata Siciliæ Custodia assumpto, ipsisque de strictiori Observantia Italis plenè consentientibus, immo & desiderantibus, post causæ maturam discussionem Vicarij præfati Generales cassati fuerunt, & annullati, (quæ omnia in sequenti libro pleniùs referentur;) admissisque indifferenter ad Generalatum, tàm de Regulari, quàm de strictiori Observantia Patribus, omnibusque ex æquo sine ulla differentia Generali subjectatis; atque demum Reformatorum Custodiis in absolutas, & independentes Provincias evectis, terminatæ fuerunt in hoc gravissimę, ac diuturnæ controversiæ, integra pax stabilita, & religiosa concordia.

Ex Reg. Cis-m. & Vltra-m. Ara-cæl. lib. seq. allegandis.

Angebantur non leviùs ordinis Rectores ex causa Novitiatuum; enim verò Bonaventura de Calatagyrone Ministro Generali circa annum 1598. pro Christianorum Principum procuranda, firmandaque pace ex summi Pontificis mandato in Galliis hærente, Clemens VIII. non modo de Franciscana Religione, verum etiam de cæteris singulis ad primævam perfectionis excellentiam reformandis, seriò, & diu, deputata etiam speciali ad hoc Prælatorum Congregatione, pertractans, novitios desideravit in sola strictiori Observãtia recipiẽdos esse; ad hoc ut majori in illo rigore educati, abusus, ac relaxationes (si qui inter Observantes irrepsissent) penitus ignorarent, ex quo illis radicitus extirpatis, Observãtia tota faciliùs, & securiùs processu temporis ex integro reformaretur. Hoc idem Bonaventura Generalis in sua ad Patres Capitulares Epistola an. 1600.

Arch. Ara-cæ. Regest. Cis m. P. Pauli de Gravina fol. 103. & seq.

pro reformatione, atque pro pace stabiliẽda de mente Pontificis insinuavit; nec sub Clemente potuit circa hoc aliquid innovari nisi per aliquas licentias particulares, & sub variis restrictionibus, quæ ferè ad idem collimabant. Primò etenim in Capitulo Vallisoletano anno 1593. lectis constitutionibus à Cardinali Matthæyo Ordinis Protectore transmissis, vigesima nona hæc erat; *Novitij, tum Clerici, tum Laici professionem non emittant nisi, in locis ad novitiatum præordinatis: curetur autem, ut loca hujusmodi sint inter reformationes.*

Postquam verò Clemens ipso anno 1596. universali decreto prohibuit generaliter in unaquaque Religione Noviciorum receptionem, sivè ad habitum, sivè ad professionem; exceptis in repetita decreti illius confirmatione an. 1599. Carthusianis, Fratribus Minoribus strictioris Observantiæ, aliisque nonnullis; quamvis demum Religionibus ferè omnibus sub præfinitis conditionibus novitiatus concesserit; prænarratam tamen suam determinationem in generali revocare noluit; ex hoc crediderim, quòd abundanter Observãtiæ provisum fuisse videretur, dum in Conventibus reformatis sub eodem Ministro Provinciali cum Oservantibus novitiatus haberent omninò liberos: novitij siquidem formaliter interrogari debebant, an in Regulari, vel in strictiori Observantia eligerent incolatum?

In Bul. novo t. 3. bulla 31. Paul. V. §. 7 Paulum V. propensiori benignitate licentias particulares passim prò novitiis in Observantia recipiendis concessisse, patet ex Archivio Ara-celitano in Registris Cismontanis, patet & in ejus bulla *Postulat Apostolici &c. Datum Romæ die 4. Februarij* 1607. in qua expresè decernitur, quòd Novitij in Capitulis Provincialibus recipiendi interrogentur, an ad novitiatum inter Observantes, vel inter Reformatos intrare velint?

Vrbanus VIII. quamvis in ipso Ponti ficatus initio novitiatus Observantibus concessos anno 1624. in extinctione Vicariorum Generalium revocaverit; iterum tamen anno ipso 1624. die 27. Augusti supplicante Benigno Generali restituit, ut unicus in singulis Provincijs novitatus institui posset indulgens. Verùm inter decreta specialis Congregationis per ipsum deputatæ anno 1625. hoc unum fuit de Pontificis mandato, & renovatis in hac parte Clementis VIII. decretis, in solis strictoris Observantiæ Conventibus Novitij recipi possent, ac educari; atque anno 1628. in Congregatione Generali Romana per D. Secretarium sacræ Congregationis Cardinalium intimatum fuit tunc demùm à Pontifice licentiam Generalem in Observantia ipsa concessum iri, cum abusus particulares inibi recitatos in Observantia, vel nunquam introductos, vel jàm extirpatos fuisse constiterit. Ibid. & in Cronol. Seraph.

His suppositis Ioannes Baptista de Campanea ad Generalatum evectus, primo in Vrbem ingressu sacram ipsam Congregationem pro recipiendis ubique Novitiis humiliter supplicans, ad votum impetravit, ut per annuas licentias novitiatus per omnes Observantium Provincias concederẽtur, quas gratiosè semper hubuerunt nisi in casu Religionibus ferè cæteris communi. Tandem Ioseph Ximenes Samaniego Minister Generalis post Romanam Congregationem anno 1679. decretis per omnes, & singulas per Italiam Observantium Provincias domibus Recollectis, vitæque specialis legibus præfixis, atque Pontificio diplomate stabilitis, ut liberè omnino in his novitiatus erigerentur, impetravit, maximo Regularis Observantiæ bono, grandi honore. Reg. Cism. Aracæl. Pr s Dominici de Napoli fol. 50. Ex statutis novissimis 1680.

Omnium autem fortè gravissima credita est, quę pro totius Ordinis Reformatione fuit introducta, turbatio. Iulius III. Regularium omnium primævam perfectionem Apostolico zelo intendens, etiam extraneos in Observantiæ Regularis Visitatores Apostolicos desiderare sese professus est (ut fusiùs in Regesto Vltra-montano apud Aram-Cæli est videre) hujusmodi alienigenas sine passione, sine ullo respectu efficaciùs acturos fore sibi persuadens: sinceriùs autem informatus, quòd viri commodo equitatu incedentes, licitas vitæ commoditates non abhorrentes, continuum Chori laborem, cæterosque Franciscanæ vitæ durities, ac mortificationes, strictissimasque leges, ac earum interpræstationes, & dispensationes prorsus ignorantes, nec abusus, si qui essent, possent perfectè cognoscere, nec radicitus evellere, nec veras necessitates à palliatis distinguere, Arch. Aracæl. Reg. Vltra m. t. 1. fol. 154.

nec tandem prętensum sanctę Reformationis negotium ex integro promovere, à proposito recessit.

Clemens VIII. pro Ecclesiæ totius sanctiori perfectione, singulari prorsus zelo adlaborans, pro Regularium omniũ restituenda sanctitate, gravissima, atque sanctissima decreta edidit, atque instituta ad hoc Prælatorum speciali Congregatione investigandis, & corrigendis Religionum abusibus, continua applicatione laboravit. Vt autem specialiter in Observantia Regulari primevę perfectionis splendor ex integro restitueretur, cum Archangelo de Messana Ministro Generali, cæterisque Ordinis Patribus primariis sępiùs, ac seriùs pertractans, Novitios hujus rei gratiâ in sola strictiori Observantia desiderans, negotium tandem universum Generali capitulo Ordinis demandavit, quatenus per deputatos Visitatores Reformatio ipsa efficaciùs promoveretur, & stabiliretur, quod non sine fructu factum fuisse conspexit.

Arch. Aracæl. 1 Reg. Vltra m. & Cis-m.

Idipsum sub Gregorio XV. majori ardore, Ordinisque gravissima perturbatione promotum, majores à principio molestias Religioni universæ illaturum fore videbatur; Pontifex enim, vel ab aliquibus indiscreto zelo permotis, vel alia de causa excitatus, Visitatores extraneos super Ordinem universum jam in mente sua decrevisse publica voce dicebatur. Benignus autem tunc Minister Generalis in Gallicana reformatione maximo fructu occupatus, de his novitatibus per Ordinis Procuratorem certior effectus, anno 1622. in Vrbem citissimo cursu delatus, atque gratissimè à Pontifice exceptus, tota humilitate, magnaque gravitate de veriori statu Religionis, quàm sancto Pontifici denuntiatus esset, potuit edocere. Impetravit itaque, ut revocata de extraneis Visitatoribus priori determinatione, per Franciscanos ipsos, utpote de suis legibus pleniùs instructos negotium reformationis promoveretur; unde Pontifex dato diplomate, *Pastoralis nostri &c. Datum die 27. septembris 1622.* quod supra in Benigno Generali Ministro descripsimus, rem totam eidem Generali demandatam esse voluit.

Ibidem.

Tom. 1. Orb. Seraph. lib. 3.

Publicato brevi Apostolico, compositam per graviores Patres doctissimam, integramque formulam pro Ordine dulciter, sanctéque reformando obtulerunt Generali, in qua ad nationes singulas videlicèt Italiam, Germaniã, Galliam, Hispaniam, & Belgium, specialiter descendendo de abusibus, qui particulariter in singulas irrepsisse comperirentur, de abusuum causa, de difficultate, atque modo speciali omnes, & singulos evellendi, & omnia sanctiùs reparandi, ex integro prudenter, doctéque disserebatur; quæ omnia in Matritensi, atque Aracæ-litano Archiviis conservantur.

Arch. matrit. in Reg. Ord. Arch. Aracæl. Cur. Vltr. Reg. 2.

Benignus Generalis his omnibus prudentissimè præmunitus, selectos ex Ordine universo Patres vitæ probitate, zelo, prudentia, & doctrina conspicuos per singulas Provincias destinavit in Visitatores amplissima, & Apostolica authoritate munitos; encíclicas litteras Apostolico zelo, paternoque affectu plenas dedit ad Provincias universas, atque in litteris patentibus formulam sanctæ reformationis Visitatoribus ipsis admirabili planè prudentia præscripsit.

Sancti Pontificis, atque piissimi Generalis laudabili zelo cooperari voluit Bernardinus de Senis tunc in Vltramõtanis Commissarius Generalis, & demum Benigno in Generalatu successor; datis enim per omnes Hispaniarum Provincias efficacissimis litteris, deputatisque perfectioris notæ Visitatoribus, negotium reformationis indefesso conatu promovit. Quamvis autem Provincia aliqua, præsertim S. Iacobi rigorem Visitatorum à principio non approbans interposita appellatione, longiorem, dulcioremque (aiebant) methodum reformationis expetere protestarentur; per universum tamen Ordinem maximo sæcularium applausu, admirabili totius Religionis bono, atque non ordinariâ Curiæ Apostolicæ lætitiâ primævam perfectionis excellentiam Provinciæ ferè singulæ magna ex parte recuperasse denuntiatæ fuerunt.

Hac de causa post brevem Gregorij Pontificatum Vrbanus VIII. in Cathedra S. Petri successor, prædecessoris litteris Apostolicis pro reformationis negotio plenissimè confirmatis, Capitulum Generale Ordinis anno 1624. Romæ cælebrandum, in annum Iubilei 1625. dato Brevi Apostolico differri præce-

pit, quò fœliciùs tantum negotium sine interruptione compleri valeret.

Ibid.Reg. 2, Vltr. Dispositis ergo ad veram reformationem animis, cum abusus, qui erant, personales omninò, & particularium esse comprobarentur in corpore sano, ut hi radicitus evellerentur, nemoque ex ignorantia delinquere posset, in Capitulo generali Romano 1625. concordibus omnium Patrum Capitularium votis, nemine discrepante conclamatum est, nullum penitus extare in Observantia Regulari privilegium Regulæ Minoriticæ relaxativum, aut dispensativum, omnesque, ac singulos Fratres ad Regulæ ipsius omnimodum, litteralemque rigorem juxta Nicolai III. *Exijt*, & Clem. V. *Exivi* Apostolicas declarationes in foro conscientiæ, quacumque rejecta tergiversatione, vel excusatione, vel prætextu simpliciter obligari; quod ipsum Vrbanus VIII. dato diplomatæ *Sacrosanctũ Apostolatus &c. die* 1. *Octobris* 1625. infra recitando ad instantiam Ministri Generalis confirmavit.

In eodem generali Capitulo futuram pleniorem totius Ordinis Reformationem per integram, & totalem Regularis, atque strictioris Observantiæ unionem, atque commixtionem, publica multorum voce dicebatur, quòd ex indistincta omnium conversatione (ut aliqui putabant) firmandam esse in omnibus perfectionis æmulationem, atque æliminandas fortiùs particularium relaxationes speraretur: de qua tamen unione, cum nec verbum quidem factum fuisset in Capitulo à Patribus gravioribus, sese delusos esse indoluerunt hujusmodi vani rumoris auctores, duce Bernardino de Moncalvo Ex-Procuratore Generali in Curia Romana, & in absentia Benigni Ministri, in Italia Vicario Generali. Paulò post celebrata Comitia per Congregationem Prælatorum Visitationis Apostolicæ ex vivæ vocis Oraculo Sanctissimi publicata fuerunt decreta, quæ sequuntur.

Regest. Cis in 1626 fol. 450. 1. Quòd Minister Generalis, & in ejus absentia Commissarius Generalis habeat eandem authoritatem in Fratres Reformatos strictioris Observantiæ, quam habet in Observantes de Familia, sicut in Regula continetur, ipsique Reformati unanimiter postularunt; Congregatio super hoc à Sanctitate sua instituta approbavit, & Paulus V. per bullam: *Postulat Apostolicæ, &c.* inferiùs recitandam jam ordinaverat.

2. Visitatores Reformatorum, uti ampliùs non necessarios, esse auferendos, prout etiam ab omnibus Reformatorum Custodibus pro majori eorum pace supplicatum extitit.

3. Servandum esse generale Familiæ Cismontanæ statutum, per quod decernitur, ut novitiatus inter Reformatos deligantur, & ubi in Custodiis Reformatorum arbitrio Ministri Generalis, & Commissarij Generalis, ut supra, Conventus ad hunc finem apti, & idonei reperiri non possint, præcipit Sanctitas sua, ut in Capitulo cujuscumque Provinciæ ab eodem Ministro, vel Commissario Generali assignentur Conventus Observantium de Familia ad Novitiorum educationem convenientes, & apti, & in his Conventibus non possint morari nisi Reformati.

4. Quòd in Provinciis, in quibus idonei, & sufficientes Patres Reformati reperiuntur, prout prędictus Minister, sive Commissarius Generalis declarabit, & expedire videbitur, Reformati in Ministros Provinciales eligantur in Capitulis Provincialibus per vota secreta, servatâ tamen formâ Brevis Pauli V. *In supremo &c.* quo casu electio Custodis omittatur, quæ tamen electio Custodis fiat, si Minister Provincialis fuerit electus de Familia.

5. Declarat Sanctitas sua Discretos locales imposterum nullatenus esse eligendos, ut sic Cis-montana Familia Vltra-montanæ conformetur. Romæ die 27. Septembris 1625. à Cardinali Bandino subscripta, apposito sigillo.

Decreta hæc Observantibus dura visa sunt, Benignum olim sibi amicissimum, nunc infestum accusantibus; officia sibi Conventus, atque Novitiatus subtrahi gravissimè dolebant; præsertim verò Bernardinus de Moncaluo à spe obtinendi Commissariatus Generalis exclusus, plurimas, atque gravissimas querelas manuscriptis, atque suppresso nomine impressis libellis, contra Ministrum, & Commissarium Generales, contra Procuratorem Ordinis, quos sparsit per Italiam. Quorum cum unum ex parte legisset Pontifex, gravi, justaque actus indignatione ipsum Prælatis nonnullis exami

Arch. Aracœl. Regest. Cis-m. P. Nicolai de Perusio part. 5. fol. 300. ad 333.

examinandum tradidit: cum verò deinde P. Ioseph de Casali repetitis nimiùm Moncalvi libellis indignatus, quasi pro Religionis honore, librum publicasset, cui titulus, *Decisiones canonicæ, & responsivæ ad argumenta Moncalvi contra Generalium Prælatorum consilia & decreta*, quem & sub die 4. Septembris 1627. Generali dedicaverat; Minister Generalis Ordinis quieti, simul, & honori consulturus, de mandato etiam expresso Romani Pontificis, gravissimo edicto sub die 28. Martij 1628. seriò interdixit sub censuris, pœnisque perarduis, sibimet reservatis, ne quisquam apologeticos libros, sive pro particularis personæ, sive pro Religionis in communi negotiis auderet, vel imprimere, vel publicare.

Ibidem.

Moncalvus integro ferè triennio commotis Provinciis penè omnibus, omnium in se compromissa procuravit, ad hoc ut tamquam ipsarum Procurator particularis ab Vrbe non posset expelli, ubi jam ex anteactis officiis cognitus, evicit tandem, Francisco Cardinale Barberino favente, ut nova Prælatorum Congregatio institueretur à Pôtifice pro componendis Observantium, & Reformatorum Controversiis; revera tamen, ut prænotata decreta ex secreto Prælatorum favore penitus casserêtur, posset impetrare. Cardinalis autem sancti Onuphrij ad Fagnanum hujus Congregationis Secretarium scripsit, datis Senogalliæ litteris die 22. Maij 1627. ne usque ad Ministri Generalis in Vrbem regressum, vel quid minimum per Prælatos innovaretur. Pater Generalis Bernardinus de Senis in principio an. 1628. Vrbê ingressus (ubi vehementissimè erat desideratus) à Pontifice mira benitate exceptus, & auditus, de Prælatorum illorum nimia propensione in Moncalvum graviùs indoluit, ad cujus instantiam, & in sui ad Vrbis januas jam positi contemptum varios illius fautores evocassent in Vrbem. De his cæterisque omnibus Ordinis quietem concernentibus plenissimè informatus Pontifex, manuque tangens, quòd Prælati sæculares de rebus Religionis inexperti semper in alterutram partem ex propria affectione propenderent, inhibito Congregationis hujusmodi ulteriori congressu, ordinavit, ut Minister Generalis, adhibito graviorum

Ibidem.

Patrum consilio, intra domesticos parietes hæc omnia componere deberet. Generalis ergo prævijs circa hæc negotia plurimis congressibus, tandem die 9. Februarij 1628. assidentibus Commissario Generali Cis-montano, Commissario Curiæ, Ioanne Baptista de Monte Corvino, & Benedicto de Sulmone, cum Moncalvo, Massæo Taurinensi Reformatorum Procuratore, Ludovico de Cruce, & Laurentio de Cirentia, frustra Moncalvo omnimodam Observantium, & Reformatorum unionem expetente (super quo jam priùs à Cardinali S. Onuphrij coram cæteris Prælatis graviùs fuerat objurgatus) Obserantibus in antiqua sua amplitudine, ac preeminentia, Reformatisque suis sub Custodibus stabilitis, rem totam summa pace composuit, perfectamque quietem in universa Religione confirmavit. Quæ anno 1639. erectis in Provincias strioctioris Observantię Custodiis, modoque apposito, ne Observantium Cænobia tàm facilè ad Reformatos devoluerentur, firmiùs stabilita fuit; multoque ampliùs ab omni perturbationis periculo vendicata anno 1679. dum Ioseph Ximenez Samaniego Generalis sinceriùs informato Pontif. evacuatisque qui ex quorumdam causa multiplicati erant contra Ordinem tumultibus, domibus Recollectis per optimas leges ad sanctiorem Novitiorum educationem præsignatis, Observantiam universam antiquo suo decori, perfectæque paci restituit, ac quieti; quin, & per saluberrima decreta Apostolicis litteris confirmata contra Fratrum particularium abusus viriliter pugnans, Ordinis universi decorem, atque salutem sartam, tectamque voluit; quem iterum per Innocentij XI. præallegatam bullam ad Regulæ integrum rigorem juxta Nicalai III. & Clementis V. decretales (reservato solùm, non ad relaxationem, sed ad majorem facilitatem, Syndico Apostolico, quem Martinianum dicunt) obligatum esse, voluit declarari.

Ex statutis novissimis 1679.

CAPVT XIII.

Status præsens Regularis Observantiæ.

AD conservandam, vel potiùs restituendam Regulæ Seraphicæ puritatem

tatem, Ordinisque Minoritici eximiam perfectionem, fuisse per zelotes Seraphici Patriarchæ filios stabilitam Regularem Observantiam, non dubitatur; quæ idcirco successivè per Summos Pontifices ab Ordinis Communitate separata permansit. Quo ferè incredibili pœnitentiæ rigore, quo Angelico vitæ candore suis in initijs, in solitariis suis tuguriis viverent, jam supra hoc in libro cap. 2. abundè descripsimus. Quàm tenaci constantia Sanctissimos rigores longo annorum spatio conservare studuerint, ex amplissima B. Capistranensis Epistola ad nostri temporis instructionem juvat hìc edicere litteraliter ex Vvadingo [Recentem plantulam, & tenellos Fratres domus Cracoviensis à Capistrano, utì diximus, paulò antea fundatæ per virtutis semitam benè ambulantes fascinavit Petrus Hungarus ex Iudæo Christianus, qui ex Coventualibus ante biennium transivit ad Observantes, vel quispiam alius, & tanquam inimicus Crucis Christi nolens ejus mortificationem jugiter in suo corpore portare, condemnabat omnia genera pœnitentiarum, quę Capistranus, aut ejus Vicarius Veronensis ultra Regulæ normam introduxerant, aut subeunda præscripserant. De his admonuit Fr. Ladislaus Guardianus Cracoviensis Veronensem Commissarium Viēnæ degentem, qui litteras Capistrano porrexit. Ille dolens in suis discipulis fervorem imminui, aut conturbari spiritum iniquis seductionibus, à bonis feriantes ad meritoria supererogationis opera his litteris excitavit.

Vvad. t. 6. 1455. n. 89. & 90.

Dilectis Filiis, quos iterum in spiritu parturio Patribus, & Fratribus Cracoviensibus Ordinis Minorum Regularis Observantiæ.

VEnerandi Patres, dilectissimique fratres, & filij in Christo Iesu salutem, & pacem in Domino sempiternam. Quia nec debet, nec potest Mater filium suum oblivisci, ut testatur Isaias, sitque mihi erga vos major quàm matri insita dilectio, cogor tamen charitatis ardore, tum visione litterarum quarumdam. R. P. Vicario vestro per Venerandum Patrem Fr. Ladislaum Guardianum vestrum directarum, hanc Epistolam vobis transmittere. Vt itaque, quę dicturus sum, exordiar: cum de Rheni partibus maximis cum laboribus, & viarum discriminibus Viennam applicuissem, ubi Fratres, & Filios in Domino genitos virtutibus, & Religiosis moribus imbutos velut Angelos reperi, tanto sum perfusus gaudio, tantaque repletus lætitia, ut penè laborum omnium, hyemaliumque frigorum, quæ in itinere passus sum, immemor sim effectus. Sed quia nullum in hac misera vita gaudium absque tristitia esse potest, teste Sapiente, qui ait: *Extrema gaudij luctus occupat*, non sine magno cordis dolore percepi, vos, vel vestrum aliquos terminorum per Patres vestros vobis positorum transgressores effectos, itaut audeatis contra bonas familiæ nostræ ordinationes linguam ut serpentes acuere, & os vestrum in cælum ponere, dicentes: Non sunt ista nobis per Regulam imposita, ut corpora nostra jejuniis, disciplinis, vigiliis, cæterisque mortificationibus affligamus. Quis *Benedictam*, quis pœnitentiales psalmos cum Letaniis duplicibus quotidie dicendos, quis mortuorum officium semper post vesperas persoluendum, quis culpas in Refectorio dicendas, pœnitentiasque, & disciplinarum, & panis, & aquæ, & cætera hujusmodi pro levibus causis publicè coram omnibus implenda, quis denique mentales orationes certis horis explendas instituit? Quis hæc, & his similia ordinavit? O filij dilectissimi, hæc ne est doctrina, quam vos, cum adhuc vobiscum essem pluribus sermonibus docui? Nonne præmissa omnia à vobis esse servanda, quantùm potui, persuasi? An fortè tacui vobis, illa per Patres nostros Italicos hactenus servata fuisse, & modò quidem servari? Legite quæso ordinationes meas, quas, dum Vicarius Generalis essem, Fratribus omnibus curæ meæ subjectis direxi, & comperietis, præmissa omnia cum magna sollicitudine eis servanda mandari. Non sunt ergo ista, ut quidam veritatis inimici homines zizania superseminantes, quique docent linguas suas loqui mendacium, asserere conantur noviter adinuenta, sed per Patres nostros tàm salubriter quàm necessariè observata. Quisnam ambigat, majora præmissis primorum Fratrum tempore non solùm ab ipso Patriarcha nostro Francisco, quinimmò à cæteris ejus

ejus sociis, & Fratribus ferventissimè fuisse servata? Ubi sunt nunc Loricæ illæ ferreę, quas super nuda corpuscula, & inediâ macerata Fratres illi deferebant? Ubi cilicina tegumenta? ubi crebra panis, & aquæ jejunia? ubi orationes assiduæ? vigiliæ supra modum diffusæ? ubi disciplinæ carnem domantes, ac verbera Christi repræsentantes? Quis, nunc ex vobis leprosos præ nimia charitate, ut ipsi faciebant, osculatur? Quis eorum lingit vulnera? Quis nunc ut ipsi, visibiliter cum hoste pugnam aggreditur? Quis nunc pro summis deliciis contemni, & ab omnibus despici desiderat? Quis nunc à sero usque ad manè, ut plures ipsorum nimia spiritus dulcedine ducti, in oratione persistit? Ubi nunc sunt Fratres multa terrarum, & æquorum, sive marium spatia perlustrantes, ut sanctum Domini martyrium consequi valeant, prout B. Franciscum, Antonium, & plures alios, quorum aliqui, quod flagrabant, assecuti sunt, alij verò, disponente Deo, pro multorum salute servati sunt, fecisse ligimus? AAA. Domine Deus meus nescio loqui, cum ista cogito, nescit enim lingua fervorem dictorum Patrum exprimere: nescit manus scribere; nescit postremò cor, aut animus cogitare. O utinam modò nostra redirent in priscos tempora mores! vel saltem, si propter corporum nostrorum fragilitatem præmissa non possumus, eorũ ad minus juxta posse imitaremur vestigia, cum scriptum sit: *Qui enim sanctos Martyres, vel in quantùm potuerit noluerit imitari, ad eorum beatitudinem non poterit pervenire.* Sic & nos, nisi Patres nostros, prout potuerimus, fuerimus imitati, ad eorum beatitudinem nequibimus pervenire. Attendentes itaque Patres nostri Italici supra memorata, & si non possint primis Patribus adæquari, statuerunt ad minus per hæc pauca, quæ supraposita sunt, scilicet vigilias, jejunia, disciplinas, & cæteras mortificationes, eorum sequi vestigia; per quorum quidem Observantiam in plures eorum divina gratia se abundè diffudit, ita ut aliquos Spiritus divini eloquij impleverit, alios vitæ sanctimonia, & exemplaritate dotaverit, quosdam verò ad tantam perduxerit gratiam, ut etiam in vita, & post mortem multorum miraculorum patratores efficerit, ut patet in S. Bernardino, quem pro Sancto universa tenet, & veneratur Ecclesia. Non audiatis ergo contrarium vobis asserentes, & si fortè vel Fr. Petrus Hungarus, quem vobiscum dimisi, dum à vobis discessi, qui, & Iudæus primò, & postea inter Conventuales nutritus est, vel alius quicumque contrarium vobis dixerit, eum tanquam veritatis inimicum, & Patrum vestrorum operibus contradicentem habete. Cæterùm vos per viscera Domini nostri Iesu Christi obtestor in Domino, ut taliter agatis, quatenus si iterum ad vos me reverti oportebit, quemadmodum in his Fratribus consolatus sum, ita & in vobis consoler. Valete in Christo Iesu, filij Charissimi, quos Deus Omnipotens Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus benedicat. Amen. Ex Vienna die 2. Ianuarij 1455.

S. Aug. serm. 47. de Sanctis

Quamvis autem ab initio Ioannes de Capistrano Ordinis unionem sincerè affectans, ut Conventuales cum Observantibus concordare posset, constitutiones quasdam, quæ Martinianæ dicuntur, authoritate Apostolica in primo Generalissimo Assisiensi Capitulo ediderit ab utraque parte indifferenter observandas, in quibus, quantùm salva Regulæ integritate licuit, Conventualium jàm inveteratæ libertati aliqualiter indulsit, quæ zelum sine scientia habentibus placere non potuerunt: attamẽ cum, jubente Pontifice, anno 1443. in Vicarium Generalem Cis-montanum electus est, alias gravissimas edidit specialiter pro suis Observantibus constitutiones, in quibus per duodecim, Regulæ capita ex integro discurrens, Fratres Regularis Observantiæ ad perfectissimum vitæ genus, & arctissimum Regulæ Franciscanæ rigorem instruxit, & obligavit.

Vad. t. 5. 1430. n. 2. & seq.

Hoc eodem sub titulo, quatenus rejecta quacumque relaxatione, vel dispensatione Apostolica, ad purum litteræ rigorem Franciscanam Regulam observare profitentur secundùm præfatas Capistranensis constitutiones (quas in tom. 3. integras dabimus.) Observantibus ipsis Leo X. sigillum, & Titulum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum authoritate Apostolica commisit, eodem modo in hodiernum usque diem sine ullo relaxativo Regulæ privilegio ad

Cronol. S. raph. ad cap. gen. 37. fol. 162.

ad omnimodum rigorem juxta decreta-s les Nicolai III. *Exiit*, & Clem. V. *Exivi*, vivere tenentur, quod in omnibus ferè Comitiis generalibus totius Religionis nomine inter primas actiones semper proclamatur, atque per expressum Vrbani VIII. diploma fuit confirmatum; quod lib. 3. in Barnardino de Senis Generali descripsimus, incipit: *Sacro sanctum &c.*

In stat. noviss. impr. 1680. Hæc meliùs declaravit, atque stabilivit Innocentius XI. dato sequenti diplomate.

INNOCENTIVS PAPA XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

SOllicitudo pastoralis officij, quo Catholicæ Ecclesiæ per unversum Orbem diffusæ regimini, divina dispositione præsidemus, Nos urget, atque impellit, ut religiosorum Virorum Ordines ad omnipotentis Dei gloriam, & animarum salutem, sapienti pietate ab hac sancta Sede institutos, magnisque in Ecclesia Dei meritis fulgentes, in sanctis, & primævis eorum institutis confovere, & conservare, ac à noxiis, quæ primogeniæ religiositatis spiritum, atque vigorem extinguere, & relaxare possent, tueri, & præmunire, fœlicibus illorum in via mandatorum Domini progressibus consulere, quantùm Nobis ex alto conceditur, studeamus. Cum itaque (sicut accepimus) in pluribus capitulis generalibus Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum, & novissimè in Vallisoletano, quod anno 1670. celebratum fuit, unanimi omnium Fratrum Vocalium consensu declaratum, & protestatum fuerit, in nullo Regulæ eorumdem Fratrum Minorum præcepto, eatenùs cum Fratribus Minoribus de corpore Observantiæ, sive Observãtes, sivè Reformati, sive Discalceati, sive Recollecti dicantur, dispẽsatum fuisse, nec ipsũ Observãtię corpus ullam unquam admisisse, vel admittere dispensationem in Regula, sed potiùs velle pro viribus, divino favente auxilio, illam purè observare, juxta summorum Pontificum declarationes, à Fratribus Observantibus, seu de Observantia, in suis statutis Generalibus compilatis pro Cis-montanis anno 1663. & pro Vltra-montanis 1621. & à Reformatis, Discalceatis, & Recollectis in suis particularibus Constitutionibus respectivè admissas, & receptas. Nos pro majori hujus protestationis firmitate, & ut in Ordine prædicto status, & regula Fratrum Minorum purè observetur, singulisque Fratribus pretextus eam transgrediendi præcludatur, eandem protestationem, & declarationẽ supra expressam, harum serie authoritate Apostolica approbantes, & confirmantes, motu proprio, ac ex certa scientia, & matura declaratione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine tenore præsentium declaramus, omnes, & singulos Fratres de corpore Obsevantiæ dicti Ordinis teneri in conscientia observare Regulam Fratrum Minorum sancti Francisci, & præcepta ejus à fæl. rec. Nicolao III. & Clemente V. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris exposita, & numerata, ad formam Constitutionum prædictarum respectivè, & signanter præter præcepta, quæ non ita frequenter occurrunt, & recitationem divini officij, teneri ad jejunia præcepta in Regula, nisi excuset necessitas, ad incedendum sine calceamentis, hoc est absque aliquo, quod pedem cooperiat, cujuscumque illud materiæ sit, nisi adsit vera necessitas à Prælato approbanda; ad non equitandum, nisi infirmitas, vel necessitas judicio Superiorum probata, excuset: ad vilitatem vestium juxta prædictas Constitutiones respectivè; ad nõ utendũ pluribus vestimentis, quàm illis, quę Regula præscribit, nempe una Tunica cum caputio, & alia sine caputio, chorda, & fæmoralibus; nam aliud quodvis vestimenti genus, ultra prædicta (excepto mantello, ab intio Religionis licito) ut indusia, seu camisia, sudariola, tunicellæ, & similia sunt contra Regulam, nisi adsit vera necessitas excusans à pręcepto per Prælatum approbata; ac demum teneri ad capitale præceptum, Religionis Fratrum Minorum de non recipiendis denariis per se, vel interpositam personam. Aliarum enim rerum necessariarum possunt Fratres Minores de corpore Observantiæ hujusmodi habere usum, licèt non dominium; denariorum autem, nec dominium, nec usum: & proinde quævis contrectatio pecuniæ, seu denariorum, quę non sit purè naturalis,

ralis, sed quæ sit, quovis modo politica, cujuscumque Domini sint denarij, seu pecunia, Fratrib⁹ Minoribus de Observantia est omnino prohibita. Ac propterea omnes, & singulas dispensationes, concessiones, & consuetudines, si quæ contra præmissa in corpore Observantię Ordinis prædicti reperiantur, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus earundem, tenore præsentium revocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, viribusque, & effectu penitùs, & omninò vacuas esse, & perpetuò fore decernimus, & declaramus. Declarantes tamen pariter, quòd per pręmissa non prohibentur in dicto Ordine Syndici Apostolici, cum eorum usus non sit dispensatio in Regula, sed modus à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris provisus pro puriori illius observantione, sive ejusmodi Syndici assumantur ad præscriptum Constitutionum Nicolai III. & Clem. V prædecessorum prædictorum, sivè secundum dispositionem Const rec. mem. Martini IV. & Martin. V. & Pauli IV. prædecessorum pariter nostrorum, prout illorum usus in singulis Familiis, Congregationibus, Reformationibus, aut Provinciis Ordinis prædicti respectivè fuerit receptus. Vt autem in ingressu Religionis unusquisque de obligationibus, quas assumere vult, plenè informetur; statuimus, ut nullus recipiatur ad habitum Regularem in eodem Ordine, nisi priùs plenè informatus sit de prædictis præceptis Regulæ obligantibus in conscientia, & pręviâ hac notitiâ velit probationem subire; nec quisquam admittatur ad professionem regularem, nisi priùs examinatus sit de intellectu Regulę, & præceptorum ejus juxta prædicta, & deinde immediatè ante illam coram tota Communitate fiat ei protestatio, quòd ad Observantiam Regulæ cum omnibus ejus præceptis, tunc enumerandis, & exprimendis obligetúr in professione, eamque protestationem admittat, & sub ea professionem faciat. Quia verò efficaciùs prædicta observandi medium est exemplum Prælatorum, sive Superiorum, ideo statuimus pariter, neminem eligi posse in Prælatum, sive Superiorem in Ordine prædicto, qui vitam communem Observantiæ non sequatur, hoc est, qui frequenter equitet, seu infirmitatem, qua ab obligatione pedibus incedendi excusetur, habeat; qui indusiis, seu camisiis, aut lineis utatur apud se, vel in lecto, qui calceatus incedat; qui jejunia Ecclesiæ, & Regulæ non observet; qui aliquando visus sit contrectare pecunias, nisi jam per triennium saltem emendatus sit, qui notabiliter defectuosus sit in assistendo Communitatibus Chori, Refectorij, & aliis, prout sibi in Constitutionibus præscribitur. Porrò electio illius, qui in omnibus præmissis vitam communem non sequatur, irritanda sit à Prælato, sive Superiore Generali capta informatione extrajudiciali, pro sua conscientia, sine strepitu judicij, cum consilio tamen, & assensu trium Fratrum, qui Ministri Provinciales, vel saltem Diffinitores Provinciæ sint, vel fuerint: ipsorum autem conscientias, ne aut ille expellatur, qui vitam communem sequatur, aut ille confirmetur, qui eam non observet, oneramus. Demum ut omnis occasio transgrediendi præceptum, de non contrectandis denariis, seu pecuniis auferatur, omnibus, & singulis dicti Ordinis Prælatis, injungimus, ut nulli Religioso ejusdem Ordinis permittant administrationem fundorum, redituum, aut quarumcumque aliarum rerum, & bonorum mobilium, vel immobilium, cujuscumque Domini illa sint, & signanter, ut nulli Religiosorum Ordinis hujusmodi permittatur administratio bonorum temporalium alicujus Monasterij Monialium, sub quovis prætextu, aut nomine, nempe Administratoris, Syndici, Factoris, Coloni, Superintendentis, Villici, aut alio quovis imaginabili. Decernentes easdē præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd Superiores, & Fratres Ordinis prædicti, alijq; quilibet, cujuscūq; status, gradus, ordinis, pręeminētię, vel dignitatis existāt, seu aliàs specifica, & individua mentione, & expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, seu ad ea vocati, citati, & auditi, causæque, propter quas ipsæ præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumvis juridica, legitima, & privilegiata causa, colore, prætextu, vel capite etiam in corpore juris

clauso, etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis nullo unquam tempore de subreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrę, aut interesse habentium consensu, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuamque expressionem requirente, defectu notari, impugnari, infringi, retractari, modificari, redargui, in controversiam vocari, aut ad terminos juris, seu statutorum, & Constitutionum dicti Ordinis reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, vel emanato, quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse, &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 20. Novembris 1679. Pontif. anno 4.

Hac omnimodæ perfectionis methodo ad secundum fere suæ introductionis sæculum sanctè conservati, cùm malè apud sæculares etiam à Conventualibus, & aliis traducerentur; conquerentes apud Iulium II. qui ultra 20. annos Ordinis Protectorem agendo omnia perfectè noverat, honorifico diplomate declarati sunt esse verissimi Seraphici Patriarchæ Filij, & Ordinis puritatem ex integro conservare: incipit; Exponi nobis &c. die 18. April. 1512. quod supra in cap. 9. hujus libri ex integro descripsimus.

Mirandum ergo non est, si Seraphicæ hujusmodi perfectionis titulo, Sanctorumque laborum intuitu, quos pro Ecclesia sancta Dei per universum terræ ambitum, maximo cum animarum fructu tolerare non cessant, impensè adeò per Clementem VII. omnibus Christifidelibus fuerint commendati, ut ex ipsius diplomate apparet.

CLEMENS PAPA VII.

Vniversis, & singulis, quibus hæ nostræ litteræ exhibebuntur.

Vvad. t. 8. Reg. fol. 215. bul. 31.

QVum dilecti filij Generalis, & Provinciales Ministri, ac Commissarij, & Officiales ejusdem Ministri Ordinis Minorum de Observantia sæpenumerò pro sui Ordinis indigentiis, nec minus pro sanctæ Religionis honore, ac animarum salute, huc illuc discurrentes, ultrò citróque commigrent, & in diversis locis negotia dicti Ordinis curaturi resideant; Nos cupientes, sincera in Domino eos ubique charitate tractari, & honestis favoribus confoveri, vobis omnibus, & singulis, quibus has litteras exhiberi contigerit, eosdem Ministrum, Provinciales, Commissarios, & Officiales cum omnibus eorum negotiis pro tempore occurrentibus, Dei causâ ex animo, ac studiosè commendamus; omnes quidem Dominos temporales, eorumque Locumtenentes, in Domino exhortantes, ac requirentes; universis autem Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, eorumque Vicariis in spiritualibus Generalibus, cæterisque in dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutis, præsertimque Vicelegatis, Gubernatoribus, Præsidentibus, Commissariis, & quibuslibet Officialibus nostris, ac terrarum nostrarum in virtute sanctæ Obedientiæ mandantes, ut Ministris, Commissariis, & Officialibus prædictis omnes honestos favores in eorum negotiis pro tempore agendis, si, & quoties ab eis requiremini, nostrâ causâ exhibeatis, nec solum eos in visitationibus, & correctionibus suarum domorum, aliisque piis, & laudabilibus operibus non impediatis, sed etiam omnimodè eis faveatis, auxiliumque pium præstetis. Quod post Deum Omnipotentem recipiemus gratissimum: volentes transumptis præsentium litterarum manu Notarij publici subscriptis, & dicti Ministri Generalis sigillo munitis, plenam, & eamdem fidem, tàm in judicio, quàm extra ubique adhiberi, quæ adhiberetur, si originales litteræ exhiberentur. Datum Romæ, apud S. Petrum die 19. Decembris 1530. Pontif. nostri anno octavo.

Quod autem paramenta pretiosa habere salva Regulæ puritate valeant, eo quòd vel in donantis, vel in Sedis Apostolicę dominio remaneant; jam ab Alexandro VI. Pontificè anno 1499. die 3. Iunij impetraverat Ludovicus à Turre in Cis-montanis Vicarius Generalis, ad quietandas Fratrum conscientias variis scrupulis agitatas propter quantitatem, & valorem paramentorum Ecclesiasticorum, ut liceret tutâ conscientiâ tenere paramenta deaurata, & prætiosa, Vvad. t. 7. n. 1499. n. 21.

quæ

quę eis offeruntur, aut donantur, eisque ad libitum uti, non obstantibus aliorum Pontificum declarationibus; quod dato sequenti diplomate à Leone X. legimus fuisse confirmatum.

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus, Vicariis, Guardianis, & Fratribus Ord. Fratrum Minorum de Observantia.

Vvad. t.8. Reg. 1514. bul.2. Leonis X.

MErentur vestræ devotionis sinceritas, & Religionis honestas, ut ea vobis gratiosè concedamus, quæ vestrarum conscientiarum serenitatem, & quietem respicere dignoscuntur. Cum itaque, sicut Nobis nuper exponi fecistis, licèt fæl. rec. Nicolaus III. & Clemens Papa V. ac alij Romani Pontifices prædecessores nostri pro consolidatione ambiguarum, & timoratarum conscientiarum Fratrum Ordinis vestri serenitate, domos, & loca, & alia bona vestra, tàm mobilia, quàm immobilia in jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ susceperint; Nihilominus nonnulli vestrum adhùc hæsitant, an eis domos amplas, & spatiosas, quæ in præsentiarùm in vestro Ordine, & Familia, tàm per Fratres speciali ad hoc facultate, sive authoritate suffultos, quàm per sæculares ad hoc pia devotione ductos construuntur, & ædificantur, ut potiùs Palatia Magistratuum reputari posse videantur, quàm habitationes pauperum, inhabitare, & colere, & simili modo paramentis, & vasis Ecclesiasticis, quæ in numero, & pretio Sanctæ Evangelicæ paupertati, quam professi estis, derogare videntur, ac aliis, quibus tàm Ordo, quàm Fratres utuntur communiter, vel divisim, uti, & in vestris conventibus illa retinere liceat: Ac propterea nonnulli Conventus relinquere, & ad loca eremitoria se transferre, & fugere moliantur, in Divini cultus detrimentum, & scandalum populorum, ac Ordinis, & Familiæ perturbationem. Et cum interdum ob magnificentias plurimorum Principum, & aliorum Dominorum, qui non secundùm quòd vestrę convenit paupertati, sed secundùm quòd eorum congruit excellentiæ, volunt, & vestras domos construere, & pro divino cultu cappas, & planetas, dalmaticas & alia paramenta, & calices, aliaque vasa ad ministerium Sacramenti Altaris pro summi Dei honore, & gloria piè erogare, & elargiri, talia respuere non possitis; nec non possibilem resistentiam de non recipiendo faciatis, & non sinãt postmodùm isti tales donantes jam accepta alienare, nec demoliri jam constructa permittant; Nobis humiliter supplicari fecistis, ut pro pace conscientiarum vestrarum, & ut sine stimulo gratum Altissimo famulatum exhibere, & in vestro laudabili officiandi ritu continuare possitis, statui vestro super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quòd domorum, & aliarum rerum tàm pro divino cultu, quàm communi usu vestro vobis concessarum, solùm ad usum, & non fructum, nec possessionem cedunt, nec ea sine speciali Sedis Apostolicæ mandato alienare possitis, ac ad eamdem Sedem illa omnia, quę de novo, ut nostri Prædecessores fecerunt, in proprietatem dictæ Sedis recipimus, pertinent; & quòd ex domorum amplitudine, aut paramentorum duplicitate nihil magis vestris commoditatibus corporalibus adiiciatis, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & decernimus, vos illorũ tantùm esse Custodes, & non possessores, & rebus illis absque vestræ professionis macula, aut violatione, cum deceat juxta solemnitatum celebrationem in solemnioribus officijs, & decentioribus paramentis divinam honorare Majestatem, & ipsius cultum munificare, & aliis, quibus tàm Ordo, quàm Fratres utuntur, communiter, vel divisim, uti, potiri liberè, & licitè posse, prout etiam fel. rec. Iulius Papa II. Prædecessor noster Fratribus ejusdem Ordinis, & familiæ Regni Angliæ Illustris, concessisse dicitur; & sic perpetuis futuris temporibus in Ordine, & Familia vestris ab omnibus illis Fratribus teneri, & observari debere, volumus, & mandamus. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 3. Ianuarij 1514. Pontificatus nostri anno primo.

Quoniam itaque de præsentaneo Regularis Observantiæ statu hìc agitur ex professo, ad quem potissimùm doctrina illa pertinere non dubitatur, quæ de Legatis

Legatis perpetuis, atque proventibus inde subsequentibus determinat, quomodo scilicet ad hæc se habeant Patres Observantes; de quo cum obiter alibi, præsertim cap. de Syndico Apostolico dictum sit; ut integra securitate quid meo videri de hac materia sentiendum sit, clariùs, & firmiùs appareat, de ea hîc non agere non potui ex professo.

Noto itaque Observantes ex repetitis suis protestationibus in Generalibus Comitiis, atque per Vrbanum VIII. & novissimè per Innocentium XI. approbatis, & confirmatis, ad omnimodum Minoriticæ Regulæ rigorem, excluso quocumque relaxativo prvilegio simpliciter obligari; Syndicum tamen *ut vocant* martinianum, qui cum ampliori est declaratione, ipsis per eumdem Innocentium novimus esse reservatum.

In annuis verò legatis, aut perpetuis, atque proventibus exinde dimanantibus duo consideranda occurrunt; nempe testamentarii executoris, aut hæredis ad illa soluenda naturalis, atque civilis obligatio, necnon Legatariorum jus ad illa recipienda. Nulli itaque dubium, quin hæredes, aut executores ad illa simpliciter, & rigorosè soluenda, in conscientia obligantur, ad quod etiam quolibet de populo instante, vel etiam nemine agente, possunt à Iudice ex officio suo compelli; ut definitum fuisse legimus in Clementina *Exivi* de Verb. signif. 6. & etiam debent, ad impledam nempe fidelium defunctorum voluntatem, ad refrenandam hæredum avaritiam, necnon ad sublevandas modis licitis pauperum religiosorum necessitates; ut ibi dixerunt Nicol. III. & Clem. V. Romani Pontifices, qui Regulam Minorum in toto rigore declararunt.

Minores itaque de Observantia cum tàm in particulari, quàm in communi sint dominij cujuscumque incapaces, super legata illa, annuosque provẽtus jus nullũ sibi possunt legitimè vindicare neque vindicãt: illa tamen, sive libera sint, sivecũ oneribus missarum, vel officiorum, sive pro infirmaria, aliasve ad causas particulares (salua tamen, & illæsa, semper sua Seraphica paupertate, idest ad necessitatem, non ad thesaurizationem) cur non valeant cum plena conscientiæ securitate, ac sine ulla Regulæ Franciscanæ violatione, aut dispensatione per modum simplicis eleemosynæ recipere, omninò non video, undè vel leviter ambigendum remaneat. Si enim eleemosynas cæteras, sive liberas, sive cum Missarum oneribus indifferenter per Syndicum Apostolicum acceptare licet; cur non & eleemosynas istas ex legatis, etiam perpetuis sibi liberaliter à testatore, vel ab hæredibus donatas, dummodò eas non quidem juridicè, & cum titulo sibi debitas, sed per modum eleemosynæ intrinsecè coram Deo recipiant? quòd enim ad hæc præstanda hæredes cum rigore obligentur, non impedit, quin à Fratribus ut meræ, liberæque eleemosynæ valeant aceptari.

Quod autem ex Seraphici Doctoris S. Bonaventuræ aliorum Patrum consilio advertitur in statutis, præmittendam esse de hujusmodi intentione publicam scripturam; quòd scilicet in legatis illis jus omninò nullum per Fratres prætendatur; id non ad conscientiæ quietem (quæ jam supponi debet) sed ad cavenda pusillorum scandala deservire non dubito, ne scilicet Fratres Regulæ suæ transgressores esse præsumantur.

Quæ itaque ad ambiguitates dirimendas hìc breviter adnotata volui, fusiùs in Rodriguez tom. 2. q. q. Regul. 126. & apud alios Doctores, sed potissimùm in repetitis Congregationis fabricæ Decisionibus, nec non in Ordinis nostri statutis perlegenda remitto.

Quòd autem Leo X. datâ bullâ *Iustum* &c. quam supra hoc in libro retulimus; cum Observantibus dispensatum esse voluerit, ne ad onera Missarum tenerentur, quæ ex legatorum perpetuorum obligationibus oriebantur; quorum redditus, & census in reparatione Conventuum ipsorum, quos cum oneribus illis de Conventualitate receperant, partim fuerant consumpti, partim Monialibus Clarissis applicati: quod multò magis per B. Pium V. & Clementem VIII. ampliatum fuisse prænotavimus: id in causa fuisse crediderim; quòd legata illa cum pleno jure Claustralium illis Conventibus fuissent antiquitùs attributa.

Denique bullam Clementis VII. pro Legatorum hujusmodi compositione juvat apponere.

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis filiis Ministro Generali, & Fratribus regularis Observantiæ.

Vvad. t. 8. 1526. bull. 21. fol. 199. NUper pro parte vestra Nobis expositum fuit, quòd forsan hactenùs contigit, & in futurum etiam contingere posset, quòd aliqui Christi fideles devotionem ad vestrum Ordinem, Fratres, & loca ipsius Ordinis gerentes, in eorum testamentis, seu legata fecerunt, aut facient: quorum ex vestræ Religionis regulari, & professionis puritate, quàm servare cupitis, capaces non estis. Quare pro parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum, ut cum hæredes instituti, sive executores per hujusmodi testatores deputati, in conscientia se gravatos sentiant, ad pias defunctorum voluntates exequendas, desuper opportunè vobis, ac ipsis hæredibus, & executoribus consulere, & providere de Apostolica benignitate dignaremur. Nos cupientes, pias ipsorum defunctorum intentiones, & voluntates, quantùm fieri potest, exequutioni mandari, & attendentes, quòd in hujusmodi legatis, & institutionibus mens illorum fuerit, & sit, vestram relevare penuriam, ac proinde vestrorum suffragiorum spiritualium participes fieri; pro exoneratione quoque conscientiarum dictorum hæredum, & executorum hujusmodi, vestris supplicationibus inclinati, tenore præsentium, authoritate Apostolica decernimus, disponimus, ac firmiter statuimus, & ordinamus, ac vobis concedimus, quòd vos singuli Ministri Provinciales in vestris Provinciis, vel Guardiani cum aliquibus discretis Fratribus domorum, vel locorum, quibus hujusmodi legata, & institutiones factæ fuerunt, vel imposterum fient; quorum non estis (ut præfertur) capaces, mediantibus Procuratoribus, & Syndicis eorumdem locorum cum dictis hæredibus, & executoribus super præmissis institutionibus, & legatis componere possitis, & valeatis, prout vobis secundùm æquitatem, & bonam conscientiam visum fuerit, ad certam summam, & quantitatem pecuniarum, aut rerum per dictos hæredes, aut executores semel tantum solvendam, & tradendi Fratribus, & locis prædictis ad ipsorum relevandas necessitates, seu ipsa loca fabricanda; facta desuper ipsis hæredibus, & executoribus plena, & libera, ac perpetua absolutione, & quietatione, quæ Apostolica authoritate sit approbata, & roborata; ita quòd deinceps prætextu talium testamentorum, institutionum, & legatorum ampliùs molestari non possint in judicio, vel extra: Non obstantibus, &c. Datum Romæ die 23. Novembris anno 1526. Pontif. nostri anno tertio.

Quin & capsam pecuniariam excipiendis piorum eleemosynis ex Clementis VII. contra Ordinis statuta, dispensatione quadam, in Ecclesia appositam, Paulus III. Pontifex petentibus Fratribus ad conservandam in Religione Regulæ puritatem, dato sequenti diplomate jussit amoveri.

PAULUS PAPA III.

Dilecto Filio Vicario venerabilis Fratris Episcopi Civitatis Aprutinæ in spiritualibus Generali.

EXponi Nobis nuper fecerunt dilecti filij Guardianus, & Fratres domus sanctæ Mariæ Gratiarum extra, & propè muros Civitatis Aprutinæ Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, quòd aliàs fæl. rec. Clemens Papa VII. prędecessor noster ad quorumdam instantiam per quasdam litteras suas in forma Brevis, statuit, & ordinavit, quòd in Ecclesia dictæ eorum domus sanctæ Mariæ Gratiarum de cætero capsa una in perpetuum constitueretur, in qua eleemosynæ pecuniariæ à Christi-fidelibus inibi porrigendæ deponerentur, quarum una portio eisdem Fratribus pro usibus, & necessitatibus suis distribueretur, residuum verò in fabricam dictæ domus, aut in paramenta, & ornamenta ipsius Ecclesiæ converti deberet, prout in eisdem desuper confectis litteris pleniùs contineri dicitur. Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, ex eo quòd in Regularibus statutis dicti Ordinis expressè cavetur, quòd in eorum Ecclesiis capsæ pro colligendis eleemosynis nullo modo teneri possint, multaque exinde jurgia inter dictos Fratres, & ipsius Civitatis incolas, in dies exoriantur, pro ipsorum

Vvad. t. 8. Reg. 1537. bull. 12. fol. 235.

Fratrum parte Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui &c. Tibi per præsentes committimus, & mandamus, quatenùs, si ita sit, capsam illam dictorum Fratrum statui, ac professioni penitùs repugnantem, ex eadem eorum Ecclesia amoveri facias. Contradictores &c. Invocato ad hoc, &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. die 30. Martij 1536. Pontificatus nostri anno secundo.

Notandum hîc, quòd cum aliqui Observantię rigores ex parte pertæsi, partim verò ex occasione adeundæ suorum parentum hæreditatis, quæ Conventualibus non repugnant, allecti, ad Conventuales ipsos transitum facere vellent: informatus de his Alexander VI. sequenti edita constitutione, quasi Observantiæ ipsius manutentioni invigilans, sic transeuntes hæreditatis incapaces declaravit.

ALEXANDER PAPA VI.

Dilectis Filiis Fratribus Vniversis Ordinis Minorum de Observantia nun cupatorum

Vvad. t. 8. in Reg. 1501. bul. Alex. VI. 83.

CVm intellexerimus, quāplures FF. vestri Ordinis aviditate in bonis parentum, propinquorum, vel affinium suorum succedendi, familiam vestram egredi, & ad Fratres Conventuales ob indulta illis desuper concessa, se transferre, in grave periculum animarum suarum (quoniam paupertate, quam semel Deo voverunt, neglectâ, in possidendi cupiditates relabuntur) malum exemplum, & Religionis vestræ vilipendium, ac scandalum plurimorum. Nos tranquillitati dicti Ordinis, & Observantiæ vestræ paterna charitae consulere volentes, supplicationibusque pro parte vestra Nobis desuper porrectis inclinati, Apostolica authoritate, tenore præsentium decernimus, nullum professorem dictæ familiæ, qui egrediatur, parentibus propinquis, vel affinibus suis in bonis eorumdem quovis modo succedere, nec aliquo indulto Fratribus Conventualibus dicti Ordinis ad id concesso, neque etiam Cōventus occasione professoris sic egredientis jus aliquod in hęreditate, vel quavis alia successione bonorum parentum, & propinquorum prædictorum quomodolibet acquirere, & consequi posse, seu debere: præmissis indultis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus &c. Datum Romæ &c. die 5. Aprilis 1501. Pontificatus anno decimo. Quod ferè ipsum jam declaraverat Sixtus IV. dato Brevi, *Licèt nos dudum*, &c. die 7. Augusti 1480. petentibus ipsis Observantibus, ne Conventualium privilegio communicarent.

Hos Observantiæ honores; suppositamque perfectionem cum confirmasset Apostolico diplomate Paulus III. (ut dictum est in titulo de Sigillo Ministri Generalis,) cumque postmodum eidem Observantiæ pro sanctiori gubernio, ac fœliciori progressu Tertiarij etiam Regulares per B. Pium V. fuissent subjecti; non possum intelligere, quo fundamento P. Boverius in suorum Capuccinorum Annalibus Observantiam ipsam acriter adeò, tanta cum injuria passim suggillare non erubuerit. Singulari medestiâ, tota gravitate, atque irrefragabili evidentia ipsum ex integro confutavit doctissimus, atque ab omnibus laudatissimus Vvadingus. Ne in re tāti momenti tacitus ego injustissimas injurias approbare videar; utque de meo nihil apponam, Vvadingi verba, nulla facta additione, hîc juvat exscribere. *Respons. ad Bover.*

Postquam enim nocturnum Matthæi de Bassio ab Observantibus egressum, atque acuminati caputij inventionem in Boverio tantopere magnificatam, ex Boverio ipso tota evidentia confutasset, subjungit, quæ sequuntur. [Alia his similia utramque historiam conferenti occurrent, & si in illa Boverij pro his ipsis passim in copiosissimo Indice præliminari citentur Chronica Ordinis Minorum, illius postremæ scillicet editionis, neque enim in prioribus quidquam horum licebit aspicere; fortassis aliter ista habentur apud illos quatuor scriptores, quos incorrupta fide, ait Boverius, primùm collegisse, & narrasse res omnes istius religiosissimi instituti. Nomina horum authorum, volumina, quæ scripserunt, (sed nusquā hactenus prodierunt) tempus, quo vixerunt, refert ille in prædicti *Vvad. t. 8. 1525. n. 16. & seq.*

dicti Indicis proœmio.

Ibidem. Id porrò cordatos viros malè habet, & universum institutum Observantium graviter offendit, quòd pro defendendo uno Matthæo, omnes illius viæ viros Boverius severè damnaverit, & pro illo solo liberando à culpabilis fugæ prætenso reatu, universos è quorum cœtu prodierat, gravi, & universali noxa violatæ Regulæ, & neglectæ professionis voluerit irretitos. Matthæus quadratum caputium, quod in tabula viderat delineatum, vili, & obsoletæ vesti, quæ ad media crura (ut habent citata chronica) pertingebat, consuerat, & singulari hoc indutus vestimento, è Conventu, nullo salutato, fugit nocte intempesta: fuit, qui dubitaret, an ob id apostasiæ notam incurrerit? & quidem illius Minister tanquam talem plectendum esse non dubitabat. Boverius, ut crimen hoc procul faceret, talem effinxit Religionis statum, qualem nullus vir bonus vellet profiteri; & proinde universa (inquit) tàm divina, quàm humana jura ab hoc vitio Matthæum immunem esse decernunt. Vt opinionem hanc laxatæ disciplinæ, & deturpatæ Religionis Lectoribus ingereret, totum Ordinem dicit à regulari Observantia excidisse. Hujus instituti honorificum, usitatumque nomen, *Observantiam Regularem* passim, & ubique vocat *Inobservantiam regularem, vel irregularem Observantiam, atque Ordinis naufragium*; & proinde perfectam vitę reformationem in Ordine consequi non potuisse Matthæum, asseverat. Addit, veram B. Francisci habitus formam in Ordine periisse, & cum ea Regulæ quoque Observantiam. Adjungit, non satis tutam in ea viam esse ad salutem: adeò ut inter tentationes diaboli numeret cujusdam reditum ad Observantes. Regularem Observantiam tàm in capite, quàm in membris fuisse delapsam affirmat, totumque corpus Religionis esse corruptum, & universum Ordinem esse maculatum. Alibi *Observantium communis est lapsus, contemptibilis vita.* Increpatoria illa Christi verba. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui clauditis Regnum Cælorum, vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare:* Observantium superioribus accomodat.

Ibidem. n. 19. His, & similibus improperijs passim, & ad singulas fermè paginas scatet uterque, primus præsertim Tomus Boverij; itaut plus fermè operis insumpsisse videatur in deprimendo Observantium instituto, quàm in extollenda Capuccinorum sodalitate. Et quidem ego de his tempestivè monui religiosissimum, & prudentissimum virum Hieronymum Narniensem, tunc hujus sodalitij Vicarium Generalem, ut antequam typis committerentur, curaret expungi, nec in publicum prodire permitteret tot semina discordiæ mox oriturę. Ille, uti erat Vir bonus, & pacificus, inito consilio cum Diffinitoribus, ingruente tunc Congregatione generali, decrevit, ut hujusmodi graves offensas tolleret Boverius, neque adeò malè haberet Religionem, ex qua prodierunt, qui prima dederunt exordia, & ex qua deindè successerunt per temporum vices, qui adolescentem provexerunt, & aliquoties fluctuantem firmaverunt. Id tamen consequi non potuit, obsistente ægro istius hominis animo, qui ingenito ardori usque adeò temperare non poterat, ut indicta vellet, quæ dixit, ingratumve subire laborem corrigendi, mutandi, mutilandi tot pagellas, quæ magno studio sibi antea constiterant. Labor est renovare laborem, nec cuiquam facilè displicet sui partus ingenij, præsertim infirmi. Quod autem tunc impetrare non poterant Observantes, se nunc sperant consecutos ab Eminentissimis Cardinalibus Præfectis Congregationi Indicis librorum, in qua tantæ sui nominis jacturæ remedium adhiberi impetrarunt per utriusque tomi prohibitionem, donec corrigantur.

Neque certè huc illos cogendos fuisse, prudentes viri dijudicarunt, sed æquo temperamento leniendos potiùs, quàm gravi ulcere exacerbandos; qui aliundè fortassis ægrè ferebant scindi Religionem, paulò antea magnâ Leonis Pontificis industriâ coagmentatam, & sibi præripi viros virtute, & doctrina excellentes, aperto isto latissimo ostio quotidianis hujusmodi jacturis. Ejusdem sunt parentis filij Observantes, & Capuccini, ejusdem Regulæ Professores; Fratres sunt, si non gemelli, saltem germani, eâdem excisi petrâ, eodem utero progeniti. Vndè tanta colluctatio? undè tàm vehemens dissentio? Ideò fraternè monuerim, cavendum esse, ne quod Ibid. n. 20.

quod Matthæo ejusque æmulatori, Ludovico Forosem proniano undequaque licuisse, tanto studio, etiam cum aliorum offensione, Boverius contendit, trahatur in exemplum, si quando senescente hoc religiosissimo instituto idipsum intentent alij, & novello germine sibi persuaserint, esse reformandum. Nihil tàm vegetum, quod non senescat; nihil tàm fervidum, quod non tepescat; quæ crescunt, singula decrescunt; quæ nascuntur, omnia denascuntur, nihil unquam in eodem statu permansit, universa sensim tendunt ad interitum. Quodnam illud in Ecclesia Dei institutum, cujus fervor non deferbuit; quodque vel penitus exscindendum, vel aliunde non fuerit renovandum? sub ipsos sancti Frãcisci oculos multorum spiritus elanguit, & paulò postquam decessit, plerique ab ejus præceptis resilierunt. Fæcundissimum illud regularis Observantiæ germen paulatim à severioris disciplinæ ardoribus declinavit, atque hi ipsi ferventissimi Capuccinorum antesignani, Matthæus, & Ludovicus à præscripto sibi, alijsque aperto tramite desciverunt; utque Vir doctissimus Cardinalis Baronij continuator Appamiarum Episcopus ex Boverio notavit: *Vterque postea caputium illud quadratum majori levitate deseruit, quàm maturitate susceperat: Ludovicus quidem odio in sodalitiũ, Matthæus amore liberioris prædicationis.* Alias etiam passa est hæc Religio vicissitudines, nec defuerunt, qui ante sæculum unum expletum causarentur, consodales suos à præscriptis semitis deflexisse, ipsique vellent per alias incedere, quorum importuni conatus non semel, neque inerti studio fuerunt comprimendi. Semper in hujusmodi hominum consortiis, qui ambulant vias difficiles, & vitam sectantur austeriorem, sive ex quorumdam fervore, sive ex aliorum tepore, aut quod frequentiùs est, ex multorum insipienti zelo, *Servatur sub tunica una, & veste simili, cor varium, & omninò dissimile.*

Spondan. ann. 1525. n. 27.

Richar. S. Vict. de gradib. charit. c. 4.

Ibid. n. 21.

Erat tunc Observantum Generalis Minister Franciscus Quinnonius, sive ab Angelis, *Vir omni virtutum genere* (teste Boverio) *ornatus, ob præclara merita à Clemente Pontifice deinde in Cardinalium numerum cooptatus*, qui indefesso studio, improboque labore Provincias fermè omnes perambulavit, & quotquot vidit irrepsisse abusus, præsertim contra paupertatem, diligenter eliminavit; uti planè videre est ex iis, quæ anno 1525. & præcedentibus enarravimus. Plurimæ aggregatæ sunt Conventualium domus huic familiæ Observantum, & turmatim ex illis Patribus ad istos, austerioris vitæ cupidi confluxerunt: adjunctæ sunt integræ Provinciæ Reformatorum, qui Conventualibus parebant; accesserunt insuper variæ Congregationes aliarum sodalitatum, quæ in Bulla unionis à nobis loco suo relata, recensentur. Omnia hæc flumina intrarunt simul in Mare magnum Observantiæ; nihil mirum si præcipiti, rapidoque cursu sordiunculas aliquas invexerint, quæ disciplinæ à Sanctis Patribus Bernardino Senensi, Ioanne Capistranensi, eorumque adjutoribus traditæ, turbarint puritatem. Non adeò facile fuit hominibus laxiorem vitam professis, veterem hominem protinus exuere; neque Superioribus, omnes statim rescindere abusus, quos repentini hospites intruserant. Attamen visum est, eos diligenter obstitisse, & paulatim universa eliminasse, quæ Evangelicæ videbantur paupertati adversari. Possessiones omnes ante unionem abdicatæ; dominium tunc omne rejectum; & si quæ postea comperta sunt sub specie honesti, & liciti fuisse retenta, quæ tamen adamussim Regulæ non adeò apertè videbantur adaptari, fuerunt penitus ablata. Vbi ex vineis vinum, ex sylvis ligni pretium, ex alvearibus copia mellis poterat obvenire, omnia rescissa sunt. Eoque processit zelus Quinnonij, qui hoc ipso anno 1525. regebat, ut paulò antea in Germania inferiori, dum Commissarium ageret Familiæ Vltramontanæ, remotis à mensa stanneis, fictilia dumtaxat, vel lignea adhiberi voluerit utensilia; & vitreas præsertim depictas prohibuerit etiam in templis haberi fenestras. Ferendum tamen in illa regione, & stannum, & vitrum, gentis consuetudo, & utriusque abundantia persuadebat; nec tamen apud rigidum paupertatis zelotem quidquam obtinuit.

Vbi ergo tantus erat ardor retinendæ, & undequaque restituendæ paupertatis? locus adhuc relictus erat observare volentibus; neque adeò exterminata erat à cætu Observantum, ut etiam nocturna Ibid. n. 22.

Nocturna fuga, nullâ Superiorum petitâ venia, apud alios esset perquirenda. Ioannes demum Fanensis Minister Provinciæ Picenæ, qui tàm vehementi studio Matthæi, & Ludovici conatibus obsistebat, eosque è fuga, incertisque sedibus ad claustra revocare contendebat, non adeò vituperãdus, neq; tàm acri calamo toties per longas annorum series, multasque narrationum paginas pungendus; sed vel exinde maximè excusandus, quòd cum (vel ipso Boverio teste) *Vir fuerit eruditus, auctoritate clarus, consilio, ac rerum agendarum prudentia singularis, cui, & in dicendo vis, & animi acrimonia, quæ religionis in eo zelum fovebat, abundantiùs inerat.* Non adeò facilè nundum explorato Matthæi, & Ludovici consilio, Religioni universæ (uti non imprudenti judicio suspicabatur) pernicioso abduci debuerat, ut fugas illas nocturnas perpetuo omnium judicio condemnatas, suo silentio, vel permissu approbaret. Neque verò (uti Boverius admittit) *Matthæus, aut Ludovicus eam sibi in Ordine authoritatem, aut prudentiæ nomen comparaverant, ut iis de reformatione agentibus, statim factum commendandum, ac eorum spiritus, nec dum ullo rerum successu probatus, à Pastore esset sequendus.* Vt de Mattheo pacatioris naturæ viro taceam, Ludovicum refert Boverius *è vita militari ad Ordinem accessisse; virum fuisse ardentioris ingenij, natura audacem, sagacem & ad dura quæque toleranda idoneum*; Et cùm fugam arripuit, *nec dum trigesimum annum attigisse, neque ulla in Ordine dignitate, aut concionatorio munere effulsisse*: & proinde Ministrum Generalem, cùm ejus Epistolam circa reformationis studium accepisset, *cùm eum animi potiùs levitate, quàm solido spiritu ductum suspicaretur, ejus concitatum animum rerum pollicitatione compescendum, & lenibus potiùs verbis demulcendum, quàm illius votis obsequendum censuisse.* Qualiter demum his turbinis initiis infoelix ejus finis, & miserabilis è sacro cætu recessus correspondeant, per quàm latè, nimisque diffusè hic ipse historicus enarrat.

His adde communem, statutamque Canonum, & Theologorum doctrinam circa clancularium egressum è septis Monasterij, excussionemque jugi religiosi, spreta obedientia Superiorum; quàm latè, doctissiméque expendit nuperrimè eruditus, religiosusque vir Theophilus Raynaudus, scripto integro volumine *de Apostasia à religiosis Ordinibus*, cujus principia, seu axiomata universa huic fugæ videntur contradicere. Sacris legibus noverat Fanensis interdictum severè hujusmodi abitum nulla obtenta, vel petita Superioris licentia, quænam verò possent hujusmodi egressum è cœtu religioso, cui erant emancipati, cohonestare, non videbat: tenebatur itaque sui muneris ratione errantes, uti judicabat, suas oves sive levi sibilo revocare, sive pastorali baculo ad caulam compellere. Et quidem eos in necessariis defecisse, declarant apertè litteræ Leonis X. hoc ipso anno 1525. à Clemente renovatæ, in quibus ita habetur. *Cæterùm eadem authoritate, motu, & scientia similibus statuit, & ordinavit* (*Leo X.*) *quòd in quibuscumque litteris ad ipsorum Fratrum instantiam, sive sub annulo Piscatoris, aut sub Plumbo, vel per Pœnitentiariam super præmissorum aliquo, & inobedientiæ Regularis derogationem, etiam super quibusvis supplicationibus ab eodem Leone, aut Romano Pontifice pro tempore existente, etiam de mandato speciali, & absolutè signatis, vel impetratis eatenus, & impetrandis, semper, & indeficienter subintelligeretur clausula hujusmodi*: & de licentia Superioris, & ea durante: *decernens litteras Apostolicas hujusmodi clausula carentes, nullas, nulliusque roboris, vel momenti fore, in illisque indifferenter dictam clausulam, etiamsi non foret apposita, semper tacitè intelligi debere, ejusdem Prædecessoris intentionis fuisse &c.* Idque ipsum habent aliæ ejusdem Clementis, quibus etiam alteras Leoninas ad Ministros Generales, & Provinciales Cis-montanos, & Vltra-montanos Reg. Observantiæ, cæterosque Prælatos ejusdem Ordinis, & ad eorum quemlibet directas, confirmat. Atqui in ipsis *authoritate Apostolica statuitur, & ordinatur, quòd nullus Ordinis, & Observantiæ hujusmodi professor, ex tunc de cætero exemptionem, aut indultum Apostolicum sub quavis forma & expressione verborum obtinere posset, nisi prædictorum Superiorum, aut Commissariorum ipsorum in Romana Curia existentium, ad hoc expressus accederet assensus: & si illa impetraret, nullatenus sibi suffragarentur, quominus eorum obtentu, à Prælatorum suorum jurisdictione, & eorum regulari disciplina exemptus censeretur.*

feretur. Atque in ipsa hac istorum Fratrum causa ampliùs, & manifestiùs doctrinam hanc observavit Laurentius Card. Puccius, Episcopus Prænestinus, Summus Pœnitentiarius, in diplomate, per quod Ludovico, Raphaeli Germano Fratri, & Matthæo ex speciali mandato Clementis Pontificis anno 1526. concessit, ut vitam extra domos Ordinis agerent eremiticam, dum eos etiam jam extrà claustra positos, incertaque sede vagātes teneri voluit, *Vt Superiorum suorum licentiam per semetipsos, vel per alium, aut alios ipsorum nomine peterent, licet non obtinerent*, ut novum hoc vitæ genus inirent, quam utique licentiam omnium nomine postea ipse postulavit Ludovicus. Consulendæ sunt binæ illæ à nobis citatæ Clementinæ in Regesto ad hunc annum (1525) à nobis exhibendæ. Illæ docebunt, quòd quæcumque hujusmodi licentiæ à Boverio prætensæ, *etiamsi benè, rectéque impetrata essent, in foro conscientiæ dumtaxat, non in foro contentioso, nec contra Religionis jura, consuetudinem, aut voluntatem valebant.*

An non hæc religiosissimæ Congregationis Capuccinorum initia tàm mirabilia, quàm humilia, & despicabilia recenseri poterant absque tanta integræ, & numerosæ Familiæ injuria? An non horum ortus explicari, si non præmittatur in spiritu vehementi tàm magnæ multitudinis miserabilis interitus? sed & fœlices Ordinis progressus, & nobilissimum incrementum longa illa serie, ingentique voluminum mole explicari potuit absque perpetua admixtione alienæ offensionis. Non adeò deprimendi alij, ut tu extollaris; exilis illa gloria, quæ aliorum acquiritur contumeliâ. Vera illa laus est, quæ non indignè quæritur, sed proprijs meritis tenetur. Libuit fraternā, mitemque hanc querimoniam hîc opportunè præmittere, per quam satisfactum iri cupimus querelis Observantum, monitósque Patres Capuccinos, ita nos rerum suarum historiam aggredi, ut in ipso narrationis vestibulo universum procul fecerimus contentionis studium, & partium æmulationem. Quæ in Dei gloriam cedunt, & Franciscanum nomen attollunt, æquo omniū nostrarum Congregationum affectu scribimus; nulli suas glorias invidemus; per universam nostram historiam hucusque inoffenso decurrimus pede, nulli offensionem præbentes, omnibus debitum ministrantes obsequium. Viros sive doctrinâ, sive pietate, aut dignitate illustres ubique modestè laudavimus, aliorum vitia, ubi dicere oportuit, non tacuimus: illos dedimus in exemplum; hæc narravimus ad correptionem. Hanc porrò narrationis seriem in referendis hujus religiosissimæ Congregationis rebus prosequemur, pressiùs quidem, sed accuratiùs, & tranquilliori animo singula per suos annos, omissis levioribus, & amarulentis, pro nostro more distribuentes.]

Hæc ex Vuadingo litteraliter, nec verbum quidem de meo, vel super addendo, vel diminuendo, ad historiæ sinceritatem debui apponere.

Et revera anno 1651. ex S. Congregationis Indicis decreto suspensi fuerunt Patrum Capuccinorum Annales authore Boverio compositi, atque pro examine ad correctionem Patris Lezanæ ex sacro Carmelitarum Ordine in Vrbe à doctrina, & pietate notissimo commissi, & tandem 1652. expedito sequenti Decreto fuerunt iterum permissi, quod in folijs cum ipsa correctione separatis publicatum fuit, atque typis impressum. Ex Arch. Aracel. Reg. Cis-m. Patris Miglorucij.

[Sacra Congregatio Indicis facultatem concedit Fratribus Minoribus Capuccinis, ut possint iterum imprimere, ac in lucem edere Annales sui Ordinis Authore Boverio jam suspensos, adhibita tamen correctione, & additis protestationibus in principio, & fine cujuslibet libri, juxta decreta Vrbani VIII. Interim verò correctione apposita dicti Annales impressi, liberè, ac licitè ab omnibus legi possint. Romæ die 19. Novembris 1652. Fr. Raymundus Capisuccus Ord. Præd. sac. Congr. Secr. loco † Sigilli.] Ex folio impres. de mand. S. Congr. in Arch. Pat. Capuccin. de Vrbe.

Qua in correctione tàm plurima multis foliis descripta, vel emendantur, vel ex integro delentur, ut Annales ipsi à primo suo originali, atque à prima impressione non mediocriter variati conspiciantur: unde Observantia regularis debito suo honori redintegrata compareat: & in hodiernum usque diem simul cum Observantia strictiori sub uno Capite unita in essentiali sua perfectione, atque præeminentia sanctè perseveret.

Despe

De speciali verò vitæ perfectione, quam in Recollectis suis Conventibus mira exemplaritate tuentur, infra lib. 8. specialiter disseremus.

CAPVT XIV.

Observantiæ Regularis primarij honores.

AD Omnipotentis Dei promovendum cultum, ad Ecclesiæ Romanæ dilatandam fidem, atque imperium (si alia usquam Religio) introductam fuisse Fratrum Minorum Observantiam Regularem, egregia facta proclamant. Ab exordio suo tùm sanctitate, tùm doctrina, tùm prudentia in agendis, & dexteritate in ultimandis Sedis Apostolicæ gravioribus negotiis (si ullo unquam tempore) floruit in suis Observantibus Franciscana Religio. Quanto exinde Regibus, & populis Christianis fuerit in honore, Conventuum, atque Provinciarum incredibilis penè multiplicatio, etiam inter infideles altè protestatur. In generalissimo siquidem Capitulo Romæ anno 1506. sub Iulio II. celebrato Provincias 25. cum Custodia Terræ Sanctę in Cis montanis: 21. Provincias, & Custodiam Pietatis recensebat in Vltramontanis, quot certè nunquam fuerant in Ordinis Communitate. Supperadditis tamen in veteri, & novo Orbe in immensum Conventibus, atque Provinciis, has ultra centum se numerare gloriatur: de quibus jam diximus in fine libri tertij, & ad calcem historiè diffinitivè loquemur. Orbis Ser. cap. 1. l. 3.

Specialissimo sibi ducendum non immeritò credit honori, quòd statim à sua introductione Basilicam Assisiensem S. Mariæ Angelorum de Portiuncula totius Seraphici ædificij lapidem fundamentalem, Ecclesiamque Matricem, tamquã ex ipsius S. Patris oraculo, & ultima volũtate ultrò sibi à Conventualib⁹ oblatam recipere meruit, veluti excellentiæ suę prognosticum indubiũ, quòd in ipsa totius Ordinis suprema dignitas foret conservanda. Sacratissimum etiam Montis Alvernæ locum divinæ in Minoritarum Patrem benignitatis, & propensionis singularis testimonium irrefragabile; Fontis Palumbæ celebre itidem in paucis Monasterium, ubi Seraphicam Regulam Christo dictante, sanctus Pater conscribere meruit; cæteraque ferè omnia prima Ordinis Cœnobia Franciscanæ paupertatis gloriosa insignia ab ipso Seraphico Patre, sociisque ejus vel fabricata, vel habitata, honore prægrandi se obtinuisse gloriatur; quæ in hodiernum usque diem, vel in Regulari, vel in strictiori Observantia mira pietatis exemplaritate conservantur.

Sanctissimum IesuChristi Sepulchrum, cæteraquæ Terræ Sanctæ loca orbi universo veneranda, ut debito cultu colerentur, præcipientibus Martino V. ac Eugenio IV. ad Observantes in suis initiis translata fuisse legimus; quæ etiamnum, non obstãte Turcarũ insatiabili avaritia, & indefessa Orientalium oppositione, per Regularis, & strictioris Obsevanvantiæ Fratres indistinctè, mundi totius admiratione, & applausu conservantur.

Graviora Sedis Apostolicæ negotia etiam apud Reges, ac Principes tum fideles, tum infideles exequenda Observantibus ab initio continuâ serie commissa, mira fælicitate ultimata, qui legunt admirantur. B. B. Albertum à Sarthiano, Thomam de Scarlino, Iacobum de Marchia, Iacobum de Primaditiis Bononiensem, Marcum Bononiensem, Bernardinum Feltrensem, Angelum de Clavasio Pedemontanum, Ludovicum Bononiensem, aliosque omninò plurimos Citra, & Vltra-montes ad Regum componenda bella, ad tuendam Sedis Apostolicæ dignitatem, ad reducendos in obsequium Christi, & Ecclesiæ Romanæ Maronitas, Iacobitas, Nestorianos, Græcos, Armenos; ipsos etiam Ethiopes, ad extirpandos Fraticellos, Manichæos, Hussitas, cæterosque illorum temporum hæreticos ad propugnanda in œcumenicis Conciliis dogmata catholica comperimus, passim fuisse destinatos. Griffonis, seu Giffonis de Flandria, & Antonij Troiani post Griffonem ea fuerunt pro argumento Ecclesiæ Romanæ apud Maronitas virtutis opera, ut Sixti IV. decreto sancitum fuerit; quòd Nuntius, & Commissarius Apostolicus in perpetuum ad Maronitas ex Observantium familia, ex Vicarij Generalis electione sit destiuandus. Ioannis Capistranensis in Italia contra hæreticos, Vltra-montes ad varia Pontificum obsequia, in Germania Vvad. t. 6. anno 1475. n. 23. &c.

mania, in Bohæmia, in Vngaria, in Polonia, totoque illo Septentrionali districtu contra Manichæos, contra Hussitas, cæterosque hæreticos, ad præcipua Regum, & Imperatoris negotia, ad scribendos, atque ducendos Cruce signatorum exercitus, denique ad Turcas jam victoriis insolentes, Europæque universæ ruinam minitantes, dissipandos, tales, ac tantæ fuerunt gloriæ, ut ex his solis glorificari possit integra Religio. Eugenius IV. Romanus Pontifex super humeros Capistranensis, ejusque Sociorum se se requiescere familiariter dicebat: Idem ad Capitulum generale Observantium scribens sic mandabat: *Segregate mihi viros in obsequium Sedis Apostolicæ ab omni Ordinis officio liberos:* Hoc idem post Eugenium Nicolaus V. & post Nicolaum Calixtus III. ad eorumdem Observantium Capitula scribere solebant; quod pauperculi Fratres Sedi Apostolicæ speciali voto obligati summâ lætitiâ, & tota promptitudine exequebantur, Apostolicos viros tum doctrinâ, tum prudentiâ, tum sanctitate valde conspicuos ad specialia Romani Pontificis mandata segregando.

Vvad. t. 5. & 6.

Prædicatores Apostolicos primi fructus fideles inter, & infideles singulari cum gloria parturiit semper Ecclesiæ Catholicæ Religio Seraphica: Antoniũ Paduanum in illius exordio fuisse prædicatorum prodigium, atque sanctitatis portentum, proclamat Orbis universus; nec tamen in hyperboles excederem, meo videri, si plures Antonios extitisse in Observantiæ regularis exordio dicerem: Bernardinum Senensem, Ioannem de Capistrano, Iacobum de Marchia, Bernardinum de Feltrio, Iacobum, & Marcum Bononienses, Albertum de Sarthiano, aliosque plurimos suis in locis dabimus, (ubi hæc omnia fusiùs ex professo describentur) qui petentibus Regibus, Principibus, Vrbibusque primariis per litteras Apost deputati hinc inde sine requie discurrentes, sanctificabant orbem, ditabant Empireum, expoliabant Avernum: Cherubinus de Spoleto sit unus ad instar omnium; cui morienti 66. animarum millia obviasse leguntur, quæ gloriosa luce circumfusæ ab inferni faucibus per ejus prędicationem se se liberatas fuisse decantabant.

Vvad. t. 7. 1484. n. 21.

Si de fructibus prædicationis interroges; sanguinarias Civium factiones, intestina bella Christianâ pace composita producam, muliebrium vanitatum, ludricorum omnis generis instrumentorum altissimos acervos in platæis combustos, publicos concubinatus verissimâ pœnitentiâ emendatos, virorum, & mulierũ pœnitentium plena cœnobia: Propugnata sanctissimi Nominis Iesus solemnis adoratio, ad excitandam fidelium pietatem, atque ad extinguendas Iudæorum, & Iudaizantium Christianorum detestabiles usuras, ad relevandas pauperum fidelium oppressiones, Montium pietatis erectio sanctissima, tàm acriter in Accademijs disputata, tàm solemniter in œcuminicis Conciliis, atque in Pontificiis diplomatibus approbata, & in perpetuum confirmata gloriam Observantium Prędicatorum altissimè deprædicant.

De Observantiæ, tum Regularis, tum strictioris indifferenter altissimis gloriis magnâ concordiâ proclamantes audire possumus occidentales Indias, & orientales; ad quas utrasque ex Observãtia Franciscanos, singularissimâ gloriâ omnium primi Catholicæ fidei lucem ut invehe-rent, fuisse præ cæteris electos, legimus in omnibus historiis: pondus diei portarunt, & æstus, efferatas gentes primi emollierunt, & prædicationis januas cæteris aperire meruerunt.

Vvad. t. 8. 1524.

Quin, & sanguini proprio non parcentes, ut legitimum Dei cultum, debitamque Sedis Apostolicæ reverentiam, nec non Sacramentorum Ecclesiæ veritatem, atque sanctitatem, vel propugnare possent, vel propagare, plurimas est invenire Observantium cohortes, qui hæreticos inter, & idolatras, atque Maumethanos, in omni natione, quæ sub Cælo est, gloriosam mortem oppetere non dubitãtes, proprio sanguine purpurati coram Cælorum Rege comparere meruerunt. Nec solos Martyres suas inter glorias recenset; plurimos Ecclesiæ Doctores ex libris impressis mundo clarissimos, sanctissimos Confessores per plures Orbi universo cognitos, vel jam in Apotheosim relatos, vel de proximo referendos, aliosque Servos Dei, quorum processus authoritate Apostolica confecti in Ordine ad Beatificationem, & Canonizationem magno conatu promoventur, longa serie dinumerat; itaut

itaut tùm doctrinæ, tùm sanctitatis gloriâ singularissimè præcellat; de suorum gentilitia nobilitate in tertia parte dicemus.

Singularissimo denique (nec immeritò) sibi ducit honori, quòd æquissimo Sedis Apostolicæ judicio tamquam vera, & universalis totius Ordinis Reformatio reformationes cæteras partiales, quæ jam præcesserant, extinctis etiam ipsarum nominibus (ut supra dictũ est) in se sola receptas, & incorporatas, vel extinxisse, vel perfecisse Apostolica authoritate dicatur; totiusque instituti Seraphici supremam præeminentiam, Ministri Generalis totius Ordinis Minorum sigillum, & titulum ejusdem sanctæ Sedis inviolabili decreto ita possidere promeruit, ut nisi de Observantibus (sive de Regulari, sive de strictiori perinde est) nullus eligi possit in totius Ordinis Ministrum Generalem.

Vuad. t. 8. 1508. n. 13. Singularem Pontificum de Regulari Observantia existimationem tunc præsertim vidit Orbis universus altè contestatam, cùm Iulius Pontifex anno 1506. initium dedit constructioni magnificentissimæ Basilicæ S. Petri in Vaticano, Bramante Architecto peritissimo idæam universæ molis ad exactissimæ symmetriæ elegantiam designante. Vastissimum quidem ædificium, omnium sacrorum, quæ umquam fuere uspiam, amplitudine longè augustius sumptus requirebat immensos, quibus colligendis homines præfecit dignitate conspicuos, fide commendabiles, industriâ probatos. Inter hos potissimùm delegavit suum Nuncium, & Commissarium Hieronymum Torniellum Vicarium Generalem Observantum Cis-montanorum anno 1507. electum, cui authoritatem dedit Indulgentias publicandi per viginti quinque Provincias, numerandas secundùm morem Ordinis Minorum, multaque privilegia concedendi, aliosque collectores sibi substituendi. Hoc munere ille prudenter, & graviter multo operis profectu, & Pontificis laude functus est, donec anno 1508. die 8. Augusti post prolixam ægritudinem Mediolani diem clausit extremum.

Ibid. n. 18. Torniello autem in officio Commissarij, & Nuncij Apostolici pro subsidio supradictæ fabricæ substituit Pontifex Franciscum Zenum olim Vicarium Generalem, Tornielli prædecessorem, jam à se institutum Nuncium in utriusque Siciliæ Regno, ejusque facultates, & authoritatem voluit extendi ad omnes Provincias, quibus præerat Torniellus. Damus hujus extensionis instrumentum.

Dilecto filio Francisco Zeno Fratrum Minorum professori in viginti quinque Provinciis Citra-montanis juxta dicti Ordinis morem numerandis Nuncio, & Commissario nostro.

Dilecte fili &c. Commisimus tibi per alias nostras sub plumbo litteras Indulgentiarum in subsidium fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe per Nos concessarum in utriusque Siciliæ Regno publicationem, & executionem. Et quoniam, sicut accepimus, Hieronymus Torniellus, tunc Ordinis Minorum Vicarius Cis-montanus, quem Nos in viginti quinque Provinciis in dicto Vicariatu, & juxta morem ipsius Ordinis compræhensis, dictarum Indulgentiarum Nuncium, & Commissarium nostrum constitueramus, diem vitæ suæ clausit extremum: ne negotium Indulgentiarum hujusmodi, & ipsa fabrica detrimentum patiantur, motu proprio, & ex certa scientia, te, de quo plurimùm in Domino confidimus, quoad ipsas Indulgentias, & Commissariatus officium in locum dicti Hieronymi ponimus, mandantes in virtute sanctæ Obedientiæ omnibus, & singulis ab eo ad id substitutis, ut tibi resubstituendi à te in dictarum Indulgentiarum negotio in omnibus pareant, ac requisiti rationem administrationis reddant, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ, &c. die 20. Septembris, 1508. Pontificatus nostri anno quinto.

Nec difformiter sub Leone X. atque Adriano, & Clemente Pontificibus hujusmodi fabricæ Commissariatus per Observantes summa cum laude exercitum fuisse comperimus; donec anno 1525. Quinnonius Generalis, ut plurimis Religionis incommodis, plebisque admirationibus, quæ inde graviùs dimanabant, remedium apponeret, post humiles, repetitasque præces impetravit à Pontifice, ut Fratres suos ab hujusmodi applicatione liberari permitteret.

CAPUT XV.

Observantiæ Regularis primarij Promotores.

QVantâ inter cælites gloriâ sanctissimus Pauperum Patriarcha præfulgeat, quantâque in dies novâ lætitiâ perfundatur, ex filiorum ejus per Orbem universum piissimis laboribus, gloriosisque profectibus licet ex parte conjicere. *Gloria Patris est sapientia filij.* Quod autem ipsi fuisse à Deo promissum, insinuavimus, nusquam defuturos usque ad consumationem sæculi, qui Regulæ per ipsum traditæ purissimi Zelatores sancta ejus vestigia mordicùs imitari contenderent, in dies adimpleri magna cum populorum exultatione cõspicimus; sed mirabilem in consiliis suis Deum, hoc ipsum mirabiliori modo in Obser. Regularis separatione exequutum fuisse nunquam satis admiramur. Occasionem veriùs, quàm fundamentum tanto operi præfuisse B. Ioannem de Vallibus non ausim inficiari; qui anno 1321. Fulginei à Minoribus initiatus magna cura invigilavit Regulæ observandæ. Ad majorem deinde perfectionem adspirans, assentiente Gerardo Oddonis Ministro Generali anno 1334. secessit in solitudinem ad radices montis Brulliani sub jurisdictione Camertum. Hic cooperantibus incolis Collis-floridi, erecto paupere tuguriolo cum quatuor Fratribus suæ vitæ æmulatoribus vixit annos septemdecim in summa vitæ asperitate, abstinentia, & carnis maceratione. Anno 1351. pietatis famâ conspicuus obdormivit ibidem in Domino, sepultus honorifico, (prout loci fert humilitas.) Tumulo, relicto discipulis Regularis Observantiæ Zelatoribus magno sui desiderio.

Vvad.t.4. ann. 1351. n.40.

Defuncti partes, zelumque sustinere voluit Frater Gentilis de Spoleto, & quidem fœlici progressu, dum quatuor domicilia pro consodalibus Seraphicæ vitæ puriorem observantiam anhelantibus cum aliqua ab Ordinis Prælatis independentia ad suæ Congregationis ampliationem impetravit à Clemente VI. Pontifice, Ioanne de Vallibus morti jam propinquo, vel defuncto. Dolentibus autem super intentatam Religionis scissuram Ordinis Prælati, atque Gentile in Novitiorum receptione (ut supra dictum est) minus prudenter agente, ideòque per Cardinalem Legatum in vincula conjecto, dissolutum est Recollectionis universæ negotium; quamvis Gentilis ipse post labores multos, ærumnasque toleratas è carcere dimissus, ad præfatum Brulliani cœnobiolum reversus, ibidem in pace pio fine quieverit.

Vvad.t.3. ann. 1355. n.15.

Ibid. t.4. ann. 1355. n.1. & 2.

Ibid.1362. n. 4.

Ex horum discipulis strictioris vitæ desiderium in Ordinis communitate absque querela conservantibus segregavit Deus B. Paulucium de Trincis Fulginatem, qui citra omnem controversiam totius observantinæ separationis petra fundamentalis majori modestia, & prudentia ad fœlicem exitum, quod frustra, & imprudenter tentarunt alij, tandem perduxit. Paulutio itaque auctore humili Laico, & simplici, mundanâ sapientiâ penitus destituto, sed sanguinis nobilitate claro, vitæque sanctitate longè clarissimo, hujus mirabilis ædificij moles resurrexit, & congregatio jam ab Apost. Legato hincinde dispersa, iterum reunita revixit, contra impugnatores omnes triumphavit invicta, & in immensum propagata ad apicem gloriæ pervenit mundo, & cœlo omni titulo celeberrima. Quantas pro hujus familiæ firmanda stabilitate devoraverit ærumnas sanctus vir, in Vvadingo licet ex parte videre, tanta nihilominus consolatione à Deo repletus, & divinæ gratiæ augmento, ut vehementer exclamaret; *Satis est Domine, satis est.* Sub finem vitæ cæcus ob lachrymarum continuationem Assisium duci voluit, Seraphici Institutoris sui veneraturus incunabula, atque sepulchrum, ubi devotissima insigens oscula sancto Patriarchæ humiliter commendavit novellum gregem, qui vitam ab ipso præscriptam studebat conservare, & renovare; quo in sustinendo ad ultimum vitæ spiritum sanctè perseveravit, donec meritis plenus, dono prophetiæ, ac miraculis ante, & post mortem clarus Fulginei juxta divinum sibi revelatum oraculum sanctè in Domino quievit, à concivibus, vicinisque populis maximo concursu, ut Sanctus veneratus; cujus tamen sepulchrum in hunc usque diem ignoratum jam aliqualiter indiciatur, ut in tertia parte dicemus.

Ibid. 1355. n. 2. 1380.n.10. 1380.n.29.

1390.n.6. & seq.

Paulutio gloriosè collaborarunt Beati Patres

Ibid. n.3. & seq.

ti Patres Franciscus Fabrianensis non vulgari sanctitate conspicuus, Angelus de Monte-Leone sacræ Theologię Lector, qui visus est in morte in cælum ascendere magna comitante sanctorum Fratrum multitudine, cætteraque inter miracula post obitum tres mortuos suscitavit, Petrus Narbonensis, qui anno 1391. Hyerosolimis gloriosum martyrij agonem pro Christo consumavit; alijque ipsius Socij pietatis famâ lōgè cōspicui. Præ cæteris autem effulsit B. Ioannes de Strōconio vir omni titulo perfectus, doctus, egregiusq; Prædicator, ardēs Regularis Observantiæ Zelator, post Magistri obitum institutus ejus successor in regimine, auxit valde familiam vitæ puritate, & sermonis facundiâ, omnibus gratus, omnibus venerabilis: Cænobia multa vetusta ad hanc vitæ normam prudēter reduxit, alia à fundamentis pacificè construxit, viris optimis, tùm à sæculo, tùm à laxiori vita assidua cōcione vocatis, sodalitatem suam magnoperè illustravit. Tandem virtutibus, miraculis, & spiritu prophetiæ clarus, multis perfunctus laboribus anno 1418. Luceriæ Saracenorum in Provincia S. Angeli sancto fine requievit.

Vvad. t. 5. per totum. B. Albertus de Sarthiano Atticâ, & Romanâ eloquentiâ insignis, sed fructu prædicationis, vitæque sanctitate longè insignior, pro Observantiæ Regularis invicta defensione, fœlicique propagatione quàm gloriosè laboraverit, videndum est in Vvadingo, & nos in propriis locis enarrabimus. Bernardinus Senensis eâ, quâ pollebat in concionibus efficaciâ, apud Pontifices honore, apud populos veneratione, Conventus adeò suis Observantibus in Italia multiplicavit, viros litteris, & pietate conspicuos, tanta multitudine initiavit, familiam quasi adhuc in incunabulis vagientem tantâ prudentiâ gubernavit, tantâ authoritate defendit, ut non immeritò communi Patrum calculo Regularis Observantiæ Parens, & columna decantetur.

Iacobum de Marchia, Marcum, & Iacobum de Bononia, Angelum de Clavasio, aliosque plurimos ante, & post obitum titulo sanctitatis in populis veneratos, qui pro dilatanda, vel propugnanda Observantium familia gloriosissimè decertarunt, ne longior sim, ultro dimitto, cum in propriis locis de ipsis fusiùs agatur. Duo verò præcipua ejusdem Observantię sustentacula ex integro prætérire sub silentio non possum, quippè nutantem illam, & finali ruinæ penè jam proximam ita sustentarunt, ut eam quasi de novo parturijsse dici valeant non immeritò.

In gravissima illa persecutione, qua sub anno 1429. apud Pontificem inter alia plurima, etiam de hæresi delati ab æmulis Observantes, tanto cum tremore ad S. Franciscū Trans-tyberim Pontificis sententiam expectabant, ut finali jam excidio expositi viderentur; solus Capistranensis à cæteris delectus, suscepto in se patrocinio innocentium, universa oppugnantium argumenta nullo negotio diluit, & Observantiam quasi de novo iterum restituit; quàm deindè Citra, & Vltra-montes, sed præsertim in Germania multiplicatis cœnobiis, initiatis sine numero juvenibus, sanctissimisque legibus præscriptis gloriosissimè dilatavit. Vvad. t. 5. anno 1429. n. 8.

Iterum sub Sixto IV. agentibus æmulis, cum vix in nihilum dissipata non abijsset Observantium familia, quam Pontifex ob firmato animo, Cardinalibus in contrarium opponere non audentibus, reuniere, atque Cōventualibus per omnia subijcere decreverat; solus in ejus defensionem animo prorsùs invicto surrexit B. Marcus de Bononia doctrina, prædicatione, atque prudentia insignis, sed sanctitate insignior, miraculis in hodiernum usque diem à Deo glorificatus, ausus est se se pro muro opponere, de se ipso prorsùs non curans, Pontificis indignationem non expavescens (utque humano sensu loquar) quæ justa sunt, respondere non dubitavit, adhibitisque humanis, & cælestibus remediis, Pontificis determinationem obtinuit primò suspendi, deinde in meliora pro suis commutari, familiamque suam velut à manifesto interitu vindicari. Quæ omnia cum in propriis locis fusiùs enarrata sint, sufficiat hîc pro talium Heroum gloria innuisse.

Quid B. Petrus Villacretius (si ejus Congregationem intra Observantiam cum antiquis scriptoribus sustinere velimus) quid B. Petrus Regalatus, jam Beatorum cultu legitimè veneratus, quid cæteri zelantissimi Patres in Hispaniis, quid in Galliis Heroës illi Nicolaus Rodulphi

dulphi, Ioannes Maubertus, Gilbertus Nicolai, sive Gabriel Maria nuncupatus, Olivarius Mayllardi suorum invicta sustentacula pro Regulari Observantia, vel firmanda, vel propaganda gloriosè peregerint, propriis in locis credimus, abundanter fuisse declaratum.

CAPVT XVI.

De antiquioritate Observantium in Ordine Franciscano.

FRatribus Minoribus in amplissima Seraphici Patriarchę propagine super Clarissas, atque super Tertiarios, sive Regulares, sive sæculares antiquioritatis excellentiam deberi, nullibi legitur, in dubium fuisse revocatum. Cum verò sacer ipse Ordo Minorum jam in Observantes de Regulari, & strictiori Observātia, necnon in Conventuales, & Capuccinos fuerit repartitus; integra claritate, præsertim ex bullis Papalibus, at illæsa charitate dicendum videtur ad perfectam hujus historiæ intelligentiam, quænam ex memoratis partibus in rigore dicenda sit antiquior: Hinc enim multò magis elucescet, quo fundamento Romani Pontifices præcedentiam observantibus inter Minoritas, ut capite duodecimo declaravimus, adjudicaverint.

Triplici ex capite antiquioritas hæc dimetienda videretur, nempe antiquiori, & veriori ex habitus Minoritici forma; deinde ex antiquioribus Ordinis Conventibus; & tertiò ex primæva Regulæ Observantia ab Ordine instituto conservata. Quoniam verò habitus forma est merum quid extrinsecum, prout ad certas accidentales circumstantias, V. G. Tunicæ strictioris, vel paulò amplioris, ad rotundum, vel accuminatum, vel quadratum Caputium, non verò ad essentialia, nempe ad duas tantum Tunicas de vili panno, cum unico Caputio, cingulo, & fœmoralibus, extenditur; præterquam quòd de illis extrinsecis circumstantiis nihil in Regula præfinitur, jam per sanctissima Vrbani VIII. & Alexandri VII. decreta cautum est, ut de iis disputari non liceat. Hoc ergo primum, quod allegari posset, antiquioritatis fundamentum missum facimus, alia duo capita cum rationibus utrique singilatim faventibus historicè producturi.

Patres Conventuales ex majori antiquorum Conventuum possessione Antiquioritatem istam sibi vindicare posse videntur; & si Cœnobium cum Templo S. Mariæ de Portiuncula totius Religionis Minoriticæ fundamentū, aliaque permulta à professoribus Regularis Observantiæ; Conventus autem Fontis Palumbæ, ubi sanctus Pater Regulam Minorum Christo dictante conscripsit, aliique plurimi ab ipso S. Francisco recepti à Reformatis de strictiori Observantia inhabitentur. Observantes verò (de Regulari, & strictiori Observantia perinde est, utrosque hîc unitim compręhendimus) ex pura Regulæ Observantia, qualis à S. Institutore tradita fuit, jus istud antiquioritatis sibi deberi contendunt.

Verùm, ut ab uno membro incipiam, cum in hoc *Conventualium* nomine lateat æquivocatio, fallaciæ organum, & Sophismatum Mater, à qua imponendi vim paralogismi plerunque nanciscuntur; Prænotatum volui adiectivum hoc *Conventuale* multa substantiva, & in vario, & in multiplici sensu denominare. Dicitur namque Missa *Conventualis*, Ecclesia *Conventualis*, Capitulum *Conventuale*, Prior *Conventualis*, Monachus, seu Frater *Conventualis*, & Frater Minor *Conventualis*, & hujusmodi, quæ recēsere per singula, tàm inutilis, quā ingratus labor evaderet. Affixi autem illius termini nō æqualis est significatio, licèt ab una, eademque origine scaturiat. Primitivum hujus derivativi nominis *Conventualium*, *Conventus* est: Is autem (ommissis Grammaticorum interpretationibus, de quibus cum Cæsare de bello Gallico Test. Colum. & Prateo. eruditè loquitur P. Franchinus fol. 75.) in sacris Canonibus significat Collegium, seu Capitulum Religiosorum, argum. cap. *Cum ad Monasterium &c. in Refectorio* de statu Monachorum, ubi dicitur, *Nec in quibusdam solemnitatibus sicut aliquando fieri consuevit Conventus exeat cum Abbate, paucis ibi relictis*: & in cap. *Religionum* §. *ad hæc*, de Religios. domibus in 6. in quo habetur; *Nullus Ordo ad alium, vel Conventus ad Conventum, se, ac loca sua totaliter transferat*: & in cap. *Edoceri*

Edoceri de rescript:(quod allegat P. Franchinus, in quo vocatur *Conventus Monachorum* fortè à legitimè conveniendo pro deliberatione alicujus negotij publici dictus; sicut illegitimus *Conventus*, hoc est absque licentia Prælatorum Cōgregatio facta dicitur *Conventiculum* cap. *Multis* 17. *dist.* extat etiam Conventus synodalis, Congregatio nempe Clericorum in Synodo, ut tangitur in cap. *Congregato* 16. q.7.

Habita explicatione primitivi, patebit etiam significatum derivativi; à Conventu enim denominatur Missa, Ecclesia, Capitulum, Prior, Monachus, & Fr. Conventualis. Sicut autem, Teste Philosopho in postprædicam: *Habere* multis modis dicitur, ita *esse Conventualem* multis modis, & ad varios sensus refertur: aliquoties enim refertur ad loca, aliquoties ad actionem, aliquoties ad personam, modò singulis quadrare potest, modò multitudini congregatæ. Missa namque *Conventualis* est actio sacra, ad quam omnes de Collegio convenire debent, ut sancitur in cap. *Cum creatura* 1. *de celebrat. Missar.* in quo statuitur; *Pro festo, vel feria secundùm temporum congruentiam Missarum solemnia conventualiter celebrentur.* Ecclesia *Conventualis* dicitur, ubi adest Religiosorum Capitulum, argum. *Gloss. in cap. Monachi &c* Priores de stat. Monachor. in verbo, *Non mutentur*, Priores *Conventuales* sunt, qui præsunt Conventui, ut habetur in cap. Monachi, sic statuente; *Priores in Ecclesiis Conventualibus per electionem Capitulorum suorum canonicè factam non mutentur.* Capitulum *Conventuale* est, ad quod conveniunt omnes ejusdem Religiosæ Congregationis in eodem Claustro manentes, uti Capitulum Provinciale, & Capitulum Generale dicuntur ea, ad quæ confluunt, vel à Provincia, vel à tota Religione ij, qui habent legitimam suffragādi authoritatem. Frater, seu Monachus *Conventualis* est, qui in Claustro, cujus dicitur *Conventualis* locum, seu mansionem habet de familia; eò quia per Canones *Monachus non habet locum in diversis Monasteriis.* Cap. *Ne nimia* de Religios. domibus. Ex his patet, quàm multipliciter accipiatur hoc adjectivum *Conventualis*, & *Conventuale*, quàm varia significet, licet à *Conventu* uno nempe nomine derivetur.

Videndum modò, an nomen *Conventualis* Minoritæ, prout est distinctivum contra *Observantes* sic accipiatur, ut suam denominationem desumat à Conventu, seu Collegio, vel Capitulo: clarè autem patet, quòd non, quia distinctivum alicujus contra aliud nequit illi convenire, contra quod distinguit, aliter non distingueret ab illo. Si enim rationale est distinctivum hominis contra brutum, liquet quòd nequit bruto convenire, aliàs brutum ab homine per rationale, vel è contra non differret; hęc est communissima Summulistarum, seu Dialecticorum doctrina ex Philosopho. Si ergo Conventualis, ut est distinctivum Fratris Minoris contra Fratrem Minorem Observantem, diceretur à Conventu, in quo Conventualis inhabitat, omnino necesse foret, Observantem in Conventu non habitare, aliter etiam ipse juremerito *Conventualis* diceretur; sed quis sanæ mentis hoc admitteret? dicendum ergo, quòd in alio sensu ab enarratis Missa, Ecclesia, Capitulo, Priore, & Monacho Conventualibus accipiatur Frater Minor Conventualis, ad cujus favorem universus hic Patris Franchini labor militare non dubitatur.

Germanus autem sensus est, quòd Frater Minor Conventualis est ille, qui Regulam Fratrum Minorum Sedis Apostolicæ privilegiis mitigatam profitetur: Minor autem Observans est ille, qui Regulam Minorum simpliciter profitetur, ut innuit Paulus V. in bulla Pastoralis Officij &c. die ...... 16.

Necesse habui has assignare definitiones; cum enim teste Aristot. 2. Poster. definitio medium sit in demonstratione potissima, in qua demonstratur passio de subjecto; Pater autem Franchinus Antiquioritatem, uti passionem de Minoribus *Conventualibus*, veluti de subjecto demonstrare intendat, oportuit legitimam subjecti definitionem producere. Nec inficiaberis, assignatam Minoris Conventualis definitionem genuinam esse; cum enim diversi quoquomodo sint Ordines, Minores *Conventuales* & Minores *Observantes*, utpote legibus, locis, habitu, Superioribus, & solemnis professionis formâ discreti; & *Monachum faciat Regulæ professio* cap. *porrectum*: de Regularibus; utique diversum Monachum faciet diversæ Regulæ professio: (si autem

ab invicem non distinguantur, frustra unus præ alio prætenditur Antiquior) ita est in casu nostro; Regula Minorum in suo rigore non modificata diversa est à Regula Minorum privilegiis Apostolicis mitigata. Nec tamen velim accipias hîc *modum* in rigore Philosophico, qui scilicet non variat rem, cujus est modus; sed in sensu morali diminuente; privilegia namque mitigativa, per quæ modificata est Regula Minorum, ejus de substantia diminuunt, dum infringunt paupertatem in communi, (ut cætera interim omittam) cujus prærogativa præ omnibus Ecclesiæ Catholicæ Religionibus singularis evadit; unde Regula modificata, & non modificata substantialiter differunt: concludendum itaque, allatam definitionem Minoris Conventualis esse legalem.

Hoc adnotato, nulla difficultate patebit, an Scriptores, & bullę Pontificiæ pro Minoribus Conventualibus allegabiles loquantur in hoc sensu, an concludant prętensam pro ipsis *Antiquioritatem*, atque si aliquis sanæ mentis possit admittere, ut modus sit prior re, cujus est modus; si dispensatio sit ante legem; si lex privata publicam præcedat, & Regula privilegiata Regulam ipsam absque privilegiis antecedat. Qui probabit hęc, demonstrabit utique, ante Minores Observantes præfuisse Minores Conventuales, & hos in *Antiquioritate* ipsis pręvalere.

Ne autem ad pleniùs, & sinceriùs intelligenda, quæ dicentur, integram historiæ Seraphicę telam in Ordinis Annalibus, atque in hisce primis Orbis Seraphici tomis explicatam repetere debeamus, synopsim ejus ad explicandam controversiam, & terminos ipsius, majori, qua fieri poterit brevitate, tractatui præambulam hîc inserendam judicavi.

§. I.

Quomodo Regula Fratrum Minorum fuerit instituta, confirmata, observata, & dispensata.

1. VT methodicè, sublatisq; amphybologicis æquivocationibus, tota claritate, illæsaque religiosa charitate procedamus, præmittendum ante omnia videtur, quo tenore composita, publicata, & confirmata per Sedem Apostolicam fuerit Regula Minorum, quando deinde, & à quibus mitigata; quamdiu indivisus steterit Ordo Minorum; quinam per Observantes in ipso, & qui per Conventuales intelligantur; & quomodo fuerint ab invicem separati; nisi enim primùm conveniamus in terminjs, atque in primis principiis, semper disputabimus in æquivoco.

Sciendum itaque primò (ut Lippis, & Tonsoribus est manifestum) quòd Seraphicus Pauperum Patriarcha Franciscus anno 1208. cum illud Evangelium audisset in Missa, quo Apostolis norma vitæ præscribitur, ne aurum possideant &c. hanc vitæ methodum, Deo fortiter inspirante, sibi perpetuò retinendam indixit, pecuniæ super omnia execrabilia factus perpetuus, & implacabilis hostis. Cumque subinde Socios, & Novitios habere cœpisset, ex Evangelico contextu Regulam, quam communiter observare deberent, longiori methodo conscripsit, ab Innocentio III. anno 1210. post aliquales ex altissimo ejus rigore difficultates approbatam, sed tantùm vivę vocis oraculo; iterumque anno 1215. coram Patribus in Generali Concilio Lateranensi confirmatam: Hanc postmodùm eandem Regulam, Deo per manifestam visionem edocente, breviori compendio, ut compræhenderet in Monte Raynerio (ubi nũc est devotissimus strictioris Observantiæ Novitiatus) post admirabile 40. dierum Iejunium, Christo dictante ipsam quasi alter Moyses exscribens per duodecim capitula distribuit. Regula hæc, quam in hodiernum usque diem Observantes de Regulari, atque de strictiori Observantia, & Capuccini simpliciter, & nulla reservatione apposita; Conventules etiam, sed adiecta modificatione, profitentur; præter tria essentialia vota, quæ cum cæteris Religionibus habet ex Evangelio Communia, viginti tria superaddit præcepta, ut deinde declararũt Romani Pontifices, ad peccatum mortale obligantia. In his singulariter mandat, ut duabus vilibus, rudibusque Tunicis contenti, Minoritæ non æquitent, calceamentis non utantur, nisi manifesta necessitate, vel infirmitate cogantur; pecuniam nullo modo recipiant (quod ad majorem expressionem sæpiùs repetere voluit) denique, ut nihil

2.

Regula S. Francisci quomodo instituta.

nihil omnino possideant, nihil sibi approprient, nec domum, nec locum &c. Vnde cum Gregorio IX. qui fuerat S. Patris amicissimus, & familiarissimus, ejusque mentis conscius indubius, ut in prima Regulæ expositione fatetur, cæteri etiam Pontifices, qui Regulam hanc Minorum declararunt, etiam in œcumenicis Conciliis, in hoc unanimes, singulari consensu definierunt, omnem, & qualemcunque possessionem, ac proprietatem in particulari, & in communi Fratribus Minoribus ex vi Regulæ, & institutione sua repugnare. Hoc altissimo paupertatis vertice (consentientibus etiam Hæreticis) ab omnibus proclamato (nec non ab ipsa S. Tridentina Synodo confirmato, dum Religionibus cæteris possessione in communi concessa, ipsam solis Observantibus, & Capuccinis declaravit ex professione Regulæ Franciscanæ remanere interdictam.) Hac, inquam, ex altissima paupertate, juxta Christi promissum pluries Francisco repetitum, semper fuit, est, & erit insignis, atque à cæteris condistinctus Ordo Minorum, ut nihil omnino, vel in particulari, vel in communi possideat, pecuniam non recipiat.

3. Admirabilis tamen hîc paupertatis apex, qui sapientiæ hujus sæculi vix poterat esse probatus, etiam in Religione sua fuit aliquibus visus difficilis: Iam anno 1219. Helias cum aliis paucis sui similibus per apparentia sophysmata Cardinalem Hugolinum primum Ordinis Protectorem S. Francisco amicissimum induxerat, ut pro mitiganda tanta paupertate S. Fundatori persuaderet; à quo tamen, fraude detecta, fuit citiùs ab ea opinione revocatus. Hugolinus ipse jam in Petri Cathedra dictus Gregorius IX. post S. Patris obitum, Heliæ jam Ministro Generali non quidem Regulam dispensasse; sed ad insignis Assisiensis Templi S. Francisco dedicati promotionem, nonnulla circa pecuniariam collectionem indulsisse legitur, quæ tamen ab Helia ipso malè retorta, statim revocavit, Ordinemque in pristinum restitui impetravit S. Antonius de Padua, inter Cōsodales tenacissimus paupertatis, universæque Franciscanæ Regulæ assertor. Nec difformiter S. Bonaventura Doct. Seraphicus in diuturno suo Generalatu Ordinis, & vitæ Seraphicæ Zelantissimus vindex possessionum quarumcunque, ac pecuniarum implacabilis Adversarius, etiam Innocentij quarti Apostolicam declarationem super Regulam Minorum (quæ non quidem in materia possessionum, sed in modo pecuniæ pro necessitatibus deputandæ aliquantulum indulsisse videbatur) revocari obtinuit. Hoc modo, non obstantibus aliquorum subinductis successivè relaxationibus, prævalente tamen inconcusso Ministrorum Generalium (si Heliam, Crescentium, & Gerardum Oddonis excipias) nec non Comitiorum Generalium sanctissimo zelo, inviolata permansit ad secundum Religionis sæculum Franciscana paupertas. In Concilio Viennensi conclamantibus contra nonnullorum relaxationes Viris zelotibus, & primarijs, probavit Ordinis Communitas, singulas, si quæ reperirentur, esse Fratrum particularium corruptelas, non verò per ejusdem Religionis assensum, quæ semper pro integro Regulæ rigore conclamans, corruptelas illas, & abusus, ubi comperiret, castigare non cessabat, quibus ex integro probatis Clemens V. respondit, Ordinis unitatem integram, & indivisam in pura Regulæ Observantia eo usque permansisse; iussitque, ut eliminatis scissuris, & abusibus subrepentibus, rigor Regulæ ad suæ purissimæ Decretalis *Exivi &c.* tenorem in tota Religione custodiretur, nec Religio ipsa recipere detrectavit.

Vvad. t. 1. & 2.

Ibid. t. 3. 1312. n. 3.

4. Gerardus Oddonis circa annum 1336. paupertatem relaxari toto conatu procuravit; & quod per dispensationem, Oppugnante Capitulo Generali, impetrare nequiverat, in Constitutionibus Benedictionis insinuari voluit, quas tamen Ministrorum, & Comitiorum Generalium subsequentium zelus inalterabilis impetravit antiquari; unde in secundo, & tertio Ordinis sæculo nullum legimus extitisse privilegium paupertatis Franciscanæ dispensativum. Anno 1430. Antonium de Massa Ministrum Generalem, cum jam multipliciter ex causis dicendis peccaretur in sanctam paupertatem; quòd relaxationibus favere potiùs, quàm obstare probaretur, voluerunt Patres à Generalatu depositum, adeò nunquam defuerunt in Ordine Zelotes, qui pro tuenda Regulæ puritate vividè

vividè pugnarent; aliqui etiam periculum relaxationis, ut tutiùs effugerent, dum cæteros in suam sententiam avocare non possent, cum paucis arctiorem vitam professuri secedebant.

5. Gullielmus Casalensis anno 1430. ad Generalatum evectus, qui priùs eliminare proprietatem, superflua resecare, alienare pretiosa, pluraque alia restituendæ Religioni magno zelo præstare videbatur, omnium primus privilegia induxisse probatur. Obtento quippe duplici diplomate à Martino V. sese à juramenti nexu, quod in Assisiensi Capitulo præstiterat, per Pontificem absolui, Martiniana statuta ibidem edita, & ab omnibus recepta, atque jurata, partim mitigari, partim irritari obtinuit, utque Fratres bona mobilia, & immobilia recipere, atque possidere, legata quæcunque ultimis adscripta Tabulis admittere; Fructus, redditus, & proventus annuos per Procuratorem petere valerent, & exigere; unde tunc primò factam fuisse in Ordine publicam Regulæ mitigationem, & Apostolicam dispensationem pro Conventibus, & Fratribus, qui ad hæc inclinarent, graui Communitatis jactura non dubitatur. Hinc etenim qui zelum pro tuenda Regulæ puritate præ cæteris profitebantur, qui eousque aliquali ad pauperrima loca secessu contenti, cæterum in omnibus Ordinis Communitati, ejusque Prælatis subditi vivere non detrectabant; illicò sibi à relaxatione justè metuentes, ab Eugenio post Martinum ad Petri Cathedram evecto, impetrarunt, ut in separatis Comitijs negotia sua tractare sibi liceret, inducta in Ordinem publica, tametsi non totali divisione.

Prima dispensatio in Ord. Minorum.

Vvad. t. 5. 1430. n. 6. & 25.

Ibid. 1431. n. 2.

Ex dispensatione causari vera divisio in Ord. Minor.

6. Ecce prima, sed non integra Ordinis divisio ex authentica privilegiorum inductione Regulam mitigantium. Notandum verò, non absolutè, sed cum restrictionibus expedita fuisse illa dispensationis diplomata; in primo namque, *Pervigilis voce Pastoris &c. Dat. Romæ 6. Idus Augusti Pontificatus anno* 13. in quo specialiter Ministro Generali concessit, ut pro suis, suæque amplæ comitivæ necessitatibus, præsertim in itinere pecuniarias eleemosynas posset à Provinciis exigere, ac recipere; pecunias tamen illas non per ipsos Religiosos, sed per sæcularem Eleemosynarium in comitatu Generalis addendum recipi, & expendi mandavit. In secundo Brevi, *Ad statum Ordinis Minorum Fratrum Dat. Romæ eodem anno, sed X. Kal. Decemb.* concessit quidem, ut per Syndicum Apostolicum bona mobilia, & immobilia &c. ut supra valeant possidere, & cum gravi restrictione, *Donec aliud à Sede Apostolica fuerit ordinatum.* Ex quo intelligas, non absolutam fuisse dispensationem, sed temporum, & necessitatis occasioni accomodatam, donec fortè res meliùs restaurari contingeret: Ex quo inferas ulteriùs, nullam præcessisse ad possidendam Pontificiam dispensationem. Observo tamen dispensationes hujusmodi tanta etiam cum restrictione cōcessas, fuisse generaliter, & à majori Communitatis parte acceptatas, non tamen ab omnibus absolutè; siquidem præter illos de Regulari Observantia dictos, qui citra omnem inquietudinem, & periculum ad integriorem Regulæ puritatem secedebant; Zelotes alios in ipsa Ordinis Communitate, semper abundasse non ambigimus; adeò ut anno deinde 1500. usque ad 1506. Ægidus Delphinus ab Amelia totius Ordinis Minister Generalis, tum Alexandro VI. tum Iulio II. successivè Romanis Pontificibus; Regibus item, & Principibus Christianis persuadere non dubitaverit, haud fore difficilem (sublatis omnibus partialibus Congregationibus) Religionis universæ omnimodam unionem, si omnibus, & singulis Provinciis, Provinciarumque Cœnobiis illi præficerentur in Prælatos, qui Ordinem Vniversum verbo, & exemplo ad purissimum rigorem vitæ Franciscanæ promoverent. Ergo à Martino V. concessam primò fuisse super Franciscanæ paupertatis Rigores authenticam dispensationem, & ortam exinde primam Ordinis divisionem non confiteri non possumus; dum alij sub Observantium nomine (eo quòd in Regulæ puriori Observantia perseverarent) sub Vicariis successerunt; alij Claustralium agnomine à Martino V. dehinc Conventualium ab Eugenio IV. donati ad mitigativa Regulæ privilegia transierunt. Et tamen 70. postmodum, & amplius annis in quarto Religionis sæculo Ordo universus (ait Ægidius Generalis præfatus) à renunciandis dispensationibus

Ibid. n. 26.

Cōmunitas Ordin. jam dispēsata non in universum acceptas dispensat.

Vvad. t. 8. 1500. ad 1506.

bus Martinianis, etiam ab Eugenio IV. Nicolao V. Paulo II. Sixto IV. Alexandro VI. & Iulio II. vel confirmatis, vel ampliatis, etiam à restituendo integro vitæ Franciscanę rigore non abhorret.

7. Anno denique 1517. enixè postulantibus Orbis Christiani Regibus, & Principibus, ut novæ hujusmodi divisionis, atque discordiarum inde provenientium semina radicitùs evellerentur, convocato per Leonis X. Pontificis diploma Generalissimo Religionis universæ Capitulo, requisiti fuerunt à Pontifice, qui privilegia dispensativa fuerant amplexi, ut ab hisce novitatibus recedentes in omnimoda, & purissima (prout à S. Francisco fuerat instituta) Regulæ Observantia cum cæteris in sancta unione copularentur. Cùm verò paternæ Pontificis instantiæ acquiescere noluissent, ut ait Pontifex ipse in Bulla *Universis &c. celeb. nuper &c. Dat. Romæ die 12. Aprilis* 1518. Separatis istis extra Comitiorum Ordinis electiones; ex cæteris, qui ad Regulæ puritatem absque ullis dispensationum privilegiis perseverare voluerant, Corpus unum integrari mandavit, qui sicuti antiquum vitæ genus retinebant, ita & antiquo nomine *Fratres Minores*, vel *S. Francisci* solummodò, & simpliciter, vel addito ad summùm de *Regulari Observantia* nuncupari deberent, unumque de se ipsis, & per se ipsos in perpetuum eligerent, qui juxta S. Francisci constitutum, & præceptum in Regula positum, esset *Generalis Minister, & servus totius Fraternitatis*, sive totius Ordinis Minorum: Conventualibus autem in alio separato corpore unitis privilegia dispensativa confirmavit, ut à præfato Minorum sine privilegiis perseverantium corpore totaliter disiuncti, non quidem sub antiquo Ministro, sed juxta vitæ novitatem nova inventione, sub Magistro Generali vivere tenerentur. Ex tunc igitur in ipsis generaliter, & omnimodè mitigativa paupertatis præsertim dispensatio (de calceamentis enim, de Vestibus, & equitatione &c. nulla adhuc ibi mentio) fuisse confirmata, & stabilita probatur, eo quòd omnes, qui privilegia non admitterent, ad non privilegiatorum Corpus transvolare debuerint, quod antea non legitur extitisse. Hæc omnia in Bullis Vnionis *Ite, & vos*, & Concordiæ *Omnipotens Deus &c* ad lungum est videre, quocirca non errasse convincitur, qui dixit, anno 1517. Conventuales ab Observantibus fuisse separatos, & in vitæ mitigatione stabilitos, si de separatione, atque mitigatione totalibus, omnimodis, atque integris intelligatur, ut sanè debet intelligi.

Vvad. t. 8. 1516. & 1517.

Chron. Seraph. fol. 232. Ibid. fol. 221.

In bulla ite & vos.

Vvad. t. 8. 1517.

§. II.

Minores Observantes unde, & quando nuncupati.

IAm superest, ut aërem in obscuro verberare non dicamur, Observantium, & Conventualium nomine, quinam intelligantur in Ordine Minorum, & quando utrique verum esse habere incœperint, & nomen, integra certitudine, atque claritate disseramus. Pro quorum faciliori intelligentia (ut ab Observantibus exordiar) quæ hucusque de Regulæ rigoribus dicta sunt, brevissimè reassumendo; Dico primò, apud neminem esse non posse inconfessò, quòd non obstantibus contrariis aliquorum conatibus, Regula Minorum, ut dictum est, à S. Francisco conscripta, & ab Honorio III. confirmata, quam profitemur, à prima sui institutione ad annum usque 1430. fuit ab universo Religionis corpore litteraliter, & absque dispensativo privilegio* observata post S. Franciscum Fundatorem, de S. Antonio de Padua, de S. Bonaventura, de cunctis successivè Ministris Generalibus (Heliam, Crescentium, Gerardum, & Antonium de Massa si excipias) legimus in Ordinis Scriptoribus, Chronicis, & Annalibus, quam inconcusè pugnaverint novi Machabæi pro Testamento Patris sui, & pro subcrescentium abusuum resecatione. Heliam verò, Crescentium, & Antonium de Massa, quòd relaxationib⁹ indulgerēt, novimus per Capitula Gen. juxta Regulæ tenorē à Generalatu depositos; quod Gerardus in Caturcensi Capitulo, animo ad reformationem composito vix evasit: ex quibus indubiè cognoscas, hoc toto tempore Religionem universam pro integra Regulæ Observantia extitisse, ut Clemens V. in Concilio Viennensi declaravit. Cum verò etiam ante præfatum an- 8.

num 1430. tametsi Religione in Comitiis reclamante, invalescere cœpissent plurimorum relaxationes, & plurimi etiam Regulam integrè *Observantes* in ipso Communitatis Corpore permanerent, aliqui tamen præ ceteris zelotes, qui relaxatorum mores sufferre nequibant, à Corpore Communitatis in particulares familias de Superiorum licentia secedentes, separatim vivere maluerunt, ut quietiùs, ac perfectiùs Regulam liceret *observare*; quo pacto nunquam defuerunt in Ordine *Observantes*, quod ex Dei promissione S. Franciscus sæpè prophetaverat.

9. Isti ergo Filij Rechab ab hæreditate paterna nunquam recedentes, & ab ipso Religionis exordio Seraphico Fundatori adhærentes ex corde, Regulæ rigores, quandiù licuit, in pace, & absque divisione *Observantes* ad litteram, tandem ubi libertatis amicos prævalescere viderunt, in locis pauperibus viventes (juxta Benedictionem specialem ad hoc B. Cæsario Spirensi à S. Patre in Cœlos jam profecturo concessam) *Observantes* præsertim à Concilio Constantiensi anno 1415. veluti proprio contra reliquos addito distinctivo, fuere nuncupati. Minores itaque Observantes, sive de Observantia Regulari dicuntur, eo quòd puram Regulæ Observantiam ab irrepentibus abusibus procul, observare maluerint. Hi sunt, qui publicatis postmodùm dispensativis privilegiis Martini V. & successorum ejus Pontificum, majori, & fortiori agmine semper excrescentes sub. S. Bernardino Senensi, sub BB. Ioanne de Capistrano, Iacobo de Marchia, Marco de Bononia, Angelo de Clavasio, Bernardino Feltrensi, aliisque sanctissimis æquè, ac doctissimis Heroibus uniti contra aliorum molestias, illæsam semper (juxta Dei promissum) S. Francisci Regulam observare, & ad fortissimum Ecclesiæ Dei fulcimentum conservare voluerunt. Hi denique sunt, quos ex variis Congregationibus unitos, non modò in Regulæ puro rigore, sed & in numero supra cæteros, longè prævalentes, doctrinâ, & sanctitate conspicuos, voluit Leo X. purissimum esse Religionis Franciscanæ Corpus, in eosque jurisdictionem Ordinis Minorum in Capite, de unanimi S. R. E. Cardinalium assensu tempore Synodi Lateranensis transferre; & Ministrum Generalem de se ipsis, & per se ipsos eligendum habere, ut ait expressissimè Leo ipse Pontifex in Bullis infra citandis, cæteris interim ad sua privilegia mitigativa recedentibus.

Ne tamen hæc gratis dixisse videar, declarationes Apostolicas adduco. Iulij II in suo Diplomate *Exponi nobis &c. Datum Romæ die* 18. *Aprilis* 1512 nempe Observantes ipsos esse veros *S. P. Francisci* (non Patrum Conventualium) *Filios, & imitatores in arctissima paupertate fundatos &c.* Quod Clemens VIII. longè posteriori tempore in Bulla. *Ex injuncto &c. Dat. Romæ die* 7. *Septembris* 1602. *anno sui Pontificatus* 11. de strictioris Observantiæ Professoribus confirmavit; ubi cum in §. 1. dixisset, eos esse veros, & indubitatos Filios S. Francisci, in §. 2. gravissimo præcepto mandat, ne quisquam imposterum eos appellare, aut dicere audeat *Novos Religiosos &c.* Clariùs etiam Leo X. in Litteris pluribus Apostolicis *Ite & vos &c.* Et *Omnipotens Deus* 1517. & in aliis. *Licèt alias postquã statueramus &c. die* 6. *Decembr.* 1517. ubi diffinitivè sic ait. *Quòdque ipsi Fratres de Observantia, & Reformati veri, & indubitati Fratres Ordinis S. Francisci, & ejus Regulæ Observatores semper fuerint, ac divina favente gratia sint futuri, sine aliqua interruptione, seu divisione à tempore editæ Regulæ per B. Franciscum, usque ad præsens.* Et in aliis *Universis &c. Celebrato nuper &c. die* 12. *Aprilis* 1518. multò autem expressiùs in Bulla *Et si pro Injuncta &c. Dat. Romæ die* 10 *Ianuarij* 1521. ubi contra nonnullos de alia Religione clariori expressione sic definit. *Inter eosdem Fratres Observantes hujusmodi, & alios Mendicantes prædictos hunc Ordinem servari mandamus, quòd Minores Observantes hujusmodi antiquum semper locum teneant, quem Ordo S. Francisci in similibus actibus tenere alibi consuevit.* Ecce per Oraculum Pontificis, quid per Minores Observantes, vel quoad rem, vel quoad nomen intelligatur explicatum: Quænam huic consequentiæ tergiversatio esse poterit? Observantes illum locum antiquum teneant, quem Ordo S. Francisci hactenus tenere consuevit: ergo Observantes idem repræsentant, quod Ordo S. Francisci hactenus repræsentavit: esto igitur, Minores illi, qui ab Ordine

10. Vvad. t. 8. 1512. n. 24. Bul. Rom. tom. 3. Chronol. Seraph. fol. 221. & 252. Vvad. t. 8. in Reg. bull. 72. Leo X.

ne condito ad usque Religionis ejusdem divisionem in pura Regulę observantia perseverarunt, absque illo addito *Observantes* simpliciter *Fratres Minores* dicerentur, eosdem tamen esse in re non possumus ambigere. Quæ enim ratio, vel causa nomen unicum à S. Institutore præfixum uno in corpore indiviso alterandi? Adveniente verò Religionis divisione, ut antiqua illius pars, quæ à primæva Regulæ puritate non recessit, ab alia, quæ de novo privilegia mitigativa superinduxit, etiam discerneretur in nomine, non esse non potuit, ut fieret nomenclaturæ superadditamentum; unde primi à continuata, & conservata Regulæ observantia Observantes fuerunt etiam per Generale Concilium appellati: de secundis mox dicemus.

11. En igitur luce meridiana clariùs, quinam sint illi Franciscano in Ordine Religiosi, qui sub Observantium nomine intelligantur, & intelligi omnino debeant, illi nempe, quos Seraphicus Patriarcha Regulę suæ ad litterã Observatores adscivit, & conservabit usque ad cōsummationem sæculi: illi sunt, qui per varias rerum vicissitudines, nec non per multiplices aliquando tribulationes (non est novum in mundo inter ejusdem Matris Filios oriri controversias) Regulam Minorum purè simpliciter, & absque ulla dispensatione observare voluerunt, Deoque dante observabunt in futuro, & quacumque etiam in ipsis (dato casu) mutatione facta, non deficient ex ipsis, qui sint verissimi Regulæ Observantes. His ergo per S. Franciscum ab initio constitutis, & in puritate Regulæ perseverantibus Leo Papa X. voluit non immeritò, dari primatũ in Ordine Seraphico, præcedentiam in actibus publicis, Ministeriatum Generalem, & Sigillum cum titulo, & inscriptione *Ministri Generalis totius Ordinis Minorum*, quæ omnia de unanimi S. R. E. Cardinalium consilio se perfecisse testatur in præcitatis suis Constitutionibus *Ite & vos &c. Omnipotens Deus &c. Licèt aliàs &c. Celebrato nuper &c. Et si pro injuncta &c.* qua in ultima, & formam, & motiva hujusmodi determinationis expressiùs voluit explicata.

12. Quòd si Observantes à Conventualibus exivisse, id est separati fuisse alicubi dicantur, in rigore loquendo non ipsi à Conventualibus separati sunt; cum toties Duce B. Ioanne Capistranensi, & aliis, ut videre est in Ordinis Annalibus tom. 5. 6. 7. & 8. & hortantibus Martino V. Eugenio IV. (utque cæteros omittam) Iulio II. & Leone X. Pontificibus, integram Ordinis unionem se desiderare protestati sint, dummodò rejectis, mitigationibus de novo superinductis in antiqua, & Originali Regulæ puritate, ac observantia sanctè convivere liceret. Conventuales potiùs ab Observantibus separati sunt, dum per libertates, & privilegia à primęvo vitæ Franciscanæ rigore recedere maluerunt. Atque utinam non recessissent; sublatis etenim domesticis altercationibus, seraphicus Ordo sanctissima intra se pace frueretur, ad fidei, & Ecclesiæ defensionem, atque dilatationem fortiùs esset propugnaculum, contra externos incursus gloriosiùs triumpharet; omnique vera, & spirituali gloria moltò fœliciùs coruscaret, si ab ortu solis ad occasum jam longè, latéque difusus, indivisus in seraphica sua vocatione perseverasset.

§. III.

Minores Conventuales unde, & quando nuncupati.

DE Conventualibus ut non ultra sufficientem intelligentiam integrè, sincerèque loquamur, priùs de nomine, dehinc de re per nomen importata tractandum, quando nempe *Conventualium* nomen in Ordine Minorum emerserit, quid etiam per *Minores Conventuales* intelligere debeamus. Quoad primum, sicut à nemine dubitatur Titulum istum *Conventualium* à seraphico P. Francisco non fuisse inductum, ut qui Ordinem suum *Ordinẽ Minorum* absque omni superaddito voluit nominatũ, ut in ipsa Regula sua, nec non in ejusdem Apostolica confirmatione apparet; *Hac est Regula, & vita Fratrum Minorum*, sic ab Historico nullo rerum nostrarum, vel mediocriter gnaro dicetur, *Conventualium* agnomen sub Leone X. fuisse noviter adinventum; Vnde sanè intelligendi sunt, qui sic loqui fortè videantur. Primam itaque hujus denominationis Originem altiùs investigando, ea, quæ de Missa, Ecclesia, Capitulo, 13.

tulo, Priore, aut Fratre Conventualibus secundùm Canones dicta sunt in præfatione ad lectorem, hic supponendo, quadruplici sensu nomen *Conventualium* in Ordinem Minorum specialiter invectum fuisse comperio. Primò ab Innocentio IV. qui in Bulla *Cum tãquam &c. Dat. Lugduni Nonis Aprilis Pontif. an.* 7. ad Fratrum instantiam Ecclesias Ordinis, in quas ad divina collegialiter conveniebant, Ecclesias *Conventuales* appellari concessit; ad hoc ut Ecclesiarum Collegiatarum, & Conventualiũ privilegiis, contra Ordinariorum gravamina uti possent, & gaudere, quod inferiùs ex integro declarabitur, ubi rationem à Patre Franchino inde deductam explicabimus. Sicut autem hujus Conventualitatis nova denominatio Ecclesias Ordinis affecisse non dubitatur, ita Religiosis Minoriticis attributa fuisse, nullibi reperitur; quòdsi vim faciendo in nomine dicas, ab Ecclesiis hoc modo Conventualibus etiam Minoritas ipsos dictos esse Conventuales, ego ad subsequentia hoc reservando, respondebo interim, hoc sensu non partem aliquam, sed universum Religionis Franciscanæ Corpus, ut Observantes, Conventuales, & Capuccinos comprehendit, dici omnino debere *Conventuales* ab Ecclesiis hoc sensu *Conventualibus*; & sic non erit partis alicujus insigne singulare. Secundo modo legi, discretos esse Conventus *Conventuales* à non *Conventualibus*; illosque designari, in quibus FF. justo, taxatoque numero ad divina celebranda cohabitare solerent, non Conventuales autem Cœnobia minora, seu Eremitoria dicebantur, in quibus ob Incolarum paucitatem collegialiter divina celebrare non possent. Tertiò Fratres *Conventuales* à non *Conventualibus* reperies distinctos, ita ut illi dicerentur *Conventuales* esse talis Cœnobij, qui ex Tabula Capitulari pro ipso Conventu designati, ejusdem in Familia reputabantur; illi verò non Conventuales, quos obiter tantùm, ac ex accidenti, non verò ex formali deputatione in tali *Conventu* reperiri contingeret; Conventuales sic intellecti ad electionem Guardiani, ceterosque publicos tractatus admittebantur, non verò alij, nempè non Conventuales, ac Exteri, & Advenæ, seu hospites, ut hodie loquimur; Hæ duæ *Conventualitatis* appellationes clariùs infra declarandæ in Farineriis, & Benedictinis, *ut vocant* Constitutionibus reperiuntur: Verùm nec ipsę partem aliquam Ordinis Franciscani singulariter afficiunt; cum etiamnum Conventus Conventuales, seu formales, & non Conventuales, sive hospitia; Fratres item Conventuales, seu de familia deputatos, & non Conventuales, sive Exteros, & Hospites inter omnes Ordinis partes in eo sensu sit invenire: Nomen autem Religionis Conventualium per integra duo sæcula, nec in Chronicis, nec in Annalibus, nec in cæteris Ordinis scriptoribus usquam assignari poterit.

Conventualitatis quadruplex acceptio in Ord.Min. Bull.Rom.

Quarto itaque modo, prout Nomen Minorum Conventualium partem illam Ordinis Franciscani designat, quæ non ad Regulæ rigores, sed ad privilegia Apostolica Regulæ mitigativa vivere profitetur, ab anno 1431. omnino incepisse ex litteris Apostolicis habemus inconcussum. Iam quidem Martinus V. anno 1428. in Bulla *Super Gregem Dominicum &c. Dat. Romæ 5. Kal. Januarij anno* 11. Claustralium nomine, quod idem cum Conventualibus importare videtur eos, qui ad rigorem Regulæ non vivebant, appellavit, ut ipsos ab Observantibus distingueret: deinde Eugenius IV. anno 1431. eadem de causa distinguendi, eos *Conventuales* omnium primus nuncupavit, aliosque Regulæ rigoribus insistentes, *Observantes* dixit in Bulla *Super Gregem Dominicum &c. Dat. Romæ anno 1431 Kal. Octob. Pontif. an.* 1. & iterum eâdem causâ, & distinctionis motivo *Conventuales* illos, & *Observantes* istos nominavit, in Bulla *Exigit devotionis nostræ fervor &c. Datum Romæ 1444. 8. Idus Januarij anno* 14. Pro veritate, non pro opinione decerto, paratus me corrigere; si ante has Eugenij litteras, ullibi producatur *Conventualium* nomen illis Minoribus designandis impositum, qui Regulam per Apostolica privilegia mitigatam profitentur, ad illorum differentiam, qui sine ulla dispensatione illam observare tenentur; Nec tamen post Eugenium semper, & invariatè, sed ut in pluribus *Conventuales* dicebantur, cum etiam Fratres Minores de Communitate, vel etiam Fratres Minores solummodo aliquando vocitarentur, dum Ordinem Minorum in communi 14.

Wad. to. 5. 1428. in Reg. Bull. 190. Matt.V.

Ibid. Bulla 1.Eug.IV.

muni adhuc repræsentarent; donec à Iulio II. firma stabilitate primò decretum fuerit, ut Fratribus Regulam S. Francisci mitigatam profitentibus hoc *Conventualium* nomen inviolabiliter adhęreret; aliis privilegia dispensativa respuentibus *Observantium* nomen à Constantiensi Concilio inditum inconcussè retinentibus: sic enim ait Iulius ipse in

Vvad.to.8. 1510.n.7. sua Bulla *Decet Romanum Pontificem Dat. Romæ die* 18. *Februarij* 1510. *an. sui Pontif.* 7. alias suas litteras renovando de anno 1506. per quas omnes, & singulas Congregationes tunc in Ordine vigentes, vel ad Conventuales, vel ad Observantes reduci præceperat. *Ita ut ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus in ipso Ordine Fratrum Minorum duæ tantùm denominationes existant: videlicet, Claustralium, sive Conventualium, & de Familia, seu Observantium.* A Leone verò X. an. 1517. hæc omnia firmiter stabilita fuisse comperimus, dum sine fructu tentata omnium Minoritarum unione ad omnimodam Regulæ puritatem, stabilito Religionis Corpore sub Generali

Ibid. 1617. n.23. & 30. Ministro totius Ordinis Minorum, universos ibidem comprehendit, qui Seraphicam vitam simpliciter, absque ulla dispensatione profiteri voluerunt: at privilegia sectantes ab illis omnimodè separari, & sub *Conventualium* nomine propriam sub novo Magistro Generali Congregationem ut deberent efformare, mandavit. Hoc sensu sanè intelligendi veniunt, qui Conventuales dicerent sub Leone X. esse constitutos; nimirum quòd sub Leone propriam de solis privilegiatis Congregationem habere inceperint; cum in antea tam amantes, quàm respuentes privilegia in una Ordinis communitate convivere non repugnaret. Ex quibus omnibus patere potest indubiè, quinam ex Minoribus sub nomine *Conventualium* intelligi debeant; cum enim Ordinis universi adhuc indivisi Professores afficere non potuerit ex Innocentij IV. concessione, dum Conventualitatis Titulum nostris Ecclesiis affixit, neque ex Farineriis, aut Benedictinis Constitutionibus, ubi formales à non formalibus Conventibus distinguunt; & Fratres de Familia, seu de Collocatione Capitulari deputatos à non sic deputatis, seu Hospitibus, & Advenis; eo quia non essent tunc temporis, qui sub alio nomine à Conventualibus discerni deberent; & (quod tergiversationem omnino non patitur) quia nunc illis in acceptionibus universi de Ordine Minorum essemus æqualiter Conventuales, unde neutri ex partibus faveret hujus nominis antiquitas; sequitur infallibili consequentia, quòd ex quarto solùm Conventualitatis sensu Minores illi per *Conventuales* designentur, qui specialiter Minorum Regulam sub mitigatione profitentur, utì revera tunc Religiosis Minoritis *Conventualium* nomen primò superadditum fuisse, ostendimus, cum per Martini V. & Eugenij IV. primò concessa fuerunt mitigativa Regulæ privilegia; quo ex tempore, at non antea, legimus Fratres Minores *Conventuales* nuncupatos, tum in Ordinis Monumentis, tum in Litteris Apostolicis; Unde tandem sub Leone X. fuerunt in unum Corpus sub hac appellatione ab Observantibus separati. Minores ergo Conventuales verissimè intelliguntur in præsenti, semperque fuerunt intellecti, qui Regulam Minorum non ad rigorem litteræ, sed sub mitigatione profitentur. Hæc omnia firmiùs in subsequentibus elucidabuntur.

§. IV.

Integra principalis assumpti dilucidatio.

Loquimur hîc de Franciscani Ordinis antiquitate, non qualicumque, sed majori, & ideò prima; unde 'antiquioritas idem est, ac major antiquitas; major autem antiquitas illa sola esse potest, quæ præ cæteris primatum sibi vindicat. Cum itaque unicam, nullo inficiante, Regulam habeamus (ut superiùs adnotavimus.) pro Minoribus à B. Francisco Christo dictante conscriptam, & ab Honorio III. Pontifice (de antiquissima Sabellorum Familia) Apostolico diplomate cofirmatam; ibi erit certò certiùs omnimoda Francisani Ordinis antiquitas, ubi prima illa S. Francisci Regula, & institutio immutata perseverat, sicut est inter Observantes; ibi verò esse non potest hujusmodi prima antiquitas, ubi Regula ipsa non in prima sua est puritate, sed per Sedis Apostolicæ (quam super omnes Regulas plenitudinem habere — Quæ vera antiquioritas.

Signum certissimũ Antiquioritatis in Ord.Min.

bere potestatis dubitari non potest) legitimas dispensationes successivis temporibus noscitur fuisse in essentialibus mutata, & mitigata, atque sic præter suam primam institutionem mitigata custoditur, ut est apud Conventuales; cùm novitas ipsa posteriori tempore fuerit authoritate Apostolica introducta. Nec tamen ideò adhuc dicere volo, antiquioritatem istam Observantibus adjudicatam, nec pro aliis dici potest *adjudicata*, licèt & argumenta, & scriptores pro se apparenter illi habere videantur. Etenim à quo Iudice? contra quos? in quo Tribunali? qua occasione? quibus fundamentis pronuntiata fuerit hæc diffinitiva sententia, ut jam transierit in causam judicatam, nec illi adducunt, nec ego rudi licèt ingenio, graviori tamen diligentiâ, consultis etiam peritissimis harum rerum magistris, potui comperire; nisi fortè argumenta, & Authores, quos sibi credunt favorabiles, judices dicant, quod esset Testes, & Advocatos contra juris utriusque dispositionem in cathedra collocare ad judicandum. Adde quòd Testes hujusmodi, quos sibi favorabiles sic opinarentur, an revera sint ita favorabiles, sint priùs examinandi.

Cũ ergo in utraque Religione. Observantiũ nẽpe, ac Conventual. sit cõsiderare veluti partes principales, Religionẽ in se, deinde Caput ipsius per se, demum generalem ipsius Procuratorem per se: ab hoc ultimo incipiendo; Noto, quòd licèt in Observantia Minister generalis ex Apostolicis decisionibus infra allegandis, *Minister Generalis totius Ordinis Minorum* inscribatur; Procurator tamen Generalis, qui & ipsum Ministrum Generalem, & ipsam Religionem ex officio suo repræsentat, non tamen intitulatur Procurator Generalis Ordinis simpliciter, sed cum expressione de *Observantia*: unde à fortiori multò minùs Procurator Generalis Patrum Conventualium intitulari debet, non *Procurator Generalis Ordinis* simpliciter, in quo nullum habet fundamentum, sed exprimere tenetur,, *Procurator Generalis Ordinis Fratrum Minorum Conventualium*.

Longè gravior, & diligentiùs examinandus est titulus Capitis, sive Minister Generalis in utraque parte. Ab Ordine Minorum instituto ad usque tempora Eugenij IV. cum nulla esset in ipso Minorum Ordine divisio, terraque Frãciscana esset unius labij, nulla fuit necessitas illam expressivam particulam *totius* addere in Titulo; sed ut ipse S. Institor consueverat, sic ejus Successores in Regimine, Ministri Generales Ordinis Fratrum Minorum simpliciter dicebantur: in hoc, quod ex integra Religionis historia constat, nulla somniatur difficultas. Sub Eugenio IV. cum Communitas Ordinis, petente Gullielmo Ministro Generali, dispensativa super Regulam privilegia recepisset; ideòque Observantes ex Eugenij IV. statim post obitum Martini V. dispositione separari sub propriis Vicariis incæpissent, remansit equidem in ipsa Cnmmunitate Ordinis Caput ejusdem, nempe Minister Generalis; non tamen quatenus Conventuales erant, seu dispensati; sed quatenus Ordinis communitatem repręsentabat, in qua tum Fratribus singularibus, tum Conventibus integris liberum adhuc erat, vel ad dispensativa privilegia, vel ad omnimodam Regulæ puritatem vivere; unde præter Religiosos omnino perplurimos, etiam integræ Clarenorum, Coletanorum, & Amadæitarum Congregationes à præfatis alienæ privilegiis sub ipsa Ordinis Cõmunitate, sub ipso Ministro Generali cum omnimoda subjectione vivere non detrectabant.

Cùm ergo soli Observantes sub propriis Vicariis Provincialibus, & Generalibus constituti minimam à Generali Ministro dependentiam haberent; Minister ipse Generalis ad explicandam, quam verè conservabat etiam super Observantes, & super reliquas Congregationes authoritatem, ac præeminentiam, multóque magis ad innuendam unitatem Ordini aliquo modo sub uno Capite conservatam; sic inscribi cæpit, *Minister Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum*. Nec tamen absque fundamento additam diceremus expressionem illam *Totius*; ab ipso enim Seraphico Patriarcha ad futurorum eventuum cautelam novimus in eminenti præcepto in cap. 8. Regulæ fuisse insertam; *Vniversi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere in Generalem Ministrum, & servum totius Fraternitatis.* Sic igitur Gullielmus de Casali, Iacobus de Sanzuela, Iacobus de Mozanica, cæterique de Ordinis Communitate Ministri

nistri Generales se se inscribere consueverunt usque ad annum 1517. quando per bullam *Unionis* Titulus ille, atque sigillum, & præeminentia Ministri Generalis totius Ordinis Minorum, (Conventualibus ad privilegia dispensativa viventibus ab ejus electione exclusis, ac separatis) ad Observantes fuere translata, omnibus omnino, qui Regulæ puritatem sequi vellent, in hoc puro Religionis corpore unitis. Hinc continuatâ lineâ cum antiquo sigillo, & Titulo Minister Generalis totius Ordinis Minorum intitulatur, qui de Observantia sola, & per solos Observantes juxta bullam *Unionis* eligitur: Unde Reverendissimus P. Fr. Petrus Marinus Sormanni de Mediolano ex Observantia hodiernus Minister Generalis totius Ordinis Minorum ex integra calculatione septuagesimus tertius ab Ordinis initio, & post S. Franciscum septuagesimus secundus recensetur.

Ne autem aliquis ex sola rerum apparentia eundem, vel fortè majorem Ministrorum Generalium Fratrum Minorum Conventualium numerum putaret assignandum, ex ipso Franciscanæ historiæ contextu, necnon ex bullis Apostolicis nullo negotio corrigitur. Sanctum quippe Franciscum, S. Bonaventuram, B. Ioannem Parentem, B. Ioannem Parmensem, aliosque per plura sæcula illorum successores, imò & Heliam, Crescentium, & Gerardum, qui contra Regulæ rigores apertè decertarunt, ubi reperitur indicium fuisse Minorum Conventualium Generales Ministros? Primum ex omnibus Generalibus, qui se Conventualem inscribere potuerit, Gullielmum Casalensem fuisse non dubitatur, quando pars una Ordinis incœpit Conventualitatis additamento distingui. Nec tamen ullibi, vel ipsum, vel illos ex ejus successoribus se se Ministros Generales totius Ordinis Minorum Conventualium ante bullam *Unionis*, aut multò post inscripsisse comperies, tametsi fortè aliquis sic legeretur inscriptus *Fr. N. ex Ordine Minorum Conventualium Art. &c. totius Ordinis Minorum Minister Generalis, & servus &c.* sed nec hoc ullibi comperio.

Gratis tamen dato contra veritatem, sed non concesso, quòd Ministri Generales Ordinis ab ipsius exordio Generales Minorum Conventualium fuerint appellati; quis ignoret eos anno 1517. in Bernardino Prato de Cherio per Leonem Pontificem à Ministeriatu absoluto expirasse; tunc etenim Christophorus Forolivienses ex Observantibus assumptus vigore Bullæ *Unionis* in quadragesimũ quartum MinistrumGen. juxta Regulæ præscriptum fuit assumptus; ipsi autem verè Conventuales per bullam Concordiæ *Omnipotens Deus &c.* jussi sunt, omisso Ministri Titulo, Magistrum Generalem sibi præfigere. Cum verò nonObstante Pontificis edicto, Antonium Marcellum Cherinum Dalmatam sibi Ministrum Generalem elegissent, electionem ejus sub nuncupatione Ministri Leo Pontifex non modò confirmare recusavit, sed Antonium ipsum graviùs correptum à se rejecit, quem tamen ut sub Titulo Magistri electum ultrò confirmavit; prout hæc omnia in Bulla Leonis ejusdem *Nunciatum nobis fuit &c. Dat. Romæ die 12. Julij 1517.* pleniùs explicantur: Ex quibus agnoscatur, Titulum Ministri Generalis fuisse Conventualibus interdictum, statim ac per omnimodam separationem ab Observantibus recesserunt, eorumque primicerios Magistri Generalis Fratrum Minorum Conventualium titulo fuisse nuncupatos. Quod, ut Ordinis monumenta prætercam, in pluribus Leonis præfati litteris, atque subsequentium Romanorum Pontificum Clementis VII. Pauli III. & aliorum, usque ad Sixtum V. inclusivè ad longum est videre; paucas produco Clementis VII. in Bulla *Religionis zelus* 1528. quibus Capuccinorum Congregationem primò confirmavit, *Magistrum Generalem Minorum* Conventualium sæpiùs nominat. Paul. III. in Confirmatione Congregationis ejusdem *Exponi nobis &c.* 1336. tum Generalem, tum Provincialem *Magistros Minorum Conventualium* sæpissimè repetit; & in Bulla *Exhibita nobis &c. anno* 1540. per quam ad ipsorum Conventualium instantiam, sæpè memoratas Leonis X. litteras *Concordiæ*, & omnia eorundem privilegia confirmat, *Generalem, & Provinciales Magistros*, & universos Fratres Ordinis Minorum Conventualium appellat: alias omnino plurima longa annorum serie continuatas, studio brevitatis omitto. Quòd autem positivum alicujus Ponti

Vvad. t. 8. 1517. n. 31.

Vvad. t. 8. 1528. n. 15.

Ibid. 1536. n. 11.

Ibid. fin Reg. bull. 31. Paul. III

Pontificis privilegium, & decretum, revocata hujusmodi Leonina prohibitione, Titulus Ministri Generalis fuerit eis restitutus, nullibi apparet, quod mihi aliàs sincerè confiteri non est veritus ipsemet P. Franchinus Procurator Generalis Ordinis sui, dum ipsum privilegium, si extaret, in meo de Conventualibus tractatu inserendum ex mutuæ benevolentiæ confidentia postulavi; & si de novo producatur, memet exhibeo ad hæc corrigenda paratissimum. Ex eo tamen quòd aliquando in nonnullis Pontificum litteris obiter, & recitativè (nunquam definitivè) Ministri Generales, aut Provinciales incœperint appellari, sub Sixto V. ex Conventualibus assumpto anno 1587. Ministros Generales Fratrum Minorum Cōventualium sese cœperunt inscribere, quo anno. Fr. Evangelista Pelleus Senensis legitur omnium primus sub titulo Ministri Generalis Ord. Min. Conventualium fuisse electus; cum adhuc anno 1581. Fr. Antonius Fera de Plano Castanearum Agri-Senensis summus sui ævi Theologus fuisset sub titulo Magistri Generalis electus. Quín & B. Pius ipsorum Conventualium reformationem approbando per litteras suas, *Illa Nos cura &c. dat. Romæ* 1568. 10. *Kal. Augusti* Magistros Generalem, & Provinciales Min. Conventualium stylo invariato semper appellat; & Sixtus V. ex eisdem Conventualibus assumptus in Bulla, *Ex superna dispositionis &c. Dat. Romæ* 1585. 12. *Kal. decemb.* per quam Archiconfraternitatem Chordigerorum B. Francisci in Assisiensi ipsius Sancti Templo instituit, semper Generalem Magistrum Ord. Conventualium alloquitur. Omnia hæc in compendium redigendo, Ministri Generales totius Ord. Min. Conventualium ante Bullam *Vnionis* 1527. nullibi reperiuntur, anno ipso 1517. per bullam *concordiæ*, & alias subsequentes, Conventuales ipsi ab Observantibus totaliter separati prohibiti sunt Superiores suos nominare Ministros, sed Magistri etiam à Sixto V. anno 1583 fuere nuncupati; Vbi ergo ab anno 1587. usque 1682 septuagesimum quartum Conventualium Ministrum erit recensere post S. Franciscum, si sexto quoque anno noviter eligitur? In ipsa Ministrorum Generalium Ord. Min. continuata serie ab ipso instituto-re Francisco usque ad modernum F. Petrum Marinum Sormanni à Mediolano juxta Regulæ præscriptum, & Apostolica decreta electum non nisi 73. Ministri Generales personaliter enumerantur.

Chron. Prou. tusc.

Bull. Rom. Tom. 2. bulla 66. B. Pij V.

Hujusmodi Seraphica in Religione præeminentiam Capitis ex Observantibus assumendi ab ipsomet Observantiæ corpore, quod ab Ordinis initio in Regulæ puritate permansit, originatam fuisse testatur Leo X. in præcitata bulla unionis dicens; *Et ne Caput suis membris difforme appareat, volumus, & etiam ordinamus, quòd nullus Frater possit eligi in Ministrum Generalem, nisi vitam ducat Reformatam, & pro Reformato à Communitate Reformatorum habeatur.*

Quòd si quis, aut ex plurium antiquiorum Conventuum possessione, vel inferioribus ex argumentis Antiquioritatem in Ordine Franciscano velit Conventualibus adscribere: procul dubio graviores consequentiæ ab illo falso supposito deducendæ videntur, nempe Conventualitatem esse Matrem, Matricem, originem, & caput totius Religionis Franciscanæ; Observantes verò, & reliquos esse Conventualium Filiales, & quasi Filias habuisse à Conventualibus veluti dotem cœnobia.

Hæc quomodo cum universalissimo Orbis Catholici sensu, cum S. Francisci ab omni rerum terrenarum etiam imaginaria possessione alienissimi mente, cum Regula in altissimo paupertatis, vitæque rigore fundata, mordicusque defensa subsistere, atque in populis recipi, nec non ab omnibus illis, qui Minorum Regulam ea in puritate, quam à seraphico Patriarcha receperunt, inconcusse semper observare voluerunt, sub silentio præteriri valeant, judicent alij. Quasi verò S. Franciscus Ordinem suum non super arctissimā paupertatem in particulari, & in communi, aliosque super vitæ rigores fundaverit, quasi de hisce non extarent in Regula eminentia præcepta, quasi verò Seraphicus Patriarcha, dum vixit inter mortales, & post illius obitum S. Antonius de Padua, dehinc Seraph. Doct. S. Bonaventura, alijque successivè Ministri Generales Ordinis indivisi contra subrepentia relaxationum semina mordicus non pugnaverint: Quasi tandem Conventus ab initio non pro S. Francisco, ejusque Regulam

lam in rigore servantibus, non fuissent extructi. Producatur, amabò, si haberi possit, qui scripserit, Ordinem Minorum cum possessionibus in communi, cum pecunia, & cum calceamentis fuisse primitus institutum, & deinde per subintroductos Observantes ad rigidiora deductum. Scriptores omnes, ac præ cæteris Bullas Pontificias contrarium unanimi consensu protestari, quis ignorat? nimirum Ordinem ipsum in prænotatis, & decantatis vitæ rigoribus ab initio constitutum, per subintroducta ex aliquorum postulatione (ut modestiùs loquar) privilegia fuisse pro talibus mitigatum? Contrarium asserere inexcusabilis est S. Patriarchæ injuria.

Quis enim non videat, juxta cæleste oraculum S. Patri Francisco pluries repetitum, Observantium familiam in Regulæ puritate permanentem multitudine penè incredibili à solis ortu ad occasum, etiam inter Antipodas, & efferatissimas gentes sua fixisse tabernacula; & in dies in infinitum multiplicari, ex quo Seraphici sui Patriarchæ specialis benedictio designatur. At fortè dicet aliquis, non quot, sed quos Religio quævis enutriat, esse producendum. Laudanda sanè Societatis Iesu, Theatinorum, atque S. Theresiæ Discalceatorum, laudanda inquiet verissimè instituta, quæ non de suorum numero, at ex doctrinæ fulgore, ex Sanctitatis splendore, ex Apostolicis inter Infideles Missionibus possunt gloriari. Deus bone! An hæc omnia in Religione Franciscana grandi cum decore non effulgent? Missiones Apostolicas inter omnis generis Infideles nonne præ cæteris unitis excellenti cum fructu exercet? Scriptores in singulis scientiis, aliosque omni exceptione majores doctissimos Heroes nonne sine numero dinumerat? Sanctos, & Beatos, & Servos Dei, eorumque causas in ordine ad Beatificationem; & Canonizationem, quanta cum gloria recenset? Adeò ut non immeritò dictum fuisse legamus, ut si omnibus Servis Dei ex Ordine Minorum in Apotheosim referendis esset insistendum, negotia cætera fore dimittenda.

Non ibo inficias, ipsum Observantiæ corpus tanta numerositate dilatatum in Regularis, atque Strictioris Observantiæ Professores optimè repartiri, ut in meo Religionis nostræ prospectu, & in tom. I. Orbis Seraphici declaratum apparet; imo sub Observantia strictiori Hispaniarum Discalceatos, Italiæ Reformatos, Galliarumque Recollectos sub nomine, & re strictioris Observantiæ ex æquo comprehendi; separatim itidem à sæcularium tumultu Recollectionis domos, quales à tempore S. Francisci extitisse non latet, præsertim in Observantia Regulari, & alicubi inter Reformatos, sed à Ministris Provinciarum per omnia dependentes sine ulla divisione per omnia conservari. At Observantiam Regularem, atque Strictiorem sub uno Ministro Generali ex æquo comprehensas unum Religionis corpus efformare; eisdem præcedentiis, honoribus, ac præeminentiis gaudere, quis ignorat?

Hisce prænotatis ad pleniorem nostri tractatus intelligentiam; non ignoro ex mero Antiquioritatis titulo, nisi aliud ex ipsa deducendum intendatur, vel parum, vel nihil laudis specialis antiquiori Religioni accrescere: *Cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata*, ex oraculo cælesti. Testes advoco commendatæ nunquam satis S. Societatis Iesu, aliarumque, quas memoravimus, longè post Franciscanam recentiorum Religionum doctissimas, atque sanctissimas Congregationes; quas non ab antiquitate, sed à multiplici Sanctorum splendore, continuoque in Dei, & Ecclesiæ obsequium sanctiorum laborum exercitio, amplissimè celebrari, quis non fateatur?

Ipsæmet germanæ sorores hæreditario sinceræ charitatis vinculo conglutinatæ Prædicatorum, atque Minorum Religiones jam quinto sæculo sunt commendatissimæ, non tàm ex præciso antiquitatis titulo, quàm ex non intermissis Sanctorum, & Beatorum centuriis, quos à prima sua infantia cœlo pepererunt, & parere usquequaque non cessant; ex plurimis Martyrum cohortibus, & præter Sanctos, & Beatos, quos ex Sedis Apostolicæ comprobatione longa serie dinumerant, ex innumera aliorum multitudine, qui particularibus in locis publico cultu ab immemorabili venerãtur; immò si loqui determinatè cogar; Ordo Minorum in sola Regulari, atque strictiori Observantia quatuor supra centum servorum Dei causas in ordine ad canonizationem

Orb. Seraph. Tom. I I.

zationem, & Beatificationem in præsentiarùm se promovere gloriatur: Ex his, inquam, ex gravissimis item Sedis Apostolicæ negotiis tota cum fœlicitate promotis, ex sancta vitæ exemplaritate, continua Verbi Dei prædicatione, quibus Christianum populum in viam salutis dirigere, Hæreticos, atque Schysmaticos, & Maumethanos ad lucem revocare veritatis, Orientales, & Occidentales Indias, usque ad extrema Iaponię, Synarumque Regna, ultimos Orientis terminos Evangelicâ doctrinâ student imbuere, ex Apostolicis (ut cætera omittam) Missionibus, in quibus, ut animas aliquas Christo lucrifaciant, longa martyria devorare non detrectant, ex sanctis hujusmodi operibus pręcipuè commendantur. Peroptimè dixit quidam: *Illa insignior Religio, quæ lactena Viros parit, quàm quæ Vberior plures pascit:* addam & ego à simili, Religionem præfero, non quæ diutiùs, sed quæ uberiùs bono stetit Ecclesiæ, si tamen hæc ab invicem sperari contingat.

Vt ergo clariùs appareat, quò realiter tendat hæc ab aliquibus prætensa in Ord. Minorum antiquioritas; sciendum, quòd de duabus potissimùm Observantiæ præeminentiis agitur, nempe de præcedentia, quæ in actibus publicis per Pontificia diplomata, & per Apostolica S. R. Congregationis decreta, ut mox dicemus, Observantiæ adiudicata est, nec non ex Ministri Generalis totius Ordinis Minorum, nulla restrictione apposita, inscriptione, Titulo, & Sigillo, quo eadem authoritate, juxta Regulæ textum, Generalis ex Observantibus assumptus insignitur. Contra primum, nempè præcedentiam egerunt Conventuales sub Sixto V. Pontifice de ipsis assumpto; Secundo, & tertio sub Clemente VIII. at semper sine legitimo fundamento contra fundatissimas Sedis Apostolicæ determinationes.

Contra secundum, nempe pro reformando Ministri Generalis ex Observantibus assumpti Titulo, atque sigillo P. Magister Gabriel Fabri Parisiensis tunc suorum Conventualium Procurator Generalis in Curia, & à P. Franchino sępissimè cum laude allegatus, initio Pontificatus Vrbani VIII. fel. mem. causam sibi cum Capuccinis communem fore confidens, nec non de favorum assistentia exinde sibi promittens, anno 1625. litem in S. R.C. contestatus est, qua præfatum Ministri Generalis totius Ordinis Min. titulum, atque sigillum reformari postulavit. Vlteriora sperabat, ut, si hoc evincere potuisset, tentare liceret pro abrogando Ministri Generalis præfati primo post Sac. Religionis Prædicatorum Generalem Ministrum in Capella Pontificia loco, aliaque pro suorum exaltatione deducenda. Cúmque interim nostri in Gallia Franciscani magni Conventus Parisiensis, & quatuor confœderatarum, ut vocant, Provinciarum (ex quibus principaliter ille coalescit) captâ in Generalibus Ordinis Comitijs de anno 1625. occasione, à Regularis Observantiæ rigoribus ad mitigatam PP. Conventualium vitam transvolare tentarent, ab ipsis oppositionem sibi non timens antedictus P. Faber anno 1626. Libellum Parisiensibus typis evulgavit inscirptum *Speculum status Religionis Franciscanæ.* Iuribusque in ipso cumulatis, causam ejusmodi integro fermè sexennio in S. R. C. acerrimè discussam, pro evincenda inde super Observantes præcedentia, efficacissimè sustinuit: sicut autem sub Sixto V. è Conventualibus assumpto (quoniam totius causæ præ cæteris gnarus, & conscius justitiam affectui prævalere voluit) priùs, ut ita dicam, fuit extincta, quàm suscitata prima de præcedentia controversia, & sub Clemen. VIII. reasumpta anno 1593. die 16. Novembris; iterumque anno 1602. die 25. Ianuarij fuerat pro observantia justitia terminata; ita novissimè P. Faber post acerrimam causæ præfatæ discussionem die 22. Martij 1631. per ejusdem S.R.C. decretum à causa cecidit; iterumque suis in juribus audiri deposcens, iterum die 12. Aprilis eodem anno condemnatus est; & die 21. ejusdem Sanctissimus ordinavit imponi causæ silentium perpetuum. Decretorum tenores statim exhibebimus.

Orb. Seraph. to. I. fol. 402.

Patris ergo Fabri fines, quos ille obtinere nequivit, revocari posse, haud sine fundamento crediderim, quod à paucis annis in Familiaribus colloquiis audiui mussitari. Vnde ad firmandum tota claritate, vel unicum, vel primarium in contrversia de Antiquioritate intentum

tentum; de ipsa præcedentia (licèt aliqua jam antedicta repetendo) nobis est, quàm clarissimè fieri poterit, ante omnia demonstrandum.

Omissis ad hæc rationibus cæteris inferiùs per occasionem textus adducendis; esse satis, superque videtur, si quid hac in controversia Sedes Apostolica ex gravissimis (more suo) causis definitum voluerit, velut inoppugnabile argumentum adducam. Igitur Leo X. ab Orbis Christiani Regibus, & Principibus pluries, & efficaciùs exoratus, ut Ordinis Franciscani in Conventuales, & Observantes jam divisi dissidia tolleret è medio; convocato Generalissimo Capitulo utramque partem efficacissimè hortatus est, ut rejectis libertatibus, & dispensationibus de novo superinductis contra Regulæ Minoriticæ textum, omnes, & singuli in primęva, & integra Regulæ Observantia in sancta unione conviverent. Hoc cum Patres privilegia sectantes facere renuissent, Sanctissimus Pontifex, re cum Venerabilibus Fratribus suis S. R. E. Cardinalibus ad Generale Concilium tunc convocatis in Concistorio communicata, de ipsorum unanimi consensu rectissimè judicavit, ut seraphicę Religionis corpus eo modo, quo fuerat à Sancto Francisco institutum (*Ecce verior antiquioritas*) in Regulæ puritate perseveraret, in antiqua Ordinis dignitate conservaretur, Ministrum Generalem totius Ordinis Minor. de se ipsis, & per se ipsos eligendum in perpetuum haberet, omnibusque præeminentiis Ord. Franciscano debitis frueretur. De cæteris vitæ mitigatę novitatem amplexantibus aliàs se provisurum affirmans. Hæc omnia in ejus bulla, *Ite & vos* &c. quæ *Vnionis* dicitur longiori contextu referuntur. Demum quod promiserat pro Conventualium regimine eodem anno, & mense junij pridie Idus gravissimam aliam edidit bullam *Omnipotens Deus &c.* quæ *concordia* dicitur, pro ipsorum vitæ, & gubernij methodo plenissimè disponens. Inter alia mandavit ibidem, ut Conventuales non ampliùs Ministros, sed Magistros dicerent suos Generales, & Provinciales Prælatos. De forma præcedentiæ sic habet ad intentum; *Et ne inter Reformatos, & Conventuales FF. præfatos super præcedentia dissentio, & contentio oriri possit, volumus, & etiam statuimus, quòd inter eos talis ordo servetur, videlicet, quòd in Processionibus, & funeralibus, ac exequiis, nec non in omnibus actibus publicis Fratres Conventuales Fratribus Regularis Observantiæ locum digniorem relinquere teneantur* Quod cum aliis ejusdem concordiæ punctis fuit per publicum instrumentum die 8. julij ejusdem anni ab Observantibus, & Conventualibus concorditer acceptatum: oppone, amabo, si potes, Christi Vicarij expressissimæ decisioni, & acceptatæ concordiæ. Conventualibus autem id postea ægrè ferentibus, Pontifex ipse additis literis, *Licèt aliàs &c. Dat. Romæ die 6. Decembris eodem anno* 1517. Hîc præallegatam referens, ac de motu proprio, scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine confirmans suam decisionem, veluti rationem reddens ait; *Quòd ipsi Fratres de Observantia & Reformati veri, & indubitati Fratres Ordinis S. Francisci, & ejus Regulæ Observatores semper fuerint, ac divina favente gratia sint futuri sine aliqua interruptione, seu divisione à tempore editæ Regulæ per Beatum Franciscum usque ad præsens, ac sub ipsius Beati Francisci Regula militaverint, & etiam ad Præsens militent.* Gravissimo deinde præcepto Patriarchis omnibus &c. Ecclesiarumque Rectoribus, Mendicantiū, & non Mendicantium Ordinum professoribus, sub excommunicationis latæ sententiæ summo Pontifici reservatæ pœna rigorosè mandat, ut hujusmodi præcedentiæ Ordinem inter Conventuales, & Observantes observari faciant. Iterumque ob consimiles aliquorum Conventualium reluctantias addito tertio Brevi Apostolico, *Vniversis &c. celebrato nuper &c. Dat. Romæ die* 12. *Aprilis* 1518. Omnia ferè pręenarrata repetendo dicit; *Ad humiles, & instantissimas Regum, & Principum Christianitatis preces unum Fratrem Regularis Observantiæ in Ministrum Generalem totius dicti Ord. per FF. Regulā Observantes eligi præcepimus, & mandavimus; ad cujus electionem, cum desideraremus Fratres Conventuales dicti Ordinis convenire, suasimus eisdem Fratribus Conventualibus, ut dimissis proprietatibus, possessionibus, & cæteris directè contra præcepta dictæ Regulæ militantibus, ad electionem hujusmodi Ministri celebrandam, sicut & cæteri Reformati accederent, quibus dictam nostram oblationem*

Vvad. t. 8. 1517. n. 22.

Ibid. n. 30.

Ibid. in Reg. & bull. 19. Leo X.

Chron. Seraph. f. 232.

tionem refellentibus; *tandem pro pace &c. conservandis*, *Bullam*, *quæ de Concordia appellatur*, *cujus initium est Omnipotens Deus &c. Dat. Romæ pridie idus Junij Pontific. nostri anno V. de partium consensu edidimus*; Deinde post multa narrata, universis Patriarchis, Archiepiscopis, &c. gravissimis sub pœnis mandat, ut omnia, & singula in dicta bulla Concordiæ contenta, per Conventuales omnino faciant observari. Ecce cur Pontifex Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum de solis Observantibus, & per solos Observantes eligendum voluerit; ut & in præallegata dixerat: Ecce cur ab ejusdem Ministri Generalis electione voluerit esse Conventuales exclusos, & cur præcedentia Observantibus super Conventuales fuerit confirmata. Quartò denique longè clariùs eandem præcedentiam, tum super Conventuales, tum super alios Mendicantes Minoribus cedere solitos, Observantibus voluit esse confirmatam in bulla, *Et si pro Injuncta Nobis &c. Dat. Romæ die* 10. *Januarij* 1521 ubi aliam etiam rationem insinuans sic ait. *Dilectis Filijs Fratribus Ord. Min. de Observantia nuncupatis, pro eo, quòd ad eos jam multò major pars membrorum, & suppositorum dicti Ordinis S. Francisci actualiter fuerit conversa, Ministrum Generalem illis de sua portione semper eligendum concesserimus*; *in eosque Iurisdictionem Ordinis Minorum in Capite tempore Generalis Concilij Lateranensis concesserimus*; *prout olim cum aliqua Minor portio eorumdem Fratrum ad Observantiam inclinasset, Vniversalis Ecclesia in Concilio Constantiensi Vicarium ipsi portioni Minorum Familiæ nuncupatæ, Vt Regulæ puriùs insisterent concessit.* Deinde post pauca præcedentiæ punctum Apostolico Decreto definiendo sic ait *Motu proprio, non ad ipsorum &c. Apostolica authoritate statuimus, & ordinamus, quòd de cætero in omnibus, & singulis Processionibus &c. & alijs publicis actibus quibuscumque super dicto incedendi, & standi Ordine, & digniori loco sedendi &c. sive in Vrbe, sive in alijs locis, vel terris Citra & Vltra-montes &c. inter Observantes hujusmodi Minores, & alios Mendicantes prædictos hunc ordinem servari mandamus, quòd Minores Observantes hujusmodi antiquum semper locum teneant, quem Ordo S. Francisci in similibus actibus tenere alibi hactenus consuevit &c. Minores verò Fratres omnes Observantes, & Convĕtuales juxta litteras nostras inter eos per Nos editas, quæ Bulla Concordiæ nuncupatur, penitus incedere teneantur.*

Vvad. t. 8. in Reg. bull. 72. Leo X.

Ecce Observantes majorem Ordinis Franciscani partem, & antiquum Ordinem sancti Francisci repręsentant, & faciunt; & ideo Ministrum Generalem totius Ord. Min. habent de suis, & Franciscanis antiquis debitam præcedentiam super alios Mendicantes, & super Conventuales etiam confirmatâ bullâ Concordiæ; Prædictas de præcedentia Observantibus debita Leo X. litteras confirmavit in forma specifica Clemen. VII. dato Brevi, *Accepimus quòd licèt &c. Dat. Romæ die* 20 *Martij* 1531. Quid apertiùs, quid firmiùs desiderari possit à definitivo Sedis Apostolicæ Decreto?

Vvad. t. 8. bull. 36. Clem. VII.

Cum verò sub Sixto V. Pontifice utpote de se ipsis ad Petri Cathedram assumpto sibi favorem compromitterent, contra præcedentiæ punctum litem contestari voluerunt; at pijssimus Pontifex justitiæ magis, quàm affectioni deditus, per simplicem Cardinalium, & Prælatorum in causa deputatorum audientiam informatus, litem vix natam voluit evanescere. Sub Clemen. VIII. ex causa, quam in Tom. I. Orb. Seraph. cum omnibus ad hæc attinentibus fusiùs explicavi, anno 1593. iterumque anno 1602. controversiam de novo suscitarunt, semper tamen per repetita S.C. Decreta cōdemnati. Decretorum tenores in Tom. I. Orb. Seraph. per extensum descriptos, hîc in compendio exhibeo. [Die 26. Novembris 1593. habita fuit Congregatio Sac. Rituum, in qua propositâ causâ pręcedentiæ inter R.R. P.P. Procuratores Generales FF. Min. de Observantia, & FF. Min. Conventualium Ord. S. Francisci &c. censuit Fratres Minores de Observantia &c. & &c. constare dictum eorum Procuratorem Generalem in Capella Pontificia ante Procuratorem Generalem Min. Conventualium sedisse: quamobrem etiam censuit, dictum Procuratorem Generalem Min. Observantium in hac quasi possessione sedendi manutenendum esse, si ita Sanctissimo Domino placuerit] aliud [Viso Memoriali &c. super præcedentia eidem Procuratori in Capella Sanctissimi ante Procuratorem Generalem ejusdem Ord. Conventualium competenti; ac Decreto aliàs

Orb. Seraph. t. 1. fol. 402. n. 33.

to aliàs sub die 26. Novemb. 1593. ad ejusdem Procuratoris de Observantia favorem facto; Congregatio die 25. Ianuarij 1602. stetit in decisis factaque eidem S.S.D. N. juxta ejusdem Sanctissimi rescriptum de præmissis relatione, Sanctitas sua dicta decreta approbavit, & ab iis, ad quos spectat, observari mandavit.]

Ibid.fo.95 n.11. Nec difformiter in lite contra Titulum, & sigillum Ministri Generalis totius Ord. Min. ad idem militante, ab anno 1625. ad 1631. à P. Gabriele Fabri, ut hîc superiùs indicatum est, accerrimè disputata definitum fuisse legimus: Ecce decreti compendium [Cum Procurator Generalis FF. Min. Conventualium S.Francisci sex ab hinc annis ægrè ferret &c. utraque parte sæpè sæpiùs in facto, & in jure desuper informante, & auditâ, ad relationem ejusdem Emin. Card. Muti causâ accerrimè in plena Congregatione discussâ S. R. C ℞ nihil innovandum, & Ministrum Generalem legitimè usum fuisse, & uti posse titulo, & sigillo cum inscriptione Ministri Gen.totius Ord. FF. Min. & ita servari mandavit die 22. Martij 1631.] Iterumque [Religio Min. Conventualium conquesta est &c. eadem S. Congregatio unanimi Emin. P.P. consensu censuit ex hactenus deductis non esse locum novæ audientiæ, & mandavit Secretarium alloqui cum Sanctissimo juxta mentem die 12. Aprilis 1631. Feria 6. die 21 Aprilis ego Secretarius allocutus fui cum Sãctissimo juxta mentem sac.Cong. & Sanctitas sua mandavit mihi, ut alloquerer, prout feci, R. P. D. Datarium pro imponendo perpetuo silentio.

Negare posset aliquis, Observantes ante introductam Conventualitatem extitisse, nisi de illorum institutione, atque confirmatione doceamus: concedendo namque, Paupertatis rigores fuisse Ordini Minorum in prima sui institutione coævos, diceret, hîc non de ipsa paupertate, sed de Pauperibus disputari: Et Conventuales longè ante bullam Vnionis, ab ipso Religionis exordio præfuisse contendet.

Ad hæc omnia nos in superioribus, nempe in §. 2. evidentissimè satisfactum credimus, ubi ostendimus ex evidentia facti, & Regulæ Franciscanæ Textu, ex plurimis Pontificum litteris definitivè loquentibus, Observantes ab ipso S.Francisco suam recognoscere immediatam originem, sub nomine Fratrum Minorum simpliciter, quòd eo temporis nulla esset adhuc Ordinis divisio, ad quam innuendam apponendum esset additamentum in nomine per sanctum Fundatorem imposito, donec subrepẽtibus abusibus ad eorũ distinctionẽ, qui relaxationib⁹ inhiabant, nobili Observantiũ titulo fuerunt insigniti, quem facta Ordinis divisione veluti proprium à privilegiatis distinctivum retinuerunt: Vnam ex multis repetere juvat; *Licet alias &c. Dat. die 6. decemb* 1517. relatam jam num. ubi Leo Papa sic ait. *Quòd ipsi Fratres de Observantia, & Reformati, veri, & indubitati Fratres Ordinis S. Francisci, & ejus Regulæ Observatores semper fuerint, & Divina favente gratia sint futuri sine aliqua interruptione vel divisione, à tempore editæ Regulæ.* Et subsequen. §. 3. ostendimus, Conventuales, prout Conventualitas non loca, vel Ecclesias, sed Religionem afficit, in tertio Religionis sæculo statim ab introductione vitæ mitigatæ fuisse in Ord. Min. nominatos, & consequenter diù post Observantes; nec tamen ante annum 1517. fuisse in unum proprium corpus ab Observantibus, & à Ministro Generali totius Ord. firmiori stabilitate separatos.

Respondi ad ultimum sufficientissimè in §. 3. ostendens ex rationum evidentia, necnon ex bullis Papalibus, quando nomen Conventualium (prout exclusis æquivocationibus Religiosos Minoritas afficit) fuerit in Ordine Minorum introductum, ad eos significandos, qui Regulam S. Francisci non ad litteræ rigorem, sed ad mitigativa privilegia profitentur; ipsam verò Conventualium vitam prout Regulæ Franciscanæ mitigationem non nisi à Martino V. an. 1530. firma stabilitate, debitaque cum facultate productam demonstravimus. Quòd autẽ Eugenius IV. primus nominis Conventualium assertor per Fratres Minores Conventuales, illos intelligat, qui vitam mitigatam profitentur, ipse se declarat, dum in præcitat. ibidem bulla *Vt sacra Minorum &c. Dat. Romæ* 1445. 3. *Idus Ianuarij*, facultatem concedit Observantibus, *Fratres Conventuales &c. dummodo suis Ministris non sint rebelles &c. veraciter cupientes ad meliorem frugem se recipere, &*

re, & vivere regulariter, recipiendi &c. Quòd etiam rejectis privilegiis ad Regulæ puritatem reverti nolentes, fuerint à Leone X. anno 1517. à corpore Regularis Observantiæ, atque à Capite, seu Ministro Generali in corpus distinctum separati, habetur per extensum in amplissima Leonis ejusdem bulla *Concordiæ*, aliisque superiùs allegatis, quas hîc ad tædium repetere non vacat.

Subtilis tamen esset advertentia de paupertate ab ejus professoribus separanda, si staremus in logicalibus; in physicis autem, qualis fuit per S. Franciscum Ord. Min. Institutio; quæro ego, ubi abstractum sine concreto reperiatur, & concretum, à quo, nisi à sua forma denominationem assumat? Paupertas ergo Franciscana, quando primò ante omnem Conventualitatem in quavis acceptione fuit à S. Francisco instituta, chimericha ne fuit, aut merè methaphisica, aut in quo salvabatur? certè in ipsam Observantibus: concedere igitur paupertatem Minorum ante Conventuales, est idem concedere de pauperibus illam profitentibus, & Observantibus: Non enim S. Patriarcha Regulam uno modo scripsit, & alio suis sectatoribus tradidit observandam.

Alio ex capite possemus ad favorẽ PP. Cõventualium, nẽpe ex antiquitate Cõventus arguere. Do exemplum. In Civitate Iserniæ domum habent Conventuales anno 1259. fabricatam; Observantes autem non nisi anno 1506. fixerunt ibi tabernaculum; cur in vim Gregorianæ Constitutionis non debent istis illi prçcedere? Repetitio hæc in Voluntaria æquivocatione fundata pauló altiùs est repetenda, ut detecta equivocatione securiùs explicetur. Bellè, atque per Ironiam sæcularem Iurium Observantiæ assertorem, vel ejus Amanuensem arguunt de menda supponenda in annorum adnotatione, quasi aliàs præcedentia Conventuum Conventualium super Observantinos sit prorsus extra controversiam. Iam non agitur de præcedentia inter Observantes, & Conventuales, Ordinem Ordini comparando, de qua superiùs egimus sed inter utriusque partis Cœnobia convertendo sermonem. De hac igitur nunc inquiritur; hac in clausula errorem, seu çquivocationem ibi latere, ultrò profiteor, non quidem in calculis annorum, ut ironicè fingitur, at in modo loquendi, quo clausula illa producitur. Vbi enim dicit, Conventuales habuisse Conventuum Iserniæ anno 1259. Observantes verò solum anno 1506. sic dicere debuerat. *Conventus Isernia, qui nunc à Conventualibus inhabitatur, fuit anno 1259. fabricatus; anno verò 1506. qui ab Observantibus incolitur.* Hæc ut clariùs pateant, mihi priùs incumbit, majori qua fieri possit securitate, atque facilitate, declarare, quomodo primçva, & antiqua Ordinis nostri Cœnobia à Populis, & Principibus Seraphici Patriarchæ, Filiorumque ipsis altissimam paupertatem, ac humilitatem, omniumque rerum sæcularium abdicationem altè conclamantibus fabricata fuerint pro hujusmodi Pauperum Minorum incolatu; & quomodo tandem magna ex parte illis cesserint, qui post introducta libertatis privilegia Conventuales fuerunt appellati. Quomodo antiqua Minorum Cœnobia ex magna parte Cõventualibus remãserint.

Ergo cum ad arctissimos Regulæ Frãciscanæ rigores, præsertim verò ad omnimodam paupertatem vivere, ut passim habemus in Ordinis Chronicis, & Annalibus, nonnullos tædere cçpisset, horumque malo ab exemplo, immò & à persuasionibus, & quidem efficacissimis, Ordinis Communitas processu temporis infecta languesceret, tametsi Ministri Generales, & Ordinis Comitia, frustra tamen ob causas in Annalista, & in Orb. Seraph. to. 1. legendas, proclamarent in contrarium, ipsamet Cõmunitas Religionis per plurimos abusus, deinde ad rectificandas Fratrum conscientias, ut suo loco dicetur, per Apostolica mitigativa privilegia cœpit à rigore primævo relaxari. Qui ergo in ipsa erant præ cæteris suæ professionis Zelotes (at numero pauciores) ad effugienda laxiorum jurgia, & contentiones, atque relaxationum pericula, satiùs judicarunt, de licentia etiam Superiorum, extra illorum consortium in locis pauperioribus, & in eremitoriis vivere separatim, qui eapropter *parva Familia* dehinc ab ipsa pura Regulæ Observantia *Observantes* fuerunt appellati; gaudebant etenim Fortanerius, Farinerius, Sangeorgius, Alpherius, Viterbiens, & alij Ministri Generales, quoniam multitudinem jam

ad

ad libertatis semitam procliuem ad rigores revocare non valerent, in illa saltem Familiola, ab illis Observantibus Franciscanum Institutum ad litteram conservari, & Observantiæ hujusmodi Assertores confovere non cessabant: videantur hæc omnia fusiùs in Annalista, & in Orb. Seraph. præcitatis.

Paucioribus ergo Zelotibus ad pauciora loca secedentibus, & successivè dum excrescerent, nova ut plurimùm ex populorum devotione cõstruentibus, cæteri (longè majori numero) rigores vitæ semper magis abhorrentes antiqua, & insigniora Cœnobia sibi conservarunt, immò & Ordinis sigilla, atque præeminentiam in Ministeriatu retinuerunt. Cum tandem illi, qui puram Regulę Observantiã conservarunt juxta S. Francisci Vaticinium supra laxiores citiùs excrevissent; ad Imperatoris, Regum, Principum, & Populorum instantias, Leone Pontifice pro Iustitiæ causa decernente, ad hoc ut in primęvo S. Fundatoris Instituto, ejusque Observantia Religionis præeminentia coruscaret (laxioribus à sua vita mitigata ad pristinum vitæ rigorem, juxta piissimam Pontificis requisitionem reverti nolentibus) adiudicata sibi receperunt Ordinis Sigillum, Titulum, & præeminentiam Ministri Generalis totius Ordinis Min. Hæc omnia in Chronicis nostris, & Annalibus, in Orb. Seraph. in Leonis X. Gregorij XV. Bullis præallegatis; at longè clariùs in etiam præcitato diplomate Leonis X. *Et si pro injunctæ* &c. ex integro declarantur, in hoc enim ultimo sic habet. *Fratribus Ord. Min. de Observantia nuncupatis; pro eo quòd jam multò major pars membrorum, & Suppositorum dicti Ordinis S. Francisci ad eos actualiter fuerit conversa, Ministrum illis Generalem &c. in eosque jurisdictionem Ordinis Min. tempore Generalis Concilij Lateranensis transtulerimus, prout olim cum aliqua minor portio eorumdem Fratrum ad Observantiam inclinasset, Vniversalis Ecclesia in Concilio Constantiensi Vicarium ipsi portioni Minorum Familiæ nuncupatæ, ut Regulæ puriùs insisterent concessit.* De Conventibus verò in præfatis Vnionis, & Concordiæ Bullis ad tuendam pacem sic determinat, ut videlicet loca omnia per Conventuales veros inhabitata tempore Capituli Generalissimi anno illo 1517. ab Observantibus ullo pacto usurpari non possint, etiam ad Dominorũ instantias, nisi ubi Conventus integer, aut ejus major pars reformationem ultrò elegerint. Quid clariùs, Quid apertius desiderari potest ad intentum ex ore Pontificis?

Apud. Vuad. præcit.

Cùm etenim gravissimè dolerent Conventuales, sese quotidie extra domos exactos habitationem alibi quærere teneri, & successivè diminui; eò libentiùs piissimi Pontifices illorum querelis condescendentes, quòd optimè novissent, quòd longè facilius nova pro Observantibus, quàm pro Conventualibus cœnobia extruerentur à sæcularibus; modo præfato statuerunt pro conservandis Conventualitati domibus, quas possideret. Ecce cur privilegiorum sectatores majorem (in Italia præsertim) Conventuum antiquorum numerum retinuerint. Quot autem, quantique tumultus in sæculo tunc temporis extiterint, legimus in historiis: dolentes siquidem Principes, & Populi, quòd domus olim à suorum pietate pro litterali S. Francisci Instituto fabricatæ per introductas libertates à laxioribus possiderentur, eas illis restitui postulabant, pro quibus à principio fuerant erectæ; nisi modo prædicto Pontificum pietas aliter providisset.

Ex hujusmodi antiquorum Conventuum retentione, præcedentiam ipsorum super alios noviter ab Observantibus extructos, uti suppositum indubitabile hac in clausula quidam argumentandam intendit. Gregorij XIII. constitutionem, *Exposcit Pastoralis &c Dat. Romæ die 15. Iulij 1583. anno 12.* Vnico hic pro fundamento suo supponere non dubitatur, in qua Pontifex ad eliminandas in materia præcedentiæ hujusmodi controversias, determinat, præcedentiam inter Conventus metiendam ex ipsorum respectivè antiquiori fundatione, ubi alio ex capite probari non possit. Quomodo autem hoc ex Gregoriana fundamentum in casu nostro locum non habeat, evidentiùs ostendo. Primò locum non habet, ubi de jure præcedendi, vel de præcedentiæ quasi possessione constet, ut decernitur in ipsa bulla §. 3. & fundationis antiquioritatẽ pro evincenda præcedentia solùm in supplementum constituit, ubi de præfato jure, vel quasi

Bull. Reg. to. 2. bull. 85. Gregor. XIII.

quasi possessione præcedentiæ non constet. Secundò locum non habet in Romano districtu, ubi dignitas Religionis simpliciter attenditur, veluti Tusculi Reformati de strictiori Observantia super Capuccinos in loco antiquiores præcedentiam habent, & in loco Pilei Anagnien. Diæc. super Conventuales ex Religionis præcellentia: Quòd longè clariùs novissimè contra Capuccinos, non obstante quacunque in loco antiquitate, ad favorem Observantium declaravit Sac. Rit. Congregatio per suum decretum die 26. Novemb. 1678. Brevi Apostolico Innocentij XI. confirmatum die 16. Ianuarij 1679. iterumque contra reclamantes Capuccinos confirmatum à præfata S. R. C. sub die 24. Februarij 1680. Tertiò locum non habet illa Gregoriana Constitutio, ubi aliqui in quasi possessione præcedentiæ, ac juris præcedendi sunt &c. ut de facto Sac. Prædicatorum familia ex jure sibi à B. Pio V. declarato, ubique terrarum super cæteros Mendicantes suam conservare præcedentiam comprobantur. Cùm itaque Leo X. in bullis *Omnipotens Deus &c.* & *Licèt aliàs &c. celebrato nuper &c. Etsi pro injuncta &c.* præallegatis modo superiùs declarato præcedentiam Observãtibus super Conventuales in omnibus actibus publicis attribuendam esse decreverit, & Clemens VII. per suas litteras in forma Brevis, *Accepimus &c. Dat. Romæ die 20. Martij* 1531. confirmaverit illam præcedentiam etiam contra cæteros Regulares Observantibus deberi, quæ Minoribus antea debebatur. Conventus autem ab Observantibus inhabitatos communiter esse tempore posteriores ab illis, quos Conventuales inhabitant ex causa prænarrata, nemo sit qui dubitet: ambigendum non videtur hoc suppositum; quòd Observantes non obstante fundationis novitate, præcedentiam sibi à Pontificibus adjudicatam in Vrbe Iserniæ in vim præfatarum Constitutionum Apostolicarum (nisi aliter probetur) ab anno 1517. super Conventuales acceperint, eamque sibi conservare voluerint. Si ergo juris præsumptionem pro se habent Observantes, quòd præcedentiam de jure habuerint, & conservare non omiserint, quis non videat à Conventualibus esse probandum, quòd illi causæ suæ justitiam sustinere neglexerint? qui dicit probare debet.

Ex Bull. impr. & archiu. Aracæl. reg. Vltramont. G

Bull. Rom. to. 2. bull. 84. G

Vvad. to. 8. in Reg. bull. 36. Clem. VII.

At dicet aliquis; quomodo fieri potest, ut non essent anno 1259. Conventuales, si tunc Iserniæ Conventum habebant? Quomodo Conventuales negamus saltem Observantibus contemporaneos, si Religio priùs indivisa, velut unum totum in Conventuales, & Observantes successu temporis est divisa, quos consequenter ex æquo cõtinebat? Æquivocatio est ista, non enim dicimus, immò negamus, Conventuales habuisse Conventum eo anno, sed dicimus, Conventum, qui tunc pro Regulam purè Observantibus constitutus fuerat, & nunc à Conventualibus inhabitatur ex modo, & causis hîc immediatè declaratis, jam ab anno 1259. præfuisse, unde corruit illatio: unde negando Conventualium præexistentiam, sic retorqueo argumentum; Si Ordo Seraphicus ab initio inclusisset Observantes, & Conventuales, jam non fuisset primò indivisus, sed bimembris; quod est contra Scriptores omnes: unde Conventuales non erant in Religionis institutione, sed modo jam supra in §. 3. enarrato occasionati fuere; quod evidentissimum esse non dubito, quia nec in ipsa Regulæ institutione, vel approbatione Apostolica de Conventualium nomine, aut de vita mitigata nec minimum apparet indicium; sed Regula producitur, & approbatur purè, simpliciterque, & ad omnem rigorem à Fratribus Minoribus observanda; illius ergo Observantes, & non alij tunc in Ordine Minorum continebantur.

Vltrò etiam concedo, ut supra concessi, Conventuales ante Leonem X. præfuisse, non quidem ab Ordine instituto, sed à tempore Martini V. secundùm rem, ab Eugenio IV. secundùm nomen; haud ita tamen, ut universa Communitas illa, pro qua concedebantur in dies privilegia Regulæ mitigativa, abusus etiam non concessi sensim introducebantur, ad privilegia hæc, & abusus inclinaverit; ut patet ex servorum Dei sanctissimo Zelo flagrantium grandi multitudine, quibus semper abundavit, immò & ex variis Congregationibus, quæ successivè ab ipsa Communitate pro tuenda Regulæ puritate dimanabant: majori tamen Communitatis ejusdem parte jam tum hisce novitatibus adhærente, Conventualitatem in nomine,

nomine, ac in re prævaluisse nō negamus, ut in Superioribus explicatum fuit, donec à Leone X. pars una ex puris Conventualibus compacta fuit, ab Observantibus completâ divisione separata.

Id unicum concedo, quòd tempore divisionis, & Observantes, & Conventuales insimul existerent: at quid inde? Longè ante soli erant Regulæ Observatores, quibus cum contra Regulæ rigores subintroducti essent vitæ mitigatæ, ac libertatis amatores, ne periret communi relaxatione S. Fundatoris institutum, facta fuit inter zelatores, & Conventuales separatio; veluti si in antiquo unius nationis exercitu aliqui paulatim alienam linguam introducerent, demum ex zelo tuendæ pristinæ unitatis, iterum in antiqua persistentes ab illis Novatoribus segregarentur.

Quòd si respondeas; malè à Nobis ad Observantium favorem *Vnionis*, & *Concordia* sæpè repetitas bullas Leonis X. allegari; utpote meram ampullositatem; cum nunquam fuerint in usu; ideòque non amplius esse nominandas; nec Sigillum Ordinis unquam traditum Observantibus; sicut P. Gabriel Fabri olim in præcitato suo libro se demonstrasse credebat; nec Generalem Observantium super reliquos aliquid habere authoritatis.

Ludere potiùs crederem, qui talia diceret, quàm exprobrare velle quod adeò est in aperto, nempe Observantibus remansisse Sigillum; & Titulum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum. Videat alioquin, an Decretum illud à Pontifice principaliter intentum in bulla *Vnionis* de consensu omnium tunc S. R. E. Cardinalium, tempore Concilij Generalis editum ad petitionem Imperatoris, Regum, Principum, & Populorum, causâ priùs diligentissimè discussâ, publicatum, dicenda si mera *Ampullositas*: an per hoc incautè Pontificiam Majestatem offendat: Quoniam authenticam Bullam, præcipuum, & insolubile pro Observantium præeminentia fundamentum; ab initio usque in hodiernum diem toto, sed irrito conatu semper oppugnatam convellere se non posse cognoscit, cur primarium illius Decretum *Ampullositatis* arguere voluit? Deinde gratis dicit, huic ex bulla allegationi à Patre Gabriele Fabri Parisien. supra relato fuisse satisfactum; at quo fundamento dixerit, ex fine litis ab ipso contra hæc assumptæ patet evidentiùs; lite namque cum fundamentis illo suo in libro dispositis contestata, semel, & iterum cum silentio perpetuo condemnatus cecidit à proposito, de quo fusiùs suprà notavimus.

Antiquum enim est, non ab Observantibus noviter adinuentum Sigillum illa cum orbiculari inscriptione: *Sigillum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum:* Quod attestatur, ut cæteros omittam) Gregor. X V. integro post Leonem sæculo in sua bulla; *Ex injuncto &c die* 24 *Novemb*. 1621. recitans per extensum, quomodo *Leo X. anno* 1417. *Sigillum totius Ord. Seraph. S. Francisci, gradumque Ministri Generalis à Conventualibus ad Observantes transtulerit.* Quid enim clarius in Annalibus, quàm quòd à tempore Eugenij I V. Ministri Generales ex Ordinis communitate assumpti, ut qualemcumque suam præeminentiã super cæteras Ordinis Minoritici partes, ac præsertim super Observantes ostenderent, Ministros Generales totius Ordinis Minorum se ipsos inscripserint, & tales à Romanis Pontificibus, præsertim à Iulio II. in Bulla *Nuper Nobis &c. die* 1. *Septemb.* 1508. fuerint appellati, in Orb. Seraph. tom. I. brevitatis ergo legendum omitto. Patrum potiùs Conventualium sigillum debebat advertere; quod noviter ornatum sic circumscribitur. *Sigillum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum Conventualium*; cujus nec ante Bulla Vnionis, nec diù post invenitur indicium, aut fundamentum. Quærant alij, quò tendat hoc *Totum*: ego ad partes responsionis propero.

Orb. Seraph. tom. 1. fol. 95.

Ibid. fol. 89 n. 5. & 6.

Patet etiam, de authoritate exercita Ministri nostri Generalis super Fratres Regulares de Tertio Ordine plenè constare in Gallicis, & Hispanicis Provinciis (licèt in rigore loquendo Tertiarij non comprehendantur sub nomine Fratrum Minorum, ut habet sigillum antedictum) super Tertiarios autem Italicæ Congregationis, quasi gaudeat præeminentia videndæ sunt Bullæ Apostolicæ B. Pij V. *Ea est officij nostri &c. Dat. Romæ die* 29. *Martij* 1586. de quo plenissimè tractatur in Orb. Seraph. tom. 2. De ampla verò Generalis ejusdem Ministri

Bull. Rom. t. 2. bull. 62. B. Pij V. & 28. Sixti V

nistri præeminentia super Conventuales (Capuccini nundum existebant tunc temporis) videatur tota per extensum Bulla Leonis X. *Omnipotens Deus &c.* sæpiùs præcitata, quæ *Concordia* communiter appellatur; ex eo quòd Observantium, & Conventualium controversias omnino composuerit, & postulantibus ipsis Generali, & Provincialibus Magistris Conventualium fuit à Paulo III. per litteras. *Exponi Nobis &c. Dat. Romæ die 27. Octob.* 1540. absque ulla restrictione confirmata. Quòd ipsi pro bono pacis Generales de Observantia, jurisdictione exercita in litteris illis sibi attributa in aliquibus casibus uti neglexerint; cetera tamen in eisdem contenta, maximè verò titulum eminenti præcepto in Reg. c. 8. appositum, à nullo hucusque Romano Pontifice dispensatum, quia videlicet in eo saltem unitas Ordinis aliqualiter conservatur, etiam in Bullis Apostolicis ab eodem Sixto V. ex Conventualibus assumpto (ut videre est in Orb. Seraph. tom. I. præcit :) Observantium Generalibus attributum, inconcusse conservare voluerunt, & favente S.R.C. Decreto de anno 1631. superiùs allegato conservarunt, & conservant.

Vvad. t. 8. 1517. & in Reg. bull. 31. Pauli III.

Denique non admirari quàm maximè non possum, quòd celebres illas Vnionis, & Concordiæ bullas dicat, nec fuisse usu receptas, nec ampliùs recantādas. Deus bone! Vnde Vir de re litteraria optimè meritus, in Curia præsentialiter existés, in Religionis gubernio optimè versatus, ut quid non vidit solemnissimas illas litteras Apostolicas, quæ universum religionis Franciscanæ corpus tanta novitate commoverunt, per subsequentes à Leone X. Romanos Pontifices usque ad S.S.D.N.D. Innoc. XI. fœlicissimè regnantem mordicùs sustineri, & à Clemen. VII. in Bulla, *Accepimus &c.* in forma specifica à Paulo III. in Bulla, *Exhibita nobis &c.* jam præcitatas ad ipsorum Conventualium instantiam fuisse confirmatas? Nonne S. R. C. illarum rigore anno 1631. inconcusse respondit optimè dici, & dicendum esse Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum, qui de Regularis, & strictioris Observantiæ Corpore assumitur? B. Pij V. litteras pro Reformatione Tertij Ordinis Franciscani in illis fundatas: Clemen. VIII. pro asserenda Observantibus de strictiori Observantia antiqua præcedentia; Gregor. XV. de sigilli translatione attestantes, aliorumque Pontificum perplurimas; simulque præcedentiam sub Clemen. VIII. Procuratori Generali de Observantia super Conventualem, illo potissimum ex fonte dependere, quis ignorat? aliaque ut omittam, novissimè S.S. Innoc. XI. Decreta nonnulla Capituli Generalis Romani de anno 1676. hoc principaliter ex capite confirmare renuit, quia Bullæ *Vnionis* de Triénali Commissarij Generalis duratione derogare videbantur; quo correcto, levi cum aliorum immutatione statuta illa dedignatus non est, etiam in forma specifica confirmare, dato diplomate, *Militantis Ecclesiæ &c. Dat. Romæ die 22. Novemb.* 1679. At quid immoror in probanda luce solis in meridie. Ministri Generales pro toto Ordine, Commissarij Generales pro altera familia, ex Cis-montanis, & Vltra-m absque ulla interruptione alternatim assumpti, Cōmissariorum Generalium, & Ministrorum Provincialium triennalis limitatio, cæteraque Ordinis officia eodem semper modo disposita; repetita S. C. Decreta ad favorem Observantium anno 1593. 1602. 1631. contra multiplices Conventualium expostulationes superiùs relatas, in quo fundantur nisi in illis nunquam revocatis, semper in Viridi usu conservatis Bullis *Vnionis*, & *Concordiæ*? quomodo ergo contra patentissimam veritatem venditatur, illas nec esse, nec fuisse usu receptas; nec ampliùs debere recantari?

Non ibo quidem inficias, Eminentissimum de Luca in libro Italico, cui Titulus *Il Religioso prattico* cap. 33. Moriggiam De Orig. Relig. cap. 73. Silves Marulum in Oceano Religion. 5. Ricciolum Ferrarien. in Chronol. Refo. t. 3. Laërtium Cherub. in Rubr. bullæ confirm. Regulæ Min. & alibi Thomam le Grue de Religion. Mundi divis. 10 Hieronymum à Sorbo, Franciscum Longum à Coriol. Raphael. Volater. Spondan. & alios, vel malè intellectos, vel ex integro non adductos, ut & Constantiense, atque Basileense Concilia eodem modo adducta favere videri Patribus Conventualibus, quasi antiquiores sint Observantibus; quasi Observantes à Conventualibus exierint, atque sint Conventualium Filiales: Hoc idem ex

Emanu

Emanuele Roderico ex Ludovico Miranda, Marco Vlyssiponensi, Francisco Gõzaga, Henrico Sedulio, Ioanne Capistranensi, Arturo Monestariensi, Petro de Alva, ex Haroldo, ex ipso Orbe Seraph. ex ipsa Observantium familia dicunt aliqui deduci. Authores verò extranei, veluti passionis inscij, pro simplici veritate loquentes, & Observantes veluti Testes contra se ipsos, & omni exceptione majores dubitari non potest, quin omne pondus authoritatis habere debeant.

Ad extraneos simul unica respondeo ratione, sed à Philisophis accepta. *Vnicuique in sua scientia experto credendum est* Hinc vel Testibus ipsis Conventualibus Scoticæ Scholæ laudatissimis assertoribus, Scotus noster Aristolicæ Philosophiæ fidelissimus, & acutissimus Interpres, ubi tamen de spectantibus ad rem medicam, vel Mathematicam agatur, ab Aristotile recedere non veretur, ut propriis materiarum Magistris adhæreat. Quanta legimus in historiis Ordini nostro præjudicialia, vel diminuta, vel non sibi consona, quæ tamen bona fide, sed non plenè cognita, solùm delibando fuere ab Authoribus conscripta? Videatur sub Titulo de Religionibus, quam graviter Ordinis Seraphici gloriis præjudicaverit (ut cætera graviora præteriens unicum producam) etiam in ultima impressione Theatrum vitæ humanæ. Quod certè factum ex malitia credi non potest, cum defectus omnino consimilis reperiatur communiùs in omnibus Authoribus, qui de rebus præsertim historicis ad se propriè non attinentibus agentes, non omnia, per maximam diligentiam habere potuerunt. At quid, si bona fide ab aliis quoquomodo interesse habentibus in causa informationes acceperint, qui securiori occasione abutentes, alterata narratione rem suam promovere voluerint? Vnico, sed ad hominem argumento satisfaciam. Novit quidam, quanto, sed irrito conatu egerit, dum Tom. I. Orb. Seraph. Typis committendus examinaretur, ad hoc ut Ioannes Calvius quinquagesimus Minister Generalis Ordinis ex Observantium cætu deleretur, Conventualibus adscribendus. Fundamentum ab exteris, utpote à passione liberis assumpserat, nempe à libro Constitutionum Mõtis pietatis de Vrbe per eundem Calvium erecti, dum post annum 1535. pro suis Observantibus in Romana Curia Commissarium Generalem ageret: quoniam verò in illius libri præfatione vernaculo idiomate Ioannes Calvius loci Fundator Commissarius Generalis Fratrum Minorum *Conventualium* asseritur, ipsum hoc uno ex capite sibi vendicare gravissimè tentavit. Ad enervandum ipsius assertum satis, superque esse debuerat, quòd inter Conventuales, nec in serie Ministrorum, aut Magistrorum Generalium, aut Vicariorum, aut Commissariorum, aut Procuratorum usquam reperiri potuerit, inter Observantes autem conformiter ad erectionis tempus, & locũ reperitur an. 1535. in Capitulo Generali Niciẽsi Cõmis. Generalis in Curia deputatus, & an. 1541. in Mãtuano ad Ministeriatũ Generalẽ evectus, & in Cõcilio Tridentino in serie Thologorum adnumèratus, & defunctus; hæc omnia per tabulas utriusque Generalis Capituli præcitati, per utriusque Curiæ regesta in Archivio Aracælitano, per Indices, & Historicos Concilij Tridentini, per Vvadingũ (cum integra rei narratione) alijsque Scriptoribus evidentissimè constabant, constabat etiam ex Bulla Pauli III. montis illius approbativa, quòd montium pietatis hujusmodi cura singularis semper fuerit penes Observantes; his tamen omnibus evidentissimè convincentibus, volebat ille, prævalere unicam illam Italicam allegati libri præfationem, in qua Calvius iste Conventualium Commissarius asseritur; donec per Bullas Apostolicas irrefragabili testimonio fuerit convictus; illã præsertim Pauli III. quæ in ipsa præfatione allegatur, & in corpore Libri describitur, quæ apertissimè contra citationem ipsam præfationis Ioannem Calvium Ordinis Min. de Observantia Commissarium Generalem in Curia, & Franciscum Quinnonium Observantium Ex-Ministrum Generalem, & Cardinalem Tit. S. Crucis, quem pariformiter eadem præfatio libri dixerat *Conventualem*, Montis illius Procuratorem, & subsequentes ejusdem Ordinis Protectores, etiam Montis Protectores esse debere determinat, hac de causa, quòd Observantes pro hujusmodi Montium erectione contra hebraicas usuras indefessè pugnaverint.

Authores itaque de materia quacumque

que ad aliorum instructionem cum laude scribentes eâ, quâ par est reverentiâ, veneror; hos præcipuè omni titulo commendatissimos, qui hac in causa recensentur: At ubi controversia aliqua decidenda occurrat, ad proprios illos provocandum esse non vereor, qui de re tractantes ex professo, lustratis totâ diligentiâ monumentis, & impressis, & manuscriptis, maximè verò Bullis Apostolicis, siquæ legendæ occurrant, veritatem indagare potuerunt. Quamvis ergo absque delectu quæcunque hac in controversia dicuntur, gratis concederem, eo sensu fuisse descripta, qui ab adversariis prætenditur; ea tamen non afficere, Respondeo, utpote obiter tacta, non fundamentaliter examinata. At quid, si, quod quotidie fieri videmus, Scriptores illi allegati, ad alia, propriaque sibi properantes, hæc ab aliquo Franciscano postulassent, atque citra fraudis, aut erroris suspicionem accepta scriptis exarassent? Certò certiùs præcitati libri Constitutionum Montis pietatis Compilator non de suo Capite contra Bull. Apostolicæ tenorem, quam citat in illa præfatione, quamque eodem in libro deinde describit, nec Calvium Montis fundatorem, nec Franciscum Quinnonium primùm Cardinalem Montis Protectorem, utrumque de Observantia Ex-Ministrum Generalem Conventualibus addixisset; nisi ab aliquo in causa interesse habente vitiatam informationem accepisset. Hæc ad universos allegatos Authores in communi respondi, singulorum tamen dicta juvat in particulari breviùs examinare.

Cardinalis de Luca tria dicit: nempe ad Rivum Tortum inchoatum fuisse Ordinem Min. in Campo sub-Assisiensi. 2. Primum Conventum Ord. Min. fuisse Assisiensem illum, qui est S Patriarchæ dicatus. 3. Nomen Conventualium fuisse ab initio inditum Minoritis ad Eremitarum differentiam. Eminentissimus iste tum S. Purpurâ, tum fœcundissimo ingenio commendatissimus (si debita cum reverentia respondere liceat) hæc omnia, quæ ex præfato ejus libro cap. 33. n. 2. & 5. & 11. allegantur, in unum unita prout & uniformi sensu producuntur, ab aliis modo prænotato, accepisse non dubitatur. Ordinem quippe Minorum non ad Rivum Tortum fuisse ichoatum, ubi nec Cellas, nec Altare, nec Oratorium, nec ubi spiritualem, aut corporalem functionem insimul exercere possent, unquam habuerunt; sed ad Ædiculam S. Mariæ Angelorum primum à S. Francisco fuisse in se ipso formatum anno 1208. antequam Novitios haberet; & statim à prima Regulæ confirmatione primum habuisse domicilium testantur S. Bonaventura, Vvadingus, & omnia Ordinis monumenta ante introductum nomen Observantium, & Conventualium exscripta; testatur & ipse S. Franciscus in gravissima loci commendatione antequam de hoc mundo transiturus esset ad Patriam. Quod & expresè confirmat Pius II. in sua Bulla, *Sacræ Religionis &c tertio nonas May* 1460. dicens Ordinem Minorum fuisse à S. Francisco inchoatum ad S. Mariæ de Portiuncula, immò & lectiones ipsę Breviarij, quas in festo dedicationis ejusdem de Portiuncula Ecclesiæ die 2. Augusti recitat universus Ordo Seraphicus hoc attestantur. Vvad. to. 6. in Reg. bull. 17. Pij II.

Primum similiter Ordinis Conventum fuisse Assisiensem illum S. Francisco dicatum, est contra Ordinis Chronica, & Annales, & Scriptores communiter; quomodo enim præfatus sub-Assisiensis de Portiuncula, ubi vivente S. Patre celebrata sunt totiùs Ordinis Comitia, aliique per S. Patris Filios primos intra Vrbes ędificati non debent appellari Conventus? Quomodo Bononiensem negare possumus extitisse Conventum, qui à Ioanne de Stiachia Ministro Provinciali, non ad Tugurij, ut hîc de omnibus dicitur, sed ad amplissimi ædificij formam erectus à S. Francisco maledictus, subinde tamen rogante cum Civibus Bononiensibus S. Patriacha Dominico fuit toleratus? quomodo illos Assisiensi posteriores asseramus, in quibus vivente S. Francisco, non modo collegialiter, sed & ad studia Minores ipsi conveniebant? Nonne S. Franciscus ipū S. Antonium de Padua S. Theologiæ Lectorem instituit? Quoties legimus de Fratribus ad horas matutinas media nocte insimul consurgentibus, aliaque munia Regularia simul exercentibus. Conventum autem Assisiensem S. Francisco jam canonizato inchoatum quis ignorat?

Similiter non subsistit, quòd ab initio

tio nomen Conventualium ad Eremitarum differentiam, aut ad innuendam vitæ Communitatem fuerit inductum; cum ab Innocentio IV. triginta, & ampliùs annis ab instituta Religione fuerit concessum, ut prætenditur; quod tamen gratis dici, clariùs demonstravimus antea in §. 3. & infra demonstrabimus. Eadem facilitate dissolvitur, quod in fine additur ex ipso Emin. num. 11 nempe sub Leone X anno 1517. Minoribus possessionum capacibus remansisse suum antiquum Conventualium nomen cum antiquo suo Generali, cum per Pontificem interdicto ipsis noviter Ministro Generali, jussi fuerint Magistrum sibi Generalem eligere; de quo egimus in superioribus

Paulus Moriggia dicit, Conventuales Franciscanos primos fuisse S. Francisci Discipulos ab anno 1212. institutos: Observantes verò anno 1412. à S. Bernardino Senensi. Error Pauli Moriggiæ clariùs elucescit: primò enim Conventuales non fuisse primos S. Francisci Asseclas ex ipso Regulæ Franciscanę contextu (ut sup. §. 3. demonstravimus) inexcusabiliter convincitur; ubi paupertatis altissimæ, cæterique Vitæ rigores eminenti præcepto præscribuntur. Falsum item, nec ab alio assertum, quòd Ordo Minorum anno 1212. incœperit; sed anno 1208. à S. Patre inchoatus, anno 1210. fuit primò confirmatus, 1212. Ordo Clarissarum Originem habuisse comprobatur. Nec minùs claudicat ultimum ibi Moriggiæ assertum; quòd Ordo *Zoccolantium* (sic enim ait) anno 1412. à S. Bernardino Originem habuerit; eò quòd S. Bernardinus, qui anno 1402. inter Observantes Noviciatum egit, & anno sequenti solemnia professionis Vota nuncupavit, non potuit anno subinde 1412. Ordini illi dare Originem: & quidem ut in cujusdam sententia, Observantes dicam Familiam à Conventualibus separatam, ipsos ante annum 1375. incœpisse, ipsemet sępissimè testatur.

Silvestro Marulo in sensu jam exposito mox, & exponendo, ultrò concedo, quòd nempe à B. Pauluccio Reformatio incœperit Observantium, idest à laxioris vitæ sectatoribus separari, non quasi esse suum de novo receperit, cum à tempore Sancti Francisci nunquam esse desiverint.

Ricciolus Ferrariensis quatenus ait, Ordinem Minorum fundatum à S. Francisco an. 1207. vel juxta Genebrardum anno 1209. parùm à scopo declinat; ut autem ibidem superaddit. *Ord. Minorum Conventualium* ab aliquo rerum nostrarum non fideli studioso, ly *Conventualium* accepit, ut in superioribus clarissimè demonstravi: Ubi verò subjungit; Ordo Minorum Observantiæ à S. Bernardino anno 1400. Ordinem Reformante institutus fuit; apertè nimis ab historiæ Veritate declinat; si non ad sensum separationis, ast in rigore primæ institutionis intelligat; ipsum tamen in sensu veriori, nempe de separatione à laxioribus intelligendum arbitror, cum dicat *Ordinem S. Francisci Reformantes*; reformare siquidem nihil est, nisi ad pristinam formam reducere, ut in subsequentibus dicemus; ergo S. Bernardinus juxta Riccioli placitum non Observantes de novo instituit, sed in antiqua Franciscanæ vitæ forma segregavit; unde Observantes jam præextitisse in Ordine Sancti Francisci, cognoscas: Adde quod hoc anno 1400. esse non potuit, cum Bernardinus nonnisi anno 1402. habitum Ordinis assumpserit.

De Laertio Cherubino Viro doctissimo, qui Roman. Pontificum Bullas in usum commodiorem collegisse, atque rubricis, sive summariis exornasse commendatur, non admirari non possum, quomodo Bullas ipsas referendo, in quibus de Conventualium nomine nec extat indicium, ipse in summariis Ordinem Minorum *Conventualium* adjungere de suo voluerit; unde credere debeam, ipsum ex repetito sæpius errore fuisse deceptum; at quomodocumque sit, ex ipso Bullarum contextu, quas post summarium exscribit, apertè corrigitur, Minoritas illos à S. Francisco primitùs institutos gratis, & sine fundamento dixisse *Conventuales*; aliàs quomodo B. Pius V. edita Constitutione sua, *Maximè cuperemus &c.* die 2. decemb. 1566. aut à Cœnobiis eos recedere, aut ad rigores Observantium se obligare præcepit, si fuerunt ad Conventualitatem à S. Francisco instituti? Bull. Roderc. fol. 405.

Thomas la Grue, prout allegatur, nec sibi constans esse, nec parti favere convincitur, siquidem Conventuales, & Ob-

ſervantes ſimul unitùm dicit, nec contrectare pecuniam, nec carnibus veſci, nec ſoleis uti; & fuiſſe à Concilio Conſtantenſi confirmatos, in quo primùm Conventuales debebat ab Obſervantibus diſcernere: deinde falſum eſſe nemo ignorat, Minoritas, vel Conventuales, vel Obſervantes carnibus non veſci temporibus in regula non exceptis; ex quibus ipſe in rebus Franciſcanis ſe parùm eſſe verſatum oſtendit: Suppoſito tamen, quòd de ſolis Obſervantibus loqui voluiſſet; ubi ait, illos à Concilio fuiſſe confirmatos, non dicit, eos tunc incœpiſſe de novo; unde nihil pro parte; quòd enim illorum à laxioribus ſegregatio fuerit à Conſtantienſi Synodo confirmata, nos ipſi abſque ullo præjudicio noſtro cum Annalium, & Chronicorum Ordinis aſſenſu confitemur.

Hieronymi à Sorbo, & Corriolani aſſerta, ubi dicunt Obſervantes à Conventualibus exiviſſe infra concedemus, ubi plenâ evidentiâ declarabimus, per ly, *Exire* non eſſe de novo, ſed antiquam præexiſtentiam neceſſariò ſignificari: ubi verò ait in ſecunda propoſitione, S. Bernardinum Obſervantibus formam, & ordinem tradidiſſe, etiam concedimus, ſi de forma regiminis à Conventualium gubernio condiſtincti juxta Bullas Apoſtolicas loquatur; negamus autem, ſi de alia forma contra Bullarum tenorem intellexiſſe prætendatur.

Raphael. Volater. in Comment. Antropol. lib. 21. tit. S. Franciſc. fol. mihi. 219.

Raphaelem Volaterranum ab aliquibus allegatum videre licuit in fonte (quod in prædictis non adeò curavimus, ſupponendo, ipſos fideliter eſſe citatos) at particulam primariam, de qua controvertitur, fuiſſe prudenter in allegatione omiſſam, comperimus; dicendo quippe: *Sanctus Bernardinus collapſum Ordinem in frugalitatem, obſervantiamque reduxit*; tametſi virtute illius verbi, *Collapſum Ordinem*, ſupponere videatur, Obſervantiam ante Ordinis collapſum extitiſſe; rem tamen ipſe clariùs explicavit dicendo, *Collapſum Ordinem in frugalitatem, obſervantiamque priſtinam reduxit*, ubi per ly *Priſtinam* evidenter oſtendit, Obſervantiam in Ordine Minorum ante collapſum præextitiſſe, & à S. Bernardino non de novo introductam, ſed reſtitutam, atque reſtauratam, unde Volerranum pro nobis eſſe cognoſcas.

Spondanum commendatiſſimum Eccleſiaſticæ rei Annaliſtam, non difformiter pro nobis ultrò admittimus; quid enim clarius pro antiquiori, & prima Obſervantium præexiſtentia deſiderari poſſet, quàm quòd *S. Bernardinus Monaſteria Fratrum Minorum, quos ab antiqua S. Franciſci ſeveritate ſenſim receſſiſſe videbat, ad veterem diſciplinam revocare voluerit.* Vnde facta fuerit diviſio illorum Obſervantium à Conventualibus privilegia, & diſpenſationes (irrefragabili conſequentia) de novo ſubintroductas Apoſtolicas affectantibus.

Ex Bulla Concilij Conſtantienſis per Baſileenſe confirmata pro prima Obſervantium ſeparatione adducunt, quòd Regularis Obſervantia illis temporibus incœperit vigere; atque quòd Obſervantes ab Ordinis Communitate diſtinguantur: ex quo deducunt, Ordinis Communitatem ibi citatam, fuiſſe Patres Conventuales. Primum hujuſmodi aſſertum ultrò concedo; videlicet quòd Regularis Obſervantia in aliquibus Conventibus eo tempore vigere incœperit; & ab Ordinis Communitate relaxationes paſſim introducente ſeparari; nullibi negavi; quòd hujuſmodi ſeparationi faverit utrumque Concilium, patet ex ipſa conceſſione. Nullus tamen ſanæ mentis dicat, Obſervantiam ipſam ex conceſſione Synodorum eſſe recepiſſe de novo; nec ad hoc fuiſſe à Zelotibus habitum ad illa Concilia recurſum. Sed difficultates, & impedimēta, quæ in ſtricta Regulæ Obſervantia à Conſodalibus, ut plurimùm ad libertatem inclinantibus patiebantur, Zelotes ipſos adegerunt, ut pro conſervanda ſeparatis in Cœnobiis, atque ſub propriis Superioribus Regulæ puritate, Concilij favorem expoſcerent; quod ex cauſæ juſtitia (fruſtra opponente Ioanne Rota ibidem pro Miniſtro Generali Vicarium agente) poſt cauſæ diſcuſſionem, ut ibidem exprimitur, nullo negotio impetrarunt. Si autem Obſervantes iſti novum vitæ genus, novos rigores introducere voluiſſent, non erat unde per Concilium poſſet adſtringi Communitas Ordinis, ut ab antiqua, & primæva libertate ad rigoroſam novitatem recedere, vel Novatoribus illis antiqua ſua Cœnobia conſignare deberet. Dum verò peterent, ut in aliquibus Ordinis ſui domibus procul à relaxationis jam prævalentis periculo in Regulæ

Vvad. to. 5. 1415. n. 7. & 1435. n. 13.

gulæ antiqua puritate conservarentur, justissimæ postulationi favorabilem impetrarunt assensum. Quòd autem hæc una fuerit hujusmodi Zelantium postulatio, & quòd majori ex parte, non universus Ordo sensim declinaret in libertatem, & causam separationis inveheret; ex eisdem Constantiensis Synodi litteris, ad quas Basileense remissivè sese habet, evidenter apparet, ubi circa medium sic habet. *Non tamen per hoc intendimus, quòd Fratres, & Conventus, qui voluerint, possint secundùm hanc strictam Observantiam vivere, manendo sub cura Ministrorum Provincialium, exceptis tantùmmodò prænominatis Conventibus &c.* In literis autem Basileensibus ita circa medium habetur; *Nonnulli ex dictis Ministris, & Præsidentibus Ordinis præfati decreta, & Constitutiones hujusmodi parvipendentes, quædam statuta, Ordinationes, per quæ Decreto, & Constitutionibus prædictis, necnon Regulæ B. Francisci, ac declarationibus Apostolicis in corpore juris clausis, ad laxationem, & remissionem Observantiæ Regularis Ordinis hujusmodi, non parùm derogatur, dicuntur fieri procurasse.* Ecce per literas Synodorum ab Adversariis allegatas, luce meridiana clariùs, quòd non universus Ordo Minorum, sed quidam Ministri, & Præsidentes, (& ideo pars potentior) ad libertatem inclinant; Ecce relaxationes contra Regulam S. Francisci, & declarationes Apostolicas in corpore juris clausas, & consequenter illegitimè, atque per abusum introductæ: Ecce laxatio, atque remissio Observantiæ Regularis in ordine, & consequenter præexistentis præjudicium, ex quibus omnibus indubiam necessitatem factam Zelotibus intelligas, ut pro conservanda Observantia ipsa, & puritate Regulæ, quòd ex se ipsis contra partis potentioris oppositionem efficere non poterant, ad authoritatem Synodi confugerent. Novatores igitur, licèt essent in majori numero, fuerunt, qui contra Regulam S. Francisci, & declarationes Apostolicas abusus, & relaxationes introducere voluerunt; antiqui verò, & primi tametsi numero pauciores, qui primævam Regulæ Observantiam in primæva paupertate conservandam expostularunt.

Hinc ad consequentiam inde deductam pleniori facilitate respondentes negamus, quòd illa Communitas Ordinis tempore Concilij, esset Ordo Conventualium, quia nec dum Conventualium nomen, nec vita mitigata per Apostolicas dispensationes fuerant invecta; ut videmus ex *Basileensi*, nec deerant in Communitate ipsa purissimi Observatores Regulæ, ut ait Constantiense; sed erat illa Communitas *Ordo Minorum*, ut quidam in hac parte non diffitetur: concedo tamen, quòd illa Communitas paulò post ex introductis privilegiis dispensativis, & per Eugenium addito nomine *Conventualium* (etsi non universaliter) illicò libertatem dispensationis exceperit, & Ordo Min. Conventualium incœperit appellari; sed anno 1517. sub Leone X. Communitate Ordinis in rigida, & antiqua Regulæ Observantia, quæ prævaluit, sub totius Ordinis Min. Generali Ministro constituta; Conventuales ipsi ab Observantia separati, novâque Regiminis formâ, non sub Ministris, sed sub Magistris assignati, proprium, & separatum in Ordine Minoritico corpus efformare cœperunt. Vnde ad formam argumenti in adversum efformati, nego minorem, nempe Conventuales esse illam antiquam Ordinis Communitatem; ad cujus probationem item nego minorem, nempe quòd illa Religio, quæ tunc erat, & nunc est sub Ministris, est Religio Conventualis. Bullæ verò Leonis X. ibi ad eam probandam adductæ contrarium apertissimè contestantur; nempe Bullæ *Vnionis*, & *Concordiæ* sępiùs allegatæ: siquidem in Observantia Regulari jam maximè prævalente, Ordinis Communitatem, Sigillum, & Ministrum Generalem totius Ordinis constituunt; & Conventuales ab Observantia segregatos sub Magistris de novo reponunt, quarum gravissimarum Bullarum tenores hîc sępiùs adductos, non est cur frustra repetere debeam. Vnicum ex præcitata Bulla: *Licèt alias* &c. die 6. decemb. 1517. tantùm adducam. *Quòd ipsi Fratres de Observantia, & Reformati veri, & indubitati Fratres Ordinis S. Francisci, & ejus Regulæ observatores semper fuerint, & divinâ favente gratiâ sint futuri sine aliqua interruptione, seu divisione à tempore edita Regula per B. Franciscum usque ad præsens &c.* Tandem sectionis in fine optimè

mè dicit, *quòd sit Sophistica Cavillus, & anilis fabella desitio Ordinis Minorum per Bullas Leonis conficta*; A terminis hujusmodi libens abstineo, confiteor ultrò, quòd per illas non desierit; sed in Observantia Regulari, semotis libertatibus, & privilegiis, fuerit in antiqua sua puritate, atque dignitate confirmatus: hujusmodi desitionem nemo somniavit; immò Minorum Ordinem, ut fuit à S. Francisco institutus, semper absque ulla interruptione perseverasse, & adhuc perseverare in Observantia, cum Bullis Apostolicis Leonis X. *Ite & vos &c* & *Licèt aliàs &c.* & *celebrato nuper &c.* Et *si pro injuncta &c.* & Clemen. VII. *Accepimus &c.* jam præcitatis mordicùs sustinemus.

Vvad.to.1. 1223.n.10 Ex hucusque productis satis superque constare crediderim, non, fuisse à Sancto Francisco immediatè fundatos, qui ejus Regulam haud integrè profiterentur; quòd Sanctus ipse Patriarcha in ultimo agone constitutus, in omni occasione contestatus est, etiam voce à cœlo delapsa confirmatus, ut Regula per ipsum descripta sine glossa, & ad litteram observaretur, & sic practicatum fuisse ab initio, non est qui possit ambigere. Nec novum ergo, nec mirum esse debet, quòd Observantes (ut aiunt Iullius II. Leo X. Clemens VII aliique præcitati Romani Pontificés) ab ipso Seraphico Fundatore, & ab Ordinis institutione suum esse recognoscant, successivis autem temporibus superinducta fuerint privilegia Regulæ mitigativa, novis additis agnominibus super essentiale nomen *Fratrum Minorum* ad discernendas varias Congregationes, quę variè Regulam observarent Hæc non clanculum, & subobscurè, sed clarissimè patent in Ordinis Chronicis, & Annalibus, dum contra primævam Fratrum Minorum institutionem, atque rigores, subnascens paupertatis tædium, intentata privilegia, subrepentes abusus, & tandem dispensationes Apostolicas noviter introductas, latissimè describunt.

Emanuel Rodericus, Mirãda, & alij ex Observantibus adducuntur, quasi dixerint Observantes à Conventualibus exivisse, à Pauluccio de Trincis fuisse originatos, à S. Bernardino Senensi formam, & methodum habuisse, & quòd Titulo novæ familiæ, seu Congregationis appellantur, & similia. Achilles adversariorum ponitur in illo Verbo *Exyt*, quasi verò exire idem sit, ac de novo generari, ex quo deducit consequentias, nempe Conventualitatem esse Matrem, Matricem, fontem, & originem Ordinis Minorum, à qua ut Filiales emanaverint Observantes. Dum verò exiit Abram de Vr Chaldeorum, & Loth de Sodomis, nunquid nati de novo, & generati tunc fuerunt? Filius Dei, qui dixit: *Exivi à Patre, & veni in mundum.* Forte à Patre, & in Patre, & coæternus Patri non fuit, priusquam veniret in mundum? Quis non videat, crassam esse hanc intelligentiam? exire jam supponit esse, idemque quod separari significat. Constantiense Concilium à Roderico citatum jam plenè declaravimus superiùs. Igitur ex verbis Roderici non nata fuit de novo Observantium Reformatio, sed à Conventualibus separata; Vnde corruisse videas omnes illas consequentias inde ab Adversariis deductas. Roderici mentem, ut pleniùs habeámus, ex integro ipse hac de re venit audiendus: Igitur loco citato ex Tom I. q. 2. art. 3. verbis ad intentum partis contrariæ accommodatis; non illud dicit, quasi partium dignitatem decisurus, sed Ordinis in Cõmuni amplitudinem commẽdaturus; unde nec posuit Vim in verbis; at ibidem q. 4. art. 1. & 2. de Observantibus, & Conventualibus tractans ex professo est adducendus, ubi art. 1. cit. de Conventualium origine discurrens, dicit, quòd cum Regula S. Francisci fundata fuerit, & ab initio observata in rigore paupertatis, & pœnitentiæ, cœpit deinde ob causas ibi recitatas relaxari, & per Apostolica privilegia mitigari; unde originem habuerunt Conventuales, per quod nomen, ait, distinguebantur ab aliis, qui Reformationem affectabant: concluditque in fine quomodo Conventuales ipsi fuerint in Hispaniis extincti: Ecce per Rodericum quid per Conventuales intelligatur inter Minoritas. Hinc secundò non Observantes à Conventualibus originem habuerunt, licèt ab ipsis exiverint; imò Conventuales per introducta privilegia orti sunt inter Observatores Regulæ: Tertiò patet, cur, & quomodo Conventuales ab Observentibus fuerint, & vita, & nomine distin

distincti, & tandem in Hispaniis extincti: Vnum hîc obiter adnotare libet; si Conventuales à S. Francisco fuerunt instituti, & ab Apostolica Sede approbati, quomodo fieri potuit, ut à B. Pio V. in Constitutione per Rodericum ibi allata, & in ejus bullario descripta, cogerentur, aut Observantium rigoribus ultro se submittere, aut ab antiquis propriisque jam suis Cœnobiis abscedere? Soluat argumentum, qui dicit, Conventuales in Ordine Minorum *Antiquiores*; ideòque à S. Francisco institutos; Observantes autem postmodùm à Conventualibus, ut filiales exortos: Addat & ex eodem B. Pio V. in Constitutione *B. Christi Salvatoris Confessor Franciscus &c.* Dat. Romæ anno 1568. 10. Kal. Februarij Pontific. anno 3. hæc quæ sequuntur de S. Francisco: *Vndique Fratres suos in unam familiam collegit, collectosque ipsorum omnium vitam, & mores ad unam, eamdemque Regulam dirigens &c.* Vt autem ad Rodericum redeamus ibidem q. 4. art. 2. de Observantibus agens ex professo sic ait: *Cum Religio Fratrum Minorum sit quædam divina plantatio, non potuit ipsa Divina Majestas pati, ut ipse Conventualis status contra Regulam, & vivendi normam Patris nostri Francisci inductus ita perseveraret; ut in eo sigillum totius Ordinis contineretur, & Generalis ipsius Conventualitatis Patrem nostrum Franciscum repræsentaret, cujus ipse minimè fuit Institutor, & Author.* Quid clariùs de Conventualium origine, non à S. Francisco, sed contra S. Francisci institutionem superinducta potuit desiderari? Quos ergo Minores S. Franciscus instituit? certè suæ Regulæ Observantes: hæc Cælo teste, non produxissē ex Roderico, nisi Roderici textus haud integer ab aliis relatus, me obligasset ad referendum ex integro. Dicit etiam scriptura: *Non est Deus*; at præmittit *Dixit insipiens.*

Bullar. Rō. t. 2. bull. 53. Pij V.

Ad Conclusiones, quas inde deducunt, videlicet: Ergo Reformati isti non erant antea; ergo soli præerant Conventuales, ergo *Antiquiores.* Resp. ut priùs, quòd isti Reformatores, & Reformati nasci non potuerunt ex nihilo de novo, nec erant Sæculares, nec reformarunt Conventuales suis in libertatibus permanentes, & ab Oservantia condistinctos; erant itaque zelotes isti, & Regulam observantes (ut in superioribus adnotavimus, quamplurimi in Ordinis Communitate Minores, in qua licèt abusus, & deinde privilegia contra Regulæ rigores, ut habetur in textu per quendam allegato, multùm prævalerent; plurimi tamen nondum invecto Fratrum Conventualium agnomine, & etiam post hoc ab Eugenio IV. superadditum, ad annum usque 1517. ab hujusmodi relaxationibus abhorrentes, in Regulæ Observantia perseverare voluerunt. Videntes autem, quòd major pars in libertatem tenderet, exire ab his, & separatam Congregationem incolere maluerunt, in qua extra occasionem, & periculum relaxationis viveretur ex integro *ad pristinum suum statum*, ut ait ibid. Miranda, *& antiquam perfectionem*; quæ ultima verba utpote priorum magis elucidativa voluit quidam prudenter omittere: Ecce quid importet Reformari. Non aliud, quam in pristinam formam revocari; ergo præextiterat hæc antiqua Regulæ Observantia, nec interierat (quod fingi posset subterfugium) at ne per relaxationes suffocaretur, fuit ad zelantium securitatem à Fr. Pauluccio separata.

Integros Vlissyponensis textus, quibus sæpissimè plurimorum à Regulæ puritate defectionem altè describit, & deplorat, utpote odiosos eis, qui se ibidem fortè delineatos crederent, ne in medium adducam, respondeo solùm, omnia concedendo ex Vlissyponensi per alium adducta; & à Paulo de Trincis familiam Observantium originem habuisse; prout hæc familia separatim à cæteris, inter quos prævalebant relaxationes, vivere cœpit; non ita tamen, ut intelligatur originem, & esse suum habuisse de novo; cujus oppositum, & in ipso Vlissyponensi par. 1. 2. & 3. Chronic. & in Annalibus Ordinis, nec non in litteris Apostolicis passim ab Annalista relatis habetur: quibus in singulis luce meridiana clariùs apparet, quanto conatu successivis post S. Patris obitum temporibus egerint libertatis Amatores pro inducenda nova vitæ methodo; & quàm incōcussè restiterint eis S. Anton. de Padua, cæterique Regulæ Observantes, quos inter fuere præcipuè S. Bonaventura, aliique Ministri Generales, ipsaque Ordinis Comitia, adeò ut Heliam, & Crescentium Generales, ut libertatis

bertatis invectores exauthoraverint, invocato brachio Pontificio: Gerardum item Oddonis, nisi ab intentata relaxatione recessisset, exauthorandum jam penè decreverant. Vbi verò viderunt ipsi Minstri multitudinem in proclive declinantem, ultrò manus dederunt, ut Antesignani Zelantium in separatam familiam segregarentur, quæ familia plurimis citiùs, & doctrinâ, & sanctitate præcipuis ad eam transvolantibus, augeri notabiliter incœpit, & tandem recuperare in puritate Regulæ Ordinis Sigilla; hæc omnia fusiùs habent Rodericus, Miranda, & Marcus in contrarium citati: Quin ex Provincialium, & Generalium Ministrorum (de Ordinis Communitate) litteris in Tom. 3. & 4. Annalium legendis apparet, à Pauluccio nullam invectam esse novitatem, sed antiquos rigores fuisse conservatos; ibi enim absque ulla novitatis mentione amplissimam Pauluccio potestatem attribuunt super Conventus ei ad Reformationem concreditos; & specialiter Henricus Alpherius Generalis, anno 1390. sic eam explicat; *Ac si esses Minister Provincialis*, & Leonardus Generalis hac de causa Pauluccium amplissima facultate donavit, quòd speraret, hac via reliquos Consodales paulatim adducendos ad perfectam sui instituti Observantiam.

Vvad.to.4. an. 1374. n. 18.

Nihil de novo adducunt, nullaque indigent explicatione nova, quæcumque ex Gonzaga, Sedulio, Arturo, Ioãne Capistranensi, Petro de Alua, Haroldo, nec non ex Tom. 1. Orb. Ser. possent conglomerari: Immò illa magis magisq; delucidãt, quæ nos numeris antecedẽtibus adnotavimus: Leonardus quippe Generalis, ut alij, pro Regulæ puritate zelans, cùm videret, ipsas ob causas in Vuadingo, & in Orbe Seraphico legendas, duriùs eam in multitudine sustineri, eos specialiùs & dilexit, promovit, qui pro tuendo vitæ Franciscanæ rigore sese ab aliis disjungebant. Sic dicitur nova, vel pullalans Congregatio; Sic dicuntur novæ semina, vel fundamenta Congregationis; quæ uniformi semper modo ad intentum ab Adversarijs interpretata pro Achille producuntur; at in superioribus clarissimè dilucidata nihil evincunt. Poterãt quidem longè minori labore, in Scriptoribus à se productis multitudinem doctrinarum habere, per quas & primam Minoritarum Regulam, Observantium institutionem, & subintroductas abusuum, & postmodum dispensationum novitates, atque veriorem PP. Conventualium Originem, atque successus solidissimè demonstrarent: at contenti paucula verba laboriosa collectione producere, quæ ad ipsorum intentum facere viderentur, integros de assumptâ controversia tractatus tacuerunt de industria, quæ omnia in Tom. 1. Orbis Seraphici collecta reperient. Vnicum tamen hîc præterire non licet, quòd nempe arguatur Dominicus de Gubernatis (ubi allegatur) in præcit. Tom. 1. Orb. Seraph. vix in lucem edito, quòd ex industria tacuerit *Trincianam Reformationem*, idest Regularis Observantiæ, ubi de Minoribus Reformationibus egit, quasi verò ex timore aliquo de Observantibus agere non præsumpserit. Advertere tamen potuit allegans Vir omni scientiarum genere mihi commendatissimus, quòd non solùm de Observantia Regulari, sed & de Strictiori, de Conventualibus etiam, de Capuccinis, de Sanctimonialibus universis sub S. Francisci vexillo militantibus, denique de Tertio tum Regulari, tum sęculari Ordine S. Francisci de Pœnitentia, in operis titulo, necnon in Religionis approbationibus tractatus expressi, desiderantur ibidem, utì de facto jam prodiissent in lucem, nisi pro Secundi Tomi integro complemento ex Gallicis, atque Germano-Belgicis Provinciis pleniores expectarẽtur informationes: Ideò autem de cæteris Minoribus Congregatiunculis unitivè in libro 5. actum est, quia unico libro comprehensæ primi voluminis justam quantitatem congravabãt: cęteræ verò corporis Franciscani post divisionem partes integro libro singillatim describendæ per extensũ, aliud per se volumẽ exposcunt: nõ est ergo, cur tã subitò de industrioso timore notetur, quòd plures Tomos simul edidisse nõ potuerit.

Qui tamen illa pro se adducunt, videntes quòd summam paupertatem, ut insigne principale Minorum in Regula præscriptum in sui favorem ostentare non possunt; bello subterfugio concludunt, se disputare de tempore, non de instituto; idest quis Ordo sit magis antiquus, non magis pauper: sed respondeo

deo alia conclusione, nos semper in æquivoco laborare; quoniam qui hæc dicit, essentialia omittens, accidentalia præfert, nempe Regulæ Minoriticę ad litteram Observatores à S. Francisco juxta Regulæ contextum, & Bullas Apostolicas, Ordinisque universales Historias institutos vult taceri; tempus verò produci, quo subintroductis de novo, & successivè in omnium sententia, multiplicatis in Ordine relaxationibus, illi ab harum sectatoribus separari voluerunt, quod merè accidentale, non ex essentiali Ordinis conditione, sed ex novitatum accidentalitate fuit necessarium. In alio etiam non dissimili æquivocat, dum Regulam, Ordinem, & paupertatem Minorum (primarium à cæteris Ordinibus distinctiuum) purè methaphysicalia, & abstracta sine concreto primis vult haberi in initiis, dum viventę S. Francisco, & donec fuerint de novo subintroductæ relaxationes, nullos assignari vult hujus Ordinis, & paupertatis professores, dum asserit, *Non disputare se de Instituto, sed de tempore, non quis Ordo sit magis pauper, sed quis magis antiquus*: hoc ex ignorantia mea non capio, nisi concedat, Ordinem illum esse magis antiquum, qui propriam, & omninò primam institutionem S. Francisci accepit, & conservat; sed institutio S. Francisci non fuit in privilegiis, & libertatibus, at in apice paupertatis; ergo quærere de Ordinis antiquitate est quærere, quinam paupertatis apices à S. Francisco institutos receperint, & conservent. Hos esse Observantes, confitentur Iulius II. Leo X. & Clemens VII aliique præcitati. Eos (cæcis etiam consentientibus) nos dicimus à S. Francisco constitutos, in Ordine indiviso perseverasse, quousque prævalentibus libertatis sectatoribus, authoritate S. Concilij voluerunt ab istis separari: unde ab hac separatione sua, sed à primæva institutione debent Originem dimetiri; ita ut cum ab initio soli fuerint in Ordine Minorum, nullum possint in *Antiquioritate* habere competitorem. Hæc omnia in Bulla *Unionis* clarissimè dilucidantur, dum Zelantissimus Pontifex ad Imperatoris, Regum, Principum, & Populorum gravissimas instantias, Ordinem Minorum, tot extinctis Congregatiunculis, in sancta unione concordare se velle protestatur; Ad quod exclusis dispensationum sectatoribus, Ministrum Generalem totius Ordinis, & Fratres universos, qui Regulam in prima sua institutione profiterentur, in corpore Regularis Observantiæ de unanimi Venerab. S. R. E. Cardinalium assensu copulavit. Ecce inappellabile Sedis Apostolicæ judicium, quosnam intelligat per Fratres Minores à S. Patriarcha constitutos; Ecce Observantium quale recognoscat exordium; Ecce indubitabile Antiquioritatis argumentum.

Concedimus equidem, nomen *Conventualium* ante Bullam *Unionis* extitisse in Ordine Minorum, quod per litteras Apostolicas facile est probare, quod autem sit coævum titulo *Observantium* à Constantiensi Concilio assignatum, nec concedere possumus, nec alij audebunt explicitè producere; cum ex ipsa bulla Concilij convincatur, nil tale fuisse nominatum, sed meo videri, hæc à partium oppositione vult inferri; quasi verò Concilium, dum Zelantes sub nova Regularis Observantiæ nomenclatura designat, alios Conventualium agnomine vocando inferre voluerit: at hoc gratis excogitatur: Ad majorem adhuc ante Concilium nominis *Conventualium* antiquioritatem ibid. num. 12. insinuatam, ibi respondebimus, ut ipse sect. 7. Testes illos suos producet, & tractabit ex professo.

Si dicas: Observantes reformarunt Ordinem Franciscanum, sed hîc esse non poterat nisi de Conventualibus, qui per Observantes fuere reformati, ergo Conventuales Observantibus præexistebant. Respondeo primò, sic retorquendo argumentum; reformare est agere, sed agere supponit esse, ergo jam erant, jam præexistebant Observantes, qui reformabant: sic ergo arguatur in forma: Observantes reformabant, ergo erant: Conventuales reformabantur, ergo erant: bona est, & æqualis utraque consequentia; unde igitur hoc ex argumento probatur *Antiquioritas Conventualium* inter partes æquo jure præexistentes? At solidiori veritate respondens dico, quòd Observantes, quos præexistere necesse fuit, reformabant primò se ipsos, quod sanè intelligendo non repugnat, zelum namque suæ Regulæ profitentes inconcussum, periculum relaxationis ex altera parte

parte considerantes inevitabile inter multitudinem ad libertatem declinantem, ab ista digressi, separata licèt tenui à principio in congregatione, separatam familiam sibi delegerunt, in qua exclusis libertatis amatoribus, atque gravissimis relaxationum periculis, ad pristinum vitæ Franciscanæ rigorem perseverare plena securitate liceret. Hoc fuit perfectissimum reformationis genus, Cõgregationem separatam eligere, ubi absque tumultu in antiqua, & rigidiori disciplina perseverarent in pace. Reformabant & alios, non quidem Conventualium Congregationem, quæ nec re, nec nomine adhuc extaret, sed de Fratribus illis, qui in Ordinis Communitate libertatem primò sectantes, ex sancto zelantium exemplo meliùs in separatis Cœnobiis considerato allecti ad pristinam vitæ perfectionem revertebantur: Inde novella dicebatur, & paucula Congregatio, donec à S. Francisco opus suum benedicente eò devenit, ut zelantium numero longè tandem prævalente, in Ordine ipso præemineret, & caput Ordinis haberet pristina Observantia Religioni restituta. Ad hominem igitur contra dicentis intentum valet argumẽtum, ad primam Observantium antiquitatem in Ordine Minorum evidentissimè concludendam; Observantes reformabant; ergo præexistebant.

Nec valet, ab authoribus præallegatis replicari, quòd hi Reformatores Observantes exierint à Conventualibus, quorum primicerius Fr. Pauluccius legitur post Reformationem obcæcatus in ultima senectute fuisse, unde inferri valeat, Conventuales esse Observantium Patres, & ideò antiquiores. Iam siquidem æquivocationem inter ly *exire* ac *produci*, seu originari de novo in superioribus explicavimus. Observantes à Conventualibus exierunt, id est segregati sunt, non originati, vel de novo producti: primum eorum in tali separatione Tugurium, non in eorum esse, fuit Brulliani locus; at ibi non habuerunt esse de novo: Quomodo enim Filiales originatos noviter, & productos dicit à Conventualibus, quos numero immediatè antecedenti dixit Conventualium Reformatores? Certò certiùs ex institutione, Regulaque S. Francisci, nec nomen, nec vitam mitigatam Conventualium habemus; ergo de novo post institutam Regulam S. Francisci fuerunt originati, ergo Filiales, & posteriores ab iis, qui à S. Francisco fuerunt immediatè instituti. Observantes è contra in Regulæ Observantia perseverantes à S. Francisco fuisse verissimè institutos, dubitare non possumus; quòd ex ipsa Regula, ex pluries repetito S. P. Vaticinio (Observantes in sua Religione nunquam esse defuturos) apparet; & declararunt sæpissimè summi Pontifices præcitati, & infracitandi; præsertim Leo X. in bulla *Licèt aliàs &c* die 6. Decemb. 1517. quòd Observantes sunt veri, & indubitati Filij S. Francisci à tempore dictæ Regulæ sine ulla interruptione, aut divisione &c. ergo Observantes non possunt esse Filiales Conventualium, qui eadem in Observantia pullularunt, quoniam nec propriam eorum vitæ mitigatæ methodum à S. Francisco novimus institutam, ut ait Rodericus præcitatus; nec à sæculo immediatè venerunt, sed per introductos noviter abusus, & demum per privilegia cœperunt ab Observãtia ad vitam mitigatam commigrare. Vnum tamen ibi advertere debeo, Viris haud placere posse cordatis, quod in Med. pag. 39. contra B. Pauluccium dulciter intendit inferre; *Postquam reformatus est, obcæcatus est utroque oculo, & rediit &c.* quasi verò in pœnam assertæ Reformationis fuerit obcæcatus, ex quo in se reversus redierit &c. ad hæc modestiæ causa respondere nolo. B. Pauluccius S. Franciscum habuit Ducem, qui præ continua, & vivida lacrymatione penè ad cæcitatem fuit sæpiùs adductus, aliosque plurimos tum de nostra, tum de aliis Religionibus celeberrimos Servos Dei, qui præ lacrymis visũ perdiderunt (quod in S. Patribus cõmendat S. Hieronym.) non ergo videtur cum religiosa modestia stare, *Postquam reformatus est &c. obcæcatus est*, quæ tamen habeantur quasi non dicta. Si etiam (ut Parergon addam, sed necessarium) quidam in Vghello, & Iacobillo extraneis, in suo Rodulpho fol. 298. & apud nostrates omnes Pauluccium legere voluisset, omni virtutum splendore, probatissimum spiritu prophetico, miraculorum gloria conspicuum, & titulo Beati decoratum; eum, credo, majori cum honore nominasset, nec cæcitatem ex senecta,

Vvad. t. 8. 1517. in Reg. est.

S. Hieronym. Epist. 33. in Vitis PP. lib. 4. in fine.

necta, & continua lacrymatione contractam tàm subtiliter exprobasset. Videantur in Vvad. sæpissimè, potissimùm in Tom. 4. ad annum 1390. à num. 1. & seqq. & apud Arturum in Martyrol. Franciscano sub die 17. Septemb. §. 29. ad 32. Authores cum laude de Paluccio Scribentes. Illud ibi concedere non possum, quòd B. Paluccius fuerit priùs Conventualis; quia nec Conventualium nomen adhuc fuerat invectum, nec professio vitæ mitigatæ inducta præfuerat inter eos, qui Regulam Minorum simpliciter, & absolutè profitebantur, unico Minorum nomine contenti; tametsi non omnes illam integro rigore observarent: At Pauluccius, ut evitatis abusuum periculis ad eam puriùs vivere liceret à primis initiis sub B. Ioannis de Vallibus, deinde sub Fratris Gentilis disciplinam vixit in pauperioribus Cœnobiis; iisque morte sublatis, Fulginei quadam in Turri per annos commoratus est, donec annuente Ministro Generali cum Asseclis suis Brullianum se recepit. De Conventualibus etiam ostendimus, quomodò à S. Francisco, nec nomen, nec vitam mitigatam habuerint, sed novam originē ab Eugenio IV. primo ex abusuum, dehinc ex privilegiorum occasione, quæ noviter in Ordinem fuerunt introducta.

Vnum meo videri præcipuum posset opponi, nempe corpora S. P. Francisci, S. Antonij, aliorumque antiquorum Servorum Dei, & Generalium Ministrorum Ordinis, antiquosque Conventus apud Patres Conventuales de facto reperiri, sicut & magisteria Theologica, & sanctæ Inquisitionis officia, quæ videntur primaria Religionis insignia, unde videri potest comprobata Conventualium antiquioritas. Respondeo tamen (Heroibus illis omissis, qui steterunt aliquando non ad suos tumulati, ut Patres Augustiniani sanctissimum præclarissimi sui Patris, & Doctoris Corpus non nisi post sæcula Ticini recuperare potuerūt, & S. Bernardinus Observantium Iubar, aliique non pauci ad Patres Conventuales, ad sæcularium Ecclesias à principio fuere tumulati) His inquam omissis Patrem à Filiis, Religiosum à Correligiosis sepelliendum concedimus: at Seraphicum Patrem Franciscum apud Conventuales diem obiisse supremum, nullibi dictum; in prædilecta sibi Ecclesia Portiunculæ apud suæ Regulæ Observatores, hac una de causa, quòd ibi Spiritum perfectionis acceperit, Ordinemque suum inchaoverit, emori voluisse, nemo ibit inficias. Ecclesiam hanc, & Cœnobium veluti Ordinis Franciscani Matrem, & Matricem, ac Regulæ firmamentum, ut à sanctioribus suis filiis è tota Religione seligendis in perpetuum conservaretur, sæpiùs, & seriùs, etiam in ultimo agone commendavit, & mādavit. Quod autē Sacratissimum illius Pignus inde ad Vrbem delatum, non ad Patres Conventuales, sed in Templo sæcularium fuerit repositum ex justo violentæ deprædationis timore, turbulentissimis illis temporibus evenisse constat; uti de corpore S. Claræ factum legimus eadem de causa. Ex ineffabili demum Gregorij IX. Pontificis, ad S. Franciscum devotione manavit, ut celeberrimum illud Assisiense Sancto ipsi consecratum Templum, una cum Cœnobio ære Pontificio construeretur ad custodiendū Sacratissimū illum Thesaurum sub Sedis Apost. immediata protectione deputatum. At Patres Conventuales fuisse ibidem à Zelantissimo Pontifice constitutos, omnibus cum Ordinis historiis omnino negamus. Numquid inter Conventuales enumerandi Bernardus à Quintavalle, Ruffinus, Ægidius, & Leo Assisiates, alijque sancti Patriarchæ primi Discipuli, paupertatis, ac Regulæ Franciscanæ Zelantissimi Assertores, contraque vel minimas libertatis apparentias hostes implacabiles; unde & Heliam relaxandæ Regulæ percupidum à Generalatu deponendum impetrarunt ab eodem Pontifice Gregorio? At quæso Conventuales illi tunc per Pontificem adducti, unde deducti? certè à sub-Assisiensi Conventu S. Mariæ de Portiuncula, ergo non Conventuales, sed juxta S. Patris ultimam voluntatem, Sanctiores Regulæ Observatores fuerunt incolæ primi, & Sanctarum Exuviarum sanctissimi Custodes. Quomodo autem factum sit, ut Assisiensis iste, Paduanus S. Antonij, alijque primarij multi per Orbem Conventus iis remanserint, qui subintroductas libertates, & mitigativa privilegia procurantes, Conventuales postmodum fuerunt appellati, jam in superioribus abundè declaravimus, & alibi

alibi dicemus, quomodo ex privilegio Gregorij Papæ præfati, ob Thesauri in ipso repositi raram excellentiam, non ex fundationis antiquioritate, aut facti veritate, Assisiensis iste S. Francisci Conventus Caput, & Mater Ordinis incœperit appellari; absque tamen præjudicio S. Mariæ Angelorum de Portiuncula Basilicæ. Hæc indubitabili ex facti veritate fundamentum, & totius Religionis Minoriticæ, hacque sub conditione à Patribus Benedictinis concessa, à S. Francisco recepta, ejusdemque ultima, & vivida ex determinatione Primatus dignitatem in Ordine ipso sibi vindicare non dubitatur, & juxta S. Patris extremam voluntatem veris Regulæ Observatoribus permansit: de quo vide in Orbe Seraphico Tom. 1. sæpiùs, in Annal. Ord. ad annum 1210. & 1226. & in lectionibus Breviarij Franciscani die 2. Augusti.

Eodem modo satis superque factum credimus ad ea omnia, quæ de Antiquorum Tumulis, atque de Conventibus nunc per Patres Conventuales inhabitatis coacervantur, ex causa loco præcitato declarata. Ioannem verò Parentem, Parmensem, Haymonem Anglicum, Albertum Pisanum, Bonaventuram Seraphicum Doctorem, aliosque his similes Ministros Generales, qui omnes, & singuli (si omnino paucissimos excipias, ut jam adnotavimus) tum in Ordinis visitatione, tum in Generalibus Comitiis pro restituenda integra regulæ puritate invictâ constantiâ decertarunt, quis dicere audeat à S. Patris antiquo rigore, regularique paupertate recessisse? Rivitorti Conventum sub Assisio, quem n. 10. adducit, nec in mem. Ord. nec in Bartholomæo Pisano, nec in Mariano, nec in Franciscbina, nec in Vvadingo Minoricarum Antiquitatum accuratissimo indagatore usque ad annum 1540. memoratum invenimus, unde ipsum non à S. Francisco, sed novissimè per ipsorum Conventualium Magistros Generales P. Catalanum, & alios extructum, communi ex assertione non dubitamus. Ibi S. Franciscum cum paucis se collegisse, dum locum adhuc non haberet, ultrò confitemur cum Ordinis Chronicis, & Annalibus: nullam autem aut domus, aut Ecclesiæ formam habuisse legimus ibidem; adeò ut B. Ægidius Assisij natus,

Vvad. to. 1. 1209. n. 11. 1210. n. 13. & 26.

& educatus, dum S. Franciscum quæritaret, hunc sub Assisio locum ex se reperire nesciverit. Angustum adeo Tugurium, ut duodeni jam Novitij, nec erecti, nec sedentes ibi consistere possent: at confirmatâ per Innocētium Pontificem Regulâ, subitò Sanctus Pater de procurando loco, in quo religiosè convivere, & orare possent pertractavit. Portiunculam primò à Patribus Benedictinis obtinuit, Deo ita disponente, ut ibi Minorum Ordinem, juxta communiter scribentes, in se ipso jam inchoaverat, ibi stabiliretur prima pro Minoribus religiosa inhabitatio. De habendo itaque, aut construendo Rivitorti Cœnobio nunquam Sanctus Patriarcha cogitavit; ex fine particulari post sæcula fabricatum novimus. Quòd ante sub-Assisiensem memoratum de Portiuncula, quisquam alius fuerit in Ordine Conventus, ut ibidem innuere videtur, est contra Ordinis Chronica, & Annales, contra communiter hac de re scribentes, at præcipuè contra continuas, & ardentissimas S. Francisci protestationes, & ultimam suæ voluntatis declarationem, ut sæpiùs innuimus. Cōventus itaque Carminiani ante Portiunculam confectus, ab omnibus nostris Scriptoribus, merum esse figmentum, altè convincitur, unicum sufficiat adducere sanctum Franciscum, qui anno 1210. ab Apostolica Regulæ confirmatione regressus Assisium, in præfati Rivitorti Tugurio dixit ad suos, eo modo sine aliquo loco, in quo congregari possent, non posse subsistere; supplicandum itaque, vel ab Episcopo, vel à Monacis aliquam Ecclesiam, uti de facto ab istis Portiunculam, hoc pacto, ut esset Caput Ordinis, impetrarunt; hancque Ordinis sui Matricem esse semper asseruit. De antiquorum Generalium, atque Servorum Dei Tumulis, Ecclesiis, atque Domibus, quomodo iis, qui Regulæ mitigationem subintroduxerunt, remanserint, non est cur toties repetamus.

De Theologico Magisterio, sive Doctoratu, atque de S. Inquisitionis officio non ibo inficias, quòd fuerint antiquitùs in Ordine Minorum; at fuisse Ordinis instituto coæva, nemo est, qui asserat: illa fuisse à S. Bonaventura, & ab aliis sanctissimis Viris exercita, non dubitaverim; etiam à B. B. Ioanne de Capistrano,

Vvad. to. 5. per totum.

Vvad.to.5. per totum. no, Iacobo de Marchia, aliisque de Observantia, mandante Sede Apostolica, fuisse officium S. Inquisitionis exercitum, legimus; unde inter statuta Capituli Burgensis anno 1523. sub Quinnonio Generali decretum reperimus, ne Magistri S. Theologiæ crearentur, aut Doctoratus laurea deinceps conferretur, nisi in studiis Generalibus; deinde paulatim abierunt in non usum: ut enim hæc non fuerunt in Ordinis institutione intenta, ita nec inter Observantes generaliter recepta, inter illos remanserunt, qui ad privilegia viventes majori facilitate, sine speciali dispensatione illa possunt exercere; nec alia de mente sancti Fundatoris juvat apponere. Locum autem antiquum Franciscanæ Religionis in Capella Pontificia, Præcedentiam, atque Præeminentiam Ordini Franciscano ab initio inter alios Regulares debitam, etiam supra cæteros Religionis seraphicæ Professores supra evidentiùs ostendi, mutuum denique Prædicatores inter, atque Minores Officium, veridiora, & solidiora Antiquioritatis insignia in Observantibus conservari, nemo non confitetur.

A superioritate verò, jurisdictione, ac præcedentia, quam Communitas Ordinis non negatur habuisse aliquando super familiam separatam Observantiæ Regularis, argui non potest Observantium à Conventualibus dependentia, vel inferioritas. Cautè loquatur, qui hæc allegare prætendat; si enim Conventualibus Observantes fuisse aliquando subjectos diceret; illicò negaretur assumptum, suppresso itaque Conventualium nomine, Communitatem Ordinis ubique nominat dicendo, Communitati Ordinis fuisse subjectos Regularis Observantiæ Professores; ab ipsa Ordinis Communitate ad Conventuales bella æquivocatione deducturus argumentum. Concedo itaque Observantes, à suæ separationis exordio ultrò Prælatis de Communitate Ordinis obedientiam præstitisse, tum quia ipsi pauci erant, tum quia illa nullo adhuc dispensativo super Regulam privilegio relaxata non dici non poterat esse vera sancti Francisci Religio. Vbi verò Communitas Ordinis à Martino V. Pontifice privilegia Regulæ mitigativa obtinuit, dupliciter considerari debet; primò quatenus pro majori sui parte dispensationibus adhærebat; quo sensu ad effugiendum relaxationis periculum, ab ipsa voluerunt Observantes authoritate Apostolica separari sub propriis Generalibus, & Provincialibus Vicariis cum plena jurisdictione constituti. Secundò consideratur ipsa Communitas Ordinis, quatenus non universa privilegiis dispensativis inhærebat; immò & integras Clarenorum, Coletanorum, & Amadæorum Congregationes in Regulæ puritate viventes continebat, unde & Ministrum Generalem totius Ordinis cum omnimoda præeminentia conservabat. Hoc sensu nunquam detrectarunt Observantes, Ministrum Generalem totius Ordinis de illa Communitate assumptum cum determinata dependentia recognoscere. At Conventualibus, ut talibus formaliter aliquando eos subjectos extitisse, nec qui illa dixit, ausus est asserere. Quod autem hîc adjicitur, Observantes Vltramontanos fuisse à Generali Ordinis Ministro visitatos, est mera æquivocatio, cum simul, & semel Vltramontanis, & Cis-montanis fuerint per Apostolicum Eugenij IV. diploma concessi Vicarij Generales; non ergo Regulares Observantiæ Professores, sed Coletani ab Ordinis Generali Ministro pleno jure dependebant. Tandem ubi Conventuales Leonem X. hortantem, ut rejectis privilegiorum novitatibus, cum cæteris zelotibus in puritate Regulæ unirentur, audire renuerunt, non Observantes fuerunt substracti Obedientiæ Ministri Communitatis Ordinis, immò in ea fuerunt expressiùs confirmati, dum Ordinis Communitas in Observantibus fuit declarata, & stabilita, & Minister Generalis Ordinis de ipsis electus. At Conventuales fuerunt ab Ordinis Communitate disjuncti, unum in corpus privilegiatum, non ampliùs sub Ministro secundùm Regulæ Textum, sed sub Magistro Generali collocati; nec tamen sine aliqua dependentia à Ministro Generali totius Ordinis ex Observantibus semper assumendo: dependentia hujusmodi in hoc sita erat, ut Generalis, & Provinciales Magistri Conventualium à Ministris Observantium respectivè infra triduum à sua electione confirmationem postulare tenerentur. Vbi autem Ministrum Generalem pro tempore existentem

Vvad.tom. 5. 1446. & seqq.

tentem ad Fratrum Conventualium domos,& loca declinare cõtigerit ipſe Miniſter eoſdem Fratres Conventuales paternè viſitare, ipſique Fratres Conventuales eundem Miniſtrum Generalem tanquam totius dicti Ordinis Superiorem, omni cum charitate,ac dilectione recipere debeant; dummodò ipſe Miniſter Generalis nihil judicialiter circa ipſos Fratres Conventuales exerceat, niſi eo modo &c. Videantur hæc omnia in ſæpè allegatis Bullis *Vnionis*, & *Concordiæ*, apud Vvadingum, in Ordinis Chronologia &c.

Ergo Conventualib⁹ Obſervãtes fuiſſe aliquando ſubjectos, vel quocumque aſſertore, nullibi habemus; Conventuales autem ſub Obſervantibus fuiſſe quoquomodo per Pontificem conſtitutos, habemus ex litteris Apoſtolicis. Quòd ſi pacis tuendæ gratiâ hæc neglexerint Obſervantes, hoc facti veritatem non eludit.

Præcedentiam verò omnimodè fuiſſe ſæpiùs Obſervantibus ſuper Conventuales adjudicatam, jam ſupra luce clariùs oſtendimus, & in Vrbe Orbis Magiſtra, in Curia Apoſtolica, in Capella Pontificia tergiverſationem non habet. Hinc veluti ab oraculo infallibili, non à loco Caſtillionis Florentini, aliiſque fortè nonnullis Domunculis per quendam allegatis deſumendum eſt argumentum, in quibus ea mutuo fortè concordato, vel potiùs ob Obſervantium à principio incuriam ſortita non ſit effectum Conſtitutio Pontificia. Soluat nunc alius argumentum, quod ipſe aſſumpſit. Conventuales dependentiam, & ſubjectionem ab Obſervantibus habuerunt ex Apoſtolica diſpoſitione, & non è contra Obſervantibus ſuper Conventuales adjudicata eſt præcedentia, ergo Obſervantes fuerunt Conventualibus antiquiores.

Nemini ergo venire debet in mentem, Obſervantes confiteri, ante ipſos extitiſſe Religionem Minorum, ſed deformatam, atque per ipſos reformatam, aut quòd aliquis finxerit, antiquum Ordinem Minorum evanuiſſe, in Obſervantes,& Conventuales reſolutum; unde neutri parti deberetur antiquioritas, ſed ex mero caſu in tali diviſione ceſſiſſe Conventualibus antiquiora Cœnobia. Hoc enim eſt,palmam ſibi uſurpare in puncto primario Controverſiæ,quod ab Obſervantibus potiſſimùm negatur. Ex Bullis Pontificiis, ex Ordinis Chronicis, & Annalibus,ex ipſo Regulæ Minoriticæ contextu,ex rei tãdem evidentia in ſuperioribus demonſtravi ſæpiùs, Obſervantes ſtetiſſe ab initio Religionis Franciſcanæ, ad quod innuendum ſolummodò, ſic breviter arguo: Antequam deformaretur hæc Religio, ideſt antequam propriam formam amitteret, quomodo ſtabat? certè per integram ſuæ profeſſionis Obſervantiam: niſi fingere velis contradictionem in adjecto,dicendo per ſummam S. Patris injuriam,& contra omnes hac de re ſcribentes, quòd ſub deformatione fuerit inſtituta. Iterum Obſervantes illi, qui Ordinem deformatum invenientes ipſum reformaverunt, qui erant? Vnde venerunt? non à ſæculo, non alienis à Religionibus; ergo erant Fratres Minores, ergo præexiſtebant, dum Conſodalium Reformationem intentabant; agere namque ſupponit eſſe; ſed abhorrebant, & fugiebant à libertatibus,& pro Regulæ rigore zelabantur, ergo non erant Conventuales, ſed Obſervantes.

Ad reſolutionem illam in Obſervantes, & Conventuales clariùs elucidandam, cenſeo non importunè adnotandum, quòd inter affixa nomina, quædam reduplicãt quidditatem ejus,cui affigũtur;quædã verò ipſum ab alio diſtinguunt: ſi enim hominẽ rationalẽ dixero, non aliud niſi hominẽ dico,cum rationalitas ſit de ejus eſſentia; ſin autem hominem furioſum enunciabo, patet,quòd ipſum ab homine pacato diſtinguam. In caſu ſumus: dum Fratrem Minorem Obſervantem nuncupo, Fratrem Minorem ſimpliciter dico; cum eſſe ſuæ Regulæ Obſervantem reduplicet id, quod de ſui natura eſſe debet in unoquoque Regulari. Cum verò Fratrem Minorem Conventualem appello, dico Fratrem Minorem quidem, ſed qui vivit cum diſtinctivo (privilegiis nempe) per quod à ſimplici Fatre Minore diſcrepare non dubitatur. Hinc ergo, ſicut animal diviſibile non conceditur in animal ſenſibile,& in irrationale, ſic concludendum, Ordinem Minorum non eſſe diſcretum in Conventuales, & Obſervantes, ſed Conventuales per privilegia à Fratribus Minoribus ſimpliciter

ter esse distinctos. Hanc igitur divisionem, seu resolutionem antiqui Ordinis Minorum in Observantes, & Conventuales *Aliquis* ille, quem allegant, nec somniavit. Hæc omnia essentialiter mutata hîc referuntur, ut ad intentum possint adduci, & faciliùs impugnari; sed Anonymus ille in familiari sermone alicuo respondit, ubi de SS. Francisco, Antonio, Ludovico, Bonaventura, de Doctore Subtili, aliisque ab initio Religionis Heroibus agebatur, istos, inquam, dixit Anonymus ille, non posse verè dici Conventuales, utpote quorum vel nomen, vel professio mitigata nondum fuissent invecta; nec in rigore venire posse sub Titulo de Regulari, vel de strictiori Observantia, sive Capuccinorum; si stemus in nomine præcisè, cum hæc nomina nondum extarent in Religione; sed ipsos fuisse simpliciter dictos *Fratres Minores*, quo solo Titulo vocabantur in Ordine adhuc indiviso; licèt reverâ ad Regulæ rigores in Observantibus, & Capuccinis conservatos, vixisse comprobentur. Adjunxit, de cæteris post divisionem Ordinis Viris insignibus haud esse disputandum, cum PP. Capuccini B. Fœlicem; Observantes de Regulari, & Strictiori Observantia suos absque ulla difficultate recognoscant SS. Bernardinum, Petrum de Alcantara, Didacum, Ionnem de Capistrano, Paschalem, Iacobum de Marchia, Franciscum Solanum, Petrum Regalado, Martyres Gorcomienses, & Ipponenses, aliasque hujusmodi Cohortes. Hæc Anonymus ille hæc alleganti respondit, non quæ ab ipso adducuntur: Vnde nec ex illis inferri liceat, evanuisse antiquum Ordinem Minorum in Observantes, & Conventuales resolutum.

Hæc universa in superioribus satis, superque constare supponimus, ubi probavimus, quòd indivisus Ordo Minorũ in Viridi, ac rigorosa suæ Regulæ Observantia perseveravit in Concilio Viennensi; hoc idem mordicùs asservit anno 1322. in Capit. Perusino; hoc in Lugdun. anno 1325. & fortiùs in Perpinianensi anno 1331. cõtra Gerardi Oddonis attentatum; hoc in Caturcensi 1336. hoc in Massiliensi 1343. sub Vassalio Generali; hoc in Assisiensi 1354. sub Farinerio, & in subseqq. universaliter, ita ut anno 1430. Antonius de Massa Generalis hoc uno ex capite fuerit depositus, quia de laxiori vita, remissoque regimine convictus. In unanimi ergo, & integra Regulæ Observantia, unanimiter ejus Professores *Fratres Minores* simpliciter ad Regulæ præscriptum dicebantur. Vtquid enim, vel ad quorum distinctionem superadditum Titulum de Observantia debebant assumere? Verum quidem non confiteri non possumus, quòd post Aquas-partanum Generalem, aliquibus ejus successoribus, vel à morte sublatis, vel ad altiora promotis, vel à Sede Apostolica delegatis ad longinqua, cum non possent ipsi Ministri Generales contra congenitam hominum fragilitatem, & ad libertatis semitas propensionem efficaciter operari, viam aperuerunt relaxationibus, quæ demum ex gravissima peste, quæ Religiones omnes, Franciscanam præsertim, sublatis è medio Senioribus, atque Zelotibus, quàmmaximè concussisse legitur, & multò magis ex diuturno schismate post Gregor. XI. fortiores radices egerunt.

Hinc qui majorem Dei zelum præferebant, ut periculum infectionis effugerent, ad loca solitaria sub omnimoda paupertate recesserunt; Ex minori numero *Parva Familia*, dehinc à Concilio Constantiensi *de Regulari Observantia* nuncupati, eoquòd puriorem Regulæ observantiam profiterentur: Ordinis autem Communitati nullum adhuc distinctivum superadditum, sed ad summum *de Ordinis Communitate* dicebantur, quia non Ordo universus fuerat infectus; Etiamsi cresceret in dies relaxatio, Superioribus ad tolerantiam fortè coactis, ne correpti Fratres ad alia schismatis castra transirent. Vnde invalescente malo, crescebat & illorum familia, qui extra Communitatem vivebant, plurimis ad illam convolantibus, qui nollent in periculo commorari. Tandem Martinus V. tùm à malo successu Assisiensis unionis, tùm à Gullielmo Generali informatus, esse quasi immedicabile malum, ad rectificandas conscientias, per dispensativa privilegia judicavit occurrendum; quòd per subsequentes Pontifices legimus confirmatum, & ampliatum: Vnde demum hi Dispensati ad Observantium distinctionem *Conventuales* ab Eugenio IV. fuerunt appellati, amplioresque Conventus, & præcipuos,

cipuos, non ex mero casu, aut ex datis sortibus, ut hîc fingitur, at ex majori numero retinuerunt, aliis paucioribus eremitoria, locaque pauperiora delegentibus. Hæc fuisse veriora relaxationis, & divisionis in Ordine Minorum initia, patet ex Ordinis Chronicis, & Annalibus.

Notandum tamen, quòd nec à Martino V. nec ab Eugen. IV. vel ab eorũ Successoribus facta fuerit obligatio, ut zelãtibus omnibus inde recedentibus, communitas Ordinis universa vivere deberet ad privilegia dispensativa; sed ipsa Communitate in antiquo suo esse permissa, privilegia concesserunt ad rectificandas illorum conscientias, qui rigores abhorrerent; ex qua suppositione, quòd adhuc ibi Regula custodiretur integrè, nec non ex longè majori suorum numero, cænobiorumque possessione, Ordinis præeminentiam, & sigilla retinere potuerunt, ut declaravit Leo X. in Bulla *Etsi pro injuncta* 1521. jam præcit. Anno verò 1517. videns Leo X. quòd operante Deo (ut ait Pontifex ipse præcitatus) jam longè major pars ad Zelantes de Observantia dictos transuolasset, separatis Conventualibus Regulam mitigatam profitentibus, Zelantes omnes in uno Corpore univit, cui & Ordinis præeminentiam, & Sigilla voluit attributa. Conventus tamen eo modo, quo tunc reperiebantur (ijs exceptis, qui reformationem ultrò exposcerent) voluit remanere; eò vel maximè, quòd zelantes jam innumeros de antiquis recuperassent, & novos ædificassent, aliosque cum facilitate forent ædificaturi, quod de Conventualibas difficiliùs sperandum videbatur. Ecce qualis, & quomodo, & quando facta Ordinis divisio; Ecce quomodo Cœnobia Conventualibus remanserint; ecce longè clariùs elucidata Observantium inter Minores *Antiquitas*; quod in superioribus fuerat insinuatum.

Equidem Inquisitoratus, Magisteria, & Baccalaureatus etsi perantiqua in Ordine Minorum, ea dimisit potiùs, quàm non receperit Observantia: Cùm etenim hæc non fuerint Ordini Minorum, vel propria, vel coæva, sed diù post institutionem Ordinis; esse vel dici non possunt ejusdem Religionis antiquæ Minorum insignia; sed locus prius in Capella Pontificia post Generalem, & Procuratorem Generalem respectivè Ordinis Prædicatorum; præcedentia post eosdem super cæteros Mendicantes Regulares, & similia; quibus addere possemus, insignem Terræ sanctæ Custodiam Religionis Franciscanæ decus singularissimum. Præeminentiæ illæ cum Ministeriatu Generali totius Ordinis Minorum fuerunt Observantibus adjudicatæ, quia Religionem ipsam intrinsecè respiciunt, non verò Magisterium, & Inquisitoratus, quia merè extrinseca sunt à benignitate Sedis Apostolicæ concessa; ideóque tandem ex causa superiùs allegata ab Observantibus fuere dimissa.

Nec tamen inde arguendum, ut dixi, quòd desierit antiquus Ordo Minorum: quòd enim in Observantia juxta præcitatas Bullas Apostolicas hucusque perseveraverit, ad majorem veritatis evidentiam sic arguo: Ex prædicamentalis arboris doctrina Philosophorum communi calculo recepta, genus non dividitur, nisi per appositas differentias, cum quibus salvâ suarum quidditatum essentiâ species alias, & alias constituit: sic animal cum rationali, & irrationali suis dividentibus differentiis hominem constituit, & brutum, de quibus, utpote illæsum, & integrè in eorum constitutione ingrediens, univocè prædicatur. Quòd si generi aliquid apponatur, quod non habeat aliud membrum, cui aut contrariè, aut relativè, aut disparatè opponatur, illud nullo modo habebit rationem differentiæ, nec cum genere illam constituet speciem. At si quod apponitur generi, aliquid exprimat, quod sit de quidditate generis, ut aliàs dixi, non aliud quàm rationem generis reduplicat, ut dicendo animal vivens; cum *vivens* sit de animalis quidditate: si verò quod generi apponitur, aliquid importat generis quidditati contrarium, id minuit de quidditate generis, & de constituto per tale genus; atque per hoc appositum generi genus ipsum non nisi æquivocè prædicabitur: v. g. dicendo, *Animal pictum*, palàm est, quòd *pictum* appositum generi *Animal* minuit de quidditate Animalis; pictum namque vivens, & sensibile excludit, quæ sunt de quidditate Animalis; unde si dico; hic Leo, qui est delineatus in

in tabula est animal pictum, stat, quòd animal de tali Leone solùm æquivocè prædicatur.

Statuamus ergo tanquam genus *Fratrem Minorem*, de cujus substantia est, ut aliàs dixi, paupertas etiam in communi. Si hoc genus dividendum est tanquam per duas differentias formales per *Conventualem*, & *Observantem*; oportet quòd differentiæ tales sint, quòd superaddant, non lædant generis, id est *Fratris Minoris* quidditatem, sed sic est, quòd *Frater Minor Observans* nil superaddit generi, nil importat præter Fratrem Minorem in pura suæ Regulæ Observantia permanentem, quod est de quidditate generis, id est Fratris Minoris: *Conventualis* autem lædit, seu diminuit de quidditate generis, nempe *Fratris Minoris*, quia paupertatis in communi dispensationem importat: nulli autem dubium, quòd *Frater Minor* in esse tali formaliter per paupertatem in communi constituitur, & à cæteris Religionibus etiam per Concilium Tridentinum condistinguitur: Vtrum ergo genus de sic diminuto prædicetur univocè, cogitent alij: pro nunc mihi sufficit, falsum esse, quòd Ordo Minorum in Conventuales, & Observantes, ut in duas species divisus evanuerit.

Quid ergo pro veritate dicendum? Concludendum, quòd ante transgressionem puritatis Regulæ viguit Observantia ipsius in Ordine: quòd privilegia non fuerunt ante transgressionem, cùm ad assecurandas declinantium à Regulæ puritate conscientias, fuerint concessa; quòd Conventuales hodierni tales sunt per privilegia, & consequenter simul tempore cum privilegiis; & consequenter posteriores tempore Fratribus Minoribus simpliciter: Vnde cùm Fr. Minor Observans sit purus Frater Minor simpliciter; dicendum, non Observantes à Conventualibus, sed hos ex illis prodiisse.

Miror tamen, ab aliquibus mussitari, per Fratres Minores simpliciter dictos intelligi Antonomasticè, veluti principales, ipsos Conventuales, credendo per Bullas Apostolicas id probari. Qui hæc dicit, advertat gravissimum inconveniens ex hinc inevitabile, nempe Ordinem Minorum non sub nudipedio, sub peditatione, sub vilibus vestimentis, duabus ad summum Tunicis, unâ cum caputio, & fœmoralibus, aliisque hujusmodi vitæ rigoribus, qui in aliis Minoritis adhuc perseverant, at præcipuè sub omnimoda in particulari, & in communi paupertate (quæ est Franciscanæ Religionis à cæteris, aut unicum, aut primarium distinctivum) sed sub laxiori forma Conventualium esse constitutum; quod non modò per universalissimum Populi Christiani conceptum, per omnes de Ordine Seraphico scribentes, per universas Romanorum Pontificum litteras Decretales, sed & per ipsissimam Regulam Minorum, Christo dictante, à S. Fundatore conscriptam evidentissimè de falsitate convincitur.

Sed quia gravius id videtur dici, per Fratres Minores simpliciter dictos, intelligi antonomasticè veluti pro principali denominato *Conventuales*, quasi verò pars præcipua, & prima sint in Ordine Minorum; respondeo etiam per rationem unico argumento; Fratres Minores antonomasticè, ac essentialiter illi per se dicuntur, qui Regulam Fratrum Minorum antonomasticè, omnique in sua perfectione observant, at PP. Conventuales Regulam Minorum non sic antonomasticè, ac in omnimoda sua perfectione, immò nonnisi à primariis suis perfectionibus mitigatam, & dispensatam profitentur; ergo non sunt antonomasticè Fratres Minores. Quis enim Ethiopem respectu lactis dixerit antonomasticè album, quia est albus secundùm dentes? Quoniam verò aliquis suum assertum ex paucularum omnino litterarum Apostolicarum mera narrativa, occasione forsan à Memoriali desumpta probare contendit; congruentissimam istis responsionem ubi dederimus, longè majori numero, solidiorique fundamento Bullas Pontificias ad favorem Observantium recitabimus; unde primò corruat hujusmodi pro Conventualibus fundamentum ex pari, immò majori pro parte opposita ratione; deinde Sedis Apostolicæ in casu expresso dabimus decisionem, unde convincatur, *Observantes*, non *Conventuales* dici antonomasticè Fratres Minores.

Adducitur ad hoc Iulij II. Bulla *Visis &c.* in qua ordinat, ut habitus Tertiariorum Regularium ab habitu Minorum primi Ordinis distinguatur; quasi per

per Minores primi Ordinis ipsi Conventuales intelligantur. Alia Sixti IV. alia item Iulij II. per quam Sixtus ipse declaratur fuisse Minister Generalis in Ordine Minorum; undè cum non fuerit de Observantia, sed inter Conventuales, concludendum videtur, per Minores simpliciter intelligi Convẽtuales.

Respondeo tamen, per habitum Fratrum Tertij Ordinis ab habitu Fratrum primi Ordinis distinguendum, non modò non solos, sed nec præcipuè Conventuales esse intelligendos, sed Observantes eo anno 1508. longè, latéque in Hispaniis prævalentes super Conventuales jam nimiùm diminutos, unde de Observantibus potiùs id debet intelligi: Videatur ipsa Bulla jam hoc ipso in libro descripta, ibi apparebit, qualiter hæc petitio de distinguendo Tertiariorum habitu ab Observantibus, & Conventualibus fuerit ex æquo postulata; ut Tertius Ordo de Pœnitentia à primo, nempe Minoritico patenter distingueretur. Secundò, quia differentia illa totalis Tertiariorum in habitu non eo anno 1508. fuit absoluta, sed hoc ultimo sæculo sub Paulo V. Pontifice, ut ex decretis Eminentissimi Protectoris, litterisque Papalibus est videre in lib. de Tertio Ordine in hoc tom. 2. recitandis. Notandum verò, quòd non dicitur ibi primus Ordo S. Francisci de primo Minoritico respectu subsequentium inter ipsos Minoritas, sed respectu Tertij Ordinis, ut patet: quia primus Ordo S. Francisci fuit Ordo Minorum, secundus Clarissarum, Tertius de Pœnitentia.

Respondeo secundò, ad Conventuales tunc non fuisse restrictum Generalatum, cum in Ordinis Communitate, ut sæpiùs probavimus, non soli viverẽt dispensati, sed ultra perplurimos indifferenter in ipsa commixtos, qui privilegia nunquam admisserunt, etiam integri Conventus, & principaliter Amadæi, Clareni, Coletani, aliæque Reformatæ Congregationes ad apicem Regulæ in ipsa Communitate, & sub Ministro Generali viventes, immò & Observantes ipsi continerentur; undè nihil exinde concluditur ad propositum.

Vltro itaque concedo, Sixtũ IV. & Magistrum in S. Theologia, & Regentem, & Generalem totius Ordinis extitisse; hæc autem nego, ex mero Conventualitatis Titulo eidem in rigore contigisse; cum ex Ordinis Chronicis, & Annalibus, ex ipso hæc allegante etiam habeamus, S. Bonaventuram, aliosque per plurimos Zelantissimos in Ordine adhuc indiviso, & in Observantia Regulæ perseverantes Magisterio fuisse donatos: Hæc omnia Conventualibus remansisse non inficior; quare autem ab Observantibus in sua segregatione non fuerint admissa, in superioribus edocui: Ipsa verò Communitas Ordinis, tum hoc Titulo solo *Communitatis Ordinis*, tùm Claustralium, tùm sæpiùs Conventualium, & rariùs Fratrũ Minorum solo nomine incœpit audiri, ex eo quòd sequentes & non sequentes privilegia, maximè verò Clarenos, Amadæos, Coletanos, immò & Observantes contineret, ubi de materia Ordini universo communi tractaretur.

Quin & hodie, stabilita jam tali distinctione, nonne in Bullis Pontificijs sub nomine Fratrum Minorum omnes, & singulæ ipsius Congregationes intelliguntur, ubi de aliqua concessione Ordini universo competenti tractetur? Do itaque manus, Sixtum IV. inter Conventuales, vel in Ordinis Communitate fuisse receptum, professum, Magistrum, Regentem, atque Ministrum Generalem, at ultimas consequentias exinde ampliatas ex præfatis fundamentis iustissimè negamus.

Similiter ipse Sixtus IV. & Paulus II. loquentes de Ecclesia SS. Apostolorum de Vrbe, Fratres Minores simpliciter nominant; ibi enim solos habitare Conventuales, est indubium. Respondeo ergo ad utrunque, quòd cùm ibi sermo dirigatur ex subjecta materia ad Conventum SS. Apostolorum de Vrbe, ubi non erant nisi Conventuales sub Sixto IV. & priùs à Cardinali Bessarione, & à Paulo II constituti, cadere non poterat in dictis æquivocatio, dum solùm Fratres Minores dicerentur: cur autem & Fratres Minores simpliciter dicerentur, jam diximus ad sufficientiam, nisi etiam subjungere mavis, quòd cùm hæc ad puram narrativam, non ad huius Controversiæ decisionem pertinere noscantur, ex Amanuensium incuria adjectio illa *Conventualium* fuerit omissa.

Graviorem ipse difficultatem adduco ex

ex Bulla quadam; *Regimini universalis Ecclesiæ*, *&c.* de anno 1455. in qua Calixtus III. Conventuales ab Observantibus distinguens, hos appellat Observantes; illos verò, seu Ordinis Communitatem, Fratres Minores simpliciter indigitat. Supponendo enim, textum non esse viciatum, iri non potest inficias, quin Pontifex partes Religionis ab invicem discernendo, Observantes unos, alios Fratres Minores appellet; undè pro Conventualibus assumi possit argumentum: Ex allatis tamen responsionibus nihil facessere negotij videbimus; Primò itaque ex Amanuensium causa omissum fuisse illud *Conventualium* additamentum (si verè fuit omissum, quod in originali, vel in Regest. Pontificio, vel in citato Firmamento trium Ordinum quod hucusq; habere non licuit, videre perciperem) colligo facillimè ex alia ejusdem Calixti III. Bulla *Regimini &c.* eodem anno 1455. Kalen. septembris, in qua ex Amanuensium causa, uti prudentissimè more suo notavit Vvadingus, dolere potuerunt Observantes, malè sese in Titulis fuisse tractatos, adinvento Bullistarum agnomine, quod veluti pro vilipendio usurpatum, fuit deinde à Leone X. gravi cum rigore interdictum in Bulla *Vnionis*. Respond. Secũdò, etiamsi tunc Communitas Ordinis ex causa prædicta, quòd privilegiatos, & non privilegiatos compræhenderet, sub nomine *Fratrum Minorum* simpliciter, & absque additamento veniret; ergo nunc etiam cum soli privilegiati ex nova professionis forma dicuntur Conventuales, eandem prærogativam habebunt, ut simpliciter per Fratres Minores intelligantur, quòd ex rigida Regulæ Observantia, & non aliter competere potuit? Nego consequentiam.

Vvad. to. 6. 1455. n. 92

Longè minoris est hac in re difficultatis Bulla quædam Gregorij IX. *Is, qui Ecclesiam &c* de anno 1230. in qua Tẽplum Assisiense S. Francisci, ad quod ejusdem S. Patris corpus erat transferendum, sub Apostolica protectione, ac immediata jurisdictione suscipit; & jubet, ut Ordinis Minorum Mater, & Caput imposterum dicatur; & à S. Francisci Fratribus inhabitetur, aliaque disponit: semper tamen Fratres Minores simpliciter alloquitur; undè quia hodie per Patres Conventuales incolitur; Conventuales ibi fuisse ab initio, & sub nomine Fratrum Minorum simpliciter dictorum; Conventuales antonomasticè intelligendos esse aliqui opinantur; eò vel maximè, quòd illa Bulla nulla facta mutatione per Clem. IV. Nicol. IV. & Bonifac. IX. legitur fuisse confirmata.

Hæc omnia (præter illationem) ultrò concedo, etiam quòd sacer Assisiensis S. Francisci Conventus ex illo Gregorij IX. privilegio habuerit, quòd Caput dicatur Ordinis Minorum (quod tamen naturali, & propriæ S. Mariæ Angelorum de Portiuncula prærogativæ non præjudicare, supra demonstravimus) ultimæ tantùm illationi, cæterisque ibidem conglomeratis, saluâ semper dicentis reverentiâ, & pace, assentiri non possum: Evidens quippè est, Gregorium Pontificem Conventuales, qui tunc temporis nec nominabantur, designare non potuisse: designabat ergo Fratres Minores, qui tunc erant, qui nulla adhuc facta nominis additione, nullo gaudentes privilegio dispensativo, nulla paupertatis mitigatione, illis in sacris ædibus Seraphico Patriarchæ tanta cum solemnitate consecratis, sanctam & vero Minoritâ dignam vitam traducebant.

Adde ad evidentiæ augumentum, quòd nec ipse Gregorius Papa, qui suæ ad S. Franscicum devotioni satis nunquam se fecisse, sibi videbatur, etsi datis ad ædificium illud ex Spoletani Ducatus Ærario Pontificio sumptibus, immensas ad idem pecunias, atque pretiosissima diætim ad ornamentum donaria transmitteret; nunquam tamen possessiones, annuosve proventus assignavit; in quo præcipuè PP. Conventualium mitigatio paupertatis consistere non dubitatur: immò an. eodem 1230. quamvis S. Claræ proprietatem in communi dispensandam, annuosque redditus obtulisset, Minoriticæ tamen Regulæ primam declarationem Apostolicam, petente B. Ionne Parente Ministro Generali, expediens in sua Constitutione. *Quo elongati à sæculo &c.* declaravit, & definivit expresè, Fratres Minores cujuscunque possessionis, & dominij, vel in particulari, vel in communi esse prorsus incapaces, & ita observari mandavit Adde secundò, quòd cum Helias Generalis

Vvad. to. 1. 1230. n. 14.

obtentis, aut potiùs subreptis ab ipso Gregorio Pontifice intuitu fabricę prędictæ nonnullis privilegiis (nunquam tamen de possidendo) Concham marmoream, sive Gazophilatium pro colligendis pecuniariis eleemosynis ad Ecclesiæ portam statuisset, B. Leo S. Fancisci socius olim Confessarius, re cum aliis commmunicata Concham illam ardenti zelo comminuit. Ex quibus omnibus plenâ evidentiâ colligere liceat, quales ibi tunc temporis viverent Minoritæ, an Conventuales, an Regulam ad litteræ rigorem Observantes: quomodo autem evenerit, ut jam à Conventualibus inhabitetur, jã sæpè, atq; ad omnem sufficientiam in superioribus est declaratum. Denique si de sensu S. Patriarchæ nunc posset interrogari, quid responsurus esset, aliis judicandum remitto.

Produci etiam potest Pij IV. Bulla, *Sedis Apostolicæ &c.* de anno 1565. in qua Capitulum, & acta Capitularia Patrum Conventualium confirmando, eos semper sub nomine Fratrum Minorum simpliciter intelligit; ex qua itidem veluti parergon addi potest, quòd Ministros Generalem, atque Provinciales eorum Prælatos nominat; quæ cum acta fuerint post Bullam *Vnionis*, & ante Sixti V. Pontificatum, majus facescere negotium videntur.

Respondeo primò, quòd in ejus Bullæ narrativa, seu præfatione *Considerantes, quàm ubêres fructus in Dei Ecclesia sacer Fratrum Minorum Ordo ab ejus institutione produxerit &c.* De fructibus gloriosis universæ Religionis Franciscanæ (ut patet etiam cæcis) proloquitur, ad quam & Conventuales attinere non dubitatur. In sequentibus ad solos Conventuales, eorumque reformationem se restingere, ultrò confiteor; at quòd nullibi Titulum *Conventualium* addiderit, durum omnino videtur, dum Observantes jam in Ordine prævalerent, nisi vel ex Abbreviatoris, vel Amanuensis, vel Typographi inadvertentia fuerit omissum: Etsi verò sic originaliter illa Bulla fuerit Præsentata Pontifici; hæc omnino non est clausula controversiæ nostræ difinitiva; habemus enim ex communi D. D. in litteris Apostolicis continere veritatem infallibilem, aut vim decisionis illa omnia, quæ in ipsis definiuntur ex Cathedra, aut definitivè pronunciantur; non cætera, quæ referuntur in narrativa, & ab aliorum expositione dependent. Quid ergo si agendo de Conventualibus expresse, illorumque referendo speciale Capitulũ, eorumque Generalem exprimendo, *Conventualium* agnomen haud expresserit, qui tamen ex præcipuo, immò totali Bullæ assumpto sufficienter intelligebantur? Ergo per hoc Conventuales dicuntur antonomasticè *Fratres Minores*; ergo Conventualium Generali intellegitur (contra expressum, & diffinitivum Sedis Apostolicæ judicium mox allegandum) antonomasticè Generalis Ordinis Minorum, aut S Francisci, quia ibi loquendo de Conventualium Generali, Convẽtualium agnomen non apponitur? Hæ consequentię indispensabiliter unitę se se mutuò consequuntur; eadem tamen ex insufficientia corruunt.

Ad parergon, idest præter propositum Resp. primò, quod in superiobus responsionibus optimè ad propositum in causa demonstratum est, Leoninam Constitutionem de Magistris, non Ministris Generali, & Provincialibus inter Conventuales habendis fuisse positam in usu, & conservatam, & ipsis Conventualibus supplicantibus fuisse diù post à Paulo III. confirmatam; immò & Sixtum V. ex Conventualibus assumptum constat, eos nomine Magistrorum in vim Constitutionis Leoninæ nuncupasse; licèt aliquando (ut in hîc allegata Pij IV.) ex causa Amanuensium, aut ex id procurantium diligentia, Ministri fuerint appellati; tandemque non ex Sixti V. concessione (ut aliqui sunt opinati) sed absque ulla Pontificum positiva restitutione, Titulum Ministrorum reasumpserint.

Favere videtur Conventualibus Octavius Caietanus è Societate Iesu, dum in Idæa operis de vitis Sanctorum Siculorum Beatos antiquos ex Ordine Minorum, quorum corpora sunt apud Conventuales, Fratres Minores illos simpliciter appellat; posteriores verò in Observantia defunctos dicit Observantes: Ad quod & collimare dices populi opinionem, qui alicubi sub nomine Fratrum Minorum, vel S. Francisci simpliciter, Cõventuales intelligit; cæteros autẽ Franciscanos, vel Observantiũ, vel Capuccinorum Titulo expresse distinguit.

Ad

Ad hæc momenti levioris argumenta, nempè ad P. Caietani assertum, quòd Beatos ex Ordine Minorum in aureis suæ integritatis initiis Fratres Minores appellet, quorum corpora antiquis in Conventibus remanserunt, quibus post tempora mitigatio Regulæ concessa fuit, & introducta, ultrò concedo, nec enim aliud nomen habuerunt, dum in terris viverent; nec obstaret, si (quod tamen non dicit,) à modernis eorum possessoribus eos dixisset Conventuales, à falsa hujusmodi suppositione, vel ex eorumdem P P. Conventualium attenta diligentia; S. Bernardini Corpus diù fuit apud Conventuales tumulatum, ergo fuit Conventualis? nego consequentiam. Quod idem in septentrionalibus supponi potest, ubi ipse dicit, suos generaliter à Populo per *Fratres Minores* intelligi; quod ab antiquis Conventibus, vel ab accurata ipsorum diligentia pro conservando pristino Religionis splendore potuit evenire, eò vel maximè, quòd Observantes Sedis Apostolicæ definitionibus, ut par est, intenti, de advertendo Popularium errore, nunquam fuere solliciti; quod vel hinc multò magis apparere potest, quòd irrisorium à Populo agnomen (nisi & ab aliquibus Religiosis ortum habuerit, & fomentum retineat) à lignipedio *Zoccolanti* nunquam procurarunt sepelliendum. Porrò non negabit aliquis, Minores Conuentuales communissimé à Vulgo appellari *Franciscanos calceatos* Italicè *Francescani delle Scarpe*. Quæ omnia irrisoria nomina sub censuris Papæ reservatis in Bulla Vnionis crederem prohiberi. Octavij tamen Caietani recitatæ authoritati ad abundantiam, antiquiorem, & Classicum historicum Bonfinium pauca apponam. Cætera de Vulgi opinione, si ultrò concederé, quod non cõcedo, experentiâ utplurimùm proclamante in contrarium; ex Philosophis tamen responderem, loquendum esse cum multis, sentiendum cum paucis: si Sedes Apostolica, si Sac. Emin. S. R. E. Cardinalium Congregationes in decretis, & declarationibus mox allegandis diffiniunt expresè, ut per Fratres Minores simpliciter dictos Fratres de Observantia intelligantur; ad tollendam verò æquivocationem, Religiones partiales S. Francisci propriis superadditis nominibus appellari consueverunt; quid relevare potest in contrariun, quod ab antiquis Conventibus, aut ab attenta hæc procurantium diligentia Patres Conventuales à Vulgo per Fratres Minores simpliciter intelligantur? numquid ab errore Vulgi definiri debet controversia?

Iam paucissimis illis, quas pro se allegavit aliquis, litteris Apostolicis, ut earum ex simplici narrativa, vel dicto occasionaliter, nunquam ex articulo diffinitivo, probaret per *Fratres Minores* simpliter, & sine additamento pronuntiatos intelligi antonomasticè *Conventuales*, cum nihil ad intentum ex ijs probari demonstraverim, alias longè plurimas oppono, ex quibus multo solidiori fundamento argumentari liceat, per Fratres Minores ut supra sine additamento positos intelligi à Pontificibus Observantes antonomasticè; & quidem constantiori apparentiâ, cùm ex Apostolico decreto Ministrum Generalem habeant totius Ordinis Minorum. Ex his similitudo longè debilior opposita pro parte producta, nihil ad intentum probare convincitur; & saltem hoc habebimus indubium, per *Fratres Minores* simpliciter in litteris Apostolicis nunc Observantes, nunc Conventuales pro rerum occasione significari. Cum ergo loca Terræ sanctæ fuissent an. 1434. ab Eugenio IV. Observantium regimini commissa, Delphino ex Observantibus primo illic Guardiano suffectus est, adnitentibus potissimùm B.B. Ioanne de Capistrano, & Alberto de Sarthiano, Fr. Gandulphus Siculus; ad ipsum sic Pontifex scribit; *Dilecto filio Gandulpho de Regno Siciliæ Fratrum Minorum Professori in Conventu Montis Syon &c. Exigunt &c. Cum itaque in loco Montis Syon Ordinis Minorum dudum &c. Datum Ferrariæ* 1438. 18. *Kal Aprilis.* Eugenius ipse anno sequenti, nempe 1439. B. Albertum de Sarthiano singulare Observantium Iubar ad Ethiopes suum, & Sedis Apostolicæ Nuncium, & Commissarium destinando, sic ad eorum Imperatorem scribit *Persulit sapè &c. mitimus ad Celsitudinem tuam dilectos filios Fr. Albertum de Sarthiano Ordinis B. Francisci Commissarium nostrum &c.* litteræ verò Commissionis eidem Alberto traditæ sic habent. *Dilecto filio Alberto de Sarthiano Ordinis Minorum in partibus Orientalibus*

Vvad. to. 5 1434. n. 7. & 1438. n. 23.

Ibid. n. 35. 1439.

Ibid.n. 36. 37. 38. *libus Indiæ, & Ethiopiæ Commissario nostro &c.* quo eodem modo ipsum nominat in Apostolica Delegatione ad Cophtos, & incip. *Gloria in altissimis Deo &c.* & in aliis litteris ad idem directis, *Pastor bonus &c. Dilectum filium Fratrem Albertum de Sarthiano Ord. Minorum nostrum in partibus &c.* Anno 1439. Fr. Ioannem de Vvaya B. Iacobo de Marchia in Vicariatu Bosnæ jam à multis annis Cis montano Vicario de Observantia subjectæ sufficiens, & Regibus, atque Archiepiscopis &c. ipsum enixè commendans, & Inquisitorem Generalem declarans, sic loquitur. *Ex injuncto &c. sanè cum dudum Dilectus filius Ioannes de Vuaya Ord. Fr. Minorum professor &c.* anno 1444. Eugenius ipse pro colligendis ad sac. Bellum subsidiis, Fr. Antonium de Troia Virum de Observantia præcipuum in Daniam, Saxoniam &c. suum Commissariam destinavit hoc modo litteras inscribens. *Dilecto filio Antonio de Troia Ord. Minorum Professori Nuncio nostro &c.* Sixtus IV. in Bulla *Superioribus diebus &c.* die 30. Aprilis 1472. *Dilectis filiis Iacobo de Marchia, & Ludovico de Vicentia Ord. Minorum Professoribus &c.* eos autem fuisse Observantes, vocari non potest in dubium. Leo X. (ultra quòd controversiæ punctum decidit, ut immediatè videbimus) in Bulla *Postquam ad sac. Apostolatus &c.* Dat. Romæ die 8. Augusti 1518. recitando, & confirmando decreta Capituli Lugdunensis eo anno sub Licheto Generali celebrati, sic habet. *Concupivimus &c. sub quovis Ordine, & potissimùm S. Francisci, quem &c. eoque pro eorum directione in Capitulo Generali Lugduni nuperrimè celebrato &c. inter alia decreta statutum, & ordinatum fuit, ut de cætero Moniales S. Claræ &c. quæ per Fratres dicti Ordinis reguntur &c.* Observantes nunquam nominat, & tamen semper eos sub nomine Religionis S. Francisci intelligit expresè, dum ipsorum Capitulum refert, & decreta confirmat. Idem habet in suo Brevi, *Sac. Religionis puritatem &c.* die 14. Novembr. 1518. & in alio. *Cum sicut accepimus &c.* die i. Iulij 1518. *Dilecto filio Christophoro FF Ord. Minorum Generali Ministro &c. Cum sicut accepimus in Generalibus, & Provincialibus Capitulis tui Ordinis &c.* Ad Lichetum etiam Generalem litteras dedit, *Dilecto*

Ibid.n. 46.

Ibid. 1444. n. 51.

Vvad. t. 8. in Reg. Bull. 33. Leo. X.

Ibid. Bull. 35.

Ibid. Bull. 30.

Ibid. 1520. n. 22.

filio Francisco Licheto S. Theologiæ professori, & totius Ord. Minorum Generali Ministro &c. Cum sicut accepimus, tu, qui totius Ord. Minorum Minister Generalis existis &c. Dat. &c. die 21. februarij 1520. & in aliis suis. *Aliàs fælicis &c. Datum Romæ die 25. Aprilis 1521.* quibus Ioannem Glapionem tunc in Curia Commissarium Generalem, & Franciscum Quinnonium de Angelis paulò post in Vltramontanis Commissarium Generalem, dehinc totius Ord. Minorum Ministrum Generalem, & S. R. E. Cardinalem ad Indicas missiones amplissima cum facultate destinabat, sic ait in initio. *Considerantes, quòd Christi Domini munda Religio à Christo Domino exemplis, & verbis, Apostolis sui tradita, & B. Francisco, ac cum sequentibus fuerit inspirata, & quòd nonnullos ejusdem Ordinis Professores &c.* Ecce ad Viros præcipuos de Observantia loquens dicit, *Vestri Ordinis Religio à Christo fuit B. Francisco inspirata*, per Religionem ergo S. Francisci (*Vestri Ordinis*) intelligit Observantes, ad quos loquitur Eodem anno jam per obitum Licheti sub Paulo Soncinate Vicario Generali totius Ordinis, & ad colligendas eleemosynas, atque ad conscribendos Cruce signatos contra Turcas Commissario Apostolico, ut res tutiùs procederet; ad examinandum, qualiter omnia in Oriente se haberent, Fr. Ludovicum destinavit per litteras, *Vniversis & singulis &c.* Datum Romæ die 20. Ianuarij 1521. in quibus eum sic nominat. *Dilectus filius Ludovicus Heningus Rutenus Ordinis Minorum S. Theologiæ &c.* Clemens VII. ad Leonardum de Publicio pro Pisoto suffectum Vicarium Generalem sic scribit. *Dilecto filio Leonardo Publicio totius Ordinis Minorum Vicario Generali &c. Cum sicut &c.* Dat. Romæ die 10. Maij 1533. Clemens ipse in bulla *Salvatoris Domini &c. Dat Bononiæ die 25. februarij 1530.* per quam officium SS. Nominis Iesu nostræ Religioni concessit (quod per Observantes semper tractatum fuisse nemo non confitetur) sic ait, *Exhibita nobis nuper pro parte Dilecti filij Bonaventuræ Dubiensis Ord. Fratrum Minorum professori &c. Officium de ipso SS. Nomine Iesu per quondam Bernardinum de Bustis Fratrem dicti Ordinis dum in humanis ageret &c. pro parte ipsius Bonaventuræ, de Generalis sui Ordinis licentia &c.* Ter in

Ibid. 1521. n. 2.

Observātes à S. Francisco instituti.

Ibib. n. 20.

Ibid. 1533. n. 12.

Ibid. 1530. n. 10.

in unico Brevi per Ordinem Minorum Observantes intelligit; Ecce paucissimis litteris Apostolicis, atque contra prætensionem adducentis expositis, quàm plures, quamque solidiori fundamento nos opposuimus; longè ampliori numero alias ad Observantium favorem in Ordinis Annalibus tom. 5. 6. 7. & 8. ex integro legendas brevitatis ergo dimittimus, quas aliquis nullo negotio videre potuisset. Scriptori unico extraneo Octavio Cajetano ab aliquo allegato, extranei unius antiquissimi oppositione respondere debemus: Bontinius est amplissimus, & antiquus Historicus, qui sua in deca 3. lib. 4. de B. B. Ioanne de Capistrano, & Iacobo de

Vvad. to. 5. 1439. n. 14. Marchia, sic ait; *Erat ea tempestate Budæ Iacobus Vir sanctissimus ex agro Asculano natus, qui propagandi D. Francisci Ordinis gratiâ ex Italia in Pannonias cum B. Ioanne Capistrano pari sanctitate pradito &c.* Capistranus autem, & Iacobus teste Pio II. cæterisque consentientibus, non Ordinem S. Francisci Conventualium; sed Observantium propagare studebant.

Nunc superest, ut ex inappellabili Sedis Apostolicæ Iudicio, non obiter, non velut ex occasione sed ut de principali assumpto intelligamus, quinam in Ordine Minorum intelligantur, dum *Fratres Minores*, seu *S. Francisci* simpliciter, & absque additamento nominari contingat. Itaque Leo X. in ce-

Vvad. to. 8. 1517. n. 23. celeberrima illa Bulla *Vnionis*, semper in suo robore etiam nunc per fœliciter regnantem Rom. Pontificem Innocen. XI. conservata, volens Religionem S. Francisci ad instantias Imperatoris, Regum &c. in sancta unione, & omnimoda Regulæ puritate componere, anno 1517. de cõmuni assensu omnium S.R.E. Cardinalium, cùm dixisset in Bulla; *Sacram Minorum Fratrum Religionem &c. à mari usque ad mare dilatatam &c. fuisse à Deo per S. Franciscum in Ecclesia plantatam &c* ordinat, diffinit, & præcipit, *ut habere debeat unum Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum, prout in Regula S. Francisci continetur.* Quis autem, & qualis debeat esse iste Minister Generalis totius Ordinis Minorum, & sine ullo additamento, declarat immediatè, quòd nè *Caput sit à suis membris difforme, vitam ducat Reformatam, & pro Reformato à Communitate Reformatorum habeatur; & quòd in ejus electione nullus, nisi Reformatus vocem habere valeat.* Ecce Religio Minorum simpliciter, & absque additamento qualis esse definiatur à Pontifice: nempè Fratres Reformati, qui vivunt in omnimoda Regulæ puritate, atque rigore, sine ulla mitigatione. Ecce hujus Ordinis Minorum simpliciter dicti Caput quale esse debeat ex Apostolica definitione, nempè Reformatus absque ullo dispensativo privilegio in Regulæ præceptis. Post plura alia eodem modo stabilita ad hujusmodi Fratrum Minorum appellationem deveniens, gravi sub præcepto subjungit, ut hujusmodi FF. absque ullo privilegio, vel pavpertatis mitigatione viventes, omissis cæteris agnominibus, *Fratres Minores*, seu *S. Francisci à seipsis, & ab hominibus aliis nominentur*; jamque paulò ante dixerat, quòd cum ex omnibus Reformationibus Regulam S. Francisci purè, & absque ullo privilegio profitentibus unum Corpus Religionis antedictæ constituerit, ordinat, & præcipit, *ut omissa nominum diversitate, de cætero Fratres Minores S. Francisci Regularis Observantiæ, vel simul, vel disiunctivè nominentur.* Ecce non obiter, non ex occasione, non ex simplici narrativa, sed ex diffinitivo sedis Apostolicæ judicio, quinam per Fratres Minores simpliciter dictos, *antonomasticè*, & veluti de principali denominato, ut ait aliquis, intelligi debeant, nempè Minores de Observantia; Ecce ex definitione Pontificia idem est dicere *Fratres Minores*, vel *Fratres S. Francisci*, vel *Fratres Regularis Observantiæ*, vel totum illud aggregatum simul. Ne verò suspicio suboriri posset, hisce in Pontificiis definitionibus etiam Conventuales aliquo modo posse comprehendi, hoc ipse Pontifex eadem in Bulla voluit exclusum, ubi dixit, *de Fratribus Conventualibus*, secundùm privilegia viventibus se per alias litteras desuper edendas deliberaturum; quod & fecit ex integro in Bulla Concordiæ *Omnipotens Deus &c.* jam præcitata, modum vivendi, formam, & Titulum novi regiminis, & locum præcedentiæ post Observantes, aliaque plurima de ipsis, semper sub Titulo Conventualium expressè determinando Hæc omnia semper in suo rigore authoritate Apostolica fuisse confirmata, non ingno-

ignoramus, dum anno 1593. & 1602. ad 1631. contra Ministri Generalis totius Ordinis Minorum (ex Observantia assumpti) amplissimum Titulum diuturna, gravissimaque lite contendentes; his potissimùm ex Bullis, hisce fundamentis ceciderunt à causa, ut est videre in Decretis allegatis: unde in hodiernum usque diem, Minister Generalis totius Ord. Minorum intelligitur, qui de Regulari, aut Strictiori Observantia assumitur.

Posset aliquis à nominis ethimologia Conventualium antiquioritatem asserere, à tempore videlicet, quo Minoritæ cœperunt in Conventibus habitare; deducturus exinde, Conventuales modernos de professione mitigata, etiam quoad nomen, antiquissimos esse in Ordine Minorum. Respondeo tamen, de *Conventualium* agnomine, prout quid superadditum nomini essentiali *Minorum* in Regula Franciscana instituto importat, nos ut supra dilucidè, ac sufficienter tractavimus, ostendentes ipsum non ab Innocen. IV. concessione, quæ fuit tantùm pro Ecclesiis, nec à Constitutionibus Farineriis, aut Benedictinis desumi posse, nisi tribus hisce in acceptionibus etiam Observantibus, & Capuccinis, absque ulla partis alterius singularitate competere dicamus; In quarto sensu, prout partem unam in Corpore Franciscano Regulam non in rigore, sed sub mitigatione profitentem importat; ab Eugenio IV. recognoscendum esse à controversiis abstrahendo, demonstravimus: Iam verò ut aliquo super primis tribus nominis *Conventualium* acceptionibus vim facienti respondeamus; ultrò concedimus quæcumque ab ipso producta; nempe à conveniendo fuisse dictos Conventus; unde Religiosorum domibus adhæserit, de quibus solidiori fundamento ex sacris Canonibus in præfatione loquuti sumus. Ex his tamen inferendum non dubito, Conventuum nomine ante Innocentij IV. mox allegendam ex ipso concessionem, donata fuisse Fratrum Minorum ut plurimùm, Cœnobia, quod evidentiùs habemus in Annalibus, in Pisano, in Mariano, & in antiquioribus Ordinis Chronicis, dum de locis in solitudine acceptis loquendo dicunt, fundatum fuisse eo loco pro Fratribus Oratorium, seu Eremitorium; sępiùs autem, & ubicunque de locis intra, vel prope Civitates, & Oppida pro sæcularium servitute fundatis agatur, *Conventus* nominant expresse; atque certò certiùs dum S. Patriarcha pluries interrogatus pro assignanda Conventuum forma, & qualitate, hancque in arctissima paupertate semper assignans, adjungebat, alios hujusmodi metas excedentes à se tolerari, non approbari. Non de Oratoriis, aut Eremitoriis in solitudine ibi loquebatur, quæ à Fratribus singulariter zelantibus ad apicem paupertatis erecta fuisse non dubitatur; ideoque postmodùm à Laxioribus derelicta. Dicebat ergo de Conventibus ut supra pro sæcularium satisfactione constructis.

Vt enim dubium omne repellatur; quis Oratorium, non Conventum effingat illum, qui statim ab Ordinis initio Bononiæ fuit erectus à Ioanne de Stiachia Ministro Provinciali, obque excedentem magnificentiam à S. Francisco graviùs increpatum, jussumque dimitti, tandem rogante S. Patriarcha Dominico toleratum? Sacer Assisiensis S. Francisci Conventus in tanta majestate statim ab ejus obitu ęre Pontificio fabricatus, quomodo Eremitorij nomine nuncupabitur? Dicas eodem modo de cæteris domibus, quas sub Conventuum Titulo legimus ab Ordinis initio fabricatas, in quibus Fratres ad Divina solemniter conveniebant, Populo prædicabant, studiis vacabant, ut de S. Antonio ab ipso S. Patriarcha S. Theologiæ Lectore constituto legimus, aliaque hujusmodi pro spirituali sæcularium consolatione peragebant, quæ in Eremitoriis, aut Oratoriis fieri, erat impossibile. Hac ex concordata ratione cujusdam prudentiam non commendare non possum, qui hæc sapientissimè considerans, hìc ingenuè confitetur, hoc Conventuum nomen haud ex illa Innocentij concessione fuisse Domibus nostris impositum, ut reverâ non fuit, sed à Conventuum nomine fuerunt Ecclesiæ Conventuales declaratæ. Addens verò, nomen hoc circa illa tempora natum esse, debebat novitatis præcisum tempus, & circumstantias adducere, si longè ante præfuisse, negare volebat.

Si fortè Innocentij IV. Bullam, *Cum tanquam &c.* supplicante Religione concessam

cessam quis adducat; in qua Pontifex indulget, ut Ecclesiæ Minorum, ubi sunt Conventus eorundem, dicantur Cōventuales, ad hoc ut nominis Conventualium pro Seraphica Religione scaturiginem inde liceat argumentari: Ex hoc primùm ego ipse dicta per me ut supra confirmo; nisi enim Ecclesias aliquas sine habitatore in Ordine fingamus, domos alias Fratrum in forma Conventuum, alias non in forma Conventuum, non confiteri non possumus; dum Pontifex Ecclesias nostras, ubi Conventus existant, Conventuales appellari posse concedit.

Illationem autem omnino negamus, utpotè cujus novitatis memoria nullibi in scripturis Ordinis appareat. Addo ultrò ad hæc dicentis favorem, Cherubini dictum in rubrica præfatæ Bullæ apposita; ipsam esse pro *Minoribus Conventualibus*; & tamen ita non esse, ipsis ex Verbis ex Bulla in illo transcriptis elucet.... *Decernimus, ut Ecclesiæ vestræ omnes, ubi Conventus existunt, Conventuales vocentur.* Ecce Conventualitatis nomen ad Ecclesias solas arctatum, ad Religiosos nullo modo extensum, utì profectò fuisset extensum, si Pontifex extendere intendisset, veluti solent disputationum occasiones in litteris suis amputare.

Quin & ad hominem sic arguo contra hoc fundamentum. Si hoc ipso in loco confitetur, nomen Conventus ante Innocentij concessionem extitisse, cur non à pari, vel à fortiori Conventuales à Conventibus, & non deinde ab Ecclesiis Conventualibus fuere nuncupati? Ecclesias denominat Pontifex Conventuales à Conventibus, non verò Religiosos, utì nec antea denominati erant, cur id gratis infigere velimus? Gratis dictum majori facilitate negatur. Causam disparitatis inter Ecclesias, & Religiosos assigno: ut quid enim in uno, & indiviso Ordine, quia à suo Fundatore, nec non in Regula, & in ejusdem confirmationibus Apostolicis, usu etiam inviolato, cæterisque in litteris Pontificiis eousque *Ordo Fratrum Minorum* fuerat intitulatus, supperaddi debebat novum distinctionis additamentum, dicendo, *Ordo Fratrum Minorum Conventualium*? Ad quorum aliorum Minorum differentiam hi nominari debuerunt *Conventuales*, utì postea ad Observantium distinctionem dicti fuere *Conventuales*, qui vitam, Regulamque mitigatam amplexati fuerunt? Quòd autem hoc agnomine illorum tunc Ecclesiæ fuerint decorandæ, causam, & justam, atque gravissimam subesse cognoscimus. Cum etenim plurimis in locis Minoritæ per diversa gravamina (quæ recitantur in tit. de Excessibus Prælatorum cap. *Nimis iniqua*) vexarentur ab Ecclesiarum Prælatis, Innocentio ipso post Gregorium IX. ad longum referente; illa erant non minima, quòd sanctam Eucharistiam in suis Ecclesiis conservare, Fratres defunctos ibidem tumulare, Campanam habere, aliaque hujusmodi sibi necessaria exercere non possent; quasi verò ipsorum Ecclesiæ loca essent privata, nec authoritate Episcopi constituta; cum è contra Ecclesiæ Collegiatæ, sive Conventuales his, aliisque plurimis privilegiis gauderent à Iure: meritò piissimus Pontifex supplicanti Religioni concessit, ut Ecclesiæ nostræ per hujus nominis *Conventuales* adjectionem hujusmodi privilegiis insigniri, atque gaudere deberent: eandem quippè esse quoad hoc Ecclesiam *Collegiatam* ac *Conventualem* constat ex cap. *Nobis fuit &c.* de Iure patronatus, ubi Glosa *Conventualis*, inquit, *Ecclesia dicitur ex quo duo, vel tres in Collegio sunt.* Addi potest aliud beneficium ex Innocentiana Concessione proveniens: Cum etenim locorum Guardiani ab Ordinis initio per majores Prelatos solerent institui; unde dicit Seraphicus Pater in suo testamento; *Firmiter volo obedire Generali Ministro, & illi Guardiano, quem sibi placuerit mihi dare:* Factum est ex Conventualiū Ecclesiarum declaratione, ut Conventibus liceret suos Guardianos eligere; juxta cap. *Nullus* de elect. cap. *Congregatio* 16. q. 7. cap. *cum Abbas* 18. q. 2. cap. *Cum Terra* de elect. cap. *Dilectus*. De consuetudine ubi dicitur; *Ecclesia Collegiata non providetur de Prælato per Collationem, vel provisionem, sed per Canonicam electionem fiendam per Collegium.* Hinc fortè fundamentum habuerunt statuta Farineria mox producenda, & à nobis explicanda de Guardianorum electione: Quod autem primum dixi, fuisse tum Religionis supplicantis, tum Papæ hoc privilegium concedentis intentum ad reparan

Vvad.t. 2. 1252.n.23. reparanda prænotata gravamina ; historicæ veritati magis convenire, docet expressiùs Annalista, cæterique Bullam istam referentes. Ecce causa gravisima, cur Titulus Conventualis Ecclesiis nostris deberet supperaddi ; cur verò Religiosis adderetur, nulla potuit assignari.

Ex quibus haud immeritò considerandum dixerim, quòd Pontifex illo in privilegio non Ecclesias nostras omnes dixit Conventuales, at eas solas, in quibus Conventus existerent, idest ubi Fratres ad divina solemniter congregari solerent ; Nec enim in Eremitoriis, ubi quasi privatim ad tempus victuri secedebant, crederem, ipsos solitos fuisse sub obligatione, atque cum solemnitate convenire, si autem ab Ecclesiæ Titulo Religio ipsa cognomen assumere debet, quo Titulo per Innocentij privilegium Fratres Minores *Conventuales*, ut prætendit aliquis, cœperunt appellari ; jam & Observantes, & Capuccini sine ulla differentia Conventuales etiam nuncupari debemus : Ecce ratio disparitatis inter Ecclesias, & Religiosos, ratio autem est anima legis, & optima interpretatio legum.

Adde, si placet, Emin. Cardinalem de Lauræa, & ipsis ex Observantibus Rodericum, & Mirandam dicentes, nomen Conventualium fuisse in Ordine Minorum antiquissimum. At sanè intelligendos esse non dubito, Rodericum, Mirandam, & Cardinalem de Lauræa largè loquendo de Conventualibus ab inhabitandis Conventibus, & quidem Rodericus in primo loco citationis, nempe tom. 1. q. 4. art. 1. variè de hoc Conventualium agnomine scribens, primò Conventuum nomen ab Innocentio in allegata Constitutione impositum innuit ; quod est contra verba Bullæ, deinde concludit, per ; *nomen Conventualium distinguebantur ab iis, qui reformationem affectabant, qui de Familia vocabantur* ; ubi priora sua dicta, vel retractans, vel explicans in bono sensu, verum dixit ; hi autem Fratres de Familia secundo post Innocentij concessionem sæculo tale nomen habuerunt, quod in superioribus diximus. In secundo verò loco, nempe tom. 3. q. 30. art. 4. dicit, se veriorem nominis Conventualium nativitatem indagasse, nempe allegata ex Bulla Innocentij, quam litteraliter exscribit, deinde à Petro Rodulpho Conventuali hæc omnia se accepisse demonstrat, unde nihil habet de suo. At Rodulphus ad extollendam multò magis suorum Conventualium antiquitatem illa ex Bulla progreditur, dicens, ipsam anno 1212. supplicante S. Francisco fuisse concessam, quod quantùm aberret à scopo, nullo negotio apparet ; cum Innocen. IV. Author Bullæ non nisi anno 1243. fuerit ad Pontificatum evectus. Miranda verò loco citat. nempè tom. 1. q. 12. art. 1. col. 3. dicit *In Ordine Minorum Claustrales, sive Conventuales dici, qui ab antiqua sua perfectione, & stricta Regula Observantia deficientes &c.* & quod cœperunt habitacula magnifica ædificare ; desertis prioribus paupereulis, qua ratione, ut quibusdam videtur, *Claustrales*, sive *Conventuales* cœperunt appellari ; deinde refert illam Innocentij Concessionem, dicens illa, quæ allegantur. Tandem Eminentissimus de Laurça loco citato dicit quidem, quòd prima Ordinis divisio fuit in Concilio Constantiensi, & quòd uni dicti sunt Reformati, seu Observantes ; alij verò remanent sub Communitate Religionis cum Titulo Minorum, seu Conventualium ; & in alio loco citato dicit, nomen Conventualium esse juxta Constitutionem Innocentij IV. Hæc omnia tamen, nisi, ut dixi, sano, & prædeclarato modo intelligantur, excusari non possunt, quin Verba Bullæ Innocentij, & Decreti Constantien. habeant in contrarium, ubi de nomine Fratrum Conventualium nec verbum habetur ; immò rationes efficacissimas ad oppositum ; quocirca viros adeò graves priori modo intelligendos esse non dubito.

Vvad.t.2. 1252.n.23. Roduphus fol.249. De Laurea Epist. Can.V.f. min. Ref.

Immò & lepidè observasse dicitur P. Gabriel Fabri supra memoratus, allegatam Innocentij IV. Bullam ad preces Religionis esse concessam ; unde urgetur argumentum, usum illius nominis Conventualium, quòd à Pontifice supplicarunt, haud fuisse à Minoribus neglectum, etsi de ipsius usu nihil legeretur in Ordinis monumentis. Non enim ex hoc, quòd nomen uxoris Cain reticuerint Sacra Biblia, dicemus eam proprio caruisse nomine, more Atlantidadarum Plinij, sicque de uxore Sem, aliorumque plurimorum. Respondeo ultrò

conce

concedens, petitionem esse factam pro parte Religionis, at pro Ecclesiis ex causa per nos abundantissimè recreata, contra gravamina Prælatorum, non verò pro Fratribus Titulo Conventualitatis absque ulla occasione donandis, cum Evãgelico *Minorum* nomine à S. Patriarcha in Regula apposito esset satis superque contenti; nec causa subesset, agnomen inducendi de novo, quo ab aliis distinguerentur, qualis ex Ordinis divisione provenit.

Sicut autem in sequentibus gratis dicitur, in usu fuisse Titulum Fratrum Minorum Conventualium, ita nullo negotio negatur; hoc enim profectò historiç nostræ non tacuissent, uti de aliis mutationibus, gravibusque novitatibus, atque successibus minimè silverunt. Grave quidem est, & graviori animadversione dignum, quòd nomen novum factum Religioni commune, duobus intercà sæculis ferè integris nullibi appareat, eò vel maximè quòd ad distinguendos spirituales à laxioribus, hos semper Fratres nominet, *de Ordinis Communitate*, ut videre est in controversiis anno 1300. subortis, & in Concilio Viennensi terminatis: Ex quibus argumentum validatur in contrarium; sicut enim in historiis adnotatur, Ecclesias nostras ad evitanda gravamina fuisse in Conventualitatem evectas; ita non tacuissent etiam, Religiosos novum Conventualitatis Titulum sibi adinuenisse, uti reverâ notarunt, quando verè dicti sunt *Conventuales* ab Eugenio IV. ut ab Observantibus distinguerentur.

Lepida P. Fabri observatio contra hæc, ibidem adjuncta (quòd sicuti dicendum non est, Vxores Cain, Sem &c. nomine proprio caruisse more Atlantidarum, eo quia ipsarum nomina in Sac. Codice non apponuntur, ita & negandum non sit, Fratres Minores ab initio Conventualium agnomen assumpsisse, eo quòd ipsa de assumptione nihil referatur in historiis) quantum roboris habeat, judicent alij: Ibi enim agitur de nomine proprio inter homines necessario ad discernendum unum ab alio; hîc autem de historiæ novitate, ac de agnomine tunc omnino superfluo contra Regulæ tenorem noviter inducẽdo; quod sine gravi fundamẽto historiæ credi non potest, nec licèt gratis adduci.

Objicere mihi quis posset, de facto nomen Conventualium in usu fuisse Religioni; quoniam in statutis Benedictinis de anno 1337. atque in Farineriis de anno 1354. (quæ etiam anno 1260. facta supponuntur à S. Bonaventura) Fratres Conventuales à non Conventualibus, atque Conventus Conventuales, à non Conventualibus secernuntur. Vnde Aluarus Pelagius in libro de Planctu Ecclesiæ dicit, se Conventualem fuisse apud Aram-coeli. Quid enim mirum, si Ordo Minorum ab impetrato titulo Conventualitatis pro suis Ecclesiis, etiam se totum Conventualem voluerit appellare, sicut multç Religiones, vel à suo Institutore, vel à loco suæ fundationis, vel etiam ab aliqua sua singularitate; immo & ab Ecclesiæ suæ, in qua morantur, titulo, titulum suum assumpsisse noscuntur? Quid si fortè post Ecclesias suas in Conventualitatem evectas, fuerint à Parochis per irrisionem vocati Conventuales, & hoc nomen ipsi Minoritæ pro gloria retinere voluerint? Quid si Fratres Minores dicamus institutos esse ab initio, alios in vita Conventuali ad Rivum-tortum in Ordinis initio, alios in vita Eremitica, ut legimus, eorum plurimos ad Eremitoria solitos fuisse ad tempus secedere; etsi de vita eremitica nihil in Regula præscribatur? Cur indè non liceat concludere, Religionem Minorum dictam fuisse Conventualem, eo vel maximè, quòd major pars Fratrum conventualiter vivebat, nisi fingere velimus, alio nomine Religionem in se, alio Religiosos ejus fuisse nuncupatos?

Ad hæc omnia, (ex quibus potissimùm evincendam Conventualium antiquioritatem aliquis arbitrabatur) ut sigillatim respondeam; recolenda sunt, quæ de Priore Conventuali, de Conventu Conventuali, de Fratre Conventuali diximus ex sacris Canonibus in principio hujus capitis; videlicèt, Ecclesiam dici Conventualem, in qua collegialiter aliqui congregantur; Conventum Conventualem, in quo aliqui ad faciendum Collegium deputantur, Priorem Conventualem, qui hujusmodi præsidet Collegio; Fratrem denique Conventualem, qui hujusmodi in Conventu, vel Collegio legitima deputatione collocatur ad concurrendum actibus

collegialibus; de quo in Cap. *Ne nomen*: de Religiosis domibus, cavetur expressè, ut in pluribus Monasteriis locum habere non possit: Vnde necessariò infertur, quòd Frater, vel Monachus in uno Conventu deputatus Conventualis, si durante tali deputatione in alio Conventu adesse contingat, in hoc secundo non erit Conventualis, sed hospes, & advena; quod etiam num in omni Religione practicari videmus. His, ut decet, intellectis, nullo negotio corruent omnia, & singula.

Si verò rejecta ista sacrorum Canonum legitima, & litterali explicatione mordicùs defendere quis velit, allegatos ex Farineriis, & Benedictinis Constitutionibus textus, de F. Conventuali habente, de non Conventuali non habente suffragium in electione Guardiani loci Conventualis; & de visitatione ab uno, eodemque Visitatore citiùs in Conventu non Conventuali, & tardiùs in Conventu Conventuali peragenda; nec non ex differentia Conventuum Conventualium à non Conventualibus, non ad mentem sacrorum Canonum, sed ad Religionem Conventualem in Ordine Minorum designandam esse intelligendos; quomodo non videat, Religionem suam à crassæ ignorantiæ (ut modestiùs loquar) nota non posse absolvi, dum statutum edidit, Ne Frater de aliena Religione, seu non Conventualis, ad eligendos Guardianos Conventuales, idest suæ Religionis accedat: Vt ab uno eodemque Visitatore Conventus suæ Religionis, nempè Conventuales; & de aliena, idest non Conventuales visitentur: quod sui Conventus, in quibus duodecim Fratres commorari non possunt, non censeantur de sua Religione, videlicet non dicantur Conventuales.

Textus ergo à Gerardi, seu à Benedictinis Constitutionibus, non de Religione Conventuali ullo modo, sed de locis Conventualibus evidentissimè loquitur, idest integro Fratrum Incolentium numero perfectis, ut mox declarabimus, atque de Fratribus ibidem Conventualibus, idest pro Conventu illo in Tabula Capitulari designatis. Novimus, & in nostra, & in cæteris Religionibus, aut per Tabulas Capitulares, aut per Provincialis litteras Obedientiales Religiosos singulos aliquo in Cōventu firma deputatione assignari, ubi eo anno commorari debeant, cujus propterea domus dicitur unusquisque factus esse Conventualis, in qua collocatus est, ut aiunt de *Familia*, si autem in uno collocatum Conventualem, in alio etiam ad tempus commorari contingat, hoc in ultimo non Conventualis dicitur, at Hospes, & Advena; ubi propterea nullum de jure communi suffragium habere potest in publicis congressibus: hæc ab omnibus recepta Gerardi Constitutionem evidentissimè declarant; ut nempè Guardiani Locis in Conventualibus ab his solùm eligantur, qui sunt ibidem Conventuales, idest collocati de Familia; cæteris ab eligendo exclusis, qui sic non essent ibi Conventuales, quamvis electionis tempore in loco reperiri contingeret.

Hæc germana, & plana est hujus statuti declaratio; sic etiam nunc apud Observantes, & Capuccinos observatur, ut in ballotatione, quæ pro Novitiorum habilitate fieri solet, atque cæteris in congressibus, qui publica communitatis vota requirant, Hospitibus, ut aiunt, exclusis, per solos Domus Conventuales, idest in Tabula illius Domus designatos, omnia peragantur: aliàs gravi cum confusione nomen Religioni commune Religioso eidem hodie in uno Couventu conveniret; cras in alio repugnaret: insuper Religionem ipsam jam tum sine ullo fundamento in Conventualem, & non Conventualem divisam fuisse confiteri cogemur; quod nullibi apud Authores reperitur.

Constitutiones Farinerias, ut vocant generaliter, & principaliter à S. Bonaventura fuisse compositas, & varias post rerum vicissitudines, contra Gerardi relaxationem à Farinerio anno 1354. restitutas ultrò concedo, Vnde argui non possit Vvadingus, quòd illas videre noluerit, ut antiquitatem nominis *Conventualium* ignorare liceret. Hæc autem Constitutio, sive declaratio de locis Conventualibus, & non Conventualibus, ex rerum successibus, & novitatibus potuit esse inter adjunctas, non enim dicimus nihilominos illis additum à Farinerio, sed parum, ut expresse notatur in Ordinis Chronicis, & Annalibus; & per extensum eos dabimus in tertio tomo

mo; at fuerit illa, vel S. Bonaventuræ, vel Farinerij (quia nihil hoc relevat ad intentum) Ordinem Minorum ab illa duplici Constitutione dictum fuisse Conventualem, omnino negamus: Ad ipsa textus verba provocamus: *Locum non Conventualem dicimus, ubi duodecim Fratres ut supra pro majori parte anni non possunt debitè commorari*: quid expressiùs desiderari potest, ut non Religionem in se à Titulo Ecclesiæ *Conventualem* dicamus? prout & hodie loca, seu hospitia non Conventus dicimus, ubi numero completo ad munia Religiosa convivere non possunt; ad hoc ut alia loca Conventualia, alia non Conventualia distingui cognoscamus; Aliàs confusio fieret in Ordine, si & Religiosi de Ordine Conventuali hodie in majori Conventu Conventuales dicerentur, cras in minori non Conventuales, ut Religione mutata, censerentur. Ecce quis Guardianus Conventualis, nempe de majoribus Cœnobiis; qui non Conventuales, nempe de Minoribus, intelligantur, nusquam verò de Religione Conventuali: Ecce similiter de visitatione locorum Conventualium, idest majorum infra septem dies, infra tres in non Conventualibus, idest in minoribus explenda.

Eodem modo Alvari Pelagij dictum, intelligendum esse non dubito, id est *Cum essem Conventualis Romæ ad Aramcæli* cum Romano in Ara-cœlitano Conventu viverem assignatus de familia, sive de collocatione; non autem, cùm essem de Religione Conventualium, quæ nullibi eo temporis legitur: Vt quid enim viro doctissimo, & in Curia Apostolica notissimo convenire poterat, ut se Conventualem, non verò Minoritam declararet, nisi fortè à nomine Conventualium nomen Minorum abolitum fuisse confingatur? Pro comperto habemus ex Pisano, Marco Vlyssiponensi, Gonzaga, Vvadingo, aliisque omnino plurimis per Arturum ad diem quintam Iulij recitatis, Alvarum Pelagium, qui anno 1352. piissimè obiit in Domino, ipsum in pauperioribus Vmbriæ Cœnobiis educatum, deinde sublimi ex doctrina, vitæque puritate ad majora evocatum, non solùm pro Regulæ zelatoribus inconcussè stetisse, sed & hac de causa tribulationes gravissimas à Laxioribus tolerasse, quod & in allegato hic libro *de planctu Ecclesiæ* voluit esse testatum. Sensus ergo doctissimi, atque Zelantissimi Alvari hic fuit; cùm Romæ commorarer ad Aram-Cœli non obiter, at firmiter, & assignatus in Tabula Conventus (non cùm vitæ sequerer libertatem) *Novi Petrum Corbarium decimantem mentam &c.* quod optimè facit ad ejus intentum, ut Corbarij mores authoritate firmiori describeret.

Artur. die 5. Iulij. Vvad. t. 3. 1340. n. 11. & alibi.

Vide ut sup.

Quis ergo etiam cœcutiens non intelligat, atque concludat, Alvarum Pelagium, & Constitutiones Farinerias, atque Benedictinas nihil habere ad probandam eo temporis in Ordine Franciscano Conventualitatem?

Veruntamen hæc omnia si gratis, & contra veritatem admittamus (nusquam tamen concedimus) Conventualium nomen Fratribus Minoribus inditum per statuta Farineria, per Benedictina, necnon per Innocen. IV. privilegium, eoque nomine ab illo tempore sic fuisse nuncupatos, ad aliorum distinctionem, qui non Conventualibus in locis habitabant, qui Ecclesias non Conventuales, sed Eremitoria incolebant; quid inde? ergo nomen Conventualium ab Innocen. IV. incœpit? transeat, etsi non concessum; sed ante Innocentium ubi erant Conventuales? vivente S. Francisco, & in ipsa Regulæ institutione, atque confirmatione ubi erant Conventuales? post Innocentium non Conventuales quomodo vocabantur? nullibi legitur: de solo Fratrum Minorum titulo reperimus. Quid autem inde ad intentum *Antiquioritatis*, id est majoris antiquitatis pro Conventualibus respectu non Conventualium, qui nomen, & vitam à S. Institutore præfixam absque mutatione conservarunt? Vlteriùs: ergo nomen Conventualium ab Innocentio ad illos distinguendos fuit appositum, qui relicto postea primario Regulæ Francisc. fundamento, nimirùm arctissima paupertate, mitigativa privilegia de novo fuerunt amplexati? nego consequentiam; quam in quatuor terminis deduci nemo non videbit; hoc modo: Omnes Minoritæ loca majora, Conventualesque Ecclesias incolentes dicti sunt Conventuales; sed aliquis ex ipsis loca majora sic incolentibus postea receperunt mitigativa Regulæ privilegia, ergo nomen Conventualium inditum est

ad

ad illos significandos, qui postea recepe-runt privilegia: argumentum claudicat ex variatis terminis. At syllogisticè arguendo sic erit dicendum; Nomen Conventualium illis omnibus Minoritis inditum est, qui loca talia, & Ecclesias incolebant; at Minoritæ de Regula mitigata sunt illi ipsi omnes, qui loca talia, & Ecclesias incolebant; ergo nomen Conventualium illis tunc inditum est, qui nunc sunt de Regula mitigata. Consequentia hæc erit bona, sed quia ex falsa minori deducitur, falsum erit consequens: Minoris falsitas est evidens ex integris Congregationibus Clarenorum (& cæteris omissis) Coletanorum, Amadæorum, & Guadalupensium, totiusque de Observantia corporis, quæ in Ordine Minorum tunc erant veriùs, quia Regulam purè observabant, & dehinc introductioni libertatis assentiri nolentes separatim vivere maluerunt.

Concedimus ultrò, aliquas Religiones à fundationis, aut promotionis, aut reformationis suæ loco insigniori, vel ab alia causa particulari suum assumpsisse cognomen; ubi præsertim veluti proprium ab aliis distinctivum sit necessarium: hoc tamen in amplissimis Prædicatorum, atque Minorum Ordinibus, haud evenisse gaudemus, qui Titulum proprium à Sanctis Patriarchis acceptum, in ipsorum Regulis præfixum, in Pontificiis eorum approbationibus confirmatum, conservarunt intemeratum; utì PP. Prædicatores in hodiernum usque diem gloriosissimè conservant: suos ergo S. Franciscus non à se ipso, non ab Vrbe Assisiensi, non aliunde, sed Evangelica ex Doctrina *Minores* voluit appellari; nec mutationis, aut voluntas, aut necessitas fuit, donec Ordine diviso, debuit una pars ab alia ex agnomine superaddito condistingui; Ex quo Fratres Minores de Regulari, & Strictiori Observantia, & Minores Conventuales, & Minores Capuccinos fuisse nuncupatos, ultrò concedimus. Quomodo autem valere possit argumentum à simili adductum à domibus particularibus ad Religionem universam, judicent alij; cùm præsertim in casu distinguendæ domus unius ab alia ejusdem Religionis eadem in Vrbe utplurimùm ibi tractetur.

Bellè quidem, at sine fundamento adjicitur, quòd fortè ab Ironia, & irrisione Parochorum fuerint Conventuales intitulati, unde Titulus eis inhæserit; de quo fortuito casu nullibi apparet indicium; leviusque videtur argumentum, ad causam sustinendam, quam tanti facere voluerunt: unde non mirari non possum, quòd qui priùs dixerat, Ordinem Minorum magno sibi honori dedisse, quòd ex Innocentiana concessione Conventuales fuerint appellati, nunc ex suspicata irrisione Parochorum Titulum illum velit adducere.

Dum verò dicitur, appellatos fuisse Conventuales ab Ordinis initio, qui morabantur in Conventibus, ad integrandum argumentum apponi debet, quòd erant non Conventuales, qui habitabant in Eremitoriis; unde sequeretur, eundem numero Religiosum heri fuisse in hac Domo Conventualem, hodie in alia non Conventualem, sicut & reverâ in Constitutionibus Farinerij describuntur; quod tamen in hodiernæ significatione Conventualitatis maximũ omni evidentiâ fuisset inconveniens. Quòd si ad inconveniens evitandum id fingere velimus, jam insinuatum, Fratres Minores à sui exordio institutos fuisse alios Conventuales ad inhabitandum in Conventibus, alios in vita eremitica ad incolenda Eremitoria, & hoc etiam Observantibus ab initio fuisse in usu; hoc totum nullibi legitur, erroris que à Regula ipsa Minorum, ab exemplo S. Francisci (de Discipulis ejusdem idem dicendum) qui haud raró à charitativa Marthæ actuositate ad solitariam Magdalenæ quietem secedebat. Assignari verò nequibit, ubi duplex hæc Fratrum Minorum vita describatur. Cùm ergo titulus Conventualitatis Fratribus Minoribus stabili firmitate adjectus vitam privilegiatam, præcipuè in altissimo paupertatis apice etiam in litteris Apostolicis significet, numquam satis admirari possum, quòd aliquis dicere velit, S. Franciscum, S. Antonium, & alios pecuniæ, atque possessionum perpetuos adversarios fuisse Conventuales; quòd major pars Religionis ab initio Conventualitatem sequuta sit, aut denique Religionem universam Minorum, ad modum Conventualitatis hodiernæ uniformiter dictam fuisse Conventualem.

Dato tamen (nunquam concesso) quòd à titulo Conventualitatis per Innocentium

nocent. IV. Ecclesiis nostris indulto; necnon in statutis Farineriis, & Benedictinis per occasionem indicato, Religio nostra dicta fuerit Conventualis antiquitùs, quid inde? ergo illa Conventualitas in sensu Bullæ, statutorumque præfatorum intenta est eadem cum Cōvētualitate moderna, quę Fratres Minores Conventuales per Regulæ mitigationem ab Observantibus distinguit? nego consequentiam. Ostendimus enim in superioribus, nomen Conventualis propriè, ac præcisè ad distinguendos Fratres Minores Regulæ privilegiatæ ab ijs, qui Regulam ipsam in sua essentiali puritate observare voluerunt, fuisse primò ab Eugenio IV. introductum, & à Leone X. anno 1517. stabili separatione confirmatum; eodemque in sensu, in litteris Apostolicis continuari videmus; quod de Bulla Innocentij IV. statutisque prænotatis dici omninò non potest, cum nulla dispensatio contra Minoriticam paupertatem in primis duobus Religionis nostræ sæculis extiterit.

Habemus itaque, nomen Conventualium ab Eugenio IV. Fratribus Minoribus primò adjunctum, ad distinguendum inter Observantes, & professores mitagatæ Regulæ à Iulio II. positum fuisse sub præcepto, ut duo tantùm agnomina remanere deberent in Ordine Minorum, nempè Observantium in puro Regulæ rigore permanentium, & Conventualium privilegia sequentium; tandem à Leone X. stabilitam fuisse Ordinis divisionem, ac sub expressa nominum, & rei differentia, ut Fratres Minores Observantes, vel Fratres Minores simpliciter dicerentur, qui omnimodo rigore Regulam litteraliter observarent; alij Conventuales dicerentur, qui à privilegiis dispensativis recedere noluerunt. Non video, quomodo moderni Conventuales sic ab Ecclesiis nuncupati fuerint ab Ordinis initio, & antiquiores, idest primi S. Francisci Filij, si enim Conventuales, qui nunc sunt, sunt ijdem qui ab Ordinis initio fuerant, ergo fuerunt illi, sicut moderni; sed moderni possident, & Regulam profitentur mitigatam; ergo antiquiores, & primi S. Francisci Filij in Ord. Minorum possidebant, & profitebantur vitam mitigatam, ergo sic fuerunt à S. Fancisco instituti, ergo superflua fuit ad hæc Apostolica dispensatio.

Sæpiùs item ostendimus, qualiter per S. Franciscum, Antonium de Padua, Bonaventuram Seraphicum, Haymonem Anglicum, Ioannem Parentem, Ioannem Permensem, Albertum de Pisis, Hieronymum de Asculo, Bonagratiam, Matthæum Aquaspartanum, Ioannem de Murrho-Vallium, Raymundum Gaufredi, Gondisalvum de Valle bona, Michaelem Cæsenatem, Vassallium, Fortanerium, cæterosque ad annum usque 1400. & ultra Ministros, & per Comitia Generalia fuerit adversùs irrepentes abusus pro tuenda integra Regulæ Observantia vivido conatu pugnatum; adeò ut Helias, Crescentius, Antonius de Massa (Gerardo vix prudenter affugiente) contrarium attentantes fuerint à Generalatu depositi. Nullam fuisse super Regulæ rigores Apostolicam dispensationem, ex attestatione Clementis V. in Concilio Viennensi monstravimus; primam omnino ex Martino V. produximus.

Non ibo inficias, Gregorium IX. ab Heliæ Sophismatibus deceptum, aliqua indulsisse, non quidem ad possidendū, & similia, sed pro colligendis ad Ædificium Assisiense pecuniis; quæ tamen à S. Antonio de Padua ipse Pontifex sinceratus revocavit. Concedo, quòd Innocentius IV. non ad possidendum, equitandum, vestiendum &c. sed in modo contrectandi, & cumulandi eleemosynas, aliqua dispensaverit; at operante primùm Capitulo Metensi, deinde in Narbonensi S. Bonaventurâ, constat, ea non fuisse in Ordine recepta; immò Alexandri IV. authoritate revocata. Idem de Benedictinis statutis, seu Gerardi Oddonis habemus in Annalibus actum fuisse, procurantibus eorum revocationem alijs post Gerardum Ministris, & Comitiis Generalibus; ita ut inconcusso Zelo semper fuerint in Ordine oppugnatæ relaxtiones; donec ex immatura plurium Generalium morte, aliorumque majori ex promotione, vel ad Apostolica negotia delegatione, ex gravissima pestis ruina, quæ uno tempore saniores, & seniores sustulit è medio; at longè graviùs ex diuturno Schysmate post obitum Gregorij XI. sub quo vix liceret delinquentes corrigere, ne ad alia Castra transierent; introductis abu-

sibus, altèque firmatis, cum aliàs remedium non habere viderentur, ad sincerandas Fratrum conscientias, Martin. V. anno 1430. ejusque successores dispensativa privilegia invexerunt in Ordinem, quorum acceptatores, & professores ad aliorum in Regulæ Observantia perseverantium differentiam appellati fuere Conventuales per citatas litteras Apostolicas.

At dicet aliquis, privilegia paupertatis dispensativa præextitisse à Religionis exordio, nempè per Clemen. IV. concessâ Minoritis successione in Parentum hæreditates ab intestato, ac si essent in sæculo; & hoc petẽte S. Bonaventura sanctissimo Generali Ordinis, ut patet in Bulla, *Obtentu Divini Numinis &c.* anno 1265. & in Bulla Martini IV. anno 1281. *Ad uberes fructus*, quam Sixtus IV. in alia simili sua concessione inseruit: Privilegia hæc longè amplissimè confirmasse dicitur Martinus V. anno 1430. *ad statum Fratrum Ord. Min. &c.* quæ omnia confirmata leguntur ab Eugenio IV. Pio II. Sixto IV. Iulio II. & aliis Romanis Pontif. ut præsertim videre est in quadam Bulla Alexandri V. pro Conventu Camberiacensi, quam Alexander VI. in alia sua *Ea, quæ per Nos &c.* anno 1499. insertam confirmavit. Quod idem ab Alvari Pelagij Minoritæ circa annum 1310. & ab exemplo Gondisalvi Ministri Generalis circa annum 1304. prout ab Vvadingo, & aliis allegantur; immò & à Roderici, Mirandæ, Gonzagę insignium de Observantia Scriptorum testimonio irrefragabili probari posse videtur.

Concessionem Clementis IV. allegatam, etsi admitterem de successione, nempè Minoribus concessa in bonis Parentum ab intestato, non tamen dici potest extitisse ab Ordinis initio, cum supponatur expedita anno 1265. illud autem ab anno 1208. dimetimur; immò nec nomini Conventualium ab Innocen. IV. (ut prætenditur) indicto suffragatur, cum annis 12 post Innocentianam extitisse censeatur.

Sed principaliter ad rem; Concessionem illam Minoribus factam, ut succedere valeant Parentibus ab intestato, ac si essent in sæculo; admittere ut veram omninò non possum. Concessio hæc supplicantibus Prædicatorum, & Minorum Generalibus expedita fuisse supponitur, ut habetur in Bulla; inter Minores autem Ministrum Generalem agebat S. Bonaventura Doctor Seraphicus omnium relaxationum hostis implicabilis, & pro tuenda, vel restituenda integra Regulæ Observantia Zelator indefessus; & tamen hanc omnium in Franciscana paupertate dispensationum maximam, & recepisse, & supplicasse supponitur. Mihi profectò non sufficit Vvadingi restrictio; quòd nẽpe Sixt. IV. post duo ab inde sæcula declaraverit, illã concessionem ad Observantes non extendi, quia tempore hujus prætensæ concessionis unicum erat corpus in Ordine Minoritico, in Regulæ Observantia sanctè perseverans, unde ad alios extendi non poterat, aliis interdici, nec etiam si fuisset jam tum Ordo bimembris, poterat ad duo sæcula retrahi Sixtina declaratio: immò, quod magis facit ad propositum, cum Sixtus per suas litteras (de Clementinis nec habens verbum) privilegium illud Minoribus Conventualibus indulserit; ut nempè in Parentum hæreditatibus succedere valeant ab intestato, paulò post edito novo diplomate declaravit illam suam (de Clementina nullibi facit mentionem (concessionem ad importunam aliquorum instantiam expeditam esse, atque ad Observantes non extendi; unde pateat, locum non habere restrictionem Vvadingi, quatenùs simus in Clementina: de Sixtina immediatè dicemus. Suppono iterum, hoc prætensũ Clemen. IV. privilegium omnino esse amplissimũ inter cætera, per quæ paupertas Minoritica dispensata fuisse legatur; cum enim proprietas in particulari nusquam dispensata dicatur; de proprietate in Commmuni loquendo; hæc successio in hæreditatibus supponit in Minorita nunquam extingui jus Civile ad possidendum; supponit, & ipsam possessionem in communi, & cætera quæcumque valeant rationem dispensationis inducere.

Quomodo ergo credibile fieri possit, ut S. Bonaventura zeli prorsus incomparabilis, de quo juremeritò dicit aliquis, quòd fuerit post S. Franciscum sanctior universis, qui Religioni præfuerunt, qui totis lacertis pro integra, & purissima Regulæ Observantia, pro

elimi

eliminandis, vel minimis abusibus in toto Generalatu laboravit; & longè minus dispensativam Innocentij IV. Regulæ declarationem, tum ex Generalis Capituli Decreto, tum authoritate Papæ voluit antiquari; qui contra legatorum, sepulturarum, & testamentorum aviditates statuta rigorosissima sæpè repetita publicavit, ante, & post assertam Clementis IV. concessionem, ipsorumque executionem gravi rigore semper exegit, ut diffuse videre est in Encyclicis ejus epistolis ad Ordinis Prælatos *Licet insufficientiam meam &c.* Dat. Parisiis 9 kal. maij anno 1257. & *Quoniam ad hoc potissimùm &c.* Dat. Parisiis in die S. Georgij Martyris 1266. id est altero post datum assertę Clementinæ; quomodo, inquam, Sanctus iste paternæ S. Francisci intentionis, & Regulæ Zelator acerrimus, veluti oblitus sui contra S. Patriarchæ mentem (ad quam certè totâ diligentiâ sese componere satagebat) in excidium paupertatis Franciscanæ, privilegium adeò supra cætera fini suo præjudiciale acceptaverit? at quid dico acceptaverit, cum ibi dicatur supplicasse? iterum, quomodo possumus in animum inducere, ut quadraginta post hæc, & amplius annis, Clemens V. qui multo leviores paupertatis relaxationes in Concilio Viennensi productas, examinatas, & redargutas interdicens definivit in fine, Ordinem universum eò usque in Regulæ pura Observantia persistere; ad quod fæliciùs continuandum arctissimam illam suam Decretalem, *Exivi de Paradiso &c.* totaliter ad mentem S. Francisci eodem edidit in Concilio, & à Religione universa receptam observari mandavit; quomodo, inquam, hujus assertę Clementis IV. dispensationis, (ut & aliorum Romanorum Pontificum, maximè Nicolai III. Constitutionum meminit) vel reformãdo, vel confirmando, quod suæ Decretali fuisset contrarium, vel ad conscientiarum quietem revocando non meminerit? Vlteriùs; gravissimis illis in Controversiis, quæ tunc in Concilio contra Ordinis Communitatem agitabantur, ut de Regula prævaricata, quomodo Communitas ipsa per assertum Clementis privilegium non se defendit; at potiùs ostendit, nullum extare privilegium, nullam Regulę prævaricationem? Deinde Sixtus IV. anno 1472. duobus nempe, & ampliùs posthæc sæculis, importunis aliquorum instantiis adactus (ut ipse ait) hoc ipsum nunc assertum privilegium in hæreditatibus suorum ab intestato succedendo cõcessit, expedito diplomate *Dum fructus uberes &c. pridie Kal. Martij*, quod postmodùm datis aliis literis, *Licet non dudum ad importunam &c. Dat. die 7. Augusti*, declaravit ad Observantes non extendi; quomodo ut dispensationis novæ titulum effugeret, fieretque indulgentiâ firmior, & ab antiquitate venerabilior (eò vel maximè, quòd ad importunam aliquorum instantiam hæc à se concessa fuisse dicit) quomodo, inquam, dispensationis hujus assertæ Clementinæ meminisse non potuit, si verè extitisset? quomodo, inquam, hujus amplissimi privilegij Ordinis monumenta nullibi mentionem faciunt? Immò in oppositum Rodriquez jurium Regularium, & maximè pro sua Religione Minorum solertissimus Indagator, tom. 3. quæst. Regular. q. 30. art. 4. privilegium ipsum referens ex Sixto IV. aliasq; simul dispensationes, hoc solùm de Clemente IV. penitùs ignoravit? & ibid. qu. 68. art. 20. docet cum communi, maximè cum Bartol. in Minor. non subsistere testamentum, ubi Minorita fuerit hęres institutus: & Bartolum in utroque Iure versatissimum, & de Minoritico peritissimum, hæc si fuissent ignorasse quis præsumat? Saniùs ergo hac in re se habuisse Rodericus mihi videtur, qui, ut & Vvadingus adnotavit, assertam hanc Clementis IV. concessionem in suo Bullario describens; ipsam solis Dominicanis (ommissa additione, *& Ministro Generali Ord. Minorum*) notat inscriptam. Huic ergo libentiùs ex motivis præallegatis assentior, eò vel maximè, quòd ut sac. Prædicatorum Religio privilegium in viridi Observantia semper habens, nunquam illud dissimulavit; ita in Ordine Minorum nullibi apparet nominatum; allegatis præsertim in controversiis, & Bullis in quibus permaximè valuisset ad propositum. At dato, non concesso, quòd hujusmodi subsistere diceretur Clementis IV. privilegium, quomodo consequenter inducitur ab illo, fuisse ab Innocentio IV. mitigatum pro Conventualibus paupertatis rigorem; si anno 1254. non dubitatur abiisse

Vvad. t. 2. 1257. & 1266.

Vvad. to. 6. 1472. n. 180.

se à mortalibus Innocentium, assertum verò Clementis Diplomata sub Dat. 1265. asseritur.

Constitutione Martini IV. sicut ultrò admittimus, ita negamus, illam fuisse Regulæ dispensationem, sed faciliorem modum à Romanis Pontificibus inventum, per quem conservata Fratrum Minorum arctissima paupertate, Sedes Apostolica per Ministros suos Fratrum eorundem necessitatibus, & piæ testantium voluntati securiùs provideret; ut post Clemen. VII. declaravit integro Zelo S. D. D. Innocen. XI. edito diplomate. *Solicitudo Pastoralis officij &c. Dat. Romæ die 20. Novembr.* 1679.

Necessariò tamen advertendum censui, quòd aliquis referens Martini Bullæ verba per diversos, ut fieri solet, caracteres, sic ait ex Persona Papæ; *Bona legata ex hæreditate ab intestato, vel aliunde provenientia &c.* innuens successionem legalem à Martino IV. Minoritis fuisse concessam, ut inde probet, jam tunc anno 1281. Minorum paupertatem fuisse dispensatam. Consequentiam ego inexcusabilem admitto, si vera sunt præmissa, ex quibus deducitur. Ne verò falsi redarguatur, eo quòd hæc clausula essentialis, de qua disputatur (nempe dispensatio, & habilitatio ad succedendum ab intestato) in assertis Martini litteris incip. *Exultantes in Domino &c.* realiter non existat, nec apparentiam habeat; ad evitandum, inquam, hoc inconveniens, ibidem confitetur, quòd Bullam ipsam Martini IV. videre non potuerit; hæc addens; *Et hic est sensus Bullæ, quem prolixius adhuc recitat Sixtus IV. ipsum inserens suæ Bullæ, Dum Vberes fructus &c.* Ego autem ut respondeam; si mihi cõcedatur confiteri ingenuè quod sentio, Verba Bullæ, ut talia formaliter non allegassem diverso caracterę, ut fieri solet, si sensum, non verba citassem; nemo quippe non confitetur, longè majoris roboris esse verba Bullæ, ubi allegantur, quam eorum sensum; de illis namque suspicio vix falsitatis apparet, quod in producto sensu, vel ex ignorantia, vel ex inadvertentia, vel ex malitia faciliùs est accidere. Deinde gravissimum controversiæ punctum, ut à Romano Pontifice decisum non allegassem, nisi verba decisionis vidissem in fonte: Verba tamen Bullæ, Bullamque prætensam per extensum nullo negotio vidisse poterat in Roderico, quem sæpiùs allegat, atque in Vvading. in Reg. Pontif. to. 2. fol. 155. ubi est per extensum Bulla 6. Martini IV. & litteraliter insertam à Martino V. suis in litteris, *Amabiles fructus &c.* Eodem in Vvading. legendis in Reges. t. 5. Bulla 209. fol. 165.

Vt autem jam positivè respondeam: Martinus IV. ad Ordinem Minorum singulari devotione propensus (unde & ad Assisiensem S. Francisci Basilicam in habitu Minoritico, quem ante mortem postulavit, sese tumulandum in ultimis Tabulis ordinavit; etsi illius Corporis translationi non consenserint Perusini) in Bulla *Exultantes in Domino &c.* supra allegata Apostolici Syndici deputationem in Ordine Minorum, ut legitimè institutam per suos Antecessores approbavit, ejusque authoritatem ad ea solùm administranda restrictam, quæ Minorum ex Regula, Pontificiisque declarationibus haud repugnant, ampliavit ad frænandam heredum avaritiam, qui pias Testantium voluntates, Minorumque Fratrum necessitates fraudare non vererentur. At de succedendo in legatis, vel hæreditatibus ab intestato, nec verbum habet, nec apparentiam, quod unicum ex Martini litteris ab allegante adducitur, & prætenditur. Ipse potuisset in hoc errare, quòd Sixtus IV. in Bulla sua *Dum uberes fructus &c.* per ipsum allegata post recitatæ, ac confirmatæ Martinianæ prædictæ tenorem, hujusmodi legalem successionem Minoribus Conventualibus eorum Generali supplicante, ut appareț ex ipsa bullæ narrativa amplissima super Regulam dispensatione concessit; ex quo fortè ille credere voluit, hanc dispensationem à Martino IV. jam peractam, à Sixto fuisse confirmatam: Contrarium tamen, ut observat Vvading. Sixtus ipse declaratum voluit non solùm in dicta narrativa, in aliis suis litteris, *Licèt non dudum &c.* jam in superioribus allegatis; dicens amplissimam hanc dispensationem ad importunam aliquorum instantiam à se fuisse concessam, eamque ad Observantes non extendi dixit; ad quos tamen præallegatas Martini IV. & V. litteras absque ulla dispensationis nota extendi, novissimè, ut dixi, decla

Vvad. t. 2. 1285. n. 1.

Vvad. to. 6. 1472. n. 110. & in Reg. Bull. 10. Sixt. IV.

declaravit Innocen. XI. Hæc omnia fortiori rursus argumento sic confirmo. Si successionem in hæreditate Parentum ab intestato, ac si essent in sæculo dedit Fratribus Minoribus Clemens IV. cur Martinus IV. Clementinæ concessionis hic non meminit, ut solent Romani Pontifices? si hoc ipsum indulsit Martinus IV. cur & Clementinæ, atque Martinianæ non facit mentionem in sua Constitutione Sixtus, ut dispensationem suam magis firmam, minus admirabilem, & ab antiquitate magis venerabilem redderet; ubi non nova concedere, sed antiqua confirmare videretur? Adde ad hæc, quæ ad idem in superioribus responsionibus adnotavi. Cur hæc omnia Communitas Ordinis ad sui defensionem in Assisiensi Capitulo anno 1430. non allegavit? Cur Paul III. in Bulla *Exhibita* lib. 8. recitanda privilegium hoc ad Conventualium preces confirmans, id ait non à Clemente, nec à Martino, sed à Sixto IV. fuisse concessum?

Ad citatas Martini V. litteras noto primò, eas cum hac expressione fuisse allegatas; *Multò adhuc ampliori mitigatione processum est ad ulteriora in mitiganda paupertate Minorum à Martino V. per ipsius Constitutionem. Ad statum Fratrum Ordinis Minorum Dat. Romæ 10. Kal. Septemb. Pontific. an. 13.* Ergo Martinus V. hac in Constitutione saltem aliquid supra jam allegata debet cõcessisse. Sed nec hac in ampliori, quam citat, cõcessione, nec in alia quacumque indulget eis, ut hæreditates possint ab intestato succedere, sed tantùm per Procuratores possidere, petere, ac exigere legata quæcumque, annuos proventus &c. ergo dispensatio illa ad succedendum ab intestato nondum existebat; quæ longè amplior est dispensatio, cum sit directiùs contra votum paupertatis Minoriticæ, quàm possidere medio Procuratore Apostolico. Notandum ulteriùs, quòd Gullielmus Casalensis Minister Generalis hujus dispensationis Martinianæ postulator illam de succedendo in hæreditates, si præfuisset, non omisisset, nec Papa ipse tacuisset.

Concedo demum, quòd ab initio concesseram, à Martino V. supplicante Gullielmo Præfato Generali hoc anno 1430. incœpisse in Ordine Minorum Apostolicam dispensationem in voto paupertatis (de lineis vestibus, de calceamentis, & similibus hîc non loquor, cum privilegium super his mihi nondum apparuerit) quod autem hujus ex concessionis Martinianæ verbis ab aliquo subinfertur, jam tunc Minores possedisse stabilia, annuosque proventus &c ex illis Bullæ verbis, *Hactenus Ordini præfato; ejusque Conventibus relicta*; & ipse id concedo; sed ex introductis abusibus, ad quos eliminandos eodem anno in primo Generalissimo Capitulo totius Ordinis factæ fuerant sub Ioanne Cardinali Cervantes Præside Apostolico per B. Ioannem de Capistrano Constitutiones Martinianæ ab omnibus sub juramento receptæ, & per Pontificem confirmatæ. Si autem non abusus, sed privilegia extabant ad favorem relaxationis, cur non allegata fuerunt, ut subsequentia allegata sunt anno 1517. ad Conventualium defensionem? Dum verò Gullielmus Casalensis præfatus observasset, jam diù radicatos abusus (ex causis enim supra recitatis, maximè verò ex diuturno Schysmate invaluerant) haud posse faciliter abscindi, & ubique, ad quietandas Fratrum conscientias, hujusmodi privilegium impetravit.

Ab Anno verò 1430. Pontifices multos, nempè Martinum ipsum, Eugenium IV. Pium II. Sixtum IV. Alexand. VI. (addo & ego ad abundantiam Iulium II.) mitigativa privilegia paupertatis indulsisse Minoritis, ultrò confiteor. At principaliter adverto mitigationes illas, etsi omnibus extra Observantiam indultas absque restrictione, & non aliquibus aut Personis, aut locis in particulari; non tamen fuisse ab universo Communitatis corpore acceptatas; quòd attestantur dilucidè, non ij solùm, qui dispensationem abhorrentes, ut ejus etiam periculum effugerent, ad Observantiã convolabant; sed longè clariùs integrę Clarenorum, Æmadæitarũ, Coletanorũ, Caperolanorum, Guadalupensium, aliæq; varię Cõgregationes, quę tametsi sub Ministris ad verbale Regulæ præscriptum vivere maluissent; ne tamen mitigationibus præfatis se se exponerent, in separatis Congrgationibus Regulam litteraliter Observare maluerunt. Post integram verò Conventualium ab Oservantia separationem anno 1517. sub

Leone X. peractam, tunc quidem nemine in dubium revocante, universa Conventualium Religio sic separata mitigationem paupertatis,aliaque dispensativa privilegia; nec non ex Concilij postmodùm Tridentini authoritate, possessionem in communi, suo ipsius Religionis nomine recepisse comprobatur: Vnde veriùs mitigationis universalis initium firmiori veritate ab anno 1517. præfato, multoque ampliùs ejusdem ampliationis à Concilio Tridentino desumendum esse non dubitaverim.

Verùm Concessio Alexandri V. pro Conventu Camberiacensi allegata,vel ut in quadam Alexandri VI. confirmatione cum extensione inserta (habetur per extensum in Vvading. tom. 5.in regest. Pontificio anno 1409. Bulla 13. Alexandri V.) primò est contra illam producentis intentum: Cum enim anno 1409. à Pontifice de Ord. Minorum assumpto, & consequenter in rebus eorum versatissimo expedita fuerit,& sequentia contineat, *ut Eleemosynas &c. quæ vobis in futurum pia largitione fidelium &c. legari contigerit &c. dummodò res, & bona ipsa mobilia fuerint, per Procuratores &c. recipere valeatis fœl. record. Nicol. III. & Clemen. V. non obstantibus &c.* Plura ex ipsa concessione deduco contra referentem; nempe duobus integris sæculis Religionem absque ulla mitigatione paupertatis in omnimodo rigore per illas Nicolai, & Clementis Decretales exposito perseverasse. Hoc evidentiùs apparet, ex eo quòd Conventus ille Camberiacensis (unicum enim erat adhuc Corpus in Ordine tunc indiviso) pro recipiendis abundantiùs eleemosynis in testamento relictis (modò non sint bona immobilia) dispensatione speciali cum derogatione Decretalium Nicol. III & Clemen. V. indiguisse probetur: Vnde totum Ordinem ad ipsarum Decretalium rigores eo temporis vixisse non dubitetur. Est etiam contra hæc allegantis intentum, quòd ea in concessione indulgetur, ut Eleemosynas, & legata recipere valeat, hac tamen sub restrictione (dummodo bona ipsa mobilia fuerint) ex quo intelligas, quo adhuc rigore viveretur in Ordine, dum à Pontifice de suis assumpto impetrare non potuit,ut in uno Conventu reciperentur immobilia. Deduco tandem, nec Clemen. IV nec Martini IV. nec alterius Pontificis extitisse pro duobus illis sæculis privilegium dispensativum Minoritis ad possidendum in cõmuni concessum. Ex quibus omnibus, quis etiam cœcutiens non videat, Ordinem Minor. in tertio suo sæculo indivisum in pura Regulæ Observantia, per Nicol. III. & Clemen V. declarata perseverasse?

Vvad. t. 5. in Reg. Bull. 13. Alexan. V.

Cætera de Alvaro Pelagio, & Gondisalvo producta, utinam,qui produxit, tacuisset, quæ ipsius causæ non favent, at priscas Ordinis relaxationes ante privilegia denunciant. Alvarum Pelagium relaxationes illas non recitativè, vel approbativè describere, sed dolendo, & exprobrando deplorare, nemo,qui legerit,ignorat, in loco ab aliis citato ex lib. 2. de planctu Ecclesiæ cap. 66. si textus integer adducatur. Gondisalvus Minister Generalis ex Memor.Ordinis, & ex Vvading.productus(adde si placet, Gaufredium,Ioannem Minium,& alios) adhuc expressiùs adversùs intentum allegantis pro integra totius Ordinis in puritate Regulæ permanentia proclamat; dum introductas absque dispensatione relaxationes, & minimos etiam abusus, eliminatos esse contestatur, ut apparet in textibus adductis. Ad intentum etiam legatur integra Ioannis Minij Epistola, quam pro extirpandis abusibus hujusmodi dedit sub gravissimis pœnis ad Ordinem universum anno 1302. cui ad Cardinalatum evecto successit 1304. Gondisalvus in Generalatu.

Vvad. t. 5. 1302.n.2.

Authoritates Mirandæ, Roderici, & Gonzagæ, quatenus pro se ipsas facere alter opinabatur, non quatenus veriorem Ordinis Franciscani statum, atque successus explicarent,jam supra dedimus per extensum; unde ipsarum sensus perfectiùs, & veriùs intelligatur; quæ velut odiosa non-repeto. Vt autem ad formam, sub qua allegantur, respondeam; dico primò, ea omnia fuisse ab ipsis ex Rodulpho Tossinianensi Conventuali excerpta,quæ piè credentes ita esse,ad Ordinis decorem conservandum transcripserunt: reverentiæ ergo, quam viris alioqui doctissimis, atque piissimis, Ordinisque Zelantibus honorem ultrò profiteor, id unum possum in animum inducere,quod credere non potuerint, ut relaxationes plurimæ, quæ variis in locis à temporibus antiquis extitisse leguntur,

Rodulph. lib. 2. hist. Fratr.

tur, etsi à Comitiis, & Ministris Generalibus improbatæ, tàm apertè vigere potuerint, nisi scientibus, & tacentibus, & quodammodò ad animarum remedium tacitè consentientibus Christi Vicariis fuissent toleratæ; unde fortè dixerunt (prævio Rodulpho præcitato) *Ex Apostolica dispensatione*.

Dico secundò, quòd si de positiva dispensatione, atque de Apostolico privilegio formaliter intelligi debeant, quâ id facilitate gratis asseritur, eadem à nobis, at solidiori fundamento negatur; nec movere me debet trium authoritas à Scriptoribus cæteris, à Concilio Viennensi, à Romanis Pontificibus jam allegatis, & ab Ordinis monumentis improbata: asserentis est probare: privilegia illa Pontifices concedentes, tempus, & formam concessionis debebant exprimere. Vt autem Mirandæ, aliorumque suppositum, cui aliquis ut solidissimo innititur fundamento, clariùs intelligatur, narrandum est ex integro.

Cùm igitur Helias, & qui ei adhærebant Ordinem relaxando, illos inquietare non cessarent, qui Regulæ Observantiam zelabantur inconcussam (quos Miranda, & alij, ante quamcumque Ordinis relaxationem præfuisse testantur) Innocentius IV. piè volens Ordinis paci consulere, convocato coram se ipso in Vrbe Avenionensi Capitulo, Crescentium Generalem relaxationis amicum, & fautorem, nec tamen de impetratis, aut procuratis contra paupertatem privilegiis, aut de introductis possessionibus, annuisque redditibus, sed tantùm de sumptuosis ædificiis, de legatis piis, de ultimis voluntatibus, atque de sæcularium sepulturis nimia aviditate procuratis accusatum, voluit in Comitiis exhautoratum, atque in Generalatu B. Ioannem Parmensem Virum omnino Zelantissimum per Fratrum suffragia subrogandum curavit: Etiam ut pacem in Religione componeret, Regulæ declarationem edidit, *Ordinem vestrum &c.* in tom. I. Orb. seraph. lib. 4. fol. 563. legendam, in qua non quidem, ut malè allegatur, possessiones, & redditus haberi dispensavit; sed in modo tractandarum pro Fratrum necessitatibus pecuniarum, aliquantulum indulsit, adhoc ut Observantes, ac Zelantes cum minus perfectis possent in pace convivere. Immò & in Bulla; *Quantò studiosius &c.* Ibidem recitata fol. 509. per quam ad serenãdas Fratrum conscientias omnium primus Syndicos Apostolicos in Ordine Minorum instituit, hæreditates, & possessiones per istos haberi non permisit; at ea solùm recipi, & pro Fratrum necessitatibus dispensari, quæ Ordini offerri sub modo licito contingeret: Et tamen hujusmodi declarationem Innocentij leviùs dispensativam, statim ab ipsius obitu in Metensi, dehinc in Narbonensi Capitulo, procurante post B. Ioannem Parmensem S. Bonaventura voluerunt Fratres, authoritate Alexandri. IV. esse in Ordine antiquatam.

Si aliud habeant, vel Innocentij præfati, vel successorum ejus Romanorum Pontificum dispensativum privilegium, adducant, & illicò dabo manus victas: at certè non invenient: quod si revera fuisset ante annum 1430. profectò non solùm Crescentius antedictus, sed nec Antonius de Massa secundo post Crescentium sæculo ob prævaricatam paupertatem non fuisset à Generalatu depositus: nec post Antonium de Padua Zelantium Antesignanum, Ioannes Parens, Haymo Anglicus, Albertus de Pisis, Ioannes Parmensis, S. Bonaventura, Hieronymus Asculanus, Gaufridius, Gondisalvus, Ioannes Minius, aliique Generales Ordinis Zelantissimi; Immò nec Generalia Religionis Comitia sine intermissione contra subrepentes abusus pro integra Regulæ observantia mordicùs adeò propugnassent.

Quod autem evidentiâ clariori rem totam evincit: Anno 1430. secundo post Innocentium IV. sæculo tum Observantes, tum laxiores de Ordinis communitate Assisium ad Generalissima Comitia de Martini V. Papæ mandato convocati, ut eliminatis abusibus, in sancta pace ad integram Regulæ Observantiam unirentur; cum de mutuis differentiis, earumque causis coram Ioanne Cardinali Cervantes Apostolico Præside diù, graviterque fuisset disceptatum, nusquam legitur adductum dispensationis privilegium; quod utique non leve fuisset laxioris partis defensorium, sicut anno 1517. sub Leone X. fuerunt à Conventualibus in sui defensionem adducta; sed tantùm recensitis corrup *Vvad. t. 6. 1430. n. 6.*

corruptelis, & abusibus actum tandem est de statuendis legibus, quibus ritè, & æquè deinceps regerentur; ut revera ibidem factæ, publicatæ, & absque ulla dispensatione acceptatæ, fuerunt, etsi diù non permanserint: Consideratione tamen dignum censeo, quòd illis in Constitutionibus anno 1430. pro utraque parte receptis Religio universa ad Decretales Nicolai III. & Clementis V. quæ omnem dispensationis apparentiam excludunt, sese profitetur obligatam. Adde ulteriùs, quòd Nicolaus III. anno 1277. ad Petri Cathedram evectus, diù post Innocentium IV. & Clement. IV. rigorissimam edidit in Regula Minorum expositionem, *Exiit qui seminat &c.* (quam hucusque Observantes, & Capuccini totâ reverentiâ custodiunt) in qua vel minimos abusus altè castigans, etiam necessitatis terminos in recipiendis Eleemosynis observari mandavit; nec tamen de aliquo in contrarium positivo privilegio, vel confirmando, vel revocando fecit mentionem; quod utique pro Conscientiarum quiete, atque de stilo Curiæ fuisset necessarium, si tale quid præfuisset.

Lib. 6. de Verb. sign. c. exiit.

Vvad. t. 3. 1331. n. 10. Adde fortius adhuc argumentum ex Gerardo Ministro Generali, qui ex gravissima, quæ præcesserat de paupertate Evangelica controversia, Ioannem XXII. propitium sibi fore falsò confidens anno 1331. contra Capituli Generalis edictum, Ministris aliquot seductis, & in suam sententiam adductis, apud Pontificem supplicavit pro mitiganda paupertate Franciscana, à quò tamen ignominiosè rejectus, & à Cardinalibus irrisus edidicit animum contegere, zelumque simulare, ne deponeretur ab officio, ut jam tractabatur in Comitiis: Quæ omnia non fuissent, si privilegium dispensativum hujusmodi præfuisset. At super omnia facit, quod in Concilio Viennensi declaratum diximus à Clemente V. nempe secundo jam Religionis sæculo, universum Ordinem integra sub Regulæ Observantia perseverare, ad quod Decretalem suam, *Exivi de Paradiso &c.* ad Nicolainæ præfatæ omnimodum rigorem expediri, & observari mandavit.

Ex omnibus hucusque tanta soliditate declaratis facilè concludas, haud, fuisse duobus primis sæculis, & ultra in Ordinis Communitate mitigatam paupertatem, aliaque Eminentia Regulæ præcepta, qualia nunc sunt inter Patres Conventuales, quos inter post eorum ab Observantibus integram separationem stabilita est nova solemnis professionis in Religionis forma; cujus vigore Regulam Fratrum Minorum jam non simpliciter, sed sub Romanorum Pontificum modificatione mitigatam profitentur. Et consequenter Conventualitatem modernam eandem non esse cum antiqua, etiamsi nomen Fratrum Conventualium ab antiquo extitisse gratis, & sine fundamento, concederemus. Ex quibus omnibus innotescet, quàm evidentissimè corruat maxima illa cujusdam confidentia, quam superiùs explicavit; Observantes autem in Regulæ puritate nunquam defuturos, uti S. Francisco legimus à Christo fuisse iteratò promissum: *Aliis excidentibus alios subrogabo; ita ut si nati non fuerint, faciam illos nasci: Et quantiscumque fuerit impulsibus paupercula hac concussa Religio, salua semper meo munere permanebit.*

Vnicum ad favorem alterius opinionis argumentum replicari posse crederem; sic. Esto Fratres Minores non possederint ab initio; ergo superflua fuit Reformatio in Ordine. Iterum. Novitas possessionis in Ordine quomodo facit alietatem, & non solam alteritatem, ut de homine Iuvene ad senectutem, de paupere ad divitias mutato dicimus? ex eo namque, quòd virtutes habent suos gradus, etiam in sola paupertate in particulari, dispensata possessione in communi, salvatur secundùm Doctores communiter, essentialitas, & finis primarius Religionis.

Nego tamen assumptum primum, ut videlicet superflua fuisset Observantium Reformatio, sive seperatio, nisi Conventuales possedissent: Reformatio namque subintroducitur, non modò propter introducta privilegia, sed etiam ob subrepentes abusus, ac relaxationes, tum in essentialibus, tum in accidentalibus, ex quibus graviora præjudicia dimanant, quando illæ privilegiorum munimine non existente manifestum inducunt animarum periculum, Regularisque disciplinæ collapsum: & quidem in Ordine Minorum leguntur reformationes Cæsarenorum, Cœlestinorum,

Nat

Narbonensium, & aliæ longè ante authentica privilegia Apostolica paupertatis dispensativa: Nego deinde illationem illam, quam probandam assumit; nempè Conventuales modernos sub essentiali dispensatione viventes, alios, & diversos non esse ab iis, qui olim non sic dispensati ab hujus, vel illius Conventus incolatu dicebantur accidentaliter Conventuales; cum hìc non de nomine accidentali, sed de differenti vitæ methodo, atque perfectione agatur.

Vltrò concedo quæcumque argumento philosophico adducuntur, probando ex differentia accidentali, qualem exemplificat in homine nunc paupere, nunc divite, nunc juvene, nunc sene, non alietatem, sed alteritatem induci; patet autem ex repugnantia, vel non repugnantia essentiali differentiam essentialem à Philosophis argui; qualis ex voto Regulæ specialis esse non dubitatur in professione Franciscana ad possidendum, & in particulari, & in communi, quæ repugnantia cæteris in Religionibus non reperitur; estque veluti Minoriticæ proprium distinctivum à reliquis.

Concedo itidem, quòd communiter in Religionibus essentialia vota eo modo consistunt, aut explicantur cum majori, vel minori austeritate in singularibus declarata; cum autem specialiter in Ordine Minorum ex eminenti præcepto in solemnis voti professione compræhenso eligatur omnimoda paupertas in particulari, & in communi cum repugnantia ad possidendum; nulli non magnifestum, quin hac in paupertatis singularitate sit quodammodo essentialis Minorum à cæteris Regularibus differentia constitutiva, intrinseca namque repugnantia, vel non repugnantia ad possidendum, gravissimam, & essentialem differentiam constituere, vel indicare non dubitatur, quâ repugnantiâ per mitigationem, atque dispensationem cessante, cessat & essentialis illa differentia. Repugnantia autem ad possidendum in communi, & in particulari non est simplex gradus, sed species essentialiter diversa à repugnantia ad possidendum in particulari tantùm; unde falsum est, in Minorita sic dispensato conservari paupertatis virtutem in gradu statui Minoritico substantiali, nempe carentiam dominij, qùia paupertas Minoritica essentialiter excludit dominium in particulari, & in communi.

At dices; inde deduci posse, jam Ecclesiam fuisse mutatam, quæ priùs non possidebat, nunc possidere probatur. Qui sic argumentatur, grandi prudentiâ causam suam cum Sac: sanc: & indefectibili Romana Ecclesia procurat facere communem; quasi verò si Conventuales dispensatos in Ordine Minorum mutatos esse dicamus; Ecclesiam pariformiter esse mutatam, cum Pauperibus de Lugduno, cum Vuiclephistis, aliisque similis farinæ perditis hominibus confiteri videamur. At quis non videat sapientem amphibologiam, argumentum à pari non subsistens? Nos infallibilitatem, indefectibilitatem, & supremam S. R. Ecclesiæ authoritatem, omnesque, ac singulas ejus doctrinas, & Canones è Petri Cathedra promulgata, summâ, quâ par est, reverẽtiâ cõfitentes, ac venerãtes defensionem ejus contra Nebulonum, & Erronum illorũ inanissimos æquè, ac falsissimos latratus pro nunc ad loca controversiarum dimittentes; negamus absolutè paritatem in assumpto: Si enim aliquis pro parte Hæretici sic arguit; Ecclesiæ Dei repugnavit à principio possidere, & nunc possidet, ergo mutata; nos primam partem antecedentis cum Catholica veritate negamus: si verò sic tantùm arguat; Ecclesia Dei non possidebat à principio, & nunc possidet, ergo mutata; Nos, quidquid sit de prima parte antecedentis pro nunc, quam & negare tutissimè possumus; negamus consequentiam: mutatio enim essentialis non inducitur ex simplici tali variatione, sed ex repugnantia, vel non repugnantia intrinseca, quæ juxta scholasticas doctrinas non nisi ab intrinseco, principio potest emanare. Cum ergo vero Minoritæ repugnet ex suæ Regulæ professione possidere, sicut & alia multa, quæ designantur in Regula; quis dubitet, illum esse à suo statu in parte mutatum, si ad possidendum habilitetur ab illo, qui legitimè valet per dispensationem habilitare, quamvis quoad alia sibi non dispensata Minorita remaneat? Q od etiam patet in ipsa moderna PP. Conventualium professione solemni, in qua non amplius Regulam Fratrum Minorum

norum simpliciter, sed cum additamento *modificatam, seu mitigatam &c.* profitentur. Haud ergo valet hoc ultimum refugium ad Ecclesiam Catholicam, cum tam gravis intercedat dissimilitudo.

Corruit etiam ex his identitas ibidem ut supra ex identitate instituti, finisque deducta; cùm enim, ut dixi, non de fine, ac instituto communi omnium Religionum hîc agamus; sed de illo singularissimo, per quod Ordo Minorum à cæteris unicè condistinguitur; à fine hoc, & instituto, nemo non videt, quàm longè vita dispensata recedat.

Ex hisce clarissimis rationibus, & responsionibus corruere non dubito, quæcumque pro asserenda Conventualibus antiquitate Franciscana possent adduci: Nemo etenim non advertet, quanta sit Seraphico Patriarchæ injuria, quòd ejus Regula Christo dictante conscripta, à suæ Observantiæ puritate, atque rigore ipso in exordio suo defecerit; ipsiusque Religionis in omnimoda sæcularium rerum abdicatione fundatæ Mater dicatur, Caput, & Fundamentum pars illa, quæ à subintroductis privilegiorum (ut modestè loquar) novitatibus, vitæ normam, & agnomen assumpsisse non dubitatur.

Nos autem productâ, velut inalterabili fundamento, ipsâ Regulâ Fratrum Minorum à S. P. Francisco institutâ, declaratis perfectionibus, & propritatibus illius intrinsecis, quomodo ex his, & per omnimodam in particulari, & in communi paupertatem *Frater Minor* in esse tali primariò constituatur, & à cæteris Religionibus condistinguatur, ostendimus: quomodo in litterali Observantia conservata sit; quando, & quomodo, & qua occasione, & pro quibus fuerit dispensata, docuimus. Hinc Observantes nil addere super essentiam Fratrum Minorum, & consequenter ab ipsa prima Regulæ institutione in sua puritate perseverantes, quando, & qua occasione *Observantis* agnomen superinduerint, declaravimus; salvâ, & illæsâ semper ab Ordinis institutione suâ manutenentiâ; unde per repetita Sedis Apostolicæ Decreta (frustra cæteris in oppositum reclamantibus) præcedentiam, Titulum, sigillum, & Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum habuerunt; quæ sunt veriora nostræ antiquæ Religionis insignia.

Demum exclusis plurimis æquivocationibus in vocabulo *Conventualium* inclusis, abundè ostendimus, quòd per modernos Conventuales in Ordine Minorum non nisi Minoritæ in essentiali paupertatis excellentia dispensati verè intelligantur; & qua occasione, à quo Pontifice, & quomodo non ante tertium Religionis sæculum prodierint; quomodo tandem, & quando in unum Corpus privilegiatorum fuerint ab Ordinis Communitate separati, loco semper post Observantes assignato.

Testes vel exteros, vel domesticos, immò & Bullas Apostolicas, quæ vel novam Observantium Originem, vel Conventualium antiquioritatem tùm in re, tùm in nomine apud aliquem probare videbantur; adductis integriùs textibus, evidentiâ totâ declaravimus, quomodo nil contra Observantes, nil pro Conventualibus, at pro Observantiæ antiquioritate, non ex simplici narrativa, sed definitivè pronuncient.

Antiqua Religionis Cœnobia, nostrorumque majorum sepulchra, quomodo Modernis Conventualibus remanserint; aliaque inferiora nostri Ordinis decoramenta, nempe Magisterium, Doctoratus, & Inquisitoratus, cum nec ab Ordinis institutione fuerint, nec in ejus includantur essentia, vel Regula, cur ab Observantibus fuerint dimissa, & in Conventualibus conservata, clarissimè insinuavimus; Vt etiam prænotata Titulus, sigillum Ministeriatus Generalis totius Ordinis, & præcedentia Ordini Franciscano debita, quæ sunt veriora Religionis insignia, ipsique Ordini coæva quomodo ex Sedis Apostolicæ judicio fuerint Observantibus adjudicata.

Plenâ demum evidentiâ probavimus; quòd etsi legantur aliquando in Ordine Minorum Ecclesiæ, Conventus, Guardiani, aut Fratres Conventuales ab aliquo respectu, qui jam sit universæ Religioni communis; ipsam tamen Religionem Minorum vel in re, vel in nomine Conventualem ante tertium suæ durationis sæculum extitisse, nullibi reperitur: unde moderni Conventuales Minores à primaria Regulæ Minoriticæ perfectione, nempe à paupertate in communi,

ni, & in repugnantia ad possidendum, dispensati, antiquo Conventualium titulo ex alia causa particulari alicubi adnotata, non possunt sese protegere.

Cùm itaque Fratres Minores Conventuales, prout dicunt Franciscani Ordinis partem, cui jam ex Apostolicæ Sedis dispensatione possidere in Communi non repugnat, & ideò à primaria Regulæ Franciscanæ perfectione deficiunt; non ante tertium Religionis sæculum fuerint exorti; Observantes autem, cùm ipsam à Seraphico Patriarcha Regulam institutam absque ulla variatione, vel novitate, observatione inconcussa se custodire meritò glorientur; quibusnam adjudicanda sit *Antiquioritas* in Ordine Franciscano, judicent alij. Quod ut tutiùs absque ullo erroris periculo fieri possit, ad ipsam pro Fratribus Minoribus S. Francisci Regulam appello, cujus ex textu luce clariùs apparebit; quinam ab illius institutione in antiquo Minorum esse perseverent; quinam verò per introductas privilegiorum novitates de novo prodierint. Hæc, & cætera mea scripta S. R. E. correctioni ultrò subjicio &c.

LIBER VII.

De Strictiori Observantia in Ordine Minorum.

NON describimus novam sub Sancti Francisci Regula Religionem; sed uti de Regulari Observantia diximus, continuatum Filiorum Seraphici Patriarchæ zelum pro conservando,& ubi opus esset, restituendo, non solùm in essentialibus Regulæ, sed & in accidentalibus præter Regulam, integro vitæ Franciscanæ rigore. Omnium communi calculo, qui de Seraphica Religione ultimò scripserunt, & concordi Patrum Voce, damno fuit, nec quidem mediocri, Observantiæ Regulari prægrandes Patrum Conventualium domos, & Ecclesias, ac proinde majorem Fratrum multitudinem recipere; atque integras Clarenorum, Coletanorum, & Amadæitarum Congregationes, jam à rigida vitæ perfectione declinantes, sibi incorporatas assumere: Hinc etenim relaxationes paulatim irrepere, quæ Regulæ essentialia nec subitò, nec in aperto solent impetere, primævaque vitæ puritas optimis licèt, & sapientissimis legibus stabilita, & in communi conservata, in singularibus personis declinare cœperunt. Corpus tamen ipsum Observantiæ sanctissimis Zelatoribus, ac Servis Dei pietatis famâ conspicuis in hunc usque diem non carere comprobatur. Ergo à relaxationum semine sibi metuentes, atque ad perfectiores antiqui rigoris apices anhelantes, qui pro conservanda Franciscanæ vitæ integritate præcipuè zelabantur, cooperantibus statim à principio Summis Pontificibus, primævam vivendi methodum sub nova Reformatione inter Observantes conservare, atque stabilire decreverunt. Strictioris, sive Reformatæ Observantiæ nomine, quatenus ab Observantia Regulari ex appellatione secerneretur, & in Religione ipsa, & in Apostolicis rescriptis generaliter fuit insignita; quæ id laudis sibi specialiter in Italia attribuit, quòd non solùm à Christi Vicariis in principio, sed & ab Ordinis Generalibus, Patribusque gravioribus in Italia præsertim promotionem suam, ut in sequentibus apparebit, debeat recognoscere.

CAPUT I.

Quinam Minoritæ sub Strictioris Observantiæ nomine militare glorientur.

1. IN Hispaniis omnium primus Beatus Ioannes de Popula, sive de Sotto-Major anno 1487. quandam arctioris vitæ formam aggressus, à suorum Observantium Vicario Provinciali, non tamen à Generali recedens, novam Angelorum Custodiam magno vitæ rigore inchoavit. Rigores rigoribus adaugens B. Ioannes de Gaudalupe Ioannis antedicti discipulus circa annum 1500. ad majores adhuc perfectionis apices anhelans, prima Instituti Patrum Discalceatorum fundamenta immensis difficultatibus exanthlatis apposuit, qui separatum quoad Provincias, à Regulari Observantia membrum fœlicibus incrementis efformarunt. Tandem S. Petrus de Alcãtara perfectum Seraphici Patris exemplar anno circiter 1560. superadditis in superrogatione arctioribus vitæ legibus, ad omnimodos S. Patriarchæ rigores, tùm in ædificiorum paupertate, tùm in vitæ asperitatibus ipsam Discalceatorum perfectionem voluit adducere; quæ omnia hîc in cap. 2. per extensum enarrabimus.

Vvad. t.7. 1487.

Vvad. t.7. 1498. n. 35. Tom. 8. 1502. n. 25.

2. P. Nigronius in Commentarijs super Regulas communes suæ Societ. Iesu hos ex Ordine Minorũ de Observantia Discalceatos ad solos Hispaniarũ limites coarctare contendens, ipsos ab Hispani-

Nigron. in Chron. super Reg. societ. Iesu par. 3. §. 13.

co

co solo nunquam fuisse digressos affirmat: Quas tamen inter terminorum angustias eos non inclusisset, si annis sexdecim, & ultra ante institutam usquequaque commẽdabilem Societatem Iesu primos in America duodecim, ut vocant, Apostolos, B. Martini de Valentia Socios ex Discalceatis observasset; Si orientalibus, & occidentalibus in Indijs, si ad extremos Orientis terminos, in Philippinis, & Iapponicis Insulis Discalceatos ex Ordine Minorum etiam ex litteris Apostolicis adnotasset. Quantam verò excreverit in molem arctissimum hujus Franciscanæ portionis Institutum, jam lippis, & tonsoribus haud dubito esse manifestum.

3. Cùm Guadalupensis antedictus, ejusque socij Petrus Melgarius, & alij pro stabilienda sua Congregatione sæpiùs ad Vrbem veniendo Italiam perlustrarent, Fratres Italos de Regulari Observantia majorem ad gradum perfectionis adspirantes exemplo suo commoverunt, ut & ipsi de primæva Ordinis perfectione in nova Reformatione conservanda, vel restauranda cogitarent. Negotium efficacissimè pertractare non cessarunt, donec à Licheto primùm, deinde à Quinnonio Generalibus Ordinis Ministris, & tandem à Clemente VII. Pontifice, cooperantibus etiam Ordinis Patribus, ut infra in cap. 3. dicemus, desiderij sui complementum acceperint. Verumtamen hoc discriminis Hispanos inter, & Italos intercessisse non dubitatur, quòd illi à prima sui origine omnimodum à Provincijs Observantiæ recessum intenderint; hi verò non separationem in rigore, sed solas Recollectionis domos ad instar Recollectionis Hispanicæ appetivisse cõprobantur, etsi postmodùm in ipso Recollectionis modo impediti potiùs, quàm protecti, per Clementis VII. & VIII. Gregorij XIII. & XV. necnon per Vrbani VIII. constitutiones Apostolicas suo loco recitãdas, in proprijs primò Custodijs, demum in Provincijs ad instar Discalceatorum Hispaniæ fuerint ab Observantium Provincialibus separati.

4. Nonnulli deinde ex Gallia Zelotes in Italica Reformatione per aliquot annos educati, consimilem strictioris vitæ Methodum deportantes in Patriam, nonnullas Recollectionis domos ad modum itidem simplicis Recollectionis sub Ministris Observantium erigi obtinuerunt, donec in suis etiam progressibus perturbati, per Clementem VIII. communicata tibi Constitutione illa, quam nuper pro Reformatis Italiæ publicaverat, in proprias item Custodias, postmodùm in Provincias ab Observantium Provincialibus independentes impetrarunt separari. Quæ omnia brevi temporis intervallo ad Fratres Germano-Belgicos per novas Clementis ejusdem litteras communicata fuisse comperimus; etsi Recollectorum nomen hi omnes ex causis cap. 4. recitandis assumpserint.

5. Ab Italia etiam in Germaniam superiorem, & Provincias adjacentes, ut cap. 5. dicemus ex professo, sanctæ Reformationis spiritum fuisse dilatatum, constat ex historijs, ubi per Italos ipsos eadem sub vitæ forma in Bavaria, in Austria, in Tyrolio, & Polonia, in Bohæmia, in Hungaria, & in Transilvania fuit inviolabili stabilitate constituta.

6. Hos omnes, videlicet Hispaniarum, & Indiarum Discalceatos, Italiæ, atque Germaniæ Reformatos, & Galliarum, & Germano-Belgicos Recollectos sub nomine Strictioris Observantiæ compræhendi, necnon cum Regulari Observantia unum Corpus sub uno Ministro Generali totius Ordinis Minorum constituere, non est unde valeamus ambigere. Equidem his omnibus constat, esse commune, quòd ab Observantia Regulari, servata Capitis unitate, sint separati, ut sub arctioribus statutis, vitæque rigoribus, in Provincijs ab Observantium cœtu distinctis, per leges sibi proprias ad rigorem decretalium Nicolai III. & Clementis V. nulla facta reservatione vivere debeant, utque omnimodam cum Observatibus à Generali totius Ordinis Ministro dependentiam non detrectent. Hinc fortè permoti Carolus Rapinæus in sua de Recollectorum origine historia, Arturus in additionibus, seu in præfatione ad Martyrologium Franciscanum, Morisius in historia de Religionis origine, Didacus Lequile in Hierarchia Franciscana, & alij dixerunt Discalceatos in Hispania, Reformatos in Italia, & Recollectos in Gallia, cum in præfatis omnino conveniant, solo nomine, terrarumque situ ab invicem distingui, unũque membrum in corpore Seraphico constituere. Præfatos Authores sua

exinde in opinione confirmari non dubito, quòd Italici nunc sub Reformatorum, nunc sub Strictioris Observātiæ vocabulo, nunc sub utroque conjunctim in rescriptis Apostolicis nuncupentur; Gallicani etiam, nunc Recollecti, nunc Reformati, semper tamen de Strictiori Observantia dicuntur: Nec difformiter Hispaniarum Discalceati in bullis Pontificiis, & in Sacrarum Congregationum decretis, maximè ubi de speciali eorum vitæ methodo tractatur ex professo, nunc Reformati, nunc & sæpiùs Discalceati, at ferè semper de Strictiori Observantia appellari consueverunt. Gregorius XV. in bulla Beatificationis B. Petri de Alcantara sub die 18. April. 1622. expedita sub præcitato titulo, & nomine Ordinis Minorum Strictioris Observantiæ Discalceatorum ipsum appellat. Clemens X. in Bulla pro ejusdem Sancti Canonizatione (quam Clem. IX. morte præventus expedire nequiverat) sub quinto Idus Maij 1670. sæpissimè ipsum, & Patrem, & Commissarium novæ Reformationis appellat; immò & in officio ejusdem pro Franciscanis approbato sæpissimè mentio Reformationis, & Strictioris Observantiæ habetur: Alex. VII. in Bulla *Exponi &c. die* 5. *Novemb.* 1665. & in alia *Militantis Ecclesiæ &c. die* 18. *Martij* 1666. & in alia *Nuper pro parte &c. die* 21. *Ianuarij* 1665. Clemens X. in Bulla *Pastoralis officij &c. die* 24. *Septemb* 1672. quam pro nova Discalceatorum in Regno Neapolitano Custodia (nunc Provincia) S. Petri de Alcantara; & tandem, ut aliorum perplurimas omittam, Innocentius XI. variis in litteris, quas ad Brasiliensium Provinciarū favorem expedivit; tum Discalceatorum, tum Reformatorum, at semper, aut crebriùs titulum Strictioris Observantiæ allegare comprobantur; ubi de principalioribus Discalceatorum negotiis definiunt. Quin & ipsis Discalceatorum in Chronicis, Provinciarum S. Gabrielis, S. Ioseph, & S. Ioannis idem omnino passim est observare. Clemen. VIII. in Bulla, *Pro injuncti &c.* litteras Gregorij XIII. de Reformatione, ad solos Italiæ Reformatos extendit, indicans etiam extra Italiam illam jam vigere.

Bull.Rom. t.3.4.5. & 6.

7 Quod autem pondus facit omnino gravissimum, id est, quòd Gregorius XV. sanctioribus ejusdem Strictioris Observantiæ progressibus tota singularitate intentus, in Bulla, *Ex injuncto &c. die* 24. *Novemb.* 1621. præcipit, ut ad Generale Ordinis Capitulum Citra-Montes celebrandum, soli Reformati de Italia, Discalceatis Hispaniarum in hos compromittentibus, conveniant: Comitiis verò Vltra-Montes celebrādis soli Hispaniarum Discalceati, compromittentibus vice versa in eos Italis, assistant: Ne reformatam vitam ducentes (ait Pontifex) ex longinqua peregrinatiane relaxationis discrimini subijciantur. Quomodo clariùs poterant utrique sub una strictiori vitæ Methodo Apostolica sanctione constitui? At graviùs adhuc videtur, quòd ipsimet Hispaniarum Discalceati, ut absque ulla oppositione valerent amplissima Clementis VIII. constitutione gaudere *Ex injuncto &c. anno* 1602. per quam Reformatis Italiæ, ut verissimis absque ulla interruptione S. Frācisci Filiis ab Ordinis initio, præcedentiam omnimodam, quæ Observantibus competere possit, sive cum illis conjunctim, sive separatim incedant, aliaque gravissima privilegia, sive jura concedit, & declarat; quam & Clemens ipse litteraliter ad Galliæ Recollectos extenderat, supplicarunt ab Vrb. VIII. Pontifice sibi expresè communicari, seu competentem esse declarari, eoquòd verissimè vitam Reformatam profiterentur. Annuit eorum petitioni Vrbanus VIII. sanc. mem. post prævium S. C. decretum; expedito Brevi Apostolico, *Ex incumbenti &c.* die 5. Ianuarij 1630. Item in alio, *Cum sicut dilectus Filius Ioannes Merinerus &c.* die 13. Maij 1641. In alio etiam, *Aliàs à Nobis &c.* sub die 10. Iunij 1643. Tandemque in altero, *Cum sicut dilectus Filius Paulus &c. sub die* 20. *April.* 1644. & confirmavit Alexander VII. in bullis præcitatis, quas omnes, vel majori ex parte infra in c 2. & seqq. per extensum describemus: obtinuerunt itaque, ut sicut in sancto vitæ rigore concordant, ita in Apostolicis privilegiis debeant in unum cum Reformatis Italiæ convenire.

Ibid. t. 5. & 6.

8 Bavarica item Provincia ad integros vitæ Reformatæ rigores erecta, dum nondum in Italia Reformati Provincias haberent, sub privilegiis, & methodo Hispanicarum Discalceatarum fuerat ab

Vrb.

Vrb. VIII. constituta; sed introductis in Italia Provinciis, inter istas per eundem Pontificem fuit collocata, nulla tamen facta vitæ mutatione. Discalceatos itaque in Hispania, Reformatos in Italia, necnon Galliarum Recollectos sub uno, eodemque Strictioris Observantiæ vocabulo ex æquo compræhendi non dubitaverim. Veruntamen si principia singulorum, atque progressus attendamus, eos in duobus potissimùm non omnino coincidere apparebit; Discalceati namque, ut supra indicavi, à suæ promotionis exordio separatũ à Provincialibus Observantibus gubernium in majori rigore attentarunt: Itali verò arctiorem quidem vitam, at in sola Recollectione, sub Ministris Observantiæ, non autem separationem intendebant à principio. Illi propria ferè in singulis Provinciis habuere statuta (etsi varias successu temporis privilegiorum communicationes ab Apostolica Sede impetraverint) non nihil ab Italicis differentia. Hi verò sub unico vivendi modo per communes Constitutiones gubernantur; Ex his novissimè dixerunt aliqui de illis, nomen Reformationis suis in Chronicis passim repetitum de sua tantùm speciali reformatione esse intelligendum, unde ut communiùs Discalceatorum nomine nuncupantur.

9. Recollecti Galliarum, etsi privatis etiam legibus regantur; mordicùs tamen sustinent, quòd in uno corpore cum Discalceatis Hispanicis, atque cum Italiæ Reformatis conveniant, eoquòd eodem modo, ad eumdem finem vitæ strictioris à Provincialibus Observantibus fuerint separati; ut revera per Bullam Clementis VIII. *Ex injuncto &c.* præcitatam sub forma Reformationis Italicæ leguntur expresè fuisse constituti.

10. Hi omnes, tum de Hispaniis, tum de Galliis ad Vrbem venientes ad S. Franc. Transtyberim apud Ref. hospitabantur à principio; nimiæ verò loci distantiæ, & angustiæ hopitij tædio affecti supplicarunt, ut infra dicemus expressiùs, sub Clemente VIII. à Congregatione Visitationis Apostolicæ, ut ad Aram-Cœli, locum negotiis expediendis multò magis opportunum habitare sibi liceret. At per Italiam reliquam, ubi Strictioris Observantiæ Conventus habentur, apud eos nunquam non divertere absque ulla difficultate, gloriantur. Eodem modo in Curia Apostolica per Vltramontanum Procuratorem, vel Commissarium respectivè Generalem de Observantia expediuntur eorum negotia, ex quo ita contra Procuratorem Reformatorum sancivit Ioannes de Ierro Minister Generalis, hoc uno ex titulo, quòd cum Religio nostra in duas sit familias repartita, illi ad Vltramontanam, non ad Cis-montanam pertinere noscantur; Vnde Discalceti à Gregorio XV. impetraverant, ut proprium in Curia Procuratorem habere sibi liceret; sed Vrbanus VIII. ipsum antiquavit, & Gallis ipsum exposcentibus denegavit. Ex his non immeritò nova S. Petri de Alcantara Discalceatorum Provincia in Regno Neapolitano constituta, cum inter Vltra-montanas recenseatur; non ex Italia, sed ab Hispania debet habere Visitatorem; quæ omnia in hoc libro propriis in locis fusiùs explicabuntur, in quo de omnibus istis strictiorem vitam profitentibus ex æquo tractatum assumpsimus.

CAPVT II.

De Patribus Discalceatis in Ordine Minorum.

11. AD cæterarum instar sublunarium rerum, abeuntibus ad Dominum primariis, atque Sanctissimis Regularis Observantiæ Promotoribus, tepescere cœpit ferventissimus ille perfectionis zelus, atque asperitatis rigor, quibus tàm gloriosè coruscabat: Nunquam defuerunt in ipsa primi zeli viri non mediocriter insignes; sed quoniam paucorum est perfectio; cum Fratres, atque Conventus, & numero, & magnitudine excedentes de Conventualium manibus Observantia Regularis in dies exciperet, hos ut Fratribus impleret, multiplicare gentem coacta fuit, sed non in omnibus potuit magnificare lætitiam. Grassari ergo cum inciperent in multitudine, quæ difficiliùs contineri potest, relaxationis semina, nullo tamen innixa Apostolico privilegio, semper in contrarium reclamente universo Regularis Observantiæ corpore; difficilis

lis esse non potuit Observantibus ipsis novæ Recollectionis introductio, in qua majori vitæ asperitate ad antiquum suæ perfectionis apicem se se conformare valerent, qui ad hujusmodi vitæ rigorem anhelarent.

Vvad.t.7. 1480.n.1. 12. B Ioannes à Popula, sive Sotto-Major ex primariis de Bellalcazar Comitibus primogenitus, ac Regio sanguine clarus, divinis vocationibus sæpè pulsatus, mundo, & pompis ejus ut valediceret in perpetuum, ad Ordinem S. Hieronymi ad S. Mariæ de Guadalupe integro quadriennio secesserat, vitam monasticam professus. Inde perfectioris vitæ zelo succensus, cum Fratre Antonio de S. Maria Romam veniens à Sixto IV. Romano Pontifice, post cætera benevolentiæ signa singularia, habitu Minoritico (prout supplicavit) & solemni statim professione in ipsius Pontificis manibus donatus est, & facultate, ut ad devotissimum Assisiense Cœnobiolum, quod de Carceribus nuncupatur, posset pro sua devotione divertere. Ibi verè zelantium S. P. Francisci Filiorum consortio, & exemplo veram Seraphici viri vitam edoctus, ipsam integro septennio studuit adamussim fervore non mediocri complere.

13 Mortuo subinde in bello Granatensi Fratre suo Germano inter Hispaniæ Magnates Viro primario de Innocentij VIII. Pontificis speciali mandato, Nepotis pupilli curam suscepturus, & tutelam, fuit in Hispanias remeare coactus. Vt autem primævum Regularis Observantiæ rigorem inibi non leviter relaxari conspexit, de ipso restituendo, ac præsertim pro arctissima paupertate, vitæque asperitate, quam in Assisiensi Cœnobiolo firmiùs imbuerat, seriò cogitans, Isabella Catholica Regina, & consanguinea sua intercedente, at Teresia Henriquez Fratria sua à Fratre vidua relicta, & Federico de Zuniga Comitatus Bellalcazarensis administratore

Ibid.1487 n.4. cooperantibus litteras Apostolicas ab eodem Innocentio pro evocandis ab Assisiensi præfato Conventu spiritualis vitæ Sociis, & Magistris impetravit: litterarum tenorem ad pleniorem tanti viri, & historiæ cognitionem adduco.

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

Dilectis Filijs Fr. Andreæ de Perusio, Fr. Hilarioni de Tuderto, & Fr. Francisco de Bastia Ord. Minor. de Observantia S. Francisci salutem &c.

NVper pro parte dilectæ in Christo Filiæ Teresiæ Henriquez Comitissæ de Bellalcazar, Cordube. Diæc. ac dilecti Filij Federici de Stunica ejusdem Comitatus administratoris, exhibita Nobis petitio continebat, quòd dilectus Filius Fr. Ioannes de la Puebla dicti Comitatus quondam Comes, nunc autem Ordinis Minorum de Observantia in Italiæ Provincia S. Francisci professus, pro nonnullis præfatę Comitissæ, quæ etiam carissimi in Christo Filij nostri Ferdinandi Castellæ Legionis, & Aragonum Regis Illustris Consobrina existit, ac etiam pro negotiis spiritualibus, & totius Religionis in Hispania incremento, & manutentione plurimùm conduceret, si in Hispania, ubi nunc ex obedientia sui Vicarij Generalis moratur, remaneret; quia verò tyro adhuc, & in ea non satis exercitatus, molestè illic sine ductu, & consilio alicujus senioris Fratris moratur, valdè optarent tàm Comitissa, quàm Administrator præfati, ex Provincia Italiæ prædicta viros aliquos graves in Dei timore, ac aliis eorum Regularibus Observantiis probatos ejusdem Ordinis professores, ad eas partes, quandiù ibi esse illum oportuerit, cum eo commoraturos, ac auxilio, & consilio in cunctis, ei affuturos, per Nos destinari, ut libentiùs ibi manere, & quæ per eum agenda sunt, rectiùs, ac libentiùs facere posset. Quare piis eorum supplicationibus inclinati, cupientesque pariter, ut & illi in his, quæ secundùm Deum per ipsum Fr. Ioannem fieri desiderant, adjuventur, & ipse in suis Regularibus institutis, ac in omni bona operatione proficiat, vobis, ac vestrum singulis, de quorum prudentia, & religione, testimonio fideli nuper accepimus, ad meritum Obedientiæ salutaris mandamus, ut postquam hoc nostrũ Breve vobis præsentatum fuerit, infra trium dierum spatio iter versus Hispaniam cum rebus vestro usui per Pręlatos vestros hactenùs deputatis, vel piè vobis

bis dehinc à fidelibus concedendis, quæ vobis necessaria, aut commoda fore pro tempore putaveritis, capiatis, ac successivè, sicut Dominus dederit, ad Fr. Ioannem prædictum accedatis, & cum eo quamdiù in illis partibus fuerit, in Conventibus vestri Ordinis, & sub dicta obedientia commoremini, ac quando in Italia ad præsentiam nostram redire voluerit, redeatis; districtiùs inhibentes, ne quis hanc vestram profectionem quocumque prætextu, aut colore, aut quavis authoritate directè, vel indirectè, per se aut per alium retardare, aut impedire ullo modo præsumat, Ordinis, Familiæ, Provinciæ, cujuscumq; regularium Provinciarum illorum Constitutionibus, indultis, & privilegiis forsan, quæ inconsulta Sede Apostolica, aut aliis quibuslibet parere non teneantur, & eorum derogatoriis clausulis, cæterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunq; Dat. Romæ die 12. Octob. Pontif. nostri anno 4.

14. Harum virtute litterarum præfatos viros jam à sanctitate, dum Assisij conviveret, apprimè cognitos, sancti propositi cõsodales excepit; quibuscum, ex favore Elizabethæ Reginæ peculiare quoddam, & rigorosum vitæ genus in domunculis pauperibus anno sequenti auspicatus, tùm à Patribus Conventualibus, tùm ab Observantibus malè cœpit haberi: omnibus tamen invictâ patientiâ superatis, ad asperam solitudinem Montis Mariani, vulgò *Sierra Morena*, Custodiam inchoavit Angelorum (quæ in religiosissimam Provinciam excrevit) Ministro Generali, & Vicario Observantium tunc subjiciendam: etenim Martinus Alphonsus de Villa-Seca Civis Cordubensis Ioannis de la Puebla, vel consanguineus, vel necessarius, (jam fortè defunctis Fratre ejus, & administratore præfatis, vel potiùs quòd Fr. Ioannes sæculo perfectissimè mortuus ad eos recursum habere noluerit) intellecto ejus pio proposito circa restituendum primævum Ordinis rigorem, decrevit piis viri votis cooperari, impetravitque anno 1488. ab Innocentio Pontifice facultatem duas ad intentum domos ædificandi, ut sequitur.

INNOCENTIVS EPISCOPVS &c.

Venerabili Fratri Episcopo Cordubensi.

SAcræ Religionis &c. sanè pro parte dilecti Filij Martini Alphonsi de Villa Seca Civis Cordubensis Nobis nuper exhibita petitio contінebat, quòd ipse fervore devotionis, quam ad S. Franciscum, & Ordinem prædictum, illiusq; personas, quæ earum exemplari vitâ, verbi Dei, & Evangelicæ veritatis prædicationibus, assidua, & devota divinorum celebratione, & aliis eorum bonis operibus non cessant animas Deo lucrifacere, gerere dignoscitur, accensus, cupiensque terrena in cœlestia, & transitoria in æterna fœlici cõmercio commutare, de à Deo sibi collatis, & aliorum fidelium, ad id contribuere volentium bonis in aliquibus locis Castellæ, & Legionis Regnorum ad hoc convenientibus, & honestis duas domos pro usu, & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, qui secundùm primævam ipsius Ordinis institutionem, & illius Regulæ puritatem vivere debeant, construere, & ædificare, seu construi, & ædificari facere summoperè desiderat, si sibi super hoc Apostolicæ Sedis licentia suffragetur. Quare pro parte ipsius Martini Nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi duas domos hujusmodi; unam videlicet sub Beatæ Mariæ, & omnium Angelorum, & aliam sub ejusdem B. Francisci invocationibus in aliquibus locis dictorum Regnorum ad hoc convenientibus, & honestis, cum Ecclesiis, humilibus campanilibus, campanis, dormitoriis, refectoriis, claustris, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro usu, & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum dicti Ordinis construendi, & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, licentiam concedere, ac aliàs in præmissis opportunè de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & divini cultus augmentum nostris potissimè tẽporibus intensis desideriis exoptamus, pium, & laudabile propositum ipsius Martini plurimùm in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati Tuæ, per Apostolica

Ibid. in Reg. 1488. bull. 15. Innocen. VIII.

stolica scripta mandamus, quatenus si est ita, eidem Martino dictas duas domos sub invocationibus prædictis, in aliquibus locis dictorum Regnorum ad hoc congruentibus, & honestis, cum Ecclesiis, humilibus campanalibus, dormitoriis, refectoriis, claustris, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro usu, & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, qui inibi juxta prædictæ Regulæ puritatem, ac sub primæva institutione prædicta simpliciter vivant, absque tamen alicujus præjudicio construendi, & ædificandi, seu construi, & ædificari faciendi, necnon aliquos Fratres ex aliis domibus dicti Ordinis sub hujusmodi primæva institutione vivere volentes, qui alios Fratres in eisdem duabus domibus degentes à principio in institutis dictæ Regulæ instruant, & informent, quos ad id voluntarios invenerit, petitâ, & obtentâ suorum Superiorum licentiâ, in dictis duabus domibus introducendi, ac eisdem Fratribus ad illas se transferendi, & in illis perpetuò remanendi, ipsisque Fratribus domos prædictas recipiendi, & perpetuò inhabitandi licentiam authoritate nostra concedas: jure tamen Parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper saluo. Et nihilominus statuas, & ordines, quòd ex ipsis duabus domibus constituatur una Custodia; quæ ab altera dictarum domorum denominationem accipiat, & Custodia Angelorum nuncupetur; & Fratres ipsius Custodiæ juxta morem dicti Ordinis singulis annis unum Fratrem ejusdem Ordinis in Custodem eligant, qui per Ministrum Generalem, vel ejus Vicarium Galliæ, Alemanniæ, & Hispaniæ Provinciarum pro tempore super Fratres de Observantia nuncupatos deputatum, vel eum, cui præfatus Minister id duxerit committendum, confirmetur; quibus Ministro, & Vicario Custos, & Fratres dictæ Custodiæ immediatè sint subjecti, ac præfatus Custos censeatur unus ex Prælatis dicti Ordinis, quibus dictus B. Franciscus voluit à Fratribus obedientiam præstari, habeatque ipse Custos facultatem, jurisdictionem, præeminentiam, & authoritatem dictum Ordinem ingrediendi, & professionem emittere volentes, recipiendi, ac absolvendi, corrigendi, ligandi, & omnia alia faciendi, quæ Minister Provincialis pro tempore existens, tam ex constitutionibus, & privilegiis Apostolicis, quàm institutis, & ordinationibus Regulæ, & Ordinis prædictorum facere potest; Nos enim eisdem domibus, & Fratribus pro tempore habitantibus in illis, ut omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, & indulgentiis, quibus aliæ domus, & Fratres Ordinis præfati in genere utuntur, & gaudent, etiam uti, & gaudere liberè, & licitè possint, & debeant, authoritate Apostolica, tenore præsentium de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ 6. idus Martij 1487. Pontif. anno 4.

15. Fratribus prænominatis Italis coadjutoribus Ioannes montem universum perlustravit, donec locum suis votis accommodum, rupem cavam à confluentibus aquis ferè excisam ad saltum Castullonensem Oppido *Hornacuelos* vicinam adinvenit, ubi ædiculam ex arborum corticibus, terrâ, straminibus, & cæmento sub appellatione S. Mariæ Angelorum juxta bullæ dispositionem, & contiguum faguriolum rudi, & impolito opere construxit. Hæc sacra domus orationis, & paupertatis, ac pœnitentiæ verissimum habitaculum, & exemplar fuit sanctioris Custodiæ Angelorum initium, quæ licèt in Chronicis suis tum in ipso titulo, tum in opere passim reformationis hujus titulum non erubescat; tamen inter Observantiæ Regularis Provincias mira adhuc exẽplaritate, recollectione, ac vitæ splendore coruscat; anno 1489. in Comitiis Generalibus in Conventu de Fonte prope Ropellam inter Observantium Custodias fuit ex omnium assensu recensita.

16. B. Ioannes Guadalupensis ex Provincia S. Iacobi egregius Concionator ad Angelorum Custodiam sub Ioannis de Popula educatione digressus, novæ Reformationis cupidus (ut ait Vvadingus) prope Oppidum Truxilli (quod & Scalabiam, & Castrum Iulij vocant) in Extrema-dura Diæc. tunc Placentinæ anno 1498. domunculam habuerat sub tit. S. Mariæ

Ibid. 1488. n. 28.

Chron. Prou. Angelorum.

Infra p. 2. sect. 1.

Vvad. t. 7. 1489. n. 2.

Vvad. t. 7. 1498. n. 35. & 1500. n. 35.

S. Mariæ de Luce. Cum verò petentibus Oppidanis, & impetrato Alexandri VI. Diplomate, *Piis fidelium votis &c. pridie Kal. Novembr.* 1500. intra Oppidum ipsum translati Fratres Regio favore Conventum fabricassent pro Observantia Regulari, [Guadalupensis novellam (ut ait Vvandingus) semper Reformationem meditatus an. 1500. persuasit nobili Viro (Vvadingi verba transcribo) Ioanni de Frigueroa Domino Loci de Salualeone, Diœc. Pacen. ut impetraret facultatem eo in loco ædificandi Cœnobium sub certa norma, & peculiari regiminis modo gubernandum; non expresso Rectoris, aut instituti nomine ad fugiendam Sodalium invidiam, & contradictionem, quam in aliis probasse refert Gonzaga. Hunc ex primis novæ Custodiæ fuisse, erectumque sub titulo Montis Syon, idem narrat Author, sed periisse, alióque translatos Fratres, eorum conatui vehementer obsistentibus Patribus Provinciæ S. Iacobi, inde suspicor, quòd ejus nullum inter reliquos Conventus hujus tractus vestigium reperiam.

Ibidem.

Ibid. n. 36.

17. Alium Conventulum eodem anno 1500. acquisivit, aliquantulum procul ab Oppido Villæ-Novæ de Fraxino, quem tamen ob excitatas turbas, redimendamque vexationem paulò post deseruit. Restitutus tamen fuit ejus sectatoribus, & Discipulis anno 1538. à Ioanne primo Marchione, & ab Oppidanis ad pristinas Sedes vocatis. Cujus etiam ad instantiam eodem anno Iacobus Brigantinorum Dux non procul à suo Villæ-vitiosæ oppido in Lusitania Conventum Fratribus sub S. Mariæ Pietatis invocatione tumultuario opere fabricavit; qui & primus fuit Provinciæ Pietatis, unde & nomen accepit. Deinde anno 1502. & præhabita Alexandri Pontificis facultate, sociis quinque ejusdem zeli, nempe Petro Melgario de Valencia laico, sed genere, ac virtute conspicuo, Archangelo Vallis-oletano celebri Concionatore, Michaele Cordubensi, Ioanne Paschalio ab Aquila, & Sebastiano Parisiensi comitatus, Cœnobiolum etiam (sed annum concessionis non adnotavit Vuadingus) in loco solitario prope Granatam cum ædificasset; additisque aliquot pauperrimis in Extrema-dura Domunculis, Custodiam paruulam sibi tantùm, & Ministro Generali totius Ordinis subjectam novâ Præfecturâ gubernaret, incœperat. Verùm ex assumpto asperrimo habitu, novoque Caputio, absque orbiculari forma, quæ collum circumdat; ideóque ex rei novitate plurimùm inclarescens, & cum suis sectatoribus, *de Caputio* apud vulgus imperitum nuncupatus, tanquam novitatum affectator ab Archiepiscopo Granatensi, extra totius Diœc. fines ejectus est, & Conventibus omnibus anno 1502. expoliatus. Patres enim Provinciæ S. Iacobi nullum non moventes lapidem, ut Guadaluppēsis novum Sodalitium dissiparent, Romam miserunt, qui litterarum Guadalupensi concessarum exemplar ferret ad Fratrem Iacobum Arevedum Commissarium Observantium Familiæ Vltra-Montanæ, ac revocatorias reportaret; quas eodem anno in hanc formam ab Alexandro Pontifice impetravit.

Ibid. n. 40.

Vvad. t. 8. 1502. n. 15.

ALEXANDER PAPA VI.

Venerabilibus FF. Archiepiscopo, Toletano, & Episcopo Palentino, vel eorum alteri.

PRo parte carissimorum in Christo filiorum nostrorum Ferdinandi Regis, & Elisabethæ Reginæ Hispaniarum, & Siciliæ Catholicorum, Nobis nuper expositum fuit, quòd nonnulli Fratres Minores illarum partium sub Strictiori vivendi modo, & Evangelica paupertate, ac primæva Ordinis Fratrum Minorum hujusmodi institutione se vivere velle asserentes, & eorum suggestione aliqui earundem partium Nobiles à Nobis litteras obtinuerunt, per quas eis concessum, seu concedi mandatum fuit: quòd in Regis, & Reginæ prædictorum Regnis, & dominiis domos, oratoria, & eremitoria pro usu, & habitatione dictorum FF. de novo construere, & ædificare, ac illa, & eis per Christi fideles cōcessa recipere, & inhabitare, & in eis Fratres dicti Ordinis infra certū numerum, qui de obedientia Fratrum de Observantia ad illa voluntariè transirent, introducere, & recipere liberè possent, quòdque Vicariis Provincialibus ejusdem Ordinis, & hujusmodi Observantiæ, licèt infra eorum Provinciarum limites domus ipsæ existant, obedire non debeant, sed Ministro Generali dicti Ordinis

Ibid. 1502. n. 16.

Ordinis Minorum immediatè subjectæ sint; & tàm prædictarum, quàm aliarum litterarum à fæl.rec. Sixto Papa IV. prædecessore nostro sub forma Brevis emanatarum, & per Nos confirmatarum prætextu nonnulla oratoria, seu eremitoria, vel domos, & in eis Fratres de Observantia hujusmodi absque suorum Superiorum licentia receperunt, & in dies recipere conantur. Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, ex præmissis, quæ in enervationem Reformationis domorum dicti Ordinis in prædictis partibus, non absque ipsorum Regis, & Reginæ opera, & sollicitudine providè, & maturè factæ cedunt, inter eosdem Fratres nonnulla gravia scandala exorta fuerint, & nisi desuper provideatur opportunè, in futurum graviora exoriri formidentur; Nos scandalis hujusmodi obviare, ac ipsorum Fratrum paci, & quieti consulere cupientes, Regis, & Reginæ prædictorum in hac parte supplicationibus inclinati Fraternitati vestræ tenore præsentium committimus, & mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum unam de *Salvaleone* per dilectos filios Ioannem de Figueroa, & & aliam de *Alconchel* per Ioannem de Sotto-major, qui in hoc consentiunt, & consentire parati existunt constructas, & ædificatas, quas Ioannes de Guadalupe sub obediētia dicti Ministri, necnon aliam de *Truxillo* Domos, & Pacensis, & Placentinæ Diæcesum, quam Petrus de Melgar dicti Ordinis professores à nonnullis aliis nobilibus hujusmodi, & quarumdam aliarum nostrarum litterarum, & facultatis dicto Ministro desuper, ut dicitur, concessæ prętextu, respectivè receperunt, Vicario Prov. Provinciæ S. Iacobi dicti Ordinis nunc, & pro tempore existenti concedere, & assignare, ac illas, & Fratres in eis pro tempore degentes obedientiæ, & regimini ejusdem Vicarij Provincialis perpetuò subijcere, necnon quascumque litteras Apostolica Ioanni de Guadalupe, & Petro prædictis, ac quibusvis aliis cujuscumque status, Ordinis, dignitatis, & conditionis existentibus, tàm super ædificatione domorum, oratoriorum, seu eremitoriorum in Regnis, & dominiis præfatis, ac Fratribus sine licentia suorum Superiorum recipientibus, quàm aliter super præmissis etiā ex motu proprio, & certa scientia, ac sub quibusvis clausulis etiā derogatoriarū derogatoriariis, aliisq; fortioribus, efficacioribus, & insolitis, irritantibusque decretis in forma Brevis, & alias quomodolibet nunc, & pro tempore concessas, etiam quascumque sententias, censuras, & pœnas in se continentes, ac processus desuper pro tempore habitos, & inde secuta quæcumque, nulla, & invalida fore, & prorsus pro infectis haberi. Quòdque Fratres hujusmodi de Observantia, qui ad præsens sunt, & pro tempore fuerint, ad immediatam obedientiam dicti Generalis, vel aliorum Conventualium Ministros, ac intra dictam obedientiam de una Provincia ad aliam, aut de una Custodia ad aliam, quocumque titulo, seu colore, sine licentia sui proprij Prælati in scriptis habita, transire non possint, & Ioannes de Guadalupe, ac Petrus de Melgar prædicti, eorumque Socij sub obedientiis, & Provinciis, à quibus exierunt, perpetuò esse, & permanere debeant, statuere, & ordinare, & Ioannem de Guadalupe, ac Petrum de Melgar, & socios prædictos, ut ad eorum priores obedientias, & Provincias hujusmodi orordinatè redeant, ac alia omnia, & singula, quæ in præmissis, seu circa ea necessaria fuerint quomodolibet, & opportuna, facere, exercere, & consequi de consensu prædictorum Ioannis de Figueroa, & Ioannis de Sotto-major authoritate nostra curetis, contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocatoque ad hoc, si opus fuerit, auxilio biachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ die 2. Septemb. 1502. Pontif. anno II.

18. Harum litterarum fultus præsidio Episcopus Placentinus Melgario, & auxiliarius Domus Scalabianæ suæ Diæc. structuram interdixit. Guadalupensis verò hac concussus revocatoria in Vrbem advolans, ab eodem Alexandro obtinuit, ut hæ postremæ revocarentur. Sed dum ante emanatam Bullam Alexander decederet, eam post biennium à Iulio II. impetravit in qua præfata omnia simul, & veriora Guadalupensium initia, primæque vicissitudines, clariùs elucidantur. Ibid. n. 17.

IVLIVS

IVLIVS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam

Ibid. in Reg. 1503. bull. 1. Iulij II.

RAtioni congruit &c. dudum siquidem postquam fel. rec. Alexandro VI. prædecessori Nostro pro parte dilecti Filij nostri Ioannis de Guadalupe Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum expositum fuerat, quòd aliqui pro uberiori animarum suarum salute in humilitatis spiritu, & vera paupertate, prout S. Franciscus instituerat, vivere desiderabant, & si sibi in aliquo loco Regni Granatæ ad id commodo, & idoneo pro uno pauperculo eremitorio, seu Domo construenda pro suis, & aliorum Fratrum dicti Ordinis usu, & habitatione perpetuis, in quo dicti Fratres habitare, & in simplici observantia sancti Evangelij domincini, & regulæ ejusdem Sancti vivere possent, licentia concederetur, Ioannes, & alij Fratres prædicti ibidem pro tempore degentes divinis beneplacitis assiduè vacarent, & exinde divinus cultus suciperet incrementum: & idem Alexander predecessor eidem Ioanni in ad id commodo, & idoneo loco dicti Regni unum Eremitorium, seu domum cum necessariis officinis pro suis, & aliorum Fratrum prædictorum, qui sub simplici observantia S. Evangelij dominici, & secundùm Regulam, ac modum vivendi hujusmodi vivere deberent, usu, & habitatione propriis absque cujusvis licentia sine alicujus præjudicio, jure tamen &c. construendi, & ædificandi, seu &c. ac in ea pro constructione hujusmodi sex Fratres dicti Ordinis professores de Observantia nuncupati, cujuscumque Provinciæ, seu Custodiæ forent, suorum Superiorum petitâ, licèt non obtentâ licentiâ, & alias prædictum Ordinem noviter profiteri, & hujusmodi Eremitorium intrare volẽtes recipiendi, & eis habitũ regularem juxta certam formam tunc expressam exhibendi, licentiam concesserat: quòdque Ioannes, & alij Fratres prædicti in dicto Eremitorio pro tempore degentes, Ministro Generali dicti Ordinis de Observantia pro tempore existenti, & non alteri subiicerentur, ac privilegiis, gratiis, & indultis, domibus dicti Ordinis de Observantia nuncupatis, & illarum Fratribus concessis, & concedendis potirentur, & gauderent: dictusque Ioannes in Fratribus prædictis easdem superioritatem, & potestatem haberet, quas habebant Ministri Provinciales dicti Ordinis in domibus, & Fratribus Provinciarum suarum, per quasdam litteras indulserat. Et deinde pro parte tunc Generalis, & Provincialium Vicariorum, Vltra-Montanorum dicti Ordinis de Observantia nuncupatorum eidem Alexandro prædecessori etiam expositum fuerat, quòd nonnulli Fratres Vltra-Montani Ordinis, & Observantiæ prædictorum in aliquibus locis extra domos Fratrum prædictorum permanere, & beneficiis Ecclesiasticis Sæcularibus, & Regularibus deservire, & alij ad Eremitoria se transferre, ut inibi Deo perpetuò famulari possent à Sede Apostolica impetraverant: & alij prætextu licentiarum, seu facultatum, sibi (ut asserebant) concessarum secundùm eorum desideria viventes, in Eremitoriis, & aliis locis residebant, ac facultatibus sibi concessis abutendo, plura in contemptum Religionis committebant. Ac idem Alexander prædecessor, quòd ex tunc de cætero nullus ex Fratribus Familiæ Ordinis, & Observantiæ prædictorum, etiam quacumque authoritate munitus; nisi de licentia Generalis, & Provinciarum Vicariorum, aut Commissarij Vltra-Montanorum tunc, & pro tempore existentium petita, & obtenta, ab obedientia, & subjectione suorum Superiorum Prælatorum, sicut per piæ mem. Eugenium IV. Pium II. ac Paulum etiam II. necnon Sixtum IV. & Innocẽtium VIII. Romanos Pontifices prædecessores suos declaratum, & statutum erat, se subtrahere, nec abdicare; nec alij Prælato etiam Ordinis Minorum, & Observantiæ prædictorum; nisi secundùm statuta Ordinis, & Observantiæ hujusmodi, etiam prætextu arctioris vitæ obedientiam dare, seu illius subjectioni se submittere valerent, nisi Generali, & Provincialibus Vicarijs, & Commissario Vltramontanis tunc, & pro tempore existentibus, & certis alijs tunc expressis pro observatione statuti, ordinationis, & declarationis prædictorum deputatis, per alias litteras suas inter alia statuerat, admonuerat, & declaraverat: & postremò pro parte dicti

ti Ioannis, & Sociorum ejus eidem Alexandro prædecessori similiter expositum fuerat, quòd ad executionem priorum litterarum prædictarum processum fuerat, ipseque Ioannes, & alij Fratres ejus Socij prædicti dubitabant, ne per Generalem, & Provinciales Vicarios, ac Commissarios Vltra-montanos præfatos assereretur, eosdem Ioannem, & Socios ejus, ac eis per priores litteras prædictas concessa in posterioribus litteris prædictis includi, & illa verba, *sine præjudicio* in litteris dicto Ioanni concessis ad eorumdem familiæ, & Observātiæ prædictarum Fratres non referantur: & idem Alexander prædecessor per alias suas litteras, priores litteras prædictas, & habitos desuper processus approbando, & confirmando, ac illas firmitatis robur habere decernēdo; nec non omnes, & singulos defectus, si qui in dictis processibus intervenissent, supplendo, declaraverat, intentionis suæ non fuisse, dictum Ioannem, & ejus Socios, & alios Fratres dictæ ejus domus tunc, & pro tempore existentes, & sibi per priores litteras concessa, & processus super illis habitos, sub posterioribus litteris prædictis nullatenus cōpræhendi, ac illis in aliquo detrahere, ac derogare: & quatenus includerentur, & eis detraheretur, ipsos tunc, & pro tempore existentes, & contenta in eisdem posterioribus litteris exceperat, & quod ad eos vim, & effectum sortiri non posse voluerat: & non solum sex de quibuscumque Fratribus dicti Ordinis, familiæ, & Observantiæ prædictarum petitâ, licèt non obtentâ licentiâ Guardianorum domorum, in quibus eos pro tempore degere contigisset, ad obtentam domum per dictum Ioannem, utpotè arctioris Observantiæ regularis, se transferendi, liberam, & omnimodam licentiam concesserat, dictasque priores litteras ad hoc extenderat, illaque verba, *sine præjudicio*, ad præjudicium aliorum, quàm dicti Ordinis professorū referri, privilegiisq; dicti Ordinis, per quæ professio, & austeritas vitæ Fratribus huiusmodi novæ domus in aliquo relaxaretur, & illis in aliquo præjudicaretur, quoad ipsam novā domum, & Fratres ejusdem non includi debere, per alias suas litteras etiam concesserat, & declaraverat, certis desuper executoribus deputatis, quòd Ioanni, & Fratribus socijs suis prędictis afficacis defensionis præsidio assistentes, non permitterent eos per dicti Ordinis Professores, aut eorum Prælatos, & alios quoscumque, contra litterarum ipsarum tenorem molestari, eisque ne id facerent, in virtute sanctæ Obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam si non parerent, ipso facto incurrerent, & à qua ab alio quàm à Sede prędicta, & ore proprio Romani Pontificis pro tempore existentis absolui nequirent districtè præcipiendo inhiberent, contradictores per censuram Ecclesiasticam, &c. Et deinde pro parte dicti Ioannis, & ejus Sociorum prædictorum eidem Alexandro similiter expositum fuerat, quòd cum forsan in Regno Granatę locus idoneus pro construenda dicta nova domo haberi non poterat, idē Alexander prædecessor tunc tàm Ioannis, quàm sociorum ejus prædictorum in ea parte supplicationibus inclinatus, eidem Ioanni, ut non solùm in dicto Regno Granatæ, sed in aliis partibus Hispaniarum illam, construi, seu ædificari facere, illamque recipere concesserat, & ad hoc priores litteras prædictas per quasdam suas in forma Brevis litteras extenderat, & ampliaverat, prout in eisdem litteris in forma Brevis dicebat pleniùs contineri. Successivè pro parte dicti Ioannis eidem Alexandro prædecessori exposito, quòd dictus Ioannes unam *S. Evangelij* prope oppidum *de Villa-nova* vigore dictę facultatis ædificaverat, seu ædificari fecerat, vel incœperat, & tres alias videlicet *Montis Sion de Salva-leon*, *&* *Sancta Maria de Luce*, *de Alchonchel*, *loca Pacen. Diœces. & S. Maria de Pietate* prope oppidum de Villa-vitiosa Elboren. diœcesis ex licentia Sedis Apostolicæ sibi concessa, & eremitorium Matris Dei loci del Moyo de Merida, nullius diœcesis, à fundatoribus eorum sibi largientibus canonicè receperat, & in illis Fratres Ordinis, & Observantiæ hujusmodi secundùm instituta ejusdem B. Francisci introduxerat: & tunc totius Ordinis prædicti Minister Generalis, quòd domus hujusmodi per Custodem regi, & gubernari deberent, ordinaverat: ac pro parte Ioannis, & Sociorum eius Fratrum prædictorum eidem Alexandro prædecessori humiliter supplicato, ut ordinationi prædictæ Apostolicæ

licæ confirmationis robur adjicere, aliisque, &c. dignaretur: Idem Alexander prædecessor, &c. Ioannem, & socios prædictos à quibusvis excommunicationis, &c absolutos fore censens hujusmodi, de sub data videlicet Kal. Aprilis Pontificatus sui anno decimo, Ordinationem, & deputationem Ministri videlicet, quòd domus per Ioannem, & socios præfatos erectæ prædictæ ex tunc perpetuis futuris temporibus per Custodes regerentur, & gubernarentur, Apolica authoritate confirmavit, & approbavit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decrevit, supplevitque omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Insuper, quòd domus hujusmodi, quas per Custodem regi debere ordinatum fuerat, & in illis tunc, & pro tempore degentes Fratres, omnibus & singulis gratiis, privilegiis, &c. uti potiri, ac gaudere valerent, ac si eis specialiter concessa forent: quódque volentes ingredi domus Custodiæ hujusmodi, tenerentur vovere Regulam ejusdem S. Francisci absque tamen relaxatione privilegiorum concessorum, & concedendorum dicto Ordini Minorum, prout idem B. Franciscus instituerat, dicta authoritate concessit, & indulsit, non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Ne autem de absolutione, confirmatione, approbatione, decreto, suppletione, concessione, indulto, & derogatione prędictis pro eo, quòd super illis ipsius Alexandri predecessoris litterę, ejus superveniente obitu, confectę non fuerunt, valeat quomodolibet hęsitari, & Ioannes, & ejus socij, ac Fratres hujusmodi illorum frustrentur effectu; Volumus, & præfata Apostolica authoritate decernimus, quòd absolutio, confirmatio, &c. perinde à dicta die Kal. Aprilis suum sortiantur effectum, ac si super illis dicti Alexandri prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectę fuissent, prout superiùs enarratur. Dat. Romæ 1503. 6. Kal Decembris Pontificatus anno primo.

Ibid. 1502. n. 28. 19. Veniens itaque Guadalupensis Valentiam, cœnobiolum sibi concessum cœpit inhabitare, atque inde majores vires addere suæ novellæ Congregationi, per deserta loca dispersę. Non audebat ad priora Domicilia Extrema-durę neque in Castellam redire, favebant enim impensè Reges Catholici Regularis Observantię professoribus Guadalupij adversariis. Atque hi, ut viam præcluderent iis, qui sub specie majoris perfectionis, aut rigidioris instituti ad Guadalupij consortium transibant, anno 1502. in Congregatione habita in Provincia Castellæ Præside Vicario Generali Martiale Bouliero statuerunt, ut in singulis Provinciis aliquot domus designarentur, in quibus sub nomine Recollectorum, qui vellent, religiosè, piè, & sub summa viverent rerum egestate: Ita factum, ut omnes fermè intra suas se continerent Provincias, & redeuntibus, qui abierant, enervaretur novellum institutum. Vires tamen subministrarunt Patres Conventuales concessis tribus paruis conventibus, ad quos etiam aliqui ex ipsis transibant.

20. Tribus ergo in Pacensi Episcopatu, quarto in Elborensi in Lusitania, & quinto Truxili cœnobiolis utcumque recuperatis, in quibus non sine suorum de Observantia confratrum dura oppositione Custodem, seu Rectorem agebat, novæ Reformationis fundamenta, & duarum insignium Provinciarum, Pietatis videlicet, & S. Gabrielis posuisse videbatur initia. Ibid. 1504. n. 41.

21. Interea temporis etiam Petrus Melgarius Guadalupensis discipulus, & socius in Conventu Scalarabitano dum ageret Custodem, maximas ab Observantibus Provinciæ S. Iacobi sustinere debuit molestias, quas omnes obtento Iulij Pontificis diplomate superavit, ut sequitur.

IVLIVS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Rationi congruit, &c. Dudum siquidem fœl. record. Alexandro Papæ VI. prædecessori nostro pro parte dilectorum filiorum Gometij Fernandi de Solis, & Ioannis de Claves, ac Aluari della Inojosa laicorum Placentinæ Civitatis, seu diœcesis exposito quòd ipsi fervore devotionis, quam ad S. Franciscum & Ordinem Fratrum Minorum, & Fratres ipsos, qui eorum exemplari vita, verbique Dei prædicationibus, assiduaque Vvad. t. 8. 1504. in Reg. fol. 41. Bul. 15.

que, & devota divinorum celebratione, & aliis suis bonis operibus non cessabant animas Domino lucrifacere, gerebant, accensi, cupientesque terrena in cœlestia, & transitoria in æterna fœlici commercio commutare, desiderabant de bonis sibi à Deo collatis, & aliis piè elargiendis quamdam domum pro perpetuis usu, & habitatione Fratrum dicti Ordinis secundùm primęvam ipsius Ordinis institutionem, & regulæ puritatem viventium in aliquo ad id commodo, condecentique loco infra terminos oppidi de Truxillo dictæ Diæcesis construere, & ędificare, seu &c. Si ad id eis Sedis Apostolicæ Authoritas suffragaretur; dictus prędecessor ipsorum Gometij, Ioannis, & Alvari in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, Episcopo Placentin. & de Maguela, ac de Gadamyre Toletan. & prædictæ Placentin. Monasteriorum per Priores gubernari solitorum, eorum propriis nominibus non expressis, suis litteris dedit in mandatis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum Gometio, Ioanni, & Alvaro prædictis in aliquo ad id commodo, & condecenti loco infra terminos oppidi hujusmodi, unam domum cum Ecclesia &c. pro perpetuis usu, & habitatione octo Fratrum dicti Ordinis, qui inibi juxta regulæ puritatem, & evangelicam paupertatẽ, ac primævã institutionẽ hujusmodi simpliciter vivere deberent, cõstruendi, & ædificandi seu, &c. ac eisdem Fratribus domum prædictam pro eorum usu, & habitatione hujusmodi recipiẽdi, & perpetuò inhabitandi, authoritate Apostolica liberam, & omnimodam licentiam largiretur: & nihilominus, quòd Gometius, Ioannes, & Alvarus prædicti nonnullos Fratres ex aliis domibus dicti Ordinis, quos ad id voluntarios invenirent, ad eamdem construendam domum, vocare, & accersire, ipsique sic vocandi FF. qui dictam Regulam observare vellent, absque alicujus Superioris licentia, ad eandem construendam, domus hujusmodi unum ex eis in suum Vicarium, seu Custodem eligere possent: quòdque sic electus per Ministrum Generalem dicti Ord. vel ejus Vicarium in Galliæ, Alemanniæ, & Hispaniç Prov. super Fratribus dicti Ordinis de Observantia nuncupatis pro tempore deputatis visitari, seu confirmari deberet, aut Vicario per eumdem Ministrum Generalem pro tempore deputato post Generalem Ministrum Ordinis hujusmodi, cui per omnia, sicuti alia loca dicti Ordinis, subessent, eadem construenda domus, & illius Vicarius, & Fratres immediatè subiici deberent; quodque Vicarius dictæ construendæ domus infirmos visitare, & Fratres ejusdem construendæ domus, pro tempore existentes inducere; necnon construendam domum hujusmodi intrare volentes, ac ab eis professionem regularem, si illam in suis manibus spontè emittere vellent, recipere, & admittere, ac tàm illos, quàm alios Fratres dictæ domus pro tempore existentes corrigere, absolvere, & ligare, ac omnia alia facere liberè posset, quæ Ministri Provinciales dicti Ordinis pro tempore existentes, tàm ex privilegiis, & indultis dicto Ordini concessis, quàm Constitutionibus, & institutis Regularibus dicti Ordinis facere possent; & insuper, quòd Minister, sive Prælatus, sub cujus obedientia Vicarius, seu Custos, & Fratres domus construendæ, hujusmodi etiam pro tempore immanerent, aliquos Fratres in dicta construenda domo ultra jam tunc positos, seu introductos ponere, seu introducere, nec jam introductos, seu positos amovere absque consensu, & voluntate Vicarij, seu Custodis, & Fratrum dictæ construendæ domus pro tempore existentium nullatenus possit: quòdque Vicarius, seu Custos, & Fratres domus construendæ pro tempore existentes hujusmodi unum Prælatum ejusdem Ordinis, qui eos juxta prædictæ Regulæ puritatẽ corrigere, & emendare valeret, eligere deberent, & per quoscumque dicti Ordinis Fratres, aut alias personas cujusvis status Ordinis, conditionis, & dignitatis existentes nulla occasione molestari possent, prædicta authoritate statuerent, & ordinarent authoritate, & præeminentia Generalis Ministri Ordinis hujusmodi, ac jure particularis Ecclesiæ, & cujusvis alterius in omnibus semper salvo. Et deinde dicto prædecessori pro parte dilectorum filiorum Petri de Valentia Custodis, & Fratrum domus *B. Mariæ de Luce* oppidi, Ordinis, & Diæcesis prædictorum etiam exposito, quòd præfati Iudices, seu duo, aut

aut unus eorum juxta formam dictarum litterarum eamdem licentiam concesserant, & alia præmissa statuerant, & ordinaverant, ipsaque domus postmodùm constructa, seu jam construi cœpta, & in ea ipsi Petrus, & Fratres usque ad dictum numerum introducti, dictusq; Petrus in Custodem ejusdem novæ domus electus fuerat, quódque in eadem nova domo plures, quàm octo Fratres habitare poterant; Idem prædecessor Petri, & Fratrum prædictorum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus eidem Petro, & Fratribus, quòd ipse Petrus, & pro tempore Custos existens, ipsius domus aliàs juxta formam litterarũ earundem plures Fratres quam octo, & tot, quot viderent necessarios in eadem nova domo, recipere valerent, quòd Minister Generalis pro tempore existens solùm, & non Vicarius prædicti, juxta formam litterarum hujusmodi, eidem novæ domui præesse, & de illa se impedire possent, per alias suas litteras indulsit. Et successivè eidem prædecessori pro parte tunc Generalis, & Vicariorum Provinciarum Vltra-montanorum dicti Ordinis de Observantia nuncupatorum, similiter exposito, quòd nonnulli Fratres familiæ Vltra-montanæ Ordinis, & Observantiæ prædictorum, ut in aliquibus locis extra domos Fratrum prædictorum stare, & permanere, seu beneficiis Ecclesiasticis, cum cura, vel sine cura sæcularibus, & regularibus deservire, & alij vel ad diversas Provincias, seu domos dicti Ordinis, & ad alios Ordines etiam prætextu arctioris vitæ, se transferre, alij verò Fratres Ordinis, familiæ, & Observantiæ hujusmodi, ut ad eremitoria aliqua se conferre, & inibi perpetuò, seu ad tempus Domino famulari valerent, à Sede Apostolica facultatem, seu licentiam impetraverant; alij verò asserentes, se prætextu litterarum, seu facultatum eis, aut aliquibus personis, tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus ab eadem Sede concessarum, residendi facultatem habere, secundùm eorum varia desideria, sui voti, & Religionis immemores, Deique timore postposito diversimodè in multis Ecclesiis, eremitoriis, aut locis etiam, ubi studia vigebant generalia, residebant, & moram trahebant, insolenter dictis facultatibus, & licentiis abutendo, & sæpe scandalosè vivendo, unde eis vagandi, & apostatandi, & plura in contemptum religionis committendi, præbebatur occasio; idem prædecessor Generalium, & Provincialium Vicariorum prædictorum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, ut Fratres Ordinis familiæ, & Observantiæ prædictorum hujusmodi per ipsum Prædecessorem, vel Sedem prædictã etiam motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibusvis verborum formis, & expressionibus, ac etiam derogatoriarũ derogatoriis fortioribus, & efficacioribus clausulis, irritantibus decretis imposterum concedendis eisdem Fratribus, ut eatenus concessæ licentiæ, & facultates hujusmodi illis ex dictis Fratribus, qui licentiis, & facultatibus prædictis eis, seu personis præfatis jam concessis de novo in futurum uterentur, seu uti incipiebant; ac illis, qui scandalosè, & malè viventes dictis licentiis, & facultatibus eisdem Fratribus jam, ut præfertur, concessis, tunc utebantur, ac sub habitu dicti Ordinis extra domos ejusdem Ordinis manebant, ita demum suffragarentur, seu suffragari possent, & deberent, si ad hoc Generalium, seu Provincialium ante dicti Vicarij Generalis, Commissarij Vltra-montanorum tunc, & pro tempore existentium, hujusmodi in scriptis expressis accederet assensus, & non aliàs, nec alio modo, per omnia perinde ac si in licentiis, & facultatibus prædictis, ut prefertur, concessis, & imposterum concedendis hoc nominatim, & specificè caveretur: sicque ubi, & quando de illorum viribus, & efficacia agi contingeret, per quoscumque interpretari, & judicari debere, sublata qualibet alia judicandi, & interpretandi facultate, nec non irritum, & inane, &c. Quódque Fratres sub habitu, & extra domos Ordinis hujusmodi tunc, & pro tempore degentes, ac malè, & scandalosè viventes, ac licentiis, & facultatibus prædictis abutẽtes per Generales, seu Vicarios Provinciales, aut Commissarios Vltra-montanos pro tempore existentes hujusmodi corrigi, & puniri possent; per suas litteras dicta authoritate Apostolica ex certa scientia decrevit; & declaravit, quòd ex tunc de cætero nullus ex Fratribus Ord. familiæ, & Observ. prædictorum quacumque etiam Apostolica authori-

tate munitus, nisi de generalis, seu provincialium Vicariorum, aut Commissarij Vltra-montanorum tunc, & pro tempore existentium hujusmodi petitâ, & obtentâ licentiâ, ab obedientia, & subjectione eorumdem suorum Superiorum Prælatorum sicut per Eugenium IV. & Pium II. ac Paulum etiam II ac Sixtum etiam IV. & Innocentium VIII. Romanos Pontifices nostros prædecessores, tunc suos declaratum, & institutum erat, se subtrahere, & abdicare; nec non alteri Prælato etiam Ord. Minorum, & Observan. prædictorum; nisi secundùm instituta Ordinis, & Observãtiæ hujusmodi, etiam prætextu arctioris vitæ obedientiam dare, seu illius obedientiæ & subjectioni se submittere, & subiicere valeret, præfata authoritate statuit, & ordinavit, certis desuper executoribus deputatis, prout in singulis litteris prædictis pleniùs continetur. Postmodùm verò dicto Alex. prædecessori pro parte Petri, & FF. novæ domus hujusmodi similiter exposito, quòd post etiam dictarum priorum litterarum, & ante actam constructionem novæ domus, posteriores litteræ prædictæ ab ipso Alexan. prædecessore emanaverunt, ac Petrus, & alij Fratres ejus socij prædicti, qui in dicta domo degebant, & inibi in spiritu humilitatis, ac Regulæ puritate, & Evangelica paupertate, juxta primævam dictæ Regulæ institutionem prout religiosiùs poterant, vivebant, & vivere intendebant, dubitabant ne per generalem, & Provinciales Vicarios, ac Commissarium Vltra-montanos prædictos assereretur, eos, & concessam eis per Priores, & earum vigore, illarum formâ servatâ habitum per unum ex Iudicibus prædictis processum, ac inde secuta aliàs eidem Petro concessas litteras prædictas sub posterioribus litteris hujusmodi includi, ac pro parte tam venerab. Fratris nostri, tunc sui Gregorij Episcopi Portuen. dicti Ordinis Vice-Protectoris, quam eorumdem Petri, & aliorum Fratrum ejus sociorum, eidem prędecessori humiliter supplicato, ut domum, ac Petrum, & ejus socios prędictos in eadem domo pro tempore degentes; nec non omnia, & singula in prioribus Gometio, Ioanni, & Alvaro ac aliis præfatis, ut prefertur, concessis litteris contenta, sub litteris posterioribus, Generali, Provincialibus Vicariis, & Commissario Vltra-montanis concessis hujusmodi, & in eis contentis compræhensa non esse, nec illis in aliquo detrahere, vel derogare: ac pro potiori cautela domum, Petrum, & socios prædictos, qui tunc, & pro tempore forent, à cõtentis in eisdem posterioribus litteris excipere aliàsque, &c. dignaretur: Præfatus Alex. prædecessor, Petrum, & ejus socios prædictos, & eorum singulos à quibusvis excommunicationis, &c. absolutos fore censens Gregorij Episcopi Vice-Protectoris, ac Petri, & ejus sociorum prædictorum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, sub data videlicet pridiè nonas Maij authoritate Apostolica prædicta concessit, indulsit &c. intentionis suæ fuisse, in dictis posterioribus litteris Generali, Provincialibus Vicariis, & Commissario Vltra montanis prædictis, ut præfertur, concessis, domum, & Petrum & ejus socios prædictos, nec non alios FF. ejusdem domus tunc, & pro tẽpore existẽtes, ac omnia, & singula eis in prioribus Gometio, Ioanni, & Alvaro, & alijs Petro præfatis, ut præmittitur concessis litteris contenta, nullatenus includi, & illis in aliquo non derogari, vel detrahi, & quatenus forsan includerentur, & eis forsan detraheretur, litteras priores, ac domum, Petrum, & ejus socios prędictos, qui tunc erant, & pro tempore essent Fratres dictę domus, in perpetuum à contentis in eisdem posterioribus litteris Generali, Provincialibus Vicariis, & Commissario Vltra-montanis prædictis concessis, eadem Apostolica authoritate excepit, & quoad eos iniri, & effectum sortiri, & sibi vendicare non posse, ac ejusdem intentionis suæ etiam fore, per quascumque alias litteras, & concessiones, quæ in futurum ab eodem Alex. prædecessore, vel Sede prædicta, quomodolibet, etiam cum motus proprij, & certæ scientiæ, &c. Ne autem de absolutione, & concessione, indulto, &c. prædictis pro eo, quòd super illis ipsius Alex. prædecessoris litteræ ejus superveniente obitu, confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæsitari, & Petrus, ac ejus socij, & Fratres prædicti illorum frustrentur effectu, volumus, &c. quòd absolutio, concessio, &c. Alex. prædecessoris hujusmodi perinde à dicta die

pridie

pridie non. Maij suum sortiantur effectum, ac si super illis dicti Alex. prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superiùs enarratur, &c. dat. Romæ &c. anno 1503. 6. Kal. decembris Pontificatus nostri anno primo.

Ibid. 1506. n. 75. 22. Tribus hæc Congregatio nominibus audiebat, nempe *S. Evangelij* à rigorosa Evangelicæ vitæ professione sine ulla dispensatione, *Discalceatorum*, eo quòd absque omni pedum operimento, ac præsidio incederent; & *de Caputio* ob quadrati caputij novitatem paulominùs à Capucinico acuminati. Guadalupensis autem dum Romam ad generalia Comitia per Iulium II. indicta laboriosa senectute proficiscitur, in ipso itinere, quod erat mortale deposuit. Hujusmodi describitur Guadalupensium Reformationis initium ab Vuadingo.

Chro. M. SS. Prov. Pietatis. 23 Chronica verò Provinciæ Pietatis, dum rei seriem sub aliqua variatione diffusiùs enarrant, ad Vuadingi historiam lucem mihi videntur non parvam superaddere, sic ergo habent: Ioannes Guadalupensis ex Provincia S. Iacobi in Angelorum Custodia B. Ioannis à Popula de Soto-mayor factus discipulus, cùm Seraphici P. S. Francisci spiritum solitudinis, zelumque paupertatis medullitùs ebibisset, ad arctiorem, & asperiorem vitæ methodum anhelans Romam perrexit, secessum cum paucis ad sua vota impetraturus. Ab Alex. VI. litteras obtinuit, *Sacrosancta militantis Ecclesia &c. datum Romæ die 25. septembris* 1496. quibus sibi liceret in solo Granatensi solitariam, & pauperculam domum extruere, in qua receptis ex quibuscumque Provincijs ejusdem spiritus consodalibus sub sua, & Ministri tantùm Generalis totius Ordinis Obedientia (exclusis nempe Observantium Vicarijs) ea lege vivere possent, ut ex particulari voto repudiatis quibuscumque privilegijs, relaxationibus, ac declarationibus, vel minimum relaxativis, Regulam S. Francisci ad litteram sine glossa observare deberent in perpetuum. Hanc ergo crederem non immeritò esse concessionem Apostolicam, quam Vuadingus ad annum 1502. n. 25. nulla facta expressione à Guadalupensi ante aliquot annos, datis judicibus, & executoribus Archiepiscopo Granatẽsi, ac Priore Guadalupẽsi, impetratam fuisse describit.

24. Additis itaque Socijs Melgario, aliisque supra relatis, domos aliquas ad apicem paupertatis in solitudine fabricare cœpit; in quibus asperrimo habitu, nudis ad terram pedibus, caputio quadrato, vel potiùs acuminato in summo vitæ rigore, populorumque applausu, Deo servire cõtendebant; multiplicatisque sociis, & cœnobiis Custodias duas, alteram Truxilli, & in Episcopatu Placentiæ, sub Melgario Patre erexerant sub titulo S. Mariæ de Luce, alteram de S. Evangelio in Extrema-dura, & Lusitania sub Guadalupensis immediato regimine, Gomesio (quem Vuadingus Iacobum appellat) Brigantino Duce, Regisque Emanuelis ex Fratre Nepote ultra fidem assistente, ac protegente, qui & se ipsum eis socium devovisset, nisi absoluta Regis potentia obstitisset. Ibid. lib. 1. cap. 13. 14. & 16.

25. Verùm per has novitates ab Archiepiscopo Granatensi primùm de sua Diœcesi expulsi, dehinc adnitentibus de S. Iacobi Provincia Fratribus, Castellani Regis edicto è tota Castella, ac demum è Lusitania, efficaciùs id rogante per litteras Rege Castellano, observantibus iterum una cum suis Conventibus se se dedere cogebantur. Angelus autem Pincianus, seu Vallis-oletanus eorum socius, atque pro ipsis in Romana Curia Procurator ab Ægidio Delphino Ministro Generali litteras obtinuit sub Mense Aprilis 1502. quibus commemorata Alexandri VI. concessione tum Guadalupensem, tum Melgarium in Custodis officio, atque in præfatis Custodiis suos Commissarios cum plenitudine potestatatis, sibique immediatè subjectos confirmabat, & de novo, quatenus opus esset, instituebat.

26. Cum autem ex his deperdita loca se se recuperaturos esse confiderent, majori conatu insurgẽtes eorum æmuli, adhibito etiam Regis Catholici favore, præallegatã Alexandri revocationẽ impetrarunt, cujus virtute, atque inappellabili Regis edicto è tota Castella, deinde ab universa Lusitania, prævalentibus apud Emanuelem Regem contra Nepotis Brigantini Ducis intercessionem Castellani litteris, immò & ab Vrsorum Monte, quò se receperant, exulare coacti, in solitariam insulam ad Guadianum flumen (*qua Contentionis* dicebatur, eo quòd

quòd ab utroque Rege expetita, à neutro possideretur) ultra modum afflicti secesserũt. Receptâ interim Brevis Apostolici copiâ, contra ipsum, ut de subreptitio per Melgarium appellantes ad Pontificem, per vias, & modos incognitos Romam omnes simul contendere decreverunt. Guadalupensi jam Romæ vicino die undecima Septembris 1503. mortalitatis debitum persolvente, cæteri numero 14. Vrbem ingressi, hoc Breve postremum Angeli Pinciani diligentiâ jam revocatum fuisse compererunt; cujus revocationis litteras ex Alexandri Pontificis morte non expeditas, nec à Pio III. Alexandri successore die 27. à sua electione defuncto, in amplissima forma, narratoque totius rei successu expedivit, approbavit, atque confirmavit Iulius II. (qui plurimis annis Ordinis Protectorem egerat) dato Brevi, *Rationi congruit, &c.* superiùs recitato; quod Originale in Archivio Provinciæ Pietatis cum scripturis cæteris ad hæc attinentibus conservatur.

27. Litem deinde in Apostolica Curia movente Antonio Rinconio pro suis de Provincia S. Iacobi consodalibus cum Regis Catholici, aliorumque efficacissimo favore, cum à Iulio Pontifice rem totam ad rigorem examinandam accepisset Hieremias Assisiensis Episcopus Cardinalis diutino examine peracto, partib squ sufficienter auditis, contra Rinconium pro Discalceatis in Sacro Palatio tandem pronunciavit; dieque 24. Maij 1504. executorialibus ad ipsorum favorem contra perturbatores quoscumque sub gravissimis pœnis ad Archiepiscopum Toletanum, & ad Episcopum Pacensem expeditis, mandavit præ cæteris, ut Conventus eis omnino restituerentur. His itaque post nova in Hispaniis pericula, novosque tumultus recuperatis, plurimis etiam ad novam Reformationem confluentibus; à regni Primatibus allecti alios in Castella, alios in Lusitania favente Brigantino Duce præfato muciplicarunt: ad quietis verò securitatem Conventualium Ministro Provinciæ Lusitanicæ præstitâ in Provinciali capitulo obedientiâ, approbante sub anno 1505. Iulio Pontifice, se se constituerunt.

Ibid. c. 28. ad finem lib. 1. & firmam. triũ Ord. tract. 3. fol. 229.

28. Nec tamen diuturna quies novis semper in Hispania contra ipsos tumultibus excitatis; donec anno 1506. convocato operâ Delphini Generalis ad Ordinis unionem generalissimo Capitulo, expeditâ bullâ mandavit Iulius Pontifex, ut in Ordine Minorum solis remanentibus Conventualibus, & Observantibus, cæteræ partiales Reformationes ipsorum alterutri infra annum nomen dare cogerentur; eo tamen pacto, ut qui Observantiam Regularem eligerent, nulla reservata diversitate eidem incorporarentur; qui verò Conventuales expeterent, præstitâ eis tantùm obedientiâ, sub suis Prælatis, propriisque Reformationis legibus vivere permitterentur. Displicuit hoc ultimum Provinciæ S. Iacobi Vicario, donec à Pontifice specialiter impetravit, ut Guadalupenses omnes dimissis tum Conventibus, tum Custodiis, ad sui per omnia subjectionem redire compellerentur; quamvis sine fructu.

29. Raynaldus enim novus Minister Generalis Melgario in contrariũ supplicanti, in vim generalissimi decreti liberã ad utroslibet electionem ratificans, eumque in sui obedientiam excipiẽs, Custodemque confirmans obtinuit à Pontifice, ut revocato speciali contrario edicto, Melgarius in sua separatione confirmaretur, atque confratres, & novitios undequaque suam ad Reformationem convolantes, novaque cœnobia reciperet, quibus independenter ab Observantibus præsideret. Crescentibus autem exinde aliorum oppositionibus, causa per Angelum Pincianum in Vrbem à suis remissum ad Pontificem delata, atque Cardinali Protectori, aliisque de Pontificis authoritate commissa, nullam visa est obtinere decisionem, donec tandem partibus mutua pace concordantibus finem acceperit gravissima controversia.

30. Post varias itaque rerum vicissitudines in hisce Pietatis Chronicis recitatas anno 1508. favente Brigantino Duce confirmatum fuit à Iulio Pontifice, ut Guadalupenses ad fugiendas æmulorum inquietudines Ministro Provinciæ Portugalliæ subjecti remanerent; dehinc sollicitante Angelo Pinciano, evicerunt, ut de duabus ipsorum Custodiis Provincia una conflaretur, pro cujus eligendo Ministro Fratres omnes capitulariter congregati ad S. Francisci de Chaves

Monum. Ordin. tract. 1. fol. 211.

Melga

Melgarium in primum suum Provincialem maximo singulorum applausu elegerunt. Opponentibus verò incessanter Observantibus, efficaces adeò fuerunt Catholici Regis instantiæ, ut revocata concessione præfata, Angeloque Pinciano ab Urbe pulso, de recuperando Pontificis favore fuerit desperatum; & omnes Observantium S. Iacobi Vicario Provinciali obedientiam promittere fuerint coacti, ut ex sequenti diplomate apparebit.

IVLIVS PAPA II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Sipontino, & Episcopo Zamoren. ac dilecto Filio Priori Monasterij per Protectorem soliti gubernari S. Vincentij Salmaticen. & eorum cuilibet.

Mon. Ord. fol. 113.

VEnerabiles Fratres, & dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum Capitulo Generalissimo Fratrum Ord. Min. in Vrbe celebrato cum intellexissemus inter ejusdem Ordinis Fratres, tam in denominationibus, quàm obedientiis, & rebus aliis diversitatem vigere non modicam, quæ confusionem pariebat, & inter Fratres ipsos, quos in pacis, & quietis amænitate decet Domino famulari, odij, & diffidi zizania seminabat; multa pro eorumdem Fratrum statu prospero, & tranquillo disposuimus, & ordinavimus. Et quoniam nonnulli Fratres *Capuciati* vulgariter nuncupati, qui in Hispaniarum partibus à superioribus annis incœperunt, se de S. Evangelio appellabant, ac se solos Regulæ ad litteram cultores, & observatores temerè dicebant, & à debita Superiorum suorum obedientia se subtrahere tempore fœl. rec. Alexandri Papæ VI. prædecessoris nostri nequiquam conati fuerant, & adhuc tunc conabantur, jussimus, & mandavimus, ut *Capuciati* prædicti cum eremitoriis, si qua authoritate etiam Apostolica habeant, obedientiæ Ministri, vel Vicarij Provincialis Provinciæ S. Iacobi dicti Ordinis infra unius anni spatium adhærere, & in ea purè, immediatè, & ordinariè Altissimo inservire perpetuò deberent. Et deinde per Nos accepto, quòd aliqui dictorum Capuciatorum diversas à Nobis, quibus eis, ut à dicta obedientia segrati vivere, & propriam Custodiam, ac proprium Caput habere, & alia confusionem, & scandalum aliquando paritura facere valerent, concedebatur, litteras extorserant, & illarum prætextu dilectos filios Vicarium Provincialem, & alios Fratres Regularis Observantiæ Provinciæ, & Ordinis prædictorum, & nonnullos alios inquietare, perturbare in judicio, & extra illud multiphariam præsumebant, quod erat à voluntate nostra penitùs alienum. Nos etiam super hoc precibus Carissimi in Christo filij nostri Ferdinandi Aragoniæ, & Siciliæ Regis Catholici, ac Castellæ, & Legionis Regnorum gubernatoris, & administratoris Generalis annuente, omnes, & singulas causas contra Vicarium, & Fratres Provinciæ hujusmodi, & quascumque alias personas Ecclesiasticas, & sæculares per dictos Capuciatos præmissorum occasione motas in quacumque instantia pendentes etiam sufficienter instructas ad Nos advocavimus, processus desuper habitos cassavimus, & lites ipsas extinximus, & Iudicibus, ac Commissariis, coram quibus ipsæ lites penderent, ne de illis se ullatenus intromitterent, districtiùs inhibuimus, necnon prædictas per eosdem Capuciatos extortas, ac quasvis alias in eorum favorem à Nobis, & Sede prædicta tunc quomodolibet obtentas, aut alias concessas litteras tanquàm à mente nostra alienas, & processus habitos per easdem, ac inde secuta quæcumque revocavimus, & annullavimus, ac voluimus, quòd dicti Capuciati nec Custodiam haberent, nec quemquam sub se ad probationem, vel professionem reciperent, nec quidquam ex his facerent, quæ ante dicti Capituli celebrationem faciebant, aut eis per quascumque in eorum favorem postea editas litteras prædictas concessa videbantur; & quòd universi dicti Ordinis Fratres in prædictis regnis pro tempore existentes sub Obedientia Ministrorum Generalis simul, & Provincialium ejusdem Ordinis de Observantia purè, & simpliciter sine aliqua differentia viverent, & alias Custodias, seu Segregationes, aut vivendi modos nullatenus haberent; decernentes irritum, & inane quicquid secus super his fieri, vel attentari contingeret; certis desuper executoribus deputatis

tatis prout hæc, & alia in singulis nostris litteris prædictis pleniùs continentur. Cum autem, sicut non absque animi nostri displicentia nuper accepimus, præfati Capuciati, seu ex eis aliqui, vel vel illorum nomine Fr. Angelus de Becca Vallisoleti unus de dictorum Capuciatorum numero, qui conscientiâ teste ad judicium evocatus fugam arripuit, at propterea authoritate nostra excommunicatus, aggravatus, reaggravatus, & pro tali publicè nuntiatus unacum invocatione brachij sæcularis existit, variis exquisitis, iteratisque fraudibus, & figmentis falsitatis vitio vix carentibus, à Nobis novas litteras, seu concessiones in eorum pervicacis insolentiæ præsidium extorquere nituntur, & aliquas jam extorserunt, seu extorsit, ut in una prædictarum obedientiarum purè, immediatè, & ordinariè sicut in prædictis nostris litteris mandabatur, non viverent: Verendumque sit, ne ab hoc in dicta Religione, ac Provincia deceptione humani generis hostis, qui ut alios decipiat, in lucis Angelum se transformat, aliqua scandala suscitentur, ideo motu proprio non ad alicujus Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra natura, & consulta deliberatione, & certa scientia omnes, & singulas litteras pro parte prædictorum Capuciatorum, vel cujuslibet eorum, vel alterius cujuscumque personæ in eorum favorem quocumque tempore etiam nuper tamquam à mente nostra penitus alienas, & inde sequuta quæcumq; revocamus, &c. Et nihilominus vobis, & vestrum cuilibet per Apost. scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios Fr Angelum, ac omnes, & singulos alios Capuciatos prædictos in Romana Curia, & extra eam ubilibet existentes, & pro tempore repertos infra 30. dierum spatium alteram ex dictis Ministri Provincialis Conventualium, vel Vicarij Provincialis Observantiam præfatæ Provinciæ sancti Iacobi ab eremitorijs, seu domibus, quas possident obedientiis, quam maluerint, nunc denuo eligere, & illi perpetuò modo præfato inhærere, & permanere compellatis; ipsosque Capuciatos à quocumque juramento, seu voto, quo Patrum suorum diffinitionibus rejectis temeritate propria se abstringere procurarunt, eadem authoritate nostra absolvatis, & absolutos esse nuncietis, contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione omnino remota compescendo, invocato ad præmissa, & eorum singula, si & quatenus opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &c. die 20. Aprilis 1508. Pontificatus nostri anno sexto.

31. Agente vero Catholico Rege apud Lusitanum, & apud Brigantinum Ducem, ut non solùm Castellani, qui jam inde recesserant, hinc inde per superiores dispersi, sed & Lusitani ipsi novæ Reformationis Sectatores omnino de Lusitania repellerentur; Deo autem, qui charitas est, desuper movente, ac Emanuele Rege ipsos sincerè protegente, ad huiusmodi concordiæ pacta mutuo partium consensu deventum est; Primò ut Observantium S. Iacobi Vicario reunitis sub communi habitus formâ, quos in Castella erexerant, Conventibus, Lusitanicos regeret Melgarius cum titulo, & authoritate Custodis, sed sub Observantium Vicarij Generalis Obedientia, Conventualibus valedicens in perpetuum; quæ Custodia Pietatis in Lusitania diceretur. Secundò ut Vicarius Generalis per se immediatè, non autem per suum Cõmissarium ipsos visitare posset, & corrigere; Fratres verò in illis Conventibus, nisi de triennalis Custodis assensu neque collocare posset, nec amovere, cujus concordati confirmationem authenticam tùm ab Observantium Vicario Generali, tùm à Pontifice deberent impetrare. Chron. Prov. Pietatis ibid. Vvad. t. 8. 1508. n. 18.

32. Ad hæc protestatus est Rex Emanuel, (cujus nomine litteræ concordati expeditæ fuerunt) se quicquam in contrarium attentari non permissurum, ea determinatione, ut contraventores prorsus è Regno suo inappellabiliter expelleret. Concordatum ergo in Congregatione generali Vallisoletana sub Martiali Boulier Vicario Generali receptum, & per Franciscum Pacechum ejus Commissarium die 15. Iunij confirmatum; tandem die 4. Maij 1509. Iulij II. Apostolico diplomate fuit approbatum: undè & in Capitulo generali Observantium Rapistagni in Aquitania sub Nicolao Gilberti Vicario Generali anno 1511. celebrato Chron. Prov. Pietatis ibid. Vvad. t. 8. 1511. n. 9.

lebrato, recepta fuit ad obedientiam Vicarij Generalis nova Custodia S. Mariæ de Pietate in Lusitania.

Chron. Prov. Pietatis ibid. 33. Inter hæc Angelus Pincianus præcepto Pontificis adactus Villam-vitiosam ab Vrbe reversus, ubi concordatum intellexit, ab ipso recedens, Conventus suos in Castella à nonnullis associatus, etiam Ministri Generalis præcepto munitus, frustra recuperare tentavit, donec à Ministro ipso Generali solitaria, & pauperrima loca quatuor in Extrema dura ab ipso, ejusque sociis sub Conventualium obedientia inhabitanda suscepit, quæ dehinc Bernardinus Pratus Pedemontanus à Cherio Minister Generalis, approbante per Apostolicum diploma Leone X. in Custodiam evexit, Francisco de Frexenal ex primis zelatoribus instituto Custode: tandem anno 1517. in generalissimo Capitulo Custodia hæc Extrema duræ, seu de S. Evangelio, simul & Custodia Pietatis in Lusitania inter Observantes sub Ministri Generalis obedientia receptæ fuerunt, & demum in nobilissimas Provincias erectæ, ut in proprio loco cum Vvadingo dicemus. Scripturæ omnes, quæ ad hujusmodi narrationem pertinere referuntur, in Archivio provinciæ Pietatis diligenter asservantur; licèt ab ipsa narrationis serie in aliquibus non essentialibus vel discordet, vel diminutus sit Vvadingus, & Vvadingum secutus Arturus.

34. Omnia hæc insimul colligendo, tùm ex Vvadingo, tùm ex Chronicis Provinciæ Pietatis, tùm ex hîc recitatis præcipuè litteris Iulij II. Pontificis; Guadalupensium, seu Discalceatorum initia sic in compendio juvat adducere. Anno 1496. B. Ioannes de Guadalupe obtento ab Alex. VI. Pontifice Diplomate, *Sacro-sanctæ Militantis Ecclesiæ, &c. sub die 25. septembris* (quod Vvadingus, nulla tamen facta speciali allegatione, insinuare videtur ad annum 1502. n. 25.) ut in solo Granatensi Conventulo sub arctissima paupertate, nec non sub primævo vitæ Franciscanæ rigore posset extruere, impetravit. Verùm ob Caputij, arctiorisque habitus, novitatem, agentibus contra ipsum Observantibus, à tota Granatensi Diœcesi per Episcopum ejectus est: & per derogantem Alexandri ejusdem novam constitutionem jussus est ad Observantes remeare. Iterùm verò ad Apostolicam Curiam suppliciter recurrens declarationem impetravit, ipsum, ipsique in illa nova Reformatione adhærentes in ultima revocatione non compræhendi, quos datis executoribus Apostolicis, de novo manuteneri jussit Pontifex (eò quòd sint arctioris Observantiæ) atque ut Observantes ad se venientes petitâ, licèt non obtentâ, à suis Prælatis licentiâ recipere valeret; rebelles autem, & contrariantes non nisi Romani Pontificis ore (excepto mortis articulo) posse absolvi disponit. Iterúmque cum in solo Granatensi domos habere non speraret, ab eodem Alexandro, ut in omnibus Hispaniarum Provinciis Conventus habere posset obtinuit; cum præfatis omnibus privilegiis; quorum id erat primarium, ut soli Ministro Generali, non verò Vicariis Observantium essent subjecti.

35. Multiplicatis exinde Conventibus Custodias duas annuente Ministro Generali, & approbante Pontifice erexerunt; quas demùm in unam Provinciam coalvisse diximus; hâc autem iterum ex validiori Observantium conatu dissipatâ, Discalceati ad ultimum interitum vix non fuerunt adducti, donec per allegata Iulij II. diplomata restituti fuerunt.

Hujusmodi fuerunt Discalceatorum per Hispanias, & Lusitaniam laboriosa principia, quibus etiam novos, gravioresque vitæ rigores per S. Petrum de Alcantara successu temporis superadditos fuisse suo loco demonstabimus.

36. Ergo duæ, quas hîc recensemus, strictioris vitæ Custodiæ, nempè Pietatis in Lusitania, & S. Evangelij, quæ demum mutato nomine, S. Gabrielis titulo audivit, in Extrema-dura post immensos B. Ioannis de Guadalupe, Petri Melgarij, Angeli Pinciani, aliorumque primi zeli consodalium labores, & ærumnas, superatis difficultatibus supra fidem, in Generalissimo unionis Capitulo anno 1517. Regulari Observantiæ integra pace incorporatæ, prima Patrum Discalceatorũ fertilissima semina in Hispaniis posuisse leguntur. Custodia Pietatis sub Ministro, aut Commissario generalibus immediatè supposita; non eodem anno (ut perperam legitur apud Gonzagam,) sed anno 1518. in

Vvad. t. 8. 1517. n. 28.

Ibid. 1518. n. 10.

in Lugdunensi Capitulo (ut habetur in tabulis Capitularibus) favente potissimùm Emanuale Lusitaniæ Rege, cum Brigantino Duce, fuit in Provinciam erecta. Custodia S. Evangelij, quæ humilibus quatuor Conventulis erat circumscripta, additis aliis septem, quæ Provinciæ S. Iacobi Minister sponte obtulit sive de antiquis per Guadalupensem, sociosque fundatis, sive de aliis, confirmata est anno 1517. in generalibus Comitiis sub nomine Custodiæ S. Gabrielis, & authoritate prædicti Ministri, ea tamen addita cautione, ne Ministro liceret absque scitu, & assensu Custodis quemquam ex illa Custodia removere, aut in ejus Conventibus collocare, de quo tandem in Lugdunensi Capitulo sic legimus ordinatum.

Ibid. 1517. n. 28.

Ibid. 1518. n. 7.

[Custodia Extrema-duræ Provinciæ S. Iacobi remanebit cum illis septem locis, quæ Reverendus Minister S. Iacobi illis tradidit, & fiet electio novi Custodis ab omnibus vocalibus dictæ Custodiæ, tàm quatuor locorum, quàm etiam dictorum septem; cui electioni presidebit Rev. P. Minister S. Iacobi, aut ejus Commissarius ad hoc specialiter deputatus. Ita tamen, quòd cætera pacta, & conventiones, ac ordinationes factæ Romæ inter dictum Provincialem, & Fr. Angelum, quantùm ad præfatam Custodiam, integrè servabuntur per dictum Ministrum Provincialem. Præcipitur autem omnibus Fratribus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ac privatione actuum legitimorum, quòd nullus Fr. per se, vel per alium directè, vel indirectè apud Sedem Apostolicam, Reges, & Principes, aut Communitates, procuret litteras, aut aliquid, per quod præsens constitutio suo debito effectu fraudetur. Possit autem erigi in Provinciam dicta Custodia, si Generali Ministro, cum illuc venerit, videatur, additis locis, quæ Provincia S. Iacobi offert pro erectione dictæ Provinciæ.]

Ibid. 1520. n. 28.

Tandem anno 1520. in generali Congregatione Burdigalę per Lichetum Ordinis Primicerium celebrata in Provinciam sub titulo S. Gabrielis erecta fuisse reperitur.

37. Hujusmodi Reformationis novæ rigoribus non contenti, qui Seraphicæ vitæ litteralem observātiam zelabantur, in Hispania (ibi enim semper floruerunt, qui summum perfectionis apicem æmularentur) rigores novos superinducere procurarūt. Ioannes Paschasius (de quo in to. 1. li. 5. diximus ad sufficientiā) novam meditatus Reformationem, Alphonso de Mazanete ejusdem spiritus viro unitus novam in summo rigore Custodiam sub titulo Sanctorum Simonis, & Iudæ, dehinc sub titulo S. Ioseph sub Patrum Conventualium obedientia instituerat. Eodem tempore S. Petrus de Alcantara, qui in Provincia S. Gabrielis Religionis habitum, & solemnia professionis vota receperat, ad majores vitæ rigores semper anhelans, quamvis in ipsa Minister Provincialis iterum electus Consodales suos ad acceptandas in Provincialibus Comitiis rigidiores leges, quas ipse descripserat, adduxisset; ab illa tamen majoris rigoris ineūdi titulo digressus, & demum à Ioānis Paschasij jam defuncti discipulis rogatus, annuente Paulo IV. Pontifice per Apostolicum diploma novæ Reformationis Commissarius institutus (quæ omnia in secunda hujus historiæ parte, lib. de Provinciis Hispanicis ex integro describentur) Provinciam S. Ioseph Discalceatorum anno 1561. Apostolica Authoritate in summo vitæ rigore constituit. Quæ tandem post varias vicissitudines de sub obedientia Conventualium ad Ordinis unionem sub Ministro Generali reducta, amplissimè dilatata, fructus etiam valde conspicuos meruit proferre sanctitatis. Reductionis hujusmodi litteras Apostolicas Pij IV. *Hodie à nobis &c. Datum Romæ octavo Kal. Februarij anno* 1562 dabimus in secunda parte ad ipsam S. Ioseph Provinciam. Provinciæ dehinc Arabidorum, & S. Antonij in Lusitania, S. Ioannis Baptistæ, S. Pauli, S. Didaci, S. Petri de Alcantara in Hispaniis, S. Gregorij in Philippinis, S. Didaci in Mexico, Matris Dei in Indiis Orientalibus, & aliæ superadditæ, ut propriis in locis de singularum erectione dicemus, Discalceatorum nomen ex sanctissimis operationibus in obsequium Dei, & Ecclesiæ Romanæ, effecerunt gloriosum. Stabilito suæ arctioris vitæ statu, ad ea, per quæ securiùs conservari possent, intendentes, plurima procurarunt ad intentum, & præsertim ne in suo gubernio speciali possent per Observantes quoquomodo perturbari.

Gonzaga in Chron. p. 3. Prov. S. Iacobi.

In legenda vitæ S. Petri de Alcantara Romæ impressa.

38. Pri

Bull.Rom. t.5.fol.142 impres. Lugdun.

38. Primò etenim obtinuerunt à Gregorio XIII. Pontifice, ut soli totius Ordinis Generali Ministro, nulli autem ab isto inferiori subessent; unde Generalis ipse recessurus ab Hispaniis, quocumque titulo recedat, Discalceatorum gubernium nulli de Observantibus, sed alicui Discalceato ipsorum gubernium per omnia committere teneretur. Contra quod cum Ioannes Merinero Generalis circa annum 1641. in Italiam profecturus, Commissarium suum de Observantibus, tum super Observantes, tum super Discalceatos pro interim in Hispania deputasset, Vrbanus VIII. de omnibus plenè informatus præfatas Gregorij litteras fortioribus clausulis confirmare voluit, prout sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

Ex Arch. S.Fran.de Vrbe in lib Bull. & Decret. fol.60.

ALiàs fæl. rec. Gregorius Papa XIII. prædecessor noster pro bono regimine, & fœlici directione Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci Discalceatorum nuncupatorum in Regnis Hispaniarum, per quasdam suas in simili forma Brevis litteras inter alia ordinavit, ut Fratres Discalceati prædicti jurisdictioni, & correctioni Ministri Generalis Fratrum Minorum ejusdem Ordinis de Observantia nuncupatorum, dumtaxat subsint, utque in sua absentia eorundem Fratrum Discalceatorum gubernium alicui ex eisdem Fratribus Discalceatis cõmittere debeat, & aliàs, prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberiùs continetur. Cum autem sicut accepimus, dilectus filius Ioannes Merinero modernus Ordinis prædicti Minister Generalis, occasione sui è Regnis prædictis in Italiam discessus, gubernium Fratrum Discalceatorum dicti Ordinis in ijsdem Regnis cuidam Fratri ex Observantibus, non autem ex Discalceatis dicti Ordinis commiserit, licèt apud eum pro parte eorundem Discalceatorum institum fuisset, ut alicui ex ipsis Discalceatis eorum regimen demãdaret. Hinc est, quòd Nos pertubationibus, quæ inde nasci possent, pro pastorali nostra sollicitudine obviam ire, dictorumque Fratrum Discalceatorum indemnitati, & prospero regimini in præmissis cõsulere, volentes, motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine prædictas Gregorij prædecessoris litteras tenore præsentium approbamus, & confirmamus, necnon ut omnes, & singulæ eorundem fratrum Discalceatorum in Regnis Hispaniarum prædictis Provinciæ durante ejusdem Ioannis Ministri Generalis ab eisdem Regnis absentia ab eorumdem Provinciarum Ministris Provincialibus, à quibus ad Diffinitoria ipsarum Provinciarum appellari possit, regantur, & gubernentur; ille verò ex dictis Fratribus Observantibus, cui dictus Ioannes Minister Fratrum Discalceatorum prædictorum gubernium, ut præfertur, commisit, nihil planè jurisdictionis, & authoritatis in illis habeat vel exerceat, dictique Fratres Discalceati obedire ei nullatanus teneantur; utque ita, & non aliter in præmissis perpetuò observetur, quando, & quoties pro tempore existentem Ministrum Generalem à Regnis prædictis abesse contigerit, tenore præsentium volumus, statuimus, & ordinamus. Decernentes præsentes litteras, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dictis Fratribus Discalceatis plenissimè suffragari; sicq; & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos judicari, & diffiniri deberesac irritũ, & inane si secus super his à quoquam quamvis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa dilecto filio nunc, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis prædictis Nuncio per easdem præsentes committimus, & mandamus, ut quando opus fuerit, & quoties pro parte Fratrum Discalceatorum hujusmodi desuper fuerit requisitus, per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta, quæcumque solemniter publicans, illisque efficacis defensionis præsidio in præmissis assistens faciat illa ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum inviolabiliter observari. Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Eccle-

siasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque desuper servatis servandis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando; Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus piæ mem. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de una, & Concilij Generalis de duabus dietis, aliisque constitutionibus, &c. Volumus autem, &c. Datum Romæ &c. die 8. Aprilis 1642. Pontif. nostri anno 19.

Ex Chron. Prov. S. Antonij in Lusitania Ex Reg. Ordin.

39. Deinde Recollectionis professores, qui scilicet in Provincia Portugalliæ de Observantia domos recollectas inhabitabant, simul convenientes, & Henrici Cardinalis Infantis authoritate protecti Discalceatis nomen dantes, in propriam erigi Provinciam impetrarunt, quod itidem ut facerent Recollecti de Provincia Aragoniæ, Valentiæ, & Cathalauniæ attentare voluerunt, ut fusiùs sequenti lib. dicemus.

40. Cum verò Fr. Ioannes Baptista Pisauriensis Italus inter Discalceatos in Hispania professus, quòd fortè Reformationem Italicam elanguescere crederet, Discalceatorum institutum nulla munitus legitima facultate voluisset in Italiam introducere; Sixtus V. Pontifex de omnibus plenè informatus, atque jam Conventuales, & Observantes Reformatos in Italia præexistere allegans, Conventus omnes, quos Pisauriensis Hispanicis Discalceatis aggregaverat, extinxit, & ordinavit, ut sequitur.

SIXTUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 2. fol. 507 bull. 99. Sixti P. V.

CVm sicuti ad aures nostras nuper pervenit, dilectus filius Ioannes Baptista de Pisauro, professor Ordinis Fratrum S. Francisci Discalceatorum nuncupatorum Regnorum Hispaniarum, in Italiam veniens, multos diversorum Ordinum Religiosos, tàm Mendicantium, ac Capuccinorum, quàm non Mendicantium, & alias sæculares personas in nõnulla loca, seu domos ipsius Italiæ per eum recepta ad habitum per Fratres Scalceatos hujusmodi gestari solitum suscipiendum, & professionem per eos emitti consuetam emittendam, Sede Apostolica omnino inconsulta, receperit, eorumque plerique sic recepti, habitum susceperint, & professionem hujusmodi emiserint.

§. 1. Nos qui prædictorum Scalceatorum institutum hoc tempore in Italiam inducendum non censemus, considerantesque, Fratres qui Reformati Conventuales, & de Observantia appellantur, in puritate, ac simplicitate eorum Ordinum viventes in eadem Italia, benedicente, & incremẽtum dante Domino florere; motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, institutum Fratrum Scalceatorum hujusmodi in diversis locis, Ecclesiis, & Conventibus Italiæ receptum, & tàm per dictum Ioannem Baptistam, quàm omnes, & singulos alios socios suos Scalceatorum introductum Apostolica authoritate, tenore præsentium extinguimus, supprimimus penitùs, & abolemus.

§. 2. Ac loca, domos, Ecclesias, & Conventus hujusmodi cum omnibus eorum Ornamentis, & Sacra supellectile, & juribus universis Ordini Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium Reformatorum nuncupatorum perpetuò concedimus, & assignamus, seu unimus, annectimus, & incorporamus. Ita quòd liceat ipsis Fratribus Conventualibus Reformatis, nullius ad hoc requisitâ licẽtiâ, corporalem, realem, & actualem possessionem præfatorum locorum, Conventuum, & Ecclesiarum liberè apprehendere, in eisque juxta formam institutorum regularium, ac litterarum Apostolicarum confirmationis, & approbationis ejusdem Ordinis Conventualium Reformatorum à Nobis emanatarum, & per officium minoris gratiæ expeditarum vitam ducere regularem.

§. 3. Nec non Ioannem Baptistam, omnesque aliòs ejus socios, ac eorum singulos, ab omni Apostasiæ nota, ac quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & etiam quia à Superioribus Ordinũ licentiã inde exeundi non potierint, aut aliàs quomodolibet respectivè incurrerint, necnon ab excessibus hujusmodi in utroq; foro authoritate, & tenore præmissis, absolvimus, ac totaliter liberamus, dictasque sententias, censuras, & pœnas, eis, & civilibus

eorum

eorum gratiosè remittimus, & condonamus, atque relaxmus. Ac cum eisdem super irregularitate per eos, & quemlibet eorum, qui interim ob præmissa censuris innodati divinis, non tamen in contemptū Clavium quomodolibet se se respectivè immiscuerint, incursa, quòdque illa, & aliis, & præmissis non obstantibus clericali charactere, ac omnibus etiam Sacris, & Presbyteratus Ordinibus, per eos. & quemlibet eorum respectivè aliàs ritè susceptis, illorumque privilegiis uti, ac in eisdem Ordinibus, etiam in Altaris ministerio ministrare, liberè, & licitè valeant, dispensamus, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, sive notam contra eos, & quemlibet eorū ex præmissis omnibus, & singulis quomodolibèt insurgentē, ab eisdē penitùs abolemus, ipsosque in pristinū, & eū, in quo ante præmissa quomodolibet erāt, statum in omnibus, & per omnia restituimus, reponimus, & plenariè reintegramus. Decernentes, quòd dictus Ioannes Baptista, & alij, qui in aliis Religionibus priùs professi fuerant, vel ad easdem redire teneantur, vel si ad Fratres Conventuales Reformatos prædictos transire maluerint, ad eos transire, & ibidem recipi, & recepti permanere possint, dummodo prædicti aliarum Religionum professi, si ad dictos Fratres Conventuales Reformatos transire voluerint, professionem denuo emitant, & quæ ab una in aliam Religionem transeuntes servare tenentur, servent. Aliis verò sæcularibus, qui ab eodem Ioanne Baptista, sive aliis sociis Scalceatis recepti, & ad professionem admissi fuerunt, in prædictorum Fratrum Conventualium Reformatorum, vel alias Religiones, pares, vel arctiores à Sede prædicta approbatas, dūmodo de novo Novitiatum faciāt, ingrediēdi licentiam, & facultatē cōcedimus, & impertimur. Decernētes etiam omnes supradictos posse in supradictas Religiones recipi, etiam non expectato Capituli, vel Congregationis Capitularis tempore juxta Constitutionis à Nobis noviter emanatæ formam, cui harum serie, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus.

§. 4. Quòdque ipsi omnes in prædictos Conventuales Reformatos recepti, omnibus, & singulis privilegiis, facultatibus, indultis, indulgentiis, & peccatorum remissionibus, ac aliis gratiis, tam spiritualibus, quam tēporalibus, quibus ipsi Fratres Conv. Reformati, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudēt, ac uti, frui, potiri, & gaudere poterunt quomodolibèt in futurum, pariformiter, & æquè principaliter, uti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, authoritate, & tenore præmissis de speciali gratia indulgemus.

§. 5. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quâ cavetur expresè, ne cujusvis Ordinis Mendicantium professores loca ad inhabitandum recipere, seu recepta mutare, absque Sedis prædictæ licentia speciali de prohibitione expresā mentionē faciente, ac aliis quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c.

§. 6. Volumus autem, &c. Dat. Romæ, &c. die 20. Decembris 1589. Pontif. nostri anno quinto.

41. Alia plurima exemptionum privilegia, & gratias à Greg. XIII. Reformationis amantissimo maximè pro Visitatorib⁹ Provinciarum suarum non nisi de Discalceatorum consortio assumendis impetrarunt; quæ à Clemente VIII. datis litteris Apostolicis, *Dudum fœl. &c. die* 25. *Marty* 1592. atque *Cum sicuti carissimus &c. die* 10. *Martij* 1594. (prout expresè allegantur in Indiculo Bullarij Aluæ) confirmata fuisse leguntur.

42. His omnibus non contenti, separationem ab Observantibus, atque suo in regimine independentiam intentantes, movente in primis Patre Ioanne de S. Maria Provinciæ S. Ioseph ex-Ministro, ejusque nomine in Apostolica Curia Fr. Didaco de Veja vividè pro Discalceatis agente, Vicarium Generalem de suis, & à suis eligendum ardentissimo conatu habere procurarunt; ad illius instar, quem Carmelitis, Augustinianis, atque Trinitariis Discalceatis, separatim ab ipsorum respectivè Conventualibus concessum fuisse videmus; potissimùm verò ex eorumdem Observantium exemplo, qui agente in primis B. Ioanne Capistranensi apud Eugenium Pontificem, duabus præsertim de causis impetrarunt; ne videlicet ipsos in suo Reformato vivendi modo à Superioribus non Reformatis inquietari contingeret; atque ne cum non Reformatis, vel in Conventibus, vel à negotiorum occasione

Arch. Aracœl. Cur. Vltram. Reg. 2 fol. 68. & 81. & 242.

sione conviventes, traherentur & ipsi in relaxationem. Hæc omnia vivido conatu coram Clemente Pontifice repræsentantes; triaque potissimùm quærelarum capita, ex quibus ad hæc vel inviti traherentur, allegantes, postulatum Vicarium Generalem à Generali Ministro in sola confirmatione dependentem, à Pontifice ultra fidem Reformationis amantissimo sese consecuturos nullo negotio confidebant, Ioanne Rada viro ex omni parte conspicuo ex officio suo Procuratoris Generalis in Curia Ordinis unitatem, & Ministri Generalis tunc absentis jurisdictionem vividè defendente.

Arch. Matrit. in Reg. Ord. n. 21.

Ibid.

43. Dum hæc toto conatu agitarentur in Vrbe, Franciscus de Sousa totius Ordinis Minister Generalis ad visitandas Germanicas Provincias digressus, cùm Pragæ in Bohæmia ægrotus decumberet, de omnibus plenè informatus, ut querelas omnes, quibus à subditis illis suis fuerat apud Pontificem traductus, efficaciter dilueret, Officij sui illæsam dignitatem, Ordinisque unitatem defenderet, doctissimas, atque pijssimas, & tanto viro dignas dedit epistolas, Dat. Pragæ sub die 12. Novembris 1603. ubi & gravissima adducit incōvenientia, quòd in uno Minorum Ordine tot debeant reperiri capita, nempe Observantium, Conventualium, Capuccinorum, Discalceatorum, Recollectorum, Reformatorum, atque Tertiariorum, concludens in fine, utile non esse Discalceatis, quod postulant, nec ipsos esse in tali postulatione audiendos.

44. Alias itidem ad Discalceatos ipsos litteras adjecit paterni quidem amoris, justarumque querelarum plenas, novitates istas non à bono spiritu processisse demonstrans; paternum suum, & prædecessorum suorum affectum, recensitis casibus commemorans ostendit, quomodo nunquam eis vel onerosus in expensis, vel molestus in regimine, causam hæc agitandi nullam administraverit, inconvenientia non tacet, quæ declinare omninò non possint, si postulatum Vicarium impetraverint.

45. Tandem ubi lectis hujusmodi suis litteris (quod rigorosè præcipit) in singulis Discalceatorum Cœnobijs, atque singulorum Fratrum suffragijs secreto receptis, à majori ipsorum parte Vicarius hujusmodi postuletur, supramemoratum P. Ioannem à S. Maria in Vicarium Generalem à se solo dependentem ipsis ultro sua ordinaria authoritate concedit. Nec tamen ideò impetrata quies; causam suam protegente Generali Ordinis Procuratore, dum Discalceati in postulanda separatione immobiles persisterent; nec tamen unanimi consensu; quoniam aliquæ illorum integræ Provinciæ, quæ præsertim in Lusitania sunt, scriptis etiam doctissimis libellis, & ad Sedem Apostolicam transmissis, prætensum Vicariatum apertè condemnabant.

46. Causa demum à Clemente Pontifice Sac. Cardinalium Congregationi remissa resolutionem negativā excepit, Vicarium nempe à Discalceatis expetitum non esse concedendum; cui negativæ potissimum dedisse creditur fundamentum, Reformatorum de Italia hac in re unanime ferè responsum; dum anno 1600. generalibus in Comitijs sæpiùs, & efficaciùs interrogati, an eis expediret Vicarium Generalem in regimine independentem habere? negativè responderunt. Discalceati ab obtinendo Vicariatu exclusi Commissarium saltem postularunt, tunc à Ministro Generali deputandum, deinceps verò ab ipsis Provincialibus Discalceatorum eligendum, atque illicò ab electione confirmandum, vel à Ministro Generali, aut in hujus absentia per Pontificem, vel ab ejusdem per Hispanias Nuntio Apostolico, cum privilegijs, & conditionibus in memoriali appositis, & præsertim, ut à Commissario Generali Vltra-montanæ familiæ nullatenus dependeret. Ibid.

47. Productis pro utraque parte validissimis rationibus, tota animi contentione apud Sedem Apostolicam decertatum est à Discalceatis pro obtinendo, quod petebant, ab Ordinis Procuratore, ut postulata refelleret. Ante negotij conclusionem Romam appulit Marchio de Villena Regius apud Sedem Apostolicam Orator, qui pro parte Majestatis Catholicæ tàm efficaciter cum Discalceatis adlaboravit, ut de consensu quatuor Cardinalium, quibus negotium istud à Pontifice commissum fuerat, Vicarius Generalis à Discalceatis expetitus, ab illorum solis Ministris Provincialibus, & Custodibus ad triennium semper eligen-

dus

dus à Pontifice Clemente fuerit concessus ex potestatis amplitudine, ut singulis triennijs Fratres suos ad Capitulum Generale convocare, atque ibidem leges, & statuta condere, domos novas recipere, aliaque plurima peragere valeret; hoc unũ Generali Ministro reservãdo, ut per se ipsum, & non per aliũ Discalceatos visitare sibi liceret, non autẽ de ipsorũ gubernio sese ingerere; Vicarium Generalẽ non aliter quàm de cõsensu majoris partis suorum Provincialiũ corrigere, atque punire valeret; prout in Brevi, quod exscribimus, latiùs est videre. Quoniam verò sub ipsa diplomatis expeditione multorum è Discalceatis ipsis contra Vicarij hujusmodi postulationem, & ab Ordine separationem altè conclamantium litteræ fuerunt ad Pontificem delatæ; ad hoc tandem deventum esse legimus, ut Breve ipsum concessionis Dominico Ginnasio S. R. E. Cardinali Sipontino, & cum potestate de Latere Legati per Hispanias Nuntio Apostolico mitteretur, conditione hac exequendum; ut Nuntius ipse Ministrorum, Custodum, & Patrum ex omnibus Discalceatorum Provinciis capitulariter convocatorum vota secretò disquireret; & quidem illis pro majori parte in separationem consentientibus, Breve ipsum, ejusque executionem illicò concederet, atque congregatos illos Patres ad Vicarij Generalis electionem induceret; sin eos pro majori parte dissentiri contingeret, Breve ipsum omninò suppressum ad Pontificem remittere deberet: diplomatis tenorem exhibeo.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilecto Filio nostro Dominico Ginnasio S.R.E. Presbytero Cardinali Sipontino.

Reg. Vita-m.f.2. fol.42. 48. Dilecte Fili noster, salutem, & Apostolicam benedictionẽ. Exposcit debitum pastoralis officij Nobis divina dispositione commisi, ut circa ea nostræ sollicitudinis partes libenter interponamus, per quæ Regularium personarum (præsertim sub strictiori Regulæ Observantia Deo famulantium) quieto, & prospero statui, ac salubri directioni opportunè consulatur. Cùm itaque (sicut accepimus) in Regnis Hispaniarum Fratres Discalceati Ord. Min. S. Francisci de Observantia in septem Provincias distributi, Regulam S. Francisci strictiori Observantia, quam Fratres de Familia nuncupati ejusdem Ordinis, magna cum Christi fidelium ædificatione custodiãt, & observent, ac uberes in agro dominico fructus producant, uberioresque in dies ex illis produci posse sperandum sit, si deinceps ab uno Capite ejusdem instituti regerentur. Quandoquidem is tamquam magis instructus, & informatus eorum instituti, & Observantiæ regularis, illos rectiùs, & fœliciùs regere, & gubernare valeret. Propterea, cùm Charissimi in Christo Filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici per dilectum filium nobilem virum Ioannem Fernandez Pacheco Marchionem Villenæ, & Ducem Escalonæ, ejus apud Nos Oratorem, ac eorumdem Fratrum Discalceatorum nominibus per dilectum Filium Didacum de Veja dicti Ordinis, & Instituti Professorem, qui hac de causa personaliter ad Vrbem accessit, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc illis indulgere de benignitate Apostolica dignaremur Nos illorum pio desiderio quantùm in Domino possumus favorabiliter annuere cupientes, & eorum singulos à quibusvis excommunicationis, &c. tibi, de cujus pietate, prudentia, & religionis zelo plurimùm in Domino confidimus, per præsentes committimus, & mandamus, ut omnes Ministros Provinciales, Custodes, & alios Fratres, qui aliàs in eorum Provinciis Ministri Provinciales fuerunt, authoritate nostra convoces, eis proponas, an Vicarium Generalem, qui omnium Provinciarum suarum Superior, & Caput existat, eligi desiderent, & si illos omnes, aut pro majori parte de hujusmodi electione facienda convenire compereris, tunc eis ex his authoritate nostra facultatem eligendi hujusmodi Vicarium Generalem ex Fratribus ejusdem eorum instituti concedas; ac illum, in quem plura vota concurrerint, in Vicarium Generalem pro sexennio proximo cum facultate, & authoritate Provincias prædictas, earumque Ministros Provinciales, Custodes, & Fratres regendi, gubernandi, visitandi, reformandi, & corrigendi, ac alia omnia, & singula ad officium Vicarij Generalis hujusmodi spectantia, & pertinentia faciendi, ordinandi, & exequendi

quendi dicta authoritate nostra confirmes. Imposterum autem pro electione Vicarij facienda, Ministri Provinciales, & Custodes Provinciarum earumdẽ, tantummodo convocari debere, atque confirmationem Vicarij Generalis, qui deinceps ad dilectum Filium Ministrum Generalem totius Ordinis Fratrum Min. de Observantia pro tempore existentem, qui illum intra tres dies à die petitionis illi intra mensem facienda confirmare teneatur: alioquin si hujusmodi confirmationem diutiùs concedere distulerit, lapsis tribus dictis diebus, electus in Vicarium Generalem authoritate Apostolica confirmatus censeatur, spectare debere. Interim tamen à die electionis usque in diem confirmationis eumdem electum officium Vicarij Generalis,æquè ac si cõfirmatus esset exercere licitè posse decernas. Præterea quòd si Vicarius Generalis pro tẽpore sententiam aliquã, contra quẽlibet sui Ordinis Religiosũ tulerit, per quam illũ ad triremes, aut privationem habitus cõdemnet, ipse condemnatus ad prædictum Ministrum Generalem provocare, & appellare possit. Quòdque ipse Minister Generalis per ipsum dumtaxat personaliter visitare, & corrigere possit prædictum Vicarium Generalem, ac Provinciales, Custodes, & Fratres dicti Ordinis, & instituti Discalceatorum, piè, benignè, & charitativè ad meliorẽ frugem provocando, & si quemque repererit criminosum, ipsum Vicarium videlicet de consilio, & assensu majoris partis Ministrorum Provincialium prædictorum, cęteros verò de consilio, & assensu majoris, & sanioris partis Fratrum domus, vel Conventus Visitatorum in eodem loco, & non extra, corrigere, punire, pœnitentiare, & emẽdare valeat, secundùm quod delicti qualitas exegerit faciendum. De regimine verò, & cura prædictorum Fratrum Discalceatorum se aliter intromittere non possit. Quòdque prædicti Fratres Discalceati non teneantur convenire in Capitulis generalibus dicti Ordinis Fratrum de Observantia. Capitula autem generalia ipsorum Fratrum Discalceatorum singulo triennio facienda, Vicarius Generalis pro tempore existens convocare, & in illis præsidere possit, & debeat. Si verò Generalis Vicarius infra officij sui tempus ex hac luce migraverit, seu aliàs ab officio amotus fuerit, Minister Provincialis, in cujus Provincia illum mori, vel amoveri contigerit, nuntiare teneatur (quantò citiùs poterit) omnibus Diffinitoribus Capituli Generalis immediatè præcedentis, & omnibus Ministris Provincialibus, ac de consilio, & consensu duorum Ministrorũ Provincialium proximiorum determinare debeat locum, & tempus, nisi fuerint per generale Capitulum, vel per prædictum Vicarium Generalem ante ipsius obitum, & amotionem deputata, & convocet, qui fuerint evocandi pro successoris Vicarij electione celebranda: ac intermedio vocationis tempore officium Vicariatus hujusmodi exerceat primus Diffinitorum prædictorum, vel ipso deficiente, secundus, & sic successivè cum plenaria potestate prædicta, eadem authoritate nostra perpetuò statuas, & decernas; cæterùm futuro Vicario Generali, & Capitulis generalibus, ut pro bono ipsorum Fratrum Discalceatorum regimine quæcumque statuta, & ordinationes earum regularibus institutis, ac sac. Canonibus, & Concilij Tridentini Decretis conformia facere, eaque is, qui Capitulo generali pro tempore præsederit, confirmare valeat, concedas, & indulgeas. Super quibus omnibus plenam, liberam, & amplam facultatem, & authoritatem tibi concedimus, & impartimur: non obstantibus Apostolicis, ac in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac dicti Ordinis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, &c. Cæterùm eisdem Fratribus Discalceatis Provinciarum prædictarum ex nunc, prout ex tunc, postquam ad electionem prædicti Vicarij Generalis deventum fuerit, licentiam erigendi in hac alma Vrbe unum eorumdem Fratrum Conventum, ad quem omnes ejusdem Ordinis, & Provinciarum prædictarum Fratres, huc quacumque de causa venientes accedere debeant, authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Datum Romæ &c. die 6. Iunij 1604. Pontif. nostri anno 13.

49. Nuntius itaque Pontifici morem gesturus Patres vocales supra designatos Vallis'o *Arch. Matrit. ubi sup. n. 23.*

Vallisoletum ad S. Didaci Discalceatorum evocavit, qui die 29 Septembris 1604. coram Nuntio ex Arabidæ, Pietatis, & S. Antonij in Lusitania, ex S. Gabrielis, S. Ioseph, S. Ioannis Baptistæ, & S. Pauli in reliqua Hispania Provinciis, numero novem, & viginti Vocales capitulariter cum essent congregati, duodecim soli ex ipsis pro Vicarij Generalis postulatione, reliqui omnes pro illa tamquã sibi noxia reijcienda unanimi constantia perstiterunt Præ cæteris, qui contra separationem verbo, & scripto pugnarunt, dixit, & scripsit efficaciùs tum Pontifici, tum Philippo III. Regi Catholico, tum Nuntio Apostolico Fr. Ioannes de Plagis ex Arabidorum Provincia, qui contra novitatem istam veluti contra ultimam sanctioris Discalcetorum gubernij ruinam, & exterminium pacis, atque quietis, calamum exacuit; & cum eo de præfata Arabidorum, de Pietatis, de S. Gabrielis atque S. Antonij Provinciis Vocales omnes unanimi consensu conclamarunt: tandem omnes nemine discrepante per scripturam authenticam ab universis Provincialibus subscriptam, die 30. Septembr. 1604. præfato Cardinali authenticè præsentam contestati sunt, se se rejectis novitatibus, atque divisionibus in Sancta unione, atque sub Ministri Generalis obedientia velle perseverare.

Ibid. in Arch. Aracœl. fol. 159. t. 2.

50. Sopita pro tunc, sed non extincta controversia (Patribus in illo congressu pro sua fortè, vel passione, vel sensu dicentibus) iterum anno 1621. sub Gregorio XV. Pontifice efficaciùs revixit. Romã appulerat ex sua S. Ioseph Provincia Fr. Paulus Matritensis Laicus, sive Conversus, altos tamen spiritus gerens: hic medio Fr. Didaco de Reformatione Italica Laico itidem Bononiensi ad Pontificem libero accessu introductus, hujus gratiam ea singularitate obtinuit, ut quò diutiùs, tutiùs, & liberiùs posset in Vrbe commorari, pro suis Hispaniarum Discalceatis novum ad S. Isidori in vertice Vrbis hospitium; & ibidem ad negotia in Apostolica Curia pro iisdem Discalceatis peragenda proprium de suis, & à suis eligendum Procuratorem Generalem impetrare potuerit; prout in adjecto diplomate apparebit.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

51 AD uberes, & suaves fructus, quos dilecti Filij Fratres Ord. Minorum S. Francisci de Observantia Discalceati nuncupati, Hispaniarum, & Indiarum in militanti Ecclesia, cujus regimini divina disponente clementia præsidemus, in dies afferunt, mentis nostræ aciem convertentes, quid pro laudabilis eorum instituti fœlici directione, atque progressu conferat, diligenter prospicimus, ac desuper providentiæ nostræ partes propensis studiis interponimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Volentes itaque Fratres prædictos specialis gratię favore prosequi, & eorum singlares personas à quibusvis excommunicationis, &c. ut unum Hospitium in Romana Curia, & unum Procuratorem Generalem ex ipsis Fratribus semper eligendum, habere liberè, & licitè possint, & valeant, ita videlicet, ut dictus Procurator in eodem Hospitio assistat, & sit Prælatus omnium Fratrum Discalceatorum Hispaniarum, & Indiarum ad eamdem Curiam pro quocumque negotio, aut quocumque modo accedentium. Fratres verò omnes prædicti dictum Hospitium adire, & se dicto Procuratori Generali præsentare, dictus autem Procurator illos expedire, eisque Patentes litteras ad repetendum suas Provincias cõcedere respectivè teneantur, & dictus Procurator eligendus votum nullo modo habeat, Apostolica authoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus: dictumque Hospitium Ministro Generali immediatè, qui per se ipsum, quando sibi videbitur, aut per unum Commissarium ex dictis Fratribus Discalceatis assumptum una vice intra tempus trium annorum, & non aliàs, nec alio modo visitare valeat, authoritate, & tenore prędictis subjicim⁹, & supponimus. Insuper pro hac prima vice dilectum filium Balthasarem de Pliego dicti Ordinis, & infrascriptæ Provinciæ S. Ioseph professorem, qui ut accepimus in eadem Provincia Guardiani, ac in aliis præcipuis dicti Ordinis domibus regularibus Prædicatoris respectivè muneribus functus est, & in dicta Curia

Arch. Aracœl. Reg. Vltra m. t. 2. fol. 253

Curia præsens existit, in Procuratorem Generalem hujusmodi usque ad Capitulum generale proximè futurum dumtaxat constituimus,& deputamus.In præfato autem Capitulo generali, quòd Minister Generalis ejusdem Ordinis, cum omnibus aliis vocandis Fratribus Discalceatis Provinciarum Pietatis, S. Gabrielis, S. Ioseph, S. Pauli, & S. Ioannis Baptistæ,Rabidæ, S. Antonij, S. Didaci in Regnis Hispaniarum, S Gregorij in Insulis Philippinis,& S. Didaci in nova Hispania, aut eorum aliquibus, qui præsentes adfuerint, hujusmodi Procuratorem ex una Provinciarum hujusmodi eligant, qui pariter etiam tanquam Prælatus ad dictum Hospitium, ut inibi resideat, accedere teneatur; electio autem hujusmodi sic facta usque ad aliam Congregationem generalem duret, quæ si in Regnis Hispaniarum celebrabitur, Minister Generalis, & alij supradicti alium Procuratorem eligant, & si forsan non fieret, vel in Italia celebraretur, electio hujusmodi per Ministrum Generalem,ac Provinciales, & Custodes trium prædictarum Provinciarum magis vicinarumCuriæ prædictæ videlicet S. Gabriellis, S. Iosephi, & S. Pauli fiat, & sic semper, & perpetuò de triennio in trienniũ continuetur, de Capitulo ad Congregationem generalem, & de Congregatione ad Capitulum: & si fortè dictus Procurator Generalis ob aliquam causam à dicta Curia discesserit, tunc unũ substitutum ad munus obeundum in sui locum, qui eamdẽ quam ipse authoritatẽ habeat, usquequò de novo electus veniat,deputare possit. Præsentes verò litteras sẽper,& perpetuò validas,firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, eisdemque Fratribus Discalceatis, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari.Sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari & diffiniri debere,ac irritũ, & inane si secus super his à quoquã quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, authoritate, & tenore prædictis decernimus & declaramus. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &. die 10. Septembris 1621. Pontif. nostri anno primo.

52. Deputato Procuratore, non contentus præfatus Paulus de Matrito,etiam Pontificem precibus, atque informationibus suis adducere potuit, ut Discalceatis suis Vicarium Generalem, frustra contra nitente per doctissimas oppositiones Antonio Daza tunc temporis in Curia Commissario Generali, concedere voluerit prævio Commissario Generali, qui decem (totidem jam numerabantur) Discalceatorum Provinciarum Vocales in Brevi Apostolico designatos ad Vicarij Generalis electionem convocaret, prout sequitur.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad futur. r. memoriam.

53. EX injuncto Nobis desuper Apostolicæ servitutis officio ad ea, per quæ Christi-fideles sub suavi Religionis jugo, & Strictioris Observantiæ Regulis Altissimo famulantes in laudabili eorum Instituto sublatis impedimẽtis quibuslibet fœliciter, & quietè perseverare valeant, libenter intendimus, ac desuper Pastoralis officij nostri partes favorabiliter interponimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire: Hinc est quòd Nos prospero Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Observãtia Discalceatorum nuncupatorum Provinciarum Pietatis, S. Gabriellis, S. Iosephi, S. Ioannis Baptistæ, Rabidæ, S. Antonij, S. Pauli, S. Gregorij Philippinarum,S. Didaci in Nova Hispania, & S. Didaci in Bethica, statui atque directioni quantùm cum Domino possumus, consulere volentes motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris dilectũ filium Ioannem de S.Maria ejusdẽ Ord.professorem inCommissarium Apostolicum Apostolica authoritate, tenore præsentium constituimus, & deputamus.Insuper authoritate, & tenore similibus statuimus, & ordinamus; quòd si eumdem Ioannem ante electionem Vicarij Generali, ut infra eligendi, obire contigerit, ejus loco maneat subrogatus ille,in quem consenserit major parsDiffinitorij illius Provinciæ, in qua è vita discesserit, qui Apostolica authoritate cum præcepto adstrictus, convocet omnes Ministros Provinciales,& Custodes dictarum Provinciarum

Ibid.fol. 254.

rum Hispaniarum, & Procuratorem Rom. Curiæ, nec non (pro hac vice tantùm) alios Fratres, qui aliàs in præfatis Provinciis Ministri Provinciales extiterunt, vel hujusmodi privilegio gaudent, ad festum Pentecostes proximè venturum anni 1622. conventuros in loco per dictum Commissarium deputando, in quo eodem Commissario præfata authoritate Præsidente, cum voce tàm activa, quàm passiva, omnes sic vocati, Capitulum Generale celebrantes eligant unum ex eisdemmet Fratribus ejusdem instituti, & arctioris Observantiæ Discalceatis in suum Vicarium Generalem. Interim verò, & donec dictus Generalis Vicarius eligetur, prædictus Commissarius in dictas Provincias, & omnes Fratres Discalceatos hujusmodi habeat, & exerceat camdemmet authoritatem, & potestatem, quam habiturus est dictus Vicarius Generalis. Electus tamen ille censeatur, in quem major pars votorum concurrerit, & ex nunc Apostolica authoritate confirmatus maneat ad sexennium duraturus cum facultate, & authoritate Provincias prædictas, tàm Hispaniarum, quàm Indiarum (& quæ in posterum multiplicabuntur) eorumque Ministros, Custodes, Guardianos, & cæteros Fratres regendi, gubernandi, visitandi, reformandi, & corrigendi, & alia omnia, & singula ad officium Vicarij Generalis hujusmodi spectantia, & pertinentia, & quæ Minister Generalis Ordinis ex consuetudinibus, vel constitutionibus Apostolicis, & Ordinis statutis quomodolibet (non tamen quatenus Discalceatorum statui reperiantur adversantia) respectu totius Ordinis potest, faciendi, ordinandi, utendi, & exequendi. Prætcrea ut Vicarius Generalis electus teneatur petere confirmationem suæ electionis à Ministro Generali dicti Ordinis intra mensem, si in Hispania fuerit, si verò extra, Citra tamen montes intra duos menses, si tamen Vltra-montes, intra tres menses; Generalis autem Minister infra tres dies à die petitionis, dictam electionem confirmare teneatur, alioquin si confirmationem hujusmodi diutiùs concedere distulerit lapsis dictis tribus diebus dictus electus in Vicarium Generalem Apostolica authoritate confirmatus maneat, & censeatur; interim tamen à die electionis usque ad diem confirmationis idem electus officium Vicarij Generalis æquè ac si confirmatus esset, exercere liberè valeat, & debeat, quod semper in electione & confirmatione Vicarij Generalis hujusmodi suis temporibus facienda observandum erit. Quódque in eodem Capitulo, & in postmodum celebrandis eligantur quatuor Diffinitores Generales, ac Viçarius Generalis cum Diffinitorio eligat sibi in socium, & secretarium virum Religione, zelo, scientia, prudentia, integritate, atque experientia præditum, cujus etiam consilio pro casuum exigentia valeat uti, & utatur. Provinciales verò, & Custodes convocandi ad hoc primum Capitulum Generale secum afferant statuta, & ordinationes suarum Provinciarum, quæ delectis aliquibus Fratribus, ad id idoneis committantur inspicienda, & ex omnibus illis statutis seligêtur, quę ad communem modum vitæ, & regiminis Provinciarum, & Fratrum prædictorum aptiora, & convenientiora judicabuntur, quæ statuta maneãt pro cunctis generalia; ita ut quantò fieri potuerit, uniformitas in exteriore vita, & venustas mentium etiam per charitatem unitatis internæ dulcedinem præseferens ipsos sibimet efficiat chariores, cæterisque reddat commendabiles, atque imitabiles; quæ sic selecta ex antiquis statutis, vel noviter in præfato Capitulo ordinato proponantur omnibus Electoribus, & quæ major pars approbaverit, admiserit, & acceptaverit, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis contraria non sint, maneant ab omnibus observanda; cætera verò, quæ pro differentia, & qualitate locorum, & nationum inveterati usus, & consuetudinis unicuique Provinciæ reservanda censebuntur, eisdem respectivè maneant particularia. De cætero autem ordinationibus generalibus Ordinis non ligentur, quæ inter seligendas, & condendas per ipsos non fuerint insertæ, & incorporatæ: ad hæc in dicto primo Capitulo generali proponatur, an expediens sit, ut quando Vicarius Generalis electus fuerit ex aliqua Provinciarum Coronæ Castellæ, vel Aragoniæ eligatur unus Commissarius Provinciarum Portugalliæ, & è converso, quando Vicarius Generalis fuerit ex dictis Portugalliæ Provincijs constitutus, similiter sit

sit Commissarius Provinciarum dictæ Coronæ Castellæ, & Aragoniæ, quòd si in hujusmodi Commissarij deputatione, & ordinatione major pars consenserit, ad illius electionem procedatur per Vicarium Generalem, & Vocales illarum Provinciarũ tantummodo, quibus præficiendus erit, electusque quoad dictas suas Provincias habeat eam authoritatẽ, quam in dicto Capitulo per statutum, & ordinationem fuerit ordinatum, ut habeat. Insuper pro Indiarum Provinciarum meliori regimine quoad Commissarium in illis partibus, vel in Curia charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, aut utrobique constituendum, conferatur, & disponatur in dicto Capitulo, prout major cõvẽnientia, sive necessitas exegerit. Nec non imposterum in singulo triennio celebrentur Capitula generalia in festo Pentecostes secundùm Regulam ejusdem Ordinis, ubi per dictum Vicarium Generalem, vel præcedens Capitulum fuerit ordinatum, vocatis ad id, & convenientibus omnibus Ministris Provincialibus, Diffinitoribus generalibus, Procuratore Romanæ Curiæ, ac Custodibus; & Vicarius Generalis semper in Capitulis præsideat, & in eis quatuor Diffinitores eligãtur per triennium duraturi, & pro bono ipsorum Fratrum Discalceatorum regimine quæcumque statuta, & ordinationes tàm de novo statuendo, quàm statuta jam declarando, innovando, modificando, superaddendo, revocando, Regularibus tamen statutis, sacris Canonibus, & Concilio Tridentino, ut supra non adversantia, liceat facere, ordinare, disponere, & statuere. Vicarius autem Generalis expleto sexennio, & successore electo, officio jam functus habeat nihilominus in Capitulis vocem, & præcedentiam, quam Ministri Generales habent, neque possint reeligi ad idem munus, nisi gemino sexennio transcurso. Quódque Procurator in Romana Curia nuper institutus ab eisdem Vicario, & Diffinitoribus generalibus deinceps in singulis Capitulis eligatur, & in Vicarij Generalis, & Diffinitorum electione votum similiter habeat, sicuti Ministri Provinciales, non tamen possit ad idem promoveri officium, nisi post sexennium, & in primo celebrando præscribetur per ordinationem, & statutum Procuratoris hujusmodi authoritas, facultas, & ministerium, præter, non tamen contra, id, quod in ejusdem institutione stat dispositum. Ac Vicarij Generalis curæ sit familiam Fratrum, qui commoraturi sunt in domo ab eisdem Discalceatis in Vrbe nuper accepta, seu accipienda, seu capta, sive erigi concessa instituere, & collocare, ad ipsumque dumtaxat spectet quemlibet illorum amovere, vel mutare pro libito, habita conscientiæ, sive necessitatis ratione, nec non per se, vel per alium ex sibi subditis dictam domum visitare; illud tamen sibi injunctum dictus Vicarius agnoscat, quòd in Vrbe collocandi Fratres vitæ sint præ cæteris exemplaris, atque illorum aliqui scientiâ simul, & consilio ornati. Minister verò Generalis respectu præfatæ domus poterit, quod respectu reliquorum Discalceatorum eorumdem, ut inferiùs disponetur. Quod si Vicarius Generalis infra sui officij tempus obierit, seu aliàs ab officio amotus fuerit, Minister Provincialis, in cujus Provincia mori, vel amoveri contigerit, nuntiare tenetur Diffinitori generali antiquiori, qui statim de hoc certiorem faciat sanctã Sedem Apostolicam, ad quam spectat in hujusmodi casu providere de Superiore Generali usque ad tempus Capituli generalis. Hoc intermedio tempore Diffinitor ipse antiquior Vicarij Generalis vices habeat. Quòd deinceps Vicarius Generalis, Ministri, & Custodes Discalceati prænominati (cum suffragio, & voto solummodo activo) possint, & teneantur convenire in Capitulis generalibus dicti Ordinis Fratrum de Observantia, si Vltramontes celebrentur, quando verò citra, nec debeant, nec possint convenire pro Generalis Ministri electione facienda, sed Vicarius Generalis, & Vocales Reformatorum ejusdẽ Ordinis in Cismontana Familia tunc convenire teneantur; ita ut alteri in alteros in ferendis suffragiis pro debita electione compromisisse censeatur, ne in peregrinatione ad loca longinqua prædicti Fratres reformatam vitam ducentes inevitabilia, graviaque incommoda sustinere, vel relaxationis discrimini subjici cogantur, & in hujusmodi Capitulis Vicarius Generalis primum locum habeat post Ministrum, & Commissarium Generales. Quodq; nullus

lus dictorum Fratrum Discalceatorum possit habere officia, aut dignitates inter FF. de Observantia. Prætereà quòd professus inter Discalceatos, vel qui ad ipsos ex Observantibus dictis transierunt, & permanserũt per annum, nullatenus possint transire, vel redire ad dictos Fratres de Oservantia, nisi ob causam infirmitatis existimatæ prolixiùs duraturæ, vel aliam in Capitulis, vel Congregationibus Provincialibus, & non extra per Diffinitorium examinandam, & admittendam. In cujus rei arbitrio Diffinitorum intereſſentium onerentur conscientiæ, & ij, qui de licentia præfata transierint, cum fuerint inter Discalceatos professi, si intra annum transitus redierint, recipiantur; si verò post annum, interdicta censeatur receptio; qui autem ad Observantes, à quibus jam semel discesserant, revertentur, prohibitam omninò habeant iteratam admissionem inter Discalceatos: iis verò, qui post professionem inter Discalceatos trãsierunt hactenus, currat annus prædictus à die electionis primi Vicarij Gen. nisi in aliis jam Provinciis incorporati existant, & qui ex Observantibus voluerint venire inter Dicalceatos, non recipiantur nisi in Capitulo, vel Congregatione, & per annum commorentur in probationis domo, in quo bis recipientur suffragia, & si majorem partem habuerint, admittantur. Et quoad jurisdictionem Ministri Generalis in Fratres Discalcetos, ac eorum loca, servetur constitutio fœl. rec. Gregorij Papæ XIII. prædecessoris nostri, quæ incipit: *Cum illius vicem, &c.* Fratribus Reformatis cõcessa die 3. Iunij 1579. Pontificatus sui anno 8. dummodo per se ipsum personaliter tantùm, & non aliàs, nec per alios etiam Discalceatos (cum sit concessus eisdem Fratribus Discalceatis Vicarius Generalis Fratrum Discalceatorum) exerceat facultatem, & authoritatem sibi concessam in dicta constitutione, juxta cujus tenorem nullus alius Prælatus ex Fratribus de familia ullam habeat authoritatem in dictos Fratres Discalceatos. Quòd si Vicarius Generalis pro tempore sententiam aliquam contra quemlibet sui Ordinis religiosum tulerit, per quam illum ad triremes, aut privationem habitus condemnet, ipse condemnatus ad præfatum Ministrum Generalem provocare, & appellare possit. De regimine verò, & cura prædictorum Fratrum Discalceatorum se aliter, aut in aliis, quam in his litteris expressis intromittere nullatenus possit. Decernentes propter præmissa, Fratres Discalceatos præfatos à vero Ordine Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, neque ab illius legitimo Ministro Generali, & Capite nullatenus separari, aut dividi; & contra aliter præsumentes asserere, & dicere, vel affirmare, verbo, vel scripto, excommunicationis pœnam, à qua non nisi à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolvi possint, ipso facto incurere. Postremò super ijs omnibus, & singulis respectivè plenam, liberam, & amplam facultatem dictis Commissario Apostolico, Vicario, ac Capitulo generalibus, authoritate, & tenore similibus concedimus, & impartimur. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &c. die 24. Novembris 1621. Pontificatus nostri anno primo.

54. Post hæc Custodiam Matris Dei Fratrum Recollectorum in India Orientali, dato Brevi *Sacri Apostolatus &c die 11. Ianuarij* 1622. in Provinciam Discalceatam erexit; similiter & Recollectos de Cathalauniæ Provincia; quam utramque cum Mexicana S. Didaci, & S. Gregorij in Philippinis, & cæteras per Hispaniam jam præexistentes Generali Discalceatorum Vicario voluit esse subjectas; quamvis Indiana Matris Dei impediente Lusitanico Consilio Regio effectum sortita non fuerit; & Cathalaunica supplicante Rege Catholico fuerit revocata; quæ omnia propriis in locis ex integro descrebemus.

55. Interea temporis Benignus Minister Generalis pro Reformandis Galliarum Provinciis hærebat Parisiis; & Bernardinus de Senis in Vltra-montanis Commissarius Generalis vix è Lusitania rediens Matritum apullerat, quando de novitatibus hisce Religioni universæ contrariis rumor in Hispanias pervenit. Rex Catholicus de Brevis Apostolici subreptione, per Oservantiæ Patres informatus, causam in Regio consilio examinari voluit; interimque Ioanni de S. Maria Vicario designato mandavit, ne receptis jam litteris Apostolis uteretur, aut

Arch. Ara cœl. & Arch. Martir. locis citatis.

aut impositum officium exerceret, donec constito de causæ vel justitiâ, vel injustitiâ, novum à Pontifice rescriptum haberetur. Repetitis exinde tum ad Pōtificem, tum ad Ducem Alburquerquium suum in Curia Apostolica Oratorem litteris pro abolendo hujusmodi Vicariatu Generali, & restituendis sub Observantia Cathalauniæ Recollectis, singulari efficacia tractavit. Nihilominus Ioannes à S. Maria Vicarius designatus suas interim litteras ad singulas Discalceatorum Provincias exscribens, omnes de Apostolica provisione commonefaciens, rogavit, ut singuli Provinciarum Præfecti sigillatim pro hac singulari gratia gratias redderent Gregorio Pontifici; quod tamen plerique sub antiqua Ministri Generalis obedientia perseverantiam eligentes exequi detrectarunt.

56. Gregorius Pontifex per Regias litteras, nec non per Regium Oratorem sæpiùs super hujusmodi causa supplicatus, Recollectorum quidem Cathalauniæ sub Observantibus reunionem expedito Brevi (quod suo loco dabimus) concessit; Vicarium tamen Generalem abolere constantissimè recusavit; unde & Cardinalis Ludovisius Pontificis Nepos datis litteris die 22. Aprilis 1622. ad Patriarcham Alexandrinum per Hispanias Nuntium Apostolicum de mandato Pontificis gravissimè scripsit, ut amotis difficultatibus, & oppositionibus omnibus, toto conatu pro illius executione contenderet. De extrema Ioan. à S. Maria præfati senectute, atque ad gubernium impotentia informatus Pontifex instante Fratre Paulo Matritensi, qui supra, expedito novo Brevi P. Hieronymum Planes olim in S. Ioannis Baptistæ Provincia Ministrum, virum utique omni titulo conspicuum in Vicarium Generalem pro Ioanne à S. Maria deputavit; Ioannes verò, quamvis gloriosâ pietatis famâ, & doctrinâ atque prudentiâ conspicuus, & Mariæ Hispaniarum Infantissæ à sacris confessionibus, Catholico Regi, cunctisque Magnatibus singulariter in pretio, suorum Discalceatorum ab Observantibus separationem jam diù concupiverit, experientiâ tamen forsan edoctus, quātùm hoc instituto suorum obesset; Regi, Regioque Consilio, Nuntio item Apostolico, atque plurimis per epistolas Discalceatorum Provinciis significatum esse voluit, quantùm ipsis expediret, rejectis novitatibus sub antiqua Ministri Generalis obedientia perseverare: quod idem Ven. Mater Soror Aloysia de Carrion, tunc per Hispanias universas pietatis fama percelebris, tum Regi, tum Magnatibus Hispaniæ, tum Patribus in Religione primariis per repetitas suas Epistolas voluit esse cōtestatum; cujus etiam efficacissimis per litteras persuasionibus adactus Ioannes à S. Maria præfatus antiquam suam de postulando Vicario Generali opinionem (ut dictum est) retractasse, perhibetur, & plures ex Discalceatis adduxit; ut coram Apostolico Nuncio se se iterum Commissario Genarali de Observantia Vltra-montano per omnia subijcerent. Ibid. fol. 277.

57. Interea temporis Hieronymus Planes per Breve Pontificis Vicarius Generalis, ut dixi, de novo designatus, Matritum ad Regem venit, ubi novi sui muneris exercitiū suspendere jussus est, dum Regiarum ad Papam litterarum responsum expectaretur; quin & Rex ipse immisso suo ad Nuntium Apostolicū Cōfessario denūtiari voluerat, intētionis suæ esse, ut à Brevis illius executione supersederetur, dum tertiò repetitis litteris ad Pontificem, ad Cardinales Ludovisium Nepotem, & Verallum Ordinis Protectorem, nec non ad Ducem Alburquerquium suum in Vrbe Oratorem pro absoluta illius revocatione supplicasset. Hieronymus autem Vicarius Generalis novo Pontificis diplomate, in quo etiam Diffinitores Generales, & alia pro fœliciori suo gubernio designabantur, officium jussus exercere Provincias sibi concreditas cœpit administrare. Ibid.

58. Inter hæc Pontifex à Paulo Matritensi sæpiùs nominato pro sustinendo Vicariatu, à Rege autē tertiis jam litteris, atq; ab Oratore Catholico sæpissimè, nec non à nonnullis Discalceatorum Provinciis pro illo abrogando vehementissimè supplicatus, in hanc quidem partem jam inclinare videbatur; Verùm motivis in contrarium adductis magis adhærens, quāvis Benignū Generalem jā è Gallia regressum suaviter, & modestè super revocatione dicentem audisset; Nuntij Apostolici litterass de concordato plurium Discalceatorum legisset, & ardentissimum Regis Catholici desiderium certiùs

certiùs agnovisset; respondit tamen nihil immutandum, donec causâ in generalibus Comitiis examinatâ, quid decernendum foret, evidentiùs appareret.

59. Difficile equidem esset relatu, quàm variæ super hujusmodi controversiis fuerint per Hispanias piorum, atque doctorum hominum sententiæ, quàm graves undique scripturæ convolaverint. De Ioanne à S. Maria sene annis, & meritis, atque inculpatæ vitæ titulo, necnon à doctrina percelebri, primo hujus Vicariatus assertore jam diximus, quòd Matris Ven. Aloysiæ epistolis devictus sese retractaverit, aliosque plures ad Ordinis unitatem reduxerit. Præfata Aloysia de Carrion, de Ascensione nuncupata intra, & extra Hispanias Sanctitatis opinione percelebris, ad primarios Ordinis Patres, tùm Observantes, tùm Discalceatos, insuper & ad Catholicum Regem plurimis litteris interrogata respondit, non convenire separationem hujusmodi, citiùs esse abolendam, Regemque pro posse sollicitavit, ut contra ipsam apud Pontificem pro viribus intercederet: singulas illius epistolas, hîc in Vltra-montano Regesto recensitas, veluti spiritu prophetico descriptas, & in Archivio Matritensi asservatas ad longum est videre.

Arch. Aracœl. in Reg. Ord. n. 13. fol. 149. 60. Diversa itidem memorialia pro conservanda Ordinis unione, atque pro abrogando Discalceatorum separato Vicariatu fuerunt à multis ad Pontificem transmissa. Inter omnes autem longè metas excessisse reperitur Fr. Ioanninus Ninnus è Provincia S. Iacobi Recollectus, qui publicatâ typis scripturâ die 18. Februarij 1622. acriter adeò contra Reformationes omnes invehitur, ut ad eas condemnandas, falsitates Religioni Seraphicæ Matri suæ injuriosissimas inurere non dubitaverit.

61. Longè modestiori, graviori, atque doctiori methodo (quod jam fecerat sub Clem. VIII. Pontifice Frãciscus de Sosa Minister Generalis) scripsit cõtra odibiles hasce novitates, pro tuenda Religionis unione Bernardinus de Senis tunc in Vltra-montana Familia Cõmissarius Generalis, inconvenientia omnia longè dinumerans, quæ Discalceatis ipsis ex hujusmodi separatione sine dubio provenirent; rationes itidem, quæ contra illas probantur militare: Modestior itidem fuit libellus supplex Regi Catholico porrectus, ut Ordinis scissuram avertere, atque contra prætensam Discalceatorum separationem, debitam Ministro Generali obedientiam inviolatam protegere dignaretur: Modestiores denique, Seraphicæque Regulæ professoribus dignæ fuerunt apologiæ hac in cõcertatione à plurimis ędite; unam pro suis Discalceatis composuit Fr. Didacus de Vera Discalceatus; huic oppositus est tractatus diluens responsiones Discalceatorum pro Vicario ab obedientia Ministri Generalis independente; ubi & ostenditur expedire, quòd Observantium per Hispanias Provinciarũ abusus, si qui irrepserint, dulciter reformentur: alijque consimiles pro utraque parte libelli prodierunt in lucem, quos in Arch. Matrit. per extensum est videre.

Ibid. fol. 456. Ibid. n. 22. fol. 52. 230. 249. 257. 299. 329.

Ardentiori conatu, sed minori prudẽtia, nec absq; gravi Religionis præjudicio negotium absolvere tentaverat Fr. Didacus à S. Petro in Provincia S. Ioseph Secretarius ad Vrbem etiam sine legitimo mandato profectus, sed ab omnibus rejectus, coactus est in Hispanias nulla concessa dilatione remeare, ut ad longum in Archivio Aracœlitano est videre. Arch. Aracœl. Cur. Vltra-m. Reg. 2. fol. 239. & 276.

62 Tandem Gregorio Pontifice ad meliora convolante, per apostolicam Vrbani VIII. provisionem, qui Gregorio immediatè in Pontificatu successerat, rumores maximos in universa Religione legimus dulciter fuisse compositos. Vrbanus siquidem post maturam coram deputatis Prælatis causæ discussionem, enitente totis viribus Benigno Generali; ac efficacissimas de tota Religione doctrinas producente; Rege ipso Catholico ad Observantium continuas instantias Ordinis unitatem, repetitis ad Pontificem litteris protegente; præfatas Vicariorum Generalium nominationem, simul & Diffinitorum Generalium electiones, Procuratoris etiam in Romana Curia deputationem factas, & fiendas successivè, atque præfatorum omnium electiones, & à Gregorio prædecessore suo in quatuor bullis designatam authoritatem, & alia quæque hac in materia per Gregorium disposita, universa, & singula de Apostolicæ potestatis plenitudine cassavit, & annullavit; omniaque in pristinum, ac si hæc nunquam attentata

tata fuissent, omnimodè restituit; prout sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Arch. Aracœl. Cur. Vltra m. Reg. 2. fol. 284.

63. Romanus Pontifex æqui, bonique supremus assertor, cui inscrutabilis divinæ sapientiæ providentia gregis Dominici curam credidit, inter multiplices Pastoralis officij curas, in eam peculiari, ac perpetua sollicitudine jugiter incumbit, qua fœliciori in dies Christi-fidelium sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium regimini, discretionique opportunis rationibus consulatur; & propterea si quæ aliquando rationabilibus ex causis à Sede Apostolica sancita sunt, nec inde sperati fructus prodire dignoscantur; illa non modò ipsa rerum experientia suadente, verùm etiam majoribus ex causis alterat, & immutat;, prout conspicit in Domino salubriter expedire. Aliàs siquidem fœl.rec. Gregorius Papa XV. prædecessor noster dilectum Filium Ioannem de S. Maria Ordinis Fratrum Min. S. Francisci strictioris Observantię Discalceatorum nuncupatorum professorem in Provinciarum Pietatis, S. Gabrielis, S. Iosephi, S. Ioannis Baptistæ, Arabidæ, S. Antonij, S. Pauli, S. Gregorij Philippinarum, S. Didaci in Nova Hispania, & S. Didaci in Bethica Commissarium Apostolicum authoritate Apostolica deputavit; statuitque, & ordinavit, si eumdem Ioannem ante electionem Vicarij Generalis eligendi, obire contigisset, ejus loco maneret subrogatus ille, in quem consensisset major pars Diffinitorij illius Provinciæ, in qua è vita discessisset, qui Apostolica authoritate cum præcepto adstrictus convocaret omnes Ministros Provinciales, & Custodes dictarum Provinciarum Hispaniarum, & Procuratorem Romanæ Curiæ, nec non pro ea vice tantùm alios Fratres, qui aliàs in prædictis Provinciis Ministri Provinciales extitissent, vel hujusmodi privilegio gauderent, ad festum Pentecostes proximè venturum conventuros in loco, per dictum Commissarium deputato, in quo eodem Commissario præsidente, prædicta authoritate, cum voce tàm activa, quàm passiva omnes sic vocati, Capitulum Generale celebrantes, eligerent unum ex eisdemmet Fratribus ejusdem instituti, & strictioris Observantiæ Discalceatis in suum Vicarium Generalem; Interim verò, & donec dictus Generalis Vicarius eligeretur, præfatus Commissarius in dictas Provincias, & omnes Fratres Discalceatos hujusmodi haberet, & exerceret eandem authoritatem, & potestatem, quam habiturus esset dictus Vicarius Generalis, quódque in eodem Capitulo, & in postmodùm celebrandis eligerētur quatuor Diffinitores Generales; & subinde idem Gregorius prædecessor dilectum Filium Hieronymum Planes Ordinis, & Provinciæ S. Ioannis Baptistæ professorem in earumdem Provinciarum Vicarium Generalem pro ea vice dumtaxat, posteà verò dilectos etiā Filios Didacum *del Escurial* S. Iosephi, Gasparem à Conceptione S. Antonij, Francisci à S. Laurentio S. Didaci, & Franciscum à Borgia ejusdem Ordinis Discalceatorum pro tunc currenti triennio usque ad festum Pentecostes anni proximi futuri 1625. sub certis modo, & formâ, tunc expressis eadem authoritate respectivè fecit, constituit, & deputavit, aliaque similiter tunc expressa, tàm super ipsorum Commissarij, nec non Vicarij Generalium, & Diffinitorum prædictorum, authoritate, & jurisdictione, necnon Capituli generalis eorumdem Fratrum Discalceatorum celebratione, quàm aliàs ipsorum Fratrum gubernio, regimine, atque directione, statuit pariter, & ordinavit; prout in diversis ipsius Gregorij Prædecessoris desuper in simili forma brevis, & præsertim sub die 25. Novembris 1621. & 22. Februarij 1622. nec non 14. Iulij etiam 1622. expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Nunc autem Nos dictorum Fratrum Discalceatorum paci, & quieti, necnon salubri, prosperoque eorumdem regimini, atq; gubernio, quātùm cum Domino possumus, cōsulere volentes, motu proprio, & ex certa sciētia, ac matura deliberatione, nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, Constitutiones, & deputationes de Ioannis in Commissarium Apostolicum, ac Hieronymi in Vicarium Generalem, nec non Didaci, Gasparis, & utriusque Francisci personis in Diffinitores per eundem

eundem Gregorium prædecessorem, ut præfertur, respectivè factas, litterasque ipsius Gregorij prędecessoris hujusmodi, ac omnia, & singula in eis quomodolibet contenta, & expressa dicta authoritate tenore præsentium perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, viribusque, & effectu omnino evacuamus; ita ut de cætero perpetuis futuris temporibus in gubernio, jurisdictione, correctione, & omnimoda authoritate Ministri Generalis pro tempore existentis, prout ante constitutionem Gregorij hujusmodi erant, vivant. Decernentes, litteras præsentes, & in eis contenta hujusmodi semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia esse, & fore, ac ab omnibus, quos illa concernunt, inviolabiliter observari; sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ubique judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus ipsius Gregorij prædecessoris litteris, nec non omnibus illis, quæ ipse prædecessor in eis voluit non obstare, cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem &c. Datum Romæ &c. die 25. Martij 1624. Pontific. nostri anno primo.

Arch. Aracœl. loco cit. 64. Non difficile fuit Discalceatis circa Vicarij suppressionem determinationi Pontificis acquiescere, quam Italiæ Reformatos ultro acceptare constabat. Pro majori autem ipsorum quiete plurima per Romanos Pontifices constituta fuisse legimus; ad hoc ut uniformiter, & majori prosperitate regerentur; quamvis in hoc Hispaniarum Discalceati (etiam, & Gallorum Recollecti) à Reformatis Italiæ distinguantur, quòd hi sub legibus, atque statutis iisdem in universa sua Familia uniformiter gubernentur; illi verò propria, quæ singulis in Provincijs constituta sibi præscripserunt ab initio, mordicus sustinere glorientur; quin & specialia aliquando privilegia, non obstantibus Bullis Apostolicis in commune expeditis, impetrare tentaverint.

65. Et quidem ut ab essentiali eorum esse incipiamus; Gregorius XV. in supra recitata Bulla. *Ad Vberes &c. Dat. Romæ &c. die* 24. *Novemb.* 1621. ipsos per omnia cum Reformatis Italiæ comprehendit (quamvis ad modum PP. Discalceatorum S. Teresiæ Congregationes separatas, quales & habebant Observantes ab initio sub propriis respectivè Vicariis Citra, & Vltra montes habere concedantur) ipsos enim quoad subjectionem, & exemptionem, quam respectu Ministri Generalis habere debeant, ad Gregorij XIII. Constitutionem, *Cum illius vicem &c.* itidem in cap. seq. exscriptam, pro Italiæ Reformatis expeditam, vult per omnia conformari, illos ab Observantiæ Regularis corpore, vel à Ministro Generali ejusdem nullatenus separari, aut dividi gravi constituto declarat.

66. Illorum ad Observantiam digressum, & econtra, eodem modo disponit, quo de Italicis dispositum etiam fuisse legebatur: expressiùs autem, & evidentiùs hoc ipsum insinuat; dum ibidem Discalceatorum Vicarium Generalem cum Ministris suis, & Custodibus ad Ministri Generalis electionem conveniant, quando Comitia Generalia Vltra-montes celebrari contingat, cum verò Citra Montes celebrantur, omnino non conveniant, sed in Reformatos Italiæ, qui tunc, & non Vltra-mōtes eodem modo concurrere debeant compromisisse intelligantur. Hujusmodi autem Gregorij dispositione propter Vicarij, & Procuratoris proprij deputationem, ab Vrbano VIII. revocata; specialem hanc cum Italicis Reformatis conjunctionem per Vrbanum ipsum ratificari postularunt ipsi Discalceati, & impetrarunt repetitis Vrbani, & Alexandri VII. litteris Apostolicis; ad hoc ut & ipsi, sicut Italici prædicti, veri, & indubitati, nunquam interrupti, sine ullo privilegio Franciscani esse declararentur; Et Clementis VIII. constitutione; *Ex injuncto* 1602. quam & infra describimus, pro Italicis expedita, & ad Galliæ Recollectos extensa in omnibus, & per omnia uti, & frui plena libertate valerent; quæ omnia productis litteris Apostolicis meliùs elucescent.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Bullar. Rom. Tom. 5. bulla 142. Vrban. VIII.

EX incumbentis Nobis Apostolici muneris debito, ad ea mentis nostræ aciem assiduè intendimus, per quæ

quæ Christi fideles sub suavi Religionis jugo,& Strictioris observātię regulis Altissimo famulantes,sublatis obstaculis in quietis,ac pacis amænitate vota sua Domino reddant, ac fœlicioribus in viâ mandatorum ejus proficiant incrementis.

§. 1. Nuper siquidem à Veneralibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus sacris ritibus Præpositis emanavit Decretum tenoris subsequentis, videlicèt. Procurator Fratrum Discalceatorum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantiâ Provinciæ sancti Ioannis Baptistæ Hispaniarum exposuit, suos Fratres Dicalceatos pati controversiam ab aliis Regularibus, & præcipuè ab Augustinianis circa præcedentiam in processionibus, & alias prærogativas ipsis etiam Discalceatis, cum veri Filij Reformati ejusdem Ordinis sint pariter suffragantes, & expressas in bullâ Clementis VIII. incipiente: *Ex injuncto Nobis sub die* 7. *Septembris* 1602. quotiescumque dicti Discalceati non incedunt, aut degunt cum Fratribus Familiæ de Observantiâ, quòd cum sit contra expressam mentem, & Bullam dicti Clemen. VIII. citato ad hoc Procuratore Generali Ordinis S Augustini, supplicavit provideri. Et sacra Rituum Congregatio, sequendo votum Illustrissimi Deti, cui hæc causa erat commissa, censuit præcedentiam in concursu cum aliis Regularibus in processionibus, & aliis actibus publicis semper competere dictis Discalceatis, sive soli de per se, & sub propriâ Cruce, sive sub Cruce, & cum familiâ de Observantiâ incedant,& sive Discalceati, Reformati, aut alio quovis nomine nuncupentur, dummodò sint verè Reformati Ordinis S. Francisci; necnon gaudere, & frui debere omnibus aliis prærogativis in supradictâ Bullâ Clementis VIII. expressis, & ita in posterum ubique servari mandavit, hac die 22. Decembris; & juxta aliàs resoluta in antecedenti Congregatione sub die 10. ejusdem Mensis 1629.

§. 2. Cum autem sicut dilectus filius Procurator FratrumDiscalceatorum prędictorum Nobis exponi fecit, ipse plurimùm cupiat præinsertum Decretum hujusmodi, quo firmiùs subsistat, exactiúsque ab omnibus observetur, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri. Nos, qui pacem, & quietem inter Regulares præsertim personas vigere, sinceris desideramus affectibus, Procuratorem, & Fratres, quo præmissorum commodo, & effectu pacificè uti valeant, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, eorumque singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris,& pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus illorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, præinsertum Decretum hujusmodi cum omnibus, & singulis in eo contentis, & expressis Apostolicâ authoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos tam juris, quàm facti, & quosvis alios defectus, si qui in præmissis quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici, vel censeri possent,supplemus. Necnon Decretum, & in eo contenta hujusmodi, præsentesque litteras valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac FF. Discalceatis prædictis ubicunq; existentibus in omnibus,& per omnia pleniffimè suffragari, necnon ab omnibus, ad quos spectat,& in futurum quomodolibet spectabit firmiter, & inviolabiliter perpetuò observari, sicque ab omnibus censeri,& ita per quoscumq; Iudices Ordinarios, & Delegatos,etiam causarum Palitij Apostolici Auditores,ac S.R.E.Cardinales,etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios ubique, & in quavis instantia judicari, & diffiniri debere, ac irritum & inane, si quid secus super hoc à quoquam quavis, authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, authoritate, & tenore præfatis decernimus,& declaramus.

§. 3. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, ac Oriolensi,& aliis Episcopis in Provinciis, & locis, in quibus Fratrum Discalceatorum hujusmodi Regulares domus erectæ sunt, sive imposterum erigentur, constitutis,ac dilectis filiis eorum Officialibus, seu Vicariis

riis in spiritualibus generalibus per pręsentes cōmittimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis cōtenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte Fratrum Discalceatorum hujusmodi requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisdemque Fratribus Discalceatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostrâ præmissa omnia, & singula ab iis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari, eosdemque Fratres Discalceatos præmissorum commodo, & effectu, quiete, & pácificè ubique frui, & gaudere. Non permittentes, illos per aliorum quorumvis Ordinum, & Institutorum Regulares in præmissis quovis prætextu, causâ, vel occasione aut aliàs quomodolibet indebitè molestari, pertubari, inquietari, vel impediri.

§. 4. Contradictores quoslibet &c. Non obstantibus &c. Quibus omnibus &c. Volumus autem &c. Datum Romæ die 9. Ianuarij 1630. Pontificatus nostri anno septimo.

67. Hoc ipsum supplicante Ioanne Merinero totius Ordinis Ministro Generali declaravit iterum Vrbanus ipse, atque sub eodem verborum tenore confirmavit expedito jam præcitato diplomate, quæ deinde ad Merineri Ministri Generalis instantiam confirmata, Vrbanus ipse iterum ad Fratris Pauli de Matrito supplices preces ampliori declaratione stabilivit, prout sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ibidē bull. 312 folio mihi 435. §. 1. CVm sicut dilectus Filius Paulus à Matrito Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Discalceatorum nuncupatorum Professor, & in Romanâ Curiâ eorumdem Fratrum provinciæ S. Ioseph Procurator, & filius Nobis nuper exponi fecit; licèt aliàs fœl. rec. Clemens Papa VIII. prædecessor noster per quasdam suas in simili formâ Brevis litteras de anno 1602. emanatas declaraverit, Fr. Minores S. Francis. Strictioris Observantię Reformatos nuncupatos, qui non novam, sed eamdem Regulam, quam ipse B. Franscicus condidit, & similis memoriæ Honorius Papa III. etiam prædecessor noster confirmavit, quamque pariter Fratres de Familia dicti Ordinis, nuncupati de Observantiâ observant, licèt ipsi Fratres Reformati Regulam hujusmodi puriùs observent, esse veros, & indubitatos Fr. dicti Ord. S. Francisci, & in conscientiâ tutos existere, ac omnibus, & singulis privilegiis, & gra iis, & indultis tàm spiritualibus, quàm temporalibus, quibus ipsi Observantes gaudent, ubilibet frui, & gaudere posse, ac debere modo, & formâ tunc expressis, mandaveritque in virtute sanctæ obedientiæ, ut nullus ex tunc deinceps dictos Fratres Reformatos appellare auderet, seu præsumeret novos Religiosos, ac novæ Regulæ Professores.

§. 2. Subindeque Venerabiles Fratres nostri S. R. E. Cardinales sacris ritibus Præpositi super certis controversiis aliàs excitatis inter ipsos Fratres Reformatos, nec non dilectos filios Fratres Ordinis Eremitarum S. Augustini in quadam Provincia Hispaniæ super jure præcedendi in processionibus, & aliis actibus publicis determinaverint, præcedentiam hujusmodi in concursu cum aliis Regularibus in processionibus, & aliis actibus Publicis semper competere dictis Reformatis Discalceatis, sive soli de per se, & sub propria Cruce, sive sub Cruce, & cum familia de Observantiâ incedant, & sive Discalceati, Reformati, aut alio quovis nomine nuncupentur, dummdò sint verè Reformati dicti Ordinis S. Francisci, necnon gaudere, & frui debere omnibus aliis prærogativis in præfatis ejusdem Clementis prædecessoris litteris cōtentis, & expressis; & subsequenter Nos auditis hinc inde partibus Decretum eorumdem Cardinalium desuper emanatum confirmaverimus, deputatis ad illius executionom certis tunc expressis personis, necnon etiam in hac materiâ secutæ fuerint aliquæ sententiæ etiam coram aliquo nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio ad ipsorum Fratrum Reformatorum favorem, nihilò tamen minus non desint, aut dubitentur non esse defuturi aliqui alij aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, vel Institutorum Religiosi, qui pertubent litibusque fatigent circa præmissa eosdem Reformatos sancti Francisci, qui ob eorum

rum paupertatem litium dispendia, & incommoda sustinere minimè valent.

§. 3. Nobis propterea dictus Paulus Procurator, quo supra nomine, ac aliàs, ut quævis perturbationes, & incontinentia effugiantur, humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè, ut infra providere de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur eundem Paulum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure vel ab homine quávis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequēdum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati de Congregationis super negotiis dicti Ordinis deputatæ voto, & sententia, præfatas dicti Clementis prædecessoris nostri litteras, necnon ipsum eorundem Cardinalium decretum, & sententiam, seu sententias hujusmodi circa præmissa respectivè, ut præfertur, emanata Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus, & insuper declaramus, quòd omnes, & singularum illius Provinciarum, & Custodiarum nunc, & pro tempore existentium, & futurarum in Regnis Hispaniarum, & partibus Indiarum semper habeantur, & teneantur, haberique, teneri, & reputari debeant pro veris S. Francisci filiis, uti sunt, toto cum rigore, & puritate, quam profitentur Regulam observantes, quódque nullo quovis sub prætextu, quæsito colore, causa, vel ingenio aliàs quàm veri Filij, & indubitati Fratres S. Francisci nuncupari, teneri, & haberi nullatenus possint, ac ut tales omnibus, & singulis gratiis, favoribus, & privilegiis tàm spiritualibus, quàm temporalibus dicto Ordini hactenus concessis, & de cætero per quoscumque Romanos Pontifices successores nostros, & Sedem Apostolicam, ac etiam Nos concedendis fruantur, & gaudeant.

§. 4. Quódque iidem Fratres Reformati Discalceati earumdem Provinciarum, & Custodiarum semper in omnibus actibus publicis, nedum Processionum, sed etiam quarumvis aliarum functionum, eosdem locum, & præcedentiam, quos habent, & quibus gaudent ipsi Fratres Observantes primodicti Ordinis hujusmodi cum, & sine sua Cruce, & aliàs prout continetur in ipsius Clementis prædecessoris, & nostris litteris, decretoque, & sententia, seu sententiis supradictis habeant, ac desuper à quibusvis cujuslibet alterius Ordinis, Congregationis, Societatis, vel Instituti Regularibus, præsertim verò Fratribus Eremitis secundo dicti Ordinis ejusdem S. Augustini Villæ, seu Oppidi de Arenas Abulen. Diœc. aut quorumvis aliarum Civitatū, Terrarum, Oppidorum, Villarum, & Locorum, in quibus ipsi Reformati Discalceati Conventum, seu locum habeant, aut ubi illum non habeant dictis Processionibus, aut alijs actibus publicis interveniant, molestari quoquomodo nullatenus possint.

§. 5. Mandantes propterea omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet in futurum spectabit, in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis, necnon privationis vocis activæ, & passivæ, ac suorum officiorum perpetuæ inhabilitatis ad illa, & alia imposterum obtinenda, alijsque arbitrij nostri pœnis, ut eosdem Reformatos Fratres Discalceatos Provinciarum, & Custodiarum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi omnium, & singulorum præmissorum commodo, & effectu frui, & gaudere sinant, & faciant; ac decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ipsisque FF. Reformatis Discalceatis Provinciarum, & Custodiarū Hispaniarum, & Indiarū in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, & ab omnibus, & singulis, quos illæ concernunt, & concernēt in futurum, inviolabiliter observari, sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & dictæ Sedis Nuntios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ubique, & in quavis instantia judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si quid secus super his

à quo

à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.6. Quocirca dilecto Filio nostro, & Sedis præfatæ in eisdem Regnis Nuntio, nunc, & pro tempore existenti, nec non Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis in ijsdem Regnis, & Indiarum partibus constitutis, seu dilectis Filiis eorum Officialibus, vel Vicariis in spiritualibus generalibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsẽtes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte eorumdem Fratrum Reformatorum Discalceatorum Provinciarum, & Custodiarum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi fuerint requisiti solemniter publicantes &c. ab omnibus inviolabiliter observari; non permittentes eos per ejusdem secundodicti S. Augustini, aut aliorum quorumvis Ordinum, Congregationum, Societatum, vel Institutorum Regulares quomodolibet molestari.

§.7. Contradictores quoslibet, & rebelles, aut aliàs præmissis non parentes, seu se se quomodolibet opponentes per eãdem excommunicationis, & alias pœnas præfatas, ac quasvis alias cẽsuras Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§.8. Non obstantibus quibusdam etiam fœl. rec. Gregorij XIII. de anno 1583. Pontif. sui anno 12. emanatis litteris declaratoriis præcedentiæ inter Ordines Mendicantium, & Confraternitates servandæ in Processionibus, necnon, quatenus opus sit, Bonifacij VIII. etiam Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium in judicium non trahatur, ac quibusvis aliis cõstitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis, aliis decretis, & sententijs latis, & emanatis respectivè circa præmissa cõtra ipsos Reformatos Discalceatos primodicti Ordinis hujusmodi per quævis Tribunalia, Curias, Iudices, aut Ministros dictæ Sedi Apostolicæ subjecta, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in cõtrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus &c. dat. Romæ, die 20. April. 1644. Pontif. an. 21.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Aliàs à Nobis pro Provincia Hispalensi Fratrum Ordinis Min. S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum Hispaniarum emanarunt litteræ tenoris subsequentis, videlicet: Vrbanus Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Bull. Rom. t. 5. fo. 159. bull. 328.

§. 1. Cùm sicut dilectus Filius Ioannes Merinero Ordinis Fratrum Min. S. Francisci de Observantia nuncupatorum Minister Generalis Nobis nuper exponi fecit, aliàs postquam à Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, sacris Ritibus Præpositis super controversiis inter dilectos Filios ejusdem Ordinis Fratres Discalceatos nuncupatos Provinciæ Hispalensis ex una, necnon Fratres Ordinis Eremitarum S. Augustini ejusdem Provinciæ partibus ex altera, tunc super jure præcedendi in processionibus, & aliis actibus publicis urgentibus, decretum, seu declaratum fuit, præcedentiam in concursu cum aliis Regularibus in Processionibus, & aliis actibus publicis prædictis semper competere primodictis Fratribus Discalceatis, sive soli de per se, & sub propria Cruce, & cum Familia de Observantia incedant, etiamsi Discalceati, Reformati, aut alio quovis nomine nuncupentur, dummodo sint verè Reformati, dicti Ord. S. Francisci, nec non gaudere, & frui debere omnibus aliis prærogativis in bulla fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit: *Ex injuncto nobis, &c.* expressis: & subinde Nos decretum hujusmodi cum omnibus, & singulis in eo contentis Apostolica authoritate confirmavimus, aliaque fecimus, quæ in nostris in simili forma brevis desuper de anno 1630. expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur.

§. 2. Postmodum in executionem earumdem

rumdem nostrarum litterarum, ac pro illarum observatione obtentis per eosdem Discalceatos, ac expeditis à dilecto Filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Auditore Generali monitorialibus litteris, illarumque vigore citatis dictis Fratribus S. Augustini, & infra terminum sibi ad comparendum, juraque sua deducendum minimè comparentibus, ab eodem Auditore Generali latâ diffinitivâ sententiâ, per quam juxta prædictarum nostrarum litterarum continentiam, & tenorem dictis Fratribus Discalceatis hujusmodi præcedentiam prædictam adjudicavit, cupiatque propterea idem Ioannes Minister Generalis sententiam ejusdem Auditoris generalis, quò firmiùs subsistat, Apostolicæ nostrę confirmationis patrocinio communiri.

§. 3. Nos, qui Religiosorum Ordinum quorumcumque fœlicem directionem, pacemque, ac quietem sinceris desideramus affectibus, eundem exponentem, ipsosque Discalceatos Fratres specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares &c. ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos forè censentes, supplicationibus dicti Ioannis Ministri Generalis Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, sententiam dicti Auditoris Generalis in executionem prædictarum litterarum nostrarum, ut præfertur, latam, Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos, tàm juris, quàm facti defectus, si qui in præmissis quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici, vel censeri possint, supplemus.

§. 4. Decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, ac prædictis Fratribus Discalceatis ubicumque existentibus, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, ac ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari; sicque ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios ubique, & in in quavis instantia judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 5. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, præsertim Hispalensi, ac aliis Episcopis in Provinciis, & locis, in quibus Discalceatorum hujusmodi Regulares domus erectæ sunt, sive imposterum erigentur, constitutis, ac dilectis filiis eorum Officialibus, seu Vicariis in spiritualibus generalibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte Fratrum Discalceatorum hujusmodi requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisdemque Fratribus Discalceatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostrâ prædicta omnia, & singula ab iis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum inviolabiliter observari, eosdem Discalceatos Fratres præmissorum commodo, & effectu pacificè frui ubique, & gaudere; non permittentes illos per aliorum quorumvis Ordinum, & Institutorum Regulares quomodolibet molestari, contradictores quoslibet, & rebelles, aut aliàs in præmissis non parentes, seu se se quomodolibet opponentes, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 6. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad judicium non trahatur, aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quorumvis Ordinum, & Congregationum, ac domorum, & locorum Regularium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis; confirma

firmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum omnium tenores presentibus pro plenè,& sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. §. 7. Volumus autem &c. Dat Romæ &c. die 13. Martij 1641. Pont. nostri anno 18.

§. 8. Cum autem, sicut per dilectum filium Antonium de Castillo filium, & Procuratorem in Romana Curia Provinciæ S. Ioannis Baptistæ Fratrum Ordinis Minorum ejusdem S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum etiam Hispaniarum accepimus, ijdem Fratres Discalceati S. Francisci secundodictæ Provinciæ hujusmodi, in Oppido, seu Villa de Vineros Derthusensis Diæcesis in Regno Valentiæ unum Conventum sui Ordinis fundaverint, in ipso autem Oppido, seu Villa hujusmodi etiam unus Conventus Fratrum Ordinis Eremitarum S. Augustini fundatus reperiatur Idcirco Nos pro nostri Pastoralis officij debito litibus, & scandalis, quæ occasione præcedentiæ in processionibus, & aliis actibus publicis inter utriusque Ordinis hujusmodi Fratres præfatos oriri possent, obviam iri, aliásque ut infra opportunè providere volentes; de Congregationis super negotiis dicti Ordinis deputatæ consilio, motu proprio, ac ex certa scientia, meraque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine præinsertas nostras litteras, ac omnia, & singula in eis contenta ad secundodictam S. Ionnis Baptistæ, eorumdem Fratrum Discalceatorum S. Francisci Provinciam, ac quòd præfatum dicti Oppidi, seu Villæ de Vineros,& quosvis alios Conventus ejusdem secundodictæ Provinciæ S. Ioannis Baptistæ Fratrum Discalceatorum primodicti Ordinis hujusmodi tenore præsentium extendimus,& ampliamus.

§. 9. Mandantes propterea omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet in futurum spectabit, in virtute S. Obedientiæ, ac sub excommunicationis, aliisque arbitrij nostri pœnis,ut eosdem Fratres Discalceatos secundodictæ Provinciæ hujusmodi omnium, & singulorum præmissorum commodo, & effectu frui, & gaudere sinant, & faciant, ac decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, ac fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Fratribus Discalceatis secundodictæ Provinciæ hujusmodi in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, & ab omnibus, & singulis quos illæ concernunt, & concernent in futurum, inviolabiliter observari; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. Romanæ E. Cardinales, etiam de latere Legatos,& Sedis Apostolicæ Nuntios ubique, & in quavis instantia judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contingerit attentari.

§. 10. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis in eadem secundodicta Provincia constitutis, seu dilectis Filiis eorum Officialibus, seu Vicariis in spiritualibus generalibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras,ac in eis contenta quęcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum secundodictę Provinciæ hujusmodi desuper fuerint requisiti solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostrâ præmissa omnia, & singula debitæ exequutioni demandari,& ab omnibus inviolabiliter observari, non permittentes eosdem Fratres Discalceatos S. Francisci secundodictæ Provinciæ hujusmodi per ejusdem S. Augustini, aut aliorum quorumvis Ordinum, & Institutorum Regulares quomodolibet molestari.

§. 11. Contradictores quoslibet, & rebelles, aut aliàs in præmissis non parentes, seu se se quomodolibet opponêtes per easdem excommunicationis,& quasvis aliàs censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit;

Qq 3

rit; auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c.

§. 11. Volumus autem, &c. Datum Romæ, & die 10. Iunij 1643. Pontificat. nostri anno 20.

Videndum tamen, quid in hoc post Vrbanum decreverit Innoc. X. & seriùs est examinandum.

68. Ad firmiorem humilitatis conservationem, & divagationem omnium relaxationum originem, quantùm fieri possit, inter ipsos eliminandam, pacemque, ac puritatem sanctiùs confovendam, Lectores Iubilatos habere, atque Patres Provinciarum, quatales in Diffinitorio cum voto admittere, & ad processiones publicas posse convenire; necnon in sæcularium domibus, vel commorari, vel pernoctare, quod jam gravi abusu alicubi inter ipsos introducebatur, maximo rigore prohibentur; ad Romanam Curiam pro suarum Provinciarum, & Custodiarum negotiis suos subdictos mittere valeant: Ministro Generali, ut legitimo Prælato per omnia subsint: ita tamen, ut per ipsum immediatè, non per alium de Observantia Regulari deputatum visitari possint, & gubernari, & alia multa, ut ex sequentibus decretis Apostolicis evidentiùs apparet.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. to . fol. 209. bull. 144. imp. Lugdun. 69. Religiosos viros, qui abjectis hujus sæculi vanitatibus, humilitati, & paupertati sub arctioris vitæ Instituto se per omnia tradiderunt, & abnegantes semetipsos, ut facerent voluntatem Domini, suam fregerunt, sicut peculiaribus hujus sanctæ Sedis favoribus, & gratiis dignos existimamus, ita ad circumspectam illius providentiam pertinere dignoscimus, ea sedulò statuere, atque ordinare, quibus Religiosi ipsi in ea, quam singulari divinæ benedictionis præsidio ingressi sunt, via de cætero ambulent, & vota sua reddant Domino in sanctitate, & justitia coram ipso.

§. 1. Hinc est, quòd Nos dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Discalceatis nuncupatis Hispaniarum, & Indiarum, quos in visceribus gerimus charitatis, omnem ambitionis, honorumque, & titulorum consequendi viam præcludere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, atque ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus in ulla eorundem Fratrum Provincia tàm Hispaniarum, quàm Indiarum, tituli Lectoris Iubilati nullatenus sint, neque habeantur.

§. 2. Quòdque nullus eorundem Fratrum Discalceatorum, qui Minister Provincialis non fuerit, titulo, ac exemptione Patris gaudeat, etiamsi fuerit, vel pro tempore sit Vicarius Provincialis.

§. 3. Nos enim ex tunc quoscumq; titulos Lectorũ Iubilatorũ, qui ad præsens in eisdem Provinciis reperiuntur, Apostolica authoritate, tenore præsẽtium, revocamus, cassamus, & abrogamus, ac pro revocatis, cassis, & abrogatis haberi volumus: Mandantes propterea in virtute S. Obedientiæ, ac sub arbitrij nostri pœnis omnibus, & singulis dictarum Provinciarum Fratribus, ad quos spectat, ne titulis Iubilatorum sibi aliàs quomodolibet concessis, seu per eos quavis occasione, vel causa obtentis, de cætero uti, seu se illis juvare audeant, vel præsumant, ac in virtute S. Obedientiæ, ac sub excommunicationis, ac privationis officii pœnis ipso facto incurrendis, dilectis filiis eorundem Fratrum Ministro, & Commissario Generalibus respectivè præcipimus, & mandamus, ut statim receptis præsentibus litteris, illis pareant, & obediant, deque illis Ministros Provinciales &c. ut Vicarij prædicti, & Lectores Iubilati hujusmodi omnia, & singula in eisdem litteris contenta, sub eisdem pœnis, ut præfertur, incurrendis adimpleant.

§. 4. Decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore, spectabit, inviolabiliter observari debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 5. Non obstantibus regulâ nostrâ de

de Iure quæsito non tollendo, ac aliis constitutionibus, &c.

§.6. Volumus autem &c. Dat. Romæ &c. die 3. Decembris 1635. Pontif. nostri anno 13.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Bull.Rom. to.5. imp. Lug. fol. 151. Bull. 310.

70. PAstoralis officij Nobis divinitùs injuncti assidua sollicitudo Nos admonet, ut omni cura, & vigilantia ad ea semper intendamus, per quæ regularium personarum, quæ relicto sæculo divini Numinis obsequiis sese dedicarunt, quieti consulitur, & quæ religiosum earum propositum possunt impedire, removentur, ut nulla re præpeditæ secundum regularia suorum Ordinum instituta, tranquillis mentibus gratum Altissimo impendere valeant famulatum.

§.1. Cùm itaque sicut accepimus nonnulli Fratres Ordinis Min. S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum Provinciarum Hispaniarum à nonnullis annis citra, extra claustra suarum domorum Regularium continuò commorati fuerint, & commorentur, convivantque, & pernoctent in ædibus sæcularium, & Regiosorum earundem Provinciarum malo exemplo, & offendiculo, disciplinæque, & Observantiæ Regularium perturbatione, detrimento, & relaxatione. Idcirco Nos præmissis, quantùm cum Domino possumus, prospectum esse cupientes, motu proprio, & ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine.

§.2. Quòd omnes, & singuli Fratres Discalceati dicti Ordinis Provinciarum Hispaniarum hujusmodi, qui extra suas domos regulares commorantur, convivunt, & pernoctant in ædibus sæculariũ, ut præfertur, cujuscumque gradus, status, qualitatis, & conditionis existant, etiamsi desuper quascumque particulares licẽtias, & privilegia sibi alias à Sede Apostolica, vel ab ipsius Ordinis Ministris Generalibus concedi obtinuerint, & obtineant, infra octiduum à præsentium nostrarum litterarum notificatione sibi facienda, coram Ministris Provincialibus earundem Provinciarum sese sistere, & comparere debeant, ut ab eisdem Ministris Provincialibus Conventus, in quibus degant, & habitent, sibi assignentur sub inobedientiæ, & excommunicationis, necnon privationis antianitatis habitus, ac suffragiorum, & Missarum pro Fratribus Discalceatis Ordinis hujusmodi celebrari solitarum pœnis eo ipso, & absque ulla alia declaratione incurrendis, earundem tenore præsentium statuimus, & ordinamus.

§.3. Mandantes propterea eisdem Ministris Provincialibus Provinciarum hujusmodi in virtute S. Obedientiæ, ac sub eisdem pœnis, ut easdem præsentes litteras nostras debitę, & omnimodæ executioni demandari, & ab omnibus, & singulis, quos illæ concernunt, inviolabiliter, & inconcussè observari curent, & faciant; ac decernentes irritum, & inane, si quid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.4. Non obstantibus, &c.

§. 5. Volumus autem &c. Dat. Romæ, &c. die 27. Februarij 1643. Pontif. nostri anno 20.

71. Quòd Patres Provinciarum, quá tales in Difinitorio votum non habeant, necnon quòd alia plurima singulare ipsorum gubernium concernentia, & Generali Ministro qualem habeant subjectionem, bullam Vrbani ipsius exhibeo.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

ALiàs pro fœlici, prosperoque regimine, & gubernio, ac uniformiori Fratrum Ordinis Min. S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum, Provinciarum, & Custodiarum Hispaniarum, & Indiarum perfectione, & puritate à Nobis emanarunt letteræ tenoris subsequentis, videlicet. Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

§.1. Aliàs postquam per recolendæ memoriæ Grogorium XV. prohibitum fuisset omnibus Patribus Provinciarum in Ordine Fratrum Min. de Observantia, ne Diffinitorium ingrederentur; & deinde per Nos litteras hujusmodi Gregorij prędecessoris nostri moderando, in Capitulo Generali Fratrum Ordinis Min.

Min. S. Francisci de Observantia nuncupatorum de anno 1639. in alma Vrbe nostra celebrato, de consensu dilecti filij nostri Francisci S. Laurentij in Damaso Diaconi Card. Barberini, S. R. E. Vicecancellarij, nostri secundùm carnem ex Fratre Germano Nepotis, dictique Ordinis apud Nos, & Sedem Apostolicam Protectoris, statutum fuisset.

§. 2. Vt duo tantum Patres Provinciæ in singularum Provinciarum Vltra-montanæ familiæ Diffinitoria introducerentur, unus scilicet, qui in Provincia reliquis dignior esset, ille nimirum, qui inter Patres Provinciæ primum locum sibi vindicaret, qui quidem in Diffinitorio assisteret; alter verò, qui immediatè Ministri Provincialis officium absoluisset, ut sequenti etiam immediatè triennio dumtaxat eam obtineret dignitatem, & in Diffinitorio assisteret, &c. ea tamen lege, ut si iste ex qualibet causa deficeret, in ejus locum subrogatus eo ipso esset, qui ante ipsum Minister Provincialis immediatè extitisset; triennio autem hujusmodi transacto, alius qui Ministri Provincialis officio etiam immediatè functus fuisset, subsequeretur, & sic deinceps de triennio in triennium dumtaxat servaretur; ita quòd numquam hi duo Patres in Provinciarum dictarum Diffinitoriis desiderarentur; quòdque si contingeret, ut qui esset dignior, & perpetuus in Diffinitorio hujusmodi assistens, alio titulo de eodem Diffinitorio existeret, sibique jus in illud ingrediendi competeret, tunc in ejus locum ipso facto subrogatus esset ille Pater Provinciæ, qui eidē dignitate proximus fuisset. Subinde Nos institutionem, seu restitutionem præfatorum Patrum Provinciæ pro Diffinitoriis Provinciarum prædictarum in dicto Generali Diffinitorio factam, & postmodum omnia, & singula statuta in Capitulo Generali dicti Ordinis de eodem anno celebrato edita, sine tamen præjudicio Observantiæ Regularis, ac statutorum Apostolica authoritate confirmatorum, ac ordinationum, & Brevium Apostolicorum pro Fratribus Discalceatis dicti Ordinis Hispaniarum, & Indiarum factorum, & emanatorum confirmavimus.

§. 3. Ac demum cùm Nobis innotuisset, quòd institutio, seu restitutio præfatorum duorum Patrum Provinciæ, quoad eosdem Fratres Discalceatos Hispaniarū, & Indiarum dicti Ordinis, nedum eorum statutis, ac litteris Apostolicis pro ipsis emanatis adversabatur, sed etiā causa perturbationum fuisset: Idcircò Nos motu proprio, ac ex certa scientia, meraque deliberatione nostris, præfatos Fratres Discalceatos Hispaniarum, & Indiarum, ac eorum Provincias, & Custodias præsentes, & futuras quoad introductionem duorum Patrum Provinciæ in singula suarum Provinciarum Diffinitoria sub præfato Diffinitorio Generali hujusmodi edito, ac certis nostris litteris incipientibus, *Onerosa*, &c. aut quibusvis aliis dicti Ordinis statutis, aut decretis, litterisque Apostolicis circa eamdē materiam emanatis, quæ, & quas quoad hoc revocavimus, cassavimus, & annullavimus, nullatenus compræhendi, nec esse compræhensos declaravimus.

§. 4. Et insuper statuimus, & ordinavimus, ut in Provinciarum Hispaniarum, & Indiarum eorumdem Fratrum Discalceatorum Capitula, Congregationes, & Diffinitoria nullus omnino Pater Provinciæ quovis sub prætextu introducatur, sed in illis dumtaxat Minister Provincialis, aut Vicarius Provincialis, & Diffinitores actuales, Custodes autem juxta usum, & morem Provinciarum, & Custodiarum admittantur. Quódque si in alicujus ex dictis Provinciis Diffinitorium præfati duo Provinciæ Patres introducti fuissent, illi ipso facto amoverentur, & electio per eos facta, sub privationis suorum officiorum, aliisque arbitrij nostri pœnis omnibus, & singulis Superioribus, qui dictos duos Patres Provinciæ in Diffinitorium hujusmodi admisissent, nulla, & irrita existeret; ipsique Fratres Discalceati Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi, sub eisdem pœnis per contrafacientes eo ipso incurrendis, juxta statuta, & ordinationes Provinciarum hujusmodi viverent, & regerentur, ac aliàs prout in diversis nostris in simili forma brevis litteris desuper expeditis, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus uberiùs continetur.

§. 5. Cùm autem, sicut nuper accepimus, dilecti Filij Minister, & Procurator Generalis dicti Ordinis præmissis sese opposuerint, prætextu quòd aliquæ ex Provinciis eorumdem Fratrum Discalceatorum

ceatorum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi quædam generalia, seu particularia ordinationes, & statuta, seu privilegia habeant, juxta quæ diversimodè, & aliàs quàm in præfatis nostris litteris statutum, dispositumque fuit, gubernentur; Idcircò Nos pro majori, & uniformiori eorumdem Fratrum Discalceatorum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi perfectione, & puritate in præmissis opportunè providere volentes, motu proprio, scientia, ac deliberatione similibus, deque Apostolicæ potestatis plenitudine; Quòd præfatæ nostræ litteræ pro eisdem FF. Discalceatis Hispaniarum, & Indiarum emanatæ, ut præfertur, sive illorum aliquæ Provinciæ habeant aliqua statuta, & ordinationes, seu privilegia generalia, aut particularia, sive non habeant, omnino, & involabiliter observentur, observarique debeant in omnibus eorumdem Fratrum Discalceatorum Provinciis, & Custodiis nunc, & pro tempore existentibus in partibus Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi: quòdque præfatę Provinciæ, & Custodiæ dictorum Fratrum Discalceatorum nunc, & pro tempore existentes in eisdem Hispaniarum, & Indiarum partibus per sua propria statuta, ordinationes, & leges gubernentur absque eo, quòd Generalibus totius Ordinis statutis, & consuetudinibus subjaceant, ea tamen lege, ut ad receptionem prædictorum duorum Patrum Provinciæ, nullum sive generale, sive particulare, & proprium statutum possit ipsis Fratrum Discalceatorum Provinciis, & Custodiis Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi suffragari, sed semper litteræ nostræ prædictæ inviolabiliter, & inconcussè, ac generaliter observentur, tenore præsentium decernimus, statuimus, & ordinamus.

§. 6. Si verò fortè contingat, in eisdem Provinciis, & Custodiis Fratrum Discalceatorum prædictorum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi aliqua Capitula, Congregationes, seu actiones, in quibus præfati duo Patres Provinciæ, vel eorum aliquis intersint, & reperiantur, celebrari, eo ipso omnia, & singula, quæ inibi decreta, & constituta fuerint, irrita, & nulla, nulliterque, & invalidè gesta, & facta fuisse, & esse, ac fore, declaramus.

§. 7. Dantes eisdem Fratrum Discalceatorum Provinciis, & Custodiis Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi facultatem mittendi ex eisdem Fratribus Discalceatis suos proprios Procuratores ad Romanam curiam, quotiescumque se se obtulerit occasio, pro negotiis earumdem Provinciarum, & Custodiarum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi pertractandis. Volumus autem, ut salvis supradictis, dicti Fratres Discalceati Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi, in reliquis subjecti remaneant jurisdictioni, visitationi, & correctioni Ministri eorumdem Fratrum de Observantia Generalis pro tempore existentis, ita quòd ipse Minister Generalis per se ipsum, vel alium, seu alios ex ipsis Discalceatis dicti Ordinis tantùm possit eosdem Fratres Discalceatos corrigere, visitare, & in eos jurisdictionem exercere. Quòdque si Minister Generalis prædictus abfuerit, non deputatis ab eo hujusmodi Fratribus Discalceatis ad supradictum effectum, tunc omnes, & singulæ Provinciæ, atque Custodiæ prædictæ per Ministros, ac Custodes suos gubernentur, juxta quasdam alias nostras in simili forma Brevis die 8. Aprilis proximè præteriti expeditas litteras, quarum etiam tenores præsentibus pro expressis haberi volumus.

§. 8. Mandantes propterea omnibus, & singulis dicti Ordinis Superioribus, Fratribus, & personis, cæterisque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute S. obedientiæ, ac sub excommunicationis majoris, à qua non nisi à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, aliisque arbitrij nostri, necnon officiorũ suorũ privationis, perpetuæq; inhabilitatis ad illa, & alia imposterum obtinenda pœnis, ut eosdem Fratres Dicalceatos Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi, præmissorum omnium commodo, & effectu frui, & gaudere sinant, & faciant

§. 9. Decernentesque, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quopiam defectu, etiam quantumvis substantiali, vel formali nullatenus unquam notari, impugnari redargui, infringi, retractari, aut in jus, vel controversiam adduci, vel revocari posse, sicque per quoscum

quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si quid secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 10. Quocirca dilecto filio nostro, & Sedis Apostolicæ nunc, & pro tempore in Hispaniarum Regno existenti Nuncio, per easdem præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum Provinciarum, & Custodiarum Hispaniarum, & Indiarum hujusmodi fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat authoritate nostra præfatas, & præsentes nostras litteras hujusmodi debitæ, & omnimodæ executioni demandari; Non permittentes, eos contra earumdem prædictarum, & præsentium litterarum tenorem quomodolibet molestari, perturbari, aut inquietari; contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas hujusmodi incurrisse declarando, illasq; etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 11. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de un , & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium in judicium non trahatur; necnon præfatis Ministri, & Procuratoris Generalium dicti Ordinis oppositionibus, ac quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon ipsius Ordinis, ac Provinciarum, & Custodiarum hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia robaratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis eisdem Ordinis, ac Provinciarum, & Custodiarum hujusmodi Superioribus, Fratribus, & personis, ipsisque Provinciis, & Custodiis sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, ac cũ quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, &c. Volumus &c. Dat. Romæ, &c. die 30. Iulij 1642. Pontif. nostri anno 19.

§. 12. Cum autem, sicut accepimus, in præfatis Indiarum partibus, ob ingentem distantiam, & quæ inter ipsos Fratres Discalceatos cum Observantibus ejusdem Ordinis intercedit, contradictionem, expediat, ut litteræ Apostolicę, quæ eò perveniunt, maximè claræ sint, clausulasque contineant efficaces, earumdemque litterarum executio Ven. Archiepiscopis, & Episcopis illarum partium, in quibus nullus Sedis Apostolicæ Nuncius existitit, committatur. Idcirco Nos pro nostra pastorali sollicitudine in præmissis opportunè, ut infra, providere volentes. Præinsertas nostras litteras cum omnibus in eis contentis tenore præsentium confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Et insuper, quòd dicti Ordinis Fratres Discalceati hujusmodi, qui absentibus eorum Ministris Generalibus, supradictas Provincias, & Custodias Indiarum præsentes, & futuras regere, & visitare debebunt, earumdem Provinciarum, & Custodiarum Indiarum, aut Hispaniarum ex Discalceatis huiusmodi filij esse, & in illis habitum per eosdem Discalceatos gestari solitum suscepisse, & professionem per eos emitti consuetam expressè emisisse debeant, quòdque nullus ex dicti Ordinis Observantibus, præter Ministrum Generalem pro tempore existentem, aut qui aliàs de Observantia fuerit, etiamsi inter eosdem FF. Discalceatos degat, & vivat, nec eosdem FF. Discalceatos regere, nec visitare, nec in eos ullum superioritatis actum quoquo modo exercere queat: In eventum verò, in quem Ministri Generales præmissis, aut illorum cuilibet contravenirent, præfatæ Provinciæ, & Custodiæ eorumdem Fratrum Discalceatorum Indiarum hujusmodi, juxta quasdam aliàs nostras in simili forma Brevis die 8. Aprilis proximè præteriti ad hunc effectum

effectum pro Provinciis eorumdem FF. Discalceatorum Hispaniarum concessas, & emanatas vivere, & gubernari possint.

§. 13. Ac demùm quòd dictæ Provinciæ, & Custodiæ eorumdem Discalceatorum Indiarum præsentes, & futuræ quarumvis litterarum, privilegiorum, & gratiarum à Sede Apostolica Provinciis Fratrum Discalceatorum Hispaniarum, videlicèt S. Iosephi, S. Pauli, & S. Ioannis Baptistæ concessorum, & concedendorum participes sint, statuimus, & ordinamus.

§. 14. Decernentes præsentes litteras, & in eis cōtenta quæcūq; de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intētionis nostræ, vel alio quoquam defectu nullatenùs unquam notari, impugnari, redargui, infringi, retractari, in jus, vel controversiam adduci, vel revocari posse, sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delagatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Sedisque prædictæ Nuntios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alitèr judicandi, & in interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 15. Quocirca Ven. Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs in eisdem Indiarum partibus constitutis, sive dilectis Filijs eorum in spiritualibus generalibus Vicarijs, & Officialibus per easdem præsentes committimus, & mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, ubi, & quando opus fuerit, aut quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum Provinciarum, & Custodiarum Indiarum hujusmodi fuerint requisiti, seu aliquis eorum fuerit requisitus, solemniter publicantes, eisque in præmisis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra præinsertas, & præsentes nostras litteras hujusmodi debitæ, & omnimodæ executioni demandari.

§. 16. Non permittentes, eos contra earumdem præinsertarum, & præsentium litterarum tenorem quomodolibet molestari, perturbari, aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Volumus, &c. Dat. Romæ &c. die 22. Decembris 1642. Pontif. nostri anno 20.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

72. CVm ea, quæ propter justas, & rationabiles causas aliquando stabilita sunt, ipsa rerum, & temporum experientia doceat, providè oportere moderari, & immutari; superioribus verò annis per quasdam nostras in simili forma Brevis litteras pro bono regimine Provinciæ S. Ioannis Baptistæ Fratrum Minor. Discalceatorum nuncupatorum Regularis Observantiæ S. Francisci in Hispania, quædam clausulæ quarumdam aliarum in eadem forma Brevis in favorem ejusdem Provinciæ à fœl. rec. Clem. PP. VIII. prædecessore nostro emanatarum, incipientium. *Ex injuncto nobis Apostolici muneris debito*, sub datum die 29. Novembris 1599. declaratæ, & aliæ limitatæ fuerint; ex præfata veró limitatione, seu moderatione nonnulla gravia inconvenientia, quæ novis litibus, & inquietudinibus januam aperuerunt, in dies oriri videantur: Nobis propterea dilecti Filij Michael Tervel Minister Provincialis, & Diffinitores dictæ Provinciæ Fratrum eorumdem per dilectum etiam filium Franciscum Seguer dicti Ordinis professorem eorum Procuratorem humiliter supplicari fecerunt, ut omnia, & singula, gratias, & privilegia in prædictis Clementis prædecessoris litteris eidem S. Ioannis Baptistæ Provinciæ aliàs concessa confirmare, & opportunè sibi, ut infra providere, & indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Ibid. fol. 113.

§. 1. Nos igitur, qui personarum quarumlibet, præsertim sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium quieti, & statui, quantùm cum Domino possumus, libenter consulimus, omnem super præmissis inconvenientium hujusmodi

materiam, & occasionem è medio submovere, ipsosque exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singlares personas à quibusvis excommunicationis,&c.hujusmodi supplicationibus inclinati,præfatas Clementis prædecessoris litteras in favorem Provinciæ prædictę S.Ioannis Baptistæ Ordinis Fratrum Min.S.Francisci Discalceatorum hujusmodi, cum omnibus, & singulis in eis contentis, Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus,illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus,si qui desuper quomodolibet intervenerint,supplemus.

§. 2. Et insuper modernis eidem Michaeli, & pro tempore existentibus Ministro Provinciali, Custodi, Diffinitoribus,Guardianis, & Fratribus dictæ Provinciæ, ut quascumque domos, sive eremitoria, seu loca, si quæ sibi à piis Christi-fidelibus in Hispaniæ partibus concedantur, recipere, & in illis Conventus sui Ordinis erigere, & fundare, servatâ tamen aliàs Sacrorum Canonum, & Decretorum S. Concilij Tridentini formâ,de sola Ordinarij loci licentia, ac nullo quarumvis aliarum personarum cujusvis Ordinis, Congregationis, aut instituti Regularium desuper requisito consensu,ac in eis domos sui Ordinis,& Provinciæ præfatæ,cum Ecclesia,Sacrario, Campana, seu Campanis humilibus, Cæmeteriis,Claustro,Refectorio, Cellis, Hortis, aliisque Officinis, & ædificiis necessariis erigere, & fabricari facere, ac in illis Fratres sui Ordinis Discalceatorum introducere,atque in ipsarum domorum Ecclesiis,postquam erectæ,& fabricatæ fuerint, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro infirmis asservare, ac divina officia celebrare, & Ecclesiastica Sacramenta ministrare,ut in cæteris Fratrum Discalceatorum eorumdem domibus fieri solet.

§. 3. Ac ejusdem Provinciæ nunc, & pro tempore existentibus Ministris Provincialibus, seu Guardianis, sive alio quovis nomine nuncupatis Prælatis, ad quos de jure,& juxta regularia ejusdem Ordinis statuta Apostolica authoritate confirmata spectat, & pertinet, ut quoscumque prædictum Discalceatorum Ordinem ingredi, & profiteri volentes, dummodo in qualibet dictarum domorum erigendarum, tàm Fratres professi, quàm Novitij numerum triginta non excedant, juxta regularia ejusdem Ordinis instituta ad habitum, & professionem recipere, & admittere, ac cum aliis Religiosis professis incorporare liberè, & licitè valeant,licentiam,& facultatem perpetuò concedimus.

§.4. Præterea,quòd Provincia præfata, illiusque Fratres, & Conventus suis arctioribus Constitutionibus,& statutis, quæ in pleno Capitulo Provinciali à majori parte Capituli recepta, & stabilita fuerint,gubernentur,nec ad observanda statuta generalia à Capitulis,vel Congregationibus Ordinis Fratrum Minorum S.Francisci de Observantia nuncupatorum jam facta, vel pro tempore faciẽda, nec ad specialia eorumdem Superiorum mandata, quæ Ministri Provincialis,Custodis,& Diffinitorum Provinciæ judicio fuerint dictorum Fratrum Discalceatorum reformationi, aut commodo dissentanea, teneantur.

§. 5. Quòd Ministri,seu Prælati Provinciales, Congregationes particulares, quas diffinitoriales vocant, quando, & ubi commodiùs sibi visum fuerit,liberè, & licitè convocare, & celebrare, ac in eis quaslibet electiones Guardianorum, & aliorum officiorum facere,& quascumque causas, sive civiles, sive criminales, & negotia ad eamdem Provinciam spectantia juxta formam sacrorum Canonum, & Regularium statutorum, & suarum Cõstitutionum Provincialium tractare, diffinire, & sententiare possint. Quódque Prælati Generales ejusdem Ordinis hujusmodi Congregationes particulares diffinitorias, aut earum electionem, seu diffinitiones, vel decreta, & sententias nequaquam impedire,immutare, nec dilatare valeant.

§. 6. Quód dicta Provincia, ejusque nunc, & pro tempore existentes Conventus, & Fratres, nisi per Fratres Visitatores alicujus Provinciæ Discalceatorum hujusmodi,à Prælatis tamen Generalibus deputandos, nullatenus visitari, aut sindicari possint: quódque hujusmodi Visitatores Discalceati in dictam Provinciam ingredi,aut in ea aliquam jurisdictionem exercere non valeant, nisi tempore statuto circa finem triennij Ministri Provincialis, nempè post duos

annos

annos,& septem Menses Provincialatus, cujuslibet Ministri Provincialis ejusdem Provinciæ transactos,& non antea. Tales autem Visitatores omnia statuta Provincialia ejusdem Provinciæ observare,& juxta illorum tenorem, & præscriptum Provinciam visitare, & gubernare debeant,& teneantur, nec in eisdem statutis, nisi de consensu majoris partis Diffinitorij plenè dispensare valeant, quamvis hoc idem in litteris patentibus, & authenticis à Prælatis Generalibus, aliisve Superioribus specialiter eisdem indultum, & concessum fuerit.

§.7. Vt autem omnes ambitionis, & injustitiæ occasiones, quæ sub simulato, ac apparentis correctionis, & reformationis zelo obrepere solent, è medio penitùs evellantur, postquam prædicti Visitatores Commissarij suam jurisdictionem, & Visitationem in Provincia hujusmodi cœperint exercere, nulli Guardiani, nullique Vocales, quibus concursus ad Capitulum proximè futurum de jure cōpetit, possint ante ipsum celebratum Capitulum ob aliquam, seu aliquas causas ab officio removeri,nec voce activa, aut passiva privari: si autem in ipsa visitatione aliquibus delictis, & culpis quidam præfatorum reperiantur obnoxij, vel eorum punitio, & correctio post omnes electiones Capituli factas differatur, vel alijs canonicis, & regularibus pœnis præter privationem officij, ac vocis activæ, & passivæ arbitrio Superiorum puniri debeant.

§.8. Insuper quòd Fratres ejusdem Provinciæ S. Ioannis Baptistæ ab ipsa sua Provincia per quoscumque Superiores abstrahi nequeant, ut ad Indos, vel alias partes, & Provincias remittantur, nisi de consensu Capituli Provincialis, vel Diffinitorij pleni ejusdem Provinciæ: Et quòd hujusmodi Superiores,quicumque illi sint,non possint Fratres præfatos licentiare, ut in domibus sæcularium, seu extra claustra habitent nisi servatâ ad unguem formâ à Clemente prædecessore præfato præscriptâ in bulla,seu litteris de Reformatione Regularium, incipientibus *Nullus omninò prætextu cujuscumque privilegii sub anno* 1599. nempe quòd tales licentiæ nisi ex gravissima causa à Sede Apostolica approbanda nullatenùs concedantur,quæ verò aliter concessæ sint, ipso facto irritæ, & nullæ censeantur, & Religiosi talibus licentijs utentes statim ad claustra revocentur.

§. 9. Quódque possint ijdem Fratres Discalceati intra septa domus Regularis suæ libros à Bibliothecis de licentia Prælati abstractos habere, & illis uti, dummodo postquam illis usi fuerint, eisdem Bibliothecis illos restituere procurent: ac demum Ministro Provinciali, Custodi, necnon Guardianis, Conventibus, & Fratribus universis dictæ Provinciæ nunc, & pro tempore existentibus, ut omnibus, & singulis gratijs, indultis,& privilegijs; exemptionibus, immunitatibus, libertatibus,favoribus, indulgentiis, & litteris Apostolicis, tam Provinciis S. Iosephi, & S. Pauli, quàm quibusvis alijs ejusdem Ordinis Fratrum Discalceatorum Hispaniarum Provinciis per quoscumq; Romanos Pontifices prædecessores, ac per Nos, & Sedem Apostolicam hactenus concessis, & imposterum concedendis æquè, ac si ipsimet Provinciæ S. Ioannis Baptistæ nominatìm concessa fuissent, frui, potiri, & gaudere perpetuò possint, & valeant, authoritate, & tenore præfatis pariter perpetuò concedimus, & indulgemus. Volumusque, statuimus, ordinamus respectivè, & insuper præcipimus Ministro, & Commissario Generalibus Ordinis Minorum Regularis Observantiæ,& quibusvis Commissariis,& Visitatoribus ad dictam Provinciam S. Ioannis Baptistæ destinatis, cæterisque tàm Prælatis, quàm subditis sub excommunicatione latæ sententiæ, ac privatione quorumcumq; officiorum, & dignitatum eo ipso absque alia declaratione incurrendis, ne in præmissis Fratres præfatos Discalceatos Provinciæ S. Ioannis Baptistæ hujusmodi litibus gravari,aut quovis modo molestari permittant; quinimmo præfata omnia privilegia, & indulta illis inviolabiliter observent, & observari faciant, ac per suas proprias litteras, quoties pro parte præfatorum Fratrum Discalceatorum fuerint requisiti, faveant, & assistant.

§.10. Et nihilominùs Venerabilibus Fratribus Velentino, & Granatensi Archiepiscopis, necnon Carthaginensi, Guadixensi, Oriolensi, Dertusensi, Ilerdensi Episcopis, eorumque Vicarijs

Generalibus, seu Provisoribus, ac dilecto filio Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes cõmittimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicent, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistant, faciantque authoritate nostra eos præmissis omnibus, & singulis pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper per Prælatos Generales, & Visitatores præfatos quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, & præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita cõpescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas præfatas illos incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 11. Decernentes præsentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostræ defectu, etiam eo quòd in præmissis interesse habentes, vel Fratres de Observantia præfati, aut quicumque alij vocati non fuerint, notari, impugnari, redargui, infringi, retractari, aut quomodolibet in jus, vel controversiam revocari, sed semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, & fore, sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ubiquè judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, per quam cavetur expressè, ne professores Ordinum Mendicantium loca ad habitandum absque dictæ Sedis licentia speciali, de prohibitione hujusmodi expressam mentionem faciente recipiant, & de una, & Concilij Generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad judicium non trahatur; aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris, quæ incipiunt: *In Cathedra B. Petri Apostolorum Principis de anno 1626. emanatis*; ac quibusvis ejusdem Ordinis Fratrum Min. de Observantia, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam per Fratres Discalceatos hujusmodi acceptatis, præsertim Capitulorum, seu Congregationum generalium, quibus cavetur expressè, ne Fratres Discalceati hujusmodi, domum aliquam dicti eorum Ordinis absque expressa licentia Capituli Generalis, aut infra quinque leucas à domo eorumdem Fratrum Minor. erigere audeant, privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis eisdem Ordini Fratrum Min. illiusque Superioribus, & quibusvis Religiosis particularibus, aliisque personis, sub quibusvis tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam, &c. Quibus omnibus, &c.

§. 12. Cæterùm quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, ubi necesse fuerit, deferri, volumus &c Dat. Romæ &c. die 15. Iunii 1639. Pontificatus nostri anno 16.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

83. DVdum à fœl. rec. Gregorio Papa XIII. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris sequẽtis; Gregorius Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam. Ad hoc Nos Deus, licèt immeritos, militantis Ecclesiæ regimini prætulit, ut quid cuique conveniat, necessariumque sit, & opportunum provideamus; Et præsertim Dilectis filiis professoribus Ord. Fratrum Min. Discalceatis nuncupatis Provinciæ S. Iosephi in Regnis Hispaniarum, quos tanto rerum cœlestium, & æternarum studio allectos esse intelligimus, ut pro sempiterna earum fruitione quamlibet vitæ austeritatem voluntariè, libenterque amplectantur, ut ab externis curis, & molestiis, quibus ab instituto, & præscripto suæ Regulę distrahi possunt, liberati, illis soluti liberiorem bona cœlestia, & æterna contemplandi, & consequendi facultatem habeant. Ad aures itaque nostras Fratres prędicti Discalceati nuncupati nonnullas querimonias perduxerunt, quibus se

Ex cop. imp. Romæ anno 1657.

se quamplurimis molestiis, ac pertubationibus à dilectis filiis Fratribus S. Francisci de Observantia nuncupatis non parum sub minimè juxtis pretextib⁹ vexari conquerebantur: Eapropter Nos illorum quieti, & indemnitati consulere volentes Congregationi Ven. Fratrum nostrorũ S. R. E. Cardinalium super negotiis Episcoporum, & Regularium deputatorum negotium hujusmodi audiendum, & cognoscendum commisimus, coram quibus re diù, ac maturè discussa, iisdem Fratribus Discalceatis ex una, & Procuratore generali prædictorum Fratrum de Observantia partibus ex altera semel, ac pluries auditis, habita super hoc matura deliberatione de eorumdem Cardinalium Consilio, Congregationem, sive ut vocant Provinciam S. Iosephi prędictam jam pridem in dictis Regnis erectam, & ordinatam, ac laudabilia instituta eorumdem Fratrum Discalceatorum cum omnibus, & singulis eorum Custodiis, domibus, seu Monasteriis, & locis, quæ nunc obtinent, & in posterum obtinebunt præsentibus, & futuris tẽporibus Apost. authoritate tenore præsentiũ approbamus, & cõfirmamus; illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adiicimus; Præcipientes in virtute S. Obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ, & aliis arbitrio infrascriptorum Iudicum infligendis censuris, & pœnis Generali, & aliis Ministris, Cõmissariis, Provincialibus, Diffinitoribus, Vicariis, Custodib⁹, & Guardianis, nunc, & pro tempore existentibus dicti Ord. Fratrũ Min. de Observ. nuncupatorum, ac illorum Generali proximè, & aliis in futurum celebrandis Capitulis, & personis in eo congregandis; Necnon omnibus, & singulis aliis quacumque dignitate, authoritate, & potestate fungentibus, ne Provinciam, Custodias, Monasteria, seu domos, aut loca prædicta ullatenus directè, vel indirectè, seu quovis quæsito colore, vel ingenio dismembrare, aut separare, seu dismembrari, vel separari, aut aliàs quomodolibet inquietare, vel molestare audeant, seu permittant; Nec eorumdem FF. Discalceatorum vivendi modum, aut rigorem strictæ eorum Observantiæ habitus vilitatem, ac paupertatem contemnere, immutare, seu retractate, aut in eis aliquid innovare, seu attentare præsumant; quinimmò Generalis Minister, Commissarii, & alij prædicti Fratribus dictæ Provinciæ S. Iosephi, ac eorum Custodiis, domibus, Monasteriis, seu locis, quibus poterunt modis auxilium, consilium, & favorem præstent; Præterea Nos Fratribus dictæ Provinciæ quæcumque loca, tàm in Regnis Hispaniarum, quàm in omnibus Indiis, & alibi existentia ipsis pro tempore cõcedenda interveniente Sedis Apostolicę authoritate, seu servatâ formâ Conc. Trid. Necnon Fratres prædictos de Observantia ad eas transeuntes recipiendi licentiam, & facultatem impartimur; Insuper cũ dicti FF. Discalceati perpetuum aliquod onus Missarum per ipsos celebrandarum ex instituto suscipere prohibeantur, ac ex officio, & debito charitatis pro suis benefactoribus vivis, atque defunctis sacras Missas celebrare, & alia divina officia peragere habeant, seũ sæpiùs in illis celebrandis, & peragendis plurimum occupentur, statuimus, ut nullus Superiorũ prædicti Ordinis FF. Minorum de Observantia ipsis FF. Discalceatis aliquod onus Missarum perpetuum, vel temporale injungere, seu eos aliquas Missas pro aliis particularib⁹ personis, seu animabus aliquorum fidelium defunctorum, etiamsi illi sint Patroni, vel Fundatores quorumdam Monasteriorum, aut domorum eorumdem Fratrum de Observantia, seu in quibus memorati Fratres de Observantia commorantur, celebrandas, vel aliàs ad satisfaciendum in Missis hujusmodi pro eisdem Fratribus de Observantia, cogere, seu adstringere possit; Præterea, quòd nulli Commissarij Fratrum de Observantia prædictorum, nec ipse Generalis Minister pro tempore existens possit aliquos ex dictis Fratribus Discalceatis de prædicta eorum Provincia S. Iosephi, seu de eorumdem domibus, vel locis extrahere, vel transferre, aut illos mittere ad quascumque alias partes, vel Provincias, etiam Indiarum, etiam pro Custodia S. Gregorij in Indiis Philippinis, & ubi domus, seu Monasteria, ipsorum Fratrum Discalceatorũ imposterum canonicè recepta fuerint, nisi eos, qui à Patribus in Capitulo ejusdem Provinciæ S. Iosephi specialiter assignati fuerint, vel aliàs in eodem Capitulo fuerit ordinatũ: Quòdque Custodia S. Gregorij prædicta eidem

Custodia S. Greg. Philipp. fit membr. Provinciæ S. Ioseph.

dem Provinciæ S. Iosephi subjecta, & incorporata existat, prout Nos illam harum serie subijcimus, & incorporamus, donec ea in Provinciam juxta Ordinis statuta fuerit erecta, ac quòd Provincialis dictæ Provinciæ S. Iosephi possit, & valeat Fratres ejusdem Provinciæ ad Custodiam prædictam transmittere, ac Commissarium ad illam visitandam, ibique Capitula habendum, juxta Ordinis institutum ubi, & quando opus fuerit, & sibi videbitur destinare: Volentes nihilominùs, ut saluis supradictis; in reliquis dicti Fratres Discalceati subjecti remaneant jurisdictioni, visitationi, & correctioni, Ministri eorumdem Fratrum de Observantia Generalis; adeoq; quòd ipse Minister per se ipsum vel alium, seu alios ejusdem Ordinis Discalceatorum tantùm, possit eosdem Fratres Discalceatos corrigere, visitare, ac in eosdem jurisdictionem exercere: Decernentes præsentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostræ defectu, etiam ex eo quòd omnes interesse habentes, vel Fratres de Observantia prædicti, aut quicumque alij vocati non fuerint, notari, argui, seu impugnari, aut si aliquibus concessum sit specialiter, ut sub revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam ab eadem Sede Apostolica emanatis, & imposterum emanandis compræhendi non posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interprætandi facultate, ubique judicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: Quocirca Venerabilibus Fratribus Toletano, & Mexicano Archiepiscopis, & Episcopo Abulen. necnon dilectis filiis Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, ac Decano Ecclesiæ Mexican. per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Discalceatorum prædictorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra eos omnibus, & singulis præmissis juxta præsentium continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos desuper per Ministrum Generalem, aliosque prædictos quomodolibet indebitè molestari, Contradictores quoslibet, ac rebelles, & præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarando, illasque iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij VIII. prædecessoris nostri Constitutionem, per quam cavetur expresè, ne professores Ordinũ Mendicantium, loca ad habitandum absque dictæ Sedis licentia speciali, de prohibitione hujusmodi expressam mentionem faciente, ac de una, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodò quis vigore præsentium ad judicium ultra tres dietas non trahatur, aliisque constitutionibus, & ordinationibus, &c. aut si aliquibus, &c. Datum Romæ &c. die 12. Novembris 1577. Pontif. nostri anno 7. Cæsar Glorierius.

74. Cum autem firmiora sint, quæ sæpiùs Apostolica authoritate roborantur, supplicationibus dilecti filij nostri Roderici tituli SS. duodecim Apostolorum Presbyteri Cardinalis de Castro nuncupati, ac Ecclesiæ Hispalen. ex concessione, & dispensatione Apost. Præsulis, qui ad hunc Ordinem peculiarem gerit devotionis affectum, hac in parte inclinati, litteras prædictas cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, decretis, & derogationibus Apostolica authoritate tenore presentium approbamus, & confirmamus, illisque robur Apostolicæ firmitatis harum serie adiicimus, ac omnia, & singula præmissa in eis contenta inviolabiliter observari, & per Archiepiscopos, Episcopos, ac Auditorem, & Decanum prædictos exequi

Volumus,

volumus, & ordinamus: Non obstantibus quibuscumque, &c. Datum Romæ &c. die 25. Martij 1592. Pontificatus nostri anno primo.

75. Quòd propria sibi statuta condere valeant, & quomodo ad Generales Ordinis leges non teneantur; hic habes, præter ampliora, quæ in præcedentibus bullis fusè leguntur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Bull. Rom. t. 5. fol. 16. ALiàs Nos motu proprio, & ex certa scientia, meraq; deliberatione nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, inter cætera alia, quòd Provinciæ, & Costodiæ Fratrum Ordinis Min. S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum pro tempore existentes in Hispaniarum, & Indiarum partibus per sua propria statuta, ordinationes, & leges gubernarentur, absque eo, quòd generalibus totius Ordinis statutis, & consuetudinibus subjacerent, quódque S. Gabrielis, & S. Didaci Provinciæ eorumdem Fratrum Discalceatorum Hispaniarum perpetuo omnibus, & singulis privilegiis, & gratiis spiritualibus, & temporalibus pro fœlici, prosperoque illarum regimine, & conservatione concessis hactenus, & in posterum concedendis à Sede Apostolica Provinciis S Iosephi, S. Ioannis Baptistæ, & S. Pauli eorumdem Fratrum Discalceatorum Ordinis hujusmodi pariter Hispaniarum gauderent, & de illis participarent, decrevimus, statuimus, & ordinavimus, & aliàs prout in diversis nostris in simili forma Brevis litteris desuper expeditis, quarum tenores præsentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, uberiùs continetur.

§. 1. Nunc autem Nos eamdem S. Gabrielis Provinciam, illiusque Fratres Discalceatos hujusmodi pro illorum uniformiori perfectione, & puritate, amplioribus favoribus, & gratijs prosequi volentes, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine similibus, deque particularis Congregationis super negotijs dicti Ordinis deputatæ consilio.

§. 2. Quòd Minister Provincialis dictæ Provinciæ S. Gabrielis Fratrum Discalceatorum huiusmodi in proximè celebrando ejusdem Provinciæ Capitulo Provinciali ad Capitularem, seu aliam domum Regularem dictæ Provinciæ Ordinis hujusmodi sibi bene visam, & per eum eligendam, ante, vel post ipsius Capituli Provincialis celebrationem, eos dictæ Provinciæ Fratres Discalceatos hujusmodi, qui aliàs Ministratus Provincialis munere functi fuerunt, convocet, & convocare debeat, qui sic convacati, & congregati cum Diffinitorio eorum propria statuta, & ordinationes condant pro fœlici dictę Provinciæ regimine, majorisque perfectionis quoad vitam, & bonos mores conservatione, quam ipsa Provincia profitetur, statutaque, & ordinationes hujusmodi exactè, & summo cum rigore observentur, & per ea dicta Provincia, & illius Fratres Discalceati hujusmodi gubernentur absque eo, quòd Generalibus ipsius Ordinis, aut aliis statutis, & consuetudinibus subjaceant, sed iis dumtaxat, quæ ab ipsis congregatis, & Diffinitorio edentur, subsint.

§. 3. Ac insuper quòd eadem S. Gabrielis Provincia, illiusque Fratres Discalceati hujusmodi omnibus, & singulis litteris Apostolicis, privilegiis, & gratiis, tàm spiritualibus, quàm temporalibus concessis hactenùs, & in posterùm concedendis à Sede Apostolica primodictis eorumdē Fratrum Discalceatorum aliis Provinciis Hispaniarum, & Indiarum participent, & gaudeant, tenore præsentium statuimus, decernimus, & ordinamus.

§. 4. Mandantes propterea in virtute S. Obedientiæ, ac sub excommunicationis eo ipso absque alia declaratione incurrendæ, ac suorum officiorum privationis, aliisque arbitrariis pœnis omnibus, & singulis Ordinis, & Provinciæ hujusmodi Superioribus, & Subditis, cujuscumque status, gradus, & conditionis existant, ut præmissa omnia exactè, & accuratè exequantur, & observent, & ab aliis exequi, & observari curent, & faciant.

§. 5. Ac decernentes præsentes litteras, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quopiam defectu notari, impugnari, redargui, infringi, retractari, aut in jus, vel controversiam

troversiam adduci, vel revocari posse, sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus &c. Volumus, &c. Datum Romæ, &c. die 3. Octobris 1643. Pontificatus nostri anno 21.

Quomodo, & sub qua reservatione Ministro Generali sint subjecti, & à corpore Observantiæ non separati; hîc multis allegatis bullis. & præcipuè in Vrbani VIII. constitutione. *Aliàs fæl. record. &c. Dat. Romæ &c. die 8. Aprilis* 1641. hoc in eodem capite legitur expressè.

76. Pro jure Sæculares in suis Ecclesiis sepeliendi; & ne ab Ordinariis locorum, quorum in territorio sita habere domicilia eos contingat, quoad visitationem, aut alio ullo modo possint inquietari; Vrbani diploma impetrarunt, ut sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

Ibid. fol. 152. EXponi Nobis nuper fecit dilectus filius Paulus à Matrito filius Provinciæ S. Iosephi Fratrum Ordinis Min. S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorũ, Commissarius Terræ sanctę, ac nonnullarum Provinciarum Hispaniarum eorumdem Fratrum Discalceatorum Procurator, quòd nuper à Nobis pro Provincia S. Gabrielis Fratrum Discalceatorum prædictorum, etiã Hispaniarum, emanarunt litteræ tenoris sequentis, videlicet. Vrbanus Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam.

§. 2. Exponi Nobis nuper fecit dilectus filius Gundisalvus de Sanctis Procuràtor, & filius Provinciæ S. Gabrielis Fratrum Ord. Min. S. Francisci Discalceatorum nuncupatorum Hispaniarum, quòd Priores, Vicarij, Provisores, Parochialium Ecclesiarum Rectores, ac Beneficiati Civitatum, Oppidorum, Locorum, & Villarum de Lierena, Fuente de Cantos, Xerez, Valentiæ de Alcantara, Brojas, Serena, & Meridia, consistentium intra fines Præceptoriarum, seu Commendarum, aliàs Magisteriorum de Alcantara, & S. Iacobi de Spatha Militiarum, ratione Conventuum dictæ Provinciæ Ordinis hujusmodi Fundatorum in Ecclesiis Eremitoriis nuncupatis, quæ priùs erant jurisdictionis ipsarum Militiarum, seu Præceptoriarum, vel Commendarum hujusmodi Fratres Discalceatos eorumdem Conventuum in suis Ecclesiis cadavera defunctorum sibi sepulturam inibi eligentium sepelire minimè posse, quòdque ipsi Priores, Vicarij, alijque præfati, cum ad Ecclesias eorumdem Fratrum Discalceatorum occasione funerum accedunt, sese eosdem Fratres Discalceatos præcedere, officiaque Mortuorum super ipsorum cadaveribus obire, debere prætendunt, ne dum contra formam juris, & litterarum Apostolicarum in simili forma Brevis, variarumque declarationum, & decretorum à Congregationibus Ven. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sac. Concilij Tridentini Interpretum, ac negotiis Episcoporum, & Regularium, sacrisque Ritibus Præpositorum respectivè emanatorum, sed etiam contra casum legis de jure sepeliendi, ac sacros Canones: Cùm per Clementinam secundam de sepulturis detur facultas Fratribus dicti Ordinis S. Francisci cadavera defunctorum sibi in eorum Ecclesiis sepulturam eligentium sepeliendi.

§. 3. Quoniam verò, sicut eadem expositio subjungebat, Priores, Vicarij, Provisores, Curati, & Beneficiati hujusmodi, pro suis mero arbitrio, & voluntate declarationes, & decreta hujusmodi nullatenus observant; sed cum non levi sæcularium scandalo, & offendiculo ipsos Fratres Discalceatos, qui ob eorum paupertatem, & arctioris Regulæ Observantiam, litium, & quæstionum materias, & occasiones diffugiunt, in præmissis gravant, necnon quando etiam visitatum eunt suas Ecclesias, prætendunt se posse etiam visitare Ecclesias ipsorum Fratrum Discalceatorum, necnon Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, sub prætextu, quòd ipsæ fundatæ sint in Ecclesiis Eremitoriis hujusmodi Locorum, Villarum, Oppidorum, & Civitatum, prædicto-

prædictorum, quæ priùs, ut præfertur, jurisdictionis ipsarum de Alcantara, & S. Iacobi de Spatha Militiarum hujusmodi Ordinum erant, non sine notabili gravamine, & præjudicio dicti Ordinis, & contra formam privilegiorum illi à tot Summis, & Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris concessorum, ac demùm quando præmissa peragere ab ipsis Fratribus Discalceatis non permittuntur, eosdem Fratres Discalceatos diversimodè molestant, etiam per Verbi Dei prædicationis administrationis Sacramenti Pœnitentiæ, & eleemosynarum privationem.

§. 4. Nobis propterea idem Gundisalvus dictæ Provinciæ nomine humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Religiosorum Ordinum quorumcumque fœlicem directionem sinceris desideramus affectibus, eorumdem Fratrum Discalceatorum dictæ Provinciæ indemnitati, ac commodis, quantùm cum Domino possumus, prospicere, illosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, eorumque singulares personas à quibusvis excommunicationis, &c.

§. 5. Quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, licèt Conventus eorumdem Fratrum Discalceatorum dictę Provinciæ S. Gabrielis fundati forent in Ecclesiis Eremitoriis nuncupatis, quæ priùs erant jurisdictionis ipsorum de Alcantara, & S. Iacobi de Spatha Militarium Ord. hujusmodi, ut præfertur, pręfata Clementina secunda, ac eorumdem Cardinalium declarationes, & decreta præmissorum occasione in dictis Conventibus, & tota Provincia hujusmodi observentur, observarique debeant, ipsique Priores, Vicarij, Provisores Parochialium Ecclesiarum Rectores, & Beneficiati Civitatum, Oppidorum, Locorum, & Villarum hujusmodi, Ecclesias eorumdem Fratrum Discalceatorum dictæ Provinciæ, & Sanctissimum Eucharistię Sacramentum sub prætextu, quòd Ecclesię hujusmodi in dictis Eremitoriis fundatę sint, ut pręfertur, visitare, nec easdem Ecclesias ingredi, & inibi aliquem jurisdictionis actum exercere, ullatenus unquam possint, nec debeant; Apostolica authoritate tenore pręsentium concedimus, statuimus, & ordinamus, eisdem Prioribus, Vicariis, Provisoribus, Curatis, & Beneficiatis hujusmodi perpetuum desuper silētium imponimus.

§. 6. Mandantes propterea omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, ut eosdem FF. Discalceatos præmissorum omnium, & singulorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere sinant, & faciant, nec eos desuper à quoquā quavis authoritate fungente molestari, perturbari, impediri, vel inquietari ullatenus permittant, ac decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosq; plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Fratribus Discalceatis plenissimè in omnibus, & per omnia suffragari; sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nūcios sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 7. Quocirca dilecto filio moderno, & pro tempore existenti nostro, & ejusdem Sedis in Regnis Hispaniarū Nuncio per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios præsētes litteras, & in eis cōtenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum desuper fuerit requisitus, solemniter publicans, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat authoritate nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi firmiter observari, ac singulos, quos eædem præsentes concernunt, illis pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos, vel eorum aliquem contra præsentium tenorem quomodolibet indebitè molestari, contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 8. Non obstantibus, &c. Quibus omnibus, &c. Volumus autem &c. Dat. Romæ &c. die 7. februarij 1643. Pontif. nostri anno 20.

§. 9. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Paulus præinsertas nostras litteras hujusmodi, cum omnibus in eis contentis ad alias omnes, & singulas Provincias eorum Fratrum Discalceatorum Hispaniarum hujusmodi, & quasvis alias, quàm in eisdem præinsertis litteris expressas Militias extendi, ac aliàs in præmissis opportunè, ut infra, desideret provideri. Nos eumdem Paulum, aliosque Fratres prædictos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationjs, &c. supplicationibus dicti Pauli Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; præinsertas nostras litteras pro dicta Provincia S. Gabrielis, ut præfertur, emanatas, ad omnes alias, & singulas Provincias eorumdem Fratrum Discalceatorum Hispaniarum hujusmodi, ac ad quævis loca quomodolibet fundata in eisdem Provinciis Apostolica authoritate tenore præsentium extendimus, & ampliamus. Ac insuper, quòd omnes, & singulæ Provinciæ prædictæ Hispaniarum Fratrum Discalceatorum hujusmodi compræhendantur, & participent de quibuscumque privilegiis, litteris Apostolicis, & decretis quovis modo cuivis ipsarum Provinciarum particulariter, & speciatim concessis, perinde ac si illa omnibus, & singulis Provinciis prædictis in genere circa hanc materiam concessa fuissent, indulgemus.

§. 10. Mandantes propterea omnibus, & singulis, ad quos pariter spectat, & pro tempore spectabit in futurum, ut eosdem Fratres Discalceatos omnium, & singularum Provinc. commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere sinant, & faciant, nec eos desuper à quoquã quavis authoritate fungente molestari, pertubari, inquietari, vel impediri ullatenùs permittant, ac decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Fratribus Discalceatis plenissimè in omnibus, & per omnia suffragari, sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 11. Quocirca dilecto filio eidem moderno, & pro tempore existenti nostro, & ejusdem Sedis in Regnis Hispaniarum Nuncio per præsentes committimus, & mãdamus, quatenùs ipse per se, vel alium, seu alios præsentes litteras hujusmodi, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte eorumdem Fratrum Discalceatorum omnium, & singularum Provinciarum hujusmodi desuper fuerit requisitus, solemniter publicans, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat authoritate nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi firmiter observari, ac singulos, quos eædem præsentes concernunt, illis specificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos, vel eorum aliquem contra præsentium earum tenorem quomodolibet indebitè molestari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, & invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 12. Non obstantibus omnibus, & singulis illis, quæ in dictis præinsertis litteris voluimus non obstare, & quibusvis aliis constitutionibus, &c. quibus omnibus, &c. Volumus, &c. Datum. Romæ &c. die 4. Martij 1643. Pontif. nostri anno 20.

77. Ab obligatione itidem ad publicas accedẽdi processiones liberantur, ad hoc ut majori recollectione inter claustri limites Domino famulari debeant; ut ex hoc Vrbani diplomate apparet.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Reg. Vltram. t. 4. fol. 214. bul. Vrb.

RELigiosorum, qui sub suavi Religionis jugo, & clausuræ monasticæ Observantia in spiritu humilitatis gratum Altissimo famulatum exhibere student, quieti, quantùm cum Domino possumus, libenter prospicimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire: Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Minister Provincialis suo, & Diffinitorij Provinciȩ S. Didaci Fratrum Ordinum Minorum S. Francisci de Observantia Discalceatorum nuncupatorum in Bethica nominibus, quòd cum ferè omnes præfatæ Provinciæ Conventus pro majori Religiosorum tranquillitate, & quiete, utque à sæcularium consuetudine, & congressu remoti attentiùs orationi vacent, extra Civitates, Vrbes, & Oppida cōstructi sint, ubi eorumdem Conventuum Religiosi ex iis ad publicas processiones prodeunt, religiosa vitæ integritas, ac solitudo, quam pro majoris suæ Regulæ Observatione profitentur, non leviter læditur, magnæque ex hujusmodi in processionibus interventu, illarumque associatione distractiones ipsis Religiosis proveniunt, disciplinæque Regularis relaxatio, aliaque gravia damna, & incommoda oriuntur: Nobis propterea dicti exponentes humiliter supplicari fecerunt, ut in prȩmissis de aliquo opportuno remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui piis Religiosorum votis libēter annuimus, ac eos, ut quietiùs Deo inservire valeant, specialibus favoribus, & gratiis, &c. omnibus, & singulis dictæ Provinciæ Fratribus, ne de cætero ex suis Conventibus ad publicas processiones exire, nec ad id à quoqam quavis authoritate fugēte cogi, vel compelli ullatenus possint, Apostolica authoritate tenore præsētium interdicimus, & prohibemus; mandantes propterea in virtute S. Obedientiæ quibuscumque locorum Ordinariis in dicta Provincia constitutis, ne dictos Religiosos super præmissis quoquomodo molestare, perturbare, vel inquietare audeant, vel præsumant, nec ab aliis molestari, perturbari, vel inquietari permittant. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. die 18. Februarij 1642. Pontif. nostri an. 19.

78. Quoniam verò nonnullæ de præfatis litteris Apostolicis ad particulares Discalceatorum Provincias, non autem ad omnes expeditæ fuisse videntur; habemus tamen ex aliis hìc etiam recensitis, specialiùs verò ex annexa Alex. VII. dispositione, quòd gratiæ omnes, jura, privilegia, & indulta Discalceatis, vel in particulari, vel in communi concessa, omnibus omninò illorum Provinciis indulta principaliter intelligantur.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad futuram rei memoriam.

EXponi Nobis nuper fecerunt dilecti filij Fratres Provinciarum in Hispania, & Indiis consistentium Ord. Min. Fratrum S. Francisci strictioris Observantiæ Reformatorum, seu Discalceatorum nuncupatorum, quòd dudum fœl. rec Gregor. Papa XIII. prædecessor noster diversa privilegia Fratribus Reformatis Provinciarum S. Iosephi, & S. Ioannis Baptistæ in Hispania consistentibus, strictioris Observantiæ hujusmodi concessit, quæ præsertim respectu Fratrum de Observantia à rec. mem. Clemente VIII. & Vrbano VIII. Romanis Pontificibus prædecessoribus pariter nostris confirmata fuerunt. Bull. Rom. t. 5 fol 407 bull. 164. Alex. VII.

§. 1. Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, Provinciæ Fratrum Reformatorum strictioris Observantiæ hujusmodi ad numerum duodenarium cum divini cultus augumento crevisse de præsenti reperiantur, dicti verò exponentes privilegia prædicta omnibus Provinciis Reformatis supradictis suffragare debere à Nobis declarari summoperè desiderent: Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 2. Nos igitur ipsos exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, de Venerab. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum

positorum, qui dilectum filium Procuratorem Generalem Ordinis hujusmodi audierunt, & præcitata privilegia memoratis Provinciis S. Iosephi, & S. Ioannis Baptistæ, ut præfertur, concessa, & eorum confirmationes viderunt, consilio, attentis narratis, privilegia memorata Provinciis S. Ioseph, & S. Ioannis Baptistæ, ut præfertur, concessa, & confirmata reliquas omnes Provincias Fratrum Reformatorum, seu Discalceatorum strictioris Observantiæ hujusmodi in Hispania, & Indiis consistentes, compræhendere, eisque in omnibus, & per omnia suffragari debere, authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, salva tamen semper in præmissis authoritate Congregationis eorumdem Cardinalium.

§. 3. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodocumque spectabit, inviolabiliter observari; sicque in pręmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si quid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non obstantibus præmissis, &c.

§. 5. Volumus autem, &c. Dat. in Arce Gandulphi Albanen. Diæc. sub annulo Piscatoris die 5. Novembris 1665. Pontif. nostri anno II.

79. Denique pro pace inter ipsos conservanda, confusionesque, atque lites ad evitandas, decrevit Alexander ipse, ne Discalceati ad quamcumque aliam, etiam titulo arctioris vitæ Religionem transire valeant, nisi sub formis, & conditionibus in diplomate appositis ut sequitur.

ALEXANDER PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. fol. 285. CVm sicut dilecti filij Ministri Provinciales, & Fratres Provinciarum Sanctorum Ioannis Baptistæ, & Iosephi Ordin. Minorum S. Francisci de Observ. Discalceatorum nuncupatorum Regni Hispaniarum Nobis nuper exponi fecerunt, ipsi aliàs providè consideraverint incommoda, quæ eisdem Provinciis in dies proveniunt, ex eo quòd nonnulli earumdem Provinciarum Religiosi hujusmodi prætextu vitæ melioris prætendant à dicto Ordine transire ad Fratres Carthusianos, petitâ dumtaxat, licèt non obtentâ ad id suorum Superiorum licentiâ, Nobis propterea iidem exponentes, ut eædem Provinciæ in eorum statu Reformato, & in pacis, & in quietis universalis amænitate conserventur, humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportunè, ut infrà, providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 1. Nos igitur eosdem exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. ac hujusmodi supplicationib⁹ inclinati: De Venerab. Fratrum nostrorum S. Rom. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum consilio, attentis narratis, ad evitanda exposita inconvenientia, ac aliis justis de causis, ut in futurum nulli Ordinis hujusmodi Religioso professo, etiam sub prætextu arctioris vitæ, seu quovis alio quæsito titulo liceat, ad quamcumque aliam Religionem quantumlibet strictiorem transire, nisi prius in pleno Diffinitorio licentiam transeundi petierint, eamque per majorem partem suffragiorum favorabilium legitimè obtinuerint; ac nullum, & inane quicquid secus gestum fuerit, Apostolica authoritate tenore præsentium decernimus.

§. 2. Cognitionem verò causarum prætensorum gravaminum propter denegationem prædictæ licentiæ eisdem Cardinalibus etiam privativè quoad alios quoscumque Iudices, quantumvis specifica, & specialissima mentione dignos avocamus, & reservamus.

§. 3. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. die 18. Martij 1659. Pontificatus nostri anno 4.

Hisce in communi de prima introductione, atque firmata stabilitate Patrum Discalceatorum enarratis; fœlicissimos ipsorum progressus, & fructus in ultimis etiam Orientis terminis gloriosè productos ad 2. par. in Provinciarum descriptione reservamus.

CAPUT III.

Introductio Strictioris Observantiæ per Reformatos in Italiam.

80. TEpescentibus etiam in Italia Fratribus ab antiquo solitudinis, integræque perfectionis rigore, atque non quidem in essentialibus dissipatâ in communi regulari disciplinâ (ut nimiùm gravabat ante suam emendationem Boverius) sed pullulantibus ex præallegata jam causa Conventuum de Conventualitate receptorum in particulari, plerisque relaxationibus, quæ in Vvadingo ad annum 1525. n. 11. & 12. & in Haroldo ejus Epitomatore n. 9. plenè recensentur, eò ferventiùs à spiritualis vitæ Zelotibus Strictioris Observātiæ in Italiam introductio desiderabatur, quò duriùs retardari conspiciebatur. Ipsam non tàm ex veterum suorum Patrum memoriis in mente conceptam, aut in Hispaniis, jam fœliciter efflorescentem audierant, quàm propriis oculis in B. Guadalupensi, Melgario, Angelo Pinciano, ipsorumque socijs, dum per obtinenda spiritualis suæ Recollectionis Apostolica confirmatione sæpiùs in Vrbem peregrinati fuissent, aspexerant; unde ardentiùs ipsam expeterent.

81. Franciscus Lichetus secundus ex Observantia Regulari totius Ordinis Min. Minister Generalis tum scotisticis speculationibus, tum zelo paupertatis, vitæque Regularis observantiâ longè conspicuus, delatis ad se hac de causa querelis, & supplicationibus, spiritualium hujusmodi zelum, velut eorum amantissimus Pater per assignationem aliquorum Conventuum voluit consolari.

Vvad. t. 8. 1525. n. 12. 82. Primum itaque Strictioris Observantiæ in Italia principium paulò altiús est inquirendum; licèt Vvadingus gloriæ Franciscanæ vindicator incomparabilis, ejusque Epitomator Haroldus vix anno 1525. ejus aliqualem innuere mentionem, & anno 1532. pro ipsius Apostolica confirmatione bullam Clementis VII. adnotare videantur. Scripsere tamen de ipsa, & quidem cum laude Gonzaga in 1. par. ex professo, aliisque pluribus in locis occasione arrepta, Marcus Vlissiponensis, Barezzius, Marianus, alijque ex Observantia permulti: principaliùs autem Petrus Marchant in Chronologia Brevi Min. Generalium; Chronologia verò Seraphica præ cæteris ipsius veriorem originem latè describens, sic exorditur [Circa hæc tempora (49. Capituli Generalis) initium sumpsit Reformatorum Fratrum in Ordine Minorum proficuum, & laudabile institutum, quod licèt anno 1525. stabile initium posuerit, attamen ab anno 1518. per varios successuum anfractus coruscare cœpit.]

83. Lichetus ergo tum Generalem Ordinis Reformationem, tum singularium Fratrum ferventiorem spiritum promovere magna zeli sinceritate desiderans, Assisij primùm in Provinciali Capitulo editis legibus inhibuit per Ordinem universum Conventuum sine speciali licentia multiplicationem, perfectiores ex zelantibus destinavit Commissarios Visitatores Provinciarum, quibus & specialia addidit mandata, & instructiones pro eliminandis ex toto Ordine abusibus, necnon ad plenam Religionis Reformationem singulariter proficuas: Constitutiones istas cadente anno 1518. in Capitulo provinciali Aquilano voluit ab omnibus omnium vocibus acceptari: Romæ deinde in principio anni sequentis in Capitulo Ara Cœlitano; & immediatè in Capitulo Neapolitano; in Capitulo Bononiensi die 19. Februarij; Cremonæ die 19. Maij; in Marchia Anconitana die 10. Iunij; ac post paucos dies iterum Assisij convocatis Comitiis, quibus singulis, eodem anno, incredibili, labore mira celeritate, atque indefesso zelo coram assistens pro integra Ordinis reperatione sanctissimè adlaboravit.

84. Considerans autem, perfectionem esse paucorum, Romana primùm in Provincia B. Stephano Molinæ Hispano viro ex Pontificiis, Regumque negotiis, sed magis ex vitæ sanctitate conspicuo (ut suo loco referemus) Bernardino Astensi, aliisque nonullis ejusdem zeli viris concessit die 6. Ianuarij 1519. ut ad strictiorem Regulæ Observantiam, durioremque vitæ rigorem, ad Fontem-Palumbi solitarium locum se se reciperent, in quo Seraphicus Patriarcha Regulam Christo dictante conscripserat: Neapoli etiam B. Fratri Nicolao de Thomacellis Ibid. fol. 241.

lis nobilitate sanguinis claro, sed Evangelicæ perfectionis zelo longè clariori, Dominico de Campanea viro purissimo, aliisque paucis ex perfectoribus indulsit die 2. Februarij 1519. ut ad S. Ioannis de Lauro, & ad S. Mariæ de Aviliano à communi cæterorum consortio ad solitaria loca secederent; hoc ipsum in aliis quibusdam Provinciis effecit. Hæc fuere veriora Reformationis Italicæ primordia. Ibid.

85. Compositis modo hîc enarrato Italiæ rebus, in Germaniam ad effectum eumdem voluit cum maximo Pontificis favore divagari Lichetus; in Saxoniam verò ad pleniorem Ordinis restaurationem Franciscum de Angelis (sui postmodùm in officio successorem) omnibus titulis conspicuum pro Commissario destinavit, his appositis instructionibus; *Primò volo, ut diligenter inquiras, si Conventus in illa Provincia sint verè Reformati* (Plures enim à Conventualibus exceperant) *juxta tenorem Regulæ, & quos verè Reformatos inveneris, Reformatos conserves; quos benè non Reformatos inveneris, reformes.* Verùm proh dolor! Licheto nimiis inter hæc laboribus, & curis oppresso, vitâque functo magno totius Ordinis mærore, sed maximo spiritualium, & Recollectionis malo; ei ad complendum sexennij officium suffectus est in Vicarium Generalem, ac deinde Ministrum Paulus Soncinas à Mediolano. Quàm injustè Lichetum insimulet Boverius suâ licentiâ, ipsa Licheti sanctissima facta propalant, ut tom. 1. in ejus vita notavimus.

Chronol. Seraph. Ibid. 86. Fratrum spiritualium præfatâ qualemcumque separationem magis, magisque in dies ampliandam in sui præjudicium timebat, & graviter dolebat Observantiæ Regularis tota ferè Communitas; quare Licheto à mortalibus abeunte, & Paulo Soncinate Vicario, deinde Ministro Generali, atque Hilarione Saccheti tum in Curia Procuratore Generali, deinde in Cis-montanis Commissario Generali saltem conniventibus, vel potiùs cooperantibus, ut in præfatis authoribus, sed præsertim in Chronologia est videre, à locis solitariis, atque pauperculis amoti fuerunt Spirituales, & indifferenter cùm cæteris de Communitate Observantiæ maximo illorum mærore per cœnobia commixti.

87. Angebantur autem eò magis, quò fœliciùs audiebant, per Hispanias ex Francisci Quiñonij Commissarij primò, deinde Ministri Generalis ardentissimo zelo promoveri tota fœlicitate non modò novas jã Discalceatorum Provincias, sed & per Provincias singulas sanctæ Recollectionis solitarias domos, in quibus ad puriorem vitam anhelantes sub particularibus sibi præfixis legibus à sæcularibus omninò semoti, ad summum paupertatis, ac pœnitentiæ rigorem summa spiritus quiete Deo soli intenti diversabantur. Quocirca ex longiori propter hæc, aliaque omninò gravissima Religionis negotia Ministri Generalis extra Italiam incolatu, dum spirituales ab æmulis duriùs agerentur, Matthæus de Bascio dilationis impatiens, zelumque præferens, sed sine scientia, quòd Recollectionem ipsam eorum ex culpa radicitùs exterminatam videret, qui ipsam fovere tenebantur, noctu de Conventu diffugiens, novam habitus formam cum caputio acuminato sibi confixit eremitæ modo in illa victurus; super quo vivæ vocis oraculo pro se solo licentiam à Pontifice impetravit; Matthæum exinde secuti Ludovicus, & Raphael de Foro-semproniano uterini Fratres, deinde Antonius, Bernardinus, Vincentius, & Sanctius, obtinuerunt per litteras sacrę Pænitentiariæ eandem novæ vitæ permissionem, de quibus in libro de Capuccinis plenè tractabimus. ibid.

Chronol. Seraph. Ibidem

Vvad. ibid. Chron. Seraph. ibidem.

88. Quiñonius Generalis Italiam ingressus, & Vrbem, ex his novitatibus contra Hilarionem Sacchettum in Cismontanis Commissarium Generalem excandescens, ipsum acriter repræhendit, quòd contra Recollectiones durior tanto malo occasionem ministraverit: deinde præfatas egredientium licentias Apostolica authoritate revocari ut obtinuit, sanctissimis pro Reformatione editis legibus, Commissarios ex perfectioribus, ac zelantioribus ad Provincias destinavit, hoc unum præ cæteris eis injungens, *ut Recollectionum Conventus, si qui superessent, omninò sustinerent, ubi verò non essent, ad eos assignandos Provinciale Capitulum adstringerent, atque solerter inquirerent, & scripto notarent Fratres spirituales, qui recollectas domos vellent inhabitare; quatenus eorum devotioni in Capitulo provideretur.*

89. Hac

Chronol. Seraph. fol.243. Barez. 4. p. Chron. S cap.16. Vvad.1525 n.11.

89. Hac de causa magno teneritudinis affectu Stephan. Molinam jam prænotatum, ejusque sequaces Romæ amplexatus, eis valdè in Domino confortatis pauperrimos, ac devotissimos Conventus ad Fontem Palumbi, ad Græcium, ad Arcem antiquam, & Nazzanum assignavit, præfecto in Superiorem Molina, quem verissimè hujus Reformationis Patrem tùm Chronologia Seraphica, tùm Barezzius, Marianus, cæterique deprædicant, qui de hac Italica Reformatione scripserunt. Idipsum eodem anno egit Neapoli cum præfatis Thomacellio, Damiano, aliisque adhærentibus; & specialiter in Provincia Basilicatæ, similiter in cæteris Italiæ Provinciis horum zelantium progressum, & augmentum pro adventantium numero Ministris Provincialibus intensissimè commendavit, quos sub immediato Superiore à se designato, vel designando, sibi soli, Ministroque Generali pro tempore præcepit esse subjectos; ne iterùm contra eorum quietem, solitudinem, vivendi formam, atque progressum quicquam possent Ministri Provinciales attentare. Hinc in Sicilia, in Marchia, in Vmbria, in Lombardia, in Etruria, in Provincia Brixiensi sub sanctissimis Patribus fuerunt pro Strictiori Observantia assignati Conventus, prout in tractatu Provinciarum fusiùs apparebit.

Chron. Seraph. 244. col. 1. & fol. 257. in fine.

90. Anno deinde 1526. Mense Maij, in Conventu S. Mariæ Angelorum Assisij, Cis-montanæ familiæ generalis Congregatio celebrata est, & P. Fr. Paulus Pisottus de Parma Bononiensis Provinciæ in Commissarium Generalem assumptus, in qua functione P. Generalis publicè monuit Ministros omnes Provinciales de injuncta eis obligatione fovendi Fratres omnes, Regulæ puritatem zelantes. Fecit etiam publicè legi epistolam, datam sub die 28. ejusdem Mensis, in qua reformatam vivendi normã, & leges præscribebat, & sub cujus tertij Capituli finẽ Provincial. omnib⁹ præcipiebat, quatenus crescente Fratrum reformatè viventium numero in proximis Provincialibus Capitulis alios ad sufficientiam Reformatis ipsis assignarent Conventus, ad quos non nisi probati, exemplaresque Fratres destinarentur, ablata cuicumque sibi inferiori in contrarium quicquam attentandi facultate.

91. Fœlicem verè Reformationem, si diutiùs Quiñonium potuisset habere Generalem, donec saltem robustior, ac securior fuisset! Verùm Generalis ad gravissima Sedis Apostolicæ negotia continuò destinatus, nè ex altera parte suæ Religioni deesset, officio se se ultro abdicavit; unde Fratres spituales sub Pauli Pisotti Commissarij, ac deinde Ministri Generalis potestate ab ipsis plurimùm aversi, omni protectione destituti, quasi fuerunt ad tumulum deducti, atque sub non esse conclusi; ex quo Capuccinorum Reformatio ortum habuit, & firmitatem obtinuit, atque profectum.

Dico hîc seriò adnotanda omittere non debui: nempe Italicæ Reformationis originem hoc præ cæteris in Ordine Min. Reformationibus habuisse singulare; ut violenter, non per aliquos particulares obtenta, vel extorta quomodocumque facultate; sed per immediatos totius Ordinis Ministros Generales, ut piis Fratrum spiritualium votis annuerent, fuerit per omnes Provincias immediatè introducta, efficaciterque promota, & petentibus Ordinis Patribus, ut mox dicemus, à S. Pontifice stabilita.

92. Nec ideo tamen dicendum, quòd sive à Licheto, sive à Quiñonio Ministris Generalibus primis ejusdem promotoribus ad illam separationis formam, quam cum Discalceatis Hispanis conformem jam habet; sed potiùs ad instar Recollectionis Hispanicæ fundata fuerit in Italia hæc zelantium spiritualium Recollectio: erat enim Lichetus divisionis inimicissimus, ut ait Vvadingus; quamvis successivè ex allegandis occasionibus adinstar Discalceatorum sub propriis primò Custodibus, deinde sub Ministris Provincialibus separationem impetraverit.

93. Erectam, ut ad rem nostram redeamus, tàm de propinquo novæ Recollectionis methodum audientes Calabri, qui ad majorem vitæ perfectionem anhelabant, & ad se ipsos non pervenisse dolẽtes, Romam destinarunt aliquos è suis, qui pro se ipsis illius ampliationem impetrarent. Sic enim habet Vvadingus, [sub istud tempus ad Vrbem venerunt duo Fratres Calabri Ludovicus, & Bernardinus Georgius Rhegini, qui à Clemente VII. Pontifice facultatem impe- Vvad. t. 8. 1529. n. 32.

timum sibi paraverit exitium.]

Ibid. 1532. 97. Pisottus ergo his, aliisque de causis à Messanensi Congregatione regressus, offensos invenit Pontificem, & Cardinales de Valle Protectorem, ac Quiñonium, quo ultimo specialiùs favēte, ac protegente excitati pleriq; Fratres majoris perfectionis zelo, & exemplo novæ Reformationis Patrum Capuccinorum, dum ad eos difficulter poterat transiri, tùm propter vehementem Ministri Generalis, aliorumque Superiorum contradictionem, tùm propter fluctuantem, nutantemque statum illius novellæ Congregationis; rogarunt Pontificem, ut intra Religionem ipsam modum, domosq; præscriberet, in quibus Fratribus ad Strictiorem vitam, perfectamque Regulæ Observantiam aspirantibus, eam assequi foret faciliùs.

Chronol. fol. 145. 98. Conventibus enim Græcij, atque Fontis-Columbæ jam ad Capuccinos devolutis, & Observātibus ipsis ad eosdem sine remedio transmeantibus, timentes primarij de Observantia Patres, ne ad ignis instar serperet in dies Fratrum, & Conventuum ad Capuccinos devolutio, consilium ineuntes ad Aram cœli, tandem concluserunt, hæc omnia ob Generalis aversionem à domibus recollectis evenisse; statuerunt summum Pontificem exorare, ut Conventus aliquot in unaquaque Provincia pro Fratribus reformationem amantibus Apostolica authoritate stabiliret: Ad Pontificem ipsum, & Cardinales informandos Stephanum Molinam, Bernardinum Astensem ex Romana, Franciscum Aæsinum ex Marchiana, & Franciscum Torniellum ex Mediolanensi Provinciis destinarunt. Aliquot etiam Provinciales Ministri, qui tunc Romæ aderant, unâ cum Procuratore Ordinis idem negotium omni efficacia pertractarunt tanquam Religioni necdum proficuum, verùm & simpliciter necessarium: Pontifex ergo per Molinam optimè informatus; ubi causam nonnullis S.R.E. Cardinalibus toto rigore discutiendam commisisset, ipsorum audito voto, Reformationis initia edito diplomate in Ordine universo firmavit.

CLEMENS PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, licèt immeriti, disponente Domino constituti, inter multiplices Nobis ex debito Pastoralis officij incumbentes curas, illâ potissimùm premimur, ut qui sub voluntariæ paupertatis habitu militantes, in humilitate Spiritus devotum, ac sedulum Altissimo impendere satagunt famulatum, non solùm ad id sublatis impedimentis intendant, verùm etiam id eò ardentiùs efficiant, quò majores sibi viderint exhiberi commoditates. Et ex hoc fit, ut quæ antea ex rationabilibus causis à prædecessoribus nostris ordinata videbantur, ea interdùm reformemus, & in meliùs ordinemus prout juxta temporum, & personarum qualitatem in Domino conspicimus salubriter expedire. Ex Bull. Rom. t. 1. bull. 35. Clem. VII.

§. 1. Sanè postquam fœl. rec. Leo Papa X. prædecessor noster ex certis causis tunc expressis voluerat, & declaraverat sub nomine Reformatorum, ac purè, & simpliciter Regulam B. Francisci Observantium compræhendi omnes, & singulos Observantes, tàm de Familia, quàm de Reformatis sub Ministris, ac Fratribus Amadæi, de Colletanis, Clarenis, de S. Evangelio, seu de Capucio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios similes quocumque alio nomine nuncuparentur, & Regulam B. Francisci hujusmodi purè, & simpliciter observarent, ex quibus omnibus unum Corpus insimul efficiēs, eosdem adinvicem perpetuò univerat. Itaque deinceps omissa diversitate omnium prædictorum Fratres Minores S. Francisci, & Regularis Observantiæ simul, vel disjunctivè nuncuparentur, & nuncupari possent, & deberent, omnesque, ut præfertur, unitos Generali, & Provincialibus Ministris, ac Custodibus dicti Ordinis, in quorum Provinciis, & Custodiis respectivè morabantur, in omnibus, & per omnia secundùm Regulam eamdem subjici deberent.

§. 2. Cùm nonnulli ipsius Ordinis professores, sicuti fideli relatione percepimus, Spiritu Sancto inflammati, ut B. Francisci alumni, & veri filij affectent Regulam ipsam B. Francisci purè, & plenè juxta ejus litteram, & declaratio-

nem bonæ mem. Nicolai III.& Clementis V. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, firmiter observare. Nos qui in sinceris eorum conscientiis delectamur, quique ab ineunte ætate ad hujus Ordinis professores, & ad Ordinem ipsum totum, singularem gessimus devotionis affectum, nunc autem ex communi cura Pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad ipsos fovendos dulciùs, & gratiosis favoribus attentè persequendos, tantò provocamur ardentiùs, quantò intenta mente cogitamus frequentiùs fructus uberes, quos ex Regulæ præfatæ arctiori Observantia ipsi Religioni, & toti universali Ecclesiæ speramus proventuros: attendentes etiam, quòd in his, quæ animæ salutem respiciunt, ad vitandos gravantes remorsus, pars securior est tenenda. Igitur tam pia, & ferventi Fratrum prædictorum requisitione commoti, ad peragendum diligentiùs, quod ab eisdem desideratur, studia nostra duximus convertenda.

§. 3. Habita igitur super his cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, ac aliis de ipso Ordine informatis, matura deliberatione præhabita, de eorumdem Cardinalium unanimi consilio, his nostris in perpetuum valituris statuimus, & ordinamus, ac in virtute S. Obedientiæ districtiùs præcipiendo mandamus, quatenus prædictis Fratribus, dictam Strictiorem Observantiam desiderantibus, per præfatos Genelem, & Provinciales Ministros, cæterosque dicti Ordinis Prælatos, & quemlibet ipsorum, cui, vel quibus hæ nostræ, vel earum transumpta præsentatæ, vel præsentata fuerint, assignent loca, quantùm fieri poterit, contigua quatuor vel quinque juxta numerum Fratrum eorumdem. Et si in futurum plures Fratres voluerint se vitæ præcedenti conformare, & ab eis acceptati fuerint, nullus eos impedire possit: sed Minister Provinciæ cum Diffinitoribus in Provinciali capitulo teneatur alia loca, quantùm possibile fuerit, contigua prædictis eis assignare, ac prioribus addere. Quæ quidem loca Fratres prædicti expropriare possint superfluis, & pretiosis, & ea in utilia, & necessaria commutare, mediante Syndico à Nicolao III. Prædecessore nostro ordinato.

§. 4. Et Generalis, ac Provincialis Ministri, & eorum Commissarij non possint impedire prædictos ab eorum Strictiori Observantia ipsius Regulæ, juxtà præfatas declarationes Nicolai, & Clementis, nec à suo bono modo vivendi, quem inter se pro dicta Strictiori Observantia ordinaverint. Nec etiam impediant, quin vilioribus, & repetiatis induantur, & quin nudis pedibus ambulent; sed qui non poterunt, portent calepodia, ut cæteris conformentur.

§. 5. In forma autem habitus, & capucij sint cæteris dictæ Observantiæ conformes.

§. 6. Volumus etiam, quòd Fratres recipiendi, seu vestiendi per Fratres in dicta Observantia Strictiori viventes, examinentur juxta Regulam per Ministrum Provincialem, & ab ipso cum consilio ipsorum Fratrum acceptentur. Nec possint quicumque dicti Ordinis Prælati sine præfatorum Fratrum consensu ad loca prædicta mittere alios Fratres, nec prædictos ab ipsis locis amovere; nisi ipsi petierint. In Provincialibus verò capitulis removeantur per Ministros Provinciales, & Diffinitores à locis prædictis illi Fratres, quos Custos (ut infra eligendus) cum consensu majoris partis Vocalium dictorum locorum duxerit amovendos.

§. 7. Insuper statuimus, quòd prædicti Fratres in dicta Strictiori Observantia vivere volentes habeant in singulis Provinciis, ubi fuerint, Custodem unum ex ipsis, quem sibi ipsi petierint à Ministro Provinciali, vel ab eo, qui præest Capitulo, simul cum Diffinitoribus confirmandum, & assignandum.

§. 8. Qui habeat absolutam potestatem plenariè in hoc tantùm, ut Fratres prædictos visitet, moneat, & corrigat, ac manuteneat in dicta Strictiori Observantia Regulæ, ordinationum, & gratiarum eis à Nobis, & Successoribus nostris pro tempore existentibus Romanis Pontificibus, & prædictis Ministris Generalibus concessarum, & concedendarum in futurum, & in dicto suo bono modo vivendi. Nec propter hoc impediatur Minister Provincialis quin visitare possit eosdem, ac corrigere delinquentes. Qui etiam Custos ire possit ad Capitulum Generale cum Ministro Provinciæ, ad intimandum necessitates, & opportu

opportunitates dictorum Fratrum.

§.9. Ordinamus etiam, quòd Custos, Guardiani,& Discreti vadant ad Capitula provincialia, in quibus habeant vocem activam, & passivam sicut cæteri Vocales.

§. 10. In quibus Capitulis Custos prædictus præsentet Ministro Provinciali,& Diffinitoribus Fratres idoneos ad Officium Guardianatus; ex quibus tantùm fiant Guardiani supradictorum locorum. Possit etiam idem Custos infra annum, cum consensu majoris partis Conventus singuli removere Guardianum ab ejus officio,& alium substituere,quem Minister Provincialis confirmet.

§. 11. Custos verò possit à Fratribus reeligi usque ad triennium. Quo Custode infra annum decendente, Guardiani dictorum locorum alium, quem sibi viderint expedire, petant à Ministro, vel ejus Commissario confirmari, & assignari, quem Minister ipse, vel ejus Commissarius benignè confirmet, & assignet. Possit quoque dictus Custos (si Fratribus eisdem visum fuerit) esse Guardianum dictorum locorum.

§. 12. Si igitur Ministri Provinciales, vel eorum Commissarij his præfatis contravenerint,sive alicui eorum, immediatè Fratres prædictorum locorum subijciantur Ministro Generali: Et si (quod absit) Generalis prædictus eos impedire tentaverit, vel in eis in præmissis, aut aliquo præmissorum favere neglexerit, volumus præfatis Fratribus ad Apostolicam Sedem, & ad totius Ordinis Protectorem liberum patere recursum, à quo si quis eos impedire præsumpserit, sententiæ excommunicationis, quàm ex nunc, prout ex tunc ferimus in his scriptis, illicò subjacere authoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, & promulgamus.

§.13. Quocirca moderno,& pro tempore existenti Cameræ Apostolicæ generarali Auditori, necnon universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte ipsorum Fratrum supradictæ Strictioris Observantiæ,seu alicujus eorum super hoc requisiti fuerint, faciant eosdem omnibus, & singulis prædictis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes eos desuper per quoscumque quavis authoritate fungentes quomodolibet indebitè molestari, vel quovis quæsito colore, vel ingenio directè,vel indirectè perturbari, aut aliàs quomodolibet inquietari, contradictores quoslibet per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 14. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non ipsius Leonis X. & quorumcumque aliorum prædecessorum nostrorum litteris, etiam bulla aurea, mari magno, vel aliis quibuscumque,dictique Ordinis statutis, privilegijs, & indultis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, etiam in forma Brevis, etiam anno præsenti, vel sub quibuscumque verborum formis, solemnitatibus, clausulis etiam insolitis, & quantumcumque fortissimis, dicto Ordini, vel quibuscumque Prælatis ejusdem concessis, vel concedendis in futurum: Etiam si tales forent, quòd pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio habenda foret, illarumque omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro plenariè, & sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat simpliciter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque.

§.15. Cæterùm quia difficile foret præsentes litteras ad quælibet loca, ubi opus fuerit deferri, volumus,&c. Nulli ergo omnino hominum, &c. si quis autem hoc attentare &c. Dat. Romæ &c. 16. Kalendas Decembris 1532. Pontificatus anno nono.

100. Ex recitato Bullæ contextu nimis evidenter apparet,quòd supra innuimus; nempe Reformatorum in Italia Strictiorem Observantiam promoventibus Ordinis Patribus, (post Lichetum, & Quinonium Ministros Generales) præviaque S. R. E. Cardinalium matura discussione fuisse Apostolica authoritate firmatam. Hinc ergo majoris admirationis fundamen

damentum, cur adeo pauca, & quasi nulla, ultra 70. annorum integra curricula in Ordinis monumentis de ipsa legantur; nec non cur lentis adeo progressibus, si non penitus interim defecit, usque ad Clementis VIII. tempora profecerit?

101. Verumtamen qui grandium in operum, maximique momenti expeditione, quantæ naturaliter difficultates occurrant, prudenter advertit, qui venenosum, & antiquum serpentem omnis justitiæ implacabilem inimicum, quot, quantisque tortuosis anfractibus in omnem sese figuram accommodet, ut sanctitatis progressus impedire valeat; qui tandem non injustum timorem Patrum etiam zelantium attentè considerat, ne in amplissimo Corpore, nunquam sine aliquo capitis dispendio, divisiones exoriri contingat: profectò non admirabitur (*vir sapiens non patitur admirationem*) dum oppositiones vltra fidem gravissimas ab Ordinis Cõmunitate contra primam Ordinis Reformationem, id est contra Observantiam Regularem nunquã intermisso conatu suscitatas perlegit: itaut jam per Constantiense, atq; Basileense Concilia, per plures Romanos Pontifices altè confirmata, & stabilita, sanctissimis, doctissimisque viris sustentata, à populis, & à Regibus affectuosè commendata, necnon per Orbem universum amplissimè dilatata, nihilominus sub Callixo III. Sixto IV. & Iulio II. Pontificibus vix deducta non fuerit ad interitum. Ratione non difformi contra Observantiæ Strictioris exordia etiam per aliquos Ordinis Prælatos pro viribus pugnatum esse non dubitamus.

Arist.l.1. metaph.

Per omnia siquidem Regularis, atque Strictioris Observantiæ primordia, oppositiones, successus, atque progressus convenire probantur.

102. Fœlicior tamen, longéque beatior in suis initiis fuit Observantia Regularis, quæ à Provincialibus, & Generalibus Ministris à prima sui institutione sub B. Paulucij quieto regimine constituta, potuit in suis cœnobiolis pacificè Domino famulari. Novissima verò Strictioris Observantiæ recollectio, licèt à Generalibus primò, dehinc à Pontificibus protecta, nunquam tamen potuit in pacifica quiete proficere.

103. Sicuti autem illa glorioso *Regularis Observantiæ* titulo per Concilium Generale decorata, in sanctæ humilitatis firmiori fundamento perseverans etiam sub Vicariorum suorum primo regimine, solo Deo in suis eremitoriis contenta in suis initiis præter illa, quæ ab Ordinis Prælatis diætim recipiebat, paucula de suis operibus nobis perlegẽda cõscripsit; ita quasi nihil habemus, quod referamus de Strictiori Observ. ijs exceptis, quę vel à Generalib⁹ Ord. vel à Põtificib. pro ipsius, vel subsistẽtia, vel restauratione fuere decreta. Quamvis enim doctis, sãctisq; filiis in Romana, in Mediolan. aliisque in Provinciis non careret, cum tamen sanctam humilitatem, atque simplicitatem maximoperè profiterentur, paucis, solitariisque domunculis admodum cõtenti, nec integrum Conventuum numerum, neque Custodem sibi proprium à lege præfixum postulantes, de re litteraria nihil omnino solliciti, solum vitæ asperrimum rigorem, orationis non violabilem assiduitatem affectantes, ad hoc ut nomina sua Deo miserante scriberentur in cœlis, de rebus suis ad posteros conscribendis omnino non tractarunt. Hinc est, quòd in illo primo Reformationis hujusce sæculo perpauca de progressibus illius habeamus.

104. Nihilominus de primis ejusdem auspiciis, à quo nempe, quo pacto, qua de causa, quo profectu, quo tempore instituta, seu promota fuerit; cur, & quomodo oppugnata, qua ratione sustentata fuerit; qua sanctitudinis methodo in sua solitudine Deo serviverit, quales probatissimos Dei famulos incessanter produxerit ab initiis, non defuere, qui saltem in compendio cõscriberent: Marcus Episcopus Portuensis in part. 3. Chron. lib. 9. Gonzaga in maximo suo Chronico parte 1. ex professo, & part. 2. sæpissimè: Barez. in part. 4. Chronic. lib. 2. c. 57. & lib. 8. c. 58. Marianus integro volumine de Reformatis; Quo vitæ rigore steterit, quos sanctitatis fructus protulerit, latè describunt. Petrus Marchant in lib. fundamenta 12. in Chronologia Generalium aliique permulti; prę cæteris autem, & luculentiùs, & solidiùs de ipsius veriori exordio, primisque progressibus ex Ministrorum præsertim Generalium Registris Fr. Michael Angelus de Neapoli ex Regulari Observantia

tia Iuvenasce Episcopus in sua Chronologia Seraphica à fol. 241. & deinceps, & Arturus in Martyrologio Franciscano, cum Carolo Rapinæo de Origine Recollectorum, & aliis: Vnde mea ex ignorantia (fateor) compræhendere nunquam potui, cur Vvadingus gloriæ Franciscanæ vindicator incomparabilis, qui de minimis Religionis nostræ successibus tàm validè, tàm perfectè scripsit, qui Capuccinorum etiam primas occasiones, veriorem originem, & minutissimos quosque successus inalterabili veritate adnotavit; De Reformatione tamen per Lichetum primò ante Capuccinorum originem inchoata, per Quiñonium restituta, deque cæteris ipsius progressibus ab anno 1519. quo promota fuit, ad annum 1540. quo ipse Annalibus suis manum ultimam apposuit, nec verbum fecisse legatur; excepto, quòd bullã Clem. VII. pro illius stabilitate describat: quin & Pisotti Generalis (ut diximus) ad illius aversionem conatus in causa Capuccinorũ explicare conatur; decreta Capituli Niciensis pro illius stabilitate præteriit; & bullas Pauli III. pro illius firmitate referendo, de ipsa tamen nihil tractat in singulari. Credere itaque juvat, virũ integerrimum Strictioris Observãtiæ professorem (ad quod etiam Hibernicam suam Provinciam adduxit) manum ultrò ab hac materia retinuisse, ne propria ex affectione loqui videretur: ut etiam meliùs omnia simul unita in tomo nono Annalium ex occasione Bullę Gregorianæ (quam dabimus suo loco) recitarentur. Hæc tamen omnia brevi, sed integro epilogo clarissimè ad an. 1532. n. 12. Spondanus celeberrimus Annalista prænotavit. Spond. t. 2. 1532. n. 12.

105. Cur itaque ab anno 1519. inchoata, integro ferè illo sæculo vix è latebris potuerit assurgere, quomodo per gravissimas tùm ab intra, tùm ab extra difficultates fuerit impedita dicturus (quod & in regularis Observantiæ principio per annos ferè sexaginta fuit observatum, donec sanctorum Bernardini de Senis, Ioannis de Capistrano, Alberti de Sarthiano, & Iacobi Picæni spectabili virtute fuerit dilatata.) Quæ fuerunt ab extra, ut ordinatè procedam, priùs in compendio perstringam.

106. Maxima difficultate, sed incredibili Regum, & populorum applausu ex singulari Leonis X. Pontificis providentia sopitas in Ordine Seraphico contentiones, atque scissuras, ne iterum novæ reformationis prætextu renasci contingeret, solerti vigilantia Religionis Prælati timebant; Leo ipse novas reformationes in Ordinem introduci graviter interdixerat in bulla *Vnionis*, nisi fierent de Generalium, atque Provincialium licentia in suis respectivè Provinciis, iisdem Ordinis Prælatis per omnia subjectæ. Arctiorem itaque vitæ methodum, atque primævi rigoris perfectionem, dum spiritualis vitæ cupidi separatim conservare contendunt, pro tuenda Ordinis unitate Patres de Observantiæ communitate laborare non cessant. Quãvis enim Ordinis Primicerij (si vel paucos excipias) in promovenda Strictiori Regulæ Observantia suæ satisfacturi conscientiæ sincero affectu Reformationi favere cernerentur; Provinciarum tamen Rectores, aliique communiùs in hujus promotione duo potissimùm non poterant non pertimescere, primum, quòd ex maximo Principum, atque populorum erga hujusmodi spirituales applausu, antiquæ atque universali totius corporis famæ præjudicari videretur; & ille qualiscumque ad solitaria loca secessus, arctioris vitæ, majoris pœnitentiæ, orationisque magis assiduæ fama paulò laxiores Consodalium fimbrias non redarguere non poterat. Secundum erat, quòd quemadmodum minimis principiis summam excreverat in mollem, atque præeminentiam Observantia Regularis; ita de Strictiori Observantia timendum esset, ne temporis successu novam causaret in Ordine divisionem; quod eo magis jam tum appræhendi necesse videbatur; quia subitò Ministrorum Provincialium potestatem aliqualiter lædere, atque coarctare probabatur. Ex Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. 2.

107. Ex altera verò parte cum zelantium Consodalium, qui ad arctiorem vitæ methodum fervidè anhelabant, cum divisionis longè majoris non periculo, sed evidentiã, digressum ad Capuccinos juxta repetita Pontificum decreta non aliter impedire possent, nisi Recollectionis domos pro Strictiori Observantia in singulis Provinciis stabiliri concederent; prævalere tandem potuit minori formidini gravissima hæc necessitas. Nũquam tamen displicere non potuit Provinciarum

vinciarum Rectoribus illa qualiſcumque horum Reformatorum exemptio, quæ ſuam ſuper illos authoritatem coarctare non dubitabatur. Hinc factum eſt, ut Conventus illi per Clementis VII. litteras decreti non omnibus in Provinciis perfectè aſſignarentur; quin & aſſignati majori quantociùs ex parte iterum removerentur. Verùm quæ potiſſima fuerat Obſervantes inter, & Conventuales cauſa diſcordiarum, neque ferè per infinitas plurimorum Pontificum litteras unquam perfectè terminata; eadem ipſa Reformatos non potuit non efficere minùs acceptos; nēpe Fratrum libera ad ipſos tranſmigratio, præcipuè verò Conventuum ſive per Sedem Apoſtolicam, ſivè per Principum, aut populorum voluntatem, approbante faciliùs ipſa Sede Apoſtolica ad Reformatos cōtinua trāslatio: hæc omnia ſimul congeſta Obſervantes excitarunt ut Strictioris Obſervantiæ progreſſus ſive palam, ſive ſecretò, etiam contra Generalium voluntatem, pro viribus oppugnarent.

Arch. Aracœl. Cur. Ciſ-m. Reg. 2.

108. Plurimum etiam difficultatis inferre comprobatum eſt contra deſideratum Strictioris Obſervantiæ ſtabilimentum, atque profectum, quòd illius aſſertores (ut ponderoſiùs adnotare voluit Bonaventura de Calatagyrone Miniſter Generalis, dum ſub Clemente VIII. de ipſa ſtabilienda vividè tractaretur) nimio prorſus vitæ rigore, atque ad communes hominum vires nullatenùs adaptato, & continuis ſupra fidem pœnitentiæ exercitiis attererentur; ab univerſo rei litterariæ ſtudio prorſus alieni, ſæcularibus quaſi in perpetuum valedicto, Conventus etiam primarios in Vrbibus abhorerent, adeò ut B. Stephanus Molina Romanæ Reformationis Promotor, & Magiſter hoc unum aſſeclis ſuis efficaciùs ſemper inculcaret, ut à recipiendo in Alma Vrbe Cœnobio quàm graviſſimè caverent; orationibus tum mentalibus, tum vocalibus, nec non manualibus ad tempus operibus, carniſque macerationi (ut ſuo loco dicemus) ſuper hominum vires ſemper intenti, continuum, ut ita dicam, Martyrium ducere cogerentur.

Ex Arch. S. Franc. de Vrbe.

Chron. M. S. Franc. de Trivillio de Ref. Mediolan.

Ibid.

109. Accedebat ad hæc, quòd cum de non revertendo ad Ordinis communitatem, præceptum illis nondum fuiſſet appoſitum, qui vel in ipſa Reformatione profeſſi eſſent, vel ab Obſervantia regulari venientes poſt anni curriculum inter Reformatos permanentes, eiſdem nomen dare deliberaſſent; libero ſemper remanente ad Familiam digreſſu, cum non omnibus vacaret longo temporis ſpatio in illis rigorum extremitatibus perſeverare, non pauci ad Obſervantiam revertentes Recollectionis domus vacuas aliquando dimitterent. Nec leve fuit contra Reformationis progreſſus impedimentum, quod ipſum Obſervantibus adhuc ſub Vicariorum regimine conſtitutis graviſſimum faceſſerat negotium; nempe quòd rudiores, atque ſimpliciores de ipſis, cum de formali Regulæ intelligentia, de Sedis Apoſtolicæ ſuper Regulas omnes abſoluta poteſtate, deque Apoſtolicarum expoſitionum veritate diſputare non poſſent, ab æmulis facilè ſeducerentur, falſiſſimis ſcrupulis adducti, quód cum Regula præceptum habeat expreſſum de obedientia Miniſtris debita, illi in conſcientia ſecuri eſſe non poſſent, qui non Miniſtris, ſed Cuſtodibus obedirent, faciendo vim in verbis: ex quo non pauci ex erronea conſcientia (ut dixit Generalis de Calatagyrone præfatus) commoti ad Obſervantiam redire vellent, ſub Miniſtrorum obedientia Regulam pleniùs obſervaturi.

Arch. Aracœl. ubi ſup.

110. Adde tandem, quòd cum ſpirituales iſti deſignatos ſibi à Clemen. VII. Cuſtodes, à quibus regi deberent, conſervare, vel non potuerint, vel neglexerint (prænotata ſiquidē Pontificis ejuſdem bulla ubi fuerit ex integro executioni demandata, omninò non apparet) in ſua ſimplicitate, atque humilitate Domino famulari contenti, atque in ſolitariis ut plurimùm eremitoriis deliteſcentes, nec de recurſu pro juſta ſui defenſione, ut cautum erat in bulla, immò nec res ſuas ſcriptis commendare curantes, Provinciarum Rectoribus per omnia ſubeſſe non dedignabantur. Hinc autem fiebat, ut cum à Miniſtris diſpoticè dependerent, qui ob præfatos diviſionis metus, cæteriſque de cauſis ſupra narratis, illorum progreſſus ægrè ferebant, à Recollectionis Conventibus paſſim amoverentur, cum cæteris de familia majoribus in cœnobiis promiſcuè confunderentur, ad quæſtuationes, atque ad cætera Communitatis opera deſtinarentur, atque

Barez. Chron. p. 4. l. 8. c. 56. 58. 59.

atque cum reliquis de Communitate, qui arctioris vitę, rigores non amabāt (contra Magistri Catarinoti consilium superiùs cum de miscendis inter Conventuales Observantibus tractaretur, recitatum) per omnia communicantes, illis tandem per omnia se se adaptare cogerentur.

111. Si qui autem inter spirituales ipsos, vel prudentiæ titulo, vel doctrinæ excellentiæ eminere viderentur; ad conciones, ad Lectoratus, atq; ad Superioritates evocabantur: unde tandem Coacti nonnulli, alij rigores vitæ pertæsi, alij ex longa cum non reformatis conversatione allecti, alij honoribus, & commoditatibus invitati ad Observantiam regredientes, Reformationis domos (ut dixi) non rarò penè vacuas derelinquerent; & ipsa reformatio semper debilior variis in Provinciis etiam abierit in non esse. Vnicum hîc ex Mediolanensi exēplum juvat adducere; cætera ex Provinciarum successibus arguenda dimitto: Cùm P. Pacificus de Romanengo Reformationis illius Custos pro secunda vice actualis à Patre...... Strambino Mediolanensis Provinciæ Ministro in Secretarium fuisset adscitus; ob duorum autem hujusmodi officiorum incompossibilitatem cogeretur, ut altero retento alterum renuntiaret, commodioris vitæ libertate allectus, dimisso Reformatorum Custodiatu, Secretarius esse inter Observantes elegit; secumque triginta duos de Strictiori etiam Observantia seductos adduxit; unde Reformati Conventus Maleti, atque Romanenghi vacuos dimittere debuerunt, alios etiam eodem modo relicturi, nisi à sæcularibus in contrarium efficacissimè rogati Dei providentiam expectassent.

Chron. Ref. Mediolan. M.SS. fol. 376.

112. Ex ipso Provinciarum in præterito sæculo statu possumus indubiè colligere, quàm difficulter tollerata fuerit Strictioris Observātiæ in Italiam introductio. In Provincia Romana jam ab anno 1519. sub Licheto Generali, & firmiùs an. 1525. sub Quiñonio devotissimos atq; solitarios, simul, & pauperrimos Fontis Palumbæ, Græcij, Nazzani, & Arcis Antiquæ Conventus sub B Stephani Molinæ gubernio cum amplissima benedictione habuerant Reformati, & post Clementini diplomatis publicationem, quod excripsimus, proprium Custodem, ad maximas tamen angustias coarctati, quàmvis hîc esset potissima ipsorum subsistētia ob Sedis Apostolicæ præsentiam, & B. Stephani viri sua in Religione, tùm apud Principes, & Cardinales maximæ extimationis efficacissimam assistentiam, Custodem ipsum vix unum, aut alterum habuerunt, nec alio sese protendere potuerunt usque ad Clementis VIII. Pontificatum. Siculæ etiam Recollectionis initia in ipsa Chronologia ante Bullam Clementis describuntur, in propriis etiam suis Chronicis Conventus suos ab anno 1533. à Capitulo sibi assignatos enumerat, sed sine Custode, anno 1550. totalem sui extinctionem, novamq; sub anno 1562. restitutionem, sed tenuem. Custodes verò sibi proprios non nisi ab anno 1578. enumerat. In M. SS. Etruschæ Observantium Provinciæ legimus, anno 1541. fuisse ibi stabilitam Reformationem, atque Reformatis anno 1543. proprium, qui eos regeret, & visitaret eis assignatum fuisse Custodē per Diffinitorij Provincialis deputationem, eoque modo ad annum 1561. fuisse continuatos. Ex tunc autem fuisse intermissos ad annum usque 1579. quando ipsos ex se ipsis sua per vota elegerunt, ex Gregorij XIII. Constitutione, ut suo loco dicemus.

Chron. Seraph. à fol. 241.

Bar. 4. part. Chron. lib. 8. c. 56. 58. 59.

Chronol. Loc. cit.

Chron. Ref. Siculę

113. In Chronicis antiquis M. SS. Reformationis Mediolanensis Conventus plures quàm in cæteris, atque Custodes numero triginta leguntur; unde ipsam sine interruptione fuisse quasi semper à prima sui erectione conservatam deducimus: & tamen quòd à Provinciæ Rectoribus malè haberetur, coacta fuit pro remedio ad Pōtificem Gregorium XIII. humili supplicatione recurrere, ut in alleganda mox ipsius Bulla videbimus. Deinde verò ipsam sic effloruisse constat, ut primos in Germaniam, atque in Poloniam destinare potuerit, qui Reformationem illas in Provincias adducerent. De Prisiensi etiam ante Clem. allegatam Constitutionem firmiter stabilita diximus, quantùm Pisottus Generalis institerit, ut ipsam è medio tolleret; Senatu tamen Veneto efficaciter protegente; licet anno 1541. & sequentibus plurimas, easque graves cum Observantibus controversias passa fuerit, stetisse tamen immotam, & anno 1550. novos adhuc pro sui manutentione Conventus recepisse, suo loco demonstrabimus: Ab illo

Ex lib. M. SS. B. Fran. de Trivillio. fol. 376.

Ex Arch. S. Isid. de Vrbe.

Vvad. t. 8. 1532. illo autem anno ad 1593. nihil de ipsa reperire licuit adnotandum. Pro Venetę contra Pisotti etiam contrarios conatus justa defensione, scripsisse ad Cardinales legimus Episcopum Veronensem, simul cum Veneto Senatu, ut innuit Vvadingus; Custodes autem non nisi anno 1533. 1554. & iterum anno 1595. habuisse notatur in ipsius Archivio. De Neapolitana, quæ post Romanam ante cæteras non dubitatur fuisse firmata, sicut & de cæteris nihil habere, concessum est hucusque; quæ à singulis Provinciis transmittenda confidimus, propriis in locis ex integro describentur.

Ex Regest. 2. Cismen. Arch. Aracœl. fol. 205. 114. Reformationem tamen Bononiensem longè ante Clementis VIII. tempora viguisse, inde colligimus; quòd Sixtus V. in Bulla *Dudum* hoc eodem libro recitata, concedit Commissario Generali, ut Conventum S. Pauli extra muros Bononiæ, quamvis cæteris non contiguum, possit assignare Reformatis. De Vmbriaca etiam contestatur Bonaventura Generalis in informatione ad Capitulum

Ex Chron. M. SS. Prov. Obser. Etrus. Generale anno 1600. celebrandũ transmissa, quòd propter rigorum excessus fragilitati humanæ intollerabiles notabiliter ab antiqua sua excellentia ceciderit. Sic generaliter in omnibus, & singulis Italiæ Provinciis Reformationem ab initio floruisse non dubitamus, quamvis de sola Etrusca in monumentis de Observantia memoriam particularem habere licuerit magis specialem.

115. Dubitare itaque non possumus, Conventus à Romanis Pontificibus, nec non ab Ordinis Ministris, atque à Capitulis Generalibus in Ordine ad promovendam in singulis Italiæ Provinciis Strictiorem Observantiam decretos, vel cum effectu non fuisse assignatos, vel citiùs majori ex parte revocatos, paucissimosque illos Religiosos, qui in ipsa permanserunt, solitariis in locis, aut Eremitoriis rem suam in silentio, atque in sancta vitæ mortificatione peregisse.

116. Maximo novæ suæ Congregationis emolumento viderunt hujusmodi cõtra Strictiorem Observantiam oppositiones Patres Capuccini. Qui etenim inter Observantes arctiorem Regulæ Franciscanæ zelum protendebant, cum occlusum suæ pietati ostium viderent, transitum ad Capuccinos intentare nunquam destiterunt; quos pluribus centuriis enumeratos scribit Boverius in suorum Capuccinorum Annalibus, fuisse viros virtute insignes, prudentiâ claros, & sanctitate illustres, vagientis adhuc, & incultæ suæ Congregationis fulcimentum, atque propugnaculum. Quin & insigniores ex Sancti Patris incolatu Conventus, hac ex occasione sibi vindicare tentarunt; sicut revera devotissima illa Græcij, & Fontis Columbæ Sanctuaria jam ipsis assignata fuisse legitur in Chronologia Seraphica, donec Reformatis, ut confitetur & ipse Barezzius, fuerint Apostolica authoritate restituta. Longè autem graviùs extitisse crederem, quòd detenta in incognito Reformatione, liberum fuerit Capuccinis in Italia præsertim, populis ad sanctam exemplaritatem applaudentibus, ad angulos omnes tabernacula sua extendere: unde tandem è latebris (ut ita dicam) exurgentes Reformati, Conventus, quos de novo fundare non poterant, ab Observantibus excipere cogebantur. Bover. t. 1. annal. 1534. n. 2. Barez loc. cit.

117. Præmissis, quæ ad historiæ intelligentiam in communi præmittenda videbantur, jam in particulari successus, oppositiones, atque progressus Strictioris hujus Observantiæ æquum est, ut referamus. Lichetus ergo Generalis, ut Fratrum spiritualium ex una parte, justis petitionibus satisfaceret, qui adventantium ab adjectis Cõgregatiunculis irrepentia relaxationum semina declinaturi, solitaria loca petebant; ex alia verò Leoninæ constitutionis, *Ite, & vos, &c.* allegatum decretum considerans, Recollectionis domos additis tantùm rigidioribus statutis, sed Provinciarum Ministris indistinctè subjectas anno 1519. instituit. Quiñonius autem in Generalatu successor advertens, quanta facilitate per Ministros ipsos, Hilarione Saccheti Commissario Generali, vel non protegente, vel adversante, fuerint in nihilum adductæ; quòdque zelantium illorum Fratrum piissima desideria, nec decebat, nec possibile erat penitus extingui, quod ex Matthæi de Bascio, atque sequacium majori jam separatione constabat, sanctæ Recollectionis loca non tantùm restituere, sed etiam per arctatam super ipsa Provincialium authoritatem voluit firmiùs stabilire.

118. Qualemcumque verò hujusmodi separationem, atque à Ministrorum

potestate

potestate exemptionem (bono, forsitan zelo) abhorrebant vehementer ipsi Provinciales, non enim displicere non poterat propriæ jurisdictionis arctatio; & maximus ille secessus, qui reliquorum majorem cum sæculo familiaritatem aliqualiter exprobraret. Pisottus ergo secundò Quiñonij Ministri Generalis triennio Commissarius Generalis, & post Quiñonium Minister Generalis aperto conatu, ut Recollectionis etiam semina deleret, donec officio privatus fuerit, adlaborare non cessavit. Vnde ex stabilita hac de causa Capuccinorum Congregatione, atque continuo ad ipsos principalium de Observantia digressu expergefacti Patres Ordinis ad Aram-cæli congregati, Stephanum Molinam, Bernardinum Astensem, Franciscum Tornielli, aliosque spiritualium antesignanos non modò excitarunt, sed additis consiliis, atque favoribus adjuvarunt, ut recitatam superiùs Clementis VII. bullam pro inalterabili Strictioris Observantiæ stabilitate impetraverint.

119. Quòd autem illa bulla executioni fuerit ad plenum demãdata, omnino non constat, unde de Conventuum assignatione non omnibus in Provinciis legitur, rariùs de Custodum electione; quod Bernardinum Astensem movisse non dubitatur, ut quasi desperato ibidem bono successu, ad Capuccinos secundo inde anno transvolaverit: alijque quamplurimi Astensem imitati similem transitum intentare non cessarunt Fr. Leonardus Publicius ex Pisotti depositione Vicarius Generalis contra trãsitus hujusmodi libertatem (quod & fecerat Pisottus, quamvis sine effectu) ad Sedem Apostolicam recurrens, à Paulo III. litteras obtinuit, *Accepimus quòd ex eo, &c. dat. Romæ die* 18. *Decembris anno* 1534. (quas infra lib. 10. dabimus per extensum) quibus omninò prohibentur Observantes ad Capuccinos transmigrare, donec in imminenti illorũ Generali Capitulo juxta Clementinam constitutionem Custodes, & Conventus Reformatorum in singulis Provinciis assignarentur cum effectu. Ipse interim sincero affectu Fratrum spiritualium profectui, atque quieti favere non desistens, assignatis in Marchiæ, Brixiæque Provinciis Conventibus, & legibus præfixis, eos ubique promoveri volebat.

Vvad. t. 8. 1534. n. 76.

Chronol. Seraph. fol. 246.

120. Tandem in Capitulo generali, quod anno 1535. Niciæ Sabaudiæ celebratum est, ut Clementis VII. prænotatis litteris, & Pauli III. piissimæ intentioni, necnon spiritualium Fratrum justissimis postulationibus, totiusque Ordinis decori ex integro provideretur, & Observantium ad Capuccinos digressus intercluderetur, pro multiplcandis domibus Recollectis, in hunc modum legimus fuisse ordinatum.

Chronol. Seraph. fol. 246.

121. [Vt Fratribus strictiori modo vivere volentibus opportunum præstetur auxilium, sanxit Capitulum generale, ut unaquæque Provincia, quæ hujusmodi loca jam habet deputata, ea conservet, ac interteneat; Fratresque, qui talibus in locis jam sunt instituti, per aliquem impediri non possint, quin illic (modò in forma habitus à cæteris non discrepent) quæcumque vitam illam concernunt actiorem, cum benedictione Dei valeant exercere: quin potius, crescente per gratiam Dei talium Fratrum numero, teneantur Ministri in suis Capitulis Provincialibus loca plura ad hoc ipsum, si opus est, assignare; super quos ipsi Ministri sollicitam curam gerant. Insuper si in Provincia aliqua, quæ talia loca non habet, boni aliqui Fratres huic arctiori vitæ se velint committere; teneantur eorum Ministri in suis Provincialibus Capitulis loca tali instituto accommoda deputare; nec ipsi interim omnes mittant; sed eos dumtaxat quos, examinatione prævia aptos compererint, & idoneos.]

Arch. Aracœl. t. 1. Reg. Vltra-m. fol. 118. & t. 1. Cis-mon.

122. Paulus Pontifex hujusmodi de Capitularium decreto plenissimè satisfactus, transitum ad Capuccinos gravissimè interdixit; Capuccinis autem regressum ad Observantiam concessit, & spirituales, ut in domibus per Provincias designandis foverentur, omninò præcepit. Dum verò postea pro parte Capuccinorum, aliorumque informatus esset, Capituli generalis edictum per Provinciarum Ministros non adimpleri, & zelantium profectum retardari, gravissimo edito diplomate decrevit, ut nisi infra duorum mensium spatium hujusmodi Recollectionis Cœnobia in singulis Provinciis realiter, & cum effectu deputata fuissent, liber omnibus, & singulis ad Capuccinos transitus concessus esse intelligeretur: Do utrasque Pontificis litteras.

Vvad. t. 8. 1535. n. 34.

PAVLVS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

123. PAstoralis officij cura Nos admonet, ut ad ea diligenter intendamus, per quæ singuli Religiosi, & præsertim Ordinum Mendicantium professores, qui sub voluntariæ paupertatis habitu divino militant obsequio, semotis perturbationibus, & scandalis quibuslibet, gratum, & sedulum impendere valeant Altissimo famulatum. Dudum siquidem per Nos accepto, quòd ex eo quòd nonnulli Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professores, ob frugem (ut asserebant) melioris vitæ, aut ex aliis causis eorum animos moventibus, habitum per ipsos professores gestari solitum dimittere, & se de domibus, & locis ejusdem Ordinis ad domos, & loca Fratrum Ordinis S. Francisci Capuciatorum nuncupatorum transferre nitebantur; Religio ejusdem Ordinis Fratrum Minorum plurimùm perturbabatur, & scandalizabatur. Nos tunc de consilio nonnullorum S. R. E. Cardinalium statuimus, & ordinavimus, quòd nullus ejusdem Ordinis Fratrum Min. de Observantia nuncupatorum professor ad domos, & loca dictorum Fratrum Capucciatorum, quovis prætextu sine nostra speciali licentia se transferre posset, & contraveniens excommunicationis pœnam ipso facto incurreret, inhibendo sub eadem pœna excommunicationis universis, & singulis Fratribus Capucciatorum prædictis, ne aliquos ipsius Ordinis Fratrum Minor. professores ad eorum domos, vel loca reciperent, donec à Capitulo generali ipsius Ordinis Fratrum de Observantia, quod tunc proximè celebrandum instabat, pleniùs informati eidem negotio opportunum cum Domino apponeremus remedium, prout in nostris inde in forma Brevis confectis litteris pleniùs continetur. Cùm autem (sicut accepimus) Capitulum generale hujusmodi postmodùm celebratum fuerit, & dilecti filij Minister Generalis, & alij Vocales ejusdem Capituli opportunè ordinaverint, & statuerint, quòd ejusdem Ordinis Fratrum Minorum de Observantia professoribus, arctiorem vitam ducere cupientibus in Provincialibus Capitulis assignarentur congrua loca, in quibus eamdem vitam ducere possent: Nos post communicationem negotij hujusmodi cum nonnullis S. R. E Cardinalibus, ordinationem, & statutum hujusmodi, cùm omnium, & singulorum tàm juris, quàm facti defectuum (si qui forsan intervenerint) suppletione confirmantes, & approbantes, ac ab omnibus inviolabiliter observari debere decernentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra statuimus, & ordinamus, quòd de cætero omnes, & singuli Ordinis Fratrum Min. de Observantia nuncupatorum professores arctiorem vitam hujusmodi ducere cupientes, ad loca per Capitula provincialia juxta ejusdem generalis Capituli determinationem ad hunc effectum designanda se transferre debeant, nec ad domos, aut loca Fratrum Capucciatorum quovis prætextu sine nostra, aut Sedis Apostolicæ speciali licentia specialem præsentium nostrarum litterarum mentionem faciente, aut saltem absque Ministri, seu Commissarij Generalium dicti Ordinis Minorum de Observantia speciali licentia in scriptis habita, sub pœnis, & censuris in eisdem prioribus nostris appositis ipso facto incurrendis, se transferre, aut illorum habitum assumere, vel gestare possint. Eisdem Fratribus Capucciatis nihilominus sub excõmunicationis hujusmodi pœna districtè præcipiendo mandamus, quatenùs dicti Ordinis Fratrum Min. de Observantia nuncupatorum professores etiam in habitu sæculari, aut cujusvis alterius Religionis ad eos accedentes, ad eorum domos, seu loca, quovis prætextu, seu quæsito colore non recipiant. Si qui verò ex præfatis Capucciatis Fratribus, qui olim de Observantia fuerunt, ad eumdem, unde digressi sunt, Ordinem redire voluerint, ab eisdem Generalibus Ministro, seu Commissario dicti Ordinis infra annum dumtaxat à data præsentium computandũ, charitativè recipi possint, & valeant. Mandantes dilectis filiis Gubernatori Almæ Vrbis nostræ, ac Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, aut dictæ Vrbis Vicario, & eorum cuilibet quatenus statutum, & ordinationem prædictam inviolabiliter observari faciant, non permittentes aliquid per quoscumque quacumque dignitate,

nitate præeminentia, & authoritate fungentes, contra præsentium tenorem quomodolibet attentari. Cõtradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Volumus &c. Datum Romæ &c. die 14. Augusti 1535. Pontif. nostri anno primo.

PAVLVS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. n. 36. 124. DVdùm postquam per Nos accepto, quòd eò quòd Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum Professores sub prætextu frugis melioris vitæ, aut ex aliis causis habitum per ipsos Professores gestari solitum dimittere, & se de domibus, & locis ejusdem Ordinis ad domos, & loca Fratrum Ordinis S. Francisci Capuccinorum nuncupatorum transferre nitebantur; Religio eadem Fratrum Minorum plurimùm scandalizabatur: Nos per quasdam &c. statuimus, & ordinavimus, quòd nullus ejusdem Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum Professor ad domos, & loca dictorum Fratrum Capuccinorũ quovis prætextu sine speciali nostra licentia se conferre posset, & contraveniens excommunicationis pœnam ipso facto incurreret. Superioribus autem diebus cum accepissemus, quòd Capitulum generale ipsius Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum statuerat, ut Professoribus illis arctiorem vitã ducere cupientibus congrua loca, in quibus eamdem vitam ducere possent, assignarentur. Nos per alias nostras in forma Brevis litteras similiter statuimus, & ordinavimus, quòd ex tunc de cætero omnes, & singuli dicti Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum Professores, arctiorem vitam hujusmodi ducere cupientes, ad loca per Capitula provincialia, juxta ejusdem Capituli generalis determinationem ad hunc effectum designanda se tranferre deberent, nec ad domos, sivè loca dictorum Fratrum Capuccinorum, quovis prætextu, sine nostra, aut Sedis Apostolicæ expressa licentia, specialem litterarum earumdem mentionem faciente, aut saltem absque Ministri, seu Commissarij Generalis dicti Ordinis Minorum de Observantia speciali licentia in scriptis habita, sub pœnis, & censuris in eis prioribus litteris appositis ipso facto incurrendis, se transferrent, aut illorum habitum assumere, vel gestare possent. Eisdem Fratribus Capucciatis nihilominus sub excommunicationis pœna districtè præcipiendo mandantes, quatenus dicti Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum professores, etiam in habitu sæculari, aut cujusvis alterius Religionis ad eos accedentes in eorum domibus, sive locis quovis prætextu, sive quæsito colore non reciperent. Si verò ex præfatis Capucciatis Fratribus, qui olim de Observantia fuerunt, ad eumdem, unde digressi erant, Ordinem redire vellent, ab eisdem Generalibus Ministro, seu Commissario dicti Ordinis infra annum dumtaxat, ex tunc computandum, charitativè recipi possent, prout in eisdem litteris pleniùs continetur. Cum autem, sicut Nobis ex fide dignorum relatione innotuit, provincialia Capitula dicti Ordinis Fratrum Minorum de Observantia aliqua loca, ad quæ arctiorem vitam ducere cupientes juxta dicti Capituli generalis ordinationem se transferre possint, nondum deputaverint; Nos ne ipsi Professores arctiorem vitam ducere cupientes, quo minus illam ducere possint, prętextu dictarum posteriorum litterarum impediantur, providere, ac eos in eorum proposito confovere volentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, authoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & decernimus, quòd nisi Capitula provincialia prædicta, juxta tenorem posteriorum litterarum nostrarum, loca, ad quæ ipsi Professores arctiorem vitam ducere volentes, transferri possint, infra duos menses à die, qua præsentes dilecto filio Ministro generali dicti Ordinis Minorum de Observantia, vel dicti Ord. generali Commissario in Romana Curia existenti intimatæ fuerint computando, realiter, & cum effectu designaverint, & deputaverint, quicumque ipsius Ordinis Fratrum Minorum de Observantia arctiorem vitam ducere volentes, ad loca dictorum Fratrum Capucciatorum se absque ali-

cujus censuræ, & pœnæ incursu transferre, ac in illis permanere; & dicti Fratres Capucciati, tàm illos, quam etiam quoscumque alios, etiam sæculares, & cujuscumque alterius Religionis ad eos accendentes in eorum domibus, seu locis, ac etiam nova loca, eis à quibusvis concedenda recipere, & retinere liberè, & licitè possint; nec propterea aliquas censuras, sive pœnas incurrant, nec incurrisse censeantur. Non obstantibus nostris prædictis, & quibuscumque aliis litteris, privilegiis, indultis Apostolicis eisdem Fratribus Minorum de Observantia, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu proprio concessis. Quibus omnibus illorum tenores, & datas, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, inserti forent præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, quoad præmissa specialiter, & expresè derogamus, & adversus illas nullatenus suffragrari posse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque. Decernentes, &c. Dat. Romæ &c. die 19. Augusti 1535. Pontif. nostri anno primo.

125. Iterumque succrescentibus anno 1537. Capuccinos inter, & Observantes discordiis ex causa mutui transitus cum populorum scandalo, Paulus ipse pro remedio sufficienti interpellatus, domos Recollectas pro arctiorem vitam desiderantibus omninò in singulis Provinciis assignandas rigorosè mandavit, ne daretur transeundi ad Capuccinos occasio.

PAVLVS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. 1537. n. 17. Regimini universalis Ecclesiæ, disponente Domino præsidẽtes inter cætera, quæ commisso Nobis Apostolicæ servitutis incumbunt officio, hoc præcipuum arbitramur, ut opem, & operam quantùm Nobis ex alto conceditur, exhibere curemus, quòd hi, qui abdicato sæculo sacræ Religioni, ac piæ vitæ studio se dederunt, semotis perturbationum molestiis, ac discordiarum dispendiis, votivæ pacis, & quietis amænitate, jugiter in Domino gratulentur. Cùm itaque, sicut accepimus, inter dilectos filios Fratres Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, & Fratres ejusdem Ordinis Congregationis Capuccinorum nuncupatos, graves contentiones, & lites, quibus eorum status plurimum deturpatur, exortæ sint, quæ si diutiùs durarent, in eorum perniciem, ac perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum vergere possent. Nos, qui Ordinem ipsum propter uberes fructus, quos in agro Dominico hactenus attulit, & in dies afferre non cessat, inter cæteros Ordines, quos cælestis Agricola summa benignitate plantavit, paterna charitate prosequimur, cupientes hujusmodi contentiones, & lites nostræ provisionis auspiciis terminari, matura, ac digesta super his cum nonnullis ex Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, quibus causam hujusmodi examinandam commisimus, deliberatione præhabita, motu proprio, & ex certa scientia, authoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd de cætero, donec per Nos in dicti Ordinis Generali Capitulo in hac alma Vrbe, nostro speciali mandato celebrando, aliud determinatum fuerit, dicti Fratres de Observantia nuncupati, nullum ex dictorum Capuccinorum professoribus ad se venientem, quovis prætextu, absque Prælatorum suorum speciali licentia in scriptis habita, recipere, seu in eorum domibus retinere possint, nec ipsi de Observantia nuncupati absque hujusmodi Generalium, seu Provincialium Prælatorum suorum licentia speciali, etiam in scriptis habita, ad eosdem Capuccinos transire, aut eorum habitum assumere, seu gestare valeant. Si qui verò ex ipsis Fratribus de Observantia nuncupatis arctiorem vitam voluerint ducere, ad loca ad hunc effectũ designata, de Prælatorum suorum licentia se transferre debeant, ibidem sub eorum obedientia servatâ formâ habitus, & capuccij, quam eatenus gesserint, ne novam Religionem inchoare videantur, in suæ professionis puriori Observantia Domino vacaturi. Vbi verò dicta loca ad hujusmodi effectum adhuc designata non fuerint, volumus, quòd in eorum Provincialibus Capitulis proximè celebrandis, juxta capacitatem, & numerum dictorum Fratrum, hujusmodi vitam sectari volentium, per Generales Ministros, & Commissarios dicti Ordinis, seu per Ministros Provinciales respecti-

vè in suis Provinciis, juxta ipsorum generalis Capituli proximè celebrati determinationem, omninò designari, & cum effectu deputari debeant. Quodsi secus factum fuerit, Nos tunc Fratres hujusmodi sub arctioris pœnitentiæ jugo Altissimo famulari cupientes, in eorum salubri proposito paterno affectu confovere volentes, eis super his, quantùm cum Deo poterimus, opportunè providere curabimus. Fratres verò Capuccini nuncupati nullo modò dictos Fratres de Observantia nuncupatos absque suorum Generalium, seu Provincialium Prælatorum licentia in scriptis habita, recipere, aut eorum in domibus retinere, seu ad eosdem Fratres de Observantia nuncupatos se transferre, vel contra præsentium tenorem quicquam attentare præsumant. Mandantes omnibus, & singulis dicti Ordinis, tàm de Observantia, quàm Capuccinis nuncupatis in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis, ac privationis officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad quoscumque actus legitimos exercendos, pœnis ipso facto incurrendis, ut præmissa omnia, & singula firmiter, & inviolabiliter servent. Et ut eisdem Fratribus tàm de Observantia, quàm Capuccinis nuncupatis delinquendi, & vagandi tollatur occasio, volumus, quòd si quis eorum, qui de Observantia nuncupantur, ex eisdem Capuccinis quempiam, & è converso, si qui ex Capuccinis, quempiam de Observantia nuncupatorum professorem ad se venientem contra præsentium tenorem recipere, & penes se retinere præsumpserint, arbitrio suorum Superiorum puniantur. Recepti verò à Prælatis suis ubicumque repeti, ac juxta dicti Ordinis statuta corrigi, & puniri possint, & valeant. Quocirca dictis filiis Gubernatori Almæ Vrbis, ac Curiæ causarum Cameræ Apostolicę generali Auditori, dictæque Vrbis in spiritualibus Vicario Generali, & dilectis filiis eorum in spiritualibus Vicariis Generalibus similiter mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum statutum, & ordinationē prædictā inviolabiliter observari faciant, non permittentes aliquid per quoscumq; quacunque dignitate, præeminentia, & authoritate fungentes, contra præsentium tenorem quomodolibet attentari: Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & duabus dietis in Concilio Generali, dummodo ultra tres dietas quis vigore præsētium non trahatur, & aliis constitutionibus &c. Volumus &c. Datum Romæ &c. die 4. Ianuarij 1537. Pontif. nostri anno 3.

126. Non sine fructu fuisse repetita Pontificum diplomata, ex ipso Provinciarum statu possumus indubiè colligere, cum in pluribus ex ipsis Conventus pro Recollectione ad annum circiter 1550. fuisse legamus: cum verò Custodes in paucissimis, atque brevissimo tempore permansisse appareat, atque multis ex aliis diploma ipsum non per omnia adimpletum esse, sine hæsitatione possumus asserere; quod & ex Vuadingi cōtextu licet argumentari. Nec tamen animum inducere possum, ut facilè credam, ex sola Provinciarum, Ordinisque Rectorum causa provenisse, ut suo per omnia tàm subitò bulla illa Clementina frustraretur effectu; cum facilis esse potuisset oppressis ad Sedem Apostolicam recursus in ipso diplomate tàm graviter ordinatus. Id autem, saluo meliori judicio, addi posse mihi videtur; quòd cum non in omnibus Provinciis æquè suppeterent viri prudentiā, zelo, & authoritate conspicui, qui negotium hujusmodi vividè promoverent; pauci illi, qui Strictiori Observantiæ nomina sua conscriberent, in solitariis, pauperrimisque Conventibus admodum contenti, nec præfixum Conventuum numerum, nec proprium Custodem, nec ullam à plenissima Ministri Provincialis jurisdictione exemptionem postulantes, in sancta solitudine quietē lubentiùs eligerent. Hinc Prælati nec Conventus, nec secessum postulantibus ex timore prędallegato non facilè concederent, & secedentes ad libitū revocarent; unde citiùs ferè ubique fuerint extincti; extinctam tamen nunquam fuisse illius scintillam, quos suis locis narrabimus, plenè comprobarunt eventus. Chron. Prov. Reformat.

Igitur ab extremo Pauli III. Pontificatu usque ad Gregorium XIII. ubi subsistere potuerunt, in sancta simplicitate permanserunt Reformati. Præterire tamen

tamen non debeo, quòd non rectè, meo videri, ad hujus Strictioris Observantię favorem, B. Pij V. Bullam *Injunctum nobis desuper &c. Datum Romæ die 9. Martij* 1568. adducatur, prout in ipsa bullæ rubrica, necnon in Chronologia Seraphica prænotatur, quòd pro Reformatis à Clemente VII. approbatis fuerit expedita, cum luce clariùs in ipso diplomatis contextu appareat, illam non pro Italis Strictioris Observantiæ professoribus, sed pro Recollectis Hispaniarum, qui ab Regularis Observantiæ Provincialibus per omnia dependent, fuisse concessam, ut eadem bullæ verba, sensusque concordat, atque pro ipsius executione Hispanicis executoribus committitur; quam libro sequenti dabimus per extensum. Nec tamen denegare prorsus audemus, ipsam Italicæ item Reformationi plurimùm profuisse, ut duo ad minus loca in singulis Provinciis obtineret.

127. Illud equidèm apud omnes est in cōfesso, quòd circa annum Domini 1578. Cum variis in Provinciis Strictioris Observantiæ Professores paulò magis excrescere cœpissent, & à Provinciarum Rectoribus non rectis fortè oculis aspicerentur, nisi & inquietarentur; aliqui eorum pro suæ quietis remedio opportuno, atque pro recitatæ Clementinæ constitutionis plena executione ad Gregorium XIII. Pontificem, Antonio de Vigevano, & Seraphino Tornielli de Nobiola ducibus, humiliter recurrentes, ab Apostolico illius zelo efficacissimum diploma impetraverint; *Cum illius vicem &c.* quod statim dabimus per extensum. Ibi primò recitatis Clementis VII. hac de re litteris, & Strictioris Observantiæ professores ad rigorosas *Exijt, & Exivi.* Regulę Seraphicę declarationes obligatos esse commemorans, gravamina insuper istis ab Observantibus contra præfatarum litterarū tenorem illata; digressum primò à Strictiori Observantia ad Observantes penitus interdicit, tàm iis, qui à sæculo profecti professionem ibidem emiserint, quàm qui ab Observantia venientes post completum deliberationis annum ibidem permanere delegerint; de hinc per varia capita illos vix non in omnibus, & absolutè à Prælatorum Ordinis jurisdictione facit immunes; dùm Novitiorum, & adventantium Observantum liberam receptionem Custodi committit, ipsos ab omnimoda Provincialium jurisdictione exemptos soli Ministro Generali voluit esse subjectos, aliaque multa, quæ in ipso bullæ tenore legentur, disposuit.

Chron. M. S. Ref. Mediolan.

128. Petra scādali fuit hæc Gregoriana pro Reformatis dispositio, qualis fuerat pro Observantibus Eugeniana, quòd nimiùm privilegiatis cōcedere videretur; majorisq; Zelotypiæ æstus aliorū contra Strictiorem Observantiam accendit. Vnde de Gonzaga totius Ord. Minis. generalis (qui Recollectorū de Cathalaunia commotiones vix tū sedare potuit) simul cum Italiæ Provincialibus ad Cardinalē Medicæum tunc Ordinis Protectorem recurrens, eo intercedente præfati Brevis Apostolici aliqualem suspensionem potuit obtinere, pacisque tuendæ gratia coacti fuerunt Reformati negotium omne in silentio dissimulare.

Chron. M.S. Prov. Mediol. de Trivillio c. 32.

129. Interea tamen concurrentibus ex omni ferè Provincia Patribus ad Recollectionis secessū, illud saltem in vim Gregorianæ constitutionis evictū est, ut ubique Conventus illis multiplicarentur, & Custodes proprij eisdem assignarentur pro separato illorum regimine, qui strictiorem vitam elegissent, unde numero, & virtute, & authoritate grandescentes palam potuerunt suas explicare necessitates, & procurare remedia; quorum ergo varia producentur inferiùs Cardinalis Protectoris decreta, & in Romana, in Veneta, in Sicula, in Mediolanensi, & in aliis ferè singulis Provinciis proprios Custodes habuisse leguntur.

Ex Arch. S. Franc. de Vrbe.

Ex Chronol. harum Provin.

130. Anno igitur circitēr 1579. quàmvis B. Stephano Molina contradicente, graviùsque in contrarium proclamante, Cœnobium in Vrbe ad S. Francisci trāstyberim acceperunt, ut sua negotia faciliùs, & efficaciùs procurarent: unde, & forma aliqua pro ipsorum singulari regimine cœpit promoveri. Siquidem Franciscus Gonzaga (de cujus canonizatione jam actum est in Rota Romana) tunc temporis Minister Generalis, dùm pro Gregorianæ prædictæ constitutionis suspensione Pontificem supplicasset, datis enciclicis ad Provinciales litteris, Reformatos eisdem enixè commendavit necnon publicatis per Italiam universam antiquis Quiñonij constitutionibus eosdem pro posse promovit, dummodo unitas conservaretur in Ordine. Hinc per

Barez. 4. part. Chron. l. 8. cap. 58.

Chron. Seraph. & in vita Fr. Franc. Gonzagæ.

Arch.Aracœl.Cur. Cis-m. Reg. 2. fol. 19.

per universam Italiam; tum Fratrum, tum Conventuum numeros non mediocriter multiplicati, Novitios à sæculo, Fratresque professos à Provinciis ad Recollectionem venientes acceptare, necnon proprios sibi Guardianos, Custodesque Gubernij quasi ubique obtinere cœperunt: Vrgebat enim incessanter pro ampliori eorumdem progressu Gregorius Pontifex, quàmvis præcitatum diploma suum suspendi tolerasset. Vnde & in pluribus, quæ immediatè dabimus, Cardinalis Protectoris decretis, necnon in aliquibus Sixti V. litteris semper Reformatorum Custodes nominantur.

131. Quin & anno 1566. in bulla B. Pij V. *Sollicitat nos, &c. Dat. die* 10. *Aprilis*, per quam Conventus S. Mariæ Gratiarum de Ponticellis in Provincia Romana ab Amadæitis ad Reformatos transfertur, ordinatur expresse, quòd si aliqui de Amadæitis reformari voluerint, possint de consensu Patris Custodis Reformatorũ, aliorumque de ipso Conventu Fratrum ad Reformationem acceptari. Quàmvis enim in Romanæ Reformationis Chronicis, sive potius Chronicorum fragmentis (integra enim Fratris Bonifacij Boni-Belli, B. Angeli de Paz socij, quæ Barezzius, & Vuadingus se habuisse testantur, & apud alios passim allegantur, maximamque mihi lucem præstitissent, nusquam reperiri potuerunt) ad S. Isidori de Vrbe servatis ab anno 1533. ad annum 1587. nullus legatur Custos adnotatus; Custodes tamen in eadem ob Stephani Molinæ continuam, & efficacem assistentiam semper extitisse crediderim.

Ex Arch. S. Franc. de Vrbe in Reg. bull. & decret. fol. 101.

In Arch. S. Isid. de Vrbe armar. 4. n. 2.

132. Quin, & in Chronicis eisdem adnotatum reperio, quòd ante Visitatores Apostolicos à Clemente VIII. deputatos, Reformatorum Custodes ex decreto Cõgregationis Prælatorum Visitationis Apostolicæ, in Capitulis Observantium post electum Ministrum Provincialem, per Reformatos ipsos separatim eligebantur, quod post Gregorij citatum diploma observatum fuisse, dubitare non possumus.

133. Anno etiam 1580. Fr. Petrus Aquilanus in Romana Reformatione Custos actualis, totius per Italiam Strictioris Observantiæ nomine Cardinalem Medicæum Ordinis Protectorem exoravit, ut Syndicum Apostolicum juxta decretales *exiit*, & *exivi* pro singulis Reformationis cœnobiis concedere dignaretur, quod Cardinalis ipse dato decreto die 16. Maij 1580. ultrò concessit; prudenter advertens, quòd absque Syndici præfati usu in Cœnobiis mediocriter adauctis vix servari possit Apostolica Regula Minorum.

Arch. S. Franc. de Vrb. loc. cit.

134. Anno etiam 1588. Cardinalis Matthæi totius Ordinis Protectoris edicto publicatum fuit, ut litteras obedientiales à Custodibus Reformatis expeditas pro Fratribus de Familia ad Custodiam admittendis, nec Minister Provincialis, nec alius quicumque valeat impedire.

Ibid.

135. Hieronymus ipse Cardinalis Matthæyus Ordinis Protector dato decreto die 12. novembris 1588. concessit, & ordinavit. 1. Vt quoties Reformatorum Custodem eligendum esse cõtingat, quo tempore per Fratres de Familia Capitulũ Provinciale non celebretur, liceat ipsis Reformatis sua seorsim Capitula Custodialia celebrare. 2. Ne possint Reformati in Confessarios Monialium deputari, quæ non sint Reformationi subjectæ. 3. Ne Confessarij de Observantia in Conventibus Reformatis valeant cohabitare. 4. Ne Reformati ad generalia Ordinis statuta reformatorum rigori præjudicialia obligentur. 5. Non liceat Custodi Observãtes ad Reformationem venientes extra capitulum sine Fratrum suorum assensu, quorum in Conventu recipiendos deputare intendit, nec in Capitulo sine Vocalium suorum expresso consensu recipere. 6. Observantes sine Custodis Reformati licentia in Reformatorum propriis confiniis quæstuare non possint. 7. Nemini liceat in Custodem, aut Guardianum pro Reformatis eligi, nisi continuo biennio à suo ingressu ad electionem usque inter ipsos perseveraverit, quàmvis longiori etiam spatio temporis aliàs inter ipsos convixerit.

Ibid. fol. 105.

136. Eodem anno Sixtus V. Gregorij in Pontificatu Successor, dato Brevi *Nuper siquidem, &c. Romæ die* 13. *Martij* Strictioris Observãtiæ Custodibus concessum esse voluit, ut servatis quibusdam conditionibus, quas in bulla expressit, extra Capitulum, & Congregationem Novitios ad Ordinem recipere valerent; quod anno 1603. per Congregationem Visitationis Apostolicæ, & per Clementis

Ibid. fol. 282. & Chronol. Seraph. fol. 247.

tis VIII. decretum confirmatum, & ampliatum fuisse legimus; ut sequitur.

Bull.Rom. t.3.fol.156 bull. 106. SAnctissimus D. N. D. Clemens Papa Octavus. Supplicationi Fratrum Reformatorum Ordinis Min. de Observantia S. Francisci inclinatus, bonum propositum cujusque ad ipsam Reformatorum Religionem transire, in eaque Altissimo famulari cupientis, fovere volens, Custodi ejusdem Ordinis cum unanimi duorum Guardianorum, & dictorum Discretorum cujuscumque Custodiæ voto, plenam potestatem facit recipiendi, & admittendi ad habitum sui Instituti Novitios quovis tempore, etiã extra Capitulum. Non obstantibus decretis generalibus Sanctitatis suæ eo de genere editis, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 1. Ita tamen ut priùs examinentur diligenter per ipsos Custodem, Guardianos, & Discretos recipiendorum, & admittendorum qualitates juxta Ordinis Regulam, decreta, & Constitutiones Apostolicas.

§. 2. Et Custos sub pœna privationis vocis activæ, & passivæ teneatur in proximo tunc futuro Capitulo Custodiali, vel ejus loco Congregatione etiam Custodiali singulis annis habenda, referre quot acceperit Novitios, ac illorum qualitates, & in quibus Monasteriis recepti commorentur, approbationem, & confirmationem receptionis, & admissionis ante professionis emissionem obtinere, aliàs supradicta omnia ex nunc, prout ex tunc irrita esse voluit, & hujus decreti authoritate declaravit. Dat. Romæ die Dominico, 23. Novembris 1603.

Ex Arch. S.Fran.de Vrbe lib. bull. 137. Custodibus iisdem præfato anno 1588. die 12. Aprilis expedito decreto Sixtus indulsit, ut cum suis subditis ad Guardianatum eligendis, dummodò in trigesimo ætatis anno essent constituti, quàmvis decretum per Religionis statuta tempus non complessent, possent dispensare.

138. Cùm etiam Fr. Thomas de Massa ex Marchiæ Provincia in Cis-montanis Commissarius Generalis Conventus aliquos aliis non contiguos Reformatis, contra Clementis VII. constitutionem vellet assignare; Sixtus ipse super non contiguitatem illam edito sequenti diplomatæ dispensavit.

SIXTUS PAPA V.

Dilecto filio Commissario Generali Cis-montano Ord. Fratrum Min. S. Francisci de Observantia nuncupatorum.

DIlecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum. fœl. rec. Clem. Papa VII. Prædecessor noster de tunc existentium S. R. E. Cardinalium unanimi consensu, inter alia statuit, & Ordinavit, ac in virtute S. Obedientię districtiùs præcipiendo mandavit, quòd tunc, & pro tempore existentibus professoribus hujus Ordinis Reformatis nũcupatis per Generales, & Provinciales Ministros, cæterosque dicti Ordinis Prelatos, & quemlibet ipsorum assignarentur loca, quantùm fieri posset, contigua quatuor, vel quinque juxta numerum Fratrum eorumdem, & si in futurum plures Fratres vellent se vitæ præcedentium conformare, & ab eis acceptati forent, Minister Provinciæ cum Diffinitoribus in Provinciali Capitulo teneretur alia loca, quantùm possibile foret, contigua eis assignare, & Prioribus addere, prout in litteris dicti prædecessoris desuper 16. kal. Decembris Pontificatus sui anno nono confectis, pleniùs continetur. Arch. Aracel. Reg. 2.

Cùm autem ad augendam Christi fidelium devotionem, & salutem animarum procurandam plurimùm intersit, ut ij Fratres in Civitatibus, seu locis eis vicinis degant: Nos tenorem dictarum litterarum præsentibus pro expresso habentes supplicationibus tuis hac in parte inclinati, Tibi unam S. Crucis Neapolitan. & aliam S. Francisci Castrimaris, ac reliquam S. Pauli extra muros Bononien. dicti Ordinis domos, etiamsi illę non sint contiguæ aliis locis, seu domibus eorumdem Fratrum juxta litterarum dicti prædecessoris tenorem, dictis Fratribus Reformatis assignandi, ipsisque Fratribus illas recipiendi, & inhabitandi licentiam, & facultatem per præsentes concedimus. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ &c. die 6. Octobris 1588. Pontif. nostri anno 4.

139. Cùm verò Fratres Discalceati de Hispania sub Ioanne Baptista Pisauriensi in Italiam venientes, Conventus sub Discalceatorum disciplina, & Obedientia recipere, nec non Novitios acceptare Bull.Rom. t.2. bulla Sixti V.

ceptare incœpissent; Sixtus Pontifex dato Brev. *Cum sicut, &c. die* 20. *Novembris* 1588. quod supra describemus, eos omnino suppressit ex hoc allegato in bulla prætextu, quòd jam introducti essent in Italiam Reformati Conventuales, & Reformati de Observantia. Semper autem in allegatis bullis Sixti Pontificis Reformatorum Custodes nominantur; sicut de facto in plurimis Provinciis jam tunc præextitisse leguntur.

140. Ex prænotatis Sixti V. litteris, nec non ex plurimis Cardinalium Protectorũ pro Reformatione Decretis tùm hîc, tùm in Archivio S. Frãcisci de Vrbe in præcitato libro bullarum, & decretorum per extensum relatis evidentissimè apparet, quanta per Gregorij XIII. allegatam constitutionem continuatumque zelum, Strictioris Observantiæ professores recuperatis Custodibus, obtentis Novitiatibus, multiplicatisque Conventibus, quanta, & in qua fœlicitate fuerint prosperati, proprio etiam sub regimine constituti.

Verùm Clementis VIII. incomparabili zelo ultra fidem dilatari promeruit, & ramos suos undequâque protendere; ita ut considerabilem, atque nobilissimam jam partem in Corpore Seraphico constituerit.

Arch. Aracœl. cur Cis-m. t. 2. fol. 103. & fol. 106

141. Clemens etenim, qui ad reformandas Religiones natus esse videbatur, de promovenda potissimùm in Ordine Min. Strictiori Observantia, singulari applicatione cogitabat; statim namque ab adepto Pontificatu inter alia, quæ pro ipsius fœliciori progressu ordinavit, per Cardinalem Mattheyum Ord. Protectorem ad Vallisoletana Comitia quasdam pro universali Ordinis reformatione constitutiones transmitti voluit; quarum vigesima nona hæc habet [Novitij tùm Clerici, tùm Laici probationem non faciant, nisi in locis ad Novitiatum designatis: Curetur autem, ut hujusmodi loca sint inter Reformationes] Deinde quinquagessima sic habet [Vnaquæque Provincia tria saltem Reformatorũ, seu Recollectorum habeat Monasteria, in quibus Regulæ puritas servetur juxta duas declarationes, nẽpe Nicolai III. *Exiit*. & Clementis V. *Exivi*. Singula autem Monasteria hæc suos habebant Custodes, vel alios juxta cujusque Provinciæ morem.]

142. Hinc ergo Frater Bonaventura de Calatagyrone Siculus omni virtutum genere conspicuus (quod legationes Apostolicę tota fœlicitate completæ clarè deprædicant) anno 1593. ad supremam Ordinis Præfecturam evectus, statim de Ordinis Reformatione apprimè sollicitùs, hoc unum præ reliquis Provinciarum Visitatoribus majori applicatione commendavit, ut Fratres sollicitè de rigorosa vitæ illibatæ obligatione commonendo eos ad sanctam Recollectionem vividè hortarentur, illos autem, qui in præfatis Recollectionis, seu Strictioris Observantiæ Conventibus separari elegissent, recepta singulorum scriptione, in notas redigeret, ad hoc ut in Capitulorum celebratione de Cœnobiis opportunè posset provideri. Ibid. f. 125.

143. Vnde & ad Archiepiscopum Genuensem rescribens Dat. Papiæ die 24. Maij 1594. particularem Reformatorum secessum, atque vivendi modum & approbat, & commendat, ejusque ampliationem sese desiderare protestatur, atque ex animo se promoturum fore promittit. Ex hoc autem potissimùm illorum laudat constitutum particulare, quòd ad decretales Nicolai III. *Exiit*, & Clementis V. *Exivi* se se obligaverint; utque in illis immobiliter permaneant, efficaciter adhortatur; non quòd Martinianæ relaxationem in Regula contineant; sed quia illæ longè puriores esse comprobantur. Denique ostendit magnos semper, & parvos fuisse in Religione Conventus, ut spiritualiores in istis, in illis qui studia sequuntur, possint sustineri; cum illa quidem differentia, ut ex majoribus Cœnobiis primarias Religionis glorias tum doctrinæ, tum honorabilium laborum titulo, sed & indubitanter ab iisdem relaxationis semina prodiisse fateamur: in minoribus verò pœnitentiæ rigorem, necnon paupertatis apicem, Regulæque Franciscanæ puritatem meliùs, & diutiùs fuisse conservatam; subintroductas autem relaxationes in majoribus faciliùs per Regularis disciplinæ restitutionem posse communiter emendari. Ibid. fol. 135.

144. Dehinc, ut Clementi Pontifici morem gereret, particulares pro Reformatis constitutiones publicavit sub die 20. junij 1595. (quod jam pridem fecerat Gonzaga, antiquas Quiñonij leges pro Recollectis typis impressas trans-

mittendo ad singulas Provinciarum domos recollectas) illarum caput primum placet hîc apponere, quoniam Strictioris Observantiæ qualis tunc temporis esset in Religione status, exinde clariùs elucescit: cætera cum aliis Ordinis statutis in Chronologia Seraphica, & in tomo 3. subseq. legenda dimitto.

Chron. Seraph. fol. 503. c. 1

145. [De obedientia cap. 1. Cum perfecta in Superiorum manibus sui ipsius resignatio illud sit sacrificium, quod nostra voluntate semel pro toto vitæ cursu Domino obtulimus in Religione; Reformati Fratres, qui arctioris vitæ modum profitentur, humiles se, & subjectos, ac in omnibus obedientes, quæ animæ, & Regulæ non sunt contraria, Patribus Ministris ex ejusdem Regulæ præscripto exhibeant. Circa quod, ut omnis tollatur dissensionis occasio, & pax Domini in Provinciis, & Custodiis magis virescat; Sanctissimum Dominum nostrum Papam humillimè interpellavimus, quatenùs explicare dignaretur Ministrorum, & Custodum in Reformationum gubernio potestatem: qui benigniter declaravit; Quòd Regulâ dicente, *Fratres, qui sunt Ministri, & servi aliorum Fratrum, visitent, & moneant Fratres suos, & humiliter, & charitativè corrigant eos*; possint, & debeant Ministri Provinciales omnes, & singulas Reformationum domos liberè visitare; easque secundùm Religionis instituta, atque Custodiarum Constitutiones reformare: corrigere insuper, & coërcere delinquentes, dummodò extra Custodias non arceantur, nisi ob majorem Reformationis quietem, & utilitatem adhibito Custodum, & Discretorum judicio aliter videretur. Quòd etiam in Custodiarum domibus Ordinationes, & statuta Religionis, in quantùm Reformationi non adversantur, inviolabiliter observari præcipiant. Quòd ijdem Custodes domos, & loca suarum Custodiarum terminis compræhensa visitare, & juxta Ordinis, earumdemque Custodiarum instituta corrigere, & reformare valeant. Quòd præterea honesta, & urgenti de causâ tantummodo, è suis Custodiis ad alia propriæ Provinciæ loca Fratres Custodum arbitrio mitti possint: nec tamen sub quocumque prætextu extra Provinciam, quam facultatem vult Sanctitas sua Ministris, & Custodibus perpetuò, & respectivè convenire. Quòd sicuti in Capitulis à Custodibus, & Discretis Custodiarum, aliqui Reformati, & idonei Fratres præsentari solent Diffinitorio, à quo illi, & non alij in Guardianos locorum Reformatorum deputari debent; sic, & non aliter fiat, quando extra tempus capitulare, aliquem prædictorum Guardianorum, quacumque de causâ, deficere contigerit: hoc est, quòd Custodes, & Discreti prædicti in deficientis locum alium Fratrem idoneum præsentare debeant; qui, & non alius à Diffinitorio in Guardianum substituatur.

146. Quibus inhærendo ob majorem rei claritatem ordinamus, quòd in quolibet Capitulo per secretum scrutinium, ut eligi solent Diffinitores, duo etiam Discreti Custodiales eligantur: qui unà cum Custodibus actualibus, & præteritis, Guardianorum Diffinitorio, ut supra, præsentandorum provisionem faciant.

147. Cuique etiam loco duos saltem locales Discretos ex antiquioribus, & probatioribus Sacerdotibus deputabunt, in quorum defectum loci Fratres magis idonei poterunt deputari: sine quibus Discretis rem aliquam gravem in suorum administratione Officiorum Guardiani facere nequeant; & hoc sub suspensionis, vel etiam privationis, aut alia arbitraria pœna, utì prædictis Custodibus, & Discretis custodialibus magis expedire videbitur.

148. Insuper ordinat Sanctitas sua, quòd si morte Custodis intercedente, vel alia urgenti de causâ in aliqua Custodia Capituli celebratio necessaria ducatur; id fieri nequeat, nisi Provincialis Ministri, vel Commissarij ab eo, aut à Generali Ministro ad hoc specialiter deputati, interventu, & assistentia.

149. Item ordinat Sanctitas sua, quòd in Provincialibus Capitulis à Diffinitorio aliqui earumdem Custodiarum deputentur Examinatores ad eos Ref. Fratres examinandos, qui aut ad Ordines sacros suscipiendos, aut ad Fidelium excipiendas confessiones Sacramentales, promoveri debent: & quòd illi, qui à dictis Examinatoribus approbati ad locorum Ordinarios mitti debent; si prædicti Ordinarij intra Custodiæ confinia extiterint, à Custodibus licentiam obtinere possint,

possint, sin autem extra, à solis Ministris Provincialibus.

150. Et ut Ministri, & Custodes, visitando, reformando, & corrigendo suo liberè possint officio fungi; nemini Fratrum liceat à Familia ad Reformationem, nisi tempore Capituli, vel Capitularis Congregationis transire: quo item tempore numerum, nomenque Fratrum, quos recipere intendunt Custodes, significare teneantur Ministris, qui hujusmodi licentiam concedere teneantur: Liceat pariformiter solùm Capituli tempore à Reformatione ad Familiam transitum facere, dummodò de hoc Ministri Provinciales, & Diffinitoria opportunè certiorentur.

151. Verùm Fratres illi, qui extra Capitulum, & Congregationes Capitulares à Familia ad Reformationem transire voluerint, id exequi nequeant, absque nostra, vel Commissarij generalis pro tempore licentiâ speciali.

152. Præcepit etiam Sanctissimus Dominus, quòd nemini Fratrum ad alienam Custodiam absque nostra speciali facultate transire liceat. Vnde conformiter ordinamus, neminem Nobis inferiorem sub quocumque prætextu mittere posse, seu licentiare ad Reformationem Fratres pœnitentiatos: nec à Patribus Custodibus recipi posse eos, qui ad fugiendam Ministrorum Provincialium, aliorumvè Superiorum correptionem, ad Reformationem se transferunt; sicque nemo inquisitus recipiatur, nisi priùs ejus causâ per finalem sententiam penitùs completâ, semper tamen Fratres ad Reformationem admittendi, exemplari vita pollere debeant, ut inde innotescat, ad id eos non timore compelli, sed desiderio proficiendi. Nec Custodis, aut Guardiani officia aliquis obtinere possit, nisi priùs per triennium saltem in Reformatione laudabiliter perseveraverit.

153. Ministris igitur Reformationes visitantibus, & ad ipsarum beneficium aliquas Ordinationes facientibus, plena præstetur obdiendientia, ipsæque ordinationes, atque admonitiones, in totum observandæ transcribantur juxta alias constitutiones Reformationum, ut sæpè legi possint, nec oblivioni tradantur. Sic etiam Reformati Fratres suis Custodibus, Guardianis, Vicariis, cæterisque legitimis quocumque nomine censeantur Superioribus humiliter, & reverenter pareant, & obediant.]

154. Cōstitutiones hujusmodi cum Strictioris vitæ professoribus per omnia non arriderent, & proprio rigori ad plenum non-accommodatæ judicarentur; recurrentes nōnulli ex Reformatione Mediolanensi Zelotes ad Clementem Pontificem, Bullam Gregorianam ad sui favorem editam, jamque aliquo modo suppressam (quam Mediolanenses ipsi potissimùm à Gregorio impetraverant) à Sede Apostolica de novo confirmari, & publicari obtinuerunt, unde subitò novas, propriasque leges juxta earum litterarum tenorem sibi componere voluerunt. Ecce Clementis litteræ, in quibus Gregorianæ recitantur. Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. 2. ubi sup. & Chron. M. S. Mediol. loc. cit.

CLEMENS PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

PRo injuncti Nobis Apostolici muneris ratione, de statu Religiosorum quorumcumq; qui sub voluntariæ Paupertatis habitu militātes, in habitu humilitatis, & spiritu Deo vota reddere satagunt, paterna charitate solliciti constitutiones, & ordinationes Summorū Pontificum ad eorum prosperum regimen, & gubernium provide factas, nonnullis mutatis, seu adjectis pro locorum, & temporum qualitate libenter confirmamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Bull. Rom. t. 3. fol. 60.

§. 1. Dudum siquidem à fœl. rec. Gregorio Papa XIII. prædecessore nostro emanarunt litteræ, tenoris subsequentis, videlicet; Gregorius Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam. Cùm illius vicem, meritis licèt minimè suffragantibus, geramus in terris, qui pacem in terras intulit, charitatemque ad invicem præ cæteris omnibus ejus fidelibus præcepit; officij nostri debitam prosequimur actionem, si Regularium personarū, quę relicto sæculo sub suavi voluntariæ paupertatis jugo Dei obsequio se dedicarunt, pro commisso Nobis officio, concordiæ, ac quieti consulere cupientes, pacem, & charitatem inter ipsos inducere, inductamque confovere, & quæ eis contraria sunt, falce vigilantiæ pastoralis ad radicem posita, prout rerum, & tem- Bull. Rom. t. 2. bull. 55 greg. XIII.

porum qualitas requirit, quantùm Nobis ex alto conceditur, totis viribus curemus.

§. 1. Sanè licèt aliàs per fœl. rec. Clem. VII. prædecessorem nostrum multa ad quietum, & tranquillum statum pertinentia dilectorum filiorum professorum Ordinis Fratrum Min. S. Francisci de Strictiori observantia Reformatorum nuncupatorum(ut qui Regulam ipsam B. Francisci purè, & plenè juxta illius litteram, & declarationes Nicolai III. & Clem. V. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ut veri Beati Francisci filij, & alumni observare contendant) edita, & statuta fuerint, ut in litteris Clemen. VII. sub Datum Romæ, &c. 16. Kal. Decembris, Pontif. sui anno nono latiùs continetur.

§. 2. Nihilominus quidam ex Reformatis supradictis Nobis detulerũt, quòd ipsis Reformatis quamplures perturbationes, damnaque non mediocria à dilectis filijs Fratribus Minoribus de Observantia nuncupatis, sub quibusdam prætextibus, etiam contra dictarum litterarum Clementis VII. formam inferebantur.

§. 3. Nos igitur eorumdem Fratrum Reformatorum Nuncupatorum quieti, & indemnitati, ejusdem Ordinis prosperitati, ac propagationi consulere volentes, Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus super causis. Episcoporum, & Regularirium deputatis, atque etiam ejusdem Ordinis prædicti Protectori causam hujusmodi audiendam, & cognoscendam commisimus. Qui re maturè discussa, necnon quorum interest, aut intererat, partibus auditis, litterisque Clem. VII. prædictis plenè consideratis, Nobis retulerunt, quæ reformationem hujusmodi magis prosperè dirigere visa sunt. Quare de eorumdem Cardinalium consilio, litteris Clementis VII. prædictis addenda quædam decrevimus.

§. 4. Itaque volumus, & Apostolica authoritate statuimus, & ordinamus, ut Novitij Reformatorum præsentes, & futuri annum continuum inter dictos Reformatos agant ad deliberandum, an inter Reformatos prædictos permanere velint à die ingressus in Custodias, seu loca Reformatorum. Si verò in familia Fratrum de Observantia professionem emiserint, & ad Reformatos de Strictiori Observantia transierint, vel in futurum transire voluerint, habeant itidem annum continuum à die ingressus ad deliberandum, an remanere in hac Strictiori Observantia voluerint.

§ 5. Post præsentium autem nostrarum publicationem, & dictum annum completum, declaramus, prædictos professos extra Reformatos haberi ut professos inter Custodias Reformatorum, nec ipsos, sicut nec alios inter easdem Custodias professos ab iis, sine speciali Apostolicæ Sedis licentia, recedere posse sine apostasiæ nota. Quo etiam anno peracto, tàm Novitios in Custodiis expressè professos, quàm professos in Familia, & in Custodiis annum continuum agentes, volumus ad puram, & plenam Regulæ S. Francisci Observantiam juxta ipsius litteram, ac Nicolai III. & Clementis V. Romanorum Pontificum declarationes, & Clem. VII. litteras prædictas teneri; nec ab ea, Reformatorumque ipsorum obedientia recedere, minúsque à Reformatis ipsis expelli valeant, nisi incorrigibiles juxta antiqua eorum instituta hactenus observata, & nisi qui ad Capuccinos transeundi licentiam in scriptis, juxta Pauli III. & Iulij III. litteras à proprio Custode obtinuerint.

§. 6. Liberum verò sit eidem Custodi, etiam nullo Ministri Piovincialis, vel aliorum suorum Prælatorum habito, vel requisito consensu, vel licentia, nulloque cum iisdem verbo facto, per se, vel alium juxta Tridentini Concilij formam, atque Ordinis consuetudinem Novitios, necnon & Fratres Ordinis prædicti de Observantia, tàm propriæ, quàm alienæ Provinciæ Reformandos, ad Ordinem, ac professionem, & reformationem pro sua Custodia, absque ullo penitùs impedimento, de consilio tamen, & consensu Fratrum illius loci, pro quo recipiuntur, admittere.

§. 7. Teneantur autem Minister Provincialis, vel illo absente Præsidens Capituli, vel Congregationis, & Diffinitores in Capitulis, & Congregationibus Provincialibus, quando familiæ mutari solent, ad petitionem dictorum Reformatorum, alia etiam Provinciæ loca, sive Monasteria aliis Reformatorum locis, quantùm fieri poterit, contigua, vel commoda,

commoda, juxta ejusdem Clem. VII. litteras dare, & assignare, & Prioribus eorum locis addere; Nec Fratrum Reformatorum paucitatem (dummodo ad decem Fratres recipiendos sint idonea, vel brevi tempore in ea illos introduci posse sperandum sit) nec aliam quampiam excusationem, quominus id faciant, objicere possint.

§.8. Minister Generalis dictorum Fratrum de Observantia tantùm, minimè autem Provincialis, sive alij dictorum Fratrum de Observantia Prælati, aut Commissarij in dictos Fratres Reformatos, sive illorum Custodias jurisdictionem, visitandique, & corrigendi facultatem, sive per se ipsum, sive per ejusdem Ordinis, etiam alienæ Custodiæ Reformatos ipsos habeat; minimè tamen possit aliquē ad Prælationem, vel officia, etiam in Custodia promovere, aut correctionis, vel quovis alio prætextu statutis, censuris, casibus, reservationibus propriis, vel Ordinis Reformatos subjugare, aut Custodiæ Custodis, vel Fratrum Reformatorum respectivè potestatem, facultatem, immunitatem, concessiones, gratias, statuta, & pacem quovis prætextu, modo, & quæsito colore directè, vel indirectè annullare, suspendere, arctare, alterare, immutare, impedire, contrafacere, aut inquietare; nec etiam de propria eorum Custodia, domibusque, & locis, nisi pro aliarum Custodiarum dicta visitatione dictos Reformatos, vel eorum aliquem amovere, extrahere, mittere, collocare, vel retinere, nisi prout in singularum Custodiarum Capitulis, vel ab ipso Custode fuerit ordinatum, locaque hujusmodi eisdem Reformatis fuerint assignata; & multò minùs ad Reformatorum, vel Custodiarum loca nō Reformatos, etiam Novitios, vel Monialium Cōfessores, aut alios quoscumque etiam reformandos à Reformatis non receptos mittere, aut in eisdem collocare, vel retinere.

§.9. Nec etiam Reformati ipsi aliquem prædictorum non reformandum recipere, vel ad convivendum, sive de familia in eorum locis retinere ullo modo possint, exceptis Lectoribus à Prælatis ipsorum licētiatis, propriæ Custodiæ necessariis. Qui tamen in Custodia vocem activam, vel passivam habere non possint, sed illa ad Reformatos tantùm in Custodia pertineat; exceptis quoque opportunis Prædicatoribus similiter licentiatis, vel impetratis, & hæc pro tempore tantùm necessitatis, sed sine consensu Custodis in scriptis non possint quicumque dicti Ordinis Prælati, Fratres non reformatos in auditoriis ad ipsorum locorum confines, juxta morem Ordinis pertinentibus ad prædicandum, nec eisdem confinibus quoscumque Fratres ad eleemosinas colligendas destinare.

§.10. Pro necessariis autem negotiis, & de aliis piis causis possint Custodes ad quæcumque Ordinis, & aliorum loca, etiam extra Reformatorum Custodias, maximè ad Sedem Apostolicam, & ad totius Ordinis Protectorem, & pro prædicatione ire, ac Fratres suos mittere, sed causa manendi de familia in locis Ordinis extra Reformatos pro studio, vel alia causa nullo modo Custodes, vel Custodiæ mittere, vel licentiam dare, nec Fratres ire, vel manere, nec Prælati Ordinis eos recipere, vel retinere possint.

§.11. Capitula custodialia singulis annis in propriis Custodiæ locis distinctè, & non extra Custodiam per Reformatos quando, & ubi per proprium Custodem, vel Custodiam fuerit constitutum, fiant; eant tamen & ipsi Reformati ad Capitula Provincialia, ut in dictis litteris Clementis VII. statuitur, & in illis vocem non activam tantùm, sed passivam posthàc habeant. Hujusmodi autem Custodiarum Capitulis solus Custos, qui erit pro tempore, vel eo decedente, Commissarius Custodiæ, vel ipse Generalis Minister, si personaliter tantùm interesse voluerit, præsidere posthàc valeat.

§.12. In iis autem Capitulis unaquæque Reformatorum Custodia plenam, & absolutam habeat potestatem quæcumque statuta, & ordinationes, dummodo contra Deum, animam, ac Regulam, & decreta Concilij Tridentini non sint, juxta litteras Clementis VII. prædictas, condendi, & statuendi, nec in eo per Ministros Generales, vel Provinciales, vel eorum Commissarios, aut alios dicti Ordinis Prælatos quomodolibet impediri valeat. Electione Custodum per Reformatos ad triennium facta, Custodes per se, vel per litteras in signum humilitatis confirmationem tantùm infra mensem petere teneantur à Ministro Provinciali, quandocumque statim facto exhibendam,

dam. Possint autem Custodes, etiam dum expectatur, & antequam petatur confirmatio prædicta, cum plena authoritate liberè Officio suo fungi; quod si confirmationem hujusmodi intra tres dies non obtinuerint, à Sede Apostolica ipso facto tenore præsentium confirmati censeantur, Guardiani verò in Capitulis electi, vel à Custodibus instituti, à Ministro, vel alio quopiam confirmari deinceps non egeant, sed eorum institutio in Capitulis, vel extra ab ipsis Custodibus facta sufficiat. Custos pro tempore electus, vel eligendus in suo officio à prima electione continuet ad triennium, videlicet ad Capitulum Custodiale usque, sive citra, sive ultra triennium fiat, absq; eo, quòd singulis annis rursus eligatur. Custodis autem successoris electio à Custode prædecessore, Guardianis, & Discretis locorum Custodiæ fiat, si tamen etiam intra triennium in singulis annualibus Capitulis universitati electorum videreretur, Custodem minimè idoneum esse, & universitati Reformatorum non utilem, alium sibi Custodem ex Regulæ ipsius præscripto eligere possint, & teneantur.

§. 13. Ipso autem Custode decedente, alius Custos extra Capitulum posthac non eligatur, sed aliquis erit Custodiæ Commissarius, usque ad proximum Capitulum Custodiale, prout Reformati in suis Capitulis ordinaverint.

§. 14. Potestatem verò eandem habeant singuli Custodes in suas Custodias & Fratres, quam Ministri Provinciales in suas Provincias, & Fratres habent, tàm ex vigore Regulæ, quàm ex Romanorum Pontificum concessis gratiis, dummodo hujusmodi Strictioris Observantiæ reformationi non sint contrariæ. Præsertim verò Custodes possint loca ipsa juxta eorum exigentiam resarcire, & augere locis, quæ Guardianum habere non solent, ipsum Guardianum in Capitulis Custodialibus constituere, & in eisdem Capitulis, sive prout in illis fuerit ordinatum, prædicatores, & confessarios sæcularium, servatâ tamen formâ Concilij Tridentini, examinare, & approbare, & illis officium prædicationis, & confessionum audiendarum concedere, & ad illa promovere, atque à casibus, & censuris Prælatis Ordinis reservatis, & reservandis per se absolvere, vel per alium absolvi curare, eos quoque, qui idonei sunt pro suo arbitrio ad Sacros Ordines recipiendos approbare, & mittere.

§. 15. Volumus tamen, quòd si in Capitulis generalibus constitutiones aliquæ, vel decreta, præsentibus litteris, & huic Observantiæ Strictiori non contraria, sed quæ magis ei favere videantur, ordinata fuerint, Reformati ea observare omninò teneantur.

§. 16. Quò verò ad vestitum, induantur prædicti Reformati vilioribus indumentis, & despecto colore, & possint ea repetiare secundùm B. Francisci Regulam.

§. 17. Litteras verò prædictas Clementis VII. quatenùs supradictis non adversantur, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, illisque perpetuæ firmitatis robur adijcimus.

§. 18. Decernentes præsentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostræ defectu, etiam ex eo quòd omnes interesse habentes, vel Fratres de Observantia prædicti, aut quicumque alij vocati non fuerint, notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dspositionibus, etiam ab eadem Sede Apostolica emanatis, & imposterum emanandis comprehendi posse, sed illas pro omnibus, & singulis prædictorum Reformatorum Custodiis, Custodibus, & Fratribus Reformatis præsentibus, & futuris semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri debere.

§. 19. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ubique judicari, ac definiri debere, necnon irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Districtiùs inhibentes Generali, & Provincialibus Ministris dictorum Fratrum de Observantia nuncupatorum, & eorum Cōmissariis nunc, & in perpetuum pro tempore existentibus, & illorum Generalibus, & Provincialibus Capitulis, personisque quibuscumque in illis congregandis, ac omnibus,

bus, & quibuſcumque, quos præmiſſa concernunt, aut impoſterum quomodolibet concernent, & quibuſvis aliis cujuscumque dignitatis, ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis fuerint, ne ſub indignationis noſtræ, & excommunicationis latæ ſententiæ eo ipſo, ſi contrafecerint, incurrendę pœnis Reformatos prædictos illorumque Cuſtodias, Cuſtodes, Diſcretos, Officiales, & Fratres, aut alios quoſcumque, quos præmiſſa quomodolibet concernunt, aut impoſterum concernent, quominus prædictis omnibus, & ſingulis pacificè fruantur, ſeu prædicta omnia, & ſingula ſuum debitum ſortiantur effectum, impedire, retardare, aut pertubare audeant, vel pręſumant.

§. 20. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Mediolanenſi, & Epiſcopo Laudenſi, ac dilecto filio Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicę generali Auditori, necnon univerſis Prælatis, ac quibuſcumque in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis per pręſentes mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Reformatorum prædictorum deſuper fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, illiſque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, juxta præſentium continentias, & tenorem, pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos deſuper per Miniſtrum Generalem, alioſque prædictos quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores quoſlibet, ac rebelles, & pręmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarando, illoſque etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis &c.

§. 21. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationib⁹ Apoſtolicis præſertim fœl. rec. Leonis X. prædeceſſoris noſtri ſuper unione omnium Fratrum Minorum de Obſervantia, & nuncupatione eorumdem, & aliis in dictis litteris Clementis VII. contentis, & quæ eidem Clementi placuit non obſtare, nec non dicti Clem. VII. litteris prædictis pro Reformatis, & Bonifacij VIII. de una, & Concilij Generalis de duabus dietis, dummodo quis vigore præſentium ad judicium ultra tres dietas non trahatur, Bulla aurea, Mari magno, aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus, Apoſtolicis quibuſcumque, dictique Ordinis ſtatutis, conſuetudinibus, privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate roboratis, etiam in forma Brevis, vel quibuſcumque verborum formis, ſolemnitatibus, clauſulis, etiam inſolitis, & quatumcumque fortiſſimis dicto Ordini, vel quibuſcumq; Pręlatis ejuſdem in contrarium conceſſis, approbatis, & innovatis, & in futurum concedendis, approbandis, & innovandis, etiamſi talia forent, quòd pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa, ac de verbo ad verbum &c. præſentibus infererentur, pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris &c. Aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim, ab eadem ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

§. 22. Ceterùm, quia difficile foret, pręſẽtes litteras noſtras, & litteras Clem. VII. prædeceſſoris noſtri, dictis Reformatis, ut præfertur, conceſſas, ad ſingula quęque loca, ubi neceſſe fuerit, deferri, volumus, & authoritate Apoſtolica decernimus, quòd tranſumptis pręſentium litterarum, & tranſumptis dictarum litterarum Clementis VII. etiam impreſſis, ſigillo alicujus &c. Datum Romæ &c. die 3. Iunij 1579. Pontif. noſtri anno 8.

155. Cum autem noviſſimè Nos pro regimine, & gubernio dictorum Fratrum Reformatorum nonnulla Decreta, ſeu ordinationes ediderimus, aut ſuper his dilecto filio Bonaventuræ Miniſtro Generali Ordinis S. Franciſci de Obſervantia nonnullas facultates conceſſerimus; prout in noſtris deſuper in forma Brevis expeditis litteris ſub *Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris die 8. Ianuarij 1594. Pontif noſtri anno. 2.* pleniùs continetur. Cumque pro fœlici ſtatu, & gubernio dictorum Fratrum Reformatorum expediat, pręinſertas Gregorij prædeceſſoris litteras, & in eis contenta, exceptis infraſcriptis per Nos confirmari,

firmari, & à Fratribus prædictis observari. Nos prædictarum litterarum tenorem præsentibus pro expresso haberi, ac singulares Fratres dicti Ordinis Reformatorum à quibusvis excommunicationis &c. de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super consultationibus, & negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum sententia, præinsertas Gregorij prædecessoris litteras, ac omnia in eis contenta, salvis limitationibus infrascriptis, authoritate Apostolica tenore præsentium, quoad Fratres dicti Ordinis Reformatorum in Italia existentes tantùm, perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, omnesque, & singulos, tàm juris, quàm facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus. Et pro majori præmissorum firmitate litteris nostris prædictis, quatenus in aliquo obstent, specialiter, & expresè derogamus.

§. 3. Quoad caput circa receptionem Novitiorum per Custodem faciendã, servetur etiam forma Constitutionis fœl. rec. Sixti Papæ V. prædecessoris etiam nostri super hoc æditæ.

§. 4. Quoad Monasteria ipsis Reformatis concedenda, volumus, ut sint apta ad duodecim saltem Fratres recipiendos, & retinendos.

§. 5. Circa reservationem casuum servetur Decretum à Nobis super hoc editum.

§. 6. Quoad statuta, & Ordinationes de cætero faciendas, ultra ea, quæ in prædictis Gregorij litteris disponuntur, volumus, ut nullo modo decretis per Nos in nostra visitatione Vrbis editis, neque aliorum Summorum Pontificum prædecessorum nostrorum Constitutionibus adversentur.

§. 7. Quoad Prædicatores, & Confessarios examinandos, & approbandos volumus, ut in singulis Capitulis Custodialibus aliquot graves, & periti viri ex Fratribus cujuscumque Custodiæ saltem tres deputentur, qui unà cum Custode ad mittendos ad prædicationem Verbi Dei, vel audiendas Confessiones, etiam ipsorummet Fratrum, ac Lectores publicos simul examinent, neque antea ad hujusmodi Ministeria exercenda ab aliquo approbentur, aut admittantur. Horum etiam cura si examinare, & probare, tàm quoad doctrinam, quàm quoad mores promovendos ad quoscumque Ecclesiasticos Ordines, qua in re servetur decretum Congregationis Interpretum sacri Concilij Tridentini nuper editum, & promulgatum. Hi verò Examinatores in hujusmodi officio confirmari nequaquam possint, sed in singulis Capitulis Custodialibus alij semper de novo ad hoc munus obeundum eligantur.

§. 8. Si quando prædictos Reformatos accedere contigerit ad loca, ubi proprias habent domos, seu Conventus, volumus, & præcipimus, ut ad Conventus, & domos illorum de Familia, quæ in eisdem locis erunt, divertere, aut hospitari nullo modo possint.

§. 9, Decernentes, præmissa omnia, & singula perpetuò valida, firma, & efficia esse, & fore, & per præfactos Fratres Reformatos perpetuò observari debere: præsentes quoque litteras nullo tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationib⁹, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis exceptas esse, & fore, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas censeri. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, necnon irritum &c.

§. 10. Non obstantibus &c.

§. 11. Volumus autem, & authoritate Apostolica decernimus quòd &c. Datum Tusculi sub Annulo Piscatoris die 12. Octobr. 1596. Pontif. nostri an. 5.

156 Cumque interim de Ordine universo veriùs reformando, ad quod Pontifex totis viribus intendebat, seriò in Vrbe tractaretur, P. Franciscus Lunianensis Procurator Ordinis semper data occasione conclamabat, faciliorem ad Sedem Apostolicam recursum nimiùm semper Ordinis candori ob concessa privilegia nocuisse; Rogabat itaque multis sibi

Arch. Aracœl. ubi sup.

sibi consentientibus, ut omnes omnino litteræ Apostolicæ ad Religionem attinentes in unum collectæ à viris doctis examinari deberent, ad hoc ut utilibus in unum compilatis, atque pro Religionis incolumitate confirmatis, inutiles, & quæ noxiæ viderentur, cassari possent, & abrogari: non leve siquidem pro Ordinis reunione commodum inde sperare posse, sibi videbatur. Verum Generalis Curiæ Commissarius Vltra-montanus spem omnem radicitùs abscidit, dum Ordinis privilegiorum amplissimam confirmationem, expedito Brevi. *Ratio pastoralis &c. Dat. Romæ die 20. decemb.* 1596. impetravit, sed appositâ clausulâ, *Salvis decretis à Nobis in favorem Reformatorum concessis*, quæ horum à Provincialibus omnimodam exemptionem importabant.

Ibid. fol. 206.

157. Deinde graves nonnullas ex bulla Gregoriana jam per Clementem confirmata difficultates oriri considerans, ut controversiis omnibus obviaret; repetitis apud Sedem Apostolicam supplicibus libellis postulavit, ut authoritate Apostolica declararetur; cujusnam esset Reformatos Vocales ad Provinciale Capitulum evocare, & pro eorum Discretis localibus eligendis præsidere? an Custos Reformatus in Capitulo Custodiali pro Successoris electione debeat præsidere? unde syndicatorem non habeat, & Guardianos suos pro libito promovere, quorum suffragiis adjutus Provincialatum sibi assecurare valeat? An Reformati saltem in Capitulo Provinciali, & in actionibus Capitularia concernentibus, aut etiam indifferentibus Commissario Visitatori de Familia subjecti esse cẽnseantur? denique an in ipso Provinciali Capitulo ad Provincialatum, & Diffinitoratum vocem activam, & passivam habere possint, cum Ministro subjecti esse non debeant; nec extra reformationem nisi ad visitandas Custodias extrahi non possint, ex ipsa bulla? An extra Capitulum, & Congregationem Conventus Reformatis postulantibus assignandi sint, cum illa ad suum regressum differri præcepisset Minister Generalis in Gallias proficiscens? & quomodo intelligi debeant Conventus contigui, & commodi in bulla designati? Ad hæc memorialia per Pontificem Visitationis Apostolicæ Prælatis remissa; Responsum est die 17. April. 1597. Reformatos in actibus electionem concernentibus Commissario Visitatori (absente Generali) esse subjectos; in Capitulis Provincialibus vocem activam, & passivam habere; in reliquis servandam esse constitutionem (nempe Clementinã). Ad ultima non fuit responsum; fortè quia ex ipsa bulla constare de responsione posset; vel quia seorsim data sint Reformatis.

158. Excrescentibus interim, & quidem notabiliter Reformatorum numero, & pro eorundem firmitate negotiis, cum ista tractari per Ordinis Procuratorem Generalẽ, expedire non videretur; Clem. VIII. ad plenum informatus vivæ vocis Oraculo mandavit, ut Guardianus ad S. Francisci Trans-Tyberim pro tempore titulum Procuratoris pro Reformatis assumeret, & officium exerceret, causas ad Strictiorem Observantiam pertinentes in Apostolica Curia pertractaret. Exercuerunt de facto munus hujusmodi ab anno 1598. Aloysius de Roma, Petrus de Arcu, cæterique successivè Guardiani, donec circa annum 1602. per Visitationis Apostolicæ decretum proprius pro Strictiori Observantia Procurator Generalis in Romana Curia, cum omnibus juribus &c. formaliter institutus propriũ tribunal erexit; ab Vrb. VIII. efficaciùs confirmatus in Bulla *Injuncti nobis &c. die 12. Maij* de quo suprà lib. 3. cap. de Officialibus Curię diximus ad sufficientiam.

Arch. S. Isid. arm. 4. n. 2. fol. 1018.

159. Deinde quo firmiùs Strictioris Observantiæ progressus, atque quietem procuraret, Pontifex ipse novo, salutarique adinvento professores ex ipsa zelo, prudentia, atque pietate præstantiores cum amplissima potestatis plenitudine ad universas Italiæ Provincias Visitatores Apostolicos destinavit, quatenus in singulis efficacia, & fidelitate majori Gregorij prædicta, & sua decreta pro Reformationis ampliatione promoverent; facerentque cum effectu realiter adimpleri. Litteras Apostolicas deputationis hujusmodi Visitatorum post plurimas diligentias à Reformata Provincia Brixiensi habere licuit P. Iacobo Gandino in superiori Italia Commissario directas, ut sequitur.

Ex Chron. M. SS. Pov. Ref. Brix.

Dilecto Filio Iacobo Gandino Fratri Ordinis sancti Francisci Reformatorum Nuncupatorum in Provincia Brixiæ, & Venetiarum Commissario, & Visitatori Apostolico.

160. CLemens Papa VIII dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem &c. Cupientes ut in Domibus, & Conventibus Fratrum Reformatorum nuncupatorum in Provincia Brixiæ, & Venetiarum Ordinis Fratrum Minorum de Observantia S. Francisci existentibus, debita Observantia juxta puritatem Regulæ ipsius sancti Francisci, & Constitutiones nostras, ac decreta nostræ Reformationis introducatur, ac de tua prudentia, fide, integritate, ac Religionis zelo plurimùm in Domino confisi, Te in dicta Provincia Visitatorem Apostolicum, Authoritate Apostolica, tenore præsentium facimus, & deputamus. Teque, ut ad dictam Provinciam te conferas, ac omnes, & singulos Conventus, & Domos Reformatorum hujusmodi visitare, ac in eis debitam hujusmodi Observantiam, juxta institutionem per dilectos Filios Prælatos visitationis nostræ Apostolicæ factam, & tibi eorum manibus subscriptam, & eorum sigillis munitam, tradendam, quam Nos tanquam de mandato, & ordine nostro factam, ejus tenorem, ac si ad verbum insereretur præsentibus, pro expresso, & ad verbum inserto habentes, authoritate, & tenore prædictis confirmamus, & approbamus, introducere authoritate nostra cures, dantes tibi, & concedentes plenam, liberam, & amplam authoritatẽ, & facultatem Domus, & Conventus hujusmodi visitandi, & reformationem hujusmodi in eis, & in quolibet ipsorum introducendi, & ut commodiùs hoc facere valeas, quamcumque Domum, seu Conventum Fratrum de Familia nuncupatorum ejusdem Ordinis de Observantia, quæ, seu qui tibi ad reformationem hujusmodi introducendam commodior videbitur pro Fratribus Reformatis, etiam absque ulla solemnitate, seu forma ad hoc juxta regularia ipsius Ordinis instituta, & Apostolicas Constitutiones, nec non privilegia per Apostolicam Sedem eidem Ordini concessa, acquisita dimissis inde Fratribus de Familia existentibus, & ad alias Domus etiam de Familia translatis recipiendi, necnon etiam Domos, seu Conventus, in quibus ipsi Fratres Reformati degunt, Fratribus de Familia relinquendi, dummodo secundùm tàm ipsam receptionem, quàm dimissionem domorum, vel Conventuum hujusmodi aliquorum Patrum Reformatorum ipsius Provinciæ maturitate, consilio, & reformationis zelo præstantium consensus accedat, Capitulum pariter Custodiale Fratrum Reformatorum convocandi, ac in eo præsidendi, ac ea, quæ ad hujusmodi reformationem stabiliendam spectare videbuntur, in eodem Capitulo statuendi, & ordinandi, quoscumque Fratres tàm ex Reformatis, quàm ex Familia accersiri faciendi, eosque quòcumque opus fuerit mittendi, ac postea ad ipsorum Conventus remittendi, quoscumque contradicentes, vel inobedientes, aut aliàs executionem tuæ Commissionis, & Visitationis perturbantes, vel impedientes, authoritate nostra prædicta per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasque Ecclesiasticas censuras, & pœnas cogendi, & compellẽdi; eosque censuris hujusmodi alligatos declarandi, ac eosdem, si veniam petierint, à censuris, & pœnis eisdem in toto, vel in parte, ac injuncta illis pœnitentia salutari, prout tibi videbitur, absolvendi, cæteraque in præmissis, & ad ea quomodolibet necessaria, vel opportuna faciendi, & exequendi &c. Mandantes præterea in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub indignationis nostræ, aliisque arbitrij nostri pœnis Ministro Provinciali, Guardianis, Patribus, & Fratribus tàm de Familia, quàm Reformatis prædictæ Provinciæ, quòd tibi tanquàm Commissario nostro Apostolico in præmissis omnibus, & singulis promptè assistant, pareant, & obediant: Alioquin sententias, seu pœnas, quas in eos ritè tuleris, ratas habebimus, & faciemus, Authore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Non obstantibus &c. Quibus omnibus, & singulis etiamsi &c. expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 15. Novembris 1596. Pontif. nostri anno V.

M. Vestrius Barbianus.

161. LItteræ verò pro hujusmodi Commissariorũ instructione per Prælatos

latos Visitationis Apostolicæ (de quibus in supra scripto Brevi fit mentio) Italico sermone in septem articulos divisæ, prout in præcitatis M.SS. Brixiensis Provinciæ Chronicis recitantur per extensum, hæc habent in substantia.

1. Ut Provincias sibi respectivè commissas ingressi illarum Ministros Provinciales de Observantia debita humilitate ante omnia conveniant, quibus jam descriptum Clementis VIII. Breve *Pro injuncti &c.* suamque Apostolicam commissionem reverenter ostendentes, ipsos humiliter exorent, ut in reformationis Progressibus pro Dei gloria sanctioribus consiliis sibi assistere dignētur.

2. Ut exinde reformationis Custodem conveniant eodem modo, commissionem suam, necnon sanctam Pontificis mentem pro sanctiori reformationum stabilitate stabilire proponentes; visitatis demum Reformatorum Conventibus, deque eorum, atque incolarum qualitatibus ad plenum informati, atque Cœnobiorum Discretis electis in singulis, de Custodis, Discretorumque consilio in Conventu sibi beneviso, non attento tempore per leges præfinito, Capitulum Custodiale celebrare debeant, in quo congregatis Patribus ante omnia commissionem suam, atque Pontificium decretum exponant, ut Reformati, seclusis omnibus omnino privilegiis relaxativis, & abusibus, ad omnimodam Regulæ puritatem, juxta Nicolai III. atque Clemētis V. decretales, necnon juxta Clem. VII. & VIII. recitatas litteras Apostolicas vivere teneantur.

3. Eodem in Capitulo de singulorum in reformatione viventium, aut ad eam transire volentium, nomina, ætatis, atque Religionis annos, Patriam, & qualitates omnes totâ diligentiâ, & prudentiâ perquisitas in scriptis redigentes, illos subscribere faciant, qui in Reformationis rigore permanere voluerint; ex quibus omnibus de Patrum Saniorum consilio illos eligere debeant in Conventibus Reformatis collocandos, quos magis ad hoc idoneos judicaverint; reliquos Fratres, simul & Conventus reformationi minùs accommodatos Patribus de Observantia ex integro dimissuri.

4. De Patrum seniorum, & saniorum consilio Conventus ex tota Provincia Reformationi, & præsertim Novitiorum educationi magis accommodos eligere debent, sibi à Ministro de Observantia statim consignandos, cæteros ut supra eidem liberè dimissuri; quibus peractis, Custodem Reformationis, duosque Discretos Custodiales de præfatorum consilio, & assensu electos deputabunt; tandem de horum trium voto Guardianos, cæterosque Officiales, & Fratres reliquos in Conventibus reformatis respectivè distribuent.

5. Custodi, Discretis, & Guardianis, ut supra electis, cæterisque Fratribus in singulis Cœnobiis præfatos reformatæ vitæ rigores omnimodè observandos altè contestentur, sub pœna privationis actuum legitimorum contra Superiores hac in re delinquentes, vel negligentes: quod itidem futuris temporibus in singulis Capitulis statim ab electione erit intimandum.

6. Comitiis absolutis Commissarius unà cum Custode Conventus singulos visitare teneatur, ut Fratres omnes verbo, & exemplo ad puriorem Regulæ observantiam diutiùs conservandam instruere, & exercere valeat.

7. Omnibus tandem prudenter, atque religiosè peractis, Commissarius ipse Romam remeare teneatur, Summum Pontificem, nec non Visitationis Apostolicæ Prælatos de omnibus in sua commissione gestis ad plenum informaturus, quòd si personaliter ad Urbem accedere non valeat, informationem prædictam debeat suo scripto supplere.

162. Ad hæc omnia rite cōplenda Iacobum Gandinum præfatum in Veneta, & in Brixiensi Reformationibus integro quasi biennio perstitisse comperio.

163. Ex Regesto autem Ara-Cœlitano Curiæ Cis-montanæ hujusmodi Visitatorum institutionis causa hæc fuisse legitur; quam tamen ob prædicta secundam fuisse illorum deputationem, non immeritò crediderim, cum prima jam anno 1596. præfuerit.

164. Bonaventura de Calatagyrone Minister Generalis anno 1599. ad Urbem veniens de vera totius Ordinis reformatione, necnon de Strictioris Observantiæ fœliciori progressu, atque firmiori stabilitate voluit pertractare; sanctissimam Pontificis mentem pro conservanda, & in antiquum perfectionis splendorem restituenda Seraphica Religione pro Ex Arch. Aracœl. Cur Cism. t. 23 fol. 109.

pro fundamento sui tractatus apposuit.

165. Deinde Ordinis necessitatem pro inducenda reformatione ex nimia Fratrum multitudine, quæ licèt multis in sanctitate, & puritate vitæ semper permanentibus, in communi rigorę conservari non potest, in medium adducens, modos duos à Pontifice excogitatos declaravit: I. Vt Strictior Observantia jam instroducta, prudentiori, & sanctiori, methodo formaretur, quo tutiùs ad verticem perfectionis attingeret: 2. Vt in sola Strictiori Observantia non in Regulari reciperentur ad habitum, & professionem Novitij, ad hoc ut illa semper excrescente, hac decrescente Ordinem universum sanctè reformari contingeret. Tria potissimùm quæ impedirent reformationis progressum sapienter assignavit; Vnde Vmbricam, & Mediolanensem in dies declinare apparebat, & gravissimos inde Patres præcipuas ejusdem columnas ex illa digredi continuò; Causam primam dixit aliquorum scrupulum ex negata Ministris obedientia contra Regulæ tenorem, & Custodibus præstita (quod idem sæpiùs in Observantia Regulari, dum sub Vicariis fuit, legimus contigisse) qui supra Pontificum declarationem de mutando Ministri in Custodis nomine non acquiescerent: secundam ex Custodiarum angustia deducebat, unde fieret, quòd plurimi, vel ob aëris oppositionem, vel alia de causa illis in angustiis coarctari dedignantes, ad Familiam transire postularent; Tertiam denique ex nimio, qui inter Reformatos præscribebatur supra Regulæ præcepta, rigore; qui propterea non omnibus esse posset acceptus. Remedium malis hisce sagacissimum proposuit; ut videlicet ex Custodiis universis Provinciæ quatuor Reformatorum erigerentur; nēpe ex Mediolanensi, Genuensi, Bononiensi, S. Didaci, S. Antonij, & Brixiensi una; altera ex Romana, Vmbrica, Erusca, & Marchiana; tertia ex Basilicatæ, utriusque Calabriæ, & Sicula; quarta denique ex Neapolitana, Principatus, S. Bernardini, S. Angeli, & S. Nicolai Custodiis: Vnde certò certiùs, scrupuli omnes evanescerent, quia sub propriis Ministris, etiam & Custodibus (quod in Observantia Regulari ad Regulæ complementum desideratur) constituti Regulam magis ad litteram observarent; Generali etiam Ministro omnimodè subjecti, hoc uno excepto, quòd cum Reformatis Observantes, & è contra commisceri non possent: unde & in amplioribus Provinciæ spatiis, erectis etiam ad reformationis decorem, atque progressum studiis, libentiùs ipsi Reformati subsisterent: eò vel maximè si ad rerum complementum secundùm integrū Regulæ rigorem, non verò supra ipsum statuta pro reformatione conderentur; hinc etenim adinstar Discalceatarum in Hispania Provinciarum, in Capitulis Generalibus per quatuor suos Ministros, & Custodes vocem activam, & passivam habentes ad Generalatum aspirantes, majores quotidie progressus expectare deberent.

166. Hæc omnia coram Cardinali Protectore, & primarijs de Strictiori Observantia proposita, acceptata non fuerunt; sed postulatos loco Ministrorum Visitatores Custodiarum impetrarunt. Hinc volente Pontifice à Ministro Generali ex primoribus, & antiquioribus Reformationis nominati sunt, pro altioris Italiæ Custodijs Fr. Iacobus de Gandino ex Mediolanen. Pro Pontificia ditione, & Etrusca P. Aloysius ex Romana Custodia: Pr Franciscus de Rupe Aspidis ex Custodia Principatus, & P. Antonius de Pacti Siculus pro reliquis deputati, à Ministro Generali jussi sunt, ut commodiora pro vitæ Reformatæ progressibus statuta simul uniti condere deberent, ut ad illorum solam methodum Conventus omnes, & Custodias sancta, & plena uniformitate componerent, atque ad sanctitudinis perfectionem adducerent. Ibid. fol. 112.

167. Interea temporis dum statuta illa per Visitatores super duodecim Regulæ Capitula condita fuissent, & per Patres à Ministro Generali deputatos examinata; Generalis ipse ad Patriarchatum Constantinopolitanum evectus (reservato ad usque Generale Capitulum Ordinis gubernio) Visitatores præfatos novis illis statutis præmunitos, ac datis sequentibus officis patentibus ad Custodiarum Visitationem, antequam in Gallias pro concludenda Christianissimi cum Sabaudo pace regrederetur, destinavit.

Fr. Bona

Fr. Bonaventura Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Patriarcha Constantinopolitanus, & totius Ordinis S. Francisci Generalis Minister.

Ibid. fol. 141.

DIlecto Nobis in Christo Patri Fratri N.N.&c. Quia dierũ crescente malitia, videmus Religionem nostram, quod dolenter, & non absque maximo animi nostri sensu referimus, in deteriora jugiter prolabi, regimini ejusdem Deo, ac ipsa Religione favente, licèt meritis imparibus præsidentes, nostræ officij partes esse putamus, in eam curam semper incumbere, ut quantùm possibile sit, Deo favente Reformatio in Ordine promoveatur; Id verò, etsi in omnibus locis, qui Franciscana Religione censentur, nobis efficiendum esse sciamus, hæc tamen sollicitudo in locis Reformatorum nobis propensiùs imminet, quòd ipsi in sortem Dominicam specialiùs evocati ad Observantiam mandatorum Dei, ac Patris nostris Francisci fortiùs obligati noscuntur. Cùm igitur diù desideraverimus, non modo Ordinem universum, sed præsertim, utì charissimos Filios nostros Reformatos ipsos præsentialier visitare, nec unquam negotiorum gravissimorum causâ id nobis licuerit; tandem decrevimus, per pios Religiosos, ut suæ professionis Zelantes id executioni mandare, quatenus visitatione salutari collapsa restaurentur, debilia roborentur, & pristinus ille decor in Ordine restituatur. Propterea plurimùm confidentes de tuæ mentis sinceritate, integritate, justitia, & zelo, & indubiam spem gerentes, quòd ea, quæ tibi duxerimus committenda, prudenter, & studiosè exequaris, virtute præsentium in infrascriptis nostris Reformatorum Custodiis N. N. N. nostrum Generalem Visitatorem, cum plenaria nostra authoritate visitandi, monendi, reformandi, corrigendi, absolvendi, & omnia alia faciendi, quæ vel usu hujusmodi Generales Visitatores facere consueverunt, seu potuerunt, & nos ipsi, si personaliter adessemus, facere, mandare, aut exequi possemus, Te instituimus, creamus, & deputamus. Monemus autem, ut inviolabiliter observes, & observare facias, quæ in ipsorum Reformatorum Bulla statuta esse dignoveris. Si verò contigerit, sive pro corrigendis defectibus, sive pro Fratrum consolatione, aut ipsis ad studium destinandis, vel alia quacumque pia, & justa causa Fratres aliquos, non modò de loco ad locum, sed de Custodia in Custodiam, prout in Domino expedire judicaveris, mutare, id etiam nostra authoritate efficere poteris, cum Sanctissimus Dominus noster vivæ vocis Oraculo die 26. hujus mensis benignè nobis hoc concesserit. Præcipimus autem omnibus, & singulis dictorum Fratrum Reformatorum Patribus Custodibus, Guardianis, & Vicariis in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub gravissimis pœnis, nostro arbitrio infligendis, ut tibi tanquam eorum legitimo Prælato, promptè, & reverentur in omnibus, sicuti nobis pareant, & obediant, ut pro eorum instituto, &c. Tu verò expeditis dictarum Custodiarum visitationibus & audito nostro in Italiam, & ad hanc Vrbem reditu, unà cum Patribus, qui profecturi sunt ad Capitulum Generale, hùc, & ad nostram præsentiam venire curabis, ut nos opportunè doceas de ijs, quæ digna scitu judicaveris, & ipse Capitulo Generali interesse possis, & valeas. In quorum fide &c. Dat. Romæ ex Conventu Aracœli die 21. Martij 1599.

168. Visitatores autem, vel quòd ipsi procuraverint, vel à Prælatis Visitationis Apostolicæ ita decretum fuerit, nova facultate per Pontificem muniti, Visitatores Apostolici fuerunt nuncupati, Observantibus de novo titulo graviter dolentibus, quòd inde Ministri Generalis authoritas nimium lædi videretur. Completa verò infra annum Custodiarum visitatione, agentibus Romanæ Custodiæ Fratribus in Ordinem redacti, cessarunt ab officio, licèt Minister Generalis ipsos ad Comitia usque Generalia continuari voluisset. Ibid. fol. 140.

169. Cum Verò celebratis Comitiis anno 1600. post mensem Octobris Minister Generalis fuisset ab Italia digressus renovati sunt de Pontificis mandato Visitatores Apostolici, qui cum plenitudine potestatis Custodias sibi respectivè commissas independenter ab alio quocumque visitarent, & Reformationem numero, & perfectione vitæ promoverent. Horum occasione Visitatorum duo ad historiæ intelligentiam, & ad contestandam duorum insignium virorum innocentiam

nocentiam non adnotare non potui: primum est de Iacobo de Gandino semel, & iterum, & tertiò inter Visitatores Apostolicos adscripto: Venerabilis hic Pater tum doctrinâ, tum prudentiâ, & vitæ probitate, zeloque regularis disciplinæ insigniter conspicuus cum semel, & iterum Reformationem suam Mediolanensem (licèt in Dominio Veneto natus) sub Custodis titulo magna cum laude gubernasset; atque in Ministrum Provinciæ Mediolanensis electus, officium post breve tempus ultrò renunciasset; ubi leges Bonaventurę Generalis pro Reformatis publicatas excepit, & dilatatam in eisdem super Reformatos Ministrorum Provincialium authoritatem advertit; unâ cum P. Antonio de Vigevano ibidem Reformatorum Custode Romam veniens à Clemente Pontifice sincerius informato, Apostolicas litteras pro Strictiori. Observantiæ confirmatione, ampliatione, fœliciorique progressu, jam supra recitatas impetravit. Institutus deinde, ut diximus, Visitator Apostolicus, cum reliquis sociis suis novas pro Reformatione constitutiones exscribens, illud principaliter ordinatum voluit (à Pontifice dehinc approbatum, & confirmatum) ut pro induendis Fratribus quærerentur ex mendicatione lanæ, habitusque in Conventibus per Fratres ipsos colore griseo fabricarentur, vinumque dietim per manualia vascula ostiatim emendicaretur. Tandem anno 1600. cum tribus aliis iterum Pontificis authoritate in Visitatorem Apostolicum deputatus super sex illas Insubrię Custodias; illud præ cæteris intendit, ut sancti Patris Francisci, & Seraphici Bonaventuræ exemplo, qui Moniales gubernare renuebant, Monialium curam omnem à Reformatis abdicaret; quod jam anno. 1571. ex B. Pij voluntate in Generali Capitulo sub Christophoro de Capite-Fontium Ministro Generali fuisse impetratum dicebatur; & in tabula ejusdem Capituli inter alia pro Hispanicis statuta insinuatur *Fratres Provinciarum Recollectorum curam Monialium non suscipiant, sed illa ad proximas Provincias pertineant.*

Chron. M. S. Ref. Mediol. P. Franc. de Trivillo. c. 41. & 46.

Ex Reg. Vltram. Arch. Aracœl. fol. 205.

170. Inde factum est, ut cum Conventus quatuor; quos in agro Brixiano Reformati tenebant, in Bergomensi habere voluerit; dumque Monasterium Bergomi sub Fratrum spirituali directione constitutũ, præhabito Visitationis Apostolicæ Prælatorum consensu, non obstantibus maxima Monialium oppositione, & potentiorum Civium repetitis in contrarium supplicationibus, in manus Ordinarij renuntiare voluisset, mortem pro officij sui executione crudelissimam objerit. Post translatos etenim è Brixianis ad Bergomenses Conventus Reformatos, ubi facilius esset lanas emẽdicare; dum pro abdicandis ab Ordine Sanctimonialibus decretum ab Vrbe expectaret, ad Mediolanensem Custodiam regressus Trivilij in Conventu B. V. Annuntiatæ Martham de Lecco ex Tertio S. Francisci Ordine devotissimam fœminam audire coactus est, quæ cum lachrymis rogavit, ne Bergomum iterum rediret, aliàs à perfidis durissimè occidendus.

Chron. M. SS. Mediol. cit.

171. Iacobus autem respondit intrepidè se mortem gloriosè subiturum, si pro Dei servitio, & officij sui illibata executione mori contingeret. Vbi tandem Bergomum pervenit, & Monasterium ab Ordinis gubernio rejecit; Comes quidam ad eum alloquendum veniens servum adduxit, qui portâ ejus diligenter observatâ, nocte potuit sequenti cum quatuor aliis sicariis de illius Comitis mandato Conventum per muros ingressus zalantissimum Visitatorem, quasi novum Isboseht in lectulo jacentem inaudita crudelitate interficere.

172. Cum igitur ignorarentur interim homicidæ; Fr. Bernardinus Obicinus de Ameno Custodiæ illius Præfectus, & quidam alij ejusdem Cœnobij Fratres de Senatus Veneti mandato in teterrimũ carcerem inclusi, dirissimisque tormentis per annum examinati, & innocentes reperti, in exilium tamen fuerunt relegati; donec à Deo justitiam, & innocentiam protegente, unus ex sicariis illis ob alia facinora depræhensus, & in tormentis super illa examinatus, vero dolore adactus, nefandum sacrilegium, de quo non interrogabatur, cum integra rei serie, & impij Comitis mandato ad plenum confessus; se idcirco à Deo fuisse justè punitum, conclamavit. Intercepti ex hujus occasione complices post sceleris cõfessionem occisi sunt; Comes autem interim in Mediolanense Dominium diffugiens, dum noctu ad indignitatem

gnitatem quandam contenderet, crudelissimè & ipse interfectus occubuit.

173. Secundum, quod adnotandum fuit ex necessitate, est de P. Bernardino Obicino ab Amæno, quem Vvadingus ex falsa informatione facit ab Orta; hîc enim æquè doctissimus, ut ejus opera alibi referenda testantur, ac pijssimus, & zelo regulari ferventissimus; dum Bergomi Custodem ageret Reformatorum, quo tempore fuit, ut diximus, à sicariis occisus P. Iacobus antedictus; cum de sacrilegis interfectoribus nullum appareret indicium, veluti Fratrum Præfectus, unà cum loci Guardiano, & aliis fuit à justitia sæculari diutino carceri mancipatus, gravissimisque tormentis ad extorquendã veritatem cruciatus, donec, ut diximus, veritate comperta, fuit cum honore dimissus, semel, & iterum in Brixiensi Provincia Minister, etiam Reformationis Custos, ad plures Provincias sæpè Commissarius Visitator amandatus. Demum in Comitiis Ordinis in Ministrum Generalem acclamatus, at ex ratione politica exclusus, ad Episcopatum Vincentinum nominatus, debitum mortalitatis absolvit.

174. Historia hæc, quia non omnibus cognita, occasionem invexit, ut minùs dignè de Iacobo isto alicubi scriberetur, quasi de nimio pro Strictiori Observantia zelo, atque pro Sanctimonialibus ab Ordinis regimine abdicatis fuerit à Deo castigatus. Præ cæteris autem Ioanninus Ninnus è Provincia Sancti Iacobi Recollectus in Salmaticensi S. Antonij Recollectorũ Conventu Alumnus publicatis die 18. Frebruarij 1622. libellis, ut contra Reformationes graviùs invehi possit, dedecora illa falsissima, quę summis laboribus vix sacer Ordo Minorum à se potuit excutere, commune damnum non considerans, Matri suæ iterum incutere non erubuit: Gandinum istum dicit, non immeritò fuisse à Deo crudeli morte castigatum, quòd nimio ardore coram Clemente Pontifice pro Reformatione stetisset: Clementem ipsum altiùs in fine fuisse lacrymatum, quòd tanto zelo Reformationem promoverit. Deinde concedens Paulum de Sulmone Commissarium Generalem, & Benignum de Genua nuncupatum Ministrum Generalem, fuisse Reformatos, subjungit, Italos de Strictiori Observan-

Ex Arch. Matric. S. Francis. in Reg. Ord. a. 21. fol. 249.

tia Cõmissario Generali de Familia nolle ullo modo subjacere, Ministro Generali nimiùm arctasse potestatem; ex defectu denique humilitatis præesse semper velle, nunquam verò subesse, aliaq; superaddit, quæ sepellienda magis, quàm iterum in lucem edenda mihi videntur. Hæc omnia cum diversis apologiis tanquam ad Gregorium XV. Pontificem directa, dum Vicarios Generales in Hispania, & Italia deputasset, Typis edita anno 1622. evulgavit.

175. Paulo V. post Clementem ad Pontificatum assumpto renovatos fuisse legimus Apostolicos illos Visitatores datis litteris, *Decet Romanum Pontificem &c. Dat. Romæ die 22. Ianij 1606.* quæ in Indiculo Bullarij Alvæ citantur. Sub Gregorio etiam XV. fuisse Visitatores illos in officio confirmatos habemus indubium, tum ex ipsius zelo pro Ordinis Reformatione singularissimo, tum ex ipsius diplomate *Onerosa*, quod infra dabimus per extensum; tum ex variis rerum successibus, quos habemus ex Regestis. Etenim P. Clemens de Placentia olim Diffinitor Generalis Ordinis, atque in altioris Italiæ Provinciis Visitator Apostolicus anno 1622. Fr. Ioannem Franciscum Blancardum à Sospitello virum utrâque litteraturâ, regularisque disciplinæ, sed præsertim paupertatis zelo inter paucos insignẽ, Regiis Sabaudis Principibus acceptissimum (quibus erat à secretioribus consiliis) ad erigendam in nova S. Thomæ Provincia Reformationem amandavit.

Ex rel. Prov. Ref. S. Thom.

776. Etiam sub Vrbano VIII. Pontifice conservatos fuisse in officio Visitatores, constat ex ipsius litteris Apostolicis; in bulla siquidem *Romanus Pontifex &c. die 15. Martij 1623.* inferiùs recitanda, per quam Vicarium Generalem, Reformatorum à Gregorio deputatum abolevit, Visitatores duos Generales, unum in Orientali Italia, alterum in Occidentali constituit, sub formis, & modis ibidem recitatis; quos insuper per se ipsum nominare dignatus est, expedito hoc speciali diplomate.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Arch. S.Franc.de Vrbe ex cop. impressa.

CVm Nos nuper deputationes, electiones, & confirmationes de dilectorum filiorum Antonij Strozzij, & postea eo à munere infrascripti officij absoluto, Aloysij à Cruce personis prævia electione de ejus persona ad idem officium à Fratribus facta in Vicarios Generales Fratrum Ordinis Minorum S.Francisci Strictioris Observantiæ Reformatorum nuncupatorum citra-montes commorantium, & existentium, per fœl. rec. Gregorium Papam XV. prædecessorem nostrum factas; singulasque ipsius Gregorij desuper confectas litteras sub certis modo, & forma tunc expressis, Apostolica authoritate revocaverimus, cassaverimus, & annullaverimus, viribusque, & effectu omninò evacuaverimus, eosdemque Fratres Reformatos nuncupatos ex tunc de cætero perpetuis futuris tẽporibus sub obedientia Ministri Generalis Minorum de Observantia, seu de Familia similiter nuncupatorum degere debere, prout degebant,& vivebant ante primò datas ejusdem Gregorij prædecessoris litteras, ac aliàs in omnibus, & per omnia secundùm dispositionem litterarum, seu Constitutionum rec. mem. Gregorij XIII. Clemen. VIII. & Pauli V. Rom. Pontificum similiter prædecessorũ nostrorum; unum verò pro Regno Neapolis, & Siciliæ,& alterum ex ipsis Reformatis Visitatores pro reliquis Italiæ Reformationibus à Custodibus de triennio in triennium, de nostro tamen vel Rom. Pontificis, ac ejusdem Ordinis apud Nos, & Apostolicam Sedem Protectoris pro tempore existentium respectivè consensu eligi,& contra eos, seu eorum quemlibet,si deliquerit,Generalem Ministrum, cum interventu Procuratoris eorundem Fratrum Reformatorum, ac majori parte Custodum sui districtus procedere posse, ac etiam debere, simili authoritate statuerimus, & decreverimus, prout in nostris desuper in simili forma Brevis, sub die 6. præsentis mensis Martij expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Nos incommodis, quæ per Custodes prædictos pro eorumdem Visitatorum electione, ad præsens verò similiter subeunda forent, obviare, dictisque Reformatis, nè propterea aliqua in spiritualibus, & temporalibus detrimenta patiantur, opportunè providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine,prædictum Aloysium Regnorum Neapolis, & Siciliæ, necnon dilectum filium Nicolaum de Perusio ejusdem Ordinis professores de quorum doctrina, & integritate plurimùm in Domino cõfidimus, in reliquarum Italiæ Reformationum, domorum,aliorumque locorum Regularium Visitatores, cum omnibus,& singulis privilegiis, jurisdictione, authoritate, potestate juxta formam decretorum de mandato ejusdem Clem. prędecessoris publicatorum,necnon gratiis, & indultis Visitatoribus hujusmodi per prædictas eorundem prædecessorum nostrorum litteras quomodolibet concessis, & atributis usque ad proximum futurum Capitulum generale tenore præsentium facimus, costituimus, & deputamus. Mandantes propterea omnibus,& singulis Fratribus Reformatis prędictis, cæterisque,ad quos quomodolibet spectat, & pro tempore spectabit,in in virtute S. Obedientiæ, ac sub indignationis nostræ, aliisque arbitrij nostri pœnis, ut Aloysium, & Nicolaum prædictos Visitatores hujusmodi,juxta tenorem præsentium recipiant, & admittant,eorumque salubria monita, & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent, alioquin sententententiam, sive pœnam, quam Aloysius, & Nicolaus prædicti ritè tulerint, seu statuerint in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Decernentes nihilominùs irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c.Datum Romæ &c. die 20. Martij 1624. Pontificatus nostri anno primo.

177 Veruntamen post celebrata anno Domini 1625. Ordinis Comitia, cum in particulari D. D. Prælatorum Congregatione specialiter per Vrbanum Põtificem deputata de stabilienda pace, atque

atque concordia, & simul solidiore Reformatione ferventiùs ageretur; ad hoc tandem deventum est petentibus ipsis Reformatis, ut præfati Visitatores tanquam non amplius necessarij, (eo quòd Strictioris Observantiæ Custodiæ singulis in Provinciis, tùm stabilitæ, tum ampliatæ reperirentur) authoritate Apostolica aboliti fuerint.

Arch. Araceel. Cur. Cism. Reg. 2. fol. 252.

178. Absoluta de Visitatoribus hujusmodi perdifficili narratione, ut ad temporum seriem redeamus. Anno 1599. cum Bonaventura Generalis pro stabilienda Gallum inter, & Sabaudum pacis conclusione iterum à Pontifice in Gallias amandatus ad Generale Capitulum, (quamvis ad hoc ad alterum annum à Pontifice dilatum) advenire non posset; Paulo de Lacu, cognomine *Bisnetti* secretario suo ad Vrbem transmisso, per litteras suas tanto quidem Prælato dignas Patres Capitulares gravibus illis in turbulentiis, ad Dei servitium, Pontificis satisfactionem, & Ordinis utilitatem dirigere voluit, & pro viribus adjuvare.

179. Epistolam ipsam à necessitate reformandi Ordinis exorditur, quam in Italia magis, quam in Hispaniis, sed multò magis in Galliis urgere testatur, præsertim verò in Chordigerorum Provinciis, quas vel majores, vel unitas, vel Reformatas appellant; sicque per reliquas partes discurrit. Remedium deinde primò ab electione Ministri Generalis aggrediens, hunc omninò per Patrũ Vocalium suffragia tota libertate probat eligendum, tum ex. S. Francisci Regula, qui de modo cæteros deputandi officiales nihil determinans, Ministrum Generalem à Fratribus eligendum esse voluit expressè definitum: tum ex amoris, obedientiæque defectu, quam aliàs Religiosi, Conventus, integræque Provinciæ Ministro sibi invitis assignato exhibebunt minus exactè. Deinde sanctam, & utilem Ordinis Reformationem non nisi per fœliciores inchoatæ Strictioris Observãtiæ progressus fore sperandam affirmat: in hoc autem, tùm Strictioris, tùm Regularis Observantiæ Patres graviùs errasse proclamat; illos quidem, quia titulo non recedendi à primis suorum Patrum institutis rigores vitæ omnino nimios supra S. P. Francisci mentẽ, & decreta velint conservare, non attendentes ulteriùs, quòd cum perfectio sit paucorum, facilè fuit paucis in Conventibus, paucis Religiosis ad rigidam illam vivendi normam, ubi maximè nulla essent studia, nullæ ad extra occupationes laboriosæ, sese accommodare; quod multitudini etiam ad studia, ad Conciones, cæterasque laboriosas functiones distractæ fieret prorsus impossibile; hinc etenim hucusque factum est, ut vel pauci ad Reformatos transitũ expostulaverint, pauciores ibidem remanere consentiant; quocirca Seraphicâ Regulâ, præceptis, & libertatibus in ea descriptis justè contenti, rigores supra Regulam, si sanctè multiplicari velint, appetere in communi, & sub obligatione non debeant. Graviùs etiam accusat, quòd non purè, & sincerè coram Deo profectus suos, sed depressionem Regularis Observantiæ nimio zelo procuraverint; Observantes etiam redarguit, quòd non illos fovere, sed enervare ultra metas justæ defensionis nimio ardore tentaverint, ne divisionem fieri cõtingeret in Ordine. Ad hoc itaque deveniẽdum dicit, ut Comitiis peractis per aliquos tùm de Regulari, tum de strictiori Observantia delectos Patres doctrinâ, prudentiâ, & zelo magis insignes statuta, non super, sed secundùm Regulam, & Põtificias declarationes edantur, ad quæ multitudinem vivere, studia formari, & universa Religionis exercitia compleri non repugnet: ne aliàs ipsis in suo rigore persistentibus, aliam in Ordine reformationem ad Regulæ præscriptum erigi sit necesse. Guardianos autem ad ipsorum petitionem in ipsis esse constituendos, ut antiquitùs, ne dum Amici, & partiales à Diffinitoribus eliguntur, confundi, & præcipitari contingant Reformatorum pacem, sanctiusque gubernium: Commissarium, aut Vicarium Generalem à Discalceatis Hispaniarum (nihil habet de Reformatis Italiæ) postulatum, præter alia multa, hanc præsertim ob causam esse, ut inutilem illis denegandum, quia statim suborta inter ipsos ambitione, & contentione, dum ad superioritatem plurimi adspirent, necesse sit, omnia bona corruere: Visitatores autem non nisi Discalceatos esse illis assignandos.

Tandem de Commissariis Nationalibus, in Germanicis, & Vltra-montanis

præcipuè verò in Gallicis Provinciis per Generales Ordinis, & Familiæ respectivè utrum constituendi, aut sine illis Reformationem ibidem licitum sit expectare; luculenter, & doctè præscribit.

180. Celebratis Comitiis anno 1600. ut Strictioris Observantiæ professores Ministro Generali Vltra-montes contendente, in unitate Ordinis fortiùs perseverarent, ipsos voluit Papa Commissario Generali Cis-montano eodem modo remanere subjectos, quo à Ministro Generali dependebant, dato sequenti diplomate.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilecto filio Fratri Ioanni Francisco Maculino Ord. Fratrum Min: S. Francisci de Observantia nuncupatorum Commissario Generali Cis-montano.

Ibid. fol. 262. pag. 2. Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cupientes Regemini, & gubernio Reformatorum S. Francisci de Observ. opportunè prospicere, ac de tua pietate, prudentia, Religionis zelo, ac in gubernando experientia plurimum in Domino confisi. Tibi durante officio tuo Commissarij Generalis ejusdem Ordinis, & absentiâ Ministri Generalis dicti tui Ordinis, ut vice, ac loco ipsius prædictum Odinem universum Fratrum Reformatorum cum eadem authoritate, superioritate, jurisdictione, & facultatibus Ministro Generali totius Ordinis S. Francisci de Observantia competentibus, & competituris in spiritualibus, & temporalibus, regendi, & gubernandi, plenam, & liberam authoritatem, & facultatem tribuimus, & impartimur. Mandantes propterea dilectis filiis Custodibus, ac aliis Superioribus, & Fratribus universis Reformatis præfatis, ut tibi debitum honorem, & reverentiam exhibentes tua salubria monita, & mandata suscipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent; alioquin sententiam, sive pœnam, quam ritè tuleris, seu statueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Cœterùm volumus, ut quæ Nos per nostras sub plumbo in favorem eorumdem Fratrum Reformatorum, seu alias expeditas litteras disposuimus, immutare, aut aliquo modo alterare non possis, sed illas servare, ac observari facere tenearis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &c. die 2. Octobris 1600. Pontif. nostri anno nono.

181. Ipso in Capitulo cum ex incusato nimio Reformatorum rigore, qui cæteros ab eorum societate arceret; nec non ex ingenti separationis apparentia, quæ exosos redderet; actum esset de ipsis ad faciliorem unionis methodum adducendis; protegente tamen efficaciùs Clemente Pontifice; atque impetratis iterum Visitatoribus Apostolicis, ut sub Gregoriana constitutione vivere possent, evicerunt.

182. Verumtamen quamvis hisce in litteris clausulam ultimam de non violanda vel in minimo plumbata bulla, quam ad Reformatorum favorem (à Nobis jam relatam) ediderat, apposuisset; his tamen non plenè contentus die immediatè sequenti, videlicet 3. Octobris ejusdem anni 1600. in audientia DD. Prælatorum Visitationis Apostolicæ decretum expediri mandavit; quo primùm Commissarius ipse certiorari deberet, sibi non licere virtute præfatæ facultatis super Reformatos à Pontifice concessæ, vel in posterùm concedendæ ante completam singulorum Conventuum de Observantia visitationem, quemquam de Reformatis in eadem Provincia visitare: Deinde ut tàm Commissario præfato, quàm Ministro Generalibus de mandato Pontificis indiceretur, ne in negotiis Reformatorum, in transportandis præsertim de Conventu in Conventum, vel de Custodia, in Custodiam Fratribus, se se contra bullæ tenorem ingerere præsumerent; idque firmiùs providerent, ut quæ Reformati Cœnobia singulis in Provinciis tamquam sibi opportuna postulaverint, sine controversia debeant impetrare. Arch. S. Franc. de Vrbe in Reg. bull. & decret. fol. 81.

183. Denique Zelantissimus Pater pleniùs informatus, quòd ad enervandum ultimo conatu Strictiorem Observantiã operante humani generis inimico (quod & olim contra Regularis Observantiæ professores adinventum, & plurimis in locis per calumniatores publicatum fuisse notavimus, ubi & provisiones Apostolicas in contrarium adduximus) Reformati ipsi tamquam novi in Mundo

Religiosi

Religiosi, novæque professionis assertores, immò (quod pejus est) veluti Franciscanæ Regulæ transgressores, ideoque, ut filij perditionis passim accusabantur, & calumniabantur in populis ad hoc, ut facti gentibus odibiles, eleemosynas non invenirent; edito sequenti diplomate, illos declaravit S. Francisci filios Minoriticā Regulam ad cæterorum Franciscanorum formam, immò & puriùs observare, ideoque ad instar Observantium juribus, & privilegiis, & præcedentiis omnibus frui debere. Quod verbum de illa præcisa obligatione intelligi potest, quòd ipsi præter rigidiora statuta singulariter juxta litterales Nicolai III. *Exiit*; & Clem. V. *Exivi* decretales Regulam Minorum in omnimodo rigore, sine ulla reservatione ex vi suæ institutionis observare teneantur; litterarum tenorem exhibeo.

Bull. Rom. t. 3. bull. 92. Clem. VIII fol. 140.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

Ibid.

EX injuncto Nobis Apostolici muneris debito ad ea libenter intendimus, per quæ Regularis Observātiæ professorum Reformatorum statui, & conscientiæ securitati opportunè consulatur, ut & ipsi professores uberiores in Ecclesia Militanti fructus afferant, & eorum Religio majora in Domino suscipiat incrementa.

§. 1 Cum itaque, sicut accepimus, à nonnullis aliquando oppositum fuerit, dilectos filios professores Ordinis Fratrum Min. S. Francisci de Strictiori Observantia, Reformatos nuncupatos, qui juxta constitutiones Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ac etiam nostram sub dat. Tuscul. die 12. Octobris Pontificatus nostri anno V. novissimè editam, sub obedientia Custodum degunt, eorumque Superiores *Custodes*, & non Ministros appellant, propterea non satisfacere Regulæ à B. Francisco editæ, & per Sedem Apòstolicam sępiùs cōfirmatæ, & approbatæ, juxta cujus litteram sub obedientia Ministrorum vivere vidētur obligati. Cúmque etiam asseratur, dictos Fratres Reformatos contra dictam Regulam agere, ac graviter, & contra votum professionis, præsertim Obedientiæ delinquere, ac exinde perturbationes, & incommoda patiantur.

§. 2. Nos eorumdem Fratrum Reformatorum quieti, tranquillitati, & indemnitati prospicere, atque eosdē adversus hujusmodi molestias, & calumnias tueri, ac omnem super præmissis ambiguitatem è medio tollere volentes, quarumcumque constitutionum, & præsertim nostræ supradictæ super reformatione dicti Ordinis editarum tenores præsentibus pro expressis habentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, harum serie decernimus, & declaramus; supradictos Fratres Reformatos, qui non novam, sed eamdem Regulam, quam B. Franciscus condidit, & fœl. rec. Honorius Papa III. Prædecessor noster confirmavit, quamque etiam Fratres de familia nuncupati Ordinis Min. de Observantia observant, licèt ipsi Reformati puriùs, & juxta ipsius Regulæ litteram declaratam per recolendæ memoriæ Nicolaum III. & Clementem V. Romanos Pontifices etiam Prædecessores nostros observant, sub obedientia Custodum, quibus per supradictas Romanorum Pontificum, & præsertim nostram, constitutiones subjecti fuerunt prædictæ Regulæ S. Francisci, & præcipuè in ea parte, ubi sunt illa verba. *Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris*, plenè, purè, & integrè, & absque ulla dispensatione in voto obedientiæ ita satisfacere, sicut faciunt dicti Fratres de Familia sub obedientia eorum Ministrorum degentes, qui à Custodibus solo nomine differunt, & ipsis Fratribus Reformatis Ministrorum loco præsunt, ipsosque Reformatos, veros filios, & indubitatos Fratres Ord. S. Francisci, & in conscientia tutos existere.

§. 3. Necnon in omnibus eorum Monasteriis, Locis, Domibus, Oratoriis & Ecclesiis, quas nunc obtinent, & in posterum quovis modo, vel titulo obtinebūt, tam in Italia, quàm extra ubiq; locorum, præsertim in Gallia, omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, & indultis, tàm spiritualibus, quàm temporalibus, ac præcedentiis in processionibus, in funeralibus, ac in concursu cum aliis Religionibus, in concionibus certis tempore, & loco vicissim habendis, & in omnibus aliis actibus publicis, & privatis, quibus dicti Fratres de Familia in eorum Mona-

Monasteriis, Ecclesiis, domibus, & locis, ac rebus, tàm de jure, quàm ex consuetudine, vel aliàs frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodilibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere posse, ac debere, dummodo tamen Strictiori Observantiæ dictorum Fratrum Reformatorum, prout in nostris litteris prædictis disponitur, non adversentur.

§. 4. Mandantes insuper in virtute S. Obedientiæ omnibus, & singulis cujuscumque qualitatis, dignitatis, seu conditionis existāt, ad quorum notitiam præsentes nostræ pervenerint, ut nullus imposterum prædictos Fratres appellare audeat, seu præsumat novos Religiosos, aut novæ Regulæ professores, sicque, & non aliter, per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 5. Quocirca Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus quicumque illorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ipsisque Fratribus Reformatis in præmissis efficacis defēsionis præsidio assistētes, faciant authoritate nostra illos eorumdem præmissorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 6. Non obstantibus &c.

§. 7. Volumus autem ut præsentium transumptis &c. Datum Romæ &c. die 7. Septembris 1602. Pontif. nostri anno 11.

181. Post superatas sub Clemente VIII. difficultates, atque controversias omninò gravissimas, atque stabilitis Patrum Reformatorum proprio regimine, necnon Religiosa quiete; sub Pauli V. integro Pontificatu visum est, pacem, atque tranquillitatem Ordini universo esse restitutam; etenim Strictioris Observantiæ leges, atque consuetudines voluit esse immutatas; Decreta per Clementem ad ipsius favorem expedita confirmavit in bulla, *Injuncti nobis &c. Dat. Romæ &c. die 1. Decembris* 1609. per quam supplicante Procuratore Generali Ordinis privilegiia revalidavit. Super mutuam de Regulari ad Strictiorem, & de Strictiori ad Regularem fratrum, atque Conventuum trāslationem leges, & qua, Minister, & Commissarius Generalis super Reformatos authoritate pollerent, methodo firmiori declaravit dato sequenti diplomate.

PAVLVS PAPA V.

Dilecto filio Archangelo à Messana Ministro Generali totius Ord. Fratrum Min. S. Francisc. de Observātia.

182. POstulat Apostolici muneris ratio, quòd nullis nostris exigentibus meritis divina dignatio gerere Nos voluit in terris, ut inter cæteras agri Dominici excolendi curas, minimè negligatur restitutio disciplinæ Ordinis regularis, qui meritò, ut flos quidam, & pretiosus lapis inter Ecclesiæ ornamenta sanctorum Patrum præconio celebratur, ut quæ humanæ fragilitatis vitio tempore collabuntur, pastorali vigilantia divina adspirante gratia corrigantur. Bull. Rom. t. 3. fol. 118

§. 1. Vt igitur B. Francisci Fratres Minorum de Observantia nuncupatis, quod nomine præsefertur in dies magis re ipsa præstent; motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine tenore præsentium statuimus, & ordinamus, ut tu, & tui pro tempore successores Ministri Generales, super omnibus Reformationibus, & Fratribus Reformatis eandem ordinariam potestatem, quam super aliis ejusdem Ordinis Fratribus habes, & exerces, similiter habere, & exercere liberè possis.

§. 2. Quòdque Ministri Provinciales, qui Reformati erunt, ordinariam super

super Custodibus, & Reformatis similiter habeant, & exerceant potestatem.

§. 3. Qui verò ex dictis Ministris de familia erunt, eisdem Custodibus, & Reformatis præcedant, & pro eorũ Superioribus censeantur, & recognoscantur.

§. 4. Custos autem, & ejus Vocales ad Provinciale Capitulum accedant, & in eo in electione Ministrorum, & Diffinitorum vocem activam, & passivam habeant, ipseque Custos à Vocalibus suæ Custodiæ in prædicto Capitulo eligatur, qui unà cum Discretis, Guardianos constituet, & familias in sua Custodia disponet, & ulterius, ut ipse Custos, quoties sibi necessarium videbitur, suam Custodiam visitare, mutare, corrigere, & punire possit.

§. 5. In casu verò appellationis, ad te, & pro tempore existentem Ministrum Generalem appellandum erit.

§ 6. Rursus quotiescumque aliquis ex Fratribus Reformatis ob infirmitatatem, vel aliam legitimam causam à Reformatione exire, & ad Familiam transire voluerit, in Capitulo, aut Congregatione Provinciali de consensu Custodis, & majoris partis vocalium Custodiæ illi cōcedatur; & eorumdem consenssu, necnon Ministri Provinciæ Fratres de Familia ad reformationẽ poterunt migrare.

§. 7. Novitiis quoque, qui in Capitulo, aut Congregatione recipientur, utrũ ad Reformationem, vel ad Familiam ad Novitiatum agendum se conferre velint, eligere liberum erit, servata tamen fœl. rec. Sixti Papæ V. prædecessoris nostri costitutione.

§. 8. Præterea circa Conventus de Familia acceptandos, quidquid á dilecto filio nostro Pompeio tit. S. Balbinæ presbitero Cardinale Arrigonio nuncupato, & à te, ac pro tempore existentibus istius Ordinis Protectore, ac Generali Ministro ordinatum fuerit, observetur.

§. 9. Quocirca in virtute S. Obedientiæ omnibus, & singulis dicti Ordinis, & Reformationis prędictæ Superioribus, & Religiosis præcipimus, & mandamus ut præmissa, omnia, & singula inviolabiliter observent, tibique in illis promptè pareant, obediant, & assistant; alioquin sententiam, sive pœnam, quam rite tuleris, statueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

§. 10. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, &c. die 4. Februarij 1607. Pontif. nostri anno secundo.

183. Deinde per litteras, *Cupientes Regimini &c.* quos supra lib. 3. c. de Cōmiss. Generali exscripsimus similem Cōmissarij Generalis authoritatem explicavit.

184. Anno 1620. Benigno Generali Vltra-montes contendente, ut Generalem in Hispaniis Congregationem celebraret, in Gallias pro Ordinis Reformatione profecturo; Paulus V. dato decreto, *Cupientes Regimini &c.* Dat. 20. Iulij 1620. prout in Regesto Ord. fol. 54. cit. ab Alva in indiculo Bullarij, voluit ut Bernardinus de Moncalvo, qui à Benigno Vicarius Generalis fuerat in Italia constitutus, etiam super Reformatos cum plenitudine potestatis gubernium exerceret, quod & exercuisse constat, ex ejusdem Moncalvi Registro. Reg. Ord. fol. 54.

185. Gregorius XV. post Paulum V. ad Petri solium evectus tenerrimum illum devotionis affectum, quo universum S. Patris Francisci Ordinem, sed præsertim Strictioris Observantiæ professores ante Papatum prosequebatur, in supremo dignitatis vertice positus non imminuit, sed potiùs adauxit; adeo ut Cardinalis Ludovisius ipsius Nepos dicere soleret, Patrui sui domum, dum Cardinalem, & Archiepiscopum ageret, non quidem Conventum, sed continuum Capitulum Fratrum Minorum extitisse: in Pontificatu affectum adaugens adeo teneaciter de reformando Ordine universo decreverat; ut de immittendis etiã externis Visitatoribus verba fecisset, nisi Fratris Antonij Dazæ Generalis in Curia Commissarij, & Bernardini de Moncalvo Vicarij Generalis precibus placatus, expectato Benigno Generali, qui ad negotium ipsum in Galliis tunc hærebat, rem totam Apostolica authoritate complendam dimisisset. Arch. Matrit. in bul. Ord. sub Greg. XV.

186. Duorum de Strictiori Observantia Fratrum Conversorum, nempe Fratris Pauli de Liburno, & Didaci Bononiensis consortio ex specialioris pietatis titulo libentiùs, & apertiùs delectabatur: Tertius ex Hispaniæ Discalceatis accessit Fr. Paulus Matritensis sub eodem prętextu in Pontificis gratiam introductus tanta partialitate, ut eam præ cæteris facilè Ibid.

cilè occupaverit, itaut liberum ad Pontificem haberet ingressum, & colloquium. Hi tres quasi uno agmine facto Gregorium ad hæc per se maximè inclinatum, tota facilitate pro reformatione nimiùm separanda ab Observantibus, supplicari potuerunt; & pro Brevium ad hæc expeditione promptiori, magnam habuisse partem referuntur.

187. Primò etenim Reformationi promovendæ tota singularitate intentus, antiquas Strictioris Observantiæ leges, ut omnem cum Observantibus communicationē pro viribus exscinderet, non leviter immutavit; edixitque, ut imposterum solus Reformatorum Custos, & cum activa tantùm voce ad Provinciale Observantum Capitulum accederet; nullusque de Strictiori in Regulari Observantia officium, vel dignitatem posset exercere. Aliaque plura circa Observantium ad Reformationem transitum, & è contra, atque de hujus Procuratore Generali ordinavit, quæ in ipsius litteris hic appositis clariùs elucescunt.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull.Rom. t.3.f.391. ONerosa pastoralis Officij sollicitudo, meritis licèt insufficientibus, Nobis ex alto commissa crebro Nos admonet, ac inducit, ut ad statum Christi fidelium quorumlibet, præsertim Regularem vitam profitentium, salubriter dirigen. operosis studiis intendentes, ea, quæ fœlici eorum gubernio, prosperęque directioni profutura noscuntur, providè statuamus, & ordinemus prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

§.1. Vt igitur Ordo Fratrum Min. S. Francisci de Observantia Reformatorum nuncupatorum, per totam Italiam fœlicioribus in dies augeatur progressibus, motu proprio, non ad ipsorum Fratrum Reformatorum instantiam, sed de mera nostra matura deliberatione volumus, & mandamus, ut ultra ea, quæ disponuntur in Constitutionibus fœl. rec. Gregorij XIII. & Clem. VIII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum circa modum vivendi Reformatorum, Fratres Observantes Reformati amplius ad Capitulum Provinciale non accedant, nisi solus ipsorum Custos, qui etiam solus vocem activam tantùm habeat.

§. 2. Non habeant in futurum præfati Reformati inter Observantes, seu de Familia aliquam dignitatē, seu officium, & si aliqui de Familia ob aliquam causam, & ob quodcumque privilegium, seu facultatem transierint ad reformationem, nullum officium, & dignitatem habere possint, nisi per sex annos inter eos permanserint, & laudabiliter cum eis vixerint; & illi, qui transire voluerint à Familia ad Reformatos debeant hoc obtinere in Congregatione, seu Capitulo prout modò observatur. Et illi, qui talem licentiam obtinebunt, debeant facere annum Novitiatus integrum, prout alij Reformati faciunt. Intimetur omnibus Reformatis in Congregatione, seu Capitulo Provinciali ad deducendas causas, propter quas velint ad Familiam trāsire, quibus assignetur annus ad deliberandum. quo elapso, nullus postea Reformatus ob quamcumque causam à Reformatis ad Familiam transire possit.

§. 3. Quoad jurisdictionem Ministri Generalis in Reformatos servetur constitutio ejusdem Greg. prædecessoris.

§. 4. Procurator Reformatorum eligatur à Cardinale Protectore pro tempore existenti, qui debeat etiam deputare quatuor Visitatores per totam Italiam de triennio in triennium, qui curent observari litteras piæ mem. Nicolai III. & Clem. V. Romanorum Pontificum, etiam prædecessorum nostrorū, concernentes Observantiam Regularem, & delinquentes corrigant, & puniant, prout eis magis expedire videbitur, certioresque faciant Cardinalem Protectorem, & Procuratorem Generalem Reformatorum, ut & ipsi, quod necessarium fuerit ad animarum salutem, procurent observari.

§. 5. Ministri Provinciales Fratrū de Familia nullā habeant jurisdictionē, potestatem, & superioritatem in Reformatos.

§. 6. Decernentes præmissa omnia, & singula perpetua, valida, firma, & efficacia esse, & fore, & per præfatos Fratres Reformatos perpetuò observari debere.

§. 7. Præsentes quoque litteras nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrę defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspēsionibus

sionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi posse, sed semper ab illis exceptas esse, & fore, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas censeri. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios, quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublato eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane &c.

§.8. Quocirca Ven. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus quicumque illorum per se, vel per alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ipsisque Fratribus Reformatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assisten. faciant authoritate nostra illos eorumdem præmissorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas, aliaque oppotuna remedia juris, & facti, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

§.9. Non obstantibus &c.

§. 10. Volumus autem &c. Datum Romæ &c. die 1. Septemb. 1621. Pontificatus nostri anno primo.

188. Deinde, ut communicationis ad invicem occasiones omnes abscinderet, & Reformatis quietiùs rem suam agere liceret, Vicarium Generalem tùm Hispaniarum Discalceatis, tùm Italiæ Reformatis assignare decrevit: de quo tamen paulò altiùs repetenda sunt motiva.

Arch. Aracæl. Cur. Cis-m. Reg. 2. fol. 206. 189. Iam Anno 1598. cum mortuo sine legitimis hæredibus Ostensi Ferrariæ Duce, Clemens Pontifex Vrbis illius, atque Ducatus possessionem pro Sede Apostolica debitam assumpturus eò contendisset, scandalaque nonnulla particularia tunc Bononiæ contigissent; de dividendo Ordine per assignandum Reformatis Vicarium Generalem per aliquos potentes agi videbatur; nisi Franciscus Lunianensis Procurator Ordinis sollicitâ vigilantiâ accurrês ab ipso Pontifice impetrasset, ne ad Generalis usque jam vicinū ad Curiam Apostolicam adventum aliquid in Religione innovari pateretur; ut de facto in Mense Decembris Generalis Ferrariam ingressus ex conciliata tanta cum gloria inter Christianos Reges pace raro applausu exceptus nubilum omne dissolvit.

190. In Comitiis Generalibus anno 1600. ut sup. in cap. de Discalceatis innuimus) præsidente Cardinali Burghesio, qui demùm fuit Paulus V. Pont. Maximus, interrogati sunt (moventibus jam Discalceatis) Reformati de mandato Pontificis, an sibi expediret Vicarium Generalem habere cum plenitudine potestatis; ad quod unanimes negativè respondentes, sub Ministri Generalis integra obedientia elegerunt perseverare. Arch. Matrit. in Reg. Ord.

Rebus autem, animisque mutatis, Gregorius XV. quamvis Benignus Generalis de Strictiori Observantia fuisset assumptus, Vicarium præfatum assignare voluit; atque non obstantibus P. Bonaventuræ Massignani, tunc Procuratoris Generalis in Curia, multis, & gravibus in contrarium supplicationibus, assignavit: scribit enim ille in suo Regesto, se primùm ad pedes Sanctissimi totâ efficaciâ supplicasse, ut ante Ministri Generalis advētum nihil innovari permitteret; nihil tamen obtento vidit institutum super Italicas de Strictiori Observantia Custodias Vicarium Generalem, cum ampliori Generalis Ministri ordinariæ potestatis præjudicio. Institutionis litteras produco. Arch. Aracæl. Reg. Cis-m. Moncalvi.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

191. EX injūcto Nobis desuper Apostolicæ servitutis officio ad ea, per quæ Christi-fideles sub suavi Religionis jugo, & Strictioris Observantiæ Regularis Altissimo famulantes in laudabili eorum instituto, sublatis impedimentis quibuslibet fœliciter, & quietè perseverare valeant, libenter intendimus, ac desuper Pastoralis Officij nostri partes favorabiliter interponimus, Reg. Vltra-m. t. 2. fol. 250.

prout conspicimus salubriter in Domino expedire. Hinc est quòd Nos prospero Fratrum Ord. Min. S. Francisci Strictioris Observantiæ Reformatorum nuncupatorum Citra-montes commorantiū, & existentium statui, atque directioni quantùm cum Domino possumus, consulere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, dilectum Filium Antonium Strozzium dicti Ordinis professorem, & Provinciæ S. Francisci ejusdem Ordinis Visitatorem Apostolicum aliàs deputatum, in Vicarium Generalem omnium Fratrū Reformat. Citra-montes commorantium, & existentium hujusmodi usque ad festū Pentecostes anno 1614. in quo celebrabitur primum Capitulum generale juxta formam inferiùs præscribēdam, Apostolica authoritate tenore præsentium facimus, constituimus, & deputamus. Insuper authoritate, & tenore prædictis statuimus, & ordinamus, ut hujusmodi Vicarius Generalis habeat in omnes sibi subditos Fratres Reformatos Citra-montes, tàm præsentes, quàm futuros inter ipsos professos, vel qui aliquando ex Fratribus Observantibus, reformatè vivere instituerint, facultatem, & authoritatem sibi aliàs traditam per constitut. fœl. record. Eugenij Papæ IV. Prædecessoris nostri anno 1446. & Pontificatus sui 16. editam, & à fœl. rec. Nicolao V. ac Pio II. aliisque Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris confirmatam, juxta cujus tenorem se rexerunt in omnibus, & per omnia Fratres ipsi Reformati (qui & Observantes vocati sunt) usque ad tempora similis mem. Leonis Papæ X. similiter Prædecessoris nostri, qui anno 1517. totius Ordinis S. Francisci Sigillum, & gradum Ministri Generalis à Conventualibus transtulit in ipsos Observantes, & quoad jurisdictionem Ministri Generalis in Fratres Reformatos, ac eorum loca servetur Constitut. similis mem. Gregorij P. P. XIII. etiam Prædecessoris nostri, quæ incipit, *Cum illius vicem, &c.* dummodo per se ipsum personaliter tantùm, & non alij, neque per alios etiam Reformatos (cùm jam ad hoc deputatus sit Vicarius Generalis Reformatorum) exerceat facultatem, & authoritatem sibi concessam in dicta Constitutione, juxta cujus tenorem nullus alius Prælatus ex Fratribus de Familia ullam habeat authoritatem in dictos Fratres Reformatos, necnon circa modum vivendi Reformatorum, ultra ea, quæ disponuntur in Constitutionibus dictorum Eugenij, & Gregorij ac rec. etiam mem. Clementis VIII. prædecessorum nostrorum hujusmodi; serventur etiam infrascripta, videlicet, quòd Vicarius Generalis Cis-montanus Fratrum Reformatorum circa finem triennij, ex quo ad officium Vicariatus electus fuerit, possit, & debeat Procuratorem Generalem Curiæ, Visitatores (qui & Diffinitorum Generalium munere funguntur, & fungentur usque ad primum Capitulum generale) Custodes, seu Vicarios Provinciales atque Discretos quarumlibet Custodiarum, seu Provinciarum sibi subjectarum habentes vocem in Capitulo, convocare, & capitulariter congregare in loco ab ipso Vicario Generali deputando pro Capitulo Generali ab eisdem Reformatis in festo Pentecostes celebrando, in quo priùs ex ipsismet Reformatis eligētur quatuor Diffinitores Generales cum authoritate sibi per statuta generalia assignata. Hinc eligentur quatuor Visitatores Reformatorum Citra-montes existentium, quorum antiquior præsideat electioni Vicarij generalis proximi futuri, approbandi ab ejusdem Ordinis apud Nos, & Sedem Apostolicam, Protectore pro tempore existente. Deinde eligetur Vicarius Generalis ad triennium duraturus, qua temporis duratione gaudebunt, & Diffinitores, seu Visitatores prædicti, sicut etiam Custodes, seu Vicarij Provinciales: Nemo autem prædictorum possit reeligi ad dictum munus jam à se administratum, nisi sexennio transacto, & ille censeatur in Vicarium Generalem electus, in quem major pars votorum concurrerit, qui postea teneatur petere confirmationem suæ electionis à Ministro Generali intra mensem, si in Italia fuerit Minister Generalis, si verò fuerit extra Italiam, intra tres menses: Generalis autem Minister infra tres dies à die petitionis dictam electionem confirmare teneatur, alioquin, si confirmationem hujusmodi diutiùs concedere distulerit, lapsis tribus diebus, dictus electus in Vicarium Generalem Apostolica authoritate confirmatus maneat, & censeatur. Interim tamen à die electionis usque ad confirma-

tionis

tionis idem electus officium Vicarij Generalis exercere licitè valeat, ac debeat æquè, ac si confirmatus esset. Quòdque in posterum singulo triennio in festo Pentecostes celebretur Capitulum Generale ab ipsis Reformatis in loco, ut dictum est per Vicarium Generalem, sive per Generale Capitulum præcedens deputando. In quibus Generalibus Capitulis pro bono ipsorum Fratrum Reformatorum regimine quæcumque statuta, & ordinationes, quæ de jure, consuetudine, & privilegiis Fratres de Familia possunt (Regularibus tamen institutis suæ Strictioris Observantiæ, sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis non adversantia) liceat facere, ordinare, disponere, & statuere. Insuper quòd Vicarius Generalis triennio expleto, & electo Successore, gaudeat nihilominus in Capitulis celebrandis ab eisdem Reformatis, & in aliis functionibus eisdem prærogativis, quibus gaudet Minister Generalis in Capitulis generalibus totius Ordinis, & in aliis functionibus. Ad electionem verò Ministri Generalis, quãdo Citra-montes celebrabitur, conveniat, & vocem activam tantùm habeat Vicarius Generalis Reformatorum, qui si tempore sui Vicariatus in aliquo deliquerit, servetur circa illius correctionem, & punitionem ultra id, quod Ordinis Regula disponit, idem quod ad correctionem, & punitionem Ministri Generalis invenitur statutum, & ordinatum, nisi aliter in Capitulo Generali dictorum Reformatorum aliquando fuerit dispositum: Et si aliquando contigerit, aliquem dictorum Visitatorum præpediri ad obeundum suum munus juxta Regulam impedimento diuturniori, quàm officij ratio valeat tolerare, arbitrio Vicarij Generalis judicando, possit, & debeat ipse Vicarius Generalis alium Visitatorem subrogare pro tempore saltem impedimenti, si cessare posse speretur. Si autem Vicarius Generalis infra sui officij tempus obierit, seu aliàs ab officio amotus fuerit, Custos, sive Vicarius Provincialis, in cujus districtu mori, vel amoveri contigerit, nuntiare teneatur Visitatori illius Reformationis, qui statim de hoc certiorem faciat sanctam Sedem Apostolicam, ad quam spectat in hoc casu providere de Superiore Generali usq; ad tempus Capituli generalis, & intermedio tempore Visitator prædictus subeat vices Vicarij Generalis. Postremò si obierit aliquis Visitatorum ante Capitulum generale, Vicarius Generalis &c. plenam, liberam, & amplam facultatem Vicario, & Capitulo Generalibus authoritate, & tenore prædictis concedimus, & impartimur. Decernentes, præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, irritumque, & inane, &c. Non obstantibus, &c. dat. Romæ, &c. die 24. Novembris 1621. Pontif. nostri anno primo.

192. Cùm ergo Pontifex ad supplicationes plurimas in contrarium sibi porrectas surdus, Vicarium Generalem Reformatis dare decrevisset; Visitatores quatuor Apostolicos unâ cum suo in Curia Procuratore Generali convocando, præcepit, ut coram se ipso vota eligentium excipiente, quem utiliorem regimini judicarent, sincerè coram Domino, & tota libertate eligere deberent: Propendebant equidem pro Fratre Aloysio de Cruce Lusitano, Custodiæ Neapolitanæ viro omnibus titulis conspicuo vota, & desideria singulorum, ne autem in principio sui regiminis Venetis, tunc Catholico Regi infensis suspectus, à visitandis in eorum ditione Conventibus arceretur; nominatum vidit Pontifex in duabus schedulis Aloysium præfatum, & in totidem Fr. Antonium Strozzi Ravennatem ex Vmbriaca Custodia Visitatorem Apostolicum, sed qui sextum in Religione annum nondum exegisset zelo quidem, non tamen secundùm sciẽtiam plurimò excellentem; quinta verò Pontificis arbitrio fuerat inscripta: quæ videns, & commendans Gregorius Papa, Antonium præfatum, ut legitimè suo addito suffragio electum declaravit; datoque præcedenti Brevi in officio confirmavit; utque nihil quasi remaneret Reformatis cum Observantibus commune, unde simul in negotiis commisceri deberent, illos (ut patet in litteris ipsis) ad illam regiminis formam reducere voluit, quam Observantes ab Eugenio IV. impetratam ad Leonis X. tempora conservarunt.

Arch. Aracœl. Cur Cis-mon. Reg. Moncal. fol. 96.

Chron. Prov. Ref. Min. Pol. in Arch. S. Franc. de Vrbe.

193. Strozzius autem homo Religionis inexpertus, quippe qui jam ætate provectus inter Aulicos Vrbis Proceres educatus, jamque in Reatina Vrbe Gubernator, ex solo strictioris vitæ desiderio habitum Minorũ inter Reformatos induerat, zelo flagrans, sed sine prudentia familiam sibi commissam nullo negotio undequaque perturbans (Calepodia voluit suis adimere, & soleas injungere, aliasque novitates superinducere) gravibus, & plurimis querelis ad Pontificem delatus, ante completum novi Vicariatus annum fuit ab officio depositus.

Ibid. Reg. Monc. fol. 96.

194. Romam è Galliis interim advenerat Benignus Generalis, perbenignè à Pontifice exceptus; decretumque jam penè firmatum de Reformatoribus extraneis ad Provincias immittendis revocari, sibique Reformationis universæ negotium authoritata Apostolica committi obtinuerat; ut autem Vicariatus iste, Strozzio confusibiliter amoto, in totum revocaretur, impetrare non potuit. Pontifex itaque Reformatorum Custodes universos 24. (ut hic in Regesto notantur) ad S. Francisci de Vrbe cum Procuratore Generali suo convocari præcepit ad novam Vicarij Generalis electionem; qui propterea Aloysium de Cruce supra memoratum elegerunt, illico per Pontificem sequenti diplomate confirmatum.

GREGORIVS PAPA XV.

Dilecto filio Aloysio de Cruce Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Reformatorum Provinciæ Terræ-laboris professori.

Ex Reg. Moncal. fol. 143.

195. Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Aliàs prospero dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci Strictioris Observantiæ Reformatorum nuncupatorum Citra-montes commorantium, & existentium statui, & directioni consulere volentes, inter alia per Nos tunc statuta, concessa, & ordinata, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, dilectum filium Antonium Strozzium dicti Ordinis professorem in Vicarium Generalem omnium Fratrum Reformatorum Citra-montes commorantium, & existentium hujusmodi, usque ad festum Pentecostes anni 1624. Apostolica authoritate fecimus, constituimus, & deputavimus, prout in nostris in simili forma Brevis sub die 24. Novembris 1621. expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem nuper Fratres prædicti, per dimissionem, seu absolutionem à munere hujusmodi ejusdem Antonij, ac mandato nostro factam, Vicario Generali destituti remanerent, tu, sicut accepimus, in Vicarium Generalem prædictorum Fratrum in domo regulari S. Francisci ejusdem Ordinis, regionis Transtyberim de Vrbe sub die 18. Mensis Octobris proximè præteriti electus fuisti. Quare Nos electionem de persona tua in hujusmodi Vicarium Generalem, ut præfertur, factam, eorumdem Fratrum fœlici regimini, atque statui profuturam in Domino sperantes, motu proprio, scientia, & deliberatione similibus, electionem de persona tua in Vicarium Generalem Fratrum prædictorum, ut præfertur, factam, Apostolica authoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus, teque eorumdem Fratrum Vicarium Generalem usque ad festum Pẽtecostes anni 1625. cum omnibus, & singulis facultatibus, authoritate, jurisdictione, & indultis in litteris prædictis contentis, & aliàs juxta earumdem litterarum continentiam, & tenorem authoritate, & tenore prædictis facimus, constituimus, & deputamus: Insuper tibi, ut Fratribus Reformatis prædictis ad Fratres Minores ejusdem Ordinis de Observantia non Reformatos, ac Fratribus non Reformatis ad Reformatos prædictos legitimis ex causis transeundi licentiam concedere possis, facultatem impartimur. Nec non facultatem aliàs per fœl. record. Paulum Papam V. prædecessorem nostrum Custodibus dicti Ordinis attributam, ut scilicet illi in Capitulo, seu Congregationibus Custodialibus cum majori parte vocalium licentiam hujusmodi Fratribus Reformatis ad non Reformatos ex causis prædictis transeundi concedere possint, authoritate, & tenore prædictis, confirmamus

mamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus. Mendantes propterea in virtute S. Obedientiæ omnibus, & singulis Fratribus Reformatis prædictis,ut te in corũ Vicarium Generalem hujusmodi juxta tenorem præsentium habeant, & recognoscant, ac tibi in omnibus, quæ eis ordinanda, & per eos exequenda duxeris, humiliter pareant, & obediant, tuaque monita, & mandata humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam, sive pœnam, quam ritè tuleris, seu statueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ &c. die 7. Decembris 1622. Pontif. nostri anno secundo.

Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. Moncal. fol. 145. & in Reg. Vltram. t. 3

196. Apertè nimis ex præfata Vicariorum deputatione ad plenam Ordinis divisionem contendi videbatur, utpotè quę nullam super Strictiorem Observantiam Ministris Provincialibus, minimam omninò, & quasi apparentẽ Ministro Gen. authoritatẽ conservaret; Vicarius autem Generalis cum amplissima potestatis plenitudine Reformatos suos poterat gubernare, Generale, atque Custodialia Capitula celebrare, Custodias visitare, Officiales cujuscumque generis, instituere, reos pleno jure corrigere, leges condere; cæteraque complere, quæ Ordinis Promicerio competere non dubitatur. Hæc tamen omnia olim fuisse Observantibus ab Eugenio IV. concessa, atque per Pontifices Eugenij successores conservata, opponebant Reformati eo solùm titulo, ne Observantes Reformationem appetentes, cum Claustralibus ad relaxationem inclinantibus commisceri deberent; quod optimè factum, mordicus esse sustinendum, contra suos Conventuales coram deputatis Cardinalibus conclamare non erubuit P. Catharinotus Doctor Parasiensis, & Minister Provincialis, dum sub Iulio II. de omnibus simul reuniendis tractaretur. Respondebant nihilominus Observantes, potuisse olim hæc omnia pro suis legitimè contra Conventuales attentari; quippè qui etiam per publica Sedis Apostolicæ privilegia à Regulę puritate recedere non vererentur; quæ in Observantia comprobari non possunt; ubi quamvis à rigido pœnitentiæ fervore, & altissima perfectione declinari videretur; relaxationes tamen contra litteralem Seraphicæ vitæ rigorem usquam toleratas fuisse, reperiri non possit; quia & Ordine universo in generalibus Comitiis contra hujusmodi relaxationes pro integra Regulæ Observantia conclamante contra transgressores, si quos inveniri contingat severè animadverti comprobatur. Sufficere itaque poterat arctiorem vitæ rigorem, & majorem spiritus fervorem anhelantibus in separatis Cœnobiis sub plena Ministrorum obedientia humilem, quietamque vitam traducere. Alia plurima, atque gravia ab utraque parte in sui defensionem quotidie producebantur, quæ nihil præter Ordinis inquietudinem, atque sæcularium scandalum augerent: omnia siquidem olim agitata à Conventualibus contra Observantes, & è contra, fuisse tunc temporis renovata leguntur. Dolere tamen non poterat, & quidem gravissimè Ordo universus de imminente propter hujusmodi Vicarios sui divisione; dolebat in immensum Benignus Minister Generalis, qui ad hæc audita Parisiis Romam appositurus remedium, advolavit; dolebant Moncalvus primò Procurator Ordinis, dehinc in Cismontanis Vicarius Generalis etiam super Reformatos à Paulo V. Apostolica potestate constitutus, similiter & alij Procuratores eidem in officio Successores; qui omnes in Vrbe uniti potentiores ex Cardinalibus, & quicumque de Curia sibi favere possent, tota efficacia implorantes, vivente tamen Gregorio Pontifice aërem verberarunt.

Vide sup. l. 5.

197. Vrbano VIII. post Gregorium in Sacram B. Petri Cathedram evecto, Benignus Generalis hoc unum præ cæteris negotium continua applicatione pertractans, ad oscula pedum admissus, pro reunienda Religione, majori qua potuit humilitate, & efficacia supplicavit. Pontifex autem, qui divisionem illam adhuc Cardinalis non plenè approbaverat, ut negotium majori authoritate, atque firmitate ageretur, ipsum Verallo Ordinis Protectori, Gimnasio de Trejo, S. Susannæ, Valerio, & Vbaldino Cardinalibus examinandum demandavit. Iussi itaque partis utriusque primarij defensores jura sua ex integro in scriptis Ibid.

adigere (quæ omnia abundanter hoc in Regesto Ioannis Baptistæ de Monte Corvino describuntur) tùm verbo, tùm scripto pro sui defensione sæpiùs dicentes ad omnem sufficientiam audiri meruerunt.

198. Tandem Cardinalibus post plenam informationẽ vota sua referentibus, Vrbanus Pontifex præfatos Vicarios Generales omninò aboleri mandavit, Reformatos Ministro Generali per omnia subjectos ad prænotatas Clementis VIII. litteras ex integro vivere debere, & in Provincialibus, atque Generalibus Observantium Comitiis activam, & passivam respectivè vocem habere; necnon ut apud ipsos solos, Novitios ad Ordinẽ liceret admitti; duos etiam Visitatores haberent in Italia; denique circa transitum de Regulari ad Strictiorem, de Strictiori ad Regularem Observantiam Clementis VIII. & Pauli V. decreta observari mandavit; aliaque pro communi pace, Ordinisque unione disposuit, quæ ex ipsius litteris meliùs apparebunt.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 4. bull. 14. Vrb. ex impres. Lugdun.

199. ROmanus Pontifex, in quo dispositione incommutabili divina providentia universalis Ecclesiæ constituit principatum authoritatẽ à Christo per B. Petrum Apostolorum culmen sibi traditam intelligens, ut noxia evellat, & destruat, utiliaq; plantet, & ædificet, & interdum, quę rationabilibus ex causis à Sede Apostolica sancita sunt, ipsa subinde rerum experientia suadente, & majoribus ex causis alterat, & immutat, in hisque Pastoralis officij sui partes sollicitè, & prudenter interponit, prout rerum, temporumque qualitatibus debitè pensatis conspicit in Domino salubriter expedire. Aliàs siquidem fel. rec. Gregorius Papa XV. prædecessor noster dilectos filios Antoniũ Strozziũ, & postea eo à munere infrascripti officij absoluto, Aloysium à Cruce, Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci, Strictioris Observantiæ Reformatorum nũcupatorum professores, prævia electione de ejus persona ad idem officium à Fratribus facta, in Vicarios Generales omnium Fratrũ Refomatorum Citra-mõtes commorantium, & existentium sub certis modo, & forma tunc expressis fecit, constituit, & deputavit, ac respectivè confirmavit, aliaque tunc expressa, tàm super ipsius Vicarij Generalis authoritate, & jurisdictione, nec non Capituli generalis eorumdem Fratrum Reformatorum celebratione, quàm aliàs Fratrum ipsorum gubernio, regimine, atque directione statuit, decrevit, & ordinavit, prout in diversis ipsius Gregorij prædecessoris desuper in simili forma Brevis, & præsertim sub die 24. Novemb. 1621. ac die 7. Decembris 1622. expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Nunc verò Nos dictorum Fratrum quieti, & paci, nec non salubri, prosperoque regimini, atque directioni, quantùm cum Domino possumus, per ampliùs consulere volentes, de consilio dilectorum Filiorum nostrorum Dominici Basilicæ SS. duodecim Apostolorum Gymnasij, Fabritij S. Augustini Veralli, Gabriellis S. Bartholomæi in Insula de Trejo, Scipionis S. Susannæ, ac Petri S. Salvatoris in Lauro titulorum S. R. E. Presbiterorum Cardinalium Valerij nuncupatorum, quibus negotium unionis eorumdem Fratrum Reformatorum cum Fratribus ejusdem Ordinis de Observantia, seu de Familia nuncupatis examinandum commisimus, deputationes, electiones, & confirmationes de Antonij, & successivè de Aloysij prædictorum personis in eorumdem Fratrum Reformatorum Vicarios per eumdem Gregorium prædecessorem, ut præfertur, respectivè factas, singulasque ipsius Gregorij prædecessoris litteras, ac omnia, & singula in illis quomodolibet contenta, & expressa, dicta authoritate, tenore præsentium, perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, viribùsque, & effectu omnino evacuamus. De cætero autem perpetuis futuris temporibus eosdem Fratres Reformatos nuncupatos sub obedientia Ministri Generalis Min. de Observãtia, seu de Familia nuncupat. degere, prout degebant, & vivebant ante primodictas litteras Gregorij prædecessoris, ac alias in omnibus, & per omnia secundùm dispositionem litterarum, seu Cõstitutionum rec. mem. Gregorij XIII. Clementis VIII. & Pauli V. etiam Rom. Ponti. prædecessorum nostrorum. Hospitium

pitium verò S. Isidori de Vrbe, pro Provincijs Reformatorum Discalceatorum Hispaniæ, & Indiarum dicto Ministro Generali subjici, qui pro sua prudentia Religiosis ex illis Provincijs ad Romanam Curiam venientibus providere valeat, servatis omnibus juribus Ecclesiæ Fundatori, seu constructori, quomodolibet competentibus, quatenus adsint, & competant; Constitutiones præterea dicti Clementis prædecessoris, sub dat. Tusculi 12. Octobris 1596. Pontificatus anno 5. quæ incipit. *Pro injuncti nobis*, omninò observari; in Capitulis autem tàm Provincialibus, quàm Generalibus Fratrum de Observantia, seu de Familia prædictorum eosdem Fratres Reformatos, passivam, qui verò deputati, seu electi fuerint in Capitulis Provincialibus, juxta Constitutiones Clem. & Pauli prædecessorum prædictorum, etiā activam vocem habere, Ministrumque Generalem prædictum, quemvis ex Religiosis Reformatis hujusmodi in alicujus Provinciæ Commissarium interdum ad sui libitum deputare posse, eumdemque Ministrum Generalem, eos ex Reformatis, qui ad illos de Observantia, seu de Familia de utriusque Superioris, & aliorum licentia juxta litteras dicti Pauli prædecessoris desuper editas transire voluerit, recipere, & admittere debere, illi autem sic transeunti, si durante deliberationis anno, ad Reformatos redire voluerit, regressum non denegandum. Finito autem deliberationis anno hujusmodi, regressum illi concedendum nullatenùs, nisi eo modo, quo transitus ad Reformationem Fratribus de Observantia, seu de Familia conceditur: à Fratribus verò de Observantia, seu de Familia ad Reformatos transire volentibus, Clementis, & Pauli prædecessorum prædictorum Constitutiones, ipsiusq; Pauli decreta super hoc emanata inviolabiliter observāda. Ad hæc in Capitulis generalibus ejusdem Ord. in Italia celebrandis, omnes Custodes congregari ad statuta fœlici eorum gubernio opportuna condenda. Et quando Capitula generalia, sive Congregationes hujusmodi non celebrabuntur, Custodes singulis triennijs in Alma Vrbe nostra cum assistentia Protectoris pro tempore existentis pariter cōgregari, unum verò pro Regnorum Neapolis, & Siciliæ, & alterum ex ipsis Reformatis Visitatores pro reliquis Italiæ Reformationibus ab eisdem Custodibus de triennio in triennium de nostro tamen, vel Rom. Pont. ac eisdem Ordinis apud Nos, & Apostolicam Sedem Protectoris pro tempore existentium respectivè cōsensu eligi. Ac contra eos, seu eorum quemlibet, si deliquerit, Generalem Ministrum cum interventu Procuratoris eorūdem Reformatorum, ac majori parte Custodum sui districtus procedere posse, ac debere. Ac Fratres Reformatos ab eorum Conventibus, nisi ex causa in Diffinitorio illius Reformationis, vel ab eodem Protectore probata removere minimè posse. Cōstitutionem autem de non admittendis ad habitum ab Observantibus, seu de Familia Novitijs, sed à Reformatis tantùm juxta decreta ejusdem Clementis prædecessoris innovari, ac inviolabiliter observari, volumus, decernimus, innovamus, constituimus, & declaramus. Decernentes etiam, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque semper, & perpetuò valida, firma, ac efficacia esse, & forè, ac ab omnibus, quos illa concernunt, etiam inviolabiliter observari, sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, & irritum, & inane, si secus, &c. Non obstantibus ipsius Gregorij prædecessoris litteris, necnon omnibus illis, quæ in eis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem &c. Dat. Romæ, &c. die 7. Martij 1624. Pontificatus nostri anno primo.

200. Post inexplicabiles itaque labores, post ærumnas, & angustias, Deo tandem adspirante, per Vicariorum hujusmodi extinctionem creditum est pacem, & concordiam restitutam fuisse Religioni; neque grave fuit Strictioris Observantiæ professoribus propriis sub Custodibus iterum, & sub Generali Ministro gubernari. Graviùs Ordini fuit, saltem pro majori parte, quòd post Capitulum generale anno Iubilei 1625. de mandato Pontificis, & operante Cardinali S. Onuphrij Pontificis Fratre Germano jam Capuccino, Religioni universæ, quasi ex improviso fuit per sequentia decreta intimatum; nempe:

[Visa petitione P. Ministri Generalis Fratrum

Fratrum Min. de Observantia S. Francisci Sanctiss. D. N. Illustriss. S. Onuphrij auditâ sententiâ, prout infra declarandum, ac respectivè servandum censuit, ac mandavit, videlicet.

Arch. Aracœl. ex Reg. Cism. Nicol. de Perusia fol. 450.

1°. Patrem Ministrum Generalem, & in ejus absentia P. Commissarium Generalem habere eamdem authoritatem in Fratres Reformatos ejusdem Observantiæ, quam habet in Observantes de Familia, sicut in Regula continetur, ipsique Reformati unanimiter postularunt: ut Congregatio super hoc à S. sua instituta approbavit, & fœl. rec. Paulus V. per bullam, quæ incipit. *Postulat Apostolica*, ordinaverat.

2°. Visitatores Reformatorum, utì ampliùs non necessarios auferendos, prout etiam ab omnibus ferè Reformatorum Custodibus pro majori eorum pace supplicatum extitit.

3°. Servandum esse generale Familiæ Cis-montanæ statutum, per quod decernitur; ut Novitiatus inter Reformatos deligantur, & ubi in Custodiis Reformatorum, arbitrio Ministri Generalis, & Commissarij Generalis ut sup. Conventus ad hunc finem apti, & idonei reperiri non possint, præcipit Sanctitas sua, ut in Capitulo cujuscumque Provinciæ ab eodem Ministro, vel Commissario Generali assignētur Cōventus Observantium de Familia ad Novitiorum educationem convenientes, & apti, & in his Conventibus non possint morari, nisi Fratres Reformati prædicti.

4°. Quòd in Provinciis, in quibus idonei, & sufficientes Patres Reformati reperiuntur, prout prædictus Minister, sive Commissarius Generalis declarabit, & expedire videbitur, ipsi in Ministros Provinciales eligantur in Capitulis Provincialibus per vota secreta, servatâ tamē formâ Brevis fœl. rec. Pauli V. quę incipit, *In supremo*; quo casu electio Custod. omittatur; quæ tamen electio Custodis fiat, si Minist. Provinc. fuerit electus de Familia.

5°. Declarat S. sua, Discretos locales in posterum nullatenus esse eligendos, ut sic Cis-montana Familia Vltra-montanæ conformetur. Dat. Romæ 27. Septembris 1625. Oct. Card. Bandinus. loco † sigilli. A. Episcopus Casert. sec.

Arch. Aracœl. Reg. Nicol. de

201. Etenim à nonnullis antiqui sui rigoris zelotibus hæc Reformatorum ad regimen Provinciarum evectio ex Delphini olim Generalis adinvento dimanasse credebatur, quando titulo unionis componendæ Conventuum, & Provinciarum Rectores de solis Observantibus assumi volebat, Conventualibus exclusis. Negari non potest, plures ex Reformatis fuisse ab initio in Ministros Provinciales assumptos, ut nunquam ante Gregorij XV. bullam *Onerosam, &c.* legamus fuisse prohibitum; sed ista per decreta hoc jam ponitur sub obligatione, atque ulterius inhibetur, ne Reformati suum separatim possint habere Custodem, Ministro Provinciali (supposito quòd sit ex Reformatis) per omnia in regimine subjecti, ideoque Fratribus de Familia simul conversari coacti. Et tamen Paulus de Sulmone Commissarius Generalis de Reformatis assumptus anno 1613. quò Ordinis Reformationem, pacemque Provinciarum in Regno maximè Neapolitano efficaciùs promoveret, dato supplici libello, Paulum V. Pontificem exoraverat, ut ubi pro Religionis profectu opportunum sibi videretur, Provincialium Ministrorum electiones ad solos Reformatos coarctare, sibi concederetur; quod Cardinalis Veralli tunc Ordinis Vice Protectoris, & Reformationis amantissimi arbitrio committi obtinuit: proprium tamen Custodem, ut dixi, habere, non erat interim Reformatis interdictum, ut de Iacobo Gandino in Mediolanensi Provincia Ministro ante annum 1594. & de Archangelo de Romanengo Gandini Successore, legimus, quod simul, & semel Custodem specialem super Reformatos habuerint à se penitùs independentem; idipsum de B. Stephano Molina Italicæ Reformationis Patre, & Magistro, qui bis in Romana, semel in Neapolitana Provincia Minister extitisse comprobatur. Quocirca ad evitandam officiorum collusionem cautum est, ne Minister Provincialis in Reformatorum Custodem, nec Custos hujusmodi in Ministrum eligi posset immediatè; quod Paulus V. edito diplomate. *In supremo Apostolatus*, &c. die 22. septemb. 1620. voluit esse confirmatum; & in præfatis Vrbani decretis legimus innovatum.

Perus. fol. 298. & 450.

Ibid. Reg. Palum. fol. 191.

Chronol. Ref. Medi. M. S. Frāc. de Trillio c. 41.

Ex indiculo bull. Alvæ ex copia impressa.

202. Tùm ergo ex præfatorum causa Decretorum, tùm ex Provincialatibus, atque Conventibus, (præsertim ad titulum Novitiatuum) ad solos Reformatos translatis,

Arch. Aracœl. Cur Cismon. Reg. P. Nicol. de

Proceſſo à fol. 306. & ſeq. translatis, aliisque insurgentibus quotidie causis, non dolere non poterant gravissimè Observantes, eo vel maximè, quòd à P. Bernardino de Moncalvo Provinciæ omnes (ut libro præcedenti fusiùs dictum est) ad gravissimas querimonias excitarentur, & tribunalia quæque in Vrbe contra Generales Ordinis implorarentur: donec Cardinalis S. Onuphrij, Vrbani Pontificis uterini Fratris gravissima objurgatione correptus ab Vrbe recesserit.

203. Cùm etiam Reformatis ipsis illa decreta per omnia non arriderent, maximè de suis ad Provincialatus promovendis; unde ex mutua utriusque partis, cõmixtione ad Reformationis excidium procedi videretur; quin & ipse illorum Procurator Generalis Massæus de Taurino (qui Serenissimi Principis Mauritij Cardinalis de Sabaudia favore de Capuccinis ad Reformatos digressus, Procuratoratum impetraverat) cum Moncalvo unitus, non contemnendum Benigno jam Commissario Generali negotium facessebat: Gravissimas hasce commotiones Benignus quasi solus in Vrbe, eo vel maximè quòd ad mortem usque, immo & desperata jam à Medicis salute tunc ægrotasset, vel evincere, vel cõsopire proculdubio non potuisset, nisi ex speciali Pontificis, atq; Cardin. S. Onuphrij assistentiâ fuisset per omnia roboratus.

204. Difficultates nihilominùs contra Reformationis progressus accusabantur omninò gravissimæ, duæ præ cæteris à Generali de Calatagyrone jam antea prætactę adhuc inculcabantur, nimirum ex nimio vitæ rigore, super quem moderandum, ut cæteris reformari volentibus fieret accommodatior, nec verbum quidem audire volebant; necnon ex incessanti Patrum Observantium oppositione, qui ex illius majoribus progressibus divisionem in Religione non poterant non pertimescere. Tres alias ab ipsis Reformatis zelo præstantibus magno clamore producebantur in medium; nempe quòd primò annua legata, & sæcularium Confraternitates in Conventibus de Observantia receptis non abhorrerent, & funeralia pro sæcularibus celebrarent; secundò quòd Monialium extra Ordinem constitutarum confessiones excipere à locorum Ordinariis requisiti assentirentur; tandem quòd Conventus magnos, variisque obligationibus obnoxios acceptare non vererentur; unde Fratres quasi sine delectu, cum spiritualis vitæ detrimento multiplicare, & paulatim lites cum Parochis, & Episcopis, aliisque sæcularibus sustinere cogerentur. Novitiatibus autem, ut dixi, Observantiæ restitutis, & super Conventuum occupatione salutari methodo præscripta, ad majores progressus in pace conquievit. Ibid. & in Chron. M.S. Prov. Mediol.

205. Consolari tamen debebant Strictioris Observantiæ professores, quòd Benignum de suis in Ministrum Generalem integro septennio, Romanis dehinc in Comitiis Commissarium Generalem cùm habuissent, etiam in Generali Congregatione anno 1628. novum Commissarium Generalem Antonium de Galbiato de suis evincere potuerunt; quãdo rebus meliori pace compositis, demum sub Campanea Ministro Generali restitutis Observantiæ Novitiatibus, datum est utrique parti conquiescere.

206. Tandem Vrbanus VIII. Pontifex anno 1639. instante generalium Ordinis Comitiorum celebratione, ut litibus omnibus finem aliquando imponeret, dum Regularis, & Strictioris Observantiæ professores negotium suum agerent sine ulla ab invicem in Provincijs dependẽtia, horum Custodias in proprias, & ab antiquis prorsus indepẽdẽtes Provincias voluit erigere. Nec tamen defuere, qui sanctissimum Pontificis intentum approbare detrectarent; opponebant etenim hoc esse merum fovendæ ambitionis inventum, eo quòd Ministris Observantibus nullo modo subesse, sed præesse vellent semper Reformati contra Regulæ præceptum; 2. necessariam non esse novarum Provinciarum erectionem, cum in ipsis Observantibus totius zeli, & perfectionis viri, Deo favente non deficiãt; 3.° quod his erectis, nova subito Reformatio pro Observantibus recipiendis necessaria foret, qui zelo reformationis agerentur. 4.° Periculum hinc imminere turbationis etiam in Vltra-Montana familia, in qua Recollecti præsertim ad proprias itidem Provincias ab Observantibus separatas anhelarent. Ibid. Reg. P. Radaelli. par. 2. n. 3.

207. Contrarium tamen à Superioribus, & à cæteris negotium promoventibus fuit ostensum; nempe ad pacem fovendam, non ad ambitionem promovendam

dam agitari; nè ad invicem Observantes cum Reformatis altercari de jurisdictione contingat; nec enim exinde contra Regulam isti ab obedientia Provincialium eximuntur, sed solis Ministris Reformatis subjiciuntur: Nec Reformatorum Provinciæ Observantium sanctitati repugnant, aut præjudicant, sed ampliorem, & faciliorem commoditatem perfectionis obfirmant; unde nec pro illis excipiẽdis nova erit erigenda Reformatio, cum & in hac, sicut in præteritum, immo commodiùs recipi valeant. De periculo autem Recollectorum non est hîc respondendi locus.

208. Tandem omnibus longa, & matura discussione pensatis, Vrbanus Pontifex, Cardinalis Barberinus ejus Nepos Ordinis Protector, Ordinisque ipsius Patres, tum Regularis, tum Strictioris Observantiæ graviores unanimi consensu in hoc convenerunt, ut omnes in Cis-mõtana Familia Reformatorum Custodiæ, quę ex competenti Conventuum numero id mererentur, in Provincias ab Observantibus distinctas, & prorsus independentes erigerentur; quo facto unusquisque integra pace rem suam ageret, & commoda promoveret.

209. Pontifex ergo habito Patrum Ordinis voto, quibus causam examinandam commiserat, expedito Brevi Apostolico generalis ante Capituli celebrationem; titulo (ait) firmandæ pacis; spiritualisque progressus in Observantia utraque. Custodias omnes Cis-montanæ Familię, quæ duodecim saltem Conventus haberent, in Provincias erexit, sub titulo eodem suæ de Observantia Provinciæ, addita solum ad distinctionem *Reformationis* appellatione, ut videlicet Custodia Romana diceretur Provincia Romana Reformata: Ordinem præcedentiæ, ad vitandas confusiones, illis præfixit, quem suæ antiquæ Observantium Provinciæ retinebant: Ministrorum Provincialium, & Diffinitorum nominationem, pro prima vice, Procuratoris autem ipsorum in Curia in perpetuum Cardinali Protectori demandavit. Addidit quòd Reformati, nisi per Reformatos visitari, & gubernari non possint, nec nisi per sua propria statuta Reformationis, quæ nec à Capitulo, nec à Ministro Generali possint alterari, sed illorum moderatio solis Reformatis in Capit. vel Congregatione gen. reservetur: Nec Minist. Gen. constitutiones, vel ordinationes perpetuas, vel ad tẽpus pro Reformatis, vel contra Reformatos edere valeat, aut mandata expedire illos obligantia, quæ Diffinitorum Provinciæ judicio Reformatorum vitæ, aut commodo non sint congruentia, nec ad visitationes, aut negotia Reformatorum nisi solos Reformatos deputare. Hęc omnia ex Apostolicis ipsius litteris clariùs elucescent.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

INjuncti Nobis, per abundantiam divinæ gratiæ pastoralis Officij ratio postulat, ut circa statum Regularium personarum quarumlibet, præsertim illarum, quæ sub arctiori Observantiæ norma gratum Altissimo exhibent famulatum jugiter invigilantes, ad ea, per quæ pium eorum institutum, ad majorem Dei gloriam, & ejus Ecclesiæ decorem propagetur, pax, & concordia inter eos conservetur, ipsique facilioribus in dies, in via Domini proficiant incrementis, propensiùs intendamus: ac in his ejusdem officij nostri partes interponamus, prout conspicimus in Domino fœliciter expedire. Cum itaque sicut accepimus, Custodiæ Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci, Reformatorum nuncupati; adeò excreverint, ut in Provincias erigi possint, distinctasque Fratrum Reformatorum hujusmodi, ab illis Fratrum de Observantia ejusdem Ordinis Provincias, institui, pacis inter illos stabiliendæ plurimùm intersit.

§. 1. Idcirco motu proprio, ac ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Majoris, & Minoris Poloniæ, ac omnes alias Cis-montanas Fratrum hujusmodi Custodias, quæ duodecim saltem Conventus habent, in Provincias Fratrum Reformatorum Ordinis hujusmodi, tenore præsentium erigimus.

§. 2. Ac dilecto filio nostro Francisco S. Laurentij in Damaso Diacono Cardinali Barberino nuncupato S.R.E. Vice Cancellario, nostro secundùm carnem ex Fratre Germano Nepoti, dicti Ordinis apud Nos, & Sedem Apostolicam Protectori, Ministros Provinciales

Provin

Provinciarum hujusmodi, & Diffinitores, pro prima vice, constituendi, & deputandi; Capitulis verò Provincialibus cæteros officiales facultatem concedimus.

§. 3. Necnon, quòd Provinciæ sic, ut præfertur, per Nos erectæ retineant proprium nomen addito solummodo, quòd sunt reformatæ.

§. 4. Ac habeant locum, & præcedentiam juxta consuetudinem dicti Ordinis post Provincias jam erectas: ita ut eo loco permaneant, quo, dum Custodiæ nominabantur, erant.

§. 5. Ac insuper, quòd Provinciæ Reformatæ hujusmodi habeant Procuratorem Generalem, nominandum, & eligendum à dicto Francisco Cardinale, & pro tempore existenti Ordinis prædicti Protectore.

§. 6. Qui Procurator Generalis in Capitulis, & Congregationibus, ac Diffinitoriis Generalibus sedeat immediatè post Procuratorem, & Commissarium Generalem dicti Ordinis Familiæ: & in eis votum, seu suffragium habeat, quemadmodum habent Procurator Generalis Ordinis, & Commissarius Curiæ. Finito autem suo Officio remaneat Pater Ordinis perpetuus, cum omnibus privilegiis, exemptionibus, & præcedentiis, quæ conceduntur Procuratori Generali Fratrum de Observantia, & Commissario Curiæ ejusdem Ordinis.

§. 7. Ad hæc quòd quando Minister Generalis erit ex Vltramontana Familia, Commissarius Generalis eligatur ex Cismontana Familia: & idem servetur in electione Vicarij Generalis, quando Minister Generalis ex Cis-montana Familia discessurus est Vltra-montes. Reservata Nobis hac vice Commissarij Generalis hujusmodi electione, & deputatione, suo tempore per Nos declaranda.

§. 8. Deinde, quòd Diffinitores Generales ex diversis Provinciis, juxta formam statutorum generalium dicti Ordinis eligantur, quorum tamen quatuor ex Familia, & duo ex Reformatis esse debeant.

§. 9. Dictique Reformati, & eorum Conventus, nisi per Patres alicujus ex Provinciis Reformatis hujusmodi visitari minimè possint.

§. 10. Gubernarque debeant cum solis statuis Reformationum. Quę nec à Capitulo, nec à Ministro Generali possint alterari, seu immutari, sed eorum moderatio fieri debeat à Reformatis tantùm in Capitulo, vel Congregatione generali.

§. 11. Nec Minister Generalis Constitutiones, vel Ordinationes perpetuas, vel ad tempus, quæ Reformatos obligent, vel contra illos condere possit.

§. 12. Ipsique Reformati ad peculiaria illius mandata, quæ Diffinitorum Provinciæ judicio, dictorum Reformatorum reformationi, & observantiæ non fuerint congruentia, minimè teneantur.

§. 13. Insuper, quòd ad Visitationes, & negotia Reformatorum nullo modo possint deputari Fratres de Familia, sed solummodo ipsimet Reformati.

§. 14. Ac demum, quòd transitus ab Observantia ad Reformationem concedatur, prout hactenus Observantes habuere; itaut dictæ Provinciæ Reformatæ inserviant pro Reformatione Observantium hujusmodi.

§. 15. Sublata eisdem Observantibus in perpetuum, novam Reformationem erigendi, seu instituendi facultate.

§. 16. Quòdque Reformati prædicti possint etiam transire ad Observantes, ex causis in Constitutione fœl. rec. Pauli Papæ V. hac super re emanata, expressis, & sic transeuntes nequeant ab Observantibus reijci, earundem tenore præsentium statuimus, volumus, & ordinamus.

§. 17. Mandantes præterea in virtute sanctæ Obedientiæ, ac sub indignationis nostræ, aliisque nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrij pœnis, omnibus, & singulis Ordinis prædicti Superioribus, & Fratribus quomodocumque, & qualitercumq; qualificatis, ut præsentes nostras litteras, ac in eis contenta quæcunque inviolabiliter observent: & ab eis, ad quos spectat, adamussim servari curent, & faciant.

§. 18. Et nihilominùs ex nunc irritum, & inane decernimus, quidquid secus super his à quoquam, quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 19. Quocirca eidem Francisco Cardinali per præsentes injungimus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæ-

cumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum prædictorum fuerit requisitus solemniter publicans, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat illa authoritate nostra, ab omnibus ad quos spectabit, inviolabiliter observari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo. Legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 20. Non obstantibus fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, de una: & in Concilio Generali edita de duabus dietis, aliisque Apostolicis, & in Vniversalibus, Provincialiabusque, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus. Necnon dicti Ordinis, & illius Provinciarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis, & constitutionibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, eidem Ordini, illiusque Provinciis, Superioribus, & Fratribus, & quibuscumque aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium præmissorum quomolibet concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret; illorum omnium tenores, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 12. Maij 1639. Pontif. nostri anno XVI.

M. A. Maraldus.

210. Quæ inibi pro alternandis Observantes inter, & Reformatos Officiis Ordinis præmeditata essent, & quomodo pro Commissariatu Generali, & pro Diffinitoribus Generalibus sæpiùs ad invicem convenerint, quid tandem habeatur in praxi, jam supra de his officiis lib. 3. diximus ad sufficientiam. Sic tandem non modo Reformationis, sed & totius Ordinis quieti, atque concordiæ fuit sanctissimè provisum.

211. Itaque Provinciis erectis, cum nihil jam esset inter Regularis, atque Strictioris Observantiæ professores, in quo disputare deberent, præter Fratrum, atque Conventuum translationem, de qua statim agemus; horum erat omnino rem suam agere, profectusque procurare, in quibus ab aliis impediri nequirent, non modò multiplicatis in Italia Domibus, & Provinciis, sed & per universa Germaniæ Superioris, Bohemiæ, Vngariæ, atque Poloniæ Dominia, maxime numero propagati, ad Generales Diffinitoriatus, immò & ad Ordinis Gubernium admissi, Ministros, atque Vicarios Generales totius Ordinis sæpiùs è suis habere, & Familiam Cis-montanam gubernare meruerunt, atque generaliter sub propriis Provincialibus constituti, ex æquo in Comitiis generalibus concurrentes, cum Observantibus de Familia in sancta pace conquiescunt.

212. Pro ipsorum fœliciori gubernio, & pro juvenum sanctiori educatione, aliisque de causis Vrbanus VIII. sequentem edidit constitutionem.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Militantis Ecclesiæ regimini divina dispositione præsidentes, ad ea, per quæ cunctorum Christi fidelium, præsertim Religiosorum Deo sub Reformatione ad arctiorem regularis disciplinæ Observãtiam introducta vacantium spirituali directioni, necnõ fœlici progressui consulitur, libentèr intendimus, eaque statuimus, & ordinamus; quæ eorum temporum, & personarum, qualitatibus debitè pensatis, ipsorum Religiosorum statui conducere in Domino conspicimus. Ad Vberes itaque, & suaves fructus, quos dilecti filij Fratres Ordinis Minorum

rum S. Francisci de Observantia Reformati nuncupati Provinciarum Italiæ in prædicta Ecclesia afferunt, mentis nostræ aciem convertētes, quo laudabile eorum institutum majoribus in dies proficiat in via Domini incrementis; motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine harum tenore perpetuò statuimus, & ordinamus, ut in unaquaque eorumdem Reformatorum Italię Provincia unum, vel duo Professoria instituantur, in quibus Fratres Clerici ejusdē Ordinis, quamprimùm probationis, seù Novitiatus annum compleverint, & professionem emiserint Regularem, collocentur; Professoriisque hujusmodi unus Magister pro quolibet deputetur, qui prædictos Fratres Clericos in vita spirituali, & orandi modo, ac Religiosæ perfectionis viâ instruat; qui quidem Clerici anno ut minimum in Professoriis hujusmodi commorari debeant, & interim nullam scientiam edoceri possint, exceptâ Grãmaticâ, & Logicâ, si ejus rudes fuerint. Præterea in duobus, aut tribus cujusque Provinciæ Convētibus Theologiæ moralis lectio fiat, cuj omnes Patres Sacerdotes, & Clerici bis qualibet Hebdomada intersint. In singulis verò Conventibus Theologia mistica, & Ordinis prædicti Regula semel saltem in quaque Hebdomada perlegatur, huic prælectioni, tàm Fratres Sacerdotes, & Clerici, quàm Laici interesse teneantur. Ad hæc Fratres Reformati hujusmodi ullum omnino legatum perpetuum cum aliquo, aut sine ullo onere etiam Ecclesiis, & Sacristiis ipsorum, etiam pro vino ad Missarum celebrationem, aut oleo pro Lampadibus, vel quacumque re pro Altaribus factum recipiant; ipsorum Procuratores, aut Syndici hæredes legantium ad præstanda ejusmodi legata judicialiter convenire non possint. Insuper Fratres prædicti ad quascumque Processiones, præterquam ad Processiones in die Festo Corporis Christi, aut aliquam aliam generalissimam non conveniant, defunctorumque Corpora, exceptis ijs, quæ in eorum Ecclesiis sepelliuntur, ad sepulturam minimè comittentur: Altarium ornamentis, deinceps aurum, vel inauratio non adhibeatur; Imaginumque, seu picturarum eorumdem Altarium coronides è nuce, aut alio ejusdem coloris ligno fiant, nec candelabra ænea recipiantur, aut emantur ampliùs, sed tantummodò lignea è nuce. Novitij in Provinciis prædictis infra annum cum interuentu Ministri, ac duorum Diffinitorum Provincialium, & duorum Guardianorum recipi possint juxta decretum fœl. rec. Clem. VIII. prædecessoris nostri hac super re editum. Demum Fratres prædicti, exceptis in infirmaria illis, qui indiguerint, particulas ex panno lineo, etiam in itinere sub quocumq; prætextu, nequaquã deferant; particulas verò ex panno laneo illi deferre possint, qui eis loco Tunicæ uti voluerint. Quocirca dilectis filiis, Ministris Provincialibus, & Guardianis, aliisq; Superioribus quibuscumque dictarum Provinciarum nunc, & pro tempore existentibus in virtute S. Obedientiæ, ac sub pœna privationis suorum officiorum eo ipso absque alia declaratione incurrēdis committimus, & mandamus, ut præsentes nostras litteras, ac omnia, & singula in eis contenta à Fratribus sibi subditis inviolabiliter observari curent, & faciant, cęterisque verò earumdem Provinciarũ Fratribus, etiam in virtute S. Obedientiæ, ac sub privatitionis vocis activæ, & passivæ, aliisque arbitrij nostri pœnis eo ipso, ut præfertur, incurrendis, præcipimus, ut præmissa omnia, & singula, prout ad unumquemque eorum spectaverit, exactè, & inconcussè observent, & adimpleant. Non obstantibus &c. Dat. Romæ, &c. 1641. Pontificatus nostri anno 19.

Ex Arch. Aracœl. Cur Cismon. Reg. Radaell. par. 1. n. 171.

Ex Arch. S. Franc. de Vrbe in lib. Bull. & decret. fol. 68.

213. Professoria hujusmodi, tum in temporis duratione, tum in rigorum extēsione ampliare voluit Alexander VII. quæ tamen revocato Alexandri decreto pro majori, fœliciorique Religionis gubernio Clemens X. ad pristinam Vrbani methodum reducenda esse, mandavit.

CAPVT IV.

De translatione Fratrum, & Conventuum à Regulari ad Strictiorem Observantiam, & è contra.

214. Contentionibus omninò gravissimis Conventuales inter, & Observantes olim pro mutua ad invicem Con

Conventuum usurpatione, necnon Fratrum hinc inde digressu, integro sæculo legimus in Annalibus Ordinis fuisse disputatum: desiderabant Populi, jubebant Principes, & ad idem maximè propendebant Romani Pontifices, ut antiqua Religionis Cœnobia, quæ sub Conventualium cura ex incuria, temporali, atque spirituali ruinæ magis sẽper exponi cernebantur, sanctiùs per Observantes, tùm restaurari, tum reformari deberẽt. Dolebant, & quidem gravissimè Patres Conventuales, sese in dies antiquis domicilijs expoliatos non habere sæpiùs, quò se recipere valerent: dumque aliquomodo jam dimissa repeterent, de illata iniuria, de fraudata Principum, & Pontificum sancta intentione conquerebantur Observantes: Nec difformiter de Fratrum, qui zelo, & pietate magis eminerent, ad Observantes quotidiano digressu, nec non de Observantium ad Conventuales transitu, dum illos rigidioris vitæ jam tæderet, rumores semper inter utramque partem invaluisse comperimus; unde ab Eugenio IV. ad Paulum III. pro dirimendis hujusmodi controversiis Romanos Pontifices multiplicatis, quas libro præcedenti descripsimus, litteris Apostolicis continuò, & seriò laborasse prænotavimus. Occasione non dissimili, modo fermè eodem, sed minori temporis spatio Regularis inter, & Strictioris Observantiæ professores disputatum fuisse invenimus; non minori tamen Pontificum applicatione controversias omnes fuisse fœliciter extinctas.

215. A mutua Conventuum occupatione, quæ causa controversiarum fuisse inter præcipuas non dubitatur, ut sermonem exordiar. Decreverant Lichetus, & Quiñonius Generales (quod supra prænotavimus) ut Fratribus in S. Recollectione vitam eligentibus devota, & solitaria loca tàm sanctæ intentioni opportuna singulis in Provinciis assignari deberent. Iustissimum præceptum, cum isti pari jure essent de corpore Observantiæ. Clem. VII. in bull. *In supremo militantis &c.* (quam sup. descripsimus) ut Strictioris Observantiæ institutum stabiliret, & ampliaret, in §. 3. magno rigore præcepit; ut Spiritualibus Fratribus hujusmodi per Ordinis Prælatos quatuor, vel quinque loca juxta numerum eorumdem in qualibet Provincia realiter, & cum effectu assignarentur: crescente verò ad illos concurrentium numero, alia loca prioribus contigua, & opportuna superaddi, & consignari deberent: quæ quidem loca prædicti Fratres expropriare possent superfluis, & prætiosis in utilia, & in necessaria mediante Syndico Nicolai III. commutandis. Clementis edictum hujusmodi à Paulo III. repetitis bullis fuisse renovatum, in superioribus notavimus, & in Capitulo Niciensi anno 1535. approbatum, & confirmatum. Gregorius XIII. (ut cæteros interim omittam) in Bulla, *Dum illius vicem &c.* superiùs etiam descripta, in § 7. rigorosè mandat, ut in Capitulis, & Congregationibus ad Reformatorum petitionem nova loca, seu Conventus prioribus contigui, vel commodi pro Reformatorum incolatu multiplicentur ab Observantium Prælatis. Clemens VIII. in Bulla itidem jam recensita, *Pro injuncti &c.* §. 4. declarat, & mandat, ut Cœnobia per Observantes Reformatis assignanda, pro duodecim saltem Fratribus recipiendis, & alendis capacia, & apta comprobentur.

(Bull. Rom. in bull. Cle. VIII. sup. cit.)

216. Dolebant equidem Patres de Familia, nova in dies Cœnobia, non rarò etiam cum tumultu, & populorum scandalo à se ipsis ad Reformatos alienari; eo vel maximè, quòd Principes, & Vrbes, & Oppida arctiori Reformatorum vitæ applaudentes, translationes hujusmodi ab Apostolica Sede procurarent. Adauctas videre fuit hujusmodi quœrimonias, dum Bonaventura Generali anno 1598. in Gallias per Pontificem destinato, contigit aliquibus in Provinciis, ex Generalis mandato Congregationes, & Capitula differri, nec tamen Strictioris Observantiæ professores à postulandis Conventibus sibi cessandum esse credebant. Contra quod exhibito supplici libello Procurator Generalis Ordinis ad Visitationis Apostolicæ Congregationem recurrens, obtinere nunquam potuit, ut ad supplicata responderetur. Tandem verò per sequentia præfatę Congregationis decreta communi paci provisum fuisse apparuit.

(Arch. Aracœl. Cur. Cis mon. Reg. 2. fol. 179.)

217. [Quo autem ad faciendam assignationem aliquorum Conventuum Observantium de Familia Fratribus Reformatis, in singulis casibus recurratur ad sacram Congregationem, quæ habita ratione

(Ex Arch. S. Franc. de Urbe ex lib. Bull. & Decret. fol. 54.)

tione numeri Fratrum ad Reformationem transeuntium, & omnibus accuratè perpensis, deliberabit, prout in Domino expedire arbitrabitur.

Sacra Congregatio Visitationis, & Reformationis Apostolicæ decrevit, ut prædicti Reformati petant Conventus in Capitulis, juxta Pontificias constitutiones, deinde antequam illos recipiant, petant licentiam ab eadem Congregatione, nisi priùs fuerit obtenta. Romæ, die 4. Iunij 1604. Ant. Seneca Visitationis, & Reformationis Secretarius.]

218. Cùm verò Novitiatus interim in sola Strictiori Observantia per Clem. VIII. atque per Vrbani VIII. constituta haberi liceret, in præfatis Vrbani decretis ordinarium fuisse diximus, ut etiam pro Novitiorum educatione Conventus opportuni Ministri, seu Commissarij Generalis judicio, toties, quoties opus fuerit, ab Observantibus ad Reformatos transferri deberent; in quibus Observantibus habitare non liceret.

219. Verùm cum in hujusmodi assignatione Conventuum ex particularium Fratrum impetu mobilia tum sacra, tum profana, vel surripi, vel transferri, vel dilapidari; & muros aliquando nudos, & vacuos remanere contingeret; Cardinalis Matthæjus Ordinis Protector Reformatorum saluti, & indemnitati volens sincerè providere, die ultima junij 1603, gravissimo edito decreto, sub pœnis, & censuris interdixit, ne quisquam de hujusmodi Conventibus pro Reformatione assignatis per se, vel per alium quicquam auferre, vel abscondere, vel detinere auderet, quod ad præfatorum Conventuum utilitatem, necessitatem, commoditatem, &c. quoquomodo pertineret: quæ omnia Clemens Pontifex expedito diplomate voluit esse confirmata prout sequitur.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull.Rom. t.3.fol.143 220. DEcet Romanum Pontificem ea, quæ pro indemnitate, & utilitate Ordinum, illorumque Monasteriorum, seu Conventuum per Superiores providè facta sunt, ut inviolatè observentur, Apostolicæ firmitatis robore communire.

§. 1. Cùm itaque sicut accepimus, dilectus filius noster Hieron. tit. S. Pancratij Presbiter Card. Matthæjus nuncupatus, totius Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Protector, pro omnium Fratrum Reformatorum ejusdem Ordinis nunc, & pro tempore ubilibet existentium indemnitate, utilitate, & prosperitate infrascriptum decretum ediderit tenoris sequentis, videlicet.

§. 2. Nos Hieron. miseratione divina tit. S. Pancratij S.R.E. Presb. Card Matthæjus, totius Ord. Fratrum Min. sancti Francisci de Observantia Protector, Corrector, & Gubernator. Cupiẽtes indemnitati, utilitati, & prosperitati omnium Fratrum Strictioris Observantiæ Reformatorum nuncupatorum dicti Ordinis, nunc, & pro tempore ubilibet existentium, ac in primis animarum saluti, quantùm cum Domino possumus, consulere, ac providere, præsentis decreti vigore, omnibus, & singulis Ministris Provincialibus, aliisque, tàm Prælatis, quàm subditis nostræ protectioni, & gubernio concreditis, in virtute S. Obedientiæ præcipimus, & mandamus, ne deinceps quis illorum, cum contigerit, Monasterium, seu Conventum aliquem pro Reformatione introducenda, Fratribus Reformatis, ut præfertur, de mandato Superiorum effectivè concedi, tradi, ac assignari, sive antequam effectivè assignetur, de hujusmodi assignatione facienda notitiam quoquomodo habuerit, audeat, vel præsumat per se, vel alium quomodolibet directè, vel indirectè, sub quovis prætextu, aut quæsito colore, detinere, auferre, abscondere, aut aliis, sive intra, sive extra Ordinem tradere, aut secum deferre quicquam attinens, vel pertinens quovis titulo, modo, aut formâ, ad publicam utilitatem, & commoditatem dictorum Conventuum, seu Monasteriorum Reformatis concedendorum, eorumque Ecclesias, Choros, Sacristias, Dormitoria, Valetudinaria, Cellas, Bibliothecas, Refectoria, Cellaria, Coquinas, aliasve officinas, vel ad alicujus officij functionem, aut ad ipsorum Conventuũ, seu Monasteriorum supellectilem, eleemosynas, scripturas, vel libros spectans; nec ad id efficiendum consilium, auxilium, vel favorem alicui, directè, vel indirectè, ut prædicitur, ullo modo præbere.

bere. Qui secus fecerit, eo ipso omnibus officiis, dignitatibus, & honoribus Ordinis, ac utraq; voce in perpetuum privatus existat, & pro qualitate delicti carceribus etiam mancipetur;ac in subsidium pœna excommunicationis mulctetur. Et ut nullus de præmissis ignorantiam prætendere valeat, sub eisdem pœnis omnibus, & singulis Provinciarum Ministris, seu Commissariis expressè mandamus, ut cum primum de hujusmodi nostro decreto transumptum habuerint, teneantur per omnes suarum Provinciarum Conventus illud cum effectu legi, & publicari facere, ac de publicatione hujusmodi Nos statim certiores reddere. Et ita decernimus, statuimus, & ordinamus, non solum isto, sed & omni alio meliori modo, &c. in quorum fidem &c. Datum Romæ in Palatio nostro die ultima Mensis Iunij 1603.

§. 3. Propterea Nos, ut Decretum prædictum deinceps observetur, providere volentes, præinsertùm decretum cum omnibus,& singulis in eo contentis authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illique perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui in eo intervenerint, supplemus, ac ab omnibus,& singulis Ministris Provincialibus, aliisque tàm Prælatis, quàm subditis dictæ Protectioni subjectis, sub pœnis in præinserto decreto contentis, perpetuò observari, ac in singulis Capitulis Provincialibus publicari debere,præcipimus,& mandamus.

§. 4. Non obstantibus, &c.

§. 5. Volumus autem,&c. Datum Romæ &c. die 24. Iulij 1603. Pontificatus nostri anno 12.

221. Deniquè cum ad Principum imperium, aut ad Vrbium, & Oppidorum voluntatem nova in dies Cœnobia de Observantibus ad Reformatos devolvi cōtingeret, ex quorum occupatione lites forsitan imposterum, & controversias palam excitari, vel inquietudines in secreto pullulare accideret ex variis prætextibus, Vrbanus VIII. ad preces Fr. Ascanij de Assisio pro Reformatis in Curia Romana Procuratoris Generalis expeditis litteris Apostolicis, defectus omnes, & quoscumque, qui in præfata Conventuum occupatione quomodocumque accidissent,authoritate Apostolica supplendo, litibus, & controversiis, immò, & conscientiarum stimulis, qui exinde possent oriri, radicem omnem amputare voluit; prout sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

EX injuncto Nobis Apostolici muneris debito Christi-fidelium sub suavi Religionis jugo,& Strictioris Observantiæ Regula Altissimo famulantium votis, per quæ eorum quieti opportunè consulitur, libenter annuimus, ac desuper ejusdem muneris partes propensis studiis interponimus, ut ijdem Christifideles sublatâ omni perturbationum materiâ in pacis amænitate, ac justitia, & sanctitate coram Deo fœlicioribus in dies prificiant incrementis. Cum itaque, sicut Nobis nuper exponi fecit Dilectus filius Ascanius de Assisio Procurator Generalis Fratrum Ordinis S. Francisci Reformatorum nuncupatorum, nonnullæ domus Regulares, quas Fratres Minores de Observantia nuncupati Ordinis prædicti possidebant, dictis Fratribus Reformatis Apostolica authoritate, vel à Superioribus Ordinis hujusmodi, aut aliàs alio modo assignatæ, & concessæ fuerint; ut autem litibus, & controversiis, quæ propterea fortasse excitari possent, via præcludatur; Idem Procurator assignationes, & concessiones præfatas authoritate nostra Apostolica comprobari, & aliàs desuper ut infrà provideri, summoperè desideret; Nos ejusdem Ascanij Procuratoris votis hujusmodi benignè annuere volentes,illumque à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione,vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existat,ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum seriè absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ipsius Ascanij Procuratoris nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, assignationes, & concessiones Domorum Regularium prçfatarum dictis Fratrib. Reformatis Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus,

In lib. Bul. & Decret. Ex Arch. S. Franc de Vrbe fol. 544

confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis perpetuæ firmitatis Apost. robur adjicimus, ac omnes, & singulos, tàm juris, quàm facti defectus, si qui quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus. Mandantes propterea quibusvis dicti Ordinis Superioribus, & Fratribus quomodocumque nuncupatis, & qualificatis in virtute S. Obedientiæ, ac sub privationis vocis activæ, & passivæ eo ipso incurrendæ, aliisque arbitrij nostri pœnis, ne super assignationibus, & concessionibus præsentibus litem, seu lites contra Reformatos hujusmodi movere, seu intentare, vel eos in jus vocare, aut aliàs quomodolibet eis desuper molestiam exhibere, audeant, seu præsumant, & nihilominus ex nunc irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &c. die 30. Maij 1639. Pontif. nostri anno 16.

222. Vtque tractatum hujusmodi de Conventibus acquirendis absolvam; obiter etiam hîc notatum volui, quod Gregorius XV. Reformatorum ampliationi seriùs invigilans, privilegium de novis acquirendis Cœnobiis, cæterorum in eodem loco Regularium consensu non quæsito, quòd olim à Paulo V. Discalceatis nostris Hispaniarum fuerat concessum, Reformatis citra-montes (quos solo montium intervallo ab Hispanis esse disjunctos, ibidem apertissimè supponit) voluit esse communicatum, atque veluti de novo, & expresè concessum; ecce concessionis diploma; quamvis dehinc fuerit ab Vrbano VIII. moderatum.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 3. fol. 401. ALiàs fœlicis recordationis Paulus Papa V. prædecessor noster per suas in simili forma Brevis sub die 5. Septem. 1606. expeditas litteras, motu proprio, & ex certa scientia, ac mera deliberatione suis, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Discalceatorum, seu Recollectorum nuncupatorum Superioribus, ut ubique locorum Domos, & Monasteria, servatâ formâ sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini de sola licentia Ordinariorum, nullo aliarum personarum cujusvis Ordinis Regularium requisito consensu, recipere, fundare, & erigere valerent, licentiam, & facultatem concessit, & indulsit, prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur.

§. 2. Nunc Nos ad uberes, & suaves fructus, quos citra-montes commorantes in militanti Ecclesia, cujus regimini divinâ disponente Clementiâ præsidemus, in dies afferunt, mentis nostræ aciem convertentes ad ea, quæ eorumdem Fratrum citra-montes commorantium, & locorum Regularium augmento conducere possunt, libenter intendimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire: Itaque ultimò dictos Fratres Reformatos citra-montes hujusmodi specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, litteras Pauli prædecessoris hujusmodi cum omnibus in eis contentis clausulis, decretis, ac derogationibus ad prædictos Fratres Reformatos citra-montes commorantes, ut præfertur, tenore præsentium extendimus, eorumdemque Fratrum citra-montes commorantium Superioribus, ut ubique locorum citra-montes domos, & Monasteria, servatâ formâ sacrorum Canonum, & Concil. Trident. de sola Ordinariorum licentia, nullo aliarum personarum cujusvis Ordinis Regularium requisito consensu, condere, fundare, & erigere liberè, & licitè valeant, authoritate Apostolica earumdem tenore præsentium licentiam, & facultatem concendimus, & impartimur.

§. 3. Non obstantibus omnibus illis, quæ idem Paulus prædecessor in suis litteris prædictis voluit non obstare, cæterisque

risque contrariis,&c. Datum Romæ &c. die 23. Decembris 1621. Pontif. nostri anno primo.

223. Nec differenter de Fratrum transitu, qui arctioris vitæ desiderio, majorisque perfectionis spiritu allecti ad Strictioris Observantiæ eremitoria, seu loca magis solitaria transmigrare voluerint, in præallagata Clementis VII. præcipitur, ut transitum hujusmodi à Regulari ad Strictiorem Observantiam postulantes, dummodò ibi acceptati fuerint, nullus omninò possit impedire. Gregorius etiam XIII. in bulla sua *Cum illius vicem &c* jam sæpiùs memorata, in §. 6. disponit, & mandat, ut Reformatorum Custodi, de consilio, & assensu suorum Fratrum illius loci, in quo recipere advenientes intendit, liberum sit Ministri Provincialis, aut alteriùs cujuscumque de Observantia Prælati nec obtento, nec requisito consensu, vel licentiâ, Fratres de Observantia ad Reformationem transire volentes tàm propriæ, quàm alienæ Provinciæ sine ullo impedimento accipere. Vnde & Cardinalis Matthæyus Ordinis, Protector circa annum 1688. de difficultatibus informatus, quę plerumque à Provinciarum Rectoribus contra Reformationem appetentes fiebant, datis sequentibus decretis voluit pro justitia inconvientibus occurrere.

Hieronymus S. R. E. Diaconus Cardinalis Matthyus nuncupatus, ac totius Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Protector, Corrector, & Gubernator R.P. Custodi Fratrum Reformatorum ejusdem Ordinis, ac Provinciæ Romanæ salutem in Domino.

In li. Bull. & Decret. fol. 102. S.Franc.de Urbe in Arch.

224. NOnnullos Fratres de Observantia pietate, ac Religione, necnon propriæ salutis zelo motos ex alienis Provinciis transire velle ad vestram Reformam intelleximus; verumtamen quoniam id facere nequeunt*, nisi priùs à suis Ministris obtentâ licentiâ, qui se haud parum difficiles hac in re exhibent; quinimo sæpiùs dare recusant. Ideo nos, quibus ex officio incumbit salutem eorum, qui nobis commissi sunt, procurare, & honorem Dei promovere, Tibi P. Custodi tuisque Successoribus præsentium serie facultatem concedimus, ut volentibus se vitæ vestræ associare, si petitis priùs à Ministro Provinciali coram duobus Fratribus litteris obedientialibus, illas dare recusaverint, vos ipsas obedientiales litteras dictis Fratribus, quamvis alienæ Provinciæ sint, nostra authoritate transmittere possitis, ipsique ad vos liberè, & absque ulla apostasiæ nota venire valeant, vosque liberè eos recipere possitis, nisi ad effugiendam pœnam alicujus delicti ab eis perpetrati ad vestram Reformam transire voluerint. Inhibentes omnibus nobis inferioribus cujuscumque dignitatis, seu conditionis fuerint per obedientiam, ne quis eorum quosvis ad vos transeuntes cum litteris obedientialibus à Te, vel à Tuis Successoribus eis concessis quovis modo, vel prætextu molestare, vel obstaculum aliquod ponere queant, quominus desideriorum suorum consequantur effectum. Eadem insuper authoritate nostra tibi, tuisque Successoribus concedimus facultatem mittendi Fratres tuos tibi subditos extra Provinciam, causa occurrente legitima, quam tuo, tibique succedentium relinquimus judicio, quos ita dimissos ab omni itidem Apostasiæ nota alienos esse volumus. Vale in Domino, eumdem pro me oraturus. Dat. Romæ in Palatio solitæ nostræ Residentiæ die 16. septemb. 1588.

Hieronymus Cardinalis Matthæyus Protector. Loco † sigilli Horatius Parisanus Secretarius.

HIERONYMVS, &c.

Ibid. fol. 104.

225. AD nostras pervenit aures, multos Fratres Minores de Observantia ad Strictiorem Observantiam, seu Reformatos nuncupatos transire volentes à Superioribus suis Ministris, seu Commissariis, aut negari omninò, aut difficiliter permitti, in grave damnum, & præjudicium Salutis impedientium, & impeditorum, & contra Bullam Clem. VII. quæ statuit sub infrascriptis verbis. *Et si in futurum plures Fratres voluerint se vitæ præcedentium conformare, & ab eis acceptati fuerint, Nullus eos impedire possit;* Cùm ergo nostrum sit Fratrum saluti, & Regulæ observantiæ providere, dictæ Bullæ verbis innixi, statuimus, & mandamus, quòd quotiescumque à Custodibus dictorum Reformatorũ litteræ obedientiales

dientiales missæ fuerint ad aliquos Fratres illius Provinciæ, cujus ipsi Custodes fuerint, ad dictos Reformatos Spiritu Sancto duce transire petentes, possint ipsi Fratres petitâ à suis Ministris; seu Commissariis Provincialibus, licet non obtentâ licentiâ, cujus petitionis fides afferatur, sine apostasiæ nota ad dictos Reformatos migrare; & nihilominus ipsi Ministri, seu Commissarij, si dictam licentiam recusaverint, in pœnas privationis eorum officij, & inhabilitatis ad alia officia in futurum obtinenda incurrant. Dat. Romæ in Palatio nostræ solitæ Residentiæ die 20. Octobris 1588.

Hieronymus Card. Matthæyus Protector. locus † sigilli: Horatius Parisanus Secretarius.

226. CVm verò nonnulli spiritu levitatis adducti passim de Regulari ad Strictiorem, & è contra pertransirent; providè considerarunt Romanæ Reformationis Superiores, nempe Augustinus de Genua Custos, ejusq; duo assistentes Fr. Carolus Vuesseles de Bruxellis ad S. Antonij de Arce antiqua Guardianus, & & Fr. Aloysius de Roma ad S. Francisci be Vrbe Vicarius, transitum hujusmodi non quidem devotionis, sed levitatis spiritum indicare, atq; præjudiciū Reformationi non leve producere, edito decreto statuerunt, ut qui secunda vice de Custodia ad Provinciam ex levi causa, quamvis obtentâ licentiâ, convolaverit, ad Reformam ulteriùs nec in Congregatione Custodiali, nec de Custodis ipsius beneplacito, sed tantùm de expresso majoris partis Vocalium Reformatorum cōsensu valeat acceptari; quod statim per Cardinalis Matthæij Ord. Protectoris speciale mandatum die 17. Aprilis 1595. confirmari obtinuerunt.

Ibid. fol. 108.

227. Clemens VIII. circa mutuum hujusmodi transitum non nihil immutare voluit, ut in ejus supra recitatis constitutionibus apparet; quæ in Pauli V. diplomate *Postulat &c.* etiam præcitato sic disponūt. [Quotiescumque aliquis ex Fratribus Reformatis ob infirmitatem, vel aliquam legitimam causam à Reformatione exire; & ad Familiam transire voluerit, in Capitulo, aut Congregatione Provinciali de consensu Custodis, & majoris partis Vocalium Custodiæ illi concedatur: & eorumdem consensu, nec non Ministri Provinciæ Fratres de Familia ad Reformationem poterunt migrare.] Illud autem advertendum, quòd Observantes ad Reformam transeuntes ex repetitis Clementis VIII. & aliorum Pontificum decretis integro unius anni spatio ante firmam cum Reformatis incorporationem commorari poterant; quo expleto, si ibidem incorporari deliberassent, & incorporati fuissent, tanquàm si ibidem habitum, & professionem accepissent reputabantur, nec ad Observantes iterum poterant reverti, nisi expressa de licentia, qualem Reformatis omnibus diximus esse necessariam. De Novitiis autem in Capitulo, seu Congregatione Capitulari ad habitum receptis decretum legimus à Paulo V. in præfata sua constitutione, ut interrogari deberent, an Observantibus, vel Reformatis nomen dare præeligerent, cum plena ad utroslibet convolandi libertate. Quamvis autem Gregorius XV. in bulla *Onerosa &c.* quam & suprà descripsimus, pro Observantibus in Reformatione incorporandis integrum novitiatum exegerit: Reformatos autem post annum ab intimata capitulari protestatione, (prout in ipso Brevi pleniùs continetur) ad Observantiam transmigrare vetuerit; his omnibus tanquàm rigore plenis prorsùs antiquatis; per allegata Vrbani decreta sancitum est anno 1625. ut circa transitum hujusmodi ab Observantia ad Reformatos, & è contra Clementis VIII. & Pauli V. jam recitata debeant observari: quòd deinde sæpiùs ab eodem Vrbano innovatum fuisse legimus. Hoc addito per S. Congregationis decretum die 13. Aprilis 1625. per Fagnanum Secr. Superioribus Ordinis intimatum, ut pro Observantibus post annum deliberationis inter Reformatos incorporandis, per horum Custodem, aut alium ab ipso delegatum vota secreta à Fratribus illius Conventus essent perquirenda. Verùm Cardinalis Barberini Nepotis sui, Ordinisque Protectoris, ut authoritatem augeret, in bulla, *Quas quotidie &c.* jam superiùs in libro tertio descripta, specialiter indulsit, ut Reformatos ad Observantiam, cognitâ causâ licentiare valeat; ut sequitur.

In Bull. Paul. V.

Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. Nicol. de Perusio. fol. 41.

228. [Quia verò Fratrum, vel in Reformatione Professorum, vel eorum, qui

Ex lib. S. Franc. de

Urbe, Bull. & decret. fol. 47. à Familia venientes anno jam deliberationis completo inter Reformatos hujusmodi incorporati sunt, trãsitus ab eisdem Fratribus Reformatis ad ejusdem Ordinis Fratres de Familia solet alioquin esse Reformationibus satis utilis, si matura cum deliberatione fiat; tibi pariter, ut etiam extra Capitula, vel Cõgregationes, & aliàs semper, & quãdocumque earumdem Reformat. cõservationi, & quieti in Domino expedire judicaveris, aliquos ex ipsis, ut præfertur, Reformatis ad eosdẽ Fratres de Familia authoritate nostra transferre, nec non eisdem, ut præfertur, Reformatis se ad illos de Familia transferre volentibus, opportunam transeundi licentiam eadem authoritate impartiri.]

229 Denique à S. Congregatione Fratrum Min. de Observantia S. Francisci Cis-montanæ familiæ consultationibus ab Vrbano Pontifice præposita ad dirimendas lites, & ambiguitates, pacemque cum Reformatis conservãdam publicata fuerunt in Congregatione generali ad Aramcœli anno 1628. decreta sequentia.

Ex Reg. Nicol. de Perusio fol. 78. Cur. Cism. Arch. Ara cœl. In primis statutum est, ut Fratres de Familia liberè ad Reformationem transire valeant in quocumque tempore, etiam extra Capitulum, & Congregationem, cum hoc tamen, ut è Conventu, in quo de familia manent, recedere nequeant, nisi priùs habita obedientia à Custode, vel alio Superiore Reformatorum, qui eam nullatenus denegare possit; & in casu, quo eam denegaverit, fiat recursus ad Superiorem Generalem, qui teneatur Fratres pro hac re ad ipsum recurrentes ad Reformationem recipere, necnon & Superiores dictam licentiam negantes punire pœnâ sibi arbitrariâ, nisi sibi constiterit, reformari volentes id facere, ut judicium, vel pœnas sibi injunctas subterfugiant, aut esse omninò ad Reformationem inhabiles.

Secundò: Vt qui ad Reformationem transierit, annum unum à die suæ receptionis computandum, & ad deliberandum habeat, an in illo statu velit remanere, quo anno expleto Superior Reformatorum, Custos videlicet, vel Provincialis ad Conventum, in quo dictus Fr. de familia commoratur, se transferat, ibique simplicem informationẽ à Guardiano, vel alio Superiore locali, à Discretis, Conventus, vel ab aliquo Patre principaliori, vel antiquiori, qui ibi reperiatur, fideliter capiat de vita, & moribus supradicti Fratris, & si cognoverit, eum benè vixisse, ac statui, & professioni Reformatorum se conformasse, ipsum ad Reformationem incorporatum declaret, & hujusmodi incorporationem in libro Custodiæ diligenter notet.

Quòd si id per se ipsum personaliter facere nequeat, alium substituat, qui id exequatur, dummodo non sit de familia illius Conventus, in quo Fr. in Reformatione incoporandus reperitur.

Quo autem ad faciendam assignationem aliquorum Conventuum Observantium de Familia Fratribus Reformatis, in singulis casibus recurratur ad Sac. Congregationem, quæ habita ratione numeri Fratrum ad Reformationem transeuntium, & omnibus accuratè perpensis, deliberabit prout in Domino expedire videbitur.

Tertiò: Determinatum est, ut de cætero Novitij inter Reformatos non recipiantur extra Capitula, vel Congregationes capitulares, non obstante decreto Clem. VIII. hac de re edito, aliàs receptiones, & professiones inde secutæ, nullæ sint, & invalidæ.

Quartò: determinatum est, ut Minister Provincialis eligi possit ex Familia, vel ex Reformatione juxta antiquam consuetudinem Religionis, & juxta Cõstitutiones sanc. mem. Clem. VIII. & Pauli V. & quando Minister Provincialis eligetur ex Fratribus Reformatis, tunc ad tollendas discordias, & lites Custos Reformationis non eligatur, sed ipsemet Minister ipsam Reformationem regat, & moderetur. Cæterùm ut necessitatibus dictæ Reformationis opportuniùs provideatur, dictus P. Minister statim ac fuerit electus teneatur unum ex iis, qui aliàs Custodes fuerunt, vel ex Discretis Custodialibus actualibus Commissarium instituere, cui suam authoritatem tribuat ad dictam Reformationem visitandam, quandocumque ipse per se id facere non potuerit, nec non & capiendas informationes in casibus occurrentibus, quibus captis teneatur de omnibus certiorem facere dictum Provincialem, ut ipse, quod opportunum sibi videbitur, determinare, ac ordinare valeat. In casu autem, quo dictus

dictus Commissarius non rectè functus fuerit officio suo, tunc Provincialis per se solum possit ipsum ab officio removere, & alium, ut supra, de novo instituere.

Insuper determinatum est, ut quandocumque Minister Provincialis fuerit Reformatus, tunc Custos mittendus ad Comitia generalia eligatur ex Patribus de Familia, & vice versa quando Provincialis fuerit ex Fratribus de Familia, tunc Custos supradictus sit Reformatus, ut utraque pars unum Vocalem habeat in dictis Comitiis generalibus.

Vlteriùs determinatum est, ut nominetur à Generali Procurator in Curia P. Reformatorum. Romæ die 24. Iunij. 1628. F. A. Card. S. Onupharij.

Locus † sigilli. P. Fagnanus Secretarius.

Lecta, & publicata fuere præfata Decreta die 15 Iunij 1628. in Congregatione generali Fratrum Min. de Observantia in præsentia Illustr. & Reverendiss. Cardinalis Gipsij Præsidentis ejusdem Congregationis.

Bull. noviss. t. 5. Vrb. VIII. bull. 262. fol. 112. & bull. 312. fol. 145.

230. Vrbanus VIII. dato Brevi. *Injuncti nobis, &c. die Maij 1639.* §. 16. ordinat, ut Reformati possint ex causis in constitutione Pauli V. expressis ad Observantes transire, à quibus vel rejici, vel impediri non possint. Dehinc expedito alio brevi. *Religiosos viros &c. die* 10. *Novemb.* 1642. §. 3. ordinat, ut Observantibus ad Reformam transitus non nisi in Capitulis, & Congregationibus, & de utriusque Provincialis assensu, vel de Generalis licentia concedatur. Pro Reformatis autem ad Observantiam dimittendis, Constitutiones Clem. VIII. & Pauli V. atque sui ipsius hac de re aliàs emanatas observari debere; unde istos ab Observantibus repelli non posse confirmat. Hoc unum ut revocari obtineret, P. Evangelista de Crema Commissarius Generalis Curiæ oblato ad Clem. IX. supplici libello exposuit, quòd contra Ordinis statuta per Romanos Pontifices confirmata sub prætextu cujusdam Brevis Apostolici Vrbani VIII. (de quo hîc immediatè diximus) vellent Reformati ad Observantes sine horum Provincialis assensu, immò, & ipso invito transmigrare, supplicans ideo, ut pro pace inter utrosque tuenda, atque regulari disciplina, de opportuno remedio providere dignaretur. Libello autem ad S. Congreg. à Pontifice, & per Congreg. Cardinali Barberino Protectori remisso, respondit Barberinus, ut pro interim, donec mens Sāctissimi super hoc meliùs intelligatur, nec Observantes ad Reformam, nec Reformati ad Observantiam sine utriusque Provincialis assensu valeant pertransire; expedito decreto die 6. Octobris 1668. quod Decretum inaudita parte procuratum, nec Reformatis intimatum sine ulteriori declaratione adhuc perseverat, utrum in observationis vigore, hucusquè non reperi.

Arch. Aracœl. Cur. Cism. in Reg. Evāg. de Crema.

CAPVT V.

Introductio Strictioris Observantiæ in Gallias.

231. Patrum Discalceatorum separatam utcumque Reformationem in Hispaniis sicuti tolerabat Observantia Regularis, sic Recollectorum sibi cum omnimoda obedientia subjectam exemplaritatem tanquam insignem suimet decorem, atque stabile fulcimentum dilexit semper, nec non pro viribus promovere curavit. Proculdubio etiam in Italia Reformatos dilectura fore credenda est, si ad modum Recollectionis, Hispanicæ permansuri fuisse, crediti essent à principio. Quamvis autem Pisotti Generalis, Hilarionis Sachetti, aliorumque paucorum, (quòd majorem divisionem indesecuturam jam tum fortè pertimescerent) oppositiones continuæ causam dederint, ut Clemētis VIII. Apostolico diplomate sub propriis Custodibus, atque majori demum separatione in posterùm ab Observantiæ Regularis Ministris Provincialibus abalienarentur; indubium est, eos potissimùm ex causa divisionis validas Observantium oppositiones tollerasse: difficultas eâdem de causa hujusce Reformationis progressum in Gallijs, & per Germaniam utramque retardasse non dubitatur.

232 Inter frementes bellorum tumultus, si legum silet authoritas, ab armis hæreticorum furore pertractatis, totale sui excidium omnis Religio necesse est pertimescat. Itaque in Galliis miserabili sexto decimo nostræ salutis sæculo regularis disciplina

ciplina generaliter labefactata non comparere non potuit, dum Calvinistæ Gebennenses cum Germanico Lutherano uniti per Galliam universam non mediocriter prævalentes, ac debacchantes Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, Regularium præsertim excidium finale publica credulitate prætenderent; quod noster B. Thomas Illiricus, tum doctrinâ, tum efficaciâ prædicationis, & vitæ sanctitate celeberrimus, & in Carnolensi B. M. V. Conventu apud Mentonem in Reformata S. Thomæ Provincia jam sepultus, quinquaginta ante annis Burdigalæ pro suggestu sæpissimè prædixerat. Franciscana verò Religio inter cæteras hæreticorum erroribus inflexibili semper constantia sese opponens, eorum etiam avernicis furoribus singulariter exposita, coacta fuit domos suas, templaque præcipua flammis consumpta deplorare: Tolerabile malum, nisi & filios suos tum doctrinâ, tum zelo, tum pietate insigniores sub hæreticali rabie durissima inter tormenta, & inaudita mortis genera magno numero de hæresi quidem gloriosè triumphantes, sed sibi immaturè ablatos aspexisset.

Vvad. tom. 8. 1520.n.9.

233. In altis minoris momẽti viris, qui ramanserunt, continua fuga extra claustra, ut mortem fugerent, & coacta divagatio doctrinæ defectus, excussum obediẽtiæ jugum, laxataque inde disciplina, mirandum non est, si nimiam vitæ libertatem, Religionisque contemptum alicubi causaverint; dum integro 37. annorum curriculo videlicet 1540. ad 1577. ut notat Rapinæus, plerique huc, & illuc extra Conventum, & Superiorum obedientiam à morte fugientes, non habebant, qui tantis malis opportunè posset occurrere; donec per Henricum III. Regem, inducta qualicumque pace, potuit aliqualiter tractari de remedio, unde Franciscana Religio (de cæteris taceo) in Galliis, si unquam alibi, compertao est indigere Reformatione.

Rapinæus de orig. Recol. decade 10.

234. Ergo statim à pace, de reformando in Galliis Ordine Minorũ (quod Christianissimi Reges propter singularissimam Regni utilitatem omnibus votis semper se desiderasse monstrarunt) actum fuisse legimus in Capitulis Generalibus. Reformationem verò hujusmodi non subitò ad Italicæ, sed ad Hispanicæ potiùs Recollectionis methodum, nec sine fundamento apud Chronologiam Seraphicam intentatam fuisse intelligo. Hujus Reformationis introductionem in Gallias ad annum 1577. assignat Gualterius è Societate Iesu in sua Chronologia; quod plurimis, gravibusque indiciis confirmare nititur Rapinæus noster, præsertim ex quadam Gonzagæ tunc Ministri Generalis Epistola sub dat. die 17. Augusti 1583. in qua Fr. Martinum Boeræum magni nominis Theologum, perfectiorisque vitæ zelo valdè conspicuum, & in Conventu S. Francisci de Clovys super Recollectos Guardianum, Commissarium suum Visitatorem, atque Reformatorem in Provincia Turoniæ Pictaviensis instutuit. Evidentiùs autem P. Iuo Magistri suis in litteris ad Boeræum præfatum, ut supra, Gaurdianum, ad Franciscum Innes S. Theologiæ Lectorem, & ad Mathurinum Chayllon Novitiorum Magistrum (quæ per extensum habentur in manipulo Fratrum Minorum p. 2. c. 30.) post efficaces religiosissimi zeli expressiones, hæc habet. *Si in Congregatione Balmetana, & deinde in Capitulo Generali Parisiensi* (celebratum fuit anno 1579.) *nobis Recollectis, seu Reformatis confestim concessissent petitionem nostram, quantùm ad Recollectionem &c.* ex quibus omnibus liquet, non dubiè lõgè ante annũ 1579. aliqua Reformationis indicia in Galliis illuxisse, sed utrùm stabili fũdamẽto hæc Turoniç Reformatio perseveraverit, hucusq; non apparet.

Gualterius Chronol.

Rap. loc. cit.

Manipul. Fr. Min. pagin. 335.

235. Galli (ut de certis agamus) qui unanimi cõsensu Gallicanæ suæ Recollectionis exordiũ, stabilitatẽ, atque progressus ab antiquioris Aquitaniæ Provincia recognoscũt, Antesignatos suos, & promotores præcipuos B. Franciscum Doziechi præ cæteris, P. Petrum Chamboretum, P. Bernardum Virolam, & P. Stephanum Imberti ex eadem Aquitaniæ Provincia concorditer assignant. Hisce laborum consocios, atque coadjutores fidelissimos B. P. Robertum Prævosti, & B. P. Franciscum Simonis ex Provincia Franciæ Parisienis adjungunt viros omnes, & singulos totius perfectionis, zeli, atque prudentiæ. De Doziecho ad diem 29. Iulij; de Roberto Prçvosti ad 30. Octobris, de Francisco Simonis ad 14. octobris agit ad longum Arturus in Martyrologio Franciscano, post Carol. Rapin. decad. 10. & 4. par. Chron. in Addit.

Artur. in Martyr. Franc. diem. 29 Iulij §. 15.

Rap. ubi sup.

Addit. & alios, qui de singulorum virtutibus, & pia morte scripserunt.

236. Doziechus igitur in antiquioris Aquitaniæ Provincia natus, sacro Minorũ habitu inter Observantes, ac demum solemni professione donatus, post omnia sacrorum studiorum curricula gloriosè completa, omnibus etiam in sua Provincia muniis cum laude perfunctus, arctioris vitæ desiderio succensus (fuerat enim semper Seraphicæ Regulæ zelantissimus assertor) Gonzagam Ministrum Generalem tunc in Galliis hærentem, pro introducenda, vel stabilienda Reformatione supplicavit. Perbenignè à pio Generali susceptus, anno 1583. de consensu P. .... à Rocha tunc Ministri Provincialis (vir erat zelo, & prudentiâ conspicuus, Domin.... de Ioyousa, antequam Capuccinorum habitum assumeret, à sacris confessionibus) Conventum Rapistanensem impetravit. Ibi cum plurimis ad arctiorem vitam anhelantibus ad omnimodos paupertatis apices in summa vitæ asperitate, ac pœnitentiæ rigore sanctissimè convivens stabile fundamẽtum sãctæ Recollectionis apposuit. Cùm verò non omnibus vacaret per corporis vires hujusmodi vivere in austeritatib⁹, eo vel maximè, quòd à non Reformatis ad eos ex causa itineris sæpè divertentibus hortarentur ad regressũ, omnes ante completum annum inde recesserunt, solis Petro Chamboreto, Bernardo Virola, & Stephano Imberti præfatis cum Doziecho remanentibus. Hæc prudenter considerans Doziechus, ut multis aliis suæ professionis zelatoribus quotidie adventantibus ad votum satisfaceret, in Capitulo Provinciali immediatè celebrato rogavit, ut Conventus aliqui Recollectioni opportuniores à sæcularium tumultu, aliorumque Fratrum commercio semoti sibi concederentur; & à Patre Colongio Patris de Rocha in Provincialatu Successore domos Tutelanam, & Muratensem obtinuit; in quibus ad gubernanda novæ Reformationis semina, juxta bullam Clem. VII. anno 1532. hac de re editam, petentibus suis consodalibus Doziechus ipse fuit à Ministro Provinciali constitutus. Dùm verò hujusmodi Custodiatus officium cum maximo sanctæ Recollectionis augmento sanctissimè administraret, nec tamẽ ab Apostolico prædicandi verbum Dei munere cum grandi fœnore, atque Sæcularium ad novam Reformationem applausu cessaret, anno 1593. Vallisoletum ad Generalia Ordinis Comitia ex Custodis officio profectus, ut ibi de amplianda Recollectione tractaret, in Galliam post Capitulum rediens, ætate, laboribusque confectus, in Domino fœliciter obdormivit maximo suorum mœrore, quem Deus signis admirandis illustravit, ut post alios notat Arturus. Doziecho successit in gubernio F. Chamboretus antedictus, cujus industria plurimi Conventus etiam noviter erecti fuerunt Recollectis adaucti, famâ interim Recollectionis hujusmodi per Gallias cum aliarum Provinciarum emolumento diffusâ.

237. Interea temporis Robertus Prævosti in Neustria (Normandiam vocant) natus, Franciæ Parisiensis in Provincia ad solemnia Regularis Observantiæ vota receptus, dum Theologicis studiis Parisiis operam daret, ad arctiorem vitam anhelans cum Francisco Simonis ejusdem Provinciæ inito consilio à Superioribus impetraverat, ut in Italiam cum Reformatis victuri ambo possent transmigrare. In Romana Custodia recepti dum charismata semper æmulando meliora ad apicem perfectionis adspirants Franciscus ex aëris Italici contrarietate compulsus ad Recollectos Hispanicos in Provinciam Conceptionis cum Superiorum facultate transivit, ubi per integrum triennium sanctissimè instructus, & in Galliam remeare jussus, in Aquitania majori inter Observantes permansit, donec per Franciscum Doziechi præfatum introducta Reformatione, sese Francisco adjungens in Muratensi Alverniæ Conventu Recollectionis Regulas, & instituta mira fœlicitate promovit, donec anno 1589. in Quadragesima inter Apostolicos labores sanctissimè vitam mortalem absolvit: Prævosti verò diutiùs in Italica Reformatione, atque dehinc in Terra Sancta per quadriennium commoratus, & demum in Italiam ad suos regressus exemplari vita, sanctisque moribus non mediocriter effulsit. Cumque interim nonnulli Gallorũ suæ professionis zelantissimi Reformationem Fraciæ, in Franciæque Parisiensis Provincias introducere cupientes, amplissimum ad hoc à Clemente VIII. Pontifice facultatem circa annum 1593. impetrassent

Artur. ad 30. Octob. §. 4.

Ibid. ad 14. Octob. §. 4.

petrassent, Apostolicas litteras Francisco Prevosti tanquam suo Antesignano tradiderunt, ut Reformationis initia promovere, atque erudire dignaretur. Ille in Hispaniam primò solvens voluit cum Ministro Generali omnia concordare, unde in Gallias regressus, in utraque de præfatis jam Provincijs per labores, ærumnas, & persecutiones plurimas semper in Domino confidens, nullum non movit lapidem, ut sanctum propositum adimpleret; posuitque in nonnullis sancti sui Zeli semina, quæ dato tempore maximâ in messem excreverunt. Interim verò prævalente opponentium multitudine, ad spiritus quietem secessit ad Aquitaniæ Recollectos, quibus cum admirabili perfectionis exemplo ad mortem usque perseverans, & ad promovenda strictioris vitæ instituta incessanter adlaborans, meruit ut Sanctus in morte venerari.

238. In Aquitania ergò primo Recollectionis Gallicanæ fundamento, Heroum istorum piissimi discipuli in vitæ sanctitate perseverantes, Conventuum, ut dictum est, assignatorum vestigia, quæ vix sola ab Hæreticorum furore remanserant, invictâ patientiâ restaurantes, atque ad Seraphici Patriarchæ mentem virum integerrimum omni ex parte componentes, quamvis à principio propter aliqualem habitus strictioris novitatem, vitæque solitariæ asperitatem populis essent invisi; re tamen citò meliùs considerata, ab exemplari vitæ sanctimonia, & in spiritualibus assidua servitute singulari affectu venerari cœperunt; unde separatis ad paupertatis apicem Cœnobiis magnâ ubique famâ celebres, concurrentibus ad ipsos tum de sæculo, tum de Regulari Observantia plurimis, Conventus per Galliam magno numero multiplicarunt.

Rapin. Ibid. 239. In Italiâ etiam ad aures Clem. VIII. Pontificis delatus est Aquitanicæ Reformationis bonus odor, qui idcircò verissimus Zelantium Fratrum Pater, Bonaventuræ de Calatagirone Ministro Generali graviter injunxit, ut per universas Galliarum, & Belgij Provincias Reformationem hujusmodi induceret, atque firmaret.

Chronol. Serah. 240. Notandum tamen, quòd cum eousque Coletanæ Reformationis etiam post factam in Regulari Observantia incorporationem, nomen ex integro vigeret, Provinciæ itidem majores, seu confœderatæ, nempè Franciæ, Turoniæ, Burgundiæ, seu S. Bonaventuræ, & Aquitaniæ, dum post Bullam *Vnionis* Ministro Generali nomen dederunt, per Lugdunensis Capituli decretum, ut à cæteris Observatibus nomine destinguerentur, Provinciæ Reformatæ titulum accepissent; Novæ hujus Reformationis assertores, ne cum illis in nomine ad confusionem convenirent, non Reformati, sed Recollecti nuncupari voluerunt; ut notavit Spondanus, unde in titulo cum Spondan. loc. cit.
Recollectis Hispanicis, in re verò sub propriis Ministris Provincialibus constituti cum Italiæ Reformatis, & cum Hispaniarum Discalceatis effectivè cõveniunt, & unum in simul Corpus constituere prætenduntșut apud Rapinçum, Arturum, aliosque Gallos, locis in hujus libri principio alegatis fusiùs est videre, quod ego hîc disputare non debeo, cum in principio hujus libri dixerim ad sufficientiam.

241. Igitur Bonaventura Generalis à Põtifice in Galliam, & in Belgium amandatus pro pace Catholicum inter, & Rapin. Ibid.
Christianissimum Reges procuranda, simul & Reformationem ex hac occasione in illis partibus stabilire jussus, Pontifici humiliter exposuit, negotium hoc juxta Clementis VII. Constitutionem longè faciliori, & fœliciori firmitate fore promovendum, quàm juxta Rapinæ. Decad. 12.
ampliorem Gregorij XIII. Bullam, quę majores Ministrorum Provincialium oppositiones exciperet. Annuente dictis Pontifice Generalis pro adimplenda illius pissima intentione, suæque conscientiæ ut satisfaceret, integro conatu adlaborans, ab anno 1596. in provincia primum Franciæ Parisiensis Conventum Rapinæ. Ibid.
Nivernensem pro Recollectione stabilienda constituit; Conventus iste à Ioanne Tristano Comite Nivernensi S. Ludovici Regis filio olim erectus, ab Anglis destructus, exinde intra Vrbem restitutus ad Turoniæ Provinciam attinebat circa annum Domini 1590. ita tamen, ut vix domus Religiosa extraneis appareret. Anno ideo 1592. volente Archiv. Aracœl. Cur. Cism. Regest. 2. fol. 180.
Duce Nivernensi Gonzaga, & operante Vrbis Episcopo traditus fuit Reformatis ex Italia evocatis. Cum verò Italicorum

ficorum mores Gallicæ Nationi non arriderent, Italis à Bonaventura Gen. Ministro in patriam remissis, Conventum ipsum Observantibus Provinciæ Franciæ Parisiensis voluit consignari: Vbi tandem sanctæ Recollectionis fundamenta stabilivit; quæ in summo vitæ rigore sanctissimè proficiens, licèt ab æmulis non leviter oppugnata, in amplissimas, & devotissimas propagines citiùs excrevit.

242. Nec tardiùs in Provincia Turoniæ Pictaviensis ab eodem Generali de Calatagyrone introductum, & obfirmatum fuisse legimus hujusce sanctæ Recollectionis institutum. Assignavit ille hujus arctioris vitæ zelotibus devotum de Balmetta nuncupatum Cœnobium extra Vrbem Angeriæ positum, approbante postea Capitulo Provinciali Ministri Generalis assignationem, & confirmante P. Benedicto Capituli Præside. Cum autem Pater Iacobus Garnerius Chapovinus nuncupatus (vir, qui velut in sacris Concionibus parem non habere videbatur; ita in Regulæ, quam professus erat, zelanda puritate paucis palmam concedebat) deputatus in loco primus Guardianus, materialem Cœnobij reformationem non omittens, juxta Clementis VII. Constitutionem prætiosa, & superflua per Syndicū Apostolicum, ad reparanda necessaria voluerit alienari; accurrens P. Benedictus antedictus Recollectos exinde ejicere tentavit. Quod resistente sibi, Recollectosq; defendente Vrbis Episcopo unà cum Magistratu cum evincere non potuisset, graves contra Recollectionem tumultus pro viribus excitare non cessavit. Deo tamen caussam suam protegente, turbatio illa in nihilum evanuit: Recollectis in Balmettano Conventu sancta cum exemplaritate permanentibus, & per Provinciam grandi cum pietatis fama sese diffundentibus.

243. Nec difformiter in Provincia Frāciæ, ut vocāt (quæ est Patrum Chordigerorum, cum Provincia Franciæ Parisiensis *sic dicitur*, ad Observantes pertinuerit ab initio) fuit eodem tempore, ab eodem Generali Ministro composita sancta Recollectio pro integra Fratrum spiritualium consolatione. Verdunēsem primò in Lotharingia, deinde Metensem Conventus legimus à pijssimi Generalis zelo ad hunc finem methodo non dissimili constitutos; Vnde itidem à populis post aliqualem novitatis apprçhensionem, post patienter toleratos ab æmulis nec leves, nec paucos insultus (ita ut etiam veluti malæ notæ, Regulæque transgressores, & inobedientes Religiosi traducerentur apud sæculares) ex sola patientiæ laude, vitæque postmodum sancta exemplaritate triumphantes sese undequaque dilatare potuerunt.

244. In Provincias S. Bonavēturæ, & S. Ludovici paulò tardiùs novimus invectum fuisse sanctæ Recollectionis institutum. Etsi Bonaventura Gen. antedictus, & obligationi suæ, & sanctæ Clemētis Pontificis intentioni satisfacturus, ipsum per universas Galliæ Provincias extendere percuperet. Cùm itaque ex universo Galliæ Regno Seraphicç suæ professionis zelotes auditis introductç jam in Aquitaniam præsertim, & in alia loca prædicta sanctç Recollectionis progressibus, eo se contulissent, ubi in puritate Regulç quietiùs convivere sibi liceret; adveniens in Gallias P. Nathanael *le Sage* nuncupatus ex Franciç Provincia Commissarius Apostolicus, & Visitator Generalis à Clemente VIII. deputatus ad introducendam, & obfirmandam in universa Gallia sanctam Recollectionem, anno 1602. regnum ingressus, Avenionem primò se contulit, ubi & Apostolici Legati, & Episcopi, aliorumque Optimatum de Vrbe, juxta litterarum Apostolicarum tenorem favore suffultus, & adversantium conatus elusit, & Conventus ex communi concordia sibi designatos iis consignavit, qui nomen spontè dederant vitç Recollectç. Siquidem ex Apostolici præfati Commissarij edicto jussi sunt omnes, & singuli, qui ad alienas Recollestiones confugerant, in patriam redire, ubi Recollectionem sustinere deberent.

245. Eodem modo subinde ad Provinciam S. Bonaventuræ digressus, multisque, qui convenerant ex variis Custodiis, zelotibus associatus, post varias difficultates hinc inde provenientes, Condriaci primùm in Diœcesi Viennensis deinde apud Gratianopolim Conventus mira fœlicitate fundavit; quos demum P. Mathurinus antedictus Patris Nathanaelis in Apostolico Commissariatu successor mirè multiplicavit. & Custodiam.

Custodiam sub titulo sancti Francisci Recollectorum erexit.

246. Hoc itaque modo per Galliam universam ante completum annum salutis 1601. introducta reparatæ vitæ Franciscanæ Strictior Observantia plurimas in Custodias velociùs excrevit, Cœnobia multiplcavit, singularisque pietatis famâ resplenduit, atque, ne à suo vitæ rigore traduceretur ullo modo, non modo sub propriis respectivè Custodibus, sed & sub uno Commissario Generali, qui Recollectioni universæ præsideret, gubernari promeruit. In pacis amænitate prosperata est, donec anno 1612. in Aracœlitano Gen. Capitulo universæ illæ Custodiæ in duas Provincias, & unam Custodiam fuerunt reductæ, ex quo ex causis infra dicendis cœperunt variis agitari contentionibus, ut suo loco dicetur.

247. Bonaventura de Calatagyrone illis, quas, ut diximus, erexerat in Gallia, & in Belgio Recollectionibus, ut in pace sub Provincialium Ministrorum Obedientia conviverent, leges eis præscripserat, & typis evulgari præceperat, illas easdem, quas olim à Quiñonio Generali pro Hispanica Recollectione conscriptas, Gonzaga itidem Minister Generalis in Toletana Congregatione anno 1583. revisas publicaverat, quas in tomo tertio dabimus per extensum; & in Chronologia Seraphica est videre.

148. Recollectionis autem ad Hispanicæ normam ritus, & leges haud potuerunt illis esse acceptæ, qui sub mothodo firmiori statum suum ita solidare cupiebant, ut per Ministros Provinciarum non posset in nihilum adduci. Cum enim ob qualemcumque illam à cęteris separationem, habitusque, ac vitæ austerioris singularitatem fierent cæteris minùs grati, cessante præsertim litterarum Apostolicarum assistentiâ, ex continuis, gravissimisque inquietationibus, quas aliter evitare non poterant, coacti sunt ad Sedem Apostolicam pro remdio opportuno recurrere. Aquitani omnium primi, qui, ut diximus, ab anno 1583. Recollectionem suam incœperant, & ad Clementis VII. Bullæ tenorem, sub proprio Custode in sancta humilitate vivebant; postquam diuturnas à Provinciarum Ministris, gravesque inquietudines in pace tollerassent, remedium tamen aliter desperantes, ad Clementis VIII. Apostolicum zelum confugere decreverunt. P. Mathurinus Marsaut à Patre Camboreto actuali tunc in Aquitania Custode destinatus in Vrbem, piissimo Pontifici Reformationis alias per se zelantissimi provolutus ad pedes, suorum Recollectorum miserias exponens, impetravit, ut Gregoriana Constitutione, *Cum illius vicem*, & Clementis ipsius *Ex injuncti.* pro Reformatis Italiæ ab ipso Clemente jam publicatis, frui per omnia liceret suis in Aquitania Recollectis. Hęc omnia santiss. Pontifex ultrò concessit datis anno 1599. ad Cardinalem de Ioyosa Commissionalibus litteris Apostolicis *Cum dilecti &c.* quas statim cum Cardinalis ejusdem decreto favorabili dabimus per extensum.

Tertio itaque vix anno in pleno suo vigore conservatas esse constat Bonaventuræ Generalis hîc allegatas constitutiones, quarum virtute Recollecti sub Ministrorum potestate constituti à continua fluctuatione liberari non poterant. Vnde an. 1599. Recollectiones in Franciæ, atq; Francię Parisien. & Turon. Provinciis, ut diximus, an. 1596. ab ipso Generali cōstitutæ supplicarunt & ipsæ apud Clementem Pontificem, ut præfatis ejusdem Clementis, atque Gregorij XIII. litteris uti, fruique valerent, prout Italiæ Reformatis ab ipso Clemente fuerat indultum; & piissimus Pontifex ipsas suas Italicæ Reformationi concessas litteras Apostolicas ad universæ Galliæ Recollectos litteraliter extendit, eisdemque omnino legibus, atque privilegiis eos vivere voluit; quibus in Italia vivunt Reformati dato Brevi. *Pro injuncto &c.* ex quibus obiter apparet, quàm meritò prætendant Galliarum Recollecti, se se cum Discalceatis Hispaniarum, & Reformatis Italiæ, etsi sub nomine diverso ex causis supra recitatis, unum Strictioris Observantiæ Corpus efformare.

250. Litteras ipsas pro Reformatis Italiæ primò expeditas, dehinc ad Galliarum Recollectos extensas, etiam sub eodem omnino tenore paulò post Clemens ipse Recollectis in Belgio communicavit, ut ad reformationis Italicæ methodum se se possent ordinare. Has omnes cum infra allegandis Clementis VIII. Pauli V. necnon Gregorij XV. litteris, atque

atque Henrici magni Galliarum Regis, & Regij parlamenti privilegiis immediatè dabimus per extensum.

251. Hujusmodi ergo favoribus Apostolicis obfirmata excrescebat mirum in modum per Galliam universam sancta Reformatio tum Observantibus, tum sæcularibus ad ipsam admirabili pietate concurrentibus, de quibus certioratus ex integro Pontifex datis aliis in forma Brevis litteris *Exponi nobis &c.* sub die 15. Septembr. 1601. Recollectis indulsit, ut Conventus novos ubiq; (saluâ decentiâ) sibi offerrentur à populis, aut à Magnatibus per Gallias recipere valerent: & alia multa concessit immediatè legenda.

252. Archiepiscopis etiam, & Episcopis graviter injunxit, ut authoritate Apostolica ad hoc efficaciter incumberent, ut ad Fratrum proportionem ex Observantia ad Recollectionem transeuntium, novi Conventus ab Observantibus realiter, & effectivè Recollectis consignari deberent. Iterumque dato Brevi, *Ordinis vestri &c. die* 5. *Septembr.* 1602. pro Novitiis recipiendis amplissima privilegia cōcessit. Vnde Deo suaviter omnia disponente, *qui post tempestatem serenum facit*, oppositiones omnes in spirituale illorum augmentum profecisse comprobantur.

253. Nec tamen diuturna quies; etenim ab æmulis quibusdam, ut populis exosi redderentur, & invisi, tanquam Minoritico cœtui noviter adnexi, nec veri S. Francisci Filij essent, sed Novatores, & Franciscanæ Regulæ prævaricatores palam traducebantur, donec Ministris Provinciarum obedirent: quod idem Observantibus accidisse jam prænarravimus, dum à Conventualibus recederent: aliquorum fuit hæc calumnia non secundùm scientiam zelantium, qui plenitudinem potestatis Apostolicę super Regulas omnes, legesq; positivas non considerarent: eo vel maximè, quòd Sedes Apostolica, dum Observantes sub Vicariis, aut Reformatos sub Custodibus assignavit, non in Regula dispensavit (ut ait Pontifex ipse) sed nomen Superioris solùm immutavit. Hinc tamen fiebat: ut Recollectis hac viâ à novorum Conventuum receptione impeditis, Religiosissimi Patres Capuccini pinguiora loca, & transmigrantes ad se Observantes zelo præstantiores in dies exciperent, & occuparent; & Conventus pro Recollectis ab Observantibus tradi fieret necesse; unde hi duplici gravamine viros suos præstantiores; & loca plurima deperderent. Indoluit tamen graviter ad hæc audita Pontifex, editoque rigoroso diplomate, *Ex injuncto nobis &c. die* 7. *Septemb.* 1602. calumnias hujusmodi acriter repræhendit, atque damnavit; gravissimisque sub pœnis, & censuris eas aboleri præcepit; Commissarios itidem Apostolicos pro ampliori Recollectionis profectu per Galliam universam amandavit; eos iterum testificās, non Novatores esse, non novos Franciscanos (quod pro Observantibus olim declaraverant Alex. VI. & Iulius II. superiùs allegati) sed ab ipso Seraphico Patriarcha non interrupta successione fundatos; qui Regulam Minorum purissimè ad litteræ rigorem observare comprobantur; nominis autem in Superiore mutationem sine ullo præjudicio dignis de causis authoritate Apostolica inductam fuisse concludit: novaque privilegia pro sæcularium ad habitum, & professionem, & pro Observantium ad Recollectionem receptione formalis extra Congregationis tempus indulsit. Rap. ibid. & in lib. Recoll. Gallicanæ.

254. Accessit tandem Regum, & Populorum applausus ad hujusce Recollectionis ampliationem unanimi voto concurrentium. Henricus IV Galliarum Rex ingenij omnium capassimi de Recollectorum statu, sincera conversatione, vita exemplari, atque de singularissimo suorum ab ipsis profectu jam in se ipso plenè securus, eorum non Protectorem, sed amantissimum Patrem, tum privatim, tum publicè agere voluit; extructisque plurimis ad eorum extensionem Cœnobiis; datis etiam Regiis litteris authenticè expeditis summâ efficaciâ, & affectu plenis sub die 18. Iulij 1601. sub 26. Octobris 1602. sub 28. Ianuarij 1603. atque sub 27. Iunij 1606. omnibus suis subditis altè declaravit; se se litteras Apostolicas ad Recollectorum favorem recepisse, vidisse, & acceptasse; proinde integram, plenamque illarum excutionem sub gravissimis pœnis indicens, molestiam cujusvis generis à quocumque eis inferri sub indignationis suę interminatione prohibuit: quin & illorum protectionem etiam armata manu contra

contra adversarios quoscumque sive sæculares, sive Regulares omnibus, vel supremis, vel subalternis, vel infimis in toto suo Regno Officialibus altè commendavit. His etiam non contentus, ne ex privato loqui videretur affectu, Gallici Cleri universalem consessum voluit Parisiis congregatum, ut de Recollectorum stabili admissione, atque ampliatione, nec non de Conventibus per Observantes eisdem assignandis majori authoritate tractaretur: Cujus Congressus unanimi consensu ad Recollectorum favorem conclamante, datis Rex gravissimis litteris ad Burdegallense, ad Tolosanum, & ad reliqua Galliarum Parlamenta graviter indixit, ut piissimum opus ab universis suis Officialibus plena sinceritate protegeretur, & vivido conatu promoveretur. Apostolica Decreta, bullas item, Regiasque litteras pro Recollectionis hujusmodi promotione, atque stabilitate, & progessu jam præcitatas, juvat hîc ex integro producere.

Dilecto Filio nostro Francisco Tituli S. Petri ad Vincula Præsbytero Cardinali de Ioyosa nuncupato.

CLEMENS PAPA VIII. &c.

255. CVm dilecti Filij Custos, Minister, & Fratres Provinciæ Aquitaniæ Ordinis S. Francisci de Observantia cupiant reformationem, quæ apud Fratres Minores de Observantia nuncupatos Italiæ ex Constitutione nostra introducta est, suscipere, Nobisque humiliter supplicari fecerint, ut hujusmodi constitutionem, & reformationem ad eos extendere de benignitate Apostolicâ dignaremur; Nos circumspectioni tuæ per præsentes injungimus, ut cum in Franciam perveneris, diligentem informationem capias, an in dicta Provincia sufficiens Fratrum numerus hujusmodi verè desiderio perfectioris vitæ teneantur, & reformari cupiant; & si in dicta Provincia domus, seu Conventus ad hujusmodi reformationem apti juxta præfatam institutionem nostram existant: & denique si res in eo statu repereris (super quo tuam conscientiam oneramus) tunc apud præfatos Fratres, reformationem hujusmodi juxta dictam Constitutionem (cujus tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, authoritate nostra introducas, ac unum, seu duos Conventus, prout tibi melius videbitur pro Novitiatu in eadem Provincia constituas; super quibus opportunam, & amplam tibi per præsentes tribuimus facultatem. Datum Romæ apud. S. Petrum sub annullo Piscatoris die 8. septemb. anno Domini 1599. Pontif. nostri anno 8.

DECRETVM
Eminentissimi Cardinalis.

Franciscus S. R. E. Cardinalis de Ioyosa &c. Reverendo, ac Venerabilibus Viris, Custodi, aliisque Superioribus, & Fratribus Ordinis S. Francisci Fratrum Minorum Reformatorum Provinciæ Aquitaniæ antiquioris &c.

256. NOs mandatum Apostolicum reverenter exequi cupientes, habita diligenti informatione comperimus, in dicta Provincia sufficientem Fratrum numerum ad reformationem in bulla expressum existere, dictosque Fratres verè desiderio perfectioris vitæ moveri, & reformari cupere, imo ab annis jam quindecim & ultra eam reformationem eos suscepisse, ac deinde religiosè observasse; nec non in dicta Provincia domos, seu Conventus quinque ad hujusmodi reformationem aptos ab ipsis inhabitari: quapropter reformationem in eâdem bulla expressam apud prædictos Fratres introducimus &c. pleniorem super his omnibus executionem, si opus fuerit, nobis reservantes &c. Dat. Tolosæ 2. Iunij 1600.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

257. PRo injuncti Nobis Apostolici muneris ratione de statu Religiosorum quorumcumque &c. *prout supra in simili bulla pro Reformatis Italiæ edita.* Nos igitur cognoscentes, quòd pro fœlici statu, & gubernio dictorum Fratrum Reformatorum expediret, præinsertas Gregorij prædecessoris litteras, & in eis contenta, exceptis infrascriptis, quæ Nos confirmari & à Fratribus prædictis observari, præinsertas Gregorij prædecessoris

prædecessoris litteras, quas ad Fratres Reformatos in Italia existentes tantùm confirmavimus, & nonnulla adjecimus, prout in aliis nostris in simili forma Brevis litteris etiam pleniùs cõtinetur. Cúmque dilecti Filij Fratres Reformati Provinciarum Turoniæ Pictaviensis, Franciæ, ac Franciæ Parisiensis ejusdem Ordinis cupiant, easdem litteras ad eos etiam extendi, Nos illorum piis votis favorabiliter annuere volentes, prædictarum nostrarum tenores præsentibus pro expressis haberi, ac singulos Fratres dicti Ordinis Reformatorum à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus eorumdem FF. Ref. dictarum Provinciarum Regni Franciæ Nobis humiliter porrectis inclinati, præinsertas Gregorij prædecessoris litteras, ac omnia in eis contenta, salvis limitationibus infrascriptis, authoritate Apostolica tenore præsentium, etiam quoad Fratres dicti Ordinis Reformatorum, in omnibus utique Provinciis Regni Franciæ tantùm, perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplemus, & pro majori præmissorum firmitate prioribus litteris nostris prædictis, quatenus in aliquo obstent, specialiter, & expresè derogamus. Cæterùm quoad caput circa receptionem Novitiorum per Custodem faciendam, servetur etiam forma Constitutionis fœl. rec. Sixti Papæ V. prædecessoris etiam nostri super hoc editæ: quoad Monasteria ipsis Reformatis concedenda, volumus, ut sint apta ad duodecim saltem Fratres recipiendos, & retinendos. Circa reservationem casuum, servetur Decretum à Nobis super hoc editum; quoad statuta, & Ordinationes de cætero faciendas, ultra eas, quæ in prædictis Gregorij litteris disponuntur; Volumus ut nullo modo Decretis per Nos in nostra visitatione Vrbis editis, neque aliorum Summorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutionibus adversentur: volumus, ut in singulis capitulis custodialibus aliquot graves, & periti viri eligantur ex Fratribus cujuscumque Custodiæ saltem tres, qui unà cum Custode admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel audiendas Confessiones, etiam ipsorum Fratrum, ac lectores publicos simul examinent: Neque antea ad hujusmodi ministeria exercenda ab aliquo probentur, aut admittantur, horum etiam cura sit examinare, & probare tam quoad doctrinam, quàm quoad mores promovendos ad quoscumque Ecclesiasticos Ordines; qua in re servetur decretum Congregationis Interpretum sacri Concilij Tridentini nuper editum, & promulgatum: hi verò Examinatores in hujusmodi officio confirmari nequaquam possint, sed in singulis Capitulis Custodialibus alij semper de novo ad hoc munus obeundum eligantur. Si quando autem prædictos Reformatos accedere contigerit ad loca, ubi proprias habent domos; seu Conventus, volumus, & præcipimus, ut ad Conventus, & domos illorum de Familia, quæ in eisdem locis erunt, divertere, aut hospitari nullo modo possint. Decernentes præmissa omnia, & singula perpetuò valida, firma, & efficacia esse, & fore, & per prædictos Fratres Reformatos perpetuò observari debere; præsentes quoque litteras nullo tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis Contrariis dispositionibus comprehendi; sed semper ab illis exceptas esse, & fore: & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutos, repositos, & plenariè reintegratos censeri, sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum palatij Apostolici Auditores, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere; Necnon irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quavis auhoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: Quocirca Venerabilibus Fratribus Lugdunensi, & Turo

Turonensi Archiepiscopis, & Episcopo Parisiensi, ac dilecto Filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regno Franciæ Nuntio, necnon universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel per alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Reformatorum prædictorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra eos præmissis omnibus, & singulis juxta earum continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper per Ministrum Generalem, aliosque prædictos quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, & præmissis non parẽtes, per sentẽtias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia omni appellatione postposita, compescendo, nec non legitimis super his habendis servatis processibus, illas sententias, censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Vniversalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, etiam Mare magno, Bullâ Aureâ, vel aliis nuncupatis, ac quibuscumque dicti Ordinis statutis, & consuetudinibus etiam Iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, tàm eidem, quàm aliis quibuscumque Ordinibus, eorumque Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis Decretis in contrarium præmissorum in genere, vel in specie etiam motu proprio, & consistorialiter, vel aliàs quomodolibet concessis, ac pluries confirmatis, & roboratis, ac omnibus illis, quæ dictus Gregorius prædecessor in suis litteris voluit non obstare. Quibus omnibus, & singulis eorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererẽtur, pro plenè, & sufficiẽter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permãsuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque: Volumus autem, & authoritate Apostolica decernimus, quòd transumptis præsentium litterarum etiam impressis, sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica cõstitutæ munitis, & manu Notarij publici subscriptis eadem fides tam in judicio, quàm extra illud ubilibet adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub anuullo Piscatoris die 26. Martij 1601. Pontif. nostri anno 10.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

258. EXponi Nobis nuper fecit dilectus Filius Natanael le Sage, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia Reformatorum nuncupatorum professor, quod in nonnullis Provinciis Regni Franciæ, aliquibus abhinc annis plures Fratres Minores de Observantia nuncupati, Reformationem ejusdem Ordinis à Sede Apostolica approbatam acceptarunt, & in dies acceptant; & licèt aliquæ Domus Regulares ad usum eorumdem jam destinatæ reperiantur, nihilominus tantus est illorum numerus, qui reformari cupiunt, ut alias Domos non tantùm in prædictis, sed in aliis etiam dicti Regni Provinciis destinari necesse sit; quare humiliter supplicari fecit dictus exponens (qui etiam in Regno Franciæ Fratrum dicti Ordinis Commissarius, ac Visitator authoritate Apostolica deputatus reperitur) ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolia dignaremur. Nos igitur Religiosos, ac alios Christi fideles sub suavi Religionis Reformatæ hujusmodi jugo Altissimo famulari volentes, in eorum proposito confovere cupientes; ipsumque exponentem à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententijs, seu pœnis à jure, vel ab homnine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum

lutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati omnibus, & singulis Venerabilibus FF. Archiepiscopis, & Episcopis in dicto Regno constitutis, ac dilectis Filiis eorum Officialibus in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus, ut quoties pro parte ejusdem exponentis fuerint requisiti, in singulis dicti Regni Provinciis, in quibus Reformatio hujusmodi introducta adhuc non fuerit, unam, seu duas prout numerus Fratrum, qui reformationem acceptare velint, requiret; in iis verò, in quibus reformatio ipsa introducta reperitur, & numerus tantus sit ipsorum Reformatorum, seu reformari cupientium, ut de novis habitationibus eisdem sit providendum, similiter unam, vel duas domos ad illorum usum etiam extra Capitula Provincialia (dummodo Communitatum, ac Vniversitatum, seu Dominorum in temporalibus Civitatum, Terrarum, & locorum, in quibus dictæ domus sitæ fuerint, consensus accedat) assignent, & ad id prædictos Fratres de Familia, eorumque Ministros Provinciales, & aliòs Superiores, & etiam per censuras Ecclesiasticas, ac aliis omnibus juris, & facti remediis opportunis cogant, & compellant, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac insuper tàm exponenti prædicto, quàm omnibus, & singulis aliis Superioribus præsentibus, & futuris, ut omnia, & singula loca tàm ad usum Claustralium reducta, quàm redigenda, sibi ad effectum introducendi juxta nostram Constitutionem desuper editam, reformationem per Communitates, Vniversitates, & Dominos in temporalibus prædictos, eis donanda, & assignanda acceptare, & in eis juxta reformationem, in secundo dictis litteris degere, & proximiori Custodiæ unire, & incorporare liberè, & licitè valeant Apostolica authoritate, tenore præsentium licentiam concedimus, & impartimur: Non obstantibus prędictâ nostrâ, ac quibusvis aliis Apostolicis, ac in Vniversalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus constitutionibus, & Mari-Magno, Bullâ Aureâ, vel aliàs nuncupatis, ac quibuscumque dicti Ordinis, etiam Iuramento confirmatis, Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis, ac consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis, tàm eisdem, quàm aliis quibuscumque Ordinibus, eorumque Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis in contrarium præmissorum in genere, vel in specie, & motu proprio, & consistorialiter, vel aliàs quomodolibet concessis, ac pluries confirmatis, & approbatis; quibus omnibus, & singulis (etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes) illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Marcum sub annullo Piscatoris die 15. Septemb. 1601. Pontif. nostri anno x.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

159. EX injuncto Nobis Apostolici muneris debito ad ea libenter intendimus, per quæ Regularis Observantia professorum Reformatorum statui, & conscientiæ securitati opportunè cōsulatur, ut & ipsi professores uberiores in Ecclesia militanti fructus afferant, & eorum Religio majora in Domino suscipiat incrementa. Cum itaque, sicut accepimus, à Nonnullis aliquando oppositum fuerit, dilectos filios professores Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Strictiori Observantia Reformatos nuncupatos, qui juxta Constitutiones Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ac etiam nostram sub Dat. Tusculi die XII. Octobris Pontif. nostri anno V. novissimè editam, sub obedientia Custodum degunt, eorumque Superiores Custodes, & non Ministros appellant, propterea non satisfacere Regulæ à S. Francisco editæ, & per Sedem Apostolicam sæpiùs confirmatæ, & approbatæ, juxta cujus litteram sub obedientia

tia Ministrorum vivere videntur obligati; cumque etiam asseratur, dictos Fratres Reformatos contra dictam Regulam agere, ac graviter, & contra votum professionis, præsertim obedientiæ delinquere, ac exinde perturbationes, & incommoda patiantur. Nos eorumdem Fratrum Reformatorum quieti, tranquillitati, & indemnitati prospicere, atque eosdem adversus hujusmodi molestias, & calumnias tueri, ac omnem super præmissis ambiguitatem è medio tollere volentes, quarumcumque constitutionum, & præsertim nostræ suprascriptæ supra reformatione dicti Ordinis editarum tenores præsentibus pro expressis habentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, harum serie decernimus, & declaramus, supradictos Fratres Reformatos (qui non novam, sed eandem Regulam, quam B. Franciscus condidit, & fœl. rec. Honorius Papa III. prædecessor noster confirmavit, quamque & Fratres de Familia nuncupati Ordinis Minorum de Observantia observant, licèt ipsi Reformati puriùs, & juxta ipsius Regulæ litteram declaratam per fœl. mem. Nicolaum III. & Clementem V. Rom. PP. etiam prædecessores nostros observant) sub obedientia Custodum, quibus per suprascriptas Rom. Pontificum, & præsertim nostram Constitutionem subjecti fuerunt, prædictæ Regulæ S. Francisci, & præcipuè in ea parte, ubi sunt illa verba, *præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris*, plene, purè, & integrè, & absque ulla dispensatione in voto obedientiæ ita satisfacere, sicut dicti Fratres de Familia faciunt, sub obedientia eorum Ministrorum degentes, qui à Custodibus solo nomine differunt, & ipsis Fratribus Reformatis Ministrorum loco præsunt, ipsosque Reformatos veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, ac in conscientia tutos existere: necnon in omnib⁹ eorum Monasteriis, locis, domibus Oratoriis, & Ecclesiis, quas nunc obtinent, & in posterum quovis modo, vel titulo obtinebunt, tàm in Italia, quàm extra ubique locorum præsertim in Gallia omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, & indultis, tàm spiritualibus, quàm præcedentiis in processionibus, in funeralibus, ac in concursu cum aliis Religionibus in Concionibus certis tempore, & loco vicissim habendis, ac in omnibus aliis actibus publicis, & privatis, quibus dicti FF. de Familia in eorũ Monasteriis, Ecclesiis, Domibus, & locis, ac rebus tàm de jure, quàm ex consuetudine, vel aliàs frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere posse, ac debere: dummodo tamen Strictiori Observantiæ dictorum Fratrum Reformatorum, prout in nostris litteris prædictis disponitur, non adversentur. Mandantes insuper in virtute sanctæ obedientiæ omnibus, & singulis cujuscumque qualitatis, dignitatis, seu conditionis existant, ad quorum notitiam præsentes nostræ pervenerint, ut nullus imposterum prædictos Fratres Reformatos appellare audeat, seu præsumat novos Religiosos, aut novæ Regulæ Professores, sicque, & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, quavis authoritate fungentes, & causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane quicquid secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quocirca Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus quicumque illorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando facere, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti solemniter publicantes, ipsisque Fratribus Reformatis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra illos eorumdem præmissorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes eos desuper à quocumque quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postpositâ compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ Nos in Constitutione nostra prædicta voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis, & impressis

pressis manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 7. septemb. 1602. Pontif. nostri anno 11.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilecti Filij salutem, & Apostolicam benedictionem.

260. ORdinis vestri in istis partibus propagationi prospicere, ac vos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & quemlibet vestrum à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationib⁹ vestro nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, vobis, ut in Gallia tantùm quoscumque Novitios habitum vestri Ordinis suscipere volentes, ad habitum hujusmodi extra Capitulum Custodiale, dummodo tamen à tribus Superioribus Conventuum vestri Ordinis istius Regni, Custode scilicet, vel Commissario Custodiæ, Guardiano, ac Vicario simul congregatis, unà cum Capitulo illius Conventus, in quo dicti Novitij erunt recipiendi, ipsi Novitij recipiendi priùs examinati, & approbati fuerint, servatis in reliquis Constitutionibus fœl. rec. Sixti Papæ V. prædecessoris nostri per Nos ad formam juris circa nullitatem professionum nuper reductis recipere, & eosdem postea ad professionem regularem admittere, ac eodem modo extra Capitulum Custodiale Fratres de Familia nuncupatos Ordinis Minorum de Observantia ad reformationem transire volentes, præcedenti approbatione, ut expressè dicitur in bulla reformationis, recipere, & admittere valeatis, ac insuper vobis ut Capitulum Custodiale, non singulis annis, sed de triennio in triennium tantùm celebrare teneamini, sed loco aliorum Capitulorum possitis, si opus fuerit, Congregationem Custodum, & Discretorum Custodialium facere, quæ quidem Congregatio vim Capituli habeat; utque decreto de mandato nostro à dilectis filiis Prælatis visitationis, & reformationis Apostolicæ edito, per quod prohibetur Fratribus Reformatis, ne Conventus à Fratribus prædictis de Familia petere, & accipere sine speciali eorumdem Prælatorum licentia possint, minimè subjecti sitis, sed liceat vobis, etiam sine hujusmodi licentia (servatâ tamen formâ per Nos in Constitutione nostra, quæ incipit *Pro injuncti &c. sub datum Tusculi die 12. octob. Pontif nostri anno* 3 pro Fratribus Reformatis Italiæ edita, ac deinde per alias nostras litteras ad vos extensa) hujusmodi Conventus à Fratribus de Familia in eodem Regno Galliæ petere, & accipere authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ac facultatem, & licentiam impartimur. Non obstantibus S xti prædecessoris, ac nostris, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac ejusdem Ordinis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ, apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 5. Septemb. 1602. Pontif. nostri anno 11.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

261. ONerosa Pastoralis Officij cura meritis licèt insufficientibus Nobis ex alto commissa, postulat, ut ad statum Christi fidelium quorumlibet, præsertim regularem vitam profitentium salubriter dirigendum operosis studiis intendentes, ea, quæ fœlici eorum gubernio sanctioris directionis profutura noscuntur, providè statuamus, & ordinemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Vt igitur Ordo Fratrum Minor. Reformatorum in Regno Franciæ fœlicioribus in dies augeatur progressibus, prospicere, ac Ordinis, & Regni prædictorum Fratres specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & illorum singulos, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliis

Rapin. ubi sup.

aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris,& pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequẽdum harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eisdem Fratribus nunc,& pro tempore in prædicto Regno existentibus, ut in domibus suis regularibus, & separatim à Capitulis Provincialibus, sua Capitula Custodialia(constitutionibus tamen fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri quoad eorumdem Capitulorum celebrationem, in favorem omnium Fratrum Reformatorum editis, in suo robore remanentibus)celebrare:quódque Fratres de Familia reformari cupientes, ad Reformationem propriæ Provinciæ, si in ea sit introducta reformatio; sin minùs ad reformationem Provinciæ vicinioris, quolibet tempore(etiam extra Capitula)petitâ tamen, licet non obtentâ à dilecto Filio Ministro Provinciali licentiâ, convolare liberè,& licitè respectivè possint, & valeant, Apostolica authoritate, tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur. Insuper authoritate, & tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd omnia, & singula in præfatis Clementis prædecessoris Constitutionibus eorumdem Fratrum Reformationem concernentia, ab omnibus,ad quos spectat, observari: & quilibet Provinciales in suis Provinciis iisdem Fratribus Regni Franciæ Reformatis tempore Capituli Provincialis domum unam regularem, in qua duodecim Fratres de quotidie mendicatis vivere possint, in posterum dare debeant; idque in quinque proximis Capitulis Provincialibus celebrandis, incipiendo à proximè futuro;quibus finitis Provinciales non teneantur dare alias domos Regulares; ita tamen quòd in eadem domo sic concedenda nec Guardianum, nec Familiam constituant: sed illam præfatis Fratribus Reformatis concedant, quorum erit illic de Fratribus Reformatis providere:& ad id omnes Provinciales in Capitulis prædictis recenter electi, sub pœna depositionis ab officio, ac privationis vocis activæ, & passivæ ad sexennium, ipso facto incurrenda, teneantur: præsentesque litteras validas, firmas, & efficaces, existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac prædictis Fratribus Reformatis in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari; sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus nostris in hujusmodi forma Brevis sub die 4. Febr. 1607. expeditis litteris, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon præfati Ordinis etiam juramento,& confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliàs roboratis, statutis, ac consuetudinibus, privilegiis quoque indultis,& litteris Apostolicis, illiusque Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis litteris, & decretis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis,& innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum omnium, ac singulorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium trãsumptis, & impressis manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio,& extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 11. Martij 1611. Pontif. nostri anno 6.

262. Per alias item suas litteras *Ad ubera spirituales &c.* Dat. Romæ die 2. septemb. 1613. de consilio, & assensu S. R. E. Cardinalium eisdem Recollectis indulsit, ut ad formam Concil. Trident. Conventus sibi oblatos in Gallia universa recipere valeant. Per extensum recitatur à Rapinæo decad. 12. fol. 759.

Littera

Litteræ patentes Henrici Magni bonæ mem. Regis Galliæ, & Navarræ, quibus prohibet omnibus suis subditis, quomodocumque perturbare Religiosos Strictioris Observantiæ Recollectos nuncupatos, cum injunctione Generalibus suis Officialibus præbendi ipsis auxiliū brachij sæcularis, si opus fuerit, pro negotio Reformationis ipsis concessæ per Bullas Sanctissimorum Pontif. verificatas, & approbatas, litteris suæ Majestatis authoritatem interponentibus.

Rapin. Ibid. 263. HEnricus Dei gratiâ Rex Galliæ, & Navarræ, amatis, & fidibus personis Curias nostras Parlamentorum Tolosæ, & Burdigalæ tenentibus, & aliis Curiis Supremis, Iudicibus, & vicem gerentibus omnibus, & singulis salutem. Cùm bona, & laudabilis vita Religiosorum Reformatorum sancti Francisci Recollectorum nuncupatorum, qui in diversis Regni nostri Provinciis dispersi sunt, ad Nos usque pervenerit, & de progressu, quem faciunt ad augmentum Religionis Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ in omnibus locis, in quibus morantur, certiores facti fuerimus; Nos dictos Religiosos contra omnes perturbationes à Fratribus dicti Ordinis sancti Francisci Observantinis nuncupatis, & aliis, factas, protegere cupientes, visâ sanctissimi Domini nostri Papæ, quàm ipsis concessit bullâ, volumus & mandamus, ut non obstantibus omnibus statutis, & constitutionibus his contrariis, dictos Religiosos Recollectos per modum provisionis, donec à Nobis aliter fuerit ordinatum, faciatis permanere in locis, in quibus nunc morantur, absque ullo impedimento activo, vel passivo, quòd si aliquod evenerit, ab eo quàm citiùs redimatis. Non obstantibus quibuscumque arrestis, edictis, & litteris his contrariis, quorum omnium, si quædam intervenissent, tenorem suspendimus, donec aliter, ut dictum est, à Nobis fuerit ordinatum; quod volumus significari partibus adversis dictorum Religiosorum Recollectorum, & aliis, ut opus fuerit, per primum Cursorem, & apparitorem ad hoc deputatum, cui committimus, & injungimus omnes actus, & expeditiones facere, absque ulla alia petitione placet, visa: pareatis; nam sic volumus. Dat. Parisiis die 18. julij anno Domini 1601. & Regni nostri 12.

Alia litteræ patentes ejusdem Regis Henrici Magni, quibus recipit Bullas, & Brevia Domini Papæ Clem. VIII. in favorem Reformatorum Stric. Observantiæ Recollectorum, & injungit, ut exequantur.

264. HEnricus Dei gratiâ Galliæ, & Navarræ Rex, omnibus præsentes litteras inspecturis salutem. Cum magnopere laudemus, & approbemus Reformationem Regularem, quàm Religiosi Recollecti Ordinis S. Francisci amplexi sunt: ideo ipsis favere, in quantum Nobis est, desideramus ad augendam pietatem, & religionem in isto nostro Regno, & ad idem exemplum imitari impellendas personas Ecclesiasticas tàm Sæculares, quàm Regulares; Et quia Nobis relatum fuit, quòd dicti Religiosi Recollecti, qui de die in diem multiplicantur in nostris Provinciis, non possunt invenire loca ad exercitia sua Regularia peragenda, quod illis maximè molestum est; notum facimus, quòd tanto incommodo, & prædictæ Reformationis augmento subvenire desiderantes, dictis Religiosis loca in nostris Provinciis convenientia dare decrevimus, ut ibi resideant, & sua pietatis exercitia adimplere possint. Rapin. Ibid.

Quapropter mandamus omnibus Regni nostri Archiepiscopis, & Episcopis servandum esse bullas, & brevia 26. martij, ac 16. septemb. 1601. sanctiss. Domini nostri Papæ Clementis VIII. nunc sanctam Sedem Apostolicam tenentis, ut quilibet in sua Diœcesi, unum, vel duos Conventus, sicut judicabūt necessarium, dictis Religiosis Recollectis assignēt. Iis de causis, & aliis bonis, & rationabilibus considerationibus ad hoc Nos moventibus secundùm intentionem dicti nostri sanctissimi Papæ diximus, declaravimus, & ordinavimus; dicimus declaramus, & ordinamus per præsentes manu nostra signatas, ut in posterum dictis Religiosis Recollectis Ordinis S. Francisci unus vel duo Conventus secundùm necessitatem in quibuslibet istius nostri Regni Diœcesibus assignentur, etiam in Diœcesibus à Provincia S. Bonaventuræ dependentibus; non obstante quacumque dictæ Provinciæ à Nobis obtenta exemp

exemptione pro hac causa, & hoc facere mandabitur, & injungetur omnibus Archiepiscopis, & Episcopis, sicut per præsentes mandamus, & injungimus, facere absque ulla difficultate, vel mora, quia opus bonum, & sanctum est ad honorem Dei, & ipsius Ecclesiæ directum, quod omnibus, & singulis volumus significari à nostris amatis, & fidelibus personis Curias Parlamẽtorum Regni nostri tenentibus à quolibet in suo districtu, quibus mandamus, ut præsentes litteras nostras declarationis, voluntatis, & intentionis registrari curent in Registris dictarum nostrarum Curiarum, & faciãt dictos Religiosos Recollectos gaudere, & posse uti plenè, & pacificè de omnibus in dictis litteris contentis absque ulla perturbatione, & impedimento in contrarium, cogentes ad hoc facere, & pati quoslibet cogendos; Non obstantibus quibuscumque oppositionibus, appellationibus, edictis, mandatis, prohibitionibus, & litteris ad hoc contrariis, quibus, & derogatoriis in iis contentis derogavimus, & derogamus ex nostra certa scientia, & authoritate Regia; Et quia præsẽtes litteræ in multis, & diversis locis necessariæ erunt, volumus, ut ad exemplar dictarum debitè collationatarum ab uno ex nostris amatis, & fidelibus Consiliariis, Notariis, & Secretariis eadem fides adhibeatur, ac præsenti originali, quia sic volumus. In quorũ fidem dictis præsẽtibus sigillum nostrum apponi curavimus. Dat. Parisiis die 26. octob. anno Domini. 1602. & Regni nostri 13.

Aliæ litteræ patentes Magni Consilij, quibus approbatur, & injungitur continuatio supradictæ Reformationis Religiosorum Strict. Observantiæ Recollectorum ad instantiam Cleri Gallicani Parisiis congregati anno 1606.

265. SUper repræsentationem factam à Religiosis Strictioris Observantiæ S. Francisci Recollectis nuncupatis dicentibus, ipsos obtinuisse pro sua Reformatione Bullas à Summis Põtificibus Clemente VII. Greg. XIII. & Clem. VIII. Regia Majestas prædictæ Reformationi favere volẽs per suas litteras patentes die 28. decemb. 1602. injunxit secundùm bullas prædictas omnibus Archiepiscopis, & Episcopis istius Regni assignare in suis Provinciis, & Diœcesibus unum, vel duos Conventus dictis supplicantibus secundùm necessitatem, & numerum Religiosorum, quod factum fuit in multis istius Regni Provinciis, quæ Reformatio tantum progressum in Religione Catholica, & talem ædificationem omni populo attulit, ut Clerus Gallicanus in Civitate Parisiensi ex consensu prædictæ Majestatis Regiæ congregatus decreverit, ipsam humiliter rogare, ut suum zelum erga prædictam Reformationem continuet, & secundùm dictas bullas injungat Provincialibus Observantiæ dictis Religiosis Recollectis assignare in suis Provinciis tot Conventus, quot ab ipsis requiretur secundùm numerum Religiosorum, qui dictam Reformationem amplecti cupient; quod si id facere denegaverint, Archiepiscopi, & Episcopi secundùm formam, & tenorem dictarum Bullarum assignabunt ipsis Conventus in locis opportunioribus; Non obstantibus quibuscumque impedimẽtis, & oppositionibus; Et ad hoc perficiendum mandabitur Parlamentis, & aliis justitię Officialibus dare auxilium, & favorem pro executione Reformationis, & dictis Conventibus assignatis stabiliendis; & ut dicti supplicantes non possint turbari in executione suarum bullarum; supplicata fuit sua Majestas providere ipsis juxta Consilia Cleri.

266. Visis dictis Bullis, arresto Consilij privati, & communicatione super ipsum facta die 28. decemb. quo mandatur Archiepiscopis, & Episcopis istius Regni, ut moneãt suam Majestatem de Conventibus, qui supplicantibus possunt assignari in suis Diœcesibus pro sua habitatione, & exercitiis devotionis persolvendis; Consilium ad hoc datum à Clero generali Gallicano Parisiis ex consensu suæ Majestatis congregato, Rex in suo Consilio præd. &c. prædictis consideratis decrevit, & decernit, Provinciales Observãtiæ obligari in posterum assignare supplicantibus in suis Provinciis tot Conventus, quot ab ipsis requirentur secundùm numerum Religiosorum, qui prædictam Reformationem amplecti cupient, & ipsis denegantibus, Archiepiscopi, & Episcopi assignabunt Conventus in suis Provinciis, & Diœcesibus in locis opportunioribus, & ad hoc procedent secundùm formam, & tenorem

bulla

bullarum; Non obstantibus quibuscumque oppositionibus, & impedimentis. & ad hoc exequendum mandabitur Curiis Parlamentorum, & aliis Officialibus favere dictis Religiosis pro suis Conventibus assignatis stabiliendis, & pro executione supradictæ Reformationis factum in Consilio Regis, Parisiis congregato die 17. Iunij 1606.

267 Henricus Dei gratiâ Rex Galliæ, & Navarræ primo nostro apparitori, vel Cursori ad hoc vocato mandamus, & tibi per præsentes injungimus, ut significes Provincialibus Observantiæ arrestum Consilij nostri hîc annexi sub contra sigillo Cancellariæ nostræ hac die datum ad supplicationem in ipso præsentatâ à Religiosis Strictioris Observantiæ S. Francisci nuncupatis Recollectis, ut assignent dictis Religiosis Recollectis in suis Provinciis tot Conventus, quot indigebunt aptos, & ipsorum Reformationi convenientes toties quoties requiretur ab ipsis, & ijs denegantibus declarare, quòd Archiepiscopi, & Episcopi assignabunt dictos Conventus in suis Provinciis, & Diœcesibus in locis opportunioribus secundùm formam. & tenorem bullarum SS. Pontif. Clementis VII. Gregorij XIII. & Clementis VIII. quibus Archiepiscopis, Episcopis, & aliis mandamus tibi dictum arrestum significare, ut non possint ignorare, & facias actus, significationes, & expeditiones necessarias pro executione dicti arresti & ad hoc faciendum concedimus tibi plenam authoritatem, & potestatem, absque obligatione petēdi aliam permissionē; *nisi pareatis*. & quia dictus arrestus, & præsētes litteræ in multis aliis locis possunt esse necessariæ, volumus ut *ad vidimus* dictarum debitæ collationatarum ab uno ex nostris amatis, & fidelibus Consiliarijs, Notarijs, & Secretariis eadem fides adhibeatur, ac præsenti Originali, nam sic volumus. Dat. Parisiis die 27. jun. an. Dñi 1606. & Regni nostri 17. sit signatum à Rege in suo Consilio, *Lhuillier*, & sigillatum in simplici cauda, &c. ceræ flavæ.

Datis tandem ad universa Galliarum Parlamenta gravissimis litteris sub die 28. januarij 1603. præcepit, ut in singulis suis Regni Diœcesibus Cœnobia Recollectis assignarentur de facto.

268. Cum Galliarum Recollecti hujusmodi, simul & Hispaniarum Discalceati anno 1601. (sicuti in lib. 3. cap. de Procuratore Generali fusiùs dictum est) supplicassent, ut propter loci distantiam, ad residendum in Conventu S. Francisci de Ripa Reformatorum de Vrbe non cogerentur, sed in Aracœlitano ad majorem negotiorum commoditatem liceret commorari, dum in Vrbem veniunt ad negotia: atque cum à Reverendissimo Ioanne de Ierro Ministro Generali non Reformatorum Procuratori de Italia, sed Generali Ordinis Procuratori, vel Commissario Curiæ respectivè illos subjectos esse, fuerit declaratum; notatum expressè lego in Reg. 2. Vltram. quòd Fr. Silvester de Grandis inter Aquitaniæ Majoris Recollectos Guardianus 1614. à Custodiæ Patribus Romam missus, ad Aracœli appullerit, eo quòd ad S. Francisci receptus non fuerit. Reg. 2. Vltram. fol. 169.

269. Excrescentes per omnem Galliarum ambitum magno applusu Recollecti, cum citiùs plurimas sibi Custodias ad Clementis VIII. præscripta fundassent, Conventusque, atque Religiosos de Observantia in dies exciperent, unde controversiæ continuæ, & jurgia, cum Observantibus orirentur; actum est in plenis Comitiis generalibus Romæ anno 1602. de modo stabilem inter utrosq; pacē componendi, unanimique illorum, qui aderant, consensu coram Arigonio Cardinali Ordinis Protectore concordatum est, ut de plurimis, quæ jam erant Recollectorum Custodiis Provinciæ duę conflarentur, & una Custodia, nempe Provincia una sub titulo S. Dionisij; altera sub invocatione S. Bernardini, & Custodia S. Antonij in Delphinatu, sub quib⁹ cæteræ incorporatæ esse deberēt, sub certis conditionibus, & pactis, quæ in sequentibus litteris exprimentur. Cum verò contra hujusmodi concordata tanquam sibi præjudicialia Custodię cæterę, præ omnibus autem Custodia illa, quæ in Aquitaniæ antiquioris Provincia fuerat erecta, validè reclamarent; immò designatos sibi Ministros Provinciales recognoscere detrectarent; Cardinalis Verallus primò totius Ordinis pro Arigonio absente Vice-Protector pro plena concordati Observantia litteras sequentes ad Conventus nonnullos sub S. Dionisij Provincia destinatos, & ad præfatam Aquitaniæ Custodiam expedivit; dum jam Minister Generalis concordiam

diam illam publicis patentibus approbasset, & publicasset, prout sequitur.

Frater Ioannes de Ierro totius Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister, & servus.

Reg. 2. Ultram. fol. 141.

270. Omnibus has nostras præsentes visuris, lecturis, & audituris: Notum sit, quòd ad sedendas discordias, & dissentiones hucusque subortas inter Patres de Observantia, & Recollectos Provinciarum Galliæ, pacemque introducendam cuncta constituta fuere, quæ hoc inserta decreto patent, videlicet anno 1612 in Capitulo Generali Romæ celebrato die 10. Iunij in nostro Conventu S. Mariæ de Aracœli sub Illustrissimo, & Reverendissimo D.D. Cardinali Arigonio nostri sacri Ordinis Protectore authoritate Apostolica in eodem Capitulo Præsidente, ad stabiliendam perpetuam pacem inter Patres Obvantes, & Recollectos Provinciarum Franciæ constitutum est de communi consensu Ministrorum, Custodum, Commissarij omnium Patrum Reformatorum Galliæ, & Custodum ipsorum Patrum Reformatorum, quòd ex multis Custodiis separatis ab antiquis Provinciis, duę Provinciæ, & una Custodia erigantur, hoc est Provincia S Dionisij in Francia, Provincia S. Bernardini in Gallia, Custodia S. Antonij Delphinatus, quæ duæ Provinciæ, & Custodia in omnibus subditæ erunt Generali Ministro, sicut aliæ Provinciæ Ordinis, sed si Generalis Minister per se ipsum non potuerit visitare prædictas Provincias, & Custodiam, & earum Provincialibus Capitulis interesse, Commissarium ex Reformatis ad hoc munus deputabit ipse Generalis Minister.

Item Patres Recollecti imposterum nullum exposcant, nec accipiant Conventum aliarum Provinciarum sub quolibet prætextu, aut colore quæsito, nisi de Ordine S. D. N. vel Illustrissimi Protectoris, aut Reverendissimi Patris Generalis, sed ipsi Patres Reformati contenti sint illis Conventibus, quos hucusque habent, & illis, qui eisdem modò assignantur. Hoc est in Provincia S. Bonaventuræ Conventus Viennæ, Montis Calvariæ, & Costæ S. Andreæ.

In Provincia Turoniæ Pictaviensis Conventus de Mirabello.

In Provincia S. Ludovici Conventus de Nimes, qui est locus destructus, & ab Hæreticis habitatus.

Item si deinceps aliquis pius, & devotus vir, & mulier voluerit Conventum, seu Conventus aliquos ædificare pro prędictis Patribus Recollectis, hoc optimè fieri poterit in omnibus Regni locis, & ubi sunt Conventus Observantium, dummodo servetur jus commune, & constitutiones summorum Pontificum, ne unus impediatur ab aliis, tam circa eleemosynam, quàm circa alia.

Item si aliquis Pater voluerit transire ab antiquis Provinciis, ad novas prædictas ratione Reformæ, licentiâ ad hoc à suo Provinciali petitâ licèt non obtentâ, possit nihilominus omni tempore ad dictam transire Reformam, & quantùm attinet ad hoc, ut possint redire ad antiquas Provincias, hoc sit ipsis expresè prohibitum, nec ullo modo fieri poterit absque licentia expressa Superioris dictarum Provinciarum antiquarum. Actum in Palatio Illustrissimi, & Reverendissimi D.D. Pompei tit. S. Balbinæ Cardinalis Arigonij Protectoris, Correctoris, ac nostri Seraphici Ordinis Gubernatoris tertio nonas Iunij 1612.

Fr. Ioannes de Ierro Minister Generalis, ego approbo ut sup.

Fr. Cheerè Diffinitor generalis, & Provinciæ Turoniæ Minister.

Fr. Porreù Minister Franciæ ego approbo ut supra.

Fr. Ioannes Andræas Commissarius Fratrum Reformatorum Galliæ.

Fr. Iacobus Garnier Custos Reformatorum Provinciæ Turoniæ Pictaviensis.

Fr. Nicolaus Sicateau pro Provincia Francię Reformatorum.

Fr. Anselmus Piquet approbat.

Ego Fr. Paulus Sulmunensis Commissarius generalis fui præsens.

Ego Fr. Rodericus de Portillo Procurator generalis fui præsens.

Ego Fr. Angelus Metellus Diffinitor generalis fui præsens.

Ego Fr. Petrus de Spoleto Pater Ordinis fui præsens.

Ego Fr. Octavianus Genuensis Lector Theologiæ ut sup.

271. Quia

271. Quia verò in prædicto Capitulo generali a Patribus de Observantia, & Recollectis multæ congregationes, ac conventiones pro prædicta reconciliatione, concordia, & quiete factæ fuerunt, ne dubium aliquod apud quamcumque partium imposterum maneat, ne ut amplius quovis tẽpore detur locus altercationi, ac dissentioni declarãtes dicimus, nihil aliud quã quod in prædicto Decreto continetur præsenti scripto appositũ de verbo ad verbum, stabilitum, firmatum, ac determinatum fuisse, sicut expressè apparet in suo originali obsignato à Patribus nominatis de Observantia, & Recollectis, aliisque prædignis Patribus præsentibus ad hoc vocatis Theologis; propterea illud tamtummodo observandum in omnibus, & per omnia. In quorum omnium fidem has propria manu subscripsimus, & sigillo majori nostri muneris signari mandavimus. Datum Romæ 10. die Mensis Iulij anno Domini 1612. locus † sigilli. Frater Ioannes de Ierro Minister generalis.

Ibid. fol. 137. *Fabritius tit. S. Augustini Presbyter Cardinalis Verallus nuncupatus totius Ordinis S. Francisci Regularis Observantiæ Vice-Protector Gubernator: Reverendo in Christo Patri Fratri Iacobo Garnier Provinciæ S. Dionisij in Francia Provinciali Ministro, & Patribus Guardianis Conventus Balnietæ, Conventus Flixiæ, Conventus Bellofortensis, Conventus Salmuriensis, Conventus Duadensis, Conventus Vetriucensis, necnon & omnibus in illis Patribus, ac Fratribus existentibus salutem in Domino, & paternã benedictionẽ.*

272. CVm in Capitulo generali totius dicti Ord. proximè Romæ celebrato ordinatum, & constitutũ sit, ac assensu, & consensu totius Diffinitorij, quòd ex aliquibus Custodiis Reformatorum Franciæ dicta vestra Provincia S. Dionisij in Francia de novo erigeretur; Quòd maxima cum consideratione, ac totius Religionis deliberatione factum fuit, id quàmmaximè ipsi Religioni conveniens judicando, & Reverendissimus P. Generalis Minister pro illa vice dictum P. Iacobum Garnier dictæ Provinciæ Ministrum elegerit, ad evitanda quamplurima incovenientia, quæ in dies sperabantur: nunc autem certa relatione sciverimus, Guardianos, & Fratres dictorum sex Conventuum non absque temeritatis nota prædicto Capituli generalis decreto renuere ausos esse, & prædicto Provinciali Ministro obedientiam negare intentaverint, nec tamquam eorum legitimum Prælatum recognoscere voluerint: Hinc est, quòd huic tanto malo providere volentes, ne Fratres jugo S. Obedientiæ vilipenso in præcipitium peccatorum ruant, præsentium tenore statuimus, & ordinamus, ac in virtute S. Spiritus per obedientiam, & sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda præcipimus omnibus dictorum Conventuum Fratribus tàm Prælatis, quàm subditis, ut his visis, & cum eis requisiti, dictum P. Fr. Iacobum Garnier, & pro tempore Provincialem Ministrum succedentem, tanquam eorum verum, ac legitimum Prælatum recognoscant, ac illi in omnibus, & per omnia absque ulla excusatione pareant, & obediant. Quòd si aliquas causas, & rationes habere prætendant, quo in contrarium faciant, eas coram dicto Reverendissimo Patre Ministro Generali repræsentent, cui judicium remittimus judicandi, an expediat, quòd de dictis Conventibus aliqua alia erigatur Provincia, an verò quod in Capitulo generali constitutum fuit inviolabiliter servetur. Interim tamen quòd illi prædictas causas deferunt, sub obedientia dicti Ministri Provincialis existant, ut dictum est, sub eisdem pœnis, & aliis nostro arbitrio injungendis. In quorum fidem has litteras nostra manu propria, & sigillo in similibus uti solito munivimus. Dat. Romæ in nostro Palatio die 2. Martij anno Domini 1613.

Fab. Cardinalis Verallus Vice-Protector. locus † sigilli.

Fabritius tit S. Augustini S R. E. Cardinalis Verallus nuncupatus, totius Ordinis S. Francisci Regularis Observantiæ Vice-Protector, Gubernator, atque Corrector. Reverendo in Christo Patri Custodi nuncupato Custodiæ olim Aquitaniæ, seu Custodiæ Provinciæ Aquitaniæ antiquioris, & omnibus Patribus, ac Fratribus Reformatis dictæ Custodiæ salutem.

273. CVm in Capitulo generali præterito in Vrbe celebrato, ex deliberatione, Ibid. 138.

liberatione, & consensu omnium ferè Patrum tàm ex Observantibus, quàm ex Reformatis pro bono pacis, & ut lites inter utrosque exortæ omninò extinguerentur, ordinatum, & constitutum sit authoritate totius Capituli, præsidente meo Illustrissimo, & Reverendissimo D.D. Cardinali Arigonio dicti Ordinis Protectore, quòd ex dicta vestra Custodia, & aliis nova quædam Provincia erigeretur sub titulo S. Bernardini in Gallia, & Reverendissimus P. Generalis Minister pro illa tantùm vice dictę Provinciæ Provincialem Ministrum elegerit, ac nominaverit P.Fr. Ioannem Andræam: nunc autem ad nostras pervenerit aures, quòd Fratres dictæ vestræ olim Custodiæ eum tanquam verum Prælatum agnoscere recusant, ad Nos de dicto decreto, & Provinciæ erectione appellando prætendentes, quòd dicta Custodia separata maneat à Provincia S. Bernardini in Gallia, nec cum ea incorporetur: Nos autem visis, & bene consideratis rationibus, & causis, quas pro dicta prætentione adduxistis, aliisque quamplurimis in contrarium adductis; præsentium tenore vobis omnibus, & singulis tàm Prælatis, quàm inferioribus præcipimus per S. Obedientiam in virtute Spiritus sancti; in primis quòd dictum P. Fr. Ioannem Andræam tanquam verum, legitimum Prælatum agnoscatis, eique in omnibus, & singulis, utì par est, obediatis, tamquam vero Provinciali Ministro Provinciæ vestræ Sancti Bernadini in Gallia; quare tenore præsentium dictum P. Custodem nominatum Custodiæ olim Aquitaniæ suo officio privamus, ac privatum declaramus, itaut deinceps Custos minimè appelletur, nec sit, nec Fratres eum tanquam Pręlatum recognoscant, sed potiùs, ut dictum est, P. Fr. Andræam Provincialem Ministrum; rationes autem, quas habere prætenditis, ne vestra olim Custodia cum ea S. Ludovici coadunetur ad constituendam dictam de novo Provinciam, ad Reverendissimum P. Generalem Ministrum adducetis, ut ipse judicet, quidquid secundùm Deum meliùs videbitur expedire, cui judicium de hoc omninò remittimus. Interim tamen quod fit, ordinamus, & præcipimus dicto P. Fr. Ioanni Andrææ Ministro, ut Fratres Custodiæ olim Aquitaniæ de Familia non transferat ad Conventus, qui erant Custodiæ S. Ludovici, ne lites, & jurgia denuò exoriantur. In quorum fidem has litteras nostra manu propria, & sigillo in similibus uti solito muniri fecimus. Datum Romæ in nostro Palatio 19. Maij 1613.

Fr. Cardinalis Verallus Vice-Protector. locus † sigilli.

274. Quod tandem controversiis illis omninò non cessantibus, Paulus V. Roderico de Portillo totius Ordinis Procuratore Generali supplicante, per Apostolicum diploma confirmatum esse voluit. Ibid. f. 154

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam

VT ea, quæ pro Religiosorum bono, & quiete per ipsorum Superiorum præsertim in Capitulis generalibus statuta, & ordinata, sunt firma, & illibata persistant, illis nostræ confirmationis robur libenter adijcimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Rodericus de Portillo, Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Procurator Generalis, quòd in Capitulo generali dicti Ordinis de Mense Iunij 1612. in Vrbe celebrato, pro pace, & quiete inter Fratres de Observantia, & Fratres Reformatos nuncupatos dicti Ordinis Provinciarum Franciæ perpetuò conservanda, de Ministrorum, Custodum, & Commissarij Fratrum Reformatorum hujusmodi consensu statutum, & decretum fuit, quòd ex multis Custodiis dictorum Fratrum Reformatorum, & nonnullis Domibus Fratrum de Observantia, quæ fuerunt prædictis Fratribus Reformatis assignatæ Regni Franciæ, una S. Dionisij in Francia, & altera Provincia S. Bernardini in Gallia erigerentur, quæ Provinciæ in omnibus subditæ essent Ministro Generali dicti Ordinis, sicut aliæ Provinciæ ejusdem Ordinis; ita tamen quòd si dictus Minister generalis duas Provincias prædictas per se ipsum visitare, & earum Capitulis Provincialibus interesse non posset Commissarium ex Reformatis ad hoc munus

munus deputare deberet. Insuper quòd dicti Fratres Reformati, nullam imposterum peterent, aut oblatam reciperent Domum regularem aliarum Provinciarum Fratrum de Observantia quovis prætextu, aut quæsito colore, nisi de nostra, & pro tempore existentis Rom. Pontif. aut dicti Ordinis Protectoris, seu Ministri Generalis licentia, sed ipsi Fratres Reformati contenti essent iis, quas tunc habebant, & infrascriptis domibus regularibus, quæ in dicto Capitulo Generali eisdem assignatæ fuerunt, videlicet in Provincia S. Bonaventuræ Domus Viennæ, ac Montis-Calvarij, & Costæ S. Andreæ; In Provincia Turoniæ Pictavien. Conventus de Mirabello; in Provincia S. Ludov. de Nimes, prout in scripturis desuper cōfectis pleniùs dicitur contineri. Cùm autē sicut eadē expositio subjūgebat, dictus Rodericus plurimùm cupiat, statuta, & decreta hujusmodi pro illorū firmiori validitate, & subsistentia Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri, Nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut super præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Religiosorum quietem, & tranquillitatem sincero desiderantes affectu hujusmodi supplicationibus inclinati statuta, & decreta prædicta Apostolica authoritate, tenore presentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac ab omnibus, ad quos spectat, observari debere, irritumque, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter &c. Dat. Tusculi &c. die 10. Octobr. 1613. Pontif. nostri anno 9.

275. His tamen omnibus non obstantibus, cùm Recollecti de Aquitania præfati non acquiescerent, quòd (ut credere licet) secum malè actum esse prætenderent, dum ipsi cæteris Galliarum Recollectis Magistri, & Duces sub aliena Provincia subjacere cogerentur in maxima distantia, & incommodo; Paulus V. de omnibus ad plenum informatus expedito Brevi, quod appono, Ministro Generali commisit, ut si ita expedire judicaret, illos in propriam, separatamq; Provinciam erigeret; quod & aliquando post diuturnas altercationes fuit opere completum.

PAVLVS PAPA V.

Dilecto Filio Ioanni de Ierro Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia Ministro Generali.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Nuper nobis expositio, quòd in Capitulo Generali tui Ordinis de Mense Iunij 1612. in Vrbe celebrato, pro pace, & quiete inter Fratres de Observantia, & Fratres Reformatos nuncupatos dicti Ordinis Provinciarum Franciæ perpetuò conservanda, de Ministrorum, Custodum, ac Cōmissarij FF. Reformatorum hujusmodi consensu inter alia statutum, & decretum fuerat, quòd ex multis Custodiis dictorum Fratrum Reformatorum, & nonnullis domibus Fratrum de Observantia, quæ fuerant prædictis Fratribus Reformatis assignatæ, una Provincia S. Bernardini in Gallia, sub certis tunc expressis modis, & formis erigeretur, & subinde in executionem statuti, seu decreti hujusmodi dicta Provincia ex Aquitaniæ antiquioris, & aliis Custodiis separatis erecta fuerat. Nos per alias nostras in simili forma Brevis expeditas litteras, erectionem hujusmodi confirmamus, prout in dictis litteris pleniùs continetur: Cum autem nomine dilecti filij Roderici de Portillo dicti Ordinis Procuratoris Generalis Nobis nuper expositum fuit, dicta Provincia, ut præfertur, noviter erecta propter locorum distantiam, & nationum diversitatem in pace conservari difficulter possit, & propterea expediat, ut Custodia Aquitaniæ antiquioris etiam in Provinciam erigatur. Nos paci, & quieti dicti Ordinis, quantùm cum Domino possumus, consulere volentes, certam tamen notitiam de præmissis non habentes, tibi ut si dictam Provinciam noviter erectam in pace, & tranquillitate conservari non posse cognoveris, prædictam Custodiam Aquitaniæ antiquioris in novam Provinciam, cum omnibus, & singulis præeminentis, prærogativis, indultis, & gratiis aliis ejusdem Ordinis Provinciis à Sede Apostolica concessis erigere, illique Ministrum Provincialem, & Diffinitores præficere, aliaque circa id neccessaria, & opportuna facere, & exe- Ibid. fol. 155.

qui liberè,&licitè possis,& valeas, Apostolica authoritate tenore præsentium plenam, & amplam facultatem concedimus, & impartimur. Non obstantibus &c. Dat. Tusculi. &c. die 9. septemb. 1613. Pontif. nostri anno 9.

276. Verùm Ministro Generali ad immortales interim abeunte, Antonius de Frejo in Vicarium Generalem electus, hæc omnia juxta Pontificis intentum anno 1614. complevit, pacemque in nova Provincia composuit.

277. Cùm itaque Recollectorum Custodiæ, ut diximus, ex Generalis Romani Capituli decreto anno 1612. fuissent in Provincias evectæ, atque anno 1618.in Salmaticensi cōfirmatæ;orta est novarum controversiarum occasio. Observantes siquidem vim facientes in nomine,atque in verbis sensum Apostolicæ constitutionis impugnantes, altè protestabantur, jam evanuisse universa Recollectorum privilegia, ut potè quæ solis concessa Custodiis, jam ad Provincias non possent extendi, illosque propterea Observantibus per omnia fore de novo subjiciendos; rumoribus istis per Cardinalem Veralli Ordinis Protectorem Gregorio XV. Pontifici relatis, respondit Pontifex ipse primùm Cardinali vivæ vocis oraculo, deinde per Breve Apostolicum, *Ex injŭcto nobis desuper &c. die* 23. *septembris* 1622. amplissimè declaravit, illam esse vim in nomine, nihilque referre, sub quo vel Custodiæ, vel Provinciæ vocabulo concessa fuerint Apostolica privilegia Reformatis; quia Pontifices non de nomine, sed de substantia tractant, dum Reformationis profectum in Religionibus singulariter intendunt; possent itaque Reformati, seu Recollecti privilegiis omnibus potiri, quæ ex novo Provinciarum titulo consurgerent, dummodo spirituali eorum profectui non adversarentur, salvis semper, & illæsis indultis omnibus à quovis Romano Pontifice sub quacumque verborum forma ipsis ad spiritualem profectum quomodocumque concessis. Bullam ipsam scribimus ex Rapinæo fol. 763. ut sequitur.

Ex lib. ipsorum ut sup.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

EX injuncto Nobis &c. Nuper siquidem circa regimen dilectorum Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci Recollectorũ nuncupatorũ Regni Franciæ vivę vocis oraculo declaravimus dilecto Filio nostro Fabritio tituli S. Aug. Presbitero Cardinali Verallo nuncupato,eorumdē Fratrum apud Nos,& Apostolicam Sedem Protectori, omnino observari debere constitutiones, & decreta fœlicis record. Clementis VII. Gregorij XIII. & Clementis VIII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum: à bonæ memoriæ Paulo Papa V. similiter prædecessore nostro per suas in forma Brevis sub die 11. martij 1611. expeditas litteras confirmata:non obstante decreto, seu concordiâ à Fratribus, & Superioribus ejusdem Ordinis in Capitulo Generali in Alma Vrbe nostra de anno 1612. celebrato, facta, seu inita, & aliis quibuscumque in contrarium facientibus:Cùm autem,sicut dicti Fratres Recollecti Nobis nuper exponi fecerunt, ipsi plurimùm cupiant,declarationem hujusmodi Apostolicæ confirmationis robore communiri: Nos eorum votis, quantùm cum Domino possumus, annuere, illosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulas personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, seu pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione,vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie litterarum absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis humiliter porrectis inclinati, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Regularium prępositorum consilio, declarationem per Nos eidem Fabritio Cardinali vivæ vocis oraculo, ut præfertur, factam, Apostolica authoritate,tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicę firmitatis robur adjicimus: decernentes declarationem, & in ea contenta hujusmodi,à Fratribus præfatis, & aliis ad quos

ad quos ſpectat, inviolabiliter obſervari debere: irritumque, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: Non obſtantibus &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 23. ſeptemb. 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

278. Pro tranſitu Obſervantium ad Recollectos, & è contra pacificè tuendo, majore rigore, quàm pro Reformatis Italiæ cautum eſſe legimus; primò etenim ab Arigonio Cardinali Ordinis Protectore ſic decretum habemus.

Pompejus miſeratione divina tit. ſanctæ Balbinæ S. R. E. Presbyter Cardinalis Arigonius nuncupatus, totius Ord. S. Franciſci Regul. Obſerv. Protector, Gubernator, atque Corrector. Omnibus dicti Ordinis Patribus, ac Fratribus Provinciarum Galliæ, ad quos hæ noſtræ patentes litteræ pertinere poterunt, ſalutem. Cùm in Capitulo generali proximo in Vrbe celebrato, ob pacem ſervandam inter Obſervantes, & Recollectos Galliæ, inter alia aſſignatus ſit modus, qui obſervari debet in tranſitu de Obſervantia ad Reformationem, ac in reditu de Reformatione ad Obſervantiam nempe ſic. [Item ſi aliquis Pater voluerit tranſire ab antiquis Provinciis ad novas prædictas ratione Reformæ, licentiâ ad hoc à ſuo Provinciali Miniſtro petitâ, licèt non obtentâ, poſſit nihilominus omni tempore ad dictam tranſire Reformam, & quantùm attinet ad hoc, ut poſſint redire ad antiquas Provincias, hoc ſit ipſis expreſſè prohibitum, nec ullo modo fieri poterit abſq; licētia expreſſa Superioris dictarum Provinciarum antiquarum.] Ne igitur dubitatio aliqua deinceps in ultima clauſula, quantùm ad reditum ad Obſervantiam eſſe poſſit, præſentium tenore declaramus, id intelligi debere, quòd illi, qui ex dicta Reformatione ad Obſervantiam tranſire voluerint, id ſit eis expreſſè prohibitum, niſi ſervato Ordine in bulla fœl. rec. Clementis VIII. præfixo, quo ad unguem ſervato, requiritur etiam conſenſus Provincialis Obſervantiæ ad recipiendos in ſua Provincia tales Fratres; non enim juſtum, nec rationi conſonum videtur, ut Miniſtro Provinciali invito, & renuente aliquis Frater in ſua Provincia recipiatur, nec quòd eum recipiat, obligari debere, poſtquam ſemel à ſua Provincia receſſit, ac in Reformatione fuit admiſſus. In quorum fidem has litteras noſtra manu propria ſubſcripſimus, ac ſigillo in ſimilibus uti ſolito muniri fecimus. Dat. Romæ in Palatio habitationis 27. augusti 1614.

279. Deinde poſt contentiones varias jugiter in antiqua S. Ludovici, & Recollecta S. Bernardini Provinciis agitatas, Guillelmus Seleucienſis Epiſcopus, & Avinionenſis Vice-Legatus in cauſa juridice interpellatus prima de tranſitu hujuſmodi Clementis VIII. & Pauli V. decreta ſequutus, ſententiam tulit ab Vrbano Papa VIII. per Apoſtolicum diploma confirmatam, prout ſequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

EXponi Nobis nuper fecerunt dilecti filij Miniſter Provincialis, & Diffinitores Provinciæ, S. Ludovici Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia, quòd cùm ille ſuperioribus menſibus eamdem Provinciam viſitaret, nonnulli ejuſdem Provinciæ Fratres ad effugiendam imminentem commiſſorum criminum pœnam, à domibus regularibus, in quibus de Familia commorabantur, receſſerunt, & ad domos regulares Fratrum Reformatorum ejuſdem Ordinis Provinciæ S. Bernardini ſe tranſtulerunt, ibidemque recepti fuerunt contra fœl. rec. Clem. VIII. ſub die 12. octobris 1597. & Pauli V. Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum ſub die 4. februarij 1607. emananatarum in ſimili forma Brevis litterarum formam, & ten. Vnde habito per eoſdē Miniſtrum Provincialem, & Diffinitores ad Ven. Fra. Guillelmum Archiepiſcopū Seleucien. tunc Sedis Apoſtolicæ in Civitate Avenion. Vice-Legatum recurſu, idem Guillelmus Archiepiſcopus, & Vice-Legatus præſentibus ibidem utriuſque Provinciæ hujuſmodi Miniſtris Provincialibus, & de eorum conſenſu decrevit pro evitandis ſcandalis, & donec aliter ab hac ſancta Sede proviſum foret, quòd dicti Reformati non poſſint recipere ad eorum Reformationem Religioſos ullos prædictæ Provinciæ ſancti Ludovici ejuſdem Obſervantiæ, niſi ſicut antea obſer

Ibid. Reg. 3. fol. 11. pag. 2.

obſervatum,& conſuetum fuerat, habitâ ſcilicet priùs, vel poſtulatâ licentiâ à dicto eorum Miniſtro Provinciali, ſi præſens,ſi autem abſens fuerit,ab eorum Guardianis reſpectivè habitâ, vel ſaltem poſtulatâ ſimili licentiâ, ad Provincialem hujuſmodi accedere ad effectum Reformationem hujuſmodi petendi, qui quidem Provincialis, & Guardiani licentiam prædictam reſpectivè concedere tenerentur, dummodo eam petentes non fuiſſent antea proceſſati, quo caſu Provincialis, & Guardiani præfati dictos proceſſus infra duos menſes à die illorum inchoationis reſpectivè diffinitivè terminare tenerentur, alioquin dictis duobus menſibus elapſis, ac proceſſibus hujuſmodi non finitis, Religioſi pręfati Reformationem petere, & in ea proceſſibus pendentibus non attẽtis recipi poſſent, & valerent, cum ea tamen conditione, quòd recedentes ab eorum Conventibus non poſſent aliquid (veſtibus quibus induũtur exceptis) ſecum deferre, & hoc citra præjudicium jurium partium. Quare primodictus Miniſter Provincialis,& Diffinitores prædicti humiliter ſupplicari fecerunt,ut ſuper præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur paci,& quieti eorumdem Fratrum quantùm cum Domino poſſumus conſulere, primodictumque Miniſtrum Provincialem,& Diffinitores ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas à quibuſvis excommunicationis &c. de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Regularium prępoſitorum conſilio utriuſq; Provinciæ hujuſmodi Miniſtris Provincialibus, & illorum Fratribus quibuſcumque in virtute S. Obedientiæ, ac ſub privationis vocis activæ, & paſſivæ eo ipſo incurrendis, per præſentes committimus, & mandamus, ut prædictas Clementis, & Pauli prædeceſſorum litteras, necnon decretum Gullielmi Archiepiſcopi, & Vice-Legati hujuſmodi inviolabiliter obſervent, ac obſervari curent, & faciant. Nos enim irritum decernimus, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari in contrarium. Non obſtantibus &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 15. Iunij 1624. Pontif. noſtri anno 1.

280. Deinde verò Vrbanus ipſe rem pleniori ſtylo digeſtam, ſequentibus litteris voluit eſſe declaratam, ut nempe Recollecti in Recollectione profeſſi, vel ab Obſervantibus digreſſi,& poſt annum deliberationis inter Recollectos incorporati abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia non poſſent ad Obſervantes tranſmigrare, ut ſequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Cathedra Principis Apoſtolorum nullis licèt noſtris ſuffragantibus meritis per abundãtiam divinæ gratiæ conſtituti ad ea,per quæ religioſi viri, ſub Regularibus arctioris vitę inſtitutis divini Numinis obſequijs famulãtes,majoribus in dies in Sanctitate, & juſtitia coram ipſo proficiant incrementis, Paſtoralis ſolicitudinis curas libenter intendimus,prout cõſpicimus in Dño ſalubriter expedire. Alias ſiquidem fœl. rec. Greg. Papa XIII. prædeceſſor noſter quieti, & indemnitati dilectorum filiorum Fratrũ Ord. Minor. S. Franciſci Strictioris Obſervãtiæ Reformatorum nuncupatorum conſulere volens inter alia conſtituit, & ordinavit, ut Novitij Reformatorum hujuſmodi tunc præſentes, & futuri annum continuum inter dictos Reformatos agerent ad deliberandum, an inter dictos Reformatos remanere vellent à die ingreſſus in Cuſtodias, ſeu loca Reformatorum: ſi verò in Familia Fratrum Ord. Minor. ejuſdem S. Franciſci de Obſervantia profeſſionem emiſiſſent, & ad Reformatos Strictioris Obſervantiæ trãſiſſent, vel in futurum tranſire voluiſſent, haberent itidem annum continuum à die ingreſſus ad deliberandum, an remanere in hac Strictiori Obſervantia voluiſſent, poſt dictarum autem litterarũ ipſius Greg. prædeceſſoris publicationem, & dictum annum completum, declaravit, prædictos Profeſſos extra Reformatos haberi ut profeſſos inter Cuſtodias Reformatorum, nec ipſos, ſicut nec alios inter eaſdem Cuſtodias profeſſos ab his ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia recedere poſſent ſine Apoſtaſiæ nota, & alias &c. prout in ipſius Gregorij

Reg. 3. Vlt. fol. 114.

rij prædecessoris desuper in simili forma Brevis expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem sicut dilecti Filij Daniel de Ancis *le Franc.* Et Petrus de Dole Prædicator, & Sacerdotes Confessarij dicti Ordinis Strictioris Observantiæ, seu Recollectorum S. Francisci Provinciæ ejusdem S. Francisci in Gallia professores, & ipsius Provinciæ, illiusque Provincialis Commissarij ad hoc destinati Nobis nuper exponi fecerunt, inter Fratres de Observãtia antiquarum Provinciarum Regni Galliæ, & Recollectos hujusmodi aliàs in Capitulo Generali de anno 1612. celebrato inita fuerit concordia à Sede Apostolica postmodum confirmata, ut nimirum, si aliquis Frater voluerit transire ab antiquis Provinciis ad novas Reformas Fratrum Recollectorum, hujusmodi licentiâ à suo Provinciali Ministro petitâ, licèt non obtentâ, possit nihilominus omni tempore transire ad dictam Reformam, redire autem ad antiquas Provincias hoc sit expressè prohibitum, nec ullo modo fieri possit absque licentia Superioris Provinciarum antiquarũ hujusmodi de Familia, seu de Observantia nũcupatarum; per concordiam verò hujusmodi prędictas Gregorij prædecessoris, ac piæ mem. Clementis Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri hac de re editas litteras enervari, & infirmari videatur, & propterea Daniel, & Petrus prædicti ejusdem Provinciæ S. Frãcisci nomine humiliter supplicari fecerint, ut desuper opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos prosperum Fratrum Reformatorum, seu Recollectorum hujusmodi statum, fœlicemque directionem sinceris desiderantes affectibus, Danielem, & Petrum prædictos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati de Venerab. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinal. negotiis Regularium præpositorum consilio, litteris Gregorij, & Clementis prædecessorum prædictorum inhærendo, Apostolica authoritate tenore præsentium decernimus, & declaramus, Fratres Minores de Observantia Sancti Francisci de Familia nuncupatos ad Fratres Strictioris Observantiæ Reformatos, seu Recollectos, Galliæ ejusdem Ordinis translatos post annum in eadem Strictiori Observantia completum, non posse amplius ad Familiam redire, sed & alios quoscumque professos inter Reformatos nullo unquam tempore transire posse ad Familiam, nec licere dilectis filijs Provincialibus, aut alijs Superioribus quemquã illorum absque Sedis Apostolicæ beneplacito redeuntẽ, aut transeuntem recipere; & qui aliàs redierint, aut transierint, etiamsi de Superiorum suorum Regularium licentia hoc fecerint, tamquam sui Ordinis desertores, atque Apostatas esse puniendos, & recipientes pœnam privationis officiorum in ejus Ordinis statutis à Sede Apostolica confirmatis contẽtam ipso facto incurrere; sicque & non aliter in præmissis censeri, & per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super hoc à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus concordia prædicta, ac erectione Custodiarum in Provincias, alijsque omnibus, & singulis, quæ in dictis litteris concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quòd præsentium &c. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Novembris 1626. Pontif. nostri anno 4.

281. Adnotatum etiam video in Regesto P. Nicolai de Perusio tunc temporis in Romana Curia Commissarij, quòd anno 1627. detecti fuerint Recollecti propriũ pro Gallica sua Natione hospitium, seu Conventulum in Vrbe procurasse, Barberino Cardinali Pontificis Vrbani Nepote, atque Christianissimi Regis in Vrbe Oratore faventibus, ex illo præsertim titulo, quòd malè apud Aram-cœli habiti, infinitis vitæ incommodis subjacere cogerentur. Causa verò D. Fagnano Congregationis super Regulares Secretario per Pontificem commissa, cum Procurator Ordinis, & Commissarius Curiæ rationes efficacissimas adduxissent in contrarium, in nihilum evanuisse comprobatur. *Ex Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. Nicolai de Perusio fol. 311.*

282. Tractatum de Recollectis absolvam de peculiari ipsorum regimine vel pauca delibando, cum enim propriis ferè per

per singulas Provincias statutis regulentur, de ipso in communi possunt pauca recenseri, Præter Ministrum Provincialem, Custodem, & quatuor Diffinitores actuales, & etiam immediatum Ex-Ministrum Provinciale in suo Diffinitorio, ex constitutione Vrbani VIII. *Inter gravissimas &c.* In Provinciis S. Bernardini, & S. Mariæ Magdalenæ Patres omnes Provinciæ fuerunt suppressi: singulari prorsus exemplaritate apud sæculum conservantur, apud Reges, & Populos magno semper in pretio habiti, contra hæreticos implacabili studio decertant; unde multiplicatis per universas Gallias Cœnobiis, etiam Provincias ipsas necesse fuerit successivè subdividere unde novâ superadditâ per Reverendissimum Ximenes Ministrum Generalem ex Conventibus, quos de *Conquista* nuncuparunt, novem jam Provincias in Gallis enumerāt. Inde verò elevati sunt, ut anno 1637. proprium sibi Vicarium Generalem, protegente non leviter Rege Christianissimo, postulare, & obtinere potuerint ab Vrbano VIII. expedito duplici diplomate (ut fusiùs lib. 3. cap. de Vicariis Generalibus dictum est) cum verò gubernium ejus profectui suo non esse accomodatum comperissent, impetrarant denuo, ut à regimine suspenderetur (sic enim habetur in Reges. [Putabatur sic posse sedari lites, & contentiones, jurgia, & schismata in Gallia inter nostros Religiosos exorta; at contra evenit; nam ut experientiâ compertum est, nonnulla ex antiquis continuabantur, & nova quotidiè excitabantur, quibus permotus Eminent. Card. Barberinus Protector totius nostræ Seraphicæ Religionis, habito verbo cum sanctissimo D. N. Vrbano VIII. ad instantiam ipsorum Gallorum suspendit ab officio supranominatum P. Legault, ut patet ex ejus litteris 19. februarij hujus anni 1642. exaratis.]

Bull.Rom. to.5. Bull. 229. Vrb. VIII.

Ex Arch. Aracœl. Reg. Vltram. to.4. fol.202. 206.&219.

CAPVT VI.

Introducitur Strictior Observantia, seu Reforma in Germaniam inferiorem, & adjacentes Provincias.

283. IN Belgio, & Germania inferiori, ubi zelum pro puriori Regulæ Observantia semper viguisse non latet, dubitari omnino non licet, quòd post introductam, fœlicioribusque in dies incrementis gloriosè propagatam in Gallicis Provinciis sanctam Reformationē, ad ipsas Strictioris Observantiæ leges adspirarint præcipui Regulæ Zelotes. Bonaventura Generalis præter mandatum in communi jam acceptum de Ordine reformando; specialiùs pro Belgicis Provinciis à zelantissimo Pontifice Clemente VIII. jussus, ut dum pro pace Catholicū inter, & Christianissimum concilianda Commissarius Apostolicus hæreret in Belgio, reformationem ibi stabilire curaret; anno circiter 1598. tum obligationi suæ, tum justissimo Papæ mandato ut morem gereret, Patres illos ad veriora Seraphici Patriarchæ sectanda vestigia vehementer adhortatus, Mechlinensem primò Conventum, datis apud Bruxellas litteris patentibus pro recipienda, & conservanda sancta Recollectione deputavit. Piissimo illius zelo sanctè cooperantes Archidux Albertus Pius, & Isabella illius Vxor tunc in Belgio Principātes locum Recollectis in Oppido Binchæ in Hannonia, deinde alium Balmæ, seu Bapalmæ in Artesia cum necessariis ad ædificia concesserunt. In tribus tunc inibi existentibus Ordinis Provinciis Bonaventura Generalis Recollectionem erexit; at sub Hispanicæ Recollectionis legibus (ne divisio fieret in ordine) sub Ministris Provinciarum; quas ideo typis evulgari præcepit.

Ex Arch. Ara-cœl. Cur.Vltr. Reges.2.& Cur.Cism. Reges.1.

Ex Rapin. decad. 10.

Ex Chron. M.SS. Prov.Flād.

274. Pro gratia sigulari Recollectionem illis sub legibus assignatam maximè in Provinciis Flandriæ, S. Andreæ, & Germaniæ inferioris receperunt, qui meliora charismata æmulātes in primævo vitæ rigore, quem à S.Patre Francisco constitutum noverant, renovare, atque conservare cupiebant, Nivellano, aliisque ad hoc deputatis Domiciliis, cum

cum incredibili vitæ rigore, in summa paupertate, at in diu concupita spiritus quiete piissimè victitabant.

285. Cum verò ex particulari à sæcularibus secessu, & singularissima vitæ exemplaritate, nec non à majoris perfectionis famâ fierent in populo singulariter accepti; forsitan hoste bonorum omnium agente, cœperunt ab iis inquietari, qui potissimùm ad eorum defensionem invigilare tenebantur. Aut ergo ex domesticis inquietationibus adacti, vel ad majorem instituti sui securitatem sub proprio Custode firmandam, supplicarunt apud eundem zelantissimum Pontificem Clementem octavum, ut Clementis VII. Gregorij XIII. atque sui ipsius litteras Apostolicas pro Reformatione primùm Italica, dehinc pro Gallicana jam expeditas etiam ad Recollectos Germano-Belgicos extendere dignaretur; quarum virtute sibi liceret proprios sibi Custodes eligere, propria celebrare Comitia; denique independenter à Provincialibus Observantibus, atque citra inquietudinis discrimen, negotium Recollectionis tutiùs, & fœliciùs promovere. Difficilè non fuit sanctissimo Christi Vicario, quod unicè in votis habere videbatur, perfectionem, atque securiorem Reformationis Methodum supplicantibus concedere. Præcitatam pro Reformatis Italiæ Bullam, jamque ad Gallos extensam, etiam pro Germano-Belgicis jussit expediri, ut sequitur.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

286. PRo injuncti Nobis Apostolici muneris ratione de statu Religiosorũ quorũcumq; qui sub voluntariæ paupertatis habitu militãtes in habitu humilitatis, & spiritu Deo vota reddere satagũt, paterna charitate soliciti, cõstitutiones, & ordinationes summorũ Pontificũ ad eorum prosperum regimen, & gubernium providè factas, nonnullis mutatis, seu adjectis pro locorum, & temporum qualitate libenter cõfirmamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire &c. *ut supra in bulla simili pro Reformatis Italiæ.*

Bull. Rom. tom. 3. fol. Bull. Clem. VIII

§. 1. Nunc verò agnoscentes, pro fœlici statu, & gubernio Fratrum Reformatorum Minorum S. Francisci de Observantia Provinciarũ Belgicarum, Flandriæ videlicèt sancti Andreæ, & Brabantiæ aliàs inferioris Germaniæ plurimùm expedire, ut Nos præinsertas litteras hujusmodi, quas pridem in favorem Fratrum Reformatorum Italiæ confirmavimus, deinde ad Reformatos Regni Franciæ extendimus prout in nostris desuper expeditis litteris etiam pleniùs continetur, ad ipsas quoque Provincias in omnib⁹, & per omnia (saluis infrascriptis limitationibus) extendamus, & prædictis Prov. confirmemus, & innovemus.

§. 2. Eapropter eorumdem Fratrum Reformatorum dictarum Provinciarum id humiliter exposcentium petitionibus, annuendum duximus. Propterea omnes, & singulos dictarum Provinciarum Fratres Reformatos à quibusvis excommucationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis humiliter porrectis inclinati, præinsertas Gregorij XIII. litteras, ac omnia in eis contenta (saluis limitationibus infrascriptis) ad ipsos Fratres Reformatos Provinciarum supradictarum authoritate Apostolica tenore præsentium, perpetuò extendimus, & ampliamus, ac confirmamus, & & approbamus, & pro majori præmissorum firmitate, prioribus nostris litteris prædictis (quatenus ab aliquo obstent) specialiter, & expresè derogamus.

§. 3. Cæterùm quoad Caput circa receptionem Novitiorum per Custodem faciendam, volumus, & Apostolica authoritate concedimus, ut in dictis Provinciis tantùm, quoscumque Novitios habitum dicti Ordinis suscipere volentes, ad habitum hujusmodi extra Capitulum Custodiale juxta fomam litterarum à Nobis editarum sub datum die 5. Septemb. 1602. in favorem Custodum, & Fratrum Reformatorum dicti Ordinis in Regno Franciæ existentium, quæ incipiunt, *Ordinis vestri* recipere valeant. Quas quidem litteras tàm quo ad præmissa, quàm quo ad reliqua in illis contenta in omnibus, & per omnia ad eosdem

eosdem Reformatos dictarum Provinciarum & cujuslibet earum extendimus perinde, ac si in illarum favorem nominatim æditæ fuissent.

§. 4. Quo ad Monasteria ipsis Reformatis concedenda, volumus, ut sint apta ad duodecim saltem Fratres recipiendos, & retinendos.

§. 5. Circa reservationem casuum, servetur decretum à Nobis super hoc editum.

§. 6. Quo ad statum, & ordinationes de cætero faciendas, ultra ea, quæ in prædictis Gregorij litteris disponuntur, volumus, ut nullo modo decretis per Nos in nostra visitatione Vrbis editis, neque aliorum Summorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutionibus adversentur.

§. 7. Volumus etiam, ut in singulis Capitulis Custodialibus, aliquot graves, & periti viri ex Fratribus cujuscumque Custodiæ saltem tres, qui unà cum Custode admittendos ad prædicationem Verbi Dei, vel audiendas confessiones, etiam ipsorummet Fratrum, & Lectores publicos simul examinent, neque antea ad hujusmodi ministeria exercenda ab aliquo probentur, aut admittantur. Horum etiam cura sit examinare, probare, tàm quo ad doctrinam, quàm quo ad mores, promovendos ad quosque Ecclesiasticos Ordines. Qua in re servetur decretum Congregationis Interpretum sac. Concilij Tridentini nuper editum, & promulgatum. Hi verò Examinatores in hujusmdi officio confirmari nequaquam possint, sed in singulis Capitulis Custodialibus alij semper de novo ad hoc munus obeundum eligantur.

§. 8. Si quando autem prædictos Reformatos accedere contigerit ad loca, ubi proprias habẽt Domos, seu Cõventus, volumus, & præcipimus, ut ad Conventus, & Domos illorum de Familia, quæ in eisdem locis erunt, divertere, aut hospitari nullo modo possint. Decernẽtes pręmissa omnia, & singula, perpetua, valida, firma, & efficacia esse, & fore, & per prædictos Fratres Reformatos, perpetuò observari debere.

§. 9. Præsentes quoque litteras nullo tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ defectu notari, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprænhendi, sed semper ab illis exceptas esse, & fore, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, censeri. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios, quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, nec non irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 10. Quocirca Venerabilibus Fratribus Coloniensi, Cameracensi, Methliensi Archiepiscopis, & dilecto Filio nostro, & Apostolicæ Sedis in inferiori Germania Nuncio, nec non universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Reformatorum prædictorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, eos præmissis omnibus, & singulis juxta præsentium continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere; Non permittentes, eos desuper per Ministrum Generalem, aliosque prædictos quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, omni appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus illas sententias, censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

§. 11. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Vniversalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis; generalibus, vel specialibus, constitutionibus, etiam Mare magno, Bulla Aurea, vel aliàs nuncupatis, ac quibuscumque dicti

dicti Ordinis statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis. privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, tàm eidem, quàm aliis quibuscumque Ordinibus, eorumque Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis in contrarium præmissorum in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & consistorialiter, vel aliàs quomodolibet, concessis, ac pluriès confirmatis, & approbatis, ac omnibus illis, quæ dictus Gregorius prædecessor in suis litteris voluit non obstare. Quibus omnibus, & singulis eorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentib⁹ insererētur, pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresè derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 12. Volumus autem, & authoritate Apostolica decernimus, quòd transumptis præsentium litterarum, etiam impressis, sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, & manu Notorij publici subscriptis, eadem fides, tam in judicio, quàm extra illud ubilibet adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ &c. die 11. Iulij 1603. Pontificatus nostri anno 12.

287. Andręas à Soto celeberrimus in Hispaniis Theologus, Regulæque Minoriticæ zelator integerrimus per hæc tempora Isabellæ Austriacæ tunc in Belgio Principanti à sacris confessionibus apud ipsam, ejusque virum Archiducem Albertum singularis æstimationis, atque super Belgicas, adhærentesque Ordinis Minorum Provincias Commissarius Generalis Nationalis pro stabilienda hujusmodi Reformatione fuerat authoritate Apostolica Bonaventuræ Generali constitutus, quod & fœliciter exequi jam cœperat; unde petentibus inferioribus, coadjuvantibus majoribus Conventus Biozensem, Nivellanum, & Sambriensem pro Recollectione deputavit. Illi verò qui avulsos hoc pacto à sua jurisdictione Recollectos non aversari non poterant, jamque grave separationis exordium graviùs augendum fortè formidabant, nullum ideo non moventes lapidem, ut negotium istud impedirent; defuncto citiùs Clemente Pontifice, dataque occasione juris politici à Paulo V. Clementis in Pontificatus successore impetrarunt, quod postularunt. Marchant. in Chron. sub Gener. Calatagy. Chron. M. SS. Prov. Flandriæ.

288. Etenim cum iterum sævissimo martis incendio Belgium universum undequaque flagraret; unde timeri posset ex particularium maximè Principum affectionibus, ne contra præexistentium Fratrum volūtatem introducendo novam reformationis separationem, tumult⁹ etiā inter sæculares augeri contingeret. Albertus præfatus Austriacus apud Paulum V. supplicavit, ut præallegatas Clementis litteras interim grassante bello, suspendi juberet. Annuit Principis votis Paulus Pontifex expedito Brevi Apostolico, *Aliàs fœlicis recordationis &c. Dat. &c. die 25. May 1605.* litteras illas suspendit, graviterque interdixit, ne durante hac sua suspensione ad earum executionem quiquam quovis modo devenire præsumerent. Hæc omnino in proprio loco fusiùs enarrabimus.

289. Retardatus itaque fuit, at non extinctus sanctæ Reformationis ardor, unde citiùs evacuata suspensione præfata non modo Fratres, aut Conventus aliqui, sed integræ Provinciæ sanctæ Recollectioni nomen dederunt; veraciterque primævam Franciscanæ Regulę perfectionem ex integro renovasse probantur. Concedimus equidem, quod in ipso bullæ Clementinæ contextu clariùs explicatur, Flandriæ, S. Andrææ, atque Brabantiæ, sive Germaniæ inferioris Provincias cæteris eo in districtu, sanctæ hujus Reformationis præluxisse magistras: at inficiari non possumus, cæteras in tota inferiori Germania minoriticas Provincias velut ex sancta æmulatione contendentes, non modò Recollectarum assumpsisse titulum, sed ad arctissimas Recollectionis leges indispensabili ferè rigore sese obligando singulari prorsus exemplaritate gubernari; atque pro fidei Catholicæ inter Hæreticos defensione, ac dilatatione gloriosissimè pugnare. Quapropter in Apostolicis litteris, per quas non pauca privilegiorum insignia

insignia exceperunt semper titulo Recollectionis, & Strictioris Observantię tit. nuncupantur. Quin & novissimè Hibernica Provincia tot viris illustribus gloriosa, R.P. Lucæ Vvadingi tota singularitate de Ordine Seraphico benemeriti zelo singulari ad nomen, & leges Strictioris Observantiæ transisse gloriatur. Anglicana itidem Provinciæ Reformatæ titulum assumpsit. At de his omnibus, ubi de Provinciis istis sigillatim agemus, fusiori stylo disseremus.

CAPVT VII.

Introducitur Strictior Observantia, in Germaniam Superiorem, & Provincias adjacentes.

ExChron. M. SS. Prov.Bavariæ

290. IN Germaniam Superiorem, adjacentesque Provincias, quæ ad Cis-montanam Familiam attinere noscuntur, tardiùs intrasse legitur hæc ultima Reformatio. Bavariæ Provincia hanc non immeritò gloriam sibi vendicare contendit, ut cæteris per Germaniam superiorem Reformationibus fuerit vel Magistra, vel occasio. Quamvis etenim Poloni quibusdam ante annis Reformationem introducere in sua Regna tentarint, illam tamen non nisi anno 1622. impetrare potuerunt. In Bavarica verò anno 1620. legimus fuisse stabilitam, ut sequitur.

291. Regularis Observantia in Argentinensi, Provincia per integrum ferè sęculum à sui introductione insigniter emicuit; verùm cum primævi illius rigores paulatim jam decrescerent, & in Strictiori Observantia gloriosâ famâ rereviviscerent, etiam ad Germaniæ partes gloriosum Reformationis nomen potuit dilatari. Anno itaque 1620. ante Pauli V. Pontificis obitum, enixè postulantibus Serenissimis Gullielmo, & Maximiliano utriusque Bavariæ Ducibus apud Pontificem, & apud Ordinis Superiores, ut quisquam de Italica Reformatione Pater amandaretur in Bavariam, qui Novæ reformationis leges, & vitam introduceret, stabilique firmitate cōsolidaret; justæ Serenissimorum Ducum petioni, ut satisfaceret Benignus dictus de Genua Minister Generalis elegit ad arduum opus, atque de speciali Sanctiss. mandato P. Antonium à Galbiato ex Mediolanensis Provinciæ Reformatione, Virum tum sacrâ litterarurâ, tum zelo, & prudentiâ, vitæque perfectione omnino conspicuuum (de quo alibi plura digniora commemoravimus) amandavit, non solùm Visitatorem Ordinarium, sed & perpetuum Argentinensis Provinciæ Commissarium, prout sequentibus ex litteris clariùs elucescet.

Fr. Antonius à Galbiato Strict. Observantiæ Provinciæ Mediolanensis, in Provincia Argentina de Ordine sanctissimi D. D. Papæ Pauli V. Commissarius, & Visitator. Omnibus Patribus, & Fratribus ejusdem Provinciæ Argentinæ. Salutem in Domino sempiternam.

292. CVm à Reverendiss. P. Benigno à Genua totius Ordinis sancti Francisci Generali Ministro de Ordine etiam Sanctissimi D. D. Papæ Pauli V. ad hanc Provinciam Argentinæ visitandam, Reformationemque etiã de novo fundandam, erigendamque (licèt immeriti) destinati fuerimus. Idcirco hisce nostris litteris, juxta consuetudinem Religionis adventum nostrum in hac Provincia vobis notum facere volumus: In primisque unumquemque Patrem, ac Fratrem hujus Provinciæ salutamus in Domino; deinde de nonnullis vos admonere volumus, & primò, quòd in visceribus Iesu Christi rogamus vos, ut boni æmulatores vestræ professionis sitis, attendentes, quòd nulla major Deo irrogetur injuria, quàm vovere, & postea vota retractare; Moneo etiam vos, quòd cùm totam hanc Provinciam nobis concreditam non valeamus (multis præpediti negotiis) in pręsentiarùm visitare, propterea P. Ministro Provinciali vestro (pro hac vice tantùm) committo vices meas, videlicet Visitationem infrascriptorum Monasteriorum scilicet Bābergensis, Dedelbuchensis, Hechingensis, Tabernensis, Kaiserpergensis, Rubeacensis, Lupicensis, Egranique: Monialium verò, seu Sororum Tertiariarum omnium eidem etiam committimus visitationem pro hac vice tantùm, nisi aliud in contrarium ordinaverimus; (exceptis tamen Monialibus, seu Tertiariis Ibidem.

Sorori

Sororibus Monacensibus, Landishutanis, & Ingolstadiensibus, quas ego unâ cum cæteris Conventibus quamprimùm, Deo auxiliante, visitare intendo.) Præcipiendo tamen prohibemus sub pœna apostasiæ omnibus, & singulis Patribus Guardianis, & Fratribus hujus Provinciæ, tum ipsimet P. Provinciali, ut à die publicationis harum nostrarum nullus ipsorum possit ire, vel mittere Fratres suos sub quovis prætextu, vel colore ad loca, seu Conventus tum Fratrum, tum etiam Monialium, & Sororum hujus Provinciæ visitationi nostræ reservatos: nec possit Pater Provincialis, nec Guardianus in posterum recipere ad Religionem, vel induere Novitium quemquam, sub privatione Officiorum suorum ipso facto incurrenda, necnon etiam nullitatis receptionis respectu ipsorum Novitiorum, quódque etiam sub eadem pœna nullum ex Novitiis hujus Provinciæ admittant ad professionem, nisi priùs habita à nobis licentia in scriptis. Unde hisce nostris declaramus, omnes etiam, quascumque obedientias, sive facultates à quocumque nobis inferiori datas, sive introductas ad effectus supradictos; nullas esse, sed irritas omninò, & cassas existere. Interim hortamur in Domino unúquemque Patrem, ac Fratrem hujus Provinciæ, quòd si voluerit ad hanc Strictiorem Observantiam sese recipere, Monachium, vel alibi ad præsentiam nostram, cum merito salutaris obedientiæ venire valeat, & possit licentiâ obtentâ à Patribus Guardianis suis, quorum conscientiæ, & discretioni remittimus, ac strictè præcipimus, ut cognita ipsorum bona voluntate, & dispositione ad talem Strictiorem Observantiam amplectendã hujusmodi facultatem cõcedere teneantur. Nec est, quòd quis trepidare debeat super hac Strictiori Observantia, quia supposita qualitate regionis, talis invenietur modus, & via, quòd poterit quilibet suaviter, & faciliter in hac Strictiori Observantia vivere, & perseverare. Quo autem ad Conventus nostræ Visitationi totaliter reservatos, monemus omnes, quòd si quis ex ipsis voluerit Monachium hac de causa ad nos accedere, per spatium unius mensis tantùm à die publicationis harum nostrarum possit ad nos accedere, transacto enim tali tempore (Deo favente) ad aliorum Monasteriorum visitationem peragendam ab hoc Conventu credimus nos fore discessuros. Exhortamur etiam in Domino omnes Patres, & Fratres, Moniales, & Tertiarias ipsas, ut in orationibus suis preces Deo devotas offerant pro fœlici, ac prospero successu hujusce Visitationis, & quòd Deus Opt. Max. hanc nobis gratiam præstare dignetur, ut solùm ea, quæ sunt pro servitio, ac gloria ipsius Dei, ac pro bono, majorique observantia hujus Provinciæ, & exequi, & ordinare valeamus. Præcipimus insuper etiam in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœna privationis officiorum suorum omnibus Patribus Guardianis, Vice-Guardianis, seu Conventuum Præsidentibus, quòd post receptionem harum nostrarum litterarum statim legant eas in publico Refectorio, seu Capitulo ad sonum Tintinabuli coram omnibus Patribus, & Fratribus sui Conventus: Quòdque his lectis copiam extrahant: deinde eas per nuntium mittant ad alium Conventum secundùm Ordinẽ retroscriptum. Guardiano autem ultimo, seu Præsidenti Conventus sub eisdem pœnis præcipimus, quòd has nostras litteras conservet consignandas nobis tempore Visitationis: Valete omnes in Domino, Deumque pro me, ac pro præsentibus inclitæ Germaniæ necessitatibus semper orate. Datum in Conventu nostro Sancti Antonij Monachij die 24. junij anno 1620. PP. VV. &c.

293. Zelantissimus æquè, ac piissimus Commissarius anno jam dicto, die 24. maij Monachium ingressus, ea, qua pollebat, potestatis plenitudine, & Serenissimorum Ducum assistentiâ fretus infra paucos dies Monacensem S. Antonij de Padua Conventum adduxit, ut expleto libertatis termino, (iis dimissis, qui vellent aliò commigraturi inter Observantes commorari) perpetuos quoscumque census, ac legatorum fundatos redditus ex integro resignando, novæ Reformationis leges pleno rigore susciperet. Visitatis, atque Reformatis non difformiter cæteris in Bavaria Conventibus Reformatam Neo-Custodiam erexit, quæ multiplicatis (ut proprio loco dicetur) citiùs Cœnobiis authoritate Apostolica fuit in Provinciam erecta. Gregorius XV. post Paulum V. Pontifex Maximus dato sequenti Breve pro introducta Reformatione Ibid.

tione Maximiliano Duci fuit adgratulatus.

GREGORIVS PAPA XV.

Dilecto Filio Nobili Viro Maximiliano Duci Bavariæ.

Ibid. fol. 19. 294. Dilecte Fili Nobilis Vir salutem, & Apostolicam benedictionem. Collapsam Religiosorum Virorum disciplinam restituere, nihil ferè aliud est, quàm pietatis arces, & sanctimoniæ domicilia novis aggeribus communire. Quare tantæ curæ id esse Nobilitati tuæ non mediocriter gaudemus: cupimus enim non minus in claustris enitere Religionem tuam, quàm fortitudo triumpharit in acie. Egregium verò decus esse arbitramur, honorificum promoveri nobilitatis tuæ, optimique Principis Parentis tui testimonium. Cùm enim id virtutis præmium habere velitis, facilè conjicere possumus, quibus artibus illud consecuturus est dilectus filius Frater Antonius de Galbiato, quem Argentinensis Provinciæ Monasteriis salutarem esse asseveratis; Nos autem misericordiarum Patri gratias agentes, quòd in istis Germanicarum seditionum tempestatibus tutissimum portum periclitanti Religioni in Bavaria patefecerit. Tuam, Parentisque tui pietatem iis laudibus decoramus, quibus in Ecclesia Dei illustrari par est Apostolicæ Majestatis defensores, ac virtutum Patronos. Quod autem ad Conventuum Reformationem, & Commissarij authoritatem spectat, non passi sumus frustra Nos rogari à Nobilitate tua, cujus testimonio freti difficultates omnes libentissimè profligavimus; cognosces id uberiùs ex litteris dilecti filij Ioannis Baptistæ Crivellij, qui negotium hoc obivit eâ prudentiâ, atque industriâ, quæ patrocinium nostrum, & amorem Nobilitatis tuæ promeretur. Apostolicam tibi benedictionem, hæresis edomitæ, & propagatæ Religionis gloriam nomini tuo exoptantes. Dat. Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 11. Iunij 1622. Pontif. nostri anno 2.

Ex Chrō. M.SS. Polon. in Arch. Procur. Gene- 295. Galbiatus Comissarius tum Romani Pontificis, tum Bavariæ Principum insigni commendatione proclamatus, ex Bavaria ad finitimas Provincias eadem authoritate ad eundē effectum gloriosè progrediens anno 1627. in Austriaca primùm sanctæ Reformationis solida fundamenta jecit; dehinc in Tyrolium, & Boemiam anno circiter 1627. perpetua stabilitate, sanctoque progressu composuit; unde & ad Vngariam devecta sanctissimos fructus in Germania universa produxit; quæ omnia Vrb. VIII. litteris Apostolicis voluit esse confirmata, ut suo loco videbimus. ral. Ref. de Vrb.

296. De Provincijs tamen Austriacæ dominationi per eas partes quomodocumque subjectis id singulariter notandum, quod Leopoldus Imperator Vicario Generali Sebastiano de Neapoli scripsit sub die 10. Maij 1661. insinuans, ut ad Provincias sibi subditas Commissarios Visitatores non nisi Nationales, & subditos destinaret. Id enim se per edictum suum ordinasse dicit, pro illarum Provinciarum incolumitate. Vnde revera novitas hæc emanaverit, alij perquirant. Regest. Cur. Aracœl. Cism. ann. 1661. fol. 2.

297. In Poloniam ut introduceretur Reformatio, singulares omnino difficultates, oppositiones potissimas, evētus prorsus notabiles, & specialem Dei providentiam concurrisse comperimus; ut enim ab ipso reformationis primo stabilimēto per Clementem VIII. facto exordiamur. Vbi zelantissimus Pontifex bullam pro stabilienda Reformatione publicasset, interrogatus à Cardinale Matthæjo Ordinis Protectore, utrum in Poloniam ex intentione sua deberet introduci? negativè respondit, allegans Observantes pro loci conditione benè vivere; hæc pro sui defensione contra Reformatorum ingressum allegavit Provinciæ Poloniæ Minister 1621. quod & Cardinalis Ludovisius Gregorij XV. Nepos ad Cardinalem de Torres, tunc in Polonia Nuntium Apostolicum rescribens ex parte repetivit. Paulus V. 1608. edito Brevi, *Licet aliàs &c.* inferiùs recitando, prohibuit, ne Reformatio juxta Clementis VIII. decreta introduceretur in Poloniam; Observantes autem quo firmiùs Reformatos à suis confinijs arcerent, decem Recollectionis Domos in sua tunc unica Provincia instituere voluerunt; in quo tamen præcipui Patres convenire non potuerunt; de quo sequenti libro dicemus. Ex Chrō. M. SS. Prov. Polon. in Arch. S. Franc. Matrit.

298. Veruntamē anno 1605. PP. Gabriel Grodericus S. Theologiæ Lector, Bonaventura

ventura Turtius, & Adrianus Konrriezꝛiam in sæculo famosus, Italicæ Reformationis gloriosos profectus audiẽtes, in Italiam venerant ab Ordinis Superioribus, & Cardinali Protectore Reformationem in Poloniam postulantes; sed vix anno 1610. obtinere potuerunt, ut receptis ab Angelo de Aversa Vicario generali litteris patentibus, Olomuscensem in Moravia Conventum, approbante Episcopo liceret occupare; deinde Glivicensem in Silesia; in quo ultimo post varias Bohemici Provincialis oppositiones ex authoritate Patris Bonaventuræ Daunij tunc in Germania Commissarij Generalis, cùm Novitios etiam recipiendi facultate fuerunt stabiliti. Exinde P. Adamus Pobroszevius Sacræ Theologiæ Lector, & Frater Bonaventura Trurtius Pinlezoviam Vrbem ingressi, protegente Sigismundo Marchione de Myrons loci Domino, & supremo Regni Mareschallo, domicilium posuerunt. Cùm verò in ipso principio Sacerdotes duodecim S. Theologiæ studentes de Cracoviensi Observantium ad illos una nocte convolassent, Observantes ipsos (Bernardinos vocant in Polonia) excitarunt, ut de ipsorum firmiori expulsione seriùs cogitarent. Procuratis ideo à Regni Magnatibus ad Paulum V. Pontificem cum maximo secreto plurimis litteris, contestatum voluerunt, sese in antiquo veræ Observantiæ rigore ad apicem perseverantes, nova Reformatione omnino non indigere; unde præcitatum, & infra recitandum Apostolicum diploma de non introducenda in Poloniam Reformatione impetrarunt; cujus diplomatis vigore per D. Simonettam Fulginatensem Episcopum, & in Polonia Nuntium Apostolicum ab omnibus Regni confiniis expulsi Reformati, additisque in decreto ultra suæ authoritatis limites plurimis in Reformationis odium, & dedecus, sub dat. die 7. septembris 1610. declarati sunt excommunicati, & Apostatæ, etiamsi suorum Superiorum obedientiales ostenderent. Olomutium ergo regressi, & inde itidem depulsi post plurimas vexationes (omnia fusiùs in secunda parte in proprio loco tractabimus) Fr. Didacus illorum socius in Vrbem profectus, protegente Fr. Silverio de Podiofidone ex Romana Custodia Reformatorum in Curia Procuratore generali, litteras Magnatum de Polonia plurimorum Reformatos in illo Regno efficaciter postulantium Summo Põtifici (jam Gregorio XV.) & Cardinalibus Verallo Ordinis Minorum, & Montalto Polonici Regni respectivè Protectoribus afferens, causam suam efficacissimè promovit; donec non obstantibus gravissimis oppositionibus obtinuit, ut Cardinalis Verallus Ordinis Protector de expresso Pontificis mandato Commissarium Apostolicum destinarit, ut Reformationem non ad Clementis VIII. integra præscripta, sed in Conuentibus noviter erigendis authoritate Apostolica introduceret: quoniam Commissarius ad effectum eundem sub finem vitæ Pauli V. à Benigno Generali destinatus, re non ad intentum absoluta, vacuus redierat: do delegationis instrumentum.

Ibid. ex Arch. Prov. Reform. de Vrbe.

Fabritius Miseratione divina S. R. E. tit. S. Augustini Presbiter Cardinalis Verallus, totius Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia Protector, Corrector, & Gubernator. Dilecto nobis in Christo P. Fr. Alexandro Patavino ejusdem Ordinis, Reformationis verò nostræ Mediolanensis Provinciæ Sacerdoti, Confessario, ac Concionatori Theologo salutem in Domino.

299. CVm à nõnullis Polonorum Dominis ad S.S. D. N. D. Greg. divinâ providentiâ Pontificem XV. recursus habitus fuerit, eidemque supplicatum, quo Reformationem Ordinis Minorum in Regnum Poloniæ introduci facere, Italos Reformatos illuc transmittere, Commissarium, qui præfata omnia exequatur, eligere, & deputare, eidemque omnimodam potestatem, quæ ad ea exequutioni demandanda necessaria visa fuerint, concedere dignaretur; & ab eodem SS. supplicatio hujusmodi cum facultate præfata omnia, & singula faciendi, prudentemque, pium, probum inculpatæque vitæ ejusdem instituti Patrem, qui eò cum authoritate opportuna se conferat, eligendi, & deputandi remissa nobis fuerit: Propterea de tua prudentia, pietate, probitate, zelo, ac fide, nec non doctrina, atque in rebus agendis usu, experientia, ac dexteritate plurimùm in Domino confisi, te in Provincia nostra Poloniæ de mandato SS. ut suprà, Commissarium nostrum eligimus, instituimus, ac deputamus, ac electum, insti-

In Chron. M.S. Pol. ex Arch. Prov. Ref. S. Franc. de Vrbe fol. 1

institutum, ac deputatum per præsentes ad triennium duraturas declaramus. Dãtes P. tuæ in hac parte vices nostras, & potissimùm omnimodam facultatem, & potestatem in dictam Provinciam introducendi Reformam Ordinis Minorum Strictioris Observantiæ nuncupatam, juxta fœl. rec. Clementis Papæ VIII. & Pauli V. Summorum Pontificum Constitutiones, Conventus recipiendi; tres, sive quatuor de tua Reformatione, prout tibi visum fuerit, Patres, sivè Fratres, de licentia tamen tui Custodis, tecum conducendi, eosque regendi, & gubernandi; Capitulum quoque in ea Reforma convocandi, aliisque omnibus tam Custodis quàm Discretorum Custodialium Guardianorum, aliorumq; Superiorum, quovis nomine nuncupentur, Electionibus, & institutionibus interessendi, & præsidendi, eosque sic electos, & institutos confirmandi, dictamque Reformationem in præfatam Poloniæ Provinciam introductam, nostræ Reformæ Romanæ agregandi, omniaque alia, & singula ibidem gerendi, & faciendi, quæ nos ipsi gerere, & facere, possemus, si personalitèr præfatis omnibus interessemus, ac prout Apostolica Instituta, sive alia ad Reformationem spectantia, & pertinentia quomodolibet exigunt, atque requirunt. Pro quorum plena exequutione authoritate nostri officij, & de mandato S.S. ut supra, jubemus, & in virtute S. Obedientiæ strictè præcipiendo mandamus, sub excommunicationis, omniumque actum legitimorum privationis pœna universis, & singulis Patribus, ac Fratribus illius Reformationis, ut tibi tamquam eorum legitimo Prælato, & Commissario nostro, quemadmodum & nobis in omnibus, & per omnia obtemperent, & de facto obediant. Et ut in tali munere obeundo tibi prosperè, & absque ullo obice, & impedimento cuncta succedant, P. Provinciali dictæ Provinciæ, sive in ejus absentia Commissario nunc, & pro tempore existenti, cęterisque dictæ Provinciæ Patribus, ac Fratribus cujuscumque sint dignitatis, in virtute S. Obediẽtiæ, & sub excomunicationis pœna ipso facto incurrendæ præcipimus, & mandamus, ut te, & Fratres tuos Reformatos, nunc & pro tempore existentes nullo modo sub quovis prætextu, aut quæsito colore audeant, seu præsumant, seu aliquis ipsorm audeat, seu præsumat perturbare, seu inquietare. Si quis autem ausu temerario harum exequotioni se opposuerit, præceptis, & censuris tuis subijciatur. In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Palatio nostræ solitæ residentiæ die 13. Iulij 1621.

300. Ergo P. Alexander Commissarius destinatus, quamvis sexagenario major, post commendatum in oratione Deo negotium, illis verbis orationem concludens. *Domine si populo tuo sum necessarius, non recuso laborem*, Apostolicis mandatis obediens, assumptisque sociis, & cum aliquibus Polonis, qui pro Reformatione in laboribus, & persecutionibus continuis zelantes ad mortem usque decertaverant; pedestri itinere de Mediolano in Poloniam profectus, sociosque quasi omnes Glivicensi in Conventu dimittens, die 15. Octobris anni præfati 1621. Cracoviam intravit: à Nuncio Apostolico, cui & per litteras Cardinalis Ludovisij fuerat plurimùm in negotio suæ commissionis etiam ex parte Pontificis commendatus, ibidem perhumaniter exceptus, coram Episcopo Cracoviensi, in contradictorio præsentibus Christophoro Campo Ministro Provinciali, cæterisque de Observantia Patribus primariis causam proposuit, de novis pro Reformatione Conventibus extruendis pertractavit, ne contra Pauli V. præcitatam constitutionem viderentur insistere. Plurima contra Alexandri Commissarij postulationem, præcipuè verò plurimorum ex universa Polonia Magnatum de suæ vitæ integritate testimonia, atque præcitatum Pauli V. diploma produxerunt Observantes, quod & à Gregorio tunc regnante confirmari impetrarunt, prout sequitur. Ibid.

GREGORIVS PAPA XV.

301. VEn. Fr. salutem, & Apostolicam benedictionem. Aliàs à fœl. rec. Paulo PP. V. prædecessore nostro emanarũt litteræ tenoris subsequentis, videlicèt Ven. Fratri Episcopo Fulginatensi apud carissimum in Christo filium nostrum Sygismundum Poloniæ Regem Illustrem nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio. Ven. Fr. salutem, & Apostolicam benedictionem. Ibid.

Licèt aliàs Ven. Fr. noster Antonius Maria

Maria Episcopus Prænest. S. R. E. Cardinalis Gallus nuncupatus, de mandato nostro scripserit Ven. Fr. Episcopo Regiensi in isto, quo fungeris Prædecessori tuo munere, quod ampliùs non erat instandum, ut bulla Reformationis Ordinis Fratrum Minorum extenderetur, aut introduceretur in Regnum Poloniæ, & propterea idem Episcopus omnibus petitionibus, & tractatibus desuper habitis finem imponeret; cum ex gravium, & fide dignarum personarum relatione cognovissemus, eosdem Fratres Minores de Observantia in dicto Regno degentes primævum ejusdem Ordinis Institutum retinuisse. Nihilominus Nobis nuper expositum fuit de introducenda hujusmodi Reformatione in dicto Regno tractari, ac dilectum filium Ministrum Generalem ejusdem Ordinis nostræ hujusmodi voluntatis nescium id mandasse. Qua propter cum dictos Fratres de Observantia priori in Instituto servando (divina adspirante gratia) perseverare, neque Reformatione indigere cognoverimus; Fraternitati tuæ per præsentes committimus, & mandamus, ut nihil circa præmissa innovari permittas, omnibus, & singulis etiam à præfato Ministro Generali ejusdem Ordinis Visitatoribus, & Commissariis, aut aliàs quocumque titulo ad prædictam Reformationem in dictos Fratres Regni præfati introducendam quomodolibet deputatis, authoritate Apostolica inhibeas, nec in dicto negotio, sub pœnis arbibitrio tuo irrogandis, ullatenus se immisceant, pro ut Nos tenore præsentium inhibemus, & mandamus, irritumque decernimus, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Patris Ministri Generalis, quibuscumque patentibus litteris, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die ultima Octobris 1607. Pontif. nostri anno 4.

Cum autem sicut dilecti filij Fratres Ordinis, & Regni præfatorum Nobis nuper exponi fecerunt, ipsi primęvum dicti Ordinis Institutum semper observarint, & ad præsens observent, & propterea sibi per Nos ut infra provideri opportunè, desiderent; Nos eorumdem Fratrum votis quantùm cum Domino possumus annuere, ipsosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. super hoc humiliter porrectis inclinati. De Ven. Fr. nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio. Fraternitati tuæ per præsentes committimus, & mandamus, ut nihil circa præmissa innovari permittas, omnibusque, & singulis etiam à Ministro Generali dicti Ordinis Visitatoribus, seu Commissariis, aut alio quocumque titulo, ad prædictam Reformationem in dictos Fratres Regni præfati introducendam quomodolibet deputatis, authoritate Apostolica inhibeas, ne in dicto negotio, sub pœnis arbitrio tuo irrogandis ullatenùs se immisceant, prout Nos tenore præsentium inhibemus, præcipimus, & mandamus; irritumque decernimus, & inane, si secus super his à quocumque quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præfati Ministri Generalis, quibusvis patentibus litteris, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem snb Annulo Piscatoris die 24. Maij 1622. Pontif. nostri anno secundo.

302. Interim Cracoviensis Episcopus cum breve Pauli V. ex una, constitutionem verò de mandato Greg. XV. ex altera parte, testimonia itidem Magnatum illius Regni utriusque parti faventia, necessariamque discussionem de retento, vel mutato Patrum Bernardinorum statu primęvo considerans, noluit difficilem causam authoritate sua ordinaria dirimere, sed dato decreto die 20. Novembris 1621. partes ad S.S. remisit, ea obligatione, ut sub limitato sex mensium spatio cum nova provisione Apostolica coram se comparere deberent; aliàs se pro Reformatis juxta Gregorij Pontificis intentionem sibi specialiter à Cardinale Ludovisio ejusdem Papæ Nepote per litteras declaratam, sententiam dicturum fore protestatus: interim etiam Reformatis Conventuum receptionem interdixit. Ibid.

303. Negotium suum pars utraque Romę pro viribus urgebat. Observantes causam postulabant in Vrbe terminari coram S. Congregatione; in qua rescriptum Cardinalis Saulij Congregationis

Deça

Decani ad Nunciũ impetrarunt sub die 18. martij 1622. quo indicebatur Reformatorum de Polonia totalis expulsio; die verò 24. maij ejusdẽ anni pręfatum Gregorij Pontificis diploma, prout vidimus, Paulinæ litteræ confirmabantur. Verùm Papâ, ejusque Nepote, atque Verallo Protectore in Reformationem penitùs propensis, jam sub die 22. Ianuarij litteræ Cardinalis Ludovisij de mandato Põtificis ad D. de Torres Nuncium Apostolicum directæ fuerant; in quibus prænarratis, quæ in hac materia Clemens VIII. & Paulus V. & quo motivo decrevissent, hisque non obstantibus Pontificis piissimam intentionem apertè declaravit, & injunxit, ut Reformati omnino in Polonia stabilirentur, sed in Conventibus noviter erigendis; nè Observantium Cœnobia ullo modo invadere præsumant, ad conservandum Pauli V. decretum; atque ut tum Observantes, tum Reformati sancta contentione meliora charismata æmulãdo, magis magisque in vitæ sanctitate proficiant; Nuntiumque perurgebat, ut Reformatos ipsos Regiæ Majestati, Regnique Primatibus cõmendatos pro viribus efficiat. Sãctissimus etiam ad Episcopum Cracoviensem litteras dedit in forma brevis ad Reformatorum favorem, ad Nuntij relationem ex integro se se remittens. Prævalente igitur Pontificis, & Cardinalis Nepotis ad favorem Reformatorum declaratione, tum de Torres Nuncius, tum Episcopus Cracoviensis (ad quem fuerant à Nuncio remissi) die 22. Maij 1622. finali decreto Reformationem stabilierunt in Polonia; ubi & expetentibus plurimis Regni Magnatibus diversos citiùs Conventus erexerunt; quæ omnia novis Ludovisij Cardinalis litteris sub die 28. Iunij fuerunt singulariter commendata, iterumque sub die 27. Augusti, ad Cardinalem Nuntium de mandato Papæ rescribens, ejusdem Sanctissimi mentem ex integro declaravit; Vnde Cardinalis ipse de Torres convocatis ad se partibus decretum hujusmodi pro finali quiete juridicè publicari mandavit.

Cosmus miseratione divina S. R. E. Præsbyter Cardinalis de Torres pro S. S. D. N. D. Gregorio divinâ providentiâ Papa XV. ejusque S. Sede ad Serenissimum Sigismundum III. Poloniæ, Svetiaque Regem, totumque Poloniæ Regnum, ac magnum Lithuaniæ Ducatum, cum facultatibus Legati de latere Nncius, universis, & singulis præsentes nostras litteras visuris, lecturis, & audituris, salutem in Domino sempiternam.

304. NOveritis; quòd cum anno præterito Reverendis. Pater Alexander Patavinus Ord. Min. S. Francisci de Observantia Reformatorum fuerit ab Illustrissimo & Reverendis. D. Fabritio Cardinali Verallo ejusdem Ord. Protectore de mãdato S.S. D.N.D. Gregorij PP. XV. in hoc Regnum missus, ut Reformationem suam per totum Regnum Poloniæ, ejusque Provincias, & Dominia illi annexa induceret. Rev. PP. Minorum de Observantia, nuncupati Bernardini asserentes, hujusmodi Reformationis introductionem non sine maximo eorum damno fieri posse, ad sac. Congregationem Regularium, & ad S.S. D. N. Gregorij XV. recursum habuere, à quo Breve tenoris infrascripti obtinuerunt. Gregorius &c. Ven. Fr. salutem & Apostolicam benedictionem. Aliàs à fœl. rec. *ut supra ex integro descripsimus.* Ibid.

305. Quod quidem Breve cum Rev. Patres Observantes præsentassent, & illius vigore à Nobis petiissent, ut dicto Rev. Patri Alexandro Patavinio Ord. S. Francisci Strictioris Observantiæ Reformato in Regnum Poloniæ Cõmissario inhibere vellemus, ne Reformationem præfatam in Regno Poloniæ ampliùs introducere auderet; Nos qui per litteras Illustris. & Reverendis. Cardinalis Ludovisij S. S.D.N. Nepotis, S.S. D. N. velle omninò introductionem dictæ Reformationis in Regnum Polonię sciebamus, litteris nostris ad præfatum Illustrissimum, & Reverendissimum D, Cardinalem Ludovisium datis, certiorem S. S. D. N. super Reformationis præfatæ introductione in hoc Regnum requisivimus voluntatem. A quo cum responsum per litteras Illustris. & Reverendis. Cardinalis Ludovisij datas Romæ die 27. Augusti 1622. in Cancellaria registratas habuerimus, S. S. D.N. Ibid.

omnino

omnino velle, ut Reformatio Ord. Min. S. Francisci de Strictiori Observantia in Regnum Poloniæ introducatur, absque eo tamen, quòd prædictam Reformationem in Conventus P.P. Bernardinorum, seù de Familia introducere prætendant, juxta Bull. S. mem. Clementis VIII. Nos igitur volentes S.S. D. N. mentem, & voluntatem omnibus patefacere, & quieti prædictorum Religiosorum, in quantùm possumus, consulere cupientes, notum facimus, & attestamur omnibus, posse Rev. PP. Ord. Minor. de Observantia Reformatos nuncupatos, per totum Poloniæ Regnum, nec non ejus Provincias, Ducatus, & Dominia quæcumque Reformationem suam introducere, Monasteria jam inchoata perficere, aliaque de novo recipere, & fabricare, cæteraque officia eorum Religioni in aliis Provinciis solita exercere; non posse tamen eorum Reformationem ad Rev. P. P. Bernardinos de Familia inducere, neque illorum Monasteria, seu Conventus acceptare, vel eorum aliquem ex Fratribus ad Reformatos recurrentem recipere, nisi debitas circumstantias, & conditiones habuerint, videlicet licentiam à suis Superioribus in scriptis, vel licentiam publicè petitam, & non obtentam, & à Patribus fide dignis subscriptam, prout habere tenerentur, si ad aliquam Religionem strictiorem transire vellent; nec non è converso dictos Rev. P.P. Bernardinos nullum impedimentum dictis Rev. P.P. præstare debere, & prædicta omnia sub excommunicationis pœna per dictos Religiosos præsenti publico nostro edicto, omnino, & inviolabiliter servari mandamus. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas sigillo nostro muniri, & per Notarium Curiæ nostræ subscribi mandamus. Dat. Vvarsaviæ die 27. septembris 1622.

306. Hac ex declaratione consternati Patres de Familia Regem convenerunt, exorantes ut Alexandrum Commissarium ad ineundam secum unionem adducere dignaretur, quod tamen auditis Alexandri responsionibus Rex approbare recusavit.

Ibid. 307. Commissarius ergò ex favorabili Sedis Apostolicæ assistentia, nec non ex sincero Regiæ Majestatis patrocinio, de divina voluntate non dubius, negotium Reformationis in Ordine ad majores progressus volens ordinare, die tertia Maij anno 1623. in vigilia Pentecostes subditos suos ad Capitulum convocavit, ut ad Apostolicæ suæ commissionis complementum Reformationem erigeret, methodum, legesque præscriberet, ubi de communi omnium Patrum assensu in Conventu S. Mariæ Angelorum Zakhiczynij capitulariter congregatorum Custodias duas in universo Poloniæ Regno, sub S. Mariæ Angelorum unam, alteram sub S. Antonij de Padua titulo pro Reformatis erexit; Custodes, & Diffinitores pro utraque respectivè à Patribus eligi voluit, terminos Custodiarum assignavit, ut videlicèt prima minorem (ut dicunt) Poloniam, ac Russiam, simul cum Clivicensi Conventu in Silesia; altera Poloniam majorem, atque Mosoviam cōplecteretur; leges, & statuta ad modum Reformationis Italicę omnium approbatione præscripsit, illasque ambas Custodias ad Italicam Reformam per omnia pertinentes, & incorporatas esse declaravit; cæteraque ad sanctiores, fœlicioresque Reformæ progressus integra omnium pace, atque mirabili prudentia ordinavit, ut ex patenibus ejusdem litteris, quas appono, clariùs apparebit. Initium Custodiarum Ref. Polon.

Fr. Alexander Patavinus Ord. Min. S. Francisci de Observantia Reformatorum S. Francisci Lector, & Concionator generalis Provinciæ, ac Reformæ Mediolanensis, nec non Commissarius Apostolicus super Reformam in Regno Poloniæ. Universis, & singulis, quibus id scire interest, nec non vobis omnibus Patribus, ac Fratribus pranominatis Reformæ nostræ in Regno Poloniæ, tàm præsentibus, quàm futuris salutem in Domino sempiternam, ac benedictionem.

308. Notum facimus, & declaramus, quòd cum divinâ providentiâ ex S. S. D. N. Gregorij XV. authoritate missi fuerimus, cum plenitudine potestatis in hoc Regnum Poloniæ ad introducendam Reformationem Ord. nostri, eamque plantandam, amplificandam, ac disponendam, juxta Reformationis nostræ instituta, à plerisque summis Pontificibus, maximè verò à moderno S. S. D. N. P. P. Gregorio

XV. approbata, confirmata, & auctas operæ pretium esse putaverimus, ut post tot controversias, & difficultates habitas circa supradictæ Reformæ in Poloniam introductionem, & ex speciali authoritate, & ordine, ac Commissione supradicti S S.D. N.Papæ per Illustrissimum, & Reverendissimum D. D. Cosmum de Torres S. R. E. Presbyterum Cardinalem, & pro tunc Nuncium Apostolicum cum facultatibus de latere ad Serenissimum Sigismundum III. Regni Poloniæ, ac Svetiæ Regem, per singularem declarationem, ac resolutionem directas, expeditas, & canonicè determinatas, prout manifestiùs, & copiosiùs in præfata ejus declaratione autencicè, & canonicè facta continetur; Tãdem ad exequendum Apostolicæ nostræ commissionis munus accedamus, & fœlix initium fundandæ huic Reformationi demus. Quamobrem in nomine S.S. Trinitatis, implorato divino auxilio, & intercessione B.V.M. nec non Beatissi.P. N. Franc. reque maturiùs considerata, ex authoritate præfata Apostolica super hoc nobis specialiter delegata, & collata, Reformationi supradictæ in Polonia hunc modum, & tenorem præscribimus, instituimus, ac decernimus. *In primis* quòd dicta Reforma Poloniæ tenebitur perpetuò esse subjecta Reverendis. Patri P. Generali totius Ord. ac Reformæ Cismontanæ Familiæ Commissario canonicè electo, vel eligendo, & Commissariis ab eo legitimè deputatis, sivè cuicumque alteri Prælato Reformæ à Sede Apostolica præposito; deinde Bullas omnes pro Reforma à diversis summis Pontificibus, præsertim à moderno S. S. D. N. Gregorio XV. editas acceptare: Rursus statuta generalia Reformæ, sive facta, sive facienda, integrè observare, & omnes, quas Italica Reforma circa Regulam S. P. Francisci declarationes adhibet, adamussim, sedulò, diligenterque exequi; quod ut eò commodiùs præstari possit, in primis pro nunc duas Custodias, sive Provincias Reformæ authoritate supra allegata in hoc Regno Poloniæ instituimus; Vnam videlicet in minori Polonia, & Russia, cui etiam Conventum Glivicensem sanctæ Crucis in Silesia pro Reformatis erectum, authoritate specialiter nobis à Reverendissimo P.P. Vicario Generali comm issa incorporamus. Alteram verò in Majori Polonia, & Mosovia. Quarum prima Reforma Poloniæ Minoris, & Russiæ nuncupabitur Provincia, seu Custodia Reformæ Sanctæ Mariæ Angelorum. Altera verò Majoris Poloniæ, & Mosoviæ Provincia Reformæ Sancti Antonij de Padua, cum quorum etiam figuris sigilla earum exprimi volumus, subjecto stemmate inferiùs S. S. D. N. moderni Gregorij XV. quippe Fundatoris, Promotoris Reformæ hujus singularis. Præterea prò Reforma præfata Sanctæ Mariæ Angelorum in Polonia authoritate supradicta, in Capitulo nostro omnium Patrum ad dictam Reformationem spectantium unanimi consensu, ac votis in Custodem Provincialem electum canonicè, quem etiam Nos elegimus, ac deputavimus, sicque electum, ac deputatum confirmavimus, P.Fr. Fœlicem Makovium Polonum Confessorem, ac Predicatorem Reformatum. Cui quoque juxta statuta Ordinis, ac Reformationis nostræ, Discretos, seu Diffinitores Provinciæ, aut Custodiæ assignamus, Patrem videlicet Cyprianum Gozdecuim, Confessorem, Predicatorem Reformatum Polonum, & P. Fr. Ioannem à Galbiato Concionatorem, & Confessorem, ac Reformationis nostræ Mediolanensis alumnum. Pro Custodia verò, seu Provincia Reformæ nostræ Sancti Antonij de Padua in Majori Polonia, & Mosovia, in Custodem in eodem Capitulo nostro ab omnibus ut supra canonicè, ac legitimè electum, quem etiam nos elegimus, sicque electum confirmavimus, prout per præsentes authoritate, qua fungimur, confirmamus, P. Fr. Benedictum Bulalèovium Concionatorem Theologum Polonum Reformatum, cui similiter pro Discretis Custodiæ, sive Provinciæ assignamus P. Fr. Bernardinum Miaskovium Concionatorem, & Confessorem Polonum Reformatum, & P.Fr. Bonaventuram à Varallo Italum Confessorem, ac Reformationis nostræ Mediolanensis alumnum. Quibus quidem prænominatis Patribus, & Fratribus Custodibus, ac eorum Diffinitoribus, eam facultatem, & authoritatem vigore nostræ commissionis Apostolicæ impartimur, & conferimus, quæ secundùm Bullas Summorum Pontificum,

tum, jura, & statuta generalia Reformæ nostræ, consuetudinesque in Italia observatas eis debetur, & ad id Fratres ipsis subditos obligatos esse in virtute sanctæ Obedientiæ, mandamus, præcipimus, & hisce præsentibus decernimus. In cujus rei majorem fidem, & ad perpetuam rei memoriam, roburque conservandum, Sigillum officij nostri majus applicamus, manuque nostra propria præsens nostrum in Capitulo nostro publicum edictum, & ordinationem, seu Reformationis Poloniæ Institutionem subscribimus. Actum, & Dat. Zahlizynsij in Capitulo nostro Provinciali ex Conventu sanctæ Mariæ Angelorum tertia die mensis junij 1623.

Ibid. 309. Deinde Sigismundo Rege magis semper, magisque propitio, Regni etiam Magnatibus ex sancta horum conversatione jam ad Reformatorum favorem singulariter inclinatis, Vvarsaviæ sub tit. Sancti Antonij de Padua Rege præsente, atque jubente Cœnobium constituit, aliaque per Poloniam, & Russiam ad regulas strictissimæ paupertatis multiplicavit. Tandem omnibus in pace compositis anno 1624. die 12. maij ætate, laboribusque confectus, & stomachi doloribus debilitatus in Vvarsaviensi Conventu maxima exemplaritate, & omnium suorum tristitia (cum morti jam vicinus Regi, Reginæque novellam plantationem affectuosè commendasset, quibus erat singulariter acceptus) ad sanctorum laborum prœmia convolavit; cui in Commissariatus officio per Nuncium Apostolicum substitutus est Fr. Bonaventura de Varallo, qui Alexandrum à Mediolanensi Reforma fuerat in Poloniam associatus.

Ibid. 310. Interim post generalia Ordinis Comitia Romæ habita ann. 1625. P. Antonius Strozius olim pro Reformatis Vicarius Generalis, à Bernardino de Senis Ministro generali datis litteris die 8. novembris anno præfato Commissarius Generalis tum super Observantes, tum super Reformatos cum plenitudine potestatis amandatus; deinde per patentes litteras Benigni Commissarij Generalis sub dat. die 25. martij 1626. roboratus, fortunâ verò illius semper consiliis, & zelo adversante, complere in pace non potuit, quæ pro Provinciarum illarum pace, Rege ipso approbante, decreverat; immò suscitatis contra ipsum in Curia Romana maximis rumoribus, dum jam de immittẽdo illi Successore tractaretur, per Regis, & Magnatum clarissimas litteras justificatus apud Pontificem, confirmatus in officio pro ultimanda Provinciæ illius divisione, atque faciliori Reformatione Brevia Apostolica recepit, quæ in proprio loco referemus; compositisque rebus Observantes Commissario Strozio præstiterunt obedientiam: Quo ad finem martij ad immortales transeunte, D. Sancta-Crucius Nuncius Apostolicus Reformatos omnes ad universalem consessum Vvarsaviam evocando, de rebus sibi à Strozio ante mortem commendatis pro Reformationis utilitate tractavit; unde Romam ad generalem Congregationem anno 1628. convenientes utrique illorum Custodes, ut legitimi Vocales ad suffragia ferenda fuerunt admissi; confirmatæque Custodiæ, ut ex actibus capitularibus apparet.

311. [Declaratur duas Custodias Reformatorum Poloniæ fuisse benè institutas, easque & ad idem institutum servandum teneri, & eisdem privilegiis, & prerogativis gaudere, quod servant, & quibus gaudent Custodiæ Reformatorum Italiæ, & præsertim quòd votum habeant in capitulis Provincialibus illarum Provinciarum, quibus sunt annexæ. Insuper declarat totum Diffinitorium, Reformam, seu Custodiam Austriæ veram esse Custodiam ad formam aliarum Reformationum Italiæ institutam, eisdemque privilegiis, & gratiis, quibus cæteræ Italiæ Custodiæ gaudent, potiri, & gaudere debere. Idem dicimus etiam de Conventu Pragensi Provinciæ Boemiæ, & Tyrnaviensi Provinciæ Sanctæ Mariæ Vngariæ Reformatis jam assigatis, & traditis &c. Cronol. Seraph. fol. 681.

312. Conventus Clivicensis, olim ad Provinciæ Boemiæ Fratres spectans, ac deinde Reformatis Provinciæ Poloniæ assignatus declaratur incorporatus Reformationi Provinciæ Poloniæ; præcipiturque, ut in posterum non liceat Provinciali Boemiæ, vel alteri Patri ejusdem Provinciæ aliquid in contrarium attentare, sub pœna privationis actuum legitimorum contrafacientibus.

313. Deinde cum non cessassent undique adversariorum oppositiones (sæpiùs namque Regem rogaverant adversarij, ut

Ibid. in Chron. Ref.Poloñ. ut supra. ad evitandam in Provincia Poloniæ divisionem, Capuccini potiùs introducerentur in regnum; sicut & in Vvarsaviam Carmelitas Discalceatos esse præferendos proponebant) procurante Rege Sigismundo pro harum Custodiarum confirmatione diploma Pontificium emanavit.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

Ibid. 314. IN supremo Apostolatus solio, meritis licèt imparibus divina disponente clementia constituti Christi-fidelium, præsertim sub suavi Religionis jugo, & Strictioris Observantiæ regulis Altissimo famulantium prospero, fœlicique statui intendentes, his, quæ propterea de mandato Rom. Pontif. Prædecessorum nostrorum facta fuisse dicuntur, ut fortiùs subsistant, libenter, cum à Nobis petitur, Apostolicæ confirmationis robur adijcimus, ac alias desuper officij nostri partes propensis studiis impendimus, ut Regulares ipsæ personę sub regularibus earum institutis fœliciter perseverare, votaque sua Domino in pacis amænitate reddere valeant. Exponi Nobis nuper fecit Dilectus filius Prosper à Galbiato Commissarius Generalis Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Reformatorum nuncupatorum Provinciæ Poloniæ, quòd aliàs de mandato fœl. rec. Gregorij PP. XV. prædecessoris nostri, Reformatio eorumdem Fratrum in Regno Poloniæ, per dilectum Filium Alexandrum Patavinum ejusdem Ordinis Professorem à bon. men. Fabritio S. R. E. Cardinale Verallo nuncupato, dicti Ordinis apud Sedem Apostolicam Protectore Commissarium ad hoc destinatum in Regno Præfato, introducta, seu instituta, & successivè in Capitulo Custodiali in duas Custodias erecta, & demum Provinciis Italiæ Fratrum Reformatorum ejusdem Ordinis, ab illius Congregatione Generali aggregatæ fuerunt, prout in litteris desuper expeditis pleniùs dicuntur contineri. Cum autem, sicut dicta expositio subjungebat, dictus Prosper plurimùm cupiat, præmissa quo firmiùs subsistant, necnon Fratres Custodiarum præfatarum in pace, & quiete fœlicioribus proficere valeant incrementis, Apostolicæ nostræ confirmationis patrocinio communiri, aliásque desuper ut infra per Nos opportunè provideri. Nos igitur, qui Fratrum præfatorum fœlicem directionem sinceris desideramus affectibus, Prosperum, & Fratres præfatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas, à quibusvis excommunicationis &c. De Venerabilium Fratrum nostrorum R. S. E. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio erectionem, & institutionem Custodiarum hujusmodi, atque aggregationem, prętatas, necnon desuper confirmatas litteras hujusmodi Apostolica authoritate tenore pręsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicę firmitatis robur adijcimus. Prætera litteras fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri, super eorumdem Fratrum Reformatorum vivendi modo sub Dat. die 11. Iulij 1603. expeditas, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, ad easdem Custodias extendimus, & ampliamus, ipsisq; Custodiis, ac illarum Superioribus, & personis, ut omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, & indultis, quibus aliæ Provinciarum Italiæ Fratrum Reformatorum hujusmodi Custodiæ utuntur, fruuntur, & gaudent, uti, frui, & gaudere possint, & debeant, necnon in Capitulis duarum Provinciarum Majoris, & Minoris, dicti Regni de Familia, quibus dictæ Custodiæ annexæ sunt, votum activum, & passivum, ac alternativam Custodum, & monasteriorum pro Capitulis, & Congregationibus Generalibus juxta decreta in proximè præterita Congregatione generali facta habere, liberè, & licitè possint, & valeant, concedimus & indulgemus. Ac insuper Fratres Reformatos Custodiarum præfatarum Procuratori Generali Reformationis hujusmodi dũtaxat perpetuò subesse debere, neque à Commissariis, qui in dictum Regnum pro tempore transmittentur, nisi verè Reformati Cis-montanæ Familiæ fuerint, gubernari, seù visitari, minusque, tàm à Commissariis dicti Ordinis S. Francisci de Observantia, quàm à Ministris Provincialibus ejusdem Regni super eorum, vel reformatione hujusmodi vivendi modo, sub censuris Ecclesiasticis

ſticis inquietari nullatenus poſſint: præſentes vero litteras, & in eis contenta, quæcumque valida, firma, & efficacia, exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac Fratribus Reformatis Cuſtodiarum hujuſmodi in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari; & ita per quoſcumq; Iudices Ordinarios, & Commiſſarios, quavis authoritate fungentes judicari, & diffiniri debere, ac irritum &c. Non Obſtantibus &c. Datum Romæ &c. die 30. Ianuarij 1630. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Ibid. 315. Hujuſmodi Bullæ vigore anno eodem die 22. Iulij concurrerunt prima vice Reformati ad Obſervantium Provinciale Capitulum, & Cuſtodem Cuſtodum ex ſe ipſis ad pacis, concordiæque fomentum electum fuiſſe legimus. His omnibus non obſtantibus, ut tandem radicitùs deſtrueretur in Polonia arbor jam tot incrementis concreſcens, evicerunt Obſervantes ab Vrbano VIII. per amicos, & ſuggeſtiones opportunas aliud Breve prout ſequitur Generali de Campanea directum.

VRBANVS PAPA VIII.

Dilecto filio Miniſtro Generali &c.

Ibid. DIlecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum ſicut Nobis nuper exponi feciſti, tu, ut in Domibus regularibus tui Ordinis in Regno Poloniæ exiſtentibus regularis diſciplinæ Obſervantiæ conſervetur, & in quibus collapſa eſt, reſtituatur; aliquem è tuo Ordine in earumdem Domorum regularium Viſitatorem deputare poſſe deſideres, & ad hujuſmodi munus obeũdum dilectum filium Michaelem de Caſentino, eumdem Ordinem in Provincia S. Bernardini expreſsè profeſſum, de cujus pietate, prudentia, religionis zelo, doctrina, & integritate plurimùm in Domino confidis, valde indoneum exiſtimes; Nos laudabile deſiderium tuum hujuſmodi plurimùm in Domino commendantes, te ſpecialibus favoribus, & gratijs proſequi volentes, ſupplicationibus tuo nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati; Tibi eumdem Michaelem in Domorum Regularium Fratrum dicti Ordinis tàm Reformatorum, quàm non Reformatorum in dicto Regno exiſtentium Viſitatorem authoritate noſtra conſtituendi, & deputandi cum facultate omnes, & ſingulas domos, & alia loca Regularia Fratrum dicti Ordinis tàm Reformatorum, quàm non Reformatorum in eodem Regno exiſtentium, tàm in capite, quàm in membris ſemel tantùm viſitandi, ac in illorum Regulas, inſtituta, formam, ſtatum, conſuetudinem, vitam, mores, ritus, & diſciplinam, tàm conjunctim, quàm diviſim diligenter inquirendi, necnon Evangelicæ, & Apoſtolicæ doctrinæ, ſacrorumque Canonum, & Generalium Conciliorum, ac præſertim Tridentini decretis, ſanctorumque Patrum traditionibus, ac regularibus dicti Ordinis inſtitutis à Sede Apoſtolica confirmatis inhærendo, ac prout occaſio, rerũque qualitas exegerit, quæcumq; mutatione, correctione, emendatione, renovatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoverit, reformandi, mutandi, corrigendi, revocandi, ac etiam ex integro condendi, condita ſacris Canonibus, & Concil. Trid. decretis, regularibuſque inſtitutis præfatis non contraria confirmandi, abuſus quoſcumque tollendi, regulas, conſtitutiones, & Eccleſiaſticam diciſplinam, ubicumque illæ exciderint, modis congruis reſtituendi, reponendi, & reintegrandi, ipſaſque perſonas ad debitum, & honeſtæ vitæ modum revocandi, Provincias, ipſoſque Fratres Reformatos cum Fratribus de Obſervantia præfatis uniendi, ac eos, & quaſcumque differentias inter eos vertentes componendi, ac quicquid pro communi omnium Fratrum prædictorum quiete, & pace, divinique cultus conſervatione, & augmento expedire ſibi in Domino videbitur, ſtatuendi, ordinandi, & debitè exprimendi, demandandi, Apoſt. authoritate tenore pręſentium facultatẽ, & authoritatem concedimus, & impertimur. Mãdantes propterea in virtute ſanctę Obedientiæ Guardianis, Miniſtris, Prioribus, & aliis quibuſcumque dictorum Fratrum Superioribus, ipſiſq; FF. tàm Reformatis, quàm non Reformatis domorum, & locorum Regularium in dicto Regno exiſtentium, ut fertur, ut eidem Michaeli in pręmiſſis omnibus, & ſingulis promptè pareant, & obediant, ejuſque ſalubria monita, &

mandata suscipiant, humiliter, & efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam, sivè pœnam, quam dictus Michael ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari: Volumus etiam, ut si quæ graviora idem Michael in hujusmodi visitatione repererit, ea, nec non informationes omnes desuper sumendas sub ejus sigillo clausas, ad Nos quamprimùm diligenter transmittat, ut quidquid in illis statuendum fuerit, matura consultatione habita decernamus. Non Obstantibus &c. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 21. Martij, Pontificatus nostri anno 11.

Ibid. 317. Litteris hisce munitus P. Michael Casentinus Commissarius Apostolicus visitatâ Provinciâ, & Reformatis ad suum Observantium Provinciale Capitulum adductis die 18. Octobris anno 1634. omnimodam horum, & illorum unionem factam esse voluit, & conclamavit; Cumque Regem Vladislaum IV. Sigismundi successorem sub plausibili unionis, & concordiæ titulo, atque spe Provinciæ totius citiùs reformandæ in sententiã suam adduxisset, unde & ejusdem litteras ad Pontificem, & ad Cardinales pro unione tuenda impetrasset, difficile omninò fuit tanto malo efficaciter occurrere, quantumcumque Reformatis in contrarium coram Apostolico Nuntio, coram Rege, & ad Romanam Curiam protestantibus de fraude, de violentia, demum de Reformationis injusta extinctione; quamvis etiam ad horum favorem pluries ad Nuntium scripsisset Cardinalis Barberinus jam Ord. Protector; impediri tamen non potuit, quin dispersis per Conv. universos illius alumnis, & cum Observantibus sine ulla distinctione cõmixtis, Reformatio fuerit omninò destructa. Plures ex Iuvenibus sub spe obtinendi studij, alios ex strictioris vitæ tædio allexerat Casentinus Commissarius, cæteros non leviter terrefecerat dicens, hanc esse Pontificis, & Protectoris, Ordinisque Superiorum firmissimam, & ultimam voluntatem. Notatum tamen est, quòd cum jam Reformatorum querelæ, etiam per Nuncium Apostolicũ ad Cardinalem Protectorem fuissent delatæ, cujus de speciali licentia jam aliqui Romam convenerant, Rex Vladislaus à Commissario, ut diximus, nec non à Magnatibus nonnullis aliorum fautoribus adductus, pro tuenda unione scribens ad Protectorem, nullum recepit ab ipso responsum; dum verò re meliùs intellecta pro Reformatis scripsit, debito honore decentissimas litteras pro responsione recepit.

318. In majori Polonia mitiori temperamento negotium promoveri voluit Commissarius ipse, Reformatos magna ex parte in suis Conventibus dimittens, eisque Recollectionis Hispanicę speciem exhibuit; quibus tamen de fraude, & violentia etiam protestantibus P. Casentinus (ex Provincia S. Bernardini in Regno Neapolitano erat oriundus) contra objectas sibi violentias, cęterosque accusationum articulos coram Ministro generali primùm, deinde isto ad Hispanias digresso, coram Barberino Cardinali Protectore, cæterisque Prælatis ad hoc specialiter deputatis, respondere non valens, abjectus est inglorius; & Rev. Campanea Generalis sæpius protestatus est, se in Casentini Commissarij operationibus hujusmodi partem nullam habuisse; Causâ interim in Congregatione Prælatorum coram Barberino diligentissimè discusâ, & utriusque partis examinatis rationibus, ad hoc deventum est, ut pro restituenda in Polonicis pace, atque Reformatione, Commissarij duo, nempe P. Pacificus in Provincia Romana Custos ad Observantes, & P. Paulus Laudensis è Reformatione Provinciæ Seraphicę pro Reformatis authoritate Apostolica Commissarij destinari deberent, ut & factum est, hoc præ cæteris utrique commendato, ut restituẽdę omni meliori modò Reformationi efficaciter insisterent, ut ex sequenti diplomate apparet. Ibid.

Ibid.

VRBANVS PAPA VIII.

Dilecto filio Paulo Laudensi Ord. Fratrum Min. S. Francisci de Observantia Refor. nuncupatorum Provincia S. Francisci Professori. Dilecte fili, salutem, & Apostolicam benedictionem.

319. Aliàs dilecto filio Michaeli à Casentino Ord Fratrum Minorum S. Francisci, de Observantia nuncupatorum Provinciæ S. Bernardini professo Ibid.

professo Visitationem, & correctionem filiorum Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci, tàm Reformatorum, quàm non Reformatorum Regni Poloniæ, nec non differentiarum, & dissidiorum inter eosdem ortorum, ac tunc vigentium compositionem, ac terminationem, per nostras in simili forma brevis expeditas litteras committimus prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem, uti accepimus, dictus Michael Capitulũ quidem in Provinciis Poloniæ celebraverit, sed Reformatos suis Custodibus, & Discretis Custodialibus, quibus regebantur, destitutos; & protestantes se degere velle juxta introductam, & confirmatam jam per Nos, nostrosque prædecessores Romanos Pontifices Strictiorem Observantiam; Et reclamantes, se ad unionem cum non Reformatis nullatenùs consentire, Superioribus non Reformatis supposuerit, & subjecerit; Vnde majoribus rumoribus concitatis multi ex Reformatis ad Romanam Curiam venerint, petentes à Nobis sibi de opportuno remedio provideri. Et non modò multi Ecclesiarum Prælati, ac nobiles Viri ejusdem Regni, sed etiam Charissimus in Christo filius noster Vladislaus Poloniæ, & Svetiæ Rex Illustris Nobis supplicari fecit, ut pro eorumdem Fratrum tranquillitate discordiis, atque dissidiis hujusmodi obviam ire, illaque de medio tollere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, qui personas Regularium Ordinum quorumlibet, præsertim sub strictiori Observantiæ disciplina Altissimo famulantium quieti libenter consulimus, piis Vladislai Regis, nec non Pręsulum, & Nobilium prædictorum votis, quantùm cum Domino possumus, annuere volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati; Te, de cujus probitate, Religionis zelo, integritate, prudentia, ac dexteritate plurimùm in Domino confidimus, eorumdem Fratrum Minorum Strictioris Observantiæ in Regno Poloniæ & tàm in Reformatorum, quàm in non Reformatorum Conventibus existentium Commissarium, ac Visitatorem, tàm in Capite, quàm in Membris Apostolica authoritate, tenore præsentium facimus, constituimus, & deputamus, ea tamen conditione, ut semel tu, cum Visitatore Fratrum hujusmodi non Reformatorum, hodie à Nobis etiam deputato, vel alio ejus nomine, omnium, & singulorum Reformatorum voluntatem, & intentionem explores, notatoque numero Fratrum consentientium, ac etiam aliorum, qui ex non Reformatis ad Reformatos transire voluerint, eosdem in Conventibus Reformatorum à te convocatos, Tu solus visites, & juxta Regularia instituta corrigas, & reformes, & ad Capitulum in aliquo Conventu Reformatorum à te assignando congreges: Et si numerus Fratrum Reformatorum hujusmodi sufficiens fuerit ad erectionem duarum, vel unius saltem Provinciarum Reformatorum, in eodem Capitulo diffiniatur, ac Provincialem, vel Provinciales Ministros, Custodes pro Capitulo generali, Diffinitores, Provinciales, Guardianos, aliosque Officiales ex eisdem Fratribus expressè in Reformatione professis authoritate nostra, Tu solus cum proborum Fratrum Reformatorum consilio ad triennium duraturos pro hac vice tantùm nomines, & instituas. Ministri autem Custodes, & Guardiani, aliique Officiales à te hac ratione instituti, & pro tempore juxta sacrorum Canonum dispositionem, laudabilemque Ordinis consuetudinem postmodum eligendi, vel deputandi omnibus facultatibus, jurisdictionibus, gratijs, indultis, & privilegiis, quibus fruuntur, potiuntur, & gaudent &c. pari modo frui, potiri, & gaudere, tam in Capitulis, & Congregationibus generalibus &c. quàm in omnibus alijs negotiis, intra, vel extra Ordinem prædictum perpetuis futuris temporibus possint, ac valeant. Si autem ad erectionem duarum, vel unius Provinciæ Reformatorum, vel reformandorum numerus non suffecerit, discretioni tuæ committimus, ut ex eisdem Reformatis unam, vel duas Custodias, scilicèt cum suis Reformatis Custodibus, Discretisque Custodialibus, juxta Apostolicas constitutiones statum Reformatorum concernentes instituas, quousque Fratrum numerus ad erectionem Provinciæ, vel Provinciarum sufficiens excreverit, Conventus Reformatorum iisdem assignes, in quibus vitam Reformatam sine perturbatione agere possint, & in eis unum ex iisdem Reformatis loco Custodis ad trienium duraturum

pręficias

præficias: A quo ad Provincialem ejusdem Provinciç interponi possit in secundis instantiis appellatio, & in quolibet Capitulo Provinciali in posterũ, quousque sufficiat ad erectionem Custodiæ, vel Provinciæ numerus Reformatorum, talis Commissarius à Provinciali, & Diffinitoribus ad petitionem, & nominationem Reformatorum destinetur, & concedatur, dictique Reformati Provinciarum, vel Custodiarum præfatarum Procuratori Generali Romanæ Curiæ perpetuò subjacere debeant. Mandantes præterea in virtute sanctæ Obediẽtiæ, ac sub indignationis, & aliis arbitrij nostri pœnis, omnibus Fratribus Reformatis, & non Reformatis quacumque authoritate, officio, ac superioritate fungentibus, ut te in Commissarium, & Visitatorem recipiant, & in omnibus præsentium litterarum executionem concernentibus pareant, obediant, & assistant. Alioquin pœnas, ac sententias, quas contra inobedientes, & rebelles ritè tuleris, & statueris, ratas habebimus, & faciemus adjutore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Non obstantibus &c. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 28. Augusti anno 1636. Pontificatus nostri anno 14.

Ibidem. 320. Ambo itaque Commissarij Poloniam ingressi, Conventibus, & Fratribus ex officio visitatis, animisque grandi prudentia compositis, omnium tùm Observantium, tùm Reformatorum unanimi assensu concordaverunt, ut primçvæ Reformationis Custodiæ restituerentur in integrum, salvis tamen pactis, & conditionibus (ne ullam in posterum Observantibus molestiam possent inferre) mox describendis in pleno etiam Regni consessu, & coram Nuntio Apostolico comprobatis die 16. Martij 1637. quas licèt sibi gravissimas, & præjudiciales, & contra antiqua decreta directè pugnantes coacti sunt Reformati pro bono pacis admittere, quæ sequuntur.

321. *Concordia pacta inter Observantes, & Reformatos in Polonia.*

P° Vt Patres Bernardini non habeant liberum transitum ad Patres Reformatos, nec è contra.

2° Ne imposterum in illis Civitatibus, Oppidis, ubi sunt Patres Bernardini, Patres Reformati fundent suos Conventus, nec è converso; nec plures in hoc Regno Conventus Patres Reformati absque licentia Ordinariorum erigere possint.

3° Vt Patres Reformati non accedant ad Capitula PP. Bernardinorum in Regno Poloniæ, neque in electionibus votum activum, & passivum habeant, nec votum alternativum in Capitulis Generalibus, sed habeant votum ad præfatum Capitulum generale ex officio Custodię.

4° Ne ad Bernardinorum Provincias in Polonia mittantur Patres Commissarij Reformati, aut sint Ministri ex Reformatis supra Bernardinos. Ibid.

5° Ne Patres Reformati Conventus Patrum Bernardinorum accipiant quovis prætextu, idque intelligendo tam de principalibus, quàm de quibuscumque aliis.

6° Ne Patres Reformati Novitiatus apud Patres Bernardinos impediant, quovis prætextu Reformationis.

7° Renovatur statutum, ne P. P. Reformati PP. Bernardinos unquam verbis, vel factis impetant, ut potè eos diffamando, & eleemosinas dari prohibendo, Iuvenibus ingressum ad horum Religionem dissuadendo, neque vice versa Patres Bernardini in Patres Reformatos, idque sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda.

8° Ne PP. Reformati Provincias in Regno Poloniæ erigant, vel Ministros Provinciales instituant, sed Custodibus, & Custodiis precisè, ac Discretis Custodialibus, prout hactenus observatum fuit, & indultum à Sede Apostolica, sint contenti.

9° Et ultimò pœna apponenda talis, si contrarium quid Patres Reformati præsumpserint, ut Ministris Provincialibus subjiciantur, & vice versa secundùm arbitrium sanctæ Sedis Apostolicæ, cui nos per omnia humilissimè subjicimus.

Quæ omnia deinde per Vrbani Pontificis speciale diploma agentibus potissimùm Observantibus in absentia P. Ascanij de Assisio tunc pro Reformatis in Curia Procuratoris, confirmata fuerunt.

VRBANVS

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

322. CHristi Salvatoris nostri, qui charitas est, & Deus pacis, vices licèt immeriti gerentes in terris, pia Christifidelium, præsertim sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium vota, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, quibus differentiæ, dissidiaque inter eos orta salubriter de medio tolluntur, & ijdem ad pacis, charitatisque studium piè amplectendum inducuntur, ac recidivis contentionibus via omnino præcluditur. Expositum siquidem Nobis nuper fuit pro parte dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, & Fratrum Reformatorum ejusdem Ordinis Regni Poloniæ, quod nonnullæ differentiæ, quæ inter eos vertebant, per dilectos filios Pacificum de Roma de Observantia, & Paulum Laudensem dicti Ordinis Reformatum, Fratres, & Commissarios desuper à Nobis deputatos, pro eorumdem Fratrum quiete, & majoris Regularis disciplinæ observantia terminatæ fuerunt, cum conditionibus utrique parti exhibitis, & ab utraque parte approbatis tenoris subsequentis, *videlicet. Conditiones propositæ, & acceptatæ à P P. Observantibus ...... & Reformatis Regni Poloniæ...... Primò &c. Vt Patres Bernardini &c. usque ad finem ut supra*; Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, FF. præfati plurimùm cupiant, præmissa omnia pro inviolabili illorum observatione Apostolicæ confirmationis patrocinio communiri. Nos piis dictorum Fratrum votis, quantùm cum Domino possumus, benignè annuere, illosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excõmunicationis &c. super hoc humiliter porrectis inclinati; Terminationem differentiarum per dict. Pacificũ, & Paulum Commissarios, ut fertur, factam, ac præinsertas conditiones hujusmodi Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus; ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Decernentes illas, necnon præsentes litteras & in eis contenta quæcunque valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque exponentibus in omnibus, & per omnia suffragari debere, ac irritum, & inane &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 20. Novembris 1637. Pontificatus nostri anno 15.

Ibid.

323. Visitatis itaque Custodiis, eorumque Capitulis per Laudensem Cõmissarium celebratis, quievere Patres ad tempus, eo vel maximè, quòd anno 1639. erectis per Vrbanum Pontificem Reformatorum Custodiis in Provincias, additisque novis legibus, pacta illa hisce gravia in nihilum abjerunt. Notandum tamen, quòd in hac erectionis Provinciarum bulla duæ Reformatorum in Polonia Provinciæ nominantur expressè; non qùia ipsæ causam dederint, ut cæteræ erigerentur, ut malè quidam effinxit; sed ad evacuandas, quæ ex prædictis conventionibus specialiter contra Polonicas militabant, difficultates, ut ipsorum Chronologus expressè confitetur: quoniam tum per ipsorum Custodes, & Commissarios, tum per Procuratorem in Curia, & per Ordinis Superiores, & Cardinales Religionis, & Regni Polonici Protectores, & Maximo Pontificis favore laboratum est, ut hæ duæ Provinciæ possent inter cæteras adnumerari. Ibid.

Chron. Prov. Min. Pol. Ref. in Arch. Matrit.

324. Anno 1645. ex adversariorum artibus novella hæc plantatio vix ad interitum adducta non elanguit: procuraverant illi maximo secreto subreptitias à Rege Vladislao IV. litteras, quibus tum Observantinis, tum Reformatis gravitèr inhibebatur, ne ad Generale Capitulum eo anno Toleti celebrandum, vel proficisci, vel subdelegare valerent; & alias simul ad novum Generalem, ubi Romam advenisset, præsentandas, quibus pro restituenda Casentini præfata unione in Minori Polonia, & pro Reformatis Majoris Poloniæ cum Observantibus in una Reformata Provincia commiscendis deprecabatur. Graves adeo fuerunt Epistolæ, ut ijs lectis dixerit Ioannes de Neapoli novus Generalis, negotium omninò fore complendum, si Rex hoc iterum eàdem efficaciâ Ibid.

postularet. Rex autem interea per Reformatos ab Amicis de periculo secretò admonitos, de fraude certioratus, semel, & iterum asseveranter repromisit, atque ad Cardinalem Matthæjum Regni Protectorem super fraude rescribens, & in laudem Reformatorum ultra fidem gragravissimè contestans, id effecit, ut omnibus ad Pontificem ex integro delatis, & Barberino Cardinali Protectore Reformationi potissimùm favente, omne periculum in nihilum evanuerit.

CAPVT VIII.

Fratrum Minorum Strictioris Observantiæ vita in principio, & status præsens.

325. EX communi illo axiomate, *omnia nova placent*; præsertim verò ex vulgatissima fama per Patres Capuccinos in populis publicata, quòd veriorem S. Francisci habitum adinvenissent, necnon ex vitæ rigore, quem profitebantur, unde & plures de Observantibus receperant; devotissimos Græcij, & Fontis Palumbæ, aliosque consimiles Conventus à Clemente VII. Pontifice, vel impetraverant, vel impetrare tentaverant, ut suprà diximus. Pontifex autē sinceriùs informatus de Reformatorum vitæ asperitate, præfata Cœnobia Seraphici Patriarchæ incolatu insignia Reformatis consignari mandavit. De hujusmodi Strictioris Observantiæ Professoribus qualis esset à principio vita, scribit abundè in 4. parte Chronicorum Barexius, quamvis alteri cœtui longè addictissimus; scribunt & Gonzaga, & Michael Angelus Vacherius in Chronologia Seraphica Observantes, & P. Franciscus de Trivillo in M S. Chron. de Reformatione Mediolanensi, & ad longum Rapinæus de origine Recollectorum; ex quibus omnibus aliqua ad nostram instructionem juvat exscribere.

Gonz. par. 1. & 2.

Barez. 4. par. Chron.

Chron. Seraph.

Chron. M SS. Ref. Mediol. loc. cit.

326. Primò etenim à sæculi fuga incipiendo; ut quę retro sunt in totum obliviscerentur, de clausura Cœnobij vix ad necessitatis opera per obedientiæ meritum, de cella verò, quam pro glorioso carcere sibi præfigebant, nisi ad uniformia communitatis exercitia prodeuntes, nisi ad benefactorum, aliorumque Christi-fidelium obsequia spiritualia sæcularium colloquia non admittebant, juxta propheticum dictum; *Sedebit Solitarius, & tacebit, quia levavit super se:* gravissimè timebant, quod necessarium sit, ut de mundano pulvere, etiam religiosa corda sordescant. A mulierum pręsertim aspectu toto rigore cavebant, ne cordis puritatem vel in minimo maculari contingeret.

327. Secundò, ad stabiliendam semper fortiùs hominis interioris, exteriorisque mortificationem, ac religiosæ perfectionis celsitudinem, à Superioris nutu tanta humilitate, adeò cœcâ obedientiâ pendebant, ut etiam in communi contra gravissimas suas depressiones reclamare non auderent; dum Custodes proprios sibi à Clemente VII. constitutos non modò non haberent, sed & in suis progressibus haud leviter impedirentur; semper tamen Provincialibus Ministris per omnia subjecti, depressionem suam Quinquaginta, & amplius annis libentiùs tolerare, quàm cōtra depressores suos reclamare maluerint; quin & ad impediendū ne recursib⁹ daretur occasio eorum Vexillifer Stephan. Molina, ne in Vrbe Cōventum exciperent, semper impedivit, donec Gregorij XIII. contrario Decreto reluctari nequivit. Longè difficiliùs erat, qui præsidere, quàm qui obedire vellet, invenire.

328. Evangelicæ paupertatis apex nostræ Religionis insigne præcipuum, in victu, & vestitu, in Conventibus (veriùs Tuguriis) etiam in Ecclesiis, in utraque tandem suppellectili adeò sublimis emicabat, ut ad majorem gradum in vita communi promoveri non posse videretur.

329. Orationis (quæ est animæ pabulum, atque spiritualis vitæ fulcimentum) assiduitas cum insigni puritate conjuncta, manuumque alternata labore, pro majore diei parte in communi non intermissa, privatimque continuata, per integras ferè noctes solo vidente, & audiente Deo protracta eos ita disponebat, ut nullo non tempore ipsos inimicus inveniret occupatos. Denique ut facilitate, ac securitate majori spiritui caro subjecta contra spirituales profectus non recalcitraret, noxiave suggereret, utriusque hominis quales essent mortificationes

nes nunquam intermissæ, impossibile est eas pro veritate describere, ut ab homine vitæ spiritualis ignaro de facili credantur, extraneos super his dicentes audiemus.

In Vita S. Petri de Alcant. Rom. imp. an. 1669.

330. In Hispaniis primò per Patres Discalceatos ad maximum perfectionis apicem adspirantes illa vitæ austeritas, ille pœnitentiæ rigor ille paupertatis vertex generaliter introducta fuisse leguntur, ut S. Petrus de Alcantara in ultimo agone cum morte confligtans se se obligatum esse crediderit, ut à corpore suo veniam peteret, utpote nimis à seipso rigoribus, laboribus, & afflictationibus supra modum macerato: quin & pro moderandis cum grano salis consodalium suorum pœnitentiis fuerit sæpè sæpiùs (frustra tamen) à sæcularibus inclamatus. Ad hoc ipsum allusisse non dubitatur B. Paschalis Baylon, dum continuas suorum Discalceatorũ infirmitates, & præmaturas mortes (pauci etenim ex ipsis ad duodecimum lustrũ pervenire cernebantur) ex hujusmodi nimia secundùm quantitatem, & qualitatem vitæ mortificatione provenire confitebatur. Tuguria veriùs, quàm Conventus incolebant, cellas mortuis potiùs, quàm viventibus aptiores, quarum ut verissimi super terram Peregrini claves quotannis ad locorum Dominos ultrò deferentes, magna humilitate, totâque indifferentiâ rogabant, ut ibidem hospitium altero anno ex charitatis titulo sibi concedere dignarentur: vilissima, & rudi, & cinericia, sed horrida, unica, laceraque Tunica tectos potiùs, quam vestitos eos dixisses. in jejuniis, & insolitis jejuniorum asperitatibus sancta æmulatione ad invicem contendentes, itegrum ferè annum repartitum in Quadragesimas habebãt; aquam ipsam cinere, & absinthio reddebant amaram; per singulas noctes asperrimis flagellis ad sanguinis effusionem corpus lacerantes, quasi ad auroram in oratione pernoctabant; necessarium, sed omninò modicum corpori somnum indulgere coacti, non nisi super terram, aut super Tabulas, aut hujusmodi duriora sarmenta quiescebant: Diem integrum in Choro, vel Ecclesia, & manualibus in laboribus alternantes, à sancta operatione numquam cessantes, in ipsa Fratrum Communitate per rigorosum silentium Eremi solitudinem efformantes, plumbeis, vel stamneis camiseis, vel ferreis laminis, aut circulis, vel asperrimis omninò ciliciis toto corpore circumcincti, nudis pedibus, & seminudi per aquas, nives, & glacies incedendo, martyres adhuc viventes videbantur, quales caro præmortua testabatur; qualecumque virtutis exemplum viderent in consodali, simili se se virtute provocantes, charismata meliora æmulando, quoddam Angelicæ vitæ genus in terris renovare videbantur: Paupertas omninò arctissima, castitatis exquisita custodia, obedientiæ plena promptitudo, cæteræque virtutes, quæ Religiosum exornare possint supremo Evangelicæ charitis vinculo, velut in auro gemmæ, ad perfectionis complementum conglutinatæ, omnibus numeris servos Dei reddebant absolutos. Talibus rigorum initiis novellam hanc Seraphicæ perfectionis restaurationem in paucis illis suis Fundatoribus (ait Barezzius) decebat institui; ut exinde multiplicata Familia ad moderatos pœnitentiæ rigores, plenamque vitæ perfectionem posset efformari, qualem in hodiernum usque diem conservare comprobantur.

Barc. ubi sup. c. 604.

331. Arctioris hujusmodi, atque Seraphicæ vitæ methodus per Beatos Ioannem de Guadalupe, Petrum Melgarium, illorumq; socios in Italiam deportata, ut diximus, inter Reformatos Italos summoperè resplẽduit; de quibus, ut Michaelem Angelum Regularis Observantiæ professorem in Chronologia loquentem unicum audiamus; sic ait.

Obtento pro Reformatis Fratribus Apostolico diplomate, cunctis Provincialibus Ministris Provinciarum Italiæ mandatum fuit, ut Fratribus Strictioris Observantiæ zelatoribus, ij præsertim Conventus destinarentur, quos Seraphicus S. P. Franciscus vel fundaverat, vel suâ decoraverat præsentiâ. In illis Fratres reformatè viventes, mirum dictu quàm magno profectu spiritualem vitam coluerint; ita ut omnibus prælucerent sanctitatis exemplo. Oratione exercebantur assidua, & quasi perpetua, duabus enim horis quotidie mentali contemplationi vacabant; & ultra devotissimam divini officij recitationem, item quotidiè Defunctorum officium, atque B. Virginis persolvebant, unà cum septem Psalmis pœnitentialibus, præterquam

Chron. Seraph. col. 2. f. 245

quam in solemnitatibus; postque Completorium, officium illud perpetuò promebant, quod *Benedicta* vocatur. Eorum erat admirabilis abstinentia, solis namque diebus Dominicis, & quintis feriis coctum aliquid ad mensam admittebant, cæteris hebdomadæ diebus pane, fructibus, herbisque crudis contenti. Vltra jejunij dies ab Ecclesia statutos varias strictissimè quadragessimas observabant, nempe ab Epiphania usque ad continuos quadraginta dies, ab Ascensione Domini usque ad Pentecostem, ab octava Principum Apostolorum usque ad Assumptionem B. M. Virginis, & à die 20. Augusti usque ad 29. septembris diem. Sensus rebelles ad ordinem vario mortificationum genere redigebant; quidam etenim humi cubabant, quidam super rudes tabulas: quorumdam fæmora ferrum in orbem deductum macerabat: aliorum terga, atque pectora, vel loricata, vel asperrimis circumdata cilicijs, ut verè Fratres illi antiquas Nitriæ, & Ægypti glorias, atque perfectiones æmulari viderentur. Mundus eos non cognovit, quia eorum conversatio erat in Cœlis, dum sanctam solitudinem in caverna macerię Christum attendentes indispensabiliter profitebantur. Quæ utique perfectiones, quamquam his temporibus in immensum creverit Reformatorum Fratrum numerus, non tamen deperditæ sunt; sed in ipsis laudabiliter eluçescunt.] Hucusque author Chronologiæ.

332. Capitula culparum per hebdomadam pro Regularis disciplinæ manutentione numquam intermissa, admirabili prorsus humilitatis exercitio Religiosæ vitæ perfectionem conservabant: Si quis etenim injuriosum verbum contra consodalem diabolo prævalente inventus esset protulisse, sine ulla dilatione vel spontanea humilitate, vel ex obedientia insolito aliquo mortificationis genere culpam emendare cogebatur; ita ut ultimis hisce temporibus à meo in Novitiatu Magistro de quibusdam suis contemporaneis ego ipse audierim, qui ex impatientia cum in verbum aliquod irreligiosum coram Confratribus proruppissent, de fœtida vilitate os suum implentes, in Refectorium intrantes coram tota communitate genuflexi veniam errati postulando, non nisi ad Superioris mandatum ab horrida mortificatione recederent: his, aliisque insolitis mortificationibus veterem hominem ut occiderent, novum qui secundùm Deum creatus est, ut induerent, ut per integram sui abnegationem conscientiæ puritatem acquirerent, indefesso conatu, & sancta ęmulatione contendebant, ad virtutum omnium conplementum properantes, carnem, pisces, & ova exceptis infirmorum necessitatibus numquam emendicabant; Vltrò oblata extra jejunij tempora ita recipiebant, ut paupertatis rigor non tepesceret: modis omnibus ad perfectam cum Deo unionem adlaborantes: Cæteris supersedeo, ne prolixa sanctarum virtutum enumeratione ab inferioris spiritus viris ridiculus in maxima serietate condemner; qui ut spiritus sui imbecillitatem, ne dicam vitæ relaxationem defendant, hæc quæ diximus, ut puerilia condemnent.

Chron. Barez. loc. cit.

333. His omnibus tota certitudine compertis Clemens VII. prænominatos Conventus pauperrimos, & solitaria Sancti Francisci loca Reformatis voluit esse restituta; quos vitæ rigores integro illo sæculo conservatos scripsit Reverendiss. de Calatagyrone, causam esse potissimam, quæ plurimos ab ejus ingressu retardaret. Vnde anno 1599. Cardinalis Mathæyus ad Romani Reformatorum Capituli graves instantias approbavit, ut præfatus vivendi modus, tum in recitandis officiis sive obligationis, sive supererogationis titulo, tum in observandis prædictis quadragesimarum abstinentis immutatus omnino conservari deberet: ut autem studia inter Reformatos à Matthæyo ipso tunc Ordinis Protectore constituta subsistere in Reformatione possent, dispensavit, ut scholares ubicumque constituti ab Officiis supererogationis fierent immunes; nec non in studiorum locis coctum aliquid in Cœna potest apponi; expedito decreto die 4. Maij. 1599.

Chron. Seraph.

334. Quod autem hic ait Auctor Chronologiæ præcitatus, eundem vitæ rigorem in Reformatis jam adeo multiplicatis ad sua usque tempora perseverasse, cum grano salis etiam nunc intelligendum est. Primò etenim verum est, in divini officij persolutione, in oratione mentali, in omnimodæ paupertatis excellentia, in cæteris essentialibus vitæ Seraphicæ punctis rigorem maximum in universa

versa Reforma perseverare. De aliis per annum liberis quadragesimis, & similibus extraordinariis vitæ mortificationibus, pauci sunt in singulis Provinciis formales Conventus, qui Religiosos particulares non habeant huic vivendi methodo perfectissimè addictos. Cęterùm ex tunc allegata infirmitatum causa, quæ nunc in tanta multitudine in immensum excresceret, moderationem in communi pro coquendis cibis, pro mendicandis vitæ subsidiis, & aliis hujusmodi necesse fuit imponi; Nullæ tamen fervori particularium habenæ. Si autem in aliquibus externis minutiis, aut in sæcularium familiaritate aliqua relaxatio alicubi videatur, id omnino necessariæ cum sæcularibus conversationi videtur indulgendum; ut qui enim fieri potest, ut in solitudinis rigore, atque austeritate multitudo tanta contineatur, quæ prædicationis gratiâ, & petitâ ad infirmos assistentiâ, & ad ministranda pœnitentiæ Sacramenta, necnon ex aliis plurimis proximorum necessitatibus ad sæcularium familiaritates quotidie non invitatur, sed compellitur?

335. Realiter tamen ipsam Strictiorem Observantiam in puro, & litterali Regulæ Franciscanæ rigore juxta Strictissimas Nicolai III. & Clementis V. decretales, ad quas per Apostolica decreta obligantur, jugiter perseverare ex triplici capite colligere licet indubium.

336. Primò etenim in necessariis quoad victum, & vestitū (intra paupertatis Seraphicę limites) libros, & suppellectilem cæteram subditis suis; infirmis pręsertim per publicas, & optimè instructas infirmarias provident sufficienter Superiores, quod singularem sanis tuetur in laboribus fiduciam, & consolationem: Oratio mentalis officiique divini frequentia prorsus indispensabilis, publica pro Fratribus defunctis per universam Provinciā Missarum, officiorumque indicta suffragia cæteris omnibus absolutè præferuntur. Secundum ex primo dependet; proprietas siquidem personalis necesse est, ut exulet omnino, ubi in necessitatibus omnia ex charitate Superioris habentur, qui sicut indigentibus providere, ita & totâ invigilare diligentiâ tenetur, ne paupertatis violatio, ne venenosa proprietas, ne judaica pecunia sensim obrepens Religionis candorem inficiat: Tertium ex duobus emanat; ut videlicet transgressiones (quas non esse in tanta multitudine est impossibile) particularium sint, non totius Communitatis, quæ immò ad illas seriùs inquirendas, denunciandas, & puniendas nulla simulatione insurgit. Hæc sunt veræ, sanctæque Reformationis indicia certiora.

Ex stat. Gen. Ref. Ital. anno 1642.

337. Quæ de Discalceatorum in Hispania, & Reformatorum in Italia laudabili perfectione sunt enarrata, ne cantata recantem de Recollectis in Gallia, cęterisque per utramque Germaniam, finitimasque Provincias, Strictioris vitæ Professoribus sunt dicenda, ut ex Rapinæo, propriisque Chronicis legimus expressè.

Supposito itaque quòd in essentialibus vitæ Communis ex institutione sua ad integras Nicolai III. & Clementis V. declarationes super Regulā nostram sine ulla exceptione obligantur legenda remanerent in Ordinis Chronologia statuta generalia, quæ sive pro Ordine indiviso, sive pro Observantia Regulari sępiùs ordinata, replicata, vel reformata fuerunt, unde clariùs apparebit, tum in facto pecuniæ, tum librorum particularium, tum sacræ supellectilis, aliorumque plurimorum ad perfectionis apicem collimantium, quæ zelo Strictioris Observantię Professores ad Regulæ Seraphicæ puritatem singulariter per proprias Cōstitutiones adspirent; His in componendis Lichettus primò, deinde Quinnonius, dehinc Gonzaga, & postmodum Bonaventura de Calatagyrone Zelantissimi Ordinis Primicerij sanctissimè desudarunt; quas Clemens VIII. perpetua firmitate per Apostolicum diploma corroborans, graviùs præcepit, ne Minister, Vicarius, aut Commissarius Generales (tametsi plena authoritate Reformatis præsideant) quoquomodo vel alterare, vel immutare, aut cassare valeant. Et Paulus V. Clementis in Papatu Successor, dum Minorum privilegia ex plenitudine gratiæ confirmaret, illa omnia excepta esse voluit, quæ inductæ Reformationi vel leviter præjudicarent, datis litteris *Injuncti nobis &c.* Dat. Romæ &c. die 1. Decembris 1609. Cum verò anno 1639. Italicæ, & annexæ Reformatorum Custodiæ in Provincias fuissent erectæ; graviori examine per

Primarios Patres in ipsis Comitiis specialiter deputatos pro temporum exigentia præfatæ Constitutiones examinatæ, & ampliatæ fuerunt; ita ut nihil eis ad perfectionem superaddi posse videatur, quas ideo Vrb. VIII. ut in perpetuum observarentur, ut nec Ordinis Primiceriis, nec Capitulis Generalibus eas immutare, alterare, vel violare liceret, apostolico diplomate sancivit; *Injuncti nobis &c.* quod supra ad calcem cap. 3. descripsimus.

338. Variis ergo Congregatiunculis ad titulum Reformationis ex causis supracitatis in Ordinis Communitatem statim à primo sæculo Ordinis Min. superinductis; Observantia Regularis prima totius Ordinis amplissima, & pefectissima Reformatio (quamvis Clarenorum, Coletanorum, Amadæorum, aliasque minores Congregationes contemporaneas habuerit, quæ tamen nec ramos extendere, nec diù permanere potuerunt) anno 1368. per B. Pauluccium in sensu superiùs explicato introducta an. 1500. novam Discalceatorum in Hispaniis, & anno 1519. Reformatorum in Italia subintroductionem accepit, sed absque sui divisione, vel præeminentiæ præjudicio, quandoquidem cum ipsa Strictiori Observantia ultra sæculum, & dimidium in sancto minoriticæ perfectionis rigore adhuc efflorescens, sine capitis divisione perseverat.

339 Notandum tamen, ut notat P. Radaelli in suo registro, quòd de Consilio graviorum ex Regulari, & Strictiori Observantia Patrum examinatus fuit expediendæ Bullæ antedictæ tenor, & substantia; quâ deinde in exscribendâ appositum fuerat, ut dum Minister Gen. ex Vltramontana familia esset de Observãtibus, Commissarius Gen. in Cismontana fieret de Reformatis; Diffinitores verò Generales in Cismontanis ex æquo Observantibus, & Reformatis attribuerentur; quod tamen ex cujusdam Patris oppositione dicit fuisse in ipsa Bulla correctum, sicut reverâ fuit. De Commissario enim Generali nihil in hac habetur; De Definitoribus verò præcipitur, ut quatuor ex Observantibus, duo de Reformatis assumantur; quæ proportio in hunc usque diem observatur, non obstante contraria conventione in Capitulo Gen. Romano 1664. super his stabilita propter concordem ferè in utraque parte numerum suffragiorum. Quæ omnia de Reformationis progressibus hîc dicta, progressibus Observantiæ Regularis à suo principio usque ad perfectam sub Leone X. stabilitatem sunt omnino conformia.

Arch. Arac. Cur. Cism. Reg. P. Rad. p. 1. n. 25.

340. Positâ ergo Provinciarum Regularis, & Strictioris Observantiæ ab invicem omnimodâ independentiâ, superest laudabilis, & necessaria utriusque ad Superiorem Generalem subjectio, dependentia, & obedientia secundùm Regulam S. P. Francisci prorsus illimitata, ut supra declaravimus.

341. Vt autem ad aliqua particularia descendamus; cùm circa paramenta pretiosa, & organa, quæ in Conventibus reperiebant, quos ab Observantibus acceptabant, scrupulis gravibus angerentur ob zelũ paupertatis; Clem. VIII. edito, quod appono, diplomate, declaravit, & concessit, ut quæ modo præfato in Conventibus reperissent, sine dubietate ulla retinere possent, nova verò nullatenus acceptare valerent, prout sequitur.

Sanctissimus D. N. D. Clemens VIII. &c. facta ei per Reverendissimos Dominos Reformatores Apostolicos relatione Memorialis Fratris Pauli de Clavaro Visitatoris Fratrum Minorum S. Francisci de Strictiori Observantia Reformatorum nuncupatorum, Provinciarum Romæ, Tusciæ, Marchiæ &c. super dubio.

§. 1. An dicti Reformati possint in eorum Ecclesiis habere organa, paramenta, & Vasa Ecclesiastica pretiosa, & excessiva, stante Bulla ejusdem SS. D. N. quæ illos obligat ad observationem Regulæ S. Francisci juxta declarationes Nicolai III. & Clementis V. Bull. Rom. t. 3. fol. 133.

§. 2. Sanctitas sua declaravit, & declarat, quòd in Ecclesiis, quas nunc habent, & quas in posterum dicti Reformati ædificabunt, vel quovis modo obtinebunt; in quibus non sunt hujusmodi organa, paramenta, & vasa, non possint ea de novo facere, nec etiamsi piorum eleemosynis, donatione, vel quovis alio titulo offerentur, seu fierent, illa acceptare, sed teneantur observare Regulam cum declarationibus Nicolai III. & Clementis V.

§. 3. In Ecclesiis verò, quas nunc habent, vel imposterum habebunt, & acceptabunt

ceptabunt, sive Fratrum de Familia, sive quavis alia concessione obtinebunt, in quibus essent hujusmodi organa, paramenta, & vasa eisdem Ecclesiis applicata, Sanctitas sua concedit, quòd sine scrupulo aliquo, & conscientiæ onere possint ea tenere, & illis uti, donec duraverint. Dat. &c. die Dominico 5. maij 1602.

342. Præcedẽtiam itidem Reformatis de per se juxta Minoritici Ordinis dignitatem, qualis Observantiæ competere dignoscitur, sine ulla diminutione deberi, habere possumus evidenter ex prælegatis Leonis X. pro Regulari Observantia litteris, si ipsas, earumque fundamenta velimus Reformatis applicare. Vnde ad eliminandas, quæ super hoc oriri possent, controversias, Clementis VIII. in Brevi suo *Ex injuncto nobis &c.* sub die 7. septembris 1602. quod supra dedi per extensum, punctum hoc ad favorem Reformatorum expressissimè voluit definitum; cujus vigore contra Regulares nonnullos, qui præcedentiam hujusmodi eisdem contendere nitebantur, instante Zacharia de Leuco pro Reformatis in Curia Procuratore Generali, à S. Rituum Congregatione sequens decretum emanavit.

Ex Reg. Bul. & dec. S. Franc. de Vrbe p. 2. fol. 34.

343. Custos Minorum Observantium Reformatorum Salernitanę Civitatis cõquestus est de Regularibus aliorum Ordinum in dicta Civitate existentibus, quòd recusent dare præcedentiam in publicis processionibus, & funeralibus Fratribus Reformatis sui Ordinis, quotiescumque dicti Reformati non incedunt cum Familia Min. Obs. quod cùm sit contra Bullam Clementis VIII. incipientem *Ex injuncto nobis &c. sub. die 7. septembris* 1602. supplicavit provideri. Et Sac. Rituum Congregatio respondit præcedentiam semper dandam esse Fratribus supradictis Reformatis, sive soli de per se, & sub propria Cruce, sive cum Familia, & sub Cruce Minorum Observantium processionaliter, sive in funeribus incedant. & ita ubique servari mandavit die 10. Decembris 1629. Vnde ex hoc præcisè anno 1626. per ejusdem Sac. Congregationis decretum, etiam anno 1655. die 22. Martij confirmatum, Conventus eorum in loco Pilæi præcedentiam super Patres Conventuales evicisse legitur, etiam in publicis processionibus, non obstante Gregorij XIII. Constitutione de præcedentia Monasteriis antiquioribus conservanda, quæ constitutio in Vrbe, Vrbisque universo districtu locum non habere probatur; nec ubi de jure præcedentiæ aliàs constat.

Ibid. par. 2. fol. 35.

344. Sicut ergo Observantes à principio sub Generalibus, & Provincialibus Vicariis, propriisque legibus vivebant, donec per Leonis X. beneficium ad Provinciarum titulum evecti præeminentiam habuerunt in Ordine, & eliminatis discordiarum causis in pace quieverunt: ita Reformati à principio sub Custodibus, variis tamen mutationibus, propriisque legibus vixerunt ultra sæculum integrum, donec & ipsi ad honorem, & titulum Provinciarum evecti, causas omnes discordiarum cum Provincialibus de Observantia extinguendo, in pace conquiescunt. Vnitatem tamen Ordinis sub uno cum Observantibus Capite conservant inviolatam, sub Generali videlicet totius Ordinis Ministro, vel Vicario, atque sub Commissario Generali in alterutra respectivè Familia, ad quorum electionem ex æquo cum activa, & passiva voce concurrunt; qui propterea ab utrisque, ac de utrisque, nempe de Regularis, atque de Strictioris Observantiæ Professoribus indifferenter eliguntur; Nec enim aliter, ut supra diximus, intelligenda venit Leonis X. gravissima Bulla. *Ite & vos &c.* in qua præcipitur, ut à solis, & de solis Reformatis Minister Generalis eligatur Reformatus, qui pro Reformato habeatur, & vitam ducat Reformatam; cum ibi declaret expresè, à se per Reformatos intelligi, qui rejecto quocumque privilegio relaxativo, ad litteralem Regulæ rigorem specialiter obligantur; quales fuisse tunc constat, & etiam nunc esse Regularis Observantiæ professores, imo & in ipsa Bulla definiatur.

CAPVT IX.

Strictioris Observantiæ Primarij honores.

345. Religiones omnes, & singulas eo potissimùm titulo in Ecclesia Catholica fuisse approbatas, & conservatas, ut semotis sæculi curis attentione continua,

çontinua, puritateque majori Personæ in illis Deo dicatæ, ipsi bonorum omnium Datori deserviant, orationibus vacent, & portent peccata populorum, qui majoribus solent præpediri negotiis sæcularibus, & peccatorum periculis exponi; exinde possumus indubiò colligere, quòd idcircò vel assignatis proventibus perpetuis, vel quotidianis eos eleemosynis colunt, & enutriunt, quia specialibus earum ex meritis divinæ misericordiæ largitatem se faciliùs habituros cæteri hominum credant, atque confidant. Verumtamen etsi Maria optimam partem elegerit, quæ à colloquiis divinis, & Oratione non recedit; quia nihilominus Marthæ solicitudinem pro aliorum salute in Ecclesia adhuc militante, non laudabilem solùm, sed & necessariam novimus esse in viris Apostolicis: Religiones illæ semper in Ecclesia Dei se reddiderunt præ cæteris insignes, quæ sanctas illas sorores Martham, & Magdalenam in una domo associare didicerunt; quæ præter orationum studia, verbi etiam divini prædicatione, atque Sacramentorum frequentia populos ad æternæ salutis portum adducere, infideles doctrinâ veritatis imbuere, Catholicam demum Ecclesiam dilatare, eique gravioribus in negotiis deservire potuerunt.

346. Seraphicum Ordinem Minorum primis suis adhuc indivisũ aureis sęculis hac utraque gloria fuisse celeberrimum, omnibus est in confesso. Regularis etiam Observantia fuit in omnibus absque cõtroversia tota singularitate conspicua; quæ sanctitatis, & doctrinæ titulo; nec non pro Catholicæ fidei defensione, atque dilatatione Primarios, (quos supra recensuimus, & in tertia parte hujus operis fusiùs, Deo dante, recensebimus) parturivit heroës, quibus & præcipua Sedis Apostolicæ negotia legimus fuisse commissa. Maxima hæc honorum culmina illi potiùs invidere fortè aliquibus videbuntur, quàm imitari posse Strictioris Observantiæ Professores. Etenim Missiones ad fidei sanctæ propagationem jam sub sacræ Cardinalium Congregationis de propaganda fide ad hoc specialiter eminentis jurisdictione collocatæ, non ampliùs à libera Superiorũ Regularium dispositione dependent. Ad contestandam Religionum in suis filiis sanctitudinem, jam post sanctiora Vrbani VIII. decreta ampliùs non licèt Antonios ante completum ab obitu annum ad Canonizationis honorem promovere, nec ipsis cõceditur locorum Ordinariis quicquam publici cultus eis indicere ante Sedis Apostolicæ approbationem, de qua nisi post annos quinquaginta ab illorum morte pertractare non licèt. Graviora denique Apostolicæ Curiæ negotia jam communiter non Nudipedibus, aut Mendicantibus Regularibus, sed Eminentiss. S. R. E. Cardinalibus, aliisque Prælatis majori cum majestate solent demandari. Adde, si placet, Italicæ Reformationis progressus septuaginta ferè annorum spatio velut in arce fuisse conclusos, ita ut foras erumpere non valerent; campestribus, & solitariis in Conventulis Deo soli cogniti hoc unum incessante pœnitentia, & humilitate constanti operebantur, ut eorum nomina scriberentur in Cœlis. Nihilominus quo diutiùs restricta delituit, eò gloriosiùs exinde fructificavit, & Ecclesiæ, unde omni veriori gloria coronata refulget.

347. Primò. Gloriæ singulari sibi non immeritò attribuendum ducit; quòd non ab uno, vel à paucis, vel à multis, vel clanculum, vel per violentiam, sed ab ipsis totius Ordinis Ministris Generalibus; & ab ipsa Sede Apostolica, cooperantibus Primariis Ordinis Patribus introducta fuerit, & per universam familiam in Italia diplomate Apostolico stabilita; ut in superioribus explicavimus.

348. Secũdò. Sicut ad instar quercuũ, & abietum non in momento, vel sine tempore, sed lentissimo gradu ramos suos extendit, firmiores ita radices egisse comprobatur. Cum etenim licèt in Vniverso Religionis solo ab initio plantata jam ab anno 1500. in Hispaniis, & ab anno 1519. in Italia, tamen ibi per multa lustra validissimè agitata, hîc non nisi prope finem illius sæculi vix emergere potuit è latebris; Vnde firmiori stabilitate facta securior jam ad duo ferè sæcula in integra, & pura suæ professionis perfectione illæsa perseverat. Cognita ipsius perfectione ipsam subitò suis in Ditionibus in Hungaria, in Bohæmia, in Austria, in Sylesia, in Charintia, in Tirolensi Comitatu multiplicatis Provinciis voluere piissimi ex Austrica Domo Imperatores

Imperatores esse stabilitam; Poloniæ Reges in suis, Bavariæ Duces Electores mordicùs defenderunt; quibus è locis contra Hæreticos, & Schismaticos etiam in Moscoviam, & Tartariam fœlici excursione penetrantes incessanti fructu adlaborare comprobantur.

349. Tertiò. Legationibus Apostolicis (etsi jam rariùs, ut dixi, Mendicantibus concedantur) haud caruit. P. Martinus de Valentia ex Discalceata S. Gabrielis Provincia Strictioris Observantiæ cum duodecim Sociis ejusdem instituti anno 1524. Commissarius, Nuntius, & Inquisitor Apostolicus, primus in Americæ continentem intravit: quàm strenuè, quàm sanctè, quàm fructuosè longum martyrium ducens injunctum munus obiverit; Infidelium myriades per eum, ejusque socios ad Christum conversæ clariùs attestantur, & nos suo loco fusiori stylo describemus.

350. Petrus Baptista anno 1593. Regis Catholici legatus ad Taycosamam Iaponiæ Imperatorem pro ineunda ad invicem pace, & avertenda potentissimi Tiranni, & victoriis insolentis invasione in Philippinas; at principaliter pro aperiendâ prædicationi Evangelicæ portâ; virtutum suarum agmine Tiranni barbariem evicit; pacem cum Hispano firmavit; & Iapponica Regna Christo asserere maximo fructu incœpit, erectis Ecclesiis, & Hospitalibus, baptizatis Iapponensibus, Evangelium Iesu Christi, quod voce prædicaverat, suo cruore subscripsit, inter Christi Martyres ab Vrbano VIII. cum suis Sociis adnumeratus.

351. Stephanus Molina Romanæ (vel etiam Italicæ) Reformationis Ductor, & Magister in Romana, & Neapolitana Provinciis iterum, & tertiò Minister Provincialis, & Ordinis Diffinitor Generalis, utrâque litteraturâ, sed rigidiori Regulæ Observantiâ longè conspicuus eo fuit in pretio etiam ex titulo raræ prudentiæ; ut, ne per singula discurram, in ejus obitu epistolæ Commissoriales ultra 1300. pro grandium negotiorum expeditione à Summis Pontificibus, à Cardinalibus, aliisque Principibus ei demandatæ fuerint in ejus cellula repertæ: cum singularissima pietatis opinione obdormivit in Domino.

352. Thomas Obicinus Novariensis dictus ex Riparia S. Iulij, Novariensi in agro sita, quem Vvadingus in Syllabo Scriptorum perperam dicit ex Regulari Observantia; Spondanus autem annum 1616. n. 8. à Bullis Apostolicis non recedens Ordinis Minorum eum nuncupavit; fuit ex Reformata Provincia Romana, in qua, ut ait Vvadingus, ad S. Petri montorij obiit anno 1632. Ipse dum esset Aleppi suorum Consodalium Præfectus, cum Synodus Chaldæorum pro sua cum Ecclesia Romana unione celebranda esset, & Prælatus ad id à Pontifice delegatus ad præsidendum in via defecisset, subrogatus uti Commissarius Apostolicus eâ prudentiâ, ea pietate negotium promovit, ut optatam à Chaldæis errorum abjurationem, & in Romana fide Catholica integram professionem in publicis tabulis impetraverit, & à Paulo V. Pontifice per litteras Apostolicas summam laudem emeritus fuerit; quæ mirabilia, & Christiano cultui effecerit utilia in tota Palestina, & quomodo tandem inter suos Reformatos ad S. Petri in monte Aureo de Vrbe post linguam Arabicam diù ibi, & fructuosè publicè perlectam objerit anno 1631. non 1638. ut dixit Vvad. quæ ingenij sui ad posterorum utilitatem monumenta reliquerit, suo loco cum laude recensebimus.

353. Ioannes Baptista de Turricula (vulgo Turrigia, que Villa est Montisferrati) ex Reformata S. Didaci Provincia Papiensi Theologus omnino singularis, missus ab Vrbano VIII. in Hungariam, inibi factus Provincialis Minister Provinciæ S. Mariæ, & gravissima negotia pro Catholicorum inter Babaros commorantium securitate, & in orthodoxa fide perseverantia de mandato Apostolico tum cum Principibus Transylvano, Vallacco, & Moldavo, tum in Curia Imperiali, tum apud Imperatricem Eleonoram, cui carissimus fuit, tum apud Regem Poloniæ pluries, & cum maxima fama dexteritatis, & prudentiæ in rebus gerendis administravit. Obiit Casali in Monteferrato in Conventu Reformato S. Mariæ anno 1656.

354. Anno 1680. P. Atonius à Pisticeja ex reformata Provincia Basilicatæ Præfectus Apostolicus Missionum in Ægipto, P. Danieli ab Aretio ex Romana Provincia Reformata in Vrbem ad edocen-

dam linguam Arabicam evocato in Prçfectura subrogatus, & P. Franciscus à Semellio ibidem Missionarius Apostolicus ex Reformata Prov. Vallis Mazzariæ; ut Apostolicæ suæ Missionis initia verè Apostolico Ministerio in Dei, & Ecclesiæ Catholicç Romanæ obsequium, etiam cum temporalis vitæ discrimine consecrarent Memphi cum amplissimæ prç cçteris ferè omnium Sectarum orientalibus, nationis Cophtæ Patriarcha communicationem, & colloquia Religiosa cum modestia, humilique mansuetudine introducere curarunt; Negotium arduum cum Consodalibus suis Deo semper in Oratione humillimè commendantes In gratiam à Patriarcha recepti, de unitate fidei Catholicæ, de subintroductis Cophtorum erroribus tractatum modestè, sed doctè, efficaciterque aperuerunt: Ne autem compendij limites excedam, eò Dei aspirante gratia negotium deductum fuit, ut anno 1681. P. Franciscus antedictus ab ipso Patriarcha velut Orator ejus, litterisque amplissimis, & authenticis grandi cum pietate, & reverentia de concupita unione sui cum Ecclesia Romana concludentibus, fuerit in Vrbem ad Sanctissimum P.P. Innocentium XI. ab Ægypto transmissus. Litteris in latinum de mandato Papç in Sac. Congregatione de propaganda fide traductis, summaque cum exultatione ab ipsa Sac. Congregatione lectis, & commendatis, & Summo Pōtifici denuo prçsentatis, Deo pro aperitione tanti negotij debitas gratias egit, pro ejusdem fœlici consummatione sua cum grandi pietate supplicando: Causâ demum acerrimè in Sac. Congregatione discusâ, & approbatâ, ut ad optatum finem deduceretur; ipse P. Franciscus cum duabus litteris Apostolicis, ad Patriarcham unâ, alterâ ad ejus nationem directis, simul cum Calice argenteo, aliisque donis, fuit à Pontifice remissus in Ægyptum, ut opus tam Sanctum Sancta cum applicatione prosequeretur. Litteras omnes supra memoratas utriusque partis, & quç subinde subsecutæ sunt, cum instrumentis publicis hac de re confectis in tertia hujus operis parte cum integra hujus causæ notitia dabimus per extensum. Interea anno 1682. Patriarcha ille Cophtorum ad Romani Pont. epistolas sibi à Patre Francisco consignatas respondit datis litteris in Oppido non vulgari, quod eorum lingua *Tuch. Ennojera* dicitur, inter Memphim ad Meredíem, & Metelim (quod vulgò Roseto dicunt) ad Aquilonem respondit, quod ex loco illo ad universalem totius suæ nationis Synodum incomodo adæquatè respondere non poterat; Vbi verò Cayrum, sive Memphim appulisset, Episcopos, cæterosque Nationis ejusdem Magnates se convocaturum fore pro negotij promotione, statimque de Congressus, sive Synodi determinatione ex integro se fore scripturum spopondit; Vt de facto jam à Sicilia scribit hoc anno 1684. Mense Iulio ipse P. Franciscus, se Romam venire, unàque Patriarchæ illius, & Nationis Oratores cum legitimis tabulis secum adducere, qui coram Romano Pontifice S. Petri Apostolica in Sede Successore negotium Sanctæ unionis, & debitæ huic subjectionis absolvant. Vtinam tantæ molis negotium, Spiritus Sancti adspirante gratia, maxima cum fidei Catholicæ dilatatione concupitum à Deo sortiatur effectum, de quo in tertia hujus operis parte poterimus ad plenum scribere.

355. Quartò. In Missionibus Apostolicis celebres adeo fuisse Strictioris Observ. Professores habemus, ut ad hoc expressè in mundum venisse videantur. Novi Orbis conversionem primariam B. Martino de Valentio ex Discalceata Provincia S. Gabrielis cum suis Socijs, (quos communiter Americæ Apostolos dicunt) acceptam referunt præter Nostrates, Platus, Surius, Torsellinus, & alij Scriptores exteri, quam unà cum Observantibus prosecuti sunt, & amplissimè prosequuntur. In Orientalium Indiarum vastitate incessanti fructu usque ad Amacaum laborare non cessant Provinciæ Matris Dei Discalceati, etsi pluribus è locis Anglorum, & Batavorum violentiâ ejecti. In Iapponiæ, Synarum, Siao, conterminaque iis Regna tum Lusitani ex præfata Matris Dei, tum Hispani, & Indi ex Philippinarum Provincijs, imò & ex Belgio Strictioris Observantiæ Minoritæ fidem Catholicam disseminare non cessant. In Iapponia B. B. Petrus Baptista, & Socij de Philippinis jam à Sede Apostolica B.B. Martyrum Cathalogo adscripti; Deinde Richardus à S. Anna cum sociis suis ex Belgicis Provinciis

vinciis Recollecti, aliæque successivè Martyrum cohortes, & duæ in Molucis de Hispania Missionem suam proprio sanguine consecrarunt Ad Canadam, aliasque in America septentrionali regiones profecti authoritate Apostolica ex Recollecta Provincia S. Dionisij continuò Galli Evangelium Christi propagare nullo non labore procurant. Ad Marochij, Fessanumque Regna ex Discalceata S. Didaci Provincia Strictioris vitæ Minores Christi fidem vel sustinere, vel propagare student, ubi piæ memoriæ P. Ioannes de Prado Martyr occubuit, pro cujus Beatificatione obtinenda vividè laboratur in Curia. In Universo Batavorum, sive Provinciarum unitarum Dominio, in Saxonia, Dania, & Palatinatu, denique per universum septentrionem Lutheranicæ pestis, aliarumque hæresum veneno nimis miserabiliter infectum, Patres Recollecti ex omnibus Germano Belgicis Provinciis maximo cum fœnore fidem Catholicam restituere non omittunt: ut & in Angliæ, Hiberniæ, atque Scotiæ Regnis illarum Provinciarum alumni de Strictiori Observantia nuncupati. Quot, & quantos Sacrarum messium manipulos in horreũ Domini congregaverint ab initio, & congregare usquequaque non cessent Gallicarum Provinciarum Recollecti, longo, & diffuso sermone esset explicandum: Quàm verò hoc in Apostolico munere sint singulares, Ludovici XIV. Galliarum Monarchæ invictissimi testimonio comprobatur, qui anno 1672. movens contra Batavos arma victricia, ex omnibus sui amplissimi Regni Regularibus solos de Strictiori Observantia Recollectos habere voluit in Castris, qui in locis ab hæreticorum tyrannide recuperandis hæreses confutare, fidemque Catholicam efficaciter restituere possent.

356. Nec ignavi, vel desides in Familia Cismontana, qui Reformatorum nomine audierunt. In Terra Sancta indifferenter cum Patribus de Observantia Regulari tum in præsidendo, tum in parendo in sancta laborum tolerantia convivunt: specialiter autem à S. Congregatione de propaganda fide Apostolicas Missiones eis videmus esse concreditas: In Ægypto ubi Martyrem unum Memphi ex Reformata Provincia Romana habuerunt; Ad Æthiopes etiam, qua in prosequenda ternas jam Martyrum Cohortes; In Regno Cypri modo non dissimili: pariformiter in Albania, Servia, & Bulgaria, ubi continuas ferè, gravissimasque persecutiones Turcarum non horrendo, aliquorum etiam de suis sanguine in testimonium Iesu Christi profuso, multiplicatis domibus, sivè tuguriis, errantes in speluncis, & solitudinibus ad hunc usque diem maximo cum fructu Deo, Ecclesiæque Sanctæ deserviunt. Eadem ex Sacra delegatione in Tripolitano Barbariæ Regno usque Salam in Mauritania Tangitana Apostolicas Missiones uberrimo cum fructu exercent; ubi Martyrem unum ex Reformata Pedemontana S. Thomæ Provincia receperunt; In Vallibus Lucernæ ad Montium radices, quibus Italia disterminatur à Galliis, pro hæreticorum inibi grassantium conversione cum fructuosè in antea laborassent, anno 1631. Missiones Apostolicas ex S. Congregationis decreto erexerunt, ubi multiplicatis domibus eo fructu desudant, ut diminuto permaximè hæterodoxorum numero, integris etiam Oppidis à pestifera labe purgatis fides Catholica gloriosè revixerit. Novissimè anno 1680. quinque de Reformatis Italiæ Theologi, uno eorum in Episcopum consecrato ab ipsa S. Congregatione in Synarum, & adjacentia Regna sunt destinatis etiamsi plurimi de Hispania inibi sanctè deservire noscãtur. In Transilvaniam ab Innoc. X. sanc. memoriæ Pontifice sub Modesto de Roma fœliciter amandati, domus primò pro exercendis Missionibus, deinde Conventus formales sub proprio Custode, & Apostolico Præfecto gubernandos, quò fructuosiùs elaborare possent, erexerunt. In Custodia item Constantinopolitana, quatuor ex Cœnobiis, quæ inhabitant, pro fidei Catholicæ Romanæ defensione, atque manutentione sanctè desudant. Quot animarum myriades in Bavariæ confiniis, in Austria, Styria &c. in Vngariæ, Bohæmiæ, atque Poloniæ Regnis ab hæresi, & schismate annuatim ad Ecclesiæ Catholicæ gremium adduxerint suo loco recensebimus. Ita ut assignabile non sit Europæ Catholicæ Regnum, in quo à Principibus, & populis acclamati tabernacula sua non fixerint; nullus sit angulus hæreticorum, quem non penetraverint; vastissi

vastissimum Turcarum Imperium, & Paganorum extremas in Oriente Provincias usquequaque percurrunt, ut errantes oves valeant ad Caulam Domini reducere. Omnium hujusmodi Missionum numerum præfixum, loca determinata, successus varios, atque progressus, oppositiones, & adminicula, sanctissimos labores, quos inibi exantlarunt Apostolici operarij, persecutiones ab infidelibus absque meta toleratas, longa, durissimaque Martyria, quæ in speluncis, & in solitudinibus errantes, à facie mortis fugientes, in plagis, in ęrumnis, in carceribus, in verberibus pro Christi amore vivendo devorarunt, mortes crudelissimas, quas pro Dei causa constantissimè pertulerunt; uberrimos denique fructus, quos, benedicente omnium bonorum Datore, ipsius in horreum Domini congregaverunt, & congregare non cessant, de antedictæ S. Congregationis de propaganda fide licentia in secunda hujus operis parte fusiori stillo describenda fore confidimus.

357. Quintò. Si de Sacrę doctrinæ excellētia nō omnino tacere velimus; quippe quæ Apostolicis operariis ad fructuosè laborandum in vinea Domini sit absolutè necessaria, unde & Apostolis fuit à Spiritu Sancto miraculosè concessa; in hac etiam Strictioris Observantiæ glorias non vulgares ęxplicare liceret. Sive etenim doctissimos viros requiras, quæ ad serenandas, & pacificandas fidelium conscientias, & suggerenda rectiora in spiritualibus consilia, quietè diversantur in Cœnobiis; Sive de Apostolorum imitatoribus loquaris, qui pro suggestu virtutum dignitatem, & prœmia, vitiorum fœditates, & pœnas cum laudis singularitate prædicando, oves Christi sanguine redemptas ab avernici lupi faucibus eruere, atque ad æternæ fœlicitatis pascua deducere conentur; sive Malleos hæreticorum exquiras, qui nebulonum illorum versutias populis detegāt, falsitatesque redarguant; Sive tandem de Scriptoribus verba faciamus, qui aliorum utilitati vigilando, & laborando, etiam per atramenta Ecclesiæ Sacræ deservire conentur; etsi jam Concilia œcumenica non habeamus, in quibus de veritatibus Catholicis sit disputandum; Virorum tamen in omni scientia excellentium, scriptores de omni penè scibili altè docentes, Concionatores in Ecclesia Dei clarissimos, & in fidei controversiis peritissimos, qui contra hæreticos præliari non cessant, longo Cathalogo recensere liceret; quibus tamen ad citatam tertiam partem reservatis, aliquos tantùm præcipuos ex variis scientiis singulariter benemeritos ex Familia Cismontana numerabo, quia ex Vltramontana nondum licuit habere.

358. Paulum de Sulmone Aquilana ex Reformata Provincia clarissimum Concionatorum jubar suo ævo præmitto, qui hoc præsertim ex titulo addita singulari prudentia &c. ad regimen hujusce familiæ sublimari promeruit. Vener. servum Dei Bartholomæum à Saluthio ex Reformatione Romana, de quo inferiùs, qui veluti novus hujus sæculi Apostolus in Vrbibus Italiæ primariis cogebatur in platæis concionari, eo quòd accurrentium multitudinem templa permaxima capere non possent; ubique maxima cum peccatorum emendatione: de noctu à Civitatibus egredi cogebatur, quia prosequentibus populis de loco in locum vix transmigrare valebat. Vener. servum Dei Sanctium de Codogno ex Mediolanensi, & Sancium de Ripa Trunsova ex Marchiana Reformatione pariformiter ex vitæ sanctitate, doctrinæ excellentiâ, & declarandi efficaciâ celeberrimos, & fructuosissimos Prædicatores. Adrianum de Neapoli jam diù defunctum, & Bonaventuram Caballum, nunc meritissimum Cæsareæ Præsulem, ævo nostro celeberrimos Prædicatores, cum aliis multis etiam Imperatori acceptissimos, quia novissimos omitto.

359. Marius Scribonius ex Reformata Pedemontana S. Thomæ Provincia præter Panthalitia, universæ sacræ Theologiæ amplissimam, novaque methodo digestam summam typis impressam, etiā super universum ferè testamentum novum doctissima scripta composuit, quæ in Conventų S. Mariæ Angelorum Taurini asservantur. Ibidem P. Illuminatus à Taurino olim ibi Minister Provincialis, & diù Missionarius Apostolicus nova, facilique methodo, quæ & hæreticorum Pseudomagistros arctiùs confutare, & populos faciliùs illuminare posset, duo juxta volumina Lugduni impressa evulgavit contra Gebennensium errores, qui in Vallibus Lucernæ grassantur, ex quibus

quibus in vulgus hæreticorum emissis, copiosissimum fructum retulisse comprobatur. Laurentius Branchatus ex terræ laboris Provincia de Deo trino, & uno, & de Angelis tria magna eddidit volumina Neapolis evulgata. P. Cădidus Bergomensis omnium primus artem Exorcisticam securiori doctrina, via faciliori publici juris effecit. De vitæ spiritualis directione S. Petrus de Alcantara cæteris post ipsum hac de re scribentibus facem prætulisse dicitur; & Venerab. servus Dei à Saluthio palmam plurimis præripuisse non dubitatur. Quæ P.P. Smisingh, & Herinx ex Belgicis Recollectis in re Theologica eddiderint; Quæ Lucas Vvadingus, & Antonius Hiquæus ex declarata de Strictiori Observantia Hiberniæ Provincia viri primarij æternitati consecraverint, non est cur in hoc compendio perstringamus. Ioannes Theodorus Lothanrigus vulgo dictus Lector Gallus, quantâ fuerit scientiarum omnium excellentiâ in Reformatione S. Didaci Italia tota cognovit. Ibidem qualis fuerit Ioannes Baptista de Tenicula supra memoratus, doctissimæ ipsius elucubrationes super universam ferè Theologiam ostendunt: Asservantur M. SS. in Conventu Reformatorum Casalensi. Vt autem ex Romaña Reformatione Ioannem de Matha Neapolitanum à doctissimis deputationibus (inter alia plura) super Psalmum 103. ingenti volumine compræhensis celeberrimum, & Angelum Auda à Lantusca, qui, additis tomis duobus, (præter alia multa) Bullarium Romanum complevit, aliosque plurimos, utì Fortunatum Hueber ex Bavarica, Bernardum Sannig ex Bohæmica à Commentariis Theologicis, à Philosophicis. Amandum item de Bohæmia notissimos omittam; Vnum omittere non possum longè majori admiratione dignum Carolum à Setia Romanæ Reformationis laicum, sive Conversum (de quo immediatè dicemus) virum alioquin rudem, & studiis numquam addictum; sed docente illo, qui linguas infantium facit esse disertas, de Theologia mystica tria justa volumina omninò supra capacitatem hominum edidit, quæ totius Vrbis admiratione, & consolatione fuere post ejus obitum tertiò publicæ utilitati vulgata. Orbis Seraphici de Franciscanæ Religionis ortu, progressibus, fructibus, & honoribus item tomi quatuor, Deo dante, veluti præliminares jam prodierunt in lucem, cæteros ultra viginti quinque, vel eidem Dominico ex Pedemontana, vel alteri concedat Deus, ut ad Complementum pro Religionis decore, necnon ad posterorum incitamentum possint adducere.

360. Sextò. Ex titulo sanctitatis nec leviter, nec mediocriter effulsit Strictior Observantia: Vt enim primò de Martyribus loquar, qui sanguine proprio testimonium Iesu Christo dederunt; quod est supremum perfectissimæ charitatis; post plurimos ex Discalceatis S. Gabrielis, aliisque per Hispanias Provinciis, qui per Americæ Regna Evangelium Dei suo cruore confirmatum prædicarunt suo loco recensendas; B. B. Petrus Baptista ejusque socij Ijapponensium Protomartyres ex Provincia Philippinarum in Beatorum Martyrum albo fuerunt ab Vrbano VIII. descripti; quos deinde plurimæ similium Heroum cohortes integro libro descriptæ, quorum causa in Ordine ad Canonizationem agitatur in sacra Cògregatione; inter quos ut plurimùm de Philippinis, & Hispanis Discalceatorum Provinciis, etiam Richardus à S. Anna cum sociis suis è Reformato Conventu Nivellensi Provinciæ Flandriæ ad id in Japponiam contenderant. In Molucis Insulis non difformiter duæ Martyrum cohortes pro Christo inter barbarorum tormenta vitam profundere non dubitarunt. Ex Discalceata Provincia S. Didaci P. Ioannes de Prado Prædicator insignis in Marochiana Missione in odium Christianæ legis fuit à Mahumetanis occisus, de quo processus in Ordine ad Canonizationem facti examinantur in Curia.

361. Familia Cis-montana eo quòd gloriosi hujusmodi certaminis occasionem domi non habeat, eam foris incessanter exquirit: Pragæ quidem ex Reformata Provincia Bohæmiæ quatuordecim Religiosi simul & semel à furentibus hæreticis fuerunt in odium fidei Catholicæ interempti; Cæteri per barbaras Nationes in Missionibus Apostolicis non pauci leguntur; Ad Æthiopes obstinato schismate rebelles sæpiùs veritatem Romanæ fidei invehere procuravit per Patres Reformatos Sacra

Congregatio de propaganda fide; De quibus P. Franciſcus Terentinus ex S. Nicolai, & P. Cherubinus de Calatayerone ex Vallis Mazzariæ Reformatis Provinciis jam ad Æthiopiæ limites à populis Nigritis occiſi, ac torrefacti fuere manducati, ſed non ſine manifeſta Dei punitione ſuper Sacrilegos citiùs immiſſa: Deinde P. Ioſeph. Torculanus ab Athino ex Romana, Fœlix à S. Severino ex Marchiana, & Antonius de Mactinis à Petra Pagana de Principatus reſpectivè Provincijs in Inſula Svaquen id exigente Facilidaſſo Æthiopum Imperatore ſchiſmatico, menſe martio anno 1648. fuerunt in odium Religionis Catholicæ capite truncati. Ibidem anno 1668. P. Ludovicus à Laurentiana de Provincia Baſilicatæ, & P. Franciſcus à Miſtretto Provinciæ Vallis Mazzariæ ad idem negotium ab eadem S. Congregatione deſtinati, eadem cum gloria teſtimonium Ieſu Chriſto dederunt. Quartò denique ad Schiſmaticos illos ingreſſum tentaturi circa annum 1669. ab eadem S. C. fuerunt immiſſi Ioannes ab Aquila ex Aquilana ut Præfectus, Angelicus à Civitella èx Etruſca, & Marcellus Teana ex Terræ laboris reſpectivè Provinciis cum Fratre Ludovico à Benevento Laico Infirmario, qui Piddã ad Mare rubrum appullentes à Barbaris peſſimè habiti, in Cavernis & in ſolitudine, ſub ſolis æſtu, in fame & ſiti, frigore, & nuditate longum Martyrium ducentes, animas ſuas in Apoſtolica Miſſione Deo reddiderunt, unico illo Ludovico ad ſuos in Ægyptum revertente. Tripoli in Barbaria P. Ioannes Baptiſta de Ponte ex Pedemontana S. Thomæ Reformatione ob prædicatum Chriſti Evangelium, damnatamque publicè mahumetanam impietatem anno 1654. crudeliſſimè fuit occiſus: Memphi in Ægypto anno 1662. P. Innocentius Bizzarrus à Roma ex Rom. Reformatione, cum fidem Chriſtianam ex humana infirmitate ejuraſſet; quarta exinde die apoſtaſiæ tantopere pœnituit, ut publicè coram Turcaram multitudine peccatum ſuum deteſtaretur, Mahumetis impietatem damnaret, ſolamque fidẽ Chriſtianam ad Paradiſum ducere poſſe prędicaret; ex quo capite crudeliſſimè fuit trucidatus. In vallibus Lucernæ ad Alpium radices anno 1655. P. Clemens à Briſſinone Tyrolenſis Provinciæ, cum Fratre Didaco de Valderio Pedemontanæ ibidem Miſſionarij pro confeſſione S. Euchariſtiæ Sacramenti, & Pontificiæ dignitatis cum quodam puero Clementis diſcipulo, quem ab habitu ſui magiſtri divellere non potuerunt, à perfidis hæreticis fuerunt inaudita crudelitate perempti. In Miſſionibus Albaniæ anno 1644. die 9. Decembris, ut colligitur ex hiſtoria Patris Hyacinthi à Soſpitello, P. Salvator ab Offida ex Marchiana, & P. Paulus Mantuanus ex Veneta reſpectivè Reformationibus, eo quòd cætera inter vitia contra Polygamiam graviſſimè inveherentur, multiſque in locis abſtuliſſent; operantibus quibuſdam mulieribus virorum illorum in Montanis apud Clementes concubinis, fuerunt in via impiè trucidati. Ibidem anno 1648. fuerunt in odium Chriſtianæ Fidei palo confixi P. Ferdinandus ab Albizzola ex Genuenſi, & P. Iacobus de Sarnano ex Rom. Provincia Refor. quorum primus triduo in palo vivens Chriſtianæ fidei neceſſitatem, & Mahumetis impietatem conteſtari nunquam deſtitit; Horum morte in ſac. Congregatione per Cardinalẽ Cornelium relata, Emin. Patres die 8. Iunij 1648. de perſecutione indoluerunt, & Miſſionariorum conſtantiam commendaverunt, & Deo gratias egerunt. Horum omnium mortis cauſas, genus, & ſigna in tertia parte fuſiùs explicabimus.

362. De ſacris Confeſſoribus abundavit expreſſiùs in Familia Vltramontana, ubi per integrum ferè ſæculum ante Ciſmontanam palmites ſuos in aperto potuit explicare. Sanctum Petrum de Alcantara Diſcalceatum puritatis, & pœnitentiæ prodigium jam Sanctorum Cathalogo adſcriptum, & B. Paſchualem expedito jam pro peragenda Canonizatione decreto prope diem adſcribendum oſtentat; plurimos habet maxima cum populi ęſtimatione, quorum proceſſus in ordine ad Canonizationem promoventur; quorum notitias ſingulariter exexplicatas cum huc uſque habere non potuerim, in tertia parte deſcribendas reſeruo. De Galliarum Recollectis eodem modo ſuperſedeo.

363. In Ciſmontana Familia Stephani Molinæ neglectam fuiſſe, dum adhuc quaſi latitarent Reformati, memoriam non

non possemus non dolere. De B. Angelo de Paz, qui dissipata, quam in Cathalaunia jam erexerat, Reformatione ad instar Italicæ, ad Italos secesserat, & à Sixto V. ad S.Petri de Monte aureo collocatus, ibi piissimè obdormivit in Domino, jam processus in ordine ad Beatificationem fuerunt authoritate Apostolica confecti. Similiter & pro Benedicto de S. Fradello, cognomento Niger, qui etiã inter Patronos Vrbis Panormitanæ fuit ex publico decreto dinumeratus ex Vallis Mazzariæ Reformatione, cujus Corpus à Sacrario post annos 23. prorsus incorruptum, fuit in Ecclesiam, annuente Paulo V. Pontifice, translatum, & expositum. P. Bartholomæus à Saluthio anno 1617. ad S. Francisci Transtyberim defunctus, à Cardinalibus, Prælatis, & Principibus, & ab universo Vrbis populo maximè veneratus est, miraculis innumeris à Deo decoratus, velut Apostolus hujus sæculi habitus est. Cujus in ordine ad Canonizationem processus anno 1627. confectus, & sigillatus, nunc vividè reassumitur. Innocentius à Clusis ex Provincia Vallis Mazzariæ Reformata Romæ obiit ad S. Petri de Monte aureo anno 1631. ab Vrbani Papę Nepotibus, cæterisque de Vrbe Optimatibus, & popularibus summè veneratus; anno tandem 1642. ad Conventum S. Francisci Transtyberim supplicante Eleonora Imperatrice, & annuente Summo Pontifice fuit translatus. Laurentius de Revello ex Reformatione Pedemontana S. Thomæ anno 1623. Taurini in ædibus Senatoris Ioannis Baptistæ Blancardi Avunculi mei, (apud quem tunc Reformati absque Conventu hospitabantur) diem obiit extremum, cum maxima itidem Vrbis illius veneratione sepultus, & inde ad Ecclesiam S. Mariæ Angelorum translatus. Humilis de Bissignano Laicus à Reformata Provincia Calabriæ cum grandi probitatis opinione obiit in patria die 26. Novembris 1637. P. Cherubinus à S. Lucia ex Reformatione Vallis Mazzariæ in Conventu Agrigenti die 30. Augusti 1687. fœlicem animam Deo reddidit ab omnibus ut sanctus acclamatus. Innocentia Rizzi, sive de Riciis Tertiaria Franciscana sub Cura Patrum Reformatorum Drepani die 1. Decembris 1624. meritis bonis plena migravit ad Sponsum. Horum omnium pro impetrãda Canonizatione processus, vel apostolica, vel Ordinarij authoritate formati, fuerunt in S. Congregatione præsentati; postque diuturnam intermissionem jam vividè reassumuntur. Frater Carolus à Setia Romanæ Reformationis Laicus, qui etsi rudis, & idiota, Deo tamen dante, tria volumina Theologiæ mysticæ ferè ultra hominis metas, omnium doctissimorum ingenti acclamatione probata, & tertiò jam typis impressa composuit; anno 1670. circa festum Epiphaniæ in Conventu S. Francisci de Vrbe universo accurrente populo spiritum reddidit Creatori. Corpus ejus post aliquot annos de S. Congregationis licentia, præsenti cum alijs Prælatis Promotore fidei, & S. Congregationis Notariis fuit è primo tumulo in Ecclesiam translatum; in ordine ad Canonizationem jam processus fuerunt ordinaria authoritate absoluti. Simon de Calascibeta Laicus ex Sicula Reformatione, qui primus in eam diploma Clemen. VII. deportavit, virtutibus, & meritis cumulatus anno 1546. In Conventu S. Annæ Iulianæ in aurato sepulcro cum publica veneratione usque ad Vrb. VIII. decreta fuit reconditum. P. Angelus Musicus à Calatayerone Reformationis Siculæ in Cõventu Ennæ diæ 20. Aug. 1610. ad immortales translatus populo semper fuerat in veneratione; Processus pro Canonizatione olim fuerunt ad Auditores Rotæ transmissi. P. Bartholomæus à Montealbano Siculæ Reformationis in Conventu Panormi die 8. Octobris 1607. requevit in Domino; de cujus virtutibus, & miraculis factus fuit processus authoritate Ordinarij. Similiter de P. Ludovico à Borno ex Reformata Brixiensi Provincia Theologi primarij; & inter hæreticos Vallis-lucernæ fructuosissimi Missionarij, qui Brixię anno 1679. debitum mortalitatis exsolvit. Grandi etiam, & singulari cum fama probitatis obierunt in Domino in Reformata S. Thomæ Provincia paucis ab hinc annis P. Philippus à Macro, Bernardinus à Foglitio, Bonaventura de Palazzolo totius zeli apostolico viro in Curia Romana probatissimo, Claudius de Lotharingia, aliique nonnulli (de quorum singularibus meritis ob reverentiam decretorum Vrbani VIII. particularia non recensemus. In Marchiana P. Franciscus à

à Turricella, cujus ad exquias, & venerationem Vrbs universa Pisauriensis accurrit. In Seraphica Frater Michaël de Colle longo, & Frater Deodatus à Pantano, de quibus etiam authoritate Ordinarij per manus Notarij assumptæ fuerunt informationes publicæ. In Romana præter superiùs recensitos alij ultra duodecim suo loco descrebendi, quorum ultimus P. Antonius à Flumine frigido ad S.Francisci Guardianus actualis anno 1679. defunctus totius penè Vrbis concursum,& venerationem habuit. Eodem modo per singulas ferè Provincias nec defuerunt, nec desunt hisce temporibus Religiosi omni virtutum perfectione cōspicui;etsi de iis adnotāda notare negligant, & quidem culpabiliter consodales; ita ut in Strictiori Observantia nunquam deficiant, qui per Seraphici Patriarchæ vestigia Deo servire comprobentur.

De S. Officii Consultoribus, & Qualificatoribus, de Episcopis, de iis etiam qui ad audiendas Romanorum Pontificum Sacramentales Confessiones fuerunt evocati; Denique de Generalibus in altera Familia Commissariis, & totius Ordinis Ministris in proprio loco dicendum reservamus.

CAPUT X.

De Primis Strictioris Observantiæ Promotoribus.

364. QVamvis unū aliquem qualē in cæteris Reformationibus habuimus,hujus Strictioris,vel Reformatæ Observantiæ promotorem assignare non liceat, quippequæ conclamantibus simul Regulæ Franciscanæ zelotibus (in Italia præsertim) ex Superiorum Generalium decreto fuerit promota; viros tamen primarios, qui, ut eam efficaciùs promoverent, defenderent, & propagarent, plurimùm apud Ordinis Prælatos, & Sedem Apostolicam adlaborarunt, congruum est recenseri, ne eorum gloriosa nomina sub ingrata oblivione depereant.

365. Ioannem itaque de la Puebla sive de Sotomajor agnoscimus ex prædictis, qui primus authoritate Innocentij VIII. & Capituli Rupellensis Reformationem (licèt non ad ultimum rigorem) in novam Angelorum Provinciam invexit. Pueblensis discipulus Ioannes à Guadaluppe, Petro Melgario, & aliis supra memoratis sociatus, ut illius Angelorum Custodiæ Reformationis rigorem & perficeret,& per Ordinem dilataret, Strictiori adhuc vitæ principia ex Alex. VI. & Iulij II. authoritate posuit, quibus post immensos labores,persecutiones,pericula, & incommoda stabilitis, Provinciç Pietatis in Portugallia,&S.Gabrielis in Hispania Discalceatis originem dedit. In hac ultima habitum Religionis divino consilio recepit S. Petrus de Alcantara, cui Matris suæ contra æmulatores propugnandæ fuit citiùs cura commissa; verùm nec hisce licèt sanctissimis rigoribus contentus ad plenum,Religionem suam ad summam illam vitæ asperitatem, & Evangelicæ paupertatis apicem (juxta quòd sanctus Patriarcha vixisse legitur) voluit toto conatu promovere (æmulabantur sanctissimi Patres charismata meliora:) promotionem sanctissimæ, & omnis rigoris Arabidorum in Lusitania Provinciæ, ad hunc finem egregiè adjuvit, & ad illius conservandam perfectionem Ioanne Aquilano socio charissimo sanctè dimisso, ipse ad fūdandā de novo verè Apostolicā S.Ioseph Prov.incredibili zelo,incomparabili virtute,invicta constantia se se avinxit, in qua verbo,& exemplo suo integrā Francisc.vitç in omnib⁹perfectionē instituit, &post labores,pericula,calumnias,persecutiones,& verbera etiā in infinitū Dei virtute superata,perpetuā firmitate solidavit;ex quibus cæterç omnesDiscalceatorum Provinciç in Hispaniis, & Indiis fœlici propagatione dimanarunt.

366. Sanctum igitur Petrum de Alcantara habemus Strictioris Observantiæ Discalceatorum inHispaniis Fūdatorem, qui licèt plurimos hìc recensitos fuerit subsecutus; eorum tamen sanctissimum zelum ad ultimum perfectionis adduxit, & cum illorum etiam Apostolicos labores invicta constantia defenderit, stabilierit, & propagaverit, præcipui Fundatoris titulum non immerito sibi vindicavit, qualem S.Bernardinum Senensem in Observantia Regulari constituimus, licèt plurimis aliis ætate posteriorem.

167. Italica Refomatio ab Hispanica derivata, ut suo loco dictum est, raro exemplo

exemplo ipsos Ord. Superiores recognoscit suæ promotionis Authores, tamen in ipsa pręcipui promotoris gloria Stephanus Molina pręfulget Nassani in solitario Conventu in hunc usque diem corpore incorruptus, & miraculis gloriosus, qui apud Sedem Apostol. (apud quã sanctitatis, & in rebus agendis prudentiæ titulo plurimũ pollebat) pro Reformationis promotione sine fine laboravit, donec eam in aliquibus ex pauperrimis, & solitariis Conventibus cum fidissimo socio Martino Guzmanio tota stabilitate firmatam aspexerit; & cæteras Italię Provincias in spem consimilis eventus fœliciter evexerit.

368. Nicolaus Thomacellius sanguine, & vera pietate clarissimus cum Damiano à Campanea laico sanctissimo Observantię Reformatæ firmas radices apposuit sub Lichetto anno 1519. Deinde sub Quiñonio 1525. in Regno Neapolitano: & in Lombardia prę cæteris Franciscus Tornielli vir omnis talenti, & Apostolico zelo, & vitæ puritate longè conspicuus, qui non nisi post immensa pericula, persecutiones, & labores immortales tota fortitudine devictos ad optatum finem pervenire potuit. In Sicilia Simon à Calaxibeta primas partes in hoc Evangelico opere promeruit, licèt iteratâ ruinâ Bonaventuram Agrigentinum habuerit sanctissimum, & fortissimum reparatorem; Hos omnes hîc recensitos volui licèt in diversis Provinciis constitutos; quia simul ad unum uno corde, una charitate, una constantia Romæ coram Ordinis Prælatis, & apud Sedem Apostolicam, ad promovendam scilicet, & perpetua firmitate roborandam Strictiorem Observantiam simul laboraverunt, & omnes pari sanctitatis titulo celebres posteris suis veræ Reformationis formam constituisse non dubitamus.

369. Reliquis particularium Provinciarum Fũdatoribus ad propria loca numerandis, hîc nostræ Pedemontanæ Reformationis Lapidem fundamentalem assignatum reperio Patrem Ioannem Frãciscum Blancardium à Sospitello Regiæ Sabaudi Ducis Celsitudini à secretioribus Consiliis, Theologum Eminentem, vitæ puritate, paupertate præsertim, & zelo commendatum; eo quòd omnibus penè elementis contra sanctissimum opus conjuratis, ipse solus ab initio, deinde Laurentio Revellensi notæ sanctitatis viro, & Philippo Marensi additis sociis, labores, pericula, & calumnias, & difficultates supra humanam fidem evincere debuerit, ut tandem hanc Reformatam Provinciam inter tot, tantosque oppugnatores erigeret, sicut & fœliciter Deo protegente, erectam meruit, atque confirmatam intueri. Ex Arch. Prov. S. Thom. Ref.

LIBER VIII.

De Domibus Recollectis.

1. QVANTÙM humana sapientia suis in Consiliis altè deficiat, vel ex uno capite liquet evidenter, quòd divinæ tum servit immediatiùs, quando contra eam efficaciùs pugnare videtur. Hispanica Recollectio intra ipsam Regularem Observantiam posita, nec in Capite, nec in Corpore à sua Matre distincta, tamen aliqualiter ex Conventuum limitatione, ac rigidioribus statutis separata, humanæ sapientiæ fuit primitùs adinventum, quo Guadaluppensium Reformationis progressus vel impediretur, vel retardaretur, Deo tamen suaviter disponente, ad sinceræ sanctitatis incrementum fuit mirabiliter producta à Recollectis Gallicis ex prima institutione distinguitur, quippequi cum Italica Reformatione (ut jam diximus) veriùs conveniant.

CAPVT I.

Prima Recollectorum in Hispaniis origo.

2. ANtiquam prorsus, planè Minorum institutioni coævam faciunt Recollectionem Chronica novissima Provinciæ S. Michaelis in Hispania; nec tamen omnino sine fundamento: solitarios enim, & devotissimos Conventus, seu Eremitoria ad Montem sacrum Alvernæ, ad montem S. Vrbani, ad Luco supra Spoletum, Grecij, & Fontis Palumbi in Reatina, & similes ad veriora Recollectionis instituta legimus ad plenum accomodatos, ad quæ S. Patriarcha, B. Ioannes Parens, cæterique S. Francisci primi discipuli, post laboriosa Evangelicæ prædicationis exercitia, & tædiosas adeo cum sæcularibus conversationes, quasi à durioribus Marthæ officiis ad spiritualem Magdalenæ quietem, ad puriorem spiritus refocillationem secedebant, in jejuniis, flagellis, & Orationibus soli Deo vacaturi. Chron. Prov. S. Michaëlis.

3. Quin & sacratissimam S. Mariæ de Portiuncula Basilicam primam, totius Ordinis fundamentum, etiam Recollectionis originem, & Magistram fuisse præfata sancti Michaelis Chronica defendunt; ex eo quòd specialiora sanctioris vitæ statuta pro hujus sanctissimæ Domus incolatu S. Pater ediderit, atque perfectioris vitæ viros ex Ordine universo per Ministros Generales hîc præcperit collocandos, nihilque sæculare ad incolas hujusmodi per extraneos deferri, altè vetuerit; Quas arctissimas leges B. Petri à Villacretio Discipuli, ut suę primæ in Hispaniis Recollectioni concederentur, à S. Constantiensi Synodo impetrarunt.

4. Hinc non immeritò Bonaventura de Calatagyrone Minister Generalis (ut supa diximus) ad Archiepiscopum Genuensem rescribens dixit, fuisse semper in Ordine Minorum Conventus magnos, & parvos, solitarios, & Vrbanos; ut in Vrbanis, & magnis sacrarum litterarum studia, cæteraque in Obsequium Ecclesiæ exercitia sustinerentur; in cæteris Fratres ad spiritus quietem se se recollecturi secederent. Arch. Aracœl. Cur. Cism. To. Reg. 2.

5. Gloriantur, & non immeritò Lusitani Patres, subortam deinde inter ipsos fuisse sacram, & laudabilem maximè Recollectorum Reformationem sub formali ratione, quam habet in præsentiarùm. Ordinis Chronica primam hujus Recollectionis institutionem ad annum 1502. ex causa & modo mox dicẽdis assignãt sub Martiale Baullier Vicario Generali; Chronica verò M. S. S. Provinciæ S. Antonij in Lusitania, concordante Chron. Ord. par. 3. Chro. M. S. S. Pro. S. Ant. in Lusit. part. 3.

Gonzag. in Chron. par. 3. in Prov. S. Antonij.

dante in ipsius Provinciæ Prologo Gonzaga, jam ab anno salutis 1486. Recollectionis initia, primosque Conventus in Lusitanica Observantium Provincia, seu potiùs Vicariatu præfuisse demonstrant hoc modo.

6. Licet Observãtia Regularis quasi in sua inibi infantia rigorosa Seraphicæ Regulæ observatione, vitæque sanctitate floreret, aliqui tamen ex Observantibus ipsis ad rigidiorem paupertatis statum, asperioris vitæ mortificationem, angustiores, atque à sæculo remotiores Conventus, summum denique primævæ Franciscanæ professionis rigorem anhelãtes, ut à sæcularibus totaliter semoti sanctiorem possent vitam traducere, Fr. Ioannem à Pouvoa sanctissimum virum Vicarium suum Provincialem adierunt, aliquos in ordine ad prædicta solitarios, & pauperiores Conventus humiliter, & enixè deprecantes.

7. Vicarius autem, ut erat devotioni, & pietati totus addictus, super filiorum suorum piissimis desideriis ex animo congaudens, eos in Domino consolatus in proximo Provinciali Capitulo duas illis ad hæc domos Recollectionis per opportunas separavit, quibus ob singularissimam exemplaritatem, & sanctitatis famam cùm plurimi ex Consodalibus accurrerent, anno 1491. tres superaddidit, quæ ideo Domus austeritatis dicebãtur. Scilicet S. Catharinæ de Carriota, S. Antonij de Villafranca, seu de Castanhera, S. Mariæ de Mosteyro, Dominæ nostræ de Insula Caminhæ, & S. Bernardini de Atouguia; quibus & præfatus Ioannes de Pouvoà peculiaria Recollectionis statuta descripsit.

8. Verùm tum propter commotiones maximas, quæ de nova Guadalupensium Reformatione in Lusitania, & in Castella subortæ fuerant circa annum 1500. tum propter alias causas, quæ fortè (ait Gonzaga) justæ fuisse potuerunt, periit ipsa in infantia nova Recollectionis plantula, Conventibus ejus sine distinctione aliqua cum cæteris de Observantia incorporatis; gloriosior tamen ex ipsis ruinis, Deo protegente, quàm citiùs resurrexit.

9. Quidquid sit de particularibus istis sanctæ Recollectionis initiis, indubium tamen est, quòd de illius per Ordinem universum plena, & authẽtica fundatione scribitur in Ordinis Chronicis, & in Annalibus modo sequenti.

Cùm seriò adverterent ex Observãtia Patres, suæ per orbem amplitudinis, & apud Reges & populos, imò & apud Sedem Apostolicam gloriosæ famæ fundamentum, unde postea totius Ordinis Generalatum exceperũt, in eo solo collocatum fuisse, quòd distinctam à Conventualium relaxationibus reformatam vitam, & sanctitate plenã conservassent, cumque jam inter se ipsos relaxationes ipsas aliqualiter succrescere conspicerent, à nova Pueblientium, & Gaudalupensium Reformatione sibi nimiùm, sed justè timere cœperunt. Ad hujus itaque extinctionem omni arte, toto conatu, adhibito etiam Regio Castellæ & Lusitaniæ brachio adlaborarunt, quibus mediis licet Zelotes ipsos hinc inde primò dispersérint, & eorum Conventus sibi iterum supposuerint; istorum tamen zelum extingui non posse, & iteratam commotionem hac via non impediri crediderunt. Quare Martialis Boulier eo temporis in Vltramontanis Vicarius Generalis à pręfatis Observãtibus super his admonitus in Hispaniam contendit, ubi congregato Patrum, qui præ cæteris authoritate pollerent, numeroso cætu, in hoc omnium votis deventũ est, & authentico decreto sancitum, ut in unaquaque (saltem in Hispaniis) Provincia Conventus aliquot ex magis solitariis, & qui excellentiori paupertate pollerent à sęcularium tumultibus semoti assignari deberent, in quibus extra relaxationum occasiones, sese ad purissimam Seraphici rigoris vitam recipere possent Religiosi omnes, qui ad arctiorem vivendi modum, & Regulæ pleniorem Observantiam anhelarent. Hinc factum iri dixerunt, ut Ordinis discisio ex una parte radicitùs extingueretur, & zelotibus, ne ad Guadalupenses transitum attentarent; plenè satisfieret. Vnde tandem sub Observantiæ Regularis plena obedientia, persistentibus his separatis Conventibus, quos ideo Recollectos nominatos voluerunt, sub speciæ novæ, sed indivisæ Reformationis absque ulla divisione Ordo ipse, quantùm satis esset, ad Zelantium intentum reformaretur.

10. Sagax profectò, & fœlix inventum, quod licèt eo temporis operantibus non successisset ad vota, eo quòd & Guadalupenses.

lupenses, ut supra dictum est, æmulorum oppressionibus semper majores tandem pede firmo revixerint, & hi Recollecti, quamvis in nihilum abierint, aliqua tamen sanctæ Recollectionis semina statuerunt. E quibus Quinnonius jam Minister Generalis maximam per Hispanias, & Indias messem excepit; Siquidem piissimus Pater in Recollecta Angelorum Custodia educatus, pro integra seraphicæ Regulæ Observantia zelum præferens indefessum, Reformationē in Ordine universo promovere non cessavit, donec ad Religionis Clavum (sed heu: breviori tempore, quàm par esset) consedit; quæ ut etiam in universis Observantibus locum haberet, has Recollectionis domos per universas Hispaniæ Observantinas Provincias iterum excitavit, & præscriptis sanctissimis, & rigidioribus statutis, assignatis etiam ubique Conventibus à sæculo semotis, pauperrimis orationi, vitæ mortificationi, & aliis hujusmodi pietatis exercitiis aptioribus, perpetua stabilitate firmavit, ut in singulis Observantium Provinciis ad arctiorem Regulæ puritatem viveretur.

Vvad. t. 8. 1525. n. 34.

11. Qualiter ergo Recollecti hujusmodi (si ad rigorem loquamur) à Strictioris Observantiæ professoribus altè distinguantur evidenter apparet; cum isti proprias ab Observantibus Provincias habere voluerint; illi verò Observantium Provinciis per omnia incorporati, earum Ministris plena obedientia subjaceant; Unde contrariam quoquomodo Rapinæi sententiam in hoc approbare non possum. Dum verò aliqualem cæterorum, vel commoditatem, vel libertatem ut declinent, Conventus habitant omnino distinctos, & soli Recollectioni deputatos, statuta servant multò rigidiora, & modum vitæ perfectioni spiritus magis appropriatum: nec tamen omnimodè, seu dispoticæ (ut vocant) Ministri Observantium subjacent potestati; Cum proprium habeant ex suis Diffinitorem, quasi Custodem, qui cæterorum suorum Recollectorum præhabito voto, quinam ex ipsis sint in Guardianos præficiendi, præsentat in Capitulo Provinciali; Nec Minister Superiorem ullum non Recollectum potest eis præficere, nec Recollectos sine eorum assensu inde amovere, nec recusatos collocare, nec circa eorum statuta, aut vitę genus, ipsis invitis, aliquid innovare, nec sine Diffinitore, & Discretis Recollectis aliquid novi inter ipsos potest attentare; & in pluribus omnino rebus à dispositione Provincialis prorsus independent. Hæc omnia licet non plenam, aliqualem tamen ab Observantibus distinctionem; & ideo Reformationis speciem efficere comprobantur.

Rap. de orig. Reg. Recoll.

CAPUT II.

Ordinis sedula cura pro Recollectorum ampliatione.

12. Cognoverunt Patres re ipsa, quanti momenti ad sanctitatem communiùs in Religione, vel conservandam, vel restaurandam, (quoniam tota simul ex antiquo Ægidij Delphini Generalis effato Reformari vix potuit) ad spiritualem etiam illorum quietem, & consolationem, qui puriorem in Ordine perfectionis semitam prætexerent, nec non pro sincera sæculi ædificatione, quantùm, inquam, Recollectio jam introducta proficeret. Quocirca in omnibus ferè Capitulis Generalibus ad fœliciorem ejusdem progressum Patres toto conatu unanimes adlaborasse, Conventus ad hunc finem idoneos, Superiores zelo conspicuos, veræque Reformationis normam ad sanctè convivendum illis assignasse comprobantur.

13. Anno 1523. die 27. Iulij in Conventu Vallisoletano prospecturus Quinnonius fervori, & pietati Fratrum, qui arctiorem, solitariam, & magis tranquillam, ab hominum turbis remotam, & à tædiosis muneribus liberam vitam ducere cupiebant, quorum plurimi tunc in hoc ipsum conveniebant; designavit his excipiendis in Provincia Conceptionis domos quinque sub titulo Recollectionis videlicet Aquileræ, de Tribulo, sive del-Abrojo, Vallis de scopezo, Villæ Sillorum, & Calagurræ, quorum incolis regulas strictim observandas præscripsit, quas per quatuor capita distinxit, in Vvadingo legendas: anno sequenti, dum in Conventu Barchinonensi Aragonicæ Provinciæ (Aragoniam, Valentiam, & Cathalauniam, tunc ex integro compræhendebat) Capitulum celebrasset die

Vvad. t. 8. ann. 1523. n. 33.

11.

11. Aprilis præter varias ordinationes factas,destinavit novem Conventus pro Recollectione, qui ita nominantur in Regesto; In Custodia Cataloniæ Conventus de Figueras, de Tortosa, de Ylla; In Custodia Aragonica Conventus S. Catharinæ, S. Christophori, & Ixar; In Custodia Valentiæ Conventus S. Mariæ de Oliva, de Onda, & Chelua; pro quibus datæ sunt eædem constitutiones, quas pro domibus Recollectis in Provincia Conceptionis anno præterito jam præscripserat. Eodem etiam anno in Provincia Portugalliæ quatuor destinavit Cœnobia Recollectam vitam acturis; quam Recollectionis methodum etiam in Italiam,meo videri, introducere cogitavit, si successores ejus à tam sancta ipsius intentione non discordassent. Vnde & procurantibus proculdubio Fratribus B. Pius V. dato diplomate præcepit,ut in singulis Provinciis duo saltem Cœnobia pro hujusmodi Recollectione assignari deberent; quamvis & in bullæ titulo, & à plerisque aliis pro Italiæ Reformatis Breve ipsum emanasse dicatur; cujus oppositum ex ipso diplomate constabit.

Ibid.1524. n.21.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull.Rom. t.2.bull.81. Pij V. fol. 210.

14. INjunctum Nobis desuper Apostolicæ servitutis Officium crebrò Nos admonet, & inducit, ut personis quibuslibet regularibus, vigilantiæ nostræ partes efficaciùs exhibentes, eos in institutorum suorum regularium candore salubriter manuteneamus.

§. 1. Accepimus sanè nuper, quòd in Ordine S. Francisci de Observantia nonnulla sunt domus, & loca Recollecta nuncupata, in quibus dicti Ordinis Fratres arctiorem, quàm in cæteris vitam degunt, & propterea eidem Ordini commodum,& opportunum esse censentes, ut in singulis dicti Ordinis Provinciis, duæ domus, & loca Recollecta hujusmodi existant. Authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò decernimus, atque statuimus, quòd in qualibet Provincia dicti Ordinis duæ ad minus domus, & loca Recollecta esse debeant.Et præfata Monasteria Recollecta nullatenus ab hujusmodi Recollectione separari possint,& Fratres in illis degentes, etiam si velint (nisi de Ministri Generalis ipsiusOrdinis,vel Provincialis,& Discretorum in Conventuum dictorum locorumRecollectorum pro tempore existentium consilio) ad alia loca non Recollecta transferri nequeant, nisi eisdem Superioribus, ut aliter fiat,visum fuerit expedire.

§. 2. Decernentes præsentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio,aut intentionis nostræ,vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut invalidari ullatenus posse;minusque sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, ullatenus posse, sicque ab omnibus censeri, &c.

§. 3. Et ita per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari debere, irritum quoque, & inane quidquid secus super his à quoquam, quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Et nihilominus pro majori præmissorum executione Venerab. Fratri Episcopo Conchen & dilectis filiis causarum Curiæ Apost. Cam. Generali Auditori,ac Officiali Toletan.per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi,vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque solemniter publicantes, faciant illas ab omnibus, quos illæ concernunt, inviolabiliter observari,non permittentes, aliquid contra præmissa quomodolibet innovari. Contradictores quoslibet, & rebelles per easdem pœnas, aliaque opportuna juris,& facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

§.5. Non obstantibus præmissis quibusvis Apostolicis, necnon in Provincialibus,& Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusvis etiam juramento, & confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis,& consuetudinibus contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter, vel divisim, ab Apostolica

ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

§. 6. Cæterùm quia difficile foret, præſentes litteras ad ſingula quæque loca, ubi expediens foret, deferri; volumus, quòd illarum tranſumptis &c. datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 9. Martij, 1569. Pontif. noſtri anno 4.

15. Itaque cum ex continuo Superiorũ zelo generaliter excreviſſet per Hiſpanias, in Luſitania protegente Henrico Cardinali Infante tandem evicerunt, ut in propriam Provinciam erigerentur; quod & in Aragonia, Valentia, & Catalonia vividè procurarunt, ut infra dicetur; & ultimò impetrarunt etiam in India orientali: Vt etiam in Indiis Occidentalibus per ſingulas Provincias multiplicari deberent ſedulâ diligentiâ laborarunt Ordinis Primicerij, adeo ut proprium ubique Diffinitorem habere meruerint, ſicut in Hiſpania jam habebant; quod Paulus V. (ſicut & alia multa, pro ipſorum fœliciori, atque ſanctiori manutenentia) dato, quod appono, diplomate ſancivit.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam

16. EX paſtoralis officij noſtri debito ad ea ſolicitè ſemper intendimus, per quæ Religioſorum ſtatui, ac paci, & tranquillitati opportunè conſulitur: ſupplicationibus itaque dilecti filij Ioannis de Ierro, Ord. Fratrum Minorum de Obſervantia Miniſtri Generalis, Nobis humiliter porrectis inclinati Apoſtolica authoritate tenore præſentium conſtituimus, & ordinamus, ut in poſterum perpetuis futuris temporibus Fratres Recollecti nuncupati ejuſdem Ordinis Provinciarum Indiarum Occidentalium, Recollectum unum ex quatuor Diffinitoribus illarum Provinciarum Diffinitorem habere debeant, cum facultatibus, honoribus, oneribus ſolitis, & conſuetis, ſine cujus Diffinitoris licentia, & conſenſu, Fratres ipſi Recollecti de una domo in aliam mutari à Miniſtris Provincialibus minimè poſſint, nec debeant, nec etiam ſuper conſtitutionibus, aut ſtatutis Fratrum Recollectorũ prædictorum abſque ejuſdem Diffinitoris conſenſu, & voluntate diſpenſare, irritumque, & inane quiquid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obſtantibus &c. Dat. Romæ apud S. Marcum ſub annullo Piſcatoris die 13. ſeptembris 1612. Pontif. noſtri anno 8. Arch. Aracœl. Cur. Vlr. Reg. 2. fol. 134.

17. In ſola Guatimale Provincia difficultates interceſſiſſe legimus: ſiquidem cum anno 1594. Commiſſarius Generalis Indiarum in Curia Catholica reſidens P. Antonio Ortiz ſuper Peruanicas Provincias Commiſſario generali mandaſſet, ut exactâ diligentiâ in quibuſlibet ſubjectis ſibi Provinciis duas, vel tres Recollectionis domos erigere, atque ſtabilire deberet, in quibus Fratres poſtquam continuis octo annis linguam nationalem, ſpiritum, moreſque Seraphicæ vitæ accomodos edidiciſſent, ad Miſſiones pro in fidelium cõverſione forent deſtinandi: adjecit tamen ne onera Miſſarum ullo titulo admitterent, eleemoſinas, niſi in locis ſuæ reſidentiæ non colligerent, habituri nihilominus à Regis Catholici continua pietate quidquid pro ſuſtinendis ibidem duodecim, vel quatuordecim Religioſis deficere videatur. Quin etiam, præterquam quòd Miniſtris omnibus Provinciarum graviùs pro harum Recollectionum manutentione injunxerat, ordinavit, & præfato Peruani Regni Commiſſario, ut pro ipſarum ſtabilitate Pro-commiſſarium Quiti ſpeciali mandato, & poteſtate deberet urgere. Arch. Indiar. in Conv. S. Fran. Matrit.

18. Cum itaque integrum Provinciæ de Guatimala Diffinitorium receptis hiſce Generalis Commiſſarij mandatis die 25. Februarij 1595. reſpondiſſet, non eſſe Provinciam Recollectionis capacem propter nimias in domibus doctrinalibus occupationes; replicavit Commiſſarius generalis ſub die prima Decembris, bonũ eſſe omnino, ut pro ſuarum animarũ ſalute Recollectionis Domus pro intrinſeca, & extrinſeca FF. ſub arctiori diſciplina educatione erigere non detrectẽt, eò vel maxime quòd à plurimis ſuę Provinciæ alumnis fuerit poſtulata, quippequi Recollectæ Domus procul à relaxatione

viventes

vivientes sine Provinciarum de Observantia insigne sustentaculum; quæ præsertim in Indiis essent veluti seminaria pro Religiosorum educatione, qui bonis ibidem moribus enutriti possent pro infidelium conversione in Missionibus deservire: quin & plurimas, gravesque Patrum querimonias adducit asserentium, se propter continuam extra Cœnobia moram, & conversationem cum sæcularibus, proximasque ruinæ occasiones, nè salutem suam ponere cogantur in ancipiti, regressuros sese fore quantociùs in Hispanias. Cum autem nihilominus replicaret Diffinitorium, speciali Recollectione Provinciam suam non indigere, quæ tota in arctissima Reformatione conviveret; inappellabili decreto præcepit Commissarius, ut omni dilatione seposita Domos Recollectionis omnino secernerent.

Chronol. seraph. fol. 531. 19. Idem in generalibus Comitiis anno 1606. pro Indiarum Provinciis gravi edicto per hæc verba renovatur. [In Provinciis ubi sunt Conventus Recollectionis, omni cura curandum est, ut conserventur, & ad hoc per Ministros auxilium, & favor æquo animo tribuatur; ubi autem Conventus prædicti non fuerint extructi, cura, & diligentia debet adhiberi, ut quantociùs commodè fieri potuerit, fundentur, & erigantur.] de quibus anno 1612. in Capitulo generali

Ibid. 541. sic iterum decernitur. [Fratres Recollecti, sicut de Familia, subditi sint Provincialibus Ministris, ut fit in Hispania nec inter utrosque alia divisio permittatur, immò, qui hanc unionem scindere tentaverit, tanquã pacis perturbator gravissimè puniatur. In Conventibus Recollectorum Indiarum serventur statuta generalia in Capitulo generali intermedio

Ibid. 542. Toletano tradita pro Recollectis Hispaniæ: Injungit autem Capitulum generale Commissariis generalibus, & Ministris Provincialibus, ut magnopere faveant Conventibus Recollectis, curentque observari prædicta statuta, & alia ibidem, vel alibi in favorem Recollectionis facta.] pro quorum majori quiete ut Diffinitor jam antiquitùs eisdem assignatus sine tergiversatione conservetur, anno 1625. in statutis per Generale Capitulum editis, & bulla Papali confirmatis sic ordinatur. [Si contingat, Patrem Diffinitorem Recollectum ad meliorem transire vitam, soluto mortis tributo, ejus locum munus, & officium antiquior ejusdem Recollectionis Diffinitor obtineat, quòd si nullus Diffinitoris Officio functus superstes inveniatur; qui erit Guardianus antiquior, aut secundùm tabulæ ordinem dignior extiterit, defuncto Diffinitori substituatur: ita ut sine Diffinitore Recollecto nunquam Diffinitorium congregetur.

20. Ad Recollectionis autem hujusmodi, etiam extra Hispanias dilatationem, cum jam per Reverendissimum Bonaventuram de Calatagyrone fuisset in Belgium, & in Gallias introducta, de Gallicis præsertim in eisdem statutis sic habemus [Quod unanimes in suo Discretorio novem Provinciæ Galliarum à Diffinitorio Generali obnixè postularent, eis libenter ad majorem Dei gloriam conceditur: ut videlicet in qualibet dictarum Provinciarum tres eligantur, & assignentur Conventus, in quibus Regulæ Observantia adeo strictè servetur, ut Recollectorum, seù Reformatorum vivendi modum Fratres imitentur: Ideo Capitulum Generale, tàm Ibid. Ministris, quàm Visitatoribus in virtute S. Obedientiæ præcipit, ut hoc diligentissimè exequantur: ita tamen, ut prædicti Conventus Ministris in omnibus subjiciantur; ijs casibus exceptis, qui in statutis pro Reformatis jàm factis, declarantur] renovatum anno 1633. in Synodo Toletana [Confirmatur, & renovatur statutum, quo decretum est, ut in singulis Provinciis tres omninò sint Recollectionis Conventus; ita tamen, ut in omnibus subsint jurisdictioni, & regimini Ministri Provincialis, & in Officiis divinis, & cantu servent consuetudinem Religionis, & non vocentur Recollecti, sed Reformati] Quod ipsum Ibid. fol. 702. etiam clariùs in Toletanis Comitiis anno 1658. legimus per hæc verba fuisse renovatum [Commissarij Visitatores, & Ministri omnium Provinciarum Observantium Galliæ assigent quàmcitiùs in suis Provinciis tres saltem Conventus pro Reformatione juxta generalia statuta, in quibus deinceps non instituantur Guardiani, nec alij Officiales, quàm illi, qui laudabiliter per biennium integrum in Reformatione reformatè vixerint, & hoc sub pœna nullitatis aliter faciendo. Pro Provincia Turoniç Pictaviensis

viensis decretum est, quòd in Conventibus Reformatis ejusdem Provinciæ non debent eligi Guardiani, nisi illi, qui tunc temporis morantur in Conventibus Reformatis, & per biennium saltem proximè præcedens in eisdem laudabiliter vixerint, nec à Conventibus Reformatorum amoveri valeant, nisi casu quo fuerint apud Observantes instituti Guardiani, aut Novitiorum Magistri. Diffinitorium ejusdem Provinciæ poterit liberè eligere Guardianos pro Conventibus Reformatis, etiam non expectata postulatione Reformatorum, sed sufficit, quòd eligantur in Guardianos non nisi Reformati, ut, supra dictum est. Minister Provincialis ejusdem Provinciæ, si non poterit per se ipsum visitare Conventus Reformatorum, non mittet Visitatorem aliquem, nisi ex ipsismet Refomatis, qui suo nomine, & authoritate visitet. Nec in Conventibus Reformatis hujusmodi collocari debeant nisi Reformati, & illi qui in victu, ac vestitu, cæterisque omnibus secundùm institutum Reformatorum vivere velint, & possint, & non aliter.

Arch. Aracœl. Cur. Vlt. Reg. 7 fol. 142.

21. Notandum tamen, quòd in hujusmodi Galliarum Provinciis non vocantur Recollecti, (ut lib. præcedenti dictum est) hoc nomine ab illis sibi vindicato, qui ad instar Hispaniæ Discalceatorum, & Reformatorum Italiæ in Provinciis separatas Refermationē sunt amplexi. unde isti, qui in Hispania Recollecti nuncupantur, Reformatos in Gallia necesse fuit appellari.

Arch. Matrit. in Pro. Polon.

22. In Polonica adhuc indivisa Provincia jam ab anno 1618. assignatis pro eadem plurimis Conventibus, fuerat per Ministrum Provincialem, eique adhærentes Patres stabilita quodammodo hæc sancta Recollectio, eóque liberiùs, quo tali medio Fratribus puriorem, seu perfectiorem vitæ methodum anhelantibus satisfactum iri, & Reformatos ab ingressu in Poloniam arcendos fore confidebant. His verò Regnum ingressis, circa annum 1627. in Capitulo Provinciali circa solidandam, vel amovendam Recollectionem, non leviter discordarunt Patres primarij. Leonardo Starczeroski, cum Baltassare Vitomissiensi pro illa propugnantibus, Patribus autem P. Campo, & Petro Posnaniensi eandem oppugnantibus, negotium omne in nihilum evanuit, fœliciori occasione restaurandum.

Arch. Procur. Ref. de Urbe Chron. M. S. Pol. Ref.

23. Romanis itidem in Comitiis anno 1664. sub Ildephonso Salizanes Ministro generali communibus Patrum suffragiis sancitum fuisse legimus, ut in Provinciis Bosnæ Argentinæ, Bosnæ Croatiæ, Russiæ, & S. Ladislai in Sclavonia, quæ Reformationem non habent, duo, vel tres Recollectionis Conventus pro Religiosis rigidiori methodo vivere volentibus omninò debeant assignari, in quibus Novitiatus valeant sustineri.

In tabula cap. generalis 1664.

24. Anno denique 1676. universali sanctione decretum fuerat in generalibus Comitiis, promovente Reverendissimo Ioseph Ximenes Ministro Generali, ut in singulis Cismontanæ Familiæ Observantium Provinciis tres, aut quatuor Recollectionis domus assignari deberent, pro quarum fœliciori gubernio leges opportuniùs edendæ reservabantur. Cum autem ejusdem Capituli statuta de Innocentij XI. Pontificis mandato ante Apostolicam confirmationem examinata, atque anno 1679. correcta fuissent, in hunc modum de præfatis Recollectis Cœnobiis legimus fuisse decretum. [Pro meliori Novitiorum, & recenter Professorum educatione, & ut Fratres illi, qui majori spiritus quieti, & Striciori Regulæ nostræ Observantiæ incumbere desiderant, id præstare possint in propriis Provinciis absque eo, quòd hujus studij prætextu, aut ad alias transire, aut novas Reformationes, & scissuras in Ordinē invehere moliantur, statuitur, quòd in singulis hujus Familiæ Provinciis de Observantia instituantur tres, aut quatuor Conventus Recollectionis, qui sint primi, & secundi Novitiatus, ut simul, & loca spiritualis quietis, & perfectionis Seminaria pro tota Provincia esse valeant.

In statut. noviss. an. 1679. f. 14.

25. Ad hunc finem eligi, & deputari debent Conventus commodiores pro Regulæ observantia, & Novitiorum educatione, quorum consignatio committitur Commissario Generali Familiæ, cum consilio Diffinitorij cujuscumque Provinciæ respectivè, cui Generali Commissario etiam committitur prima Guardianorum, & Magistrorum Novitiorum eorundem Conventuum institutio,

tio cum facultate, ut si in Provincia aliqua non fuerint Religiosi pro his officiis in nova Recollectionis erectione idonei, ex aliis Provinciis, vel Observantibus, vel Reformatis, imò, & ex alia Familia possint eos adducere. Et insuper eidem committitur prima in eisdem Conventibus eorum Fratrum collocatio, qui ad formationem prædictæ Recollectionis fuerint necessarij.

26. Et ut incommoda ex multiplicitate horum Conventuum aliàs experta evitentur, omninò interdicitur, ne in qualibet Provincia plures quàm quatuor, paucioresve, quàm tres Recollectionis Conventus esse possint, sublata facultate cuilibet Superiori Ordinis super hoc statuto dispensandi. Et ut nunquam separari à Provincia possint, decernitur, ut in nullo Conventu Provinciæ, qui hujusmodi Recollectionis non fuerit, possint indui Novitij; nec probationis annum agere; atque ita Provinciæ inseparabiliter sint incorporati, ut sine ipsis, utpotè domus receptionis, Provincia ipsa subsistere non possit.

27. Conventus autem prædicti distribuentur sic, ut in Provinciis magnis duo illorum sint primi Novitiatus, duo verò Professorij, seu Novitiatus secundi: in minorib⁹ autē, aut unus erit primi Novitiatus, & duo secundi, aut è converso pro cōmoditate Conventuū, aut Provinciæ. Et quia in nullo prędictorum Conventuū studium facultatis litterariæ collocandū est, aut permittendum, statuitur, quòd Professi antequam ad Professoria, in quibus sunt Artium litterarum studia, transmittantur, in Conventu Recollectionis secundi Novitiatus ad minus per annum integrum collocentur, ut in spiritu in Novitiatu concepto, antequam ad studia transeant, confirmentur, & roborentur. Forma autem vivendi in prædictis Recollectionis Conventibus sequens erit. Primò &c.] Per extensum describentur in quarto tomo, in statutis de anno 1676.

De actuali domorum hujusmodi multiplicatione meliùs in singulis Provinciis stabili firmitate dicetur.

Arch. Matrit. in Reg. Ord.

28. P. Ildephonsus à-Prado Recollectorum hujusmodi laudabile reformationis genus insigni approbatione commendat, quòd immediatè sub Observantium Ministro Provinciali, propriis sub Guardianis exactâ obedientiâ, in summo vitæ rigore vivere non detrectent; quòd à Sæcularium consortio semoti nec studia quærant admittere, prædicatoribus illis contenti, quos voluntarios, sed à seipsis approbatos ab Observantia recipiunt, cum libero ad Observantiam regressu; quòd ex perfectionis opinione sub exacta suarum specialium constitutionum observatione vivant, ut apud Sæculares, & apud Consodales singulariter in pretio habiti, Novitiorum semper Magistros, & aliquando etiam Ministros Provinciales maximo Observātium bono Provinciis ipsis suppeditare comprobentur, quæ propterea Recollectionibus hujusmodi deperditis vix in viridi Regulæ observantia possent sustineri. Discalceatos autem Hispaniarum, Galliarum Recollectos, Italiæque Reformatos ex opposita ratione condemnat, quòd ab Observantium Provinciis ex integro disjuncti, nimiumque multiplicati citiùs à primæva sui perfectione deflexisse videantur, de quo aliorum judicium expecto.

CAPVT III.

Varij Recollectorum successus.

29. DVos infuisse Patribus ad erigendam Recollectionem fines, diximus à principio, sanctissimum alterum, ut scilicet puriori Regulæ observantiæ, & justissimæ zelantium postulationi ex Regulæ præcepto satisfieret: alterum, ut hac qualicumque Reformationis inductione, altera Ordinis Reformatio tunc ab ipso Ordine separanda cum Observantiæ Regularis didivisione, & detrimento, prorsus impediretur. Fine primo utpote omni ex parte sancto jugiter perseverante, secundus in varios sensus exponibilis, utpotè non nihil humanæ sapientiæ sapiens, passus est suas vicissitudines.

30. Cum etenim Recollecti, & Fratrum, & Conventuum numero, & singulari apud sæculares sanctitatis fama undique excrescerent, rati sunt ad firmiorem in sancto proposito perseverantiam, & Methodum spiritualis vitæ tutiùs obfirmandam, se sibi meliùs consulturos, si ad Discalceatorum exemplum Provincialibus Observantibus in totum, & in parte valedicto, Provincias, & Provinciales Ministros, & Visitatores ex suis Apo-

ſtolica authoritate ſibi conſtituere liceret, ne fortè ab Obſervantium Miniſtris pati contingeret aliquando vexationes in iis, quæ ultrò, & plena libertate conceſſerant.

Chron. M.S. Prov. S.Ant. in Luſit.

31. Omnium primi exemplo ſuo ſeparationis documenta cæteris præbuerunt Recollecti in Luſitania; hi etenim jam Fratribus, & cœnobiis adaucti, de propriæ erectione Provinciæ, & integra ſui cum Diſcalceatis unione ſeriò cogitare cœperunt; media ad hoc potiſſima, invocato Regiæ protectionis auxilio, adhibuerunt; (Ordinis reformationi piiſſimis Regibus ſemper toto poſſe ſtudentibus, atque faventibus) unde tandem nulla, vel quaſi nulla difficultate propriam Provinciam ſub titulo Sancti Antonij in Luſitania ſtabilire potuerunt, quæ plurimis jam titulis glorioſa, plurimorum inſignium virorum Mater, tres etiam Diſcalceatorum Provincias, duas ſcilicet in Braſilia, tertiam in Indiis Orientalibus produxit.

Gonzag. in eadem.

32. Motivo non diſſimili, ſed exitu planè diverſo commotos fuiſſe legimus Recollectos ex Valentina, Aragonica, & Cathalonica Provinciis ſimul unitos, ut poſt maturam tanti negotij diſcuſſionem poſtularint, & impetraverint à Gregorio XIII. Pontifice, ut ſub propria, ſeparataque à cæteris Provincia conſtitui valerent. Quòd ea, qua par eſt, charitate, atque manſuetudine à Superioribus ſuis non haberentur, ſatis habemus explicatum in Toloſanis Comitiis ann. 1532. ubi inter alia Patrum decreta ſic legimus. [Hortatur univerſum Capitulum Ven.P.Cuſtodem Cathaloniæ Provinciæ Aragoniæ, ut Patres, & Fratres Strictioris vitæ paternaliter, & charitativè tractet, aliter ab ejus obedientia totaliter exempti, immediatè ſub R.P. Miniſtro Aragoniæ authoritate Capituli Generalis reponantur, prout eorumdem habent conſtitutiones, quas Patres ejuſdem Provinciæ Aragoniæ acceptarunt, & approbarunt.]

Arch. Aracœl. Reg. Vltram. Cur. Vltr. t.1. fol. 80.

33. Quòd ergo forſitan eorum quieti non fuiſſet plenè proviſum, anno 1580. à Gregorio Pontifice litteras Apoſtolicas impetrarunt; quarum virtute ſibi liceret ſimul unitis, propriam, & à Provincialibus Obſervantiũ Miniſtris avulſam, atque independentem Provinciam, quæ Terraconenſis diceretur, quæ Privilegiis Italicæ Reformationis per omnia frueretur; Bullæ tenorem ex Ordinis Bullario per extenſum exhibeo.

Arch. Matrit. in Bull. Ord. fol. 256.

GREGORIUS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bullar. ord. impr. 1647 fol. 256.

EX quo Nos Deus ad regẽdam Eccleſiam ſuam conſtituit, Paſtoralis Officij cura Nos ſemper excitavit, & quotidiè excitat, ut Regularis Obſervantiæ Profeſſores, qui ſe totos Dei obſequio manciparunt, adjuvemus, & nihil, quod eorum ſanctum piè in Chriſto vivendi inſtitutum retardet permittamus. Licèt equidem arbitremur, ſatis Nos quieti, & ſtatus tranquillitati dilectorum Filiorum Profeſſorum Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia Reformatorum nuncupatorum ſuper modo vivendi eorundem Profeſſorum Reformatorum cum declaratione, ampliatione, & confirmatione aliarum litterarum fœl. mem. Clem. Papæ VII. Prædeceſſoris noſtri per alias noſtras in forma Brevis die 3. junij 1579. Pontif. noſtri anno 8. confectas litteras jam providiſſe, nihilominus nuper nonnulli PræfatorumFratrũ Reformatorum Recollectorum nuncupatorum Provinciæ Cathaloniæ ad Nos recurſum habuerunt, ac conqueſti ſunt adhuc impedimenta quædam, ac moleſtias ſibi aliquas per Fratres Minores de Obſervantia ejuſdem Provinciæ inferri, quibus fit, ut ſecundùm eorum laudabile, & pium Inſtitutum tranquillam, & quietam vitam minimè traducere poſſint, etiam contra dictarum noſtrarum litterarum ſeriem, ac tenorem. Quare pro parte eorumdem Fratrum Reformatorum dictæ Provinciæ Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut illis de ſufficienti, & opportuno remedio benignè providere dignaremur. Nos præfatorum Fratrum Reformatorum tranquillitati, & quieti, eorumque propagationi, & profectui conſulere cupientes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ac de conſilio Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalum ſuper viſitatione Apoſtolica, conſultatione Epiſcoporum, & Regularium reformatione deputatorum, quibus hoc negotium examinandum mandavimus, omnia, & ſingula monaſteria, domos, & loca eorum

eorumdem Fratrum Reformatorum, seu Recollectorum dictæ Provinciæ Cathaloniæ, necnon Provinciarum Aragoniæ, & Valentiæ, nunc, & pro tempore existentia, seu hactenùs recepta, erecta, & instituenda, ac in posterùm in eisdem tribus Provinciis recipienda, erigenda, & instituenda ab eisdem tribus Provinciis aliorum Fratrum ejusdem Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum penitùs, & omninò in perpetuum, Apostolica authoritate, tenore præsentium separamus, sejungimus, & dismembramus, ac Fratres Reformatos earundem trium Provinciarum ab omni jurisdictione, visitatione, correctione, & superioritate Ministrorũ Provincialium, & aliorum Prælatorum, & Superiorum Fratrum dictarum Provinciarum non Reformatorum, seu non Recollectorum perpetuò eximimus, & liberamus. Verùm eorundem Fratrum Reformatorum, seu Recollectorum Monasteria, domos, loca quæçumque in Regnis Aragoniæ, & Valentiæ, ac Principatu Cathaloniæ hactenus habita, seu recepta, erecta, & instituta atque imposterùm habenda, & recipienda, erigenda, & instituenda in unam Provinciam à præfatis aliis Provinciis penitùs distinctam ejusdem Ordinis Minorum Fratrum Reformatorum de Observantia nuncupãdam, per unum Ministrum Provincialem in Capitulo dictæ Provinciç ex eisdem Reformatis eligendum, regendam, & gubernandam, Apostolica authoritate tenore præsentium in perpetuum erigimus, & instituimus, ita ut Provincia Fratrum Reformatorum hujusmodi sic erecta, & instituta sub obedientia, & superioritate Ministri Generalis totius Ordinis præfati, ac illius Commissarij Generalis in partibus Vltramontanis existentis, sicut aliæ Provinciæ ejusdem Ordinis ei subsunt, perpetuò subsit, atque subjecta remaneat; ipseque Minister, vel Commissarius Generalis per seipsum, vel alium virum idoneum ejusdem, vel alterius Provinciæ, aut Custodiæ Reformatorum, vel Discalceatorum, qui per septem saltem annos in eadem Reformatorum, aut Discalceatorum Observantia extiterit, juxta eorum Regulam, & instituta regularia ab ipsis Fratribus Reformatis observari solita, eos tam in capite, quam in membris visitare, corrigere, & reformare, ac etiam punire possit, intra Monasteria tamen eorumdem Fratrum Reformatorũ: ac dictus Minister, seu Commissarius Generalis nequaquam possit, aut debeat quovis prætextu aliquibus statutis eosdem Reformatos molestare, aut perturbare, vel etiam ipsius Ministri Provincialis, vel alterius Prælati ipsorum Fratrum Reformatorum potestatẽ, & facultatem, vel gratias, concessiones, & immunitates eisdem Fratribus Reformatis concessas, seu illorum statuta quovis prætextu, aut quæsito colore directè, vel indirectè arctare, annullare, suspendere, alterare, immutare, impedire, contrafacere, aut inquietare, nec etiam eosdem Fratres Reformatos, aut eorum aliquem extra dictam eorum Provinciã, nisi pro aliarum Provinciarum, aut Custodiarum visitatione, Reformatione, vel correctione, amovere, assignare, extrahere, aut transferre, nec illos ad quascumque alias Provincias mittere, aut retinere, nisi aliter in eorum Capitulo Provinciali fuerit ordinatum, & multò minus ad ipsorum Reformatorum loca non Reformatos, etiam Novitios, vel Monialium Confessores, aut alios quoscumque à Reformatis non receptos mittere, aut in eisdem collocare, vel retinere, nisi de eorum consensu, nec etiam Reformati ipsi aliquem præfatorum non reformandum recipere, vel ad convivendum, sive de familia in eorum locjs admittere ullo modo, cogi possint. Pro necessariis autem negotiis suæ Provinciæ possit Provincialis Minister Reformatorum hujusmodi ad Sedem Apostolicam, vel ad totius Ordinis Protectorem recurrere, vel mittere. Porrò statuimus, & ordinamus, ut Capitulum Provinciale secundùm Ordinis constitutiones in propriis Provinciæ locis per Reformatos fiat, quando, & ubi juxta easdem Ordinis constitutiones fuerit ordinatum. Hujusmodi autem Capitulo Provinciali Minister, aut Commissarius Generalis præfatus, si voluerit, per se ipsum præsidere possit; si verò per alium, tunc nonnisi per aliquem Fratrem ejusdem, vel alterius Provinciæ, vel Custodiæ Reformatorum, aut Discalceatorum, qui præditus sit eisdem qualitatibus, quibus Visitator ad eos, ut supra mittendus, præsidere posthac valeat. Electione Provincialis Ministri per Reformatos in eorum Capitu-

lo Provinciali canonicè facta, idem Provincialis Minister sic electus Officium suum exercere possit absque alia confirmatione, quam tamen à Ministro, vel Commissario Generali mox petere, idem verò Minister, vel Commissarius Generalis, nisi justa, & rationabilis causa subsit, concedere teneatur. Prædictus verò nunc, & pro tempore existens Minister Provincialis Reformatorum eamdem potestatem habeat in suam Provinciam, & Fratres, quam alij dicti Ordinis Ministri Provinciales in suas Provincias, & Fratres habent, tam vigore Regulæ, quàm privilegiorum, & indultorum per Romanos Pontifices prædecessores nostros concessorum, quæ tamen Observantiæ hujusmodi Strictiori non repugnent; præsertim verò ipsos Fratres Reformatos, illorumque Domos, Monasteria, & loca quæcumque, illorumque personas visitandi, reformandi, corrigendi, puniendi, & castigandi juxta Ordinis instituta, ac Capitulum Provinciale suis loco, & tempore indicendi, convocandi, & celebrandi, ac Custodes, Guardianos, & quoscumque Officiales necessarios unà cum ejusdem Capituli Diffinitoribus, & Vocalibus eligendi, nec non quæcumque statuta, & Ordinationes bonum regimen dictæ Provinciæ, Dei servitium concercentia in eorum Capitulo edendi, editaque corrigendi, mutandi, & in totum, si videbitur, abrogandi, ac de novo edendi, dummodo Sacris Canonibus, & Decretis Sacri Generalis Tridentini Concilij, ac constitutionibus Apostolicis, ac eorum Reformationi, atque Observantiæ non adversentur; nec non abusus quoscumque tollendi, & emendandi, Monasteria, & Domos in quibuscumq; locis dicti Principatus Cathaloniæ, & Regnorum Aragoniæ, & Valentiæ, cujusvis licentiâ desuper minimè requisitâ, de consensu dicti eorum Capituli, ac obtentâ licentiâ Ordinarij loci, & aliàs juxta Decretum ejusdem Concilij Tridentini erigendi, construendi, & ædificandi. Præterea, ut qui in Familia Fratrum de Observantia professionem emiserint, & ad Reformatos de hujusmodi Observantia Reformatorum in futurum transire voluerint, habeant annum probationis constituum à die ingressus, sicut alij Novitij ad deliberandum, an in hujusmodi Observantia Reformatorum remanere velint. Post præsentium autem publicationem, & dictum annum completum declaramus, illos haberi pro professis inter Reformatos in Monasteriis, & Provincia eorumdem, nec ipsos ad eosdem Fratres de Familia nisi de Apostolicæ Sedis licentia speciali sine apostasiæ nota ampliùs redire posse, quo etiam anno peracto, tam Novitios in Provincia Reformatorum expressè professos, quàm professos in Familia, qui annum continuum in dicta Provincia Reformatorum peregerunt, volumus ad Regulæ Fratrum Minorum, juxta fœl. rec. Nicol. III. & Clemens V. Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum declarationes, & Clementis VII. litteras præfatas observantiam teneri, nec ab ea, Reformatorumq; ipsorum obedientia recedere posse. Liberum verò sit eidem Ministro Provinciali, etiam nullo Ministri Generalis, vel aliorum Prælatorum aliarum Provinciarum Familiæ de Observantia præfatæ habito, vel requisito consensu, vel licentiâ Fratres, tàm Novitios, quàm Professos earundem Provinciarum Familiæ, habentes tamen bonum testimonium vitæ, & morum, in eadem Provincia Reformatorum ad professionem, & ad observantiâ hujusmodi Reformationis respectivè absque ullo penitùs impedimento, de consilio tamen, & consensu Patrum illius loci, in quo recipiuntur, recipere, & admittere. Si verò Fratres de Familia præfata in aliquo eorum Monasterio, vel Domo hujusmodi observantiam, & Reformationem, vel major, & sanior pars eorum sponte sua amplecti voluerint, illico dictum Monasterium, vel Domus sub obedientia ejusdem Ministri Provincialis Reformatorum esse censeatur, atque in illius Provincia connumeretur, sicut ex nunc illa ei subjicimus, & præfatæ Provinciæ Reformatorum annectimus, & incorporamus; Præterea si in Capitulis Generalibus Ordinis aliquæ constitutiones, vel Decreta præsentibus litteris, & hujusmodi Reformatorũ Observantiæ non contraria edita fuerint, Reformati ipsi ea omninò servare teneantur. Volumus etiam, ut in Terris, & locis ubi sunt, vel erunt Monasteria Fratrum de Familia, ac Fratrum Reformatorum, ut eodem tempore, & die

eleemosynæ

eleemosynæ ab utrisque ostiatim minimè petantur, sed mandamus, ut inter se corcordent, & dies dividant, quibus singuli pro eorum Monasteriis eleemosynas petant, ne invicem se impediant cum scandalo aliquorum, nisi forsan Civitas, vel Oppidum esset adeo amplum, ut id commodè ab omnibus eodic præstari posset. Decernentes, præsentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu quopiam alio defectu, etiam ex eo, quòd interesse habentes, vel Fratres de Familia, seu Observantia præfati, aut quicumque alij vocati non fuerint, notari, argui, seù impugnari, aut sub quibuscumque revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam ab eadem Sede emanatis, etiam quæ in posterùm emanabunt, compræhendi posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri debere, sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios, quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ubique judicari, & diffiniri debere, nec non irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Districtiùs inhibentes Generali, & Provincialibus Ministris dictorum Fratrum de Observantia, seu Familia præfatis, & eorum Visitatoribus, Commissariis, & Prælatis nunc, & in perpetuum pro tempore existentibus, & illorum Generalibus, & Provincialibus Capitulis, personisque quibuscumque in illis congregandis, ac omnibus, & quibuslibet, quos præmissa concernunt, aut in posterùm quomodolibet concernent, & quibusvis aliis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, ne sub indignationis nostræ, & excommunicationis pœna Reformatos præfatos, illorumque Provinciam, Domos, Ministrum Provincialem, Custodes, Guardianos, Discretos, Officiales, & Fratres, seu alios quoscumque, quos præmissa quomodolibet concernunt, aut in posterùm concernent, quominus præfatis omnibus singulis pacificè fruantur, seu præfata omnia, & singula suum debitum sortiantur effectum, impedire, retardare, aut perturbare audeant, vel præsumant: Revocantes præterea, & annullantes omnes, & quascumque facultates, commissiones, & mandata à Nobis forsan, & Sede Apostolica, vel Nuntio nostro in eisdem partibus, & Regnis commorante quomodolibet hactenus concessa, facta, seu data aliquibus Fratribus dictæ Familiæ, & Ordinis visitandi, corrigendi, & reformandi, ac puniendi præfatos Fratres Reformatos in dictis Principatu, & Regnis existentes, prout easdem tenore præsentium revocamus, annullamus, cassamus, & abolemus. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis Tarraconen. Cæsaraugustan. Valentin. & Episcopo Barchinonen. ac dilecto filio nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio præsenti, & pro tempore in Regnis Hispaniarum existenti per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Reformatorum præfatorum desuper fuerint, requisiti, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra eos præmissis omnibus, & singulis, juxta præsentium continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper per Generalem, & Provinciales Ministros, ac Prælatos Fratrum de Observantia, seu de Familia, aliosque præfatos quomodolibet indebitè molestari; contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras, & pœnas ipsas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstan. rec. mem. Leonis Papæ X. etiam prædecessoris nostri super unione Fratrum Minorum de Observantia, & nuncupatione eorumdē, & dictis litteris Clementis VII. & quæ idem Clemens voluit non obstare, necnon Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri,

nostri, per quam cavetur expressè, ne professores Ordinum Mendicantium loca ad habitandum absque dictæ Sedis licentia speciali recipere, seu de novo ędificare possint, de prohibitione hujusmodi expressam mentionem faciente, ac unâ, & Concilij Generalis de duabus dietis, dummodo quis vigore præsentium ad judicium ultra tres dietas non trahatur, Bullâ aureâ, Mari magno nuncupatis, ac nostrâ de non tollendo jure quæsito, quatenus opus sit, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis dicto Ordini, ejusque Generali Ministro, & aliis Prælatis, & aliis personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & Decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium, quomodolibet concessis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, aut alia expressio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Volumus autem quod interim, & usque ad futurum proximum Capitulum Provinciale dicta Provincia per præsentes erecta per dilectum filium Angelum de Paz dictæ Provinciæ Custodem, quem ex nunc in ejusdem Provinciæ Vicarium Provincialem, authoritate, & tenore præfatis, ac ex certa nostra scientia creamus, constituimus, & deputamus, regatur, & gubernetur. Cæterùm, quia difficile foret, præsentes litteras ad singula quæque loca, ubi necesse fuerit, deferri, volumus etiam, & dicta authoritate decernimus, ut earum transumptis etiam impressis, sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica cõstitutæ munitis, & manu Notarij publici subscriptis eadem prorsus fides, tàm in judicio, quàm extra illud ubilibet adhibeatur, quæ ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annullo Piscatoris die 18. Febr. 1581. Pontific. nostri anno nono.

C. Glorierius.

34. Angelo itaque de Paz notæ sanctitatis viro à Parisiensi regressu (quò Recollectorum nomine convenerat ad Generale Capitulum) in Cathalaunia sedenti Apostolicas litteras obtulerunt, ut Recollectos à præfatis tribus Provinciis ad primi sui Capituli celebrationem, & primi Ministri Provincialis electionem convocaret, qui post imploratam Spiritus Sancti gratiam, Angelum ipsum in primum Ministrum Provincialem sibi omnibus votis elegerunt; unde & Cæsare à Pergamo etiam à fama pietatis insigni ex Alba Pompea Pedemontano in socium assumpto, magno sanctitatis incremento Provinciam cœpit invisere.

35. Verùm in hoc à Lusitanis defecere Terraconenses, quòd intentum suum, & Apostolicam provisionem Curiæ Catholicæ non præsentarunt; unde Observantes arrepta hinc occasione, atque per sui Commissarii ad Recollectorum Conventus visitandos destinati exclusionem magis irritati, Regi deferunt, ex hac novitate non scissuras solùm in Ordine, & ad cæteras Provincias divisionis exemplum, cum maximo sui ipsorum præjudicio, sed & scandala inter sæculares gravissima, & rixarum pericula, ex variis variorum propensionibus imminere, nisi valido remedio, & Regio brachio hæc nova Provincia quantociùs extingueretur. Accersito itaque Rex Reverendissimo Taverna Episcopo Laudensi, & apud se Nuncio Apostolico, voluit ut authoritate Apostolica Breve illud per ipsum Nuntium suspenderetur, & Tarraconensis Provincia extingueretur; quod & Nuntius inaudito Pontifice fuit exequutus: Angelus autem Minister exauthoratus, non ad Curiam Catholicã, quò evocabatur, sed ad Pontificem Romam contendit, qui propter hæc contra Tavernam indignatus, quòd limites suæ jurisdictionis excessisset,

Arch. Matrit. cit. & Aracœl. Cur. Ultr. Reges. 1. & 2.

ſet, graviùs increpavit, ſed Diplomatis revalidationem licèt ab Angelo jam ſperatã, rogante in contrariã Rege Philippo, nunquã expedivit; immò illius revocationẽ pręfati Regis, & Cardin. Mediceį Ord. Protectoris, & Gonzagæ Miniſtri Generalis ad repetitas inſtantias tandem approbavit. Iiſdem de cauſis nihil in hac cauſa potuit Angelus à Sixto V. Gregorij ſucceſſore, ſibi cæterùm propenſiſſimo impetrare, ſed Pontificis hortatu ad S. Petri de Monte Aureo conſedit, egregiè ſcripſit, & ſanctiſſimè obiit, ut ſuo loco dicetur: Piiſſimi verò illius in Chriſto Filij poſt longum in ſolitudinibus, & ſilvis incolatum, remedium fruſtra expectantes, tandem hyeme cogente, partim ad Recollectorum priſtinam formam revertentes, partim ad Capuccinos convolantes (inter quos B. Nicolaus Factor, qui tamen ad ſuos brevì regreſſus eſt) novam ſuam Provinciam prorſus evanuiſſe doluerunt.

Arch. Araœl. Reg. Cœ. Vlt. t. 1.

36. Devenerunt tandem cum Obſervantibus ad ſanctæ pacis concordiam quibuſdam conditionibus appoſitis, quę omnia Gregorius ipſe Pontifex datâ Bullâ approbavit, & perpetua validitate confirmavit, Philippo Rege Catholico, & Cardinali Medicæo Ordinis Protectore, atque Gonzaga Miniſtro Generali id enixè poſtulantibus, ut ſequitur.

Arch. Maurit. in bul. Ord. & Arm. Prov. Catal. lit. Q

GREGORIVS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam

Arch. Ara. Cur. Vlt. Reg. 1. fol. 252. pag. 2

ROmani Pontificis providentia circumſpecta ad Regularium perſonarum quarumlibet ſtatum ſalubriter dirigendam Apoſtolicæ ſolicitudinis ſtudium libenter adhibet, & impendit, & ea, quæ pro illorum fœliciori regimine, & gubernio magis expedire videntur, ſæpius alterat, & immutat, (prout rerum, ac temporum, & locorum qualitate penſata) in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Sanè licèt Nos dudum fœl. rec. Clem. P. P. VII. prædeceſſoris noſtri veſtigiis inhærendo, nonnulla ad quietum, & tranquillum ſtatum dilectorum Filiorum Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia, qui in Regnis Hiſpaniarum Recollecti vocantur, illorum ſeparationem, qui ſub Provinciis Aragoniæ, & Valentiæ Regnorum, ac Principatus Cathalauniæ degebant, ſtatuerimus, ac ordinaverimus, & obſervari debere præceperimus: & deinde eorum Recollectorum profectui conſulere cupientes, omnia, & ſingula Domos, & Monaſteria, quæ dicti Fratres Recollecti in dictis Provinciis tunc inhabitabant, & quæ ad uſum poſſidebant, ab ipſis Provinciis tunc ſeparaverimus, & diſmembraverimus, & tàm illa, quàm Fratres Recollectos nuncupatos in illis degentes ab obedientia, & ſuperioritate dilectorum Filiorum Miniſtrorum Provincialium Provinciarum prædictarum abſolverimus, & in unam aliam Provinciam erexerimus, & inſtituerimus, aliaque tunc expreſſa fecerimus, & ordinaverimus, prout in noſtris deſuper in forma brevis confectis litteris pleniùs continetur. Nihilominus, ſicut poſtmodùm accepimus, ex litteris prædictis, & illarum executione deſideratus à Nobis, & expectatus effectus ſubſequutus non eſt; verùm diverſæ controverſiæ inter ipſos Religioſos exortæ fuerunt, quas ſedare, & componere cupiens Ven. Fr. Epiſcopus Laudenſis noſter, & Apoſtolicæ Sedis in Regnis Hiſpaniarum Nuntius, cui aliàs ſuper negotio hujuſmodi diverſas litteras ſcripſimus, Nos certiores fecit, ſeſe cum dilectis Filiis Franciſco Gonzaga Generali Miniſtro Ordinis S. Franciſci, ac Antonio Manrique ejuſdem Ordinis Generali Commiſſario, necnon Iacobo Sanchez Commiſſario Recollectorum Valentiæ, & Franciſco Iohel Cuſtode Recollectorum Cathaloniæ egiſſe, ac pro mutua dilectione, & quiete inter ipſos Fratres Recollectos nuncupatos, & alios de Obſervantia ad certam, ſub noſtro, & Sedis Apoſtolicæ beneplacito, deventum fuiſſe concordiam in hunc, qui ſequitur, modum. Quòd nullus pro Fratribus Recollectis nuncupatis in Guardianum, vel Præſidentem alicujus Domus, aut Diffinitorem per eos eligi poſſit, aut debeat, qui priùs in Recollectione integro quadriennio non vixerit, & continuò manſerit, vitæque, & morum integritatis, & honeſtatis laudabile teſtimonium non habuerit. In Capitulis autem Provincialibus cujuſque Provinciæ prædictarum, quoties illa celebrari contigerit, unus ex Fratribus ipſis Recollectis nuncupatis ſuffragiis eorum dumtaxat

xat, qui inter eos vocem in Capitulo habent, in Diffinitorem eligatur, qui unâ cum aliis Diffinitoribus in ipsis Capitulis eligendis votum habeat in electionibus Guardianorum, & Præsidentium Domorum Recollectarum nuncupatarum dumtaxat, non autem aliarum, sed tamen tres Diffinitores electi à Vocalib⁹, tàm Recollectorũ, quã non Recollectorũ in electionibus omnium votum habeant. Diffinitori etiã ex FF. Recollectis eligẽdo prędicto cura incumbat visitandi singulo quoq; an. FF. in domibus Recollectis degentes, in eorum vitas, & mores inquirendi, observandi etiam, an regularia Instituta, & consuetudines Recollectionis custodiant, in eo, aut aliàs delinquentes juxta eorum statuta, & ordinationes corrigendi, & puniendi, salva tamen Ministris Provincialibus Provinciarum prædictarum, & libera remanente facultate, & authoritate ratione officij visitandi, & corrigendi eosdem Fratres Recollectos, eorumque Domos, quando & quoties videbitur expedire, & quæcumque ad eorum statum salubriter dirigendum, fœlicemq; progressum necessaria judicaverint, & oportuna, dummodò præsentibus litteris non repugnent, aut quomodolibet adversentur, statuere, & ordinare. Ita tamen, ut quando de gravi aliquo negotio ad Recollectos pertinente agendum erit, teneantur Provinciales Diffinitorem prædictum, aut unum alium ex Patribus Recollectis gravem, & probatum consulere, & in visitatione hujusmodi facienda curet omninò (super quo eorum conscientias oneramus) se in omnibus, & per omnia institutis, & communi Observantiæ, & vivendi rationi Fratrum Recollectorum eorundem conformare. In receptione autem eorumdem Ministrorum Provincialium Recollecti ipsi eorum solitam vivendi, & alios Fratres tractandi rationem, & Instituta alterare non audeant. Teneantur Fratres Recollecti Generalia, & Provincialia Ordinis statuta observare, quæ Recollectioni non fuerint contraria, & alia condere possint eisdem non repugnantia, quæ postquam condita fuerint, & recepta ab eisdem FF. Recollectis inviolabiliter debeant observari. Qui autẽ Fratres ex domibus non Recollectis ad Recollectos transire voluerint, consensum priùs in scriptis habeant Guardiani, & Conventus domus, ad quam transire intenderint: consensus verò hujusmodi per vota secreta exquiratur, quo obtento, licentia humiliter petatur à Ministro Provinciali trantranseundi ad prædictam domum, quam ipse Minister benignè concedere teneatur. Nequeat Minister Provincialis Fratres ob culpam aliquam pœnitentiatos ex Domibus non Recollectis ad Recollectas transmittere, cujuscumque fuerint qualitatis, vel conditionis. Qui verò ex Recollectis deliquerint, in Domibus Recollectionis puniantur; nec etiam liceat Provincialib⁹, vel Cõmissariis à Superioribus missis educere ex Conventib⁹ Recollectis Fratrẽ aliquẽ invitũ ad legendũ, prædicandum, confessiones audiendũ, aliudve ministerium obeundum. Si quis verò spontè exire voluerit, id ei nullatenus permittatur, nisi prævio cõsensu Fratrum ejus Conventus, in quo manserit, per vota secreta exquirendo. Qui ex Fratribus Recollectis apti, seù idonei ad Recollectionem non videbuntur, fraterna correctione moneantur, ut cum cæteris se conforment, quâ præmissâ, si in termino eis præfigendo culpam, super qua fuerint correcti non emendaverint, aut cum aliis se non cõformaverint, Guardianus, & Conventus ejus Domus, in qua tales reperientur, mittant illos ad Ministrum Provincialem, qui curet domum aliam ex non Recollectis talibus assignare, ubi vivere debeant. Quotiescum in Provinciis prædictis artium cursus, vel Theologiæ instituere contigerit, duo ad minus scholares cursuum hujusmodi ex Fratribus Recollectis ejus Provinciæ, in qua cursus hujusmodi fuerint ordinati, qui magis idonei videbuntur, ad litterarum studia prosequenda admittantur, qui tamen per vota secreta ejus Conventus, in quo deguerint, comprobentur, seu eligantur. Nullus pręterea ex ipsis FF. Recollectis, sive Pręlatus fuerit, sive subditus Missæ sacrificiũ pro aliquo tẽporali interesse celebrare audeat, neque à Prælatis ad id obligetur. Si numerus Fratrum ad Recollectionẽ transire volentium excreverit, Provinciale Capitulum curet, alias domos ipsis Recollectis assignari, in quibus commodè recipi, ac regularia instituta, consuetudines, ac mores Recollectorum integrè, & commodiùs observari valeant: Ita tamen

men quòd numerus Conventuum Recollectorum ultra quartam partem Conventuum totius Provinciæ non excedat, atque ij Conventus eligantur, qui Capitulo Provinciali ad id commodiores videbuntur. Pro complemento autem, & observatione omnium, & singulorum præmissorum, Diffinitor pro tempore ex Fratribus Recollectis electus, liberè possit accedere, vel mittere Religiosum ei bene visum ad Generalem Ministrum Ordinis, illo in partibus Hispaniarum existente, alioquin ad Commissarium Generalem, dummodo id non fiat pro levi aliqua occasione. Quare pro parte Generalis Ordinis Ministri, & aliorum prædictorum nominibus, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus concordiam hujusmodi approbare, & confirmare, authoritatisque nostræ robore communire, aliásque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui fidelium omnium, & præsertim Religiosorum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, per quæ Religiosorum concordiæ, quieti, & tranquillitati consulitur, ac Generalem Ministrum, & alios prædictos à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, concordiam prædictam, & in ea contenta quæcumque superiùs enarrantur, Apostolica authoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus: Ac omnes, & singulos, tàm juris, quàm facti defectus, si qui forsan intervenerunt in eadem, supplemus, & ab ea nullo unquam tempore sub quovis prætextu, aut quæsito colore per Fratres, tàm Recollectos, quàm non Recollectos nunc, & pro tempore existentes resilire posse, decernimus: Ac potiori pro cautela ea omnia, & singula in ejusdem concordiæ capitulis contenta, eisdem authoritate, & tenore statuimus, & ordinamus, ac ab omnibus inviolabiliter observari debere, præcipimus, & mandamus; decernentes tàm Provinciarum prædictarum Ministros Provinciales, Diffinitores, & Ordinis Patres, quàm Fratres Recollectos, & alios quoscumque, ad quos quomodolibet spectabit, quosque concordia, statuta, & ordinationes nostræ hujusmodi concernunt, & concernere poterunt quomodolibet in futurum, ad illorum omnium, & singulorum observationem teneri, & obligatos existere, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, aliisque opportunis juris, & facti remediis ad id cogi, & compelli posse. Districtiùs inhibentes omnibus, & singulis Fratribus prædictis, & eorum Visitatoribus, Commissariis, & Prælatis nunc & pro tempore existentibus, Provincialibus Capitulis, personisque quibuscumque in illis congregandis, ac omnibus, & quibuslibet, quos præmissa concernunt, aut in posterum quomodolibet concernent, & quibusvis aliis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, ne sub indignationis nostræ, & excommunicationis latæ sententiæ pœna ipso facto incurrenda, à qua non nisi à Nobis, seu à Romanis Pontificibus pro tempore existentibus præterquàm in mortis articulo constituti absolvi possint; necnon privationis vocis activæ, & passivæ, & omniũ dignitatum, & officiorũ per eos obtentorum, inhabilitatisque ad illa, & alia in posterum obtinenda, quoquomodo concordiæ, & ordinationibus nostris hujusmodi, ac aliis præmissis directè, vel indirectè quovis quæsito colore, vel ingenio in aliquo contravenire, seu aliàs præmissorum effectum impedire, retardare, aut perturbare quoquomodo audeant, vel præsumant. Ac præsentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu quopiam alio defectu, etiam ex eo quòd interesse habentes vocati non fuerint, aut præmissis non assenserint, notari, argui, seu impugnari, aut sub quibuscumque revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam ab eadem Sede emanatis, etiam quæ imposterum emanabunt, compræhendi non posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri debere: sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales (sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate) ubique judicari, & diffiniri debere: Necnon irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attẽtari. Quocirca

circa Venerab. Fr. Episcopo Lauden. nostro, & Sedis Apostolicæ nunc.& pro tempore in Regnis Hispaniarum existenti Nuncio, ac Segobicen. & Barchinon. Episcopis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel per alium, seu alios quoties pro parte Ministrorum Provincialium, Diffinitorum, Guardianorum,& Fratrum,tàm in Recollectione viventium, quàm aliorum quorumcumque, fuerint requisiti, præsentes litteras solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes,faciant authoritate nostra prædictos Fratres præsentibus litteris, & in eis contentis quibuscumque pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos sese invicem, vel per quoscumque alios quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet,& rebelles,ac præmissis non parentes,per sententias, censuras &c. Non obstantibus prædictis Clementis VII. sextodecimo Kal.decembris Pontificatus sui anno nono.

Ac similis recor. Pij V. prædecessorũ nostrorum nona Martij Pontificatus sui anno quarto, ac singulis nostris tertia junij anno octavo, ac decima octava februarij anno nono, desuper in forma brevis expeditis litteris, per quas inter cætera domos Recollectorum prædictas in Provinciã erexeramus, necnon recol. mem. Bonifacij Papæ octavi,etiam Prædecessoris nostri de una,& Concilij Generalis de duabus dictis, ac nostra de non tollendo jure quæsito,quatenus opus sit,aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis etiam juramento,confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis,& litteris Apostolicis,& dicto Ordini, ejusque Generali Ministro,& aliis Prælatis,ac personis sub quibuscumque tenoribus,& formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in genere,vel in specie, ac aliàs in contrarium quomodolibet concessis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio,aut quævis alia expressio habenda,seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret,illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat, specialiter,& expressè derogamus,cæterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possit per litteras Apostolicas, non facientes plenam &c. Dat. Romæ apud S.Marcum sub Annulo Piscatoris die 10. septembris 1583. Pontificatus nostri anno duodecimo.

37. In Armario Provinciæ Valentiæ est quædam scriptura sine nomine, & anno,in qua sunt capitulationes concordiæ inter Patres Observantes, & Reformatos, *sic nuncupatos*. In hac eadem scriptura est; primò, quòd unus ex Recollectis semper debeat eligi ex quatuor Diffinitoribus, qui Diffinitor, si eligetur ab omnibus Guardianis, tùm Observantibus, tùm Recollectis, votum consultivum, & decisivum habebit in omnibus actis capitularibus pertinentibus ad totam Provinciam, si verò Reformati voluerint eligere soli suum Diffinitorem, aut Custodem, solùm habebit votum in Diffinitorio, in illis actibus pertinentibus ad Reformationem &c. Huic Diffinitori cura erit visitandi Conventus Reformationis quolibet anno una vice. 2. De officiis, quòd nullus possit esse Guardianus Reformationis, nisi vixerit quatuor annis in Reformatione. Refertur ad Bullam. 3. Ne quis recipiatur sine consensu totius Conventus; refertur ad Bullam;cum hac tamen differentia;quòd collectis votis in uno Conventu, sit ad arbitrium Provincialis assignare hunc, vel illum Conventum, qui tamen tenetur concedere facultatem pro tali transitu,post diligentem informationem factam à Diffinitore, vel Custode, & postquam fuerit præsentatus talis Frater. 4. Nullus Reformatus egredi poterit sine consensu majoris partis Conventus, etiã cum obedientia Provincialis. 5.Ejiciendi priùs bis corrigi debent &c.ut in Bulla. 6. Provincialis non poterit Reformatos punire, nisi in Conventibus Reformatis. 7. Quando erit proferenda aliqua sententia contra aliquem Reformatum, sit cum interventu Diffinitoris, aut Custodis Reformati. 8. Circa modum vivendi Reformationis, nihil poterit Provincialis sine interventu ut suprà &c. 9. In expensis Provinciæ non obligentur

Arch. Matrit. Arm.Prov. Valent. & Catalav. litt. M.

gentur Conventus Reformati. 10. Si aliquis Reformatus à Diffinitorio eligeretur, aut Confessarius Monialium, aut Guardianus Cõventus Observantiæ, non possit eam acceptare sine majori parte votorum sui Conventus; completo officio nulla alia requiratur diligentia. 11. Provincialis poterit visitare Conventus Reformatos quoties ei videbitur expedire, ut legitimus Præsul: cura erit Provinciali componendi familias Conventuum Reformatorum, & Fratres mutare de uno ad alium Conventum, nec possit Diffinitor, aut Custos eos denuo commutare sine facultate expressa Provincialis. 12. Observantes in Domibus Reformatis conformentur communitatis victui. 13. Conventus Reformati non poterunt excedere tertiam partem Conventuum Provinciæ, ita quòd, si sunt triginta, Reformati possint habere decem. 14. Si aliquo tempore esset Provincialis Reformatus, non habeat majorem authoritatem, quàm si de Observantibus existeret.

Ibid. 38. Duræ tamen videbantur Observantibus hæ conventiones quasi Recollectis nimiùm favorabiles; unde sæpius ad earum gradatim extinctionem agere conati sunt. Hinc primò ex titulo servandæ pacis per Fr. Bernardi. de Sabba Ministrum Provincialem cum suis Diffinitoribus proposita fuerunt circa præfatæ Gregorij bullæ intelligentiam puncta sequentia.

39. 1. Vtrum Diffinitor Recollectionis possit ordinare, & instituere ea, quæ spectant ad statum Recollectionis, quando visitat Recollectos?

2. Dubitatur, quid veniat intelligendum per grave negotium, an illud, quod spectat ad res ordinandas, vel corrigendas, & puniendas?

3. An Recollecti possint condere statuta, quæ contradicant constitutionibus generalibus?

4. An sit contra Breve, permitti in Recollectione studia artium, & Philosophiæ?

5. An deficiente Diffinitore Recollecto, sit subrogandus alius secundùm Constitutiones generales, cum in Brevi talis casus non sit expressus?

6. Qualis, & quanta transgressio inducat censuras?

7. An aliquis transgrediens aliquid contentorum in constitutionibus, seù in Brevi, non tamen pertinaciter, ob id incurrat censuras?

8. An Diffinitor Recollectus habeat vocem in determinandis causis Fratrum non Recollectorum?

9. An Diffinitor Recollectus peracta visitatione habeat aliquam jurisdictionem, & visitationem, quam exercere possit, ac prolongare quantùm voluerit?

10. An Diffinitor Recollectus puniri possit à Ministro Provinciali, si ipse deliquerit, & an Fratres habeant recursum ad Ministrum Provincialem?

11. An Recollectus teneatur ita servare statuta generalia, & provincialia, ut nullus possit dispensare?

40. Hinc Christophorus Sanchez Provincialis Valentiæ, sinè consensu, & interventu Diffinitoris, alteriusve Patris gravis Recollecti cum reclusisset aliquos ex eis in Conventu Coronæ ejusdem Civitatis Recollectos anno 1612. & illis præcepisset deinde, ut ad alium se transferrent assignatum Conventum; mota fuit lis eodem anno ante Episcopum Segobiensem, ut Brevis Gregorij XIII. executorem contra Provincialem per Recollectos; reque maturè considerata, tandem per decretum ejusdem Episcopi Dat. eodem anno die prima Octobris conclusum fuit, Provinciali licuisse Fratres illos recludere, attentâ clausulâ Brevis, dicente, *salua authoritate Provincialis visitandi*, quæ tamen reclusio non fuit carcer formalis, quem dare non poterat, nisi prævio Diffinitoris, & Patris gravis assensu. In quantùm ad mutationem Conventus, potuit eos mutare, ut supranumerarios, & potest; Cum enim per constitutiones generales non possint stare supra viginti in Conventibus Recollectis, statutum fuit, illos supranumerarios esse ad Provincialis arbitrium. Hoc autem est advertendum, quòd viginti Fratres debent esse sani, & non infirmi. Vlteriùs judicavit Conventum Coronæ, cum sit intra Valentiam, indigere majori numero Fratrum, & ideo posse aliquos ultra taxam tolerari. Ibid. litt. E.

41. De Diffinitore isto in omnibus omninò Provinciis, ubi tres saltem fuerint Domus Recollectæ, de Recollectis eisdem assumendo, editum fuisse legimus statutum generale Romanis in Comitiis anno 1612. sub Ioanne de Ierro Ministro

Ministro generali. Introductâ igitur Observantes inter,& Recollectos concordiâ, Reverendiss. Ioannes de Ierro Minister Generalis anno 1613. Valentiæ Prov. Patribus expedito decreto mãdavit,ut Eldæ Conventum cum omni sua suppellectile, cæterisque attinentiis pro Recollectione liberum designarent. Cum verò communi jam ferè per Hispanias consuetudine Recollectus aliquis in primariis Provinciarum Conventibus deputaretur in Guardianum, graviter in hoc sese opponere voluit anno 1614. Provincia Valentiæ sub Antonio de Trezo totius Ordinis Vicario Generali; quo tamen firmissimè volente, & in electionibus præsidente, coacti sunt Patres Petrum de Castello Recollectum in Conventu S. Francisci Valentiæ Guardianum admittere.

Arch. Matrit. in Prov. Cathal. & Prov. Valent. l. B.

Ibid. l. B.

42. Verùm Gregorio XV. ad Pontificatum evecto iterùm Recollecti exinde facti securi, quòd Pontificem Reformationis amantissimum habituri essent in omnibus propitium, supplicarunt, & impetrarunt expedito Brevi *sub die* 11. *Februarij* 1622. ut in propriam iterum Provinciam adunari valerent sub legibus, & privilegiis Hispaniæ Discalceatorum, subque horum Vicario generali constitutam; quo impetrato diplomate per Episcopum Terraconensem ejusdem Apostolicum executorem ad Provinciale Capitulum simul convocati, proprium sibi Ministrum Provincialem electione canonica cõstituerunt. Philippus Rex Catholicus interea temporis per Observantes certioratus, novam illius Provinciæ erectionem contra concordiam à Gregorio XIII. confirmatam esse subreptitiam, & causam sinè dubio, gravissimis tùm in sæculo, tùm in Religione contentionibus fore ministraturam; Nuntio Apostolico graviùs edixit, ut Brevis illius suspensionem, & Provinciæ suppressionem Apostolica authoritate intimaret; Ducique de Alcalà suo in Cathalaunia Proregi, ut ad idem efficaciter adlaboraret injunxit. Recollecti à principio negarunt ab Apostolica concessione recedere, donec per Nuntium Apostolicum censuris adacti, tandem ad Ministri Provincialis obedientiam renovatis concordiæ pactis redire consenserunt. Pontifex autem super his à Rege Catholico pleniùs informatus, atque pro prioris Brevis revocatione supplicatus, benignissimè ad Regem respondit, datis litteris die 22. Aprilis 1622. se Nuntio suo mandasse, ut nihil interim ad novam usque Sedis Apostolicę dispositionem innovari pateretur; deinde pro antedicti Brevis revocatione, novæque suppressione Provinciæ sequentes litteras expediri mandavit.

Ibid. in Bull. Ord. & in Prov. Cathal.

Et in Arch. Aracœl. Cur. Vlt. Reg. 2. fol. 268. & 270.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

43. Apostolatus officium Nobis ex Alto commissum postulat, ut ad ea sedulò intendamus, per quæ Christi fidelium quorumlibet, præsertim sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium quieti, & paci opportunè consulitur, & in his Pastoralis officij nostri partes favorabiliter interponamus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Aliàs siquidem à fœl. rec. Gregorio Papa XIII. Prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis. Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis providentia &c. *quæ jam supra posita est.* Arch. Aracœl. Cur. Ult. Reg. 2. fol. 247.

Cùm autem sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus Nobis nuper exponi fecit, dicti Fratres, tàm Recollecti, quàm de Observantia, sivè de Familia nuncupati dictæ Provinciæ Cathaloniæ pro sedandis differentiis, quæ inter eos occasione nostrarum in simili forma Brevis litterarum sub die 11. Februarij 1622. super separatione eorùmdem Fratrum Recollectorum à dictis Fratribus de Observantia, sivè de familia emanatarum, seù alias vertebant inter eosdem Fratres, cum interventu Ven. Fr. Innocentij Episcopi Brittonoricen. nostri, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntij conventum fuerit, ut omnes, & singuli Fratres præfati juxta concordiam per præinsertas Gregorij prædecessoris litteras confirmatam de cætero vivant. Nos, ut conventio præfata ab omnibus, ad quos spectat inviolabiliter observetur, quantùm cum Domino possumus providere, ac fœlici eorumdem Fratrum statui, atque directioni consulere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. supplicationibus dicti Philippi Regis nomine Nobis super hoc humiliter

ter porrectis inclinati, Conventionem præfatam Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus &c. Decernentes omnes, & singulos dictæ Provinciæ Fratres tàm Recollectos, quàm de Observantia; sive de Familia nuncupatos, & alios quoscumque, ad quos quomodolibet spectabit, quosque conventio prædicta concernit, & concernere poterit quomodolibet in futurum, ad illius observationem teneri, & obligatos existere, censurisque, & pœnis Ecclesiasticis, aliisque opportunis juris, & facti remediis ad id cogi, & compelli posse; districtiùs inhibentes omnibus, & singulis Fratribus præfatis, & eorum Visitatoribus Commissariis, & Prælatis, nunc, & pro tempore existentibus, Provincialibus Capitulis, personisque quibuscumque in illis congregandis, ac omnibus, & quibuslibet, quos præmissa concernunt, aut in posterum quomodolibet concernent, & quibusvis aliis cujuscumque dignitatis, status, gradus, Ordinis, vel conditionis fuerint, ne sub indignationis nostrę, & excommunicationis latæ sententiæ pœna ipso facto incurrenda, à qua non nisi à Nobis, seu Rom. Pontif. pro tempore existentibus præterquàm in mortis articulo constituti absolvi possint, necnon privationis vocis activæ, & passivæ, & omnium dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, inhabilitatisque ad illa, & alia imposterum obtinenda, ne præsentibus litteris nostris, & in eis contentis quibuscumque directè, vel indirectè, quovis quæsito colore, vel ingenio contravenire, seù aliàs præmissarum effectum impedire, retardare, ac perturbare quoquomodo audeant, vel præsumant. Ac præsentes litteras nullo unquã tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu quopiam alio defectu, etiam ex eo quòd interesse habentes vocati nõ fuerint, aut præmissis non consenserint, notari, argui, seù impugnari, aut sub quibuscumq; revocationibus etiam ab eadẽ Sede emanatis, etiam quæ in posterum emanabunt compręhendi non posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri debere; sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri, debere, ac irritum, & inane &c. Quocirca eidem Innocentio Episcopo Moderno, & pro tempore existenti Sedis Apostolicæ in dictis Regnis Nuntio, & Venerab. Fratribus Segobricens. & Barchinon. Episcopis per easdem presentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seù alios quoties pro parte eorumdem Fratrum, seù alicujus eorum fuerint requisiti, præsentes litteras solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra prædictos Fratres præsentibus litteris, & in eis contentis quibuscumque pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos à sese invicem, vel per quoscumque alios quomodolibet indebitè molestari; Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus illos sententias, censuras, & pœnas ipsas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus &c. Non obstantibus prædictis nostris, & aliis Apostolicis litteris, necnon omnibus illis, quæ dictus Gregorius prædecessor in præinsertis litteris voluit &c. Aut aliquibus communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam &c. Volumus &c. Dat. Romę apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 10. Februarij 1623. Pontif. nostri anno secundo.

44. Graviores videbantur Observantibus concordiæ illius articuli, unde nullum non moverunt lapidem, ut Recollectos ad pacta illa renuncianda vel invitos adducerent: præ cæteris autem P. Hieronymus Sanchez in Provincia Valentiæ Minister anno 1631. congregatis ex improviso Recollectorum Discretis, & Guardianis; sub formali S. obedientiæ præcepto, gravibusque censuris edixit, ut statim ad proponenda per se puncta respondere deberent: Puncta

Arch. Matrit. in Prov. Valent. l. H.

cta verò hæc erant; quomodo Conventus plures ultra Gregorianæ Bullæ concordatum,& eodem modo Fratres majori numero in ipsis Conventibus sustinere possent? aliaque ejusdem generis,sed minoris momenti;quæ omnia eò expressè collimare cernebantur; ut pro hisce retinendis præfatæ Grægorij bullæ ultrò renuntiarent; quod illi invicta constantia negarunt. Graves hac de causa, & isti, & illi litteras dederunt ad Bernardinum de Senis adhuc Ministrum generalem, Recollecti præsertim dolentes, quod injustâ violentiâ sine temporis dilatione fuerint per censuras ad respondendum coacti: quem finem habuerit controversia, hucusque non apparet.

Ibid.litt.I. 45. Consequenter ad hæc P. Iacobus Quintana anno 1659. pro sua Valentiæ Provincia procuratorio nomine contra conventiones illas agens in Curia Romana, favorabile decretum à S. Congregatione impetravit, quod ab Alexandro VII. ea potissimum ex conditione per litteras Apostolicas fuit confirmatum, ut videlicet Observantibus transitum ad Recollectionem postulantibus assensum, licentiamque concedere non tenerentur, nisi ubi secundùm Deum viderint expedire; expositum enim fuerat, quòd Fratres ut plurimùm non zelo majoris perfectionis, sed ad effugiẽdum Regularis disciplinæ rigorem,aut ex animi levitate transitum postularent, unde necesse esset, Gregorianum moderari concordatum; sicque de aliis plurimis tùm affirmativis,tùm negativis conditionibus supra recitatis disponebatur, in quibus omnibus Ministri Provincialis arbitrio plurimùm deferebatur; unde novissimi hujus Brevis virtute Gregoriana constitutio corruisse videbatur. Minister generalis variis ab utraque parte super hoc negotium epistolis interpellatus, præsertim à Recollectis, qui promittentes,abusus omnes in recipiendis Fratribus forè radicitùs extirpandos, rogabant, nè in vim Alexandrini hujuscè decreti Gregoriana concordata renuntiare cogerentur; quid porrò actum sit, non apparet, excepto quòd ex quibusdam epistolis deducitur, decretum fuisse à Generali, ut novitates istæ sub silentio sepeliri deberent; do tandem diplomatis tenorem.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad futuram rei memoriam.

46. ALiàs pro parte dilecti filij Iacobi Quintana Procuratoris Provinciæ Valentiæ Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nũcupatorum Congregationi Venerabilium FF. nostrorum S.R E.Cardinal. negotiis,& consultationibus Episcoporũ, & Regularium præposite exposito,quòd vigore concordiæ dudum inter Fratres Minores de Observantia nuncupatos ex una, & Fratres Recollectos Provinciæ; & Ordinis Præfatorum ex altera partibus initæ,& à fœl. rec. Grogorio XIII. prædecessore nostro confirmatæ, qua cavetur, quòd Fratres, qui ex Domibus non Recollectis ad Recollectas transire voluerint, consensum priùs in scriptis habeant Guardiani, & Conventus Domus, ad quam transire intenderint,consensus verò hujusmodi per vota secreta exquiratur, eoque obtento, licentia humiliter petatur à Ministro Provinciali transeundi ad prædictam domum, quam ipse Minister benignè concedere teneatur. Multi non zelo virtutis, nec ut ferventiùs Deo servire possint, sed per voluntatis inconstantiam,& mutabilitatem tenderent ad aliquem Conventum Recollectorum, & acciperent vota, ac licèt Minister Provincialis videret, talem transitum esse contra bonum regimen dictæ Provinciæ, & nullo modo convenire, ipso invito transirent ad Recollectos freti particula supradictę concordię, qua dicitur, quòd Minister Provincialis licentiam concedere teneatur. Et in eadem expositione subjuncto, hoc videri esse contra mentem dicti Gregorij prædecessoris, & Religionem, ideoque ad tales abusus evitandos dictæ Congregationi supplicato, ut declararet dictã particulam;ita scilicet, ut Minister Provincialis ejusmodi licentiam concedere teneatur, si judicaverit secundùm Deum ita expedire,& non aliter, & sic de aliis affirmativis,& negativis in eadem concordia positis, emanarit ab eadem Congregatione Decretum tenoris, qui sequitur, videlicet: Sac. Congregatio Eminen. S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium

Arch.Aracœl.Cur. Vlt.Reg.7. fol.255.

gularium proposita attentis narratis, ac audito Ministro generali Ordinis hujusmodi circa præmissa, declarandum censuit, prout præsentium tenore declarat, & decernit ex vi præcitatæ clausulæ in memorata concordia à Gregorio XIII. confirmata appositæ, Ministrum Provincialem Provinciæ prædictæ pro tempore existentem ad concedendam licentiam ejusmodi transitus nõ teneri, nisi quando secundùm Deum illam concedere, judicaverit expedire, & sic de aliis affirmativis, & negativis in eadem concordia contentis; quibuscumque in contrarium non obstantibus. Romæ 19. Decembris 1659. Cum autem sicut dictus Iacobus Nobis nuper exponi fecit, ipse decretum hujusmodi Apostolicæ confirmationis nostræ robore communiri summopere desideret: Nos ipsum Iacobum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. Decretum præinsertum authoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus &c. salua semper in præmissis authoritate prædictæ Congregationis Cardinalium decernentes &c. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 22. Ianuarij 1660. Pontificatus nostri anno quinto.

47. In Provincia Conceptionis Hispaniarum perfectionis vitæ famâ dùm non mediocriter florerent, à Clem. VIII. Pontifice impetrarunt, ut intra Conventuum suorum confinia Regularibus cæteris non liceret novos Conventus extruere; quo autem movente, & quo fine ad alios arcendos fuerit hoc Breve procuratum, judicent alij: litteras Pontificis exhibeo.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

DEcet Romanum Pontificem Religiosorum commoditati, ac Regularis Observantiæ conservationi opportunè prospicere, prout in Domino salubriter conspicit expedire. Cum itaque (ut accepimus) in Provincia Conceptionis Ordinis Recollectorum nuncupatorum S. Francisci Diæcesis Palentin. septem Monasteria, seu Conventus existant, in quibus Regularis Observantia summa cum pietate, zelo, ac fidelium ædificatione custoditur; & erga quæ, seù quos charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus singularem gerit devotionis affectum. Cumque pro regularis hujusmodi Observantiæ conservatione maximè expediat, ut alia ejusdem Ordinis Monasteria per quinque leucas circum circa minimè ædificentur. Nos in præmissis opportunè providere volentes, supplicationibus dicti Philippi Regis nomine super hoc Nobis humiliter porrectis inclinati, Monasteria, seu Conventus Ordinis prædicti, in eadem Provincia intra terminum 5. leucarum circum circa ædificari posse perpetuò prohibemus. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus &c. Dat. Tusculi sub Annulo Piscatoris die decima nona Octobris 1505. Pontificatus nostri anno quarto. Arch. Ara. Cur. Vlt. Reg. 2. fol. 4.

48. In Gallia Recollectionis hujusmodi assertores ex antiqua consuetudine, Toletano in Capitulo anno 1633. confirmata, ut diximus lib. 7. c. 5. non Recollecti, sed Reformati nuncupantur. Præfuisse ibi ab antiquo Recollectionis hujusce secessum, habemus ex congressu Parisiensi an. 1533. coram Pisotto Generali celebrato, ubi statutum fuit, ut in antiqua Franciæ Provincia tres Conventus, nempe Gardiæ, Meduntæ, atque Carnoti pro illis deputarentur, qui Strictiorem in sancta Recollectione vitam eligerent; Evanuisse tamen exinde colligimus, quòd in Capitulo Generali anno 1579. sub Gonzaga Generali conquesti legantur hujusmodi Zelatores, quòd Cœnobia pro Recollectione fuissent anno antecedenti denegata, nec mentio de ipsis alibi occurrit, donec eam Minister Generalis Bonavẽtura de Calatagyrone, ut loco hîc præcitato diximus, anno circiter 1598. de mandato Clementis octavi firmiter restituerit Successivè quidem in Comitiis Ordinis efficaciter commẽdata fuisse legitur; at nullibi ferè sine controversiis permansit; ex inseparabili timore, quem de finali sua extinctatione ipsi Recollecti conceperunt. Vvad. t. 8. 1533. n. 6. Rapin. Deca. 10. Ibid.

49. Iam in Aquitania antiquiori, cum Fratres à Recollectione ad Conventus non Recollectos, se passim amoveri dolerent, suamque tandem extinctionem graviùs extimescerent, stabilitati suæ consulturi

ſulturi ſe ſe in particularem Cuſtodiam à Miniſtro Provinciali Obſervantiæ independentem, ad inſtar Provinciarum Recollectarum erigere tentaverant; id præferentes, ne ſemel in Recollectione legitimè incorporatos ampliùs inde amoveri liceret: has ut exingueret Cardinalis Verallus Ordinis Vice-Protector ſequentes litteras expedivit.

Fabritius miseratione divina tituli S. Auguſtini S. R. E. Presbiter Cardinalis Verallus nuncupatus totius Ordinis S. Franciſci Regularis Obſervantiæ Vice-Protector, Gubernator, atque Corrector. Reverendo in Chriſto P. Fr. Salvagerio dicti Ordinis Generali, Diffinitori, ac Provinciæ Aquitaniæ antiquioris Provinciali Miniſtro, necnon & ejuſdem Provinciæ Patribus perpetuis, ac Diffinitoribus, omnibuſque aliis, tàm Patribus, quàm Fratribus dictæ Provinciæ cujuſcumque gradus, & conditionis extiterint, ſalutem in Domino ſempiternam.

50. CVm Dei zelo ductus Reverendiſſimus, P. Fr. Archangelus à Meſſana, dum Miniſtri Generalis fungeretur munere, vobis petentibus Reformationem quandam in veſtra Provincia inſtituerit, ut purè, & ſimpliciter ad Ibid. f. 152. litteram Regula obſervaretur, nihil ſupra ipſam ordinando, quòd ſub obligationis præcepto caderet; ita tamen quòd Fratres Reformati ſubditi, & ſubjecti eſſent in omnibus Provinciali Miniſtro, abſque ulla differentia, & diviſione; quā Reformationem ſic ordinatam Conventus major Tholoſanus, & alij ſex dictæ Provinciæ libenter receperunt reformatè hucuſque vivendo; quia tamen prædictus Tholoſanus Conventus ſtabilitatem in dicta Reformatione ſummopere deſiderat, ut nobis P. Fr. Stephanus Foncratius ab eo ad hoc ad nos miſſus ſignificavit, aliaque petivit, quæ viſis rationibus in contrarium adductis à P. Fr. ſtephano..... Reformato primo Provinciæ Diffinitore, & P. Fr. Martino..... à tota Provincia ad hoc munus miſſis, pro nunc minimè expedire omnino judicamus: juſtis tamen votis, ac deſideriis Patrum Reformatorum pro ſua ſtabilitate annuentes, quæ conſiſtere viſa eſt in eo, ut qui in Reformatione remanere ſtatuerint, ab ea exire non poſſint, ſed permanere omninò in illa debeant; viſis, ac benè conſideratis hinc inde pro utraque parte rationibus, ac ipſis miſſis conſentientibus, prout ante nos ſubſcripſerunt, præſentium tenore ſtatuimus, & determinamus, quòd ad dictam Provinciam Aquitaniæ antiquioris mittatur aliquis Pater gravis, benemeritus, & Reformatus, qui Cōmiſſarij munus exercendo, ad id ſpecialiter deputatus exploret, ac accuratè inquirat publicè, & privatim voluntates omnium Reformatorum dictæ Provinciæ, an velint perpetuò permanere in dicta Reformatione nec ne? Illi autem qui permanere determinaverint perpetuò, proprio nomine, & manu ſubſcribant, ſimiliter & illi, qui hoc recuſaverint, ſed tantùm voluerint Reformationem liberam, ſicut hactenus habuerunt, hoc etiam ſubſcribant, ita ut uniuſcujuſque voluntas planè innoteſcat, ac omnibus ſit perpetuò clara, & manifeſta; illi verò qui in Reformatione perpetuò permanere voluerint, à Provinciali Miniſtro extrahi ab ea minimè poſſint ad Conventus non Reformatos, niſi cauſa alicujus magni delicti ab eis patrati, à toto Diffinitorio, vel majori parte examinandi, licet maturè eos optimè poterit de uno Conventu transferre in alium Reformatum, prout illi videbitur expedire, ſalvâ ſemper in omnibus aliis obedientiâ dicti Provincialis Miniſtri, cui ſubditi, & ſubjecti eſſe debent prædicti Reformati, ſicut hactenus fuerunt, niſi tantùm in dicto Caſu, quod eos ad Conventum non Reformatum mittere non poſſit: Reformati autem, qui voluntariam Reformationem voluerint, in ea maneant liberè, ſicut hactenùs manſerunt, & ab illa extrahi poterunt à Miniſtro Provinciali, ſecundùm quod viderit expedire. Ordinamus inſuper, & præcipimus per S. Obedientiam P. Guardiano Conventus majoris Tholoſani, quòd Fratres nuper ejectos iterùm in Conventu recipiat, & Provinciali Miniſtro, quòd eos ad illum mittat, & ſub eadem pœna, quòd omnia, quæ Reverendiſſimus P. Fr. Ioannes de Ierro Generalis Miniſter nuper ſuis patentibus litteris præcepit, executioni mandentur abſque ulla mora. Dat. in Palatio noſtro die 21. Auguſti 1613.

Fabritius

Fabritius miseratione divina tituli S. Augustini S. R. E. Presbyter Cardinalis Veralus nuncupatus, totius Ordinis S. Francisci Regularis Observantiæ Vice-Protector, Gubernator, atque Corrector Reverendo in Christo P. Fr. Martino Claujuro, Guardiano Conventus S. Mariæ de Angelis propè Tholosam, ejusdem Ordinis S. Francisci salutem in Domino sempiternam.

51. CVm (sicut ex aliis nostris patentibus litteris sub Dat. die 21. Augusti præsentis anni constat) ordinaverimus, & statuerimus pro bono pacis, & tranquillitatis inter Patres Observantes, & Reformatos Provinciæ Aquitaniæ antiquioris, quòd mittatur unus Pater, qui exploret voluntates omnium Reformatorum Fratrum dictæ Provincię, an perpetuò velint permanere in dicta Reformatione, nec ne, ut vel sic exequutioni mandetur, quod in prædictis litteris præcipiebamus; Hinc est, quòd de tua Religione, gravitate, ac in rebus gerendis dexteritate in Domino confisi, te in hoc particulari casu Commissarium eligimus, & ordinamus, concedentes tibi plenariam, & omnimodam authoritatem, ut de mente S. S. D. N. voluntates omnium Fratrum Reformatorum dictæ Provinciæ privatim, & publicè explores, omnes Conventus Reformatos percurrendo, nempè majorem Tholosanum, Burdegalensem, Reolæ Rivorum, Villæ novæ S. Macarij, & Montis Giscardi, & ab omnibus Fratribus Reformatis illorum inquirendo, an perpetuò permanere velint in dicta Reformatione; illi autem, qui permanere perpetuò se velle dixerint, idipsum propriis nominibus subscribant, quos re ipsa Provincialis Minister è Cōventu Reformato ad non Reformatum mutare de Familia minimè possit; bene tamen de uno ad alium Reformatum: illi verò, qui hoc recusaverint, & volint liberè, & voluntariè in Reformatione esse, liberè, & voluntariè remaneant, sicut hactenus manserunt, & Provincialis Minister eos mutare poterit quócumque voluerit; primos autem secundùm tenorem aliarum nostrarum litterarum: Novitios similiter Reformatos interrogare debebis, an perpetuò, vel liberè post professionem emissam permanere velint in dicta Reformatione, & illi, qui permanere perpetuò voluerint, similiter subscribant, quos Provincialis Minister post professionem ad Conventus non Reformatos mutare non possit, bene autem eos, qui in Reformatione voluntaria esse determinaverint. Postque omnia, subscriptiones omnium Fratrum suo Ordine digestas ad nos mittes, ut quamprimùm super hoc breve Apostolicum expediri possit, & quod à nobis determinatum est, inviolabiliter observetur. Similiter, & de nostro ordine, & speciali mandato ordinatum, & statutum in dicta Provincia relinques, quòd voluntates omnium Novitiorum pro tempore in Conventibus Reformatis existentium, antequàm professionem emittant, à Prælato explorentur, cum quibus idem, quod de præsentibus supradicta observentur, dummodo in professione novitas nulla admittatur, nec intelligatur, quòd aliquid supra Regulam promittatur, siquidem esse, vel non esse in Reformatione, speciem non mutat, sicut præsentium tenore declaramus. Datum Romæ in Palatio nostræ solitæ residentiæ prima Septembris 1613.

52. In Provincia Turoniæ Pictaviensis circa annum 1658. cum Reformati hujusmodi eadem ex formidine ob varios casus, ne tandem Recollectio abitura foret in nihilum, jam numero aucti, & authoritate, variisque privilegiis muniti multa innovare tentarunt, id præcipuè, ut ad modum Recollectionis Hispanicæ suos Guardianos à Diffinitorio eligi non liceret, nisi ad Recollectorum postulationem, operante tandem Clissij Domino, suo in Castello, Provincialem inter, atque duos ex suis Diffinitoribus pro una parte, & Reformatos pro altera ad quædam concordiæ pacta deventum esse apparet. Arch. Aracœl. Cur. Vlt. Reg. 7. fol. 170.

53. Cùm verò concordata illa Provinciæ libertati utcumque præjudicialia esse viderentur, immisso ad Vrbem P. Gullielmo Troullier per S. Congregationem annullari, cassarique obtinuit, expedito Decreto die 25. Augusti 1658. Interim etiam causa eadem in Generale Capitulo Toletano anno eodem gravissimè agitata, per Generale Diffinitorium jam Matriti constitutum, die 24. Iunij

junij pro illius Provinciæ pace decreta, quæ sequuntur legimus fuisse stabilita, ablata Reformatis suorum Guardianorum præsentatione [In Conventibus Reformatis Provinciæ Turoniæ Pictaviensis non debent eligi Guardiani, nisi illi, qui tunc temporis sunt in Conventibus Reformatis, & per biennium proximè præcedens in iisdem laudabiliter vixerint, nec possint amoveri à Conventibus Reformatis, nisi ut fiant Magistri Novitiorum, aut Guardiani Conventuum Observantiæ. Non tenebitur Diffinitorium eligere Guardianos eorumdem Conventuum Reformatorum ad postulationem Fratrum Reformatorum, sed satis erit, si eligantur ex Reformatis modo supradicto. In Conventu Clissiensi providebitur de Guardiano juxta præsens Decretum instituendo, amoto illo Guardiano, qui jam nominatus est, ad quod quàmprimùm congregabitur Diffinitorium. Minister poterit per se ipsum visitare Conventus Reformatorum, si verò velit Visitatorem mittere, tenebitur mittere Diffinitorem Reformatorum, aut saltem aliquem ex Reformatis. In Conventus Reformatos non mittantur Fratres nisi ex Reformatione, vel qui velint in victu, & vestitu, cæterisque omnibus vivere juxta normam Reformationis; Si qui sint in eisdem Conventibus Reformatis, qui nolint reformatè vivere, amoveantur. Præterea Conventus Reformationis prędictæ Provinciæ sunt sequentes; Conventus Ambasien. Clissien. Rupellen. Præcigniacen. Sulliacen. Magdunen. in quibus servabitur vita, & forma Reformatorum. Si verò in aliquo Conventu vita Reformatorum non possit observari, ipsi Reformati debent admonere Diffinitorium Provinciæ.

Ibid. 171.

54. Hæc decreta ab omnibus Patribus, & Fratribus dictæ nostræ Provinciæ, tùm ex Observantia, tùm ex Reformatione, volumus, & strictè mandamus fideliter, & diligenter observari. Dat. Matriti anno 1658. 27. mensis Iunij sub proprio Chirographo, ac nostri Secretarij, necnon Ordinis sigillo majori. Fr. Michaël Angelus de Sambuca Minister Generalis.] Quæ omnia per Cardinalem Barberinum Ordinis Protectorem die 19. Octobris eodem anno fuerunt confirmata.

55. Cùm verò Reformati, vel quòd desiderata quiete frui non possent, vel alia de causa, in propriam, & à Ministro Provinciali Custodiam independentem separari contenderent, aut sic à cæteris crederetur, Præfatus Gullielmus suæ Provinciæ nomine supplicando impetravit à S. Congregatione, ut super hujusmodi attentata novæ Custodiæ erectione, silentium perpetuum imponi deberet, dato decreto die 27. septembris 1658. quæ omnia ab Alexandro VII. expedito Brevi. *Nomine dilectorum &c. die 2. decembris* 1658. constat esse confirmata.

Ibid. fol. 174.

56. Nec difformiter in Aquitaniæ, Britanniæ, utriusque Franciæ, cæterisque per Galliam Observantium Provinciis cõmotiones gravissimas hac pro Recollectione constat fuisse suscitatas ex dissipationis antedicto timore, quibus pacificè componendis, non facilè potest explicari, quanti Ministris, Capitulisque generalibus steterit; ut in proprio loco ad singulas Provincias dicemus. Constat siquidem eòdem sub titulo integram Brittanniæ Provinciam, necnon Custodias S. Nicolai in Lotharingia, & Sanctissimæ Trinitatis evictis difficultatibus immensis ab Observãtium Ministrorum obedientia, & unitate avulsas cæteris per Galliam Recollectis fuisse adjunctas, impetrando, ut eisdem per omnia, tùm in oneribus, tùm in honoribus conformari valerent. Hoc ipsum non sine maximis contentionibus, antiquas de hac materia Clem. VIII. constitutiones allegando, atque invocatâ Episcoporum, Regijque Parlamenti assistentiâ, è diversis Galliarum Provinciis intentaverant Custodiæ, quæ sub titulo Assumptionis Matris Dei, SS. Apostolorum Petri, & Pauli, S. Ioannis Baptistæ, & S. Martialis fuerant erectæ; quas tamen omnes Franciscus Maria Rhini Minister Generalis, dum in Galliis pro totius Ordinis reformatione laboraret, quoad Custodiæ titulum extinxit, atque Ministris Provincialibus de Observantia iterùm per omnia subjecit, ut suo loco dicemus.

Arch. Matrit. in Reg. Ord. & in Prov. Franc.

In Sardinia, cum nunquam Recollectio hujusmodi stabiliri potuerit, P. Franciscus à Soza Minister Generalis à S. Congregatione impetravit anno 1601. ut pro una vice tantùm Minister Provincialis ex Hispaniæ Recollectis posset deputari.

Arch. Aracœl. Reg. Vlt. t. 2. fol. 58.

deputari, inde confidens, introducendam fore tali via Recollectionem; quid autem reverâ factum sit in illa Provincia, dicemus.

Arch. Matrit. in Prov. Algarb.

57. In Lusitania cum Recollecti de Portugalliæ Provincia in propriam, & cum Discalceatis uniformem Provinciam fuerint evecti sub titulo S. Antonij, similiter & sub invocatione Matris Dei in Indiis Orientalibus, ut suo loco dicetur ex professo; etiam de Algarbiorum Provincia Recollecti dicere solent, quòd Infantis Henrici Cardinalis tempore fuerint & ipsi sub proprio regimine constituti; unde sæpiùs præsentando querelas, efficacius procurarunt, ut propriam sibi liceret habere Provinciam, quod ipsum pro eisdem ab Ildelphonso Salizanes Ministro Generali, Catharina Lusitana Angliæ Regina anno 1669. efficaciter, sed inutiliter supplicavit. Similiter & ab alia postulatione legimus fuisse repulsos, dum anno 1653. petierunt à S. Congregatione, ut secundùm antiqua illius Provinciæ statuta, non liceret Ministro Provinciali Fratres publicè ob delicta pœnitentiatos ad illorum Cœnobia de familia destinare: informante siquidem in contrarium Ordinis Procuratore, fuerunt ad generalia Ordinis Comitia remissi.

Arc. Ara-cœl. Cur. Vlt. t. 6. fol. 545.

Arch. Matrit. in Prov. Granatæ litt. E. & F.

58. In Granatensi Provincia sub Vrbano VIII. Pontifice gravissimè conquerebantur Recollecti, quòd contra Ordinis statuta specialiter ab Vrbano Pontifice confirmata, unum ex suis Diffinitorem non haberent, non obstante, quòd ex hujus defectu nulli censeantur omnes actus Diffinitorij; 2. quòd Philosophica, & Theologica studia ex antiquo penes se retinentes, juvenes suos absque spiritualis, & Recollectæ disciplinæ præjudicio poterant erudire, quos, jam ablatis sibi studiis, simul cum Observantibus dimittere cogebantur. 3. quòd Superiores sibi deligerent non ad Recollectionis profectum, sed ad eligentium intentum. 4. quòd Novitios, & Clericos sibi non darent, immò & petentes dissuaderent, discolos autem contra statuta maxima sua inquietudine ad se transmitterent. 5. quòd contra decreta Provinciæ infirmos suos in Cordubensi, & Granaten. valetudinariis non reciperent, unde peculiarem sibi locum emptis Cellis sibi construere fuerint coacti: aliaque permulta de libris, & sacris paramentis à Recollectis domibus aliò translatis, atque de Religiosis suis, etiam sub Recollectorum habitu extra Recollectionem ad quæcumque munia indifferenter transmissis, non sine grandi Recollectionis præjudicio, sese tolerare dolebant; quapropter de opportuno remedio apud Vrbanum Pontificem humiliter supplicantes, tria Brevia Apostolica hîc immediatè describenda impetrarunt, cōtra quæ in Cordubensibus hujus Provinciæ Comitiis præsentata, cum Minister Provincialis coram Generali gravissimè, atque abundantiùs opposuisset, & Generalis ipse conniveret, debitam executionem obtinere non potuerunt; Vnde graviùs excitati Recollecti diploma novum impetrarunt ab eodem Vrbano *Sacri Apostolatus &c.* die 31. januarij 1639. quo statuebatur, ut Recollectæ domus de Provincia Granatensi peculiarem in Provinciā Discalceatam, atque cum cæteris Discalceatis unitam, & per omnia conformatam erigi deberent. Hujusmodi de litteris ut audivit Fr. Petrus Laicus Matritensis (qui antea pro Discalceatorum separatione contra Generales Ordinis acriter adeo desudaverat) ut Merineri novi Generalis gratiam iniret, statim ipsum de singulis minutim certiorem reddere voluit, addens, sese pro illarum revocatione omnia possibilia, sed nulliter intentasse. Cùm verò P. Blasius Mugnana Recollectus contra illarum executionem gravissimè scripsisset, Generalemque supplicasset, omnia evanuerunt in nihilum: superest, ut trium supra allegatorum Brevium pro Recollectionis hujus defensione expeditorum tenorem exhibeam.

Loc. cit. & ex cop. imp. ap. Indic. Alvæ.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

59. CVm sicut accepimus, dilecti filij Fratres Ordinis Minorū S. Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum Provinciæ Granatensis in Regnis Hispaniarum, dum à Provincialibus non Recollectis, sed de Observantia dumtaxat gubernantur, diversa inconvenientia, sive incommoda experti sint; quoniam Provinciales prædicti Conventibus Recollectorum Guardianos præficiunt similiter de Observantia,

Bull. Rom. imp. Lugd. t. 5. bull. 116. Vrb. VIII.

tia, qui rigorosæ, exactæque regularis disciplinæ Observantiæ, sub cujus Regulis ipsi Recollecti vivunt, minùs assueti, modorumque, & cæremoniarum eorumdem Recollectorum nescij, multis relaxationibus, abusibusque ansam præbent, non sine Regulæ, & normæ vivendi arctioris eorumdem Recollectorum præjudicio. Præterea ijdem Fratres de Observantia Ordinis sui professores ad eosdem Fratres Recollectos facilè mittere consueverint, qui quidẽ Fratres de Observantia ad eosdem Recollectos, ut præfertur, missi ad pristinum eorum vitæ institutum sæpè sæpiùs redire volunt non sine scandalo, & eorumdem Recollectorum perturbatione.

§. 1. Nos fœlici eorumdem Recollectorum regimini, & gubernio, eorumque quieti, quantùm cum Domino possumus, consulere, illosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. Quòd de cætero nullus in Guardianum, Diffinitorem, nec Magistrum Novitiorum in Conventibus eorumdem Fratrum Recollectorum deputari, eligi, seu aliàs assumi, aut constitui possit; quin priùs habitum per eosdem Recollectos gestari solitum susceperit, & inter eosdem Recollectos per sexennium ad minus vixerit, juxta eorumdem Recollectorum constitutiones, quas in hac parte ex certa scientia nostra, quò autem ad reliqua illarum capitula, dummodo sint in usu, & non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus compræhensa, sacrisque Canonibus, & Concilij Tridentini decretis, ac Constitutionibus Apostolicis, regularibusque eorumdem Recollectorum institutis non adversentur, approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos, tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§. 2. Insuper quòd etiam de cætero Fratres de Observantia prædicti ad Recollectos hujusmodi transire non possint absque eorumdem Recollectorum, seu majoris partis ejus Conventus assensu, ad quem transire quilibet voluerit, quòdque ij ex Observantibus prædictis, qui ultra tres vices transitum hujusmodi fecerint, inter eosdem Recollectos ampliùs admitti nullo modo valeant, Apostolica authoritate earumdem tenore præsentium pariter statuimus, & ordinamus.

§. 3. Mandantes propterea in virtute S. Obedientiæ omnibus, & singulis dicti Ordinis Superioribus, quocumque nomine nuncupatis, sub privationis officiorum, ac excommunicationis, aliisque censuris, & pœnis Ecclesiasticis ipso facto incurrendis, ne constitutiones, ordinationes, & statuta eorumdem Fratrum Recollectorum quovis prætextu alterare, mutare, seu abrogare audeant, vel præsumant; ac decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari: sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter; vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non Obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ordinis, & Provinciæ hujusmodi etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis &c. Volumus autem &c. Dat. in Arce Gandulphi Albanensis Diæcesis, sub annulo Piscatoris die 25. Octobris 1636 Pontif. nostri anno 14.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam

60. Conservationi, & manutentioni Bibliothecarum singularum Domorum, necnon paramentorum, & ornamentorum illarum Ecclesiarum Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum Provinciæ Granatensis, quantùm cum Domino possumus, benignè consulere, ipsarumque Domorum Guardianos, & Fratres specialibus favoribus, & gratiis &c. Ibid. Vrb. VIII. bull. 235.

§. 1. Ne de cætero quiquam quavis authoritate fungentes, libros, quinterna, folia, sive impressa, sive manuscripta Bibliothecis, aut paramenta, aut ornamenta quæcumque Ecclesiis hujusmdi per quoscum

quoſcumque Chriſti fideles hactenus quomodolibet donata, & aſſignata, ſeu impoſterum forſan donanda,& aſſignanda ex Bibliothecis, & Eccleſiis hujuſmodi reſpectivè extrahere, ſeù quibuſvis aliis Eccleſiis, Monaſteriis,locis piis, aut perſonis commodare, ſive ut extrahantur, ſeu commodentur permittere, quovis prætextu, aut quæſito colore, causâ, ingenio, ratione, vel occaſione audeant, ſeu præſumant, ſub excommunicationis, ac privationis vocis activæ, & paſſivæ pœnis per contrafacientes incurrendis, Apoſtolica authoritate tenore præſentium interdicimus, & prohibemus.

§. 2. Non obſtantibus Conſtitutionibus &c.

§. 3. Volumus autem, quòd præſentis prohibitionis copia in Valvis ſingularum Bibliothecarum,& Eccleſiarum hujuſmodi reſpectivè, aut aliquibus altis perſpicuis locis, unde ab omnibus cerni poſſit, coninuò affixa remaneat.

§. 4. Quòdque præſentium tranſumptis etiam impreſſis &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 13.Octobr.1637 Pontif.noſtri an. 15.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid.Vrb. VIII. bull. 256.

61. CVm ſicut dilecti Filij Fratres Ordinis Monorum S. Franciſci Recollectorum nuncupatorum Provinciæ Granatenſis Nobis nuper exponi fecerunt, temporis progreſſu compertum ſit, quòd quando Religioſus aliquis Ordinis, & Provinciæ hujuſmodi à perfecta ſuæ Regulæ Obſervantia declinavit, exinde aliis Fratribus pertubationes non ſine maximo eorundem præjudicio proveniant, cupiantque propterea pro majori divini cultus incremento inconvenientibus hujuſmodi opportunum aliquod remedium adhiberi.

§. 1. His dictorum exponentium votis in præmiſſis, quantùm cum Domino poſſumus, annuere, ipſoſque ſpecialibus favoribus &c.

§. 2. Volumus, & Apoſtolica authoritate tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, ut tunc, & eo caſu poſſint Diffinitor, & quatuor Guardiani dictorum Fratrum Recollectorum ſe ſe congregare, ſique apud Miniſtrum Provincialem Fratrum Minorum eorumdem inſtiterint pro amotione alicujus ex Recollectis Religioſi, & transmiſſione ad Fratres de Obſervantia nuncupatos, dictus Miniſter Provincialis teneatur, eumdem Fratrem ex Recollectis removere, illumque inter dictos Fratres de Obſervantia recipi facere, liberè, & abſolutè, & abſque ulla prorſus mora, & tergiverſatione.

§. 3. Decernentes præſentes litteras &c.

§. 4. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Ordinis, & Provinciæ prædictorum etiam juramento,confirmatione Apoſtolica, vel alia &c.

§. 5. Volumus autem, quòd præſentium &c. Datum Romæ ad S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 16. Octobris 1637. Pontificatus noſtri anno 15.

CAPVT IV.

Vita Recollectorum in Ordine Seraphico

62. VT longiùs à ſæculo ſemoti, excellentiori paupertate, rigidiori pœnitentia, majori carnis maceratione, Orationi, & divinis Officiis poſſent incumbere; & altiore cordis puritate, animæ quiete, & ſpiritus fervore Altiſſimo famulari à majoribus, & amplioribus Obſervantium, ad anguſta, & ſolitaria loca ſeceſſerunt, ſub propriis legibus majori ſanctitate victuri.

Chron. Ord.ad Cap. Gen. 66. de Recoll.& Reges.Ult. Arch.Aracœl.t.4. f.44.ad 54

63. In primis à duodecimo numero deficere, nec vegiſimum poſſunt excedere Fratres habitantes in ſingulis eorum Conventibus, qui tres ad minus in unaquaque Provincia eis aſſignari debeant: nullus ibi per Provincialem detineri poteſt invitus; nullus à Guardiano, & Diſcrectis repulſus; nullus qui publicam à Superioribus,gravemque pœnitentiam exceperit; nullus inGuardianű præfici, quin biennio ſaltem integro inter eos laudabiliter vixerit,pręter hos(licèt omnes Hoſpitij, & charitatis titulo excipiant) nemo etiam de Obſervantibus, nullus

nullus sæcularis potest ibi detineri, vel immorari, etiam Ministro jubente, etiam in Ministri societate, etiam recreationis titulo, vel alia quacumque de causa. Novitij possunt inter eos à Ministro ad habitum Religionis, & educationem, & professionem admitti.

63. Ministrorum Visitationes, & in eis stabilita decreta ad vitæ Reformatæ perfectionem, à Guardiano, & Discretis suis debent registrari, & subscribi in publico Conventus Libro, & bis saltem in singulis annis publicè legi.

64. Paupertatem præ cæteris ad ultimum perfectionis profitentur, hanc in suis Tuguriis, potiùs quàm Conventibus, hanc in habitibus ad usum necessariis, hanc in sacra, & prophana supellectile volunt elucescere, pecuniæ quamcumq; contractionem, vel receptionem omninò execrantur.

65. A sæculi consortio prorsus alieni, sæcularium familiaritatem excludunt, ne cordis puritas, aut orationis assiduitas, aut alia spiritualia exercitia diminuantur: Missas majori, quàm sit possibile, devotione celebrant, eas nulli omninò obligatas in particulari esse volunt, pecuniam maximè, nec aliam pro eis celebrandis eleemosynam recipientes, pro Benefactoribus applicant in communi, Capitulo Generali eorum omnia sacrificia ad eam intentionem applicante, quam habuit Christus pro nobis in Cruce pendens: quod tanto rigore statutum est, ut nec cuiquam ex suis, nec etiam Hospiti ad eos divertēti cōcedere possit Guardinus, ut unam pro suis necessitatibus Missam liceat applicare: pro insignibus tamen Benefactoribus (si in speciali rogetur) potest Guardianus aliquas offerre, eo in primis salvo, ut nullam cujusvis generis, vel mercedem, vel eleemosynam acceptet. Pro suis itidem Fratribus, qui in Domino moriuntur, præter cætera pietatis officia, quinque pro singulis à quolibet Sacerdote Missæ applicantur, reliquas, ut dixi, ad Christi in Cruce intentionem, ad Benefactorum subsidium, Capitulo Generali applicante, celebrare consueverunt.

66. Officium divinum alta voce, magna gravitate, tota majestate, gravi interpuncto, exclusis notis Gregorianis decantant: duabus horis cum dimidia in singulos dies orationi mentali indispensabiliter vacant in communi; cæteris ad manualia opera, vel alia pietatis exercitia, ad præscriptum Superioris incumbunt. Silentium omnino in Refectorio est perpetuum, & quasi semper in cæteris Conventus officinis, & locis publicis, ad Sæculares præsertim nulla fit dispensatio.

67. Habitus in Officina communi, sed pauperes omninò, asperos, & viles, & repetiatos, & uniformes, solo pallio observantium more ad genua protenso conservant, unico interim ad proprios usus singulis concesso: Calepodiis utuntur, dum ad alia Cœnobia divertunt, pedibus in reliquo ad terram nudis, rigidiores sunt in angustia victus, & in omnibus vitæ macerationibus: ad integram horam per diem ad laborem manualem in communi applicantur; à negotiis Sæcularibus prorsus semoti, ter in quaque hebdomada ad publicam culparum confessionem more Reformatorum convocantur; Quotidie (Festis diebus exceptis) aut saltem ter in hebdomada sese in communi flagellant, jejunia præter ea, quæ sunt ab Ecclesia, & à Regula præscripta, alia plurima magno rigore observant, cæteras carnis mortificationes, vel à privato Superioris consensu, vel Deo inspirante perficiunt.

68. Pro quotidianis necessitatibus; ne ex una parte Fratribus aliquid deesse cōtingat, nec ex altera periculum paupertati imminere; Superioris est suorum necessitates cum prudentia Benefactoribus exponere in specie propria nominatas, & quæstuarios Fratres (nunquam tamen ad superflua) ad eleemosynam emendicandam, semper exceptâ pecuniâ, dimittere. Granum, & vinum congregare in futurum, nisi ex probata necessitate, & de Ministri Provincialis, Guardiani, & Discretorum Conventus publico in scriptis assensu, omnino non licet.

69. Hujusmodi pro Recollectis statuta collegit primò, & publicavit Franciscus Quiñonius Generalis, mira suavitate, at prudentia compilata, quæ deinde iterum per Gonzagam, & per alios successivè Generales publicata fuerunt. Tandem Constitutiones præfatas pro Recollectorum sancta manutentione diversis in locis, diversisque temporibus ampliatas anno 1621. in unum collectas compilavit

lavit, atque perfecit Benignus Minister Generalis, & per universas in Hispanijs, & Indiis, & ubique Terrarum Recollectiones observari mandavit: in reliquis ad generalia Ordinis statuta, quatenus recollectæ vitæ non contrariantur, voluit eos per omnia gubernari.

Arch. Matrit. in Bull. Ord.

70. Patres Recollecti nullo modo curam Monialium possunt habere, sed eas ad viciniorem Provinciam remittere debent per statuta Generalia sub B. Pio V. ab eo confirmata anno 1571. sub Christophoro à Capite Fontium Ministro Generali.

Ex Arch. Matrit. ex Armar. S. Antonij Charta litt. B.

71. In Capitulo Generali Toletano 1645. præsentata fuit supplicatio pro Recollectis, ut secundùm Bullas Papales Diffinitor Recollectus sibi assignaretur: Quòd Fratres Recollecti à domibus Recollectis non extrahantur, nec sine consensu sui Diffinitoris negotia Recollectorum pertractentur, & quòd studia habeant in suis Recollectionibus, ne Iuvenes extra Recollectos subitò causâ studiorum educti, qui inter Recollectos habitum assumpserint, subitò fluant in dissolutionem.

72. Latè patet ex prædictis, quomodo Recollecti cum Observantibus unum Corpus efficiant, à quibus in essentialibus nullo modo discordant, nec in Capite, nec in Membris, eodem sub Generali, eodem sub Provinciali constituti, & ad eandem Regulæ Seraphicæ observationem obligati: patet tamen, áliquo modo ab Observantibus differre, tum per Conventus ab illis omninò separatos, tum per Diffinitorem aliquo modo Superiorem sibi constitutum, tum per arctatam aliqualiter circa eorum regimen Ministri Provincialis authoritatem; tum specialiùs per propria statuta ab Observantium statutis, ut vidimus, quoquomodo differentia, vel sibi propria.

73. Ex hac differentia in quadam Provincia Observantiæ vacavit locus unus in Diffinitorio per mortem Diffinitoris ex Observantia, subrogatio debebatur per statuta Patri digniori, qui tunc non ingrederetur Diffinitorium Provinciæ; contigit autem, Patrem hujusmodi digniorem fuisse Recollectum, & consultato desuper Rever. Generali Salizanes anno 1668. ipsius ex mandato desuper congregati Patres Consultores Reverendiss. P. Fr. Andræas de Guadalupe Commissarius Generalis Indiarum à R. P. F. Antonio à Rivera Provincialis Castellæ, & alij quinque gravissimi Patres unanimiter responderunt, hujusmodi subrogationem vacantis Diffinitoris Observantiæ digniori Provinciæ Patri non Recollecto, sed de Observantia deberi; huic se conformavit sua Reverendiss. Paternitas mandans, Observantem substitui, eo quòd ex præfata differentia, & ex propriis Recollectorum statutis unicus tantum Diffinitor Recollectis debeatur.

Arch. Matrit. in Reg. Ord. n. 23. lit. E.

CAPVT V.

Honores Recollectorum Primarij.

74. NEc paucos, nec ignobiles hæc Sancta Recollectio produxit Heroës: magno in primis Francisco Ximenio gloriatur, qui ad S. Mariæ de Castagneto in Recollectione Castellana post maximos vitæ sæcularis honores, sub B. Didaci Lombreras disciplina sanctissimè institutus, dum actualiter in Saliceti severiore Recollectione ad sacræ solitudinis spiritualia exercitia secessisset, à Catholica Regina Isabella evocatus, ut suas sacras exciperet Confessiones, iterumque reluctans deputatus; dehinc post irritum Reginæ rogatum, expresso Pontificis præcepto ad Thiaram Toletanam promotus, indè Sacrâ Purpurâ decoratus est, semel, & iterum Catholicæ totius Monarchiæ supremus Moderator rexit habenas; quibus in gradibus ad miraculum edidit & prudentiæ, & fortitudinis, & zeli, & fidelitatis, & sanctitatis exempla, de quibus suo loco dicemus; unde & jam de ipso in Apotheosim referendo seriò tractatur.

Vuad. t. 7. per totum.

75. Didacum jam præfatum de Lombreras, Didacum de Villalhon, Bernardum de Arevalo sui sæculi oraculum apud Mortales, Ioannem Calaguritanum, & alios plurimos genuit doctrinæ, & prædicationis efficaciâ, & sanctitatis titulo conspicuos.

76. Ioannes de Zumaraga inter cæteros præteriri silentio non debet, qui sanctissimæ Conceptionis de Scala Dei de Abrojo sancta in Recollectione educatus, inde ad Americam dimissus, primus ibi Mexicanorum Episcopus, & deinde Archiepiscopus (ex obedientiæ præcepto

Chron. Gonz. par. 4.

cepto addictus) consecratus, pauperum verus, & Indorum Pater, quantùm ibi verbo, & exemplo profecerit, quanta sanctitate refulserit, alibi dicetur; quo cum plurimi itidem Beati Recollecti ad Indicam Messem abierunt.

Chron. Dazæ par. 4.

77. Franciscus Solanus sæculi istius Iubar nitidissimum in Recollecto Montiliæ Conventu habitu, & professione solemni donatus, semper inter Recollectos conversatus, Recollectionem in Peruanis Provinciis erecturus accessit, ubi Gêtium Apostolus innumeras Christo animas lucrifecit: an verò prædicationis efficaciâ, an doctrinæ excellentiâ, an miraculorum supra fidem prodigiis, an sanctitatis eminentiâ illustrior fuerit, incertum est: jam inter Beatos solemni pompa descriptum, brevi ultimos habiturum honores eum fore, non dubitamus.

Chron. Barezji part. 4.

78. Salvator ab Horta ex Recollectione Tortosana ad Hortanam translatus, ex diuturno hujus loci incolatu cognomen sortitus est, Taumaturgus non solum illius, sed nostri etiam ęvi est incessantibus prodigiis: de cujus canonizatione agitur efficaciter.

79. Angelus de Paz, & Cęsar Pergamus Albensis ex Pedemontio, non solùm inter Recollectos inhabitarunt, sed etiam Recollectas Domos trium Provinciarum in unam Reformatam Provinciam erigendas procurarunt, pro quo labores, & pericula, & persecutiones innumeras sustulerunt, & tandem Reformationis tenacissimi ad S. Petri in Monte Aureo Romæ sanctissimè obierunt in Domino.

Chronol. Barez. par. 4.

80. Cùm istis erat B. Nicolaus Factor S. Ludovici Beltrandi Dominicani amicus indivisus, à quo præter cetera virtutum, & insignium miraculorum maxima argumenta, sanctitatis Nicolai solemnem habemus attestationem: Ipse suorum desolationem, ut vidit in Provincia Tarraconensi, ad Capuccinos transvolavit, verùm ibi spe sua frustratus, ad suos regressus, miraculis conspicuus migravit ad Dominum. De cæteris agemus in propriis locis.

Chron. Barez. par. 4.

81. In Capitulo Generali Assisiensi anno 1547. sub Paulo III. electus est in Ministrum Generalem Fr. Andræas Insulanus Recollectorum Algarbiorum ad mortem usque Zelantissimus Alumnus.

Chron. Seraph. & Chron. Provin. Algarb.

LIBER

LIBER IX.

De Patribus Conventualibus.

1. DE gloriosa Patrum Capuccinorum Reformatione post cæteras hîc immediatè videbatur agendum, utpotè qui cum cæteris Regulam Minorum sine ullo relaxativo privilegio, licèt non sub ea, quâ Patres Strictioris Observantiæ rigoris obligatione, observare gloriantur. Quoniam verò ab Observantibus primò digressi, ad Conventuales transierunt illorum primi Fundatores antequam Bullam suæ Congregationis erectiuvam impetrarent, atque sub Conventualibus diu permanserunt; idcirco de istis omninò præmittendum esse tractatum, non immeritò judicavi.

CAPVT I.

De prima Conventualium nominis inter Franciscanos introductione.

2. DE nobilissima Seraphici Gregis portione, de Patribus Conventualibus acturi, ut methodicè, sublatisque amphybologicis æquivocationibus, tota claritate, illæsaq; religiosa charitate disseramus; de nomine primùm, dehinc de re Conventualitatis inter Minoritas introductæ antè omnia videtur agendum; ut appareat, quòd jam sub Conventualium titulo Franciscanos illos debeamus intelligere, qui Seraphicam Fratrum Minorum Regulam, non ad litteræ rigorem, sed ad dispensationes, & privilegia Apostolica mitigatam observare profitentur. A nomine igitur velut à notiori ut sumamus exordium; Titulum istum *Conventualium* à S. Francisco non fuisse inductum, nemini non est inconfesso; quippequi Ordinem suum ab Evangelica doctrina *Ordinem Minorum* absque omni superaddito voluit nominatũ, ut patet in ejus Regula, in Approbatione Apostolica, necnon in Pontificiis declarationibus, ubi hoc uno nomine semper exprimitur, *Regula, & Vita Fratrum Minorum hæc est*, qua unica gloriosa nuncupatione, nulla unquam additione somniata, semper gloriatus est, quamdiù indivisus stetit Ordo Minorum. Immò nec P. Franchinus Patrum Conventualium Procurator Generalis in Curia, dum in secundo suo Opusculo suorum antiquitatem nullâ diligentiâ non procurat evehere etiam per fundamenta non subsistentia, hoc tamen nunquam ausus est vel indicare, quòd Titulus *Conventualitatis* fuerit à S. Patriarcha suis assignatus.

3. Sicut autem hujusmodi Conventualium Fratrum agnomen nullo modo possumus Ordini Minorum affirmare coævum, ita non reprobare non debemus illorum opinionem, qui ipsum sub Leone X. anno 1517. natum in Ordine præfato dixerunt; si tamen ita in rigore sint intelligendi: altiùs ergo hujusce nomenclaturæ originem investigando, quadruplici sensu comperio Conventualitatis titulum in Religione Franciscana usurpatum; primò quatenus Ecclesiis nostris, non verò Religioni eidem fuit ex concessione Innocentij IV. Pontificis affixus; secũdò quatenus Religiosos singillatim in uno Conventu *de Familia*, ut dicunt, seu in Tabula capitulari pro illo anno deputatos, ab hospitibus, & advenis, qui non sunt ita ibidem eo modo assignati distinguit; quo sensu in Constitutionibus Benedictinis, seu Gerardi Oddonis anno 1336. Fratres Conventuales, id est de Familia collocati, à non Conventualibus, seu ab exteris, & hospitibus secernuntur, ita ut Conventuales; exclusis non Conventualibus, id est hospitibus, jus suffragandi habeant in electione Guardiani, cæterisque publicis ejus Monasterij tractatibus,

tibus, Hoc etiam sensu dicit Aluarus Pelagius lib. de PlanctuEcclesię de seipso loquens. *Cum essem Romæ Conventualis ad Aram-cœli vidi hypocritam illum decimantem mentam*; id est cum Romæ in Aracœlitano Conventu non obiter, sed de Familia viverem assignatus, cognovi Petrum Corbarium &c. quæ expressio facit optimè ad ipsius intentum, ut firmiori posset authoritate Corbarij mores exscribere; non ut se de Conventualibus agnoscendum exhiberet, qui à scientiarum acumine, à perfectissima Regulæ Observantia, à persecutionibus plurimis, quas pro Regulæ puritate toleraverat, erat in Apostolica Curia notissimus. Tertio ex ijsdem Benedictinis, seu Gerardi Oddonis, atque Farineriis ex Constitutionibus, seu S. Bonaventuræ, loca Conventualia dicuntur, in quibus justo, taxatoq; numero incolarum Ecclesiastica, & Regularia munia debitè possunt exerceri, quæ hodie Conventus Formales nuncupare solemus; loca verò non Conventualia dicebantur, (quæ hodiè Hospitia, seu Loca simpliciter, non Conventus appellamus) in quibus ob taxatam incolarum paucitatem Regularia exercitia debitè compleri non possunt; Tribus his ex acceptionibus Religionem ipsam Minorum, Conventualitatis Titulo non fuisse donatam, inde vel maximè patet, quòd nec in Chronicis, nec in Annalibus Ord. aliisve monumentis nusquam legatur in duobus primis suis sæculis, & ultra intitulata Religio Fratrum Minorum Conventualium, quamvis per allegata statuta loca Conventualia, à non Conventualibus, id est formalia, vel majora, à non formalibus, & minoribus Fratres loci Conventuales idest assignati de Familia; & ad eligendum, seu suffragandum admissi à non sic Conventualibus, seu hospitibus distinguerentur; Religionem verò Conventualium nullibi legimus, quod certè maximum est; quòd novitatis adeo considerabilis de titulo supra Titulum à S. Patriarcha impositum adjungendo nulla reperiatur memoria, dum de minimis aliis novitatibus Ordinis, & successibus omninò non siletur: Adde quòd nulla vel necessitas, vel apparentia fuerit, hoc additamentum expetendi, quamdiù Ordo stetit indivisus; à quo enim alio Ordine Minorum discerneretur Ordo Minorum Conventualium, dum unicus fuit, & indivisus? nisi fortè dicas cum S. Patris injuria, Nomen Minorum ab ipso S. Francisco appositum jam Fratribus tædio factum in nomen Conventualium fuisse mutatum, de quo nullibi apparet indicium. Quin & ipsi libertatis sectatores dum sub Gregorio IX. sub Innoc. IV. (utque cæteros omittam) sub Clem. V. in Concilio Viennensi, contra puriores Regulæ zelatores gravissimè altercarentur, sicut isti Fratrum Spiritualium titulo gloriabantur, ita illi nomen Conventualium ad differentiam assumere non neglexissent, si hoc nomen extisset in Ordine, quod tamen nullibi apparet. Longè fortiùs urgeri posset Conventualium agnominis antiquitas ex Bulla Innoc. IV. per quam indulsit, Religione supplicante, ut Ecclesiæ nostræ Conventualitatis titulo possent insigniri; inferendo namque (ut & aliqui solent) ex concessa Ecclesiarum Conventualitate factum esse, & Ordinem ipsum Conventualem; ut & innuere videtur Cherubinus in ejus bullæ Rubrica, sive Summario dicēs, eam bullā esse pro Minoribus Conventualibus; Vt autem clariùs elucescat, nihil tale haberi ex Bulla, ipsam primò per extensum exscribo.

Alu. Pelag. lib. de Plā. ctu Eccl.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Generali, ac Provincialibus Ministris, ac alijs Fratribus Ordinis Minorum salutem, & Apostolic. benedictionem.

4. CVm tanquam veri, & fideles Christi Ministri elegeritis vobis in Domo Domini mansiones, dignum esse credimus, ut habitacula vestra inter alias honorabiles Congregationes Fidelium statuamus.

§. 1. Hinc est igitur, quòd vestris supplicationibus inclinati, præsentium authoritate decernimus, ut Ecclesiæ vestræ omnes, ubi Conventus existunt, Conventuales vocentur.

§. 2. Vobis nihilominùs licentiam concedentes, ut in ipsis Ecclesiis ad opus Fratrum, & familiæ vestræ habere liberè cæmeteria valeatis. Nulli ergo &c. Dat. Lugduni Nonis Apřil. Pontif. nostri anno 7.

5. Quid evidentiùs desiderari potest ex

ex ipso Bullæ contextu, ubi non Conventus, vel Ordo propter Ecclesias, sed Ecclesiæ propter Conventus habent ab indulto Apostolico, ut Conventuales vocentur? ut scilicet non generaliter universa Ordinis Oratoria, sed ibi tantùm, ubi ob justum Incolarum numerum Ecclesiastica officia debitè celebrari possunt, dicuntur Ecclesiæ Conventuales; non verò in Eremitoriis, ubi non erant Conventus formales, nec Fratrum numerus ad Ecclesiastica munia necessarius: Ratio autem disparitatis est, & quidem gravissima. Cum enim plurimis in locis Minoritæ per diversa gravamina, quæ recitantur *in tit de excessib. Prælatorum c. nimis iniqua* vexarentur ab Ecclesiarum Prælatis; præsertim verò quòd S. Eucharistiam in suis Ecclesiis conservare, Fratres defunctos ibidem tumulare, Campanam habere, aliaque hujusmodi sibi necessaria exercere non possent; quasi verò ipsorum Ecclesiæ loca essent privata, nec Episcopi authoritate constituta; cum è contra Ecclesiæ Collegiatæ, seù Conventuales his, aliisque plurimis privilegiis gauderent à jure; meritò pijssimus Pontifex supplicanti Religioni concessit, ut Ecclesię nostrę (non tamē omnes, sed tantùm in Conventibus formalibus, ubi per sufficientem incolentiū numerū munia Ecclesiastica ritè possēt exerceri) per hujus nominis *Conventuales* adjectionem hujusmodi privilegiis insigniri, & gaudere deberent: eandem quippè esse quoad hoc Ecclesiam *Collegiatam*, *&* *Conventualem* constat *ex c. nobis fuit de jure Patronatus*; ubi glossa; *Conventualis*, inquit, *Ecclesia dicitur, ex quo duo, vel tres in collegio sunt.* Ecce causa gravissima, cur Ecclesię nostræ, in quibus Fratres solemniter ad divina congregari solerent, (quod in Eremitoriis non crederem; saltem sub obligatione fuisse constitutum) tali Conventualitatis Titulo fuerint insignitæ; causa verò nulla subest, cur Ordini adhuc indiviso novum hoc adinuentum supra Titulum ejus proprium, à S. Fundatore, item in Regula, & in Confirmationibus, cæterisque litteris Apostolicis usu inviolato appositum, mordicusque conservatum, debuerit superaddi; urì reverâ post Ordinis divisionem novo adinvento illi dicti sunt Conventuales, qui Regulam Minorum non ad litteræ rigorem, sed ad privilegia Apostolica mitigatam profitentur, ad Observantium destinctionem, qui sine ulla variatione Regulam ipsam à S. Institutore acceptam litteraliter observare, & conservare voluerunt: Ratio autem est anima legis, & optima interpretatio legum. Quòd si fortè jam aliqui legantur, qui *Fratres Minores Conventuales*, vel *Ordinem Minorum Conventualium* nominent, ut antiquum in Ordine ipso; eos vel Ordinis historias non legisse, & aliorum ex ore loquutos esse dicemus, qui habuerint interesse in causa; vel communiter in casu tunc non dipensata, non verò in rigore esse intelligendos. Quòd si tandem facere velimus vim in verbis, itaut per Innocentianam concessionem, vel per allegata Farineria, & Benedictina statuta nomen Conventualitatis ad Ordinem ipsum dicatur fuisse traductum, jam nulli Minoritici Corporis parti favere præ aliis convincitur, cum jam, & Observantes, Capuccini, & Conventuales ex æquo Ecclesias habeamus Conventuales; loca Conventualia, seu formalia à non formalib⁹ seu nō Conventualib⁹, seu Hospitiis; FF. etiam Conventuales, id est de Familia collocatos alicubi à non Conventualibus, sive hospitibus uniformiter distinctos; unde omnes dici possemus Fratres Minores Conventuales; & ita nihil ad propositum pro modernis Patribus Conventualibus, prout partem ab Observantibus, & Capuccinis condistinctam in Ordine Minorum constituunt. At de his omnibus longè fusiùs in lib. 6. c. 16. De Antiquioritate Franciscana Observantium in Ordine Franciscano.

6. Quarto itaque modo per superadditum Conventualitatis agnomen partem illam Ordinis Franciscani designari non dubitamus, in qua non ad Regulæ rigores, sed ad Apostolica privilegia, & dispensationes jam vivere profitentur; unde Fratres *Minores Conventuales* apud doctos, & indoctos, apud Principes, & populos, apud etiam Sedem, & Curiam Apostolicam illi, nemine opponente, intelliguntur, qui sub nova professionis forma Regulam Minorum mitigatam observant. Hujus supradditi agnominis primam originem, cum nec à S. Francisco, nec à Regula Minorum, nec à Chronicis, vel Analibus, aut monumentis Ordinis in Ordine indiviso reperiamus; ipsam

sam ex litteris Apostolicis, ex Annalista, & aliis sic indubitanter astruimus. Etiãsi primo in Ordinis sæculo, & secundo aliqui ad evitandos irrepentes abusus, ac relaxationis pericula separatim ab Ordinis Communitate vitam eligerent, cum tamen nulla esset adhuc super Regulam dispensatio, nusquam auditum est nomen Conventualium, nec etiam in gravissima illa Controversia sub Clem. V. ubi zelatores præcipui *Spirituales* dicebantur, nusquam alteratum nomen à S. Patriarcha suis Filiis appositum; semper *Fratres Minores* dicebantur, ad summum addendo aliquando *de Ordinis Communitate* ad Spiritualium differentiam, qui separari ab ipsa Communitate volebant. Dum verò per Martinum V. anno 1430. prima omninò dispensationis forma apparuit in Ordine ad sincerandas Fratrum Conscientias, tunc etiam primò Fratres illos, qui prvilegia hujusmodi dispensativa recipiebant, Claustralium nomine jam ab anno 1428. per ipsum Martinum V. in bulla, *Super Gregem Dominicum, &c.* appellatos, Eugenius IV. omnium primus in &c. Vvad. t. 5. in regest. bull. 190. Martin. V. & bull. 2. & 241. Eugen. IV. in bulla item *Super Gregem Dominicum &c. Datum Romæ* 1431. *Kal. Octobr. anno* 1. & iterum eadem distinctionis ex causa in litteris suis, *Exigit devotionis nostræ fervor &c. Dat Romæ* 1444. *oct. Idus Ianuarij*, il os ita privilegiatos, *Conventuales* appellavit, quod agnomen eis ex tunc semper inhæsit, qui Regulam Minorum sub dipensatione mitigatam profiteri voluerunt; eisque adhuc in præsenti, nullo contradicente, adhæret. Sicut autem haud omnes, & singuli post Martinum V. in Ordinis Communitate viventes privilegia illa Regulæ dispẽsativa, licèt generaliter indulta, & à Martini V. successoribus confirmata, & ampliata receperunt; quoniam præter Fratrum singularium multitudinem cum libertatis amatoribus permixtè viventium, etiam integræ Clarenorum, Coletanorum, Amadæorum, & Guadalupensium Congregationes ab omni dispensatione graviùs abhorrentes, in Ordinis Communitate sub Ministro Generali vivebant; ita & nomen Conventualium ab illo tempore non fuit sub obligatione appositum, immò sæpiùs de Ordinis Communitate dicebantur, nec interim Ordinis præeminentiam amiserunt, cum, & Obsevantes numero adhuc excederent, & privilegia non essent universo in Corpore usu recepta: Tandem verò Iulius II. Pontifex per varias Congregatiunculas ex Ordine Minorum eliminare desiderans, in bulla sua *Decet Romanum Pontificem &c. Datum Romæ die* 18. *Febr.* 1510. Vvad. t. 8. 1510. per quam suam aliam priorem de anno 1506. confirmavit, rigosè præcepit, *ut de cætero perpetuis futuris temporibus in ipso Ordine Fratrum Minorum duæ tantùm denominationes existant, Claustralium, sive Conventualium, & de Familia, sive Observantium* Longè verò fœliciùs sub Leone X. anno 1517. universam hãc causam compositam fuisse legimus, dum enim ad Imperatoris, Regum &c. Orbis Christiani repetitas instantias Papa ipse universum Ordinem Minorum in antiqua Regulæ puritate prorsus unire percuperet; Patres privilegiatos (quos semper ad aliorum distinctionem *Conventuales* appellat) frustra rogavit, ut rejectis quibuscumque privilegiis præfatæ unioni vellent adhærere, at privilegia sua præferentes extra Corpus Ministro Generali totius Ordinis subjectum, extra item Ministri Generalis ejusdem electionem actos, novâ regiminis formâ sub Magistro Generali constitutos, Conventuales appellavit omnes, & singulos, qui ad Apostolicas dispensationes vivere maluissent; quo jam sensu, conitnuatione nunquã interrupta in litteris Apostolicis, in Curia Pontificia, & apud omnes indubium est, Conventuales nuncupari. Ecce qui sub Fratrum Minorum Conventualium nomine intelligantur; ecce quando, & quomodò nomen Conventualitatis in Religione Seraphica fuerit adjunctum, ex bullis Apostolicis indubitabili firmitate declaratum.

CAPVT II.

De legitima, & reali privilegiorum inductione, & Conventualitatis exinde origine.

7. SVppositâ nominis intelligentiâ, nempè quòd per Fratres Minores Conventuales apud Sedem Apostolicam, apud

apud sacras Emin. Cardinalium Congregationes, apud Reges, & Populos illi intelligantur, qui Regulam Minorum non ad litteræ rigorem, ut instituta fuit, sed ad dispensativa Sedis Apostolicæ privilegia profitentur, indubium remanet, ipsos tunc in Ordine Minorum vigere cœpisse, quando privilegia illa firmiter, & legitimè fuerunt introducta: Voluntarias itaque, ac usurpatas ut omittam relaxationes, quæ in exemplum adduci non debent (quæ enim illigitimè fiunt, pro non factis haberi debent) de quibus t. 1. lib. 5. ad plenum tractavimus, ad primam, & legitimam Regulæ Dispensationem, per quam singulariter in facto pecuniarum, & possessionum fuit authoritate Pontificia dispensatum, nobis est recurrendum.

8. Non ignoro Innoc. IV. Pontificem cùm controversijs Elianos inter, & Spirituales sancta intentione finem imponere cuperet, edidisse super Regulam Minorum suam Apostolicam declarationem, *Ordinem vestrum &c.* anno sui Pontif. 3. per quam in facto recurrendi ad Amicos spirituales pro pecunia in Fratrum necessitatibus expendenda nonnihil largius indulsisse comprobatur; at de recipienda per Fratres ipsos pecunia, vel de possessionibus, aut aliis proprietatibus in Ordine retinendis, nec verbum habet, aut apparentiam; & tamen, quia in præfato ad Amicos spirituales recursu aliqualiter relaxativa videbatur illa declaratio Innocentiana, eam primùm in Metensi, deinde in Narbonensi Capitulo Religio integra cum S. Bonaventura Generali Ministro, annuente Alexandro IV. voluit antiquari.

9. Quod de Clemente IV. à nonnullis allegatur, ipsum videlicet datis litteris *Obtentu divini Nominis* &c. 2. Idus febr. anno 1. Prædicatorum, & Minorum Religionibus indulsisse, ut in bonis, & hæreditatibus Parentum, ac si essent in sæculo, possent ab intestato succedere, omninò subsistere non credam, nisi clariùs ostendatur, quàm quæ in contrariũ adducũtur; nempè quòd Concessio hæc supplicantibus Prædicatorum, & Minorum Generalibus expedita fuisse supponitur, ut habetur in Bulla; Inter Minores enim Ministrum Generalem agebat S. Bonaventura Doctor Seraphicus omnium relaxationum hostis implacabilis, & pro tuenda, vel restituenda integra Regulæ Observantia Zelator indefessus; & tamen hanc omnium in Franciscana paupertate dispensationum maximam, & recepisse, & supplicasse supponitur. Mihi profectò non sufficit Vvadingi restrictio; quòd nempe Sixtus IV. post duo ab indè sæcula declaraverit, illam concessionem ad Observantes non extendi; quia tempore hujus prætensæ concessionis unicum erat Corpus in Ordine Minoritico in Regulæ Observantia sanctè perseverans, undè ad alios extendi non poterat, aliis interdici; nec etiam si fuisset jam tum Ordo bimembris, poterat ad duo sæcula retrotrahi Sixtina declaratio. Immò, quod magis facit ad propositum, cùm Sixtus ipse per suas litteras (de Clementinis nec habens verbum) privilegium illud Minoribus Conventualibus indulserit, ut nempe in Parentum hæreditatibus succedere valeant ab Intestato; paulò post edito novo diplomate declaravit, illam suam (de Clementina nullibi facit mentionem) concessionem ad importunam aliquorum instantiam expeditam esse, atque ad Observantes non extendi; unde pateat, locum non habere restrictionem Vvadingi, quatenus simus in Clementina; de Sixtina immediatè dicemus. Suppono iterum, hoc prætensum Clem. IV. privilegium omnino esse amplissimum inter cætera, per quæ paupertas minoritica dispensata fuisse legatur, cum enim proprietas in particulari nusquàm dispensata dicatur, de propriatate in communi loquendo; hæc successio in hęreditatibus supponit in Minorita nũquàm extingui jus civile ad possidendũ, supponit & ipsam possessionem in communi, & cætera quæcumque valeant rationem dispensationis induere. Quomodo ergo credebile fieri possit, ut S. Bonaventura Zeli prorsus incomparabilis, de quo jure merito dicit P. Franchinus, quòd fuerit post Sanctum Franciscũ Sanctior universis, qui Religioni præfuerunt, qui totis lacertis pro integra, & purissima Regulæ Observantia, pro eliminandis vel minimis abusibus in toto Generalatu laboravit; & longè minùs dispensativam Innoc. IV. Regulæ declarationem, tum ex Generalis Capituli Decreto, tum authoritate Papæ voluit antiquari; qui contra Legatorum, Sepul

pulturarum, & Testamentorum aviditates statuta rigorosissima sæpè repetita publicavit, ante, & post assertam Clem. IV. concessionem; ipsorumque executionem gravi rigore semper exegit, ut diffusè videre est in enciclicis ejus Epistolis ad Ordinis Prælatos, *Licet insufficientiam meam &c. Dat. Parisiis 9. Kal. Maij 1257. & Quoniam ad hoc potissimùm &c. Dat. Parisiis in die S. Georgij Martyris anno 1266.* id est altero post Dat. assertæ Clementinę. Quomodo, inquam, Sanctus iste paternæ S. Francisci intentionis, & Regulæ zelator acerrimus, veluti oblitus sui contra Seraph. Patriarchæ mentem (ad quam certè totâ diligentiâ sese componere satagebat) in excidium paupertatis Franciscanæ privilegium adeo supra cætera fini suo præjudiciale acceptaverit, imò ut ibi dicitur, supplicaverit? Iterum quomodo possumus in Animum inducere, ut quadraginta post hæc, & ampliùs annis, Clemens V. qui multò leviores paupertatis relaxationes in Concilio Viennensi productas, examinatas, & redargutas interdicens, definivit in fine, Ordinem universum eousque in Regulæ pura Observantia persistere; ad quod fœliciùs continuandum, arctissimam illam suam decretalem, *Exivi de Paradiso &c.* totaliter ad mentem S. Francisci eodem edidit in Concilio, & à Religione universa receptam observari mandavit; Quomodo, inquam, hujus assertæ Clem. IV. dispensationis, ut & aliorum Romanorum Pontificum, maximè Nicolai III. Constitutionum meminit, vel referendo, vel confirmando (quod suæ decretali fuisset contrarium) vel ad conscientiarum quietem revocando non meminerit? Vlteriùs gravissimis illis in controversiis, quæ tum in Concilio contra Ordinis Communitatem agitabantur, ut de Regula prævaricata, quomodo Communitas ipsa per assertum Clem. privilegium non se defendit; at potiùs ostendit, nullum extare privilegium, nullam Regulæ prævaricationem? Deinde Sixtus IV. anno 1472. duobus nempe, & ampliùs post hæc sæculis importunis aliquorum instantiis adactus (ut ipse ait) hoc ipsum nunc assertum privilegium in hæreditatibus suorum ab intestato succedendi concessit expedito diplomate, *Dum fructus uberes &c. prid. Kal. Martij,* quod postmodùm, datis aliis litteris, *Licèt non dudum ad importunam &c. dat. die 7. aug.* declaravit, ad Observantinos non extendi; quomodo ut dispensationis novæ Titulum effugeret, fieretque indulgentia firmior, & ab antiquitate venerabilior (eo vel maximè, quòd ad importunam aliquorum instantiam hæc à se concessa fuisse dicit) Quomodo, inquam, dispensationis hujus assertæ Clementinæ meminisse non potuerit, si verè extitisset? Quomodo, inquam, hujus amplissimi privilegij Ordinis monumenta nullibi mentionem faciunt? Immò in oppositum Rodriguez Iurium Regularium, & maximè pro sua Religione Minorum solertissimus indagator tom. 3. qq. regul. q. 30. art. 4. privilegium ipsum referens ex Sixto IV. aliasque simul dispensationes, hoc solum de Clem. IV. penitùs ignoravit: & ibid. q. 68. art. 10. docet cum communi, maximè cum Bartol. in minor. non subsistere Testamẽtum, ubi Minorita fuerit hæres institutus: & Bartol. in utroque jure versatissimum, & de Minoritico peritissimum, hæc, si fuissent, ignorasse quis præsumat? Saniùs ergo hac in re se habuisse Rodericus ipse mihi videtur, qui, ut & Vuad. adnotavit, assertam hanc Clement. IV. concessionem in suo Bullario describẽs; ipsam solis Dominicanis (omissa additione, *& Ministro Generali Ord. Minorum*) notat inscriptam; huic ego libentiùs ex motivis præallegatis assentior, eo vel maximè, quòd ut Sac. Prædicatorum Religio privilegium in viridi observantia semper habens, nunquam illud dissimulavit; ita in Ordine Minorum nullibi apparet nominatum, allegatis præsertim in controversiis, & Bullis, in quibus permaximè valuisset ad propositum; & Paul. III. in bulla *Exhibita &c.* inferiùs recitanda, ad ipsorum Conventualium tale privilegium confirmans, ipsum dicit, non à Clem. IV. sed à Sixto IV. fuisse concessum.

10. Martinus IV. in Bulla *Exultantes &c. an. 2. Kal. febr.* Syndici Apostolici facultates ampliores quidem declaravit, quàm à Nicol. III. & Clem. V. fuerint expositæ; circa tamen usum pecuniæ, & in facto possidendi, vel in quocumque alio Regulæ præcepto nullo modo dispensavit; quod declararunt expressè Clem. VII. & novissimè anno 1679. Innoc. XI. sed faciliorem modum invenit quare

Marginalia: Vuad. t. 2. 1257. & 1266. — Vuad. t. 6. 1472. n. 180. — Ibid. 1474. n. 46.

quatenùs servata Regulæ puritate tutiùs provideretur piæ testantium voluntati, Fratrumque necessitatibus.

11. Hæc omnia totâ patent evidétiâ ex eo quòd Clem. V. auditis in Concilio Viennensi Fratrum spiritualium contra Ordinis Communitatem, ut de Regula prævaricata querelis, & Communitati ipsius ex altera parte defensionibus, publicè denuntiavit, Ordinem universum, & adhuc eo tempore indivisum in vera, & integra Regulæ puritate per omnia perseverare; ad cujus majorem expressionem, atque confirmationem rigorosam illam suam Clementinam *Exivi* in corpore juris insertam pro firmiori declaratione Regulæ publicavit, quam universus Ordo nulla cum difficultate recepit. Adde Ministrorum, & Comitiorum Generalium in tertio etiam Religionis sæculo zelum inconcussum pro eliminandis abusibus, (multiplices enim sensim irrepserant) atque pro tuenda Regulæ puritate.

12. Gerardi Oddonis Ministri Generalis pessimos conatus omitto, qui & in gradu inferiori, & in Ordinis Generalatu pro relaxanda Regula industriâ omni, sed frustra laboravit, & tandem Benedictinas, ut vocant, Constitutiones, aliquantulum relaxativas impetravit; at citiùs ab Ordine universo, etiam authoritate Pontificia rejectas. Quod autem rem totam evidentissimè concludit, Alexander V. ex Ordine Minorum assumptus, ideoque de Regula, & statu Ordinis optimè versatus; pro Conventu Camberiacensi in Sabaudia rogatus, ut in accipiendis Fidelium Eleemosynis, & legatis aliqualiter dispensare dignaretur, edito diplomate *Sacra Religionis &c. Dat Parisiis* 11. *Kal. Ian. anno* 1. id est 1409. concessit quidem, ut eleemosynas, & legata recipere posset à benefactoribus, dummodò essent bona mobilia, & in hoc dispēsatum declaravit in rigidioribus Nicol. III. & Clem. V. decretalibus. Tria ex hac bulla deduco (quam aliqui perperã ad probandam antiquiorem in Regula dispensationem adducunt) primum est; quod Ordo universus anno 1409. ad Regulæ rigorem juxta puriores Nicol. III. & Clem. V. decretales vivere non dubitatur, dum Conventus ille contra præfatarum decretalium rigores, pro recipiendis eleemosynis, ac legatis dispensationem petiit Apostolicam; secundum est, quàm tenaciter Ordo ipse narratis rigoribus adhæreret, dum Pontifex ex Ordine ipso assumptus dispensationem suam ad recipiendum immobilia, expressè declaravit, non extendi; Tertium est, quòd si tunc essent, utì revera erant, abusus in contrarium, corruptelæ veriùs erant aliquorum, non consuetudines toleratæ, aut dispensationes; dum Pontifex de hisce versatissimus, tanta cum reservatione solùm ad cumulandas pro necessitatibus indifferentibus eleemosynas, expressè voluit in rigidioribus Nicol. & Clem. V. expositionibus esse dispensatum.

Vvad t. 5. in Regest. Bull. 13. Alex. V.

13. Cum denique nimia ex Principum liberalitate, qui etiam ut Fratres cogerent ad ampliora ædificia, ad legata, & hujusmodi, plurimas in præjudicium paupertatis relaxativas Pontificum litteras expetebant; etiam ex humanæ conditione fragilitatis, ex malo aliquorum exemplo, jam multipliciter, ut ait Vvadingus, peccaretur in sanctam paupertatem, quæ semper fuit in Ordine Minorum petra scandali, in quam offendebant libertatis amatores, eò deventum est, ut pauca essent in Ordinis Communitate Cœnobia, quæ aliquo modo non possiderent. Accessit ad malorum complementũ diuturnum præsertim in Hispaniis bellorum incendium, undè suffocatis legibus Religiones universæ ibi penè deformatæ videbantur, ruinas aggravavit gravissima, & per Europam universalissima pestis, per quam sublati è vivis senioribus, atque sanctioribus Regulæ Zelotibus, necesse fuit adolescentulis delicatis, & antiquæ quasi disciplinæ ignaris replere cœnobia, qui vitæ commoditatibus studerent apertè. Rem denique conclusit perniciosum illud, & præ cæteris diuturnum Ecclesiæ schisma Gregorij XI ab obitu usque ad Martinum V. quo tempore non licebat Superioribus errantes corrigere, nè subitò indignati ad alterius factionis castra se converterent. His omnibus de causis invaluere ad extremum relaxationes in Ordine.

14. Reddita, ubi Deo placuit, Ecclesiæ pace, Martinus V. anno 1429. jam unicus in Ovili Catholico Pastor, etiam de Minorum cogitavit ad integrã unionem, atque primęvam vitæ perfectionem

nem reducendo; Convocatis itaque tum de Ordinis Communitate, tum de Observantia jam aliqualiter separata, Patribus Electoribus ad generalissimum Capitulum anno 1430. sub Cardinali Joanne Cervantes Præside Apostolico, nullo repugnante decretum est, ut eliminatis abusibus,&corruptelis omnibus, quæ nimiùm irrepserant (de dispensationibus Apostolicis nec verbum ibi,nec apparentia;quas in sui defensionem allegassent,si realiter extitissent) Ordo universus, & prorsus indivisus ad Regulę puritatem sese obligaret; unde statuta, quę Martiniana dicuntur ex Martini V. confirmatione,licèt à B.Ioanne de Capistrano composita,publicata fuerunt, pro quorum integra observatione Sacramentum publicè,singillatimque dixerunt.

15. Cùm verò Gullielmus de Casali Minister Generalis, ob depositum ex titulo relaxationis Antonium de Massa eo in Capitulo electus, vir ad grandia quæque natus, reformationi Conventuum, prout juraverat, Comite Capistranensi, manum admovisset, impossibile comperit abusuum radices jam nimis altè defixas evellere; unde ad serenandas, & quietandas Fratrum conscientias satiùs judicavit, ad benignitatem Sedis Apostolicæ recurrere, informando, ut per dispensativa privilegia de plenitudine potestatis, quam super regulas omnes habere non dubitatur, licita facere dignaretur, quæ sensim fuerant introducta. Itaque Martinus V. anno 1430. omnium primus à Gullielmo Generali ex causâ prædicta informatus(quem idcirco à juramento, quod in contrarium emiserat, absolvit) expressas, & inexcusabiles paupertatis Franciscanæ dispensationes statim describendas, tum pro ipso Generali, ejusque Comitatu, tum pro Ordine universo, ut consuleret Fratrum conscientiis, voluit publicari; veluti de motu proprio confectas.

MARTINVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 5. ann. 1430. n. 25.

16. PErvigilis more Pastoris Romanus Pontifex animadvertens, commissum sibi gregem Dominicum per laudabilia Religiosorum exempla in semitam mandatorum Altissimi dirigi, & ad salutarium actionem operum provocari, nonnunquam super his, quæ medio suæ provisionis ad commendabilem Sacræ Religionis reformationem processerunt, addicit, declarat, modificat, ordinat, & disponit, prout rerum, & temporum qualitate pensata, id in Domino conspicit salubriter expedire.Cum itaque pridem dilectus filius noster Ioannes Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, cui de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, per alias nostras litteras super hoc plenæ legationis officium commiseramus, & omnimodam concesseramus facultatem, vigore commissionis, concessionis, & literarum hujusmodi generali Capitulo Fratrum Minorum, quod tunc in Civitate nostra Assisinatensi celebrabatur, præsidendo, nonnullas super Reformatione Ordinis dictorum Fratrum Minorum salubres, & honestas constitutiones in eodem Capitulo edidisse noscatur, prout in suis litteris ejus sigillo munitis vidimus pleniùs contineri: Nos constitutionum, & litterarum earumdem tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illasque harum serie approbantes,& confirmantes, super eis,ut prosperioribus in posterum successibus gratulentur, motu proprio, non ad alicujus instãtiam,sed de nostra mera providentia additiones, declarationes,& modificationes authoritate Apostolica ordinamus,edimus,& facimus, quæ sequuntur. Primò videlicèt, quòd ibi Fratres particulares dicti Ordinis Monialium, & Sororum Ordinis S. Claræ S.Damiani, & Minorissarum, ac alia quæcumque Monasteria, sive loca Regularia Mulierum, per quascumque etiam Apostolicas litteras sibi commissa, sub certis pœnis astringuntur Ministris Provincialibus, ut illorum jurisdictioni subsint,prout convenit resignare,nisi per illos eis denuò fuerint recommissa; adiiciendo decernimus,volumus, & mandamus,Sorores,& Moniales easdem,etiamsi in contrarium habeant quævis privilegia, vel indulta, quæ necnon eisdem particularibus Fratribus concessas litteras hujusmodi quoad hoc cassamus, irritamus, & annullamus, ad subtrahendum se à subjectione, & obedientiâ ipsorum particularium Fratrum, & aliorum quorumcumque,nisi de novo illis recommittantur,

tantur, ut præfertur, seque omninò ipsorum Ministrorum, & per eos deputandorum Visitatorum jurisdictioni, & obedientiæ submittendum per eandem Constitutionem pari modo astringi, & pœnis similibus obligari. Præterea decernimus, quòd exceptis his, de quibus in Constitutionibus fœl. rec. Benedicti Papæ XII. prædecessoris nostri fit mentio: nulli omninò hominum tàm Regulariũ, quàm sæcularium, cujuscumq; gradus, status, preeminentiæ, dignitatis, excellentiæ, nobilitatis, & conditionis fuerit prætextu sibi desuper quavis authorite concessæ cujuscumque licentiæ, quam similiter cassamus, irritamus, & annullamus, Monasteria sive loca Sororum, & Monialium hujusmodi, seu aliquod ex eis ingredi, neque etiam Protectori, aut Generali Ministro dicti Ordinis Minorum pro tempore existentibus, seu Præfatis Provincialibus Ministris, & quibuscumque Visitatoribus licentiam super ingressus hujusmodi, aliis ab exceptis antedictis, inconsulto Romano Pontifice concedere liceat quoquomodo. Item ubi cavetur de divino officio secundùm Ordinẽ dictę Rom. Ecclesię peragendo, statuimus, quòd de omnibus cõmemorationibus, & Festis trium lectionũ Festa novẽ lectionum fieri, & utrumque Festum S. Crucis sub duplici officio sine commemorationibus Sanctorum iisdem diebus occurrentium, celebrari, prout à piæ mem. Gregorio Papa XI. prædecessore nostro fuit ordinatum. Quòdque super rubrica de festis occurrentibus infra octavas, Festa ipsa nõ de pręcedentibus, sed solùm intra easdem octavas existentibus, sicut etiam nonnulli alij Romani Pontifices similiter Prædecessores nostri declararunt, intelligi debeant. Item ubi præfato Ministro duo socij nobiles, unus videlicet Cismontanus à Procuratorib⁹ Provinciarum, & alter Vltramontanus addito socio Scriptore, & alio servitore, cum uno famulo dumtaxat, decreti sunt, adiicimus eidem duos famulos, & unum eleemosynarium sæcularem, vel alterius Religionis. Quiquidem eleemosynarius à Procuratoribus Provinciarum, aut Provincialium Ministrorum, Conventuum, Domorum, & locorum dicti Ordinis Minorum omnia illa, quæ pro victu, vestitu, equis, famulorum salario, & aliis ipsi Generali Ministro, ejusque comitivæ necessaria, & opportuna fuerint, exigere, & exacta pro hujusmodi necessariis exponere habeat, quique de præmissis exactis, & expositis eidem Generali Ministro primùm, & deindè Capitulo Generali loco, & tempore celebrationis ejusdem, ut inibi per totum Ordinem, secundùm Provinciarum numerũ dividantur, rationem reddere teneantur. Addijcimus etiam, quòd singuli duorum Sociorum principalium Generalis Ministri præfatorum singulos servitores Fratres, vel aliàs personarũ suarum, & equorum sibi assignatorum servitiis intistitutos famulos, quibus sicut cæteris de Familia ejusdem Generalis Ministri provideatur, habere valeant, atque possint. His tamen, & aliis ejus similibus ejusdem Generalis Ministri, prout secundùm loca, & tempora, ac longas, vel breves moras expedire viderit, moderationi relictis, cujus etiam Generalis Ministri, vel per eũ deputandorum ad hoc coërcitioni, & compulsioni præfatos Procuratores, & principales eorum necessaria hujusmodi dicto eleemosynario forsan solvere, seu exhibere recusantes, aut solutionem hujusmodi longiùs debito differentes, super hoc omninò volumus subjacere. Item ubi præfato Generali Ministro interdicitur potestas licentiandi aliquem ad cursum Magisterij, nisi præsentatus fuerit à Ministro suæ Provinciæ, qui neminem audeat præsentare, nisi de assensu Capituli Provincialis, modificando declaramus, hoc fore intelligendum in illis Provinciis, in quibus solet Provinciale Capitulum, vel Congregatio habens vim Capituli, annis singulis celebrari, aliàs idem Generalis Minister de proborum Consilio ad Magisterij cursum licentiare valeat, atque possit. Item ubi dicto Generali Ministro pecuniarum exactio prohibetur, declaramus, quòd pro suis necessitatibus possit eleemosynas à quibuscumque recipere, qui spontè illas sibi voluerint erogare, dummodo ab exigendo, & extorquendo penitùs abstineat: idemque per Provinciales Ministros in suis Provinciis, & Procuratores dicti Ordinis Minorum in Romana Curia, ac alios ipsius Ordinis Fratres, tàm pro expẽsis, & aliis necessariis, quàm pro eleemosynarum receptionibus volumus observari. De vestimentis autem, per

per Ministros, & Custodes debita secundùm Regulam, & constitutiones præfati Benedicti prædecessoris provisio observetur. Item ubi Generali, & Provincialibus Ministris, ac Custodibus, & Guardianis, cæterisque Fratribus prædictis inhibetur, ne ullatenus quidquam exigant aliquo colore, vel causâ, qui si secùs fecerint, eo ipso suis officiis sint privati, sibique eorum subditi deinceps obedire minimè teneãtur: Et si aliquis Ministrorum Generali Ministro quidquam contribuere præsumpserit, ipso facto suo officio sit privatus; Volumus, & declaramus, contributiones hujusmodi intelligi debere, si in modum exactionum, vel extorsionum, tàm ex parte dantium, quàm recipientium factæ fuerint, non autem in modum eleemosynarum sumptum, quem volumus in suo robore permanere. Quòd si forsan taliter observatum non extiterit, hujusmodi privationum in quocumque dictarum constitutionum per eundem Cardinalem, ut præfertur, æditarum loco tangantur; definitionem, & determinationem solùm spectare ad Summum Ponficem, quoad Ministrum Generalem, & ad Generalem Ministrum quoad Ministros Provinciales, & ad Provinciales Ministros quoad alios Fratres ante dictos. Quas quidem omnes, & singulas additiones, declarationes & modificationes per Nos, ut præmittitur factas à quibuscumque Fratribus dicti Ordinis Minorum, & aliis, quorum intererit, seu interesse poterit quomodolibet in futurum, perpetuò, & irrefragabiliter servari volumus, & mandamus. Rursus per juramentum, quod dilectus Filius Gullielmus de Casali ejusdem Ordinis Minorum Generalis Minister dispẽsationem ullam super dictis Constitutionib⁹ per eundem Cardinalẽ editis, vel earum aliqua, non petendo, & obtenta nõ utendo, in præfato Capitulo Assisij celebrato, ut accepimus, præstitit, quàmplurima eidem Ordini Minorum, cujus prosperi status directionis onus ipsi Gullielmo Ministro principaliter incumbit, fructuosa, & utilia ingruentibus casibus pro tempore impediri, aut in ipsius Ordinis præjudicium differri posse: necnon eundem Gullielmum, qui est Caput, arctiùs quàm membra ligari, minus congruum fore recensẽtes, sibi juramentum hujusmodi, cujus formam præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressa, eadem authoritate, motu simili harum seriè penitùs relaxamus, eumque ad illius observantiam decernimus, & volumus non teneri: præmissis, necnon Constitutionibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque, aliàs tamen Constitutionibus antedictis per præfatum Cardinalem editis in omnibus semper salvis. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud Sanctos Apostolos 6. Kal. Augusti Pontificatus nostri anno 13.

MARTINVS PAPA V.

Dilecto Filio Generali Ministro Ord. Fratrum Minorum &c.

17. AD statum Ordinis Fratrum Minorum conservandum prosperè curam nostræ solicitudinis dirigentes, ea libenter tibi concedimus, per quæ commoditatibus ipsius Ordinis, & Fratrum in eo degentium, ut divinis obsequiis intentiùs vacare possint, necessitatibus succurratur. Sanè cum possessiones, & alia quamplurima bona mobilia, & immobilia, tam per fidelium oblationes, donationes, & ultimas decedentium voluntates, quàm aliàs multipliciter diversis Conventibus, & locis dicti Ordinis pro ipsorum sustentatione, & divini cultus obsequiis sint hactenùs relicta, eorumque usui deputata, & relinquenda sperent etiam in futurum: Nos volentes Conventuum, locorum, & Fratrum hujusmodi opportunitatibus providere; donec aliud à Sede Apostolica fuerit ordinatum, concedendi Procuratoribus Conventuum, & locorum dicti Ordinis pro tempore existentibus, ut possessiones, & bona quæcumque mobilia, & immobilia, ac annuos proventus hactenùs præfato Ordini, & ejus Conventibus relicta, & imposterum relinquenda, aut aliis nominibus acquisita, vice, & nomine Romanæ Ecclesiæ, ad quam omnium rerum mobilium, & immobilium hujusmodi jus, proprietas, & Dominium nullo medio spectat, recipere, capere, tenere, & possidere, ac ipsorum fructus, redditus, & proventus petere, & exigere, & percipere, illosque in commodum, & utilitatem Fratrum ipsorum Conven- Ibid. n. 26.

Conventuum, ac locorum, & aliàs in eorum usus, quibus relicta, & deputata fuerunt dumtaxat, & de ipsorum consilio, requisitione, & assensu convertere, & exponere possint, & debeant &c. Constitutionibus Apostolicis, ac statutis, declarationibus, & ordinationibus, tàm Generalium, quàm Provincialium Capitulorum, consuetudinibus quoque Ordinis prædicti, & aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque, plenam, & liberam Authoritate Apostolica concedimus tenore præsentium facultatem, ac etiam potestatem, Dat. Romæ apud Sanctos Apostolos 10. Kal. septemb. Pontif. nostri anno 13.

18. Duo tamen hisce in litteris seriùs adnotanda præterire non licuit: unum est, quòd in prima, nempe, *Pervigilis more Pastoris &c.* in qua Ministro Generali concedit, ut pro suis, suæque amplissimæ comitivæ necessitatibus præsertim in itinere pecuniarias eleemosynas possit à Provinciis exigere, ac repetere; pecunias tamen illas non per ipsos Religiosos, sed per sæcularem eleemosynarium ad hoc in comitatu Generalis addendum recipiendas, & expendendas esse mandavit. Secundum est in secundo diplomate. *Ad statum &c.* in quo quidem indulget Ordini, ut bona mobilia, & immobilia per Syndicum valeant possidere &c. at cum gravi restrictione, *Donec aliud à Sede Apostolica fuerit ordinatum,* Ex quibus intelligas, non absolutam fuisse dispensationem, sed temporum, ac necessitatis occasioni accommodatam; donec fortè res in meliùs restaurari contingeret. Inferas ulteriùs, nullam hucusque præcessisse ad possidendum Pontificiam dispensationem; allegata quippe fuisset in sui excusationem ab Ordinis Communitate, ut factum postea fuit anno 1517. in pari occasione sub Leone X. atque in Martini recitatis litteris, ut moris est, ad dignitatis, & firmitatis augmentum fuisset apposita.

19. Observo tandem, Martinianas hujusmodi dispensationes, etsi absque limitatione pro tota Ordinis Communitate concessas, non tamen ab Ordine ipso universo fuisse receptas, aut in praxim adductas; quod evidentissime convincitur ex Cõventibus multis, ex Fratribus autem perplurimis, immò, & ex integris Clarenorum, Coletanorum, & demum Amadæitarum Congregationibus, qui licèt ad litterale Regulæ verbum in Ordinis Communitate sub Ministris vivere maluissent, procul tamen ab hisce dispensationibus semper esse voluerunt. Immò (quod rem facit prorsus indubiã) septuagesimo post hæc anno, & ultra, nẽpè anno 1505. Ægidius Delfinus ex Ordinis Communitate Minister Generalis non dubitavit Alexand. VI. & deinde Iul. II. Pontificibus, Regibus item, & Principibus Christianis persuadere, haud difficilem fore Ordinis universi absque ulla exceptione integram unionem sub omnimoda, & rigorosa Regulæ puritate, si omnibus, & singulis Provinciis, Provinciarumque Cœnobiis illi præficerentur in Prælatos, qui verbo, & exemplo ipsum Ordinem ad purissimum rigorem vitæ Franciscanæ promoverent. Leoni X. Sanctissimo Pontifici reservatum est, hujusmodi mitigatæ vitæ Professores in unum Corpus segregatos discernere, atque stabilire, prout in capite sequenti declarabimus. Vvad. to. 8. ann. 1505.

Interim elucidasse sufficiat, quo tempore, qua occasione, & à quo Pontifice nomen, & res, seu vitæ methodus Patrum Conventualium fuerint in Ordinem Minorum introducta.

CAPVT III.

Patres Conventuales in Regulæ Franciscanæ mitigatione stabiliuntur.

20. Non omnia, & singula Patrum Conventualium Apostolica privilegia hîc vel adducere, vel recensere intendo, cum illa hucusque totâ diligentiâ habere non licuerit; ad illa me restringo, per quæ post antedictas Martini V. primas dispensationes facta sit aliqua saltem notabilis alteratio, vel ampliatio. Ergo Eugenius IV. post Martinum ad Petri Cathedram evectus, quia Ordinem universum in omnimoda unione, nec non in rigorosa Regulæ Observantia conservari, supplicante præsertim B. Ioanne de Capistrano, cupiebat, datis suis litteris, Martini præfatas revocatas esse voluit, & Gullielmum Generalem iterum juramento ligari, quòd de non procuranda, vel acceptanda dispensatione

ne emiserat, Ordinemque universum ad statuta Martiniana rejectis quibuscumque mitigationibus obligari per Apostolicum Breve *Vinea Domini &c.* Cùm verò in operis executione certiùs cognovisset, id esse moraliter impossibile, ut Ordinis Communitas ad libertates jam altè radicatas omninò propensa ad Franciscanæ vitæ rigores sincerè revocaretur, humanæ fragilitati condescendens, iterum Generalem antedictum à juramenti obligatione absolvit dato Brevi *Monet nos &c.* deinde præfatas suas revocatorias privilegiorum usque ad Capitulum Generale proximè celebrandum suspendit, edito diplomate, *Solet Apostolicæ &c.* tandemque revocatis per omnia & cassatis eisdem suis inhibitionibus, iterum Martiniana indulta de recipiendis proventibus, & possessionibus integrè revalidavit, atque confirmavit novis appositis litteris, *Apostolicæ sedis providentia &c.* Harum omnium integros tenores ad pleniorem intelligentiam juvat per extensum apponere.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. to. 5. ann. 1431. n. 4. 21. Vinea Domini sabaoth Domus Israël, diversorum varietate florum fulcita inter alia magnifica germina quemdam singularem protulit fructum, Ordinem videlicet Fratrum Minorum, ex quo ipsa super cuncta fragrans aromata, mirabilem adepta est gratiam meritorum, quem fructum in excelsum, fortiùs extensum inimicus omnis boni frequentiùs videns, & ampliùs invidens, quia dejicere non valet, cum sit fundatus supra petram; ventum adversitatis sepiùs movet, & immittit eidem, dum à veræ Religionis, & Observantiæ tramite Fratribus suggerit deviare; contra quæ tamen prudens vineæ Cultor ex adverso consuevit ascendere, & se pro Domo Israël murum opponere, ac iis, quæ pro salubri, & fœlici ejus incremento facta sunt, ut illibata persistant, adjicere roboris firmitatem. Sanè cum dudum dictus Ordo Fratrum Minorum sæpiùs circa habituum, morum, & obedientiarum diversitatem vento quassaretur adversitatis, & propterea per plures prædecessores nostros salubriter provisum extitisset, ut sicut omnibus dicti Ordinis Fratribus una est fides mentium, ita etiam una esset pietas actionum. Quia tamen novissimè quædam de diversitatibus iterum pullulare cœperunt, quarum extirpationi per discretæ provisionis remedium plurimùm fuit intendere necessarium. Nuper siquidem in Capitulo Generali Ordinis præfati, in Civitate nostra Assisij congregato præsidente ibidem dilecto Filio nostro Ioanne tit. S. Petri ad Vincula Presbytero Cardinali, Apostolicæ Sedis Legato nonnullæ Constitutiones, ordinationes, statuta, & Capitula, magno Discretorum digesta consilio, pro reductione Vnionis, & Religionis reformatione, ac diversitatum prædictarum extirpatione per eum facta, edita, & conclusa, necnon à Fratribus dicti Ordinis unanimiter acceptata fuerunt, per quæ Ordo ipse ad virtuosum incrementum sperabatur verisimiliter pervenire. Postquàm fœl. rec. Martinus Papa V. prædecessor noster super Constitutionibus, Ordinationibus, statutis, & Capitulis antedictis, quasdam per suas certi tenoris litteras fecit declarationes, relaxationes, additiones, & modificationes, per quas iterato intelligimus, diversitatem sublatam renovari, quarum tenorem, & continentiam præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis. Nos igitur attendentes, quòd Constitutiones, Ordinationes, statuta, & capitula supradicta unioni, & reformationi dicti Ordinis plurimùm sunt necessaria, & aliàs plurimorum notabilium virorum, tam Religiosorum, quàm sæcularium frequenti conquestione, sed ex certa experientia cognoscentes, quòd declarationes, additiones, & relaxationes, ac modificationes præfatæ unitati Ordinis non modicum præstant impedimentum, cæteraque alia, & singula in ipsis litteris relaxata, aut indulta nulli Regularis Observantiæ suffragantur incremento, pro Fratrum prædictorum concordia litteras præfati prædecessoris nostri, ac earum declarationes, additiones, & relaxationes, singulaque in eis contenta, & si quę in aliis quibuscumque litteris prędecessoris nostri pręfatis Constitutionibus, statutis, & Capitulis contraria facta, indulta, aut relaxata, seu modificata contineantur; necnon juramenti per dilectum Filium

lium Gullielmum de Casali dicti Ordinis Ministrum Generalem coram dicto Legato, & toto Capitulo præstiti, relaxationi, ac omnia, & singula inde secuta, quæ præsentibus similiter haberi volumus pro expressis, cassantes, irritantes, & annullantes, ac nullius esse decernentes roboris, vel momenti; constitutiones, statuta, & capitula præfata, quæ hic de verbo ad verbum inseri fecimus, authoritate Apostolica confirmantes, præsentis scripti patrocinio communimus. Volentes, ipsum Ministrum Generalem ad ipsius juramenti præstiti observantiā firmiter obligari, ipsumque ad illius observantiam tenore præsentium astringimus, & etiam obligamus. Mandantes nihilominus omnibus, & singulis Fratribus, tam Prælatis, quàm subditis, tam præsentibus, quàm futuris Ordinis præfati, quatenùs dictæ Constitutiones, statuta, & capitula, sub pœnis in eisdem expressis, debeant inviolabiliter observari. Si quis autem Constitutionum, ordinationum, statutorum, & capitulorum hujusmodi transgressor extiterit, pœnas in eisdem contentas incurrere ipso facto. Prohibentes insuper sub dictis pœnis, ne quisquam præfatas Constitutiones, statuta, & capitula glosare, aut eis addere, vel aliquid detrahere, aut contra ea dispensare præsumat quoquomodo absque Sedis Apostolicæ speciali, & expressa licentia. Tenor verò Constitutionum, Statutorum, & Capitulorum prædictorum, quem de verbo ad verbum pro præmissorum subsistentia firmiori præsentibus inseri fecimus, est talis, *Ioannes miseratione divina tit. S. Petri ad Vincula, sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis Reformator Ordinis Fratrum Minorum à Sede Apostolica specialiter deputatus; Venerabilibus, & Religiosis viris, Dominis Fratribus Generali, Provincialibusque Ministris, ac universis, & singulis Fratribus Ordinis Minorum prædictorum salutem, & sinceram dilectione● in Domino Iesu Christo. Noveritis, quòd Nos litteras Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Martini divinâ providentiâ Papæ V.* &c. (quæ in Annalibus Vvadingi ad annum 1430. leguntur, & hìc in tomo tertio describentur per extensum) Nulli ergo &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1431. Idibus Martij Pontif. nostri anno primo.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

22. MOnet Nos sæpè Officij Pastoralis cura &c. Sanè quidem cum aliàs in Generali Capitulo Fratrum Minorum in Civitate nostra Assisij dilectus filius noster Ioannes tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. per piæ mem. Martinum Papam V. de consilio Venerabilium Fratrum S. R. E. Cardinalium, de quorum numero tunc eramus Legatus, habens pro reformatione Ordinis ipsorum Fratrū omnimodam authoritatem, & facultatem dicto Capitulo præsidendi, dedesit certas constitutiones, quas postea ipse Prædecessor noster approbavit &c. & per easdē litteras motu proprio certas additiones, declarationes, & modificationes edidit Constitutionum prædictarum, quibus certum juramentum, quod dilectus filius Gullielmus de Casali ejusdem Ordinis Minorum Generalis Minister de dispensationem ullam super dictis Constitutionibus, vel earum aliqua non petendo, & obtenta non utendo, in prædicto Capitulo Assisij celebrato præstitit, ipse Prædecessor noster motu proprio relaxavit. Nos etiam advertentes, quamplurima eidem Ordini Minorum, cujus prosperi status directio, & onus ipsi Gullielmo Generali Ministro principaliter incumbunt, fructuosa, ac utilia ingruentibus casibus sub ejusdem juramenti strictura pro tempore impediri, aut ipsi Ordini præjudicium evenire, censentes minùs esse congruum, ipsum Gullielmum Generalem Ministrum, qui caput esse dignoscitur, arctiùs quàm membra sub dicti juramenti strictura ligari &c. prædicti Prædecessoris nostri in hac parte vestigiis inhærentes, motu proprio &c. prædictum juramentum à dicto Gullielmo Generali Ministro præstitum, ut præfertur, cujus verba, formam, atque tenorem hìc volumus pro sufficienter expressis &c. relaxamus, eundem Gullielmum Generalem Ministrum declarantes, & volentes ad ipsius juramenti Observantiam nullatenus teneri, aut obligari. Non obstantibus aliquibus revocationibus per Nos in cōtrarium editis, per quas decreverimus, vel voluerimus

Vvad. t. 5. ann. 1432. in Reg. bull. 23.

prædictum Gullielmum Generalem Ministrum ad ipsum juramentum, ac litteris nostris quibuscumque, etiamsi de illis sit mentio specialis habenda, Constitutionibus Apostolicis &c. prædictis tamen Constitutionibus per dictum Cardinalem editis in omnibus semper salvis. Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1432. quarto Kal. Maij anno 2.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. Bull. 24.

23. Solet Apostolicæ Sedis cura &c. Cùm itaque fœl. rec. Martinus Papa V. Prædecessor noster, videlicet 6. Kal. augusti Pontif. sui anno 13. pro reformatione Ordinis Fratrum Minorum certas additiones, declarationes, & modificationes ediderit,& fecerit,ex tenore quarundam constitutionum, quas dilectus Filius Ioannes tit. S. Petri ad vincula Presbyter Card. cui tunc de Venerab. Fratrum S. R. E. Cardinalium consilio plenæ Legationis officium erat commissum, edidit in generali ipsorum Fratrum Capitulo. Quarum additionum, declarationum,& modificationum tenore continetur: Primò videlicèt, quòd ubi Fratres particulares dicti Ordinis Monialium, & Sororum Ordinis S. Claræ &c. *Vt in litteris Martini V. anno 14. suprà relatis &c. seqq. usq; ad observari volumus, & mandamus* Quas quidem additiones, &c. dum intellexerimus, diversitatē sublatā renovari,& ex eisdem unitati Ordinis prædicti præstari impedimentum, pro ipsorum concordia cum omnibus indè secutis cassavimus &c. sicut per easdem litteras nostras datas Idibus Martij Pontif. nostri anno 1. districtiùs legitur contineri. Nunc autem comperto, ex prædictis cassatione &c. litterarum, nedum diversitatem sublatam in dicto Ordine, aut concordiam subsecutam, sed potiùs propter emergentes difficultates, scandala &c. provenire ex certis respectibus dignè moventibus mentem nostram, habito super his consilio cum prædicto dilecto Filio Ioanne tit. S. Petri ad Vincula Presbytero Cardinali, motu proprio &c. alicujus prædictas litteras nostras cassationis, irritationis &c. suspendimus usque ad proximum Generale Concilium futurum in Civitate nostra Bononien. cui, dante Domino, personaliter præesse cupimus, & pro Reformatione idonea constitutionum, & regularum pertinentium ad Ordinem antedictum debitè providere; decernentes, quòd interim predictę additiones, daclarationes, & modificationes ejusdem nostri prædecessoris &c. robur habeant, in pristinaque permaneant firmitate &c. Datum Romæ &c. ann. 1431. 4. Kal. Maij anno 2.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

24. Apostolicæ Sedis providentia &c. Sanè dudum per fœl. record. Martinum Papam V. prædecessorem nostrum piè considerato, quòd quamplura possessiones, & bona mobilia, & immobilia, tàm per Christi-fidelium oblationes, donationes, & ultimas decedentium voluntates, quàm aliàs multipliciter diversis Conventibus, & locis Ordinis Fratrum Minorum pro eorum sustentatione, & divini cultus obsequiis, essent catenùs relicta, eorumque usui deputata, & relinqui sperarentur etiam in futurum, idem prædecessor volens Conventuum, locorum, & Fratrum hujusmodi, ut divinis laudibus intentiùs vacare possent, opportunitatibus providere, Ministro Generali dicti Ordinis pro tempore existenti, donec aliud per Sedem Apostolicam foret ordinatum, concedendi Procuratoribus Conventuum,& Locorum eorundē pro tempore existentibus, ut possessiones, & bona quæcumque mobilia, & immobilia, ac annuos proventus catenus prædicto Ordini, ac ejus Conventibus relicta, & imposterum relinquenda, aut aliis nominibus acquisita, vice, & nomine Romanæ Ecclesiæ, ad quam omnium rerum mobilium, & immobilium hujusmodi jus, proprietas, & dominium nullo medio spectāt, recipere &c. & possidere, ac ipsorum fructus, redditus &c. & percipere, illosque in commodum ipsorum Fratrum &c. ac aliàs in eos usus, quibus relicta, & deputata forent, dumtaxat de ipsorum Fratrum consilio; & assensu convertere, & exponere possent, liberam per quasdam suas litteras concessit facultatem &c. Nos igitur &c. inter

Ibid. bull. 29.

cætera

cætera nonnullas per eundem prædecessorem per suas alias certi tenoris litteras super Constitutionibus &c. dudum in Capitulo Generali Ordinis prædicti in Civitate nostra Assisiat. congregato, in quo dilectus Filius noster Ioannes tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. tunc dictæ Sedis Legatus præsedit, super statu dicti Ordinis editis, factas declarationes, relaxationes, additiones, & modificationes ejusdem Constitutionibus &c. derogantes, necnon si qua in quibuscumque aliis ejusdem prædecessoris litteris, facta, indulta &c. continerentur ipsis constitutionibus &c. contraria, per alias nostras litteras ex certis causis cassavimus, ne propterea, vel aliàs super prioribus ipsius prædecessoris litteris, & facultate supradictis per aliquos imposterũ valeat hęsitari &c. declaramus, priores litteras prædecessoris, & facultates easdem sub cassatione &c. hujusmodi nullatenùs comprehendi, sed illas tanquàm per Nos ratas habitas &c. confirmamus &c. in suo pleno robore &c. volumus permanere. Nulli ergo &c. Datum Romæ &c. anno 1432. 14. Kal. Maij anno secundò.

Vvad.t.6. 1458.n.21. 25. Martinianæ illæ dispensationes hoc modo per Eugenium IV. revalidatę, iterum per Calixtum III. confirmatæ fuerunt datis litteris, *Ad exequendum Pastoralis &c. Datum Romæ anno* 1458. 8. Kal. Decembr. A successoribus etiam Romanis Pontificibus ampliata Syndici Apostolici facultate, legimus illas fuisse convalidatas, quas partim in nostro tom. 1. lib. 3. & 4. sed per integrum in Vvadingo est videre. Præ cæteris autem Sixtus IV. importunis quorumdam supplicationibus, ut ipse declaravit, adactus non modò amplissimè confirmavit, sed & ampliavit, concedens, ut in bonis, & hæreditatibus parentum, ac si essent in sæculo, succedere valerent, ut sequitur.

SIXTVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Uvad.t.6. in Reg. bull.5.Sixti IV.ann. 1472. 26. DVm fructus uberes &c. dudùm siquidem fœl. record. Martinus Papa IV. prædecessor noster cupiens honesta adhibere remedia, quibus dicti Ordinis pura Observantia in suo rigore servaretur, & ut Fratres ejusdem Ordinis, exclusis quibuslibet solicitudinibus liberiùs, & quietiùs divinis vacarent obsequiis, ac offerentium, & donantium, aut in ultima voluntate relinquentium dicto Ordini, seu illius Fratribus aliquid propter Deum, pia intentio non fraudaretur; Romanam quoque Ecclesiam, ad quam omnium rerum mobilium, & immobilium, quibus Fratres ipsi uti possunt, jus, proprietas, & dominium nullo medio pertinet, & ad quam Fratres ipsi, quoties necessitas ingruebat, vel utilitas persuadebat, recurrere soliti erant, à cura, & solicitudine providendi eorumdem Fratrum necessitatib[9] relevarent, nec non hæredum, & executorum piarum voluntatum defunctorum etiam negligentiis obviaretur, ipsique Fratres secundùm modos præmissos, & licitos, relictis sibi eleemosynis gaudere valerent, per quasdam litteras suas Apostolica authoritate, & de potestatis plenitudine, voluit, statuit & decrevit, quòd speciales personæ per Generales, ac Provinciales Ministros, ac Custodes dicti Ordinis nominandæ in præmissis administrationem legitimam, generalem, & liberam gererent, & veri, ligitimique Administratores, Oeconomi, Syndici, & actores essent, ac res ipsas, & earum pretium, prædictasque eleemosynas nomine ipsius Romanæ Ecclesiæ reciperent, & in ipsorum Fratrum utilitates, prout eis liceret ex Regula, vel ejus declaratione, sicut, & quando ab eisdem Generali, & aliquo ex Provincialibus Ministris, Custodibus in Provincia, vel Custodia sibi decretâ, vel ab eisdem Fratribus de ipsorum Generalis, vel Provincialis Ministri, ac Custodis assensu forent requisiti, convertere possent, & deberent cum plena, generali, & libera potestate petendi, exigendi, recipiendi, alienandi, transigendi, paciscendi, convertendi, compromittendi, renunciandi, refutandi, quietationem faciendi, comparendi, agendi, defendendi, ac in animam eorum de calumnia vitanda, & de veritate dicenda jurandi, & cujuslibet alterius generis juramentum præstandi cum illis, & contra illos, qui hujusmodi res mobiles, & immobiles, aut pretium earum, vel relictas eleemosynas Fratribus in Testamentis occuparent, vel violenter efferrent, sive

contra

contra voluntatem Fratrũ quomodolibet detinerent, & generaliter in omnibus causis pro rebus, & locis hujusmodi ad ipsam Romanam Ecclesiam spectantibus, ipsorum Fratrum usui concessis, necnon pro immunitatibus libertatibus, juribus, privilegiis, & indulgentiis eorũ sine cujuslibet donationis, aut cautionis onere, præfata authoritate in judicio, & extra plenam, generalem, & liberam potestatem haberent. Concessit quoque eisdem Generali, & Provincialibus Ministris, necnon Custodibus plenam, generalem, & liberam potestatem. personas hujusmodi, quæ non essent de dicto Ordine, pro singulorum locorum indigentia nominandi, & personas easdem, ac earum quamlibet revocandi, & eorum loco alios subrogandi, vel nominandi per supradictum modum nominationis, quoties opportunum foret, qui eamdem in prædictis, vel similem haberent potestatem. Et deinde piæ mem. Martinus Papa V. etiam prædecessor noster, per alias litteras suas concessit præfato Generali (donec aliud per Sedem Apostolicam foret ordinatum) facultatem cõcedendi Procuratoribus Domorum, & locorum dicti Ordinis, pro tempore existentibus, ut possessiones, & bona quæcumque mobilia, & immobilia, ac annuos proventus hactenus præfato Ordini, & ejus Conventibus relicta, & imposterum relinquenda, aut aliis nominibus acquisita, & vice, & nomine Rom. Ecclesiæ recipere, tenere, & possidere, ac ipsorum fructus, redditus, proventus petere, exigere, & percipere, ipsosque in commodum, & utilitatem ipsorum Fratrum, Conventuum, & locorum eorumdem, & aliàs in usus eos, quibus relicta, & deputata forent dumtaxat, & de ipsorum Fratrum consilio, requisitione, & assensu convertere, & exponere possent, & deberent, prout in singulis dictorum prædecessorum litteris hujusmodi pleniùs continetur. Cum autem sicut exhibita Nobis nuper pro partè dilecti Filij Zanetti de Vtino dicti Ordinis Generalis Ministri, & Theologiæ professoris petitio continebat, Nosque etiam dum in Minoribus constituti ipsius Ordinis Generalis Ministri fungeremur officio, experientiâ comprobavimus, quòd dicti Ordinis Fratres Domino benediçente ita pullulaverint, quòd propter eorum multiplicationem frigescente nonnunquam erga hos in nonnullis mundi partibus Fidelium charitate, ex incerta mendicitate, & minutis eleemosynis se sustentare, & illis qui sacræ Theologiæ studiis, ut eorum ingenia rore sapientiæ illustrata multos, ac fertiles actus dirigere possent, operam præbent, necessaria ministrare, structuras, & ædificia Domorum dicti Ordinis conservare non possunt, illaque plurimùm ad ruinam tendere dignoscantur; & à nonnullis revocetur in dubium, an personæ per eosdem Generalem, & Provinciales Ministros, ac Custodes juxta litteras præfati Martini IV. prædecessoris nostri pro tempore nominatæ hereditates, in quibus Domus, seu Fratres dicti Ordinis, aut Domorum eorumdem Ecclesiæ, vel Capellæ, aut picturæ, seu fabricæ instituuntur, vel substituuntur, & quæ ad eos (si capaces forent) aliàs devolverentur, petere, consequi, & habere possint, nomine præfatę Romanæ Ecclesiæ, & bona hæreditatum earumdem vendere, & in usus licitos eorumdem Fratrum convertere valeant, juxta prædictarum litterarum continentiam? fueritque proprerea pro parte dicti Zanetti de Vtino Nobis humiliter supplicatum, ut voluntatem, statutum, decretum, concessiones, & quascumque alias litteras à Sede Apostolica circa præmissa dicto Ordini concessas, ac in illis contenta dicta prædecessorum pro illorum subsistentia firmiori nostræ approbationis munimine roborare, ac aliàs prędictorum Fratrum necessitatibus opportunè providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur præfati Ordinis, qui omnium Conditori gratissimus est, & piæ devotioni fidelium acceptus, ut illius personarum, quarum prędicationibus verbi, & Evangelicæ veritatis, sacrorumque eloquiorum explanatione, consiliis, & charitativis admonitionibus fideles ipsi circa animarum suarum salutem magna commoda consequuntur, statum prosperum, & fœlicem intensis desideriis affectantes, necnon pias decedentium, quorum ampliùs non redit arbitrium, voluntates executioni mandari, & ex eis, quæ divinæ propitiationis intuitu, pia largitione Fidelium conceduntur, structuras, & ædificia Domorum dicti Ordinis, ac studium S. Theologiæ

logiæ in Ordine prædicto manuteneri, ac ejusdem Ordinis Professoribus hujusmodi studio vacare volentibus, ut id cōmodè facere possint, subveniri; Christianæ Reipublicæ permaximè utile, ac necessarium fore, ac inter summè meritoria, & Deo grata opera non immeritò connumerari posse, & debere putari; hujusmodi supplicationibus inclinati, prædictas, & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, etiam Prædecessorum nostrorum, & præsertim fœl. rec. Eugenij Papæ IV. circa præmissa dicto Ordini similiter concessas litteras Apostolicas, omniaque in eis contenta dicta authoritate Apostolica, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis supradictæ præsentium tenore approbamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinere, & observari debere decernimus. Et nihilominus volumus, ac eisdem authoritate, scientia, ac potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus institutiones, & substitutiones, relicta, legata, donationes inter vivos, & causâ mortis, aliæque piæ, & non piæ dispositiones quæcumque, quocumque nomine nuncupentur, tàm simplices, & puræ, quàm conditionales, & modales, Fratres, & domos dicti Ordinis, ipsarumque domorum Ecclesias, Cappellas, picturas, & fabricas, seu illorum commodum, & favorem quomodolibet concernentes, hactenus factæ, & in posterū perpetuis futuris temporibus faciendæ, etiamsi in tempore institutionum, substitutionum, relictorum, fidei commissorum, legatorum, donationum, aliarumque dispositionum hujusmodi Fratres ipsi, in quorum favorem emanarent, nondum Ordinem prædictum ingressi forent, eidem Rom. Ecclesiæ, & per illam Ordini, & Fratribus, ac locis eorumdem factæ esse intelligantur, ut eumdem plenarium sortiantur effectum quem sortirentur, si nominatim, & expressè præfatæ Romanę Eccl. & de illa, ac in ejus favorem factæ forent, nec possint pretextu incapacitatis eorumdem Fratrum quovis modo de invaliditate notari. Hæreditates verò, quæ eisdem Fratribus, si in sæculo forent, ab intestato deferrentur, præfatæ Romanæ Ecclesiæ, quæ ipsorum Fratrum locum quoad hoc tenet: ipsa quoque Romana Ecclesia, quòd hæreditates, & bona, quæ Ordinem ipsum ingredientes sub conditione mortis eorum sine Filiis restituere gravati sunt, Filiorum loca teneāt, sicut tenent Monasteria proprium habentia in communi, si tales gravati illum ingressi forent. Quódque eadem Rom. Ecclesia, & pro ea illius Syndici juxta prædictarum litterarū Martini IV. prædecessoris nostri præfati tenorē pro tempore nominati in substitutionibus, relictis, legatis, donationibus, aliisque piis dispositionibus prædictis, necnon ex illis, quæ ab intestato professoribus dicti Ordinis (si capaces forent) deferrentur, hæreditatibus, & bonis, quæ ingredientes Ordinem ipsum sub conditione Mortis eorum sine Filiis restituere gravati sunt, id totum petere, consequi, & habere possint, ac si institutiones, substitutiones, relicta, legata, donationes, aliæque dispositiones hujusmodi in ipsius Romanæ Ecclesiæ utilitatem nominatim emanassent, vel emanarent, ipsæque ab intestato hæreditates ipsi Rom. Ecclesiæ, sive ipsius Fisco delatæ forent, & quod retinerent Filij talium de restituendo sub conditione mortis sine filiis gravatorum, si extarent. Habeant quoque Syndici præfati circa præmissa parem, quam idem Martinus IV. prædecessor hos habere voluit, circa in eisdem litteris suis cōtenta facultatem. Volumus tamen, quòd bona, quæ eos nomine ejusdem Rom. Ecclesiæ præmissarū, & præsentium litterarum tenoris vigore cōsequi contigerit, juxta earumdem tenorem alienare & in usus licitos eorumdem Fratrum, præsertim in Fabricam, & restaurationem structurarum, & ædificiorum Domorum Fratrum eorumdem, necnon manutentionem studij Sacræ Theologiæ, & studentium in illa sustentatione convertere debeant, & teneantur de consilio, & assensu Fratrum, & Capituli Conventus, vel loci, cui talia relicta, & legata sunt, authoritate dicti Generalis, vel Ministri Provincialis etiam accedente. Non obstantibus &c. Dat. Romæ &c. anno 1471. pridie Kal. martij Pontif. nostri anno 1.

27. Observandum hic adverto, quòd de simili Clem IV. concessione ad succedendum in hæreditatibus parentum, nec verbum apposuit (immò ut novum privilegium supplicatur, & conceditur) quam profectò, si extitisset, allegare non omisis-

Vvad.10.6. in Reg. bul.20. Sixti IV. omisisset, tum ex invariato stylo Curiæ, tum ut amplissimam prorsus dispensationem ex titulo antiquitatis magis venerabilem, minùs odiosam, & firmiorem redderet; quin potiùs quarto ab hinc anno editâ bullâ; *Licèt non dudum ad importunam*, Dat. Romæ die 7. augusti 1475. declaravit expresè, ad quorumdam importunas preces illam à se fuisse concessam, & ad Observantes nullo modo extendi, ut suprà notavimus.

28. Alexander VI. dato diplomate, *Vberes fructus &c. Dat. &c. die* 10. *july* 1494. præfata omnia Conventualium privilegia, & alia, si quæ legitima reperirentur, voluit esse confirmata. Iulium II. FF. jurisdictionē in bonis temporalibus ampliasse non dubitatur, dum per litteras suas *Exponi nobis &c.* Dat. Romæ die 1. Octob. 1509. Supplicante Raynaldo Ministro Generali concessit, ut Syndici Apostolici Conventuum, & Monasteriorum à Generali, & Provincialibus Ministris ad reddendum singulis annis administrationis suæ computum juridicè cogi valerent; quod authoritatem, atque jurisdictionem expressam importare non ambigimus. Tenorem litterarum hujusmodi in tom. 1. lib. 3. dedimus per extensum.

29. Super his adnotatum velim, quòd concessionibus istis, & similibus nunquam expressè fuit derogatum super Regulæ præceptis de non equitando, de vestimentorum numero, & qualitate, de pecunia recipienda, & similibus; sed tantùm introducta consuetudine nonnulla tolerabantur in Ordine, plurimis tamen in Regulæ puriori Observantia perseverantibus: quare, ut conscientiarum quieti provideretur, cautum est in Constitutionibus (ut vocant) Benedictinis, quæ anno 1336. operante Gerardo Oddonis Ministro Generali ad relaxationem inclinato publicatæ fuerunt (sed citiùs per Capitulum Generale abrogatæ) & largiùs in statutis (ut aiunt) Alexandrinis, quia ab Alexandro VI. confirmatis anno 1500. in Capitulo Interamnensi editis, circa equitatum, circa pecuniæ contrectationem, circa vestimentorum qualitatem, & quantitatem, circa jejunij materiam dispensationes nonnullæ conceduntur, certis tamen restrictionibus limitatæ: Illud est ibi præcipuum, quod in usu pecuniæ perhibetur, affectum omnem proprietatis, etiam cum occultatione, non verò simplicem usum, & ad quotidianas necessitates Physicam contrectationem, cum animo ad Superioris mandatum indifferenti, prohiberi: quæ omnia fusiùs in præfatis Constitutionibus est videre in Chronologia Seraphica, & infra hîc tomo 3. Circa mobilium, & immobilium possessionem, redditus, censusque perpetuos, & hæreditatum successiones (quod omnium maximum est) declaratum fuisse legimus in præfatis Alexand. VI. Constitutionibus cap. 6. quòd non ideo in summa Fratrum Minorum paupertate, tum in communi, tum in particulari fuerit dispensatum, quamvis habenas aliquanto laxatas esse videatur, eo quòd remanente ex integro omnium eorum Dominio penes Sedem Apostolicam, quæ idcirco illa ipsa, vel ad Fratrum necessitates, vel ad alia pietatis opera pro libito valet applicare; Religio Seraphica dici nullatenùs potest horum virtute privilegorum in communi possidere: additur autem ibidem, quòd ad quietandos nihilominùs conscientiarum stimulos, licita hæc omnia ex Alexandri Pontificis benigna dispensatione intelligantur. His omnibus ritè pensatis dixi non incongruè, ante separationem à Leone X. factam dici non posse stabilitam fuisse Conventualitatem, eo quòd in Regulæ præceptis nondum fuisset authenticè dispensatum, at solùm per aliquas moderationes in cæteris, & per ampliationem facultatum Syndici Apostolici in materia possessionum, & redditiuum aliqua fuissent indulta, quæ relaxationis notam non poterant effugere: Addendum denique, quòd longè majores particularium abusus, qui præfixis metis non contenti, tum in victu, tum in vestitu, tum in equitando, & similibus modum excedebant, causam Reformationibus sub introductis dederint, Religionem apud Principes, & Populos vilem reddiderint, & Pontifices obligaverint, ut opportuno remedio conscientiarum saluti, Ordinisque incolumitati occurendum procurarent; ut expressè notatur in præfatis Constitutionibus per hæc verba [si qua tamen in parte dispensatum, vel modificatum legatur, ex quâdam indulgentiâ, piaque intentione Nos fecisse intelligant, ut de duobus malis inevitabilibus majùs fugeremus

Chron. Seraph. locis hîc. cit. fol. 46. & 148.

Ibidem.

Ibid. in Chronol.

remus, cum omnis constitutio, (ut in Decretis habetur) debeat esse honesta, tempori, & loco conveniens, possit, *ut in cap. catholica*, pro personarum qualitate mutari, dummodò, juxta Regulam Iuris, necessitate cessante, cesset pariter, quod urgebat. Vnde declaramus omnem talem, si qua est, modificationem duraturam esse dumtaxat ad tempus, donec aliud in nostris futuris Capitulis fuerit determinatum. Maluimus enim paululùm de re nostra præsumere, quàm tantam Fratrum multitudinem (sicut sæpè diximus) damnationi exponere: Deum imitati, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat.] Quin & in Pij IV. Constitutionibus *Sedis Apostolicæ &c.* 1565. ubi Conventualium statuta Florentina confirmavit, & in Romanis à B. Pio V. per Bullam *Illa nos cura &c. anno* 1568. approbatis, ut tunicæ interiores, seu camisiæ laneæ omninò esse debeant, absolutè præscribitur; super quo à subsequentibus Romanis Pontificibus eos dispensatos fuisse, crediderim.

In Bull. Rom. cap. 2.

30. Ergo, ut ad narrationis seriem revertamur, Alexander. VI. de invalescentibus quotidie contentionibus inter Conventuales, & Observantes, & populorum commotionibus ex causa relaxationis, graviùs, & sæpiùs per varios Principes interpellatus, datis gravissimis litteris, *Ex diversis &c. die* 15. *sept.* 1599. & per alias *Pulsamur &c. die* 24. *ejusdem mensis, & Anni*, ad Capitulum Generale Interamnense celebrandum scripsit, ut pro Ordinis reformatione seriùs incumberent; cum cæteris in Vvad. legendis, quæ dignis de causis omitto. Vnde Patres Vocales Præsidente Vicario Apostolico contra subrepentes abusus præallegatas constitutiones ediderũt (aliqua tamen, ut dixi, pro quiete conscientiarum indulgendo) ab Alexandro Pontifice per Breve Apostolicum *Nuper attendentes &c. sub die* 7. *April.* 1501. expressè confirmatas.

Firmam. Ord. fol. 51. & 59.

Vvad. t. 7. 1500. n. 13.

Iulius II. à Delphino Generali Ministro persuasus, haud difficilem fore Ord. totius in perfecta Regulæ Observantia unionem, si præficerentur in Prçlatos, qui verbo, & exemplo integram Regulæ puritatem promoverent, convocatis ad Generalissimum Capitulum in Vrbe celebrandum Religionis universæ Vocalibus, antedictam Ordinis Vnionem efficaciter, at frustra tentavit, ex quibus intelligas, non ineptè fuisse dictum à nonnullis, quòd Conventuales eo tempore proprio, & separato in Corpore nondum fuissent stabiliti, cum prçter integras Clarenorum, Coletanorum & Amadæitarum Congregationes perplurimi, etiam Fratres singulares ipsa in Ordinis Communitate rejectis privilegiis in perfecta Regulæ puritate convixerent.

31. Tandem Leo X. pro complendo antedictæ unionis negotio ab Imperatore, cæterisque Orbis Christiani Principibus exoratus, ut ipse ait in litteris *Vnionis*, cum generalissimum Religionis universæ Capitulum in Vrbem convocasset, Patres Conventuales seriùs hortatos esse voluit, ut abdicatis dispensativis super Regulam privilegiis, vellent cum cæteris ad Regulæ rigores conformari, quos in uno corpore sub Ministro Generali totius Ordinis Minorum uniẽdos decreverat; quod cum illi privilegia sustinendo recusassent, (ut Pontifex ipse in Bulla, *Vniversis &c. Celebrato nuper &c. die* 12. *Aprilis* 1518. expressè contestatur) jubente Pontifice fuerunt ab Ordinis Minoritici Communitate jam ad omnimodam Regulæ puritatem obligata separati, & ab electione Ministri Generalis totius Ordinis exclusi, ut proprium, separatumque Corpus efficerent, novamque regiminis formam (ut mox dicemus) sub Magistro Generali, sub novo, & dispensato modo vivendi, per ipsum Pontificem noviter confirmato deberent habere, expeditis litteris, quas *Concordiæ* appellant; quarum tenorem exhibemus; ex quo tempore proprium Corpus efformarunt, eo quòd omnes, & singuli, qui privilegia non admitterent, ad Observantiam in simul unitam transvolare debuerint.

LEO PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

32. Omnipotens Deus, cujus perfecta sunt opera, qui cuncta sapientissimè condidit in numero, pondere, & mensura, & cujus nutu omnia reguntur, Romanum Pontificem, sic Catholicæ præfecit Ecclesiæ, ut quæ divino

vino honori, salutique fidelium cognoverit accommoda, non solùm faciat, sed quantùm in ipso fuerit, aspirante cœlesti gratia, ad debitæ perfectionis perducat effectum. Sanè diebus novissimis, cum generalissimum Capitulum totius Ordinis Beati Francisci convocari fecissemus, illudque in Domo de Aracœli de Vrbe dicti Ordinis celebrari debere ordinavissemus pro unione universali Fratrum prædictorũ sub uno Capite Reformato, inter alia facienda pro votiva hujusmodi unione, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu; nec non ad Regum, & Principum Christianorum humiles, & instantissimas preces, authoritate Apostolica statuimus, & ordinavimus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus Minister Generalis totius Ordinis S. Francisci à solis, & de solis Reformatis Fratribus dicti Ordinis viventibus absque privilegiis bona temporalia concernentibus eligi debere, cui omnes, & singuli Fratres secundùm Regulam ejusdem B. Francisci subiici, & obedire tenerentur. Et deinde Fratres Conventuales cum privilegiis eis à Sede Apostolica concessis viventes, ac redditus, & possessiones, aliave bona temporalia secundùm hujusmodi privilegia retinere volentes per alias nostras litteras etiam statuimus, & ordinavimus, quòd unum ex eisdem Fratribus Conventualibus vitâ, & moribus idoneum sibi eligere possint, qui eorum *Magister Generalis* appellaretur, & eorumdem Fratrum Conventualium sub dictis privilegiis viventium curam gerere, & electionis de se factæ confirmationem à dicto Ministro Generali totius Ordinis petere deberet, prout in litteris prædictis pleniùs contitinetur. Cumque in Capitulo Generalissimo in dicta Domo de Aracœli hujusmodi nuper per Fratres Reformatos celebrato ibid. præsidentibus authoritate nostra Protectore ipsius Ordinis, ac aliis duobus ex S. R. E. Cardinalibus ad id à Nobis specialiter deputatis, die ad hoc per Nos assignata Fratres ipsi vocem in electione Ministri Generalis hujusmodi habentes, dilectum filium Christophorum de Forlivio, qui Vicarius Generalis Fratrum Minorum de Familia tunc fuerat, in Ministrum Generalem elegerint totius Ordinis S. Francisci ritè, & rectè: Fratres verò Conventuales cum privilegiis, ut præfertur, viventes in Domo Sanctorum Apostolorum etiam de Vrbe dicti Ordinis ad id etiam legitimè congregati, dilectum Filium Antonium Marcellum vitâ, & moribus idoneum in Magistrum Generalem Fratrum Conventualium hujusmodi etiã elegissent; Nos cum audivimus electiones de Ministro, & Magistro præfatis per eosdem Fratres juxta ordinationes nostras prædictas, Spiritu sancto id operante, summa cum charitate, ac pace, & unione factas fuisse, dictum Antonium in Magistrum Fratrum Conventualium electum coram Nobis præsentem, in Domino benediximus, ac benedictionem nostram hujusmodi pro confirmatione, quam à præfato Ministro Generali petere tenebatur, pro hac vice dumtaxat sufficere voluimus: ac desiderantes, per eosdem Christophorum Ministrum, & Antonium Magistrum sic electos, & eorum successores Fratres sibi commissos sub prospero, & fœlici regimine gubernari, ac in pacifico, & tranquillo statu conservari posse, cogitavimus tali modo providere, quòd de cætero odor bonæ famæ eorumdem Fratrum apud omnes Christi-fideles etiam Reges, & Principes Religionis Christianæ perpetuis futuris temporibus redoleat; & pax, & unio plurimùm ab omnibus desiderata conservetur, omnisque dissidij occasio, quæ humani generis procurante inimicò exoriri posset, extinguatur, & penitùs tollatur, aliqua per eosdem Ministrum, & Magistrum, aliosque ipsius Ordinis professores firmiter, & inviolabiliter servanda motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura cum eisdem Cardinalibus Præsidentibus deliberatione præhabita, duximus statuenda; videlicèt, quòd præfati Antonij Magistri Generalis Fratrum Conventualium successores ab eisdem Fratribus Conventualibus pro tempore electi, confirmationem ab eodem Ministro Generali, & successoribus suis Ministris Generalibus totius Ordinis, quemadmodum Vicarij Generales tunc de Familia nuncupati petere tenebantur, petere teneantur: ac quòd Magister nunc, & pro tempore electus ad regimen Fratrum Conventualium S. Francisci, juxta dictam nostram ordinationem *Magister Generalis*

lis Fratrum Conventualium in perpetuum appellari debeat: quòdque in singulis Provinciis deputati ad regimen Fratrum Conventualium de cætero *Magistri Provinciales* Fratrum Conventualium cum suis sigillis vocari, & à Ministris Provincialibus Regularis Observantiæ in Provinciis juxta morem dicti Ordinis respectivè pro tempore existentibus confirmationem electionum de eis pro tempore factarum eo modo, quo Vicarij Provinciales olim *de Familia* nuncupati, à tunc Ministris Provinciarum FratrumConventualium petere tenebantur, etiam petere teneantur: quòdque, tam Generalis, quàm Provinciales Ministri præfati tàm ante, quàm post Generalis, & aliorumMagistrorum confirmationem hujusmodi tam de Generali, quàm de aliis Fratribus, & Provincialibus Conventualibus hujusmodi, & eorum, ac aliorum Tertij Ordinis Fratrum, & Sororum nuncupatorum, qui eatenùs sub Ministri Generalis Conventualium fuerant regimine, nullatenùs se intromittere, aut eos per se, vel suos Commissarios visitare, seu corrigere possint, nec aliquàm jurisdictionem, seu superioritatem in ipsos exercere valeant, præterquàm cum ipsum Ministrum Generalem pro tempore existentem ad ipsorum Fratrum Conventualium domos, & loca declinare contigerit; quo casu ipse Minister eosdem Fratres Conventuales paternè visitare; ipsique Fratres Conventuales eundem Ministrum Generalem, tamquàm totius dicti Ordinis Superiorem omni cum charitate, & dilectione recipere debeant, dummodo idem Minister Generalis nunc, & pro tempore existens nihil judicialiter circa ipsos Fratres Conventuales, ac domos eorum, & loca, ac etiam Monasteria Monialium sub eorum cura degentium exerceat, nisi eo modo, quo Minister Generalis tunc Fratrum Conventualium super Fratres de Familia, eorum Domos, & loca, & Monasteria Monialium tempore convocationis dicti Capituli generalissimi exercebat, exercere possit. Et insuper Generali, & Provincialibus Ministris pro tempore existentibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna præcipimus, & mandamus, ne directè, vel indirectè, etiam favore Dominorum temporalium, Civitatum, & Universitatum, Oppidorum, Terrarum, & Villarum, ac personarum Ecclesiasticarum, etiam Prælatorum quorumcumque, seù Cardinalium, sive alio quæsito colore, vel ingenio malitiosè, quòd Domus, & loca Fratrum Conventualium, seu Monasteria Monialium curæ Magistri Generalis Conventualium hujusmodi subjecta, & quæ hactenùs sub dicto Ministro Generali Fratrum Conventualium fuerant, eis quoquomdò auferantur, procurare præsumant: & nihilominus quicquid in contrarium attentatum fuerit, sit eo ipso irritum, & inane. Domus autem, & loca, ac Monasteria Monialium Magistro Generali Fratrum Conventualium ea subjecta esse intelligi volumus, quæ Apostolica, vel alia authoritate Ministro Generali ante celebrationem dicti Capituli Generalissimi proximè in dicta domo, de Ara-cœli celebrati subjecta erant, & in quorum possessione ipse tunc Minister Generalis Conventualium existebat, præsertim Domus, seu Conventus Assisij, & S. Salvatoris de Vrbe, aliæque quamplures Domus, ac multa Monasteria Monialium, quæ eidem Ministro Generali tunc immediatè subjecta erant, quæ omnia ex nunc Magistro Generali Conventualium immediatè subjecta perpetuò sint, & esse censeantur, exceptis Domibus, & locis, ac Monasteriis Monialium dictorum FF. Reformat. per priores litteras nostras hujusmodi nuper unitis, quæ Generali, & Provincialibus Ministris in suis Provinciis respectivè in omnibus subjecta remanere volumus. Statuimus etiam, quòd si Fratres Conventuales quandoque se reformare voluerint, reformatio ipsa juxta privilegia Apostolica eis concessa, per suos Generales, vel Provinciales Magistros dumtaxat fieri debeat, nisi ubi Fratres alicujus Domus, seù Conventus ad veram, & regularem Observantiam, & omnimodam Generali, ac Ministris alijs prçfatis se subjicere vellent; quo casu, si Fratres illarum Domorum, in quibus à decem usque ad viginti tres; in aliis verò domibus, in quibus à numero viginti usque ad quemcumque numerum Fratrum Conventualium eorumdem fuerint duæ tantum partes subjectioni, & submissioni hujusmodi modo præmisso consentientium, quacumque contradictione non

non obstante, Domos Fratrum Conventualium, & illarum Fratres hujusmodi liberè, & licitè recipere possint; Domos verò Fratrum Conventualium, in quibus minor numerus, quàm denarius fuerit, etiam de omnium Fratrum Conventualium earumdem Domorum consensu nullatenus recipere valeant; sed illę Generalis, & aliorum Provincialium Magistrorum Reformationi liberè dimittantur; singulis verò Fratribus Conventualibus ad Generalem, & Provinciales Ministros transire volentibus, ab eorum Superiore priùs petitâ, licèt non obtentâ licentiâ, liberam transeundi licentiam, & facultatem concedimus. Prętterea volumus, quòd illi ex Fratribus Conventualibus, qui de cætero vitam Reformatam sub Generalis, seu Provincialium Magistrorum cura ducere voluerint, sub eorum regimine permanere possint, dummodo aliquo notabili signo distinctivo distinguantur, & discernantur ab illis, qui vitam regularem sub Generali, seu Provincialibus Ministris ducunt, prout Generalis Minister, & Magister inter se convenerint. Bonis præfatarum Domorum reformandarum immobilibus, & omnibus, quorum Fratres Reformati non sunt, nec capaces esse velint, Generali, & aliis Provincialibus Magistris ad eorum liberam dispositionem liberè remanentibus. Et ne inter Reformatos, & Conventuales Fratres præfatos super præcedentiam dissensio, & contentio oriri possit; volumus, & etiam statuimus, quòd inter eos talis ordo servetur: videlicet, quòd in processionibus, & funeralibus, ac exequiis, necnon omnibus aliis actibus publicis, FF. Conventuales Fratribus Regularis Observantiæ locum digniorem relinquere teneantur; si tamen aliqui graduati, seu aliqui Patres, aut Guardiani domorum Conventualium remanere vellent cum quibusdam Fratribus antiquioribus sub Generali, & Provincialibus Ministris viventibus, tunc & in hoc casu, ut evitetur dissentio hujusmodi, & perfecta unio conservetur, simul incedere, ipsique Conventuales semper eorum Crucem, & Vexillum per eos deferri solitum deferre liberè, & licitè valeant. Postremò omnia, & singula indulta dicto Ordini, tàm per Nos, quàm alios quoscumque Romanos Pontifices hactenus concessa ejsdem Fratribus Regularis Observantiæ, ac Conventualibus, in quantùm præmissis non sint contraria, authoritate, & tenore præsentium invicem perpetuò communicamus, & suffragari volumus, eaque omnia etiam illis de novo concedimus. Quocirca Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, nec non universis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, & Ecclesiarum Prælatis, ac quibuscumq; in dignitate Ecclesiastica constitutis personis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcumquè ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ministrorum, & Magistorum, aut alicujus ipsorum super hoc requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos præsentibus litteris, ac omnibus, & singulis in eis contentis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos desuper inter se, ac etiam per quoscumque alios quavis authoritate, & potestate fungentes, quomodolibet indebitè molestari, aut purturbari: Contradictores &c. Non Obstantibus &c. Dat. Romæ 1517. pridie Idus junij Pontif. nost. anno quinto.

33. Occasione præfatæ constitutionis, & supradictæ electionis, cum varia dubia, & altercationes orirentur passim inter Conventuales, & Observantes; pacificè tandem inter se convenientes, quosdam ineundæ pacis, & concordiæ articulos communiter approbatos, firmos, & ratos esse voluerunt coram Domino Grimano Ordinis Protectore, juxta tenorem hujus instrumenti. Illud verò sub finem sæculi preteriti recognovit illæsum, integrum, intactumque approbavit, & observari jussit, datisque variis transumptis renovavit pro sui officij munere rogatus Marcellus Lantes tunc Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, demum sacri Collegij Apostolici D. D. Cardinalium dignissimus Decanus, Ordinisque Minorum Conventualium multis annis Protector (ut ait Vvadingus.) Ibid. n. 23.

In nomine

In Nomine Sanctissimæ, & Individuæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

34. Universis, & singulis hoc præsens nostrum transumptum visuris, lecturis pariter, & audituris, quosq; hoc præsens tangit negotium &c. Quòd Nos Marcellus Lātes Prothonotarius Apostolicus sanctissimi Domini Nostri Papæ, necnon Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Iudex Ordinarius, sententiarum quoque, & censurarum in eadem Romana Curia, & extra eam latarum, ac litterarum Apostolicarum quarumcumque universalis, & merus executor ab eodem Sanctissimo Domino nostro Papa specialiter deputatus; necnon utriusque Sanctitatis suæ signaturæ Referēdarius. Ad instantiam, & requisitionem R.R. Fratrum Iacobi de Assisio, & Bonaventuræ de Parma Ordinis S. Francisci de Observantia, omnes, & singulos sua communiter, vel divisim interesse putantes, eorumque Procuratores, si qui sint &c. per Audientiarum S. D. N. Papæ, ut moris est, citari fecimus, & mandavimus ad certum terminum, quo adveniente comparuerunt in judicio coram nobis iidem RR. Fratres, & realiter, & cum effectu exhibuerunt, & præsentarunt quoddam instrumentum transactionis, & Concordiæ integrum, illæsum, & intactum, & quia omni prorsus vitio, & suspicione carere reperimus, illud per Notarium nostrum publicum infrascriptum transumptari, & in publicam transumpti formam redigi fecimus, & mandavimus, decernentes, & authoritate dictæ nostræ Curiæ statuentes, quòd huic nostro transumpto, cum dicto instrumento concordato, diligenter collationato, & concordato de cætero in antea talis, & tanta fides in judicio, & extra adhibeatur, & detur, qualis adhiberetur eidem instrumento Originali si in medium exhibitum, & ostensum foret, cujus tenor talis est videlicet. In nomine Domini. Amen. Sciant universi, & singuli præsentis publici Instrumenti seriem inspecturi, visuri, & audituri, quòd anno à Nativitate Domini 1517. Indictione quinta, die vero 8. mensis Iulij Pontif. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Leonis divinâ providentiâ Papæ X. anno 5. Romæ in Palatio S. Marci coram Reverendissimo in Christo P. & D.D. Dominico Grimano miseratione divina Episcopo Portuensi S.R.E. Cardinali S. Marci, totiusque Ordinis Fratrum Monialium S. Francisci Gubernatore, Protectore, & Correctore, in mei Notarij publici infrascripti ad hoc vocati, & requisiti præsentia personaliter constituti R. R. Religiosi P. P. & Fratres M. Antonius Marcellus Ordinis Minorum Patrum Conventualium Magister Generalis, & Fr. Paulus Zianus Sac. Theologiæ Magister, ejusdem Ordinis Minorum Conventualium Procurator ex una, necnon & R. R. Religiosi Patres, & Fratres Paulus de Parma, & Ioannes Clapius ejusdem Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Regularis Observantiæ Procuratores, seu Commissarij ex altera partium absque dolo, metu, fraude, & sinistra machinatione, ut ipsi asseruerunt, inducti, seu coactis sed matura inter ipsos deliberatione priùs habita, gratis, & sponte, ac ex eorum certa scientia, & spontanea voluntate ad infrascriptam articulatam pacem, concordiamque conciliandum, fovendum, & conservandum inter Fratres Minores de Observantia, & Conventuales B. Francisci devenerunt, dicentes, ac etiam in scriptis offerentes infra insertos articulos, videlicet in primis. Cum Santissimus Dominus noster declaraverit, electionem, quam Fratres Conventuales dicebantur fecisse sub nomine *Ministri Generalis* Ordinis S. Francisci, fecisse contra ejus ordinationem, & voluntatem, ipsamque ut talem cassaverit, & annullaverit, declarando, & interpretando ipsam eandem electionem esse, & dici debere electionem *Magistri Generalis* Fratrum Conventualium, & ut talem approbaverit, & confirmaverit, supplendo omnes defectus tàm juris, quàm facti ejusdem electionis Magistri Generalis; Ideo prædictus Reverend. P. Fr. Antonius Marcellus, qui in prædicta electione electus fuerat in Magistrum Generalem omnium Fratrum Conventualium, conformando se ordinationi, & determinationi ejusdem S. D. N. sponte, & nemine urgente declaravit, ut verè filius obedientiæ S. D. N. velle acceptare, & de facto acceptavit prædictam declarationem

tionem, approbationem, & interpretationem, renunciando & nomine dicti Ministri, & omnibus quibuscumque contrariis dictæ ordinationi, & declarationi tàm directè, quàm indirectè: nolens tamen in aliquo sibi præjudicare, quin sit verus, ordinarius, & immediatus Prælatus omnium Fratrum Conventualium, & Monasteriorum Monialium, ac Tertij Ordinis, quàm prædictus Magister Generalis pro se, & suis subditis, ac successoribus ipsorum sub pœna amissionis privilegiorum, quod, quantùm in ipsis fuerit, servabunt, & observari facient à suis subditis, per pœnas, & censuras, omnique alia viâ juridica, omnia, & singula decreta, & ordinata, & concordata, eaque per Sedem Apostolicam, quæ per ipsos Generalem Ministrum, & Magistrum concernentia dispositionem Ordinis factam in Capitulo Generalissimo ultimò celebrato, & in præsenti instrumento contenta. Item dictus R. Pater Minister promisit observare ordinationem per S. D. N. factam, qua voluit Magistrum modernum pro hac vice dumtaxat confirmatum esse per solam benedictionem S. D. N. nec teneri petere pro hac vice à prædicto Ministro Generali aliam confirmationem, volens, quòd dictus Magister Generalis sit, & dici debeat verus, & indubitatus, & immediatus Prælatus omnium Fratrum Conventualium S. Francisci, & Monialium S. Claræ, quantumvis à dicto Ministro non fuerit confirmatus juxta tenorem Bullæ prædictæ, prout, & quẽadmodum Minister Generalis super dictos Conventuales erat verus, & immediatus Prælatus. Item quòd prædictus Minister Generalis conformitur ad Bullam Apostolicam desuper confectam, consensit, & consentit pro se, & suis successoribus, quòd nullam jurisdictionem in Fratres Conventuales, & eorum loca, ac Monasteria Monialium exercebit; sed ipsorum regimen totale dicto Magistro Generali liberum, & integrum dimittet, quemadmodum in dicta Bulla pleniùs continetur, & hoc facit spontè, & nemine cogente, sed liberè omni meliori modo, & viâ, ac formâ. Item licèt decretũ fuerit per S. D. N. quòd Fratres Conventuales digniorem locum deberent dimittere Fratribus Regularis Observantiæ in processionibus, & aliis actibus publicis; attamen dictus Minister absque præjudicio prædicti decreti quantùm ad alia loca, consensit, quòd in Civitate Patavina in processione, quæ fit in die S. Antonij Fratres Conventuales servent suam antiquam consuetudinem: salvo quòd decem Fratres Observantiæ Regularis cum Patribus senioribus eorumdem Fratrum Conventualium ire poterunt, idemque judicium habeatur in processione, quæ fit in Assisio in Festo Portiunculæ, excepto quòd omnes Ministri, & Guardiani remaneant in fine, & comitatu Magistrorum, & Fratrum Conventualium bini, & bini si voluerint remanere. Item declaravit dictus Minister Generalis, se intelligere, quòd bona Conventuum reformandorum, quorum Fratres Regularis Observantiæ nec sunt, ne capaces esse volunt, dispositioni Magistri Conventualium, & Magistrorum Provincialium dimitti debeant, & aliorũ Conventuum, & Monasteriorum, quæ quovis modo de cætero Fratres de Observantia auferent Conventualibus, dummodo bona, & proventus annui remaneant dictis Magistro Generali, & Provincialibus, quorum ipsi Fratres de Observantia noluerunt esse capaces retentionis hujusmodi. Item quòd in partibus Citramontanis Fratres Conventuales, qui vitam reformatam sub Magistris ducere voluerint, habebunt pro signo distinctivo soleas de corio, nec calepodiis uti poterunt, nec nudis pedibus incedere. In partibus verò Vltramontanis dicti Reformati signum distinctivum portabunt, prout Ministri, & Magistri Provinciales inter se pro varia consuetudine Provinciarum, & locorum convenient, ut pax, & tranquillitas inter ipsos Fratres servetur. Item declaravit prædictus Magister, quòd per se, nec per alium ejus mandato, aut scientiâ, nulla appellatio, aut protestatio est facta, aut fiet in futurum contra decreta, & ordinata per S. D. N. in dicto Capitulo generalissimo; & casu quo aliquis ejus nomine, aut alij sui subditi aliquas protestationes, seu appellationes fecissent, illis omnibus, & singulis renuntiat, & quantùm in ipso est, cassat, irritat, & annullat. Item concordaverunt prædicti Minister, & Magister, quòd casu, quo Fratres reformandi in futurum sub Magistris Generalibus

ralibus, & Provincialibus Fratrum Conventualiũ nõ portaverint signum distinctivũ, prout inter Ministros, & Magistros in suis Provinciis respectivè conventum fuerit, tunc cognito per quemcũque Ordinarium, vel in dignitate Ecclesiastica constitutum, quòd hujusmodi signum non deferant, factaque trina monitione canonica per tres dies de deportatione hujusmodi signi, & monitioni cum effectu non parverint, tunc possunt prædicti reformandi arctari per Ministros, vel Guardianos in suis Provinciis pro hujusmodi signo portando, invocato etiam ad hoc auxilio brachij sæcularis. Quæ quidem omnia, & singula cum ego Notarius infrascriptus publicus coram Venerabilibus Viris Domino Laurentio Sager, & Matthia Standinar Clericis Barien. & Basilien. Diæc. ad hoc vocatis, & specialiter rogatis, Item & primò R. Patri D. Antonio Marcello Ordinis Minorum Conventualium Magistro Generali, etiam tunc præsenti, Venerabili Religioso Viro Fr. Paulo Ziano Theologiæ Magistro Procuratori prædicto, Romæ in Conventu Sanctorum Apostolorum in dormitorio, & camera ejusdem Magistri Generalis die Dominica 19. ejusdẽ Mensis Iulij lecta præsentata Reverendiss. P.D. Magister Generalis, & Procurator prædicti ea omnia, & singula, ut supra inserta sunt, rata, grata, & firma de novo habuerunt, & promiserunt, manu pectus tagendo more Prælatorum, mihi Notario infrascripto stipulanti, & accipienti vice, & nomine omnium, & singulorum, quorum interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, se illa grata, rata, & firma habere, & habituros esse, & observare, ac observari facere, ut præfertur. Denuò verò cum ego idem Notarius infrascriptus accessi ad Reverendissimum Dominum D. Portuen. Cardinalem Patriarcham, Gubernatorem, Protectorem, & Correctorum prælibati Ordinis Minorum Fratrum Romæ in Palatio S. Marci suæ solitæ residentiæ feria secunda, vigesima ejusdem Mensis Iulij anni currentis, mane horâ tertiâ supra insertum Instrumentum Concordiæ, ita volentibus prælibatis Reverendiss. D. Cardinali, Ministro Generali, ac dictis Procuratoribus legi audientibus, & intelligentibus.. Qui quidem Reverendiss. D. Episcopus Cardinalis Patriarcha Protector laudavit hujusmodi concordiam ita factam de consensu partium pro bono pacis, & tranquillitatis omnium Fratrum Minorum S. Francisci, & probavit præsentibus Venerabilibus viris Marco Syndizonio, & Iacobo Nerdio Canonicis Aquilegien. testibus &c. rogatis: super quibus iidem Reverendiss. Dominus Cardinalis, Minister, & Magister, necnon Cõmissarij, seu Procuratores petierunt, sibi à me Notario publico infrascripto fieri unum, vel plura, publicũ, seu publica instrumentum, seu instrumẽta. Acta, & gesta fuerũt hæc Romæ sub Anno, Indictione, Pontificatu, Mense, diebus, & locis, & præsentibus testibus, quibus supra, ad eosdem actus respectivè vocatis, specialiter rogatis. Ego Iacobus Reta Trebanus Clericus Aquilegiensis Diæcesis publicus Imperiali authoritate Notarius, & prælibati Reverendis. D. Episcopi Cardinalis Patriarchæ Protectoris totius Ordinis Minorum B. Francisci Cancellarius, quia insertorum articulorum præsentationi, pacis initioni, concordiæ, pro trãquillitate Religionis declarationi, renũciationi, cassationi, irritationi, & voluntationibus, ratificationibus, promissionibus laudationi, probationi, paritioni, omnibusq; & singulis dum, ut præfertur, agerentur, & fierent, unà cum prænominatis testibus interfui, eaque omnia, & singula sic fieri vidi, & audivi. Ideo hoc publicum instrumentum manu alterius ex protocollo meo fideliter inscriptum subscripsi, publicavi, & in hanc formam redegi in fidem, robur, & Testimonium omnium, & singulorum præmissorum regatus, & requisitus. Super quibus omnibus, & singulis tanquàm ritè, & rectè, & legitimè gestis, & factis authoritatem nostram, dictæque Curiæ pariter, ac Decretum interponendum duximus, & interposuimus per præsentes. In quorum omnium fidem &c. Dat. Romæ die 6. Novembris 1596. præsentibus D. D. Marco Antonio Brulo, & Ioanne Francisco Vgolino Connotariis Testibus ad præmissa omnia, & singula vocatis habitis specialiter, atque rogatis.

Lapius Locumtenens: Pro D. Hieronymo Fabrio Curiæ Cau. Camera Apostolica Notario de supradicto Instrumenti transumpto rogato, ego Octavius Cellius ejusdem Curiæ Connota

notarius illud subscripsi, & signavi requisitus &c.

CAPUT IV.

Patrum Conventualium Regimen, & status præsens.

35. Ergo Leo X. omnium primus separatum Patrum Conventualium cœtum ab universo Corpore, quod in pura Regulæ Observantia fuit conservetum, atque stabilitum, recitatâ Concordiæ Bullâ constituens, renovatis, & confirmatis ipsorum privilegis, conscientiarum quieti voluit esse provisum; at juxta novam in plurimis, & à Regulæ tenore alteratam vivendi normam, novum, alteratumque modum regiminis eos habere pręcepit: primò ut sic separati novum sibi Caput non sub *Ministri*, *sed sub Magistri Generalis Fratrum Minorum Conventualium* vocabulo eligerent. (ut à Generali totiùs Ordinis Ministro etiam dinstingueretur in nomine) Provinciarum itidem Præfectos, *Magistri* nomine, non *Ministri* jussit esse nuncupandos. Ne verò in materia jurisdictionis controversias oriri contingeret; decrevit ut Cõventualium Superiores omnimoda in suis electionibus libertate, & in regimine potestatis plenitudine gauderent; hoc uno reservato; ut Magister Generalis à Ministro Generali, Magistri Provinciales à Ministris Provincialibus respectivè electionis suæ confirmationem expetere tenerentur; adinstar illius, quam Vicarij Observantium ante Bullam *Vnionis* ad Ministros Ordinis habebant dependentiam. Quòd Minister Generalis, ut verissimum totius Ordinis Caput, dum ad Conventualium Cœnobia divertere contingeret, ab illis omni reverentiâ, & humilitate, & charitate proprio Prælato debita reciperetur; paternè itidem eos visitare posset, nullo verò modo juridicè contra illos procedere; nisi ut antea licebat Ministro Generali totius Ordinis super Observantes. Pro Conventualium Cœnobiis inposterum per Observantes non occupandis, pro mutuo ad utramque partem transitu, inOrdine ad pacis conservationem multa salubriter constituit. Præcedentiam in omnibus actibus publicis per Conventuales, Observantibus debitam sub modis in eadem Bulla, (dehinc in mutuo concordato) declaratis stabilivit; quo pacto integrè Conventualium Domus reformari possent; & quomodo tandem reformam intra se ipsos, cum aliquo tamen ab Observantibus signo distinctivo erigere permitterentur; abundè declaravit, atque constituit.

36. Indoluere graviter, & reverâ non dolere non poterant, quòd ita per stabilita vitæ privilegia separati à Congregationibus omnibus, & à particularibus qui intra Ord. Communitatem in Regulæ rigore perseverabant, unde Majorem Ordinis partem efformabant, & Ministrum Generalem totius Ordinis, atque præeminentiam possederant, & præeminentiam, & amplitudinem, & Ministrum Generalem amisissent; immò nec Prælatos suos sub titulo Ministrorum in Regula præfixo habere permitterentur. Quare vel sub spe gratiam obtinendi contra præscripta, vel alio ex motivo ad Comitia sua separatim congregati Fr. Antonium Marcellum Cherinum Dalmatam sub titulo Ministri Generalis sibi per communia vota præfecerunt. Pontifex hoc audito justa indignatione commotus vocatum ad se Marcellum graviùs increpavit, ejus electionem sub titulo Ministri dissolvit, iterum verò sub titulo Generalis Magistri confirmavit, hoc edito diplomate.

LEO EPISCOPUS &c.

Dilecto Filio Antonio Marcello S. Theologiæ professori, & omnium Fratrum Conventualium Ordinis Fratrum Minorum Magistro Generali.

37. Dilecte Fili &c. nunciatum Nobis fuit, quòd licèt Nos nuper de Fratrum nostrorum consilio, & assensu consistorialiter habito, universis, & singulis Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum Ordinis S. Francisci cum privilegiis bona temporalia concernentibus viventium, etiam per modum statuti, & ordinationis mandaverimus, ne ipsi de cætero perpetuis futuris temporibus Prælatum suum Generalem sub nomine *Ministri* eligere præsumerent: nihilominus Fratres prædicti, ordinationis hujusmodi immemores, te sub

Vvad. tom. 8. an 1517. n. 31.

sub illo nomine concorditer forsan elegerunt. Nos igitur, quibus non facilè persuaderi potest, eosdem Fratres mandato, & ordinationi hujusmodi contumaciter contravenisse, ordinationem ipsam, tam matura deliberatione factam inviolabiliter observari, motu proprio, & ex certa nostra scientia volentes, & utpotè rationabilem, & fœlicem directionem totius dicti Ordinis status concernentem, approbantes, & innovantes; electionem prædictam, quatenùs sub nomine *Ministri Generalis* hujusmodi processerit, authoritate Apostolica tenore præsentium revocamus, cassamus, & annullamus, ac viribus penitùs, & omninò carere decernimus, mandantes tibi sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, per te eo ipso, si contrafeceris, incurrenda, ut visis præsentibus, quatenùs si *Ministri Generalis* nomine facta fuit, prout de facto processit, de facto pronuncies ipsam electionem per hujusmodi Fratres Conventuales de te celebratam, quam sub nomine *Ministri Generalis* fecerunt, nullam fuisse, sed pro Canonica, *Magistri Generalis* eorumdem Fratrum Conventualium esse, & dici debere in omnibus, & per omnia, ac si præfati Fratres Conventuales eamdem electionem sub nomine *Magistri Generalis* Conventualium celebrassent, declaramus etiam, & diffinimus, ipsam electionem de te factam tanquam sub nomine *Magistri Generalis* approbamus per præsentes, & sub tali nomine, dum coram Nobis esses, tibi benediximus, ratam, & gratam habentes, illamque, ac omnia, & singula inde sequuta dicta authoritate approbamus, & confirmamus, ac illi Apostolici roboris firmitatem adjicimus, & de novo te instituimus Magistrum Generalem Fratrum Conventualium, ut præfertur, supplentes omnes, & singulos tam juris, quàm facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Mandantes nihilominus omnibus, & singulis præfatis FF. Conventualibus, ac Monialibus S. Claræ secundùm formam Regulæ suæ, cunctisque Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis S. Francisci in habitu sæculari viventibus, & qui secundùm consuetudinem regimini olim Ministrorum subjecti fuerunt, qui, & quæ in Capitulo Generalissimo uniti, & unitæ, & reducti, & reductæ ad immediatam Obedientiam Ministri Generalis, & aliorum Provincialium Regularis Observantiæ per alias nostras litteras non fuerint, ut tibi sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, tanquam verò, & indubitato, ac legitimo Prælato ipsorum secundùm formam Regulæ, sicut hactenùs ad usque Capitulum generalissimum novissimè Romæ celebratum Ministris Generalibus obedire consueverunt, cum effectu obediant, teque Magistrum Generalem dũtaxat nominent. Non obstantibus &c. Dat. Romæ die 12. Iulij 1517. Pontif. nost. anno 5.

38. Cum verò nihilominus durum ipsis videretur in tanta novitate conquiescere, non poterant, ut dictum est superiùs, non oriri continuæ, gravesque inter ipsos, & Observantes discordiæ, donec ad illud concordatum, utraque parte consentiente deventum fuerit, quod Capite præcedenti retulimus. Ipsam bullæ concordiam cum reliquis Conventualium privilegiis, supplicantibus eorum Generali, & Provincialibus Magistris Paulus III. expresśè confirmavit, datâ bullâ, cujus tenorem exhibeo.

PAVLVS PAPA III.

Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Magistris, Vniversisque Fratribus Ord. Minorum Conventualium nuncupatorum.

39. EXhibita Nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quòd licèt quamplura privilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratiæ, & indulta vobis, & Ordini vestro per diversos Romanos Pontifices, præsertim Sixtum IV. per quasdam sub pridie Kal. septemb. incipientes, *Vniversalis Ecclesia*, Mare magnum nuncupatas, & per Leonem X. prædecessores nostros per alias super electione Magistri Generalis ejusdem Ordinis universalique unione, & concordia inter vos, & Fratres dicti Ordinis Minor. de Observantia nuncupatorum initis, sub pridie Idus Iunij datis, eorum Pontificatus IV. respectivè annis desuper confectas sub plumbo litteras. *Bullam Concordiæ*, nuncupatas concessa fuerint, & inter cætera vobis Vad. t. 8. in Reg. 1540. bull. 31. Paul. III.

per Sedem Apostolicam indultum fuerit, quòd in temporalibus bonis, in quibus de jure succederetis, si in sæculo maneretis, succedere; necnon legata, relicta, eleemosynas, & quamcumque pecuniarum summam, aliaque bona, quæ vobis in futurum relinqui, vel elargiri contingeret, recipere, tenere, & habere, ac in vestros usus convertere, omnibusque, & singulis aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, gratiis, & indultis Fratribus dicti Ordinis Minorum de Observantia nuncupatis, & illorum Ordini prædictis quomodolibet concessis uti, frui, & gaudere liberè, & licitè possetis, prout in singulis prædictis, & aliis desuper confectis litteris pleniùs continetur. Ipsaque privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, & gratiæ, indulta, & concessiones in viridi sint Observantia; cupitis tamen pro majori animi vestri satisfactione privilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratias, indulta, & concessiones hujusmodi authoritate nostra roborari. Quare Nobis humiliter supplicari fecistis, ut votis vestris hujusmodi annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia, & singula privilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratias, indulta, & concessiones hujusmodi, & desuper confectas litteras, quarum omnium tenores hîc pro sufficienter expressis haberi volumus, Apostolica authoritate tenore præsentium approbamus, confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: decernentes ea (ita tamen quòd temporalia vobis per Prædecessores nostros concessa, de Superioris vestri licentia tantùm in vestros particulares usus convertere possitis) inviolabiliter observari, & vobis suffragari debere. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios &c. judicari, & diffiniri debere, irritumque, & inane &c. Non obstantibus Constitutionibus &c. Datum Romæ &c. die 27. Octobris 1540. Pontif. nostri anno 6.

40. Iuvat hîc ex præmissis fundamentis frivolam quandam, sed nimia inter aliquos tenacitate propugnatam contentionem radicitùs evellere, ex eo scicet, quòd Sãctos, & Beatos, aliosq; primarios Heroes huic, vel illi Seraph. Corporis membro pro suo quisque sensu assignare contendat, & mordicùs defendere. Concludo itaque consequenter ad prædicta Seraphicum Patriarcham Franciscum, Sanctosque ipsius Socios, atque primos Discipulos, necnon Antonium de Padua, Seraphicum Bonaven. Ludovicũ Episcopũ Tolosanum, Benvenutũ Auximanum etiam Episcopum, Marochianas, atque Ceptanas Martyrum Cohortes, Alexandrum Alensem, Doctorem subtilem Scotum, cæterosque id genus plurimos, tùm sanctitate, tùm doctrinâ, tùm heroicis actionibus altè conspicuos, qui ante Ordinis divisionem in Ecclesia Dei floruerunt, verissimos in toto rigore fuisse Minoritas; Nomen tamen (de nomine præcisè loquimur) aut Observãtini, aut Conventualis, aut Capuccini nunquam habuisse, cum hæc nomina longè posteriùs ad distinguendas ab invicem partes in Religione postmodum divisâ fuerint adinventa. Ad Conventuales verò nullo modo pertinuisse possunt, utpotè quorum vel nomen, vel professio nondum comparuerat; immò contra irrepentia libertatis semina constantissimo zelo decertasse probantur. Cum tamen in arctissima Regulæ observantia ab ipsa Ordinis institutione ad hæc usque tempora conservatâ, & in extrinsecis, quæ ipsam comitantur, nempe in excipiendis sæcularium confessionibus, in Chori cantu, necnon in sepeliendis mortuorum fidelium cadaveribus à primæva Ordinis constitutione rigorosè perseveraverint; judicent alij, quinam securiùs debeant illos sibi vindicare. Reverâ tamen fuerunt illi omnes de Ordine Fratrum Minorum, qui tunc in litterali Regulæ observantia perseverabant.

41. De Bernardino Senensi, Ioanne Capistranensi, Iacobo de Marchia, Petro de Alcantara, Francisco Solano, Didaco, Petro Regalato, Paschale, de Gorcomiensibus, & Iapponensibus Martyrum cohortibus, aliisque plurimis Sanctis, & Beatis ad Regularem, & Strictiorem Observantiam attinentibus, de Beato Fœlice Capuccino, qui stabilita divisione floruerunt, aliter in tertia parte differemus.

42. Post tot, tantasque rerum vicissitudines Patres Conventuales jam sub confirmatis privilegiis magis securi, cum pacifica domorum, & Monialium suarum

rum

rum, necnon de Tertio Ordine Congregationum, quas anno 1517. in limine Capituli Generalissimi habuerant (exceptis Reformatis, qui omnes tunc fuerunt Observantibus incorporati) possessione stabiliti, pauciores, & quasi nullas cum Observantibus controversias habere cœperunt; Quæ in antea præcesserant lib. 6. per extensum descripsimus, Generalem, atque Provinciales suos sub Magistrorum titulo eligere continuarunt, ut in præcitatis Bullis est videre, necnon in Clementis VII. & Pauli III. litteris, ubi de Capuccinorum Reformationis approbatione, ac confirmatione tractatur; tali semper à Pontificibus appellatione nuncupati; ut etiam à B. Pio V. in litteris *Ad extirpandos &c.* & in aliis *Illa nos cura &c.* ad Reformationem Conventualium ipsorum attinentibus; immò & Sixtus V. ex eisdem Conventualibus assumptus in bulla *Universis &c. Cum à primæva &c. Dat. Romæ die 28. Septemb.* 1585. cujus vigore Indulgentiam plenariam perpetuam pro SS. Francisci, & aliorum de Ordine Minorum festivitatibus concedit, & in Brevi *Ex supernæ dispensationis &c. eodem anno*, per quod Cordigerorum Archiconfraternitatem in sacro Assisiensi S. Francisci Templo instituit, Generalem, & Provinciales Magistros Conventualium invariato stylo semper alloquuntur. Anno item 1581, Fr. Antonius Fera summus ævi sui Theologus sub titulo Magistri Generalis Conventualium electus fuisse reperitur, omnium verò primus, qui Minister inter eos fuerit appellatus legitur fuisse. Fr. Evangelista Pelleus Senensis, post antedictum Antonium Feram electus.

Ex General. Etrus. Minor. par. 1. tit. 2. sex. 3.

43. Quomodo autem titulum hujusmodi Ministrorum sibi, ut diximus, in bulla Concordiæ interdictum recuperaverint, omninò non apparet, aut de de Pontifice concedente, aut de concessionis diplomate: ipsum si extaret, ut ad Religionis gloriam hìc liceret apponere, totâ diligentiâ conquisitũ nec alibi, nec ab ipsis Patribus Cõventualib⁹ licuit vel indicatum habere; tandem R. P. Ioannes Franchinus Mutinensis in S. Theologia Magister, olim in Provincia Bononiæ Minister, nunc in Curia sui Ordinis Procurator Generalis (cujus virtuti, & benevolẽtiæ me plurimùm deferre profiteor) ingenuè mihi contestatum voluit, sibi post diligentissimã inquisitionem, nec de Sixti, nec de alterius Pontificis hujusmodi concessione constare: ex eo autem quòd in aliquibus Pontificum litteris, (etsi non definitivè, sed obiter) Ministri Generales Conventualium legantur appellati, & ab anno 1587. sub hoc titulo eligi cœperint; quod nemine contradicente, immò Observantibus per silentium annuentibus, spatio jam ferè centum annorum legitimè præscriptum fuisse non dubitant.

44. Præcedentiam ex repetitis sæpiùs Leonis X. decretis, necnon ex mutuo cum Observantibus concordato eisdem Observantibus ultrò cesserunt; etsi pluribus in locis id ægrè ferrent: In Capella tamen Pontificia, in Conciliis Generalibus, cæterisque in actibus publicis nulla intentata novitate concedunt; donec anno 1585. circiter, sub Sixto V. & fortiùs anno 1593. & 1602. sub Clemente VIII. at longè diutiùs, efficaciúsque ab anno 1625. ad 1632. de externo favore sibi promittentes, tum contra præcedentiam præfatam, tùm contra amplissimum Ministri Generalis totius Ordinis Minorum titulum agere, tametsi frustra tentarunt: quæ omnia lib. VI. enarrata, non est cur hìc repetere debeamus.

45. Cardinalem itidem totius Ordinis Minorum Protectorem unâ cum Observantibus pacificè recognoverunt eundem usque ad annum 1580. circiter: tunc enim ex causis in tom. 1. lib. 3. narratis operante Fr. Petro Antonio Nuvio ipsorum Conventualium Magistro Generali, licèt Gonzaga totius Ordinis Minorum Minister Generalis pro Religione universa Cardinalem Mediceum in Protectorem postulaverit, & impetraverit; peculiarem sibi Patres Conventuales Protectorem obtinuerunt Cardinalem Gastavillanum Grogorij XIII. Papæ Nepotem; Capuccini verò Cardinalem de S. Severina nuncupatum, ut diximus lib. 3. præcitato.

Itaque recuperato tunc proprio Protectore, deinde Ministrorum titulo, jam sub propriis Ministris, Custodibus, & Guardianis ad Regulę tenorẽ, necnon in cæteris juxta dispensationes Apostolicas sanctè, pacificéque viventes, Deo, & Ecclesiæ fructuosè deservire non cessant.

CAPUT V.

Patrum Conventualium Reformatio.

46. Tandem per Tridentinum Concilium ad possidendum in communi cum cæteris Regularibus etiam Mendicantibus universis (exceptis, qui de Observantia, & Capuccini in Ordine S. Francisci dicuntur) dispensati nostri Conventuales pro retinenda, seù restituenda Ordinis puritate ad privilegia conformi, in Capitulo Generali suo anno 1565. celebrato exactissimas pro integra Reformatione constitutiones ediderunt, quas Pius IV. edito diplomatæ confirmavit ut sequitur.

Conc. Trid. sess. 25. c. 2.

PIUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

47. Sedis Apostolicæ copiosa benignitas piis quarumlibet regulari sub castimonia Domino militātium personarū votis libenter annuit, & illis quæ pro earum fœlici statu, & reformatione processisse comperit, ut illibata persistant, libenter Apostolici adjicit muniminis firmitatem.

Bull. Rom. t. 2. fol. 123. bull. 103. Pij. IV.

§. 1. Sanè cum Nos nuper considerantes, quàm uberes fructus in Dei Ecclesia Sacer Fratrum Minorum Ordo ab ejus institutione produxerit, & quantos in dies producturus sit, si ad pristinam majorum suorum normam per novitatem, seù reformationem vitæ restitutus foret, quibusdam ex dilectis Filiis nostris S. R. E. Cardinalibus, & præsertim dilectis Filiis nostris Carolo tit. sanctæ Praxedis Borromæo, Protectori, & Ludovico tit. sancti Cyriaci in Thermis Vice-Protectori ejusdem Ordinis Præsbyteris Cardinalibus Symoneta nuncupatis ipsius Ordinis reformationem curandā commiserimus, quibus negotium ipsum tantæ curæ fuit, ut dilectum Filium Antonium de Sapientibus de Augusta ejusdem Ordinis *Conventualium* Generalem, & Ministros, nonnullosque Fratres ejusdem Ordinis tunc congregatos in eo Capitulo Generali Florentiæ nuper celebrato, in quo idem Antonius in ipsius Ordinis Generalem ad triennium electus, & deinde à Nobis ad aliud triennium supplicationibus Min. Provincialium dicti Capituli Nobis humiliter porrectis confirmatus fuit, ad nonnulla statuta, & ordinationes negotium hujusmodi concernentia edenda, adduxerint, ac multa priori professioni adiunxerint, ac veterem disciplinam renovaverint, nihilque prætermiserint, quod ad exactam suæ professionis completionem visum fuerit opportunum, prout in publicis documentis desuper confectis pleniùs dicitur contineri.

§. 2. Nos, qui ipsum Antonium petitione, supplicatione, ac consensu dicti Capituli generalis spontè accedentibus, ad alium terminum in ejusdem Ordinis Generalem deputavimus, statutorum, & Ordinationum hujusmodi, de quibus certam notitiam habemus, veriores tenores præsentibus pro expressis habentes, cupientesque, ut dictus Ordo, quem in visceribus gerimus charitatis, ad suum pristinum statum, seu vivendi normam reducatur, suosque speratos longè uberiores producat fructus; Motu proprio, non ad alicujus Nobis desuper hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, ac ex certa scientia &c. statuta, Ordinationes &c. authoritate Apostolica approbamus, confirmamus &c. ac ea per quoscumque ejusdem Ordinis Superiores &c. observari &c. decernimus. Non obstantibus &c. omniaque contra hujusmodi reformationem hactenùs concessa &c. revocamus, & annullamus &c.

§. 3. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus &c.

Dat. Romæ apud S. Marcum sub Annulo Piscatoris die 17. septemb. 1565. Pontif. nostri anno 6.

48. Hujusmodi in constitutionibus de facto pecuniarum in cap. 4. & de proprietate in communi regulanda, & in particulari eliminanda in cap. 6. in quibus summa privilegiorum præcipua consistit, sic habetur [In hoc Capitulo usus pecuniarum omnium per se, vel per interpositam personam videtur omninò Fratribus Minoribus prima fronte interdictus; ita sonare videtur littera; sed statim tamen in quibusdam casibus videtur concessus, ubi dicitur; tamen pro necessitatibus infirmorum, & aliis Fratribus

tribus induendis, & quòd Fratres possint equitare, si necessitate cogantur &c. Præterea, ut communiter interpretantur Doctores, & præcipuè quatuor Magistri, qui in Generali Capitulo, parum post obitum B. Francisci, ejus Regulam explicarunt, videlicet Alexander de Ales, Gaufredus, Ioannes de Rupella & Richardus de Mediavilla, quorum Doctrina in Ecclesia recepta est, sciendum est, quòd recipere pecuniam per se, est eam authoritate propria dispensare, & in suos proprios usus convertere; Recipere verò per interpositam personam est eam in usum alterius authoritate propria convertere, & dispensare. Quod

Ibid. fol. 125. Fratres Minores regulariter non fecerunt, quippe qui confessi sint semper omnia jura, Dominium, & proprietatem bonorum omnium suo usui deputatorum penes Ecclesiam Romanam extitisse, usu facti simplicis contenti; unde mos ille inolevit, & servatum hactenus in Religione semper fuit, ut nulli unquam licuerit etiam in Ordine hæredem sibi nominare, neque aliquid disponere de rebus suo usui applicatis, etiamsi ex intestato, aut alio quocumque modo sibi obvenerint, nisi accesserit sui Superioris licentia, quæ non nisi ex rationabili causa dabatur, quæ tamen hodie post decreta Trident. Synodi ampliùs dari non potest.

49. Quod verò ad tactum pecuniarum attinet, ex Apostolica authoritate habetur, quòd tactus, aut contrectatio simplex pecuniarum nullum crimen, aut turpitudinem impingit, sed crimen est in animo Fratris, qui pecuniam, vel avarè recipit, vel occultat, aut ejus dominium, & proprietatem in se transfert contra Regulam, quam professus est; quod explicat B. Franciscus in cap. 6. cum dicit, Fratres nihil sibi approprient &c. neque putandum est, Beatum Franciscum contactum pecuniarum simplicem prohibuisse, cum id Evangelium non prohibeat, Regula verò ejus sit hæc, ut ipse inquit, S. Evangelium observare. Et D. Bonaventura dicit, quòd sine consensu non acquiritur possessio, ergo quamdiù manet in Fratribus voluntas non acquirendi, etiamsi in eorum manibus pro eorum necessitatibus pecunia inferatur, non tamen eam recipiunt, secundùm quòd receptio in eorum Regula inhibetur. Vnde sequitur, quòd Fratres tangentes pecuniam Regulæ ipsorum non contradicunt illo simplici tactu, sed neque per hoc vitium proprietatis potest eis adscribi. Verum est tamen, quòd prisci illi Patres nostri etiam à contactu pecuniarum voluntariè abstinebant, tum ne simplicibus ex hoc aliquod scandalum oriretur, & putarent, illos accumulandis pecuniis insudare; tum quia experiebantur erga se ferventem adeo populorum devotionem, ut nihil suis necessitatibus defuturum unquam dubitarent. Cùm autem deferbuisset Charitas, & frequens Fratrum numerus ex advenientibus quotidie eleemosynis sustentari nequiret, ne studium S. Theologiæ, & aliarum scientiarum, in quibus Ordo noster insignis semper habitus est, ex inopia pessumiret, placuit Summis Pontificibus, & præcipuè Martino V. & Sixto IV. nobiscum dispensare, ut ex bonis Romanæ Ecclesiæ nostram inopiam levare, & erecta litterarum Gymnasia conservare possemus. Novissimè verò ad conscientias nostras pacandas, ad scrupulosque evellendos, qui in mentibus imbecillium quandoque emergebânt, etiam dominium rerum in communi, earumque administratio à S. Oecumenica Tridentina Synodo concessa nobis est. Quæ materia, quoniam communis est cum ea, quæ cap. 6. tractatur, ad ipsum locum remittitur.

50. Fratres nihil sibi approprient &c. Ibid. fol. 126.
Circa hoc Capitulum reperi possent, quæ supra in præfatione, & in cap. 4. dicta sunt, quòd scilicet nos non habemus in particulari aliquid proprium, sed usum simplicem rerum, quamvis S. Trid. Synodus concesserit, ut possimus habere proprium in communi. Ad tollendum tamen omne proprietatis vitium juxta decreta ejusdem sacrosancti Tridentini Concilij, prohibemus omnibus nostris Fratribus, & Sanctimonialibus, ne quisquam eorum bona immobilia, vel mobilia cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquàm propria, aut etiam nomine Conventus possideat, vel teneat, sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique, vel Monasterio incorporentur, prout Nos ex nunc ea applicamus, & incorporamus, applicataque, & incorporata pronunciamus.

51. Nec

51. Nec deinceps liceat Superioribus, bona stabilia alicui Ordinis nostri concedere, etiam ad usum fructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Et si aliquæ licentiæ etiam à Generali, aut alio quovis modo, ex quacumque causa adversus prædicta hactenus concessæ reperiantur, eas ex nunc tollimus, & abrogamus. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum ad solos Officiales eorumdem ad nutum Superiorum amovibiles pertineant.

52. Mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium eis denegetur, quorum omnium registrum Superiores apud se habeant, & singulo anno revideant, & Fratres ea vendere, alienare, aut donare nemini valeant. Quodsi quis aliter fecerit, vel quidquam, etiam si pecunia sit, tenere depræhensus, aut convictus fuerit, is biennio activa, & passiva voce privatus sit, atque etiam juxta Ordinis nostri constitutiones veluti proprietarius puniatur. Quinimmo ad errores istos tollendos, præcepit Generale Capitulum, ut in singulo Conventu, & Monasterio sit ærarium publicum, ubi reponantur singulorum Fratrum, & Sanctimonialium pecuniæ; quæ inde non extrahantur sine necessitate à Superiore cognita. Monemus tamen singulorum Conventuum Superiores, juxta singulorum Fratrum merita, gradum, & necessitates, ex reliquis bonis, & præsertim ab eisdem Fratribus acquisitis, aliqua eis pro studiorum, & laborum sustentatione largiùs, & commodiùs subministrent.]

53. Cùm verò ex naturali hominum imbecillitate semper in libertatem proclivi Fratres particulares ad majores relaxationes declinare viderentur; B. Pius V. ipsorum sanctiori Reformationi jugiter intentus sequentem edidit constitutionem.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD extirpandos cupidæ proprietatis abusus, summum bonum in frugifera Religione Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum pervertentes, simulque frangendam pessimam corruptelam, quæ de administrationibus, & officiis hujus Ordinis, per gratiam, & sordes consequendis, perperam inholevit; de Nobis attributæ potestatis plenitudine omnes, & singulos Fratres prædictos, etiamsi Magistri Generales, Provinciales, Custodes, & alij quicumque sint, privato rerum, bonorumque omnium immobilium, mobilium, & se moventium dominio, usu, usufructu, possessione, & proprietate, quocunque per eos modo acquisitis, & ad ipsos obventis, perpetuò privamus, à dictaque possessione amovemus, & amotos nunciamus, illaque omnia, & singula in communes suarum cujuscumque domorum, & prædictæ Religionis usus convertenda concedimus. Ibid. fol. 194. bull. 61. Pij. V.

§. 2. Ac omnia, & quæcumque privilegia, dispensationes, licentias, permissiones, & indulta eis, & ipsorum singulis super his, ac domibus, cellis, hortis, pecuniis, aliisque rebus, etiam causa senij, infirmitatis, parentum subventionis, congerendæ sororibus dotis, & cujuscumque alterius pij officij intuitu habendis, retinendis, & fruendis, etiam per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos, & Sedem Apostolicam, etiam motu proprio, & ex certa scientia concessa, confirmata, & innovata quibuscumque concepta formis, ac clausulis, & decreta, suffulta (quorum omnium tenores præsentibus habemus pro expressis) specialiter, & expresè revocamus, volumusque illa omnia, & singula vires, & effectum de cætero non habere.

§. 3. Et nihilominus mandamus Magistris, & Superioribus omnibus in vitute S. Obedientiæ, ut rerum, & bonorum omnium prædictorum possessionem nomine domorum, & locorum suorum capiant, ut illa, illorumque fructus in communes omnium usus convertantur. Statuentes, ut deinceps nullus omninò Fratrum dicti Ordinis, sivè Custos, sive Provincialis, sive Generalis Magistri officio fungens, etiam prætextu hujusmodi privilegiorum, dispensationum, permissionum, & indultorum, seu inveteratæ consuetudinis voto repugnantis, aut quacumque alia causa, proprium quicquam,

quam, aut privatum habeat, sed omnia ubique communia, & indivisa omnibus religiosis esse.

§ 4. Quin etiam Magistri, Custodes, & Guardiani vitam cum Fratribus suis communem ducere debeant, in Refectorio semper comedant, nullas ædes separatas, sive in Claustro, sivè alibi hahabeant, sed unicâ cellâ, eâdemque cum cæteris aliorum Fratrum conjunctâ contenti esse debeant. Pari quoque ratione cæteri Fratres, nil sibi proprij vendicantes, necessarium victum, & vestitum à sua quisque domo, & per ejus Ministros capiant.

§. 5. Pecuniæ verò, & quæcumque aliæ res, quæ cuique privatim, etiam intuitu personæ undecumque donatæ, & relictæ fuerint, Superiori horarum viginti quatuor intervallo exhibeantur, qui illas statim deposito committat, & inde tantum exhibitori ministrari jubeat, quantum præsens rei convenientis necessitas videbitur postulare.

§. 6. Eam prætereà diligentiam Superior adhibere debebit, ut singulorum maximè infirmorum necessitatibus, juxta cujusque exigentiam, debitè consulatur.

§. 7. Ad hæc nullus omninò Magistrorum, Custodum, & Guadianorum, administrationẽ prædictorum bonorum, & aliarum rerum temporalium, dispensationem pecuniarum, & redditaum suæ Custodiæ, vel Domus, etiam nomine Conventus habere, sive exercere, vel se se in eis interponere possit, sed universum id onus tribus Religiosis à Magistro generali ita demandetur, ut primus rerum, & bonorum Custodiæ, sive Domus, inferendorumque in eam redituum curam habeat; alter tamquam depositarius pecunias, & cætera ab illo importata fideliter asservet; reliquus de pecuniis, & rebus à depositario captis, Custodi, Guardino, & Fratribus, ac Domui universæ de necessariis veluti dispensator, cum ipsius Custodis, seu Guardiani authoritate provideat, officiorum hujusmodi invicem confusione penitùs interdicta, sed & ij tres, tàm accepti, quàm impensi singulis mensibus suo Custodi, vel Guardiarno, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus ejusdem Domus probatioribus, rerumque usu peritis; deinde ipsemet, rursus præsentibus Custode, Guardiano, & peritis, Magistro Generali, vel Visitatoribus, quotiescumque Visitationis officium fecerint, denique ipse Magister generalis, in proximè sequenti Capitulo generali, coram tribus Iudicibus ab ipso Capitulo deputatis, illorum omnium, & etiam universæ administrationis suæ publicæ, & privatæ rationem reddere teneatur.

§. 8. Ceterùm præcipimus, atq; interdicimus omnibus, & singulis, ne pro Magistratibus, & officiis prædictis, quæcumque sint, ulli ambitus fiant, aut pecuniæ, etiam pro confirmationibus, sigillo, vel scripturâ, aut quacumque alia re, vel causâ solvantur, aliævè pactiones, seu promissiones intercedant, seu munera, aut Xænia quocumque modo mitantur, neve quisquam etiam in officio existẽns pecunias, aut aliud quidquam de domo, vel Custodia sibi commissa, vel aliundè Generali, seu alij cuicumque conferat, vel remittat.

§. 9. Quicumq; secùs fecerint, in pœnam privationis Magistratuum, & officiorum suorum incidant, & ad futura inhabiles, & infames reputentur, & pro culpis, etiam tanquam fures puniantur, prout Nos illos privatos, inhabiles, & infames declaramus eo ipso.

§. 10. Decernentes irritum, & inane, quidquid secus in præmissis per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Procuratori tamen generali ex universo Ordine, ac Provincialibus Magistris ex sua cuique Provincia; & Visitatoribus ex domibus, & locis visitandis debitis, & necessariis, nequaquam per præsentes sublatis.

§. 11. Non obstantibus &c. cæterùm quia difficile esset &c. Datum Romæ &c. 1568. Idibus Iunij Pontif. nostri anno tertio.

54. Ad cujus ampliorem executionem in Capitulo Romano strictioribus adhuc constitutionibus sibi consultum esse voluerunt, ab ipso B. Pio V. per Apostolicum diploma confirmatis, ut sequitur.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull.Rom. t.2. fol.198. bull.66. Pij. V. Illa nos cura inter cætera sollicitat, ut optimæ disciplinæ cultus in omnibus Religiosorum Sodalitatibus nutriatur, & confirmetur. Quod quidem Nos pridem in amplissimo Ordine Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum magnopere expetentes, rerum omnium proprietatem illis ademimus, multaque præterea de ratione vivendi, & officiis eorumdem edidimus, litterasque nostras super his confectas in eorum Capitulo Generali apud Basilicam duodecim Apostolorum de Vrbe proximè celebrato palam omnibus jussimus promulgari.

§. 1. Qui illis eâ, quâ decuit, obedientiâ receptis, ad tollenda, & corrigenda alia præterea intenti, quæ ad hujus Religionis statum in sua integritate continendum maximè obesse intelligebamus, nonulla inter se se statuere cogitarunt. Verùm instante jam ipsius Capituli conclusione, cum temporis angustia id minus pateretur, negotium universum ad arbitrium, & authoritatem Generalis, & Provincialium Magistrorum, necnon Diffinitorum dicti Ordinis ex voluntate nostra demandatum est, qui diversas alias præsentibus subjectas constitutiones, ab ipso Magistro Generali subscriptas ordinarunt.

§. 2. Quas omnes (salvis aliàs litteris nostris prædictis) præsentium authoritate approbamus, & confirmamus supplentes omnes, & quoscumque, sive solemnitatum omissarum, sive aliòs juris, & facti defectus, qui intervenerint in eisdem. Quin etiam illas omnes prout conscriptæ sunt, facimus, & ordinamus, jubemusq; ipsas æquè, atque nostra in omnibus Provinciis, Custodiis, Domibus, & locis, necnon ab omnibus, & singulis Fratribus dicti Ordinis firmiter observari, ac quoscumque, qui illis non paruerint, censuris, & pœnis omnibus, quæ litteris prædictis cõtinentur, eo ipso volumus subjacere.

§. 3. Et nihilominus dilecto filio nostro Carolo tit. S. Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato moderno, & pro tempore existenti Protectori, ac etiam Magistro generali dicti Ordinis per Apostolica scripta mandamus, ut ipsi, vel eorum alter per se, vel alium, seu alios ubi, & quando opus fuerit, tàm supradictas, quàm præsentes litteras, & eisdem insertas constitutiones omnes in omnibus, & singulis Provinciis, Custodiis, & monasteriis faciant ab omnibus, & singulis Magistris, Guardianis, Fratribus, & personis in eis expressis juxta singularum litterarum, & constitutionum hujusmodi tenorem inviolatè observari. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas aliis nostris litteris contentas prædictas, cæteraque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, censurasque, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis

§. 4. Non obstantibus &c. Quin etiam ex nunc irritum decernimus &c.

Ita igitur constitutiones prædictæ scriptæ sunt &c. §. 5. Novitij etiam oblati, ante decimum octavum ætatis suæ annum completum ne recipiantur, neq; ante decimum nonum item completum ad professionem admittantur. Ibid. §. 16.

§. 16. Fratres etiamsi Superiores sint, nihil proprium habere possint, sed omnia in commune conferantur, distribuenda singulis, ut unicuique opus fuerit, ita ut ex communibus cujusque Conventus facultatibus, & eleemosynis, pro viribus domus, unicuiq; Fratri quæ sunt necessaria præbeantur. Ibid. §. 27.

§. 27. Fratres omnes quocumque gradu, & honore sint, camisiis laneis, & reliquo vestitu, honesto, ac Religioso, omnique supellectile, & instrumento paupere, atque humili, quemadmodum aliis etiam constitutionibus cautum est, utantur; Et cætera; *ut per extensum habentur in bullario Romano tom. 2. bulla 66. B. Pij V. Dat. Romæ &c.* 1568. 10. *Kal. Augusti Pontif. nostri anno tertio.*

55. Novissimè anno 1625. contra humanarum rerum vicissitudines, pravamque nostræ imbecillitatis proclivitatem invicto zelo decertantes in Comitiis generalibus pro restituenda vitæ puritate constitutiones novas ediderunt, quæ Vrbanæ vocantur; quia ab Vrbano VIII. speciali firmitate roboratæ, ut sequitur.

VRBANVS

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 4. fol. 147 bull. 88. Vrb. VIII.

65. MIlitantis Ecclesiæ regimini, meritis licèt imparibus per abundantiam Divinæ gratiæ præpositi, inter gravissimas, multiplicesque Apostolicæ servitutis curas, in eam peculiari studio jugiter incumbimus, ut qui abjectis vanitatibus huic temporali vitæ renuntiarunt, charitatemque sectantes, & spiritualia æmulantes, divini Numinis obsequiis se manciparunt, sub providè, atque ordinatè editis statutis fœliciter regantur, atque gubernentur.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Fœlix Frãcischinus de Cassia Minister Generalis Fratrum Ord. Min. S. Francisci Conventualium nuncupatorum, quòd in proximè præterito ipsius Ord. Capitulo generali de anno 1625. celebrato pro fœliciori ipsius Ordinis, ejusque Fratrum progressu, ac disciplinæ Regularis observantia, novę ipsius Ord. constitutiones Vrbanæ nuncupatæ in unum volumen compilatæ fuerunt.

§. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat pro majori earundem Constitutionum validitate, atque Observantia, dictus Fœlix cupiat, illas Apostolicæ confirmationis patrocinio communiri, & aliàs per Nos ut infra, provideri.

§. 3. Nos, qui Constitutiones ipsas per dilectum filium Iacobum Crescentium Monasterij Abbatiæ nuncupatæ S. Euthitij, S. Benedicti, seu alterius Ordinis, Spoletanæ Diœcesis Commmendatarium diligenter examinari, & revideri jussimus, piis dicti Fœlicis votis, quantùm cum Domino possumus, annuere, illumque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. constitutiones hujusmodi &c. approbavimus, confirmavimus &c.

§. 4. Omnes verò, & singulas alias dicti Ordinis Constitutiones in antea factas, etiam authoritate Apostolica roboratas, in iis, quæ præsentibus repugnent, & quæ Annis proximè præteritis pro Reformatione Fratrum dicti Ordinis Regni Poloniæ factæ fuerunt, revocamus, cassamus, & annullamus, viribusque, & effectu evacuamus.

§. 5. Decernentes Constitutiones hujusmodi compilatas, ac de mandato nostro examinatas, & revisas, ut præfertur, ab omnibus, & singulis dicti Ordinis Fratribus, cæterisque personis sub pœnis in illis contentis inviolabiliter observari debere.

§. 6. Sicque, & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores ubique judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane quidquid &c.

§. 7. Non obstantibus &c. Volumus autem &c.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœces. sub annullo Piscatoris die 15. Maij 1628. Pontif. nostri anno quinto.

57. Hoc unum hic addendum volui ad historiæ complementum; quòd cum anno 1445. Patres Conventuales Aracœlitanum Conventum jussi ab Eugenio Pontifice cedere Observantibus, in Vrbe non haberent, ubi Ordinis Procurator posset Religionis negotia in Curia procurare, Pontifex concessit Fr. Angelo Perusino, tunc Procuratori Generali, ejusque in eodem munere successoribus Ecclesiam Parochialem S. Salvatoris *In unda* nuncupatam prope Pontem ruptum, postea *Sixti*, à restauratore Sixto IV. appellatum; habitabant ibidem Religiosi viri Ordinis S. Pauli primi Eremitæ, sed certis de causis inde recesserant, relictis omnibus liberę Pontificiȝ dispositioni. Paulò post obeunte Eugenio, cum hujusmodi concessionem suis litteris non confirmasset, Nicolaus successor amplissimas dedit. Concessionem etiam confirmarunt suis litteris Sixtus IV. & Clemens VII. Pertinet ad hanc Ecclesiam jus Abbatiæ S. Iacobi Vrbis Cornetanę, quod olim erat Monasterium Clarissarum, & hujus loci Fratribus applicatum est. Nicolai Pontificis exhibeo diploma. Vvad. t. 5. 1445. n. 25.

NICOLAVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

58. RAtioni congruit &c. Dudum siquidem pro parte dilecti filij Angeli de Perusio Ordinis Minorum S. Theologiæ Professoris, in Romana Curia ibid. in Reg. 1447. bull. V. Nicol. V.

ria dicti Ordinis Procuratoris, fæl. rec. Eugenio Papæ IV. prædecessori nostro exposito, quòd cum Fratres dicti Ord. *Conventuales* nuncupati, nullum in Vrbe locum haberent, in quo Procurator ejusdem Ordinis in eadem Curia pro tempore existens moram trahere posset, quòdque aliàs cum nonnulli viri Religiosi, sub Regula S. Pauli primi Eremitæ degentes, parochialem Ecclesiam S. Salvatoris *de Vnda*, sitam prope Pontem ruptum de dicta Vrbe, necnon illius domos, turrim, hortos, & hortalitia illi contigua ad ipsam Ecclesiam legitimè pertinentia, quam aliquandiù tenuerant, & possederant, certis legitimis causis moti penitùs dimisissent, ipse Angelus de licētia, & mandato ejusdē prædecessoris solo verbo, & facto pro sui, & successorū suorum Procuratorum prædicti Ordinis usu, & habitatione, perpetuis corporalem dictæ Ecclesiæ cum domibus, & aliis suis bonis, & rebus prædictis, infra cujus parochiæ limites duæ, vel tres domus, vel circa erant habitatæ, & præsentialiter habitabatur, apprehendit possessionem, illamque assecutus, ex tunc tenuit, & possedit, prout tenet, & possidet pacificè de præsenti. Et deinde pro parte dicti Angeli prædicto Eugenio humiliter etiam tunc supplicato, ut Ecclesiam, ac domos, turrim, & hortos prædictos cum omnibus juribus, & pertinentiis suis Angelo, ac ejus successoribus prædictis, in eadem pro tempore existentibus, pro dictis eorum usu, & habitatione perpetuis liberè concedere &c. quòd ita per se, vel alium idoneum Sacerdotem ejusdem Ordinis professorem curam animarum parochianorum, & qui fuissent præsentium, & futurorum ejusdem Ecclesiæ gerere, & exercere, eisque Ecclesiastica Sacramenta ministrare liberè, & licitè possent &c. dignaretur. Quòd idem Eugenius statui dictorum Procuratorum super providere volens, in ea parte ejusdem Angeli precibus inclinatus, sexto idus Ianuarij, Pontificatus sui anno 15. in prædicta Ecclesia dictum Ordinem S. Pauli primi Eremitæ penitùs suppressit, & extinxit, ac quascumque concessiones, gratias, & litteras eisdem Fratribus Eremitis de Ecclesia, domibus &c. prædictis per ipsum, vel Sedem Apostolicam aliàs forsan factas, & concessas, quarum tenores de verbo ad verbum suis, ac si desuper confectę fuissent, litteris haberi voluit pro sufficienter expressis, authoritate Apostolica, ex certa scientia cassavit, obolevit &c. prædictamque Ecclesiam, cujus fructus, redditus, & proventus octo florenorum auri de Camera secundùm communem æstimationem valorem annuum, ut idem Angelus asserebat, non excedebant, cum omnibus juribus, & pertinentiis supradictis eidem Angelo, & successoribus suis Procuratoribus prædictis per eos perpetuò tenendas &c. ita quòd omnibus, & singulis privilegiis &c. concessis, & concedendis uti, & gaudere possint &c. perpetuò concessit &c. necnon Angelo, & cuilibet successorum hujusmodi curam animarum gerendi &c. ut præfertur, plenam &c. licentiam dedit, & concessit, necnon dictam Ecclesiam cum turri, domibus, hortis & aliis juribus, & pertinentiis supradictis à solutione charitativi subsidij &c. annui census, & exactionum etiam salis, & cujusvis alterius pedagij, à jurisdictione quoque, & subjectione cujuscumque personæ, ac loci ecclesiastici &c. totaliter liberavit, decernens, ac statuens ex tunc Ecclesiam cum turri, & aliis bonis, juribus, & pertinentiis prædictis dumtaxat Procuratorum, & successorum eorumdem jurisdictionibus subesse, ac omnes, & singulos processus quascumque excommunicationis &c. Voluit autem quòd Angelus, & sui successores prædicti omnes, & singulos fructus, redditus, & proventus dictæ Ecclesiæ in ipsius Ecclesiæ, & domorum fabricam, & utilitatem omninò convertere deberent. Non obstantibus fæl. recordationis Bonifacij Papę VIII. &c. contrariis quibuscumque. Ne autem Angelus, & successores prædicti de voluntate, concessione &c. hujusmodi pro eo, quòd super illis ejusdē Eugenij prædecessoris litteræ, ejus superveniente obitu confectæ non fuerint, valeant quomodolibet hæsitare, volumus &c. quòd præsentes litteræ ad probandum plenè voluntatem, concessionem, donationem, assignationem, liberationem, & exemptionem ejusdem prædecessoris ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo &c. Dat. Romæ &c. 1446. XIV. Kal. Aprilis anno primo.

69. Domus

69. Domus ejusdem, & Ecclesiæ perpetuum incolatum Generali ipsorum in Curia Procuratori cum confirmasset Sixtus IV. Sixtinas litteras additis expressionibus nonnullis, Clemens VII. voluit esse de novo confirmatas, cujus diplomatis tenorem exhibeo.

CLEMENS PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad.to.8. in Reg. fol. 187. bull. 11. Clem. VII. OFficij nostri debitum exigit, ut Religioni deditis in his, quæ illorum, & Ministrorum suorum profectus, & commoda respiciunt, Apostolicæ firmitatis præsidium impendamus, & ut à detrimentis releventur, ejusdem officij partes impartiamur. Dudum siquidem fœl. rec. Eugenius Papa IV. prædecessor noster, ex certis tunc expressis causis in Parochiali Ecclesia S. Salvatoris *de Vnda* de Vrbe, sita prope Ponte Sixtum nuncupatum, quam nonnulli Religiosi viri sub Regula S. Pauli primi Eremitæ degentes, aliquandiù tenuerant, & ex certis causis dimiserant, Ordinem dicti Sancti inibi supprimens, & extinguens, ac quascumque concessiones de illa eisdem Religionis viris per Sedem Apostolicam factas revocans, & annullans, Ecclesiam ipsam cum illius domibus, turribus, hortis, hortalitijs illi contiguis ad ipsam Ecclesiam legitimè pertinentibus, ac omnibus juribus, & pertinentiis suis, quondam Angelo Perusino Ordinis Fratrum Minorum & Theologiæ professori, ac ejusdem Ordinis in Romana Curia Procuratori, pro se, & Successoribus suis Procuratoribus dicti Ordinis Minorum in ea Curia pro tempore existentibus, per eos perpetuò tenendam, regendam, & gubernandam; ita quòd Angelus, & Successores præfati per se, vel aliū Sacerdotem idoneum curam animarum Parochianorum illius exercere, & Sacramenta Ecclesiæ inibi ministrare; ac omnibus privilegiis, & indultis dicto Ordini in genere concessis gaudere valerent, concessit, & liberè donavit. Et deinde piæ mem. Sixtus etiam Papa IV. etiam prædecessor noster, ex certis causis tunc expressis, inter alia voluit, Procuratori dicti Ordinis Minorum, qui in eadem Curia pro tempore esset, duas Cameras per eum eligendas in eisdem domibus pro receptione ipsius Procuratoris, & socij, ac familiarium suorum conservari, ipsumque Procuratorem dicti Ordinis Min. qui pro tempore esset, quoties eum ad Vrbem declinare contingeret, in eisdem Cameris residere, quòdque domus, & eorum proventus hujusmdi utili Precuratoris præfati, & pro tempore existentis, quamdiu in Romana Curia residentiam faceret, deservirent, aliàs juxta ejusdem Eugenij prædecessoris cōcessionem, & donationem prædictam: ipso verò Procuratore in eadem Curia non residente, ad præfatum Ordinem Minorum liberè pertinerent prout in litteris recol. mem. Nicolai Papæ V. similiter prædecessoris nostri, dicti Eugenij immediatè successoris. Inde cùm ipsius Eugenij prædecessoris, ejus superveniente obitu, litteræ super hoc cōfectæ non fuissent &c. ut in dicti Sixti prædecess. inde confectis litteris pleniùs continetur. Nos dictorum prædecessorum vestigiis inhærentes, ac concessionem Eugenij, & voluntatem Sixti prædecessorum hujusmodi stabiliri, nec infringi posse, dictique Procuratoris dispendijs obviare cupientes, ac propterea concessionem, & volutatem prædictas approbantes, & innovantes, authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò statuimus, & ordinamus, ac districtiùs inhibemus, ne bona dictæ Ecclesiæ, cujuscumque qualitatis existant, cujuscumque Personæ quacumque authoritate, præeminentia, dignitate, honore, seu excellentia fulgenti quovis prætextu, seu quæsito colore vendi, permutari, aut aliàs quomodolibet alienari non possint, absque consensu expresso Superioris dicti Ordinis pro tempore existentis: sed pro usu, & habitatione decenti ipsius Procuratoris, qui venditioni, permutationi, & alienationi de illis faciendis firmiter resistere, nec ratione resistentiæ huiusmodi aliquibus censuris, vel pœnis innodari possit, perpetuò existeret: ac quòd idem Procurator, sicut in Capitulo Generali ejusdem Ord. Minorum juxta regularia illius instituta instituitur, seu institui debet, ita in eodem Capitulo, si Prælatis & aliis, ad quos pertinet, in eodem Capitulo intervenientibus, expediens visum fuerit, & non aliàs, deinceps destitui, ac deponi debeat per Magistrum Generalem, etiamsi ad ejus benè placitum per

suas litteras patentes, alibi quàm in Capitulo institutus fuerit. Et sic per quoscumque tàm ordinaria, quàm delegata, & mixta authoritate fungentes Iudices, & personas ubique judicari, cognosci, atque decidi debeat, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, cognoscendi, ac decidendi facultate, & authoritate: necnon irritum &c. Mandantes nihilominus dilecto filio nostro Andreæ tit. S. Priscæ Presbytero Cardinali moderno, & pro tempore existenti dicti Ord. Protectori, quatenus statutum nostrum hujusmodi inviolabiliter observari faciat; & bona Ecclesiæ hujusmodi directè, vel indirectè, quovis titulo vendi, permutari, aut alienari nullatenus permittat. Ac decernentes quascumque venditiones, & alienationes, quas de eisdē bonis contra statutum nostrum hujusmodi fieri, necnon si secus &c. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 11. Iunij 1525. Pontif. nost. anno secundo.

70. Iam Pius II. Pontifex, ad hoc ut cæteri etiam Conventuales Cœnobium haberent in Vrbe, Sanctorum Apostolorum Ecclesiam consentiente Bessarione Cardinali ejusdem Ecclesiæ Titulari, anno 1463. voluerat esse authoritate Pontificia donatam; de qua permulta dignissima suo loco dicimus. Accedente verò Sixti IV. Iulij II. & Sixti V. munifica liberalitate, continuâque Patrum ipsorum industriâ insignem Conventum ibi cum magna Vrbis satisfactione adjunctum esse videmus; pro ut anno 1464. in Capitulo Generali Perusino promovente Francisco de Ruvere Generali (qui fuit postea Sixtus Papa IV.) fuerat ordinatum. Sixtus V. ex Conventualibus assumptus, & Seraphici Bonaventuræ doctrinis singulariter addictus, auctis Cœnobij redditibus celebre Sancti ejusdem Doctoris Collegium adjecit; de quo suo loco tractabimus. Cum verò in antedictæ templi concessionis diplomate diceretur, *nullum in ipsis extare in Vrbe Cœnobium*, rogavit Zanettus Vtinensis tunc Ordinis Procurator, ut nova concessione Procuratori pro tempore confirmaretur Ecclesia præfata S. Salvatoris, ne per hæc ablata videretur; quod & fecit Pius Pontifex, datis litteris, *Licèt ea &c. 4. Idus Iulij* 1463. quam citat Alva in suo indiculo Bull. ex Regesto Vaticano.

Vvad. t. 6. 1463. n. 121.

Tossign. in in hist. fol. 244.

CAPVT VI.

Patrum Conventualium ultimi successus in Hispania.

71. Diximus in superioribus præsertim lib. VI. ad reformandas Religiones, Minoriticam præsertim in Hispaniis, quæ bellorum de causa non leviter à primæva disciplina deflexerant, immissos fuisse à variis Pontificibus eodem ex Ordine Comissarios Apostolicos; quorum tamen gravi diligentia cum res ad optatam perfectionis metam maximo Regum dolore deduci non potuisset; Ferdinandus, & Isabella Reges Catholici anno circiter 1493. à ferventissimo Fratris Ximenij (qui tunc adhuc Minorita erat Reginæ à sanctioribus secretis) zelo commoti sanctissimum negotium complere voluerunt, quod Ximenius ipse ad Archiepiscopatum Toletanum, & Cardinalatum evectus summo conatu promovit Apostolicis litteris sæpè munitus, quarum duas ex copia impressa citat Alva in Indiculo sui Bullarij; prima est *Vt ea quæ nobis &c. Dat. Romæ 7. Kal. Ian.* 1495. *vel* 1496. secunda est. *Aliàs ex certis &c. Iunij* 1496. factum sic describit Vvadingus. [Cœperat enim ille summo studio cum Regina agere, ut quod jam olim à prædecessoribus Regibus tentatū erat, atque minima ex parte conconfectum, per delectos quosdam censores perficiendum curaret, qui corrigendis, atque in veterem disciplinam revocandis omnibus omnium Ordinum per totam regiam ditionem, tum virorum, tum fæminarum Monastriis animum intenderent. Obsolevisse omnem ubique prisci monachismi sinceritatem ingemiscebat: maximè verò apud sui Instituti viros, quibus ut nascentibus arctior quædam, & sanctior disciplina fuerat, ita collapsis, & demergentibus altior casus, atque turpior contigerat ruina. Nam præter vitæ licentiam, quæ sanè labes communis per id tempus Religiosis Collegiis propemodùm esse videbatur, pleraque illorum sodalitia adversus tàm commendatam illam à Divo Frãcisco paupertatem, prædia ubique tum rustica, tum urbana, vectigaliaque, & census

Vvad. t. 7. fol. 360. an. 1495. n. 34.

census obtinebant. Hujus instituti qui erāt Conventuales Fratres, & *Claustrales* passim dicebantur, pluraque omnia magnifica, frequentatissimaque Monasteria Hispaniæ incolebant, illi verò, qui propter accuratiorem Ordinis sui observantiam *Fratres Observantes* appellabantur, pauca quædam, eaque exigua Cœnobia obtinebant. In horum itaque potestatem Conventualium Domos Ximenius, qua potuit arte, prece, vel pretio traducebat.

72. Ei negotio, quoniam cum opulentis, & potentib⁹ adversariis contendendū erat, cum se imparem esse videret, Reginæ favore decrevit uti, atque longiùs solito apud illam morari: quæ ea de causa Ximenio longè benèvolentior, & æquior erat, & ipse competitoribus terribilior. Consilium quidem pietatis plenum, gravissimarum tamen causa fuit dissentionum, atque turbarum. Nam & statim in Archiepiscopum Toletanum assumptus, nondum ea de causa Provinciali præfecturâ abdicatâ, cum adhuc acriùs potestate auctus instaret de Claustralibus illis reformandis, exortus est quidam Laurentius Vacca, Sancti Spiritus Monasterij Segobiensis Commendatarius, qui prætextu Pontificiæ concessionis, sibi facultatem esse asseverabat, quoscumque vellet Conventuales in S. Spiritus libertatem asserendi: hoc
Ibid.n.35. est arctam Minoritanorum disciplinam in suam quandam laxiorem commutandi. Is sanctissimos Ximenij conatus diplomatibus Pontificiis eludebat. Nemo erat licentiæ paulò amantior, qui non apud illum rationem inveniret; qua semel susceptam Religionem abijceret, seque ab excommunicationis vinculo exsolveret. Itaque fiebat, ut quantùm vigilātissimus censor ad priscam sanctimoniam sodales suos diligenti studio revocare niteretur, tantùm ille commentitiis privilegiis ad petulantiam, & immodestiam deflecteret. Qua de causa ab optimis, & religiosissimis Principibus Ximenius impetravit, ut is salva Summi Pontificis authoritate, qua præter fas, & jus abutebatur, per regios lictores in vincula conijceretur: ibique tantisper pœnas læsæ religionis daret, donec susceptum negotium Ximenius conficeret, remq; omnem à Reipublicæ Christianæ utilitate, suiq; Ord. integritate cōponeret.

73. Illius operâ, necnon Catholicorum Regum favore amotis Conventualibus, multa eorum Cœnobia Observantibus committebantur, unde tumultuantibus, & obstrepentibus Conventualibus, Ibid.1496. n.9. non pauci insigni nobilitate, atque authoritate viri favebant, tum aliis quidem de causis, tum hac potissimùm, quòd antiqua majorum suorum sepulchra, sacellaque sumptuoso opere exædificata, atque annuis censibus aucta, sacrorum ibidem perpetuò celebrandorum causâ, in horum Cœnobiis erant; quæ facilè peritura existimabant, si Fratres Observantes, quibus censuum hujusmodi, immobiliumque bonorum possessio interdicta est, Conventualium loco substituerentur. Necesse enim esse videbant, ut bona ipsa, atque census aliò dilaberentur: illa enim partim fœminarum Cœnobiis, partim Fratrum Observ. litterariis Collegiis instituendis applicanda esse vulgo ferebatur. Verùm hisce difficultatibus in Hispania, regia authoritate per Ximenium occurrebatur.

74. Romæ autem ubi præcipuus causæ universæ cardo vertebatur, longè majora impedimenta, atque incommoda Ibid.n.10. pervincenda erant; Illic enim obiciebantur pacta, & conventiones inter utriusque vitæ homines inita, à Paulo II.; Sixto IV. Innocentio VIII. cōfirmata, quibus cavebatur, ne Observantes Conventualium Domos ullo prætextu, aut quovis quæsito colore invaderent, aut oblatas absque Sedis Apostolicæ permissu reciperent. Adversus illam conventionem in hac Monasteriorum reformatione fuerunt nonnullæ Conventualium domus Ximenij opera dum Reginæ à Confessionibus esset, ab Observantibus receptæ, & regulari Observantiæ, veteribus earum colonis consentientibus vindicatæ, qui precib⁹, & prœmio illecti domos suas Observantibus reliquerant: idque nihil superiorum Pontificum prohibitione obstante, Alexandri VI. Pontificis maximi authoritate probatum fuerat, & Observantibus, ut domos, & Monasteria Conventualium de habitantium Fratrum consensu recipere, ac liberè retinere possent permissi. Qua ratione fiebat, ut ex Conventualium Cœnobiis nonnulla ad Observantium Ordinem transferrentur.

75. Ne paulatim aliæ etiam domus ad Obser-

Ibid.n. 11. Observantes transirent, Minister Generalis Franciscus Samson, qui Conventualis erat, ab Alexandro Pontifice summa contentione impetravit, ut in ea Monasteriorum correctione à Regibus Catholicis, & Ximenio instituta minimè liceret, eam curam gerentibus, sine certis quibusdam adjunctis socijs ex Conventualibus ab ipso Ministro designandis officio perfungi. Hos igitur Româ missos, cum à Regiis correctoribus, seu reformatoribus contemptui haberi, nec ullam ipsis in eo ministerio authoritatem deferri intellexisset, Pontificem Maximum miris modis ad iracundiam provocat, tanquam illius authoritati potissimùm illuderetur, corrogatoque Cardinalium quorumdam favore; qui Conventualium partibus studebant, edictum à Pontifice Maximo de amplissimi etiam Senatus sententia promulgatur, quo universo censuræ hujus, atque emendationis Monasticæ negotio supersederi jubebatur, datis de ea re ad Catholicos Reges, quorum authoritate res gerebatur, his brevibus litteris, quas Regina ad se allatas statim ad Ximenium mitti curavit.

ALEXANDER PAPA VI.

Charissimis in Christo filiis nostris Ferdinando Regi, & Elizabethæ Reginæ Hispaniarum Catholicis.

76. CHarissimi in Christo filij nostri, salutem, & Apostolicam benedictionem. Vt imponatur finis dissentionibus, & querelis, quæ continuò afferuntur à Fratribus præsertim Ordinis Minorum S. Francisci propter commissam in istis Regnis, & dominiis vestris Reformationem; pro qua à Generali aliqui sui Ordinis istuc transmissi, ut simul cum Prælatis per Nos ad id deputatis, huic negotio intenderent, officio suo minimè fungi permittuntur, & variis injuriis (ut asserunt) se affectos conqueruntur: decretum fuit in Consistorio de Venerab. FF. nostrorum S.R.E. Cardinalium unanimi consilio, ut tàm ipsis transmissis, quàm per Nos deputatis huic Reformationi Commissariis inhiberetur, ut in hujusmodi Reformatione, & ejus executione non pro-
Ibid.n. 12. cederent, sed supersederent, donec veritate per Nos intellecta provideretur; & aliud mandaremus. Quemadmodum Majestates vestræ ex litteris Venerabilis Fratris nostri Georgij Episcopi Portuensis, Cardinalis Vlixbonensis ejusdem Ordinis Vice Protectoris, & dilecti filij Garsiæ Lassi Oratoris nostri, ad quas nos remittimus, pleniùs intelligent. Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die nona Novembris 1496. Pontif. nostri anno 6.

77. Hoc nuncio Ximenius majorem in modum commotus est: facilè enim vir prudens animadvertebat, hoc Pontificis interdicto, quamquàm in speciem temporario, illud potissimum agi, ut causa tota in præsens sopita, perpetua deinde dissimulatione extingueretur: hac enim via solet plerumque perplexis negotiis exitus inveniri. Sed ut erat ingenio acri, & animo magno, maximis semper difficultatibus se se opponebat. Quare ex obice ardentior factus, Reginam Ibid.n. 13. adit, eamque à tàm molesto negotio propemodùm abhorrentem confirmat: solitæque suæ constantiæ, atque animi præstantis, ut sit memor, admonet: & summo studio orat, atque obtestatur, ne causam tàm piam deserat. Molestissimam haud dubiè rem esse, odij, tædij, laborisque plenissimam, sed tanto perseverantiùs in eam incumbendum; fieri enim non posse, quin tandem Christus Opt. Max. tàm sancta consilia esset numine suo fortunaturus.

78. His verbis Regina animum collegit, & Ximenio quidquid gratiâ, & favore suo apud Pontificem Maximum effici posset benignè promittit, dummodo negotij pondus ipse subeat, donec ad op- Ibid.n. 14. tatum exitum perducatur. Hoc cumulatissimè Ximenio de se pollicente, denuò rem urgendam censet: & simul quid sibi præsenti occasione constituendum videretur, quid Romæ, quid alibi providendum exponit. Ximenij igitur operâ, labore, & industriâ effectum est, ut Summus Pontifex interdicto illo sublato, totam eam censuram, & reformationem non modò exequendam decerneret, sed Ximenio ipsi, unà cum Catanensi Pontificio Internuncio, ac Giennensi Episcopis statim committeret exercendam; sed tàm arcto quidem mandato, quòd adversariorum improbitati datum fuisse videbatur, ut non liceret ulli ex tribus Pontificium

tificium Vicarium pro se constituere, sed per se ipsos mandatum exequi teneren tur.

79. Hoc decretum cum prorsus inane esse animadverteret, (nec enim fieri poterat, ut ipse, ejusve Collegæ tot Provincias obirent, & tot adirent Monasteria) non conquievit, donec Vicarios pro arbitrio substituendi facultatem impetraverit. Ita negotium procedere de integro cœpit, & divina tandem ope compositis, aut sublatis maximis, quæ in dies exoriebantur, difficultatibus, transa- Ibid. n. 15. ctum omninò est, atque confectum: Monasteria omnia (paucis quibusdam exceptis) ad vetustum integrum religionis, & Observantiæ statum reducta sunt, tanta quidem Ximenij laude, ut inter egregia ejus, præclaraque facinora unum hoc censendum sanè sit maximum, & clarissimum, vel ob rei difficultatem, vel publicam utilitatem, tanto ex hac Religionis reformatione fructu percepto. Si quis monasticam disciplinam illius sæculi in memoriam revocare volet, ut aliarum hoc tempore nationum Monasteria cum Hispanis conferat, facilè intelliget, quantum rei monasticæ splendoris attulerit.] Hæc Vvadingus.

80. Quod itaque ab antiquo Hispaniarum Reges adeò concupierant de Regularium utriusq; sexus sanctiori reformatione, ut per istos ædificati sæculares faciliùs in viam mandatorum Dei dirigi valerent; Catholicis Regibus Ferdinando, & Isabellæ sub Fratris Francisci Ximenij consilio, & directione reservatum erat. In Ordine Minorum gravior fuit hæc reformatio, quippequi superatis difficultatibus ante dictis, Conventualium Cœnobia majori ex parte Observantibus tradita, omni perpetuorum legatorum, possessionum, censuum, aliorumque redituum jure penitus expoliata, primævo, atque litteralis Franciscanæ Regulæ rigori, universali prudentiorum virorum applausu fuerunt restituta; nec tamen omnia potuerunt illa ratione reformari, eo quòd, vel pauci ad occupatorum Conventuum proportionem Conventuales Observantibus nomen dedisse reperiantur, & Observantia tunc temporis non adeò per illas Provincias dilatata, ne Conventus dimitteret inanes, & vacuos, multis in locis, quæ tantæ considerationis non erant, Conventuales ipsos in pace tollerare cogeretur.

81. Conventuum sic Reformatorum bona temporalia, quæ Regulæ puritati adversabantur, per Syndicum Apostolicum, necnon per ipsos Dominos Reformatores divendita, ex parte pro reparandis, & componendis ipsis Conventibus, qui utraque supellectile ut plurimùm denudati, vel ruinæ jam proximi erant, fuerunt applicata; partim Monialibus pauperibus fuerunt adjudicata, ad hoc, ut à quotidianæ mendicantionis obligatione liberatæ,, faciliùs, & fortiùs ad clausuræ rigorem possent obligari; quod fuerat unum ex potissimis Ximenij hac in Reformatione intentis; alia etiam Collegiis publicis, Cathedralibus Ecclesiis, aliisque locis piis indigentibus applicata; alia tandem cum suis officiorum, vel Missarum oneribus à benefactoribus, seu universitatibus, constat fuisse recuparata: Quæ omnia in bullis Leonis X. *Iustum, & rationabile &c. die* 17. *Martij* 1514. *& Nuper pro parte &c. die.* 11. *Iulij* 1517. quas integrè supra in lib. 6. descripsimus, evidentissimè leguntur; per quas pijssimus Pontifex Observantium quieti, & conscientiarum stimulis consulturus, Reformationem præfatam, cum jam approbasset, defectus omnes juris, & facti, si qui intervenissent, aut excessus, supplendo &c. censuras omnes abolendo, si quas reformationis executores incurrissent; omnia de novo revalidando, tum Observantes Conventuum novos habitatores, tum Moniales, ad quas bona illa fuerant ex parte devoluta, ab antiquis Missarum oneribus absolvit.

82. Clemens VII. pijssimum opus in universa Hispania propagaturus, Ministro Observantium Provinciæ Burgensis præcepit, ut Claustralium Cœnobia in Regno Navarræ constituta, & Moniales eisdem subjectas ad regularis Observantiæ leges omnino reformare deberet, dato sequenti diplomate.

CLEMENS PAPA VII.

Dilecto Filio Ministro Provinciali Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ Provinciæ Burgensis secundùm morem ejusdem Ordinis.

Vvad. t. 8. in Reg. an. 1514. f. 178

CVm sicut accepimus, licèt fæl. rec. Adriano Papæ VI. prædecessori nostro

ſtro, pro parte dilecti filij nobilis viri Franciſci Stuniga Comitis de Miranda tum in Regno Navarræ pro chariſſimo in Chriſto filio noſtro Carolo Romanorum, & Hiſpaniarum Rege Catholico in Imperatorem electo Locumtenentis, ſeu ejus Vice-Regis, & dilectorum filiorum univerſorum Regnicolarum ejuſdem Regni Navarræ, cum gravi querela expoſito, quòd nonnulli Religioſi, tam Mendicantium, quàm S. Benedicti Ciſtercienſis, & aliorum Ordinum non Mendicantium in dicto Regno commorantes, pudicitiæ, & honeſtatis laxatis habenis, cum diverſis perſonis etiam ſęcularibus, & Religioſis converſari, eiſque commiſceri, ac colloquia prava, & inhoneſta cum eis habere non erubeſcant, in animarum ſuarum periculum, divinæ Majeſtatis offenſam, religionis oprobrium, pernicioſum quoque exemplum, & ſcandalum plurimorum, ac quòd niſi de celeri ſuccurreretur remedio, veriſimiliter timendum erat, ne graviora inde forſan orirentur ſcandala, præfatus prædeceſſor Miniſtris Provincialibus Provinciæ Caſtellæ Carmelitarum, & Eremitarum S. Auguſtini, ac Minorum Ordinum Reformatorum, & aliis certis Religioſis perſonis, ac eorum cuilibet ſuis litteris in forma Brevis dederit in mandatis, ut ad dictum Regnum Navarræ perſonaliter accedentes, quilibet eorum omnia, & ſingula ſui Ordinis reſpectivè, tam conſtructa, quàm conſtruenda, ac conſtrui cępta, ac forſan reformata Monaſteria, ac domus, & eorum Monachos. & Fratres, ac alias perſonas Religioſas dictorum Ordinum, tam in Capite, quàm in membris reformare, & quos culpabiles reperirent, juxta qualitatem criminũ, & exceſſuum punire, & caſtigare; & ſi dilectorum qualitas id exigeret, ab eiſdem Monaſteriis, & domibus expellere, & alios religioſos vitæ laudabilis, & converſationis honeſtæ introducere deberent, & poſtquàm Monaſteria, & Domos hujuſmodi, illarumque perſonas reformaſſent, ac ad Obſerv. regularis normam reduxiſſent, Monaſteria, & Domos reformatæ hujuſmodi ſub inſtitutione Generalium, & Provincialium, ſeu Superiorum Regni Caſtellæ unirent, & incorporarẽt: ac nihilominùs eiſdem Provincialibus, & aliis Superioribus prędictis Regni Caſtellæ mandavit, ut reformata Monaſteria, & Domus hujuſmodi ſub ea viſitatione, correctione, ac obedientia ſuſciperent, & contra rebelles, ac contradictores, alioſve quoſcumque impedientes, ad cenſuras Eccleſiaſticas, & alia juris opportuna remedia, invocato etiam ad id, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, privilegiis, & indultis Apoſtolicis, eiſque Ordinibus etiam per piæ mem. Iulium II. Leonem X. & alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros conceſſis, approbatis, & innovatis nequaquam obſtantibus, procederent, aliàſque, & alia voluit, & mandavit, prout in eiſdm litteris dicitur pleniùs contineri. Et licèt Reformatio hujuſmodi ad ſanctum, & catholicum finem tenderet, nihilominus nonnulli Religioſi dictorum Ordinum non Reformatorum, & aliæ perſonæ tàm Eccleſiaſticæ, quàm ſæculares prædicti Regni Navarræ, ac forſan aliarum partium, aſſerentes ſe religioſè vivere, & reformari nolle, ſeu non debere, reformationi hujuſmodi ſe opponentes, illam pro poſſe impedire præſumpſerunt, ac præſumunt; adeò ut Monaſteria, & domos hujuſmodi abſque reformatione debita hactenus permanſerint, & permaneant: ac propterea præfatus Carolus Rex in Imperatorem electus, ſummoperè cupiat ad Dei laudem, & Religionis augmentum, ac conſervationem, de Tudella, & de Stella, ac de Pillora, & Olitæ, ac in quo dumtaxat duo, vel tres Fratres exiſtunt, S. Ioannis del Ramo, dicti Regni Naverræ, nec non Provinciæ Burgenſis hujuſmodi S. Franciſci de Medina de Pomar, & S. Franciſci de Frias Provinciæ Burgenſis Conventus, ſeu domus Ordinis Fratrum Min. nuncupatorum, & de Tudella, ac de Stella, & de Pampilona Monaſteria Monialium Ordinis S. Claræ, & unam domum Sororũ in Villa S. Crucis de Campezo Tertij Ordinis ejuſdem S. Franciſci, ſub cura dictorum Fratrum Conventualium degentium in dicto Regno Navarræ conſiſtentium, illarumque Fratres, Sorores, & Moniales, & Tertiarias reformari, & ad Obſervantiam reduci, ut eorum exemplari vita animæ Chriſti fidelium Deo lucrifiant, idem Carolus Rex in Imperatorem electus; Nobis ſupplicari fecit, ut ejus tam pio, & honeſto deſiderio opportunè providere de benignitate Apoſtolica

digna

dignaremur. Nos, qui Regum, & Principum pias petitiones ad exauditionis gratiam libenter admittimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per hæc scripta mandamus, quatenus tu, seu Commissarius tuus ad dictum Regnum Navarræ personalitèr accedens, & solum Deum, & animarum salutem præ oculis habens, prædictas domos Fratrum Conventualium, & Monasteria Monialium S. Claræ, & domum de Tampezo Sororum sub cura dictorum Fratrum Conventualium degentium, hactenùs non reformata, in Capitibus, & in membris, ac in spiritualibus, & temporalibus visitare, corrigere, & reformare, & ad Regularem Observantiam, ita quòd de cætero perpetuis futuris temporibus in eis observantia regularis vigeat, ac laudabiles ritus, & mores circa eorum regimen, ac curam Fratrum, Monialium, & Sororum, necnon deputationes Guardianorum, Prælatorum, & Præsidentium, ac quorumcumque officiariorum penitùs observentur, quæ vigent, & quæ observantur in aliis domibus, Manasteriis; & religiosis locis ejusdem Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, reducere; necnon domos, & Monasteria tàm virorum, quàm mulierum reformãda hujusmodi, postquàm, ut præfertur, reformata fuerint, à Provincia Aragoniæ, sub qua forsan nunc existunt, separare, & dismembrare, ac dictæ Provinciæ Burgensi perpetuò aggregare, unire, & incorporare, & sub cura, & correctione, visitatione, obedientia, & reverentia tui, & pro tempore existentis Ministri Provincialis Provinciæ Burgẽsis, ac tuorum Superiorum Ordinis Minorũ Regularis Observantiæ hujusmodi subijcere, suscipere, & perpetuò retinere; necnon domorum, & Monasteriorum sic reformatorũ Guardianos, seu Præsidentes quocumque nomine nuncupentur, ac FF. Religiosos, & alias religiosas personas ad Capitulũ, Cõventus, & Congregationes Prov. in dicta Provincia Burgensi per te, & pro tempore existentem Ministrum Provincialem ipsius Provinciæ, seu alium Superiorem juxta illius ritus, & consuetudines Provinciæ, & Ordinis huiusmodi celebrandas, personaliter accedere, & ibidem interesse compellere, ipsarumq; Domorum Conventualium, ac Reformatorum bona immobilia; donec quid de illis disponi voluerimus, tibi per nostras litteras significaverimus, conservari procures. Contradictores, & rebelles ac alios quoscumque impedientes, per censuras Ecclesiasticas, illos iteratis vicibus aggravando, ac per alia juris opportuna remedia, etiam interdictum Ecclesiasticum apponendo, & si opus fuerit, auxilium brachij sæcularis invocando, quavis appellatione, & exceptione remota, compescendo. Non obstantibus præmissis, ac Clementis V. quæ incipit, *Exivi de Paradiso*, ac Leonis X. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorũ nostrorum, ac aliis super concordia, & unione Fratrum de Observantia, & Conventualium facta in aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon domorum, & Monasteriorum, & Ordinis Minorum hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica &c. etiam quòd Fratres Conventuales dicti Ordinis Min. inviti reformari, & domos dicti Ordinis sub Obedientia unius Provincialis alicujus Provinciæ consistentes ab ejusdem correctione, & visitatione separari, & obedientiæ, ac visitationi alterius Provincialis subjici, & aggregari non possint, forsan disponentibus. Quibus omnibus &c. Quòdque tu, fili, de personis, quibus similes causæ per Sedem Apostolicam committi, & quæ illas judicialiter tractare consueverunt, non sis &c. cõtrariis quibuscumque &c. volumus autem &c. datum Romæ &c. die 22. Iunij 1524. Pontificatus nostri anno primo.

83. Deinde B. Pius V. ad Catholicorum Regum instantiam negotium ex integro absoluturus, Conventuales ex integro ad Regularis Observantiæ leges reformari præcepit, simul & Moniales ipsis antea subjectas, editis, quas appono, litteris Apostolicis; quibus non tantùm Minoritas, sed & cæterorum Ordinum professores adstringit.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

MAximè cuperemus, eos qui religiosam vitam professi, divino se cultui dedicarunt, ita vivere, ut eorum Religio immaculatum decorem suum obtine

obtineret, & ex illorum vitæ, ac morum honestate, bonisque operibus cælestis glorificaretur Pater; sed quia multi à Fundatorum Ordinis sui deviant institutis, nimis se, & Ordinem moribus suis non parum dedecorantes; cogit nos Zelus Domus domini eorum irreligiosæ vitæ, atque licentiæ (quandoquidem ipsi modum ejus nullum faciunt) finem imponere. Non sine magna sanè animi molestia Nobis innotuit, Fratres Ord. sancti Francisci Conventuales in diversis Hispaniæ partibus, & Provinciis constitutos, professionis, & salutis suæ immemores, & privilegiis ab Apostolicæ Sedis benignitate impetratis abutentes vitam ab institutis Fundatoris, & Patris sui Seraphici admodùm discrepantem, ac remotam ducere, & pravis suis exemplis, quam plurimos Christi fideles pusillos non mediocriter offendere. Cum igitur tam grave, tamque inveteratum scandalum divini honoris, & salutis animarum causâ pro cōmissio Nobis officio, tollere statuerimus, piis ad hoc etiam adjectis precibus charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, Religiosissimi Principis, non immeritò videlicet timentis, ne qui pro populo apud Deum intercessores esse debent, nimiâ suâ vivendi licentiâ illius iram acriùs provocent. Vniversis, & singulis Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Hispaniam constitutis in virtute S. Obedientiæ præsentium tenore committimus, atque mandamus, ut quisquis eorum in Civitate, vel Diæcesi sua habet domum, vel domos Fratrum Minorum Conventualium, is Dei tantùm Omnipotentis honorem ante oculos propositum habens, assumptis secum de Ordine Fratrum Minorum de Observantia Ministro Provinciali ejus Provinciæ, in qua illi Fratres consistunt, & aliquo prętere ejusdem Ordinis Observantium, quem ipse Minister Provincialis idoneum duxerit, accedat ad domum, seu domos singulas, si plures sint dictorum Fratrum Conventualium, eisque in Conventibus, ex authoritate Sedis Apostolicæ, cujus vices in hoc negotio ei tenore præsentium delegamus, aboleat penitùs, & in perpetuum tollat, atque extinguat formam vivendi Conventualem, eosque Fratres ad eandem vivendi formam, eademque instituta redigat, quæ

Bull. Rodrig. fol. 405.

Fratres Minores de Observantia, seu Familia vocati observant: & eorum Ecclesias, ac domos Ordini Fratrum Minorum de Observantia assignet perpetuò habendas: atque in eas domos alios Fratres de Conventibus Fratrum ejusdem Ordinis de Observantia, quos, & quot sibi visum fuerit, de illorum duorum Fratrum sibi assistentium consilio, transferat, & ex ipsis Guardianum, atque alios Officiales ad eum Conventum regendum, & gubernandum idoneos, authoritate nostra deputet, atque constituat. Ipsos verò Fratres Conventuales aliorum Fratrum Minorum de Observantia consortio aggregatos, atque unitos ex domibus, in quibus antea vitam Conventualem egerant, translatos, per Conventus Fratrum Minorum de Observantia distribuat, ut posthac ejusdem ipsi quoque Observantium Ordinis, & appellentur, & sint sub ejusdem Ministri generalis obedientia, atque regimine. Quæ autem de Fratribus Conventualibus Ordinis S. Francisci ad vitæ regularis observantiam reducendis mandavimus, eadem propter easdem causas, & ad eadem tollenda offendicula, & scandala, & Fratribus in Hispania consistentibus, aliorum quoque Ordinum quoruncumque Conventualibus ad vitæ regularis observantiam reducendis, eadem authoritate eisdem Venerabilibus Fratribus mandamus, vel ut Canonicorum Regularium S. Benedicti Cister. Prædicatorum, Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, & aliorum quorumvis Ordinum, ex quibus tamen (præter Fratres Conventuales) sint quoque aliqui ejusdem Ordinis in Hispania, vel extra Hispaniam Observantes. Ad eam enim formam omnes ejusdem Ordinis regularia instituta, & Sac. Concilij Tridentini decreta redigi, & alios Conventus transferri, eodemque modo, ut de domibus, & Ecclesiis Fratrum Minorum Conventualium diximus, ipsorumque quoque domos, & Ecclesias Fratribus, unà cum bonis omnibus ejusdem Ordinis assignari volumus. De Fratribus verò illorum Ordinum, quorum nulli usquam Conventus sunt, qui vitam regularem observent, sed omnes tantùm Conventuales sunt, quemadmodum ipsi quoque formandi, & ad quam vivendi in communi formam sint reducendi, aliis

aliis litteris statuemus. Si qui autem de Fratribus Conventualibus ad regularis vitæ observantiam reduci se pertinaciter recusaverint, eos in carceribus, donec ad cor redeant, sub fida custodia retineri mandamus. Ne autem ipsorum Fratrum Conventualium excessus, & delicta remaneant impunita, in eos procedendi, & pro culparum, atque excessuum magnitudine animadvertendi; Et si quorum delicta adeò gravia fuerint, ut si Laici essent, ultimo fuerint supplicio puniendi, ad triremes eos damnandi, si modò ætas, & vires illi labori aptæ sint, sin minus in perpetuum carcerem ad agendum pœnitentiam religandi: Excessus verò minùs graves, nec pœnam capitis meritos, secundùm canonicas sanctiones, seu Archiepiscopi, Episcopive, ad quem id spectabit, & Provincialis, atque illi adjuncti Fratris arbitrio puniendi; Bona præterea quæcumq; mobilia, & immmobilia, tam quæ domus eorũ in cõmuni possident, quàm FF. Conventualium antea propria, ex consuetudine, vel forsan ex aliquo obreptitio, seù subreptitio privilegio, & dispensatione Apostolica, eis obtinere concessa, sive permissa, vel ex ipsorum industria acquisita, vel ex parentum successione, aut ab aliis relicta, legata, donatave ab eis, tam quo ad usum, & possessionem, quàm quò ad proprietatem attinet, in perpetuum abdicandis de Conventibus etiam Fratrum regularis Observantiæ uno, vel pluribus, alios in hujusmodi Conventus de ipsorum Fratrum assistentium consilio, transferendis; Omnia denique, quæ vel ad abolendam vitam Conventualem, & vitæ regularis observantiam loco ejus introducendam, vel ad inquirendam criminũ veritatem fuerint necessaria quoquomodo, aut opportuna, agendi, faciendi, & exequendi, ipsis venerabilibus Fratribus, unà cum dictis Provinciali, & ejus Sociis, sicut dictum est, plenam, & liberam authoritate Apostolica damus, atque concedimus potestatem. Quòd si qui verò ipsorum Fratrum Conventualium, vel aliorum Ordinum prædictorum, ad alium Ordinem regularis Observantiæ transferri maluerint, id eis permitti volumus, dummodò ad regulam transeant arctiorem. De bonis autem ipsorum Fratrum Conventualium mobilibus, & immobilibus, & de omnibus Conventuum redditibus, ipsos Venerabiles Fratres nostros, ad quos pertinebit, ita de Consilio Provincialis, & socij ejus sibi assistentium, disponere volumus; ut Fratribus regularis Observantiæ illuc introducendis, de supellectili, & aliis rebus victui eorum, aut divino cultui, & reparationi Ecclesiarum, ac domorum necessariis, per ipsos provideatur. Quæ verò ultra hujusmodi sumptus superfuerint, ea singulis in locis apud idoneas personas deponi volumus, & sequestrari fideliter conservanda, ac postea Sedem Apostolicam consuli, in quos usus ea converti debeant. Contradictores, & omnes qui ipsis Fratribus Conventualibus ad impediendam reductionem hujusmodi, consilium, auxilium, vel favorem præstare ausi fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris, ac facti remedia opportuna, (appellatione postposita) compescendo, invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus quibuscumque Apostolicis, & inter cæteras fæl. rec. Sixti IV. & Leonis X. prædecessorum nostrorum, etiam Maremagnum appellatis, ac in Generalibus, Provincialibus, Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus, constitutionibus &c. Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 2. Decembris 1566. Pont. nostri anno primo.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

84. CVm gravissimis de causis, Pastoralis officij curâ animum nostrũ stimulante, ac piè Nos etiam hortante in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum Rege Catholico, Fratres Ordinis Minorum, & aliorum Ordinum Conventuales in Hispania consistentes, ad vitæ regularis observantiam, secundùm cujusque Ordinis instituta reducendos esse statuerimus per Ordinarios locorum de consilio Provincialis cujuscumque Provinciæ, & alterius Fratris, ab ipso Provinciali assumendi, sicut in litteris nostris super ea reductione confectis pleniùs continetur; volentes bono quoque regimini Monialium in Hispania consistentium, quæ per Fratres Minores Conventuales gubernari antea solebant Ibid. fol. 406.

bant, providere, & quæ in quoque earum Conventu corrigenda, & reformanda sunt, corrigi, ac reformari, (præter illa, quæ super clausura, & reformatione generali cunctarum Monialium per litteras nostras sub plumbo antea editas, salubriter constituimus.) Venerab. Fratribus Hispaniæ Archiepiscopis, & Episcopis, in quorum Civitatibus, & Diœcesibus Conventus sunt Monialium, quæ per FF. Ord. Min. Conventualium antea regi consueverunt, tenore præsentium mandamus, atque in virtute S. Obedientiæ committimus, ut assumpto quisque eorum Ministro Provinciali Fratrum Minorum de Observantia, sive de Familia, & alterò Fratre, quem Minister elegerit, ad earum Domum, seu domos personaliter accedens, & Deum tantùm præ oculis habens, authoritate Sedis Apostolicæ eas visitet, & de consilio Fratrum sibi assistentium, tam in Capite, quàm in membris reformet, atque ad regularis vitæ observantiam juxta Fratrum Ordinis S. Francisci de Observantia instituta reducat, easque in perpetuum curæ, regiminique committat Provincialium Fratrum Minorum de Observantia. Idem verò de Monialibus Conventualium aliorum Ordinum quorumcumque in Hispania itidem consistentibus, & per Fratres Conventuales antea regi solitis quò ad reformationem, & curam, ac regimen earum pertinet, ab Ordinariis locorum fieri statuimus, atque mandamus; ipsis Ordinariis omnia, quæ ad talem visitationem, reformationem, & reductionem faciendum necessaria, aut quomodolibet opportuna erunt, agendi, faciendi, & exequendi, plenam tribuentes, & liberam authoritate Apostolica, tenore præsentium potestatem. Contradictores, & rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Dat. Romæ. &c. die 12. Decembris 1566. Pontif. nostri anno. primo.

85. Quæ citiùs ad Tertiarios etiam, Conventualibus subjectos extendit, & pro omnibus meliùs declaravit, & ampliavit, expedito diplomate; *Superioribus Mensibus &c.* 16 Aprilis 1567. decrevit exinde, ut domus illæ sic Reformatæ de suis redditibus, cæterisque bonis reparari, &, quatenus opus sit, reædificari, & utraque suppellectili necessaria muniri deberent; quæ autem superessent, Franciscanis Monialibus applicanda esse præcepit; Expedito brevi; *Decet Romanum Pontificem &c.* IV. Idus Augusti 1570. specialiter pro Provincia Cathaloniæ, & demum supplicante Philippo II. Rege Catholico pro universis Hispaniis, ut in sequentibus litteris apparet.

Arch. Aracœl. Reg. 1. Vltram. fol. 199.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

86. DE statu Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumlibet curæ nostræ divina dispositione commissorum paternâ diligentiâ cogitantes, ad ea, per quæ illorum, & personarum fœminei sexus in illis Altissimo famulantium, & ad honestam vitam reductarum statui, paupertati, & opportunæ subventioni valeat salubriter provideri, præsertim dum Catholicorum Regum vota id exposcunt, libenter intendimus animum, his nostri pastoralis officij partes favorabiliter impartimur. Sanè exponi Nobis nuper fecit charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, quòd cum in Regnis, Principatibus, Comitatibus, & aliis Dominiis Hispaniarum essent quàmplurima Monasteria Patrum Conventualium nuncupatorum Ordinis S. Francisci, & Tertij Ordinis ejusdem S. Francisci, qui aliàs vigore quarumdam litterarum nostrarum super eo emanatarum ad Regulam observantiæ Minorum de Observantia dicti Ordinis S. Francisci reducta fuerunt, & in quibus antea Fratres Ordinis hujusmodi Conventualem vitam degentes inhabitabant, & nunc de præsenti Fratres dictæ Provinciæ laudabiliter resident; adsintque in dictis Monasteriis nonnulla illorum mobilia, & forsitan immobilia bona, & fructus, redditus, & proventus, aliaque jura, & emolumenta, quæ cum Fratres dictæ Observantiæ propter illorum Regulam, & statuta tam conjunctim, & communiter, quàm divisim, & particulariter possidere, & percipere non possint, in alios pios usus converti necesse est, & sicut eadem expositio subjungebat, si dictorum Monasteriorum bona, fructus, redditus,

Reg. Vltr. t. 1. fol. 208. pag. 2.

ditus, & proventus ab Ordine Conventualium S. Francisci, & à Monasteriis prædictis perpetuò dismembrarentur, & separarentur, ac abdicarentur, & illa sic dismembrata, separata, ac abdicata Monasteriis Monialium dicti S. Francisci, & S. Claræ Ordinum in Regnis, Principatibus, Comitatibus, & dominiis prædictis consistentibus perpetuò applicarentur, & appropriarentur, ex hoc profectò dilectis in Christo filiabus Abbatissis, Priorissis, & Conventibus, singulisque Monialibus, quarum nonnullæ, quæ propter illarum paupertatem sine clausura inhonestè vivebant, miserante Domino post Concilij Trid. & dictarum litterarum publicationem ad Dominum Deum, & ad Salvatorem nostrum Iesum Christum illarum Sponsum conversæ, nunc honestè, ac religiosè sub clausura vivunt; & deinceps in Castimonia, & sanctæ vitæ candore adjuvante Domino vivere sperant, singulareque calcar ad Altissimo alacriùs famulandum adderetur, bonaque, & fructus, redditus ex proventibus hujusmodi in sanctos, piosque usus converterentur; quarè prædictus Philippus Rex, qui singularem gerit ad dicta Monasteria Monialium devotionis affectum, pia, & sancta devotione ductus humiliter Nobis supplicari fecit, quatenus bona, fructus, redditus, & proventus, jura, obuen. & emolumenta quæcumque prædicta à dictis Monasteriis Fratrum S. Francisci, & Tertij Ordinis perpetuò dismembrare, separare, & abdicare, ac illa Monasteriis Monialium hujusmodi per dilectum filium nostrum Didacum Cardinalem de Spinosa nuncupatũ, in dictis Regnis, & dominiis hæreticæ pravitatis Inquisitorem, & Cõsilij Regij Regnorũ Castellę pręsidẽtẽ specificandis, & exprimendis, ac aliàs illarum statui præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur, Nos igitur qui Abbatissarum, Priorissarum, & Monialium prædictarum conversionem benedicimus, & plurimùm in Domino collaudamus, earumque incrementum, & subventionem sincero exoptamus affectu, Abbatissas, Priorissas, & Conventus, earumque singulas Moniales à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, bona, fructus, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta prædicta, quorum prædicti Fratres de Observantia capaces non sunt, ab Ordine Conventualium S. Francisci, & ab omnibus, & singulis Monasteriis Fratrum prædictorum, & Tertij Ordinis hujusmodi, à quibus illorum bona per Nos dismembrata, vel separata, & abdicata, & alio, seu aliis Monasteriis Monialium dicti Ordinis applicata, & appropriata non fuerunt, applicari, & appropriari mandatum non fuit, authoritate Aposthólica tenore præsentium perpetuò dismembramus, separamus, illaque sic separata, & dismembrata illis tantùm Monasteriis Monialium hujusmodi, quæ prædictus Didacus Cardinalis nominaverit, & specificaverit, & non aliis Monasteriis; ita ut liceat pro tẽpore existentibus Abbatissis, Priorissis, & Conventibus per se, vel alium, seu alios realem corporalem, & actualem possessionem quorumcumque bonorum, fructuum, redditũum, & provẽtuum, juriumque, obventionum, & emolumentorum prædictorum propria authoritate liberè appræhendere, illaque perpetuò retinere, percipere, exigere, & levare, arrendare, dislocare, ac in earum, & Monasteriorum Monialium, quibus bona, fructus, redditus, & proventus hujusmodi applicata, & appropriata fuerint, usus, & utilitatem convertere, Diœcesani loci, ac cujusvis alterius licentiâ minimè requisitâ, authoritate, & tenore prædictis ad Dei laudẽ, & gloriam perpetuò applicamus, & appropriamus, ac ex nunc, pro ut ex tunc postquàm per dictum Didacum Card. nominata, specificata, & expressa fuerint, liberaliter donamus, cõcedimus, prædictoq; Didaco Cardinali Monasteria Monialium hujusmodi nominandi, specificandi, & exprimendi plenam, & liberam licentiam, facultatem, & authoritatem indulgemus, & concedimus, necnon dismembrationem, separationem, abdicationem, applicationem, appropriationem, donationem, concessionem, & alia omnia prædicta; præsentesque litteras de subreptionis, aut obreptionis, vel nullitatis, aliove vitio, seu intentionis nostræ defectu notari, vel impugnari sub prætextu, quòd ad præmissa vocãdis dictis Fratribus, & aliis, qui vocari deberent; facta non sunt, vel aliâ quavis causâ, & occasione ad Fratrum dictorum Monasteriorum, vel aliorum quorumcumque

cumque instantiam retractari, & revocari non posse, nec Philippum Regem, ac Abbatissas, Priorissas, Conventus, & singulas Moniales prædictas ad supradictorum justificationẽ teneri, & obligatos esse, & ita, & non aliter per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis authoritate fungentes, & causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi authoritate, & facultate judicari, & definiri debere, ac quidquid super his &c. & nihilominus eidem Didaco Cardinali, ac Venerab. Fratribus nostris Archiepiscopo Tarraconensi per se, vel alium sivè alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, quando, & quoties opus fuerit, & quoties pro parte Philippi Regis, & Abbatissarum, Priorissarum, & Conventuum, ac singularium Monialium prædictarum requisiti fuerint, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra Abbatissas Priorissas, & Conventus, singulasque Moniales hujusmodi dismembratione, separatione, abdicatione, applicatione, appropriatione, donatione, concessione, & indulto, aliisque præmissis juxta præsentium continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere, nõ permittẽtes, illas desuper per prædictos Fratres, & quoscumque alios quomodolibet molestari, perturbari, & inquietari: Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimis habendis super his servatis processibus illos sententias, censuras, & pœnas incurrisse declarando, easque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Volumus autem, & mandamus, quatenus si Fratribus de Observantia, in prædictis Monasteriis olim Fratrum Conventualium introductis de paramentis Sacristiæ, & aliis rebus divino cultui necessariis, vel supellectilibus, aut reparatione Ecclesiarum, & Monasteriorum Fratrum hujusmodi necessariis provisum non fuerit, quòd per dictum Didacum Cardinalem ex bonis, fructibus, redditibus, & proventibus prædictis pro una vice tantùm provideatur, & etiam Fratribus senibus, infirmis, & valetudinariis Conventualibus hujusmodi, qui ab ipsis Fratribus de Observantia recepti non fuerint, ex eisdem bonis, fructibus, & redditibus, prò congrua eorum sustentatione per ipsum Didacum Cardinalem commodè, & opportunè subveniatur. Volumus etiam &c. Datum Romæ &c. die prima Octobris 1571. Pont anno 6.

87. Spinosa Cardinali ad immortales abeunte, Gregorius XIII. qui B. Pio in Cathedra successerat, idipsum sanctæ Reformationis negotium, modumque in ipsa ut supra præscriptum Gaspari Cardinali Quirogæ voluit esse commendatũ; quo etiam vitâ functo ante rei complementum, Clemens VIII. qui reformationi totâ studebat diligentiâ, Archiepiscopum Toletanum voluit prænominatis esse substitutum, cum amplissima facultate, regidaque obligatione, ut ex ipsius hîc apposito diplomate constabit, quod (postulantibus Observantibus illis, qui Conventualium Cœnobia, sed superfluis illis nondum expoliata jam incolebant) ad ipsum Archiepiscopum Toletanum expedivit.

CLEMENS PAPA VIII.

Venerabilis Fr. salutem, & Apostolicam benedictionem.

88. DVdum fœl. rec. Pius Papa V. prædecessor noster Ordinem Fratrum Minorum Conventualium in Hispaniarum Regnis, & Provinciis in perpetuum extinxit, ac eos ad Regularem Observantiam reduxit; ac bona tàm mobilia, quàm immobilia, necnon fructus, redditus, proventus, aliaque jura, & emolumenta Domorum eorumdem Conventualium, & etiam Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci dictorum Regnorum, & Provinciarum, quę propter Observantiæ Regulam ab illis possideri non possent, ab eisdem domibus perpetuò dismembravit, & separavit, eademq; Monasteriis Monialium ejusdem, & S. Claræ Ordinum in ipsis Regnis, & Provinciis existentibus, quæ bo. me. Didacus Presbyter Cardinalis Spinosa nuncupatus nominaret, & specificaret. Reg. Ult. t. 2. fol. 66.

ficaret, perpetuò applicavit, & appropriavit prout in litteris ejusdẽ Pij prædecess. desuper expeditis plenius continetur; Et deinde quia dictus Didacus Cardinalis morte prǽventus nonnulla Monialium Ordinum prædictorum Monasteria nominanda, specificanda, & exprimanda reliquit. Gregorius Papa XIII. etiam prædecessor noster bonæ similiter mem. Gasparem Presbyterum Cardinalem Quirogam nuncupatum in locum dicti Didaci Cardinalis, ad hoc, ut ea Monasteria, quæ superessent, nominare, & specificare, ac cætera omnia, quæ dictus Didacus Cardinalis vigore dictarum litterarum facere poterat, & si non discessisset, nominare, & specificare, ac facere potuisset, illis tamẽ Ecclesiis, Domib[9], locis, proprietatibus, bonis, rebus. & actionibus quibuscumque eorumdem Fratrum Conventualium, de quibus aliter, & quomodocumque ab ipsis Pio, & Gregorio prædecessoribus eò usque dispositum esset, penitùs exceptis, & exclusis subrogavit, illique ad hæc liberam facultatem, & authoritatem concessit, prout in aliis dicti Gregorij prædecessoris etiam continetur. Cum autem, sicut accepimus, defuncto etiam prædicto Gaspare Cardinale nonnulla adhuc Monasteria specificanda, & multa ex bonis, redditibus, proventibus, Iuribus, & actionibus prædictis, applicanda remanserint; Nos, ut dicti Pij prædecessoris intentio suum consequatur effectum, opportunè providere volentes, ac singularum litterarum prædictarum tenores præsentibus pro expressis habentes, supplicationibus pro parte dilecti filij Procuratoris generalis ejusdem Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; Te modernum, ac pro tempore existentem Archiepiscopum Toletanum in locum Didaci, & Gasparis Cardinalium prædictorum, ad ea omnia, & singula exequenda, quæ dicti Didacus, & Gaspar Cardinales vigore litterarum supradictarum exequi, facere, & ordinare poterant, authoritate Apostolica tenore præsentium substituimus, & subrogamus, Tibique eandem ad prędicta exequenda, facienda, & ordinanda facultatẽ, & authoritatẽ eisdẽ Didaco, & Gasparo Cardinalibus attributam, authoritate, & tenore præsentium concedimus, & impartimur; Non obstantibus &c. Datum Tusculi &c. die 6. Octobris 1603. Pontificatus nostri anno 12.

89. In Lusitaniam tametsi penetrare non potuerit authoritas Ximenij, atque executio, Regibus tamen Conventualium Reformationem non inferiori zelo desiderantibus, & Observantium sanctam exemplaritatem præferentibus; cum statim à bulla *Vnionis* duæ fuissent ibidem Provinciæ, Observantium una, altera Conventualium; subitò ex Regum voluntate reformatus fuit per Observantes Magnus Vlyssiponensis S. Francisci Conventus; Vnde Conventuales translatâ in Vrbem Portuensem sui Provincialis Sede primaria, coacti sunt Provinciam suam de novo nuncupare *Portuensem*, brevi tamen spatio duraturam. Chron. Prov. Portug. & lib. 4. c. 5.

90. Cum enim B. Pius V. datis Apostolicis litteris præcepisset, ut in Lusitania etiam, sicut in reliqua Hispania ad Regularis Observantiæ rigores Conventuales omnes cum Monialibus suis, & & Tertiariis sibi subjectis reformari deberent; hique respondentes opposuissent, se jam ab antiquo cum Observantibus circa Conventuum Reformationem convenisse, ideóque standum esse concordatis: Pontifex ipse repetitis ad Henricum Cardinalem Infantem sub Sebastiano Rege litteris. *Licet aliàs &c. die* 4. *Iulij* 1568. eidem tamquam Apostolico Delegato demandavit, ut cum Diæcesanis respectivè Episcopis, necnon cum aliquibus de Observantia Patribus per suos Prælatos deputandis, tum Fratrum, tum Clarissarum, tum de Tertio Ordine Monialium ad Conventualitatis privilegium viventium Cœnobia; non obstante pacto quocumque, vel conventione cum Observantibus præcedente, vel Sixti IV. Leonisque X. constitutionibus, pleno rigore reformaret: quod ea fœlicitate peractum est, ut anno 1578. sub Christophoro Portuensi ultimo ipsorum Ministro, Portuensis hæc Conventualium Provincia fuerit penitùs extincta: Ipsi Conventuales per Portugallicæ, & Algarbicæ Provinciarum Conventus unà cum Observantibus, sinè ulla distinctione commixti, durissimam mutationẽ à commodiori sub privilegiis vita, ad arctiorem, licèt non sine dolore, tollerare cogebantur: Cum verò ulteriùs

ulteriùs per Henrici Cardinalis zelum, Regularium modo non plenè regulatum, omnibus officiis, activaque, ac passiva voce privati (tamen juxta Lugdunensis Capituli sub Licheto Generali decreta) fuissent, dissentiones, atque quotidianæ querelæ graves adeò in Cœnobiis multiplicabantur in dies; ut novem Conventus in Portuensi districtu iterum eis assignari necesse fuerit; unde iterum Portuensis Conventualium Custodia revixerit. Gonzaga verò Generalis post annum 1580. illò veniens, præhabito cum Philippo Rege consilio, Conventus istos novæ Custodiæ, atque Fratres in supradictis Provinciis voluit iterum esse repartitos; eo tamen apposito, ut in qualibet illarum Provinciarum, unum de suis antiquis Conventualibus Diffinitorem, aliquosque Guardianos benemeritos, quamdiù superessent, habere deberent; qua dulciori, & tutiori methodo sensim, & sine clamoribus fuerunt extincti.

In vita Fr. Francisci Gonzagæ Min. Gen. dedicata Vrb. VIII.

CAPVT VII.

Patrum Conventualium successus in Gallia.

91. Hispanicos licèt rigores non senserit in Galliis sacer Ordo Minorum Conventualium, molestias tamen, easque gravissimas per omnia evitare non potuit. Populi enim, atque Principes sancta Observantium exemplaritate allecti, laxato vivendi Conventualium modo non leviter offensi, Franciscanam Religionem in antiquo suo splendore efficaciùs desiderantes, illorum Cœnobia passim ad Observantes transferenda volebant; unde jurgia, & contentiones inter utrãque partem suboriri erat necesse. Ægidius Delphinus Generalis sicut in Hispania Reformationis rigorem amovere desiderans, Ximenium præfatum illius primarium promotorem apud Reginam in multis deferre, ut minùs gratum redderet, minorisque authoritatis, toto conatu procuravit, sed frustra; ita in Galliis titulo universi Ordinis reformandi, Observantes reverâ præficiendo guberniis, utramque partem unire tentavit; sed inaniter. Audiamus Vvadingum.

Vvad. t. 7. anno 1495. n. 54. t. 8. 1503.

92. [Magno itaque augebatur incremento sodalatium Observantium, sed æquo Conventualium decremento, quorum Domicilia ad illos transferebantur. Etenim in Germania, & Belgio Miximilianus Imperator, in Hispania Ferdinandus, & Isabella Reges Catholici, promotore Francisco Ximenio Toletano Antistite; In Gallia Carolus VIII. inventore, & executore Ludovico de Amboysia cognomento *Bono* Episcopo Albiensi, perpetuis conatibus reformandæ Religioni, & restituendæ regulari disciplinæ inhiabant: ubi traditæ à S. Francisco formulæ Observantiam profiteri, & sub Vicariis Provinciarum conservare placebat, in suis domibus permanere licebat Conventualibus; ubi verò displicebat, aliò erat transmigrandum. Querimoniæ quidem gravissimę ad Pontificem contra Cõventuales passim mittebantur, partim fortè confictæ, ut suis sedibus pellerentur; partim veræ; sed non tàm enormes culpæ, quàm ferebantur. Id sanè commune vitium per universas fermè regnabat domos violatæ paupertatis, mollioris vestis, laxioris victus, liberioris conversationis. Hinc frequentes Principum animadversiones, deinde duriores increpationes, demum turbulentæ pulsiones. Has illi injurias Observantibus referebant acceptas, quos populorum dicebant incentores, ut speciosiùs domos occuparent. Vt certò res constarent, ad Provinciarum Rectores, & Ecclesiarum Antistites Pontifex mittebat examinandi facultatem: atque hi Conventualibus parum propitij in partes transibant Observantium.

Ibid. t. 8. anno 1498. n. 7.

93. Plurimos etiam Galliarum Prælatos, præ cæteris Ludovicum Albiensem Episcopus senserunt sibi gravissimos Reformatores, quia à suis Conventibus, vel ex integro ad Regulæ puritatem reformandis, vel ad Observantiam transferendis, nullo pacto poterant contineri; unde querimoniæ semper augerentur.]

Ibid. 1499. n. 18.

94. Post Bullam *Vnionis*, in Lugdunensi Capitulo an. 1518. sub Licheto Generali, Provinciæ, Franciæ, Saxoniæ, Turoniæ, atq; S. Bonaventuræ ultrò ad Observantiam accedentes, ad omnimodam Ordinis unionem cum cæteris Observantibus fuerunt incorporatę, absque ulla relaxantium privilegiorum conservatione, contra

Vvad. t. 8. ann. 1518. n. 12.

tra

tra quam à nonnullis injustè prætensam graviter in hæc verba conqueritur Vvadingus [Spontè accedentes Provinciæ Galliæ ad obedientiam Generalis Ministri Observantum hæc ratione sunt admissæ, absque ullis pactis, aut præmissis condictionibus, sive permissionibus retinendorum privilegiorum circa annuos proventus possidendos, aut circa alias relaxationes Regulæ, utì aliqui suis erroribus perniciosè blandientes, & noxiam vivendi libertatem speciosè palliantes hìc in Curia Cardinalibus, & Prælatis, quibus dubium hoc examinandum commissum est, persuadere studuerunt, & scriptis publicarunt. Neque enim Minister Generalis, aut Ordinis Comitia ad cōsortium Regularis Observantię, vel sub obedientia Superiorum perfectam, & purā Regulę sequelam profitentium, aggregare potuerunt eos, qui manifestè contrairent, & privilegia relaxativa sibi vellent ex pacto reservata. Referam itaque ex ipsis actis Capituli, quæ in tribus registris Ordinis absque ulla differentia sunt exarata. Primum registrum est Ministrorum Generalium, bipartitum in Vltramontanum, & Cismontanum egregiè scriptum, & benè compactum in chartis membraneis: secundum Procuratoris: tertium Commissarij Curiæ respectivè ad Familiarum vicissitudines, itaut unaquæque suos habeat codices, & Actorum, deposita magnis voluminibus comprehensa. In his itaque Regestis hoc modo, hisque ipsis verbis regesta narratur.] de hinc per ipsissima registrorum verba Provinciarum illarum assignationem prosequitur, dicens; Quòd Conventus antiqui Fratrum de *Familia* in Francia, Provinciam haberent sub titulo Provinciæ Franciæ Parisiensis, cæteri de novo advenientes, & qui antea *Reformati* dicebantur, Provinciam habere sub titulo Provinciæ Franciæ: similiter in Saxonia Provinciam S. Crucis in Saxonia haberent, qui antiquitus erant de *Familia*, cæteri Provinciam suam *S. Ioannis Baptistæ* in Saxonia nuncuparent; In Turonia etiam; Provincia Turoniæ diceretur, quæ nuper adventantium esset, FF. verò de *Familia* antiqui Provinciam sub titulo Turoniæ Pictaviensis incolerent. De privilegis verò nec verbum quidem ullibi apparet; quod inde magis ponderavit Vvadingus, quòd Leodiensis Custodiæ Cœnobia; (quæ ad Provinciam Franciæ tunc attinebant) acceptare noluerunt in eodem Capitulo Patres, eo quòd relaxativis privilegiis renuntiare noluerint.

Ibid. n. 9.

95. Privilegia quidem Regulæ puritatem non violentia eisdem fuisse tunc cōcordata non negaverim; Cum ex Ordinis registris appareat, neque gradus Doctorales, & antiquam in serie Provinciarum præcedentiam retinere, unumque de suis semper Diffinitorem generalem habere deberent; contra Regulæ verò puritatem, quomodo cordato viro apparere potest, Religionem amplissimam, quæ nec dum elapso anno Conventuales viderat à gradu supereminentiæ cecidisse, hoc solùm titulo, quòd privilegia retinere voluerint; ipsa verò contraria de causa cæteris sibi incorporatis reformationisbus, ad regiminis verticem fuerat evecta, tàm citò voluisse à sua perfectione dilabi, ut tres Provincias non reformatas sibi uniret? quod autem acriùs ponderandum est; irritas fecisset omnium Comitiorum electiones, dum ad eas contra bullę *Vnionis* præcipuum fundamentum Vocales non verè Reformatos, idest cum privilegiis adhuc viventes admisisset.

96. Cum verò Conventus aliqui de Franciæ Provincia Custodiæ Leodiensis exemplo sese à Reformatione subtrahere vellent, Leo Pontifex à Cardinali Christophoro generali totius Ordinis olim Ministro interpellatus, gravissimo edito diplomate *Accepimus nuper &c. Datum Romæ* die ultima Octobris 1519. quod integrè ab Vvadingo describitur, Ministro Provinciali Franciæ graviter injunxit, ut Conventus illos, qui olim Reformationi nomen dedissent, per censuras, & pœnas authoritate Apostolica omninò ad sui obedientiam compelleret. Ibid. 1519. n. 10.

97. Nec difformiter circa Conventus aliquot Provinciæ Aquitaniæ Observantibus aggregandos, aliquas reperio subortas fuisse difficultates, quas anno 1519. die 13. Augusti dato edicto Franciscus I. Galliarum Rex voluit esse sopitas, de transferendis generaliter Conventualium Domibus ad Observantes gravissimè præcipiens; ut apud Vvadingum testatur Hugo Cavellus. Ibid. n. 11.

98. Quo etiam supplicante Leo Pontifex Ibid. 1521. n. 21.

fex anno 1521. per bullam datam 10. Maij constituit Fratres Ioannem Morlinum, & Alexandrum Rosseti, Observantes, Commissarios Apostolicos ad reducendos omnes Conventuales ad modum vivendi Observantum, & sub eorumdem obedientiam in omnibus Provinciis Gailliarum: quod pro sua devotione in Ordinem S. Francisci summè desideravit pius Rex, satagens, ut sicuti est unus Ordinis institutor, ita unus esset ejus vivendi modus, & in unum corpus pacificè, & conformiter omnes Franciscani coirent. Qui piissimæ Regis intentioni satisfacturi, ut Aquitaniæ, atque S. Ludovici Provinciarum Conventus ad Regularis Observantiæ normam plenè reformarent, non segniter adlaborantes, plurimos in utraque ad Regulæ puritatem revocarunt; sed non sine magna Patrum Conventualium oppositione, gravibusque litibus, quas omnes anno 1525. Clemens VII. Pontifex ad preces Aloysæ Ducissæ Angolismensis, quę Regnum Franciæ pro Francisco Rege in bellis externis occupato regebat, & Margaritæ Alenconij Ducissæ ejusdem Regis sororis germanæ ad se advocando, Conventus omnes per supradictos reformatores ad Observantiam reductos Observantibus adjudicavit; ut sequitur.

Ibid. 1525. n. 29.

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis filiis Ministris Provincialibus Ord. Min. Regularis Observantiæ Provinciarum Aquitaniæ, & S. Ludovici.

99. EXponi Nobis fecistis, quòd postquam aliàs dilecti filij Ioannes Morlin, & Alexander Roseti, Fratres vestri Ord. vigore quarumdam litterarum in forma Brevis à fæl. rec. Leone Papa X. Prædecessore nostro, ad supplicationem charissimi in Christo filij nostri Francisci Francorum Regis Christianissimi emanatarum, & eis directarum nonnullas domos Ord. Fratrum Minorum Conventualium dictarum Provinciarum sub dilecti filij generalis Ministri Ord. vestri, & vestris obedientiâ, curâ, visitatione, & correctione reduxerant, & subjecerant, & cæteris domibus vestris univerant, & incorporaverant, & in domibus unitis, & incorporatis hujusmodi vivendi normam juxta regularia instituta instituerant, & per Fratres in hujusmodi tunc degentes, & dictam reformationem voluntariè recipientes perpetuò observari mandaverant: alios verò Fratres Conventuales earumdum Domorum reformari recusantes ab eisdem domibus amoverant, & in eorum locum Fratres Ordinis vestri introduxerant: Dicti Fratres Conventuales reformari recusantes, quasdam alias litteras in simili forma à piæ mem. Adriano Papa VI. etiam prædecessore nostro extorserant, per quas idem Adrianus prædecessor, pro eo quòd ipsi Fratres Conventuales asserebãt, licèt falsò, quòd Ioannes, & Alexander præfati, certis aliis litteris præfati Leonis prædecessoris sub censuris, & pœnis Ecclesiasticis inhibiti, ne prætextu primodictarum litterarum de domibus Fratrum Conventualium in Provinciis prædictis consistentibus se intromittere præsumerent, certos Conventus ipsorum Fratrum Conventualium in Provinciis prædictis consistentes, contra tenorem litterarum inhibitoriarum Leonis prædecessoris hujusmodi ex manu armata per portarum fractionem, sub prætextu reformandi intraverant, & occupaverant, ac tunc occupabant; & Fratres Conventuales inibi existentes, inhonestè per vim, & non absque manuum violentarum in eos, usque ad sanguinis effusionem temeraria injectione ab eisdem Domibus ejecerant, ac diversa bona mobilia, & immobilia dictorum Conventuum surripuerant, ac tunc occupabant: Archiepiscopo Burdegalensi dicitur dedisse in mandatis, ut Domus, & Conventus occupatos, ac bona subrepta hujusmodi dictis Fratribus Conventualibus restitui faceret: & cum ipse tunc Archiepiscopus ad executionem litterarum Adriani hujusmodi, ac declarationem censurarum, & pœnarum in illis contentarum contra vos de facto processisset, fuit pro parte vestra ad Sedem Apostolicam appellatum, causâque appellationis hujusmodi Venerabilibus Fratribus nostris Senonensi, ac Tolosanensi Archiepiscopis commissâ, tunc Abbas Monasterij S. Gallacij Albien. Diæcesis, cui pręfatus Archiepiscopus Senonensis commiserat vices suas, in causa hujusmodi vitæ procedens, processum dicti Archiepiscopi Burdegalensis, & censuras per eum

Vvad. t. 8. in Reg. 1524. bull. 14. Clem. VII.

eum latas per suam sententiam diffinitivam revocavit, ac ad domum Lectorensem dicti Ordinis Fratrum Conventualium se conferens, illam reformavit, illamque vobis pro Fratribus de Observantia concessit, vosque in illius possessionem induxit. A qua quidem sententia pro parte ipsorum Fratrum Conventualium ad Sedem Apostolicam appellatum fuisse dicitur. & causam appellationis hujusmodi dilectis filiis Priori sanctæ Fidis de Marlanis, & Lascoren. ac Oloren. Officialibus commissam fuisse, cum mandato, & commissione, quòd si Fratres vestri Ordinis domos Fratrum Conventualium hujusmodi favore, & auxilio Dominorum temporalium, & ut præmittitur, manu armata, & per portarum effractionem intrassent, & easdem Domos Fratrum Conventualium inhabitarent, omnes censuras, & pœnas in bulla Concordiæ in Capitulo generalissimo omnium Fratrum B. Francisci olim in domo de Aracœli de Vrbe vestri Ordinis, inter Fratres Regularis Observantiæ, & dictos Conventuales edita contentas, usque ad appositionem interdicti inclusivè declararent. Cum autem sicut Nobis dilectæ in Christo filiæ nobiles mulieres Aloisia Comitissa Engolismen. pro præfato Francisco Rege in Regno Franciæ Regens, & Margarita Ducissa Alenconij, ejusdem Regis Soror germana, Nobis nuper etiam exponi fecerunt, ex dictis litibus, & controversiis in dicto Regno, in quo dictæ domus consistunt, gravia scandala exoriri formidentur, & Fratres vestri Ordinis ob eorum exemplarem vitam eisdem Alosiæ Comitissę, & Margaritæ Ducissæ, ac Populo ejusdem Regni grati existant; pro parte tā Aloysiæ Comitissæ, & Margaritæ Ducissæ prædictarum, quàm vestrâ, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui scandala tollere, & saluti animarum populi Christiani providere, quantùm cum Domino possumus, ex debito pastoralis officij ubique tenemur: attendentes quòd juxta canonicas sanctiones, propter scandalum evitandum, rigor justitiæ omittendus est, quodque dictæ Domus, nec vestræ, nec dictorum Fratrum Conventualium propriæ existunt; sed merè dispositioni nostræ, & dictæ Sedis subsunt; hujusmodi supplicationibus inclinati, ad evitandum scandala, quæ ex hujusmodi litibus formidantur, omnes, & singulas causas prædictas, earum status, & merita, ac singularum litterarum, & commissionum veriores tenores præsentibus pro expressis habentes, ad Nos harum serie advocamus, ac lites hujusmodi penitus extinguimus, vosque, ac singulos Fratres à quibusvis excommunicationis suspensionis, & interdicti aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, ac omnes, & singulas dictarum Provinciarum vigore dictarum litterarum Leonis, & Adriani Prædecessorum, ut præfertur, reformatas, quas Fratres vestri de præsenti inhabitant, vobis pro vestris perpetuis usu, & habitatione, authoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus, & assignamus, domosque ipsas reformatas, ut præfertur, & in quarum possessione ad præsens existitis, authoritate, & tenore præmissis vobis de novo conferimus, illasque tanquam reformatas vobis de novo perpetuò concedimus. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopo Senonen. & Lectoren. ac Condomien. & Petragoricen. ac Magalonen. Episcopis per Apostolica scripta mandamus, quatenus, ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios authoritate nostra faciant præsentes, & in eis contenta quæcumque effectum sortiri, & vos, & Fratres vestros, ac quos ipsæ litteræ quomodolibet concernunt, pacificè frui, & gaudere faciant, nec permittant, vos contra præsentium tenorem, quoquomodo insultari, molestari, impediri, aut inquietari, sivè perturbari: Contradictores quoslibet &c. invocato &c. Non obstantibus &c. Dat. Romę apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 3. Novembris 1525. Pont. nostri anno secundo.

100. Quod ipsum repetitis litteris, *Illius cujus in pace &c.* Dat. Romæ 3. Non. Novembr. 1525. clariùs explicavit, & confirmavit. Ibid. bull. 15.

101. Anno 1532. cum Paulus Pisotti

Min. Generalis, dum Gallias visitando, à Galliæ, atque Naverræ Regibus sæpè rogatus integram Aquitaniæ Provinciam ad sui obedientiam, & rigorosas Observantiæ leges, gravi, maturaque consultatioe ad normam Leoninæ constitutionis excepisset; evitare tamen nequivit, quin multis ad Clem. Pontificem querelis, tamquam illius concordiæ violator gravissimè delatus increpatoriis litteris fuerit à Papa correptus, ut sequitur.

CLEMENS PAPA VII.

Dilecto Filio Paulo de Parma Ord. Minorum de Observantia Ministro Generali.

102. Dilecte fili &c. Ex multis FF. Min. Conventualium frequenter audimus, Fratres tui Ord. de Observantia nuncupatos contra cõcordiam inter eos, & Conventuales prædictos authoritate Apostolica initã, litterasq; fœl. rec. Leonis Papæ X. Prædecessoris nostri desuper confectas, multa Monasteria Monialium, multasq; domos FF. ipsorum Conventualium in diversis Regnis, & locis, præcipuèque in Regno, & ditionibus Regis Christianissimi, favore sęcularium accipere, censuras Ecclesiasticas in litteris dicti prædecessoris contentas damnabiliter incurrendo. Quod quidem à proposito Religionis, nostra voluntate, & juris dictamine, alienum est; cum deceat vos, & ita Nos velimus, vestrum utrumque Ordinem, semotis Discordiarum causis, in pacis amænitate Deo servire. Quamobrem te hortamur, tibique in virtute S. Obedientiæ præcipimus, ut operam in hoc præbeas effectualem, & efficacem, ut concordia, & litteræ prædecessoris hujusmodi ubique à tuis Fratribus observentur, aliter cogeremur per debita remedia, & provisiones necessarias procedere, pro concordia, & voluntate prædecessoris hujusmodi ad executionem, & observantiam effectualiter perducendis. Dat. Romæ apud S. Petrum &c. die 7. Novemb. 1632. Pont. nostri anno 9.

Vvad. t. 8. ann. 1532. n. 19.

103. Pisottus tamen debita humilitate sese justificans, querelas omnes multis ex titulis contra ipsos querelantes retorsit. Anno sequenti cum Fr. Petrus de Verduzzano ex commissione Apostolica ad reformãdos per Galliam Conventus intrasset, cum Pisotto Generali prædicto, sub certis conditionibus, & pactis, & cum Fr. Iacobo Anconitano pro Conventualibus in Galliis Vicario Apostolico concordiam inivit, ne in posterùm ad sæcularia parlamenta partis utriusque querelas deferri contingeret. Aquitanicę verò Provinciæ in Observ. Regularem incorporatio per Leonardum Publicium pro exauthorato Pisotto totius Ord. Vicarium Generalem ratificata, deinde anno 1535 in Niciensibus Comitiis sub Vincentio Lunello Ministro Generali, & ultimò per Paulum III. Pontificem confirmata fuit, expedito Brevi, *Exponi nobis &c. 4. septemb.* 1538. Quod in ipsa Aquitaniæ Provincia dabimus per extensum; & interim in Vvadingo potest videri: unde mirari satis non possum, quomodo pro tuendis privilegiis contra Regulam relaxativis hæc bulla producatur; cum nec in actis capitularibus; nec in bullæ contextu, præter privilegia Franciæ, Turoniæ, & S. Bonaventuræ Provincijs concordata (de quibus supra diximus) de dispensatione super Regulam, nec verbum quidem habeatur: Quod multo magis inde confirmatur; quòd in Capitulo Niciensi decretum fuisse legimus, ut in magno Conventu Parisiensi scholares de Conventualibus nullo pacto tollerarentur.

Ibid. 1533. n. 1.

Ibid. 1538.

104. Pro Conventualibus etiam in Belgio reformandis jam Visitatores deputaverat Alexander VI. dato Diplomate, *Pro parte &c. die 7. Iulij* 1495. prout ex quadam copia in Aluæ Bullarij citatur indiculo; atque ut ibidem extinguerentur, allegatur inibi Bullæ Pij V. *In Eminenti &c. die 2. Novemb.* 1566 ex Archivio Coloniensi: Quarum tenores litterarum hic referre non possumus, eo quòd Bullarium ipsum ex præmatura Collectoris morte nondum fuerit typis impressum; quomodo autem Provinciæ illæ fuerint in Observantia regulari constitutæ propriis in locis enarrandum reservatur.

105. In hodiernum usque diem Provinciæ n. 3. Custodiæ. n. 12. Conventus plurimi in Galliis per PP. Conventuales grandi decore conservantur.

106. In Provincia Daniæ anno 1519. recepta in Conventibus nonnullis Observantia

servantia Regulari, cœperunt etiam elanguescere PP. Conventuales, addito præsertim Pontificio Diplomate, quo Regularis Observantia fuit ibidem confirmata, quamvis citiùs ex hæreticorum rabie tum Conventuales, tum Observantes domicilium omne ibidem amiserint. Bullæ tenorem exhibeo.

LEO PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

107. ACcepimus siquidem, quòd postquam olim in Capitulo generalissimo universorum Fratrum Minorum, tam Regularis Observantiæ, quàm Conventualium de mandato nostro in domo B Mariæ de Ara-cœli de Vrbe dicti Ordinis celebrato, pro fœlici statu, & directione Ordinis, & Fratrum prædictorum statutum, & ordinatum fuerat, quòd ex tunc in antea in dicto Ordine omnes Fratres Reformati tam de Familia, quàm sub Ministris Reformatis degentes, ac omnes alij quocumque nomine nuncuparentur, quòd sublata nominis diversitate Fratres Minores S. Francisci Regularis Observantiæ appellari; necnon unus Fr. Reformatus dicti Ordinis Minister Generalis, cui universi FF. tàm Cōventuales, quàm Regularis Obeservan. obedire tenerētur; ac in singulis Provinciis Provinciales FF. de Observantia, qui priùs Vicarij dicebantur, Ministri Provinciales suarū Provinciarum respectivè, quibus omnes tàm illi, qui olim de Familia fuerant, quàm etiam, qui se pro Reformatis gerebant, Fratres subijci tenerentur, esse deberent, prout in nostris super statuto, & ordinatione prædictis confectis litteris latiùs explicatur; dilecti Filij Guardiani, & Fratres domorum Vrburgen. & Lunden. Civitatum, & Aleburgen. Kalniburgen. Kolingen. Istaden. Zeleburgen. Scorocen. & Vecebicen. Viburgen. Roschilden. Ripen. Lunden. & Lincopen. Diæcesis Provinciæ Daciæ, ac Abbatissa, & Moniales Monasterij Monialium Ordinis S. Claræ Civitatis Roschilden. sub secunda Regula S. Claræ degentes, spontè litteris nostris prædictis, ut obedientiæ Filij parendo, tunc, & pro tempore existenti Ministro Provinciali dictæ Provinciæ Daciæ Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ hujusmodi, illiusque Fratribus juxta facultatem per dictas nostras litteras eis concessam, ritè adhæserunt, eique obedientiam præstiterunt, sub Regulari obedientia, & observantia ejusdem Ministri Provincialis, & pro tempore; promittentes residere, & perpetuò manere.

Vvad. t. 8. ann. 1519. n. 9.

Nos Fratrum prædictorum tranquillo, & quieto statui, illiusque paupertati providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac potestatis plenitudine adhæsionem, submissionem, & promissionem prædictas, ac omnia, & singula in instrumētis desuper confectis contenta approbamus, eisque robur perpetuæ confirmationis adijcimus, omnesque, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, siqui forsan intervenerint in eisdem, supplemus, ac adhæsionem, submissionem, & promissionem prædictas perpetuis futuris temporibus, sub excommunicationis sententiæ pœna ipso facto, absque ulteriori declaratione incurrenda, à qua præterquam à Romano Pontifice absolvi non possint, observari debere decernimus. Inhibentes insuper sub dicta excommunicationis sententia omnibus, & singulis Generali, Provincialibus, Magistris, Guardianis, & Fratribus Conventualibus dicti Ordinis, ne super adhæsione, submissione, & promissione prædictis, & aliis in litteris, & instrumentis prædictis contentis, quomodolibet se intromittant, aut directè, vel indirectè adhærentes præfatos desuper quovis modo molestare præsumant, & per eos facta, & per Nos approbata hujusmodi, ullo unquam tempore, etiam prætextu quarumcumque revocationum desuper habitarum, & privilegiorum, indultorum, ac litterarum Apostolicarum à Nobis, & successoribus nostris, nunc, & pro tempore obtentorum, nullatenus contravenire possint. Et nihilominus universis &c. Archiepiscopis, Episcopis &c. frui, & gaudere &c. non permittentes &c. Contradictores &c. Dat. Romæ &c. die 11. Martij 1519. Pontific. nostri anno 6.

108. Quomodo cæteris in partibus levioris momenti reformantionem acceperint: quot ad hæc usque tempora Provincias, Conventus, & Religiosos habeant; quomodo grandi cum splendore doctrinæ, necnon exemplaris vitæ famâ

Deo

Deo, & Ecclesiæ jugiter inserviant, de primariis tandem ipsorum honoribus, ad hujus libri calcem ex professo, licèt in compendio differemus.

CAPVT VIII.

De Congregatione Fratrum Minorum Conventualium Reformatorum.

109. Sicut in superioribus abundè tractavimus de Corporis universi Patrum Conventualium sancta Reformatione, absque ulla divisione, tum ex Romanorum Pontificum, tum ex Religionis ejusdem zelo introducta; sic inpræsentiarùm de speciali aliquorum Congregatione, qui separatis in Domibus, at sub Cardinalis Protectoris, & Generalis ipsorum Conventualium obedientia, singularem reformationem intentarunt, differemus ex professo. Non ita sensisse videtur P. Angelus Auda de Lantusca, dum in suo tom. 5. Bullarij Romani in Rubrica ad bullam 65. Vrbani VIII. *Romanus Pontifex &c.* adnotavit; hanc Conventualium Reformatorum Congregationem, quam in Bulla præcitata Vrbanus extinxit, fuisse olim à B. Pio V. institutam; cum evidentissimè B. Pius in recitatis suis litteris non de hac speciali Congregatione, sed de integra totius Conventualium Communitatis Reformatione loquatur.

Iam ergo Leo X. in celebri Bulla Concordiæ *Omnipotens Deus &c.* Patribus Conventualibus expresè concesserat, ut data occasione aliquam Reformationem possent intra se ipsos erigere, dummodo illi sui reformati exteriori aliquo distinvo ab Observantibus in habitu distinguerentur; Cum verò quando, & quomodo Reformatorum hujusmodi Congregatio inter eos fuerit instituta, neminem adhuc reperire licuerit, qui describat ex professo; Ex variis Romanorum Pontificum litteris, necnon ex Petro de Panormo Provinciæ Panormitanæ de Strictiori Observantia Chronologo, qui solus hac in obscuritate facem prætulit, facti seriem integra veritate dilucidare curabimus.

110. Sixtus V. in bulla pro ipsorum Apostolica confirmatione, quam mox dabimus per extensum, dicit expresè, quòd jam à pluribus annis extiterint; Domos, seu Conventus in Etruria, in Marchia Anconitana, necnon in utraque Sicilia, sub Cardinalis Protectoris, & Generalis Conventualium obedientia possederint: Gregorius XIII. in Brevi Apostolico *Piis Christi-fidelium &c. nonis Decemb.* 1573. prout ex Vatic. citatur ab Alva in indiculo Bullarij, eisdem indulsit, ut Conventum S. Luciæ de Monte ad hæc tempora conservatum Neapoli possent extruere. His, aliisque multis adductus, quæ pro assignanda ipsorum à Capuccinis in habitu distinctione fuerunt à Pontificibus (ut dicemus libro sequenti) constituta, præfati Petri de Panormo narrationem de ipsorum institutione, ut ad calcem primi tomi notavimus, absque ulla hæsitatione recipimus.

111. Scribit ergo ille in suæ de Observantia Reformatæ Provinciæ Panormitanæ Chronicis, quòd cum Eremitarum Congregatio sub litterali, & pura S. Francisci Regula à Hieronymo Lanza instituta, & à Iulio III. approbata, fuisset tandem à Pio IV. anno 1562. extincta, ejus alumnis à propris vitæ rigoribus absolutis, & ad alias de approbatis Religiones transire jussis; nonnulli ex ipsis olim ex Ordine Minorum Conventualium digressi, nempe Antonius de Calascibeta, Bonaventura de Partanna, Martinus de Tauromina, Andræas de Novella, & alij separatam suorum Convẽtualium Reformationem ordinare cœperunt, quam Deo prosperante, atque paulatim cõcurrentibus ejusdem spiritus viris, magno profectu per Italiam propagarunt. Deo, & Ecclesiæ maxima vitæ exẽplaritate deserviẽtes, loca quàmplurima tum in utraque Sicilia, tum in Lombardia, & ditione Pontificia populis non ingrati construxere de novo. Prælatis Conventualibus non detrectantes obedientiam, domorum suarum Superiores proprios habebant, donec ex aliquali habitus sui cum Capuccinico uniformitate inquietari cœperunt, exinde ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, quasi novæ, nec approbatæ Religionis Professores graviùs exagitati: tandem propriæ quieti ut consulerent, à Sixto V. Apostolicam instituti sui confirmationẽ, atque

Chron. Prov. Ref. Panormit. lib. 3. c. 4.

atque clariorem vitæ methodum impetrarunt; iis omnibus ad Congregationem suam habilitatis, qui jam in ipsa reperirentur, etiamsi Eremitæ, vel in alia Religione fuissent antea professi; quos, & ab antiquo Quadragesimalis vitæ voto iterum absolvit.

112. Quòd autem juxta Sixti V. constitutum proprios habuerint in utraque Provincia Custodes, à Ministris tamen suorum Conventualium dependentes, colligo evidenter ex quodam vivæ vocis oraculo Pauli V. sub die 12. Octobris 1609. per Marcellum Cardinalem Lantes Ordinis Minorum Conventualium Protectorem publicato, & per Impressorem...... tunc Typis evulgato, per quod ipsis Conventualibus Reformatis, post Novitiatuum suspẽsionem à Clem. VIII. factam, indulgetur, ut in Provincia Siciliæ 14. Novitios Clericos, & totidem Laicos idoneos, duodecim verò eodem modo in Provincia Neapolitana possint recipere per ipsorum Custodem respectivè approbandos, sub conditionibus ibidem designatis, quarum illa prima notatur, ut à Conventualium suorum Ministro Generali, vel ab Ordinis Procuratore Generali, vel à suo respectivè Ministro Provinciali, sub quo sunt, debeant priùs obtinuisse licentiam; ex tenore Sixtini diplomatis hęc ómnia meliùs elucescent.

SIXTUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 2 bull. 68. Sixti V.

113. APostolici muneris solicitudo divina dispensatione Nobis licèt immerentibus delegata indesinenter requirit, ut circa statum Religiosarum personarum quarumlibet, illarum præsertim, quæ ex singulari devotionis fervore sub strictiori Religionis jugo, gratum Deo famulatum præstare affectant, & continuò insistunt, assidua mentis cogitatione invigilantes, ad ea, per quæ Regularis vitæ institutum in meliùs dirigatur, ipsæque personæ Religiosè in hujusmodi earum laudabili instituto, semoto quocumque perturbationis, & molestiæ obstaculo, quietè, ac in tranquillitatis amænitate perseverare valeant, propensiùs intendamus, ac in his officij nostri partes libenter interpanimus, prout undique debitè pensatis circonstantiis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

114. Sanè exhibita Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Fr. Minorum Conventualium Reform. S. Francisci petitio continebat, quòd annis jam pluribus retroactis nonnulli Ordinem Fr. Min. S. Franciscisci jam tunc expressè professi, Strictioris Religionis jugum subire, ac ejusdem S. Francisci Regulam, institutumque pium, ac sanctum exactiùs sequi, atque imitari, & sub illis magis gratum Deo famulatum exhibere præoptantes, cœperunt se ipsos, juxta eamdem Regulam paulatim reformare, nonnullasque Domos, Conventus, & Loca in Provincia Marchiæ Anconitanæ, in Etruria, ac in Neapolitan. & Siciliæ Regnis, in quibus ipsam Regulam servare, & secundùm illam vivere possent, acquisiverunt, & acceptarunt. Licèt autem in Domibus, & locis hujusmodi sub obedientia Protectoris, & Superiorum Ord. FF. Min. Conv. hujusmodi vivant, nec ideo ab aliquo potuissent, nec possint, vel debuissent, aut debeant super sic reformato vivendi modo per quemquam molestari, vel impediri; nihilominus in quibusdam locis, & potissimùm in prædicto Siciliæ Regno, aliqui locorum Ordinarij sub prætextu, quòd hæc FF. Reformatorum Congregatio nova, ac nequaquam ab Apostolica Sede approbata existeret; permiserunt quidem ipsos Fratres Reformatos Ecclesias, & loca fabricari facere, & acquirere, sed postea eos illis de facto spoliarunt; alij verò in aliis locis eosdem super habitu ipsorum, ac super aliis molestarunt, & inquietarunt. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dicti Fratres Reformati providè, & ne ipsos, eorumque Congregationem super præmissis cõtingat ulteriùs inquietari, utque præsens Reformatio magis stabilita, non solùm manuteneatur, sed incrementum accipiat, speciali nostro, & Sedis prædictæ privilegio, ut infra, dilectis Filiis Protectore, & Magistro Generali dicti Ordinis in hoc etiam consensientibus, præfulciri desiderent, ac pro parte eorumdem Fratrum Reformatorum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenùs in præmissis opportunè providere, ac eos in hujusmodi pio, & laudabili proposito

confovere de benignitate apostolica dignaremur.

115. Nos igitur, qui personas devotas, præsertim verò eas, quæ relicto mundo. Christum sequutæ sunt, specialibus libenter prosequimur favoribus, eosdem Fratres Reformatos, ac illorum singulos à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, àliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Reformationem prædictam ubicumque locorum cœptam, & introductam, ac in dies introducendam, ac pro ea, & illius fœlici, & prospera directione facta, statuta, & ordinationes cum inde secutis quibuscumque, sicuti piè, ac sanctè sancita, & ordinata sunt, Authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illaque omnia per quoscumque locorum Ordinarios, & alios, ad quos quomodolibet spectat, & spectabit in futurum, inviolabiliter observari debere decernimus, omnesque, & singulos tam juris, quam facti, ac solemnitatum, etiam substantialiũ defectus, si qui forsã quomodolibet intervenerint in eisdem, aut eorum aliquo de plenitudine Apostolicæ potestatis supplemus.

116. Et Nihilominus eisdem Fratribus Reformatis, quòd nunc, ac deinceps in perpetuum, ipsi, ac eorum Congregatio tam in prædictis, quàm quibusvis aliis Regnis, & Mundi partibus, Fratres Minores Conventuales Reformati nuncupari, & pro talibus haberi, & reputari, necnon se ipsos ita ubilibet, & in quibusvis actibus publicis, & privatis vocare, & inscribere, & secundùm veram B. Francisci Regulam, Apostolico more in communi, sub dilectorum Filiorum nunc, & pro tempore existentium dicti Ordinis FF. Min. Conventualium Protectorum, & Magistrorum, ac Procuratorum Generalium, & Ministrorum Provincialium obedientia vivere, exceptis dumtaxat Domibus, & Conventibus Vrbis, & Civitatis Neapolitan. quæ sub obedientia Ministri, & in ejus absentia Procuratoris Generalis Ordinis, ut par est, degere, & subesse tantùm intelligantur.

117. Custodesque Provinciæ in eis residere debeant, etiamsi aliqui Eremiticam, aliqui sub obedientia FF. Min. de Observantia nuncupatorum, alij verò tanquam Tertiarij, aut aliàs aliam vitam duxerint, seque voto vitæ Quadragesimalis obligaverint, ac etiamsi postea aboliti fuerint, à quibus omnibus votis, & professionibus, quatenùs opus sit, eos, & eorum singulos plenariè absolvimus, & liberamus, ac habilitamus, plenarièque absolutos, & habilitatos esse decernimus.

118. Ac quòd quicumque ipsorum Fratrum Reform. vocati in quamcumque Provinciam, Capitulo, seu Congregationi Provinciali dicti Ordinis FF. Conventualium intersint, in quo particularis fiat Congregatio diversorum Vocalium Reformatorum, & in ea Præsidens ipsius Capituli existat, ac præsideat, ibidemque Custodem Reformatum inter ipsos eligat.

119. Cujus officium per annum tantùm duret, quique visitandi, corrigendi, incarcerandi, puniendi, privandi, collocandi, & deponendi, sive dislocandi, necnon reformandi, ac primas causas cognoscendi, sicut cognoscit Provincialis, dummodo ab ipso Provinciali non præveniatur, & ab ipso, ejusque decretis, ac sententiis ad ipsum Provincialem Conventualium relinquatur recursus, & appellatio, qui, vel quæ nunquam impediri queat, quoties opportunum fuerit, sed tantum in eos possit Provincialis prędictus, quantum in Conventuales, de jure, more, laudabilique consuetudine potest, & debet.

120. Et insuper eorumdem Fratrum Reformatorum quilibet, necnon quæcumque Domus, Ecclesiæ, & loca ipsorum omnibus, & singulis privilegiis immunitatibus, exemptionibus, prærogativis, concessionibus, facultatibus, indultis, indulgentiis, stationibus, cæterisque gratiis, tam temperalibus, quam spiritualibus, quibus Domus, & Ecclesiæ dictorum Fratrum Conventualium, eorumque Guardiani, & Fratres, de jure, usu, & consuetudine, vel privilegio, aut aliàs quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt

quo

quomodolibet in futurum, pariformiter, & sine differentia, dummodo contra puritatem Regulæ ejusdem B. Francisci non sint, nec ei in aliquo derogent, sed conservationem, & augmentum dictæ reformationis concernant, uti, frui, potiri, & gaudere possint in quolibet actu.

121. Concedimus itidem, ut in quolibet eorum Conventu, seu Domo habeant Syndicũ, juxta Ordinationem fœl. rec. Nicol. Papæ III. prædecessoris nostri super hoc factam, cui per Provincialem, Custodem, ac Guardianum loci cum aliis Fratribus, negotia sæcularia, Domus, seu Cõventus, ac computa rationum revidenda, expẽsæ faciendæ, provisiones necessariæ pro alimentis, & vestimentis, & constructiones, reparationes Conventuum cõmittantur; habitũ etiam quantumvis rudem vilium pannorum, sive novum, sive veterem, ac de Sacis etiam repetiatum, & resarcitum (non enim habitus exquisitus in qualitate, vel quantitate decet Fratrem Reformatum) coloris terrei, seu cineritij, ac caputium, seu scapularium in capite rotundum, & à tunica divisum portare, ac ubilibet deferre, nudisque pedibus, aut suppositis soleis, sivè (ut vocant sandaliis) incedere liberè, & licetè valeant, ac etiam debeant.

122. Nec non quòd ab Ordinariis locorum quorumcumque Regnorum, & Mundi partium, in quibus pro tempore Domus, seu Conventus, & loca habuerint, ac introducti fuerint, aut etiam à quibuscumeue aliis personis, Superioribus, & Prælatis cujuscumque status, gradus, Ordinis, & conditionis existentibus, in hoc tàm super jam fabricatis, ac receptis, quàm deinceps quandocumque, & ubicumq; (de Ordinariorum locorum licentia) fabricandis, recipiendis, & acceptandis, per eos, ac eis oblatis, & donatis Domibus, Conventib⁹, Ecclesiis, ac locis, illorumq; usu, habitatione, ac retẽtione liberis, quietis, & pacificis (dũmodo tamen de licentia expressa Ministri Generalis pro tempore existentis dictorum Fratrum Conventualium, ac Capitulo Provinciali, sic determinante) Domos, & loca hujusmodi receperint, & acceptaverint, habitusque delatione, & aliis præmissis, quovis modo, aut quæsito colore, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, ullatenus unquam molestari, perturbari, vel inquietari valeant.

123. Neque item ipsi Fratres Reformati, aliquos alios Fratres alterius cujuscumque Ordinis S. Francisci de Observantia, ac Capuccinorum, aut aliorum Ordinum, juxta litteras fœl. rec. Pij Papæ V. etiam prædecessoris nostri in forma Brevis sub die 1. Decemb. 1569. Pontificatus sui anno 4. emanatas, sed tantùm Conventuales, & cum expressa ad hoc habita Ministri Generalis ipsorum Conventualium licentia, recipere, minusvè sic inter Reformatos ex Conventualib⁹ recepti, professionẽ alio tempore, vel anticipato, vel nõ cõpleto anno, vel ante annũ sextumdecimum, vel datis, vel intimatis terminis professionis faciendæ, & hoc etiam in publica Ecclesia, Capitulo, vel Refectorio, prout ipsi Conventuales emittunt, ac non nisi juxta veram, & puram Regulam B. Francisci prædictam emittere, neque postquam ad Reformatos ex Conventualibus sic trãsiverint, ad dictos Cõventuales inde reverti; quin etiam prædicti Fratres Reformati ex Sæcularibus nullos, nisi qui bonæ vitæ, & famæ, priusquam in ipsa Congregatione Reformatorum recipiantur, probati fuerint, ac habitâ prius à Provinciali dictorum Fratrum Conventualium licentiâ, quam nec Guardiani, Custodes, vel Commissarij quicumque dare possint, in Fratres Reformatos recipere queant.

124. Demum quòd ipsi Fratres Reformati, & eorum Congregatio dictis Fratribus Conventualibus, ac cum illis ita uniti sint, & esse censeantur, ut nullo umquam tempore liceat illis alios Protectores, Generales, vel Provinciales, quàm dictorum Conventualium habere, nec in processionibus, & aliis actibus, aliam, quàm Conventualium Crucem sequi, vel deferre, nisi fertè ipsi Fratres Reformati in aliquo loco fuerint, in quo non adsunt Conventuales, quo casu ijdem Reformati per se ipsos ire possint, ac incedere, nec sub excommunicationis pœna se se à Conventualibus umquam separare, aut segregare ullo modo, ullove tempore valeant.

125. Præsentes quoque, & de super conficiendę litteræ toti, & soli Congre-

gationi Reformatorũ sub obedientia Cõventualiũ, in omnibus Provinciis viventiũ suffragentur, ac concessæ intelligantur; illæque per quoscumq; uniformiter, etiamsi aliqui hactenùs in quacumque Provincia privilegium aliquod, aut facultatem particularem à Nobis, & aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris quomodolibet impetrarint, observari debeant, authoritate, & tenore prædictis, etiam perpetuò concedimus, & indulgemus.

126. Ac etiam statuimus, & ordinamus, easdem præsentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs quomodolibet infringi, vel retractari nullatenus umquam posse, sed illas semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, suosque effectus sortiri debere, neque sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per quascumque litteras, vel constitutiones Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ Regulas, etiam per Nos, & Successores nostros prædictos, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de prædictæ potestatis plenitudine, ac consistorialiter, necnon sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis pro tempore factis, comprehendi, sed semper ab illis exceptas, necnon quoties illas revocari, vel limitari, aut suspendi, seù eis derogari contigerit, toties in pristinum statum, etiam sub data priori restitutas, & plenariè reintegratas, & de novo concessas esse, & censeri.

127. Sicque etiam per quoscumque Iudices, Commissarios, & Delegatos, ac causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, necnon quosvis alios Ecclesiarum Prælatos, ac Iudices, tàm Ecclesiasticos, quàm sæculares, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi &c. attentari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Dat Romæ apud S. Marcum anno Incarnat. Domini 1587. Idibus Octob. Pontif. nostri anno 3.

128. Amplissima itaque confirmatione Apostolica, habitusque formâ, simul & vivendi Methodo muniti, atque sub PP. Conventualium supremo regimine constituti, gratum Domino famulatum, debitamque populis exemplaritatem exhibere satagebant. Cum verò interea temporis Fr. Ioan. Baptista Pisauriensis, licèt Italus, inter Discalceatos Hispaniarum Ordinis S. Francisci professus jam maximo cum fructu Philippinas Insulas, Synarum, & adjacentia Regna in extremis illis Terræ partibus peragrasset, credens majorem ex Italia operariorum numerum forè colligendum, qui novam illam Christi vineam excolerent, suam Discalceatorum vivendi Methodum voluit in Italiam introducere, sed sine prudentia zelum præferens, Conventus plures erexit (ut ait Pontifex Sixtus V. in bulla mox citanda) sine Sedis Apostolicę licentia, Religiosos alibi professos, tum Mendicantes, tum non Mendicantes, Capuccinos etiam, & sæculares plurimos ad suorum Discalceatorum habitum, & professionem admisit, Sixtus V. de hiscè pleniùs informatus, expedito Brevi, *Cũ sicut ad aures &c. Dat. Romæ* 20. *Decemb.* 1589. quodlib. septimo per extẽsum descripsimus; illorum omnium receptionem, & professionem cassavit, & annullavit, Discalceatis ab Italia interdixit, eo quòd (ait Pontifex) Conventuales Reformati, necnon Strictioris Observantiæ in puritate, simplicitate Regulæ Seraphicæ Domino famulantes ibidem efflorescerent: Conventus illorum, & loca quæcumque suppressit, eosque Conventualibus hiscè Reformatis, Apostolica authoritate concedens incorporavit; undè magna receperunt incrementa: Pisauriensem, ac socios ab Hispania profectos ab omni pœna spirituali, & temporali, quam per hæc incurrisse potuerint, hujus bullæ vigore gratis absolutos, cæterosque Regulares, qui Pisauriensi nomen dedissent, vel ad suos reverti, vel eosdem inter Conventuales Reformatos servatis de jure servandis novam professionem emittere præcepit, similiter, & sæculares à Pisauriensi ad habitum, & professionem admissos, vel ad Conventuales istos, vel ad aliam arctiorem ex approbatis Religionibus, Novitiatu, novaque professione præmissis, jussit convolare. Vndè corrigendus Artusrus, qui ad diem 7. Novemb. Conventuales Reformatos in Italia

lia fuisse primò per Pisauriensem institutos affirmat; cum ad ipsos post hujusmodi rerum eventus ipse transmigaverit.

129. Dum itaque magna vitæ exemplaritate, atque populorum ædificatione Domino famulantes, fœlicior in Italia prosperantur, plurimos, easque graves à PP. Capuccinis controversias sustinere coguntur, non paucis Summorum Pōtificum litteris adacti, ut soleas deponerent, habitumq; ita per omnia componerent, ut Capuccinico nulla ex parte similis appareret; ne sub Capuccinorum nomine (ut opponebant isti) eleemosinas emendicarent aliquando: Bullas ipsas partim ex Bullario Romano, partim ex Boverio, vel dabimus per extensum, vel debitè citabimus in lib. sequenti: Cum suis etiam Conventualibus non Reformatis, vel ex horum ad illos libero digressu, vel ex causa gubernij, vel aliis de causis lites sustinere coacti; tandem sub Vrbano VIII. Pontifice Patre Cascia Conventualium Vicario Generali in primis agente; aliorumque valida protectione munito, fuerunt extincti: Deputato enim super eos Visitatore Apostolico P. Ferdinando Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, nimia Fratrum Laicorum quantitate abundare reperti, Fratribusque ad regimen, & gubernium idoneis ut plurimùm carere reperti (sub Generali etenim, & Provincialibus Conventualibus regebantur primùm publicato Decreto *Sanctissimus in Christo Pater &c. habita notitia &c. Dat. Romæ 5. Octob. 1624.* quod in Aracœlitano Curiæ Cismontanæ Archivio in Regest. P. Moncalvi habetur per extensum; aboliti fuerunt, & jussi ad Observantes sive de Regulari, sive de Strictiori Observantia, vel ad Capuccinos convolare; deinde dato sequenti diplomate majori explicatione negotium omne absolutum esse credebatur; quod ideo per extensum adducere sufficiet.

Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. P. Moncalvi fol. 196. pag. 2.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reg. 3. Vltram. fol. 118.

130. Romanus Pontifex, quem Salvator, & Dominus noster ovium Ecclesiæ suæ Patrem, & Pastorem constituit, ut juxta verbum propheticum noxia evellat, & destruat, utiliaque, & salubria plantet, & ædificet, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus ex causis à Sede Apostolica sancita sunt ipsâ subinde rerum experiētiâ suadente, & ex majoribus causis, quibus præsertim fœlici Religiosorum statui cum Dominici cultus incremento consulitur, revocat, & innovat, in hisque sollicitudinis, & providentiæ studium interponit, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè pensatis conspicitur in Domino salubriter expedire. Aliàs siquidem fœl. rec. Sixto Papæ V. prædecessori nostro pro parte dilectorum Filiorum Fr. Min. Conventualium Reformatorum S. Francisci exposito, quòd ipsi strictiorem vitam agere, & se reformare cœperant aliquosque Conventus acquisiverant, & in ipsis sub obedientia Protectoris, & Superiorum Ordinis hujusmodi vivebant. Idem Sixtus prædecessor noster, ne ipsos Fratres Reformatos, eorumque Congregationem super Reformatione hujusmodi inquietari contingeret, supplicationibus eorumdem Fratrum Reformatorum nomine sibi humiliter porrectis inclinatus, reformationem prædictam ubicumque locorum cœptam, & introductam, & ex tunc in dies introducendam, ac pro ea, & pro fœlici illius directione facta statuta, & ordinationes cum inde sequutis quibuscumque Apostolica authoritate perpetuò approbavit, & confirmavit; nonnullaque alia fecit, statuit, & ordinavit sub certis modo, & formâ, tunc expressis, prout in dicti Sixti prædecessoris sub plumbo desuper Dat. Romæ apud S. Marcum anno Incar. Domini 1586. Idibus Octob. Pontif. sui anno 3. seu alio veriori tempore expeditis litteris, quarum tenores perinde, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem, sicut accepimus, ex Congregatione Fr. Conventualium Reform. hujusmodi non ij in Ecclesia Dei spirituale fructus, qui sperabantur, proderint, sed quòd plures differentiæ inter eosdem Fratres Reformatos, ac Fratres Conventuales non Reformatos dicti Ordinis ortæ sint, & vigeant ad præsens: Nos præmissis, quantùm in Domino possumus, obviare, aliàsque desuper opportunè providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia

scientia, ac matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ex premissis, aliisque justis, & rationabilibus causis animum nostrum moventibus, Congregationem Fr. Conventualium Reformatorum hujusmodi, omniaque, & quæcumque illius officia, & ministeria, necnon Domos, & loca Regularia quæcumque, & in quibuscumque Provinciis existentia, & ad eos spectantia, & statuta, consuetudines, & decreta, & juramenta confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate roborata, ac pariter privilegia, & indulta generalia, & specialia, quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis haberi volumus, quibuscumque illa sint concepta formulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, ac vinculis munita, tenore præsentium perpetuò supprimimus, & extinguimus, ac quæcumque Congregationes sic suppressæ, officia, administrationes, & dignitates tollimus, & abrogamus, ab eisque Domos, Conventus, & loca, ac bona immobilia, mobilia, & semoventia, ubique populorum constituta, sacram quoque, & communem supellectilem, bona, res, actiones, & eorum proprietatem Ordini Minor. Conventualium S. Francisci nuncupatorum authoritate, & tenore præsentium concedimus, & assignamus.

131. Insuper volumus, ut Fratres Reformati prædicti ad Fratres dicti Ordinis S. Francisci Capuccinos, seù de Observantia nuncupatos, tam de Familia, quàm Reformatos infra duos menses à die publicationis præsentium, si eis videbitur, ac benevolos invenerint receptatores, transeant, & quilibet eorum transeat; ibique per Superiores domorum ejusmodi, quos ipsi elegerint, recipiant, ac ad eorum habitum, & professionem regulares absque alio Noviciatu admittantur. Transire autem nolentes, dilecto Filio Ministro Generali dicti Ordinis Fr. Conventualium per Conventus sui Ordinis, retenta tamen Reformatione, arbitrio suo juxta providam per eum desuper faciendam assignationem, distribuendi facultatem concedimus: sub hac tamen suppressione, & extinctione, aliisq; præmissis Domum Regularem Neapolitanã suppressæ Congregationis hujusmodi pro nunc comprehendi nolumus; sed qui in ea ad pręsens sunt Fratres de Familia, inibi remaneant sub obedientia dicti Ministri Generalis; ita tamen quòd de cætero illius Superiores nullum ad habitum regularem, neque etiam in locum eorum, quòs decedere contigerit, minusuè alios suppressæ Congregationis hujusmodi Fratres admittere possint, sub pœnis quoad receptos, vel admissos Apostasiæ; quò verò ad recipientes, & admittentes privationis officiorum, necnon vocis activæ, & passivæ eo ipso incurrendis.

132. Insuper Domum S. Antonij de Padua nuncupatorum de Vrbe in Capite domorum existentem, ac ejus Ecclesiam, hortos, viridaria, aquarum derivationes, aliasque Officinas, necnon reliqua bona immobilia, tamen illi adjacentia, quæ ipsi Fratres per pręsentes suppressi inibi possident, Cameræ nostræ Apostolicæ applicamus, & incorporamus, ac nostræ, & successorum nostrorum dispositioni reservamus: Decernentes, præsentes litteras, etsi dicti Fratres Conventuales hujusmodi per præsẽtes suppressi ad hoc vocati, & auditi, ac causæ, propter quas præsentes emanant, verificatæ non fuerint, seù aliis quibusvis de causis quantumvis urgentibus, de subreptionis, & obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quovis defectu notari, impugnari, retardargui, invalidari, aut ex quovis quæsito prætextu, vel colore ad juris terminos reduci, seù in jus, vel in controversiam revocari, aut quoquàm impetrato, seù etiam motu, & potestatis plenitudine similibus concesso nullatenus posse, sed easdem præsentes litteras semper, & in perpetuum validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, necnon Cameræ Apostolicæ, ac dicto Ordini Fratrum Minorum Conventualium respectivè plenissimè suffragari; ab omnibus verò, ad quos spectat, inviolabiliter observari, debere; sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, & causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, sublata eis &c. Volumus autem præsentium transcriptis, & impressis, manu alicujus Notarij publici subscriptis, & dicti Ministri Generalis, aut alicujus Provincialis dicti Ordinis FF Cõventua

ventualium sigillo munitis eadem prorsus fides &c. Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annullo Piscatoris die 6. Febr. 1626. Pontif. nostri anno 3.

133. Romana itaque S. Antonij in capite domorum de Vrbe, illorum Cœnobio Cameræ Apostolicæ sic applicato, sed quantociùs per Pontificem ipsum Capuccinis attributo, cæterisque per Italiam ad Conventuales devolutis, in Regno tamen Neapolitano non solùm ad S. Luciæ de Monte in bulla expressè reservatum, sed & Liciensem, Grumensem, Tripaldensem, & Caldarolæ Conventus potuerunt ipsi Reformati sibi conservare, in quibus ad regularia sua instituta conviventes, ab Innoc. X. pro Visitatore sibi designando provisionem Apostolicam impetrarunt, expeditis litteris *Exponi nobis &c.* dat. Romæ 27. Ianuar. 1645. quas ex Archivio Sanctorum Apostolorum de Vrbe citat Alva in suo Bullarij Indiculo.

134. Deinde cum assentientibus quodammodo PP. Conventualium Superioribus statuta nonnulla pro sua reformatione tuenda, necnon pro transitu Reformatorum ad non Reformatos, & è contra decrevissent, per Alex. VII. approbata, iterum à Clemente IX. per litteras Apostolicas confirmari obtinuerunt, prout sequitur.

CLEMENS PAPA IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 5. bull. 8. Clem. IX. DEbitum Pastoralis Officij, quo Ecclesiæ Catholicæ adstringimur, Nos admonet, ut paternam virorum Religiosorum curam gerentes, ea, quæ pro fœlici reformationis inter eos institutæ progressu providè facta esse noscuntur, ut firma, atque illibata permaneant, Apostolici præsidij robore muniamus.

Exponi Nobis nuper fecerunt dilecti Filij FF. Reformati Ord. Minor. S. Francisci Conventualium nuncupatorum, quòd aliàs, circa transitum FF. Conventualium Ordinis hujusmodi ad reformationem facta fuerunt nonnulla capitula tenoris, qui sequitur, videlicet. Primo che tutti quelli &c. *dehinc enumeratis italico sermone statutis sic addit in* §. 3.

Cùm autem, sicut eadem expositio subjungebat, fœl. rec. Alexander Papa VII. Prædecessor noster suprascripta capitula ad se relata per decretum die 21. septemb. 1657. emanatum approbaverit, & ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter observari præceperit; dicti verò exponentes eadem capitula, quo firmiùs subsistant, & serventur exactiùs, etiam Apostolicæ nostræ confirmationis munimine roborari summoperè desiderent.

Nos specialem ipsis exponentibus gratiam facere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, audita relatione status hujus reformationis, ejusque Conventuum necessitate prospecta, omnia, & singula capitula præinserta, emanatumque super eorum approbatione dicti Alexandri Prædecessoris decretum hujusmodi authoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Decernentes easdem præsentes litteras, ac capitula præinserta, & decretum hujusmodi semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari. Sicque in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane &c. Non obstantibus &c. Volumus autem &c. dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris 16. septemb. 1677. Pontif. nostri anno primo.

135. His omnibus non obstantibus, cum Patres Conventuales eorum in præfatis Conventibus manutentioni non acquiescerent; per sac. Congreg. decretum sub die 15. Novemb. 1668. Reformatis præfatis pro finali eorum extinctione indictum est, approbante, & confirmante Clem. IX. Pontifice per suas Apostolicas litteras, ut ad suos non Reformatos Conventuales, vel ad quamcumque aliam Religionem parem, vel Strictiorem à Sede Apostolica approbatam, si benevolos inven-

invenerint receptatores,trāsire liceret;& alia in litteris sequentibus ordinata; unde Clemens ipse expedito,quod appono, diplomate, Conventus illos quatuor ipsis Conventualibus per locorum Ordinarios consignari præcepit.

CLEMENS PAPA IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull Rom. t.5.bull.32 Clem. IX. 136. EX injuncto Nobis cœlitus Apostolicæ servitutis officio Religiosorum virorum statui, quantùm cum Domino possumus, salubriter providere cupientes, ac dilectum filium Antonium Latinum ab Ameria Commissarium, ac Vicarium Generalem Ordinis Fr. Minor. S.Francisci Conventualium nuncupatorum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes,& à quibusvis excommunicationis &c. harum serie absolventes,& absolutum fore censentes.

Supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio venerab. Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium Congregationis super statu Regularium deputatæ, qui litteras fœl. rec. Vrbani Papæ VIII. Prædecessoris nostri die 6. Febr. 1626. super extinctione, ac suppressione Congregationis Fr. Conventualium Reformatorum ejusdem S.Francisci emanatas,necnon alias die 16. Septembris 1667. super transitu Fr. Minorum Conventualium dicti Ordinis ad prædictos Fratres Reformatos Conventuum, qui in eis post suppressionem remanserant. Et alteras nostras in simili forma Brevis novissimè expeditas, quibus confirmando Decretum à Congregatione prædictorum Cardinalium editum die 15. Novembris 1668. tribuitur facultas antedictis Fratribus Reformatis degentibus in Conventibus Liciensi,& Oppidorum Grumi, Ripaldæ, & Cardarolæ, qui soli nunc superesse noscuntur, transeundi ad dictos Fratres Minores Conventuales S. Francisci, aut ad quamcumque aliam Religionem parem, vel Strictiorem à Sede Apostolica approbatam, in qua benevolos invenerint receptatores.

Eisque inhibetur,ne de cætero quempiam ex Conventualibus antedictis,vel ex alia Religione, aut ex sæculo ad habitum, vel professionem admittant, sub pœnis nullitatis actus,& excommunicationis latæ sententiæ, non obstantibus anteriorib⁹ nostris litteris prædictis,aliaque videnda, & consideranda viderunt, & considerarunt.

Authoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus,memoratos Conventus Liciensem, Grumi, Ripaldæ, & Caldarolæ cum omnibus eorum bonis, juribus, & pertinentiis, sacraque, & prophana supellectili, ad prædictum Ordinem Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci spectare, & pertinere; ejusque Ordinis Superiores per Ordinarios locorum in possessionem Conventuum, ac bonorum hujusmodi esse immittendos: Fratribus autem Reformatis legitimè in eodem Ordine professis, degentibus in dictis quatuor Conventibus per eosdem Ordinarios injungi volumus, ut intra terminum duorum mensium transeant ad dictum Ordinem Fratrum Minorum Conventualium, vel ad aliam Religionem parem,vel Strictiorem à Sede Apostolica approbatam, in qua, ut supra, invenerint benevolos receptatores.

Quodsi neutrum præstiterint, elapso termino,per Ordinarios antedictos juris remediis compellantur à memoratis Conventibus discedere, & dimisso habitu Reformatorum ad Religionem dictorum Fratrum Conventualium transire, ejusque habitum assumere, ut in eo, quoad vixerint, permaneant, nec indè abscedant sub pœna Apostasiæ.

Decernentes easdem præsentes litteras &c. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 9. Martij 1669.Pontif.nostri anno 2.

137. Cum verò Clemens ipse eodem anno per Apostolicas suas litteras, *Ex injuncti &c. pridie nonas decembr.* Conventum illorum in Vrb. VIII.Bulla supra descripta reservatum sub tit.S.Luciæ De mōte Neapoli FF.S Frācisci Discalceatis concessisset; eligentes Conventuales Reformati Discalceatis hujusmodi nomen dare potiùs, quàm suis Conventualibus; operante potissimùm Neapolitano ProRege, tandem evicerunt, ut etiam quatuor jam memorati Conventus sui, qui nondum in suorum Conventualium possessionem devenerāt,Discalceatis hujusmodi novam in Custodiam (deinde in

in Provinciam) Sancti Francisci Discalceatorum sub tit. Sancti Petri de Alcantara erigendi à Clemen. X. realiter, & cum effectu reclamantibus in vanum Conventualibus, traderentur; expedito diplomate, *Apostolicæ servitutis &c.* prid. Kal. Octobr. 1670. Vltimis itaq; Conventualibus hisce Reformatis cum suis etiam Conventibus ad Discalceatos Convolantibus, universam ipsorum Congregationem vidimus ex toto fuisse suppressam; quæ omnia in ipsa Provincia S. Petri diffusiùs exscribêtur.

138. Floruerunt prè reliquis inter eos B. P. Ioannes Baptista de Pisauro Italus, de cujus grandi pietate, atque pro Fidelium conversione zelo, deque ipsius in Philippinis tunc noviter inventis, in China, & in Malacca sanctissimis pro Fidei dilatatione laboribus, suo loco tractabimus; qui, ut supra notavimus, à Discalceatis ad Reformatos hosce digressus, Neapoli ad S. Luciæ de Monte piissimè obdormivit in Domino, de quo Arturus in Martyrologio Franciscano ad diem 7. Novemb. cum aliis multis gloriosè proloquitur. Similiter Bonaventura de Palazzolo, vir magnę contemplationis, & probati spiritus, qui Congregatione sua per Vrbanum extincta ad Fratres Strictioris Observantiæ convolando, in Valle Lucernæ, in Albania; & Servia Missiones Apostolicas insigni zelo fundavit, innumerisque pro Christo laboribus, & ærumnis toleratis, Vrbano VIII. Innoc. X. & Alex. VII. Romanis Pontificibus acceptissimus, Taurini in Conventu S. Mariæ Angelorum piissimè obdormivit in Domino, de quo in lib. præcedenti de Strictiori Observantia diximus, & in 3. par. stylo pleniore dicemus.

In primitijs Prov. Ref. Pedemontan. P. de Salto.

CAPVT IX.

Patrum Conventualium primarij honores.

139. PAtrum Conventualium, prout ab Eugenio I V. primùm fuerunt ab Observantibus aliqualiter distincti, deinde per Leonem X. omninò separati, gloriosi semper insignium operum fructus, tum raro Doctrinæ splendore, tum Sanctorum laborum opportuna, importuna occupatione, quos ad Dei gloriam, animarumque salutem incessanter operantur in Ecclesia Dei, præ omnium oculis altè coruscant, necnon in Apostolicis litteris cum laude decantantur.

140. Ea tamen inter reliquas ipsorum glorias non videtur secundo loco recensenda, quòd Seraphici Patriarchæ nostri Francisci Sacratissimum Corpus, insigne toto Orbe miraculum in Apostolica ejusdem Sancti Assisiensi Basilica, tanta religiosi spendoris majestate veneratur; atque S. Antonij omnium fidelium potentissimi Patroni rara singularitate honoratas in Vrbe Paduana Reliquias, aliorumque plurium ex Ordine Seraphico Sanctorum, qui in primis Ordinis Minoritici sæculis floruerunt, Sacras exuvias tanto decore possidere, tantaque veneratione custodire meruerunt. Cum enim post prima indivisæ Religionis aurea sæcula ob irrepentes laxioris vitæ libertates, qui à Regulæ puritate recedere volebant, ab illis, ut periculum relaxationis effugerent, recedere cogerentur, qui novitates libertatis affectabant; hi longè majori numero antiqua Cœnobia sibi retinuerunt, in quibus antiquorum Patrum Sacra pignora servabantur, illis ad Eremitoria, & loca pauperrima secedentibus. Etsi verò postmodùm Leo X. Regulæ ad omnimodam puritatem Observatores in unum sub Observantiæ Regularis titulo collectos, Ministeriatu Generali, sigilloque Ordinis, & cæteris præeminentiis donatos ad Regulæ præscriptum extulerit, de Conventuum tamen restitutione nihil voluit esse innovatum; ita ut omnes illi Conventualibus remanserint, quos ex antedicta jam causâ tunc possidere reperirentur, inter quæ quamplurima fuerunt, in quibus sacrosancta primitivæ Religionis pignora conservantur.

141. Nec tamen post introductam à Martino V. & Eugenio IV. Conventualitatem, & à Leone X. constabilitam; sub privilegiis cõfirmati propriis Servorum Dei spendoribus caruisse dicuntur, Fr. Eliam de Bourdoville Episcopum Petragoricensem, dehinc Archiepiscopum Turonensem, Ludovico XI. Regi Christianissimo à secretioribus, & sanctioribus Consiliis charissimum, titul. S. Luciæ in silice Cardinalem omni virtutum, san

Vvad. c. 7.

sanctitatis, & miraculorum gloriâ clarissimum habuerunt sub Sixto IV. Pontifice anno 1484. pro quo in Apotheosim referendo confecti fuerunt processus authoritate ordinaria; de quo in 3 parte fusiùs agendum.

142. FF. Iacobus Anconitanus Conventualium Ex-Minister Generalis à Paulo III. factus Episcopus ...... ubi oratione, meditatione, cæterisque omninò virtutibus, charitate præsertim in pauperes longè conspicuus anno 1559. piissimè obdormivit in Domino.

143. Iacobus Politius de Calatagyrone Siculus, in S. Tridentina Synodo Theologus, anno 1549. electus Siculæ Provinciæ Minister; officio sanctè completo, Anachoreticæ vitæ rigoribus addictus, tum doctrinæ, tum pietatis famâ gloriosè resplenduit.

144. Augustinus de Miglionico de Reformatis Conventualibus, sicut & Ioannes Baptista Pisauriensis, in Conventu S. Luciæ de Monte Neapoli cum pietatis opinione decesserunt.

145. Hieronymus Pallanterius Episcopus Bituntinus obiit anno 1619. adeo signis, & miraculis clarus, ut processus pro ejus Beatificatione fuerint authoritate Apostolica formati.

146. Philippus Gesualdus Castrovillacensis Calaber Ex-Minister Generalis Episcopus Charitati in Calabria semper Religionis rigioribus addictus, litteras cum pietate grandi fructu conjungens, ut ejus insignia scripta testantur, die, & hora sui obitus prædictis, pietate in Deum, & pauperes 13. septemb. 1618. sancto fine quievit.

147. Bonaventura Ponserius à Carpanzano Calaber Minister Bohemiæ, integroque novennio Procurator Generalis sui Ordinis anno 1617. electus, semper coram Deo ambulare visus, vivens, & mortuus signis refulsit.

148. Iacobus Montanarius à Balneo Caballi circa annum 1620. suorum Minister Generalis raro zelo, & doctrinæ, pietatisque spendore conspicuus obiit in Domino.

149. Alexander Mutius de Fossano Novitiorum Magister insignis, zelo animarum ardens, dono curationum, & famâ sanctitatis celebris anno circiter 1670. piè obiit Fossani in Pedemontio.

150. Thomas Calaritanus maximis virtutibus, & cœlestibus visitationibus illustris insignem suorum meritorum gloriam moriendo reliquit.

151. Franciscus Gessius à Burgheto Regni Neapolitani, qua prædixerat die, & hora 1673. cum magna Populi veneratione obdormivit in Domino.

152. Ludovicus Gulinet Leodiensis anno 1681. Anagniæ cum sanctitatis opinione decessit, omni virtute decoratus; pecuniarum nec contactum, nec valorem nosse ullo tempore consensit.

133. P. Fr. Ioseph à Lopertino Sacerdos, cujus spiritus fuit per omnia probatus, pro cujus Beatificatione fabricantur processus, obiit Auxini die 18 Septembr. 1663. corpus ejus volente Cardinali Bichio Episcopo fuit in arca particulari reclusum.

154. In eminentioribus Sedis Apostolicæ negotiis tanta fidelitate, tanta prudentia, tanta fœlicitate laborarunt, ut primarias ejusdem Legationes obtinere, meritorumque singularium intuitu, zeli etiam, & doctrinæ, pietatisque titulo ad regendas Cathedrales, necnon Metropolitanas Ecclesias ingenti numero promoveri meruerint. Novem de suis ab Eugenij IV. tempore in sacro Patrum Purpuratorum Collegio altiùs eminere conspexerunt, quibus novissimè decimum veluti perfectionem, atque coronidem addidit Innocentius XI. videlicet Em. D. Fr. Laurentium Brancatum de Lauræa ingeniorum nostri sęculi Phænicem, qui post omnia ferè suæ Religionis munia laudatissimè completa S. Theologiæ Lector in Romana Sapientia, sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis Consultor, simul & in sacris Cardinalium Congregationibus Indicis librorum, Indulgentiarum, super statu Regularium etiam cum voto in Congregatione Consistoriali Consultor, synodalis Examinator in Vrbe, Examinator itidem Episcoporum, in S. Congregatione de Propaganda Fide studiorum Præfectus, denique Bibliothecæ Vaticanæ Custos primarius, præter innumeras, & maximas Religionis suæ curas, hæc extra Religionem primaria decem officia immensa cum laude sustinuit; novemque justis de Re Ecclesiastica tomis gloriam ingenij sui cum omnium utilitate immortalitati consecravit; tandem ex meritorum intuitu sacro Cardinalium

Collegio

Collegio anno 1681. fœliciter adſcriptus; De his omnibus, ut & de ſequentibus latiùs in 3. par. ſub propriis titulis dicemus. Duos etiam de ſuis videlicet celebratiſſimos illos Sixtum IV. & Sixtum V. in Apoſtolica Petri Cathedra Chriſtiani Orbis exultatione viderunt adoratos.

155. Sacro-ſanctum Inquiſitionis Officium, quod ampliſſima authoritate per inſigniores Mundi Provincias Religio Minorum adhuc indiviſa exercere conſueverat, etiam poſt Ordinis diviſionem plurimis in locis laudabili integritate, totaque Majeſtate conſervarunt: In Etruria tres habēt Inquiſitores Generales; nempè Florentinum, Senenſem, atq; Piſanum, primus Florentiam, Lucamque complectitur, Vrbes item, & Oppida, ſub antiquis hiſce Rebuſ publicis olim quomodocumque contenta. Senenſis non difformiter ad antiquum Senenſium Dominium authoritatis ſuæ terminos extēdit; ut & Piſanus ad ſimile antiquum Piſanorum imperium: Sedet inſuper Liburni Vicariùs S. Officij ab ipſa Romana, & univerſali Sancta Inquiſitione deputatus à præfatis independens, aliqualiter tamen cum Piſano communicans.

156. In ditione Veneta cum ſeptē Inquiſitorib⁹ de ſuis à S. Sede deputatis integritatem ſanctæ Fidei ſtudent illibatam defendere.

157. Paduæ ſedet primus, Tarviſij ſecundus, tertius Beluni, Coneliani quartus pro Cenetano, ſeu Cogionſium diſtrictu; quintus Vtini pro Aquilegienſi, atque Forojuliēſi diſtrictu, Iuſtinopoli ſextus, qui & Iuliæ piæ, ſeu Polæ, cæteriſque per Iſtriam Vrbibus, & Populis præſidet; ſeptimus Adriæ ſuper tractum Rhodiginum conſtitutus.

158. Miſſionarios etiam num in Valachia, in Moldavia, & Tranſilvania manutenere, & in Hungariam, atque Romaniam magno fructu ſub ſui de Hūgaria Provincialis Præfectura, tranſmittere non ceſſant. Quin etiam in tractu Conſtantinopolitano ſanctè laborantes ſuum Miniſtrum Provincialem Peræ reſidentem in Præfectum Apoſtolicum recognoſcunt; Quem & pro Latinis eiſdem in partibus degentibus fuiſſe aliquando Vicarium Patriarchalem legimus.

159. Cum verò pro commodiori rerum expeditione, quæ ab Ordine, ſeu caractere Epiſcopali dependent Sacræ Congregationi viſum fuerit expediens, Prælatum aliquem in Vicarium Patriarchalem illuc deſtinari; quem ſæpiùs ex Obſervantibus aſſumptum fuiſſe comprobatur, tandem etiam ex patribus Conventualibus jam tres Patriarchales Vicarios fuiſſe non latet; nempe P. Bonaventuram Theulis Velletrenſem inſignem Thologum ab operibus Typis impreſſis cognitum, olim inter ſuos, Ordinis Aſſiſtentem, & Socium, in Epiſcopum........ conſecratum: Deinde Andræam Rodolphi à Fractis Vrbini, qui jam 18. annis in Oriente, atque inter Græcos vixerat, & contra eorum errores ſcripſerat, ad Calaminenſem Epiſcopatū promotus, huic Vicariatui fuit deputatus. Poſt quos locum obtinet Pater .... Gaſparini de Caſtignano Spicenſis Epiſcopus, qui olim in Oriente Miniſter Provincialis, demum in Gallia Commiſſarius Generalis extiterat. Arch. Ancœl. Cur. Ciſm. reg. P. Nicol. de Peruſio fol. 302.

Ipſorum Generalis in Curia Procurator etiam in Capella Pontificia, non Obſtante Obſervantis aſſiſtentia, locum obtinuit, & coram Sanctiſſimo Dominica ſecunda Adventus orat ex Officio.

160. Vnum de ſuis in S. Romanæ, & Vniverſalis Inquiſitionis Congregatione jam ab antiquo habere ſolent Conſultorem.

161. Hæc omnia, ut majori profectu, & tutiori efficacia valeant exercere, ſingulari prorſus applicatione in privatis Conventibus, necnon in publicis Vniverſitatibus ſacris inhærere ſtudiis comprobantur; (ad quod ſpecialiùs per Summos Pontifices ad annuos proventus legimus ipſos fuiſſe diſpenſatos) tum Seraphici, tum Subtilis Doctorum celebratiſſimas doctrinas inſigni gloria promovere non ceſſant; In Vniverſitatibus Bononiæ, Paduæ, Ticini, Romæ, Peruſij, Maceratæ, Taurini, Ferrariæ, & Vrbini publicam Scotiſticæ doctrinæ Cathedram; inſignia itidem tum in Vrbe, tum Bononiæ, tum Aſſiſij, & Paduæ, & Neapoli, necnon Melitæ, ultimò tandem per ſpeciale Vrbani VIII. diploma in Civitate Pragenſi Collegia magno ſplendore conſervant: In ampliſſimo Sapientiæ de Vrbe Collegio ſecundam Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ lecturam, ſimiliter, & Theologiæ poſitivæ (non tamen jure perpe

perpetuò) possident.

162. Statum suæ Religionis P. Franchinus Procurator Generalis in Curia sic primo in opusculo recenset anno 1682. ut Provincias 36. Conventus circiter mille, Religiosos in eis ferè 15. mille, hoc modo. Provincia S. Francisci Conventus 42. Romana 60. Veneta 37. Bononiensis 50. Neapolitana 76. Sicula 83. Marchia 79. Apulia 51. Mediolanensis 32. Thuscia 39. Ianuensis 43. Aprutina 41. Calabria 33. Provincia S. Angeli 25. Dalmatia 21. Burgundia 17. Provincia S. Ludovici 24. Coloniensis 22. Argentinensis 21. Romania 3. Austria 17. Bohemia 17. Hungaria Conv. 4. cum multis tamen Domibus Parochialibus, in quibus actu deserviunt. Polonia 32. Russia 40. Occitania sub titulo S. Rochi 17. Styria 11. Sardinia 9. Leodiensis 3. Orientalis 2. Transilvania 1. Anglicam, Hibernicam, Saxonicam, Danicam, & Terræ sanctæ olim celeberrimas, nunc merè titulares esse contestatur: In Hispaniis, & Belgio, nec titulum retinuerunt; ad Orbem novum non penetrarunt; In Italia, & Germania Deo benedicente prosperantur.

LIBER

LIBER X.

De Patribus Capuccinis Ordinis Minorum.

1. INSCRVTABILIA verè judicia Dei non est qui confiteri simul, & admirari non cogatur, si Religiosissimam Patrum Capuccinorum in Ordine Seraphico Reformationem suis sub initiis, & quãtitate, & qualitate adeò perexiguam, tot adversitatibus, & oppositionibus (ut notavit Boverius in apparatu ad suos, Annales, & post eum Vvadingus) agitatam consideret, ut vix non fuerit sæpiùs ad non esse reducta. Iam tamen per omnia Catholica Europæ Regna (si pauca excipias) Conventibus atque Provinciis magno numero dilatata; immò per Orientem, & Meridiem, & usque in Brasiliam inductis amplissimis Missionibus, sanctitatis, & doctrinæ splendore, maxima cum Populi Christiani ædificatione adeò singulariter effulget, ut inter primaria Corporis Franciscani membra recenseri mereatur. De ipsa utique in communi (sicuti de cæteris Deo dante peregimus) quantùm totâ diligentiâ invenire licuit, at veluti summariè ipsorum Annales in Boverio supponendo, ad S. P. Francisci gloriam tractaturus, singulari prorsus applicatione non laborare non potero. Etenim cum P. Zacharias Boverius de ipsorum origine, atque progressibus duos Annalium Tomos exscripserit, qui deinde per decretum Sacræ Indicis Congregationis decreto ad correctionem usque fuere suspensi; anno tandem 1652. sub innumeris correctionibus fuerunt ab eadem S. Congregatione restituti, cum tamen correctiones ipsæ non fuerint hucusque suis locis adaptatæ; difficilimum est licita ab illicitis secernere; ideoque applicatione maxima laborandum.

Bover. t. 1. Annal. Capuc. Vvad. t. 8. 1525.

CAPVT I.

Prima Patrum Capuccinorum Reformationis occasio.

2. DEclinante paulatim à primævo arctissimæ vitæ rigore, atque à perfectionis apice Observantia Regulari; in Hispaniis primùm, deinde in Italia diximus abundanter superiùs in libro VII. subintroductam fuisse Strictiorem Observantiam: Cum verò hæc ultima primitùs à Licheto Generali anno 1519. fundamenta qualiacumque recepisset; & deindè non sustentata defecisset, dilationis impatientes, qui zelum majorem præseferre videbantur, Quiñonij novi Generalis adventum in Italiam suspirabant, cujus sub patrocinio restitueretur in integrum. Hos inter Matthæus de Bassio ex Observantium Marchiana Provincia longiorem dilationem non sustinens, sacræ Capuccinorum Congregationi occasionem dedisse ab omnibus comprobatur. Rem describit Vvadingus, ut sequitur. Vvad. ibid.

3. [Matthæus è Bassio Comitum Carpeniæ vico in Vmbria, & confinibus Montis Feltrij suscepto habitu in Conventu Montis Florentini Provinciæ Marchiæ ad instituti Regulas vitam religiosè composuit. Ferventi spiritu, magnoque zelo paupertatis exæstuans dum aliquandò videret caputium S. Francisci acuminantum, aliud simile sibi formavit anno 1525. simplicique habitu, & nudis pedibus cœpit incedere. Passus tamen aliquas persecutiones propter caputij novitatem, ad Clementem Pontificem in Vrbem venit, facultatem petiturus, ut sibi liceret illam habitus formam, similem ei, quam S. Francis-

Vvad. t. 8. 1525. n. 16 ex Bover. Annal. Capucci. t. 1.

cus induerat, gestare. Annuit Pont. ipsi soli, & socio facta hac potestate. Ita rem breviter narrat Marcus Olyssiponensis; sed multas præcessisse visiones, & monitiones divinas, atque subsequuta miracula liberi accessus ad Pontificem, Angelico ministerio, ac sanationis repentinæ ab ardentissima febre narrat Abrahamus Pozovius, totiusque narrationis fidem regerit in Olyssiponensem, hoc solo authore citato. Diffusiùs, multisque pagellis uno, atque altero anno 1524. scilicet, & 1525. historiam prosequitur R. P. Zacharias Boverius in Annalibus Capuccinorum. At quidem tametsi verus Olyssiponensis nihil habeat hujusmodi, licet tamen Scriptores hos excusare; inciderunt enim in fictum quemdam Olyssiponensem, apud quem hæc omnia leguntur. Sciendum itaque est, authorem hunc tertiam partem suorum Chronicorum linguâ patriâ Lusitanâ scripsisse anno 1568. quæ lingua Castellana prodiit Salmanticæ anno 1570. Italica Venetiis anno 1591. in hoc idioma traducta per Horatium Diolam Bononiensem, & per ejus Fratrem germanum Alexium dedicata Gregorio XIV. Summo Pontifici: in quibus editionibus nihil, quod ad Bassium attinet, habetur præter illa paucula à nobis relata. Apparuit tamen quarta, nescio cujus studio, fœcundior editio in eadem Vrbe Veneta apud Erasmum Viottum an. 1598. ubi plurima addita sunt & mutata, & magno auctario per multa capita à 16. usque ad 29. diffunduntur gesta Matthæi; ortus progressus, & incrementum PP. Capuccinorum. Author hujus numerosæ mutationis nullibi se prodit, neque unde prodierit tam speciosum additamentum, potuit hactenùs ad plenum investigari.

Ibid. n. 17. 4. Sed neque cum ipsa hac ficta historia concordat ubique Boverius. Bassium ait anno 1524. hoc vestis genus assumpsisse, & ad Pontificem ineunte anno 1525. in Mense Ianuarij cum eadem venisse. Codex ille addititius refert, illo mēse adhuc apud Observantes in solito habitu hærentem, à Conventu Verucæ prope Montem Falconem ad funebria officia proficiscentem, subdititios pannos Christo sub mendici forma latenti porrexisse, & non nisi multa præmissa oratione, cœlestique voce monitum postea caputium illud quadratum habitui assuisse. Bis ad Franciscum Fanensem, sivè à Cartoceto in eremo S. Iacobi latentem abiisse, antequam à Ministro Picæno carceri manciparetur, affirmat Boverius, semel ad eum accessisse, narrat Marcus confictus, idque postquam à vinculis evasit. Qualiter autem ab iis evaserit, non eodem modo uterque recenset. Novam illam habitus formam Matthæo dumtaxat, & socio à Pontifice permissam, habet Marcus; ad quoscumque volentes Pontificis indultum extendit Boverius. Alia his similia utramque historiam conferenti occurrent, etsi in illa Boverij pro his ipsis passim in copiosissimo Indice prę̨liminari citentur chronica Ordinis Minorum illius postremæ scilicet editionis; neque enim in prioribus quidquam horum licebit aspicere: fortassis aliter ista habentur apud illos quatuor Scriptores, quos incorrupta fide ait Boveriùs, primùm collegisse, & narrasse res omnes istius religiosissimi instituti: Nomina horum authorum, volumina, quæ scripserunt, (sed nusquam hactenus prodierunt) tempus, quo vixerunt, refert ille in prædicti Indicis proemio.] hæc Vvadingus.

5. Revera quidem satis mirari non possunt cum Vvadingo viri Cordati, quòd Boverius, ut Matthæi, & Ludovici nocturnam fugam ab apostosiæ nota contra sacros canones excuset, injuriis tam essentialibus Observantiam onerare non erubescat ex una parte, ita ut impossibilis esset in ea status salutis; ex alia verò mordicùs defendat, quàmplurimos in ea sanctitatis gloriâ tunc præfulsisse, qui ad Capuccinos convolarunt; fugam istam Ibid. 1525. novique caputij assumptionem tot cœlestibus visionibus, & præceptis (quæ ipse sine alio fundamento, vel prævio authore describit) fuisse dicit innixam, Spondanus anno. 1325. n. 27. & tamen leviter adeò (ut notavit Spondanus apud Vvadingum relatus) à Matthæo, Ludovico, & Raphaele primis hujus novitatis ex revelatione, ut diximus, assertoribus fuisse dimissam, ipse recenset. Matthæum Caputij Quadrati (quod Boverius contra regulas Mathematicæ in unum cum acuminato confundit) inventorem, Ludovicum, & Raphaelem, obtentâ bullâ Papali suæ novæ Reformationis ponit authores, & deindè Reformationem illam nullum habuisse

authorem, vel fundatorem, novum Melchisedech sine Patre & sine Matre fuisse contendit: Matthæum dicit, Angelo Dei jubente, & per miraculum sanante, Apostolicas litteras super suum ab Observantia digressum neglexisse, & deinde hortante Ludovico quamvis Angelici præcepti memorem in Brevis Apostolici procurationem expresè consensisse: Ludovicum ipsum de Foro-sempronio sæpius à rara pietate, ab insigni prudentia, à zelo singulari pro statuenda Reformatione commendat, dum ab Observantibus egrederetur, dum Bullam pro erigenda Reformatione impetraret, dum renunciante Matthæo in Vicarium Generalem est electus; subitò autem ipsum de nimia ambitione, de spiritu militari, aliisque de multis, (quæ ego præ reverentia taceo) dum jam tandiù inter Capuccinos extitisset, gravissimè accusat: oracula illa cœlestia, divinæ revelationes, præterquam quòd illos ipsos, quibus facta sunt, in eo statu continere non potuerunt, ex ipsa Boverij libertate, atque arte dicendi nimium sunt cordato Lectori suspecta, ut ait Haroldus ex Vvadingo Ordinis sui initia ab anno 1524. deducere conatur, & recenset; tamen ad annum 1528. descriptâ suæ fundationis Apostolicâ bullâ; subjungit (*hoc anno, & mense Originem habuit Congregatio Capuccinorum*) ut reverâ habuit. De sigillo antiquo Ordinis, quod tunc subitò à quodam Carbonario inventum accepit, qui legunt, & antiquorum amittentium incuriam, & opportunam novæ Congregationi restitutionem, ut quodammodò primatum in Seraphica Religione tali invento sibi vendicare contendat, numquam satis admirantur, quod ideò per correctionem sacræ Congregationis fuit abolitum. Hæc, & alia plurima, quæ contentiones exosus ultrò dimitto, in Boverij primo tomo est videre per extensum, quæ hîc conciso compendio non prænotare non potui, ut ad veriorem historiæ narrationem valeam procedere.

Harold. in epit. ad an. 1525. ex Vvad. ibid.

6. Vt ergò regrediamur ad institutum, omni jam necessaria digressione præmissa, Ludovicus à Foro-sempronio annum agens ætatis circa trigesimum, paulò ante in Provincia Marchię inter Observantes de milite factus Minorita, & dehinc Sacerdos, vir ardẽtis ingenij, sagax, audax (Boverij verba profero) ad dura quæque perferenda idoneus, ut de Matthæi mutatione audivit, statim cum Raphaele suo uterino fratre, ac ejusdem instituti laico consilium de sequendo Matthæo inivit, eodemque modo efformatis sibi habitibus, cum à Superioribus (ait Boverius) licentiam exeundi obtinere non potuissent, insalutato hospite ad Matthæi exemplum nocturnâ fugâ ad ipsum confugerunt ejusdem sub disciplina victuri. Cum autem à Matthæo audissent, non sibi licere ipsos in suam societatem, atque habitus similitudinem admittere, cujus pro se solo licentiam à Pontifice impetraverat; Catherinam Cybo Camerini Ducissam, & Clementis VII. in Petri Cathedra tunc regnantis Neptem adeuntes, desiderium sanctæ Reformationis exponentes, litteras ejusdem commendatitias ad Cardinales aliquos, & ad ipsum Pontificem obtinuerunt, quarum favore Vrbem ingressi, litteras Apostolicas à Laurentio Cardinali Puccio majori Pœnitentiario receperunt, ut Mathæo, Ludovico, & Raphaeli liceret sub habitu illo, & sub Ordinarij obedientia, cujus in Diœcesi illos esse contingeret, eremiticam vitam in aliquo solitario loco ducendo, Regulam S. Francisci cum omnibus privilegiis Ordini Minorum competentibus observare: Cardinalis præfati litteras, quoniam latinas habere non potui; atque cum aliis per omnia coincidunt, quas ab eodem Puccio Cardinali nonnulli alij Matthæi sectatores impetrarunt mox describendas, hîc apponere non debui.

Bover. t. 1. annal. in appar. ret ann. 1525.

7. Ad hujusmodi novitatis famam, tametsi nulla hucusque mentio de nova Cõgregatione, nulla de recipiendis consodalibus facultas appareat, non defuere viri zelotes, præsertim in Picæno, quos de inchoatę jam per Lichetũ in Observantia Recollectionis extinctione dolentes, ejus restitutionem intensiùs desiderantes; (nisi etiam regularem correctionem effugerent) Matthæum, & Ludovicum sequi cupientes, licentiam non dissimilem, crederem ex dicendis, impetrasse. Boverius primum Matthæi Socium, & secundum Capuccinum enumerat Franciscum à Cartoceto in eremo tunc agentem (sed quem Religiosum fuisse non constat) caputium dicit à Matthæo

Vvad. & Bover. locis cit.

thæo

thæo non habuisse, sed ex divina inspiratione induisse, & ante Congregationis per Apostolicum diploma erectionem à mortalibus abijsse; Angelicum à Fratta Perusij quintum nominat Capuccinum Boverius, qui Matthæi exemplo habitum, & Caputium assumens, crucemque manibus gestans; per Provincias falsa sanctitate discurrens, & pœnitentiam prædicans plures sibi socios adjunxit, præsertim Paulum à Clodia, deinde ad propria reversos. Hi quinque viri, aliique postmodùm nonnulli excusso obedientiæ jugo extra Ordinem digressi, obtenta hinc Apostolica facultate ad Matthæi exemplum vivebant in eremis; concessionis tenorem exibeo, quoniam ferè cum supracitato coincidit.

Vvad.t.8. 1528.n.18. 8 [*Laurentius miseratione divina Episcopus Pranestinensis, Dilectis in Christo Matthao de sancto Leone, Petro de Pagnano, Bernardino de Offida, Antonio de Pennebilis, ac Paulo de Colleamato Fratribus Ordinis Minorum de Observantia Professoribus salutem in Domino.* Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quòd vos cum animi vestri quiete, & bonâ conscientiâ in Ordine prædicto ulteriùs remanere non valentes, ob melioris vitæ frugem cupitis vitam ducere eremiticam: super quo supplicare fecistis humiliter, vobis per Sedam Apostolicam de opportuno remedio juris provideri. Nos igitur authoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ejus speciali mandato, super hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, vobis, & cuilibet vestrum, ut Superioris vestri licentiâ super hoc per vos, vel alium, seu alios petitâ, licèt non obtentâ, extra loca dicti Ordinis, vel vitam eremiticam, vel solitariam in aliquo pio loco à cœtu hominum remoto, ubi benevolos inveneritis receptores, sub habitu à B. Francisco Ordinis prædicti Fratribus designato, & sub obedientia, & jurisdictione Magistri Generalis FratrumConventualium ejusdem Ordinis, vivendo simul, vel separatim, vitam ducere, accipere eleemosynas, & alia pia, & charitativa subsidia vobis à Christi fidelibus eroganda recipere, illaque, & illas in usus vestros licitos, & necessarios convertere; & nihilominus omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, & indultis Ordini Minorum prædicto quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè possitis, & valeatis, tenore præsentium indulgemus, & licentiam, & liberam concedimus facultatem. Quocirca Venerabilibus in Christo Patribus Dei gratiâ Camerinensi, & Vrbinatensi, vel eorum,& cujuslibet ipsorum,& aliorum quorumcumq; Ordinariorum locorum, in quorum Diœcesibus vos pro tempore residere contigerit, Vicariis, & eorum cuilibet authoritate, & mandato prædictis committimus, & mandamus, quatenus vobis,& cuilibet vestrum in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant vos per quoscumque Ordinis Superiores, Prælatos, & Fratres, aut Iudices, ac personas alias, tàmEcclesiasticas,quàm sęculares quavis authoritate, etiam Apostolica fungentes, in personis, rebusque vestris, aliisque quovis quæsito colore, vel ingenio molestari, perturbari, seu aliàs quomolibet inquietari; contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam,& alia juris opportuna remedia, invocato etiam ad hoc,si opus fuerit, auxilio brabrachij sæcularis compescendo. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. sub sigillo officij Pœnitentiariæ tertio idus Septembris Pontif. D. Clem. VIII. anno quinto.

9. Alias itidem hujusmodi concessiones pro variis supplicantibus, tum ex allegandis revocationibus, tum ex Boverio constat fuisse expeditas:unde contra odiosas, & Ordini præjudiciales novitates sancto zelo Quiñonius in primis Generalis, deinde Pisottus Commissarius Generalis Cis-montanus, & officiales Curiæ ad Pontificem supplicantes, ne obedientiæ jugum à Fratribus debitum pessumdari contingeret, tum præfatarum concessionum revocationem in speciali, tum in Generali contra quoscumque extra Ordinem quomodocumque divagantes Apostolicas litteras mox describendas impetrarunt.

10. Anno1527.primum hujusmodi revocationis diploma datum fuisse notat Chronologia Seraphica loco citato:congruenter ad Quiñonij Generalis efficacissimas instantias, & plurimam, qua apud Pontificem pollebat,æstimationem; nec enim in Hispaniam pro Sedis Apostolicæ

stolicæ maximis negotiis amandatus, scissuras hujusmodi cum tanto discrimine consensisset in Italia; insuper ipsum Matthæi, atque Ludovici regressum ad suos, idipsum contestari non ambigitur. Notatum autem lego in Vvadingo, Ludovicum, & Raphaelem, cum à Ioanne Fanensi Marchiæ Ministro dicerent, se nihil sperare posse quietis; ex Camerinensium Ducum favore, necnon de Cardinalis de Valle Protectoris assensu, ad obedientiam confugisse Patrum Conventualium; quibus exinde annuentibus Breve Apostolicum suæ Capuccinorum institutionis procurare, & obtinere potuerunt. Interim præcitatum Breve, quo Cardinalis Puccij Pœnitentiarij revocata fuerat concessio, quoniã in Cronologia ex integro non adducitur, omitto; & alium, cum quo omnino coincidit, anno 1530. expeditum sufficiet adducere.

Vvad. t. 8 1528. n. 14

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis Filiis Ministro Generali, & Procuratori Ordinis Fratrum Minorum de Observantia.

Uvad. t. 8. 1530. n. 16.

II. CVm sicut accepimus aliàs, postquam Venerabili Fratri Laurentio Episcopo Prænestinensi majori Pœnetentiario nostro pro parte dilectorum filiorum Ludovici, & Raphaelis de Fossambruno, ac Bernardini Georgij de Rhegio Ordinis Fratrum Minorum de Observantia suggesto, quod ipse, & dilecti filij Vincentius de Dipujano, ac Antonius de Gratimalis, necnon Sanctus de Sancto Martino, ac nonnulli alij Fratres dicti Ordinis, ob melioris vitæ frugem, ac ut à quibusdam pertubationibus, & inquietationibus, quæ inter FF. dicti Ordinis. Provinciarum Calabriæ, & Marchiæ Anconitanæ, quarum respectivè existebãt, tunc vigebant, semoti, quietiùs Altissimo famulari, ac sacrarum litterarum studio efficacius intendere valerent, desiderabant unà cum aliis ejusdem Ordinis Fratribus usque ad certum numerum, qui eorum propositi forent, in aliquo eremitorio, seu loco à cœtu hominum remoto, vitam eremiticam ducendo, stare, ac permanere, præfatus Laurentius Episcopus, & Pœnitentiarius eisdem Ludovico, & Raphaeli, ac Bernardino, necnon Antonio, & Sancto, ac nonnullis aliis, ut ipsi, & alij dicti Ordinis Fratres pro tempore eligendi, & loco deficientiun pro tempore subrogandi, dummodo omnes insimul dictum certum numerum non excederent, extra domos ejusdem Ordinis in aliquo Eremitorio, seu loco à cœtu hominum remoto, per eos eligendo, & mutando, habitu tamen regulari retento, & aliàs juxta Regulam dicti Ordinis honestè vivendo, sub obedientia loci Ordinarij, in cujus Diœcesi eos pro tempore fore contingeret, vitam Eremiticam ducendo unà cum libris, & vestibus, quæ ad usum eorum habebant, simul stare, & permanere, ac omnibus, & singulis privilegiis, exemptionibus, gratiis, concessionibus & indultis spiritualibus, & temporalibus, quibus alij dicti Ordinis Fratres in illius domibus commorantes utebantur, potiebantur, & gaudebãt, ac uti potiri, & gaudere poterãt, necnõ Missas, & alia divina officia celebrare, & cõfessiones audire, Ecclesiastica Sacramenta ministrare, verbum Dei Christi populo prædicare, lectioni, & studio sacrarum litterarum, ac aliis litterariis, & spiritualibus exercitiis incumbere, ac quoties ipsos, vel eorum aliquem prædicationis causâ, vel alicujus necessitatis per domos dicti Ordinis transire contingeret, in illis prout alij dicti Ordinis Fratres hospitari, & cum eis videretur, ad eumdem Ordinem redire, & tunc in proprio gradu recipi; quòdque inter eos Præsidens pro tempore eligendus, in alios eadem potestate, & facultate, qua Ministri Provinciales ejusdem Ordinis in illius Fratres utebantur, & in spiritualibus uti, ac ipsorum pro se, vel aliis defunctis, seu deficientibus, litteris desuper confectis, & in eis contentis clausulis, gaudere valerent per diversas suas sub sigillo officij Pœnitentiariæ nostræ expeditas litteras indulserat; ipse Ludovicus, & Raphael, necnon Bernadinus, & Vincentius, ac Antonius, necnon Sanctus, ac nonnulli alij propriæ professionis immemores, domos ejusdem Ordinis exiverunt, & alios illorum Fratres ab eis exeuntes ad se advocare, necnon plurima à viris Religiosis aliena cõmittere nõ erubescũt, in animarum periculum, ac dicti Ordinis dedecus, perniciosum quoque exemplum, &

scandalum plurimorum. Nos quorum interest, & ad quos spectat, temerariorum ausus reprimere, præmissis tanquam ab ipsa religione alienis, & ab ea deviantibus, pro viribus occurrere cupientes, necnon litteras prædictas, tamquam scandalosas, authoritate Apostolica tenore præsentium revocantes, cassantes, & annullantes, ac Ludovicum, & Raphaelem, necnon Bernardinum, & Vincentium, ac Antonium, necnon Sanctum præfatos, & quosvis alios Fratres litteris ipsis,& in eis contentis nullatenus uti posse, nec eas eis in aliquo suffragari posse, aut debere, decernentes, vobis, & cuilibet vestrum, earumdem tenore præsentium mandamus, quatenùs Ludovicum, & Raphaelem, ac Bernardinum, necnon Vincentium, & Antonium, ac Sanctum præfatos, & quosvis alios Fratres, quos dictarum litterarum prætextu à suis domibus exivisse reperietis, ad Ordinem, & domos hujusmodi revocetis, eosque in illis morari, & juxta laudabilia dicti Ordinis instituta permanere: nec permittatis eos, nec alios quoscumque vestræ curæ commissos in eadem Religione, aut extra eam aliquam Congregationem, seù novum vivendi modum innovare, seù quoquo modo inducere, vel servare, authoritate nostra Apostolica compellatis, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras,& pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam adhoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis; Non obstantibus,&c. Dat. Romæ Idibus Maij anno. 1530.

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis filiis Generali, & Universis Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Min. de Observantia nuncupatorum, cæterisque ejusdem Ord. Prælatis.

Ibid. in Reges. 1524. bull. 10. Leon. X.

12. DVdum per fæl. rec. Leonem X. Prædecessorem nostrum accepto, quòd licèt tàm secundùm canonicas sanctiones, quàm etiam vestri Ordinis regularia instituta, dicti Ordinis Fratres quacumque causa, etiam studij sui, seù alia occasione, recedere absque licentia Superiorum suorum, vel post ejusdem licentię revocationem, extra domos dicti Ordinis morari non possint: nihilominus nonnulli ex dicti Ordinis Fratribus ægritudines, ac corporum,& animarum passiones simulantes, alij subveniendi parentum inopiæ colore quæsito, alij verò ad studiorum Vniversitates absque licentia hujusmodi, seù eâdem licentiâ revocatâ accedere, & inibi morari, atque, quod deterius est, privilegiis Vniversitatibus hujusmodi, illarumque scholaribus concessis, ut liberiùs in sua damnata præsumptione permanere possent, se tueri: Alij verò propriæ salutis obliti, Apostolicas, in quibus se professionem, aut nunquam, aut infra pubertatis annos, seù per vim, & metum fecisse asserunt, litteras impetrare; aut habitu abjecto per habitacula sæcularium personarum, ac loca inhonesta discurendo,cum laicis conversari non verebantur: Alij verò sub prætextu habilitatis, seù dispensationis ad obtinendum Ecclesiasticum, sivè Ecclesiastica beneficium, seù beneficia, per Clericos sæculares obtineri solitum, vel solita, per litteras Apostolicas sibi concessæ: Nonnulli quippe alicujus ex S. R. Ecclesiæ Cardinalibus tunc præsentibus, vel pro tempore existentibus, familiaritatis litteras exhibendo, obedientiæ regularis laxatis habenis extra Ordinem, & obedientiam suorum Prælatorum in parentum, vel consanguineorum, sivè amicorum domibus morari, & permanere, ac beneficiis Ecclesiasticis deservire, & per sæculum vagari præsumebant: quod sine animarum suarum pernicie, Religionis vituperio, Dei contemptu, & populorum scandalo fieri nullo modo potest: Præfatus prædecessor vestris in ea parte supplicationibus inclinatus, quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus Fratres prædicti ægritudinis, aut subveniendi parentum inopiæ, sivè alia quavis occasione, vel causa, respectu etiam studij, aut dispensationis ad obtinendum beneficium hujusmodi, Apostolica, seù quavis alia auctoritate sibi concessæ, nisi beneficium ipsum foret canonicè,& actu assecutum: sive familiaritatis alicujus ex dictis Cardinalibus, preterquam si actu continui commensales ejusdem prædecessoris fuissent, extra dictum Ordinem præterquam,vel absque licentia,& mandato ejusdem Superioris respectivè illa durante

durante etiam de licentia Sedis Apostolicæ, & prætextu quarumcumque facultatum, indultorum, & aliquarum litterarum Apostolicarum, quibusvis Vniversitatibus concessarum, sine consensu vestro commorari non possent: Quòdque unusquisque vestrum in sua Provincia, dum, & quoties opus foret, Fratres extra Ordinem prædictum, quavis occasione alia tunc commorantes, ad Ordinem hujusmodi redeundum cogere, & compellere possitis, authoritate Apostolica perpetuò statuit, & ordinavit. Ac idem prædecessor in aliis, se professionem nunquam, aut infrà pubertatis annos, vel per vim, aut metum emisisse asserentibus, rei tam impiæ occurrere cupiens, cum commissiones illæ falsò impetratæ essent, ac etiamsi benè, rectèque impetratæ essent, in foro conscientiæ dumtaxat, non in foro contentioso, nec contra Religionis jura, consuetudinem, aut voluntatem valerent, declaravit, vobis in virtute sanctę obedientiæ mandans, ut Fratres Ordinis vestri, cujuscumque conditionis essent, qui ab obedientia exivissent, aut habitum reliquissent, eatenus, aut in posterum exituri, relicturive essent, quacumque authoritate id facerent, nisi ad arctiorem vitam, ubi actu observanter viverent, transirent, vigore prædictarum, & aliarum litterarum Apostolicarum, super quibusvis supplicationibus, aut mandatis expeditarum, ad Ordinem, atque ad Ordinis loca revocaretis, bullas eis auferretis, habitum sacrilegè relictum resumere, in fame pœnitere, divino cultui, & propriæ saluti vacare cogeretis, accito etiam, si opus esset, auxilio brachij sæcularis; Decernens motu proprio, & ex certa scientia, ut Fratres, qui ab Ordine recederent, quocumque modo exirent, aut habitum relinquerent, relicturive essent, nisi post mandatum vestrum infra dies octo immediatè proximos ad obedientiam redirent, habitumque reassumerent, excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrerent, à qua absolvi nisi per Summum Pontificem, aut morte interveniente, non possent: ac voluit, & decrevit, pœnam eamdem subire omnes eos, qui iis auxilium, consilium, vel favorem præstarent. Cęterùm eadem authoritate, motu, & scientia similibus statuit, & ordinavit, quòd in quibuscumque litteris ad ipsorum Fratrum instantiam, sivè sub annullo Piscatoris, aut sub plumbo, vel pœnitentiaria, super prȩmissorum aliquo, & in obedientiæ regularis derogatione, etiam super quibusvis supplicationibus ab eodem Leone, aut Romano Pontifice pro tempore existente, etiam mandato specialiter, & absolutè signatis, impetratis eatenus, & in posterum impetrādis, semper, & indeficienter subintelligeretur clausula hujusmodi, *& de licentia Superioris, & ea durante:* decernens litteras Apostolicas hujusmodi clausula carentes nullas, nulliusque roboris, vel momenti fore, in illisque indifferenter dictam clausulam, etiamsi non foret apposita, semper tacitè intelligi debere, ejusdem prædecessoris intentionis fuisse: Inhibens districtiùs locorum Ordinariis sub interdicto ingressus Ecclesię, & suspensione à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum, Vniversitatum Rectoribus, ac illarum Conservatoribus, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, & aliis quibuscumque sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis earumdem Parochialium Ecclesiarum, ac omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad illa, & alia imposterum obtinenda pœnis, eo ipso, quo contra facerent, incurrendis, ut vos quominus Fratres dicti vestri Ordinis sub indultorum, exemptionum, gratiarum, ac litterarum Apostolicarum prædictarum specie extra domos, & obedientiam vestram vagantes capere, & appræhendere etiam violenter, illosque ad domos, & loca, unde recesserant, reducere, & carceribus mancipare valeretis, nullo modo per se, vel alium, seù alios directè, vel indirectè impedire præsumerent, prout in litteris ejusdem prædecessoris desuper confectis pleniùs continetur. Quare pro parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras, statutum, ordinationem, mandatum, voluntatem, & decretum hujusmodi pro illorum subsistentia firmiori innovare, & approbare, aliàsque, in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras prædecessoris, ac statutum,

ordinationem, mandatum, voluntatem, & decretum prædecessoris, ac omnia, & singula alia in eisdem litteris contenta, authoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & innovamus, illaque inviolabiter observari mandamus. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiespiscopo Colocen. & Episcopo Varadien. vel eorum in spiritualibus Vicariis generalibus per præsentes litteras committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios, vobis in præmissis omnibus, & singulis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra illa omnia, & singula firmiter observari, non permittentes, vos, vel vestrum aliquem contra præsentium, & Leonis prædecessoris litterarum hujusmodi tenorem quomolibet indebitè molestari. Contradictores per censuras, &c. compescendo: Invocato, &c. Non obstantibus præmissis, &c. Datum Romæ &c. die 12 Martij 1525. Pontificatus nostri anno secundo.

CAPVT II.

Patrum Capuccinorum vera origo, & stabilimentum.

13. PVblicata itaque Pontificia revocatione, Matthæus de Bascio, tunc præsens in Vrbe, deinde Ludovicus, Raphael, & cæteri ad suorum obedientiam Superiorum in Observantia Regulari redierunt. Ludovicus autem, & Raphael in egrediendi voluntate obfirmati, suam inter Observantes inquietudinem allegantes, à Ministro Provinciali, operante præsertim, & volente Cardinali de Valle Ordinis Protectore, facultatem impetrarunt, ut ad Conventuales transmigrare sibi liceret; quod Boverius sine fundamento contra bullæ tenorem negare contendit. Facile fuit Forosemproniensibus jam inter Cōventuales constitutis, Catherinæ Camerini Ducissæ implorato favore, adjuvantibus etiam Conventualibus, apud Pontificem pro sua ab Observantibus separatione agere in Curia; unde & bullam pro erigenda nova Congregatione, & adventantibus in ipsa recipiendis sub titulo Eremitarum, sed sub Regula S. Francisci, & cum Camaldulensium Eremitarum privilegiis, specificè autem pro barbæ manutentione impetrarunt. (Uvad. t. 8. 1528. n. 14.)

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis Filiis Ludovico, & Raphaeli de Forosempronio Ordinis Fratrum Min. professoribus salutem &c.

14. REligionis zelus, vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, ac virtutum merita, super quibus apud Nos fide digno commendamini testimonio, Nos inducunt, ut votis vestris, præsertim quæ animarum salutem, & Religionis propagationem respiciunt, quantùm cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Sanè pro parte vestra Nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd vos olim fervore serviendi Altissimo ducti, Ordinem Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum ingressi, in ea professione emissa per certum tempus permansistis, & deinde de licentia vestri tunc Superioris, juxta formam litterarum Apostolicarum super unione, & concordia inter prædictos, & Conventuales nuncupatos, Fratres dicti Ordinis edita confectarum, ad ipsorum Fratrum Conventualium consortium vos transtulistis, & à tunc Magistro Provinciali Provinciæ Marchiæ dictorum Fratrum Conventualium benignè recepti, ac aliorum Fratrum Conventualium ejusdem Provinciæ numero, & consortio aggregati fuistis. Et Deinde vobis desiderantibus pro animarum vestrarum salute, ac Dei gloriâ eremiticam vitam ducere, & quantùm humana patitur fragilitas, Regulam B. Francisci observare, dictus Minister Provincialis licentiam ad Romanam curiam accedendi, & à Nobis, ac Sede Apostolica quæcumque ad animarum vestrarum salutem, ac Dei gloriam opportuna vobis viderentur, petendi, & impetrandi concessit. Ac etiam dilectus filius noster Andræas tit. S. Priscæ Presbyter Cardinalis, dicti Ordinis Protector, vobis ut similem impetrationem facere possetis indulsit; ita tamen, quòd unus ex consortio vestro omnium vestrum nomine, Magistro Provinciali, seu Capitulo Provinciæ dictorum (Ibid.)

Fratrum

Fratrum Conventualium, in qua habitaretis, singulis annis se præsentare in signum subjectionis, teneretur & ipse Magister (si sibi videretur) semel in anno, & non ultra vos visitare, & si invenerit, vos prædictam Regulam non observare, ad eam pleniùs observandam vos admonere, ac debitis modis compellere posset: Præter hæc autem, nec vos de loco ad locum transferre, nec aliquid aliud vobis injungere, aut à vobis exigere valeret, sed potiùs vos tueri, & defendere teneretur, ut in pace possetis Altissimo in divinis famulari, prout in litteris patentibus eorumdem Cardinalis Protectoris, & Magistri Provincialis desuper confectis, pleniùs dicitur contineri. Quare pro parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis vitam eremeticam ducendi facultatem concedere, aliásque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui salutem cupimus animarum, vestrum quemlibet à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, & censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innondati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, ac litteras prædictas, & in eis contenta quæcumque præsentibus pro sufficienter expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica, tenore præsentium vobis, ut secundùm Regulam prædictam vitam Eremiticam ducere, & habitũ cum caputio quadrato gestare, necnon omnes, tàm Clericos sæculares, & Presbyteros, quàm laicos ad vestrum consortium recipere, ac tàm illi, quàm vos barbam deferre, & ad eremitoria, seu loca quæcumque cum consensu Dominorum eorumdem locorum vos conferre, & in eis habitare, vitamque austeram, & eremiticam inibi agere, & in quibuscumque locis mendicare: necnon omnibus, & singulis privilegiis, indultis, & gratiis Ordini Fratrum Minorum hujusmodi, ac Eremo Camaldulensi B. Romualdi, illiusque Eremitis in genere, vel in specie hactenus concessis, & in posterùm concedendis, & quibus ipsi quomodolibet utuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt in futurum, vos quoque æquè principaliter sicut ipsi, uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeatis, plenam, & liberam licentiam, & facultatem concedimus. Et nihilominus universis, & singulis Archiespiscopis, Episcopis, & Abbatibus, aliisque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, necnon Canonicis Metropolitanarum, vel aliarum Cathedralium Ecclesiarum, ipsorumque Archiepiscoporum, Episcoporum, & Abbatum Vicariis in spiritualibus generalibus per Apostolica scripta mandamus, quatenus eorum quilibet per se, vel alios, seu alium vobis, & vestrum cuilibet in præmissis omnibus, & singulis &c. pacificè frui, & gaudere; nec permittat vestrum quẽlibet, contra tenorem præsentium modo aliquo molestari, impediri, aut inquietari. Cõtradictores quoslibet, & rebelles, etiam per quascumque, de quibus sibi placuerit, censuras, & pœnas, & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Viterbij anno Incarnationis Domin. 1528. quinto Nonas Iulij Pontificatus nostri anno quinto.

15. Hanc fuisse omnino primam Capuccinorum originem, ubi de formanda nova Congregatione, de barbæ, Caputijque quadrati (de acuminato, seu pyramidali nullibi mentio) gestatione conceditur, non est qui in dubium adducat, & Boverius ipse confitetur: quamvis enim in apparatu ad annales, & ad annum 1524. eo anno natam dicat suam Congregationem; ejusque durationem ab eodem semper in annalibus dimetiatur; immemor tamen sui, ad annum 1528. n. 22. sic habet [Ad Ludovicum redeo, qui optatâ tandem bullâ potitus, qua illi & quadratum (piramidale non nominat) Caputium, & antiquum S. Francisci habitum deferre, & Reformationis Familiam propagare, & loca ædificare, & Congregationem (nota) instituere, Apostolica authoritate datum fuit; ex qua deniqueCapuccinorum Religio hoc anno 1528. hac die, quæ tertia Iulij fuit, Deo aspirante, sua fœlicissima tulit auspicia] Matthæus etiam Ferrarius Capuccinus in suo de Missionibus libro ab anno 1528. post Boverium, Capuccinorum annos enumerat.

16. Plurima hîc advertanda notat Bo-

verius ex hujus bullæ ponderatione; quæ nos apud ipsum consideranda dimittimus; hoc ipsum autem adverto, bullam non ad Capuccinorum Reformationem, utpotè cujus nondum extabant vestigia, sed ad Ludovicum, & Raphaelem fuisse directam, ut Congregationem possent instituere: Primæ verò, quæ pro Capuccinorum Reformatione prodierint litteræ Apostolicæ, ejusque originem, statum, & confirmationem importent, sunt quæ sequutur à Paulo III. anno 1536. expeditæ.

PAVLVS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 8. 1536. n. 11. fol. 605. 17. EXponi Nobis nuper fecerunt dilecti filij Vicarius modernus, & Fratres Ordinis Minor. Capuccinorum nuncupatorum, quòd postquam fœlicis rec: Clementi Papæ VII. Prædecessori nostro pro parte nonnullorum tunc expressorum Fratrum Ordinis Min. expositum fuerat, quòd olim fervore serviendi Altissimo ducti, Ordinem Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum ingressi, in ea professionem emissi per certum tempus permanserunt, & deinde de licentia suorum tunc Superiorum juxta formam litterarum Apostolicarum super unione, & concordia inter prædictos Fratres, & Conventuales nuncupatos Fratres dicti Ord. edita, confectarum, ad ipsorum Fratrum consortium se transtulerunt, & à tunc Magistro Provinciali Provinciæ Marchiæ dictorum Fratrum Conventualium ejusdem Provinciæ numero, & consortio aggregati fuerunt. Et inde desiderantibus illis pro animarum salute, ad Dei gloriam eremiticam vitam ducere, & quantùm humana pariter fragilitas, regulam B. Francisci observare, dictus Magister Provincialis licentiam ad Romanam Curiam accedendi, & à Clemente VII. Prædecessore nostro, ac Sede Apostolica, quæcumque ad animarum suarum salutem, ac Dei gloriam opportuna illis viderentur, petendi, & impetrandi concessit. Ac etiam dilectus filius Andreas Tit. S. Priscæ, Præsbyter Cardinalis dicti Ord. Protector, illis ut similem impetrationem facere possent indulsit, ita tamen, quòd unus ex illorum consortio omnium nomine Magistro Provinciali, seu Capitulo Provinciæ dictorum Fratrum Conventualium, in qua habitarent, singulis annis se præsentare in signum subjectionis teneretur; & ipse Magister (si sibi videretur) semel in anno, & non ultra illos visitare, & si inveniret eos Regulam prædictam non observare, ad eam pleniùs observandam illos admonere, ac debitis modis compellere posset. Præter hæc autem, nec illos de loco ad locum transferre, nec aliquid aliud illis injungere, aut ab illis exigeret valeret; sed potiùs illos tueri, & defendere teneretur, ut in pace possent Altissimo in divinis famulari, prout in litteris patentibus eorumdem Cardinalis Protectoris, & Magistri Provincialis desuper confectis pleniùs dicitur contineri. Cum autem, sicut eadem exposito subjungebat, litterarum prædictarum vigore nonnulli Clerici sæculares, & Regulares, ac laici ab ipsis Fratribus, ut præfertur nominatis, vel uno ex eis, ac ab aliis dè ipsorum commissione receptis, Congregationem Fratrum Ordinis Minorum Capuccinorum nuncupatorum constituerint, ipsique Fratres cupiant litteras prædictas quoad infrascripta confirmari, & extendi, & propterea Nobis humiliter supplicari fecerint, ut hujusmodi eorum votis annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos attendentes uberes fructus, quos Ordo ipse Minorum in agro militantis Ecclesiæ hactenus produxit, & in posterùm producturum spe firma speramus, ac dignum censentes, ut circa ea, quæ ipsius Ord. incrementum concernunt, benignos favores impendentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras Clementis Prædecessoris hujusmodi, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, authoritate Apostolica, ex certa scientia, per præsentes approbantes, & confirmantes, illas dilecto filio moderno, & pro tempore existenti Vicario Generali Congregationis Capuccinorum hujusmodi, ac ipsius Congregationis Fratribus, perinde ac si illæ eisdem Congregationi, & Fratribus directę fuissent, quoad omnia, & singula in ipsis litteris contenta suffragari debere decernimus. Et nihilominus authoritate, & scientia similibus per easdem præsentes statuimus, & ordinamus,

mus, quòd deinceps Vicarius generalis ipsorum Fratrum Capuccinorum circa finem triennij, ex quo ad officium Vicariatus hujusmodi electus fuerit, vel etiam priùs, aut posteriùs, juxta præfatæ Regulæ tenorem, ac ipsorum Fratrum laudabiles constitutiones, Vicarios, Discretos, & Custodes vocem Congregationis habentes, quarumlibet Provinciarum, & Custodiarum sibi subjectarum, in locum per ipsum Vicarium generalem deputandum, ad Capit. convocare possit: quorum si qui legitimo impedimento detenti, ipsi Capit. interesse non potuerint, per nuncios ab eis deputatos, vel suppletis votis eorum, juxta ipsorum consuetudinem, præsentia suppleatur. Qui sic congregati, omnia, & singula, quæ alij dicti Ord. Fratres in eorum gener. Cap. de jure, vel consuetudine, & ex privilegiis possunt, faciendi, ordinandi, & disponendi, & potissimè eligendi unum Religiosum ejusdem Ord. & Congregationis in eorū similem Vicar. gen. facultatem habeant: Et ipsius Vicarij electionem, si à majori parte eligentium celebretur, quamprimùm commodè fieri poterit, generali Magistro dictorum Fratrum Conventualium nuncupatorum, sicut hactenùs servatum fuit, donec aliud desuper ordinatum à Sede Apostolica fuerit, præsentent, seù præsentari faciant. Ipséque Generalis Magister intra triduum à præsentatione sibi facta, electum Vicarium confirmare teneatur, concedendo ei, & committendo plenariè vices suas; Tribuendo videlicet liberam potestatem, & authoritatem, ac omnimodam facultatem suam super omnes, & singulos Fratres ejusdem Ordinis Capuccinos nuncupatos, etiamsi alio quovis nomine nuncupentur, tam in capitibus, quàm in membris, publicè, ac privatim visitandi Congregationes in provinciis, ac Custodiis omnibus eis subjectis, sive pro electione Vicariorum, Discretorum, Custodum, & Guardianorum, sive pro aliis utilibus negotiis faciendi, seu fieri faciendi, nova loca, Conventus, seù eremitoria recipiendi, Fratres subditos corrigendi, & puniendi, excommunicandi, & absolvendi, incarcerandi, & à carceribus liberandi, contradictores, ac rebelles per censuras ecclesiásticas, & alia juris, ac dicti Ordinis remedia, etiam per invocationem brachij sæcularis, vel ecclesiastici (si opus fuerit) compescendi, ac generaliter specialiterque omnia, & singula circa Fratres, Conventus, domos, loca, & eremitoria hujusmodi faciendi, exercendi, & disponendi, ordinandi, administrandi, ac statuendi, quæ Generalis Minister dicti Ordinis circa Fratres, Conventus, domos, loca, & eremitoria Fratrum Conventualium nuncupatorum facere posset, si personaliter adesset, vel interesset. Ac easdem authoritatem, potestatem, gratiam, & facultates per ipsum Magistrum Generalem eidem Vicario generali concessas, vel earum partem, aliis Fratribus, quos ad hæc judicaverit idoneos, committendi, concedendi, necnon per ipsos prædicti Vicarij Commissarios committi, & concedi faciendi. Et triduo elapso, & electo non confirmato, idem electus pro confirmato Sedis Apostolicæ authoritate, cum plenaria potestate hujusmodi usque ad successoris electionem habeatur, & infra hoc tempus officio suo sinè scitu omnium Vicariorum, & Discretorum Provincialium, aut majoris partis eorumdem renunciare nequeat. Possit tamen convocare omnes Vicarios, & Discretos sibi subjectos infra tempus officij sui in loco per ipsum deputando, quoties sibi opus visum fuerit. Si verò Generalis Vicarius infra officij sui tempus ex hac luce migraverit, seù aliàs ab officio amotus fuerit, Vicarius in cujus Provincia mori contigerit, nunciet, quàm citiùs poterit omnibus Definitoribus Capituli generalis immediatè præcedentis, & omnibus Vicariis Provincialibus, ac de consilio, atque consensu duorum Vicariorum proximorum determinet locum, & tempus, nisi fuissent per gen. Capitulum, vel per prædictum Vicarium ante obitum ipsius, ac amotionem deputata. Et convocet, qui fuerint evocandi, pro successoris Vicarij electione celebranda: quo vocationis tempore, authoritate Sedis prædictæ exerceat officium Vicariatus hujusmodi primus Definitorum prædictorum, vel ipso deficiente secundus, & sic de aliis successivè, cum plenaria potestate præmissa. Et hoc idem censeatur de Vicariis Provincialibus, cum eos mori, vel amoveri contigerit, ac Provincias regi, ac gubernari

bernari per primum, ac alios Diffinitores successivè Capituli Provincialis immediatè præcedentis, prout supra de Vicario gen. statutum extitit, salua semper, & reservata prædicti Vicarij gen. ut præmittitur, potestate. Generalis verò tàm Magister prædictus, quàm Minister Ord. Minorum hujusmodi, aut quispiam Ministrorum, seu Magistrorum Provincialium, seu aliorum Fratrum dicti Ordinis, tàm Conventualium, quàm de Familia, sive de Observantia nuncupatorum, donec aliter per Sedem Apostolic. ordinatum fuerit, prædicto Vicario generali, seu cæteris Vicariis, vel cuipiam Fratri ejusdem Congregationis nuncupatis molestiam, seu impedimentum aliquod inferre non audeat, nec præsumat, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, privationis officij, omnium actuumq; legitimorum. Nisi quòd præfatus Magister generalis, donec aliter per dictam Sedem ordinatum fuerit, per se dumtaxat personaliter visitare, & corrigere possit, & valeat, prædictum Vicarium Generalem, seu Fratres, domum locum, & eremitorium eorumdem Fratrum Capuccinorum nuncupatorum piè, benignè, & charitativè, ad meliorem frugem revocando. Et si quempiam (quod absit) repererit criminosum, ipsum Vicarium de consilio, & assensu majoris partis Vicariorum præmissorum, cæteros verò de consilio, & assensu majoris, & sanioris partis Fratrum domus eremitorij, loci, vel Conventus visitatorum, in eodem loco, & non extra corrigere valeat, & punire, pœnitentiare, ac emendare, secundùm quòd delicti qualitas exegerit faciendum. De regimine verò, ac cura prædictorum Fratrum nuncupatorum, se aliter non intromittat. Districtiùs inhibentes quibuscumque personis, cujuscumque conditionis existant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda, ne habitum per eos deferri solitum, nisi sub dicti Vicarij generalis pro tempore existentis obedientia, & cura permaneant, gestare quoque modo præsumant. Insuper vestigiis piæ mem. Pij Papæ II. etiam Prædecessoris nostri in hac parte inhærendo, qui aliàs ex certis causis authoritate Apostolica, ex certa scientia in favorem Familiæ de Observantia interpretatus est, ac declaravit, quòd cum Apostolica Sedes Generalem totius Ordinis Minorum Ministrum Generalem, & Provinciales Vicarios Ministrorum loco, certis, piis, ac sanctis respectibus esse voluisset, ac decrevisset; Vicarij ipsi, qui illis præessent, & quibus ipsi ex debito eorum professionis obediebant, esse veri, & indubitati ipsorum Ministri, cum tales Beatus Franciscus dicti Ordinis Institutor eos esse intellexisset, quoadusque præfata Sedes, in cujus arbitrio consistebat, aliud alio respectu ordinare statuisset, essent, ac perpetuò forent, differentes à prædictis Ministris solo nomine, eosque, qui dictis Vicariis obedirent secundùm dictæ Sedis determinationem; eorum Regulæ, præcipuè in ea parte, ubi ait: ***Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris***, plenè, & integrè satisfacere; authoritate, ac sciẽtia prędictis declaramus, ac decernimus, quòd donec aliter super præmissis per præfatam Sedem ordinatũ fuerit, Fratres Capuccini prædicti eorum Vicariis, prout de Vicariis Familiæ per prædictum Pium prædecessorem, ut præfertur, statutum fuerat, obediendo, plenè, & integrè præfatæ Regulæ satisfaciant. Quocirca universis, ac singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, necnon dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, ac aliis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, ac in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Vicariorum, & Fratrum Capuccinorum prædictorum, sive alicujus eorum fuerint desuper requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra præsentes litteras, ac in eis contenta hujusmodi firmiter observari, ac singulos, quos præsentes concernunt, illis pacificè gaudere. Non permittentes, eos desuper per quoscumque contra præsentium tenorem quomodolibet molestari, inquietari, seu perturbari. Contradictores quoslibet, ac rebelles per censuram Ecclesiasticam, ac alia opportuna juris remedia, appelatione postposita, compescendo, ac censuras, & pœnas ipsas iteratis vicibus aggravando, invocato etiam

etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. 1536. Octavo Kal. Septembris Pontificatus nostri anno secundo.

18. Singulariter autem advertendum censeo, quòd tametsi in præfatis Clementis, & Pauli Pontificum litteris dicantur Patres Capuccini ad Franciscanæ Regulæ rigorem vivere velle, quantùm humana fragilitas patiatur, nullibi tamen ad illius rigorosam Observantiam juxta puriores Nicolai III. *Exiit*, & Clementis V. *Exivi* expositiones decretales obligantur; in quo propterea Strictioris Observantiæ rigores citra dubium excedere videntur, qui ad istas ex sua prima institutione per repetitas Clementis VII. & VIII. & Gregorij XIII. & XV. litteras simpliciter obligantur.

CAPUT III.

Patrum Capuccinorum varij successus, & progressus.

19. PVblicatâ concessionis Apostolicæ famâ aliis ejusdẽ Provinciæ Marchianæ inditum est desiderium Ludovico, & Raphaeli se aggregandi. Primi se associarunt Matthæus Bassius consocius, & Paulus Clodiensis, qui Matthæo se adjunxerat: & domicilium pauperculum sibi pararunt propè ædiculam S. Christophori extra Vrbem Camerini. At crescente numero tum ex Observantium cœtu, tum ex sæculo advenientium adaucti, inde transmigrarunt ad Cœnobium Colmenzoni juxta S. Marcelli Oppidulum, quod spectabat ad Fratres S. Hieronymi, & ab illis prædicta Ducissa impetravit in usum hujus novæ Congregationis: ex Observantia accesserunt præ reliquis quinque, Matthæus Leopolitanus, Petrus, aliàs de Pagnano Appinianensis, Antonius à Penna Billiorum, Paulus à Colleamato, & Bernardinus Offidanus laicus. Hi verò vel non contenti authoritate, quam habebant Forosempronienses alios sibi aggregandi, vel ejus penitùs ignari impetrarunt à Laurentio Episcopo Prænestino majori Penitentiario, ut possent similem vitam eremiticam ducere, & alios ad suum cætum admittere, absque ulla quadrati caputij, aut barbæ protensæ mentione, cujus tenorem jam supra descripsimus in simili. Vvad. t. 8. 1529. n. 27.

20. Anno 1529. mense Aprilis primum suum Capitulum, seu Congregationem pauculorum in Cœnobiolo Alvacinæ, agri Fabrianensis castelli (tertiam hanc domum, & quartam Forosempronij anno 1529. humili posuerunt structura) celebrarunt, & Matthæum à Bassio primum hujus vitæ antesignanum, etsi valde reluctantem, delegerunt Vicarium Generalem, legesque tulerunt strictiori Regulæ observantiæ accommodas ex plerisque antiquis, & peculiarium Provinciarum constitutionibus excerptas, additis quibusdam vitæ eremiticæ opportunis; nimirum de locis ædificandis extra Vrbes, & Oppida; de non habendis in quolibet Conventu ultra septem, vel octo Fratres; in majoribus verò ne excedat numerum duodecimum; de non admittendis studiis litterariis, neque navaculis pro tonsura; neque Calicibus pro Missæ sacrificio ultra duos, eosque ex stanno conflatos, & aliis hujusmodi; quæ tamen jam desueverunt, vel rerum experientiâ, & temporum circonstantiæ docuerunt immutanda. Matthæus, utì erat vir bonus, & religiosæ quietis amator, postquam duorum mensium spatio Fratrum visitationem expedierat, Diffinitoribus, aliisque Patribus ad Forosempronij domum convocatis se officio, quod illibenter susceperat, lubens abdicavit. Substitutus protinus fuit Ludovicus Forosemproniensis primus Definitor, Commissarij nomine, prout antiqua Religionis lex, & consuetudo ferebat, & paulò post Romam profectus cum litteris commendatitiis Catharinæ Camerinensis Ducissæ ad Pontificem, & Victoriam Columnam Aterni, seu Piscariæ Marchionissam, Domunculam impetravit S. Mariæ Miraculorum intra Vrbis muros, prope portam Flaminiam ad ripam Tyberinam. Vvad. t. 8. 1529. n. 31.

21. Interea (ut superiùs ex parte notavimus) Bernardinus Georgius Calaber Rheginus, qui cum Ludovico concive anno 1526. facultatem à Pontifice impetraverat, ut pro arctiori disciplina in aliquas solitarias Domos cum voluntariis adventantibus se se recipere possent, cum ex suorum oppositione impetratis

gaudere impedirentur, in Vrbem pro nova provisione regressus, vbi de nova Capuccinorum reformatione audivit, Forosemproniensem in Vrbe tunc agentem conveniens, compositionem inivit cum ipso (cujus instrumentem per publicum Notarium exscriptum refert ex integro Boverius, ut se, suosque Calabros illius associaret Congregationi. (Nec difformiter ex impeditis Strictioris Observantiæ progressibus usque ad Clementis VIII. Pontificatum multiplicatos fuisse legimus Capuccinos:) Inde Regia etiam protectione Neapoli munitus, ad Ludovicum veniens in Calabriam, novi caputij, novęque Clementis bullæ illi tradit exemplar, & initæ cum Vicario Generali compositionis. At Ludovicus, etsi reformationis percupidus nonnihil cunctandum censet, ut quis rerum exitus circa hanc novam Congregationem à Patribus Reg. Observantiæ variis modis agitatam futurum esset cominus aspiceret.

Ibid. n. 32.

Ibid.n.33. 22. Vehementer quidem dolebant Superiores Observantum, apertum hoc latissimum ostium suis subditis obedientiam excutiendi, & aliò transmigrandi; nihilque intentatum reliquerunt, ut recluderent. Itaque Pisottus Minister Generalis, antea per triennium functus officio Commissarij generalis Familiæ Cismontanæ, cui notæ erant frequentes Fratrum Provinciæ Picænæ amarulentiæ, & Ioannis Provincialis Ministri querimoniæ, videns quotidie suos subditos dilabi ad hujusmodi vitæ eremiticæ professores, audiensque multa, quæ acerbiùs plerique ex Fratribus opponebant, vel incautiùs illis imponebant, concitato animo, seù effervescenti zelo, quá potuit efficaciâ exposuit quæ in rem suam erant, Pontifici, flagitavitque remedium: à quo tandem sub hujus anni finem istud emanavit diploma.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilecto filio Generali Ministro Ord. Fratrum Min. de Observantia nuncupatorum.

Ibid. n.54. 23. Dilecte fili, &c. Cum sicut nuper non sine mentis nostræ perturbatione Nobis innotuit; nonnulli Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professores, fallacijs hostis antiqui seducti, & pœnitentia inchoati benefacti jam fatigati, ac suæ professionis, & salutis immemores favoribus propinquorum, & amicorum in Romana Curia residentium, exemptiones ab ordinariis Superioribus ipsius Ordinis sibi obtinere procurant, & ut liberiùs absque correctore vivere valeât, se ipsos Ordinariis Diœcesanis, sive Magistro, & Superiori Fratrum Conventualium immediatè subjiciunt; & licèt se ab Ordine exemerint, tamen in habitu de dicto Ordine reputari, ac illius privilegiis, & immunitatibus se protegi, & defensari volunt, ac cum illis Dei, & Religionis honore postergatis, almam Vrbem nostram, & extra eam soli peragrare, & discurrere, ac tabernas, & alia loca viris religiosis minùs congruentia requirere, & inhabitare non erubescunt, in grande dedecus, & opprobrium Religionis, & Ordinis Sacerdotalis, ac eorum, qui à votis solemniter emissis, nulla cogente necessitate, resiliunt, animarum pacem, & periculum, necnon observantiæ hujusmodi, ac religiosæ honestatis, Fratrumque regulariter in suis Conventibus sub Observantia regulari viventium præjudicium. Et cum tales fugitivi quibusdam falsis, & subreptitiis impetrationibus à Nobis, sive à Pœnitentiaria nostra extortis protecti, ordinariâ religionis disciplinâ prohiberi nequeât, maximè cum dictæ Curiæ Officiales quamvis de contrario informati, hujusmodi impetratas concessiones defendere, & impetratoribus favere, quantùm in ipsis est, nitantur; ut nulli Iudices Ordinarij dictæ Curiæ, seù exequutores illius justitiæ, cum ad illos pro auxilio opportuno reclamatur, quamvis coram illis litteræ fœl. rec. Sixti IV. Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. Leonis X. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum in forma Brevis editæ, & contra similes insolentias miltipliciter impetratæ producantur, asserentes, se cum Cardinalibus, & Prælatis, ac aliis Officialibus Curiæ hujusmodi contendere nolle, Fratribus dicti Ordinis in juris subsidium, & ad compescendas talium insolentias fugitivorum, & Ordinis salutarem disciplinam declinantium assistere nolint; plurimi ex defectu castigationis

aliis talium exemplo allecti, hanc viam, sic apertam intrepidè ingredi præsumunt. Sicque Religio in sanctitate instituta dissipatur, & ruit non sine populorum scandalo, & universalis Ecclesiæ præjudicio: Nos hujusmodi abusus, errores, & excessus submovere, ac super his, ne deteriora parturiant, congruentibus remediis obviare volentes, omnia, & singula Apostolica scripta, ac litteras sub plumbo, necnon in forma Brevis sub annullo Piscatoris quibusvis Ordinis, & Observantiæ prædictorum professoribus, super exemptione ab ordinariis Superioribus ipsius Ordinis, & aliis præmissis quomodolibet, necnon pro inchoanda nova secta, seù novo modo vivendi sub alterius, quàm sub hujus, & pro tempore existentis dicti Ordinis Generalis Ministri obedientia, aut pro erigendis novis Congregationibus, seù domibus præter, & contra voluntatem tuam, aut tui Vice Ministri, & Commissarij quomodolibet concessa, & concessas; quorum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, authoritate Apost. tenore præsentium revocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, nulliusque roboris, vel momenti existere, ac tanquam per falsi suggestionem, & veri suppressionem extorta, pro non concessis, ac si nunquam concessa fuissent, haberi, nec in aliquo suffragari debere decernimus; Districtiùs inhibentes in virtute S. Obedientiæ tibi, & pro tempore existenti Ministro generali præfato, ne novas sectas in dicto Ordine introduci, nec illius Fratres alio novo nomine, quàm quod B. Franciscus ab Apost. Sede sibi dari, & concedi obtinuit, nominari permittas. Nec non quibuscumque sollicitatoribus, & aliis Curiam prædictam sequentibus; etiàm eisdem Fratribus fugitivis, quavis consanguinitate, affinitate, amicitia conjunctis, necnon ejusdem Curiæ Officialibus, ne sub prætextu temporalis lucri similes litteras talibus Fratribus absque prædictorum Superiorum licentia in scriptis authenticis producenda tradant, concedant, vel expediant. Necnon quibusvis Ecclesiarum parochialium Rectoribus, aut Curatis, ac aliis quacumque dignitate Ecclesiastica, sive officio in dicta Curia præfulgeant, ne quemquam talium ad exercitium curæ animarum Parochianorum suorum, & administrationem Sacramentorum solis Curatis spectantium, absque eo quòd illis de licentia prædicta legitimè constiterit, admittere, nec eosdem Fratres exemptos de cætero in districtu parochianorum suorum superpelliceum super habitu ipsorum gestare permittant, ipsisque Fratribus, ne de cætero extra eorum Conventus habitum eorum superpelliceo velare præsumant, nisi albâ, si eos fidelium devotione requisitos extra suas Ecclesias celebrare, seù in processionibus in comitiva suorum Fratrum interesse contingat: ac decernentes irritum, & inane quicquid secus contingerit attentari. Necnon mandantes pro tempore existenti almæ Vrbis nostræ in spiritualibus Vicario, & quibusvis aliis Curiæ prædictæ ordinariis judicibus, ut quoties pro parte tua, vel Procuratorum, aut Commissarioriorum dicti Ordinis desuper requisiti fuerint, nemini deferentes, seù indulgentes, nec ad aliqua rescripta, seù Brevia Apostolica respectum habentes, faciant præsentes litteras, & in eis contenta firmiter observari: contradictores quoslibet, & relles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, de quibus tibi, aut Procuratoribus, & Commissariis prędictis videbitur, appellatione post-posita, compescendo, invocato etiam ad hoc auxilio brachij sæcularis. Non obst. &c. Datum Bononiæ die 14. Decembris 1529. Pont. nostri anno septimo.

24. Cum verò nec per illud, quod expeditum jam diximus sub anno 1527. neque per multiplicata deinceps hujusmodi prohibitionis diplomata, quæ tam hîc, quàm superiùs descripsimus, ob impeditum spiritualis vitæ zelotibus ad domos Recollectas secessum, transitus iste ad Capuccinos intercludi posset; Clemens ipse de novo per Pisottum Generalem interpellatus datis litteris, *Aliàs postquam &c. Dat. Romæ die 2. Decembris 1531.* quas in Vuadingo est videre; de præfatis renovans mentionem expressam gravissimè præcepit, ut quicumque ab Observantia ad Capuccinos post præfatas suas inhibitiones transvolassent, ad Observantes nulla admissa excusatione, reverti tenerentur; aliaque contra transitum hujusmodi ordinavit. Quæ verò

Vvad. t. 8. 1531. n. 4.

verò pro Reformatis in Brixiensi Provincia extinguendis decrevisse Pisottum legitur in Vvadingo, non ut ipse intelligit, de Capuccinis, (qui nondum inibi erant) sed contra Strictioris Observantiæ professores potiùs fuisse lib. 7. docuimus.

Ibid 1530. n.14.& 15. Bover.eod. anno.

25. Intereà cum bonum Capuccinorum nomen diffunderetur, & Religiosa conversatio placeret, factum est, ut sub Illustrium Virorum protectionibus Sedes multiplicaverint in Marchiana. & Romana Provinciis; Neapoli etiam habitaculum acceperint à Vincentio Cardinali Caraffa illius Vrbis Archiepiscopo ad S. Euphebij ædiculam, & Romæ ad S. Euphemiæ ad collis Exquilini radices favente Cardinali de Valle Ordinis Protectore Sedem mutaverint.

Bover.t.1. ad ann. 1530. & seqq.

26. Quæ autem de suorum in Calabria, & Sicilia progressibus ab anno 1531. describit Boverius in suis annalibus, bellè, atque magna dicendi arte fuerunt conscripta, quæ verò mendicata sæpiùs occasione nimiùm scribit in Observantium calumniam, nec cordato lectori sapere, nec subsistere possunt, ideóque à S.Indicis Congregatione correcta: Interim Ludovicus ipsorum, vel Commissarius, vel Vicarius Generalis narrando Pontifici, quàm graviter à Pisotto Generali haberentur, & pro libero Observantium ad Capuccinos transitu supplicando, impetravit, ut Cardinalibus de Monte, atque Andrææ de Valle Ordinis Protectori causa committeretur; qui causam maturiùs discussuri, edito interim decreto, quod in Boverio ad annum 1532. legitur per extensum, Generali mandarunt, ut à molestandis Capuccinis desisteret; istis verò, ne Observantes interim in suum consortium reciperent. Confitetur tamen Boverius hisce sub initiis, cum sua Religio veluti tenellum virgultum sine aqua, nec consilium, nec doctrinã, nec sanctitatem haberet, quibus se tueretur, ultra ducentos ex Observātia (quam penitùs inobservantem passim describit) virtute claros, sanctitate celebres, prudentiâ ornatos ad Capuccinos convolasse, qui eam sustentarunt; plures ex ipsis per nomina recenset; præcipuum verò Bernardinum Astensem, qui vivendi, & regendi methodum præscripsit, Congregationemque solidavit; & in horribili illo sui Ochini casu ipsam ab ultima ruina vindicavit.

27. Cum verò ex hujusmodi Observantium ad Capuccinos digressu graves, & continuæ ad Pontificem querelæ deportarentur; & pars utraque adscitis Magnatum favoribus Pontificem sibi favorabilē procurare toto conatu contēderet; varia,& plurima tum à Clem. VII. tum à Paulo III. illius successore constat hac una in causa fuisse concessa; Clementis, ultra recensita ultimum hîc appono; aliud itidem Pauli III. atque tertium Cardinalium in causa deputatorum.

CLEMENS PAPA VII.

Dilectis Filiis Ludovico de Fossambruno Ordinis Fr. Minorum professori, Fratri Capuciato nuncupato, & ejus sociis, ac eorum cuilibet.

28. Dilecti filij, &c. Cum sicut accepimus, vos prætendentes velle Regulam B. Patris vestri Francisci ad unguem juxta ejus litteralem sensum, & non declarationes super illam per Romanos Pontifices prædecessores nostros hactenùs editas observare, à propriis domibus Ordinis vestri Fratrum Minorum Regularis Observantiæ nuncupatorum recedentes, & ad diversas alias domos, & loca etiam ipsius Ordinis vos transferentes, ac inibi vos Fratres Capuciatos nuncupantes, maximam in dicto Ordine perturbationem suscitare, & cæteris ipsius Ordinis professoribus, an per eos Regulæ prædictę ad plenum satisfiat, hæsitandi materiam præbere visi fueritis in gravem animi ipsorum professorum trepidationem. Nos volentes perturbationi, & scandalo prædictis,quantùm cum Deo possumus, obviare: Motu proprio, & ex certa scientia, vobis, & vestrum singulis in virtute S.Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quas vos, & vestrum singulos, si præsentibus nostris contraveneritis, incurrere volumus ipso facto, districtè præcipiendo mandamus, quatenùs de cætero aliquem ex ipsius Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ nuncupatorum professoribus, etiamsi ad Uvad.t.8. 1534.n.75.

Fratres

Fratres ipsius Ordinis Conventuales nuncupatos, antea transiverit, & ab eis receptus fuerit, seu habitum ipsius Ordinis priùs dimiserit, & in habitu sæculari existat, in socium, vel Fratrem vestrum, aut novas domos, vel loca ad habitandum recipere absque Sedis prædictæ licentia speciali, plenam, & expressam de præsentibus mentionem faciente, nullatenus præsumatis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. die 9. Aprilis 1534. Pontif. nostri anno undecimo.

PAVLVS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid.n.76. 29. Accepimus, quòd ex eo, quòd nonnulli Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professores, ob frugem (ut asserunt) melioris vitæ, aut ex aliis causis eorum animum moventibus, habitum per Fratres dicti Ordinis gestari solitum dimittere, & se de domibus, & locis ejusdem Ordinis ad domos, & loca Fratrum Ordinis sancti Francisci Capuciatorum nuncupatorum se transferre nituntur, Religio ejusdem Ordinis Fratrum Minorum de Observantia plurimùm perturbatur, & scandalizatur. Quare Nos non valentes ad præsens ob varia, & diversa negotia, quibus in nostri Pontificatus initio, in quo sumus, occupamur, huic rei (ut vellemus) vacare: & cum dicti Ordinis de Observantia generale Capitulum, à quo maturiùs informari speramus, in proximo Pentecostes festo celebrādum sit; de consilio nonnullorum S.R.E. Cardinalium, motu proprio, & ex certa scientia, statuimus, & ordinamus, quòd nullus dicti Ord. Min. de Observantia professor ad domos, & loca dictorum Fratrum Capuciatorum, quovis pretextu sine nostra speciali licentia se transferre possit, & valeat, & contraveniens excommunicationis pœnam ipso facto incurrat. Inhibentes sub eadem pœna excommunicationis universis, & singulis Fratribus Capuciatorum prædictis, ne aliquos dicti Ordinis de Obserservantia professores, aut cujuscumque alterius Religionis, vel Ordinis, aut domos, vel loca recipiant, donec, ut prædiximus, à Capitulo generali prædicto pleniùs informati, huic negotio opportunum cum Domino apponamus remedium. Interim verò, si qui Fratres ex Capuciatis ad Ordinem de Observantia, unde digressi sunt, reverti voluerint, à generali Ordinis Vicario charitativè recipi possint, & valeant. Mandantes dilectis filiis Gubernatori Vrbis, ac Curiæ causarum Cameræ Apost. generali Auditori, ac dicti Vrbis Vicario, & eorum cuilibet, quatenus statutum, & ordinationem prædictam inviolabiliter observari faciant: Non permittentes aliquid per quoscumque dignitate, præeminentiâ, & authoritate fungentes, contra præsentium tenorem quomodolibet attentari; contradictores quoslibet, & rebelles, contra quos etiam manu Regia procedi posse volumus, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo: Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. die 18. Decembris anno 1534. Pontificatus nostri anno primo.

30. Sententia interlocutoria trium Cardinalium à Pontifice pro dirimendis hujusmodi controversiis deputatorum; hæc fuit [Laurentius Episcopus Prænestinus, & Franciscus tit. sanctæ Crucis in Hierusalem totius Ordinis Minorum Protector, ac Antonius tit. Sanctorum quatuor Coronatorum Presbyteri miseratione divina Sacro sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, super differentiis inter Fratres de Observantia, & Capuccinos nuncupatos, Ordinis Minorum componendis à S. D. N. Paulo Papa III. in ejus Consistorio secreto deputati, Religiosis viris Generali, & aliis Ministris, ac Guardianis domorum Ordinis Minorum de Observantia, & Congregationis Capuccinorum nuncupatæ dicti Ordinis Minorum, & singulis ejusdem Ordinis tàm de Observantia, quàm de Cappuccinis Fratribus, salutem, & sinceram in Domino charitatem. Cupientes contentionibus vestris, & ne interim scandala exinde oriantur, salubriter providere, de mandato præfati D.N.Papæ super hoc vivæ vocis Oraculo nobis facto, universis, & singulis vestrum in virtute S. obedientiæ, & sub excommunicationis, quàm contrafacien- Vvad. 1535.n 36.

cientes incurrere volumus ipso facto, & à qua non nisi per Nos, aut Sedem Apostolicam, etiam vigore quorumcumque indultorum Apostolicorum absolvi possitis, præterquam in mortis articulo constituti, & carcerum pœnis, tenore præsentium districtè inhibemus, ne de cætero vos Capuccini de Observantia Fratres aliquos ad vos se transferentes, seù aliàs venientes recipere; Aut vos de Observantia ad eosdem Capuccinos transire, aut eorum habitum assumere, seù gestare præsumatis quoquomodo, quousque præfatus D. N. Papa super eisdem contentionibus de opportuno remedio providerit. Non obstantibus quibuscumque litteris Apostlicis, etiam in forma Brevis, aut motu proprio, vel vivæ vocis Oraculo, aut aliàs vobis, & cuilibet vestrum in genere, vel in specie quomodolibet concessis. Et si quis vestrum (quod absit) contrafecerit, noveritis commissum hujusmodi, ultra præmissa, severissima animadversione fore puniendum. Volumus autem quòd præsentium transumptis manu publici Notarij subscriptis, & sigillo alicujus Episcopi, aut Prælati in dignitate Ecclesiastica constituti munitis, eadem fides adhibeatur tam in judicio, quàm extra, quæ adhiberetur præsentibus originalibus litteris, si forent exhibitæ, vel ostensę. In quorum fidem præsentes sigillorum nostrorum per Notarium impressione munitas, ac manibus nostris subscriptas fieri jussimus. Datum, & act. Romæ in Palatio Apostolico XXIII. mensis Decembris sub anno à Nativitate Domini 1535. Pontificatus præfati S. D. N. anno secundo.

L. Episcopus Praenestinus Card. Campegius.
Franciscus Card. S. Crucis Protector.
Antonius Cardinalis Sanctorum Quatuor Coronatorum Major Pænitentiarius.

31. Gravissima multa hic congeruntur à Boverio in suorum Capuccinorum annalibus; edictum nempe fuisse à Clemente Pontifice in die S. Marci Evangelistę, ut quotquot Capuccini erant in Vrbe, ad unius candelæ ardentis tempus ab ea confestin abscederent: & quomodo à decreto de abolendis Capuccinis fuerit Pontifex ipse miraculosa tempestate mutatus; quòdque Cingulani Conventus in Picæno incolæ omnes, neque petitâ, neq; obtentâ suorum Superioriorum licentiâ, ex improviso sese dederint Capuccinis; & alia omnino plurima, præsertim verò de multiplici suorum Capuccinorum contra Observantes disputatione, tùm Romæ per Forosempronienscm coram Ministro Generali totius ordinis, tùm in Calabria per Ludovicum Rheggiensem Capuccinum contra Observantium Commissarium coram Nuceriæ Duce; quæ bellè quidem composita, sed arte tanta contexta, quòd dubiam fidem omninò protendant, & cordato Lectori satisfacere non valeant; eo vel maximè, quòd nulli antiquo innitantur authori, sed fides universa sit penes Boverium. De Conventu Cinguli in Picæno notat hic author specialiter ad annum 1533. incolas omnes ad Capuccinos convolasse non sine uno, & altero stupendo miraculo: Cui Vvadingus ex Ordinis Regesto tota claritate respondens, ostendit esse impossibilia, quæ à Boverio recitantur.

Ibid. 1533. n. 37. & 1534.

32. Verùm crebrescentibus quotidiè utriusque partis in Curia clamoribus, cum de sex Cardinalibus ad judicandum delegatis, quinque ad utriusque sodalitij unionem à Ministo Generali sub æquis conditionibus propositam inclinarent: prævaluit sextus S. Severinus Cardinalis, ne fieret; quin & ad majorem status Capuccinorum confirmationem, amplissimam bullam impetravit, *Exponi nobis &c* quam superiùs ex integro descripsimus. Iterumque, & sæpiùs Idem Paulus III. ejusque successores pro dirimendis hujusmodi controversiis laborarunt; sed pluribus editis ad hoc litteris Apostolicis pacem Religioni tantopere desideratam nunquàm stabilire potuerunt; donec Sixti V. summâ prudentiâ, & invariabili decreto transitus omnis Observantium ad Capuccinos, & è contra fuerit gravissimè interdictus; Pontificum bullas omninò plurimas, partim in Vvadindo, abundantiùs in Boverio, necnon in Archivio Aracœlitano Curiæ Vltramontanæ primo Registro videndas omitto; factum verò sub Sixto V. sic litteraliter in præcitato Registro legitur.

Ibid. 1536. n. 10.

33. Cum in Provincia Cathaloniæ, atque etiam in aliquibus Prov. Galliæ FF. Cappuccini liberè reciperent Fratres

Arch. Aracœl. Cul. Vltr. Reg. 1. f. 259.

tres Minores Regularis observantię ad se transeuntes nulla habita ratione ad determinationes factas annis elapsis à Paulo III. & Iulio III. Summis Pontificibus supplicatũ fuit Sanctissimo Domino Sixto V. ut de remedio opportuno providere dignaretur, qui cum totum negotium commisisset cuidam Congregationi Cardinalium examinandum, Præses Congregationis, qui erat Illustrissimus Dominus Cardinalis Antonius Caraffa, admodum Reverendo Patri Fratri Francisco à Tolosa Ministro Generali tres sequentes quæstiones, ut eis satisfaceret, proposuit.

Prima est.

Vtrùm Ordo Capuccinorum sit idem cum Ordine Fratrum Min. regularis Observantiæ?

Secunda est.

Vtrum Institutum Capuccinorum sit arctius, ac strictus Instituto Fratrum Min. Regularis Observantiæ?

Tertia est ex cap. X. Regulæ Beati Patris nostri Francisci.

Vbicunque sunt Fratres, qui scirent, & cognoscerent, se non posse Regulam spiritualiter observare, ad suos Ministros debeant, & possint recurrere.

His quæstionibus admod. Reverendus P. Frater Franciscus à Tolosa in hunc, qui sequitur, modum satisfecit.

Illustrissime, ac Reverendiss. Domine.

34. Animo quidem potiùs obtemperandi præcepto I. D. V. quàm in certamen egrediendi cum Reverendiss. Patribus Capuccinis (quorum institutum religiosum, ac refertum omni disciplina regulari meritò debet laudari) me subjicio, ac accingo ad satisfaciendum scripto (prout mandatum est mihi) quæstionibus ab I. D. V. propositis. Novi enim quàm durè ferantur apud Monachos discussiones quæstionum, quæ subolent magis, vel minùs rigidam, atque strictam vitam, nec facilè quis poterit in definiendis hujusmodi causis effugere suspicionem, vel proverbium, quòd quisque suas lavat lactucas. Contestor verò Deum scrutatorem cordium, non mihi subesse animum lacescendi aliquâ injuriâ Reverendos Patres Capuccinos in meis responsionibus (quorum religiosam vitam semper commendavi) sed satisfaciendi magis votis I. D. V. ac videndi plus correctam, ac reformatam libertatem tàm liberam, quam Fratres de Observantia sibi usurpant, transferendo se ad Patres Capuccinos citrà aliquam suorum Superiorum licentiam, & quòd etiam Patres Capuccini liberiori animo, quàm opus sit, in suam suscipiant societatem Fratres nostros Apostatas: Vnde quamplurima incommoda, & scandala subsequuntur tàm Fratribus de Observantia, quàm etiam præfatis Fratribus Capuccinis. Quare non possum non instanter, & humiliter rogare I. D. V. ut consideratis cunctis, quæ hic differentur, de opportuno remedio ad securitatem nostrarum conscientiarum, pacem, ac quietem communem utriusque instituti provideant circa hujusmodi transitum, antequam cuncta in deteriorem cedant statum. Vt igitur ad responsionem quæstionum accedamus, tres proposuit mihi I. D. V. quæstiones, quarum.

Prima est.

Vtrum Ordo Capuccinorum sit idem cum Ord. Fratrum Min. Regularis Observantiæ?

35. Huic quæstioni brevitati studens respondeo, quòd anno Domini 1525. Frater Matthæus Bascius Regularis Observantiæ alumnus strictæ vitæ inhians, dedit initium instituto Fratrum Capuccinorum: ac anno Domini 1528. authoritate Apost. fœl. rec. Clementis VII. Pontificatus sui anno V. illorum institutum stabilitum est, & anno sequẽti 1529. eorum Vicarius generalis electus est, atque ab illo tempore præfati Fratres divisi, ac distincti sunt ab instituto Fratrum Regularis Observantiæ sub suo Prælato Vicario generali extra obedientiam Ministri generalis totius Ordinis, & similiter sub alio Protectore, Correctore, Gubernatore: vivuntque sub diversa forma habitus, reguntur etiam suis peculiaribus statutis tam variis à nostris, quòd facilè potest dici, quòd sit distinctus Ordo, quatenus Fratribus de Observantia, etiam Recollectis, sive Discalceatis, qui ad ipsos accedunt, annum assignant probationis, ac si essent sæculares: ac tùm demùm expleto anno probationis, ad professionem admittunt. Ex hoc potest dici, quòd ex nobis exierunt, permanent autem à nobis distincti, ac divisi in sua sanctitate, ac puritate vitæ regularis. Est quidem idem Ordo secundùm Regulam, diversus verò ratione

tione sui instituti distincti ; cum non subsit unico Ministro Generali totius Ordinis, cui ex Regula tenentur omnes Fratres obedire ex capite 8. Regulæ, & sub uno Protectore ex cap. 12.

Secunda Quæstio.

Vtrum Institutum Capuccinorum sit arctius, ac strictius instituto Fratrum Minor. Regularis Observantiæ?

36. Dico, quòd secundùm latitudinem nostræ Regulæ, ac Summorum Pontificum expositionem, Ordo Fratrum Minorum Regularis Observantiæ constat Fratribus Observantibus, Recollectis, ac Discalceatis, qui omnes secundùm Regulam nostram unicum habent Ministrum Generalem totius Ordinis, eum videlicet, qui solus dicitur Minister generalis totius Ordinis Fratrum Minorum ex declaratione fœl.rec. Leonis X. quatenus ipse solus tanquam Successor legitimus B.Patris nostri Francisci tenet sigillum totius Ordinis, & omnes Fratres, qui sub ejus obedientia militant, dicuntur Fratres Minores Regularis Observantiæ. Quoniam autem B. P. N. Franciscus reliquit in suo Ordine, & sub sigillo semen suæ puritatis, ac disciplinæ regularis, & filios Abrahæ sectatores vestigiorum P. Nostri, viros omni virtute, & religione cumulatos, qui antiquæ vitæ nitorem, ac rigorem strictæ vitæ conservarent. Antequam Patrum Capuccinorum institutum religiosum inchoasset, anno 1502. Pater Martialis Boulier Vltramontanus Vicarius generalis in Congregatione celebrata generali in Provincia Castellæ ex communi consensu omnium Patrum humiliores domos, & ab hominum frequentia magis semotas, & ad arctiorem vitam ducendam magis accommodatas destinavit in singulis Hispaniarum Provinciis, atque Custodiis, in quibus Fratres, qui arctioris vitæ desiderio tenebantur, commorari possent, easque nuncupavit *domos recollectas*. Anno verò 1517. Provinciæ Discalceatorum duæ, nempè Provincia Angelorum, & Provincia Portugalliæ cum magna rigiditate, & austeritate vitæ institutæ sunt. Anno item 1519. Provincia S. Gabrielis Discalceatorum erecta est; & anno 1560. Provincia de Rabida Discalceatorum, & an.1561. Provincia S. Ioseph Discalc. anno item 1568. Provincia S. Antonij Discalceatorum, & novissimè anno 1577. Provincia S. Ioannis Baptistæ consurrexit; sic nompè quòd in Regnis Hispaniarum septem sunt Provinciæ Discalceatorum sub obedientia, ac Ministerio Ministri generalis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ. Nulla verò est Provincia, quamvis exigua, quæ ad minus duos, vel tres Conventus Recollectorum non habeat, plures sunt, quæ 5. 6. 7. & 8. habent Conventus pro necessitate, & desiderio Fratrum inhiantium ad arctiorem vitam. Et in hac religiosissima Familia Cismontana facilè est videre ex statutis editis à Reverendissimo P. nostro Fratre Francisco Gonzaga Ministro Generali totius Ordinis, ac summæ Observantiæ sectatore pro Fratribus Recollectis, quàm severam, & strictam in suis Conventibus agant vitam. At quoniam non decrevi discutere quæstionem ex sua natura injuriosam, ne videar potiùs nostras agere partes, quàm alienas, satis mihi videbitur fecisse describendo formam, & institutum vivendi Fratrum Recollectorum, ac Discalceatorum viventium sub obedientia Ministri generalis Regularis Observantiæ: *Statuta hic allegat in ipso registro descripta, quæ ego non appono, alibi à nobis recensenda.*

Tertia Quæstio.

Ex cap. X. Regulæ B. Francisci.

Vbicunque sunt Fratres, qui scirent, & cognoscerent, se non posse Regulam spiritualiter observare, ad suos Ministros debeant, & possint recurrere.

37. Ad hujus loci exactam expositionem, quam I. D. V. petit, in medium proferam sententiam Seraphici Doctoris B.Bonoventuræ, qui propter hoc, quòd mira sanctitate, ac eruditione nostrum Ordinem illustravit, præcipuè etiam apposuit operam, ut relinqueret nobis digestã mentem regulæ B. P.N. Francisci: quando igitur in ipsa, quã edidit Regulæ nostræ, expositione ventũ est ad hunc locum dicit sic, *Vbicumque sunt Fratres, qui scirent per experientiam, & cognoscerent per judicium rectum, non posse in his, quæ spiritualia sunt cum tranquilli-* tate

tate cordis, ut in consortio mulierum, vel propter corporis necessaria, si haberi non possint alicubi salva Ordinis puritate, vel propter similia, quòd tunc temporis debeant recurrere ad suos Ministros; debent quippe Ministri esse refugium afflictorum, gerentes vices Domini dicentis, venite ad omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: recurrere igitur possunt eo tempore ad suos Ministro per se, vel per nuncium, formâ tamen statutorum Ordinis observatâ in eundo, quia istud debitum non est exemptum ab obedientia statutorum; Hæc Seraphicus Doctor. Ex his verbis licet colligere, quod non semper, nec quando volunt Fratres pro suo arbitro habere possunt recursum ad suos Ministros; oportet enim ipsos primò scire per experimentum, se non posse in tali loco Regulam spiritualiter observare, non enim sufficit ad hoc credulitas, vel opinio. Alterum est, quòd cognoscant illam impotentiam servandi spiritualiter Regulam per rectum, judicium, non autem per turbatum aliquibus occasionibus humanis, nec per judicium phantasticum. Vltimò requiritur, quòd Fratres volentes habere recursum ad suos Ministros observent statuta Ordinis, non est enim æquum, ut Fratres proprio moveantur arbitrio ad hujusmodi recursum, sed secundùm dispositionem statutorum Ordinis. Est autem dispositum in Ordine, ac lege sancitum, quòd Fratres Regularis Observantiæ sine licentia Guardiani, sub pœna apostosiæ non egrediantur à septis Monasterij, etiam prætextu præsentandi se Ministro Provinciali: Quòdsi quæratur quidnam si agendum, si Guardianus nollet concedere licentiam. Respondetur ex mente Seraphici Doctoris, quòd habeat recursum ad Mnistrum per nuncium, quòd si non potuerit habere commoditatem nuntiorum, tunc petita licentia pluries à Guardiano, & assignata coram eo ita legitima causa, ut judicio aliorum Discretorum sit rationabilis, accedere potest ad Ministrum, petita, & non obtenta licentia, *arg. in cap. licet*, cum multis similibus de regular. Si tamen à Guardiano, & aliis Fratribus Discretis videretur, quòd talis Frater non habet legitimam, & rationabilem causam, præfatus Frater magis credere tenetur sententiæ cōmuni Patrum, quàm proprio capitifacit, cap. 1. & cap. ne invit. de constitution. Vnde manifestè liquet, quòd non licèt hujusmodi Fratribus subditis semper, & pro suis votis, & arbitrio habere recursum ad suum proprium Ministrum absque examine, & approbatione suæ causæ, & sine licentia sui Guardiani; Multò igitur minùs poterunt recurrere præfati Fratres Regularis Observantiæ ex propria sententia, & sine licentia suorum Superorum ad Ministros extraneos, cujusmodi sunt Patres Capuccini.

Vndè ex hoc etiam loco Regulæ nostræ interdicitur, & prohibetur Patribus Capuccinis libera licentia, & facultas, quam assumunt in suscipiendo Fratres subditos extraneos, quorum ipsi non sunt Ministri.

Hæc sunt Illustrissime D. quæ mihi se se obtulerunt dicenda in responsione prædictarum quæstionum, quæ omnia subijcio, & submitto discutienda, examinanda, atque corrigenda ab I. D. V. pro cujus vita incolumi, & fœlici fundimus preces tamquam subditi devincti.

38 His responsionibus auditis Illustrissimi Cardinales, quibus negotium commissum fuerat, decreverunt, ut breve in sequenti pagina exharatum expediretur, sicque facta relatione ad Pontificem expeditum fuit.

SIXTUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

PRo ea, quam præcipuam gerimus erga S. Franciscum devotione, illius Familiam universam paterno amore complectentes, ea studemus de medio tollere, quæ dissidij inter ipsos Religiosos ejus Regulam sectantes occasionem præbent, aut iis, qui levitate animi, minùs constantes persistunt in obedientia, cui se ipsos dicaverunt, ab ea se subtrahendi viam aperiunt. Sanè jam pridem fœl. rec. Paulus Papa III. & Iulius etiam III. Romani Pontifices prædecessores nostri justis de causis adducti prohibuerunt, ne ullo modo Fratres de Observantia sine suorum Generalium, vel Provincialium licentia in scriptis habita, ad Congregationem Capuccinorum se transferre, sive ab ipsis Capuccinis recipi, aut in illorum domibus retineri possent, vel deberent, certis etiam gravioribus pœnis Ibid. f. 265.

nis adjectis, prout in illorum litteris plenius continetur. Quare Nos quoque eorumdem prædecessorum exempla secuti, toto negotio cum quibusdam ex Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus communicato, ac diligenter considerato, litterarum hujusmodi tenores præsentibus pro expressis habentes, de eorumdem Cardinalium consilio, etiam de novo authoritate Apostolica, per præsentes districtiùs interdicimus, tam ipsis Capuccinis, ne quemquam eorumdem Fratrum de Observantia, post emissam professionem regularem juxta instituta ejusdem Ordinis de Observantia, ad eos quovis prætextu, & quacumque de causâ transeuntem, sine nostra, aut Romani Pontificis pro tempore existentis licentia speciali, per litteras Apostolicas expressam, & in specie, non autem per clausulas generales idem importantes præsentis prohibitionis mentionem, & derogationem continentes, aut eorumdem Generalis, vel Provincialium Ministrorum Fratrum de Observantia licentiâ in scriptis, ut præfertur obtentâ, admittere, recipere, & retinere: quàm Fratribus de Observantia prædictis, ne quisquam eorum ad Congregationem Capuccinorum sine hujusmodi licentia se transferre in futurum præsumant. In singulos vero Capuccinorum Superiores, Provinciales Ministros, domorum Guardianos, Vicarios seù Præsides, necnon ipsos Fratres de Observantia, qui in præmissis quoquomodo contravenerint, excommunicationis sententiam ferimus, eosque omnibus, & quibuscumque dignitatibus, administrationibus, & Officiis, per eos pro tempore obtentis, authoritate præsentium privamus, & ad futura, ac quoscumque actus legitimos exercendos inhabiles esse volumus eo ipso: Decernentes, receptiones, admissiones, & retentiones quascumque de illis ex quavis causa, sine dicta licentia faciendas, nulla omninò firmitate subsistere, neminemque penitus ulli voto, aut promissioni, etiam juramento aliave solemnitate roboratis obligare posse; præsentesque litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quovis alio defectu notari, seù impugnari, aut sub prætextu, quòd contra alias Apostolicas, ac Canonicas sanctiones jam pridem usu receptas (quòd scilicet unicuique regulari ad actiorem regulam, & religionem transeundi, petitâ dumtaxat, ac etiam non obtentâ Superiorum licentia transitus liberè, & licitè permittant) aut aliàs quovis prætextu, seù quæsito colore in jus, & controversiam revocari, aut invalidari, ac ad terminos juris reduci non posse, sed semper validas, & efficaces existere, sicque in præmissis universis, & singulis per quoscumque Iudices, & Commissarios ordinarios, & delegatos, ac S. R. E. Cardinales, ac causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpraetandi facultate, & authoritate, judicari, & deffiniri debere, necnon irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes universis, & singulis locorum Ordinariis, ut quando, ubi, & quoties opus fuerit, ac pro parte alicujus ex Fratribus de Observantia hujusmodi fuerint requisiti, præsentes litteras solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant, quēquam ex prædictis, si qui forsan in posterum se de facto transferre præsumpserint, contra earumdem præsentium continentiam, & tenorem in aliqua domo, seù loco ipsorum Capuccinorum admitti, recipi, & retineri. Contradictores quoslibet, & rebelles, eisque auxilium, consilium, vel favorem directè, vel indirectè quomodolibet præstantes per censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententiis, & censuris ipsis, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, ac Ordinis, & Congregationis Capuccinorum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, necnon facultatibus, dispensationibus, & indultis ipsi Congregationi Capuccinorum, eorumque Superioribus, & personis, aut Domibus quibuscumque recipiendi, vel reti

retinendi Fratres de Observantia, etiam suorum Superiorum licentiâ petitâ dumtaxat, & non obtentâ, aut non petita transeuntes, tam expressè, & principaliter, quàm per communicationem ad instar aliorum Ordinum, & Congregationum, quorum gratiarum, & indultorum ipsi Fratres Capuccini participes effecti sunt, etiamsi pariformiter, & æquè principaliter ipsa communicatio, & extensio facta fuerit per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores, aut successores nostros, etiam motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac de eorumdem Cardinalium consilio pro tempore concessis, approbatis, & innovatis: Quæ omnia, ac desuper confectas litteras, processusque habitos per easdem quatenùs præmissis in aliquo adversantur, abrogamus, cassamus, & annullamus; Aut si ipsis Capuccinis eorumq; Prælatis, & Superioribus, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quòd litteris revocatoriis sub quacumque formula editis, nullatenus, vel nisi modis, & formis in hujusmodi indultis contentis parere, & ob non paritionem aliquas sententias, censuras, & pœnas incurrere, aut aliàs interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, etiam quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, exemptionibus, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus concessis, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Quæ omnia volumus nemini contra prædicta in aliquo suffragrari, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium exemplis, etiam impressis, manu notarij publici subscriptis, & alicujus Prælati Ecclesiastici, ejusve Curiæ sigillo obsignatis eadem fides ubique in judicio, & extra illud habeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annullo Piscatoris die 28. Ianuarij 1586. Pont. nostri anno primo.

39. Porrò ut omnia, quantùm ad historiæ claritatem sufficiat, ex integro describantur: Matthæus de Bascio quadrati, vel acuminati Caputij primus assertor, ut audivit de Clementis VII. revocatione, ad Observantes sine ulla difficultate regressus; publicata deinceps, quam Ludovicum, & Raphaelem pro erigenda sua Congregatione bullam impetrasse diximus, illicò cum Paulo Clodiensi jam suo Discipulo, sese omnium primus, eisdem associavit; & in primo ipsorum Capitulo, quamvis Ludovicus fuisset reverà bullæ procurator, Congregationis novæ primus institutor, Apostolicis litteris ad ipsum directis, Bascius ipse omnium votis in primum Capuccinorum Vicarium Generalem fuit electus: verum religiosæ quietis amator, ut diximus, postquam duorum mensium spatio Fratrum visitationem expedisset; Definitoribus, aliisque Patribus ad Forosemproniensem domum convocatis, sese officio, quod illibenter susceperat, lubens abdicavit: demùm cum aliquot annis inter Capuccinos liberæ prædicationi vacasset, tandem anno 1537. ad Observantes rediit, sivè pertæsus tàm diuturnæ colluctationis, & odiosæ controversiæ, sive (quod ait Boverius) quia Bullam Pontificiam editam intellexit, qua sub gravi censura quadrati Caputij usus interdicebatur omnibus, qui sub obedientia Vicarij generalis in Conventibus non habitarent; sivè utî habet Marcus Olissiponensis, & vita ejus M. S. S. quia Capuccini hominem liberæ, & quotidianæ prædicationi assuetum, undique discurrentem detracto caputio extra suum consortium fecerint. Venetiis tandem non sinè sāctitatis opinione, atque prædicationis officio conspicuus, à populo veneratus piè obdormivit in Domino; & in Ecclesia Observantium *de Vinea* in hodiernum usque diem conquiescit.

40. Ludovicus de Forosempronio, qui cum Raphaele Laico Fratre suo adeò constanter pro sua Reformatione laboraverat, & Diploma Pontificium pro ejusdem erectione obtinuerat, Matthæo de Bascio Vicariatum renuntianti substitus in Commissarium, Romam anno 1529. profectus institutum suum invictâ fortitudine propugnare, atque dilatarè con

Vvad. Ibid. 1528. n. 17.
Ibid. n. 31.
Ibid. 1531. n. 19.
Bover. an. 1529.
Vvad. t. 8. 15337. n. 19.
Ibid. 1529. n. 31.

contendit: sed Generale Capitulum à suis tùm ob Regulæ præceptum, tùm ob tractanda negotia summè concupitum, jam septimo anno Vicarius Generalis celebrare renuebat, timebat enim, ne alium, se neglecto, Superiorem adoptarent. Cùm verò Fratres id ei persuadere non possent, neque Victoria Columna instituto addictissima, & potentissima olim Ludovici patrona ab eo impetrare; tandem actum est, ut id ei Pontifex præceperit, cujus mandato cum ille refragari non posset, Romę circa Novembris initum anno 1535. celebravit Comitia. In his electus est Vicarius generalis Bernardinus Astensis, vir doctus, & prudens, qui anno 1534. utì diximus ab Observantibus ad Capuccinos transmigraverat. Indignè, & impatienter hoc tulit Forosempronianus, apud omnes tum Religiosos, tum sęculares vehementer conquestus de consodalium ingratitudine, qui tot beneficia à se recepta, vel hac exigua mercede continuati Officij compensare noluerint. Multas husmodi querelas ubique spargens, tandem à suorum Fratrum cœtu cum pauculis recessit ad S. Thom. templum quoddam, ubi seorsum à reliquorum societate, & Vicarij generalis obedientia vitam ducebat. Sed operâ Cardinalis Tranensis, obtenta alterius Capituli celebratione, cum asseclis rediit paulatim ad Monasterium: cum verò iteratis ann. 1536. Comitiis, iterum Astensem nuper ab Observantibus digressum in suum Vicarium reelegissent; adeò exclamavit, & querimonias excitavit Ludovicus (plurima, & gravia omitto, quæ contra eum conglomerantur à Boverio) ut nec Cardinalis Tranensis, qui Capitulo præsederat, nec novi Vicarij Generalis, nec cæterorum Consodalium preces vehementissimam illius passionem lenire potuerint. Egit itaque Cardinalis ut Bernardini Astensis electio, & Ludovici à Fratribus decreta expulsio Pontificis litteris, quas Boverius excripsit, confirmarentur; unde & anno 1537. illud vestis genus dereliquit, odio prosecutus institutum tamquam ingratissimum, quòd sibi, qui plus omnibus laboravit, illique stabiliendo tantoperè insudavit, primàs negaverit in postremis comitiis generalibus, bis in Vicarium Generalem communibus suffragiis alio cooptato à se

Ibid. 1536. n. 10.

Ibid. 1537. n. 19.

nupertimè in societatem admisso: quo pacto Capuccinorum primi assertores suum institutum dereliquerunt: considerans hæc Appamiarum Episcopus, sic ex Boverio concludit; *uterque postea caputium illud quadratum majori levitate deseruit, quàm maturitate susceperat; Ludovicus quidem odio in sodalitium, Matthæus amore liberioris prædicationis.* Spondan. 1525. n. 27.

41. His autem non obstantibus, sub Astensis prudenti gubernio fœliciter propugnati, tota firmitate stabiliti, & per Italiam ampla fœlicitate dilatati Fructus sanctitatis ubique germinare cœperunt.

42. Magnis quotidie prosperabatur incrementis hæc piissima Congregatio, quę ab omnimodo è sæcularium tumultibus secessu, à pręgrandi vitæ asperitate, à maximo pœnitentiæ rigore, à sancta exemplaritate singulariter commendata non poterat non fieri, ut utilissima, ita & acceptissima. Nec tamen hostis humani generis sancto pepercit instituto. Lubens omitto, quæ gravia nimis contra suum Forosemproniensem, atque de imminenti, immò fulminata per Pontificem anno 1534. suorum Capuccinorum ejectione congregat Boverius; quoniam nullo ante Boverium authoritate firmita, imò à S. Indicis Congregatione correcta in plurimis ad fidelium ædificationē non conducunt. Vnicam sed gravissimam ex ipso Boverio tentationem in Divinæ Providentiæ testimonium adductam, quæ novit de bonis mala trahere. Piissimus Deus, qui Sanctissimum Iob sathanæ ad tentandum permisit, sed non dimisit, ita & Religiosissimum hoc institutum gravi concussione perturbari toleravit, ad hoc ut ejus manifesta præservatio humanæ sapientiæ abscribi non posset. Anno igitur 1538. congregatis Florentiæ suis Comitiis generalibus Fr Bernardinum Ochinum de Senis elegerunt in Vicarium Generalem, quem Boverius tùm laudat, tum vituperat accerrimè; iterumque anno 1541. confirmarunt in officio. Hic ergo Neapoli hæreticis erroribus imbutus, quos anno sequenti Venetiis pro suggestu prædicare non erubuit, & in suorum Consodalium firmatâ expresʃè scholâ edocere; dum in Vrbem evocaretur à Pontifice, ad Gebennenses hæreticos anno 1542. apostata confugit; qua

Bover. 1534. 1535. Ib. 1538.

Idem. 1542.

Ibid. n. 46.

qua ex Vrbe apologiam sacrilegiis, & blasphemiis plenam scripsit ad Pontificem, quibus omnibus per Paulum III. Pontificem cognitis, actum esse videbatur de Capuccinis; adeo ut Pontifex ipse prope Interamnem Conventum Capuccinorum aspiciens dixerit (teste Boverio) quam citiùs nec Capuccinos, nec Capuccinorum Cœnobia in Orbe futura; cætera hujus gravissimæ tentationis gesta, & successus, quæ ad ædificationem non pertinent, in Boverio longissima descriptione videnda dimitto. Hac plaga crudeli (Deo ad fructum majorem permittente) nova hæc Capuccinorum Reformatio à spiritu maligno afflicta, sed citiùs Cardinalis Carpensis totius Ordinis Minorum Protectoris, aliorumq; Magnatum intercessione Christi Vicario reconciliata, atque post biennium per gravissimum examen Evangelicæ prædicationi restituta, quando paucis infectis jam per fugam ab illa digressis, fuit in doctrina sana fidelis, constansque reperta, quasi palma per cussa uberior, longè, latèque dilatata fructus sanctitatis, animarum conversionem, cæteraque virtutum desiderabilia in fulcimentum Ecclesiæ abundanter produxisse, & ingenti sæculi ædificatione producere comprobatur.

CAPVT IV.

Patrum Capuccinorum fælix propagatio.

43. IAm Romæ, necnon in Romana Provincia, in Picœna, Neapoli, in Calabria, & in Sicilia multiplicare potuerant Capuccini sua domicilia; quippequi ex sancta ipsorum conversatione ædificati sæculares, atque Magnates nonnulli, eos apud se habere desiderabant; per Bernardinum Astensem veriores Regiminis Regulas edocti, & in firma stabilitate constituti, adventantes Observantes, qui ad Strictioris Observantiæ desiderata Cœnobia transire non poterant, non obstantibus edictis Pontificiis (supposito secundùm Boverium favorabili Pontificis vivæ vocis oraculo) admittere non cessabant, unde non perseverare non poterant lites, & contentiones inter utriusque sodalitatis Observantum, & Capuccinorum professores, propter mutuos transitus absque sufficienti Superiorum facultate: statuit itaque Pontifex, ne deinceps ex alterutra parte transmigrarent, donec super hoc negotio in Capitulo generali, Apostolico jussu in Vrbe celebrando, consultaretur. Et quia Capuccini intentabant suum institutum in partibus Vltra-montanis propagare, decrevit, ne ad illas se transferrent, aut habitacula in illis construerent. Vtriusque jussionis do instrumenta.

Bover. 1536.

Vvad. t. 8. 1537. n. 16.

PAVLVS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

44. REgimini universalis Ecclesiæ, &c. Cum itaque sicut accepimus, inter Dilectos Filios Fratres Ord. Minorum de Observantia nuncupatorum, & Fratres ejusdem Congregationis Capuccinorum nuncupatos, graves contentiones, & lites, quibus eorum status plurimùm deturbatur, exortæ sint, quæ si diutiùs durarent, in eorum perniciem, ac perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum vergere possent: Nos, qui Ordinem ipsum propter uberes fructus, quos in agro dominico hactenus attulit, & in dies afferre non cessat, inter cæteros Ordines, quos cœlestis Agricola summa benignitate plantavit, paterna charitate prosequimur. Cupientes hujusmodi contentiones, & lites nostræ provisionis auspiciis terminari, maturâ, ac digestâ sub his cum nonnullis ex Venerabilibus Fratribus nostris S. R. Ecclesiæ Cardinalibus, quibus causam hujusmodi examinandam commisimus, deliberatione præhabita; Motu proprio, & ex certa scientia, authoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd de cætero, donec per Nos in dicti Ordinis generali Capitulo in hac alma Vrbe, nostro speciali mandato celebrando, aliud determinatum fuerit, dicti Fratres de Observantia nuncupati, nullum ex dictorum Capuccinorum professoribus ad se venientem, quovis prætextu, absque Prælatorum suorum speciali licentia in scriptis habita, recipere, seu in eorum domibus retinere possint; nec ipsi de Observantia nuncupati absque hujusmodi Generalium, seu Provin- Ibid. n. 17.

cialium Prælatorum suorum licentia speciali, etiam in scriptis habita, ad eosdem Capuccinos transire, aut eorum habitum assumere, seu gestare valeant. Si qui verò ex ipsis Fratribus de Observantia nuncupatis arctiorem voluerint vitam ducere, ad loca ad hunc effectum designata, de Prælatorum suorum licentia se transferre debeant, ibidem sub eorum obedientia, servatâ formâ habitus, & Caputij, quam eatenus gesserint, ne novam Religionem inchoare videantur, in suæ professionis puriori observantia Domino vacaturi. Vbi vero dicta loca ad hujusmodi effectum adhuc designata non fuerint, volumus, quòd in eorum Provincialibus Capitulis proximè celebrandis, juxta capacitatem, & numerum dictorum Fratrum hujusmodi vitam sectari volentium, per Generales Ministros, & Commissarios dicti Ordinis, seu per Ministros Provinciales respectivè in suis Provinciis, juxta ipsorum Generalis Capituli proximè celebrati determinationem, omninò designari, & cum effectu deputari debeant: quodsi secus factum fuerit, Nos tunc Fratres hujusmodi sub arctioris pœnitentiæ jugo Altissimo famulari cupientes, in eorum salubri proposito paterno affectu confovere volentes, eis super his, quantùm cum Deo poterimus, opportunè providere curabimus; Fratres verò Capuccini nuncupati, nullo modo dictos Fratres de Observantia nuncupatos absque suorum Generalium, seu Provincialium Prælatorum licentia in scriptis habita, recipere, aut in eorum domibus retinere, seu ad eosdem Fratres de Observantia se transferre, vel contra præsentium tenorem quicquam attentare præsumant. Mandantes omnibus, & singulis dicti Ordinis, tàm de Observantia, quàm Capuccinis nuncupatis, in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis, ac privationis officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad quoscumque actus legitimos exercendos pœnis, ipso facto incurrendis, ut præmissa omnia, & singula firmiter, & inviolabiliter servent. Et ut eisdem Fratribus, tàm de Observantia, quàm Capuccinis nuncupatis delinquendi, & vagandi tollatur occasio, volumus, quòd si quis eorum, qui de Observantia nuncupantur, ex eisdem Capuccinis quempiam, & è converso, si qui ex Capuccinis, quempiam de Observantia nuncupatorum professorem, ad se venientem contra præsentium tenorem recipere, & penes se retinere præsumpserint, arbitrio suorum Superiorum puniantur. Recepti verò à Prælatis suis ubicumque reperti, & juxta dicti Ordinis statuta corrigi, & puniri possint, & valeant. Quocirca dilectis filiis Gubernatori Almæ Vrbis, ac Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, dictæque Vrbis in Spiritualibus Vicario Generali, & dilectis filiis eorum in Spiritualibus Vicariis Generalibus similiter mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum statutum, & ordinationem prædictam inviolabiliter observari faciant, non permittentes, aliquid per quoscumque quacumque dignitate, præeminentia, & auctoritate fungentes, contra præsentium tenorem quomodolibet attentari. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato, etiam, ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. datum Romæ, &c. die 4. Ianuarij 1537. Pontificatus nostri anno tertio.

PAVLVS PAPA III.

Dilectis filiis Vicario Generali, & Fratribus Ordinis Min. Congregationis Capuccinorum nuncupata.

45. DVdum siquidem per Nos accepto, quòd inter vos, & inter dilectos filios Fratres Ordinis Min. de Observantia nuncupatorum graves contentiones, & lites exortæ erant. Nos ne, si lites, & contentiones hujusmodi diutiùs durarent, scandala inde provenirent, opportunè providere volentes, de consilio nonnullorum S. R. E. Card. statuimus, & ordinavimus, quòd nullus ejusdem Ord. Fratrum Min. de Observ. nuncupatorum professor ad domos, & loca dictorum Fratrũ Congregationis Capuccin. nuncupatorum, & è converso nullus dictorum Capuccin. ad domos, & loca eorumdem Fratrum de Observantia nuncupatorum, absque Prælatorum suorum speciali licentia in scriptis habita, donec per Nos in generali Capitulo dicti Ordinis in hac alma Vrbe nostra celebrando Ibid. n. 18.

lebrando aliud determinatum foret, quovis prætextu se transferre posset, prout in nostris in forma Brevis desuper confectis litteris pleniùs continetur; Intendentes interim, res omnes in eodem statu, in quo existebant, permanere. Cum autem ad nostram notitiam advenerit, nonnullos ex vestræ Congregationis professoribus ad partes Vltramontanas, ad quas hactenùs nullomodo vestræ Congregationis professores penetrarunt, se transferre, locaque de novo inibi acceptare intendere. Nos, quorum mentis fuit, ut præfertur, usque ad provisionem per Nos in Capitulo prædicto faciendam, omnia in eodem statu quoque manere, intendimus in dicto Capitulo omnibus his Ordinem, & formam dare: motu proprio, & ex certa scientia vobis, & singulis Congregationis vestræ hujusmodi in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna per præsentes authoritate Apostolica præcipimus, & mandamus, ne donec per Nos in dicto Capitulo generali aliud super hoc determinatum fuerit, ad partes Vltramontanas hujusmodi vos transferre, aut loca inibi de novo acceptare præsumatis. Mandantes universis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, necnon dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, cæterisque Ecclesiarum Rectoribus, quatenus ipsi, vel eorum alter statutum, & Ordinationem prædictam, inviolabiliter observari faciant. Non permittentes aliquid per quoscumq; quacunq; dignitate, præeminētia, & authoritate fungētes, contra præsentium tenorem quomodolibet attentari: Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. die 3. Ianuarij 1537. Pontif. nostri anno 3.

46. Prohibitionem istam de Vltramontes non transeundo à Iulio III. Pontifice confirmatam fuisse legimus ampliori diplomate; *Boni Pastoris, &c. die 7. Novembris* 1550. nec de facto extra Italiam penetrare potuerunt, donec Gregorius XIII. expeditis litteris, *Ex nostri Pastoralis, &c. pridie nonas Maij* 1573. prout ex ipsorum Archivio citantur in indiculo bullarij Alvæ eisdem concessit, ut ubique terrarum servatis servandis, Conventus possent erigere. An verò effectum suum sortitæ fuerint hæ litteræ, mihi non constat; cum multò post à Paulo V. ut specialiter in Hispania Conventus extruere sibi liceret, licentiam impetraverint, dato brevi, quod appono.

Arch. Araceel. Reg. Ultr. t. 1. f. 147. & Reg. Cismon. t. 1. fol. 160.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

47. AD Vberes, & suaves fructus, quos dilecti Filij Congregationis Capuccinorum Ordinis S. Francisci Fratres in Ecclesia militanti, cujus regimini divina disponente clementia præsidemus, in dies afferunt, mentis nostræ aciem convertentes, ac uberiores ex ipsa Congregatione fructus in dies proventuros esse sperantes, ad ea meritò libenter intendimus, quæ ipsius Congregationis Capuccinorum augmento conducere possunt, quæ verò illi in hoc impedimentum aliquod afferre dignoscuntur, è medio tollere procuramus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

Bull. Rom. t. 3. bull. 27 Pauli V. fol. 211.

§. 1. Idcirco supplicationibus pro parte Procuratoris generalis prædicti Ordinis, Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Regularium Præpositorum, ejusdem Ordinis Fratrum Capuccinorum Superioribus: ut ubique locorum in Regnis Hispaniarum nova Monasteria, seu domos, servatâ tamen formâ in iis recipiendis Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini, accipere liberè, & licitè valeant, Apostolica authoritate, tenore præsentium, licentiam, & facultatem concedimus, & indulgemus.

§. 2. Non obstantibus fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit. *Quoniam ad instituta &c. sub Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die 23. Iulij 1603. Pontif. sui anno* 12. Volumus autem &c. Datum Romæ, &c. die 5. Septembris 1606. anno secundo.

48. Quam concessionem, ut in Belgio quoque pro ipsis valeret, Paulus ipse Pontifex, editis litteris, *Ad uberes, & suaves, &c. die 24. septembris* 1618. ampliavit.

Bover. t. 2. in fine.

pliavit. Legi tamen ad calcem t. 2. Annalium Boverij, quòd à Philippo II. Rege Catholico impetraverint, ut non obstante Caroli V. Cæsaris Patris sui prohibitione, possent in Belgio Cœnobium erigere, dato decreto anno 1595. & paulò post à Clemente VIII. ut aliud in Vrbe Constantiæ sibi exhibitum recipere valerent.

Arch.Matrit.inReg. Ord. 49. Itaque Forosemproniensis continuâ diligentiâ in Picœna, & in Romana Provinciis constituti, per Ludovicum, & Georgium Rheggìnos in Calabria, in in Sicilia, & Neapoli multiplicati; per Astensem, & Ochinum Bernardinos, & alios per universam ferè Italiam multiplicati, adeò fœliciter cum non mediocri populorum applausu, grandique animarum fructu, etiam Vltramontes excreverunt, ut in ultimis Romanis Comitiis generalibus Provincias 49. Custodias 4. Conventus 1547. enumeraverint; jamq; per universam ferè Europam, (Poloniæ, & Lusitaniæ Regnis exceptis) vitæ exemplaritate, sanctaque prædicatione gloriosè adlaborent. Quin etiam in Orientales, & Occidentales Indias institutum suum dilatare procurarunt, ut in gentilium promovenda salute possent efficaciùs Deo deservire, quamvis in Oriẽtalibus ex Lusitanicæ Coronæ, in Occidentalibus ex Catholicorum Regum oppositione Conventus figere non licuerit, Veruntamen in Congo (ut suo loco dicemus) in Brasilia, in Barbaria, & in Oriente (Palestinæ locis exceptis) & inter hæreticos Missiones Apostolicas fundaverunt, & multiplici fructu incessanter administrant.

Ex tab. cap.Gen. 1671.

Arch.matrit.in Reg.Ord.

50. Indè verò non mediocriter dilatatos esse comperimus, quando Conventualibus Reformatis extinctis, operante præsertim Cardinale S. Onuphrj ex-Capuccino, decrevit Vrbanus Pontifex, ut majori ex parte illorum cœnobia Capuccinis traderentur; quæ inter illud erat præcipuum, quod in Vrbe *in Capite domorum*, ut vocant, sub invocatione S. Antonij erat erectum; atque per ipsum Vrbanum Capuccinis traditum, immò & per appositionem primi lapidis in ejusdẽ ampliatione, & publicata pro adstantibus Fidelibus indulgentia Plenaria fuit ab ipso Pontifice honoratum, & sub titulo Immaculatæ Conceptionis noviter erectum.

Arch.Aracœl.Cur. Cisim. Reg. Nicol.de Perus.f.300.

51. Cum verò circa annum 1663. aliqua ex occasione malè intellecta non Romæ tantùm, sed etiam per universam ferè Italiam publica voce diceretur, Patres Capuccinos ex Alexandri VII. Pontificis decreto fore quantociùs extirpandos; undè operante diabolo scandala quamplura, & murmurationes gravissimas oriri necesse erat in populo; Generalis eorum Procurator ad Cardinalem Farnesium ipsorum tunc temporis Protectorem dato supplici libello recurrens supplicavit, ut de rei veritate, deque Pontificis mente publicum ferre testimonium dignaretur: Cardinalis autem affixo post supplicationem rescripto attestatus est, talem nec fuisse, nec esse Pontificis mentem, quin & opportuno tempore, quanti faciat Capuccinos, verbo, & facto sit declaraturus. Libellum hujusmodi, Romæ typis impressum per Provincias deportatum ad rei veritatem videre potuerunt universi. Arch.matrit.inReg. Ord.n. 24.

CAPVT V.

De Regimine, & statu præsenti Capuccinorum.

52. QVamvis à Clemente VII. per Bullam *Religionis zelus &c. anno* 1528. quam supra descripsimus, erectionis suæ fundamenta Capuccini recognoscant; religionis tamen formam, & methodum ex illa non habuisse constat; quòd solùm Eremiticam, & Franciscanam vitam in unum adunatas concedat Ludovico, & Raphaeli, ad quos bulla illa dirigitur, aliisque, qui se his aggregare voluerint, & Conventualium Superioribus eosdem subijciat; sed formam Congregationis in rigore non assignat. Paulus III. in bulla *Exponi nobis &c. anno* 1536. (quam etiam dedimus ex integro) præfatas Clementis litteras renovando, eas Religioni communicavit in communi; formamque Congregationis officialium, & electionum instituit; undè si rigorosè loqui volumus, ex hac ipsa Pauli bulla deducitur; Congregationem Capuccinorum per antedictas Clementis litterras formaliter non fuisse constitutam, sed tantùm, ut instituereretur impetratum. Super hoc lib.c.2.

53. Vt ergo ab obedientiæ forma exordiamur,

diamur, quæ in omni Religione fundamentum esse debet; Vicarium Generalem habuerunt in præcitatis litteris, qui omnimoda potestate super suorum Congregationem fungeretur; reservatâ tamen ad Generalem Patrum Conventualium Magistrum dependentiâ; à quo quantociùs electionis suæ confirmationem petere teneretur; qui & universam Capuccinorum Reformationem in capite, & in membris visitare, corrigere, atque punire valeret, sub formis tamen in præallegata Pauli III. constitutione præscriptis. Sub hac obligatione dependentiæ ad Conventualem, quæ donec aliter à Sede Apostolica ordinaretur, fuerat præscripta, ad annum usque 1619. perseverarunt, validissimè semper à Conventualibus defensi. Deinde Paulus V. Pontifex à Capuccinis supplicatus ipsos ab hujusmodi subjectione, aut dependentia voluit esse absolutos, ut in sequenti diplomate.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

Ann. Bover. t. 2. fol. 978.

54. ALiàs fœl. rec. Paulus Papa III. Prædecessor noster supplicationibus dilectorum Fratrum Ordinis S. Francisci Capuccinorum nuncupatorum, sibi humiliter porrectis, tunc inclinatus, authoritate Apostolica, & ex certa scientia sua, per suas sub plumbo expeditas litteras statuit, & ordinavit, quòd ex tunc deinceps ijdem Fratres electionem Vicarij Generalis dicti Ordinis, si à majori parte eligentium celebraretur, quamprimùm commodè fieri posset, Ministro Generali Fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum, sicut eatenus servatum fuerat, donec aliud desuper ordinatum à Sede Apostolica fuisset, præsentarent, seu præsentari facerent, ipseque Minister Generalis intra triduum à præsentatione sibi facta, ipsum electum Vicarium confirmare teneretur; & triduo elepso, & electo non confirmato, idem electus pro confirmato, Sedis Apostolicæ authoritate haberetur sub certis modo, & forma tunc expressis, prout in dictis Pauli Prędecessoris hujusmodi litteris, quarum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Nos ad uberes, & suaves fructus, quos, sicut accepimus, ijdem Fratres Capuccini in agro Dominico in dies (benedicente Domino) afferunt, nostræ considerationis derigentes intuitum, illosque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti,, aliisque Ecclesiasticis sẽtẽtiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum dumtaxat præsentium consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; quòd de cætero futuris perpetuis temporibus Fratres Capuccini prædicti electionem eorum Vicarij Generalis prædicto Ministro Generali præsentare, & ab illo confirmationem electionis hujusmodi petere minimè teneantur, nec ad id à quoquam quavis authoritate cogi, vel compelli possint, Apostolica authoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus, eosdemque Fratres Capuccinos ab onere præsentãdi electionem hujusmodi, & illius confirmationem petendi, authoritate, & tenore prædictis omninò absolvimus, & totaliter eximimus, & liberamus, illosque ab onere hujusmodi omninò absolutos, ac totaliter exemptos, & liberatos fore, & esse, præsentesque litteras semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, dictisque Fratribus Capuccinis in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, nec eos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari posse, vel debere; sicque, & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ubique judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, &c. die 28. Ianuarij 1619. Pontificatus nostri anno 14.

55. Generalem habuerunt Superiorem ab initio in bullis præcitatis, sed sub Vicarij titulo; quo pacto etiam in alle-

gata, *Exponi nobis &c.* & in confirmatione Bernardini Astensis Vicarij Generalis, *Cum sicut nobis &c. 29. Aprilis*, & in alia *Superioribus diebus &c. die 10. Octobris* eodem anno, quæ ex ipsorum Archivio citantur in Alvæ bullarij indiculo; & in cæteris Apostolicis litteris etiam in antedicta Pauli V. *Aliàs fœl. &c.1619.* semper Vicarij Generalis nomine designatur: quòd autem Ministri Generalis titulum ex Apostolico indulto impetrare voluerint; mihi hucusque constare non potuit; nisi fortè in alio ejusdem Pauli V. Brevi, *In supremo &c. die 29 Octobris eodem anno*; ut supra ex eorum Archiviis citato, per quod decernitur, ut Generalis Capuccinorum ad sexennium, & non ultra durare in Officio permittatur, etiam de tituli hujus mutatione concedatur, quod hucusque non producitur.

56. Qualem vivendi methodum sub Franciscana Regula observent, ex præfatis suæ institutionis Pontificiis litteris liquidò apparet; ubi quamvis eremiticam vitam ducere, barbam deferre, & Camaldulẽsium Eremitarum privilegiis gaudere permittantur; ad Regulæ tamen Franciscanæ rigorem, *quantùm humana fragilitas patiatur*, vivere velle profitentur ibidem; & in hodiernum usque diem maximo rigore, grandique sæcularium ædificatione observant: in foro tamen conscientiæ ad arctiores, & puriores Nicolai III. *Exijt*; & Clementis V. *exivi* decretales, quæ Regulam Minorum severiùs ad Legislatoris mẽtem exponunt, ex nulla Pontificum constitutione obligantur; unde abstrahendo à propriis constitutionibus, ad quascumque aliorum Pontificum declarationes eis recurrere licet. Soli etenim Strictioris Observantiæ Professores ad præfatas Nicolai, & Clementis Decretales nulla facta reservatione, ab institutione sua per Clem. VII. & VIII. Gregorij XIII. & XV. nec non Vrbani VIII. bullas Pontificias absolutè obligantur.

57. Quamvis autem ex illa eremiticæ vitæ, barbæque cõcessione tunc communiter Eremitæ dicerentur; unde, & in titulo primæ suæ institutionis sæpiùs nominatæ bullæ sic dicitur; *Approbatio Congregationis Fratrum Eremitarum Capuccinorum Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci &c.* in rubrica ibidem, sic notatur; *ipsi Eremitæ nomen Capuccinorum postea sortiti sunt &c.* & in bullæ undecimæ Pauli III. rubrica sic dicitur, *Approbatio secunda Congregationis Capuccinorum Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci &c. ... Hi Fratres Capuccini hactenus Eremitæ nuncupabantur, &c.* hac autem rubrica non obstante, cum ex ipsa bulla suæ institutionis ab Observantibus digressi probentur, novissimè Observantium filiales, non Conventualium declarati sunt; ut lib 6. diximus: Considerans tamen Paulus V. quòd Regulam S. Francisci ad rigorem observant, & quòd ipsorum constitutiones præfatæ Clementinę declarationi *Exivi* sunt conformes, declaravit ipsos, quamvis tempore S. Francisci instituti non fuerint, esse nihilominus veros Fratres Minores, prout sequitur.

Bull.Rom. t.1.bull.11. Clem.VII. & bull.11 Pauli III.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

58. Ecclesiæ militantis regimini, Authore Domino, nullo suffragio meritorum præsidentes, ex injuncto Nobis officij debito providere tenemur, ut qui sub B. Francisci vexillis, qui inter strenuos Christi Duces gloriæ splendore coruscat, in hujus vitæ militia sub Strictioris B. Francisci Regula disciplinæ Altissimo obsequium præstant, & per corporis castigationem, per divitiarum contemptum, suique ipsius abnegationem, jejuniis, orationibus, sacris prædicationibus, altisque religiosis operationibus vacantes verbo, & exemplo veros sese B. Francisci imitatores, & germina ostendunt, talesque ab omnibus absque ulla controversia habeantur. Cum itaque, sicut accepimus à nonnullis, revocetur in dubium, an Fratres ejusdem Ordinis S. Francisci Capuccini nuncupati, sint verè Fratres Minores, & etiam quoniam Regulam S. Francisci profitentur, filij S. Francisci, cum tempore S. Francisci instituti non fuerint; pariterque an eorum Constitutiones aliquid habeant, quod Regulæ S. Francisci repugnet: Nos dubia hujusmodi Apostolicæ declarationis oraculo decidere cupientes, cum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum consilio, matura delibera

Bover.t.2. Annal. f. 975.

liberatione habita, hac nostra perpetuò valitura Constitutione, authoritate Apostolica declaramus, Fratres Capuccinos esse verè Fratres Minores, ac etiam (quamvis tempore S. Francisci minimè instituti fuerint) cum tamen ejus Regulam profiteantur, atque eorum instituta congruant tam Regulæ statutis, quàm ejusdem Regulæ declarationibus, quæ habentur in constitutione fœl. rec. Clementis Papæ V. Prædecessoris nostri in generali Concilio Viennensi edita, quæ incipit: *Exivi de Paradiso*, filios S. Francisci; eorum præterea Constitutiones nihil continere, quod non sit Regulæ S. Francisci prædictæ consentaneum; sicque ab omnibus, & singulis, censeri, ac reputari, & judicari debere, ac irritum, & inane quicquid secùs super his à quoquam quavis athoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca omnibus, & singulis Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac Dilectis filiis nostris Apostolicę Sedis Nunciis per præsentes mandamus, quatenus ipsi per se, vel alium, seù alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties, pro parte Fratrum Capuccinorum prædictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra eos præmissis omnibus, & singulis juxta præsentium continentiam, & tenorem pacificè frui, & gaudere, non permittentes eos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet molestari: Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo: necnon legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, &c. die 15. Octobris 1608. Pont. nostri anno quarto.

59. Quæ omnia ab Vrbano VIII. qui Fratrem Antonium Barberinum Cardinalem S. Onuphrij nuncupatum ex Capuccino Fratrem germanum habebat, ampliata fuerunt, ut sequitur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

60. SAlvatoris, & Domini nostri, qui Charitas est, & Deus pacis, vices (licèt immeriti) gerentes in terris, inter gravissimas, multiplicesque Apostolicæ servitutis curas, in eam peculiari sollicitudine jugiter incumbimus, ut Christifideles, qui in sortem Domini vocati ejus obsequiis diù, noctuque mancipati sunt, sublatis quibuslibet dubiis, & controversiis Altissimo reddant abundanter fructus suos; nec ab aliis, quorum est evangelizare pacem, & bona veritatem verò impugnando, pacem cũ scandalo pusillorum scindere non verentur, à sua sancta vocatione distrahantur. Bull. Rom. t. 4. f. 127. Urb. VIII. bull. 68.

§. 1. Aliàs siquidem à fœl. rec. Paulo Papa V. prædecessore nostro accepto, à nonnullis in dubium revocari, an Fratres Ordinis ejusdem S. Francisci, Capuccini nuncupati, essent verè Fratres Minores, & etiam quoniam Regulam S. Francisci profitentur, filij S. Francisci, cùm tempore S. Francisci instituti non fuerint, pariterque an eorum Constitutiones aliquid haberent, quod Regulæ S. Francisci repugnaret.

§. 2. Idem Paulus prædecessor sua perpetuò valitura constitutione declaravit, Fratres Capuccinos esse verè Minores, ac etiam quamvis tempore S. Francisci minimè instituti fuerint, cum tamen ejus Regulam profiteantur, atque eorum instituta congruant tàm Regulæ statutis, quàm ejusdem Regulæ declarationibus, quæ habentur in constitutione fœl. rec. Clementis Papæ V. prædecessoris nostri, in generali Concilio Viennen. ædita, quæ incipit: *Exivi de Paradiso* filios S. Francisci, eorum præterea Constitutiones nihil contine[re], quod non sit Regulæ S. Francisci pręfatæ consentaneum, irritanti etiam de decreto desuper apposito, & aliàs prout in dicti Pauli Prædecessoris desuper in simili forma Brevis sub die 15. Oct. 1608. expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro plenè, & sufficiẽter expressis haberi volumus, pleniùs continetur.

§. 3. Cum autem, sicut dilectus filius

Franciscus Genuensis, eorumdem Fratrum Capuccinorum Procurator Generalis Nobis nuper exponi fecit, prætextu illorum verborum, videlicèt: *Quamquam tempore B. Francisci instituti non fuerint*, à nonnullis in dubium revocetur, an ijdem Fratres Capuccini ex vera, & nunquam intermissa linea S. Francisci originem trahant.

§ 4. Nos æquum, & rationi consonum fore censentes, ut qui verbo, & exemplo veros se B. Francisci imitatores ostendunt, tales ab omnibus absque ulla controversia habeātur, attentiúsque considerantes, eorumdem Fratrum Capuccinorum originem, seu principium illorum esse realiter, & cum effectu computandum à tempore primęvæ, & originalis institutionis Regulæ seraphicæ, cujus Observantiam ipsi Fratres Capuccini semper sine aliqua interruptione continuarūt: eorumdem Fratrum Capuccinorum queti, quantùm Nobis ex Alto conceditur, consulere, eosdemque Fratres Capuccinos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, &c. supplicationibus dict. Francisci Procuratoris Generalis totius Ordinis eorumdem Fratrum Capuccinorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, re priùs per Venerabiles Fratres nostros S. R. E. Cardinales negotiis Regularium præpositos maturè discussa, de eorumdem Cardinalium consilio hac nostra perpetuò valitura constitutione, Fratres Capuccinos præfatos fuisse, & esse ex vera, & nunquam interrupta linea, ac veros, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, & illius Regulæ observatores, subque ipsius B. Francisci Regula militasse, & ad præsens quoque militare. Non obstantibus, &c. Datum Romæ &c. die 28. Iunij 1627. Pontificatus nostri anno 4.

61. Nec tamen defuerunt, qui contra informationes ad litterarum hujusmodi expeditionem Pontifici exhibitas rationibus in contrarium editis conquererentur; in dubium quippe vocari non potest; quòd quatenùs Seraphicam Fratrum Minorum Regulam sanctè observant, à tempore S. P. Francisci fuerint instituti; licèt sub hac præcisa Capuccinorum norma aliter dicatur: Hæc ego, saluo meliori judicio, ita componenda crediderim, ne Pontifices in istis, tametsi nec ad fidem, nec ad mores spectantibus, sibi invicem contradixisse dicantur; ita ut Paulus V. dixerit, Capuccinos sub præcisis suarum particularium constitutionum, idest, ut scholasticè loquar, quatenùs separatam Capuccinorum Congregationem efformant, à tempore S. Francisci non fuisse institutos; sed ex tunc verè numerandam ipsorum seriem, quatenùs ad Seraphicæ Regulæ puritatem vivere gloriantur; & hoc voluit Vrbanus: de associandis etenim fidelium exequiis, de cantu Gregoriano in divinis laudibus observato; de sæcularium audiendis Sacramentalibus confessionibus, ut supra lib. 4. dictum est, habemus in Ordinis Chronicis, & annalibus authentica exempla, constitutiones insuper in primis Capitulis Generalibus editas; quæ omnia aliaque hujusmodi Capuccinis non competere patet evidenter; ut enim de solis sæcularium confessionibus dicamus; ex illa solitaria vita, quam primitùs ex institutione propria in eremis ducere gloriabantur; & deinde pluribus annis extra Vrbium muros maximo suo bono conservare voluerunt, ab illis excipiendis per Apostolicas litteras eximi procurarunt, ut sequitur.

GREGORIVS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

62. DEcet Seraphicam Religionem S. Francisci Ordinis Fratrum Minorum liberum Domino famulatum exhibere, & sæcularium, quantùm fieri potest, conversatione sejungi, ut ab humili humanæ actionis quasi solo ad arcem contemplationis remotis impedimentis ascendat, ubi in spiritu, & veritate faciliùs Dominum adoret. Oratio enim per solitudinem quietiùs concipitur, & per meditationem altiùs extollitur, & ita, quod fides credit, spes, & charitas tutiùs orat: spiritualis verò anima duabus quasi alis in Cœlum elata, ita etiam Deo arctiùs conjungitur, & cœlestis beatudinis specimen in hac carne quodammodo degustat. Nos igitur, ne optimam partem, quam dilecti filij Fratres Congregationis Capuccinorum Ordinis Minorum nuncupatorum elegerunt

Bull. Rom. t. 2. f. 707. bull. 14. Greg. XIV

gerunt, importuna sæcularium rerum administratio impediat, aut mundanarũ occupationum cura distrahat, providere pro nostra Pastorali sollicitudine satagentes, ac dicti Ordinis etiam constitutionum confirmationem, motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & decernimus, nullum posthac Ordinis præfati Religiosum posse, vel debere in laicorum utriusque sexus, & Clericorum sæcularium quacumque dignitate, & præeminentia, atque authoritate, & facultate suffulti sint, confessionibus occupari, vel confessiones eorum audire, etiamsi ad id faciendum à Superioribus Ordinis, aut Protectore, aut etiam à Nobis, & ab ipsa Apostolica Sede quomodolibet, & sub quacumque verborum forma licentias hactenùs obtinuerint, quas authoritate pręsentium revocamus, cassamus, & annullamus. Decernentes nihilominus irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, &c. die prima Iunij 1591. Pontif. nostri anno primo.

63. Sic etenim longè faciliùs in assumpto vitæ vigore, necnon in grandi apud populos ęstimatione perseverare licuit, dum mundi strepitus, & sæcularium conversationem devitando, (nimia quippe familiaritas parit contemptum) etiam relaxationis occasiones effugerunt, quas ubi pœnitentes sæculares admiserint, evitare non poterunt. Quamvis autem Clementis VIII. nova constitutione dispensati fuerint, ut in Capitulis aliquos probos ex suis ad hoc sanctissimum charitatis officium proximis exhibendum, deputare liceret; seniorum tamen constanti renitentiâ, magna cum difficultate ad illud adduci possunt, quamvis & novissimè majori dispensatione muniti. Clementis diploma juvat hîc apponere.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 3. f. 129. bull. 82. Clem. VIII

64. ALiàs fœl. rec. Gregorius Papa XIV. pręd ecessor noster ex causis tunc expressis motu ejus proprio, sua perpetuò valitura constitutione statuit, & ordinavit, quòd nullus Congregationis Capuccinorum ordinis Fratrum Minorum nuncupat. S. Francisci in laicorum utriusque sexus, & Clericorum sæcularium quacumque dignitate præeminentia, authoritate, & facultate suffulti essent, confessionibus occupari, vel confessiones eorum audire, etiamsi ad id faciendum à Superioribus Ordinis, aut Protectore, aut etiam ab Apostolica Sede quomodolibet, & sub quacumque verborum forma licentias eatenus obtinuissent, prout in ejusdem Gregorij prædecessoris litteris in forma brevis sub die prima Iunij 1591 expeditis pleniùs continetur.

§. 1. Cum autem diversi utriusque sexus Christifideles pro eorum erga dictum Ordinem, seu Congregationẽ Capuccinorum devotione, cupiant Religiosis ejusdem Congregationis confiteri posse.

§. 2. Nos illorum pio desiderio benignè annuentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præfatas Gregorij prædecessoris litteras, quarum tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, ita moderamur, ut Generalis ejusdem Congregationis Capuccinorum, & Diffinitores in Capitulo Generali congregati, & in eodem Capitulo tantùm, quibusvis ejusdem Congregationis Religiosis ad confessiones audiendas approbatis, prout ipsis Generali, & Diffinitoribus videbitur, licentiam audiendi sæcularium utriusque sexus confessiones usque ad novi Capituli Generalis celebrationem, & non ultra, & sic de Capitulo Generali in Capitulum Generale concedere repectivè possint, & valeant, authoritate Apostolica, tenore præsentium facultatem concedimus, & impartimur.

§. 3. Et quascumq; licentias audiendi sæcularium hujusmodi confessiones quibusvis ejusdem Congregationis Fratribus ab illius Protectore, aut quocumque alio, etiam de expresso nostro mandato in perpetuum concessas harum serie revocamus, & annullamus. Decernentes irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. &c. die 3. februarij, 1602. Pontificatus nostri anno undecimo.

65. Pro constitutionibus suis in viridi Observantia conservandis confirmationē Apostolicam impetrarunt à Gregorio XIII. edito Brevi, *Regularium personarum &c. die 4. Octobris* 1581. dehinc à Gregorio XV. renovatam.

66. De privilegiis suæ Congregationi immediatè concessis, sicut & de participatione privilelegiorum omnium Ordini Minorum quomodocumque concessorum, non est cur hic specialiter agamus; cum hæc ad tertiam hujus operis partem reserventur; Vt autem universis, & singulis Eremitarum Camaldulensium indultis, & gratiis gaudere permitterentur; dum præsertim adhuc majori ex parte viverent in Eremis, Breve Apostolicum Pij IV. *Apostolica Sedis, &c. die* 18. *Junij* 1559. ex ipsorum Archivio citatur in Indiculo Bullarij Aluæ, ultra sæpiùs repetitam Clem. VII. constitutionem, *Religionis zelus &c.*

67. Pro habitu suo à cæteris Mendicantibus discriminando sæpius Pontifices interpellarunt; ex quorum plurimis duo sola, in quibus cætera ut plurimùm continentur, diplomata hic apponenda judicavi.

GREGORIUS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bover. loco cit.

REgularium personarum præsertim exemplarem vitam in humilitatis, & paupertatis spiritu ducentium quieti, ac indemnitati pro commisso Nobis Pastoralis officij debito consulere cupientes, ad ea removenda, quæ ipsis præjudicium adferre, & scandali materiam præstare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus. Accepimus siquidem, quòd licèt aliàs fœl. rec. Paulus Papa III. prædecessor noster per suas litteras inter alia districtiùs inhibuerit quibusvis personis, cujuscumque conditionis existerēt, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda, ne habitum per Fratres Ordinis Minorum Capuccinorum nuncupatorum gestari solitum, nisi sub pro tempore existentis Vicarij Generalis ejusdem Ordinis obedientia, & cura permanerent, gestare quoquomodo præsumerent, & pię mem. Pius Papa IV. etiam prædecessor noster litteras Pauli prædecessoris hujusmodi, ita quòd nullus cujusque conditionis existeret, non solum habitum pręfatum juxta litterarum Pauli prędecessoris hujusmodi tenorem, verum etiam nec ita consimilem, quòd propter eum possit credi Frater eorum congregationis, nisi sub præfati Vicarij gen. pro tempore existentis obedientia, & cura permaneret, sub simili pœna excommunicationis latæ sententiæ quoquomodo gestare præsumeret per alias suas litteras confirmaverit, & approbaverit, ac etiam ad id extenderit; nihilominus multi Fratres Tertiarij nuncupati Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci nuncupatorum in Regno Siciliæ degentes, habitum ejusdem panni, & coloris, quo ipsi Fratres Capuccini utuntur gestare, (& salvo quod Caputium rotundum more Fratrum Conventualium hujusmodi deferunt) in reliquis ita consimiles eisdem Frrtribus Capuccinis incedere præsumunt, ut passim à Populo pro Capuccinis habeantur, & reputentur, ac illis tamquam talibus eleemosynas, & oblationes elargiantur, non sine eorumdem Capuccinorum, qui ea ratione eleemosynis hujusmodi ab aliis suo nomine interceptis frustrati remanent, præjudicio, & incommodo, sed etiam gravi dictæ plebis offensione, & scandalo, dùm quos disciplinæ regulari ipsorum FratrumCapuccinorum mancipatos credit, eis pecuniarum usum, ac rerum commercium permitti intuetur. Quocirca Nos rationi consonum esse rati, ut qui in obedientia vitæ Regularis uniformes non sunt, iidem etiam habitus delatione dinstinguantur, in præmissis, ad evitandas confusiones, & contentiones, quæ nisi habitus utrinque distinguatur, oriri possent, providere volentes, ac singulas litteras prædecessorum hujusmodi, & in eis contenta quæcumque pro expressis habentes, & harum serie approbantes, & confirmantes, atque etiam innovantes, motu proprio, & ex certa scientia nostra statuimus, & ordinamus, quòd ex nunc de cætero perpetuis futuris temporibus hujusmodi Fratres Tertiarij nuncupati dicti Ordinis Fratrum Conventualium in Regno Siciliæ existentes, & sub obedientia, & cura dicti Vicarij Gene

Generalis Capuccinorum pro tempore existentis non permanentes, ad instar aliorum Fratrum ejusdem Ordinis Minorum Conventualium ibidem degentium non solum Caputium rotundum, ut præfertur, sed etiam habitum ejusdem coloris, cujus est habitus dictorum Fratrum Conventualium, videlicet Berretini nuncupati, ut propterea à Capuccinis Fratribus facilè discernantur, deferre debeant, & teneantur; alioquin, si secus fecerint, post sex menses ab intimatione præsentium pœnas constitutionum Pauli, & Pij præfatorum incurrant eo ipso. Decernentes præsentes litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quopiam defectu, etiam ex eo quòd interesse habentes vocati non fuerint, seu quocumque alio prætextu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controversiam revocari, sed adversus eas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullo unquam tempore posse; sicque per quoscumque Iudices ordinarios, vel delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere; irritum quoque, & inane si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus universis, & singulis dicti Regni locorū Ordinariis, in quorum Diœcesibus Fratres Tertiarij Ordinis Minorum Conventualium hujusmodi pro tempore degunt, per præsentes committimus, & mandamus, ut per se, vel alium seù alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Capuccinorum prædictorum, vel aliorum, quorum intererit, fuerint requisiti, solemniter publicantes, faciant authoritate nostra litteras, & in eis contenta hujusmodi ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, sublato quocumque exemptionis privilegio, inviolabiliter observari, contradictores quoslibet, & rebelles per prędictas, aliasque sententias, censuras, & pœnas, aliaque juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus ipsas sententias, censuras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis. Non obstantibus &c. Dat. Tusculi &c. die 4. Octobris 1581. Pontificatus nostri anno decimo.

GREGORIVS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

68. Beati Francisci Confessoris sodalitas ab uno Fundatore institu- ta, & ad eundem Dei finem ordinata, veriusque Seraphicę Religionis nomine nuncupata in plures sodalitates, & membra Apostolicâ permissione dividitur, & quasi circumamicta varietate, prout pietas diversimodè suadet, corde uno, & animâ unâ Deum colit, & instar agri Dominici varios, atque uberes Fructus quotidie profert, & distinctiores, & abundantiores, ut confidimus, in dies proferre non cessat. Bull. Rom. t. 2. f. 535. bull. 11. Greg. XIV.

§. 1. Sanè cum ad aures nostras pervenerit, aliàs fœl. rec. Paulum Papam III. prædecessorem nostrum inter alia per suas in forma Brevis litteras, quibusvis personis, cujuscumque conditionis existerēt, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda, ne habitum per Fratres Ordinis Minorum S. Francisci Capuccinorum nuncupatorum gestari solitum, nisi in eadem Congregatione essent, & sub moderni, & pro tempore existentis Generalis ejusdem Ordinis obedientia, & cura permanerent, gestare quoquomodo præsumerent, districtiùs inhibuisse.

§. 2. Et pię mem. Pium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum, litteras ejusdem Pauli prædecessoris confirmando, insuper non solùm ne habitum prædictum, juxta litterarum ipsius Pauli prædecessoris hujusmodi tenorem, verum etiam nec ita consimilem, quòd propter eum possent credi Fratres Congregationis Capuccinorum, gestare deberent, sub eadem excommunicationis pœna eo ipso incurrenda prohibuisset.

§. 3. Et similiter fœl. rec. Gregorium Papam XIII. etiam prædecessorem nostrum litteras prędecessorum hujusmodi, & in eis contenta quæcumque pro expressis habendo, & innovando, motu proprio

proprio, & ex certa ejus scientia eosdem Fratres, qui Tertiarij ex Ordine Cōventualium dicuntur, non solùm Caputium rotundum, sed etiam habitum coloris Berretini, seu subcinericij ad instar Fratrum eorumdem Conventualium, deferre deberent, itá ut à Fratribus Capuccinis facilè discernerentur, sub eisdem Pauli III. & Pauli IV. post sex menses ipso facto incurrendis statuisse, & ordinasse.

§. 4. Verùm quia ijdem Fratres, qui Reformati Conventualium dicuntur, ita consimiles eisdem Fratribus Capuccinis incedere præsumunt, ut passim à populo pro Capuccinis habeantur, ac illis tanquam Capuccinis eleemosynæ, & oblationes conferantur, non sine gravi plebis offensione, & scandalo, dum reputantur Capuccini esse. Idcirco rationabile existimantes, ut qui ex instituto Regulæ, atque in vitæ regularis Observantia uniformes non sunt, etiam habitus distinctione dignoscantur, utque prædecessorum hujusmodi litterarum contemptus, & contumacia severioris disciplinæ censuram inveniat, ad evitandas etiam confusiones & contentiones, quæ exinde oriri possent, hac nostra perpetuò valitura constitutione singulas prædecessorum hujusmodi litteras, & in eis contenta quæcumque pro expressis habentes, & harum serie approbantes, & confirmantes, atque etiam innovantes, motu etiam simili, & ex certa scientia nostra statuimus, & ordinamus, quòd ex nunc de cætero perpetuis futuris temporibus, hujusmodi Fratres Reformati, non solùm in Vrbe, sed etiam ubique locorum per universum Orbem existentes, ut verè, & realiter à Capuccinis distinguantur, & dignoscantur præter Caputium penitus rotundum, & colorem Berretinum, vel subcinericium, ut præmissum est, etiam Mantellum longius ad Conventualium longitudinem deferre, & Mozzetam latam, & longam non sub Mantello, sed supra gestare teneantur.

§. 5. Insuper Strictiori Capuccinorum prædictorum vitæ consulentes, ne ab eisdem Reformatis ipsi Capuccini admitti, vel recipi possint, sub eadem excommucationis sententia ipso facto, tàm ab ipsis Capuccinis receptis, quàm Reformatis recipientibus incurrenda interdicimus, & prohibemus. Et nihilominùs actum ipsum receptionis, & transitus tanquam indebitè factum ex nunc, prout ex tunc irritum, & penitùs nullum esse decernimus, & declaramus.

§. 6. Et quoniam similiter accepimus, nonnullos alios, qui sub Eremitarum vocabulo nostro nominantur, vagos, aut profugos, ac Acephalos sub nullius obedientia degentes, nec Episcoporum jurisdictioni se subijcientes, sine aliqua licentia, vel locis assignatione, non sine gravi fidelium scandalo huc, illucque vagari, eorumdem Fratrum Capuccinorum habitum, vel adeò consimilem gestantes, ut facilè pro Capuccinis reputentur, motu pari, eosdem Eremitas sine litteris dimissoriis alicujus Superioris Ordinis approbati, de cujus gremio sint, vel Episcopi loci illius ubi degunt, vagari, aut ex propriis locis discedere non posse, & in primis ab habitu Capuccinorum ejusdem saltem, vel aliis notioribus differentiis distingui, & dignosci debere omninò præcipimus, & jubemus.

§. 7. Mandantes propterea universis, & singulis Fratribus Reformatis Conventualibus prædictis eorumque Superioribus, ac ipsis Eremitis Acephalis, & sine obedientia itinerantibus, præter pœnas per prædecessores prædictos inflictas, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub indignationis nostræ, aliisque gravioribus pœnis arbitrio nostro imponendis, ut præmissa omnia, & singula omni excusatione, & tergiversatione postposita, infra sex mensium spatium à data præsentium computandum, statim adimpleant, & exequantur. Quod si facere distulerint, vel neglixerint, eos per Almæ Vrbis Vicariū nostrum hîc in Vrbe, ejusq; districtu, ac per locorum Ordinarios, ubi Fratres prædicti reperiantur, per carcerationem, aliaque opportuna juris, & facti remedia, prout contumacia cujusque exegerit, cogi, & compelli posse, ac debere volumus, & jubemus, Et nihilominus irritum, & inane decernimus, quicquid secùs super his à quoquam quavis auhoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 8. Non obstantibus &c. Datum Romæ, &c. die 6. Iulij Pontificatus nostri anno primo.

69. Hæc omnia etiam à Gregorij XV

in constitutione sua 15. *Ex injuncto &c.* legimus amplissimè confirmata fuisse: Motivum verò tot agitationum hoc fuisse, comprobatur: Matthæus de Bascio ab Observantibus diffugiens caputium quadratum sibi efformaverat, quod verissimum sancti Francisci caputium tum ipse, tum Forosempronienses, qui & illud induerunt, Camerini Ducibus, & generaliter sæcularibus prædicabant extitisse. Quadratum hoc in prima suæ institutione per bullam Clementis Pontificis impetrarunt, quod tamen in pyramidale conversum (Boverius matthematicæ terminos præteriens quadratum, & pyramidale idem esse passim affirmat) tùm verbo, tùm scripto pro restituto S. Francisci habitu primævo deprædicant; habitum etiam ad Crura decurtatum, & tota restrictione coarctatum, ut ab Observantibus distinguerentur apertiùs, induere voluerunt, barbâque tandem superadditâ nihil extrinsecum voluerunt habere cum cæteris commune. Hanc itaque vestiendi formam sibi appropriari, cæterisque interdici à pluribus impetrarunt Romanis Pontificibus: Novissimè sub Vrbano VIII. atque protegente suo S. Onuphrij Cardinale Pontificis Fratre Germano, pro soleis, pro Mozzetæ latitudine, pro Mantelli longitudine, pro caputij decurtatione, aliisque hujusmodi pro minutiis, variis cum Regularibus litigarunt; quod multis fuit causa oblocutionum. Laudo quidem, & commendo, quod à principio Ordinum Mendicantium fuisse legimus diligenter observatum, Regulares sicuti per varias professiones distinguuntur ita, & habitus formalitate in extrinseco discerni; ne scandalum ab uno de una Religione perpetratū, aliis fieri contingat in nocumentum; neve uni sub aliorum nomine possint emendicare; aliisque de causis. Quòd autem Capuccini per habitum Franciscanum à non Franciscanis; atque per acuminati, pyramidalisque caputij, simul & protensæ barbæ gestationem ab Observantibus, & Reformatis non distinguantur ad sufficientiam, capere nunquam potuerunt viri cordati: Equidem super hujusmodi controversiis deputati, post publicatam Gregorij XV. quam præcitavimus constitutionem, *Ex injuncto &c.* pro distinguendo Capuccinorum habitu, tres S. Theologiæ Magistri ex almo Prædicatorum Ordine, nempè Nicolaus Riccardi Magister, & Regens, Gregorius Donatus, & Franciscus Capiferreus; simul etiam de S. Societate Iesu doctissimi illi Ioannes de Lugo, Ioannes Lorinus, Terentius Alciatus, & Thomas Bisdominus, post singulas minutiarum prætentiones sedulo examinatas, tandem Mense Decembri anno 1622. per propriam singuli decisionem concordarunt, longum illud, & pyramidale caputium, barbamque protensam pro amplissimo assignando distinctivo; cætera omnia malè haberunt, ut modestè loquar, quasi verò ad statuendam in singulis minutiis distinctionem, Regularibus cæteris indicenda sit habitus, aut calceamenti mutatio, aut cæteri Mendicantes sanctitatis operibus longè conspicui, atque Sanctorum meritis abundantiores, nisi usurpato Capuccinorum habitu, vel titulo, eleemosynas à benefactoribus se habere desperent.

Ex Arch. S.Franc.de Vrbe Quinc.2.n. 8.

70. Graviori atque diuturniori contentione contra Recollectos Galliarum egisse leguntur; cum enim ab Vrbano VIII. litteras, *In supremo &c.* impetrassent; Recollecti verò variis ex titulis in illa bulla se se non esse comprehensos prætenderent; causâ in Vrbe diutiùs, & graviùs agitatâ, post Vrbani Pontificis, ejusque Fratris Capuccini obitum, noluerunt Recollecti caputium suum quadratum, & cum patenti Mozzeta ritè formatum, quamvis extrinsecùs in acuminatum terminare videatur, ullo modo reformare: quocirca gravissimas post lites, etiam odiosas, quas in Aracœli Archivio tom. 5. Vltramontano ad longum est videre, tandem per Cardinales Carraffam, aliosque à Pontifice deputatos; coram Observantium Commissario Generali Curiæ Antonio de Ribera, & Capuccinorum Procuratore Generali actum est de ineunda aliqua concordiæ via; Respondente verò Capuccino, se ad omnia paratum esse, dūmodo Recollecti quadratum suum Caputium deponerent; opposuit Observantium Commissarius, nihil ultra devicta lite posse illum expetere; Recollectos etiam majori promptitudine quadratum fore deposituros, si Capuccini pyramidali deposito, quadratum ipsis à Clemente VII. præfinitum, nullaque legitima authoritate mutatum reassumerent; ostensoque Cardinalibus, &

Arch. Aracœl. Curiæ Vltram. Reg. 5. fol. 289.

& coram extenso Recollectorum Caputio, voluit, ut viderent, quantùm à Capuccino dinstingueretur; unde controversia illa tot antea rumoribus agitata in nihilum evanuit. Hæc pro mera historiæ necessitate adnotasse sufficiat; quoniam ab odiosis contentionibus (in quibus totus est Boverius) ultrò abhorreo.

71. In Officij divini nocturna pariter, & diurna recitatione tota gravitate, grandi modestia, magnaque adstantium ædificatione, sed sine cantu Gregoriano, à suis initiis jugiter adlaborant; cadavera fidelium defunctorum, etiamsi aliquando suis in Ecclesiis sepeliri contingat, nunquam associantur; ut quietiùs intra claustra valeant contemplationi vacare.

72. In publicis processionibus, vel sub Patrum Conventualium, vel sub Cleri sæcularis Cruce incedere consueverant, donec Paulus V. ad tollendas ipsorum cum Conventualibus exinde controversias, eis ut propriam possent erigere Crucem, dato diplomate indulsit, ut sequitur.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull Rom. t. 3. bull. 107. Pauli V. f. 359.

PAstoralis officij, quo Divina dispensatione nullo nostro merito fúgimur, ratio postulat, ut Religiosorum maximè Strictioris Observantiæ, paci, & quieti, quantùm Nobis ex alto conceditur, opportunè consulamus.

§. 1. Cùm itaque, sicut dilectus filius Procurator generalis Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum nuncupatorum, Nobis nuper exponi fecit, nonnullæ rixæ, & dissensiones inter Fratres dicti Ordinis, & dilectos etiam filios Fratres Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci, dum primò dicti Fratres in processionibus publicis sub eorumdem Fratrum Minorum Conventualium Cruce incedunt, interdùm oriantur.

§. 2. Nos omnem rixarum, & dissentionum prædictarum materiam submovere volentes, dictosque Fratres Minores Capuccinos nuncupatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, &c. supplicationibus illorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; De Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Card. negotijs Regularium præpositorum consilio, eisdem Fratribus Minoribus Capuccinis nuncupatis, quòd ubique locorum in publicis Processionibus hujusmodi, Crucem propriam ad formam constitutionis fœl. rec. Gregorij Papæ XIII. prædecessoris nostri, quæ incipit; *Exposcit Pastoralis officij &c.* deferre possint, & valeant, Apostolica authoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus.

§. 3. Decernentes, præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non obstantibus, &c. Datum Tusculi, &c. die 12. Octobr. 1617. Pont. nostri anno 13.

73. Cum verò ex hac obtenta licentia majores, & continuas cum Regul. omnibus contentiones in S. Congregatione suboriri contingeret, post plurima ad pacem componendam decreta S. Congregatio sub die 10. Iulij 1621. declaravit, concessionem illam pro locis illis intelligendam, ubi sub Cruce Conventualium incedebant (quod fortè aliàs non permisisset) cæterùm in aliis locis eundem locum retinere deberent, quem antiquitùs habebant. Tandem etiam contra Observantes ipsos præcedentiam gravissima, & repetita lite evincere tentarunt, à qua tamen gravi sententia ceciderunt ut supra lib. VI. per extensum fuit adnotatum. Auda in Theat. Regul. V. Præced.

74. Denique in vitæ essentialibus Regulam S. P. Francisci sine ullo relaxativo privilegio, suorum virtute statutorum, non ex bullæ alicujus obligatione sanctissimè observantes, maxima sæcularium ædificatione in humilitatis, & paupertatis gloria Domino famulantes, sanctisque concionibus animas ad pœnitentiam excitantes, magno ubique fructu, maximo populorum applausu, grandique Ecclesiæ Catholicæ bono in vinea Domini laborare non cessant.

CAPVT

CAPUT VI.

De Capuccinorum transitu ad alias Religiones, & è contra.

75. Absoluto jam de singulis Corporis Seraphici Membris tractatu, deque mutuo ad invicem ipsorum transitu, cum in superioribus dictum sit de cæteris; superest, ut de Capuccinis etiam hac in parte aliqua notemus ad sufficientiam. Supposito etenim, quòd ad perfectiorem Religionem; nisi de manifesta levitate, vel de fuga ad evitandas pœnas evidenter appareat, faciliorem non repugnet concedi digressum; difficiliorem verò, ac sola ex dispensatione Apostolica ad laxiorem; eo quòd & imperfectionem præferat expressam, & dispensatione Apostolica indigeat super obligationem, quam per vota solemnia susceperat in arctiori; difficile non fuit Conventualibus liberum ad Observantiam habere digressum, etiam per bullam Concordiæ *Omnipotens Deus, &c.* à Leone decimo confirmatum. Majoris tamen cautelæ gratiâ, decretum fuisse legimus in Capitulo Burdegalensi ann. 1520. ut Conventuales ad Observantiam venientes per annum probari deberent, sicque probati per Capitulum incorporentur; post incorporationem verò voce activa per annum, & passiva per bienniũ carerent, nisi cum aliquibus gravi de causa dispensari contingeret. Iam verò ex eo quòd Patres Conventuales in solẽni sua professione non simpliciter Regulam Fratrum Minorum voveant, sed cum additamento *ad privilegia Apostolica modificatam*; necessariò cautum est, ut prævio rigoroso & integro novitiatu ad novæ Professionis vota recipiantur. His obiter de Conventualibus adnotatis, ad Capuccinos venio.

76. Quantæ fuerint in prima ipsorum institutione cõtroversiæ pro mutuo Observantium ad Capuccinos, & è contra digressu; jam libro V. & etiam in isto diximus abundanter. Tum Clemens VII. tùm Paulus III. tum Iulius III. pro componendis hujusmodi querimoniis lassati, tamen optatam requiem stabilire non potuerunt; donec per Gregor. XIII. stabilitâ Strictiori Observantiâ, sub Sixto V. licuit (ut supra fusè declaratum est) mutuum hujusmodi transitum abscindere. In præsentiarùm ita se res habent, ut Observantibus etiam Reformatis ad Capuccinos, vel Capuccinis ad istos sine speciali Sedis Apostolicæ indulto transmigrare non liceat. Capuccini verò, si ad Reformatos recipi (nec sine difficultate) contingat, ad integros novitiatus rigores omninò obligati censeantur. Statuta Ref. c. 2.

77. Sicut autem ad hujusmodi transitum potest aliquando dari causa legitima, ita communiter levitati adscribendus esse judicatur, cum præsertim pares inter Religiones discurratur. Duorum testium omni exceptione majorum juvat adducere irrefragabile testimonium. Beatus Petrus Nicolaus Factor in Valentina Observantiũ Provincia Recollectus, ubi de dissipata suæ Reformationis nova Provincia actum esse conspexit, ad Capuccinos tunc in citeriori Hispania novos, magnâque famâ celebres, quietis, perfectionisque majoris spe allectus convolavit; verùm spe frustratus, & ad suos regressus, necnon sæpissimè de utriusque partis differentia interrogatus, ubique Deum esse, ubique Seraphicam observari Regulam, ubique sanctos vivere, respondit. In vita Petri Nicol. Fact. p. 41 Chron.

78. Cùm autem super eodem quæsito venisset ad eum F. Lucas de Solas è Provincia S. Gabrielis Discalceatus, transitum ad Capuccinos jam gerens in corde secretum; Factor virum aliàs incognitum proprio nomine salutavit, secretumque cordis arcanum integrè propalans, hæc addidit [transibis ad Capuccinos, sed non majorem ibi, quàm in tua Provincia perfectionem comperiens citiùs regredieris ad tuos.] Stupens Lucas nominis, & secreti revelationem, acquievit aliquando S. Patris monito: sed tandem antiqui propositi tenax, ad Capuccinos transiens, & ab ijs citò regrediens, Factoris prophetiam integrè complevit. Scripserat & ad Factorem adhuc inter Capuccinos agentem super eodem transitu Ioannes Matritensis ex Provincia S. Ioannis Baptistæ Discalceatorum; cui jam ad suos regressus in hæc verba respondit. [Iesus Maria: dilectissime in Iesu Crucifixo Pater, Pax, & amor, & charitas Spiritus sancti in anima tua sit. Litteras tuas jam ad meos reversus hîc in Chron. Barezzij p. 4. l. c. 43.

in Conventu de Iesu Barchinonensi recipio, respondeo, me non ampliùs inter Capuccinos immorari,& quid agendum suadeam,penitus ignoro, nisi ut desiderium tuum diligentiùs examines: quidquid ad perfectionem desiderari potest in hac vita, habes, & tenes inter Discalceatos. Ora quesò pro hoc abominabili Fratre Petro Nicolao Factore.]

Hæc B. Nicolaus Factor, de cujus Canonizatione jam seriò tractatur in Curia.

Chron. M. S. Ref. Mediol. P. Franc. de Trivillo.

79. Nec difformiter B. Franciscus Tornielli Novariensis agitatam videns, & ferè desolatam suam in Mediolanensi Provincia Reformationem, quietem, perfectionemque majorem sibi compromittens inter Capuccinos, ad eos convolavit; citiùs autem spe sua frustratus, licèt honoribus primariis ad commorandum efficaciùs invitatus, ad suos tamen Reformatos redire voluit: dū in suis initiis illi perfectione primaria eminerent: quin & in solemnitate Corporis Christi in solemnissima supplicatione publicam pro antedicto transitu pœnitentiam sibi à Superiore Reformato impositam lætanter obire, non recusavit. Sic Petrus de Varisio, & Angelus de Mediolano, sic Angelus de Vigevano, & Benedictus de Marera in eadem Mediolanensi Reformatione, singulari vitæ probitate, rigidiorisque pœnitentiæ zelo conspicui, ad suos à Capuccinis redire voluerunt.

Arch. Matrit. Reg. Ord. n. 23. fol. 205.

80. E contra verò cū Fr. Leander à Murcia Capuccinus Regius Concionator, S. Inquisitionis Qualificator,& olim in sua Provincia Minister Provinc. suæ saluti (ut narravit) prospecturus, licentiam primò à Sede Apostolica, assentientibus etiam suis successivè Generalibus transeundi ad Observantes impetrasset, & tandem ab Ildephonso Salizanes tunc totius Ordinis Minorum Generali fuisset anno 1667. in Matritensi S. Francisci cœnobio benignè susceptus; Cappuccini intentata lite coram Borromæo, tunc in Hispaniis Nuntio Apostolico, favoribusque, ac intercessionibus singulariter adjuti Leandrum ipsum ad suos, ut reducerent evincerunt.

Arch. Aracœl. Cur. Cismon. Reg. P. Radael. p. 1. n. 126.

81. Hoc etiam ad posterorum exemplum præterire non debui, quòd cum in Provincia S. Bernardini de Observantia quidam Fr. Hyacintus Clericus professus, prætextu cujusdam facultatis subreptitiæ à S. Congregatione impetratæ, fuisset à suis consanguineis absque Provincialis, vel Generalis licentia de Conventu S. Bernardini Aquilæ ad Cœlestinos translatus, eorumque habitu indutus. S Congregatio super his interpellata editis decretis die 8. Aprilis 1639. & die 3. Iunij anni ejusdem, & aliis, ut præfatum Hyacintum Observantibus omninò restituerent, sub gravissimis pœnis, & censuris Patribus Cœlestinis indixit; tametsi tandem plurimorum potentium intercessionibus devicti Observantes, eo vel maximè quòd Clericum illum Ordini non fore proficuum cognovissent, liti ultrò cesserint; Verumtamen S. Congregatio, donec expressum Procuratoris Generalis Observantium consensum receperit, adduci precibus non potuit, ut decretum suum suspendi consentiret.

82. Cum verò Patrum Minimorum S. Francisci de Paula Religio ex quarti voti titulo de perpetua quadragesima in qualitate ciborum aliqua ex parte super Minoriticam videri possit austorior; repetitis bullis interdixerunt Pontifices mutuum hinc inde transitum, considerātes, quadragesimalis cibi rigorem cum aliis longè gravissimis in Franciscana compensari; quod ultimò supplicantibus Capuccinis ad horum specialiter favorem B. Pius V. confirmatum esse voluit, ne etiam de suorum Superiorum licentia inconsulta Sede Apostolica, possent Fratres Minimi ad Capuccinos, nec hi ad illos transmigrare, expedito diplomate.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

83. SEdis Apostolicæ solertia, dum ad salutare quorumdam remedium extructa in eodem detrimentum vergere conspicit, ne quod illis profuturum maturitate summa prodiisse comperitur, noxium incauto ministerio efficiatur, celeris provisionis opem afferre consuevit, pro ut in Domino conspicit salubriter expedire. Sanè accepimus, quòd cum aliquando contingat, aliquos Fratres Religiosos, tàm Ordinis S. Francisci Capuccinorum, quàm S. Francisci de Paula, Minimorum nuncupatorum,

Bovers. 949. n. 1.

rum, de uno loco ad alium, & forsan absque suorum Superiorum licentia transferri, exinde perturbationes, & mala exempla inter eosdem Fratres sæpiùs oriri solent. Nos cupientes perturbationibus, & malis exemplis hujusmodi, quantùm cum Deo possumus, obviare, motu proprio, non ad alicujus instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia nostra, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, nullus ex Fratribus Capuccinis ad dictum Ordinem S. Francisci de Paula; nec è converso, quòd nullus Frater ejusdem S. Francisci de Paula ad Ordinem Capuccinorum hujusmodi ullo unquam tempore, ex quacumque justissima causa, etiam de licentia suorum Superiorum, se transferre possit, Apostolica authoritate tenore præsentium, perpetuò statuimus, & ordinamus. Decernentes, statutum, & ordinationem hujusmodi per Fratres prædictos sub indignationis nostræ pœna inviolabiliter observari debere; ac ex nunc irritum, & inane quidquid secùs super his à quoquam quavis authoritate tam ordinaria, quàm delegata scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, &c. die 6. Octobris 1567. Pontificatus nostri anno secundo.

Arch. Araceel. Reg. 7. Ultram. fol. 22.

84. De Transitu ad Chartusianos nihil est singulare dicendum; cum decreto S. Congregationis 7. Augusti 1654. per Alexandri VII. litteras Apostolicas confirmato, *Emanavit &c.* die 12. Iulij 1655. innovatum sit, ne Fratres Minores ad Chartusianos, nisi petitâ suorum Superiorum licentiâ, & de petitione constet, transire permittantur.

De lite, quam pro dando habitu sæcularibus de Tertio Ordine suscitaverant; in lib. XII. sufficienter agemus.

CAPVT VII.

Patrum Capuccinorum primarij Promotores.

Bover. t. 1. Annal. in appar. n. 46. & in annal. sæpissimè.

85. DE Congregatione particulari P. P. Capuccinorum, non quatenus sub sancto Patre Francisco militant, sed in quantùm in hoc singulari cœtu separati à cæteris Franciscanis sanctè convivunt, duas ad invicem oppositas sententias invenio: Boverius ipsorum Annalista in apparatu à n. 46. ut Congregationem suam, ut sibi videtur, pro posse magnificet, eam dicit *ad instar Ecclesiæ Catholicæ; & primæva Franciscana Religionis, fuisse sinè doctrina, sinè sanctitate, siné miraculis, & veluti novum Melchisedech sine Patre, & sine Matre in mundo productam*; quæ omnia à n. 46. ad n. 60. latè, & bellè prosequitur; quomodo autem sinè fidei Catholicæ, Sacræque historiæ præjudicio hæc intelligenda veniant, omninò non video. Matthæum de Bascio à Fundatoris gloria excludit, quoniam licèt novam caputij formam primus adinvenerit, (quam dicit jam diù fuisse in Ordine deperditam) de reformanda tamen Religione nec verbum quidem dixerit, aut cogitaverit; sed liberiori tantùm prædicationi totus addictus novum vivendi, & vestiendi modum assumpserit; unde, vel Authoris vel Fundatoris Capuccinorum gloriosus titulus ei nullo modo competere dignoscatur. Ludovicum, & Raphaelem uterinos Fratres, potiori jure ab eadem gloria excludit, dicens illos Caputij formam à Matthæo didicisse; & quamvis pro instituenda Reformatiome seriò cogitaverint & gravia quæque pertulerint, immò, & pro ipsius institutione litteras Apostolicas impetraverint, adventantes canonicè ad Ordinem receperint, congregationem erexerint, capitulum coegerint; *quia tamen* (Boverij verba rescripo) *virtute*, prudentia, & sanctitate nudi, quò tenderent, aut quid agerent, *prosus ignorabant.*

86. *Tandem Ludovicus inanis gloriæ flatu dispersus habitum deseruit, atque ob animi tumorem à Religione pulsus est; unde tanti nominis gloriam posteriori maculâ labefactavit eo vel maximè, quòd ad Patrum Capitularium, & Cardinalis Præsidentis repetitas instantias prorsùs inflexibilis ab Ordine meruerit expelli publico Capituli Decreto, quod Paulus III. confirmavit expedito diplomate, Diebus præteritis, &c. die* 10. *Octobris* 1536. confitetur tamen, Ludovicum tot, tantisque pro sua Congregatione laboribus perfunctum Propagatoris nomen facilè consecuturum fuisse, nisi habitum tam indignè deseruisset; concludit tandem, Matthæum, & Ludovicum Capuccinorum Reformationi tenebras potiùs effudisse, quàm lumen: qui-

Bovet. t. 2. Ann. in Reg. bull.

bus omnibus suppositis, illam dicit opus Dei fuisse prorsus admirabile; & revera in illius initio, & progressu, in oppositionibus, & defensionibus, atque in gravissima illa tentatione per diabolum medio Occhino contra illam suscitata, Providentia divina non vulgariter enituit; de cæteris aliorum judicium expecto.

87. Ex altera parte Theodorus Beza impius hæresiarcha, more suo, ut negotium facessat Ecclesiæ Catholicæ, dum Sacram Capuccinorum Religionem turpissimè insimulans, cæteras etiam infames esse declaret; illius Fundatorem fuisse dicit Bernardinum Occhinum à sua Religione, necnon à fide Catholica impiissimum Apostatam; quod falsissimum esse, tum Boverius, non citato authore Beza, gravissimè confutat, tum apud Catholicos Historicos est in confesso, cum vix tertius fuerit Patrum Capuccinorum Vicarius Generalis.

Ibid. 1543. n. 32.

88. Equidem, ut plena sinceritate discurram; Seraphicum Patriarcham S. Franciscum totius Ordinis Minorum, ideóque, & Capuccinorum unicum Fundatorem inficiari non ausim; quatenus verò particularem Reformationem, seu Congregationem instituunt, cum Apostolicas pro illius erectione litteras ad Forosemproniensem fuisse directas, cæteraque pro litterarum executione, atque novæ Congregationis firmitate per Ludovicum fuisse completa, dicat Boverius; qui suum initium die 13. Iulij, anno 1528. non immeritò assignat, quando Ludovicus præfatas litteras impetravit; quas & Camerini cum clangore tubarum publicatas esse, obtinuit; cur non dicamus, Ludovicum fuisse hujusce Congregationis Fundatorem, aut primarium Promotorem? cui si socium velimus adjungere, cur non Matthæum primum quadrati Caputij assertorem? esto uterque per regressum à Capuccinis tantam gloriam maculaverit, titulum tamen non amisisse crediderim.

Ibid. 1528. n. 21.

Ibid. 1537. n. 16.

89. Congregationis jam erectæ compromotores præcipuos sine controversia dabimus cum Boverio Ludovicum, & Georgium Calabros, qui ab Observantia digressi, pro novo instituto contra validissimas oppositiones sustinendo, atque per utramque Siciliam propagando, invictâ costantiâ ad mortem usque decertarunt. Præ cæteris autem in operis tàm pij gloriosa promotione Bernardinus Astensis efficaciùs, atque utiliùs laborasse, omnium consensu commendatur; qui ad Strictiorem in Observantia vitam anhelans, cum Recollectionis progressus, pro qua aliis zelotibus unitus Clementis VII. constitutionem impetraverat, nimiùm retardari videret, ad Capuccinos digressus, quasi subitò Vicarius Generalis ab ipsis electus, se se pro illius muro in gravissimo Occhini præcipitio constantissimè opposuit, tempestateque sedata, suæ Congregationis stabilimentum evicit, vitæque Religiosæ specimen, & normam illi tradidisse, teste Boverio, prædicatur; immò ad annum 1554. n. 8. dicens, *Capuccinorum Religionem quasi virgultum tenellum terræ sine aqua undique ventis agitatum, cum non prudentiam, non consilium, non doctrinam haberet, quibus se defenderet; divina ex Providentia tot Viros insignes, doctrina celebres, & sanctitate illustres, præ cæteris autem Bernardinum Astensem ad sui defensionem de Observantibus acceperit:* Cumque suæ Congregationis Patrem nuncupasset, eidem elogium illud ex Ecclesiastico cap. 5. applicare voluit pro coronide: *Princeps Fratrum, firmamentum gentis, stabilimentum populi, qui curavit gentem suam, & liberavit eam à perditione.* Similiter de Francisco Titelmano Belgico, de Ioanne Fanensi, aliisque de Observantia plurimis fateri non erubescit.

V. ad. 1532.

Bover. Ibid. 1554.

CAPVT VIII.

Capuccinorum primarij Honores.

90. IAm apud universas Orbis Christiani nationes communi gentium consensu est in propatulo, quantùm sacra Patrum Capuccinorum Reformatio sit in pretio: Altissimum sæculi contemptum, paupertatis in vestitu, & in ædificiis rigidissimam custodiam, vitæ pœnitentiam, sanctissimos labores, orationis assiduitatem, & exemplarem sæculi ædificationem in eis altè venerantur. Venerationis hujus irrefrabile præbent testimonium tot viri prima nobilitate conspicui, qui, ut Deo citra sæculi tumultus omnino deserviant, Capuccinorum vitam

jam elegerunt, & eligunt in dies: amplissima deinde Conventuum, & Provinciarum in omni ferè angulo terræ, in Italia præsertim, & in Gallia multiplicatio; cujus unicum, sed integrum conspectum habere possumus ex ultimi Capituli Generalis tabula impressa, in qua Provinciæ numero 49. Custodiæ 3. Conventus 1553. Prædicatores 6696. Fratres omninò 24732. exceptis Missionibus enumerantur; quas suo loco recensebimus.

Quin, & inter infideles extenderunt domicilia; licèt enim ad Orbem novum, ad Indias orientales, & ad orientis terminos in Chinam, Philippinas, & Iapponiā; & adjacentia Regna, jam à cæteris Franciscanis, aliisque Religionibus occupata, intrare non potuerint, In Brasilia tamen per FF. suos Gallicæ nationis, in Congum per Italos statuerunt Apostolicas Missiones: Insuper in Barbaria, in Græcia, in Syria, & in Egipto, in Gallia, & Germania Missiones ipsas, & aliis in partibus multiplicarunt; in quibus magna fidelium consolatione, & utilitate, & non sine aliquali infidelium conversione continuata, sanctissimè Christo famulantur.

91. Studiorum etiam fructus in ipsis possumus (licèt hic obiter) considerare, dum abundanter adeò per anni circulū Prædicatores suos ad prædicādam populis pœnitentiam per Vrbes, & Vicos maximo fructu destinare non cessant; è quibus singulari honore plures jam vidimus in ipso Sacro Palatio Apostolicos Prædicatores, qui corā Sanctissimo, & Eminētissimis Card. tota sinceritate, & zelo, Dei servitium, zelumque pro animarum salute declamare comprobantur. Testes insuper sunt laborum, & fructuum, quos in sacris studiis reportāt plurimi ex suis, quos in Syllabo Scriptorum referemus, qui ad posterorum utilitatem laborare voluerunt.

92. Hinc non immeritò Sedes Apostolica, quæ pro totius Christianæ Reipublicæ promovenda salute, & sincerandis ad conscientiarum quietem negotiis, viros primarios Sacrâ purpurâ donatos assumit in Iudices supremos, jam duos è Capuccinorum cœtu in Sacrum Cardinalium numerum cooptavit.

93. Illud autem singulariter advertendum (quod semper in Ordine Minorum tùm in indivisa Ordinis Communitate, tùm in Regulari, tùm in Strictiori Observantia maximo animarum fructu fuisse in usu, suo loco videbimus) quòd statim à suæ institutionis initio, dum Camerini lues sævissima grassaretur, invictâ animi constantiâ Patres Capuccini mortem non timentes, infectis servire tota promptitudine voluerunt; quod & in cæteris occasionibus maximo charitatis exemplo sæpiùs exercere non recusarunt.

94. His omnibus ex titulis facti populis, & Principibus amabiles, ab Henr. III. Galliarum Rege per litteras patentes datas Parisijs mente Iulio anno salutis 1575. & tertio Regni sui per universum suum Imperium confirmari, Regiaque sub protectione recipi meruerunt. Quin & aliquorum Monasteriorum, quæ ad primæ Clarissarum Regulæ rigorem vivere elegerunt, regimen subeundum à Sede Apostolica legimus fuisse destinatos; unde Monialium Capuccinarum nomen emanavit; quod primum de Neapolitano legimus sub Paulo III. Pontifice; & sub Clemente VIII. de Parisiensi per litteras Apostolicas, *Debitum Pastoralis &c.* die 3. Martij 1603. Ab eodem itidem Clemente, dum in auxilium Rodulphi Cæsaris contra Othomanum tyrannum Hungariam inundantem arma auxiliaria sub Francisco Aldobrandino Nepote suo transmitteret, aliquos ex Capuccinis, necnon ex Clericis Regularibus ministrantibus infirmis; in militum spirituale solatium, comperimus fuisse destinatos, ut ex ejus bulla apparet; *Cum dilecti filij &c.* die 25. Martij. 1601. Bover. in ann. t. 1. in Reg. bull. Ibid. t. 2.

95. Verumtamen quoniam non his in meritis, & laboribus, quæ etiam pravè labefactari possunt, debet esse gloriatio nostra, sed in hoc uno, quòd nomina nostra scripta sint in cœlis, illa non est Patrum Capuccinorum mediocris gloriatio, quòd jam unum à suis B. Fœlicem à Cantalicio probatis in Sacra Congregatione processibus habeant per Vrbanum VIII. in Beatorum numero descriptum, & aliorum quinque Servorum Dei causas in S. R. Congregatione tota solicitudine promovere non cessant, quorum intercessione, & aliorum, quos successivè obtinere confidunt, semper eorum cœtus, & multitudine, & merito sanctitatis augeatur.

LIBER

LIBER XI.

De secundo Ordine per S. Patriarcham Franciscum instituto, scilicet de Clarissis Sanctimonialibus.

1. AD Ecclesiæ Lateranensis reparationem ad implenda Hyerusalem cœlestis habitacula destinatus Patriarcha Pauperum Francis. Sexui etiam imbelli, quem mobilitate magis animi, quàm pravitate peccantem Dominus noster etiam curaturus advenerat, qui & ad Ecclesiæ Catholicæ unitatem pertinere non dubitatur; tutiorem salutis viam, & semitam perfectionis aperire debebat. In Clara Assisiate nobilissima Virgine præclarum opus aggressus, innumeras per Obem universum Virgines, datâ vivendi Regulâ traxit ad virginalia Christi connubia. Quamvis autem aliæ præter Clarissas Virginum cohortes, nempe quæ de Conceptione, & quæ de Annuntiatione B. Virginis dicuntur, jam sub glorioso Francisci Patriarchæ vexillo se militare glorientur; cùm tamen omnes cum Clarissis, licèt in aliquibus vitæ Regulis non penitùs uniformes, in unam veluti methodum, in unum corpus coalescant; idcircò de his omnibus insimul (Tertiariis solis ad sequentem librum dimissis) tamquam de unico corpore mihi discurrendum esse, putavi.

CAPUT I.

Sanctus Franciscus Claram ad Ordinem Seraphicum recipit, & Clarissarum Religionem instituit.

Vvad. t. 1. ann. 1212. n. 11. 2. ADmirabile hujus Virginei Cœtus exordium, & pauperum Dominarum Primiceriæ historiam Anonymus Author, secundo ab hujus B. Virginis obitu anno, jussu Alexandri IV. Pontif. qui eam canonizavit, casto stylo narravit, ex quo Surius, & Sedulius, & alij, præsertim verò Vvadingus paucis intermissis, quæ ex legendis, atque ex Chronicis antiquis, necnon ex canonizationis processu se deprompsisse confitetur, excripsit. Integram vitæ Virginis Claræ seriem cum cæteris de Seraphico Ordine Sanctorum historiis dabimus in tertia hujus historiæ parte; hic ea solùm, quæ ad ipsius Ordinis institutum attinere noscuntur, ex Anonymo illo, & ex Vvandingo breviter, & quantùm fieri poterit litteraliter enarrabimus. Sic ergo ille incipit.

3. [Quasi veterani Mundi senecta urgente, fidei caligabat visus, morum nutabat gressus, marcescebat virilium operam fortitudo; quinimmò fœces temporum fœces comitabantur etiam vitiorum; cum amator hominum Deus, ex suæ pietatis arcano Sacrorum Ordinum suscitans novitatem, providit per eos, & fidei fulcimentum, & reformandis moribus disciplinam. Dixerim certè modernos Patres cum veris sequacibus, Luminaria Orbis, viæ Ductores, vitæ Magistros, in quibus meridianus fulgor mundo ad vesperam consurrexit, ut lumen videat, qui in tenebris ambulat. Nec decuit infirmioris sexus adjutorium sibi deesse, quem libidinis gurgite interceptum, non minùs ad peccandum trahebat vo'uptas, & magis fragilitas impellebat. Suscitavit præterea pius Deus Virginem venerabilem Claram, atque in ea clarissimam fęminis lucernam accendit; quam & Tu, Papa Beatissime, super candelabrum ponens, ut luceat omnibus, qui in domo sunt; virtute cogente signorum, Santor. Cathalogo adcripsisti. Horum Ordinum te Patrem colimus, te nutritium scimus, te protectorem amplectimur, te Dominum veneramur: quem sic permaximæ navis regimen universale sollicitat, ut

parvæ

parvæ quoque Naviculæ curam singularem, & solicitam non excludas.

4. Admirabilis fœmina Clara vocabulo, & virtute, de Civitate Assisij, claro satis genere traxit originem : B. Francisco primò fuit concivis in terris, conregnans postmodùm in excelsis. Pater ejus Miles, & tota utroque parente progenies militaris. Domus abundans, & copiosæ, juxta morem Patriæ, facultates. Mater ejus nomine Hortulana, fructiferam in horto Ecclesiæ plantulam paritura; fructibus bonis, & ipsa non mediocriter abundabat : Nam quamvis maritali jugo subdita; quamvis curis familiaribus alligata; vacabat tamen pro posse divinis obsequiis, insistebat operibus pietatis. Vltra mare siquidem cum peregrinantibus devota transivit, & loca illa perlustrans, quæ Deus Homo sacris vestigiis consecraverat ; tandem cum gaudio remeavit. Item ad S. Michaëlem Archangelum causâ orationis accessit, & Apostolorum Limina devotiùs visitavit. Quid plura? ex fructu arbor cognoscitur, & fructus ex arbore commendatur. Præcessit in radice divini copia muneris, ut in ramusculo sequeretur abundantia sanctitatis. Prægnans denique mulier, & partui jam vicina, cum ante Crucem in Ecclesia Crucifixum attentè oraret, ut eam de partus periculo salubriter expediret, vocem audivit dicentem sibi : *Ne paveas mulier, quia quoddam lumen salua parturies, quod ipsum mundum clariùs illustrabit.* Quo edocta oraculo, natam infantulam Sac. Baptismate renascentem Claram vocari jussit, sperans promissi luminis claritatem pro divinæ beneplacito voluntatis, aliqualiter fore complendam.]

Ex Luc. 6. 44.

Ibid. n. 14.

5. Sanctæ Claræ genealogiam à multis omissam, ab aliquibus paululum immutatam, sic à melioribus monumentis describit Vvadingus [Paulus ex nobilissima olim illius Vrbis Familia, quæ Schiphorum (seu de Fuimi, ut habet R. P. Bartholom. Cimarella fortassis ex parte materna) dicebatur, Proauus fuit S. Claræ; hic genuit Berardutium Schifi, sive, ut habet Rodulph. Berardum : Huic tres filii Favaronus (Rodulpho Favorinus) Paulus, Monaldus, qui præclari fuere milites, & terrenarum rerum facultate locupletes. Favaronus ex Hortulana nobili, & sancta heroina suscepit filias Claram, Agnetem, & Beatricem sanctam progeniem, quæ genitrici factæ sunt amplioris magistræ virtutis, quas etiam ad claustra sequuta, miraculis post obitum viri resplenduit; Beatricis non meminit Rodulphus, atamen dum alibi Claræ recenset discipulas, Sororem esse testatur. Paulus procreavit Berardutium juniorem, & Angelam, quæ Claræ consãguineæ adhæsit. Berardutius filium habuit unicũ B. Rufinũ Schifi Francisci sectatorem. Monaldus vero tres generavit liberos, Bosonem, Iolum, & Finum : Bosonis filius fuit B. Silvester Schifi, Francisci postea sectator. Vltra hunc gradum non inveni, qui ampliùs deduceret hujus S. Fæminæ progeniem, licèt prædictus Cimarella asserat, B. Bernardinum Feltrensem Tomitanum Assisij prædicantem circa annum 1487. quosdam adhuc S. Claræ stirpis offendisse, & reverenter salutasse.

Ibid. n. 15.

6. Nec prætereunda absque consideratione præclara Virginis nomenclatura, de qua ita Rodulphus : *Si nomina imponi debent à proprietatibus rerum, cum ipsa sint rerum notæ, & signa indicativa, quamvis nominum impositio plerumque ad placitum sit; utplurimùm tamen sunt nomina rei consecutiva, sicuti in B. Clara Assisiate cernimus, de qua canit Ecclesia* Clara re, Clara nomine. *Nihil enim opus est verbis, cum ea res, cujus causa verba quæsita sunt, intelligatur; quæ tamquam flos vernans, & candidus à B. Francisco instituta, ejus disciplinam, & genus vitæ æmulata est: Quod multò ante fuerat prænunciatum, dum adhuc esset, ut jam dictum est, in utero materno.*

Ibid. 16.

5. Edita mox in lucem paruula Clara, tempestivè satis in umbra sæculi cœpit clarere lumine, atque intra teneros annos morum splendore, probabitate, docili corde, primùm ex matris ore fidei rudimenta suscepit, & spiritu interiùs conflante pariter, & formante vas reverà purissimum; vas innotuit esse gratiarum. Extendebat libenter ad pauperes manum suã, & de abundantia domus suæ supplebat inopias plurimorum : Et ut suum sacrificiũ gratius esset Deo, proprio corpusculo delicata subtrahebat cibaria, clamque per internuncios mittens, reficiebat viscera pupillorum. Sic ab infantia secum miseratione crescente, mentem com

compassivam gerebat miserorum miserias miserantem.

8. Sanctæ orationis studium habebat amicum, ubi sæpiùs odore bono respersa paulatim vitam cœlitem actitabat. Et quia calculos non habebat, quorum evolutione diceret orationes dominicas, cõgerie lapillorum suas oratiunculas Domino adnumerabat. Non secus, ac priscus ille Monachus Paulus in *Pherme*, qui mons in *Sceti* est, qui ut habent Niceph. Calixt. & Palladius in orationibus quotidie sine intermissione se exercens, eas veluti quoddam tributum, ad trecentas numero Deo offerebat; Ne autem ab eo numero aberraret, lapillos in in sinum deponebat, & ad precationes singulas singulos ejiciebat calculos, quibus ad eum modum consumptis precationes totidem absolutas ei esse constabat. Vbi autem Virgo Clara frequenti oratione amoris stimulos primos sentire cœpit, mundani floris picturam instabilem judicat contemnendam, & Spiritus Sancti unctione prædocta, vilibus rebus pretium didicit imponere vilitatis: sub vestibus namque pretiosis, ac mollibus ciliciolum gerebat absconditum, mundo exterius florens, Christum interiùs induens. Denique suis eam nobiliter maritare volentibus, nullatenùs acquievit; sed dissimulato in posterùm mortali conjugio, virginitatem suam Domino commendabat. Talia fuerunt in domo materna suæ delibamenta virtutis, tales primitiæ spiritus, talia præludia sanctitatis. Tantis itaque redundantem unguentis, velut cellam aromatum licèt clausam, ipsa sua fragrantia manifestat. Ore quidem vicinorum laudari nescia cœpit, & secretos actus veridica fama prodente, rumor bonitatis ejus vulgabatur in populo.

Ibid. n. 17.

Ibid. n. 19. 9. Audiens autem tunc celebre nomen Francisci, qui veluti novus homo obliteratam in mundo viam perfectionis novis virtutibus renovabat: Mox alloqui eum desiderat, & videre, suadente hoc ipso Patre spirituum, cujus jam uterque, licèt differenter, acceperat primitiva; nec minùs ille tàm gratiosæ puellæ celebri fama perflatus, videre hanc, & alloque cupit: si quo modo, qui totus inhiabat ad prædam, regnumque mundi debellaturus advenerat, nobilem istam prædam sæculo nequam possit eripere, suoque Domino vindicare. Visitat ille istam, & sæpiùs ista illum, visitationum suarum tempora moderantes, quibus divinum illud studium, nec percipi ab homine possit, nec rumore publico detrectari: Nam unica tantùm comitante familiari socia (quam Dominam Bonam Guelfucij dictam observat Marianus) paternos lares Puella egrediens, clandestinos ad Virum Dei frequentabat accessus: Cujus sibi verba flammantia, cujusque ultra hominem verba, & opera videbantur. Hortabatur eam Pater Franciscus continuè ad mundi contemptum, spem sæculi aridam, spem deceptivam vivo sermone demonstrabat. Stillabat auribus ejus dulcia connubia Christi, suadens virginalis pudicitiæ Margaritã beato illi Sponso, quem amor humanavit, forè servandum. Quid immoror multis? Instante Patre sanctissimo, & more fidelissimi Paranymphi solerter agente, non trahit in longum Virgo consensum.

10. Aperitur ei protinùs æternorum intuitus gaudiorum, quorum conspectu mundus ipse vilesceret, quorum desiderio à semetipsa liquesceret, quorum amore ad supernas nuptias anhelaret. Cœlesti namque igne succensa, terrenæ gloriam vanitatis sic ex alto contempsit, ut nil jam de mundi applausu ejus affectibus inhæreret. Carnis quoque illecebras perhorrescens, jam thorum in delicto se nescituram proponit, soli Deo de corpore suo templum facere cupiens, & magni Regis connubia virtute promereri contendens, ex tunc Francisci consilio se tota committit, ipsum post Deum statuens suæ directionis aurigam. Pendet exinde anima ejus ad sacra illius monita, & de bono Iesu, calido excipit pectore quidquid promit ille sermone. Molestè jam fert sæcularis ornatus decorem, & quasi stercus arbitrabatur omnia, quę foris applaudunt, ut Christum lucrifacere posset.

11. Protinùs ne speculum illibatæ mentis mundanus pulvis ulteriùs inquinet, Ibid. n. 29.
aut contagio sæcularis vitæ azymam fermentet ætatem; properat pius Pater Claram educere de sæculo tenebroso. Instabat Palmarum dies solemnis, cum ad Virum Dei Puella fervido corde se confert; sciscitans de sua conversione, quando, & qualiter sit agendum: Iubet Pater Franciscus, ut in festo compta, & ornata

procedat ad palmam cum frequẽtia populorum, ac nocte sequenti exiens extra castra, mundanum gaudium convertat in luctum Dominicæ Passionis. Die itaque Dominico veniente, in turba Dominarum splendore festiuo puella præradians, cum reliquis intrat Ecclesiam, vbi illud digno præsagio contigit, ut cæteris ad ramos concurrentibus, dum Clara præ verecundia suo in loco maneret immota, Pontifex per gradus descendens usque ad eam accederet, & palmam suis in manibus poneret.

Ibid. n. 21. 12. Nocte sequenti ad S. Patris mandatum se præparans, optatam fugam cum honesta societate aggreditur; cumque ostio consueto exire non licuit, aliud ostium, quod lignorum, & lapidum pondera obstruebant, miranda sibi fortitudine propriis manibus reseravit. Igitur anno ætatis suæ 18. (ut observat Marianus, & facto computo annorum, quibus vixit, rectè deducit Sedulius) domo, civitate, & consanguineis derelictis, nocte illa Dominicæ Palmarum, quæ in 19. incidit Martij, ut idem vult Marianus, ad S. Mariam de Portiuncula festinavit; ubi Fratres qui in aula Dei sacras excubias observabant, Virginem Claram cum luminaribus receperunt. Mox ibi rejectis sordibus Babylonis, mundo libellum repudij tradidit: ibi manu Fratrum crines deponens, ornatus varios dereliquit. Nec decuit alibi florigeræ virginitatis Ordinem ad vesperam temporum excitari, quàm in ejus aula, quæ prima omnium, atque dignissima sola extitit Mater, & Virgo. Hic locus ille est, in quo nova militia pauperum, duce Francisco fœlicia sumebat primordia; ut liquido videretur utramque Religionem Mater misericordiæ in suo diversorio parturire. Cùm autem coram Altari B. Mariæ sanctæ pœnitentiæ suscepit insignia, & quasi ante thorum hujus Virginis humilis ancilla Christo nupsisset, statim eam ad Ecclesiam S. Pauli Monacharum Nigrarum S. Franciscus deduxit (donec aliud provideret Altissimus) in eodem loco mansuram.

Ibid. n. 22. 13. Ad consanguineos autem rumore volante, dilacerato corde factum, & propositum Virginis damnant, & conglobati in unum currunt ad locum, tentant quod obtinere non possunt. Violentiæ impetum, venena consiliorum, blanditias adhibent promissionum, suadentes ab hujusmodi vilitate discedere, quia nec generi congruat, nec exemplum habeat in contrata: At illa pannos appræhendens Altaris, caput denudat attonsum, firmans se nullatenus à Christi servitio ulteriùs avellendam. Crescit animus bello crescente suorum, viresque ministrat amor injuriis lacessitus: Sic per plures dies, cum in via Domini obicem pateretur, & sui se opponerent, ejus proposito sanctitatis non collapsus est animus, non fervor remissus; sed inter verba, & odia ad spem animum tandiù reformat, donec propinqui retusa fronte quiescunt.

14. Paucis interjectis diebus ad Ecclesiam S. Angeli de Panso Ordinis S. Benedicti juxta Civitatem Assisij transivit eam comitantibus ipso viro Dei Francisco, & duobus ejus discipulis Bernardo, & Philippo. Hîc in tenera adhuc conversione, quanta, & quàm mirifica fuerit ipsius orationis virtus, apparuit, qua Sororem suam Agnetem ad Deum convertit, conversamque defendit. Dolebat domi relictam, sæculique periculis expositam Sororem hanc ætate teneram, carne, ac puritate germanam; cujus conversionem desiderans, inter precum primitias, quas Deo plenis affectibus offerebat; hoc postulabat obnixiùs, ut sicut cum sorore habuerat in sæculo cohærentiam animorum, ita jàm in Dei servitio fieret inter eas unitas voluntatum. Orat igitur instanter Patrem misericordiæ, ut relictæ in domo sorori Agneti mundus desipiat, dulcescat Deus; eamque sic à proposito carnalium nuptiarum, ad sui amoris copulam transferat; quatenus unà secum in Virginitate perpetua Sponso gloriæ nubat. Mirandus enim utrique insederat mutuus amor, qui novam divulsionem, licèt affectu dissimili, utrique fecerat dolorosam. Favet celeriter Divina Majestas egregiæ oratrici; primum illud donum, quod præcipuè postulat, quodque magis Deum exhibere delectat, festinantiùs elargitur: Nam post sexdecim dies à conversione Claræ, Agnes divino afflata Spiritu, properat ad sororem, eique suæ voluntatis arcanum reserat dicens, se velle penitùs Domino deservire, quam illa gaudenter amplectens; Gratias *inquit* ago Deo dulcissima soror, quod me Ibid. n. 23.

de te solicitam exaudivit.

Ibid. n. 24. 15. Miram hanc conversionem satis est miranda defensio subsequuta. Cum enim fœlices Sorores apud Ecclesiam S. Angeli de Panso Christi vestigiis inhererent; atque illa, quæ plus de Domino sentiebat, suam erudiret novitiam, & germanam; repentè contra puellas nova consanguineorum prælia suscitantur: Audientes enim, Agnetem ad Claram transisse, currunt ad locum sequenti die duodecim viri furore succensi, & conceptam malitiam dissimulantes exteriùs, pacificum intendunt ingressum; Mox ad Agnetem conversi (nam de Clara jam anteà desperaverant) quid tù *inquiunt* ad locum istum venisti? Festina quantociùs domum redire nobiscum: Qua respondente, nolle se à sorore sua Clara discedere; irruit in eam Miles unus animo efferato, & pugnis, calcibusque non parcens, eam per capillos abstrahere conabatur, cæteris impellentibus, & suis brachiis levantibus eam. At proba Iuvencula dùm quasi à Leonibus capta, de manu Domini raperetur, exclamat dicens: *Adjuva me soror charissima, nec me Christo Domino tolli permittas.* Cum ergo violenti prædones adolescentulam renitentem, per devexum montis abstraherent, vestes abrumperent, vias crinium laceratione complerent; Clara cum lachrymis in oratione procumbens, petit sorori mentis constantiam tribui, petit vires hominum divinâ potentiâ superari. Confestim verò tanto pondere corpus illius in terra jacentis figi videtur, ut illam plures homines, suis conatibus adnitentes, nequaquam valeant ultra quemdam rivulum asportare. Accurrentes etiã aliqui de agris, & vineis, auxilium illis præstare contendunt; sed corpus illius de terra levare nullatenus possunt: Dumque in suo conatu deficiunt, verbo lusorio miraculum extollunt dicentes: *Tota nocte plumbum comedit, & ideò si ponderat, non est mirum.* Nam & Dominus Monaldus patruus ejus, cum in tanta rabie constitutus, vellet eam lethaliter pugno percutere, manum, quam levavit, subitò dirus dolor invasit, eumque usque ad plura tempora doloris angustia cruciavit. Ecce autem post longum agonem Clara pergens ad locum, rogat propinquos à tali conflictu discedere, & Agnetem semineccem jacentem suæ sollicitudini commendare. Quibus infecto nogotio, cum amaro animo recedentibus, Agnes jucunda surrexit, & jam Cruce Christi gaudens, pro quo hac prima pugna certaverat, se divinis servitiis perpetuò mancipavit. Siquidem & B. Franciscus manu sua ipsam totondit, & unà cum sorore in via Domini erudivit.

16. Dum autem S. Virginis Claræ præclaram jam adeptæ discipulam non plenè mens inter illas sanctimoniales conquiesceret, tandem ad Ecclesiam S. Damiani, ex B. Francisci consilio, simul cum sorore migravit: Ibi mentis anchoram quasi in certo figens, non jam pro loci mutatione ulteriùs fluctuat, non pro arctitudine dubitat, nec pro solitudine reformidat. Hæc est illa Ecclesia, in cujus reparatione Franciscus miro desudaverat studio; cujusque Sacerdoti pecuniam obtulerat pro opere reparando: Hæc est, in qua dum Franciscus oraret, vox ad eum de ligno Crucis delapsa insonuit: *Francisce vade, repara domum meam, quæ ut cernis, tota destruitur.* In hujus domunculæ ergastulo cœlestis amore Sponsi Virgo se Clara conclusit; in hac se à mundi tempestate celans, corpus quoad viveret, carceravit. In hujus caverna maceriæ columba deargentata nidificans; Virginum Christi Collegium genuit, Monasterium sanctum instituit, pauperum Dominarum Ordinem inchoavit. Hic in via pœnitentiæ glebas membrorum terit, hîc semina perfectæ justitiæ seminat, hîc incessu proprio signat vestigia sequuturis. In hoc arcto reclusorio per quadraginta duos annos disciplinæ flagellis frangit sui corporis alabastrum, ut domus Ecclesiæ repleatur fragrantia unguentorum. Ibid. n. 25.

17. Non priùs introducta Clara in cubiculum Regis æterni, & in cellarium Sponsi cœlestis, quàm ordinaverit in ea charitatem, & aliæ adolescentulæ lætatæ sint, & exultaverint memores factæ, & participes uberum tantæ in Virginem diffusæ charitatis. Spargitur enim paulò post opinio sanctitatis ejus per proximas regiones, ut in odorem unguentorum ejus undiquè mulieres currant. Festinant Virgines, ejus exemplo Christo servare quod sunt: Maritatæ castiùs agere satagunt, Nobiles, & illustres amplis contemptis palatiis arcta, Ibid. n. 26.

sibi

ſibi Monaſteria conſtruunt, atque pro Chriſto in cinere, & cilicio vivere, magnam gloriam ducunt. Concitatur nihilominùs ad coinquinata certamina juvenum impetus, & ad carnis aſpernanda ludibria, per infirmioris ſexus exempla fortia provocantur. Plures denique matrimonio juncti, mutuo conſenſu continentium ſe lege vincientes, viri ad Ordines, uxores ad Monaſteria tranſeunt. Mater filiam, filia matrem invitat ad Chriſtum; ſoror ſorores allicit, & amita neptes: Omnes æmulo fervore Chriſto ſervire deſiderant, omnes hujus vitæ angelicæ, quæ per Claram inclaruit, fieri participes optant: Innumeræ virgines Claræ rumoribus excitatæ, dum ad Clauſtralem vitam tranſire non prævalent, in paternis domibus ſinè Regula regulariter vivere ſtudent. Tanta hæc ſalutis germina virgo Clara ſuis parturiebat exemplis, ut in ea videretur impleri propheticum illud: *Multi filij deſertæ magis, quàm ejus, quæ habet virum.*] Hæc litteraliter ex Vvadingo.

CAPVT II.

Variæ Regulæ Monialium Clariſſarum.

18. Vixerunt annis ferè ſeptem in Sacro S. Damiani tuguriolo Clara, & ejus amantiſſimæ in Chriſto Filiæ angelicam potiùs, quàm terrenam vivendi methodum tenentes. Regulà in ſcriptis à S. Patriarcha, quam inceſſantibus lachrymis methodicam ſupplicabant, numquã obtinere potuerant; quòd ipſe etiam ab Hugolino Cardinali Ordinis Protectore ſæpiſſimè rogatus reſponderit, Monialium curam, præterquam Claræ, & aliarum cum ipſa in S. Damiani templo recluſarum, nollet omninò ſuſcipere. Verbo tenùs, ſcriptiſque notulis ſanctiſſima ſpiritualis vitæ documenta tradens in dies, altiſſimum Ieſu Crucifixi librum antè omnia prę oculis ſemper habendum eſſe conteſtans, firmiſſimam proprię voluntatis abnegationem, altiſſimam ſine reſervatione ulla paupertatem, præcipua mortificationis exercitia, ferventiſſimæ orationis aſſiduitatem, ſinceram in Chriſto charitatem, cæterarumque virtutum agmen, ſed earum in primis præcipuum fundamentum Sanctam humilitatem, atque obedientiam, continuis exhortationibus commendans, pias completiſſima perfectione præparabat, ut nitidiſſimum Virginitatis lilium cœleſtibus virtutum floribus circumvallatum Chriſto Sponſo conſervarent illęſum.

19. Verumtamen ad ampliſſimum Crucis librum Clara duce, atque magiſtra, quantumvis inceſſanter edoctæ optimæ diſcipulæ, firmam nihilominus, & ſtabilem vitæ methodum, quam publicè profiterentur, quamque multiplicatis jam undequaque ſuarum conſodalium Monoſterijs communicare poſſent, non immeritò ſibi poſtulabant exſcribi. Hugolinus ergo Cardinalis Protector juſtiſſimæ pauperum Dominarum recluſarum (ſic enim ad cæterarum Monialium differentiam communi vocabulo nuncupabantur) petitioni annuendum cenſens, eo vel maximè, quòd ex decreto Lateranenſis Concilij tunc abſoluti, Religiones omnes prohiberentur, quæ ſub aliqua approbata Regula non militarent; ex altera verò parte, cum Franciſcum ad ægyptiacam profectionem jam paratum, adducere nunquam potuiſſet, ut propriam ſuis in Chriſto filiabus Regulam exſcriberet, quam Sedi Apoſtolicæ confirmandam præſentaret; collata re cum Pontifice, proprias conſtitutiones anno 1219. & Regulam S. Benedicti, ad implendum præfati Concilij decretum, ipſis præſcripſit, & demùm ad S. Petri Catheram ſub nomine Gregorij IX. evectus confirmavit, ut ex Innocentij IV. & Alexandri IV. litteris Apoſtolicis infra recitandis apparet. Hinc Nicolaus III. in Epiſtola, quam anno primo ſui Pontificatus ad Aſſiſienſes Clariſſas dedit, earum inſtitutionem ad hunc annum 1219. poſt Lateranenſe Concilium computare videtur ob exhibitionem Regulæ; unde annos ſeptem ab ipſarum prima per S. Franciſcum inſtitutione, atque recluſione præteriret. Regulam ergo hanc primam ab Hugolino Cardinali traditam, & demum ab Innoc. IV. Apoſtolico Diplomate confirmatam primo loco hîc exhibeo.

Uvad. t. 1. ann. 1219. n. 45.

INNOCENTIVS EPISCOPVS servus servorum Dei.

Dilectis in Christo Filiis universis, Abbatissis, & Monialibus inclusis, Ordinis Sancti Damiani.

20. SOlet annuere Sedes Apostolica piis votis, & honestis petentium desideriis favorem benevolum impertiri. Eapropter dilectæ in Domino filiæ, vestris piis precibus inclinati, Ordinis vestri Regulam, & formam vivendi, à fel. rec. Greg. Papa prædecessore nostro, tunc Ostiensi Episcopo, vobis authoritate Apostolica traditam, anno tam præsentibus, vobis eadem authoritate confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, quæ talis est.

21. Cum omnis vera Religio, & vitæ institutio approbata certis constet regulis, & mensuris, certis etiam constet legibus disciplinæ; quisquis religiosam ducere vitam cupit, nisi certam, atque rectam conversationis suæ regulam, disciplinamque vivendi observare studuerit diligenter, eo ipso à rectitudine deviat, quo rectitudinis lineas non observat, & ibi deficiendi incurrit periculum, ubi per discretionis virtutem certum, ac stabile proficiendi collocare neglexerit fundamentum. Quapropter Dilectæ in Domino filiæ, quia divinâ vobis gratiâ inspirante per arduam viam, & arctam, quæ ad vitam ducit incedere, & vitam pauperem ducere, pro æternis lucrandis divitiis elegistis. Religionis ipsius Observantiam, atque formam vobis duximus breviter describendam, ut sciat unaquæque vestrum, quid agere, quidvè etiam debeat evitare; ne fortè de ignorantia aliqua se excusans; prohibita, & inconcessa periculosè præsumat, vel subrepente desidia detestabili, ac tepore, jussa periculosiùs negligat, & contemnat. Quocirca vobis omnibus, & singulis in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus formam ipsam, quam vobis dirigimus, plenè in sequentibus annotatam humiliter, & devotè recipere, & inviolabiliter de cætero studeatis vos, & post vos omnes futuræ perpetuis temporibus observare. Verùm, ut ad exemplum, & imitationem eorum, qui sine querela Domino servierunt, & sanctæ conversationis initiũ fœlicis perseverantiæ exitu fœlicissimo consummarunt, vitæ vestræ Religio in Christo constructa pariter, & fundata, in templum Sanctum in Domino crescere, & ad supernæ vocationis prẹmium, Sanctorum sequendo vestigia possit recto cursu fœliciter pervenire, Regulam Beatissimi Benedicti, in qua virtutũ, perfectio, & sũma discretio noscitur instituta quæ & à SS. Patribus à principio devotè suscepta est, & ab Ecclesia Rom. venerabiliter approbata, vobis tradimus observandam in omnibus, quibus eidem vivendi formulæ vobis à Nobis traditæ, secundùm quam specialiter vivere decrevistis, contraria minimè comprobatur.

22. Omnes itaque, quæ sæculi vanitate relicta pariter, & contempta, Religionem vestram assumere voluerint, & tenere, hanc eas legem vitæ, & disciplinæ ferventer oportet, & convenit observare. Omni namque tempore vitæ suæ clausæ manere debent, & postquam claustrum hujus Religionis intraverint aliquæ regularem habitum assumentes, nulla eis concedatur licentia, vel facultas indè ulterius exeundi, nisi fortè causâ plantandi, vel ædificandi eandem Religionem ad aliquem locum, aliquæ transmittantur. Morientes verò, tàm Dominæ, quàm etiam servientes, quæ professæ fuerint, intra claustrum, prout convenit, tumulentur.

23. Omnibus autem hanc Religionem assumere volentibus, & quæ fuerint admittendæ priusquam habitum mutent, & Religionem assumant, dura eis, & aspera prædicentur, per quæ itur ad Deum, & quæ secundùm hanc Religionem necesse habuerint firmiter observare, ne de ignorantia postea se excusent.

24. Non recipiatur aliqua, quæ vel longiori ætate, vel infirmitate aliqua, seu fatua simplicitate ad hujus vitæ observantiam minus sufficiens, & idonea comprobetur. Per tales enim status, & vigor Religionis sæpiùs dissolvitur, & turbatur: Vndè in personis recipiendis diligenti studio, & cautelâ hujusmodi debet occasio devitari, etiamsi cum aliqua aliquando causa rationabili exigente, alicubi fortè fuerit dispensandum. Omnes verò ex more intra Claustrum receptæ, si ætatis convenibilis fuerint, citiùs deponant habitum sæcularem, & infra

statutos

ſtatutos dies profeſſionem faciant in manu Abbatiſſæ: Quod etiam de ſervientibus firmiter obſervetur.

25. De divino verò officio, tàm in die, quàm in nocte Domino perſolvendo hoc obſervetur, ut eæ, quæ pſalmos, & horas legere noverint, officium faciant regulare. Quodſi etiam canere ſciunt, liceat eis horis competentibus canendo officium dicere, & univerſorum Dominum collaudare, cum ſumma tamen gravitate, & modeſtia, cum humilitate, & multa devotione, ut ad ſalutem ædificari valeant audientes: Quæ autem pſalmos neſciunt, orationem Dominicam in ſuis horis ſecundùm morem Summo devotè ſtudeant perſolvere Creatori. Quodſi juvenculæ aliquæ, vel etiam grandiores capaces ingenij, & humiles fuerint, ſi Abbatiſſæ viſum fuerit, faciat eas litteras edoceri, magiſtram eis deputans idoneam, & diſcretam.

26. Silentium verò continuum ſic continuè ab omnibus teneatur, ut nec ſibi invicem, nec alicui alij ſine licentia eis loqui liceat, exceptis iis, quibus magiſterium aliquod, vel opus injunctum fuerit, quod non poſſit congruè cum ſilentio exerceri: His quidem liceat ſimul loqui de iis, quæ ad officium, vel ad opus ſuum pertineant, ubi, quando, & qualiter viſum fuerit Abbatiſſæ. Sanè quando aliqua perſona religioſa, vel ſæcularis, vel cujuſlibet dignitatis loqui petierit alicui Dominarum, nuncietur primitùs Abbatiſſæ, & ſi ipſa conceſſerit, accedens ad loquutorium, duas alias ad minus habeat ſemper ſecum, quibus juſſerit Abbatiſſa, quòd ea, quæ ſibi dicta fuerint, vel ipſa aliis dixerit, audiant univerſa. Hoc nãque firmiter obſervetur ab omnibus ſanis, pariter & infirmis, ut nec inter ſe, nec cum aliquibus aliis minus quàm tres ſimul loquantur, præter illas, ſicut ſupradictum eſt, quæ diverſis officiis, & operibus deputantur, & præter hoc, quando ſcilicet, vel de confeſſione Sacerdoti, vel cum Viſitatore de communi ſtatu, & Regularis Obſervantia diſciplinæ ſecretò fuerit aliqua locutura. Quod tamen, & ipſum nunquam fiat, niſi ad minus duabus non longè ſedentibus, quæ confitentes, vel loquentes benè videant, & ab ipſis pariter videantur. Hanc autem loquendi legem & ipſa Abbatiſſa diligenter cuſtodiat, ut omnis omninò materia detractionis omnibus auferatur, excepto quòd cum Sororibus ſuis de iis quæ ad rem pertinent, horis competentibus loqui poteſt publicè, & privatim, ſicut viſum fuerit expedire.

27. Iejunandi autem hæc obſervantiâ teneatur, ut omni tempore jejunetur quotidiè, quartâ quidem, & ſextâ feriâ extra quadrageſimam à pulmento, & vino pariter abſtinentes, niſi præcipuum feſtum alicujus Sancti in eis occurrerit celebrandum: In quibus diebus quartâ ſcilicet, & ſextâ feriâ, ſi poma, aut fructus, vel herbæ crudæ adfuerint, reficiendis Sororibus apponantur: In Quadrageſima verò majori quatuor diebus; in quadrageſſima verò S. Martini tribus diebus in hebdomada in pane, & aqua jejunent, & omnibus vigiliis ſolemnibus, ſi de earum fuerit voluntate: hanc autem jejunij, & abſtinentiæ legem adoleſcentulæ, vel anus, & omninò corpore imbecilles, ac debiles obſervare minimè permittantur, ſed ſecundùm earum imbecillitatem, tam in cibariis, quàm jejuniis cum eis miſericorditer diſpenſetur.

28. De infirmis verò cura, & diligentia maxima habeatur, & ſecundùm quod poſſibile fuerit, & decuerit, tam in cibariis, quæ earum requirit infirmitas, quàm in aliis, etiam neceſſariis in fervore charitatis benignè, ac ſollicitè eis per omnia ſerviatur: Quæ infirmæ propriũ habeãt locum, ſi uſquam fieri poteſt, ubi à ſanis maneant ſeparatæ, ne illarum ordinem, & quietem cõfundere valeant, vel turbare: Illæ verò, quæ non multùm gravi infirmitate laborant, in ſaccis cum palea jaceant, & habeant ad caput capitale cum pluma: Quæ autem graviter infirmantur in culcitris jaceant, ſi congruè potuerint inveniri; ſed & omnes infirmæ pedulos habeant laneos, & ſi poteſt fieri, ſoleatos, quos cum neceſſe eis fuerit, in pedibus habeant, atque portent.

29. De indumentis autem hoc obſervetur, ut unaquæque duas tunicas habeat, & mantellum præter cilicium, vel ſtamineam, ſi habuerint, ſive ſaccum habeant; Scapularia de levi, & religioſo panno, vel ſtaminea, ſi voluerint, amplitudinis, & longitudinis congruentis, ſicut uniuſcujuſque qualitas exigit, vel menſura, quibus induantur cum laborant,

rant, vel tale aliquid agunt, quòd pallia congruè gestare non possunt. Si tamen illa simul habere voluerint cum matellis, vel etiam jacere cum ipsis, minimè prohibentur; possunt & sine ipsis esse aliquando, si visum fuerit Abbatissæ, quòd propter calorem nimium, vel aliquid aliud eis grave multum fuerit ad portandum. Quodsi præceptum hoc, de scapularibus scilicet deferendis, tam grave fortasse visum fuerit aliquibus, vel molestum, quatenùs ad illud suscipiendum, nec inclinari valeant, nec induci, patienter cum eis super hoc dispensetur; quę verò suscipiũt, multũ honestiùs agũt, & multò plus Nobis placent, & Deo multò magis ex hoc illas credimus cõplacere.

30. Super tabulas ligneas jaceant, storeâ, vel panno laneo superstrato, cum aliquantulo fœni, vel paleæ, si voluerint, & visum fuerit Abbatissæ, vel hujusmodi aliquo alio, quod earum Religionem deceat, & pro loco potuerit inveniri, habẽtes ad caput cervicalia plena palea, sive fœno. Habeant etiam coopertoria lanea, sivè cultras, si laneas habere nequieverint cõgruenter; Capillos suos tondeant in rotundum, nec aliqua de cætero tonsuretur, nisi evidẽti infirmitate corporis exigẽte.

31. De ingressu personarum in Monasterium firmiter, & districtè præcipimus, ut nulla unquam Abbatissa, vel ejus sorores aliquam personam religiosã, seu sæcularem, aut cujuslibet dignitatis in monasteria intrare permittant, nec omninò alicui liceat, nisi cui, & quibus concessum à Summo Pontifice fuerit, vel à Nobis, seu post Nos, ab illo, cui sicut & Nobis sollicitudinem, & curam specialem gerendam de vobis spicialiter D. Papa duxerit injungendam: Nam hoc à vobis sollicitè procuretur, ut cum Cardinalis, vel Episcopus Romanæ Ecclesiæ, qui vobis specialiter fuerit deputatus, ex hac vita migraverit; alium semper â D. Papa de ipsis suis Fratribus postuletis, ad quem cum habueritis necesse, per Visitatorem, vel Nuncium proprium specialiter recurrere debeatis. Excipiuntur autem à dicta ingrediendi lege illi, quos pro aliquo opere necessario exercẽdo necessitas exegerit introire. Sed & si quis de Cardinalib⁹ ad aliquod Monasteriũ hujus Religionis aliquando venerit, & in illud voluerit ingredi, cum reverẽtia quidem, & devotione suscipiatur, sed rogetur, ut cum uno, vel duobus honestioribus quidem sociis debeat introire: alius autem Prælatus, cui aliquando fortè intrare licuerit, uno tantùm religioso, atque honesto socio sit contentus. Quodsi fortè pro benedictione Abbatissæ, vel pro aliqua Sorore consecranda in monialem, vel alio etiam modo concessum alicui Episcopo fuerit, Missam interiùs aliquando celebrare, quàm paucioribus, & honestioribus potuerit contentus sit sociis, & Ministris, & hoc quoque ipsum rariùs alicui concedatur: Nulla tamen omnino loquatur cum aliquo, nisi prætacto modo, sive infirma fuerit, sive sana. Illud sanè præcipuè caveatur, ut ij, quibus aliquando fuerit concedendum in Monasterium ingredi, tales sint, de quorum verbis, & moribus necnon vita, & habitu ædificari valeant intuentes, ut materia justi scandali exindè nequeat generari.

32. Vbi proprius fuerit Capellanus, habitu, & vita religiosus sit, ac bonæ famæ, nec multum juvenis, sed idoneæ sit ætatis, qui Capellanus cum aliqua sororum gravi corporis infirmitate detenta visa fuerit ad extrema tendere, & necesse habuerit confiteri, vel Dominici Corporis accipere Sacramenta, albâ, stolâ, & manipulo ingrediatur indutus, & audita confessione, vel Dominici Corporis tradito Sacramento, sic indutus, ut ingressus est, exeat, nec moram ibi faciat longiorem: sic se etiam habeat in animæ commendatione. Porrò ad exequias circa sepulturam agendas, non ingrediatur claustrum, sed exteriùs in Capella, quæ ad illud officium pertinent, exequatur; tamen si Abbatissæ visum fuerit, quòd ad exequias debeat introire, modo supradicto indutus intret, & sepultâ mortuâ exeat sinè mora: si autem necesse fuerit, ut ad faciendam, vel aperiedam sepulturam, seu certè postmodùm coaptandam ingrediatur, sit ei, vel alicui alii ad hoc idoneo, & honesto licitũ introire. De reliquo verò Monasterium ingredi non præsumat, sed cum aliqua sibi de confessione loqui voluerit, per locutorium eam audiat, & per illud eidem ipse loquatur.

33. Per cratem autem ferream, per quam communionem accipiunt, vel officium audiunt, nemo loquatur, nisi fortè aliquando causa rationabili, vel necessaria exigente, alicui fuerit concedendum, quod

quod tamen rarissimè fiat; quibus cratibus ferreis apponatur pannus interiùs, ita ut nulla inde valeat exteriùs in capella aliquid intueri. Habeant & ostia lignea cum seris ferreis, & clave, ut maneant semper clausæ, & non aperiantur, nisi pro causis superiùs memoratis,& ad audiendum aliquando verbum Dei, proponendum sibi in capella per idoneam personam fide, fama, & scientia approbandam: Quæ verò proprium non habuerint Capellanum, à quolibet bonæ famæ, & honestæ vitæ Presbytero Missam audire possunt: pœnitentiam autem, atque Dominici Corporis Sacramenta tantùm à viro discreto habitu, & vita religioso, & ætate idoneo suscipere studeant,& procurent, nisi fortè in periculoso necessitatis articulo fuerit aliqua constituta.

34. De Visitatore hujus Religionis illud est solicitè providendum, ut quicumque, vel Generalis, vel etiam alicubi aliquando specialis constituendus fuerit Visitator, talis debeat constitui, de cujus religiosa vita, & moribus, atque fide notitia plena,& securitas habeatur; qui cum ad ministerium aliquod veniens fuerit introgressus, sic se per omnia exhibeat,& ostendat, ut omnes de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & inter se mutuam charitatem semper inflammet, pariter & accendat. Sanè de earum statu, & observantia suæ Religionis ab omnibus generaliter,& specialiter à singulis inquirat studiosiùs veritatem,& ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore justitiæ cum discretione corrigat,& reformet, tàm in capite, quàm in membris, sicut meliùs viderit expedire; modum autem loquendi custodiat suprascriptum, ut videlicet aut cum omnibus, aut cum pluribus simul loquatur, vel secretè cum una, aliis tamen ad minus duabus in aspectu ejus non longè sedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conservetur: Quodsi aliquid tale sibi occurrerit, quod congruè per se nequeat emendare, ad Superiorem referat, ut ejus consilio, & præcepto, sicut expedit, corrigatur. Caveat autem Abbatissa, ne à se, vel ab aliis dominabus status sui Monasterij in observantia Religionis, & unitate mutuæ charitatis Visitatori aliquatenus abscondatur, quia malum esset indicium, & offensa graviter punienda: immò volumus,& mandamus, ut ei, quæ secundùm suæ vitæ formam statuenda, vel emendanda fuerint, publicè, & privatim, sicut meliùs fuerit faciendum, Visitatori diligenter suggerant,& proponant: quæ autem aliter fecerint, à Visitatore tàm Abbatissa, quàm aliæ dignè, prout convenit, puniantur. Similiter & Capellanus, si in aliquo reprehensibilis fuerit, in quo convenienter non possit, nec debeat supportari, monitione præmissa à Visitatore modestè, ac rationabiliter, sicut decuerit, corrigatur; Si verò noluerit, vel contempserit emendari, pro Capellano minimè habeatur.

35. Ad ostium sanè Monasterij custodiendum aliqua talis ex sororibus deputetur, quæ omninò Deum timeat, ac matura moribus sit diligens, & discreta, sitque convenientis ætatis, quæ ipsius ostij clavem sic diligenter custodiat, & conservet, ut nunquam sine ea, vel ipsâ nesciâ ostium aliquando valeat aperiri. Sit & alia æquè idonea ei socia deputata, quæ ejus vicem in omnibus exequatur, cum ipsa aliqua rationabili causa, vel occupatione necessaria occupata fuerit, & detenta. Caveant autem,& procurent studiosissimè, ne unquam ostium stet apertum, nisi tantùm, quantùm minus fieri poterit congruenter. Sit autem ostium seris ferreis cum valvis, & vectibus optimè communitum, & omninò sine custodia minimè dimittatur, nec etiam ad momentum, nisi clave sit firmiter obseratum, nec omni pulsanti aperiatur statim, nisi priùs indubitanter cognoverit, quòd talis sit, cui sine dubitatione aliqua secundùm mandatum, quod in eadem forma de ingressuris superiùs continetur, debeat aperiri. Quòdsi aliquando intra Monasterium opus aliquod fiat, Abbatissa solicitè curet, ut tunc, dum opus scilicet exercetur, aliqua alia persona conveniens ad custodiendum ostium statuatur, quæ sic personis ad opus deputatis aperiat, quòd alias penitus intrare non permittat: Nam Dominæ ipsæ & tunc, & semper quamtumcumque rationabliter prævalent, studiosissimè caveant, ne à sæcularibus, vel personis extraneis videantur.

36. Hanc igitur vivendi formam breviter suprascriptam uniformiter ubique

ab omnibus volumus, & mandamus diligentiùs observari, quatenus per locorum distantiam separatas vitæ identitas, & conformitas morum Charitatis vinculo uniat, & conjungat. Quodsi Rom. Ecclesiæ discretio providendi pro loci qualitate, vel personarum cura aliqua in aliquo necessario duxerit dispensandum, aliæ, quæ simili dispensatione non indigent, suum firmiter propositum custodiant, & observent. Nulli ergo &c. Dat. Lugduni Ibid. Novembris Pontif. nostri anno tertio.

37. Acceptaverant, quam dedit Hugolinus Claræ amantissimæ filiæ, excepto Assisiensi Monasterio, ut infra dicetur, Regularis vitæ methodum, & sub Benedictina Regula speciales constitutiones: verùm quòd illam à Seraphico Patre accipere non possent, nullus erat lachrymarum finis. Tandem anno 1224. è Grecio sub mense februarij redierat Franciscus Assisium, ubi quotidiè rogabatur à Virginibus Damianitis, ut adinstar Fratrum Minorum firmam vivendi normam acciperent, eisque præter illa, quæ verbo tradidit, alia adderet scripto, Regulamque præscriberet, per quam absente, vel è vivis discedente tanto Magistro, quæ præsentes erant, & quæ sequerentur, possent gubernari: Ille re priùs collata cum Cardinali Hugolino (qui virginum fervorem majores subministrasse ad ardua conatus perspexit, nec eas contentas esse Regulâ Benedictinâ, neque propria Hugolini institutione, quam libentiùs aliæ præter illas Assisiates virgines admittebant) propriam eis condidit Regulam. Vterque tàm Cardinalis, quàm Franciscus incumbebat operi, & leges observandas simul ferebant, aptantes minoriticas fœmineę fragilitati. Licèt has ipsa Clara optarit, & petierit, tamen Cardinalis dum eas simul cum S. Francisco scriberet, non poterat se cohibere à lachrymis, considerans virginum fervorem muliebri infirmitati superiorem. Dum hærebat in verbo aliquo, vel periodo Franciscus, Hugolinus suam operam interponebat, & circa quædam mitiganda, vel cautiùs præcipienda, suum dabat consilium, qui etiam ex institutione, quam superiùs diximus aliis monialibus præscripsisse, quędam huic Regulæ inseruit. Pietatem, & lachrymas Cardinalis, dum hanc Regulam conscriberet, referunt Philippus à Perusio in illa, quam superiùs excripsimus, epistola ad Gondisalvum Ministrum, & Marianus, & Bernardus de Bessa. Regulam ipsam lectori hîc subministramus.

Vvad. t. 1. 1224. n. 1.

Cap. I. *Regula, & Vita Sororum Pauperum. In Nomine Domini. Amen,*

38. Incipit Regula, & forma vitæ Ordinis Sororum pauperum, quæ quidem est sanctum Evangelium D. N. I. C. observare, vivendo in obedientia, sinè proprio, & in castitate. Clara indigna ancilla Christi promittit obedientiam, & reverentiam D. P. P. Honorio, ac successoribus ejus canonicè intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ. Et sicut in principio conversionis suæ unà cùm sororibus suis promisit obedientiam F. Francisco, ita eandem promittit inviolabiliter observare successoribus suis. Et aliæ sorores teneantur semper successoribus F. Francisci, & sorori Claræ, & aliis Abbatissis canonicè electis eis succedentibus obedire.

Cap. II. *Qualiter recipi debeant*

39. Si qua divina inspiratione venerit ad sorores, volens vitam istam accipere, Abatissa sororum omnium consensum requirere teneatur, & si major pars consenserit, habitâ licentiâ D. Cardinalis Protectoris possit eam recipere. Et si recipiendam viderint, diligenter examinent eam, vel examinari faciant de fide catholica, & Ecclesiasticis Sacramentis. Et si hæc omnia credat; & velit ea fideliter confiteri, & usque in finem firmiter observare, & virum non habeat, vel si habet, etiam Religionem intraverit authoritate Diœces. Episcopi, voto continentiæ jam emissio, ætate etiam longæva, vel infirmitate aliqua, seù fatuitate ab hujusmodi Observantia non impediente, diligenter exponat ei tenorem hujusmodi vitæ. Et si idonea fuerit, dicatur ei verbum S. Evangelij, quòd vadat, & vendat omnia sua, & ea studeat pauperibus erogare. Quod si facere non potuerit, sufficit ei bona voluntas. Et caveant Abbatissa, & ejus sorores, ne solicitæ sint de rebus suis temporalibus, ut liberè faciat de rebus suis quidquid Dominus inspiraverit ei. Si tamen consilium requiratur, mittant

eam ad aliquos Discretos, & Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea capillis tonsis in rotundum, & deposito habitu sæculari concedant ei tres tunicas, & Mantellum. Deinceps extra Monasterium, sinè utili, manifesta, & probabili causa, eidem exire non liceat. Finito verò anno probationis, recipiatur ad obedientiam, promittens vitam, & formam hujus paupertatis in perpetuum observare. Nulla infra tempus probationis veletur: Mantella etiam possint sorores habere pro alleviatione, & honestate servitij, & laboris. Abbatissa verò de vestimentis discretè eis provideat secundùm qualitatem personarum, & loca, & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderit expedire. Iuvenculæ in Monasterium receptæ infra tempus ætatis legitimæ tondeantur in rotundum, & deposito habitu sæculari induantur panno religioso, sicut visum fuerit Abbatissæ. Cum verò ad ætatem legitimam pervenerint, indutæ juxta formam aliarum faciant professionem; & tam ipsis, quàm aliis novitiis Abbatissa solicitè Magistram provideat de discretioribus totius Monasterij, quæ in sancta conversatione, & honestis moribus juxta formam professionis Sororum, eas diligenter informet. In examinatione, & receptione sororum servientium extra Monasterium servetur forma prædicta, quæ possunt portare calceamenta. Nulla cum sororibus residentiam faciat in Monasterio, nisi recepta fuerit secundùm formam hujus professionis. Et amore Sanctissimi Pueri Iesu pauperculis pannis involuti, in præsepio reclinati, & Sanctissimæ Matris ejus, moneo, deprecor, & exhortor Sorores meas, ut vestimentis vilibus semper induantur.

Cap. III *De Divino officio, & jejunio & quoties communicent.*

40. Sorores litteratæ faciant divinum Officium secundùm consuetudinem Fratrum Minorum, ex quo potuerint habere breviaria, legendo sine cantu, & quæ occasione rationabili non possint aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliæ sorores recitant, dicere Pater noster. Quæ verò litteras nesciunt, dicant viginti quatuor Pater noster pro matutino, pro laudibus quinque; pro prima, tertia, sexta, nona, pro qualibet istarum septem; pro vesperis autem duodecim; pro completorio septem. Pro defunctis dicant etiam in vesperis septem Pater noster, & Requiem æternam, pro Matutino duodecim, sorores litteratæ teneantur dicere Officium defunctorum. Quando verò aliqua ex sororibus migraverit, dicant quinquaginta Pater noster. Omni tempore sorores jejunent. In Nativitate Domini, quacumque die venerit, bis refici possint. Cum adolescentibus, debilibus, & servientibus extra Monasterium, sicut videbitur Abbatissæ, possit misericorditer dispensare. Tempore verò manifestæ necessitatis non teneantur sorores jejunio corporali. Duodecim vicibus ad minus de Abbatissæ licentia confiteantur in anno, & cavere debent, ne alia verba tunc inserant, nisi quæ ad confessionem, & salutem pertinent animarum. Sex vicibus communicent, videlicet in Nativitate Domini, in Pentecoste, in Assumptione B. Virginis, & in festo Omnium Sanctorum. Pro communicandis infirmis sororibus, Capellanis intus liceat introire.

Cap. IV. *De Electione Abbatissæ,*

41. In electione Abbatissæ teneantur formam canonicam observare. Procurent ipsæ habere Generalem Ministrum, vel Provincialem Ordinis Fratrum Minorum, qui verbo Dei eas informet ad omnimodam concordiam, communem utilitatem in electione facienda, & nulla eligatur, nisi professa, & si non professa eligeretur, vel aliter daretur, ei non obediant, nisi primò profiteatur formam hujus paupertatis. Qua decedente, electio alterius fiat Abbatissæ. Et si aliquo tempore appareret universitati Sororum, prædictam non esse sufficientem ad servitium, & communem utilitatem ipsarum, teneantur prædictæ Sorores juxta formam prædictam, quàm citiùs poterunt aliam sibi Abbatissam, & Matrem eligere. Electa verò cogitet, quale onus in se susceperit, & cui reddituræ est rationem de grege sibi commisso. Studeat etiam aliis magis præesse virtutibus, & sanctis moribus, quàm ex Officio, ut ejus exemplo provocatæ Sorores potiùs ex amore obediant, quàm timore. De privatis amoribus caveat, ne dum

in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Consoletur afflictas; sit etiam ultimum refugium tribulatis, ne, si apud eam defuerint remedia sanitatum, desperationis morbus prævaleat infirmis. Communitatem servet in omnibus, præcipuè autem in Ecclesia, Dormitorio, Refectorio, Infirmaria, & vestimentis. Quod simili modo servare ejus Vicaria teneatur. Semel in hebdomada ad minus Abbatissa Sorores suas teneatur ad Capitulum convocare; ubi tàm ipsa, quàm Sorores de omnibus, & publicis offensis, & negligentiis debeant humiliter confiteri. Et quæ tractanda sunt pro utilitate, & honestate Monasterij, ibidem conferat cum omnibus Sororibus; sæpè enim Dominus, quod melius est minori revelat. Nullum debitum grave fiat, nisi de communi consensu Sororum, & manifesta necessitate, & hoc per Procuratorem. Caveat autem Abbatissa cum Sororibus suis, ne depositum aliquod recipiat in Monasterio, sæpè enim de his turbationes, & scandala oriuntur, Ad conservandam autem unitatem mutuæ dilectionis, & pacis, de communi consensu omnium Sororum omnes Officiales Monasterij eligantur. Et eodem modo octo ad minus Sorores de discretioribus eligantur, quarum in his, quæ forma vitæ Sororum requirit, Abbatissa semper uti consilio teneatur. Possint etiam Sorores, & debeant, si eis utile, & expediens videatur, officiales, & Discretas aliquando removere, & alias loco ipsarum eligere.

Cap. V. *De silentio, & modo loquendi ad loquutorium, & ad Cratem.*

42. Ab hora completorij usque ad tertiam Sorores silentium teneant, exceptis servientibus extra Monasterium. Sileant etiam continuè in Ecclesia, Dormitorio, & in Refectorio tantùm dum comedunt, præterquam in infirmaria, in qua pro recreatione, & servitio infirmarum loqui discretè semper Sororibus liceat. Possint etiam semper, & ubique breviter submissa voce, quod necesse fuerit insinuare. Non liceat Sororibus loqui ad locutorium, vel ad cratem sine licentia Abbatissæ, vel ejus Vicariæ. Et licentiatæ ad locutorium loqui non audeant, nisi præsentibus ad minus tribus, per Abbatissam, vel ejus Vicariam assignatis, de illis Discretis, quæ sunt electæ ab omnibus Sororibus pro consilio Abbatissæ. Hanc formam loquendi teneantur pro posse, Abbatissa, & ejus Vacaria observare; & hoc de crate rarissimè; ad portam verò nullatenus fiat. Ad Cratem verò pannus interior apponatur, qui non removeatur, nisi cum proponitur verbum Dei, vel aliqua alicui loqueretur. Habeant etiam ostium ligneum diversis, vel duabus seris ferreis valvis, & vectibus optimè cõjunctum, ut nocte maximè duabus clavibus obseretur, quarum unam habeat Abbatissa, aliam verò Sacrista. Et maneat semper obseratum, nisi cum auditur divinum officium, & pro causis superiùs rememoratis. Nulla ante solis ortum, vel post solis occasum loqui ad Cratem ullatenus debeat. Ad locutorium verò semper pannus, qui non removeatur, interiùs maneat. In Quadragessima S. Martini, & Quadragessima majori, nulla loquatur ad locutorium, nisi Sacerdoti causâ confessionis, vel alterius manifestæ necessitatis, quod reservetur prudentiæ Abbatissæ, vel ejus Vicariæ.

Cap. VI. *Qualiter Sorores non recipiant possessionem aliquam, vel proprietatem per se, vel per interpositam personam.*

43. Abbatissa cum omnibus Sororibus solicitæ sint sanctam paupertatem, quam Domino Deo promiserunt, custodire, & eandem teneantur Abbatissæ futuræ, & Sorores omnes usque in finem inviolabiliter observare, videlicet in non recipiendo, seu habendo possessionem, vel proprietatem per se, vel per interpositam personam, seu etiam aliquid, quod rationabiliter proprietas dici potest, nisi quantum terræ pro honestate, & renovatione Monasterij necessitas requirit. Et illa terra non laboretur, nisi pro horto ad necessitatem ipsarum.

Cap. VII. *De modo laborandi.*

44. Sorores, quibus dedit Dominus gratiam laborandi, post horam tertiam, laborent de laboritio, quod pertinet ad honestatem, & communem utilitatem, fideliter, & devotè; ita quòd excluso otio animæ inimico, sanctæ orationis, & devotionis spiritum non extinguant, cui debent cætera temparalia deservire. Et id quod manibus suis operantur,

rantur, assignare in Capitulo Abbatissæ, vel ejus Vicariæ coram omnibus teneantur. Idem fiat de eleemosyna aliqua missa pro Sororum necessitatibus ab aliquibus, ut in communi pro eisdem recommendatio fiat, & hæc omnia pro communi utilitate distribuantur per Abbatissam, vel ejus Vicariam de consilio Discretarum.

Cap. VIII. *Qualiter Sorores nihil sibi approprient, & de infirmis Sororibus.*

45. Sorores nihil approprient sibi, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tamquam peregrinæ, & advenæ in hoc sæculo, in paupertate, & humilitate Domino famulantes, mittant pro eleemosyna confidenter, nec oportet eas verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hęc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimas Sorores meas hæredes, & Reginas regni Cœlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viventium. Cui dilectissimæ Sorores totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine D. N. I. Christi in perpetuum sub cœlo habere velitis. Non liceat alicui Sorori litteras mittere, vel aliquid recipere, aut extra Monasterium dare sinè licentia Abbatissæ. Nec quidquam liceat habere, quod Abbatissa non dederit, aut permiserit. Et si à parentibus suis, vel ab aliis aliquid mitteretur, Abbatissa faciat illi dari; ipsa autem, si indigeat, uti possit; sin autem Sorori indigenti charitativè communicet. Si verò aliqua pecunia transmissa fuerit, Abbatissa de consilio Discretarum in illis, quorum indigeat, illi faciat provideri.

46. De infirmis Sororibus, tàm in in consiliis, quàm in cibariis, & aliis necessariis, quæ earum requirit infirmitas, teneatur firmiter Abbatissa solicitè per se, vel per alias requirere, & juxta possibilitatem loci charitativè, & misericorditer providere: Quia omnes tenentur providere, & servire Sororibus suis infirmis, sicut vellent sibi deserviri, si ab aliqua infirmitate tenerentur. Et securè manifestet una alteri necessitatem suam; Quia si vera mater diligit, & nutrit filium suum carnalem, quantò diligentiùs debet quælibet Soror diligere, & nutrire Sororem suam spiritualem? Quæ infirmæ sunt in saccis, & paleis jaceant, & habeant ad caput capitalia cum pluma. Et quæ indigent pediolis laneis, & culcitris, uti possint. Infirmæ verò prædictæ, cum ab introeuntibus Monasterium visitantur, possint singulæ aliqua bona verba sibi loquentibus breviter respondere. Aliæ verò Sorores licentiatæ Monasterium intrantibus loqui non valeant, nisi præsentibus, & audientibus duabus Discretis Sororibus per Abbatissam, & ejus Vicariam assignatis. Hanc formam loquendi teneantur per se Abbatissa, & ejus Vicaria observare.

Cap IX. *De pœnitentia Sororibus imponenda.*

47. Si qua Sororum contra formam professionis nostræ mortaliter inimico instigante peccaverit, per Abbatissam, vel alias Sorores bis, aut ter admonita, si non se emendaverit, quot diebus contumax fuerit, in terra panem, & aquam coram Sororibus omnibus in Refectorio comedat, & graviori pœnæ subjaceat, si visum fuerit Abbatissæ. Interim, dum contumax fuerit, oretur, ut Dominus ad pœnitentiam cor illius illuminet. Abbatissa verò, & ejus Sorores cavere debent, ne irascantur propter peccatum alicujus; quia ira, & conturbatio in se, & in aliis impediunt charitatem. Si contigerit, quod absit, inter Sororem, & Sororem verbo, vel signo occasionem turbationis, vel scandali aliquando suboriri; quæ turbationis causam dederit, statim antequam offerat munus orationis suæ coram Deo, non Ex Matth. 5. 24. solùm humiliter prosternat se ad pedes alterius veniam petens, verum etiam suppliciter roget, ut pro se intercedat ad Dominum, quòd sibi indulgeat. Illa verò memor illius verbi Domini, Nisi ex corde dimiseritis, nec Pater cœlestis dimittet vobis, Ex Matth. 6. 15. liberaliter Sorori suæ omnem injuriam sibi illatam dimittat. Sorores servientes extra Monasterium longam moram non faciant, nisi causa manifestæ necessitatis requirat. Et honestè debeant ambulare, & parum loqui, ut ædificari valeant semper intuentes. Et firmiter caveant, ne habeant suspecta consortia, vel consilia aliquorum, nec fiant commatres virorum, ac mulierum, ne hac occasione murmuratio, vel tur-

batio oriatur. Nec præsumant rumores de sæculo referre in Monasterio: & firmiter de his, quæ intus dicuntur, vel aguntur, extra Monasterium aliquid non referre, quod possit aliquod scandalum generare; & si aliqua simpliciter in his duobus offenderit, sit in providentia Abbatissæ misericorditer sibi pœnitentiam injungere. Si autem ex consuetudine vitiosa haberetur, juxta qualitatem culpæ Abbatissa de consilio Discretarum illi pœnitentiam injungat.

Cap. X. *De visitatione Sororum ab Abbatissa.*

48. Abbatissa moneat, & visitet Sorores suas, & humiliter, & charitativè corrigat eas, non præcipiēs eis aliquid, quod sit contra animam suam, & hujus professionis formam. Sorores verò subjectæ recordentur, quòd propter Deum abnegaverunt proprias voluntates: unde firmiter suis Abbatissis obedire teneantur in omnibus, quæ observare promiserunt, & non sunt animæ contraria, & suæ professioni. Abbatissæ verò tantam familiaritatem habeant circa ipsas, ut dicere possint eis, & facere sicut Dominæ ancillis suis: Nam ita debet esse, quòd Abbatissa sit omnium Sororum ancilla. Moneo verò, & exhortor in D. I. Christo, ut caveant Sorores ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & solicitudine hujus sæculi, detractione, & murmuratione, dissentione, & divi-
Ad Colos. 3.14. sione. Sint verò solicitæ semper ad invicem servare mutuæ dilectionis unitatem, quæ est vinculum perfectionis. Et nescientes litteras non curent litteras discere, sed attendant, quod super omnia desiderare debent, habere spiritum Domini, & sanctam ejus operationem, orare semper ad Deum puro corde, & habere humilitem, & patientiam in tribulatione, & infirmitate, & diligere eos qui nos repræhendunt, & arguunt, quia dicit
Matth. 5. 10. Dominus: Beati qui persecutionē patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Qui autem perse-
Ibid. 10. 22. veravit usque in finem, hic saluus erit.

Cap. XI. *De Ostiaria.*

49. Ostiaria sit matura moribus, & discreta, sitque convenientis ætatis, quæ ibidem in cella aperta sine Ostio in die resideat. Sit ei & aliqua socia idonea assignata, quæ cum necesse fuerit, vicem ejus in omnibus exequatur. Sit autem Ostium duabus seris, & diversis ferreis valvis, & vectibus optimè conjunctum, & in nocte maximè duabus clavibus obseretur, quarum unam habeat portaria, aliamque Abbatissa. In die sinè custodia minimè dimittatur, & una clave firmiter obseretur. Caveant autem studiosissimè, & procurent, ne umquam Ostium sit apertum, ubi minùs fieri poterit congruenter. Nec omninò aperiatur alicui intrare volenti, nisi concessum fuerit à Summo Pontifice, vel à D. Cardinali. Nec ante solis ortum Monasterium ingredi liceat, nec post solis occasum Sorores intùs aliquem remanere permittant, nisi exigente manifesta, rationabili, & inevitabili causa. Si pro benedictione Abbatissæ, vel pro aliqua in Monialem consecranda, vel alio etiā modo concessum fuerit Episcopo alicui missam interiùs celebrare, quàm paucioribus, & honestioribus poterit, sit cōtentus sociis, & Ministris. Cum autem intra Monasterium ad opus faciendum necesse fuerit aliquos introire, statuat tunc Abbatissa solicitè personam convenientem ad portam, quatenùs illis, & non aliis ad opus deputatis aperiat. Caveant studiosè omnes Sorores, ne tunc ab ingredientibus videantur.

Cap. XII. *De Visitatore.*

50. Visitator Sororum semper sit de Ordine Fratrum Minorum secundùm voluntatem, & mandatum D. Cardinalis; & sit talis, de cujus honestate, & moribus plena notitia habeatur; cujus officium erit tàm in Capite, quàm in membris corrigere excessus commissos contra formam professionis. Qui stans in publico loco, ut videri ab aliis possit, cum pluribus, & singulis loqui valeat, quæ ad officium visitationis pertinent, secundùm quòd meliùs viderint expedire. Cappellanum etiam cum uno socio Clerico bonæ famæ, discretionis providæ, duos Fratres laicos sanctę conversationis, & honestatis amatores in subsidium paupertatis, sicut hactenus ab Ordine Minorum misericorditer habuerunt, ab eodem Ordine postulent. Nec liceat Cappellano sine socio Monasterium ingredi, & intrantes in loco sint publico, ut se possint alterutrum, & ab aliis intueri.

51. Pro

51. Pro confessione infirmarum, quæ ad locutorium ire non possunt, pro communicandis eisdem, pro extrema unctione, & pro animæ recommendatione liceat eisdem introire: Pro exequiis verò, & missarum solemniis defunctarum, vel ad fodiendam, vel aperiendam sepulturam, seu etiam coaptandam, possint sufficientes idoneæ personæ ex Abbatissæ providentia introire. Ad hæc Sorores teneantur semper habere illum de S. R. E. Cardinalibus pro Gubernatore Protectore, & Correctore, qui fuerit à D. Papa Fratribus Minoribus deputatus, ut semper subditæ, & subjectæ pedibus ejusdem S. Ecclesiæ stabiles in fide catholica, paupertatem, & humilitatem D. N. I. C. & ejus Sanctissimæ Matris in perpetuum observemus.

52. Inexplicabili spiritus lætitiâ Seraphicam Evangelicæ paupertatis Regulam, quam super aurum, & topazion semper concupiverat, à Seraphico Patre recepit Clara Virgo paupertatis amātissima, eamq; in suo S. Damiani Collegio, atq; in aliis, quæ ad ipsam obligare se voluerunt, indispensabili rigore observari præcepit. Census ideò, possessiones, & annuos proventus à Greg. IX. summa liberalitate oblatos recusavit, atque paupertatis Evangelicæ privilegiū ab Innoc. donec impetraverit, continuis lachrymis expostulavit. Nec tamē omni ex parte contenta, Apostolico Diplomate Regulam ipsam confirmari tota anxietate cupiebat. Dum ergo anno 1252. Pontifex è Lugduno reversus, Perusij moram traheret, audivit Raynaldus Cardinalis Ostiensis increvisse jam ab anno sacræ Virginis Claræ infirmitatem; quare Assisium properavit, ut inviseret Spōsam Christi, cujus erat officio Pater, curâ nutritius, affectu purissimo semper devotus amicus. Ministravit languenti SS. Christi Corpus, & reliquas Sorores pavit salutaris exhortatione sermonis. Commendavit illa Protectori optimo universam sui instituti Familiam, rogavitq; ut traditam sibi Regulam à S. Francisco, quę terrenas quasque interdicebat possessiones, antequam ipsa moreretur, faceret per Pontificem, & Cardinales confirmari. Pollicitus est Cardinalis omnem se interpositurum operam apud Pontificem, & postridie Perusium reversus, quod verbo promiserat, opere complevit; unde authoritate Apostolica sibi per Innoc. Pontificem attributa, diploma confirmationis expedivit, quod appono.

(Margin: Vvad. t. 2. ann. 1252. n. 18.)

Raynaldus miseratione Divina Ostien. & Velletren. Episcopus: Charissimæ sibi in Christo Matri, & filiæ D. Claræ Abbatissæ S. Damiani Assisiatis, ejusqu Sororibus, tàm præsentibus, quàm futuris salutem, & benedictionem paternam.

53. Quia vos, dilectæ in Christo Filiæ, mūdi pompas, & delicias cōtempsistis, & ipsius, Christi, ejusque SS. Matris sequentes vestigia, elegistis habitare inclusæ corpore, & paupertate summa deservire, ut mente libera possitis Domino famulari. Nos vestrum sanctum propositum in Domino commendantes, votis vestris, & sanctis desideriis libenter volumus affectu paterno favorem benevolum impartiri. Eapropter vestris piis precibus inclinati, formam vivendi, ac modum sanctæ unitatis, ac altissimæ paupertatis, quam vobis B. P. Franciscus verbo, & scripto tradidit observandam, præsentibus, authoritate D. Papæ, & mea, vobis, & omnibus in vestro Monasterio succedentibus in perpetuum confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. [*Deinde universam inserit Regulam, quam nos dedimus supra, aliquibus additis circa cultum, & venerationem S. Francisci, & sumendam S. Eucharistiam in ejus festo, aliisque his persimilibus, & postea subjungit,* Dat. Perusij XVI. Kalen. Octob. Pontif. verò D. Innocentij IV. anno 10. Nescio, unde errorem Marc. Vlissiponensis traxerit, ut Hugolino Cardinali Ostien. tribuerit, quòd ejus Nepos Raynaldus in hac re fecit; nisi fortasse deceptus ex suppresso, ut fieri solet, in Diplomate Cardinalis nomine, atque titulo Episcopatus Ostien. & Protectoris, quorum utroque gavisus est Hugolinus, hunc intelligendum putarit.

(Margin: Ibid. — Chr. Ord. Min. Marc. Ulissipon. p. 1. lib. 8. c. 19.)

CAPUT III.

Testamentum B. V. Claræ, & Confirmatio Apostolica Regulæ Clarissis per S. Franciscum traditæ.

54. INnocentius Pontifex non Minorem, quàm par erat, concipiens opinionem

(Margin: Uvad. t. 2. 1253. n. 5.)

nionem de B. V. Clara, precibus Cardinalis Ostien. Protectoris excitatus, Perusio venit Assisium ad mortem usque languentem visitaturus, ut aliàs præfata Claræ visio suum sortiretur effectum. Præmonstratum etenim fuerat, longo jam tabescentem languore non morituram, quousque Dominus cum suis discipulis adveniret; At summus Pontifex ultra hominem, citraque Deum existens personam Domini repræsentat, cui in templo militantis Ecclesiæ familiariùs adhærent velut discipuli Domini Cardinales. Propositum fuit Sanctissimo P. summum Claræ desiderium de stabilienda in religiosioribus Monasteriis Regula Strictiori à S. Francisco præscripta, & tollendis aliis laxioribus à Gregor. & Innocentio ipso superadditis; quare concessit eidem, ut nullo modo Generalis Minister, vel alius quispiam cogere posset Sanctimoniales ad observantiam alterius à prima illa Francisci institutione; commisitque Domino Protectori Raynaldo, ut ipsam inviolabiliter observari faceret iis in locis, inquibus antea observabatur. Incipiunt concessionis litteræ: *Recto assumpto tramite &c. Dat.* 15. *Aprilis.*

Ibid. n. 4. 55. Deinde paucis diebus ante obitum ipsius B. Virginis Regulam ipsam suo Diplomate confirmavit, utì mox dicemus: Denique diebus plurimis dum laboraret in extremis, Cardinalium, & Prælatorum visitatione frequenti honorata, cumque per decem, & septem dies cibum nullum potuisset assumere, tanta est à Domino fortitudine roborata, ut ad se venientes in Christi servitio confortaret. Nam cum vir benignus F. Raynaldus in tantarum infirmitatum longo martyrio ad patientiam hortaretur, liberrima ei voce respondit; Postquam D. mei I.C. gratiam per illum servum suum Franciscum agnovi, nulla pœna molesta, nulla pœnitentia gravis, nulla mihi, Fr. Charissime, infirmitas dura fuit. Eundem autem imitata magistrum, ultimas suæ voluntatis tabulas reliquit, & paupertatis hæreditatem eodem modo, quo Franciscus suis legaverat, universis sectatricibus piis, & candidis his verbis, ex memoriali antiquo M. S. excerptis, devotè reliquit.

In nomine Domini Amen

Ibid. n. 5. 56. Inter alia beneficia quæ à largitore nostro Patre misericordiarum recepimus, & quotidie recipimus, & exinde ipsi glorioso gratiarum actiones referre magis debemus; Magna est vocatio nostra, quæ quantò perfectior, & major est, tantò magis illi plurimùm debemus: unde Apostolus: *Agnosce vocationem tuam.* 1. ad Cor. c. 1. v. 26. Factus est nobis Filius Dei via, quam verbo, & exemplo ostendit, & docuit nos B. P. Franciscus verus amator, & imitator ipsius. Igitur considerare debemus, sorores dilectæ, immensa beneficia Dei nobis collata, sed inter cætera, quæ per Seruum suum dilectum P. nostrum B. Franciscum in nobis dignatus est operari; non solùm post conversionem nostram, sed etiam dum essemus in sæculi vanitate. Nam cum ipse Sanctus adhuc non habens Fratres, nec socios, statim quasi post conversionem suam, cum Ecclesiam S. Damiani ædificaret, ubi consolatione divina totaliter visitatus, compulsus est sæculum ex toto relinquere, præ magna lætitia, & illustratione Spiritus sancti de nobis prophetavit, quod Dominus post adimplevit. Ascendens enim tunc temporis super murum dictæ Ecclesiæ, quibusdam pauperibus ibi juxta morantibus alta voce, lingua franchigena loquebatur: *Venite, & adjuvate me in opere Monasterij S. Damiani, quoniam adhuc erunt Dominæ ibi, quarum famosa, & sancta conversatione glorificabitur Pater noster cœlestis in universa Ecclesia sua sancta.* In hoc ergo considerare possumus copiosam benignitatem Dei in nobis; qui propter abundantem misericordiam, & charitatem suam de nostra vocatione, & electione per Sanctum suum dignatus est ista loqui. Et non solùm de nobis ista Beatiss. P. noster prophetizavit, sed etiam de aliis, quæ venturæ erant in vocatione sancta, in qua Dominus nos vocavit. Quanta ergo solicitudine, quantoque studio mentis, & corporis mandata Dei, & Patris nostri servare debemus, ut cooperante Domino talentum multiplicatum ei reddamus? Ipse enim Dominus non solùm posuit nos ut formam aliis in exemplum, & speculum, sed etiam sororibus nostris, quas ad vocationem nostram Dominus advocavit, ut & ipsæ sint conversantibus in mundo speculum, & exemplum. Cum igitur Nos Dominus ad tàm magna vocaverit ut in nobis se valeant speculari,

culari, quæ aliis sunt in exemplum, & speculum; tenemur multum benedicere Dominum, & laudare, & ad benefaciendũ ampliùs in Domino corfortari. Quapropter si secundùm formam prædictam vixerimus, exemplum nobile aliis relinquemus, & æternæ beatitudinis bravium labore brevissimo acquiremus.

57. Postquam Altissimus Pater cœlestis per misericordiam suam, & gratiam cor meum dignatus est illustrare, ut exemplo, & doctrinâ Beatiss. P. N. Francisci, pœnitentiam facerem, paulò post conversionem ipsius unà cum paucis Sororibus, quas Dominus paulò post meam conversionem dederat mihi, obedientiam sibi voluntariè promisi, sicut Dominus lumen gratiæ suæ nobis contulerat per ejus vitam laudabilem, & doctrinam. Attendens autem B. Franciscus, quòd essemus debiles, & fragiles secundùm corpus, nullam tamen necessitatem, paupertatem, laborem, tribulationem, vel vilitatem, & contemptum sæculi renuimus; Immò pro magnis deliciis reputabamus exempla sanctorum, & Fratrum suorum, sicut ipse, & Fratres sui examinaverunt frequenter, gavisus est multùm in Domino, & ad pietatem erga nos motus, obligavit se, vel per se, vel per Religionem suam habere semper de nobis, tamquam de Fratribus suis curam diligentem, & solicitudinem specialem: Et sic de voluntate Domini, & B. P. N. Francisci, ivimus ad Ecclesiam S. Damiani moraturæ. Vbi Dominus in brevi tempore per misericordiam suam, & gratiam nos multiplicavit, ut impleretur, quod Dominus prædixerat per Sanctum suum: Nam steteramus in alio loco, licèt parum. Postea scripsit nobis formam vivendi, & maximè ut in sancta paupertate semper perseveraremus. Nec contentus fuit in vita sua nos hortari multis sermonibus, & exemplis ad amorem, & observantiam sanctissimæ paupertatis; sed & plura scripta nobis tradidit, ne post mortem suam ullatenus declinaremus ab ipsa, sicut & Dei Filius, dum vixit in mundo, ab ipsa sancta paupertate numquam voluit declinare. Et Beatiss. P. N. Franciscus ejus vestigia imitatus, sanctam paupertatem suam, quam elegit per se, & per suos Fratres, exemplo suo, & doctrinâ, dum vixit, ab illa nullatenùs declinavit.

58. Considerans igitur ego Clara, Christi, & Sororum pauperum Monasterij S. Damiani ancilla, licèt indigna, & plantuncula S. Patris cum aliis meis Sororibus altissimam professionem nostram, & tanti Patris mandatum, fragilitatem quoque aliarum, quam timebamus in nobis post obitum S. P. N. Francisci, qui erat columna nostra, unica consolatio post Deum, & firmamentum: Iterum atque iterum voluntariè nos obligavimus Dominæ nostræ sanctissimæ paupertati, ne post mortem meam Sorores, quæ sunt, & venturæ sunt ab ipsa valeant ullatenus declinare; & sicut ego studiosa, & solicita semper fui, sanctam paupertatem, quam Domino, & P. N. S. Francisco promisimus observare, & ab aliis facere observari; Immò etiam ad majorem cautelam solicita fui à Domino Papa Innocentio, sub cujus tempore cœpimus, & ab aliis successoribus suis nostram professionem sanctissimæ paupertatis, quam & P. Nostro promisimus, eorum privilegiis facere corroborari, ne aliquo tempore ab ipsa ullatenùs declinaremus.

59. Quapropter flexis genibus, & utroque homine inclinato S. M. Ecclesiæ Rom. Summo Pontifici, & præcipuè D. Cardinali, qui Religioni Fratrum Minorum, & nobis fuerit deputatus, recommendo omnes Sorores meas, quę sunt, & venturæ sunt, ut amore illius Domini, qui pauper positus in præsepio, pauper vixit in sæculo, & nudus remansit in patibulo, semper gregi suo pusillo, quem Dominus Pater genuit in Ecclesia sua sancta, verbo, & exemplo B P. Francisci, insequendo paupertatem, & humilitatem dilecti Filij sui, & gloriosæ V. Matris suæ, sanctam paupertatem, quam Deo, & B. P. N. Francisco promisimus, faciat observari, & in ipsa dignetur fovere ipsas semper, & conservare. Et sicut Dominus dedit nobis B. P. N. Franciscum in Fundatorem, plantatorem, & adjutorem nostrum in servitio Christi, & in iis, quæ Deo, & ipsi Patri nostro promisimus, qui etiam, dum vixit, sollicitus fuit verbo, & opere semper excolere, & fovere nos; plantulam suam sic recommendo, & relinquo Sorores meas, quæ sunt, & venturæ sunt successori B. P. N. Francisci, & toti Religioni, ut sint nobis in adjutorium proficien

proficiendi semper in melius, ad serviendum Deo, & ad observandum prę-cipuè meliùs Sanctissimam paupertatem. Si verò contingeret aliquo tempore, dictas Sorores dictum locum relinquere, & ad alium se transferre, prædictam formam paupertatis, quæ Deo, & Beatiss. P. N. Francisco promisimus, post mortem meam ubicumque fuerint, servare nihilominus teneantur. Sit tamen solicita semper, & providens, tàm illa, quæ erit in officio, quàm aliæ Sorores, ne circa supradictum locum de terra acquirant, vel recipiant, nisi quantùm extrema necessitas pro horto ad excolenda olera poposcerit.

60. Si autem aliquo tempore pro honestate, & remotione Monasterij extra septum horti oporteret plus habere de terra, non permittant plus acquiri, nisi quantùm extrema necessitas poscit: Et illa terra penitùs non laboretur, nec seminetur, sed semper solida, & inculta permaneat. Moneo, & hortor in D. I. C. omnes Sorores meas, quæ sunt, & venturæ sunt, ut semper studeant imitari viam sanctæ simplicitatis, humilitatis, & paupertatis, ac etiam honestatem sanctæ conversationis, sicut ab initio nostræ Conversionis ad Christum edoctæ fuimus à B. P. N. Francisco. Ex quibus non nostris meritis, sed solâ misericordiâ, & gratiâ largitoris ipse Pater misecordiarum, tàm his, quę longè sunt, quàm his, quæ propè, bonæ famæ semper sint in odorem. Et ex charitate Christi invicem diligentes, amorem, quem intùs habetis, foris per opera demonstretis: ut ex hoc exemplo provocatæ Sorores, semper crescant in amore Dei, & in mutua charitate.

61. Rogo etiam illam, quæ erit in officio Sororum, ut magis studeat præesse aliis virtutibus, & sanctis moribus, quàm officio; Quatenus ejus exemplo provocatæ Sorores, non tantùm ex officio ei obediant; sed potiùs ex amore. Sit etiam provida, & discreta circa Sorores suas, sicut bona Mater erga filias suas; & præcipuè de iis, quæ Dominus dabit, eis secundùm necessitatem uniuscujusque studeat providere. Sit etiam tam benigna, & communis, ut securè possint ei manifestare necessitates suas, & recurrere ad eam omni hora confidenter, sicut eis videbitur expedire, tam pro se, quàm pro Sororibus suis. Sorores verò, quæ sunt subditæ recordentur, quòd propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Vnde volo quòd obediant suæ Matri, sicut promiserunt Domino sua spontanea voluntate: ut mater earum videns charitatem, humilitatem, & unitatem, quas invicem habent, omne onus, quod ex officio tollerat, leviùs portet, & quod molestum est, & amarum, propter sanctam earum cōversationem ei in dulcedinem convertatur. Et quoniam arcta est via, & semita, & angusta est porta, per quam itur, & intratur ad vitam, & pauci sunt, qui ambulant, & intrant per eam. Et si aliqui sunt, qui ad tempus ambulant per eam, paucissimi sunt, qui perseverant in ea. Beati verò, quibus datum est ambulare per eam, & perseverare usque in finem. Caveamus ergo, quòd si per viam Domini intravimus, quòd culpâ nostrâ, negligentia, & ignorantia aliquo tempore ab ipsa nullatenùs declinemus, ne tanto Domino, & suæ Matri Virgini, & P. N. B. Francisco, & Ecclesiæ trumphanti, & etiam militanti injuriam deferamus: Scriptum est enim: *Maledicti qui declinant à mandatis tuis.* Hujus rei gratiâ flecto genua mea ad Patrem D. N. I. C. suffragantibus meritis gloriosæ Virginis S. M. Matris ejus, & B. P. N. Francisci, & omnium Sanctorum, ut ipse Dominus, qui dedit bonum principium, det incrementum, det etiam semper finalem perseverantiam. Amen. Hoc scriptum ut meliùs debeat observari, relinquo vobis charissimis, & dilectissimis Sororibus meis prę-sentibus, & futuris in signum benedictionis Domini, & Beatiss. P. N Franc & benedictionis meæ. M. & ancillę vestrę.] Ps. 118. 21.

62. Nunquam intermisisse studium paupertatis, quod à principrio induit conversionis, probat hoc pium testamentum, atque ultra confirmat ardens, & vehemens desiderium confirmandæ authoritate Pontificia Strictioris sibi traditæ à Francisco Regulæ; quæ licèt Diplomate probareur Cardin. Protectoris Raynaldi, veluti superiùs diximus, idque commissione sibi facta à Pontifice; non tamen quiescebat Spiritus ejus, neque læta, aut secura ex hoc mundo abibat, nisi priùs stabilitam relinqueret discipulis suis fide Pontificia. Misso itaque Nuncio, & supplici libello rogavit hoc Vvad. Ibid. n. 6.

hoc discessuræ dari solatij; quod ultrò Pontifex concessit, tùm ob æquam petitionem, tum ob Virginis reverentiam. Insertis itaq; prioribus Card. Ostien. litteris, atque ipsâ Regulâ suis tabulis fidem addidit, & firmitatem quinto idus Augusti, tribus dumtaxat diebus, antequam illa clauderet extremum. Confirmationem ipsam hîc subijcimus.

INNOCENTIVS &c.

63. SOlet annuere Sedes Apostolica piis votis, & honestis petentium precibus favorē benevolum impartiri. Ex parte siquidem vestra Nobis extitit humiliter supplicatum, ut & vitæ formulam, juxta quam communiter in spirituum unitate, ac voto altissimæ paupertatis vivere deberetis, vobis à B. Francisco traditam, & à vobis sponte susceptam Ven. Frater noster Ostien. & Velletren. Episcopus duxerit approbandam, secundùm quod in ipsius Episcopi litteris confectis exindè pleniùs continetur, Nos curaremus Apostolico munimine roborari. Devotionis igitur vestrę precibus inclinati, quod ab eodem Episcopo super hoc factum est, & ratum habentes, & gratum, illud authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem litterarum ipsarum de verbo, ad verbum prę-sentibus inseri faciendo, quæ talis est. *Deinde addit confirmationem Raynaldi, atque ipsam Regulam per omnia similem Minoritica, tot etiam capitibus distinctam, quam nos dedimus supra, & statim subjungit.* Nulli ergo &c. si quis &c. Datum Assisij 5. Idus Augusti Pontificatus nostri anno. 10.

Nihil charius, nullumque acceptabilius donum jam morituræ mittere poterat Pontifex hoc confirmationis Diplomate; quo tradito, & curæ commendato Sororum, se totam collegit ad tranquillum ex hoc mundo discessum.

CAPVT IV.

De Clarissis Secundæ Regulæ, quæ Vrbanistæ dicuntur.

Uvad. t. 2. ann. 1251. n. 7. 64. CLara virgo clarissima Pauperum Patriarchæ in Christo primogenita, inter cæteras virtutes mirè paupertatem coluit; primo etenim in suæ conversionis initio paternæ hæreditatis partem sibi debitam legitimè distractam, sibique de pretio nihil reservans totam pauperibus voluit erogari. Hinc sæculo foris relicto, mente intus ditata, post Christum sine sacculo exonerata percurrens, tantum cum sanctæ paupertate foedus iniit, amoremque contraxit, ut nihil præter Dominum Iesum vellet habere, nihil filias suas possidere permitteret, nil præter necessarium victum, & vestitum à Sororibus recipi, vel in posterùm reservari. Nequaquam cœlestis desiderij pretiosissimam Margaritam, quam venditis omnibus comparaverat, arbitrabatur cum temporalium mordaci solicitudine possidendam. Inculcat suis frequenti sermone Soribus, tunc acceptabile Deo illud fore collegium, cum paupertate fuerit opulentum: Et tunc perpetuò stabile permansurum, si altissimæ paupertatis fuerit semper turre munitum. Hortatur eas in paupertatis nidulo Christo pauperi conformari, quem paupercula Mater in arcto præsepio paruulum reclinavit; hoc enim peculiari recordatorio, quasi monili aureo suum fibulabat pectus; ne terrenorum pulvis ad interiora transiret. Volens denique Religionem suam intitulari titulo paupertatis, à bonæ mem. Innoc. III. paupertatis privilegium postulavit. Qui vir magnificus tanto virginis fervore congratulans, singulare dixit esse propositum, quòd numquam tale privilegium à Sede Apostolica fuerit postulatum: Et ut insolitæ petitioni favor insolitus arrideret, Pontifex ipse cum hilaritate magna petiti privilegij primam novellam sua manu conscripsit.

Ex Matth. 13. v. 46.

Uvad. cit.

65. Gregor. IX. anno 1228. protracto familiari colloquio cum primiceria Clara tandem subjunxit, eam propter pericula tēporum, & eventus sæculorum, debere possessiones admittere, quas spopondit se plenè, & abundanter elargiturum. Fortissimo, & constanti illa restitit animo; majorem omni possessione dicens, esse paupertatem, neq; ullum hoc thesauro esse securiorem. Suspicatus pius Pontifex, propterea tenaciter inhæsisse paupertati, quòd ei servādæ perpetuo se obstrinxerit voto, addidit: si votū formidas, charissima filia, Nos te à voto absol-

vimus: Sancte Pater, inquit illa, nequaquam à Christi sequela in perpetuum, sed à peccatis meis absolvi desidero: Hoc ipsum sub extremo vitæ termino mordicùs asserendo, à Raynaldo Cardinli Ostien. Ordinis Protectore, & dehinc ab ipso Christi Vicario Innoc. IV. devotionis titulo visitata, hoc unum ab utroque efficacissimis precibus, & lachrymis extorsit potiùs, quàm impetravit, ut paupertatis privilegium ab Innoc. III. jampridem sibi concessum, atque in Regula per dilectissimum Patrem suum S. Franciscum composita stabilitum, Apostolico Diplomate adeò specialiter confirmaretur, ut nec per Provinciales, aut Generales, aut per alios quoscumque Charissimæ suæ in Christo filiæ à paupertatis Evangelicæ, & Regulæ Franciscanæ rigore ad dispensationem, vel minimam cogi possent invitæ.

66. Non permansurum tamen immobile in filiabus suis paupertatis hujus Seraphicæ nobilissimum privilegium, prophetico spiritu virgo Clara cognovit, & spiritu indoluit. Extabat equidem in longâ S. Patris renitentiâ Rugula, seu potiùs ordinationes illæ, quas de Honor. Pontificis assensu Hugolinus Cardin. Ostien. Ordinis Protector, simul cum S. Benedicti Regula tradiderat; at paupertatis apicem semper à S. Francisco inculcatum violare in suo S. Damiani templo numquam consenserat. Vbi verò Regulam tot suspiriis, precibus, & lachrymis supplicatam à Seraph. Patriarcha obtinere promeruit, hunc veluti unicum animæ suæ thesaurum sibi, suisque in Christo filiabus super omnia custodiendum esse proposuit, & ante mortem ab Innoc. IV. confirmari tandem impetravit: Vndè primæ Clarissarum Regulæ nomen evenit.

67. Verumtamen crescente in immensum Sororum multitudine, quibus ex honestis titulo, atque peculiari clausuræ voto ostiatim emendicare non liceret; neque Fratres Minores propria mendicatione (quod illæ expetebant) ad illarum substentationem se se obligare consentirent; Greg. IX. (qui dum Cardinalis esset Ordinis Protector, primas constitutiones ediderat) & Innoc. IV. Gregorij successor ex allegatis jam causis, & ab Ordinis Prælatis sæpiùs rogati, ut Monialium necessitati, atque non æquali in omnibus fervori indulgere vellent, concesserant variis per Obem Monasteriis, ut si vellent, bona in communi, annuosque proventus possidere valerent. Gravissimè ad hæc audita indoluit Clara Primiceria, eoque magis, ubi dilectissimas filias suas magis in sancto paupertatis proposito constantes, in Galliis, aliisque in locis ad dispensativa privilegia aliquando cogi vel invitas intellexit; unde præallegatum à Pontif. decretum summis lachrymis impetravit, ut ad paupertatis relaxandum rigorem non cogerentur invitæ.

68. Vigebat ergo, & supereminebat arctissima pauperum Dominarum Regula per S. Franciscum in summo vitæ rigore descripta, & à S. Virgine Clara, necnon à rigidioribus ipsius discipulis mordicus asserta; quamvis in Monasteriis non pauci ex Apostolica dispensatione bona possiderentur in communi; multòque magis cum illam anno 1253. Apostolico Diplomate confirmatam ubique terrarum contigit publicari. Verumtamen cum non omnia ad ejus rigorem se se obligari Monasteria consentirent; immò & ex varia nominis usurpatione cõfusionem ingerere viderentur; siquidem tum Damianitæ, tum Dominæ pauperes, tum Minorissæ, tum Pauperes reclusæ, tum Clarissæ variis in locis appellabantur ipsæ S. Claræ discipulæ: Vrbanus IV. tàm denominationum, quàm Regularum antedictas varietates omninò abrogandas esse decrevit, & edito Diplomate præcepit, ut sub uno Clarissarum nomine, & sub una, quam ipse, mitigato primæ per S. Franciscũ compositæ rigore, assignavit, omnes omninò vivere deberent; quãvis deindè plurimorum Monasteriorum querimoniis excitatus indulserit, ut quæ vellent ad Franciscanæ Regulæ rigorem permanere, in illo vivere permitterentur; undè factum est, ut cæteris ad varia jam Monasteria trãsmissis abrogatis, duæ tantùm in Ord. Clarissarum Regulæ servarentur; quarũ quæ à S. Francisco composita, *Prima* nomen retinere meruit, *Secunda* datus est titulus huic, quam in litteris Ioann. Cardinalis Vrsini Ordinis Protectoris insertam jam apponimus: Hinc ergo factum est, ut quæ S. Claræ discipulæ rejecto quocumq; dispensativo privilegio ad Regulæ

Uvad. t. 2. ann. 1264. n. 7.

gulæ Franciſcanæ rigorem, ſub omnimoda paupertate vivere gloriantur, *Clariſſa de prima Regula* nuncupentur; quæ verò relaxativis privilegiis utentes bona poſſident in communi, & præfixam ab Vrban. IV. vitæ methodum obſervant, *Clariſſa de ſecunda Regula, ſeu Vrbaniſta* communiter appellentur.

SECVNDA REGVLA CLARISSARVM.

Ioannes miſeratione Divina S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis Dilectis in Chriſto Filiabus univerſis Abbatiſſis, & Sororibus incluſis Ordinis S. Claræ ſalutem in Domino.

Ibid. Reg. 1264. Bull. 10. 69. ATtendentes de facili provenire non poſſe, quòd Regula vobis nuper à SS. Patre, ac Domino Summo Pontifice tradita ſub ejuſdem Domini Bulla in ſingulis Provinciis, vel Monaſteriis veſtri Ordinis haberetur: eandem Regulam, quæ ſub Papali bulla in filo ſerico pendenti, bullata de mandato noſtro diverſis ſervatur in locis, tranſcribi, prout inferiùs continetur, de verbo ad verbum, nihil mutato, diminuto, ſeu addito (quibuſdam rubricis infra notatis dumtaxat exceptis) fecimus diligenter, & tranſumptum ipſum ab originali, cum debita ſolicitudine plenè correctum vobis ſub noſtri ſigilli munimine duximus tranſmittendum; ut ad inſtar ejus Regulam ipſam conſcribi pro ſingulis veſtris Monaſteriis faciatis. Cujus tenor talis eſt.

VRBANVS EPISCOPVS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis in Chriſto filiabus univerſis Abbatiſſis, & Sororibus incluſis Ordinis S. Claræ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

70. BEata Clara virtute clarens, & nomine, gratiæ divinæ inſpiratione præventa, & almi Chriſti Confeſſoris B. Franciſci exēplis laudabilibus informata, ac ſalutaribus inſtituta doctrinis, ut ſe mundam Domino conſervaret, mundi hujus contemptis opibus, operibuſque vitatis, religiosè vivere ſapienter elegit, & habitu Sac. Religionis aſſumpto arctam viam mandatorum Domini, quæ gradientes in ipſa ducit ad vitam, dilatato corde cucurrit. Hanc petram Chriſtus lapidem eſſe voluit in veſtri Ordinis ſtructura primarium. In ipſa evidenter oſtendit, quòd in hujus ſtructura ſibi complacuit. Eam ſiquidem ſanctitatis evexit in titulum: ut quæ munditiâ vitæ claruit, celebritate clareret, ac eumdem veſtrum Ordinem, qui ſanctum, & laudabile ſumpſit in ejus perſona principium, ipſius quaſi inſtituentis, ſic ſapienter approbatæ Patronæ merita, venerabile, venerandumque probarent. In hoc autem Ordine vos, & alias ipſum profitentes ſub nominum varietate interdum Sorores, quandoque Dominas, plerumque Moniales, nonnunquam Pauperes incluſas Ordinis S. Damiani contigit hactenùs nominari: vobiſque ſub horum, & aliorum diverſitate nominum diverſa privilegia, indulgentiæ, & litteræ à Sede Apoſtolica ſunt conceſſa, & tam à fœl. rec. Greg. Papa prædeceſſore noſtro, tunc Oſtien. Epiſcopo, & veſtri Ordinis curam gerente, quàm aliis variæ datæ ſunt Regulæ, & formæ vivendi, quarum obſervantiis, ſe veſtrum aliquæ ſolemniter obligavere. Propter quod, dilectæ in Domino filiæ, fuit Nobis humiliter ſupplicatum, ut eundem veſtrum Ordinem curaremus certi nominis titulo inſigniri, voſque ab hujuſmodi obſervantiarum diverſitatibus, & votis ſuper eis emiſſis miſericorditer abſolventes, certam vobis vivendi formam, ad tollendum omnem de veſtris conſcientiis ſcrupulum largiremur.

71. Nos itaque decens arbitrantes, & congruum, ut idem Ordo veſter, qui, ut præmittitur, in B. Clara fœlicia ſuæ inſtitutionis ſumpſit auſpicia, cujuſque, ut firmiter credimus, apud Deum meritis, & interceſſione protegitur, & apud homines laudibus attollitur, & favoribus ampliatur, ejus inſigniretur & nomine, ipſum de FF. noſtrorum conſilio de cæterò decrevimus Ord. S. Claræ uniformiter nominandum, ſtatuentes, quòd immunitates, libertates, privilegia, indulgentiæ, ac litteræ quæcumque vobis, ſeu eidem Ordini à præfata Sede, ſub quacumque nominatione conceſſa id robur obtineat firmitatis, & ita per omnia ipſis uti poſſitis, ac ſi de principio ſub hujus nominis titulo, ac

sub hac nominatione fuissent. Vt autem benè, & jucundè habitetis in unum, nec sub prædictarum differentia observantiarum à modo vivendi videamini differentes, sed ambuletis in Domo Domini cum consensu: Nos igitur inspectis omnibus Regulis prædictis, & formis, ac specialiter illam, quam præfatus prodecessor tunc Ostien. Episcopus vobis dedisse cognoscitur, diligentiùs attendentes, Regulam, sivè formam vivendi præsentibus adnotatam vobis, & iis, quæ vobis successerint, de eorumdem Fratrum consilio præsentium tenore concedimus, & etiam confirmamus in singulis Monasteriis vestri Ordinis, perpetuis temporibus observandam, illas ex vobis, quæ ipsam Regulam, sivè formam per Nos vobis concessam, & confirmatam professæ fuerint, ab omnibus aliis Regulis, formis, & vobis præmismissis, de Apostolicæ potestatis plenitudine absolventes. Quæ Regula talis est.

In nomine Domini. Incipit Regula Sororum Sanctæ Claræ.

Caput. I

72. Omnes, quæ sæculi vanitate relicta Religionem vestram assumere voluerint, & tenere, hanc eas legem vitę, & disciplinæ oportet, & convenit observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate, sub clausura.

Caput. II.

73. Omni namque tempore vitæ suæ hanc vitam profitentes, clausæ manere firmiter teneantur, infra murorum ambitum ad intrinsecam clausuram Monasterij deputatum, nisi forsan (quod absit) superveniret inevitabilis, & periculosa necessitas, sicut exustionis ignis, vel incursus hostilis, seù alicujus hujusmodi, quæ dilationem nullo caperet modo ad egrediendi licentiam postulandam. In quibus casibus transferant se Sorores ad locum alium competentem, in quo quantùm commodè fieri poterit, clausæ morentur, quousque eis de Monasterio sit provisum. Et præter hujusmodi necessitatis evidentiam, nulla eis conceditur licentia, vel facultas extra prædictam clausuram ulteriùs exeundi, nisi fortè de mandato, aut authoritate Cardinalis R. E. cui à Sede Apostolica generaliter fuerit iste Ordo commissus, ad aliquem locum aliquæ mitterentur causâ plantandi, vel ædificandi eandem Religionem, vel reformandi aliquod Monasterium ejusdem Ordinis, seù causâ regiminis, aut correctionis, aut alicujus valdè evidentis, & gravis dispendij evitandi, vel nisi de ejusdem Cardinalis mandato, aut authoritate, Monasterio primo rationabili causa relicto, totus Conventus ad Monasterium aliud se tranferret. Possint autem in singulis Monasteriis recipi aliquæ, licèt paucæ, sub servitialium nomine, vel Sororum, ad hujusmodi observantiam professionis adstringendæ, præterquam ad articulum de clausura, quæ de mandato, vel licentia Abbatissæ, interdùm poterunt egredi ad negotia Monasterij procuranda. Monentes verò, tàm Sorores, quàm servitiales hujusmodi infra claustrum, prout convenit, tumulentur.

Caput III.

74. Omnibus hanc Religionem assumere volentibus, quæ fuerint admittendæ, priusquam habitum mutent, & Religionem assumant, dura eis, & aspera proponantur, per quæ itur ad Deum, & quę secundùm hanc Religionem necesse habuerint firmiter observare, ne de ignorantia postea se excusent. Non recipiatur aliqua, quæ vel longiori ætate, vel infirmitate aliqua, vel fatua simplicitate ad hujusmodi vitæ observantiam insufficiens, & non idonea censeatur, nisi fortè cum aliqua interdum causa rationabili exigente, de mandato vel authoritate dicti Cardinalis aliud fuerit dispensandum. Per tales enim status, & vigor Religionis sæpiùs dissolvitur, & turbatur: Vndè in personis recipiendis diligenti studio, & cautelâ debet hujusmodi occasio devitari. Abbatissa nullam propria authoritate recipiat sinè consensu omnium Sororum suarum, vel ad minus duarum partium earumdem. Omnes verò ex more intra claustrum receptæ tonsis crinibus, citiùs deponant habitum sæcularem; quibus deputetur Magistra, quæ eas informet Regularibus disciplinis: Ad tractatus quoque Capituli infra annum nullatenus admittantur. Completo verò unius anni spatio, si ætatis legitimæ fuerint, professionem in manibus Abbatissæ coram

Con

Conventu faciant in hunc modum. Ego soror N. promitto Deo, & B. Mariæ semper Virgini, & B. Francisco, & B. Claræ, & omnibus sanctis, & tibi D. Abbatissæ vivere sub Regula à D. Papa Vrbano IV. Ordini nostro concessa, toto tempore vitæ meæ in obedientia, sinè proprio, & in castitate, & etiam secundùm quod per eandem Regulam ordinatur, sub clausura. Idem similiter profitendi modus in servitialibus, vel Sororibus, quæ de licentia Abbatissæ egredi possunt exteriùs, præter articulum de clausura, per omnia observetur.

Caput IV.

77. Omnes Sorores communiter capillos suos usque ad aures certis temporibus tondeant in rotundum. Et unaquæque soror præter ciliçium, si voluerit, vel staminetum, duas tunicas, vel etiam plures secundùm quod visum fuerit Abbatissæ, habere valeat, ac mantellum post collum hinc inde connexum: & hæc indumenta sint de panno religioso, & vili tàm pretio, quàm colore juxta diversarum consuetudinem regionum, nimia brevitate, vel longitudine non notanda, ut & in operiendis pedibus debita servetur honestas, & vitiosę longitudinis superfluitas penitùs evitetur. Tunica quoque superior sit tàm in manicis, quàm in busto latitudinis, & amplitudinis congruentis, ut habitus exterioris honestas intrinsecam attestetur. Habeant & scapularia sinè caputio de vili, & religioso panno, vel staminea amplitudinis, & longitudinis condecentis, sicut uniuscujusque qualitas exigit, vel mensura, quibus induantur quando laborant, vel tale aliquid agunt, cum mantellos congruè gestare non possunt. Possint etiam sine ipsis esse aliquando, si visum fuerit Abbatissæ, cum fortè per calorem nimium, vel aliquid aliud eis gravia fuerint multùm ad portandum. Coram extraneis tamen hujusmodi utantur scapularibus cum mantellis. Tunicæ quoque superiores, scapularia, & mantelli coloris omninò albi, vel nigri aliquaten⁹ non ferantur. Pro cingulo autem cordam, postquam professæ fuerint, habeant minimè curiosam. Vittis, aut velis de panno communi omninò albis, non tamen pretiosis, aut curiosis, capita sua cooperiant uniformiter, & honestè, ita quòd frons, genæ, & collum, & gula sint (ut earum honestati, & Religioni convenit) cooperta, nec aliter coram extraneis personis audeant apparere. Habeant & velum nigrum, nec pretiosum, nec curiosum, extensum super capita, ita amplum, & longum, quòd ex utraque parte descēdat usque ad scapulas, & retro parùm ultrà tunicę Caputium protendatur. Sorores verò novitiæ album velum ejusdem mensurę, & qualitatis debeant deportare. Servitiales autē Sorores pannū album non pretiosum, aut curiosum ad modum veli super capita sua deferant tantæ longitudinis, & amplitudinis, quòd scapulas, & pectus, præcipuè cum exeūt, valeant operire.

Caput V.

76. Omnes Sorores sanæ, tàm Abbatissa, quàm aliæ vestitæ & cinctę jaceant in communi dormitorio, & quælibet per se lectum habeat ab invicem separatum. Lectus tamen Abbatissæ in tali loco dormitorij disponatur, quòd indè cæteros dormitorij lectos sinè obstaculo, si commodè fieri poterit, valeat intueri. A festo Resurrectionis Dominicæ usquæ ad festum Nativitatis B. Virginis Sorores dormiant post prandium usque ad Nonam, quæ voluerint. Quæ verò noluerint, oratione, seù meditatione divina, seù aliis piis quietis laboribus occupentur. Liceat autem unicuique habere sacconem de fœno, vel de palea, & cervical de palea, aut lana, si culcitras religiosas cum lana habere nequiverint congruenter. Lampas insuper de nocte accensa semper in medio dormitorij habeatur.

Caput. VI.

77. De divino officio tàm in die, quàm in noctè Domino persolvendo taliter observetur, quòd hæ, quæ legere, & canere noverint, secundùm consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum cum gravitate tamen, & medestia divinum officium debeant celebrare. Illitteratæ verò dicant viginti quatuor Pater noster pro matutino, pro laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet istarum horarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem Qui modus in officio. B. Virginis per omnia observetur. Pro defunctis dicant in vesperis septem Pater noster cum requiem æternam, pro matutino duodecim, tempore quo Sorores litteratę

litteratæ faciunt officium mortuorum. Quæ verò occasione rationabili non possent aliquãdo legendo dicere horas suas, liceat eis sicut illiteratis dicere Pater noster.

Caput VII.

78. Vbi proprius fuerit Capellanus pro Missarum solemniis, & divinis officiis celebrandis, habitu, & vitâ religiosus sit, ac bonæ famæ, nec juvenis, sed maturæ, & idoneæ sit ætatis. Vbi autem non fuerit proprius Capellanus, à quolibet bonæ famæ, & honestæ vitæ Presbytero Sorores Missam audire possunt. Pœnitentiam verò, & alia Sacramenta Ecclesiastica à Fratribus Ordinis Minorũ dumtaxat recipiant; vel ab eis recipiant, qui de mandato, seù authoritate Cardinalis, cui generaliter fuerit iste Ordo commissus, ea exhibendi potestatem habuerint; nisi fortè in necessitatis articulo fuerit aliqua constituta, & copiam habere Fratrum nequiverit prædictorum. Cum aliqua Sacerdoti de confessione loqui voluerit, per locutorium sola soli confessionem faciat sacerdoti; & per illud eidem de his, quæ ad confessionem pertinent tunc loquatur. Confessionem autem Regulæ omnes faciant ad minus singulis mensibus, & sic, confessione præmissa, in sequentibus solemnitatibus, videlicèt in Nativitate Domini, Purificatione B. Mariæ, in initio Quadragesimę, Resurrectionis Domini, Pentecostes, in festis S. S. Petri, & Pauli, B. Claræ, S. Francisci, & Omnium Sanctorum recipiant Dominici Corporis Sacramentum. Si tamen aliqua Soror tanta fuerit corporis imbecillitate detenta, quòd ad locutorium commodè venire non possit, & necessitatem habuerit confiteri, vel Dominici Corporis, seù alia recipere Sacramenta; exhibiturus hujusmodi, albâ, & stolâ, & manipulo, cum duobus idoneis, & Religiosis sociis, vel uno ad minus albâ, vel saltem superpelliceo vestitus, ingrediantur, & morentur induti, & audita confessione, vel alio tradito Sacramento, sicut ingressi fuerint, sic egrediantur induti, nec moram ibi faciant longiorem. Caveant etiam, ut quamdiù intra Monasterium fuerint, nullatenus ab invicem separentur, quin semper mutuò possint liberè se videre. Sic quoque se habeant in animæ commendatione. Porrò ad exequias circa sepulturam agendas, Sacerdos non ingrediatur claustrum, sed exteriùs in Capella, quod ad Officium pertinet, exequatur. Tamen si Abbatissæ, & Conventui visum fuerit, quòd ad exequias debeat introire, modo supradicto cũ sociis intret indutus, & sepultâ mortuâ cum eis exeat sinè mora. Si autem necessè fuerit, ut ingrediantur aliqui ad fodiendam, vel ad operiendam sepulturam, seù postmodùm coaptandam, & Abbatissæ, & Conventui visum fuerit hoc expediens, propter imbecillitatem sororum, fit Sacerdoti, vel alicui alij ad hoc idoneo, & honesto, cum uno socio, vel duobus, licitum introire.

Caput VIII.

79. Si aliquæ juveniles, vel grandiores capaces ingenij fuerint, eas instrui faciat, si sibi videbitur, Abbatissa, Magistram eis deputans idoneam, & discretam, per quam, tàm in cantu, quàm in divinis officiis instruantur. Sorores verò, & servitiales horis, & locis institutis prout ordinatum fuerit, utilibus, & honestis laboribus occupentur, sub illa providentia, quòd excluso otio animæ inimico, sanctæ orationis, & devotionis spiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deservire. Verùm quia multitudini sub hujus Religionis observantia congruè omnia debent esse communia, nec cuiquam liceat aliquid esse suum; caveant solicitè, ne occasione laborum hujusmodi, seù mercedis receptæ pro ipsis, cupiditatis, vel proprietatis cujuspiam, seù notabilis specialitatis subrepat morbus.

Caput IX.

80. Silentium continuum sic continuè ab omnibus teneatur, ut nec sibi invicem, nec alicui alij sinè licentia eis loqui liceat, exceptis iis, quibus magisterium aliquod, vel opus injunctum fuerit, quod non possit cum silentio exerceri: iis quidem simul loqui liceat de iis, quæ ad officium, vel opus suum pertinent, ubi, & quandò, & qualiter visum fuerit Abbatissę. Sorores tamen debiles, & infirmę ac servientes eisdem pro recreatione, ac ipsarum servitio, in infirmaria loqui possint. In duplicibus quoque festis, ac Apostolorum solemnitatibus, & aliis quibusdam diebus, quibus visum fuerit Abbatissæ, in certo loco ad hoc signato, ab hora Nona usque ad Vesperam, vel

vel alia aliqua hora competenti loqui possint de Domino I. C. ac de solemnitate, ac piis Sanctorum exemplis, & de aliis licitis, & honestis. Ab horaque completorij, usque ad Tertiam, exceptis servitialibus extra monasterium, Abbatissa absque causa rationabili loquendi licentiam non concedat. In aliis verò temporibus, atque locis sic attendat solicitè Abbatissa de causa, ubi, & quando, & qualiter Sorores licentiet ad loquendum, quòd regularis observantia, quæ non mediocriter à silentio, quod est cultus justitiæ, dignoscitur, nullatenus relaxetur.

Caput X.

81. Omnes autem studeant uti signis religiosis pariter, & honestis, sanè quando aliqua persona religiosa, seu sæcularis, vel cujuslibet dignitatis alicui de Sororibus loqui petierit, nuncietur primitùs Abbatissæ, & si ipsa concesserit, accedens ad locutorium, duas alias ad minus habeat secum semper, quibus jusserit Abbatissa, quæ loquentem videant, & audire valeant, quæ dicuntur. Ad Cratem verò loqui aliquatenus non præsumant, nisi præsentibus duabus adminus per Abbatissam ad hoc specialiter deputatis. Caveant tamen sibi Sorores, quæ cum aliquo loqui habeant, ne per verba inutilia inaniter se diffundant, nec etiam trahant in locutionibus moram lõgam. Hoc autẽ ab omnib⁹ firmiter observetur, ut quando de confessione sacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura, ad minus non loquatur, nisi cum duabus non longè sedentibus, quæ confitentẽ, & confessorem videre possint, & ab eisdem pariter videri. Hanc autem loquendi legem, & ipsa Abbatissa diligenter custodiat, ut omninò materia detractionis omnibus auferatur, excepto quòd cum Sororibus suis horis, & locis competentibus loqui possit, sicut & ei secundùm Deum visum fuit expedire.

Caput XI.

82. Sorores autem omnes servitiales, infirmis exceptis, à festo Nativitatis tis gloriosæ V. M. usque ad festum Resurrectionis Dominicæ, nisi diebus Dominicis, & die Nativitatis Domini, continuum servent jejunium. A Resurrectione verò Dominica, usque ad festum Nativitatis B. Virginis teneantur sextâ feriâ jejunare. Omni quoq; tẽpore, prçter infirmas infirmitatis suç tempore, ab esu carnium abstineant. Cum debilibus autem dispensare valeat Abbatissa, prout earum debilitati viderit expedire. Ovis verò, & caseo, & lacticiniis licitè possint uti, præterquam ab Adventu usque ad Nativitatem Domini, & à Dominica Quinquagesimæ usque ad Pascha, necnon, & sextâ feriâ, & jejuniis ab Ecclesia generaliter institutis. Cum servitialibus tamen Sororibus circa prædictum jejunium, præterquàm in Adventu, & sexta feria, possit Abbatissa misericorditer dispensare. Dispensare etiam possit circa prædictum jejunium cum adolescentibus, ac debilibus, & senili ætate confectis, prout earum debilitati, ac imbecillitati viderit expedire. Sanæ quoque Sorores jejunare non teneantur minutionis suæ tempore, quod in triduo terminetur extra majorem quadragesimã, & sextam feriam, Adventũ Domini, & jejunia ab Ecclesia generaliter instituta. Caveat autem Abbatissa, ne ultra quàm ter in anno minutionem permittat communiter celebrari nisi certa necessitas plus requirat, nec à persona extranea maximè minutionem recipiat, ubi commodè poterit evitare.

Caput XII.

83. De infirmis verò cura, & diligentia maxima habeatur, & secundùm quod possibile fuerit, & decuerit, tàm in cibariis, quæ earum requirit infirmitas, quàm in aliis necessariis, in fervore charitis benignè, ac solicitè eis per omnia serviatur. Quæ infirmæ proprium habeant lectum, si unquam fieri potest, ubi à sanis maneant separatæ, ne illarum Ordinem confundere valeant, vel turbare.

Caput XIII.

84. In quolibet Monasterio unum tantùm ostium habeant ad intrandum claustrum, & exeundum cum opportunum fuerit, juxta legem de ingressu, & egressu positã in hac forma. In quo ostio nullum sit ostiolum, vel fenestra, & istud ostium sit in sublimi quantò magis fieri poterit congruenter; ita quòd ad ipsum per scalã levatoriã exterius ascendatur, quæ scala per catenam ferream ex parte locorum studiosè ligata à Completorio dicto, usque ad Primam sequentis diei continuè sit suspensa, & tempore diurnæ dormitionis, & visitationis, nisi aliud interdùm evidens requirat necessi-

tas, vel utilitas manifesta. Ad prædictum autem ostium custodiendum aliqua talis ex Sororibus deputetur, quæ Deum timeat, sit matura moribus, sit diligens, ac discreta, sitque convenientis ætatis, quæ unam ipsius ostij clavem sic diligenter custodiat, ut nūquam eâ, vel ejus socia ignorante Ostium aliquando valeat aperiri: Reliquam verò clavem diversam ab illa custodiat Abbatissa. Sit & alia æquè idonea ei socia deputata, quæ ejus vicem in omnibus exequatur, cum ipsa aliqua rationabili causa, vel occupatione necessaria occupata fuerit, vel detenta. Caveant autem studiosissimè, & procurent, ne unquam ostium stet apertum, nisi quantùm minus fieri poterit congruenter. Sit autem ostium seris ferreis, & vectibus optimè communitum, & sine custodia apertum, vel clausum minimè dimittatur, neque etiam ad momentum, nisi una clave in die, & in nocte duabus sit firmiter obseratum. Nec omni pulsanti aperiatur statim, nisi indubitanter cognoverit, quòd talis sit, quòd sine dubitatione aliqua secundùm mandatum, quod de ingressuris in hac Regula continetur, debeat aperiri. Et nulli liceat ibi loqui, nisi soli Ostiariæ de his, quæ ad officium pertinebunt. Quòdsi aliquando intra Monasterium opus aliquod fuerit faciendum, ad quod agendum sæculares aliquos, vel quascumque personas alias oporteat introire, provideat Abbatissa solicitè, ut tunc, dum opus scilicet exercetur, alia persona conveniens ad custodiendum ostium statuatur, quæ sic personis ad opus deputatis aperiat, quòd aliàs intrare penitùs non permittat, nam Sorores ipsæ, & semper quantumcumque rationabiliter prævalent studiosissimè caveant, ne à sæcularibus, vel extraneis personis videantur.

Caput XIV.

85. Cæterùm cum præfatum ostium aliis aperiri nolimus, nisi pro illis tantùm quæ per rotam, vel aliundè decenter nequeant expediri; mandamus, quòd in singulis Monasteriis in exteriori muro clausuræ intrinsecè, in loco siquidem competenti manifesto à parte exteriori, & omninò patenti, rota una fortis fieri debeat latitudinis, & altitudinis, congruentis, ita quòd per eam nulla persona ingredi valeat, vel exire, per quam necessaria tàm interiùs, quàm exteriùs ministrentur, & taliter disponatur, quòd per eam nec intus, nec extra valeat aliquis intueri. Ex utraque etiam parte ostiolum fiat validum, quod de nocte, & in æstate tempore dormitionis, seris ferreis, & clavibus clausum, & firmatum debeat permanere. Ad cujus custodiam pro expediendis necessariis per eandem unam Sororem discretam tàm moribus, quàm ætate, quæ Monasterij diligat honestatem, constituat Abbatissa, cui soli tantùm, vel deputatæ sibi sociæ, cum congruè non poterit interesse, loqui ibidem, & respondere liceat super iis, quæ ad suum officium pertinebunt. Ibi autem nulli loqui liceat, nisi esset locutorium occupatum, vel ex alia rationabili causa, & necessaria aliquando, semper tamen de licentia Abbatissæ, quod tamen rarissimè fiat, secundùm loquendi modum superius prætaxatum.

Caput XV.

86 Propter necessitates quoque aliquando imminentes, quæ non possunt per supradictum ostium, vel rotam commodè expediri, permittimus, quòd aliud Ostium in loco decenti Monasterio fieri possit, per quod certis temporibus intromittantur, & emittantur, quæ fuerint opportuna. Quod quidem ostium continuè sit clavi, & seris ferreis, & repagulis communitum, sitque muro à parte exteriori muratum, ita quòd non possit aliquatenùs aperiri, vel persona aliqua indè loqui. Possit tamen necessitatum dictarum tempore ipsius ostij murus dirui, ostium aperiri, nec tunc apertum, nisi quantum minus fieri poterit, sub tamen fida custodia, dimittatur. Expeditis itaque necessitatibus ipsis secundùm prædictum modum remunitum clavi, seris, & repagulis extrinsecùs remuretur.

Caput XVI.

87. Locutorium autem commune in capella, vel potius in claustro, ubi commodiùs, & honestiùs fieri poterit, disponatur, ne si fortè fieret in Capella, pacem orantium inquietet. Ipsum locutorium sit congruæ quantitatis, de lamina ferrea subtiliter perforata, & taliter clavis ferreis coaptata, quod numquam valeat aperiri. Sit quoque ipsa lamina clavis ferreis in longum protensis exteriùs

riùs fortiter communita, cui pannus niger laneus interiùs taliter apponatur, quòd nec sorores videre extra valeant, nec videri. Ad istud autem locutorium à Completorio, quod dici debet tempore competenti, usque ad Primam diei sequentis, seù tempore comestionis, vel dormitionis in æstate, aut quando officium celebratur (nisi pro causa adeò rationabili, & necessaria, quæ commodè differri non possit) nulli licitum erit loqui. Quandocunque verò in concessis temporibus aliqua, vel aliquæ habuerint ibi loqui, cum modestia, & maturitate loquentes, breviter se expediant, prout decet. Vbi verò propter sororum multitudinem videbitur opportunum, aliud simile locutorium esse possit.

Caput XVII.

88. Volumus etiam, ut in muro, qui sorores dividit à Capella, congruentis formæ cratis ferrea collocetur, quæ sit ex crebris, & spissis contortis lineis ferreis, diligenti, & forti opere fabricata, & clavis ferreis in longum protensis exteriùs fortiter communita, vel ex lamina ferrea parvis, & minutis foraminibus perforata, cum protensis clavis ferreis, ut dictum est, in cujus medium fiat unum ostiolum de lamina ferrea per quod communionis tempore possit intromitti calix, & sacerdos mittens manum possit Dominici Corporis tradere Sacramentum; quod quidem clavi ferrea sit semper firmatum; nec aperiatur, nisi quando proponi Sororibus contigerit verbum Dei, vel Sacramentum Dominici Corporis exhibetur, aut cum quis aliquam ex Sororibus suam propinquam consanguineam videre petierit, vel alia causa necessaria id exposcat, quod rarissimè fiat, & semper de licentia Abbatissæ. Quæ tamen in nullo casu (primis duobus dumtaxat exceptis) licentiam largiatur, nisi priùs singulis vicibus de hoc consilium petierit à Conventu. Cui crati pannus lineus niger interiùs taliter apponatur, ut nulla valeat indè aliquid intueri. Habeantur etiam ostia lignea ex parte Sororum cum seris ferreis, atque clave, ut maneant semper clausa, pariter & firmata; & non aperiantur nisi, cum divinum officium celebratur, & nisi quando ex dictis causis præfato modo dictum ostiolum contigerit aperiri; & nemo alius per dictam Cratem loquatur, nisi aliquando rationabili causâ, vel necessaria exigente, alicui de Abbatissæ licentia rarò fuerit concedendum. Et tunc prædicta ostia lignea poterunt aperiri, & quandocunque aliquam personam extraneam ad eas ingredi, vel aliàs per crates eis loqui contigerit, tegant faciem cum modestia, & inclinent, prout religiosæ convenit honestati.

Caput XVIII.

89. De ingressu personarum in Monasterium firmiter, ac districtè præcipimus, ut nulla umquam Abbatissa, vel ejus sorores aliquam personam religiosã, seù sæcularem, aut cujuslibet dignitatis in Monasterij clausuram intrinsecam intrare permittant, nec omnino liceat alicui, nisi quibus concessum à Sede Apostolica fuerit, vel à Cardinali, cui fuerit Sororum Ordo commissus. Excipiuntur autem à dicta ingrediendi lege Medicus causâ multùm gravis infirmitatis, & Minutor cum necessitas exegerit, qui non absque duobus sociis de Familia Monasterij introducantur, nec ab invicem infra Monasterium separentur; necnon, & illi, quos occasione incendij, vel ruinæ, seù alterius periculi, vel dispendij, seù pro tuendis à violentia quorumlibet Monasterio, vel personis, aut pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra Monasterium fieri non potest, necessitas exegerit introire. Qui omnes expedito suo minsterio, vel imminenti necessitati satisfacto per ipsos, exeant sinè mora. Nulli autem personæ extraneæ intra Monasterij clausuram liceat comedere, vel dormire; sed & si quis de Cardinalibus ad aliquod Monasterium hujusmodi Religionis aliquando venerit, & intra claustrum voluerit ingredi, cum reverentia quidem, & devotione suscipiatur, sed rogetur, ut cùm paucis sociis, & honestis debeat introire. Liceat quoque Generali Ministro Ord. Fratrum Minorum, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere Sororibus Domini verbum, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipsius Ordinis intra clausuram ingredi Monasterij, si quando ei videbitur expedire. Alius autem Prælatus, cui aliquandò fortè de licentia Sedis Apostolicæ, vel dicti Cardinalis intrare licuerit, duobus, vel tribus tantum religiosis, & honestis sociis sit con

contentus Quòdsi fortè pro benedictione, vel consecratione Sororum, vel alio modo concessum fuerit Episcopo alicui Missam interiùs celebrare aliquando, quàm paucioribus, & honestioribus potuerit, sociis sit contentus, & ministris: & hoc quoquè ipsum alicui rariùs concedatur. Nulla tamen omninò loquatur cum aliqua persona de ingressis, nisi modo predicto, sivè infirma fuerit, sive sana. Illud sanè præcipuè caveatur, ut ij, quibus aliquando concessum fuerit solummodò, vel datâ licentiâ in Monasterium ingredi, non aliter admittantur, nisi Abbatissæ, & Sororibus visum fuerit expedire, cum ex hujusmodi concessionibus, vel licentiis Abbatissa, vel Sorores eos admittere non cogantur, & ut sint tales, de quorum verbis, & moribus, necnon vitâ, & habitu ædificari valeant intuentes, & materia justi scandali exindè nequeat generari. Super concessione verò, vel licentia ingressus hujusmodi, ad omne ambiguum removendum, Apostolici apices, vel Cardinalis patentes litteræ ostendantur.

Caput XIX.

90. De servitialibus, & Sororibus, quæ semper manere clausæ, sicut aliæ non tenentur, districtiùs volumus observari, ut sine licentia, nulla claustrum egrediatur. Et quæ emittuntur, honestæ, sint, & convenientis ætatis, ac religiosi, & maturi aspectus, & calceamentis honestis, tàm ipsæ, quàm Sorores illæ, quas aliquandò emittere contigerit pro casibus supradictis, calceatæ incedant. Cæteris verò intus manentibus liceat istud idem. Egredientibus verò assignetur certus terminus redeundi, nec alicui ipsarum concedatur extra Monasterium sine licentia speciali comedere, bibere, vel dormire, nec ab invicem separari, vel alicui in secreto loqui, seù Capellani Monasterij, vel conversorum domicilium introire; & si aliqua contrarium fecerit, graviter puniatur; & solicitè caveant, ne ad loca suspecta divertant, vel cum personis malæ famæ familiaritatem habeant, nec in suo reditu sæcularia, vel inutilia Sororibus referant, per quæ dissolvi valeant, vel turbari. Et quamdiù extra fuerint, taliter studeant se habere, quòd de conversatione honesta ipsarum ædificari valeant intuentes, & quicquid eis datum, vel promissum fuerit, resignent, vel renuntient Abbatissæ, vel alij, cui in hoc commiserit vices suas.

Caput XX.

91. Capellanus, si voluerit se Monasterio obligare, & aliqui, qui Monasterij conversi esse voluerint, & Abbatissæ & Conventui visum fuerit eos recipere, anno probationis elapso, promittant obedientiam Abbatissæ, voventes loci stabilitatem, & perpetuò vivere sine proprio, & in castitate. Tunicas de religioso panno, & vili, tam pretio, quàm colore, juxta eorum indigentiam habere valeant sine caputio; quarum manicæ breves sint, & strictæ tantummodò circa manus: longitudo autem tunicarum sit talis, quòd à cavilla pedum distet spatio quatuor digitorum. Capellanus tamen habere poterit longiorem. Pro cingulo verò corrigiam honestam habeat cum cultello. Caparronem etiam cum caputio super tunicas portent, cujus longitudo genu aliquatulùm transeat, & latitudo usque ad caputium protendatur: Minoris tamen latitudinis caparronem, si habere voluerit, poterit Capellanus; qui etiam cappâ honestâ, vel mantello post collum, vel ante pectus hinc inde connexo, uti poterit. Superiores autem tunicæ, & longum caputium, necnon, & Capellani cappa, & mantellus non sint de albo, vel penitùs nigro panno. Vestiti etiam jaceant, & camisijs lineis non utantur. Calceamenta alta, & ampla, & ante fixa cum caligis habeant, & fæmoralia portent. Capillos suos usque ad aures certis temporibus tondeant in rotundum. Officium divinum faciant ut Sorores, excepto quòd conversi ad officium B. Virginis, & mortuorum minimè teneantur. Iejunium servare debeant ut Sorores; liceat tamen Abbatissæ super jejunio Regulæ, cum eis æstus, vel itineris, aut laboris alterius, seù alia quavis rationabili, & honesta causâ, misericorditer dispensare. Informationi verò, & correctioni Visitatoris Capellanus, & conversi per omnia sint subjecti; cui in iis, quæ ad visitationis officium pertinent, teneantur firmiter obedire.

Caput XXI.

92. Ad hæc liceat vobis in communi redditus, & possessiones recipere, & habere, ac ea liberè retinere; pro quibus

possessio

possessionibus, & redditibus Monasterij modo debito pertractandis, Procurator unus prudens pariter, & fidelis in singulis Monasteriis vestri Ordinis habeatur, qui per Abbatissam, & Conventum constitui, & amoveri debeat, sicut videbitur expedire. Hic verò taliter institutus de omnibus sibi commissis, receptis pariter, & expensis Abbatissæ, & tribus Sororibus ad hoc per Conventū specialiter assignatis, & Visitatori, cum voluerit, rationem reddere teneatur, & nihil omnino de rebus Monasterij vendere, commutare, obligare, vel alienare quoquomodo valeat, nisi de licentia Abbatissæ pariter, & Conventus. Et quidquid contra hoc attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Possit tamen de mobilib⁹ parum valentibus aliqua parva ex causa licita de Abbatissæ licentia interdùm aliis elargiri. Possit etiam per Visitatorem, cum expedire videbitur, amoveri.

Caput XXII.

93. Electio Abbatissæ liberè pertineat ad Conventum, confirmatio verò fiat per Cardinalem, cui fuerit iste Ordo commissus, vel authoritate ipsius. Studeant autem Sorores talem eligere, quæ virtutibus polleat, & sanctis moribus aliis præsit potiùs, quàm officio, & quæ communitatem servet in omnibus, ut ejus exemplo provocatę Sorores, ex amore magis ei obediant, quàm timore. Quæque singularibus amoribus careat, ne dum in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Consoletur afflictas, sit refugium tribulatis, ne si apud eam remedia defuerint sanitatum, desperationis morbus prævaleat in infirmis. Quę humiliter, & charitativè visitet, & corrigat Sorores suas, non præcipiendo eis aliquid, quod sit contra animam suam, & vestræ professionis formam; non sit præceps in præcipiendo, ne ex indiscretione pręcepti ponat peccati laqueum animabus. Cui postquam confirmationem receperit, quandiù in officio permanserit, Sores universæ, necnō & familia Monasterij exterior pareant, & obediant diligenter. Semel in hebdomada ad minus Abbatissa Sorores suas pro ipsarum monitione, ordinatione, & reformatione teneatur in Capitulum convocare, ubi secundùm expressionem publicarum, & communium negligentiarum, atque culparum pœnæ misericorditer imponantur. Cōferat etiam cum omnibus Sororibus suis, de iis, quæ occurunt pro sui Monasterij utilitate, ac honestate tractanda. Sæpè enim Dominus, quod melius est, juniori revelat. Nullum onerosum, vel grave debitum contrahat, nisi per Procuratorem de communi consensu Sororum, cum menifesta necessitas hoc requirat. Reddat etiam de receptis, & expensis, semel ad minus singulis tribus mensibus coram Conventu, vel saltem quatuor Sororibus ab eodem ad hoc specialiter deputatis, debitam rationem. Officiales Monasteri instituat de consilio, & assensu Conventus, vel majoris partis ipsius. Sigillum verò Conventus custodiri faciat, & servari secundùm ordinationem Conventus; & omnem litteram dirigendam ex parte ejusdem Conventus, priùs coram Conventu in Capitulo lectam, & approbatam à majori parte Sororum, ibidem coram omnibus faciat sigillari. Nulla etiam Soror aliquas litteras dirigat, seu recipiat, nisi primò eas Abatissa legat, vel ab alia ad hæc constituta legatur. Studeat insuper Abbatissa Sorores reconciliare, si aliquas adinvicem ex aliqua causa, vel occasione contigerit conturbari. Soror verò illa, quæ verbo, vel signo occasionem turbationis, vel scandali alteri dederit, statim antequam offerat munus orationis suæ Deo, veniam petens à Sorore, quam offendit, coram ea se humiliter prosternat, rogans, ut intercedat pro se ad Dominum, quatenus sibi culpam indulgeat, quam commissit: illa verò verbi Domini memor: *Nisi dimiseritis ex cordibus vestris, nec Pater vester cœlestis dimittet vobis*, liberaliter injuriam remittat Sorori veniam postulanti. Monemus Sorores omnes, hortamur in Domino I. C. ut caveant ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & solicitudine hujus sæculi, detractione, & murmuratione, dissensione, divisione, ac omni vitio, pro quo possit disciplicere in oculis veri Sponsi; sed magis solicitæ coram Deo servare exteriorem, & interiorem in omnibus puritatem, ac semper invicem habere mutuæ dilectionis unitatem, quæ est vinculum perfectionis, ut in ea radicatæ, & fundatæ possint ad Agni D. N. I. C. nuptias cum prudentibus Virginibus introire.

Caput. XXIII.

94. Ad hæc, ut discursibus dispendiosis materia subtrahatur, in virtute obedientiæ, sub pœna excommunicationis, quam ipso facto transgredientes, vel non parentes incurrant, districtè præcipimus, ut (exceptis dumtaxat servitialibus Monasteriorum illorum locorum, in quibus Rom. fuerit Curia constituta, quandiù ibi residentiam fecerit) nulla Abbatissa, Soror, vel servitialis, pro ulla necessitatis causa ad Sedem Apostolicam personaliter veniat, vel accedat, nisi super hoc per Apostolicos apices, vel dicti Cardinalis patentes litteras, alicui specialis licentia concedatur.

Caput. XXIV.

95. Monasteria hujus Religionis per Visitatores (qui authoritatem, formam, & modum à Cardinali, cui fuerit à Sede Apostolica vester Ordo commissus recipiant) semel ad minus annis singulis visitentur. Sanè circa visitationes hujusmodi illud est solicitè providendum, ut quicumque vel generalis, vel etiam alicubi aliquando specialis constituendus Visitator fuerit, talis debeat constitui, de cujus religiosa vita, & moribus, notitia plena, & securitas habeatur. Qui cùm ad Monasterium aliquod veniens fuerit introgressus, sic se per omnia exhibeat, & ostendat, ut omnes de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & intra se mutuam charitatem semper inflammet pariter, & accendat. Et quando monasterij clausuram ad visitandum intraverit, duos religiosos, & idoneos socios secum ducat, qui videlicet socij simul maneant, & dum fuerint intra claustrum ab invicem nullatenùs separentur. Visitator autem Regulâ priùs lectâ, & expositâ, ab Abbbatissa sigillum recipiat, quod ipsa sibi assignare, & absolutionem, & concessionem ab Abbatissæ Ministerio petere absolutè, ac liberè teneatur. Quæ, si communem vitam non poterit ducere, vel noluerit, per eundem Visitorem à suo regimine absolvatur, nisi sua mora in officio Monasterio dispendiosa non esset, sed necessaria, vel evidenter utilis appareret. Absolvatur etiam per eumdem, si aliàs non idonea, vel insufficiens ad Monasterij regimen videatur, & hoc fiat secundùm formam, & modum, quem à Cardinali supradicto receperit Visitator, qui tàm de ipsius Abbatissæ, quàm Sororum statu, & observantia suæ Religionis ab omnibus generaliter, & specialiter à singulis inquirat studiosiùs veritatem. Et ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore justitiæ cum discretione corrigat, & reformet, tàm in capite, quàm in membris, sicut meliùs viderit expedire. Excessus autem, qui fuerit sufficienter correctus à Visitatore, nullatenus iterùm corrigatur. Quòd si aliquid tale sibi occurrerit, quod per se nequeat emendare, ad Superiorem referat, ut corrigatur, sicut expedit, ejus consilio, ac præcepto. Caveat autem Abbatissa, ne à se, vel ab aliis Sororibus, status sui Monasterij Visitatori aliquatenùs abscondatur, quia malum esset indicium, & offensa graviter punienda; immò volumus, & mandamus, ut ea, quę secundùm suæ vitæ formam, & regularem observantiam instituenda, vel emendanda fuerint, publicè, ac privatim sicut melùs viderit faciendum, Visitatori suggerant, & proponant, cui teneantur in omnibus, quæ ad officium suæ visitationis pertinent, firmiter obedire. Quæ autem aliter fecerint, à Visitatore tàm Abbatissa, quàm aliæ debitè, prout convenit, puniantur. Omnes autem tàm Abbatissa, quàm Sorores considerent, & caveant diligenter, ut nihil aliud, quàm amor divinus, & suarum Sororum correctio, ac Monasterij reformatio eas moveat ad loquendum. Modum autem loquendi Visitator custodiat supradictum, ut videlicet aut cũ omnibus, aut cum pluribus simul loquatur, vel secretè cum una, aliis tamen ad minus duabus in aspectu ejus non longè sedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conservetur, nisi ad locutorium cum una, aut pluribus loqui voluerit de iis, quæ ad suum officium pertinere noscantur. Idem etiam Visitator tàm Capellanum, quàm conversos, & cæteros de Familia extrinseca Monasterij visitet, & in eis corrigat, & reformet, quæ correctionis, & reformationis officio noverit indigere, pœnas tàm amotionis perpetuæ à Monasterio, licentiando professos ad alia Monasteria, vel Ordines sicut viderit expedire, quàm alias prout culpæ gravitas, & qualitas exegerit, imponendo. Vt autem non graventur Monasteria in expensis, & visitator omnem notam cujuspiam suspicio

cionis evitet, volumus omninò, quòd Visitator de visitationis officio, quàm citiùs commodè poterit, se studeat expedire, quantò rariùs absque sui officij dispendio poterit Monasterij clausuram intrinsecùs ingressurus.

Caput XXV.

96. Verùm ne ab observantia præsentis Regulæ, sive formulæ suprascriptæ (quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentiùs observari) pro defectu certi regiminis in posterùm recedere vos contingat, aut sub diversorum magisterio vivendi modos incurre differentes, Dilecto Fratri nostro S. Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali, Gubernatori, Protectori, & Correctori Ordinis Fratrum Minorum, curam, & regimen vestri Ordinis, necnon & personarum in eis degentium, scilicet Capellanorum, & conversorum, & familiarium, plenè duximus committenda, statuentes, ut sub ejus, & aliorum Cardinalium, qui fuerint pro tempore gubernationi, protectioni, atque correctioni eorumdem Fratrum Ordinis à Sede Apostolica deputati, obedientia, & cura, & regimine debeatis de cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum solicitudinem gerentes, & curam eisdem Monasteriis, & personis degentibus in eis, Capellanis, conversis, & familiæ, tam per se, quàm per viros idoneos, quoties expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in Capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis Officio noverint indigere. Instituant nihilominùs, & destituant, ordinent, statuant, & disponant, prout secundùm Deum viderint expedire.

Caput XXVI.

97. Vt autem vos in hac Regula, sivè formula tamquam in speculo possitis inspicere, nec per oblivionem aliquid negligatis, semel vobis in qualibet quindena legatur, & ubi vos inveneritis ea, quæ scripta sunt, facere, agite gratias Deo bonorum omnium largitori; Vbi autem sibi quæcumque viderit aliquid deesse, doleat de præterito, & caveat de futuro, orans, ut ei debitum dimittatur, & in tentationem deinceps non inducatur. Nulli ergo &c. Dat. apud Vrbem Veterem 15. Kal. Novembris Pontif. nostri anno tertio.

Similem huic ferè per omnia ediderat Innocentius IV. de qua infra c. 9.

CAPVT V.

Clarissarum mirabiles progressus.

98. VNguentum effusum celeberrimum Claræ nomen, & sanctitas, adolescentulas in odorem virginitatis attraxit. Italia excedens sanctæ novitatis fama, additumque specialiter de summa paupertate, necnon de perpetua clausura votum, Europæ totius amplissimos fines implevit; ut ex Vvadingo supra descripsimus.

99. [Anno 1213. ultra Sororem Agnetem alias cœpit habere discipulas: voluit enim Dominus, ne cœlestis hujus benedictionis vena, quæ in valle Spoletana scaturiit, breves intra terminos concluderetur, sed amplùm derivaretur in amnem, ut fluminis impetus totam Ecclesiæ lætificaret Civitatem, Nam virtutum Claræ fama diffundi cœpit, & post eam adolescentulæ cucurrerunt in odorem unguentorum suorum. Bino hoc carmine id exprimere voluit vitæ ejus Author apud Surium.

Clausa manens Clara toto clarescere mundo Anonym. c. 7.
Incipit, & laudum titulis praclara refulget.

100. Inter primas à Sorore discipulas illuxit Soror Pacifica Gutlfutij S. Virginis consanguinea, & in sæculo vicina, ex domo contigua summè familiaris. Mediæ erat ætatis mulier, quandò ad Claræ exemplum se clausuræ commisit, nam & Hortulanam Claræ Matrem robustè, & supra adolescentulæ vires comitata est ad Civitatem S. Ierusalem, & aliàs ad Delubrum S. Michaelis in monte Gargano, & demùm ad visitanda limina Apostolorum. Sanctè vixit in sæculo, & sanctiùs in Religione. Sensit inter cæteras Sorores virtutem suæ Magistræ, dum variis, & instantibus febribus cruciata, repentè integra donatur sanitate ex deducto per eamdem super se Crucis signo. Tantæ pervasit sanctitatis, & apud Claram opinionis, ut idonea videretur, quæ Hispellum, quinto ab

ab Assisio lapide, mitteretur, ut Mona. *Vallis gloriæ* dictum, cujus Moniales non adeò arctè, nec perfectè secundùm Claræ Magisterium vivebant, reformaret; quod & oportuit Claram magisterio Franc & ministerio FF. in aliis plerisque Monasteriis præstare. Cum verò aquæ penuria laboraret hoc Hispelli Cœnobium, coadunatis Sororibus, & præmissa oratione Soror Pacifica miraculosè aquam impetravit. Nam intrà Monasterij septa apparens speciosissima Cerva, ungulis veluti terram effodiens, eduxit coram oratricibus copiosam venam aquarum ex arido, & sitienti loco, quæ in hunc usque diem scaturire non desinit, & eam devotè potantibus infirmis miraculosè tribuit sæpiùs salutem. Post unum, aut alterum annum reversa est hæc Dei Famula ad S. Damianum, ubi in Claræ consortio sanctè, religiosèque vivens obdormivit in Domino nonagenaria, tumulata in Ecclesia S. Georgij, ad quam simul cum Monialibus S. Damiani post Claræ mortem translata fuerat.

Ibid. n.65. 101. Hanc sequta est Claræ neptis Soror Amata D. Martini de Corano Filia, B. Albinæ germana Soror, plurima virtute insignis. Eam Parentes viro parabant, & vanè in hunc finem ornabant. Lascivienti, ut solet, ætati placuit vestium luxus, & ornatus nimius, arrisitque insana procorum salutatio. Doluit Clara de consanguineæ periculo, à quo ut liberaretur, & Deum potiùs studeret amare, quàm homines, enixè rogavit. Voti compos facta est, nam cum quodam die veniret, ut Claram visitaret, adeò ejus verbis, & sancta commota est exhortatione, ut statim sæculo libellum remiserit repudij, nec à consanguinea ampliùs potuerit divelli. Eam nimio pœnitentiæ rigore infirmam hydropisi, & continua tussi per annum integrum, & mensem laborantem S. Clara crucis signo, manuumque impositione repente sanavit. Chara valde fuit S. Magistræ, ejusque operâ sæpiùs usa est in suis languoribus, atque in postremo ei ostendit Christum sibi adstantem, cui Dominus dignatus est semel se exhibere spectandum. Notæ virtutis, & sanctitatis post Claram obiit. Corpus ejus conditum est in Ecclesia S. Georgij (hodie S. Claræ) cum prædicta Sorore Balbina.

Ibid. n.66. 102. Soror Christiana filia D. Bernardi de Suppo Assisiate, socia, & familiaris fuit B. Claræ in sæculo, in iisdemque sæpiùs secretorum colloquiorum S. Claræ cum B. Francisco hæc conscia erat, & Dei sponsam occultè ad Franciscum euntem comitabatur. Eam sequuta est ad Sponsi thalamum, & sacrum asylum, in quo quadraginta tribus annis commorata, dies suos sanctè finivit plena bonis operibus in Monasterio S. Damiani.

103. Soror Agnes Filia D. Opportuli Ibid. n.67. Bernardi Assisiatis, qui ad annum 1238. œconomus fuit Monasterij S. Damiani, ut ex originali scriptura ejusdem Cœnobij ad illum annum ostendit Vvadingus, inter primas Claræ consocias numeratur, quæ tenerula ætate Monasterium ingressa, mundum ignorans ob columbinam simplicitatem chara fuit Præfectæ. Voluit experiri cilicij Claræ asperitatem, quam tantam esse comperit, ut licèt aliàs pœnitens, & in se severa, non potuerit per diem integrum illud perferre, ut in processu pro canonizzanda S. Clara inter cætera ejus pœnitentiæ opera deposuit: Vidit aliquando puerulum Iesum Claræ colludentem, & blandientem in Choro, dum concionantem Minorem quemdam audiret; qui an Christus esset, dum dubitaret, facta est ei interior vox: *In medio eorum sum*, & persuasio efficax, ut crederet Christum cum suis dilectis, & in medio congregatarum sua verba debitè audientium adesse. Aliàs etiam conspexit lucem magnam super Claram descendentem, simulque revelationem accepit, tunc Spiritum Sanctum speciali quodam influxu in eam descendisse. Apposita est ad suas consocias in æde S. Georgij. Ibid. n.68.

104 Soror Francisca (adscito ob S. Francisci affectum nomine) D. Capitanei de Colle medio filia, hoc tempore ingressa tantæ evasit virtutis, ut in die Apostolorum Philippi, & Iacobi meruerit videre Christum Infantulum in Claræ gremio, & S. S. Eucharistiæ Sacramenti species in puerum speciosum conversas, sex annis gravissimo dolore capitis laborans, Claræ precibus meruit sanari. Iacet apud S. Damianum. Ibidem sepultæ etiam Soror Angelica, hujus temporis Monialis Claræ familiaris, virtutis spectatæ; & Soror Benevenuta D. Diambræ Assisiatis Filia, viginti sex annis cum Clara conversata,

per

per quam liberata fuit à quinque fistulis, quibus per annos duodecim cruciabatur. Meruit in transitu S. Claræ V. Sanctissimam Mariam cum turba Virginum lecto circumstantium videre.

Ibid. n. 69. 105. Eodem tempore in mense Septembri advenit alia de Perusio nomine Benevenuta, quæ ob magnam sanctitatis opinionem sparsam de utraque Sorore *Clara*, & *Agnete*, (quas in sæculo, veniens bis cum parentibus Assisium, cognoverat, & valde dilexerat ex familiari, & mutuo inter parentes commercio) deliberavit eas imitari: In continua regulari Observantia perseveravit, proptereaque à Clara valde dilecta. Recepit etiam vocis, quam amiserat, beneficium Claræ intercessione: postquam obiit non sine sanctitatis nomine, ejus ossa translata ad S. Georgij Cœnobium. Harum, aliarumque hujus temporis Claræ discipularum, neque notitiam, neque miraculorum, aut rerum insignium memoriam aliam reperire potuimus, quàm quæ habetur in processu Canonizzationis ejusdem S. Claræ, ex quo hæc pauca, ut licuit, sunt exarata. De aliis Clarissis aliàs erit sermo locupletior. Hæc etiam ex Vvadingo.

Ibid. ann. 1219. n. 43. 106. Pervolante ad propinquas, atque remotas Provincias S. Claræ primiceriæ famâ, atque de ipsius, & discipularum ejus altissimo mundi contemptu, excrescebat adventantium novitiarum numerus, adeò ut anno 1219. ab hujus Religionis institutione septimo, monasteria pro pauperibus Dominabus passim multiplicari jam cœperint, quæ etiam Minorissæ ab Ordine Minorum, à quo dependebant, jam tunc in vulgo dicebantur; quibus ideò ad professionis uniformitatem Cardinalis Hugolinus Ordinis Protector particulares constitutiones edixit, dum S. Franciscus propriam eis Regulam tradere detrectaret, ut diximus.

Ibid. 1221. n. 10. 107. Quamvis autem Seraphicus vir à Monialium colloquiis, & familiaritate Minoribus suis quàm justissimè timens, illarum curam, atque gubernium per eosdẽ Minoritas administrari nõ pateretur; de suarum tamen in Christo filiarum salute non poterat non esse solicitus, & ad sanctiorem ipsarum educationem applicatus. Quocirca anno 1221. ab Etruria rediens Assisium, statim cogitavit, consulto Cardinale Protectore, de mittenda Magistra, & Abbatissa ad novitias Sorores exorientis Monasterij Monticelli Florentiæ. Decrevit tandem mittendam Agnetem Claræ Sororem, quæ ad præceptum obedientiæ abiens hilariter, in absentia Claræ Sororis magnum sensit dolorem. Quem ut explicaret, & leniret, hanc edidit ad Claram, & cæteras Sorores Assisiates Epistolam.

[*Venerabili suæ Matri, & Dominæ in Christo eximiè peramandæ D. Claræ, & ejusdem universo Conventui Agnes humilis Christi ancilla, & minima, se ipsam cum omni subjectione, & devotione ad pedes, quàm quòd dulciùs, & pretiosiùs in summo Altissimo Rege potest.*

108. QVoniam omnium fortuna taliter est creata, quòd nunquam in eodem statu permanere potest; ideo quando aliquis arbitratur se esse in prosperis, tunc mergitur in adversis. Vndè sciatis Mater, quòd maxima tribulatio, & immensa tristitia carnis spiritui meo inest, & supra modum gravor, & crucior, & ferè loqui non valeo, eo quòd à vobis, & ab aliis Sororibus meis separata sum corpore, cum quibus in hoc sęculo mori credebam, & vivere. Hæc tribulatio habet initium, sed ignorat finem, hæc numquam scit deficere, sed semper accipit incrementum. Hæc nuper mihi orta est, sed minimè ad occasum tendit: Hæc semper mihi proxima est, & me numquam desiderat elongari. Credebam, quòd una esset mors, & vita in terris, quibus est una conversatio, & vita in cœlis, & una reconderet sepultura, quibus una, & æqualis est natura; sed, ut video, decepta sum, derelicta sum, tribulata ex omni parte sum. O Sorores meæ optimæ condolete mihi quæsò, mecumque plangite, & rogate, ne vos talia patiamini; videte, quia non est dolor sicut dolor meus. Hic dolor semper me cruciat, hic languor semper me torquet, hic ardor semper me urit, propter quæ angustiæ mihi sunt undique, & quid eligam, ignoro. Adjuvate me, rogo, piis orationib⁹ vestris, ut hæc tribulatio mihi tollerabilis fiat, & levis. Dulcissima Mater, & Domina quid faciã? quid dicam? quia vos, & Sorores meas amodò revidere corporaliter non spero. O si possem meę mẽ- Vvad. ann. 1221. n. 10.

tis conceptum exprimere, ficut vellem! O si dolorem longum, quem expecto, qui ante me est semper, præsenti pagina vobis aperire possem! Ardet mens mea interiùs, ex infinitis tribulationum ignibus cruciatur: gemit cor intus, & oculi non deficiunt rivos effundere lacrymarum; mœrore tota repleta, sine spiritu tota jam penitùs contabesco. Consolationem non invenio, quamvis quæram; concipio dolorem super dolorem, cum corde meditor, quòd Sorores meas numquam videre expecto; Vnde sub tali supplicio tota deficio. In hac parte non est, qui consoletur me ex omnibus charis meis. Ex alia parte consolor valdè, & vos potestis mihi congratulari, inveni enim concordiam magnam (non schismata) ultra quàm credi possit; & omnes me cum jucũditate magna, & gaudio susceperunt, & devotissimè cum reverentia mihi obedientiam promiserunt. Ipsæ omnes recommendant se Deo, & vobis, ac Conventui vestro, & ego me, & ipsas in omnibus, & per omnia recommendo vobis, & solicitam curam rogo de me, & ipsis, quasi de vestris Sororibus, & filiabus habere velitis, scientes me, & ipsas cunctis temporibus vitæ nostræ inviolata observare velle vestra monita, & præcepta. Inter hæc sciatis, quòd D. Papa satisfecit mihi, ut dixi, & volui in omnibus, & per omnia, secundùm intentionem vestram, & meam de causa, quam scitis, de facto videlicet proprio. Precor, ut rogetis Fratrem Eliam, quòd debeat me sæpiùs visitare, & in Domino consolari. Valete in Domino ex Florentia.] Hucusque omnia litteraliter ex Vvadingo.

109. Venetias deindè Agnetem ipsam anno 1234. ad fundandum consororibus suis Monasterium amandatam fuisse, notant Vvadingus, & Gonzaga, quod licet ex combusto hujus Monasterij (quod jam S. Claræ nuncupabatur) scripturarum Archivio constare certiùs non posse dicant; assertum tamen ampliori securitate confirmat ad ann. 1238. ubi Agnetem ipsam S. Claræ germanam Sororem dicit, primam fuisse in Mantuano Monasterio Abbatissam, quod illo anno constructum fuisse commemorat, & Venetiis Mantuam advenisse fundatricem affirmat. Certo certius est, quamplurimas in ipsa hujus sacræ Religionis in-

Ibid. 1238. n. 20.

fantia Claræ discipulas a d fundanda, vel instituenda per omnes Italiæ angulos Monasteria fuisse destinatas, & Cœnobia ipsa crevisse in immensum, ut ex innumeris Greg. IX. Innoc. IV. aliorumque Pontificum litteris Apostolicis liquidò apparet; quæ omnia propriis in locis ubi de Provinciis agemus, fusiùs recensenda, non est cur hîc frustraneo labore pertractemus.

110. Celeritate non minori extra Italiam rumor pervenit Clarissarum, quæ dicere verè poterant: *Christi bonus odor sumus in omni loco.* Vbique terrarum posuerunt magno sanctitatis incremento semina virginitatis. Anno 1229. Missæ in Hispaniam quædam B. Claræ sociæ, quæ institutum docerent; illæ, si constanti famæ credendum sit, exorsæ sunt ex conquisitis undique eleemosynis hoc anno Monasterium Virginum ad ter mille passus extra Civitatem Zamorrensem in Hispania, ad interlabentem Durium fluvium, nobilem, & vetustam; in quo cum supervenientibus Virginibus per quadraginta annos commoratæ sunt. Titulum dederunt S. Francisci sabuloso in loco, qui earum habitationi minùs favit, propter quod compulsæ sunt ab illo recedere. Cõmodius, & multò augustius constructum ædificium in Vrbis suburbiis ex publico, privatoque piorum hominum ærariis, S. Claræ dicatum, cujus ibi pignora, linteamina videlicet corporalia ab ipsa facta, & coclearium, quo utebatur. Hujus Monasterij aliàs ampliorem dabimus notitiam ex bullis Pontificiis.

Ibid. 1229. n. 32.

111. Per alias itidem S. Primiceriæ discipulas mirabili incremento dilatatus est tunc temporis per Hispanias Ordo Clarissarum, ut apparet per Diplomata Pontificia. Præ omnibus celebre habuit initium anno 1233. die 10. Ianuarij Monasterium S. Claræ Barcinonense ante Divæ mortem S. Antonij dictum, ob dedicatam à diuturno tempore vetustam Ecclesiam S. Antonio Abbati; nam cum ex S. Damiani seminario misisset Clara binas discipulas consanguineas, Agnetem Perandæ suam neptem, & Claram alteram ad primiceriæ exemplar ita nuncupatam, prædictæ item Agnetis neptem, ut virginum religiosa collegia in Hispania ædificarent; illæ sive naufragio, sive quopiam alio infortunio, aut

provi

providò Dei miraculo, in humili scapha absque remis, & velo, per maris Mediterranei fluctus appulerunt Barcinonem. Hæsit in littore cimbula è regione Ecclesiæ prædictæ S. Antonij, juxta quam posteà acceptur ę erant domicilium, è qua dùm modestę adolescentulæ decori aspectus, & religiosi candoris in terram ascenderent, ad spectaculi prodigium accurrit plebis multitudo, de patria, vitę instituto, adventus causa, ut moris est, solerter inquirens. Vniversâ perceptâ historiâ, cum reverentiâ, & comitatu multo eas deducunt obuij Presbyteri ad Berengarium Vrbis Episcopum, qui summa admiratione rei seriem audivit, & pio affectu opem omnem promisit. Hinc ad Minores (quorum tum ibidem ab aliquot annis extructum domicilium) digredientes, eorum consilio cœperunt de fabricanda sibi domo cogitare. Ipsam illam Ecclesiam S. Antonij, quam omnium primam salutarunt, benignè eis concessit Episcopus, cujus suasu, & eleemosynis, piorumque subsidio contiguam construxerunt domunculam. Hanc sexto post anno multiplicatis Sororibus, rebusque ad exitum deductis, propter virtutum merita, & pietatis exempla cum consensu Pontificis, necnon sui Capituli prædictus Berengarius ab omni jure episcopali liberè exemit, quod & ejus successor F. Petrus similiter fecit anno 1245. quorum litteras dat illis annis insertas Pontificiis in Regest. Vvad. ad calcem voluminis.

112. Indè ad reliquas Hispaniæ partes, deindè in Lusitaniam statim ab obitu, & Canonizatione S. Claræ illas transmeasse notant Chronica Provinciæ Portugaliæ, ubi & Alexandri IV. litteras Apostolicas, pro regiis Santareni, & inter utrumque flumen Monasteriis adducunt, quas suo loco proferre curabimus.

113. In Germaniam itidem, & Bohemiam, atque Poloniam citiùs fuisse deportatum Sacrum hoc Clarissarum institutum, liquidò demonstrant Annales Ordinis, sed potissimùm Apostolica diplomata anno 1234. Agnes Princeps Bohæma Primislai Othogari primi, & Constanciæ Regum filia, quam Mater in somnis intellexerat sanctam futuram ex habitu ostenso S. Claræ, ex misterioso modo in ipsis cunis complicandi brachiola, & pedes in formam Crucis; constantissimè repudiatis Frederici II. Cæsaris, & Henrici III. Regis Angliæ nuptiis, auditâ famâ Claræ Assisiatis, accersitis Fratribus Minoribus, quibus ab aliquot annis jam Primislaus Pragæ domicilium extruxerat, suscepit ejusdem institutum simùl cum aliis nobilissimis fœminis, benedictione priùs obtenta pontificia. Multum reluctasse Patrem; scribit Marianus, ne in se commoveret Friderici repudiati furorem, sed illa in incœpto fervore animosiùs perseverans hæsitabundum Patrē in suas partes traxit dicens: Non esse sibi timendum ob rejectum propter Christum Imperatorem terrenum, neque quicquam hinc ei mali provenire posse, ubi Christus in sponsalitiis arrham securitatis, & pacis erat præstiturus.

Ibid. ann. 1234. n. 4.

114. Anno 1237. à S. Clara missæ ad preces ejusdem Regiæ Virginis Agnetis Sorores aliquot in Bohæmiam, & aliç in Alemaniam, quæ per Tridentum, ubi Monasterium pro eis erectum est, venerunt Vlmam, ubi aliquæ ex ipsis remanentes cœperunt ædificare pauperculum quoddam Monasterium, sivè habitaculum in quodam loco dicto *uff. dem. grieff* ubi modò est hospitale S. Elizabethæ satis opulentum. Prima Abbatissa vocabatur Heduvigis. Erat tunc temporis quidam maturus, & devotus F. Ordinis Minorum Albertus nomine, cujus ducatu, & directione Sorores illæ in omni sanctitate viventes valdè profecerunt, ædificantes habitaculum in dicto loco, ubi tunc erat quædam Curia nomine *Munchhoff. uff. dem. grieff.* quam quidam nobilis Vdalricus de Fryberg. liberè dictis Sororibus obtulit. Cum autem sorores illæ devotè ibidem aliquot annos habitassent, ob nimiam inquietudinem, & importunitatem locum mutare decreverunt extra oppidum Vlmam. Quod audiens quædam devota Matrona Comitissa de Dillingen ex consensu, & favore Comitum de Dillingen, aream in Seffingen dictis Sororibus obtulit, & dotavit, Monasteriumque ibidem fundavit pro septuaginta duabus sororibus Ord. S. Claræ, ipsa S. Clara adhuc vivente; undè & Monasterium illud Suffingen, *Ortus B. M. Virginis* nominatum, in superiori Alemania primum fuit, in quo

Vvad. t. 1. ann. 1237. n. 14.

quo sorores illæ devotè, sanctè intraverunt primum anno 1258. in die Purificationis B. Virginis; cui Alexand. Papa IV. eadem privilegia communicavit, quæ Sorores S. Claræ in S. Damiano habuerunt, ut litteræ ejusdem attestantur. Quædam etiam Sorores devotæ ex ordinatione S. Claræ, dum adhuc in humanis ageret, ex Colonia, ibidem Ordine suo plantato, ad Vlmam redierunt, ferentes secum tria capita S.S. Virginum ex societate S. Vrsulæ, quæ hodie in Sufflingen manent. Sicque Monasterium illud in Superiori Alemania, quasi Mater aliorum Monasteriorũ Ord. S. Claræ fuit. Vtpote Anger in Monaco, S. Cæciliæ in Psullingen, & S. Mariæ Magdalenæ in Nyruberg, S. Agnetis in Herbypoli, & aliorum quamplurimorum, quæ à dicto Monasterio Suffi ngen, Ortum, & progressum sumpserunt. Reformatus est hic Conventus anno 1484. Abhinc in Poloniam ipsarum aliquas citiùs evocatas esse B.B. Salomea, & Cunegunda Reginæ Clarissarum sub eo tempore solemnia vota professæ manifestè demonstrant, ut suis in locis fusiùs referemus. Hæc etiam per integrum ex Vvadingo.

115. In Gallias, (ne in recensendis etiam in communi prolixior fiam, quæ singillatim exaranda occurrerent) in ipsis initiis pervolasse celeberrimũ Claræ nomen, atque sanctissimum institutum, dubitare non possumus, eoquòd B. Isabella S. Ludovici Regis uterina Soror ann. 1254. repudiato constantissimè Conradi Federici Cæsaris Filij imperiali connubio, S Claræ Religionem amplexa ædificato ad Sequanam regio *Longi-campi* Monasterio, ibidem solemnibus votis emissis, sub Fratrum Minorum cura, quos Pontifex specialiter concessit, sanctissimè vitam finivit, & miraculis coruscavit. Quæ omnia clariùs apparebunt, ubi per Provincias singulas de Monasteriis agemus.

Vvad. t. 2. ann. 1254. n. 33.

116. Diffusus itaque sanctitatis odor mundi totius replevit ambitum, ad quem primariæ nobilitatis Reginæ, & Principissæ, sancta æmulatione concurrentes universa Europæ Regna Clarissarum Monasteriis impleverunt: Hujusmodi, ut diximus, recensere licèt in Polonia Salomeam jam inter Beatas relatam, Cunegundam, Yolentam, Heguididem, & Veronicam; Eufrosinam in Germania, sanctitate magis quàm regio sanguine Claras: Isabellam Sororem, & Blancam S. Ludovici Galliarum Regis Filiam; Ioannam ex Philippo Navarræ Regæ, Leonoram ex Rege Siciliæ Carolo, Blancam ex Philippo Francorum Rege progenitas; Sanciam ex Aragoniæ regio sanguine Siciliæ Reginam, Ludovicam ex regio Sabaudiæ stipite, aliasque permultas, quas in propriis locis ex Castellæ, & Lusitaniæ, cæterisque Regnis longa serie recensebimus; quæ omnes, ut Claram sequerentur, cum Clara regnaturæ in perpetuum, è regio throno ad voluntarium claustri carcerem, à regia purpura ad Franciscanum cilicium digredientes, Regum, Principumque connubia despicientes, Regi Regum Iesu Christo desponsari gloriosè meruerunt.

117. Quin & ad Orbem novum, ut mulieres, & Virgines illas, quæ ut in pluribus vix humanæ vitæ leges didicerant, tùm civilem, tùm religiosam vivendi methodum edocerent, non sine ingenti fructu amandatæ primò Textuci, & Guaxocingi Vrbibus jam in ipsis initiis fuerunt constitutæ, ut per illas possent educari filiæ, tum Hispanorum, tum Gentilium conversorum. Anno autem 1529. dum Cortesius Carolum V. Cæsarem specialiùs de Fratrum Minorum gloriosis in Indorum conversione laboribus, & profectibus coram informasset, in celebri Episcoporum, atque Magnatum Conventu, ubi de spirituali novi Orbis profectu disputabatur, jussum est, ut in Civitate Mexicana ad similitudinem Textuci Monasterium construeretur Clarissarum; unde Salmanticâ missæ sunt selectæ Clarissæ, & Tertiariæ, sivè quas appellabant *Beatas*, ut illæ Moniales, hæ puellas erudirent. Vxor Cortesij Ioanna de Zunica omnes Mexicum in suo comitatu perduxit, quo anno 1230. fœliciter pervenerunt, brevique temporis intervallo multiplicata sunt per Americam Monasteria, atque Collegia; undè & ad ultimos orbis terræ terminos in Philippinis, & in China fuerunt maximo cum animarum fructu constituta.

Vvad. t. 8. ann. 1529. n. 2.

Ibid. 1530. n. 2.

CAPVT

CAPUT VI.

S. Clara, & Clarissæ numquam fuerunt Benedictinæ.

Fr. Eman. de Spe, in Chron. Prov. Portugalli. l. 5. c. 4. 5.

118. P. Leo à S. Thoma ex insigni S. Patriarchæ Benedicti Familia, Lusitanus in sua historia Benedictina, apud Emanuelem de Spe de Ord. Minorum Regularis Observātiæ in suæ Lusitanicæ Provinciæ Chronico relatus, S. Claram de Assisio, atque Clarissas Sanctimoniales quascumque, præsertim verò B. Agnetem Bohæmorum Regis filiam sub habitu, Regula, & obedientia Ord. Benedictini vixisse, ex aliquibus nec solidè, nec justè ponderatis apparentiis commemoravit. Petrus Antonius Tornamira itidem Benedictinus in italico libro, cui titulus (S. Benedictus Abbas Patriarcha) Leonem secutus, longéque supergressus, editisque liberculis faciliùs in populum dispergendis, probare contendit, S. Patriarcham Franciscum inter Benedictinos integro semestri novitium à Benedictina educatione, & Regula in sui Min. Ordinis institutione essentialiter dependere. Claram insuper S. Francisci in Christo primogenitam, Claræque filias, & discipulas universas à noviciatu, & à solemni Regulæ professione Benedictinas toto rigore fuisse. De S. Francisco superiùs in quarto lib. jam satis, superque me respondisse supponens, hîc de S. Clara, atque de Clarissis pro veritate respondere debeo, & quidem coactus, non ut contentionibus indulgeam, à quibus supra modum abhorreo, sed ut eliminatis dicteriis omnibus, atque calumniis, quæ ad rem non faciunt, immò charitatem imminuunt, ex Apostolicis potissimùm registris, quę omnem humanam fidem exuperant, veritas ipsa obiter, & quantùm sufficit, illæsa charitate innotescat.

Tornam. in S. Ben. Abb. Patriarch. l. 1. c. 4. §. 11. & c. 5. §. 1.

Constan. Gaet. ubi sup. Crescent. Iacobilli & alii ap. Tornamir. loc. cit.

119. Gloriantur, ut ab evidenti veritate incipiam, Franciscani S. Antonium, qui de Padua dicitur, ex Sacratiss. S Augustini Familia jam humanâ, & divinâ sapientiâ ditatum inter Minoritas transmigrasse; quod & ad pompam in Minoritano ipsius solemni officio primis in Vesperis decantant: *Augustini primitùs Regulæ subjectus, sub Francisco penitùs mundo fit abjectus.* Gloria, non pudor est sanctis, sanctos habuisse magistros: Quod autem à veritate discordat, cur debeamus monumentis inserere? Nec insignis, ultra invidiā, omni titulo S. Benedicti Religio emendicatis indiget honoribus, quæ Sanctorū, & Doctorū splendidissimis radiis longè, latéque corruscat. Quomodo enim Benedictini Scriptores maximā hanc, de qua agimus, suæ Religionis gloriam per quinque jam ferè sæcula in monumentis suis non nominatam neglexisse? aut quomodo Rom. Pontifices, qui Clarissas Minoritis subjectas esse passim deprædicant, Clarissarum Monasteria, nulla facta translationis mentione, atque nullo reclamante, à Benedictinis ad Minores transtulisse dicemus?

120. Verùm ut ordinatè respondeam, pluribus à Capitibus hi Neoterici Scriptores Clarissas arguunt de Ord. S. Benedicti fuisse; Primò ex sui Benedictini Breviarij lectionibus de S. Clara. Secundò ex diuturno Clarissarum ad S. Damiani incolatu, unde & Damianitarum nomine fuerunt nuncupatæ, quem S. Petrum Damianum Benedictinæ Congregationis de fonte Avellano fuisse contendunt: Tertiò ex variis Summorum Pontificum litteris Apostolicis, in quibus S. Benedicti Regula Clarissis ut norma præscribitur: Quartò ex primo Clarissarum Visitatore Cisterciensi. Quintò ex variis Auctoribus, præsertim verò ex Constantino Gaetano Benedictino in lib. *de Religiosa educatione S. Ignatij inter PP. Benedictinos*: Sextò ex eo, quòd in hodiernum usq; diem Clarissæ ipsæ scapulare super habitum, & titulum Abbatissæ in sua Præfecta à Benedictinis retinere voluerint. Septimò denique ex eo, quòd Fr. Philippus Longus Minorita post Ambrosium Cisterciensem ipsarum Visitator easdem post S. Claræ obitum sensim adduxit, ut Benedictinarum nomine, habitu, & regula abdicatis, tandem Minoritis nomen dedere consenserint.

121. His omnibus, ut illæso charitatis vinculo, ex probatissimis Auctoribus, omnique exceptione majoribus, præsertim verò ex Vaticani registris, atque ex ipsius Tornamiræ citationibus respondeam S. Claram ante omnia fuisse solius Seraphici Francisci discipulam, & in Christo primogenitam, nullo modo à Be-

nedictinis dependentem, necnon in ipsa S. Clara omnium Clarissarum, seu pauperum Dominarum, quæ & Damianitæ passim dicebantur, primiceria, Matre, atque Magistra, Clarissarum earumdem Ordinem fuisse à Seraph. Patriarcha Francisco fundatum, sine ulla exceptione demonstrabo; deindè ad singula Neotericorum capita pacificè, sed evidentissimè respondebo.

122. Clara itaque Assisias, ut in cap. primo hujus lib. fusiùs explicatum est, juxta consilium de mundo contemnendo, novoque vitæ genere instituendo à S. Francisco receptum, anno 1212. die 19. Martij in sero Dominicæ Palmarum ad S. Mariæ de Portiuncula confugiens, à Fratribus Minoribus, qui sub cœlesti vitæ methodo, admirandis potiùs, quàm imitandis pœnitentiæ rigoribus inibi Deo vacabant, cum luminaribus excepta, per ejusdem Seraph. Patriarchæ manus coram Deiparæ Virginis altari, crine tonso, Iesu Christo, ejusque Virgini Matri fuit in perpetuum consecreta: statim verò ad Ecclesiam S. Pauli Monialium nigrarum à S. Francisco, ejusque sociis pro interim deducta, donec Altissimus aliud provideret habitaculum: paucis interjectis diebus ad Ecclesiam S. Angeli de Panso Monialium de Ordine S. Benedicti, Francisco, & duobus ejus sociis comitantibus, pertransivit. Cum autem Virginis Claræ (Vvadingi verba refero) præclaram jam adeptæ discipulam, Agnetem nempè Sororem suam, non planè mens inter illas sanctimoniales conquiesceret, tandem ad S. Damiani Ecclesiam nuper à Francisco de imminenti prę vetustate ruina vindicatam, de ipsius S. Patris consilio simul cum Agnete Sorore commigravit. In hujus domunculæ ergastulo per S. Franciscum, jam ad intentum disposito adducta, receptis à S. Magistro novæ vitæ præceptis, corpus quoad vixit carceravit; hîc Virginum Christi Collegium instituit, Monasterium sanctum erexit, pauperum Dominarum Ordinem inchoavit: Hic sub unius S. Francisci sancta institutione, atque perfecta obedientia, quam eidem (nulli verò Benedictinorum) per solemne professionis votum promisit, & ad mortem usque conservavit illæsam sub habitu cinericio, & fune præcincta, etiam in præallegatis duobus Monasteriis, ubi pro interim paucissimis diebus, atq; per modum depositi permanserat, donec mortalem cursum absolverit, sanctissimè perseveravit.

Uvad.t.1. ann.1212. n.21.alij apud ipsũ

In bull. Canoniz. S. Claræ.

In Regul. Clariss.

In Testam. S.Claræ.

123. Hæc omnia litteraliter, sed longè fusiùs apud Vvadingum ex historia, quam de ipsius S. Claræ vita Alex. IV. statim ac ipsam Sãctorum cathalogo ad scripsit, publicari mandavit, plena fidelitate continentur: Hæc in Brevario Romano uniformiter recitantur ab Ecclesia [Clara nobilis Virgo Assisij nata, S. Franciscum civem suum imitata, facultatibus suis in pauperes erogatis, quemadmodum iste Fratrum, sic illa sacrarum Sororum collegium instituit, cum quibus in Ecclesia S. Damiani vixit admirabili sanctitate;] hæc eadem omninò litteraliter in Breviario Benedictino leguntur, prout à Tornamira citantur; sed in illo verbo (S. Damiani) vim facere conatur: hæc prorsus uniformiter in antiquis, in modernis Scriptoribus, tum Franciscanis, tum exteris perleguntur; & apud septuaginta Auctores ab Arturo citatos, qui de S. Claræ conversione, vita, Ordinis fundatione, & sanctitate scripserunt, quos causâ brevitatis omitto, nec unum est invenire, qui Claræ, atque Clarissarum Ordinis institutionem, & fundamentum ab uno Seraphico Francisco deneget esse recognoscendum. Vnum sit pro mille Martyrologium Roman. in quo conformiter ad Breviarium ad diem 12. Augusti sic legitur. [Assisij in Vmbria S. Claræ Virginis primæ plantæ pauperum fœminarum Ordinis Minorum, quam vitâ, & miraculis celebrem Alex. IV. in numerum Sanctarum retulit] Hæc immemorabili traditione, atque communi Ecclesiæ sensu invariata conservantur: Hæc in bullis omninò plurimis Pontificum una voce decantantur, Ordinem nempè Clarissarum, sive pauperum reclusarum, sive Ordinis S. Damiani, sive pauperum Dominarum dicere velis, à S. Virgine Clara absolutè inchoatum à S. Francisco omnimoda recognoscere debere institutionis suę primordia; hęc omnia minutim, atque clarissimè definiuntur ab Vrb. IV. in bulla Regulę Clarissarum jam superiùs relata.

Ibid.n. 11. In brev. Rom. ad diem 12. Aug.lect.5 S.Claræ

Tornam. ubi sup.

Artur. in Martyr. Francisc. die 12. August.

124. Alex. IV. bulla, quam de Claræ canonizatione publicavit. *Clara claris præclara meritis &c. Datum Anagniæ 14. Kal.*

Vvad.t.2. ann.1255. n. 6.

Kal. Novemb. Pontif. sui ann. 1 salutis verò nostræ 1255. sic habet [B. Franciscus audito ejus famæ præconio, cœpit confestim hortari eam, ut ad Christi perfectam induceret servitutem, quæ sacris illius monitis mox adhærens, & mundum cum terrenis omnibus abdicare, ac soli Domino in paupertate voluntaria famulari desiderans, hoc suum ferens desiderium, quàm citò potuit, adimplevit: quia tandem cuncta sua bona, ut unà secum quicquid etiam habebat, Christi obsequio deputaret, in eleemosynas, & pauperũ subsidia distribuit, & convertit. Cumque de sæculi strepitu fugens, ad quandam campestrem declinasset Ecclesiam, & ab ipso B. Francisco sacrâ ibi receptâ tonsurâ processisset in aliam; consanguineis ejus ipsam exinde reducere molientibus; illa protinùs amplectens Altare, pannosque apprehendens ipsius, crinium sui capitis incisurâ detectâ eisdem consanguineis in hoc fortiter restitit, & constanter; quia cum jam esset mente integra juncta Deo, pati non poterat ab ejus servitio se divelli. Denique cum ad Ecclesiam S. Damiani extra Civitatem Assisiatem, unde traxit originem, per eumdem B. Franciscum adducta fuisset: ibi ei Dominus ad amorem, & cultum assiduum sui nominis plures socias aggregavit. Ab hac siquidem insignis, & sacer Ordo S. Damiani per orbem jàm longè diffusus, salutare sumpsit exordium. Hæc adhortante ipso B. Francisco huic novæ, sanctæque observantiæ sequendum dedit initium: Hæc hujus magnæ Religionis fuit primarium, & stabile fundamentum: Hæc hujus alti operis lapis extitit primitivus: Hęc genere nobilis, sed cõversatione nobilior, virginitatem, quam priùs etiam custodierat, sub hac sanctimonię Regula pręcipuè conservavit: Hanc postmodum Religionem mater ejus Hortulana nomine, piis intenta operibus, ipsius natæ sequendo vestigia devotè suscepit, in qua demùm hæc optima Hortulana, quæ in horto Dominico protulit talem plantam, conclusit fœliciter dies suos. Post aliquot verò annos ipsa B. Clara Monasterij, & Sororum regimen, nimis ejusdẽ S. Franc. devicta importunitate, recepit: Hæc fuit pauperum Primiceria, Ducissa humilium, Magistra continentium; & pœnitentium Abbatissa. Hujus vita erat aliis eruditio, & doctrina; in hoc libro vitæ cæteræ vivendi regulam didicerunt.] Ecce ex Apostolica definitione S. Clara Virgo Assisias, S. Francisci discipula, ab eodem ad Christum adducta, & Christo consecrata, ab eodem consiliis evangelicis, erudita, non alterius Religionis alumna, sed novæ, Fundatrix, Mater, & Primiceria declaratur.

125. Dum Minoritæ sub S. Bonaventura Generali ann. 126 . ex Generalis Capituli decreto statuissent se se à Clarissarum gubernio totaliter subtrahere; Illæ verò Fratrum Minorum obsequia, curam, ac solicitudinem paternam sibi ex debito, atque statuto jure negari non posse contenderent, eo quòd ita conventum esse dicebant inter S. Franciscum, & S. Claram Primiceriam, cujus Monasterij curam in se, suosque Fratres Vir sanctus assumpserat, gravissimam exinde litem in Curia subortam esse non latet. Quæ per Vrbanum IV. Pontif. tandem pacificè sedata fuit, expedito Brevi: *Inter personas &c. Dat. apud Montem flasconem* 14. *Kal. Septembr. anno &c.* quam infra in proprio loco fusiùs explicabimus, tum ex Clarissarum postulatione, tùm ex Minorum repugnantiâ tum ex Pontificis decisione liquet evidenter, Clarissas non à Benedictinis, sed à Minoribus originem suam recognoscere. Ibid. 1263. n. 16.

126. Innocentius IV. anno 1254. à Tolosanis Monialibus Ord. S. Damiani rogatus, ut habitus formam indubiam ad S. Claræ Virginis exemplum præfinire dignaretur; habitum, & chordam, & cætera à tempore S. Claræ adhibita declarans sic ait. [*San. mem. Clara Abbatissa Monasterij S. Damiani de Assisio Mater ipsius Ordinis ejusque Sorores à tempore, quo B. Franciscus illum instituit &c.*] quid clariùs hac in re desiderare possumus? Bullæ per extensum exhibeo tenorem.

INNOC. PAPA IV.

Abbatissæ, & Conventui Monialium inclusarum Monasterij S. Mariæ Tolosan. Ord. S. Damiani.

CVm à nobis petitur &c. *usque effectum.* Cum itaque, ut vestra Nobis exhibita petitio continebat, consueveritis secundùm observantiam vestri Ord. tunicam Vvad. t. 2. in Reg. 1254. bull. 38. Innoc. IV.

tunicam, Mantellum, & chordam, & velum deferre; & ſan. mem. Clara Abbatiſſa Monaſterij S.Damiani de Aſſiſio Mater ipſius Ordinis, ejuſque Sorores à tempore, quo B. Franciſcus illum inſtituit,uſque nunc uſæ fuerint chorda procingulo, velo quoque, tunica, & Mantello, quamquam in formula vitæ ipſarum, quam fæl. rec. Greg. Papa prædeceſſor noſter, tunc in minori conſtitutus officio, eiſdem obſervandam tradiderat, de chorda, vel cingulo minimè fecerit mentionem. Nos quieti veſtræ ſuper hoc providere volentes, veſtris devotis precibus inclinati, vobis ut præmiſſis, chorda, velo, tunica,& mantello, ſicut conſuevistis hactenùs, liberè uti valeatis, authoritate præſentium indulgemus; diſtrictiùs inhibentes, ne ſuper horum, vel alicujus eorum uſu quiſquam vos impedire de cæterò, vel moleſtare præſumat. Nulli ergo &c. Dat. Anagniæ 6. Idus Iulij anno 12. Vbi inquam dubitandi locus eſſe poteſt contra Pontificis aſſertum?

127. Nicolaus III. ab univerſo Clariſſarum Ord. rogatus, ut eas de ſpeciali gratia à Lateranen. Concilij decreto dignaretur eximere (cum enim Religiones omnes illius virtute abrogari deberent, quæ poſt Concilium ipſum ſine ſpeciali licentia ad titulum mendicationis fuiſſent inſtitutæ, timebant nec ſinè cauſa Moniales, ſe ſe ob aliquorum æmulationem fore delendas, quòd poſt Concil. Regulam ſuæ inſtitutionis accepiſſent.) Pontifex dato Brevi, quod inferiùs apponam, Clariſſarum Ordinem in Lateranen.Concilij decreto non comprehendi declaravit, quamvis poſt Concilium inſtitutus fuiſſet, quod tamen non de prima Ord. inſtitutione, quam trien-nio ante Concil. ſcilicet anno 1212. receperat, ſed de Regulæ editione poſt Concil. emanata, eſſe intelligendum, optime notavit Vvadingus: Si vero de antiqua S. Benedicti Religione, vel Petri Damiani Regula fuiſſet Ordo Clariſſarum, nova Pōtificis gratia ad evitandum Concilij decretum non indiguiſſet, ut apparet.

Vvad.t.2. in Reg. Bull.8 Nicol.III. infra f.1141.

128. Deniquè cum ex plurimis Pontificum litteris, quæ ad Clariſſas directæ hujuſmodi in titulo expreſſionem *Ord S. Damiani* nulla tergiverſatione celabilem continent, immò & non paucæ S. Benedicti Regulam aſſignant, potiſſimum ſuæ aſſertionis argumentum Neoterici iſti aſſumere contendant; Alex. IV. Apoſtolicum Diploma juvat adducere, in quo Moniales ipſas Ord.S. Damiani, de quibus, ut præfertur, toties in litteris Apoſtolicis mentio reperitur, fuiſſe primò, & ſingulariter à S. Franciſco inſtitutas, & quòd Sororum Minorum titulum uſurpare, S. Patriarcha Franciſco in primis obſiſtente, non poſſent expreſſiſſimè declarat: Doluerat enim Seraph. Pater, quòd per Fratres ſuos jam Minoriſſarum titulo fuiſſent inſignitæ; unde hoc amoto, Moniales S. Damiani à primo Aſſiſienſi ipſarum Cœnobio paſſim nuncupatæ leguntur, quem B. Petrum Damianum fuiſſe, adverſarij malè contendunt, ut indè Clariſſas ſub Regula, & Religione S. Benedicti valeant ex conſequenti conſtituere; ad quod ſtatim reſpondere curabimus: interim Diploma do per extenſum, quod occaſione quarumdam mulierum non bonæ famæ, quæ tum de Ordin. S. Damiani declarari, tùm titulo Sororum Minorum inſigniri prætendebant, fuit expeditum.

ALEXAND PAPA IV.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Vaſconiam, & Aquitaniam conſtitutis,

129. Cum harum rector ſatanas tenebrarum, ſe frequenter in lucis Angelum transfigurans ſequaces innumeros per erroris devia poſt ſe trahat, Eccleſiæ gubernaculum tenentibus expedire plurimùm arbitramur, ut diſcretione provida, quæ velut diluculi palpebræ debeat aſſiduè præcedere greſſus ſuos, ſingulorum ſpiritus noverint comprobare, ne ipſis dormientibus ſub ovina pelle lupi lateant in ovili, & in agro Eccleſiæ lolium germinet pro frumento. Sanè, ſicut nuper à viris fide dignis accepimus, quædam mulierculæ interius oneratæ peccatis, foris tamen ſanctitatis, cujus virtutem prorſus abnegant, ſpeciem prætendentes, diſruptis vinculis obedientiæ ſalutaris, in vitæ latitudine, quæ ducit ad mortem, abſque jugo diſciplinæ damnabiliter evagantur, circumeundo varias regiones, nec iis contentæ ad damnationis ſuæ cumulum, quò

liben

libentiùs suam valeant malitiam in oculis hominum palliare, sub nomine S. Damiani, cujus dignæ memoriæ S. Confessor Christi Franciscus *primus Cultor* extitit, & *Plantator*, se velle Monasteria ejusdem Ord. construere profitentes, super ipsorum fundatione litteras à Nobis impetrant tacita veritate; Vndè frequenter accidit, ut per tales nomen *Sororum Minorum*, quod nec ipsis etiam Sororibus Ord. S. Damiani ex Regula, seù juris formula competit, sibi fallaciter usurpantes, infamiæ nubilo dilectorum filiorum Fratrum Minorum Ordinis puritas offuscatur. Cum igitur talium non indigeat Deus mandacio, nec de suo dolo, & fraude commodum debeant reportare; ne memoratum Ordinem, quem sincere diligimus, & gaudemus utiliter promoveri, famæ suæ contingat de cætero pro talibus incurrere detrimentum; Vniversitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus sub nomine S. Damiani occasione quarumcumque litterarum à Sede Apostolica directarum, seù dirigendarum, quæ de præsentibus expressè non fecerint mentionem, in vestris Civitatibus, sivè Diœcesibus Monasterium, vel habitaculum inchoari, seù inchoatum construi nullatenus permittatis, nisi de dilecti Filij Ministri Provincialis Fratrum Min. in Vasconia, & Aquitania fieret consilio, & assensu; quòd si contra mandatum nostrum quidquam contigerit attentari, easdem curetis ab hujusmodi authoritate nostra, sublato cujuslibet appellationis obstaculo coerceri. Dat. Later. 6. Idus Ianuar. Pontif. nostri anno 3.

Ibid. in Regest. bull. X. Vrb. IV. 130. Vrbanus etiam Papa IV. rogante Joanne Cardinali Vrsino Ord. Protectore, dolens, quòd Clarissæ diversis sub Regulis, ut supra dictum est, viventes diversis etiam nominibus nuncuparentur, editâ bullâ *Beata Clara virtute Clarens &c.* quam supra descripsimus, eas omnes ubique terrarum solo Clarissarum titulo nuncupari, & sub una S. Francisci Regula, quam à se ipso modificatam ibidem inseruit, vivere præcepit. De titulo autem, vel Regula, vel Religione S. Benedicti nulla mentio in eodem Diplomate reperitur, quin Ord. ipsum S. Francisco Magistro in Clara fuisse inchoatum asseveranter ostendit.

131. Seraphici ejusdem Patriarchæ S. Francisci irrefragabile testmonium possem adducere ad intentum; cum enim anno 1219. post celebrata Assisij Comitia Syriacam profectionem aggrederetur, ab Hugolino Cardinali amantissimo Ordinis Protectore instantissimè rogatus, ut pro Clarissis sanctimonialibus, quæ jam per Orbem multiplicari cœperant; Regulam pro solemni professione vellet excribere, Vir Sanctus altè suspirans respondisse legitur [Præter unum illud, in quo Claram reclusit, nullum aliud se extruxisse, aut extrui procurasse, atque se hujus solius curam assumpsisse, tàm quoad disciplinam regularem &c. neque quicquam sibi tantumdem displicere, quàm ut Fratres in aliis partibus suum eis nomen communicaverint, & Minorissas vocari decreverint.] Vvad. t. 1. ann. 1219. n. 43.

132. Clara ipsa non minus de hujusdi declaratione solicita necessariis jam præceptis à Seraphico Patriarcha, quoad sanctè vivendi modum sufficienter instructa, quòd solemnis professionis formulam ab Hugolino Cardinali cum illa particula, *& Regulam S. Benedicti vobis tradimus*, aliæ Sorores coactæ fuissent recipere; à suspiriis, & lachrymis cessare noluit, donec propriam (super relatam) ab ipso Francisco obtinere mereretur: in qua S. Franscisco, & successoribus ejus, non verò Benedictinis obedientiam solemni voto promisit, & Cardinalem suæ novæ Religionis Protectorem eundem habere præscribitur, quem Fatres Minores pro se ipsis habere contigerit, suumque de Ordine Minorum Visitatorem. Dùm verò seraphicæ hujus Regulæ Apostolicam confirmationem tùm ab Honorio, tùm à Greg. tùm ab Innoc. successivè Rom. Pontificibus ob summos vitæ rigores, atque potissimùm ob evangelicæ paupertatis insuperabile culmen, differri conspiceret, suasque ideò in Christo Filias præfatam Hugolini methodum, etiam ab Innocentio confirmatam observare debere, lachrymis iterum immersa, jamque in ultimo vitæ suę termino constituta, à Raynaldo Card. Ostiense Ord. Protectore, atque ab eodem Innoc. Pontifice peramanter visitata, hoc unum summis precibus expostulavit, ut Franciscana Regula per Apostolicum Diploma comprobata firmitatem acciperet; protestata, quòd aliter ad Christum quieta proficisci non posset; Ibid. anno 1224. Ibid. t. 2. ann. 1253. n. 1.

ſet; nec à ſupplicando deſtitit, donec impetraverit; Denique in Teſtamento ſuo hoc unum præ cæteris voluit ſæpiùs inculcare filiabus *ſicut Dominus dedit nobis Beatiſſimum P. N. Franciſcum in fundatorem*; quem Patris nomine ſæpiſſimè repetit; *quæ Deo, & P. N. Franciſco promiſimus, ſervare teneātur*: ut in ejus teſtamento per extéſum eſt videre ſup. cap. 3.

133. Quomodo ergò contra plurium ſæculorum invariatam traditionem, contra communem ſenſum Eccleſiæ, contra torrentem Scriptorum, contra ejuſdem S. Franciſci, & S. Claræ aperta teſtimonia, denique contra clariſſimum litterarum Apoſtolicarum tenorem, ex ambiguis, & malè intellectis argumentis novæ aſſertionis apparentia fundamenta ſuſcitare contendimus? Plurimis aliis, quæ ad intentum poterant coacervari pacis, & brevitatis ergo interim dimiſſis, hæc pauca ſufficere crediderim pro veritate conteſtanda, quæ ſole meridiano clariùs eluceſcit.

134. Iam ſupereſt, ut ad ſingula Neotericorum argumenta, majori qua fieri poteſt claritate, ſed ſemper imperturbata pace reſpondeam; quorum Achilles cum in eo potiſſimùm poſitus eſſe videatur, quòd Clara, Clariſſæque omnes ſaltem aduſque Vrban. IV. tempora S. Benedicti Regulam obſervaverint, quæ in Pontificum litteris ad varia per Orbem Monaſteria tranſmiſſis præſcripta legitur, quamque ideo Innocen. IV. licèt ab Agnete Bohęmorum Regis filia inſtantiſſimè rogatus, abradere recuſavit; ut clariùs appareat quantum ponderis habeat, quot, & quales à ſuæ inſtitutionis initio Regulas habuerint Clariſſæ, primò conſiderandum occurrit. Primam à S. Franciſco editam ſic oſtēdo. (Tornam. loc. cit.)

135. Nec inficior, nec confiteri erubeſco S. P. Franciſcum à Monialium regimine ſuſcipiendo ſemper alienum, methodicam pro illarum ſolemni profeſſione Regulam, quamvis inſtantiſſimè rogatū, numquā per plures annos voluiſſe tranſcribere. Cum verò Claram, Claræque ſocias, & diſcipulas in Aſſiſienſi S. Damiani Cœnobio ipſe concluſerit, earumque ſpiritualem curam ſe ſe aſſumpſiſſe, numquam denegaverit; nec ſomniari quidem poſſumus, quòd vitæ præcepta pro ſpirituali educatione ipſis conſcripta non dederit. Scripſit ergo eis breviorem Regulam, qualem eas in ipſo cōverſionis initio decebat. Cū verò hęc formula nec methodicè ordinata, nec Apoſtolico diplomate confirmata ad ſolemnem regularis vitæ profeſſionem, maximè poſt pręcitatum Concilij Lateranenſis decretum valere non poſſet, rogatus ſępiùs Vir ſanctus, ut tum pro iſtis, tum pro cæteris, quæ ad virginis Claræ famam, & exemplum longè, latéque per orbem multiplicabantur, quibuſque erudiendis B. Agnetem Claræ germanam Sororem, aliaſque de S. Damiani Monaſterio amandari videbat, Regulam componeret, nec Regulam, nec Magiſtrum, nec Viſitatorē de ſuis umquā ipſis aſſignare conſenſit; quin & graviùs indoluit, dum eaſdem jam pluribus in locis Minoriſſas appellitari, & per Fratres Minores gubernari cognovit. Verumtamen breviora illa vitæ præcepta S. Claræ ab initio tradita, & paſſim ad Moniales tranſmiſſa, à plurimis ex integro, quamvis non ad regularis profeſſionis titulum ſervabantur; undè poſſeſſiones omnes, & proprietatem in communi conſtantiſſimè ad exemplum Primiceriæ reſpuere cernebantur. Quinimmò, & Agnes Bohæma à nonnullis S. Claræ diſcipulis edocta, hanc vitæ mothodum, proventibus abdicatis, ſibi à Greg. IX. pro unica Regula confirmari procuravit, quamvis non impetraverit, ut in bulla mox recitanda clariùs apparebit. (Uvad. t. 1. anno 1219. n. 43.) (Ex bull. Greg. IX. infra cit.)

136. Hugolinus ergo Cardinalis tunc Ordinis Protector Franciſcum videns ad hæc immobilem ex una parte, ex altera excreſcentium quotidie Clariſſarum numerum, & ſanctitatem, ut ſub una regularis vitæ mothodo ubique regerentur, per quam ſolemnis ipſarum profeſſio juxta cit. Concilium redderetur authentica, habito verbo cum Honor. Pontifice, conſtitutiones proprias ad univerſa dirigendas Monaſteria conſcripſit, inqueis ad intentum Concilij particulam illam prudenti conſilio inſertam eſſe voluit. *Regulam S. Benedicti vobis tradimus obſervandam in omnibus, in quibus eidem vivendi formula vobis à Nobis tradita, ſecundùm quam vivere decreviſtis, contraria minimè comprobatur.* Ex ipſo itaque conſtitutionis ſenſu patet evidenter; non principaliter ad Regulam S. Benedicti, ſed ad novam vitæ formulam ibi deſcriptam obligatas fuiſſe Clariſſas: Regulam (Ibid.)

verò

verò S. Benedicti secundariò fuisse adjectam, quatenùs in Ordine ad professionis regularis solemnitatem, ex approbatione Sedis Apostolicæ tria Religionis solemnia vota continet essentialiter, quod unum prætenditur in concilij decreto. Noto insuper in omnibus ferè articulis, & punctis, si vota essentialia excipias, Hugolini constitutiones à Regula S. Benedicti differre, ut de perpetua clausura, de jejuniis, de lecto, de vestitu, & de reliquis attentè consideratis apparet, necnon de omnimoda in particulari, & in communi paupertate, quam nec in Benedictina Regula, nec in Hugolini constitutionibus legimus appositam, & tamen Clara S. Francisci præceptis tenacissimè inhærens, firmiter adeò in suo Assisiensi Monasterio, & in pluribus aliis, quamvis per Pontifices ad possidendum in communi efficaciter invitatis, observari voluit, ut Hugolini adhuc Cardinalis, & demùm sub Gregorij nomine ad Pontificatum evecti sæpiùs exhibitas possessiones constantissimè rejecerit, & argumenta in contrarium adducta ex sola indefectibili in Deum fiducia dissolverit: [quin, & suspiscatus pius Pontifex (Verba sunt Vvading.) propterea tenaciter inhæsisse paupertati, quòd ei servandæ perpetuo se obstrinxerit voto; addidit; si votum formidas charissima filia, Nos te à voto absolvimus: Sancte Pater, inquit illa, nequaquã à Christi sequela in perpetuum, sed à peccatis meis absolvi desidero] quod votum in Regula breviori jam per S. Franciscum illi tradita (ut notat Vvad.) fuit litteraliter expressum. Hanc unicam pro summa gratia jam morti propinqua à Raynaldo Card. Ostien. Ordin. Protectore, & ab Innoc. Pontifice sibi, & Ordini suo confirmari incessanter postulavit, donec impetraverit. Hanc Christi, & Francisci P. sui hæreditatem singularissimam in suo testamento charissimis filiabus inviolabili successione legavit dicens: [Paupertatis formam, quam Deo, & Beatiss. P. N. Francisco promisimus, post mortem meam ubique fuerint, servare nihilominus teneantur]

137. Servabatur ergo à S. Clara, & à Clarissis ut plurimùm S. Francisci Regula licèt nõ methodica, etiam post Hugolini Constitutiones; videndum igitur quo titulo particula illa *Regulam S. Benedicti &c.* fuerit ibidem apposita, quod ut certiùs, & citra controversiam habeamus, ex ipsis litteris Apostolicis enucleare debemus. Angebatur Agnes Bohæma, dum Claræ Primiceriæ in omnibus æmulando paupertatem, & humilitatem, obtentis etiam aliquabus ejusdem Claræ discipulis ad Franciscanæ Regulæ rigorem, se se adamussim conformare percuperet; sed cum immissam per Pontificem respuere non auderet, tertiam ex ambabus quodammodo compactam authoritate Apostolica sibi confirmari supplicavit; at obtinere non potuit, ut ex bulla constabit, quam appono, ubi & de prima Clarissarum Regula per S. Franciscum tradita testimonium apponitur.

GREGORIUS PAPA IX.

Agneti Ancillæ Christi, & gloriosæ Virginis in mulieribus Benedictæ.

138. Angelis gaudium, & conversis ad Dominum super eo devotionis augmentum advenisse credimus, quòd regalem apparatum abjiciens assumpsisti paupertatis habitum, ut vestigia Regis æterni sequentibus promissa percipere valeas præmia supernorum. Verùm ut in hac parte authore Domino dirigi tua possit intentio, & copulari, est tibi solicitè vigilandum, ut quantumcunq; cor tuum, inspirante Domino, ad virtutum observantiam inflammetur, ad cultum obedientiæ prompta semper, & facilis pro illius gloria, qui usque ad mortem Crucis est Patri factus obediens, habearis. Cum igitur Nos, licèt immeriti, Vniversitatis fidelium Pater simus à Domino constituti, hoc gerentes corde præcipuum, quòd propitiante Deo per nostræ servitutis officium, salus provenire valeat animarum, monita nostra debes & devota mente suscipere, & efficacis diligentiæ studiis adimplere, præsertim super iis, in quibus hoc solum agitur, quod gratum Conditori omnium habeatur. Sanè, filia benedictionis, & gratiæ, cum Nobis adhuc in minori constitutis officio, dil. in Christo filia Clara Abbatissa Monasterij S. Damiani de Assisio, & quædam aliæ devotæ Dominæ Mulieres, postposita vanitate sæculi elegissent eidem sub Religionis observantia famulari, ipsis B. Franciscus, quibus tamquam modo

Ibid. t. 1. ann. 1238. n. 12.

modo genitis, non cibum solidum, sed qui videbat competere, potum lactis, *formulam vitæ tradidit*. Quam pridem Nobis, in quadam schedula per dilectum filium Priorē Hospitalis S. Franc Pragen. virum utique discretum, & providum destinasti, humili supplicatione deposcens, ut pręsentatam Nobis per eumdem tuo sub sigillo formam confectam ex prædicta formula, & quibusdam capitulis, quæ in Ordinis B. Damiani Regula continentur, confirmare authoritate Apostolica dignaremur. Nos quidem ad rationis cōsilium recurrentes, ex diversis causis expedire non vidimus, quòd id ad complemēti gratiā duceremus: Primò quia prędictā Regulam studio compositam vigilanti, & acceptatā à prædicto sancto, necnon per fœl. rec. Honor. Papam prædecessorem nostrum postmodum confirmatam dictæ Clara, & Sorores, concesso, ipsis ab eodem, intercedentibus Nobis, exemptionis privilegio, solemniter sunt professæ: Secundò quia ipsæ, formulâ prædictâ postpositâ, eamdem Regulam à professionis tampore usque nunc laudabiliter observarunt: Tertiò quia cum sit ita statutum, ut ubique ab omnibus eamdem profitentibus uniformiter observetur, ex præsumptione contrarij grave posset, & importabile scandalum exoriri; præsertim quia cæteræ Sorores præfati Ord. dum integritatem Regulæ sic violatam attendent, turbatis mentibus in ipsius observantia, quod avertat Dominus, titubarent. Rogamus itaque devotionem tuam, & obedientiam in D. I. Christo, in remissionem tuorum peccatorum injungentes, quatenus præmissa solerti meditatione considerans, & prudenter advertens, quòd quicquid tibi suggeratur ab aliquo fortè zelum, sed non secundùm scientiam habente, id in tuis affectibus debeat haberi potissimum, quod Deo placitum, & acceptum Nobis, salutare tibi, & proximis esse valeat annuente clementia Redemptoris, prædictam Regulam, omni occasione postposita, diligenter observes, & à tuis Sororibus observari procures, ineffabili spe tibi proposita, quòd per hoc animæ tuæ de misericordia divina proveniat, ut mereatur gemmis adornari, quibus cœlestis aulæ solium noscitur insigniri: Nec super hoc tibi obsistat trepidatio ex eo consurgens, quòd tamquam eorum ignara, quæ de concessione Regulæ memoratæ prædicimus, te ad supradictæ Regulæ observantiam obligasti, nàm nullo modo teneris ad illam, cum per Sedem Apostolicam approbata non fuerit, & à supradicta Clara, ejusque Sororibus, ac aliis non servetur. Quid ulteriùs? quia non videtur votum infringere, qui commutat ipsum in meliùs, ac Sorores tuas ab observantia prædictæ formulæ, de indultæ Nobis à Domino potestatis plenitudine absolventes, volumus, & mandamus, quatenus eamdem Regulam tibi sub bulla nostra transmissam reverentia filiali suscipias, in Monasterio tuo perpetuis futuris temporibus cum illis articulis observandam, super quibus ea charitate devicti, quæ Cœli Regem ad compatiendum languoribus humanæ fragilitatis induxit, duximus dispensandum, prout in litteris Apostolicis directis tibi per memoratum Priorem super petitionibus ex parte tuę sinceritatis oblatis, quantum in Domino cum salute animæ tuæ potuit favorabiliter expeditum perspicies contineri: firmā de Nobis habitura fiduciam, quòd si à te aliquando, vel Sororibus jam dicti Monasterij de ipsius Regulæ in aliquibus temperando rigore, aut super aliis requisiti fuerimus, super hoc tuis, & ipsarum votis secundùm Deum paternis affectibus annuemus, Dat. Laterani 5. Idus Maij anno 12.

139. Patet igitur ex Rom. Pontif. oraculo, quòd illæ à Clarissis servarentur constitutiones, quas ipse adhuc Cardinalis præscripserat, quamvis & præcepta à S. Franc. tradita ab eisdem custodiata dixerimus; de Regulæ autem Benedictinæ observantia nec verbum quidem apponitur. Cum tamen Agnes ipsa, necnon pleraque alia Clarissarum Monasteria, ad quæ præfatæ Hugolini Constitutiones, tùm ab ipso Gregorio, tum ab Innoc. passim transmittebantur, & nihilominus S. Francisci Regulam, saltem quæ methodicè dehinc tradita est acceperant, duabus Regulis ex erronea conscientia sese obligari formidarent, eo vel maximè, quòd S. Benedicti Regula (ultra Franciscanam) in citatis constitutionibus observanda præscriberetur; Hinc B. Agnes sæpiùs nominata ex timoratæ conscientiæ sollicitudine scrupulosa agitari cœpit. Duo potissimùm tenuere perplexam

plexam; alterum erat præceptum Obedientiæ in ipso ejus principio expressum, quod ad singula ipsius formulæ ordinata, & statuta videbatur sub mortalis noxæ piaculo obligare; alterum quòd ipsi formulæ litteris Apostolicis inserta hæc verba inveniantur adnexa: *Regulam B. Benedicti vobis tradimus observandam &c.* Ac proinde Moniales viderentur ad ejus Regulæ teneri observantiam, durumque esse ad duas, ac discrepantes vivendi normas adstringi; stimulum adauxit, quòd re ipsa Regulam S. Benedicti non observarint. Rogavit ergo, ut duæ illæ clausulæ expungerētur; Huic proinde anxietati tollendæ sequentes litteras dedit Pontifex.

Ibid. 1143. n. 35.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Reverendiss in Christo filiæ Agneti sorori Monastery S Francisci Pragen. Ordin. S. Damiani.

Ibidem.

140. IN divini timore nominis, & amore sollicita, semper tremula redderis, ne à te, vel Monasterij tui sororibus aliquid contingat fieri, quod divinę displiceat voluntati. Hinc est, quòd cum universis Ordin. tui sororibus, sicut accepimus, in virtute Obedientiæ à Sede Apostolica sit injunctum, ut traditam eis Regularis vitæ formulam inviolabiliter observare studeant, & ipsa in Monasterio tuo laudabiliter observetur; tu super eo, quòd in proœmio ipsius formulæ Apostolicis litteris insertæ dicitur: *Regulam S. Benedicti vobis tradimus observandam &c.* una cum Sororibus tuis in timore poneris, & anxietate gravaris, præsertim cum mortale credas committi peccatum, si contra præceptum hujusmodi aliquando veniatur; & impertinens, ac impossibile reputetur, quòd in Ordine tuo duæ Regulæ debeant observari. Quare supplicatione humili petivisti, ut duo verba præmissa, quæ de virtute Obedientiæ, & Regula B. Benedicti dicuntur, amoveri de ipsa formula, & quædam de novo, ac illa etiam faceremus in ipsa conscribi, quæ dicto Monasterio à piæ mem. Greg. P. Prædecessore nostro specialiter sunt indulta. Nos quidem ad rationis consilium recurrentes, ex diversis causis non vidimus, quòd id facere deberemus. Primò quia prædictam formulam studio compositam vigilanti, & per Sedem Apostolicam confirmatam, dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ, & Sorores Monasterij S. Damiani de Assisio, ac omnes aliæ tui Ordin. solemniter sunt professę. Secundò quia ipsæ illam à professionis suæ tempore usque nunc laudabiliter servaverint. Tertiò cùm sit in ipsa statutum, ut ubique ab omnibus eādem profitentibus, uniformiter observetur, ex pręsumptione contrarij grave posset, ac importabile scandalum exoriri, pręsertim quia cæteræ Sorores præfati Ordinis, dum Regulæ seriem sic violatam, vel alteratam attenderent, turbatis mentibus in ipsius Observantia, (quod avertat Dominus) titubarent. Tuæ itaque devotionis plenitudinem affectione paterna rogamus, in remissionem tibi peccatorum injungentes, quatenus de Salvatoris nostri dulcedine, ac benignitate confidens, cui nihil gratius mente humili, nihil acceptius voluntate potest offerri, pręfatam formulam pro libro vitæ habeas, & ipsam reverenter, ac diligenter observes, eamque à tuis Sororibus observari procures; cum illius tamen temperamento rigoris, de quo idem prędecessor noster, & Nos super quibusdam ipsius formulæ articulis ex Apostolicæ providimus plenitudine potestatis: Nec te, ac Sorores easdem illud exterreat, quod de virtute Obedientię, ac observanda B. Benedicti Regula in eadem formula continetur, cum pro eo quòd Sororum universitas suos ab illicitis restringat affectus, & religiosę vitæ studio fortiùs astringatur, pręceptum obedientiæ in illa positum fuerit, & adjectum de B. Benedicti Regula, ut per ipsam, quasi præcipuam de Regulis approbatis, vestra Religio authentica redderetur: (nulla tamen propter hoc necessitate inducta, ut ipsam teneamini observare;) sicut ex eo clarè probatur, quod memoratus prædecessor noster præsente, & audiente Ven. F. N. Ostien. Episcopo declaravit, quòd Regula ipsa Sorores sui Ordinis non ligat ad aliud, nisi ad Obedientiam, abdicationem proprij, ac perpetuam castitatem, quę sub alia cujuslibet Religionis existunt, & in quibus consistit meritum consequendi perpetuæ fœlicitatis effectum. Tu itaque columba pacifica, tu filia virtuosa quiescas, & da finem mentis tuæ fluctibus, ne ut simi-

lia postulandi de cætero resumas affectum: cum tibi, ac eisdem Sororibus ad merendum præmia perennis vitæ sufficiat, quòd solam sæpè dictam formulam cum Apostolicæ dispensationis remediis ad Dei gloriam mundis cordibus observetis; provisuræ vobis per humilis confessionis auxilium, si quando aliud ex fragilitatis humanæ defectu ab aliqua vestrum agitur, quàm in eadem formula, vel factis circa vos Apostolicæ Sedis provisionibus habeatur. Dat. Laterani Idibus Novemb anno 1.

Ibidem.

141. Illud advertendum circa illam clausulam, qua Pontif. asserit, Claram, & Moniales S. Damiani professam esse formulam à Greg. traditam, & observasse usque in hunc annum, id omninò verum esse, sed ultra hanc observavit eam, quam S. Franciscus præscripsit, quę datam à Greg. normam haud quaquam enervat, sed perficit, utque posteriùs, & de ipsius consensu, eoque (dum Cardinalem ageret) assistente scripta fuerit; undè cum mox in Cathedra Petri constitutus S. Claræ offerret possessiones tantæ compatiens paupertati, illa magno ac constanti animo eas refutavit, in arctissima semper vivens paupertate, ut in præfata sua formula S.P. Franciscus præscripserat: unde in officio ejus canitur, *Oblata per Gregorium refutat possidere &c.* quod & hisce verbis Alex. IV. in Bulla Canonizationis testatur. Amatrix verò pręcipua, & colona sedula paupertatis sic illã suo affixit animo, sic eam in suis desideriis alligavit, quòd semper in ipsius dilectione firmior, & ardentior in amplexu adstricta, & delectabili ejus copula pro nulla umquam necessitate discessit; nec aliquibus potuit induci suasibus ad consentiendum, quòd suum Monasterium proprias possessiones haberet; quamquam fœl. rec. Gregor. Papa predecessor noster, de multa indigentia ipsius Monasterij piè cogitans, libenter illi voluerit pro Sororum ejus substentatione possessiones sufficientes, & congruas deputare.] sed de hoc in anterioribus dictum. Alia verò dictæ epistolæ clausula resolvit plurimas ambiguitates, quæ emergere possunt ex epistolis Gregorij, quatenus Ord. S. Damiani dicitur sub Regula S. Benedicti institutus, id nempe de titulo, & invocatione intelligendum venit, non de observantia Regulæ, aut illius status rigorosa professione, sicut Religiones militares, v. g. S. Stephani, sub Regula S. Benedicti militant, licèt nullum ejus particulare statutum observet. *Præceptum obedientia* (inquit in illa) *potissimum positum fuit, & adjectum de B Benedicti Regula, ut per ipsam quasi præcipuam de Regulis approbatis vestra Religio authentica redderetur, nulla tamen propterea necessitate vobis inducta, ut ipsam teneamini observare &c.* De hac Regula, quã Card. Hugolinus tradidit, aliisque variis infra erit sermo.

142. Ecce ex ipsius Gregorij legislatoris declaratione, ex Innoc. IV. Apostolica decisione, atque ex Raynaldi Card. Ostien. tunc Ordin. Protectoris, & deinde Rom. Pont. attestatione, ultra omnem dubietatem reseratum, Clarissæ Moniales ad Benedictinæ Regulæ Observantiam nullo tempore fuerint obligatæ; sed ad hoc unum particulam illam, *Regulam S. Benedicti*; fuisse ibidem appositam, ut quoniam nulla adhuc erant sub Regula Apostolicæ Sedis diplomate confirmata, sub Benedictinæ titulo, veluti inter approbatas primariæ, ipsarum Religio fieret authentica; ac juxta Lateranensis Concilij Decretum extinctioni non subjacerent.

143. Quamvis enim S. Franciscus tandem Hugolini precibus, & Claræ lachrymis devictus, Regulam methodicè pro Clarissis ad formam Minoriticæ describere consenserit, quæ si Apostolico diplomate fuisset roborata, ad solemnis professionis votum potuisset valere pro Clarissis; cum tamen & Honor. & Gregor. & Innocentius ex nimio ipsius rigore deterriti, dum muliebris sexus fragilitatem attenderent, illam confirmare detrectarent, factum est, ut Monasteria pro Clarissis erecta sub illis Pontificibus ad titulum Benedictinæ Regulæ sub constitutionibus Hugolini erigerentur, donec Innoc. anno 1253. S. Claræ lachrymis devictus Franciscanam Apostolico diplomate confirmare dignatus est, quo ex tempore, & multò magis dum Vrban. IV. ipsam aliquantulum à rigore moderatam de novo approbavit, cessarunt ex integrò Clarissæ Regulam S. Benedicti recipere scriptam, quod & Tornamira ipse confitetur, licèt cessationis causam non assignet. Hoc ipsum denique

Tornamir. loc. cit.

Vvad.t. 2. ann. 1278. n. 40. & in Regest. bull. 8. Nicol. III.

nique clariùs ex Nicol. III. Apostolico Brevi describendo constabit, in quo Clarissarum institutum de novo approbare voluit, & à Concilij Lateranensis edicto absolvere, quòd etiam post approbatam, ut diximus, ab Innoc. IV. Regulam S. Francisci, Moniales illæ, quę huic litteraliter adhærebant, possessiones habere prohiberentur, quotidiana quæstuatione contra decretum Concilij victuræ; unde adhuc apparet evidentiùs, qua de causa Pontifices supra recensiti adeò instanter possessiones, & annuos redditus Clarissis exhiberent, atque Monasteriis de novo fundatis Regulam S. Benedicti modo supra narrato præscriberent. Ecce diplomatis tenorem.

NICOLAVS PAPA III.

Abbatissæ, & Conventui Monialium pauperum inclusarum Monasterij S. Claræ Assisinaten.

Ibid. in Regest. Bull. 8 Nicol. III.

144. MVndi spernentes illecebras, & sęculi blandimenta noxia fugientes, divinis obsequiis vos sub paupertatis arctitudine salubri consilio dedicastis, partem optimam eligentes, quæ à vobis Deo auxiliante persistentibus in assumpto proposito minimè auferetur. Ex quo provenit, ut circa vestrum, & vestri statum Monasterij conservandum benigniùs cogitemus, petitionibus vestris, prout secundùm Deum possumus, favorabiliter annuendo. Sanè Nobis exposuit vestræ devotionis humilitas, quòd cum Constitutio Concil. Lateranen. per quam cunctæ Religiones, & Ordines mendicantes post Generale Concil. adinventi, qui nullam confirmationem Sedis meruerunt Apostolicę, revocantur, confirmatos per Sedem eamdem, post idem tamen Generale Concil. institutos, quibus ad sustentationem congruam, redditus, & possessiones habere, professio, sive Regula, vel constitutiones quælibet interdicunt, sed per quæstum publicum incerta mendicitas victum tribuere solet, succidere decrevit; certo modo solicitudo vobis ingeritur, ne cum nullas habeatis possessiones, aut redditus, sed per quęstum hujusmodi victus vobis provenire noscatur; & Ordo, quem profitemini, quamquam per dictam Sedem confirmatus, post prædictum tamen gener. Concil. fuerit institutus, circa statum vestrum, & ipsius Monasterii, vobis per constitutionem eandem aliquod præjudicium sit paratum: quare Nobis humiliter supplicastis, ut provideri super hoc de benignitate Apostolica mandaremus.

145. Nos itaque solicitè attendentes animarum profectus, qui jugiter ex vestra Regula provenit, quæ à vobis dicitur laudabiliter observari, ac per hoc dignè vos intendentes in hac parte prosequi favore gratiæ specialis, vestris supplicationibus annuentes, præsentium authoritate decernimus, quòd nullum vobis, & eidem Monasterio per Constitutionem ipsam præjudicium generetur; sed vos, & Monasteriū ipsum per omnia in statu, & firmitate, in quibus eratis ante constitutionem eandem absque immunitate, ac præjudicio aliquibus maneatis. Nulli ergo &c. Dat. Romæ apud S. Petrum 12. Kal. Iunij anno. 1.

146. Tertiam ergo pro Clarissis Regulam S. Franciscus Card. Hugolini precibus continuis, & S. Claræ ardentissimis lachrymis devictus ad formam Minoriticæ, servata proportione, anno 1224. methodicè conscripsit, Cardinale præfato tanti rigoris examen non sinè lachrymarum imbribus conscribente; quę tamen ideò, præsertim verò ex altissimæ paupertatis apice, ut diximus, non nisi anno 1253. fuit per Innoc. IV. Apostolico diplomate confirmata; sancto quippe Legislatore post biennium in Cœlos abeunte, Gregorius Honorij successor, qui ipsam conscripserat, & Innocentius post Gregorium illam fœmineæ imbecillitati imponere formidabant; & Vrban. IV. ut ab omnibus longè faciliùs acceptari posset, eam in facto paupertatis pręsertim moderari voluit: quamvis demum, profitentium libertate dimissa, ut suo loco dicemus, in hodiernum usque diem plurimis in Monasteriis ubique terrarum, etiam in ultimis terræ terminis sinè ulla dispensatione relaxativa litteraliter, & sanctissimè custodiatur. Vvad. t. 1. ann. 1224.

147. Quartam edidit Innoc. IV. Pontifex in bulla: *Cum omnis vera Religio &c.* Dat. Lugduni 8. Idus Augusti anno sui Pontif. quinto, & nostræ salutis 1247. quam ideò cum cæteris supra per extensum non descripsimus, quòd cum secunda jam prædicta per Hugolinum Cardinalem

nalem tradita, & cum Vrbanistica infra nominanda ferè per omnia litteraliter concordet. Causa verò hujus quartę compositionis hęc fuit. Anhelabant cum Primiceria sua Clarissæ omnes generaliter longè, lateque per Orbem multiplicatæ ad Regulam sibi à Seraphico Patriarcha conscriptam, angebantur verò, quòd in Hugolinis sæpè repetitis constitutionibus, etiam S. Benedicti Regula sibi observanda præscriberetur; nec ex recitata ad Agnetem Bohæmicam Innocētij ejudem responsione poterant à scrupulis absolvi. Pontifex itaque justis ipsarum postulationibus acquiescens quartū hanc edidit; ubi abrogato illo primo titulo, & invocatione S. Benedicti, sub invocatione, & Regula S. Francisci proposuit, sed paupertate in communi dispensata (ex causis jam præallegatis) ipsam tantùm in particulari observandam injunxit; modum etiam jejunandi aliquantulum variavit: Generali, & Provincialibus Minorum tàm in capite, quàm in membris eas subjecit, hisque plenum earum regimen imposuit; cum aliàs ad Cardinalem Ordin. Protectorem ex Apostolica dispositione spectaret, ut ex integro in ipsa bulla videre est apud Vvad. hujusmodi suæ intentionis objectum paulò post à publicatione Regulæ Pontifex ipse publicari voluit, dato sequenti diplomate.

Vvad.t.1. ann. 1247. n.13.

Ibid. in Regest. bull.52. Innoc.IV.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Vniversis Abbatissis, & Monialibus inclusis Ordinis S. Damiani.

Ibid.ann. 1247.n.13.

148. QVoties à Nobis petitur, quod fluctuantibus animis tranquillitatem parit, honestati consulit, & saluti, & ad id promptis anhelemus affectibus, & quòd debitis incrementis hęc proficiant, vigilanti animo procuramus. Cum igitur nuper Regulam vestram, & vivendi formam, ob cujus difficultatem nimiam conscientiæ vestræ ambiguitatis scrupulo premebantur, & intollerabile personis dispendium imminebat, considerato præcipuè, quòd multæ jam, & diversæ dispensationum formæ factæ fuerint circa ipsam, propter quod non una, sed multiplex videbatur professio, duximus corrigendam; vobis certam Regulam, ac vivēdi formam de novo correctā, quam universitati vestræ sub bulla nostra dirigimus tàm vos, quàm illæ, quæ vobis successerint diligenter perpetuis temporibus observetis, ad aliud quàm in ipsa correcta sit Regula, & vivendi forma, decernentes vos de cætero non teneri nullis præcepto, vel voto, seu litteris obstantibus super hoc à Sede Apostolica impetratis. Nulli ergo &c. Dat. Lugdun. 10. Kal. Septemb. anno 5.

149. Denique Vrban. IV graviùs à Ioanne Cardin. Vrsino Ordin. Protectore informatus, quòd cum inquietudine non parva Moniales hujusmodi, aliæ sub Hugolini, aliæ sub S. Francisci, aliæ sub Innoc. IV. Regula viventes, diversis nominibus, aliæ Damianitæ, aliæ Minorissæ, alię pauperes Dominæ, aliæ pauperes Inclusæ, aliæ Clarissæ nuncuparentur; ad hoc ut omnes sub unius nominis appellatione, sub eadem vitæ methodo regerentur; quintam sub titulo, & invocatione S. Francisci Regulam publicavit, in qua paupertatis rigore mitigato, in jejuniis etiam aliquantulum indulgens præcipit, ut omnes Clarissæ imposterum appellari, & ad hujus vitæ formam se se debeant conformare, quæ cęteris, unâ Franciscanâ exceptâ, prævaluit; unde jam Vrbanistæ dicuntur, quæ hujusmodi privilegiis utuntur; tametsi & illis postea indultum sit, ut in Franciscano rigore persisterent, quæ ipsum liberè observandum elegissent.

150. Prima ergo Regula, sed rudiori methodo per S. Franciscum expressa, quamvis in Claræ, & filiarum ejus cordibus impressa permanserit, nunquam tamen ad regularis professionis solemnitatem fuit adhibita. Secunda per Hugolinum Cardin. exscripta, in qua particula illa, *De Regula S. Benedicti* legitur apposita ab Honorio III. deinde ab ipso Hugulino sub nomine Gregorij ad Petri cathedram evecto, & tandem ab Innoce. IV. confirmata, ad singula ferè Clarissarum Cœnobia per Pontifices usque ad annum 1247. transmissa unà ferè cum S. Francisci pręceptis generaliter observabatur. Tertia methodicè per S. Franciscum apposita Clarissis in rigore vivere volentibus ab anno 1224. fuit in usu, & post Innocentij confirmationem anno 1253. multò magis per Orbem diffusa, jam ubique terrarum sancta æmulatione custoditur. Quarta per Innocentium

tium anno 1247. publicata ad annum 1264. pro illis invaluit, quibus vel ex Regum imperio Monasteria fundantium, vel ex propria imbecillitate rigor extremæ paupertis non arrideret: Cui tandem successit Vrbanistica, quæ sola jam cum rigorosa illa per S. Franciscum instituta per Orbem invaluisse videtur; Regulam verò S. Benedicti nullibi est invenire, fuisse à Clarissis observatam; Quinimmò ad Clarissarum multiplices querimonias ex illius particulæ appositione, responderunt Pontifices, (ut fusiùs explicatum est) eam ad sui observantiam nullatenus obligare, sed ad titulum, modo jam declarato, fuisse appositam.

151. Patet ergo ex bullis Apostolicis, Clarissarum Ordinem à primæ suæ institutionis initio in ipsa S. Clara per pauperum Patriarcham S. Franciscum sanctissimè fundatum, nullum alium, excepto Francisco, Institutorem, & Fundatorem agnoscere; nec Regulam S. Benedicti ullo unquam tempore observasse; undè hujusmodi ex capite Benedictinarum titulo possunt nullo modo nuncupari. Superest itaque, ut ad singulas Neotericorum contrarias propositiones debito ordine, debita modestia, & compendiosè respondeam.

Tornam. in lib. Chiarezza rischiarata fol. 146.

152. Prima, & cæterarum amplissima propositio est in libro sub nomine Tornamiræ titulo responsionis ad Paulum de Terminis (de quo inferiùs) fol. 146. dicit apertè, quòd S. Clara, Clarissæque omnes, quotquot in cœlis jam regnant, & Franciscano sub vexillo describuntur, Benedictino potiùs, & justiùs adscribendæ sint, cum sine dubio tàm habitu, quàm professione fuerint Benedictinæ: Hoc idem, quod antea in suo Patriarchatu S. Benedicti affirmaverat; hîc in principio lib. fol. 6. apertè retractat, ut dicemus; & tamen per singulas paginas, quas in cathalogo ad lib. calcem est videre, replicare & ampliare contendit, consentientibus Crescentio & Iacobilli, qui omnes ab uno Constantino Gaetano Benedictinæ Familiæ professore in suo opusculo, *De religiosa educatione S. Ignatij inter PP. Benedictinos*, novitatem hujusmodi sine ullo delectu concorditer ebiberunt.

153. Pro universali omnium responsionum fundaměto præmittere debui, quòd præcitatus lib. Gaetani, *De religiosa institutione S. Ignatij inter PP. Benedictinos* in S. Indicis Congregatione fuit prohibitus, ex quo cæteri novitates istas hauserunt; similiter & libri cit. Tornamiræ ad idem in S Congregatione jam examinatus, fuit modo non difformi prohibitus sub Innoc. XI. Pontifice.

154. Claram ergo de Assisio pauperum Dominarum primiceriam, S. P. Francisci in Christo primogenitam ullo umquam tempore, vel sub ullo respectu fuisse Benedictinam nullibi legitur, vel innuitur apud antiquos: Quod S. Frãciscum primum omninò etiam in sæculo agens spiritualis vitæ, ducem, atque Magistrum habuerit; quòd ab eodem fuerit ad fugam sæculi, ad Religionis vota solemnia pertracta, Christo consecrata, habitu regulari donata, regularibusque disciplinis educata, jam ex Ordinis nostri Chronicis, ex Vvad. ex Pisano, ex plurimis supra citatis Greg. IX. Innoc. IV. Alexandri IV. & aliorum Pontificum litteris, sed præsertim in bulla de ipsius canonizatione, & in ipsius vitæ historia statim post canonizationem, jubente Alexandro Pontif. conscripta, similiter ex Martyrologio Rom. & Frãciscano, ex Breviariis Rom. & Benedictino, sed potissimùm in Frãciscano ex Antiphonis, Hymnis, Respõsoriis, & lectionibus in ejusdẽ officio; tãdem ut testimonia cętera diffusissimè in Paulo de Terminis legenda omittam, ex communi Ecclesiæ sensu, populorumque consensu, atque ex constanti, & invariata ultra quatuor sæcula traditione evidenter adeò comprobari mihi videtur, ut quo titulo suspicari possit in contrarium sine nota, omninò non videam.

155. Habitu non Benedictino, sed Minoritico in primo ad Religionem ingressu fuit à pauperum Patriarcha induta, & fune præcincta, ut ubique recensitis jam in locis apparet; quin & in Regulis per S. Franciscum, per Innoc. atque per Vrban. pro Clarissarum Ordine conscriptis, panni vilitas, tàm in pretio, quàm in colore præscribitur, nigro, vel albo prohibitis, ut lanarum simplicitatem juxta regionum consuetudinem induere teneantur, quod alienum esse à Benedictinis non dubitatur. Scapulare si gestant, Abbatissæ titulo si decorantur; non ideo Benedictinæ dicentur, quasi

cæteris extra Benedictinas, hæc omnia essentialiter interdicantur. Etiam essentialia Religionis vota sunt omnibus Religionibus communia, ergo omnes uno nomine sunt appellandæ? ergo omnes Benedictinæ, quia & in S. Benedicti Regula continentur? Quid autem si Benedictinos dicamus, sub Basilij, & Antonij, aliorumque Orientalium Regula, & habitu militare ex eadem consequentia, cum in illis hæc omnia cum Abbatis titulo præextitisse non dubitemus? exteriorem S. Claræ tunicam Franciscanam fuisse confitetur Crescentius, sed interiorẽ non induit, quandiù in Monasterio vixit, tunica una, cum fune, & Mãtello contenta, ergo in habitu fuit per omnia Franciscana. Scapulare Clarissis ad decoris augmentum additum legimus in Hugolini constitutionibus; verumtamen quòd ipsum pluribus non acceptũ esse non ignoraret, ipsum sub obligatione noluit imponere: quòd autem acceptaverint, non ideo Benedictinæ dicentur, non enim extra Benedictinas est interdictum: Abbatissæ titulum habuit ab ipsis initiis S. Clara, ut in bulla canonizationis apparet; quem cum regimine volens dimittere, à S. Francisco fuit prohibita; sed non ideò Benedictina, cum ante Benedicti tempora titulus hujusmodi præcesserit. Si enim *Abbas*, quasi *Pater amans*, communi acceptione interpretatur, cur omnibus Cœnobitarum Superioribus competere denegetur? quamvis pauperum Patriarcha in suo Min. Ordine Guardianos, & Ministros voluerit ipsos ex humilitate nuncupari.

Apud. Tornam. in respon. ubi sup.

156. Quæ hucúsque de habitu, de scapulari, atque de Abbatissæ titulo dicta sunt, de S. Clara, & de Clarissis omnibus æquè intelligenda sunt; ubi verò de Regula, & de constitutionibus agatur, aliter de S. Clara, ejusque Assisiensi S. Damiani Monasterio, aliter de cæteris Clarissarum Monasteriis est discurrendum. Igitur S. Clara in ipso suæ conversionis exordio sanctissimis à Patriarcha Francisco religiosæ vitæ præceptis, ut supra dictum est, instructa, ad eandem ab anno 1212. quo Religionis habitum induit, ad annum 1224. quo methodicam ab ipso Francisco Regulam accepit, invictâ constantiâ vixit, & ad mortem usque sanctissimè sub Franciscana unica Regula perseveravit. Hoc in ipsius historiæ vita, in bulla canonizationis, in omnibus jam præcitatis Pontificum litteris (quas diù repetere non vacat,) & in monastico ipsius officio passim evidenter apparet, necnon in Vvadingo, cæterisque, qui de S. Clara tractarunt, Authoribus; Vnde quamvis Hugolini constitutiones sub Regula S. Benedicti fuerint ad diversa Clarissarum Monasteria, tum ab ipso Hugolino ad Pontificatum evecto sub Gregorij IX. nomine, tum ab Innoc. & ab Alexandro Gregorij successorib⁹ fuerint immissa, numquam tamen ad S. Claram, aut ad ipsius Assisiense Monasterium legitur in litteris Apostolicis, quòd fuerint transmissæ. aut assignatæ. Quinimo strictissimum Evangelicę paupertatis votum adeò tenaciter conservavit illæsum, ut ipsius absolutionem simul cum annuis proventibus à Gregorio ipso, & Innocentio oblatam, constantissima humilitate recusaverit, in Francisci Regula ad mortem permansura, ut ex Vvad. immò ex ipsius Claræ testamento evidentiùs apparet, atque ex aliis supra citatis. Conducit autem singulariter ad rem nostram, quòd Regula, quam tot lachrymis, & suspiriis tandem à S. Francisco impetravit, sciente, & consentiente Honorio Pontifice, & Hugolino Cardin. scribente fuit composita; unde in ejusdem cap. 1. dicitur; quod *Clara obedientiam, & reverentiam promisit Domino Papæ Honorio, & successoribus ejus &c.* Vnde Honorio eam non reprobante fuisset otiosa; quòd autem immediatè post obitum Honorij anno 1227. fuerit à Gregorio IX. ore tenùs confirmata, confitetur apud Tornamiram suus ipse Iacobillus, & attestatur altè Gonzaga in prima parte Chronicorum, & Marcus Episcopus Portuensis in prima parte Chronicorum de Ordine Minorum, quamvis, ut sæpè diximus, propter summum ejus rigorem, nec Honorius, nec Gregorius, nec Innocentius Brevi Apostolico ipsam confirmare voluerint, offerendo in Evãgelica paupertate dispensationẽ, quin & Innocentius ut Claræ votis satisfaceret, Regulam ipsam S. Francisci anno 1247. sed in paupertatis rigore modificatam confirmaverat; donec tandem Claræ ipsius devictus instantiis ipsam in omnimodo suo rigore cõfirmare dignatus est.

Tornam. in respon. fol. 90.

Gonzag. p. 3. Chron.

Chron. Ord. Min. p. 1. vol. 2. c. 19.

157. Etenim

Vvad. t. 1. ann 1219. ubi sub.

157. Etenim Card. Hugolinus dum anno 1219. S. Franciscum in Syriam properantem instantissimè rogasset, ut pro Clara, atque pro ipsius in Christo filialiabus, & discipulis methodicam vitæ religiosæ Regulam à Pontificè confirmandam excriberet, flectere non potuisset ad intentum, re cum Honorio Pont. communicata, in se ipso cæterarum curam assumens, constitutiones sæpiùs repetitas cum Regula S. Benedicti eisdem simul cum Visitatore deputavit. De Clara vero ejusque S. Damiani Assisiensi Monasterio nullibi legitur, quòd verbum quidem habuerit, sed S. Patriarchæ Francisci gubernio, & solicitudini ex integro dimisit. Vnde dicimus non immeritò, approbante Honor. Pont. fuisse tandem ipsi à S. Francisco Regulam integram, scribente Hugolino Card. compositam: Claram itaque fuisse ullo umquam tempore (nec etiam in primis Monasteriis, ubi per dies aliquos per modum depositi convixit) Benedictinam vel ex Regula, vel ex professione, vel ex constitutionibus, vel ex habitu novum est omninò contra præcitatas Pontificum bullas, contra Ecclesiæ authoritatem, contra S. Francisci, & S. Claræ, cæterorumq; quæ supra congessimus, irrefragabilia testimonia.

Tornamir. in resp. fol. 202.

158. Equidem si de habitu loquamur, Tornamira ipse in sua ad Paulum de Terminis responsione confitetur, quòd jam veritate meliùs percepta, quæcumque dixerit in contrarium, retractando negare non possit, S. Claram in habitu Minoritico à primo suæ conversionis initio ad mortem usque invariabiliter permansisse: De vita autem sub unica S. Francisci disciplina sinè ulla mutatione transacta, in monastico ipsius officio, in bullis Apostolicis, cæterisque omnibus præallegatis constat evidentiùs. Quid enim si Seraphicus Doctor S. Bonaventura in officio S. Antonij de Padua, ipsum priùs sub Augustini Regula militasse, & indè ad Franciscanam convolasse describit, cur & Claram sub Benedicti Regula proponere erubuisset, si salva veritate potuisset?

159. Vnicum, quod in hac materia difficultatem possit inducere, ex quadam Gregorij IX. ad Agnetem epistola occurrit, ex qua videtur aliquibus, S. Claram, ejusque in Assisiensi Cœnobio consorores sub Hugolini Constitutionibus, & S. Benedicti Regula militasse, prout Pontifex ipse Agneti Bohæmæ in prædictis litteris: *Angelis gaudium &c* quas supra descripsimus, primo intuitu videtur attestari. Sciendum ergo, quòd Agnes Bohæma, quæ jam ad S. Claræ formam sæculo valedicens, Christo servire in summa paupertate, & humilitate prælegerat, ut à S. Clara quasdam suæ vitæ conscias impetravit, & per easdem præcepta illa, quæ rudi priùs methodo, deinde sub forma essentiali S. Franciscus Claræ, Clarissisque conscripserat, ad illa totaliter, rejectis possessionibus, se se adaptare decrevit. Cùm verò Greg. Pontifex, qui Sãctimonialibus eisdem ab extrema illa paupertate (ut Claræ ipsi contestatus erat) maximopere timebat, ad omnia ferè Monasteria, & consequenter ad Agnetem ipsã constitutiones suas sub Regula S. Benedicti transmisisset; Agnes ut Regulam S. Francisci mordicus sustineret, & Gregorij constitutiones respuere non auderet, tertiam quamdam formulam ex rudiori illa prima S. Francisci institutione, atque ex secunda ejusdem S. Patris Regula contexuit, quam à Gregorio sibi confirmari postulaverat, quod Pontifex, ut patet in hac ipsius epistola, denegavit, & suas constitutiones observandas injunxit; quæ omnia ex secunda petitione ipsius Agnetis evidentiùs apparent, quam Innocentio post Gregorium Pontifici porrexit dolens, quòd ad duas Regulas obligari videretur.

160. Quod ergo hic dicit Gregorius, S. Claram, ejusque discipulas sub illa Regula militasse, de Regula Benedictina non loquitur, aliter sibimet, & Innoc. & Alex. & Vrbano successoribus suis, cæterisque supra recitatis testimoniis esset contrarius, qui una voce Clarã sub S. Francisci unius disciplina millitasse contendunt: Nec de institutione illa, quam ipse adhuc Cardinalis cæteris ab Assisiensi Monasteriis præscripserat, loqui credendus est, cum ipse in Cardinalatu de consensu Honorij Põtificis cum S. Francisco convenerit, ut S. Claræ, totiusque Assisiensis Monasterij curam sustineret; ipse verò cæterorum regimen assumeret, eisque Regulam conscriberet: Vnde & dicit, formulam illam ab Agnete compactam ex primis S. Fran-

cisci præceptis, atque ex quibusdam Capitulis Regulæ Ord. S.Damiani fuisse descriptam; institutio autem illa Gregoriana capitulis non dinstinguitur, sed integra serie continuatur. Quinimmò S. Francisci Regulam pro Clarissis, Hugolino Card. scribente, & Pontifice sciente compositam, ab Honorio ipso, ut supra diximus, fuisse confirmatam habemus, quamvis de confirmatione ipsa nullibi appareat, quòd oraculi illius scriptura nulla fuerit exarata, ex causa sæpiùs repetita. Quicquid autem sit de minutiis hujusmodi, quæ in pura speculatione fundantur; indubium habemus ex Vvadingo, ex Marco Olyssiponensi, ex Gonzaga, ex officio Ecclesiastico, ex Rom. & Franciscano Martyrologiis, ex Authoribus innumeris, necnon ex plurims Pontificum litteris, S. Claram nullum præter S. Franciscum habuisse ducem vitæ religiosæ; nullam præter Franciscanam Regulam fuisse professam, nullamque contra Seraphicum paupertatis apicem in suo Assisiensi Monasterio dispensationem acceptare voluisse: Vnde Benedictinam ipsam fuisse vel ad momentum, nec ab habitu, nec à Regula, nec à professione possumus argumentari.

Uvad. ubi sub.

161. Si verò de S. Claræ filiabus per varia in Orbe Christiano Monasteria multiplicatis agere debemus, aliter nobis differendum occurrit; cum etenim uno Assisiensi excepto, reliquorum Monasteriorum regimen Seraphicus Patriarcha constantissimè recusasset, ipsorum curam annuente Pontifice in se assumpsisse Hugolinum Cardinalem ex Vvadingo, aliisque communiter Scriptoribus jam superiùs confessi sumus; quibus & proprias constitutiones, additâ S. Benedicti Regulâ, conscripsit.

162. Verumtamen (ut ab habitu incipiamus) qualis fuerit etiam post editas hujusmodi constitutiones ipsarum habitus ubique locorum, præterquam quòd in Regulis per Hugolinum, per S. Franciscum, per Innoc. & per Vrb.IV. conscriptis, Franciscanus omninò, non Benedictinus præscribatur (nec enim scapulare majoris honestatis ergo superadditum, quia etiam à Benedictinis deferatur, Benedictinas efficit quotquot illo utuntur, aliàs Religiones omnes unicam esse inter se confiteri cogemur, quia omnes in aliquo adinvicem conveniãt,) præter hæc inquam, qualis reverâ fuerit ab ipsis initiis Clarissarum habitus ex Innocentij IV. quas apposui litteris *Cum à nobis petitur &c.* citra controversiam apparet.

163. Ad Reg. autem descendendo, quam cætera ab Assisiensi Monasteria à principio profitebantur, non ibo inficias, ab Hugolino tunc Cardinale, dehinc ab eodem jàm Pontifice Greg. IX. & ab Innocentio, Hugolini Constitutiones simul cum addito *S. Benedicti Regula* ad plurima Monasteria fuisse transmissas, donec præsertim Innocentius S. Claræ instantissimis precibus ex parte indulgens, Regulam S. Francisci, sed in facto paupertatis modificatam pro omnibus confirmare complacuit. Quòd autem Card Hugolini præfatæ constitutiones non ab omnibus Clarissarum Monasteriis, maximè post conscriptam à suo Patriarcha Regulam propriam, fuerint receptæ, inde sinè ulla dubietate colligimus, quòd etiam post obitum Gregorij, cum Innocentius Regulam S. Francisci, sed cum modificatione paupertatis confirmasset, gravissimè indoluerunt cum piissima Matre Clarissæ perplurimæ omnimodum paupertatis rigorem constantissimo corde zelantes; indeque doloris causa crescebat, quòd non solum dispensationis amicis concederetur privilegiũ, sed & quæ magis aversabantur, ad ipsum acceptandum cogi viderentur; Vnde de his certior factus Innocentius, ut legitur in prima parte Chronicorum, ad Generalem, Provincialesque Ministros gravissimè scripsit, & ad quoscumque atque tinere posset, ne ulla prorsus Clarissarum Monasteria cogerent invita, ad acceptanda, quæ ipse concesserat privilegia. sed in litterali S. Francisci Regulę observantia dimitterent; necnon Raynaldo Card. Ostien. Ordin. Protectori (qui deinde fuit Papa Alex. IV.) ut super hujusmodi Monialium libertate singulari vigilantia intenderet, ordinavit. Cum etiam Vrban. IV. præcitata Regulæ Seraphicę mitigatio, quam supra descripsimus, mandasset, ut stabiliendæ ubique uniformitatis causâ, ab omnibus Clarissarum Monasteriis indifferenter observari deberet; auditis postmodum illarum lachrymis, & supplicationibus, quæ Franciscanæ vitæ rigorem æmulari non cessabant; concessit iterum, ut quæ in

Part. p. Chron. volu. 1. c.19.

in ipso liberè permanere desiderarent, ad acceptanda privilegia nullatenus cõpellerentur: Quantò magis in ipso nascentis Religionis initio vivente Clara primiceria, vitæque ipsius rigore, & sanctitate longè, latèque personante, dubitare non debemus, plurima per Orbem Monasteria Franciscanæ vitæ rigorem mordicùs æmulando ab Hugolini constitutionibus abstinuisse?

Tornam. ubi sup. 164. Esto tamen fuerint constitutiones hujusmodi ubique terrarum à Damianitis receptę; ut exindè Damianitas, quę ipsas receperant, Benedictinas fuisse convincant hi Neoterici, constitutiones Petri Damiani, seu Congregationis Fontis Avellanæ, seu Camaldulenses, sive S. Romualdi, & simpliciter de Regula S. Benedicti illas extitisse, accerrimè contendunt. His de novitatibus, atque minutiis, nimiùm tamen odiosis, ut citiùs me me expediam, unico verbo respondeo; si constitutiones hujusmodi de S. Benedicti Regula quomodocunque proveniant, quomodo ibidem cum Reg. S. Benedicti insuper traditur observanda, clausula illa exceptiva superadditur *in omnibus, quæ hujusmodi nostris institutionibus contrariari non comprobantur?* Legantur ergo, ut nugas evitemus, legantur illæ ipsæ, legantur, & quas allegant Camaldulensium, aliorumque constituta, apparebit citra controversiam, quantùm ab invicem distinguantur, quàm in nullo conveniant, si vota essentialia, & aliqua Evang. consilia excipias, quæ sunt in singulis Regulis communia. Quòdsi exindè Benedictinas dicere contendas, quia in hisce communibus cum Benedictinis conveniant; ad evitandam dependentiam hujusmodi deberent Religiones cæteræ etiam vota essentialia dimittere, quin & Benedictini ipsi, ne cum antiquioribus Monacis convenire dicantur. Vnde mirum sanè videri debet, quòd cum in omnibus litteris Apostolicis, quæ fuerunt omninò plurimæ, Moniales illæ de Ordine S. Damiani, vel pauperum inclusarum, & hujusmodi nuncupentur, nusquam de Ordine S. Benedicti dicantur. Quinimmò Damianitas inter, & Benedictinas latissimè distinguere voluerunt Pontifices, dum Benedictinas Moniales, earumque Monasteria Damianitis unire, & incorporare voluerunt. Vnam, aut alteram ex hujusmodi litteris Apostolicis majoris expressionis ergo juvat hic apponere, cæteras in Registris Vaticani, & in Annalibus Vvad. legendas omitto.

ALEXANDER PAPA IV.

Abbatissæ, & Conventui pauperum Inclusarum Monasterij S. Mariæ de Misericordia Imolen. Ordinis S. Damiani.

165. EA, quæ authoritate litterarum Apostolicæ Sedis fiunt, rata decet, & illibata persistere, & ut debitam firmitatem obtineant illis nimirùm libenter adjicimus perpetuum authoritatis nostræ munimen. Sanè sicut Nobis exponere transmissa petitione curastis; Ven. Frater Episcopus Imolen. authoritate litterarum Sedis ejusdem vestrum, & S. Stephani, ac S. Mariæ in Zagonia extra Portam Aloni, in quo tunc Moniales S. Benedicti Ordin. morabantur Monasteria juxta formam sibi traditam proinde counivit, ac statuit, ut eadem Monasteria existant de cætero unum corpus, & sub uno Capite, ac Regula prædicti Ordinis S. Damiani vivant personæ inibi Domino servientes. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod per Episcopum ipsum in hac parte providè factum est ratum, & gratum habentes, id authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. Dat. Neapoli 2. Idus Ianuar. ann. 1. Vvad. t. 2. in Regest. 1255. bull. 3. Alex. IV.

ALEXANDER PAPA IV.

Episcopo Albigensi.

166. INtellecto, quòd Monasteriũ Monialium S. Ioan. de Logano Ord. S. Benedicti tuæ Diœc. tibi pleno jure subjectum, in quo quædam Moniales dissolutæ morantur, & quod consueverat non modica bonorum ubertate florere, adeò in spiritualibus, & temporalibus sine spe resurgendi collapsum, quòd non potest aliquatenus in suo Ordine reformari. Nos ad dilectas in Christo filias Abbatissam, & Conventũ Monialium S. Catharinæ de Loculi Januen. Ordinis S. Damiani, propter ipsarum penuriam gerentes compassionis affectum, præcipuè quòd earum Religio clara, & approbata Ibid. bull. 81. Alex. IV

bata suis fructibus intimis Ecclesiasticæ maternitatis amplexib⁹ est fovenda; necnon volétes ex hoc ipsas prosequi speciali gratia, & favore, Fraternitatem tuam, quam ad hoc esse promptam credimus, rogamus attente, per Apostolica scripta tibi districtè præcipiendo mandantes, quatenùs præfatum Monasterium de Logano cum omnibus suis possessionibus, & pertinentiis, ac aliis suis appendiciis positis juxta illud, & ornamentis ipsius, authoritate nostra eisdem Abbatissæ, & Conventui devotè sub Ordinis sui observantia Domino famulantibus ob reverentiam Apostolicæ Sedis, & nostram in perpetuos usus assignans, eas, vel Procuratorem earum in prætactorum possessionem corporalem inducere, ac inductas defendere per te, vel per alium procures, amotis inde Monialibus, quæ sunt ibi, & per alia Ordinis sui Monasteria, aut in earumdem S. Catharinæ Monasteria collocatis. Contradictores &c. Non obstante Apostolicæ Sedis indulgentia quibuscumque concessa, per quam hujusmodi effectus impediri valeat, vel differri, & de qua plenam, & expressam oporteat in litteris nostris fieri mentionem. Datum Viterbij 2. Idus Augusti anno 3.

Quas deindè, datis aliis litteris. *Justis petentium &c. Datum Anagniæ 6. Idus Februarij anno 6.* longè ampliùs confirmavit.

167. Cum autem in eisdem Hugolini constitutionibus sæpiùs ad Monasteria trãsmissis superaddita fuerit illa particula *Regulam S. Benedicti vobis tradimus observandam* jam ex ipsius Greg. & Alexandri testimonio, ex bulla Innoc. IV. satis superque in superioribus explicavimus, quòd scilicet ad sui observantiam nullatenùs obligaret, sed merè formaliter apposita, ut per eam Religio ipsarum redderetur authentica, cum Regula per S Frãciscum tradita juxta Lateranensis Concilij decretum nondum fuisset Apostolico Diplomate corroborata; unde de hisce iterum hic disputare non vacat. Alioquin cur non PP. Benedictinos, sed semper Minoritas religiosis ubique Damianitarum Monasteriis legimus per Gregorium, Inocen. cæterosque Pontif. fuisse præpositos? Cur semper Minorum gubernio subjectas? quo igitur fundamento nova nuncupatione benedictinis inserantur, omnino non video.

168. Quoniàm verò novitatem hujusce denominationis inde etiam comprobare nituntur, quòd primum Ordinis sui Visitatorem ex Cistersiensibus Benedictinum habuerint; & quòd Damianitæ, seu de Ordine S. Damiani à prima Ecclesia seu S. Damiano dicata nuncupatæ sint, quem Petrum Damiani fuisse contendunt, qui Congregationem Fontis Avellanæ sub Regula, & Ordine S. Benedicti instituit, sive reformavit; & idcirco sub ejusdem constitutionibus, & S. Claræ reformatione vixerint; donec per Fr. Philippum Minoritam Cistersiensi in Visitatorem suffectum, atque per alios Franciscanos ipsis Damianitis simpliciter in Capellanos deputatos rejecta Benedictina institutione Franciscanæ nomen dederint. Non mirari sanè non possum, quomodo sinè ullo vel saltem apparenti fundamento contra innumeras litteras Apostolicas, contra plurimos Pontifices Rom. impingere non vereantur. De hujusmodi Damianitarum à Benedictinis ad Franciscanos trãslatione, nulla prorsus in Registris Pontificiis vel mentio reperitur; quomodo ergo piissimi Pontifices nullâ assignatâ causâ, nulla publicata lege cum tanta Benedictinæ Religionis injuria celeberrimum Damianitarum Ordinem toto Orbe diffusum tam secretè ad Franciscanos transtulerunt? Quomodo Benedictini Patres gravissimam injuriam nullo diplomate firmatam adeò quietè (ut modestiùs loquar) sinè ulla reclamatione pertulerunt? Contrarium autem legimus sub Alexandro IV. Vrban. IV. Bonif. VIII. aliisque Pontificibus, qui dum aliqua Benedictinarum Monasteria ad Clarissas transferre, & Franciscanis subjicere voluerunt, semper expedito diplomate, causam mutationis assignarunt, & mutationem ipsam Apostolica firmitate roborarunt; ut jam ex parte descripsimus, & suis in locis per Provincias diffusiùs recensebimus. Hæc singulariter advertere debuerant Neoterici.

169. Constat equidem, quod jam sæpè repetivimus, dum pauperum Patriarcha ad Card. Hugolini preces inflexibilis Clarissarum regimen (Assisiensibus exceptis) in se, & in suis Fratribus assumere renuisset, Fr. Abrosium virum prudentem Ord. Cistersiensis (non verò

Camal

Camaldulensis, aut Fontis Avellanæ) annuente Honor. Pontif. fuisse pro omnibus Clarissarum Monasteriis (Assisiensi semper excepto) in visitatorem ab Hugolino, Card. non tamen Benedictinæ Religionis, sed per Sedis Apostolicæ authoritatem deputatum.

Vvad. t. 1. anno. 1219. n. 47.

170. Verumtamen paucis post annis, defuncto Ambrosio, Fr. Philippus Longus Monorita unus ex primis S. Francisci sociis, ita volente Card. Hugolino; authoritate Apostolica fuit in Visitatoris officium substitutus, quamvis ægrè dolente S. Francisco, potestatem insuper accepit, ut posset in Monasteriis Fratres substituere; movit eum ad hæc pietas (ait Vvad.) & zelus bonus de profectu sacrarum Virginum, quibus deerant magistri, & duces novæ, & arctissimæ vitæ non adeò tunc hominibus familiaris. Ex quibus evidentissimè colligimus, non ad Regulam, vel constitutiones S. Benedicti, sed ad Minoriticum rigorem vixisse jam Sanctimoniales S. Claræ discipulas, quæ Damianitæ nuncupabantur: Mortuo etiã Philippo, alij successerunt in officio Minoritæ, quod & in ipsa S. Francisci Regula c. 12. expresè denotatur. *Visitator sororum semper sit de Ordine Fr. Minorum juxta voluntatem D Cardinalis &c.* & Minoritas semper fuisse continuatos, supremumque ipsarum Monialium regimen fuisse Minoritis demãdatum, ex innumeris sæpè Pontificium litteris, quas hic adducere non vacat, sed ex parte infra recitabimus, evidentissimè apparet. Capellanos verò non ex Minoritico Ordine, sed aliundè adductos fuisse, & qualiter à Fratribus Minoribus intrinsecè, & extrinsecè dinstinguendi forent, in litteris Innocentij IV. & in Regula per ipsum edita, clarissimè demonstratur: Vnde satis mirari non possum, tale dictum videlicet Damianitas Sanctimoniales per Capellanos Franciscanos à Benedictina ad Franciscanę vitæ methodum paulatim fuisse translatas, in mẽtem hominis docti potuisse devenire. Litteras Pontificis, quas primò super his dedit ad Generalem, & Provinciales Ministros, dabo in cap. de Monialium subjectione: alias hîc exhibeo.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Vniversis Abbatissis, & Monialibus Ordinis S. Damiani.

171. CVm omnis vera Religio, & vitæ institutio approbata &c. Et ne pro eo, quòd in vestris Monasteriis Fratres dicti Ordin. residere non tenentur continuè, pro defectu Sacerdotis possit periculum imminere ad confessiones vestras in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta præfata, necnon divina Officia celebranda, deputent aliquos discretos, & providos Capellanos. Nec aliquod Monasterium vestri Ord. de cætero ab aliquibus inchoetur sine Capituli Generalis Ordin. memorati licentia, & assensu. Capellanus, & conversi secundùm dispositionem Visitatoris promittant obedientiam Abbatissæ, voventes loci stabilitatem, & perpetuò vivere sine proprio, & in castitate: liceat tamen Visitatori tam Capellanũ, & servientes Sorores, quàm conversos pro evidenti necessitate, aut manifesta utilitate de uno Monast. ad aliud transmutare. Iejuniũ servare debeant ut Sorores: liceat tamen Abbatissæ super hoc cum eis æstus, vel itineris, vel laboris alterius, seù aliqua quavis rationabili causa misericorditer dispensare. Tunicas de vili panno juxta eorum indigentiam habere valeant sinè Caputio, quarum manicę sint breves, & strictæ tantummodo circa manus: longitudo autem tunicarum sit talis, quòd à Cavilla pedum distent spatio quatuor digitorum. Pro cingulo verò corrigiam honestam habeant cum cultello, caparronem etiam super tunicas portent, cujus longitudo genu aliquãtulum transeat, & amplitudo usque ad cubitos protendatur: Minoris tamen latitudinis caparronem, si voluerit, habere poterit Capellanus, qui cappa etiam honesta uti poterit, cùm fuerit opportunum. Calceamenta cum caligis & brachis, ampla, & alta habeant, & ante fissa; & idem officium faciant Conversi, quod superiùs de Sororibus nescientibus litteras est expressum, excepto quòd ad Officium B. Virginis minimè teneantur. Informationi etiam, & correctioni Visitatoris conversi, & Capellanus per omnia sint subjecti, cui teneantur firmiter

Vvad. t. 1. in Regest. bull. 52. Innoc. IV.

ter obedire. Nulli ergo &c. Dat. Lugduni 8. Idus Augusti anno. 5.

Uvad. t. 2. in Reg. Vrb. 4. bull. 9. 172. Si hujusmodi, & alias Pontificum litteras, specialiter Vrban. IV. nonam apud Vvad. quæ incip. *Inter personas &c.* vel obiter legere voluissent, sinè dubio errore tàm grandi non deviassent à veritate manifesta, nec dixissent, Damianitas Moniales paulatim per Capellanos Franciscanos suos à Benedictinis ad Minorissas fuisse seductas; dum difficultates, & oppositiones legissent à Generali Fratrum Minorum Capitulo productas, ne Sororibus eisdem assistere cogerentur, dum à Pontifice impetrarunt, ut Protectorem à Minoritico distinctum haberent contra ipsarum Regulæ tenorem, quamvis per allegatam ultimò bullam, & per alias Pontifex ipse rem totam voluerit in pace componere; & restituto Monialibus ipso Cardinali Fratrum Minorum Protectore ordinaverit, ut obsequia jam ab antiquo Monialibus præstari solita præstarent; sed sine ullo debitæ obligationis titulo, ut in Vvad. ex pluribus Cœnobiorum attestationibus apparet; Capellanos autem non Minoritas, sed à Minoritis deputatos habuisse comprobantur. Ibid. ann. 1263. & 1264.

173. Quod demùm allegatur, S. Claræ discipulas unà cum ipsa Primiceria Damianitas ab Ecclesia S. Petri Damiani olim Benedictina, & ab ejusdem S. Petri habitu, & constitutionibus, quibus regebantur, fuisse nuncupatas, non difformiter chimericam fuisse comperio. Sorores, sivè Moniales de Ord. S. Damiani sivè pauperes Dominas, sivè Reclusas, & aliquandò etiam Minorissas innumeris in litteris Pontificũ appellari lego; nullibi de Ord. S. Petri Damiani; quod à Constantino Gaetano, à Tornamira, & asseclis suis gratis additum fuisse constat. De constitutionibus per Claram, & Clarissas jam ab initio observatis, satis superque liquet ex antedictis: Nec video, quomodo contra bullam ipsius Claræ Canonizationis, contra ejusdem testamentum, contra ipsius ecclesiasticum officium, contra Pontificum litteras, contra denique antiquos omnes authores valeant suspicari, quòd vel de Congregatione S. Petri Damiani, vel Fontis Avellanæ fuerint aliquando; immò contra hujusmodi per extremum evangelicæ paupertatis apicem, per inviolabilis clausuræ rigorem, & per alia plurima nimis alte distinguantur. Quod Ecclesiæ S. Damiani ad Petri Damiani Monachos pertinuerit aliquando, novum itidem miror adinuentum; illam primò à Seraphico Patriarcha vindicatam fuisse à ruina lego: habitabat ibi ruinam minitante in templo Sacerdos sæcularis, qui S. Franciscum excepit, ergo non incolebatur à Benedictinis. Benedictinis stetisse, nullibi lego; sacratissimam Portiunculæ de Assisio Ecclesiam Ord. Min. Basilicam Matrem, tametsi S. Francisci opera etiam ab extremis ruinis reparatam, à Monacis S. Benedicti summa liberalitate ipsum impetrasse; similiter, & S. Francisci de Vrbe, & S. Cosmæ de Vrbe, illam pro Minoribus, hanc pro Monialibus fuisse nobis eadem Monachorum pietate concessas, nostræ deprædicant historiæ; de Ecclesia S. Damiani Assisiate nec verbum quidem. Ab hac ipsa S. Damiani Ecclesia, veluti à sui Ord. prima Damianitas nuncupatas fuisse S. Claræ discipulas, sicut & Camaldulenses, & Charthusianos Monachos à primo suorum Fundatorum domicilio, ultrò confiteor eo vel maximè, quòd jam usurpatum Minorissarum titulum S. Franciscus ipsas habere noluerit; nec Regium Parisiense Monasterium, quod *humilitatis* dicebatur, non nisi Christianissimo Rege graviùs supplicante, etiam diù post S. Viri obitum titulum hujusmodi Minorissarum ab Vrb. IV. potuit impetrare. Quòd autẽ Ecclesia illa S. Petro Damiani fuerit dedicata, unde Moniales S. Petri Damiani jam de novo vocantur, nec video, nec approbo, nec ullus antiquorum somniavit, nec ratio consentit: nec enim Petrus Damianus hic, de quo contendere volunt, unico nomine proprio dicebatur, sed Petrus tantùm; à nomine verò Fratris sui, qui Damianus erat, à Petro maximè dilectus, ab omnibus plurimi æstimatus, agnomen assumere voluit, unde *Petrus Damiani*, non *Petrus Damianus* audiebat; Ecclesiam ergo non S. Damiano, sed S. Petro Damiani dicatam dicere debuissent, quod nullibi legitur. Sic enim ait August. Fortunius ejusdem Ordinis alumnus; *Erat Petro alius Frater Damianus nomine; ab ejus nomine sic usurpavit, ut se Petrum Damiani semper subscriberet.* Deinde veneror Aug. Fort. in hist. Camald. vol. 5.

Petri

Apud Pau- de Term. in M.S. Risch. 7. Petri Damiani, ut par est, eximiam doctrinam, altamque veræ pietatis famam; quem Abbas Caietanus jam sæpè citatus dicit, miraculis coruscasse, & apud Ravennates, & Faventinos honorari pro Tornam. in respons. fol. 74. Sancto; quibus tamen exceptis, confitetur se aliunde non potuisse habere pro ipso irrefragabile testimonium. Confiteri tamen non audeo, tàm lõgè ab allegatis Vrbibus dedicatã fuisse vetustissimã Ecclesiam viro, qui à nullo Pontifice legitur esse relatus inter Sanctos, nec inter ipsos recensetur à Martyrologio Rom. nec à Ferrario, nec à Baronio nec in Bibliotheca vet. Patrum, nec à Theophilo Raynaudo Sospitellensi in sua Chronologia universali, nec ab ullo alio; immò nec ab antiquis sui ipsius Ordinis Scriptoribus, Trithemio, & Ioanne Lauden. titulo Beati decoratur; qui ultimus eum Dominum Petrum Damiani appellare consuevit. Sed super omnia evincit, quòd hæc ipsa Ecclesia præ vetustate in ruinam abibat, quando S. Franciscus Christi Domini voce commonitus ipsam reparavit, & Parochialis olim fuisse à plurimis perhibetur; Vnde Petro Damiani, qui vix sæculo uno à mortalibus abiverat, nullatenus potuit fuisse dedicata. Veriùs ergo, & sinceriùs S. Damiano Martyri, & S. Cosmæ Fratris germani dedicata fuisse, non solùm communiter perhibetur, sed & per solemnissimum ipsius S. Damiani Martyris festum ad diem 27. Septembris, concurrente universo Clero, & populo, cum officio sub ritu primæ Classis, & annua ejusdem S. Martyris commemoratione, evidenter comprobatur, quod & per authenticam scripturam ab Assisiensis Vrbis integro Magistratu ann. 1674. die 6. Maij legimus fuisse contestatum: ut videre est per extensum in hujus controversiæ dilucidatione apud Fr. Paulum de Terminis fol. 15.

174 Commendo itaque antiquos Benedictinæ Familiæ Scriptores, qui Sanctissimam Religionem suam omni titulo plusquam insigniter gloriosam, specialiùs autem Sanctorum splendorib⁹, longè latéque radiantem emendicatis, & non veris gloriis amplificare noluerunt: admiror autẽ Neotericos, qui contra innumera Sedis Apostolicæ testimonia, cõtra universalissimum Ecclesiæ, populorumq; jam per plura sæcula consensum, contra evidentissimã in superioribus demonstratam veritatem S. Claram pauperum Patriarchæ in Christo primogenitam, Ordinemque ab ipsa fundatum Benedicto Patriarchę paulatim adéptam, & ideo restituendam venditare contendãt. Ipsorum dicta, & testimonia non juvat fusiùs examinare, in responsionibus P. Pauli de Terminis è Reformata Vallis Mazzariæ Provincia ex integro videnda, qui Martinum Polacũm in historia Alex. Papæ IV. citatum adnotavit, cui, de Ordine S. Damiani dicenti, additum est *S. Petri Damiani*, quod pluries in aliis factum esse comperimus; D. Benedictum Eftenum Benedictinum allegant, qui dixerit, S. Claram, ejusque discipulas sub habitu, & Regula S. Benedicti militasse, cum de S. Clara, & habitu S. Benedicti verbum non apposuerit, dicendo tantùm S. Claræ Moniales sub Regula S. Benedicti aliquando fuisse: Ex bullis Potificum, ubi dicitur *de Ordine S. Damiani*; superaddunt de suo, *qui fuit S. Petrus Damiani, & Congregationis Fontis Avellanæ*. Henricum Heronem, & Alphonsum Ciacconium in tom 1. fol. 793. pro se citat Tornamira, quòd dixerint à S. Petro Cœlestino Pontifice institutum fuisse Ordin. S. Damiani; quod & ad hominem arguendo, & S. Pontificem Benedictinis concedendo, constat esse falsum; cum Ordo qui S. Damini ab ipso Tornamir. in allegatis bullis prætenditur per annos 70 ante S. Petrum Cœlestinum præcessisse legatur, sub cujus Pontificatu jam Clarissarum Ordo nuncupabatur. Zuritam pro se allegat, qui dixit oppositum, nempe Emerescendam de Cellis erexisse Conventum Sororibus de Regula tunc S. Damiani, quas inde dixerũt Minorissas; at S. Petrũ Damiani; & Ordinem S. Damiani, quod dixisse prætenditur, nusquam nominavit: quod etiam ex litteris Greg. IX. ad ipsã Ermesseindim de Fillis (Zurita Ermescendam de Cellis vocat) apparet, quibus præfatum ut erigere possit Monasterium concedit; quod suo loco dabimus per extensum. Hieronymus Campanile, quem pariformiter pro se allegat Tornamira nec verbum habet pro Tornamira, dicens hoc idem, quod Ordo Clarissarum bipartitus reperiatur, in eas videlicet, quæ Clarissarum Regulæ rigorem litteraliter observant, & in eas,

Paul. de Term. in clarif. 5. Claræ.

Uvad. t. 1. ann. 1234. n. 7.

quæ ad Vrbani IV. vivunt dispensationes. Petrus Ricordatus, quem in sua historia monastica eodem modo allegat, solum in loco à Tornamira citato disputativè inquirit, utrum Ordo ille à Petro Damiani, vel à S. Petro Cœlestino fuerit institutus? Tota itaque novissime hujus adinventionis summa in Constantino Gaetano omnium in hoc antesignano, & in Iacobilli, & Crescentio, atque in Tornamira fundatur, qui ultimis hisce temporibus contra evidentissimam veritatem, Ecclesiæ, populorumque consensum sine ulla ratione scribentes, quod faciant authoritatis pondus, judicent alij. Hæc ultima, quæ compendiosiùs ex Pauli de Terminis responsionibus collecta, in ipso authore cum aliis plurimis hujusmodi fusiùs legenda remito; cætera quæ ponderosiùs examinavi, in Vvad. & aliis ibi citatatis est videre: Hæc non vanæ contentionis libido, sed Superiorum imperium debitæ defensionis titulo præter intentionem, forsan & ab historico scopo longiùs extorsit. De scriptoribus istis quid actum sit, superiùs adnotavi.

CAPVT VII.

Clarissarum Monialium omnium dependentia ab Ordine Seraphico.

175. Clarissas sanctimoniales, quæ olim tum pauperes Dominæ, tum Damianitæ, tum Minorissæ, tum Pauperes inclusæ etiam in litteris Apostolicis nuncupatæ, Vrb. IV. Pontificis edicto, in superioribus recitato, jam Clarissæ, sive de prima, sive de secunda Regula Communiter appellantur, Seraphici pauperum Patriarchæ verissimam esse sobolem, nobilissimamque in hæreditate Franciscana portionem, fuisse semper indubium Scriptores omnes unanimi calamo contestantur. Quin & illæ, quæ particulari dispositione extra Ordinis curam ab Ordinariis gubernantur, de Seraphico tamen Patre, atque de indispensabili ad Seraph. Ordinem cohærentia in immensum gloriantur. Circa verò illarum regimen, gravissimas legimus fuisse semper in Ordine contentiones.

176. Sanctus Franciscus illarum Pater, & Fundator, omnium primus ab illorum regimine singulariter aversus, Fratrum relaxationes potiùs, quàm reformationes, litesque continuas, & controversias cum locorum Ordinariis exinde secuturas jam tum spiritu prophetico prægnoscens, ut Regulam pro ipsis exscriberet, ut diximus, nullorum precibus poterat adduci. De solo S. Damiani Cœnobio Assisiensi, in quo dilectissimam suam in Christo primogenitam Claram incluserat, utpotè à se fundato sollicitus; cætera ad se nullatenus pertinere conclamabat. Hugolino Cardin. primo Ordin. Protectori ad Clarissarum curam sæpiùs adhortanti, magno spiritus fervore in hæc verba respondit: *Timeo, ne cum Deus nobis abstulerit uxores, diabolus nobis procuraverit Sorores.* Graviùs indoluit, dum easdem ita mirabiliter per Orbem multiplicatas Minorissarum nomen assumere, intellexit: Gravissimè verò dum Fratrem Philippum Longum audivit, ab Hugolino Cardin. Protectore de Honorij III. Pont. mandato institutum fuisse super universa Clarissarum Monasteria Visitatorem. Tandem verò tum dilectissimæ Claræ continuis lachrymis, tum Cardin. Hugolini incessantibus precibus evictus, se se continere non potuit, quin Regulã eisdẽ quantum servata proportione, sexusque imbecillitate licuit, Minorum Regulæ conformem Hugolino conscribente dictaret.

177. Post gloriosum S. Viri transitum, cum ad earumdem curam, & gubernium Fratres Minores, tum à Greg. IX. tum ab Innocen. IV. & à Cardinali Ostiensi Ordin. Protectore per varia decreta compellerentur, ad Episcoporum præsertim, & Monasteriorum non exemptorũ efficacissimas petitiones; ad Innoc. IV. pro Ordinis quiete Fratres ipsi supplicantes impetrarunt, ne absque Sedis Apostolicæ, vel Ordinis Protectoris Ostien. Episcopi speciali licentia de Monasteriis noviter exemptis, vel in posterum eximendis se se intromittere tenerentur.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Generali Ministro, & Vniversis Fratribus Ordinis Minorum.

178. PEtitio vestra nobis exhibita continebat, quòd Moniales quamplurium Monasteriorum, quæ Ordinis S. Damiani fore se asserunt, Diœcesa- Uvad. t. 1. ann. 1253. n. 37.

na

na lege Diœcesanis Episcopis subjectorum, nostras, & Venerabilis Fratris nostri Ostien. & Velletren. Episcopi, cui cura ipsius S. Damiani Ordinis à Sede Apostolica est commissa, ad Nos litteras impetrarunt, ut Monasteriorum ipsorum solicitudinem gerentes,& veram eis correctionis,& visitationis officium impendatis, & ministretis ecclesiastica Sacramenta. Quia verò quædam ex Monialibus ipsis interdùm discurrunt per patriam, cum deberent potiùs vivere sub clausura, ijdem Diœcesani, ad quos cura Monasteriorum ipsorum noscitur pertinere, non solùm contra Moniales ipsas, verùm etiam contra vos, quibus invitis earum cura interdùm committitur, sæpiùs concitantur, super quo petiistis à Nobis, per ipsiùs Sedis providentiam subveniri. Cum autem nostræ intentionis, vel ipsius Episcopi non existat, vos gravare super hoc, seù Diœcesanis ipsis aliquod præjudicium generare; vobis universis,& singulis authoritate præsentium indulgemus, ut ad gerendam curam aliquorum Monasteriorum prædicti Ord.S. Damiani,vel eis hujusmodi Officium impendendum, seù ministrandum sacramenta prædicta, nisi ad Romanam Ecclesiam nullo pertineant mediante, minimè teneamini, prætextu aliquarum litterarum à Nobis, vel eodem Episcopo ad vos obtentarum, vel obtinendarum in posterum, absque speciali mandato nostro, vel suo faciente de exemptione ipsorum Monasteriorum, plenam, & expressam de verbo ad verbũ de indulto hujusmodi mentionem. Insuper vobis concedimus, ut vos intromittere non teneamini de Monasteriis ipsis S. Damiani Ordinis de novo exemptis, aut de cætero eximendis, absque speciali mandato nostro, vel Episcopi memorati. Nulli ergo &c. Dat. Assisii 8. Idus Iulij anno 10.

Ibid. in Reg. 1255. bull. 28. 179. Quod idem ab Alex. IV. legimus fuisse per omnia sub eodem verborum tenore confirmatum, expedito diplomate, *Petitio vestra &c.* Dat. Anagnię 15. Kal. Septembris 1255. anno primo sui Pontificatus.

180. Quod & Innocentius ipse jam ampliori dilatatione confirmaverat, indulgens ut nullus de Ord. Minor. etiam per litteras Apostolicas, nisi de hoc privilegio facientes expressam mentionem, ad gubernium Monialium compelli possit invitus, sub modis, & formis in diplomate appositis,quod exhibeo.

INNOCENTIVS EPISCOPVS, Servus servorum Dei.

Dilectis Filiis Generali Ministro,& Fratribus Ord. Fratrum Min salutem & Apostolicam benedictionem.

PAci, & tranquillitati vestræ paterna volentes imposterùm solicitudine providere; authoritate vobis præsentium indulgemus, ut in Monasteriis Monialium inclusarum Ordinis S. Damiani,in quibus tempore fœl. rec. Greg. Papæ prædecess. nostri aliqui Fratres vestri Ordin. deputati non fuerint, morari minimè teneamini, nec ad id per litteras Apostolicas impetratas, seu etiam impetrandas arctari possitis, nisi litteræ ipsæ plenam fecerint de hac indulgentia mẽtionem. Proviso ut in Monasteriis, in quibus tunc temporis Fratres deputati fuerunt, ponantur secundùm discretionem Ministrorum Provincialium idonei,& maturi, qui Monasteriorum ipsorum Monialibus, in spiritualibus dumtaxat deserviant, jurisdictioni, & correctioni Ministrorum suorum, sicut & cæteri nihilominus parituri. Nulli ergo &c. Dat. Lugduni 16. Kal. Aug. Pont. nostri anno 3. Vvad. t. 1. Reg. 1245. bull. 19.

181. In Alemania Minister,& Diffinitores Provinciales hujusmodi tædio fatigati à Cardinali Raynaldo Ostien. Ordin. Protectore privilegium impetrarant, ne Monialium curam (quatuor exceptis Monasteriis ibidem recensitis) suscipere tenerentur; quod Raynaldus ipse sub Alex. IV. nomine ad Pontificatum evectus dato diplomate confirmavit, ut sequitur.

ALEXANDER PAPA IV.

Ministro Fratrum Minorum Alemaniæ ac Diffinitoribus Provincialibus Capituli in Exzellinyen celebrati.

CVm à nobis petitur &c. *usque effectum.* Significasti siquidem nobis quod dudum nos tunc Ostien.& Velletren. Episcopus, per nostras vobis duximus litteras concedendum, quòd excep- Vvad. t. 2. Reg. 1255. bull. 8.

tis Argentin Constantien. de Clina, & de Phillingen claustris Ord. S. Damiani aliquorum Claustrorum ejusdem Ord. constructorum, aut construendorum in Alemania nullatenus teneamini curam gerere, vel habere. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati concessionem hujusmodi ratam habentes, illam authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. Dat. Neapoli 8. Id. Martij anno primo.

182. E contrà verò cum Clarissæ de Barchionensi Monasterio privilegium ab eodem Alexandro Pont. impetrassent, ut pro spirituali sua servitute Religiosos de suis idoneos in numero sufficienti Minister Provincialis Aragoniæ deputare teneretur; hic autem pristinis in contrarium privilegiis munitus respondisset, sese ad talia nullatenus obligari; Pontifex de omnibus ad plenum informatus, præfatum Aragoniæ Provincialem, edito sequenti diplomate, voluit omnino compellere, ut Fratres suos, tùm pro divini verbi prædicatione, tùm pro Sacramentorum administratione præfato Monasterio suppeditaret.

ALEXANDER PAPA IV.

Dilecto Filio Ministro Provinciali in Aragonia Ordinis Fratrum Minorum.

183. SVb certa forma tibi dudum per nostras litteras in virtute S. obe-
Vvad. t. 2. Reg. 1258 bull. 10. dientiæ dedisse dicimur districtiùs in præceptis, ut dilectis in Christo filiabus, Abbatissæ, & Conventui Monasterij S. Antonij extra muros Barchinonen. Ord. S. Damiani ad Roman. Ecclesiam nullo medio pertinentis, tot Fratres idoneos tui Ordinis pro honestis, & opportunis causis earum ad ipsarum requisitionem concedere procurares, quot ipsis in earumdem necessitatibus existerent opportuni; sed tu, quod mandavimus, efficere, ut decuit, non curasti, dicens, sicut ex ipsarum petitione collegimus, quòd cum certis indulgentiis Apostolicis sis munitus, aliquos Fratres dicti Ordinis ad præmissa concedere non teneris; propter quod ipsę divinis obsequiis defraudantur. Cum itaque super his ad Nos sit habitus cum humilitate recursus; Nos volentes in hac parte eis misericorditer providere, discretioni tuæ per iterata scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus ob reverentiam Apostolicæ Sedis, & nostram, prætactis indulgentiis non obstantibus, singulis diebus Dominicis, festis duplicibus, & solemnibus tui, & ipsarum Ordinum per Fratres tuos celebrari Missarum solemnia, & annuatim duodecim vicibus pœnitentiam, & Eucharistiæ Sacramentum, eis informatis primò regularibus documentis, & confortatis pabulo verbi Dei, facias exhiberi.

184. Cùm verò necesse fuerit, vel propter ipsarum graves ægritudines, seu obitus, aut altarium, vel Monialium consecrationes, tot ad locum ipsarum de idoneis tuis Fratribus mitti procures ad exequias, & divinum officium celebrandum, quot ad hoc fuerint opportuni; & proponatur populo, qui tunc prætactis temporibus ibidem convenerit, verbum Dei. Ad hæc, ut Fratres Conventus Barchinon. maturi, & discreti pro honestis, & rationabilibus causis ab Abbatissa, quæ pro tempore fuerit, requisiti possint ad prætactum Monasterium, ac ad Cratem, & locutorium ipsius accedere, duximus concedendum. Dat. Viterbij 4. Non. Octob. anno 4.

Quod ipsum ad favorem Monialium Civitaten. in Hispania Ministro Provinciali in Regno Legionensi commisit, ut in Vvading. tom. 2. Annalium in Regesto bulla 102. est videre.

185. Tandem continuatis in Religione controversiis hujusmodi, ut providè Vvad. t. 2. 1263.
occurreret Doctor Seraphicus, dum actu Minister Generalis anno 1263. generalem Ordinis Synodum Pisis celebraret, unanimi P.P. consensu decretum voluit, ut omnium dimitteretur cura Clarissarum, seù Damianitarum, quæ præter humanitatem, & obsequia liberè à Fratribus impensa, contendebant, hæc & majora sibi ex debito, & statuto jure præstanda, atque ita inter S. Franciscum, & S. Claram primiceriam fuisse conventum, cujus Monasterij curam in se, suosque Fratres S. Vir assumpsit. Absolutis Comitiis Bonavent. Generalis ad Pontificem veniens, totius Odinis nomine rogavit, ut probaretur decretum Capituli generalis de rejicienda Monialium cura, liberarenturque Fratres à tàm molestis

lestis, & periculosis Sororum obsequiis. Atque hoc etiam concessit Pontifex, declarationem adhibens, nequaquam Fratres aliquando obligatos ad hæc onera subeunda. Et ut major esset separatio, unicuique Instituto peculiarem præfecit Cardinalem; Minoritis prædictum Gaetanum; Clarissis verò Stephanum Hungarum Episcopum Cardinalem Prænestinum. Sed exorta est contentio inter Principes, & quæ versabatur inter Fratres, ac Sorores controversia, transiit ad Cardinales, utrinque contendentes circa majus emolumentum Religionis sibi commissæ. Prænestinus valde urgebat causam Clarissarum, inhiantium sibi commodis Fratrum obsequiis, è contra Gaetanus Fratres ab excusso jam jugo volebat immunes. Eò tandem deventum est, ut ablata Prænestino quacumque circa Fratres Monialium obsequiis deputãdos potestate, & aliquot post menses placidè dimissa earumdem Sororum protectione, uterque Ordo Gaetano commendaretur. Suaviùs ab hoc composita controversia, quia ad conservandum inter Ordines æquè à S. Francisco institutos charitatis vinculum, & tollendum pusillorum scandalum, rogavit Bonaventuram, ut rejectam Sororum curam reassumeret, adjecta prius cautione, seù declaratione Pontificia, & sua, nulla eis præstari obsequia ex debito, sed ex charitate. Pio Patri, & summo Benefactori non potuit hoc Bonaventura denegare, quãvis doluerit ad secretum malum, & occultum periculum, considerans quàm impensè laboraverit S. Franciscus, ne quid esset inter Sorores, & Fratres commercij, cujus verba rem hanc concernentia à nobis aliàs relata, nunc vidit esse prophetica. Vrbanus Pont. ut initæ concordiæ pacta firmaret sequenti Diplomate voluit esse roborata.

VRBANVS PAPA IV.

Dilectis filiis Ioanni S. Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali, & Fratri Bonaventuræ Ministro Generali Ordin. Minorum.

186. INter personas sub S. Religionis Observantia divinis mancipatas obsequiis servare cupimus unitatem, & pacem, solicitum studium, & operam impendentes, ut unitæ vinculo solidæ charitatis, liberiùs virtutum Domino famulentur. Cum itaque Fratrum Minorum olim tibi, fili Cardinalis, & postmodum S. Damiani Ordinem Ven. Fratri nostro Stephano Episcopo Prænestino duxerimus committendum, ac nonnullis eisdem Fratribus à Monasteriis ejusdem S. Damiani Ordinis, in quibus Ecclesiastica sacramenta inibi degentibus ministrabant: post hujusmodi concessionem factam dicto Episcopo, prout accepimus sunt amoti, & ipsorum Monasteria, quæ sine cohabitatione aliquibus exhibentur Monasteriis memorati Ordinis, eisdem Monast. sint subtracti. Propter quod, necnõ ex quarumdam litterarũ circa hoc dicto Episcopo concessarum occasione, quæ ut dicebas, in manifestum, tu fili Cardinalis, Ordinis eorumdem Fratrum tibi commissi poterat præjudicium redundare; ac etiam quia quędam ponebantur pro S. Damiani Ord. supradicto, quę libertati prædictæ Ord. FF. ut ex ipsorum FF. parte asseritur derogabant, turbationis, & quæstionis materia orta est. Nos circa salubrem utriusque Ordin. statum paterna solicitudine vigilantes, quamdam ordinationem, provisionem, decretum, statutum, de Fratrum nostrorum consilio, & assensu fecimus, prout inferiùs continetur. Volentes itaque concordiæ utriusque Ordinis diligenter intendere, ac saluti animarum dicti Ordin. S. Damiani misericorditer providere, discretionem tuam fili Generalis Minister rogamus, & hortamur attentè, per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus usque ad generale Capitulum tui Ord. proximum celebrandum, aliquos de Fratribus tuis facias in Monasteriis morari, in quibus tẽpore dictæ commissionis factæ dicto Episcopo, morabantur; & illos, qui adhuc morantur in ipsis Monasteriis, usque tunc dimittas ibidem, vel alios loco ipsorum substitui facias, prout videris expedire: aliquos verò facias deputare ad ministrandum præfatis personis hujusmodi Ecclesiastica Sacramenta, quibus ejusdem Ordinis Fratres illa sine cohabitatione, memoratæ commissionis tempore ministrabant, ita tu &c.

Vvad. t. 2. Reg. 1264. bull. 9.

187. Nos autem de Fratrum nostrorum consilio, & assensu, ordinamus, diffinimus, ac decernimus, statuentes, quòd

si usque ad Capitulum generale vel in ipso Capitulo concordia super ministeriis hujusmodi à Fratribus impendendis de communi assensu partium non provenerit inter Ordines supradictos; ex tunc Ordo Fratrum, Minorum, & ipsi Fratres, si voluerint, ipsum Capitulum generale eo ipso quòd hoc voluerit, seu super hoc expresserit voluntatem, à prædictis cohabitatione, visitatione, ministerio, omnique onere alio, quoad prædicta Monasteria, & personas degentes in eis, sint liberi penitùs, & immunes; & quòd per eadem Monasteria, vel personas ipsorum, vel quoscumque alios earum nomine, sive pro eis prætextu obsequiorum exhibitorum eisdem, aut litterarum, indulgentiarum, vel privilegiorum ipsis Monasteriis, vel aliis quibuscumque personis sub quacumque forma à Sede Apostolica concessorum, sive ex quocumque alio jure, vel causa nisi à supradicto Fratrum Ordine peti possit. Cum quibus ei non solùm dictus Ordo S. Damiani committitur ad exhibendum Monasteriis, & personis ejusdem S. Damiani Ordinis ministeria consueta, sed & ipsi Episcopo conceditur, quòd ad hoc possit compellere per censuram Ecclesiasticam dictos Fratres; Nos eisdem litteris, quoad jurisdictionem, & potestatem sibi concessam in Monasteria prædicta, & personas ipsorum in suo robore duraturis, ipsas quoad alia, quæ dictos Fratres Minores, & eorum Ordinem quoquomodo contingunt, de voluntate dicti Episcopi revocamus, carere decernimus omni robore firmitatis, etiamsi de iis litteris plenam, & expressam de verbo ad verbum fieri oporteret in præsentibus mentionem. Nulli ergo &c. Datum apud Montem flasconem 14. Kal. Septemb. Pont. nostri anno 3.

Uvad.t.2. 1264.n.3. 188. Generalis autem Minister juxta pactum cum Protectore initum, & statutum Pontificis relatum Visitatores adhibuit Ordini S. Claræ, permisitque, ut Fratres solita exhiberent Sororibus charitatis obsequia, præmissis tamen cautionibus, & testimonio publici Scribæ firmatis declarationibus, nihil horum exhiberi ex justitia, sed ex charitate. Hæc illius de hac re ad Tusciæ Visitatorem epistola.

In Christo sibi Charissimo Fratri Laurentio in administratione Tusciæ Visitatori pauperum Dominarum.

Frater Bonaventura Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister, & servus. Salutem, & pacem in Domino sempiternam.

DDignum est, & consonum rationi, quòd spiritualium Ordo virorum ad ea se promptum exhibeat, quæ divinum honorem respiciunt, animarum salutem procurant, & naturali sunt consona pietati. Quia Ordo Sororum S. Claræ Venerabili Patri nostro Ioanni S. Nicolai in Carcere Diacono Cardinali per Summum Pontificem est commissus, & quod idem Dominus sub spe adjutorij Nostri Ord. & pro nostra pace, & libertate servanda, eumdem in suam curam suscepit: Conveniens est, & decens, quod eidem Domino prompto animo assistamus. De tua itaque providentia, & probitate confisus, de Fratrum consilio Discretorum mandamus tibi per Obedientiam salutarem, quatenus visitationis officium circa Monasteria Ord. supradicti intra administrationem Tusciæ constituta, quæ juxta formam inferiùs adnotatam libertatis nostræ instrumenta publica, sivè patentes litteras dederunt, vel dederint, exequaris. Et quia opus istud ad salutem animarum respicit, pro quibus Iesus Christus sanguinem suum fudit, sic prudenter, sic modestè, sic justè, sic misericorditer, sic constanter prædicti opus officij exequaris, quòd laus sit Christo, extirpatio vitiorum, ædificatio virtutum, & devotarum consolatio animarum. Et ut prosecutioni hujus officij valeas intendere, ut oportet, Minister tuus teneatur tibi præsentium jussione de socio idoneo providere, & ad hoc ipsum Custos, in cujus Custodia visitationem feceris, si socium tuum impediri contigerit, sit adstrictus: Cum autē accesseris ad aliquod Monasterium visitandum, in quo Fratres non resideant, Guardianus proximioris loci, vel ejus Vicarius providere tibi de altero socio teneatur, & uterque istorum sociorum tibi specialiter assignatus ingrediatur tecum Monasterium, cum pro visitationis officio fuerit opportunum.

For

Forma autem super visitationis Officio, quæ tibi transmittitur per dictum Dominum Cardinalem, tam quoad Regulæ susceptionem, quàm alia in ipsa contenta, & diligenter observes, & efficaciter, secundùm gratiam à Domino tibi datam, observare procures; cavens ab introductione Fratrum in ipsa Monasteria, exceptis duobus te associantibus ad tuum officium exequendum. Ab omni etiam acceptione munusculorum, & à cæteris omnibus, quæ mali speciem possunt prætendere quoquomodo. Neque pro hujusmodi absolutione officij ad me venias, sed quàm citiùs poteris, illud exequi studeas diligenter. Sic autem solicitè, ac solerter præmissis insistas, quòd tuum officium esse possit in conspectu Divinæ Majestatis acceptum, ac fructuosum, & consolatorium Monasteriis memoratis, præfatoque Domino Cardinali, qui firmam gerit fiduciam, quòd hujusmodi Officium per te solicitè debeat exerceri; necnon & Ordini nostro, qui sibi ad supportandum hoc onus, quod humeris tuis imposuit, in hac parte voluit offerri juvamen, nihil ob tuum defectum quoad Deum, vel homines valeat imputari: quinimmò tam conscientia ipsius Domini Cardinalis, quàm tua, & Fratrum nostri Ordinis, qui sibi de speciali gratia in hoc humiliter condescendit, in tuto proindè conquiescat. Forma verò instrumenti publici, seu litterarum nostræ libertatis hæc est. [Nos talis...... Abbatissa, & Sorores........ talis Monasterii, pro nobis, & Monasterio nostro dicimus, & confitemur, & etiam recognoscimus, quòd Ordo Fratrum Minorum, vel Fratres ejusdem Ordinis Nobis, seù Monasterio, seù personis in eo degentibus, ad obsequialia Monasterio exhibenda aliquatenus ex debito non tenentur. Et idcircò dicti Ordinis Fratribus præcavere volentes, ne per aliqua obsequia, vel ministeria, quæ Nobis dicti Fratres de facto sua liberalitate, vel mera gratia exhibebunt, ex quantacumque diuturnitate temporis possit eis præjudicium generari, promittimus tibi Fratri N. nomine Ordinis, & Fratrum recipienti, & stipulanti, quòd Ministeria, vel obsequia ab eis taliter exhibenda nullo umquam tempore, occasione procurationis hujusmodi, ex debito petemus, nec super eis movebimus contra eumdem Ordinem, vel Fratres ipsius Ordinis aliquam quæstionem; & in hujusmodi rei testimonium volumus fieri hoc publicum instrumentum, & sigilli Conv. nostri munimine roborari. Datum Assisij 3. Non. Octob. ann. Domini 1264. Pontif. Domini Vrbani IV. anno 3.

189. Ad concordiæ verò complementum publica fuerunt à singulis ferè Monasteriis edita instrumenta, quorum aliqua in ipsis membranis originariis se recepisse testatur Vvadingus: unum ex ipso ad vetustatis commendationem placuit exscribere. Vvad. Ibi. n. 5.

[Vniversis, & singulis præsentes litteras inspecturis Bartholomea Abbatissa Monticelli apud Florentiam pauperum Dominarum Ord. S. Damiani, necnon ejusdem Monasterij cæteræ Sorores, salutem, & pacem in Domino sempiternam. Cum sanctissimus Pater, & Dominus noster Vrb. Papa IV. quandam ordinationem inter Ministros, & Fratres Ordinis Minorum, & personas nostri Ordinis super statum personarum nostrarum duxerit faciendam, prout inferiùs continetur: Nos Abbatissa jam dicta, & Sorores Eugenia, Margarita, Maria Angela, & cæteræ aliæ ordinationem hujusmodi gratam habentes illam, quantùm in nobis est, ratificamus, & acceptamus, & etiam approbamus, ipsamque præsentium tenore promittimus perpetuis temporibus inviolabiliter observare, nec unquam contravenire. Tenor autem ordinationis ejusdem talis est. Vrbanus Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Ioanni S. Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali, & Fr. Bonaventuræ Ministro Generali Ordin. Fratrum Minorum &c. *ut in Pontificiis litteris, quas ex Regesto Vrbani, numero præcedenti reposuimus.* Post annectitur. In testimonium autem hujus ratificationis, approbationis, & promissionis sigillum nostrum præsentibus duximus apponendum. Dat. Florentiæ anno 1264. die 15. Octob.] Uvad. t. 7 1489. n. 41

190. Procedente ad reformationis rigores Ordine, excrevit etiam & repugnantia Fratrum in suscipienda Monialium cura. Regularis Observantia longo tempore ab iis gubernandis abstinuit; & vix coacta exoso oneri fortissimos alioqui suos humeros subjecit. Vnum de pluri-

mis

mis exemplum juvat adducere. In Portugallia Beatrix Ferdinandi Lusitaniæ Infantis relicta vidua, cum Fratribus illius Provinciæ nullum non movisse lapidem legitur, ut Bejensis (*tultæ pacis appellant*) Monasterij sub titulo S. Claræ per Ferdinandum præfatum, & à se ipsa post illius obitum extructi curam susciperent; Fratres autem tantæ Principissæ instantiis contraire cum non possent ex una parte, invisum opus ex altera cum acceptare renuerent, conditionem apposuerunt in eorum opinione non adeò facile complendam; videlicet se se Monasterio regendo incumbere non posse, nisi Conventum pro se ipsis propè Monasterium haberent: Quod cum à generosa Heroina fuisset dicto citiùs contra ipsorum opinionem extructum; adduci nullo modo putuerunt, ut promissis starent, donec Innoc. VIII. Pontifice ad Beatricis instantiam expresse, graviterque mandante, coacti sunt & Conventum inhabitare, & Monialium curam excipere.

Monum. Ord.Min. fol.207. 191. A Iulio II. Pontifice, quo firmiùs ab honoribus hujusmodi liberarentur, Apostolicum diploma impetrarunt. *In Eminētis &c. die 7. May* 1504. Ne ad subeundã Monialium curam cõpelli possent inviti. Similiter & Recollecti in Gallia in Provincia SS. Sacramenti, cum propter S. Claræ Monasterium, quod in Civitate Tarlatensi gubernabant gravibus, atque insolitis perturbationibus quaterentur, supplicante pro Fratrum suorum quiete Silvestro Castet Ministro Provinciali, Clem. X. Summus Pont. Fratres ipsos ab omni, & quacumque Monialium illarum cura liberavit, ipsumque Monasterium Tarlatensis pro tempore Episcopi gubernio tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus per omnia subjectum esse mandavit, dato diplomate, quod appono.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

Arch. Aracœl. Reg. 8 Vlt. f. 179. 192. EX injuncto Nobis cœlitus Sacrosancti Apostolatus officij debito, in eam præcipuè curam propensis studiis incumbimus, ut Christi fidelium Altissimi obsequiis sub suavi Religionis jugo mancipatorum quieti, ac sacrarum Virginum, quæ oblitæ populum suum, & domum patris sui, vota sua Deo reddere laudabiliter student, fœlici directioni quantùm Nobis ex alto conceditur consulere satagamus. Cum itaque sicut dilectus filius Silvester Castet Minister Provincialis Provinciæ SS. Sacramenti Tolosæ Fratrum Minorum Ordinis S. Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum, ac dicti Ord. Diffinitor Generalis, tàm suo, quàm totius Diffinitorij dictæ Provinciæ nomine Nobis nuper exponi fecit, Monasterium S. Claræ Civitatis Tarlaten. regimini, & gubernio Fratrum Provinciæ præfatæ subjectum sit; ipse verò Silvester Minister Provincialis, & Diffinitorium, ut eorum conscientiarum quieti, ac paci dictæ Provinciæ consulatur, ejusmodi gubernio exonerari, ac illud Ven. Fratri moderno Episcopo Tarlaten. ejusque successoribus committi plurimum desiderent, jamque super ea re consensum dilecti etiam filij Ministri generalis Ordinis præfati obtinuerit. Nos specialem ipsis Silvestro Ministro Provinciali, & Diffinitorio gratiam facere volentes; & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de Venerabiliũ Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum consilio, præfatum Monasterium Monialium S. Claræ Civitatis Tarlaten. à gubernio, & regimine Fratrum Recollectorum Ord. S. Francisci authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò eximimus, ac illud omnimodæ jurisdictioni, tàm in spiritualibus, quàm in corporalibus memorati moderni, & pro tempore existentis Episcopi Tarlaten. subjicimus decernentes, easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis ad quos, & quas spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter observari, sicque in præmissis per

per quoscumque Iudices, Ordinarios, ac delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari; & diffiniri debere; ac irritum, & inane, si quid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon, quatenus opus sit, præfatorum Ordinis, ac Provinciæ, & monasterij etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiisque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, & illorum tenore præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ ap. S. Mariam Majorem sub annulo Piscat. die 11. Iulij 1572. Pont. nostri anno 3.

193. Præ cæteris autem in ablegando prorsus Sanctimonialium regimine, singulares fuisse lego Strictioris Observantiæ professores in Italia, quod in vividioribus suis initiis sub Clemen. VIII. tenaciter adeo sibi constitutum esse voluerunt, de nullo penitùs Monialium quarumcumque cœnobio ad obedientiam, curamque suam recipiendo, ut Frater Iacobus de Gandino nuncupatus, sicariorum manibus mori non dubitarit, potiùs quàm in admissione cujusdam Monasterij contra impetratum à Sede Apostolica decretum assentiri, quod à Bergomensi quodam Comite vehementiùs expetebatur; ut supra fusiùs enarravimus; quamvis deindè prævalentibus Monialium supplicationibus ad Sedem Apostolicam, & populorum clamoribus, postquam ab ipso Clemen. VIII. in Regio S. Claræ de Neapoli Monasterio fuerunt deputati, alibi etiam Cœnobia plura per se ipsos gubernanda non acceptare non potuerint. Hinc etenim ortum fuisse creditur, quòd Greg. XV. Reformatorum eorumdem supplicatione, aut suggestione commotus, non iis tantùm, sed & universo Minor. Ord. subtrahenda esse Monasteria quæcumque cogitaverit. Tanto malo ut occurreret P. Antonius Daza tūc temporis Curiæ Cōmissarius, debita humilitate, sed efficacissima peroratione repræsentavit, jam olim Prælatum quendam Pauli V. familiarem anno 1615. Fratri Antonio de Trejo totius Ordinis Vicario Generali, familiariter, & nomine proprio, non tamquam de cujusque mandato dixisse, quòd Summus Pontifex maximè applauderet, si omnia, & singula Ordin. Monasteria sibi ultrò à Generali offerrētur, ad Episcoporum regimen, curamque transferenda: ad quæ Vic. Generalis in hoc sensu respondit. Rom. Pontificem præsertim in Religione Seraphica esse absolutum omnium Dominum; sui propterea oblatione non indigere, dum Moniales vellet absolutè à Fratrum cura subtrahere: se se tamē in eo casu gravissimę officij sui obligationi deesse non posse, quin rationes in oppositum debita cum reverentia Pontifici repræsentaret, Regesque, ac Principes Provinciarum de hisce novitatibus faceret certiores. Negari profectò non posse, quòd Seraphicus Doctor S. Bonaventura, tum ex S. Patriarchæ doctrina, tum annis 18. in Ordinis gubernio gloriosè coosummatis experientiâ didicerit, Fratrum queti, atque utilitati longè conducere; si Moniales omnes à suo regimine abdicarent; quoniam verò Monialium perfectioni hoc ipsum ultra nimiùm obfuturum esse cognoverat, ut Summi Pontificis, Cardinalisque Protectoris intentioni satisfaceret, ipsarum tandem acceptasse gubernium: quod & in novo Orbe clariori exemplo comprobatur, ubi Minoritæ ex arctissimę professione paupertatis, singularique pro Indorum salute, zelo eisdem singulariter accepti, pro domorum Doctrinaliū manutentione lites, & controversias continuas sustinere coguntur, & tamen illas (quod in plurimis generalibus Comitiis desideratum est) dimittere omninò non possunt, nisi miserrimos Indos, experientia teste, velint in sua cęcitate perire. Quibus auditis Pontifex à consilio recesserat, quo narrato etiam Greg. ipsum à proposito divertit. Ex Arch. Matric. in Reg. Ord. n. 22. f. 253.

194. Igitur Seraphicus P. S. Franciscus quamvis à Monialium gubernio singulariter alienus, Cardinalis tamen Protectoris, & S. Claræ precibus devictus Regulam eisdem cum expediverit; nec Philippum Longum illarum visitationi depu- Bull. Rom. t. 1. bull. 12 Innoc. IV.

deputatum, aliosque ipsarum gubernio assignatos, majori earumdem utilitate fortè condescendens, ab officio curaverit amovendos, quin & cum in Clarissarum Regula cap. 12. præscribat, quòd Cardinalem Protectorem eumdem habere teneantur, sub quo & Minores constitutos esse contigerit: ibidem etiam ordinetur expresse, quòd Visitatorem suum semper habeant de Ordine Minorum; Capellanum etiam cum Clerico bonæ famæ, & duos laicos in subsidium paupertatis suæ; & etiam cap. 1. dicatur expresse, quòd sicut Clara in principio suæ conversionis promittit S. Francisco obedientiam, ita & cum omnibus consororibus suis eam S. Francisci successoribus observare promittit; ex ipsius Seraphici Legislatoris mente colligitur expresse, Clarissarum curam, & gubernium Minoribus esse demandatum, utì de facto per Monasteria singula à Greg. IX. Innoc IV. Alex. IV. eorumque in Pontificatu successoribus per plurimas Apostolicas litteras, specialiter autem per bullam 94. Gregorij IX. *Vestris piis*
Vvad. t. 1. n. 11. *supplicationibus &c. Dat. Kal. Iunij anno sui Pont.* 15. in quo generaliter de universo Ordine tractatur, actum fuisse, manifestiùs apparet.

195. Innocentius IV. qui præallegata privilegia pro Ordinis quiete concesserat, continuis tamen, atque importunis Monialium precibus devictus Monasteria omninò plurima Generalis, & Provincialium Ministrorum gubernio, & jurisdictioni per omnia commisit; undè quamvis jam diversa variis in Provinciis sub Fratrum regimine, vel ex speciali Sedis Apostolicæ, vel ejusdem Legatorum, vel Cardinalis Protectoris, vel Ecclesiæ Prælatorum mandato, vel instantia, gubernarentur; sub Innocentio tamen mirum in modum Fratribus fuerunt adaucta; ita ut solo anno 1246 Cœnobia 14. Fratribus omninò voluerit esse commissa, prout sequitur.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Abbatissæ, & Conventui Monialium Inclusarum Monasterij S. Angeli Æsculan. Ord. S. Damiani.

Vvad. t. 1. Reg. 1246. bull. 33. 196. CVm sicut ex parte vestra fuit propositum coram Nobis, vos inclusæ corpore in castris claustralibus, mente tamen libera devotè Domino famulantes Generali Ordinis, & Provinciali Fratrum Minorum Æsculan. Ministris desideretis pro vestra salute committi. Nos pium vestrum propositum in Domino commendantes, devotionis vestræ precibus inclinati, vos, & Monasterium vestrum authoritate præsentium Generali, & Provinciali Ministris committimus supradictis; eadem authoritate nihilominus statuentes, ut sub magisterio, & doctrina Ministrorum Generalis, & Provincialis Fratrum Minorum Provinciæ præfatæ, qui pro tempore fuerit, de cæterò maneatis, illis gaudentes privilegiis, quæ Ordini prætacto Fratrum ipsorum ab Apostolica Sede concessa sunt, vel in posterum concederentur; ipsique Generalis, & Provincialis Ministri animarum vestrarum solicitudinem gerentes, & curam eidem Monasterio per se, vel per alios Fratres sui Ordinis, quos ad hoc viderint idoneos, quoties expedierit, officium visitationis impendant, corrigendo, & reformando ibidem, tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, seù reformationis officio noverint indigere, & nihilominus instituant, & distribuant, mutent, & ordinent, prout secundùm Deum viderint expedire. Electio tamen Abbatissæ liberè pertineat ad Conventum. Confessiones autem vestras audiant, & ministrent vobis ecclesiastica Sacramenta. Et ne pro eo, quòd in Monasterio vestro ipsius Ordinis Fratres residere continuè non tenentur, pro defectu Sacerdotis possit periculum imminere, prætacti Generalis, & Provincialis Ministri ad confessiones in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta prætacta, necnon divina officia celebranda, vobis deputent aliquos discretos, & providos Capellanos. Ad hæc liceat vobis redditus, & possessiones recipere, ac ea liberè retinere. Non obstantibus contraria consuetudine, seù statuto vestri Ordinis, confirmatione Sedis Apostolicæ, aut quacumque firmitate alia roborato. Nulli ergo &c. nostrę commissionis, & constitutionis &c. Dat. Lugduni 4. Non. Iunij anno 3.

197. In eodem modo *Abbatissæ, & Conventui Monialium inclusarum Monasterij S. Euphemiæ de Medina Campi Ordinis S. Da*

S. Damiani Salamantin. Diæc.

In eod. modo. *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monasterij S. Mariæ Burgen. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum S. Francisci Burdegallen. Ord S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monasterii S. Mariæ de Castanea Ord. S. Damiani Firman. Diæc.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S Francisci de Ripa-transonis Ord. S. Damiani Firman. Diæc.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Convent. Monial. inclusar. Monaster. S. Thomæ de Monte sancto Ord S. Damiani Firman. Diæc*

In eod. modo *Abbatissiæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Francisci Zamoren. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Michaelis Auximan. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conveetui Monial. inclusarum Monast. S. Mariæ de Virginibus Firman. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Francisci de Offida Ord. S. Damiani Firman. Diæc.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Mariæ Magdalenæ extra Nursiam Spoletan. Diæc. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Mariæ de Campomartio Veronen. Ord. S. Damiani.*

In eod. modo *Abbatissæ, & Conventui Monial. inclusarum Monast. S. Mariæ Magdalenæ Alexãdr. Ord. S. Damiani &c.*

198. Quòcirca Fratribus quasi de gravamine conquerentibus, modum Sanctimonialibus præscripsit, quo per Fratres gubernari deberent, metasque taxavit, ultra quas nihil à Fratribus possent expetere; ubi & Ordinis constitutiones ad Moniales etiam servata proportione jubet extendi dato Brevi, quod appono.

INNOCENTIUS EPISCOPUS, servus Servorum Dei.

Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Minist. Ord. Fratrum Min. Salutem, & Apostol. benedictionem.

Licèt olim quibusdam vestrum per nostras litteras formas dissimiles continentes quædam Mon. Ord. S. Damiani duxerimus committenda: cupientes tamen eorum utilitatibus sic vestro ministerio provideri; ne sanctæ contemplationis otium occursu occupationum multiplicium valeat impediri; præsentium authoritate statuimus, ut dictæ Moniales, vel aliæ, si quas vobis sub quacumque forma committi contigerit, Apostolicæ Sedis indulgentia concessa, vel concedenda imposterum non obstãte, nisi expressam fecerit de præsentibus mentionem, hoc solum à vobis commissionis nostræ beneficio consequantur: videlicèt ut ipsæ sub magisterio, ac doctrina vestra, & eorum qui pro tempore Ministri fuerint, debeant permanere, illis gaudentes privilegiis, quæ vestro Ordini sunt concessa, vel imposterum concedenda; & contraria constitutione ipsius Ordinis non obstãte, animarum suarum solicitudinem gerentes, & curam, ac eis de constitutionibus vestri Ordinis, quæ ipsis competunt exhibentes, eisdem Monasteriis per vos, & alios Fratres vestros, quos ad hoc idoneos videritis, quoties expedierit, visitationis officium impendere studeatis corrigendo, & reformando ibidem tàm in Capite, quàm in membris quæ correctionis, & reformationis officio noveritis indigere. Instituatis nihilominus, & destituatis, mutetis, & ordinetis, prout secundùm Deum videritis expedire; electio tamen Abbatissæ liberè pertineat ad Conventum. Confessiones earum audiatis, & ministretis eis ecclesiastica Sacramenta. Et ne pro eo quòd in eisdem Monasteriis Fratres vestri Ord. residere continuè non tenentur, pro defectu Sacerdotis possit periculum imminere, ad confessiones earum in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta prædicta, necnon divina officia celebranda deputetis aliquos discretos, & providos Capellanos. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præmissa omnia juxta constitutionis hujusmodi tenorem, cum eas vestro incorporari Ordini non velimus, curetis diligenter, solicitè adimplere. Nulli ergo &c. Dat. Lugduni 4. Idus Iulij Pont. nostri anno 4.

199. Longè fusiùs in bulla sua 52. ap. Vvad. in Regest. t. 1. *Cum omnis vera Religio*

ligio &c. Dat. Lugduni 8. Idus Augusti anno 1247. *Pont. sui anno* 8. *&c.* in qua uniformem vivendi normam Clarissis præscribit, ab omnibus ubique terrarum sine exceptione servandam, easdem in omnibus, & per omnia Ordini Minorum jubet esse subjectas in hæc verba [: Verùm ne ab observatione præsentis formulæ breviter suprascriptæ, quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentiùs observari, pro defectu certi regiminis imposterum recedere vos contingat, aut sub diversorum magisterio vivendi modos incurrere differentes: Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ord. Fratrum Min. curam vestri, & omnium Monasteriorum vestri Ordinis, plenè in omnibus præsentium authoritate committimus; statuentes, ut sub eorum cura, & aliquorum, qui pro tempore Ministri fuerint, obedientia, regimine, & doctrina debeatis de cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum solicitudinem gerentes, & curam, eisdem Monasteriis per se, vel per alios Fratres suos ad hoc idoneos, secundùm formam prætactam deputatos ab ipsis quoties expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, seù reformationis officio noverint indigere. Instituant nihilominus, & destituant, mutent, & ordinent, prout secundùm Deum viderint expedire: Electio tamen Abbatissæ liberè pertineat ad Conventum: Confirmatio verò ipsius, & infirmatio fiat per Generalem Ministrum, si aderit in Provincia, & in ejus absentia per Provincialem illius Provinciæ, in qua Monasterium fuerit constructum. Confessiones vestras audiant, & ministrent vobis ecclesiastica Sacramenta. Et ne pro eo quòd in vestris Monasteriis Fratres dicti Ordinis residere non tenentur continuè, pro defectu Sacerdotis possit periculum imminere, ad confessiones vestras in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta prætacta, necnon divina officia celebranda deputent aliquos discretos, & providos Capellanos. Nec aliquod Monasterium vestri Ordinis de cætero ab aliquo inchoetur sine Capituli generalis Ordinis memorati, licentia, & assensu.]

Vvad. t. 1. Reg. 1247. bull. 52.

Præallegatas Innoc. IV. litteras novo rigore à Bonif. VIII. Pontifice confirmatas fuisse comperio, Fratribus Minoribus districtè præcipiendo, ut ad illarum tenorem in Monialiū gubernio per omnia se se conformare teneantur; quas, & in suo diplomate per extensum inseruit. incipit: Quasdam litteras &c. Dat. Anagniæ 5. Nonas Iunij anno 2. ut in Vvad. legitur. Vvad. t. 2. Reg. 1296. bull. 14.

200. Cum verò Bonif. ipse audisset, Iprense Clarissarum in Gallia Belgica Monasterium, contumaci inobedientia contra Protectorem Ordinis rebellasse, datis litteris *Adaudientiam &c. Dat. Anagniæ 3. idus Iulij anno* 5. Generali Ord. Min. atque Provinciali Franciæ graviter injunxit, ut præfatum Monasterium visitare, atque corrigere deberent, & ad Cardinalis Protectoris integram obedientiam, prout ex Regula tenentur, omninò reducere. Ibid. 1299. bull. 42.

201. Similiter & Vrban. IV. litteras conformes, quibus Regulam cum dispensatione aliqua Clarissis omnibus uniformem præscribens, eas in omnibus, & per omnia Generali, & Provincialibus Ministris subjecerat; & confirmavit amplissimè idem Bonifacius, ut sequitur.

BONIFACIVS PAPA VIII.

Dilectis in Christo Filiabus Vniversis Abbatissis, & Convent. inclusarum S. Claræ præsentibus, & futuris.

IN sinu Sedis Apostolicæ vester Ordo consistēs sic splendet per incrementa, quòd dignè mereatur præcipuis attolli favoribus, & spiritualibus gratiis confoveri. Nos quidem Ordinem ipsum libenter prosequimur prærogativâ favoris, & augmenta suorum processuum promovemus. Sanè fœl. rec. Vrbanus Papa IV. prædecessor noster cum multa providentia Regulam vestram instituit, sub qua Domino servitis, & ut eam possitis salubriùs observare; & ne sub diversorum magisterio vivendi modos incurrere valeatis differentes; inter cætera statuit, ut sub illorum Cardinalium, qui forent pro tempore gubernationi, protectioni, atque correctioni Ordinis Fratrum Minorum à Sede Apostolica deputati, obedientia, cura, & regimine debereris de cætero Vvad. t. 2. Reg. 1298. bull. 36.

cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire, & ipsi animarum vestrarum solicitudinem gerentes, & curam Monastriis Ordinis dictæ sanctæ, & personis degentibus in eis, Capellanis, Conversis, & familiæ, tam per se, quàm per viros idoneos quoties expedire videbitur, visitationis officium studerent impendere, corrigendo, & reformando ibidem, tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, seu reformationis causa noscerent indigere. Instituerent nihilominùs, & destituerent, ordinarent, atque disponerent, prout secundùm Deum expedire viderent. Cum igitur per hæc, & alia inter vestrum, & dictorum Fratrum Minorum Ordines specialis esse charitas censeatur; Nos volentes, quòd idem Ordo ut fœlicioribus exindè augeatur auspiciis, & ut tantò salubriùs possitis Deo reddere vota vestra, quantò potentioribus fueritis libertatibus, & gratiis à Sede Apostolica communitæ, Apostolica vobis authoritate concedimus, ut vos, ac omnia, & singula Monasteria vestri Ordinis, tàm exemptionis privilegiis, quàm omnibus immunitatibus, libertatibus, & indulgentiis, ac aliis privilegiis quibuscunque utamini, & gaudeatis, ac uti, & gaudere possitis, quæ præfato FF. Minorum Ordini, ac ejus Fratribus, & personis sunt ab eadem Sede concessa, vel imposterum concedentur, quatenus hujusmodi exemptionis privilegium, & immunitates, libertates, indulgentiæ, ac alia privilegia vobis competunt, vel competere possunt, vel poterunt, & quatenus vos, & Monasteria ipsa potestis, & poteritis esse capacia eorumdem. Nulli ergo &c. Dat. Romæ apud S. Petrum Non. Aprilis Pontif. Nostri anno 4.

202. Hanc eamdem Bonifacij constitutionem nova confirmatione roboratam legimus à Clem. VI. sequenti diplomate.

CLEMENS PAPA VI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 3. Reg. 1348. bull. 155.

TEnorem quarumdem litterarum fœl. rec. Bonif. Papæ VIII. prædecess. nostri in Registro ipsius prædecessoris repertum, ad dilectarum in Christo filiarũ Abbatissæ, & Conventus Sororum Monasterij B. Mariæ Angelorum de Casserij Ordinis S. Claræ S. Pauli Diœc. supplicationis instantiam, de Regest. ipso de verbo ad verbum transcribi, & præsentibus adnotari fecimus, qui talis est. Bonifacius Episcopus servus servorum Dei: Dilectis in Christo Filiabus universis Abbatissis, & Conventibus, Sororibus inclusis Ord. S. Claræ præsentibus, & futuris salutem, & Apostolicam benedictionem. *In sinu Sedis Apostolicæ vester Ordo consistens &c.* (quas supra descripsimus.) Cæterùm, ut earumdẽ litterarũ tenor prædictus sit certus, omnimodam rei, seu facti certitudinem faciat, authoritate Apostolica decernimus, ut illud idem robur, eamque vim, eumdemque vigorem dictus tenor omninò habeat, quem haberent originales litteræ suprascriptæ, & eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur, quandocumq; & ubicumq; sive in judicio, sive alibi, ubi fuerit exhibitus, vel ostensus, & eidem stetur firmiter in omnibus, sicut eisdem originalibus litteris staretur, si forent exhibitæ, vel ostensę. Per hoc autem nullum jus de novo alicui acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservetur. Nulli ergo &c. Dat. Avenione 15. Kal. Aprilis anno 6.

203. Ioannes XXII. prædecessorum suorum vestigiis inhærendo, eorumdem circa Clarissarum regimen per Minoritas exercendum constituta perpetuâ validitate confirmavit, ut ex ipsius diplomate apparet.

IOANNES PAPA XXII.

Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ord. Fratrum Minorum.

TEnorem quarumdem litterarum fœl. rec. Bonif. Papæ VIII. prædecess. nostri in ejus Registro repertum inspeximus diligenter, & ut de ipsis litteris certitudo imposterum habeatur, & tenorem ipsum, de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus, qui talis est. *Bonif. Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ord. FF. Minorum.* Quasdam litteras fœl. rec. Innoc. Papæ IV. prædecess. nostri, quæ Nobis præsentatæ fuerunt, inspeximus diligenter, & earum tenorem, & ut de ipsis certitudo imposterum habeatur, de verbo ad verbum

præsentibus fecimus adnotari, qui talis est. *Innoc. Episcopus &c. Dilectis Filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ord. FF. Minorum &c. Licèt olim quibusdam vestrum &c.* ut supra per extensum. Nos igitur ejusdem prædecessoris vestigiis inhærendo prædictas litteras, & processus per eas habitos approbantes, ac omnia in litteris ipsis contenta, quæ idem prædecessor statuit, inviolabiliter observari debere, authoritate præsentium decernentes discretioni vestræ adinstar dicti prædecessoris per Apostolica scripta mandamus, etiamsi eædem litteræ de cætero nullatenus apparerent, circa præfata Monasteria, & earum personas sivè Ordinis S. Claræ, sivè S. Damiani, sivè Minorissæ dicantur, exequi diligenter, & solicitè studeatis. Nulli ergo &c. Dat. Anagniæ 5. Non. Iunij Pontif. nostri anno secundo. Nos itaque eorum prædecessorum vestigiis inhærendo, prædictas litteras, & processus &c. *ut in confirmatione Bonifacij*, usque *approbantes*, solicitè studeatis. Nulli ergo &c. Dat. Avinione Kalend. Octobr. anno 2.

Uvad. t. 4. 1369. n. 9. & ibid. in Appendic. fol. 115.

204. Philippi Cardinalis de Cabassole Sabinen. Episcopi Ordin. Protectoris inter paucos amantissimi (qui uti ex Mariano refert Vvading. fuit Ordinis brachium dextrum, & columna fortissima) litteras hac de re omninò singulares, ad Prælatorum etiam instructionem; insuper & Francisci Cardin. Carbonis, qui Philippo in Protectoratu successerat, confirmationem libet hîc per extensum apponere.

Philippus Miseratione Divina Tituli SS. Marcellini, & Petri Presbyter Cardin. Fr. Minorum, & Sororum S. Claræ Ordinum Protector à Sede Apostolica specialiter deputatus. Venerabilibus, & Religiosis Viris dilectis in Christo Fratribus Generali, universis Provincialibus Ministris Fratrum Minorum Ordinis antedicti. Salutem, & sinceram in Domino charitatem.

INter solicitudines cæteras, ad quas Sedes Apostolica nos convocare dignatur, illam præcipuè, ut rectiùs per omnia &c. nos libet affixã cordi gerere, qua ad gubernandum, regendumque S. Claræ Ordinem, & personas, eidem adstringimur, utpotè quem dicti Ordinis immediatum ipsa Sedes instituit Protectorem. Consideramus etenim, quanta personas ipsas sexus fragilitas reddat imbecilles, quantisque pateant hostium malignorum incursibus, nisi eâ, quâ decet, prudentiâ gubernentur, eâque, quâ egent, providentiâ protegantur. Nec mirum quidem, si tota cordis affectione perstringimur iis, quantùm nobis ex alto conceditur, prudentia providere, neque velle tantillum apponere, ut ad condignum, quatenùs potest esse possibile, regi valeant, & defendi. Sed considerantes propter personarum ipsarum multitudinem copiosam, quam Ordo ipse velut hortus irriguus, Deo incrementum largiente, produxit, & non minimum ampliavit, nos non posse interesse singulis, ut deceret, volentes non immeritò prædecessorum nostrorum inhærere vestigiis, in iis, quæ ab ipsis provido, & maturo consilio sunt digesta de vestri maturitate consilij, vestræque prudentiæ circumspectione solicita plenam, & firmam fiduciam in Domino obtinentes, & cupientes, ut dictus Ordo per vestrę ministerium providentiæ præservetur à noxiis, & ad salubria dirigatur, & tàm spiritualiter, quàm temporaliter ad laudem, & gloriam divini nominis valeat ampliari, visitationis, inquisitionis, & correctionis, & reformationis officium Monasteriorum dicti Ordinis, vobis Generali Ministro, quoad singula dicta Monasteria ubilibet constituta, quæ Regulam à fœl. rec. D. Vrban. Papa IV. editam susceperunt, vel suscipient in futurum; necnon Monasteriorum S. Claræ de Assisio, quàm omnium aliorum, quæ sunt, vel pro tempore erunt nostræ gubernationi commissa, ac unicuique vestrum Provincialium Ministrorum, quoad ea de prædictis Monasteriis tantùm, quæ fuerint infra limites Provinciarum commissarum vestro regimini, vel committendarum in posterum constituta, tenore præsentium concedimus exercitium. Vt autem leviùs ferre positis onera commissionis præfatæ, & ut sperati fructus de comitatis laboribus colligantur, volumus, atque concedimus, ut non solùm vos, Genaralis Minister ubilibet, sed & quilibet vestrum ministrorum Provincialium, unum, vel plures Fratres idoneos in suis Provinciis, ad hujusmodi officium exercen

cendum instituere, & destituere, prout expedire cognoveritis, valeatis, de consilio dumtaxat aliquorum Fratrum vestræ Provinciæ discretorum, qui quando, & ubi necesse fuerit, dictis monasteriis beneficium visitationis, inquisitionis, correctionis, & reformationis impendant, ipsosque Visitatores multiplicare, & diminuere possitis, prout secundùm multitudinem, & distantiam Monasteriorum, longitudinem, & latitudinem Provinciarum videritis expedire institutis, vel instituendis per vos Visitatoribus hujusmodi, infra certos limites sic visitandi, inquirendi, & reformandi dicta Monasteria officium committatis, quòd in eodem Monasterio Visitatorum plurium visitatio non concurrat, sed unusquisque eorum in dictis sibi Monasteriis visitationis, inquisitionis, correctionis, & reformationis officium exequatur. Excitamus quoque prudentiam vestram, ut providè indagetur, qualiter dicti Visitatores commissa, & committenda, scilicet officia hujusmodi exercebunt, & informetur, & corrigatur, & moneatur eo solicitè, prout fuerit oportunum.

205. Omnibus insuper tàm Abbatissis, quàm Sororibus, & servitialibus, necnon Capellanis, Conversis, & cæteris de Familia prædictorum Monasteriorum præsentium tenore mandamus, quatenus vobis, ac Visitatoribus ipsis, tàm præsentibus quàm futuris in omnibus, quæ ad visitationis, inquisitionis, correctionis, & reformationis officium pertinent, firmiter, aque humiliter obediant, & intendant. Faciatis quoque eis de Ecclesiasticis Sacramentis, & divinis officiis, per Fratres vestri Ordinis, vel alios, prout magis expedire videbitur, provideri. Provisuri insuper Monasteriis supradictis de Fratribus moraturis in eis, quotiès expedire videbitis, pro ipsorum commodo, & salute, ac consolatione Abbatissarum, & Sororum, necnon & servitialium, & personarum quarumlibet morantium in eisdem, & curaturi non minus in importunitatibus illis, quæ ipsis pro temporalibus imminent, vel in antea iminebunt opportunis assistere fideliter, & adesse, prout vestra, & præfati vestris Ordinis patietur religiositas, & honestas.

206. Vt autem prædicta omnia liberiùs exequamini, piam possitis dare operam his, quæ ad dictorum Monasteriorum, Abbatissarum, & Sororum profectum, & consolationem pertinere noscuntur; decreto Regulæ vestræ, aut declarationi ipsius cujuslibet subsequutæ, quo ab ingressu monasteriorum Monialium Fratres arctantur sub certis limitibus, non obstante, de authoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, licentiam tenore præsentium concedimus specialem; ut pro præmissis, & pro exhibendis Ecclesiasticis Sacramentis, celebrandis divinis officiis, prædicationibus faciendis, impendendis consiliis, ex piis, & rationabilibus causis, congruis, & honestis, necnon & aliis, quæ Abbatissis, & Sororibus, & Capellanis, Servitialibus, Conversis, & Familiaribus dictorum monasteriorum exstiterint opportuna; Vos Generalis Minister cum illa, quam decreveritis Fratrum vestri Ordinis comitiva, ad singula monasteria dicti Ordinis, necnon ad alia vobis commissa, vel committenda, Ministri etiam Provinciales intra Provincias supradictas vestræ curæ personaliter possitis accedere cum uno, vel pluribus Fratribus, quos ducetis vobiscum. Et quando expedire videritis, vos Generalis Minister cum quot vobis placuerit FF. sociis, & quilibet vestrũ Provincialium Ministrorũ cum duobus, vel tribus Fratribus sociis eorumdem monasteriorum Clausuram intrinsecam introire: Et ut Fratres vestri Ordinis accedere possint ad ea loca, ad quæ aliis accedere licèt, & infra clausuras monasteriorum eorum ingredi, in casibus, in quibus alterius status personis per ipsam Regulam est concessum; quando à vobis Generali ad omnia monasteria supradicta, vel eorum aliqua, seu aliquod, vel quando à singulis vobis Provincialibus Ministris, ad ea tantùm de dictis monasteriis, quę sita sunt infra Provincias uniuscujusque vestrũ administrationi commissas, vel eorum aliqua, seu aliquod, fuerint destinati, vel quando per illum, seu illos fuerint illuc missi, quibus vos mittendi, vel destinandi specialiter concesseritis potestatem. Simili modo Episcopis ad ingressum infra easdem clausuras cum decenti societate pro Ecclesiis, vel Altaribus consecrandis, vel Sororibus, aut Cemeteriis benedicendis, vos Generalis Minister quoad omnia monasteria, & vos Provinciales quoad ea, quæ infra

ſra veſtros ſunt limites Provinciarum, poſſitis licentiam elargiri; necnon Viſitatoribus monaſteriorum ipſorum inſtitutis per vos, vel inſtituendis imposterum ſimilem accedendi ad monaſteria ſuæ viſitationi commiſſa, cum uno ſocio Fratre, pro præmiſſis, & aliàs ubi neceſſitas, & utilitas hoc expoſcet, licentiam ſpecialiter largimur, concedentes eis licentiam accedendi ad monaſteria ipſa, & intrandi ipſorum clauſuram, cum duobus, vel tribus ſociis tantùm viſitationis, inquiſitionis, correctionis, reformationis causâ, vel alia evidenti neceſſitate, vel communi utilitate urgête. Forma verò viſitationis, quam tàm à vobis, quàm à Viſitatoribus ipſis volumus obſervari, hæc eſt.

207. Cùm quilibet veſtrum viſitare volens, & quilibet etiam Viſitator inſtitutus, vel inſtituendus per vos in Monaſteriis ſuæ viſitationi commiſſis, circa Abbatiſſas, Sorores, Servitiales, Capellanos, & Converſos, cæteramque familiam Monaſteriorum ipſorum ſaltem ſemel in anno officium viſitationis exerceat, exceſſus corrigat publicos, & privatos; De correctis verò ſe nullatenus intromittat, niſi fortè fuerint illegitimè, & inſufficienter correcti. Aliàs autem noſtræ intentionis exiſtit, quòd eodem anno viſitationes, inquiſitiones, correctiones, reformationes, quæ per Miniſtros fient, cum viſitationibus, inquiſitionibus, & reformationibus Viſitatorum ſuper eiſdem articulis non concurrant. Nullam Abbatiſſam à regimine ſui Monaſterij abſolvatis, niſi de conſenſu, & voluntate totius ſui Conventus, vel majoris partis ipſius ſaltem. Abbatiſſam abſolvere poterunt, tàm Miniſtri, quàm Viſitatores prædicti, cum ſecundùm Deum viderint expedire. Concedimus tamen ſoli Generali Miniſtro, cauſa rationabili exigente, quòd ipſe poſſit, etiam præter conſenſum totius, vel majoris partis Conventus Abbatiſſam abſolvere, ſi quando ſibi hoc ex neceſſaria cauſa, & utili ſuo judicio expediens videatur. Electiones autem Abbatiſſarum, quas celebrare contigerit in monaſteriis infradictis, quouſque duxerimus ſuper hoc aliud ordinandum, inquiſitâ de electionis forma, eligentium votis, & electarum meritis diligentiùs veritate, de Viſitatorum, & aliquorum diſcretorum Fratrum convocato conſilio, Miniſter confirmet, ſi eas invenerit canonicas, & de perſonis idoneis canonicè celebratas, faciens ipſis electis à ſibi ſubditis obedientiam, & reverentiam debitam exhiberi: alioquin eis ritè caſſatis, faciat ipſis monaſteriis de perſonis idoneis in Abbatiſſas aſſumendis per electiones canonicas provideri, ad confirmationes, ſeu infirmationes ipſarum, prout dictum eſt ſuperiùs, proceſſurus.

208. Sorores autem, vel ſervitiales de monaſterio ad monaſterium non transferantur, niſi causá regiminis, vel ſocietatis Abbatiſſarum, vel cauſa informationis, vel infirmitatis ſui in pœnam transferendæ Sororis, abſque licentia noſtra ſpeciali, vel niſi quando electæ, ſeu electa de uno monaſterio ad aliud monaſterium transferuntur, cauſa regiminis cum ſocia, vel ſine ſocia, & poſtea abſoluta fuerit, vel fuerint abſolutæ, vel ex prædictis cauſis tranſlatæ: Quia tunc tàm abſolutis, quàm ſocialibus, quæ ſecum fuerint, quàm tranſlatis ex prædictis cauſis, poteſt quilibet veſtrum Provincialium Miniſtrorum dare licentiam ad primum monaſterium, unde aſſumptæ fuerant, redeundi, utriuſque monaſterij Abbatiſſarum, & Conventuum, vel majoris partis eorum ad hoc accedente beneplacito, & conſenſu, proviſo ſemper, ut convenit, quòd hujuſmodi regreſſus, & reditus fiant cum ſocietate decenti, quæ congruat Ordinis honeſtati: Poſſitis etiam vos Generalis Miniſter licentiare Sororem periculosè infirmantem, ut clauſuram egredi poſſit, pro quærendo remedio ſanitatis, ſi urgens neceſſitas hoc requirat.

209. Inſuper unuſquiſque Miniſter viſitans, ſeu viſitator inſtitutus, ſeu inſtituendus in poſterum, diligenter inquirat de Monaſteriorum poſſeſſionibus, provẽtibus, & redditibus, ſive bonis, quibus, & qualiter diſpenſentur, vel etiam gubernentur: Ita quòd nulla profeſſa inveniatur proprietaria in Monaſteriis antedictis, & ſuper hæc debita ratio exigatur, atque reddatur, ſaltem ſemel in anno: & puniantur Abbatiſſæ, & Sorores aliæ, quæ inventæ fuerint proprietariæ, vel excedentes in prædictis, ſeu etiam negligentes; & diligenter attendant tàm Miniſtri, quàm Proviſores præfati, quòd benè provideant Abbatiſſis, Sororibus,

Servitialibus, & Conversis, ac familiæ monasteriorum in divinis officiis, ecclesiasticis Sacramentis, & aliis, quæ ad salutem, & profectum pertinent animarum.

210. De statu, & conditionibus cujuslibet monasterij perquirant attentiùs, ut circa textum cujusque, prout magis utilitati, & honestati expedire cognoverint, juxta qualitatem personarum, locorum, & temporum valeant, quæ disponenda erunt, disponere, ac etiam ordinare. Inquirant specialiter in singulis monasteriis, an singula, quæ observanda fuerint, observentur: & qualiter Observantia Regularis, tàm in clausura, quàm in aliis honestati consonis, vigeat in eisdem, & corrigant generaliter, & specialiter; & reforment tàm in capite, quàm in membris, quæ correctione, & reformatione repererint indigere; Opponentes, aut non obtemperantes in præmissa, authoritate nostra, quam vobis Generali, & singulis Provincialibus Ministris, necnon Visitatoribus præsentibus, & futuris committimus, per censuram Ecclesiasticam compellendo. Volumus etiam, ut præter visitationem convenientem, quam saltem semel in anno facere debeatis, ut præmittitur, quilibet Minister visitans, vel ab eo positus Visitator, si ipsis quoque quovis emergente articulo, in aliquo monasterio Visitationis, Inquisitionis, Correctionis, & Reformationis officium particulariter, seu generaliter fore viderint opportunum, illud juxta præmissorum formam adeo sollerter impendant, ut quietem diligentes, & pacem, eisdem perfrui valeant; & insolentes, prout convenit, compescantur. Ad hoc & prudentiam vestram monemus, & excitamus attentè, ut vos Minister, & Visitatores, & qui erunt pro tempore diligentiùs attendatis, quòd in monasteriis Mendicantibus, in quibus Sorores, seù Conventus cum Familiis in eisdem monasteriis degentibus non possunt de ipsorum monasteriorum facultatibus sustentari, non fiat Monialium, seù Sororum multiplicatio onerosa. Posset enim periculum esse multas personas mendicantes sub clausura redigere, non habentes undè possint de facultatibus monasteriorum sine mendicatione saltem aliqualiter sustentari: Ex hoc enim nonnumquam datur occasio recipiendi Sorores per simoniacam pravitatem, & propter paupertatem personæ idoneæ interdùm gratis recipi in ipsis monasteriis recusantur, quæ videlicet non habent pecuniam, vel temporalia bona, quæ ad monasteria secum portent. Et id certò cum quanta possumus attentione rogamus, ut tàm Abbatissas, quàm Sorores alias sępiùs moneatis, quòd in receptionibus faciendis strictè se habeant, & caveant, ne in receptionibus hujusmodi simoniacum aliquod interveniat, vel aliquod, quod receptiones ipsas inficiat quomodolibet, vel infirmentet.

211. Observent etiam, & caveant diligenter à receptione inutilium personarum, & multiplicatione consanguinearum in eisdem Monasteriis, cum hoc magnam quietem, & pacem ipsorum monasteriorum præpedire noscatur. Ubi verò aliqua, vel aliquæ ad Ordinem recipiendæ occurrant, quæ pensatis conditionibus, & circumstantiis attendendis idoneæ, & receptione dignæ meritò videantur, ad vitandum moræ periculum, & parcendum monasteriorum laboribus, & expensis duximus tenore præsentium concedendum, quatenus per Abbatissas ad conservationem &c. vel saltem duarum partium. Eorum monasteriorum, & Conventuum, quibus praesunt, juxta quod ex decreto suæ Regulæ illis conceditur, receptio talium fugientium è sæculo fieri possit, dummodo super hoc authoritatem Ministri, & Visitatoris illius Provinciæ, in qua Monasteria sic volentia recipere sita erunt; requirant ab ipsis, & habeatur beneplacitum, & assensus, vel saltem Ministri solius, in illis dumtaxat Provinciis, in quibus non essent super hujusmodi monasteria Visitatores aliqui deputati: Decernentes, si secùs aliquæ aliquando receptæ fuerint, receptiones hujusmodi irritas, & inanes. Monemus autem, & hortamur in Domino tàm Ministros, quàm Visitatores præfatos, qui modo sunt, vel qui erunt imposterum, ut concedendo Abbatissis, & Conventibus prædictarum Sororum licentias de novo recipiendi personas ad Ordinem, ita strictè, & districtè se habeant, quòd ex receptione nimia, aut etiam inutilium personarum monasteria non graventur; ac interdicimus eisdem monasteriis;

steriis. & Visitatoribus ad cautelam, ne pro aliqua eorum consanguinea, vel affine, vel habente in ipsis monasteriis consanguineam, vel affinem recipiendis in monasteriis antedictis possint, vel debeant licentiam elargiri quantumcumque ad hoc Abbatissarum, & Conventuum eorumdem monasteriorum interveniat beneplacitum, & assensus; sed ad nostram, vel Generalis ministri præsentiam volumus, & mandamus, quòd pro receptione talium, si monasteria ipsa, & Conventus id sibi expediens, & utile fore viderint; recurratur.

212 Verùm quia, ut supra præmisimus, ex fragilitate, vel ignorantia sexus fœminei in monasteriis receptiones personarum quandoque fiunt minus canonicè, propter intervenientem labem simoniacæ pravitatis; Nos morbo tàm pestifero, & infectivo medicinam cupientes apponere, & animarum providere saluti, districtione nostra, tenore præsentium efficaciâ quantâ possumus, duximus suadendum, ut quilibet vestrûm Abbatissas, & Sorores monasteriorum sibi commissorum ex parte nostra moneat, & inducat, sub amotionis Abbatissarum à regimine, & aliarum Sororum translationis ad alia monasteria pœnis, quòd ab hujusmodi receptionibus simoniacis de cætero prorsus abstineant, ostendantque eis, quantùm sit grave peccatum, simoniacis receptionibus præbere consilium, vel assensum. Quantùm autem ad receptiones Sororum servitialium, & Conversarum monasteriorum ipsorum, tam cum Abbatissis, & Sororibus recipientibus, quàm cum Sororibus servitialibus, & Conversis receptis per hujusmodi vitium, potestatem unicuique vestrûm concedimus dispensandi cum illis, videlicet, quæ curæ tantùm suæ fuerint deputatæ; itaquòd sorores, & personæ taliter receptæ possint in ipsis monasteriis remanere: Priùs tamen absolvat tam personas receptas, quàm recipientes, quæ indigebunt, ab excommunicationis sententia, quam forsitan incurrerunt, pro eo quòd in casibus non concessis, vel per modum non licitum, personæ extrinsecæ infra clausuràm monasteriorum hujusmodi suntadmissę prętcr ordinationem, vel inhibitionem, seù pręceptum fœl. rec. Greg. Papæ IX. Concedimus etiam potestatem absolvendi unicuique vestrûm modo præmisso Abbatissas, Sorores, servitiales, & Conversas monasteriorum Ordinis prę-fati; quæ alias admiserant personas extrinsecas per modum non licitum, vel in casibus non concessis infra suorum monasteriorum clausuras intrinsecas, & & quia hæc authoritas sit vobis concessa super duobus casibus proximè pręmissis, & horum præmissorum tantùm ad prædicta se extendit, dubiis conscientiarum, quæ possent oriri præcavere volentes, declaramus, & volumus, quòd nullus vestrûm respiciat ad datam inferiùs annotatam, sed ad diem, qua sibi prę-sentes fuerint assignatæ.

213. Similiter etiam duximus concedendum, quòd Abbatissas, Sorores, servitiales, & familares monasteriorum Ordinis præfati, unusquisque vestrûm possit absolvere, pro violenta injectione manuum in seipsis, & hoc intelligimus, tàm de præteritis, quàm de futuris, nisi super hoc per mutilationem alicujus membri, vel nimis magnam, & superabundantem effusionem sanguinis adeò enormis intervenisset excessus, quòd merito nostrum videretur fore, aut Superioris beneplacitum, & consilium requirendum. Hoc idem Confessores prædictarum Sororum possint in Ministri, & Visitatorum absentia, præsertim quando ipsius Ministri, & Visitatoris præsentia infra duos, vel tres dies naturales commodè haberi non possit. Considerent tamen, & diligenter attendant, quòd singulas prænominatas personas, quæ offenderunt in prædictis, & quolibet prædictorum, taliter puniant, culparum quantitate, & personarum qualitate pensatis, quòd patrantes talia de cæterò se non credant impunes tantum, & tale facinus commisisse. Prętерea cum multa sint monasteria, quæ familiares non habent extrinsecos, qui associant Medicos, Minutores, operarios, & personas alias, quando in casibus concessis ex Regula dictæ S. Claræ habeant Clausuras monasteriorum intrinsecas, introire, providemus propter excommunicationis periculum evitandum, & concedimus, quòd unusquisque vestrûm Visitatorum, ac Confessorum cum socio sibi deputato, vel eo impedito, cum alio idoneo, ejusdem vestri Ordinis Fratre, possit familiarium vices gerere in hac parte.

parte. Item concedimus, quòd pro eisdem casibus, pro quibus Confessores monasteriorum ipsorum solent, seu possunt intrinsecas eorum introire clausuras, pro eisdem ingredi quilibet vestrum possit, quando, & quoties fuerit opportunum. Liceat insuper unicuique vestrum ingredi clausuras easdem pro illis casibus, seu excessibus corrigendis, qui præter communem visitationem emergerent, nec possent convenienter expediri ad cratem.

214. Porrò cum Sorores sibi minui faciant, & mederi in locis secretis interdum, concedimus, quòd hujusmodi minutrices, & medicæ, si claræ fuerint famæ, & honestæ conversationis, & vitæ, possint solę intrare clausuras prędictas, & Abbatissis, & Conventibus admittendi eas concedimus facultatem, & mandamus singulis Abbatissis, quòd duas, vel tres Sorores maturas assignent, quę minutrices ipsas observent, & medicas, ne infra clausuram alicui de Sororibus loquantur ad partem. Licitum etiam sit Abbatissis, & Conventibus monasteriorum Ordinis prædicti Sorores, socias quoque, ac alias, quæ transferuntur, necnon serviciales, quæ mittuntur à suis Abbatissis pro suis negotiis quibuscumque, intra clausuram intrinsecam admittere, ipsisque etiam sic translatis, & missis ingredi liceat, & comedere ibidem, bibere, ac etiam pernoctare, pro majori personarum suarum honestate: proviso tamen quòd hujusmodi Sorores, vel serviciales transeuntes in monasteriis ipsis, sub prætextu itineris notabilem moram non contrahant fraudulenter, monasteriis ipsis gravem nimiùm, & damnosam.

215. Verùm quia ad audientiam nostram fide digna relatione pervenit, nonnullas Abbatissarum, & Sororum prædicti Ordinis, sub prætextu paupertatis urgentis, & defectus victualium aliquando exiisse clausuras; Nos abusum hujusmodi à Sororibus prædictis extirpare penitùs volentes, & famæ ipsarum, ac securitati conscientiarum cupientes salubri remedio præcavere, suademus, sive mandamus efficaciter vobis Ministris omnibus, & Visitatoribus supratactis, quatenus ex parte nostra Abbatissis omnibus, & Sororibus aliis vestro regimini commissis, inhibendo districtiùs injungatis, sub pœna videlicet amotionis Abbatissarum ab officio, seu regimine, & trãslationis aliarũ Sororum de uno monasterio ad aliud, absq; spe aliqua deinceps redeundi, ne pro prædicta, vel quavis aliqua mendicata occasione, vel causa, præterquam in casibus expressis superiùs, vel concessis ex Regula, clausuram extrinsecam suorum monasteriorum exire de cætero nullatenus audeant, vel pręsumant, scituræ indubitanter, quòd si quæ deinceps post factam sibi per vos ex parte nostra monitionem, hujusmodi inventæ fuerint in hoc articulo cupabiliter excessisse, taliter per nos punientur juxta gravitatem, & modum culpæ perpetratæ per illas, quòd ipsæ de sua temeritate reportasse se dolebunt stipendia, quæ merentur; & aliis cedere poterit in futurum earum punitio in exemplum. Vt autem ea, quæ ad bonum regimen Ordinis dicti sancita per nos existunt superiùs ordinata, executionem habeant promptiorem, ea quæ vobis Gerali Ministro commisimus in præmissis, volumus, quòd possitis commissione speciali, vel etiam generali aliis FF. vestri Ordinis committere exequenda. Cæterùm vos Generalis Minister, vestri fore beneplaciti cognoscatur, quòd transcriptũ pręsentis cõmissionis, seu concessionis, ad singulos Ordinis Ministros, sub sigilli vestri munimine, quàm celeriter fieri poterit, deducatur commodè: Et Ministri ipsi postquam ad illorum manus pervenerit, soliciti sint ordinare, atque mandare, quòd in singulis monasteriis curæ vestræ commissis infra terminos Provinciarum suarum positis habeatur, ut Abbatissis, & Sororibus, aliisque liqueat quando, & quibus motivis, & causis unusquisque Minister, & Visitator ab eis fuerit requirendus, & ut de his, quæ facimus, & concedimus per præsentes, non debeant in posterum dubitare. Nec volumus vos latere, quòd nos quærimus illorum monasteriorum gubernationem, & curam, quæ præfati D. Vrbani Regulam susceperunt, necnon monasterij S. Claræ de Assisio, & aliorum, quæ ex sua Regula, vel ex privilegio subsunt, vel subesse debent Cardinali, qui est, vel qui erit pro tempore vestri Ordinis Gubernator. Demum charitatem, & prudentiam vestram excitamus, & hortamur in Domino, nihilominus obsecrantes per aspersionem San-

guinis Iesu Christi, & gloriosa ejus Passionis stigmata, quæ in corpre S. Patris vestri Francisci mirabiliter refulserunt, quatenus præmissa omnia sic prudenter, & solicitè secundùm datam vobis à Domino gratiam exercere curetis, quòd fructus Deo acceptus, mundo ædificatorius, & monasteriis, & Sororibus ipsis consolatorius,& ultilis proveniat,& tàm nostra, & vestra, quàm vestrorum, & nostrorum visitatorum custodia, in tuto permaneat,ac nos,& vos pariter pro tam piis laboribus, æternæ retributionis meritum subsequi valeamus.In quorum omnium testimonium, atque fidem, præsentes litteras sub nostro nomine scribi mandavimus, & sigillum nostræ protectionis officij appensione muniri jussimus in eisdem.Dat. ap. Montem Flasconem die 19. mens. Maij, anno à Nativitate Domini 1370. Indictione octava, Pontif. S. S. in Christo Patris, & D. D. Vrbani divina providentia Papæ V. anno octavo.

216. Quæ sequuntur, quasi litteræ ejusdem fragmenta adducuntur in Vvadingo.

Ibid.t.4.in append. fol.220. Monasteria hujus Religionis per Visitatores,qui authoritatem, formã,& modum à Cardinali, cui fuerit à Sede Apostolica vester Ordo commissus,recipiant; semel ad minus annis singulis visitentur. Sanè circa visitationem hujusmodi illud est solicitè providendum, ut cuique,vel generalis, vel alicubi aliquando specialis constituendus fuerit Visitator, talis debeat constitui, de cujus religiosa vita, & moribus notitia plena, & securitas habeatur. Qui cum ad monasterium aliquod veniens fuerit ingressus; sic se per omnia exhibeat,& ostendat, ut omnes de bono ad melius provocet,ad Dei amorem, & charitatem mutuam semper inflammet, pariter & accendat. Et quando Monasterij Claustra ad visitandum intraverit, duos Religiosos, & idoneos socios, secum ducat, qui videlicet socij simul maneant,& dum fuerint intra claustrum, ab invicem nullatenus separentur. Visitator autem Regulâ priùs lectâ, & expositâ ab Abbatissa sigillum prius recipiat, quod ipsa illi assignare, & absolutionem, ac cessionem ab Abbatissæ Ministerio petere absolutè, ac liberè teneatur. Quæ si communem vitam ducere non potuerit, vel noluerit, per eumdem Visitatorem à suo regimine absolvatur, nisi sua mora in officio monasterio dispendiosa non esset, sed necessaria, vel evidenter utilis appareret. Absolvatur etiam per eumdem, si aliàs non idonea, insufficiens ad monasterij regimen videretur. Et hæc fiant secundum formam, & modum, quos à Cardinali supradicto receperit Visitator. Et tàm de ipsius Abbatissæ,quàm Sororum statu,& observantia suæ Religionis ab omnibus generaliter, vel specialiter à singulis inquirat studiosiùs veritatem. Et ubi aliquod formandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore justitiæ cum discretione corrigat, & reformet, tàm in capite, quam in membris, sicut viderit expedire. Excessus autem, qui fuerit sufficienter correctus à Visitatore, nullatenus iterum corrigatur. Quòdsi aliquod tale sibi occurerit,quod per se nequeat emendare,ad Superiorem referat, ut corrigatur, sicut expedit de ejus consilio,ac præcepto.

217. Caveat autem Abbatissa, ne vel à se, vel ab aliis Sororibus,status sui monasterij Visitatori aliquatenus abscondatur, quia malum est indicium, & offensa graviter punienda.Immò volumus, & mandamus, ut ea, quæ secundùm vitæ suæ formam, & regularem observantiam statuenda, vel emendanda fuerint, publicè, ac privatim, sicut meliùs fuerit faciendum, Visitatori diligenter suggerant,& proponãt.Cui teneantur in omnib⁹,quę ad visitationis officiũ pertinent,firmiter obedire.Quæ autem aliter fecerit, tàm Abbatissa, quàm aliæ debitè,prout cõvenit, puniãtur. Omnes autẽ tàm Abbatissa, quàm Sorores considerẽt, & caveant diligenter, ut nihil aliud quã amor divinus,& suarum Sororũ correctio ac monasterij reformatio eas moveat ad loquẽdum.Modum autem loquendi Visitator custodiat supradictum, ut videlicet aut cum omnibus, aut cum pluribus simul loquatur, vel secretè cum una, aliis tamen ad minus duabus in conspectu ejus non longè sedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conservetur, nisi locuturus cum una,vel pluribus, loqui voluerit de iis, quæ ad Officium suum pertinere noscuntur. Idem etiam Visitator, tam Capellanum, quàm Conversos, & cæteros de familia extrinseca monasterij visitet, & in eis corrigat, & refor

reformet, quæ correctionis, & reformationis officio noverit indigere; pœnas autem amotionis perpetuæ à monasterio, licentiando professas ad alia monasteria, vel Ordines, sicut expedire viderit, aut aliàs, prout culpæ gravitas, vel qualitas exegerit, imponendo. Vt autem non graventur monasteria in expensis,& Visitator omnem notam, cujuspiam suspicionis evitet, volumus omninò, quòd Visitator de visitationis officio, quam citiùs commodè poterit, se studeat expedire, quantò rariùs absque sui officij dispendio poterit monasterij clausuram intrinsecam ingressurus &c.

218. Litterę Francisci Cardinalis, Protectoris,in quibus idipsum concedit Fratribus, quod Philippus Cardinalis Protector concesserat.

Frater Henricus Ordin. Fr. Minorum. Generalis Minister, & servus. Salutem, & pacem in Domino sempiternam.

Ibid.f.221. IN *Christo sibi charissimo Fratri Nicolao Rom. Provinciæ Ministro, ac sac. Theologiæ Magistro.* Quasdam litteras recepimus à Reverendiss. in Christo Patre,& D.D. Francisco Protectore nostri Ordinis, super commissione nobis facta de Ordine S. Claræ, cujus tenor per omnia talis est. [Franciscus miseratione divina Tit: S. Susannæ, sanctęque Rom. Ecclesiæ Presbiter Cardin. ac Fratrum Minorum, & Sororum S. Claræ, & Minorissarum Ordinum Protector, Gubernator, & Corrector à Sede Apostolica deputatus, Venerabilibus, & Religiosis viris, dilectis in Christo Fratribus, Genarali, & universis Provincialibus Ministris Ordinis FF. Minorum salutem in Domino. Licèt ex injuncto Nobis ab Apostolica Sede protectionis officio, de Vniversis gubernationi nostræ commissis curam solicitam gerere, ac ad proximos communiter, & remotos vigilantiæ nostræ aciem extendere teneamur; ad Ordinem tamen S. Claræ, quem almus Christi Confessor B. Franciscus, & fœl. mem. Vrban. Papa IV. in agro militantis Ecclesiæ plantaverunt, solertiæ nexu adstringimur amplioris, ac potioris circa ipsum diligentiæ studium adhibentes eò ferventius spirituales, & temperales profectus, quantùm cum Domino possumus, eidem Ordini procuramus quò personæ ipsius Ordinis, quas reddit sexus fragilitas imbecilles, uberius favoris præsidiis, & promptionis sustentaculi fulcimentis indigere noscuntur. Quare de vestri maturitate consilij, vestræque providentiæ circumspectione solicita plenam, & firmam in Domino fiduciam obtinentes, & cupientes, ut dictus Ordo per nostræ ministerium providentiæ preservetur à noxiis, & ad salubria dirigatur, ac tam spiritualiter, quàm temporaliter ad laudem, & gloriam divini nominis valeat ampliari, visitationis, inquisitionis, correctionis,ac reformationis officij monasteriorum dicti Ordinis vobis Generali Ministro, quoad singula dicta Monasteria ubilibet constituta, quæ Regulam à prædicto D. Vrbano editam susceperunt, vel suscipient in futurum; necnon Monasteriorum, tam S. Claræ de Assisio, quàm aliorum, quæ sunt, vel pro tempore erunt, nostræ gubernationi commissa, ac unicuique vestrûm Provincialium Ministrorum, quoad ea de prædictis monasteriis tantùm, quæ fuerint infra limites Provinciarum commissarum vestro regimini, vel committendarum imposterum constituta, tenore præsentium concedimus exercendum. Vt autem leviùs ferre possitis onera commissionis præfatæ, & ut sperati fructus de communitatis laboribus colligantur, volumus, atque concedimus, ut non solùm vos Generalis Minister, ubilibet, sed & quilibet vestrûm Provincialium Ministrorum,unũ, vel plures Fratres idoneos in suis Provinciis ad hujusmodi officium exercendum, instituere, & destituere, prout expedire cognoveritis, valeatis, de consilio dumtaxat aliquorum Fratrum vestrę Provinciæ discretorum &c. *ut in litteris antecedentibus Philippi Card. Protectoris.* In præmissorum omnium testimonium præsentes litteras fieri fecimus, & nostri sigilli munimine roborari. Dat. Rom. apud, S. Spiritum in domo habitationis nostræ solitæ. sub anno Nativit. Domini 1390. Indictione 13. die Veneris 15. Mensis April. Pontif. S. S. in Christo Patris, & D. nostri D. Bonifacij, divina providentia Papæ IX. anno primo.] Igitur minister clarissimè prædictas litteras scribi facias, & per omnia tàm per te, quàm per Fratres, ac Moniales dicti Ordinis S. Claræ constitutas in tua

Provincia, penitus facias observari. Vale in Christo Iesu, & ora pro me. Dat. Mantuæ tempore nostri Generalis Capituli in Pentecosten ibi celebrati 1390. Indictione 13. die 26. Mensis Maij.

219. Quin & Ioann. XXII. ann. 1333. dum Clarissas Protectoris beneficio destitutas esse contigisset (quòd fortè Cardinalis de Pelagrua, ut notat Vvadingus ann. 1334. vel protectionem Ordinis ex nimia senectute deposuerit, vel circa hoc tempus obierit) nè interim dãnum aliquod perpeti cogerentur, earum Protectorem instituerat F. Gerardum Odonis totius Ordinis Ministrum Generalem, donec aliud ab Apostolica Sede Ordinaretur, quod fuisse favorem omninò singularem, non dubitamus.

IOANNES PAPA XXII.

Dilecto Filio Gerardo, Ministro Generali Ordinis Fratrum Minorum.

Vvad. t. 3. Reg. 1333. bull. 280. DEcens reputamus, & pium, ut religiosis mulieribus, quæ carnis abdicatis illecebris virginitatem suam Filio Virginis dedicantes, eidem in castris claustralibus devotis student mentibus famulari, favorem Apostolicum, quantùm cum Deo possumus, impendamus. Cum itaque Ordo Sororum S. Claræ ad præsens sit Protectoris sibi deputati authoritate Apostolica, solatio destitutus; Nos eisdem Sororibus volentes paterna provisione consulere in hac parte, tibi de cujus circumspectione, & fidelitate confidimus, officium Protectoris hujusmodi quousque aliter super ordinaverimus, tenore præsentium commendamus per te fideliter exercendum. Dat. 2. Kal. April. anno 17.

Vvad. t. 5. 1447. n. 3. & 4. 220. Cum Beatus Ioannes de Capistrano circa annum 1447 explicasset Regulam primam Clarissarum, in eaque dixisset centum, & tria præcepta ad peccatum mortale obligantia contineri; durum hoc, & rigorosum visum est Eugenio Pontifici, reduxitque omnia ad quatuor dumtaxat præcepta; rigorem etiam perpetui jejunij, aliaque asperiora mitigavit, & Monasteria omnia infra sui Vicariatus districtum regimini Vicarij Generali omninò voluit esse subiecta, quæ in Observantia vivere decrevissent.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilecto filio F. Jacobo de Primaditiis de Bononia, Ord. Min. de Observantia Regulari salutem &c.

221. ORdinis tui &c. *intelligimus*. Sanè cum post concordiam inter dilectos filios FF. qui dicuntur, *Conventuales*, & vos alios, quibus *de Regulari Observantia* est appellatio, unius ejusdemq; Min. Ordinis factam; Nos intendentes, quòd per dilectum filium Fratre Ioannem de Capistrano tui Ordinis de Observantia in partibus Cismontanis Vicarium, alter illius successor crearetur, eidem per litteras Apostolicas commiserimus, quòd ubi, & quando sibi placeret, ante sui officij finem Vicarios, & Discretos Provinciarum sibi subiectarum pro alterius Vicarij creatione capitulariter congregaret, & facta hujusmodi congregatione in alma Vrbe apud Arçœli locum, tu in ea fueris canonicè in Cismontanum Vicarium electus, Nosque electionem ipsam confirmaverimus; postmodumque dilectus filius F. Antonius de Rusconibus sac. paginę professor, Ord. prædicti Gen. Minister, te duxerit confirmandum, prout supradicta omnia constant per litteras Apostolicas, & prædicti Generalis, quas hic haberi volumus pro sufficienter expressis; ad nostramque notitiam pervenerit, esse in tui Vicariatus partibus Cismontanis nonnulla Monasteria S. Claræ, quarum familiæ in Regulari Observantia viventes, & partim Primi, partim Secundi, partim Tertij Ordinis, partim aliter appellari, sub tuo Vicariatu, & à te, tuisque successoribus regi, & gubernari intentissimis dicuntur desideriis affectare: Nos, qui certum tenemus, easdem Mulierum, Monacharum, sive Sororum familias optimam, saluberrimãque sub vobis gubernationem, & continuè habituras fœlicia in Domino incrementa, earumdem Mulierum, Monacharum, sivè Sororum appellatarum Monasteria, loca, & familias ubicumque infra tui Vicariatus terminos in Regulari Observantia viventes, tam præsentes, quàm futuras tuæ & tuorum in Vicariatus Cismontani officio, successorum curæ, gubernationi, atque regimini,

ni, authoritate Apostolica præsentium tenore subjicimus, & subjectas, & suppositas esse volumus, atq; decernimus: Intẽdentes eadem authorite, atque volentes, quòd tu, & successores tui per vos ipsos, & alios, quos duxeritis substituendos potestatẽ, facultatemq; habeatis easdẽ Moniales, & Sorores, sive primi, sive secundi, sive tertij, aut alterius Ordinis S. Claræ, & B. Francisci, præsertim collegialiter, & in communi viventes, & earum monasteria, atque loca tàm in capite, quàm in membris visitandi, corrigendi, amovendi, deponendi, transferendi, & alia omnia, & singula faciendi, quæ Generalis Minister Ordinis vestri in eisdem monasteriis, & locis de jure, & consuetudine facere posse consuevit. Provinciales, aut Vicarij vobis subjecti easdem potestatem, facultatemque habeant, quas Ministri Provinciales, etiam de jure, vel consuetudine habere consueverunt; & ut supradictæ Moniales, ac Sorores meliùs gubernentur, volumus quòd in electione, & creatione Abbatissarum, Ministrarum, & Matrum illæ tantummodo ex ipsis Sororibus, & Monialibus vocem habeant, quæ per annos tres, vel circa in earumdem Monasteriis, & Collegiis fuerint, in qua creatione, & electione major pars vocum ad minus medietatem superans debeat convenire, in omnibusque Tertij Ordinis Sororum, & Monialium collegiis, Fratres tui Ordinis de accessu, & ingressu se habeant, sicut observatis cum monasteriis S. Claræ. Si autem Visitatoribus earum, ex Sororibus Tertij Ordinis, quæ minimè vivunt collegialiter, concessa esset à Sede Apostolica aliqua authoritas, & facultas; Nos ipsas præsentium tenore authoritate Apostolica revocantes, volumus, quòd tu, & tui in Vicariatus officio successores, hujusmodi Visitatores amovendi, & alios instituendi authoritatem, facultatemque habeatis. Præterea, cum in Regula B. Claræ jubeatur jejunium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum esse tenemus, placet, & volumus, quòd supradictæ, & Tertij, vel aliorum Ordinum Sorores solummodo teneantur ad illa jejunia, ad quæ vos Fratres Ordinis Minorum Regulam servantes obligati estis, & eodem modo servent in cibo Quadragesimali, exceptis debilibus, & infirmis: In aliis verò jejuniis, ut sunt quatuor tempora, vigilię Apostolorum, & similia, servetur consuetudo Religionis, secundùm quam liceat ova, lacticiniaque comedere. Cum etiam in aliquibus Monasteriis Sorores, sive Monachæ incedant nudis pedibus discalceatæ, quod nimis rigorosum existimamus, placet, & volumus, quòd Sorores, sive Monachæ possint deferre illa, quæ nomine calceamentorum non censentur, puta zoccolos ligneos, & sandalia, atque etiam, cum oportuerit calceamenta. Item cum in aliqubus monasteriis, locis, & congregationibus injungant silentium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum existit, tibi, tuisq; in officio successoribus, & Provinciarum vobis subjectarum Vicariis, cum Discretorum consilio, dispensandi tàm in aliis, quibusque prædictis, quàm in silentio supradicto concedimus facultatem. Insuper, cum dilectus Filius Fr. Ioannes de Capistrano, tuus in Vicariatus officio prædecessor declaraverit, quòd in Regula prima B. Claræ contineantur centum, & tria præcepta regularia, in in quorum trangressione Moniales, sivè Sorores professæ peccatum mortale incurrunt, idque nimis durum, scrupulosumque judicemus, authoritate, & tenore prædictis declaramus, & volumus, quòd in nullius prædictorum trangressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, obedientiæ, paupertatis, clausuræ, castitatis; & insuper electionis Abbatissæ, & depositionis, peccatum mortale incurrant. Item, cum quædam prædictarũ monasteria, & loca in mendicitate vivant, placet, & dispensamus, quòd in ferculo, sive minestra saginâ, & lardo uti possint. Constitutionibus Apostolicis, & privilegiis, immunitatibus, gratiis, ac indultis, omnibus, & singulis supradictis Monasteriis, & locis, ac eorum Capellanis per Sedem Apostolicam, & aliter quomodocumque concessis, aliisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domini 1446. Non. Februarij anno Pontificatus nostri 16.

222. Eugenius ipse exemptionum privilegia Monialibus eisdem non aliter concessit, quàm quatenus Ordini Min. ex integro subessent. Ecce dipl. tenorem.

EVGE

EUGENIUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Roderic. foll. 110. bull. 29.

LIcèt Romanus Pontifex omnes Religiones, & Religiosas personas, earumque monasteria, sive loca assueto benignitatis affectu prosequi consueverit, illa tamen specialiùs sibi subdit, ac à cujuslibet alterius jurisdictione, onerumque quorumcumque subjectione, & solutione libera facit penitùs, & exempta, quæ majoribus oppressionibus, exactionibusque gravata noscuntur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum, & Conventuum universorum monasteriorum S. Damiani, ac Minorissarum, & S. Claræ Ordinis ejusdem Sanctæ, sub Generalis Ministri, aliorumque Officialium Ord. Fr. Minorum cura ubilibet constitutarum petitio continebat, quòd ob varias decimarum, & charitativorum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tàm pro Romana Ecclesia, suorumque Legatorum, & Nunciorum in Conventibus, quàm pro honorandis Regibus, & Principibus, ac Communitatum subventionibus, Apostolica authoritate hactenus ordinatas, constitutas, atque decretas, necnon gabellas, pedagia, & gravamina, aliaque onera realia per Potestates, Rectores, atque regimina sæcularia facta, imposita, & illata, petitionesque, & exactiones, quæ ratione fructuum, qui in eorumdem monasteriorum, & locorum agris, & possessionibus infra nonnullarum, cum cura, & sine cura, Ecclesiarum limites consistentibus, colliguntur à nonnullis illorum Rectoribus, & beneficiatis, factæ sunt hactenus, & fiunt etiam de præsenti; Abbatissæ, Conventus, Moniales, Monasteria, & loca hujusmodi in tantam paupertatem, inopiamque venerunt, quòd pia eorum vota exsolvere non valentes, in monasteriis, & locis piis divinus cultus est adeo diminutus, quòd nisi provideatur celeriter, verisimiliter formidabitur in eis extinctio Observantiæ Regularis; quare pro parte Abbatissarum, & Conventuum prædictorum nobis fuit humiliter super hoc supplicatum, ut providere eis, & eisdem monasteriis, sive locis super hoc de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur, qui ad eosdem Fratrum Minorum, & S. Claræ Ordines specialem gerimus devotionis affectum, piæ mem. Nicolai III. Bonif. VIII. Ioann. XXII. Clem. III. Alex. IV. & Benedicti XI. prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, earum Abbatissarum, & Conventuum, necnon dilecti filij Guillelmi de Casali ejusdem Fr. Ord. Minorum Generalis Ministri, sac. paginæ Professoris, nobis super hoc humiliter supplicantis, in hac parte supplicationibus inclinati, ut in eisdem Monasteriis eò devotiùs divinis laudibus intendatur, quò personæ in illis vacantes studio piæ vitæ, potiori fuerint immunitatis privilegio cōmunitæ; Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, atque loca hujusmodi, cum omnibus juribus, pertinentiis, ac bonis eorumdem mobilibus, & immobilibus quibuscumque, tàm præsentibus, quàm futuris, ab omni jurisdictione, dominio, potestate quorumcumque Legatorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Nunciorum, & aliorum quorumcumque Iudicum ad instar præfatorū Pontificum, concessorum privilegiorum, quæ hîc haberi volumus pro sufficienter expressis, authoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium prorsus eximimus, & perpetuò liberamus, ac sub B. Petri, & Sedis Apostolicæ protectione suscipimus, atque nostra, illaque nobis, & Successoribus nostris Rom. Pontificibus canonicè intrantibus, & dictæ Sedi dumtaxat immediatè volumus subjacere. Itaque Legati, & Nuncij dictæ Sedis, ac Iudices præfati, aut alia quævis persona Sæcularis, vel Regularis, Ecclesiastica, vel mundana, quacumque fulgeat dignitate, nullas in Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, sive loca hujusmodi, utpote prorsus exempta, possint excommunicationis, vel interdicti sententias promulgare, vel jurisdictionem, dominium, aut potestatem aliquam exercere, ratione delicti, contractus, aut res ipsa consistat. Quinimmò Abbatissas, Conventus, & Moniales easdem, cum earum Monasteriis, ac locis perpetuò exemptas esse volumus, immunes, & liberas ab omni decimarum, subsidiorum, gabellarum, pedagiorum, fructuumque, & aliorum hujusmodi solutione, contributione, responsione, & aliis quibuscumque fœl. rec.

Innoc.

Innoc. Papæ IV. Prædecessoris nostri, & aliis quibuscumque constitutionibus, ac privilegiis, indulgentiis, & litteris Apostolicis, specialibus, & generalibus, locorum Ordinariis, vel aliis quibuscumque, & quovis modo concessis, & imposterum concedendis, necnon statutis, & consuetudinibus, & ordinationibus monasteriorum, locorum, & Ordinum prædictorum, ac obligationibus, promissionibus, & solutionibus per easdem Abbatissas, Conventus, & Monasteria, hactenus forsitan factis contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis; mandantes omnibus, & singulis Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Ordinariis, Rectoribus, & aliis supradictis cujusvis Ordinis, gradus, status, & conditionis existant, etiāsi Cardinalatus fulgeant dignitate, ne Abbatissas, Conventus, monasteria, & loca hujusmodi super præmissis, & circa ea impediant, verùm etiam quomodolibet molestent; quinimo ne sinant ab aliis, quantùm in eis fuerit, quomodolibet molestari, etiam per litteras Apostolicas, sub quavis forma, vel expressione verborum confectas, vel conficiendas imposterum, etiamsi litteræ ipsæ de eisdem monasteriis, Abbatissis, Priorissis, Conventibus, & Religione, ac privilegiis, & indultis ipsarum, & de præsenti indulto, plenam, & expressam facerent mentionem, ac etiamsi in eisdem litteris concessis, & concedendis, clausulæ infrascriptæ, videlicet *quòd omnes personæ ecclesiasticæ, sæculares, & Religiosæ, exemptæ, & non exemptæ ad præstationem, seù solutionem decimarum, collectarum, taliarum, subsidiorum, procurationum, angariarum, ac aliarum quarumlibet exactionum, quocumque nomine nuncupentur, seù ad contribuendum in eis compelli valeant. Non obstantibus, si dilectis in Christo filiabus Abbatissis, & Conventibus dictorum monasteriorum, & ipsis universis Monasteriis, vel Ordini, seù Religioni ipsarum in specie, vel in genere, vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quòd ad solutionem, seù præstationem decimarum, collectarum, taliarum, subsidiorum, procurationum, & aliarum impositionum hujusmodi, seù ad contribuendum in eis, minime tenerentur, & ad id compelli, atque interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas de indulto hujusmodi, & toto tenore ipsius plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum non facerent mentionem, sivè quibuslibet privilegiis eis, vel quibuscumque personis, locis, vel Ordinariis à Sede Apostolica præfata concessis, & concedendis, de quibus oporteret in dictis litteris specialem fieri mentionem, & per quæ effectus litterarum ipsarum quomodolibet impediri valerent*; & aliæ quæcumque, vel qualescumque clausulæ prædictis similes, vel dissimiles sub quorumcumque tenore, vel expressione verborum insertæ fuerint; quæ constitutioni, & ordinationi nostris hujusmodi possent in aliquo derogare, compelli possint invitæ: decernentes ex nunc omnes excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, ac quoscumque processus, quasvis personas continentes, quos, vel quas adversus Abbatissas, Conventus, Moniales, monasteria, loca, & bona prædicta contra tenorem, & formam exemptionis hujusmodi, quomodolibet haberi contigerit, seù etiam promulgari irritos, & inanes, & nullius existere roboris, vel momenti. Per hoc dilectis Filiis Generali Ministro, & aliis Ordinis Minorum hujusmodi, pro tempore existentibus Officialibus, nullum, quin omnem, quam hactenùs habuerunt, & de præsenti habent curam, & dispositionem, & quamlibet aliam ordinationem Abbatissarum, Conventuum, monasteriorum, & locorum prædictorum, liberè, & licitè valeant exercere, volumus præjudicium generari. Nulli ergo &c. nostrorum exemptionis, liberationis, susceptionis, mandati, constitutionis, & voluntatis infringere &c. si quis &c. Dat. Florentiæ anno Incarnat. Dominicæ 1439. Idib. Augusti Pontificatus nostri anno 9.

223. Leo X. ut Clarissarum ad Ordinem Minor. integram subiectionem tum expressiùs declararet, tum efficaciùs obfirmaret, dato Brevi, quod subjicio, rigorosè præcepit, ut ad omnia statuta in Fratrum Capitulis edita omnimodè sint obligata.

LEO PAPA X.

Dilecto filio nostro Christophoro Tit. S. Mariæ in Ara-cœli Presbytero Cardinali totius Ordinis Minorum Gener. Ministro.

Vvad. t. 8. Reg. 1518. bull. 30.

DIlecte fili &c. Cùm sicut accepimus, & magistra rerum te docuit experientia, in Generalibus, & Provincialibus Capitulis per Fratres tui Ordinis suis temporibus fieri solitis, circa salubrem eorumdem Fratrum, ac sub illorum cura Sororum, & Monialium vivendi Ordinem, ac eorum fœl. gubernationem, quamplurima salutaria ordinentur statuta; nonnulæ tamen Sorores, seù Moniales aliquarum concessionum à Sede Apostolica obtentarum prætextu, aut aliâ per eas sumpta occasione, institutis ipsis impudenter abiectis, alium non verentur vivendi modum sectari. Nos considerantes, ut æquitatis vigor, & Ordo exposcit rationis, quòd unusquisque illius debet sequi vestigia, sub cujus obedientiæ militat jugo, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac potestatis plenitudine, sub excommunicationis sententia, de divini judicij obtestatione, & æterni judicij interminatione, S. Claræ, ac universis, & singulis aliis sub cura hujusmodi nunc, & pro tempore degentibus Sororibus, seù Monialibus præcipiendo mandamus, quatenus ipsæ juxta regulares in hactenùs celebratis, & futuris celebrandis Capitulis Generalibus, seu Provincialibus editas, & factas institutiones, ac desuper ab eorum Provinciali, seù aliis Superioribus traditam formam, obedire teneantur, ut in earum assumpta professione Altissimo famulatum impendere debeãt: Quòdque ut ipsa Sororum, seù Monialium monasteria debitè regantur, & gubernentur, ac illarum Abbatissæ circa sibi commissum officium summa cum diligentia, omnique sanctimonia, si non divino amore, amotionis saltem metu, semper intentæ existant: Volumus, & ut præmittitur, mandamus, ut dum annis singulis ab earum Visitatoribus visitantur, & Abbatissæ monasterij absolutionem à dictis Visitatoribus juxta desuper Vrban. IV. Rom. Pontificis prædecessoris nostri editam constitutionem petere tenentur, nedum id verbo, sed etiam facto realiter, & cum effectu facere, ac si ipsis Visitatoribus videbitur, & ipsa necessitas, ac monasterij exigeret reformatio, acceptare cum effectu debeant. Et hujusmodi Abbatissæ officium in ipsis Visitatoris manibus dimittere teneantur, itaquòd mera, & libera eidem Visitatori remaneat facultas, eisdem Sororibus, seù Monialibus sub dicta, & aliis sibi visis sententiis, censuris, & pœnis præcipiendi, ut circa alicujus Abbatissæ electionem intendere debeãt, aut aliàs juxta ipsius verba prædictæ constitutionis tenorem procedendi, & Monialem, quæ Abbatissæ ministerium hujusmodi gessit, juxta excessus exigentiam corrigendi, & castigandi, ac censuras, & pœnas hujusmodi iteratis vicibus aggravandi, & alia in præmissis necessaria, seù quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi. Et nihilominus universis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, ac personis in dignitate ecclesiastica constitutis, & Cathedralium, etiam Metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, aut alicui eorum, motu simili mandamus, quatenus dictis Visitatoribus in præmissis efficaci præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, eosdem Visitatores postquam pro parte eorumdem, vel alicujus eorum fuerint requisiti, per se, vel per alium, seu alios omnibus, & singulis præmissis pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos desuper quomodolibet molestari, contradictores, ac eis auxilium, consilium, vel favorem præstantes per supradictas, & alias eorum arbitrio imponendas pœnas, & censuras compescentes, invocato, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Nos obstantibus fœl. rec. Bonif. Papæ VIII. &c. Dat. Romæ ap. S. Petrum sub annulo Piscatoris die 1. Iulij 1518. Pont. nostri anno 6.

224: Contra verò nonnulla monasteria, quæ Generalis, & Provincialium Ministrorum detrectabant obedientiam, Paulus III. edito sequenti diplomate remedium voluit opportunum apponere.

PAV

PAVLVS PAPA III.

Dilecto Filio Ministro Generali Ordinis Fratrum Minorum nuncupatorum.

Arch.Aracœl.Reg. 1. Vltram. fol. 132. DIlecte fili &c. Cum sicut accepimus, diversa monasteria Monialium sub cura Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum existentia, ob suorum Prælatorum, seu Superiorum negligentiam, seu aliàs regularia instituta non observent: Nos cupientes monasteria prædicta sub regularibus disciplinis, & dicti Ordinis institutis, ac ad eam, ad quam tenentur, obedientiam, & disciplinam reduci, tibi per te, vel alium, sive alios, quos ad id duxeris deputandos, monasteria prædicta, illorumque membra, ac Abbatissas, Priorissas, Moniales, & alias quascumque personas cujuscumque dignitatis, seu nobilitatis existentes, dummodo à tua jurisdictione exempta non existant, nec alios, nisi ejusdem Ordinis Superiores habeant, tàm in capite, quàm in membris, ac spiritualibus, & temporalibus visitandi, & in his quæ reformatione noveris indigere, juxta canonicas sanctiones, & dicti Ordinis regularia instituta reformandi, & in eis errata corrigendi, & emendandi, illaque sub cura, regimine, & administratione Ministri Provincialis dicti Ordinis adinstar aliorum monasteriorum, & morem dicti Ordinis submittendi, & subiiciendi, ac ad regularem observantiam, & Regulam, quam ipsæ Moniales professæ sunt, reducendi, & ad illa inviolabiliter observanda cogendi, & compellendi, ipsaque monasteria debita clausura muniendi, omniaque, & singula alia in præmissis necessaria, seu aliàs opportuna, etsi illa specialem notam requirerent, faciendi, & exequendi, ac contradictores quoslibet, & rebelles cujuscumque dignitatis, status, gradus, Ordinis, vel conditionis fuerint, per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliasq; sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas appellatione remota compescendi, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravandi, auxiliumque brachij sæcularis ad hoc, si opus fuerit, invocandi, plena, & libera authoritate Apostolica per præsentes concedimus facultatem. Decernentes quidquid per te super præmissis fieri contigerit, ac omnia, & singula, quæ inde sequentur, valida, & efficacia existere, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere; sicque per quoscumque quavis authoritate fungentes Iudices, & personas, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c. Dat. Romæ ap. S. Petrum sub annulo Piscatoris 27. Maij 1547. Pontif. nostri anno 13.

225. Ad majorem verò subjectionis hujus evidentiam, longè patentiorem cujusdam Eugubini monasterij casum juvat adducere; quod Ordinis reformationem effugiens, invocato, & obtento in sui favorem Episcopo, & demum ad majorem facti firmitatem Brevi Apostolico ab Ordinis obedientia ad Ordinarium recesserat, & tamen Pontifice meliùs informato coactum est ad Ordinis regimen iteratò reverti; ut liquet ex diplomate, quod appono.

NICOLAVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

SEdis Apostolicæ &c. Sanè nuper, postquam ex gravi querela dilect. filiorum Ministri, & Fratrum Ordinis Minorum Provinciæ S. Francisci percepimus, quòd dudum postquam nonnullæ Moniales monasterij S. Margaritæ Ord. S. Claræ extra muros Eugubin. senserant, dilect. filium nostrum Dominicum Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyterum Cardinalem in Civitate Perusin. & partibus vicinis tùm Apostolicæ Sedis Legatum, & dicti Ordinis Minorum Protectorem, in diversis locis dictæ Provinciæ regularem Obsevantiam observari debere procurare, dubitantes ne ipsæ, prout dicti Ordinis S. Claræ monasteria Monialium Perusij, & Fulginei consistentia, ex parte dicti Legati tunc ad regularem Observantiam monitæ, per Ministrum dictæ Provinciæ ad observantiam hujusmodi redigi deberent, idem Legatus in Civitate Eu- Uvad. t. 5. Reg. 1447. bull. 16.

gubin. reformationem hujusmodi etiam perficeret ob diversas promissiones, si se regimini, & protectioni Episcopi Eugubin. subijcerent, per nonnullos factas motæ, immemores Religionis, & professionis suæ Fratribus dicti Ordinis obloquentes, se Episcopo Eugubin. qui tunc fuit, & foret pro tempore, &c. subijcere præsumpserint. Et deindè dum fœl. rec. Eugenius Papa IV. prædecessor noster ad sinistram informationem dictarum Monalium Abbatissam, & Moniales dicti monasterij S. Margaritæ à jurisdictione &c. Ministri, & Fratrum dicti Ordinis Minorum per litteras suas, licèt nulliter, & de facto exemerat, ac Episcopo Eugubin. pro tempore existenti, ejusque visitationi, correctioni, jurisdictioni eisdem subjecerat, dictæque litteræ ad notitiam Legati prædicti, tamquam Protectoris Ordinis Minorum hujusmodi pervenerant, idemque Legatus, utpotè Protector, dicto Episcopo scripserat, ne de dicto monasterio S. Margaritæ se impediret, prout nec de illo, legatione hujusmodi durante, se impedivit, & deinde legatione finita, dum dictus Episcopus se de dicto monasterio ingerere, & possessionem illius capere vellet, nonnulli Fratres, & Moniales ex prædictis ab iis ad dictum prædecessorem nostrum, & Sedem Apostolicam appellarunt, causaque appellationis hujusmodi Ven. Fratri nostro Baptistæ Episcopo Camerinen. tunc unum ex locis Palatij nostri Apostolici Causarum Auditorum tenenti per eundem commissa extitit, & demum expirante appellationis tempore ad prosequendum eamdem, dum dictus Episcopus senserat, Nos per certum Breve nostrum Ministro dictæ Provinciæ scripsisse, & reformationem dicti monasterij S. Margaritæ prædictæ illi commisisse, idem Episcopus hujusmodi monasterium manu armata, & violenta, cum magno strepitu dictis Monialibus, & Fratribus reclamantibus, ingressus fuit, ac Moniales inibi existentes, in non modicam dicti Ordinis S. Claræ verecundiam extraxit, & ad alia monasteria Ordinis S. Benedicti transtulit. Quare pro parte Ministri, & Fratrum prædictorum Nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur, prout tenemur, in præmissis, celeriter providere volentes, litteras exemptionis dicti monasterij S. Margaritæ, ac Abbatissæ, & Monialium ejusdem, necnon subjectionis earumdem Episcopo prædicto à dicto prædecessore tamquam per præoccupationem, seu circumventionem obtentas &c. revocamus, & cassamus, & annullamus &c. Abbatissamque, Moniales, & monasterium S. Margaritæ prædicta, quæ sunt, & erunt pro tempore, ad obedientiam, visitationem, correctionem, superioritatem, & in statum pristinos, in quibus antequam præmissa contingerent, erant, integrè reducimus, & reponimus, necnon Protectorem, Ministrum, & Fratres prædictos, quoad visitationem, correctionem, & superioritatem Abbatissæ, & Monialium dicti monasterij S. Margaritæ, ac possessionem pristinas plenariè restituimus, & reponimus per præsentes; Mandamus ex nunc Vener. Fratri nostro Antonio Episcopo Eugubino sub excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiis, aliisque censuris Ecclesiasticis, & pœnis, quas si contrafecerit, ipsum incurrere volumus, & declaramus ipso facto, quatenus omnes, & singulas Moniales, ut præfertur, ex dicto monasterio S. Margaritæ extractas quantociùs omni contractione cessante, in dictum monasterium, & statum pristinum plenariè reponat, & restituat, & sub jurisdictione, visitatione, correctione, & superioritate pristinis Ministri, & Fatrum prædictorum quietè stare permittat, nec de illis, ac monasterio S. Margaritę hujusmodi de cętero quovis quęsito colore, sive ingenio se ingerat, vel intromittat; decernentes ex nunc irritum, & inane quidquid per modernum, seu pro tempore existentem Episcopū Eugubin. contra præmissa fieri contigerit, seu etiam attentari. Nulli ergo &c. Dat Romæ ap. S. Petrum anno 1447. 4. Kal. August. anno 1.

226. Tandem pro tractatus hujus coronide, ut appareat, quàm seriò Sedes Apostolica in tuenda Monialium ad Ordin. Minorum subjectione adlaboret; cæteris monasteriis ad propria loca dimissis, quæ vel ex speciali dispositione, fuerunt locorum Ordinariis subjecta, vel Ordini restituta, de solo Santeranen. in Lusitania successum, quia tota singularitate notabilem, juvat hîc describere.

227. Regium monasterium S. Claræ Santareni

Arch. Aracœl. Reg. 3 Vltr. à fol. 90. &c.

Santareni Diœc. Vlissiponensis fuit à sua fundatione Ordini Minorum subjectum; cum verò Abbatissa, & aliquæ Moniales constitutiones editas pro monasterij reformatione contumaciter respuissent, anno 1619. Minister Portugalliæ cum Diffinitoribus eas à suo gubernio in pœnam, donec resipiscerent, per particulare decretum dimissas esse voluit, atque declaravit.

228. Commissarius Generalis Vltramontanus cum Diffinitoribus Portugalliæ dimissionem approbarat die 30. Novembr. 1619. & 2. Novembr. 1620. fuit intimata, & ab Abbatissa cum suis adhęrentibus acceptata; quæ quasi Superiore carerent, ad Regem supplicantes obtinuerunt, ut Archiepiscopo Vlissiponensi subjicerentur: Archiepiscopus autem illas sua sub obedientia, sed apposita condictione recepit, ut infra sex menses translationis hujusmodi confirmationem à Sede Apostolica obtinere deberent, Cæteræ in Religionis obedientia perseverantes ad Ministrum Generalem, & ad Sedem Apostolicam appellarunt. Occurrit ergo Minister Generalis, & meliùs informato Rege revocari obtinuit priores ejus litteras, jussumque, ut Archiepiscopus Ordini monasterium restitueret; cujus restitutionem cum Archiepiscopus, & Abbatissa, cæteræque illis adhrentes omninò negligerent, causâ ad Sedem Apostolicam devolutâ, Iudex Apostolicus delegatus est Episcopus Chinensis, qui post maturam causæ discussionem, restituendum Ordini monasterium definitivè pronuntiavit, quam sententiam Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium confirmavit dato decreto: *Cum aliàs &c.* die 30. Martij 1624.

229. Igitur non obstante sententia Episcopi Chinensis appellarunt Abbatissa cum suis ad sac. Congr. Regularium, ubi etiam ex præfato Decreto condemnatæ fuerunt; favente tamen sibi Regio in Vrbe actore pro causis Portugalliæ, egerunt, ut in S. Rota lis hæc decideretur, allegantes, se inauditis emanasse Decretum S. Congregationis, jussit Pontifex, ut dimissis favoribus ad rigorem justitiæ causa discuteretur.

230. Primò nocuit Abbatissæ, cæterisque adhærentibus, quòd dimissio non erat absoluta, sed in pœnam donec resipiscerent, sicut aliæ resipuerunt: Secundò quia acceptatio Archiepiscopi fuit sub conditione confirmationis Apostolicæ, quæ nunquam secuta fuit. Tertiò quia Commissarius Generalis non potuit dimittere monasterium Ministro Gener. ex institutione, & bullis Apostolicis immediatè subjectum; licèt enim authoritatem Ministri Generalis habeat in gubernio non tamen in dissipando cum præjudicio Ministri Generalis; undè & ipse Minister Generalis subitò reclamavit, & cassavit illam dimissionem. Quartò quia reclamantes Moniales pro sua exemptione ab Ordinario, in hoc lædi non poterant, nec offendi authoritas Papæ sibi immediatè reservantis monasterium.

231. Die itaque 7. Iulij 1625. Ioannes B Rembolus Rotæ Auditor pro Tribubunali definivit, nullam fuisse præfatam dicti Monasterij abdicationem, & monasterium ipsum esse Ordini restituendum: Abbatissam cum suis condemnavit in expensis.

232. Appellarunt denuò ab hac contumaces, & appellationem acceptavit Pontifex, quasi non sententiam, sed Rotæ tantùm decisioné demandasset, ut deinde causam ex gratia finiret, quod petebat Rex Catholicus; Vndè & in eadem Rota die 19. Novemb. 1625. coram Coccino secuta est decisio per totum priorem sententiam confirmans. Cum autem in signatura gratię delatum esset negotium, omnia possibilia tentarunt machinamenta adversarij, hoc saltem obtinere separantes, ut restituendum monasterium, non Provinciæ Portugalliæ, sed Algarbiorum restitueretur. Procurator autem Ordinis cum Duce de Pestrana Ordinario, & Duce de Alcalà extraordinario Regis Oratorib⁹., Papam allocutus, Regis mentem aperuit. Vnde ipse datâ bullâ, prædictas sententias per omnia cõfirmavit, liti silentium perpetuum imposuit, sicque lis odiosissima, per sexennium infinitis sumptibus, & laboribus (Monialibus ut principalibus agentibus pro utraque parte) sustentata, in favorem Ordinis terminata fuit; & Minister Generalis illò adveniens omnia in summa pace constituit, monasteriũ Portugalliæ Prov. restituit, unam ex suis obedientialibus præficiens Abbatissam: & cum summa pace Regale illud monasterium sub Ordine adhuc perseverat. Doctrinas inibi

fusiùs recitatas, & concludentes, quòd nec Religio ipsa possit authoritate propria monasteria sibi subiecta in manus Ordinarij dimittere, eo quòd Pontificis reservantis læderet authoritatem; In tertio Vltram. Regesto est videre, cum Auditorum Rotæ sententiis: hic Sac. Congregationis decretum, & Vrbani Pontificis diploma sufficiat in exemplum apponere.

Decretum Sac. Congregationis Regularium, in quo facti narratio continetur, & contra factam dimissionem resolvitur.

233. CVm aliàs de ann. 1619. Minister Prov. Portugallensis Ord. Min. S. Francisci de Observantia, ejusdemq; Provinciæ Diffinitores insimul congregati, cum eorum Commissario Generali gubernio monasterij Monialium S. Claræ Oppidi de Santaren. Vlissiponen. Diœc. à primeva illius fundatione, & erectione dicto Ordini subiecti, ob inobedientiam Abbatissæ, ac nonnullarum dicti monasterij Monialium erga Constitutiones pro illius reformatione, ac bono regimine editas per particulare decretum dimisissent, dictæque inobedientes sub prætextu, quòd Superiore carerent, litteras subreptitias, quarum vigore Archiepiscopus Vlissiponensis pręfati monasterij regimen suscepit, à Catholico Rege extorsissent, deinde verò idem Catholicus Rex per memorati Ordinis Ministrum Gener. de hujus facti veritate, rationibusque hinc inde deductis pleniùs informatus, prævio sui Regij Consilij Decreto primam epistolam revocans, eidem Archiepiscopo, ut dictarum Monialium curam dictæ Religioni S. Francisci restitueret, per alias suas litteras præcepisset, dumque præmissa fierent, cæterę Moniales ab hac Apostolica Sede, causam hujusmodi Episcopo Chinensi, qui dictam Religionem in supradicti monasterij moderamine, ac superioritate manuteneri debere declaravit, committi obtinuissent; causâ denique præfatâ ad hanc sac. Congr. Cardinalium Episcoporum, ac Regul. negotiis præpositorum delatâ, Illustrissimi ejusdem S. Congr. Præsides, attentis supradictis, ac visis, maturéque consideratis omnibus juribus, ac scripturis hinc inde exhibitis, ac Illustriss. Cardin. Asculano referente, dicti Episcopi Chinensis decretum cum omnibus inde sequutis, confirmandum fore, & esse censuerunt, prout præsentis decreti vigore confirmant, debitęque executioni per eumdem Episcopum demandari jubent, atque præcipiunt. Romæ die 30. Martij 1624.

Ibid.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

234. IN Apostolicæ &c. ad ea, per quæ lites, & controversiæ inter Christi fideles quoslibet, præsertim fæminei sexus personas, quæ spretis mundi illecebris, virtutum Domino in candore virginitatis famulantur, exortæ sedari, ac disciplinas Regulares validiùs servare valeant, libenter intendimus, illisque ne ulteriùs subrepant, vel in recidivæ contentionis scrupulum relabantur, opportuna remedia, quantùm nobis ex alto permittitur, ultrò adhibemus, ac aliàs desuper disponimus prout rerum, temporum, personarum, & locorum qualitatibus debitè pensatis conspicimus in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem, prout Nobis innotuit, postquam de ann. Domini 1619. tunc existens Commiss. Generalis totius Familiæ Cism. Ordinis Fr. S. Francisci de Observantia, & dilecti filij Diffinitores dicti Ordin. Provinciæ Portugalliæ de communi consensu dilectas in Christo filias Moniales monasterij Monialium Oppidi de Santaren. Ordinis S. Claræ Vlissiponen. Diœc. attentâ Monialium hujusmodi, ac tunc existentis earum Abbatissæ inobedientiâ, ab eorum obedientia, & jurisdictione dimiserant; cum declaratione tamen, quòd in eventum, in quem dictæ Moniales suam culpam agnoscerent, & veniam peterent, datis in omnibus claris, & evidentibus pœnitentiæ signis, ac demonstrationibus, Provincialis dicti Ord. S. Francisci pro tempore existens illas iterum ad suam obedientiam reciperet; & successivè dicta dimissione iisdem Monialibus intimata, prædicta Abbatissa cum majori parte Monialium ipsius monasterij, illam acceptaverant, & etiam tunc existenti Archiepiscopo Vlissiponensi, ut eas in suas reciperet, supplicaverant, idemque Archiepiscopus receperat, sub Ibid. f. 98.

obliga

obligatione tamen, quòd infra sex menses ex tunc proximos confirmationem super dimissione, & receptione hujusmodi à Sede Apostolica obtinerent. Reliquæ verò Moniales dicti monasterij dimissioni prædictæ contradixerant, & ab ea ad Sedem prædictam, & etiam tunc existentem Ministrum Generalem totius Ord. S. Francisci hujusmodi appellaverant lite, & causâ primò coram Venerab. Fratri Nostro Episcopo Chinensi introductâ, eaque deindè dilecto filio Ioanne Baptista Remboldo Causarum Palatij Apostolici Auditore, & Cappellano nostro, inter dilectos filios Religiosos primò dicti Ordinis ejusdem Provinciæ, ac dilectas in Christo filias Mariam Magdalenam modernam Præsidem, & alias Moniales ejus litis consortes ex una, ac Mariam de Sepulchro tunc Abbatissam, & alias Moniales ejusdem monasterij illi adhærentes ex altera partibus super dimissione, & renuntiatione per Diffinitorium, & Fratres Ord. S. Francisci hujusmodi de prædicto monasterio, illiusque superioritate recognitione facta, rebusque aliis in actis deductis commissa, idem Magister Ioannes Baptista Auditor in causa hujusmodi procedens prævia decisione super eodem negotio, coram dilecto filio Magistro Ioanne Baptista Coccino earumdem causarum etiam Auditore, Audientiæque causarum hujusmodi Decano, ac etiam Capellano nostro emanata, suam diffinitivam tulit, & promulgavit sententiam; per quam declaravit, dimissionem, & renuntiationem per Commissarium Generalem, ac Diffinitorium Ord. S. Francisci hujusmodi, ut præfertur, factas, & subjectionem sub nomine dictæ Mariæ de Sepulchro tunc Abbatissæ, ac quarundam aliarum Monialium illi adhærentium prædicto Archiepiscopo oblatam, & per eum receptam, nullas, & invalidas fuisse, & esse, ac nullius valoris, & momenti, vitioque nullitatis, & invaliditatis subjacuisse, & subjacere, ac proindè illas cum omnibus inde sequutis annullandas, & revocandas fore, & esse, prout idem Magister Ioannes Baptista Remboldus Auditor illas revocavit, ac penitùs abolevit, omniaque in pristinum, & eum, in quo idem monasterium, antequam dimissio, & renuntiatio, ac subjectio prædictæ factæ fuissent, statum reduxit, & reduci mandavit, perinde ac si demissio, & renuntiatio, & subiectio hujusmodi factæ non fuissent, necnon molestationes, perturbationes, vexationes, & impedimenta quæcumque pro parte Mariæ de Sepulchro, & aliarum Monialium illi adhærentium hujusmodi præstitas, & illatas, præstitaque, & illata, fuisse, & esse temerarias, illicitasque, indebitas, & injustas, temerariaque, & illicita, indebita, & injusta, ac de facto præsumptas, & præsumpta, easque, & ea facere minimè licuisse, neque licere, ac super illis iisdem Mariæ de Sepulchro, aliisque Monialibus illi adhærentibus perpetuum silentium imposuit, aliaque fecit, & promulgavit, prout in dicta sententia pleniùs continetur, & subinde dictâ causâ, eidem Magistro Ioanni Baptistę Coccino Auditori, iterum cognoscenda per Nos commissa, idem Magister Ioannes Baptista Coccinus Auditor, in decisis standum esse decrevit.

235. Nos, qui omnia monasteria, aliaque pia, præsertim Sanctimonialium loca, sub regularis Observantiæ jugo confoveri, & permanere sinceris cooptamus affectibus, litis, & discordiarum fomenta ab omnium fidelium animis evellere, necnon pacem, & quietem in eorum cordibus benedicente Domino vigere cupientes, dictosque Religiosos, & Mariam Magdalenam, & alias ejusdem monasterij Moniales illi adhærentes prędictas, earumque, & primò dicti Ordinis singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. fore censentes, necnon scripturarum supra pręmissis omnibus, & singulis, etiam veriores tenores, ac data cum inde sequutis quibuscumque præsentibus prò expressis habentes, motu proprio, non ad ipsorum Religiosorum, aut Mariæ Magdalenæ, ac Monialium illi adhærentium hujusmodi, vel alicujus alterius Nobis pro eis oblatę petitionis instantiam, sed ex motu, scientia, mera deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine sententiam hujusmodi, ac omnia singula in ea contenta Apostolica authoritate earumdem tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti, & solemnitatum, tam

tam de jure, quam de facto, aut aliàs quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici, vel censeri possent, supplemus, ac nihilominus pro potiori partium ipsarum cautela, & securitate omnes, & quascumque lites, & causas prædictas coram Magistris Ioanne Baptista Coccino prædictis, seù quibuscumque aliis earumdem causarum Auditoribus, aut aliis Iudicibus, quibus commissæ reperiuntur, in quacumque instantia existant, ac in quibuscumque statu, & terminis reperiantur, & si quomodolibet instructæ sint, ad Nos avocantes, illasque penitus, & omninò extinguentes Ministro Generali, & Commissario, ac Diffinitorio, aliisque Superiorioribus, & personis Ord. S. Francisci, ac Conventui, & Monialibus monasterii hujusmodi, nec non quibuscumque aliis desuper interesse habentibus, seu habere prætendentibus super præmissis omnibus, & singulis motu, sententia, deliberatione, ac potestatis plenitudine, authoritate, & tenore præmissis perpetuum silentium imponimus; necnon Auditoribus, ac quibuscumque aliis Iudicibus Ordinariis, vel delegatis, ne ulterius de statu, vel meritis litis, ac causę huiusmodi, ac juribus, & prætentionibus ambarum partium nunc, & quandocumque in futurum cognoscere, minusque partes ipsas, aut earum alteram, vel ejus procuratores, aut aliàs quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes prædictos ad illorum omnium prosequutionem, etiam prætextu cujuscumque commissionis, seù rescripti Apostolici admittere, vel desuper quandocumque audire, seù aliàs in lite, & causa hujusmodi ad ulteriores actus procedere quoquo modo audeant, seù pręsumant, districtè præcipimus, & mandamus: Decernentes, præsentes nostras litteras nullo unquam tempore, etiam ex eo quòd partes ipsæ, seù altera earum, vel quicumque alij interesse habentes, vel habere prætendentes, præfati ad id vocati, vel auditi non fuerint, seù quoquam alio prætextu de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis nostræ, seù quopiam alio defectu notari, impugnari, annullari, retractari, infringi, in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti remedium impartiri, aut etiam motu pari concedi posse; Neque easdem litteras, sub quibuscumque similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus minimè comprehendi, & quoties illas revocari, suspendi, aut limitari contigerit, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data concessas esse, & fore, sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, vel delegatos, etiam causarum Palatij hujusmodi Auditores, ac S. R. E. Cardinales, dictæque Sedis Nuncios, necnon jurium, & spoliorum Cameræ Apostolicæ debitorum collectores, vel alios officiales sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter jucandi, & interpretandi facultate, & authoritate in quavis instantia judicari, & diffiniri debere; irritum quoque, & inane quidquid secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari; Quocirca Venerabilibus Fratribus Leirien. & Agitanien. Episcopis, necnon dilecto filio causarum Cameræ Apostolicæ Gener. Auditori per Apostolica scripta mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, sivè alios easdem præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, quando, & quoties opus fuerit, ac pro parte Religiosorum ejusdem Ord. S. Francisci, seù Monialium dicti monasterij, vel alicujus eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra easdē præsentes nostras litteras, & in eis contēta quæcumque ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari, Non permittentes eos, seu eorum aliquem desuper per quoscumque quomodolibet indebitè molestari; contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimè super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras, & pœnas hujusmodi incurrisse, servatâ formâ Conc. Trid. declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus

opus fuerit, brachij sæculararis auxilio; non obstante Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & in Conc. Generali edita, de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas quis vigore earumdem præsentium extra suā Civitatem, & Diœcesim ad judicium non trahatur, aliisque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon antiquis domus, ac secundo dicti Ordinis hujusmodi, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statuis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis secundò dicto Ordini, illiusque Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium forsan quomodolibet concessis; quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio ad hoc habenda, aut aliqua alia requisita forma ad hoc servanda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, latissimè hac vice dumtaxat specialiter, & expressè harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, defectuum suppletionis, avocationis, extinctionis, impositionis, præcepti, decreti, mandatorum, & derogationis, infringere, &c. si quis &c. Datum Romæ ap. S. Petrum 14. kal. Februarii Pontificatus nostri anno 3.

236. Denique ad conservandam Ordinis jurisdictionem, effrigendamque rebellium contumaciam, graviter contra inobedientes in cap. Generali anno 1553. sancitum fuisse legimus, ut sequitur [Qui Conventus Monialium, aut Sororum Tertij Ordinis adeò perfrictæ frontis erit, ut sprera suorum Prælatorum authoritate, ruptoque obedientiæ vinculo confugerit ad Principes, & consilium eorum, vel ad Dominorum opem implorandam contra jurisdictionem Ordinis nostri, is continuò abdicetur ab ipsius Ord. nostri cura, & tutela; & ab eo avocētur, & amoveātur Fratres quicumq; & ad gubernandum, & ad ministrādum præfecti erant: idque per omnia observetur sub excommunicationis pœna. Quòdsi non universus Conventus, sed una tale facinus commiserit, ea sola, velut morbus pestilens à suo monasterio expellatur in aliud nostræ obedientiæ; cujus utriusque monasterij Abbatissæ, sub eadem excommunicationis pœna teneantur, altera à cujus monasterio rea, perniciosaque Monialis, aut Soror amovebitur, suppeditare illi impensas in victum, atque vestitum annuum in omne posterum vitæ suæ tempus; altera verò, ad cujus monastérium transfertur, eam recipere, & perpetuò retinere.]

Chronol. Seraph. fol. 316. ut cit. in Chronol.

237. Vnde cum Greg. XV. in quodam suo diplomate sub die 5. Februar. 1623. implicitè quodammodo omnium Sanctimonialium curam Regularibus adimere velle videretur; composito humili, devotoque libello Regulares apud Pontificem supplicantes, juraque sua cum debita reverentia allegantes, ut hac de re nihil innovaretur impetrarunt; ut in impresso discursu est videre in Archivio Matritensi in Ordinis Regesto.

Arch. Matrit. in Regest. Ord. num. 21. fol. 280.

Denique ad hujusmodi tractatus integram absolutionem, ut appareat quomodo ad monasteria, ac Cœnobij sibi commissi regimen assideant illi, quibus earum cura committitur; ex sequenti Generalis Comissarij decreto pleniùs elucescet.

Arch. Aracœl. Cur. Cism. Reg. P. Palumbar. f. 151.

Frater Paulus Sulmonensis Ordinis Minorum Strictioris Observātiæ in Cism. Familiæ Generalis Commissarius, & servus.

Patribus Provincialibus, Guardianis, & Fratribus ejusdem Familiæ

238. PRo observatione Decreti sacr. Cong. prępositæ negotiis Episcopum, & Regul. editi sub die 5. Maij 1590. non recedendo etiam à decretis per nos, seu nostros antecessores ad eundem effectum factis, sed illa inovando, ac quatenus opus sit, ampliando, denuò statuimus, & prohibemus, ne ædes, & loca ad hospitij usum Confessariorium Monialium extructa, ubi interdum, tempore scilicet confessionum generalium ipsis Confessariis cibum tantùm sumere permittitur, sed nunquam pernoctare, ullatenus sint ipsis Monasteriis annexa, vel conjuncta, sed per aliquod conveniens intervallum ab ipsis distent. Et si ex alicujus ipsorum inopia, vel alia legitima causa id fieri minimè licebit; Superiores hujusmodi monasteriorum intra

tra terminum unius mensis decurrendi à die notificationis hujusmodi Decreti, nos certiorent de causa hujusmodi impedimenti, ac illa nobis quamprimùm probent; & interim donec provideatur de alia habitatione separata, prout supra, claudantur omninò intra eumdem terminum dicti mensis, vel ad summum duorum, ac immurentur omnes rotæ, & Crates ita ut fenestræ nullæ, nec exiguę quidem insint, quæ intra monasterium respondeant, & pariter claudantur etiam, & immurentur quæcumque ostia, ex quibus pateat ingressus in Ecclesiam à dictis hospitiis, seu domibus Confessariorum, ita quòd nullus possit uti prædicto accessu, nisi per Portam principalem ejusdem Ecclesiæ. Quòdsi aliqui Superiores monasteriorum singulis præmissis intra dictum terminum non paruerint, vel legitimas causas impedimentorum Nobis non assignaverint, ipso jure pœnam privationis officiorum, ac vocis activæ, & passivæ incurrant, à qua non possint absolvi, seu rehabilitari, nisi de sententia ejusdem sac. Congregationis.

Et quia experientiâ compertũ est, non expedire, ut Guardiani tamquam Superiores monasteriorum Monialium nostri Ordinis existentium in locis ubi ipsi pręsunt, possint ad illa accedere ad colloquendum cum ipsis Monialibus absque licentia ejusdem sac. Cong. vel etiam ingredi eorum septa, in casib⁹ tamen necessariis, ac à jure permissis, ad occurendum absurdis, quæ oriri possunt ex facilitate hujusmodi colloquiorum: ideo hoc omninò eis interdicimus sub eisdem pœnis de quibus supra. Volentes, quòd id tantùm permissum sit Ministris Provincialib⁹, quoad monasteria in eorum Provinciis respectivè existentia; qui tamen minùs frequenter, quàm fieri poterit, utantur dicta facultate, & non nisi legitima, & urgenti causa: Onerantes in hoc eorum conscientias.

Curent verò Provinciales, ut Decretum sac. Cong. de quo supra, in omnibus locis nostræ Familiæ asservetur, & in Refectione coram Fratribus legatur, cum hoc ipsum legi contigerit, ne ignorantiæ prætextu quispiam se excusare possit, & iis pœnis, quas sac. Cong. decrevit transgressores, se subjectos intelligant. Datum Mediolani die 20. Novemb. 1612.

Qualiter autem circa Monialium regimen, & Abbatissarum electionem se se gerere debeant Ordinis Prælati, in subsequentibus litteris ex integro describitur.

NICOLAVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

239. Digna reddimur attentione solliciti, ut admittendis earum votis benevolum impartiamur assensum, quæ illecebris mundanis, ac mortalis viri thoro propulsis in illius, qui speciosus est præ filiis hominum, beneplacitis sub regulari observantia laudabiliter conversantur. Hinc est, quòd Nos cupientes, ut universa, & singula monasteria, & loca Monialium, seu Sororum Ordinis S. Claræ, seù S. Damiani, vel Minorissarum, illarumque personæ, quæ sub cura, & regimine FF. Ordin. Minorum de Observantia nuncupatorum degunt, atque illarum personæ, quæ in ipsis monasteriis, & locis, quæ, sicut accepimus, sub regulari Observantia dicti Ordinis S. Claræ, Altissimo jugiter famulantur. eo ferventiùs, & devotiùs divinis obsequiis se coaptent, quo se per Nos, & Sedem Apostolicam specialibus gratiis munitas fore conspexerint: Dilecti filij Iacobi de Primadiciis professoris, & Generalis Vicarij domorum Ordinis, & observantiæ eorumdem in Cismontanis partibus consistentium, supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica, præsenti, perpetua, irrefragabili constitutione, statuimus, & ordinamus, quòd in ante perpetuis futuris temporibus, omnia, & singula monasteria, domus, & loca Ord. S. Claræ prdicta, per Abbatissam, seu Matres Monialium, quarum videlicet singulorum monasteriorum, domorum, & locorum prædictorum singularium Abbassarum, seu Matrum Monialium electiones, quæ si à majori parte earum numero dumtaxat factę fuerint, canonicæ censeantur; ad ipsorum monasteriorum, domorum, sive locorum Moniales, aut Sorores Ordinem ipsum professas, & quæ per triennium, vel circa in prædictis monasteriis moram traxerint, spectent, & pertineant: ac prædictarum Abbatissarum, seu Matrum Monialium dignitates, vel officia hujusmodi

Roder. fol. 115. bull.

modi per annum tantùm durent, temporeque illo decurso, etiamsi justas renunciationes non fecerint, vacent, atque vacare censeantur, regantur, & gubernentur, ac regi, & gubernari debeant. Necnon omnes, & singulæ nunc præsentes, & futuræ Abbatissæ, seu Matres Monialium, monasteriorum, domorum, & locorum earum, præsentes videlicet in fine anni à datis præsentium, futuræ verò à die electionis earum computandi regimini, & administrationi monasteriorum, domorum, & locorum suorum in Vicariorum Provincialium Provinciarum ejusdem Ordinis FF. Min. de Observantia, in quibus monasteria, & loca ipsa consistunt, vel saltem Visitatorum monasterij, domorum, seù locorum prædictorum per eosdem Vicarios in Congregatione Fratrum deputandorum, & ad id ab eisdem Vicariis potestatem habētium manibus, ac in præsentia Sororum, seu Monialium monasteriorum, seù locorum hujusmodi ad id specialiter vocatarum, sub excommunicationis pœna, quam secus facientes incurrant ipso facto, renunciare, & cedere, litteras quoque, sigillum, & claves monasteriorum, & officinarum restituere teneantur, & sint adstrictæ.

240. Quòdque Moniales, & Sorores prædictæ, nisi de Vicarii, vel Visitatoris huiusmodi expressa licentia aliquam ad Religionem, vel professionem admittere; & nisi à præfato Vicario, seù Visitatore pro idoneo reputatus fuerit in earum Capellanum aliquem recipere, seù receptum retinere præsumant. Præterea omnibus, & singulis mulieribus, dictis Monialibus, seù Sororibus servientibus, aut pro eis eleemosynas quærentibus præsentibus, & futuris, quòd quotiescumque pro parte Abbatissarum huiusmodi requisitæ fuerint, earum monasteria cum consilio discretarum intrare: nonnumquam etiam in præcipuis festivitatibus pro ipsarum consolatione (licentiâ tamen priùs per eas desuper à Vicario Provinciæ obtentâ) cum ipsis Monialibus, vel Sororibus comedere: Quòdque Confessor Monialium, seù Sororum huiusmodi, vel alius Fr. eiusdem Ordinis ad hoc per Vicarium Provinciæ huiusmodi pro tempore deputatus, in omnibus, & per omnia iuxta formam, & tenorem privilegiorum, ac concessionum eisdem Monialibus, vel Sororibus, eis quoad ipsarum personas desuper à Sede prædicta, seù aliàs quomodolibet concessorum, in omnibus, præterquam dictę Sedi casibus reservatis, quoties fuerit opportunum, ipsarum servientium confessionibus diligenter auditis, eis pro commissis excessibus, criminibus, & delictis debitam absolutionem impendere, & injungere pœnitentiam salutarem, necnon ipsas servientes, si id humiliter petierint, à quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque censuris, & pœnis ecclesiasticis (quibus pro tempore innodatæ fuerint) in forma Ecclesiæ consueta injunctis, sibi pro modo culpæ pœnitentia, & aliis, quæ tunc fuerint injungenda, absolvere, eisque Eucharistiæ, seù Extremæ unctionis Sacramenta Ecclesiastica ministrare liberè, & licitè valeant, Diœcesanorum locorum, ac Rectorum Parochialium Ecclesiarum, & cujuscunque alterius licentiâ super hoc nullatenus requisitâ, authoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus fœl. rec. Clem. Papæ V. prædecessoris nostri, & quibuscumque aliis Apostolicis constitutionibus, necnon monasteriorum, & Ordinis S. Claræ prædictorum, juramento &c. Nulli ergo &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incar. Dominicæ 1447. Non. Martij Pontif. nostri anno. 1.

241. Quantùm verò pro sanctiori Monialium gubernio in spiritualibus dirigendo semper tota contentione laboraverit Ordo Min. non minori diligentia cautum esse voluit, ut ab administrandis bonis illarum temporalibus conservaretur alienus; ne paupertatis suæ apices, vel intrinsecè violare, vel coram aliis suspectam reddere contigerit: Vnde cum in Lusitaniæ Regno PP. de Observantia per se ipsos Monialium suarum Procuratorìas, seù Factorìas, universamque pecuniarum, redditæum, & litium administrationem introducto abusu peragerent; Cardinalis Matthæjus Ordin. Protector Observantes ipsos ab hujusmodi temporali administratione sub gravissimis censuris, & pœnis voluit esse interdictos; cujus decretum à Clem. VIII. legimus magno rigore fuisse confirmatum: Diplomatis tenorem exhibeo.

CLEMENS PAPA VIII.

Arch. Aracœl. Reg. 2. Vltram. foll. 44.

242. ROm. Pontificem decet ea, quę per Regularium Superiores salubriter ordinata sunt libenter approbare &c. Cum igitur à Dilecto filio nostro Card. Matthæjo nũcupato universi Ord. S. Francis. de Observ. Protectore, Correctore, & Gubernatore emanarint litteræ tenoris subsequentis, videlicet; Hieronymus Tit. S. Pancratij S. R. E. Presbyter Card. Matthæjus nũcupatus, totius Ord. FF. Min. S. Francisci de Observantia Protector, Corrector, & Gubernator universis, & singulis has nostras patentes litteras inspecturis, lecturis pariter, & audituris notum facimus, qualiter ad nostras aures nuper pervenit, nonnullorum monasteriorum Monialium de Observantia Regnorum Portugalliæ Procuratorìas, sivè Factorìas sic commissas esse aliquibus ex Fratribus dictæ Observantiæ, ut ipsi universam curam, solicitudinem, & administrationem pecuniarum, bonorum, redditũum, & litium eorumdem monasteriorum per se ipsos gerant, non sine personarum sæcularium scandalo, ac suæ Regulæ, Religionis, & professionis detrimento. Nos igitur, qui ex injuncti nobis officij ratione his omnibus, quæ contra observationem Regulæ B. P. Francisci, ac Religionis, & professionis eorumdem Fratrum obligationem esse noscuntur, obviare tenemur, præsentium nostrarum litterarum tenore decernimus, statuimus, & ordinamus, ac in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis, privationisque officiorum, & dignitatum, inhabilitatisque ad illa, & alia in posterum obtinenda incurrendis pœnis; Mandamus modernis, & pro tempore existentibus dicti Ordinis de Observantia Ministris Provincialibus, Commissariis, Visitatoribus Diffinitoribus, Guardianis, seù quibuscumque aliis Prælatis, & Officialibus, ad quos id nunc spectat, aut pro tempore spectabit, ut omnes, & quoscumque dicti Ord. de Observantia Fratres, qui in dictis monasteriis Monialium prædictas Procuratorìas, seù Factorìas exercent, infra trium dierum spatium à præsentatione præsentium nostrarum litterarum computandum, à dictis Procuratorìis, sivè Factorìis omninò cum effectu removeant, & ad monasteria Fratrum redire, & eorum Prælatis obedire faciant, & procurent; Factorìasque, & Procuratorìas prædictas personis sæcularibus bonæ conscientiæ, sicut antea fiebat, à Monialibus committi curabunt. In quorum fidem &c. Dat. Romæ in Palatio nostræ solitæ residentiæ, sub die ultima Februarij Anno Iubilæi M. D C. Nos attendentes, litteras prædictas, & earum observantionem ad majorem Religionis perfectionem maxime conducere, authoritate Apostolica tenore præsentium eas perpetuò confirmamus, & approbamus; illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos, tàm juris quàm facti, aliosque, & substantiales defectus, si qui in illis intervenerint, supplemus, easque validas, & efficaces fore, & esse, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, ac ab omnibus, & singulis Ordinis S. Francisci de Observantia Regnorum Portugalliæ Prælatis, & Superioribus nunc, & pro tempore existentibus, sub pœnis in præinsertis litteris contentis inviolabiliter observari debere decernimus. Non obstantibus &c. Datum Romæ 24. Aprilis 1600. Pontif. nostri anno 9.

243. Consequenter ad hæc cum Innoc. XI. in bulla *Solicitudo Pastoralis &c.* die 20. Novembr. 1679. quæ sequuntur, Ordinasset [Demùm, ut omnis occasio transgrediendi præceptum de non contrectandis denariis, seù pecuniis auferatur, omnibus, & singulis dicti Ordinis Prælatis, sivè Superioribus in virtute S. obedientiæ, ac sub pœna privationis suorum officiorum injungimus, ut nulli Religioso ejusdem Ordinis permittant administrationem fundorum, redditũum, aut quarumcumque, aliarum rerum, & bonorum mobilium, vel immobilium cujuscumque Domini illa sint, & & signanter, ut nulli Religiosorum Ordin. hujusmodi permittatur administratio bonorum temporalium alicujus monasterij sub quovis prætextu, & nomine, nempe Administratoris, Syndici, Factoris, Coloni, Superintendentis, Villici, aut alio quovis imaginabili.] Stat. de an. 1679. f. 27.

244. Ioseph Ximenes Generalis dato supplici libello rogavit, ut pro Apostolicæ dispositionis executione, monasteria illa à Religionis gubernio dimittere

re

re liceret, in quibus ex titulo paupertatis Confessarij, aut alij Minoritæ Syndicos, seu Factores &c. agere cogerentur super quo à sac. Cong. atq; à Card. Protectore decreta, quæ sequuntur excepit. [Sac. Cong. E.E.S.Rom. E.Cardinalium negotiis, & cõsultationib⁹ Episcoporum, & Regularium prępofita supplicem hunc libellum benignè remisit Em. Cybo dicti Ordinis apud S. Sedem Protectori, ut veris existentibus narratis pro suo arbitrio, & prudentia Oratori impertiatur facultatem dimittendi à suo gubernio illos dumtaxat Conventus Monialium, in quibus observari non possit constitutio SS. D. N. Innoc. XI. incipien. *Pastoralis officij &c.* sub die 20. Novemb. 1679. in qua Religiosis ejusdem Ord. S. Francisci de Observantia interdicitur administratio bonorum temporalium ipsorum Monasteriorum, sub quovis prætextu, aut nomine Administratoris, Syndici &c. ut in prædicta constitutione continetur. Romę hac die 27. Martij 1681.

Alderanus Episcopus Tusculanus S.R.E. Cardinalis Cybo Seraphici Ord. S. Francisci apud S. Sedem Protector.

Ibid. 245. ATtenta remissione, & vigore retroscripti Decreti Nobis facta, visis, & examinatis Oratoris precibus, decernimus, & declaramus, quòd eveniente casu quo aliquod monasterium Monialium opera Religiosorum pro administratione redituum, aut quorumcumque bonorum ita indigeat, ut nullatenus ea privari velit; P. Generalis exequirere debeat ab ipsis Monialibus (eisdem competentem terminum duorum saltem Mensium præfigendo) an velint cum effectu dictæ Constitutioni Apostolicæ parere, ac de persona sæculari, vel Ecclesiastica pro dicta administratione providere, quo termino elapso, & administratore non electo, & deputato, liceat eidem Ministro Generali gubernium, & regimen talis Monasterij dimittere, illudque jurisdictioni, & gubernio Ordinarij loci subjicere: sicque, & non aliter eidem Generali omnem desuper opportunam, ac necessariam facultatem tenore præsentium concedimus, & impartimur; non obstantibus &c. Rom. 29. Aprilis 1681. Alderanus Cardinalis Cybo Protector.

CAPUT VIII.

De Monialibus Conceptionistis.

246. IMmaculata Deipara, quæ singulari privilegio Immaculatæ suæ Conceptionis defensionem Seraphico Minorum Ordini committere dignata est, ad ampliorem ejusdem honorem sacrum itidem Equitum (de quibus inferius agemus) institutum, novamque Sanctimonialium Congregationem sub eodem Immaculatæ Conceptionis titulo voluit institui, sed modo planè divino, bonum scilicèt rducendo de malo, ut sequitur.

247. Beatrix à Sylva Regio Lusitanię sãguine progenita B. Amadęi Amadæitarũ Fundatoris uterina Soror cum Elizabeth consobrina sua Ioanni secundo Castellæ Regi nuptâ venit in Castellam. Cum verò ibi ex illius eximiæ pulchritudinis, & gratiæ causa, necnon ex gravi primarios inter Aulę Principes Zelotypia quotidianæ rixæ suscitarentur, & homicidia; indignata Regina, quòd Beatricem ex propria vanitate hujusmodi contentionibus ansam dare crederet, aut fomentum, abreptam aliquando ex improviso in angustissimo ex tabulis cubiculo, & triduo sine ulla refectione maceratam inclusit, velut in carcere, atquè pœnitentia. Beatrix diù in ergastulo suspirans, Dei adspirante gratia ad Cœli Reginam ex animo conversa, castitatem suam, si indè incolumis evaderet, eidem ex voto promisit. Uvad. t. 8. ann. 1501. n. 8.

248. Adfuit nocte sequenti Consolatrix afflictorum cæruleo pallio super vestem candidam induta, oppignoratamque libertatis fidem triduo evoluto exsoluit. Indignatæ Reginæ potentiam, aulæque pericula declinatura puella, è Tordesillarum oppido, in quo hæc contigerunt, Toletanum aufugit; sed insperatò Ibid. duo occurunt Franciscani, qui Lusitano sermone eamdem in proposito roborarunt, futuramque multarum Virginum Matrem predicaverunt, & paulò post ex oculis evanuerunt. Ex his unum ex sermone, & signis posteà D. Antonium Lusitanum fuisse judicavit.

249. Regium Divi Dominici Parthenonem Toleti ingressa, per annos perstitit

ſtitit quadraginta eâ modeſtiâ, & verecundiæ vallo, ut obductum vultui velum nuſquam domi ſubtraxerit; neque ſe ulli mortalium conſpiciendam præbuerit, præterquam Elizabethæ Reginæ Ferdinandi Regis uxori, prioris Elizabethæ filiæ, quæ gratiam hanc à Virgine impetravit. Hìc ſecundò apparens Deipara fundandi in ſuæ Conceptionis honorem ſacrarum Virginum Inſtituti cogitatum infudit. Re cum Elizabetha Regina collata, pro inſtituendo Collegio Regias accepit domos, *palatia Galliana* nuncupatas, in quorum penetralibus Eccleſiuncula, ſive ſacellum erat S. Fidis Virginis, & Martyris, Agennis Aquitaniæ celebris. In eas pedem intulit Beatrix anno 1484. duodecim pij propoſiti comitibus aſſumptis, quę in idipſum conſpirantes, poſt aliquot annos Reginæ preces apud Pontificem Innocentium VIII. interpoſuerunt, ut liceret eis in honorem Conceptionis Virgineę Ordinem Sanctimonialium inſtituere ſub Regula Ciſterſienſi cum peculiari habitu, & licentia officij divini Conceptionis Immaculatæ Virginis privilegium exprimentis, per ſingulos dies recitandi. Omnia hæc Innocentius iſtis litteris conceſſit.

INNOCENTIVS EPISCOPVS
Servus ſervorum Dei.

Venerabilibus Fratribus Caurienſi, & Cathanienſi Epiſcopis, ac dilecto filio Officiali Toletano ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ibid. n. 9. 250. INter innumera divinę Majeſtati accepta opera, fundare cœnobia, & religioſa loca, in quibus prudentes Virgines acceptis lampadibus ſe præpararent obviam ire Sponſo Ieſu Chriſto, ac gratum, & ſedulum illi exhibeant famulatum, non modicum reputantes, piis devotarum perſonarum deſideriis, per quæ cœnobia, & loca ipſa fundari, & erigi valeant, libenter annuimus, & earum humiles preces favorabiliter exaudimus. Sanè pro parte dilectæ in Chriſto filiæ Beatricis de Sylva mulieris Toletanæ Nobis nuper exhibita petitio cõtinebat, quòd olim chariſſima in Chriſto filia noſtra Elizabeth Caſtellæ, & Legionis Regina illuſtris, ob ſingularem, quem ad Conceptionem B. Mariæ Virginis gerit devotionis affectum, unam maximã domũ *Palacios de Galliana* nuncupatam, in Civitate Toletana conſiſtentem, ad ipſam Reginam legitimè pertinentem, in qua una antiqua Eccleſia, ſive capella ſub invocatione Sanctæ Fidis eſt conſtituta, præfatæ Beatrici cupienti vitam ducere regularem, ad effectum, ut inibi unum monaſterium alicujus Ordinis approbati, ad honorem ejuſdem Conceptionis erigeretur, in quo dicta Beatrix, & aliæ devotę mulieres ejus ſodales ſub regulari Obſervantia viverent, ac Altiſſimo, & eidem B. Mariæ famularentur, liberaliter, & gratioſè conceſſit, donavit, ipſæque Beatrix, & mulieres conceſſionis, & donationis hujuſmodi vigore dictam domum receperunt, & illam ex tunc in communi viventes, & eidem Altiſſimo, ac B. Mariæ famulantes inhabitarunt, prout habitant de præſenti, ea tamen intentione, quòd dictum monaſterium inibi erigeretur. Quare pro parte ejuſdem Beatricis aſſerentis, ſe de nobili genere procreatam fore, ac ipſam, & mulieres prædictas Ordinem Ciſterſienſem, ad quem ſingularem gerunt devotionis affectum, velle profiteri, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in dicta domo monaſterium Monialium dicti Ordinis ſub invocatione Conceptionis hujuſmodi cum dignitate Abbatiſſali, campanili, campana, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, in quo in communi, & ſub regulari Obſervantia, ac perpetua clauſura vivant, erigere, illique dictam Eccleſiam, ſive capellam pro Eccleſia, ſivè capella aſſignare, aliaſque in præmiſſis oportunè providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui divini cultus augmentum, religionis propagationem, & animarum ſalutem, noſtris potiſſimè temporibus ſupremis deſideramus affectibus, pium, & laudabile propoſitum Reginæ, & Beatricis prædictarum plurimùm in Domino commendantes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, necnon cõſideratione ejuſdem Reginæ Nobis ſuper hoc humiliter ſupplicantis, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum in dicta domo unum monaſterium ejuſdem Ordinis

Ciſter

Cistersiensis sub invocatione Conceptionis hujusmodi cum dignitate Abbatissali, campanili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalatiis, & aliis necessariis officinis pro una Abbatissa, quæ aliis præsit Monialibus dicti Ordinis, ac Beatrici. & mulieribus inibi nunc secum degentibus, si profiteri voluerint, quæ in communi, ac sub regulari Observantia, & perpetua clausura vivant, & quæ, ac monasterium hujusmodi, prout S. Dominici Toletani dicti Ordinis *el Viejo* nuncupatum, ac nonnulla alia ejusdem Ordinis monasteria locorum Ordinariis sunt subjecta Archiepiscopo Toletano pro tempore existenti subjiciantur, aliàs sine alicujus præjudicio, & jure parochialis Ecclesiæ, ac cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, authoritate nostra erigatis, dictamque Ecclesiam, sive Capellam illi pro Ecclesia perpetuò assignetis: ac Abbatissæ dicti monasterij pro tempore existenti, & illius conventui, quòd aliqua statuta, & ordinationes laudabilia, & honesta, sacris canonibus non contraria, quæ Moniales in dicto monasterio pro tempore degentes perpetuò observare teneantur, etiam circa electionem Abbatissæ, tàm hac prima vice, quàm deinceps perpetuis futuris temporibus faciendi condere possint, licentiam concedatis: & quòd Abbatissa pro tempore existens, & Moniales præfatæ vestem albam cum scapulari etiam albo, & desuper mantellum coloris cœlestis, in quibus quidem mantello, & scapulari imago ejusdem Beatæ Mariæ affigatur, deferre, ac cingulo canapis instar Fratrum Minorum cingi debeant: ac in horis canonicis juxta morem Romanæ Ecclesiæ dicendis, hunc modum, videlicet quod Dominicis, in quibus aliqua historia inchoata, sive officium Dominicæ de necessitate dici debet, & quibus festa duplicia, & semiduplicia, & solemnia celebrantur, diebus etiam ferialibus, quibus officium feriale omitti non potest, ac octavis ipsarum festivitatum dumtaxat exceptis, omnibus aliis diebus per totum annum horas canonicas majores, & officium divinum de hujusmodi Conceptione dicere, & ut præfatis exceptis diebus, in quibus horæ majores de Dominica, vel feria, aut festo dici debent, horas minores, & officium parvum ejusdem Beatæ Mariæ cum antiphonis, versiculis, capitulis, & orationibus de eadem Conceptione dicere debeant, ac singulis sextis feriis, & per Adventum Domini, ac aliis diebus, quibus alij Christi fideles ad jejunandum sunt adstricti, jejuniare teneantur, & ad alia jejunia non obligentur. Ac cum, sicut asseritur, dicta Civitas à majori per septem dietas, & ultra distet, ac piscium penuria in ea continuè vigeat, carnibus omni tempore, præterquam diebus jejuniorum hujusmodi, ac Sabbati, & quartis feriis vesci, ac Abbatissa pro tempore existens de consilio Monialium sibi pro tempore in consiliis assistentium, secum, & cum aliis Monialibus dicti monasterij super ieiuniis, ad quæ ex statuto, & ordinatione præsentibus, non autem ex juris dispositione obligantur, & lineis indumentis, cum viderit expediere, dispensare: Ac quoscumque Presbyteros sæculares, vel de licentia suorum Superiorum cuiusvis Ordinis regulares in earum Confessores, ad celebrandum eis missas, & alia divina officia, ac Ecclesiastica Sacramenta eis Ministrandum, qui Abbatissæ, & cuiuslibet Monialium in eodem monasterio pro tempore existentium confessionibus diligenter auditis à singulis Sedi Apostolicæ reservatis casibus, semel dumtaxat in vita, in aliis quoties opportunum fuerit, pro commissis de absolutionis debito beneficio providere, ac pœnitentiam salutarem injungere; necnon semel in vita, & in mortis articulo plenariam omnium suorum peccatorum, de quibus corde contritæ, & ore confessæ fuerint, remissionem, cuilibet earum in sinceritate fidei, unitate sanctę Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia, & devotione nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium persistentibus concedere valeant, eligere possint. Quòdque nullus àbsque Abbatissæ pro tempore existentis expressa licentia claustra dicti monasterij ingredi possit, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam eo ipso contrafaciens incurrat, eadem authoritate statuatis, & ordinetis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæterisque

que contrariis quibuscumque. Nos enim si erectionem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, Abbatissæ, & Monialibus præfatis de cætero perpetuis fucturis temporibus, ut Quadragesimæ, & aliis diebus, quibus stationes in Ecclesiis Vrbis, & extra eam celebrantur, aliqua altaria in Ecclesia dicti monasterij visitando, & antè illa genibus flexis ter Orationem dominicam, & toties Salutationem Angelicam devotè dicendo, easdem indulgentias consequantur, quas consequerentur, si Ecclesias prædictas visitarent, ac omnibus, & singulis gratiis, privilegiis, & exemptionibus aliis dicti Ordinis per Sedem prædictam in genere concessis uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè possint, & debeant authoritate Apostolica tenore earumdem præsentium de speciali dono gratiæ indulgemus. Datis Romæ apud S. Petrum, anno Domini 1489. pridie Kal. Maij Pontificatus nostri anno quinto.

Ibid. n. 11. 251. Diploma hoc, dum in Hispaniam transmitteretur, sæviente mari fuit demersum, quod ubi Dei Ancilla intellexit, & dolorem suum in oratione Beatę Virgini Mariæ repræsentavit, illud intrà scrinium aliis chartis admixtum invenit. Re mira patefacta, & diligenter discussa, solemni instituta supplicatione Capitularium Sedis Toletanæ, Accitanus sivè Guadicensis Episcopus, ex Archiepiscopi Ximenij arbitrio litteras patenter in domum Beatricis invexit, ubi solemni Sacro peracto, & de more gratiarum actione celebrata, pro concione Episcopus miraculi seriem enarravit, Conceptionis mysterium explicavit, dixitque, post quindenam statuto die omnes illas Beatricis discipulas simul cum Magistra huic Ordini exordium daturas. At non potuit illa diem hunc à se desideratissimum videre: præmonita enim propinquæ mortis, magnique sui Ordinis post varias procellas incrementi, in ejus diei pervigilio, quo solemni ritu cum cæteris novæ vitæ institutum professura erat, suscepto priùs habitu, votisque emissis, adstantibus Patribus, & Sororibus illius monasterij, in quo tot annis convixerat, in æternam fœlicitatem evolavit, ætatis anno 67. Christi 1490. Kal. septemb.

Ibid. 252. Exanimis, seù jam morituræ fronti stella aurea insoliti fulgoris insedit; ipsoque die sui transitus apparuit in cœnobio Gualdalfagiaræ Fratri Ioanni de Tolosa tertiùm aliàs Ministro Provinciæ Castellæ, eique suas filias, futurumque Ordinem commendavit.

253. Interim magnâ motâ controversiâ circa funus, & corpus, quod sibi deberi contendebant Patres Dominicani propter longissimum apud ipsos incolatum; resistentibus sociis, & filiabus, advocatis in adjutorium Franciscanis fuit post longam litem adjudicatum, ut eodem coleretur loco, quem ad collendam Beatam Virginem ipsa delegerat. Vbi verò Patres Prædicatores Magistram obtinere non poterant, saltem discipulas repetebant, allegantes, aliquandiù suis monitis paruisse, & ex suo prodjisse monasterio. At protegente prædicto Patre Tolosano in suis remanserunt ædibus, paucisque diebus elapsis professionem emiserunt, ac domum præfectâ sibi Philippâ, Beatricis nepte, deinceps dixerunt *monasterium Conceptionis*. Ibid. n. 12.

254. Videns autem Ximenius Achiepiscopus succrescentis Ordinis altiùs figi radices, secumque cogitans fœliciùs progressurum, si Fratrum Minorum committeretur regimini, quorum perpetuo studio, & infractâ constantiâ Sanctæ Conceptionis misterium ubique potenter invaluit, egit cum Regina Elizabetha, ut subtracta Diæcesano cura transferretur ad Franciscanos, Regulâ insuper præscriptâ Clarissarum. Hoc ab Alexandro VI. impetrato, Philippa præfecta cum aliquibus Sororibus renuerunt institutum profiteri S. Claræ, & ad monasterium transierunt Sanctæ Elizabethæ tradito Beatricis corpore Sororibus cœnobij Matris Dei Ordinis Prædicatorum. Reliquis, quæ remanserant, adjunxit Alexander sanctimoniales Benedictinas monasterij S. Petri *de las duennas* Conceptionistarum domui contigui, annuente etiam Abbatissa Benedictina, quę cum pauculis, quas habebat, Sororibus Regulam S. Claræ, & institutum susceperũt Cõceptionis. Restauratis ædibus S. Petri, ad eas transierunt omnes, ibique usque ad annum 1501. habitarunt, donec demum authoritate, qua tunc pollebat Apostolici Reformatoris, Ximenius eas transtulit ad Cœnobium S. Francisci, ut statim dicemus. Ibid. n. 13.

255. Etenim

Ibid. 255. Etenim cùm Patres Conventuales hujus Cœnobij hactenus incolæ ad alios Conventus abire jussi, hunc Observantibus cesserint, atque isti alium insignem S Ioannis à Regibus Catholicis Ferdinando, & Elizabetha constructum in eadem Vrbe haberent, decretum est in Comitiis Provincialibus hoc anno apud Civitatem Regiam celebratis, antiquum domicilium S. Francisci prædictis Sororibus relinquere, id maximè cupientibus Regina Elizabetha, & Francisco Ximenio illius Vrbis Archiepiscopo. Translationem hanc post aliquot annos Iulius II. suo diplomate probavit; & Sorores titulum S. Francisci in *Conceptionis* transtulerunt: domus verò, quam sanctimoniales eo usque possidebant, conversa est in egregium, & capacissimum Xenodochium, quod Petri Gonzalvi à Mendoza, olim Toletani Archiepiscopi appellatur. Primum, & præcipuum hujus instituti monasterium hoc est, septuaginta fermè Sorororum capacissimum, ab eoque prodierunt pleræque Sorores, multorum ejusdem Ordinis monasteriorum fundatrices. Illic jacet ipsa religiosissimi instituti supradicta Fundatrix.

256. Anno 1506. confirmavit Iulius Pontifex omnia, quæ sui Prædecessores præsertim Innocentius VIII. & Alexander VI. statuerunt circa Religionem Conceptionis Beatæ Virginis Mariæ, & translationem sanctimonialium, quam fecit Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus à monasterio S. Petri Dominarum ad cœnobium S. Francisci. Bullam, quæ mutationes, & progressus omnes hujus Religionis enarrat, exhibeo.

IVLIVS PAPA II.

Ad futuram rei memoriam.

Vvad. t. 8. ann. 1506. n. 56. PAstoralis officij debitum, quo Ecclesiis, & monasteriis, piisque locis quibuslibet, ac in eis sub Religionis jugo Domino famulãtibus personis utriusque sexus astringimur, Nos admonet, & inducit, ut ea, quæ pro eorum fœliciori successu, ac ejusdem religionis incremento, & conservatione, etiam Apostolica authoritate facta dicuntur, cum à nobis petitur, nostræ approbationis munimine roboremus; ut eò firmiùs persistant, quò Sedis Apostolicæ protectione sæpiùs fuerint communita. Dudum si quidem postquam fœlicis recordationis Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro pro parte quondam Beatricis de Sylva mulieris Toletanæ expositum fuerat, quòd olim claræ memoriæ Elizabeth Castellæ, & Legionis Regina, ob singularem, quem ad Conceptionem Beatæ Mariæ Virginis gerebat devotionis affectum, unam domum *Palacios de Galliena* nuncupatam, in Civitate Toletana consistentem, & ad prædictam Reginam legitimè pertinentem, in qua una antiqua Ecclesia, sivè Capella sub invocatione *S. Fidis* erat constituta, præfatæ Beatrici cupienti vitam ducere regularem, ad effectum, ut inibi unum monasterium alicujus Ordinis approbati ad honorem ejusdem Conceptionis erigeretur, in quo dicta Beatrix, & aliæ devotè mulieres ejus sodales sub regulari observantia viverent, ac Altissimo, & eidem B. Mariæ famularentur, liberaliter, & gratiosè concesserat, & donaverat: ipsaque Beatrix, & mulieres concessionis, & donationis hujusmodi vigore dictam domum receperant, & illam ex tunc in communi viventes, eidem Altissimo, ac B. Mariæ famulantes inhabitaverant, prout tunc inhabitabant, ea tamen intentione, quòd dictum monasterium inibi erigeretur, & dictus prædecessor ejusdem Beatricis supplicationibus in ea parte tunc inclinatus, Caurien. & Cathanien. Episcopis, ac Officiali Toletano, eorum propriis nominibus non expressis, suis litteris dederat in mandatis, ut ipsi, vel duo, aut unus eorum in dicta domo unum monasteriũ Cistersiensis Ordinis sub invocatione Conceptionis hujusmodi cum dignitate Abbatissali, campanili, campana, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro una Abbatissa, quæ aliis præesset, ac monialibus dicti Ordinis, & Beatrici, & mulieribus inibi tunc secum degentibus, si profiteri vellent, & in communi, ac sub regulari observantia, ac perpetua clausura viverent, & quæ, ac monasterium hujusmodi prout S. Dominici Toletani dicti Ordinis, *el Viejo* nuncupatum, ac nonnulla alia ejusdem Ordinis monasteria locorum Ordinariis erant subjecta, Archiepiscopo Toletano pro tempore existenti; sub

subjicerentur, aliàs sinè alicujus præjudicio, & jure parochialis Ecclesiæ, ac cujuslibet alterius, in omnibus semper salvo, authoritate Apostolica erigerent, dictamque Ecclesiam, sivè Capellam illi pro Ecclesia perpetuò assignarent, ac Abbatissæ dicti monasterij pro tempore existenti, & illius Conventui, quòd aliqua statuta, & ordinationes laudabilia, & honesta, sacris canonibus non contraria, quæ moniales in dicto monasterio pro tempore degentes perpetuò observare tenerentur, etiam circa electionem Abbatissæ, tàm ea prima vice, quàm deinceps perpetuis futuris temporibus faciendam condere possent, licentiam concederent, & nonnulla tunc expressa statuerent, & ordinarent: Piæ mem. Alexandro Papæ VI. etiam prædecessori nostro pro parte præfatæ Elizabethæ Reginæ exposito, quòd ipsa ob singularem devotionis affectum, quem ad Moniales Ordinis S. Claræ ob earum bonos, & exemplares mores gerebat, summoperè desiderabat, prout etiam tunc Abbatissa, & dilectæ in Christo filiæ Conventus dicti monasterij exoptabant, quòd in dicto monasterio dictus Ordo Cistersiensis ibi institutus, supprimeretur, & extingueretur, ac dictus Ordo S. Claræ institueretur, & plantaretur: dictus Alexander Prædecessor Elizabeth Reginæ, ac Abbatissæ, & conventus prædictarum, in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, etiam tunc Caurien. & Cathanien. Episcopis, ac Officiali Toletano, eorum propriis nominibus non expressis, suis litteris etiam dedit in mandatis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum in dicto monasterio Conceptionis B. Mariæ Ordinem Cistersien. hujusmodi, de consensu tamen Abbatissæ, & Conventus prædictarum, authoritate Apostolica penitus supprimerent, & extinguerent, dictumque Ordinem S. Claræ inibi instituerent, & plantarent, ac præfatæ Abbatissæ, necnon Monialibus in dicto monasterio Conceptionis B. Mariæ Virginis degentibus de Cistersien. Ordine ad Ordinem S. Claræ hujusmodi transeundi, & in eo perpetuò remanendi, retento tamen habitu eis in erectione dicti Monasterij per Sedem Apostolicam tunc assignato, & etiam servato more in horis canonicis dicendis, quem eatenus etiam ex ordinatione ejusdem Sedis in dicta erectione facta, observare consueverant, & firmis remanentibus omnibus gratiis, privilegiis, & indulgentiis, indultis, & dispensationibus eis Apostolica authoritate concessis, Superioris sui, & cujusvis alterius licentiâ super hoc minimè requisitâ, licentiam dicta authoritate concederent: Et successivè eidem Alexandro Prædecessori pro parte præfatæ Elizabethæ Reginæ similiter exposito, quòd fructus, redditus, & proventus dicti monasterij Cõceptionis Beatæ Mariæ adeo tenues, & exiles fore noscebantur, ut Abbatissa, & Moniales illius pro tempore existentes se ex illis sustentare, & onera eis incumbentia perferre commodè non possent; & si monasterium Monialium Sancti Petri *Delas duennas* nuncupatum, etiam Toletan. Ordinis S. Benedicti, quod dicto monasterio Conceptionis quasi contiguum existebat, illiusque Ordo penitùs supprimerentur, & extinguerentur, ac structuræ, & ædificia, bonaque omnia dicti monasterij S. Petri eidem monasterio Conceptionis perpetuò applicarentur, appropriarentùr, & assignarentur, ex hoc profectò commoditatibus Abbatissæ, & Monialium prædictarum plurimùm consuleretur, idem prædecessor dictæ Reginæ supplicationibus etiam tunc inclinatus, Capellano Majori, & Archidiacono de Alcaraz Ecclesiæ Toletanæ, ac Officiali Toletano, eorum propriis nominibus similiter non expressis, aliis suis litteris dedit in mandatis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum monasterium S. Petri, & Ordinem S. Benedicti hujusmodi de expresso consensu tunc Abbatissæ ejusdem Monasterij S. Petri, authoritate Apostolica penitus supprimerent & extinguerent, ac structuras, & ædificia ipsius monasterij S. Petri, omniaque illius bona hujusmodi cum omnibus juribus, & pertinentiis suis dicto monasterio Conceptionis perpetuò assignarent, appropriarent, & applicarent; ita quòd cedente, vel decedente tunc dicti monasterij Sancti Petri Abbatissa, seu regimen, & administrationem illius aliàs quomodolibet dimittente, liceret Abbatissæ, & conventui Monasterij Conceptionis per se, vel alium, seu alios corporalem structuram ædificiorum, & bonorum prædictorum possessionem propria authoritate liberè

appre

apprehendere, & perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus, & proventus in suos, & dicti monasterij Conceptionis usus, & utilitatem convertere, diœcesanorum loci, & cujusvis alterius licentiâ super hoc minimè requisitâ. Postmodum verò, sicut exhibita Nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum modernæ Abbatissæ, & Conventus dicti monasterij Conceptionis petitio continebat, etiam postquam tunc Capellanus Major, & Archidiaconus præfati ad earum litterarum posteriorum executionem, illarum formâ servatâ, in dicto monasterio S. Petri dignitatem Abbatialem, ac Ordinem S. Benedicti hujusmodi suppresserant, & extinxerant, illiusque structuras, ædificia, & bona dicto monasterio Conceptionis applicaverant, & appropriaverant; Venerabilis Frater noster Franciscus Archiepiscopus Toletanus providè considerans, quòd dictum monasterium B. Mariæ in loco minus decenti pro quieta, & convenienti habitatione illius Abbatissæ, & monialium existebat, habens ad hoc, ut asserebat, à Sede Apostolica per illius litteras specialem facultatem, authoritatem, quamdam domum S. Francisci etiam Toletan. Ordinis Fratrum Minorum, translatis illius Fratribus ad alias domos ejusdem Ordinis Minorum, eisdem Abbatissæ, & monialibus monasterij Conceptionis hujusmodi cum illius Ecclesia, & omnibus officinis concessit, & donavit, ac in dicta domo S. Francisci dictum Ordinem Fratrum Minorum suppressit, & extinxit, dictisque Abbatissæ, & monialibus, ut de dicto monasterio Conceptionis ad dictam domum S. Francisci se transferre valerent, licentiam, & faculatem concessit, prout in singulis litteris prædictis prædecessorum præfatorum continetur, ac dicti Archiepiscopi desuper confectis litteris, & processibus, seù instrumentis publicis super suppressione, extructione, applicatione, & appropriatione prædictis habitis, & factis, plenius contineri dicitur; quare pro parte Abbatissæ, & conventus prædictorum asserentium ipsas Abbatissam & moniales vigore facultatis, & litterarum prædictarum, per dictum Franciscum Archiepiscopum eis concessarum, ad dictam domum S. Francisci se transtulisse, & ex tunc ibidem permansisse, & de præsenti permanere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessioni, donationi suppressioni, extinctioni, applicationi, appropriationi, & concessioni prædictis pro illarum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac pro potiori cautela, quòd in habitu eis in erectione dicti monasterij Conceptionis assignato, & etiam more servato in horis canonicis dicendis, quę hactenùs ex ordinatione Sedis prædictę in erectione prædicta observare consueverunt, remanere possint, concedere, aliàsque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui singularem sub religionis jugo Domino famulantium personarum honestis votis libenter facilem prebemus assensum, modernam Abbatissam, & conventum præfatos, ac conventus hujusmodi singulares personas, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, erectionem, institutionem, suppressionem, extinctionem, aggregationem, applicationem, appropriationem, & concessionem prædictas, ac prout illas concernunt omnia, & singula in dictis litteris, seù processibus, & instrumentis contenta authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, supplemusque omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem; & nihilominus pro potiori cautela in dicta domo S. Francisci præfatum Ordinem Fratrum Minorum eisdem authoritate, & tenore supprimimus, & extinguimus, & inibi dictum Ordinem S. Claræ, retento tamen habitu, & more in horis dicendis hujusmodi semper imposterum observato erigimus, & instituimus, ac quòd ex nunc de cætero perpetuis futuris temporibus Abbatissa, & moniales præfatæ in eadem domo S. Francisci sub cura, regimine, & gubernatione Prælatorum ejusdem Ordinis Fratrum Minorum permanere debeant, & teneantur, dictaque domus S. Francisci ex tunc de cætero mona-

monasterium Conceptionis B. Mariæ nuncupetur, & sit, eadem authoritate statuimus,& ordinamus, & insuper eidé monasterio Conceptionis,S.Franc. S.Petri,& Conceptionis,olim S.Fidis nuncupatorum monasteriorũ prædictorũ structuras, & ædificia, ac bona cum omnibus juribus,& pertinentiis suis perpetuò applicamus, & appropriamus; ita quòd liceat eisdem Abbatissæ, & Monialibus per se,vel alium,seu alios corporalem possessionem S.Petri,& Cóceptionis,olim S. Fidis nuncupati monasteriorum,bonorũ juriumque,& pertinentiarum prædictorum aliàs juxta tenorem litterarum Alexandri prædecessoris hujusmodi propria authoritate liberè continuare, seu de novo apprehendere, & perpetuò retinere, ac illorum fructus, redditus, & proventus in suos, & monasterij Conceptionis hujusmodi usus, & utilitatem convertere, Diœcesani loci, & cujusvis alterius licentiâ super hoc minimè requisitâ;Non obstãtibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon monasteriorum, & Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergò &c. si quis autem, &c.Datum Romæ apud S. Petrum 1505. 11. Kal. Martij Pontificatus nostri anno tertio.

257. Demum, ut Seraphico Ordini per omnia conformarentur,nec sub aliena Regula quasi extra suam sphæram collocatæ viderẽtur,Regulam novam ad modum Clarissarum pro hujusmodi Sanctimonialibus contextam,in ipso Iulij II. diplomate insertam, quod in monasterio Conceptionis Toletano originale, & autenticum in Matritens. asservatur, juvat hîc ex libro *Monumentum Ordinum Minorum*,aponere.

IVLIVS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Monum. Ord. Min. fol.21.

AD statum prosperum, & fœlicem Ecclesiarum, & monasteriorũ omnium,ac personarum prĕsertim fœminei sexus in illis sub suavi Religionis jugo, & perpetua clausura Altissimo famulantium salubriter dirigendum, prout ex Apostolicæ servitutis officio Nobis incumbit, solicitè intendentes, præsertim illa, quæ per Nos, & prædecessores nostros Romanos Pontifices concessa, & nonnulla, quæ propterea laudabiliter facta, & ordinata fore noscuntur; ut firma perpetuò, & inconcussa persistant, libenter, cum à Nobis petitur, Apostolico munimine roboramus, ac alia de novo concedimus,prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Sanè pro parte dilectarum in Christo filiarum, modernæ Abbatissæ, & Conventus, & monasterij Monialium sub invocatione Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Toletanæ, Ordinis S. Claræ Nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd licèt olim in eodem monasterio ab illius prima institutione certus modus vivendi sub Regula, & institutionibus Cisterfiensis Ordinis, ac nomine Conceptionis Beatæ Mariæ institutus, & datus, ac per Abbatissam,& Conventum præfatus observatus, & per fœlicis recordationis Innocentium Papam VIII. prædecessorem nostrum approbatus fuerit, tamen piæ mem. Alexander Papa VI.etiam prĕdecessor noster illum, ex certis tunc expræssis causis, Ordinem Cistersiensem cassavit, & annullavit,in eodemque monasterio Ordinem præfatæ S. Claræ per quasdam suas erigi, & institui mandavit. Quæ omnia per alias nostras litteras confirmata, & approbata fuerunt, prout in singulis litteris prædictis desuper confectis pleniùs continetur.Cum autem,sicut eadem petitio subjungebat, Abbatissa, & Conventus præfatæ, pro conscientiarum earum puritate, & animorum quiete cupiant, & ad præsens desiderent à Cistersiensis, & S. Claræ regulis prædictis, & modo vivendi penitus absolvi, ac formam, & modum in communi vivendi juxta continentiam, formam, & tenorem in duodecim Capitulis, sive articulis sacris Canonibus non contrariis,(& quoniam litterarum Apostolicarum, quæ per Cameram Apostolicam expediuntur, expeditionem diligenter inspici, & examinari, ac eis fidem adhibendo, illorum tenores de verbo ad verbum, præsentibus inseri fecimus) contentam, & expressam ad unguem observare,& sub illorum modo vivendi, in eodem monasterio degere, & Altissimo perpetuò famulari, dictaque duo

duodecim capitula, ac omnia, & singula privilegia eis concessa approbari, & confirmari: pro parte Abbatissæ, & Convẽtus prædictarum Nobis fuit humiliter supplicatũ, ut ipsas à prędictis Cisterliensis, S. Claræ Regulis, & illarum institutionibus, & Observantia absolvere, & liberare, ac modum vivendi in præfatis duodecim capitulis contentum in earum, ac omnibus, & singulis aliis monasteriis, Prioratibus, & locis dicti Ordinis sub invocatione Conceptionis perpetuò observari debere, ac duodecim capitula, & alia privilegia hujusmodi eisdem monasterio, & Ordini concessa approbare, & confirmare, aliásque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui monasteriorum omnium, & religiosarum personarum statum, & pium desiderium cum animarum salutem sinceris desideriis exoptamus, Abatissam, & Conventum præfatas, ac earum singulas ex Monialibus prædictis à quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes; necnon singularum litterarum prædictarum formas, & tenores præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Abbatissam, & Conventum, ac singulas Moniales prædictas, & eis imposterum succedentes, ab eisdem Cistersiensis & S. Claræ regulis, & institutionibus, ac illarum observatione, ita quòd deinceps ulteriùs ad illarum observationem, & modum vivendi minimè teneantur, nec ad id invitæ compelli possint, authoritate Apostolica tenore præsentium penitus absolvimus, & totaliter liberamus, ipsásque, & succedentes præfatas, ex tunc in antea ad regulam, & formam vivendi per alias nostras litteras eis datam, & concessam, aliàs juxta tenorem dictorum duodecim capitulorum tàm in dicto, quàm omnibus, & singulis aliis monasteriis Prioratibus, & locis sui Ordinis, sub dicta invocatione Conceptionis ubique consistentibus, ad præsens, & in futurum perpetuò observandam fore, ac ad unguem observari debere decernimus, & declaramus, in omnibus, & per omnia, ac si eis, & monasteriis, ac locis prædictis à principio concessa fuissent, necnon regulam, & vivendi formam in nostris litteris, & duodecim Capitulis prædictis datam, & expressam, ac omnia, & singula, immunitates, libertates, indulgentias, privilegia, indulta, & litteras Apostolicas sub quocumque titulo, & nomine monasteriis, & Ordini prædictis hactenùs concessa, & forsan confirmata cum opportuna defectuum suppletione, authoritate, & tenore prædictis approbamus, & confirmamus, ac presentis scripti patrocinio communimus: & insuper, quòd liceat eisdem Abbatissæ, & Conventui, ac succedentibus perpetuò, tempore interdicti ordinaria authoritate suppositi, in eodem Monasterio Missas, & alia divina officia, etiam apertis januis, & patefactis in festo Conceptionis ejusdem B. Mariæ Virginis dumtaxat, personis excommunicatis exclusis, Missas, & alia divina officia, etiam alta voce per earum proprium, vel alium Sacerdotem idoneum sine alieni juris prejudicio in quacumque personarum præsentia, celebrari facere, ac Eucharistiam, & alia Sacramenta Ecclesiastica ab eodem, vel altero Sacerdote quocumque tempore recipere posse, eisdem authoritate, & tenore concedimus, & indulgemus; non obstantibus pręmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasterij, & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac omnibus illis, quæ in singulis litteris, & indultis prędictis concessum fuit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Tenor verò capitulorum, & articulorum prædictorum talis est.

In Nomine Domini incipit regula Monialium Conceptionis B. Mariæ Virginis.

Cap. I. *De his, quæ debent promittere volentes hunc Ordinem intrare.*

258. Quæcumq; à Deo illustratę, & vocatę sæculi vanitatem deserere voluerint, & hujus regulæ habitum assumentes, Iesu Christo Redemptori nostro desponsari voluerint, ejusdem Genitricis Immaculatam Conceptionem venerantes, voveant semper vivere sine proprio, & in

castitate, cum perpetua clausura. Et cum ingressus in hunc Ordinem sit quædam singularis oblatio, quæ Redemptori nostro, ejusdemque Genitrici gloriosæ offertur, exhibendo se ei hostiam vivam mente, & corpore: idcirco expedit, ut hunc Ordinem assumere volentes, diligentiùs examinentur, si sint Catholicæ, & fideles Christianæ, nullius erroris suspectæ, corpore, & intellectu incolumes, voluntate promptæ, quæ doceantur, & informentur in omnibus, quæ observare tenentur, ut matura deliberatione probent, si hanc vitam, & regulam, sibi expediat assumere; ne postmodum conquerantur propter asperitates, & difficultates, quas in hoc divino itinere aliquando repererint, nec ulla, quæ infra duodecim ætatis annos fuerit, recipiatur; nec etiam tam antiquioris ætatis, quòd non possit absquè gravedine, & difficultate asperitatem hujus regulæ sustinere, nisi aliud ob arduam, rationabilemque causam à Prælatis aliquando fuerit dispensatum.

Cap. II. *De receptione, & Professione Novitiarum.*

259. Non recipiat Abbatissa authoritate propria aliquam Sororem absq; consensu omnium Monialium, vel saltem majoris partis ex illis, & cum licentia sui Visitatoris. Finito verò anno probationis, si majori parti Sororum visum fuerit, conversationem eius esse laudabilem, & eam aptam esse religioni, recipiatur ad professionem, promittendo in manibus Abbatissæ vitam istam semper, & regulam observare, dicendo hoc modo. Ego Soror N. ob amorem, & servitium Domini nostri, & Immaculatæ Conceptionis ejusdem Genitricis voveo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virgini, & B. Francisco, & omnibus Sanctis, & tibi Mater, toto tempore vitæ meæ vivere in obedientia, sine proprio, & in castitate, & in clausura perpetua sub regula per Sanctissimum Papam Iulium II. nostro Ordini concessa, & confirmata. *Et Mater Abbatissa*, si hæc observaverit, promittat sibi vitam æternam.

Cap. III. *De forma habitus hujus Religionis.*

260. Habitus Monialium huius Ordinis sit huiusmodi: tunica scilicet, habitus cum scapulari sint albi coloris, quatenùs candor huius indumenti exterior virgineæ puritatis mentis, & corporis testimonium protendat: pallium sit grossi panni, seu stamineæ hyacinthini coloris propter mysticam significationem, videlicèt, quòd Gloriosæ Virginis anima à creatione sua tota facta fuit cœlestis, & singularis Regis æterni thalamus. Portent in pallio, & in scapulari imaginem Dominæ nostræ solaribus radiis circumdatam, & stellis in capite coronatam; in scapulari autem portabunt dictam imaginem pectori appensam, ut dormientes, vel laborantes in loco eam honesto possint collocare, & assumere quando vadunt ad chorum, loquutorium, & capitulum, & in pallio dextro humero assuta hæc imago portetur à profitentibus hanc sanctam Religionem, quatenùs sciant, quòd Dei Genitricem, tamquam vitæ imaginem, in cordibus suis debent habere insertã, innocentissimã conversationẽ suam imitantes, & humilitatẽ, mudiq; contemptũ, quem in hoc sæculo sequuta est, etiam sectantes. Chorda verò, seu funiculus sit canapis, quemadmodum portant Fratres Minores, capitis autem amictus sit vita alba de subtus, quæ honestè genas, & collum cooperiat. Portent etiam professæ velum nigrum, non pretiosum, nec curiosum supra caput omni loco, & tempore; capillos autem semper habebunt attonsos; calceamenta verò sint scalponeæ, soleæ, vel calcei, vel simplicis corticis sandalia. Mater verò Abbatissa poterit dispensare in necessitatibus, ut lineis tunicis induantur, vel ut plura habeant indumenta, vel ut possint portare calceamenta (cum Discretarum consilio) secundùm necessitates locorum, & personarum. Humilitatem etiam, & paupertatem Domini N. Iesu Christi, ejusdemque benedictæ Genitricis studeant imitari, amantes sanctam paupertatem, tàm in vilitate vestimentorum, quàm in calceamentis, & in cęteris omnibus, ut mereantur illuminari à Patre luminum, & usque in finem perserverare.

Cap. IV. *De Protectore Ordinis istius.*

261. Vt divinum servitium semper crescat, & sit stabile ob providam, religiosamq; gubernationem bonorum Pastorum, & gloriosæ Virginis piis in cordibus

dibus purissimæ Conceptionis augeatur devotio: volumus, quòd Dominus Cardinalis, qui est, vel fuerit Minorum Fratrum de Observantia Protector, hujus Religionis sit Gubernator, & defensor, sicut & Minorum Fratrum de Observantia. Volumus etiam, quòd ex quo Fratres Minores tam indefesso studio, & vigilantia puritatis, & innocentiæ Dei Genitricis defensores existunt, quòd Vicarij Generales in suis Vicariis, & Provinciales, & Custodes in suis Provinciis, & Custodiis sint Visitatores hujus sanctæ Religionis, quibus firmiter teneantur obedire in omnibus, quæ promiserunt Domino observare, & quæ non sunt contraria animæ, & huic regulæ. Visitatores curam habeant, saltem semel in anno visitandi Sorores, & cum ad hoc monasterium ingressi fuerint, honesta societate associati in primis præcipiant, regulam legi coram conventu, quâ per Visitatores expositâ, Abbatissa teneatur absolutionem ab officio postulare, & Visitatori sigillum exhibere: Visitator verò studiosè teneatur inquirere circa statum Abbatissæ, & subditarum, interrogando generaliter, & specialiter de conversatione Monialium, & de hujus regulæ Observantia: & si aliquid correctione dignum invenerit, castiget, & reformet charitatis zelo, & amore justitiæ, & pia discretione, tam in capite, quàm in membris quidquid contra Deũ fit: & si Abbatissa defectuosa, vel non idonea officio fuerit inventa, ab eodem Visitatore ab officio absolvatur. Visitet etiã eos, qui sunt de monasterij familia, ut interiùs, exteriùsque ad gloriam Dei, & ejus Sanctissimæ Genitricis sacer hic status ordinetur.

Cap. V. *De Electione Abbatissæ, ac de subjectione ei habenda.*

262. Abbatissæ electio liberè conventui concedatur; quatenus voluntariè illam eligant, cui cum amore postmodum obediant. Si electio canonica facta fuerit à toto conventu, vel majore parte illius, à Visitatore confirmetur. Studeant autem Moniales omni diligentia, talem eligere Abbatissam, quæ virtutibus, & honestate resplendeat. Sit major non tàm officio, quàm bonis moribus; sit itaque talis, quòd suo exemplo suas ad obediendum cum amore excitet subditas, sitque sua conversatio Monialibus viva prædicatio: diligat etiam omnes absque partialitate in Christo Iesu: nam personarum acceptio in Religione nunquam fit sine scandalo, & maximo communitatis dispendio. Nunquam inaniter hilarescat propter primatum; sed animo potiùs lugeat considerans, quàm sit difficile de animabus aliorum Domino rationem reddere, cum de propriis tàm pauci inveniantur, qui bonam rationem exhibeant. Recordetur etiam, quòd Dominus noster non ministrari, sed ministrare venit; & sic Abbatissa non in Dominam, sed in subditarum ancillam eligitur. Teneantur etiam subditæ obedire suis Visitatoribus, & Abbatissæ in omnibus, quæ promiserunt Domino observare, & recordentur, quòd propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Considerent itaque, quòd potiùs obediunt Christo Sponso suo, quàm præsidentibus, & quòd sic ex inobedientia, & contemptu Superiorum, Dominus noster Iesus Christus contemnitur, & eidem non obtemperatur, secundùm quod idem Dominus ait in Evangelio, *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.*

Cap. VI. *De Observantia paupertatis.*

263. Cum mulierum fragilitas, præcipuè pro Christo inclusarum multis subdatur necessitatibus, idcircò quatenus sit illis facultas subsidiorum, ad tales necessitates, possessiones, & redditus in commini habere possint, quæ vẽdere, seù alienare non valeant, nisi ob majorem utilitatem, & commodum domus, & hoc cum assensu Visitatoris, & Abbatissæ, & majoris partis Conventus. Poterit tamen Abbatissa de rebus mobilibus, exiguique pretij dare, seù alienare, prout opportunum fuerit. Cum Moniales in particulari paupertatem observare teneantur; nihil possint sibi appropriare. Poterunt tamen cum Abbatissę licentia, eorum, quæ sibi concèduntur, simplicem usum habere, & conformari paupertati; quam Redemptor Noster, eiusdemque Mater Sanctissima sibi elegerunt, maximas divitias reputare debent. Non contemnant pauperculas vestes, & repetiatas, quibus propter Christum libenter Sponsæ ejus indutæ, spirituales in cœlo divitias invenient;

&

& illa Sponso suo Christo charior erit, quæ viliori habitu fuerit contenta, & etiam rebus corporis necessariis parvioris pretii.

Cap. VII. *De clausura observanda in generali.*

264. Huius Religionis Moniales professæ firmiter teneantur vivere in perpetua clausura intra monasterii claustrũ intrinsecum. Sed si aliquo tempore, (quod Dominus avertat) inevitabilis contigerit necessitas, utpotè ignis, vel armatorum virorum violentus ingressus, quæ quidem dilationem non sustinent; in his, vel similibus casibus ad locum poterunt transire decentem, ubi in honesta clausura commorentur, quoad usque de monasterio sibi provideatur, habeant autem Visitatores authoritatem mittendi aliquam, vel aliquas Monialium ad construendum, vel reformandum, sivè regendum aliquod monasterium sui Ordinis, vel gratiâ correctionis, vel ob aliam manifestam necessitatem. Moniales istius Religionis quatenùs clausuram, quam Domino promiserunt, meliùs, perfectiùsque custodiant, habeant portam in sublimi collocatam, ad quam per levatoriam scalam possint ascendere, quæ semper suspensa maneat, præterquàm cum aliquis ob inevitabilem, & necessariam causam ingressus fuerit, prout in sequenti capitulo dicetur &c. Habeant etiam in patenti, & manifesto loco unam rotam bonam, & fortem, cujus altitudo talis sit, & latitudo, quòd nulla persona per eam ingredi valeat, vel exire, per quam ea, quæ intromitti poterunt, inferantur. Habeant etiam circa præfatam rotam interiùs, exteriùsque ostiola, quæ nocturno tempore, & diurno æstivo, cum Sorores dormiunt, clausa semper maneat. Habeant etiam in sublimi portam, quasi fenestram inter duo ostia latitudinis, & altitudinis congruentis, per quam inferantur ea, quæ per rotam intromitti non possunt. Habeant etiam loquutorium in loco honesto cratibus ferreis interiùs, exteriùsque munitum, in quo nigrum linteum suspendatur, ne Religiosæ alios possint videre, nec ab eis videri: nec liceat loqui ex Sororibus aliquo tempore in præfato loquutorio à Completorio, usque ad Primam sequentis diei, nec tempore prandij; nec cum dormiunt Sorores statis temporibus, nisi manifesta necessitate cogantur.

Cap. VIII. *De clausura in particulari.*

265. In monasterio autem, ubi multæ Sorores habitaverint, duo loquutoria habere possint: in muro verò, qui Sorores dividit à Capella, duæ magnæ fenestræ, vel una secundùm dispositionem chori construantur, quæ ferreis cratibus interiùs exteriùsque muniantur, quibus lintea nigra apponantur, ne existentes in Ecclesia Sorores possint videre: in quibus etiam fenestris ligneæ portæ erunt ab intra cum seris, & clavibus, quæ quidem non aperiantur, nisi cum officium divinum recitatur, lintea verò solummodò deponantur ad elevationem Corporis, & sanguinis Domini N. I. Christi. Sit etiam in Ecclesia in competenti loco fenestra cum janua lignea parvula ad percipiendum Dominici Corporis Sacramentum, quæ tantæ sit quantitatis, quòd calix per eam possit inferri. Quæ semper manebit clausa, nec aperietur, nisi cum Sorores Eucharistiam percipiunt. Hoc autem sic fiet, quòd quando Sorores Dominicum Corpus recipient à sæcularibus videri non possint.

Cap. IX. *De ingressu monasteriorum hujus Ordinis.*

266. Præcipimus firmiter, ut nullus claustrum monasterij ingrediatur, præter Visitatores, cum necesse eis fuerit ad exercendum officium suum, & Confessores ad administrandum ecclesiastica Sacramenta, & Medici ad visitandum infirmas, & artifices cum opus fuerit ad reparationem domus. Si verò aliqui aliter ingrediantur, tam ingredientes, quàm admittentes in excommunicationis sententiam incurrant: & quando aliquis ex supradictis ingrediuntur, vadant cum Abbatissa, vel Vicaria, & ostiariis scalæ: quarum una præcedat pulsans parvulum tintinnabulum, quatenus Sorores audientes recolligantur: & dum ij fuerint in claustro, cooperiant Sorores facies suas velis nigris, quia non debent desiderare ab aliquo videri, nisi à sponso earum Domino Iesu Christo.

Cap. X.

Cap. X. *De divino officio, & oratione.*

267. Sorores attentè considerent, quòd super omnia debent desiderare, habere spiritum Domini, & sanctam ejus operationem cum puritate cordis, & devota oratione; à terrenis desideriis, & sæculi vanitatibus mundare conscientiam, & unus spiritus effici cum Christo sponso suo per amorem, per quem internum virtutum desiderium, & perpetua erga vitia (quæ nos à Deo separant) inimicitia inveniuntur. Oratio etenim est illa, quæ nos inimicos diligere facit, & orare, ut dicit Dominus, pro persequentibus, & calumniantibus nos: hæc enim est, quæ clausuram, & cæteros religionis labores in dulcedinem convertit. Vt ergo hoc opus tàm necessarium saluti in hoc sacro Ordine meliùs exerceatur, Sorores, quæ recipiuntur ad chorum teneantur dicere divinum officium, quoad solemnes festivitates, & in quibus non laboratur, & octavas earum, & Dominicas primò ponendas, & necessariò recitandas, & ferias secundum Breviarium Romanum, prout Fratres Minores recitant. Octava Seraphici sancti Patris Francisci celebretur, & nulla alia Ordinis ejusdem. Omnibus autem festis simplicibus, & Dominicis non primò ponendis dicent officium Conceptionis cum commemoratione Dominicę, secundùm formam Breviarij ad hoc illis deputati; Minus autem officium Conceptionis dicant secundùm quòd sibi moris est. Moniales verò laicæ dicant viginti quatuor Pater noster, & & Ave Maria pro matutinis, pro laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, pro qualibet istarum septem, pro Vesperis autem duodecim, & orent pro defunctis. Et ut hic sacer status in virtute, & religione mediantibus Sacramentis continuè crescat, studeant diligenter Sorores confiteri, & Eucharistiam suscipere in festis Conceptionis Dominæ nostræ, Nativitatis Domini, & Purificationis Dominæ nostræ: in prima etiam hebdomada quadragesimæ, & in Annunciatione Dominæ nostræ, seu in majori hebdomada, in festis etiam Resurrectionis Domini, Pentecostes, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis Dominæ nostræ, & in festo P. Seraphici Francis. & omnium Sanctorũ.

Cap. XI. *De jejunio, & pia dispensatione cum infirmis habenda.*

268. Iejunent Sorores in majori quadragesima, & omnibus diebus, in quibus ab Ecclesia est indictum jejunium, & à festo Præsentationis Dominæ nostræ usque ad Nativitatem Domini, & feriis sextis totius anni: Sabbato verò ob reverentiam Dominæ nostræ voluntariè jejunare volentes benedictæ sint à Domino, & quæ noluerint, non sint astrictæ; cum infirmis verò, & debilibus poterit Abbatissa dispensare cum Discretarum consilio, secundùm quod necessitati viderint expedire. Habeat Abbatissa curam de infirmis Sororibus sicut de se ipsa; nam si Mater diligit, & consolatur filiam suam carnalem, quanto diligentiùs debet Abbatissa (quæ est Mater spiritualis) nutrire, subvenire, & consolari filias suas spirituales tempore necessitatis, & infirmitatis. Habeatur ergo ægritudinarium in saniori loco totius domus, ubi infirmæ curentur, & provideatur per Abbatissam, Vicariam, & Infirmariam, sicut vellent sibi serviri cum humilitate, benignitate, & charitate: visitentur etiam à Medico per Abbatissam ad hoc deputato. Abbatissa curam habeat visitandi semel in die ęgritudinarium, nisi legitimè fuerit impedita, vel Vicaria loco ejus, ut videant necessitates infirmarum: nam charitatis opera super omnia Dominus noster commendavit nobis.

Cap. XII. *De modo laborandi, ac dormiendi, & silentio servando.*

269. Sorores omnes, præter infirmas, laborent fideliter, & devotè temporibus ad hoc assignatis, expellendo otium animæ inimicum, quod via, & porta est, per quam vitia, & peccata ingrediuntur, & ducunt animam in perditionem. Nec laborum pretium aliqua sibi approprieт, sed sint omnia communia, prout expedit famulabus Dei, & imitatricibus sanctæ Genitricis ejus. Diligant etiam silentium, nam in multiloquio non deest peccatum, & quæ linguâ non offendit, magnæ perfectionis est, & religiosæ non refrænantis linguã suam vana religio est. Proinde servetur silentiũ Papale in choro, claustro, dormitorio, & refectorio, & tota domo post completorium,

usque ad primam pulsationem primæ sequentis diei, & tempore, quo post prandium dormitur, scilicet à festo Resurrectionis Domini usque ad Exaltationem sanctæ Crucis. Poterunt tamen in his temporibus necessaria loqui submissa voce, & honestè. Non loquantur cum aliquibus, qui non sunt de monasterio absque Abbatissæ licentia, & cum auscultatricibus. Ostendant se imitatrices veras humilitatis, & mansuetudinis Redemptoris nostri, ejusque dulcissimæ Matris verbo, gestu, & incessu. Dormiant Sorores habitibus indutæ, & chordis præcinctæ in unico dormitorio, ubi tota nocte lāpas erit accensa, & dormiant singulæ in lectis suis, præter infirmas, quæ dormiant in ægritudinario. Poterit tamen Aabbatissa dispensare cum infirmis Sororibus, ut habitum deponant ad dormiendum: & morientes sepeliantur in habitu suæ professionis absque pallio. Sint etiam lecti Sororum pauperculi, & paupertati, quam Domino Deo voverunt, conformes. Studeant Abbatissa, & Moniales hanc regulam, vivendique formam perfectè observare, ut semper humiles, & subditæ, & in fide Catholica stabiles, vota, quæ Domino promiserunt, usque in finem observent. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, liberationis, decreti, declarationis, approbationis, confirmationis, communicationis, concessionis, & indulti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, Indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Data Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ. M. D. X I. quintodecimo Kalendas octobris, Pontificatus nostri anno octavo.

270. Inde factum est, ut Religio ista jam fune Minoritico in prima sui origine decorata; Minorumque Ordini à sua Fundatrice commendata, ex hujus Apostolici diplomatis nova dispositione Minoritarum curæ, atque regimini per omnia subjecta, & in Franciscano corpore recensita permanserit. Unde non immerito Leo X. ordinavit, ut Moniales istæ privilegiis omnibus, indulgentiis &c. ex integro fruerentur, quæ Fratribus Minoribus, Clarissis, & Tertiariis Sancti Francisci usquam concessa fuisse comprobentur.

Compend. Privileg. Ord. Min. fol. 147.

LEO PAPA X. &c.

Dilecti Filij salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia nuper accepimus, nonnulla in partibus Hispaniarum monasteria Monialium Ordinis Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ sub vestra obedientia in regulari Observantia diu, noctuque Altissimo famulatum præstare; Nosque propterea volentes ipsis gratiam facere specialem, ut omnibus, & singulis privilegiis, concessionibus, prærogativis, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, & indultis temporalibus, & spiritualibus per Nos, & Sedem Apostolicam Fratribus dicti Ordinis, & Observantiæ, ac Monialibus sanctæ Claræ, & Sororibus Tertij Ordinis sancti Francisci quomodolibet concessis, & concedendis, & quibus Fratres, Moniales, & Sorores hujusmodi de jure, vel privilegio, & consuetudine propriè utuntur, potiuntur, & gaudent, seu uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, quæ nos tenore præsentium pro expressis, & individuè enarratis haberi volumus, eisdem Monialibus Conceptionis in eadem obedientia permanentibus, ab ipsius Ordinis fundatione, & in futurum utantur, potiantur, & gaudeant, ac uti, potiri, & gaudere possint in omnibus, & per omnia; perinde ac si ipsis concessa fuissent, tenore præsentium motu proprio, & ex nostra scientia, de speciali dono gratiæ concedimus, sicque per quoscumque gudices ordinarios, seu delegatos in foro contentioso, aut per quoscumque Confessores, sive in foro conscientiæ, dum, & quoties opus fuerit, interpretari, pronunciari, judicari, & definiri debere, sublata eis aliter interpretandi, & judicandi facultate, volumus, & mandamus, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus, quæ in singulis litteris privilegiorum, concessionum, immunitatum, gratiarum, exceptionum, & indultorum hujusmodi voluimus non obstare, & quòd Moniales prædictæ in illis specificatæ non sint, ac quòd tempore concessionum illarum forsan in dicta obedientia, vel modo vivendi non erant, cæterisque contrariis,

trariis quibuscumque. Volumus autem quòd præsentium transumptis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides, tàm in judicio, quàm extra illud adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si illę essent exhibitę, vel ostensę. Datum. Romę apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die decima Febr. M. D. XX. Pontificatus nostri anno septimo.

271. Hęc fuit prima Sanctimonialium Conceptionistarum origo, hoc illarum stabile fundamentum, undè subitò per orbem universum tum ex arctissimo vitę rigore, tum ex pervagante sanctitatis opinione, juxta factum piissimę Fundatrici cœleste oraculum, maximo numero multiplicatę, innumeras Iesu Christo sponsas Virgines pepererunt.

Vvad. loc. cit. 272. Post hęc Quinnonius Generalis debito cum mandato, ut omni controversiarum occasione sublata pleniùs, & firmiùs in Ordine Seraphico incorporatæ probarentur (ut supra in Quinnonio Generali dictum est) eas omnes ad novam professionem sub Regula Seraphica, & instituto Franciscano admisit, novasque ipsis, & speciales constitutiones assignavit, quas in hodiernum usque diem, etiam in monasteriis locorum Ordinariis ex speciali dispositione subjectis ad plenum observare gloriantur.

273. Inter cęteros harum Christi sponsarum arctissimos rigores superadditos illud semper visum est esse perarduum, quòd alicubi nullum ab emissa professione valerent in perpertuum alloqui sæcularem, ne quidem proprios Genitores. Vnde cum filiarum parentibus videretur hoc intolerabile, illas ab hujusmodi ingressu, & professione retrahebant. Parisiis præsertim cum monasterium Conceptionis ab antiqua Sanctæ Claræ Regula ad Conceptionistarum sub hoc rigore institutum, operante Maria Teresia Francorum Regina translatum esset, sub directione tamen, & gubernio Ministri Provincialis Sancti Dionisij Recollectorum in Gallia, hac de causa tendere videbatur ad interitum. Huic malo ut occurret Clem. X. Pontifex supplicante præfata Regina concessit, ut Moniales illę Parentes suos, cæterosq; in primo gradu consanguineos alloqui possent aliquandò, prout ex ipsius Apostolico diplomate clariùs apparebit.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

274. EXponi nobis nuper fecerunt Dilectæ in Christo Filiæ Abbatissa, & omnes Moniales monasterij Conceptionis Beatæ Mariæ Immaculatę Civitatis Parisiensis, quòd cum aliàs fœl. rec. Alexander Papa VII. Prædecessor noster ad petitionem Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Teresiæ Frãcorum Reginæ Christianissimę monasterium præfatum, quod priùs sub regula sanctæ Clarę vivebat, ad institutum, & Regulam Ordinis Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ transtulerit, ipso tamen monasterio sub directione Fratrum Minorum Provinciæ sancti Dionisij Ordinis sancti Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum semper remanente, ipsæ exponentes ab inde constitutiones Ordinis Conceptionis hujusmodi, & præsertim illam de non aperiendis unquàm cratibus ad effectum alloquendi earum propinquos arctiori consanguinitatis vinculo eis conjunctos hactenus servaverunt. Verùm ex adeo rigida clausurę observantia progressu temporis extrema dicti monasterij ruina inevitabiliter sequutura prævideretur; cum intra spatium octo circiter annorum, quibus rigor ille duravit, Moniales ejusdem monasterij quamplures aut obierint, aut ad Chori functiones, aliaque exercitia pro servitio dicti monasterij necessaria, inhabiles redditæ reperiantur, nec interea ullius generis Novitiæ in idem monasterium receptæ fuerint, nemine existente, qui attento rigore præfato natas suas absque spe illas ampliùs revidendi illic includere velit. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, multę adsint Puellæ ad amplectendam in dicto monasterio Religiosæ vitæ disciplinam paratę, si rigor prædictus aliquo temperamento mitigaretur; Constitutio verò prędicta vi Regulæ ad tantam austeritatem non obliget, & Superiores Ordinis super illa dispensare possint; Verùm propter Sedis Apostolicæ reverentiam ejusmodi dispensationes concedere hactenus renuerint: Nobis propterea dictæ exponen- Arch. Aracœl. Regis. 8. Vltr.

tes humiliter supplicari fecerunt, ut opportunam interdum aperiendi crates dicti monasterij licentiam ad effectum alloquendi earum Parentes, & Benefactores juxta usum aliorum monasteriorum ejusdem Ordinis in Belgicis ditionibus consistentium concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ipsas exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & earum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, ac interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, in quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum consilio attentis narratis, authoritate Apostolica tenore præsentium pro arbitrio, & conscientia Superioris Regularis indulgemus; Vt Parentes bis in mense; alij verò consanguinei in primo tantùm gradu conjuncti semel in mense, exceptis quoad omnes temporibus quadragesimæ, & Advẽtus Domini, alloqui, & videre præfatas Moniales possint. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quas, & quos spectat, & pro tempore spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, aut ignoranter contigerit attentari; Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon præfatorum monasterij, & Ordinis etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 21. Aprilis. 2673. Pontificatus nostri anno tertio. I.G. S. Lucius.

CAPVT IX.

De Monialibus sub titulo Annunciationis B. Virginis Mariæ, & de Ancillis ejusdem Virginis Deiparæ.

275. MOdo non dissimilli eodem ferme tempore, necnon in eodẽ Seraphico Min. Ord. ineffabile divini Verbi Incarnationis mysterium, quo ipsa ad supremam Matris Dei dignitatem fuit evecta, honorari voluit Virgo Dei-para, sicut & de Immaculata sua Conceptione ipsam fecisse diximus capite antecedenti, addito nempe sub titulo suæ Sanctissimæ Annunciationis novo Sanctimonialium instituto.

276. Igitur Beata Ioanna Valesia Ludovici XI. Galliarum Regis filia, & Caroli VIII. uterina Soror (cujus admirabilem vitam, & virtutes ex integro dabimus in tertia hujus operis parte) à quinto ætatis suæ anno ingenti cum fervore Deo, & immaculatæ Deiparæ in pietatis operibus assueta servire, Fratrem Gilbertum Nicolai ex Observantia Regulari Minoritam sanctissimum æquè, ac doctissimum, & prudentiæ laude insigniter conspicuum (qui ex singulari ad Beatam Virginem Mariam Annuntiatam, & ad Archangelum Gabrielem devotione Frater Gabriel Ave Maria meruit à Leone X. nuncupari) conscientiæ suæ, vitæque spiritualis Ducem, atque Magistrum à Rege Patre suo recepit. Illius piissimis doctrinis educata innocens Virguncula Dei Matrem continuis precibus exorabat, ut quid in ipsius obsequium sibi potissimùm foret exequendum, revelare dignaretur. Nec in vanum oravit. Anno quippe sexto suæ ætatis in oratione posita edoceri promeruit à Virgine Deipara, novam in ipsius honorem

Vvad. t. 8. an. 1501. n. 28. & 1504. n. 25. & in lib. Vitę Ioannæ Valesię Antuerpiæ impresso ann. 1624.

norem à se Religionem iri fundandam: quo oraculo, atque suggerente piissimo magistro præfato ardentiùs inflammata, ætate simul, & pietate crescebat: filiam omni titulo amabilem amantissimus Pater à se ipso elongare non sustinens, illam à Principibus multis expetitam, Ludovico Aurelianensi Duci (Sabaudum malè dicit Gonzaga) vel invitam matrimonio copulavit. Ludovicus etiam animo aversus, sed Regio mandato contraire non audens, nec illam unquam cognovit uxoris titulo, sed violenta rabie illam malè actam semper habuit, adeò ut à Carolo Ioannæ Fratre jam Rege fuerit in vincula conjectus, nec nisi illa intercedente liberatus.

277. Post Caroli mortem Ludovicus XII. ad Regnum evectus duplici titulo Ioannam aversatus, nempè quòd illam invitus, & Rege socero cogente desponsaverit, nec tamen unquam cognoverit; (Deo, atque Deipara Virgine ita disponentibus:) atque quòd Britanniam Armoricam à Gallico diademate divellendam formidaret, de Matrimonij nullitate ex causa violētiæ apud Sedē Apostolicam contestatus, & per Iudices deputatos, dehinc per Alexandrum VI. R. Pontificem anno 1599. à matrimonio primo absolutus, Annam Caroli VIII. viduam Britanniæ hæredem duxit uxorem.

278. Ioanna verò quamvis à plurimis tum sæcularibus, tum Ecclesiasticis Regni Primoribus in contrarium solicitata, nec Regio conatui, nec Iudicum sententiæ, nec novo matrimonio immota tranquillitate, vel minimum quid opponens, Regis æterni connubia majori fervore desiderans, Virginum Reginæ se se per omnia curæ commisit, quam vix quinquennium transgressa Patronam, & Advocatam elegerat. Bituricensi Ducatu pro appanagio donata, Bituricis vitam modestissimam, & in summa parsimonia cum paucis Virginibus pedissequis suis traducens, proventus reliquos in pios usus erogari præcepit. Dum verò crescente pietatis illius fama, crescerent & contra Sponsum repudiatorem populi querimoniæ: Rex sibi prospectum iri credens, si Reginæ famam, vel in aliquo calumniari liceret, cubiculum ejus latenter ingressus (quòd de illibata ipsius virginitate nunquam non fuisset dubius) ipsam explorare voluit; Vidit autem illam, famulabus jam vale dicto, in cubiculo reclusam ductis ex alto pectore suspiriis, fixisque ad Cœlum obtutibus post diutinas preces, pia crudelitate in se ipsam adeò desævire, ut sanguinem è toto corpore flagellis educeret. Exhorruit Rex sancto spectaculo commotus, gravique contritione compunctus exclamavit, se se fuisse Ioannæ connubiis indignum.

279. Ioanna verò majori semper fervore pietatis operibus insistens, jamque cœlestibus revelationibus assueta illud præ cæteris à Virgine Deipara audire promeruit, ut quod sexennis didicerat, Ordinem Monialium sub cura Fratrum Minorum de Observantia Regulari cōvocatis Virginibus in sui honorem erigeret; quibus norma vivendi forent virtutes illæ potissimæ, quæ de ipsa magis explicitè leguntur in Evangelio.

280. Gilbertus Ioannæ Confessarius, & magister præfatus continuis, atque gravissimis illius instantiis, ut satisfaceret, deductis ex Evangelio decem virtutibus primariis, nempè castitate, obedientia, prudentia, fide, humilitate, veritate, devotione, paupertate, misericordia, & patientia, seu compassione, vel dolore Virginis Deiparæ, novi Ordinis Regulam in totidem capita distribuendam voluit, atque per integrum exscriptam, eidem sanctissimæ Virgini primò, dehinc Ioannæ oblatam, demum istâ ex oraculo cœlesti suadente Romam deportavit, ab Alexandro VI. Pontifice confirmandam; Cardinales multos in principio, ipsumque Pontificem ob rei novitatem adversantes passus est; at verò sacrificiis, & precibus causam Deo, ejusque Genitrici, cujus cultus per hoc institutum promovebatur, commendans, à Ioanne Baptista Ferrario titulo S. Grisogoni Cardinale Episcopo Mutinensi, Datariæ Apostolicæ Præfecto, insperatò vocatus benè sperare jubetur, seque illius negotij fautorem, atque promotorem spopondit, affirmans, nocte præterita, ut ita faceret, se à sanctis Laurentio, & Francisco fuisse in nocturna visione præmonitum. Tandem sub Datum Romæ &c. octavo Kalendas Augusti 1501. impetratum Pontificium diploma, dum Bituricum lætus deportat à prædonibus in itinere comprehensus, & in

Vvad. Ibid. 1501. n. 28.

horrendam foveam nivibus plenam præcipitatus, illæsus evasit. Ioanna Regulam reverenter acceptam ex approbatione Pontificis veneratione dignissimam, febrientis cujusdam ex Virginibus Consororibus religiosæ capiti superimponens, subitò salutem ei restituit.

Ibid. 1504. n. 15.

281. Sub hac regula cœpit Regia Virgo Deo ardentiùs famulari, acceptisque sociis religiosè vivere, & domicilia multiplicatis Sororibus extruere, contemplationi arcanorum cœlestium maximè intenta, divinis consolationibus sæpè recreata, quas in ejus vita referemus; Anno igitur 1502. Virgines illæ à Ioanna congregatæ in Bituricensi monasterio ejusdem sumptibus mira celeritate constructo novæ Religionis habitum solemniter, & devotè sub Fratrum Minorum Regularis Observantiæ gubernio suscipientes, & ad clausuræ rigorem obligatæ, solemnia tandem Religionis vota nuncuparunt. Quod Ioanna non nisi anno 1504. modo, & ex causis in ejus vita describendis ultimatè non complevit, & tandem ibidem cum suis in Christo filiabus sanctissimè convivens, obdormivit in Domino, magnis, & continuis miraculis à Deo glorificata, pro qua etiam in Apotheosim referenda processus authenticos legimus Vrbano VIII. fuisse præsentatos.

282. Religionem hujusmodi sub titulo Annunciationis B. Virgnis Mariæ tum ab Alexand. VI. tum à II. & à Leone X. confirmatam fuisse videmus, & à Paulo III. & V. à Gregorio XV. necnon ab Vrbano VIII. gratiis innumeris, favoribusque decoratam.

Arch. Matrit. in cōv. S. Franci.

283. Cum verò interim Ordo alicujus Ancillarum Beatæ Virginis Mariæ, & Sororum in Ecclesia Dei ortum habuisse videretur; qui revera ab Annunciatarum Religione diversus erat, & à Leone X. expresè approbatus, velutì ipse in litteris statim adducendis, *Dum præcelsa &c.* apertè testatur, & Regulam illarum in archivio Matritensi ad sancti Francisci obiter videre mihi licuit; Ordinem utrumque, Ancillarum nempe, & Annuntiatarum Leo ipse voluit esse simul unitum. Vvadingus autem ad annum 1514. dicit, voluisse Leonem X. Annuntiationis, & Conceptionis Ordines in unum copulare, quamvis exinde propriam Annuntiationis Regulam approbaverit, quod pro Conceptionistis jam à Iulio II. suo prædecessore noverat esse concessum. Anno verò 1515. advertit, easdem esse Moniales, seu Sorores Beatæ Virginis Mariæ cum Annutiatistis, de quibus agimus in præsenti, & Regulam à Leone X. de duabus compactam accepisse, quam se anno 1517. daturum esse promiserat ad annum 1501. quæ tamen ibidem non apparet. Illam, ne omninò remaneret incognita, ex proprio ipsarum libro, simul & ejus approbationem placuit hîc describere.

Uvad. t. 8. 1514. n. 7. 1515. n. 41.

LEO PAPA X.

Dilectis in Christo filiabus, Matribus Ancillis, & aliis Sororibus monasteriorum ubilibet consistentium Ordinis B. Mariæ Virginis salutem, & Apostolicam benedictionem.

284. Regulam profitentibus, & Ordinem B. Mariæ Virginis, quem vos profitemini, aliàs traditam, & per fœl. rec. Alexandrum Papam VI. prædecessorum nostrum approbatam, & confirmatam, ac declaratam, & quam nos ab sinceram devotionem, quam ad eamdem Virginem Dei Genitricem semper gessimus, & gerimus, multiplicibus gratiis, privilegiis favoribus, & indulgentiis, authoritate Apostol. tenore præsentium approbamus, & etiam confirmamus, ac ampliamus: illam per vos puro corde, & & pura mente, & cum debita veneratione servandam, præsentibus insertam ad vos duximus transferrendam, cujus regulæ, & vitæ vestræ tenor sequitur; & est talis.

Ex lib. ipsarum f. 1. & 23. ad S. Isidori de Urbe.

Regula Ordinis B. Mariæ Virginis.

285. In primis, & ante omnia præ oculis vestris continuè ipsam Virginem habeatis jactātes cogitatus vestros, & aspectus in ipsam, sicut Magi in stellam. Sit Virgo exēplar vestrū, sit oraculum, sit regula: & nullum aliud studium habeatis, nisi ut Virginem imitando perfectè sponso vestro placeatis. Hæc est enim Prudentia vestra, consilium, vocatio, religio, & finis, ut Deo sincerè per Virginem placeatis. Verùm quia modus Virginem imitandi, & ad illius exemplum Deo placendi, qui in regula vestra positus

tus est, totus ex Evangelio sumptus est; necesse habetis, ea scire, quæ Evangelium dicit, Virginem habuisse, cogitasse, dixisse, vel fecisse. His quatuor modis offertur in evangelio vobis Virgo elucidabilis, & imitabilis: quam teste scriptura, si elucidaverimus, vitam æternam habebimus. Scitote igitur dilectæ filiæ, & in memoriam semper habetote, quòd quamvis V. Maria plena fuerit omnibus gratiis, & virtutibus, Spiritus tamen Sanctus voluit, & fecit, quòd ab Evãgelistis solum decem cõmemorarentur. Has decem virtutes, quas teste evãgelio Virgo habuit debetis habere, & omnia, quæ per illas Virgo legitur cogitasse, dixisse, aut fecisse, debetis cogitare, & facere, & ita secundùm quamlibet harum virtutum tripliciter habetis Virginem imitari corde, ore, & opere: in quo profectò stat, & consistit omnis perfectio, & regulæ vestræ vera completio.

Eccli. 24.

Cap. I. *De Virtute Castitatis Mariæ Virginis inter virtutes ejus primò in evangelio commemorata, quam debent Sorores habere, & secundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

286. Mariæ Virgins dinumerare in speciali omnes virtutes non possumus; Illas igitur solùm commemorabimus, quæ specialiter in evangelio commemorantur. In quo legimus primò, virtutem puritatis esse commemoratam, ut sciant Sorores, quòd primò habent intendere, & omnem sensum applicare, ut ad exemplar Virginis tanquàm veræ Sponsæ placeant in castitate, & ea cogitent, dicant, & faciant, quæ Virgo legitur in evangelio, ex puritate cogitasse, dixisse, vel fecisse. Legimus autem in evangelio, Virginem ex sua virginali puritate, ut Deo placeret, perfectissimè primò Virginitatem vovisse; secundò S. Ioseph desponsasse, & tertiò Gabrielem interrogasse dicendo, *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Sorores ad exemplum, & imitationem Virginis, ut Christo Sponso suo placeant, voveant cum perpetua clausura perpetuam castitatem: & verum Ioseph, scilicet Iesum accipiant in Sponsum in perpetua charitate, & tertiò nulla vana quærant, & nulla verba vani amoris aut dicant, aut audiant, quia cum solo Iesu earum Sponso quærant habere familiaritatem. O quàm dulciter, & lætanter morietur Soror illa, quæ in vita sua nullum præter Iesum amatorem habuit. Ad habendam autem perfectiùs hanc castitatem, fugiant Sorores otium, crapulam, suspecta consortia, & consilia, vultus, corporisque ornatum, vocalem cantum, ut hominibus placeant; soliquè suo Sponso placere quærant, & studeant, qui totus est desiderabilis, amabilis, & pulchrior universis. O quot animas otium, & crapula perdiderunt! O quot consilia, familiaritates, litteræ, munuscula infecerunt, & damnarunt! O quot conscientias vultus, cantusquè ad malum deduxerunt! Fœlix illa Soror, quæ dicere corde, & ore potest, *Iesus amor meus, Jesus Sponsus meus, Jesus Deus meus est omnia:* Est autem Sororum clausura arctissima, sicut & castitas purissima: quia nec egredi possunt ad extra, nec aliæ personæ ingredi possunt ad intra in ipsarum monasteria. Non autem infringitur Sororum clausura, quando intrat Prælatus pro visitatione, aut Confessor pro Sacramentorum administratione, & animæ commendatione, mortuorumque sepelitione, vel Medicus pro infirmarum curatione, aut faber pro necessaria rerum reparatione. Similiter non infringitur clausura Sororum quoad egressum, quando Sorores egrediuntur ad exemplum Virginis consilio Gabrielis, idest consilio, & obedientiâ Prælati, pro novi monasterij receptione, vel antiqui reformatione, aut necessaria Sororum translatione. O quam speciosum, & spatiosum regnum Soror recipiet in futuro sæculo, quę in hoc mundo propter Christum se inclusit, atque incarceravit in claustro! maximè si clausuram non solùm localem, verùm etiam cordialem servavit; scilicet per fenestras sensuum nihil vanum intrare permittendo, & corde ad extra per affectionem non exeundo, sed in his solum Iesum toto corde, & affectu amando, & in illo solo delectationem, & consolationem quærendo.

Luc. 1.

Cap. II. *De virtute prudentiæ Virginis, secundo loco in evangelio commemorata, quam debent Sorores habere, & secundum illam tripliciter Virginem imitari.*

287. Maria Virgo prudentissima sem- Luc. 1.

per

per fuit. Ex prudentia sua ut Christo placeret quæ sequuntur cogitavit, dixit, & fecit; Nam cogitabat, qualis esset Gabrielis salutatio, & conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo: & fugit in Egyptum pro Filio conservando, nec rediit inde, nisi priùs Herode defuncto: & quintò fugit à loco, ubi erat Archelai habitatio; Ad exemplum, & imitationem Virginis Sorores, ut placeant Christo, & Virgini non debent leviter loqui, sed esse tardiloquæ; quia solùm septies legitur Virgo locuta fuisse, debentque dicenda præmeditari in corde antequam ore fari; ut ad exemplum Virginis caveant à verbis otiosis, & ab omni mendacio, quia perdet Deus omnes, qui loquuntur mendacium. Vnde in hac Religione Sorores perpetuum servant silentium evangelicum; monasticum autem, sivè claustrale servant, sicut fuerit à suis Prælatis statutum, & cùm perfectissima sapientia, & prudentia in hoc consistat, ut sciat quis placere Déo, & cavere ab omni, quo offenditur Deus, peccato; debent Sorores jugiter conferre in corde suo, quomodo ab eis Regula Mariæ Virginis observetur, & si vita illarum coram Iesu munda, & placida inveniatur: maximè tamen debent cavere Sorores ad exemplum Virginis ab Herode, & Archelao. Non enim vacat Misterio, quòd solum hos duos Reges legitur Virgo fugisse. Nam per Herodem vitium carnis, per Archelaum vitium ambitionis significat. Hæc autem duo peccata meliùs fugâ, quàm pugnâ vincuntur, dum scilicet Soror fugit omnem familiaritatem, & abhorret omne officium, sivè superioritatem. Tunc autem dicitur redire defuncto Herode, quando sic est in ea mortua caro, & fugata ambitio, ut officia, quæ recipit, per solam vim obedientiæ recipiat. Ad habendam autem perfectiùs hanc Virginis prudentiam, servent Sorores strictissimè in receptione noviciarum, ut nullæ penitùs ingrediantur in domum, & monasterium Mariæ, nisi Gabrieles, idest Angelicæ, scilicet mente, & corpore fortes, fideles, & catholicæ sine nota infamiæ, ad legendum sufficienter edoctæ, & nullæ personæ sæculari vinculo ligatæ.

Luc. 2.
Matth. 2.
Psal. 5.

Cap. III. *De Virtute humilitatis Virginis tertiò in evangelio commemorata, quam debent Sorores habere, & secundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

288. Maria Virgo humillima semper fuit, cujus Dominus humilitatem respexit. Ex humilitate autem sua, ut Deo placeret, cogitavit, dixit, & fecit, quę sequuntur. Nam turbata fuit, sive timuit laudata à Gabriele, & secundò cum humilitate respondit Gabrieli dicens, Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundùm verbum tuum. Ad exemplum, & imitationem Virginis Sorores timeāt, & turbentur dùm laudantur, aut in aliquo officio ponuntur. Vera enim humilitas tunc in Sorore dignoscitur, quando laudata exteriùs, interiùs tristatur, & turbatur: sicut vera superbia in ea esse non ambigitur, quando in officio sublimata, vel ab aliquo laudata, exhilarescit, & lætatur; Humiliter Sorores in Capitulis, & consultationibus se gerant, non se excusent, aut defendant, proprias opiniones super illam Communitatis non præferant, nec affectiones proprias sequantur, sed semper dicant, Fiat mihi secundùm verbum tuum, & non secundùm meum. Ad habendam perfectiùs hanc humilitatis virtutem sorores habeant unam Prælatam, cui obediant, & quam diligant, & revereantur, sicut Vicariam Mariæ Virginis: quia reverà ipsa tenet locum ejus; & ideo non secus accipiant obedientias Matris, quàm si ab ore Virginis proferrentur: Caveantque summopere, ne obedientias Matris dijudicent, sed simplicitèr obediant. Mater autem ancilla Sorores suas, ut charissimas filias amet, & consoletur. Singulis sabbatis ordinariè teneatur Capitulum culparũ, in quo cum magna humilitate Sorores recipiant pœnitentias Matris, scientes hujusmodi Capitulum esse purgatorium Sororum humilium. Cum discretione autem Mater puniat Sorores, applicando juxta exemplum boni Samaritani oleum cum vino. Sint autem singulæ Matres solicitæ, ut saltem semel in anno singula monasteria earum visitentur à Prælatis ipsarum; in qua visitatione præcipuè inquirat Visitator de castitate, & triplici clausura, de charitate, & pace fraterna, & de paupertate, & humili obedientia, de officio

Luc. 1.
Luc. 1.
Luc. 10.

officio divino, & oratione sancta, & poterit Visitator in sua visitatione (si causam sufficientem invenerit) judicio communitatis deponere Matrem.

Cap. IV. *De virtute fidei Virginis quarto loco in Evang. commemoratæ, quam debent Sorores habere, & in ea Virginem tripliciter imitari.*

189. Maria Virgo fide firmissima fuit, & ex fide sua, ut Deo placeret, cogitavit, dixit, aut fecit, quæ sequuntur. Nam Filium Dei fide, humilitate, & obedientia concepit, ad Montana ascendit (Luc. 1.) & in domum Zachariæ intravit, sanctamque Elisabeth salutavit, & quintò credidit; dicente sancta Elisabeth Virgini *Beata, quæ credidisti, quia perficientur in te, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Ad exemplum, & imitationem Virginis Sorores, ut Deo placeant, debent esse fide fortes (quia sinè fide impossibile est Deo placere) (Heb. 11.6.) Iesum concipere, aut in Montana perfectionis ascendere, vel aliquid boni in domo Zachariæ, idest Ecclesia, vel religione facere, aut Beatam Elisabeth salutare, idest participem sanctorum, & bonorum esse. Nulla potest recipi in religione ista nisi fidelis, & catholica, de nulla hæresi supecta, nec ab Ecclesia Romana excommunicata. Nam cum impossibile sit sine fide placere Deo, quomodo fieri posset, quòd aliqua reciperetur in Ordine isto, qui totus dedicatus est ad placendum Deo, nisi fidelis esset, & orthodoxa? Ad habendam perfectiùs hanc fidei virtutem, summè caveant Sorores, ne se immisceant quibusdam curiosis, vel scrupolosis phantasiis de fide, sed simpliciter credant, sicut credit S. Mater Ecclesia. Teneantur autem Matres petere à Domino Papa unũ de S. R. Ecclesiæ Cardinalibus, qui sit Protector hujus Ordinis, ut Sorores semper obedientiam, & reverentiam debentes Sedi Apostolicæ subjectæ sint Romanæ Ecclesiæ, quatenus stabiles in fide observent virtutes, & beneplacita Virginis Mariæ.

Cap. V. *De virtute devotionis, sive orationis quinto loco in Evangelio commemoratæ, quam debent Sorores habere, & secundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

190. Maria Virgo devotissima semper fuit, & ut Deo placeret, ex devotione, quæ sequuntur, cogitavit, dixit, aut fecit. Nam Deum attentissimè, & lætanter laudavit dicens: *Magnificat anima mea Dominum &c.* singulis annis in Ierusalem ascendit, Filium sequendo, illius (Luc. 1.) sermones devotissimè audivit, sæpè in Nazareth rediit, & quintò cum Apostolis in oratione perseveravit. (Luc. 2.) Ad exemplum, & imitationem Virginis debent Sorores, ut Christo placeant, super omnia addiscere artem, & scientiam Deum laudandi, & orandi officium divinum dicant secundùm Ordinarium Romanum; & singulis diebus faciant de Beata V. Maria juxta vocationem suam; nisi Dominca, aut festum duplex, aut solemne, vel aliud, quod colitur à populo, & Clero, occurrerit. Vbi verò monasteria Sororuum fundata sunt de Annunciatione, Conceptione, S. Eucharistia, Compassione, sive sanctæ Mariæ de Pietate; aut S. Mariæ de Doloribus, aut de Consolatione, vel S. Mariæ de Virtutibus, & hujusmodi, dicant Sorores officium de hujusmodi ipsarum fundatione. Festa autem, quæ sunt de kalendario Romano, alia à prædictis transeant per commemorationem: singulis autem diebus quando non fit de Beata Virgine, fiat de ipsa commemoratio singulis horis diurnis, & nocturnis. Conceditur autem Fratribus apud Sorores commorantibus, vel servientibus, quòd possint authoritate Apostolica in Missa, & officio se conformare Sororibus. Sorores laicæ pro officio diei dicant coronam Domini Iesu, quæ triginta tria Pater noster, & totidem Ave Maria continet. Pro officio verò Virginis dicant coronam maximam Beatæ Mariæ, quæ continet septuaginta duo Ave Mariæ, & septem Pater noster. Sorores verò, & Fratres servitiales ad extra commorantes, habitum religionis non deferant, & pro officio suo dicant officium Tertij Ord. Mariæ Virginis, de quo Ord. semper existant. Sorores communicent ordinariè de quindena in quindenam, & in diebus Domini Sabaoth, & Mariæ Virginis, in Cœna Domini, prima Domini Adventus, & primia die quadragesimæ, idest Dominica prima quadregesimæ, in festo Omnium Sanctorum, & in festo divi Patris Francisci: cujus Ordinis Prælati, & Fratres per Sedem Apostolicam habent

(Nota ab his his jam exemptæ sunt Sorores per Côc. Trid. ratione ref. Brevarij Rom.)

habent regere Sorores hujus Religionis. Ascendant Sorores in Ierusalem mentali,& non solùm vocali orationi vacando. Satagant Matres, ut sermones habeant præcipuè in Advẽtu,& quadragesima,& singulis magnis totius anni festi-
Ioann.8. vitatibus: quos attentè, & devotè audiant, quià Soror, quæ ex Deo est, verba Dei audit, In Nazareth redire est in cellam, vel in Ecclesiam completis obedientiis mox redire, ut tempus inutiliter non expendant,& meritum non perdant, quod acquisierant. Perseverare verò in oratione est Ecclesiam, & officium divinum frequentare. Ad habendam verò perfectiùs hanc virtutẽ orationis,ament Sorores hæc duo super omnia, scilicet chorum, & dignissimum Sacramentum Eucharistiæ. Sint vigiles Matres,& verbo, & exemplo doceant Sorores hæc duo quærere,& quando possibile erit, judicio Matrum per totas octavas Eucharistiæ fiat jugis laus tanti Sacramenti per Sorores ad hoc per Matres deputatas; Præcipua enim devotio Virginis fuit ad Missam, sive ad dignissimum Sacramentum Altaris.

Cap. V I. *De virtute obedientiæ Virginis sexto loco in Evang. commemoratæ,quam debent Sorores habere,& secundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

291. Maria Virgo obedientissima semper fuit tàm ad Deum, quàm ad homines propter Deum: Vnde ex sua obedientia,ut Deo placeret, quæ sequuntur cogitavit, dixit, aut fecit. Nam ex obedientia Deum concepit, & cum impleti essent dies purgationis, Filium suum in templum tulit, par turturum, aut columbarum obtulit; Cæsari obedivit in Betheleem eundo,&quintò ibidẽ professionem fecit, se subjectam Imperatori profitendo. Ad exemplum, & imitationem Virginis, Sorores, ut Christo placeant, obedire debent Deo,decẽ ejus præcepta implendo,turtures offerre, confessionem de suis peccatis faciendo;similiter & columbas, Deum toto corde diligendo; & Deo post diẽ completũ, antequã vadant ad lectum, opera sua præsentare, rationem reddendo. Debent etiam Sorores propter Deum obedire suis Prælatis,Patribus, & Matribus, cogitando, quòd Virgo, quæ ex obedientia conceperat, etiam stans in obedientia hominis, scilicet Augusti Cæsaris, Dominum peperit; nam sine obedientia non potest Soror bonum concipere, nec bonum opus parere, & facere. Ad habendam autem perfectiùs obedientiæ virtutem debent Sorores per electionem communitatis unam habere Matrem, & illi firmiter obedire. Et quia hujusmodi Mater locum tenet Virginis,debent Sorores talem eligere, quæ sit vas electionis, virtutis, & totius perfectionis. Eligatur præterea à communitate una vicem gerens,quæ scilicet vices gerat Matris absẽtis. Sint autẽ istæ duæ semper cum suis Sororibus,maximè in choro,operatorio,& refectorio: & ubi ambæ non possent, saltem una illrum semper ibidem cum Sororibus sit Eligantur præterea à Communitate ad minus septem Discretæ; quarum consilio unà cum vice gerente, semper utatur Mater in rebus arduis,& magnæ importantiæ. Mater verò, quæ præsumeret in hujusmodi absque prædictarum consilio aliquid tentare, accusetur coram Visitatore, & acriter puniatur. Recordentur Sorores, quòd propter Deum quando ad Religionem venerunt, voluntates proprias abnegaverunt,& quòd sacrilegæ fiunt, quando proprias voluntates, & affectiones resumunt. Nulla emittat votum professionis ante ætatis suæ annum quintumdecimum, nec recipiatur ante quartumdecimum, aut post quadragesimum, nisi receptio causam urgentissimam haberet. Cum autem Sorores faciunt Professionem dicant in hunc modum [*In nomine sanctæ Trinitatis Patris,& Filij,& Spiritus Sancti,dignissimaque Virginis Mariæ Dei Matris*; Ego Soror N.*promitto,& voveo Deo,ac Virgini Mariæ, & omnibus Sanctis, & tibi Mater, toto tempore vitæ meæ observare regulam B.Mariæ Virginis vivendo in castitate,cum perpetua clausura,& in obedientia, atque paupertate sancta:conformãdo mores ad regulam eo obligationis genere, quo in regula, & per Regulã Sorores obligantur.* Mater verò dicat,*si hac observaveris promitto tibi, quòd Dominum Iesum Sponsum habebis in cælis*: & omnes Sorores assistentes alta voce, *Amen.*

Cap.

Cap. VII. *De virtute paupertatis Virginis septimo loco in Evang. commemoratæ, quam debent Sorores habere, & secundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

292. Maria Virgo pauperrima pauperrimè semper vixit, & ex paupertate, ut Deo placeret, quæ sequuntur cogitavit, dixit, aut fecit. Nam hospitata fuit in loco pauperculo, quia non erat ei locus in diversorio. Iesum rereclinavit in præsepio cum Bove, & Asino, pannis involuit, & non ex serico; & quartò ubere suo pavit, carens alio pro Filij alimento. Ad exemplum, & imitationem Virginis debent Sorores hanc evangelicam margaritam paupertatis amare, & observare, sine qua ruunt ferè omnia religionis monasteria; nec facilè hæc duo in uno inveniuntur monasterio, scilicet divitiæ, & devotio Sorores tanquam peregrinæ morentur in monasterio, sicut in uno suo domicilio. Monasteria, & ædificia sine curiositate, & sumptuositate construantur. Iesum reclinant in præsepio, quando amant cellas, & cubicula vilia. Involvunt pannis, quando rudibus, & grossis induuntur, lacte nutriunt virginali, quando in cordibus suis turpes cogitationes non recipiunt. Ad habendam perfectiùs hanc sanctam paupertatem, ut Christo placeant, debent Sorores, quarum paupertas est habere omnia in communi, & nihil in proprio, attendere ad duo; Primò ad Novitias, ut nullo pacto recipiantur cum labe simoniæ; secundò attendant ad possessiones, & redditus, ut scilicet non emant, aut recipiant, vel quærant superfluos, nec petant libros, aut alia pro vestimentis, aut curiosis operibus, sed studeant tùm propter otium vitandum, tùm ut labores manuum suarum manducent, tùm ut sequantur Virginem, quæ suis manibus laborabat, sequi oratorium, pulsatâque Campanellâ operatorij, omnes Sorores sine exceptione non habentes particulares obedientias, ad illud volent, & conveniant, ibique operando, psalmos nominis Iesu, & nominis Mariæ persolvant. Deinde sub silentio opus manuale continuent. Mater tamen, si viderit expedire, potest dare licentiam Sororibus, ut loqui valeant, vel ut una aliis operantibus aliquid legat. Nullum autem opus manuale in operatorio fiat, nisi quod Mater jusserit. Et potiùs debent omnes custodire res communitatis, quàm quæ sunt concessæ uni Sorori particulari. Vigiletque Mater, ut provideatur singulis, maximè infirmis, prout unicuique opus erit. Et caveat Mater à speciali affectione, ne dum plus ad unam aspiciat, alteram offendat. Congruo autem tempore fiant provisiones pro infirmis, & sanis, præcipuè illarum rerum, quæ alio tempore minimè inveniri possunt.

Cap. VIII. *De virtute patientiæ Virginis Mariæ octavo loco in evangelio commemoratæ, quam debent Sorores habere, & in illa tripliciter Virginem imitari.*

293. Maria Virgo patientissima semper fuit, & ex patientia, ut Deo placeret, quæ sequuntur cogitavit, dixit, aut fecit. Nam sustinuit patienter herodianam, judaicamque persecutionem; Filium triduò mæsta quæsivit, & tertiò invento Filio, læta quadam, & materna locutione dixit: *Fili quid fecisti nobis sic? Ego, & Pater tuus dolentes quærebamus te.* Ad exemplum, & imitationem Virginis Sorores, ut Christo placeant, desiderare debent aliquid pro nomine sui Sponsi sustinere, & quotidiè crucem tolerare; debent gaudere quandò persecutiones injustas patiuntur, quia dixit Dominus Iesus: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*; & Apostolus ait; *si compatimur, & conregnabimus*; Sorores ergo, quæ tolerant mala in hoc mundo propter Christum, honorem recipient in Cœlo à Christo. Debent etiam consolari, si fortè Deus non tàm citò illas exaudit, vel ab eis invenitur; & perseverare Iesum quærendo per triduum, scilicet per contritionem, confessionem, & satisfactionem; & piè conquerendo debent familiares collocutiones, & quæstiones facere Christo, sicut Sponsæ solent facere Sponso. Ad perfectiùs habendam hanc virtutem patientiæ cogitent Sorores, quòd multæ sunt, quæ Iesum non inveniunt, quia illum triduo non quærunt, sed biduo: non enim faciunt confessionem bonam, & validam, quia aliqua peccata celant, & tacent. Cogitent præterea, quòd nihil sic faciat peculiarem amicam Iesu, sicut propter Ie-

Luc. 2. Luc. 21. 2. Timo. 2.

ſum lætanter injurias pati.

Cap. IX. *De virtute pietatis, ſive charitatis Mariæ V. nono loco in Evang. commemoratæ, quam debent Sorores habere, & in illa tripliciter Virginem imitari.*

294. Maria Virgo amore ardentiſſima, & pietatis, atque miſericordiæ pleniſſima ſemper fuit, & ex ſua charitate, ut Deo placeret, quæ ſequuntur cogitavit, dixit, vel fecit; Nam Filium lacte proprio nutrivit; ipſum ab Herodis perſecutione ſubtraxit in Ægyptum transferendo, de ſuo proximo ſolicita fuit, vinum in Cana Galileę poſtulando, & quartò miniſtros ſalutari doctrina inſtruxit, illos monendo, & illuminando. Ad exemplum, & imitationem Virginis, ut Chriſto placeant, Sorores debent Ieſum lacte nutrire, ſanctis ſcilicet affectionibus, nullum præter Chriſtũ amando, & cum nullo niſi cum Ieſu familiaritatem, & conſolationem quærendo. Propterea Chriſtum deferant in Ægyptum in ſuis tentationibus, de morte, quæ per Ægyptum ſignificatur, cogitando: opera veræ miſericordiæ corporalia, & ſpiritualia faciant, per vinum poſtulatum, & documentum datum ſignificata. Cum enim hujus religionis ſint Sorores, & dicantur ſpeciales, & peculiares Religioſæ Virginis Mariæ, debent cum Virgine miſericordiæ pleniſſima, & ipſæ miſericordiæ eſſe plenæ. Vincat hæc religio cæteras in puritate, humilitate, & pietate, quia Virgo Glorioſa has tres virtutes peculiariter inter cæteras dilexit. Ad habendam perfectiùs hanc virtutem, cogitent Sorores, quomodò monaſterium, in quo ſe non amant Sorores, eſt monaſterium Diaboli, in quo Chriſtus non eſt, quia *factus eſt in pace locus ejus* & quòd ſine amore quidquid faciunt, perdunt. Faciant igitur Sorores quotidianum ſermonem pacis, juxta primam devotionem Virginis, ut ſcilicet pacem ſemper inter Sorores ponant, contendentes reconciliando, omnes excuſando, & pro pace ſemper advocanda: facilè dimittant aliis offenſas, ſi volunt, quòd Deus ſuas illis dimittat; nec aliena videant, ſed ſua ſemper ante oculos peccata ponant: quia hæc eſt veræ charitatis, & humilitatis conditio. Mater verò Ancilla ſollicita ſit, quòd ejus oculi non capiant requiem, niſi priùs reconciliaverit Sorores inter ſe litigantes, vel odio ſe proſequentes, aut de aliis detrahentes, vel malè loquentes; multas enim animas perdidit lingua maliloqua; ſemper autem unus, vel plures in ſingulis monaſteriis habeantur carceres fortes, ſed humani. Et infirmis Sororibus amplior fiat charitas, & miſericordia; ita quòd ſanæ infirmis faciant, & ſerviant ſicut vellent ſibi rationabiliter fieri, & ſerviri, ſi infirmæ eſſent; Debent tamen cogitare, quòd virtutes Sorores ſunt, & charitas non debet expellere à monaſterio paupertatem.

Matth. 2. Ioann. 2. Pſal 75.

Cap. X. *De Virtute doloris, ſive compaſſionis decimo loco in Evang. commemoratæ, quam debent Sorores habere, & ſecundùm illam tripliciter Virginem imitari.*

195. Maria Virgo doloroſiſſima, & mortis Filij compaſſione pleniſſima ſemper fuit; & ut Deo placeret, ex compaſſione filij, quæ ſequuntur cogitavit, dixit, aut fecit; nam verba Simeonis, *tuam ipſius animam pertranſibit gladius*, Luc. 2.
ſępè animo revolvit: juxta Crucem filij morientis ſtetit: vulnera filij ſæpè conſideravit, & quartò loca Paſſionis continuè viſitavit. Ad exemplum, & imitationem Virginis, ut Chriſto placeant Sorores, debent in corde jugiter ferre faſciculum myrrhę. Ideò hæc Crucis virtus decima eſt, & ultima, & finalis. In ea religioſarum conſiſtit perfectio, quamdiu in hac valle miſeriæ vivunt. Ad habendam perfectiùs hanc gratiam Crucis, & hanc virtutem compatiendi Crucifixo, cogitent Sorores, quòd hæc gratia non invenitur in terra ſuaviter viventium. Vndè Soror, quæ optat pervenire ad hanc gratiam Crucis, cogitare debet, quòd neceſſe eſt illi, ut abſtinenter, & ſobriè vivat, & corpus ſuum vili, & duro tegumento tegat, in ſolo ſuo Sponſo conſolationem quærat, & accipiat, ut etiam in ſuo veſtimento ſui Sponſi mors reluceat; Vndè quoad abſtinentiam Sorores debent jejunare toto tempore vitæ ſuæ ſextis feriis, & ſabbatis. Nam & Virgo illis duobus diebus fuit in luctu, & dolore maximo. Poſſunt autem feriâ primâ, tertiâ, & quintâ uti carnibus in prandiò tantùm, nàm ſerò, quandiù ſanæ ſunt, nunquam carnes comedunt. Vbi tamen aliquæ Sorores, habitâ priùs licentiâ Matris, vellent

lent jejunare in Adventu,& tribus quadragesimis, scilicet Christi, Mariæ Virginis, & Apostolorum,benedictæ sint à Christo,& à Virgine, & à sanctis Apostolis. Quo verò ad habitum Sororum, qui debet esse vilis,& grossus, hic servetur modus,ut scilicèt induantur professæ Sorores modo,& formâ,qua fuerunt Iesus carū Sponsus,& VirgoMater ejus induti, quatenus sint Sorores actu,& habitu cōformes Sponso suo Christo, & Matri ejus: ita ut tàm Mater, quàm Filius reluceant in Sororum vestibus, & habitibus, scilicet griseo, albo, & rubeo, quibus Iesus in Passione est usus, & velo nigro, quo est usa post mortem Filij Virgo Maria. Verum quià Sponsas, & Sorores quærit Christus, quæ sibi serviant,& Matri ejus cum gaudio,& pace, atque securitate conscientiæ, omni amoto scrupulo, & inquietudinis,timorisque nubilo; sciant Sorores, se non obligatas esse obligatione mortalis culpæ nisi adsex,scilicet ad castitatem,clausuram,obedientiam, paupertatem, ad officium divinum persolvendum,& ad suę religionis jejunium observandum: ad cætera autem quadraginta Virginis opera in regula descripta non tenentur nisi obligatione pœnæ, vel disciplinæ,& prætereа quoad ultima duo illorum sex, quæ sunt obligatoria: potest Mater dispensare cum consilio Discretarum, & Prælatorum, vel Confessoris: ita quòd facta dispensatione, Sorores infirmæ, vel debiles, vel aliam causam legitimam habentes prædictarum judicio, non teneantur pro tunc ad officium divinum, & jejunium observandum, nec ad abstinentiam regulæ à carnibus. Nunc verò postquam omnes modos Evangelicos posuimus, in quibus potest Virgo Maria elucidari, & imitari, finem regulæ in perseverantia faciamus: nam & ultimum verbum in sacra scriptura de Virgine dictum est, quòd *erant omnes perseverātes in Oratione cum Maria Matre Iesu*. Perseverent ergo Sorores in Observantia suæ regulæ,quia quæ perseveraverint usque in finem,salvæ erunt. Vivant igitur vita Mariæ, & moriantur morte Mariæ, ut perpetuò regnent in Cœlo cum Maria, & Domino Iesu Christo Sororum Sponso,& Filio Virginis Mariæ. Amen.

Nulli ergo &c. Datum Romæ 8. kalendas Augusti anno Domini 1517.

296. Verumtamen jam anno 1515. hanc Monialium unionem fuisse à Leone Pont. stabilitam, regulamque præfixam, ex ipsius litteris liquidò apparet, in quibus omnia Clarissarum privilegia, & indulgentias, additis etiam aliis, eisdem amplissimè concessit, ut sequitur.

LEO PAPA X.

Dilectis in Christo filiabus, singulis Ancillis, & Sororibus monasteriorum Ordinis Beatæ Mariæ Virginis sub perpetua clausura, ac cura, & regimine Fratrum Minorum de Observantia, ubique degentibus.

DIlectæ in Christo filiæ salutem, & Apostolicam Benedictionem. Dum præcelsa meritorum insignia,quibus Regina cœlorum, Virgo Dei genitrix gloriosa, sedibus prælata Sydereis, quasi stella matutina prærutilat, devotè considerationis indagine perscrutamur, dignum, quin potiùs debitum reputamus, ut Ancillas, & Sorores sub Regula ejusdem Beatæ Virginis viventes, & eidem Virgini sub perpetua clausura dedicatas, pro illarū spirituali solatio specialibus favorib⁹,gratiis,& indulgētiis,& remissionionibus prosequamur. Cum vos sub regula novissimè sub ejusdem Virginis gloriosissimæ Nomine de mandato nostro instituta, & de duabus in unam redacta,Deo, & præfatæ gloriosæ Virgini sub cura, & regimine Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, die noctuque summis vigiliis, & puro cordis affectu gratum exhibeatis famulatum. Nos, qui nuper Monialibus sanctæ Claræ in eadem,qua vos clausura,& sub eorumdem Fratrum regimine degentibus,& Altissimo famulantibus nonnullas gratias, & indulgentias concessimus, ut ipsius Virginis Mariæ, ad quam semper gessimus, & gerimus singularem affectum devotionis, vos tamquam particulares filias paternâ benevolentiâ, spiritualibusque donis, & gratiarum muneribus prosequi volentes, vobis adinstar ipsarum Monialium sanctæ Claræ hujusmodi, pro animarum vestrarum salute, & spirituali consolatione,similes indulgentias illis cōcessas,& quas confirmavimus, illasque eis etiam de novo concessimus, & de novo concedimus, ad vos autho-

Vvad.t.8. in Reg. 1515. Bull.9. Leon. X.

ritate Apostolica pariter extendimus, & ampliamus,ac vobis concedimus. Et cum asseratur, fel. rec. Innocentium Papam octavum, seu alium Romanum Pontificem prædecessorem nostrum ad tollendum discursus Fratrum Ordinis hujusmodi concessisse, quòd Fratres, qui quinque Pater noster, & Ave Maria coram Sacramento Altaris, & infirmi in grabatis suis pro fœlici statu sanctæ matris Ecclesiæ dicendo ut supra, haberent eamdem, & prorsus similem indulgentiam,quę concessa est visitantibus singulis annis, videlicèt secunda die Augusti Ecclesiam Domus sanctæ Mariæ de Portiuncula, sive de Angelis apud Assisium dicti Ordinis Minorum, & pro ut illam dicta die Ecclesiam visitantes lucrantur. Quòdque dicendo alia quinque Pater noster, & Ave Maria cum gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster, & Ave Maria quotidiè pro eadem intentione, haberent ipsi Fratres stationes Vrbis,subjungendo unum Pater noster, & Ave Maria pro intentione Domini concedentis; Nec non piæ memoriæ Pium Papam II. etiam prædecessorem nostrum eisdem Fratribus Vltramontanis,ut septem Psalmos pœnitentiales dicendo cum letaniis, visitando loca, per eos in eorum Ecclesiis ad hoc deputata, indulgentias stationum Vrbis consequerentur, indulsisse, ipsisque Fratribus toties quoties coronam Domini Iesu, quæ dicitur continere triginta tres Pater noster & ut piè creditur, totidem Ave Maria, & de decem in decem unum Pater noster dicerent, plenariam haberent indulgentiam,concessum fuisse asseratur. Et cum nos similes indulgentias, ut præfertur, eisdem Fratribus concessas, præfatis Monialibus S. Claræ concessimus, sic vobis omnibus, & singulis nunc, pro tempore, ac ubique existentibus, easdem indulgentias, videlicèt Ecclesiam Sanctæ Mariæ Portiunculæ, sivè de Angelis in Assisio secundæ diei Augusti visitantibus, & quinque Pater noster, & Ave Maria cum Gloria Patri coram Sacramento Altaris pro quotidianis stationibus Vrbis lucrandis, recitantibus, & Psalmis pœnitentialibus pro stationibus Vrbis obtinendis recitandis, & coronas Domini Iesu, & B. Mariæ Virginis ad consequendam plenariam indulgentiam,quæ etiam recitantibus ipsis Monialibus S. Claræ per nos licèt fortè minus clarè concessa extitit, & quam eis fuisse concessam verè declaramus,authoritate Apostolica tenore præsentium, perpetuò concedimus, & elargimur pariter. Et quoniam, ut piè creditur, dicendo quolibet die quindecim Pater noster, & totidem Ave Maria, in fine anni censentur recitata ad commemorationem omnium vulnerum, quæ Salvator noster Iesus Christus in suo sacratissimo corpore passionis tempore pro humani generis salute pertulit, eisdem Monialibus,& Sororibus S.Claræ, ac vobis, & vestrum singulis, & Sororibus Tertij Ordinis S. Francisci, & vestris, vobis, & eis servientibus, & aliis dicti Ordinis in Congregatione, vel alibi viventibus nunc, & pro tempore existentibus,ad quas videlicet tertij Ordinis Sorores supra nominatas,illas videlicet,quæ veræ Religiosæ & professione, & conversatione sunt,& ad illas quatuor in Basilica Sancti Petri, & Capella S. Andrææ reclusas, quandiu ibi, vel alibi clausuram servaverint, hanc gratiam, & omnia supradicta, & sequentia extendimus, & volumus suffragari. Necnon dictis Fratribus Minoribus de Observantia nuncupatis, sub quorum cura, ut præfertur vivitis, & vobis, & Sororibus tertij Ordinis, & aliis dicti Ordinis in Congregatione, vel alibi viventibus, & quatuor in locis dictæ Basilicæ inclusis, dicta quindecim Pater noster, & totidem Ave Maria qualibet die dicentibus, quindecim millia annorum de vestrorum, & suorum peccatorum, verâ indulgentiâ, & remissione eadem authoritate concedimus pariter, & indulgemus. Et quia eisdem Monialibus S. Claræ circa recitationem officij mortuorum, & nonnulla alia, quæ earum conscientias perturbare videbantur, certas declarationes per quasdam nostras informa Brevis litteras fecimus,illas quatenus vos nunc, & aliquo tempore futuro illis egeatis, ac omnia,& singula privilegia alia, gratias, & indulta eis quovis modo concessa, quorum omnium tenores præsentibus pro sufficenter expressis haberi volumus, ad vos extendimus pariter, & ampliamus in omnibus, & per omnia, perinde ac si illa omnia vobis specificè, & nominatim concessa,

&

& elargita fuissent. Et nihilominus prò vestra, & eorumdem Fratrum spirituali consolatione vobis sub perpetua clausura viventibus, ut omnibus solemnitatibus Domini Sabaoth, B. Mariæ Virginis, Petri & Pàuli, S. Francisci, omniumque Sanctorum, ac per totam majorem hebdomadam Confessores vestri, quicumque fuerint, sivè Ordinarij à Prælatis deputati, sivè aliter, dummodo vos audiant de consensu dictorum Prælatorum, possint in absolutionibus vestrarum confessionum, eis de peccatis vestris factarum, vos plenariè absolvere, & pœnitentiam salutarem imponere, priùs tamen suorum Superiorum, & eorum curam gerentium licentiâ, & assensu habitis; Et quoties sacram sumetis Communionem, ea die plenariam indulgentiam consequi valeatis, hujusmodi authoritate indulgentias, extensiones, & ampliationes vobis omnibus, & vestrum singulis perpetuis futuris tēporibus libenter concessimus, & eisdem authoritate, & tenore prædictis, concedimus pariter, & indulgemus, ut eo preces vestras apud Deum, & Gloriosam Virginem Mariam, cui estis perpetuò dedicatæ promptiori, & quietiori mente effundere possitis, & valeatis. Sic igitur, dilectissimæ in Christo filiæ, omni mentis hilaritate hunc vobis spiritualem concessum thesaurum suscipientes, vos Deo, & Beatæ Mariæ Virgini præfatæ per operum bonorum operationes reddere studeatis acceptas, ut prudentibus Virginibus, quæ acceptis lampadibus obviam sponso exierunt, meritò comparare, & per suam clementiam æternæ vitæ præmium, & nostram, & Sedis prędictæ benedictionem, quam vobis, & eisdem S. Claræ Monialibus, & aliis etiam, quibus supra Sororibus, per præfatos Confessores, vel alios ejusdem Ordinis ad hoc per vos requisitos dicta die Communionis impendi posse volumus, uberiùs semper promereri valeatis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon monasteriorum, & domorum, & Ordinis hujusmodi juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac quibusvis suspensionibus, revocationibus, seù limitationibus quarumvis indulgentiarum sub quorumvis verborum formis, & tenoribus factis, & pro tempore faciendis, sub quibus præsentes nullo unquam tempore comprehendi posse volumus, cæterisque aliis in contrarium facientibus. Cæterùm, quia difficile foret præsentes litteras in singulis locis, ac monasteriis, seù domibus vestris, & alibi, ubi opus fuerit, ostendere, vel exibere, volumus, & eadem authoritate decernimus, quòd transumptis ipsarum manu alicujus notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus prælati munitis, plena fides ubique adhibeatur, sicuti adhiberetur propriis originalibus, si in medium ostenderentur, vel exhiberentur. Datum Romæ, apud S. Petrum sub annullo Piscatoris die 19. Iunij 1515. Pontif. nostri anno tertio.

297. Singulari advertentia ex hoc Apostolico diplomate notatum legimus in Vvadingo, & à cæteris Auctoribus intactum; nimirùm quatuor ex illis Sororibus in Vaticano S. Petri Basilica reclusas fuisse, quæ in Sacello S. Andiææ perpetuam clausuram servabant. Vndè harum reclusarum in hac sacra Basilica exordium acceperit? quod illarum ibidem posset esse ministerium? aut quando illic esse desierint? apud nullum se reperire potuisse testatur. Ex eadem hac Leonis bullâ constat etiam Ordinem alium Ancillarum B. V. M. sub Nomine ipsius Sanctiss. Virginis priùs institutum fuisse sub obedientia FF. Min. Regul. Observantiæ, & deinde Annunciatis istis unitum. Vvad. t. 8. 1515.

298. Confraternitates etiam sæcularium utriusque sexus personarum sub eodem titulo *de decem virtutibus Virginis Mariæ*, promovente Gilberto Nicolai, qui supra, ex duabus Leonis ejusdem Apostolicis litteris apud Vvadingum ex integro ad ann. 1517. descriptis, apertè colligimus, de quibus in tertia parte tractabimus ex professo. Ibid. 1517

299. Vt verò Seraphico Minorum Ordini adinstar Clarissarum essent per omnia subjectæ, rigorosè præcepit Iulius II. dato diplomate, *Cum vos sub regula &c.* Datum die 15. Iunij 1511. Ex indiculo Bullar. Aluæ.

300. Cum autem in monasteriis per Gallias, & Belgium erectis statuta nonnulla reperirentur ab initio suæ fundationis promulgata, & à Leone X. Adriano VI. & Clemente VII. approbata, quę tamen ob temporum varietatem jam non oppor

opportuna videbantur; Paulus III. expedito diplomate mandavit Fratri Germano Aubert in Vltramontanis Commissario Generali, quatenùs illa statuta opportunè examinata, vel in partem, vel in totum abrogare, atque immutare deberet; Vtque per omnia Seraphicæ Religioni subjectæ esse intelligantur, illas etiam Ordinis ejusdem Protectori subjectas esse declaravit.

PAVLVS PAPA III.

Dilecto filio Germano Aubert Ord. Fratrum Minorum Professori.

301. Dilecte fili, salutem, & Apostolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecerunt dilectæ in Christo filiæ Moniales monasteriorũ Monialium Ord. Annuntiatæ B.M.V. Franciç Parisiensis, Turonensis, Pictaviensis, & Flandriæ Provinciarum, qualiter eorum regula à fœl. rec. Alexandro VI. instituta, & à Leone X. ac Adriano etiam VI. & Clemente VII. prædecessoribus nostris approbata fuerit. Cum tamen in illa diversa statuta, & ordinatiònes ob temporum varietates, & mutationes, quæ in dictis Provinciis successerunt, non modò non proficua existant, verùm etiam diversa eisdem monasteriis parturiant dispendia, & occasionem præbeant &c. Ita ut in ipsis monasteriis devotio frigescere incipiat. Nos qui gregis Dominici universalem curam sustinentes fideles quoslibet, & in primis Deo dicatas Virgines, ut sponso suo, qui speciosus est præ filiis hominum, debitè occurrere possint, reformari cupimus; earumdem Monialium in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, de cujus ingenti dexteritate, probitate, & multiplici rerum experientia singularem in Domino fiduciam obtinemus, per præsentes committimus, & mandamus; quatenus, si monasteria ipsa alium, quàm Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum Superiorem non habeant, ad ea te personaliter conferas, illorumque statuta, & ordinationes hujusmodi diligenter examines, & ea, quæ non substantialia Ordini, & Regulæ hujusmodi, ac nociva, aut aliàs superflua esse cognoveris, reseces, seù in totum, vel in partem tollas, casses, & annulles, & eorum loco alia etiam super cultu, & officio divino, aut cçrimoniis, aliisque ad salubrem istorum monasteriorum in spiritualibus, & temperalibus directionem pertinentia, regulæ tamen, & Ordini hujusmodi non repugnantia, sub sententiis, censuris, & pœnis ecclesiasticis per te ad id statuendis, observanda condas, & edas, quæ postquam condita, & edita fuerint, dummodo licita, & honesta sint, & puritati Regulæ consona, aut juri canonico non contraria, eo ipso authoritate Apostolica confirmata sint, & esse censeantur; Vt insuper harum prædictarum Monialium indemnitatibus, aut earum Regulæ per ampliùs consulatur, illas, earumque monasteria præfata curæ, & protectioni moderni, & pro tempore existentis Protectoris Generalis Ordinis Fratrum Minorum subjicimus, & in illius curam, & protectionem juxta earum Regulæ tenorem, ut monasteria cætera sub cura Fratrum Minorum existentia tradimus. Necnon omnia, & singula illarum privilegia, & & indulta, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, quatenus sint in usu, authoritate Apostolica præfata per præsentes confirmamus, & approbamus, illamque firmiter, & inviolabiliter observari debere decernimus, non obstantibus præmissis, ac quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon monasterium, & Ordinis præfatorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque quibuscunque. Dat. Romç apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 9. Maij. 1548. Pontif. nostri anno quartodecimo.

In lib. Regulæ Monial. Annuntiant. B. M. V. fol. 33.

302. Denique de Annuntiatarum instituto, similiter & de Ancillis Beatæ Mariæ Virginis Aubertus Miræus in Belgio ad longum scripsisse reperitur.

303. Plurimas alias in ipsarum libro litteras Apostolicas ad ipsarũ vel confirmationem, vel privilegia, vel dilatationem attinentes est videre, de quibus unicam pro privilegiorum confirmatione juvat hîc excribere.

PAV

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. VOlentes dilectas in Christo filias Matrem Ancillam, Monialesque monasterij Moníaliũ Ord. sanctæ, augustæque Congregationis Annuntiationis B. M. seù decem beneplacitorum Civitatis Bituricensis specialibus favoribus, & gratiis prosequi; supplicationibus earum nomine nobis super hoc hùmiliter porrectis inclinati, omnia, & singula privilegia &c. eidem monasterio ejusdem Matri Ancillæ, & Monialibus prædictis per fœlic. record. Alexandrum VI. Iulium II. ac Leonem X. & quoscumque alios Romanos Pontifices nostros prædecessores, & Apostolicam Sedem sub quacumque verborum forma, & expressione in genere, vel in specie, aut aliàs quomodolibet concessa, ac pluries confirmata cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, decretis, & declarationibus, ac singulas litteras tàm sub plumbo, quàm in forma Brevis, aut aliàs desuper confectas (quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus; quatenùs tamẽ sint in usu, & non sint revocata, seu sub aliquibus revocationibus, comprehensa, ac sacris canonibus, & Conc. Trid. decretis, & constitutionibus Apostolicis non adversentur) ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illisq; perpetuæ, ac inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus. Quocirca Venerab. FF. Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis quibuscumque, necnon dilecto filio causarum Curiæ Apostolicæ Auditori generali per præsentes committimus, & mandamus, quatenus quilibet eorum, quandocumque fuerint requisiti, per se, vel per alium, seù alios, præsentes litteras, & eis in contẽta quæcumque solemniter publicantes, faciant authoritate nostra Matrem Ancillam, Monialesque prædictas, & earum quamlibet præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere: non permittentes illas, & quascumque illarum desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari; Contradictores quoscumque, ac præmissis non parentes per censuras, & Ecclesiasticas pœnas, & alia oportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstante fœl. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & in Concilio generali edita de duabus diætis, dummodò ultra tres diætas aliquis authoritate præsentium ad judicium non trahatur; aliisque constitutionibus &c. Datum Romæ die 20. Iulij 1606.

CAPVT X.

De Reformatione Clarissarum.

304. QVas pro Seraphici Minorum Ordin. relaxatione causas superiùs adduximus, vel à pari, vel à fortiori ob sexus imbecillitatem, etiam in arctissimo Clarissarùm instituto locum sibi vindicare non dubitamus. Dupliciter autem relaxationum semina orta fuisse comperimus, primò quòd essentiale votum paupertatis (ut interim alia de jejuniis, & similibus minora præcepta prætercam) in Franciscana Regula præscriptæ, quam & Gregorius IX. & Innocentius IV. jam dispensare voluerant, dispensatione tamen per Sanctam Claram, per Beatam. Agnetem Bohemicam, atque per alia omninò plurima Cœnobia non recepta, quæ Seraphici Patris Evangelicam hæreditatem sustinere præelegerunt. Tandem verò Vrbanus IV. anno 1263. ex omnibus (ut supra diximus) regulis per diversos Pontifices, & per ipsum Patriarcham ad varia monasteria transmissis, novam alteram se ipso descripsit, quam Ioannes Cardinalis Vrsinus Caetanus Ordinis Protector ad Ordinem universum transmisit, cum dispensatione Paupertatis in communi jugiter observandam. Hæc ergo fuit prima, & essentialis super Clarissarum regula relaxativa dispensatio. Intelligens autem Vrbanus, non pauca fore Cœnobia, quæ piæ Matris æmulando testamentum, & paternæ regulæ primarium altissimæ paupertis insigne, non sine gravi difficultate, animique morore essent

Harol. in Epito. t. 1. 1264. n. 4. & Chron. Ord. Min. par. 1.

essent in dispensationem, & relaxationem hujusmodi verba facturæ, illas quidem Sanctimoniales, quæ Apostolicum hoc privilegium acceptare vellent, ab omni, & quacumque præcedenti obligatione, & voto in contrarium absolvit, illas autem, & quæ in altissimæ rigore paupertatis eilgerent permanere cogi noluit, ut recederent; unde quamplurima Cœnobia in Franciscani rigoris apice gloriosè perseverarunt.

305. Excrescente verò successivè Sanctimonialium numero, decrescebat è contra sanctæ professionis zelus; etiam ubi præfixos à sancto Francisco rigores prælegerant; atque tum ex humana fragilitate, tùm etiam ex nimia principum benevolentia, & liberalitate trahebantur, ut adhærendo privilegiis possiderent in communi. Vnicum hic proferam de hujusmodi ad privilegia dulci coactione exemplum, cætera propriis in locis reservando: Circa annum 1258. hortante Alexandro IV. Pontifice, approbante, & applaudente Alphonso III. Lusitaniæ Rege fundaverunt Lamegi in eodem Regno piissimæ quædam Moniales sub rigidiori Clarissarum regula cœnobium, ubi ex altissimæ paupertatis, & perpetuæ clausuræ, necnō ex universali sanctissimæ vitæ fama, incredibili apud omnes erant in pretio; Rex autē citiùs ad sanctā illarum exēplaritatē intimè propensus, obtentâ priùs ab eodem Pontifice licentiâ, ut ipsum opportuniorem in locum transmutaret, apud Santarenum præparato solēnissimo, & verè regio cœnobio, quod & amplissima dote cumulaverat, voluit collocandas: Alexander Pontifex triplicatis litteris Apostolicis in voto paupertatis in communi dispensando, concessit, ut Santarenum se transferendo possent ex Regia liberalitate in communi possidere, quartò tandem Alexander ipse à Rege supplicatus, Clarissas illas gravi obedientiæ præcepto adegit, ut ab acceptandis regiis proventibus nullatenùs titubarent. Sic ergo ait in litteris Apostolicis datis ad ipsas an. 1260. [Nos itaque ipsius Regis piis precibus favore benevolo concurrentes, universitati vestræ per Apostolica scripta in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenùs dictum redditum, statuto aliquo vestri Ordinis non obstante, recipere sine dilatione aliqua studeatis.]

Chron. Prov. Portug. lib. 5. c. 3.

306. His, aliisque viis introducta inter Clarissas proprietate in communi, singulare illud Evangelicæ paupertatis insigne cœpit evanescere, ita ut paucis in locis conservaretur ejusdem antiqua memoria; Ad hæc secundi generis relaxationes irrepere cœperunt in Ordinem; Proventus, & divitiæ vix non apposito termino, tum ex Monialium dotibus, tum ex Principum, aliorumque Benefactorū amplissima liberalitate quotidiè crescebant ultra modum à divitiis sacræ, prophanæque supectilis abundantia contra præscriptos à Sancto Francisco limites, super omnia verò nimia, & ultra decentiam cum sæcularibus alicubi familiaritas, & colloquium, aliæque id genus relaxationes, cum maximo & spiritus, & orationis, & sanctitatis præjudicio in quibus à principio tanta cum laude ipsas effloruisse comperimus.

307. Itaque Apostolica solicitudine Rom. Pontifices, necnon Ordinis Superiores in hoc potissimùm adlaborarunt, ut dilabentem regularis vitæ disciplinam, ubi se casus offerret, ex integro in monasteriis repararent, eo majori zelo, quo magis decet Sponsas Christi electas majori sanctitudinis perfectione efflorescere. Primum quod invenerim hac in causa Monasterium, fuit S. Antonij de Paliciano propè Ferrariam Ordinis S. Claræ, quod cum ex subortis inter Moniales nonnullis contentionum seminibus relaxaretur à rigore disciplinæ, per Ioannem XXII. Pontificem Fratri Michaeli de Cœsena Ordinis Primicerio ad integram reformationem commissum fuisse, ex sequenti diplomate cognovimus.

IOANNES PAPA XXII.

308. EXquisita tuæ circumspectionis industria nobis fiduciam ingerit, ut quæ tibi committuntur à Nobis, prudenter, & fideliter exequaris. Cupiētes igitur, ut monasterium Sororum S. Antonij de Paliciano propè Ferrariam Ordinis sanctæ Claræ subductis obstaculis, & impedimentis quibuslibet procul pulsis, pacis commodis affluat, & successibus prosperis gratuletur, discretioni tuæ

Vvad. t. 3. in Reg. 1322. f. 132. bull. 106.

tuę pręsētium authoritate committimus, & mandamus, quatenus per te, vel alium præfatum monasterium, & personas degentes in ipso, quoties opus fuerit, dummodo visitatio, inquisitio, correctio, & reformatio dicti monasterij ad alium non pertineant, cui non intendimus per hoc præjudicium aliquod generari, visites, & in eo tàm in capite, quàm in membris inquiras, corrigas, & reformes, quæ correctionis, & reformationis officio videris indigere, processurus circa hoc secundùm juris officium, & constitutiones ipsius ordinis approbatas, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, non obstantibus ipsius monasterij quibuscūque privilegiis contrariis, aut si aliquibus communiter, vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mētionem. Datum Avinione 10. Kalendas Febr. anno. 6.

309. Deinde in Hispaniis ex martialibus tumultibus non inter Clarissas tantùm, sed in utriusque sexus, & cujuscumque Ordinis Regularibus necessariam fuisse Reformationem legimus.

Vvad. t. 4. ad ann. 1373. fol. 182. n. 24 310. Deturpata valde erat facies religionis, ut lib 6. jam diximus, in Regno Castellæ propter bellorum tumultus inter Petrum olim Regem, & Proceres Regni, deindè eumdem, & Henricum Fratrem, expulsis ex multis cœnobiis Fratribus, & per incertas sedes divagātibus. Hinc, atquè ex liberrima vita Petri, multorumque Optimatum, & Præsulum, qui in suas partes vocabant Superiores Religionum, introductæ sunt in Regularium sodalitia irregulares consuetudines, & deformitates. Iudicavit ergo Pontifex sui muneris esse his malis obvenire: quarè misso ex Gallia Fratre Arnaldo Serrano Sacræ Theologiæ Magistro, & Provinciæ Aquitaniæ Ministro, adjectisque sociis ex Hispaniis Fr. Didaco de Placentia al. de Palentia Toletani cœnobij, & Ioanne Gonsalvi de Opta Conchensis lectoribus, & mox tertiò Ioanne de Vbeta al. de Vbeta, quos ab omni Superiorum Regularium, præterquam Arnaldi obedientiâ exemit, datisque litteris ad Henricum Regem, & Reginam Consortem, Ordinis nitorem in iis partibus restituere aggressus est. Pro speciali verò Clarissarum restauratione sequentis tenoris edidit diploma.

GREGORIVS XI. PAPA.

Dilectis filiis Arnaldo de Campania in sacra Theologia Magistro, & Bernardo de Garrisono, ac Didaco de Palentia, ac Ioanni Gonsalvo de Opta Ordinis Fratrum Minorum professoribus.

311. Ad audientiam nostram non absquè multo dolore nostræ mentis, fide digna relatione pervenit, quòd Ordo Beatæ Claræ in Regno Castellæ est adeò deformatus, quòd exinde non solum nonnullis personis ecclesiasticis, sed etiam, & sæcularibus diligentibus ipsum Ordinem multæ turbationes, & scandala pervenerunt, super quibus per eos, ad quos spectat, debita correctio non est apposita hactenùs, nec procuratur apponi. Nos igitur de his, si vera sunt, meritò condolentes, & nolentes ea sub dissimulatione transire, ac de vestris prudentia, & zelo Religionis, de quibus sumus fide dignorum testimoniis informati, in Domino plenariè confidentes, discretioni vestræ per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenùs duo vestrum ad dictum Regnū, & alia Regna, & terras ab eo dependentia, & ad hujusmodi monasteria vos personaliter conferentes, & ad solum Deum, animarumque salutem, ac decorem, & honestatem, bonumque statum prædicti Ordinis habentes respectum, omnia, & singula monasteria, Conventus, & loca ipsius ordinis consistentia in Regnis, & terris prædictis, & ipsorum monasteriorum personas authoritate nostra visitetis, ac inquiratis in ipsis monasteriis super excessibus, negligentiis, & defectibus, de quibus videritis expedire, & ea, quæ per visitationem, & inquisitionem hujusmodi reformanda, corrigenda, & emendanda inveneritis, authoritate præfata reformetis, corrigatis, & emendetis tàm in capitibus, quàm in membris, & puniatis personas, quas puniendas videritis. Contradictores &c. Non obstantibus exemptionis, & quibuscumque aliis privilegiis, & litteris Apostolicis contrariis, juramento, confirmatione

Vvad. t. 4. Reg. f. 129. ann. 1374. bull. 54.

tione Apostolica, vel alia firmitate vallatis, etiamsi de ipsis, eorum tenoribus, ac locorum hujusmodi nominibus esset in præsentibus plena &c. ac de verbo &c. mentio facienda. Seù si aliquibus communiter &c. ab Apostolica &c. quòd interdici, &c. per litteras &c. de indulto hujusmodi mentionem. Datum Avenione 11. Kal. Ianuarij anno 4.

312. Quibus Visitatoribus, ut de honestis expensis juxta necessitatem debite provideretur, quas appono voluit litteras adjicere.

Dilectis in Christo filiabus universis, & singulis Abbatissis, & Conventibus Monasteriorum ordinis S. Claræ in Regno Castellæ, & aliis Regnis, ac terris dependentibus ab eodem, consistentibus, ad quas præsentes pervenerint.

Ibid. bull. 55. CVm dilectos filios Arnaldum de Cãpania in sacra Theologia Magistrũ, & Bernardum de Garrisono, & Didacũ de Palentia Toletano, & Ioannem Gonzalvi de Opta Ordinis Fratrum Minorũ latores præsentium ad visitandum, reformandum authoritate nostra monasteria, Conventus, & loca ordinis S. Claræ in Regno Castellæ, & aliis Regnis, ac terris dependentibus ab eodem, consistentia, præsentialiter destinemus, universitatem vestram hortamur attentè, mandantes quatenus duobus ex eisdem Visitatoribus, cum ad vos causâ visitationis hujusmodi declinabunt, de decentibus expensis, & evectionibus de loco ad locum dicti Ordinis vestri eis opportunis liberaliter provideri curetis. Alioquin eisdem Visitatoribus hujusmodi expensas constituendi prout &c. super quo &c. præsentium facultatem. Non obstant. exemptionis, &c etiamsi de ipsis, eorumque &c. mentio facienda. Seù si vobis communiter &c. quòd interdici &c. de indulto hujusmodi mentionem. Datum Avinione, 12. Kal. febr. anno quarto.

Uvad. t. 5. ann. 1431. n. 21. 313. Eugenius IV. cum in sui Pontificatus initio succrescentes alicubi Monialium relaxationes dolenter audisset, Generali ordinis Ministro illarum plenam Reformationem gravi diplomate indixit.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilecto filio Generali Ministro Ordinis Minorum.

AD statum singulorum fidelium &c. sanè sicut ex fide dignorum relatione percepimus, nonnulla monasteria Monialium Ordinis S. Claræ in diversis locis consistentia, propter nonnullarum Abbatissarum, ac in eis degentium culpam Monialium, quæ plerumque à jugo Regularis Observantiæ deviantes laxiorem, quàm deceat, vitam ducunt, ac propter varia dissentiones, & scandala, quæ in eisdem monasteriis quotidiè oriuntur, non modica reformatione indigere noscuntur. Nos igitur in præmissis debitè providere cupientes, ac sperantes, quod tu propter impositum tibi dicti Ordinis gubernandi, & regendi onus ad ejus, & monasteriorum prædictorum reformationem, & ad debitum statum reductionem, eò diligentiùs incumbes, quò majori fueris per Nos authoritate munitus; tibi omnia, & singula hujusmodi monasteria, eorumque personas, tàm in capite, quàm in membris, authoritate nostra visitandi, ac ea, de quibus tibi videbitur, aperta monasteria sub debita clausura ponendi, necnon ipsorum Abbatissas secundùm demerita ipsarum deponendi, & alias de novo instituendi, & destituendi, Moniales quoque cum rebus, & bonis suis de uno monasterio ad aliud transferẽdi, bona insuper unius monasterij ad aliud applicandi, ac omnia alia, & singula agendi, faciendi, & statuendi, quæ in ipsis monasteriis secundùm Deum pro eorumdem, & personarum hujusmodi statu, utilitate, reformatione, & quiete, ac divini cultus observãtia; de consilio tamen, & assensu discretorum, correctionis, & reformationis officio noveris indigere. Contradictores etiam authoritate nostra per censuram ecclesiasticam, & alia juris remedia appellatione postposita compescendi, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæculais, plenam, & liberam authoritate Apostolica tenore præsentium facultatem concedimus, & etiam potestatem, Constitutionibus Apostolicis &c. non obstantibus quibuscumque &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno &c. 1431.

Uvad. t. 5. Reg. f. 188. ann. 1431. 6. 6.

1431. IV. Idus Maij anno primo.

314. Quod etiam ann 1437. sub iisdem ferè verbis renovatâ bullâ iterum constituit, ut in Vvadingo ad annum hic allegatum in Regesto bulla 116. est videre; specialiùs autē pro monasteriis in Diœcesi Florentina majori efficacia reformādis ad eumdem Gullielmum Generalem gravissimas litteras expedivit.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilecto filio Gullielmo Generali Ministro Ord. Minorum.

Vvad. t. 5. Reg. ann. 1436. fol. 226. bull. 82.

SEdis Apostolicæ, &c. Dudum siquidem cum ad nostrum &c. pervenisset auditum, quòd monasteria Monialiū Ord. S. Claræ Florent. & nonnulla alia Florent. Diœces. sub cura, & protectione Fratrum Ordin. Minorum consistentia, ad quorum reformationem cum tu cœpisses intendere, &c. negotiis gravioribus Sedis Apostolicæ, ac Vniversalis Ecclesiæ evocatus, tuum reformationis, & correctionis propositum implere nequivisses &c. dubitareturque de cæteris ejusdem Ordinis in dicta diœcesi consistentibus, nisi de celeris provisionis remedio eisdem succurratur, quòd gravibus subjacerent incommodis, & jacturis. Nos igitur &c. cum tu, fili Generalis, in remotis, ut præfertur, pro dictarum Sedis, & Ecclesiæ, ac tui Ordinis negotiis tunc existeres, Venerabili Fratri nostro Episcopo Fesulano, & dilecto filio Auditori Cameræ Apostolicæ per nostras certi tenoris litteras dedimus in mandatis, quatenùs ad prædicta monasteria personaliter accedentes, & habentes præ oculis solum Deum, ea, necnon in ipsis degentes personas authoritate nostra, ea vice dumtaxat, visitarent &c. reformarent &c. Cum autem prout accepimus, Episcopus, & Auditor prædicti, licèt incœperint, tamen nondum ad dictarum litterarum, & commissionis nostræ executionem processerint. Tu verò, fili Generalis, ad Civitatem Florentiæ personaliter accesseris, & idcirco decens, & congruum videatur, ut captata opportunitate ad visitationem, & reformationem hujusmodi per te, vel alium, cui commiseris, intendere debeas, discretioni tuæ, necnon Venerabili Fratri nostro Iordano Episcopo Sabin. dicti Ordinis, & monasteriorum Protectori &c. (Episcopum, & Auditorem prædictos, omnesque alios, & singulos ad visitationem hujusmodi deputatos revocantes) prædicta dictæ Diœces. sub cura, & protectione Ordinis Minorum consistentia monasteria Monialium, omniaque alia, & singula ubique consistentia aliàs curæ, & protectioni tui Ordinis commissa, ac in eis consistentes personas, proque eorumdem servitiis deputatas visitandi &c. quę inibi correctionis, &c. officio noveris indigere, authoritate nostra corrigendi, &c. & circa ea prædictorum monasteriorum, & personarum statu prospero &c. opportuna fuerint faciendi &c. concedimus facultatem. Tibi verò, fili Generalis, ut monasteria prædicta, &c. visitandi officium exerceas, districtè mandantes; volentes etiam, ut omnibus, & singulis privilegiis &c. plenè uti valeas, &c. successores tui, quibus eadem concedimus, &c. Constitutionibus Apostolicis, illa præsertim, quæ nuper omnibus, & singulis Fratribus Ordinis Minorum &c. inhibuimus, ne ad Claustra dictorum monasteriorum ullo pacto auderent accedere &c. aliisq; in contrarium facientibus quibuscumque nequaquam obstantibus. Dat. Florentiæ anno &c. 1435. VII. Kal. Febr. anno quinto.

315. Notandum hic tamen, quòd de sacro Monticelli cœnobio prope Florentiam scribit Vvadingus, anno videlicet 1320. evolasse ibidem ad Dominum Beatam Heliam de Pulcis Florentinam, quę cum præ cæteris consororibus Beatæ Agnetis de Assisio primæ ejusdem monasterij Abbatissæ, atque Magistræ adhuc aliqualiter discipulis, omnium virtutum laude floreret, spiritu prophetico etiam ditata, in ultimo vitæ termino constituta corā Monialibus lectum agonizantis circumdantibus sic de futuris ejusdem Cœnobij mutationibus prædixit. [Sacrum hoc nostrū domicilium plurimis Sororibus virtute, sanctitate, generisq; splendore præclaris undiquè illustre, demonis insidiis, & Superiorum ignaviâ ad miserum statum perveniet. Tanta erit relaxatio disciplinæ, ut ad impudicos mores, & turpem vitam absque timore, aut verecundia Sorores prorumpent. Attamen Dominus non continebit in ira sua misericordias suas, sed faciet, ut

Vvad. t. 3. 1320. n. 2.

aliunde veniant virtutis, & sanctitatis Magistræ, quæ locum sanctum à sanctis extructum in pristinam dignitatem, & decorem restituent, sed & Dei gratiâ quæcumque facient, prosperabunt, atque in multas ætates conservabuntur.] Quibus dictis dulciter in Domino obdormivit. Verè prophetizasse, tempus probavit, extinctis etenim quæ tunc supererant sociis, & discipulis ejus Deum timentibus, regularisque vitæ sectatricibus, reliquæ habenas laxarunt, à sancto instituto longè recesserunt, & factæ sunt hominibus in scandalum.

316. Crescente quotidie iniquitate, ab anno 1400. quo liberiùs mores cœperant corrumpi, tandem Eugenius IV. dum Florentiæ cum Curia resideret, & mala multa de illis audiret referri, commissâ curâ Iordano Cardinali Vrsino Protectori, & Gullielmo de Casali Generali Ministro Ordinis Minorum, regularem vitam restituit, ejectis, & per alia monasteria dispersis falsis istis Clarissis, & introductis in earundem locum perfectissimis S. Claræ discipulis. Iteratam verò illarum, quæ titulo relaxationis expulsæ fuerant, receptionem gravi diplomate Pontifex ipse prorsus interdixit prout sequitur.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 5. Reg. ann. 1436. bull. 88.

317. OFficij nostri debitum &c. Cum itaque Venerabilis Frater noster Iordanus Episcopus Sabin. & dilectus filius Gullielmus de Casali Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister ad reformationem monasterij de Monticellis extra muros Florentin. Ordinis S. Claræ, juxta eis à Nobis injunctunctum mandatum procedentes, nonnullas Sorores dicti Ordinis, quæ à norma rectè vivendi declinaverant ex prædicto monasterio licentiaverint, & removerint, ac in eodem certas, honestas, & devotas Sorores Minorissas ex monasteriis S. Ludovici Bononien. advocantes introduxerint, & aliàs monasterium ipsum de Monticellis reformaverint, prout eis secundùm Deum, & earum regulam visum fuit expedire. Nos cupientes, ut prædictæ Sorores in ipso monasterio de novo introductæ, & quæ eis in futurum succedent, cum animi tranquillitate in illo perseverent, ac institutionem Abbatissæ, & Monasterij reformationem hujusmodi, & cætera inde secuta authoritate Apostolica approbantes, & confirmantes, eadem authoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd nulla deinceps mulier sæcularis, vel Religiosa, cujusvis Ordinis, vel professionis fuerit, etiamsi in eodem per antea recepta, & post professionem per ipsam emissam inibi nutrita extiterit, monasterium ipsum de Monticellis ingredi, seu in alio recipi quoquomodo possit, nisi eisdem sororibus in habitu, & ordine per omnia sit conformis, & ad hoc etiam dilectarum in Christo filiarum modernarum, & pro tempore futurarũ Abbatissæ, & sororũ ipsius monasterij de Monticellis, vel majoris partis earumdem consensus accedat. Nos enim, si secus actum fuerit, tàm in receptas, quàm in recipientes, necnon quascumque personas Ecclesiesticas, seù sæculares, vel regulares, cujuscumque status, gradus præeminentiæ, vel conditionis existant, quæ contra Ordinationem nostram hujusmodi Abbatissas, & Sorores prædictas cõtra præmissa inquietare, seu quomodolibet molestare præsumpserint, excommunicationis sententiam, nisi moniti resipiscant, incurrere volumus ipso facto, à qua præterquam in mortis articulo ab alio, quàm à Romano Pontifice absolvi non possint. Per hoc autem, quin Abbatissa, & sorores prædictæ, quæ pro tempore fuerint dicti Monasterij de Monticellis, juxta instituta dictæ regulæ ipsarum, Superioribus obedientiam &c. exhibere teneantur, aliquatenus derogare non intendimus: ejectas verò ex hujusmodi monasterio de Monticelli de bonis ejusdem monasterij; prout ipsius facultates sufficient (quod totum ipsorum Episcopi Protectoris, & Generalis dicti Ordinis S. Francisci discretioni committimus) nutriri volumus. Prohibemus insuper, sorores illas, quæ de monasterio S. Iacobi Florentin. Ordinis S. Claræ absque superioris licentia temeritate propria exivisse noscuntur, in illo ulteriùs recipi, sed pro culpa castigari, & in alio loco collocari volumus. Nulli ergo &c. Dat. Florentiæ anno 1436. V. kal. Aprilis anno sexto. Nec difformiter, immò sub eisdem ferè verborum tenoribus, ac eadem

dem potestatis plenitudine monasterium S. Gullielmi Ferrariense per ipsum Generalem Ministrum reformari mandavit, dato Brevi, *Ad monasterium. Datum Bononiæ anno* 1437. *septimo Kal. Iuny*, quod non apponimus, quia cum præcedentibus per omnia coincidit.

318. Cum verò alicubi rigorosam Gullielmi Generalis reformationem monasteria nonnulla relaxationi nimis dedita detrectarent, Eugenius ipse ad omnimodam Ministri Generalis obedientiam, & correctionem omnia, & singula omninò voluit sine ulla dispensatione, vel exemptione obligari sub gravissimis pœnis, & censuris, prout in sequenti diplmate.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 5. Reg. ann. 1437. bull. 117.

AD ea, quæ fœlicem, &c. sanè exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij Fratris Gullielmi sacræ paginæ professoris, Ordinis Minorum Generalis Ministri petitio cõtinebat, quòd cum ipse ad generale Capitulum Tolosæ nuper celebratũ proficiscens, tàm ex incumbente sibi officio, quàm ex nostro mandato deformationes, & abusus monasteriorum Ordinum sanctæ Claræ, S. Damiani, & Minorissarum sibi, & Provincialibus Ministris sui Ordinis immediate authoritate plenaria à Sede Apostolica commissorum reformare tàm in eundo, quàm in redeundo tentavit, & quibusdam in locis Provinciarum Proventiæ, & Aquitaniæ, secundùm morem sui Ordinis conatus fuerit ordinationibus, & reformationibus, ac necessariis clausuris ipsa monasteria ad regularem Observantiam revocare, vectes etiam in exterioribus portis ipsorum Monasteriorum apponendo, cum seris, vel clausura, quæ in quibusdam malè ordinata, in quibusdam nulla penitus erat, de cætero servari: tamen ipsorum quamplurimorum monasteriorum Sorores, præsertim Avinionis, Montis Pessulani, Massiliæ, & aliorum reformari nolentium ab ipsis institutis, & ordinationibus appellarunt, quibusdam ex ipsis amoventibus seras, & vectes, vel facientibus amoveri; aliis recusantibus ipsas apponi; aliis etiam clausuræ, quæ sub voto regulæ prædictarum continetur, sub frivolis, & repellendis omninò exemptionibus, quas hîc haberi volumus pro sufficienter expressis, cõtradicentibus, &c. hujusmodi reformationes ab ipso factas confirmare, & facultatem insuper rebelles quascumque puniendi, & ad Observantiam earumdẽ compellendi, sibi dare, & concedere dignaremur. Nos autem volentes, ipsa monasteria, & cætera dictorum Ordinum ubique existentia penitùs reformari, tàm circa divinum cultum, quàm alias regulares Observantias, & præsertim circa clausurã, quæ est clypeus honestatis, ad quam, ut præfertus, tàm ex voto professionis, quàm ex provisionibus fœl. rec. Benedicti XII. prædecessoris nostri tenentur; prædicti Generalis supplicationibus inclinati, omnes, & singulas reformationes monasteriorum supradictas per eum, ut præfertur, factas authoritate Apostolica approbantes, ac inviolabiliter observari mandantes, sibi insuper, ac prædictis Ministris Provincialib9 rebelles & fautores quoscumq; compescendi, etiam per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia cum invocatione brachij sæcularis, & cum facultate etiam dictas Moniales privandi, si rebelles fuerint, bonis temporalibus ad earum usum deputatis, ac aliis monasteriis eorundem Ordinum observanter viventium, vel Ecclesiis Cathedralibus, aut hospitalibus applicandis, licentiam authoritate prædicta, & plenaria concedentes tenore præsentium facultatem. Volumus autem, quòd sicut Abbatissæ, & aliæ sorores ex earum professionibus ad hoc deputatæ tenent claves, quibus ad intra portæ monasteriorum prædictorum claudũtur, sic per Confessores, aut alias honestas personas per ipsos Generalem, & Ministros deputandas, claves prædictæ ex exteriori teneantur, & conserventur. Et nihilominus præcipientes omnibus, & singulis, tàm Clericis, quàm Religiosis, & Regularibus personis, cujuscumque conditionis, gradus, præeminentiæ, vel dignitatis existant, sub pœna excommunicationis, quam transgredientes ipso facto incurrant, & à qua, nisi à Romano Pontifice non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti, quatenus neque prædicta Monasteria, nec aliquod ipsorum ingredi præsumant, propter formam regulæ, & provisionum Apostolicarum super hoc specialiter editarum, unumquem

quemque insuper Ordinum prædictorum, qui ordines quandoque sub nomine *Minorissarum*, quãdoque *Sancti Damiani*, quandoque *Sanctæ Claræ* nominentur, sub unico *Sanctæ Claræ* vocabulo, juxta veteres Apostolicas sanctiones decernimus appellari. & per vos, ut præfertur, in regulari Observantia gubernari: contradicentes autem Moniales excommunicationis sententiam, & si fuerint Abbatissæ, præter hoc privationem suorum officiorum ipso facto incurrere, & cæteras ad electionem alterius secundùm formam juris procedendum teneri volumus, nisi essent omnes, vel major pars earum etiam excommunicationis vinculo innodatæ, quo casu, & in aliis, in quibus circa provisionem opportunum esse videbitur, prædictos Generalem, & Provinciales Ministros juxta eorum conscientias etiam cum invocatione brachij sæcularis, si opus esse videbitur, procedere etiam volumus, & mandamus, præmissis appellationibus, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ approbationis, mandati, concessionis, præcepti, constitutionis, & voluntatis infringere, &c. Datum Bononiæ, anno &c. 1437. VII. Idus decemb. anno septimo.

319. Iam verò Ioannes XXIII. Antonio de Massa graviter præceperat, ut pro reformandis aliquibus in Tuscia cœnobiis vigilanter intenderet, ut ex ejus diplomate constabit.

IOANNES PAPA XXIII.

Dilecto Filio Antonio de Massa Ordinis Fratrum Minorum Professori, in sacra Theologia Magistro.

Uvad. t. 5. Reg. 1412. bull. 10.

CIrca status religiosorum locorum, &c. sanè ad nostrum nuper pervenit auditum, quòd nonnulla loca, sive domus Fratrum ordinis Minorum, secundùm morem dicti Ordinis, necnon monasteria Sororum Ordinis Sanctæ Claræ, sive Minorissarum in Provincia Tusciæ consistentia, culpâ, seu defectu, & negligentiâ Ministri dictæ Provinciæ, qui nunc est, ac quorundam ex officialibus locorum, sive domorum hujusmodi, per eumdem Ministrum institutis, & etiam deputatis, necnon Abbatissarum monasteriorum prædictorum malè reguntur, & gubernantur, spretâ in aliquibus locorum, sive domorum, seu monasteriorum ipsorum disciplinâ, seu observantiâ regulari. Nos itaque cupientes, quòd dicta loca, sive domus, seu monasteria semotis, & procul pulsis impedimentis nocivis, commodis affluant, & successibus prosperis gratulentur, discretioni tuæ per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus ad præfata loca, sive domus, seu monasteria ipsa te personaliter conferens, habens præ oculis solum Deum, loca, sive domos, seu monasteria ipsa authoritate nostra visites, & reformes tàm in capite, quàm in membris, & quæ in eis correctionis, & reformationis, necnon privationis, positionis, & depositionis Fratrum, ac quorumdam ex officialibus prædictis, necnon Abbatissarum prædictarum in eisdem locis, sive domibus, seu monasteriis degentium, officio noveris indigere, eadem authoritate corrigas, & reformes: necnon prædictos Fratres, & quosdam ex officialibus prædictis, ac Abbatissas præfatas punias, ponas, & deponas, prout secundùm Deum, & animæ tuæ salutem videris expedire. Contradictores per censuram, &c. non obstantibus quibuscumque indulgentiis, privilegiis, &c. Volumus autem, quòd si per diligentem examinationem præfatum Ministrum dictæ Provinciæ repereris talia commisisse, vel aliàs eum minus idoneum ad Ministratum dictæ Provinciæ, seu ejusdem Ministratus officium, & exercitium, propter quæ, exigentibus ejus demeritis, ministratu, seu officio ministratus ejusdem, & ejus exercitio privandus, & ab eo amovendus extiterit, ministratu, seu officio, & exercitio hujusmodi prives, & amoveas realiter ab eodem. Et nihilominus post privationem, & amotionem hujusmodi, Fratres aliàs discretos secundùm statuta, & consuetudines dicti Ordinis ad Capitulum, seu Congregationem celebrandum, ad aliquem locum idoneum dictæ Provinciæ, prout tibi videbitur, pro electione alterius Ministri in dicta Provincia nominandi, & eligendi, authoritate præfata convoces, seu congreges, & hujusmodi capitulum, sive Congregationem inter dictos Fratres aliàs discretos tenere, & celebrare, ut est moris, supplendo omnes, & singulas voces Fratrum prædictorum,

rum, si quæ defuerint in Capitulo, seu Congregatione hujusmodi; & in Capitulo, seu Congregatione præfatis alium Ministrum in dicta Provincia nominare, & eligere in locum dicti Ministri, si per te ipsum Ministratu, & ejus officio, & exercitio privari, & ab eo amoveri contigerit, ut præfertur, ad Ministratum, & ejus officium, & exercitium in præfata Provincia eadem authoritate procures. Ita tamen, quòd nominatio, & electio dicti alterius Ministri cum hujusmodi Capitulo, seu Congregatione per te celebrata, per dilectum filium Antonium de Pireto dicti Ordinis Fratrum Minorum Generalem Ministrum debeât protinus confirmari. Et insuper, quòd si alicui alteri de celebrando electionem dicti alterius Ministri in præfata Provincia Apostolica, vel alia quavis authoritate concessum fuerit, concessio ipsa, etiamsi de verbo ad verbum in præsentibus de ejus toto tenore habenda foret mentio specialis, irrita, & inanis existat, nulliusque roboris, vel momenti. Datum Romæ apud S. Petrum secundo Kal. Octobris anno tertio.

Uvad.t.5. 1449.n.47. 320. Dominicus Cardinalis Firmanus Ordinis Protector nimiæ quorundam Cœnobiorum, præsertim provinciæ S. Antonij, libertati, & morum corruptelæ obsistere cupiens, authoritate Apostolica, & ex sui muneris ratione instituit Visitatorem, & reformatorem omnium in Italia Clarissarum Fratrem Franciscum à Saxo-Ferrato Regularis Observantiæ professorem, data ei amplissima potestate in sequenti diplomate.

Dominicus miseratione divina tituli Sanctæ Crucis in Ierusalem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis; Firmanus communiter nuncupatus, ac etiam Sacri Ordinis Minorum Protector indignus, venerabili, & Religioso viro Fratri Francisco de Saxo-Ferrato ejusdem Ordinis de Observantia salutem, & sinceram in Domino charitatem.

Ibid. n.48. ex autographo. CVm in Regula, & institutione Ordinis S. Claræ statutum sit, Cardinalem, qui pro tempore dicti Ordinis Protector fuerit, Gubernatorem, Protectorem, & Correctorem ipsius Ordinis esse, curamque, & regimen ipsius, & omnium monasteriorum ejusdem, necnon personarum in eis degentium habere, & sub ejusdem Cardinalis pro tempore gubernationi, & correctioni à Sede Apostolica deputati obedientia, cura, & regimine Fratres, & Moniales dicti Ordinis debeant permanere, cui teneantur firmiter obedire. Et ipse Cardinalis de eisdem solicitudinem gerens, & curam, Monasteriis, & personis degentibus in eis tàm per se, quàm per viros idoneos, quoties expedire videbitur, visitationis officium impendere debeat. Nos igitur intelligentes, quantum onus humeris nostris impositum sit, desiderantes officio nostro, quoad possumus, satisfacere, quoniam plurima monasteria dicti Ordinis S. Claræ reformatione indigere dicuntur, non valentes per nos ipsos visitationis officium impendere, tibi prædicto Fratri Francisco, tam de mādato S. D. N. vivæ vocis oraculo nobis facto, quàm authoritate officij nobis commissi, tenore præsentium committimus, & mandamus, quatenus ad quæcumque monasteria S. Claræ te conferas, & quæ reformatione indigere cognoveris, reformes, & præsertim ad monasteria Provinciæ S. Antonij corrigendo, & reformando tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis officio noveris indigere, illarumque Monialium confessionem audiendo, & eas absolvendo de omnibus, & singulis delictis, censuris, & excommunicationis sententiis, quantùm officij nostri pœnitentiariæ, cujus curam gerimus, se facultas extendit. Necnon possis ad hoc discretos, & idoneos ejusdem ordinis Confessores per te eligendos, dictis Monialibus constituere, & removere illos, vel alios, pro ut tibi expedire videbitur, omnia alia faciēdo, quæ ad pacem, & quietem dictorum monasteriorum spectare prospexeris; si quæ autem difficilia occurrerint, quæ per te ipsum reformare non poteris, S. D. N. aut nobis significare studeas; constituentes te dictorum monasteriorum Visitatorem, & reformatorem cum plena, & omnimoda potestate, & facultate, quam nos ipsi habemus; ut in eis ordines, statuas, & disponas, pro ut secundùm dictum statutum, & regulas sanctæ Claræ, & alia instituta, & ordinamenta dicti Ordinis videris expedire; dando etiam tibi facultatem mittendi ad Curiam Romanam pro hujusmodi negotiis occurrentibus

rentibus duos Fratres illorum gratiâ expediendorum. Mandantes omnibus Fratribus, & Monialibus dicti Ordinis in prædicta Provincia existentibus in virtute S. Obedientiæ, ut tibi in omnibus, tanquam nobis pareant, & intendant, præsentibus à die datæ per decem, & octo menses tantummodò valituris. Mãdantes insuper tibi, ut de singulis per te gestis,& factis, per teipsum, vel litteras facias nobis notitiam pleniorem. In quorum fidem præsentes nostras litteras tibi fieri fecimus, nostrique rotundi sigilli jussimus impressione muniri. Dat. Spoleti in domo nostræ solitæ residentiæ die 3. Iunij. 1449. Pontificatus S. D. N. Nicolai divina Providentia Papæ V. anno III.

Bullar. antiq. f.312. 321. Paulus III. etiam sanctiss. huic operi intendens Cardinali Carpensi Ordinis Protectori dato Brevi, *Cum sicut &c. anno* 1543. graviter commisit, ut pro reformando Clarissarum Ordine peculiari vigilantia laboraret. Deinde B. Pius V. datis ad Fratrem Fœlicem Vicarium Generalem Conventualium repetitis litteris; *Etsi &c. die* 29. *septemb.* 1565. & iterũ *Etsi Romani &c. die* 28. *septembris* 1566. sub pœnis, & censuris Clarissarum in Regno Neapolitano Conventualib⁹ subjectarum integram reformationem indixit: Deinde sicut Minoritas generaliter in Hispania etiam per locorum Ordinarios à Conventualitate ad Observantiam Regularem reformari mandaverat; ita & Moniales omnes Conventualibus subjectas in eisdem Hispaniis, etiam sub Observantium gubernio, & obedientia reformari mandavit, expeditis litteris, *Cum gravissimis de causis &c. die* 22. Decembris, anno 1566. quas superiùs in lib. de Conventualibus per extensum apposui.

Ex Arch. SS. Apost. de Vrbe.

322. Lichetus autem Minister Generalis rem seriùs acturus, ut malum à radice abscindere posset, circa regimen Monialium valde invigilabat, ægrèque ferebat aliquorum cupidinem multiplicandi monasteria Sororum, eaque absque debitis conditionibus acceptantiũ. Rigoroso itaque statuto decrevit, ut nullatenus monasterium ullum in quacumque civitate, vel oppido, sive Clarissarum esset, sivè alterius instituti, admitteretur à Fratribus regendum, nisi tria hæc præcessissent. Primum, ut planè, & perfectè esset constructum, & capax saltem quinquaginta Monialium. Secundum, ut redditus haberet annuos prædicto Sororum numero alendo sufficientes. Tertium, ut unaquæque adolescentula in Monialem recipienda dotem competentem juxta regionis,& Vrbis consuetudinem ante ingressum exhiberet. Ita decrevit in Capitulo Provinciæ S. Bernardini ann. 1518. die 28. Decembris, & publicari fecit per omnes Provincias. Has autem conditiones inviolabiliter observari voluit, quarum una si deficeret, receptionem monasterij volebat irritam. Numerum verò adeò copiosum adhibuit Sororum, tum propter Divinum cultum, & ministeria monasterij commodè peragenda, quæ difficulter obiri possunt in paucarum, & debilium Virginum collegio; tùm ut difficiliorem, & graviorem redderet monasteriorum acceptationem, tùm demum, ne deficientibus his conditionibus tot probarentur incommoda, & miseriæ in hujusmodi monasteriis, quot hodie passim conspiciuntur. Tandem Iulius II. Pontifex, ut reformationes hujusmodi efficaciùs stabiliret, quæ aliquandò in monasteriis oppositiones habebant, dato gravi diplomate præcepit, ut etiam per amotionem Monialium, per bonorum omnium expoliationem ad justæ, necessariæque Reformationis leges monasteria relaxata cogi possent Ministri Generalis arbitrio.

Vvad. t. 8. 1519. n. 13.

IVLIVS PAPA II.

Dilecto filio Raynaldo Gratiano de Cotignola, totius Ordinis Fratrum Minorum Generali Ministro.

323. NVper nobis exponi fecerunt dilecti filij Cismontanorum, & Vltramontanorum Fratrum Ordinis Minorum Procuratores in Romana Curia residententes, quòd licet fœl. rec. Eugenius Papa IV. prædecessor noster, Pontificatus sui anno primo, generali Ministro totius Ordinis Fratrum Minorum tunc existenti plenam, & liberam per litteras suas concesserit facultatem, & & potestatem omnia, & singula monasteria Monialium Ord. S. Claræ, earumq; personas tam in capite, quam in membris visitandi, & eadem, quæ sibi viderentur Vvad. t. 8. Reg. 1508. bull. 31.

rentur aperta monasteria sub debita clausura ponendi, & alia de novo instituendi, & destituendi, monialesque cum bonis, & rebus suis de uno monasterio ad aliud transferendi, & bona unius monasterij ad aliud applicandi: & deindè per alias litteras Pontificatus sui anno septimo Generali Ministro ejusdem Ordinis tunc existenti facultatem plenariam concesserit, Moniales Ordinis S. Claræ, S. Damiani, & Minorissarum sibi, & Provincialibus Minorum rebelles bonis temporalibus ad earum usum deputatis privandi, & aliis monasteriis eorumdem Ordinum in observantia viventium, vel Ecclesiis Cathedralibus, aut hospitalibus applicandi. Ac postmodum etiam sanctæ mem. Sixtus IV. prædecessor, & noster secundùm carnem Patruus considerans, quod aliquandò contingere posset, monasteria Monialiũ sanctæ Claræ, & Minorissarum, ac S. Damiani nuncupatarum monialibus destitui, adeò ut de earum reformatione spes nulla superesset, conveniensque magis fore, quòd illorum sic destitutorum monasteriorum bona potiùs ad ipsos Fratres, quorum erant curæ commissa, quàm ad alios devenirent: monasteria, quæ sic destituta erant, & destitui contingeret in futurum, cum eorum bonis omnibus perpetuis usibus Fratrum dicti Ordinis Minorum eisdem destitutis monasteriis propinquioris applicaret, ita quòd Fratres ipsi possent de illis, & eorumdem monasteriorum structuris, & ædificiis pro eorumdem voluntate disponere: proviso etiam quòd illorum Ecclesiæ, & oratoria ad profanos usus non redigerentur, sed in illis omnia quandoque celebrarẽtur officia, prout latiùs in ejusdem Sixti prædecessoris desuper confectis litteris pleniùs continetur. Quia autem, sicut eadem petitio subjungebat, hujusmodi applicatio propter nonnullos Dominos spirituales, & temporales, ac Communitates allegantes, generalem Ministrum non posse bona pædicta monialium rebellium, ac monasteriorũ destitutorum, & destituendorum usibus Fratrum conventuum Minorum, sicut cathedralibus Ecclesiis, & hospitalibus applicare, impeditur voluntas, & mandatum ejusdem Sixti prædecessoris prædicti executioni mandari non potest. Quare Procuratores præfati nobis humiliter supplicarunt, ut tàm pro observatione litterarum Eugenij, & Sixti prædecessorum nostrorum prædictorum, quàm indemnitate domorum Ordinis prædicti, dignaremur sibi super his de opportuno providere remedio. Nos igitur hujusmodi supplicationibus annuentes, litterasque Eugenij, & Sixti prædecessorum prædictorum, quatenus opus sit, confirmantes, tibi, & pro tempore existenti Ordinis Minorum generali Ministro, ut per te, vel alium, seù alios moniales sic rebelles bonis suis, & rebus ad earum usum deputatis, in casibus tamen dumtaxat in litteris prædicti Sixti Quarti super hoc editis, expressis, privare, illaque, & illas ac monasteriorum hujusmodi destitutorum, & destituendorum ordinum S. Claræ, sive S. Damiani, aut Minorissarum bona usibus Fratrum, ac domibus Ordinis minorum, aut saltem conventibus Fratrum, quorum curæ erant commissa, prout expedire videbitur, aliàs tamen juxta formam litterarum, & dispositionum Sixti prædictarum applicari (dummodò constet, legitimè fuisse processum ad revocandum monasterium ad obedientiam, & reformationem, monialesque noluisse parere, & reformari) possis; quòdque hujusmodi bona sic applicata censeantur perpetuis temporibus absque ulla alia unione desuper facta illis domibus, & visibus, quibus tu per te ipsum, vel alium, seu generalis Minister pro tempore existens, illa, ut præfertur, applicaveritis: ita quòd Fratres, quibus fuerint applicata secundùm præfati Sixti constitutionem, & intentionem, de illis bonis, & eorumdem monasteriorum structuris, & ædificiis pro eorum voluntate, ut præfertur, disponere possint, & valeant, licentiam, & facultatem concedimus per præsentes. Et nihilominus dilecto filio nostro Marco sanctæ Mariæ Transtiberim Presbytero Cardinali Senogallien. & Venerabili Fratri Episcopo Ortarum per præsentes committimus, quatenus in præmissis tibi, seù à te deputandis, & pro tempore existenti generali Ministro dicti Ordinis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant tam dicti Eugenij litteras, quàm Sixti dispositionem, ut præfertur, & hujusmodi litteras nostras inviolabiliter observari. Contradictores, renitentes, ac rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris reme-

dia opportuna, invocato etiam adhoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, appellatione postposita compescendo: præmissis, ac omnibus, & singulis illis, quæ dictus Eugenius, & Sixtus in eorum litteris, etiam si præsentibus exprimi, aut inseri deberent, illarum tenores pro sufficienter expressis, & insertis habentes, voluerunt non obstare; necnon constitutionibus &c. quibus omnibus, &c.derogamus,cæterisque cõtrariis &c. Datum Romæ apud S.Petrum sub annulo Piscatoris die prima septembris 1508. Pontificatus nostri anno 5.

324. Deniquè plurimis hujusmodi ultrò dimissis, quæ particulares Reformationes solùm concernere videntur; ut de integra Clarissarum vita loquamur, quantùm à primæ suæ institutionis altè commendato rigore declinaverint, & quomodò ad eumdem ex integro redierint, breviter est considerandum. De prima Clausuræ per Clarissas introductione, de habitus vilitate,de jejuniorum non interrupta asperitate, præ cæteris autem de Apostolicæ paupertatis apice tùm in communi,tùm in particulari adeò mordicus per S.Franciscum,& per S.Claram asserto non est cur repetamus, cum in Regulis supra descriptis sole clariùs omnia patenter nimis appareant:specialiùs autem pro altissima paupertate mordicùs sustinenda, quo zelo pugnaverit Pauperum Dominarum Primiceria S. Clara etiam in ultimo agone constituta, etiam in superioribus ad plenum recitavimus. Patet nihilominus ex prædictis, quàm difficilè etiam vivente ipsa Clara Gregorius IX. & Innocentius IV. in hanc summam paupertatis excellentiam consenserint; super ipsam specialiter in Regulis de novo publicatis amplissimè dispensando. Sic etiam de silentio, de collocutione cum extraneis, de continuo mortificationum rigore, de asperrima à vino, & à pulmento abstinentia, de diutinis quadragesimis factum fuisse legimus; quas dispensationes, quoniam utplurimùm particularibus factas monasteriis, & exindè ad alia communicatas, difficile nimium esset hic congerere; exemplum unum de partiali dispensatione Adventualis jejunij juvat apponere.

Uvad.t.8. Reg.1536. bull. 11. 325. *Franciscus miseratione divina tit. S. Crucis in Hierusalem S. R. E. Presbyter Cardinalis de Quinnones universis Christi fidelibus salutem in Domino sempiternam.* Hodie Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D.Paulus divinâ providentiâ Papa Tertius supplicationibus nostris per uos ex parte dilecti Fratris Francisci Castelli, Procuratoris Ordin. Minorum Observantiæ porrectis inclinatus; Intelligens, quòd aliquæ Moniales Fratribus Minoribus de observantia subditæ, habent facultatem à Sede Apostolica incipiendi jejunium Adventus Domini à festo S. Andreæ contra ritum, & consuetudinem aliorum monasteriorum dicti Ordinis, ut conformitas in omnibus servetur, & earum fragilitati naturali consulatur, omnibus, & singulis Monialibus,etiam S. Claræ prædictis, ut à dicto festo S. Andręæ jejunium Adventus prædictum, non obstante eadem regula, ac quibuscumque aliis statutis,& consuetudinibus eas obligantibus,accedente tamen earum Prælatorum arbitrio, inchoare; Item cum consuetudo in aliquibus locis Hispaniæ admiserit, quòd cum aliquas Moniales ab humanis discedere contigerit, sex Fratres ingredi, & intrare solent monasterium ad eas sepeliendum,& de eo nulli Fratres conscientiam formant: ut de cætero absque alio scrupulo conscientiæ claustrum dicti monasterij intrare, hujusmodique munere fungi possint, & valeant, per suum vivæ vocis oraculum nobis desuper factum authoritate Apostolica dispensavit, concessit, & indulsit. In quorum &c. Dat. Romæ apud Campum Martium in ædibus nostræ solitæ residentiæ sub anno à Nativitate Domini 1536.Indictione nona, die verò 20. Mensis Martij Pontif. Sanctiss. D. N. Papæ anno secundo.

326. Vt itaque de plena Clarissarum Reformatione dici possit actitatum; necesse est, ut dispensationibus omnibus, atque privilegiis relaxativis per omnia valedicto, ad omnimodam S. Claræ primæ Matris intentionem, & ideò ad Regulæ per S. Franciscum præscriptæ, & Clara supplicante ab Innoc. IV. Pontifice confirmatæ altissimum rigorem sine ulla exceptione revertantur.

327. Hunc equidem in plurimis per orbem monasteriis litteraliter fuisse conservatum legimus, de quibus singillatim in secunda parte hujus historiæ dicemus;quæ tamen respectu cæterorum,quæ dispensationes tum ex benignitate Apostolica,

ſtolica tum volentibus in fundatione Principibus, & Benefactoribus, tum ex humana fragilitate, & imbecillitate admiſerant, vix eſſe poterant in conſideratione. In quibus tamen quamvis Vrbanus IV. Pontifex plena conceſſa libertate, ut in primævo vitæ rigore permanere poſſent, poteſtatem etiam cum feciſſet, ut privilegia in novis ſuis conſtitutionibus conceſſa poſſent admittere, proceſſu temporis factum eſt, ut paupertatis præſertim apex vix potuerit conſervari. Ergo B. Coleta Virgo, de cujus alta ſanctitate aliàs nobis ſermo, quam univerſo in Ordine Seraphico annuo veneramur officio, à Deo ſæpiùs, & mirabiliter excitata, ut Fratrum Mino-
Uvad. an. 1406. n. 6. rum, & Clariſſarum inſtituta ad primævum Seraphici Patriarchæ rigorem reſtaurare deberet (ut jam ſuperiùs in libro quinto cap. de Coletanis diximus) anno 1406. à Benedicto XI. qui pro Pontifice colebatur in Galliis, non ſine ſpeciali divini Numinis aſſiſtentia (quod in Vvadingo eſt videre) ad Clariſſarum primæ regulæ ſolemnia vota primò admiſſa fuit, cum antea illarum conſortio ſe ſe credens indignam, ſub Tertiariarũ habitu eiſdem ſervire prælegiſſet; Pontifex propriis manibus eam fune cingens, & conſecrans, velum illius capiti voluit imponere; Abbatiſſamque conſtituit earum omnium ſanctimonialium, quas eſſet reformatura. Indoluit graviter ad hæc humilis Virgo, & humiliter inſtanterque
Ibid. n. 21. petiit à Pontifice, ut ab illo officio ſe incapacem liberaret, & abſolveret; ille verò propoſiti tenax, id factum eſſe, reſpondit. Virginitatem ſpeciali reverentia colens plumbeum diploma impetravit à Papa, quo cavebatur, ne qua fœmina non Virgo ſua in reformatione poſſet admitti, quod & diù ſervatum eſt, viduis omnibus, & ſiniſtrâ famâ laborantibus inde rejectis; quod ſi cum aliqua nobili Vidua fuiſſe diſpẽſatum accideret; numquam potuit à Coleta pari cum cæteris affectu tractari.

Ibid. n. 7. 328. Mundo, & Orco contra Sanctum Virginis propoſitum, licèt in vanum, à principio conſpirantibus, adeò ut etiam ex antiquis fautoribus ſuis non eſſet, qui eam auderet hoſpitio ſuſcipere; Deo tamen oppoſitiones infinitas, & graviſſimas ad ejus favorem etiam per miracula ſuperante, & adverſariorum mentes in meliora commutante, Reformationem ſuam in Burgundia, & Sabaudia, per Gallias univerſas, & per utramque Germaniam, tum reformatis antiquis, tum plurimis de novo conſtructis monaſteriis potuit in immenſum dilatare. Vt autem ſolidiori firmitate, atque uniformitate illo in Seraphicæ perfectionis rigore conſervarentur, hoc impetrare voluit, ut arctiſſimę reformationis leges etiam in Baſileenſi Concilio dum adhuc Eugenio Pontifici ſanctè pareret, diù exminatæ, (jam enim Martinus V. renovatum vivendi genus aprobaverat) & confirmatæ, per Generalem Ordinis Miniſtrum plena authoritate promulgarentur, prout ſequitur.

Frater Gullielmus de Caſali Ordinis Fratrum Minorum Generalis Miniſter, & ſervus, ac ſacræ Theologiæ Magiſter, Religioſæ in Chriſto Sorori Coletæ Fundatrici monaſteriorum quamplurium pauperum Dominarum Ordinis S. Claræ, & Minoriſſarum moderni temporis in Galliarum partibus conſtructorum, & ſub eodem modo, ac forma conſtruendorum, Abbatiſſis quoque, ſororibus, & univerſis eorũdem præſentibus, & futuris ſalutem in Sponſo Virginum Ieſu Chriſto.

329. QVantùm admirandæ Virginis Claræ celebratiſſima merita ſub paupertatis, & ſanctimoniæ gloria, Uvad. t. 5. ann. 1435. n. 23. duce Franciſco, profecerint, quamque reluceant in Eccleſia ſancta Dei, & Sponſi Virginum Ieſu Chriſti perpetuis, ac immortalibus perſtringantur complexibus, quæ non ſolùm ſedibus Beatorum agminum, & cœleſtium prœmiorum, quibus inter prudentiſſimas Virgines ſingulari diademate coronata refulget; ſed & frequentibus fidelium laudibus, & copioſa Virginum, ac Viduarum multitudine in odorem ſuæ ſanctitatis, ex mundi hujus naufragiis ad portum ſalutiferæ Religionis currentium, præſentibus etiam temporibus jucundiſſimè declaratur. Ex quibus tantò ampliores gratiæ ſunt Altiſſimo referendæ, quantò cum natura ſit ad lapſum proclivior, ſed divinis tamen auſpiciis, atque fomentis, plantulæ ex ea profeſſione videntur exurgere, non à primis Franciſci inſtitutis, & Claræ ſemitis abhorrentes, ſed tanto fervore ad Regulam, & vitę formam ab ipſo glorio-

ſiſſimo Confeſſore Franciſco traditam,& Sanctiſſima Virginum Matre Clara mirabiliter obſervatã, opportunis declarationibus, & conſtitutionum præſidiis cupientes muniri, ut verè tãtæ Matris imitatrices haberi poſſint,& ſuorum meritorum participes inveniri. Inter quas cum te videam Religioſam in Chriſto filiam, Sororem Coletam præfatã,omnium præſentium,præſertim inGalliarum partibus religioſarum ejuſdem profeſſionis filiarum,præcipuam eſſe matrem,& ad infraſcripta tàm declarationum, quàm conſtitutionum remedia, ſupplicem tuarum in Chriſto filiarum eſſe patronam, tuis, & earum humilibus precibus provocatus, Abbatiſſis, & Sororibus monaſteriorum per tua apud Deum merita ſub regula, & profeſſione præfatis fundata,atque eodem modo,& forma fundanda; univerſis, & ſingulis infraſcriptas declarationes,& ſtatuta matura deliberatione confecta, trãſmittimus tàm authoritate noſtri officij, quàm Apoſtolica, qua fungimur in hac parte,in perpetuum obſervãda.Quæ ideò majori à vobis debent devotione teneri,quoReverendiſſimis in Chriſto Patribus Dominis Cardinalib. ſanctæ Crucis,& S.Angeli Apoſtolicæ Sedis Legatis in ſacro Concilio nunc actualiter præſidentibus, & à plurimis ſacræ Theologiæ Doctoribus, Venerandiſq; Patribus, vitâ, ac ſcientiâ laudatiſſimis diligenter viſa, & accuratè probata fuerunt, ſicut immediatè ſequuntur.

Caput I. *De Obſervantia Evangelij, & Regulæ.*

330. In primis quidem dubitare poſſent tuæ filiæ, & in Chriſto Sorores, an ipſæ ad obſervationem totius S. Evangelij,tamquam ſub præcepto ex promiſſione formæ vitæ obligentur, eapropter quia in principio ejuſdem formæ vitæ continentur hæc verba. *Forma vitæ Ordinis ſororum pauperum, quam B.Franciſcus inſtituit, hæc eſt: ſcilicet, Domini Noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Evangelium obſervare, vivendo in obedientia, ſine proprio,& in caſtitate.* Tum etiam, quia ibidem ſubſequitur: *Spiritui Sancto vos deſponſaſtis,eligendo vivere ſecundùm perfectionem ſancti Evangelij.* Tum etiam ex eo, quòd in fine ipſius formæ vitæ continetur in hunc modum:*paupertatem, & humilitatem Domini Ieſu Chriſti, & ejus ſanctiſſimæ Matris,& ſanctum Evangelium, quod firmiter promiſimus, obſervemus.* Cupientes igitur nos conſcientiis ipſarum providere ſororum,& cuncta dubia, quantùm poſſibile nobis eſt,de ipſarum pectoribus removere, ad prædictam dubitationem conformiter reſpondemus, ſicut plures Summi Pontifices in conſimili dubitatione facta, in declaratione Regulæ Fratrum Minorum reſponderunt, videlicet,quòd ſorores ſecundùm profeſſionem formæ iſtius vitæ tenentur ad obſervantiam totius S.Evangelij eo modo, quo reperitur traditum à Chriſto, ſcilicet ad illa, quæ in eodem ſancto Evangelio præcipit, ut ad præcepta;ad ea,quæ conſuluit, ut ad conſilia, & etiam ad alia conſilia Evangelica, quæ in Regula iſta ponuntur ſub verbo præcepti affirmativi, vel negativi, vel ſub verbis æquipollentibus,tamquam ad præcepta obligantia.Ad alia verò cõſilia S. Evangelij,ſecundùm exigentiam profeſſionis ipſarum magis obligantur, quàm cæteri Chriſtiani, cum ſe obtulerint per ſtatum perfectionis holocauſtum ipſiDomino Ieſu Chriſto,ob ipſius amorem ſua ſacra veſtigia imitando per contemptum omnium mundanorum; ad alia autem,quæ in forma vitæ continentur, tàm præcepta,quàm conſilia,quàm cætera ex voto promiſſionis ipſarum non aliter tenentur,quàm in ipſa contineantur, videlicet ad admonitiones, ut ad admonitiones;ad exhortationes, ut ad exhortationes, ad informationes, ut ad informationes;& ad alia ſub quacumque forma verborum contineantur eodem modo,ſicut in eadem forma vitæ continentur.

Cap. II. *De ingreſſu Religionis.*

331. Cum in principio primi capituli formæ vitæ contineatur, quòd *Abbatiſſa de conſenſu majoris partis ſororum habitâ licentiâ Domini Cardinalis Protectoris Ordinis, poſſit aliquam in ſororem recipere:* Nos tamen conſiderantes ſtatum ipſius Ordinis præteritum in ſua novitate, ſatis propè Curiam Romanam,& dictumDominum Cardinalem Protectorem fundatum,& modernum valde remotum à dicta Curia,reparatum,ſeu reformatum, ac paupertatem dicti ſtatus,& difficultatem recurrendi ad ipſam Curiam,ſeu dictum Cardinalem, pro hujuſmodi licentia habenda; necnon & regimen præfati ſtatus

tus à Domino Innocentio Papa quarto, & à pluribus aliis Summis Pontificibus Generali Ministro, & Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum plenariè commissum declaramus, & dicimus, quòd prædictus Generalis Minister in toto Ordine, & Ministri Provinciales in suis Provinciis, vel eorum Commissarij conferre habeant licentiam Abbatissæ, quòd mulieres fugientes à sæculo, idoneas tamen secundùm tenorem formæ vitæ, in Sorores valeant recipere.

332. Item statuimus secundùm ordinationem Domini Innocentij Papæ quarti, quòd omnibus hanc Religionem sumere volentibus, & quæ admittendæ fuerint, priusquam habitum mutent, & Religionem assumant, eis aspera prædicentur, per quæ itur ad Deum; & quę secundùm hanc Religionem necesse habuerint firmiter observare, ne de ignorantia se postea excusent. Non recipiatur aliqua, quæ vel longiori ætate, vel infirmitate aliqua, seu fatua simplicitate ad hujusmodi vitæ observantiam minus sufficiés, & idonea comprobetur; per tales enim status, & vigor Religionis sæpè dissolvitur, & turbatur.

333. Item volumus, & ordinamus, quòd in personis recipiendis ad Ordinem Sorores hunc modum teneant, videlicèt, quòd quando aliqua fuerit recipienda mittatur primò ad aliquos Deum timentes, pauperum amatores, alterius status, quàm ipsarum, ut eorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Et caveant Abbatissæ, omnesque Sorores aliæ, ne per se, vel alios aliquid de bonis intrantium quovis modo recipiant, nisi fortè ita modicum, ut illi, qui habent judicare de his, quæ foris sunt, non possint oculum sinistrum declinare contra ipsas, nisi etiam donans vellet eis, sicut, & cæteris pauperibus aliquid tribuere ad earum ingruentes necessitates sublevandas, seu supportandas, prout de sua processerit voluntate, cum forma vitæ velit, intrantem liberam esse, & de rebus suis facere quidquid Dominus inspiraverit ei.

334. Caveant etiam Abbatissæ, & Sorores aliæ, ne propter receptionem alicujus faciant, vel facere fieri quovis modo permittant per se, vel per alium pro se, vel pro alia, seu pro aliis aliquam pactionem, in qua aliqua species simoniæ possit notari; nec permittant, intrantem aliquid sibi in sæculo reservare, sed eam totam à terrenis denudatam offerant in manibus Crucifixi, nisi fortè talis casus eveniret, quòd nullo modo propter periculum animæ protinus se denudare possit, & ad ea, quæ sic reliquit nullo modo redire intendat, dum tamen bona sua, bono, & certò modo personis Deum timentibus, prout meliùs potuerit, commiserit pauperibus eroganda. Vt etiam regulariùs in hujusmodi receptionibus dictæ sorores in futurum procedant, ordinamus, quòd nulla ad formam vitæ ipsarum recipiatur, nisi liquidè cernatur, quòd ipsa principaliter propter amorem Dei, & propter salutem animæ suæ ad ordinem venerit. Et hoc non solùm propter primos motus agitata, nec vi, nec metu aliquorum incitata, sed spontè, & liberè prout à Sancto Spiritu fuerit admonita. Quapropter videant solicitè, quòd nulla recipiatur ad ordinem, nisi sit omninò prompta, fidelis, & catholica, nulla vulgari infamia maculata, corpore, & mente sana, de nullo errore suspecta, debitis expedita, nullis sententiis excommunicationis, vel interdicti ligata. Et si cōtigerit, quòd talis esset hujusmodi sententiis excommunicationis, vel interdicti innodata, absolvatur antè receptionē modo debito per privilegia Ordini Beati Francisci super hoc indulta; ita tamen, ut sibi publicè intimetur, quòd si contingeret eam reverti ad sæculum, quòd in hujusmodi pristinas sententias relaberetur, ut priùs erat adstricta: sit etiam conditione libera, vel de licentia speciali sui Domini, vel Dominæ, ætatem habens XII. annorum antequam habitu Ordinis induatur, nec aliqua profiteatur ante XVIII. annum, quia commodè non posset portare onera Religionis ipsarum.

335. Ordinamus etiam, quòd nulla recipiatur pro Clerica post XXV. annum, nisi foret ita competenter litterata, quòd sine grandi labore sui, & aliorum posset addiscere divinum officium. Nec aliqua primò profiteatur, nisi sciat dicere divinum officium per se ipsam, vel saltem competenter cum aliis in communi. Item nulla post XIII. ætatis suæ annum quovis modo ad Ordinem ipsarum recipiatur, cujus vita, & honestas plenè nota, seù examinata non fuerit, vel infra clausuram admittatur. Nec recipiatur etiam aliqua

aliqua post quadragesimum annum, nisi foret multùm insignis, de cujus receptione fieret magna ædificatio in populo, & Clero, vel ita ingeniosa, & fortis, quod posset Deo, & Ordini servire secundùm statum formę suæ. Præterea nulla professa alterius Religionis ad formam vitæ ipsarum recipiatur sine licentia suæ Abbatissæ, vel nisi super hoc à Sede Apostolica esset privilegiata. Insuper ordinamus, quod si professio alicujus Novitiæ esset dubia, quod fiat ei ante annum ultimum suæ professionis juridica protestatio, quod nullum jus habebit in Ordine, donec quid agendum sit, cum matura deliberatione super suam professionem, seù reditum ad sæculum, fuerit determinatum.

336. Præterea volumus, quod receptio Novitiarum, & professarum fiat in Capitulo coram omnibus Sororibus ad hoc specialiter convocatis. Quandò autem aliqua accipitur ad professionem dicat coram Abbatissa genibus flexis, junctis manibus, & positis inter manus Abbatissæ, distincta, & clara voce suum proprium nomen exprimendo, in hunc modum. *Ego Soror N. voveo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virgini, & B. Francisco, & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi Matri, toto tempore vitæ meæ servare formam vitæ Sororum pauperum sanctæ Claræ, per eumdem B. Franciscum eidem S. Claræ traditam, & per Dominum Innocentium Papam Quartum confirmatam, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate, servando clausuram:* Et tunc Abbatissa, quæ eam recipiet, si hoc observaverit, promittat ei vitam æternam.

337. Rursus ordinamus, quod quandocumque contingat, aliquam in Sororem recipi, omnes capilli capitis sui tondeantur in rotundum supra aures. Nec postea unquam capillos magnos quovis modò nutriant, sed omni anno certis vicibus juxta ordinationem Abbatissæ omnes tondeantur ut priùs, nisi propter debilitatem capitis aliud esset judicatum.

Cap. III. *De qualitate habitus.*

338. Cum regula, seù forma vitæ dicat, quod *Sorores vestimentis vilibus induantur*, ordinamus, & statuimus, ut vestimentorum vilitas attendatur in pretio pariter, & colore. Et licèt in eadem forma vitæ contineatur, quod deposito habitu sæculari, Abbatissa concedat ei, scilicet intrare volenti, tres tunicas, & mantellum; tamen si necessitatas, vel infirmitas, seù conditio personæ, vel loci, aut temporis aliqua urgeat, quod pluribus tunicis indigeat, declaramus, quod possit ei Abbatissa de consilio Discretarum modo debito providere, cum dicta forma vitæ dicat, quod *Abbatissa provideat Sororibus de vestimentis secundùm qualitates personarum, & loca, & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderit expedire.* Et est intelligendum, quod ille tres tunicæ, quæ in dicta forma vitę exprimuntur, non debent esse ejusdem formę, seù figurę, quia duę interiores conceduntur eis, non tamen pro forma Ordinis, sed potiùs pro fomento, & calefactione, seù honestate corporis. Nec etiam oportet, quod sint ejusdem coloris. Quapropter volumus, & ordinamus, quod tunica superior, habitus Ordinis nuncupetur, sine quo non liceat Sororibus in publicum procedere, nec sine eo dormire, nisi ex infirmitate, vel debilitate, vel aliqua necessitate manifesta, quę per Abbatissam, vel ejus Vicariam legitima fuerit judicata, aliud foret faciendum. Longitudo habitus talis sit, quod dum fuerit indutus, ultra longitudinem Sororis deferentis eum non debeat dictus habitus ad terram protendi. Latitudo verò XIV. palmorum non excedat mensuram: Manicę ultra pugnum majus non extendantur. Tunicæ interiores sint de humili panno, nec debent duplicari de pellibus, sivè pelliciis. Mantellus etiam sit semper de vili, & grosso panno, non crispus, vel rugatus circa collum. Nec etiam ita longus, quod supra terram ullo modo protendatur. Et semper in omnibus vestimentis Sororum appareat, & reluceat vilitas, austeritas, & paupertas in forma, pretio pariter, & colore; omnes etiam Sorores tàm Abbatissa, quàm aliæ Officiales de communi panno induantur, & omnis partialitas evitetur. Chorda, qua Sorores cinguntur, sit communis, & rudis, & omnis curiositas ab ea penitùs abscindatur. Cęterùm de operimento capitis statuimus, & ordinamus, quod omnes Sorores tàm Abbatissæ, quàm aliæ professæ sine distinctione aliqua operiant capita sua cum omni humilitate, honestate, & religiositate,

ſitate omni curioſitate, & vanitate ſublata. Et ut meliùs ſemper ab omnibus ubiquè in conventibus ſuis obſervetur, ordinamus, quod omnes Sorores taliter coaptent capitegia ſua, quòd frons, & utraque maxilla, & mentum operiantur pro majori parte, ita quod nullo modo vultus Sororum plenè videatur. Vela verò, & capitegia, quæ ponuntur ſupra caput, & circa collum taliter coaptentur, quod totum caput, & pectus, & ſpatulæ retrorſum pro majori parte ex eis operiantur. Item volumus, quod omnia vela, & capitegia ſint de communi, groſſa, & rudi tela, ut ſemper in eis reluceant ſancta paupertas, & auſteritas ſuæ profeſſionis. Inſuper ordinamus, quod quælibet Soror de licentia, & beneplacito ſuæ Abbatiſſæ, poſſit habere duo vela nigra, & duo vel tria mutatoria capitegiorum alborum pro munditia ſemper obſervanda. Et caveant omnes Sorores, ne unquàm habeant capitegia rugata, vel vela de ſerico, vel de alia materia pretioſa. Item nulla Novitia portet velum nigrum ante profeſſionem expreſſam, niſi eſſet profeſſa in alia Religione, ſed capitegia alba debito modo coaptata ſecundùm diſpoſitionem Abbatiſſarum, ſicut hactenus eſt conſuetum.

Cap. IV. *De Divino officio.*

339. De divino officio tàm de die, quàm de nocte Domino perſolvendo hoc obſervetur, quod antè omnium horarum canonicarum principia ſtatim poſt primam pulſationem omnes Sorores, quas bona cauſa non excuſat, quæ per Abbatiſſam, vel ejus Vicariam vera, & legitima fuerit judicata, ad Chorum conveniant Domino præparaturæ corda ſua, ibique ſine diſcurſu, murmure, riſu, & abſque vanis, & vagis aſpectibus ſub ſilentio, & pace, cum debita, & religioſa gravitate, & reverentia permaneant. Et ibi uſque in finem unanimiter perſeverent: nec aliqua de choro exire præſumat, dùm dicitur divinum officium, ſine licentia Abbatiſſæ, vel ejus Vicariç, ſivè ibidem Præſidentis donec totum officium fuerit perſolutum. Eaſdem quoque Sorores hortamur in Domino Ieſu Chriſto, ut ſemper, & ubiquè divinum officium perſolvant attentè, integrè, planè, & religioſè, ſimul incipiant, ſimul pauſent, & uſque in finem unanimiter perſeverent. Ita tamen, quod officium divinum ſemper altiùs, & prolixiùs dicatur, quàm officium B. Virginis & mortuorum. Quantùm verò ad modum pulſandi pro veniendo ad Miſſam, & ad alias horas canonicas, & quantùm ad modum ſedendi, & genuflectendi, inclinandi, elevandi, vertendi, & è regione ſtandi, Sorores ſemper ſe habeant ſecundùm conſuetudinem, & ordinationem Fratrum Minorum, niſi quantùm ad aliquas cæremonias, quæ eis non conveniunt. Item nulla Soror litterata cujuſvis conditionis exiſtat, eximatur à Choro, ſed omnes Sorores ad Miſſam, & ad omnes horas canonicas venire teneantur, exceptis ægrotantibus actu, & ſervientibus illis pro tempore, de licentia Abbatiſſæ, aut ejus Vicariæ, exceptis etiam illis, quæ eodem tempore eſſent occupatç in ſervitio communi Conventus, de ſcitu, & ordinatione Abbatiſſæ; officiales verò, & aliæ ſervitrices diligentiam talem debent habere in earum ſervitiis, quod taliter ſua ſervitia, & officia expediant, quod in Eccleſia cum aliis divinum officium perſolvant. Sorores etiam, quæ non ſunt litteratæ, quæ, ut præfertur, non ſunt infirmæ, vel in ſervitiis aliarum pro tunc occupatæ, ad Eccleſiam pari modo conveniant, ad perſolvendum divinum officium, ad quod ſunt obligatæ in aliquo loco propter hoc eiſdem aſſignato. Si autem Abbatiſſa, vel Vicaria aliquam Sororum in præmiſſis repererit negligentem, debitè eam puniat ſecundùm delicti exigentiam, ſivè culpæ.

340. Præterea ordinamus, quòd omni die infra octavam S. Claræ uſquè ad feſtum Aſſumptionis Virginis glorioſæ, fiat feſtum novem lectionum de eadem ad *Benedictus*, & ad *Magnificat*, & deindè S. Ludovici.

341. Rurſus ordinamus, quod tempore generalis interdicti omnes Sorores matricibus Eccleſiis ſe conforment, dummodò illud interdictum fuerit illis legitimè per illos, ad quos ſpectat, vel per eorum certos nuntios, ſeù litteras denuntiatum. Et tunc Sorores janüis clauſis, & interdictis, ſeù excommunicatis foris extra eccleſiam ejectis, dicant, & perſolvant totum divinum officium, ſicut dicitur communiter officium B. Virginis in diebus ſimplicibus, non ſedendo,

ſed ſtando, ut eſt conſuetum. Si verò tempore interdicti prædicti aliqui de Fratribus deputatis in ſervitio Conventus, vel de Sororibus infirmari contingat, ſeù mori; communicetur, vel ſepeliatur, non tamen ſolemniter, ſed baſſo modo, & ſine præſentia excommunicatorum, ſeù interdictorum, ita tamen quod de officio exequiarum, vel communionis nihil omittatur.

342. Inſuper ordinamus, quod ſemper poſt completionem divini officij dicatur poſt orationem Dominicam, *Salve Regina* cum aliquibus orationibus, ſicut hactenus eſt fieri conſuetum. Item volumus, quod indilatè poſt primam pulſationem Completorij pulſetur prò Collatione, in qua omnes Sorores ſanæ tenentur convenire; & illa, quę non eſt in principio, in craſtinum per totum prandium careat vino, niſi juſtam habuerit excuſationem.

Cap. V. *De abſtinentia.*

373. Cum ſecundùm formam vitæ omni tempore Sorores debeant jejunare, dicimus conſequenter, quod ſemper, & ubiquè ab eſu carnium ſe debent abſtinere. Et licèt in dicta forma vitæ contineatur iſta clauſula, videlicet, quod *in Nativitate Domini in quocumque die venerit, Sorores bis refici poſſunt*; declaramus, quod propter hoc non conceditur eis eadem die eſus carnium, ſicut nec in diebus Dominicis, in quibus etiam Sorores bis refici poſſunt in communitate, vel alibi ſicut bis reficiuntur omnes Chriſtiani in diebus quadrageſimæ ſecundùm conſuetudinem, & ordinationem ſanctæ Matris Eccleſiæ. Item in eadem continetur, quod *cum adoleſcentulis, & debilibus, ſicut videbitur Abbatiſſa, miſericorditer diſpenſetur.* Circa quod eſt notandum, quod in hujuſmodi diſpenſatione ætas, vel debilitas communiter bono modo determinari non poteſt, cum ſæpè contingat, quod aliquæ ſunt fortiores in decimo tertio anno, quàm aliæ in decimo ſexto. Et etiam aliquæ ſunt magis gravatæ ex modico, & levi morbo, quàm aliæ de majori, & prolixo morbo. In his autem hortamur eaſdem in Domino, ut per omnia ita prudenter ſe habeant, ut ſecundùm Deum, & rectam conſcientiam inter ipſas magis charitas Chriſti, quàm carnalitas corporis humani reluceat; & magis juſta diſpenſatio, quàm crudelis diſſipatio appareat, quia ſæpè propter hujuſmodi diſpenſationes fiunt magnæ relaxationes. Poſſit tamen Abbatiſſa, vel ejus Vicaria de conſilio Diſcretarum cum ſupradictis adoleſcentulis debilibus, & etiam infirmis, quod bis, vel pluries reficiantur in die, diſpenſare, cum vera, & juſta cauſa hoc requirat, quibus ſecundùm earum neceſſitatem, & imbecillitatem tàm in cibariis, quàm in aliis faciat eis ſufficienter provideri. Ordinamus inſuper, quod Abbatiſſæ ſolicitam curam gerant, quòd de eleemoſynis, quæ obvenient Conventibus, provideatur competenter juxta eleemoſynarum, & obventionum quantitatem Sororibus in communi, ne ipſæ Sorores propter defectum communis, & ſufficientis victus, habeant occaſionem deſiſtendi ab inceptis.

Cap. VI. *De confeſſione, & receptione Corporis Domini Ieſu Chriſti, & de Confeſſore, & ſociis ejus.*

344. Vt autem in Sororibus dicti Ord. puritas mentis, & corporis magis vigeat, fervorque, & amor erga Sacratiſſimũ Corpus Domini augeatur, & concreſcat, volumus, & ordinamus, quatenùs ultra numerum in forma vitæ taxatum, videlicet, *quòd duodecim vicibus de Abbatiſſa licentia Sorores confiteantur in anno*, quælibet Soror, ubi legitima præpeditio non fuerit, de quindena in quindenam Confeſſori Conventus de licentia Abbatiſſæ confiteatur. Et omnibus diebus Dominicis dictarum quindenarum, cum ſeptem vicibus in dicta forma vitæ contentis devotiùs, pro ut poterit, recipiat Corpus ſanctiſſimum Domini in Miſſa conventuali, niſi de licentia Abbatiſſæ, de conſilio Confeſſoris Conventus aliqua vellet remanere, & à dicta receptione abſtinere, & uſque ad aliam diem propter juſtam cauſam retardere. Volumus etiam, & præcipimus per obedientiam, ut nulla Soror cujuſcumque conditionis exiſtat, poſſit, vel audeat confiteri alicui Confeſſori Religioſo, vel ſæculari cujuſcumque conditionis, gradus, vel dignitatis exiſtat, prætextu etiam cujuſcumque gratiæ, vel privilegij alteri eorum conceſſæ, niſi Confeſſori Conventus, niſi de beneplacito, & licentia Abbatiſſæ,

batissæ obtenta, & majoris partis Discretarum, & pro justa, & rationabili causa. Item ordinamus, quòd ab ultima pulsatione Completorij usque post horam tertiam nullam Soror vadat ad confessionem, nisi quandò fuerit necessitas magna. Quamvis autem in forma vitæ dictarum Sororum contineatur, quod prò communicandis Sororibus infirmis, & sanis Capellano liceat intus celebrare. Tamen modernis temporibus propter multa pericula, & magna inconvenientia, quæ ex hujusmodi celebratione, & communicatione ad intra possent sororibus in futurum evenire; præcipimus per obedientiam omnibus Abbatissis, & ostiariis, & Sororibus aliis præsentibus, & futuris singulorum Conventuum, & locorum, quòd nunquam permittant, vel consentiant, aliquem Sacerdotem regularem, vel sæcularem intra clausuram ipsarum celebrare, vel intrare pro Sororibus sanis, vel infirmis communicandis, nisi fortè aliqua ipsarum gravi corporis infirmitate videatur tendere ad extrema, vel etiam in casu quo aliqua ipsarum lepra, vel aliqua alia infirmitate, seu contagione prolixa gravaretur, & aditus bono modo esse non posset, nec opportunitas, quòd taliter infirmans posset sine periculo cum aliis sororibus in Ecclesia Missam audire, vel Corpus Domini recipere. Et tunc in dicto casu concedimus, quòd septem vicibus in forma vitæ statutis Confessor, vel socius suus in absentia sua pro hujusmodi celebratione, vel administratione facienda intra clausuram possit intrare.

345 Prætera cum dicta forma vitæ contineat, quòd *Sorores Capellanum cum uno Clerico bonæ famæ, discretionis providæ, & duos Fratres laicos sanctæ conversationis, & honestatis amatores, in subsidium paupertatis misericorditer ab Ordine Fratrum Minorum semper habeant.* Quæ quidem verba declaramus ita debere intelligi, & fieri in modum, qui sequitur, videlicet: Quòd in quocumque Conventu dictarum Monialium Sorores habeant, vel habere valeant quatuor Fratres de Ordine Fratrũ Minorum, quorum primus, & principalis sit Capellanus, idest Sacerdos, & Confessor ipsarum. Qui quidem talis debet institui, & assignari, qui sit probus, & devotus, providus, & discretus, ac in observantia regulari probatus, non multùm juvenis, sed idoneæ ætatis. Secundus Frater sit socius suus, qui non solùm debet esse Clericus, sed simplex Sacerdos, bonæ famæ, & discretionis providæ. Cui Confessor Sororum poterit confiteri, quandocumque indiguerit. Et alij duo Fratres sint laici, qui, sicut dicit forma vitæ, debent esse sanctæ conversationis, & honestatis amatores. Quos quatuor Fratres Abbatissa cujuslibet Conventus de consilio discretarum suarum, debet humiliter, & de gratia à Generali Ministro, vel Provincialibus Ministris postulare. Et præfatus Generalis pro omnibus Conventibus dictarum Sororum, vel dicti Ministri Provinciales pro Conventibus dumtaxat in suis Provinciis situatis, debent dictæ postulationi misericorditer, & intuitu pietatis Dei, & B. Francisci condescendere, & prædictos quatuor ei concedere.

Cap. VII. *De Clausura.*

346. Innocentius Papa IV. in forma vitæ ait: *omni namque tempore vitæ suæ hanc vitam profitentes clausæ manere debent.* Et postquam Claustrum hujus Religionis intraverint aliquæ, & professæ fuerint, hanc regularem observantiam promittentes, nulla eis conceditur licentia, vel facultas indè ulteriùs exeundi, nisi fortè causa plantandi, vel ædificandi eamdem Religionem, vel reformandi aliquod monasterium, seu causa regiminis, vel correctionis, seu alicujus gravis dispendij devitandi per licentiam Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum, seu Provincialis illius Provinciæ ejusdem Religionis, in qua monasterium situm fuerit, ad aliquem locum transmittantur. Volumus autem, quod quandocumque continget, aliquam, vel aliquas præfato modo transferre, quod ad clausuram sui Ordinis sibi assignatam cum secura, & honesta societate quàm citiùs potuerint, accedere festinent. Et illa, seu illæ, quas contigerit sic transferri, caveant, dum erunt inter homines, seu personas sæculares, vel Regulares à sermonibus indiscretis, & vanis, & apertis aspectibus personarum quarumcumque: sed semper sint modestæ, & humiles honestè loquentes omnibus, sicut decet.

347. Item in dicta forma vitæ fit mentio de sororibus extra monasterium servientibus, quæ, prout habetur ibidem, faciebant professionem sicut aliæ sorores, præterquam ad votum de clausura, & intra

trabant ad monasterium, & egrediebantur, ac serviebant aliis Sororibus de illis, quæ extra Conventum negotiari oportebat, secundùm quod erat expediens. Nihilominus tamen propter multa incommoda, & pericula, quæ dictis sororibus, & Conventibus ex hoc possent evenire; Dominus Papa Benedictus XII. ordinavit, ac statuit, quod de cætero nulla sororum professa, nisi in certis casibus in forma vitæ positis, extra clausuram exire præsumat. Nos verò ordinationem prædictam inviolabiliter observari volentes, præcipimus, quod omnes sorores, cujuscumque conditionis, ac status fuerint, quæ sunt ad observantiam professionis astrictæ, & quæ de cætero astringentur, debeant sub perpetua clausura manere; ita quod nulli earũ sub servitialium nomine, vel quacumq; alia ratione, vel causa, sit, vel esse valeat, clausurã hujusmodi deinceps egrediendi facultas, nisi prout dictum est in casibus supradictis. Si tamen in futuro præfatæ sorores indigerent obsequio, & servitio aliquarum devotarum fœminarum maturarum, & honestarum, ætateque provectarum, recipiant eas in præfatis obsequiis, & servitiis ipsarum, dum tamen in habitu sæculari incedant, quę non admittantur ad interiora monasterij quovis modo. Præterea ordinamus, quod in quolibet Cõventu in loco patẽti, & cõmuni habeatur unũ tantùm torneatorium fortissimum, latitudinis & altitudinis congruentis, & ita compositum, quod per rimas ejus aliquis nec intrare Conventum, nec extra possit aspicere, per quod Sorores possint res sibi oblatas recipere, & reddere extra illa, quæ fuerint reddenda. Si autem res hujusmodi essent ita magnæ, & grossæ, latæ, vel longæ, quod per rotam, sive illud torneatorium non possent commodè intrare, vel extra poni, tradantur per portam in monasterium, & extrahantur quandò oportebit.

348. Insuper pro majori securitate, & honestate, tàm sororum, quàm Conventuum ordinamus, quod in nullo Conventu dicti Ordinis facto, vel fiendo fiat, seu fieri permittatur quovis modo alia cratis, sive aliud loquutorium, seu aliud torneatorium, seu porta aliter quàm consueverint; sufficiat omni tempore ubique in quolibet Conventu habere unum loquutorium cum rota, sive torneatorio, & una crate, & una porta in locis publicis, & consuetis. Rursum ordinamus, quod propè rotam, sive torneatorium habeatu loquutorium cum una crate ferrea forti & firma, quatenùs & ibidem in loquutorio Sorores loquantur secundùm modum, & formam vitæ, & in præsenti ordidine descriptum, dum oportuerit, & fuerit utile, & necesse. Item ordinamus, quod infra clausuram Conventus de directo contra, vel antè portam principalem sit una alia porta minùs principalis eo modo clausa, & obserata, sicut prima porta, & taliter disposita, quod Sorores nullo modo possint ire, vel pertingere usque ad portam principalem, nec forenses propter obstaculum dictæ portæ secundæ per rimas portæ principalis, si quæ sint, vel essent, possint respicere intra Conventũ, nec sorores audiri. Item volumus, quod ostia virgulti, & dormitorij sint de nocte clausa, & firmiter obserata.

349. Præterea, ut major securitas inter eas vigeat, ordinamus, quod nulla soror, cujuscumque officij, vel conditionis existat, aliquam litteram racommẽdatitiam, sive missivam clausam, & apertam pro se, vel pro aliqua alia quovis modo in rota, crate, porta, vel alibi ponat, seu poni faciat, ut foras mittatur, vel portetur. Nec aliquam ibi positam, vel undecumque per quamcumque personam positam, vel projectam recipiat, sive recipi faciat, legat, vel aperiat, sive legi, vel aperiri faciat, nisi priùs Abbatissę, vel ejus Vicarię littera fuerit integra tradita, & pręsẽtata. Quas quidem litteras Abbatissa, vel ejus Vicaria debet legere antequam mittantur, vel recipiantur ab aliqua sororum. Et in casu, quo ipsa Abbatissa, vel ejus Vicaria in eisdem litteris reperiat aliquid non scribendum, vel recipiendum, nullo modo tradantur sorori cui mittuntur; vel extra Conventum missæ per eamdem mittantur, sed graviter soror puniatur; nec alicui concedatur, quod litteram ponat in manu deferentis. Item nulla Abbatissa litteram aliquam sibi de foris missam legat, nec alicui extra Conventum scribat, vel litteram mittat, nisi priùs dicta littera fuerit præsentata uni sorori Discretæ, assignatæ per alias discretas pro hujusmodi causa, quæ omni anno debet mutari, & alia loco ejus assignari, quam litteram dicta Soror sic assignata debet legere antequam mittatur, vel recipiatur ab Abbatissa.

Caput

Caput VIII. *De electione Abbatissæ,& Officialium,ac Discretarum.*

350. Et licèt forma vitæ dicat, quod *Sorores procurent Generalem, vel Provincialem Ordinis Fratrum Minorum, qui eas verbo Dei informet ad omnimodam concordiam, & omnem utilitatem in electione facienda sua Abbatissæ.* Nos autem considerantes multitudinem Fratrum Minorum, & dilatationem ipsorũ Conventuum, ac etiam Provinciarum, necnon & magnas, & assiduas occupationes, quas præfati Generales,& Provinciales Ministri habent circa prædictos Fratres,& Conventus: insuper sanctam paupertatem dictarum Sororum, & non minùs sumptus, quos pro mittendo ad dictos Superiores oporteret facere; statuimus, & ordinamus, ut in hujusmodi electione facienda Visitator, seu Confessor ipsarum in ejus absentia, possit ipsam exhortationẽ, seù informationem facere, sed confirmatio ipsius Abbatissæ fiat per Generalem Ministrum, si ille fuerit in Provincia, & in ejus absentia per Provincialem illius Provinciæ, in qua fuerit monasterium constitutum, vel per Commissarium suũ, seu illum, cui super hoc ipse concesserit authoritatem suam. Vt autem semper in hujusmodi electione tutiùs procedatur, statuimus, & ordinamus, quod quandocumque continget, aliquam Abbatissam mori; vel aliqua diuturna, & gravi infirmitate detineri, ita quod commodè non posset officium suum exequi, seu etiam ita instãter pro aliqua justa causa, & rationabili omninò vellet cedere officium suum, vel sicut habetur in forma vitæ, *Luculenter appareret universitati Sororum, ipsam esse prævaricatricem formæ vitæ ipsarum*; vel etiam, quod absit, in aliquo gravi crimine esset deprehensa, tunc post triduum mortis, vel depositionis, seu absolutionis ejusdem Sorores provideant sibi de Abbatissa per electionem canonicam, in qua electione nulla Soror possit pro Abbatissa eligi, quæ annum trigesimum ætatis non attigerit, & formam vitæ promiserit, & in ea fuerit approbata.

351. Item omnes Sorores professæ ad sonum campanæ ad Capitulum conveniant horâ congruâ per Vicariam Conventus providè assignatâ, & sic in unum congregatæ, invocata Spiritus Sancti gratia, dicendo *Veni Creator Spiritus. Emitte &c. Et renovabis &c. Concede nos &c. Deus, qui Ecclesiam &c. Et famulos tuos.* Cum omni pace, & devotione, sicut decet ancillas Christi, ad electionem procedant hoc modo, videlicet Vicaria sedens in loco Abbatissæ defunctæ, vel absolutæ petat bona fide, simplicibus verbis ab unaquaque Sorore sigillatim, incipiendo ab antiquioribus, & sanioribus, quam Sororem eligat in Abbatissam pro illo Conventu. Et sic omnibus,& singulis interrogatis,& responsionibus earumdem habitis, illa soror quæ plures voces, & magis sanas in dicta electione habuerit, ipsa pro Abbatissa habeatur. Si autem contingat, quod duæ sorores, vel plures habeant in dicta electione voces in numero æquales,& non possent bono modo in unum concordari; tunc omnes sorores professæ possunt unam, vel duas Sorores de discretioribus, & Deum timentibus, antiquis, & maturis eligere, vel nominare, cui, vel quibus committant dictam electionem,& ad illius, quam sic eligunt confirmationem procedatur. Possint etiam, si voluerint, sorores, & eis expedire videbitur, procedere in dicta electione per viam scrutinij, videlicet, quod quandò erunt congregatæ in Capitulo, ut præfertur, omnes eligant unam sororem boni testimonij, quæ sciat scribere, & alias duas discretas etiam boni testimonij, quæ sic electæ debent se aliquantulum separare, ita quod possint videri, sed non audiri ab aliis simul congregatis. Et una illarum, quæ assistunt scribenti pro testimoniis, nominet scribenti illam, quam ipsa eligit pro Abbatissa,& faciat eam scribi. Et postea alia, quæ etiam ibi adest pro testimonio, & postea sigillatim omnes illæ, quæ sunt in Capitulo accedant ad eas, & nominent, & faciant scribi illam, quam eligunt pro Abbatissa, & sic votis omnium sororum professarum conscriptis, illa Soror, quæ scripsit, cum aliis duabus testibus ad Capitulum coram omnibus Sororibus procedat,& illa, quæ scripserit dicat in hunc modum: *In nomine Patris,& Filij,& Spiritus Sancti. Ista est electio Matris Abbatissæ istius Conventus celebrata tali anno, mense,& die:& primò talis Soror elegit talem sororem in Matrem, & Abbatissam istius Conventus*; Et postquam omnium vota ipsa perlegerit, dicat: *Et ego soror talis nomine meo, & nomine earum, quæ mecum*

consenserunt, eligo talem Sororem in Matrem, & Abbatissam hujus Conventus Et tunc illa, quæ plures, & saniores voces habuerit, pro Abbatissa habeatur, vel ubi aliqua, vel aliquæ æquales voces in numero in dicta electione haberent, & bono modo non possent concordare, committant omnes Sorores uni, vel duabus de Discretioribus antiquis, sicut jam supra dictum est. Caveant autem omnes Sorores summoperè, ne aliquam Sororem eligant in Abbatissam, quam evidenter noverint esse indignam.

352. Cavere etiam debent omnes Sorores antè electionem, & in electione Abbatissæ, & in quacumque alia ab omni subornatione, vel cavillatione, sed unanimiter semper eligant illam, quam meliorem pro salute animarum, & utilitate Conventus noverint esse; Possunt etiam omnes Sorores, quæ habent vocem in electione Abbatissæ ante hujusmodi electionem insimul convenire, & salubre consilium super hujusmodi electione habere. Caveant tamen in hoc consilio, ne fiat quæcumque discordia, seù perturbatio, sed pacificè post hujusmodi consilium ad electionem per aliquem modorum prædictorum procedant. Electione sic completa, & consumata Sorores binæ, & binæ Capitulum ingrediantur, & procedant ad Ecclesiam dicendo, *Te Deum laudamus &c.* in fine verò *Confirma hoc Deus &c.* Resp. *A templo &c.* cum oratione, *Deus qui corda fidelium* cum aliis orationibus, & precibus supradictis. Nulla Abbatissa officio suo fungatur, donec fuerit confirmata, sed Vicaria Conventus faciat officium Abbatissæ.

353. Præterea, cum forma vitæ dicat, quod, *de communi consensu omnium Sororum omnes officiales Monasterij eligantur*, in eodem modo ad minus octo Sorores de discretioribus eligantur, quarum in his, quæ forma vitæ requirit, Abbatissa uti semper consilio teneatur. Ideò ut pax, dilectio, & veritas magis semper inter dictas Sorores vigeant, & crescant, hortamur in Domino Iesu Christo easdem, quatenùs in hujusmodi electionibus, & mutationibus officialiũ & Discretarum prædictarum, omnis cavillatio, & ambitio evitetur. Nec minus idoneæ quovis modo magis dignis præponantur, & quandocumque per viam Spiritus sancti aliquam contigerit ad aliquod officium eligi, quod laborem, & onus non refutet, sed illud secundùm gratiam à Deo sibi datam diligenter, & humiliter exerceat, & compleat. Caveant insuper omnes Sorores, ne hujusmodi officiales passim sine magna, & legitima causa mutent, sive removeant ab officiis suis, nisi de bono, & sano consilio, sicut secundùm Deum viderint expedire. Eodem modo hortamur in Domino Iesu omnes officiales præsentes, & futuras, quatenùs non petant se ab officiis absolvi, sed secundùm gratiam eis datam officia sibi injuncta, amore Dei, semper habeant perficere, sicut decet Religionis utilitati, & Altissimus, ob cujus amorem hoc faciunt, & facient, reddet illis mercedem sempiternam.

Cap. IX. *De modo tenendi Capitulum.*

354. Cum secundùm formam vitæ semel in hebdomada ad minus, Abbatissa teneatur Sorores suas ad Capitulum convocare, ut autem ubiquè, & semper hoc jugiter observetur, statuimus, & ordinamus, quod Abbatissa, vel ejus Vicaria studeant summopere talem horã secundùm varietatem locorum, & temporum assignare pro tenendo dicto Capitulo, ut omnes Sorores fortes, & sanę ibidem possint convenire. Et nihilominus de divinis officiis, seù aliis obsequiis propter hoc nihil omittatur; Quandocumque autem Abbatissa voluerit Sorores suas ad Capitulum convocare, pulsetur campanula Refectorij ex una parte tantùm, & omnes Sorores sanæ, & fortes, quæ in servitio infirmarum non fuerint prò tunc de necessitate occupatæ, statim debeant auditâ campanâ ad Capitulum convenire, & omnibus ibidem congregatis, & sedentibus Abbatissa, vel ejus Vicaria, invocatâ Spiritus sancti gratiâ, faciat in loco suo recommendationes generales prò vivis, & defunctis, nominando expressè benefactores, & benefactrices, qui, vel quæ dederunt eleemosynas suas pro subsidio earumdem. Et factis, & dictis his recommendationibus Sorores surgant, & ordinatè dicant suffragia pro eisdem, videlicet; *Ad te levavi oculos meos. cum Gloria Patri &c De profundis, cum Requiem*, cum suffragiis, quæ sequuntur, videlicèt, *Pater noster. Et ne nos. Fiat pax. Momento congregationis tuæ &c.*

&c. Salvos fac servos tuos. Oremus pro fidelibus defunctis. Requiescant in pace. Domine exaudi. Oremus. Ecclesiæ tuæ quæsumus Domine. Omnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia. Prætende Domine. Absolve quæsumus Domine; Et in fine dicto Pater noster: *Deus det nobis suam pacem.* Abbatissa, & omnes Sorores iterum sedeant, & sigillatim dicant culpas suas plenè, & humiliter, & devotè pro ut noverint se deliquisse, junctis manibus flexis genibus, prostratæ ad terram incipiendo à Novitiis, & junioribus, seù illis, quæ non sunt in officiis constitutæ. Abbatissa verò, vel ejus Vicaria secundùm suam rectam conscientiam, & bonum judicium imponat eis tunc pœnitentiam, si oporteat, etiam eas monendo, & redarguendo, proùt sibi meliùs videbitur expedire, & hoc secundùm quantitatem, & qualitatem delictorum, nullam partialitatem ostendendo; sed omnes, ubi deliquerint, corrigendo. Sorores autem semper prædictam pœnitentiam cum humilitate recipiant, & cum devotione persolvant. Caveant autem Sorores, ne unquàm in Capitulo, vel alibi lites habeant, vel replicas, seù excusationem palliatam faciant, seù quærant. Nec aliqua ibidem loquatur, nisi de licentia Abbatissæ. Novitiæ autem, sicut dictum est, antè omnes debent dicere culpas suas, & statim dictis culpis, & acceptis pœnitentiis debent extra Capitulum exire. Caveant insuper omnes Sorores, ne culpas in Capitulo, vel visitatione accusatas, vel punitas audeãt una alteri quovis modo improperare; nec etiam alias, si quas in sęculo contraxerint. Et si aliqua in hoc deliquerit per Abbatissam graviter puniatur. Omnibus autem his dictis, & completis, ut supra dictum est, si quæ sint tractanda, sicut dicit forma vitæ, Sorores tractent, & expediant, quæ expedienda fuerint cum debita gravitate, & honestate, à verbis superfluis, injuriosis, sive quibuscumque aliis indebitè prolatis penitus præcavendo. Et omnibus completis recedant de Capitulo in nomine Domini.

Cap. X. *De silentio, & modo loquendi ad Cratem, & loquutorium.*

355. Præterea, quia *pax est opus justitiæ, & silentium cultus ejus*, ne devotionis fervor per inquietitudinem multiloquij extinguatur, ordinamus, quòd Sorores sileant, sicut in forma vitæ ipsarum continetur, videlicèt ab hora Completorij, idest à dicto Completorio usque ad Tertiam; & post horam Tertiarum sileant etiam continuè, sicut dicit forma dictæ vitæ, in Ecclesia, Dormitorio, & in Refectorio dum comedunt, præterquam in infirmaria. Et licèt ibi non sit mentio quod debeant silere in claustro, ea fortè causa est, quia in loco sancti Damiani, in quo morabatur Beata Clara tempore formæ vitæ sibi à Beato Francisco datæ, non erat pro illo tunc claustrum ibidem propter nimiam paupertatem constructum. Nos autem attentè considerantes, quod Dominus Papa Gregorius Nonus ordinavit in prima Regula, quod dictæ Sorores tenerent continuum silentium in omnibus horis, & locis. Ac etiam quod in omnibus Religionibus benè regulatis, & ordinatis claustrum sit locus post Ecclesiam primus, ubi dictum silentium consuetum est observari; statuimus & ordinamus, quod omnes Sorores de cætero debeant silere in claustro, sicut & in aliis tribus locis in forma vitæ positis.

356. Item præcipimus, quod nulla Soror cujuscumque officij, gradus, aut conditionis existat, accedat ad loquutorium sicut in dicta forma vitæ continetur, sinè licentia Abbatissæ, vel Vicariæ; nec aliqua licentiata cum aliqua persona loquatur quovis modo in locutorio dicto, nisi præsentibus, & clarè audientibus duabus Sororibus de numero octo Discretarum Conventus; quia in crate, quę est in Ecclesia coram Deo, & Angelis ejus, assignantur volentibus loqui tres Sorores de octo Discretis secundùm tenorem formæ vitæ, fortiori ratione in locutorio, quod est locus magis communis, & publicus, debent assignari duæ de octo Discretis illi Sorori, quæ in locutorio voluerit loqui de bona licentia, & debito modo, & pro debita causa. Item ordinamus, quod ad portam Sorores nullo modo loquantur cum aliqua persona forensi altè, vel bassè cum sociis, vel sine sociis. Petereà volumus, quod quandò aliqua Soror pro evidenti utilitate, vel necessitate, vel de bona congruitate fuerit ad cratem, quæ est in Ecclesia, ut cum aliqua persona loquatur,

tur, in principio locutionis poterit removere aliquantulum pannum interiùs appositum, statim ipsum in loco consueto reponendo, ita quod dùm loquitur non videatur in facie ab aliquo; & in fine locutionis suæ iterùm pannum illũ aliquantulùm removeat, ut vale loquenti faciat, & pannum statim vale facto reponat; & nulla Soror ibi loquatur, nisi secundùm formam vitæ, & cum personis solemnibus, maturis, & securis, parentibus, propinquis, spiritualibus amicis, & hoc rarissimè fiat.

357. Item quandocumque aliquam personam extraneam ad eas ingredi, vel aliàs per cratem eis loqui contigerit, tegant facies suas cum modestia, & inclinent se parumper prout Religionis convenit honestati. Insuper in quadragesima sancti Martini, quam volumus incipere in crastinum omnium Sanctorum, & durare usque ad Nativitatem Domini, & in Quadragesima majori, quam volumus incipere in crastinum Quinquagesimæ usque ad Resurrectionem Domini, nulla Soror temporibus prædictis loquatur cuicumque personæ ad locutorium, sivè ad cratem, nisi pro causis in forma vitæ contentis, nisi Abbatissæ, vel ejus Vicariæ, sivè Portariæ, & hoc solùm pro negotiis, & utilitatibus Conventus, sicut hactenus est fieri consuetum. Easdem quoque hortamur in Domino Iesu Christo, quod quandocumque contingit, aliquam Sororem loqui ad loquutorium, sive ad cratem, caveant omninò à prolixis, & inutilibus, sivè vanis, & mundanis colloquiis, sed omnia verba, quæ procedent de ore ipsarum sint honesta, & utilia, sicut decet ancillas Christi, & observatrices sancti Evangelij. Et ad evitandum familiaritates suspectas sæcularium, & locutiones prolixas, & inutiles earumdem ordinamus, quod nullo modo Sorores fiant per se, vel per aliam personam, commatres virorum, vel mulierum. Rursus ordinamus, quod quandocumque cõtinget, aliquam personam clausuram intrare, sive pro visitatione infirmarum, sivè pro alia quacumque de causa, Sorores licentiatæ non audeant eis loqui, nisi præsentibus, & audientibus duabus Discretis Sororibus per Abbatissam, vel ejus Vicariam eis assignatis.

Cap. XI. *De Observantia paupertatis, & quod Sorores non recipiant possessionem aliquam, nec sibi aliquid approprient.*

358. Cùm secundùm formam vitæ, Abbatissa, & omnes Sorores teneantur Sanctam paupertatem, quam Domino Deo, & Beato Francisco promiserunt observare, scilicet in non recipiendo, seù habendo possessionem, vel proprietatem per se, vel per interpositam personam; ut autem prædictam paupertatem diligentiùs, & perfectiùs possint custodire, ac in non recipiendo, seù habendo possessionem, vel proprietatem strictiùs, & puriùs se habere, inhibemus per obedieniiam eisdem Sororibus, ne domum ad locandum, terram, sivè hortum ad colendum, pratum ad secandum, vineam, sivè aliquid aliud ad laborandum quovis modo recipiant, aut possideant. Item hæreditates, redditus annuos, pensiones, eleemosinas perpetuas nullatenus habeant, vel recipiant per se ipsas, vel per interpositam personam. Præterea habere granaria, sivè cellaria, de emptis, vel mendicatis, seù aliter acquisitis, ita grandia, & copiosa, ut de eis aliquid vendant, vel quod per annum integrum absque mendicatione possint transigere vitam suam, repugnat paupertati earum. Insuper bonos greges ovium, seù armenta pecorum numquam habeant, nec scyfos, scutellas, vel aliquod aliud vas de auro, vel argento, vel de quacumque alia re pretiosa. Item thesaurizationes auri, argenti, lapidum pretiosorum, cæterarum quarumcumque rerum; & omnis congregatio, vel provisio, quæ possit durare ultra annum, hæc, inquam, omnia sunt eis interdicta. Cæterùm volumus, quod in omni supellectile ipsarum tàm in vasis, quàm in vestimentis, seù quibuscumque aliis omnis curiositas, & superfluitas evitetur, & in ipsis semper paupertas reluceat, & appareat, & in usu necessitas, sicut decet sanctissimæ paupertatis sectatrices. Item volumus, & ordinamus, quod de legatis Sororibus in ultimis voluntatibus degentium fiat in modum, secundùm quem ordinavit dominus Nicolaus Papa Tertius in declaratione Regulæ Fratrum Minorum fieri ab ipsis Fratribus.

359. Insuper

359. Insuper cum vitæ forma dicat, quòd *Sorores nihil sibi approprient; nec domum, nec locum, nec aliquam rem*, & per Dominum Nicolaum Papam tertium, & Clementem V. & nõnullos alios Summos Pontifices sit declaratum in declaratione Regulæ FF. Minorum, quòd expropriatio, seu abdicatio omnium rerum, quam dicti Fratres faciunt, intelligi debeat, & servari tàm in speciali, quàm etiam in communi. Nosque circa hunc articulum vestigiis inhærentes prædictorum, præfatam expropriationem, seù abdicationem proprietatis omnium rerum, quam propter Deum Sorores faciunt, sicut meritoriam, & salutiferam, & æterna retributione dignam, volumus, & mandamus tàm in speciali, quàm etiã in cõmuni integrè, & inviolabiliter ab omnib⁹ dictis Sororibus prẹsẽtibus, & futuris observari. Possũt tamẽ dictẹ sorores sanâ consciẽtiâ habere usum simplicem, & jus utẽdi omnium rerum eis secundùm formam vitæ concessarum, vel illarum, quæ ipsis in eadem non prohibentur, sine tamen appropriatione aliqua, sicut sunt usus necessariorum pro celebratione, & manutentione servitij divini, pro habitatione, & sustentatione corporis humani, & pro executione officiorũ, & negotiorum, eis secundùm formam eamdem vitæ, & Sacræ Religionis necessariorum. Possunt etiam pro transigendo vitam suam in agone præsentis militiæ de his, quæ eisdem offeruntur liberaliter, & de his, quæ pro ipsis mendicantur, & quæruntur humiliter, ac etiam de his, quæ ab ipsis acquiruntur per laboritium, dummodò sic oblata, mendicata, quæsita, sivè habita non appertè dissonarent statui paupertatis, & Religionis ipsarum, habere jus utendi, & simplicem facti usum.

360. Præterea ordinamus, quod de rebus, vel eleemosynis in particulari datis, vel missis sororibus, distribuantur indigentibus in particulari, vel in communi, secũdùm quòd bonum videbitur Abbatissæ. Nec volumus licere alicui sorori, quòd illud, quod fuerit sibi datum, vel missum à parentibus, vel ab aliis, possit indigenti Sorori communicare, vel alicui personæ extra Conventum dare, vel mittere sine beneplacito, & expressa licentia Abbatissæ, vel ejus Vicariæ. Insuper volumus, quod in debitis contrahendis Sorores se habeant semper, & ubique sicut in forma vitæ continetur. Item prẹcipimus, quod caveant se omnimodè à multitudine, & magnitudine ædificiorum, & à sumptuositate eorumdem, sed sint contentæ temperatis, & humilibus ædificiis.

Cap, XII. *De Infirmis Sororibus.*

361. Ordinamus, quod quandocunque contingет aliquam sororem infirmari graviter, vel debilitari, Abbatissa, vel ejus Vicaria teneatur eidem infirmæ statim providere de servitio opportuno: Sorores autem servitiis infirmarum, vel debilium deputatæ caveant, ne in officiis sibi concessis defectum notabilem faciant, sed humiliter, & devotè in fervore charitatis serviant eis, sicut vellent sibi serviri, si ita infirmæ essent. Abbatissa etiam, si non fuerit legitimè occupata, omni die saltem semel teneatur visitare sorores infirmas, dum actu graviter infirmantur. Et in absentia ejus hoc Vicaria ejus facere teneatur. Item quod propter earum incuriam nulla soror infirma defectum habeat in sua infirmitate secundùm earum possibilitatem. Caveant autem Abbatissa, & ejus Vicaria, ne consilium pro sanitate habenda sororum infirmarum petant ab aliquo medico, vel chirurgo, sive barbitonsore, nisi à catholicis personis, si tales possint haberi, & semper à magis devotis, quæ poterunt bono modo reperiri pro remedio habendo. Nec aliquis prædictorum intrare clausuram permittatur, nisi urgenti necessitate, vel infirmitate, & semper associati sint taliter intrantes debito modo; ita quod Abbatissa, vel ejus Vicaria, vel aliæ duæ, vel tres de Discretis Conventus sint præsentes, donec foras egrediantur. Item, si contingat, aliquam Sororem, vel plures aliquo gravi, & contagioso, & prolixo morbo languere, ut est lepra, insania capitis, vel aliquid simile, propter quem taliter infirmantes non possent sine periculo cum aliis residere, provideatur eis de camera separata intra clausuram, & de bonis servientibus talibus infirmis, prout casus, & infirmitas requirit, ita quod nulla clausuram unquam exeat, nisi aliter fuerit consultum.

362. Insuper hortamur omnes Sorores in Domino præsentes, & futuras, quatenùs propter Deum non refutent servire talibus humiliter, & devotè, sicut fuerit necesse.

necesse. Si verò aliqua Abbatissa, vel Vicaria, seu aliquæ aliæ servitiis infirmarum deputatæ non providerint secundùm possibilitatem, & facultatem loci, & qualitatis infirmantis, sive conditionem de pharmacis, & cibariis, & aliis necessariis, accusentur ab omnibus coram Visitatore dum visitat; & sicut nimiùm crudeles graviter puniantur, si defectum notabilem commiserint in servitio infirmarum. Continetur etiam in forma vitæ, quod Sorores, quæ sunt infirmæ, secundùm Dominum Innocentium Papam quartum, quæ non multò gravi infirmitate laborant, in saccis, & paleis jaceant, & habeant ad caput capitalia de pluma. Sed si fortè aliquam, vel aliquas gravi, vel prolixo morbo laborare contigerit, aliter oportet providere secũdùm Deum, & consilia bona Discretarum: Ideò volumus, & ordinamus, quod quandocumque continget, aliquam, vel aliquas infirmam gravari aliquo morbo gravi, & prolixo, Abbatissa, vel ejus Vicaria de consilio Discretarum provideat, vel providere faciat talibus infirmantibus de culcitra, & aliis necessariis secundùm formam vitæ ipsarum, si secundùm bonas, & rectas cõscientias earum videbitur infirmitati sic infirmantis, vel infirmantium expedire; & easdem sic infirmas in eadem culcitra modo convenienti, & humano faciant requiescere, sicut suæ infirmitati fuerit opportunum. Provideant etiam diligenter Abbatissa, vel ejus Vicaria, seù Sorores aliæ deputatæ in servitio infirmarum, quod quandocumque continget, aliquam, vel aliquas ab hac luce migrare, quod in hora mortis moriens sit induta habitu Ordinis, & cincta chorda, & velata in capite, si fieri bono modo possit, & taliter induta sepeliatur.

363. Item in eadem forma vitæ habetur, *& quæ indigent pedulis laneis, & culcitris, uti possunt:* quæ verba sunt dispensatoria, quando necessitas hoc requirit. Quapropter ordinamus, quod nulla Soror, cujuscumque conditionis, vel officij existat, tempore bonæ sanitatis pedulos laneos, nec culcitras habere possit, nec uti eisdem, nisi sit actu indigens: Nec talis indigentia per quamlibet debet arbitrari, sed per Abbatissam cum consilio Discretarum, & majoris partis numero earumdem, quæ cum viderint, aliquam, vel aliquas manifestè indigere calceamentis, vel fuerit de hoc requisita ab eisdem, quod dispenset cum eis; Tunc, si eisdem Abbatissæ, & Discretis justum, & rectum visum fuerit, providè consideratis conditionibus personarum, varietate temporum, & locorum, quod debeant cum eis dispensare, dispenset, quod possint portare pedulos laneos, sive calceolos durante necessitate. Et si major urgeret necessitas, quod possint portare soleas de corio cum pedulis laneis, vel calceolis de panno.

Cap. XIII. *De occupationibus Sororum.*

364. Cum forma vitæ dicat, quod *Sorores, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, post horam Tertiæ laborent.* Vt autem hoc jugiter meliùs ab omnibus observetur, volumus, quod Sorores propter Deum officia humilitatis, & charitatis non recusent, sed cum eis aliqua à Matre Abbatissa, vel ejus Vicaria fuerint injuncta pro communi, vel particulari utilitate Conventus, eadem officia sine murmuratione quacumque faciant, & voluntariè, & dulciter acceptent, & cum diligentia fideliter, & devotè perficiant, sicut fuerit eis imperatum. Nec aliqua Soror pallio negligentiæ, sive tepiditatis, vel superbiæ, quando sibi à prædictis modo prædicto injungitur, se contegat, dicẽdo; Deus non dedit mihi gratiã hoc, vel hoc faciendi, seu operandi, dum tamen sana mente, & corpore fuerit, sed voluntati præcipientis obtemperet, sicut decet S. Obedientiæ professores; Cavere etiam debent Abbatissæ, & earum Vicariæ, ne alicui Sorori aliquid præcipiant, quod probabiliter, & clarè sciant eam nescire, vel non posse perficere.

365. Et quia in prædicta clausula formæ vitæ continetur, *post horam Tertiæ:* Nos tamen considerantes strictam paupertatẽ dictarũ sororum, & necessitates, & indigentias, quas possent habere, concedimus, quòd si aliquandò negotium ante horam prædictam in Conventu eveniat, quod sit necessarium, vel conveniens ad perficiendum, quod Abbatissa, vel ejus Vicaria possit præcipere cui voluerit, quod illud faciat, vel perficiat, si opus jam sit incœptum. Item volumus, quod indilatè post Missam, vel horam Tertiam pulsetur pro labore, & tunc omnes, quæ non habent excusationem legitimam, vadant

vadant ad faciendum opera eis injuncta. Item injungimus dictis Sororibus, quòd de cæterò nulla ipsarum audeat, seu præsumat agere, seu perficere aliquam operationem pro suo Ordine, vel pro quacumque persona cujuscumque conditionis existat, de quacumque materia, de qua possint justè de vanitate, aut curiositate notari. Et hujusmodi operationes, si quas contingit per Sorores fieri, antequam acceptentur, vel recipiantur, præsentētur integraliter Abbatissæ, & sine earum beneplacito, & voluntate nihil fiat de dicta operatione. Et quæcumque Soror contrarium fecerit, puniatur secundùm arbitrium Abbatissæ, vel ejus Vicariæ.

366. Præterea ordinamus, quod omnes Sorores tàm præsentes, quàm futuræ ab omnibus jocis spatialibus, & etiam à ludis quibuscumq; vanis, & mūdanis quarumcumque rerum semper, & ubique se abstineant, sed quandocumque fuerint duæ, vel tres, vel plures in unum cogregatæ, semper ad invicem de Deo loquantur, vel de vita Sāctorum, vel Sanctarum, vivorum, & defunctorum, vel de his, quæ pertinent ad salutem animæ, vel de negotiis bonis, honestis, & utilibus; ab otiosis, nocivis, & lascivis verbis penitùs abstinendo, sicut decet Christi ancillas, & observatrices S. Evangelij, & sanctæ Religionis professores. Insuper inhibemus dictis Sororibus, ne aliquos libros in Conventibus suis servent, seu habeant, legant, scribant, vel scribi faciant, in quibus continentur expresè, vel occultè vanitates, & carnalitates personarum mundanarum. Liceat tamen omnibus Convētibus habere in communi sanctos libros pro solatio, & profectu animarum, qui in particulari, & in generali, & in mensa legantur secundùm ordinem, & dispositionem Abbatissæ.

Cap. XIV. *De correctione delinquentium.*

367. Ordinamus, quod in quolibet Conventu Abbatissa, & in ejus absentia Vicaria moneant, & corrigant humiliter, & charitativè sorores suas, ne propter negligentiam admonendi, & corrigendi ipsas in trāsgressionis, & remissionis foveam collabantur. Ita quod prędictæ Præsidentes in hujusmodi admonitione, & correctione, ut dictum est, veram charitatem, & dulcem humilitatem servent. Caveant tamen, ne sub specie humilitatis, & mansuetudinis remissionem, seu relaxationem delinquentibus subministrent. Et ne sub umbra charitatis carnalitatem corporum, seu crudelitatem animarum ostendant, sed omnes sine differentia secundùm earum defectus æqualiter puniantur, ut oportet; Et si casus, quod absit, evenerit, quòd aliqua Soror aliquod gravè, & enorme peccatum committeret, exponendo animam suam perditioni, & Ordinem suum confusioni, & etiam si esset aliqua ita rebellis, & incorrigibilis, seu perseverans in malitia sua, quod nullo modo vellet se emendare, fiat pro talibus, & pro causis consimilibus una camera disciplinæ in quolibet Conventu fortis, & humana, in qua detineatur in pane, & aqua usque ad certum terminum, juxta exigentiam delicti, & dispositionem Abbatissæ, & Discretarum suarum. Item, si aliqua soror adversus Abbatissam, vel ejus Vicariam se erexerit, vel sibi dixerit aliquod verbum indecens, seu injuriosum, vel contumeliosum, ad terram in pane, & aqua comedat coram omnibus Sororibus in una refectione.

Cap. XV. *De Ostiaria, & ingressu in monasterium.*

368. Et quamvis in forma vitæ contineatur, quod Ostiaria in cella aperta sine ostio in die resideat, tamen nos multis justis causis ad hoc nos moventibus, nolumus nunc id esse obligatorium, nec aliquo modo de cæterò faciendum. Quia licèt tempore B. Claræ hoc foret Sororibus licitum, & honestum, nihilominus temporibus mordernis illud posset dictis Sororibus esse valdè periculosum, & nocivum. Ea propter nos volentes dictarum Sororum providere honestati, & securitati, ordinamus prædicta fieri in modum, qui sequitur, videlicet, quod ad ostium monasterij, & ad locutorium custodiendum, aliqua talis ex sororibus deputetur, quæ omninò Deum timeat, quæ sit matura moribus, diligens, & discreta, sitque convenientis ætatis, ut dicit forma vitæ, quæ in opere, & sermone possit ædificare, cum quibus oportebit negotiari, & loqui. Cui sit alia socia idonea deputata, quæ, cum necesse fuerit, idest tempore alicujus infirmitatis gravis, quæ posset sibi evenire, ipsa socia, vel una alia ad hoc magis, vel æquè idonea per Abatis-

ſam de conſilio Diſcretarum deputata, vicem principalis dictæ Oſtiariæ in omnibus exequatur. Quibus duabus oſtiariis adhuc una alia Soror de numero octo Diſcretarum erit adjuncta, quæ omni hebdomada poterit mutari, & alia loco ejus ordinari ad audiendum perſonas volentes loqui ſororibus; quia, ut ſuprà dictum eſt, nulla Soror debet loqui perſonis forenſibus, niſi præſentibus, & clarè audiendibus duabus Sororibus de numero octo diſcretarum, quæ tres ſimul, quandò pulſatum fuerit ad portam, veniant ad cellam, infrà quam ſituata ſunt locutorium, & torneatorium tali modo, quod una ſinè aliis duabus non ſtabit ibidem ad loquendum, nec duæ ſine tertia, ſed omnes inſimul ſtabunt, & oſtiaria tantũmdò habebit reſpondere volentib9 loqui, & aliæ duæ præſentes, & audiẽtes erũt. Et in caſu, quo aliquis vellet loqui alteri Sororũ, quàm Oſtiariæ, tunc ipſa, vel una alia oſtiariarum accedat ad petendum licentiam Abbatiſſæ, & datâ licentiâ, Soror, quæ petitur veniat ad loquendum. Et tunc oſtiaria principalis erit præſens, & audiens cum una aliarum, nec unquam aliqua Soror loquatur perſonis exiſtentibus extra ſinè præſentia dictæ principalis oſtiariæ. Præterea ordinamus, quod in cella antedicta ſit oſtium ligneum, cum duabus clavibus ſemper de nocte, & aliã portaria principalis, & illam, quam cuſtodiet Abbatiſſa de nocte, Soror per hebdomadam adjuncta duabus oſtiariis cuſtodiat de die, intra quam cellam ad loquendũ nulla oſtiariarum intrare poterit ſine alia. De ingreſſu perſonarum in monaſterium, firmiter, & diſtrictè præcipimus, ut nulla unquam Abbatiſſa, vel ejus Sorores aliquam perſonam Religioſam, ſeù ſæcularem aut cujuſlibet dignitatis in monaſterium intrare permittant. Nec omninò hoc liceat, niſi quibus conceſſum à Sede Apoſtolica fuerit, vel à Domino Cardinali. Excipiuntur autem à dicta ingrediendi lege Medicus, & minutor, causâ urgentis neceſſitatis, vel infirmitatis, necnon & illi, quos ingredi neceſſarium eſt causâ incendij, vel ruinæ, ſeù alterius periculi, vel diſpendij, aut pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monaſteria fieri non poſſet. Sed, & ſi aliquis de Cardinalibus in aliquod monaſterium intrare voluerit, cum reverentia quidem, & devotione ſuſcipiatur, ſed rogetur, quod cum duobus, vel tribus honeſtioribus ſociis debeat introire. Nulla tamen Soror loquatur omninò cum aliquo, niſi ſicut in forma vitæ continetur, ſivè infirma fuerit, ſivè ſana. Et illud præcipuè caveatur, ut hi, quibus aliquando fuerit concedendum in monaſterium ingredi, tales ſint, de quorum verbis, & moribus, necnon & vita ædificari valeãt intuẽtes, & materia juſti ſcandali exindè nequeat generari.

369. Item ordinamus, quod quandocumque continget, ad Conventum aliquid adduci, ſive apportari, quod per rotam, ſive torneatorium commodè intrare non poſſit, ſicut dolia vini, ligna, blada, & cætera hujuſmodi, caveant Abbatiſſa, & portaria, & ejus ſocia, ne porta, ultra quàm oportebit, ſit aperta. Nec portitores, ſeù vectuarij rerum apportatarum ad aliqua loca Conventus intrare, vel ire permittantur, niſi ad illum locum inter duas prædictas portas ſituatum, vel ad alia ubi de neceſſitate fuerit congruũ eos accedere pro collocatione rerum prędictarum. Et ſemper cavere debent Sorores, ne alij, quàm illi, qui tunc fuerint neceſſarij, intrare permittantur; Nec ultra tempus complementi ſui operis intra remanere ſinantur, ſed foras completo ſuo opere exire per Sorores cogantur. Caveant etiam Sorores, nę tunc in conſpectu eorum appareant, niſi illę, quæ fuerint deputatæ per Abbatiſſam, vel ejus Vicariam: nec cum eis loquantur niſi ea, quæ fuerint neceſſaria pro negotio rerum prædictarum exponendo, ſicut decet utilitati Religionis, & honeſtati.

370. Item in eadem forma vitæ habetur quod *in die oſtium ſine cuſtodia minimè dimittatur*: Super quo dicimus, pro omni ſecuritate ſufficere debere ſine alia cuſtodia, quòd ambæ portæ maneant firmiter obſeratę modo, quo ſupra dictũ eſt. Præterea in eadẽ continentur hæc verba, *Cũ autem intra monaſteria ad opus faciendum neceſſe fuerit alios intrare, ſtatuat tunc Abbatiſſa perſonam convenientem, quæ tantùm illis, & non aliis ad opus deputatis aperiat*. Super quibus verbis dicimus, quod illa Oſtiaria, quæ eſt ſecundùm formam vitæ inſtituta, dummodò ſit matura, & diſcreta, cum ſociis ſibi deputatis debent ſufficere pro aperienda porta ingredientibus

gredientibus pro labore faciendo, vel pro aliis causis justis, & rationabilibus; sic tamen, quod dictam portam aperiat ex ordinatione, & licentia Abbatissæ. Et caveant dictæ Ostioriæ, ne prolixa colloquia, vel alia ad opus, ad quod venerint, non spectantia, habeant cum ipsis quovis modo; sed eos maturè, & discretè, si necesse fuerit de voluntate, & ordinatione Abbatissæ, vel ejus Vicariæ ad operationem dirigant, & ordinent, ut oportet. Nec aliqua Soror, cujuscumque conditionis existat, procedat, vel exeat ad conspiciendum hujusmodi operatores, vel opera eorum, nisi cui ex ordinatione Abbatissæ fuerit commissum pro utilitate rei perficiendæ. Et quando sic oportebit ad eos ire, nunquam vadant sine matura societate, & secura Sororum discretarum; nec cum eis longam moram, vel verba prolixa habeant; & caveant Abbatissa, & omnes Sorores, ne negotia, & opera, quæ poterunt per se facere, & operari, faciant per extraneas, vel forenses fieri. Nec permittant quovis modo hujusmodi operarios, nec alios ingredientes clausuram, cujuscumque conditionis, aut status fuerint, intra eamdem comedere.

371. Insuper hortamur omnes Sorores in Domino Iesu, quatenus numquam de benedictionibus Abbatissarum, nec de cõsecrationibus Monialium curent. Sufficiat eis sacra professio ipsarum, quam si benè servaverint, benedictionem à supremo Pontifice Iesu Christo obtinebunt. Rursum ordinamus, quòd quandocumque continget, Confessorem cum socio ingredi monasterium pro causis necessariis, sint ambo induti sacris vestimentis, scilicet albis, aut superpelliceis. Item ordinamus, quòd consideratis temporibus modernis, & tempore datæ formæ vitæ, de cetero nulla Missa intra monasterium celebretur pro vivis, aut solemnibus defunctarum, nisi in casu inevitabili, ut supra dictum est de infirmis.

Cap. XVI. *De Visitatore.*

372. Cum forma vitæ duo de Visitatore dicat, primum, quod *sit semper de Ordine Fratrum Minorum:* secundum quod *sit secundùm voluntatem, & mandatum Dominis Cardinalis Protectoris*; primum temporibus modernis observandum est, sed secundum non: causa est, quia licèt tempore formæ vitæ institutæ monasteria Sororum, vel Sorores non existebant in omnibus sub obedientia, & regimine Fratrum Minorum, tamen posteà pro certis causis, & rationabilibus per Dominum Innocentium Papam quartum, & nonnullos alios summos Pontifices, cura ipsarum Sororum plenè in omnibus, & per omnia commissa est Generali Ministro, & Provincialibus Ministris dicti Ordinis Fratrum Minorum. Quapropter, ut convenientiùs, & securiùs in dicto ordine procedatur in visitationibus faciendis, ordinamus, quatenus secundùm tenorem formæ vitæ dictarum Sororum, præfatum Visitatorem Sorores semper habeant de Ordine Fratrum Minorum, qui juxta Domini Papæ Innocentij quarti statuta, & aliorum summorum Pontificum, & nostram pręsentem ordinationem, sit eis assignatus de mandato, seu ordinatione, seù licentia Generalis dicti Ordinis, vel Ministrorum Provincialium in suis administrationibus. Quem Visitatorem dictæ Sorores debent humiliter petere ab uno de prædictis, videlicet à Generali Ministro super omnes Conventus dicti Ordinis Sororum, vel à Provincialibus Ministris super Conventus suarum Provinciarum. Prætereà inhibemus dictis Sororibus, ne petant, vel recipiant aliquem in Visitatorem, nisi talis sit, de cujus religiosa vita, & moribus, atque fide notitia plena, & securitas habeatur, qui zelum Dei habeat, & sit suæ Regulæ observator, ac amator Sanctæ paupertatis, & totius honestatis. Qui quidem Visitator omnes Conventus sibi commissos teneatur visitare semel in anno, vel pluries, si necesse fuerit, vel si ab Abbatissa, & Sororibus aliis Discretis pro rationabili causa fuerit super hoc requisitus.

373. Insuper ordinamus, quod dictus Visitator numquàm ingredi permittatur ad interiora Conventus, nisi solummodò cum fuerit necessitas. Et hoc in visitatione juridica, vel ordinaria, qui cùm ad monasterium visitandum introgressus fuerit, sic se per omnia exhibeat, & ostendat, ut omnes de bono ad meliùs provocet, & ad Dei amorem, & inter se mutuam charitatem semper inflammet pariter, & accendat: & stet semper cum socio suo in loco communi, & ita prope sit unus alteri, quod possint se mutuo videre,

dere, nec ultrà expletionem sui officij moram protrahat intra clausuram, sed statim exeat. Item dictus Visitator cùm ad aliquem Conventum venerit visitandi causâ, intra duos, vel tres dies naturales suum officium exequatur, & antequam incipiat visitationem, si fuerit dispositus, faciat collationem, vel sermonem. Posteà faciat praeceptum omnibus, & singulis sororibus, quod per obedientiā salutarem respondeant bona fide, si sciant aliquid super his, de quibus interrogabuntur. Cui omnes Sorores, & singulæ teneantur firmiter obedire, scilicet in his, quæ ad officium suæ visitationis pertinent. Deindè omnes Sorores tàm Abbatissa, quàm aliæ dicant sigillatim culpam suam, & unaquæque earum dictâ culpâ egrediatur è Capitulo, si sit visitatio publica; ita quod illæ, quæ remanebunt in Capitulo possint accusare, si accusanda fuerit illa, quæ fuerit egressa, & tunc nomina accusantium, & accusatarum, & illa crimina, de quibus accusabuntur, conscribantur, dummodò crimen possit juridicè per duas Sorores boni testimonij probari. Item si aliqua Sororem aliquam falsò, & injustè accusaverit; & hoc fuerit legitimè deprehensum, pœnam sustineat, quam accusata pro tali crimine, de quo ipsam accusaverat, si fuisset reperta culpabilis, & infamata, deberet sustinere. Postquam Soror dixerit culpam suam, & foras fuerit egressa, & debitè accusata, vel omninò reperta pura ab omni crimine in judicio accusanda, revocetur ad Capitulum, & sui defectus notabiles, de quibus accusata fuerit, judiricè recitentur, & pœnitentia debita imponatur, tamen audientia sibi non negetur, sed planè tribuatur, ut securè se possit excusare, si legitimam excusationem habeat in toto, vel in parte, & sic modo prædicto omnes, & singulæ Sorores dicant culpas suas, egrediantur, accusentur, & revocentur ad Capitulum, & coram omnibus debitè puniantur de illis, de quibus in publico fuerint puniendæ. Si sit tamen in aliquo Conventu aliqua Soror, quæ sciat certitudinaliter, aliquam Sororem graviter deliquisse, vel de facto in aliquo gravi crimine esse, vel permanere, quod crimen non possit pro tunc probari, illa Soror, quæ hoc scit, potest de Sorore, & de crimine eodem modo, quo ipsa hoc scit, informare Visitatorem, & in tali casu Visitator nunquam debet revelare nomen accusantis Sorori accusatæ.

Insuper dictus Visitator istum modum loquendi infrascriptum potest tenore, si sibi videatur expediens cum omnibus, vel cum pluribus simul loquatur, aut secretò cum una, aliis tamen ad minus duabus in conspectu ejus non longè sedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas observetur; quod si aliquod tale sibi occurrerit, quod congruè per se nequeat emendare, ad Superiorem ejus referat, ut ejus consilio, & præcepto, sicut expedit, corrigatur. Caveat autem Abbatissa, nè à se, vel ab aliis Sororibus suis status sui monasterij in observantia Religionis, & in unitate mutuæ charitatis Visitatori aliquatenus abscondatur, quia peccatum magnum esset, & offensa graviter punienda; imò volumus, & mandamus, quod ea, quæ secundùm vitæ suæ formam corrigenda, & emendanda fuerint, publicè, & privatè, sicut meliùs fuerit faciendum, Visitatori diligenter suggerant, & proponant, quæ si aliter fecerint, à Visitatore tàm Abbatissæ, quàm aliæ dignè, ut convenit, puniantur.

374. Cæterùm Visitator quandocumq; continget eū visitare secretè, vel publicè, inter cætera, quæ requiret à sororibus primò requiret de essentialibus Regulæ, videlicèt de obediētia, paupertate, castitate, & de clausura perpetua; secūdò, quo modo dicitur divinum officium de die, & de nocte, de modo loquendi ad cratem, & torneatorium, de congregatione, & provisione grani vini, & bladi, de servitio infirmarum, & debilium, & valdè antiquarum, de abundantia, prætiositate, & curiositate vestimentorum; de observantia jejuniorum, & abstinentiarum, de negligentia Præsidentium, & Discretarum, & Ostiariarum; de inobedientia, & rebellione subditarum; de observantia formæ vitæ, & præsentis ordinationis; de pace, & unitate observāda, de vinculo perpetuæ charitatis, de frequentia Sacramentorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quomodò sacrificium sanctæ orationis, & devotionis in Conventu vigeat, & ferveat. Et si aliquam, vel aliquas in aliquo præmissorum, vel in aliis legitimè repererit vitiosam, vel aliter

ter quovismodo deprehensam zelo charitatis & amore justitiæ debitæ cum discretione puniat, & corrigat, secundùm quod delictum fuerit commissum, vel frequenter iteratum.

375. *Per prædecentia autem non intendimus quovis modo infringere bonas, & sanctas ordinationes, quas aliàs præfatis sororib⁹ tradidit Venerabilis Religiosa Soror Coleta filia nostra in Christo Iesu Charissima. His itaquè declarationum, admonitionum, Constitutionum præsidiis, cum vestro statui arbitremur divino munere provisum esse, vos in Christo filiæ Abbatissa, & universæ monasteriorum Sorores, à præfata devotissima Matre vestra Sorore Coleta laudabiliter, atquè famâ singularissimâ fundatorum, & in Christi nomine fundandorum præsentes pariter, & futura, ad quas universas, & singulas hæc nostra vestra directionis scripta trasmittimus, tanta mentis, & omnium vestrarum præparatione ad eorum religiosissimam observantiam incumbatis, quantò uberiores fructus ex eorum observantia vos consecuturas non dubitamus. Nos verò quo majori robore, atque authoritate hæc omnia, & singula apud vos valeant, & devotiori humilitate suscipiantur, solemnitatibus consuetis visionis, examinationis, approbationis, & appensionis sigilli nostri officij fecimus munimine roborari. Datum Gebennis Provincia Burgundiæ, sub anno Domini millesimo, quadringëtesimo trigesimo quarto, die vigesima octava Septëbris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini D. Eugenij Papæ quarti Anno quarto, & inchoationis Sacri Basileens. Concilij ad reformationem omnium statuum, pacem procurandam inter fideles, & extirpationem hæresum fæliciter nunc perseverantis anno 4.*

376. Quantus in Ecclesia Dei ex hujusmodi Clarissarum Reformatione fructus accreverit, infinita propemodum Sponsarum Christi cœnobia per Hispanias, etiam per Italiam, per Orbem novum, in ultimis etiam Philippinis, atque per orbem universum singulari prorsus sanctitatis famâ ubique celeberrima, passim multiplicata, & favoribus Pontificiis amplissimè decorata altè contestantur; in quibus omnibus ex speciali Dei providentia maximo animarum fructu primæva sanctæ Claræ Regula, quam à Seraphico Patriarcha post lacrymarum imbres meruit excipere, in omnimodo suo rigore in hodiernum usque diem fremente averno, sed applaudente cœlo sanctissimè observatur; de quibus fusiùs, & singillatim ad propria loca in secunda parte tractabimus.

378. Privilegia solùm recensere juvat, quibus à Sixto I V. fuerunt insignitæ.

SIXTVS EPISCOPVS,
Servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

VT æternæ Beatitudinis amatrices, quæ habitu sacræ Religionis assumpto uni viro, scilicèt Christo Iesu se voto celebri desponsarunt, valeant juxta votum quietæ mentis proficere, & regulari observantia stabiliri, tantò propensiorib⁹ æquum est illas gratiis attollere, spiritualibus epulis reficere, & eorum pia confovere proposita, quantò sexus fœminei fragilitas ad ferendum observantiæ onus potiori favore indigere dignoscitur. Vndè nos in sac. Petri Sede, meritis licèt insufficientibus, ut Religio quælibet dilatetur, ac florido, decentique candore, luminosisque sanctimoniæ radiis ad exemplar imitationis elucescat, apertas manus apponimus libenter, & studium efficax impartimur, ut tandem cultores Religionis, annuente divina gratia, in stadio vitæ sub sanctorum P. P. regulis, & institutis Deo militantes fœlicis tryumphi bravium valeant adipisci. Hinc est, quod nos Dilectarum in Christo filiarum universarum Sororum quorumcumque monasterio- & Conventuum Ordinis sanctæ Claræ per bon. mem. quondam Coletam Sororem dicti Ordinis ubilibet constructorum, & reformatorum supplicationibus inclinati: fœl. rec. Pij Papæ I I. prædecessoris nostri in hac parte vestigiis inhærendo, Regulas sanctæ Claræ, ac omnes & singulas Cõstitutiones per quondam Gullielmum de Casali Generalem Ministrum Ordinis Fratrum Minorum circa reformationem dictorum monasteriorum, ac sororum in illis pro tempore degentium factas, & per eumdem Pium approbatas, illarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis habendo, authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, confirmamus, ipsisque sororibus præsenti

In firmam. trium ord. fol. 56.

sentibus, & futuris sub regulari Observantia viventibus, quod secundùm prædictarum constitutionum tenorem sorores diversarum Provinciarum, & Conventuum possint, prout hactenùs observatum est, postulare, seu eligere unum Visitatorem, qui canonicè postulatus, & per Generalem Ministrum, ac Provinciales in suis Provinciis confirmatus Visitatoris officio, & non alius fungatur; irritum decernentes quiquid secus factum fuerit, aut attentari contigerit in futurum. Quodque omnibus, & singulis privilegiis, & gratiis Fratribus Minoribus, & Minorissis hactenùs concessis, & in posterùm concedendis, etiam liberè frui, ac illis uti, & gaudere possint, & valeant, sicut, & ipsi gaudent, utuntur, & fruuntur, ac gaudere, & uti, & frui poterunt quomodolibet in futurum. Necnon Moniales, seu Sorores aliorum quorumcumq; Monasteriorum cujuscumq; Ord. transferentes se ad Conventus, & monasteria prædictarum Sororum sanctæ Claræ pro emẽdatione vitę à Visitatorib9, & Cũfessoribus ipsorum monasteriorum absolvi. Et si ex earum receptione, vel aliàs quomodolibet in primo monasterio symoniam contraxerint, aut aliquam irregularitatem incurrerint; cum eisdem dispensari possit. Præterea ipsis Ministris, Visitatoribus, & Confessoribus, quod ipsas sorores præsentes, & futuras sub regulari observantia, ut præfertur, degentes, ab omnibus criminibus, sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis quotiès opus fuerit absolvere possint. Quodque Novitiæ dictorum monasteriorum in earum receptione, & professione prædictis gratiis gaudere liberè, & licitè valeant, dũ perseveraverint, sivè fuerint sęculares, sivè regulares: Prefatisque sororibus, etiam Novitiis præsentibus, & futuris, quod visitando certa loca oratorij sui omnes, & singulas indulgentias habeant, & consequantur, quas habent, & consequuntur illi, qui quibuslibet diebus quadragesimæ, cæterasque stationes in Ecclesiis Vrbis institutas personaliter visitant, & ibidem manus porrigunt adjutrices: Et insuper quod Fratres professi, & Novitij Ord. Minorum Conventuum omnium, seu monasteriorum prædictorum Reformatorum sub Obedientia Ministrorum, omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, remissiones, dispensationes, & absolutiones supraditas, & infrascriptas habeant, & consequantur, ac illis uti, & gaudere possint, & debeant in omnibus, & per omnia sicuti sorores, & earum novitiæ antedictæ. Cæterùm quod Fratres pręedictorum Cõvẽtuum reformatorũ, & reformandorum, constructorum, & construendorum, sub obedientia Ministrorum existentium à suis Ministris, Visitatoribus, Guardianis, & Confessoribus ab omnibus criminibus, & sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, quoties necesse fuerit, absolvi, ipsique Ministri, Guardiani, Visitatores, & Cõfessores cum eisdẽ super irrigularitatibus, si quas cõtraxerunt, etiam sacros, & Presbyteratus Ordines suscipiendo, & qui promoti fuerint, in illis ministrando, præterquam super Bigamia, & voluntario homicidio dispensari possint, & valeant. Rursus ut saluti animarum sororum professarum, & Fratrum professorum ac novitiarum, novitiorumque in earum, & eorum professione, & receptione præsentiũ, & futurorum sub regulari observantia vivẽtium eo magis consulatur, quod ipsi, & ipsæ, ac quilibet eorum, & earum idoneum possint eligere Confessorem, qui eis, & cuilibet ipsorum in sinceritate fidei, & unitate Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia, & devotione nostra, vel successorum Romanor. Pontificum canonicè intrantium persistentibus omnium peccatorum suorum, de quibus contriti, & ore confessi fuerint, semel dumtaxat in vita, & in mortis articulo plenam remissionem valeant authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò indulgemus, quandiù perseveraverint in Observantia regulari. Nulli ergo &c. si quis &c. Datum Romæ apud. Sanctum Petrum. Anno 1472. 5. Idus Iulij Pontif. nostri anno primo.

379. Iuvat interim ad tollendam vulgi rudis æquivocationem, varia cognomina breviter innuere, quibus hujusmodi Clarissæ per B. Coletã Reformatæ variè pro varietate locorum, & qua occasione fuerint nuncupatæ. Id prorsus indubium, quod ipsæ omnimodam sui originem ab ipsa S. Clara, necnon per ipsã à Seraphico P. Frãcisco non recognoscere non possũt; reformationem verò contra subintroductas libertates, & privilegia dispensativa,

tiva à Beatâ Coletâ. Vnde proprio, & genuino titulo *Moniales Clarissæ de prima Regula* à doctis,& prudentibus appellantur, ad Vrbanistarum differentiam, quæ secundam Clarissarum Regulam, nempe Regulam ipsam ab Vrbano IV. mitigatam profitentes Clarissæ de secunda Regula, seu Vrbanistæ vocitantur. A tempore verò B. Coletæ ferè per duo sæcula Coletanæ dicebantur in Galliis, in Belgio, & Germania, & alicubi etiam per Hispanias: In Italia verò Reformatæ, videlicet à Reformatione per B. Coletam introducta. Novissimè tum Recollectæ, tum Discalceatæ, tum Reformatæ, tum & Capuccinæ variis in locis nuncupari cœperunt; non quòd à Minoritis Recollectis, vel Discalceatis, vel Capuccinis reformationis normam acceperint;sed ex occasionibus particularibus, præsertim novæ Cœnobiorum fundationis,aut ad imitationem illorum Fratrum Minorum, qui seraphicam Regulam litteraliter(ut ipsæ de sua faciunt) observare profitentur.

380. Etenim B. Maria Longa natione Hispana Ioannis viri in toto Neapolitano Regno primarij, ac Cancellariæ Regentis uxor, cum in Æde Lauretana à diutino morbo fuisset curata, post viri obitum hospitale incurabilium, & monasterium Sanctæ Mariæ in Hierusalem Neapoli fundavit, ubi ipsa habitu Tertij Ordinis S. Francisci suscepto, necessaria quæque Monialibus suppeditavit, atque se ipsam illarum obsequiis mancipavit. Cum verò tandem depositis sęcularibus exuviis mundo nuntium remisisset, Regulam monasticam professa, Paulo III. Pontifice jubente, monasterium illud sub Abbatissæ titulo gubernandum suscepit, quod ex sancti Gaetani consilio, de omnium suarum Monialium assensu primæ, atque arctiori Regulæ Clarissarum perpetua voti Religione obligavit. Cum verò Patres Reformati tunc temporis non essent in Vrbe Neapolitana, Patrum Capuccinorum gubernio fuerunt Apostolica authoritate commissę, unde nomen Capuccinarum assumpserunt, quod & aliis quibusdam in locis fuerunt imitatę.

Artur. in Martyrol. franc. ad diem 21. Decembr. §. 7.

381. Sivè ergo Discalceatæ, sive Reformatæ, sive Capuccinæ, sive Recollectæ dicantur, impropria est nuncupatio; cum nec à Fratribus Discalceatis, nec à Recollectis, nec à Capuccinis, nec à Reformatis hodiernis, prout faciunt Congregationem particularem, suam vel originem, vel reformationem, vel gubernium, ut plurimùm (præsertim à Capuccinis, & Discalceatis) recognoscant, sed ad primam sine ulla dispensatione S. Claræ Regulam simpliciter obligentur; unde proprio, & veriori titulo *Clarissæ de prima Regula*, vel ad summum de Reformatione Coletana debent appellari.

CAPVT XI.

Clausura Sanctimonialium fuit omninò prima in Clarissis.

382. SAnctimonialiū Clausurā nec de jure naturali esse, nec de divino introductam, eo rigore, quo jam Monialibus universis in perpetuum jure canonico pręscribitur, ex historia Ecclesiastica probant Caietanus in secunda secūdæ,& Rodrig. tom.1.q.q. regul. Quamvis ergò à primitiva Ecclesia non fuerit adeò rigorosè custodita, excrescente tamen hominum malitia, Ecclesia sancta sexus imbecillitati ex majoribus insidiis, & periculis rationabiliter timens, jam sub Sanctis Silvestro, & Marco Pontificibus circa annum salutis 330. præsertim in primo Carthaginensi Concilio ipsius aliqualem formam introduxit, & in tertio Carthaginensi, in sexta Synodo in Trullo approbato circa tempora Siricij Papæ anno 397. aliqualiter adauxit.

Caiet. 2.2. qu. 88. artic. 11.

Rodriq. t. 1. qq. Regul. q. 44. artic. 1.

383. Bonifacius VIII. omnium primus fuit ex Romanis Pontificibus, qui strictiorem clausarum ubiquè terrarum observandam sub præcepto imponeret, edita gravissima constitutione, quæ recitatur in 6. *de statu regularium cap. periculoso.* Quam tamen in Hispaniis non fuisse servatam, in Galliis autem impeditam, & Venetiis suspensam, immò & à Bonifacij Successoribus(fortè pro conscientiarum quiete) revocatam, scripserunt Ioannes Andræas, Gabriel, & alij apud Rodriguez loco præcitato. Cum verò successu temporis didicissent nationes, experientia docente, quàm utilis,& quàm necessaria esset clausura Virginibus, quæ Christo consecratæ consecrationem suam à continuis vellent peri-

Concil. Trident. sess. 23. de regul. c. 5. culis eripere; sanctissimi Ecclesiarum Prælati in S. Tridétina Synodo congregati Bonifacij constitutionem unanimi consensu renovantes, clausuram penitùs rigorosam omnibus sanctimonialibus tam Virginibus, quàm Viduis in communi viventibus sub quacunque Regula, nullâ penitùs exceptâ, immò quibuscumque in contrarium privilegiis specialiter derogatis, observari præceperunt, ita ut quibus monasteriis clausura non competeret ex voto, vel ex propria regulari professione, competeret ex præcepto canonico.

384. Quoniam verò nonnulla monasteria, cum libertatem ex instituti sui titulo, necnon ex immemorabili consuetudine prætenderent, clausuram detrectare videbantur, B. Pius V. editâ bullâ *Circa Pastoralis officij &c. Dat. Romæ 4. Kal. Iunij 1566.* omnes omninò Moniales revocatis consuetudinibus, privilegiis, & institutis in contrarium, per Episcopos locorum, atque per earum respectivè Superiores ad clausuram subeũdam, rebelles etiam juris, & facti remediis omninò compelli magno rigore prçcepit: Si quæ tandem ad eam se obligare detrectarent; eisdem graviùs interdixit, nè alias imposterum sub pœna nullitatis (præter cætera, quæ apposuit remedia) in Ordinem suum recipere valerent. Tertiarias itidem, & quæ de Pœnitentia dicuntur, si vota solemnia in congregatione viventes emiserint, per locorum Ordinarios, necnon per proprios respectivè Superiores ad clausuræ rigorem obligari voluit; quæ verò solemnia vota non emittunt, ad hæc eas inducere ut procurẽt, indixit Ordinarijs, illarumque Superioribus: atque earumdem hoc modo noviter voventium necessitatibus, ut opportunè provideatur, modos convenientes præcipiendo assignat, utque de cætero nullæ conversæ sub pœna nullitatis ad professionem admittantur, iis exceptis, quæ intra clausuram sint permansuræ. Quæ omnia sub gravissimis censuris, & pœnis, quibuscumque in contrarium privilegiis &c. singulari revocatione revocatis, observanda præcepit. Denique quomodo ad alia fundanda, seù reformanda monasteria, & propter gravissimos incendij, epidemiæ, bellorumque casus, de Superiorum licentia liceat eis de monasterio exire, magnâ prudentiâ declarat: de quibus licentiis, & quomodo sæculares utriusque sexus, necnon religiosi ad ipsas intrare valeant in clausuram, ibidem, & in litteris Gregorij XIII. Pauli V. Vrbani VIII. aliorumque Pontificum, atque in Doctoribus de hujusmodi clausura tractantibus est videndum, quoniam ad doctrinam magis, quàm ad historiam pertinere comprobantur.

Bull. Rom. t. 2.

385. His omnibus non sinè causa prænotatis, non incongruè legimus ex Diana, & Corduba, ex Clypeo sacrarum Monialium, atquè ex aliis apud Emanuelem de spe in Chronicis suæ Portugalliæ Provinciæ longo ordine citatis, quod prima introductę, & indictæ Monialibus clausuræ gloria cum tanto Ecclesiæ bono Pauperum Patriarchæ Francisco, ejusque in Christo primogenitæ S. Claræ omni titulo debeatur. Duo enim altissima, & ad invicem (si naturæ vires attendamus) ferè repugnantia mirabiliter univit; extremum Evangelicæ paupertatis apicem, & interdictum è Clausura digressum, à cujus sanctissimis exemplis clausuræ perpetuæ rigorem introductum fuisse videmus in Ecclesiam à Bonifacio Pontifice, ut diximus, approbatũ, & à Tridentino Concilio legimus confirmatũ: undè & inter Minoritas cõtroversia non levis à principio agitata legitur; an videlicèt præceptum sibi in Regula cap. 11. appositum *de non intrando in monasteria Monialium*, de solis pauperum inclusarum, idest de Clarissarum cœnobiis ob specialem clausuram, an verò de cæteris, ad quæ liber omnibus patebat accessus, esset intelligendum, donec per Gregorium IX. & Successores ejus Romanos Pontifices fuit terminata.

Diana. Mirand. de sacr. monial. q. 1. articul. 3. Clyp. sacr. mon. dub. 1. Apud. Eman. de spe in Chron. Provin. Port. lib. 5. c. 3.

386. Clausurę igitur obligationem primus omnium Monialibus apposuit in Regula S. P. Franciscus, ut dum Regulam voto solemni profiterentur, voverent ex consequenti rigorosam clausuræ obligationem. Hanc primò legimus in regula cap. 2. quam anno 1224. pro Clarissis scribente Hugolino Cardinale Protectore præscripsit, ubi sic ait [deinceps emissa professione extra monasterium sine utili, manifesta, & probabili causa exire non liceat] & cap. 11. [rigorosè præcipitur, ut sine licentia Papæ, vel Cardinalis Protectoris intra ipsarum monasteria nemini introire permittatur.]

Vvad. t. 1. ann. 1219.

In

In regula verò, quam ex Hugolini ejusdem anteriori scripto rescripsit Innocentius IV. sic ampliatur, ut nulla eisdem concedatur licentia, vel facultas indè ulteriùs exeundi, nisi fortè causa plantandi, vel ædificandi eamdem Religionem, ad aliquem locum aliquæ transmittantur. Sic etenim S. Claræ uterinam Sororem B. Agnetem, & alias plurimas ad erigenda nova monasteria fuisse ab ipsis initiis destinatas, destinarique in dies, vel ad nova construenda, vel ad antiqua reformanda comperimus. Quod Vrban. IV. in præallegata Clarissarum Regula cap. 3. pro quarto voto voluit supraddi.

387. Introductâ itaque maxima sæculi ædificatione, & singulari religionis profectu per Clarissas ab ipso suæ institutionis initio perpetuâ clausurâ, non immeritò *Pauperum reclusarum* gloriosa appellatione in litteris Apostolicis nuncupantur, quarum proindè specialiorem curam Romani Pontifices in se ipsos se assumpsisse testantur. Plurimas de hujusmodi gloriis litteras Pontificias in Vvadingo, in Pontificum regestis est videre; Vnicum hîc Gregorij diploma pro exemplari exhibeo.

GREGORIVS PAPA IX.

Vniversis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis.

388. Etsi omniũ illa cura debet Nobis inesse fideliũ, quòd favente Domino mereantur gaudia supernorum; de his tamen tenemur solicitudinem habere precipuam, qui cunctis postpositis formam pauperum, & humilium assumentes corpus, & animam perpetuò deputarunt obsequio Redemptoris. Cum ergo dilectas in Christo filias *pauperes Moniales Inclusas Ordinis S. Damiani* virtutum augmenta suscipere, & pacem habere spiritus, ab omni turbatione immunes effici cupiamus; volumus, ut quod à nobis olim in minori officio constitutis circa ingressum monasteriorum ejusdem Ordinis, videlicèt qui, quomodò, & quandò, ingredi debeant, in Regula dictarum Monialium institutum esse dignoscitur, ab universis, & singulis inviolabiliter observetur. Qui autẽ contravenire presumpserint, excommunicationis sententiæ decernimus subjacere. Datum Interamnæ. 10. Kal. Decembr. anno 10. Ibid. in Reg. bull. 54. Gregor. IX.

389. Quanta solicitudine egerit Min. Religio, ut eas omnes, & singulas moniales ad uniformem clausuræ custodiam obligaret, non facile est relatu. Indè tamen, quasi ex ungue leonem conjicere licet, quòd etiam in casibus specialiter exceptis, cum Fratres illarum monasteria ingredi recusarent, necesse fuerit, ut Gregorius IX. qui Regulam ipsam conscripserat, ad Monialium supplicationem declareret, & concederet per speciale diploma ingressum; prout sequitur.

GREGORIVS PAPA IX.

Vniversis Abbatissis, & Monialibus inclusis monasteriorum Ordinis Sancti Damiani.

Vestris piis supplicationibus inclinati. Fratribus Minoribus, qui in monasteriorum vestrorum obsequiis deputantur, ut pro exercendo monasteriorum ipsorum opere, vel illis conservandis ab incendio, seu à latronibus defendẽdis, ac ut Frater Presbyter cum uno Fratrum ipsorum Clerico maturo moribus, & ætate pro audiendis confessionibus vestris, & extrema unctione, ac aliis Sacramentis Ecclesiasticis exhibendis vobis infirmitate cogẽte, ac sepeliendis corporibus sororum decedentium, monasteria ipsa secundùm formam, quæ in Regula vestra noscitur contineri, ingredi valeant, liberam concedimus authoritate præsentium facultatem. Dat. Laterani Kalend. Iunij anno 15. Ibid. bull. 94.

390. Nihilominùs propter verba in Regula Minorum cap. 11. apposita, *Fratres non ingrediantur monasteria monacharum præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis* supplicavit Gondisalvus Ordinis Minorum Generalis Minister, explicari, vel adnumerari casus, & causas, propter quas possint Fratres ad prædictas ædes accedere, & ad interiora transire. Annuit Pontifex Benedictus XI. & casus expressit, quos per suas litteras ad singulos Ministros directas, Generalis mox intimavit; quotidiè etenim variæ offerebantur ubique controversiæ circa hunc ingressum dũ Pontificis Legati, & viri Principes, quibus per Pontif. diploma patebat accessus, vole- Vvad. t. 3. 1304. n. 14.

bant, ut Fratres eos intra clausuram comitarentur. Exemplar litterarum ad Provincialem Etruriæ datarum hîc subjungo.

In Christo sibi Charissimo Fr. Antonio Ministro Provinciali Tusciæ Fr. Gondisalvus Ordinis Minorum Minister, & servus salutem, & pacem in Domino sempiternam.

Ibid. QVia interdum oportet, & expedit Fratres mitti ad monasteria, quæ non sunt Ordinis S. Claræ habita super hoc speciali commissione à summo Pontifice Domino Benedicto Papa XI. oraculo vivę vocis, concedo tenore præsentiũ, quòd ad ipsa monasteria tu ipse accedere, & Fratres mittere valeas pro quibuslibet emergentibus pijs ausis: proviso, quòd absque multum rationabli causa accessus hujusmodi arctiùs evitetur. Intrare verò ad monasteriorum ipsorum interiora possitis tàm tu, quàm Fratres illi, quibus pro sua maturitate, & idoneitate duxeris committendum in casibus infrascriptis, videlicet, quandò communis processio fieret cleri, & populi causâ funeris, vel prædicationis, causâ associandi aliquas personas nobiles, utpotè Episcopos, Archiepiscopos, Duces, Marchiones dũtaxat, & Comites, ac Vxores eorum, & liberos eorumdem Fratrum societates tunc temporis requirentes. Ita quod sicut cum intrantibus intrent, ità cum exeuntibus exeant. Nec ibi existentes ab invicem separentur. Pro confessione quoque audienda alicujus Monialis tàm graviter infirmantis, quòd ad exteriora exire nequeat, poterit secundùm suam dispositionem cum uno, vel duobus Fratribus aliquis discretus Confessor intrare, in loco scilicet tàm patenti, quod & Confessor, & confitens, & socius, vel socij possint semper liberè, & mutuò se videre, tribus, vel quatuor personis aliis ibidem existentibus, donec confessio terminetur. Sanarum verò, & earum Monialium, quæ ad exteriora exire poterunt confessiones, si quandò talis casus acciderit, exteriùs in loco patenti solummodò audiatur, servato in hujusmodi casu, tàm de licentia, quàm de mutua visione Confessoris, & sociij statuto Capituli generalis. Vale in Domino, & ora pro me. Dat. in loco sancto Alverniæ 7. Kal. Augusti anno Domini 1304.

392. Similiter & contra conversas, seù laicas sorores, quæ scilicèt ad manualia servitia deputantur, quoniam ad clausuræ votum se se non obligatas prætenderent, sequens diploma expeditum legimus ab Innocen. IV. Pontifice; quod tamen de servitoribus, qui conversi dicebantur, crederem intelligendum. Vvad. t. 1. in Reg. 1246. bull. 40. Inn. IV.

INNOCENTIVS PAPA IV.

Abbatissæ, & Conventui Monialium S. Gratiæ Pampilonen. Odinis S. Damiani ad Rom. Eccles. nullo medio pertin.

EX parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut cum interdum aliquæ de conversis vestri monasterij post factam in eo professionem absque tua licentia, filia Abbatissa, respicientes retrò exeant ex animi levitate, & ad alia loca se transferant, vel per mundum miserabiliter evagentur; providere super hoc paterna solocitudine curaremus. Nos igitur & conversarum ipsarum, & indemnitati ejusdem monasterij prçcavere volẽtes, ut conversas, quæ hactenùs taliter discesserunt, vel discedent imposterùm, possint ad idem monasterium per Visitatorem vestrum, qui pro tempore fuerit, per excommunicationis sententiam revocari authoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo &c. si quis &c. Dat. Lugduni 3. nonas Octobris anno 4.

393. Verumtamen Sanciæ utriusque Siciliæ, ac Ierusalem Reginæ de Sede Apostolica, atque de Ordine Seraphico, singulariter benemeritæ, ob Regij gradus, & meritorum excellentiam, dum Clarissarum de prima regula vellet Religioni se se solemni voto obligare, ex gratia speciali à Clem. VI. Pontifice concessum fuisse legimus, ut etiam post solemnia professionis vota posset ad opera pia, & ad visitanda cætera sua monasteria extra clausuram cum duabus Monialibus exire, ut in diplomate sequenti.

CLEMENS PAPA VI.

Charissimæ in Christo filiæ Sanciæ Reginæ Siciliæ Illustri.

PRæcelsa magnitudinis tuę merita &c. libenter annuamus. Tuis itaque supplicationibus inclinati, tibi postquam ad Vvad. t. 3. Reg. 1345. bull. 58. Clem. VI.

ad aliquam Religionem transieris, ut proponis, & professa fueris in aliquo monasterio alicujus Regulæ approbatæ, tibi liceat cum duabus monialibus ejusdem monasterij, quas assumere volueris pro tempore, ac ipsis duabus Monialibus te dumtaxat sociantibus clausuram, & claustrum ipsius monasterij egredi, & monasteria per te ædificata, & ordinata, ac alia pia loca visitare, & opera misericordiæ, ac alia laudabilia facere, & complere, quoties, & quandò tibi videbitur expedire; fœl. rec. Bonifacij Papę VIII. prædecessoris nostri, & quacumque alia constitutionibus in contrarium editis nequaquam obstantibus, authoritate Apostolica tenore præsentium liberam concedimus facultatem, tecum, & dictis duabus super præmissis misericorditer dispensantes. Nulli ergo &c. nostræ concessionis Dat. Avinion. 11. Kalend. Decembris anno secundo.

394. Cum autem sub rigoroso clausuræ nomine etiam extraneorum intrà monasterium ingressus expresè comprehensus esse intelligatur, factum est, (vel quia *nitimur in vetitum semper, cupimusquè negata*, vel quòd spiritualis consolationis ergò Moniales invisere desiderarent viri Principes, vel fortè etiam ad vanæ curiositatis pompam palliato prætextu,) ut plerique utriusque sexus nobiles personæ licentias particulares à Sede Apostolica impetraverint variis temporibus, ut cum honesto comitatu possent Clarissarum ingredi monasteria, ibi etiam refectiunculas sumere, & cum sanctimonialibus sanctæ ædificationis titulo aliquantulùm immorari, ex quo læsa non leviter harum quiete spirituali, gravissimis inquietudinibus cœnobium ipsum sæpiùs agitari contingeret. Leo X. de hisce pleniùs informatus, ut monialium quieti, regularique observantiæ opportuno remedio provideret, dato, quod apponono, diplomate, decrevit, nè licentiæ hujusmodi, sine prævio Monialium, Superiorumque consensu impetrantibus prodesse valerent.

LEO PAPA X.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissis, & monialibus monasteriorū S. Claræ primæ, & secundæ Regulæ, Conceptionis, & Annuntiatæ Ordinum, ac tertiæ Regulæ S. Francisci de Pœnitentia nuncupatis sub cura Fratrum Minorum de Observantia degentibus.

EXponi Nobis fecerunt dilecti filij Vicarij generales Ordinis Fratrum Minorum regularis Observantiæ, quòd licèt tam juxta canonicas sanctiones, quàm instituta regularia vestrorum Ordinum, ingressus monasteriorum vestrorum quibusvis personis Ecclesiasticis, seù sæcularibus, qui Prælati, seu Rectores vestri, & aliæ personæ servitio Ordinis, seù monasteriorum ipsorum necessariæ non existant, penitus sit interdictus; nonnullæ tamen personæ utriusq; sexus tam Ecclesiasticæ, quàm sæculares, assumpta occasione, quòd devotionis causa, & pro animarum suarum consolatione monasteria vestra visitare desiderant, varias litteras à Sede Apostolica in confessionalibus, vel aliàs vestra monasteria hujusmodi intrandi, & in illis refectiones capiendi, quasdam de consensu Abbatissarum, & aliarum Monialium ipsis monasteriis præsidentium, quasdam verò etiam sub censuris, & pœnis ecclesiasticis adversus Superiores Ordinum, & Abbatissas, & Pręsidentes monasteriorum prædictorum, si dictos consensus præstare recusaverint, impetrare, & prætextu litterarum vos, & alios Superiores ad consensus hujusmodi præstandos compellere conantur: undè tot, & tantas persæpè molestias, & spiritus distractiones sentiatis, & nonnunquam plurimùm inquietemini, & à pace mentis turbemini, ita ut contingat propterea à divino officio, cui horis quasi singulis insistitis, vos avertere, & pertubari, scandala quoque, & animarum pericula, & alia gravia damna Monialibus dictorum monasteriorum in obedientia regulari Altissimo famulari volentibus sequuntur. Quarè pro parte dictorum Vicariorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis de opportuno remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos cupientes, ut

Uvad. t. 8. Reg. 1516. bull 15. Leon. X.

vos, quas in visceribus charitatis habemus, quæ spretis mundanis illecebris sub religionis jugo, & castitatis lilio Redemptori nostro Iesu Christo famulari voluistis, votum hujusmodi in spiritu pacifico adimplere valeatis, hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, vigore facultatum hujusmodi dictis personis per dictam Sedem in Confessionalibus, vel aliàs de ingrediendo monasteria Monialium concessarum; vos propterea non teneri, nec obligatas esse contra voluntatem vestram ingressum eis in dicta monasteria præbere: ac vobis, ut absque aliquo conscientiarum vestrarũ scrupulo eisdẽ personis dum, & quoties vobis opportunum esse, & animarum vestrarum saluti expedire videritis, ingressum in eadem monasteria vestra licitè denegare possitis, & valeatis; Vos in Domino hortamur, ut eisdem personis ingrediendi monasteria vestra prædicta, nè à tranquillitate mentium divertamini, consensum quò rariùs, & parciùs fieri poterit, concedatis. Insuper universis, & singulis facultates, & pœnas ecclesiasticas super præstatione consensus Superiorum, ac Abbatissarum, & Præsidentium hujusmodi in se continentes, cum quibusvis clausulis, quantumcumq; fortissimis, efficacissimis, & insolitis etiam cum derogatione privilegiorum vestris Ordinibus, etiam *mare magnum* nuncupatorum, quibusvis personis Ecclesiasticis, vel sæcularibus cujuscumque dignitatis, gradus, status, ordinis, vel conditionis fuerint, hactenus concessas, & imposterum concedendas revocamus, cassamus, & annullamus, ac revocatas, & nullas esse decernimus: Decernentes insuper, censuras, & pœnas prædictas in aliquo vos, & pro tempore existentes Abbatissas, & Præsidentes, & Superiores obligare non posse, nec debere: & sic per quoscumque Iudices, & Commissarios quacumque authoritate fungentes pronunciari, & definiri debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate: ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis in licentiis, facultatibus, indultis Apostolicis eisdem personis de ingrediendo monasteria hujusmodi per nos concessis, & concedendis: quæ nolumus eis quoad hoc contra voluntatem vestram in aliquo suffragari, cæterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret præsentes in quibusvis locis, ubi opus esset, ostendere, vel exhibere, volumus, ut transumptis ipsarum manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici munitis, plena ubique fides adhibeatur, veluti propriis originalibus, si in medium exhiberentur, vel ostenderentur, adhiberetur. Datis Romæ apud S.Petrum sub annulo Piscatoris die 22. decembris 1516. Pontificatus nostri anno. 4.

396. Similiter, & contra Fratres ipsos gravissimam Leo X. edidit decretalem, tùm ad clausuræ ipsius, tùm ad honestatis tutiorem custodiam, quam hic appono.

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Vicario Generali, & Provincialibus Ordinis Min. regularis Observantiæ Familiæ Vltramontanæ.

Accepimus si quidem, quòd licèt per regularia S. Claræ, & Ordinis vestri instituta providè à majoribus, & prædecessoribus vestris ordinata cautum sit, & optimè provisum cum Sedis Apostolicæ decreto, quandò, & quomodò, aut qua solemnitate ad ipsas Moniales, & intra clausuram monasteriorum ipsarum ingrediendum sit; nihilominùs in nonnullis locis Confessores, & Rectores, qui pro tempore ad regimen ipsarum, & gubernationem deputantur, latiùs fortè quàm debeant, licentias Apostolicas minùs timoratè interpretantes, & formas illarum prætereuntes, ad easdem Moniales, non subsistente ullo necessitatis casu limitato, sed pro quavis levi causa, cum ex confessione in confessionalibus, in quibus passim similia indulta concedi solent facta, tum ex alia facultate aliquibus personis concessa ingredi permittunt, in grave quietis præjudicium ipsarum Monialium, & ipsorum Fratrum animarum periculum, & alicujus scandali, quod avertat Deus, suscitationem, & pariter ad Tertiarias in congregatione

Uvad. t. 8. in Reg. bull. 5. Leo X.

ne viventes, ad quas accedere licèt prohibitum non sit, tamen propter scandalum, quod intervenire posset, non sinè nota fortè incontinentiæ, & contra religiosam honestatem, ac in pacis, & in spiritualis quietis ipsarũ Monialium læsionẽ, & offensionẽ &c. Nos igitur, qui à teneris ætatis nostræ an. de hujusmodi honestate curam gessimus quàm solicitam, præsertim in Virginibus æterno Sponso Deo sacro velamine consecratis, cupientes illis obviare incommodis, quæ procurante humani generis inimico evenire posset, si de opportuno remedio non provideremus, authoritate Apostolica, sub æternæ maledictionis interminatione, in virtute S. Obediẽtię prohibemus, ne quis Fr. Confessor ipsarũ Monialium, aut quis Fr. aut alius cujuscumque pręeminentię, aut officij inter vos sit, ad ipsas Moniales, aut ipsarum monasteria ingredi, vel intrare, nisi in casibus in earum Regula, & institutionibus ipsius Ordinis vestri contentis, quoad ipsorum monasteriorum ingressum editis; nec etiam aliæ utriusque sexus sæculares personæ, etiam prætextu cujusvis indulti, etiam confessionalium prædictorum monasteria ingredi; neque ipsi Fratres Ordinis vestri ad Tertiarias in congregatione viventes, nisi de licentia, & speciali mandato vestro introire pręsumant, vos propterea monendo, ut non passim ingressum hujusmodi relaxetis, sed in Capitulis vestris generalibus, & provincialibus providè de similibus, & aliis ad observantiam honestatis, & continentiæ spectantibus ordinetis. Non prohibemus tamen, quòd Fratres prædicti infra limites monasteriorum S. Claræ intrare, & ad loca, ubi Fratres eisdem servientes habitant, & alij sæculares ingrediuntur, intrare, & accedere, necnon cum eisdem, quandò opus fuerit, & cum limitationibus, quas in capitulis vestris ordinabitis, in locis, in quibus reliquæ sæculares personæ cum eisdem loquuntur, loqui possent. Et nihilominus singulis Sororibus tàm S. Claræ, quàm Tertiariis ubique terrarum existentibus, & sub cura vestra degentibus, præcipimus sub pœnis, & maledictionibus, & censuris supradictis mandamus, ut Vicario Generali pro tempore existenti sic pareant, & cum effectu obediant, & ipsius visitationem recipiant, sicut Vicariorum Provincialium, in quorum Provinciis degunt, recipiunt, & admittunt, & similiter Visitator earum pro tempore ab ipso Vicario Generali ex decretis Apostolicæ Sedis dependeat. Non obstantibus fœlic. record. Nicolai Papæ III. prædecessoris nostri, quę incipiunt *Exiit qui seminat*, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis privilegiis, & indultis monasteriis prædictis, seu earum aliquibus in specie fortè concessis, aut quavis occasione impetratis regulari observantiæ præjudicantibus, sivè canonicam Ordinis correctio- impedientibus, quæ quoad hoc nulli volumus suffragari, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 13. Februarij 1514. Pontificatus nostri anno primo.

397. Paulus III. expedito Brevi, quod alibi subjiciam, præfatum Superiorum Ordinis assensum etiam obtinendum præcepit, quoties ex licentia, & gratia speciali Sedis Apostolicæ Monialis aliqua de uno ad aliud monasterium esset transferenda; ut libro hoc in capite ultimo declarabimus ex professo. Ibid. 1540. Reg. bull. 25. Pauli III.

398. His omnibus adnectenda judicacavi (quamvis de Clarissis specialiter non loquantur) aliorum Pontificum constituta, quibus præfatas ingressuum licentias, vel certis sub limitationibus arctatas, vel totaliter revocatas voluerunt.

GREGORIUS PAPA XIII.

Ad futuram rei memoriam.

VBi gratiæ, & indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum offerre noscuntur, expedit illa salubri præsidentis consilio submoveri. Proindè Sãctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia, quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio avocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis removere cupientes, authoritate præsentium revocamus, & abolemus omnes, & quascumque licentias, ac facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca Monialium, ac etiam virorum quorumvis Ordinũ, quibusvis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & cujuscumque status, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quascumque licentias ingrediendi monasteria, domos, & loca ipsarum sanctimonialium, Bull. Rom. t. 2. bull. 28 Greg. XIII

nialium, quibuscũque Viris, etiam ejusdẽ status,& dignitatis,tàm à prædecessoribus nostris,quàm etiam à nobis,& Sedis Apostolicæ Legatis, aut aliis ex quibusvis quantumcumque urgentibus causis sub quibuscumque tenoribus,&etiam derogatoriarum derogatoriis , revocatoriarum revocatoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque, & aliis decretis,etiam motu proprio , & ex certa scientia,deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris,Regum, Reginarum,aliorumque Principum contemplationem , vel supplicationem concessas,confirmatas,ac etiam iteratis vicibus renovatas. Cassamusque, & annullamus litteras desuper confectas,& processus habitos per easdem.

§.2. Inhibentes eisdem,qui illas obtinuerunt sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine,nisi à Romano Pontifice(præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri , ne ipsarum licentiarum prætextu monasteria hujusmodi quovis modo ingredi valeant.

§. 3. Abbatissis verò , necnon Abbatibus,Conventibus,ac aliis monasterium utriusque sexus Superioribus,& personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna , necnon privationis dignitatum,beneficiorum,& officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia imposterum obtinenda,ne in monasteria,domos, & loca sua quemquam prætextu hujusmodi licentiarum,& facultatum ingredi faciant,vel permittant.

§. 4.Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus,atq; interdicimus omnibus,& quibuscumq; personis Ecclesiasticis , & sæcularibus , ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium Regularibus,ne prætextu licentiarum ab Episcopo, vel Superioribus,quibus illas concedendi in casibus necessariis tantùm ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus urgentibus dumtaxat ingredi , neve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.

§. 5. Non obstantibus præmissis ; ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, monasteriorumque, & Ordinum prædictorum juramento , confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis,statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque,exemptionibus,& indultis Apostolicis illis,eorumque Superioribus prædictis,ac aliis quibuscumque tenoribus,& formis,ac cum quibusvis clausulis,& decretis concessis,& confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innovatis , quibus omnibus eorum tenores proindè , ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus , pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter , & expresè derogamus , cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 6. Quoniam autem difficile esset , præsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis,manu Notarij publici, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eamdem fidem in judicio,& extra illud ubiq; locorum adhiberi,quæ adhiberetur præsentibus,si essent exhibitæ, vel ostensæ.Nulli ergo &c.Dat.Romæ anno 1575. idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam

§.1. FAcultatum plura monasteria Monialium ingrediendi abusus tollere volentes,Tenore præsentium statuimus, & ordinamus , quòd nulla persona cujuscumque gradus, status,& conditionis , ac præeminentiæ existat , etiamsi Ducali,Marchionali,aut alia præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria,domos,& loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi , etiam absque clausula (in totum, seu in universam, non autem in eorum aliqua , vel singula) à nobis , vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sub quovis tenore , vel forma , etiam motu proprio cõcessarum,& expeditarum , aut in posterum forsan concedendarum, & expediendarum aliqua,vel singula monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ hujusmodi respectu universorum, non autem aliquorum,vel singulorum monasteriorum suffragentur ; ita ut cui bis in anno , seu ampliùs plura monasteria ingredi conceditur , bis vel ampliùs tantùm universa,non autem eorum aliqua, vel singula

Ibid.t. 3. bull.52. Pauli V.

gula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diversis Civitatibus, Terris, Diœcesibus, & locis existant.

§. 2. Iisdemque Mulieribus aliter quàm, ut præfertur, easdem licentias interpretari, vel illis uti sub censuris, & pœnis à Concilio Trident. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis, eadem authoritate prohibemus.

§. 3. Præmissis, & aliis quomodolibet in contrarium facientibus quibuscumque non obstantibus.

§. 4. Volumus autem, ut harum litterarum exemplis etiam impressis, & manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud S. Marcum die prima Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

400. MOnialium statui, quæ sæcularia desideria abnegantes Dei obsequio sese addixerunt, pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea removenda, quæ religiosam earum quietem, & regularem observantiam perturbare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Ibid. bull. 74. Pauli. V.

§. 1. Quoniam itaque, sicut accepimus, experientiâ compertum est, non levia incommoda licentias ingrediendi monasteria Monialium mulieribus sæcularibus concessas, dictis Monialibus inferre. Nos malis hujusmodi opportuno remedio providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium, ubique locorum existentium, ac cum Monialibus conversandi, & refectionem sumendi corporalem, mulieribus cujuscumque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, ad tempus, vel in perpetuum à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, & etiam à nobis concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, haberi volumus pro expressis, Apostolica authoritate, tenore præsentium revocamus, cassamus, & irritamus, ac revocatas, cassas, & irritas esse decernimus.

§. 2. Inhibentes mulieribus prædictis licentias hujusmodi habentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à quâ non nisi à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolvi possint, ne monasteria prædicta prætextu licentiarum hujusmodi ingredi valeant, seù præsumant.

§. 3. Ipsorum verò monasteriorum Abbatissis, seù Priorissis, ac Superioribus sub eadem, ac privatione suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, seù admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seù præsumant.

§. 4. Quocirca dilectis filiis nostris, & Apostolicæ Sedis pro tempore existentibus Nunciis, ac locorum Ordinariis, necnon dictorũ monasteriorum Prælatis, & Superioribus præcipimus, & mandamus, quatenus præsentes litteras publicari, & præmissa omnia observari faciant. Contradictores quoslibet, ac præmissis non parentes, per prædictas, & alias sententias, censuras, & pœnas, aliaque juris, & facti remedia opportuna, appellatione postposita compescendo: invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 6. Quia verò difficile foret, has litteras ad omnia loca defferri, volumus quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, ac si essent originales exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. Romæ die 10. Iulij 1612. Pontificatus nostri anno 8.

401. Demum Vrbanus VIII. considerans, quòd ex conspicuo postulantium gradu, & qualitate, vel aliis de causis hujusmodi licentias à Sede Apostolica extorqueri de novo sæpissimè contingit, opportunum ut remedium apponeret, rigorosè præcepit, requisitum in hujusmodi licentiis Monialium consensum ab ipsis capitulariter congregatis per secreta suffragia esse requirendum, aliàs licentiæ illæ mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenùs suffragentur, & censuras incurrant, si alio modo ingredi tentaverint.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bullar. Rom. t. 5. bull. 31. Vrb. VIII. fol. 82.

SAcrosanctum Apostolatus ministerium, quod inæffabilis divinæ sapiētiæ providentia humilitati nostræ, nullo licèt meritorum suffragio, credidit, jugiter postulat, ut inter multiplices Pastoralis officij curas, illam sedulò amplectamur, qua sanctimonialium quieti opportunè consulitur.

§. 1. Cum itaque plures licentiæ monasteria Monialium ingrediendi diversis mulieribus sæcularibus, sub certis modo, & forma tunc expressis à nobis, & diversis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris concessæ fuerint, eædemq; Mulieres in vim licentiarum prædictarum monasteria hujusmodi, non nisi de expresso earumdem Monialium, & illorum Superiorum consensu, ingredi possint, seù debeant.

§. 2. Nos omnem dubitandi materiam, quæ super modo consensum hujusmodi præstandi forsan oriri posset, è medio tollere volentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra harum serie decernimus, atque declaramus, consensum dictarum Monialium de cætero per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere, aliàs licentiæ hujusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur.

§ 3. Et quæ sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter, ut præfertur, præstito, ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra monasteriorum Monialium clausuram violantes inflictas, se noverint incursuras.

§. 4. Sicque, & non aliter per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsùs fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. Tusculi sub annulo Piscatoris die 27. Octobris Pontific. nostri. ann. 2.

402. Longè majorem indè difficultatem exoriri crediderim, ad religiosam Monialium quietem conservādam, quòd Puellas, vel educationis titulo, vel honestatis, quasi per modum depositi, vel quòd monachalem ad professionem habitū debito tempore assumendum adspirare videantur, passim in monasteriis collocari videamus: Quoniam verò Romanorum Pontificum, & Sacræ Congregationis plurima decreta pro hujusmodi Puellarum ingressu tota maturitate digesta, Sanctimoniales omnes, cujuscumque Ordinis sint constat indifferenter respicere; ut pro Franciscanis specialiter ordinata tractemus, de regio præsertim Matritensi monasterio, undè & ad cætera ejusdem professionis Cœnobia haberi possit exemplum, duxi referenda, quæ sequuntur, ex his Pontificiis enim Vrbani VIII. litteris, quæcumque materiam istam concernere possunt, & quomodò tandem stabilita fuerint, evidenter apparebunt.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

403. ALiàs per nos accepto, quòd licet aliàs fœl. rec. Sixtus Papa Arch. Aracœl. Reg. 5. Ultram. fol. 77.

pa V. prædecessor noster per quasdam suas de 1585. emanatas, & subindè à similis mem. Paulo etiam V. prædecessore nostro de 1609. per suas similiter, & deindè à nobis per alias nostras litteras in simili forma Brevis de 1630. anno respectivè confirmatas, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ac aliàs mandavisset, inhibuissetque, ne ex tunc deinceps ulla cujusvis Ordinis, & loci mulier, ac Puella sæcularis intra septa monasterij Monialium S. Mariæ Angelorum Ordinis S. Claræ Oppidi Matriti Toletan. Diœces. educationis, visitationis, aut depositionis causâ, etiamsi pro tempore existentibus dicti monasterij Abbatissæ, sivè Monialibus consanguinea, sivè affinis fuisset, aut quacumque nobilitate splenduisset, ullatenùs admitteretur sinè Sedis Apostolicæ licentia, & cum expressa derogatione dictæ prohibitionis: nihilominus præmissis non obstantibus, sub prætextu, quòd dictæ litteræ ad Abbatissæ, & Monialium prædictarum preces emanassent non sinè disciplinæ regularis detrimento, nonnullæ mulieres, seù Puellæ sæculares hujusmodi in dicto monasterio sine dictæ S. Sedis licentia introducebantur, etiam tamquam in Novitias, & ad habitum per ipsas Moniales gestari solitum admittendæ, quæ tamen completo novitiatus anno, nec ad professionem per easdem Moniales emitti consuetam recipiebantur, nec è dicto monasterio expellebantur, sed in eo permittebantur contra expressam Sacri Concilij Tridentini, & prædictarum litterarum dispositionem permanere. Nos tunc existentibus Abbatissæ, & Monialibus dicti monesterij, nedum sub prædicta excommunicationis latæ sententiæ, sed etiā quoad ipsam Abbatissam officij Abbatissatus, quoad verò cæteras Moniales, vocis activæ, & passivæ privationis, & inhabilitatis ad illa respectivè in posterum obtinenda pœnis incurrendis eo ipso Apostolica authoritate perpetuò interdiximus, & prohibuimus, nè ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus aliquam mulierem, seù Puellam sæcularem, cujuscumque illa conditionis, & nobilitatis existeret, intra dicti monasterij septa educationis, visitationis, aut depositionis causâ, nisi impetratâ priùs à nobis, & eadem Sede ad id licentiâ, aut urgente causa, nisi de Monialium prædictarum capitulariter, & unanimiter per secreta suffragia præstando consensu reciperent, & admitterent. Volentes, & eadem authoritate statuentes, ut ea mulier, seù Puella sæcularis hujusmodi, quæ ad dictum habitum, & in dicti monasterij Novitiam acceptata fuisset, sub eisdem pœnis completo Novitiatus anno, vel professionem prædictam emittat, vel saltem è dicto monasterio ejiciatur, absq; ullius causæ inibi ulteriùs, & diutiùs remanendi acceptatione, & aliàs prout in aliis nostris in eadē forma Brevis litteris de anno 1641. desuper expeditis, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberiùs continetur. Cum autem sicut dilectæ in Christo filiæ modernę Abbatissa, & Moniales dicti monasterij nobis nuper exponi fecerunt, super præmissis nonnullæ exortæ sint dubitationes, quas ipsæ exponentes per nos declarari desiderant. Idcircò Nos easdem Abbatissam, & Moniales spiritualibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, earum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dūtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus illarum nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de Congregationis super negotiis dicti Ordinis deputatæ voto, & sententia, quòd Mulieres, seù Puellæ sæculares Novitiæ dicti monasterij, quas completo Novitiatus anno statuitur per ultimò dictas nostras litteras è dicto monasterio ejici, vel emitti, ut præfertur, non intelligantur illæ, quæ professionem prædictam emittere intendunt, sed aliæ dumtaxat mulieres, seù Puellæ sæculares novitiæ hujusmodi, quę habitu monastico dicti monast. utentes inibi detinentur opportunitatem indè exeundi expectātes, & de his solis mulieribus, seù puellis sæcularibus Novitiis hujusmodi nostra prohibitio, pœnæque predictæ intelligi debeant, ipsisque mulieribus, seù Puellis sæcularibus Novitiis hujusmodi quævis alia desuper obtenta nullatenus suffragetur, quodque in eisdem ultimò dictis

dictis nostris litteris, mulieres, quæ ad Monialium dicti monasterij servitia in illud introducuntur, minimè comprehendantur, ac demùm quòd illæ mulieres sæculares, quibus à Sede Apostolica concessæ fuerunt licentiæ sub certis modo, & forma dictum monasterium ingrediendi licentiis prædictis, ac litteris Apostolicis superindè confectis, etiamsi in illis nulla omninò de prohibitione, & nostris litteris prædictis mentio fiat, nec illis expresè derogatum sit, uti liberè, & licitè, & absque ullo censurarum, & pœnarum inibi inflictarum incursu possint, & valeant, Apostolica authoritate tenore præsentium declaramus; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Apostolici Palatij Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstantibus &c. Dat. Rom. apud S. Petrũ die 15. Martij 1644. Pontif. nostri an. 21.

404. Longè gravior irrepserat abusus de mulieribus illis, quæ sub prætextu devotionis eò usque processerant, ut prævio Magnatum favore licentias ab Apostolico in Hispanias Nuncio, etiam à Ministro Provinciali subscriptas extorquendo, in Matritensi S. Claræ monasterio moram trahere, immò, & cellas ad inhabitandum conducere præsumerent. Abusum ut evelleret in Provincia Castellæ Minister Provincialis sequentem ab Alexand. VII. provisionem impetravit

ALEXANDER PAPA VII. &c.

405. EXponi nobis nuper fecerunt dilectus filius Minister Provincialis Provinciæ Castellæ Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum, ac dilectæ in Christo filiæ Moniales monasterij S. Claræ Oppidi Matriti Toletanæ diœcesis Ordinis ejusdem S. Francisci, quòd ab aliquo tempore citra invaluit abusus, ut mulieres sæculares monasterium ipsum ingrediantur, & intra illius clausuram interdiù, noctuque degant, & habitent, ac mansiones in eodem monasterio conducant, idque præviis litteris per Nuncios Sedis Apostolicæ in illis partibus pro tempore existentes concessis, & per Ministros Provinciales Provinciæ prędictę subscriptis, quæ importunis Magnatum flagitationibus ab eisdem Nunciis, & Ministris Provincialibus extorquentur. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, ejusmodi abusus non solùm constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis adversetur, sed etiam religiosæ quieti Monialium prædictarum, ac disciplinæ regulari, & dicti monasterij utilitati magnoperè officiat, cupiantq; propterea dicti exponentes ejusmodi ingressus, & permansiones mulierum sæcularium in eodem monasterio, ac licentiarum hujusmodi concessiones de cætero sub pœnis, & censuris à nobis interdici, & illas mulieres sæculares, quæ conductas in monasterio hujusmodi mansiones de præsenti habent, ac in ipso monasterio sine Sedis Apostolicæ licentia degunt, inde dimitti, ac ad discedendum compelli: Idcircò ijdem Minister Provincialis, & Moniales exponentes Nobis humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ipsos Ministrum Provincialem, & Moniales specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum pręsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum consilio, attentis narratis Circumpectioni tuæ per præsentes committimus, & mandamus, ut veris existentibus narratis, authoritate nostra Apostolica prohibeas, sub pœnis gravib⁹, etiam per censuras hujusmodi mulieres in prædictum monasterium absq; Sedis Apost. facultate imposterum recipi, & nunc absque simili facultate in eodem monasterio existentes, præfixo illis congruo termino ad discedendum arbitrio tuo egredi, dicta authoritate, sub eisdem pœnis mandes; salva tamen semper in præmssis authoritate Congregationis Cardinalium eorumdem, Non obstantibus

Ibid. Reg. 7. f. 400.

stantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quatenùs opus sit, dictorum monasterij, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habendis illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. In Arce Gandulphi Albanen. diœces. die 24 Octobris 1664. Pontif. nostri anno decimo.

406. Quoniam verò sub Seraphici Patriarchę vexillo non solę Clarissæ, verùm & quæ de Conceptione, & quæ de Annunciatione B. Mariæ Deiparæ, quæ etiam de Tertia S. Francisci Regula, sive de pœnitentia dicuntur Sāctimoniales militare gloriātur, non facile est relatu, quanta sollicitudine, quo zelo egerit Seraphica Minorum Religio, ut eas omnes ad uniformem clausuræ custodiam obligaret. De Conceptionistis equidem, & de Annuntiatistis difficultas non occurrit specialiter referenda; Pro Tertiariis autem, quæ per solemnia Religionis vota regularem vitam profitentur, longo annorum discursu per gravissimas contentiones pugnandum fuit, ut clausuræ obligationem reciperent. Cum enim ex Apostolica concessione propriam ad modum perfectæ Religionis Congregationem instituissent, impetrarunt tandem, in Italia præsertim (quamvis & plurima ipsarum monasteria, ut sub clausuræ rigore vivere possent non tantùm libenter assenserint, sed & à Romanis Pōtificibus supplicaverint) simul unitis ex majori parte plurium cœnobiorum precibus primo à Martino V. datis litteris *Sacræ Religionis &c.* ac dehinc ab Eugen. IV. dato etiā diplimate, *Adeò ex Apost. Sedis &c.* quas in proprio loco dabimus per extensum, ut propriam habere Generalem Ministram, quæ cum facultate etiam sibi substituendi unam Vicariam generalem per monasteria discurrendo, Congregationē universam visitaret, atquè corrigeret. Adverterunt Patres Observantes, quorum Sanctissimo zelo, atque gubernio per Sedem Apostolicam fuerant sæpiùs ipsæ Tertiariæ commendatæ, nec Religiosæ mulierum honestati convenire, nec sinè periculo scandalorum hujusmodi illarum divagationem posse subsistere, donec justissimo Patrum consilio, & pręcepto sancta humilitate acquiescentes, & Generali ipsarum Præfecta, seu Ministra per Pium II. Pontificem abrogatâ, ád Ordinis statuta, etiam per Pontificum decreta ex integro obligatæ sub tutiori clausuræ obligatione vivere consenserunt, ut suo loco dicemus.

Ibid. in Reg. 1436. bull. 84.

407. Cum nihilominus monasteria nonnulla in libertate se se conservare prætenderent, Clemens de Monelia in Capitulo Salmaticensi anno 1553. statim à sua electione inter alia pro Ordine universo statuta, hoc unum singulari efficacia voluit esse inculcatum, quòd Sorores de Tertio Ordine in universum ad vitanda scandalorum pericula, vel Clarissarum ad instar ad rigorosam clausuræ custodiam obligentur, vel ab Ordinis cura, atque gubernio repellantur. Quod decretum Iulius III. Pontifex dato Brevi, *Cum sicut accepimus &c.* statuta illa Capituli generalis, sed præ cęteris specialiùs istud de Tertiariarum clausura commendavit, & Apostolica authoritate confirmavit. Hinc etiam Gregorius XIII. earumdem recursu solicitatus, causâ per Cardinales deputatos examinatâ, & ad Fratrum favorem terminatâ, ad ipsorum instantiam præcepit, ut Tertiariarum hujusmodi, in quibus nec solemnia vota emittuntur, nec clausura servatur, nec sustentari possunt, nisi mendicando, omninò supprimantur; ita ut Monialibus, quę tunc vivebant successivè decedentibus, nullæ de novo recipiantur. Mulieres verò, seu Puellę, quæ in hujusmodi sinè clausura monasteriis contra B. Pij V. cōstitutiones vel receptę, vel professæ fuisśēt, cùm illarū professio juxta earumdē litterarum tenorem irrita sit, in domū suam omninò remittātur, quę omnia fusiùs libro sequēti per extēsū describētur.

Chronol. fol. 316.

Ibid. f. 281.

Arch. Aracœl. Curia Vltram. reg. 1 f. 220

408. Nec differenter Moniales Tertiariæ, quæ de *Sancta Elizabeth*, seù *Beatæ* Vallisoleti nuncupantur, ad clausuræ votum cum ex titulo primævæ suæ institutionis liberæ essent, sese obligare renuebant; agentibus autem contra prætensam ipsarum libertatem Fratribus Minori

noribus, ut pote ipsarum Superiores, & rectoribus in Sacra Congregatione sub Gregorio XIV. & deindè ex Innoc. IX. post Gregorium Pontificio decreto sub die 19. Decembris 1591. non modò fuerunt ad clausuræ votum adactę, sed & rigidiùs prohibitum, nè ad Ecclesiam exteriorem (quod unicum saltem in fine postulabant) prò exornandis altaribus exire permitterentur. Similiter & in Oppido de Carrion Palentinæ diœcesis in Hispania, cum Beatę illę, seù Tertiarię libertatem sibi per regulam concessam conservare vellent illæsam; Minoritæ verò secundùm Ordinis statuta easdem prætenderent, vel ad clausuræ votum inducere, vel ab Ordinis gubernio dimittere, Clemens VIII. post causæ discussionem, dato, quod subjicio, Brevi decrevit, illas ad clausuræ votum non posse quidem obligari, cum non cõtineatur in in regula, ad observandam verò omnimodo rigore clausuram juxta Tridentini Concilij decretum obligari debere.

Arch. Matrit. in reg. Ord. & in bull. Ord.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

409. CVm sicut accepimus, in Oppido de Carrion Palentinę diœcesis unum monasterium Monialium Beatarum nuncupatarum sub invocatione S. Michaelis existat, cujus Moniales in earum professione tria vota essentialia emittunt, & sub decenti clausura vivunt, sed ad emittendum expressum, & in specie clausurę votum ex regulę suæ præcepto, aut ex primęvo sui Ordinis instituto minimè tenentur; cumque Superiores Ordinis Fratrum S. Francisci, quorum gubernio, & regimini dictæ Moniales subjacent, illas invitas ad hujusmodi clausuræ votum ultra tria essentialia teneri, & cõpelli posse, neque aliàs admittendas esse ad habitum, neque ad professionem prætendant. Propterea dilectę in Christo filię ejusdem monasterij Abbatissa, & Moniales nobis humiliter supplicari fecerunt, ut earum statui, & indemnitati in pręmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur conservationi, & augmento dicti monasterij, quantùm cum Domino possumus, prospicere volentes ac prædictas Abbatissam, & Moniales specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & earum quamlibet à quibusvis excommunicationis, suspensionis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati de Venerab. Fratrum nostrorum S. Romanę Ecclesię Cardinalium Sacri Concilij Tridentini decretorum Interpretum sententia, Abbatissam, & Moniales præfatas nunc, & pro tempore existentes, teneri quidem, & ab Episcopo authoritate Apostolica compellendas esse, clausuram ad præscriptum ejusdem Concilij diligenter servare, sed ad emittendum votũ clausuræ minimè adstringi, aut cogi posse, sicque per præfatos Superiores, ac quosvis alios Iudices Ordinarios, & delegatos, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & & deffiniri debere, ac irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, authoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus. Non obstantibus &c. Dat. Tusculi die 13. Octobris 1604. Pontific. nostri anno 13.

Arch. Aracœl. Curię Ultram. t. 2. fol. 81.

410. Ecõtra verò Santarenẽses in Lusitania Clarissæ, quæ ante annum 1254. Lamegi ab Alphonso III. Rege fundatæ fuerant, gloriari prætendunt, se primas omninò fuisse in Hispaniis (de quo propriis in locis agemus) quæ ad cæterarum Monialium exemplum ad omnimodum clausuræ rigorem sese obligaverint; Vndè & Ab alexandro IV. Pontifice sub immediata recipi sua protectione meruerint. Similiter & Clarissę de Amarante in Lusitania anno 1567. decretum reformationis pro observanda clausura lætanter exceperunt.

Chron. Prov. Portugal. lib. 5. cap. 1.

411. Denique pro Materiæ hujus complemento, cum juxta Pontificum, & Sacræ Congregationis decreta, Reginis, & Imperatricibus exceptis, Ducissæ omnes, atque Principissæ inferiores cujuscumque privilegij titulo generali intra Monialium clausurã intrare prohibeantur; Mexici in America gravem legimus ortam fuisse controversiam, an sub Tridentini Concilij decreto, & Sacræ Congregationis declarationibus etiam Vice-Reginæ compræhensæ intelligantur, quippe quæ gradum suum extolli, & libertatem augeri desiderarent. Et quidem nonnulli Theologi, Vice-Reginas indè

Ibid. lib. 9. cap. 3.

à

à decretis prohibentibus exemptas esse deffendere prętendebant, quòd cum solę Comitissę, Marchionissę, atque Ducissę in ipsa prohibitione nominentur, decretum odiosum ad Vice-reginas sine causa extendere non debemus, quas idcircò longè altiori gradu supra Ducissas esse, variis rationibus comprobare nitebantur. Franciscani è contra in Mexicano. S. Francisci Conventu Lectores in contrarium irrefragabili ratione arguentes, Vice-reginas nempè, ut potè non in dominio, sed gubernio potiùs demonstrarunt nō absolutas, nec perpetuas, sed ad tēpus alterius arbitrio deputatas, & etiam in titulo multò minores, quàm lōgè à Ducissarum Altitudine recedere; quippè quæ in Dominio proprio, & absolutæ, & perpetuę, & Altitudinis titulo honestatę multò altiùs emineant; argumento à fortiori deducto, Vice-reginas nisi speciali facultate suffultas, Monialium clausuram ingredi non posse, evidentissimè comprobarunt.

Arch. Matrit. in Reg. Ord. num. 21. fol. 106.

CAPVT XII.

De Clarissis Monialibus in communi considerationes particulares.

411. IN eodem monasterio, tamquam in quodam corpore mistico ad diversa obeunda munia, diversa etiam necesse est membra designari: Primò etenim ad intrinsecum cœnobij gubernium occurrit Abbatissa, seù quocumque nomine Præfecta, dehinc cæterę Officiales; subditę etiam in Choristas, & Laicas, sivè Conversas dividuntur; quibus demùm Novitiæ, atque Puellæ solo educationis titulo receptæ adjiciuntur; de quibus omnibus singillatim est dicendum, ubi primùm de ipsarum nomine, & re, & habitu pauca dixerimus.

413. Clarissæ itaque omnes ab initio Pauperum Dominarum, Minorissarum, Pauperum Inclusarum, & Damianitarum titulo cum audirent, Vrbani IV. Pontificis decreto *Clarissas* uniformi titulo fuisse nuncupatas legimus, quorum nominum varietatem, & causam jam in superioribus ad longum exscripsimus Dicebantur enim *Pauperes Dominæ* ob altissimæ paupertatis privilegium; *Minorissæ* ob sui ab Ordine Minorum institutionem, atque dependentiam: *Pauperes inclusæ*, quia ipsæ solæ sub clausuræ voto obligabantur: denique *Damianitæ* à primo suæ originis Assisiensi monasterio S. Damiani. In hodiernum usque diem eodem nomine nuncupantur, sed addita distinctione *Clarissa de prima regula, vel Clarissa de secunda regula, seù Vrbanistæ*; Quæ nominis distinctio à varia ipsarum vivendi methodo est desumpta; quæ enim sinè dispensativo ullo privilegio ad Franciscanam S. Claræ Regulam vivere profitentur; de *prima regula dicuntur*; de *secunda* verò, seù *Vrbanistæ*, quæ ad Apostolica privilegia professionem emittunt. His duobus in membris universa Clarissarum Religio comprehensa jam esse comprobatur.

414. De ipsarum habitu, ne cantata recantem, ad ipsarum regulam jam in superioribus registratam est recurrendum. Cum verò Gregorio IX. Pontifici nuntiatum esset, quòd mulieres quædam per oppida vagantes, nudis ad terram pedibus, habitum, & cingulum adinstar Clarissarum deferentes incederent, ita ut Chordulariæ, vel Minoritæ appellitarentur; undè cum Monialium infamia scandala possent suboriri, Pontifex dato diplomatè, quod appono, ad tollendam hujusmodi confusionem, scandalorumqꝫ pericula, fœminas illas à Clarissarum habitu voluit esse interdictas.

GREGORIVS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam.

AD audientiam nostram noveritis pervenisse, quòd nonnullæ per vestras Civitates, & diœceses discurrentes se fortè de S. Damiani Ordine mentiuntur: & ut alij suæ assertioni mendaci fide credulitatis accedant; discalceatæ vadunt, habitum, & cingulum Monialium ejusdem Ordinis chordulas deferentes, quas quidem Discalceatas, seù Chordularias, alij Minoritas appellant: cum tamen Moniales ipsæ, ut gratum præstent Domino famulatum, perpetuò sint inclusæ. Vndè quia in ejusdem Ordinis confusionem, ac derogationem Ordinis Fratrum Minorum & ipsorum Fratrum scandalum, ac Monialium earumdem, prædictarum mulierum religio simulata redundat: universitati vestræ

Vvad. t. 1. Reg. 1241.

ſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus mulieres ipſas ad abjiciendum cum eiſdem cingulis, & chordulis hujuſmodi habitum, monitione præmiſſa per cenſurā Eccleſiaſticam, cum ſuper hoc requiſiti fueritis, appellatione poſtpoſita compellatis. Datum Late. 9. Kal. Martij Pontificatus noſtri anno 14.

Arch. Aracœl. Cur. Ciſm. in Reg. anno 1654. fol. 255. Ibid. in Reg. P. Radaell. fol. 125. & 131.

415. In habitu ipſo cum velum nigrum inter Clariſſas ex vi Regulę albo præcellere credatur; Moniales S. Elizabeth, id eſt de Tertio Ordine S. P. Franciſci in Vrbe Camerini, ex eo quòd eſſentialia profeſſionis vota cum clauſura perpetua ſolemniter profiterentur, velum nigrum ſibi à ſacra Congregatione concedi poſtularunt: Poſtulatis annuerunt Eminentiſſimi Patres dato decreto die 20. Iunij 1656. ea ſub conditione, nè cæteris ſui inſtituti conſtitutionibus adverſetur, & dummodò reliquis ſuis monaſteriis fuerit conceſſum; Quod decretum Camerini in Epiſcopali archivio conſervatur. Quod idem in anno 1639. die 25. Februarij per litteras Barberini Cardinalis S. Onuphrij de mandato ſacræ Congregationis eadem de cauſa conceſſum fuiſſe legimus monaſterio S. Hieronymi Caſtillionenſis in Tuſcia, data Ordinario commiſſione, ſi vera fuerint expoſita, ſimiliter & monaſterio S. Georgij de Prato in Tuſcia.

416. Vt autem ad Abbatiſſas deveniamus (Regulis ipſarū ſuppoſitis) indubium eſt, earum electionem omni jure ad Moniales attinere, quemadmodum in Religionibus omnibus communiter practicari videmus, juxta Canonicas ſanctiones, niſi à Summo Pontifice ex cauſa ſpeciali ſuppleatur. Hoc ipſum legimus à principio hujuſce Religionis fuiſſe per Gregorium IX. Pontific. variis monaſteriis ſpecialiùs indultum, ut in ejuſdem Pontificio Regeſto apud Vvadingum in tomo primò Annalium ad longum eſt videre, exemplar unicum ſufficiat in medium adducere.

GREGORIVS PAPA IX.

Conventui Sororum incluſarum de Burgis Ordinis S. Damiani.

Vvad. t. 1. Reg. 1224. bull. 19.

417. ILle dulciſſimus ſpiritus veritatis, qui à Patre, Filioque procedens replet Orbem terrarum, ſuæ amplitudine charitatis corda veſtra miſericorditer inflammavit, ut mundo, & quæ in mundo ſunt ſalubriter abnegatis, vos in caſtris clauſtralibus receptando, Sponſum veſtrum incorrupto amplexantes amore, curratis in odorem unguentorum ipſius, donec vos in Genitricis ſuæ theſaurum introducat, amoris ſui dulcedine perpetuò recreandas; propter quod veſtra converſatio, quæ jam quaſi converſatur in cœleſtibus, exigit, ut veſtris poſtulationibus aſſenſum benevolum impendamus. Cum igitur ex parte veſtra fuerit nobis humiliter ſupplicatum, ut concedentes vobis regulam, ſecundùm quam vivere debeatis, faceremus vobis in Abbatiſſam, cui tamquam capiti pronis mentibus obſequamini, de perſona idonea provideri. Nos veſtris ſupplicationibus inclinati per dilectas in Chriſto filias Mariannem, Mariam Mingis, Iulianam, & Toddam ſorores veſtras ſub bulla noſtra eādem vobis regulam tranſmittentes. V. F. N. Epiſcopum Burgen. rogamus, & monemus in Domino, noſtris ſibi dantes litteris in mandatis, ut pro divina reverentia, & Apoſtolicæ Sedis, ac noſtra erga vos pia geſtans viſcera, & beneficiis foveat, & præſidiis tueatur, ac faciat vobis de perſona idonea per electionem Canonicam provideri, velum conſecrationis, ſeu converſionis Abbatiſſæ, & iis, quæ illud ſuſcipere voluerint, cum expedire viderit, intra clauſtrum veſtrum, nihilominus concedendo, ita quod exindè apud Deum, & homines ſibi comparet nomen bonum. Noſque devotionem ſuam poſſimus meritò commendare. Cęterùm cum ſponſum veſtrum ſuper omnia diligere teneamini, quia diligentes ſe diligit, & ſuos efficit cohæredes, ita in eo tantùm totis ſtudeatis affectibus delectari, ut nihil vos unquam pœnitùs à charitate ipſius valeat ſeparare fuſis lachrymis, totiſque animi medullis à Deo ſuppliciter poſtulando, qui cœpit in vobis, perficiat opus bonum. Dat. Lateran. Idibus Aprilis anno 8.

418. Formulam verò in hac electione tenēdam habemus à Nicolao V. Pontifice deſcriptam in diplomate *Digna reddimur &c.* quam in cap. præcedenti retulimus.

419. Vt autem ad conſervandam humilitatem religioſæ pacis fundamentum, in officio perpetuari non præſumant ſæpiſſimè

Chronol. Seraph.

Arch. Aracœl. Cur. Vltr. Reg. 1. fol. 278. p. 2. pissimè per generalia Ordinis statuta cautum fuisse legimus, ut triennium in officio excedere non debeant; quod per Apostolicas constitutiones constat fuisse confirmatum. Siquidem in Parisiensi, anno 1579. & in Romano 1587. generalibus capitulis sancitum fuerat, ut Abbatissæ triennales esse deberent, triennio autem exacto, per integrum triennium ab omni officio vacare tenerentur; Quod cum Sixtus V. datis litteris *Communis Curæ &c. Dat. Romæ die 29. Iunij* 1687. confirmasset; voluit iterum contra contumaces nonnullas, quæ in officio continuare prætendebant novo diplomate, gravibusque pœnis, & censuris revalidare, ut sequitur.

SIXTVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reg. 1. Vltram. f. 287 420. QVamquam nos nuper id, quod in capitulo generali totius Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum in Vrbe novissimè celebrato decretum fuerat observari debere; Quod Moniales S. Claræ, & illarum electionem in Abbatissas jam anteà in altero præcedenti capitulo generali in Civitate Parisiensi habito sancitum, & alia dicti capituli novissimè celebrati decreta Apostolica authoritate cõfirmaverimus, & approbaverimus; hoc videlicet modo, quòd Abbatissæ, vel aliæ Præfectæ quorumcumque monasteriorum Monialium, Fratrum Minorum de Observantia curæ commissarum ad summum sint triennales, & suis officiis elapso triennio perfunctæ, in quibusvis Provinciis tàm Citra, quàm Vltramontanis, non per biennium tantùm, juxta decretum in dicto capitulo generali Parisiensi celebrato, sed saltem per triennium integrum à die functi officij sui, & administrationis numerandum; nullum Abbatissatus, seu Pręfecturæ Ministerium, aut aliud officium, neque aliquam potestatem, seu authoritatem in eis obtinere, vel exercere possint, & debeant: nihilominus exposuit nobis dilectus filius Procurator Generalis dicti Ordinis, quòd aliquæ, præcipuè S. Claræ Avenionen. & nonnullorum aliorum monasteriorum Monialium S. Claræ Abbatissæ cum aliquibus suis sequacibus sub variis prætextibus dicto decreto acquiescere recusant in animarum suarum periculum, perniciosum quoque exemplum, & scandalum plurimorum; eo quia in dictis monasteriis discordiæ ortæ fuerunt. Nos prætextus hujusmodi uti vanos rejicientes, ac præmissa debitæ executioni demandari cupientes, volumus, & Apostolica authoritate decernimus quòd decretum prædictum super triennalitate Abbatissarum factum, suum (ut par est) effectum habeat in omnibus monasteriis Monialiũ S. Claræ, & ad unguem observetur. Ita tamen ad parandum jurgia, quæ in dicto Conventu Avinionen. orta sunt ex speciali gratia concedimus, quòd Moderna Abbatissa dicti monasterij possit permanere in officio suo Abbatissatus ad triennium à die ultimæ suæ electionis capitulariter factæ computandum. Ac mandamus omnibus Ministris Generali, & Provincialibus, ac Visitatoribus dictorum monasteriorum, quatenus hoc decretum super triennalitate Abbatissarum hujusmodi editum, in omnibus, & singulis monasteriis S. Claræ quarumvis Provinciarum ad unguem observari faciant, & curent. Contradictores quoslibet, ac rebelles, & præmissis non parentes, per sententias censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaquè opportuna juris, & facti remedia, appellatione remota, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Præterea volumus, quòd ipsæ Abbatissæ finito earum triennali officio teneantur reddere computum, & rationem eorum omnium, tàm redditiuum quàm pensionum, & eleemosynarum, quæ interim perceperunt in dictis monasteriis, & si quid superfuit, illud totum novis intrantibus Abbatissis consignare debeant. Præcipientes eis in virtute sanctæ obedientiæ, quatenus in omnibus his pareant, & obediant suis Superioribus supradictis. Necnon ad ea omnia, quæ promiserunt Deo observare, tàm in earum votis, quàm suis regulis, & constitutionibus. Quodsi, secus actum fuerit id omne nullius roboris, vel momẽti existere, ex nunc decernimus, Non obstantibus quibusvis prætextibus, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis &c. Volumus autem, quòd præsentium transumptis manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ

obsignatis,&c. Datum Romæ apud S. Petrum die 24. Martij 1589. Pontificatus nostri anno quarto.

411. Hoc idem ad eliminandos in Lusitania subintroductos abusus Paulus V. renovare, atque interstitia ad sexennium protrahere voluit, expeditis litteris, quarum tenorem exhibeo.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reg. 2. Ultram. fol. 131. His, quæ pro prospero, fœlicique monasteriorum quorumlibet, præsertim Sanctimonialium regimine, & gubernio ab eorum Prælatis, & Superioribus providè facta fuisse dicuntur, ut perpetuò firma, & illibata persistant libenter, cum à nobis petitur, Apostolici muniminis adjicimus firmitatem. Exponi si quidem nobis nuper fecerunt dilecti filij Provinciales, & Fratres Provinciarum Portugalliæ, & Algarbiorum Ord. Fratrū Min. S. Francisci de Observantia, quòd ipsi pro fœlici statu monasteriorum monialiū Ord. S. Claræ eorum curæ, & regimini subjectorum Provinciarū hujusmodi in proprio uniuscujusque capitulo congregati, justis de causis statuerunt, & ordinaverunt, quòd Abbatissæ dictorum monasteriorum suis expletis officiis sexennio vacare debeant, & ad eadem officia non nisi post elapsum sexennium reeligi possint. Quæ quidem statutum, & ordinatio à dilectis etiam filiis Ministro, & Diffinitoribus generalibus in Capitulo generali ejusdē Ordinis ultimo loco in Vrbe celebrato congregatis approbata, & confirmata fuerunt. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, pro statuti, & ordinationis hujusmodi majori subsistentia, & validitate dicti Provinciales, & Fratres plurimùm cupiant, illa Apostolicæ confirmationis robore communiri, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Provinciales, & Fratres prędictos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existant, ad effectum dumtaxat præsentium harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, de Venerabilium Fratrum nostrorum Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio, statutum, & ordinationem prædicta Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Et insuper bono regimini dictorum monasteriorum Monialium Provinciarum Regni Portugalliæ, & Algarbiorum prædictarum per amplius consulere volentes, officia Abbatissæ singulorum monasteriorum hujusmodi ad triennium authoritate, & tenore præsentium reducimus, ita ut deinceps perpetuis futuris temporibus Abbatissæ hujusmodi triennales existāt, ac triennio tantùm earum officia durent, decernentes irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari; Non obstantibus &c. Dat. Romæ die 14. Augusti 1612. Pontificatus nostri anno 8.

422. Quod ipsum contra Duacensis S. Claræ monasterij Abbatissam pertinaciter in officio continuare volentē decreto S. Congregationis sub die 11. Februarij 1667. graviter fuit innovatum, ut videlicet Ordinis statuta, & Apostolicæ constitutiones hoc in negotio prorsùs observari deberent. Vndè factum est, ut Religionis Prælatis totâ constantiâ in hoc adlaborantibus, abusus omnes in contrarium jam elimitatos fuisse gaudeamus. Ibid. Reg. 8. f. 30.

423. Illud è contra ad Monialium favorem seriò fuit in Religione cavendum, ne propendentibus alicubi ad aliquarum favorem Prælatis, Moniales ipsas libertate sibi debita in electionibus sæpiùs privari contingeret; quibus violentiis ut opportuno remedio possent occurrere Religionis Primicerij, tum per generalia statuta, tùm impetratis Pontificum decretis graviter adlaborarunt; quæ omnia ne singulariter recenseantur, Clemens X. bullam, in qua cætera referuntur, juvat hîc exscribere.

CLEM.

CLEMENS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam

424. EXponi nobis nuper fecit dilectus filius Ludovicus Kellen Commissarius Generalis Provinciarum Germano-Belgicarum, & annexarum Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum, quòd in Capitulo generali dicti Ordinis Vallisoleti novissimè celebrato Definitorium generale decretum edidit tenoris, qui sequitur, videlicet: *Præcipit Definitorium generale, quòd juxta Constitutiones generales, & praxim Religionis, Ministri Provinciales Nationis Germano-Belgicæ dent liberam electionem Præfectarum, Priorissarum, vel quocumque nomine nuncupatarum in omnibus Monialium monasteriis; idque singulis trienniis*, Quod decretum Constitutionibus fœl. rec. Leonis X. Sixti V. & Vrbani VIII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, necnon litteris recol. mem. Clementis Papæ IX. prædecessoris pariter nostri in simili forma Brevis die 20. Martij 1669. expeditis conforme est, eique insuper accessit Decretum; seù mandatum Venerabilis Fratris nostri Francisci Episcopi Ostiensis S.R.E. Cardinalis Barberini nuncupati dicti Ordinis apud Nos, & Sedem Apostolicam Protectoris sub infrascripto tenore, videlicet. *Attentis narratis, prævia revocatione supersessoriæ aliàs à nobis obtentæ, servari Constitutiones, & statuta Ordinis, & Sac. Congregationis decreta, atque ad eorum præscriptum procedi ad electionem Abbatissæ, aliarumque Præfectarum etiam decernimus, & mandamus; in contrarium non obstantibus quibuscumque. In quorum &c. Datum Romæ in Palatio Cancellariæ Apostolicæ hac die 30. Aprilis 1671. Fr. Cardinalis Barberinus Protector*, & infra *Joannes Baptista de Palagio Auditor.* Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, ut præinserta decreta in tota Natione exactiùs serventur, & inviolabiliter ab omnibus observentur, & nè ullæ postmodum contentiones oriri possint, sed decreta ipsa in omnibus Monialium, tam Clarissarum, Vrbanistarum, & Coletanarum, quàm quovis alio nomine nuncupatarum monasteriis Nationis præfatæ exactissimè ad usum deducantur, prędictus Ludovicus Commissarius Generalis eadem decreta Apostolicæ confirmationis nostræ patrocinio communiri, ac Ministris Provincialibus, & cunctis Monialibus præfatis, ut in omnibus dictæ Nationis Conventibus, seù monasteriis decretis hujusmodi se conformēt, illaque executioni mandent, sub pœnis arbitrio nostro, seù Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ infligendis præcipi, utque illi soli, & non alij electionibus intersint, qui de more, ac juxta usum, & praxim Nationis præfatæ interesse consueverunt; ne ullæ insolitæ postmodum novitates cum notabili turbatione regiminis introduci, aut attentari possint, mandari, perpetuumque quibuscumque contradicentibus silentium imponi summopere desiderent. Nos ipsum Ludovicum Commissarium Generalem specialis favore gratiæ prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de memoratorum Cardinalium, qui dilectum filium Commissarium Curiæ Ordinis præfati audiverunt, consilio, attentis narratis enarrata decreta Francisci Episcopi Cardinalis, & Protectoris, ac Diffinitorij generalis præfatorum, ut suprà petitur, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; salua tamen semper in præmissis authoritate præfatæ Congregationis Cardinalium: Decernentes, easdem presentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in omnibus, & per omnia inviolabiliter observari. Sicque in præmissis per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici

Ex copia impressa.

Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quatenùs opus Nationis, ac Provinciarum, & monasteriorum, seu Conventuum hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis &c. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbũ insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris &c. Datum Romæ die 24. Novembris 1671. Pontificatus nostri anno secundo.

De reliquis circa Abbatissas, & reliquas officiales, & subditas choro adscriptas nihil occurit historicè describendum, cum omnia ad Ordinis statuta, & Apostolicas sanctiones attinere comprobentur.

Reg. 1. VItram. fol. 204. pag. 2. 425. De aliis, quę Laicæ, seu Conversæ dicuntur, sancitum legimus, ne quovis pretextu ad ulla, quæ dignitatem pręferant, officia possint admitti, cum ad humilitatis, servitutisq; munia sint specialiter receptæ; quod in Aracœlitano capitulo anno 1571. constat fuisse decretum. Quòd etiam velum nigrum nullatenus gestare permittantur, ad petitionem monasterij Corporis Christi in Vrbe Neapolitana à Clemente VI. constat fuisse præceptum sequenti diplomate.

CLEMENS PAPA VI.

Ad perpetuam rei memoriam.

426. PErsonas sub regulari observantia Domino famulantes paterna complectentes in Domino charitate, ac dilectione præcipua diligentes, petitionibus earum in iis pręsertim, quę pacẽ, & tranquillitatẽ earumdẽ respiciũt, libẽter annuimus, & quæ credebantur propter hæc pro quiete ipsarum instituta, quævè docente facti experientia in contrarium redundare noscuntur, Apostolicæ provisionis remedio submovemus. Sanè oblata nobis pro parte dilectarum filiarum Abbatissæ, & Conventus monasterij sanctiss. Corporis Christi Neopolitan. Ordin. S. Claræ petitio continebat, quòd olim ad supplicationem charissimæ in Christo filię nostrę Sancię Reginę Sicilię illustris, credentis id ad bonum cedere, fuit authoritate Apostolica ordinatum, ut Moniales laicę dicti monasterij velarentur velo nigro, & benedicerentur, sicut Moniales dicti monasterij litteratæ. Cum autem, sicut ejusdem petitio subjungebat, ex præmissis interdum turbatio, & scandalum oriatur ex eo, quòd ipsæ laicæ sic velatæ, ac benedictæ credentes, se propter hoc litteratis Monialibus esse pares, debita, & consueta servitia facere in monasterio prædicto contemnant. Nobis pro parte dictarum Abbatissæ, & Conventus extitit humiliter supplicatum, ut providere tranquillitati, & paci earum in hac parte de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur cupientes hujusmodi scandalis, & turbationibus obviare, ipsius Reginæ etiam super hoc humiliter supplicantis, ac dictarum Abbatissæ, & Conventus supplicationibus inclinati authoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, ut Moniales laicæ, seu conversæ dicti monasterij de cætero non velentur velo nigro, nec benedictionis munus impendatur eisdem, prædicta ordinatione, ac constitutionibus, seu privilegiis Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus monasterij, & Ordinis prædictorum contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ constitutionis &c. Datam apud Villam-novam Avenion. Diœcesanæ 7. Kalend. Augusti anno 2.

427. Insuper quantumcumque habitus antiquitate præpolleant, præcedentiam tamen super Moniales Choro adscriptas prætendere nullo pacto permittuntur.

Singulare quoddam de Laicis hujusmodi consororibus statutum fuisse reperio in Vrbanistarum, *ut vocant*, S. Marcelli monasterio Parisiensi anno 1649. Arch. Aracœl. Cur. Ultr. Reg. 7. fol. 399. die 17. Decembris. Moniales hujus cœnobij capitulariter congregatæ legem voluerunt esse, ne puellæ inter ipsas ad statum Conversarum possent admitti, quæ priùs integro triennio in habitu sæcularium, & anno quarto in habitu novitiarum monasterio noluerint deservire: quod decretum licèt à Reverendissimo Sambuca Ministro Generali tamquam statutis Ordinis contrarium cassatum fuisset, & annulatũ, datis litteris die 19. Februarij 1662. & per Barberinum

num Cardinalem Oridinis Protectorem die 13. Februarij 1664. confirmatis; Moniales tamen subreptitia informatione impetrarunt, ut à sac. Cōgregatione confirmaretur. Tādem vero Alexander VII. de omnibus plenè informatus, expedito Brevi. *Exponi Nobis &c. die 22. Augusti* 1666. controversiam ita composuit, ut puellis tum præsentibus in illo monasterio, tum futuris in perpetuum ad statum laicalem recipiendis terminus præfigatur, ut videlicèt integro semestri in habitu sæculari deservire teneantur, & immediatè ad habitum, vitamque novitiarum debeant admitti. Cum verò Moniales harum executionem litterarum adimplere detrectarent, Sacra Congregatio edito decreto die 15. Ianuarij 1672. Ministro Generali gravissimè præcepit, ut Moniales ad integram ipsarum obedientiam omninò adduceret, sive compelleret, quod effectivè complevit.

428. De Novitiis, atque Puellis nihil historicum propriè mihi hucusque dicendum occurrit ultra illa, quæ diximus in cap. de Clausura, præterquam quòd, cum Novitiæ Dominicanę in mortis articulo constitutę ex Indulto B. Pij V. Pontificis in bulla *Summi Sacerdotij &c. die 23. Augusti* 1570. ante completum novitiatus annum, dummodò sint in legitima ætate constitutę possint solemnem professionem emittere, atque legitimam ad lucrandas indulgentias, cæterasque gratias verè professis in morte concessas, quin & hujusmodi sic profitentibus novam plenariam indulgentiam in forma Iubilei voluit esse adjunctam: ex privilegiorum communicatione ad Minorissas, sivè Clarissas, dubitari potuit, an hujusmodi professio ante completum probationis annum valere possit monasterio, ad hoc ut in dote, cæterisque bonis taliter defunctæ veleat succedere; verùm ex decreto sacrę Congregationis sub die 20. Martij 1640. declaratum est, nihil juris in tali casu acquiri monasterio Clarissarum.

Bull. Rom. t. 2. bull. 109. Pij V.

Arch. Araccel. Curię Cism. reg. P. Angel. de Genua fol. 14.

429. De Monialibus è monasterio in monasterium, vel ad aliam Religionem cōmigrare volentibus, decretum primò legimus à Paulo III. Pontifice ad evitandas faciliores evagationes, ut in quibuscumque super hujusmodi transitum expeditis etiam Apostolicis licentiis, semper illa particula apposita esse intelligatur, *Si suorum Superiorum assensus intervenerit*, ita ut isto deficiente nulla sit licentia impetrata.

PAVLVS PAPA III.

Ad futuram rei memoriam.

EXponi Nobis nuper fecit dilectus filius Antonius Machicaus Ordinis Fratrum Minorum in Rom. Curia Procurator Generalis secundùm morem dicti Ordinis, quòd cum sæpius contingat diversis tàm S Claræ, & Conceptionis B. Mariæ Ordinum Monialibus, quàm Sororibus Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitētia nuncupatis, per nostras etiam in forma Brevis, ac alias Apostolicas litteras ex diversis causis indulgeri, ut de uno monasterio ad aliud se transferant, diversa dissidia, & dissensiones inter easdem Moniales, & Sorores exoriuntur cum maxima illarum mentium perturbatione: quare dictus Antonius Procurator nobis humiliter supplicari fecit, ut ad occurrendum præmissis, quòd in indultis, & in licentiis, quæ dictis Monialibus se de uno monasterio ad aliud transferendi, etiam per nos, & Sedem Apostolicam quovis prætextu, vel causâ imposterum concedentur, intelligatur, *si ad id Prælatorum, & Superiorum earumdem Monialium, & sororum expressus accedat assensus*, statuere, & ordinare, aliásque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dissidiorum, & dissensionum hujusmodi fomenta tollere cupientes, hujusmodi supplicationibus inclinati, quòd de cætero in indultis & licentiis hujusmodi etiam per nos, & Sedem Apostolicam prædictam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, necnon ex quibusvis causis concedendis, clausula illa intelligatur, *si Prælatorum, & Superiorum hujusmodi ad id accedat assensus* Apostolica authoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus. Non obstantibus &c. Datum Romæ die 18. Ianuarij 1540. Pontif. nostri anno sexto.

Vvad. t. 8. Reg. 1539. bull. 25.

430. Quin & quò magis pruritus hujusmodi de facili divagatione fortiùs evellatur, Monialem ex voluntate sua, ex authoritate etiam Apostolica sic transmigrantem dote sua, cæterisque bonis

ſuis jam priori monaſterio juſtè acquiſitis privatam eſſe legimus, ita ut bonis omnibus priori monaſterio remanentibus, ipſa ſine proviſione ulla, excepto ſi alia bona de novo ipſi adveniant, ad novum monaſterium transferatur, cui ut ſcienti, & volenti nulla idcirco fit injuria; undè in caſu hujuſmodi ad favorem monaſterij S. Antonij de Padua Toletani juvat deciſionem Apoſtolicam hic exſcribre.

PAVLVS PAPA III. &c.

Dilectis filiis Decano, & Cantori Eccleſiæ Toletanæ, ac Venerabilis Fratris Archiepiſcopi Toletani in ſpiritualibus Vicario Generali, & eorum cuilibet.

Arch. Aracœl. Reg. 1. Vltram. fol. 116. pag. 2.

431. Dilecti filij ſalutem. & Apoſtolicam benedictionem. Exponi Nobis nuper fecit dilecta in Chriſto filia moderna Mater domus monaſterij S. Antonij de Padua Tertij Ordinis S. Franciſci Toletan. quòd cum ſuperioribus temporibus ipſa ob fœlicem, & proſperum dicti monaſterij ſtatum, ac regimen in locum alterius Sororis, quæ dictæ domus Mater eſſe deſtitit, in matrem electa, ſeù inſtituta extitiſſet, generis humani inimico zizaniam ſeminante, magna inter ipſam modernam Matrem, ac prædictam, quæ eſſe deſiit, reliquaſque ejuſdem monaſterij Sorores diſſenſiones, & diſſidia abſque ejuſdem modernæ Matris culpa orta fuerunt; ob quod plures ex ejuſdē Sororibus litteras Apoſtolicas cum facultate cum earum dotibus, ſeù hæreditatibus monaſterio acquiſitis extra domum monaſterij hujuſmodi egrediendi, & per mundum divagandi, ſeù ad alia monaſteria ſe transferendi impetrare in maximum animarum ſuarum periculum, populiſque illarum partium ſcandalum, ac dicti monaſterij detrimentum, divinique cultus diminutionem procurare, ipſiſque litteris eidem modernæ Matri, & aliis Sororibus ipſius monaſterij præſentatis, eas deſuper moleſtare non expavent. Qua propter nobis humiliter ſupplicari fecit dicta moderna Mater, ut in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque animarum periculo occurrere, & conſcientiarum quieti conſulere, volentes, hujuſmodi precibus inclinati, vobis per præſentes committimus, & mandamus, ut vos, vel duo, aut unus veſtrum per vos, vel alium, ſeù alios &c. qui deinceps cum aliqua ex præfati monaſterij Sororibus vigore alicujus indulti Apoſtolici, ſeù aliàs quacumque authoritate, etiam motu proprio ſibi conceſſi, vel concedendi ad aliud monaſterium, ſeù loca religioſa tranſire, aut ad domum parentum, vel conſanguineorum redire, & ibi morari voluerit, Sororem ipſam dotem ſuam, ſeu hæreditatem, aut quæcumque mobilia, & immobilia bona, ſi præfato monaſterio per profeſſionem, ſeù aliter jus in eis acquiſitum fuerit, dummodò victus, & veſtitus congruus, & opportunus eidem Sorori per ſupra dictum monaſterium ſuppeditetur, & ſubminiſtretur, repetere minimè poſſe, nec Matrem, & Conventum ad illorum conſignationem teneri, authoritate noſtra perpetuò ſtatuatis, & ordinetis: ac quidquid in contrarium ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernatis, contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia opportuna remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus &c. Datum Romæ. &c. die 27. Novembris 1540. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

432. Quinimmò cum in Burgenſi S. Claræ monaſterio Moniales duæ ſub falſa narratione, quòd abſque ſua culpa, ob graves, injuſtaſque moleſtias ſibi à cæteris Monialibus illatas aliò tranſmigrare cogerentur; ſuper ſupplicatum tranſitum, necnon ſuper aſportandum ſuum ſecum ex integro patrimonium litteras Apoſtolicas in Sacra Pœnitentiaria impetraſſent; re melius cognita, mendacioque detecto, per novas Cardinalis Pœnitentiarij litteras bonis omnibus expoliatas fuiſſe comperimus, ut ſequitur.

Venerabili

Venerabili Fratri in Christo Dei gratiâ Episcopo Burgensi, vel ejus in spiritualibus Vicario, seu Officiali Raimutius miseratione divina tituli S. Angeli Presbyter Cardinalis salutem, & sinceram in Domino charitatem.

Ibid. Reg. 1. Vltram. fol. 152.

EX parte Provincialis Provinciæ Burgensis Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia, & Abbatissæ Monialium monasterij S. Claræ dictæ Civitatis sub cura Fratrum dicti Ordinis degentium, nobis oblata petitio continebat, quòd postquam aliàs Vrsula, & Beatrix de Cisneros filiæ quondam Alberti de Medina, & Beatricis de Cisneros conjugum, dictum monasteriũ ingressæ certa dote in illud allata professionem in eo Regularem emiserunt, & deindè, dicta quondam Beatrice earum matre, vitâ finitâ, tunc Abbatissa, & Moniales dicti monasterij pro legitimis portionibus ex ejusdem matris hæreditate dictis Vrsulæ, & Beatrici Monialibus, ac ex earum persona dicto monasterio debitis, contra illarum Fratres Germanos judicium moverunt, liteque hujusmodi coram variis Iudicibus per plures, pluresque annos agitata, tandem sententias, & rem judicatam contra illos super dictis legitimis portionibus, & illarum fructibus in sui favorem reportaverunt, & in prosecutione litis longo tempore multos labores, maximasque expensas sustinuerunt; idque ex eo præsertim, quia dictæ Vrsula, & Beatrix Moniales, Fratribus asserentibus, ipsas antè professionem, & monasterij post professionem successioni maternæ renunciasse, carnis amore magis, quàm recto spiritu motæ fervebant, evenerat: cum propterea aliquæ contentiones inter quondam Aldonzam, Monialiumque tunc Abbatissam, dictasque Vrsulam & Beatricem Moniales, earumque Fratres Germanos intervenissent, dictaque Aldonza Abbatissa executioni dictarum sententiarum, & rei judicatæ intendens, repentina quatuor, aut quinque dierum spatio morte obiisset, taliaque signa in ea apparuissent, ut medici, & aliæ personæ ejus artis intentæ, veneno illam extinctam esse suspicarentur, hujusque rei fama, præsertim quòd dicta Aldonza Abbatissa nobilis, & filia Ducis Nazaræ erat non solùm per totam Civitatem Burgensem, sed ad Curiam etiam Regiam delata fuisset, ex consilio regio unus Iudex Commissarius, qui veritatem rei tam gravis, & an in ea aliqui laici culpabiles essent, inquireret, destinatus fuit, & tunc Minister Provincialis dicti Ordinis Provinciæ Burgensis, cui dictum monasterium subjectum erat, ad visitandum dictum monasterium accessit, & inter illius Moniales veritatem secretè inquirere cœpit, & ob nonnullas suspiciones, & indicia ex odio, quod inter dictas Vrsulam, & Beatricem Moniales, dictamque Abbatissam defunctam fuerat, ac aliàs resultantia, easdem Vrsulam, & Beatricem Moniales carcerari jussit; vidensque in dicto monasterio ob multitudinem Monialium, immò in aliquo etiam dictæ Civitatis loco ob illarum consanguineorum, & affinium magnum numerum, secretè, & diligenter, ut res exigebat, procedi non posse, illas in arce dictæ Civitatis suo nomine posuit, ubi cum illæ per aliquot dies mansissent, Generalis totius dicti Ordinis id audiens, & ægrè ferens, quòd dictus Minister Provincialis dictas duas Moniales à loco regulari extraxisset, & in loco sæcularium posuisset, ac ad instantiam consanguineorum illarum conquerentium, quòd dictus Provincialis odio potiùs, quàm ut decebat, contra illas procederet, unum Commissarium primò misit, & deindè ipse personaliter, ut dictis duabus Monialibus carceratis charitativè faveret, accessit, & ut malam famam, quæ in grave Religionis dicti Ordinis dedecus insurrexerat, quantum posset abraderet, & ut illi de consilio Regio in iis se non intromitterent, sed res ad religiosas personas pertinentes per earum Prælatos tractari sinerent, magna solicitudine, & labore effecit, dictasque duas Moniales ex dicta arce extractas ad monasterium sui Ordinis misit, & religiosas, ac pias personas, quæ huic negotio intenderent deputando, paterno amore earum liberationem procuravit: dictæ verò duæ Moniales, cum etiam præfato Generali, & omnibus Fratribus dicti Ordinis istarum partium, qui earum liberationem maximâ instantiâ procurarunt, multum deberent; particulari aliquarum Monialium odio, quod tamen monasterio nocere non debet, ex mente,

mente, & suggestione, & persuasione Fratrum germanorum, & consanguineorum suorum, quibus molestum est id, ad quod condemnati sunt dicto monasterio solvere, & putantium, si illæ ad alium Ordinem se transferrent, cum illo ad aliquam conventionem devenire, qui totum, vel partem ejus, in qua condemnati erant, retinerent, impulsæ, ac beneficij à suo Ordine accepti immemores; præmissis, non ita ut sunt, narratis, quinimmò falso exposito, quod Provincialis, & alij Fratres dicti Ordinis odio, & nonnullarum Monialium suggestione moti, eas carcerassent, & Iudicem secularem ex Regiis consiliariis destinari procurassent, & ipsæ magna cum ignominia ad arcem dictam innocentes inductæ extitissent; dictusque Provincialis à Generali dicti Ordinis officio privatus, & punitus fuisset, quæ minimè vera erant, cum non odio, aut suggestione, sed famâ, & indiciis præcedentibus Provincialis contra eas processisse, nec propterea officio privatus, neque tunc adhuc ipsæ Dominæ Moniales innocentes inventæ fuissent, sed Generalis dicti Ordinis pœna mitiori illas ab arce ad monasterium redduci fecisset, & multis posteà diebus earum causâ piè tractatâ, ut innocentes declaratæ, & liberatæ fuerunt; insuperque falsò etiam narrantes ob odia, quæ ex præmissis inter ipsas, & alias Moniales suborta fuerunt in dicto monasterio absque animarum perturbatione, & conscientiæ offendiculo, ac vitæ periculo ulteriùs permanere posse non sperare quasdam litteras à Sede Apostolica per officium Sac. Pœnitentiariæ Apostolicæ, cujus curiam etiam tunc gerebamus expeditas, vobis directas obtinuerunt, continentes, ut si prędicti monasterij Superiore, & uno ex proximioribus ipsarum consanguineis vocatis, & inquisita veritate, præmissa vera esse cognosceretis ipsis duabus Monialibus, ut aliquid aliud monasterium Monialium S. Benedicti, vel S. Bernardi, aut alterius cujuscumque Ordinis unà cum suppellectilibus suis, & bonis ex successione Parentum, & aliorum quorumcumque, aut ex legatis, vel relictis, aut aliàs licitè acquisitis, nondum tamen dicto monasterio S Claræ incorporatis, ac dotum, quas eidem monasterio S. Claræ attulerunt, ac aliorum bonorum per eas acquisitorum, & dicto monasterio incorporatorum usufructu se transferre possent, licentiam, & facultatem Apostolica authoritate concederetis, ac aliàs prout in eisdem litteris pleniùs continetur. Cum autem sicut eadem subjungebat petitio, non solùm ex præmissis, sed etiam ex eo quod dictę Dominæ Moniales, & in dicto S. Clarę, & aliis dicti Ord. monasteriis, absque ullo scandalo, & periculo, immò meliùs multò, quàm in alio Ordine manere possent, neque est, quòd in eo timeant, cū tanto favore, & instantia ex Generali, & aliis Patribus ipsius Ordinis ipsarum liberatio procurata fuerit, & Provincialis, ac Fratres, de quibus conquestæ sunt, jam alterius Provinciæ videlicet Cantabriæ, nec ejus Provinciæ Burgensis existant; Insuperque ex eo quòd dictæ duæ Moniales annuerunt, dictum monasterium, quod pauper est, & in quo ultra octuaginta Moniales existunt, maximam pecuniarum summam in prosecutione dictæ litis exposuisse, magnumque æs alienum propterea contraxisse, multasque Moniales cum consuetis dotibus receptas fuisse, ut illas in dicta lite exponerent, & si id, quod tanto labore, & dispendio dictum monasterium acquisivit, ad alium Ordinem cum dictis duabus Monalibus transferretur, maximum eidem monasterio damnum injustè, & absque ulla ratione, & præjudicium fieret, in maximum etiam dicti Ordinis dedecus; ac alias multipliciter dictæ litteræ per eas extortæ subreptitiæ, & obreptitiæ existunt, & si in eis falsò narrata tanta, ac vera omissa, expressa fuissent, nullatenus concessæ extitissent, supplicari igitur fecerunt humiliter ipsi exponentes, sibi super his per Sedem Apostolicam de opportuno remedio misericorditer provideri. Nos itaque dictarū litterarum per dictas Dominas Moniales impetratarū tenores pręsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, & attendentes, quòd qui malè narrat, malè impetrat, & jure carere debet impetratis, authoritate Domini Papæ, cujus Pœnitentiariæ curam gerimus, & de cujus speciali mandato super hæc vivæ vocis oraculo nobis facto, circumspetioni vestrę committimus, quatenus si vocatis vocandis præmissa vera esse, & dictas Moniales in dicto S. Claræ, vel alio ejusdem Ordinis monasterio,

rio sine periculo, & scandalo, seu controversia manere posse cognoveritis, illas ad alium Ordinem transferri non permittatis; sin autem illas omninò transferri debere judicaveritis, eis pro earum sustentatione, aut competentem dotem, quam secum afferre possint, aut dotum suarum, quas dicto monasterio S. Claræ dederunt, seu aliorum bonorum per earum personas eidem monasterio acquisitorum usum fructum usque ad eam tamen quantitatem, seu summam, quæ pro earum congrua sustentatione, seu dote sufficiens videbitur, dumtaxat assignari, prout magis vobis expedire videbitur, faciatis, nequè aliter ad dictarum prio rum litterarum executionem procedatis, & si quæ forsan hactenus illarum vigore aliter feceritis, seu executi fueritis, illud revocetis, & in pristinum reponatis, & juxta præsentium tenorem, ac formam omnia reducatis, & exequamini. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub Sigillo officij Pœnitentiariæ in Nonis Februar. Pontificatus D.D. Iulij Papæ III. anno 2.

433. Notabilius fuisse non dubito, quod Mariæ de Menesos accidisse legimus: hęc enim in Eborẽsi S. Clarę monasterio solemnibus votis legitimè professa, ad Moniales Dominicanas indè legitimè digressa, inter eas annis pluribus commorata, ad alia deinceps Regularia monasteria, & ultimò ad primum S. Claræ, in quo jam professa fuerat, debita cum authoritate redivit: litibus autem, & discordiis primò, deindè pactis quibusdam concordiæ circa illius bona inter omnia, in quibus convixerat monasteria dividenda jam sequutis, per Breve tandem Pauli IV. Pontificis omnia illius bona præfato S. Claræ Cœnobio, in quo primò professa fuerat, adjudicata fuisse comperio, ut ex diplomate apparebit.

PVALVS PAPA IV.

Venerabili Fratri Archiespiscopo Vlissiponensi, seu dilectis filiis ejus Officiali, ac Cantori Ecclesiæ Vlissiponensis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Arch. Aracœl. Reg. 1. Vltr. 434. Dilectæ in Christo filiæ moderna Abbatissa monasterij Monialium S. Claræ Eboren. Ordinis ejusdem S. Claræ, & Maria de Manesos ejusdem monasterij Monialis proponi fecerunt coram nobis, quòd aliàs ipsa Maria de Menesos fervore devotionis mota præfatum monasterium intravit, & habitum per ipsius monasterij Moniales gestari solitum suscepit, ac inibi professionem per easdem Moniales emitti solitam emisit regularem; deindeque eádem devotione accensa, ac forsan de mandato tunc Regis Portugalliæ, aut aliorum ad monasterium Monialium S. Dominici Civitatis de Elvas nuncupatæ ejusdem S. Dominici Ordinis Eborensis Diœcesis inibi tunc noviter erectum, seu ex tunc erigendum, se forsan ex Indulto Apostolico, aut aliàs ex consensu quorum intererat, transtulit, ac inibi habitum per Moniales dicti monasterij S. Dominici gestari solitum forsan suscepit, & in eodem habitu S. Dominici per plures annos permansit, & ad diversa alia loca regularia forsan se contulit; & post plures annos ad prędictum monasterium S. Claræ rediit; ipsaque plura, ac diversa bona forsan dum in dicto monasterio S. Dominici esset, ac à tempore professionis per eam in dicto monasterio S. Claræ emissæ acquisivit, quæ de jure dicto monasterio S. Claræ, in quo præfata Maria educata, & professa fuerat, & ad quod ad præsens rediit, acquisita fuisse, dici, & declarari debent. Tamen nonnulli Ordinum prædictorum Superiores sinistrè, ac minus legitimè jura interpretantes, tertiam partem bonorum intuitu personnæ pręfatæ Mariæ eidem monasterio S. Claræ ratione professionis per ipsam Mariam inibi emissę canonicè acquisitorum ad S. Dominici, & alias duas partes hujusmodi ad S. Claræ monesteria prædicta post certam differentiam antea inter monasteria prædicta habitam spectare debere, inter alia contra juris formam decretarunt, judicarunt, & ordinarunt, ac sine consensu dictæ Mariæ de Manesos concordarunt; & licèt ab aliquibus juris ignaris, & simplicibus forsan asseratur (tamen indebitè, & injustè) dictam prætensam declarationem, seu ordinationem, aut concordiam per præfatos Superiores factas, viribus subsistere, tertiamque partem bonorum sic acquisitorum ad dictum monasterium S. Dominici ex ordinatione, & declaratione, seu concordia hujusmodi spectare debere.

debere pro parte Abbatissæ, & Mariæ prædictarum, ad removendum omnem hæsitandi materiam, & ne declaratio, & ordinatio, ac concordia hujusmodi sine cōsensu dictæ Mariæ factæ,& alia circa præmissa contra juris formam per prædictos Superiores, aut alios gesta eidem monsterio S. Claræ nocere possint, nec debeant, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in præmissis de opportuno juris remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus,quatenus vos, vel unus vestrum,si vocatis,qui fuerint evocandi, & inquisita per vos, aut aliquem ex vobis super his diligentiùs veritate, rem ipsam ita esse repereritis, prout superiùs enarratur, prædicta, & quæcumque alia bona intuitu personæ prædictæ Mariæ à tempore professionis per eam in dicto monasterio S. Claræ emissæ, etiam post translationem ad prædictum monasterium S. Dominici acquisita, ad prædictum monasterium S.Claræ,& non S.Dominici spectasse, & pertinuisse,ac spectare,& pertinere debere, dictasq; declaratione,ordinatione,& concordiam sic cōtra formam juris factas viribus subsistere non debere, authoritate nostra nuncietis, & declaretis, prout juxta casum hujusmodi successum fuerit de jure faciendum. Non obstante, si eisdem Monialibus,& SuperioribusOrdinum prædictorum à Sede Apostolica indultum existat, quòd ad judicium trahi, aut ipsi, & dictorum Ord. loca interdici, suspendi,& excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam,& expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem: Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentiâ generali,vel speciali cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam,vel totaliter non insertam vestræ jurisdictionis explicatio valeat in hac parte impediri quomolibet, vel differri, quia quò ad hoc nolumus eis aliquatenus suffragari. Datum Romæ &c. anno 1554. 6. Idus Ian. Pontif. nostri anno 2.

435. Tandem,ut nihil intactum omittamus;propter continuas,gravesque Monialium necessitates providè statutum fuisse legimus, ut ancillas,seu servitrices intra clausuram habere possent; quas jam Vrbanus IV. in bulla, quâ Clarissarum regulam modificavit, declaraverat, quòd ad Monialium instar professionem emittere deberent, & clausuræ ad rigorem vivere,nisi aliquando cum aliquibus ætatis provectioris, virtutisque perspectæ aliter Abbatissæ, de Generalis Ministri licentia,ex gravi causa dispensandum videatur, ita tamen, ut exeundo nec soleas, neque chordam deferre permittantur. Vvad. t. 2. Reg. Vrb. IV bull. 7. & 10.

436. Deindè Clemens VI. ad Sanciæ Siciliarum Reginæ supplicationem,Monialium necessitatibus indulgens, dato Brevi,concessit, ut in Neapolitano Sanctæ Crucis monasterio sex probas mulieres ad professarum servitia sustineri valerent.

CLEMENS PAPA VI. &c.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissa,& Conventui monasterij S. Crucis propè Neapolim Ordinis S. Clara.

Sacræ Religionis, in qua mundanis abdicatis illecebris, virtutum Domino in humilitatis spiritu devotum, & sedulum famulatum impenditis, promeretur honestas, ut super illis, quæ vobis commoditatis incrementum afferre valeant, gratiosum, & Apostolici favoris præsidium libenter præbeamus. Hinc est, quòd nos vestris, & charissimæ in Christo filiæ Sanciæ Reginæ Siciliæ illustris nobis supplicantis humiliter in hac parte supplicationibus inclinati, ut vos nunc, & imposterum quoties opus fuerit, in dicto monasterio,quod præfata Regina construxit, pro tranquillitate vestra sex probas mulieres in servitiales dicti monasterij juxta regulam vestram valeatis recipere, & tenere, fœl. record. Benedicti Papæ XII. &c. præsentium vigore indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis &c. Dat. apud Villam novam Avinionen. Diœces. 12 Kal. Octobris anno 2. Uvad. t. 3. Reg. 1343. bull. 52.

437. Graviùs autem videbatur ancillis ipsis in tali statu perpetuari, & tamen pari cum cæteris Monialibus obligatione ad solemnia Religionis, & clausuræ vota teneri, undè vix erat invenire,quæ talem obligationem admiterent: quocirca supplicante Ministro Provinciæ Castellæ Paulus III. expeditis litteris, *Sacræ Religionis,sub qua &c. 7. Kalendas Februarij* Ibid. t. 8. Reg. 1537. bull. 15.

rij 1536. & per alias, *Exposcit vestra devotionis &c. die ultima Julij* 1539. & tertiò ad preces Vincentij Lunelli Generalis Ministri similem pro Burgensi S. Claræ monasterio concessionem approbans, indulsit, ut Clarissæ Conceptionistę, & Tertij Ordinis Abbatissæ, Generali Ordinis Minorum Ministro subjectę, de consiliarium suarum consensu quascumque mulieres honestas intra claustra ad suarum servitia retinere valerent, absque eo quòd ad professionis vota emittēda tenerentur; quas tamen, vel honestè vivere, vel inservire recusantes expellere deberent ex monasterio, litterarum tenores exhibeo.

PAVLVS PAPA III.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. 438. SAcræ Religionis, sub qua dilectæ &c. Sanè pro parte dilecti filij moderni Ministri Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum provinciæ Castellæ, juxta morem Ordinis Minorum huiusmodi nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd licèt aliàs fœl. record. Vrbanus Papa IV. prædecessor noster Ordinem S. Clarę secundæ regulæ nuncupatum, iuxta quem Moniales Ordinis S. Claræ Vrbanistę nuncupatæ Provinciæ huiusmodi, sub regimine, gubernio, & administratione Fratrum dicti Ordinis Minorum degunt, approbaverit, & cōfirmaverit, ac Monialibus Vrbanistis nuncupatis huiusmodi, ut in quolibet eorum monasterio aliquas mulieres sub nominibus sororum, seu servitricum, quæ ad ipsius Ordinis S. Clarę secundæ regulę nuncupatæ regularium institutorum observantiam, exceptâ clausurâ, teneantur, ac de licentia, & mandato earum Abbatissæ claustra monasterii, ad procurandum illius negotia exire possint, habere, & tenere valeant, facultatem concesserit; ac quid Sorores, seu servitrices præfatę extra earum monasterium observare debeant, disposuerit: & præterea ex regularibus institutis hujusmodi monasteria Monialium Vrbanistarum nuncupatarum prædictarum, seu illarum Moniales servitrices ipsas habere, & tenere licitè possint: nihilominus, quia servitrices hujusmodi professionem emittere, & in monasteriis prędictis perpetuò habitare, seu morari tenerentur, à pluribus annis citra mulieres servitrices hujusmodi non reperiuntur, in ipsorum monasteriorum ob illorum Monialium debilitates, ac continuas infirmitates, detrimentum non modicum, ac Monialium prædictarum, quę pro majori parte ex laboribus conqueruntur, & ad laborandum insufficientes reperiuntur, perturbationem. Quare pro parte ejusdem Ministri nobis fuit humiliter supplicatum, ut Abbatissis, & Monialibus singulorum prædictorum, ac Tertij, necnon Conceptionis B. M. Virginis Ordinum Provinciæ hujusmodi monasteriorum quaslibet mulieres sæculares in earum servitrices absque eo quod professionem regularem emittere teneantur: prout singulis Abbatissis monasteriorum hujusmodi cum consilio, & voluntate ipsius moderni, & pro tempore existentis dictę Provinciæ Ministri Provincialis eorum Prælati, aut eandem Provinciam pro tempore regentis, visum fuerit convenire, intra claustra monasteriorum prædictorum admittendi, ac singulis Abbatissis prædictis cum Monialibus earum consiliariis, Discretis nuncupatis, mulieres hujusmodi, si incontinentes fuerint, aut servire nequiverint, vel ex illis aliquod inconveniens sequatur, ex eisdem monasteriis dimittendi, & expellendi, & loco illarum alias usque ad numerum per singulas Abbatissas, & Ministrum, seu Regentem prædictum pro tempore deputatum, assumendi facultatem concedere, aliásque eis in prĕmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. ipsius Ministri in hac parte supplicationibus inclinati, Abbatissis, & Monialibus quorūlibet monasteriorum singulorum Ordinum prędictorum, ut quaslibet mulieres in earum servitrices, absque eò quod professionem regularem emittere teneantur, prout singulis Abbatissis monasteriorum huiusmodi cum cōsilio, & voluntate ipsius moderni, & pro tempore Regentis visum fuerit convenire, intra claustra monasteriorum admittere, ac singulis Abbatissis huiusmodi, ut cum Monialibus earum consiliariis prędictas mulieres huiusmodi, si incontinentes fuerint, aut servire nequiverint, vel ex illis aliquod inconveniens sequatur, ex eisdem monasteriis dimittere, & expellere, ac illa-

rum loco alias usque ad numerum, ut præfertur, pro tempore deputatum, assumere liberè, & licitè valeant, authoritate Apostolica tenore presentium de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus &c. Datum Romæ.&c. anno 1536. 7. Kal. Februar. Pontificatus nostri anno tertio.

PAVLVS PAPA III. &c.

Dilectæ in Christo filiæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Reg. Vitram. t. 1. fol. 116. & 255.

439. EXposcit vestræ devotionis sinceritas, & religionis promeretur honestas, ut petitionibus vestris, quantùm cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quòd aliàs per vos dilecto filio Vincentio Lunello Ministro Generali Ord. Min. de Observantia exposito, quòd licèt juxta regularia instituta, seù constitutiones vestri Ordinis, pro servitiis vestris tam intra, quàm extra vestrum monasterium faciendis aliquas mulieres, quæ licèt substantialia vota emitterent, clausuram tamen non observabant, tenere possetis; quia tamen evenire poterat, quòd mulieres hujusmodi ad servitia ipsa per vos pro tempore receptæ ad servitia hujusmodi præstanda inhabiles efficerentur, & necesse esset, vel eas ibi absque eo quòd servitiis earum vos juvari possetis, retinere, vel extra monasterium mittere, quòd, attenta professione per eas emissa, scandalosum, & mali exēpli esset; si vobis loco dictarum mulierum professionem hujusmodi, ut præfertur, emittere solitarum, aliquas alias honestas mulieres, quæ nullam professionem emitterent, & cum ex aliqua legitima causa dimittendæ essent, absque aliquo respectu dimitti possent, tenendi licentia concederetur, ex hoc profecto tranquillitati vestræ, & dicti monasterij fœlici successui plurimùm consuleretur, atque pluribus oblocutionibus, & incōvenientibus, quæ ex dictarū mulierū, si eas pro servitiis hujusmodi teneretis, inter sæculares personas pro hujusmodi servitiis conversationem oriri possent, occurreret; dictus Generalis Minister sub cujus, & Fratrū dicti Ordinis cura degitis, licentiam hujusmodi ex præmissis causis per eum maturè consideratis vobis concessit, prout in patentibus litteris desuper confectis pleniùs dicitur contineri. Cum autem sicut eadem petitio subjungebat, vos pro majori animi, vestri circa hoc quiete cupiatis, concessionem hujusmodi per dictum Ministrum, ut præfertur, factam authoritate Apostolica roborari, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatū, ut votis vestris hujusmodi annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ea, quæ à nobis, præsertim per personas Ecclesiasticas petuntur, quando id cum Deo facere possumus, libenter cōcedimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, concessionem prædictam, cujus pleniorem tenorem præsentibus haberi volumus prò expresso, authoritate Apostolica per easdem præsentes confirmamus, & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, mandantes dilectis filiis Abbati monasterij B. Mariæ de Hagora, & Decano Ecclesiæ Burgen. ac Officiali Burgen. quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seù alios vobis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant vos concessione hujusmodi iuxta tenorem prædictum pacificè frui, & gaudere, non permittentes, vos desuper per quoscumque quomodolibet contra ipsum tenorem molestari, contradictores quoslibet, ac rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmisis, ac Apostolicis in Provincialibus, & Synodalis Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus &c. Datum Romæ &c. die ultima Iulij 1540. Pontific. nostri anno Sexto.

440. Deindè verò Gregorius XIII. illimitatum privilegium, ea ratione arctatum voluit, ut ancillæ singulæ pro singulis Monialium denariis assignarentur, expedito diplomate, ut sequitur.

GREGORIVS

GREGORIVS PAPA XIII.

Dilecto filio Ministro Generali Ord. Fratrum Minorum de Observantia.

Bull. Rodrig. f. 436. bull. 6. DIlecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Significasti nobis, te in omnibus ferè Monialium Hispaniæ monasteriis, quæ curæ, & regimini Fratrum tui Ordinis subsunt, cum invenisse morem, ut coquinæ, refectorio, horto, & aliis hujusmodi adhibeantur ancillæ; quia talibus rebus Moniales nolunt se immiscere: quæ tamen ancillæ, dum ibi operantur, clausuram egredi solitæ non sunt, & cum incertum sit, verâ ne concessione, vel potiùs consuetudine, seù abusu hæc invaluerint, supplicasti etiam, ut aliqua opportuna ineatur ratio, qua ipsarum Monialium conscientiæ securitati meliùs consulatur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati tibi, ut in quibusvis monasteriis hoc necessarium esse duxeris, & donec conversas apud se receperint, dentis Monialibus singulas haberi ancillas indulgeas, quæ ancillæ sicut Moniales clausuræ legem servent, & ibi perpetuò durante ipsarum vita maneant, & conversarum loco sint, sed tamen infirmitate incurabili, vel perpetua ingruenti, aut ob corruptos mores indè educi Superiorum judicio possint, ita ut in eisdem monasteriis, aut aliis ampliùs non recipiantur, authoritate Apostolica, tenore præsentium facultatem tribuimus. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. die 31 Decembris 1583. Pontificatus nostri anno tertio decimo.

Arch. Aracœl. t. 2. Vltram. Reg. f. 82. 441. Considerato etiam, quòd Mulieres Indæ nostris albis Europæis longè cedunt in perfectione; indultum fuisse legimus à Clemente VIII. vivæ vocis oraculo ad Ioannis de Rada tunc in Curia Procuratoris Generalis instantiam, ut in Indiis plures servitrices intra monasterij septa possent admitti.

442. Cum verò Tertiarias cum votorum emissione intra Conventum etiam ad servitia recipi, fuisset à Pontificibus indultum, supplicantibus S. Claræ Monialibus de Civitate Lugduni, Sacra Congregatio dato decreto die 26. Novembris 1666. declaravit, vota illarum Tertiariarum esse simplicia, contra quæ si graviter deliquerint, (quę tunc actualiter erant) possent post debitas correctiones, atque punitiones velut incorrigibiles licitè ab Ordinis Superioribus è monasterio deturbari; quod demum fuit ab Alexandro VII. Pontifice per litteras Apostolicas confirmatum, ut sequitur.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad futuram rei memoriam

443. EXponi nobis nuper fecit dilectus filius Pacificus à S. Valerio Agens generalis omnium Fratrum Minorum Galliæ Ordinis S. Francisci Recollectorum nuncupatorum, & Procurator specialis dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ, & Monialium primæ regulæ S. Claræ monasterij Lugdunensis in Gallia, quòd cum per quasdam fœl. record. Romanorum Pontificum, & præsertim Nicolai V. & Sixti IV. prædecessorum nostrorum litteras, & generales Ordinis S. Francisci constitutiones, Monialibus primæ regulæ S. Claræ intra monasterij clausuram Deo jugiter famulantibus, ut mulieres servitrices, seù conversas Tertiarias extra monasterij septa pro ipsarum inclusarum obsequio, & quæstuationum exercitio haberent, sit concessum; tales servitrices, seù Conversæ Tertiariæ extra dictum monasterium Monialium primæ regulæ S. Claræ Lugduni degentes reperiantur; harum verò aliquæ suæ professionis Deo, & Religioni per sequentia vota factæ parum memores, nec obsequia promissa, nec Superioribus, aut Visitatorib⁹ suis à Sede Apostolica deputatis, nec suæ propriæ Abbatissæ debitã submissionem, & obedientiam reddere, vel impositas sibi pro culpis suis pœnitentias adimplere satagant: Idem Pacificus plurimùm desiderat, à nobis declarari, & decerni, Primò vota prædictarum servitricum esse simplicia, prout declaravit expresse fœl. rec. Leo Papa X. etiam prædecessor noster per quamdam suam constitutionem, quæ tota sub his terminis in earum professione ab ipsis exprimuntur; Videlicet Ego promitto tibi, Rever. Mater Abbatissa, sub titulo Sororis Cõversæ in Dei servitio, & pro ipsius amore in servitio exteriori hujusce monasterij vivere semper in obedientia, castitate, fidelitate, & Arch. Aracœl. Reg. 8. Ultram. fol. 32.

ſtabilitate, ſervando ordinationes mihi datas, & injunctas. Secundò dictas ſervitrices, ſeu mulieres Converſas nec eſſe, nec appellari debere religioſas, cùm nullas Eccleſia Religioſas agnoſcat, aut appellet, niſi incluſas: Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris pariter noſtri decretum à Concilio Triden. ſeſſione XXV. de Regularibus cap. 5. renovatum, & confirmatum, illas ſolùm Religioſas teneat,& appellet, quæ clauſuram inviolabiliter ſervant, & tria vota ſolemnia emittunt in aliqua Religione approbata. Tertiò in caſu, quo dictę ſervitrices, ſeù mulieres converſæ votorum prædictorum immemores in aliquo illarum notabiliter deficerent, licitum eſſe Superioribus, & Viſitatoribus harum um conſilio, & aſſenſu Abbatiſſę, & Diſcretarum monaſterij, poſt reiteratas ſæpiùs ſinè ſpe emendationis correctiones, & punitiones, prædictas ſervitrices habitu ſibi conceſſo privare, & ſpoliare; Cum ad ipſas jugiter retinendas Abbatiſſa, & monaſterium non niſi ſub his terminis, & conditionibus adſtringantur, videlicet, *Et ego, ſi hæc obſervaveris, iſti monaſterio te aggrego.* Quartò in caſu talis privationis habitus, dictos ſuperiores Viſitatores, aut Abbatiſſam non teneri ad obſervantiam formalitatum pro religioſis incorrigibilibus per conſtitutiones Apoſtolicas factarum, cum tales ſervitrices vota dumtaxat ſimplicia emittant, nec ipſæ ſint veræ religioſæ, cum clauſuram non ſervent, & tria vota eſſentialia n n faciant, nec ad ipſas Religio, aut monaſterium, niſi conditionaliter adſtringantur. Nobis propterea dictus Pacificus tam ſuo, quàm prę fatarum Abbatiſſæ, & Monialium monaſterij Lugdunenſis nomine humiliter ſupplicari fecit, ut in præmiſſis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur eoſdem Pacificum, & Abbatiſſam, & Moniales ſpecialibus favoribus &c. harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, hujuſmodi ſuplicationibus inclinati, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum conſilio, attentis narratis, reque per eoſdem Cardinales diligenter conſiderata, authoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, & decerni mus, vota à prædictis ſervitricibus emiſſa eſſe ſimplicia, eaſdem ſervitrices non eſſe, nec denominari poſſe Religioſas, ideòque ad ſex annos tantùm durare, & quandocumque inde ea occaſio expoſtulet, eas dimittere, & habitu privare juxta petita, præviis debitis monitionibus; neceſſe tamen non fore, eo quòd non ſint religioſæ, ſervare in harum dimiſſione conſtitutiones Apoſtolicas, & praxim circa Regulares incorrigibiles, & hæc quoad illas tantùm, quæ actualiter prædicto monaſterio inſerviunt. In futurum autem quandò novæ ſervitrices hujuſmodi erunt acceptandæ, præcedere debere informationes Superiorum monaſterij, & deinceps proponi Capitulo Monialium, à quibus canonicè admittantur, abſque tamen alicujus voti emiſſione. Pariter quãdocumque opus fuerit, poſſe arbitrio eorumdem Superiorum, & Monialium capitulariter congregatarum dimitti, & etiam habitu privari præviis debitis monitionibus, quo verò ad habitus formam poſſe hactenus ſolitum etiam imposterum adhiberi; decernentes pariter, eaſdem præſentes litteras firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos, & quas ſpectat, & pro tempore ſpectabit in futurum, inviolabiliter obſervari, ſicque in præmiſſis per quoſcumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon, quatenus opus ſit, Ordin. & monaſterij hujuſmodi etiam juramẽto, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque Indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis &c. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die ſeptima Decembris 1666. Pontificatus noſtri anno duodecimo.

CAP.

CAPVT XIII.

Clarissarum Monialium primarij honores.

444. Gloriantur in primis, aut gloriari possunt Clarissæ Sanctimoniales non immeritò, quòd inter Virgines Deo consecratas omnium primæ ad majorem religiosæ vitæ decorem, ad tutiorem virginalis thesauri custodiam, ad arcẽdos avernici serpentis insultus, ad præcavenda humanæ fragilitatis pericula, & sæcularium obsequia tanto cum fructu, tanta cum laude clausuræ omnimodæ rigorem (ut suo loco descripsimus) ab Ecclesia Catholica pro cæteris exinde Monialibus receptum, in Ecclesiã invexerint. Gloria itidem non minori cõmendandas ausim profiteri, quòd etiã inter Sacras Christi Iesu Sponsas evangelicæ paupertatis apicem omnium primæ fuerint professæ, quod S. Clara tamquam prætiosissimum Sponsi æterni thesaurum ad integrum Fratrum Minorum exemplum ab Innocentio III. dehinc à à Gregorio IX. tandemque ab Innocentio IV Seraphici sui Patriarchæ doctrinis mordicus inhærens, incessanti atque efficacissima humilitate, donec impetraverit, postulare non desiit. Quamvis etiam non rectè laudes nostras à majorib⁹ nostris deducere conemur, nisi eisdem per opera nostra communicare velimus, *Et quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco.* De Seraphici tamen Patris, quem Imperator æternus proprio suorum vulnerum charactere insignire dignatus est; necnon de sanctissimæ Matris Claræ Christo Iesu, ejusque supremis in terra Vicariis tot sublimium favorum insignibus decoratæ, gloriis omninò singularibus omni jure gloriari non verentur; quippe quæ in asperrimo vitæ rigore, necnon in gloriosis, sanctę vitę fructibus tanta cum laude perseverantes, & ad petram, unde excisæ sunt, attendentes, tantorum parentum filię probantur esse non degeneres.

445. Rigidiores abstinentiæ, jejunia per integrum anni curriculum, ferè non interupta, carnes non nisi in infirmitate concessæ, altissimum silentium, asperrima cilicia, cæteraque in victu, & in vestitu, atque in lecto, mortificationum genera, eas singulariter promovere noscuntur, ut subacta carne depurato spiritu in Sponsi cœlestis amplexus sanctiori fervore adspirare contendant. Illud tamen non interrupta admiratione dignum, quòd non obstantibus extremis ferè vitæ rigoribus, à primo suæ institutionis exordio per orbem universum acclamatæ, ea fœcunditate multiplicatæ fuerint, & in dies multiplicari conspiciantur, ut nulla Principum sit aula, nulla ferè in orbe Christiano Civitas, quæ Clarissis Sanctimonialibus Parthenopæũ erigere non procuraverit: indè certiùs confidentes, quòd quemadmodum illarum Primiceria Clara Patriam suam à Saracenorum furore liberavit, ita per filiarum ferventissimas orationes, & sanctitatis merita Civitates ipsæ speciali Dei protectione defendantur; quin & ad Indias utrasque fœliciter divectæ, etiam in ipsis ultimis oriẽtis terminis virginale trophæum explicare merverint.

446. Nec tamen de sola plebis multitudine repleri credamus ipsarum cœnobia; Principissas, Reginas, & Imperatrices merverunt habere consodales, quæ Franciscanum cilicium Regali purpuræ, arctissimaque Claustra amplissimis Palatiis generosè præferentes, in summa paupertate Regi Regum nubere prælegerunt. Agnes Bohæmorum Regis filia repudiatis Federici Cæsaris, & Henrici Anglorum Regis superbissimis nuptiis; Isabella S. Ludovici Regis Galliarum soror, Ioanna, & aliæ, eorumdem Gallorum Regum filia dilectissima, Regia connubia altè contemnens, aliæque perplurimæ Regum sanguine progenitæ (quas longa serie in tertia parte recensebimus) de Imperiali Austriæ domo, de Gallica, Aragonica, Lusitanica, Vngarica, Polonica, Bohæmica, & Sabaudica Regiis sub horrido S. Claræ cilicio, universas sæculi pompas aspernari non dubitarunt.

447. Verumtamen, quod notabile mihi videtur, per universos terræ angulos tanta fœcunditate multiplicatę, quamvis etiam à sæculi Principibus, immò & à Romanis Pontificibus ad moderandos paupertatis, vitæque rigores, non sinè causa invitatæ, sępiúsque solicitatę, tanta Sanctę matris vestigiis tenacitate adhęrere gloriantur, ut in hodiernum usque

que diem, jam quinto ſęculo etiam in extremis Philippinarum inſulis ad extremum paupertatis apicem (vel invita quodammodo Regum pietate) gloriſiſſimè perſeverent, quę de prima Clariſſarum regula nuncupantur. Hinc eſt, quòd fæcundiſſimos ſanctitatis fructus abundantiſſimè proferre nullo unquam tempore ceſſaſſe comprobantur. Sanctiſſimam illarum Matrem, quam in ipſis funeralibus exequiis Innocentius IV. Sanctarum Virginum officio honorare volebat, Alexander Innocentij ſucceſſor ſecundo poſt anno in Apotheoſin ſingulari pompæ ſolemnitate voluit eſſe relatam. De B. Solomæa Polonię Regina, de B. Catharina Bononienſi, de B. Coleta Clariſſarum in Galliis Reformatrice jam per Ordinem univerſum Eccleſiaſtica recitamus officia; Agnetem etiam S. Claræ ſororem, Kunegondam Poloniæ itidem Reginam, aliaſque non paucas, quæ particularibus in locis, vel Eccleſiaſtico officio, vel feſto ſolemni, aliovè authentico cultu venerantur, vel ingenti ſanctitatis famâ prædicantur in populis, parturivit ſemper hęc ſacra Clariſſarum Religio, & in hodiernum uſque diem parturire non ceſſat, quas in tertia parte deſcribemus; in quo ſolo veriora, & tutiora gloriæ noſtræ fundamenta collocata eſſe non dubitamus, ſi Evangelio credimus; *Gaudete, quoniam nomina veſtra ſcripta ſunt in Cælis.*

448. Quinimmò ne aliqua de primariis Eccleſiæ ſanctę gloriis ſacro Clariſſarum cœtui defuiſſe dicatur; ſuas etiam conſtat habuiſſe Coletas, & alias, quæ per efficacem Verbi Dei prædicationem publicos peccatores Chriſto reconciliare potuerunt; cœleſtes etiam Amazonas, quæ cum Dei, & Eccleſiæ hoſtibus aperto marte decertantes, illibatum Virginitatis florem, fidemque catholicam, ut tuerentur illæſum, ſanguinem ſuum duriſſima inter tormenta profundere non dubitarunt. De quibus omnibus in tertia parte dicemus abundanter.

LIBER

LIBER XII.

De Tertio Ordine per Seraphicum Patriarcham S. Franciscum instituto, qui de Pœnitentia dicitur.

1 POSTQVAM Seraphicus Patriarcha viris, & mulieribus tutiorem intra claustra viam ad cœlos datis regulis aperuisset; zelo animarum semper ardentiùs exæstuans, sæcularibus etiam ad solemnia vota non obligatis, propriis in domibus ad majorem præ cæteris consæcularibus perfectionem, necnon ad securiorem Christianę vitæ observantiam faces præferre non recusavit; ut omni ex parte ad Lateranensis Ecclesiæ substentationem deserviret. Hic propterea *Tertius Ordo S. Francisci*, similiter & de *Pœnitentia*, etiam in litteris Apostolicis nuncupatur; quoniam post primum pro Mi-Minoribus, & secundum pro Clarissis à Sancto Patre institutus asseclas suos ad pietatis, & pœnitentiæ opera speciali fervore prosequenda dirigere comprobatur; unde non immeritò non solùm Apostolica approbatione (quamvis exemplũ præcedens non habuerit in Ecclesia) sed & plurimis favoribus, atque spiritualibus, & temporalibus privilegiis à Christi in Terra Vicariis, à Regibus, & Principibus meruit honorari.

CAPVT I.

Institutio, Habitus, & Regula Tertij Ordinis S. Patris Francisci.

2. ANno 1221. ex communi scribentium calculo, post absoluta Assisij Ordinis Comitia, Seraphicus Patriarcha per Oppida vicina ferventer pœnitentiam omnibus prædicabat; sed incolis Cannariæ oppidi (ab Assisio ad quartum lapidem distantis, infra quod Asius flumen in Tinnam, Livio Tiniam amnem descendit) altiùs Dei verbum insedit, qui relictis omnibus turmatim Dei virum sequebantur. In magno numero ex vicinis castellis, & pagis his accesserunt, petieruntque à tanto magistro, ut qui tam efficaciter virtutes, & æternam fœlicitatem commendabat, vitia, gehennalesque cruciatus fugienda docebat, ostenderet & modum, quo illa faciliùs adipisci, & hæc securiùs potuissent evitare. Plurimi homines uxoribus salutatis, regularibus institutis, fœminæ sacris claustris se abdicare statuebant. Noluit S. Pater depopulari regionem, neque arcto matrimonij vinculo conjunctos optato consortio privari, suasitque omnibus ut sub propriis tectis Deo christianè, & placidè deservirent, pollicitus, se modum præscripturum, quo faciliùs in virtute proficerent, & absque Regularium rigore Regularibus assimilarentur. Idipsum ut effervuentes animos parumper sedaret, suadere necesse fuit in plurimis Tusciæ Vrbibus, præcipuè in Florentina, in qua inchoatum à civibus sacrarum virginum monasterium invenit, & plurimos sub una Congregatione ipse reduxit. Hi teste ipsius Vrbis vetusto incolâ Mariano, ex collectis pietatis stipendiis Xenodochium ad Vrbis muros construxerunt, infirmis curandis, & senibus fovendis. Admissæ ad charitatis obsequia fœminæ, ne fierent pietatis extorres, quarum separata Congregatio etiam suam habet primiceriam. Hę, quę mulierum sunt, pietatis exercent officia, quæ viriliora, & apertiora homines adimplent.

Vvad. t. 1. annal. ann. 1221. n. 13.

3 Instituta hac Cõgregatione vir sanctus venit in villam Gagiani, non longè ab oppido podij Bonâtis, aliis Bonitij, olim Imperialis dicti, prope ædẽ S. Petri ad Elsam fluvium, ubi occurrit ei Luchesius, humilis olim, & avarus mercator, Guelphæ factionis intrepidus sectator. A quibus-dam

Ibid. n. 14.

dam jam mensibus vitam mutaverat in meliorem, & ad piè, christianèque vivendum induxerat Bonam-Donnam suam consortem. Erga pauperes liberalis, erga miseros compassivus; in xenodochiis infirmorum curam agebat, peregrinos hospitio excipiebat. His virtutum exercitiis jam aliquantum in rebus cœlestibus instructus, à Francisco petierat ampliùs edoceri, sibi, suæque consorti ostendi viam bonam, per quam ambularent securè. Paulò ante se cogitasse commonuit vir Sanctus de Tertio Ordine illo instituendo, in quo conjugati Deo perfectè possent inservire, neque quicquam sibi tunc visum consultiùs, quàm ut illum assumerent. Seriò de hac re colloquentibus normam vivendi, & genus indumenti petentibus præscripsit vestem cineream modestam, & cingulum nodosum, formulasque quasdam verbo tenus tradidit, donec Regulam quantocyus compilaret: Primos hosce veste hac peregrina donavit, à quibus ad Florentinos, & cæteros forma transivit. Mirum quàm ingens in brevi tempore Luchesij in virtute profectus; tardior ad cœlestia & altiùs terrenis infixa Bona Donna, pro fœminarum conditione avarior humanè, & timidè prospiciens egestati futuræ. Velut altera Anna Tobiæ marito molesta, impediebat aliquando charitatis officia, nec peregrinis adeò liberaliter rem familiarem volebat impendi, verùm citiùs grandi miraculo edocta, tota in Deum conversa certabat cum marito de acquirenda perfectione. Præter hos pios conjuges admisit ad novum sodalitium vir Sanctus Petrum de Colle, Brunam quandam, ac Martholensem aliũ, quamplurésque vicinorum oppidorum, & vallis Elsæ incolas, viros pios, ad quorum preces, & instantiam hoc anno, vel sequenti, quam subjicimus eis præscripsit regulam, licèt aliquantulum auctam, & mutatam per Nicolaum IV. summum Pontificem ejusdem confirmatorẽ.

Regula Tertiariorum, sive Fratrum de Pænitentia. In nomine Domini, Amen.

Cap. I. *De modo examinandi volentes intrare Ordinem.*

Ibid. n. 17. 4. Si qui voluerint hac vitam observare, & illos ad eam observandam assumi contigerit, ante assumptionem, seu receptionem ipsorum, de fide Catholica, & obedientia erga Romanam Ecclesiam diligenti examinationi subdantur. Et si eas professi firmiter fuerint, verêque crediderint, admitti, seu recipi tutè poterunt ad eamdem. Præcavendum est tamen solicitè, ne quis hæreticus, vel suspectus de hæresi, aut etiam infamatus ad vitæ observationem istius quomodolibet admittatur. Et si talem inveniri contigerit extitisse receptum, assignetur ille quantociùs Inquisitoribus pravitatis hæreticæ puniendus.

Cap. II. *De forma recipiendi volentes intrare Ordinem.*

5. Cùm autem Fraternitatem hujusmodi quis intrare voluerit, Ministri ad receptionem talium deputati ejus officium statum, & conditionem solerter explorent, sibi Fraternitatis ejusdem onera, præcipuè alienorum restitutionem apertiùs exponentes. Quibus præmissis, si eidem placuerit, juxta modum hujusmodi induatur, & de alienis, si quæ fuerint apud eum, satisfacere studeat in pecunia numerata, vel secundùm exhibitam pignoris cautionem, seque nihilominùs proximis reconciliare procuret. Quibus omnibus ad effectũ productis, post unius anni spatium, cum aliquorum discretorum Fratrum consilio, si is videbitur ipsis idoneus, recipiatur hoc modo. Videlicet, ut promittat, se Divina præcepta omnia servaturum, ac etiam satisfacturum, ut convenit, de transgressionibus, quas contra hunc vivendi modum commiserit, cùm interpellatus ad Visitatoris extiterit voluntatem. Et hujusmodi ab eo facta promissio, per manum publicam in scriptis inibi redigatur. Alio autem modo nullus à Ministris recipiatur eisdem, nisi visum eis aliter fuerit, conditione personæ, ac ipsius instantia, solicita consideratione discussis. Ordinamũs præterea statuentes, ut nullus post ipsius fraternitatis ingressum eadem egredĩ valeat, ad sæculum reversurus. Possit tamen habere liberum transitum ad Religionem aliam approbatam. Mulieribus verò viros habentibus, nisi de ipsorum licentia, & consensu non pateat ad consortium dictæ Fraternitatis ingressus.

Cap. III. *De forma Habitus, & qualitate indumentorum.*

6. Fratres insuper ipsius Fraternitatis de

de humili panno in pretio, & colore, non prorsus albo, vel nigro, communiter vestiantur; nisi fuerit ad tempus in pretio per Visitatores de consilio Ministrorum ob causam legitimam, & apertam cum aliquo dispensatũ. Chlamydes quoque, ac pelles absque scollatura scissas, vel integras, affibulatas tamen, non patulas, ut congruit honestati, clausasque manicas Fratres habeant supradicti, Sorores etiam chlamyde induantur, & tunica de hujusmodi humili panno factis, vel saltem cum chlamyde habeant guarnellum, seu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabo, seù lino absque ulla crispatura consutum. Circa humilitatem verò panni, & pelliciones Sororum ipsarum, juxta conditionem cujuslibet earumdem, ac loci consuetudinem, poterit dispensari. Bindis, & ligaturis sericis non utantur: pelles dumtaxat agninas, bursas de corio, & corrigias simpliciter absque serico ullo factas, & non aliàs tam Fratres habeant, quàm Sorores, depositis cæteris, juxta B. Petri Apostolorum Principis salubre consilium, vanis hujus sæculi ornamentis.

Cap. IV. *Quòd non vadant ad inhonesta convivia, & spectacula, & quòd histrionibus non dent.*

7. Sit eis ad inhonesta convivia, vel spectacula, sive curias, seu choræas accessus penitus interdictus. Histrionibus, seu vanitatis intuitu, nihil dent, & ne quidquam illis donetur à propria familia prohibere procurent.

Cap. V. *De abstinentia, & jejunio.*

8. Ab esu autem carnium secunda, quarta, & sexta feria, dieque Sabbati astineant universi, nisi aliud infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet, minutis verò per triduum carnes dentur; nec subtrahantur in itinere constitutis. Sit quoque ipsarum comestio licita singulis, cùm solemnitatem præcipuam intervenire contigerit, in qua cæteri Christiani ab antiquo epulis carneis vesci solent. Aliis autem diebus, in quibus jejunium non servatur, ova, & caseus non negentur; sed cum Religiosis cæteris in eorum conventualibus domibus licitè sumere valeant de appositis ab eis eisdem, sintque prandij, cœnæque refectione contenti, exceptis languidis, & viatoribus, ac infirmis. Sit sanis cibus moderatus, & potus, cùm textus Evangelicus habeat: *Attendite, ne corda vestra crapula, & ebrietate graventur.* Prandium autem, vel cœna, non nisi præmissa semel Dominica oratione sumatur, post sumptionem cuilibet cum *Deo gratias* iteranda. Quodsi omitti contigerit, dicatur tribus vicibus *Pater noster.* Qualibet verò sexta feria totius anni jejunium celebrent, nisi fortè infirmitatis, aut aliâ causâ legitimâ excusentur, vel nisi festum Natalis Domini feria ipsa occurreret observandum. Sed à festo omnium Sanctorum usque ad Pascha quarta, & sexta feria jejunabunt; alia, quæ ab Ecclesia sunt statuta, vel ordinata, ex causa communiter indicta jejunia servaturi. In Quadragesima verò B. Martini usque ad diem Nativitatis Domini, & à Dominica Quinquagesimæ usque ad Pascha diebus singulis, exceptis Dominicis jejunare procurent, nisi aliud fortassis infirmitas, vel necessitas alia suaderet. Sorores gravidæ usque ad suæ purificationis diem, ab exercitatione qualibet corporali, orationibus dumtaxat exceptis, poterunt, si voluerint, abstinere. Laborantes autem propter fatigationis afficientis instantiam, à Dominicæ Resurrectionis festo usque ad festivitatem B. Machaelis prædicti ter in die, qua exercitio laboris incumbent, licitò sumere cibum possunt. Cùm verò illas contigerit aliorum imminere laboribus, de cunctis appositis die quolibet sumere licebit eisdem, nisi sexta feria, vel dies sit alia, in qua generaliter ab Ecclesia jejunium noscitur institutum.

Cap. VI. *Quoties debent confiteri per annum, & sumere Corpus Christi.*

9. Singuli autem Fratrum, & Sororum ter in anno, videlicet in Natali Domini, in Resurrectionis ipsius, & Pentecostes festivitatibus, peccata propria confiteri, & Eucharistiam devotè suscipere non postponant, reconciliando se proximis, & restituendo etiam aliena.

Cap. VII. *Quòd non ferant arma impugnationis.*

10. Impugnationis arma secum Fratres non deferant, nisi pro defensione Romanæ Ecclesiæ, Christianæ Fidei, vel etiam

etiam terræ ipsorum, aut de suorum licentia Ministrorum.

Cap. VIII. *De dicendis Horis Canonicis.*

11. Dicant universi quotidie septem Horas Canonicas, videlicet Matutinum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium: Clerici videlicet scientes Psalterium, pro prima: *Deus in nomine tuo* &c. *Beati immaculati*, usque *ad legem, Gloria Patri*, dicant. Cùm verò ad Ecclesiam non accedent, pro Matutino psalmos dicere studeant, quos dicunt Clerici, vel Ecclesia Cathedralis, vel saltem ut illitterati alij, pro matutino duodecim, & qualibet alia Hora septem vicibus *Pater noster* cum *Gloria Patri* dicere non omittant, in quibus, videlicet Primæ, ac Completorij Horis, minorem symbolum, & *Miserere mei Deus* adjiciant, qui noverint. Sed si horis non dixerint constitutis, dicant tribus vicibus *Pater noster*. Infirmi autem Horas hujusmodi non teneantur dicere, nisi velint. In Quadragesima verò S. Martini, & etiam in majori Ecclesias, in quarum parochiis habitant, matutinalibus horis personaliter adire procurent, nisi causa rationabili excusentur.

Cap. IX. *Quòd omnes, qui de jure possunt, faciant testamentum.*

12. Omnes præterea, quibus de jure facultas affuerit, condant, seu faciant testamentum, ut de bonis infra tres menses post eorum ingressum immediatè sequentes ordinent, & disponant, ne quemquam illorum contingat decedere intestatum.

Cap. X. *De pace reformanda inter Fratres, & alios extraneos.*

13. De pace verò inter Fratres, & Sorores, aut etiam exteros in discordia positos facienda, sicut Ministris videbitur, ita fiat, adhibito, si facultas affuerit, Episcopi Diœcesani cõsilio in hac parte.

Cap. XI. *Quandò molestantur contra jus, aut eorum privilegia.*

14. Si verò Fratres, aut Sorores contra jus, vel eorum privilegia per Potestates, seu Rectores locorum, ubi domicilium obtinent vexationibus impetantur, Ministri loci ad eos Episcopos, & alios locorum Ordinarios studeant habere recursum, juxta consilium, & ordinationem ipsorum in talibus processuri.

Cap. XII. *Quòd caveant, in quantùm possunt, à juramentis solemnibus.*

15. A juramentis autem solemnibus omnes abstineant, nisi necessitate cogente, in casibus per indulgentiam Apostolicæ Sedis exceptis, videlicet pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, ac etiam in contractu emptionis, venditionis, & donationis, ubi videbitur expedire: In communi quoque loquella vitent, ut poterunt. Et qui die aliquo minùs cautè juraverit lapsu linguæ, prout contingere in multiloquio consuevit, die ipso in serò, cùm debet recogitare, quid fecerit, dicat tribus vicibus orationem Dominicam, propter incautè facta hujusmodi juramenta: Memor autem sit quilibet, ut ad Divina obsequia familiam propriam exhortetur.

Cap. XIII. *De audienda Missa, & Congregatione facienda.*

16. Vniversi sanè Fratres, & Sorores, cujuscumque civitatis, aut loci diebus singulis, si commodè poterunt, Missæ Officium audiant. Et mense quolibet ad Ecclesiam, sive loca, ad quam, vel ad quæ Ministri curaverint intimare, conveniant, Missarum solemnia inibi audituri. Vnusquisque autem usualis monetæ denarium Massario tribuat, qui pecuniam hujusmodi colligat, & eam de consilio Ministrorum inter Fratres, & Sorores paupertate gravatos, & præcipuè infirmantes, ac eos, qui funeris carere dignoscuntur exequiis, & deindè inter pauperes alios dividant congruenter. Offerant insuper de dicta pecunia Ecclesiæ memoratæ, tuncque, si commodè poterunt, virum religiosum, & in verbo Dei competenter instructum habere procurent, qui eos ad pœnitentiam, & misericordiæ opera exercenda hortetur solicitè, moneat, & inducat. Studeat quilibet, dum Missæ celebratur officium, & prædicationis verbum proponitur, servare silentium, orationi, & officio sit intentus, nisi cùm communis utilitas Fraternitatis impediret.

Cap. XIV. *De Fratribus infirmis, & defunctis.*

17. Cum autem quemquam ex Fratribus

bus infirmari contigerit, Ministri per se, vel alium, seu alios, si hoc eis infirmus fecerit intimari, semel in hebedamada visitare teneantur ægrotum, ipsum solicitè ad recipendum pœnitentiam, prout meliùs, & efficaciùs expedire putaverint, inducentes, necessaria illi de bonis communibus ministrando. Et si pręfatus infirmus de præsenti luce migraverit, Fratribus, & Sororibus tunc in Civitate, vel loco, ubi eũ contigerit mori, præsentibus nuntietur, ut defuncti exequiis procurent personaliter interesse, à quibus donec Missarum fuerint celebrata solemnia, & corpus tumulo conditum, non recedant. Hæc quoque circa Sorores infirmas, & decendentes volumus observari. Præterea infra octo dies post ipsius sepulti obitum immediatè sequentes, quilibet Fratrum, & Sororum ipsarum dicat pro anima ejus, Sacerdos videlicet Missam unam; sciens Psalterium quinquaginta Psalmos; & illitterati totidem *Pater noster*, & in fine cujuslibet *Requiem æternam* adjiciant. Et post hæc infra annum, pro Fratrum, & Sororum tàm vivorum, quàm defunctorum salute tres Missas faciant celebrari. Qui verò Psalterium sciverint, illud dicant, & cæteri Orationem Dominicam centies dicere non omittant, *Requiem æternam* in fine cujuslibet addituri.

Cap. XV. *De Ministris.*

18. Ministeria quoque, ac alia officia, quæ pręsentis formulę series exprimit imposita sibi quisque devotè suscipiat, curetque fideliter exercere. Officium autem cujuslibet certi temporis spatio limitetur. Nullus Minister instituatur ad vitam, & ejus ministerium certum tempus comprehendat.

Cap. XVI. *De visitatione, & correctione delinquentium.*

19. Ad hæc Ministri, & Fratres, & Sorores civitatis, & loci cujuslibet ad visitationem communem in aliquo loco religioso, vel Ecclesia, ubi locum hujusmodi contigerit deesse, conveniant, & Visitatorem habeant Sacerdotem, qui alicujus approbatæ Religionis existat, quique illis de commissis excessibus injungat pœnitentiam salutarem, nec quivis alius possit eis hujusmodi visitationis officiũ exhibere. Hujusmodi autẽ visitationis officiũ semel exerceatur in an. nisi necessitate aliqua suadente fuerit pluries facienda. Incorrigibiles verò, ac inobedientes monitio trina præveniat; Qui si se corrigere non curaverint, de ipsius Congregationis consortio expellantur omninò de consilio discretorum.

Cap. XVII. *De vitandis litigiis inter se, & cum aliis.*

20. Vitent insuper FF. & Sorores, juxta posse litigia inter se, illa, si suscitari contigerit, dirimendo: alioquin de jure coram illo respondeant, apud quem potestas residet judicandi.

Cap. XVIII. *Qualiter, & per quos in abstinentiis possit dispensari.*

21. Ordinarij autem locorum, & Visitator cum Fratribus, & Sororibus universis, in abstinentiis, jejuniis, & austeritatibus aliis ex causa legitima, cum expedire viderint, poterunt dispensare.

Cap. XIX. *Quòd Ministri eorum manifestas culpas denuntient Visitatori.*

22. Ministri verò manifestas Fratrum, & Sororum culpas Visitatori denuntient puniendas, & si quisquam incorrigibilis fuerit, post trinæ admonitionis instantiam à Ministris de discretorum Fratrum aliquorum consilio Visitatori nuntietur eidem, de fraternitatis consortio abjiciendus ab ipso, & in Congregatione postmodum publicandus.

Cap. XX. *Qualiter in prædictis nemo obligetur ad culpam mortalem.*

23. Cæterùm in præmissis omnibus, ad quæ Fratres, & Sorores hujus Ordinis, non ex Divinis Præceptis, vel statutis, tenentur Ecclesiæ, nullum ipsorum ad mortalem culpam volumus obligari, sed impositam sibi pœnitentiam pro transgressionis excessu prompta humilitate recipiat, & efficaciter studeat adimplere.

24. Tertium hoc institutum cum aliis duobus Minorum, & Sanctimonialium non immeritò judicavit Bonaventura præfigurata in trina illa Ecclesia reparata à S. Francisco; ut sicut illas tres materialiter reparavit, ita spiritualiter per tres Ordines, vel triplici pietatis subsidio universam juvaret, & repararet Ecclesiam. Verba ejus sunt: [Divinæ Providentiæ nutu, qua Christi Servus dirigebatur in omnibus; tres materiales erexit

Apud. Uvad. Ibid. n. 18.

erexit Ecclesias antequam Ordinem inchoans Evangelium prædicaret, ut non solũ à sensibilibus ad intelligibilia, à Minoribus ad majora ordinato progressu conscenderet; verùm etiam, ut quid esset facturus imposterum, sensibili foris opere mysterialiter præsignaret. Nam instar reparatæ triplicis fabricæ ipsius Sancti viri ducatu, secundùm datam ab eo formam, regulam, & doctrinam, Christi triformiter renovanda erat Ecclesia, trinaque triumphatura militia salvandorum; sicut & cernimus esse completum.]

25. Quoniam verò diximus, Regulam à Sancto Patriarcha compositam fuisse, à Nicolao IV. aliquantulum adauctam, ut regulam ipsam à Papæ verbis separemus, adnotatum lego in Bordonio, & Vvadingo, quòd primum ejus Capitulum à Pontifice fuit appositum super qualitatibus recipiendorum; à cap. 2. incipiunt verba Sancti Legislatoris usque ad decimum nonum; exceptis illis in cap. 16. verbis, in quibus quasi per parenthesim Pontifex de Visitatore deligendo pertractat de mente propria: à cap. autem 19. cætera sunt verba Nicolai Papæ Regulam approbantis: quæ omnia cum ipso contextu evidenter appareant, non est, cur Vvadingi, eumque sequentium judicium revocare debeamus in dubium.

Bordon. in Chron. c. 4 num. 11.

26. Vnum hîc ad S. Patris, hujusque sui Tertij Ordinis gloriam adnotandum censui; nempè à Seraphico Patriarcha sine præcedenti exemplo institum fuisse pro sæcularibus in domo propria manentibus, ad faciliorem spiritualis vitæ methodum, Tertium Ordinem de Pœnitia nuncupatum; facto exinde ad cæteras Religiones exemplo: ut Confectius, & Miranda notarunt apud Bordonium; immò & S. Bonaventura in vita S. Francisci cap. 2. & alij in Vvadingo in commentariis hujus tertiæ Regulæ videndi.

Bordonus Ibid. n. 35.

CAPVT II.

Tertij Ordidinis Franciscani de Pœnitentia Apostolica Confirmatio.

27. HOnorius III. Pontifex super hujusmodi Tertiariorum pœnitentiæ, & sanctitatis incrementis summoperè lætatus, piissimum opus ad majoren in dies profectum animarum, quantùm posset, promoturus, Ordinem ipsum de Pœnitentia sub hoc expresso titulo à se jam fuisse approbatum, declaravit, multisque spiritualibus, & temporalibus privilegiis, quæ in Bordonio, in Antonio de Sillis, in compendio privilegiorum, atque in proprio hujusce Tertij Ordinis libello latè describuntur, amplissimè decoravit, quæ omnia per Gregorium IX. ejusque Successores confirmata, & ampliata fuisse leguntur.

28. Primò itaque Honorius III. vivæ vocis oraculo, dehinc per Breve Apostolicum. *Cum illorum &c.* kalendis Decembris 1224. Ordinem ipsum approbatum esse demonstrarat: Gregorius IX. in litteris, *Nimis patenter &c.* septimo kalend. Iulij 1227. *Detestanda humani generis &c.* 3. Kal. Aprilis 1228. (in quibus de præfata Honorij concessione meminit expressè) *Cum illorum &c.* kalend. Septembris 1229. vel 1234. & *Dilecte fili &c.* pridie nonas Iulij 1230. dum Ordinem ipsum amplissimis privilegiis exornat, ipsum ab Ecclesia fuisse approbatum, apertè demonstrat. Innocentius IV. pluribus in litteris, præsertim vero in istis, *Intentos cultui &c.* Idibus Martij 1246. *Tuis devotis &c.* 7. kalend. Aprilis 1248. nova confirmatione, novisque privilegiis specialem suum ad hujusmodi Tertiarios affectũ voluit esse contestatum; utq; à numerandis nimia prolixitate litteris pontificiis supersedeam, Alexander. IV. V. VI. & VII. Clemens IV. & V. VII. & VIII. Gregorius IX. X. XI. XIII. & XV. Vrbanus IV. V. & VIII. Cœlestinus V. Bonifacius VIII. Nicolaus IV. & V. Ioannes XXII. (qui eos à malignantium calumniis juridicè vindicavit) Sixtus IV. & V. Martinus V. Eugenius IV. Calixtus III. Pius II. IV. & V. Paulus III. Iulius II. Leo X. aliique permulti cum suis Constitutionibus apud Antonium de Sillis, & Bordonium diffusissimè, magnaque ex parte in Vvad. videndi, de hoc tertio Ordine singulari benevolentia voluerunt benemereri.

P. Ioannes Mar. de de Vernó. in hist. Tert. Ord. art. 3.

29. Privilegia hæc Apostolica in hisce magna ex parte constituta videmus, quòd Fratrum Minorum indulgentias consequi valeant, Sacramenta percipere, Missis interesse, atque divinis officiis, & in Ecclesiarum cæmeteriis sepeliri tempore interdicti durante, dummodo eidem

dem causam dedisse non comprobentur: quòd ad juramenta, ad acceptanda sui populi officia, & ad onera non cogantur, quibus sęcularium cæteros subjectos esse contingat; quòd ad laica tribunalia non trahantur, unico verbo, quòd secundùm Ecclesiasticorum jura Fori, Canonisque, ut vocant, privilegiis debeant per omnia gaudere, aliaque per multa, de quorum vel conservata, vel jamantiquata validitate in tertia parte tractabimus.

30. Cæterùm ut de formali, atque Apostolica ejusdem pro Tertiariis Regulæ approbatione expressiùs agamus; Nicolai IV. Pontificiam Confirmationē. à Clemente V. in suis litteris ex integro insertam statim ex integro describemus; quam etiam postmodum Gregorius XI. in alia sua Bulla *Tenor quarumdam litterarum &c.* Datum Avinione 4. Idus Februarij anno tertio, & nostræ salutis 1373. ad litteram repetivit, diploma Clementis exhibeo.

CLEMENS PAPA V.

Universis præsentes litteras inspecturis.

Vvad.t.3. Reg.1308. Bulla 20. 31. TEnorem cujusdam privilegij fœlicis record. Nicolai Papæ IV. Prædecessoris nostri dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum Minorum de Pœnitentia concessi, per nos visi, & diligenter inspecti de dicto originali sumptum, ut de ipso imposterum certitudo plenior habeatur, prę sentib⁹ fecimus adnotari, qui talis est: [Nicolaus Episcopus Servus servorum Dei dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum &c. Supra montem Catholicæ Fidei, quam populum gentium, qui ambulabat in tenebris, Discipulorum Christi sincera devotio igne charitatis exæstuans, verbo solicitæ prædicationis edocuit, quamque Romana tenet, & servat Ecclesia, solidum Religionis Christianæ positum noscitur fundamentum, nullis unquam concutiendum turbinibus, nullis quassandum fluctibus tempestatum. Hæc est enim tota, veraque fides. absq; cujus consortio nemo in conpectu Altissimi acceptus redditur, nemo gratiosus occurrit; hæc est, quæ salutis semitam præparat, & fœlicitatis æternæ prœmia grandia pollicetur. Ideoque gloriosus Christi Confessor B. Franciscus, hujusmodi Ordinis Institutor, viam accedendi ad Dominum verbo pariter, & exemplo demonstrans, in ipsius sinceritate fidei suos filios erudivit, eosque illam profiteri constanter, tenere firmiter, & opere voluit adimplere, ut per ejus semitam salubriter incedentes mererenentur post vitæ præsentis ergastulum, ęternæ benedictionis effici possessores. Nos igitur Ordinem ipsum opportunis favoribus prosequi, & ad ejus augmentum benigniùs intendentes statuimus, ut omnes, quos ad servandam huiusmodi vitæ formam assumi contigerit, ante assumptionem, seu receptionem ipsorum. *&c. ut supra in Capit. primo Regulæ ad.c. 19. usq; ad postmodum publicandus.* Cæterùm in præmissis omnibus, ad quæ Fratres, & Sorores vestri Ordinis non ex divinis præceptis, vel statutis tenentur Ecclesię, nullum ipsorum ad mortalem culpam volumus obligari, sed impositam sibi pœnitentiam pro trāsgressionis excessu prompta humilitate recipiāt & efficaciter studeant adimplere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Reate 15. kalendas Septembris Pontificatus nostri anno 2.] Datum Avinione 3. kalend. Septemb. anno quarto.

32. Regulam ipsam lucubrationibus suis illustrare non erubuerunt plurimi, gravissimique Scriptores etiam extranei, ut Dionisius Carthusianus, Vvad. & alij, quos opportuno loco recensebimus.

CAPVT III.

Ampliatio, & excellentia Tertij Ordinis Franciscani.

33. A Seraphico Doctore S. Bonaventura legimus, tres istos Ordines in triplici Ecclesia per S. Franciscum divino jussu reparata fuisse præfiguratos,

guratos, ut diximus; in illa itidem triplici moneta, quam, jubente Domino Iesu, in sinu suo mirabiliter inventam eidem Redemptori obtulisse legitur: dragma enim, quam Dominus per peccatorum sordes perdiderat, hominum animas suo pretiosissimo sanguine redẽptas esse non dubitamus, quas in triplici Ordine divina dispositione fundato Franciscus ad Creatorem suum reducere conatur; unde Tertium *de Pœnitentia* voluit nuncupare; nimirum (ait S. Bonavẽtura) sicut in cœlum tendentibus pœnitentiæ viam constat omnibus esse communem, sic & hic status Clericos, & Laicos, Virgines, & conjugatos ex utroque sexu admittens, quanti sit apud Deũ meriti, ex plurimis ejus professoribus jam Sanctorum, & Beatorum Cathalogo adscriptis innotescit.

S. Bonav. in vita S. Franc. c. 4.

34. Illo spiritus fervore, iis pœnitentiæ fructibus in prima sua institutione vivebant, ut teste Mariano, non aliter viverent, quàm primi illi disciplinę Christianæ Magistri, de quibus Tertullianus [& fidei unitate, & spei fœdere coibant in Cœtum, ut ad Deum, quasi manu facta, precationibus ambirent orantes. In Congregatione præsidebant probati quique seniores, honorem istum non pretio, sed testimonio adepti: (neque enim pretio illa res Dei constat) qui mores omnium formabant. Pœnes hos adhibitis suæ fidei testibus arca erat communis, in quam modicam unusquisque stipem menstrua die, vel cum vellet, & si modò vellet, & si modò posset apponebat. Pietatis exercendæ hæc erant deposita, nam inde non epulis, vel poculis, nec ingratis voratrinis dispensabatur, sed egenis humandis, alendisue, & pueris, ac puellis re, ac parentibus destitutis, jamque domesticis senibus, item naufragis, & si qui in insulis, vel in custodiis dumtaxat ex causa fidei alumni Confessionis Catholicæ fiebant.] Ex collectis pietatis stipendiis Xenodochium ad Vrbis Florentinæ muros construxerunt infirmis curandis, & senibus fovendis. Admissæ ad charitatis obsequia fœminæ, ne fierent pietatis extorres ut supra notavimus.

Tertull. apud Vvading. t. 1. an. 1221. n. 13.

35. Adhuc extat Xenodochium in platæa S. Mariæ Novellæ sub sancti Pauli invocatione: translata verò, & aucta Congregatio sub S. Antonio Præsule in Civitatis penetralia juxta Ecclesiam S. Martini, ut commodius, & facilius fieret egenorum obsequium. A pietatis munere, & vicina æde dicti sunt boni viri S. Martini, nec tamen Fratrum Pœnitentum Ordinis S. Francisci nomen aliquando neglectum.

Ibid. n. 14.

36. Quantâ gloriâ per universos terræ angulos, etiam in supremis Regum, & Imperatorum aulis efflorere meruerit; amplissimum S. R. E. Cardinalem Gabrielem de Trejo ad propositum magna cum emphasi dicentem juvat audire: cùm enim Lucas Vvadingus ad ipsum scripsisset, quasi collaudans, vel gratias agens, quòd Tertium S. Francisci Ordinem sua professione honorare voluisset, ipse ad Vvadingum in hæc verba respondit, datis litteris ex Civitate Tiburtina die 3. Iulij 1621...... [At tu admiraris, & solemnibus celebrare cupis encomiis, me post purpuram Cardinalitæ Dignitatis habitum Tertij Ord. induisse, & solemniter tertiam Patris nostri Francisci Regulam professum fuisse: sed quomodo, qui me ipsum, & omnia, quæ habeo, Francisci, esse profitebar, possem qualecunque devotionis signum exhibere, nisi me ipsum suæ Religioni devoverem? Anne indignus est Francisci funis, quo regia purpura cingatur? eo præcinctus Ludovicus Rex Galliæ, Elisabeth Vngariæ Princeps in Sanctorum numerum relati; Imperatrices, Reges, Reginæ, & alij Principes viri: quorum numerum tempore mortis suæ devotissimè habitum suscipiens, auxit hoc anno 1621. Philippus III. Rex Hispaniarum, & paulò ante serenissima Hispaniæ Regina Elizabeth, Philippi IV. Domini nostri Vxor, & nobilissima Princeps Maria, ejusdem Philippi IV. germana Soror, quæ etiam huic Tertiæ Religioni nomen dederunt, quas cum potentissimo, & piissimo Rege Deus diu incolumes servet. An fortè non decet regiam dignitatem cilicium? decet certè & tempore Elisæi Prophetæ eo usum Regem Israël narrat historia Sacra. Vnde ergo miraris, quòd Cardinalis cinericium habitum purpuræ imponat, & chordâ se præcingat? Dicis, humilis habitus est tantæ dignitati. At ego respondeo, ideo suscipiendum hoc tempore, cum tanto humilior, atque ad serviendum Deo promptior quisquam debeat esse ex munere, quan-

In Martyr. Franc. in addit. §. 202. impress. 1.

cò se obligatiorem conspicit in reddenda ratione &c. Quid ergo ego facerem eo tempore, quo indignus ad tam supremum Ecclesiæ evehebar gradum, nisi humilitate Francisci me tueri, quo securiùs possem oneris injuncti procellas, labores, & onus sustinere? sed quid multa? nonne cinericius habitus Francisci verè purpureus est, quo ornari possit Regia, & Cardinalitia Dignitas? verè purpureus est, quem Christi signat cruor, & passionis ejus coronavit fides, & quem Christi vice proprio sanguine è sacris stigmatibus effluente, rubrefecit Franciscus. An ne humilitas Christi servitus est? servilis non est, quam regalis nobilitat purpura, ornamentum est purpura regium. Hunc si quis vel dedignetur, vel abhorreat habitum; respiciat, quòd non griseus, sed purpureus sit: humilitas namque suscepta pro Christo regiam præfert dignitatem. Quid ergo feci? purpuram purpurâ contexi, Cardinalitiam Regiâ, tantùm abest, quòd me humiliaverim, ut meritò dubitare possim, an superbierim.] Cætera pertranseo, quæ hic Eminentissimus Cardinalis piè, & humiliter de se proloquitur in commentariis Vvadingi super tertiam Regulam ex integro legenda.

37. De admirabili locorum de Pœnitentia Tertiariorum, & incredibili subita multiplicatione, cum dicto citiùs Italiam, Germaniam, universamque ferè Europam repleverit; irrefragabile hostis sui acerrimi testimonium in ipso suę institutionis initio ad majorem veritatis attestationem audiamus. Petrus de Vineis ipse est, Federici II. Cæsaris Secretarius, ideoque cum Domino suo Romani Pontificis, & Ecclesiæ inimicus acerrimus Fratres Minores, quasi fortissimas, & insuperabiles cohortes contra schismatici Imperatoris contumaciam extremo persequens odio, dum ex Tertio per eos (ajebat) Ordine instituto fortiores illos contemplaretur effectos, utpote cui Marchiones, & Comites, locorumque Dominos, & nobiles quosque, immò Reges, & Principes cum suis uxoribus, filiis, & populis nomen dedisse constabat, frementi calamo sic contra illos invehitur: [Duas novas Fraternitates creaverunt; ad quas sic generaliter mares, & fœminas receperunt; quòd vix unus, & una remansit, cujus nomen in altera non sit scriptum.] S. Antonius in ejus laudem sic calamo Sanctiori notavit: [Fraterna dilectione devictus B. Franciscus, ad instar Patriarchæ Noe Arcam fabricavit, & tricamentam fecit, idest Religionem, scilicet Fratrum, Monialium, & Tertij Ordinis: ut habitantes in ea præservaret à diluvio vitiorum, & morte inferorum, omni statui cupiens dilectione providere.]

Martyr. Francis. die 3. Ian. §. 6.

Ibid. fol. 5. §. 5.

38. Notandum verò, quòd juxta dignissimum S. Gamalielis effatum, *Si opus Dei est, non poteritis dissolvere illud*; tametsi universæ malignorum spirituum cohortes ad hujus Instituti destructionem impia conjuratione conspiraverint, ut Batholomæo Barro in Vrbe celeberrimo priùs Advocato, dehinc hujus sodalitij professori piissimo per os cujusdam energumeni confessi sunt; quamvis malignãtium hominum validi conatus contra ejusdem clarissimos progressus insurrexerint; semper tamẽ Deo protegente fœlicioribus incremẽtis in hunc usque diem per universos terræ angulos, etiã in ultimis Americæ, & Asię partibus, Regibus, & Reginis, ab egenis, & plæbęis solemniter acceptum gloriosissimè prosperatur: unicum proferam exemplum. In Germania universa, in Polonia, finitimisque Regnis tertio jam suę Institutionis sæculo, prædicante B. Ioanne de Capistrano adeo mirabiliter excreverat, ut Capistranensis ipse brevissimo tempore plurimas à diversis Provinciis epistolas exceperit, in quibus de fœlicissimo ipsius progressu, de adversis aliquorum conatibus, necnon de dubiis super observandam vivendi methodum diffusè narrabatur. Vnicam hîc Ministri Cracoviensis placuit ex Vvading. describere.

Ex. Act. Apost. c.

Martyr. Franc. die 3. Ianuarij.

Reverendissimo in Christo P. Fr. Ioanni de Capistrano hæreticæ pravitatis Inquisitori, unicæ spei nostræ, & consolatori.

39. HVmillima subjectione cum debita obedientia, & reverentia jugiter præambula, Reverendissime in Christo, immò Sancte Pater, & consolatio nostra spiritualis, lumenque unicum oculorum nostrorum. Pia vestra Paternitas scire non abnuat, quòd hæc Sancta Congregatio Fratrum, & Sororum Pœnitentium de tertia Regula Seraphici P. nostri Francisci, quam Dominus

Vvad. t. 6. ann. 1455. n. 125.

minus Omnipotens in Regno Poloniæ ignito tui verbi eloquio per Vestram Paternitatem innovare, plantare, erigere, & seminare dignatus est, dignatur pariter imbre suorum inaccessibilium charismatum irrigare, & quantò ulteriùs, tantò plùs, & meliùs ipso Domino cooperante crescit, & augetur spectabilis, & religiosi Patris, & Fratris Ladislai de Ordine Minorum Guardiani Conventus S. Bernardini, Visitatoris dictæ nostræ Congregationis salubribus suffulta præsidiis, & documentis vitæ commendabilis pariter, & exemplis, cui pro tantis favoribus, laboribus, & curis huic nostro Ordini per ipsum adhibitis, & in futuro adhibendis in conspectu piæ vestræ Paternitatis æquas, & condignas gratiarum actiones impendere non valemus. Attamen Vestra Paternitas super eodem Patre nobis relicto in refugium, & solatium singulare simul, & illi grates utcumque vestris, & illius meritis impares impendimus, Deum pro fœlici statu vestro, & illius voce concinna, votoque concordi deprecantes, quippe ad nostrorum nemo potest addere plenitudinem gaudiorum, quoties vita fausta vestra auditibus nostris percipitur insonare, quia vivere vestrum, nostrum vivere, & lucrum; & dissolvi vestrum, nostrum reputamus &c. Valeat Vestra Reverenda Paternitas sana, læta, & prospera. Dat. Cracoviæ ipso die S. S. Fabiani, & Sebastiani Martyrum anno 1455.

Fr. Bartholomæus indignus Fratrum, & Sororum Pœnitentium Ordinis S. Francisci Minister.

40. DEnique quemadmodum Sacer Ordo Min perfectum sæculi cõtemptum prædicavit hominibus, fidemque catholicam infidelibus; atque Clarissę, secundus Seraphici Patriarchæ partus tum Evangelicæ paupertatis apicem, tum ad nobiliorem Virginitatis cautelam clausuræ custodiam inter Sanctimoniales induxerunt; ita Tertius Ordo *de Pœnitentia* dictus Sanctimoniam in aulis Regum, & in pauperum tuguriis altè fundavit, nobilitatis, & sanctitatis clarissimis splendoribus longè conspicuus. Notandum tamen, quòd Ordo hujusmodi de Pœnitentia à Chordigerorum Sacra Societate latè distinguitur, dum ille à Seraphico Patre immediatè, ista ab ejus filiis suam recognoscunt originem: hæc ad Sanctissimi Rosarij, cæterarumque Confraternitatum exemplar paucis conditionibus observandis tota consistit; ille amplissimâ Regulâ gubernatur: hæc simplici fune benedicta insignitur; ille designato habitu, vel saltem amplo scapulari decoratur; hæc à statu sæculari suos professores nullo modo relevat, ille suos ad ecclesiastica privilegia (ut dicemus) aliqualiter extollit.

41. Advertendum adhuc principaliùs, quòd ad hujus tertij de Pœnitentia Ordinis apparentem similitudinem, sed toto differens cœlo surrexit deinceps Congregatio quædam, quæ Iesu Christi Pœnitentium dicebatur, sed sine solida pietatis substantia, cum sola hipocrisis larva; quam idcircò cùm Gregorius X. in Lugdunensi Concilio condemnasset; & similiter in Viennensi Clemens V. Beguardorum, & Beguinarum, atque Fraticellorum satanicam societatem anathematizasset; occasionem ministravit averniici serpentis æstus, & malitia, ut pluribus in locis sacer hic Franciscanus de de Pœnitentia Ordo pluribus in locis à malignantium calumniis, & deinde teterrimo aliquorum Scriptorum attramento pessimè haberetur: Calumnias verò, vel ex hoc potissimùm efficacissimè dissipatas esse gaudemus; quod ab ipso Clemente V. fuerit Ordo ipse cum sua Regula per Apostolicas litteras, quas supra citavimus, confirmatus, qui Beguardos, & fraticellos eodem tempore condemnavit; efficaciùs autem cum Ioannes XXII. post Clementem calumnias illas pura mendacia, inductasque à Diabolo malignitates esse, declaravit: Cùmque iterum subaudiret, his non obstantibus Tertiarios ipsos tamquam de hæresi suspectos alicubi insimulari, graviter dolens Pontifex, post examen plurimis in Provinciis Episcoporum zelo commissum, post gravissimam, plenamque veritatis discussionem, edito novo Diplomate declaravit, suum hunc Ordinem non in Concilio condemnatum, sed ab Ecclesia Catholica pluries approbatum, & confirmatum, multis privilegiis meritò decoratum, à Beguinis, à Beguardis, necnon à Fraticellis quàm longissimè alienum, animarumque saluti valde proficuum: Deinde majoris sinceritatis gratiâ,

tia, & ad huius Congregationis candorem Episcopum, Officialesque Basileenses graviter castigari mandavit; quòd à præfatis calumniis post Romani Pontificis sententiam pertinaciter non recederent: Litteras suas Apostolicas per Italiam, Galliam, Hispaniam, & Germaniam, atque per Orbem Christianum solemniter publicari præcepit, longè majori gloria, & incremento illorum, quos serpens antiquus pietatis omnis hostis acerrimus infernali æstu dissipare tentaverat: jam superest, ut diplomatum exemplar exhibeam.

IOANNES PAPA XXII.

Venerabilibus Fratribus universis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, alijsque Prælatis, & Rectoribus Ecclesiarum.

Vvad.t.3. Reg.1319. bull.56. Ioan.XXII.

42. Etsi Apostolicæ Sedis authoritas tueri debeat, quę apud ipsam meruerunt approbationis præsidio communiri, ad curam tamen dictæ Sedis specialiùs pertinere dignoscitur, ut Religionis, per quam ad divini nominis laudem tenditur, & salus fidelium impetratur, status per Sedem approbatus eamdem, inviolabiliter perseveret, Religionem huiusmodi approbatam manutenere favorabiliter, efficaciter defensare, ita quòd impugnationis cuiuslibet cessante turbine, personæ Religionis eiusdem liberis, clarisque mentibus vacare valeant divinis beneplacitis exequendis. Sanè dilecti filii Minister, & Fratres Ordinis Minorum nuper in nostra, & Fratrum nostrorum præsentia fecere proponi, quòd licèt Tertius Ordo Fratrum, & Sororum, qui continentes, seu de Pœnitentia nuncupantur, à Beato Francisco institutus, & à Sede præfata jam dudum probatus, & confirmatus, ac etiam communitus diversis privilegiis extitisset, dictique Fratres, & Sorores ipsius Tertij Ordinis sub cura, & doctrina eorumdem Fratrum Minorum, juxta tenorem ordinationis à piæ memoriæ Nicolao Papa IV. prædecessore nostro super hoc factę, vixerint, & vivant in Observantia Regulæ Tertij Ordinis antedicti: Nonnulli tamen Prælati, & Rectores Ecclesiarū, Civitatum, & Diœcesum diversarum, præsertim Alamanniæ partibus constituti, constitutionem, per quam fœl. rec. Clem. Papa V. prædecessor noster, quarumdam mulierum, quæ vulgariter nuncupantur Beguinæ, quę non profitebātur aliquam Regulam approbatam, aut statum, ex causis rationabilibus in constitutione ipsa expressis, in Concilio Viennensi per eum celebrato, perpetuò prohibuit, ac illum ab Ecclesia Dei penitus abolevit; ad dictos Fratres, & Sorores de Pœnitentia perperam extendere intentant, & ejusdem constitutionis prætextu eosdem Fratres, & Sorores de Pœnitentia ad dimittendum habitum, atque statum hujusmodi Regulæ ipsorum per excommunicationis, & interdicti sententias, aliasque pœnas indebitè conati sunt, & conantur jugiter coarctare; in ipsos Fratres, & Sorores de Pœnitentia pro eo, quòd in iis non paruerunt eisdem, sicut nec etiam debuerunt, de facto excommunicationum proferēdo sententias, aliaque diversa ipsis gravamina inferendo, prætendunt quoque ijdem Prælati, & Rectores minùs veraciter, dictos Fratres Minores ex eo Fautores existere personarum damnatarum per constitutionem eamdem, quia eisdem Fratribus, & Sororibus de Pœnitentia communicant, & eos recipiunt ad divina, & propter hoc ipsos Fratres Minores per Constitutionem eamdem excommunicationis sententiam incurrisse, illos excommunicatos denunciant, & sententiam ipsam aggravant contra eos; Civitates, & loca, in quibus dicti Fratres Minores inhabitant Ecclesiastico interdicto supponunt, ac eis eleemosynas, ac alia vitæ subsidia subtrahunt, & ab aliis subtrahi faciunt, ipsosque aliàs multipliciter gravant appellationibus, etiam pro parte dictorum Fratrum, & Sororum de Pœnitentia, & Fratrum Minorum ad ipsam Sedem interjectis propterea vilipensis. Quare pro parte dictorum Ministri, & Fratrum nobis extitit humiliter supplicatum, ut providere in hac parte de celeri, & opportuno remedio dignaremur. Cum itaque Constitutio supradicta ad ipsos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis minimè se extendat, universitati vestræ de Fratrum nostrorum prædictorum consilio per Apostolica scripta mandamus, quatenus memoratos Fratres, & Sorores de Tertio Ordine prælibato, vel

vel Fratres Minores, seu quosvis alios occasione præmissa nullatenus molestetis, nec permittatis ab aliis quomodolibet molestari, nisi contingeret per Sedem Apostolicam aliud ordinari, & ne super his secus faciatis, districtiùs inhibemus. Nos enim quidquid à Prælatis, & Rectoribus supradictis, vel quibuslibet aliis contra prælibatos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, vel aliquos eorumdem, seu contra Fratres Minores, aut alios hujusmodi prætextu attentatum forsitan est hactenus, vel à vobis, seu quibuslibet aliis contigerit attentari, ex nunc nullius omninò decernimus existere firmitatis, dictosque Fratres Minores in admittendo ad divina ipsos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, & communicando eis, ut præfertur, & prælibatæ constitutioni minimè derogasse. Dat Avinione 7. Kalen. Martij anno 3.

IOANNES PAPA XXII.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Bisuntin. & dilectis filiis Decan. Constantien. ac Suvetin. S. Joannis Bisuntin. Ecclesiarum.

Uvad.t.3. Reg.1320. bull.81. Ioan.XXII. 43. DVdum dilectis filiis Ministro, & Fratribus Ordinis Minorum significantibus nobis, quòd licèt Tertius Ordo Fratrum, & Sororum, qui continentes, seu de Pœnitentia nuncupantur &c. *ut in Bulla 56. Ioan. usque ad, aliásque pœnas*, indebitè constringere nitebantur in eosdem, pro eo, quòd in his non parebant, sicut etiam nec debebant, Prælatis, & Rectoribus memoratis, de facto excommunicationum proferendo sententias, aliaque ipsis diversa gravamina inferendo, quòdque ijdem Prælati, & Rectores minus veraciter prętendentes, dictos Fratres Minores fautores existere personarum damnatarum per Cōstitutionem eamdem, pro eo videlicet, quia eisdem Fratribus, & Sororibus de Pœnitentia communicabant, & ad divina recipiebant eosdem, & propter hoc ipsos per Constitutionem eamdem excommunicationis sententiam incurrisse, & excommunicatos denunciabant, & aggravabant hujusmodi excommunicationis sententiam contra eos, Civitates insuper, & loca, in quibus ipsi Fratres Minores inhabitabant, supponebant Ecclesiastico interdicto, ac eis eleemosynas, & alia vitæ subsidia subtrahebant, appellationib⁹ etiam pro parte dictorum Fratrum, & Sororum de Pœnitentia, & Fratrum Minorum ad dictam Sedem interjectis propterea vilipensis, ac eisdem Ministro, & Fratribus Minoribus nobis humiliter supplicantibus, ut providere in hac parte de celeri, & opportuno remedio dignaremur. Nos attendentes, quòd Constitutio supradicta ad ipsos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis se minimè extendebat, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, & dilectis filiis electis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, aliisque Prælatis, & Rectoribus Ecclesiarum de Fratrum nostrorum consilio per litteras nostras dedimus in mandatis, ut memoratos Fratres, & Sorores de Tertio Ordine prælibato, vel Fratres Minores, seu quosvis alios occasione præmissa nullatenus molestarent, nec permitterent ab aliis quomodolibet molestari, nisi contingeret per Sedem Apostolicam aliud ordinari: Nec super his secus facerent, eis districtiùs inhibendo, ac nihilominus quidquid à Prælatis, & Rectoribus supradictis, vel quibuslibet aliis contra Fratres prælibatos, & Sorores ipsius Tertij Ordinis, vel aliquos eorumdem, seu contra Fratres Minores, aut aliàs hujusmodi prætextu attentatum forsan esset hactenùs, vel ab eis, vel quibusvis aliis contingeret attentari, ex tunc nullius omninò decrevimus existere firmitatis, dictosque Fratres Minores in admittendo ad Divina ipsos Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, & participando cum eis, ut præfertur, prælibatæ Constitutioni minimè derogasse, prout in eisdem litteris pleniùs continetur. Et licèt hujusmodi ad Venerabilis Fratris nostri Geraldi Episcopi Basilien. & Richardi Officialis sui notitiam devenissent, ex parte dictorum Ministri, & Fratrum Min. humiliter requisiti fuissent, ut Fratres, & Sorores dicti Tertij Ord. in suis Diœcesi, & Civitate constitutos, dictosque Fratres Minores occasione Constitutionis prædictæ, quæ, ut pręmittitur, ad dictos Fratres, & Sorores ejusdem Tertij Ordinis extendi minimè noscebatur, juxta mandatum nostrum per dictas litteras eis factum, nullatenus molestarent, nec permitterent ab aliis molesta

molestari, sed gravamina, si qua prætextu Constitutionis hujusmodi eis intulerant, vel inferri fecerant, revocarent. Ijdem tamen Episcopus, & Officialis prædictis litteris, non absque magnæ temeritatis audacia, irreverentia, & contemptu illudentes potiùs, quàm parentes, infrascriptis personis quilibet eorum litteras infrascriptas, videlicèt suis sigillatas sigillis dirigere temerè præsumpserunt. Quæ quidem litteræ eorum sigillis munitæ cum fuissent ad Sedem Apostolicam destinatæ, & ad notitiam nostram deductæ: Nos dilecto filio nostro Petro tituli S. Susannæ Presbytero Cardinali commisimus oraculo vivæ vocis, ut, an dictæ litteræ veræ essent, ac veris dictorũ Episcopi, & Officialis sigillis munitę, se diligentiùs informaret, qui tàm per Procuratorem præfati Episcopi apud Sedem Apostolicam personaliter constitutum, quàm per nonnullos alios fide dignos de partibus illis ad suam propter hoc præsentiam accersitos, qui litteras, & sigilla prædicta eis ostensa recognoverunt prę-sentialiter, esse vera, certoriatus, quòd dictæ litteræ veræ erant, & veris dictorum Episcopi, & Officialis sigillis munitæ, nobis fecit super hoc relationem plenariam, & fidelem; propter quod earum litterarum tenores de verbo ad verbum præsentibus duximus inserendos, qui tales sunt. Gerardus Dei gratiâ Basilien. Episcopus, Dilectis in Christo universis Decanis, Camerariis, Rectoribus, Incuralis, Vicariis, & Capellanis Ecclesiarum Civitatis, & Diœcesis nostræ Basilien. Salutem in Domino Iesu Christo. Cum nos ad instantiam Fratrum Minorum quoddam *Vidimus* de quibusdam litteris papalibus, ad honorem, & reverentiam Summi Pontificis Domini nostri, & Sedis Apostolicæ dederimus: ne pro pter hoc de observatione processuum nostrorum quorumcumque à nobis, vel authoritate nostra emanatorum aliquod dubium propter ignorantiam multorum simplicium oriri contingat, vobis universis universaliter, & singulis singulariter singnificamus in his scriptis, quòd propter devotionem dicti *vidimus* nolumus præsentibus nostris quibuscumque in aliquo derogari. Datum apud Telpg. sub sigillo nostro anno Domini millesimo trecentisimo decimo nono in Vigilia Pentecostes. Officialis Curiæ Basilien. Decano citra Otensbusel, cæterisque confratribus ejusdem decanatus salutem in Domino. Nuper ad nostrum veridicorum relatione pervenit auditum, quòd Fratres Minores quasdam Bullas Papales in Ecclesiis nostris, & in Diœces. Basilien. deferunt, & ostendunt, per quas sententias, & processus à nobis contra eosdē, & Beghnias habitum Bighniagij deferentes authoritate ordinaria latos, & latas evadere moliuntur, quorumque prætextu asserunt, Beghnias de tertia Regula in pristino statu debere remanere. Quare mandamus vobis universis, & singulis sub pœna suspensionis ab officio, quam in contrarium facientes monitione trium dierũ præmissa ferimus in his scriptis, quatenus dictis bullis ostensis, & ostendendis non obstantibus, quibus per vos nullam fidem, seu credulitatem volumus adhiberi, omnes processus nostros contra dictos FF. Minores, & Beghnias, & eorũ fautores latos secũdùm eorum continentiam, & tenorem publicatis observetis, & ab omnibus faciatis inviolabiliter observari, ipsosque Fratres, & Beghnias arctiùs evitetis, donec à Domino nostro Episcopo, vel nobis aliud receperitis in mandatis. Datum an. Domini millesi. trecentes. decimo nono feria quinta ante Dominicam Palmarum. Nolentes igitur tantę pręsũptionis excessum conniventibus oculis pertransire, ne ipsorum impunitas præbeat aliis audaciam similia committendi, discretioni vestræ in virtute obdientiæ districtè pręcipiendo mandamus, quatenus, vos vel duo, aut unus vestrum, per vos, vel alium, seu alios præfatos Episcopum, & Officialem ex parte nostra peremptoriè citare curetis, ut idem Episcopus sub suspensionis infra duorum mensium spatium, dictus verò Officialis sub excommunicationis pœna infra viginti dies post citationem vestram hujusmodi, quas pœnas eos incurrere volumus ipso facto, nisi fecerint, quod eisdem injungitur, Apostolico se se Conspectui repręsentent, super his facturi, & recepturi, quod justitia suadebit eisdem Episcopo, & Officiali, eorum videlicet cuilibet sub pœnis similibus, quas eos incurrere volumus ipso facto, si infrascripto mandato non paruerint cum effectu; similiter injungentes, ut cũ occasione Constitutionis prædictæ contra Fratres, & Sorores dicti Tertij Ordinis, & contra

tra Fratres Minores præfatos, & participantes cum eis ante receptionem dictarum litterarum nostrarum, & post de facto nonnullos propter præmissa dicantur fecisse processus, in eos etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias proferendo, processus, & sententias hujusmodi propter præmissa habitos, & prælatos, prout de facto fecerunt, eosdem de facto debeant revocare, & revocatos fore in prædictis Civitate, & Diœcesi facere publicari, quòdque deinceps à similibus debeant abstinere. Diem verò citationis, & injunctionis hujusmodi, & quidquid super his duxeritis faciendum, nobis per vestras litteras harum seriem continentes similiter intimare curetis. Datum Avinione 14. Kal. Maij anno quarto.

Ibid. bull. 81. 44. Quod idem, easdem litteras repetendo, Archiepiscopo Bisuntino, & Succentori S. Ioannis Bisuntin. & Buxulo de Parma Canonico Tornacensi Capellano suo commisit.

45. Deinde majoris expressionis gratiâ per locorum Ordinarios voluit, ut Tertiarij de erroribus, de quibus alicubi insimulabantur, examinarentur, quos innocentes repertos esse, patet in Chronicis Minorum; Observat autem Vvadingus ad annum 1322. n. 66. quàm honoratis titulis eos semper Pontifex appellet, maximâ à fraticellis differentiâ, & quàm gloriosè de Minoribus, & Clarissis ibidem discurrat.

IOANNES PAPA XXII.

Vniversis Archiepiscopis, & Episcopis per Narbonen. Tolosan. Auxitan. Burdegallen. Terraconen. Arelaten. Aquen. Viennen. & Ebredunen. Provincias constitutis.

Vvad. t. 3. 1322. Bull. 110. Ioan. XXII. in Reg. SI ea, quæ pro salute fidelium in propagatione exemplarium actionum, & in perennis vitæ prœmium consequendum per Sanctorum Patrum veneranda studia sancta, & pia sumpsere principia, postmodum ex humanæ malignitate naturæ, quę semper ad vetita labitur, & plus quærit sapere, quam oportet, in perniciosos revolvuntur errores, animarum perniciem parituros, ad Romani Pontificis providentiam pertinet, errores ipsos non pertransire silentio, sed priusquam spacientur, & affluant, personas in ipsis demersas erroribus, vel paterna castigatione corrigere, vel in eis, si opus fuerit, condignæ ultionis acrimoniam exercere. Constat siquidem, gloriosum illum B. Franciscum Domini Confessorem tres Ordines, priusquam ad cœlestia regna transiret, instituisse ad Christianæ Religionis augmentum, & salutem fidelium populorum, in universalis Ecclesiæ firmamentum. Primum namque *Fratrum Minorum* Ordinem voluit appellari, Secundum *S. Claræ*, seu *Minorissarum*, juxta Provinciarum idiomata nuncupatum, & tertium *Continentium*, sperans Cõfessor ipse juxta Sanctissima sine ruga, & macula vota sua, quòd professores ipsorum Ordinum per virtutum odoramenta percurrerent, & in æternum Ecclesiæ Dei suavissima redderent holocausta. Et licèt ex primis duobus Ordinibus, prout in Domino congaudemus, suaves, & emeritos laudibus sentiamus odores, de nonnullis professoribus tamen ejusdem tertij Ordinis, gravis ad nostri Apostolatus auditum, quod dolenter referimus, pervenit infamia, ultionis acrimoniam in professores ipsos, si dictis facta conveniunt, relatura. Videlicet, esse in hujusmodi Ordine tertio nonnullas sexus utriusque personas, quæ volentes potiùs suo errore perire, quàm evangelicâ doctrinâ, & salubri persuasione proficere, de articulis fidei, de Sacramentis Ecclesiæ, de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac in quantùm claves ejusdem Ecclesiæ se extendunt, altercari, & disputare: nonnulli etiam ex eis aliter, quàm Romana Ecclesia doceat, & sentiat, sentire, & profiteri præsumunt, in derogationem, quantùm in eis extat, Catholicæ Fidei, & in perniciem suarum, & aliarum, quas astutè decipiunt, simplicium animarum. Nos itaque dignum censentes, & debitum, ut super his per nos, & vestrum quemlibet authoritate nostra, cum sitis in partem nostræ solicitudinis evocati, habeatur indago, & certitudo plenaria veritatis, Fraternitati vestræ per apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus, ne talis morbi contagium in fideles subrepat populos, animasque simplicium, quod absit, inficiat, personis utriusque sexus ejusdem tertij Ordinis in vestris Diœcesibus constitutis, ad vestram, prout commodiùs fie-

ri poterit, evocatis præsentiam, inquiratis tam super præmissis, & singulis præmissorum, quàm de ingressu eorum ad hujusmodi tertium Ordinem, & per quem, vel quos ad ipsum Ordinem fuère recepti, & in cujus, seu quorum manibus, ac ubi, & quando, & quid specificè fuere professi, juxta datam vobis ex alto prudentiam, & habita de ingressu, receptione, professione ipsorum, ac de disputationibus, & erroribus, ut præfertur, & utrum tamquam fideles, atque Catholici firmiter de prædictis, & aliis sentiant, quod Sancta Romana sentit Ecclesia, certitudine veritatis illis ex eis, quorū repereritis sub vita laudabili, & doctrina Ecclesiastica, & Fide Catholica, & juxta ritum suæ Regulæ, & observantias vivere, seque in dictis dispuputationibus, & errorum maledictionibus non involvi, jacturam seu molestiam aliquam, cùm non sit æquum innocentes cum nocentibus ad paria judicari, nullatenus inferatis, sed exhortari sedulò studeatis eosdem, ne puram suarum mentium massam pravi fermenti commixtione coinquinent, ac per vitæ puritatem, innocentiam, atque munditiam Domino militantes, mereantur consequi fœlicitatis æternæ præmium, quod constat non inchoantibus repromitti, sed perseverantibus in consummatione præstari. Illos verò, quos in præmissis articulis, aut ipsorum aliquo, videlicet, vel in articulis fidei, vel in Sacramentis Ecclesiæ, aut in Apostolicæ Potestatis plenitudine, seu in quantum claves ejusdem Ecclesiæ se extendant, aut quomodolibet deviantes inveneritis ab eo, quod Romana servat, & docet Ecclesia, & à Catholicæ Fidei rectitudine deviare, vobis, & Inquisitoribus hæreticæ pravitatis secundùm canonicas sanctiones, & privilegia super hoc ab Apostolica Sede concessa relinquimus, vel ad veritatis semitam, si Deus dederit, servato juris Ordine redeuntes, vel juxta ipsorum culpas, & demerita debitâ, & canonicâ animadversione plectendos. Dignum est equidem, ut quos timor Dei, & instituta Sanctorum, ac propriæ salutis consideratio à malo non revocant, animadversio debita, & divini, & humani juris censura percellant. Datum Avinione 4. Kalend. Maij anno 6. Verùm comperta veritate ipsos plenè catholicos esse, declaravit, ut in antiquis Chronicis legitur, in Vvadingo & Haroldo.

46. Unde & Innocentius VIII. eorum innocentiam, veramque pietatem iterum declaravit dato sequenti diplomate, quod sufficiet ad intentum. Vvad. t. 3. 1321. n. 66. Harold. Ibid. n. 17.

INNOCENTIUS PAPA VIII.

Dudum per fœl. rec. Ioannem Papam XXII. prædecessorem nostrum accepto, quòd nonnulli fraticelli, seu Fratres de paupere vita; seu Bizocho, vel aliis nominibus nuncupati, habitum verę Religionis assumentes, conventiones, & conventicula facere, & Superiores sibi eligere, plurimos ad eorum statum recipere, loca de novo construere, & in illis in communi habitare, publicè mendicare, quasi si eorum secta foret una de Religionibus approbatis, temeritate damnabili præsumpserint, & præsumebant incessanter. Quorum primi tunc regulam, quam B. Franciscus instituerat profiteri, & ad litteram observare, & à Generalis, & Provincialium Ministrorum Ordinis Fratrum Minorum superioritate per Cælestinum Papam V. Prædecessorem nostrum exemptos esse, nonnulli verò se de Tertio Ordine S. Francisci, de Pœnitentia nuncupati fore se asserebant, & sub velamine hujusmodi eorum statum, ritum, & sectam palliare satagebant; idem Ioannes prædecessor in constitutione sua incipienti *Sancta Romana, & Universalis Ecclesia*, sectam, ritum, & statum eorumdem improbans, & sub excommunicationis pœna eo ipso incurrenda eis, & omnibus aliis personis inhibuit, ne sectam, ritum, sive statum hujusmodi sectarentur ulteriùs, vel ipsum de novo assumere, quoquomodo præsumerent. prout in eadem constitutione pleniùs continetur. Et nonnulli timoratæ conscientiæ, ut asseritur, dubitant, an Sorores veræ de Tertio Ordine prædicto existentes, juxta illius regularia instituta, in communi domo sub unius Superioris earum Matris sub obedientia, cura, & directione Prælatorum vestri Ordinis, aut aliorum proborum religiosorum vitam ducentes in constitutione prædicta includantur: Nos paci conscientiarum sic dubitantium consulere, & scrupulum de illis removere cupientes, Sorores prædictas ubilibet Bull. Bord. Bulla. 172.

bet per universum mundum consistentes, etiamsi in communi viventes ad plura alia, quàm Ordo ipse exigat, se propria voluntate astringant, & tria vota essentialia emittant; in constitutione prædicta non includi, Authoritate Apostolica præsentium tenore declaramus, ut eis & velum nigrum assumere, & sub perpetua clausura manere liberè, & licitè valeant, quoties eis placuerit, & vobis, aut aliis earum Superioribus videbitur earum statui expedire, eadem authoritate concedimus. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. die 22. Ianuarij 1481. Pontificatus nostri anno tertio.

47. Quanti denique Regibus fuerit, & & Principibus tum Ecclesiasticis, tum sæcularibus, quos Sanctitatis fructus ad Dei laudem, Seraphici Patriarchæ gloriam, animarumque salutem nulla temporis intermissione protulerit sacer hic Ordo Pœnitentium, ad libri finem saltem ex parte indicabimus, & fusiùs in 3. parte.

CAPVT IV.

Cura Fratrum Minorum pro Tertio Ordine propagando.

48. Plissimam Seraphici Patriarchæ institutionem, atque intentionē ut prosequerentur Minoritæ, nullâ semper diligentiâ non laborarunt, ut Tertium hoc S. Patris institutum & numero, & dignitate in Orbe redderent universo conspicuum, regiis coronis, sanctorumque splendoribus admirabile. Verùm in Hispaniis, in Lusitania, præsertim circa quartidecimi sæculi finem tantam passus est ecclipsim, ut vix non fuerit ad tumulum adductum. Cùm etenim Alexander Papa VI. ad Ioannis II. Regis Lusitanorum instantiam, expedito Brevi, *Exhibita nobis &c. Dat. die 27. Octobris* 1495. Braccarensi, & Conimbricensi Præsulibus constitutis Bullæ executoribus vetuisset, ne Tertiarij Regulares habitum Tertij Ordinis sæcularibus absque Sedis Apostolicæ licentia concederent: Nec diu post, cùm ex Leonis X. Diplomate omnia Tertiariorum sæcularium privilegia fuissent annulata, notabiliter adeò decrevit, ut quamvis subitò abolita privilegia Leo Pontifex in integrum restituerit; tamen de die in diem magis, magisque diminutus rem, & nomen quasi ex toto perdiderit.

Chron. Prov. Portugal. lib. 2. cap. 25.

49. Hinc cum Provinciæ Lusitanicæ Chronicis non adnotare non possum, sanè intelligendum esse Marcum Vlyssiponensem ex Discalceatorum S. Antonij Provincia Episcopum Portuensem, dum in tertia parte Chronicorum dixit, à se ipso introductum primò fuisse in Lusitaniam sacrum hunc Ordinem de Pœnitentia; dum anno 1557. in Conventu Visevensi Guardianum agens in ipsa omnium Sanctorum solemnitate, præhabita in Cathedrali Ecclesia in laudem illius efficacissima concione, habitum ejusdem primùm Petro Marquerio tunc Episcopatus Provisori, & Vicario Generali, cæteris deinde sæcularibus magno applausu, maximoque concursu distribuit, qui sancta æmulatione uniti in omni veræ pietatis exercitio, in componendis potissimùm discordiis, atque curandis hospitalibus, in promovenda demum totius populi devotione juxta susceptæ Regulæ instituta efficaciter soliciti, eumdem per universum regnum dilatare meruerunt; Non etenim de prima institutione, sed de restauratione debet intelligi, cùm jam antecedentibus sæculis Reges, & Reginas, & multitudinem gentium sub eodem sanctè militasse constet communiter apud historicos, ut suo loco demonstrabimus. Andræam itidem Insulanum, qui circa annum 1547. universo Minorum Ordini Generalis Minister præsidebat, dum in Vltramontana Familia Generalem ageret Commissarium, ad hujus Tertij Ordinis fœliciora incrementa egregiè laborasse non dubito, dum expeditis amplissimis patentibus, omnes, & singulos illius professores in totius Ordinis Seraphici confraternitatem, & meritorum participationem aggregavit.

Ibidem

Chron. Ord. Min. par. 2. lib. 8. cap. 25.

50. Vniversa itidem Religio Minorum toto conatu laboravit, & in procurandis à Sede Apostolica spiritualibus privilegiis pro hujus Ordinis ampliori profectu, & in Capitulis Generalibus per gravissima Decreta, ut ad antiquum sui splendorem ex integro restauraretur: in duobus præsertim Toletanis, & in altero Salmaticensi publicata lege sanxerunt Patres, ut Ordinis Superiores in propriis singuli

In Capitulis Tolet. 1606. 1633. in Salm. 1618. apud Chron. Seraphic.

ſinguli diſtrictibus toto fervore inſiſterent, quatenus in Vrbibus, & in Vicis Sacer hic Pœnitentium Ordo, in propria domo ſub tertia S. Franciſci Regula viventium, & numero, & pietate concreſceret, ut ſemper majores ſanctitatis fructus in Dei, & Eccleſiæ, Seraphiceque Religionis honorem produceret; quod in Aragonia præſertim, in Caſtella, in Luſitania, atque per univerſas Hiſpanias magna Superiorum Ordinis conſolatione, maximo fidelium bono fieri, conſpicimus. Statuerunt inſuper, ut Miniſtrorum Provincialium, Guardianorũ, atque Concionatorum intereſſet, formalem hujus Tertij Ordinis inſtitutionem, ſeu Congregationem erigendam curare, Confratres cõgruo tempore ad audiendã Regulam, ad ſpirituales collationes, ac exhortationes convocare, Patrem aliquem tum doctrinâ, tum vitæ exemplaritate probatum illis præficere in Capitulis Viſitatorem, ſeu Miniſtrum, vitæque ſpiritualis magiſtrum, qui eos ad opera pietatis, ad Sacramentorum frequentiam ſtatutis temporibus ferventiùs ſolicitet; curet in primis, ut proprium, & ab Eccleſia Conventus parum ſejunctum habeant pro ſuis exercitiis oratorium, in Vicis etiam ubi Fratrum Conventus non extiterint.

51. Ad hæc pro fœliciori, & faciliori eorum progreſſu, libellum typis ediderunt, in quo illorum Regula, Conſtitutiones Generales, modus pro ipſis ad Ord. recipiẽdis, inſtituendis, viſitãdis, convocandis, & corrigendis, ordinationes præſertim pro eorum fœliciori gubernio, cæteraque ad ſpiritualem illorum profectum conducentia, per extenſum continentur; quæ omnia Frater Antonius de Trejo præfati Cardinalis Germanus Frater, & tunc Totius Ordinis Seraphici Vicarius Generalis in unum collegit, & typis imprimenda mandavit.

52. Nec ſine fructu tantâ diligentiâ in hoc pietatis opere laboravit. Iam enim Matriti, atque in cæteris per Hiſpaniam Vrbibus ampliſſima vigent Oratoria, in quibus ſingulari prorſus animarum fructu adſcripti Primores quique, quin & Reges ipſi, ac Principes, populiſque innumera multitudo nomen dederunt; atque in infirmorum curâ ſolicita, & periclitantium puellarum; in Concionum, & & Sacramentorum frequentia in omni pietatis exercitio, ut infra dicetur, magno concurſu, & perſeverantia exercentur, in quibus omnibus glorificatur Altiſſimus.

53. In Luſitania circa annum 1615. P. Ignatius Garſias ex Provincia Mayoricenſi prædicator inſignis cœpit mirabili efficacia prædicare de hujus Ordinis ſummis excellentiis, & die 12. Iulij primos habitus cœpit diſtribuere petentibus, & ſeptem menſium ſpatio ultra ſeptingentos viros, & mulieres admiſit ad Ordinem, quos quotidianis ſermonibus, exhortationibus, & colloquiis ad exercitia ſancta erudiebat, & pro eorum regiminis forma ſtabili librum excripſit. Verùm inde in varias Hiſpaniarum Provincias ad idem vehementer evocatus, hanc novam Vlyſſiponenſem Congregationẽ Bernadini de Senis, tum Guardiani (deinde Miniſtri Generalis) & Fratris Franciſci de Martiribus Lectoris Theologiæ curæ, & ſolicitudini commiſit; itaut ſub diligenti cura, & ſolicitudine Patrum Commiſſariorum (inter quos fuit ſingulariſſimus Frater Amatus de Spe) & ſuorum Miniſtrorum ſæcularium deanno 1644. ultra undecim millia Confratrum, & Conſororum haberet. Integri etiam Conventus, & Monaſteria à propria Regula non recedentes, hanc etiam Tertij Ordinis Fraternitatem fuerint profeſſi; videlicet inſignis Conventus de Palmella cũ ſuo Illuſtriſ. Priore Didaco Lobo; & graviſſimum Monaſterium Commendatariarum de Sanctis, utrumque ſub Ordine S. Iacobi; ſimiliter & Recollectiones duæ ſcilicet de Caſtello, & de Gratiis *das merces* dicunt Luſitani, & mulieres plurimæ variis in monaſteriis recollectæ: Multitudo item maxima Equitum, & Commendatariorum, duo item Decani, duo Archidiaconi, unus Theſaurarius major, quatuor Canonici Eccleſiæ hujus Metropolitanæ, Beneficiati, Priores, & Eccleſiaſtici plurimi; Inquiſitores tres de ſupremo conſilio, aliique officiales, itaut nullum extaret Vlyſſipone tribunal, in quo non ſederent Tertiarij Franciſcani. Fidargorum etiam penè omnis multitudo, Duces, Marchiones, & Comites (quorum gradus hic, & rarior, & excellentior) cum Vxoribus, & filiis adhuc impuberibus.

Chronol. Seraph. Portugall. lib. 2. c. 26.

54. Ipſa Regina Aloyſia Franciſca ex intima ad ſanctum Franciſcum devotione,

ne, à multis jam annis hunc Sacrum Ordinem fuerat professa, quando Rex Ioannes IV. anno 165? huic etiam nomen dedit, eo quòd in nocte sancti Francisci natalitia magno miraculo ejus intercessione de gravissima infirmitate convaluerit, & in habitu Franciscano publicè sepeliri voluit. Sic etiam de Principe Theodosio horum Regum Primogenito, & de aliis suo loco dicemus.

55. Iam superest, ut ipsa Comitiorum Generalium Decreta afferamus in medium: primum de anno 1606. in Segobiensibus anno 1621. revocatum non repeto; nec cætera, quæ post Toletanum de anno 1633. ad antiqua referuntur: Segobiensia ergo sic habent.

Chronol. Seraph. fol. 628. 56. [Item in omnibus vicis, & Civitatibus principalioribus cura diligens adhibeatur, ut confraternitas Ordinis Tertij, quam P. N. Franciscus pro sæcularibus instituit, in hoc Regno Castellæ promulgetur, ut in eo, sicut in Regno Aragoniæ in dies producat florida germina sanctitatis. Ministri autem Provinciales summoperè conentur, ut hoc nostrum studium consequatur optatum effectum, quidquid ad hoc fuerit requisitum providentes, & præcipientes.

57. Vt Beatus Tertiariorum Ordo Sæcularium in dies incrementum suscipiat, & eò uberiùs virtutis fructus producat, quo curâ, solicitudine, & doctrinâ nostrorum Fratrum fuerit excultus, plurimùm in Domino Ministris Provincialibus commendamus, ut singulis nostris Conventibus designēt Fratrem aliquem Concionatorem vitâ, & moribus probatum, qui curam habeat Tertiariorum omnium, eosque visitet, & quidquid inter eos vitiosum, aut indecens invenerit, omninò reformet, aut verò eliminet, & quoscunque scandalosos repererit, ab Ordine eiiciat, de consilio tamen Ministri, & Discretorum, sicut secundùm Deum videbitur expedire.

58. Pro regimine autem, & conservatione ejusdem Ordinis volumus, ad unguem observari Constitutiones editas à Reverendissimo Vicario Generali Domino Fratre Antonio de Trejo, nunc Episcopo Carthaginensi, quas quidem authoritate Capituli Generalis approbamus, & confirmamus.]

Chronol. Seraph. fol. 695. 59. Toletana sic habent: Quoniam, divina movente pietate, ea fuit Seraphici nostri Patris intentio, is ardens in proximorum salutem impulsus, ea charitas, is affectus, ea denique solicitudo, ut universis Christi fidelibus ad propriarum culparum pœnitentiam, proximam salutis occasionem, proximùmque contenderit præbere motivum. Et inde factum est, ut tres instituere voluerit Ordines; Fratrum videlicet, Monialium, & Pœnitentium virorum, ac mulierum: quatenus hujusmodi universalitate cunctos comprehenderet in sagena Christi mortales.

60. Verùm, quia Tertius Ordo negligentiâ Fratrum nostrorum præsertim adeò defecisse dignoscitur, ut in aliquibus Provinciis, & Nationibus extinctus ferè videatur. Cupientes igitur modò, memoratum Tertium Ordinem pristino suo splendori restitui; eosque fœlices efficere progressus, quos sanctissimus P. noster Franciscus exoptavit futuros, omnes, & singulos Conventuum, & Provinciarum Superiores exhortamur, monemus, & in Domino obtestamur; quatenus propria ipsorum, suorumque subditorum, Prædicatorum, & Confessariorum præcipuè suasione, diligentia, & exhortatione, tantæ rei restaurationi prudentiùs consulant, accuratiùs studeant, seriùs invigilent. Præcipientes ipsis sub propriorum officiorum privatione ipso facto, & irremissibiliter incurrenda; ut nedum in Civitatibus, & Terris, in quibus nostræ Religionis Conventus existunt; verùm etiam & in omnibus aliis adjacentibus Villis, & oppidis prędictum Ordinem institui, plantari, & propagari sedulo curent, sedulamque operam navent, ut in loco decenti, & apto spiritualium amicorum eleemosynis construantur cōtinua, vel contigua nostrorum Conventuum Ecclesiis Oratoria, ubi destinati Tertiariorum Commissarij tertiam Regulam doceant ipsos: ubi statutis diebus devotos habeant ad eos sermones: ubi demùm cætera præstentur, quæ ad Dei gloriam, populi ædificationem, & ejusdem Ordinis accretionem dicti Commissarij unâ cum Tertiariorum Ministris, atque Discretis secundùm municipalia, eiusque Conventus statuta exequenda fore, decreverint.

61. Et ut clariùs, ordinatiùs, & fœliciùs omnia contingant, suumque finem non minùs Commissarij, quam Tertiarij faciliùs

faciliùs obtineant, eo libello omnino ubique utantur, quo in Hispania, ubi Tertius Ordo gloriosè refulget, utuntur, quemque Nos ex Hispanica in Latinam, & Italicam linguam traducendum, & prælo tradendum curabimus: in eo siquidem ponitur ejusdem Tertij Ordinis Regula, ponitur forma admittendi ad habitum, ponitur forma admittendi ad professionem, ponuntur generales quædam ordinationes, ponuntur denique multa alia scitu dignissima.

62. Memorati Tertiariorum Commissarij eligantur in Capitulis, & Congregationibus intermediis; ij videlicet, qui doctrinâ, verbo, exemplo præstantiores extiterint.

63. Amplissima denique hujus Sacri Sodalitij etiam per Americam, atque per extremos terræ terminos dilatatio, solertique Minoritarum diligentiâ in piissimis exercitiis Confratrum educatio, fructusque sanctissimi inde semper emanantes, quanta pro conservando, & ampliando Seraphici Patriarchę Tertio hoc Instituto fuerit semper, sitque absque intermissione Fratrum Minorum diligentia, altè deprædicant.

CAPUT V.

Quis det habitum sæcularibus de Tertio Ordine.

64. NOtandum legimus apud Collectorem privilegiorũ Verbo *Tertiarij. §. Ex prædictis* non reperiri Bullam, vel Breve Apostolicum antiquum, per quod expresse Minoribus concedatur, ut Confratres, & Consorores ad habitum, & Professionem Tertij Ordinis de Pœnitentia valeant recipere. Gravissimas super eodem dubio controversias cùm nostris temporibus suscitatas esse novimus, juvat hîc paulò exactiùs historicolegaliter materiam hanc pertractare, & quanta fieri poterit claritate dilucidare.

Compen. Privil. Ord.

65. Equidem si de Seraphici Patriarchæ intentione loquamur; ex universo Regulæ pro Tertiariis contextu Tertium hunc Ordinem Minoritico non legimus expresse fuisse subjectum; quia ex secundo capite ipsius Regulæ injungitur, ut Ministrum habeant de suis, qui de suorum consilio Discretorum devotos fideles ad habitum, & professionem sui Tertij Ordinis excipiant; ubi & receptionis forma præscribitur: nec difformiter in cap. 3. legimus ordinatum, ut Visitatores habeant, qui de Ministri, Discretorumque consilio omnia peragant, quæ ad sodalitij ejusdem fœliciorem manutenentiam conducere dignoscantur. Cùm verò S. Pater suprema in eum potestate sese abdicasse non legatur; immò non ex Regulæ vigore, sed ex speciali S. Patris commissione Bartholomæus Baro in superioribus nominatus, facultatem omnium primus habuerit adventantes ad Ordinem recipiendi, nemini dubium esse potest, in legitimo S. Patris successore supremam hanc jurisdictionem conservari, qualis Minister Generalis totius Ordinis Minorum esse non dubitatur.

66. Post erectas itaque Congregationes etiam in communi, post introductam itidem inter eos Regularitatem, non quidem per Visitatores, sed per Ministros recipiendi Confratres, & Consorores usus invaluit; donec per Constitutiones Apostolicas aliud fuerit constitutum. Ex Constitutionibus autem illud licet indubium tenere, quòd illis datum sit habitum Tertij Ordinis devotis petentibus concedere, qui super ipsos cum suprema Iurisdictione per easdem constituti esse reperiuntur; per eas præsertim, quæ de tali receptione adventantium expresse loquuntur, quas successivè ad favorem Minoritarum, & pro Tertiariis esse non dubitamus; Has omnes, quæ de habitu dando tractant ex professo in capite præsenti, reliquas, quæ de jurisdictione in generali loquuntur, infra cap. de subjectione Tertiariorum ad Ordinem Minorum per extensum adducere curabimus.

67. Ergo Innocentius IV. expedito Brevi, *Vota devotorum* &c. Dat. Lugduni idibus Iunij anno 4. dum Tertij Ordinis professores ipsis supplicantibus in Italia, & in Sicilia Ordinis Minorum Superioribus per omnia subjecit proculdubio, ut illos ad habitum recipere possint, potestatem fecisse dicetur. Eugenius IV. punctum expresse declarans, in Provincia S. Antonij Vicario Provinciali Observantium graviter injungit, ut Tertij Ordinis Professorum gubernium omne suscipiat, eosque specialiter ad habitum

Uvad. t. 4. in append. to. 1. bull. 2. Innoc. IV.

bitum, & professionem valeat recipere; quod ex ipsius litteris manifestiùs apparebit.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

68. EXposcit dilectorum filiorum Vicarij, & Fratrum Provinciæ S. Antonij juxta morem Ordinis Fratrum Minorum *de Observantia &c.* Hinc est, quòd nos pro religionis augmento &c. non ad ipsorum Vicarij, & Fratrum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia moderno, & qui pro tempore erunt Vicarij dictæ Provinciæ, quòd ipsi Vicarij per se, vel alium, seù alios, quem, seu quos ipsi ad hoc pro tempore duxerint deputandum, vel deputandos, à quibuscumque utriusque sexus Christi fidelibus, in partibus Fori-Iulij Aquilegien. Diœces. pro tempore commorantibus, professionem per Fratres, & Sorores Tertij Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupati, per fœl. rec. Nicolaum Papam IV. prædecessorem nostrum approbati, emitti solitam emittere volentibus recipere &c. eisque regularem habitum per fratres, & Sorores prædictos gestari solitum exhibere, ac illas ex personis dicti Tertij Ordinis, quæ nulla sufficienti desuper licentia fulcitæ in Vdino, & Civitatis Austriæ terris insimul habitantes, aliaque loca pro earum usu, & habitatione receperunt, ab excommunicatione, aliisque sententiis, censuris, & pœnis, si quas propterea incurrerunt, absolvere in forma Ecclesiæ consueta, injunctis, & injungenda, eisque, ac quòd jam recepta retinere, & aliis similiter prædicti sexus personis, quæ in prædictarum Vdino, & Civitatis Austriæ terris prædictorum Fratrum, & Sororum dicti tertij Ordinis inhabitationes, domos, atque loca cum oratoriis, Dormitoriis, aliisque pro earum usu, & habitatione necessariis officinis de novo construere, seu jam constructa, vel eisdem concessa recipere, dummodò jam recepta, aut recipienda domos, atque loca ultra quatuor numero non existant, necnon quòd Confessor, seu Confessores dicti Ordinis Minorum de Observantia, quem, seu quos utriusque sexus personæ, quæ professionem Tertij Ordinis hujusmodi pro tempore emiserint, seu illarum quælibet pro tempore duxerint, vel duxerit eligendum, seu eligendos, earum confessionibus diligenter auditis illis omnibus in reservatis semel tantùm; in non reservatis verò Sedi Apostolicæ casibus, quoties fuerit opportunum, debitam absolutionem impendere, & injungere pœnitentiam salutarem, ipsisque omnibus Diœcesani loci, & proprij sacerdotis, cujus licentiam super hoc paschali tempore dumtaxat dictæ personæ petere teneantur, licèt eam non obtineant, super iis licentiâ nullatenus requisitâ, Eucharistiæ Sacramentum ministrare, ac dictis personis, illarumque singulis eis in sinceritate fidei, unitate S. R. E. ac devotione nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium persistentibus plenam remissionem in mortis articulo valeat, seu valeant concedere; ita tamen quòd Confessor, seu Confessores hujusmodi, de iis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam dictis personis per eas, si supervixerint, vel hæredes, seu successores suos, si tunc transierint, faciendam injungant quam dictæ personæ, aut heredes, vel successores facere teneantur. Et ne (quod absit) dictæ personæ per hujusmodi cōcessionis plenariæ gratiam procliviores reddantur ad illicita imposterum committenda, volumus, quòd si ipsæ tertij Ordinis personæ ex confidentia remissionis hujusmodi forsan committerent; quoad illa ipsa remissio nullius sit roboris, vel momenti; quòdque prædictæ personæ per unum annum à tempore, quo concessionis hujusmodi notitiam habuerint, singulis sextis feriis, impedimento cessante legitimo, jejunent &c. Et insuper quòd Vicarij, & ab eis pro tempore deputati prædicti, ad omnium personarum prædictarum tertij Ordinis hujusmodi regimen, & gubernationem Præsidentes, Visitatores, & alios Officiales quoscunque, prout ipsis Vicariis, ac deputatis pro dictarum personarum animarum salute opportunum fore videbitur, instituere, & deputare, ac etiam illos, nullo juris ordine observato, ad ipsorum nutum destituere, & removere liberè, & licitè valeant &c. indulgemus. Volumus autem, quòd per quascunque litteras

Vvad. t. 5. 1444. Reg. bull. 246. Eugen. IV.

litteras Apostolicas Generali Ministro dicti Ordinis Minorum, pro tempore existenti, seu aliis quoquomodo concessas, vel imposterum concedendas, præsentes litteræ nullatenus intelligantur revocatæ. Non obstantibus fœl. rec. Clementis Papæ V. &c. cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo &c. Dat. Romæ &c. 1444. 4. Kal. Maij anno decimo quarto.

69. Pius II. in Bulla, *Pio Deo &c. Dat. 3. idus Iulij* 1462. Tertium hunc Ordinem Ordini Minorum per omnia vult esse subjectum, quod jam Martinus V. magno rigore decreverat, & Sixtus IV. expedito Brevi, *Romani Pontificis Providentia &c Datum Romæ* 18. *Kalend. Ianuarij* 1471. cum expressa mentione de habitu conferendo, gravi ponderatione renovavit. Sed Eugenius IV. Martinianam præcitatam revocando, eos à Minorum subjectione liberavit; & Iulius II. qui primò Eugenianam confirmaverat, re meliùs cognita, Sixtinam in pristinum restituit. Alexander VI. in Bulla *Exponi Nobis die* 17. *Maij* 1500. pro Minoribus respondit. Clemens VII. ad supplicationem P. Antonij de Tablada pro Tertiariis; Paulus III. reclamantibus contra subreptitias Clementis VII. litteras Observantibus, ad horum favorem omnia renovavit.

70. Sic itaque successivis favoribus modò Minoritæ, modò Tertiarij Regulares evincebant, ut sæcularibus de tertio Ordine præesse, habitumque, & professionem concedere deberent; eo vel maximè quòd Regulares ipsi, ex quo Ministrum Generalem, aliosque subordinatos habere cœperunt, universam, quæ ex Regula consurgat, authoritaté, & propterea devotos supplicantes recipiendi ad Ordinem facultatem sibi collatam esse privativè, contenderunt. Dum verò per rigorosum B. Pij V. Diploma, *Ex est officij nostri ratio &c. Quinto nonas Maij* 1568. extinctis Generalibus eorum Ministro, seu Vicario, vel Visitatore, Ministris Generali, atque Provincialibus Fratrum Minorum de Observantia subjectati fuerunt; jam nulli dubium esse potest, quòd & habitum, atque professionem possint ex officio petentibus impertiri: Licèt enim Sixtus V. in Bulla, *Romani Pontificis Providentia &c. Dat. die* 29. *Martij* 1586. Visitatorem Generalem ab Observantium Generali confirmandum Tertiariis Regularibus in italica Congregatione (non verò alibi, nec Ministrum Generalem) dignatus sit restituere; præeminentiam tamen, & supremam jurisdictionem Ministri Generalis totius Ordinis Minorum à Pio V. constitutam nec extinxisse, nec restrinxisse, sed potiùs confirmasse comprobatur. Omnibus itaque tota serietate pensatis evidenter concluditur, vel apud neminem, vel apud Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum, jus omnimodum residere, quo Confratres, & Consorores ad habitum, & professionem in hoc Tertio de Pœnitentia Ordine sæcularium admittere possit, & debeat ex ipso supremi Generalatus officio. Resolutio tamen cæterarum omninò gravissima non nisi post gravissimas, atque plurimas lites potuit terminari.

71. De Capuccinis itaque dicam primò, quorum leviores constat fuisse controversias: hi etenim cum in Galliis quorumdam Episcoporum decreta impetrassent, quorum virtute sibi liceret, sæculares utriusque sexus ad habitum tertij Ordinis, atque professionem admittere; Patres Tertiarios Regulares excitarunt, ut ad S. Congregationem legitimo recursu appellarent, unde & sequens Decretum emanavit: *Instantibus Fratribus Tertij Ordinis sancti Francisci S. Congregatio &c. censuit, Superioribus Regularibus sufficienti facultate ad id suffultis (Capuccinis exceptis) licere, mulieres ad hujusmodi Tertiariorum habitum recipere &c. die* 20. *Decembris* 1616. *Iul. Episcopus Tuscul. Card. Sabetus.* Cum verò exinde sese apud Sæculares haberi contemptui quererentur Patres Capuccini; ad eamdem sac. Congregationem recurentes, impetrarunt Decretum, quod appono: [*Cum aliàs à S. Congregatione Concilij Decretum super habitu, & qualitatibus Tertiariorum emanaverit, in quo inter alia cavebatur, ut Superioribus Reglaribus sufficienti facultate ad id, ab hac sancta sede suffultis, Capuccinis exceptis, mulieres aliàs juxta idem Decretum qualificatas ad Tertiariorum habitum recipere liceret. Verùm quia Capuccini authoritate ab hac sancta Sede eorum Religioni concessa privari, ac propterea in invidiam apud bonos trahi, conquerebantur: Illustrissimi ejusdem S. Congregationis Patres,* Bull. Bordoni f. 908 Decret. 16.

tres eisdem Capuccinis Privilegiis circa præmissa eis quomodolibet competentibus uti, & frui licere, Decreto hujusmodi non obstante censuerunt, dummodo Mulieres ad Tertiariarum Capuccinarum habitum admittenda ad formalem, materialem ejusdem Religionis habitum, & servato in reliquis omnibus Decreto, admittantur. Romæ 31. Ianuarij 1620]

72. Hoc in Decreto mira Cardinalium sapientia suis in responsis elucescit; cùm etenim Capuccini narrassent, sua per primum Decretum restringi, vel offendi privilegia, nulla tamen exhibentes; Eminentissimi Patres responderunt, ut privilegiis suis legitimis uti non prohiberentur, unde conditionale tantùm, non absolutum concessere responsum; ut videlicet privilegiis uterentur, si quæ legitima haberent. Cum verò hac de causa Decretum hujusmodi non proferentes, Tertiarios tamen actu ad habitum recipere prætenderent; anno 1653. iterum suscitata lite, sequens Decretũ emanavit [*Die 29. Novembris 1653. sac. Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Cõcilij Tridentini interpretum decrevit, seriò injungendum Procuratori Generali Capuccinorum, & oretenus insinuandum Emin. Cardinali Protectori, ut Fratres Capuccini observent Decretum aliàs ab hac sac. Congregatione editum; non licere eisdem Capuccinis mulieres ad habitum Tertiariarum recipere, sed id competere Fratribus Tertij Ordinis ..... sign. Petrus Aloysius Cardinal. Caraffa.* Chronol. Bordon. fol. 300.

73. Patres Capuccini appellarunt, & contra illos emanavit Decretũ hujus tenoris. *In Causa Galliæ inter Fratres Tertij Ordinis S. Francisci ex una, & Capuccinos ex altera; Die 15. Maij 1655. sac. Congreg. Emin. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum omnibus maturè perpensis censuit, servandum esse Decretum S. Congregationis editum die 20. Decembris 1616.*

74. Denuo Procurator Generalis Capuccinorum conquestus fuit, dictum Decretum esse contrarium alteri Decreto posteriori eisdem Capuccinis concesso die 31. Ianuarij 1620. in quo eis datur facultas recipiendi ad habitum mulieres. Et sacra Congregatio respondit, ut sequitur.

75. *Die quinta Iunij 1655. sac. Congregatio censuit standum esse in Decreto sub die 15. Maij præteriti.* Est supra extensum. Quod ut firmius existeret, & Capuccini non haberent ampliùs occasionem adversandi Fratribus Tertij Ordinis in Gallia, maximè in Civitate Iulio-bonensi, ubi controversia initium habuit, procurarunt nostri Breve sanctissimi Alexandri Papæ VII. confirmatorium præfati Decreti tenoris sequentis.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

76. EManavit nuper à Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus S. Concilij Tridentini interpretibus Decretum tenoris sequentis, videlicèt: Die 15. Maij 1655. sac. Congregatio Emin. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, omnibus maturè perpensis, censuit, servandum esse Decretum hujus S. Congr. editum die 20. Decembris 1616 tenoris sequentis. Die 20. Decembr. sac. Congr. Emin. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, Instantibus Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci censuit, Superiorib⁹ Regularibus sufficiẽti facultate ad id suffultis (Capuccinis exceptis) licere mulieres ad hujusmodi habitum Tertiariorum recipere, atque ad ipsos eas vestiendi officium pertinere. Ibid. f. 301.

77. Cum autem firmiora sint, in quibus Sedis Apostolicæ accedit authoritas. Nobis propterea dilectus filius Romanus à Constantia Procurator Fratrum Reformatorum Tertij Ordinis S. Francisci Regni Franciæ humiliter supplicari fecit, ut præinsertum prædictorum Cardinalium Decretum die 15. Maij proximè præteriti emanatum, quo aliud etiam supra insertum servari mandatur, pro illius firmiori subsistentia confirmare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eumdem Romanum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, Decreto hujusmodi Apostolica authoritate firmitatis robur adjicimus: Ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Decernentes, præsentes litteras validas, & efficaces existere, & fore; suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere,

tinere, ac ab omnibus, & singulis, quos illæ concernunt, & quomodolibet concernent in futurum, inviolabiliter, & incócussè observari &c. sicque per quoscumque &c. Non obstantibus &c. Dat. Romæ &c. die 30. Iunij 1655. Pontificatus nostri anno primo.

Ibidem. 78. Capuccini autem ægrè ferentes dictum Decretum cum ejus Apostolica Confirmatione, de novo instìterunt, sed rejecti fuerunt per subjectum Decretum.

Sac: Congregatio S. Romanæ Ecclesiæ Cardin: negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita attentis narratis, visisque omnibus, & mature discussis censuit, servandum esse, prout præsenti Decreto mandat, & præcipit, Breve S. D. N. necnon resolutiones Sac. Congregationis Concilij Tridentini super prædictis emanatas, quibuscumque in contrarium non obstantibus. Romæ 9. Julij 1656. Sign. Martius Cardin. Ginettus. Camillus Archiep. Capuæ Secr.

Ex Arch. Matrit. in lib. P. Joan: de solis de Truxil. 79. Cùm verò Patres Capuccini tot Apostolicis responsionibus non acquiescerent, anno 1672. renovata lite, iterum condemnati sunt; graviterque interdicti, ut à Tertiariis, præsertim mulieribus admittendis, aut spiritualiter dirigendis prorsùs abstinerent: Quæ omnia Clemens X. apposito Diplomate voluit esse confirmata.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reg. 8. vi-tram. fol. 313. 80. Exponi nobis nuper fecerunt Dilecti filij Fratres Tertij Ordinis S. Francisci Congregationis Gallicanæ, quòd licèt Congregatio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, in controversia inter ipsos exponentes ex una, ac dilectos pariter filios Fratres Ordinis Minorum ejusdem S. Francisci Capuccinorum nuncupatorum in Regno Galliarum degentes ex altera partibus, circa jus conferendi habitum Tertij Ordinis S. Francisci utriusque sexus personis sæcularibus, easque dirigendi vertente, die 13. Martij proximè præteriti, partibus pluries auditis, decrevissent, ut Fratres Capuccini præfati ab hujusmodi habitus collatione, & directione penitus abstinerent, nihilominus dilecto etiam filio Procuratori Gen. dicti Ordinis Fratrum Capuccinorum conquerente, se in juribus suis sufficienter auditum non fuisse, eadem Cardinalium Congregatio die 20. ejusdem mensis mandavit, ab expeditione sui Decreti hujusmodi supersederi, utque dictus Procurator Generalis quasdam provisionales in simili forma Brevis litteras, quas rec. mem. Clemente Papa IX. Prædecessore nostro ad præfati Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum favorem emanasse asserebat, partibus communicaret. Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, præfatus Procurator Generalis id non præstiterit, nihilque habeat, quod pluries, & in diversis contradictoriis tam coram præfata, quàm coram altera nempe venerabilium Fratrum nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum Congregationibus non fuerit aliàs à dictis Fratribus Capuccinis productum, & propterea dicti exponentes, ut hujusmodi controversiæ jam toties, & tam solemniter decisæ, & novissimè coram primodicta Cardinalium Congregatione ter expositæ, finis tandem imponatur, ac alia quinque Decreta à præfatis duabus Cardinalium Congregationibus respectivè contra præfatos Fratres Capuccinos emanata, necnon desuper expeditæ pariter in forma Brevis Litteræ Apostolicæ observentur, opportunè sibi in præmissis à nobis provideri, & ut infra indulgeri summopere desiderent. Nos specialem ipsis exponentibus gratiam facere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. inclinati, de memoratorum Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum, qui partibus auditis in Decreto aliàs, videlicet dicta die 13. Martij proximè præteriti edito persistendum esse, censuerunt, consilio, præfatis Fratribus Minoribus Capuccinis nuncupatis, ne imposterum in admittendis mulieribus ad habitum tertij Ordinis sancti Francisci, sive in ipsis dirigendis se ingerant, Authoritate Apostolica tenore præsentium interdicimus, ac prædictis Fratribus Capuccinis perpetuũ super præmissis silentium imponimus. Decernentes easdem præsentes litteras semper

ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, pleniſſimè ſuffragari, & ab eis reſpectivè inviolabiliter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus &c. Dat. Romæ &c. die X. Octobris 1672. Pontificatus noſtri anno tertio.

Arch. Matrit. in Reg. Ord. 81. Inter hæc Frater Martinus de Tordiſilla Capuccinus, Lector Iubilatus, & Qualificator S.Officij anno 1672. librum edidit de dãdo habitu Tertiariis ſæcularibus, quod ſuis competere, probare nititur ex Bulla Nicolai IV. *Super montem Catholicæ Fidei &c.* 1289. atque per communicationem, quam habent cum Obſervantibus privilegiorum; cùm enim ipſi, & Conventuales ſint veri Minoritæ, tota poſſunt authoritate per Nicolainam illam Tertiarios utriuſque ſexus ad habitum, & profeſſionem Tertij Ordinis admittere. Capuccino reſpondit, alio edito libro P. Ioannes de Solis Truxillo tertij Ordinis de Provincia Andaluziæ, & Nicolainam citatam optimè declarat, quòd non de dando habitu, ſed de ſolo Viſitatore de Minoribus aſſumendo loquatur, oſtenditque per Bullas Apoſtolicas, & per rationes efficaciſſimas, Tertiariorum ſæcularium ad habitus receptionem ſemper apud Miniſtros ejuſdem tertij Ordinis, numquam verò apud Viſitatores reſediſſe, niſi poſt præallegatam Clementis VII. Conſtitutionem: Ex quibus deducit evidenter (ſuppoſito tamen hoc ſuo fundamento infra rejiciendo) quòd, cùm receptio hujuſmodi non Minoritis, quà talibus, ſed ſoli Miniſtro Generali totius Ordinis competat, quatenus pro Viſitatore Tertiariorum fuit ſubrogatus, in quo officij privilegio non communicant Capuccini, prætendere non poſſunt iſti per communicationem privilegiorum cum Obſervantibus Tertiariorum receptionem ſibi competere; imò ex præallegatis Decretis, & juribus, ac ex revocatione Decreti Gallicani, atque præfati Romani ſub die 31. Ianuarij 1620. hoc Capuccinis ſpecialiter, & graviter eſſe prohibitum.

82. Erravit tamen in hoc Truxillus ipſe, dum ait, Miniſtro Generali totius Ordinis S. Franciſci, non quâ tali, ſed quatenus pro Viſitatore Tertiariorũ fuit ſubrogatus, competere ſæcularium Tertiariorum receptionem, quod ab eo gratis dictum nullibi legitur in Apoſtolicis Conſtitutionibus comprobatum. Cùm etenim per citatam Pij V. Bullam non ſolùm Clementina præallegata, ſed & cæteris contrariis quibuſcunque caſſatis, & annullatis, Generalis ipſe Minorum de Obſervantia ex titulo ſuæ præeminentiæ, ac juriſdictionis ſuper Ordinem univerſum S. P. Franciſci, ſuper omnes Tertiarios indiſtinctè ubique terrarum Prælatus conſtituatur (quod nunquam deinceps fuit revocatum, cæcutientibus etiam patet, Generali ipſi, non ratione alicujus pro Viſitatore ſubrogationis, ſed ratione ſuæ ſupręmæ dignitatis, atque Prælaturæ in Ordine Seraphico competere, Tertiarios ad habitum, & profeſſionem admittere.

83. Cùm ergo Capuccini in hac Miniſtri Generalis totius Ordinis S. Franciſci præeminentia, ſicuti nec in titulo, nec in Capella Pontificia, nec in jure radicali juriſdictionis ſuper Corpus univerſum Franciſcanũ (licet jam actualis juriſdictio quoad aliquos per Apoſtolica Privilegia ſit limitata) nec in cæteris cum ipſo Miniſtro Generali communicent, non apparet, unde prætendere poſſint, ex privilegiorum communicatione Tertiariorum receptionem ſibi competere; Quare non immeritò fuerunt ſuper his in Sacra Congregatione condemnati.

84. Minùs apparet, unde Truxillus ipſe referat, ex Bonaventuræ de Calatagyrone Generalis, & Ioannis de Ierro, qui eidem in Generalatu demum ſucceſſit, litteris enciclicis, approbante Mattheyo Cardinali Ordinis Protectore, non ſolùm Tertiariis Regularibus conceſſum, ſed & Minoritis interdictum fuiſſe, ut Tertiarios ſæculares nullatenus ad habitum admitterent, aut in eorum directione ſeſe ingererent. Supponendo etenim Truxilli principia, quòd Miniſtro Generali competat Tertiariis præſidere, ut ſubrogato pro illorum Viſitatore Generali; ut quî fieri potuit, ut Bonaventura Ex lib. P. Ioann. de Truxillo loc. cit.

ra tàm insignis litteraturæ, tàm commendatæ prudentiæ, quam primariæ Sedis Apostolicę legationes illi commissę contestantur, officij sui partes, & jura tam relevantia ignoraverit? ignoraverit & Ioannes de Ierro inter Theologos celeberrimus? Habemus siquidem ex statutis Capituli Generalis sub anno 1606. in quo ipse Generalis Bonaventura fuit electus, quòd Ministris Provincialibus seriò injungitur, ut pro ampliatione Tertij Ordinis, præsertim in Castella efficaciùs invigilent, ut ubique terrarum & numero, & fructibus sanctitatis abundet, veluti jam in Aragonia gloriosissimè abundare cernebatur. Hoc ipsum in Capitulo Salmaticensi anno 1618. publicato per Vicarium Generalem propriè ad eorum instructionem libello, fuit efficacia majori renovatum: idipsum in Segobiensibus Comitiis anno 1621. atque in Toletanis anno 1633. legimus confirmatum; abundantissimos, & continuos huiusce Tertij Ordinis sub cura Minorum in Lusitania progressus ab anno 1615 etiam legimus, ut supra per extensum c. 4. adnotavimus. Quomodo ergo contra Bonaventuræ Generalis prohibitionem tot, & tanti in Aragonia, & Lusitania profectus, & tanta Minorum solicitudo? quomodo contra Ioannis etiam Generalis edictum Vicarius eius Generalis unà cũ Capitulo contrarium decernit? de Bonaventuræ itaque litteris prætensis nihil totâ diligentiâ reperire potui, nec Ioannis de Ierro concessionem; sed eam tantùm ad Gallicanæ Congregationis favorem recitat in sua Bulla. *Quæ pro augenda &c.* Paulus V. (quam infra dabimus per extensum) quin & additur, suis Minoritis eum vetuisse, Tertii Ordinis sæcularibus habitum inscio eiusdem Cõgregationis Ministro Provinciali non concederent; hoc autem in solo memoriali relatum per supplicantes, nullibi legitur habere fundamentum: quod etiamsi verum foret, non à Tertiariorum juribus, sed à Generalis Ministri concessione dependere constaret.

85. Esto tamen nulla sint hæc omnia (per se aliàs nimis evidentia) nulli dubium, quòd post B. Pij V allegatam Constitutionem jus novum nullum Minoritis super Tertium Ordinem accessit. & tamen in contradictorio contra Tertiarios Regulares, contra Truxilli assertum, pro Minoribus Rota Romana pluries pronunciavisse comprobatur.

86. Etenim cum in Lusitania, præsertim circa ann. 1620. gravissima lis orta fuisset inter Minoritas, & Tertiarios Regulares, super jure dãdi habitũ Tertiariis sæcularibus; Tandem causâ per Tertiarios ad sacram Rotam deductâ, citatis partibus, eorumque juribus, & rationibus coram Pirovano accerrimè discussis, ante omnia decretum est, non de possessione, ac ejus manutenentia, sed de bono jure esse tractandum; ad quos scilicet ex jure proprio pertineat habitum Tertiariis sæcularibus concedere. Scripserunt in causa Armindus Riccius, Ioannes Camillus Mascambrunus, Franciscus Alexi, & Paulus Ranucius; Tandem exposito Decreto die 25. Maij 1635. coram Pirovano decisum fuit, Observantibus privativè quoad Regulares Tertiarios, habitum Tertiariis sæcularibus concedere, ex proprio jure competere: Causâque iterum propositâ, post allegata juris fundamenta, etiam ab immemorabili, immò & ab ipso hujus Religionis exordio probatum est, jus conferendi habitum Tertij Ordinis sæcularibus S. Patri Francisco, illiusque legitimis successoribus, & generaliter Ordini Minorum competere, quæ omnia sic litteraliter ex Regesto quarto Vltramontano descripta leguntur.

Ex Arch. Matrit. in Bull. Ord. fol. 240. ad. 254.

Arch. Aracœl. Reg. 4 Vltram. f. 84. pag. 2.

87. [Vivente B. Francisco ab eo habitum Tertiarij suscipere, & ab ejus Fratribus Minoribus de anno 1221. usque ad Seraphici Patris mortem consueverunt, ut in libro monumentorum Ordinis Minorum, & ex lib. firmament. trium Ordinum lib. 5 & ex Episcopo Portuensi in 1. parte Chronic. Minorum lib. 1. cap. 33. & lib. 9. cap. primo; & reliquis per tot. & in Chronicis Illustrissimi Archiepiscopi Mantuani prima parte §. Cum autem pag. 3. & ex P. Mirand. super Regulam Tertiariorum, & à cap. 13. fol. 170. usq; ad cap. ultimum ex Viris Illustribus hujus Ordinis apparet. *Ibid.*

88. Primus fuit Beatus Lucius, sive Luchesius, & etiam ejus Vxor de anno 1222. B. Bona, necnon & aliæ multæ personæ nobiles, ut Petrus de Colle, & Brunus magnæ perfectionis, & alii multi de populo Canavano à B. Francisco habitum suscepere; de anno 1223. Bartholomæus Cumanus Advocatus, & Procura-

tor; de anno 1224. in Romana Curia vestitus fuit à dicto Sancto; Matthæus Rubius Caetanus, qui fuit Pater bonæ memoriæ Nicolai Papæ III. prima parte lib. 9. cap. 9. Miranda cap. 14. de anno 1226. vestivit idem sanctus Franciscus in Florentia Orlandum Chiussi, qui & obtulit Ordini montem Alverniæ, cuius Dominus erat, 2. Parte Chron. lib. primo cap. 52. Eodem anno simpliciter fuit ab eodem sancto vestitus Comes de Monteacuto nomine Albertus, cui donavit suum habitum, qui extat hodie Florientiæ. De anno 1231. D. Elisabeth Vngariæ Regina suscepit habitum, & professionem à Fratre Corrado Minorita eius Confessore, prima parte Chron. lib. 9. cap. 10. De anno 1246. B. Humiliana suscepit habitum à Fratre Michaele de Florentia. Ita Episcopus Portuensis 2. part. Chron. lib. 1. cap. 52. De anno 1289. B. Teulamus suscepit habitum in Conventu Fratrum Minorum, & mortua uxore permansit vir eius inter Minores usque ad mortem 2. parte lib. 4. cap. 8. & sequent. De anno 1277. B. Margarita de Cortona accepit habitum à Minoribus, ut 3. part. lib. 4. cap. 19. ipsemet Christus Crucifixus retulit ex suo ore dicens eidem Margaritæ: *Recordare, mulier, quomodo nolentibus Fratribus Minoribus te in suum Ordinē, & habitum recipere, ego feci, ut admittereris ab ipsis*; ita in antiquioribus Chronicis Vlixbon. De anno 1309. B. Angela de Fuligno suscepit habitum à Fratre Arnaldo Minorita eius Confessore, qui & scripsit suam historiam 2. parte lib. 6. cap. 6. cum sequent. De anno 1327. S. Elzearius Comes Aniani cum S. Delphina coniuge sua securi de suo perpetuo cœlibatu à quodam Minorita suo Confessario sumpserunt habitum; & aliqui dicunt, hunc fuisse Fratrem Franciscum de Mayronis, subtilissimi Scoti Comentatorem 2. parte Chron. lib. 9. cap. 20. De anno 1325. S. Elisabeth Regina Portugalliæ, defuncto Marito Rege, habitum suscepit in monasterio S. Claræ Chonimbricæ, & ibi sub obedientia Minorum usque ad mortem permansit, de quo est bulla S. D. de anno 1626. declarans habitum esse Tertii Ordinis, & idem S. Rituum Congregatio declaraverat. 2. parte lib. 7. cap. 26.

88. De novo 1351. B. Corradus Placentinus habitum suscepit Franciscanum, qui tertius dicitur, & apud Netinos in Sicilia Heremita in Xenodochio, & eius uxor velum Placētiæ suscepit, ita S. D. N. Vrbanus VIII. in lectione Breviarii. De anno 1356. D. Michaelina in Conventu Fratrum Minorum orans, vocem audire meruit Crucifixi, & ibi habitum Tertiariorum suscepit 2. parte lib. 8. cap. 17. De anno 1415. Robertus de Malatesta Dux de Arimino summoperē affectus B. Francisco, à quo media nocte in visione excitabatur ad matutinum, & in eius festivitatis die dixit ei, *vade ad Conventum Minorum, & ibi accipies habitum Tertiariorum, & eris meus filius*. 3. parte lib. 2. cap. 30. De anno 1484. B. Euphrosina post mortem mariti sumpsit habitum Tertiariorum à Fratribus Minoribus, de cuius statu devotissima fuit, & habuit de ipso magnas revelationes, & audivit S. Hieronymum commendantem Minores Fratres 3. parte lib. 3. cap. 3. De centuria, 1500. apud P. Fratrem Antonium Daza authorem 4. part. Chron. Minorum extant quamplurimi Viri Illustres huius Tertij Ordinis sæcularium sub directione Minorum, sed quoniam sac. Congreg. Indicis librorum in suspenso habet hunc librum, non referuntur. De anno 1595. Extant decem, & septem Martyres Iaponenses Tertij Ordinis per Fratres Minores ad fidem conversi, & ad hunc Ordinem adscripti, necnon per S. D. N. Vrbanum VIII. inter Martyres, ac huius Tertij Ordinis Alumnos declarati, qui quidem principalis illius novi Orbis decor, & ornamentum existunt. In universa ista Centuria 1500. usque hodie apud Indos Occidentales, & etiam Occidentales penè innumeri Indi fuerunt, & extant hodie ad hunc tertium habitum per Minores admissi, nam licèt non fuerint recepti ad sacros Ordines, neque ad habitum, & professionem alicuius Religionis ex mendicantibus, tamen ad hunc Tertium Ordinem libentissimè à Minoribus semper fuere vestiti, in quo, & in fide Orthodoxa uberrimos fructus edidere, de quo innumeræ relationes illorum Regnorum ad Sac Congregationem de propaganda adductæ sunt. De Centuria autem 1600. ab hac die in tota Hispania sufficientissima testimonia in hac sac. Curia in actis prolata extant per septem testes omni exceptione majores sufficienter examinati de momentanea collatione

latione habitus Tertiariorum sæcularium per Fratres Minores in omnibus Hispaniarum partibus, ubi & in Portugalliæ Provincia sunt hodie 118000. Tertiarij vestiti per Fratres Minores.]

89. Ex his, allegatisque rationibus secunda decisio S. Rotæ Romanæ coram Pirovano sequuta est die lunæ 17. Decembris 1635.

Ibid. f. 89. [Causâ repropositâ conclusum fuit, standum esse in decisis 25. Maij præteriti, quoniam verum est, Fratres de Observantia ab initio, & origine Ordinis, vivente Seraphico Patre, & post ejus gloriosum obitum contulisse Tertiariis habitum, & in hac consuetudine fundare intentionem contra Regulares Tertiarios, nam decisio, quæ revidetur ponit trinum Ordinem à Seraphico Patre emanatum ab anno 1208. scilicet Fratrũ, Mulierum, & Tertium de Pœnitentia nuncupatum, certis Regulis Fratribus, & Mulieribus præscriptis, & inde ab Honorio Tertio confirmatis; Tertiariis verò non Religionem, sed certum vivendi modum, & vestiendi honestum præscripsit, qui à Nicolao IV. sub aliis Regulis distinctus fuit, & approbatus; ac demum ducentis annis, & ultra elapsis, sub Leone X. Regularis Ordo Tertiarius fuit erectus, & confirmatus.] & sequitur.

90. [Pro Tertiariis secundùm distinctionem trium temporum ab eisdem præmissam, idem in primo tempore narratur ab origine usque ad Nicolaum IV. qui Regulam per modum, & tenorem per Sanctum præscriptam confirmavit, & in eo, quod dicitur, Seraphicum Patrem suo tempore multis habitum contulisse, testantur Sacri Ordinis Chronica, nempe Episcopus Portuen. in parte p. Chronicorum Minorum lib. 2. fol. 216. cap. 33. & lib 9: cap. p. Episcopus Mantuanus Genzaga in sua Chronica parte p. §. Cùm autem fol. 3. Miranda super Regula Tertiariorum cap. 13. usque ad cap. ultimum, & fuerunt, qui habitum ab eodem Sancto receperunt, ut aliqui inter cæteros recensentur ultra integrum Populum de Carnerio, de quo in p. parte Chronicæ Portuensis lib. 12. fol. 217. necnon alios relatos à Miranda super Regula Tertiariorum cap. 13. pag. 170. & 73. & ex eisdem historiis ab anno 1222. usque ad annum 1531. B. Bona, Bartholomæus Cumanus Advocatus, Matthæus Rubius Caetanus, qui fuit Pater Nicolai III. omissis aliis, & ab anno 1231. à Minoritis Fratribus habitum susceperũt, Elisabeth Vngariæ Regina, B. Emiliana, & aliæ personæ in eisdem Chronicis relatæ, non tamen est verum, quod pro Tertiario Ordine asseritur, eumdem Seraphicum deputasse in Caput, & Supremum Superiorem Tertiariorum Bartholomæum Cumanum ab ipso Sancto receptum, & cum omnimoda potestate, & authoritate alios ad Ordinem recipiẽdi in æternum ei, & successoribus data, nam etsi de dicto Bartholomæo loquatur Chronica, quæ datur Sum. n. 1. quam scripsit Frater Marcus Vlixbonen. in prima parte. lib. 2. fol. 217. dicatur inter alios fuisse hujus Ordinis Tertiarij quemdam nuncupatum Bartholomæum litium Procuratorem, qui ad eam vitæ sanctitatem, & cum Sancto familiaritatem pervenit, ut illi daret facultatem recipiendi viros, & mulieres ad Ordinem Tertiariorum, subdendo, *in luogo suo per sempre*, & informantes pro Tertiariis addunt alia verba, nempe, cum omnimoda potestate, & authoritate alios ad Ordinem recipiendi in æternum sibi; & successoribus, attamen unde Chronista desumpserit hanc partem, ponitur in margine dicti fol. 217. nempe ex antiqua Chronica S. Antonini, qui fuit Archiepiscopus Florentinus, in qua talia non leguntur in sua tertia parte historiali tit. 24. cap. 7. §. 3. vers. anno Domini 1223. fol. 235, sed tantummodo habentur sequentia verba. [Anno Domini 1223. fuit quidam in Italia Bartholomæus nomine, qui auditâ famâ B. Francisci, ad ejus prædicationem advocationem suam deserens, sub honesto habitu, & tertia Regula dignos Pœnitentiæ fructus facere satagebat, & tantam cum B. Francisco familiaritatem contraxerat, quòd Sanctus recipiendi Fratres ei concesserit facultatem] sed de tempore, aut de perpetua successione nullum verbum.

91. De secundo autem tempore à Nicolao IV. usque ad Nicolaum V. Fratres de Observantia non discordant cũ Tertiariis, quin Regula Nicolai IV. ab universo cœtu Tertiariorum observata fuerit quoad omnes tam sub Observantia, & in communi viventes, quàm quoad coujugatos, Virgines, & alios in cœlibatu

batu viventes, ac modum vivendi, & respectivè vestiendi, & opera charitatis exercendi.

92. Tertium tempus à Nicolao V. usque ad Tertiarios in Regulares formales erectos sub Leone X. cum & illud cum actibus subsequutis in tempore illo intermedio pertineat ad universum cœtum cujuscunque generis personarum Tertiariorum, nec Tertiarios Regulares tangere possit, cùm adhuc non essent in rerum natura, nihil obstare poterit veritati facti, quòd Seraphicus Pater, & Successores contulerint habitum ingredientibus Tertium Ordinem, neque dispositioni juris, quòd ex hac consuetudine Ordini Minorum primordialiter erecto jurisdictio conferendi habitum quæsita fuerit per cap.. conquestus 9. q. 3. cap. irrefragabilis §. 1. cap. dilectus in princip. de offic. Ordin. c. Cum contingat de foro compet. Abb. Felin. Ioan. Andr. & alij per Surd. consf. 465 num. 15. lib. 4. qui in prima decisione fuerunt allegati, quibus accedunt plenè hanc Conclusionem firmantes Bellam. Consil. 40. n. 21. Alberic. conss. 197. n. 15. Menoch. tract. de imper. & jurisdict. lib. 2. cap. 2. n. 2. Bald. conss. 338. n. 5. lib. 1. Sanchez super Decalogo lib. 5. cap. 4. n. 64. & idem fuit firmatum in Sabinen. Montis Rotundi, vers. neque obstare dicebatur 25. Iunij 1627. coram Domino meo Decano, & hanc eamdem consuetudinem conferendi habitum ponderat Miranda in Manual. parte 1. q. 36. art. 7. in principio dicens: licèt non reperiatur aliquod Breve, seu Bulla concessa Fratribus Minoribus, ut possint recipere aliquos Fratres, vel Sorores, qui vocentur Tertiarij, sive de Pœnitentia, & in propriis domibus habitent, nihilominus sufficit antiqua consuetudo, quæ ab initio Ordinis semper fuit in praxi; quę verba, & veritatem facti consueti, & juris dispositionem in præsupposito deductam benè comprobant; Vnde nisi Regulares Tertiarij aliunde doceant, jus conferendi habitum ad ipsos spectare, vel devolutum fuisse, aut denique ex aliis summorum Pontificum constitutionibus, & Bullis concessum, frustra de proprietate juris conferendi habitum Tertiariis sæcularibus contendunt.

93. Non igitur constat, ad ipsos spectare jus conferendi ante Bullam Nicolai IV. neque ex dispositione ejusdem, quæ emanavit de anno 1289. & est secunda in novo Bullario, & impressa reperitur in lib. intitulato Firmamentum trium Ordinum, ad quam semper recurritur dum agitur de Tertio Ordine; nam etsi ille fuerit ab ipso Beato institutus, ut in ipsa Bulla præsupponitur in decimo sexto cap. Regulæ, attamen Gonzaga Episcopus Mantuanus in sua Chronica part. prima vers. Cùm autem, pag. 3. & Roderic. qq. Regular. tom. 3. q. 72. art. primo in principio dicunt, quòd Regula à B. Patre tradita non invenitur, sed tantummodo illa, quæ enunciatur, & approbatur à Nicolao IV. in qua de pertinentia ad Regulares Tertiarios non est agendum, dum adhuc Ordo illorum ad formalem Regulam non est erectus.

94. Neque ad rem facit, si dicatur, Seraphicum Patrem ab origine instituisse Ordinem Tertiariorum omnino distinctum ab Ordine Minorum, & probari ex verbis glos. in Clement. ex eo de sent. excommunic. & prima verb. Obedientiā de Religios. domibus Calderin. consf. 7. n. 2. de for. compet. & inde sumendam esse consequentiam necessariam, jus conferendi habitum de jure communi non competere Minoribus de Observantia, cùm non sint Superiores ejusdem Ordinis cap. fin. de Reg. in 6. lap. alleg. 31. n. 1. Odrad. consf. 91. n. primo Quia objectum omnino cessat propter jus quæsitum, ex consuetudine conferendi habitum universo cœtui Tertiariorum, ut supra ostensum fuit. Quæ jurisdictio non potest dici sublata ex eo, quòd Beatus non dederit hanc facultatem Ministris Ordinis Fratrum Minorum, sed ipse solus ab initio Tertiarios receperit, & postmodum eamdem facultatem dederit Bartholomæo Cumano à se recepto, & cum clausula *in æternum*, quæ exinde dicitur transmissa ad successores in approbatione Regulæ per Nicolaum IV. dum voluit in cap. 2. & 16. quòd Ministri de se ipsis Tertiariis eligerentur, & ab ipsis habitus daretur. Nam si Chronicis hujus sacræ Religionis est standum, prout non est dubitandum, jam concludenter ex supradictis patet, quòd S. Franciscus ab origine instituti Ordinis, dum vixit, habitum ingredientibus dedit, & post ejus gloriosum obitum idem fecerunt Ministri Generales, & alij Ministri particulares,

ticulares; & quod dicitur de Bartholomæo, illi simpliciter data fuit facultas recipiendi sæculares ad habitum ab ipso Seraphico Patre, non autem successoribus in perpetuum, ut dicunt Tertiarii Regulares, quod abundè supra fuit ostensum, ut propterea quicquid actum fuit ab ipso Bartholomæo mandante B. Francisco non jure proprio, quasi sit effectus proprietarius juris conferendi habitum, sed ab ipso Patre, à quo facultatem receperat, factum reputatur per text. in l. unum ex familia, §. falcidia ff. de leg. 2. ubi non dicitur quis habere jus ab eligente, sed ab eo, qui dedit potestatem eligendi, & per illum text. ibidem infert Bartholomæus si adunantia Generalis eligit illum, quem Priores nominarunt, ille dicitur electus ab adunantia habente proprietatem facultatis eligendi, non autem à Prioribus, idem comprobant Cumanus, & Florian. in dicto §. si Falcidia, Didacus à Segura ibidem, numero 182. cum sequent. & Cravett. conf. 275. numero 3. dicens idem in mandante, penes quem est potestas mandandi, & ab eo deducendum esse actum electionis, non autem ab ipso eligente, & cùm facultas prædicta data fuerit Bartholomæo biennio post à die Ordinis tertij Instituti, népe de an. 1223. ut dicunt Chronistæ supra allegati, & tempore, quo infiniti prope habitum receperant ab ipso Beato, clarum est, quòd tanta jurisdictio non sit translata in Bartholomæum, quin major apud Superiorem remanserit, cap. dudum 14. de præb. in 6. l. fin. cap. de jurisdict. omn. Iud. l. 1. cap. de ff. profert. Vrbis Bald. consil. 326. incip. Rex Romanorum in fin. num. 16. dicit, quando Princeps committit jurisdictionem alicui, censetur eamdem sibi reservare, capitaque decis. 337. num. 8. part. 1. Menoch. præsump. 18. num. primo lib. 2. Felin. comprobans in cap. pastoralis num. 2. de offic. Ordin. & pleniùs Surd. conf. 56. num. 22. Genzal. ad Regul. 8. in prolem. §. 2. num. 2. & seqq. Et cum agatur de terminata facultate Bartholomæi, Bulla Nicolai IV. nihil disposuit de successoribus illius, sed de jure conferendi indulto Ministris ejusdem Ordinis cujuscumque qualitatis, & sexus, quod nihil commune habet cum facultate Bartholomæi.

95. Secundò principaliter non probatur, huiusmodi facultatem conferendi habitum, quæ ex consuetudine præscripta erat penes Fratres de Observantia, ad Regulares Tertiarios fuisse devolutam, aut inter ipsos tamquam de cœtu universali conservatam, quamvis post sæcula in Regularem Ordinem erectos, nam etsi opponatur cessare jurisdictionem Minorum de Observantia, cum ex vi Regulæ approbatæ determinetur, quòd Ministri deputati recipiant Fratres, & Sorores habitum suscipere volentes, & in cap. 16. indulta sit facultas eligendi in Visitatorem virum Religiosum ex aliqua Religione approbatum, quæ omnia inferre videntur jurisdictionem, & quidem distinctam, & separatam ab Ordine Fratrum de Observantia. Bartholomæus in l. nam. & posteriores, ff. de legib. cum aliis alleg. per Menoch. præsump. 38. num. 8. lib. 6. attamen eadem prima decisio respondet, quòd jus conferendi habitum à Ministris electis à se ipsis respicit Ordinem Tertiariorum in universum, qui cum ut universales, neque ut singulæ Congregationes sint in causa pro diffinitione propriæ exemptionis, sed tantummodo Regularis Ordo Tertiarius, & Fratres Minores ad invicem contendentes de jure Tertii, Congregationes illæ inauditæ non sunt spoliandæ suis facultatibus per Nicolaum IV. indultis, ex vi Regulæ approbatæ, & ita intrare non potest consequentia devolutionis huiusmodi juris ad Ordinem Regularem tertiarium, qui de tempore Regulæ Nicolai non extabat, sed post ducentos ferè annos supervenit, & interim sunt conservandi Minores Observantes in eorum jure conferendi in suis casibus, quando Congregationes non deputant Ministros, vel antequam illæ non sint erectæ in Civitatibus, vel locis Orbis universi: quod semper sustinetur etiam in modo, in quo potest operari, Menoch. ead. præsump. 38. n. 14. & seqq. lib. 6.

96. Neque obstat, quòd Ordo Regularis tertiarius cum ipso universali Ordine fuerit sēper idem, & independens conservatus à quacunque Religione, etiam Minorum tàm ante erectionem huius in formalem Regulam, quàm post Ordinis prædicti erectionem, & probari dicebatur ex Constitutione Eugenii IV. de anno 1442. Mense Februar. eius Pontifi-

catus anno 4. apud Sillam de Privileg. Tertij Ordinis pag. 30. & 40.

97. Quoniam ex illa Eugenij quicquid datum est Fratribus in commune viventibus respectu Visitatoris, & jurisdictionis in Fratres prædictos, nihil pertinet ad Fratres, & Sorores separatim in eorum domibus viventes, de quibus toto tenore Bullæ ponderato non agitur, & quod magis est, emanavit pro certis Regnis Castellæ, & Legionis, à quibus ad universas Civitates, & mundi loca non licet inferre, neque de una specie jurisdictionis visitandi ad aliam speciem conferendi habitum extendi potest, ut infra dicetur.

98. Ex constitutione autem Nicolai IV. quæ emanavit pro Leodiensi Diœcesi, & in forma Commissaria plura determinantur pro Fratribus tantùm in communi, & sub Obedientia tunc viventibus, & de prædictis non est quæstio in hac disputatione, in qua agitur de sæcularibus, non autem de Regularibus, vel tunc in communi sub obedientia viventibus, plura etiam pro Fratribus sæcularibus in propriis domibus degentibus statuuntur, quæ omnia si ponderentur, clarè constabit, constitutionem esse localem pro Diœcesi Leodiensi, quæ non admittit extensionem, & in forma Commissaria datam, quæ debet probari in narratis justificata, & effectuata per observationem subsequutam, nec adversari Regulæ Nicolai IV. nisi in Ministro, seu Visitatore Generali, & Superioritate illius, ac in eo, quod esse debeat de Fratribus in communi, & Observantia viventibus; in cæteris verò firma remanet regula, quòd in toto Orbe ad Ministros de se ipsis electos spectet jus dandi habitum; unde non est difficultas, an viventes in communi, & sub Observanvantia, tàm ante erectos in Regulares, quàm post, fuerit semper idem omninò independens conservatus, & unum Corpus cum aliis; sed cùm contendat contra Observantes Minores habentes fundatam intentionem in jurisdictione per consuetudinem acquisita, ut supra fuit firmatum, docere debent, quam jurisdictionem tunc habuerint, vel nunc habeant dandi habitum laicis separatim viventibus, scilicet conjugatis, viduis, Virginibus, aut aliis in cœlibatu viventibus, quorum Fratrum, & Sororum jurisdictioni Civitatis, vel loci cuiuslibet non legitur derogatum, & nihilominus de illorum separatione ab universo Ordine constat ex Constitutione Leonis X. Mense Ianuar. 1521. Pontificatus eiusdem anno 8. quæ ponitur per Sillam de privileg. Tertii Ordinis fol. 66. in qua expressè leguntur separati, *ubi nos, juxta Domini voluntatem pretiosum à vili separantes, eamdem tertiam Regulam in modum, quo sequitur, distinctum, de novo confirmamus, & approbamus*, per quam separationem neque directè cœtus Fratrum, & Sororum laicorum privatus fuit proprio iure indulto per Nicolaum IV. ut in prima decisione fuit firmatum, neque in consequentia, ex quo non benè infertur de iurisdictione locali ad Civitates, & loca universa, neque de una specie visitandi ad aliam speciem dandi habitum, deficiente causa universali, & alio existente in possessione; Innoc. in cap. Dilectus super verbo possessionem in fi. de Capell. Monac. & plenè comprobat Roman. cons. 368. num. 8. Felin. in cap. auditis num 18. & seqq. de præscrip. Surd. cons. 429. num. 45. vol. 3. neque ubi agitur de privat. juris tertio competentis sufficit allegare convenientiam, quòd magis illis debeatur; qui habent in dominatione, & vivendi modo similitudinem, quam Minoribus Observantibus ratione Ordinis omninò distincti; Ortaque de leg. commun. 15. num. 20. Surd. cons. 140. numero 32. cum aliis allegatis, quoniam jurisdictio sicuti non datur per convenientiam, sed acquiritur privilegio, vel consuetudine Abb. in cap. cum contingat, numero 5. volum. 3. ita nec eodem modo privari potest Dominus, aut possessor,, nisi per habentem facultatem, & superioritatem privandi.

99. Tertiò denique non probatur, Tertiarios Regulares concessionem habere conferendi habitum sæcularibus, neque privativè, neque cumulativè quoad Minores de Observantia, neque quoad universum Ordinem laicorum, seu Congregationis, cum derogatione Regulæ constitutionis Nicolai IV. Nam ex Constitutionibus supradictis de hac concessione nullum verbum habetur; ex ultima autem, quæ allegatur à Clemente VII. de anno 1526. Mense Martij eius Pontificatus anno quarto registrata apud Sillam fol:

f.69.& seqq.si benè,& distinctè attendatur,dũ de Regularib⁹ tam virorum,quàm mulierum loquitur in narrativa, & in dispositiva ejusdem, nihil ad præsentem disputationem pertinet,in qua de Superiore Ordinis Tertiarij non est quæstio, sed de jure conferendi habitum sæcularibus contenditur.

100. Pro laicis autem non obstant verba ejusdem Bullæ Clementis VII.in quibus pro Tertiariis constituitur fundamentum apud Sillam pag. 76.ibi, Visitator Generalis Vniverso Ordini, illius domibus, monasteriis, ac utriusque sexus personis,& in Hispaniarum,& Portugalliæ Regnis, ac partibus, & Provincia prædictis existentibus præsit, & Fratres,Moniales, & Sorores,ac aliæ utriusque sexus, & in sæculo existentes personæ ipsi Antonio, & pro tempore existenti Generali Visitatori dicti Ordinis de Pœnitentia in omnibus, & singulis ipsum Ordinem concernentibus obediant. Ex quibus verbis *præsint*, *& obediant* dicebatur, & unum corpus esse conservatum, & jurisdictionem concessam dandi habitum sæcularibus, ex quo de jure admissa superioritate, conferre habitum ad alium non spectat, quàm ad Superiorem prælatum cap. fin.de Regular. Cap. alleg. 51. n.1. Oldrad.consil. 91. n.1. de major.& obed.

101. Quoniam ubi agitur de separata jurisdictione, nempe particularis Visitatoris, & Superioris, & de Ministris eligendis, pro recipiendis sæcularibus ad habitum laicis præscriptum,prout hęc duo distincta in Regula per Nicolaum IV. confirmata ponuntur,una specie derogata, non tollitur altera, nec inter se confunduntur propter naturam derogationis, quæ recipit strictam interpretationem. Clem. 1. de præb.Acchil. decis. 3.n.4. qui filij sint legit. Rota decis. 159. num. 7. coram P. P. Gregor. XV. 103. num. 5. 214. num. 5.229. num 2. part. 2. Recent. Præterea hæc ipsa Clem. VII. Bulla per Pium V. de anno 1568. anno ejus Pontificatus tertio per Sillam fol.85. in totum fuit sublata, antiquata, & extincta, ibi. *Officia Magistratus, & Visitatoris Generalis dicti Ordinis perpetuò extinguimus, & abolemus, ac Ministrum Visitatorem,ac Vicarium Generalem ejusdem Ordinis officio, usu, & exercitio omnimodè interdicimus*, & submittuntur Generali, & Provincialibus Ordinis Minorum, Vnde benè retorquetur argumentatio, si conferre habitum spectat ad Prælatum Superiorem, cessante Superioritate per extinctionem officij Visitatoris, cessabit per Regulares Tertiarios prætensum dādi habitum laicis in separatis domibus degentibus.

102. Non obstat, quòd Superioritas Ministri Generalis Minorum sit, ab eo exercenda reduplicativè, non tamquam quòd absolutè sit superior; sed tamquam Prælatus Ordinis Tertiarij & eo casu non possit deputare personas Ministros ad dandum habitum laicis ex proprio Ordine Minorum, sed servare debeat statuta, & ordinationes, ac privilegia Ordinis Tertiarij, secundùm exempla, quæ ponuntur perGonzal.ad reg.8.gloss. 5. §. 7. num. 123.de Rege Catholico, qui in diversis Regnis imperat secundùm leges eorumdem. Quia Minores Observantes non veniunt ex jure devoluto per privationem, sed respondendo Bullæ Clementis VII. dicunt, superioritatem Visitatoris Ordinis Tertiarij esse extinctam, & ipsos uti posse jure suo in conferendo habitum laicis privativè quoad Tertiarios Regulares ex consuetudine usque ab initio nascentis Ordinis acquisita. Denique nullius ponderis visum fuitDominis fundamentum communicationis privilegiorum Fratrum Minorum, quo legitur facta per Pium V. in eadem Bulla exinstinctionis Visitatoris Generalis Ordinis Tertiarij.Quia non possunt uti communicatione contra eos, à quibus desumunt communicationem, quicquid sit, si ab aliis haberent privilegia independenter, ab ipsis Fratribus Minoribus, Fran. in cap. sicut num. 1. de verb. signific. in 6. Cavarub. in addit. in comp. Privil. Mendicantium verb. Communicatio, Erasmus Cocchier. de Iurisd. Ord. in exemptos part. 1. q. 17. num.19. quod si secus esset, ageretur de nova Superioritate communicanda, implicando contradictionem in eadem Pij V. Bulla prohibitam, ibi quæcumque sint, præsentibus tamen non repugnantia,quod non est dicendum &c.

Sententia

Ibid. f. 93.

Sententia.

Philippus Pirovanus Iuris utriusque Doctor S. D. N. PP. Capellanus, ac ipsius Sacri Palatij Apostolici causarum, causaque, & causis, ac partibus infrascriptis Auditor, & Iudex Commissarius ab eodem S. D. N. PP. specialiter deputatus.

103. VNiversis, & singulis D.D. Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scolasticis, Cantoribus, Thesaurariis, Successoribus, Sacristis, tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Canonicis, Parochialiumque Ecclesiarum Rectoribus, seu Locatenent. Plebanis, Vice-Plebanis, Capellanis, Curatis, & non Curatis, Vicariis propriis, Altaristis, cæterisque Dominis Presbiteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis ubicumque constitutis, & eorum cuilibet in solidum, ac illi, vel illis, ad quem, vel ad quos præsentes nostræ litteræ pervenerint, salutem in Domino; & nostris hujusmodi, seu veriùs Apostolicis firmiter obedire mandatis. Noveritis, quòd introducta coram nobis lite, & causâ inter partes inferiùs nominatas, & occasione &c. qua infra in vim Commissionis nobis desuper præsentata hîc brevitatis causâ inseri omissa ritè, & rectè procedentes, transportato priùs coram nobis Processu inter partes hinc inde collitigantes coram Reverendiss. Domino Collectore Apostolico Regni Lusitaniæ fabricato, illoque, & aliis juribus ad causam faciendam per nos visis, proposito dubio particulari in Sacræ Rotæ auditorio semel, atque iterum, illoque per D. D. Coauditores nostros maturè discusso, & ad favorem R. R. P. P. Fratrum Minorum de Observantia S. Francisci dicti Regni Lusitanici, necnon Reverendiss. P. Commissarij Romanæ Curiæ ejusdem Ordinis Principalium resoluto, servatisque omnibus de jure servandis, ac citatis priùs legitimè, & de mandato nostro R. P. Fratre Clemente de Sancto Antonio Ordinis tertij S. Francisci de Pœnitentia, ac D. Francisco Vennaggio ex adverso Procuratoribus R. R. P. P. Fratrum tertij Ordinis, de Pœnitentia nuncupatorum S. Francisci Regni Lusitaniæ, ex adverso Principalium ad certum peremptorium terminum comparentium, illoque advenientе, & coram nobis Admodum R. P. Fratre Didaco de Cea Commissario Romanæ Curiæ, nomine D.D. R.R. Fratrum Ordinis Minorum de Observantia, & totius Religionis, & Illustri D. Armindo Riccio eorumdem R. R. P. P. Procuratore legitimè comparentibus in causa, & causis hujusmodi concludendis, secumque concludi, & pro sufficienter concluso haberi, sententiamque diffinitivam in scriptis ferri, & promulgari petentibus. Nos Philippus Pirovanus Auditor, Iudexque Commissarius prædictus de DD. Coauditorum nostrorum voto, consilio, & assensu, quibus de hujusmodi causæ meritis relationem plenariam fecimus, & fidelem sententiam definitivam in scriptis tulimus, & promulgavimus sub hac verborum forma conceptam videlicet: Christi nomine invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quam Coauditorum nostrorum consilio pariter, & assensu ferimus in his scriptis in causa, & causis, quæ primò in prima coram Rev. Domino Collectore Apostolico Regni Lusitaniæ, & secundò in secunda, seu alia majori coram nobis introductæ fuerunt instantiæ inter R. R. P. P. Fratres Ordinis Minorum de Observantia S. Francisci ejusdem Regni, necnon Rev. Patrem Commissarium Curiæ Romanæ ejusdem Ordinis, qui ad causam venit pro suo interesse ex una, & R. R. P. P. Fratres tertij Ordinis ejusdem S. Francisci de Pœnitentia nuncupatos, partibus ex altera de, & super jure conferendi habitum tertij Ordinis prædicti personis in sæculo existẽtibus, rebusque aliis &c. dicimus, pronunciamus, sententiamus, decernimus, & declaramus, jus conferendi habitum Tertij Ordinis sancti Francisci personis utriusque sexus in sæculo degentibus, atque existentibus, ab eisdem habitum suscipientibus, professionem solitam recipientibus pertinuisse, atque spectasse, spectareque, atq; pertinere ad prædictos R. R. P. P. Fratres Minores de Observantia privativè, quoad prædictos R. R. P. P. Fratres tertij Ordinis, seu de Pœnitentia nuncupatos, inhibendumque, & prohibendum fore, & esse, prout inhibemus, & prohibemus d. d. R. R. P. P. Fratribus tertij Ordinis tantùm, ne sub

pœna excommunicationis, & interdicti in prædicto jure conferendi, & professionem recipiendi, sese modo aliquo intromittant, molestationesque, vexationes, perturbationes, & impedimenta præstita, & illata, seu præstari, & inferri comminata dictis Patribus Minoribus de Observantia per dictos Patres tertii Ordinis, seu de Pœnitentia, fuisse, & esse temeraria, illicita, iniqau, & indebita, illaque minimè facere licuisse, nec licere, eisdem Patribus de Pœnitentia perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, & ita &c. non solum dicto, sed omni, & alio meliori modo &c. Decretumq; & sententiam Reverendissimi Collectoris prædidicti in parte huic nostræ sententiæ conformi approbandam, & confirmandam, in alia verò parte contraria irritandam, & revocandam, prout approbamus, & confirmamus, & respectivè irritamus, & revocamus. Item victos victoribus in expensis in causa, & causis hujusmodi factis condemnamus, illarumque liquidationem nobis, vel cui de jure reservantes, & pro præmissis omnibus, & singulis mandatum, & mandata quomodolibet necessaria, & opportuna decernimus, & relaxamus, & ita &c. non solùm modo, sed omni alio meliori modo &c. Ita pronunciavi Ego Philippus Pirovanus Rotæ Auditor. Lecta, lata, & in scriptis promulgata fuit hæc præinserta sententia Diffinitiva per Nos Philippum Pirovanum sacræ Rotæ Auditorem, & dictæ causæ Iudicem Commissarium Romæ in Palatio Quirinali Apostolico apud sanctam Mariam Majorem, in quo quidem jura reddi solent horâ audientiæ causarum solitâ pro Tribunali sedent. sub anno à Nativitate D. N. Iesu Christi 1636. indictione 4. die vero 11. mensis Aprilis Pōtificatus autem sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Vrbani divinâ providentiâ PP. VIII. anno eius 13. Quæ omnia, & singula præmissa vobis omnibus, & singulis supradictis, quibus præsentes diriguntur, necnon RR. PP. Fratribus tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatis ex adverso principalibus, omnibusque aliis, & singulis quorum interest, intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, quibuscumque nominibus censeantur, & quacunque præfulgeant dignitate, intimamus, insinuamus, & notificamus, & ad vestram, & eorum notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes; ne de præmissis, aut eorum aliquo ignorantia aliqua prętendi, seu valeat quomodolibet allegari; In quorum omnium fidem has præsentes exinde fieri, & per Notarium nostrum publicum infrascriptum subscribi, & publicari mandavimus, sigillique nostri, vel cujuslibet Coauditorum nostrorum jussimus, & fecimus appensione muniri. Dat. Romæ sub anno, die, mense, Indictione, & Pontificatu, quibus supra annotatis, atque descriptis, præsentibus ibidem DD. Clearcho Buscho, & Horatio de Marchis publicis sacri Palatii Apostolici causarum Rotæ Notariis, Scribisque nostris Testibus ad præmissa omnia, & singula vocatis, atque rogatis.

Et ego Archangelus Baronus Romanus Sacri Palatij Apostolici causarum, & hujusmodi causæ Notarius de præmissis rogatus præsens Instrumentum subscripsi, signavi, publicavi requisitus, in fidē &c.

104 Iterum causâ per appellationem coram Merlino productâ, confirmata fuit præfata Pirovani sententia: per alteram verò appellationem coram Rojas deductâ, decisum est, reformandas esse priores duas sententias rotales; jusque litigatum utrique partium esse cumulativè tribuendum: tertiò tandem coram Rojas producta causa nullam potuit processu temporis resolutionem obtinere, an videlicet esset, nec ne in decisis persistendū. Quocirca Cardinalis Barberinus Ord. Protector pro bono pacis expedito suo, quod statim apponam, decreto an. 1640. præcepit Observantibus quidem, & Tertiariis Regularibus prętensum jus dandi Habitum Sæcularibus Tertiariis competere, sed Observantibus absolutè, Tertiariis verò Regularibus dependenter à Ministro Generali totius Ordinis; qui tamen ad libitum, & sine Cardinalis Protectoris assensu hanc eis facultatem prorsus denegare non valeret. Hoc modo terminata fuit non diuturna minus, quàm odiosa controversia. Superest ergo, ut Cardinalis edictum producatur.

Arch. Matrit. in bull. Ord. f. 140. ad 154.

Nos Franciscus S. Laurentij in Damaso Diaconus Cardinalis Barberinus nuncupatus S. R. E. Vice-Cancellarius, ac totius Ordinis S. Francisci Protector, Gubernator, & Corrector.

Ex Arch. Aracœl. Vltr. Reg. 4. f. 186.

105. PRo bono pacis, & ad evitandum animi inquietudines, ac cõtinuas expensas faciendas, tàm per Fratres Minores de Observantia, quàm per Fratres Tertii Ordinis de Pœnitentia Provinciæ Portugalliæ, super lite mota inter eos super jure conferendi habitum dicti Tertii Ordinis personis in sæculo degentibus, quæ causa cum in sacro Rotæ Auditorio primò coram Reverendissimo D. Pirovano Commissa fuerit, & à quo Reverendissimo Pirovano præcedentibus duabus decisionibus, utraque parte informante, factis lata fuerit sententia diffinitiva, in qua jus conferendi dictum habitum præfatis RR. PP. Minoribus de Observantia privativè quoad DD. RR. PP. Tertiarios adjudicatum fuerit, & secundò in gradu appellationis coram Reverendissimo Domino Merlino, à quo procedente unica tantùm decisione facta informantibus solummodo DD. RR. PP. Minoribus de Observantia, alia sententia diffinitiva prioris confirmatoria promulgata fuerit, & tertium coram Reverendissimo D. Rojas, coram quo post sex propositiones præfatas duas sententias Rotales reformandas esse, & dictum habitum conferendi jus Cumulativè, hoc est, tàm RR. PP. Minoribus de Observantia, quàm RR. PP. Tertii Ordinis de Pœnitentia esse concedendum, resolutum fuerit, & deinde, an à decisis esset recedendum, coram eodem Reverendissimo Rojas disputato dubio, nulla fuerit capta resolutio, quocirca aliisque etiam justis de causis animum nostrum moventibus, per præsentes declaramus, volumus, & mandamus, quòd deinceps in futurum DD. RR. PP. Tertij Ordinis de Pœnitentia possint exercere facultatem, quam prætendunt habere conferendi habitum cumulativè cum DD. Minoribus, sed dependenter à Reverendissimo Patre Generali, cum hac tamen expressa conditione, quòd idem Pater Generalis non possit, nec valeat ad sui libitum auferre Patribus Tertiariis præfatam facultatem, nisi nostro accedente consensu in scriptis, seu Protectoris pro tempore prædicti Ordinis; quo casu tàm Patres Minores, quàm Tertiarii possint redire ad eorum primæva jura, absque eo quòd per præsentes in ipsorum jure fuerit in aliquo ipsis præjudicatum, quia sic, & non aliàs, aliter, nec alio modo &c. & in fidem præsentes manu nostra firmatas, sigilloque nostro munitas, ac per infrascriptum Secretarium nostrum subscriptas fieri jussimus. Dat. Romæ in Ædibus &c. hac die 22. Aprilis 1640. Pontif. autem Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Vrban. divinâ providentiâ Papæ octavi an. 17.

F. Cardinalis Barberinus Protector.

106. In America præsertim in maxima Mexicana Vrbe facti consodales huiusmodi de tertio Ordine ob nimiam sui multitudinem atque potentiam elati, se se à Ministri Provincialis, cæterorumq; Ordinis officialium, immò & ab ipsius Ministri Generalis obedientia contra Sedis Apostolicæ, sacræque Congregationis repetita decreta subtrahere nitebantur: statutum ediderant, ne aliquis suorum sub rigorosa pœna privationis habitus, & à sodalitio ejectionis, Superioribus de Ordine Minorum auderet obedire; quod & cum rigore executioni demandare non erubescebant, usurpata potestatis plenitudine, atque authoritatis independentia, puri sæculares Consodales ad habitum, & professionem admittere præsumebant; quæ omnia eò collimabant, quia prædominantes aliqui universos Sodolatii temporales proventus pro libito administrare volebant. Hæc omnia Pater Bartholomæus Villalba tunc Ordinis Procurator, sacræ Congregationi reverenter exponens, & pro remedio supplicans opportuno, Decretum tenoris sequentis: obtinuit: *Serventur Bulla Pontificiæ, & Ordinis Constitutiones. Die 25. Iulij 1646.* Quod demum Alexander VII. supplicante Procuratore Ordinis præfato, dato diplomate confirmavit, præcipiens renovatis Innocentij IV. aliorumque Pontificum litteris, ut Tertiarii quicumque sæculares Superioribus de Ordine Minorum de Observantia esse debeant subiecti; itaut ad Observantes ipsos attineat Tertiarios illos corrigere, castigare, ad habitum recipere, quos esse idoneos agnoverint, unumque de suis in Visitatorem,

Ibid. Reg. 7. Vltram. fol. 90.

rem, & Instructorem Tertiariis ipsis deputare: Diplomatis tenorem exhibeo.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. f. 91. 107. EXponi nobis nuper fecit dilectus filius Bartholomæus de Villalua Procurator Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum, quòd Minister, qui sæcularis ferè semper est, & cæteri officiales, qui omnes sunt sæculares, Congregationis tertij Ordinis ejusdem S. Francisci de Pœnitentia nuncupati in Conventu Mexican. primò dicti Ordinis consistentis, ita absoluto dominio independentem à quocunque Superiore jurisdictionem, authoritatemque sibi hucusque usurparunt, ut omnino ab illa omnes primò dicti Ordinis Prælatos contra quorumdam Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum litteras cum vilipendio ejecerint; Minister siquidem prædictus præsumit, & de facto dat habitum tertij Ordinis hujusmodi iis, qui in illum recipiuntur, illosque pro libitu suo commutat, absque eo, quòd ejusdem tertij Ordinis Visitator per Ministrum Provincialem primò dicti Ordinis Apostolica authoritate ad hoc munus deputatus ullatenus valeat talem habitum præstare, in tantùm, ut si ad hanc functionem facultas, vel mandatum in scriptis à tali Ministro exhibendi alicui non præcedat, & Visitator dicti Ordinis illum exhibeat, id irritum, & nullum à Ministro, & officialibus prædictis censeatur, Novitiusque habitu spolietur: Præterea iidem Officiales proventum, qui ex oblationibus, funeribus, atque habitibus pro defunctis proveniunt, & ad summam centum piastrarum monetæ illarum partium singulis septimanis ascendunt, rationem coram suo Visitatore, aut alio Superiore reddere nolunt: Quinimmo in Regesto ejusdem Congregationis reperitur, quòd si quis dictæ Congregationis suum Visitatorem Fratrem Guardianum Conventus prædicti, aut Ministrum Provincialem, aut Præsidentes Hispaniæ memorati Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, tamquam verum spiritualem Superiorem, vel in minima directione recognoverit, eo ipso sine mora habitu spolietur, & à cæterorum consortio tamquam putridum ejusdem tertij Ordinis membrum expellatur. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, omnia præmissa tendant contra dispositionem litterarum fœl. rec. Martini V. quæ incipiunt: *Licèt inter cætera Regularis Observantia &c. sub. Dat. Romæ Pontificatus sui anno X.* necnon Sixti IV. quarum initium: *Romani Pontificis providentia circumspecta de Anno* 1471. in quibus inter alia confirmavit litteras rec. mem. Innocentij Papæ IV. prædecessoris pariter nostri super hac re editas, ac Nicolai IV. Rom. Pontif. prædecessorum pariter nostrorum. Quæ incipiunt: *Vnigenitus Dei filius &c.* sub Datum apud Vrbem Veterem VI. Idus Augusti Pontificatus ipsius Nicolai prædecessoris anno III. respectivè emanatarum per quas omnes personæ dicti tertij Ordinis de Pœnitentia submittunt obediētiæ, correctioni, & directioni Ministrorum Generalis, & Provincialium pro tempore existentium dicti Ordinis Minorum de Observantia, ita quòd possint easdem personas tertij Ordinis hujusmodi corrigere, & delinquentes castigare ad ablationem habitus, seu mantelli procedendo, similiterque prædictis Ministris memorati Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum facultas conceditur præstandi illis, quos idoneos viderint, habitum tertij Ordinis prædicti, necnon assignandi, & deputandi pro ipsis Tertiariis unum Religiosum Virum de eadem Observantia in Visitatorem, & Instructorem ipsorum. Nobis propterea idem Bartholomæus Procurator Generalis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dictum Bartholomæū specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis &c. inclinati, de Venerabilium Fratrū nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum cōsilio, attentis narratis præscriptas Bullas Pontificias, necnon Constitutiones Ordinis hujusmodi servari authoritate Apostolica tenore præsentium mandamus, & præcipimus, salua semper in præmissis authoritate Congregationis eorumdem Cardinalium. Decernentes easdem præsentes litteras firmas, validas, &

& efficaces existere, & fore, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabili Fratri Archiepiscopo Mexican. seu dilecto filio Officiali Mexicā. per præsentes committimus, & mandamus, ut ubi, & quando, & quoties pro parte interesse habentium fuerit requisitus, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque solemniter publicans, illisque efficacis defensionis præsidio assistens, faciat authoritate nostra easdem præsentes litteras inviolabiliter observari, illosque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, earum effectu pacificè frui, & gaudere; non permittentes, illos indebitè in præmissis molestari; contradictores quoslibet, & rebelles per censuras Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, oppositione postposita compescendo, legitimisq; super his habendis servatis processibus censuras, & pœnas iterum aggravando. Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Dat. Romæ &c. 28. Iulij 1657. Pontificatus nostri anno tertio.

CAPUT VI.

Exercitia pietatis Fratrum Tertij Ordinis de Pœnitentia.

108. Cum juxta propheticum dictum universa Christiani hominis perfectio in punctis duobus constituta esse noscatur, *Declina à malo, & fac bonum*: Sole clariùs ex ipsa horum Tertiariorum Regula legentibus patet, quàm seriò per singula capita procuraverit Seraphicus Patriarcha, ut ab omni peccatorum occasione quàm longiùs semoti sectarentur justitiam in via mandatorum Domini. Ad exercenda verò pietatis opera legimus, ab ipso legislatore fuisse illos in prima institutione applicatos: Florentiæ siquidem anno 1221. cum innumeri ad sanctum Sodalitium maximo fervore concurrerent, plurimos ipsorum sub una Congregatione reduxit, (verba sunt Vvadingi jam supra relata) qui ex collectis pietatis stipendiis Xenodochium ad Vrbis muros construxerunt infirmis curandis, & senibus fovendis. Admissæ ad charitatis obsequia fœminæ, ne fierent pietatis extorres, quarum separata congregatio etiam suam habet Primiceriam. Hæ, quæ mulierum sunt pietatis exercent officia, quæ viriliora, & apertiora homines adimplent.

Psalm. 36.

Vvad. t. 1. 1221. n. 13. & 14.

109. Adhuc extat Xenodochium in platea S. Mariæ Novellæ sub Sancti Pauli invocatione; translata verò, & aucta Congregatio sub sancto Antonio Præsule in civitatis penetralia juxta Ecclesiam S. Martini, ut commodiùs, & faciliùs fieret egenorum obsequium. A pietatis munere, & vicina æde dicti sunt *Boni Viri S. Martini*, nec tamen Fratrum Pœnitentium Ordinis S. Francisci nomen aliquando neglectum. Iuvat autem ad majorem expressionem de hospitalitate hujusmodi, quam tanto cum merito exercuerunt à principio, Patrem Bordonium audire Sacri hujus Sodalitij doctissimum Scriptorem, qui & Bullas Apostolicas ad hoc ipsum attinentes in sua Chronologia citat prout à se ipso in hujus tertij Ordinis Bullario describuntur, sic ergo ait.

110. [Hospitalitas alia sanorum peregrinantium, qui recipiuntur in propria domo, gratis subministrando eis necessaria; Alia infirmorum degentium in Xenodochiis. Hanc præcipuè prosecuti sunt ab initio Tertiarij, illam non spernentes. Hoc munus, & officium charitatis erga infirmos innatum est Fratribus primis hujus Ordinis. Nam S. Lucius primus hujus Instituti alumnus, Seraphici Patris primogenitus sub hac Regula militans ab initio suæ conversionis cœpit hoc charitatis beneficium exercere in ægrotos, ut legitur in Chronicis part. 2. lib. 1. cap. 50. & apud Combonum cap. 28. Habitu ergo Ordinis assumpto cum magno spiritus fervore Deo serviebat in operibus misericordiæ, distribuendo suos redditus, & proventus in alendis peregrinis, & aliis pauperibus, quibus in defectum propriorum eleemosynas per Terras, & Villas quærendo succurrebat. In æstate cum asino onusto diversis medicinis, & aliis necessariis

Bordon. in Chronol. cap. 7.

cessariis pro infirmis pauperibus subveniebat. De subventione pauperum per Fratres fecit mentionem Gregorius IX. in sua sub num. 11. incip. *Detestanda*: (ex Honorio III. sub datum 30. Martij 1228. illis verbis: *Nec fructus bonorum vestrorum vos permittunt pauperibus erogare, licèt debitis oneribus, quæ subire tenemini, nihil deperire contingat, aliàs vos plus debito, ampliùs solito molestantes.* Illos exemit ab oneribus extraordinariis, ut pauperibus benefacere possent. Ex Bull. XII. Nicolai IV. incip. *Ad audientiam* 20. Septembris 1291. Apud Vvadingum tom. 2. Bulla 60. colligitur, eosdem Fratres spoliatos ab Episcopo Florentino, eò quòd habitum griseum mutaverant in album, resumpto griseo habitu proprio restitutos fuisse, ut narratur in ea, ad sua bona, & eorum administrationem, quæ erogabant in usum pauperum, & habebant Hospitale, quod sibi nonnulli cives Florentini de consilio S. Patris ædificaverant, recepto habitu hujus Ordinis, ut in eo devotiùs servirent infirmis in eodem Hospitali, quod etiam suis sumptibus construi procuraverant, de mandato Cardinalis Vgolini ibi Legati Apostolici, qui postea fuit Gregorius IX. ex Combono cap. 2. de vitis Sanctorum, & Beatorum hujus Ordinis.

Bordon. loc. cit.

111. Romæ plura habebant Hospitalia, primo loco se offert Hospitale in Parochia S. Mariæ in Catineriis, ex Bulla sub num. XL. Martini V. incip. *Religionis vestræ.* Alia donatio facta fuit Fratribus Ferrariensibus pro constructione Hospitalis à Martino V. confirmata, de qua Bulla 42. Georgius Henrici Procurator ejusdem Ordinis confirmatur in regimine Hospitalis S. Stephani in Rotundo de Vrbe Bulla 49. Hospitale S. Mariæ Magdalenæ de Ceresal. Diœcesis Astoricensis Bulla 72. in quo Hospitali morientibus conceditur Indulgentia pleniaria seq. Bulla 73. Idem Martinus V. mandat, ne Fratres, & Sorores impediantur à servitute infirmorum in Hospitali Foroliviensi Bulla 83. Hospitale etiam ibi erat, ubi nunc nostri Conventum habent sub invocatione sanctæ Mariæ Vallis Viridis, ut constat ex Instrumento 9. Sorori Mariæ Genuensi cõceditur Hospitalitatis exercitium in sua domo propè Oratorium S. Genesij cum electione Cõfessarij pro se, & pauperibus. Bulla 95. Mutinensibus conceditur Ecclesia S. Brigidæ, ut in ea eleemosynas pauperibus distribuere possint. Bulla 85. Paulus II. in sua 154. multa privilegia concedit Sororibus Morinensibus, in qua Bulla plura recensentur Hospitalia sub cura, & administratione Sororum. In alia sub num. 169. Sorores admittuntur ad regendum Hospitale Ambianense. Lucas Vvading. celeberrimus trium Ordinum Chronista tom. 6. ad annum 1454. num. 91. de hospitalitate Fratrum Tertii Ordinis hæc habet: [Magnum in magnis Vrbibus Florentina, & Bononiensi fuisse Fratrum, & Sororum hujus Ordinis numerum lego in variis Pontificiis Instrumentis, & in illa Civitate insigne habuisse, & administrasse Hospitale S. Francisci opulenter dotatum. In ista verò aliud gubernasse, & possedisse juxta pontẽ S. Michaelis Archãgeli; eisq; pingues facultates, & bona immobilia legasse Tadæum Aderati Doctorem Florentinum, ex quibus illi nobilissimum Clarissarum Parthenonem anno sequenti ædificarunt. De eodem Hospitali sub invocatione S. Francisci in Civitate Florentina, ut mox dictum fuit, idem Vvading. eodem tomo ad annum 1456. num. fin. inquit: *insigne, & notabile, ut ait Pontifex, erat hoc tempore in Vrbe Florentina Hospitale S. Francisci aliàs S. Pauli tertij Ordinis à Fratribus magna pietate ministratum.* Regij in Lombardia Fratres, ut refertur, de anno 1238. cœperunt exercere opera misericordiæ distribuendo pauperibus ostiatim per civitatem panem, & vinum pauperibus, quod portabant in vase nuncupato *Paruolo*, à quo nomen receperunt *Frati del Paruolo*, qui ex eleemosynis, & redditibus piorum testantium ædificarunt locum satis decentem, & accommodatum pro Aromataria, granario, farina, cella vinaria, pro alẽdis pauperbius tàm infirmis, quàm sanis, providentes illis de medicinis, Medicis, Chirurgis, & aliis pro subveniendis eorum necessitatibus, non solùm sæcularibus, & Clericis indigentibus, sed etiã Religiosis singulorum monasteriorum Mendicantium. Locus autem paucis ab hinc annis dives abundanter factus est pauper, ne dicam desolatus, & destitutus occasione bellorum, qui vix Ministros nunc sustinere potest. Circa ann. 1300. Fratres plura cœperunt ædificare hospitalia pro pauperibus, tum sanis, tum infirmis

firmis, & pro perigrinis, & iter agentibus; ex quibus nomina sufficiat trium proferre in medium, unum construxerunt Fulginei sub titulo S. Mariæ infra Portas, agente Fratre Ranutio de Michele nobili Fulginate, qui & secundum sub invocatione S. Ioannis Ierosolimitani erexit in patria, & pro tertio Hospitale S. Petri de Colle-fiorito; quorum piorum locorum anno 1326. Paulus de Trincis Episcopus Fulginas regimen commisit eidem F. Ranutio tertij Ordinis, quem vocavit Rectorem, & Præceptorem dictorum Hospitalium; cui de anno 1347. successit in gubernatione Frater Branca ejusdem Ordinis, & Civitatis patritius; permanserunt autem ea, & alia Hospitalia sub cura, & dominio Fratrum tertij Ordinis usque ad annum 1418. & deinde transierunt sub dominio, & regimine Monachorum S. Mariæ in Campis Ordinis S. Benedicti. Ita accepi ex litteris nobilis viri Sacerdotis D. Ludovici Iacobili Fulginatis de rebus Ecclesiasticis benemeriti, qui annis præteritis edidit vulgari idiomate pereleganti tomum primum Vitarum de Sanctis, & Beatis Provinciæ Vmbriæ, secundus promissus citò in lucem prodibit. Beatus Iacobus Sacerdos Martyr occubuit pro defensione Iuris Ecclesiastici cujusdam Hospitalis anno 1304. ut authoribus citatis refert Martyrologium Franciscanum ad diem 15. Ianuarij, ex his habes, Fratres nõ solùm bona sua, sed etiam propriam vitam exposuisse pro tuendis pauperibus, & manutenendis pro eisdẽ Hospitalibus, non tantùm intra Italiam, sed etiam ubique per universum Orbem, ut videri potest apud Historicos, qui christianam pietatem litteris commendarunt.] Hæc satis lectori, ut ex his discat ea pia opera, in quibus ab initio, & subsequenter Fratres Tertiarij se occupabant cum Sororibus, non enim otiosi fuerunt, nec inutiles Ecclesiæ Dei, sed juxta eorum proprium statum, & conditionem & ipsi in vinea Domini laboraverunt, & fructus dignos pœnitentiæ retulerunt. Ex tot allegatis hac de hospitalitate Pontificum Bullis, unicum, veluti pro exemplari, juvat ex ipso Bordonio, & Vvadingo describere.

PAVLVS PAPA II.

Dilectis in Christo filiabus Sororibus tertij Ordinis Hospitalitatis S. Audomari Marinensis Diœcesis.

112. DEvotionis, & sinceritatis augmentum &c. Dudum siquidem fœl. rec. Nicolaus Papa V. prædecessor noster vobis Sororibus, & dilectis pauperibus, & infirmis hospitalis S. Audomari Marinensis Diœcesis, & servientibus in eodem tunc præsentibus, & futuris, quòd sæcularis, vel Religiosus Sacerdos, quem pro tempore duceretis eligendum, omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde contriti, & ore confessi essetis, plenam in mortis articulo remissionẽ vobis in sinceritate fidei, unitate S. R. Ecclesiæ, ac devotione, & obedientia sua, & successorũ suorum Rom. Pont. canonicè intrãntium persistentib⁹, authoritate Apostolica concedere valeret, indulsit, & ut vos Sorores eo honestiùs, & absque alicujus infamiæ nota vivere studeretis, quo crimina, & excessus nosceretis non remanere impunita; Visitatori, & Magistræ dicti Hospitalis pro tempore eas, quæ delinquerent, juxta excessuum terminum, ac delictorũ per eas pro tempore commissorum qualitatẽ, & quantitatẽ, ac vestri Ordinis instituta, & canonicas sanctiones, corrigendi, incarcerandi, & à præfato Hospitali amovendi, ac aliàs puniendi, aliaque circa hæc necessaria faciendi, & exequendi: Contradictores quosque, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia appellatione postposita compescendi, necnon processus desuper habitos aggravandi, & reaggravandi, ac auxilium brachij sæcularis invocandi, & illas, quæ de commissis per eas dolentes se emendare vellent ab hujusmodi excessibus, criminibus, & delictis absolvendi, & à carceribus liberandi, ac in pristinum statum quoad honorem, & famam, & quæcunque alia, in quo antequam crimina, excessus, & delicta hujusmodi perpetrarent, existebant, in integrum restituendi, & reponendi, necnon omnem inhabilitatis, & infamiæ maculam, sive notam abolendi, plenam, & liberam concessit facultatem. Et insuper, ut Sorores ipsæ pro tempore existentes ferventiùs

Vvadd. t. 6. Reg. anno 1455. bull. 2. Pauli II.

ventiùs eò in humilitatis spiritu Altissimo deservirent,& pauperū servitiis insisterent, quò majoribus per Sedem Apostolicam favoribus, & gratiis forent cumulatæ; Magistræ pro tempore existenti, ut in vestri Ministri, aliis verò Sororibus præsentibus, & futuris Hospitalis ejusdem, ut in prædictæ Magistræ manibus tria vota substantialia Religionis, adinstar aliarum tertij Ordinis Sororum, seu religiosarum, in manibus suorum Superiorum viventium anno probationis elapso, quoties opus foret, liberè, & licitè vovere, ac hujusmodi vota emittere; necnon fugientes à sæculo ad habitum probationis recipere, ac ut in hujusmodi Hospitali in communi perpetuò vivere possetis, ipsaque Magistra dicta vota recipere, & ad vestrum consortium admittere posset, de licentia tamen Visitatorum prædicta; & quòd Visitator præfatus, alioquin Sacerdos idoneus Sæcularis, vel Regularis, de licentia tamen Visitatoris, quem vos Sorores tunc præsentes, & futuræ duceretis eligendum, confessionibus vestris diligenter auditis, quoties opus foret, nisi talia essent, propter quæ Sedes Apostolica meritò consulenda existeret, absolvere, ac pœnitentiam salutarem injungere posset; necnon ut vos Sacramenta Eucharistiæ, quoties opus esset, etiam à Religiosis, & de Ordinibus Mendicantium recipere possetis: jure tamen Parochialis Ecclesiæ in omnibus semper salvo, per quasdam suas gratiosè concessit. Postmodum verò per bo. mem. Pium Papam II. Prædecessorem nostrum accepto, quòd propter obsequia, quæ infirmis tam de contagioso morbo pestis, quàm aliis ægrotantibus impendebatis, numerus Sororum in partibus illis augmentatus fuerat, & augmentabatur in dies, ipse Pius prædecessor per alias quasdam suas litteras indultum, & facultatem; ac litteras prædictas cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis ad Hospitalia infrascripta de consensu Ordinariorum erecta, videlicet S. Nicolai de Vnseborch, quæ in Parochia de Brugelletes, & B. Mariæ de Slusis, necnon de Dungnoria, de Surburch, & Bolonia S. Ioannis in S. Audomari, & Sancti Ioannis in Dixmunda Cameracensis, & Tornacensis, & ejusdem Morinensis Diœcesis extendit, & ampliavit, vobisque Sororibus, & pro tempore in locis, Hospitalibus, seu domibus vestris prædictis commorantibus Vicarium Provincialem Franciæ Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum in Superiorem deputavit, vosque illi subjecit, qui quidem Vicarius......... secundùm formam dicti indulti, confessionibus vestris diligenter auditis absolvere, ac vobis, & toti familiæ vestræ Visitatorem assignare posset, & debeat, ipseque Visitator in prædictis vestris locis omnimodam haberet facultatem juxta formam litterarum Apostolicarum prędictarum; vobisque, ut Capitularem Congregationem facere, & in ea negotia ad utilitatem, & profectum vestræ societatis spectantia tractare, & ordinare possetis, licentiam concedere; ipseque Vicarius omnia, & singula, quæ in tali Congregatione per Visitatorem, & Ministrum, seu tempore, quo aliàs fortè aliquis ipsorum legitimè impeditus esset, per alterum eorum cum consilio Magistrarum, & Sororum aliarum capitulariter congregatarum, seu majoris partis earumdem pro communi bono ordinata forent, dicta authoritate confirmare posset. Et insuper pro amovendis vestrarum conscientiarum scrupulis, vobis, & pro tempore existentibus de vestra Societate, seu Congregatione Sororibus, quòd tunicam, & scapularium cordam de canape, & extra loca vestra Mantellum griseum de humili panno, prout Sorores tertij Ordinis Sancti Francisci nuncupati de Pœnitentia de licentia Sedis Apostolicæ tunc deferebant, utque eatenus detuleratis, deferre liberè, & licitè possetis; & quòd illæ, quæ ex vobis legere scirent, quotiescunque pauperum servitiis occupatæ forent, ad lecturam aliorum psalmorum juxta formam Regulæ, aut vestræ Observantiæ nequaquam obligatæ essent, sed per ordinationem, & discretionem Visitatoris, cum oratione Dominica videlicet *Pater noster* in eadem Regula contenta, sicut & Sorores aliæ psalterij ignaræ, quoad hoc satisfacere possent, liceatque vobis salvâ conscientiâ, de consensu tamen Vicarij, vel Visitatoris, seu Ministri, ultra numerum vobis præfixum ad hujusmodi Congregationem tot Sorores, quot vobis videretur, necnon, quòd quandocumque vobis aliquid offerretur, vel piè donaretur, seu in testamentis, vel aliis ultimis

ultimis volũtatibus à decedentibus legaretur; pro infirmorum, ac pauperum Christi, vestrumque, ac domus vestræ sustentatione, & opportunitatibus recipere, & retinere, ac in usus vestros, ac pauperum eorumdem convertere liberè, & licitè possetis, indulsit, prout in singulis litteris prædictis pleniùs continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, post prædictarum, & præsertim priorum litterarum emanationem quatuor alia Hospitalia, videlicet de Hæzebronch, & de Majorivilla supra Lisam, ac de Vienna, & de Basseia earumdem Morinensis, & Cameracensis, ac Attrebatensis Diœcesum, vobis, & Congregationi vestræ aggregata fuerint, & propter pia, quæ in hujusmodi Hospitalibus exercentur, opera, laudabilemque sororum eorumdem vitam, & speretis etiam alia imposterum aggregari; pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessiones, & omnia, & singula in prædictis litteris contenta, vobis concessa ad quatuor hospitalia prędicta, eidem vestræ Societati, seu Congregationi aggregata, & à vobis recepta, necnõ & ad duo alia in terminis Provinciç Frãciæ distinguendo Provinciã secundũ morem Fratrum Minorum eidem Congregationi imposterum aggreganda, & per vos recipienda, eorumque Sorores, & infirmos, ac eis inservientes, & personas extendere, ac aliàs super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos ut &c. quo gratiosiùs fueritis exauditæ, hujusmodi supplicationibus inclinati, concessiones, & omnia, & singula in prædictis litteris contententa vobis concessa, ad prædicta quatuor hactenus vobis, & vestræ Congregationi aggregata, & à vobis recepta, necnon ad duo alia imposterum de Ordinariorum locorum, & eorum, quorum interest, assensu in terminis dictæ Provinciæ consistentia, eidem Congregationi aggreganda, & per vos recipienda Hospitalia; eorumque ad Sorores infirmis servientes, & personas, authoritate Apostolia tenore præsentium extendimus, & ut illorum Sorores infirmis servientes, & personæ prædictæ præsentes, & futuræ præmissis concessionibus, libertatibus, & indultis uti, potiri, & gaudere, & secundùm ea vivere possint, & debeant in omnibus, & per omnia, quemadmodum vos hactenus uti, potiri, & gaudere consuevistis, ac potuistis, & debuistis, absque tamen Parochialium Ecclesiarum, & cujuslibet alterius præjudicio, eorumque jure in omnibus semper salvo, authoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. si quis &c. Datum Romæ &c. 1465. pridie Idus Septemb. Pontif. nostri anno 2. Vvad. t. 7. 1477. n. 46.

113. In Civitate Mediolanensi erat Congregatio Fratrum, & Sororum tertij Ordinis, *qui de consortio dicti Ordinis de Pœnitentia nuncupabantur.* His Christi fideles committebant exequenda pia quæque opera, & legata, confidentes eorum integritati, & solertiæ curam suarum animarum. Hæc autem illi longo fecerunt tempore valde laudabiliter, & cum maximo incremento devotionis populi Mediolanensis juxta fidelium defunctorum dispositiones, & dicti *consortij* fundationem. Attamen Michael de Carcano Vicarius Observantium Provinciæ Mediolanensis, *Verbi Dei* (inquit Pontifex) *celebris Prædicator*, aliique religiosi prudentes, quibus cordi erat prædicti Ordinis, & Consortij honor, & incrementum, videntes varias inde exoriri turbas, & murmurationes, persuaserunt Ministro, & Fratribus ejusdem *consortij*, ut curam omnem hanc distribuendorum, exequendorum piorum operum, & legatorum in laicos quosdam Mediolanenses transferrent. Considerantes tamen pij aliquot viri, post aliquot annorum experientiam, non adeò fideliter, & diligenter isthæc fieri per prædictos laicos, sicut antea fiebant per Fratres prædicti *consortij*, rogaverunt Pontificem, ut ipsis iterum hæc cura demanderetur. Vt maturè fieret, commisit Pontifex rei examen Præpositis Ecclesiarum sanctæ Trinitatis Mediolanensis, & de Pontirolo, ac de Pampiaco Diœcesis Mediolanensis.

114. Matriti Regio, & Imperiali Oppido, atque in cæteris per Hispanias Vrbibus, & Pagis maxima populorum ædificatione de tertio hoc Ordine consodales omnibus pietatis officiis diligenter invigilant; defunctorum sepulturæ, conciliandis pacibus, Sacramentorum frequentationi, atque variis ad mortificandam carnem exercitiis totâ diligentiâ incumbunt.

bunt. Illa omnia sub propriis Provinciis recensendâ à singularum informationibus expectans, hîc quæ de Lusitania recepi, referam in compendio.

Chron. Pro. Portugall. l. 2. c. 21.

115. Tertiarij sæculares de S. Francisco in Lusitania, & alibi diversimodè vivebant, alii enim uxorati, & coniugatę mulieres in propriis domibus, alij sub habitu, & titulo Eremitarum S. Francisci solitariè, pro quibus extat Bulla Eugenij IV. *Probatæ fidelitatis.* De quibus varios successus est videre apud Antonium de Sillis, & in Chronica Provinciæ Portugalliæ lib. secundo capite vigesimo primo. Alii per vias publicas sua peccata deplorabant; alii publicis pœnitentiis gentes ædificabant; alii in voluntaria paupartate, unde & Pauperes de Iesu Christo dicebantur; alii in sancta communitate sub rigorosa Ministrorum sibi assignatorum obedientia vivebant; alii in Eremis; habitum alii eremiticum; alii cum scapulario super vestē suam; alii cum capuccio quodam, ut B. Iacobus de Castro-Plebis martyr, B. Iuo, & S. Ludovicus Rex, de quo miraculum illud Geldrensis Legati eum irridentis legitur; & nunc etiam ut plurimùm in Italia alii secretam, alii publicam, sed parvam tunicam cum chorda deferunt, secundùm Vvadingum, Marcum Vlissiponensem, Mirandam, & alios apud Chronica Provinciæ Portugalliæ citatos.

Ibid. c. 26.

116. Exercitia pietatis quę in Lusitania publicè, & in cōmuni faciūt pro avertēdis à peccato publicis mulierib⁹, & pro peccatorū declinatione à Dñica Quinquages. ad feriam quartam cinerū; in frequētia Sacramentorū, in sacris processionibus, in oratione mentali, & vocali, in concursu ad suos particulares sermones, in devotionibus singularibus per Adventum, & Quadragesimam, in sublevandis pauperibus, in curandis assiduè infirmis, & in operibus primæ humilitatis, etiam per Fidargos primarios facie detecta, in annuis super defectus visitationibus, in sepeliendis singulari exemplaritate fidelium cadaveribus, eorumque animabus per solemnia suffragia adjuvandis, denique in reliquis pietatis exercitiis, & devotionibus quàm insigniter effulgeant, ad longum est videre in præcitatis Chronicis Portugalliæ.

117. Commissarius eorum de ipsis Minoritis in Capitulo electus, qui Doctrinâ pietatis, & zeli famâ commendetur, eos sæpiùs per hebdomadam ad concionem evocatos in oratorio ad memorandam Christi passionem, ad opera pietatis efficaci sermone sollicitat: ter in singulis hebdomadibus flagellis in communi in ipso Conventu se cædunt, singulis autem feriis sextis, atque per Adventum, & Quadragesimam rigidiori pœnitentiæ fervori consistunt, mentalem orationem in communi frequentant, & pro suis defunctis orationes vocales, pro quibus & Missarum suffragia in suis capellis intra claustri ambitum sine intermissione continuant: in frequentatis processionib⁹ ad sanguinem sese dirissimè flagellant: ad Mulierum peccatricum domos accedētes elemosynas eis largiuntur, rogantes, ut illo saltem die à peccatis abstineant; statutis etiā diebus Commissarius, & Minister Ordinis illius, (sæpissimè de Primoribus Fidarghis) tota humilitate pauperibus in mensa deserviunt: pauperes Cōfratres assignatis ex publica charitate subsidiis sublevare non negligunt: infirmis præsertim, atque defunctis pauperibus omnia necessaria inexplebili liberalitate subministrant. Devotionis hujus glorias ex Vlissipone per Lusitaniam universam deportatas Regnum totum in suis sanctam æmulationem attraxisse gaudemus.

CAPVT VII.

Tertius Ordo S. P. Francisci elevatur in Regularitatem.

118. PRivilegium cùm sit servorū Dei procedere de virtute in virtutē, donec videatur Deus Deorum in Syon: Tertiæ S. Francisci Regulę professores spiritualem de hujusmodi vita profectum animarum agnoscentes, ex quo præsertim Indulgentiarum thesauris allecti ad audiendam Regulam congregabantur, altioris spiritum perfectionis concipientes ad communis vitæ consortium anhelare cœperunt. Psal. 83.

119. Indubium esse non dubito, ut optimè notatum legimus in Bordonio, tertium hunc Ordinem, prout à Seraphico Patriarcha fuit ab initio erectus, non fuisse in statu Regulari fundatum, neque pro tali à Nicolao IV. primitùs approbatum; sed veluti statum medium inter

Bordon. in Chronol. 3. cap. 4. & 8. ter Religiosos Regularem vitam profitentes, & meros sæculares: quamvis enim Regulam à prima sui erectione habuisse dicantur; non tamen Regulam rigorosè dictam, quæ professores suos sub trium essentialium votorum obligatione constituat; sed potiùs vivendi normam specialem habuisse dixerim, quæ strictioris observantiæ methodum suis præscribat, quam cæteri meri sæculares non habent. Constat etenim, quòd à Regularium statu in multis distinguantur; siquidem nec propria abdicare, nec Matrimonium, etiam emissa professione, devitare, nec in communi convivere cogantur. Equidem, ut de matrimonio specialiùs loquamur, agitato Aquilæ dubio, an hujus tertiæ Regulæ professoribus liceret deinceps matrimonium contrahere? Iordanus Cardinalis Sabinensis, recepto speciali ab Eugenio IV. Pōtifice mandato, dum causam per Theologos, & Canonistas ad rigorem examinari fecisset, pro validitate matrimonij diffinitivè pronunciavit; ex eo præsertim, quòd in hac professione speciale votum castitatis non emittitur; unde pro Tribunali sedens in Conventu Fratrum Minorum Bononiæ die 14. Octobr. 1437. (Vvad. t. 5. ann. 1437.) præsentibus Dominico Germiniano de Prato Palatij Apostolici Auditore, B. Ioanne Capistranensi, Carlotto Cubiculario, multisque tum de primo, tum de tertio Ordine S. Francisci professoribus, Apostolica authoritate definivit, nec per Regulam ipsam, nec per Pontificia indulta professores hujusmodi vel ad matrimonium inhabilitari, vel ad castitatem specialiter obligari: Diplomatis tenorem majoris ergo expressionis adduco.

EVGENIVS PAPA IV.

Ven. Fratri Iordano Episcopo Sabinensi &c.

120. EX injuncto nobis officij Pastoralis debito &c. sanè pro parte (Vvad. t. 5. ann. 1437. in Reg. fol. 240. bull. 109.) dilectorum filiorum Ministri, & Fratrum, necnon dilectarum in Christo filiarum Sororum tertij Ordinis S. Francisci *de Pænitentia* communiter nuncupat. Civitatis, & Diœcesis Aquilæ nobis nuper exhibita petitio cōtinebat, quòd licèt Fratribus Ordinem ipsum intrantibus, & etiam profitentibus, quem gloriosus Christi Confessor B. Franciscus instituit, & in eodem Ordine receptis, neque ex Regulari dicti Ordinis Observantia, neque ex privilegiis, & indultis per fœl. rec. Nicolai IV. qui normam, & modum vivendi in eodem Ordine professoribus ipsis Regulares instituit, necnon Cœlestinum V. Rom. Pontifices prædecessores nostros eisdem professoribus concessis, in eorum ingressu votum aliquod, sive castitatis, sive continentiæ reperiatur indictum, per quod ad secunda, & alia matrimonij vota, sicut aliis Christi fidelibus sæcularibus, & in mundanis commerciis se gerentibus licere dignoscitur, transire non possint. Nihilominùs tamen diversi sæculares partium illarum privilegiorum hujusmodi penitùs ignari, non considerantes, quòd hujusmodi Fratres Ordinem ipsum ingressi, & in matrimonio constituti, eodem matrimonio, juxta ipsius Ordinis regularia instituta, licitè uti possunt, ad fidelium aures, quòd religiosi hujusmodi à secunda, & alia vota prædicta transire non possunt, deducere non verentur in Ministri, Fratrum, & Sororum prædictorum præjudicium non modicum, & Ordinis hujusmodi scandalum, vilipendium, & jacturam. Quare pro parte eorumdem Ministri, Fratrum, & Sororum asserentium, quòd propter personarum hujusmodi taliter detrahentium malitiam eidem Ordini, & professoribus scandala plurima possent verisimiliter exoriri, nisi per Sedem Apostolicam dubium hujusmodi declaretur, ac pro parte ipsorum exponentium nobis fuit humiliter supplicatum, ut pro scandalis hujusmodi succidendis, proque soliditate status, & Observantiæ regularis dicti Ordinis, & ut etiam ipsi professores religionis ipsius Ordinis hujusmodi consuetudines, & statuta clariùs, & attentiùs complectantur, quò per eorum semitas faciliùs gradientur, declarare eis tramitem, per quem incedere possint & debeant, ad perpetuam rei memoriam de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. circumspectioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint evocandi, necnon adjunctis tibi, prout videbitur, aliquibus ex professoribus antedictis honestis viris, & Deum timentibus, privilegia, consuetudines, & statuta hujusmodi authoritate

thoritate nostra recenseas, & examines diligenter; ac quidquid pro Regulari Observantia, proque ipsius Ordinis honestate, necnon Religiosorum hujusmodi statu utiliter, & rationabiliter expedire, & etiam congruere videbitur, super quod tuam conscientiam oneramus, juris, & æquitatis observato tramite, præsertim circa hujusmodi matrimonia, ac secunda, & alia vota, quæ religiosi hujusmodi, ut præfertur, adspirant, Apostolica authoritate dilucides, & declares, prout secundùm Deum, & rectam conscientiam videbitur faciendum, in contrarium facientibus &c. Non obstantibus quibuscunq; &c. Dat. Bononiæ &c. 1437. X. Kal. Septemb. anno. 7.

Bordon. Ibid. c. 4. n. 33. & 34.

121. A cæteris autem meræ Sæcularibus distinguuntur, quia cujusdam noviciatus annum peragunt, aliqualiter in habitu discernuntur, specialem vitæ mæthodum accipiunt, sed multò magis in principio, cùm per Apostolica indulta à Laicis Potestatibus, & oneribus, juxta aliàs dicenda, eximebantur; nunc autem privilegiis annullatis sunt in statu sæculari, & Religionem profiteri abusivo nomine dicuntur. Notandum tamen cum Bordonio, quòd filius familias, uxor, aliique à Superiore dependentes absque Superioris sui licentia hunc Ordinem profiteri non possunt; quippe qui quoad victum, & vestitum majoris sui potestati præjudicant. Nec tamen pura Confraternitas est ad instar Confraternitatum Rosarij, Chordigerorum, Centuræ &c. harum etenim confratres nec habitum Religionis, à qua dependent, induunt, nec professionem, nec Regulam certam ab Apostolica Sede approbatam habere dicuntur, nec ab emissa professione recedere prohibentur, quæ omnia in hoc tertio Ordine S. Francisci clariùs elucescunt. De privilegiis, & indultis Apostolicis etiam fori, & canonis, quæ habuerint à principio, & quæ habeant in præsentiarum, in tertia hujus operis parte dicetur.

Ibid. cap. 8. n. 3. & P. Vernon. in Histor. Tertiario. Ord. p. 3. art. 8.

122. Esto tamen Seraphicus Pater tertium hunc suum Ordinem, sicuti de duobus primis effecerat, ad statum verè Religionis non erexerit; elevari tamen non prohibuit, cùm id tamquam melius, & perfectius non valeat prohiberi: ideò nonnulli ejusdem professores ad majorem viam perfectionis anhelantes, cum jam habitum, & Regulam haberent, & ad verè Religionis formam nihil deesse videretur, nisi solemnia paupertatis, castitatis, & obedientiæ vota suæ antiquæ professioni superaddere, gradum suum in hujusmodi perfectionem approbante Sede Apostolica elevare voluerunt; quod non contra Regulam, quam profitentur, sed juxta Seraphici Legislatoris mentem fuisse, declaravit anno 1324. Ioannes XXII. Papa apud Vernonium in historia de tertio hoc Ordine, quam clariùs infra citabimus.

Ibid. art. 7.

123. Igitur à S. Elizabeth Andrææ secundi Hungariæ Regis filia, Thuringię Domina, introductum fuisse hujus tertij Ordinis, vel Regularitatem, vel Communitatem contendit inter alios ipse Vernonius; quod ex Vvadd. necnon ex bulla ejusdem canonizationis editæ anno 1235. probare conatur. Siquidem Vvadingus ad annum 1228. n. 84. hæc habet: [Advenerat dies sacratissimæ Parasceves, cum pro christiano ritu sacris nudæ tegminibus visuntur aræ: Elizabeth sumpta occasione & temporis, & loci (erat enim in Cœnobio Fratrum Minorum) sacellum quoddam una cum magistro, ac nonnullis ex Fratribus ingressa, positis super altare manibus, solemni, ac magnanima professione renunciat parentibus, liberis, consanguineis, pompis, ac vanitatibus mundi, denique voluntati propriæ, adnexura etiam è vestigio cessionem terrenæ possessionis, nisi Magister sagacis vir ingenij, interfatus profitentis verba, ne ulteriùs iretur, effecisset.] In bulla canonizationis sic habetur: [jura sanguinis in supernæ desiderium transferens voluptatis, & imperfectum quid æstimans, si jam viri destituta præsidio sic residuum vitæ decurreret, quòd se ad jugum obedientiæ (cujus sub lege posita maritali, absque ipsius præjudicio amplexatrix extiterat) non arctaret, Religionis habitum induit; sub quo Dominicæ Passionis in se celebrare mysterium usque in diem ultimum non omisit.] ubi per Vvadingum notatur in margine (*fuit religiosa*) quòd etiam castitatem, & obedientiam cum aliquibus suis pedisequis voverit; quòd cum eisdem quasi in communitate convixerit, quòd solemniter habitum tertij Ordinis assumpserit, evidentissimè ab Vvadingo de ann. 1226. ad 1235. demonstratur

Vvadd. 1228. fol. 366. n. 84.

Ibid. f. 529.

ſtratur: quin & ad pondus authoritatis hæc addere voluit. [Cùm ſereniſſimus Rex Hungariæ Dominus Stepahanus apud quamdam Civitatem nomine Strigonium pro quibuſdam arduis negotiis deſcendiſſet, ibidem aliquantulum moram trahens, quorumdam Religioſorum clauſtrum humiliter viſitavit, & cum in Capitulo cum Fratribus loci aliquantulum reſediſſet, vidiſſetque in eodem loco cum diverſis imaginibus Sanctorum B. Elizabeth imaginem cum calceamentis ſine chorda depictam, ſine mora deleri fecit, & eam depingi cum chorda, & habitu Fratrum Minorum: quam chordam, inquit, portavit dum viveret, in quo habitu ſanctitatis titulum meruit adipiſci.]

Ibib.1229. n.8.f.405. 124. Adducit etiam Gregorij IX. bullam; *Nimis patentur anno* 1227. &c. ex Vvadingo, ſimiliter & Innocentij IV. *Nuper ſæcularia negotia &c.*1251. & Alexandri IV. *Pia deſideria devotorum &c.* 1255. per quas explicitè, vel implicitè probatur, jam tum S. Franciſci de tertio Ordine profeſſores fuiſſe religioſos; verùm in ipſis nil ad hæc deprehendere potui, præterquam quòd in tertia præcitata dicatur, eos ad acceptanda publica officia cogi non poſſe contra ſuas conſtitutiones à Sede Apoſtolica confirmatas. Citat etiam Bonifacij VIII. litteras *Cupientes cultum, &c. de anno* 1300. hæc autem ultima de Minoritis loquitur, non de Tertiariis; alteram adduco, quæ ipſis in Alemannia, ubi jam domus communes habebant, oratoria concedit, atque Capellas.

BONIFACIVS PAPA VIII.

Dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis de Pœnitentia B. Franciſci in Alemannia Superiori &c.

Vvad.t.2. in Reg.anno 1295. bulla 3. f.211. 125. CVpientes cultum Divini nominis ampliari, libenter ea vobis concedimus, per quæ cultus ipſe ſuſcipiat incrementum. Ex parte ſiquidem veſtra fuit propoſitum corã nobis, quòd vos plures domos, & loca in diverſis partibus Alemanniæ ſuperioris obtinetis, in quibus ſub communi vita degitis in Obſervantia Ordin. de Pœnitentia B. Franciſci, devotè virtutum Domino famulantes, nec adhuc in eiſdem locis, & domibus, Capellæ, ſeu Oratoria ſunt conſtructa. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, ut Capellas, ſeu Oratoria in domibus, & locis prædictis conſtruere, & in eis divina officia celebrari facere, ac audire, necnon Eccleſiaſtica recipere Sacramenta, ſine juris præjudicio alieni, authoritate præſentium indulgemus. Nulli ergo noſtræ conceſſionis &c. Datum Anagniæ 5. Idus Iulij anno 1.

126. Ab hoc itaque tempore ordinatam in communi eorum vitam, & conſequenter aliqualem in ipſis Religionis ſpeciem poſſumus indubitanter ex litteris Apoſtolicis argumentari; à præfata tamen S. Elizabeth, vel ab aliquo ejuſdem Sanctę devoto ad illius honorem per Germaniam quoquomodo fuiſſe introductam, adderem ſalvo meliori judicio: nec enim myſterio vacat, quòd à Sororibus de hoc tertio Ordine clauſtralibus, officium ejuſdem Sanctæ ſub ritu duplicis primæ claſſis, annuente Sede Apoſtolica, celebratur. Aliis autem omiſſis, quæ à præfacto P. Vernon. congeruntur ad intẽtum, ſed minùs efficaciter; præter allatum Bonifacij VIII. teſtimonium, ex appoſitis immediatè litteris Vrbani V. non ſolùm de ipſorum vita in communi, ſed & de plurimis domibus in Cõgregatione Zeperenſi addunatis, nulla tergiverſatione celare poſſumus evidentiam. P. Vernon. loc.cit. art. 6.7.& 8.

VRBANVS PAPA V. &c.

127. CVm à nobis petitur, quod juſtũ eſt, & honeſtũ, tàm vigor ęquitatis, quàm Ordo exigit rationis, ut id per ſolicitudinẽ officij noſtri ad debitũ perducatur effectũ. Ea propter dilecti filij in Domino veſtris juſtis poſtulationibus grato occurentes aſſenſu perſonas veſtras, & locum, in quo cum communi vita degitis, cum omnibus bonis, quæ in pręſentiarum rationabiliter poſſidetis, & in futurum juſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus. Specialiter autem decimas, prata, paſcua, nemora, poſſeſſiones, & alia bona veſtra, ſicut ea omnia juſtè, & pacificè poſſidetis, vobis, & per vos eidem domui authoritate Apoſtolica, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; ſalva in prædictis decimis moderatione Concilij Generalis. Nulli ergo hominum liceat &c. ſi quis autem Bordon. Bull.f.50. bull. 28.

autem &c. Datum Avenione Kal. Aprilis Pontif. nostri anno quinto, Christi 1367.

128. Quibus in Trajectensi districtu, ut generale Capitulum indicere, Superioremq; Generalem sibi deligere possent, indultum fuisse video à Bonifacio IX. ut sequitur.

BONIFACIVS PAPA IX. &c.

Vvad. t. 5. in Reg. 1401. bull. 43. HIs, quæ divini cultus augmentum, & sacræ Religionis propagationem conspiciunt, libenter intendimus, illaque favoribus prosequimur opportunis: exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum in Christo filiorum Fratrum, & dilectarum in Christo filiarum Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatorum in Civitate, & Diœcesi Trajectensi in communi vita degentium petitio continebat, quòd propter morum, personarumque ejusdem Ord. deformitatem, diversa diversis temporibus pericula, & scandala sunt exorta. Cupientes igitur eisdem scandalis, & periculis obviare, nostrum duxerunt super hoc consilium, & patrocinum humiliter implorare.

Nos verò considerantes, quòd morum uniformitas pacem, & concordiam foveat, & etiam repræsentet, devotis ipsorum in hac parte supplicationibus inclinati, ut Ministri Fratrum, & Sororum hujusmodi pro tempore aliquem ex supra scriptis ad certum tempus in suum possint eligere Superiorem, qui cum personis, quas singulæ domus ad hoc deputaverint, singulis annis Capitulum celebret Generale cum pleniaria potestate statuendi, corrigendi, & reformandi, quæ secundùm Deum pro conconservatione hujusmodi viderit expedire, nullum tamen ex ipsis Ministris, Fratribus, & Superioribus, si contra ordinationem dicti Capituli egerint, ad culpam obligari volumus, sed ad pœnam, & ut quælibet persona dicti Ordinis ad manus sui Ministri cum aliis observantiis Ordinis, etiam solemne votum perpetuę continentiæ, si velit, emittere veleat, authoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus. Verùm cum Regula dicti Ord. abdicationem proprietatis non contineat, quòd quilibet Clericus hujus Ordin. dictæ Diœcesis beneficiū Ecclesiasticum sine cura, etiam consuetum ab olim Clericis Sæcularibus assignari, cujus fructus quatuor marcharum argenti, secundùm &c. non excedunt, obtinere, & assequi, ac eidem deservire valeat, dummodo ejus Prælato, vel Superiori loci, ubi hujusmodi beneficium existit, obediat, præsentibus indulgemus. Cæterùm, cùm personis dicti Ordinis aliàs meminerimus nos authoritate Apostolica concessisse, quòd unum alicujus approbatæ Religioni professorem in eorum Visitatorem, & informatorem eligere valeant, prout in aliis litteris superindè confectis pleniùs continetur, illud etiam ad Sacerdotes istius Religionis professores, aliàs tamen ad hoc sufficientes, & idoneos, authoritate Apostolica extendi volumus, & extendimus per præsentes; constitutionibus, & ordinationibus &c. Quocirca venerabili Fratri nostro Episcopo Trajectensi per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsos Fratres, & Sorores de dicto Ord. pro consequendo effectu solerti cura confovere studeat, ne ipsos in præmissis quodolibet molestari permittat, molestatores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Nulli ergo &c. Dat. Romæ XV. Kal. Febr. anno 12.

129. Inter hæc præterire non debui, Bordon. in quæ præfatus sæpiùs P. Vernon de suis Chron. c. 8 in Vrbe Cœnobiis longè antiquioribus & in Bull. ex Octavio Pancirola describit; nempe Conventum S. Margaritæ trans-tyberim anno 1288. alterumque sub titulo S. Crucis in monte Citorio anno 1300. fuisse constructos. Congregationem etiā Zepperensem in Germania inferiori ab an. 1289. originem suam dimetiri. Quòd autem ab anno 1410. vovere solemniter incœperint, ex alegando hîc Ioannis XXIII. diplomate possumus non indubiè colligere; qui & per alias litteras, quibus Flandrensium statuta iterum confirmavit; ipsos per solemne votum veros esse Religiosos, apertè pronunciavit. Bullæ utriusque adduco tenorem.

IOANNES PAPA XXIII. &c.

130. PErsonas vacantes assiduè divinis obsequiis per studium piæ vitæ, & sub Regulari Observantia in Domino lætantes libenter Apostolico favore prosequimur, ac illa, quæ pro perseverantia in

in bonis operibus, & quiete ipsorum perinde facta sunt, ut illibata persistant, cum à nobis petitur, Apostolico confirmationis suffragio favorabiliter communimus. Sanè petitio dilectorum filiorum universorum Fratrum, & dilectarum in Christo filiarum universarum Sororum tertij Ordinis de Pœnitentia nuncupatorum, quem B. Franciscus instituit, in partibus Flandriæ, & præsertim in Episcopatu Morinensi, & in locis scilicet Furnis, Novo portu, Ypris, Laugrinis, Dixmundę, & Bergis Morinensis Diœcesis degentium petitio continebat, quòd ipsi olim, ut quietiùs, & salubriùs animas suas Deo lucrifacerent, vivendo etiam juxta Regulam, ac modum vivendi per fœl. rec. Nicolaum Papam IV. prædecessorem nostrum confirmatam; Provida deliberatione prævia statuerunt, & ordinarunt, ut per salutaria exempla ad æternam vitam cum Dei adjutorio salubriùs proficere possent, prædicti Fratres, & Sorores neminem reciperent ad professionem dicti Ordinis, nisi finito anno probationis, ut ipsa Regula dictat, & nisi in die professionis suæ haberent decem, & octo annos, & nisi satisfecissent Ecclesiæ, & ubique secundùm contenta in Regula memorata, & fieret per ipsos professio in hæc verba videlicet.

Bord. in Bullar. bull. 37. fol. 77.

131. *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Ego N. voveo, & promitto Deo, & B. M. V. B. Francisco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater N. omnibus diebus vitæ meæ esse obediens D. Ioanni Papæ, & suis successoribus canonicè intrantibus, & vivere in obedientia, paupertate, sine proprio, & in castitate, & observare &c.* Et recipiens eamdem professionem promittat ei, si hæc fecerit, merebitur vitam æternam; & fiet illa receptio per Ministrũ tantùm secundùm Regulam, tam de ipsis Fratribus, quàm de Sororibus ejusdem tertij Ordinis, ubi bono modo posset haberi, etsi non de consilio Visitatoris Superior Soror in Nomine Domini illud faceret de Sororibus ipsis. Et quia in Evangelio dicitur, quòd *Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est Regno Dei,* voluerunt, & etiam ordinarunt ipsi Fratres, & Sorores in locis antedictis degẽtes, quòd nullus inter dictos Fratres, & Sorores professus posset illum statum, & communitatem dimittere, & reverti ad sæculum, seu ad minorem, seu ad leviorem statum in Ecclesia declinare, sed potiùs quilibet eorumdem Fratrum, & Sororum firmiter sua vota, etiam suum statum observarent, sicut Domino promiserunt.

132. Dictique Fratres, & Sorores in eisdem locis degentes, qui ad hoc essent habiles, dicerent horas canonicas secundùm ordinem S. R. E. sine nota, & alij, & aliæ non ad hoc habiles horas ejusdem B. Virginis secundùm præfatum ordinem, vel nocturnum Psalterij pro matutinis, & alios psalmos pro aliis horis, prout tenerentur dicere, si dictas horas dicerent; & qui ista nescirent, vel bono modo addiscere non possent, sicut de ipsis cavetur in ipsa Regula, dicerent Orationem Dominicam, scilicet *Pater noster*, & super illis dispensarent eorum Visitator, & Superiores ad majorem profectum animarum suarum.

133. Dicti verò Fratres, & Sorores, prout de eorum Regula, & antiqua consuetudine habebant, etiam deinceps haberent Visitatorem religiosum virum alterius Ordinis, & semper unum Ministrum de Fratribus ipsis, qui esset super omnes Fratres, & Sorores, & cum hoc Sorores ipsæ eligerent sibi unam de præfatis Sororibus, sicut eligitur Minister, quæ etiam renovaretur in ejus Ministerio, sicut Minister ipse, quæ sic electa in absentia dicti Ministri haberet potestatem super omnes Sorores, sicut ipse Minister super præfatos Fratres, & Sorores, & fieret in qualibet domo prædictorum Fratrum, & Sororum domus illius, & cui omnes de domo illa in absentia Ministri, vel Sororis Superioris cæteræ Sorores obedirent, & hoc per electionem omnium Fratrum, & Sororum singularum domorum, quæ etiam renovarentur sicut cæteri; tamen utantur Visitator, & cæteri Superiores Ordinis de suspensione officiariorum, & cæteris similibus secundùm eandem Regulam, & antiquam consuetudinem in necessitatibus, & aliis, prout decens, & honestum omni tempore apparet. Et de cætero in qualibet domo eorumdem Fratrum, & Sororum haberentur aliqua loca honesta satis magna, in quibus simul convenirent ad orandum, comedendum, & dormiendum, scilicet Sorores in locis Sororum, & Fratres in locis Fratrum, seorsum, seu abinvicem separati, dum tamen non haberent

berent ædificia, vel loca excessiva, &c.

134. Et nemo extra Communitatem maneret aliquo notabili tempore, nisi de licentia Superiorum, in quibus Superiores omnes in necessitatibus, & causis rationabilibus possent dispensare, secundùm quod eis secundùm Deum videretur expedire.

135. Præceperuntque dictis Fratribus, & Sororibus omnibus ad hoc petentibus, ac habilibus, quòd operarentur, & laborarent in aliquo tempore labore honesto, unde sibi victum acquirerent, non tamen taliter laborarent, quòd spiritum devotionis extinguerent, tempus devotionis, & orationis ad hoc exponendo; sed Superiores eorumdem Fratrum, & Sororum providerent, quòd in qualibet domo præordinarent, & dividerent ipsum tempus tam æstatis, quàm hyemis, tam diei, quàm noctis, prout ratio dictaret ad utrumque faciendum, ita quòd temporibus congruis orarent, & laborarent, & quòd otiositas, vel pigritia non impediret laborem, se velando sub specie devotionis, vel orationis: de mercede verò laboris viverent omnes in communi tam insufficientes ad laborem, quàm alij; & ubi merces laboris non sufficeret ad eorum victum, humiliter recurrerent ad eleemosynam postulandam, & Superior uniuscujusq; domus hujusmodi mercedem reciperet laborum, omnis domus & elemosynas per se ipsum, vel alium loco sui, & sicut reciperent, exponerent fideliter in necessitatibus cõmunitatis, inde reddituri rationem hujusmodi Visitatori, & Ministro, ac Sorori Superioribus, si & quando eis placeret, & secundùm quòd eis videretur expedire, quorum conscientias ipsi ordinantes super præmissis voluerunt onerare.

136. Prædictique Fratres, & Sorores secundùm usum communem dicti Ordinis induerentur, & haberent Fratres unam tunicam griseam vilem, quæ vilitas attenderetur in pretio, & colore, & unum scapulare, pro cingulo chordam rudem de canape nodatam, ut moris est, haberent longum caputium, & magnum mantellum de eodem panno simplicium hominum, sotulares ligatos, vel cum vinculis, secundùm quòd pauperes illius Patriæ habebant. Sorores autem omnia prædicta haberent, ut tunicam, scapulare, chordam, & caputium quando liceret, ac etiam sotulares; haberent etiam super caput velum, vel capitegium album, & hoc intra domum, Quando autem eas contingeret exire domo, possent habere unum mantellum de panno supradicto, una parte reversa super caput ad cooperiendum caput, & aliqualiter faciem; quando etiam itinerarent, vel laborarent dictæ, possent Superiores sui ex eis concedere ad portandum ipsarum caputia, & quòd caverent ipsi Fratres, & Sorores habere aliqua, in quibus non reluceret asperitas, vilitas, & paupertas, cùm talia valerent multum ad puritatem observantiæ sui status.

137. De cætero autem ne ipsi Fratres, nec Sorores subjacerent jurisdictioni Dominorum temporalium, sed haberent inter se correctionem, & punitionem omnium factorum, & delictorum civilium, & criminalium. Tenerentque prædicti Fratres Capitulum suum in aliqua domo eorumdem Fratrum ad placitum Visitatoris, & Ministri prædictorum; & similiter Capitulum Sororum teneretur in aliqua domo Sororum prædictarum, ad quæ Capitula quælibet, videlicet Fratres ad suum, & Sorores ad suum Capitulum tenerentur mittere, necnon ipsi Fratres, & Sorores tenerentur ad illa venire in tali numero, & tali modo, sicut ordinatum fuerat in eo, ita quòd non esset discursus eorumdem Fratrum, & Sororum in magna multitudine per Villas, & itinera; possentque dicti Fratres, & Sorores in eorum Capitulo tractare de omnibus causis suum statum tangentibus, ac constituere officiarias, & absolvere, necnon corrigere casus, quorum ad eos correctio pertineret.

138. Insuper facere statuta nova, & vetera corrigere; augendo, vel minuendo, secundùm quod eis meliùs, & puriùs ad observationem suorum votorum in hac parte videretur expedire, cum consilio tamen eorum Visitatoris sæpe dicti, sed si Fratres, & Sorores prædicti statuta nova facerent, vel aliquid renovarent, nullius esset authoritatis, donec illud per Diœcesanum loci foret confirmatum, ad quod faciendum teneretur Episcopus loci, dum tamen præfata ordinatio, seu innovatio foret rationabilis, & utilis ad eorum observantiam, & puritatem votorum, aliàs non.

139. Possent

139. Pessent de cætero dicti Fratres, & Sorores in suis Capellis earumdem Domorum coram se facere missam, & alia divina officia celebrare solemniter, & Campanile, & Campanā ab extra suum tectum habere toties, quoties eis placeret, & facultatem haberent, ut eis expediendum fore videretur.

140. Quare prædicti Fratres, & Sorores dictorum locorum nobis humiliter supplicarunt, quatenus præmissis per vos statutis, & ordinationibus, ut præfertur, omnibus, pro ipsorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere de speciali gratia dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati præmissa omnia, & singula, prout per eosdem FF. & Sorores in dictis partibus, ac domibus, locis, & Episcopatu degentibus, ut præmittitur, proinde statuta, & ordinata facta fuerunt, & omnia inde secuta rata habentes, & grata; & ex certa scientia, authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus, si qui forsan intervenerunt in eisdem: jure tamen Parochialium Ecclesiarum, in quarum jurisdictionibus dictæ domus situantur, & alterius cujuscumque in omnibus semper salvo.

141. Statuentes nihilominus, & eadem authoritate ordinantes, quòd hujusmodi Capitula, seu Regulæ, necnon modus vivendi per ipsos Fratres, & Sorores illa diligenter sequendo, & observando per Diœcesanum, ac locorum Ordinarios, seu quosque alios quavis authoritate fungentes contra Capitula, Regulas, & modum vivendi hujusmodi, sub quovis quæsito colore non possint, nec debeant in aliquo molestari.

142. Non obstantibus fœl. rec. Ioannis XXII. etiam Prædecessoris nostri, quæ incipit *Sancta Romana &c.* & aliis Apostolicis, necnon Provincialibus, & Synodalibus Constitutionibus, ac Conciliis, & aliis contrariis quibuscunque. Decernentes etiam ex nunc irritos, & inanes omnes processus, necnon excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, si quos, vel si quas contra pręmissa, vel eorū aliquod sciēter, vel &c.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum apud S. Antonium extra muros Florentinos 7. Kal. septembris 1413. Pontificatus nostri anno 4.

IOANNES PAPA XXIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

143. PAstoralis officij cura &c. Dudum siquidem quondam Bonifacius IX. in sua Obedientia nuncupatus, dilectis filiis FF. & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupatis in Civitate, & Diœcesi Trajectensi, in communi sub regulari observantia degentibus, per quasdam &c. ut Ministri Fratrum, & Sororum hujusmodi pro tempore aliquem ex seipsis ad certum tempus in suum possent eligere Superiorem, qui cum personis, quas singulæ domus Religionis ejusdem ad hoc deputarent, singulis annis Capitulum celebraret Generale, cum plenaria potestate statuendi, corrigendi, & reformandi, quæ secundùm Deum pro conservatione Religionis hujusmodi viderentur expedire: nullum tamen ex hujusmodi Ministris Fratribus, & Sororibus, si contra ordinationem hujusmodi Capituli agerent, ad culpam obligari voluit, sed ad pœnam. Quòdque etiam quælibet personarum hujusmodi domorum Diœcesum prædictarum ad manus sui Ministri cum aliis observantiis ejusdem Ordinis, etiam solemne votum perpetuæ continentiæ, si vellet, emittere valeret. Et deinde per alias suas litteras inter alia, etiam omnes, & singulas personas utriusque sexus domorum hujusmodi tunc præsentes, & futuras; quæ post professionem hujusmodi per eas factam, ut præfertur, propria temeritate sine suorum Ministrorum expresso consensu, nisi in casibus à jure, seu Regula dicti Ordinis exceptis, domos suas, vel Conventus exire præsumerent, & per dictos suos Ministros canonicè moniti infra competentem terminum redire nō curarent ad easdem, excommunicatione latæ sententiæ innodavit, & tamquam apostatas reputari voluit, ac haberi. A quibus quidem excommunicationis sententia, & crimine apostasiæ, nisi per Romanum Pontificem, seu per Ministrum suum Superiorem pro tempore existentem, si tamen Secerdos foret, nisi in mortis articulo, nullatenus absolverentur, prout in prædictis litteris pleniùs continetur. Cum autē sicut exhibita nobis nuper

Vvad. t. 5. in Reg. bulla 10. an. 1414. fol. 43.

per pro parte dictorũ FF.& Sororum petitio continebat, quidam curiosi volentes plus sapere, quàm oporteat, asserant, personas dicti Ordinis per hujusmodi votum sic juxta tenorem concessionis ejusdem præfati Bonifacij, ut præmittitur, emissum, ad solemne votum castitatis, ut alios Religiosos approbatorum Ordinum minimè obligari, ac votum hujusmodi matrimonium jam contractum non dirimere, nec etiam impedire contrahendum. Nonnulli etiam temporale dominium in partibus illis habentes, ac sæculares Iudices, necnon Communitates Civitatum, ac Vniversitates Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, prætendentes hujusmodi personas dicti Ordinis S. Francisci non esse Religiosas, conati sunt, & conantur eas ut laicos, ipsis subjectas in servitiis personalibus, & realibus, ac supportationibus aliorum onerum laicalium suis subditis incumbentium, aggravare. Pro parte ipsorum Fratrum, & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc eis providere de opportuno remedio de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur super præmissis, dictis Fratribus, & Sororibus, ut eò quietiùs possint Christo Domino sub Religionis habitu famulari, quo à sæcularibus pertubationibus, & molestiis hujusmodi magis liberi fuerint, & immunes, salubriter providere cupientes, hujusmodi supplicationibus inclinati præmissa omnia, & singula alia privilegia, libertates, & immunitates hactenus dictis Fratribus, & Sororibus omnimodis S. Francisci domorum, & Diœcesis prædictarum per Sedem Apostolicam, vel aliàs rationabiliter cõcessa, Apostolica authoritate tenore præsentium approbamus, & etiam confirmamus. Et nihilominus ad omnis dubitationis scrupulum, qui circa præmissa forsitan oriri posset, submovendum, decernimus, & ordinamus, quòd hujusmodi Fratres, & Sorores Ordinis S. Francisci domorum, & Diœcesis prędictarum ex nunc in antea votum solemne continentiæ, & castitatis juxta tenorem præfatæ concessionis dicti Bonifacij spontè ad manus hujusmodi Ministri, cum aliis observantiis antedicti Ornis S. Francisci emittentes, ad observationem ejusdem voti, sicut aliæ personæ professæ aliorum Ordinum approbatorum, perpetuò sint adstricti, ipsosque Fratres, & Sorores, Religiosos & Ecclesiasticos esse, & quoad hoc omnibus, & singulis libertatibus, immunitatibus, privilegiis, & indulgentiis aliis Religiosis, & Ecclesiasticis personis tam à jure, quàm ab homine quomodomolibet concessis uti & gaudere posse, & debere, authoritate prædicta declaramus: hoc adjecto, quòd illi ex Fratribus, & Sororibus hujusmodi, qui post regularem professionẽ hujusmodi per eos, ut præfertur, emissam, propria temeritate sine Ministrorum suorum expressa licẽtia, exceptis casibus à jure, seu Regula dicti Ordinis S. Francisci præmissis, domus suas, vel Cõventus hjusmodi exire præsũpserint, per eosdem Superiores carceribus mancipari, & usque ad satisfactionem condignam, prout personarum, & facti qualitas exegerit, sub convenienti disciplina in eisdẽ carceribus detineri possint, & debeant, ipsosque Fratres, & Sorores, qui absque hujusmodi licentia, ut permittitur, suas Domos, & Conventus exierint, nulla etiam alia monitione præmissa, sententiæ majoris excõmunicationis ipso facto subjacere volumus, ac Apostatas reputari, & haberi; nec eos ab hujusmodi sententia, & Apostasiæ crimine ab alio, quàm à Romano Pontifice, seu Ministro suo hujusmodi pro tẽpore existente, si tamen in Sacerdotio fuerit cõstitutus, quomodolibet, præterquam in mortis articulo, absolvi posse, vel debere Constitutionibus Apostolicis, necnõ statutis, & cõsuetudinibus Ord. & Domorũ hujusmodi, ac aliis contrariis quibuscumq; non obstantibus. Nulli ergo &c. si quis &c. Dat. Bononię 2. Kal. Aprilis 1414. Pontif. nostri anno 4.

144. Plurimis Pontificum exinde succedentium litteris hoc idem legimus expresè confirmatum, quas in Bullario Bordoni, & de Sillis est videre: Martin. V. ibid. in bulla 46. *Religiosorum excessus &c.* de Hispalensi eorum Congregatione, vel Provincia graviter tractat; in bulla 47. *Humilibus, & honestis &c.* Fratribus in sacris Ordinibus constitutis scapulare ad Eremitarum differentiam concedit. Alteram sub num. 49. *Ad ea, quæ &c.* ad ipsorum Generalem in Vrbe Procuratorem dirigit 52. *Devotionis vestræ &c.* pro domibus, & Monasteriis eorũdem in Hibernia est, ut tempore interdicti, servatis servandis, celebrare valeant. Pro solemni Bordon. Ibid.

solemnibus obedientiæ, castitatisque votis,& ad matrimonium inhabilitatis Cōsororum in Coloniensi Diœcesi est sub num. 60. *Humilibus supplicum votis &c.* pro Conventu ipsorum extra portam Vrbis Ianuensis in loco, *De Clapeto* nuncupato sub invocatione S. Elzearij, est sub num. *66. ijs, per quæ &c.* de cæteris eorumdem Conventibus, oratoriis, & Ecclesiis plurimas ibidem congerit. Quin & ab hoc ipso Eremitas Congregationis Fesulanæ sub invocatione S.Hieronymi suam originem traxisse,libro sequenti demonstrabimus:Quòd etiam in Hispaniis jam olim Visitatorem Generalem sibi proprium habuerint, ex variis Benedicti XIII. Antipapæ Avinione sedentis constat apud Vvad.sed magis ex authentico Eugenij IV.diplomate,quod appono.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

145. INjunctum nobis desuper Apostolicæ servitutis officium &c. Hinc est,quòd nos dilectorum Filiorum universorum Fratrum domorum, ac locorum Tertii Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupati, infra Legionis, & Castellæ Regna consistentium inter cætera asserentium, quòd ipsi domos, & loca prædicta communia habere, ac in illis communiter, & aliàs laudabiliter vivere, ac nonnulla salubria, & utilia statum, directionem, conservationem, & augmentum domorum, & Ordinis prædictorū concernentia statuta,& ordinationes in generali eorum per ipsos ultimò celebrato fecisse, & addidisse : quòdque etiam inter eos plures Clerici, & Sacercerdotes etiam docti,& experti fore noscuntur;In hac parte supplicationibus inclinati tàm præsentibus,quā futuris prçfati Ord.Fratribus in prędictis,& aliis infraRegna prædicta pro tempore consistētibus dicti Ordinis domibus, atque locis pro tempore degentibus,quòd eorum Generale Capitulum prima vice, & successivè perpetuis futuris temporibus, quoties illud celebrare cōtingeret,unum ex ipsis,in Sacerdotio tamen constitutū, in eorū,ac prçsentium,& futurorū prçfati Ordinis domorum,& locorum prædictorum Visitatorem, juxta modum, & formam ab hujusmodi Capitulo desuper statuta, seu statuenda eligere, & deputare,quòdque ipse Visitator sic pro tempore electus, & deputatus Superior eorum esse &c.ac bonis ipsorum præesse,& eorum curam gerere, & exercere : necnon de consilio quorumdam ipsius Ordinis Fratrum ad id per hujusmodi Capitulum pro tempore deputandorum omnes, & singulos &c. delinquentes, aut inobedientes &c. punire corrigere, & incarcerare, necnon suis pro tempore officiis privare &c. etiam per censurā &c. brachij sæcularis,ac etiam per se ipsum dumtaxat CapitulumGenerale hujusmodi congregare, illique præesse, & ex dictis Fratribus ad officia domorum, & locorum prædictorum, quoties illa cessare,seu expirare contigerit deputare &c. necnon &c. Ordinis hujusmodi Fratres, ac Sorores ab omnibus, & singulis excommunicationum pœnis &c. in foro conscientiæ dumtaxat absolutionē impedere,ac Cōclericis,& Presbyteris ex prędictis super irregularitate &c. dispensare. Necnon etiam per se, vel alios idoneos ex Fratribus in Sacerdotio constitutis prædictis omnium, & singulorum Fratrum, & Sororum &c.ac illorum, & illarum servitorum pro tempore confessiones audire &c. absolutionem impēdere,& pœnitentiam salutarem injungere, & eorum cuilibet Ecclesiastica Sacramenta ministrare liberè, & licitè possit &c. concedimus potestatem. Et insuper quòd officium Visitatoris pro tempore electi hujusmodi ultra triennium à die suę electionis computandum non perduret,& quòd ipse electus elapso dicto triēnio eidem officio in Capitulo prædicto liberè cedere,ac quòd etiam omnes, & singuli Fratres,& Sorores Ordinis hujusmodi præsentes,& dicto pro tempore Visitatori, tanquam eorum Superiori in omnibus juxta statuta edita, & edenda prædicta plenariè obedire teneantur, quòdque omnia eorum, & cujuslibet ipsorum bona in domibus, in quibus professionem expressam pro tempore fecerint(illis bonis,de quibus infra tres menses à die ingressus eorum in Ordine prędicto computandos, testati fuerint dumtaxat exceptis) Matris tamen, Vxoris, & filiorum eorumdem pro tempore in dicto Ordine post obitum parentum suorum hujusmdi remanere volentium, in omnibus semper salvo jure, communia existāt, &ad domos,&loca hujusmodi liberè pertineant

Vvad.t.5. in Reg. bull.223. fol.304.

neant &c. Et quòd etiam nullus ex Fratribus præfatis post professionem per eum emissam, matrimonium contrahere, ac aliàs extra domos, & loca prædicta officium, seu aliàs aliquod beneficium Ecclesiasticum obtinere, ac absque licentia speciali dicti pro tempore Visitatoris sibi ex necessitate, ac ad tempus dumtaxat, & non aliàs concedenda extra domos, seu loca hujusmodi moram trahere, vel residere, & alicui Ecclesiæ, seu beneficio Ecclesiastico pro pretio, seu aliàs servire possit, & debeat: quòdque cum licentia extra domos commorantes, seu servientes hujusmodi pro tempore id totum, quod interim licitè acquisiverint, & eis tunc superfuerit domibus, in quibus professionem fecerint, integrè dare, & assignare teneantur &c. statuimus, decernimus, atque concedimus. Volumus autem, quòd Fratres prædicti sub Ordinariorum locorum obedientia, in quantùm sub illa ipsi præsentes Fratres esse consueverint (alioquin ab illa liberi) ut priùs remaneant, & remanere debeant. Non obstantibus &c. Datum Florentiæ anno &c. 1442. 8. idus Februarij, anno decimo.

Quod demum Nicolaus V. multa cum ampliatione ad Italos voluit esse, prout sequitur, ampliatum.

NICOLAUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerabilibus Fratribus Eugubin. & Cremonen. Episcopis, ac dilecto filio Abbati monasterij S. Pauli extra muros Urbis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Bord. in Bullar. 133.

146. Hodie siquidem nostræ emanarunt litteræ tenoris subsequentis: Nicolaus Episcopus servus servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Pastoralis officij nobis licèt immeritis ex alto commissi cura potissimè nos excitat, & inducit, ut inter cæteras Deo devotas, piasque personas religiosas tertij Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupati sinceris non indignè complectamur affectibus, & circa eorum statum salubriter dirigendum sic utilis nostræ provisionis opere intendamus, quòd ab omnibus subleventur incommodis, ac sanctæ contemplationi, & devotis laudibus vacantes, prosperis jugiter proficiant incrementis. Sanè pro parte dilectorum filiorum universorum Fratrum Ordinis prælibati in Italiæ partibus commorantium nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd olim ipsi pia largitione fidelium quàmplura in diversis Civitatibus, Terris, Castris, Villis, & aliis Italiæ locis, domos, oratoria, atque loca pro ipsorum usu, & habitatione perpetuis conquisiverunt, in quibus à mundanis semoti occupationibus, sub solito eremitico habitu hactenus laudabiliter vixerunt, & de cætero eò sinceriùs in illis divinis laudibus, & orationibus vacare proponunt, quò ab externis molestiis, curis, & infestationibus magis fuerint expediti. Quare pro parte Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eos aliquibus statum ipsorum prosperum concernentibus Apostolicis adminiculis confovere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur piam Fratrum eorumdem intentionem plurimùm in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Fratribus prædictis præsentibus, & futuris domos, oratoria, atque loca prædicta, quæ Fratres ipsi pacificè possident, perpetuò retinendi, & in illis residendi, necnon de licentia Ordinarij pariter, & consensu capellas, oratoria, & domos de novo fundandi, & construendi, & altaria erigendi, aliaque necessaria pro missis, & aliis divinis officiis celebrandis faciendi, capellas quoque, & altaria hujusmodi per aliquem Catholicum Antistitem, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habentem consecrari, ac in eisdem domibus, oratoriis, & locis hujusmodi missas, & officia per eorum Sacerdotes, & alios pro eorum devotione celebrare volentes celebrari faciendi. Ipsisque Sacerdotibus confessiones dictorum Fratrum in domibus, oratoriis, & locis hujusmodi degentium audiendi, illisque pro commissis, nisi talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica sit meritò consulenda, debitam absolutionem impendendi, & salutarem pœnitentiam injungendi, ac Ecclesiastica Sacramenta, quoties expedierit, ministrandi, parochialium Ecclesiarum juribus semper salvis. Et insuper pro ipsorum Fratrum status directione, ac discutiendis eorum vitæ meritis, corrigendisque, & emendandis defectibus, & erroribus, ac domo

domorum, & locorum hujusmodi conservatione, & manutentione Capitulum congregandi, & in illo unum ex ipsis, qui sufficiens, & idoneus reputetur, ac eis præsit, necnon per exempla, & vitæ merita præsit, in eorum Visitatorem, & Patrem principalem, necnon quatuor alios ex eis magis expertos, ac Deum timentes, quorum consilio, & assensu idē Visitator occurrentia negotia procurare, & promovere debeat, eligendi, & deputandi, necnon tam locis, & temporibus congruis futura Capitula celebrandi, quam etiam omnia, & singula ad conservationem, & augmentum personarum, & locorum dicti Ordinis necessaria, & opportuna statuendi, & ordinandi, ac etiam delationi habitus aliquid, per quod à simplicibus Eremitis, qui nullius Ordinis sunt, discernantur, honestè tamen addendi, vel immutandi. Necnon in singulis domibus, Oratoriis, Capellis, & aliis eorum locis, & hospitalibus singulos Ministros idoneos deputandi, & eligendi. Ipsique sic electi, & deputati absque alterius Apostolicæ, vel ordinariç conservationis adminiculo in spiritualibus, & temporalib⁹ juxta ipsius Ordinis mores, & instituta regularia regāt, præsint, & gubernent, & revoluto triennio hujusmodi visitationis officium cesset. Preterea Visitatori prædicto, & aliis in eodem celebrando Capitulo pro tempore deputatis Visitatoribus domos, oratoria, Capellas, hospitalia, ac loca hujusmodi, eorumque personas, quoties expedierit in capite, & membris visitandi, & reformandi, & si opus fuerit, corrigendi, & puniendi, ac personas easdem ab ipsarum domorum, oratoriorum, Capellarum, Hospitalium, & locorum regiminibus realiter amovendi, illosque privandi, & eis habitum auferendi, ac ad hujusmodi regimina alios idoneos ponendi, & deputandi, ipsosque privatos, & amotos, si dictis Visitatoribus videbitur, ad prima regimina reponendi; Contradictores quoque, & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia appellatione postposita compescendi, ac etiam, si opus fuerit, brachij sæcularis auxilium invocandi, omniaque alia, & singula in præmissis, & circa ea quomodolibet necessaria, vel opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem, & etiam potestatem: Vniversis etiam Fratribus ejusdem Ordinis, qui in ipsis locis pro tempore residebunt, ut omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, & exemptionibus Ordini præfato, ac illius domibus, locis, & personis per Sedem Apostolicam, vel aliàs quomodolibet concessis uti, & gaudere liberè, & licitè valeant, eadem authoritate concedendi. Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ &c. anno 1447. 13. Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno primo.

147. Cupientes igitur, ut dictæ litteræ, & earum effectus inviolabiliter observentur, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios Visitatori, & Patri principali universorum Fratrum, necnon etiam quatuor Fratribus ejusdem Ordinis, qui per Generale Capitulum eorumdem Fratrum nuper, & successivis temporibus per eos celebrandum ad conservationem, & augmentum tam personarum, quàm locorum dicti Ordinis unà cum Visitatore, & Patre Principali præfato pro tempore eligentur, & eorum cuilibet efficacis defensionis auxilio assistentes, non permittatis eos, nec ipsorum aliquem conjunctim, vel divisim contra concessionem nostram, atque litterarum hujusmodi continentiam, atque formam per locorum Ordinarios, aut quoscumque alios quomodolibet impediri, aut aliqualiter molestari. Et insuper etiam vobis, & cuilibet vestrum hujusmodi Capitulum in loco congruo, ubi vobis magis videbitur expedire, tam pro hac prima vice, quàm etiam successivis temporibus de triennio in triennium, & etiam quoties opus fuerit, & necessitas exegerit, convocandi, mandandique, & præcipiendi universis, & singulis Fratribus ejusdem Ordinis per Italiam dumtaxat constitutis, ut ad Capitulum, & locum hujusmodi personaliter se conferre, & convenire omninò debeant, authoritate Apostoloca tenore præsentium facultatem concedimus, & etiam potestatem, contradictores quoslibet, & rebelles in præmissis omnibus, & singulis per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia opportuna appellatione postposita

posita compescendo, non obstantib⁹ &c. Dat. Romæ 1447. 13. Kal. Augusti Pont. nostri anno primo.

Vvad. t. 6. in Reg. bull. 20. Calixt. III. 148. In Hibernia etiam Calixtus III. expedito Brevi *Dispensatione Divina &c. Datum Romæ nono Kal. Aprilis* 1456 Generalem super illius districtus monasteria constituit P. Thomam Ornayn, cum facultate data Cœnobiis, ut alium post ipsius mortem possent eligere. Deinde Paulus II. datis litteris: *Excitat arcanum nostræ &c. Kalendis Junij* 1467. privilegia omnia Tertiariis Leodiensibus, videlicet in Belgio, & per Hispanias à prædecessoribus suis Eugenio IV. & Nicolao V. concessa ad Italos Lombardicæ Congregationis extendit. Exindè Sixtus IV. privilegia prefata Italis concessa confirmans, ut Fratres Eremitas visitare possent, & corrigere, facultatem indulsit; ut ex ipsius litteris apparet. (Bordon. in Bullar. Bulla 155.)

SIXTUS PAPA IV. &c.

Bordon. in Bullar. fol. 275. bull. 158. 149. Sedes Apostolica æqua in omnibus semper distributrix ea, quæ pro divini cultus augmento, & piorum locorum, ac personarum præsertim sub religioso habitu in eis degentiū utilitate providè facta sunt, libenter, cùm ab ea petitur Apostolici roboris firmitate communiri; Necnon quidquid à personis religiosis, & divino adscriptis cultui contrarium eorum Ordini, & honestati præsumitur, ad Dei gloriam, & Religionis augmentum salubriter corrigi opportunè mandat, & benigno favore ea, quæ sunt pro animarum salute, libenter concedit. Dudum siquidem fœl. rec. Paulus Papa secundus prædecessor noster omnia, & singula privilegia, facultates, indulta, & gratias, quæ, & quas piæ memoriæ Eugenius IV. & Nicolaus V. summi Pontifices etiam prædecessores nostri dilectis filiis Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupatis in Regnis Castellæ, & Legionis, ac Diœcesis Leodiensis commorantibus concesserant, ad dilectos filios Fratres Congregationis Lombardiæ ejusdem Ordinis in diversis locis ipsius Lombardiæ sub observantia, & in communi, ac sub habitu eremitico viventes, maximè in S. Maria de Pichitono; & de Vairano, ac de Piazano, necnon S. Salvatoris de Casalbutano Laudensis, & Cremonensis Diœcesis; ac S. Donati extra muros Comanos commorantes, & quos inibi in futurum commorari contigerit; Necnon ad alios Fratres aliorum locorum dicti Ordinis eamdem Congregationem ipsorum Lombardiæ in posterum ingredientes per suas litteras extendit: & illa etiam eis concessit, sine tamen præjudicio Fratrum Regnorum, & Diœcesis Leodiensis prædictorū. Et insuper quòd ipsi Fratres dictæ Congregationis omnibus gratiis, Indulgentiis, libertatibus, exemptionibus, & privilegiis Fratribus dicti Ordinis quomodocumque concessis in omnibus, & per omnia uti, & gaudere possent, ac uterentur, & gauderent, indulsit, prout in litteris dicti Pauli prædecessoris, quas cum aliis Eugenij, & Nicolai prædecessorum præfatorum litteris super his in Camera Apostolica exhiberi, & diligenter inspici fecimus, pleniùs continetur. Et deinde exhibita nobis pro parte dilectorum filiorum Visitatoris, & Ministri Generalis, ac Fratrum dictæ Congregationis Lombardiæ petitio continebat, quòd multi gerentes habitum eremiticum similem, vel quasi similem habitui ipsorum Fratrum dictæ Congregationis, malè viventes, & per mundum vagantes in propria libertate plurima scandala faciunt in præjudicium maximum, & infamiam ipsorum Fratrum dictæ Congregationis, cùm illius esse credantur; & scandalum plurimorum. Quòdque ad ipsos Fratres dictæ Congregationis in locis eorum hujusmodi undiquè Christi fideles ex devotione confluunt pro confessione, & pœnitentia salutari. Quare pro parte ipsorum Visitatoris, & Ministri principalis, ac Fratrum dictæ Congregationis nobis fuit humiliter supplicatum; ut privilegia, facultates, indulta, & gratias prædictas; necnon omnes, & singulas prædictorum, & aliorum locorum, quæ hactenùs pacificè possederunt, prout possident de præsenti, receptiones hactenus per eos factas approbare, & confirmare; Nos piis &c. Ac si ipsi Visitatori, seu Ministro principali omnia loca Fratrum dicti Ordinis habitum eremiticum gerentium, etiam non dictæ Congregationis, ubicumque sint in Italia, visitandi, ac reformandi, ac etiam omnes personas eorum tam in capite, quàm in membris in spiritualibus, & tempo

temporalibus corrigendi, ac delinquentes punendi, & si expedierit, exinde amovendi: necnon omnes portantes dictum habitum eremiticum vagantes castigandi, & habitu prędicto spoliandi, ac aliàs etiam (ut præfertur) corrigendi, & puniendi licentiam; necnon ipsis Fratribus dictæ Congregationis in Sacerdotio constitutis, quòd omnes, & singulas utriusque sexus personas ad eos pro confessione, & pœnitentia accedentes audire, & absolvere (exceptis casibus Episcopalibus) & pœnitentiam salutarem injungere possint facultatem dicta authoritate elargimur (jure tamen parochialis Ecclesię cujuslibet in omnibus semper salvo.) Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ &c. 1471. 3. Kal. Decembris Pontif. nostri anno primo.

150. Deinde per litteras; quas appono declaravit, illorum vota in professione emissa, & emittenda esse solemnia, eosdemque, & singulos p oducere effectus, quos cæteris in Religionibus approbatis votum solemne producit.

SIXTVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 7. 1480. n. 40. AD Christi Vicarij præsidentis in specula Apostolicæ dignitatis providam circumspectionem pertinere dignoscitur, quarumdam personarum Altissimo sub regulari habitu mundanis oblectationibus abjectis, sedulò famulantium qualitates attendere, sicque ferventer invigilare profectibus, ut ab eis omnis dubietatis materia, quæ salutem animarum obnubilare videtur, auferatur, & contemplationis suavitate quiescere valeant, ac tranquillum Domino reddere famulatum. Sanè jam dudum accepimus, quòd quidam Fratres, & Sorores tertij Ordinis B. Francisci, ex speciali concessione nostra, vel prædecessorum nostrorum collegialiter viventes, post annum probationis in manu sui Ministri, seu Ministræ, ab eorum Collegio canonicè electi, vel electæ vovent, & promittunt obedientiam, paupertatem, & castitatem perpetuam solemniter coram toto suo Collegio: Dubitatur à plerisque, an tale votum sit solemne, & obliget sicut tale? Nos igitur, qui Ordini prædicto, & in illo Altissimo famulantibus personis, ut vota sua firmiori statu Christo, cui voverunt, quietiùs persolvere valeant, & animarum periculis, quantùm possumus, providere intensis desideriis affectamus; Authoritate Apostalica tenore præsentium decernimus, & statuimus, ut votum præfatum (sicut præmittitur) emissum, vel quod emittetur in futurum, de cætero habeat vim, & validitatem voti solemnis, ac omnem inducat effectum, quem inducit votum solemne factum cuicunque de Religionibus è Sede Apostolica approbatis; districtè præcipiendo mandantes omnibus, & singulis, cujuscunque gradus, dignitatis, Ordinis aut conditionis fuerint, sub quorum cura, aut jurisdictione Fratres, vel Sorores prædicti degunt, vel morantur, aut degere, vel morari contigerit in futurum, ne de cætero Fratres, vel Sorores prænominatos præfatum votum modo prædicto emittentes matrimonium contrahere de cætero, seu ante contractum consumare, aut Religionem ipsam dimittere, & ad sæcularem vitam reddire permittant; quòdque si ipsi Fratres, vel Sorores contrarium fecerint, matrimonium hjusmodi nullum fuisse, & esse eadem authoritate decernant, ac ipsos Fratres, vel Sorores id facientes excommunicationis sententia innodatos fore, tam diu denuncient, donec ad cor revertentes habitum dictæ Religionis reassumant, & votum, ac professionem suam juxta statuta, & consuetudines dicti Ordinis prædicto modo collegialiter viventes observent, meruerintque ab hujusmodi excommunicationis sententia à suis Superioribus absolutionem obtinere. Non obstantibus &c. Datum Romæ &c. 1480. kal. Decembris Pontificatus nostri anno decimo.

151. Singulari favore à Iulio II. Pontifice impetrarunt, ut amplissima facultate privilegiis omnibus Ordini Minorum, etiam Regularis Observantiæ quomodocumque concessis, vel concedendis frui possent, & Capitula Generalia ad illorum exemplum celebrare; transitu ad alias Religiones graviter interdicto.

IVLIVS

IULIUS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bordon. in Bullar. bull. 190. fol. 339.

DEcet Romanum Pontificem ea, quæ per prædecessores suos religiosorum Ordinum quorumlibet incremento, ac personarum sub suavi religionis jugo, ac regulari Observantia Altissimo famulantium concessa sunt, approbare, & confirmare, suarumque litterarum præsidio communire, ut eò firmiùs maneant, quò majori fuerint munimine roborata, & alia de novo concedere, prout cognoscit in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum moderni Visitatoris Generalis, & Fratrum domorum tertii Ordinis S. Francisci sub habitu eremitico *de Pœnitentia* nuncupati per totam Italiam Nobis nuper exhibita petitio continebat. Quòd aliàs fœl. rec. Eugenius IV. Nicolaus V. Paulus II. & Sixtus IV. Romani Pontifices prædecessores nostri diversa privilegia, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta Fratribus dicti Ordinis tertij sub habitu eremitico, & regulari Observantia viventibus concesserunt, prout in diversis litteris desuper confectis dicitur pleniùs contineri. Quare pro parte Visitatoris, & Fratrum prædictorum asserentium, privilegia, exemptiones, immunitates, gratias, & indulta hujusmodi esse in usu, nobis fuit humiliter supplicatum, ut illis robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliásq; in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati omnes, & singulas domorum receptiones, libertates, immunitates, indulgentias (non tamen plenarias) & peccatorum remissiones, aliasque concessiones, privilegia, & indulta illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro expressis habentes, quatenus sint in usu (ut præfertur) authoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, & perpetuæ firmitatis robur obtinere debere decernimus. Et nihilominus pro potiori cautela illa de novo, ac omnia, & singula privilegia, indulta spiritualia, & temporalia, exemptiones, libertates, immunitates, & peccatorum remissiones, aliasque gratias, & concessiones Ordini Fratrum Minorum, etiam Regularis Observantiæ, & illius domibus, & Fratribus in genere, vel in specie quomodolibet concessa, eidemque Ordini *de Pœnitentia* nuncupato, illiusque domibus, & Fratribus præsentibus, & futuris eadem authoritate concedimus, & ad Ordinem de Pœnitentia, illiusque domos, & Fratres prædictos extendimus, & eis suffragari debere in omnibus, & per omnia perinde, ac si specialiter eis concessa fuissent decernimus. Ac quòd in Capitulis Generalibus dicti Ordinis procedatur ad electionem Visitatoris Generalis secundùm morem, & ordinationes Regulares dicti Ordinis Fratrum Minorum. Quòdque Fratres dicti tertij Ordinis ad alium Ordinem etiam mendicantium sub excommunicationis latæ sententiæ pœna transire non possint, nisi priùs petitâ licentiâ à Visitatore Generali, seu ejus Vicario Provinciali pro tempore existente, authoritate, & tenore præmissis statuimus, & ordinamus. Non obstantibus &c. necnon quibusvis litteris Apostolicis, etiam nostris, illis præsertim, quibus inter alia caveri dicitur expresè; quòd Fratres dicti tertij Ordinis hujusmodi sese conformare aliis dicti Ordinis *de Observantia* nuncupati &c. Quibus etiamsi &c. Nulli ergo &c. Dat. Romæ &c. 1508. 6. Idus Ianuar. Pontif. anno 6.

152. Leo X. Regulam à Nicolao IV. descriptam pro Tertiariis utriusque sexus in domibus propriis habitantibus ad Tertiarios Regulares utriusque sexus in claustro commorantes, in sequenti diplomate appositam accommodavit.

Dilectis filiis Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis B. Francisci sub tribus votis essentialibus in Congregatione viventibus. Leo Papa X. Dilecti filij, ac filiæ salutem, & Apostolicam benedictionem. Inter cætera nostro regimini credita, ea nos potissimè solicitos reddunt, per quæ frænatis mundi, carnisque concupiscentiis, primæque pacis cœlitus collatę tranquillus status ad suam primævam reduci cognoscitur originem. Dudum siquidem hujus gratiâ Nicolaus Papa IV. prædecessor noster tertiam Regulam B. Francisci, quam *de Pœnitentia* appellavit, per quam almus Confessor homines utriusque sexus fideles spiritu Dei plenus salvare contendebat, confirmavit, & approbavit.

Bordon. in Bullar. bull. 207. fol. 380.

bavit. Verùm quia temporis decursu, spirante illo Spiritu Sancto, non solùm viri conjugati, mundique hujus incolæ, pro quibus à B. Francisco præfatâ tertia Regula edita fuerat, verùm etiam innumerarum Virginum Chori, tribus essentialibus, & à quibusdam etiam clausuræ nostra authoritate assumptis votis, constructisque monasteriis quàmplurimis, non sine militantis Ecclesiæ fructu multiplici, & ædificatione, præfati tertij Ordinis jugo sua colla subdiderunt. Et quoniam in dicta tertia Regula quædam maritatis accommoda, cœlibi verò, virgineoque statui sub hujusmodi tertia Regula Domino famulantibus nullatenus decentia innectuntur, ob quod castorum animorum nitidi affectus ab ingressu dicti Ordinis nonnumquam avertuntur; Nos juxta Domini voluntatem pretiosum à vili separantes, eandem tertiam Regulam in modum, qui sequitur, distinctam de novo confirmamus, & approbamus, ac vobis, & successoribus vestris servandam transmittimus, cujus tenor sequitur, & est talis &c. (*Regula ipsa habetur per extensum in Bordono fol.* 380.) Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 20. Ianuar. 1521. Pontif. nostri anno 8.

153. Clemen. VII. petentibus eisdem Lombardis omnia suo Ordini concessa privilegia cõfirmans, ipsa Lombardis ipsis de novo concessit, datis litteris *Benignitas Sedis Apostolicæ &c. Datum Bononiæ quinto Idus Decembris* 1529. Paulus III. ex Regula, quam Leo X. pro Regularibus hisce descripserat, necnon ex antiqua Nicolai IV. tres Regulas ab invicem distinctas composuit ad hoc, ut una pro viris Claustralibus, altera pro Monialibus, tertia pro utriusque sexus consodalibus in propria domo viventibus fierent omnino propriæ; quas omnes in sua bulla: *Ad uberes fructus &c. Dat. Romæ quinto nonas Iulij* 1547. per extensum insertas ad Hispaniarum Tertiarios simul, & Indiarum transmisit ad hoc, ut per Generalem Ordinis Minorum omnibus respectivè intimarentur.

Bordon. in bull. 214.

Ibid. in bull. 225.

154. Quomodo B. Pius Ministrum, Visitatorem, & Vicarium Generales eisdem ademerit, sub Fratrum Minorum de Observantia jurisdictione constituerit; & quomodo mjori ex parte fuerint per Sixtum V. sub proprio Visitatore Generali in Italia restituti jam diximus in Superioribus, at pleniùs dicetur infra cap. 10. & 12. Huic autem Lombardicæ Congregationi, & consequenter sub Visitatore Generali Clem. VIII. Expedito Brevi, *Pro nostri Pastoralis &c. Datum Romæ die 2. Septembris* 1602. Dalmatinam, atque Iustinopolitanam Provincias voluit esse incorporatas, atque subjectas. Quod idem de Congregatione Zepperensi, quæ tractum Germano-Belgicum amplectitur, statutũ fuisse legimus ab Innocentio X. datis litteris, *Pro nostri Pastoralis &c. sub die* 27. *Iunij* 1650. An verò hæc ultima incorporatio realiter, & cum effectu fuerit adimpleta, mihi adhuc constare non potuit.

Ibid. bull. 250.

Ibid. bull. 292.

155. Gregorius XV. per diploma suum *Aliàs à fel. rec. Sixto Papa V. &c. sub die* 27. *Iunij* 1622. Visitatori Generali Tertiariorum concessit, ut ubi Patrum Minorum Conventualium, aut de Observantia Conventus non existunt, Chordigerorũ Confraternitatem possit erigere, eamque Archiconfraternitati in Ecclesia S. Francisci Fratrum Minorũ Conventualium Assisij aggregare. Quæ ulteriùs ad ipsorum celebranda Capitula, ad Superiorum electiones, ad Indulgentias, ad privilegia, & ad statuta quomodocunque attinere noscuntur, in Antonio de Sillis, & in Bordonij Bullario, atq; Chronologio, necnon in historia suæ in Galliis reformatæ Congregationis, atque in aliis permultis ad satietatem est videre. Quomodo autem, & quando ipsorum in Lusitania, Hispania, & Gallia Provinciæ fuerint erectæ, propriis in locis singulariter enarrabimus, sicut & Provincias, quæ sub Italicæ Congregationis Generali Visitatore gubernantur.

Ibid. bull. 272.

156. Denique, ut de ultimi hujus sæculi Pontificib⁹ testimonia proferam irrefragabilia, quæ statum Tertij hujus Ordinis Franciscani Regularem attestantur: Clemens VIII. in Bullis *Decet Romanum Pontificem &c.* an. 1595. *Vt ea, quæ pro &c.* anno 1600. *Ex injuncto Nobis &c.* 1603. Paulus V. in Bullis *Iustis, & honestis fideliũ &c.* 1608. *Injũcti nobis Apostolici &c.* 1609. *Inter Graves Pastoralis &c.* 1613. necnon *Gratos Domino &c.* 1613. Gregorius XV. in litteris, *Decet Romanum Pontificem &c.* & *Injuncti nobis &c.* 1621. Vrbanus VIII. per litteras *Pastoralis officij &c.* 1624. *Divina Majestatis &c.* atque *Ex debito Apostolicæ*

P. Veron. in historia Tertij Ord. tom. 3 art. 5.

stolicæ servitutis &c. 1616 ubi eos anathemate percusit, qui de hujusce Tertij Ordinis religioso statu, votorumque solemnium validitate in dubium revocare præsumerent: quod in alia *Salvatoris nostri &c.* anno 1641. fusiùs confirmavit, & iterum revalidare voluit anno 1648. Innocentius X dato Brevi *Aliàs fel.rec.&c.* Denique Alexander VII. per diploma suum *Nuper emanavit &c.* anno 1655. solemnem Tertiariorum hujusmodi professionem, vitamque Regularem amplissimè confirmarunt.

157. Ex omnibus supra recensitis colligo, Fratres de Pœnitentia nuncupatos, sub tertia Regula S.Francisci primo suæ institutionis sæculo domos habuisse communes ad convivendum, quod ut sanctiùs exequerentur, Bonifacius Papa VIII. oratoria benignè concessit in principio secundi sæculi. B. Angela Fulginas congregandis ad exercitia spiritualia Confratribus, & Cõsororibus habitaculũ commune, quasi Conventum in Patria erexit, & Congregationem instituit; clausuræ verò, vel Religionis votum ibi fuisse non comperio; In ipso secundo sæculo Congregationes Leodiensem, & Trajectensem, & alias in Germania inferiori, cum solemni voto castitatis, & obedientię ad modum veræ Religionis: tandẽ in Italia ineũte tertio illius sęculo àB. Angelina de Corbaria stabilitam fuisse sub omnimodo Religionis approbatæ rigore ipsorum Regularitatem ostendimus; quod Pontifices quàmplurimi, Sixtus IV præ cæteris, & Leo X. amplissimè confirmarunt; quos tandem Clemens VII. Fratres tertij Ordinis S.Francisci de Pœnitentia voluit appellari.

158. De Sororibus itidem tertiam S. Francisci Regulam in perfecta Communitate profitentibus, quòd communes domos, vota vel castitatis, vel etiam paupertatis, & obedientiæ, denique veram Religionis speciem vel à S. Elizabeth Turingiæ Domina, vel paulò post ab ipsius devotis habuerint, ne jam scripta rescribam, ex allegatis hoc in Capitulo litteris Apostolicis, aliisque apud Bordonium conglomeratis sufficienter constare crediderim. Quando verò integram, atque perfectam Regularis vitæ formalitatem, atque privilegia, in Italia præsertim meruerint; singulari sine difficultate puto non posse decidi. B. Angelam Fulginatem, quæ sanctitatis, & miraculorum gloriâ longè conspicua anno 1309 abiit à mortalibus, nonnulli faciunt Regularis hujus instituti matrem, & fundatricem; eò quòd concurrentes undique viros, ac mulieres distinctis in domibus collocatos cœlestibus propè vitæ documentis, & exemplis, doctrinam miraculis confirmando, erudire incœperit. Cæterùm, cum solemnia Religionis vota eos emisisse, vel à Sede Apostolica confirmationem impetrasse, non constet, non ab ipsa, sed ab alia Sãctissima fœmina Angela de Corbaria veriorem sui originem se se recognoscere tutiori fundamento gloriantur. Vvad.t.3. à num. 11.

159. Ergo Angelina Corbariæ in Vestinis nobili genere nata ab ipsa infantia se totam pietatis operibus, & Christo per illibatæ Virginitatis votum vix facta duodennis mancipavit. Tertiò inde anno post efficaces protestationes coacta fuit à Patre ad contrahenda cum Ioanne de Thermis Civitatulæ in Vestinis Comite, & Domino connubia. Choræas inter, & festiva aliorum de suo sponsalitio gaudia, ipsa sola in cubiculum secedens Deum suæ Virginitatis defensorem ardentibus lachrymis implorabat: Et ecce Angelus Domini ad eam confortandam apparens, per januæ rimulas à sponso conspectus, & auditus, illum adegit, ut effracto ostio de consodali (quem conthoralem crediderat) ardentiùs inquireret, & interrogaret. Quare Angelina sponso satisfactura in genua provoluta, & lachrymis madẽs votum suum de perpetua Virginitate confessa, & violentiam, qua à Patre fuerat ad nuptias coacta; Angelum addidit à Deo fuisse immissum, qui eam in sancto proposito confirmaret de futura victoria securam; acquievit dicto Comes, & extemplò votum cum ea perpetuæ Virginitatis emisit, quam in thoro maritali, dum vixerunt, illibatam servaverunt. Ibid .t.4. 1392.n.7.

160. Sponso interim paucis post annis defuncto, Angelina statim cum ancillis suis, & Damicellis habitum tertij Ordinis S.Francisci de Pœnitentia induta, viros ad pœnitentiæ sanctæ exercitia, nobiles filias ad virginitatis vota, alias plurimas ad habitum de tertio Ordine adducere toto conatu satagebat; Quare ab invidis, & zelo-typis Procorum tur- Ibid:

bis Ladiſlao Regi Neapolitano, ut magiæ rea, ac de hæreſis ſuſpecta defertur; quibus auditis Ladiſlaus eam igni comburendam (ſi vera hæc eſſent) in ſola ſua mente decrevit: comparuit ad diem dictum Angelina ardentes prunas illæſo ſinu deferens, & Ladiſlai ſecretum mentis conſilium extẽplò publicavit; quo duplici miraculo, veluti duobus teſtibus omni exceptione majoribus pro ſe dicentibus, & titulo innocentiæ, & titulo ſanctitatis venerata fuit; eoque magis, quò paucis inde diebus nobilem juvenem jam ad ſepulturam delatum invocato Deo reſuſcitavit; quare populi honores declinatura, & magnam Portiunculæ indulgentiam lucratura Aſſiſium ſeceſſit.

161. Hinc cœleſti monita viſione Fulgineum contendens, ubi perfectum Sororum de tertio Ordine monaſterium erigeret, communicato cum Epiſcopo loci conſilio, ac impetrato Romani Pontificis aſſenſu; primum hujuſmodi Cœnobiũ Fulginei erexit ſub titulo Glorioſiſſimæ S. Annæ Virginis Deiparæ Matris, in quo & Angelina, & ſociæ ejus ſolemnia Religionis vota ad tertiam S. Franciſci Regulam nuncuparunt; tantâque perfectionis, & ſanctitudinis famâ celebratæ ſunt, ut quàm citiùs nova ibidem monaſteria ad excipiendam concurrentium multitudinem fuerint extruenda; quæ deinde per Italiam, per Hiſpanias, per Orbem univerſum, & ad Indias uſque magnâ ſanctitatis famâ multiplicata ſunt, ac inſignibus Dei famulabus (illâ præſertim ſanctitatis prodigio Ioannâ de Cruce) ſemper abundarunt, & in dies abundare non ceſſant.

162. Multis aucto monaſteriis inſtituto, communi conſpirarunt conſilio Sorores, ut peterent, ſibi præfici Miniſtras in ſingulis monaſteriis, quarum una cæteris imperaret generali poteſtate, quæ per omnes etiam Conventus diſcurreret, & Viſitationis munus impenderet. Conceſſit ſumma liberalitate, atque raro exẽplo Pontifex Martinus V. omnia, quæ cupierunt, elegeruntque ſibi Generalem Miniſtram, quæ ſtatutis temporibus monaſteria viſitaret. Nouum privilegiũ & confirmavit, & adauxit Eugenius IV. indulgens, ut Generalis Miniſtra Vicariam ſibi poſſet ſubſtituere. Diplomatum exhibeo tenores.

Ibid. t. 5. 1428. n. 17.

MARTINVS PAPA V.

Venerabili Fratri Epiſcopo Tudertino.

163. SAcræ Religionis, ſub qua dilectæ in Chriſto filiæ Angelina S. Annæ Fulginatenſis, Catharina S. Ioannis Tudertin. Ceccha S. Honophrij Florent. Paula S. Margaritæ Eſculan. Thomaſia S. Quirici Aſſiſinaten. & Clara S. Agnetis Viterbien. domorum tertij Ordinis S. Franciſci *de Pænitentia* nuncupati, Sorores devotum, & ſedulum exhibent Domino famulatum promeretur honeſtas, ut earum piis, & rationabilibus votis, quantùm cum Deo poſſumus, favorabiliter annuamus. Sanè pro parte dictarũ, & aliarum domorum earumdem Sororũ nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd nuper ipſæ ſpe hæc ab Apoſtolica Sede obtinendi ob frugem melioris vitæ, & ut ſub debito obedientiæ, ut puta ſub gubernaculo aliquorum capitum honeſtiùs vivendo, earum converſatio Deo fieret acceptior, & quietiùs, ſalubriùſque in eo proficere valerent, in ſingulis eiſdem domibus aliquas religioſas Sorores dicti Ordinis in ſuas, & Domorum earumdem Miniſtras, ſive Gubernatrices concorditer elegerunt, & aſſumpſerunt, deſiderantes ſub obedientia, & gubernatione dictarum Miniſtrarum ſic aſſumptarum, & in poſterum aſſumendarum vitam continuare religioſam. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut præmiſſis attentis, necnon pro earum pace, & quiete, ſuæque Religionis augmento, ac domorum prædictarum laudabili directione, quòd electę Miniſtræ hujuſmodi, & quæ in futurum in dictis domibus eligentur, eis incumbens officium regiminis exercere, ac prædictæ, & alię domorum earumdem Sorores hac primaria vice, & deinceps quoties in dictis domibus aliquas Miniſtras deeſſe contigerit, alias idoneas Sorores dictum Ordinem profeſſas loco deficientium in Miniſtras eligere, & aſſumere, quibus præfatæ Sorores parère, & obedire in licitis, & honeſtis teneantur, quòdque ſic electæ Miniſtræ domibus, in quibus electæ fuerint, ac earum Sororibus præfatis præeſſe, ipſaſque Sorores regere, & gubernare, necnon à mulieribus ad hoc idoneis

Vvad. t. 5. in Reg. 1428. bull. 103. Martini V.

idoneis, dictum Ordinem profiteri volentibus, professionem per Sorores dictarum domorum emitti consuetam, ac eas in ipsas domos recipere, & admittere; præfatæ quoque Ministræ electæ, & eligendæ unam aliam Generalem domorum, & Sororum prædictarum Ministrã, quæ Ministras, & Sorores easdem visitare, & propter earum excessus juxta canonica instituta dicti Ordinis punire,& corrigere debeat, eligere; quòdque Generalis hujusmodi sic electa Ministra quascunque alias Sorores domorum partium Italiæ præfati Ordinis sub ejus cura, & administratione sponte venire volentes recipere: Ministri insuper, & Visitatores pręfati Ordinis prędictas Generalem, ac cæteras dictarum domorum Ministras duntaxat visitare liberè, & licitè valeant, licentiam concedere &c. dignaremur. Nos igitur &c. discretioni tuæ per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus de prædictis omnibus, & singulis authoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi repereris, præmissa de jure, & secundùm præfata instituta dicti Ordinis fieri posse, super quo tuam conscientiam oneramus, Sororibus præsentibus, & futuris, dictarumque Ministras eligendi &c. eadem authoritate licentiam largiaris. Et nihilominùs Ministris, & dictarum domorum Sororibus præfatis, ac eisdem domibus, quòd omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis &c. quomodolibet concessis perpetuò uti, & gaudere valeant, prælibata authoritate concedas. Datum Genezani Prænestrin. Diœces. 14. Kalendas Septembris, anno undecimo.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

164. ÆTernæ beatitudinis &c. sanè dudum pro parte dilectarum in Christo filiarum Angelinæ S. Annæ Fulginatis, Catharinæ S. Ioannis Tudert. Cecchę S. Honophrij Florent. Paulæ S. Margaritæ Esculan. Thomasiæ S. Quirici Assisinat. & Clarę S. Agnetis Viterb. & aliarum domorum tertij Ordinis S. Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati Sororum, fœl. record. Martino Papæ V. prædecessori nostro exposito, quòd aliàs ipsæ spe ea ab Apostolica Sede obtinendi ob melioris vitę frugem, & sub debito obedientię, utpote sub gubernaculo aliquorum capitum honestiùs vivendo, earum conversatio Deo fieret acceptior, & quietiùs, salubriùsque in eo proficere valerēt, in singulis dictis domib⁹ aliquas religiosas Sorores dicti Ordinis in suas, & domorum earumdem Ministras, sive Gubernatrices concorditer elegerant, & assumpserant, desiderantes sub obedientia, & gubernatione dictarum Ministrarum sic assumptarum, & in posterum assumendarum vitam continuare religiosam, dictus prædecessor Venerabili Fratri nostro Episcopo Tudert. ejus proprio nomine non expresso per alias litteras dedit in mandatis, ut de pręmissis omnibus, & singulis se diligenter informaret, & si per informationem hujusmodi reperiret, pręmissa de jure, & secundùm dicti Ordinis instituta fieri posse, Sororibus præsentibus, & futuris dictarum domorum Ministras eligendi, ac tunc electis, & in antea eligendis Ministris domos, & earum Sorores prędictas regēdi, & gubernandi, necnon à mulieribus ad hoc idoneis dictum Ordinem profiteri volentibus professionem per Sorores dictarum domorum emitti consuetam, ac eas in dictas domos recipiendi, & admittendi; necnon Generalem Ministrã hujusmodi eligendi, ipsique Generali Ministræ delinquentes Sorores visitandi, corrigendi, ac puniendi, & Sorores dictarum partium ad ejus curam, & administrationem sponte venire volentes etiam admittendi; necnon Ministris, & Visitatoribus prædictis Generalem, & cæteras Ministras hujusmodi dumtaxat similiter visitandi, licentiam largiretur, ac Ministris, & Sororibus domorum hujusmodi, necnon eisdem domibus, quòd omnibus, & singulis privilegiis &c. concessis perpetuò uti, & gaudere valerent, concederet. Postmodum verò, sicut exhibita nobis nuper pro parte Angelinæ, Catharinæ, Cecchæ, Paulæ, Thomasiæ, & Claræ prędictarum petitio continebat, nobis fuit humiliter supplicatum, ut licentiæ, largitioni, & cōcessioni prædictis &c. robur Apostolicæ confirmationis adjicere &c. dignaremur. Nos itaque &c. licentiam, largitionem, & concessionem prędictas, necnon omnia alia, & singula in eisdem litteris contenta, ac quæ

Vvad. t. 5. 1436. bulla 83. Eugen. IV.

quæcunque inde ſecuta rata habentes, & grata, ea omnia Apoſtolica authoritate confirmamus,& approbamus &c. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, approbationis, cõmunicationis, & ſuppletionis infringere &c. Dat. Florentiæ anno &c. 1435. ſexto nonas Martij anno quinto.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilectæ in Christo filiæ Miniſtra Generali pro tempore exiſtenti domorum Tertij Ordinis S. Franciſci de Pœnitentia nuncupati &c.

Ibidem. Bulla. 84

165. AD ea ex Apoſtolicæ Sedis &c. Hodie ſiquidem ad inſtantiam dilectarum in Chriſto filiarum Angelinæ S. Annæ Fulginat. Catharinæ S. Ioannis Tudertin. Cecchæ S. Onophrij Florentin. Paulæ ſanctæ Margaritę Eſculan. Thomaſiæ S. Quirici Aſſiſinat.& Claræ S. Agnetis Viterbien. & aliarum domorum tertij Ordinis S. Franciſci de Pœnitentia nuncupati Sororum nonnulla indulta in favorem dicti Ordinis per fœl. rec. Martinũ Papam V. prædeceſſorem noſtrum conceſſa, per alias noſtras litteras gratioſè confirmavimus, prout in illis pleniùs continetur. Nos inſuper ut præfata conceſſiones, & indulta robore potiori ſubſiſtant &c. providere volentes, Angelinæ, Catharinæ, Cecchæ, Paulæ, Thomaſiæ, & Clarę prædictarum, cum qualitas negotiorum exegerit, ut officio ſui Miniſtratus durante, authoritate propria unam ex dictis Sororibus quam duxerit eligendam, in ipſius Vicariam Generalem, vel ſpecialem domorum earumdem, quę ſimilem, vel limitatam in prǽmiſſis habeat poteſtatem ad tempus, de quo eidem Miniſtrę Generali videbitur, in debito loco ſui ſubſtituere &c. valeat &c. indulgemus &c. Nulli ergo &c. noſtrę conceſſionis infringere &c. Datum Florentiæ anno &c. 1435. Sexto nonas Martij anno quinto.

Ex Bullar. Bord.

166. Hæc omnia cum Eugenius ipſæ variis alibi monaſteriis extendendo conceſſiſſet, ut per ipſius Litteras *Sacra Religionis &c.* Kal. Iulij anno 1436. & *Sacra Religionis &c.* Sexto nonas Maij 1439. aliaſque permultas, quas in Vvadingo, necnon in Bullario Bordonij eſt videre: tandem petentibus iiſdem Miniſtris totius rei ſeriem repetens ab initio, omnia de novo per integrum confirmavit, dato ſequenti diplomate.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad futuram rei memoriam.

APoſtolicæ Sedis providentiæ &c. Sanè petitio pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Margaritæ S. Annæ Fulginat. Franciſcæ S. Onophrij Florent. Cæciliæ S. Ioannis Tudertin. Margaritæ S. Quirici Aſſiſinat. Claræ S. Margaritæ Eſculan. aliarumque Sororum ſub Regula, & Obſervantia tertij Ordinis, quem B. Franciſcus inſtituit, & qui *de Pœnitentia* nuncupatur, viventium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd dudum fœl. rec. Martinus Papa V. prædeceſſor noſter quondam dilectæ in Chriſto filiæ Angelinæ de Fulgineo ejuſdem Ordinis profeſſæ, ut ipſa quarumcumque mulierum ſemotiùs à ſæculo pro divino ſervitio ſe conſtituere, & ſe ſub ſtrictiori ejuſdem Ordinis Obſervantia, & Regula, quàm Ordo ipſe inſtituit, vivere volentium, congregationem facere,& eas non ſolùm in monaſterio S. Annæ de Fulgineo ipſius Ordinis, ſed etiam in aliis domibus per eamdem Angelinam in aliis partibus propterea erigendis, in quibus Mulieres ipſæ ſæculum fugientes Deo liberiùs,& quietiùs famulari poſſent, recipere, & aggregare valeret, vivæ vocis Oraculo dumtaxat gratioſè conceſſit; cujus conceſſionis vigore dicta Angelina de ipſa conceſſione confiſa plura domos, & loca ad hoc erexit;& deinde ad nonnullorum Religioſorum conſilium, & exhortationem, ut conceſſio ipſa majoris obtineret roboris firmitatem, pro parte ipſius Angelinæ, & plurium aliarum Sororum dicti Ordinis Martino Papæ V. Prædeceſſori noſtro extitit ſupplicatum, ut ipſe conceſſionem hujuſmodi,& erectionem, ac omnia alia geſta, & facta per dictam Angelinam, & Sorores eaſdem, etiam de electione, & ordinatione Miniſtrarum in monaſteriis, domibus, & locis hujuſmodi, & Viſitatoribus earumdem, ac de domorum Miniſtras, & Viſitatores hujuſmodi eligendi, & ordinandi poteſtate eis per dictas Sorores attributa, confirmare, & approbare, ac illa eis de novo concedere vellet, ipſeque Martinus

nus prędecessor de iis tunc, ut asserebat, notitiam non habens, bon. mem. tunc Antonio Episcopo Tudert. per suas certi tenoris litteras dedit in mandatis, ut ipse de petitis tunc, & expositis hujusmodi se diligenter informaret, & si reperiret, ea de jure, & secundùm Ordinis instituta fieri posse, illa omnia juxta dictarum Sororum petitionem authoritate Apostolica concederet, & confirmaret, prout in litteris ipsis, quarum tenorem hîc haberi volumus pro sufficienter expresso, pleniùs continetur; ipseque Episcopus ad executionem præmissorum tandem procedens de juris-peritorum consilio, ut asseruit, omnia, & singula in eisdem litteris contenta de jure, & institutione ipsius Ordinis fieri posse decrevit, & dicta Apostolica authoritate confirmavit, ac eisdem Sororibus juxta ipsarum petitionē concessit, ut in processu desuper habito, ipsius etiam sigillo munito, cujus tenorem hîc etiam haberi volumus pro sufficienter expresso, pleniùs continetur. Et deinde Nos ad dictarum Sororum nobis super hoc humiliter supplicantium instātiam omnia, & singula in litteris, & processu prædictis cōtenta, & narrata similiter cōfirmavimus, & approbavimus, supplendo omnes defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem. Cùm autem sicut eadem petitio subjungebat, à nonnullis Iuris-peritis asseratur, litteras, & processus prædictos, ac omnia inde secuta fore invalida, illaque secundùm instituta dicti Ordinis, & de jure fieri nequivisse, maximè ob quandam extravagantem constitutionem fœl. recor. Ioannis Papæ XXII. similiter prędecessoris nostri, quæ incipit: *Sancta Romana Ecclesia*, qua cavetur expressè, ne Fratres, vel Sorores dicti Ordinis Congregationem faciāt; pro parte ministrarum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. omnia loca prædicta, receptiones, omniaque gesta, & concessiones hujusmodi valere decernentes, approbantes, & de novo confirmantes, Sororibus singulorum locorum prædictorum unam particularem, quæ Sororibus locorum prædictorum præsit, ac omnibus omnium locorum hujusmodi unam aliam Generalem Ministrā singulis trienniis, quæ cum Visitatoris pro tempore existentis consilio loca hujusmodi reformare, particularesque locorum eorumdem Ministras malè se gerentes deponere, ipsaque Generalis Ministra Sorores delinquentes punire valeat, eligendi, necnon eidem Generali Ministræ in ejus absentia alij, vel aliis ex Sororibus dictorum locorum, prout sibi videbitur, in præmissis vices suas committendi, ac mulieres loca ipsa intrare volenes recipiendi, eisque regularem habitum exhibendi, & ad professionem locorum hujusmodi Sororibus solitam admittendi, & loca earum vendendi, & alia magis accommoda emendi, necnon illa permutandi, ac nova construendi, & recipiendi, jure parochialium &c. salvo. Chordam insuper loco corrigiæ gerendi, ac eis, & earum cuilibet idoneum Presbyterum sæcularem, vel Regularem cujusvis Ordinis in Confessorem eligendi &c. eidem Confessori cum eisdem Sororibus super quibuscumque votis (Castitatis, & Religionis votis dumtaxat exceptis) dispensandi, illaque in alia pietatis opera commutandi; Sororibusque ipsis Ecclesiastica Sacramenta ministrandi plenam, & liberam concèdimus &c. fcultatem: volentes, quòd eadem Generalis Ministra eo ipso, quòd electa canonicè fuerit, confirmata eadem authoritate censeatur. Et insuper Ministris, & Sororibus locorum, & domorum hujusmodi, ac eisdem domibus, atque locis, ut omnibus, & singulis privilegiis &c. concessis, aut concedendis perpetuò uti, & gaudere valeant, extravaganti prædicta, & aliis constitutionibus Apostolicis, cæterisque contrariis nequaquam obstantibus, eadem authoritate concedimus per præsentes. Nulli ergo &c. nostræ Constitutionis, approbationis, confirmationis, concessionis, & voluntatis infringere &c. Dat. Florentiæ anno &c. 1440. sexto Nonas Maij anno 10.

167. Amplissimum hoc Ministræ Generalis privilegium seminiarum discordiarum non esse non potuit, quippe qui cum Ministræ hujusmodi discurrere per se ipsas ad visitanda monasteria, & Vicarias sibi substituere, & alias etiam titulo devotionis ad varia loca licentiare prætenderent: Hæc autem infirmo, & fragili sexui minimè expedirent, & longâ experientiâ Patres comperirent discursus triennales ad Capitula, & Congregationes, concessasque à Ministra licentias

Vvad. t. 5. 1428. n. 17.

Vvad. t. 6. 1458. n. 35.

tias ad loca sacra Romæ, Assisij, Montis-Alverni, & similia peregrinandi offendiculis non caruisse, decreverunt, ut Vicarij, intra quorum terminos commorabantur, eis persuaderent, ut missa hæc facerent, & abrogari consentirent, sin aliter ab eis regendis abstinerent. Cumq; crescentibus in dies ex hujusmodi Bizocharum discursu incommodis, Ludovicus Observantium Vicarius Generalis (quod & à Baptista de Levanto prædecessore suo intentatum fuisse cognoverat) eas ab Ordinis gubernio dimittendas esse ubique suaderet; & Paulus de Luca Eutruscæ Provinciæ Vicarius ipsas dimittere cœpisset; è contra verò maximis Prælatorum favoribus ad eas regendas quasi compellerentur; egerunt Patres cum Pio II. Pontifice, ut inane, atque indecens Mulieribus officium tolleretur; Annuit ille dato hoc Diplomate.

PIVS PAPA II.

Dilectis filiis Vicariis Generali, & Provincialibus Ordinis Minorum B. Francisci de Observantia &c.

168. VT tollatur discursus Sororum tertij Ordinis de Congrega- Uvad. t. 6. 1461. n. 21. tionibus vestræ curæ commissis, videlicet S. Annæ de Fulgineo, S. Honophrij de Florentia, S. Quirici de Assisio, S. Margaritæ de Asculo, S. Agnetis de Viterbio, S. Antonij de Perusio, S. Elisabeth de Aquila, S. Mariæ de Ancona, & S Claræ de Reate, quæ omnes hactenus convenire solebant singulis trienniis ad eligendam, & præficiendam sibi unam Generalem Ministram, quæ etiam cum nonnullis hinc inde Sororibus discurrendo visitabat, ministeriatus officia adimplendo juxta concessiones sibi factas per Summos Pontifices fœl. rec. Martinum V. & Eugenium IV. prædecessores nostros, quibus pro honestate ipsarum servanda in hac parte tantummodo derogamus; quia periculosum, & minùs honestum est mulieribus, præsertim juvenculis, per alienas discursare sedes, vestris, & earumdem Congregationum supplicationibus annuentes tenore præsentium authoritate Apostolica concedimus, & declaramus, atque decernimus, ut amota præsenti Generali Ministra, amodò nulla alia eligatur, sed unaquæque dictarum Congregationum Ministra in familia sibi commissa, omnibus & singulis privilegiis &c. gaudeat, quibus ipsa Generalis Ministra in suo officio, & in omnibus utebatur, universis, & singulis libertatibus, & indultis tertio Ordini B. Francisci, & Congregationibus ipsis ab Apostolica Sede concessis, in suo robore permansuris.

Præterea declaramus, & volumus, vobisque per præsentes concedimus, quatenus Vicarius Provinciæ S. Francisci, & Ibid. n. 22. Guardianus S. Mariæ de Portiuncula, sive de Angelis prope Assisium cum suis Fratribus liberè, & licitè utantur, & gaudeant omnibus, & singulis privilegiis, & concessionibus Apostolicis factis Conventui S. Francisci de Assisio, quibus utuntur, & gaudent in dicto Conventu Minister, & Guardianus Conventualium, sicut hactenus servatum est; illis tamen exceptis, quæ Regulari Observantiæ sunt contraria. In contrarium facientibus &c. non obstantibus quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Petrum &c. die 3. Decembris 1461. Pontif. nostri anno quarto.

169. Eò usque inter Patres de Observantia ex una, atque inter hujusmodi Uvad. t. 7. 1482. num. 96. & 97. Bizzocas, seu Tertiarias ex altera parte, quæ in Seraphica potissimùm Provincia tum numero, tum favore potentium abũdabant, querimonias, apertasque controversias excrevisse legimus, ut de istis à suo regimine omnino repellendis illi sæpiùs cogitarint, nisi ad omnimodum clausuræ rigorem pro religiosæ vitæ honestate sese obligare consentirent. Cùm ergo ad arcendos sexus infirmi discursus regulas plurimas frustra statuissent, communi Patrum Capitularium voto decreverunt, illas, quibus honesta clausura non placeret, à suo gubernio dimittere; Decreti confirmationem Apostolicam à Sixto IV. impetrarunt, datis litteris; *Exponi nobis fecistis &c. die 24. Septembris* 1482. Dolentes verò Sorores, se vel in domibus recludi, vel à Fratrum regimine excludi, nullum non moverunt lapidem, ne quidquam circa suum statum innovaretur, multisque advocatis apud Pontificem intercessoribus diploma novum obtinuerunt; *Quantò contentiones &c. 17. Kalend. Ianuarij eodem anno* 1482 per quod eis concedebatur, tum ex propriæ mendicitatis titulo, tum ut majori devotionis

devotionis progressu ad visitandas Ecclesias possent accedere, ad clausuram non possent obligari, nec tamen à Fratribus dimitti juxta Eugenij IV. constitutum.

Uvading. 1483.n.37. 170. Nec tamen inde controversiarum finis, sed potiùs augmentum. Sorores etenim per Vmbriam universam domos habebant copiosas, benè audiebant in populo, potentesque habebant fautores, amicos, & consanguineos; qui modis omnibus rogabant, hortabantur, compellebant Fratres, ut rejectum gubernium resumerent, sed inaniter, volentibus Fratribus prudenter vel honestati, & famæ fragilis sexus consulere, vel suo nomini, & conscientiæ cavere. Anno itaque 1483. Iulianus Cardinalis Pontificis nepos, & Ordinis Protector, & Gabriel Cardinalis Agriensis Minorita Pontificem rogarunt, ut sua vellet authoritate controversiam componere, dissidentes compescere, ne graviores turbas excitarent; quod ille per sequentes litteras voluit adimplere.

SIXTVS PAPA IV.

Dilecto filio Fratri Petro de Neapoli Vicario Generali Fratrum Minorum de Observantia Cismontano.

Vvad.t.7. 1483.n.38. 171. INtelleximus, quòd longo jam tempore dilectę in Christo filię Sorores tertii Ordinis sancti Francisci, in Congregatione viventes in pluribus Civitatibus, & Terris Provinciæ dicti Sancti sub cura fuerint, & regimini dilectorum filiorum Vicarij, & Fratrum Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum prælibatæ Provinciæ, & quòd nuper dilectus filius frater Baptista de monte Falcone ejusdem Provinciæ tunc Vicarius de consensu, & voluntate Provincialis Capituli pro zelo majoris honestatis, & perfectionis voluit, quòd dictæ Sorores, quæ extra monasteria eorum egredi solebant, clausuram servarēt. Cujus ordinationi quia prælibatæ Sorores assensum præstare noluerunt, ipse Vicarius secundùm voluntatem Fratrum prædictorum eas à cura, & regimine sui, & præfatorum Fratrum penitùs abdicavit, super quo multæ nobis hinc inde sunt allatę querelę, & rationes adductæ, nec tamen hactenùs voluerunt ad concordiam revocari. Nos igitur attendentes, quòd Observantia clausuræ licèt majoris sit honestatis, quia tamen pertinet ad statum supererogationis, & asperioris Observantiæ, & ad eam nulla debet cogi invita; & considerantes nihilominus, quòd nimia multarum evagatio esset valdè periculosa, & statui Religionis non multum convenit, volentes prout decet, hujusmodi querelæ finem ponere, & utrique parti debitæ providere, Te, de cujus prudentia, & religionis zelo non parùm confidimus, hortamur in Domino, ac in virtute Obedientiæ sanctæ proprio motu, non ad alicujus oblatæ petitionis instantiam, pręcipiendo tibi mandamus, quatenùs ad dictam Provinciam personaliter accedens prædictas differentias intelligas, & præter articulum clausuræ, quam Sororibus invitis nolumus te posse injungere, eas tamē à superfluo discursu aliqualiter coerceas, ut non passim, & sine necessaria, aut legitima causa discurrant, sed earum egressus cum aliquali moderamine, prout honestati convenit, & religioni, refrœnetur, prout tibi videbitur, cujus conscientiæ inhęremus, præcipientes ipsis Sororibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omni appellatione, & reclamatione remotis, quòd cum moderaminibus hujusmodi à te circa earum egressum disponendis se regimini, & curæ subjiciant dictorum Vicarij, & Fratrum præfatæ Provinciæ; Fratribus & ipsis sub pœna eadem mandantes, quòd omni appellatione postposita, si illæ se subjicere voluerint, earum curam cum moderaminibus supradictis suscipiant, & eis omnia Sacramenta ministrent, sicut ante præfatam controversiam ministrabant. Non obstante quacumque appellatione, seu reclamatione facta, vel fienda, ac litteris per nos, & Sedem Apostolicam cuivis ipsorum Ordinum universaliter, vel particulariter, ne præfatæ Sorores ad moderandum earum egressum compelli, vel ne Fratres se prædicti earum curam recipere per quemvis inferiorem cogi possint inviti, sub quacumque verborum forma concessis, vel imposterum concedendis, ac si foret hujusmodi de verbo ad verbum earū expressa mentio facienda, necnon omnibus, & singulis privilegiis contrariis, & Constitutionibus Apostolicis

stolicis, vel Ordinum prædictorum, & aliis in contrarium facientibus quibuscumque &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 15. septembris 1483. Pontif. nostri anno 13.

172. Nihilominus Observantes in Provincialibus Comitiis anno sequenti celebratis statuerunt in Decreto aliàs à se facto persistere: Admiratus ideo Pontifex, motusque precibus Sigismundi Fulginatis sui Secretarij præcepit strictissimè, ut saltem monasterij S. Annæ in eadem Vrbe curam susciperent, expedito Diplomate, *Sæpe ad nostrum auditum &c.* die 8. Aprilis 1484. quod pro monasterio sanctæ Cæciliæ de Civitate Castelli anno 1488. Innocentius VIII. datis ad Vicarium Provinciæ S. Francisci litteris etiam ordinavit; Fratribus tamen in suo primo Decreto semper persistentibus; adeò ut etiam anno 1553. in Salmaticensi Generali Capitulo sub Iulio III. Pontifice renovatum fuisse legamus, ut Tertiariæ Italæ in communi viventes, ad omnimodum clausuræ rigorem adinstar Clarissarum omninò redigantur, vel renitentes indispensabiliter ab Ordinis cura dimittantur; quòd Iulius Pontifex in statutorum illorum Apostolica confirmatione speciali advertentia confirmavit, & observari mandavit; ut aliàs ex Chronologia Ordinis adnotavimus. Vnde tandem acceptatâ clausurâ, amplissimisque privilegiis decoratæ (ut in tertia parte dicemus) sub Fratrum obedientia sanctitatis fructibus abundare non cessant.

Ibid. 1484. n. 55. — Ibid. 1488. n. 43. — Ex Chronol. Seraphica.

173. Denique cùm Innocentius Papa VIII. anno 1488. ipsas declarasset sub Bizzocarũ nomine olim à Ioanne XXII. condemnatarum non comprehendi, cujus bullam supra descripsimus; Fratrum Minorum de Observantia regimini, atque jurisdictioni per omnia subjectatæ, per Leonem X. declaratæ sunt, quòd toto rigore sint veræ Religiosæ. Diplomatum tenores exhibeo.

LEO PAPA X.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus Ordinis Minorum de Observantia, ac Provincialibus, & Visitatoribus dicti Ordinis præsentibus, & futuris.

174. NVper per alias nostras in forma Brevis sub datum certa die Pontificatus nostri præsentis anni tertij, ad comprimendum insolentiam Fratrum vestri Ordinis, qui à debita, & regulari obedientia se subtrahere non erubuerunt, vobis indulsimus, & concessimus nonnulla privilegia, quorum exemplo, & tenore tam dicti Fratres oberrantes, quàm aliæ personæ utriusque sexus religiosæ dicti Ordinis ad rectam viam sese reducere, & in Ordine continere debuissent. Tamen cùm, sicut accepimus nonnullæ ex dilectis in Christo filiabus Sororibus *de Pœnitentia*, sive tertij Ordinis S. Francisci nuncupatis, sub habitu religioso in ordinata, & approbata Regula in Congregatione viventes, quarum cura, & regimen vobis, & prædecessoribus vestris commissa dicitur, timore Dei postposito, & soluto pudore, sub colore certi asserti indulti ab hac Sancta Sede extorti, à vestra Obedientia se subtrahere, & disciplinam regularem negligere, & à recta via declinare fortè non erubescunt. Ad reducendum dictas Sorores ad veram, & debitam obedientiam vestram, ac ad suadentis inimici humanæ naturæ tollenda diverticula, qui per illa sexui fœmineo plùs nocere se posse confidit: tenore præsentium committimus, ut Moniales ipsas sic aberrantes ad rectam Regulæ, & obedientiæ viã reducatis, ac injũctâ eis pœnitẽtiâ pro modo culpæ corrigatis, castigetis, reformetisq; vobisque ulterius concedimus, & indulgemus &c. privilegiis, & indultis Apostolicis Monialibus concessis, ac dicti Ordinis, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque &c. Dat. Romæ &c. die 12. Martij 1516. Pontif. nostri anno tertio.

Vvad. t. 8. Reg. 1516. bull. 12.

LEO PAPA X.

Dilecto filio nostro Christophoro tituli S. Mariæ de Ara-cœli Presbytero Cardinali.

175. DIlecte &c. Ea, quæ per Sedem Apostolicam providè statuta, & ordinata, ac declarata esse noscuntur, nonnumquam Romanus Pontifex (illa successu temporis, ne impugnationi subjaceant, cùm ab eo petitur, approbare, ac aliàs desuper ordinare, & disponere consuevit, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem fœl. rec. Sixtus Papa IV. prędecessor noster statuit

Ibid. bull. 17.

statuit, & ordinavit, Sorores tertij Ordinis S. Francisci tria essentialia vota emittendo collegiabiliter viventes, verè Religiosas esse, & votum obedientiæ, paupertatis, & castitatis à Sororibus tertij Ordinis S. Francisci collegialiter viventibus, in manibus suorum Superiorum tunc emissum, aut ab ipsis pro tempore existentibus ex tunc in futurum emittendum, habere vim, & validitatem voti solemnis, ac omnem inducere effectum, quem inducit votum solemne factum cuicumque ex religionibus approbatis à Sede Apostolica, ac impedire matrimonium contrahendum, & dirimere jam contractum. Et licèt nos in Sacro Lateranensi Concilio novissimè celebrato pro pace, & unitate inter præfatos, & personas religiosas conservanda, eodem Sacro approbante Concilio salubriter ordinaverimus, voluerimus, & decreverimus, quòd Fratres, & Sorores tertij Ordinis prædicti illius habitum deferentes, ac collegialiter virginalem, ac vidualem castitatem, seu cœlibem vitam expresso voto ducentes, omnibus privilegiis Fratrum Minorum gaudere deberent, prout in nostris, & præfati prædecessoris litteris pleniùs respectivè continetur. Nihilominus sicut tua circumspectio nobis nuper retulit, nonnulli Prælati, & Rectores Parochialium Ecclesiarum, maximè in Galliis, & Germania, dictas Sorores asserunt non esse Religiosas, & eas propterea privilegiis prædictis gaudere non posse, ac Oratoria, & Cœmiterium, & in ipsis Oratoriis Sacramentum Eucharistiæ, & Oleum sanctum habere, ac Missas decantari, & aquam benedictam benedici facere non permittunt, sed ut meras sæculares ad audiendum Missas, & suscipienda Ecclesiastica Sacramenta in Parochialibus Ecclesiis compellere nituntur in ipsarum Sororum maximam perturbationem, & scandalum plurimorum. Quare tu, qui officio Generalis Ministri dicti Ordinis Fratrum Minorum ex concessione Apostolica fungeris, nobis humiliter supplicasti, quatenus declarationem dicti Sixti prædecessoris hujusmodi cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis &c. authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere debere decernimus. Et insuper omnibus, & singulis Prælatis tam Regularibus, quàm Sæcularibus, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, cæterisque personis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna inhibemus, ne dictas Sorores, juxta privilegia dictorum Fratrum, Oratoria cum Campanili humili, & campana, ac in illis Sacramentum Eucharistiæ in loco decenti, & honesto, necnon Oleum Sanctum pro ipsarum usu tantùm, & cœmiterium benedictum habere, in quo Sororum decedentium corpora per earum Confessorem sepeliri possint, ac in eisdem Oratoriis aquam benedictam solemniter benedici, Missasque secundùm eorum devotionem cantari, & celebrari facere liberè, & licitè possint. Quòdque ad audiendum Missas, & alia divina officia in alio loco, quàm in dictis Oratoriis, aut suscipiendum Ecclesiastica Sacramenta ab alio, quàm Confessore sæculari, vel Regulari eis per earum Superiores assignando, nullatenus per dictos Prælatos, & Rectores, aut quosvis alios compelli, aut desuper quoquomodo molestari valeant; ipseque Confessor, si sæcularis fuerit, quandiu officium confessionis hujusmodi à dictis Superioribus sibi impositum continuaverit, per locorum Ordinarios in præmissis impediri nequaquam possit. Et nihilominus universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Metropolitanis, seu Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, qui desuper pro parte dictarum Sororum requisiti fuerint, per præsentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios eisdem sororibus, aut earum domibus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eas pacifica possessione privilegiorum hujusmodi gaudere, non permittentes, eas desuper per Ordinarios, & Prælatos, ac Rectores prædictos, aut quoscumque alios indebitè molestari, contradictores, & inobedientes, & rebelles appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus &c. Datis Romæ &c. die ultima Augusti 1517. Pontificatus nostri anno quinto.

176. Quas Leonis litteras Clemens Papa VII. in suis insertas, *Decet ex Roma-* Bordon. bull. 211.

ni Pontificis &c. die 26. Martij 1526. prout in Vvadingo tomo 8. & in Bordonio bulla 211. est videre, amplissimè confirmavit.

177. Anno eodem Leo præfatus datis litteris: *Dudum fæl. rec. Sixtus Papa IV, &c. sub die 27. Maij*, quas in Bordonij Bullario sub num. 201. est videre per extensum, privilegia omnia Clarissis Monialibus quomodocumque concessa Sororibus de tertio Ordine Claustralibus amplè communicavit, quibus & privilegiorum Conservatores Apostolicos assignavit.

Bullar. Bordon. bull. 201.

178. Vt autem de vitæ rigore aliqualiter appareat, sub quo magnis spiritualis vitæ profectibus exemplariter vivunt, præsertim in materia jejuniorum, quæ rigorosé nimis tum à Leone X. in ipsarum Regula, tum à Ven. P. Francisco Ximenio Ex-minorita Toletano Antistite, & Cardinali in statutis pro suo S. Ioannis Complutensi monasterio fuerant apposita; Sed à Paulo III. prudenter moderata, sequentes ejusdem Pauli litteras censui non immeritò hîc apponendas.

PAVLVS PAPA III.

Dilecto Filio Ministro Provinciali Provinciæ Castellæ secundùm morem Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ.

179. EXponi nobis nuper fecisti, quòd postquam aliàs fœl. rec. Eugenius IV. & Sixtus etiam IV. Romani Pontifices Prædecessores nostri respectivè concesserant, quòd Moniales S. Claræ, ac Sorores tertij Ordinis S. Francisci solummodo tenerentur ad jejunia, quibus Fratres Minores Observãtiæ tenebantur, ac eisdem cibis tempore quadragesimali uterentur, quibus Fratres prædicti, exceptis Sororibus debilibus, & infirmis; temporibus verò quatuor temporũ, vigiliarũ, & aliorũ jejuniorum, servarẽt consuetudinem regionis, in qua essent, secundùm quam liceret eis etiam ova, & lacticinia comedere; bon. mem. Franciscus Ximenes Cardinalis Toletanus nuncupatus ejusdem Ordinis Minorum Professor dum quoddam monasterium Sororum tertij Ordinis prædicti sub invocatione *S. Ioannis de Pænitentia* in Oppido Complutẽsi Toletanæ Diœcesis Provinciæ Castellæ fũdavit, & dotavit, & nonnulla statuta, sive Regulã dicti tertij Ordinis Apostolica, sive alia authoritate in forma statutorum, quibus sorores dicti monasterij S. Ioannis ad continuum, & perpetuum jejunium totius anni, festo Dominicæ Nativitatis, vel manifesta, aut alia necessitate exceptis, obligari videntur, edidit, & ordinavit. Et deinde recol. mem. Leo Papa X. similiter prædecessor noster priorem Regulam ejusdem tertii Ordinis, quoad omnes sorores præsentes, & futuras collegialiter viventes, & inter alia, quòd sorores huiusmodi perpetuis futuris temporibus secunda, quarta, & sexta feriis, ac Sabbato, Dominicæ Nativitatis festo excepto, carnes non comedere, & à festo Omnium Sanctorum usque in diem Resurrectionis Domini; quarta, & omni sexta feriis totius anni, & à festo S. Martini usque ad Nativitatem, & tota Quadragesima universali omnibus diebus jejunare tenerentur, de novo reformavit, confirmavit, & approbavit, prout in litteris Eugenij, & Sixti, ac Leonis X. necnon Francisci Cardinalis prædictorum pleniùs dicitur contineri. Cùm autem sicut eadem expositio subjungebat, tàm monasterii S. Ioannis de Pœnitentia, quàm omnes aliæ sorores tertii Ordinis huiusmodi ex aliis locis, & capitulis Regulæ, concessionum, & statutorum prædictorum, ubi agitur de obligatione in illis contentorum, ad jejumia prædicta sub pœna peccati mortalis credant, se non teneri, nec obligatas fore, aut esse, ac Eugenii, & Sixti concessione uti posse: nihilominus ad omne dubium, & scrupulum conscientiæ tollendum, ac imbecillitati fœminei sexus, & penuriæ piscium in illis partibus communiter existenti subveniendum, nobis humiliter supplicari fecisti, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur te, & prædictas sorores specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes huiusmodi supplicationibus inclinati, quòd omnes, & singulæ sorores præsentes, & futuræ tertii Ordinis S. Francisci Provinciæ Castellæ sub tuis regimine, & admistratione, ac aliorum dicti Ordinis Minorum Observantiæ Prælatorum collegialiter viventes, & subsistentes, præmissis Eugenii, & Sixti

Sixti concessionibus absque aliquo conscientiæ scrupulo perpetuis futuris temporibus uti, frui, & gaudere liberè, & licitè possint, & valeant, ita quòd ad nulla alia jejunia, nec abstinentiam quovis alio tempore, & jejuniis Adventus, & aliorum dierum, quibus Fratres prædicti sub pœna mortalis peccati sunt obligati, sorores prædictæ sub dicta pœna mortalis peccati minimè teneantur, sed secundùm propriam Regulam dicti tertij Ord. tantùm perpetuis futuris têporibus teneri, authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & ordinamus, ac de novo concedimus, & indulgemus; necnon quatenus opus sit, cum eisdem Monialibus desuper dispensamus. Non obstantibus &c. Dat. Romæ &c. die 11. Octobris 1538. Pontif. nostri anno quarto.

180. Illud unicum pro ipsarum potissima gloria placuit adnotare, quòd à primæva sui perfectione numquam declinantes, quamvis in immensum ampliatæ, ad majorem perfectionis gradum semper anhelantes, maxima populorum ædificatione fructificare comprobantur.

CAPVT VIII.

De Monialibus Vrsulinis.

Vvad. t. 8. 1535. n. 21. 181. DE isto Sanctimonialium Ordine sub Seraphico vexillo militare gloriantur, quæ à S. Vrsula novæ suæ Congregationis Patrona *Vrsulinæ* nuncupantur; de quibus quoniam pauca, quæ hucusque videre potuerim, occurrunt, paucis me expediam: cætera, siquæ à Provinciis transmittentur, ad propria Provinciarum loca reservando.

Ibid. 1540. n. 26. 182. Angela nata Disenzani ad Benanũ lacum inter Veronam, & Brixiam à teneris anni cœpit variis modis corpusculum affligere, orationi insistere, Sanctorum vitas legere, & imitari. Major effecta Deo se dicavit sub pœnitenti habitu de Tertio Ordine Franciscano: humi recumbens, magnam anni partem in pane transegit, & aqua, diebus multis nihil præter Eucharisticum Panẽm admittens. Humilitate, paupertatis studio, aliisque clara virtutibus, contemplandis assueta cœlestibus aliquando visa est à terra elevari. Christi Crucifixi amore succensa anno 1524. Ierosolymorum sacra invisit loca, singula percurrens, & lachrymis rigans Salvatoris vestigia. In longa peregrinatione sæpè experta divinæ providentiæ subsidia, Romam perrexit, ubi Apostolorum, Martyrumque venerata sepulchra, ad montem Varalli concessit, quæ Ierosolymis oculis conspexit, & præsens adoravit, hîc iterum sub umbra, & specie miro ordine disposita nostræ fidei incunabula contemplatura.

183. Brixię cœpit cogitare de instituẽdo Sodalitio Vrginum sub invocatione sanctæ Vrsulæ, quod dudùm in visione per Angeli ministerium fuerat ostensum. Sed usque adeò distulit arduum opus, suam imbecillitatem, & vilitatem considerans, ut non nisi correpta ab Angelo illud aggressa, brevi temporis spatio septuaginta sex habuerit discipulas. Institutum probavit Episcopus Brixiensis, & pleriq; alij Antistites, qui per suas Diœceses propagari voluerunt, præsertim sanctus Carolus Borromæus, qui simul cum Paulo Leone Episcopo Ferrariensi obtinuit, ut à Gregorio XIII. approbaretur anno 1572. die 24. Novembris. Per Galliam mirabiliter crevit Sodalitas extructis ibidem multis monasteriis. Itaque sub tertio S. Francisci Instituto, quod ipsa professa fuerat, additis ab Institutrice propriis Constitutionibus, approbante post Episcopum Brixiensem Paulo III. Pontifice, religiosè vivebant Vrsulinæ in propriis quidem domibus magno puellarum bono, & civium exemplo; donec Franciscus Gonzaga ex totius Ordinis Generali Ministro Episcopus Mantuanus optimis hoc Institutum legibus ad communem vitam communire voluit, sub quibus hactenus gloriosè perseverant. De quo fusiùs, & clariùs, in Provincia Brixiensi, & Veneta dicemus.

CAPVT IX.

Electiones Officialium in Tertio Ordine S. Francisci.

184. QVomodo Officiales suos, potissimùm verò Ministros, & Visitatores eligere debeant, in ipsa illorum Regula declaratur expresè, & jam omnia

nia adamussim observantur, maximè in Hispanis, & Lusitania, ubi majori solemnitate floret hæc sæcularium Tertiariorum Congregatio. Additur tamen ipsis Commissarius ex Religiosis de Observantia, zelo, doctrina, & vitæ probitate conspicuus, qui in Capitulis, & Capitularibus Congregationibus ipsorum Observantium eligitur: Hic omnibus ipsorum Tertiariorum Congregationibus, & consiliis, & electionibus assistit, quasi præsideat, per vota tamen omnino libera eliguntur ab ipsis sui Ministri, cæterique officiales.

Ex Bullar. Rodrig. 185. Ex quo verò in Regularitatem ascenderunt suum sibi Ministrum, vel Visitatorem Generalem, & Provinciarum Ministros, cçterosque Conventuum Officiales per canonicam electionem obtinuerunt, prout diversimodè variis temporum successibus vel subjecti, vel independentes fuerunt ab Observantibus. B. Pius V. dum eos per bullam sæpiùs allegatam Observantibus subjecit, præcepit, ut sub pœna nullitatis omnium actorum nullum Capitulum, vel Congregationem celebrare valerent, nisi sub assistentia, & præsidentia Ministri Generalis, aut ejus Commissarij delegati, vel Ministri Provincialis, intra cujus Provinciæ terminos reperiuntur: cæterùm hujusmodi sub Præsidente congregati Visitatorem suum, cæterosque Officiales per se ipsos, per vota secreta, & eo modo, quo inter Observantes fieri solent electiones, eligere possint, & debeant: Prædicatores verò, & Confessarios pro Sororibus ejusdem tertij Ordinis non ipsi Tertiarij, sed Minister Generalis, vel Provincialis Observantium eligere debeat, & deputare. Iam cum Provincias habeant separatas etiam ubi Ministro Generali subjecti perseverant, Commissarium Visitatorem, atque Capituli Prçsidem recipiunt ab ipso Ministro; de cætero suas omnes electiones omninò liberè ad modum Fratrum Minorum celebrant sine ulla prorsus ab Observantium Provinciali dependantia; quæ omninò sublata fuit, cùm Patres eorum in Lusitania, & Bethica, & Andalusia contra gravamina ab Observantibus illata reclamarunt, ut infra fusiùs dicetur.

Arch. Aracœl. Cur. Vltramon. t. 1. f. ult. 186. Postquam verò ex beneficio Sixti V. restitutum in Italia Visitatorem Generalem cum quatuor Diffinitoribus Generalibus habere potuerunt, qui universæ præsiderent Italicæ Congregationi, statutum fuit inter eos, ut pro ipsorum electionibus omnium Conventuum, & domorum Priores, idest Ministri, atque Discreti ad Generale Capitulum cum voto electivo in quolibet triennio covenirent. Quæ tamen, cum processu temporis multiplicatis eorum Provinciis gravia nimis, & dispendiosa Religioni, atque in ipsis electionibus incommoda, & tumultuaria potiùs, quàm utilia viderentur; Clemens VIII. ad ipsius Visitatoris Generalis instantiam Priores ipsos, & discretos ab hujusmodi accessu, & voto electivo in Capitulis Generalibus voluit esse semotos, præcipiens, ut solis Ex-Visitatori, Diffinitoribus Generalibus, Ministris Provincialibus, Custodi unico, & Discreto ex qualibet Provincia ad Visitatoris, & Diffinitorum Generalium electiones accedere, votumque habere liceret. In electionibus verò novorum Provincialium, Custodum, & Diffinitorum Provincialium in Capitulis Provincialib⁹ facienda Provinciales præteriti, Discreti Provinciales, Priores, & Discreti Conventuum, necnõ Diffinitores Generales actuales, ac tandem Procurator Generalis tunc existens votum habeant: Ad Priorum verò, & Discreti Provincialis electionem Provincialis, & quatuor Diffinitores Provinciales tantùm procedant, cœteraque disponuntur, quæ ex ipsius litteris magis erunt manifesta.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

187. DEcet Romanum Pontificem in his authoritatis suæ partes libenter interponere, per quæ Religiosorum statui, eorumque prospero regimini opportunè consulitur. Sanè pro parte dilectorum filiorum Visitatoris Generalis, & aliorum Superiorum, ac Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nobis fuit expositum, quòd cum aliàs prædictus Ordo non ita propagatus esset, statutum fuit, dilectos filios Priores, & Discretos Conventuum, ac Domorum dicti Ordin. Capitulis Generalibus, quæ quolibet triennio pro electione novi Visitatoris Generalis, & quatuor Diffinitorum Arch. Aracœl. Cur. Vltr. t. 1. fol. 303.

rum Generalium fieri solent, interesse, & vota cum cæteris in eo habere debere. Cùm autem dictus Ordo in varias Provincias benedicente Domino diffusus, & auctus ad præsens existat, valdèque molestum sit,& dispendiosum, tot Fratres ad Capitula Generalia convocare, cùm confusio ob ingentem numerum multoties inde provenire soleat; Nos cupientes his, & aliis incommodis opportuna ratione occurrere, dicti Visitatoris Generalis supplicationibus inclinati, Apostolica Authoritate tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd ex nunc de cætero perpetuis futuris temporibus in electione novi Visitatoris Generalis, ac etiam Diffinitorum Generalium in ipsis Capitulis Generalibus facienda, Visitator Generalis præteritus, necnon ex qualibet Provincia unus Provincialis, ac Discretus, & Custos similiter Provinciales, & non alij Generalibus Capitulis interesse, ac votum habere possint. In electione verò novorum Provincialium, Custodum, & Diffinitorum Provincialium in Capitulis Provincialibus facienda,Provinciales præteriti, Discreti Provinciales,Priores, & Discreti Conventuum, necnon Diffinitores Generales actuales, ac demum Procurator Generalis tunc existens vota habeant; Ad Priorum verò, & Discreti Provincialis electionem Provincialis, & quatuor Diffinitores Provinciales tantùm procedant. Mandamusque, ut electiones omnium, & quorumcumque supradictorum per vota secreta in schedulis conscripta fiant, & statim facta electione schedulæ comburantur, ita ut eligentium vota numquam publicari possint. Ac prohibemus, ut nullo pacto in Capitulis Generalibus electiones Provincialium, ac Priorum fiant, sed tantùm in qualibet Provincia suus Provincialis, Discretus Prov. & Priores creentur; Decernentes omnes, & singulas Visitatoris Generalis, Provincialium, & Discretorum,& Custodum, etiam Provincialium, necnon Priorum,& Diffinitorum prædictorum, seu quorumvis eorum electiones, quas contra hîc traditam formam fieri pro tempore contigerit, eo ipso nullas, & nullius momenti esse, & fore, illisque non obstantibus ad alias electiones juxta hujusmodi formam procedi posse, ac debere, necnon irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam quavis authoritate scienter,vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c. Dat. Romæ die 29. Iulij 1595. Pontificatus nostri anno quarto.

188. In Congregatione Gallicana ordinavit Clemens ipse per bullam infra citandam, ut Ministri Provincialis electio fieret ab ipsis Tertiariis, præsidente in Capitulo Ministro Generali, vel Commissario Generali Vltramon. vel Commissario Nationali,aut alio ex Observantibus à præfatis deputato; quo in Capitulo Generali cæteræ complerentur electiones, quod etiam post obtentum, & suppressum proprium Visitatorẽ Generalem fuit observatum. Quoniam verò hæc Gallicana Congregatio Conventum habet Romæ sub titulo S. Mariæ Miraculorum, qui pro tota sua natione debet inservire; licèt anno 1641. facta fuerint nova statuta pro illarum Provinciarum fœliciori regimine, Præsidente in Capitulo Generali P. Ioanne de la Haye Parisino toti Orbi Clarissimo (sed de Discalceatis S. Didaci in Bethica Provincia) quæ per Vrbanum VIII. datâ bullâ: *Aliàs nobis &c. die* 13. *Iunij* 1641. fuerunt confirmata; Cùm tamen nihil ibi actum esset de hoc Conventu, Vrbanus VIII. ipse dato Brevi Apostolico: *Nos pro parte &c. die* 15. *septembris* 1641. mandavit, ut Conventus iste Gallicanæ Congregationis Provinciis debeat esse communis; atque interim durante suspensione Visitatoris Generalis, à solo Ministro Generali totius Ordinis visitari possit: ejus verò familia de consensu Ministrorum, & Diffinitorum Provincialium totius Congregationis eligatur, ita ut Guardianus sit ex una Provincia, & ex alia Vicarius, Procurator ex tertia;& sic proportione servata distribuantur Sacerdotes, qui duodenarium numerum excedere non possint; Laici ad senarium computentur.

CAPUT X.

Reformatio Tertiariorum de Pœnitentia Regularium, & præsertim in Congregatione Gallicana.

189. CVm vicissitudines suas cæterarum ad instar sublunarium re-

rum intra Regularitatem, præsertim sacer hic Ordo Tertiarius de Pœnitentia, licèt tot jam Sanctorum splendoribus clarissimus, tolerasset; eorum aliqui ex Fratrum Minorum exemplo, vel ut ab introductis relaxationibus recederent, vel quòd ad majoris perfectionis gradum anhelarent, de ineunda reformatione sancto fervore tractarunt. Horum sanctis desideriis ut satisfaceret Rodulphus Pius Cardinalis Carpēsis totius Seraphici Ordinis Protector (ut clariùs in Bulla B. Pij V. videbimus) datis litteris die 28. Aprilis 1549. amplissima statuta, & ordinatissima ediderat, in quibus Regulam hujusmodi Tertiariorum, atque vivendi methodum, abusibus ex integro resecatis, amplè descripserat, per quæ ad veræ reformationis perfectionem, veræque Sanctitatis prosecutionem de cætero educarentur.

190. Cùm verò ex humanæ fragilitatis conditione, aut ex Superiorum incuria (ut ait Pontifex) statuta hujusmodi absque desiderato fructu in dissuetudinem abiissent, B. Pius V. editâ bullâ, quam statim apponam, præfatam Cardinalis Pij Reformationem voluit ex integro restituere, pro cujus pleniori executione S. Carolo Borromæo tit. S. Praxedis Cardinali totius Ordinis Seraphici Protectori, necnon totius Ordinis Ministro Generali negotium omne commisit; atque hæc potissima fuit in Pontifice causa, ut Tertiarios Minoritis voluerit esse subjectos: Diplomatis tenorem exhibeo.

PIVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

EA est officij nostri ratio, ut cum de cæteris Ecclesiæ nobis commissæ Ordinibus, vel in sua integritate continendis, vel ad institutum revocandis curam perpetuam capiamus, majori tamen sollicitudine eadē illa in Religiosorum sodalitatibus requiramus, quos ideo Altissimus in suum sibi sanctuarium segregavit, ut cæteros fideles viam doceāt, qua & ipsi æternæ salutis beatitudinem consequantur.

Bull. Rom. t. 2. bulla, 63. Pij V. fol. 195.

§. 1. Itaque inter cæteras Religiones, Fratrum quoque Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati, in Congregatione viventium, ac tribus votis substantialibus adstrictorum status nos commovet, ut ad illud reformandum studia nostra conferamus, quando vel ex tam multis, quæ bonæ mem. Rudulphus Episcopus Ostiensis Cardinalis Carpensis nuncupatus, dicti Ordinis Protector, Sedis Apostolicæ Authoritate fretus in reparanda horum disciplina præclarè, & salubriter edidit, Religionem hanc parùm admodum profecisse agnovimus.

§. 2. Proinde nos hac præcipua morbi causa ex propria præsidentium, & aliorum Ministrorum negligentia, vel inscitia comperta, in communem dicti Ordinis salutem alia ratione intenti, de nobis attributæ potestatis plenitudine officia Ministratus, & Visitatoris Generalis dicti Ordinis perpetuò extinguimus, & abolemus, ac Ministrum Visitatorem, & Vicarium Generalem ejusdem Ordinis officio, usu, & exercitio omnimodè interdicimus, edictoque prohibemus, ne ullus posthac Minister, Vicarius, ac Visitator Generalis de dicto Ordine habeatur.

§. 3. Cæterùm ut deinceps Ordo ipse utiliorum Rectorum consilio, & opera dirigatur, nos diversorum etiam prædecessorum nostrorum ordinationem sequentes, universos, & singulos Fratres, Sorores, Professos, & Conversos, necnon Domos, monasteria, & loca virorum, ac mulierum, ac Custodias, & Provincias per universum Orbem constitutas, gregemque ipsum universum tertij Ordinis utriusque sexus Generali, ac Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, prout in earum Provinciis consistunt, ita perpetuò supponimus, ut Minister Generalis in universo Ordine, Provinciales verò Ordinis Minorum de Observantia in suis quisque Provinciis plenum jus, liberamque authoritatem, ac in spiritualibus, & temporalibus jurisdictionem omnimodam habeant, domos omnes, ac monasteria, & loca quæcumque, necnon personas utriusque sexus tam in capite, quàm in membris visitandi, & corrigendi vagantes, & quoscunque alios puniendi, carcerandi, mutandi, transferendi, interdicendi, & restituendi &c.

§. 4. Præcipimus igitur in virtute S. Obedientiæ universis, & singulis Fratribus

tribus, & Sororibus tertij Ordinis prædicti ubilibet constitutis, ut Generalem, & Provinciales Ministros Ordinis Fratrum Minorum de Observantia tamquam Patres, & Superiores suos, eorumq; monita, & mandata humiliter, & devotè recipiant. & re ipsa adimplere procurent, alioquin contradictores quoslibet, & rebelles sententiæ censuræ, & pœnæ, quas quisque ipsorum ritè tulerint in eosdem, ipso facto volumus subjacere.

§. 5. Pari quoque ratione eis Cardinalem Protectorem Fratrum de Observantia in Protectorem tribuimus, qui eam in eosdem omnes curam, & authoritatem obtineat, quam alius quisque plenissimè huc usque comperiatur habuisse.

§. 6. Statuentes præterea, quòd futuris omnibus Capitulis Provincialib⁹ Fratrum tertij Ordinis hujusmodi pro Visitatorum Provincialium, & aliorum officiorum electione, Fratrum divisione, & salubri cujusque Provinciæ directione annis singulis celebrandis, aut Generalis, aut ejus Commissarius, aut in cujus Provincia Capitulum illorum habebitur, Provincialis Minister Ordinis Min. de Observantia hujusmodi semper præsideat, aliter verò celebrata, ac omnia in eis decreta pro irritis habeantur.

§. 7. In ipsis autem Capitulis Provincialibus Visitatorum Provincialium electio, de idoneis Fratribus tertij Ordinis hujusmodi per secreta suffragia, & aliàs eo modo, quo de Fratrum Minorum de Observantia Provincialibus celebretur, celebrata per Ministrum Generalem prædictum ante omnia confirmetur.

§. 8. Hæc verò officia annualia dumtaxat esse, & in singulis Capitulis Provincialibus prædictis resignari debeant, ita ut lapso primo anno illa vacare censeantur. Poterunt tamen ipsimet Visitatores Provinciales rursus in sequentem annum, & eo finito etiam in tertium, si idonei reperirentur, eodem modo eligi, & confirmari, sed omnes suis hujusmodi officiis quãtumcumque perfuncti, denuo ad illa, nisi transacto sexennio, nequeant revocari.

§. 9. Cæterùm omnes, & singuli Fratres, & Sorores tertij Ordinis hujusmodi in sua quisque Provincia Visitatori suo tamquam Superiori in omnibus, quæ suis Regularibus Institutis non abversantur, obediant. Omnes verò Visitatores Provinciales hujusmodi sic electi, tamquam Vicesgerentes Ministrorum Provincialium Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, & illis subditi prædicandi, & docendi munus in singulis utriusque sexus Domibus, Conventibus, & locis suæ cujusque Provinciæ obire, eamque in sibi subditos Fratres, & Sorores jurisdictionem, quam ipsimet Ministri Provinciales Ordinis Minorum de Observantia obtinent, in omnibus, & per omnia exercere, ac quandocumque opus erit, confessiones omnium, & singulorum Fratrum, & Sororum tertij Ordinis hujusmodi per se, vel alios suæ Regulæ Sacerdotes idoneos audire, illosque ab omnibus, & singulis sententiis &c. dummodo talia non sint, propter quæ Sedes Apostolica meritò consulenda foret, in foro conscientiæ dumtaxat absolvere, & pro commissis pœnitentiam salutarem injungere, ac cum Clericis, & Presbyteris ejus Ordinis super irregularitate, si quam sententiis, & censuris hujusmodi illaqueati Missas, & alia Divina Officia, non tamen in contemptum clavium celebraverint, vel aliàs sese illis immiscendo contraxerint, dispensare liberè, & licitè valeant.

§. 10. Ad hæc nullus omnino Fratrum, & Sororum tertij Ordinis hujusmodi, qui prædicta tria vota substantialia fecerint, etiam prætextu quorumcumque privilegiorum, dispensationum, indultorum, permissionum Apostolicarum, aut etiam inveteratæ consuetudinis voto repugnantis, seu quacumque alia causa proprium quicquam, aut privatum liceat obtinere, sed omnia etiam privatim, & intuitu cujuscunque personæ donata, oblata, & concessa, ubique communia, & indivisa omnibus Religiosis esse debeant. Quicumque verò pecuniam, aut aliam rem qualẽcumque, sibi quacumque causa concessam Prælato suo celaverit, furti reus censeatur, & tamquam fur puniatur. Eam tamen diligentiam Superior cujusque domus adhibeat, ut ex communi ipsius domus singulis juxta exigentiam consulatur.

§. 11. Præterea Sorores dicti tertij Ordinis in communi in domibus, monasteriis, vel hospitalibus, aut alia Congregatione viventes, & dicta tria vota substantialia Religionis emittentes sub

ſub perpetua clauſura maneant, nulluſque Frater aut Confeſſor earum, vel quicumque Prælatus ad domos, monaſteria, vel alia loca ſororum hujuſmodi in communi, aut collegialiter viventium, niſi quibus ex officio iucumbit, & in caſibus neceſſariis à jure permiſſis, & tunc cum uno vel duobus ſociis provectis, & honeſtis ingredi audeat; qui ſecùs fecerit, carceribus mancipetur, omnibuſque adminiſtrationibus, & officiis deponatur.

§. 12. Ipſarum verò Sororum, & omnes alij Confeſſores, & ſacri Concionatores per Generalem, vel Provincialem Miniſtrum approbentur.

§. 13. In cæteris autem omnibus, quæ ad Religioſam vitam pertinent, illa prædicti Fratres, & Sorores tertij Ordinis obſervare teneantur; quæ à prædicto Rodulpho Epiſcopo, & Protectore 28. Aprilis, anno Domini 1549. fuerunt ordinata ſubſtantiam totius hujuſmodi Regulę maximè continentia, quam fœl. rec. Nicolaus Papa IV. Prędeceſſor noſter ad incrementum fidei Catholicæ approbavit, ita tamen, ut præſentibus nullatenus adverſentur.

§. 14. Quæcumque verò dubia in eis contigerit exorori; illa omnia Generalis, & Provinciales Miniſtri Ordinis Minorum hujuſmodi debeant declarare, quorum declarationi, & determinationi eorum Regulæ, & præſentibus non contrarię ſtarę debeat.

§. 15. Ac decernentes, præſentes litteras de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ defectu nullo unquam tempore notari, ſeu impugnari poſſe aut debere, nec adverſus eas, & in eis contenta quæcumque reſtitutionem in integrum, aut reductionem ad terminos juris, vel aliud quodcumque gratiæ, ſeu juſtitiæ remedium quiſquam impetrare, vel etiam ab aliis impetrato, aut motu proprio conceſſo uti valeat ex quavis cauſa quantumlibet rationabili, ac omnia, & ſingula præmiſſa aliquibus ejuſmodi Ordinis ſtatutorum, ac quibuſvis aliis revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, & aliis contrariis diſpoſitionibus generalibus, vel ſpecialibus per quoſcumque Romanos Pontifices ſucceſſeres noſtros pro tempore factis non cōprehendantur, ſed sēper ab illis excepta ſint. Sicque per quoſcumq; Iudices &c.

§. 16. Inſuper univerſis, & ſingulis Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis hujuſmodi, eorumque domibus, monaſteriis, & locis omnia, & ſingula privilegia, indulgentias, diſpenſationes, & indulta Apoſtolica Fratribus, & Sororibus dicti Ordinis Minorum de Obſervantia, etiam quoad Sacramentorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem, & receptionem quomodolibet conceſſa, & concedenda, quæcumque ſint, & fuerint (pręſentibus tamen non repugnantia) itaut illis omnibus, & ſingulis pariformiter, & æquè principaliter uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, concedimus, & indulgemus.

§. 17. Cœterùm omnibus, & ſingulis Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis hujuſmodi diſtrictiùs injungimus, ut præſentes noſtras litteras humuliter recipiant, & quæcumque in eis expreſſa, ac per eas ſtatuta, decreta, & mandata ſunt, alia deſuper à nobis non expectata juſſione, aut mentis noſtræ declaratione firmiter cuſtodiant, & in hominibus ſtudioſè obedire procurent.

§. 18. Quin etiam dilectis filiis noſtris tit. S. Praxedis Preſbytero Cardinali Borromæo nuncupato dicti Ordinis Protectori, & illius Miniſtro Generali per Apoſtolica ſcripta mandamus, ut ipſi, vel eorum alter eaſdem præſentes, ac quidquid pro earum executione, & obſervatione in dictis futuris Capitulis Provincialibus, vel etiam extra illa à Generali, & Provincialibus Miniſtris Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia hujuſmodi ſtatuetur, ordinabitur, & decernetur, in omnibus domibus, monaſteriis, & locis virorum, & mulierum, ac ab omnibus, & ſingulis Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis hujuſmodi inviolatè faciant per ſe, vel alium, ſeu alios obſervari; Contradictores quoſlibet, & rebelles, ac etiam proteſtantes, & reclamantes, eiſque auxilium, conſilium, vel favorem pulicè, vel occultè, directè, vel indirectè quovis quæſito colore, vel ingenio præſtantes, tàm Eccleſiaſticos, quàm Laicos, cujuſcumque dignitatis, gradus, Ordinis, vel conditionis fuerint, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, cæteraque juris, & facti remedia opportuna, appellatione poſtpoſita compeſcendo, legitimiſque ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras,

censuras, & pœnas prædictas etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis &c.

§. 19. Non obstantibus nostra de non tollendo jure quæsito, & piæ mem. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Tertij Ordinis, illiusque domorum, ac etiam mulierum monasteriorum prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos, & Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui, ac initi, & stipulati contractus, ac aliás sub quibuscumque tenoribus, & formis &c. Quæ omnia contra earumdem præsentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari.

§. 20. Per prædicta tamen non intendimus Reformationi Fratrum, & Sororum tertij Ordinis in Hispaniarum Regnis constitutis in aliquo præjudicare, quominùs litteræ desuper editę, & quęcumque illarum vigore, pro rerum, locorum, & personarum qualitate, & exigentia facta sunt præsentibus non conformia, possint quoquomodo impediri, vel retractari.

§. 21. Denique volumus &c. Datum Romæ &c. 1568. Nonis Iulij, Pontif. nostri anno 3.

191. Cum verò rumor ideò in Hispaniis invalesceret, voluisse per hæc Pontificem Tertiarios ipsos extinguere, & graviùs fortè à Superioribus haberentur; Pontifex ipse sequentes dedit ad suum per Hispanias Nuntium Apostolicum.

PIVS PAPA II.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam benedictionem.

Bullar. Roder. bull. 33. Pij V. fol. 426.

GEneralem, & alios Ministros Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ in Hispaniarum Regnis consistentes, fraternitas tua certiores his acceptis litteris facere curet, nobis non esse in animo extinguere tertium Ordinem S. Francisci de Pœnitentia vocatum, nec eorum habitum, vel Regulam immutare, sed tantùm eos ad observantiam ipsius Regulæ reformare; & si quorum excessus puniendi fuerint, ea debita animadversione corrigere perinde monebis ipsum Generalem, & alios Superiores nomine meo, ne eos molestiâ ullâ, ultra ea, quæ ad reformationem pertinent, afficiant. Dat. Romæ apud S. Petrum &c. die 15. Iulij 1568. Pontif. nostri anno 3.

192. In Galliis tamen ob bellorum tumultus, hæreticorumque sævissimas invasiones, in hac, sicut nec in cæteris Religionibus; sanctus Pontificum zelus pro Reformatione non potuit effectū habere salutarem; donec circa annum 1595. suscitaverit Deus spiritum pueri sui Vincentij Mussart Galli, qui rigidiorem præ reliquis, quæ unquam ex hoc Tertio Ordine fuisse legantur, Reformationem in Galliis excitaret, atque gloriosis profectibus promoveret.

193. Anno 1570. die 13. Aprilis Parisiis intra S. Germani Parochiam natus Vincentius, tum animæ, tum corporis spectalibus dotibus ornatus, jam ab infantia Dei pręveniente gratia sæculi cōtemptor, & solitudinis amator, vir alti ingenij, magnæ prudentiæ, & fortitudinis ad superandas quascunque difficultates natus esse videbatur. A Patre suo illius piæ intentionis observantissimo inter Capuccinos desiderabatur, pro quibus Parisiis Syndicum Apostolicum agebat; Deo autem aliter disponente, jam sacro Subdiaconatus Ordine insignitus, sacris Confraternitatibus, & specialiter Chordigerorum adscriptus, factus omnibus omnium virtutum exemplar, virginitate, quam Deo, Virginique Deiparæ voverat, illæsâ conservata, tandem solitudinem ingressus larga precum, & pœnitentiarum continuatione, pro inquirenda Dei circa se voluntate solicitus orabat.

Ex Hist. Generali P. Ioan. Mariæ. Vernon. de tertio Ordine t. 3. art. 18. & seqq.

194. Tandem præmissis in Vrbe in illa sub directione Patris Alexandri Georgij de Societate Iesu exercitiis spiritualibus, in solitudinem reversus Antonium Poupon Tertiarium Eremitam famâ sanctitatis celebrem, à quadam nobili matrona Belgica de tertio Ordine S. Francisci sæcularium piis eleemosy-

nis sustentatum invenit. Ambo itaque sancto charitatis fœdere uniti ad quoddam Eremitorium olim Tertiariorum in solitudine divertentes, eo rigore in vitæ mortificatione, in abstinentia, & oratione perseverabant, ut Vincentius trimestri morbo gravatus, quamquam interiùs ex Dei consolationibus recreatus, levando tamen corpori simul cum Collega Parisios contendere fuerit coactus. Per viam ab hæreticis militibus pessimè habitus, Deo tamen protegente liberatus, primùm in domo paterna, dehinc in Capuccinorum valetudinario ex causa prædicta curatus, pristinæ, sanitati fuit restitutus; unde aliquorum falsa invaluit opinio, Vincentium aliquando fuisse Capuccinum.

195 Cum recuperata valetudine in Vallis Adæ solitudinem ad Antonium Collegam rediisset, consodales excepit Franciscum Mussart Vencentij Germanum Fratrem, & Hieronymum Seguin, qui omnes Eremiticam vitam simul profitentes, Superiorem sibi, vitæque Magistrum Vincentium concorditer elegerunt. Commodiorem exinde locum quęritantes ab Eremitorio S. Sulpitij in Diœcesi Senbnensi repulsi, ad Francovillam ad radices cujusdam collis in Diœcesi Bellovacensi opportunum Eremitorium ex pia D. de Obeyllet loci Domini liberalitate dono receperunt; Episcopo, juxta Concilij Tridentini decretum, favorabiliter annuente impetrarunt, ut in eo exercitia omnia Communitatis religiosæ perficerent. Ibi orationibus, & pœnitentiis pro exploranda Dei voluntate perseveranter intenti, tertiam S. Francisci Regulam de Pœnitentia sibi fore amplectendam, facta Antonio Consodali revelatione, cognoverunt.

196. Lectâ itaque hujusmodi Regulâ per Nicolaum IV. descriptâ, Vincentio non arridebant, quæ promiscuè pro sæcularibus, & Regularibus ejusdem Ordinis Confratribus, & Sororibus includit, sed per Dionysij Richelij Cartusiani super eamdem Regulam Commentaria omnia plenissimè distinguens, Regularem hanc tertij Franciscani Ordinis vitam ardentiùs concupivit: atque adjunctis sibi etiam aliis, scilicet Bonaventurâ de Plessis, Petro Meaux, Iuone de Pontosio, Iacobo Zitteo, Ludovico Bourdin, Nicolao Doucet, Ambrosio Simone, Archangelo Vignon, Petro Gaussier, Bernardino de Remis, Anselmo Parisiensi, & Angelo Piccardo (qui ferè omnes postmodum sacro Sacerdotio insigniti, Prædicatores fuere clarissimi) hi tribus antedictis uniti sub Vincentij sanctissima disciplina, & exemplo miræ austeritatis, paupertatis, & sanctitudinis vitam traducebant. Vincentius præ reliquis non tàm acquisita, quàm infusa doctrina clarissimus in celeberrimis Galliarum Ecclesiis, Parisiis præsertim incredibili omnium admiratione, maximo plurimorum fructu concionabatur; itaut alter Ioannes Baptista ad conversionem peccatorum è cœlo missus passim diceretur.

197. Exinde ad Tertiarios in Conventu de Brassis veniens in Piccardiã ab Hugone de Govin eorũ ibi, vel Guardiano, vel Ministro fuit cum sociis suis ad solemnẽ professionem cum omnibus juribus, & privilegiis sui Tertij Ordinis admissus; necnon cum litteris patentibus sub die 6. Novembris 1593. dimissus; quibus in litteris præfatus Hugo adnotatum voluit, sperare se non indubiè, Tertium hunc Ordinem de Pœnitentia aliquando favente Deo per Vincentium, ejusque socios fore in Gallia restaurandum. Vt autem Vincentius de B. Pij V. Constitutione; *Ea est officij &c.* quam supra descripsimus, cognovit, tum Pontifici pariturus, tum negotium suum majori stabilitate firmaturus, ad Fratres Minores de Observãtia in Provincia Parisiensi contendens, præmisso probationis anno, ad solemnia hujusce Tertij Ordinis vota die 3. Septembr. 1595. fuit cum suis à Ministro Provinciali receptus: quam professionem anno dehinc 1598. die 24. Iunij expeditis litteris, majorique Ordinis sigillo munitis confirmavit Bonaventura de Calatagyrone Seraphici Ordinis Minister Generalis; necnon Vincentio, ut sæculares, quos noverit idoneos, posset ad habitum, & professionem admittere, novaque servatis servandis Cœnobia recipere, perhumaniter indulsit.

198. Vincentius ergo, recepta Bonaventuræ Generalis ampla facultate, Ordinem suum ex integro reformare cœpit ad vestium vilitatem, jejuniorum observantiam, orationis frequentiam, & præcipuè ad gravissimam paupertatem;

Conventus

Conventus novos erexit, novitios recepit: Parisiis ad locum, qui *Picpus* dicitur, anno 1601. de licentia Ordinarij in Burgo S. Antonij Conventum fundavit ad Ecclesiam, quam olim à Canonicis, deinde à Iesuitis, tandem à Patribus Capuccinis possessam, & his denique aliò translatis, occupavit P. Vincentius, & insignem omninò Conventum erexit.

Ibid. art. 20.

Arch. Araœl. Cur. Vltr. reg. 2. fol. 104 in alia bulla Pauli V.

199. Vt verò Conventus suos novos cum veteribus uniret, ut unitos legibus plenæ Reformationis accomodaret, authoritatem Apostolicam sibi necessariam judicavit, & impetravit à Clem. VIII. Bullam *Ex injuncto nobis &c.* die........ 1603. qua ipsis Tertiariis Reformatis concedebatur, ut singulis bienniis, vel trienniis Capitulum cogerent Provinciale, in quo sibi ex suis, & per se ipsos Ministrum Provincialem cum plenitudine potestatis ad instar aliorum Provincialium eligerent; sed præsidente ipsi Capitulo Ministro Generali totius Ordinis Seraphici, vel Commissario Generali Vltramontano, vel Commissario Nationali (qui, ut in ipsa Bulla dicitur, tunc temporis septem Provincias Galliarum gubernare solebat) modo infra dicendo, ipsorumque Ministrum Provincialem, & Fratres omnes Tertiarios Reformatos præfatos ex integro Ministro Generali, vel Commissariis præfatis respectivè voluit esse subjectos. Quæ omnia deinde per Paulum V. fuere confirmata, ut sequitur.

P. Vernon. Ibid. art. 29.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Arch. Araœl. Cutic Vltr. to. 2. f. 104. p. 2.

200. Aliàs fœl. rec. Clemens Papa VIII. prædecessor noster volens prospero statui, & fœlici regimini Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci in Regno Franciæ existentium opportunè prospicere; motu proprio, & ex certa sua scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, universos Fratres dicti tertij Ordinis S. Francisci Franciæ Regni, eorumque Conventus, seu domos quascumque dilecto filio Ministro Generali Ordinis S. Francisci de Observantia, ac Commissario Generali Vltramontanæ Familiæ prædicti Ordinis, necnon Commissario Generali Nationali Franciæ; quem prædictus Minister Generalis, vel Commissarius Generalis pro tempore deputasset, qui, ut dictus Clemens prædecessor noster acceperat, in ipsorum Ministri, & Commissarij Generalis absentia septem Provincias dicti Ordinis Minorum de Observantia Regni Franciæ gubernare solebat; authoritate Apostolica perpetuò subjecit, ipsisque Ministro, & Commissario Generalibus Vltramontanæ Familiæ, necnon Commissario Generali Nationali Franciæ respectivè, ut eorum singuli per se, vel alios sui Ordinis Fratres ad hoc idoneos respectivè deputandos, domos, & Conventus, ac Fratres tertij Ordinis S. Francisci supradictos, tam in capite, quàm in membris visitare, corrigere, reformare, & castigare, necnon electionem Ministri Provincialis, ut infra faciendam, servatâ formâ Decretorum Conc. Trid. facere, & confirmare possent, facultatem concessit, & impartitus fuit. Præterea cùm tunc prædicti tertij Ordinis Fratres Ministrum Provincialem non haberent, voluit, & eadem authoritate statuit, & ordinavit, quòd Fratres prædicti tertij Ordinis, seu eorum Conventuum Superiores, & alij Vocales in unum congregarentur jussu dicti Ministri Generalis Ordinis S. Francisci de Observantia, seu Commissarij Nationalis Franciæ, & ex se ipsis unum Ministrum Provincialem per vota secreta eligerent, qui sic electus ab eodem Ministro Generali, vel Commissario Nationali Franciæ, aut alio, qui eorum nomine hujusmodi electioni præfuisset, confirmari deberet, ac omnibus privilegiis, facultatibus, & authoritate super omnes dicti tertij Ordinis Conventus, & Fratres Regni Franciæ, quibus alij Ministri Provinciales aliarum Provinciarum tertij Ordinis S. Francisci hujusmodi ubivis existentium frui, & gaudere poterant, & possent quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, & gaudere posset, & deberet, prout ei ad hoc nominatim facultatem concessit, & indulsit. Voluit etiam, quòd singulis bienniis, seu trienniis iidem Fratres vocales tertij Ordinis prædicti Capitulum Provinciale celebrarent, ante cujus celebrationem tunc existens Minister eorum Provincialis teneretur à dicto Generali Ministro Fratrum de Obser-

vantia, vel à Commissario Generali Vltramontanæ Familiæ, seu à Commissario Generali Franciæ nationali ejusdem Ordinis de Observantia Visitatorem petere, qui eorum Provinciam visitaret, & electionem novi Ministri Provincialis, ut supra, faceret, & confirmaret; verùm si hujusmodi Visitator intra duos, aut tres menses ad summum non accessisset, supradicti Fratres tertij Ordinis ad celebrationem Capituli, & electionem novi Ministri Provincialis absque interventu dicti Visitatoris procedere valerent, de qua electione Visitatorem postea accedentem, qui eum confirmare teneretur, certiorem facere deberent; sed si post factam hujusmodi electionem, & dictis Superioribus notificatam electio prædicta intra sex menses ab eis confirmata, vel infirmata non foret, ipsa electio Apostolica authoritate censeretur confirmata eo ipso, & aliàs prout in dicti Clementis Prædecessoris desuper in simili forma Brevis expeditis litteris pleniùs continetur. Cùm autem, sicut iidem Fratres tertij Ordinis hujusmodi Reformati Regni Franciæ nobis nuper exponi fecerunt, ipsi plurimùm cupiant, litteras Clementis prædecessoris prædictas, quo firmiùs subsistant, & ab omnibus inviolabiliter observentur, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri: Ideò nobis humiliter supplicari fecerūt, ut super præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dictos Fratres specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excomm. &c. necnon dictarum litterarum veriores tenores præsentibus pro expressis habentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati litteras Clementis prædecessoris prædictas, ac omnia, & singula in illis contenta, quatenus sint in usu, ac minimè revocata, aut ab aliquibus revocationibus non comprehensa, Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus. Decernentes, illa omnia, & singula sic, & non aliter perpetuò observari debere, ac irritum, & inane quidquid secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerab. Fratribus Lugdunen. & Tholosan. Archiepiscopis, ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regno Franciæ Nuncio per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra illos præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere: non permittentes, illos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dicti tertij Ordinis S. Francisci, etiam juramento &c. Quibus omnibus, & singulis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 27. Octobris 1610. Pontificatus nostri anno sexto.

201. Coactis itaque Comitiis, omnium votis concurrentibus etiam ex Normandia, & Piccardia antiquis, & non Reformatis, electus est in primum novæ Provinciæ Ministrum ipse pater Vincentius Mussart; ante quem nullus fuerat in Gallia Tertiariorum Minister, ut expresse notatur in Bullis his citatis, licèt dicat perperam hîc P. Vernon. jam de duobus ante Provincialibus legi aliquas notitias, quos ibi nominat. Pater Vernon. loc. cit. art. 20.

202. Ad clavum Provinciæ novæ ut sedit Vincentius, eam universam ad sanctæ Reformationis perfectionem redigere volens, ut Pontificis expressam intentiom adimpleret; ad quod dulcioribus mediis judicavit esse leniter procedendum; sed nec hoc modo, nec rigoribus flecti potuit assueta libertati, & relaxationi aliorum consuetudo antiquorum; quocirca juxta Pontificis voluntatem sæculare brachium implorans, Henrici IV. Regis fortissimos favores, & Parlamenti de Normandia pro assistentia efficaci duo decreta; 1604. unum, 1608. alterum, nec sine gravissimis ob Ibidem.

con

contradictores difficultatibus impetravit; quorum virtute cùm nullatenus quoquomodo flecti potuerit illorum senum inveterata consuetudo, ad hoc tandem ventum est, ut interdicta penitùs illis in posterum Novitiorum receptione, ipsi in aliquibus separatis à Reformatione Conventibus vitam suam absolverent. Verùm P. Quintinus, qui inter eos jam fuisse Provincialis perperam dicebatur, ut dixi, pro Normandia, & Piccardia, & magna pietate inter eos vixisse, ut sanctæ Reformationis progressus aspexit, ex intima consolatione exclamasse fertur illud S. Simeonis; *Nunc dimittis servum tuum Domine &c.* Vincêtius autem eo fervore Reformationis negotium promovit, ut præter novos Conventus erectos, antiquos etiam tum in materiali, tum in moralibus, & in spiritualibus de novo formasse dici potuerit.

Ibidem. 203. Cùm verò P. Vincentius in vim Clementini Decreti jam allegati super Tertiarios Galliæ universæ constitutos, in Occitanicos Conventus Reformationem vellet extendere, indignati Patres illorum libertati assueti ad suos Italicæ Congregationis Consodales scripserunt ut eis nomen darent, & associarentur, quibus libenter auditis, Vicarius, seu Visitator Generalis Italiæ, aliquos è suis de Sicilia destinavit in Aquitaniam, ut illorum Tolosani præsertim, regimen assumerent, donec Henricus Rex de his informatus, eo vel maximè, quòd se inscio Galliam pro gubernio fuissent ingressi, Italos istos è Galliis ejecerit, sequẽtibus eorum nonnullis, qui in Galliã illos evocaverant. Cęteris tandem Reformationi consentientibus, per Galliam universam reformatus fuit sub unica Congregatione Ordo Tertiariorum S. Francisci de Pœnitentia strictioris Observantiæ nuncupatus.

Ibidem. 204. Sub uno Ministro Provinciali ex suis per se ipsos electo, & sub omnimoda dependentia à Ministro Generali, ejusque Commissariis juxta citatam Clementis VIII. Constitutionem vivebant in Congregatione Gallicana, sua Provincialia Capitula in pace celebrantes, primum Francovillæ die 14. Maii 1608. secundum ad S. Mariæ de Gratiis ad Picpus Parisiis die 8. Novembris 1607. tertium ibidem 23. Novembris 1609. præsidente Archangelo de Messana totius Ordinis Seraphici Ministro Generali, in quo decretum est, ut Provincia hæc sub invocatione S. Elzearij de tertio Ordine S. Francisci titulum exciperet: anno verò sequenti Paulus V. expedito Brevi *Aliàs &c.* ut supradictum est, præcitatas Clementis VIII. litteras pro hujus Reformationis instituto confirmavit; utque Religiosi isti gratiis omnibus, juribus, & privilegiis, indultisque Apostolicis utî propriis ex integro fruerentur, quæ Minoribus de Observantia Regulari fuissent unquam per Sedem Apostolicam vel concessa, vel concedenda, indulsit.

205. Interea temporis cùm ad S. Francisci Regulam à Nicolao IV. & Leone X. descriptam simpliciter viventes, nulla adhuc statuta sibi propria haberent, paucis ordinationibus exceptis, quæ in Capitulis edebantur, illa in tertio suo Capitulo Provinciali anno 1609. ordinare cœperunt ad vitæ reformationem facili methodo, miraque suavitate accommodata, quæ ab Archangelo de Messana tum Ordinis Minorum Generali Ministro post debitam discussionem fuerunt sequenti Decreto confirmata: [Nos Frater Archangelus à Messana totius Ordinis Fratrum Minorum, necnon Fratrum Pœnitentium tertij Ordinis S. Francisci Minister Generalis, & Servus. Visis in Capitulo totius Ordinis Fratrum Pœnitentium tertij Ordinis S. Francisci Reformatorũ in Francia consistentium statutis, dictorumque Fratrum Constitutionibus, pro Reformatione sua editis, strictè, diligenterque ab iis observatis, pro dignitatis nostræ officio, ut ea, quæ pro hujus Reformationis utilitate hactenus statuta, & ordinata sunt, firma, & illibata subsistant, nostræ confirmationis robur iis libenter adjicimus, approbamusque, & quia dicti Fratres juxta Seraphici P. N. Francisci exemplum non solùm verbo, sed & exẽplo fructus in vinea Domini in dies producunt uberrimos, cumque magis ad Dei cultum, vitæque integritatem incendantur, magnum pietatis specimen toti Galliæ Regno prælibantes, non sine magno Catholicæ Religionis incremento, & animarum salute, ea ratione ducti, pro majori dictorum Fratrum solatio, ipsorum Reformationis Constitutiones, suamque vivendi normam juxta Concilij Tridentini

Ibidem. art. 21. fol. 135.

tini Decreti denuò confirmamus, & approbamus. In cuius rei testimonium præsentes litteras manus nostræ subcriptione, ac majoris officii nostri sigillo muniri volumus. Dat. Parsiis in Conventu B. Mariæ de Gratia die 13. Novembr. anno Domini 1609.]

206. Ano verò 1611. in quarto suo Capitulo decreverunt, ut Provincia illa in quatuor dividi deberet, quæ Gallicæ Coronæ Dominium omnes comprehenderent; interim verò cum Fratrum, & Conventuũ numerus ad huius divisionis effectum non sufficeret, duæ tantùm assignarentur, Francica nempe, & Aquitanica opportuno tempore subdividendæ, ut Vna sub titulo S. P. Francisci in Francia, Altera sub S. Ivonis nomine in Normandia, Tertia sub invocatione S. Ludovici in tractu Lugdunensi, Quarta denique in Aquitania sub S. Elzearij titulo cum suo respectivè Ministro Provinciali, & quatuor Diffinitoribus subsistere deberent. Decretum etiam ibidem, ut pro fœliciori suo gubernio Vicarium, seu Visitatorem Generalem unum de suis, & à suis eligendum (Ministro tamen Generali totius Ordinis Minorum juxta Pij V. Constitutionem per omnia subiectum experterent) qui Provincias illas in suo triennio visitare, triennio autem expleto Vocales ad Generalia Comitia pro successoris electione, necnon ad cætera Congregationis negotia pertractanda convocare teneretur, quãvis præcitatam B. Pij V. Bullam in hoc à Sixto V. non revocatam ex parte obstare cognoscerent. Statuta hujusmodi, & cætera ibidem ordinata Reverendissimo Ioanni de Ierro Ministro Generali in ordine ad confirmationem præsentata, prævia Generalis in Curia Ordinis Procuratoris approbatione fuere confirmata, prout sequitur [De mandato Reverendissimi Patris Fratris Ioannis de Ierro Ministri Generalis vidi huiusmodi Ordinationes Fratrum tertii Ordinis S. P. N. F. quæ mihi videntur justæ, rationi, bono regimini, & religioso statui maximè consentaneæ. Dat. in hoc Conventu Aracœli 20. Iunii anno Domini 1612. Frater Rodericus de Portillo Theologiæ Lector, & Procurator Generalis Fratrum Minorum de Observantia in Curia Romana.]

Ibid. art. 21. fol. 138.

207. [Nos Frater de Ierro totius Ordinis Fratrum Minorum, necnon Fratrum Pœnitentium tertii Ordin. S. Francisci Minister Generalis, & servus. Cum à divina providentia in ædificationem, & in augmentum Religiosæ perfectionis ad hunc Generalatus gradum evecti fuerimus, ut scilicet quæ pro illius incremento, ac stabilitate ordinanda sunt ordinemus, & jam ordinata, quantùm in nobis est, stabiliamus; hinc est, quòd statuta, & Constitutiones Fratrum Pœnitentium tertii Ordinis S. Francisci Reformatorum totius Regni Galliæ (quæ Constitutiones, & statuta à Reverendissimo Patre Archangelo à Messana prædecessore nostro visa, & diligenter considerata, necnon approbata fuerunt) denuò, & ex certa scientia confirmamus, & approbamus. In cujus rei testimonium præsentes litteras manus nostræ subscriptione, ac majori officii nostri sigillo muniri volumus. Datum Romæ in Conventu nostro S. Mariæ de Aracœli 8. Kalend. Iulii anno Domini 1612. Frater Ioannes de Ierro Minister Generalis.] Dehinc à Paulo V. confirmata fuerunt, ut sequitur.

PAVLVS PAPA V. &c.

208. GRatos Domino, & Regno Franciæ, totique Reipublicæ Christianæ utiles fructus, qui ex tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia, strictioris Observantiæ nuncupati, in dicto Regno, institutione, ac fœlici progressu provenire noscuntur, intra cordis nostri arcana revoluentes, his, quæ pro huiusmodi Ordinis regimine, & propagatione, divinique cultus augmento, necnon animarum salute providè statuta, atque ordinata fuisse dicuntur, dum à nobis petitur, Apostolici muniminis adjicimus firmitatem.

Bordon. in Bull. Tert. Ord. f. 607

1. Sanè pro parte dilecti filii Petri de de Villars dicti Ordinis in Regno prædicto professoris, & eiusdem Ordinis in Curia Romana Procuratoris exhibita nobis nuper petitio continebat, quòd Superiores, & aliæ personæ eiusdem Ordinis capitulariter congregatæ ea, quæ ad reformationem necessaria, & ipsius Ordinis regimini, communi judicio conducere visa sunt, tractarunt, & ex iis decreta, & constitutiones, ac statuta compegerunt, eaque quia passim erant disper-

sa, variisque libellis distincta, ac divisa, ut in oculis, ac manibus Religiosorum frequentes esse possent, in compendium, & certam methodum redegerunt, superfluis amputatis, addendis additis, moderandis moderatis, & iis, quæ contraria videbantur, reconcialiatis.

2. Videlicet circa sæculares ad probationis habitum admittendos, ac de iis, qui pro laicis recipiendi sunt; necnon de Conventibus ad Novitios educandos eligendis, & de iis, quæ in Novitiatus exordio, & aliis, quæ quotidie, iterumq; aliis, quæ in hebdomada, mense, & anno novitiis agenda, prout etiam de iis, quæ tempore Novitiatus ejusdem cavenda sunt, ac de officiis novitiatus, zelatoris scilicet, & Sacristæ, ac Magistri ipsorum Novitiorum, eisdemque Novitiis ad professionem admittendis, & de juvenibus professis, & clericis, qui sacris sunt initiandi; necnon de vestimentorum ratione, colore, & qualitate, ac de tonsura, & voto mandatorũ Dei, ac satisfaciendi transgressionibus, distinctione culparum, & pœnitentiis propter illas imponendis, de voto obedientiæ, ac reverentia, & submissione Romano Pontifici pro tempore existenti, cæterisque Prælatis, & Superioribus dicti Ordin. exhibenda, de voto paupertatis, de laboritiis, & negotiis ad honestatem minimè pertinentibus; de eleemosynis pro Prædicatoribus, & Confessoribus oblatis, ipsisque eleemosynis quærendis; de fabricis, & fundationibus, ac piis legatis recipiendis; de Syndicis sæcularibus, vel Procuratoribus Fratrum; de Provisoribus Conventuum, de substitutis Syndicorum sæcularium; de debitis non contrahendis, & de solvendis jam contractis; de depositis nullo in loco recipiendis, de expensis pro euntibus ad Capitulum generale faciendis; de computis singulis mensibus reddendis; de conservatoribus delegendis, & de patentibus litteris pro illis delectis; de Archiviis, quæ in eis sunt asservanda; de voto castitatis, & de suspectis consortiis evitandis, de jejunio, de silentio, de examine conscientiæ; de sacro-sancta Missa celebranda, & audienda, de verbo Dei Fratribus proponendo; de divino officio tàm Clericorum, quàm Laicorum; de Confessione, de casibus reservatis, prima quidem eorum, qui secundùm constitutionem fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri Generali, aut Provincialibus Ministris, altera verò tabellis eorum, qui ex generalibus Ordinis Constitutionibus eisdem Ministris Provincialibus, ac etiam Custodibus reservantur.

3. Necnon de sacra Communione, de Prælatorum, & officiorum ordinatione, de electionibus in genere, & quot debeant esse numero, & à quibus eligendi, seu instituendi sint Inquisitores, & de qualitatibus eorum, qui ad prædicta officia promovendi sunt; & de Generali Ministro, ejusque officio, & potestate, de modo, quo Generalis Minister in unoquoq; dicti Ordin. Conventu recipi debeat; ac de frequentioribus Comitiis, seu Congregationibus, & iis, quæ ante Congregationem Generalem agenda, & quæ in ea peragenda sunt; itemque illis, qui ad Congregationem Generalem sunt evocandi, & de Custodibus eligendis, ac de forma generalis absolutionis in omnibus Capitulis tàm Generalibus, quàm Provincialibus ante electiones canonicè, & ritè celebrandas servanda; de habentibus votum in electione Visitatoris Generalis, illiusque publicationis forma; de Diffinitoribus in Capitulo, & Congregatione Generali eligendis, & de iis, quæ post electionem Visitatoris Generalis, & Diffinitorum peragi debent; de Patrum acclamationibus, & sequentibus illa suffragiis. De Visitatore Generali, ejusque officio, & potestate, & de iis, qui ad Provincialia Capitula quovis jure, vel consuetudine accedere debent, de habẽtibus in eis votum, eorũque qualitate, qui ad prędicta officia sunt promovẽdi, necnon Custodibus, cæterisque officialibus in Capitulis Provincialibus eligendis, de Diffinitoribus Provincialibus, & iis quæ post electionem ejusmodi agenda sunt, & quales Guardiani sint instituendi, de Ministris Provincialibus, eorumque officio, & potestate, & illis, qui jam officio functi sunt, & iis, qui ex hac vita in officio decedunt, de capitulis localibus, etiam pro electione Capitularis Decreti, de residentia, & titulis, de præcedentia, & sigillis, ac de modo interiùs, & exteriùs conversandi.

4. Ac de Fratribus quavis de causa ad curias accedentibus, de vanis, & curiosis vitandis, de cura infirmorum, de visitatione

tione, quam Prælati debent facere circa Fratres, & Sorores, de Venerabili Sacramento, Sanctorum reliquiis, & oleo Sancto, sacrisque Altaribus, & Capellis, sedibus, Confessionalibus de Ecclesiis generatim de Sacristia, de loco Infirmariæ, Aromataria, & hospitiis, ac visitandis Fratrum Cellis, de Fratribus coram Visitatore visitationis gratiâ singillatim evocandis, de incorrigibilibus debitè compescendis, vel ab Ordine ejiciendis, de Apostatis, de officiis mortuorum, de sepulturis, de obligatione contentorum in Regula, ac de ipsismet Decretis, Constitutionib⁹, & statutis, necnon de subornatorib⁹, & revelantib⁹ secreta, necnõ de verbis indebitè prolatis, ac minis, & manibus violentis, & conspirationibus, ac Ordinis divisionem, seu novitatem in eo procurantibus, & ad tribunalia sæcularia, ac favores recurrentibus, & falsificatoribus, ac litteras intercipientibus, necnon in Iudicio deponentibus, de simoniacis, necnon libellis famosis, & Fratrum defectibus opportunè detegendis, ac ludis evitandis, & criminibus in genere, & Fratribus ad triremes, & ad perpetuos carceres damnatis, & iis, qui apud Sãctissimum Inquisitionis officium abjuraverint, ac de spuriis, necnon punitionibus non differendis, ac hospitibus, & diversis delinquentibus, ac rebellantibus, necnon pœnis impositis, & appellatione. Necnon sæcularibus tertij Ordinis utriusque sexus recipiendis, ac ejusdem tertij Odinis Monialibus, & ipsorum Decretorum, Constitutionum, & statutorum, observatione facta, omnium præsertim insigniorum gravissimis culpis debitarum.

5. Videlicet privationis activę, & & passivæ vocis, & actuum legitimorum, & officiorum Ordinis, ac proprietariorum, & carceris, necnon contra inobedientes, & contumaces, ac talionis, & apostasiæ, necnon excommunicationis, & earum, quibus Prælati, & Patres qualificati sunt afficiendi, & contra infamatores, & falsos testes præscriptarum, ac denique in genere pœnarum recapitulatione, & repetitione, prout in eisdem decretis, constitutionibus, & statutis pleniùs dicitur contineri.

6 Cùm autem dicta Decreta Constitutiones, & statuta de mandato nostro per dilectos filios nostros S. R. E. Cardinales super causis, & controversiis ad Episcopos, & Regulares spectantibus præpositos examinata, & approbata fuerint, pro parte ejusdem Petri fuit Nobis humiliter supplicatum, quatenus decretis, constitutionibus, & statutis prædictis robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliisque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

7. Nos igitur dicti tertij Ordinis, ac illius Fratrum in dicto Regno fœlici statui, & augmento consulere cupientes, ipsumque Petrum à quibusvis excommunicationis &c. Ac Decretorum, & Constitutionum, & statutorum hujusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia, & singula Decreta, Constitutiones, & statuta prædicta, ut præmittitur, compacta, & redacta, dummodo non sint revocata, nec sub revocatione similium gratiarum comprehensa, sacrisque canonibus, & constitutionibus Apostolicis, ac Decretis Concilij Trident. necnon dicti Ordinis institutis regularibus non repugnent, Apostolica authoritate, ac tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, omnesque, & singulos tam juris, quàm facti defectus, si qui intervenerint, aut intervenisse dici possent, in eisdem, supplemus,

8. Et nihilominùs omnibus, & singulis dicti Ordinis Superioribus, Fratribus, Monialibus, Novitiis, & Personis, quatenus Decreta, Constitutiones & statuta prædicta libenter suscipiant, & amplectantur, ac tamquam legem, & normã vitæ suæ inviolabiliter observent, in virtute S. Obedientiæ eisdem, authoritate, ac tenore præcipimus, & mandamus.

9. Ita tamen, ut si quis contra Decreta, Constitutiones, & statuta hujusmodi deliquerit, aliis pœnis, quàm quæ in ipsis Decretis, Constitutionibus, & statutis comminantur, non subjaceat, aut obligetur.

10. Ipsaque Decreta, constitutiones, & statuta nullo unquam tempore à Superioribus ejusdem Ordinis, vel aliis quavis authoritate fungentibus, inconsulta Sede Apostolica abrogari, rescindi, aut in aliquo immutari, vel alterari posse, volumus.

vel

11. Sicque per quoscumq; Iudices &c.

12. Quocirca omnibus, & singulis Archiepiscopis, & Episcopis in dicto Regno existentibus, eorumque Officialibus, ac dilecto filio nostro, & Sedis Apostolicæ in eodem Regno Nuntio per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut unus eorum per se, vel alium præsentes litteras, & in eis contẽta quæcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dicti Petri, seu aliorum dicti Ordinis Superiorum, & Fratrum, ac Monialium fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra, Superiores, & Fratres, ac Moniales hujusmodi præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, illos desuper àquoquam quavis authoritate indebitè molestari.

13. Contradictores quoscumque per censuras &c.

14. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique tertij Ordinis, & illius domorum regularium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis antiquis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis tertio Ordini, & illius domibus regularibus, Superioribus, Fratribus, Monialibus, & aliis quibuscunque personis in contrarium quomodolibet concessis, & approbatis, & innovatis &c.

15. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1613. decimo sexto Kal. Maij Pontificatus nostri anno octavo.

209. Horum virtute statutorum cum expressa Ioannis de Ierro Ministri Generalis licentia, & deputato per ipsum magni Conventus Parisiensis Guardiano in Præsidem, die 17. Iulij 1613. suum primum Generale Capitulum Parisiis *ad Picpus* celebrantes, unanimi consensu Vincentium suæ Reformationis Primicerium elegerunt in Vicarium, seu Visitatorem Generalem, duarum exinde Provinciarum Ministros, simul & quatuor Diffinitores Generales; quam regiminis methodum, etiam post subdivisas hasce Provincias ad annum usque 1642. retinuerunt; quando Vrbanus VIII. ab ipsorum Tertiariorum Procuratore, aliisque nonnullis contra hujusmodi muneris institutionem, & continuationem supplicatus, causam Episcopis nonnullis in Gallia discutiendam commisit, quorum audita relatione, necnon utriusque partis rationibus longa maturitate discussis, Vicariatum, & Visitatoriatum ipsum pro interim suppressum esse voluit; quem deinde Innocentius X. totaliter extinguens, Tertiarios ipsos ad antiquam, & omnimodam solius Ministri Generalis, & Commissarij, ut supra dictum fuerat, necnon Cardinalis nostri Protectoris obedientiam, & jurisdictionem voluit esse restitutos; prout ex Apostolicis ipsorum litteris clariùs apparebit.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

210. SAlvatoris D. N. I. Christi, qui charitas est, & Deus pacis, vices meritis licèt imparibus gerentes in terris, in his, per quæ Christi fidelium quorumlibet, præsertim Altissimo sub suavi religionis jugo famulantium tranquillitati, & fœlici gubernio consulitur, pastoralis officij nostri partes libenter interponimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Aliàs siquidem Verabilibus Fratribus Carnoten. Melden. & Sylvanecten. Episcopis commisimus, ut quæ institutionem, & statum officij Visitatoris, seu Vicarij Generalis Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati concernunt, & quæ ab ejus directione dependent examinarent, ac informationes desuper captas ad Nos, & Apostolicam Sedem transmitterent, & aliàs, prout in nostris in simili forma Brevis die 13. Iunij proximè præteriti desuper expeditis litteris, quarum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem Episcopi Carnot. & Melden. prædicti relationem, & captas informationes per eos super præmissis ad Nos transmiserint, à quibus ab alia parte ad Nos appellatum fuit. Nos, ut negotium hujusmodi maturiùs discuteretur, illud tum à nonnullis gravioribus Ordinis Regularis Patribus,

tum ab aliquibus Romanæ Curiæ Prælatis, & tandem ab iisdem coram dilecto filio nostro Francisco S.Laurentij in Damaso Diacono Cardinali Barberino nuncupato S.R.E. Vicecancellario, nostro secundùm carnem ex fratre Germano Nepote, dictique Ordinis apud nos, & Sedem Apostolicam Protectore, auditis pluries partibus examinari mandavimus quorum audita sententia, Nos eorumdem Fratrum paci, & quieti consulere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, officium Visitatoris, seu Vicarij Generalis præfatum cum omnibus ab illo dependentibus, & illi annexis tenore præsentium ad nostrum, & dictæ Sedis beneplacitum suspendimus, & quousque à nobis, vel Sede Apostolica aliter in præmissis dispositum fuerit, illud pro non instituto ex nunc haberi volumus, & mandamus; ac insuper, ut Ordo præfatus in Regno Franciæ prosperè in Domino dirigatur, motu, scientia deliberatione, & potestatis plenitudine paribus, earumdem tenore præsentium volumus, statuimus, & ordinamus, ut omnes, & singulæ Fratrum prędictorum Provincię, & Ministri Provinciales soli Ministro Generali Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci nunc, & pro tempore existenti, unâ cum Conventu S. Mariæ Miraculorum nuncupato de Vrbe Fratrum tertij Ordinis præfati immediatè subsint, & ad dictum Ministrum tantùm, necnon ad dictum Franciscum Cardinalem, & pro tempore existentem Ordinis præfati Protectorem, Romanamque Curiam in casibus occurrentibus recurrere teneantur. Decernentes, præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, & ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum inviolabiliter observari debere, neq; illis per quasvis alias, etiam contrarias dispositiones, etiam motu simili emanandas ullatenus derogari, nec derogatum censeri posse, nisi de illis, eorumque totis tenoribus, ac data specialis, & individua mentio fiat, sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum &c. Non obstantibus præmissis, ac constitutionib⁹, & ordinationib⁹ Apostolicis, etiã Cõciliaribus, necnon ordinationibus Provinciarum, vel Conventus præfatorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica &c. contrariis quibuscumque Dat. Romæ &c. die 20. februarij 1642. Pontificatus nostri anno 19.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam

112. ALiàs fœl. rec. Vrbano Papæ VIII. prædecessori nostro pro parte tunc existentis Procuratoris Generalis Congregationis Gallicanæ tertij Ordinis S.Francisci de Pœnitentia nuncupatorum exposito, quòd multa præ cæteris ipsius Congregationis statuta Apostolica authoritate confirmata, electionem, durationem, & authoritatem Visitatoris sui Vicarij Generalis dictæ Cõgregationis concernentia reperiebantur, quòdque ipsum Visitatoris, seu Vicarij Generalis hujusmodi officium authorate legitima institutum nullatenus apparebat; subinde idem Vrbanus prædecessor noster, ut ea, quæ institutionem, ac statum Visitatoris, seu Vicarij Generalis hujusmodi concernebant, & quæ ab illius directione dependebant, exactè, accuratéque expenderentur, tunc existentibus, Carnoten. Melden. & Sylvaneten. Episcopis, seu eorum Officialibus dedit in mandatis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, ac aliàs sub certis modo, & forma tunc expressis institutionem, ac statum Officij Visitatoris Generalis præfati, illiusque directionem diligenter, & maturè examinarent, partesque hinc inde in præmissis juridicè, prout occasio tulisset, reique qualitas exegisset, audirent, illisque auditis, quæ circa Institutionem, ac statum officij Visitatoris, seu Vicarij Generalis hujusmodi, illiusque directionem repperissent, egissentque, illa, & informationes desuper captas, eidem Vrbano prædecessori, & Sedi Apostolicæ referrent, & transmitterent, ut quæ pro fœl. prosperaque dictæ Congregationis, ejusque Provinciarum directione statuenda, & ordin

Arch.Arcœl.Cur. Vltr.Reg. 6.fol.15.

ordinanda fuissent, matura consultatione adhibita decerneret; postmodū eidem Vrban. prædecessori exposito, quòd præfati Carnoten. & Melden. Episcopi relationem, & captas per eos informationes super præmissis ad eumdem Pontificem transmiserant, & ab eis à parte contraria ad eum appellatum fuerat; Idem Vrbanus prædecessor, ut negotium hujusmodi maturiùs discuteretur, illud tum à nonnullis ex gravioribus Ordinis professoribus, tum ab aliquibus Romanæ Curiæ Prælatis, auditis pluries hinc inde partibus, examinari mādavit, eorumq; auditâ desuper sententiâ motu suo proprio, deq; Apostolicæ plenitudine potestis officium Visitatoris, seu Vicarij Generalis hujusmodi præfatum cum omnibus ab illo dependentibus, illique connexis ad suum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum suspendit, & quousque ab eo, vel dicta Sede aliter in præmissis dispositum fuisset, illud pro nō instituto ex tunc haberi voluit, & mandavit. Ac insuper, ut Tertius Ordo pręfatus in Regno Franciæ prosperè dirigeretur, motu, & potestatis plenitudine similibus statuit, & ordinavit, ut omnes, & singulæ Fratrum prædictorum Provinciæ, & Ministri Provinciales soli dumtaxat Ministro Generali Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum pro tempore existenti, una cum Domo regulari, seu Conventu S. Mariæ Miraculorum nuncupator. de Vrbe Fratrum Tertij Ordinis præfati immediatè subessent, & ad dictum Ministrum Generalem, necnon ad pro tempore existentem apud Sedem eamdem dicti Ordinis Protectorem, Romanamque Curiam in casibus occurrentibus recurrere tenerentur, & aliàs, prout in dictis ejusdem Vrbani prędecessoris in simili forma Brevis litteris desuper 1641. & 1642. annis respectivè emanatis, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberiùs continetur. Cùm autem, sicut accepimus, quietis dictæ Congregationis plurimùm intersit, ut supradictum Visitatoris, seu Vicarij Generalis officium de cujus, ut præfertur, legitima institutionie hactenus non apparuit, minimè remaneat ampliùs in suspenso, sed illud perpetua nostra, dictæque Sedis Apostolicæ suspressione in futurum tollatur; idcirco Nos ad uberes fructus, quos ijdem Tertij Ordinis præfati Fratres dictæ Congregationis, vel ab ipsius primordio in Ecclesia Militanti magno cum Reipublicæ Christianæ spirituali commodo attulerunt, & in dies afferre noscuntur, paternè dirigentes considerationis intuitum, & sperantes (Deo dante) quòd eadem Congregatio fœlicioribus deinceps in Vinea Domini proficiet incrementis, necnon eosdem dicti Tertij Ordinis Fratres specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excōmunicationis &c. harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, de Venerab. Fratrum nostrorum S R. E. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum consilio, quibus præmissa examinanda specialiter demandavimus, & commisimus, auditis partibus, & re maturè discussa motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, officium Visitatoris, seu Vicarij Generalis dictæ Congregationis prædictum, quòd vigore præfatarum litterarum, motu proprio, ut præfertur, ab eodem Vrbano prædecessore in suspenso remanserat, tenore præsentium perpetuò supprimimus, & tollimus cum omnibus, & singulis ipsius dependentiis annexis, & connexis, ipsamque Congregationem, illiusque Provincias, & personas nunc, & pro tempore existentes, una cum præfata domo Regulari B. Mariæ Miraculorum de Vrbe Ministro Generali Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum pro tempore existenti de cætero subesse, ad ipsum dumtaxat, & ad Sanctam Sedem recurrere respectivè debere, & teneri. Cum hoc tamen, quòd pro tempore existens Minister Generalis eorumdem Fratrum Minorum de Observantia, Provincias præfatas per se, vel suos speciales delegatos Visitatores, juxta præscriptum statutorum generalium dicti Ordinis, visitatare, corrigere, ac in eis omnimodam Superioris Generalis jurisdictionem toties, quoties opus fuerit, exercere liberè, & licitè possit, & valeat, volumus, declaramus, perpetuumque desuper silentium imponimus, salva tamen in præmissis semper authoritate eorumdem Cardinalium: Decernentes, præsentes litteras semper, & perptuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore,

re, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere ac ab omnibus, & singulis, quos illæ concernũt, & concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter, & inconcussè observari, sicque per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos, ac quosvis Cōmissarios quavis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E.Card & de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari &c. Non obstantibus &c. Volumus &c. Dat. Romæ &c. Die prima Octobris 1648. Pontificatus nostri anno IV.

In hist. Prisc. Vernon loc. cit.

212. Notandum tamen, quòd cum anno 1638. P. Ignatius le Gault de S. Dionysij Provincia Recollectus super universos de Ordine S. Francisci Fratres, & Sorores per Breve Vrbani VIII. fuisset institutus Vicarius Generalis, super Tertiarios tamen jurisdictionem exercere non potuit, eo quòd Pontifice de proprio Tertiariorum Vicario non informato, Breve illud de subreptitione fuerit suspectum. Vnde cùm post Ignatium præfatum P. Fortius magni Conventus Parisiensis Guardianus, & Definitor Generalis in Vicariatu successisset, declaravit subitò, nullam super Tertiarios sibi competere authoritatem.

213. Gallicana itaque Congregatio Fratrum Reformatorum tertij Ordinis de Pœnitentia S. Francisci nuncupata anno 1595. à Ven. P. Vincentio Mussart, primi zeli, grandisque perfectionis viro inchoata, à Clemente VIII. Pontifice stabilita, sub Observantiæ Regulagularis de Ordine Minorum Superioribus gñalibus pro fœliciori directione subjectata, ut in separatis suis Comitiis proprios de suis Ministros Provinciales eligerent, impetravit. Paulus V. prædicta omnia potiori stabilitate confirmans, habitum illorum à Capuccinico distinxit, (de quo inferiùs,) utque mobilia, & immobilia juxta Concilij Tridentini Decretum in communi possiderent, indulsit. Frater Achangelus de Messana Minister Generalis illos enixè fovit, altè commendavit, electionibus eorum præsedit, & statuta confirmavit. Quæ dehinc ampliata Ioannes de Ierro itidem Minister Generalis, addito Vicario Generali, confirmare non renuit, dividique Provincias illorum, expressè consensit; demum ut ad habitum, & professionem tertij Ordinis in domo propria commorantium adventantes excipere possent; litteras etiam (ut vocant) *Filiationis* benefactoribus suis concederent indulsit, quæ deinceps Pauli V. litteris Apostolicis legimus fuisse confirmata.

PAVLVS PAPA V. &c.

214. QVæ pro augenda Christi fidelium Religione providè facta fuisse dicuntur, ut ad Dei gloriam, & suarum animarum salutem magis in dies charitate illi ferveant, libenter Apostolico præsidio communimus; prout in Dño conspicimus salubriter expedire. Ibid. f. 601.

1. Siquidem exponi nobis nuper fecit dilectus filius Petrus de Villars tertij Ordinis Fratrum S. Francisci de pœnitentia Reformat. nuncupati, Regni Franciæ professor, & ejusdem Ord. in Romana Curia Procurator, quòd dilectus filius Ioannes de Ierro Ordinis Fratrum S. Francisci de Observantia etiam nuncupati Minister Generalis, cui dicti Fratres Reformati Authoritate Apostolica subjecti existunt, habitâ notitiâ, quòd jam nonnullæ summa pietate fulgentes personæ in Regno Franciæ existebant, quæ ad imitationem S. Ludovici, & S. Ivonis ejusdem nationis ad Tertiam Regulam S. Frācisci pro sæcularibus à fœl. rec. Nicolao IV. prædecessore nostro editam recipi desiderabant.

2. Dictus Ioannes Minister Generalis, piis illorum votis volens benignè annuere, ex indulto sibi à Sede Apostolica concesso plenariam, & omnimodam potestatem Provinciali, omnibus Guardianis domorum Fratrum dicti tertij Ordinis S. Francisci Reformatorum ejusdem Regni Franciæ concessit, ut quascumque utriusque sexus personas ad observationem dicti Nicolai prædecessoris Regulæ, juxta ejusdem Ordinis statuta recipere, vestire, regere, & aggregare liberè, & licitè possint, & valeant. Et si eatenùs aliquæ à dictis Fratribus Reformatis factæ fuissent receptiones hujusmodi personarum, tanquam validas conformavit, & approbavit. Insuper Provinciali, & Guardianis præfatis potestatem plenam concessit, ut quibuscunque

que

que personis de sua Congregatione bene visis, quæ ipsius bonorum omnium spiritualium participes fieri desiderabāt, litteras filiationis nuncupatas, piè, benignèque impendere possint.

3. Prohibuit etiam Fratribus dicti Ordinis S. Francisci de Observantia, ne quemquam habitu Tertiariorum absque dicti Provincialis consensu vestiant, vel eos recipiant, sed tantùm liceat eisdem Provinciali, & Superioribus prædictis eosdem vestire, & recipere, prout in patentibus litteris ipsius Ioannis Ministri Generalis pleniùs dicitur contineri.

4. Cùm autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Petrus plurimùm cupiat, concessiones, litterasque patentes prædictas pro illarum firmiori subsistentia, & validitate Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri, Nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut sibi in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

5. Nos igitur dictum Petrum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. Hujusmodi supplicationibus inclinati, concessiones, ac desuper confectas litteras patentes hujusmodi, omnia que, & singula in illis disposita Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; ac omnes, & singulos tam juris, quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

6. Et nihilominus modernis pro tempore existentibus Provinciali, omnibusque Guardianis Domorum Fratrum dicti tertij Ordinis S. Francisci Reformatorum ejusdem Regni Franciæ, ut quascumque utriusque sexus personas ad observationem Regulæ per dictum Nicolaum prædecessorem, ut premittitur, editam, juxta statuta prædicta recipere, & ad habitum in dicta Regula descriptum admittere.

7. Et personæ sic admissæ omnibus, & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, indultis, & gratiis, quibus in aliis Regnis, & Provinciis ad habitum hujusmodi admissi de jure, usu, & consuetudine, aut aliis quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum quomodolibet, & pariformiter. Quoad exemptionem tamen juxta præscriptum Lateranensis Concilij ultimo loco celebrati, uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, authoritate, & tenore prædictis concedimus, & indulgemus.

8. Decernentes, præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, dictisque Fratribus Reformatis in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, ac irritum, & inane quidquid secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

9. Quocirca venerabilibus Fratribus Lugdunensi, & Tolosano Archiepiscopis, ac dilecto filio, nostro, & Apostolicæ Sedis in Regno Franciæ pro tempore existenti Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel aliū, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra, illos præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, illos desuper à quoquam quomodolibet indebitè molestari.

10. Contradictores quoslibet, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

11. Non obstantibus &c. Volumus autem &c. Datum Romæ &c. die 14. Martij 1613. Pontif. nostri anno VIII.

215. Advertendum tamen in hoc diplomate, & alio infra in c. 11. recitando, quòd quamvis de prohibitione per Generalem Ministrum suis Observantibus facta, ne ad habitum tertij Ordinis sæcularium quemquam admittant &c. in narrativa dicatur; cum tamen de hoc authenticè non constiterit, & aliqualiter suspecta videri debuerit supplicantium expositio; nihil super eam in Pontificis ordinatione legitur fuisse appositum.

216. De benigno illorum apud Aram-

cœli hoſpitio, donec proprium in Vrbe Conventum habuerint, de Franciſcanæ chordæ, atque calepodiorum conceſſa aſſumptione, hæc habemus in Ordinis Regeſtis.

[*Nos Fr. Archangelus à Meſſana totius Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia, necnon Fratrum Pænitentium tertij Ordinis S. Franciſci Miniſter Generalis, & ſervus, omnibus præſentes inſpecturis ſalutem.*

Arch. Ara-cœl. Curiæ Vltr. to. 2. fol. 103.

CVm Fratribus noſtris tertij Ordinis S. Franciſci Reformatis de Francia Romam venientibus nullus adhuc locus, in quem ſe recipere, vel recipi poſſint à prædeceſſoribus noſtris aſſignatus fuerit. Volentes dictorum Fratrum tam animi, quàm corporis tranquillitati, cum ſint filij noſtri, & ſub obedientia noſtra conſtituti, pro dignitatis noſtræ officio proſpicere, volumus, injungimuſque noſtro Commiſſario, ſive Procuratori pro tempore exiſtenti pro Vltramontana Familia, ut poſt hac quoties aliqui illorum ex dicta Franciæ Provincia Romam legitimè à Superiore ſuo miſſi fuerint, oſtenſa dicto Commiſſario, ſive Procuratori noſtro Provincialis ſui obedientia, in Conventu noſtro Ara-cœli ab iiſdem retineantur, ubi cum Fratribus noſtris primi Ordinis habitare, degere, convictitareque poſſint tamdiu, quamdiu prædicti Commiſſarius, & Procurator judicabunt; Quibus, omnibuſque dicti Conventus Superioribus dictos Fratres commendamus, & eos pro poſſe tamquam proprios Fratres noſtros cum omni charitate, amore, & benevolentia excipiant, tractent, amplectanturque. Quoties autem opus fuerit iiſdem Fratribus ut ſua negotia in Vrbe tractare valeant, licentiam egrediendi è Conventu benigniter impendant: Quod cùm Fraterno amore præſtiterint, certo ſciant, ſe à Deo opt. max. qui eſt fons, & auctor omnium bonorum, centuplũ accepturos, nobiſque rem gratiſſimam peracturos. Datum Romæ in prædicto Araceli Conventu die 15. Aprilis 1610.

Locus † Sigilli *Fr. Archang. à Meſſana, qui ſup. manu prop.*

Ibidem. 217. Idem Reverendiſſimus Pater Generalis Archangelus à Meſſana dictis Fratribus tertij Ordinis S. Franciſci Reformatis de Francia in Capitulo ſuo Provinciali Pariſiis in Conventu B. Mariæ de Gratia, die 23 Novembris 1609. edito mandavit, juſſitque, ut depoſita corrigia, tamquam veri filij S. P. Franciſci cingulum crineum aſſumerent, deferrentque in poſterum non obſtant. contrariis quibuſcumque.

[*Fr. Ludovicus à S. Ioanne Evangeliſta Ord. S. Franciſci Regularis Obſervantia, necnon Fratrum Pænitentium tertij Ordinis ejuſdem S. Franciſci Vltramontana Familia cum plenitudine poteſtatis in Romana Curia Commiſſarius Generalis, & ſervus, omnibus præſentes inſpecturis, lecturis, vel audituris ſalutem & pacem in filio pacis.*

CVm ex parte Fratrum Pœnitentium tertij Ordinis Regni Galliæ multoties apud Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. D. S. R. E. Cardinalem Pamphilium S. D. N. Pauli divinâ providentiâ Papæ V. Vicarium Generalem, necnon totius Ordinis Fratrum Minorum de Obſervãtia, & Pœnitentium tertij Ordinis Viceprotectorem inſtantia fuerit facta, & humilis ſupplicatio, ut depoſita corrigia, quam hucuſque dicti Fratres de Pœnitentia portare conſuevêre, chorda crinea, ſive canapea uti poſſint. Sua tandem Illuſtriſſima D. hujuſmodi ſupplicationi annuit; Quapropter de Ordine, & ſpeciali mandato ejuſdem Illuſtriſſimi D. authoritate præſentium omnibus, & ſingulis Fratribus tertij Ordinis S. Franciſci in Regno Galliæ exiſtentibus liberam concedimus licentiam, & facultatem, ut rejecta, ſive depoſita corrigia prædicta, chordam crineam, vel canapeam impoſterum queant aſſumere, ac deferre. Item idem Illuſtriſſimus D. dictorum Fratrum votis, ac devotioni conſulens licentiam eiſdem impartivit, ut ſicuti ab initio ipſorum Reformationis viginti ab hinc duobus circiter annis continuò ſandalia, zocoloſve pro ipſorum velle geſtavere, ad præſenſque gerunt, ſic & deinceps geſtare, ac ferre liberè valeant. Non obſtantibus conſtitutionibus Generalibus in contrarium facientibus. Dat. Romæ in Conventu S. Mariæ de Ara-cœli die 17. Maij 1610. Ibidem.

Locus † Sigilli *Fr. Ludovicus de S. Ioanne Evangeliſta, qui ſup. manu propr.*

218 Deinde

Ibid.Reg. 5 fol. 35. 218. Deinde annuente etiam Pontifice, proprium in Vrbe Conventum pro suarum quatuor Provinciarum Fratribus, & negotiis ad portam Flaminiam sub Ministri Generalis obedientia, & formis in Brevi Apostolico descriptis impetrarunt, de quo suo loco dicemus, & jam superiùs innuimus.

219. Dum verò tanta fœlicitate in Dei laudem profectus suos promoverent in Gallia, venit inimicus homo, & superseminavit zizania, contra suorum in professione votorum solemnitatem, & validitatem dubietate suscitata. Primarias inter hujus Congregationis tribulationes hæc fuit una de principalibus, dum invidi nonnulli, suæque professionis immemores publicè docere non erubescerent, Ven. P. Vencentium Mussart legitima ad hæc authoritate non munitum Congregationem in illa excellentia constituere non potuisse, ut professorum suorum vota solemnia valida dicerentur, ideoque ad Religionem obligantia. Benignus Minister Generalis, dum Gallicanas Provincias visitaret, super hisce primò interpellatus, adhibito Fratris Hugunis Cavelli Theologi in toto Ordine celeberrimi, & deinc Archiepiscopi Ardmachani, aliorumque insignium virorum consilio, causâque accerrimè discussâ, & scripturis pro utraque parte diligentiùs examinatis, anno 1622. in Generali eorum Capitulo publicatâ sententiâ pro solemnitate, atque validitate votorum hujus Congregationis in ordine ad veræ Religionis obligationem pronunciavit. In Hist. P. Vernon. sup. cit. art. 22.

220. Anno iterum 1625. cum aliqui inquieti tantæ decisioni non acquiescerent, iterum ad Franciscum Barberinum Cardinalem Vrbani VIII. Nepotem, & ad Galliæ Regem Legatum à Latere pro hujus causæ decisione recurrerunt; qui, ut pro rei dignitate negotium tota majestate decideretur, Rolandum destinavit Archiepiscopum Burgensem, ut cum assistentia Andrææ de Valle in Sorbonica Vniversitate Regij Theologi, & Patris Claudij Guillani è Societate Iesu dotissimi in paucis, Capitulo eorum, & huic deputationi præsiderent: Deputati ergo partes sæpiùs tota quiete audierunt, scriptas eorum rationes seriùs examinarunt, tandemq; concluserunt die 4. Iulij 1625. super indubitabili horum votorum solemnitate, validitate, ac perpetuitate nullum potuisse esse ambigendi locum. Cardinalis Legatus audita eorum relatione, iisdem iterum coram se evocatis, superaddidit D. Spadam Archiepiscopum Bariensem in Belgio Nuntium etiam Apostolicum, sed tunc Parisiis hærentem; deinde S. R. E. Cardinalem) & Ioannem Baptistam Pamphilium sacræ Rotæ Auditorem (qui demum fuit Pontifex sub nomine Innocentij X.) simul cum eis Nicolaum Isambert inter Sorbonicos primi nominis Theologum, & Patrem Stephanum Guerry è Sacra Societate Iesu doctissimum: ab his omnibus coram se unitis punctum hujus difficultatis acerrimè disputari, & examinari præcepit, ex quorum tandem unanimi sententia sedens pro tribunali, authoritate Apostolica definivit, & pronuntiavit, citra omnem dubietatem vota Patrum Tertiariorum Gallicanæ Congregationis, atque Monialium ab his dependentium in eodem Ordine verissimè religiosa esse, solemnia, valida, & perpetua; quæ sententia subitò in pleno ipsorum Tertiariorum Capitulo Generali ad S. Mariæ de Gratiis *ad Picpus* publicata fuit, & acceptata. Vrbanus autem Pontifex, Cardinalis Legati Patruus ad ipsorum Tertiariorum supplicationes præfatas deputatorum, & Cardinalis sententias in suis litteris Apostolicis per extensum recitatas, expedito Brevi Apostolico, quod hìc appono, in perpetuum confirmavit.

VRBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

221. EX debito Apostolicę servitutis, quam divina Majestas, nullis nos juvantibus meritis, sed ex suæ bonitatis abundantia nostris humeris imposuit, his, quæ pro exortis circa emissas per Personas Regulares solemnes professiones dubiis submovendis, ut ipsæ personæ Regulares intra professionum suarum hujusmodi limittes reddant Domino debitos fructus, rectè facta, & ordinata fuisse dicuntur, Apostolicæ firmitatis munimen libenter adjicimus, prout in Domino salubriter expedire conspicimus. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Ambrosius Lexoviensis Ex lib. Constit. ipsorum.

Fratrum

Fratrum tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati strictiori Observantiæ Congregationis Galliæ Procurator Generalis, quòd aliàs imminente proximè celebrati Capituli Generalis dictæ Congregationis celebratione, pro parte dilectorum filiorum Fratrum Ordinis, & Congregationis hujusmodi dilecto filio nostro Francisco S. Agathę Diacono Cardinali Barberino nuncupato, nostro secundùm carnem ex fratre germano nepoti, tunc ad charissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Frācorum Regem Christianissimum, & universum Franciæ Regnum, illiusque Provincias, Dominia, Civitates, Oppida, Terras, & loca eidem Regi subjecta, & dicto Regno adjacentia, ceteraque alia loca, ad quæ illum declinare contigisset, nostro, & Sedis Apostolicæ de Latere Legato, exposito, ipsos Capitulum hujusmodi in domo Regulari S. Mariæ de Gratia nuncupatæ Parisiensis ejusdem Congregationis, pro electione Visitatoris Generalis, ac aliorum Superiorum Ordinis, & Congregationis prædictorum, necnon diversis negotiis Ordinem, & Congregationem hujusmodi concernentibus, tunc propediem celebrari debere, in similibus verò Capitulis nonnulla interdum dubia, ac differentias in maximum totius Ordinis præjudicium oriri solere, & propterea pro parte eorumdem Fratrum eidem Francisco Cardinali, & Legato humiliter supplicato, ut in præmissis opportunè providere de susceptæ Legationis suæ officio dignaretur. Idem Franciscus Cardinalis, & Legatus, Vener. Fratrem Rolandum Archiep. Biturien. in præsidem dicti Capituli, necnon Andræam *du-Vall* Presbyterum in Academia Sorbonica Parisiensi sacræ Theologiæ Professorem, ac unum ex Patribus alicuius à Sede prædicta approbatæ Religionis à dicto Capitulo eligendum, dilectos filios in eius absentia Assistentes authoritate sui Legationis officij constituit, & deputavit, prout pleniùs continetur in litteris dicti Francisci Cardinalis, & Legati, quarum tenor est, qui sequitur: videlicet: Franciscus miseratione Divina S. Agathæ Diaconus Cardinalis Barberinus nuncupatus, ad Serenissimū Principē Ludovicum Francorum Regem Christianissimum, ac universum Franciæ Regnum, illusque Provincias, Dominia, Civitates, Oppida, Terras, & loca eidem Regi subiecta, & dicto Regno adjacentia, cæteraque alia loca, ad quæ nos declinare contigerit, Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri D. Vrbani divinâ providentiâ Papę VIII & Sedis Apostolicæ de Latere Legatus: Cum sicut nobis nuper dilecti nobis in Christo Patres tertij Ordinis S. Francisci Congregationis Franciæ exponi fecerunt, ipsi Capitulum eiusdem Congregationis in Domo Regulari S. Mariæ de Gratia nuncupatæ ejusdem Ordinis Parisiensi, tàm pro electione Visitatoris Generalis, ac aliorum Superiorum dictorum Ordinis, & Congregationis, quàm etiam pro diversis negotiis Ordinem, & Congregationem huiusmodi concernentibus propediem celebrare debeant; in similibus verò Capitulis nonnulla interdum dubia, ac differentię in maximum totius Ordin. præjudicium oriri soleant. Quare pro parte eorumdem Patrum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eis in præmissis opportunè providere de suscepto Legationis nostræ officio dignaremur. Nos, qui pacem inter personas quaslibet, præsertim sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantes, vigere sinceris exoptamus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, Reverendissimum Rolandum Modernum Archiepiscopum Bituricen. in præsidem dicti Capituli, necnon dilectum nobis in Christo Andræam *du-Vall* Presbyterum in Academia Sorbonica Parisiensi Theologiæ Professorem, ac unum ex Patribus alicuius à Sede Apostolica approbatæ Religionis à dicto Capitulo eligendum in Assistentes, Apostolica authoritate, quâ fungimur in hac parte, tenore præsentium constituimus, & deputamus, eisque Capitulum prædictum cōgregandi, & negotia, quæ in eo proponentur juxta sacros Canones, ac eorumdem Ordinis, & Congregationis institutum terminandi, abusus, si qui in electione prædicta intervenerint, tollendi, dubia, difficultates, quæ durante eodem Capitulo occurrere poterunt, resolvendi, cæteraque omnia, & singula, quæ circa præmissa necessaria fuerint, faciendi, dicendi, cognoscendi, & exequendi plenam, & liberam authoritate, & tenore præmissis concedimus facultatem. Quocirca eisdem Domino Rolando Archi

Archiepiscopo, & Assistentibus per præsentes committimus, & mandamus, ut negotium hujusmodi libenter suscipiant, & illa, quæ consideratione circa præmissa digna fuerint, nobis ad effectum illa resolvendi referant Patribus verò Capitularibus prædictis in virtute S. Obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus omni mora, & subterfugio cessantibus ordinationes, & salubria mandata eorum Præsidentis, & Assistentium circa præmissa libenter suscipiant, ac ita illis in præmissis obediant, ut finito hujusmodi Capitulo nostram, & Sedis Apostolicæ benedictionem consequi mereantur. Datum Burgi Reginæ Parisiensis Diœcesis anno 1625. die 17. Iunij, Pontif. ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ Vrbani anno II. Cùm autem sicut eadem expositio subjungebat, in dicto Capitulo Rolandus Archiepiscopus Pręses, & Andræas prędicti, necnon dilectus filius Claudius Guillain Presbyter Societatis Iesu Assistentes Capituli hujusmodi, super validitate professionum Fratrum, & Monialium Ordinis, & Congregationis prædictorum, Decreta tulerint tenoris subsequentis, videlicet: Nos Rolandus Dei, & Sedis Apostolicæ gratia Archiepiscopus Bituricensis, Patriarcha, & Primas Aquitaniæ, ab Illustrissimo, & Reverendissimo Cardinali Barberino nuncupato, ad Regem Christianissimum Franciæ, & Navarræ á Latere Legato Commissarius deputatus, cum duobus assistentibus Magistro Andræa *du-Vall* Doctore Sorbonico, & Regio Theologiæ Professore, & Reverendo Patre Claudio Guillain Presbytero Societatis Iesu; ad pręsidendum Capitulo Generali Cōgregationis Gallicanæ Tertiariorum Reformatorum, super dubio à nonnullis ipsius Congregationis circa suarum professionum validitatem negantibus, aliis, iisque numero pluribus, eam asserentibus: Quorum Religiosorum rationibus utrinque allatis, patienter auditis, diligenter examinatis, atque perpensis, necnon visis, lectis, maturéque consideratis instrumentis authenticis ex Archivio monasterij nostræ Dominę de Gratia propè Lutetiam nuncupati, nobis exhibitis, prædictorumque omnium relationem ad Illustrissimum, & Reverendissimum Legatum facta, Professiones ipsas validas esse, & fuisse censuimus, & censemus, nec in dubium posse, aut potuisse ullo modo revocari declaravimus, & declaramus, nullumque in eis ulla ex parte defectum intercessisse decrevimus, & decernimus. Prohibentes districtè, & in virtute S. Obedientię, ne quis Religiosus cujuscunque conditionis, aut dignitatis in prædicta Congregatione fuerit, contra harum Professionum validitatem quicquam imposterum asserere, aut eas in dubium revocare audeat. Actum in prædicto monasterio tempore Capituli Generalis die 4. Iunij 1625. Nos Rolandus Dei, & S. Sedis Apostolicæ gratia Archiepiscopus Bituricensis, Patriacha, & Primas Aquitaniæ, Commissarius, & deputatus ab Illustrissimo & Reverendissimo D. D. Cardinali Barberino nuncupato in Gallia à latere Legato, ad præsidendum Capitulo GeneraliCongregationis Tertiariorum, cum Magistro Andræa *du-Vall* Doctore Sorbonico, & Regio Theologiæ Professore, & Patre Claudio Guillain Presbytero Societatis Iesu, super quæstione à nonnullis mota, an Professiones Monialium ipsius Congregationis Tertiariorum validæ essent, & ratæ? Censuimus, & judicavimus, eas validas esse, nec in dubium ullo modo posse revocari. Dat. in prædicto Capitulo Generali die 4. Iulii anno 1625. Nos dictorum Decretorum inviolabili firmitati, quantùm cum Domino possumus, consulere, ac Ordinis, & Congregationis prædictorum Fratres specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. supplicationibus dicti Ambrosij nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; decreta præinserta Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti, & substantiales quantumvis defectus, si qui in illis forsan intervenerint, supplemus. Decernentes præsentes litteras, necnon Decreta prædicta semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis dictorum Ordinis, & Congregationis Patribus, aliisque quibuscumque, ad quos nunc spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari,

observari, sicque per quoscunq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum &c. Quocirca Venerab. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis in Regno Franciæ existentibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel aliũ, seu alios, quoties pro parte Fratrum Ordinis, & Congregationis prædictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, decreta prædicta ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari. Contradictores quoslibet, & rebelles &c. Non obstant. &c. Quibus omnibus &c. expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, ut præsentium transumptis &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris, die 16. Decembris 1626. Pontificatus nostri anno quarto.

Habetur originaliter Parisiis in Conventu S. Mariæ de Gratia.

222. De Tertiariorum verò, & servitricum, seu ancillarum votis longè aliter differendum est, qui, vel quæ in Fratrum, vel Monialiũ Conventibus ad servitia deputati; ad vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ profitenda licèt admittantur, non tamen per solemnem professionem à Prælato recipiuntur.

Ibi art. 20. 223. Gregorius XV. ad majorem hujusce Gallicanæ Reformationis excellentiam, atque firmitatem, expedito Brevi, quod appono, decrevit, ut nulli hujusmodi in Congregatione solemniter professo ad quamcumque de reliquis mendicantibus absque sui Provincialis licentia in scriptis obtenta Religionem transmigrare liceret.

GREGORIVS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. f. 132. Romanum decet Pontificem universo gregi Dominico divina dispensatione præpositum pastorali solicitudine providere, ut personarum Regulariũ Ordines in militanti Ecclesia ad divini nominis laudem, & gloriam piè, & providè instituti, fœlicibus in dies proficiãt incrementis. Cum itaque sicut dilectus Filius Franciscus de Crespy Minister Provincialis Provinciæ Franciæ Fratrũ Reformatorum tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati, Congregationis Galliæ, pro negotiis ejusdem Congregationis in Romana Curia deputatus nobis nuper exponi fecit, Congregatio pręfata sub strictis Reformat. Regulis, in omnibus ferè Galliæ Provinciis benedicente Domino effloreat: Nos prospero ejusdem Congregationis statui, quantùm cũ Domino possumus, benignè consulere, dictumq; Franciscum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus ejus nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, ne qui Prælatorum, aut Superiorum, seu Fratrum aliorum Ordinum mendicantium quemquam dictæ Congregationis professum, sub quovis prætextu, & colore, absque ejusdem Congregationis Ministrorum Provincialium licentia in scriptis, recipere audeat sub pœna excommunicationis, ac aliis censuris, & pœnis Ecclesiasticis, arbitrio nostro infligendis, Apostolica authoritate tenore præsentium interdicimus, & prohibemus. Decernentes irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus &c. Dat. Romæ die 5. Iulij 1621. Pontificatus nostri anno primo; unde & sequens Decretum emanavit in facti contingentia.

224. [Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita Ibidem. attentis narratis, & audito Procuratore Generali Fratrum Minorum de Observantia, visisque omnibus, & maturè discussis, referente Eminentissimo Brancaccio censuit, Fratris Spiritus à S. Antonio receptionem, & transitum à tertio Ordine reformato S. Francisci Congregationis Gallicanæ ad Ordinem Fratrum Minorum de Observantia nulla, & invalida extitisse, ac propterea illi redeundum esse ad suam tertij Ordinis præfati Religionem, cujus Regulam professus est; prout redire præsenti decreto mandat, & præcipit. Romæ 3. Augusti 1657.]

225. Quoniam verò hac in Congregatione, non tantùm Fratres, quos *Laicos* vocant, seu Conversos, sed & oblatos, seu servientes ad manualia recipiunt, illos immediatè ad statum Religiosum, hos nonnisi post duos integros in noviciatu

tiatu annos, & addito quarto in sua professione voto de non procurando unquam alio, quàm suo servientium statu; quin & Laici ad nulla negotiorum Religionis consilia intervenire poterant ex suis constitutionibus; plurimas, easque graves legimus super hisce agitatas fuisse controversias: siquidem Vrbanus VIII. anno 1641. & anno 1642. pro servientibus, seu oblatis aliqua dispensavit: Innocent. X. Laicos aliqualiter in publidis Consiliis votum habere voluit. Alexander VII. aliqua super utrisque voluit immutata; & tandem Clemens X. suorum prædecessorum Decreta recitando, lites omnes sua determinatione composuit: hæc omnia in sequentibus Bullis apparebunt: litteris Vrbani exceptis, quas utpote ab Alexandro relatas, non est cur repetere debeam.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

226. DEcet Romanum Pontificem dissensionum, & controversiarum materias inter ecclesiasticos, præsertim verò personas Regulares è medio tollere, ac præcidere, prout in Domino salubriter conspicitur expedire.

Bullar. Lantus. t. 5. bull. 35 Innoc. X. fol. 503.

§. 1. Cùm itaque, sicut pro parte dilectorum filiorum Renati Parisiensis, & Iustini Aurelianensis Fratrum Laicorum seu Conversorum antiquorum tertij Ordinis S. Francisci Congregationis Galliæ Procuratorum cæterorum Fratrum laicorum tam antiquorum, quam novorum Provinciarum Franciæ, sive S. Francisci, & Lugdunen. sive SS. Ludovici, & Elzearij Ord. & Congregationis hujusmodi, Nobis nuper expositum fuit ipsi jus sibi competens vigore generalium Constitutionum dictæ Congregationis authoritate Apostolica confirmatarum, dandi votum, seu suffragium in contractibus, & quibusdam aliis actibus Capitularibus suorum Conventuum declarari desiderent.

§. 2. Idcirco Nos fœlici eorumdem Fratrum Laicorum statui, quantùm Nobis ex alto conceditur, consultum esse cupientes, ipsosque exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus illorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati: De Venerab. Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium Prępositorum consilio, qui sæpiùs eosdem exponentes nomine prædicto, & illis contradicentes Sacerdotes, aliosque Clericos earumdem Provinciarum, eorumque Procuratores in Vrbe audierunt, necnon Constitutiones generales præfatas, ac litteras Apostolicas in simili forma Brevis à Sanctæ mem. Vrbano Papa VIII. prædecessore nostro de annis 1641. & 1644. pro Fratribus oblatis, ac novis Laicis dictæ Congregationis desuper emanatas, viderunt; Præfatis Fratribus Laicis tantùm antiquis, vigore earumdem Constitutionum, & earum subsequutæ observantiæ præfatum jus dandi votum in Contractibus, & quibusdam aliis actibus Capitularibus suorum Conventuum hactenus potuisse, ac posse competere, Apostolica authoritate tenore præsentium declaramus.

§. 3. Verùm pro bono pacis, & ad æqualitatem servandam inter Fratres Laicos antiquos, & novos hujusmodi, & ad tollendam causam ulterioris dissidij, statuimus in posterum, ut omnes, & singuli prædicti Fratres Laici dictarum Provinciarum, post quartum annum ab emissa professione habeant votum decisivum in omnibus contractibus & aliis negotiis temporalibus gravioris momenti tam intra, quàm extra Conventum ineundis, in quibus omnes Sacerdotes, & alij in sacris constituti ex statutis ordinariis, seu ex laudabili consuetudine intervenire solent, aut debent. Item vocem activam in electione Vicarij, quando illum à Conventu eligi contigerit: Necnon in electione Discretorum localium ad Capitula mittendorum: Ac in receptione quorumcumque Novitiorum ad professionem: Demum vocem passivam in electione Provisoris, seu Procuratoris Conventus tantùm, non autem Discretorum, in omnibus, & per omnia

omnia juxta formam prædictarum Constitutionum generalium dictæ Congregationis à Præfato Vrbano prædecessore de anno 1626. confirmatarum, supranominatis litteris Apostolicis non obstantibus, firmis tamen in reliquis permanentibus. Et ita per eos, ad quos spectat, observandum esse pariter statuimus, & ordinamus. Partibusque hinc inde perpetuum desuper silētium imponimus; salva tamen semper in præmissis tantùm authoritate Congregationis eorumdem Cardinalium.

§. 4. Decernentes præsentes litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ipsisque Fratribus Laicis plenissimè in omnibus, & per omnia suffragari.

§. 6. Non obstantibus &c. & litteris Apostolicis quibusvis dictæ Congregationis Sacerdotibus, Clericis, & aliis personis sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis &c. Dat. Romæ &c. die 6. Aprilis 1648. Pontificatus nostri Anno IV.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad futuram rei memoriam.

Bull.Rom. Lant. bull. 80. Alex. VII. f.116. tom. 6.

227. Aliàs pro parte dilectorum filiorum Ministri Provincialis, & Diffinitorum Provinciæ Sanctorum Ludovici, & Elzearij Congregationis Gallicanæ tertij Ordinis S. Francisci nobis exposito, quòd Regula dicti tertij Ordinis Cap. 11. & Conc. Trid. sess. 25. cap. 15. determinant unum annum probationis pro Novitiis, Constitutiones verò Generales ejusdem tertij Ordinis ab hac Sancta Sede approbatæ determinant duos annos pro Novitiatu Fratrum oblatorum, seu servientium, qui emittunt tria vota solemnia Religionis, ac insuper quartum votum de non procuranda alia conditione à sua cap. 1. §. 11. de Fratribus oblatis; fœl. autem recordationis Clemens Papa VIII. prædecessor noster per quamdam suam Constitutionem die 19. Martij 1603. ordinavit, ut unaquæque Religio sua specialia instituta observare teneatur circa Fratrum oblatorum receptiones.

§. 1. Et in eadem expositione subjuncto, quòd pro consolatione quorumdam Fratrum, qui tunc in dicto tertio Ordine existebant, Superiores ipsius tertij Ordinis consenserunt aliàs, ut à recentis memoriæ Vrbano Papa VIII. prædecessore pariter nostro, procuraretur dispensatio pro dictis Fratribus Oblatis super ipsorum quarto voto, & licentia transeundi ad statum Fratrum Conversorum, seu Laicorum cum assumptione Caputij, sicut de facto idem Vrbanus Prædecessor die 26. Aug. 1641. dispensavit cum Fratribus Oblatis, qui tunc in dicto tertio Ordine existebant, quòdque ab illo tempore in aliquibus Conventibus dictæ Congregationis tertij Ordinis diversis, & differentibus modis factæ fuerunt receptiones dictorum Fratrum Oblatorum, siquidem alij Superiores sibi persuadentes, prædictas Constitutiones Generales tertij Ordinis determinātes duos annos pro Novitiatu Fratrum Oblatorum, esse contrarias Regulæ tertij Ordinis, & Concilij Tridentini decretis, requirentibus unum tantùm annum probationis in Novitiis, admittunt in Ordinem Fratres oblatos sine Caputio cum uno tantùm anno probationis.

§. 2. Et ulteriùs, occasione litterarum dicti Vrbani prædecessoris in simili forma Brevis super præmissis emanatarum, per quas ipse Vrbanus prædecessor dispensavit cum ipsis Oblatis, qui tunc erant in Ordine, super quarto voto, eisque concessit transitum ad statum Laicalem post decem annos à sua receptione; Fratres Oblati, qui de novo recipiuntur in Ordine, quartum votum ab Oblatis emittendum non emittunt, ac post tempus aliquorum annorum assumunt Caputium sine ulla authoritate hujus Sanctæ Sedis, & dispensatione constitutionum Generalium dicti Tertij Ordinis, contra quas novus status, seu conditio in Religionem inducitur.

§. 3. In aliis verò Conventibus Tertij Ordinis, & Congregationis hujusmodi admittuntur dicti Fratres Oblati, seu servientes juxta formam Constitutionum generalium Ord. cum quarto voto de non procuranda alia conditione à sua; idque eo magis, quòd cum sit dispensatio, ipsa est de voto jam facto, non verò de faciendo, & prædictus Vrbanus prædecessor dispensavit cum oblatis, qui votum emiserant, & tunc temporis in Ordine existebant, maximè verò ordinavit

navit aliquid circa Oblatos in futurum recipiendos, aut quo ad hoc constitutiones Generales Ordinis immutavit. Istas autem diversas, & differentes Fratrum Oblatorum receptiones non minimam parere in dicta Congregatione Tertij Ordinis confussionem, & plures scrupulos, ac dubia ingerere in animos; Et propterea Nobis humiliter supplicato, ut dignaremur declarare.

§. 4. Primò an Constitutiones generales d. Tertij Ord. requirentes duos annos probationis in oblatis, seu Fratribus servientibus vota solemnia emittentibus sint contrariæ tàm Regulæ ejusdem Tertij Ord. quàm decreto Conc. Trid. unum annum probationis exigentibus in Novitiis; Secundò an occasione relaxationis, & dispensationis factæ à memorato Vrban. prædecessore cũ Fratribus Oblatis, qui tunc temporis existebant in Ordine super ipsorum quarto voto de non procuranda alia conditione à sua, & super assumptione Caputij post decem annos, possint de novo recipi Oblati, seu servientes cum uno anno solùm probationis, ac admitti ad Caputium, & ad statum Laicorum; possitque talis usus, & status novus introduci contra generalia statuta Ord. sine debita authoritate Sedis Apostolicæ. Tertiò an Fratres Oblati, qui in tali statu novo, & non approbato à Sede prædicta fuerunt admissi in Religionem, sint verè Religiosi, & Professi. Quartò an dicta dispensatio concessa ab Vrbano prædecessore prædicto pro Oblatis, qui tunc temporis existebant in Ordine, impediat quo minus recipiantur in Ordinem Fratres Oblati juxta formam Const. generalium d. Tertij Ordin. ab eadem Sede approbatarum.

§. 5. Nos negotium hujusmodi Venerab. Fratribus Æmilio Camerinen. & Carolo Clusin. Episcopis demandavimus, à quibus emanavit decretum tenoris, qui sequitur videlicet: Illustrissimi, ac Reverendissimi D.D. de Alteriis Episcopus Camerin. & D. de Vecchis Episcopus Clusin. authoritate Apostolica sibi specialiter commissa, omnibus maturè perpensis censuerunt, & declaraverunt, sicuti hoc præsenti decreto censent, & declarant. Primò non obstare Concilium Tridentinum, nec Regulam Tertij Ord. quo minus Oblati seu servientes juxta tenorem constitutionum generalium d. Ord. debeant biennio integro probari, & eo expleto ad professionem admitti; Secundò non posse admitti ad Caputium, seu statum Laicorum Fratres Oblatos, seu servientes, qui admissi sunt in Religionem post breve S. mem. Vrbani VIII. cum dictum Breve loquatur tantum de illis Oblatis, qui tunc existebant in dicto Ordine Tertio; dictos Oblatos de novo receptos in statu novo, & non approbato à S. Sede non esse veros Religiosos: Quartò dictum Breve Vrbani non impedire, quominus recipiantur in Ordinẽ Fratres Oblati juxta formam constitutionum generalium d. Tertij Ordin. à S. Sede approbatarum, non obstantibus quibuscumque in contrarium. Romæ 9. Octobris 1659. Æ. Episcopus Camerin. Secret. C. de Vecchis Episcop. Clusin. S. C. C. Secret.

§. 6. Cumque sicut prædicti exponentes nobis denuò nuper exponi fecerunt, ipsi Decretum hujusmodi pro firmiori illius subsistentia Apostolicæ confirmationis nostræ robore communiri summopere desiderent: Nos specialem ipsis exponentibus gratiam facere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, Decretum præinsertum authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

§. 7. Decernentes, easdem præsentes litteras semper firmas &c.

§. 8. Non obstantibus &c. Dat. Romę &c. die 10. Decembris 1659. Pontif. nostri anno 5.

228. Cum verò sac. Congregatio expedito decreto sub die 10. Martij 1661. anteriora sui ipsius decreta sub die 14. Novembris 1659. & die 9. Iulij, & 20. Augusti, & 1. Octobris de anno 1660. necnon Apostolica Brevia desuper subsecuta innovando ordinasset, ne Oblati, seu servientes hujusmodi, nisi previo biennali Novitiatu, & quarto voto ut supra omnino reciperentur, pro firmiori eiusdem decreti confirmatione Alex. VII. Apostolicas litteras, prout sequitur, expediri mandavit, in quibus etiã alia circa Laicorum consensum in contractibus Conventuum dandum stabilivit. Arch. Aracœl. Reg. 7. fol. 308.

ALEXANDER PAPA VII.

Ad futuram rei memoriam.

Bull.Lant. bull.66. fol.99. 229. CVm, sicut dilecti filij Renatus Parisien. & Simon Lugdunen. Procuratores Fratrum Laicorum Provinciarum S. Francisci, & S. S. Ludovici, & Elzearij Congregationis Gallicanæ Tertij Ordinis ejusdem S. Francisci Nobis nuper exponi fecerunt, licèt controversiæ inter prædictos Fratres Laicos ex una, necnon eorum Superiores, & Fratres Presbyteros, & Clericos dictarum Provinciarum ex altera partibus vertentes per quædam decreta Congregationis Venerab. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ sub diebus 9. Iulij, ac 6. & 20. Augusti, & 1. Octobris proximè præteritorum emanata, & per quasdam nostras in simili forma brevis litteras die 13. Septembris etiam proximè preteriti desuper expeditas respectivè confirmata terminatæ fuerint; nihilominus dilecti etiam filij Athanasius de Villa-nova prædictæ S. Francisci, & Ricardus de Aumala S. Ivonis Provinciarum Congregationis prædictæ respectivè Procuratores diversas oppositiones, & protestationes contra decreta, & litteras nostras huiusmodi debitam illorum exequutionem impediendi ergo, facere ausi fuerint.

§. 1. Cumque predicti exponentes propterea plurimùm cupiant, opportunè in præmissis à nobis provideri, ac insuper ordinari, ut consensus Vniversitatum, Conventuum dictæ Congregationis in omnibus contractibus creationis censuum activorum, & passivorum, fundationum, hypothecationum, acquisitionum, venditionum, aliarumque alienationum bonorum ad ipsos Conventus spectantium, quorum valor in capitali, seu sorte, quantùm quidem ad bona stabilia, viginti quinque, quantùm verò ad mobilia, & fructus respectivè pertinet, decem scutorum auri summam excedat, necessarius sit.

§. 2. Nos specialem ipsis exponentibus gratiam facere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de memoratorum Cardinalium, qui partes abundè hinc inde informantes audiverunt, remque diligenter, & maturè denuo discusserunt, consilio, juxta aliàs resoluta sub diebus 14. Novembris 1659. 9. Iulij 20. Augusti, & 1. Octobris 1660. ac nostras in forma brevis desuper subsecutas litteras authoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus, Oblatos, seu servientes in omnibus huiusmodi Provinciis Reformationis Tertij Ord. in Regno Galliæ consisten. nec recipi, nec ad professionem admitti posse, nisi cum biennali Novitiatu, & quarto voto de non quæren. seu procuranda alia ab huiusmodi oblatorum, seu servientium conditione ad præscriptum eiusdem Ordin. constitutionum. Ac proinde sub pœnis privationis vocis activæ, & passivæ, necnon officiorum, & inhabilitatis ad ea, & alia quæcumque obtinenda, prædicti Ordinis Superioribus, Officialibus, & aliis quibuscumque, ad quos spectat, seu spectare quomodolibet poterit in futurum, atq; invaliditatis, & nullitatis secus gestorum, & gerendorum, earumdem tenore præsentium præcipimus, ac prohibemus, ne aliter quàm modo, & forma præmissis huiusmodi Oblatos, seu servientes exinde recipiant, nec quidquam erga, vel circa statum, & conditionem tàm dictorum servientium, quàm etiam Fratrũm Laicorum sive in Capitulis Provincialibus, sive extra, & contra prædictarum const. & præsentium litterarum formam, & tenorem, sub jam dictis pœnis attentare, seu innovare audeant, aut præsumant.

§. 3. Super contractibus verò censuum tàm activorum, quàm passivorum, impositionum, & fundationum, bonorum acquisitionum, permutationum, venditionum, hypothecationum, & aliarum quocumque titulo, & nomine alienationum, quando agitur de stabilibus, & censibus, si summam viginti quinque ducatorum aureorum in sorte, de mobilibus autem, & redditibus decem similium excedat, tunc totius communitatis, seu Capituli Conventuum, de quorum re agitur, consensum, & consensus requiri, & adhiberi pariter decernimus.

§. 4. Quo autem ad numerum Fratrum Laicorum, & servientium prædictorum ad dilectum filium Ministrum generalem

lem pro suo arbitrio, & prudentia providen. remittimus; eidemque præmissorum omnium, & singulorum executionem committimus; & demandamus; Injungimusque, ut sub memoratis, ac aliis Ecclesiasticis pœnis, & censuris juxta prędicta observari faciat, & præcipiat. Contradictores, & rebelles quoscunque prædictis, ac aliis juris mediis opportunis compescendo.

§. 5. Decernentes etiam easdem præsentes litteras semper firmas, validas &c.

§. 6. Non obstantibus in contrarium allatis, necnon appellationibus, protestationibus &c. Datum Romæ &c die 2. Aprilis 1661. Pontificatus nostri anno quinto.

Arch. Aracœl. Curiæ Vltr. to. 3. fol. 384.

230. Cum autem Constitutionibus hisce non obstant. nonnullos ex præfatis servientibus, seu Oblatis ad Caputium, & statum Laicalem constaret bona fide fuisse assumptos; sac. Congregatio ad ipsorum instantiam edito decreto sub die 16. Martij 1662. decrevit validas fuisse. aut pro validis haberi dispensavit, servatis tamen aliàs servandis, firmisque remanentibus recitatis decretis imposterum, atque Bullis Apostolicis.

Denique Clemens X. expedito Brevi, quod appono, omnia voluit in pace componere.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Lant. bull. 61. fol. 419. com. 6.

231. INjuncti nobis cœlitus past. officij solicitudo Nos admonet, ut paternã Christi fidelium, qui è fluctib⁹ sæculi in portum vitæ religiosæ confugerunt, curam gerentes, enatas inter eos controversias, quæ amabilis concordiæ, fraternęque charitatis serenitatem obnubilare possent, opportunæ provisionis remedio recidere, ac illorũ statui, & quieti, quantùm nobis ex alto conceditur, consulere studeamus.

§. 1. Dudum siquidem fœl. rec. Vrbanus Papa VIII. predecessor noster ad sedandas inquietudines, atque animi perturbationes, quas major pars tunc existentium Fratrum Oblatorum, seu servientium Tertij Ord. S. Francisci Congregationis Gallicanæ in suo hujusmodi statu patiebatur, per quasdam suas in simili forma Brevis die 16. Augusti 1641. emanatas litteras cum eisdem Fratribus Oblatis, seu servientibus super quarto voto per eos emitti solito de non procurando alio, quàm suo Fratrum Oblatorum, seu servientium hujusmodi statu, ad effectum infrascriptum authoritate Apostolica dispensavit, quartumque votum hujusmodi illis relaxavit; necnon eisdem Fratribus Oblatis, seù servientibus tunc in dicto Ord. existentibus, quòd ipsi postquam per septem annos continuos ab eorum professione numerandos, ac per alterius anni spatium in aliquo Recollectionis loco à Ministris Provincialibus, & Diffinitoribus hujusmodi in Capitulo, aut Diffinitorio Provinciali assignando fuissent commorati, ad caputium, & statum laicalem admitti, & inter ipsos Fratres Laicos hujusmodi Ord. juxta eorum antiquitatem, necnon etiam inter Clericos, qui nondum quatuor annos à sua professione expleverant, juxta constit. præfatæ Congregationis Gallicanæ sedere possent, concessit, & indulsit. Ea tamen lege, ut nec hujusmodi Fratres Oblati, seu servientes ad caputium, & statum Laicorum assumpti, nec Laici, qui nondum suffragiorum jure potiti fuerant, nec denique alij, qui deinceps ad statum Laicalem in dicto Ordine admitterentur, ullo suffragiorum jure gaudere valerent, nisi in receptione Novitiorum ad professionem ejusdem cum in eis status, & conditionis. Voluit insuper dictus Vrbanus prædecessor, & pariter indulsit, ut si quis ex dictis Fratribus Oblatis, seù servientibus hujusmodi post supradictos septem à sua professione annos suum hujusmodi statum immutare nollet, de Superiorum cõsensu in eo permanere, necnon eisdem privilegiis, quibus alij gavisuri essent, qui accepto caputio statum suum mutavissent, gaudere liberè & licitè posset, & aliàs prout in præfatis Vrbani prædecessoris litteris, quarum tenorem præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum inserto haberi volumus, uberiùs continetur.

§. 2. Cum autem, sicut dilecti filij Superiores dictæ Congregationis Gallicanæ Nobis nuper exponi fecerunt, super præmissis, seu eorum occasione subinde in eadem Congregatione variæ exortæ fuerint controversiæ super quibus

bus aliæ ab eodem Vrbano prædecessore die 23. Maij 1644. ac à rec. mem. Innocentio X. die 6. Aprilis 1648. & Alexand. VII. Romanis Pontificibus prædecessoribus pariter nostris die 10. Decembris 1659. ac die 13. Septembris 1660. ac die 11. Aprilis 1661. respectivè expeditæ fuerunt pariter in forma brevis litteræ, ac tandem die 4. Maij 1663. decretū à Congregatione tunc existentium S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita eamanavit; nec tamen exinde memoratæ Congregationis Gallicanæ tranquillitati sufficienter provisum reperiatur, sed prænarratæ perturbationes, & inquietudines denuo reviviscentes novum in præsens paternæ charitatis, & providentię nostræ præsidium exposcat; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 3. Nos igitur eorumdem Superiorum votis hac in re, quantùm cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, & eorum singulares personas à quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, de nonnullorum Venerab. Fratrum nostrorum ejusdem S.R.E. Cardinalium super hoc negotio à nobis specialiter deputatorum, qui dilectum etiam filium Procuratorem generalem, seu Commissarium Curiæ familiæ VltramontanæOrdinis S. Francisci audiverunt, ac rem maturè examinarunt, consilio, dispensationem, relaxationem, & indulta, quæ memoratus Vrbanus prædecessor per suas litteras primodictas præfatis Fratribus Oblatis tunc temporis existentibus, sicut supra scriptum est, concessit; dilectis filiis hodiernis, & per subsequentia perpetua tempora futuris Fratribus Oblatis, seu servientibus dictæ Congregationis Gallicanæ, authoritate Apost. tenore præsentium pariformiter concedimus. Statuentes non solū Fratres Oblati, seu servientes, qui eo tempore, quo primodictę Vrb. prædecessoris litteræ emanarunt, in præfata Congregatione Gallicana erant, sed etiam alii hodierni, & per subsequentia perpetua tempora futuri Fratres Oblati, seu servientes Congregationis hujusmodi, necnon quicumque alii, qui ad statum laicalem in eadem congregatione immediatè, seu in ingressu Religionis assumentur, nullo unquam tempore suffragiorum jure gaudere valeant, nisi in receptione Novitiorum ad professionem ejusdem cum eis status, & conditionis, ac super controversiis præfatis perpetuum partibus silentium eadem authoritate harum serie imponimus.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas &c.

§. 5. Non obstant. præfatis aliis Vrbani, ac Innoc. & Alex. prædecessorum litteris, & decreto memoratæ Congregationis Cardinalium, ac quibusvis constitutionibus &c.

§. 6. Volumus autem &c. Datum Romæ &c. die 12, Maij 1672. Pontificatus nostri anno tertio.

CAPVT XI.

De habitu Tertiariorum Ordinis S. Francisci.

232. IAm supra in lib. 3. de habitu Minoritico differentes diximus ad sufficientiā, quòd quamvis habitus non faciat Monachum, *ex cap. Porrectum.* 13. *de Regul.* indicat tamen, cujus Religionis sit, qui habitum portat; unde cum habitus delatio sit una ex principalibus asperitatibus, quæ in probationis anno à Novitio probari debet, nullus absque ipso validè profiteri potest, ex Conc. Trid. sect. 25. decreto 15. unde per S. Thomam inter Religionis essentialia computatur. Hinc est, quòd ad distinguendos ab invicem diversarum Religionum habitus, Sedes Apostolica, salva sua majestate per annorum curricula tota serietate adlaborare non judicarit indignum. D. Thom. 2.2.q. 186. art. 6.

233. Ergo de habitu Fratrum, & Sororum tertij Ordinis de pœnitentia S. Francisci non incongruè tractandum occurrit, & primò de sæcularibus, idest de illis, qui non emittunt intra Claustra vota solemnia Religionis, de cæteris subsequendo dicemus. A Seraphico Patriarcha in cap. 3. Regulæ pro eisdem compositę decretum fuisse legimus, ut habitus eorum vilis esse debeat ex panno griseus, sive beretinus, & à sæcularium

cularium vanitate distinctus; quòd panneus sit, ad pœnitentiam pertinet; quòd griseus, videlicet ex albo, & nigro contextus, ad humilitatem refertur, indeque vilis, & à sæcularium vanitate distinctus, ut professionem suam etiam in exteriori contestetur. Cùm verò quasi in non tempore ultra fidem ubique terrarum excreverint, etiam in habitus forma alicubi discrepare cœperunt. In Lusitania præsertim diversimodè induebantur, alij enim tunica talari grisea cum fune ad renes præcincto; alij caputium, sed à Minoritico longè discretum addebant; quamvis enim in eorum Regula nihil expresse de caputio, vel de Caparone dicatur; dicit tamen Dionysius Carthusianus in expositione ipsius Regulæ cap. 14. *nec Regula istud excludit, & D. Papa illud concedere potuit.* Vnde ante Nicol. IV. fuisse concessum, inde probare contendit Bordonius, quòd S. Iuonem, B. Thomam, seu Thomassuccium, B. Iacobum, & alios Caputio aliquali usos fuisse legatur; de S. autem Ludovico Francorum Rege singulare illud habemus, quòd cum à quodam Comitis Gheldriæ Legato visus fuisset cum caputio capitis super scapulas ex adverso suspenso; in Gheldriam reversus Legatus, factum irrisoriè referens, *vidi* (inquit) *vidi illum miserum pellardum Regem caputium habentem capitis super scapulam ex adverso suspensum*; & alta irrisione Regem pro assumpto S. Francisci habitu de pœnitentia insimulare continuabat, donec magno miraculo in memento temporis, facie ejus ad tergum conversa, divinam punitionem recognoscens, peccatum suum confessus est, Regemque sanctum missis internunciis pro venia supplicavit. Hæc Vvading. ex Cantipratano Prædicatorij Ordinis in lib. de Apibus refert litteraliter. An verò hujus libri auctor sit Bartholomæus Glamuillus Minoritici alibi dicemus.

Chron. Prov. Portugal.

Bord. in Chron. Tert. Ord. c. 11.

Vvad. t. 2 ann. 1254 n. 29. ex Cant. lib. 2. apum. c.57. n.63.

234. Iam verò ad hoc ventum est, ut Tertiarij hujusmodi propriis in Domibus habitantes, tunicam griseam ad genua, vel etiam ad talos usque protensam deferant cum canapæo fune, vel subtus, vel desuper ad vestes sæculares sine caputio; licèt in Hispaniis aliqui quodam scapulari è collo ab utraque parte pendente sint contenti. Corrigiam, de qua in ipsorum Regula sermo habetur, docet acutè Vvad. non de cinctorio renum, sed de corrigiis bursarum, quæ tunc temporis erant in usu, quas S. Pater ex simplici corio absque auri, vel serici intextura, & sine flosculis esse mandavit, non verò de cingulo corporis esse intelligendam.

Vvad. in Apolog. de Præter. Mon. S. Fran. sect. 6. §. 5.

235. Qui Eremum, & solitudinem, sivè solitariè, sivè collegialiter incolunt, grossum, griseumque habitum cum fune assumunt; quòd autem aliqui horum Eremitarum etiam caputia quomodocumque usurpare præsumant, sive à Superioribus Regularibus, sivè ab locorum Ordinariis (quod longè pejus est, & sine ullis indulgentiis) excommunicationem Papæ reservatam, & carceris pœnam ipso facto incurrunt, super quo nec à Generali totius Ordinis, nec ab ipso Sedis Apostolicæ Nuntio valent dispensari, ut in Vrbani VIII. diplomate infra recitando videbimus. Tertiariis in Fratrum Minorum, & Monialium Cœnobiis ad manualia deputatis, habitus, seu Tunica Minoritano consimilis, sed cum collari, & genua vix excedente cum fune, & calceamentis omninò sine caputio præscribitur.

236. Vbi autem collegialiter vivere cœperunt, tunc simul exortas fuisse legimus controversias pro habitu ipsorum à cæteris Regularibus distinguendo.

Scapulare primò Tertiariis in sacris jam Ordinibus constitutis à Martino V. fuisse concessum, ut sequitur, invenimus,

MARTINVS PAPA V. &c.

237. §. 1. Humilibus, & honestis supplicum votis libenter annuimus &c. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatorum Provinciæ Hispalensis petitio continebat, quòd licèt ipsi sub regulari professione dicti Ordinis Deo jugibus degunt obsequiis, & ad certum per eos gestandum habitum juxta præfati Ord. instituta minimè sunt adstricti, nihilominus quemdam habitum per nonnullos Eremitas de paupere vita nuncupatos deputari solitum deferre consueverint.

Bull. Bord. fol. 99. bull. 47.

2. Pro parte eorumdem Fratrum fuit nobis humiliter supplicatum, ut pro decore dicti Ordinis, & ut inter eos, & dictos

dictos Eremitas, qui nullius Observantiæ Regularis existunt, & hujusmodi habitu aliqualis diversitas appareat, ipsis Fratribus Tertij Ord. tàm præsentibus, quàm futuris quoddam scapulare decentis longitudinis dicto per eos gestato habitui, in colore conformi per eos deferēdum cōcedere, & assignare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c.

3. Madamus, quatenus, si diligenti &c. eisdem Fratribus Tertij Ordinis, dummodo in Sacerdotio, aut sacris Ordinibus constituti existant, præsentibus, & futuris scapulare hujusmodi coloris, & formæ, ac longitudinis congruentis, per eos, ut præfertur gestandum, authoritate nostra concedas, pariter & assignes. Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud S.Petrum 6. Idus Maij anno 6. 1423.

Caputia ut haberent uniformia, Flandrensibus indulsit Eugenius IV. sequenti diplomate.

EVGENIVS PAPA IV.

Dilectis filijs universis Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatis in partibus Flandriæ Morin. Diœcesi. commorantibus.

Uvad.t.5. in Reg. Bull.98.f. 234.ann. 1436.

238. DEvotionis augmentum &c. Cum itaque &c. vos longa, & dilecti filij Fratres vestri Ord. Villæ de sancto Audomaro Morinen. Diœces. alterius formæ caputia, licèt sitis unius, & ejusdem Ordin. deferatis, vosque qualis vestrorum forma caputiorum in vestra provincia vobis data fuerit in prima institutione sitis immemores, & incerti. Cumque etiam congruat utique, & deceat, quòd cum vos, dictique Fratres ejusdem esse Religionis noscamini, & Observantiæ Regularis, uniformia, uniusque dispositionis caputia inter vos in antea habeatis: Nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati tàm vobis, quàm aliis futuris domorum vestrarum Fratribus omnibus, & singulis, ut vos, & illi ejusdem dispositionis, sive formæ, cujus Fratres villæ prædictæ deferre solent caputia, vestris penitus derelictis, perpetuò habere, & gestare liberè, licitèque positis, atque debeatis dicta institutione, ac vestrarum prædictarum, & Fratrum dictæ Villæ Domorum, dictique Ord. juramento, confirmatione Apostolica &c. Nulli ergo &c. si quis &c. Dat. Bononiæ &c. 1436. IV. Kal. Ianuar. anno 6.

Alias plures omitto ex similibus Apostolicis constitutionibus, quæ ad Flandrenses præsertim directè, accidentaliter tantùm de hujusmodi habitus forma pertractant, cum enim ex alia occasione referantur, & in Bordonio, aut Vvad. legantur, pondus in hac historia non efficiunt particulare.

239. Nicolaus V. de caputio, & scapulari, aliisque de multis sequentia constituit.

NICOLAVS PAPA V. &c.

1. GRatiosa benignitas piis fidelium, præsertim studio piæ vitæ vacantium votis annuit, ut honestis supplicum precibus favorem benevolum impartiamur. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ministri, & universorum Fratrum Tertij Ord. S. Francisci de Pœnitentia nuncup. in certis domibus, in Civitate, & Diœcesi Leodiensi consistentibus degentium petitio continebat, in Civitate, & Diœcesi præfatis sint quàm plures tàm Ecclesiasticæ, quàm sæculares personæ dictum Ordinem professæ, quarum aliquæ singulariter in earū propriis, quædam verò majoris Religionis zelo succensæ in simul in certis domibus in communi, & sub Observantia Regulari ejusdem Ord. Altissimo famulantur; & pro eo quòd omnes, & singulæ personæ prædictæ unum, & eumdem, ac prorsus indifferentem habitum gerant, sicque distinctè cognosci nequeant. Bull. Bord. bull.134. fol.220.

2. Ac quandoque nonnulla inhonesta, & scandalosa per personas in propriis domibus, & absque observantia degentes prædictas committantur, ita quòd eorum aliquæ incontinentiȩ vitio laborant, aliquȩ verò per mundum vagantes transeunt, unde plura sub Observantia degentibus personis scandala, & inconvenientia subsequuntur. Pro parte eorumdem Ministri, & Fratrum insimul sub Observantia viventium Nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis, & statui

suo

ſuo ſuper his opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

3. Nos igitur, ut dicti Fratres, qui ut aſſerunt, tria ſubſtantialia vota emittere conſueverunt, & emittunt in eiſdem domibus inſimul viventes ſublatis quibuſvis diſpendiis in humilitatis ſpiritu vota ſua Altiſſimo commodiùs exolvere valeant, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta

4. Mandamus, quatenus ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis authoritate noſtra diligenter te informes, & ſi per informationem hujuſmodi ea fore vera repereris, ſuper quæ tuam conſcientiam oneramus, præfatis in eiſdem Domibus in communi, & ſub Obſervantia viventibus Fratribus præſentibus, & futuris, quòd eorum Caputia ad modum parvæ cucullæ ſuper mantellum cum ſcapulari quemadmodum Fratres dicti Ordin. in Zelandiæ, & Holandiç partibus geſtant, & portant, geſtare, & portare liberè, & licitè poſſint, eadem authoritate concedas, nec habitum ipſum per alias perſonas in communi, & ſub obſervantia non vivẽtes prædictas geſtari permittas.

5. Et nihilominus quòd omnes, & ſinguli Fratres, etiam ſub Obſerventia non viventes præfati ſingulis annis, vel quoties generalia Capitula per Miniſtrum, & alios Fratres prædicti Ordinis in præfata Diœceſi Leodienſi, ſeu alibi ſecundùm uſum, & conſuetudinem dictæ Regulæ celebrari contigerit, ad hujuſmodi Capitula accedere, illique intereſſe, juxta ejuſdem Ordin. Regularia inſtituta, ac privilegia Apoſtolica deſuper eis conceſſa teneantur, & ſint adſtricti.

6. Quòdque eorum generalis Miniſter, ſeu deputatus, vel deputati ab eis, aut majori parte eorum, inobedientes, vel delinquentes Fratres juxta criminum, & exceſſuum per eos pro tempore commiſſorum exigentiam, ac inſtituta prædicta corrigere, incarcerare, ac punire; & eos, ac eorum Domos, & loca viſitare, corrigere, & reformare; necnon omnia, & ſingula in præmiſſis, ac circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna facere, & exequi.

7. Quòdque omnes, & ſinguli Fratres ſub Obſervantia non viventes prædicti, unum, & eumdem in colore habitum portare, nec alium habitum aſſumere valeant, ac ſub obedientia, & devotione uniusGeneralis Miniſtri in charitate vivere debeant juxta privilegia eis per bonæ mem. Ioannem de Erkal Epiſcopum Leodienſem conceſſa, & per fœl. rec. Nicolaum PP. IV. prædeceſſorem noſtrum confirmata ſtatuere, & decernere. Ipſoſque Fratres ad obſervandum præmiſſa cogere, & compellere authoritate noſtra procures.

8. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita cõpeſcendo, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus &c. Dat. Romæ apud S. Petrum &c. anno 1447. 14 Kal. Septembr. Pontif. noſtri anno 1.

240. Quod idem datis executoribus Cameracenſi, & Lovanienſi Præpoſitis, atque Officiali Leodienſi renovavit in bulla; *Apoſtolicæ Sedis benignitas &c. nono Kal. May* 1459. Ibid. bull. 138.

241. In Regula, quam Itali de Tertio hoc Ordine Regulari per Apoſtolicas conſtitutiones obſervant, ſic habetur [Noſtratum habitus ſit tunica talaris cum ſcapulari veſte, ſive cucullo utrinque angulari, poſteriori tamen angulo funiculum attingente; Pallium verò inſtar impluviæ, nulla vel coloris, vel formæ differentia, ut eodem modo, & colore, quem berettinum appellant, omnes veſtiantur.]

242. Cum verò in ipſa habitus forma, cum Patribus Minoribus primi Ordinis aliqualiter convenirent, Iulius II. editâ bull. *Viſis, ac diligẽter perſpectis &c. die* 25. *Maij* 1508. (quam ex bullario de Sillis citat Bordonius in Chronol. c. 11.) prçcepit, ut Fratres de Tertio Ordin. habitum à Minoritico diſtinctum portare deberẽt, necnõ capparronem ad minus ſuper ſcapulas deſcendentem per quatuor digitos, tantæ longitudinis, quòd ab ananteriori, & poſteriori parte cingulo poſſit alligari; & ad nigredinem potiùs, quàm ad albedinem inclinet. Qua conſtitutione vel ad diſtinctionem perfectam non ſufficiente, vel ad effectum non deducta, cum circa annum 1590. & ſequentes tum de Ord. Min. tum Patrum Minimorum, ſeu S. Franciſci de Paula querelas graviſſimas oriri contingeret, præſertim in Luſitania, eo quòd ob ni-

miam habitus uniformitatem per sæculares quasi ab invicem non distinguerentur, Cardinalis Matthæyus Ord. Protector pro majori, evidentique distinctione decretum edidit sub die 19. Aprilis 1595. quod deinde per Clementem Pontificem dato sequenti diplomate fuit confirmatum

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

243. 1. VT ea, quæ pro Religionum, & personarum in ipsis degentium bono, & quiete per ipsarum Religionum Superiores statuta, & ordinata sunt, firma, & illibata perpetuò subsistant, nostræ confirmationis robur libenter adjicimus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

Bull.Bord. bull.247. fol. 553.

2. Cùm igitur, sicut accepimus, dilectus filius noster Hieronymus Card. Matthæyus nuncupatus, Ord. Min. S. Francisci de Observantia, ac Fratrum Tertij Ord. de Pœnitentia nuncupati Protector, Corrector, & Gubernator, pro majori ipsorum Fratrum de Observantia, & Pœnitentia, tranquillitate, & pace, per suas litteras sub datione, anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo quinto, die 19. mensis Aprilis mandaverit, statuerit, & ordinaverit, quòd prædicti Fratres Tertij Ord. de Pœnitentia in Regno Portugaliæ existentes, juxta eorum regulam, & indulta Apostolica, habitum gestare deberent, quódque talis habitus esset ex humili, & vili panno contextus, eo videlicet modo, ut ex quatuor partibus lanæ naturaliter nigræ, & absque aliqua tinctura contextæ, & una parte lanæ etiam naturaliter candidæ talis habitus fieret, & quòd singulis quatuor libris lanæ naturaliter nigræ adderetur una libra lanæ albæ, & aliàs, prout in ipsis Card. Matthæi litteris desuper confectis latiùs dicitur contineri.

Arch. Aracœl. Cur.Ult.t. 2. fol.43.

3. Nos igitur litterarum prædictarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, litteras illas authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos tàm juris, quàm facti, aliosque substantiales etiam defectus, qui in eisdem intervenerint, supplemus, easque contra omnes, & quascumque revocationes validas, & efficaces fore, & esse, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & ab omnibus, & singulis Fratribus Tertij Ordinis de Pœnitentia nunc, & pro tempore existentibus, & in Portugaliæ Regnis degentibus inviolabiliter observari debere decernimus.

4. Mandantes nihilominus omnibus, & singulis ipsius Ord. de Pœnitentia Ministris, & Prælatis tàm præsentibus, quàm futuris in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis, ac privationis vocis activæ, & passivæ, officiorumque, & dignitatum, perpetuæque inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ipso facto incurrendis pœnis, ne posthac alium habitum gestare possint, aut à suis fratribus gestari permittant, nisi secundùm modum, & formam sibi in dictis litteris præscriptam, ab habitu Fratrum Minorum de Observantia quo ad colorem, & formam omnino distinctam.

5. Quocirca, dilectis filiis spoliorum jurium Cameræ nostræ Apostolicæ debitorum in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Collectori generali, ac ipsius Ordinis Conservatoribus nunc, & pro tempore existentibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Fratrum de Observantia, seu alicujus eorum fuerint requisiti, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, præmissa omnia, & singula inviolabiliter observari, non permittentes eos desuper à quoquam quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari.

6. Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pœnas prædictas, aliasque Ecclesiasticas, & alia opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo. Invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

7. Non obstantibus præmissis, aliisque Constitutionibus &c. Datum Romæ ap. S. Petrum sub Annulo pisc. die 27. April. 1600.

1600. Pontif. nostri anno nono.

244. Cùm verò Controversiæ nihilominus nulla ex parte sopirentur, immo potius variis in partibus excrescerent; tum Archangelus de Messana Minister Generalis, tum Card. de Camerino Minimorum Ord. Protector, simul & Card. Pamphilius Ord. Min. Vice Protector, à S. Congregatione, necnon à summo Pontifice specialiter delegati pro stabilienda inter ipsos concordia, & sufficienti habitus distinctione, decreta sua ediderunt, quæ Paulus V. Apostolico diplomate voluit esse confirmata; quorum tenores per extensum exhibeo.

Fr. Archangelus à Messana totius Ord Min. Minister Generalis &c.

Ibid. f. 106. 245. Expedit ad pacem, & tranquillitatem servandam inter nos Fratres Minores, & dicti tertij Ordinis S. Francisci, insuper & illos, qui dicuntur S. Francisci de Paula, ut Fratres dicti tertij Ordinis induantur ex quatuor partibus lanæ naturaliter nigræ, & absque ulla tinctura, & una parte lanæ etiam naturaliter albæ similiter sine tinctura, prout stabilitum est à sanctissimo P. P. Clemente VIII. & quod magis expedit, est, ut forma habitus ipsorum Tertiariorum sit, sicut sanctissimus Iulius Papa ordinavit, nempe, ut habeant caparronem latum, ut desuper scapulas descendat ab utraque parte per quatuor digitos; in longitudine verò tam in parte anteriori, quàm posteriori attingat infra Cingulum, ut super illud possit cingi, ut constat ex nostri sacri Ordinis monumentis, de quo fidem facimus. &c.

Fr. Archangelus à Messana Minister generalis.

Nos Marianus Per benedictus Episcopus Tusculanus Card. de Camerino Ord. Minimorum S. Francisci de Paula Protector, & Hieronymus Tit. S. Blasij de Annulo Presbyter Card. Pamphilius Ord. Fratrum Minorum de Observantia Vice-Protector.

246. Cum S. D N. Paulus divinâ providentiâ Papa V. sacraque Illu-
Ibid. f. 107. strissimorum Cardinalium Congregatio negotiis Regularium præposita nobis expressè commiserint causam vertentem inter Fratres tertij Ordinis S. Francisci de pœnitentia nuncupatos Vltramontanæ familiæ, præsertim Hispanorum, & Gallorum ex una, & Fratres S. Francisci de Paula partibus ex altera, super colore habitus gestandi à dictis Fratribus tertij Ordinis, ut à Fratribus S. Francisci de Paula apertè distingui possent, nos sępè sæpiùs prædictis partibus in voce, & scriptis auditis pro majori dictorum Fratrum interesse, quiete, & tranquillitate multoties, & maturè à nobis considerato hujusmodi negotio, volentes iis, quantùm in Domino possumus, consulere, cupientesque sublatis controversiis omnibus, quæ hactenùs inter illos intervenerunt, quietiùs, & securiùs in humilitatis spiritu Altissimo famulari valeant, judicavimus, decernimus, & statuimus, ac per pręsentes mandamus, & ordinamus, ut juxta ipsorum Regulam, indultaque summorum Pontificum, præsertim fœl. mem. Clementis VIII. habitus prædictorum Fratrum Tertij Ordinis de Pœnitentia nuncupatorum sit ex humili, & vili panno confecto hoc modo, videlicet ex quatuor partibus lanæ naturaliter nigrè, & sine aliqua tinctura contextę, & una parte lanæ etiam naturaliter candidæ, ita quòd singulis quatuor libris lanę naturaliter nigrę addatur una libra lanę albę, prout in brevi Clemētis VIII. latiùs continetur; quamobrem denuo ordinamus, necnon statuimus, ut posthac elapsis sex Mensibus dicti Fratres omnes Tertij Ordinis Vltramontanæ familię præsertim Hispanorum, & Gallorum, habitu illo prædicto modo contexto induantur, & in futurum utantur. Quæ omnia, & singula ita fieri, & observari ab omnibus dictis Fratribus in virtute S. Obedientiæ, & sub pœna privationis officiorum, & inhabilitatis ad similia officia in posterum obtinenda, necnon excommunicationis latę sententię, & aliis gravioribus pœnis arbitrio nostro imponendis, mandamus, atque præcipimus; In quorum fidem, ac testimonium has præsentes nostras subscripsimus, sigillisque nostris muniri jussimus. Dat. Romæ in Palatiis nostris die 30. Aprilis 1610.

Marianus Perbenedictus Card. de Camerino Protector Minimorum de S. Francisco de Paula.

Hieronymus Card. Pamphilius Ord. Fratrum

trum Minorum de Observantia Vice-Protector.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull.Bord. bull. 259. fol. 592.

247. 1. INter graves pastoralis officij nostri curas, quib⁹ assiduè premimur, hæc potissimùm Nos urget, ut Christi fideles, præsertim regularem vitam profitentes, semotis litium anfractibus, unanimi voce sub concordiæ legibus Altissimo vota exolvant, & si quæ inter eos exortæ sint lites, & discordiæ, illæ prout jus, & æquitas postularet, eliminentur, & ne in futurum resurgant, opportunis remediis provideatur.

2. Aliàs siquidem per nos accepto, quòd lis, & causa inter dilectos filios FF. tertij Ord. S. Francisci de Pœnitentia nuncupatos Vltramontanæ familiæ ex una, & Fratres Ordinis S. Francisci de de Paula partibus ex altera, super colore habitus gestandi à dictis Fratribus tertij Ordinis, ut à præfatis Fratribus S. Francisci de Paula apertè distingui posset, pendebat.

3. Nos litem, & causam hujusmodi Fratri nostro Mariano Episcopo Tusculano de Camerino, & dilecto filio nostro Hieronymo Pamphilio tit. S. Blasij de Annulo S.R.E. Presbyteris Cardinalibus nuncupatis Minimorum S. Francisci de Paula, & Fratrum Minorum de Observantia Ordinum hujusmodi apud Nos, & Apostolicam Sedem respectivè Protectori, & Vice-Protectori, audiendas, cognoscendas, decidendas, fineque debito terminandas, omni, & quacumque appellatione remota commisimus.

4. Qui quidem Mrianus, & Hieronymus Cardinales in executionem commissionis hujusmodi sæpe sæpiùs præfatis partibus in voce, & in scriptis auditis, multotiesque, & maturè ab eis considerato hujusmodi negotio, pro majori dictorum Fratrum interesse, quiete, & tranquillitate judicarunt, decreverunt, & statuerunt, ut juxta ipsorum Regulam, indultaque summorum Pontificum, præsertim fœl. rec. Clementis VIII. prædecessoris nostri, habitus præfatorum Fratrum tertij Ordinis de Pœnitentia nuncupatorum sit ex humili panno confectus hoc modo, ut ex quatuor partibus lanæ naturaliter nigræ, & sine aliqua tinctura contextæ, & una parte lanæ etiam naturaliter candidæ; ita quòd singulis quatuor libris lanæ naturaliter nigræ addatur una libra lanæ albæ. Et aliàs prout in eorumdem Mariani, & Hieronymi Cardinalium decreto desuper facto pleniùs dicitur contineri.

5. Cum autem utriusque Ord. prædicti Fratres Nobis nuper exponi fecerint, quòd ipsi plurimùm cupiant, Decretum hujusmodi pro illius firmiori subsistentia, & inviolabili observatione à nobis confirmari, & approbari; ideo nobis humiliter supplicari fecerunt, ut super præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

6. Nos igitur illorum votis, quo quietiùs, & securiùs in humilitatis spiritu Altissimo famulari valeant, annuere, eosque specialibus favoribus &c. hujusmodi supplicationibus inclinati.

7. Decretum præfatum, & omnia, & singula in eo contenta Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque omnibus, & singulis perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur adjicimus; omnesque, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, vel intervenisse dici, vel censeri possint, supplemus, eaque omnia, & singula, valida, & efficacia fore, & esse, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & ab omnibus, & singulis utriusque Ordinis præfati Fratribus nunc, & pro tempore existentibus inviolabiliter observari debere, decernimus.

8. Mandantes nihilominus omnibus, & singulis ipsius Ordinis de Pœnitentia Fratribus, Ministris, & Prælatis Vltramontanæ familiæ, præsertim Gallorum, & Hispanorum tàm præsentibus, quàm futuris in virtute S. Obedientiæ, ac sub privationis officiorum, inhabilitatisque ad illa, & alia imposterum obtinenda; necnon excommunicationis latæ sententiæ incurrendis pœnis, ut posthac elapsis sex mensibus, dicti Fratres omnes Tertij Ordinis habitu illo præfato modo contexto induantur, & in futurum utantur.

9. Quocirca Venerab. Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis nostris, & Apostolicæ Sedis Nuntiis

tiis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi per se, vel per alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quęcumque ubi, & quandò opus fuerit, & quoties pro parte utriusque, seu alterius Ordinis Fratrum hujusmodi fuerint requisiti, solemniter publicari; eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra illos præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos desuper à quoquam, quavis authoritate quomodolibet indebitè molestari.

10. Contradictores quoscumque per censuras, & Ecclesiasticas pœnas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

11. Non obstant. &c. Quibus omnibus &c. Dat. Romæ ap. S. Marcum sub Annulo Piscatoris die 14. Aug. 1610. Pontif. nostri anno sexto.

Arch. Aracœl. Curię Vltr. f. 108. pag. 2. c. 2.

248. Cùm etiam ex Iulij II. decreto jam olim decretum fuisse legatur, ut Tertiarij Fratres Regulares Capparonem in forma per ipsum assignata portare tenerentur: Congregationis hujusmodi Gallicanæ professores, ne cum Patribus Minimis in posterum controversias habere contingeret; Paulum V. Pontificem supplicarunt, ut ad potiorem condistinctionem præfatum Capparonem reassumere sibi liceret; qui audito priùs super hoc Archangelo de Messana factum approbante, & ad concordiæ firmitatem collaudante expedito Brevi; *Postulat ratio pastoralis &c. sub die 6. Decembris 1610.* hæc inter alia statuit.

249. [Fratres Reformati Tertij Ordinis de Pœnitentia nuncupati Regni Frāciæ habeant, & deferant Capparonem latum, ut desuper scapulas descendat ab utraque parte per quatuor digitos in lōgitudine, ut tam à parte anteriori, quàm posteriori attingat infra Cingulum, ut super illo cingi possit, prout aliàs per dictum Iulium prædecessorem nostrum ordinatum, & præscriptum fuit. Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò statuimus, & ordinamus; decernentes, dictos Fratres Reformatos super forma habitus, ut præfertur, designati ullo umquam tempore à quoquam quavis authoritate molestari non posse, quocirca Venerabilibus Fratribus Lugdunen. & Tolosan. Archiepiscopis, ac dilecto filio nostro, & dictæ Sedis in dicto Regno Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se &c.]

250. Similiter & pro Canapæa fune, atque calepodiis ad instar Minoritarum assumendis, licentiam ab Archangelo Generali concessam confirmavit, ut sequitur.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Arch. Aracœl. Cur. Ultr. t. 2. f. 106. p. 2.

VT ea, quæ pro Religionum bono, & personarum in ipsis degentium quiete per ipsarum Religionum Superiores statuta, & concessa, ordinataque sunt, firma, & illibata perpetuò subsistant, Apostolicę confirmationis robur libenter adjicimus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum Fratrum tertij Ordinis S. Francisci Reformatorum Regni Franciæ Nobis nuper expositum fuit, quòd dilectus pariter filius Archangelus à Messana Ordinis Fratrū Minorum sancti Francisci de Observantia Minister generalis injunxit dictis Fratribus, ut depositâ corrigiâ cingulum canapæum, seu Crineum, ut vocant, assumerent, & in posterum deferrent, & insuper eisdem, ut Zoccolis si, & prout hactenùs usi fuerint, uti, & sicut ab initio Reformationis magno cū pietatis exemplo gestarunt, & gerunt, prout in ipso Archangeli Ministri generalis decreto desuper facto, dicitur contineri. Cum autem sicut eadem expositio subjungebat, dicti Fratres plurimùm cupiant, Decretum hujusmodi pro firmiori illius subsistentia, & validitate Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri. Ideo nobis humiliter supplicari fecerunt, ut super præmissis opportunè providere de benegnitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dictos Fratres Reformatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis &c. eorum hac in parte supplicationibus inclinati; Decretum præfatum Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, illisque inviola

inviolabilis Apostolicæ firmitatiss robur adjicimus, ac omnes, & singulos tàm juris, quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Non obstantibus constitutionibus &c. Quibus omnibus &c. Dat. Romæ &c. die prima Decembris 1610. Pont. nostri anno 6.

251. Contra nonnullorum Eremitarum abusum, qui usurpata authoritate, nec etiam ab Ordinis Superioribus, sed vel à se ipsis assumptum, vel à Locorum Ordinariis receptum habitum Gallicanæ Reformationis Tertiariis consimilem deferre non verebantur, Paulus V. sequentem edidit Constitutionum; quam deinde pro habitu Franciscano omnibus quomodocumque Eremitis, graviùs interdicendo Vrbanus VIII. renovavit, & ampliavit, quam supra retulimus.

PAVLVS PAPA V. &c.

Bull. Bord. 1.605. bull. 264.

1. EX pastoralis officij nostri debito illis, quæ pro tollendis abusibus, & scandalis evitandis providè facta fuisse dicuntur, Apostolicæ confirmationis robur libenter adjicimus.

2. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Petrus de Villars Tertij Ordinis Fratrum S. Francisci de Pœnitentia Reformatorum nuncupati in Regno Franciæ professor, & ejusdem Ord. in Curia Romana Procurator, quòd dilectus etiam filius Ioannes de Ierro Ordin. Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia etiam nuncupatorum Minister Generalis, cui dicti Fratres Reformati Apost. authoritate subjecti existunt, providè considerantes, quòd in dicti Regni Provinciis complures habitum Eremiticum similem, vel quasi similem dictorum Fratrum portantes non sine gravi scandalo malè vivunt, & per dictum Regnum vagantur, authoritate sui officij, & inhærens privilegiis à Sede Apostolica dicto Ordini concessis nunc, & pro tempore existenti Provinciali dicti Tertij Ord. quoscumque habitum Eremiticum similem, vel quasi similem habitui dictorum Fratrum Reformatorum portantes, non sine gravi scandalo malè viventes, & per dictum Regnum Franciæ vagantes, prædicto habitu spoliandi, castigandi, & incarcerandi, juxta Roman. Pontificum prædecessorum nostrorum privilegia eisdem ordinibus concessa, authoritatem suam, licentiamque concessit.

3. Prohibuit etiam Fratribus sui Ord. ne quemquam absque prædicti Provincialis consensu vestiant, aut recipiant, prout in patentibus litteris ipsius Ministri Generalis desuper confectis pleniùs dicitur contineri.

4. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Petrus plurimùm cupiat licentiam, facultatem, & prohibitionem præfatas; necnon litteras patentes desuper confectas ejusmodi pro illarum firmiori subsistentia, & validitate Apost. nostræ confirmationis robore communiri; Nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut super præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

5. Nos igitur dictum Petrum specialibus favoribus &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, licētię impertitionem, & prohibitionē, ac litteras patentes desuper confectas prædictas, omniaque, & singula in eis contenta Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus; illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Ac omnes, & singulos tàm juris, quàm facti, defectus, si qui desuper quomodilibet intervenerint, supplemus. Et nihilominus d. Tertij Ordinis nunc, & pro tempore existenti Provinciali, & quoscumque habitum Eremiticum similem, vel quasi similem habitui Fratrum Reformatorum hujusmodi portantes, & cum gravi scandalo malè viventes, ac per dictum Regnum vagantes habitu hujusmodi spoliare, & castigare, ac etiam carceribus mancipare liberè, & licitè valeant authoritate, & tenore prædictis facultatem concedimus, ac impartimur. Decernentes præsentes litteras validas, firmas &c. Quocirca Venerab. Fratribus Lugdun. & Toletan. Archiepiscopis, ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regno Franciç pro tempore existenti Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quęcumque ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis

defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra illos præmissorum omnium, & singulorum effectu pacificè frui, & gaudere &c. Contradictores &c. Dat. Romæ &c. die 14...... 1613. Pontif. nostri anno 8.

Denique pro Congregationis Italicæ Tertiariorum cum Patribus Minoribus Conventualibus stabilienda in facto habitus concordia, videndæ sunt constitutiones Apostolicæ in Bullario Bordonij.

CAPUT XII.

Qualis sit dependentia Tertij Ordinis de Pœnitentia ab Ordine Minorum.

252. Tertij Ordinis de Pœnitentia professores, quamvis à Seraphico Patriarcha tertio loco geniti, nullam tamē à primo, videlicet à Seraphica Minorum Religione dependentiam ex vi suæ ipsorum Regulæ, qualem Clarissis constat impositam fuisse, habere comprobantur: quinimmò Ministros pro dando devotis fidelibus habitu, in cap. 2. Regulæ, & in tertio Visitatores pro sui correctione fuisse legimus ipsis assignatos; quos Visitatores ex aliqua approbata Religione Sacerdotes tempore opportuno deposcerent, S. Pater admonuit. Nicolaus IV. Papa ubi primùm Regulam eorum Apostolico diplomate, *Supra Montem &c.* jam in superioribus descripto confirmavit; & Tertiarios ipsos graviter hortatus est in eadem Regulæ descriptione, ut in reverentiā Seraphici Patris, à quo suam gloriantur originem profiteri, Visitatores suos de ipsius S. Patriarchæ filiis, idest de Fratribus Minoribus per Custodes, & Guardianos suos deputandos assumerent. Piissima Papæ consilia cum aliqui debita humilitate susciperent, alij renuere non contenti, primos etiam impiis rationibus, & violentiis ab hujusmodi Minoritarum postulatione alienare non verebantur. Indignatus Pontifex, hosce suæ exhortationi tanto ardore, tam positivè fieri contrarios, graviter eos increpando, & per locorum Ordinarios compesci jubendo, tanti Patris degeneres filios appellat; è contra verè sub acquiescentes consilio, quod juri naturali, & æquitati non immeritò dicit esse conforme, specialibus gratiis, & benedictionibus voluit replere: ex ipso diplomate meliùs omnia constabunt.

NICOLAUS PAPA IV.

Universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis, &c.

253. Unigenitus Dei Filius, cujus livore sanati sumus, & sanguinis fonte regenerati, solus suam fundavit Ecclesiam, & supra petram fidei mox nascentis erexit, Beatoque Petro Apostolorum Principi æternæ vitæ clavigero cœlestis, & æterni simul imperij jura commisit, dispersos Israel ad ovile suum ministerio Passionis inductos ligandi, atque solvendi sibi, & in eo successoribus tradito principatu. Quarè Romano Pontifici, ejusdemque Principis in principatu hujusmodi successori hæ vigiliæ præcipuæ, & solertiæ sedulæ, studia, & desideria non vacua imminent, ex debito Apostolicæ servitutis, ut Ecclesiam ipsam novo semper fœtu multiplicet, & congreget illi gregem & disciplinis, & regulis informatum. Nam humanæ naturæ conditio tamquam vas figuli subjecta frangitur, & facilè reparatur; propterea siquidem fideles ejusdem Ecclesiæ, ut in azymis sinceritatis, & veritatis alitos vigilanter oportet cavere, ne successoris ejusdem Principis ordinationibus, vel doctrinis minorando detrahant, vel quoquomodo labiis detractionis obsistant, cum secundùm Apostolum ordinationi sit obvius, qui potestati resistit. Cum itaque ille gloriosus B. Franciscus Confessor eximius, igne charitatis succensus, verbo, & opere Apostolorum discipulus ad ampliādam in domo Domini familiam ple nus spiritu veritatis cōsurgens, ut ambulantiū in tenebris pedes eruditionis sine litteris dirigeret in viam salutis æternæ, quemadmodum Ordinem instituerat Pœnitentium titulo insignitum, in quo normam tradidit promerendi æterna. Nos Ordinem ipsum opportunis favoribus prosequi, & ad ejus augmentum benigniùs intendentes, ut quod in zelo ipsius Confessoris extiterit, incrementis augeretur virtutis:

Vvad. t. 2. Reg. f. 194. bull. 45. Nicol. IV.

ejusdem Ordinis professores adjectione nostræ solicitudinis magis, ac magis de virtute proficiat in virtutem, Ordinem ipsum approbando, ordinationes nonnullas salutaris persuasionis nostris litteris in eodem Ordine duximus observandas. Inter cæteras eisdem Fratribus paterno consulentes affectu, ut hujusmodi normam vivendi sequerentur, & sequendo amplecterentur eamdem. Et cum naturalis persuadeat ratio, & rationi æquitas acquiescat, ut prædicti Ordinis professores ob ipsius Confessoris reverentiam dilectorum filiorum nostrorum Ordinis Minorum dirigantur, & regulentur doctrinâ, (quia utriusque almus extitit Institutor) de Ordine supradicto Fratrum Minorum Visitatores, & Procuratores assumere. Verùm quia, proh dolor: nonnulli ex Ordine prędicto Pœnitentium, Ecclesiæ, & Confessoris eorumdem degeneres filij adversum persuasionem, & consilium hujusmdi consurgentes non metuunt affirmare, quòd hujusmodi nostro consilio acquiescentes, illosque sequi volentes salvari nequeant in eodem Ordine Pœnitentium, nec formidantes præsumptuosiùs agere in hac parte, callidis suggestionibus subvertunt ipsi consilio adhærere cupientium voluntates, illudque adimplentes prohibitionibus præsumptuosis, & molestationibus gravibus persequendo. Nos præsumptores hujusmodi nolentes conniventibus oculis pertransire, prohibemus, ne quis onus hujusmodi professionis, cujuscumque condiditionis, & status existat, ausu nefario præsumat impedire, quatenus omnes dicti Ordinis Pœnitentium regulam observantes, qui hujusmodi nostrum cupiunt sequi consilium, illud adimpleant, & sequantur. Decernentes omninò processus contra hujusmodi nostro consilio adhærentes habitos, & habendos nullius existere firmitatis. Cęterùm quoniam cupimus vehementer hujusmodi nostrum salubre consilium adimpleri, omnes, qui illud susceperint, & adimpleverint reverenter, Apostolicæ, & nostræ benedictionis gratiam ampliùs consequantur, & gaudeant privilegiis ejusdem Ordinis Pœnitentium ab eadem Sede concessis, & imposterum concedendis. Impedientes verò, quò minus prę missum adimpleant consilium, quòd ab hujusmodi impedimento desistant, per locorum Ordinarios compesci volumus, & mandamus. Non obstantibus quibuscumque privilegiis sub quacumque forma verborum obtentis, per quæ effectus præsentium posset quodammodo impediri. Et insuper volumus, quòd hujusmodi Fratres nostro salubri consilio adhærentes debeant habere Ministros de se ipsis juxta formam in prædicta Regula comprehensam. Dat. apud. Vrbem veterem 6. Idus Augusti Pontif. nostri anno tertio.

254. Cum verò Innocentius IV. jam per suas litteras hujusmodi Tertiariorum Congregationem Fratrum Minorum visitationi, atque obedientiæ subjecisset; non obstante præfata Nicolai IV. prima constitutione, atque simplici consilio per plures subsequentes Pontifices fuerunt ex integro facti Minoribus subjecti, per alios suæ libertati restitui; ex quo potissimùm Collegialiter, & demùm Regulariter vivere cœperunt; nec ad nostra usque tempora controversiæ hujusmodi cessare potuerunt; do plurimarum Apostolicarum constitutionum exemplaria, ut majori tandem ex fundamento litis terminationem, vel ultimum statum liceat apponere.

INNOCENTIVS PAPA IV. &c.

Dilectis filiis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & Siciliam constitutis.

255. VOta devotorum Ecclesiæ, quę fructum salutis æternæ continere perspicimus, ad effectus gratiam pio dirigere favore debemus. Cum itaq; dilecti filij Ministri, & Fratres Ordinis de Pœnitentia in Italia, & Regno Sicilię constituti cupiant, sic ad illa devotionis augmenta proficere, per quæ æternæ fœlicitatis prœminm eis possit faciliùs provenire: Nos eorum precibus annuentes, discretioni vestræ præsentium authoritate mandamus, quatenùs ipsis opportunis temporibus per vos, vel Fratres vestri Ordinis ad hoc idoneos visitationis Officium impendentes, & instruentes regularibus disciplinis corrigatis, & reformetis eosdem tam in capite quàm in membris, quæ correctionis, & visitationis officio noveritis indigere, contradictores per censuram Ecclesiasticam

Uvad. t. 4. in appendic. ad t. 1 f. 10. bul. 1.

ctam compescendo. Datum Lugduni Idibus Iulij Pontificatus nostri anno quarto. Consequenter ad Innocentium decreverunt & Ioannes XXII. & Martinus V. prout sequitur.

IOANNES PAPA XXII.

Vvad. t. 5. Reg. 1414. bull. 28.

256. CVm de privilegiis & litteris Apostolicis ambigitur, expedit, ut illa per oraculum summi Pontificis declarentur. Dudum siquidem per fœl. rec. Innocentium Papam IV. prædecessorem nostrum accepto, quòd quidem dilecti filij Ministri, & Fratres Ordinis de Pœnitentia in Lombardia cupiebant in illis devotionis augmento proficere, per quæ fælicitatis æternæ prœmium eis posset faciliùs provenire; dictusque prædecessor propterea precibus dictorum Ministrorum, & Fratrum annuens, dilectis filiis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum de Lombardia per suas litteras mandavit, ut ipsos Ministros, & Fratres de Pœnitentia opportunis temporibus per se, & Fratres dicti Ordinis Minorum, ad hoc idoneos visitationis officium impenderent, & instruerent regularibus disciplinis, corrigendo, & reformando ibidem tam in capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis officio noscerentur indigere; Contradictores per &c. compescendo. Deindè piæ mem. Nicolaus Papa IV. etiam prædecessor noster, qui eidem Innocentio in apice summi Apostolatus successit, inter alia multa, quæ pro salubri statu ipsius Ordinis de Pœnitentia noverat profutura, etiam per suas litteras statuit, ut Ministri, & Fratres, ac Sorores de Pœnitentia hujusmodi cujuslibet civitatis, & loci, ubi pro tempore morarentur, Visitatorem haberent Sacerdotem, qui alicujus probatæ Religionis existeret; quique illis de commissis excessibus injungeret pœnitentiam salutarem; nec quivis alius posset eis ejusmodi visitationis officium exhibere: quòdque ipsum officium semel exerceretur in anno, nisi necessitate aliqua suadente foret pluries faciendum. Incorrigibiles verò, & inobedientes monitio trina prævenire deberet, qui sese corrigere non curarent, de ipsius Ordinis de Pœnitentia consortio expellerentur: Ac consulvit, ut Visitatores, & Reformatores hujusmodi de Fratribus præfati Ordinis Minorum assumerentur, quos Custodes, vel Guardiani ejusdem Ordinis Minorum, cum super hoc requisiti forent, ducerent assignandos. Noluit tamen Ministros, Fratres, & Sorores de Pœnitentia hujusmodi à laico visitari, prout in eorumdem Innocentij, & Nicolai prædecessorum litteris pleniùs continetur. Cum igitur, sicut ex relatione dilectorum filiorum Ministri, & Fratrum domus, seu Conventus Ferrarien. Ordinis antedicti accepimus, à nõnullis vertatur in dubium, an Ministri, & Fratres ipsi possint dictos Ministros, & Fratres, ac Sorores de Pœnitentia visitare. Nos volentes præfatos Ministros, & Fratres gratiis, & favoribus prosequi gratiosis, ac hujusmodi dubium amputare, ipsis Ministris, & Fratribus quidem Ministros, Fratres, ac Sorores de Pœnitentia hujusmodi, opportunis temporibus per se, ac Fratres dicti Ordinis Minorum ad hoc idoneos, in capite, & in membris, in Civitate, & diœcesi Ferrarien. visitare, ac excessus eorum corrigere, & punire, ipsosque regularibus disciplinis instruere, necnon alia facere, quæ officio visitationis incumbunt, vigore litterarum Innocentij supradicti liberè, & licitè possint, authoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus; præmissis constitutionibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Bononiæ 16. Kalendas Iulij anno quinto.

MARTINVS PAPA V. &c.

Venerabili Fr. Jordano Episcopo Albanen.

257. LIcèt inter cetera Regularis Observantiæ vota &c. Sanè pro parte dilectorum filiorum Antonij de Massa Generalis, & singulorum Provincialium Ministrorum, universorumque Fratrum Ordinis Minorum petitio continebat, quòd nonnullæ tam Ecclesiasticæ, quàm sæculares utriusque sexus personæ in diversis mundi partibus constitutæ, quæ sub quodam velamine sanctitatis habitum griseum, Ordinis Fratrum Minorum habitui quasi conformem deferentes, & à B. Francisco nomen assumentes, *de Tertia Regula* dicti sancti

Ibid. f. 140. bull. 165. ann. 1416.

Sancti, aliàs *de Pœnitentia* se appellant, tam ex privilegiis, ut asserunt, concessis, quàm etiam propria authoritate nonnunquam in communi, quandoque verò ad partem sub quadam vivendi norma, quasi in propriam libertatem, & absque debita subjectione, & obedientia religiosam vitam ducere se asserunt, & præsumunt; undè dicti Ordinis non solùm confusio generatur, & contemptus, verùm etiam sic simplices decepti in diversas inducuntur hæreses, & errores, pluraque scandala, & pericula proveniunt animarum. Quarè pro parte Generalis,& Provincialium Ministrorum, ac Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super premissis opportunè providere &c. dignaremur. Nos itaquè attentè considerantes incongruum existere,quòd hujusmodi personę habitum de dicto Sancto cōcessum gerant, & se de Tertio Ordine nominare præsumant,& jurisdictionem, aut disciplinam Superiorum dicti Ordinis Minorum suscipere parvipendant, ac aliàs subjecti præfato Ordini non existant,ac super his salubriter occurrere cupientes, circumspectioni tuæ &c. mandamus, quatenùs si ita est, omnes & singulos Fratres, & Sorores *de Tertia Regula* S. Francisci, aliàs *de Pœnitentia* nuncupatos tam præsentes, quàm futuros, cujuscumque gradus, vel conditionis existant, & ubicumque consistant, eidem Ordini, & ejus Superioribus, in omnibus eorum tamen vivendi, & continendi formâ semper salvâ authoritate nostra subjicere, ipsosque prædictis, Generali, & Provincialibus Ministris pro tempore existentibus quemadmodum cæteri, & veri dicti Ordinis Fratres,& Sorores subjecti existunt,subjectos esse decernas; statuens, & ordinans authoritate prædicta, quòd præfati Ministri Fratres de tertia Regula,& Sorores prædictos, quoties expediens fuerit, per se, vel alios ad hoc idoneos visitare, corrigere, & delinquentes, ac excedentes pro demeritis punire, & emendare, eorumque confessiones audire, eisque pœnitentiam salutarem injungerere, & omnia Sacramenta Ecclesiastica ministrare, omnemque aliam (quę tamen illorum observantiæ,seù continentiæ pœnitùs non obvient) jurisdictionem exercere valeant in eosdem; contradictores &c. compescendo. Non obstantibus privilegiis &c.quibus,quantùm præmissis contraria fuerint, derogamus; necnon constitutionibus Apostolicis &c. quibuscumque. Datum Romæ apud SS. Apostolos 5. Idus Decembris, anno decimo.

258. Præfatas tamen Martini litteras, tamquam ad generalis Ministri supplicationem expeditas,revocavit Eugenius IV.& Tertiarios ex integro suæ libertati voluit esse restitutos, ecce diplomatum tenores.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD Apostolicæ Sedis apicem &c. Dudum si quidem fœl. rec. Nicolaus Papa IV. prædecessor noster dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia litteras concessit tenoris subsequentis. *Nicolaus Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia tàm præsentibus, quàm futuris salutem &c. super Montem Catholicæ fiedei &c. usque ad se noverit incursurum. Datum Reate 15. Kal. Septemb. Pontificatus nostri anno 2.* Postmodum verò pro parte dilectorum Antonij de Massa Generalis, & singulorum Provincialium Ministrorum, universorumque Fratrum Ordinis Min. bonæ memoriæ Martino Papæ V. etiam prædecessori nostro exposito, quòd nonnullæ tam Ecclesiasticæ, quàm sæculares utriusque sexus personæ in diversis partibus mundi constitutæ, quæ sub quodam velamine sanctitatis habitum griseum Ordinis Fratrum Minorum habitui quasi conformem deferentes,& B. Francisci nomen assumentes, *de Tertia Regula* dicti Sancti, aliàs de Pœnitentia se appellabant, tam ex privilegiis eis, ut asserunt, concessis, quàm etiam propria authoritate nonnūquam in communi, quandoque verò ad partem sub quadam vivendi norma, quasi in propria libertate, & absque debita subjectione, & obedientia vitam religiosam ducere se asserebant, & pręsumebant; undè dicti Ordinis non solùm confusio generabatur, & contemptus, verùm etiam sic simplices decepti ad

Ibid.f.193. bull. 15. ann. 1431.

ad diversas ducebantur hæreses, & errores, pluraque scandala, & pericula proveniebant animarum; dictus Martinus prædecessor per suas litteras Venerabili Fratri nostro Iordano Sabinen. tunc Albanen. Episcopo dedit in mandatis, ut omnes, & singulos Fratres, & Sorores de Regula, vel de Pœnitentia hujusmodi nuncupatos tàm præsentes, quàm futuros, cujusque gradus, vel conditionis essent, & ubicumque existerent, eidem Ordini, & ejus Superioribus in omnibus, eorum tamen vivendi, & continendi formâ semper salvâ, subjicere, ipsosque prædictis Generali, & Provincialibus Ministris, pro tempore existentibus, quemadmodum cæteri, & veri dicti Ordinis Fratres, & Sorores subjecti existerent, subjectos esse debere decerneret, statuens, & ordinans, quòd prædicti Ministri Fratres de Regula, & Sorores prædictos, quoties expediens foret, per se, & alios ad hoc idoneos visitare, corrigere, & delinquentes, & excedentes pro demeritis punire, & emendare, eorumque confessiones audire, & ipsis Pœnitentiam salutarem injungere, ac omnia Sacramenta ecclesiastica ministrare, omnemque aliam, quæ tamen illorum observantiæ, seù continentiæ penitus non obviaret, jurisdictionem in illos exercere valerent, prout in litteris Martini prædecessoris hujusmodi facta fuere, lites etiam ĩndecisæ pendentes, necnon scandala, & inconvenientia plurima prodierint hactenus, & de majoribus, nisi desuper Apostolicæ Sedis provisio quantociùs adsit, verisimiliter formidetur, & quia donec præmissa daretur occasio quietis, votivæque directionis ubertate progressus ipsorum FF. de Pœnitentia, & Sororum status omnino redderetur intranquillus. Nos igitur &c. attentè recensentes, congruum non existere, quòd ipsarum dicti Nicolai prædecessoris nostri, quæ tàm digestæ, tantæque maturitatis, & libraminis adminiculo processerunt, & quibus aliàs longævis adeò temporum curriculis derogatum non fuit, litterarum series alicujus debeat facto præsumptionis immutari, præmissis quoque scandalis, & inconvenientiis, quantùm nobis ex alto permittitur, obviare, necnon salubre remedium adhibere cupientes, ac omnes prædictas lites penitùs extinguentes, litteras Martini prædecessoris, illarumque prætextu facta, ut præmittitur, statuta, & ordinationes hujusmodi, ac quæcumque inde secuta, authoritate Apostolica præsentium serie de certa scientia revocamus, cassamus, & irritamus, ac nullius volumus existere firmitatis; decernentes, ipsas litteras ejusdem Nicolai prædecessoris plenarium debere roboris obtinere vigorem proindè in omnibus, & per omnia, ac si prædictæ litteræ dicti Martini prædecessoris nullatenùs emanassent; irritum quoque, & inane, si quidquam in contrarium à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, ac districtiùs inhibentes Ministris, & ipsius Ordinis Minorum Fratribus prædictis, nè prætextu litterarum Martini prædecessoris hujusmodi Fratres de Pœnitentia, Sororesque prædictos, vel eorum aliquam vexent quomodolibet, aut molestent. Non obstantibus præmissis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ extinctionis cassationis, irritationis, constitutionis, inhibitionis, & voluntatis infringere &c. Datum Romæ &c. anno 1431. 17. Kal. Decembris anno primo.

259. Dehinc executores dedit ut sequitur. *Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Compostellan. & Episcopo Perusin. ac dilecto filio Archipresbytero Sanctorum Celsi, & Iuliani de Urbe.* Hodie nostras fieri mandavimus tenoris sequentis: Eugenius servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad Apostolicæ dignitatis apicem &c. ut supra. Cupientes igitur, ut hujusmodi nostræ litteræ progressu temporis irrefragabiliter observentur, discretioni vestrę per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios ipsis Fratribus, & Sororibus opportunę defensionis auxiliis assistentes, non permittatis eos, vel aliquem illorum contra nostras constitutionem, & inhibitionem prædictas &c. Dat. ut suprà &c.

EUGENIUS PAPA IV.

Venerabilibus Fratribus Castellanen. & Servisen. Episcopis.

260. AD Sacram Petri Sedem divina dispositione vocati &c. Dudum Ibid. f. 240. bull. 111.

dum siquidem fœl. rec. Nicolaus Papæ IV. prædecessor noster inter cætera statuit, quòd Ministri, & Fratres, ac Sorores Tertij Ordinis S. Francisci *de Pœnitentia* nuncupati civitatis, & loci cujuslibet ad visitationem communem in aliquo loco religioso, vel Ecclesia, ubi locum hujusmodi contigerit deesse, convenirent, & Visitatorem haberent Sacerdotem, qui alicujus approbatæ Religionis existeret, ac illis de commissis excessibus injungeret pœnitentiam salutarem, nec quivis alius posset eis huiusmodi visitationis officium exhibere, prout in ipsius prædecessoris inde confectis litteris pleniùs continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ministri, & Fratrum, ac dilectarum in Christo filiarum Ministræ, & Sororum domorum loci de Venetiis dicti Ordinis Canstellan. Diœcef. petitio continebat, quòd Generalis, & Provincialis Ministri, necnon Guardianus domus eiusdem loci de Venetiis Ordinis Fratrum Minorum contra statutum, & litteras huiusmodi, quorum verisimiliter ignari non sunt, ipsis Ministro, & Fratribus, necnon Ministræ, & Sororibus Domorum Tertii Ordinis huiusmodi etiam renitentibus, & invitis præfatum visitationis officium conentur impendere, necnon eos desuper præsumpserint hactenùs multipliciter molestare, plurimis inde scandalis, inconvenientiisque subortis, & aliis, nisi desuper Apostolicæ provisionis adminiculum succedat, verisimiliter emersuris; ipsique Minister, & Fratres, necnon Ministra, & Sorores domorum Tertij Ordinis huiusmodi, quominus eis, ac dicto Tertio Ordini concessis privilegiis, & libertatibus uti, gaudereque pacificè possint, progressu tēporis timeāt impediri. Nos igitur &c. fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenùs vos, vel alter vestrum statutum prædictum, cui authoritate Apostolica, quoad Ministrum, & Fratres, necnon Ministram, & Sorores domorum Tertij Ordinis huiusmodi; ut ipsum Visitatorem de consilio, & assensu alicuius vestrum, quoties opus fuerit, eligant, & assumant, per præsentes adjicimus, ubi, & quandò expedire videbitis, authoritate Apostolica solemniter publicantes, ac Ministro, & Fratribus ipsis, necnon Ministræ, & Sororibus domorum Tertij Ordinis huiusmodi, quoties super hoc pro parte sua desuper requisiti fueritis, efficacis præsidio defensionis assistentes, non permittatis, aliquem ex eis per Generalem, & Provincialem Ministros, ac Guardianum prædictos, vel quempiam ipsorum, vel quosvis alios contra statutum, privilegia, & libertates hujusmodi, seu super eorum juribus, & bonis impediri quomodolibet indebitè, vel molestari, aut ipsis gravamina, damna, vel injurias irrogari facturi Ministro, & Fratribus, ac Ministræ, & Sororibus domorum Tertij Ordinis hujusmodi super pręmissis omnibus, in illis videlicèt, quæ judicialem requirunt indaginem, summariè, simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura judicij, in aliis verò, prout eorum qualitas exegerit, justitiæ complementum. Contradictores quoslibet, & rebelles cujuscumque dignitatis, status, Ordinis, & conditionis extiterint, quandocumque, & quotiescumque expedierit, authoritate prædicta per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo; Non obstantibus tàm pię mem. Bonifacij Papæ VIII. &c. quàm aliis quibuscumque constitutionibus à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris &c. Volumus insuper, & eadem authoritate decernimus, quòd quilibet vestrum prosequi valeat articulum, etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento Canonico præpeditus, quòdque à data cum sit vobis, & cuilibet vestrum in præmissis omnibus, & eorum singulis cœptis, præsentibus, & futuris perpetua potestas, & jurisdictio attributa, ut eo vigore, eaque firmitate possitis in præmissis omnibus cœptis, & nō cœptis, pręsentibus, & futuris, & pro prædictis procedere, ac si præmissa omnia coram vobis cœpta fuissent, ac jurisdictio vestra, & cujuslibet vestrum in præmissis omnibus, & singulis per citationem, vel modū alium perpetuata legitimū extitisset; constitutione prædicta super Conservatoribus, & alia qualibet in contraria edita non obstantibus, præsentibus perpetuò valituris. Dat. Bononiæ &c. 1437. 6. Idus Octobris anno 7.

261. Verùm non multò post Tertiarios ipsos ejusdem Provinciæ S. Antonij Vicario Provinciali Observantium voluit

luit esse subjectos dato diplomate, *Exposcit dilectorum &c.* quod supra descripsimus. Pius II. universum hoc sodalitium in regnis Castellæ Minoribus de Observantia subjici, & obedire præcepit, ut sequitur.

PIVS PAPA II. &c.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Toletan. &c.

Uvad.t.6. Reg.ann. 1462. bull.20. 261. PIa Deo, & Ecclesiæ desideria &c. sanè pro parte dilectarum in Christo filiarum Theresiæ de Guevara, & aliarum personarum in Regno Castellæ sub Regula Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatarum viventium nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd quamvis ab exordio dicti Ord S. Franciscus instituerit, ut religiosæ personæ utriusque sexus sub eadem Regula Tertij Ordinis pro tempore degentes, essent sub cura Ordinis Fratrum Minorum, fuerintque postmodum nonnulli Reges, & Reginæ, aliæque nobilissimæ utriusque sexus personæ sub regula dicti Tertij Ordinis viventes, qui in Dei Ecclesia honoris, & honestatis fructus uberrimos attulerunt; verumtamen, quia nonnulli Fratres dicti Tertii Ordinis quasdam à Sede Apostolica litteras, per quas personæ sub regula tertii Ordinis hujusmodi degentes ab obedientia Prælatorum dicti Ordinis Fratrum Minorum, sub qua erant, eximuntur, ac eis totalis jurisdictio superioritatis, & prælaturæ super religiosas personas utriusque sexus dicti tertij Ordinis conceditur, obtinuisse dicuntur, magna exindè incommoda, dissolutiones, homicidia, & quasi totalis ejusdem tertij Ordinis desolatio, maximè in regno antedicto (proh dolor!) subsecuta sunt. Quare pro parte tàm Theresiæ, quæ, ut asserit, dilecti filij nobilis viri Eneci de Guevara magni Senoscalli Regni Siciliæ citra Farum Soror extitit, quàm aliarum personarum prędictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eas Custodibus, & Guardianis dicti Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, infra quarum loca personæ Tertij Ordinis hujusmodi, ad præsens commorantur, & pro tempore commorabuntur, subjicere, & ad pristinum, ac illum statum, in quo erant, antequam litteræ hujusmodi emanarent, reducere, aliàsque statui earum in præmissis opportunè, providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui pacem, & quietem singularem religiosarum, ut devotiùs Altissimo vota sua exsolvere possint, procuramus, ac dissensionibus, & scandalis, ne illa eveniant, quantùm cum Deo possumus, obviamus, de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi suplicationibus inclinati fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, quorum interest, de præmissis omnibus, & singulis, ac eorum circumstantiis universis, authoritate nostra, te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ita esse repereris, eadem authoritate nostra decernas, quòd singulæ personæ dicti Tertij Ordin. utriusque sexus in prædicto Regno nunc, & pro tempore commmorantes, salva authoritate Diœcesanorum, sub receptione, cura, visitatione, correctione, prælatura omnimoda Custodum, & Guardianorum locorum de Observantia hujusmodi, in quibus dictæ personæ religiosæ Tertij Ordinis morantur, & pro tempore morabuntur, in omnibus, & per omnia, ac si dictæ litteræ ab eadem Sede nullatenus emanessent, permaneant. Non obstantibus &c. Datum in Abbatia S. Salvatoris Clusin. Diœces an. 1462. 3. Idus Iulii Pontif. nostri anno 4.

263. Sixtus IV. in orbe universo ipsorum subjectionem ad Ordinem Minorum voluit esse dilatatam, cuius diplomatis tenorem exhibeo

SIXTVS PAPA IV. &c.

Dilectis filiis Zaneto de Vtino Generali, & universis Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum per universum Orbem constitutis &c.

ROmani Pontificis providentia &c. dudum siquidem per fœl. recor. Innocentium Papam IV. prædecessorem nostrum accepto, quòd Ministri, & Fratres tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia in Italia, & Regno Siciliæ constituti cupiebant ad illa devotionis augmenta procedere, per quæ fœlicitatis æternæ prœmium eis posset fœliciùs prove Ibid. anno 1471. bul. 3

provenire. Idem prædeceſſor eorum Miniſtrorum, & Fratrum ſupplicationibus inclinatus, unverſis Miniſtris Provincialibus veſtri Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & Regnum præfatum conſtitutis ſuis litteris mandavit, ut opportunis temporibus per eos, aut dicti eorum Ord. Fratres ad hoc idoneos, Miniſtros, & Fratres dicti Tertij Ordinis in Italia, & Regno prædicto conſiſtentes pro tempore viſitarent, & eos regularibus diſciplinis inſtruerent, corrigerentque, & reformarent ibidem tàm in capite, quàm in membris, quæ correctionis, & reformationis officio cognoſcerent indigere, prout in eiſdem litteris pleniùs continetur. Cum autem, ſicu exhibita nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, vos cupiatis prædictas, & quaſcumque alias Apoſtolicæ Sedis litteras vobis aliquam ſuperioritatem, poteſtatem, & authoritatem in eoſdem Miniſtros, & Fratres Tertij Ordinis de Pœnitentia nuncupatos quomodolibet concedentes, & in illis contenta pro ſubſiſtentia firmiori noſtræ approbationis munimine roborari, & ad Miniſtros, ac Fratres dicti Ordinis extra Italiam conſiſtentes extendi: Pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut prædictas litteras Innocentij prædeceſſoris præfati, necnon omnia, & ſingula alia privilegia vobis in ipſos Miniſtros, & Fratres dicti Tertij Ordinis poteſtatem, & authoritatem aliquã quomolibet concedentes, approbare, roburque perpetuæ firmitatis obtinere debere decernere, ac aliàs vobis, & eorumdem Fratrum Tertij Ordinis proſperiori, ac fœliciori regimini opportunè providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, prædictas, & quaſcumque litteras alias hujuſmodi, per quas vobis aliqua ſuperioritas, præeminentia, & authoritas in ejuſdem Tertij Ordinis Fratres, & Sorores tribuitur, Apoſtolica authoritate, præſentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & ad vos Miniſtros Generalem, & Provinciales, ac Vicarios Fratrum dicti Ordinis veſtri de Obſervantia nuncupatorum, necnon Miniſtros, Fratres dicti Tertij Ordinis, etiam extra Italiam, & Regnum Siciliæ hujuſmodi per univerſum orbem conſiſtentes, eadem authoritate extendimus: necnon vobis, & ſucceſſoribus veſtris pro tempore exiſtentibus Generali, ac Provincialibus Miniſtris, & Vicariis prænominatis de Obſervantia dicti Ordinis Fratrum Minorum, ac eoſdem Miniſtros, Fratres, & Sorores Tertij Ordinis ubilibet infra provincias vobis, & eiſdem ſucceſſoribus veſtris, Generali, & Provincialib⁹ Miniſtris, & Vicarias præmiſſas conſiſtentes, charitativè in capite, & in membris viſitandi, & juxta regularia inſtituta dicti Ordinis inſtruendi, reformatione, & correctione indigentia, etiam per ablationem mantelli, & habitus Tertij Ordinis, ſi id qualitas exceſſus exegerit, corrigendi, & reformandi: volenteſque ad ipſum Tertium Ordinem, & illius vivendi modum aggregari recipiendi, & habitum, ſive mantellum juxta morem dicti Ordinis eis exhibendi; ac ipſis Miniſtris, Fratribus, ac Sororibus Tertij Ordinis Viſitatorem, ſive Cõfeſſorem dicti Ordinis Fratrum Minorum Conventualium, vel de Obſervantia nuncupatorum, prout eis plus placuerit, ad id moribus, vitæ ſanctimoniâ, & ætate idoneum, qui etiam illis omnia Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare habeat, pro tempore in veſtris provincialibus Capitulis, vel congregationibus dictorum Fratrum de Obſervantia nuncupatorum, vel extra prout opportunum videbitur, aſſignandi, eadem authoritate licentiam concedimus, & etiam facultatem: diſtrictiùs inhibentes locorum Ordinariis, & aliis quibuſcumque perſonis cujuſvis ſtatutus, gradus, vel conditionis exiſtant, & quacumque authoritate fungantur, ne prætextu quarumlibet litterarum, & facultatum eiſdẽ forſan conceſſarum, & pro tẽpore concedendarum de præmiſſis, quæ ad vos ſpectant, ſe quomodolibet impedire præſumant, ac decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his per quoſcumque quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus quibuſcumque aliis forſan circa præmiſſa eis per Sedem Apoſtolicam conceſſis facultatibus, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romę &c. anno 1471. 18. Kal. Ianuar. Pontif. noſtri anno 1.

264. Quæ omnia graviori edicto contra

tra nonnullorum contumaciam confirmavit, expedito Brevi *Pridem per alias nostras &c. Dat. die* 21. *Aprilis* 1476. & habetur sub n. 164. in bullario Bordonii. Deindè specialiùs pro Tertiariis in Belgio, ut Minoribus de Observantia in Provincia Franciæ subderentur, sequentem edidit constitutionem.

SIXTUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Uvad. t. 7. Reg. anno 1477. bull. 28.

265. EX Apostolicæ servitutis officio &c. Dudum siquidem per fœl. record. Innocentium Papam IV. prædecessorem nostrum accepto, quòd tunc Ministri, & Fratres Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati in Italia, & Regno Siciliæ constituti cupiebant ad illa devotionis augmenta procedere, per quæ fœlicitatis æternæ præmium eis posset faciliùs provenire, idem prædecessor eorumdem Ministrorum, & Fratrum supplicationib⁹ inclinatus, universis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & Regnum præfata constitutis suis litteris dedit in mandatis, ut opportunis temporibus per eos, aut dicti Ordinis Minorum Fratres ad hoc idoneos, Ministros, & Fratres dicti Tertij Ordinis in Italia, & Regno prædictis consistentes pro tempore visitarent, & eos in regularibus disciplinis instruerent, corrigerentque, & reformarent ea ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctonis, & reformationis officio cognoscerent indigere. Nosquè postmodum prædictas, & quascumque alias litteras, per quas dilectis filiis Zaneto de Utino Generali, ac universis Provincialibus Ministris dicti Ordinis Minorum aliqua superioritas, præeminentia, & authoritas ejusdem Tertij Ordinis Fratres, & Sorores tribuebantur, per alias nostras litteras approbavimus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decrevimus, & ad eosdem Ministros Generalem, & Provinciales, ac Vicarios Fratrum dicti Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, necnon Ministros, & Fratres dicti tertij Ordinis, etiam extra Italiam, & Regnum Siciliæ hujusmodi per universum Orbem consistentes eadem authoritate extendimus, necnon Generali, & Provincialibus Ministris, ac Vicariis prædictis, & eorum successoribus pro tempore existentibus eosdem Ministros Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, videlicèt infra Provincias eis, & eisdem successoribus commissas consistentes charitativè in capite, & in mẽbris visitandi, & juxta regularia instituta dicti Tertij Ordinis instruendi, reformatione, & correctione indigentia, etiam per ablationem mantelli, & habitus dicti tertij Ordinis, si id casus gravitas exigeret, corrigendi, & reformandi. Volentes quoque ad ipsum Tertium Ordinem, & illius vivendi modum aggregari, recipendi, & habitum, sive mantellum juxta morem dicti tertij Ordinis eis exhibendi, eadem authoritate licentiam concessimus, & etiam facultatem, districtiùs inhibentes locorum Ordinariis, & aliis quibuscumque personis cujusvis status, gradus, vel conditionis existerent, & quacumque authoritate fungerentur, ne prætextu quarumvis litterarum, & facultatum eis forsan concessarum, & pro tempore concedendarum de præmissis, quæ ad ipsos Generalem, & Provinciales Ministros, ac Vicarios spectant, se quomodolibet impedire præsumerent, ac decrevimus ex tunc irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis &c. occasione, vel causa latis contigerit attentari, prout in eisdem litteris pleniùs continetur. Cum autẽ sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarũ in Christo filiarũ Ministrarum, & Sororum Bruxellen. & Alesten. ac aliarum domorum Cameracen. & Morinen. ac Tornacen. diœcs. dicti Tertij Ordinis petitio continebat, Ministra, & Sorores domus Bruxellen. hujusmodi per viginti sex annos sub cura, & regimine Vicarij etiam Fratrum dicti Ordinis Minorum provinciæ Franciæ de Observãtia nuncupatorum secundùm morem ejusdem Ordinis Minorum extiterint, ac ipsæ, quæ sub eadem Provincia Franciæ sunt, aliarum domorum, ac domus Alusten. Ministræ, & Sorores hujusmodi privilegiis, & gratiis, & immunitatibus à pluribus Romanis Pontificibus, etiam prædecessoribus nostris concessis, tanquam de dicta Provincia Franciæ cõmuniter uti consueverint. & ab aliquibus revocetur in dubium, an Ministræ, & Sorores ipsarum Bruxellen. & Alusten. domo

domorum, quæ in limitibus provinciæ Coloniæ secundùm dictum morem, ut aliqui asserunt, consistunt sub cura, & regimine Vicarij, & Fratrum provinciæ Franciæ hujusmodi vivendo, sicut antè litteras nostras prædictas vixerant, privilegiis, gratiis, & immunitatibus prædictis gaudeant, & Ministræ dictarum domorum, Sorores ad earum modum recipere, & eis habitum dicti tertij Ordinis exhibere possint, sinè earum Regulæ, quæ id per Ministros ipsius tertij Ordinis fieri præcipit, & dictarum litterarum nostrarum transgressione. Pro parte Ministrarum, & Sororum Domorum prædictarum, quæ, ut ipsæ Ministræ, & Sorores asserunt, viginti quinque numero sunt, & quarum Sorores tria substantialia vota authoritate Apostolica emittunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaquè hujusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica prædicta tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd Bruxellen. & Alusten. domus prædictæ sub cura, & regimine Vicarij Provinciæ Franciç hujusmodi permanere, necnon privilegiis, gratiis, & immunitatibus prædictis gaudere debeant, & eadem authoritate decernimus, & declaramus, quòd Ministrę domorum prædictarum Sorores de dicti Vicarij provinciæ Franciæ, seù Visitatorum ab eo deputatorum pro tempore consensu ad earum modum vivendi recipere, & eis habitum dicti Tertii Ordinis exhibere possint absque Regulæ, & litterarum nostrarum prædictarum transgressione; necnon dicto Vicario provinciæ Franciæ, ut ipsarum Ministrarum, & Sororum curam, & regimen non dimittat mandamus, ac Ministro tertij Ordinis hujusmodi ne se de Sororibus domorum prædictarum intromittat, inhibemus sub censura Ecclesiastica authoritate supra dicta. Non obstantibus præmissis &c. Nulli ergo &c. si quis &c. Dat. Romę &c. anno 1477. 17. Kal. Novembris Pontif. nostri anno septimo.

266. Contra Henricum quemdam, qui in Germania superioritatem in Tertiarios exercere prætendebat, ab Innocentio VIII. sequentes litteras expeditas fuisse comperimus.

INNOCENTIVS PAPA VIII.

Venerabilibus Fratribus Argentin. & Basilien. ac Constantien. Episcopis.

EXhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universorum Ministrorum, & Fratrum, necnon dilectarum in Christo filiarum Matrum, sivè Ministrarum, & Sororum domorum in Germaniæ partibus consistentiũ tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati petitio continebat, quòd licèt juxta statuta, & consuetudinem dicti Ordinis Visitatores personarum, & domorum illius, non ejusdem Tertij, sed alterius Ordinum esse debeant. Et fœl. recor. Sixtus Papa IV. prædecessor noster, quasdam piæ mem. Innocentij Papæ IV. etiam prædecessoris nostri litteras, per quas personas prædicti tertij Ordinis in Italia degentes, per Ministros Provinciales pro tempore existentes, & alios Fratres idoneos Ordinis Fratrum Minorum, & in Italia constitutorum visitari voluit, ad Generalem, & etiam Provinciales Ministros, ac Vicarios, necnon ad omnes, & singulas personas, & domos Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, & tertij Ordinis prædictorum ubilibet etiam extra Italiam consistentes extendit, easque quoad illos observari mandaverit; tamen dilectus filius Henricus Buefuis de Depholt, Frater dicti tertij Ordinis falsò prætendens prætextu quarumdem litterarum Apostolicarum per eum à nobis ex certa scientia nostra, ut dicebat, super hoc subreptitiè, & obreptitiè impetratarum, se in eisdem partibus dicti Tertij Ordinis usque ad illius futuram Generalis Ministri in dictis partibus electionem, legitimum Vicarium ejusdem tertij Ordinis personarum utriusque sexus Visitatorem, & correctorem inter alia esse, ac omnes, & singulos præfati Ordinis professores tribus substantialibus religionis votis astrictos, ac in presbyteratus Ordine in eisdem partibus constitutos, & in communi viventes, ad unum convenientem locum pro præfati Generalis Ministri dicti tertij Ordinis celebranda electione hujusmodi die ad eligendum præfixa convocare, & eosdem sic convocatos, & convenientes unum ex eis

Ibid. t. 7. Reg. 1491. Bull. 47.

eis in ejuſdem tertii Ordinis Generalem Miniſtrum in prædictis partibus illa prima vice,& ſucceſſivè toties, quoties opus ſit, perpetuis futuris temporibus eligere, ipſumque ſic pro tempore electum, in omnes dicti Tertii Ordinis profeſſores utriuſque ſexus in partibus ipſis poteſtatem, & Superioritatem ordinariam talem, qualem habent Generales Miniſtri, Magiſtri, & Priores Ordinum Mendicantium in eorum Ordinibus, & profeſſoribus illorum habere, ac omnibus, & ſingulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitatibus, quibus Generales Magiſtri, Miniſtri, & Priores præfati utuntur, potiuntur, & gaudent, abſque Ordinariorum præjudicio uti, potiri, & gaudere poſſe. Vicariatus, & viſitationis, ac correctionis hujuſmodi officium in Argentinen. & Baſilien. ac Conſtantien. diœceſ. & alia exercere, & præmiſſa ad effectum deducere, ac nonnulla alia minus licita, & debita facere niſus fuit hactenùs, & nititur minus juſtè in Miniſtrorum, Fratrum, Matrum, Sororum, & tertij Ordinis prædictorum præjudicium non modicum, ac ſcandalum plurimorum, & gravamen. Quare pro parte Miniſtrorũ, FF. Matrum,& Sororum eorũdem nobis fuit humiliter ſupplicatum,ut ſubreptionis, & obreptionis dictarum litterarum illarum,omniumque, & ſingularum per eundem Henricum,& quoſcumque alios in tertij Ordinis, & illius ſingularum perſonarum prædictorum præjudicium circa præmiſſa geſtorum, invaliditatis, & nullitatis, & quas ipſi Miniſtri, Fratres,Matres, & Sorores, contrà præfatum Henricum, & alios dicti tertij Ordinis Fratres, ac clericos, & laicos, & in hac parte adhærentes ſuper eis circa omnia,& ſingula præmiſſa facienda perpetui ſilentij impoſitione, & aliàs ſuper ſuperioritate, facultatibus, & aliis præmiſſis in illos, & illorum occaſione movere intendunt, cauſas aliquibus probis viris in partibus illis committere, & aliàs in præmiſſis eis, & dicto tertio Ordini opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum vocatis eodem Henrico, & aliis,qui fuerint evocandi,auditiſque hinc indè propoſitis, quod juſtum fuerit appellatione remota decernatis, quod decreveritis per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari faciatis. Teſtes &c. Non obſtantibus recol. mem. Bonifacij Papæ VIII. ſimiliter prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque Datum Romæ &c. ann. 1492. Nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno octavo.

267. Nec difformiter Alexander VI. pro Tertiariis Bruxellenſibus ſtatuiſſe legitur.

ALEXANDER PAPA VI. &c,

Rationi congruit &c. Dudum ſiquidem fœl. rec. Innoc. Papæ VIII. prædeceſſori noſtro pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Sororum domus B. Mariæ in Bethleem nuncupatæ tertij Ordinis S. Franciſci de pœnitentia nuncupati oppidi Bruxellen. Cameracen. diœceſis ſub tribus ſubſtantialibus votis Altiſſimo famulantium expoſito, quòd olim tunc Vicarius Generalis Vltramõtanus Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum providè attendens, quòd aliquæ ex dictis Sororibus ſecundùm morem dicti Ordinis Fratrum Minorum ſub Vicarij Provincialis Ordinis, & Obſervantiæ, aliæ verò ſub Miniſtri tertij Ordinis prædictorum cura, & viſitatione vivebant, & à Fratribus Ordinis prædictorum viſitabantur. Aliæ verò ſub eodem Miniſtro tertij Ordinis vivere volebant; & propterea inter Fratres, & Sorores domorum dicti Tertii Ordinis ejuſdem oppidi diverſę contentiones oriebantur; omnes Sorores dicti tertij Ordinis ejuſdem oppidi ab omni juriſdictione, & ſuperioritate Vicarij Provincialis, & Miniſtrorum, ac Miniſtrarum dicti tertii Ordinis Provinciæ Franciæ iuxta morem dicti Odinis abſolverat, & penitùs liberaverat, eaſque juxta tenorem quarumdam litterarum piæ mem. Sixi Papæ IV. etiam prædeceſſoris noſtri, quæ *Romani Pontificis providentia* incipiebant, viſitationi, correctioni, & directioni Vicarii Provincialis dicti Ordinis Fratrum Minorũ de Obſervantia provinciæ Coloniæ iuxta dictum morem, ut quietè Altiſſimo famulari poſſent, ſubmiſerat, prout in quibuſdam

Vvad. t. 7. Reg. 1492. bull. 2.

busdam litteris authenticis ipsius Vicarij Generalis desuper confectis dicebatur pleniùs contineri, ac in eadem expositione subjuncto, quòd cum dictus Vicarius Generalis de triennio in triénium mutaretur, & ab eius officio absolveretur, dubitabant si contingeret, per alios futuros Vicarios Generales aliquid contra absolutionem, liberationem, & submissionem prædictas innovari, quòd altercationes, & contentiones, antequam suscitarentur, ac pro parte ipsarum Sororum eidem Innocentio prædecessori humiliter supplicato, ut absolutioni, liberationi, & submissioni prædictis prò eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaretur. Idem Innocentius prædecessor ipsas Sorores, earumque singulas à quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, sententiis, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existarent ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolvens, & absolutas fore censens, hujusmodi supplicationibus inclinatus sub data videlicet 16. Kal. Augusti Pontificatus sui anno sexto, absolutionem liberationem, submissiones prædictas, ac prout illas concernebant, omnia, & singula in dictis litteris contenta authoritate Apostolica approbavit, & confirmavit, supplevitque omnes, & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Ne autem de absolutione, approbatione, confirmatione, & suppletione hujusmodi, pro eò quòd super illis ipsius Innocentii prędecessoris litteræ, eius superveniente obitu, confectę non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari; dictæque Sorores illarum frustrentur effectu: volumus, & prefata authoritate decernimus, quòd absolutio, approbatio, confirmatio, & suppletio prædictæ perindè à dicta die decima sexta kal. Augusti suum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius Innocentii prędecessoris litteræ, sub ejusdem diei data confecta fuissent, prout superiùs enarratur, quòd que pręsentes litterę ad probandum plenè absolutionem, approbationem, & suppletionem Innocentij prædecessoris hujusmodi ubiquè sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo &c. si quis &c. Dat. Rom. &c. 1492. 7. Kal. Septemb. Pontif. nostri anno primo.

268. Idipsum clariùs habetur in ejusdem Alexandri bulla, *Exponi nobis &c. die 16. Maij* 1500. quę est 184. in Bullario Bordonij, per quam Superioribus Ordinis Minorum de Observantia, ut Tertiariis assignare valeant Confessarios, etiam sæculares, vel alterius Ordinis sub formis in bulla pręscriptis, expresè conceditur. Iulius II. qui antè adeptum Pontificatum totius Ordinis Minorum fuerat ultra annos 24. Protector, & ideò tum de Minorum, tum de Tertiariorum juribus plenissimè informatus, ut in sequentibus bullis ipse testatur, primò datâ bullâ, *Cum multa &c.* sub die 16. Iunii 1506. quæ est 188. in bullario Bordonij, præcepit, ut tùm Conventuales, tum Observantes sua respectivè Tertiariorum monasteria, & Congregationes retinerent. Deindè omnes ubique terrarum Tertiarios Minoritis voluit esse subjectos; quod in Provincia S. Iacobi expressè renovavit; sed de Congregatione Lombardiæ voluit postmodum fieri exceptos. Diplomatum tenores exibeo.

IVLIVS PAPA II. &c.

Generali, & Provincialibus Ministris, &c. Ordinis Minorum &c.

269. EXponi nobis fecistis, quòd etsi fœl. rec. Innocentius Papa IV. predecessor noster universis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & Regnum Siciliæ constitutis suis litteris mandaverit, ut per se, aut dicti Ordinis Fratres idoneos Ministri, & Fratres Tertii Ordinis S. Francisci in Italia, & Regno prædicto pro tempore consistentes perpetuò visitarentur, & eos regularibus disciplinis instruerent, ac tã in capite, quàm in mẽbris corrigerent, & reformarent ea quæ correctionis & reformationis officio cognoscerentur indigere. Et recolendæ memoriæ Sixtus Papa IV. & prædecessor noster easdem superioritatem, pręeminentiam Bull. Bordon. bull. 189.

nentiam, & authoritatem in FF. & Sorores dicti Tertii Ordinis per prædictas litteras Innocentii eisdem Ministris Provincialibus Italiæ, & Regni prædicti concessas, & attributas approbasset, & illas robur perpetuæ firmitatis obtinenere decrevisset, & easdem litteras ad Ministros Generales, & Provinciales, ac Vicarios Fratrum dicti Ordinis Conventuales, & de Observantia nuncupatos, ac Ministros, & Fratres dicti Tertii Ordin. etiam extra Italiam, & Regnum Siciliæ per universum Obem consistentes eadem authoritate extendisset ea, tunc, & pro tempore Generali, & Provincialibus Ministris, & Vicariis Conventualium, & de Observantia prędictis dicti Ord. Fratrum Minorum eosdem Ministros, Fratres, & Sorores Tertii Ordinis ubilibet infra provincias, eis, eorumque successoribus Generali, & Provincialibus Ministris, & Vicariis prædictis commissis consisten. in capite, & in membris charitativè visitantibus, & juxta regularia instituta dicti Ordinis instruen. reformatione, & correctione indigentia, etiam per ablationem Mantelli, & habitus dicti Tertii Ordinis, si id qualitas excessus exegerit, corrigendi, & reformandi, ac volentes ad ipsum Tertium Ordinem, & illius vivendi modum aggregari, recipiendi, & habitum, sive mantellum iuxta dicti Ordinis morem eis exhibendi, ipsis Ministris, Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Confessorem dicti Ordinis Fratrum Minorũ Conventualium, seu de Observantia nuncupatorum, prout eis plus placuerit, ad id moribus vitæ sanctimoniâ, & ætate idoneum, qui illis beneficium absolutionis, & omnia Ecclesiastica Sacramenta ministret, pro tempore in suis Provincialibus Capitulis, vel Congregationibus dictorum Fratrum Conventualium, vel de Observantia nuncupatorum, vel extra prout opportunum videbitur, consignandi licentiam concessisset, & facultatem; districtiùs inhibendo locorum Ordinariis, & aliis quibuscumque personis cujusvis gradus, status, ordinis, & conditionis existentibus, ac quacumque authoritate fungentibus, ne prætextu quarumcumq; litterarum, & facultatum eis concessarum, & pro tempore forsan côncedendarum de præmissis ad vos spectantibus se quomodolibet intromittere præsumant, decernentes irritum, & inane si secus fieret, prout hæc, & alia in Innocentii, & Sixti prædecessorum prædictorum litteris pleniùs continetur. Et nihilominus nonnulli dilecti filii Ministri, Ftratres, Sorores dicti Tertii Ordin. provinciæ vestræ S. Iacobi contra litteras prædictas venientes ab obedientia, superioritate, correctione, & coercitione vestris se subtrahunt, neque vobis Conventualibus, aut vobis de Observantia nuncupatis Fratribus, ac vestræ obedientiæ, correctioni, aut aliàs iuxta dictarum litterarum Sixti formam, & tenorem subesse volunt, sed ex se ipsis Superiorem inter se non sine magno dicti Ord. scandalo habere præsumunt. Super quibus, ut asseritur, ultrà scandala prædicta magnæ, & immortales lites inter vos, & prædictos Tertii Ord. Fratres exoriri formidantur, prout in dicta Provincia S. Iacobi inter eos, & vos desuper exortæ sunt. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut Innocentii, & Sixti prædecessorum litteras prædictas authoritate Apostolica cõfirmare, & approbare, ac vobis in præmissis de opportuno remedio providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Religiosorum quietem, & tranquillitatem, ut Altissimi servitio prõptiores se exhibeant, intimis desideramus affectibus, omnes, & singulas causas super præmissis tàm inter ipsos Ministros, Fratres, & Sorores dicti Tertii Ordinis prędictę Provinciæ S. Iacobi, quàm quoscumque alios ejusdem Tertii Ord. Ministros, Fratres, & Sorores universi Orbis, & vos coram quibuscumque Iudicibus quacumque authoritate fungentibus, & in quibusvis instantiis pendentiis, quorum nomina, & cognomina, ac ipsarum status præsentibus pro sufficienter expressis habemus; ad Nos, & Sedem prædictam advocantes, & lites penitus extinguentes, dictas Innocentii, & Sixti, & quascumque alias Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum litteras, & prout illas concernunt, omnia, & singula in eisdem litteris contenta perpetuò confirmamus, ac illis robur perpetuę firmitatis adjicimus, supplemusque omnes, & singulos earum juris, & facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

Necnō omnes, & singulos Ministros, Fratres, & Sorores dicti Tertii Ord. ubique locorum per universum Orbem consistentes, ac juxta dictarum litterarum Sixti IV. formam, & tenorem subditos sub correctione, coercitione, superioritate, & obedientia vestris perpetuò subjicimus, & vos in eos superioritatis jurisdictionis, visitationis, correctionis, & coercitionis exercere posse, & debere juxta formam dictarum litterarum Sixti decernimus, & declaramus, & pro potiori cautela vobis in Ministros, Fratres, & Sorores dicti Tertii Ordinis superioritatem, jurisdictionem visitationem, correctionem, & coercitionem perpetuis futuris temporibus damus. Et universis, & singulis Ministris, Fratribus, & Sororibus dicti Tertii Ordinis prædictis per universum Orbem constitutis, sub excommunicationis latæ sententiæ, ac privationis mantelli, sive habitus, & domorum, quas obtinent, pœnâ eo ipso, nisi parverint, cum effectu incurrenda mandamus, quatenùs infra sex menses à die generalis intimationis, in qualibet dicti Ordinis universi Orbis provincia computandos, obedientiam vestram Ministrorum Generalium, & Provincialium, Conventualium, vel de Observantia nuncupatorum eligant, & obedientes se subjiciant. Quocirca Venerabilibus Fratribus Burgen. & Hilopotanien. Episcopis, ac dilecto filio Priori monasterii S. Vincentii Salaman. & eorum cuilibet mandamus, quatenùs per se, vel alium, seu alios faciant vos confirmatione, approbatione, & defectuum suppletione prædictis pacificè uti, frui, & gaudere, ac Ministros, Fratres & Sorores dicti Tertii Ordinis, ut vobis obedientiam, & reverentiam præstare cogant, contradictores sub pœnis, & censuris Ecclesiasticis, & alia juris remedia, appellatione postposita compescendo: Invocato etiam ad omnia præmissa, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apost. statutis quoq; & cōsuetudinib⁹ dicti Ord. juramento, & confirmatione Apostol. roboratis, nostris, & piæ mem. Bonifacij Papæ VIII. de una, & duabus dietis, ac quibusvis litteris Apostolicis per nos, aut Sedem prædictam quomodolibet concessis, & concedendis, ac si de eis omnibus, & singulis specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas mentio in præsentibus habenda foret. Quibus specialiter, & expressè sufficienter derogamus, cæterisque contrariis qubuscumque. Datum Romę die 15. Octobris 1507. Pontificatus nostri anno quarto.

IVLIVS PAPA II. &c.

270. Romani Pontificis provida circùmpectio nonnunquam gesta per eam, nè sub ignorantia facti molestationibus affligantur indebitis, & scandalorum fomentum parturiant, dilucidat, prout negotiorum, & personarum qualitate inspecta conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem certos Conservatores dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum S. Francisci nuncupatorum, qui eosdem Fratres Minores à minifestis injuriis defenderent, & contra subtrahentes se ab eorum obedientia cogerent, & compellerent ad eis parendum, & obediendum, constituimus, & deputavimus, prout in nostris inde confectis litteris, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, pleniùs continetur. Cum autem nunquam fuerit, nec sit nostræ intentionis, quòd dicti Conservatores de domib⁹ dilectorum filiorum FF. Tertij Ord. ejusdē S. Francisci de Pœnitentia nuncupati, regulari observantiæ sub habitu eremitico Congregationis Lombardiæ degentium, quę per diversa privilegia Apostolica, etiam per nos concessa, & approbata ab aliis, quàm à Visitatore Generali dictæ Congregationis visitatari, aut earumdem domorum Fratres coram aliis, quàm dicto Visitatore ad judicium trahi non possint, se intromitterent, nec ad instantiam supradictorum Fratrum Ordin. Min. nuncupatorum contra dictos Fratres Tertii Ordin. S. Francisci de Pœnitentia nuncupati observantiæ cōgregationis hujusmodi procedere possent. Volentesque pro debito officii nobis divinitus injuncti eisdem fratribus Tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati super his salubriter providere, authoritate Apostolica tenore præsentium eisdem Conservatoribus, & nunc judicibus, & pro tempore à dictis Fratri

Bull. Bordon. bull. 191.

Fratribus Ordinis Minorum à nobis, vel à Sede Apostolica contra eosdem Fratres tertij Ordinis hujusmodi pro tempore impetratis, in virtute sanctę Obedientiæ. & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam si contrafecerint eo ipso incurrant, districtè præcipiendo mandamus, ne aliqui prædictorum, aut quorumcumque aliorum forsan in posterum sub quibusvis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis concedendorum, de domibus dicti tertij Ordinis, & illarum Fratribus intromittere, aut illos ad instantiam dictorum Fratrum Ordinis Minorum directè, & indirectè molestare præsumant, sed onus visitandi domos, & Fratres tertij Ordinis hujusmodi Visitatori, & deputatis ab eo relinquant. Quocirca Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopo Florentino, & Cremonensi, ac Imolensi Episcopis per præsentes mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seù alios eisdem Fratribus tertij Ordinis in præmissis omnibus ad omnem Visitatoris Congregationis Tertij Ordinis, & illius Fratrum prædictorum requisitionem efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant, eos per prædictos Conservatores à dictis Fratribus Minorum pro tempore deputatos, seù aliquem ex eis contra privilegia ipsis Fratribus tertij Ordinis (ut præfertur) concessa, quomodolibet molestari; contradictores authoritate nostra per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, necnon privilegiis, & indultis illis sub quibuscumque tenoribus concessis: quibus hac vice specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ &c. die 8. Februarii 1508. Pontificatus nostri anno sexto.

IULIUS PAPA II. &c.

271. Exponi nobis fecistis, quòd fœl. rec. Innocentius IV. prædecessor noster universis Ministris Provincialibus Ordinis Fratrum Minorum per Italiam, & Regnum Siciliæ consistentibus suis litteris mandavit, ut per se, aut dicti Ordinis Fratres ad hoc idoneos, Ministros, & Fratres tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupatos in Italia, & Regno prædicto consistentes pro tempore visitarent, & eos regularibus disciplinis instruerent, ac tam in capite, quàm in membris corrigerent, & reformarent, quòdque recolendæ mem. Sixtus Papa etiam IV. similiter prædecessor, & secundùm carnem Patruus noster litteras Innocentij prædecessoris hujusmodi approbando, easdem ad Ministros, & Vicarios Generales, & Provinciales dicti Ordinis Conventuales, & de Observantia respectivè, ad Ministrosque, & Fratres dicti tertij Ordinis extra Italiam, & Regnum prædictum per universum Orbem consistentes authoritate Apostolica extendit, ut prædicti Ministri, & Vicarij Ordinis Minorum prædictos Fratres, & Sorores tertij Ordinis regularibus disciplinis instruerent, charitativè visitarent, & tam in capite, quàm in membris corrigerent, & etiam per ablationem mantelli, vel habitus, si dignum sibi videretur, castigarent, & prædictum tertium Ordinem recipere, volentes ad habitum, sivè mãtellum juxta morem dicti Tertij Ordinis reciperent, inhibendo locorum Ordinariis, & aliis quibuscumque personis, nè prætextu quarumcumque litterarum Apostolicarum de præmissis se intromittere præsumerent, decernendo irritum, & inane quidquid secus fieret. Sed quoniã aliqui de prædicto tertio Ordine, maximè in vestra præfata provincia S. Iacobi prædictis litteris non obtemperabant. Nos quieti, & tranquillitati prædicti tertij Ordinis consulentes, ut superioritatem, & præeminentiam prædictis Ministris, & Vicariis per prædictos prædecessores concessam salubriùs exercere valerent, prædictas litteras confirmavimus, ac potiori pro cautela de novo concessimus, & ut præfati tertij Ordinis Fratres, & Sorores infra sex mensium spacium à die

Bull. Bord. bull. 192.

à die intimationis obedientiam Fratrum Conventualium, sivè de Observantia juxta prædecessorum prædictorum litteras eligerent, ac certis ibidem deputatis iudicibus, ut prædictas nostras litteras certo modo, & formâ executioni demandarent, commisimus, & mandavimus advocationem, & extinguentes omnes causas, & lites inter vos, & præfatos tertij Ordinis Fratres, & Sorores penden. prout hac, & alia tàm in prædecessorum nostrorum, quàm in nostris litteris pleniùs continetur. Verùm quia postmodum ad supplicationem Visitatoris, Ministrorum, & Fratrum, ac Abbatissarum, seù Matrum, & Monialium monasteriorum, seù domorum prædicti tertii Ordinis vestrę præfatę Provinciæ S. Iacobi in Compostella ortas, Nicolai IV. & Eugenii etiam IV. aliorumque prędecessorum nostrorum Apostolicas litteras, ac indulta, privilegia, & gratias tam modum vivendi, & temporalitatem, quàm etiam spiritualitatē concernendo, eidem Tertio Ordini, illiusque Fratribus, Abbatissis, & Sororibus concessa, ac omnia, & singula statuta, & ordinationes prædictorum Pontificum authoritate edita, & facta regulari Observantię non derogantia, & indè sequuta quæcumque approbavimus, & confirmavimus, ac potiori pro cautela de novo concessimus, & regulam Tertij Ordinis prędicti, prout S. Franciscus instituit, & prædicti prædecessores declararunt, ab omnibus in dicto Tertio Ordine pro tempore profitentibus, absque alia comparatione cum aliis duabus regulis dicti Sancti, sub excommunicationis latæ sententiæ, & aliis pœnis observare debere similiter jussimus, & mandavimus cum certis derogationibus, & corroborationibus, prout in litteris ad supplicationem prædictorum Visitatoris Fratrum, & Sororum tertij Ordinis habitis etiā pleniùs continetur: prædicti Visitatorum Fratres, & Sorores tertij Ordinis præfati, vel aliqui eorum in prædicta vestra provincia vestram obedientiam præfatam eligere noluerunt, neque à vobis respectivè visitari, corrigi, & reformari juxta prædecess. nostrorum, & prædictas nostras litteras permiserunt, neque de præsenti permittunt, prętendētes prætextu cōfirmationis nostrę prędictæ eis factæ, & in eadem confimatione contentarum derogationum, vel aliarum litterarum eis fortè concessarum, ab obedientia, visitatione, correctione prædictis esse liberatos, ex quo, si permitteretur, non solùm in prædicta provincia visitationis, & correctionis hujusmodi fructus juxta intentionem prædecessorum præfatorum, & nostram cessaret, sed etiam ut similiter in aliis provinciis, quod visitationis, & correctionis jugum subterfugeretur per similem, & per alias vias præberetur occasio. Quarè pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis Paternâ curâ, juxta prædicti Tertij Ordinis conservationem providere dignaremur. Nos igitur, qui dum Cardinalatus fungebamur honore, prędicti vestri Ordinis Protector fuimus, & indè de omnibus tribus S. Francisci Ordinibus multa tractavimus, vidimus, & intelleximus, quique illa, quæ per prædictos prædecessores, & maximè per præfatum Sixtum IV. qui non solùm dū ad Cardinalatus honorem assumptus fuit, vestri prædicti Ordinis Generalis Ministri fungebatur officio, sed etiam ab ineunte ejus ætate in prædicto Ordine fuit nutritus. Vnde opportunitatum, pacis, quietis, & augmenti trium præfatorum Ordinum in diversis statibus, & temporibus verisimiliter est certam sciētiam habuisse circa prędictas visitationem, & correctionem ordinata fuerunt salubria, utilia, & necessaria, & nullatenùs alterando prędicto Ordini, ac aliis duobus esse putantes, tenore pręsentium declaramus, nostræ intentionis fuisse, & esse per prædictas nostras, & alias quascumque ad supplicationem prædictorum Visitatoris, Ministrorum, Fratrum, & Sororum, vel cujuslibet eorum, aut alterius cujuscumque personæ in sui favorem habitas litteras modum vivendi, seù regulam prædictorum Fratrum, & Sororum tertij Ordinis tàm circa spiritualitatem, quàm circa temporalitatem, ac eorum constitutiones, & statuta, quæ authoritate Apostolica, vigore litterarum prædictarum Nicolai, Eugenij, & aliorum summorum Pontificum facta fuerūt, & per præfatum Sixtum rerum hujusmodi expertissimum, & per nos fuerunt immutata, dumtaxat fuisse per nos confirmata, & de novo concessa. Et ideò locorum Ordinariis, prout prædictus Sixtus prædecessor inhibuit, maximè Venerabilibus

rabilibus Fratribus nostris Patriarchæ Alexandrino, & Archiepiscopo Compostellan. ac Episcopo Salaman. authoritate, & tenore præfatis inhibentes, ac lites inter vos, & prædictos Tertij Ordinis Fratres, & Sorores super visitatione, & reformatione præfatis, prout in prædictis nostris litteris ad nos advocavimus, & extinximus, nunc similiter advocantes, & extinguentes authoritate, & tenore præsentium prædictorum, Innocentij IV. & Sixti etiam IV. & nostras litteras superioritatem, visitationẽ, reformation. & correctionẽ præfatas cõcernentes confirmamus, & approbamus, ac omnia in eis, & eorum singulis contenta potiori cautela nunc de novo concedimus. Mandantes, quòd omnes dicti Tertij Ordinis Fratres, & Sorores, qui virtute prædictarum Sixti IV. præfati, & nostrarum litterarum, vel quarumlibet earum, aut alio quovis modo in vestra prædicta provincia obedientiam cujuslibet vestrum elegerunt, in eisdem juxta earumdem litterarũ tenorem respectivè perpetuò remaneant. Illi verò, qui obedientiam alterius vestrum semel electam dimiserunt, ad eamdem intra spatium decem dierum à die institutionis præsentium revertantur, in ea similiter juxta dictarum litterarum tenorem permansuri; Fratres autem, & Sorores, qui obedientiam cujuslibet vestrum, juxta formam dictarum Sixti, & nostrarum litterarum, seù alio quovis modo hucusque non elegerint, infra prædictorum decem dierum spatium alterius vestrum obedientiam eligere, & in eisdem juxta prædictarum Sixti, & nostrarum litterarum tenorem sub pœnis in eisdem contentis simili modo perpetuò remanere respectivè teneantur. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Sipon. & Episcopo Lesinen. ac dilecto filio Priori S. Vincentij Ordinis S. Bedediċti Saleman. Civitatis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seù alios in præmissis efficaci defensionis præsidio assistentes, faciant omnia, & singula præmissa firmiter observari. Contradictores per censuras ecclesiasticas, & alia juris remedia appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, non obstantibus constitutionibus fœl. rec. Bonifacii Papæ VIII. quibus cavetur, nè quis extra Civitatem, diœcesim, nisi in certis casibus expressis, & in illis ultra unam dietam à fine suæ diœcesis ad judicium evocetur, sed omnia judices Apostolici extra Civitatem, & diœcesim, in qua videlicet deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alij, vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in consilio generali, necnon omnibus, & aliis constitutionibus, & ordinationibus, aliisque litteris Apostolicis præfatis Fratribus, & Sororibus dicti Tertij Ordinis, vel cuilibet eorum, aut aliis quibusvis personis in eorum favorem tã super dicta confirmatione, quàm alias concessis, ac etiam illis, quas prædecessores nostri, & nos in omnibus in vestrum favorem concessis litteris voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Quæ omnia, & indè secuta quæcumque, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, quatenus prædictorum Innocentii, & Sixti, ac nostris in vestrum favorem concessis litteris sunt contraria, cassamus, revocamus, annullamus, ac nullius esse momenti jubemus. Decernentes irritum, & inane quidquid secus à quoquam scienter, vel ingnoranter factum fuerit. Dat. Romæ die 7. Ianuarii 1509 Pontificatus nostri anno 6.

171. Quæ verò informante, atque supplicante Antonio de Tablada, qui se se Generalem Tertii Ordinis cum pacifica & absoluta potestate dicebat esse per Hispanias, concesserit Clemens VII. ex ipsius litteris hìc apparebit.

CLEMENS PAPA VII.

Ad perpetuam rei memoriam

AD uberes fructus, quos Sacer Ordo de Pœnitentia, quem Seraphicus ille hominum verè piscator, ut animas omnes lucrifaceret Creatori, nemoque se absconderet à charitatis calore, Spiritu sancto illuminatus, B. Franeiscus instituit, in horreum Domini hactenùs adduxit, & in dies fertiliori manu afferre non cessat, nostræ dirigentes considerationis intuitum, & intra nostræ mentis arcana revolventes, quòd ipse Ordo nedùm coniugatis utriusque sexus, verùm

Vvad. t. 8. Reg. 1527. bull. 22.

verùm etiam Fratribus, & monialibus in communi viventibus, ac tria vota substantialia solemniter emittentibus, florere jam diù cœpit, & in dies magis efflorescit, ipsorumque Fratrum, & monialium vita est adeò exemplaris, ut cum virtus laudata crescat, prędecessorum nostrorum vestigiis inhærendo, cogamur ipsum Ordinem specialibus prærogativis extollere, & ea, quæ pro conservatione, & augmento regularis observantiæ in eodem Ordine providè concessa sunt, prout in Domino conspicimus expedire, ac statuta, & ordinata esse dicuntur, ut firma, & illibata perpetuò persistāt, libenter cum à nobis petitur, Apostolico munimine roborare; & ne quęrentes quæ Iesu Christi non sunt, & sub prætextu contemptus mundi falcem in alienam messem ponere, ac præesse omnibus anhælantes, ipsos Fratres, & Moniales in hujusmodi suo sancto opere perturbare possint, salubriter providere. Sanè pro parte dilecti filij Antonij de Tablada moderni Visitatoris Generalis, & Magistri principalis personarum dicti Ordinis Castellæ, Legionis, Galiciæ, Andaluciæ, seù Vvandaliæ, etiam regnis, & partibus degentium nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd dudum fœl. rec. Nocolaus Papa IV. prædecessor inter alia, ut recipiendus in dicto Ordine, antè receptionem hujusmodi, de fide Catholica, & erga Romanam Ecclesiam obedientia diligenter examinaretur, eique onera ejusdem Ordinis apertiùs exponerentur & post unius anni spacium, si idoneus reperiretur, promitteret, se omnia divina præcepta servaturum, ac etiam ut conveniret, satisfacturum de transgressionibus, quas contra hunc vivendi modum committeret, cum interpellatus ad Visitatoris existeret voluntatem, & hujusmodi ab eo facta promissio per manum publicam in scriptis redigeretur, & Fratres, ac Sorores dicti Ordinis vestibus colore non prorsùs albo, vel nigro, non pomposis, sed honestis certo modo tunc designatis uterentur, & ab inhonestis conviviis, & spectaculis, sivè choræis penitùs abstinerent, & secunda, quarta, & sexta feriis, dieque sabbati carnibus non vescerentur, nisi aliud infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet, & à festo omnium Sanctorum, usque ad Pascha Resurrectionis Dominicæ quarta, & sexta feriis hujusmodi, & à festo Sancti Martini usque ad diem Nativitatis Domini, & à Dominica Quinquagesimę usque ad Pascha diebus singulis, exceptis Dominicis, jejunarent, nisi aliud fortassis infirmitas, vel alia necessitas suaderet, & ter in anno, videlicet in Nativitatis, ac Resurrectionis dominicæ, ac Pentecostes festivitatibus peccata propria confiteri, & Eucharistiam devotè suscipere, & horas Canonicas, videlicet scientes Psalterium, pro prima, Deus in nomine tuo, & Beati immaculati, usque ad Legem pone, ac alios horarum psalmos, juxta Clericorum Ordinem cum Gloria Patri; illiterati verò pro matutinis duodecim, & pro qualibet alia hora septem vicibus Pater noster cum Gloria Patri dicere non omitterent, additis ad primam, & Completorium Symbolo minori, & qui velint Psalmo Misere mei Deus; & qui horas hujusmodi temporibus ad id statutis non recitarent, dicere deberent tribus vicibus *Pater noster*, infirmi verò ad horas hujusmodi, nisi vellent, non tenerentur, & quilibet infra tres menses post ejus in Ordinem hujusmodi ingressum immediatè sequentes conderet testamentum, & Visitator pro tempore cum Fratribus, & Sororibus universis super jejuniis, abstinentiis, austeritatibus Ordinis hujusmodi ex causa legitima dispensare, ipsique Visitator, ac Ministri, & Congregatio Ordinis hujusmodi Fratres, & Sorores incorrigibiles ab eadem Congregatione expellere possent, nullus tamen ipsorum ob transgressionem regulæ Ordinis hujusmodi ad mortalem culpam remaneret obligatus, statuit per quasdam suas litteras: & deinde piæ mem. Eugenius etiam IV. attendens, quòd Fratres dicti Ordinis in dictis regnis consistentes domos, & loca communia haberent, ac communiter, & laudabiliter vivebant, & in eorum generali Capitulo per eos tunc ultimo loco celebrato nonnulla statuta, & ordinationes ediderunt, tunc præsentibus, & futuris dicti Ordinis Fratribus degentibus in domibus, & locis infra dicta Regna pro tempore consistentibus, ut eorum generale Capitulum perpetuis futuris temporibus celebrare, & in eo unum ex ipsis in Sacerdotio constitutum in eorum, ac hujus

hujusmodi domorum, & locorum Visitatorem juxta eorum statuta eligere, & deputare, & ipse Visitator sic electus, ac deputatus omnibus, & singulis domibus, ac locis, & Fratribus tum præsentibus, & futuris, eorumque bonis præesse, & ipsorum curam gerere, exercere, ac de consilio aliquorum Fratrum dicti Ordinis ad id per hujusmodi Capitulum pro tempore deputandorum omnes, & singulos vagantes, ac statutis, & ordinationibus dicti Ordinis tunc editis, & edendis contravenientes secundùm eorum delicta punire, & incarcerare, & quæcumq; alia desuper opportuna facere, & exequi, etiam per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, invocato etiam auxilio brachij sæcularis. Ac per se ipsum Capitulum generale hujusmodi congregare, illique præesse, ac idoneos ex ipsis Fratribus ad officia domorum, & locorum prædictorum deputare, ac omnes, & singulos fratres, & sorores dicti Ordinis ab omnibus, & singulis excõmunicationis, suspensionis, & interdicti sententiis, & pœnis, quib⁹ pro tempore irretiti forent, in foro conscientiæ absolvere, & cum clericis, & presbyteris ex eis super irregularitate, si qua sententiis hujusmodi ligati, missas, & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium celebrando, vel se illis immiscendo pro tempore contraherent, dispensare; ac etiam per se, vel alios ex ipsis Fratribus presbyteris idoneis omnium singulorum fratrum, & sororum prædictorum, ac illorum, & illarum servitorum pro tempore confessiones audire, & eis pro commissis debitæ absolutionis beneficium in casibus Sedi Apostolicæ non reservatis impendere, & Sacramenta Ecclesiastica ministrare valeret, licentiam, & facultatem concessit: ac quòd officium Visitatoris pro tempore electi hujusmodi ad triennium dumtaxat à die suæ electionis computandum duraret, ac omnes, & singuli fratres, & sorores Ordinis hujusmodi pro tempore eidem Visitatori tamquam eorum Superiori in omnibus juxta eadem statuta plenariè obedire, & intendere tenerentur: quòdque omnia eorum, & cujuslibet ipsorum bona in domibus, in quibus professionem pro tempore facerent, illis, de quibus infra tres menses à die illorum in dicto Ordine ingressus computandos testati fuissent, dumtaxat exceptis, & jure uxorum, & filiorum eorumdem pro tempore in dicto Ordine post obitum parentum suorum hujusmodi remanere volentium, in omnibus salvo, communia existerent, & ad domos, & loca hujusmodi liberè pertinerent, nullique ex eis post professionem per eum emissam matrimonium contrahere, ac absque licentia speciali dicti Visitatoris sibi ex necessitate, & ad tempus dumtaxat, & non aliàs concedenda extra domos, seu loca hujusmodi residere, vel alicui beneficio Ecclesiastico inservire posset, & commorantes, vel inservientes pro tempore extra domos cum licentia hujusmodi id totum, quod interim licitè acquirerent, ac eis superesset, domibus, in quibus professionem fecissent, integrè dare deberent, etiam statuit, & decrevit, ac concessit per alias. Et postmodum recol. mem. Sixtus similiter IV. quòd Ord. prędicti loca, & utriusque sexus personæ eisdem privilegiis, immunitatibus, gratiis, favoribus, concessionibus, facultatibus, & indultis spiritualibus, & temporalibus Fratrum Prædictorum, & Minorum Ordinibus, ac illorum professoribus, domibus, locis, & personis quomodolibet concessis, & imposterum concedendis, quatenùs eaurum statui, & sexui non contradicerent, liberè, & licitè uti possent, & deberent in omnibus, & per omnia prorsus, & sinè ulla penitùs differentia, perinde ac si locis, & personis utriusque sexus Ordin. de Pœnitentia hujusmodi nominatim concessa fuissent, & concederentur expresè, statuit per alias. Et successivè cum Visitator, & Ministri, ac Fratres, necnon Abbatissæ, seu Matres, & Moniales, aliæque personæ dicti Ordinis de Pœnitentia monasteriorum, ac domorum Provinciæ S. Iacobi in Cõpostella, eò quòd sub obedientia Fratrum dicti Ordinis Minorum nunquam fuerant, nec existebant, sed sub sui Prælati Visitatoris juxta regularia instituta dicti Ordinis de Pœnitentia de triennio, in triennium obedientia degebant, ac illi, & Ministris singulorum monasteriorum, ac domorum Ordinis de Pœnitentia hujusmodi suberant, dubitarent statuto Sixti prædecessoris hujusmodi posse uti, sanctæ mem. Iulius II. omnia, & singula privilegia, gratias, & indulta per Sixtum prædictum, & alios Romanos Pontifices

ces prædecessores suos, & Sedē Apostolicam Ordini Fratrum Minorum, & illius Fratribus concessa ad monasteria, & domos Provinciæ, ac Ordinis de Pœnitentia hujusmodi, illorumque fratres, & personas juxta statutum Sixti prædecessoris hujusmodi extendit, & pro potiori cautela illa eis de novo concessit per litteras Apostolicas; & idem Iulius per alias suas in forma Brevis Fratribus, & Sororibus Provinciç Ordinis de Pœnitentia hujusmodi, ut domos, & oratoria, & loca, quæ publicè possidebant, & in posterum acquirerent, recipere, & perpetuò retinere, ac in illis residere, & in communi vivere, & eorum consuetum habitum, videlicèt tunicam, & mantellum cum caputio ante, & retrò acuto, & chorda sub dicto mantello, prout omnes Fratres, & Sorores ejusdem Ordinis de Pœnitentia eatenùs gestare consueverunt, gestare liberè, & licitè valerent, concessit, ac districtiùs sub excōmunicationis latæ sententiæ pœna, nè Mistri, Abbatissæ, & Fratres Provinciæ, & Ordinis de Pœnitentia hujusmodi domos, quas eatenùs possederant, & in futurum possiderent, illarumque, ac personarum earumdem obedientiam absque dicti Visitatoris licentia speciali alienare, vel aliis ad inhabitandum concedere, nevè illas alii recipere, aut inhabitare valerent, sub simili pœna inhibuit: & per quasdam alias Apostolicas dictum Ordinem de Pœnitentia Fratribus Ordinis Minorum subjicientes à Sede præfata emanatas revocavit, & in ipsum Ordinem eisdem Fratribus Ordinis Minorum minimè subjici voluit. Ac denique fœlicis mem. Leo X. Romanus Pontifex predecessor noster regulam de Pœnitentia hujusmodi, illiusque declarationem, statuta, & consuetudines laudabiles, necnon privilegia, indulta, & Apostolicas, aliasque litteras eidem Ordini de Pœnitentia, illiusque Fratribus, Sororibus, domibus, & locis, tàm per Nicolaum, & Eugenium, & Iulium prædictos, quàm alios Romanos Pontifices prędecessores suos concessa, & inde secuta quæcumque approbavit, & confirmavit, supplevitque quoscùmque defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem: necnon quòd Visitator, & universi Fratres, ac Sorores dicti Ordinis de Pœnitentia in Castellç, ac Legionis regnis, ac Galiciæ Provinciæ Compostellanæ prædictis commorantes eligere, ac deputare Visitatores, Ministros, Vicarios, & alios Officiales eis necessarios, ac per ipsos juxta cujuslibet eorum officia regi, gubernari, visitari, corrigi, & castigari possent, & deberent decrevit, & declaravit; illaque omnia, & singula, prout per prædictos prędecessores concessa fuerant, de novo concessit, & ab omnibus sub excommunicationis latæ sententiæ, & suspensionis, ac interdicti, & privationis actuum legitimorum pœnis ipso facto incurrendis, inviolabiliter observari mandavit, ac litteras dicti Iulii prædecessoris Fratribus Ordinis de Pœnitentia hujusmodi Congregationis Lombardiæ concessas, per quas ipse Iulius prædecessor inter alia voluerat, & mandaverat, ne Conservatores, & Iudices per Fratres dicti Ordinis Minorum, vel ad eorum instantiam per quoscumque alios, sub quibusvis veborum formis, & clausulis impetrati, & ex tunc in posterum impetrandi, & quicumque alii Iudices, & Conservatores contra Fratres Ordinis de Pœnitentia Congregationis hujusmodi procedere, vel de illis, eorumque domibus se intromittere aliquatenùs præsumerent, visitandi domos, & fratres Ordinis de Pœnitentia, & Congregationis hujusmodi, ac de illis, illorumque rebus, & negotiis cognoscendi; Visitatori dictæ Congregationis, & ab eo deputatis relinquerent, districtè præcipiendo mandaverat, ac illas inter alia ad domos, & fratres, ac sorores Regnorum, & Provinciæ prædictorum extendit, & ampliavit, & quascumque alias litteras à Leone, & aliis Romanis Pontificibus, seu Sede prædictis contra præmissa, ad quorumcunq; supplicationē pro tempore extortas cassavit, revocavit, & annullavit, ac pro infectis haberi voluit. Et quòd regula Ordinis de Pœnitentia hujusmodi, prout sanctus Franciscus prædictus instituerat, & fecerat, & ab omnibus illam pro tempore profitentibus cum tranquillitate, & pace animarum, absque alia commixtione cum aliis regulis, & Ordinibus ejusdem Sancti, illorumque fratribus, & sororibus servaretur, & custodiretur, perpetuò statuit, & ordinavit per reliquas suas similiter in forma Brevis litteras, prout in singulis prædictis litteris pleniùs continetur. Et licèt

cèt regula de Pœnitentia per S. Franciscū instituta, & per Nicolaum prædecessorem approbata huiusmodi, prout in ea apparet, pro Christi fidelibus conjugatis, & aliis in sæculo existentibus ordinata fuerit, ac à tempore dicti Eugenii prædecessoris, ut ex eius litteris prædictis etiam apparet, Fratres Ordinis de Pœnitentia hujusmodi domos, & loca in communi habitare cœperint, & abindè citra benedicente Domino in diversis, præsertim Hispaniarum partibus vita communis huiusmodi multiplicaverit, ac in dictis, & Andaluciæ, seù Vvandaliæ Regnis Fratres Ordinis de Pœnitentia huiusmodi in communi viventes unum Visitatorem Generalem eiusdem Ordinis de Pœnitentia de triennio in triennium juxta litteras Eugenii prædecessoris hujusmodi eligere, & illi subesse, & ne ipse Visitator pastoris officio abutatur, Capitulum generale in aliqua domo Ordinis, & Regnorum, ac partium huiusmodi quolibet triennio celebrare, & ad illud ex qualibet domo Ordinis, & Regnorum, ac partiū prædictorum unus Minister, & alius per illius FF. in procuratorē, Discretum nūcupatū, electus accedere, & in eo unus in Præsidentem, & quator diffinitores, ac unus in Notarium, vel scribam ex eisdem Fratribus per Ministros, & Discretos hujusmodi eligi, & tunc Visitator flexis genibus corā Præsidente, & Capitulo hujusmodi confessionem generalem facere, & officio Visitatoris in manibus Capituli hujusmodi renunciare; & deindè Præsidens, & Diffinitores prædicti in loco ad id deputato querelantibus de dicto Visitatore, ac de aliis justitiam ministrare, & postmodum votis juratis per Ministros, & Discretos prædictos Visitator ex Fratribus in communi viventibus dicti Ordinis de Pœnitentia, nullius alterius Ordinis eligi, & publicata electione Visitator sic electus unà cum ipsis Præsidente, & Diffinitoribus constitutiones, & ordinationes jam factas innovare, aliquandò verò alterare, aut immutare, vel aliàs de novo facere, prout eidem Ordini de Pœnitentia expedire arbitratur; & finito Capitulo Visitator prædictus ad visitandum domos, & monasteria Fratrum Ordinis de Pœnitentia, & Regnorum, ac partium hujusmodi accedere, illisque de Ministris, ac Abbatissis juxta exigentiam loci providere, & constitutiones, & ordinationes juxta ipsius loci, & illius personarum exigentiam edere, & cum Fratribus, & monialibus super vestibus, & jejuniis, & austeritatibus Ordinis de pœnitentia, ac constitutionum, & ordinationum hujusmodi dispensare, & Præsidenti, ac Diffinitoribus, necnon toto Ordini de pœnitentia hujusmodi in Regnis prædictis, & forsan aliis partibus, illorumque domibus, monasteriis, Fratribus, & monialibus in communi viventibus, necnon Eremitis, ac dictis conjugatis, & in sæculo existentibus ejusdem Odinis preesse: & si durante triennio hujusmodi contra Deum, aut hujusmodi Ordinem, vel ejus bona deliquerit, sibi per Præsidentem, ac Diffinitores prædictos pœnitentia salutaris imponi, & ejus demeritis jure id exigentibus, per majorem partem Capituli in tali casu, etiam dicto triennio durante Præsidens, & Diffinitores prædicti convocari, & servatis servandis puniri, & privari, & ejus loco alius modo, & formâ præmissis eligi, ipseque Visitator Fratres dicti Ordinis de Pœnitentia prout animarum suarum saluti, ac dicti Ordinis de pœnitentia conservationi expedire cognoscit, de una domo ad aliam, & aliquandò Moniales de uno monasterio ad aliud transferre, & si visitando aliquod monasterium, vel domum repererit illius Ministrum, vel Abbatissam minus habilem existere, seù malè gubernare, talem Ministrum, aut Abbatissam amovere, & alium, seù aliam loco ejus deputare, & si finito tempore administrationis alicujus Ministri, vel Abbatissæ ipse Visitator ad monasterium, seù domum hujusmodi pro Ministri vel Abbatissæ illius provisione facienda accedere non valeret, officium antiqui Ministri, vel Abbatissæ usque ad conveniens tempus prorogare: Necnon, quia domus, & monasteria Ordinis de pœnitentia hujusmodi in dictis Regnis, & partibus sufficientes redditus pro majori parte non habent, cum Fratribus, monialibus, Sororibus, & Eremitis dicti Ordinis de Pœnitentia super voto paupertatis tàm in communi, quàm in particulari ad vitam, seù aliud tempus dispensare, necnon omnia, & singula alia, quæ Generales, aliorum Ordinum Men-

dicantium Prælati exercere, & facere consueverunt, ac Sedis prædictæ aliàs immediatè subiectos esse, & venientes à sæculo, cupientesque in domibus, & monasteriis dicti Ordinis de Pœnitentia Altissimo famulari in eis recipi, ipsisque habitum dicti Ordinis de Pœnitentia exhiberi, & finito anno probationis, ac aliquandò etiam antè iuxta devotionem talis Novitii, tria substantialia, videlicèt obedientiæ, castitatis, & in particulari paupertatis vota solemniter profiteri, & color habitus Fratrum, & Monialium Ordinis de Pœnitentia hujusmodi potiùs ad nigredinem, quàm ad albedinem tendere: & Fratres clerici, ac moniales in communi viventes Ordinis de Pœnitentia hujusmodi officium divinũ secundùm usum S. Romanæ Ecclesiæ, conversi verò ex eis, & in sæculo existentes conjugati, ac vidui secundùm litteras Nicolai prędecessoris hujusmodi horas canonicas recitare, & pro defunctis orare, fratresque in communi viventes hujusmodi victum, & necessaria ostiatim mendicare, & prout alij Religiosi Ordinum Mendicantium quærere, & mulieres religiosæ ejusdem Ordinis de Pœnitentia in communi viventes moniales appellari. Necnon Fratres in communi viventes, & Moniales dicti Ordinis de Pœnitentia, illorumque domus, & monasteria privilegiis Ordinibus de Mendicantium hujusmodi cõcessis uti, potiri, & gaudere: ac Fratres dicti Ordinis de Pœnitentia, præsertim in Galicia, seù Provincia Compostellana, beneficia Ecclesiastica per clericos sæculares teneri solita juxta institutionem, & antiquam consuetudinem Ordinis de Pœnitentia hujusmodi obtinere, & quod eis ex fructibus beneficiorũ hujusmodi superest, in subventionẽ pauperum domorum, ac alias necessitates Ordinis de Pœnitentia hujusmodi per illius Visitatorem generalem pro tempore converti: & pro Fratribus, ac Sororibus conjugatis, ac in sæculo existentibus pro tempore decedentibus orationes in litteris Nicolai prædecessoris hujusmodi contentæ, pro Fratribus verò in communi viventibus, & monialibus dicti Ordinis de Pœnitentia pro tempore decedentibus missæ, exequiæ prout Ordinibus Mendicantium celebrari, & fieri: & Eremitæ dicti Ordinis de Pœnitentia ex licentia Visitatoris generalis hujusmodi extra domos dicti Ordinis de Pœnitentia vivere, & bona in particulari possidere, ac habitum quasi similem, quem Fratres in communi viventes Ordinis de Pœnitentia hujusmodi deferunt, deferre, & tam Fratres, & Moniales in communi viventes, quàm etiam Sorores eremitæ, & conjugati, seù vidui utriusque sexus, & in sæculo viventes infrà tres menses post eorum in Ordinem de Pœnitentia hujusmodi ingressum, suum condere testamentum, & ipsis vitâ functis omnia, & singula ad ipsos religiosos, etiam ratione cujusvis hæreditatis spectantia bona, ad monasteria, seu domos in quibus professionem fecerint; si autem professionem hujusmodi extra Monasterium, seù domum ipsius Ordinis emiserint, ad propinquius monasterium, seù domum Fratrum ejusdem Ordinis de Pœnitentia, ubi religiosos hujusmodi decedere contigerit, legitimis hæredibus non existentibus, & aliàs iuxta litteras Nicolai prædecessoris hujusmodi devolvi, & devenire. Nec non Visitator Generalis, ac Præsidens, & Diffinitores Ordinis de Pœnitentia hujusmodi quolibet triennio in loco ad id per eos deputato eorum Capitulum generale pro ipso Visitatore generali, ut præfertur eligendo, ac aliis negotiis, pro dicti Ordinis de Pœnitentia conservatione peragendis facere consueverint. Tamen dudum Visitator generalis Præsidens, Diffinitores, & Capitulum præfati, nonnullis legitimis, & rationabilibus causis eos moventibus, in ultimo per eos tunc celebrato Capitulo congregati, locum prædicto Capitulo generali quolibet triennio de cętero perpetuis futuris temporibus celebrando, domum monasterium. S. Mariæ de Valle Asturicen. diœces. nuncupatum prope oppidum de Benavente, de expresso consensu totius Ordinis de Pœnitentia, & Capituli hujusmodi nominarunt, in eoque, & non alibi de cætero Capitulum generale dicti Ordinis de Pœnitentia fieri, & celebrari singulo quoque triẽnio voluerunt, ac etiam quamplurimas alias cõstitutiones, & ordinationes, & statuta in Capitulis generalibus, ac monasteriis, & domibus dicti Ordinis de Pœnitentia fecerunt, ediderunt, statuerunt, alterarunt, & immutarunt, prout in Nicolai, Eugenii

genij, ac Sixti, Iulii, & Leonis prædecessorum litteris prædictis, ac Capituli prædictorũ, scripturis desuper respectivè confectis dicitur pleniùs contineri. Quare pro parte dicti Antonij asserẽtis, se ex dictis regnis non sine magnis periculo, & laboribus ad dictam Romanam Curiam obtinendæ confirmationis hujusmodi causâ personaliter accessisse, nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras prædecessorum, ac constitutiones, ordinationes, statuta, consuetudines, ac omnia, & singula alia in Capitulis, monasteriis, & domibus prædictis quomodolibet gesta, ordinata, edita, alterata, & immutata, necnon Regulam Ordinis hujusmodi de Pœnitentia pro illorum subsistentia firmiori confirmare, & approbare, aliásque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos, qui singulorum fidelium, præsertim religionis jugo adstrictorum, & studio piæ vitę Altissimo famulantium salubrem, & fructuosam dispositionem mirum in modum cupimus, præfatum Antonium à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, aliarum constitutionum, ordinationum, statutorum, consuetudinum, scripturarum, & prædictorum regulæ veriores tenores, & formas præsentibus pro expressis habentes hujusmodi supplicationibus inclinati, authoritate Apostolica tenore præsentium litteras, ac consuetudines, & ordinationes, statuta, & regulam prædictam, & prout illam concernunt omnia, & singula in dictis litteris, & scripturis contenta confirmamus & approbamus, ac litteras ipsas innovamus, & etiam approbamus; supplentes omnes, & singulos tàm juris, quàm facti defectus, si qui forsan in eisdem constitutionibus, & ordinationibus, & statutis, ac consuetudinibus, & regula intervenerint, ac præmissa omnia, & singula in quibuscumque Hispaniarum partibus, ac ubique perpetuæ firmitatis robur obtinere, & in dictis, & in quibuscumque Hispaniarum, at Portugalliæ partibus inviolabiliter per quoscumque sic de cætero observari debere decernimus. Et nihilominus quòd Præsidens pro tempore electus dationi votorum pro electione Visitatoris Generalis hujusmodi minimè interesse, sed tunc temporis per domum, in qua Capitulum tunc celebraretur, ne conventicula, vel monolopium aliquod fiat, discurrere, & quòd Antonius, & pro tempore existens Visitator Ordinis de Pœnitentia hujusmodi, si eum circa finẽ triennii post Capitulum generale celebratum in Curia Regia pro negotiis ipsius Ordinis de Pœnitentia residere contigerit, celebrationem futuri Capituli hujusmodi ad medium annum, & si in Curia Romana fuerit ad unum annum, & si forsan aliqua infirmitate, vel alia juxta causa impeditus esset, usque ad tres menses, à fine dicti triennii computandos celebrationem Capituli hujusmodi prorogare, & extendere, ac dictus existens Visitator generalis sic electus, ut præmittitur, universo Ordini, illiusque domibus, monasteriis, ac utriusque sexus personis, & in Hispaniarum, & Portugalliæ Regnis, ac partibus, & provincia prædictis existentibus præsit, ac Fratres, Moniales, & Sorores, ac aliæ utriusque sexus, & in sæculo existentes personæ ipsi Antonio, & pro tempore existenti generali Visitatori dicti Ordinis de Pœnitentia in omnibus, & singulis ipsum Ordinem concernentibus obediant, & sub ejus obedientia existant; ac ipse Antonius, & pro tempore existens Visitator generalis durante suo triennio Sedi prædictæ, & Romano Pontifici pro tempore existenti dumtaxat, & non alteri præterquam in casibus, in quibus Præsidentem, Definitores, & Capitulum dicti Ordinis de Pœnitentia hactenùs corrigi, & puniri consueverint, subsit: & ipse solus, & ab eo pro tempore specialiter deputati, & nullus alius venientes à sæculo, seu aliàs in Fratres, seu Moniales, vel Sorores utriusque sexus dicti Ordinis de Pœnitentia recipiant, nec ad professionem admittant, & aliter habitum dicti Ordinis de Pœnitentia recipientes, & professionem emittentes, pro non Fratribus ipsius Ordinis de Pœnitentia habeantur, vel habitum hujusmodi deferre possint: dictusque Antonius, & pro tempore existens generalis Visitator super voto paupertatis tàm in communi, quàm in

in particulari ad vitam, seu ad tempus, prout hactenùs est consuetum,cum Fratribus, & Monialibus, ac Eremitis Ordinis de Pœnitentia dispensare, etiam de cætero liberè, & licitè valeat. Quique promissione, impressione, minis, vel alia quacumque illicita via publicè, vel oceultè quovis modo se, vel alium in Visitatorem, Præsidentem, seu Definitorem, vel Ministrum, aut Abbatissam, seu alium ipsius Ordinis Officialem eligi procuraverit; eo ipso quocumque officio dicti Ordinis per eum tunc obtento privatus, & per decennium ex tunc computandum ad quæcumque prælaturam,officium,& actus legitimos dicti Ordinis de Pœnitentia tàm activè, quàm passivè inhabilis existat. Nec aliquis cujuscumq; status,dignitatis,ord.gradus,& conditionis Visitator generalis dicti Ordinis, de Pœnitentia ullatenus sit, nisi ipsum Ordinem antea professus, & per majorem partem Ministrorum, & Discretorum in Capitulo generali ejusdem Ordinis de Pœnitentia canonicè electus fuerit: ipseque Visitator, & nullus alius ipsius Ordinis quæcumque dubia in Ordine, regula, constitutionibus, statutis, & consuetudinibus, & omnibus, & singulis aliis præmissis, & infrascriptis pro tempore occurrentia interpretari, declarare, judicare, & decidere valeat. Necnon Fratres, Moniales, & Sorores, ac Eremitæ, & quicumque alii, etiam conjugati, & in sæculo viventes Ordinis de Pœnitentia hujusmodi quibusvis secundis feriis, quibus esus carnium ab Ecclesia Romana non est prohibitus, ac à festo S. Martini usque ad Dominicam Adventus Domini, per eandem Ecclesiam celebratur, carnibus vesci. Et tàm ipsi, quàm eorum domus,monasteria,Ecclesię, Prælati,servitores,servitrices, benefactores,personæ,res,&bona quæcumq; omnibus,&singulis exemptionibus,privilegiis immunitatibus,prerogativis,indulgētiis, indultis, favoribus, conservatoriis,& gratiis,quibus Fratres, & Moniales Minorum, & Prædicatorum, & S. Claræ, ac aliorum quorumcumque Ordinum Mendicantium, etiam de Observantia nuncupatorum, illorumque domus,monasteria, Ecclesiæ, Prælati, servitores, servitrices, benefatores, personæ, res, & bona quæcumque quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri,& gaudere poterunt quomodolibet in futurum,non solùm ad instar, sed æquè principaliter absque ulla penitùs differentia liberè uti,potiri, & gaudere, ac Fratres dicti Ordinis de Pœnitentia beneficia quęcumq; non tamen capitularia per clericos sæculares teneri solita,prout hactenus consueverunt,tenere liberè, & licitè possint, ac debeant, & pro conservatione dicti Ordinis de Pœnitentia, ac regulari modo vivendi in Capitulo generali ipsius Ordinis tunc primùm celebrando, idem generalis Visitator,Præsidens, & Definitores nonnulla pro Fratribus, & Sororibus conjugatis,ac in sæculo viventibus, necnon etiam alia pro eremitis, ac alia pro Fratribus in communi viventibus, necnon etiam alia pro Monialibus dicti Ordinis de Pœnitentia constitutiones, statuta, &consuetudines distiпcta, & separata cuilibet eorum, pro quibus fient statui convenientia, quæ regula dicti Ordinis de Pœnitentia perpetuis futuris temporibus existat, ac nuncupetur cum procemio, & capitulis ad id congruentibus, & necessariis, & quæ inviolabiliter observari debeant authoritate Apostolica condere, statuere, & edere liberè, & licitè possint; ac constitutiones,statuta, consuetudines, & regulam hujusmodi in omnibus, & singulis domibus, & monasteriis dicti Ordinis de Pœnitentia, ipsorumque refectoriis, prout in domibus, monasteriis, & refectoriis aliorum Ordinum Mendicantium prædictorum solitum est, legi, ac transgressores constitutionum, statutorum, consuetudinum, & regulæ hujusmodi per Visitatorum hujusmodi,& eorum Ministros puniri debeant, ita quòd nullus ob trangressionem illorum ad mortalem culpam, seu peccatum obligetur. Necnon Antonius, & pro tempore existens Visitator generalis Ordinis de Pœnitentia hujusmodi officium generalis Visitatoris ipsius Ordinis facere,& exercere, ac personas sibi subjectas in singulis casibus, in quibus, & prout Ministri, & Magistri,ac Vicarii generales aliorum quorumcumque Ordinum Mendicantium,etiam deObservantia,&Congregationis Reformatorum juxta eorum regularia instituta, & eis concessa privilegia Apostolica absolvere, & dispensare, ac facere, & exercere, absolvere, & rehabilitare, & cum eis dispensare; necnon

non quæcumque ſtatuta, ordinationes, & conſtitutiones, licita tamen, & honeſta, ac etiam ſacris canonibus non contraria, & ad ſtrictorem Obſervantiam regularem ipſius Ordinis de Pœnitentia tendentia condere, & alterare, ac immutare, & edere licitè, & liberè valeat. Quas quidem ordinationes, conſuetudines, & ſtatuta condenda, alteranda, mutanda, & edenda hujuſmodi poſtquam condita, inſtituta, alterata, mutata, & edita fuerint, & regulam hujuſmodi ex nunc prout ex tunc confirmamus, & approbamus, ac inſuper Fratres, Moniales, Sorores, & Eremitas de Pœnitentia, veros religioſos in communi viventes Ordinis S. Franciſci de Pœnitentia hujuſmodi fore, & eſſe, necnon ſacrum Ordinem, & regulam S. Franciſci de pœnitentia hujuſmodi, & illius Fratres, & Eremitas, Moniales, & Sorores utriuſque ſexus perſonas, etiam in omnibus, & ſingulis ſcripturis, & actibus publicis, tam per ipſos, quàm per alios quoſcumque, etiam de Obſervantia, & Minorum nuncupatorum Ordinum prædictorum, & alias eccleſiaſticas, & ſæculares perſonas, cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, conditionis, & excellentiæ exiſtant, conficiendis, Fratres, & Moniales, Sorores, & Eremitas Ordinis S. Franciſci de Pœnientia, non verò Fratres *Terceros*, aut alio minus honorabili vocabulo appellari debere; ipſorumque monaſteria, domos, aut res, & bona quæcumque ingredi, atque illa, eorumque Fratres, Moniales, & Sorores quæcumque per Miniſtros, ſeù Magiſtros, ſeù Vicarios Generales, vel Provinciales dicti Ord. Min. ſeù Regnorum, Provinciæ etiam Hiſpaniarum, ac Portugalliæ partium per Ordinarios, aut quoſcumque alios Prælatos viſitari, aut quoquomodo inquietari, turbari, vel moleſtari, aut eis, vel eorum Generali Viſitatori in obedientia, viſitatione, correctione, ſuperioritate, & officio, ſeù alias quovis modo præjudicari publicè, vel occultè non poſſe, etiam vigore quarumcumque litterarum Apoſtolicarum ſub excommunicationis, ac privationis dignitatum, prælaturarum, ac officiorum quorumcumque, & inhabilitatis ad illa, & alia impoſterum obtinenda in perpetuum pœnis, quas contrafacientes ipſo facto ex nunc, prout ex tunc, & è contra incurrere, & à quibus ab alio, quàm a Romano Pontifice pro tempore exiſtenti abſolvi non poſſint concedimus, ac ſtatuimus, ordinamus, & declaramus, decernentes ſic, & non aliter per quoſcumque Iudices, & Commiſſarios ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S.R.E. Cardinales judicari, ſententiari, & definiri, declarari, & interpretari debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter, judicandi, ſententiandi, definiendi, declarandi, & interpretandi, etiam in quavis inſtantia, facultate, & authoritate, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis, etiam Apoſt. authoritate, quomodolibet contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis Ordinum prædictorum, juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis &c. cæteriſque contrariis &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno 1526. ſexto Idus Martij Pontificatus noſtri anno quarto.

273. Quæ tamen omnia fuerunt citiùs ad terminos juris communis à Paulo III. Pontifice redacta, Tertiariis iterum in obedientia Obſervantium reductis, ut ſequitur.

PAVLVS PAPA III. &c.

Dilectis filiis Toletan. & Hiſpalen. ac Salmaticen. Officialibus, & eorum cuilibet.

EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filij tàm Generalis, quàm per Provincias Caſtellæ, & Legionis Regnorum conſtituti univerſi, & ſinguli Provinciales Miniſtri Ordinis Fratrum Minorum Regularis Obſervantiæ, quòd licèt ipſi, qui juxta privilegia, & indulta Apoſtolica tam per fœl. rec. Nicolaum IV. Eugenium etiam IV. ac Sixtum ſimiliter IV. & Alexandrum VI. Iulium II. & Leonem X. quàm alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros dicto Ordini conceſſa, quibus inter alia cavetur expreſsè, quòd Moniales, vel Sorores, & aliæ utriuſque ſexus perſonæ tàm conventualiter, quàm in ſæculo degentes, Tertij Ordinis S. Franciſci de Pœnitentia nuncupati, quin etiam conjugati in ipſo conjugio permanendo juxta regularia ipſius tertij Ordinis inſtituta, profiteri poſſunt, illorumque domos, &

Vvad. t. 8. ann. 1538. bull. 20.

& monasteria visitationi, correctioni, ac regimini, curæ, & administrationi Fratrum Minorum Regularis Observantiæ hujusmodi omninò subjacere debeant, fuerint hactenùs, prout adhuc existunt, in possessione, vel quasi juris visitandi, corrigendi, & reformandi monasteria, & domos, illorumque Moniales, seù Sorores, & alias personas Ordinis hujusmodi. Nihilominus dilectus filius Antonius de Tablada, qui pro Fratre Ministro, ac Visitatore Generali monasteriorum, ac utriusque sexus personarum dicti tertij Ordinis in quibusdam Provinciis tunc expressis Regnorũ eorumdem, se gerit, prætextu quarumdam litterarum Apostolicarum aliàs pro parte sua à pię mem. Clemente Papa VII. similiter prædecessore nostro impetratarum, per quas dictus Clemens omnes Fratres, seù Sorores dicti Tertij Ordinis, tam conventualiter viventes, quàm eremitas, & conjugatas personas in sæculo existentes, ipsorumque domos, & monasteria eidem Antonio, & pro tempore existentibus successoribus suis Ministris subjecisse dicebat; exponentes præfatos, seù ab eis pro tempore deputatos Visitatores, quò minùs juxta privilegia, & indulta hujusmodi moniales, & Sorores, illorumque domos, & monasteria, aliasque utriusque sexus personas dicti tertij Ordinis, in quorum possessione fore dignoscebantur, ut præfertur, visitare, & reformare possent, & valerent, impedivit, & perturbavit, & per se ipsum, vel ejus assertos Commissarios, seù Visitatores velle impedire, aut perturbari velle, se iactavit, & iactat. Vndè exponentes præfati desuper impediri, vel perturbari posse formidantes, propter dissensiones, & scandala, quæ in dies exoriri verisimiliter suspicantur, ad nos recursum habuerunt. Quare pro parte dictorum exponentium nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras prædictas, quatenùs per illas eisdem exponentibus, vel illorum juribus prejudicatur, ad terminos juris perduci mandare, aliasque sibi super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos verisimiliter præsumentes, non fuisse mentis, & intentionis ipsius Clementis prædecessoris, qui justitiam colebat, per dictas suas litteras velle in aliquo juribus ipsorum Fratrum Minorum præjudicare, ac scandalis, & discordiis hujusmodi viam aperire, dictarum litterarum tenores, & formas præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seù alios vocatis dicto Antonio Ministro, & aliis qui fuerint vocandi, litteras prædictas, quatenùs per illas eisdem exponentibus, vel illorum juribus præjudiciũ generari repereritis, ad terminos juris reducatis, ipsasque litteras quoad monasteria, domos, loca, & personas dicti tertii Ordinis, in quorum visitationis, & obedientiæ possessione, vel quasi dicti exponentes fuerunt, & existunt, ac pro tempore erunt, locum sibi minimè vendicare, sed litteras ipsas de illis dumtaxat Fratribus, monialibus, Sororibus, domibus, & monasteriis, aliisque personis tertii Ordinis huiusmodi, quæ sub obedientia, & visitatione dictorum exponentium nunquam extiterunt, intelligendas fore: sicque per quoscumque Iudices, & Cameræ Apostolicæ causarum Auditores judicari, diffiniri, & interpretari debere, sublata eis, & ipsorum cuilibet aliter diffiniendi, & interpretandi facultate, & authoritate, irritum quoquè, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, authoritate nostra decerneatis. Nos enim vobis, & vestrum cuilibet Antonium præfatum, & quoscumque alios sua in præmissis interesse putantes, etiam per edictum publicum constito summariè, & extra iudicium de non tuto accessu citandi, sibiquè, ac quibus, & quoties opus fuerit, etiam sub censuris ecclesiasticis, & aliis arbitrio nostro imponendis pœns inhibendi, ac contra eos, & alios contradictores quoslibet, & rebelles, censuras, & pœnas prædictas iteratis vicibus aggravandi, ac interdictum ecclesiasticum apponendi, & auxilium brachij sæcularis, quatenùs opus fuerit, invocandi, per easdem præsentes, facultatem concedimus. Non obstantibus præmissis, ac fœl. mem. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de una, & in Concilio generali edita deduabus dietis, dummodò ultra tres dietas aliquis authoritate pręsentium ad judicium non trahatur; ac aliis Apostolicis constitutionibus

nibus, & ordinationibus, privilegiis quoque, & indultis, & litteris Apostolicis, etiam *Mare magnum*, vel aliàs nuncupatis ipsis Fratribus Tertij Ordinis hujusmodi sub quacumque verborum forma concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus &c. hac vice dũtaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrariis qubuscumque. Datum Romæ apud S. Marcum anno 1537. 18. Kalend. Octobris Pontif. nostri anno 3.

274. Postmodum dato Brevi, *Pastoralis Officij &c.* pridie Idus Aprilis 1549. Paulus ipse III. Congregationis Italicæ statuta pro pacis conservatione in sui Generalis, aliorumque Officialium electionibus observanda, plenè confirmavit. Dehinc Pius IV. per litteras suas, *Sedes Apostolica &c.* 4. Idus Iunij 1563. concessit, ut proprium haberent Ministrum Generalem ad sexennium duraturũ: quas litteras cum executor citat ex Vaticano P. Alva in Indiculo sui bullarij: Verumtamen B. Pius V. illorum sanctiori, & firmiori ubique terrarum Reformationi sedulo intendens, expedito diplomate, *Ea est officij nostri ratio &c.* quod jam supra integrum excripsimus, suppresso totaliter eorum Ministro, vel Vicario, vel Visitatore Generalibus, ipsos Generalibus, & Provincialib⁹ FF. Min. Regularis Observantiæ, horumque Cardinali Protectori esse voluit in orbe universo subjectos. Hujusmodi tamen rigorem à Sixto V. moderatum fuisse legimus pro sola Congregatione Lombardiæ; cui tametsi nec proprium Protectorem, nec Ministrum, aut Vicarium, vel Commissarium Generales restitueri, restituit tamen cum amplissima potestate Visitatorem Generalem, sed cum dependentia non mediocri ab Ordinis Minorum Ministro Generali; ut in litteris ipsius est videre.

SIXTUS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

275. Romani Pontificis providentia circumspecta nonnunquam ea, quæ per prędecessores suos rationabilibus, & honestis suadentibus causis, pro quibuscumque Ecclesię Ordinib⁹, vel in sua integritate cõtinendis, vel ad institutum revocandis, statuta, & ordinata fuerunt, ex aliis non minus justis causis moderatur, & revocat, prout id conspicit in domino salubriter expedire.

Boll. Rom. ta. bull. 28

§. 1. Aliàs siquidem fœl. rec. Pius Papa V. prædecessor noster, officia Ministriatus, & Visitatoris Generalis Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati perpetuò extinxit, & abolevit, ac Ministrum, Visitatorem, & Vicarium Generalem ejusdem Ordinis officio, usu, & exercitio quoquomodo interdixit, edictoque prohibuit, nè ullus Minister, Vicarius, & Visitator generalis de dicto Ordine haberetur.

§. 2. Insuper universos, & singulos Fratres, Sorores, professos, & conversos, necnon domos, Monasteria, & loca virorum, & mulierum, ac Custodias, Provincias per universum Orbem constitutas, gregemque ipsum universum Tertij Ordinis utriusque sexus Generali, & Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, prout in eorum Provinciis consistebant, ita perpetuò supposuit, ut Minister Generalis in universo Ordine, Provinciales verò Ordinis Minorum de Observantia in suis quisque Provinciis plenum jus, liberamque authoritatem in spiritualibus, & temporalibus jurisdictionem omnimodam haberent, domos omnes, ac monasteria, & loca quæcumque, necnon personas utriusque sexus tàm in capite, quàm in membris visitandi, & corrigendi vagantes, & quoscumque alios puniendi, carcerandi, mutandi, transferendi, Ordinibus, Officiis, & administrationibus deponendi, excommunicandi, suspendendi, interdicendi, & restituendi, ac etiam super iis, & cæteris omnibus Ordinem ipsum, illiusque domos, & personas utriusque sexus quomodolibet concernentibus, eorum tamen regulæ, & sacris canonibus, & litteris tunc desuper confectis non contrariis, statuendi, mutandi, innovandi, & exequendi, quemadmodum illis erat in suo proprio Ordine attributum, ac aliàs statuit, & ordinavit, prout in ipsius prædecessoris litteris sub data videlicèt 5. nonas Iulii Pontificatus sui anno 3. desuper confectis, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro expresso, pleniùs continetur.

§. 3. Nos itaque, quibus nuper innotuit,

tuit, quòd Fratres Tertij Ordinis hujusmodi sub obedientia Ministri Generalis, & Provincialium Fratrum de Observantia prædictorum manentes nihil in vinea Domini profecerunt, immò in eodem Tertio Ordine varij abusus tàm circa Regulæ observationem, quàm etiam Fratrum dictæ Regulæ transgressorum, & aliàs delinquentiū castigationem irrepserunt. Ac considerantes, quòd si Fratres ipsi Tertij Ordinis eorum Visitatorem Generalem juxta sua regularia instituta ante litteras dicti prædecessoris faciebant, eligere possent, & sic electo tamquam eorum Superiori obedirent, præmissis, & aliis malis, quæ occurrere possent, plurimùm consultum foret. Propterea ex his, & aliis causis animum nostrum moventibus, de nobis attributæ potestatis plenitudine, ipsos Fratres Tertij Ordinis adversus litteras dicti prædecessoris (illis quoad Protectoris deputationem in suo robore permanentibus) in pristinum, & eum, in quo antequam ipsæ litteræ emanassent, erant, statum restituentes, & plenariè reintegrantes, eisdem Fratribus Tertij Ordinis per universam Italiam existentibus, quòd perpetuis futuris temporibus juxta eorum regularia instituta singulo triennio Capitulum generale dicti Tertij Ordinis convocare, & celebrare, ac in eo Visitatorem generalem, & alios Ministros, & Officiales (non tamen Commissarium generalem) eisdem modo, & forma, quibus antequam litteræ prædictæ emanassent, consueverant, eligere, eumdemque Visitatorem Generalem peracto triennio hujusmodi in alio Capitulo generali postea faciendo confirmare liberè, & licitè valeant, perpetuò Apostolica authoritate concedimus, & indulgemus.

§. 4. Decernentes, Visitatorem sic electum omnimodam potestatem, authoritatem, jurisdictionem, & superioritatē in omnes, & singulos dicti Tertij Ordinis Fratres, & Ministros, & Officiales per universam Italiam consistentes, eorumq; domos, & loca, ac res, & bona habere, necnon Fratres, & Ministros, ac Officiales Tertij Ordinis hujusmodi ei sic electo tamquam vero Superiori morem gerere, ejusque mandatis salubribus obedire teneri, ipsosque per Ministrum Generalem, ac alios Fratres de Observantia, quominùs ad electionem prædictam, prout ante dictas litteras faciebant, procedere valeant, nequaquam impediri, aut molestari posse. Et ita per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos quavis authoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere; irritum quoque, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 5. Non obstantibus litteris prædictis, quibus, ac omnibus aliis, quæ præmissis obesse possent, specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd dictus Visitator eligendus infra duos menses à die suæ electionis computandos confirmationem electionis hujusmodi à Ministro Generali de Observantia petere omninò teneatur, quâ petitâ, & non obtentâ, vel denegatâ, idem Visitator Tertij Ordinis Apostolica authoritate confirmatus censeatur, quòdque dictus Minister de Observantia per se ipsum dumtaxat, unâ cum duobus aliis sui Ordinis professoribus possit singulo quadriennio post visitationem à Visitatore Tertii Ordinis hujusmodi factam, & non ante, Tertium Ordinem, ac Fratres, domos, loca, res, & bona prædicta visitare, eaque tàm in capite, quàm in membris, prout opportunum fuerit, iuxta regularia instituta dicti Tertii Ordin. corrigere, & moderari.

§. 6. Ac quòd præsentium transumptis, etiam impressis, dictique Protectoris, aut Visitatoris Tertii Ordinis hujusmodi sigillo munitis, aut manu alicujus Notarii publici subscriptis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ &c. die 29. Martii 1586. Pontif. nostri anno primo.

276. Bordonius in opusculo de antiquitate Religionis Tertii Ord. S. Francisci causam assignat huius Sixtinæ moderationis; primò quòd in Hispania Tertiarii Regulares ex Piina, quam retulimus, constitutione Observantibus subiectati, ad his multiformiter aggravati, quòd Conventus sibi adimerent, & suos cosodales in Andaluzia præsertim, ad profitendum in Observantia cogerent, & aliis modis ferè ad non esse reducti, ad B. Pium V. reclamantes prælegatam

Bordon. in opusc. de antiquit. suæ Religion.

legatum declarationem ab ipso impetrarint. Deindè allegantes, quòd Visitatorem Provinciarum suarum ad Apostolica decreta non haberent; quòd in Bethica, & Lusitania Conventus primarios ab Observantibus occupatos quotidiè deperderent, quòd Novitios, novosque Conventus recipere, & sub titulo S. Francisci Ecclesias erigere, aut eleemosynas mendicare prohiberentur; quòd suos vel doctrinæ, vel alio laudabili titulo fulgentes ad Observantiā transferrent, quòd publicas scripturas ab Archiviis sibi subjectorum abstraherent, aliaque diversa congerit; ex quibus omnibus coacti primùm Itali à Sixto V. pręfatam revocationem, deindè etiam Hispani ad Cardinalem Matthæjum Ordinis Protectorem recurrentes decretum ab ipso receperunt, annuente pariter Clemente Pontifice, quo cavebatur, ne Ministri Provinciales Fratrum Minorū de Observantia primùm in Lusitania, deindè in Bethica in attinentibus ad regimen Tertiariorum ullatenùs sub quovis titulo se intromitterent, sed à Visitatore Provinciali per se ipsos, & de ipsis per vota secreta eligendo gubernari deberent; Ministro tamen Generali Ordinis Minorum, necnon Commissario Generali Vltramontano, atque Commissario Generali Nationali per eosdem in Lusitania deputando in omnibus, & per omnia subjecti. Quin & Novitiorum receptionem eisdem restituit; aliaque gravamina voluit aboleri; Conventusque illorum in Regno Granatæ constitutos eisdem vel restitutos, vel stabilitos sub unica Bethicæ Provincia Tertiariorum conservari præcepit; Cardinalis Protectoris decreta sub die 30. septembris 1594. sub die 15. Ianuarij, & die 10. Maij, & 19. Aprilis anno 1595. expedita, saltem ex parte à Clemente VIII. per litteras Apostolicas, *Cum sicut accepimus &c.* die 11. septembris 1596. dicuntur fuisse confirmata; decretum verò Cardinalis ejusdem pro stabilienda Bethicæ Provincia, restituendisque eisdem Conventibus sub die 18. Ianuarij 1600. propriis in locis dabimus per extensum cum cæteris ad hasce Provincias attinentibus.

Archiv. Aracœl. Reg. 1. Vltram. f. 6. 7. & 41.

277. Vniversa ergo Congregatio Tertiariorum Lombardiæ, seù Italiæ nuncupata, quæ plurimas, ut infra dicemus, Provincias complectitur, sub proprio Visitatore Generali per Sixtum V. restituta, quamvis proprium vel Ministrum Generalem, vel Vicarium, vel Cardinalem Protectorem à Protectore, & à Ministro Generali totius Ordinis Minorum recuperare nunquam potuerit, proprio sub regimine Visitatoris sui gloriosè perseverat, illo tamen reservato, ut Visitator ipse à Ministro Generali Minorum confirmationē exposceret; atq; terminata in triennio ipsius visitatione, possit anno quarto præfatus Minister Generalis Congregationem ipsam ex integro visitare: Italicæ Congregationi Dalmatinam, & Iustinopolitanam Provincias Clemens VIII. expedito Brevi; *Pro nostri Pastoralis &c. die 2. septembris* 1602. & Innocentius X. Cōgregationem Zeprensem, idest Germano Belgicam unitas esse voluerunt; de quibus suo loco dicemus. In Lusitania verò, & in reliqua Hispania, necnon in Gallia omnes, & singulæ Tertij Ordinis Provinciæ, Conventus, & Religiosi omnimodæ Generalis Minorum jurisdictioni subjacere non detrectant; Vndè Romanis in Comitiis anno 1625. sub Bernardino de Senis cautum fuisse legimus, ut in posterum Tertiarij tùm de Hispania, tum de Gallia in Generalibus Ordinis congressibus vocem activam in Ministri, & Commissarij Generalium electione respectivè haberent; *Fratres enim nostri sunt.* In Capitulo Vallisoletano anno 1670. sub Francisco Maria Rhini de Politio Generali statutum fuit, ut præfati de Galliis, & Hispaniis Tertiarij unum semper habere deberent Generalem Diffinitorem. Ex quibus apparet, quàm legitimo titulo de Hispania, & Lusitania ipsi Tertiarij ad Vrbem venientes ad Aram-cœli commorentur, sicut & Galli morabantur antequam proprium haberent ibidem Cœnobium.

Chronol. Seraph.

Ex tabula Cap. General. Valisol. 1670.

278. Omnia itaque recolligendo supradicta; deducendum videtur evidentissimè, voluisse Pontifices, ut Ministro Generali totius Ordinis Minorum tamquam verissimo Seraphici Patriarchæ successori, ob suam in Ordine Vniverso excellentiam, etiam super omnes vel sæculares, vel Regulares de Tertio Ordine professores ubiquè Terrarum conservetur authoritas, & præeminentia; In Italia quidem modo supradicto, extra Italiam cum

omnimoda potestate super Fratres, Moniales, Conventus, Provincias, Congregationes, atque Capitula.

Ex Arch. Aracœl. in lib. m. S. de hac Controvers.

279. In Italica verò Congregatione hujusmodi ad Ministrum Generalem totius Odinis dependentiam, quasi ex non usu neglectam, deperditam fuisse prætenderunt: sed reclamante Ioanne de Neapoli stetisse in suo vigore non dubitatur; hic enim anno 1645. ad Generalatum evectus, ubi Romam appulit, volens ex officio ad Tertiariorum visitationē procedere, præhabitis doctissimorum de Vrbe consultis, ad Innocentium X. Pontificem pro majori quiete supplicans, eo mandante ad Cardin. Iustinianum venit (qui Barberino in Gallia profecto datus fuerat Ordini cū potestatis plenitudine Comprotector) omnia in pace composi turus. Quoniam verò de Iustiniano credidit non sibi promittendum, utpote Tertiariis favorabile, ad Papam recurrens evicit, ut causa S. Congregationi Cardinalium, & per Congregationem Cardinali Cœsio fuerit commissa, qui rem seriùs discuteret, discussamque Congregationi referret. Hinc doctissimorum de Vrbe productis pro utraque parte cōsultis; difficultatis nervus in eo positus erat; An non usus privilegij spatio 62. ut dicebant, annorum (sed à Sixtina de anno 1586. edita, ad litis contestationem 1646. non nisi 60. anni numerātur) Generali noceret, atque ad favorē Tertiariorum præscribere potuerit, quod hi prætendebant: Responsum verò fuit pro parte Generalis primò hoc non esse privilegium, sed jus fixum in corpore juris inter extravagantes à pluribus Pontificibus collocatum, à nemine revocatum, neque personam respicere, sed officium; Vndè negligentia unius alteri nocere non potest. 2. negando suppositum, scilicèt non usum jurisdictionis, cum per tres Patrum gravissimorum senum juratas attestationes constet, sæpissimè ad Ministrum Generalem recurrisse ad Aram-cœli Tertiarios Italos, & eorum aliquos etiam ibidem fuisse à Ministro Generali castigatos: id specialissimè de Gonzaga legimus, qui Tertiariorum Capitulum generale in Vrbe celebravit electumque Visitatorem confirmavit. Idē de Bonaventura Calatagirone, & Archāgelo de Messina Gonzagæ successoribus legimus; quod autem hoc à Generalibus Hispanis neglectum videatur, non obstat, cum in Hispaniis ut plurimùm resideant, & hanc jurisdictionem alteri delegare non valeant: quod inde efficaciùs subsistit, quia Ministrum suum Generalem, vel Cardinalem Protectorem sibi proprium, à Pio V. suppressos, nunquam recuperare potuerunt; sed Protector Observantium, statim à sua deputatione super Observantes, etiam super ipsos Tertiarios intelligitur constitutus; dum autem Generalis favorabile decretum ad momenta expectat ab ipsa Congregatione, Cardinalis Iustinianus Tertiariis adhærens egit in ipsa S. Congregatione, ut causa hæc sibi, atque aliis duobus, scilicet Palottæ, & Franciotto Cardinalibus committeretur; quam dum protrahunt in longum, Generalis ipse in Hispanias ad Generalem Congregationem anno 1647. ire coactus ex officio, ibidem mortali vitæ, atque agitatæ causæ finem apposuit; Itaque non ex silentio actoris fuit terminata lis ipsa, ut dicit Bordonius ad finem capitis noni in suo Chronologio, sed ex morte illius fuit interim sopita, donec sub alio actore terminetur.

CAPVT XIII.

Status præsens hujus Tertij Ordinis S. Patris Francisci de Pœnitentia.

280. EX commendato S. Gamalielis consilio, Tertium hunc Sancti Francisci Ordinem de Pœnitentia Ecclesiæ sanctæ fuisse à Deo speciali favore concessum, apertè comprobatur; quoniam quinto jam sæculo non solùm integer perseverat, sed & in dies augetur, & perficitur, adeò ut ex solis ejus claustralibus multa fratrum millia in quadrigentis circiter Conventibus, per plurimas Provincias divisis numerentur; Moniales in immensum excreverint; illi verò, qui in propris domibus magno animarum fructu Altissimo famulantur, numerari præ multitudine non possint; quibus Reges, & Monarchæ, Imperatrices, & Reginæ cum vilioribus è plebe recenseri non erubuerunt. Act. c. 5.

281. Itaque prima sui paritione in claustrales, & sæculares dividitur, illi in Fratres, & Moniales subdividuntur; Fratres ipsi in Conventuales, & in Regularis, P. Lequile in Hierarch. Seraph.

ris,ac Strictioris Observantiæ:sæculares verò in paternis laribus vivere permissi, duplici sunt in differentia; aliqui enim nullo emisso voto, illam Tertij Ordinis regulam sub nulla obligatione ad culpam profitentur, quos virgines,& cœlibes,vel conjugatos esse, nil officit; alij nonnullis votis obligantur, qui etiam in duas classes dividuntur; Bizzochæ namque;(hoc vulgari nomine nuncupantur) habitu Religionis indutæ castitatem, & obedientiam in manibus Ministri Provincialis, ex ordine Minorum, vel ejus delegati emisso voto profitentur, cum nullo nisi in primo gradu consanguineo, vel affini habitare possunt; & si cæteris polleant conditionibus in bullis Apostolicis expressis,privilegio gaudent & fori, & canonis,ac exemptionis ab Ordinarij jurisdictione, & propriam in communi habere possunt sepulturam, & alia sibi propria privilegia; Ad modum Bizzocharum sunt Tertiarij, vel Eremitæ,qui à Prælatis Ordinis recipientes habitum, in eorum manibus vota simplicia emittunt, & vel in Congregatione quadam inter se,vel in solitudine vivunt, vel alicujus Ecclesiæ temporali servituti deputantur; Alij sunt, qui simpliciter Tertiarij dicuntur, & ad servitium publicum in Conventibus admittuntur, habitu minoritico ad genua decurtato, cum chorda, sine caputio induuntur, calceamentis utuntur, ut à veris minoritis possint coram populo discerni:post biennalem probationem, ad castitatis, paupertatis, & obedientiæ simplicia vota recepti (qui in cæteris Religionibus oblati, vel donati vocitantur) specialiter ad Fratrum, & Monialium in temporalibus servitium admittuntur,officium cum nostris Laicis recitant, & Regulam pro posse sine obligatione ad peccatum observant; Religioni post professionem obligantur, sicut etiam ad eos semper sustendandos mutua obligatione Religio ipsa tenetur;sed ante completum vigesimum ætatis annum, & ex antiquis statutis, & ex novissimo Clementis X. 1675. decreto, non licet eos recipere. Quos tamen Barberinus in sui Protectoratus initio, ab omnibus Reformatorum cœnobiis expoliatos dimittendos esse præceperat.

Ex Archiv. S. Fräc. de Vrb. in lib. bull. & decret. f. 115.

282. Puri verò sæculares, qui domos suas inhabitant; habitum minoriticum, nisi in colore consimilem deferre cum chorda, nullo vel fori, vel canonis, vel exemptionis realis, aut personalis privilegio gaudere permittuntur, licèt hæc habuerint à principio per Honoriũ III. Gregorium IX. & alios (aliquibus exceptis)ne videlicet ad solemne iuramentum(preterquàm in causa testium,vel pacis,vel fidei,vel calumniæ)adigantur, supra cæteros sæculares aggravari non possunt à potestate sæculari,nec ad obedientiam Fratribus Minoribus vovendam recipi, nisi fortè ex quadam congruentia; omnibus tamen Minorum indulgentiis, & plurimis specialibus privilegiis infra recensendis, pleno jure fruuntur, & cæterarum Confraternitatum exemplo suos sibi possunt eligere officiales.

283. Genera ergo hominum septem, in hoc Tertio Franciscano Ordine militantia recensentur; Claustrales seu Regulares viri laxioris vitæ, Regularisque Strictioris Observantiæ, Claustrales Sorores, Eremitæ, Bizzochæ, Tertiarij ad servitutem recepti temporalem, & puri sæculares in domo propria plena libertate viventes: Vndè liquet, ad ipsum nullo pacto attinere posse, & in errore maximo versari Tertiarios illos, sivè Eremitas, qui habitum Franciscanum, vel propria, vel Ordinarij authoritate nulliter suscipiunt, quin & habitu assumpto indulgentiis, & privilegiis hujus tertij Ordinis se se gaudere falsissimè credunt; quin etiam invocato, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, expoliari debent. Habitum verò cum capucio assuto, vel dissuto Tertiariis, aut Eremitis, nec Provincialis Minister, nec Generalis Ordinis, nec Apostolicus de Latere Nuncius omninò cõcedere possunt; & qui monitus ipsum non deponit ultra excommunicationis latæ sententiæ, etiã carceris pœnam ipso facto ex decreto Vrbani VIII. incurrit, quod appono.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

284. CVm sicut dilectus filius Procurator Generalis Ordinis Fratrũ Minorum Regularis Observantiæ S. Francisci Nobis nuper exponi fecit,quã plures abutentes habitu Fratrum Tertiariorum

Bull. Rom. t. 5. bull. 231.

riorum Ordinis ejusdem S.Francisci,vel simplicem Tunicam oblongam cum mãtello,vel sine eo absque Superiorum prędictæ Religionis licentia deferant, vel etiam eis capucium, aut Tunicæ adjunctum, aut ipsi mantello consutum superaddant, eorumque nonnulli extra claustra degentes tum scandalosè, & inopportunè sub specie peregrinationis, aut alterius emendicati prætextus divagentur,tum etiã aliquas Ecclesias, seu Capellas adscito sibi Eremitarum nomine incolant, exindeque maxima apud sæculares scandali materia, & pravæ opinionis erga prædictam Religionem ingeratur; Nobis propterea dictus Procurator generalis humiliter supplicari fecit,ut tot incommodis, & scandalis opportunum aliquod remedium adhibere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eumdem Procuratorem Generalem specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis, suspensionis,& interdicti,aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris,& pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, & ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati; Omnibus, & singulis locorum Ordinariis, ac nostris, & Sedis Apostolicæ Nunciis ubivis terrarum constitutis,& degentibus tenore præsentium districtè præcipiendo mandamus, nè de cætero quemquam prædictam tunicam oblongam cum, vel sine mantello absque Superiorum prædictæ Religionis Minorum de Observantia, & cujusvis Instituti, seu Congregationis Ord. ejusdem S. Francisci licentia in scriptis obtenta quomodolibet deferre permittant, utque,si aliquem præmissorum transgressorem repererint, illum carceri mancipandum, tali habitu exuendum, & arbitrariis pœnis mulctandum irremissibiliter curent; & præterea nemini licitum faciant,etiamsi prędictæ Religionis Minorum de Observantia, & cujusvis Instituti, seu Congregationis universi Ordinis hujusmodi Superiorum scripta, seu quovis alio prætextu roborata licentia desuper accesserit, & habitum hujusmodi cum prædicto Capucio vel Tunicæ, seu Mantello, ut præfertur, consuto deferant sublata ejusdem Ordinis Superioribus, ipsisque locorum Ordinariis, ac Nunciis Apostolicis, & eorum cuilibet quavis authoritate licentias hujusmodi cuiquam concedendi,ac demum earumdem tenore præsentium volumus, & ordinamus,ut si quispiam tale deferens Capucium,vel cum licentia, vel sine ea inventus fuerit,carceris detentione, habitus privatione, & aliis arbitrariis pœnis ab eisdem Ordinariis, & Nunciis omninò puniatur.Non obstantibus constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate alia roboratis statutis,& cõsuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis,& innovatis;Quibus, omnibus, & singulis, illorum omnium tenores pręsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes,illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expresſè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes nostræ litteræ ad omnium,quos illæ concernunt, notitiam faciliùs deveniant, volumus,quòd illarum transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem ubique fides in judicio,& extra illud adhibeatur,quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ,vel ostensæ.Datum Romæ &c. die 5. Octobris 1638. Pontificatus nostri anno 16.

285. Circa pueros integro Minorum habitu induendos tantus devotionis titulo abusus invaluerat, ut passim etiam post duodecimum ætatis annum illo induti incedere vellent; Vndè S.Congregatio de speciali mandato Sanctissimi sub die 10.Ianuar.1627. pueros omnes in ingressu septennij habitu hujusmodi esse expoliandos ordinaverit. Auda in Theat.Regular.

Quoad præcedentiam verò Religionis litigaverunt contra ipsos Tertiarios Claustrales Patres Minimi S. Francisci de Paula, qui litem vicerunt, illis non probantibus fundationem suam, vel materialiter titulo Claustralium, vel formaliter ex approbatione Sedis Apostolicæ coram Nuncio Apostolico per Hispanias, qui proinde favoribilem sententiam

tiam pro Minimis tulit sub Vrbano VIII. Postmodum verò cum ad favorem Tertiariorum inventæ fuerint bullæ anteriores ad Minimorum fundationem, Vrbanus ipse de omnibus pleniùs informatus, Tertiarios Claustrales in integrum restituit, ut causam suam juridicè defendere possent, expedito Brevi Apostolico, quod appono.

VRBANVS PAPA VIII. &c.

286. Dilecti filii &c. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Fratres Tertii Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati, quòd lite, & controversia inter ipsos exponentes ex una, & dilectos Fratres Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula in Civitate Hispalensi, aliisque Hispaniarum partibus consistentes supra præcedentiam in processionibus, aliisque actibus publicis, in quibus convenire tenentur, debent, & consueverunt in diversis instantiis, & ultimo loco coram dilecto filio nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio in Regnis Hispaniarum commorante, pendente &c. Idem Nuncius nulliter, & de facto procedens, tertiam ad favorem Fratrum Minimorum, & contra exponentes prædictos sententiam protulit, illis propter prætensam anteriorem institutionem Ordinis, & priorem Sedis Apostolicæ confirmationem jus præcedendi adjudicando; cum autem, sicut eorum expositio subjungebat, materialis dicti Tertii Ordinis Institutio, & formalis Sedis Apostolicæ confirmatio longè anteriores sint institutione, & confirmatione Minimorum, cum primò dicti Ordinis confirmatio emanaverit à fœl. record. Ioan. XXII. & Martino V. necnon Nicolao etiam V. & Eugen. IV. necnon Paulo II. & aliis prędecessoribus piæ mem. Sixti IV. etiam prædecessoris nostri, qui secundò dictum Ordinem confirmasse dicitur. Cumque confirmationes Ordinis dictorum exponentium tempore latæ sententiæ per dictum Nuncium eisdem exponentibus notæ non essent, & per illas sententię contra eosdem exponentes latæ reddantur injustæ; ac proinde quatenus illæ sunt tres, & conformes, nihilominus eisdem exponentibus competat restitutio in integrum. Ideò Nobis humiliter supplicari fecerunt exponentes prædicti, quatenus aliquibus probis viris in dignitate Ecclesiastica constitutis in partibus illis, & eorum cuilibet, ut ipsos exponentes adversus prædictas tres sententias conformes in integrum, prout de jure restituant, & si restitutioni locum esse repererint, causam, & causas &c. audiant, & decidant, cum potestate, quos opus fuerit, citandi, eosque inhibendi, etiam sub censuris Ecclesiasticis, & pecuniariis arbitrariis pœnis, cæteraque facere &c. exequendi &c. opportunè præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis nequaquam obstantibus &c. eis in pręmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur statum, & merita causæ, & causarum hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, ipsosque exponentes, & eorum singulos &c. censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati discretioni vestrę per præsentes committimus, & mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum &c. authoritate nostra faciatis, prout de jure fuerit faciendum &c. Datum Romæ &c. die 8. Augusti 1625. Pontif. nostri anno. 3.

Arch. Aracœl. Reg. 3. Vltram. f. 73. pag. 2.

287. Bullæ verò pro Tertiariis noviter inventæ sunt sequentes.

1. Ioannis XXIII. Personas vacantes &c. 7. kal. Novembr. anno 1413. Vvad. & Bullar. Tertii Ordinis fol. 14.

2. Martini V. Ex Apostolicę Sedis Providentia &c. Dat Romæ 1430. 13. kal Iulij apud Vvad.

3. Eugenii IV. Injunctum nobis desuper &c. 8. Idus Februar. 1442. apud Vvad. & in libro Tertii Ordinis fol. 30.

4. Nicolai V. Pastoralis officii &c. kal. Augusti 1447. in libro Tertii Ordinis fol. 33.

5. Pauli II. Excitat arcanum &c. 7. kal. Iunii 1466. in Bullar. Tertij Ordinis fol. 44.

6. Sixti IV. Sedes Apostolica &c. 3. kal. Decembr. 1471. in ipso Bullario Tertii Ordin. fol. 45. Et aliæ plurimæ ad id facientes, tum Ioannis præfati, tum aliorum Pontificum, quæ jam in Bullario ipso Tertii Ordinis legi possunt.

CAPUT XIV.

Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia primarij honores.

289. Illa est hujus Seraphici membri de Tertio Ordine gloria singulariter insignis, quòd cum Religiones omnes adinstar omnium rerum sublunarium à primæva sua perfectione sensim sinè sensu declinare sentiantur; hic de Pœnitentia Franciscanus Ordo potiùs ad perfectionem semper profecisse dignoscatur, juxta propheticum dictū. Psal. 83. *Ibunt de virtute in virtutem*, promiscuè pro utroq; sexu à S. Fundatore institutus, in quo viri, & mulieres sub certis regulis domi suæ pœnitentiam agere, & ad Deum tutiori via procedere valerent; ad maxima pœnitentiæ, ac pietatis exercitia congregari cœperunt, ut fusiùs habetur in Chronicis, præsertim Lusitanicis, Belgicis, & aliis; deindè ad formāda collegia, ad conviendum in domibus, & Ecclesiis collegialiter uniri, ut longè majori perfectione in via Domini proficerent; exindè solēnia Religionis vota intra claustra ex Apostolicæ Sedis approbatione emittere voluerunt, undè tantò majori gloria inter Regulares, & Religiones approbatas numerari meruerunt. De sola regularitate necdum contenti renunciatis privilegiis multis, & libertatibus sub Regularis Observantiæ titulo per Hispanias adinstar Minorum de Regulari Observantia, sub eorum Ministri Generalis obedientia vivere eligentes; postremò in Galliis sub titulo Strictioris Observantiæ ad ultimum reformationis anhelantes, vilibus, & rudibus pannis vestiti, nudis pedibus calepodia gestantes, & in nobili paupertate mendicantes singularissima sæcularium ædificatione, inter Religiones maximè reformatas jam recensentur; Moniales etiam (quæ dederunt potiùs, quam receperint sanctæ reformationis exemplum) in Orbe Christiano ad majorem in dies rigorem, non ad libertatem proficientes, alto sæcularium applausu vivunt cum maxima sanctitudinis opinione.

290. Sæcularium etiam Congregationes, per Hispanias præsertim, & in Lusitania, & ubiquè terrarum tanta cum exemplaritate nobiliora pietatis exercitia plublicè profitentur, ut Vrbibus, & Regnis fiant in exemplum, & in testamentis devotorum fidelium præcipua charitatis opera his Tertiariorum Congregationibus exequenda demandentur.

291. Hinc adeò firmam in cordibus fidelium obtinuerunt sanctitudinis opinionem, ut ex piorum eleemosynis Ordo illorum tum Regularium, tum sæcularium sinè numero multiplicatus, ex prima nobilitate, ex infima plebe per Galliam, & per Germaniam, & Italiam efflorescat, in Hispaniis autem, & Lusitania, præsertim in Vrbibus primariis paucos est invenire, saltem qui qualemcumque animæ suæ zelum proferant, qui in hac sacra Congregatione nomen dedisse, & assiduo concursu in suis ditissimis, & ornatissimis oratoriis in pietatis operibus se se exercere non comprobentur, de quo fusiùs jam supra tractavimus. De Regibus autem, & Reginis, cæterisque Principibus hunc Ordinem professis in tertia parte dicemus abundanter.

292 Ne verò dicantur multiplicasse gentem, & non magnificasse lætitiam, à sanctitatis veriori nobilitate Seraphici hujus instituti de Pœnitentia glorias retinere non debemus; quippè qui præter S. Elizabet Portugalliæ Reginam ab Vrbano VIII. solemniter canonizatam, & prævio rigoroso examine, de Tertio hoc Ordine declaratam, præter septemdecim Iaponicos Martyres ab eodem Vrbano glorioso Beatorum Martyrum titulo authentica solemnitate donatos, præter innumeras Beatorum, & Beatarum cohortes, qui in Chronicis, & Annalibus leguntur, quos longa serie in tertia hujus historiæ parte describemus, jam ab anno 1547. de principalioribus, & antiquioribus ejusdem Ordinis Sanctis habemus Pauli III. gloriosissimum diploma. Bull. Rom. t. 5.

PAVLVS PAPA III. &c.

293. Trium statuum tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati Regnorum Hispaniarum, & Portugalliæ professoribus salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum à nobis petitur quod justum est, & honestum, tum Bord in Bullar. 31. bull. 224

tàm vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis, ut id per solicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Sanè cum, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, vos juxta privilegia, & indulta Apostolica vobis, & vestro Ordini hujusmodi concessa, quodcumque interdictum, & cessationem à divinis in vestris Conventibus, & Ecclesiis, tam Apostolica, quàm ordinaria authoritatibus pro tempore positum in illis diebus, in quibus festa, & celebritates Sanctorum, & Sanctarum dicti Ordinis occurrunt, à primis eorum vesperis usquè ad secundas vesperas, & per totam illorum octavam, necnon etiam diebus illis, in quibus ejusdem Ordinis Fratres, ac Moniales habitum dicti Ordinis suscipiunt, & professionem emittunt regulares, ac etiam in primis Missis per ipsos Fratres pro tempore celebrandis, necnon tempore tam eorum, quàm Monialium earumdem obitus; similiter à primis vesperis usquè ad secundas vesperas alterius diei respectivè, prout alij Fratres quatuor Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium juxta illorum privilegia, & indulta eis per diversos Romanos Pontifices prædecessores nostros concessa, quibus vos, non adinstar illorum, sed per communicationem, ac pariformiter, & absquè ulla penitus differentia utimini, potimini, & gaudetis, suspendere, & tollere consueverunt, authoritate Apostolica suspendere, & tollere, ac pro Sanctis vestri Ordinis de Pœnitentia hujusmodi S. Lucium, S. Ludovicum Francorum Regem, S. Rochum, S. Yvonem, & S. Elzearium Confessores, ac S. Rosam de Viterbio Virginem, & S. Angelam, ac Elisabeth Vngariæ Regis filiam, continentes habeatis, & habere consueveritis, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut privilegia, & indulta hujusmodi confirmare, & approbare, aliàsque vobis in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, privilegia, indulta vobis, ut præfertur, concessa prædicta, quatenùs sint in usu ad effectum, ut interdictum, & cessationem à divinis in omnibus, & singulis diebus præmissis tollere, & suspendere valeatis, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus. Quòdque circa observationem interdicti hujusmodi in diebus prædictis omnibus, & singulis facultatibus, privilegiis, & indultis, quibus alij Religiosi tam Mendicantium, quàm non Mendicantium prædictorum, ac etiam Cistertiensium Ordinum in genere, vel in specie præmissorũ occasione eis quomodolibet concessis utuntur, potiuntur, & gaudent, uti potiri, & gaudere liberè, & licitè valeatis, quatenùs vos in illorum estis pacifica possessione, vel quasi, vobis concedimus, & pariter indulgemus. Non obstantibus Apostolicis etiam Conciliaribus, ac Provincialibus, & synodalibus ordinationibus, cæterisq; contrariis quibuscumq; &c. Nulli ergo &c. si quis autẽ &c. Dat. Rom. 1547. pridie Kal. Martij Pont. nostri anno quarto decimo.

294. Ad Mare Atlanticum etiam in RegnoCongi habitationem suam ex Lusitanica Provincia nulli parcentes vel labori, vel vitæ incommodo, non sine grandi animarum fructu sustinentes, tùm Christianis in viam mandatorum Dei promovendis, tùm Infidelibus ad fidem Catholicam adducendis incessanter adlaborant. Chron. Prov. Lusitan. tertij Ordinis.

295. Titulo etiam doctrinæ, tum pro suggestu declamando, tùm ad aliorum instructionem gloriosè scribendo, insigniter enitere non cessant: quibus omnibus ritè pensatis quanto apud Sedem Apostolicam, & apud sæculi Principes fuerint in pretio, ex amplissimis privilegiis, quibus Ordinem cohonestare voluerunt, altè constabit, quæ omnia fusiùs in tertia parte describentur.

LIBER XIII.

De Religionibus ad Franciscanam Religionem ordinem aliqualem dicentibus.

1. EXPLETO de tribus Ordinibus tractatu, quos S. pauperum Patriarcha circa omnem controversiam ex communi Ecclesiæ sensu instituisse non dubitatur, de iis etiam, qui ab ejusdem Regula, vel Religionibus trahere voluerunt originem; superest, ut obiter de Religionibus illis, vel in pauca dicamus, quæ tametsi sub S. Francisci regula, vel nomine non militent, aliqualem tamen vel in sui institutione, vel restitutione non renuunt dicere relationem.

CAPVT I.

Te Tertiariis, qui de Sancto Hieronymo dicuntur.

2. SEx Tertiariorum Congregationes (exceptis Franciscanis) ab Ordine sancti Francisci derivatas recenseri video à P. Lequile in Hierarchia Seraphica, & ab Emanuele de Spe in suæ Lusitaniæ Provinciæ Chronicis Primam dicunt de *S Hieronymo* à B. Carolo de Monte Granerio Fesulis in Etruria erectam; secundam à B. Stuppa in Lusitania, Tertiam à P. Angelo Corsico in Insula Corsicæ sub eodem S. Hieronymi titulo; Quartam de Vrsulinis appellant; Quintam de S. Francisca Romana; Sextam à S. Brigida Sueca fundatas; ex eo quòd harum utraque, antequam proprias erigerent Religiones sub Tertiariorum S. Francisci Regula, & habitu militaverint, quod Arturus in Martyrologio Frãciscano ex multorum authoritate confirmat; & quidem de S. Brigida, quòd fune canapea præcinta fuerit, quòd apud Franciscanas mulieres ad S. Laurentij de Panisperna elegerit, & habuerit primò sepulturam, legimus in litteris Apostolicis super ejus Canonizatione expeditis. Tres primò recitatos Ordines de S. Hieronymo unum, & eundem esse, ipse crederem, à B. Carolo Fesulis primò institutum, deindè in Corsicam, & in Lusitaniam à supradictis vel deportatum, vel reportatum. Deniquè de hisce, necnon de SS. Brigidæ, atque Franciscæ notitiis hic recitatis, ego ab omni controversia prorsùs alienus disputandam aliis causam ultro dimitto; quæ de Hieronymianis citra disputationem habentur in Vvadingo, hìc non adnotare non potui.

P. Lequile in 2. Hierarchia Seraph.

3. De hoc ergo S. instituto sic habet Vvadingus tom. 5. ad annum 1405. [Hoc tempore initium habuit Ordo Eremiticus S. Hieronymi in Fesulanis montibus II. M. P. ab Vrbe Florentina. Author fuit Carolus Montis Granelli propè Montem Alvernæ Comes, & cooperarius Gualterus Marsus Tertium Ordinem S. Francisci professi. Tertium addunt alij quemdam Redonem, etiam Montis Granelli Comitem: sed non immerito suspicatur Polydorus Vergilius unum, atque eumdem Carolum, & Redonem fuisse, quando utrique æquè dignitatis titulus competit, & *Redonis* vocabulum cognomenti loco possit haberi. Ædiculam in montibus sitam, B. Mariæ de S. Sepulchro sacram ab Antitiste Fesulano impetrarunt, & refectam eâ pietatis famâ sub Tertio S. Francisci instituto coluerunt, ut multi adhæserint discipuli, atque hi sub disciplina B. Thomasucij enutriti, ex quibus unum patriâ Lusitanum in Hispaniam Religionem hanc anteà invexisse, aliàs præmonuimus. Circa fundationis Hispanicæ tempus, & instituti approbationem Pontificiam, vide Iosephum Siguntinũ, illius Ordinum Historicum. Post paucos annos

Vvad. t. 5. annal. 1405. n. 38.

annos institutum approbavit Gregorius XII. deindè assumptâ regulâ S. Augustini, confirmavit Eugenius IV. & multis munivit privilegiis. Professores nativo leucophæi coloris vellere in memoriam prioris habitus, inquit Marianus, amiciuntur, pallio rugato à summo ad imum scisso, scortea zona tunicam cingunt, & calepodiis pedes Franciscano more ad nostram usque ętatē muniebant. Congregationem hanc Fesulanam ab Hispana diversam facit Siguntinus. Obiit Carolus Fundator Venetiis anno 1419. caput in domum Fesulanam, ubi Ordo sumpsit initium, translatum est. Claruit etiam hoc tempore sub eodem instituto Pœnitentium S. Francisci Fr. Stupa Fulginas, socius B. Thomasucij, de quo satis egimus superiùs, spiritu prophetiæ illustris multa protulit, & scripsit vaticinia.] Originem hujusmodi à Franciscanis Tertiariis multò evidentiùs confirmatam legimus in ipso Vvadingo, dum hujusmodi Congregationis factam divisionem in habitu, aliquibus eorum antiquum Franciscanum retinere volentibus, aliis novum novæ Religionis adaptare quærentium ex Apostolicis litteris, quas appono, producit; dolet tamen, quòd ad magis elucidandam historiam aliud his in litteris allegatum diploma habere non potuerit.

Ibid. 1465. n. 18.

PIUS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam

4. SVper gregem dominicum &c. pervenire. Dudum siquidem, videlicet sub datum 13. kal. Aprilis Pontificatus nostri anno 2. dilectis filiis Iacobo de Alexandria tunc Priori Generali, & universis Fratribus societatis S. Hieronymi, Ordinis ejusdem sancti, & eorum successoribus ejusdem societatis præsentibus, & futuris, tunc ab eorum primęva institutione talem habitum, qualem Fratres Tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati, & nonnulli Eremitæ gerunt, deferētibus, & ab ipsis Eremitis, & Fratribus Tertii Ordinis hujumosdi in habitu differentiam habere cupientibus, differentem habitum ad cautelam dumtaxat ab eisdem Eremitis, & Fratribus Tertij Ordinis, ejusdem tamen coloris recipiendi, & receptum perpetuò gestandi per alias nostras concessimus, statuentes, & eadem authoritate decernentes, quòd omnes, & singuli Fratres dictæ societatis in hujusmodi receptione, & gestatione habitus se conformarent, quòdque postquam differentem habitum recepissent, si eorum aliquis ad aliquem ex Ordinibus approbatis transire vellet, ab eorum Congregatione recedere, & susceptum differentem habitum hujusmodi, infra triduum à die recessus ejusdem, sub excommunicationis pœna omninò dimittere teneretur; per hoc autem Congregationem ipsam nullatenus approbando, prout in dictis litteris pleniùs continetur. Cum autem, sicut eadem exhibita Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum nonnullorum Fratrum dictæ societatis in primo habitu remanere volentium, petitio continebat, quòd plures ex Fratribus dictę Congregationis, quorum aliqui in habitu Eremitico hujusmodi per quadraginta annos, & ultra perseverarunt, confidentes, quòd non venustate habitus, sed in amplitudine charitatis acquiritur Regnum Dei, sua primæva vocatione contenti, cupiant sub eodem, quod hactenùs vixerunt, habitu perpetuò remanere, & sua Altissimo, prout hactenùs fecerunt, in humilitatis spiritu vota persolvere; pro parte universorum Fratrum Ordinis, & societatis, ac primi habitus remanentium hujusmodi, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis ne privati propriis domibus in opprobrium religionis errare cogantur, duas dictæ societatis vestræ S. Hieronymi Paduani, & S. Petri Vicentini domos pro eorumdem dumtaxat prima habitus remanentium Fratrum usu, & habitatione perpetuis concedere, ipsosque ab aliis Fratribus dictæ societatis habitum mutantibus hujusmodi segregare, ac aliàs ipsis, & eorum statui opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quòd diversa plerumque diversis respectibus possunt in unum benè agendi propositum convenire, quòdque nemo ab ejus primęva Spiritus sancti vocatione debet ad aliam cum animi rancore transferri, hujusmodi supplicationibus inclinati, S. Hieronymi Paduani, & S. Petri Vincentini domos prædictas cum omnibus earum bonis, juribus, & pertinentiis eisdem Fratribus in

Vvad. t. 6. Annal. 1460. n. 43.

in primo habitu remanere volentibus, pro ipsorum usu, & habitatione perpetuis authoritate Apostolica tenore præsentium ex nunc deputamus, concedimus, & assignamus, eadem authoritate statuentes pariter, & decernentes, quòd Fratres remanentes hujusmodi ab omni superioritate, & obedientia, ac societate Fratrum mutantium habitum Prælatorum sint penitus exempti, & separati, necnon etiam quòd quilibet tàm ex remanentibus, quàm ex habitum mutantibus Fratribus hujusmodi infra sex menses dumtaxat à datis præsentium computandos, vel habitum ipsum mutare, vel qui jam mutaverint, ad pristinum redire teneantur, quòdque si contingat ex duabus partibus Fratrum mutantium, & remanentium hujusmodi alteram deficere, ita quòd nullus Frater dictæ deficientis partis inveniatur, domus, & loca partis deficientis hujusmodi ad alios Fratres partis superstitis eo ipso devoluantur, & applicentur: necnon Fratres remanentes hujusmodi deinceps perpetuis temporibus Fratres S. Hieronymi societatis Fratris Caroli de Monte Granello, qui societatem ipsam inchoavit, sub regula S. Augustini degentes nuncupentur. Volumus autem, quòd Fratres remanentes hujusmodi solis locorum Diœcesanis, in quibus domus prædictæ sunt, vel pro tempore fuerint, subsint, & subesse censeantur, quòd aliàs omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, & gratiis eidem societati concessis, prout hactenùs usi fuere, perpetuò uti, & gaudere, & eleemosynas in quibuscũq; locis, seu terris quęrere, seu mendicare liberè, & licitè possint, & valeant. Non obstantibus &c. Per hoc autem tàm remanentium, quàm habitum mutantium hujusmodi societatem aliter approbare non intendimus Nulli ergo &c. si quis &c. Datum Senis anno 1460. 12. kal. septembris anno secundo.

5. Hoc autem longè ampliùs ex apposito diplomate constabit, ut ait V vad. ipse.

PAVLVS PAPA II.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vvad. t. 6. Annal. 1465. n. 7. IIs, quæ pro personarum quarumlibet, præsertim &c. adjicimus firmitatem. Dudum siquidem postquam fœl. rec. Pius Papa II. prædecessor noster dilecto filio Iacobo de Alexẽdria tũc Priori gen. & dilectis filiis universis FF. S Hieronymi de Fesulis Ord ejusdẽ sancti, & eorum successoribus ejusdem societatis præsentibus, & futuris tunc ab eorum primæva institutione talem habitum, qualem Fratres Tertij Ordinis S. Francisci de Pœnitentia nuncupati, & nonnulli Eremitæ gerunt, deferentibus, ab ipsis Eremitis, & Fratribus Tertij Ordinis hujusmodi in habitu prædicto differentiam habere cupientibus, differentem habitum ad cautelam dumtaxat ab eisdem Eremitis, & Fratribus Tertij Ordinis, ejusdem tamen coloris, recipiendi, & receptum perpetuò gestandi per quasdam litteras concesserat. & nonnulla alia statuerat, & ordinaverat; eidem Pio prædecessori pro parte nõnullorum Fratrum dictę societatis in primo habitu remanere volentium exposito, quòd nonnulli Fratres dictæ Congregationis sua primæva vocatione contenti, cupiebant sub eodem, quo eatenùs vixerunt, habitu perpetuò remanere. Idem Pius Prædecessor S. Hieronymi Paduanam, & S. Petri Vincẽtinam domos dictę societatis cum omnibus eorum bonis, juribus, & pertinentiis FF. in primo habitu remanere volentibus pro ipsorum usu, & habitatione perpetuis per alias suas litteras deputavit, concessit, & assignavit; statuens pariter, & decernens, quòd Fratres remanentes hujusmodi ab omni superioritate, & obedientia, ac societate Fratrum mutantium prædictorum essent penitus exempti, & sperati; necnon etiam quòd quilibet tàm ex remanentibus, quàm habitum mutantibus Fratribus hujusmodi infra sex menses à data posteriorum litterarum dicti prædecessoris computandos, vel habitum ipsum mutare, vel qui jam mutassent, ad pristinum redire tenerentur; quòdque si contingeret, ex duabus partibus Fratrum mutantium, & remanentium hujusmodi, alteram deficere, ità quòd nullus Frater dictæ deficientis partis inveniretur, domus, & loca partis deficientis hujusmodi ad alios Fratres partis superstitis eo ipso devolverentur, & applicarentur, prout in singulis litteris prædictis pleniùs cõtinetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum moderni Prioris Generalis, & fratrum novi habitus

tus hujusmodi petitio continebat; Dilecti filij Philippus de Corono, & Dominicus, & Hieronymus, necnon Elias, Fratres primi habitus hujusmodi, electi per Capitula suorum Conventuum Domorum prædictarum pro bono pacis, & concordiæ coram dilecto filio Hieronymo tunc Priori Generali totius Congregationis, & nonnullis FF. novi habitus hujusmodi, ac certo Notario publico, & nonnullis testibus fide dignis, omnia sua jura, rationes, & actiones, quę in dictis domibus habere poterant, & habebãt certis calicibus, & ornamentis Ecclesiasticis, ac ac aliis utensilibus pro eorum necessitate ab eorumdem Generali receptis sponte, & liberè cesserint, prout hæc omnia in quodam publico instrumento desuper confecto, pleniùs continentur; Pro parte Prioris Generalis, & Fatrum novi habitus hujusmodi Nobis fuit humiliter supplicatum, ut cessioni hujusmodi, ac omnibus, & singulis dicto instrumento contentis, pro eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ cofirmationis cum insertione dicti instrumenti adjicere, ac super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui instrumentum hujusmodi in Cãcellaria Apostolica inspici, & examinari fecimus diligenter; hujusmodi supplicationibus inclinati, cessionem, ac omnia, & singula in dicto instrumento contenta eandem concernentia rata habentes, & grata, illam, ac contenta hujusmodi authoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio cõmunimus, supplẽtes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, tenor autem dicti instrumenti sequitur, & est talis; in Nomine D. N. Iesu Christi Amen. anno ab ipsius Nativitate 1465. Indictione 13. die Iovis, nono Mensis Maij, in refectorio monasterii, & Conventus S. Petri in Vivarolo extra muros Civitatis Vicentinę, pręsẽtibus Venerabilib⁹ viro Domino Presbytero de Malerbis de Venetiis, Domino Presbytero Germano de Cogola Domino Presbytero Ioanne Chrysostomo de Gardellis ambobus Mansionariis Ecclesiæ Cathedralis Vicentinæ, & Domino Presbytero Gratiadeo de Albania, Rectore Ecclesiæ Montisecelli Vicentinæ Diœcesis, omnibus testibus ad hoc vocatis specialiter, & rogatis, & in præsentia Reverendissimi in Christo Patris, & Domini D. Angeli Fasalo Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopi Feltren. & Comitis Reverendissimi in Christo Patris, & Domini D. Marci Barbo Episcopi Vicentini, Ducis, Comitis, & Marchionis, Locumtenentis Generalis. Cum hoc sit, quòd dudum religiosis viris Fratri Iacobo de Alexandria, tunc Priori Generali, & universis Fratribus societatis S. Hieronymi, Ordinis ejusdem Sancti, & eorum successoribus ejusdem societatis præsentibus, & futuris, tunc ab eadem primæva institutione talem habitum, qualem Fratres Tertij Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupati, & nonnulli Eremitæ gerunt, & ab ipsis Eremitis, & Fratribus Tertii Ordinis hujusmodi in habitu differentiam habere cupientibus, differentem habitum ad cautelam dumtaxat ab eisdem Eremitis, & Fratribus Tertii Ordinis, ejusdem tamen coloris, recipiendi, & receptum perpetuò gestandi authoritate Apostolica per literas concessum fuisset, & nonnulli ex ipsis Fratribus in primo habitu remanere voluerint, sibique eadem authoritate Apostolica concessum fuerit, quòd in eodem habitu remanere valerent, & pro eorum usu, & habitatione sibi deputatæ fuerũt S. Hieronymi Paduani, & S. Petri in Vivarolo Vicentina domus cũ omnib⁹ eorum bonis, juribus, & pertinentiis, & quòd ipsi fratres remanentes in hujusmodi primo habitu, & habitatione perpetua dictarum domorum ab omni superioritate, obedientia, & societate Fratrum mutatinum habitum prædictorum essent penitus exempti, & separati, prout in litteris Apostolicis, sub data Senis anno 1460. 12. kal. Decembris, Pontificatus Sanctissimi Domini nostri D. Papæ Pij II. anno 2. pleniùs continetur &c. *Prout superiùs in Bulla.* Quibus omnibus & singulis, præfatus Dominus Episcopus Locumtenens suam, & qua fungitur pro R. D. Episcopo Vicentino interponit authoritatẽ pariter, & judiciale decretum. Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, approbationis, communitionis, & suppletionis infringere &c. si quis &c. Dat. Romę apud S. Petrum anno 1465. 12. Kal. Iulii anno 1.

6 Aliam itidem sub eiusdem S. Hieronymi titulo Eremitarum Congregationem

nem ex Tertio Ordine S. Francisci ortam fuisse anno 1431. sic recenset Vuad.

Vvad. t. 8. in addition. t. 5. f. 678. n. 5. [Congregationem Fesulanam Ordinis S. Hieronymi exordium accepisse à Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci suo diximus loco, aliam nunc monemus Congregationem sub invocatione ejusdem S. Doctoris, antè hoc tempus incœpisse Petrum de Gambacurta Pisanum, socium Fr. Angeli de Corsica prædicti Tertij Ordinis professoris viri piissimi, à quo & potissima rudimenta eremicolatus, & prima suæ Congregationis domicilia, licèt ejusdem Ordinis non fuerit, Petrus accepit: primùm in Monte Scolchæ 11. M. P. ab Ariminensi civitate per Angelum in fundo sibi à Carolo Malatesta Ariminensi Regulo sub annũ 1393. concesso fabricatum; alterum in Regione, seù Contrada Veneta S. Raphaelis Castellanæ diœcesis; tertium S. Hieronymi propè Vrbinum; quartum S. Mariæ Angelorum de Nuvilaria Pisauriensis, ac quintum S. Mariæ de Misericordia Ferrariẽsis diœcesum. Primum locum renunciavit Fr. Angelus Galeotto Roberto de Malatestis tunc Domicello Ariminensi ejusdem Tertij Ordinis professori, qui prædicto Carolo suo patruo in Principatu successit, hoc ipso anno, utì paulò antea narravimus, decessit. Aliqui contendunt socios omnes Angeli huic novæ Congregationi Petri se aggregasse, quod aliquantulum innuere videtur Bulla Eugenij Pontificis confirmatoria hujus donationis, seù renunciationis hoc anno data, quam subjungo, ex qua totius translationis, seù donationis series clarè percipietur. De his Congregationibus S. Hieronymi ex Tertio Ordine prodeuntibus, illorumque habitu alibi dicetur.

EVGENIVS PAPA IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibid. n. 6. 7. Apostolicæ servitutis officium nobis desuper injunctum nos excitat, & requirit, ut ad ea deligenter intendamus, per quæ Christi fideles, illi præsertim, qui sub humilitatis spiritu Altissimo famulantur, ab indebitis molestiis releventur, & eorum quieti, quantùm cum Domino possumus, salubriter consulatur. Sanè pro parte dilectorum filiorum Petri de Pisis, & sociorum ejus pauperum Eremitarum in diversis Eremitoriis degentium nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd licèt olim quondam Angelus de Corsica Fr. Tertij Ordinis S. Francisci quædam, & præsertim unum in loco, qui dicitur *la Scolcha* propè Ariminum; in manibus dilecti filij nobilis viri Galeotti Roberti de Malatesta Domicelli Ariminen. & alium in contrada S. Raphaelis de Venetiis, & alium S. Hieronymi, & alium S. Mariæ de Angelis de Nuvilaria, & alium S. Mariæ de Misericordia Castellan. Vrbinaten. Pisaurien. & Ferrarien. diœcesum domos, sivè Erimitoria loca nuncupata, quæ dictus Angelus nomine suo, & sociorum suorum Fratrum dicti Ordinis pro ipsorum usu, & habitatione sivè donationis, sivè emptionis, aut alio titulo acquisiverat, & seù quæ eleemosynis fidelium cum suis, & eorumdem sociorum laboribus fundaverat, & construxerat, seù fundari, & construi fecerat, in manibus dicti Petri ejus socij renunciasset, ac regimen, & gubernationem eorumdem locorum ipsi Petro, quantùm in eo fuit, concessisset, ipseque Petrus locum *della Scolcha* præfatum sibi per eumdem Galeottum Robertum denuò concessum, ac alias domos, & loca prædicta pro se, & sociis suis, & ejusdem Angeli tenuisset, & possedisset, ac teneat, & possideat de præsenti; tamen quia dictus Angelus præfati Ordinis professor fuit, & nonnulla instrumenta acquisitionis domorum, & locorum prædictorum dicant, quòd idem Angelus domos, & loca hujusmodi pro se, & sociis dicti Ordinis acquirebat, ac Petrus, & alij, qui præfati Angeli socij fuerunt, præfati Ordinis Professores existant; dubitant Petrus, & ejus socii prælibati super domibus, & locis hujusmodi in posterum molestari. Quarè pro parte Petri, & sociorum eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur concessionẽ per præfatum Galeottum Robertum, ut præfertur, factam, & alia instrumenta prædicta habentes præsentibus pro expressis, & attendentes quòd Petrus, & socij dicti Ordinis professores non fuerint, nequè sunt etiam de præsenti; & quòd domos, & loca hujusmodi, unà cum dicto Angelo acquisive

acquisiverunt, & etiam construxerunt, nè super eisdem domibus, & locis Petrus, & socii præfati in posterùm molestentur, concessionem, renunciationem, & alia instrumenta prædicta rata, & grata habentes, ea authoritate Apostolica, & ex certa scientia approbamus, & confirmamus, supplentes omnes defectus, si qui forsan ob solemnitatis juris omissas intervenissent quomodolibet in eisdem: & nihilominus *della Scolcha*, ac alias domos, & loca prædicta ad eosdem Petrum, & eius socios præsentes, & futuros spectare, & pertinere, & non ad Fratres eiusdem Ordinis tenore præsentium volumus, decernimus, & declaramus; Non obstantibus &c. Nulli ergo &c. Dat. Romæ &c. 1432. nonis Iulij Pontif. nostri anno 2.

CAPUT II.

De Equitibus Immaculatæ Conceptionis sub regula S. Francisci.

8. BEllum, quod tartareis potestatibus pœnitentiæ, orationis, prædicationis, sanctæquè exemplaritatis spiritualibus armis Pauperum Patriarcha S. Franciscus indixerat, etiam materiali gladio (sicut ipse in suæ conversionis initio prætenderat) per filios suos Capistranum, Ximenium, & alios longa serie infra in tertia parte recensendos, prosequi magna cum laude cõtendit: hoc unũ ad gloriæ plenitudinem ei deesse videbatur, ut sacram Militiam contra Dei, & Ecclesiæ sanctæ visibiles inimicos ex professo deputatam armasse probaretur.

Archiv. Aracœl. Curiæ. Vl-tram. Reg. 3.

9. Igitur anno 1623. Ferdinandus Gonzaga Mantuæ Dux, præmisso in Aracœlitan. Conventu cum Carolo Niverniensium Duce, & Alphonso Comite Althano de Alemania novitiatu, inito consilio se ipsos, fortunas, & arma sua in defensionem S. Romanæ Ecclesiæ, atque Immaculatæ Conceptionis, ad Christiani Nominis exaltationem, atque Infidelium cujuscumque generis depressionem Deo consecrare decreverunt. Aprobante itaque Vrbano VIII. Pontifice Ordinem militarem Equitum Regularium sub titulo Immaculatæ Conceptionis, sub regula S. Francisci, sub protectione S. Michaelis Archangeli, & S. Basilij Episcopi instituerunt, atque in manibus ejusdem Vrbani Pontificis die 21. Ianuarij ann. 1624 professionem emiserunt. Eorum institutum hoc fuit, ut Equites Militiæ Christianæ dicerentur sub titulo Immaculatæ Conceptionis, & sub regula S. Francisci, juramento solemni, atque voto ad Militiam terra, mariquè in quavis occasione contra quoscumque Romanæ Ecclesiæ inimicos se se obligarent. Apostolica hujusce tùm erectionis, tum confirmationis, tum statutorum diplomata juvat hic apponere.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bull. Rom. t. 4. foll. 228. bull. XI. Vrb. VIII.

10. IMperscrutabilis divinorum Iudiciorum Altitudo statim atque humilitatem nostram ad Pontificiæ dignitatis culmen, nullo licèt meritorum suffragio, evexit, inter multiplices, gravissimasque Apostolatus nostri curas ad Militares Ordines, qui anteactis temporibus maximo Christianæ Reipublicæ bono instituti, in Catholica re firmanda, varia terra, mariquè descrimina subeuntes gloriosè desudant, peculiari sollicitudinis officio mentis nostræ aciem jure optimo convertimus. Quemadmodum enim spiritualibus Evangelicæ justitiæ armis invisibiles Militantis Ecclesiæ hostes fœlici certamine profligantur, ita adversùs perditas gentes, quæ superno fidei lumine destitutæ, Christianoquè nomini infensæ eidem Ecclesiæ perniciem afferre moliuntur, visibilium armorum usu Orthodoxa Religio opportunè propugnatur. Quamobrem inæstimabili gaudio perfundimur, cum Principes viri vel ad veteres eosdem Ordines amplificandos, vel ad novos Apostolica authoritate instituendos animos generosè convertunt. Verùm præcipuè in Domino oblectamur, dùm institutionem unius Militaris Religionis sub invocatione Conceptionis Deiparæ Virginis Immaculatæ meditantur, quam Christi fideles omnes propitiam apud Vnigenitum Filium suum nacti sunt Advocatam; Vtpote quæ Mater gratiæ, & pietatis pro humani generis salute sedula oratrix apud Regem, quem genuit, semper intercedat, sperantes hujusmodi institutionem ejusdem Virginis Cœlorum Re-

ginæ intercessione præfatæ Christianæ Reipubli. ę uberrimos fructus allaturam, præterquam quòd hoc pacto Ecclesia ipsa circumamicta varietate, cœlestis ejus sponsi jucundiorem se præbet obtutui; ac terribilis ut Castrorum acies ordinata dissipat gentes, quæ bella volunt, divinoque suffulta præsidio, nunquàm adversùs se portas Inferi prævalituras ostendit. Hinc verò fit, ut eorum qui saluberrimum hujusmodi opus sedulò promovere student, & porrectas Nobis preces pronis auribus excipiamus, & piè conceptis votis Pontificiæ benignitatis memores, quantùm in Domino possumus, annuamus.

§. 1. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum nobilium virorum Ferdinandi Mantuæ, & Caroli Nivernìensium Ducum, & Adolphi Comitis ab Althan petitio continebat, quòd nuper ipsi Ferdinandus, & Carolus Duces, & Adolphus Comes animos ad cœlestia erigentes, probèque cognoscentes, nihil Christiano Principi convenientius esse posse, quàm ad Dei optimi Maximi bonorum omnium Largitoris cultum promovendum, Fidem Catholicam propagandam, Christianorum omnium defensionem, Orthodoxæ fidei hostium depressionem, cogitationes operasque suas convertere: Spiritu sancto inspirante, unius Militiæ Christianæ institutionem, in qua omnium nationum, qui Christiano nomine censentur nobiles, & ingenuè nati viri, pro fide Catholica, & adversùs illius hostes terra, mariquè exigente occasione, certaturi recipiantur, meditati sunt. Cumquè (sicut eorum petitio subjungebat) multi jam ex variis nationibus Catholici hoc institutum amplecti, taliquè Militiæ se adscribere summoperè desiderent, sperandumque sit, eam (si Sedis Apostolicæ authoritate instituatur) Reipublicæ Christianæ non ornamento tantùm, sed etiam adjumento futuram. Quarè iidem Ferdinandus, & Carolus Duces, & Adolphus Comes desiderantes, pium hoc, & laudabile opus auspiciis nostris ad effectum perduci, Nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenùs in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 2. Nos igitur, qui divini cultus augmentum, Fideique Catholicæ propagationem ubique vigere, sinceris desideramus affectibus, eosdem Ferdinandum, & Carolum Duces, ac Adolphum Comitem in tàm laudabili Militiæ Christianæ promovendæ proposito confoventes, ipsosque, & eoruum singulos à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quib⁹ quomodolibet innodati existunt, ad effectũ præsentiũ dumtaxat cõsequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, unam Militiam Christianam nuncupandam sub titulo Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ, quam Ferdinandus, & Carolus Duces, & Adolphus Comes præfati semper habuerunt, & habent apud misericordem Filium suum Advocatam, ac sub regula S. Francisci, necnon sub protectione S.S. Michaelis Archangeli, & Basilij, pro uno Magistro, qui Magnus nuncupetur, & ipsius Militiæ Caput, & Superior existat, cujusque Sedes, & Conventus in loco apto, & commodo ei assignando, sit; & qui in ipsius Militiæ Capitulo eligi, & infra tres menses à die suæ electionis computandos, illius confirmationem à Sede Apostolica, à qua confirmari, vel infirmari debeat, prout Ordo exegerit rationis, impetrare teneatur.

§. 3. Necnon Militum, ac Ministrorum numero eidem Magistro beneviso.

§. 4. Qui Magister, & Milites habitum ipsius Militiæ gestare.

§. 5. Et quilibet pro sua receptione, seù admissione, seù (ut dicitur) Passagio ducenta scuta aurea ad rationem duodecim juliorum pro quolibet scuto hujusmodi Conventui, seù illius Thesauro, vel communi Erario solvere.

§. 6. Et Novitiatum, seù Probationem in aliqua dictæ Militiæ regulari domo eis à Magistro Militiæ hujusmodi, seù ab eo ad id deputando, assignanda, facere.

§. 7. Et postea Castitatis conjugalis, ac paupertatis, juxta statuta, seù stabilimenta dictæ Militiæ, ac obedientiæ vota, & professionem fidei, ac juramentum fidelitatis Sedi Apostolicæ, & Romano Pontifici pro tempore existenti præstandæ emittere.

§. 8. Et

§. 8. Et quotiescumque eis præcipietur, aut occasio, vel necessitas postulaverit, terra, marique contra Infideles, ac S. R. E. ac fidei Catholicæ hostes militare teneantur.

§. 9. Et ad habitum, seu Crucem, ac professionem dictæ Militiæ nobiles, & ingenuè nati viri, etiam qui cum unica, vel eâ defunctâ, cum altera tantùm Muliere Virgine, vel etiam Vidua conjugati sint, vel fuerint, & non aliàs absque dispensatione Apostolica admittantur; seu ipsi Milites non conjugati, etiam dicta professione emissa, matrimonium cum unica, vel eâ mortuâ, cum altera tantùm Virgine, vel Vidua absque simili dispensatione contrahere possint.

§. 10. Cum Mensa Magistrali, Officiis, Iuribus, Iurisdictionibus, & insignibus consuetis adinstar aliarum hujusmodi Militiarum ubivis institutarum, sine tamen alicujus præjudicio Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò erigimus, & instituimus.

§. 11. Illique sic erectæ, & institutæ, pro ejus dote omnes, & quascumque pecuniarum quantitates ex receptione, seu admissione, *vel passaggio*, cujuslibet Militis provenientes, ita ut illæ in alios, quàm dictæ dotis usus, donec aliter à Sede Apostolica mandatum fuerit, converti nequeant, nec non alia bona, non tamen Ecclesiastica, sed merè laicalia ei à quibusvis, quandocunq; & quomodocunque pro tempore assignanda, eroganda, & elargienda, salva semper Constitutione fœl. rec. Clementis Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, *Romanum decet Pontificem &c.* sub dat. Rom. &c. pridie nonas Iulij Pontificatus sui anno X. ex nunc, prout ex tunc, & è contrà, postquam assignata, erogata, & elargita fuerint, etiam perpetuò applicamus, & appropriamus.

§. 12. Ipsamque Militiam, ac illius Conventum, Prioratus, Præposituras, Ecclesias, & loca, necnon Magistrum, Priores, Præpositos, Milites, tàm Ecclesiasticos, quàm Laicos, eorumque Ministros, Personas, Vassallos, Servitores, & Colonos, ac res, prædia, grangias, & bona quæcunque ratione dictæ Militiæ ad eos spectantia, à quorumvis Primatum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Ordinariorum, & aliorum Prælatorum jurisdictione, & subjectione eximimus, & liberamus, illosque, & illa Nobis, & Sedi Apostolicæ immediatè subjicimus, ac sub nostra, & dictæ Sedis tutela, & protectione suscipimus.

§. 13. Præterea dictæ Militiæ Magistro, & Militibus (ut etiamsi matrimonium cum unica, vel eâ defunctâ, cum alia Virgine, vel vidua contraxerint, vel contrahant) unam, seu plures pensiones annuas, quæ tamen in totum trecenta scuta monetæ Romanæ ad rationem decem juliorum pro quolibet scuto hujusmodi, in singulas personas non excedant, super Cathedralium, etiam Metropolitanarum, & aliarum etiam Abbatialium, Conventualium, & Capitularium mensarum, nec non Monasteriorum, etiam Consistorialium, Prioratuum Canonicatuum, & Præbendarum, dignitatum, Personatuum, Administrationum, & officiorum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura sæcularium, & quorumvis Ordinum, & Militiarum Regularium, qualitercunque qualificatorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, ac etiam distributionibus quotidianis, aliàs sibi canonicè reservandas, recipere, percipere, exigere, ac in suos usus, & utilitatem convertere, ipsasque pensiones unà cum Præceptoriis, Prioratibus, aut aliis Beneficiis quibuscumque dictæ Militiæ, quoad vixerint, retinere liberè, & licitè possint.

§. 14. Eisque Magistro, & Capitulo Generali dictæ Militiæ, ut quascumque Constitutiones, Statuta, Ordinationes, Capitula, & Stabilimenta, & prosperam dictæ Militiæ directionem facientia, licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, Concilijque Tridentini decretis minimè contraria, à dicta Sede tamen approbanda condere, illaque pro rerum, & temporum qualitate, & varietate alterare, revocare, mutare, moderari, corrigere, & alia de novo condere possint; quæ postquam condita, alterata, revocata, mutata, moderata, correcta, & de novo edita, & à dicta Sede approbata fuerint, & non aliàs, valida, & efficacia existant, suosque plenarios, & integros effectus sortiantur, & per Milites Fratres Religiosos, & alias ejusdem Militiæ personas inviolabiliter observari debeant, ita, & taliter, quòd Milites, & alij Religiosi dictæ Militiæ

litiæ ab illis nullo modo resilire possint, sed ad illorum observationem teneantur; & obligati existant, & ad id censuris Ecclesiasticis, & aliis pœnis cogi, & compelli possint.

§.15. Et quoniã justis ex causis electio Magni Magistri Militiæ per præsentes erectæ usque ad Capitulum generale in Vrbe in festivitate SS.Pentecostes anni 1625. celebrandum differenda est, nè interim præfatæ Militiæ progressus retardetur, & ut ad illius habitum admitti volentium devotioni satisfieri possit: eidem Carolo Duci, ut duodecim ejusdem Militiæ Milites in Orientalis, Meridionalis, Occidentalis, & Septentrionalis districtu directores, unum videlicet Ecclesiasticum, & duos alios ejusdem Militiæ Milites pro quolibet districtu hujusmodi deputare, ipsisque directoribus sic deputatis, ut pro fœlici directione dictæ Militię aliqua statuta, & Ordinationes, quæ ad locorum, rerum, & temporis qualitatem secundùm eorum consciẽtiam accommodata judicaverint, ab ipsis Militiæ Militibus in dictis respectivè districtibus observanda, usquè ad dictum Capitulum generale, & tempus, ut præfertur, ad illud celebrandum præfixum, & non ultra; licita tamen, & & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini Decretis minimè repugnantia condere, & præscribere, & per se, vel alios ab eis respectivè deputandos, quibusvis personis idoneis, & qualificatis præfatæ Militiæ se adscribi petentibus habitum illius tradere, & eos ad Militiã hujusmodi admittere, aliaque ad id dicto medio tempore necessaria facere, & exequi respectivè possint, amplam, liberam facultatem, & potestatem, authoritate, & tenore præfatis concedimus, & impartimur.

§. 16. Præsentes verò litteras etiam ex eo quòd causa, seu causę propter quã, seu quas illæ à Nobis emanarunt justificatæ, & verificatæ, & interesse forsan habentes seu habere prætendentes vocati non fuerint, seu quibusvis aliis ex causis de subreptionis, vel obreptionis, aut nullaratis vitio, seu intentionis nostræ, aut quopiam alio defectu notari, aut impugnari, seu ad viam, & terminos juris reduci non posse, sed sẽper validas, & efficaces esse, & fore, suosq; plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere.

§. 17. Sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Vicelegatos, necnon dictæ Sedis Apostolicæ Nuncios in quacunque instantia, ubicunque, & quomodocunque judicari, decidi, diffiniri, ac etiam terminari posse, atque debere authoritate Apostolica, & earumdem tenore præsentium decernimus.

§. 18. Postremò eisdem Magistro, Militibus, & aliis dictæ Militiæ personis pro tempore existentibus, verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione (si id commodè fieri poterit) refectis, tam die illorum professionis, si verè pœnitentes, & confessi, ac sacra Communione præfata refecti, quàm quocunque die, quo alicui expeditioni, vel functioni, aut prælio contra fidei Catholicæ hostes interfuerint, si saltem contriti fuerint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem elargimur.

§. 19. Non obstantibus &c.

§. 20. Volumus autem, quòd exemptio præfata non comprehendat Ecclesias, neque personas in eis, quæ ad animarum curam pertinent; in quibus decreta Concilij Tridentini omninò servari debeant.

§. 21. Nulli ergò &c Dat. Romæ. &c. anno 1623. pridie Idus Febru. Pontif. nostri anno 1.

11. *Subsequitur ampliatio authoritatis Magni Magistri, & gratiarum Militum ejusdem Militiæ.*

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam

CVm nos nuper Militiam Christianam Conceptionis Deiparæ Virginis Apostolica authoritate erexerimus, & & instituerimus, ac sub nostra, & Sedis Apostolicæ protectione susceperimus, illique, ejus Militibus, & ac Magno Magistro varia privilegia, indulta, immunitates, prærogativas, gratias, & favores, prout in litteris erectionis prędictę Militiæ sub. Datum Romæ &c. pridiè Idus Februar. Pontificatus nostri anno primo expeditis, pleniùs continetur, Apostolica authoritate concesserimus. Ibid. Bull. 22. fol. 151.

§. 1.

§. 1. Ad ampliandum eo magis dictę Militiæ fœlicissimũ incrementum, ita ut Militantis Ecclesiæ infensissimi hostes tàm potentum,&Illustrium Virorum fortitudine, quàm Ecclesiasticorum Principum majestate,&authoritate perterriti ab assiduis,quas erga Christianam Rempublicam moliuntur, insidiis desistant, & Catholicæ Fidei propagatio in dies magis augeatur. Motu proprio non ad alicujus super hoc Nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, meraq; deliberatione nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine ejusdem Militiæ Magno Magistro pro tempore existenti, seu ab eo delegandis, vel deputandis, ac ejusdem Militiæ Institutionibus plenam, & omnimodam facultatem concedimus per præsentes,ut quoscumque Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, causarum Palatij Apostolici Auditores, necnon Cameræ nostræ Apostolicæ Clericos, Protonotarios de numero participantium, necnon utriusque signaturæ nostræ Referendarios, qui saltem per biennium actu officia sua exercuerint, Sedis Apostolicæ servitiis realiter insistendo secundùm dictæ Militiæ statuta, & constitutiones à nobis approbatas, absque aliis ab eis faciendis probationibus in eandem Militiam recipere, admittere,ac illis habitum, & Crucem per ejusdem Militiæ Milites gestari solitum conferre liberè, & licitè possint.

§. 2. Qui omnibus, & singulis privilegiis, indultis, præeminentiis, prærogativis, gratiis, favoribus, immunitatibus, & exemptionibus,quibus alij dictæ Militiæ Milites utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, uti frui, potiri, & gaudere, ac habitum, & Crucem hujusmodi gestare, necnon vocem activam, & passivam in Capitulis, consiliis, etiam supremo secundùm dictæ Militię constitutiones faciendis, si ad hoc deputati fuerint,ac aliis dictæ Militiæ actibus habere, & in tali habitu, ac suis dignitatibus, quas obtinent, remanere, necnon ad quoscunq;alios majores,& nobiliores gradus ascendere similiter possint, necnon quæcunque, quotcunque, qualiacunque beneficia Ecclesiastica, Prioratus, Præceptorîas, Commendas, Præposituras, Abbatîas, Personatus,Administrationes, ac officia, dignitates, Canonicatus, ac Præbendas in Cathedralibus, seu Metropolitanis, vel Collegiatis Ecclesiis, si sibi aliàs canonicè conferantur, aut ipsi eligantur, præsententur, vel aliàs assumantur ad illa, & instituantur in eisdem, recipere, ac dummodò plura simul non sint, quàm quæ à Concilio Tridentino permittuntur,quoad vixerint,retinere, & quascunque pensiones annuas usque ad quamcunque summam super Cathedralium, etiam Metropolitanarũ, & Abbatialium, Conventualium, & Capitularium mensarum, necnon monasteriorum, etiam Concistorialium, Prioratuum, Canonicatuum, ac Prębendarum, dignitatum, Personatuum, Administrationum, & Officiorum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sinè cura sęcularium,& quorumcunque Ordinum, & Militiarum regularium qualitercunque qualificatorum fructibus, redditibus proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis,ac etiam distributionibus quotidianis, aliàs sibi canonicè reservãdas percipere,exigere,& in suos usus, & in utilitatem convertere, ipsasque pensiones,unà cum Præceptoriis,& Beneficiis quibuscumque, quoad vixerint, retinere liberè, & licitè possint, & valeant Apostolica authoritate tenore præsentium indulgemus, sicque ab omnibus, & singulis censeri decernimus.

§. 3. Non obstantibus &c. Datum Rom. sub annulo Piscatoris die 14. Novembris 1624. Pontificatus nostri anno secundo.

12. Deindè datâ bullâ, *Cum nos nuper &c.* die 26. Septembris 1624. Iudicem deputavit super probationes eorum, qui ad Ordinem recipi postularent. Anno sequenti expeditis litteris. *Aliàs supplicationibus &c. die* 24. *Maij* 1625. ipsorum statuta confirmavit, quibus ordinandis præfixum fuisse prę cæteris legimus Fratrem Ioannem de S. Bernardino ex Provincia Portugalliæ insignem Theologum, tunc temporis in Romana Curia GeneralemCõmissarium.Constitutiones ipsę per decem Capitula distinctę agunt in Primo de titulo Religionis,ejusq; sanctis Patronis; Secundo de Vexillo, de Sigillo, atquè de habitu ejusdem; Tertio de his, qui possunt approbatos ad Religionem admittere; Quarto de recipien

Bull Rom. t. 4. impres. Lug. bull. 29. & 43.

Chron. Portugal.

piendorum conditionibus; Quinto de modo illos recipiendi; Sexto de votis emittendis; Septimo de professionis formula; Octavo de his, quæ tùm Equites, tùm Fratres præstare debent; Nono de supremo Consilio, atque Capitulo generali; Tandem in decimo de Magistri Generalis electione, quæ omnia diffusiùs in eorum libro sunt perlegenda.

13. Imaginem Immaculatę Conceptionis Franciscano fune circumcinctam habent in pallio, & Crucem ad pectus eadem chorda itidẽ circumcinctam è cœrulea vitta pendentem. In majori suæ Religionis vexillo Iesu Crucifixi Imaginem habent ex una parte, cum Imagine B. Virginis Mariæ de pietate à dextris, & S. Michaelis Archangeli à sinistris, ex altera parte cœrulea Crux (sui Ordinis insigne) ex alto prominere debet, Imago Immaculatæ Conceptionis in medio, cui S. Franciscus à dextris sacra Stigmata ostentans, & S. Basilius à sinistris depicti assistunt.

14. Nemo non nobilis ex utraque linea ad quartum gradum admitti potest ad hanc militarem Religionem, ex materna tamen parte aliqua conceditur in nobilitatis defectu dispensatio; quæ nobilitas per Commissarios suos comprobari debet; nemo insuper, qui sextum decimum ætatis annum non excedat, qui ad tertias nuptias transierit, sivè cum Virgine, sivè cum Vidua contraxerit; nemo qui ducentos aureos ex annuis suis proventibus non habeat; nec ut belli Socius (gradus hic est infra Equites minor) qui centenis saltem annuis aureis de proprio non polleat; his suppositis conditionibus, quilibet ingenuus, & nobilis, sivè Ecclesiasticus sit, sivè sæcularis potest inter hos Equites Immaculatæ Conceptionis professionem emittere: Paupertatem secundùm sua statuta, castitatem conjugalem, & integram voveat obedientiam; Magistrum Generalem sui Ordinis exemplo Fratrum Minorum habeat ad solum sexennium: & in Fratrum Minorum Ecclesiis, ubi ipsi proprias non habeant, ad habitum, & professionem sunt per deputatum recipiendi.

CAPUT III.

De Mulieribus in Claustro pœnitentibus.

15. IAm S. Ludovicus Galliarum Rex sanctissimo zelo mulierum illarum cœtum Parisiis collegerat, quæ laboris impatientes, turpis lucri quæstu venale corpus exponere non erubescebant, eisdem ad Palatium quoddam, vel cœnobium, quod *domus filiarum Dei* nuncupabant, insimul collectis necessaria ad victum, & vestitum, nil ultra expetentibus suppeditari voluit; quo facto lupanar illis expoliavit, quæ solius inopiæ titulo peccare consueverant, quibus & in sancto proposito conservandis, in testamento suo ad victum sufficientia legavit. Gaufrid. de bello loco. c. 16. in vita S. Ludovici. Artur. in Martyrol. die 7. Augusti. §. 8.

16. Neapoli Regina Sancia circa annum 1324. B. Patris Philippi Aquerij Confessoris sui consilio, & operâ, propriaque sua solicitudine plures hujusmodi miserabilium mulierum centurias ad veram pœnitentiam Neapoli adductas, in duobus monasteriis S. Mariæ Magdalenæ, & S. Mariæ Egyptiacæ, amplissimis proventibus ditatis sub cura, & regimine Fratrum Minorum Apostolica authoritate conclusit, quæ tamen monasteria processu tẽporis pro solis Monialibus Virginibus fuerunt deputata. Uvad. t. 3. ann. 1324. n. 21. & 1335. n. 14.

[Anno 1345. inchoavit in Civitate Valentiæ in Hispania aliud pro mulieribus lubricis ad pœnitentiam conversis, quædam pia fœmina Tertij Ordinis S. Francisci, nuncupata *Soriana*, cui ex Senatus consulto talia adhibita sunt auxilia, ut brevi opus compleverit, bipartita domo, parte una designata pro iis, quæ nubere volunt; parte altera, & ampliori pro reliquis, quæ se Deo consecrant sub perpetua clausura. Subest domus Archiepiscopo sub regula S. Augustini, & invocatione S. Gregorij, sed Confessarios habent Franciscanos, inchoato à Franciscano monasterio] hæc Vvadingus. Uvad. t. 4. in addit. ad t. 3. fol. 34. in fine.

17. Quàm multæ pœnitentium hujusmodi mulierum cohortes, per S. Bern. Senensis, Bernardini Feltrensis, Iacobi de Marchia, aliorumque Observantiæ Regularis Heroum Apostolicos labores fuerint collectæ, constat in Ordinis Annalibus, cum verè à sacris Virginibus in suum consortium non admitterentur, nec omnibus ad matrimonium dotandis sufficerent eleemosynæ, maximo periculo illarum plurimæ in sæculo remanere cogebantur; donec Fratris Ioannis Tisserandi saga providentia meliùs per omnia providit.

18. Ergò Ioannes Tisserando, quem & Textorum

Vvad. t. 6. 1468. n. 16. apud. Artur. in Martyrol. Frãc. die 7. Aug. §. 8.

Textorium dicunt summi nominis, & totius efficaciæ Prædicator Apostolicus, anno 1468. Parisios evocatus, & Annæ Reginæ à sacris confessionibus constitutus, ibidem integro decennio per singulos dies per Parochias discurrendo, indicibili omninò animarum fructu cōcionatus est, ita ut verùs illius ævi Apostolus nuncupatus fuerit, peccatores in stabilem, & perfectam pœnitentiam adducens: verùm in convertendis meretricibus, & publicis, & secretis singulariùs enituit, quarum cum maximam multitudinem Parisiis ad veras compunctionis lachrymas adduxisset, nè iterùm ad vomitum prolaberentur, collectis abūdè eleemosynis, eas omnes in separatas domos ad monasterij formam redegit, in quibus sub habitu cinericio, & Franciscano, & constitutionibus per ipsum compositis, & per Superiores approbatis, in communi extra relapsus periculum, pœnitentiæ sanctæ fervoribus insisterent; vitam quodammodò religiosam traducerent. Quibus demùm habitum, & statuta præfigens novum Ordinem inchoavit, de quo Robertus Cœnalis Abricensis Episcopus, *de tuendo sacro cælibatu tom. 2. ante medium. Ordo*, inquit, *Pœnitentiū fœminarum anno Domini* 1490. *exoritur, authore Fratre Ioanne Textore (Gallicè Tisserant) Minorita, primumquè hujus Ordinis Cœnobium erigitur apud Lutetiam Parisiorum.*

19. De Parisiis ad alias Galliarum Provincias digressus eodem Apostolico zelo eosdem Apostolicos fructus summa omnium admiratione, & applausu collegit, ex lupanaribus præsertim monasteria formando, animas sine numero jam carni, & diabolo deditas Christo lucrifecit. Quod pœnitentium mulierum institutum per Galliam, Italiam, & per Europam universam abundè dilatatum, & ad Clausuræ formam sub habitu, & constitutionibus Franciscanis adductum, cum incredibili animarum fructu ubiquè commendatur. Ita cum Roberto scribunt Volaterranus lib. 21. Antropolog. Picquetus, & Foderetus in descriptione Provinciæ Burgundiæ pag. 81. Convent. 6. in quo ipse B. Ioannes requiescit. Genebrardus lib. 4. Chron. in Alexandro VI. Galterius in tabula Chronolog. sæcul. 15. Dionysius Sylvester, in Carolo VIII. Reg. Franc. ad ann. 1493. Spondanus ad ann. 1494. Histor. universal. Gall. seù Franc. in Ludovico XI. Reg.

20. Taurini in Pedemontio sub Archiepiscopi cura in amplissimo monasterio commorantur, quibus sæpissimè Strictioris Observantiæ Patres, tum pro excipiendis earum confessionibus, tùm ad prædicandum Verbum Dei, sanctæque pœnitentiæ fervorem subrogantur, Tertiariarum, quę de S. Elizabeth dicuntur, regulam, ut plurimùm profitentur, cum quarto perpetuæ clausuræ voto, sed additis propriis constitutionibus, majoribusque vitæ rigoribus, eo præsertim, ut post emissam professionem à sæcularibus nullatenùs videantur, & laudabili pœnitentiæ gloriâ celebrantur; quod cæteris in locis eodem modo ut plurimùm observari crédiderim.

21. Primùm Convertitarum monasterium in Vrbe sub titulo S. Mariæ Magdalenæ instituit Leo X. per Bullam *Salvator Noster &c. Dat. 4. Kal. Iunij* 1520. *anno* 8. & vocari voluit Moniales S. Mariæ Magdalenę: quibus licèt Regulam S. Augustini, ut pote tolerabiliorem à principio præscripserit sub cura Fratrum Minorum, dicit tamen §. 2. se hoc monasterium instituisse ex relatione Alberti de Sabaudia Comitis Carpensis, qui dixerat, in certis Galliarum Civitatibus, & locis à pauco tempore citra, nonnulla monasteria similium mulierum olim incontinentium constructa fuisse, & ibi uberes fructus dante Domino in dies exercere. Bull. Rom. t. 1. bull. 36. Leon. X.

22. Tandem harum Convertitarum curam, & regimen præscriptis vivendi legibus commisit Confraternitati Charitatis de Vrbe; undè à Gallicana institutione provenire non dubitamus. Verùm Pius IV. dato Brevi *In Apostolicæ dignitatis &c. Dat die 16. Novembr.* 1564. earum curam commisit Archiconfraternitati duodecim Apostolorum in eodem Conventu duodecim Apostolorum Fratrum Minorum Conventualium erectæ, quæ Confraternitas curam, & regimen monasterij Monialium haberet Domus Piæ nuncupati, regionis S. Eusthachij de Vrbe, sub regula S. Claræ dicti Ordinis, mulierumque ibi pro tempore degentium noviter erecti, & ab ipsa Confraternitate trahentis originem, ut habetur in eadem Bulla. Ibid. t. 2. bulla. 90. Pij IV.

23. Facultates autem Cardinalium Protectorum

Ibid. bull. 51. Gregorij XIII. tectorum, & Iudicum causarum Domus Piæ declaravit, & ampliavit Gregorius XIII. in Bulla. *Cupientes domum Piam &c. die* 12. *Februarij* 1576. ipsarumque mulierum Convertitarum curam, & regimen eidem Confraternitati duodecim Apostolorum confirmavit, ut prædictas Pœnitentes recipere possent, & piè alere, donec deliberarent, an nubere vellent, vel monasterium intrare. Tandem earum cura Cardinalibus ejusdem Domus Piæ Protectoribus, & Congregationi desuper institutæ totaliter fuit cõmissa, ut notavit Laertius in Rubrica hujus Bullæ. Pluribus in locis sub Regula minùs aspera S. Augustini conservantur.

24. Quanta indè Angelorum exultatio, quot gravissimorum criminum myriades sint suppressæ, quanta ab Angelis assistentia animæ illæ jam sibi, & aliis æternæ mortis causa, in vitam æternam custodiantur, quanta denique S. Patriarchæ Frãncisco, & filiis ejus apud Deum gloria hinc specialiter accrescat, aliis judicandum dimitto.

CAPVT IV.

De Ordine sacro P.P. Minimorum, seù S. Francisci de Paula.

25. DE sacro Patrum Minimorum Ordine, qui à S. Francisco de Paula omnimodam recognoscere originem non dubitatur, acturus, qualem nempè ad Seraphicam Minorum Religionem dicat relationem, novitates odiosas videar induxisse, nec verbum quidem de meo apponendum esse judicavi, sed litteraliter ex Vvadindo, quæ sequuntur exscribere, [Hoc anno (1507.) S. Franciscus Paulanus mortalitatis exutus spolio in cœlum conscendit, de quo nostrarum rerum Scriptores agendum esse judicarunt, indè suum statuentes, quòd religiosæ vitæ tyrocinium apud ipsos in domo S. Francisci Marcopolis, sivè Vrbis S. Marci in Calabria comploverit. Atqui Patrum Minimorum professores, præsertim historici id ægrè ferentes summo studio probare conãtur, nõ instituti probationem illo anno subiisse, Oblati cultum exhibuisse. Id longiori disceptatione, & acerbiori sermone Lucas Monayanatus exagitat; breviori, sed non mitiori Franciscus La-Novius, vir alioquin doctus, stylo gravis, noster amicus perstringit.

Vvad. t. 8. 1507. n. 17. usque ad 30. inclusivè.

26. Ego porrò à sanctissimi viri vita, gestisque scribendis eò libentiùs abstineo, quò diligentiùs studeo religiosorũ Ordinum offensas, & amicorum declinare querelas. Meo labore aliorum conflare invidiam, opere pretium non reputarim; dum itaque ad nos spectare virum istum pernegant, & injuriæ loco reponunt quòd tamquam nostrum veneremur, nostrisque inferamus Annalibus, ad ipsorum historias lectorem remittimus, in quibus satis superquè, quæ ad Sancti viri laudes attinent, poterit invenire. Attamen si quod sinè offensione est, præstiterim, & ex ipsis Minimorum Scriptoribus exscripserim, quæ arctissimum S. Frãcisci Paulani cum Assisiate vinculum demonstrarent, & cognationem illius instituti cum Minoritano conficiant, nullam me querelæ ansam ministraturum existimabo.

27. Nicolaus Roillartus Minimus ait, S. Franciscum de Paula S. Francisci Assisiatis præsagio venturum, & Minimorum Ordinem instituturum, fuisse prænunciatum. Paulani parentes cum diù prole caruissent, voto facto, Frãcisci Assisiatis precibus eum susceperunt, oblata in primis conditione nominis sui puero, qui nasceretur, imponendi. Hinc igitur Francisci nomen inditum est, Paulani cognomen à loco nativitatis. Puerulo periculum ex maligno ad oculum tubere mater deprehenderat, sed postquàm nulla Chirurgorum remedia profecerant, & propè erat, ut per illam noxam lumine privaretur, vovet genitrix puerum, si convaluisset, S. Francisci veste, dum per ætatem liceret, indutum iri, & per annum in proximiori Ordinis Conventu operam suam religiosis ministeriis, & rebus divinis impensurum. Hieronymus Roman. ex aliorum relatione scribit, votum fuisse de subeundo instituto S. Francisci. Auditæ Matris preces explendi per tempus voti necessitatem induxerant. Puer in somnis admonitus ab ipso S. Francisco sibi apparente, tempestivum esse, ut fierent, quæ mater promiserat, parentibus persuadet, ut quod circa se promiserant, efficiant. Illum itaque annum circiter decimum tertium agentem

agentem juxta votum per eos emissum, domui S. Francisci Civitatis S. Marci obtulerunt, in qua puer in sortem Domini electus anno per eum exacto, nullaque professione emissa vocatis parentibus, eos ut se ad Ecclesiam S. Francisci de Assisio, & S. Mariæ de Angelis devotionis causâ ducere vellent, enixè rogavit. Qui pio ejus desiderio annuentes se se itineris comites præbuerunt. Prosper Stellarius in procemio ad regulã Minimorum ita hęc compendiosè recenset: Iuxta parentum sacrum votum Ordinem Minorum cum amplexus esset, desiderio visitandi corpus S. Francisci exæstuans, eò proficiscendi licentiam obtinuit adhuc novitius. At non est postmodum ad Novitiatum reversus; qua de causa adhuc incertum est.

28. Hæc illa prima necessitudinis argumenta, prout ab ipsis potissimùm Patribus Minimis referuntur, hæc sacri nexus, pia vincula, quibus ad se partim spectare S. Franciscum Paulanum contendunt Minoritæ, inde arctiora reputantes, quo non tàm devotionis, aut educationis, quàm probationis, aut tyrocinij gratiâ adolescentulum sibi commissum esse dijudicant. Præter Minoritas Hieronymus Roman. Eremita Augustinianus ab aliis dictum narrat, votum vel à parentibus, vel ab ipso Paulano emissum de subeundo instituto Minorum, ab aliis in hunc finem receptum, novitium fuisse, & novitiatus tempus complevisse. Et quidem ipsa habitus forma, quam gestavit, novitiorum erat, utì ipse Montayanus reliquis disertiùs tradit, eandemque ipsos Minimos adhuc gestare confirmat. Illud ipsum caputij genus, quod Minimi deferunt, tyronum Franciscanorum est, in regula à S. Francisco *caparonis* nomine expressum; in quibusdam Provinciis adhuc retentum. Humilia cænobij ministeria, & in culina obsequiũ, quibus eum Cœnobiarcha, teste Montoya, deputaverat, adminicula sunt hujus opinionis; neque enim tàm facilè vilibus obsequiis addiceret adolescentulum Guardianus, quem civiliter potiùs educandum, quàm arduis experimentis probandam à parentibus excepisset.

29. Ea verò sola difficultas, quam Lanovius ex adverso objicit, scilicet duodennem puerum emittendæ professioni non fuisse maturum, facilè diluitur Leonis X. testimonio in Apotheosis instrumento asserentis, annum circiter decimum tertium egisse, quandò cœnobio S. Marci oblatus est, ex quo conficitur sub curriculum alterius anni, quo illic permansit, annum ciciter quartum decimum esse censendũ. Nulla verò tũc lege cautum erat, ne sub hanc ætatem quis posset se Deo religionis votis devincire, neque adeò immatura erat hæc annorum mensura, quin sub ea potuerit, si vellet, jugum domini portare: sed & alij præclarassimi viri sub minori dierum numero generosis ausibus se Deo consecrarunt.

30. Hæc de pueri oblatione, sive tyrocinio absque offensione dicta sunt: de religione posteà ab eo instituta mihi liceat, etiam ex eisdem Minimorum authoribus adjicere, quæ inter utramque sodalitatem, Paulani scilicèt, & Assisiatis connexionem, aut successionem aliquam videntur indicare. Ab illo itaque anno religiosè, & piè inter Minoritas transacto, & ab illa peregrinatione, quam Assisium instituerat (uti Lanovius ait, ex quo potissimum argumenta ista conscribo) hi fructus prodierunt. Oratorium, sive Ecclesiam sui Ordinis primam in fundo paterno apud Paulam sub titulo *S. Francisci* fabricavit, utì præter Minimorum historias, Pyrrhus Archiepiscopus Cosentinus, & Sixtus IV. suis litteris, quas Lanovius in suo Bullario exscripsit, apertè testantur. Ædem hanc idem S. Franciscus Assisias, cui eam consecraverat Paulanus, voluit ampliorem. Cum enim prima fundamenta delineasset extruendi oratorij, eaque pro modulo facultatum stricta, & angusta constituisset, adfuit humana quidem specie, sed revera divus ipse Franciscus Assisias, qui dirui hæc, quæ cæperant, imperavit, longéque ampliora, & augustiora parari; non defuturum operi subsidium necessarium, si modò in Deum confideret, promittens. Verbo nec fiducia, nec fides defuit, nam extempore præstò fuit nobilis Eques Baro Belmontij, qui multa in impensas contulit, nec prolixiorem largitatem desideratum iri spopondit.

31. Discipulos duodecim, & deindè tertium decimum ad instar S. Francisci admisit Paulanus, quos etiam, utì & reliquos

liquos sui sectatores *Eremitas S. Francisci* appellavit, ut haberent, quem sibi proponerent in exemplum vitæ, & religiosæ conversationis, utque ejus vitam imitarentur assiduè, ita admonuit ex nomine. His insuper Sixtus IV. S. Francisci alumnus, qui Summorum Pontificum primus probavit hoc institutum, ea concessit privilegia, indulgentias, & gratias, quibus Fr. Petrus de Pisis nuncupatus, cæterique illius Eremitæ potiebantur, & gaudebant. Petrum autem hunc, ejusque socios Eremitas fuisse consocios Fratris Angeli à Corsica Tertij Ordinis S. Francisci Assisiatis docebit bulla à me producenda in additionibus ad calcem hujus tomi sub annum 1432. eosque tandem in Congregationem S. Hieronymi coaluisse scribit Iosephus Sigustinus in suis Chronicis. Ordinem autem S. Hieronymi, tàm illum, qui est in Italia, quàm illum qui floret in Hispania, propaginem fuisse S. Francisci Assisiatis, ostendi suis locis opportunè, & documentis confirmavi Vaticanis. Patres Capuccini non aliter, quàm sub eremitica vita incœpeperunt, & *Eremitæ S. Francisci Assisiatis* dicti sunt, sicut & discipuli Cæsarei Spirensis; necnon alij posteriores alumni B. Angeli de Cingulo Eremitæ S. Francisci appellati sunt, licèt veri, & genuini S. Francisci filij sint habiti, & debeant nuncupari.

32. Sed & habitum, & regulam S. Francisci Assisiatis præcipua ex parte Paulanum suis præscripsisse, qui quatuor unius regulæ formulas, quas variis temporibus dictaverat, percurrere voluerit, clarè perspiciet. Habitus forma eadem est, ac Minoritarum Novitiorum; nisi quòd Caputium Minimorum pertingit ad fœmora; Minorum autem tyronum caputium usque ad cingulum dumtaxat protendatur; quod etiam in suis novitiis observari Paulanus instituit. Hieronymus Roman. ita observavit: [Habitus Minimorum forma eadem est, ac Novitiorum Ordinis Minorum, quia ipse fuit hujus Ordinis Novitius. dffenrentia tantùm est in colore, vestis enim Minimorum color subniger nativi velleris, & cinguli materia à Franciscana discrepant, cæterùm conveniunt.] Nudipedes jussit Paulanus suos incedere in zoccolis, sive calepodiis, aut soleis, sive sandaliis, aut calceis desuper à apertis, uti incedunt Minoritæ, quibus uti suus institutor, dum necessitate coguntur, indulsit portare calceamenta; ita Minimis S. Franciscus Paulanus permisit, ut Superioris discreta dispensatione relaxarentur à pedum nuditate.

33. Primam suam regulam magna ex parte non solum ex regula S. Francisci Assisiatis Paulanus eduxit; sed & ijsdem verbis exscripsit, uti Lectori per multos centones fidem astruemus ocularem.

Cap. 1. [Ad hoc congregati sumus, ut Evangelium Domini Nostri Iesu Christi observemus, vivendo sub voto paupertatis, castitatis, & obedientiæ.] Regula Minorum capite 1. [Vita Fratrum Minorum hæc est, scilicèt Domini N. I. Christi sanctum Evagelium observare, vivendo in obedientia, sinè proprio, & in castitate. Regula Minimorum eodem cap. 1. [Vitam istam, & regulam observantes, nunquam de illa exire intendamus, quia nemo ponens manum ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno Dei.] Habentur ista in cap. 2. regulæ Minorum.

Cap. 2. Fr. Franciscus de Paula promittit obedientiam, & reverentiam SS. D. N. Alexandro Papæ VI. & ejus successoribus canonicè intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ, & alij Fratres &c. teneantur Fr. Francisco, & ejus successoribus obedire.] Habentur hæc ipsa verba cap. 1. Regulæ Minorum, nisi quòd pro *Alexandro* sit Honorio.

Ibidem [Petant Superiores à D. N. Papa unum de S. R. E. Cardinalibus, qui sit Gubenator, Protector, & Corrector istius Religionis.] ex cap. 12. Regulæ Minorum.

Cap. 3. quæ habet de officio divino, tàm clericorum, quàm laicorum, seu conversorum, decerpta sunt verbatim ex cap. 3. Minorum. Eodẽ cap. vetat, nescientes litteras eas discere &c. Habentur cap. 10. regulæ Minorum. Ibidem, quæ habet de modo prædicandi, habentur cap. 9. regulę Minorum.

Cap. 6. [Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed sint tamquam peregrini, & advenæ in hoc sæculo, Domino famulantes.] Infra. [Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos Fratres meos hæredes, & Reges Regni cœlorum instituit, pauperes rebus

bus fecit, virtutibus sublimavit, hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viventium.] Omnia ad verbum habentur etiam cap.6. regulæ Minorum. Ibid. [Singulis Fratribus; nostris pecunias accipere perpetuò indicitur.] habentur c.4.

Cap. 7. [A festo Omnium Sanctorum exclusivè usque ad Nativitatem Domini jejunent.] Infra. [Tempore verò peregrinationis, aut alicujus manifestæ necessitatis non teneantur Fratres jejunio corporali, ex cap.3.

Cap. 8. [Vt Obediant suis Superioribus in iis, quæ non sunt contra Deum, & animam suam, & regulam nostram.] ex cap.10.

Cap. 11. [Quos vident homines mollibus vestimentis, aut colaratis indutos, uti cibis, & potibus delicatis, non despiciant, nequè judicent, sed magis unusquisque judicet, & despiciat semetipsum.] exp.cap.2.

Ibidem. [In via, sivè in domibus non litigent, nequè contendant verbis &c. sed sint modesti, mansueti, & humiles, honestè, & castè omnibus loquentes] ex cap. 3.

Ibidem [Nec habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum, nec fiant compatres earum, & ne ingrediantur monasteria monacharum, absque Sedis Apostolicæ expressa licentia, ne hac occasione inter Fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur.] ex cap. 11.

Cap. 13. [Vniversi Fratres unum de istius Congregationis Fratribus teneantur semper habere in Generalem Correctorem triennalem, & Summum totius Religionis.] ex cap.8.

34. Et licèt vir Sanctus ter recognoverit hanc regulam, omnia fermè ista in tribus subsecutis formulis, etsi mutata phrasi, retinuit. *Ministrum* etiam *Generalem* suæ religionis in primæ recognitionis Bulla, ipsum eundem S. Franciscum nuncupavit Alexander VI. Quo nomine appellantur Ordinis Minorum Præfati Generales. Kalendarium, & index festivitatum idem ipse erat, quo tunc utebantur Minores, utì constat ex eo, quem Patres Minimi ediderunt Nigeoni, ut primùm eorum Institutor in Sãctos est relatus, in quo peculiaria festa Ordinis Min. Ord. & Tertij à S. Francisco Assisiate instituti, continentur, & festum Conceptionis cum Octava, ut in kalendario vetusto Minorum indicatur.

35. Tres insuper Paulanus instituit Ordines adinstar S. Francisci Assisiatis, & Minimorum regulam adaptavit sanctimonialibus, utì fecit Assisias, easdemque Indulgentias, facultates, & privilegia Leo X. concessit Fratribus, & Sororibus tertiæ regulæ S. Francisci de Paula, quæ Sixtus IV. concessit Tertiariis S. Francisci Assisiatis.

36. Vbi tot ergo sunt inter utramque religionem similitudines; ubi tot spiritualis cognationis vincula; ubi tot regularis vitæ, institutæquè religionis à S. Francisco Assisiate accepta sunt adminicula, & manifesta subsidia, ubi tot sunt Authores, qui tyrocinium inculcant, & S. Franciscus Paulanus non est dedignatus in tot, tantisque rebus Assisiatem imitari, & sectari, ejusque nomen super suos Alumnos invocare, non suos, sed *S. Francisci Assisiatis Eremitas* appellando; nescio cur adeò ægrè ferat R. P. Lanovius, quod aliqui dixerunt de tyrocinio sui Institutoris apud Minores paracto, & alij de propagato Minimorum Instituto ex Minoritico, eorumque nomine ab istis deducto. In harum etenim assertionum authores ita vehementer excanduit, ut in hæc verba proruperit. *vani autem sunt, aut stupidi, qui Minimorum nomen ideò à Minoribus deductum, & inflexum volunt, quòd à Minorum Ordine noster sit propagatus, aut ex illis certè propagatus videatur, ut non nemo scripserit, hoc nomen à Minoribus usurpatum in vim cujusdam Reformationis, ut loquitur, quò nihil est absurdiùs, ut nihil jam opus sit insolens commentum à nobis refutari. Et quidem non unus, aut alter in eo errore sunt, ut credant, Ordinem nostrum Minoritani propaginem esse, in quo tamen illi, sicut & in plerisque aliis supinitatem, aut ignorantiam suam ludibrio exposuerunt.* Et alibi assertionem de tyrocinio vocat *caducam*, aut *absurdam opinionem*.

37. Accerrima quidem ista omnem hanc dissertationem extorserunt, & vel nolentem compulerunt, ut ex ipsis eorum monumentis hæc objicerentur argumenta, quæ neque opinionem dici *caducam*, aut *absurdam*, neque assertores *vanos, stupidos, supinos* appellari permittent. Obiter autem hîc monuerim P. Lanovium, Clericos Regulares ad S. Laurentij in Lucina Romæ non *Minimos*, sed *Minores* cog-

nominari, neque aliter haberi in marmorea inscriptione ad interiorem non templi,ut ille habet,sed cœnobij januam, quam ille hoc scriptionis vitio in suum transtulit apparatum. Sed & sub eo cognomine *Minorum* à Sixto V. Minorita fuit hic Ordo confirmatus. Montoyanus etiam in eo non semel oberrat, quòd corpus S. Francisci Assisiatis in æde suburbana S. Mariæ Angelorum dicat requiescere.

CAPVT V.

De Equitibus Sancti Sepulchri Iesu Christi.

38. A Balduini primi (nomine, non cognomine) pietate institutionem accepit Hierosolymis sacra hæc, & militaris Religio, cui ad Sanctissimi Salvatoris Iesu Christi Sepulchri custodiam, & defensionem militare, & vigilare incumberet ex officio: nec Palestinâ jam sub Turcarum tirannide depressâ periit hæc sacra Religio, sed in Europæ regnis, in Flandria præsertim, sub Fratrum Minorum cura, utpotè Sanctissimo Christi Sepulcho præsidentium, gloriosa perseverat, & à Patre Guardiano Montis Syon habitum, & professionem Equites ipsi recipiunt;quocirca à Franciscana Religione Religio ipsa Equitum Sanctissimi Sepulchri aliquo modo dependens fuit hic recensenda, sed in compendio; Videndus est de hac fusiùs Vvadingus, & Haroldus ad annum 1342. à numero 55. ad numerum 59.Quaresmius in sua TerraSancta, & alij,qui ex professo de ipsa tractarunt.

Uvad.t. 3. ann. 1342. Harold. Ibid. n. 55. ad. 59.

39. Nobilitate in primis fulgere debet, & ad victum proventus annuos possidere, qui in hac sacra militia adscribi desiderat; statutorum insuper ejusdem militiæ observantiam sub juramento promittere, quæ sequuntur.1. Sacro pro posse singulis diebus adesse.2. Ad bellumcōtra Infideles, maximè si de recuperanda Terra Sancta tractetur, quoties occurrit, personaliter accedere; vel dato impedimento legitimo,militem saltem unū, suis sumptibus conscribere. 3. In ea sacri belli expeditione, nec bonis suis temporalibus,nec etiam propriæ vitæ indulgere.4.Ecclesiam Catholicam ejusque Prælatos, & Ministros, & contra Infideles, & contra persecutores quoscunque pro posse defendere. 5. Iuramenta execrabilia, perjuria, sacrilegia, rapinas, usuras, homicidia, ebrietates, loca suspecta,personas infames, turpes quæstus, indigna stipendia, duella, torneamenta, & bella injusta vitare. 6 Inter Christianos Principes, & homines pacem procurare, Christianæ Reipublicæ bonum,& quietem, pupillos, viduasque defendere. 7. Tandem ad Dei,ejusque Catholicæ Ecclesiæ servitium in operibus pietatis dignam Equite Christiano vitam transigere.

40. Candidatus ergo sacra Confessione, & Communione expiatus,ad hujusmodi sacram Militiam recipi expostulans, per ipsos Fratres Minores intra Sepulchrum Salvatoris nostri Iesu Christi ad Apparitionis Capellam introducatur. Ibi Pater Guardianus (cui ex authoritate Apostolica hujusmodi Equites consecrare ex officio incumbit) Pontificalibus indutus gravem, & efficacissimum sermonem habeat super hominem, & onus ab ipso suscipiendum; indè post invocatum solitis orationibus Spiritum sanctum, & productas nobilitatis suæ,atque proventuum ad vitam nobilem sufficientium probationes, & præmissorum statutorum observantiam(quæ majori, alta, & intelligibil voce leguntur) in manibus Patris Guardiani solemnem professionem emittit Candidatus in hæc verba (Ego N. Profiteor,& promitto Deo Omnipotenti & Iesu Christo Filio ejus, & Beatissimæ Virgini Mariæ hæc omnia pro posse,ut bonus, & fidelis Christi miles observare (cui P. Guardianus hæc verba respondet) Et Tu N. esto fidelis, & strenuus miles Domini Nostri Iesu Christi, fortis, atque robustus Eques Sanctissimi ejus Sepulchri,ut cum electis ejus militibus in cœlesti Curia adscribi, & collocari valeas.Amen.Deinde per formulam, & verba in ceremoniali descripta aurea primum calcaria, ensem benedictum (quem Gottifredi primi Hierosolymorū Regis fuisse scribit Cottovicius) quem in vagina inclusum ei cingit ad latus, & ipsemet Candidatus è vagina eductū Guardiano redonat, & genuflexus caput super sanctissimum Christi Sepulchrum inclinatum humiliter tenet, dùm interim Guardianus eodem ense ter in

formam

formam Crucis super ejus humeros leviter percutiens, formulam ad Equitum ordinationem recitat. Ego constituo, & ordino te N. Militem, & Equitem sanctissimi sepulchri Domini Nostri Iesu Christi. In Nomine Patris † & Filij † & Spiritus Sancti † Amen. Torquem auream cum Cruce ab eo pendente ei postmodum collo appendit, & osculo pacis salutat, cum oratione in cæremoniali descripta; dum interim Hymnus *Te Deum Laudamus* solemniter decantatur, & cæteræ orationes complentur charitatis, & congratulationis signa à Fratribus, & à Peregrinis per osculum pacis accipit; Orationem propriam ad hoc susuper ejus caput recitat Guardianus, qua functionis celebritate terminata, ille insignia omnia, quæ in tali ordinatione receperat super ipsum Domini Nostri Iesu Christi sepulchrum iterato deponit, & propriis induitur. Quæ omnia in Cotovicio Florendo sancti Sepulchri Equite, & Patre Thoma de Navaria, in Quaresmio, in Vvadingo, Haroldo, & aliis fusiùs est videre.

CAPVT VI.

De Ordinibus Ascensionis, & Militiæ Iesu Christi.

41. ORdo Ascensionis Iesu Christi Regulam Fratrum Minorum jam sub invocatione S. P. Francisci assumens, sed additis quibusdam specialibus constitutionibus, habitum quoque variando, novam quodammodo Religionem instituit. De isto loquuntur Arturus in præfatione ad Martyrologium Franciscanum §. 108. & 179. Chronica Provinciæ Portugalliæ in par 1. præludio 9. n. 1. citando Petrum de Alva in tabula 12. De iisdem Vvad. in tom. 1. Annalium, ubi congregationes omnes, quæ in Ordine Minorum numerantur, singilatim recensuit, sic habet. *Præter hos etiam hanc sibi* (Uvad. t. 1. 1223. n. 14) *delegerunt formulam vivendi peculiaribus constitutionibus suavi ta rationi adaptatam Fratres Ordinis Ascensionis*; ego autem nihil de novo potui hucusque superaddere.

(Chron. Provin. Portugal. l. 8. c. 30. n. 7.) 42. Frater Stephanus Minorita de Lusitaniæ Provincia, Regis Dionisij fidelissimus Minister, & Consiliarius, & postremò Confessarius, à Clemente V. Pontifice creatus Episcopus Portuensis in Lusitania, deindè ob eximias suas virtutes ab eodem Christi Vicario plurimùm commendatus, ad Vlissiponensem Ecclesiam translatus, cum anno 1313. ad ipsum Clementem Regius Orator venisset pro impetrandis Templariorum tunc extinctorum Commẽdis, Regi persuasit, ut pro faciliori illius negotij expeditione, novum Ordinem) sub titulo *Militia Christi Æquitum* institueret, cui præfatæ Commendæ possent applicari; Rex autem instituto sodalitio, quod postulabat, à Pontifice Ioanne impetravit, expeditâ Bullâ. *Cum horum bonorum &c.* anno 1319 die 14. Martij.

CAPVT VII.

De aliis sacris Congregationibus à Franciscana aliquo modo dependentibus.

43. CÆteras à recensitis minoris entitatis Congregationes, quæ à Minoritica quoquomodò dependentiam aliquam habuerunt, juvat hic obiter, & succintè recensere. Inter has primò nunumeranda occurrit Congregatio Dominarum de Robando, quæ adhuc secundùm Vvad. Marsiliæ cum sanctitatis opinione floret: hîc ergo B. Pater Hugo de Digna Minorita sacrâ doctrinâ, efficaciâ prædicationis, prophetico spiritu, & Miraculis clarus (de cujus jam Canonizatione actum fuisse scribit Rodulphus) tertij Ord. S. Francisci, seu de Pœnitentia Regulam prescripsit, sed superadditis aliquibus constitutionibus, novam ex eis erexit Congregationem, in qua cum aliis plurimis sanctè vixit, & sanctissimè obiit B. Dulcina, seu Dulcellina ipsius Hugonis germana Soror, ut notant Vvadingus, Marcus Vlisiponensis, & Chronica Provinciæ Portugalliæ Fratris Emanuelis de spe. (Uvad. t. 2. an. 1282. n. 11. Chron. Ord. part. 2. lib. 5. c. 1. vel 8. Chron. Portugal. præl. 9. n. 4.)

44. Ordo Charitatis de S. Maria in oppido Chaullensi in Gallia institutus fuit per Guidonem Castri S. Georgij Dominũ, & per alium ejus socium de tertio Ord. S. Francis. cõsodales, quorũ scopus fuit hospitari peregrinos, & curare infirmos, sub ipsa Tertia S. Francisci Regula fuit approbatus à Bonifacio VIII. anno 1296. postea verò Regulam S. Francisci; differt tamen hic à monasterio de Rates in villa de Conde in Lusitania, licèt enim de (Ibid. Præl. 10. n. 7. Hyeron. Boni. apud ipsû.)

BBBbbb 3 Chari

Charitate dicuntur, tamen Regulam Benedictinorum Cluniacensiũ profitentur.

Ibid. n. 12. Chron. Monast. Lusitan. lib. 2. c. 11.

45. Congregatio infirmorum pauperum (quę Obregonũ dicitur) per servum Dei Bernardinum de Obregones instituta fuit anno 1566. die 20. Maij de Nuncij Apostolici licentia Matriti mirabili gentium applausu. Hic depositis S. Iacobi nobilibus insignibus habitum S. Francisci pœnitentię assumpsit, & in Hospitali, quod de Aula dicitur, publicam Tertiariorum S. Francisci professionem emisit, quo majori authoritate suum firmaret institutum, quod deinceps maximo bono in Lusitaniam trastulit, Vlisipone, & Villæ-vitiosæ in Hospitalibus deputatis consodalibus.

46 Bernardinus ipse Vlisipone Collegium erexit pro colligendis orphanis, quod post varias vicissitudines, sub titulo de Mercedibus, seu Gratiis fuit stabilitũ.

47. Disciplinatorũ, & aliæ Confraternitates, atque Confallonis Archiconfraternitas à S. Antonio de Padua, & à S. Bonaventura, & S. Bernardino de Senis sua recognoscunt primordia, ut fusiùs in tertia parte infra dicetur.

Ex Chron. Provinc. Algarb.

48. Anno 1540. de licentia Pauli III. Ludovicus Regis Emanuelis Filius Cœnobiũ erexerat in Oppido Extremotij pro Monialibus S. Ioannis Hierosolimytani (eo quòd ipse tunc Prior de Crato insignem possideret Prioratũ) ad illarũ instar, quę Hierosolymis fuerunt destructę per Turcas: statuta ipsa pro Monialibus, approbante Papa, composuit, quò Fundatrices ex Beyæ Immaculatæ Conceptionis Cœnobio adductæ, ex Clarissarum habitu, & Regula (Papa dispensãte) ad habitũ S. Ioannis, & Regulam sub dictis statutis fuerunt immutatæ sub Regum Patronatu, sed sub Ministri Provincialis Algarbiorum Franciscani obedientia maximo vitæ rigore perseverant.

Chron. Provinc. Portugal. p. part. præl. 9. n. 10.

49. S. Franciscam Romanam, atque S. Brigidam, quæ Ordines novos sub S. Salvatoris altera, altera sub S. Benedicti Regula fundaverunt, in tertio S. Francis. Ordine de Pœnitentia professionem priùs emisisse testantur, nec sine aliquo fundamento Arturus in Martirologio Franciscano, Bordonius in Chronologio, & Bullario Tertij Ordinis, Chronica Provincię Portugalliæ ad partem 1. alijq; non pauci apud ipsos allegati; & quidem de S. Francisca legimus, quòd primùm sub Patris Bartholomæi Minoritæ Confessarij sui ad Conventum S. Francisci trans-Tiberim obedientia, & directione omnia sua consilia sine dispensatione promoverit: Ego autem contentiones supra modum exosus, firmiorem de hisce decisionem ab aliis expecto.

Artur. ad diem 9. Mart.

50. De S. Patriarcha Ignatio, utrum in Alma sua Societate Iesu tàm gloriosè fundata; similiter & de sancta Theresia in sancta suæ Carmelitanæ Religionis Reformatione, an ab Ord. Minorum aliquid acceperint, alibi differendum interim omitto &c.

Laus Deo, Immaculatæ Deiparæ, Seraphico Francisco, & omnibus Sanctis.

INDEX

INDEX
BVLLARVM ET DECRETORVM APOSTOLICORVM
Ac litterarum diversarum, quæ in hoc Tomo continentur.

Breve

DECRETA
SACRARVM CONGREGATIONVM,
& Eminentissimorum DD. Cardinalium Protectorum, & aliorum.

EPISTOLÆ

EPISTOLÆ,

ET LITTERÆ PATENTES REGUM, Ministrorum Generalium, & Provincialium.

INDEX

RERVM NOTABILIVM,

Quæ in hoc Tomo continentur, in quo deficientibus numeris marginalibus a. primam, b. ſecundam paginæ col. notat.

A.

Aldonza

Arc hie

Ochini

ad

L.

M.

N.

Nomina

Ordo

Q.

Diffini

Primus

Vicariatus

Index Rerum Notabilium.

FINIS.

Errata. *Notandum quòd f. folium,a. b. columnam primam,& secundam,l. verò lineam signant.*

Fol. 1.b.l.2. Anquioritate lege Antiquioritate. f.11. a. l.40 Falgineo leg. Fulginio. f.22. a. l. 25. Aphonsus leg. Alphonsus. f. 48. b. l. 50. Dita leg. Dicam. f. 65.a.l.18. La titantem leg. Latitantem. f.72.b.l.19. firmos leg. firmitis f.86. l.4 .Erat leg. Erant. f.197. b.l 24 inobedientiæ leg. in obedientiæ.f.204.b.l.7.& si leg. etsi.f.242.b.l.26.appositas leg. oppositas.f.276.a. l. 48. apostolica leg. Apostolica f 326 a.l.46.alexand.VIII. leg. Alexand.VII. f.339 a.l. 27 Guardianum.leg.Guardianus. f.342.b l. 46. Prihensi leg. Brixiensi f. 364.b.l.50.Officis leg. Officij. f.367.b l 38 776.leg.176. f.396.a.l.46 co nperto leg.comperta. f.397.b.l.56. amplissimum leg.amplissimam.f.420.b l.43 274.leg.284.f.448 b.l 14 Valentio leg Valentia f.451.a.l 27.Tenicula leg. Turricula. f.521.a l.7. 65.leg.56. f.526.b.l. 42.Episcopus leg.Episcopum. f 548.b.l 11.nuncupatorum nuncupatam.f 578.b.l.20.nullo leg.nulla f.601.b.l.2. psas leg. ipsas. f. 646.a.l. 15.quartum leg.quartam. f.655.b l.16 Essenus eg.Essenus. f.675 .b.l.52.Clarissimè leg.Charissimè. f.688.b. l 42.Abassatum.leg.Abbatissarum. f.708.a l.40 alicujus leg.alius.f.843.b.l 46.S eminiarum leg.Seminarium. f.913.a.l.42.Sixtus IV.leg Sixtus V.

Hæc sunt graviora,cætera leviora,quæ lecturam non retardabunt, Æquus Lector condonabit.